

Sacrorum conciliorum
nova et amplissima
collectio ([Reprod.]) in
qua praeter ea quae
Phil. Labbeus et Gabr.
Cossartius ; [...]

Labbe, Philippe (1607-1667), Cossart, Gabriel (1615-1674). Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio ([Reprod.]) in qua praeter ea quae Phil. Labbeus et Gabr. Cossartius ; et novissime Nicolaus Coleti in lucem edidere, ea omnia insuper suis in locis optime disposita exhibentur, quae Joannes Dominicus Mansi,... ; ed. novissima ab eodem patre Mansi, p. 1901-1927.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici](#) pour accéder aux tarifs et à la licence

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

INC

**SACRORUM
CONCILLIORUM**

**NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO,
IN QUA PRÆTER EA QUÆ
PHIL. LABBEUS, ET GABR. COSSARTIUS,**

Et novissime NICOLAUS COLETI in lucem edidere,

**EA OMNIA INSUPER IN SUIIS LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ
JOANNES DOMINICUS MANSI,
ARCHIEPISCOPUS LUCENSIS EVULGAVIT.**

**EDITIO NOVISSIMA
AB EODEM OPTIME MERITO PRÆSULE,
POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE
EM.^{MO} CARDINALI DOMINICO PASSIONEO**

**SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,
ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS CURATA,**

**Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,
Ad MS. Codices Vaticanos, Lucenses, aliosque recensita, & perfecta.**

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS VIGESIMUS OCTAVUS.

Ab anno MCCCCXIV. usque ad ann. MCCCCXXI.

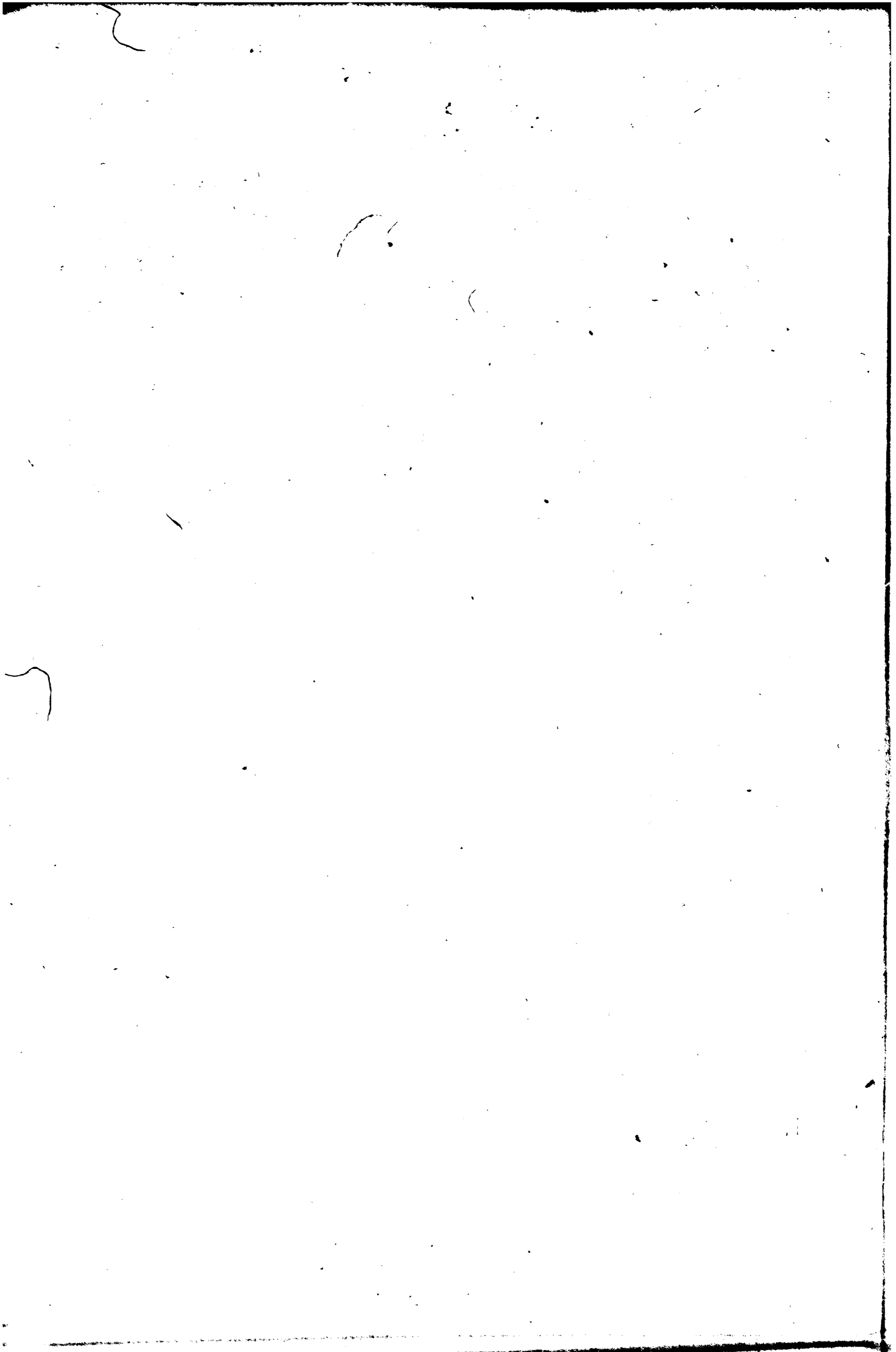

VENETIIS MDCCLXXV.

APUD ANTONIUM ZATTA.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

(Editio iterata ad Editionis principis exemplum ab Huberto Weiler. Bibliopola, Via di S. Bernard Pulicci 4, Paris M D. CCCC III)

SYLLABUS EORUM, QUÆ TOMO XXVIII. CONTINENTUR.

Quæ hoc Indice notata sunt, huic nostræ Editioni noviter accessere.

ANNO CHRISTI 1415	Appendix Concilii Generalis Constantiensis. Pag. 1
	I. Sigismundi Imp. edictum universale, quo omnes ad Constantiense Concilium invitati, & securitas in Concilio promissa. ibid.
	II. Sigismundi Imp. Epistola ad Gregorium P. XII. 3
	III. Eiusdem Epistola ad Carolum VI. Gallie regem. ibid.
	IV. Instrumentum juramenti prestiti per cives & Syndicos civitatis Constantiensis super observatione Capitulorum per D. P. Joannem XXIII. petitorum. 6
1415	V. Joannis Papæ litteræ ad Ducem Bursie. 12
	VI. De eodem Duci Burgundie. 13
	VII. Informationes Papæ, quas miserat cum litteris suis Universitati Parisiensi & Duci Aurelianensi, qua in favorem Concilii remissa sunt per eandem. 14
	VIII. Litteræ missæ ex parte Nationis Italice ad Principes & Universitates de Italia. 18
	IX. De jure Concilii Papam Joannem a fuga revocandi, ac sine eo Concilium pertexendi, auctoritates ab Universitate Parisiensi determinatæ. 21
	X. Conclusiones singulares Parisiense, que non sunt admisse, nec approbata per Concilium. 22
	XI. Avisamenta quod Cardinales Joannis XXIII. Concilii res tractare non possint. 23
	XII. Conclusiones presentate per collegium Cardinalium cum responsione Concilii. 25
	XIII. Joannis Patriarchæ Antiocheni Propositio, quod Papa a negotiis excludi non possit. 31
	XIV. Constantiensis Concilii Epistola ad Ernestum Austrie Ducem. 33
	XV. Responsio Episcopi cujusdam nomine Concilii ad scriptum, quod Nobiles Bobemi in Concilio presentarant. 34
	XVI. Episcopi Lutomiensis publica responsio ad postremam partem præfati scripti Bobemorum. ibid.
	XVII. Responsio Bobemorum Constantie existentium ad Concilii scrupulos. 36
	XVIII. Litteræ regis Aragonum ad Sigismundum Imp. 38

ANNO CHRISTI 1415	XIX. Copia litterarum Ducis Burgundie Concilio directarum. 39
	XX. Post depositionem vero Joannis XXIII. Sacrum Concilium scripsit pluribus principibus litteras tenoris subsequens, que gesta fuerant, declarando. 40
	XXI. Conclusiones datæ per Magistrum Paulum de Cracovia contra Ordinem Theutonicorum S. Mariæ Virginis. 46
	XXII. Theologorum Constantiensium brevis Censura 45 articulorum Vvicleffi. 57
	XXIII. Eorundem diffusa condemnatio 45. Articulorum Vvicleffi. 63
	XXIV. Eorundem Conclusiones contra Jacobum de Misa, & ejus doctrinam de Communionem plebis sub utraque specie. 157
	XXV. Harenga Hieronymi Pragensis ante suam abjuracionem in publica Sessione diei 23. Septembris 1415. 160
	XXVI. Collatio Cleri Gallicani Constantiæ ad Concilium congregati super abusus, quibus Ecclesia Gallicana opprimebatur. 161
	XXVII. Ladislai Polonia regis, & Vvitboldi Litvania Ducis Epistola ad Constantiense Concilium. 221
	XXVIII. Acta Hispanica quoad cessionem Petri de Luna Papæ Benedicti XIII. 224
1416	XXIX. Executoria Carolina Constitutionis pro libertate Ecclesiastica per Joannem Offiensem Vicecancellarium nomine Constantiensis Concilii concessa. 256
	XXX. Lamberti de Stipite Legati Constant. Concilii Epistola ad Joannem Offiensem Card. Viuariensem. 261
	XXXI. Avisamenta per 35. Cardinales, Prælatos, & Doctores in loco Reformatorii Constantiensis. 264
	XXXII. Avisamenta secundum aliquas Decretalium rubricas pro reformatione congrua faciendâ. 264
	XXXIII. Avisamenta in Reformato Constantiensis Concilii per 25. Prælatos & Doctores. 352
1417	XXXIV. Consultationes Cardinalium, aliorumque Prælatorum, de novo Pontifice in Constantiensi Concilio eligendo. 360
	XXXV. Avisamenta Nationis Germanicæ super articulis iuxta decretum Concilii reformandis. 362
	XXXVI. Petri de Alliaco Card. Camer. Exbor-

- Exhortatio ad Concilium super correptione Calendarii. 370
- XXXVII. Joan. Gersonis molle consilium de convincenda se flagellantium secta. 381
- XXXVIII. De Rebus Matthaei Grabon. 386
1. Conclusiones Fr. Matthaei Grabon in Constant. Concilio ad examinandum Martino V. obiata. ibid.
 2. Petri de Alliaco Card. Camer. iudicium de causa fidei Matthaei Grabon. 390
 3. Jo. Gersonis iudicium de dogmatibus Matthaei Grabon. 391
 4. Matthaei Grabon revocatio, & abjuratio suorum articulorum. 394
- XXXIX. De rebus Cisterciensium. 395
1. Anonymi propositio affirmativa, quod Monachi Cistercienses possint propria possidere bona. ibid.
 2. Magni Monachorum Visitatoris constitutio negativa. 401
 3. De annuis pensionibus, decisio media. 415
- XL. Jo. Gersonis consilium publicum causam Jacobi de Misa ulterius discutendi. 424
- XLI. Mauricii de Praga Tractatus contra Jacobum de Misa. 432
- XLII. Ejusdem Tractatus II. contra eundem. 447
- XLIII. Disputatio contra illos, qui Reformationem Curiae Romanae Electioni Pontificis praeferri volebant. 494
- 1418 XLIV. Martini Papae V. Regula Cancellariae in Concilio Constantiensi edita. 499
- 1415 XLV. Solemnnes Orationes aliquot varii argumenti in Concilio Constantiensi habita. 516
1. Nicolai de Dimkelspubel Oratio ad Sigismundum Caesarem in Concilii exordio habita. ibid.
 2. Andreae Lascharii Oratio. 519
 3. Ejusdem Oratio Parenetica ad Papam Jo. XXIII. 524
 4. Collatio facta coram Rege Romanorum per D. Archiepisc. Januensem. 527
 5. Manfredi de la Cruce Oratio ad Sigismundum Imp. 531
 6. Jo. Gersonis Oratio tertio a sig. Joannis die. 535
 - Ejusdem Oratio in solemnibus Concilii supplicatione. 540
 8. Jacobi Ep. Laudensis oratio in supplicium Huffi 546
 9. Jo. Gersonis oratio proponitica ante iter Caesaris Sigismundi e Concilio in Hispaniam. 549
- 1416 10. Jacobi Ep. Laudensis oratio in Exequiis Cardinalis Barensis. 558

11. Antonii de Mercede Parentatio in Exequiis Ferdinandi Aragoniae regis. 567
 12. Jacobi Episcopi Laudensis Oratio in supplicium Hieronymi Pragensis. 572
- 1417 13. Stephani de Praga Theologi Oratio in Concilio Constantiensi. 577
14. Sermo Magistri Mauricii de Praga Sacrae Theologiae Professoris factus in generali Concilio Constantiensi. 593
 15. Sermo predicatus in Concilio Constantiensi. 601
- 1418 16. Alberti de Bonchristianis, Florentini, Episcopi Foroliviensis. 611
- 1414 XLVI. Gebhardi Dacberis Constantiensis Historia Magnatum in Constantiensi Concilio annis 14. & 15. 625
- 1415 XLVII. Perbrevis descriptio hospitum in Concilio Constantiensi, jatorum, & annone. 653
- 1414 XLVIII. Concilii Oecumenici Constantiensis Facti ab Hermanno Von der Harde in Compendium contracti, ac concise delineati. 655
- 1415 Ad Constantiense Oecumenicum Concilium anno 1415. & sequentibus celebratum, Additio. 703
- ☞ Collectoris Praefatio. ibid.
 - ☞ De causa Argensinensi in eo Concilio discussa. 705
 - ☞ Instrumentum appellationis ad sedem Apostolicam, & Generale Concilium melius informandum, nec non ad futurum Pontificem per Concilium legitime eligendum, cum variisibus ex Hardeo. 707
 - ☞ Decretum contra appellationem Argensinensium. 716
 - ☞ Declaratio Concilii contra Argensinenses. 717
 - ☞ Deputatio quorundam ex Patribus ad cognoscendam causam Argensinensem. 721
 - ☞ Absolutio data Argensinensibus. 722
 - ☞ Argensinensium accusationes in Episcopum suum. 727
 - ☞ Synopsis Chronologica eorum, quae acta sunt in negotio Joannis Parvi. 731
 - ☞ Epistola Ducis Burgundiae ad Patres Concilii Constant. & acta super ea re in Concilio. 740
 - ☞ Propositio coram Concilio generali Constantiensi auct. Joanne Gerson. 744
 - ☞ Delatio novem Assertionum Joannis Parvi facta Concilio Constantiensi ab Ambaxiatoribus Regis Franciae. 756
 - ☞ Sumptum in instructionibus Regis Franciae apportatis per Magistros Jordanum.

- damum Morini, & Guillelm. Pulcrin-
nepotis. 761
- ☞ Joannis Gersonii Sermo contra asser-
tiones Joannis Parvi. 765
- ☞ Eiusdem Libelli duo ad accelera-
ndum iudicium causa Joannis Parvi.
778
- ☞ Requesita producta per N. de Gonne-
fa, Jordanum Morini, G. Pulcrine-
potis, & Jo. Baldoni. 780
- ☞ Joannis Gersonii Schedula circa no-
vem assertiones Joan. Parvi. 781
- ☞ Responsio ad Cedula[m] &c. 782
- ☞ Scriptum Episcopi Atrebatensis de
novem assertionibus Joannis Parvi.
784
- ☞ Scriptum aliud Episcopi Atrebatensis
adversus Cardinalem Cameracensem.
786
- ☞ Declaratio Cardinalis Cameracensis
circa propositiones Joannis Parvi.
788
- ☞ Additio Cardinalis ejusdem pro sua
opinion[e]. 789
- ☞ Responsio Episcopi Atrebatensis ad
deliberationem Cameracensis. 790
- ☞ Advisamenta Joannis de Rocba.
795
- ☞ Cedula exhibita DD. Commissariis.
&c. 797
- ☞ Requesita facta DD. Judicibus in
causis fidei per Episcopum Atrebaten-
sem. ibid.
- ☞ Cedula producta in iudicio per Ma-
gistrum Jo. de Salinis. 798
- ☞ Cedula exhibita per D. Episcopum
Atrebatensem. ibid.
- ☞ Cedula Cardinalis Salutarum. ibid.
- ☞ Cedula Vivariensis, & per Patriar-
cham Antiochanum. 799
- ☞ Responsio Patriarcha predicto per
Episcopum Atrebatensem. ibid.
- ☞ Cedula data per Gersonitas. ibid.
- ☞ Responsio ad eam. 800
- ☞ Cedula Episcopi Atrebatensis. ibid.
- ☞ Declaratio Henrici VII. Romanorum
Imperatoris &c. 802
- ☞ Typi Sententia[n]e nominis Concilii se-
renda. 803
- ☞ Cedula propria tradita dicto Domi-
no Cardinali pro questione precedenti.
804
- ☞ Patri Gauchon. &c. ibid.
- ☞ Antiochani Patriarcha &c. ibid.
- ☞ Epistola Caroli VI. Francorum Re-
gis ad Joannem Gerson, Jordanum
Morini, Guillel. Pulcrinopos, & Pe-
trum de Versailles &c. suos confilia-
rios &c. 805
- ☞ Libellus supplicis magistrorum Pari-
sien[sium] D. Cardinali de Urbinis, su-

- premo sancta sedis Apostolica Paniten-
tiario. 806
- ☞ Contestatio Litis de negotio Joannis
Parvi, inter Cardinalem Cameracen-
sem & Gersonem, ex una parte; &
Joannem de Rocba Ord. Fratrum Mi-
norum, ex altera. 807
- ☞ Protestatio Card. Cameracensis cir-
ca schedulam concordie in negotio no-
vem assertionum. 808
- ☞ Cedula data per Jordanum Morini, &
G. Pulcrinopos D. Cardinali de Urbi-
nis. 810
- ☞ Cedula data per Stephanum Paletz
&c. ibid.
- ☞ Cedula Episcopi Atrebatensis &c.
811
- ☞ Acta reliqua in causa Joannis Par-
vi. 812
- ☞ Epistola Caroli VI. Francorum Regis
ad deputatos a Synodo. ibid.
- ☞ Iudicium deputatorum Concilii. 813
- ☞ Schedula sententia producta per D.
C. Cameracensem. 821
- ☞ Schedula alia ejusdem. 823
- ☞ Libellus ex parte ducis Burgundie
oblatus Synodo Constantiensi. ibid.
- ☞ Requesita D. Symonis de Teramo
&c. 824
- ☞ Appellatio Gersonitarum. 826
- ☞ Cedula Episcopi Atrebatensis. 827
- ☞ Instrumentum oppositionis contra Sy-
monem de Teramo. 828
- ☞ Conclusiones nationis Gallicane circa
propositiones Jo. Gersonis & Episcopi A-
trebatensis. 832
- ☞ Instrumentum appellationis Procura-
toris Ducis Burgundie. 842
- ☞ Instrumentum nationis Picardie.
843
- ☞ Schedula Deputatorum universitatis
Parisiensis. 845
- ☞ Epistola Sigisfrundi Imperatoris ad
Synodum. 849
- ☞ Sententia in Synodo Constantiensi
lata. 853
- ☞ Cedula Concordie in causa IX. as-
sertionum per Patriarcham Antioche-
num recepta. 854
- ☞ Cedula alia. 855
- ☞ Declaratio trium Cardinalium judi-
cum &c. ibid.
- ☞ Appellatio ducis Burgundie. 857
- ☞ Sententia nationis Germanice. 860
- ☞ Cedula tradita per Ardionum. ibid.
- ☞ Deliberatio Ambaxiatoris regis Da-
cie. 861
- ☞ Protestationes domini Burgundie
ibid.
- ☞ Conclusiones Cardinalis Cameracen-
sis. 866
- ☞ Co-

- ☞ Cedula exhibita per magistrum Joannem Campani Procuratorem Regium 866.
- ☞ Memoriale Joannis Gersonii exhibitum in Concilio Constantiensi in causa propositionum Joan. Parvi. 867
- ☞ Appellatio interjecta per Conradum Ludcking substitutum procuratoris domini regis Francorum. 870
- ☞ Apostoli super appellatione 871
- ☞ Cedula supplicationis. 872
- ☞ Instantia Ambaxiatorum ducis Burgundie. ibid.
- ☞ Constitutio Carolina in Concilio Constantiensi admessa & confirmata. 873
- ☞ Sigismundi Imperatoris Diploma pro decernenda executione Caroline. 874
- ☞ Bulla Papae Joannis XXIII. cum Archiepiscopi Cant. certificatorio pro Concilio Constantiensi. 879
- ☞ Additio ad Sessionem VI. Concilii. 882
- ☞ Admonitio Collectoris. ibid.
- ☞ Additio ad Sessionem IX. 883
- ☞ Additio ad Sessionem XIV. 884
- ☞ Epistola Concilii ad Viterbienses. 885
- ☞ Admonitio Collectoris ad Sessionem XV. 887
- ☞ Additio ad Sessionem XXXVII. ibid.
- ☞ Ad Sessionem XLI. ad electionem Martini V. pertinentia quaedam. 889
- ☞ Narratio de forma & modo ejus electionis. ibid.
- ☞ Epistola Baltassaris Cossae, qui fuerat Joannes Papa XXIII. istius nominis, apud Petrum de Luna dictum Benedictum XIII. ex Baluzio, & MS. Codice Lucensi, ex quo variantes, hic primum eduntur. 892
- ☞ Epistola Martini Papae V. ad Rentium de Columna, ex MS. Codice Lucensi, hic primum editur. 896
- ☞ Eiusdem Litterae ad Magistratus & populum Viterbiensem. 898
- ☞ Epistola collegii Cardinalium ad Universitatem Colonicensem. 899
- ☞ Instrumentum Studii Heydelbergensis. 901
- ☞ Additio ad Sessionem XLIII. 903
- ☞ Bulla Martini Papae V. in Concilio Constantiensi, forte, lata, qua concessae exemptiones tempore schismati tolluntur, ex MS. Codice ab R. P. Josepho Bergantini Ord. Serv. B. M. V. hic primum editur. ibid.
- ☞ Praemonitio Collectoris. ibid.
- ☞ Brevis notitia Codicis MS. qui varios sermones in Concilio Constantiensi habitos complectitur, ex Scbelornio 905

- ☞ Excerpta quaedam orationum, quas in Concilio Urvi quidam docti & religiosi habuerunt 907
- ☞ Appendix documentorum ad Concilium Constantiense pertinentium juxta seriem chronologicam. 912
- ☞ Cedula affixa ad valvas palatii Episcopalis Constantiensis. ibid.
- ☞ Propositiones XII. quas proposuit cancellarius Parisiensis in Concilio &c. 915
- ☞ Commissio facta auctoritate Concilii Generalis D. Archiepiscopo Cantuar. 916
- ☞ Epistola nuntiorum Concilii Constantiensis ad Petrum de Luna. 917
- ☞ Epistola Jacobi Turonensis Archiepiscopi ad Concilium Constantiense. 918
- ☞ Epistola Sigismundi regis Romanorum ad idem Concilium. 919
- ☞ Epistola Sigismundi Imperatoris ad Ludovicum Bavaria ducem. 920
- ☞ Synodi Constantiensis litterae ad nobiles ab Hamzburg. ibid.
- ☞ Litterae Concilii ad Viterbienses. 923
- ☞ Epistola Raymundi abbatis Cluniacensis ad Concilium Constantiense 924
- ☞ Copia Litterae Alphonsi regis Aragonum misse &c. 926
- ☞ Epistola Prioris majoris, & conventus Cluniacensis ad clerum Gallicanum in Concilio Constantiensi existentem. ibid.
- ☞ Epistola Universitatis Colonensis ad Concilium Constant. de Joanne de Prussia suspecto de heresi. 927
- ☞ Alia ejusdem ad Theodoricum de Monasterio, & Joannem de Monte, ejusdem argumenti. 928
- ☞ Alia ejusdem argumenti. 929
- ☞ Archiepiscopi, & Episcoporum Sueciae supplicatio ad patres Concilii Constant. pro canonizatione Nicolai Episcopi Lincolniensis, Brynolli Episc. Scarenfis, & Ingridis monialis. 930
- ☞ Martini Papae V. Bulla Episcopis, Assonensibus, & Verionensibus, ut inquirent de vita, & miraculis eorumdem. 931
- ☞ Rev. P. Bremond Ord. Predicatorum Gen. Magistri in eam Bullam nota. 935
- ☞ Epistola Oratorum universitatis Colonensis ad Concilium, de modo providendi ad Beneficia. ibid.
- ☞ Responsio ad precedentem epistolam. 937
- ☞ Avisamentum. 938
- ☞ Epistola Universitatis Colonensis ad precedentes responsiva. 939

	Consultatio theologorum de propositionibus erroneis circa materiam unionis.	940
	Concilii Constantiensis Sententia definitiva de ordine servando in actibus publicis &c.	945
	Oratio Petri de Alliaco Card. Camerac. de officio Imperatoris, Papæ, reliquorumque membrorum Conc. Constantiensis.	947
	Catalogus Orationum in Concilio Constantiensi habitatum.	956
1416	Constitutio Henrici Cantuariensis, de quibusdam festis.	957
	Alia ejusdem super approbatione testamentorum.	959
	Riobardi Londoniensis ordinatio super infirmationibus testamentorum.	961
	Statusum Henrici Cantuariensis contra hereticos.	963
	Aliud ejusdem pro festo S. Joannis de Beverlaco celebrando.	964
1417	Ejusdem ordinatio pro promotione graduatorum in Academiis.	966
1415	Novogradense Concilium.	969
	Gallicanorum Episcoporum ad Carolum VI. epistola, pro exemptione subsidii	ibid.
1416	Quædam dubia proposita in Comitibus Ecclesiasticis provincie Colosane.	971
1417	MARTINI PAPÆ V. VITA.	975
1420	Saltzburgense Concilium.	977
	Tabule confederationis inite in eodem Concilio, ex Hanzisi Germania sacra.	1006
	Saltzburgensis Synodus.	1007
	Calischienſe Concilium.	1029
1421	Cantuariense Concilium.	
	Ordinatio Henrici Cantuariensis, pro promotione graduatorum in Academiis	1033
	Ejusdem constitutio contra excessiva stipendia cappellanorum.	1035
1422	Capitulum provinciale Monachorum nigrorum apud Westmonasterium.	1037
	Apud Vernonium Concilium.	1045
1423	Henrici Archiep. Cantuar. ordinatio de advocatis, procuratoribus, & aliis mi-	

	nistris curiæ Cantuariensis.	ibid.
	Lancienſe, Trevirenſe, Moguntinum Concilia.	1048
	Coloniensis Synodus.	1049
	Senense Concilium.	1057
	1. Decretum de translatione Concilii Parisiensis Senas.	ibid.
	2. Acta Senensis Concilii.	1060
	3. Martini Papæ Epistolæ aliquot.	1070 & seq.
1424	Additiones ad Conc. Senense. Martini Papæ V. Bulla confirmans Concilii Senensis Decreta.	1073
	Ejusdem Pontificis litteræ aliæ.	1077
	Ad Senenses.	1078
	Ad Principes, & Prælatos.	ibid.
	Salvusconductus Senensium.	1079
	Absolutio Generalis in Regnis Castellæ, &c.	1080
1423	Ticini Concilium.	1081
1425	Hafniense Concilium.	1083
1428	Parisensis congregatio Prælatorum.	1091
1429	Parisense, .i. Senonense.	1095
	Rigense.	1115
	Dertusanum.	1117
	1. Clementis Antipapæ Bulla, qua cedit Papatu.	ibid.
	2. Electio Martini V. per ejusdem Antipapæ affectus.	1119
	3. Actus absolutionis & rehabilitationis ejusdem Antipapæ, & sociorum.	1123
	4. Nomina eorum qui Concilio interfuerunt.	1125
	5. Acta Concilii.	1126
	6. Constitutiones xxvii. Concilii Dertusani.	1142
1430	Constitutio Henrici Cantuariensis, pro abolendis dolosis ponderibus.	1157
	Narbonense Concilium.	1159
1431	EUGENII PAPÆ IV. VITA,	1171
	Premissa Basileensi Concilio	
	Compendiosa narratio, quomodo Bohemi vocati, productique ad Basileensium Synodum.	1173
	Petitiones Bohemorum.	1187
	Responsiones ordinate, sed non date.	1190

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del *P. D. Filippo Rosa Lanzi* inquisitor Generale del Santo Offizio di *Venezia* nel libro intitolato: *Sacrorum Conciliorum &c. Auctore P. Philippo Labbeo Soc. Jesu, curante Nicolao Coleti, & Joanne Dominico Mansi &c.* Non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi e buoni costumi, concediamo Licenza ad *Antonio Zatta* Stampator di *Venezia* che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di *Venezia*, e di *Padova*.

Data li 20. Dicembre 1767.

(Sebastian Zustinian Riform.

(Alvise Valareffo Riform.

(Francesco Morosini 2.º Cav. Proc. Riform.

Registrato in Libro a Carte 335. al Num. 2304.

Davidde Marchesini Segr.

ANNO
CHRISTI

APPENDIX

ANNO
CHRISTI

CONCIIII GENERALIS CONSTANTIENSIS.

Plura Constantiensis Concilii acta, sive ad illud spectantia, edidit ex MS. Germanicis nuperus ejusdem Concilii editor Hermannus Von der Hardt, nonnulla etiam in Concilio Constantiensis supplemento Chailenet ex Codice Victorino. Præter ea igitur, quæ suis locis supra inseruimus, in appendicem reliqua coniecimus, atque hic exhibemus. Si quis vero in sequentibus, non secus ac in superioribus, ostendat pius Lector vel supremam Apostolicam sedis auctoritatem vellicastria, vel corruptos fideles in terris a diuturno schismate mores acerbis impetentia, sciat nos ea, ut propofita, agitata, ac dicta in Concilii congregationibus nullo vero modo ut probata, vel probanda referre.

Cæsaris Sigismundi edictum universale, quo omne ad Constantiense Concilium invitati, & securitas in Concilio promissa

Er Bovo.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariz, Dalmatiz, Croatiz, &c Rex. Uniuersis & singulis præsentibus litteras inspecturis notum facimus, qualiter Reverendissimi Patres in Christo, Domini, Antonius, tituli sanctæ Cæcilie presbyter, & Franciscus, sanctorum Colmæ & Damiani diaconus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Apostolicæ sedis Legati, ac nobilis Manuel, miles Constantinopolitanus, habentes a sanctissimo Domino nostro Papa Joanne XXIII. simul cum suo sacro collegio Dominorum Cardinalium plenam ad infra scriptam potestatem, prout litteris Apostolicis constat, habitis nobiscum multis super infra scripta deliberationibus & consiliis, tandem pro loco Generalis Concilii, Deo favente celebrandi, elegerunt cum consilio & assensu nostro Civitatem Constantinæ, Provincie Moguntinensis. Quem locum nos eidem nominavimus, tanquam idoneum, commodum, tutum & communem omnibus nationibus ad ipsum Concilium venturis. Et in quo poterimus secundum nostrum Imperiale officium tueri omnes & singulos, cujuscumque status ad

Concil. General. Tom. XXVIII.

A Concilium venturos in plena libertate, Quem etiam locum nos cum prædictis Dominis Cardinalibus pro Concilio elegimus. Et insuper, ipsi nobiscum & nos secum assignavimus ad initiandum præfatum Concilium tempus unius Anni, incipiendo die prima Mensis Novembris nunc instantis.

B Quamobrem vos universos & singulos in Domino exhortamur, ut illi ex vobis ad quos pertinet ad Concilium venire, deposito omni timore, curetis ad locum præmissum tempore præscripto vos conferre. Ubi etiam nos Deo favente curabimus interesse, ac omni nostro posse facere, ut omnes & singuli in Concilio existentes plena securitate atque libertate, tam in accessu, quam statu & recessu potiantur. Et quod idem Dominus noster Papa cum Dominis Cardinalibus & sua curia, ac cum omnibus Prælatibus & Clericis in Concilio existentibus gaudeant plena Ecclesiastica immunitate, ita etiam quod ipse Dominus noster Papa ibi libere possit omnem suam Apostolicam auctoritatem, jurisdictionem & potestatem exercere. Et similiter Domini Cardinales & Prælati & Principes, omnesque alie tam Ecclesiasticæ, quam seculares personæ in Concilio existentes, possint libere loqui & tractare & expedire omnia quæ sibi videbuntur opportuna. Præsentium sub nostræ Majestatis sigilli testimonio litterarum.

Datum in Ecclesia S. Stephani Protomartyris, in villa vocata Viglud in vulgari Vegur, Cuman. Dioceseos. Anno a Nativitate Domini 1413. die lunæ, penultima mensis Octobris. Regnorum nostrorum anno, Hungariz &c. 27. Romanorum vero quarto

A

II. 64-

II.

Casaris Sigismundi epistola ad Gregorium Papam XII. qua ad Constantiense Concilium invitatus securitate promissa.

Sigismundus &c. Maximo desiderio jam dudum tenebamur, ut diem messis videre possemus, unicam Christi sponsam Ecclesiam Catholicam debite reformatam. Postea vero, cum ad Imperialia gubernacula fuisset assumpti, id quod erat nobis in desiderio, transiit in preceptum: cum teneamus Ecclesiam per Imperiale officium tueri, cuius etiam Canones sanctorum Patrum nos appellant Advocatum & defensores. Itaque summo studio curavimus, ne quid negligentis in re hac possit nobis apud Deum vel homines imputari. Et ob hanc rem per litteras & nuncios institimus apud Sanctissimum Dominum nostrum Papam Joannem XXIII. pro convocacione generalis Concilii loco habili & tempore congruo facienda. Qui nostris votis annuens, misit ad nos Reverendissimos in Christo Patres, Antonium tituli sancte Cecilie presbyterum, & Franciscum Sanctorum Cosme & Damiani, diaconum, sancte Romane Ecclesie Cardinales, & nobilem virum Manuelem Chrysolora, Militem Constantinopolitanum, tradita eisdem in predictis pena potestate. Ipsi vero ad Nos pervenientibus, post multa Nobiscum habita super his consilia, tandem Nos cum eisdem pro loco Concilii elegimus Civitatem Constantie Provincie Moguntinensis. Quem locum Nos eisdem nominavimus, tanquam idoneum, tutum & communem omnibus nationibus ad Concilium venturis, & in quo poterimus secundum nostrum Imperiale officium tueri omnes cujuscumque status ad Concilium venturos in plena libertate. Et insuper Nos cum predictis Legatis & Nunciis ad institendum presatum Concilium assignavimus tempus unius anni, incipiendo die I. mensis Novembris nunc instantis.

Si ergo facere vultis quantum in vobis est, ut Ecclesia Dei possit esse debite reformatam, modum habetis, in veniendo ad premissum locum tempore constituto, cum vestris de vestra obedientia. Ubi si facere volueritis vestrum debitum, Deo, mundo, vestraque conscientia: que Nobis plurimum satisfacietis. Ad quem etiam adventum Vos pro nostro Imperiali officio exhortamur, requirimus, & monemus. Et super his nostras litteras vobis transmittimus, ne postea dicere vel allegare ullam ignorantiam valeatis. Nos etiam, ut plenorem causam veniendi habeatis, per presentes damus vobis & vestris plenam saluum conductum & securitatem. Datum Laudae &c. ut supra.

III.

Sigismundus Imperatoris epistola ad Carolum VI. Gallie Regem, qua Constantiense Concilium denunciavit, & ad illud Legatus ejus invitavit.

Sigismundus Dei gratia &c. Serenissimo Principi &c. Rex pacificus pia miseratione disposuit, ne homo. creaturarum dignissima, quem de limo terre formatum ad imaginem & similitudinem suam fecit, per abusum tiberi arbitrii laboretur, & labendo a cognitione sui

Arceaderet creatoris: Dum per in parem imperium non haberet, profides sup operi superasse voluit, quorum ducatu vita casualiter regeretur, ac ipsorum mentionibus & principis inferiores ceteri obedirent. Sicque statuit duo luminaria super terram, majus videlicet, atque minus, ut in ipsis universalis Ecclesie consideret firmamentum, in quibus Pontificale auctoritas & Regalis potentia designantur: Una videlicet qua Spiritualia, & altera qua Corporalia regerentur.

Ad substantiam hinc machinam Spiritualis, beatum Petrum Apost. Principem, & in beato Petro Pontifices successores, summus Pontifex in aeternum, unigenitus Dei filius Jesus Christus, qui doctrinam humano tribuit generi salutarem, Magistros esse voluit & Pastores. Ad Corporalis vero compaginis firmamentum, cuius facilis est profecto distinctio, Reges & Principes, Rex Regum & Dominus Dominantium idem ipse praeesse voluit Jesus Christus. Ut illi quidem in executione Pontificalis officii spiritualibus vacando negotiis proficerent ad salutem, & hi salubriter in excellentia Regie dignitatis corporalia gubernando malitiam hominum obviarent: Sicque machina feret utriusque subiecti stabilior, dum haberet quodlibet proprium servatorem.

Debitum perfectae caritatis, quae non quae sua sunt querit, nimirum exposcit, ut non solum is, qui contemplationis speculam ascendit, sed opportunitate suadente actionis onera supportans, magis necessarius inveniat. Quia licet ille sit securior, hic tamen est utilior, sibi & aliis commodum afferens & profectum. Licet enim Mariae sedentis secus pedes Domini otium Marthae ministerio praefatur, & quod sit status ille tutior, utpote a seculari strepitu segregatus; Activus tamen potest utilior judicari esse, quod sibi prodest & aliis, tribulationes sustinent & pressuras, per quas virtutes suscipiunt incrementum. Quoniam, sicut ait Apostolus: tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Et plerumque contingit, quod virtus in infirmitate perficitur.

Sed quia diebus istis novissimis, in quibus, superexcrecente malitia in immensum, refrigerat caritas, in plerisque proprius appetitus, qui nisi semper in vetitum consuevit, adeo debacchatur in homine, ut quodam dato quasi libello repudii, libertas arbitrii, qua bonum malumque discernitur, exulet extra terminos honestatis: Multum oneris multumque sollicitudinis nobis incumbit, ut animarum corporumque periculis caveatur. Nisi enim malitiam hominum congruis obstaculis obviamur, descensus est profecto labilis ad excessum. Et dum per lubricum iter discriminis abusive descenditur, facilis (proh dolor!) relevatio vix habetur.

Inter profecto curas varias nostris processibus influentes sollicitudo quotidiana nos excitat, qualiter generali bono statui totius populi Christiani multifarie multisque modis nostris temporibus proficere valeamus. Ut, cum in die illa novissima, die scilicet districti & tremendi iudicii, discussio venerit, plenam possimus ipsius Dei superfavente clementia de commissis nobis talentis, duplicata Domino importando, reddere rationem.

Maximo etenim desiderio jam dudum tenebamur, ut diebus nostris videre possemus unicam Christi sponsam Catholicam Ecclesiam feliciter reformatam. Postea vero cum ad Imperia-

5 **CONCILII CONSTANTIENSIS.** 6

ANNO
CHRISTI
1418

lia gubernacula fallentes assumpsi, id quod A
erat nobis in desiderio transire in preceptum:
Cum tenemur Sanctam Matrem Ecclesiam per
Imperiale officium tueri, cuius etiam Canones
sanctorum Patrum nos appellant Advocatum &
defensorem.

Considerantes veritatem, qualiter & quo-
modo salubriter id peragere valeamus; cum
Principibus, Ecclesiasticis & Secularibus, Du-
cibus, Comitibus, Baronibus & Proceribus,
aliis quoque prudentibus & patris nostri & Im-
perii sacri fidelibus, prout tantae rei instantia
exigebat, accurato & frequenti tractata preha-
bito; interea contigit, Nos intellexisse, quo-
modo sanctissimus Dominus noster Dominus
Iohannes Papa XXIII. venerabile Concilium in-
dixisset. Summo itaque studio curavimus, ne
quid negligentis posset in hoc nobis apud Deum
& homines imputari.

Et ob hanc rem per litteras & nuncios la-
stitimus apud eundem Dominum nostrum Pa-
pam pro convocacione generalis Concilii, loco
habili & tempore congruo deputandis. Qui no-
stris votis annuens, misit ad nos Reverendissi-
mos in Christo Patres, Dominos Antonium
tituli sancti Cocillis presbyterum, & Franciscum
tit. Sanctorum Cothae & Damiani diaco-
num, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, A-
post. Sedis Legatos, & Nobilem Manuelem
Chrysoloram, tradita eisdem in praedictis ple-
na potestate. Ipsi vero ad nos perveniensibus,
multa nobiscum habita super his consilia, tan-
dem nos cum eisdem pro loco Concilii elegi-
mus civitatem Constantiam, Provinciae Mogun-
tinae. Quem locum nos eisdem nominavimus
tanquam idoneum tutum & communem omni-
bus nationibus ad Concilium venturis. Et in
quo, Deo savente, curabimus personaliter inte-
resse, & omni modo posse secundum Nostrum
Imperiale officium tueri omnes cuiuscumque sta-
tus, ad Concilium venire, ibi stare & recede-
re pro sua voluntate. Et insuper Nos cum
praedictis Legatis & Nunciis ad initiandum praefatum
Concilium assignavimus tempus unius ani-
ni, incipiendo die I. mensis Novembris nunc
instantis.

Expediit quippe, ut universi & singuli solli-
citudine non pigri, fervente spiritu Domino
servientes in vinea Domini Sabaoth, in qua
est donatio divino & labore convenimus, ir-
fragabiliter operemur extirpandis vitiorum spi-
nis & peccatorum tribulis, quae superficiem eius
obumbrasse videntur, nec non plantandis virtu-
tum germinibus, in quibus Dominus delecta-
tur, totis affectibus intendendo illustrare.

Illustrem itaque Serenitatem Vestram ex Im-
periali officio ad tam suave & dulcissimum
convivium fraternae l. caritative invitamus &
requirimus. Et hortamur in Domino, ut pro
Religione Catholica, quam Deo debetis, ad
cujus divini Religionis exaltationem & statum
institutum est praemissum Concilium, velitis in
praefato Concilio tempore praescripto, si com-
mode poteritis, per Vos, vel si commoditas
personalis non patietur, saltem per Vestros so-
lemnes Ambaxiatores interesse, atque cum effe-
ctu disponere & curare, ut Praelati, Doctores,
& Magistri & viri Ecclesiastici, religiosi & se-
culares, qui sunt in vestro Regno & territo-
rio, veniant ad huiusmodi Concilium tempore
constituto.

Ubi sum tantorum Regum, Praesulum &
Principum, quos unitas fidei Orthodoxae con-
cilio. *Gener. Tom. XXVIII.*

vestit, fuerit, honorabili congregatione Conci-
lium ipsam ex comitiva suscipiam, ut in eius
nomine, cuius spiritus ubi vult spirat, collecta
Ecclesia, post reparationem, ordinationem,
reformationem & stabilitatem sacrosanctae Matris
& universalis Ecclesiae, ac pacem & quietem
populi Christiani, sicut casti consilii seminator
Altissimus infusionem suae gratiae, administra-
bit: Agetur communi consilio etiam de sedan-
do vetustissimo antiqua & antiquata peste dis-
sidio, quo universalis Ecclesia unitatem Ori-
entalis seu Graecorum dissensio damnabiliter so-
cavit. Ut in domum Domini individua spon-
sa unica, in unitate orthodoxae collectionis &
intemperatae fidei puritate (utinam nostris tem-
poribus cunctis infundatur haec gratia) per pro-
vidam reintegrationem reeducatur. Et locis ce-
lestis illuminatione, quam det lumen in revela-
tionem gentium, inveniatur provisio, & eju-
dem approbatione Concilii roboretur.

Per cuius salutiferam executionem, virtus
altissimi, fugatis erroribus, roborata fide, ad
transitum veritatis reductis errantibus, redinte-
grata eiusdem fidei unitate, extirpatis vitii-
bus, virtutibusque plantatis, correctis excessibus, mor-
ibus reformatis, repressis oppressionibus, liber-
tate solida stabilitate munita, recuperatis de-
perditis, & eiusdem Ecclesiae statu prospero re-
cuperato, occupata restituatur, vastata restauret,
& restaurata conservet. Viamque reperiat idem
ipse qui novit, & facultatem tribuat ipse qui
potest, ut sic in praemissis juxta intentum ani-
mi nostri desiderium subministraretur salubriter,
ut idem verus eiusdem universalis sponsus Ec-
clesiae ipsam dilectam suam, purgatam macu-
lis, ornatam virtutum monilibus, ac speciosam
unam semper habeat cum unico sponso vero
& formosam, quam in dilecta tabernacula sua
virtutum bonae Pastor qui animam suam pro
suis posuit ovibus, non habentem maculam ne-
que rugam, in vestitu decurato, circumdatam
veritate, introducat, ad sui nominis laudem
& gloriam, animarum profectum, robur fidei,
sanctae Matris & universalis Ecclesiae exaltationem,
ac pacem plebis Christianae &c.

IV.

*Instrumentum Juramenti praestiti per Cives &
Syndicos civitatis Constantiensis, super obser-
vatione Capitularum per D. Papam Joannem
XXIII. positurum.*

In Christi nomine, Amen. Universis & sin-
gulis praesens publicum Instrumentum inspec-
tis pateat evidenter & sit notum, quod con-
vocato, congregato & coadunato publico &
generali consilio Civium, Communitatis & populi
civitatis Constantiae, in aula seu aula palatii
dicti Communitatis, positi in dicta Civitate in lo-
co qui dicitur Forum piscium, videlicet supra
canale Rheni a tribus partibus & ab alio la-
tere via publica, in quo quidem loco solent
huiusmodi consilia congregari juxta morem &
consuetudinem dictae Civitatis, de mandato Re-
verendi in Christo Patris & Domini, Domini
Andreas Archiepiscopi Colocensis & Commissa-
rii Serenissimi Principis & Domini, Domini
Sigismundi Romanorum Regis semper Augu-
sti, ac Hungariae &c. Regis. De cuius com-
missione patet per litteras authenticas dicti Se-
renissimi Regis, quarum tenor sequitur & est
talis, videlicet.

ANNO
CHRISTI
1418

ANNO
CHRISTI
1514

ANNO
CHRISTI
1514

In primis a tergo sic scriptus, & redactus de theutonico in latinum per Joannem Hum, Civem Constantiensem, ac Notarium & Scribam Officialium & communis Civitatis ejusdem Nostris & sacri Regni caris & fidelibus, Magistris Civium, Consulibus, & Civibus Civitatis Constantiensis.

Ad intra vero in superiore parte eorundem litterarum scribitur sic:

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus, nec non Hungaris, Dalmatiae, Croatiae, &c. Rex. Deinde sequitur in haec verba:

Cari fideles. Sicut pridem Nuncii Sanctissimi in Christo Patris Domini nostri Papae certa Capitula, quorum Copia hic est inserta, per vos promitti & sigillatim petiverunt: Ad nos devavit, qualiter hujusmodi Capitula, non promissa nec sigillata, & eidem Domino nostro transmissa, existant, propter quod fortasse ad Concilium non veniet, nisi vestras litteras, antequam ad iter ad Concilium veniendi se parat, recipiat, aut exponat. Ne autem exinde occasionem non veniendi habeat, desideramus, & jubemus, vobisque in virtute Romanorum Regiae Majestatis praecipimus firmiter & tenore harum serie litterarum, quatenus sine cujusvis protractionis dispendio hujusmodi capitula, quemadmodum infra describuntur, in manus Reverendi Andreae Archiepiscopi Colonicensis, utriusque juris Doctoris, nostri Consilarii cari & fidelis, vice & nomine dicti Sanctissimi Domini nostri Papae Joannis promittite, jurate, vestrasque litteras vestrae Civitatis Constantiensis sigillo sigillatas, juxta informationem & ordinationem ejusdem Andreae, sine contradictione & quavis protractione de hoc dare velitis & debeatis, prout bene confidimus sub amissione nostrae & sancti Romani Imperii gratiae.

Nos enim, nonnullorum Ecclesiasticorum & secularium Principum Doctorum, & Clericorum, in his suffulti consilio maturo, aliud non invenimus, nisi quod cum Deo & honore hoc facere possitis, & etiam debeatis. Praecipue, ne dictum Concilium, ex quo, ut in Domino speramus, toti Christianitati multum boni oriatur, per hoc retardetur, & impedimento subiciatur, prout supra est praemissum. Eidem etiam Andreae in per eum vobis dicendis, & vos informandis, fidem credulam adhibeturi: Vos exinde apud Deum, & sanctam Ecclesiam, Nos, & Romanum Imperium, commodum reportare valeatis: Sciens etiam, si tale consilium, quod praemissa cum Deo & honore facere potestis, non reperissemus, nos tam serio super his scripta non direxerimus. Nos etiam eidem Andreae firmiter injunximus, & commisimus, quatenus cum dictis & promissionibus, motu sublato dispendio, die noctaque ad dictum Dominum nostrum Papam festinare debeat, ad hoc, ut idem Dominus noster Papa, nullam extra dictum Concilium manendi seu ad ipsum non veniendi occasionem sibi recipere queat.

Et hi sunt Articuli de quibus supra.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Substantialis Capituli nunciorum Domini nostri Papae concludenda Constantiae.

Primo. Magistratus, Officiales, & Cives principales, eorum & totius universitatis Civitatis Constantiensis nominibus, ac Syndici ad

hoc eligendi, promittent & jurabunt, quod recipient Dominum nostrum Papam cum honorificentia & ceremoniis, consuetis Romanis Pontificibus exhiberi. Ac eum tenebunt & tractabunt ut verum & unicum Papam & summum Pontificem, ac defendebunt ipsum in libertate sua. Ita quod semper & omni tempore licebit ei stare in dicta civitate, & ab ea recedere, non obstante quocumque impedimento.

Item, promittent, quod Dominus noster Papa per se & suos officiales suam jurisdictionem libere exercebit, quod tam ipse, quam Officiales sui, ad hoc deputati vel deputandi, libere poterunt ministrare justitiam inter omnes & singulos Cortesanos seu Curiam Romanam sequentes, tam in spiritualibus quam temporalibus.

Item, quod dicti Magistratus, &c. reverenter recipient, tenebunt & tractabunt Dominum nostrum Papam & Dominos Cardinales, ac omnes alios Cortesanos & Romanam Curiam sequentes.

Item, promittent dicti Magistratus, &c. quod si aliquis eorum jurisdictioni subiectus contra aliquem ex Cortesanis seu Curiam Romanam sequentibus, vel qui erunt ibi causa Concilii, delinqueret vel excederet, ipsi facient vel fieri facient celerem justitiam. Et similiter facient Officiales Domini nostri Papae, si aliquis ex Cortesanis seu Romanam Curiam sequentibus excederet contra Civem vel aliquem eorum jurisdictioni subiectum.

Item, quod dicti Magistratus, &c. observabunt, & observari facient omnem salvum conductum, quem ipse Dominus noster Papa aut ejus Camerarius seu Apostolicam Camera regens faciet cuicumque personae, nec illum infringent, aut violabunt, aliqua causa vel occasione, seu quovis quovis colore, dummodo non sit rebellis aut hostis dictae Civitatis.

Item, promittent dicti Magistratus, &c. quod pro eorum posse per totum eorum Territorium & obedientiam servabunt stratas & vias securas & apertas, ita, quod omnes venientes ad Concilium, seu ad Curiam, aut recedentes ab ea, libere & tute absque alicujus offenculo possint secedere vel venire.

Ac etiam de mandato Nobilium & circumspetorum virorum, Henrici de Ulm, Magistris Civium, Joannis Hagen, Advocati dictae Civitatis, habentium ad hoc specialem potestatem, auctoritatem & baileam, secundum formam ordinationum dictae Civitatis talia Consilia congregandi. In quo quidem Consilio interfuerunt praefati, Reverendus Dominus Commissarius, Magister Civium, & Advocatus, praedicti, Consules & Proconsules, Scabini, Cives Principales, & alii omnes & singuli Cives & Officiales sive Magistratus dictae Civitatis Constantiae, nec non ceteri Consilarii & Cives alii dictae Civitatis, facientes & representantes universum populum, arbitrium & potestatem ejusdem, secundum statuta & ordinationem ac consuetudinem dictae Civitatis, pro nonnullis necessario ac salubriter disponendis, concernentibus universale bonum generalis Concilii, in dicta Civitate Constantiensi, Christo praevio, de proximo celebrandi, & praesentium ex causa & occasione promissionum & juramentorum praestandorum per Syndicos infra scriptos.

In quo etiam Consilio sic ut praemittitur

ANNO
CHRISTI
1418

ANNO
CHRISTI
1418

congregato, egregio utriusque juris Doctore Domino Joanne de Piendebenis, de Montepolitiano vocato, interveniente & personaliter existente, cuius enarratum, quod, cum alias de mandato sanctissimi Domini nostri, Domini Joannis, Divina providentia Papa vigesimi tertii predicti, eisdem Magistro Civium & ceteris officialibus dictae civitatis, secundum assertionem partium predictorum huiusmodi supra scripta capitula actualiter presentaverit, & petierit illa acceptari, jurari & observari, prout habuerat in mandatis, & in dictis capitulis plenius continetur: Et ex certis causis animos predictorum moventibus distulerunt dictas promissiones & juramenta facere, quousque super his a Serenissimo Rege prefato licentiam obtinerent, super promissione, juramenti praestatione, & observantia Capitulorum predictorum fieri: Et nunc constat praedictis Magistratibus, Consilio, populo & communi, quod dictus Dominus Commissarius potestatem & auctoritatem habeat a prefato Serenissimo Rege dictam huiusmodi licentiam concedendi.

Ideo vix providus & discretus Leonardus Brugii, Notarius publicus, & Domini Episcopi Constantiensis ad hunc actum interpretis, de mandato, voluntate, praesentia, & consensu totius dicti Consilii, cum debita reverentia, vice ac nomine communis & populi dictae Civitatis Constantiae, petiit dictam licentiam dictis Magistratibus, Consilio, populo, ac communi concedi, cum plena ac libera potestate omnia & singula in dictis Capitulis comprehensa acceptandi, promittendi, jurandi, observandi, & exequendi, prout in ipsis latius continetur.

Qui Dominus Archiepiscopus Commissarius antedictus, audita dicta petitione, sedens in dicto Palatio super quodam scamno inibi posito, quod ad singula infra scripta pro suo Tribunali idoneo elegit, dictam petitionem nomine & vice dicti Serenissimi Regis admisit pure & simpliciter, concessitque dictam licentiam, cum plena & libera potestate, arbitrio & ballia, omnia & singula per eum petita vice & nomine dicti Communis acceptandi, promittendi, jurandi, & observandi, prout & sicut in dictis capitulis continetur, omnibus meliori modo, via, jure, & forma, quibus magis melius & efficacius de jure fieri potuit, secundum formam & tenorem suae commissionis.

Deinde immediate post praedicta, Joannes Hum, civis Constantiensis, Notarius & scriba dictorum officialium & communis, habens in manibus copiam Capitulorum in dictis Regiis litteris inferiorum, & presentatorum coram dictis Magistratibus & communi per supradictum Dominum Joannem de Piendebenis de Montepolitiano, & Dominum Bartholomaeum Dillante de Pisis, ejus collegam, pro parte ejusdem Sanctitatis personaliter in dicto residens consilio, legit singulariter ac distincte, omnia & singula capitula supradicta, de verbo ad verbum, auscultata per nos Notarios infra scriptos cum alia Copia quam in manibus tenebamus, & subsequenter exposita & vulgarizata per prefatum Leonardum Brugii Notarium publicum, & ut prefertur interpretem, ad apertam & claram intelligentiam omnium predictorum ibidem existentium.

Quae omnia & singula capitula supradicta, sponte & ex certa scientia, non ducti aliquo errore juris vel facti, sed ex eorum & eorumque eorum libera & spontanea voluntate,

opportuna inter eos deliberatione praehabita, approbaverunt & acceptaverunt.

Promittentes, omnia in eisdem Capitulis contenta attendere, facere & observare, prout inferius latius apparebit.

Quibus acceptationibus & promissionum observationibus praefatus Dominus Archiepiscopus Colocensis Commissarius, vice & nomine ejusdem Serenissimi Regis auctoritatem interposuit & decretum: Praesente & intelligente dicto Domino Joanne de Montepolitiano, & praedicta omnia & singula acceptante, & fieri & observari petente pro parte antefatae Sanctitatis, nec non collegii Reverendissimi in Christo patrum sacrosanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, & suae Curiae, secundum exigentiam & tenorem dictorum Capitulorum.

Praeterea eisdem die, loco, & testibus, omnes & singuli, Consilium & Consilarii supradicti, attendentes, quod inter cetera in dictis capitulis contenta postulatur, quod dicti Cives omnes & singuli dictae civitatis per se vel per suos Syndicos idoneos jurare debeant observantiam Capitulorum huiusmodi praedictorum. Volentes voluntati ejusdem Sanctitatis satisfacere in praedictis, matura inter eos deliberatione praehabita, nominaverunt, deputaverunt, & elegerunt unanimiter & concorditer, nemine discrepante, cum plena libera & omnimoda potestate, arbitrio & ballia, nobiles & discretos viros praefatos, Henricum de Ulm Magistrum Civium, & Joannem Hagen, Advocatum dictae civitatis Constantiae, eorum & cujuslibet eorum Syndicos, Procuratores, Actores, Factores, seu Nuncios speciales, ad firmandum, acceptandum & concludendum, promittendum, jurandum etiam in animas constituentium, & cujusque eorum, obligandum dictum commune & universitatem, ac etiam singulares personas ejusdem, inde & super observatione omnium & singulorum Capitulorum praedictorum, & sub illis obligationibus, modis, formis, & cautelis, quibus pro validiori robore, & efficacia praemissorum eorum discretioni videbitur convenire, ponentes eos in locum communis & singularum personarum ejusdem, & in eorundem animas & cujusque eorum.

Promittentes etiam omnes & singuli supradicti habere ratum & firmum, quicquid per dictos Syndicos, & Syndicario nomine dicti Communis gestum, actum, firmatum & concludum, ac juratum fuerit, & promissum, & omnia & singula sic per eos gesta, jurata, promissa & conclusa, perpetuo attendere & observare, & in nullo contrahere vel venire, prout inferius in forma juramenti latius & seriose continetur.

Relevantes eorum & quolibet ipsorum ab omni onere satisfactionis. Et praedicta omnia & singula fecerunt & ordinarunt omnimodo, via, jure & forma, quibus magis melius & efficacius potuerunt, tam de jure, quam secundum formam statutorum & ordinationem seu consuetudinem dictae civitatis: Praesente, intelligente, ac pro Tribunali sedente supra dicto Reverendo in Christo Patre, Domino Archiepiscopo, Commissario. Qui praedicta omnia & singula vice & nomine dicti Regis approbavit, ratificavit & promulgavit, ac pro firmiori praedictorum efficacia suam & praefati Serenissimi Regis auctoritatem interposuit solemniter & decretum

Eisdem die, loco, & testibus, antefatus Re-

ANNO
CHRISTI
1419.

Reverendus in Christo Pater & Dominus Andreas, Commissarius, asserens se habere mandatum a sanctitate prefata, sibi factum per eandem sanctitatem oraculo viva voce, de recipiendo Promissiones & juramenta infra scripta, tenens in manibus suis unum Missale apertum, & coram eo genuerit ambobus Syndicis supradictis, & Capite discooperto, humiliter & devota reverentia, qua decebat, tactis per eos propriis manibus sacrosanctis Evangelis, recepit ab eis promissiones & juramentum sub hac forma, videlicet:

Vos, Henricus de Ulm, Magister Civium, & Joannes Hagen, Advocatus dictae Civitatis, Syndici & Syndicario nomine antedicto, omnino, dolus, fraude, machinatione, vel interpretatione aut exceptione cessantibus, pure, libere, & simpliciter, & ex certa vestra & totius populi civitatis Constantiensis scientia, non ducti aliquo errore, juris vel facti, sed ex vestris, & totius dicti populi liberis & spontaneis voluntatibus, juratis, tam nomine vestro, quam omnium & singulorum Civium & personarum seu habitatorum dictae Civitatis Constantiensis ejusque territorii, fortis & districtus, & in animas vestras & omnium praedictorum & cujuslibet eorundem, in manibus Domini Archiepiscopi & Commissarii antedicti, recipientis vice & nomine sanctitatis ejusdem, & praefati sacri Collegii Domini Cardinalium, & suae Curiae universalis. Et ita jurando promittitis, quod omnia & singula Capitula supradicta, & ut supra lecta & vulgarizata, pure, libere, & simpliciter, bona fide, & recto corde observabitis & observari facietis, in omnibus & per omnia, & contra illa vel aliquod eorum nihil attentabitis, seu attentari vel fieri facietis, seu permittitis, per vos vel alium, seu alios, directe vel indirecte, publice vel occulte, seu sub quovis quaesito colore, de facto vel de jure, quod dici vel allegari, seu excogitari quomodocumque & qualitercumque possit, juxta & secundum formam, exigentiam, & tenorem dictorum Capitulorum, sub poena violationis fidei, & perjurii.

Qui Syndici auditis praedictis taliter responderunt, videlicet: Et ita promittimus & juramus. Et ita Deus nos adjuvet, & haec sancta Evangelia Dei.

Qui etiam Dominus Archiepiscopus & Commissarius supra dictus dictas promissiones & juramenta dictis nominibus approbavit, ratificavit, & ad firmiteris roboris cautelam, suam & praefati Serenissimi Regis auctoritatem interposuit & decretum, omni modo, via, jure & forma, quibus magis, melius & efficacius potuit, tam de jure, quam secundum formam suam commissionis.

Præsente supra dicto Domino Joanne de Piendebenis de Montepolitiano, & omnia & singula supra dicta fieri & observari petente, secundum formam & tenorem Capitulorum superius descriptorum.

Rogando nos Notarios infra scriptos, quod de omnibus & singulis supradictis, unum duo vel plura conficere deberemus publicum vel publicum, instrumentum seu instrumenta & toties quoties fuerit opportunum, sub dictae Civitatis Constantiensis soliti sigilli munimine roborandum seu etiam roboranda.

Actum in dicta Civitate Constantiensis in aula seu stufa Palatii supra dicti: Praesentibus Magnifico & strenuo milite Domino Joanne de

Adon de Svevia, & ejusdem Serenissimi Regis in dicta Civitate Constantiensis Commissario, ac Venerabilibus & egregiis viris Domino Francisco de Pisolpoffis de Bononia, Camera Apostolica Clerico, & Nuncio Sanctitatis ejusdem, & Domino Joanne Pelling, Decretorum Doctor, Canonico Ecclesiae Constantiensis, &c.

ANNO
CHRISTI
1419.

V.

Littera Joannis Papa ad Ducem Bituriae.

Dilecte fili salutem & Apostolicam benedictionem. Universali Ecclesiae, cui nos immemori praesidemus, nobile membrum inter orbis terrae catholicos principes esse dignosceris; sicque cum ipsa fortius individua unionem, quam degis prospere, si prosperitate laetetur, nec immunis ejus adversitatis efficeris, si patiatur adversa: non enim adeo membra nobilia possunt in callem ducere, quod capite languente non doleant, cum horum & illius sit una compago. Quare velut inviti decrevimus tibi nobis occurrentia scribere, verentes tuam dilectionis animi quietem infringere, & quia cupimus linguam nostram ab aliorum injuriis continere, tamen urgens, & inevitabilis praedictae Ecclesiae necessitas nos sic angit, & excitat, quod dum respectum ad tuam filialis dilectionis devotionem habemus, mentem nostram eidem fideliter aperimus. Te namque, dilecte fili, nolumus ignorare, quod nobis solertem & efficacem dantibus operam, ut Ecclesia Romana tam longo tempore (proh dolor!) schismatica persecutione lacerata pacem reciperet, & renovarentur Ecclesiae libertates, convocato Constantiensis Concilio, ibi Sessione publica, celebrata per nos Missa sancti Spiritus, & illius gratia invocata, pacem dare ipsi Ecclesiae juravimus, & vorimus per viam nostram purae & simplicis cessionis, aliis ecclesiam jam dictae adversariis, & de Papatu per sacrum Concilium Pisanum ejectis similiter cedentibus, ac etiam in quocumque casu, per quem possit haberi pax ecclesiae antedictae, prout ex tenore Bullae, quam tibi duximus transmittendam, & per nostros Oratores ad te super hoc destinandos clarius apparebit; & dum crederemus favores & dilectiones acquisivisse, vidimus primum angustiarum onera utique renovata. Nam ipsius Ecclesiae Dei persecutores furorem suum perfidiae durius accendentes, ipsam intolerabilibus offensibus dilacerarunt gravissime, ipsoque Concilio omni libertate privato, contra nostram saltem personam conspirati sunt indecenter. Concipientes itaque ibi de injuriis agi, ubi erat de animarum salute tractandum, ipsi cupientes occurrere scandalis, & actibus nefandissimis, villa praedicta Constantiensis relicta, venimus salubriter ad locum Schafusium subditurae dominio fidelissimi christiani & Ecclesiae sacrosanctae filii Friderici Ducis Austriae, ubi non minori, quam in patrimonio Ecclesiae propria potimur libertate, quam ad tui gaudium singulare nanciamus. Sperantes etenim in Domino materiam Ecclesiae tractare & concludere sicut decet, non intendentes a promissione, sicut praemissum est oblata aliquantulum deviare, & ut tibi, fili dilecte, nihil lateat in absconso, quaedam praemissa tangentia, sub quodam brevi compendio mittimus, alias per oratores solemnes latius declaranda. Te igitur, fili dilecte, necdum hujus singularis letitiae volumus esse

Ex MS. VI.
Berolins.
Hae & sequens scripta die 23.
Martii 1419.

ANNO
CHRISTI
1431.

participem, quia immo in omnibus nostris, & A
fidelium Ecclesiam sacrosanctam caritatis operi-
bus te unum & participem esse decrevimus,
ex potestate nobis a Deo attributa. Datum &c.

& devotionis munus, prout opus fuerit, & in
tua nobilitate confidimus exhibere. Datum
Schafusae &c.

ANNO
CHRISTI
1431.

VI.

De eodem Duci Burgundie.

Ex eodem
MC

Dilecti filii, salutem & Apostolicam benedi-
tionem. Cum inter catholicos orbis principes
Ecclesiam Dei, ac nos principum devotione co-
luisse noscaris, nosque meritorum tuorum me-
mores, te principum nobis filium paternis af-
fectibus habeamus, ut nobis & ipsi Ecclesiam
adversa seu prospera contingente tecum com-
municemus, ut nobiscum felicibus congaudeas,
& adversis successibus condoleas, & ut pro
auxiliaribus remediis studium devotionis adhi-
beas, qui ubi potuisti, nobis, & Ecclesiam ipsi
semper in necessitatibus adiuisti; certique adeo
sumus te in omni nostra, & Ecclesiam necessita-
te requirere. Non ignorat itaque Nobilitas tua,
quanto desiderio unionem & pacem Ecclesiam
Dei dudum inveterato schismate lacerata de-
sideravimus. Nam ut omnibus notissima fecimus, nuper ab Italia,
ubi maxime presentia nostra opus erat, Con-
stantiam, que super his ad celebrandum Con-
cilio electa erat, per longa & difficilia itinera
venimus, ibique in pleno Concilio Deo, & C
Ecclesiam, ipsique presenti Concilio sponte pro-
misimus, & vovimus ipsi Ecclesiam dare pacem
& unionem, per viam cessionis nostro vero
Papatui, si tamen adversarii nostri de Papatu
contententes cederent, vel in quocumque casu
ipsi Ecclesiam paz & unio per cessionem nostram
sequi posset, parati omnia fideliter adimplere.
Denique omnia fecimus, que ibi potuimus,
ne non malignorum quorundam nostrorum &
ipsius Ecclesiam persecutorum furori satisfacere
nisi sumus, qui nulla Concilii libertate, nul-
loque ritu servato, sed conventiculis & factio-
nibus conspirantes, tamquam non Ecclesiam pa-
cem tanti boni amore, sed perniciem nostram
odisse quererent, contra nostram salutem me-
ditari adorti sunt; nec deerat eorum furori
potentis favor. Quare cum videremus nullum
esse Concilium, nullum Concilii ritum, Eccle-
siam scandalum, periculum nostrum, melius
existimavimus ab eorum nos eruire manibus.
Sic itaque nos hac contulimus in villam Scha-
fusam apud dilectum filium nobilem virum Fri-
dericum Ducem Austrie, qui nos filiali devo-
tione recepit & solit; & sic nobis, & eccle-
siam Dei a scandalis & oppressionibus maligno-
rum nostra deliberatione providimus; nullisque
tamen injuriis fracti, sed, Deo gratias, liberi,
dispositi sumus, quocumque pro ipsius ecclesiam
pace promissimus, integre servare, & efficaci-
ter adimplere, bona & sincera fide. Super qui-
bus omnibus dilectos filios oratores nostros ad
te mox mittimus, qui de omnibus te plenius
informabunt. Ex qua forti tuo ab injuriolis
horum conatibus brachio nobis opus erit, no-
bilitatem tuam requirimus & hortamur in Do-
mino, quatenus interea, donec oratores nostri
adveniant, cohortes illas armatarum gentium,
quas habes, quibus ad pellendas injurias, &
molestias, & pti. propositi nostri consequendum
favorem, utendum esse intendimus, non ab-
solvas, sed mabutere studeas, & eas utiliter
ad hoc habere valeas, & solitam tuam pietatis

VII.

Informationes Pape, quas miserat cum litteris
suis Universitati Parisiensi, & Duci Aurelian-
ensi; que in favorem Concilii remissa sunt
per eandem.

Primo, qualiter, postquam Dominus noster
Papa ad civitatem Constantiensem applicuit,
ubi Generale Concilium fuerat per ipsum cor-
vocatam, ibique stetit spatio trium men-
sum, pauci comparuerunt pro dicto Concilio;
Rege etiam Romanorum, antequam quidquam
fieret, expectato per duos menses: & illo ad-
veniente ad ejus requisitionem, Regis Anglie
Ambaxiatoribus expectatis tribus mensibus: Au-
ditoque progressu Ambaxiatorum Regis Fran-
cis, cum idem Dominus noster eisdem Am-
baxiatores decrevisset omnino expectare, tam-
quam sui primi filii inter omnes Reges Catho-
licos: non tamen fuit in hoc exarditus. Quis
immo, Anglicis preoccupantibus, nationes qua-
tuor factis fuerunt concordantes: videlicet Galli-
cana, que tunc carebat capite, Ambaxiatori-
bus predictis, immo & nullis prelatibus regni exi-
stantibus, duobus solum exceptis &c.

Ex MS. Vis-
domensi,
atque
Germanico.

Item, quod, licet in Ecclesia sancta Dei
extirpatione heresum esse debeat principaliter
recommissa, quorum defensionem nullos Christi
Principes subditos esse deceat, sicque illud
principue tractandum in Generalibus Conciliis:
Decurrentium vero modernis temporibus heresum
staret memoria damnanda illius, cujus
sectam Joannes Huss secutus est, (& sequeba-
tur,) dogmatizavit, & falsis instructionibus &
doctrinis populum Dominicum subvertebat: Co-
jus & quorum opinioniones tam per universitatem
Parisiensem, quam alias universitates extite-
runt reprobate: Quorum articuli mittantur ad
Christi fideles Principes, maxime ad dictum
Regem Francie, suo tempore seriose: Qui
quidem Huss, quamvis captus extitit ex ordi-
natione Domini nostri predicta, de illo tamen
nulla fuit ministrata justitia, nec permissum,
quod contra ipsum sententia ferrentur, quinim-
mo procuratum, requisitum, instigatum per
illum, qui Concilii & Ecclesiam protector esse
dicebatur, videlicet Regem predictum, quod
dictus hereticus relaxaretur, cum iurisdictionibus
& minis de frangendis carceribus, casu,
quo non relaxaretur.

Item, quod, licet in Concilio Generali non
debeat nationum differentia fieri, cum apud
Deum non sit acceptio personarum, deberet
que dicta congregatio Christi fidelium una non
majori quam alia uti vocabulo, nullaque de-
beret esse differentia inter congregationes ibi-
dem, immo omnium ibi venientium velle &
opiniones deberent in unum publicum aperiri,
& voces omnium super quolibet determinando
singulariter rimari, quoniam sensus ad nume-
rum capitum multiplicantur. (In MS. Lipsen-
si ita: ut unius instructione informetur alii,
quoniam non omnes per omnia sunt certi per
certa, & quot capita tot sensus.) Hoc tamen
in dicto Concilio non fuit permissum, quinim-
mo ordinatum extitit, ut qualibet natio in
illo haberet unam vocem duntaxat, quamvis
in natione Gallicana essent Ecclesiam & voces.

ANNO
CHRISTI
1453

notabiles, in Italia similiter, & multo plura
supposita, quam in ceteris nationibus. (*In Ms.
Lips. 110.* Licet in Natione Gallicana essent
trecentae voces notabiles, & in Italia totidem,
ubi erant in illis duabus nationibus ducenti
praelati, comparentes ibidem personaliter, &
de Anglia ibi erant Praelati tres tantum, &
ceteri clerici novem in numero.)

Item, quod, facta ordinatione, quod non
essent nisi quatuor nationes, & illae haberent
quatuor voces, unaque alteri equipararetur,
nulla habita differentia meriti ad meritum, &
numeri ad numerum, procurata extitit unio
duarum nationum, scilicet Germanicae & An-
glicanae, quas lux voluntati adduxit & colligavit
Rex Romanorum praedictus. Et cum nihil
sui propositi consequi posset, duabus aliis
contradictentibus, unum erexit idolum, videlicet
Patriarcham Antiochenum, Petri de Luna
familiarem, & discipulum abscontum, & qui
hactenus in Portu Veneris ordinavit & fabricavit
illas litteras injurias, inquisitivas & dam-
nativas contra praedictum Regem Franciae, &
statum suum, & qui dictum Petrum de Luna
post suum recessum ad locum de Perpignano
associavit &c. (*In Lips. Ms. addita sequentia:* Et
ibidem per eundem ad dictum Patriarchatum
erectus extitit. Qui Patriarcha sibi associavit
sex deputatos de dicta natione Gallicana, qua-
tuor ex illis Praelatis extra regnum Franciae,
omnibus de regno rejectis. Qui licet nullam
haberent potestatem ordinandi, nisi audiendi,
& referendi tantum, nihilominus ordinabant,
& ordinata per Concilium mutabant, pro li-
bito inordinatae voluntatis.)

Item, quod, licet in Concilio secundum sa-
ctorum canonum sanctiones, voces habere de-
beant nisi Cardinales, Patriarchae, Archi-Episcopi,
Episcopi, quorum voces requirendae sunt
in sessione publica seu publicis sessionibus, &
non in particularibus consiliis: hoc tamen mu-
tatum fuit contrariis affectionibus. Quoniam
quicumque ad Concilium (ad ipsa consilia) fuit
admissus, nulla facta differentia, an foret cle-
ricus, vel laicus, solutus, vel conjugatus, gra-
duatus, vel non graduatus, honestus vel abje-
ctus. Quorum voces, resecatis vocibus Prae-
latorum, acceptatae sunt usquequaque: Non ob-
stantibus contradictionibus ipsorum Praelatorum.
Et quod deterius est, si aliqui Praelati contra
ipsorum malignantium intentionem loqui vel-
lent &c. (*Suppletum in Ms. Lipsensi:* Suas in-
tentiones juribus fulciendo, sibi abatur, & fie-
bat eis tanta injuria, quod oportebat ipsos ob-
mutescere, & abire confuse.)

Item, quod, licet in Concilio generali ca-
put principale sit Christi vicarius, qui dat esse
ipsi Concilio, ipse tamen Romanorum Rex ip-
sius Concilii petiit praesidentiam, in quo diver-
sis vicibus (*in Lips. Ms. additur, de facto*)
praesumit praesidere. Quod ne dum a jure com-
muni exorbitat, immo & humana ratio ab-
horret & detestatur &c.

Item, quod, licet in eisdem Conciliis debe-
rent voces esse liberae: (*In Lips. Ms. additur,*
& omni improbitate remota,) multae tamen
fuerunt cavillationes, promissiones, subordina-
tiones, minae & terrores. Quibus cautantibus
remansit (*Lips. Ms. fides*) in paucis (*L. M.*
hoc est) veritatis nunciandae voluntas. Quo-
niam die XIX. Martii Rex praedictus in con-
gregationem Gallicanam personaliter advenit,
secum adducens nationem Anglicam & Ger-

ANNO
CHRISTI

manicam, ore proprio proponendo, quod duae
dictae nationes deliberaverant super quadam
schedula, de qua infra fiet mentio. Quam de
liberationem (volebat) ibidem communicare
ut & ipsi Gallici, ipsis, Rege & nationi-
bus praesentibus, deliberarent pariter. Et quia
per Ambaxiatores Franciae & alios obiectum ex-
titit, quod cum ipsae nationes per se delibe-
rassent, volebant & ipsi per se deliberare, &
ipsis absentibus. Quibus fuit per dictum Re-
gem responsum, quod minor pars dictae natio-
nis erat subiecta Regi Franciae. Et cum ipsi
Regi Romanorum tres partes dictae nationis
essent subiectae, volebat, quod aliae duae natio-
nes admitterentur. Et in fine videns, non pos-
se obtinere, furibundus quasi recessit, dicens:
Videbo nunc, qui contra honorem meum ve-
nient. Qua de causa nullus vel saltem pauci
ausi fuerunt dicere veritatem, ob evidentem
eis imminentem timorem.

Item, qualiter Dominus noster obtulit libe-
re & spontanea viam cessionis, contententibus
& ejectis de Papatu, & per sacrum Pisanum
Concilium de haereli damnatis, cedentibus.
Quae quidem oblatio licet esset in notabili for-
ma, non tamen fuit acceptata per dictas na-
tiones. Sed ab eisdem facta fuit alia schedula
largissima & captiosa, credentes Dominum no-
strum a suo sanctissimo revocare proposito, per
irritationes. Quibus non obstantibus idem
(sanctissimus) Dominus noster eandem cedu-
lam per dictas nationes factam accepit, &
illam ore proprio in publico Concilio legit, &
concessit de eadem Bullam fieri.

Item, quod in crastino idem (sanctissimus)
Dominus noster publicam sessionem teneri
mandavit, & post celebrationem Missae sancti
Spiritus ipsam cedulam iurato legit, & con-
firmavit.

Item, quod, illo expedito, voluit Dominus
noster sessiones tenere, & procedere super re-
formatione Ecclesiae, & extirpatione haereticum.
Quod nunquam obtinere, valuit, nisi quantum
placuit Regi antedicto, (*M. L. dicto Impera-
tori*) & inducentibus eundem.

Item, qualiter omisso capite principali, &
non habita consideratione ad sanctissimam &
largissimam oblationem, quam Dominus noster
fecerat, petiit idem Rex, procuratores con-
stitui irrevocabiles per dictum Dominum no-
strum ad dictam cessionem faciendam, quorum
principalis esse volebat, & alios ad sui volun-
tatem ordinandos: Et ultra, Concilium non
debere mutari a dicto loco Constantiae, nec
dictum Dominum nostrum se absentare ad ali-
quem locum (aliquo loco) donec dicta renun-
ciatio & cessio facta esset per contententes an-
tedictos. Super quibus obtinuit per dictas na-
tiones fieri supplicationem Domino nostro.
Qui Dominus noster superiori respondit, sicut
in cedula super hoc facta plenius continetur.
(*Lips. Ms. addit: cujus copiam mittimus.*)

Item, quod idem Rex in vituperium Ro-
manae Ecclesiae, & ipsius Domini nostri, infra
clausuram palatii, & ante cameram ipsius
Domini nostri, hastiludia cum magno strepitu
tubarum (magna voce oris & tubarum quo-
tidie) fieri procurabat.

Item, quod in praesentia ipsius Regis pro-
curatum & consultum (*L. M. conclusum*)
extitit per Anglicos, quod procederetur ad
captionem personae ipsius Domini nostri, qui
ita sanctissime, ut dictum est, & devote &
exu-

ANNO
CHRISTI
1415

exuberanter se habuit, quod presentibus Ambaxiatoribus Regis Franciæ, & dictis Anglicis contradicentibus, captio hujusmodi evitabatur. (*In Lips. Ms. hæc habentur verba: Presentibus in deliberatione dictorum Anglicorum & illis contradicentibus Ambaxiatoribus Regis Franciæ.*)

Item, dictus Rex Romanorum fecit per multos dies venire exploratores usque ad cameram dicti Domini nostri, & una die usque ad cameram propriam & lectum ejusdem, ad videndum, utrum aufugerit. (*In Lips. Ms. ita: publicando, quod aufugere volebat.*) Et quod deterius; portas civitatis (*Lips. Ms. valvæ*) per unam diem tenuit, & fecit teneri clausas, nullos Prælatos, sive clericos (exire) foras permittendo, immo verius Cardinalibus volentibus pro spatio (*L. M. ad spatium*) exire, exitus fuit recusatus. Fueruntque positi custodes de die & de nocte circumquaque palatium, per terram & squam.

Item, postremo a dicto Domino nostro fuerat petatum, quod statim cederet, (*in Lips. Ms. hæc ita leguntur: Item postremo procurabatur, quod nunc cederet omnino*) aliis etiam non cedentibus, nec clarificato, si cedere velent, (vel non) & (volentes) quod idem Dominus noster (ex nunc) descenderet de cathedra, ita, quod quoad obedientiam (*in Lips. Ms. & illa quantum ad obedientiam*) nostram maneret vacua, adoptantes alium in locum ejus surrogare, & admittere ipsius Regis votum & dispositionem, nec permiserunt mentionem facere de Concilio Pisano, quemadmodum Bullis petitur desuper, nec condemnationem eorundem contendentium de Papatu. (*In Ms. Lips. aliter hæc referuntur: Credentes ex post & adoptantes & alium in eodem loco surrogare & admittere ad ipsius Regis votum & dispositionem. Et est tamen consideranda intentio iniqua, quam gerunt illi, nedum ad Dominum nostrum, immo ad confusionem domus Franciæ & totius cleri Gallicani. Cujus domini Regis & sui præfati consilii labore & providentia tentum & conclusum fuit Concilium Pisanum. De quo Concilio non permiserunt mentionem fieri in Bulla prædicta nec de condemnatione eorundem.*)

Item, (qualiter) Rex fuit passus in vituperium dicti Domini nostri, immo totius Ecclesiæ, per Archiepiscopum Sarisberiensem Anglicum (quem idem Rex secum duxit & reduxit) dicto Domino nostro verba proferri injuriosa, etiam a fide catholica deviantia, videlicet, quod ipse Archiepiscopus esset supra Papam, & totum (Generale) Concilium. Et licet Dominus noster fuisset protestatus de injuria & errore, non tamen ob hoc corrigebatur, (se reduxit.) sed recessit illæsus temere cum eodem (*In Ms. Lips. Sed potius temerarie & sine correctione & reverentia recessit cum eodem Rege.*)

Item, quamvis de dicta natione Italica essent Prælati, numero LXXX. vel circa, & multi alii Doctores, & Magistri notabilissimi in Theologia, in jure Canonico & Civili, qui (*in Lips. Ms. super occurrentibus in eodem Concilio juxta juris dispositionem*) abhorrentes sine lege loqui, secum plures notabilissimos clericos aliarum nationum habentes, (*in Lips. Ms. conformantesque se cum pluribus aliis notabilissimis cl. aliar. nat.*) volebant juridice agere, disputare & concludere univèrsa, sed non fuerunt admissi, (auditi) immo illa natio Italica

Concil. General. Tom. XXVIII.

A totaliter fuit abjecta, separata & exclusa, ac si non existeret, & compareret. (*L. M. ac pro non existente ac non comparente habita.*)

His igitur pensatis, & aliis multis, quæ latius describentur, & per oratores expressos diriguntur, (mandabuntur) & quæ merito cadere poterant in constantem, immo constantissimum: (*In Lips. Ms. quæ metum in constantem immo in constantissimum animum inducebant.*)

Idem (sanctissimus) Dominus noster nolens scandalizare Ecclesiam Dei, & ne impediretur sanctissimum propositum, (quod dispositum) volens dispositum perficere & complere cum districtissimo assensu fidelissimi filii sui, Ducis Austriæ, de villa Constantiæ de nocte non sine gravitate & dispendio personæ suæ (peditando) per leucas sive miliaria ejusdem patriæ, quæ se extendunt (ascendunt) ad sex leucas Franciæ, (& ultra,) venit ad locum Schafusiam. Ibi cum (primo) applicuit, refectioe naturali omiſsa, scripsit præfato Regi, collegio Cardinalium & Concilio (prædicto) quod non ad fugiendum viam per ipsum oblatam, sed mortis volens evadere incursum, & alia inconvenientia præfata, (prælibata) ibi advenerat, ibique stans in sua libertate plenarie significabat, quod paratus erat, quæ promiserat, adimplere, & propter complere illa, velle accedere partes Franciæ, & (inde) appropinquare loco, ubi Petrus de Luna obtulit se venturum, continuando Concilium ad dictum locum, vel alium, ad voluntatem Regis Franciæ & collegii Cardinalium antedicti &c. (*In Ms. Lips. Si per Dominos Franciæ & ipsum sacrum Collegium fuerit aversatum.*)

VIII.

Littera missiva ex parte Nationis Italica ad Principes & Universitates de Italia.

Sacrosancta Synodus in Constantiensi civitate congregata, Generale Concilium legitime faciens, universis Christi fidelibus. Gratia vobis & pax. Nova lux oriti visa est, gaudium, timor, & tripudium apud omnes Christianos populos, dum placuisse Deo cerneretur vocare cæterum, congregare senes, coordinare Principes spirituales populorum, quales appellat Deos, & lucem mundi, ut sanctificarent & illustrarent Ecclesiam. Quid enim melius, quid salubrius, jucundius, & efficacius pro terra schismatum, errorum, vitiorumque diffuganda caligine ab ipsis Ecclesiæ finibus, & pro reductione pacis desideratissimæ, ac sororis suæ pulchræ veritatis, necnon pro illius, quæ præclarissima est, justitiæ stabilitione, sub debitis ordine, modo, & specie potuerant conferre, nobis oriens ex Alto, ad nos illuminandum, & dirigendos pedes nostros in viam pacis, quam ut convenirentur Apostolici viri, & seniores de Ecclesia, Pastores, & Doctores, videre quid opus factum esset ad pristinos ejusdem Ecclesiæ præfulgidos mores revocandos, quos in horrenda vitiorum monstra dilapsos qui non perspicit & ingemiscit, cæcus, durus, & excors est. Sed vos mundo a scandalis. Heu quam nihil apud mortales tutum ab hostilibus insidiis illius, qui tanquam leo rugiens circuit quærens quem devoret, & sagittet in obscuro rectos corde, perambulans terram, ut mille nocendi artes, mille dolos exercent: qui dormientibus atra nocte corporis hominibus, superfeminat in agro

ANNO
CHRISTI
1415Ex Mi. V.
Aur. 10

ANNO
CHRISTI
1511.

Dominico zizaniam, tollens autem & suffocans bonum semen verbi Dei, ut flagitiorum infelix lolium, & steriles dominentur avenae, vepres, & urticae. Hoc est negotium perambulans in tenebris, quo incensore factus est, ut ipso loeculentis aurora virtutum primo. . . o, dum nova rerum facies in Ecclesiae regimen per hoc clariss. Generale Concilium coepa esset, dumque orto sole justitiae exiret homo spiritualis ad opus suum bestialibus reclusis affectibus, ecce pastor noster summus pontifex, o fides! o pietas! tanquam ferre lucem fulgentis hujus aurora non sustinens, sed eam, ut apud Job scriptum est, arbitrans umbram mortis, & velut, juxta Satyricum, admotae trepidaret arundinis umbram, noctu, clam, praeter expectatum abiit, discessit, & evasit, ambulans in tenebris, ac proinde sicut res indicat, nesciens quo iret, relinquens insuper post se suspicionem scdam & inhonestam de schismate. Quid praeterea dicent homines, nisi quod enunciauit recte Christus qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus; & iterum, mercenarius fugit, quia mercenarius est. Qui si dixerit, timor & tremor ceciderunt super me, viderit, ne forsitan idcirco fuerit, quia demersus erat in id, quod sequitur. Contexerunt me tenebrae. Convenimus sanctitatem tuam, Pater beatissime, lugentes quaerimus qui te fascinant, & obfuscant tantum gloriae perpetuae fulgorem, quae tibi quaquaeversum ex oblatione vitae cessionis encomio accreverat, ut de te passim canerent homines illud de Poeta: semper honos nomenque tuum laudesque manebunt. Porro satis, magnum vero nimis esse debuerat scandalizare fuga tali sacrum praesens Concilium, & in ipso totam quam representat Ecclesiam, abique illo quod verbis & litteris fordidas indignaque conviciorum nebulas evomeret ipse summus Pontifex adversus idem Concilium, satagens in ipsum, sed frustra, turpem fugae suae caliginem, velut in mysticum solem refundere. Protinus itaque scripsit Regibus, Principibus, & Universitati fidelium litteras hoc sacrosan. Concilium norantes, ad quarum aliquas jam dilucide respondimus, monstrantes, quod in claram, salvus sit debitus honor, lucem veritatis impingit, & involvit semetipsum caligine. Conqueritur in alteris litteris, quae posterius ad nos, quamvis prius scriptae, deductae sunt. Laudat in illis fugam suam ex tribus maxime; interim de erroneis enormibus injuriis patenter inclusis silet, cum sic primum inducit, quia semel una die portae civitatis hujus Constantiensis clausae fuerunt, ut nemini pateret egressus; propterea quod deliberationes non per votos vel vota singulorum, sed per Nationes petebantur contra morem Concilii Generalis; denique quod per violentias quasdam impressivas in hoc caetu, non erat animus in consulendo vel deliberando liber. At vero fucatus hic & umbratilis, non tam causa excusationum, quam accusationum color faciliter evanescit, si res, ut gestae sunt, prospiciamus in solido, Lumen veritatum introspeciamus primum, & videbimus, quae idem summus Pontifex prius edicta dederat, ne quisquam ab hoc sacro Concilio praesumeret illicitiatus abire. Comperiebantur nihilominus multi transgressores hujusmodi sententiarum spiritualium, ac proinde formidabatur dissolutio Concilii, ut Sereniss. Regem Romanorum moneret Papa, quod per ipsum adhiberetur

provisio. Provisum est una tantum die, nec integra, per custodes civitatis, ut portae quidem non clauderentur, sed custodirentur, quo usque interim efficacior spiritualis provisio facta est, prohibens recessum talem perniciose continuantem. Etsi putaverit idem D. N. Papa propter se, non propter alios hoc factum fuisse, tanquam violenter detineri quereretur, adjiciens. Quod si apud sereniss. & unionis Ecclesiae serventissimum protectorem Regem Rom. & Hungariae semper augustum fuisset animus & voluntas coercendi personam D. Papae, ne diffugeret, hoc utique positum erat, Deo permittente loquimur, in sua potestate; nam & ipse Rex per relationes fide dignas praesentiit, & praecavit, & palam, multis Praelatis audientibus, eodem vesperc futuros ejusmodi fugae motus, quibus in promptu facultas aderat viribus obistere; sed noluit ipse fortissimus in armis, sed fortior in promissis & fide. Ceterum textitur in casu querela, quod deliberationes datae sunt; & Nationes, non per singularium voces; qui modus procedendi tentus & habitus viam utramque complexus est, ut plus ordinis & compendii, quanto minor erat multitudinis confusio, servaretur. Unde per Deputatos solemnes Nationum primo sigillatim, post adjunctim communicato consilio, de hinc per ipsas Nationes, ubi singulis sua vox libera erat, tandem collectis in unum Nationibus, ac RR. PP. Cardinalibus, in Sessione publica, quaerebatur palam super singulis articulis advisatis, & praconciatis, si placerent, praemissa electione ex praefata Conciliorum forma, ut cuilibet liceret dicere, quid vellet, quatenus doceretur, vel doceret. Arbitramur ex his perspicuum esse, quod rite, prudenter, & recte processit haec Synodus. Sed dolet fortassis D. Papa non praevaulesse multitudinem quorundam titulatorum convocatorum sedulo, & certatim concurrentium, qui quia multi essent numero, sed pauci gravitate, vel merito, nec ipsi prospeximus, & evanuerunt subito, tanquam nebulae matutinae. Postremo fuisset nimia liberalitas omnium ad hanc sacram synodum confluentium, sic intenta relicta per quosdam D. Papae, ne de eo verbum fiat, carnaliter complacere volentes, impingere caput ejus adulationis oleo, ut in ipsos odor lucri reslueret, quemadmodum nullam novimus per nos ipsos & nostros impressionem, quominus fas haberet unusquisque in hoc caetu celeberrimo consulere, & deliberare id quod vellet, propria vel aliena sententia absque contentione vel emulatione tali, quae deberet caritatem rumpere, vel tollere libertatem. Desinat ergo communis Pastor fugiens contumeliis lacessere gregem, simplici longanimitate volentem persistere. Corrigit potius sapienter scandalum sui recessus, celeri ad nos pulchroque regressu, ubi tuta sunt omnia. Nolite, obsecramus, nolite saluberrimam, divinissimam, & summe necessariam hujus sanctiss. caetus auctoritatem quaerere viis obliquis quomodolibet dissolvere, nam frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, vel credat esse nobis oculos. Summus autem oculati, Deo propitio; neque enim Argo fabulantes Poetae tot dederunt oculos, quam istud habet Concilium, oculis plenum ante & retro, quibus partem spectat utramque, quibus intuetur non tam verba, quam opera, prout jubet Jesus Christus. Nam qualis est vox ista, offero, juro, & voceo, si tenacior, & ser-

ANNO
CHRISTI
1511.

ANNO
CHRISTI
1415.

serventior operum clangor reclamet atque con-
tradicat? Petimus denique, precamur, & ob-
testamur omnes in communi Christianos, per
ipsum omnium bene viventium matrem cari-
tatem; per si quid de tota Christianitate nos
tot variis casibus, tot difficultatibus viarum,
tot sumptibus, curis, atque laboribus agitati
bene meruimus; per si quid donum fidei nobis
relictum est, querere tantummodo quæ Dei,
non nostra sunt, in edificationem Ecclesiæ;
nullo pacto declinetis cor vestrum in verba ma-
litiæ contra nos audienda, in dissipationem
hujus sacri Concilii, devotissimo concordique
totius pene Christianitatis assensu divinitus in-
choati. Sic vos adjuvet, benedicat, edificent,
dirigat, & confirmet sponsus Ecclesiæ, cujus
reformationem in omni virtutum decore qua-
rimus, Jesus Christus, qui est Deus benedictus
in secula. Amen. Datum &c.

IX.

*De jure Concilii, Papam Joannem a fuga reco-
candi, ac sine eo Concilium pertexendi Aucto-
ritates ab Universitate Parisiensi determinatæ.*

Ex M. Vin-
Jobonensi.

Auctoritas hujus sacri Concilii est, quod
querens scienter, directe vel indirecte, dissolu-
tionem ejus & suæ auctoritatis annulationem,
vel permutationem loci, vel aliter habendo,
est, si de hoc constiterit, de schismate, immo
hæretica pravitate suspectus.

Auctoritas hujus sacri Concilii est tanta,
quod querens scienter, ut prius, potest evoca-
ri coram hoc sacro Concilio in causa schisma-
tis & hæresis, responsurus & se purgaturus,
cujuscumque status existat.

Auctoritas hujus sacri Concilii tanta est,
ut summo Pontifici, si quaereret eam pronunc
dissolvere per litteras suas vel mandata, non
est obediendum, sed resistendum in facie.

Auctoritas hujus sacri Concilii potest & de-
bet dici consistere in Prælatibus, Doctoribus, &
aliis litteratis personis, permanentibus & per-
mansuris in hoc sacro Concilio, etsi paucis
numero, in defectu aliorum.

Auctoritas hujus sacri Concilii est tanta, ut
scipsum possit stabilire & continuare &c. per
invocationem brachii secularis, & realem co-
ercitionem adversus omnes, cujuscumque sta-
tus existant, qui hoc sacrum Concilium palam
vel occulte velent pertinaciter de facto dissol-
vere. Nec debet hæc coercitio violentia dici,
sed iustitia.

Auctoritas hujus sacri Concilii tanta est, ut
sibi possit statuere modum procedendi & or-
dinem in omnibus his quæ proponenda, tra-
ctanda, deliberanda, concludendaque sunt, &
quæ vim obligationis poterunt ad omnes fide-
les inducere.

Auctoritas hujus sacri Concilii tanta est, ut
de bonis Ecclesiasticorum, immo laicorum, si
necesse fuerit, possit statuere circa stipendia
ad succurrendum paupertati illorum Prælatorum,
& aliorum, qui se voluntarios & utiles exhibent
& exhibebunt ad continuationem hujus
sacri Concilii.

X.

*Conclusiones singulares Parisiensem, quæ non
sunt admisse, nec approbata
per Concilium.*

ANNO
CHRISTI

1415.
Merito di-
cuntur reje-
ctæ a Con-
cilio.

Prima Conclusio universalis: Ecclesia mili-
tans, quam sacrum Concilium representat, est
magis necessaria, quam Papa.

Probat. Quia non contingit aliquem via-
torem salvari extra Ecclesiam, secundum Au-
gustinum, libro de Symbolo. Sed multi sal-
vati sunt sine Papa. Quia etiam nullo existen-
te Papa contingit salvari per Baptismum alios,
& alios per poenitentiam.

Confirmatur. Quod Ecclesia sit plus neces-
saria quam Papa. Patet, quia Papa est neces-
sarius propter Ecclesiam: Quia sub uno capite
melius confirmatur unitas Ecclesiæ. Ergo Ec-
clesia est magis necessaria, juxta regulam il-
lam: Propter unumquodque tale, illud magis
est tale.

Et ex ista conclusione sequitur, quod Eccle-
sia sit utilior quam Papa. Quia, si magis ne-
cessaria, tunc utilior.

Secunda Conclusio. Ecclesia est melior quam
Papa. Quia Papa est propter Ecclesiam, tan-
quam propter finem. Ut patet ex dictis. Sed
finis est melior his, quæ sunt ad finem, 3.
Topicorum & 1. Politicorum, deteriora sunt
gratis melioris.

Consimiliter per hoc, quia id est melius,
secundum regulam Topicam, cujus corruptio
pejor. Sed corruptio Ecclesiæ est pejor quam
Papæ, ut patet ex dictis, Ergo &c.

Tertis Conclusio. Ecclesia est dignior quam
Papa. Quia Ecclesia est sponsa Christi, uxor
agni, sibi indissolubiliter unita, secundum A-
postolum ad Ephes. 7. Ubi glossa inter ce-
tera: Quia fit ex duobus quasi una quædam
persona, scilicet ex capite & corpore, ex spon-
so & sponsa. Ergo &c.

Quarta Conclusio. Ecclesia est honorabilior
quam Papa. Patet, quia Christus Ecclesiam
dignam dotavit pene innumerabilibus virtutibus,
donis & gratiis atque sacramentis. Sed hujus-
modi est præmium virtutis. IV. Ethic. Non
autem inveniuntur tot virtutes & dona in una
persona Papæ, sed in tota Ecclesia militan-
te. Ergo, &c.

Quinta Conclusio. Ecclesia est fortior & po-
tentior, quam Papa. Propterea quia scribitur
de ea, Matthæi XVI. quod portæ inferi non
prevalebunt adversus eam, quæ sæpe præva-
luerunt adversus Papam. Videlicet secundum
Hieronymum per portas inferi intelliguntur vi-
tia & hæreses, per quæ est introitus ad infer-
ros. Quæ portæ nunquam prævalent contra
Ecclesiam universaliter, sed sæpe contra Papam.

Sexta Conclusio. Ecclesia est fidelior seu
constantior in fide, quam Papa. Propterea,
quia contingit Papam hæreticare seu a fide
deviare. Hoc autem nunquam contingit de
universalis Ecclesiæ. Nam alias contingeret,
quod nulla esset Ecclesia, quod est contra mul-
tas Scripturas, dicentes: Quod Ecclesia mili-
tans nunquam deficit usque ad finem mundi.

Septima Conclusio. Ecclesia est sapientior
quam Papa. Patet propter magnam multitudi-
nem sapientum, qui sunt in Ecclesia, in qui-
bus est amplior sapientia & multiplicior quam
in uno homine, qui est Papa. Unde secun-
dum

ANNO
CHRISTI
1415.

dum Apostolum 1. Cor. 12. In Ecclesia datur alii per Spiritum S. sapientia, alii sermo scientia, alteri fides, alteri gratia sanctorum, alteri operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonis.

Ex præmissis sequitur Conclusio octava.

Quod Ecclesia Catholica est supra Papam, quoad necessitatem, quoad bonitatem, quoad dignitatem, quoad honorabilitatem, & quoad fortitudinem, & etiam quoad sapientiam.

Nona Conclusio. Quod Papa, qui instituitur per electionem Ecclesie, vel ejus vices gerentium, recipit summam potestatem ab Ecclesia ministerialiter, quamvis illa potestas, sicut omnis alia potestas, sicut a Deo principaliter. Probat, Quia per ministeria illorum eligentium recipit hujusmodi potestatem. Ex quo videtur sequi, quod illa potestas Papalis, quæ est in Papa actualiter, semper sit in universali Ecclesia habitualiter, seu virtualiter. Alioquin sede vacante aliquando, sicut quandoque contingit, sponsa Christi esset imperfecta, & in sibi necessariis ad salutem defectuosa, minus digna, minus honesta, minus secunda, minus sponsa suo dilecta.

Decima Conclusio. Christus sponsus Ecclesie dedit suæ sponsæ Ecclesie claves regni cælorum, cum pluribus aliis donis. Probat hoc ex dictis Augustini super Joan. ubi dicit, Quod, quando dictum est Petro; Tibi dabo claves regni cælorum: Et, Quodcumque ligaveris super terram &c. Petrus universam Ecclesiam significat. Et infra: Ecclesia quæ fundatur in Christo, ab eo regni cælorum claves accepit in potestatem ligandi atque solvendi peccata. Quemadmodum enim est per proprietatem in Christo Ecclesia, ita est per significationem Petrus, in Petro. Ex quo sequitur, quod Ecclesie universalis non habet claves regni cælorum a Papa, sed e contra Papa ab Ecclesia, quæ per electionem fecit ipsum in executione seu usu clavium quoad membrum etiam principalissimum.

Undecima Conclusio. Ecclesia sufficienter congregata potest in multis casibus uti clavibus sibi a Christo collatis, & Papam & quodlibet aliud membrum Ecclesie judicare, corrigere, & ex justa causa deponere. Patet, quia licet eripere gladium de manu furiosi. Potestas enim, quam habet Papa aut alius ab Ecclesia, non est ipsi data ab Ecclesia ad destructionem sed ad ædificationem. Si ergo mittitur ea ad destructionem & ad scandalum totius populi Christiani, licet eam deponere de manibus suis.

Duodecima Conclusio. Universalis Ecclesia militans, quam sacrum Concilium præsentialiter congregatum representat, simpliciter loquendo majorem habet auctoritatem quam Papa. Probat, Quia universalis Ecclesia, seu sacrum Concilium eam representans, potest facere constitutiones ac decreta, quibus non licet Papam convenire. Quod ferebatur Gregorius, ubi dicebat, se venerari quatuor Concilia sicut quatuor Evangelia, seu Evangelii libros, prout habetur in Decretis, dist. XV. Etiam dicit Augustinus: Evangelio non crederem, nisi auctoritas Ecclesie me compelleret. Item dicit Hieronymus: Si auctoritas quaeritur, orbis major est urbe. Item, Augustinus in quadam epistola inter cetera innuit, Plenarium Ecclesie universalis Concilium posse in casu il-

lorum Episcoporum, qui Romæ adjuvantur, eorum sententias resolvere. Item, universalis Ecclesia in casu Papam potest deponere ab officio suo & dignitate, ubi sit expediens. Sed non potest Papa universalem Ecclesiam deponere. Igitur, &c. Item, quod Ecclesia sit major auctoritate quam Papa, convincitur ex lege Christi, quam tradidit de fratre peccante in fratrem, quem vult finaliter acculare coram Ecclesia: A qua nullum excipit. In quo insinuat, quod summa auctoritas in terris est apud Ecclesiam. Item dicens: Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris: Quid ergo si Papa scandalizaverit universalem Ecclesiam, & continuaverit in magnum fidei & bonorum morum decrementum, nonne veniet secundum dictam legem puniendus? Item, aliam legem tradidit Christus dicens: Si oculus tuus scandalizat te, projice ab te. Papa autem habet se sicut oculus in speculo positus, debens sua providentia fidem & sanctos mores conservare. Si ergo hoc non fecerit, veniet puniendus secundum dictam legem.

Corollarium primum. Ex præmissis videtur posse elici, quod Potestas Papæ sit potestas Ecclesie, quia utitur nomine & vice Ecclesie. Et quod auctoritas Papæ, qua utitur nomine & vice, sit auctoritas Ecclesie, tanquam executor auctoritatis & potestatis datæ Ecclesie a suo sponso. Et quod Papa sit tanquam defensor thesaurorum Ecclesie datorum in dote a suo sponso, &c.

Corollarium secundum. Item elicitur ex præmissis, quod non est illicitum, immo verum & catholicum, quod in multis sit sacrum Concilium supra Papam. Quinimmo dicere oppositum videtur periculosum. Cum ultimum refugium Ecclesie in arduis & grandibus, & concernentibus fidem & statum Ecclesie, non fuerint judicia Papæ, sed judicia Generalium Conciliorum.

XI.

Aviſaments, quod Cardinales Joannis XXIII. Concilii res tractare non possint, per Prælatum in sexta Concilii sessione publica die 17. Aprilis 1415. propoſita.

Ex Mf. Vindobonensi.

Prima veritas est, quod nequaquam in hoc sacro Concilio debeant interesse Papa & Cardinales, seu in tractatibus quæ sunt in eodem Concilio. Et ratio est, quia ibi agendum est de reformatione Ecclesie in capite & in membris principalibus, scilicet de Papa & de Cardinalibus ipsius. Sed illi non possunt nec debent esse iudices in proprio facto, & per consequens etiam ipsa non reformabunt in illis, remanente deformitate etiam in ceteris membris.

Secunda veritas est, quod, cum ipsi Domini Card. electores D. Jo: Papæ, scientes eum esse talem, prout fuit & est, nihilominus ipsum elegerunt in Papam. Ubi optimum debent elegerunt, vel saltem mediocriter bonum & utilem, abusi sunt potestate eligendi, & deberent privari electione, & alias essent maxime puniendi: Propterea, quia per talem abusivam electionem eorum totam Ecclesiam scandalizaverunt, & sic nullatenus hujusmodi Concilio & actibus ejus deberent interesse.

Tertia veritas est, quod cum ipsi Domini Cardinales dictum Dominum Joannem Papam post

ANNO
CHRISTI
1415.

post eius turpem fugam de Constantia, ut mundo notum est, & per quam ipsam totam scandalizavit & obumbravit Ecclesiam, illiguntati per huiusmodi Concilium secuti fuerunt, eo ipso reddiderunt se suspectos vehementer predicto Concilio, quasi approbantes predictam fugam, quod etiam per plures sequentes actus ipsorum, aliqui hac reversi amplius & amplius publice declarant. Et sic etiam proinde se reddiderunt valde suspectos quoad hoc, quod ex tunc non potuerint sine polluti eidem Concilio & actibus interesse.

Quarta veritas est, quod, cum ipsi Domini Cardinales, vel plures eorum hac reversi, post eandem fugam, etiam aliqui eorum qui hic remanserunt, publice asseruerunt, quod per recessum dicti Domini Joannis talem qualem e Constantia, dissolutum fuerit dictum Concilium, ita, quod ex tunc non fuerit Concilium sed Conciliabulum, videntur enormiter errasse, salva pace tantorum Patrum, hoc casu saltem factum, quo agitur, quod schisma non tollatur, & vera unio fiat in Ecclesia, & ut illa in illis capitibus reformetur. Quia Concilium illis casibus est supra Papam & Cardinales, & dependet immediate a Deo. Et hoc non fallit secundum Theologos & Doctores Juris Canonici, expertos & veraces, & evidentissimas rationes. Et per consequens, ipsi dicentibus, se ipsos excluderunt a Concilio & tractatibus ante dictis, & se reddiderunt suspectos vehementer quoad illa, nisi ante omnia laterentur in hoc se errasse, & submitterent se ordinationi Concilii memorati.

Quinta veritas est, quod interim, quod non revocabantur & suspendentur ad aliquod congruum tempus reservationes Papales dignitatum &c. nunquam poterit ipsa Ecclesia reformari in capite & in membris, per quemcumque etiam ingeniosum vel potentem, nec per ipsum Concilium, nec etiam providere super hoc, quin ipse Dominus Joannes Papa semper habeat sibi favorabiles & potentes fautores, ut lac sugant de ipsa, scilicet aurum, quod plures sole libentius spectant. Invenietque semper campiores in copia dignitatum &c. & ab eis habebit aurum copiose, quamdiu hoc durabit, ipse sui que sequaces. Nec non ceteri ambitiosi, quorum infinitus est numerus, huiusmodi Concilium deridebunt.

XII.

Ex M. L. p. 108. *Conclusiones presentata per Collegium Cardinalium in presentia Serenissimi Principis D. Sigismundi Rom. Regis &c. cum responsione Concilii.*

Coram hoc sacro Concilio ex parte Sanctae Ecclesiae Rom. Cardinalium proponitur & dicitur: Quod, cum tam Rom. Ecclesiam quam Generalis Concilii tanta sit auctoritas, quod tam majorem quam ampliore fieri per novam huius Concilii Constantiensis constitutionem non sit opus: Tamen sicut aliqui dictam Concilii Auctoritatem magnificare & declarare voluerunt: Sic & auctoritatem Rom. Ecclesiae, quam aliqui nimis videntur deprimere & parvipendere, ad communem omnium notitiam, ut dignum est, magnificare & eius praeminentiam declarare dicti Domini Cardinales ut ille iudicaverunt sub Conclusionibus infra scriptis.

Prima Conclusio ex parte Papae. Romana Ecclesia secundum Canonicas sanctiones Christi

si traditioni conformes, omnium Ecclesiarum mater est & Magistra. Et oppositum dicere est haeresis implicita.

Responsio Concilii. Tamen non est errare seu peccare in aliquem articulum Catholicam fidei, in Symbolo comprehensum.

Secunda Conclusio. Romana Ecclesia sicut omnium Ecclesiarum Magistra est, sic eorum caput merito dici potest.

Tertia Conclusio. Romana Ecclesia sicut omnium Ecclesiarum caput dicitur, sic & Concilii Generalis, immo Universalis Ecclesiae. quae ex omnibus particularibus Ecclesiis miratur.

Responsio Concilii. Nota super verbo caput. Hoc concedatur, tamen non ad fovendum schisma aut difformitates. Item nota, super verbo Concilii, est subdistingendum. Quia hoc est verum in aliquo Concilio, maxime cum agitur ad emendandum aliquem errorem contra Catholicam fidem, seu haeresim extirpandam. Ubi autem agitur de schismate tollendo in Rom. Ecclesia, quod per Cardinales ortum habuit, aut quis Cardinales alias abusi sunt electione, & in similibus, ibi non habet locum. Alias essent in proprio facto. Haec probantur luce clarius 79. dist. per totum, & praesertim in cap. 1. Si quis Apostolicam, & cap. 2. Si quis Papa, & cap. 4. Nullus unquam, & cap. 8. Si duo, & cap. 9. Si quis pecunia. Et hoc etiam ratio dicit Clericos in discussione tenere, eo observato ordine, ut minores exhibeant potioribus reverentiam, & potiores minoribus dilectionem impendant, ut vera concordia habeat inter eos, & ex diversitate contextio & recta officiorum generetur administratio singulorum. Neque universitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi tam magnus doctrinae ordo servaretur &c. Et huius exemplum capitur de caelesti militia, quia Angeli sunt, Archangeli &c. 89. dist. c. 7. Ad hoc. Qualiter autem Episcopi & Clerici non debent invicem discrepare, patet XC. dist. per totum.

Quarta Conclusio. Romana Ecclesia praemissam potestatis & auctoritatis praeminentiam obtinet, non tam humana traditione, quam divina: Et hoc Rom. Petri Apostoli, Christi vicarii, & cuiuslibet sui legitimi successoris, qui ex Christi institutione sub eo tanquam sub principali capite, tam Romanae quam universalis Ecclesiae caput fuisse vel esse dignoscitur.

Corollaria. Unde ex hoc patet, quod Auctoritas Papae seu Romanae Ecclesiae, sicut & Concilii Generalis, immediate est a Deo principaliter, licet sit ab homine seu dependat ab humana potestate ministerialiter. Nam Papa fit per Cardinalium electionem, & Cardinales Papae auctoritate, & Generale Concilium, per Papam aut alterius legitimum potestatis convocationem.

Responsio Concilii. Nota super verbo potestatis, adde canonicam, & juxta formam a Canonibus traditam. Patet 23. dist. c. 1. In nomine Domini. Ubi circa modum dicitur: Eligatur autem de ipsius Ecclesiae gremio, si reperitur idoneus. Nota hoc verbum: Vel si de ipsa non invenitur, assumatur de alia, salvo debito honore & reverentia nostri dilecti filii, Henrici scilicet Tertii, qui in presentiarum Rex habetur & futurus Imperator Deo concedente speratur. Et dicit glossa super illo: Idoneus: Bene potest esse, quod omnes Cardinales sint

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1452.

sunt sancti, sed tamen non sint omnes idonei ad Papatum. Quia sunt forte corpore vitati, aut aliunde habeant impedimentum.

Quinta Conclusio. Romana Ecclesia, que in Collegio Papa S. Cardinalium principaliter representatur, pars principalis sive membrum est Concilii Generalis, in quo Papa vel suus vicarius ipso absente presidere, & principaliter definitivam sententiam ferre debet, nisi manifesta causa & in jure divino fundata obstat.

Responsio Concilii. Nota, super verbo Concilii. Concedenda videtur, ceteris paribus, distinguendo, ut supra. De hoc habetur dist. 17. per totum, & in cap. 6. §. Hinc etiam, ead. dist. ubi sic legitur: Hinc etiam cum auctoritas Theodorici Regis seu Gottorum, (quem Almani vocant de Barma, qui tunc occidentale rexit Imperium,) ex diversis provinciis ad urbem Romanam sacerdotes convocare precepisset, ut sanctum Concilium judicaret de his, que venerabili Patri Papae Symmacho presuli Apostolice sedis ab adversariis ipsius dicebantur impingi &c. Ecce hic habetur, quod non auctoritate Papae vel eius Collegii Cardinalium sed rectoris dicti Imperii occidentalis, qui tamen sui minor vero Imperatore Romano, fuit convocatum istud Concilium. Item habes ibi, quod non Collegium Cardinalium, sed Episcopi, qui fuerunt in ipso Concilio, tulerunt sententiam definitivam absolutivam pro Papa, ut apparet ibi. Episcopi vero in Synodo residentes dixerunt, Symmachus Papa, sedis Apostolicæ Præsul, ab hujusmodi oppositionibus impetitus, quantum ad homines respicit, sit immunis, & liber &c. Aliqua tamen verba immixta sunt, que hujusmodi sensum quodammodo variant, tamen se habet veritas ut prædixi.

Sexta Conclusio. Romana Ecclesia sicut & Generale Concilium Ecclesiam universalem representat, licet non semper æqualiter.

Responsio Concilii. Nota super verbo æqualiter, bene adiungitur: Quia maior orbis urbe. Ex quo inferitur, quod Romana Ecclesia non sit universalis Ecclesia, sed pars præcellens & principalis. Alias Papa vocaretur universalis Episcopus. Sed hoc reprehenditur in jure. Unde legitur d. 99. c. 3. Universalis autem nec Romanus Pontifex appellatur. Et in c. 5. Ecce in præfatione, 99. dist. Dicitur enim ibi superba elationis verbum, si quo Papa universalis a quoquam appellatur. Et hujus redditur ratio. Unde dicitur ibi: Quod peto, mihi dulcissima S. V. ultra non faciet, scilicet appellando me universalem Episcopum. Et sequitur: Quia vobis subtrahitur, quod alteri plus quam ratio exigit, præbatur. Ego vero non quero verbis prosperari sed moribus, &c. Ecce quam humiles fuerunt summi Pontifices antiquitus.

Septima Conclusio. Romana Ecclesia, Papa decedente vel abeunte, in Generali Concilio per Cardinales ibidem presentes sufficiens de presenti censetur, maxime si Apostolica auctoritate, vel sacro approbante Concilio ad hæc constituatur.

Octava Conclusio. Romana Ecclesia tantæ auctoritatis est, quod sine ea vel eam representantibus, in Generali Concilio nihil decerni aut definiri debet, nisi eam contumaciter abesse vel a via veritatis aberrare constaret. In quo casu præter vel contra eius consilium vel consensum procedere licet.

Responsio Concilii. Nota, quod isti duo articuli, scilicet Romana Ecclesia, Papa decedente, &c. Romana Ecclesia tantæ auctoritatis est, &c. non procedunt, nisi sub distinctione, prout in præcedentibus tactum & discussum est in glossis.

Corollarium. Unde patet, quod in quibus Papa & Cardinalium consensus haberi potest, non cum licet irrationabiliter sperari, sed reverenter suscipi debet.

Responsio Concilii. Adiciendum est, quod bonum est, ceteris paribus, juxta distinctiones prædictas.

Nona Conclusio. Romana Ecclesia tantam habet auctoritatem, quod ad eam pertinet, alia Ecclesiam membra reformare. Nec in ejus reformatione est a generali Concilio repellenda, sed reverenter audienda, sicut & cetera membra Ecclesie, quando agitur de reformatione totius corporis in capite, & in membris.

Decima Conclusio. Romana Ecclesia totumque Generale Concilium ad universalem membrorum Ecclesie reformationem debent unanimiter concurrere, & unicuique statui in ejus reformatione audientiam dare, & de se ipso definitum communicare judicium, juxta illud Apostoli. Si nos ipsos dijudicemus, non utique judicemur.

Responsio Concilii. Verum est, cum distinctione superius tacta in glossis, scilicet quando non agitur de eorum reformatione &c.

Corollarium. Unde patet, quod vana voces non sunt in hoc Concilio audienda quorundam populorum loquentium atque dicentium: Nos vocabimus Cardinales, quando nobis videbitur, sed non, quando de eorum reformatione agitur. Cum tamen ad Cardinales magis pertinet, illos vocare & judicialiter reformare, quam contra. Et in ejus status Reformatione, sicut Prælatorum, Capitulum, Religiosorum, & Universitatum, singuli audiendi sunt, nec a Concilio repellendi, sed magis ad mutuum caritativam correctionem inducendi, &c.

Responsio Concilii. Non sunt vana voces illæ: Aut, quia de eorum facto agitur, aut quia Papam inhabilem elegerunt seu minus idoneum. Et de hoc agitur in Concilio. Vel agitur, quod Papa diffamatus de aliquo crimine se purget, sicut fecit Leo Papa IV. q. 3. sit: Nos si incompetenter aliquid egimus, & in subditis justis legis tramitem non conservavimus, vestro ac missorum Vestrorum cuncta volumus emendare judicio. Quoniam si nos, qui aliena corrigere debemus peccata, peiora committimus, certe non veritatis discipuli, sed quod dolentes dicimus, erimus præ ceteris erroris magistri, &c. Ita scribit Ludovico Imperatori idem Papa, ut legitur 2. q. 7. c. 41. Nos si incompetenter. Item, Hieronymus refert in libro Virorum Illustrum, videlicet, quod Damasus Papa a subditis accusatus de adulterio, cum XLII. Episcopis se expurgaverit. Item, de supra dicto Symmacho Papa legitur, quod in Romana Synodo dignitate sua expoliatus, prius in statum pristinum redire decernitur, ut tunc veniret ad causam. Et si ita recte videretur, accusantium propositionibus responderet. Digna res est visa maximo numero Sacerdotum, atque meretur effectum, 2. q. 7. §. Cum Balam, circa fin. Et cum tales venerabiles summi Pontifices antiquitus accusati aliquo crimine se publice expurgarent, & etiam

ANNO
CHRISTI
1452.

ANNO
CHRISTI
1418.

Et etiam aliqui eorum se submiserunt iudicio Romanorum Imperatoris, vel Regum, vel Generalis Concilii, ut superius patet: Quare non modici Pontifices, diffamati etiam de criminibus, idem facere teneantur, ratio non dicitur. Quod dicitur ex Evangelio: Debent enim sequi humilitatis exempla Christi, qui dixit: Si male locutus sum, perhibe testimonium de malo: Si bene, cur me condis? Nullus enim eligitur ad illicita perpetranda.

Corollarium. Insuper patet, quod, cum praeiudicium, privilegia & libertates Romanae Ecclesiae, partim divino, partim humano jure & approbata consuetudine fundatae sunt, ipsi per Generale Concilium his iuris privati non possunt, nisi de ipsius auctoritate, vel concurrente manifesta ratione divino jure vallata.

Responsio Concilii. Super verbo non possunt. Nemo facit injuriam, qui utitur jure suo. Possit responderi vobis illud Apostoli ad Cor. 8. Laborantem agricolam primum oportet de fructibus pasci. Vos autem econtra queritis. Nos sicut agricolae laborantes, vos vultis percipere de fructibus. Immo non primum, quia nec ultimum nobis derelinquere vultis. A prioribus enim incipientes paulatim serpitis, & totum usurpare contenditis. Ut pro vobis videatur dictum: Frustratus lupus comedit agnum, 13. q. 1. c. 1. §. 1. Qui in sacramento.

Corollarium. Ex quibus iterum patet, quod, cum de praemissis aut ea tangentibus agitur in Concilio Generali, in his solum debent habere vocem conclusivam viri discreti, experti in divino & humano jure periti. Alioquin videntur iudicare sicut caeci de coloribus.

Responsio Concilii. Super verbo discreti, existimandum est quod sint discreti, qui sunt in hoc Concilio Constantiensi praesentati, & bene vobis respondebunt. Et si quod defecoriar in scientia, supplebit bonus Zelus eorum. Quia scientia inflat, caritas autem edificat, &c.

Probatio prima & quinta conclusionis. Ad fundandum praemissas conclusiones, & inde sequentes, induci possunt rationes, tam divino quam humano jure ac sanctorum Patrum traditione vallatae. Et specialiter pro prima & quinta conclusione facit XXII. dist. per totum. Ubi probatur, quod Rom. Ecclesia habet de omnibus aliis ordinare, cum sit mater omnium aliarum. Et cum Ecclesia secundum superioritatem & inferioritatem sint ad invicem ordinatae, inter eas tenet Rom. Ecclesia primum gradum. Item, quod sit mater omnium aliarum Ecclesiarum, dicit XII. dist. c. 1. Item, quod teneat Magistratum praecipuum totius orbis dicitur in proemio VI. lib. Et quod sit mater omnium fidelium & magistrat, dicitur de summa Trinit. cap. 2. Damnamus, in fin. & etiam cap. 1. lib. VI.

Responsio Concilii. Summi Pontifices & Cardinales consueverunt partem suam facere meliorem. Et sic non est novum, quod attentatur per ipsos Dominos Cardinales. Multa etiam reperiuntur in jure, & etiam maxime in Decreto, olim per summos Pontifices observata, quae postea in defuetudinem deveniunt. Sicut quoque plerique summi Pontifices, sequentes humilitatem, scribendo scripserunt aliis in singulari numero, etiam illis, quibus scripserunt se postponendo, ut XII. q. 1. c. 2. Dilectissimis, & in multis similibus. Postea

A vero proposuerunt & proponunt se omnibus quibus scribunt, quod per se patet. Et Imperator scribendo Papa olim se consuevit proponere, ut in c. Victor Honorius, 97. dist. c. 2. Cum similibus. Nunc se postponit.

Probatio tertia & quarta conclusionum. Item, quod Rom. Ecclesia caput sit omnium aliarum Ecclesiarum, sicut Petrus omnium Apostolorum, probatur 3. q. 6. c. 9. Dadum. Et c. de summa Trin. Epistola, Inter claras, post principium, & 1. Victor, & in Praesenti. Et hoc specialiter facit pro tertia & quarta conclusionibus.

Facit etiam pro quinta conclusione, quoad praesentiam Papae. Et pro eodem facit specialiter c. Significasti, De Electione, cum suis concordantiis. Ex quibus fundantur sexta & septima conclusiones sequentes.

Item, pro eadem tertia & quarta conclusionibus, facit 21. dist. Quamvis ubi dicitur: Quod Ecclesia Romana nullis Synodicis constituta ceteris Ecclesiis praelata est, sed Evangelica voce divina & Salvatoris nostri primatum obtinuit. Item, pro eadem tertia Conclusionem facit 17. dist. c. 1. & 2. Ubi dicitur, quod nullum Concilium est ratum, nisi fuerit auctoritate Rom. Ecclesiae firmatum. Et absque ejus auctoritate non dicitur Concilium, sed Conventiculum vel Conciliabulum, ead. dist. Multis. Et haec faciunt etiam pro prima Conclusionem. Item, Ecclesia Rom. etiam sua auctoritate confirmavit unamquamque Synodum 25. q. 1. c. 1. Et quod Rom. Ecclesia representetur in Papa & Cardinalibus, patet 16. dist. c. cum Constant. ante finem, LXXIX. dist. Nullus 2. gloss. de Electione, Fundamenta, Lib. VI. Et de hoc nemo dubitat.

Probatio quinta conclusionis. Constituitur etiam Ecclesia Rom. ex Papa tanquam capite & Cardinalibus tanquam membris. Art. de penis, c. Felicis, lib. VI. §. Quis. Unde etiam dicit Ostiensis, de Privilegio, c. Antiqua, quod Cardinales, Presbyteri & Diaconi non praesentant obedientiam Papae, quia cum eo censentur unum corpus. Episcopi vero Cardinales praesentant juramentum Papae tanquam ceteri Episcopi, non tanquam Cardinales, ut dicit ibidem Ostiensis idem. Item, pro praedicta quinta conclusionem, quod Papa in Concilio debeat, sunt iura infinita, in quibus dicitur, quod Papa, Concilio probante, dicto c. Antiqua, cum similibus.

Probatio octava & nona conclusionis. Item, pro octava & nona conclusionibus facit, quod Rom. Ecclesia habet alias in parte sollicitudinis, non in plenitudine potestatis II. q. 6. c. Decreto. Facit etiam ad idem, quod Rom. Ecclesia potest de omnibus aliis iudicare, sed ipsa non potest a quoquam alio iudicari. X. q. 3. c. Patet. Facit etiam pro praedictis, quod Romana Ecclesia consuetudo circa institutiones Ecclesiasticas ab omnibus servanda XI. dist. c. Quis. Et qui ejus privilegia violat, haereticus est habendus XXII. dist. Omnes.

Responsio Concilii. Omnibus istis conclusionibus & earum probationibus introductis potest responderi summarie, quod forte ita scriptum est in jure, ut in eis continetur. Sed illud intelligendum est ceteris paribus. Sed hic cetera non sunt paria, ideo non faciunt ad propositum.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI1415.
Ex Brevio
Annal. Ec-
cl. ad 12.
1415.

XIII.

*Joannis Patriarcha Antiocheni Propositio in Con-
stantiensi Concilio facta, quod Papa a negotiis
excludi non possit.*

Joannes Patriarcha Antiochenus, inter alios Patres Constantienses doctissimus, & Hierarchia Ecclesiastica studiosissimus, proposita ista thesi: utrum Papa Catholicus subiciatur Concilio Generali, negantem partem demonstravit rationibus sequentibus.

Primo, quia Potestas Ecclesie ita fuit data per Christum corpori mystico Ecclesie militantis, & sic eam voluit ad omnium Apostolorum officium pertinere, ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, & ex ipso quasi quodam capite domus sua velut in corpus omne diffunderet, teste B. Leone Papa in Canone, ita Dominus 19. dist. c. 7. cui concordant communiter Alexander de Hales, & alii Doctores sacrae Theologiae.

Sed non reperitur testimonio authentico, quod beatus Petrus Apostolus, vel alius ejus in sede Apostolica successor, aliquam potestatem dederit praefato Concilio Generali supra Papam. Igitur praefatum Concilium nullam in Papam habet potestatem. Et per consequens, Papa illi non subicitur. Et si impugnaretur dictus Canon, ita Dominus, quasi fidem non faciens, constat impugnationem hujusmodi efficaciam carere, testimonio sacrorum eloquiorum, de quibus habetur in Canone, Sancta Romana, 15. dist. c. 3. & in Canone, Nulli, 25. q. 1. Et in Can. Violatores, & cap. Omnia, & Can. Hac consona, ead. caus. & quest. In quibus Hilarius, Damasus & Gregorius, Romani Pontifices, impugnationem hujusmodi damnant, & impugnatores decernunt. Quibus concordant cap. 1. de Institutionibus, & cap. Si quis omnem 1. q. 7. Si Romanorum, 19. dist.

Quinimmo cavere debent Impugnatores dicti capituli, ita Dominus; seu aliorum Canonum a Romanis Pontificibus editorum, a sententia Ecclesie, per Nicolaum Papam in Can. Omnes, 22. dist. c. 1. prolata. Perquam, amantes auferre privilegium Ecclesie, ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum, in haeresim labi decernuntur.

Secundo. Quia non ab Apostolis, & sic nec a corpore Ecclesie seu Concilio Generali, sed ab ipso Domino Jesu Christo, Romana Ecclesia Primatum accepit, inquit Anacletus Papa, sed servus Christi Jesu, in Can. Sacrosancta Rom. dist. 22. c. 2.

Tertio. Quia Papa habet plenitudinem potestatis, 2. q. 6. Canon. Decreto, de Appel- lat. Ergo alii etiam simul congregati illi subiciuntur, & non ipse eis.

Quarto. Quia Concilia recipiunt potestatem a Papa, & non Papa a Conciliis. Can. Significasti, de Elect. 27. dist. per totum.

Quinto. Quia ipse omnes judicat, & nullus ipsum. 22. dist. Can. 1. Omnes.

Sexto. Quia Apostolicæ sedis iudicium, cuius auctoritate majus non est, a nemine est retractandum. In Can. Patet, 9. q. 3. c. 10.

Septimo. Quia aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminare, sed sedis Apostolicæ suo sine questione reservavit arbitrio. Ut in Can. 14. Aliorum, ead. causa & quest.

A Octavo. Quia, etiam si Papa ceteratim ad inferos deduceret, nullus nisi Deus hanc culpam in hoc mundo redarguere potest. Quia cunctos ipse iudicaturus a nemine iudicandus est, nisi deprehendatur a fide devius. Ut in Can. Si Papa, 40. dist. Concordant notanter, per Hostiensium & eius sequaces, cap. Proposuit, de Concess. Præbend. Jo. Andreas in cap. ad Apostolicum de re judi. lib. VI. in prima glossa.

Nono. Quia etiam quando agitur contra Papam, Concilium non potest eam iudicare sine ejus auctoritate: in Can. Nunc autem, 21. dist. Et in Can. 6. §. Hinc etiam, 17. dist. Quia Papa Catholicus caput est Ecclesie & Christi vicarius, ut patet in dicto Can. ita Dominus. Et concordat notanter per Jo. Andream in Clem. ad nostram, in Glossa magna, de hæresi. Igitur per corpus separatum, ab eo, quod sine capite virtutem non habet, Can. 12. cum non liceat, de præscription. iudicari non potest, sicut nec Episcopus a suo capitulo, cujus inferius est, de major. & obed.

Nec obstant rationes, quas quidam in contrarium persuadere nituntur, ut patet ex sequentibus.

Et primo, ad primum, dum dicitur, quod quando Petrus claves accepit, Ecclesiam sanctam significavit. Ut in Can. Quodcumque, 24. q. 1. Igitur. Respondeo, illud intelligendum fore secundum doctrinam dicti Canonis, ita Dominus, 19. dist.

Ad secundum. Dicitur, quod Papa subicitur Conciliis, ut in Can. Sicut Sancti, 15. dist. Respondetur, illud verum esse quoad observantiam articuloꝝ fidei. Et ibi nota, per glossam, & ad Can. Quæ ad perpetuum, & Can. Sunt quidam, & ad alia similia, 25. q. 1. dicitur, quod vel loquantur de honestate, vel referri debeant ad observantiam articuloꝝ fidei. Et ista responsio corroboratur per notata per glossam in dicto Can. Sunt quidam. Unde nota, quod Papa quandoque dispensat contra generale statutum Ecclesie & etiam contra Apostolum. Quod intelligo, quando sic dispensatio non offendit articulos fidei. Sicut dicitur per Glossatorem in dicto Can. Sicut Sancti. Nec obstant notata per Glossatorem in Can. Si duo contra fas, 79. dist. c. 8. Ubi dicitur quod in contentione Papatus Concilium potest esse iudex: Et idem videtur sentire Hugotius & Jo. in Can. de Renunciatione, lib. 6. in Novell. Quoniam dicta opinio repugnat juribus, supra in prima questione deductis. Nisi prætenderetur contra prætendentes schisma importans hæresim. Sicut factum fuit contra Petrum de Luna & Gregorium. Nec obstant per Glossatorem adducta in dicto Can. Si Papa. Quia jura allegata per eum non probant intentum glossatoris, extra hæresim proprie sumtam.

E Secundo queritur. Si definitiones & statuta, facta in hoc sacro Concilio Generali, sub nomine Papæ, vel Concilii, vel utriusque fieri debeant?

At, quod sub nomine Papæ debeant, patet: Quia a Papa procedit virtus & auctoritas Concilii. Ut patet per jam dicta, scilicet in prima questione. Poterit tamen addi, sacro approbante Concilio. Patet in Can. Damnamus. Can. Nos autem, de summa Trin. in antiquis, & Can. unico, c. 2. l. 6. & in Can. Ubi majus, de Elect. & Can. ad Apostolica, de re judic. c. 2. & Can. uno de summa Trinit. in Clem.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

Clem. & Can. ad naturam, de hæreticis, & A
Can. de usuris, in Clem.

Item, quod talia fieri debeant sub nomine
Papæ secundum tempora antiqua, patet in Can.
Adrianus, 63. dist. & in Can. In nomine Do-
mini, 23. dist.

Nec obstant scripta, in quibus dicitur: Con-
cilium definit sic: &c. Quoniam vel locum
tenent, cum Papa deprehenditur a fide devius
pertinaciter: Nec obstat Can. Nunc autem, 21.
dist. Vel, si sit catholicus, cum in Concilio
Papa non erat, sed alias illis auctoritatem præ-
stabat: Vel, si erat, quoniam sic fieri sui hu-
militate permittebat & ad hoc auctoritatem
præstabat. Sicut factum fuit in Concilio con-
gregato contra Symmachum Papam, de quo B
habetur in dicto Can. 6. §. Hinc, 16. dist.

Et si dicatur, quod cum de reformatione
capitis Ecclesiæ agitur, non videtur honestum,
quod Papa sit præsidens & iudex. Responde-
tur: Quod alius quam ipse, hoc casu non po-
test esse iudex, juxta jam dicta in prima quæ-
stione. Nisi ex sui humilitate (Quod facere
non tenetur de necessitate) aliis hoc committe-
ret, & ad hoc auctoritatem præstaret.

Cessat quoad hoc casus illius tituli Can. Ne
quis in sua causa, &c. Quoniam in Papa non
habet locum. Ut patet in dicto Can. si Papa,
& aliis juribus ad hoc supra allegatis.

Et hæc sint dicta sub correctione & deter-
minatione Vestræ Sanctitatis.

XIV.

Ex M. Vin-
cobonensi.

*Constantiensis Concilii epistola ad Ernestum Au-
stria Ducem.*

Sacrosancta &c. dilecto Ecclesiæ filio, nobi-
li viro, Ernesto Duci Austriæ salutem &c.
Intelleximus, & quidem gratanter, quæ nu-
dius tertius dilectus Ecclesiæ filius, Magister
Nicolaus Elstra, Secretarius tuus, præsentat-
is prius credentialibus litteris, nobis tui par-
te referavit. Ostendit enim, quam moleste tu-
isti recessum ab hac civitate dilecti, nobilis,
fratris tui, Friderici Austriæ Ducis, asserendo
devotionem tuam, illa te penitus ignorasse, ac
te quoque versus nonnullas partes tui Domini
profectum, ne nobis aliquid ex hujusmodi di-
cessu detrimenti pararetur, perceptis hujusmo-
di novitatibus, ut una cum Baronibus, mili-
tibus & Dominis comitatus Tyrolensis, prout
opportunitatem, accommodum & honorificum fo-
ret pro sacro Imperio, & sanctissima ista Sy-
nodo, provideres. Insuper cum maxima humi-
litate idem tuus Nuncius eandem nobilitatem
tuam, & ejusdem dominia huic sacro Conci-
lio recommendavit. De his itaque laudabili-
bus gestis, devotionem tuam plurimum com-
mendantibus, gratias agimus, atque libentissi-
me audimus, dum tales Principes, sicut esse
dignosceris, debitam Ecclesiæ sanctæ Dei ex-
hibent reverentiam. Putamus autem, prout
per illum tuum Nuncium intimasti, de tali
recessu nobis minime grato te nullam penitus
scientiam habuisse, & ita, ut speramus, tua
gesta monstrabunt. Quoniam certi pene existi-
mus, quod circa honorem Ecclesiæ sanctæ Dei,
sacrique Imperii, nec non hujus sanctissimæ
Synodi securitatem, omnem adhibebis diligen-
tiam atque curam. Super quo tuam devotio-
nem, quantum cum Deo possumus requirimus
& hortamur, cum nos verâ vice parati sumus.
Concil. General. Tom. XXVIII.

in cunctis, quæ ad statum & quietem tuam
dominiorumque tuorum pertinent, sedulo men-
tis studio vigilare. Sique oratores huc duxeris
destinandos, prout retulit tuus Nuncius præli-
batus, videre poteris quod in rebus licitis &
honestis, quas nobiscum tractare decreveris,
cum omni sinceritate & sollicitudine procede-
mus. Ceterum oblationes tuas humiles & de-
votas gratissimis animis acceptamus, nos simi-
liter offerentes promptissimos existere, si quid
in honorem & statum tuum agere valeamus.
Datum, &c.

XV.

*Responsio Episcopi cujusdam nomine Concilii ad
scriptum, quod Nobiles Bohemi in Concilio
die 14 Maji 1415. præsentarant, facta in
congregatione publica die Jovis post Exaudi 16
Maji 1415.*

Pro Joannè Hussio, legitime nomine Con-
cilii hujus in vincula coniecto, in proximo
confessu supplices oravistis, ut libertati restitu-
tus publice audiretur. Concilii Patres itaque
certe deliberantes, hoc nequaquam faciendum
esse statuerunt, mihi que ut vobis breviter res-
ponderem injunxerunt. Et quia primum fidem
publicam urgetis, eam nullo modo violatam
esse, Patres respondent: Siquidem Hussio tum
ea nondum cautum fuerit, sed 15. demum
die, ex quo in carcerem coniectus est, eam
acceperit, id quod a fide dignis acceperit.
Hoc ad primum. Deinde, Patres mirari, Bo-
hemos auctore scribere, nondum esse auditum:
Itaque inaudita causa, non damnatum, in car-
cerem missum. A Papa enim Joanne Romam
evocatum fuisse, constare omnibus, unde tamen
contumax emanerit, Procuratoribus suis saltem
missis. Quibus auditis, quia fallus fallaxque
deprehensus fuerit, damnatum & a Papa exe-
cratione devinctum. Qua quidem execratione
etiamnum partim constrictus teneatur, adeoque
hæreticorum princeps habendus sit, qui con-
tumaciter hac in urbe concionari insuper au-
sus fuerit. Nec vident, inquit, Patres, quid
vellitis, dum in Concilio Pisano damnatos hæ-
reticos tutos fuisse scribitis. Fortasse Pontificis
Legatos innuitis, qui ob Ecclesiæ pacem, cujus
spes qualiscumque affulgebat, tolerati sunt. At
hujusmodi pacis ergo ceteros condemnatos hæ-
reticos in huncce confessum admittendos puta-
tis? Id quod in tam sancto loco ipsis conce-
dere, longe absurdissimum esset. Denique, ut
ad Hussium deprecationis hujus, qua pro ipso
ad illos usi estis, aliquem fructum redire, di-
lucide perspicere possitis, a se proxima occa-
sione negotium ejus institutum iri pollicentur.

ANNO
CHRISTI
1415.Ex Theo-
baldo rerum
Hussii scri-
ptore

XVI.

*Episcopi Lutemsiensis publica responsio ad postre-
mam partem præfati scripti Bohemorum.*

Reverendissimi Patres, Domini præstantissi-
mi. Sicut Petrus de Mladonyewitz, Baccalau-
reus in artibus, sub nomine quorundam Nobi-
lium de regno Bohemiæ in scriptis proposuit
inter cetera, quomodo quidam infamatores
& oblatores dicti regni ad audientiam ve-
strarum paternitatum deduxerunt, quod præ-
tiosissimus sanguis Christi jam in Bohemia in
vasculis deportaretur, & quod sutores audi-
rent

Ex veteri
rerum Hussi
Script.

ANNO
CHRISTI
1415.

rent confessiones, & corpus Christi aliis admini-
nistrarent.

Verum Reverendissimi Patres & Domini: Licet ego, qui pessimam Wiclefistarum sectam, prohi dolor! jam in dicto regno pullulantem, ut notorium est, una cum aliis Prelatis, Doctoribus, Magistris, & ceteris ejusdem regni innumeris Catholicis, Christi fidem defendere, quantum in eis est, cupientibus, pro extirpatione ejus sectam laboraverim: tamen hic in vocatione mea, non in dedecus, sed in honorem regni ipsius proposui, quoddam novum scandalum in ipso regno jam esse subortum, quod hujusmodi sectae sectatores in plerisque civitatibus, villis, locisque ipsius regni, plebejos utriusque sexus sub utraque specie panis & vini communicant, & ita esse communicandum constanter docent, & pertinaciter asserunt: Clerum repugnantem sacrilegum fore censendum; Sicut ex scriptis illorum assertorum huc directis & presentatis aperte ostenditur.

Item, ex relatione & fama hic divulgata, & scriptis ad me transmissis proposui, ad meam notitiam venisse, quod sanguis Christi deportatur in vasculis non consecratis. Stante enim assertionem praedictam Wiclefistarum erronea, quod de necessitate salutis sub utraque specie panis & vini populus est communicandus, necesse est, sicut corpus Christi in pyxide, sic sanguinem Christi in vasculis, vel aliis utensilibus de loco ad locum deportari, & praesertim circa procuracionem infirmorum.

Item, per me non proposui, sed per alios fide dignos & magnos viros proponi ibidem audivi, quamdam mulierem ipsius sectae sectatricem arrepto per vim corpore Christi de manibus Sacerdotis, se ipsam communicasse, & sic esse faciendum asseruisse, si sacerdos communionem denegaret. Ipsamque mulierem inter plures errores, de quibus est convicta, asseruisse, quod bonus laicus aut bona laica melius conficit & absolvit, quam malus sacerdos, asserens malum sacerdotem nec absolvere nec consecrare. Sed me & mihi in hoc assistentes ad aures vestrarum reverendissimarum paternitatum hoc numquam deduxisse scio, sutores in dicto regno confessionem audire & sacramentum corporis Christi administrare, ut pro parte dictorum schedulam offerentium per dictum Petrum fuit introductum. Timetur tamen, si praemissis scandalis non obviabitur, ne illa statim eveniant.

Unde Reverendissimi Patres, ne ipsum regnum per hujusmodi sectas pestiferas amplius diffamari & fidem periclitari contingat, peto cum omni reverentia & caritate, per viscera misericordiae Domini nostri Jesu Christi, ut hoc sacrum Concilium super his provideat praedicto regno de remedio opportuno. Praeterea, utrum illi sint infamatores, obtretratores & zemi falsi & iniqui ipsius regni Bohemiae, qui errores praefatos & alios plures, per Wiclefistas in ipso regno & alibi seminato, impediunt, & qui pro extirpatione illorum errorum de regno praefato laborant & laborarunt, & contra assertores errorum tanquam viri catholici, zelo fidei viriliter se opponunt, an qui dogmatistas illorum errorum fovent, promovent & defendunt. Hanc responsionem coram Vestris Paternitatibus praesentavi, me & mihi assistentes vestras declarationi & definitioni hujus sacri Concilii Constantiensis semper submit-
tendo.

XVII.

ANNO
CHRISTI
1415.

Responsio Bohemorum Constantiam existentium ad Concilium ferripular die 16. Maji de rebus Hussi in publica Congregatione motas.

Reverendissimi Patres & Domini. Quoniam nuper die Jovis pro parte Vestrarum Paternitatum ad requisita Nobilium Dominorum Bohemicae & Poloniae nationis est responsura, ipsos Dominos de certis punctis, in dictis schedae narratione contentis, male fuisse informatos: Ideo Domini supra dicti vestris paternitatibus nuper proposita decreverunt latius declarare. Non quod in eo vestras oculatas paternitates vellent arguere, sed ut vestras paternitates, ipsorum votis tanquam altera parte pensatis, de subjecta materia distinctius & efficacius possent discernere & judicare.

Et primo, quia Dominis, ponentibus, qualiter Magister Joannes Huss huc ad Constantiam sub salvo conductu Domini Regis, & sub protectione sacrosancti Imperii sponte & libere venisset, pro parte vestrarum paternitatum responsum est, quod Domini male sint informati de dicto salvo conductu: Quia, sicut a fide dignis vestras paternitates dicebant se accepisse, primo post captivitatem dicti Magistri Joannis Huss sui fautores & amici sibi salvum conductum die 15. procuraverint:

Respondent Domini, & specialiter Dominus Joannes de Chlum, hic praesens, quem hoc factum praecipue tangit, quod nedum die 15. sed ipso die captivitatis Magistri Joannis Huss, cum Dominus Papa ipsum Dominum Joannem de Chlum interrogaret, praesentibus fere omnibus Cardinalibus, an dictus Magister haberet salvum conductum Regis filii sui? Respondit: Pater sanctissime, sciat quia habet. Idque cum iterum interrogatus esset, eodem modo respondit. Nullus tamen eorum petivit sibi monstrari salvum conductum. Post statim die sequenti tertia, & consequenter, Dominus Joannes conquestus est Domino Papae quomodo Magistrum sub salvo conductu dicti Domini Regis captum detineret, dictum salvum conductum multis ostendendo. Et pro illius verificatione refert se ad testimonia Comitum, Episcoporum, Militum, militarium & notabiliorum civium hujus Constantiensis civitatis, qui omnes illum salvum conductum tunc viderunt, & ipsum legi audierunt. Unde Dominus Joannes paratus est, quocumque oppositum dicente, sub quacumque se poena adstringere, quod id quod promittit, vult apertissime deducere & probare. Praeterea Domini referunt se ad recognitionem certorum Principum Electorum & aliorum multorum Nobilium, qui eo tempore assistebant coram Regia Majestate, ubi & quando dictus salvus conductus datus est, praedicti Domini Regis de mandato speciali. Ex illo Paternitates Vestras intelligere possunt, quod non ipsi Domini male sint de dicto salvo conductu informati: Sed potius illi, qui vestras paternitates talibus re-
latibus falso informarunt, & primo Domino Regi injuriam faciunt, & ipsius Cancellarii, deinde ipsis Dominis Nobilibus, ac si ipsum salvum conductum surreptitio impetrassent. Unde petunt Domini supradicti, quatenus vestras paternitates non tam facile talibus fide indignis velint credere, sed potius altera audita parte discutere, ut veritas magis elucescat.

Se-

ANNO
CHRISTI
1415.

Secundo, quoniam Dominis, ponentibus, qualiter Magister Joannes Huss, libere huc veniens, non condemnatus nec auditus, fuit incarceratus: Vestre Paternitates responderunt, quod ipse Magister Joannes Huss tempore Joannis 23. fuit infamatus super certis erroribus, & propterea citatus personaliter in curiam Romanam, & ibi per suos Procuratores auditus. Et quia contumaciter comparere non curavit, excommunicatus est, & in illa excommunicatione, ut dicitis, ad quinquennium perstitit: Propter quod nedum simplex hæreticus, sed hæresiarca, id est, novorum errorum inventor & seminator, censendus est, & huc veniens etiam publice prædicavit.

Ad hoc respondent Domini, quod ipsis de infamia & citatione nihil constat, nisi quantum ex fama. De non comparitione vero personali, dicunt se ab ipso & aliis fide dignis sæpius audivisse. Immo Serenissimus Rex Bohemie Wenceslaus, & tota pene nobilitas testis est, quod libenter comparuisset Romæ & alibi, si sibi tutus patuisset accessus, & capitales inimicitie non obstitissent. Sed & procuratores, quos in curiam Romanam misit, causas rationabiles de non comparitione allegando, alii sunt incarcerati, alii male tractati. De excommunicatione vero, quod illam tam diu sustinuit, ipsum dicere sæpius audiverunt, quia non contumaciter, sed sub appellatione patenti sustinuit. Et de illo refert se ad acta causæ, ibidem in curia Romana agitata, in quibus hoc totum plenius continetur. Et hoc idem vestre Paternitates pro certis punctis supradictis in præfente transumpto publico, quod vobis offerimus, videre poterunt evidenter. De prædicatione vero, quia ipsum Magistrum Joannem Huss sui æmuli in hac civitate retulerunt publice prædicasse: respondent Domini, & specialiter Dominus Joannes de Chlum, hic præsens, qui in Constantia hic cum dicto Magistro Joanne Huss continuo est hospitatus, quod quicumque hoc ausi sunt vel audent dicere, quod ipse Magister Joannes Huss, ut præmittitur, prædicasset, vel, quod minus est, a tempore adventus sui ad hanc civitatem, usque ad diem & tempus captivitatis suæ, unum passum extra domum hospitii exiisset, quod dictus Dominus Joannes de Chlum se sub quacumque poena, sive pecuniaria, sive alia, cum quolibet tali vult obligare, quod id quod vestris Paternitatibus tam sinistè retulit, nunquam julle & veraciter deducere poterit & probare &c.

Tertio, quemadmodum Vestre Paternitates dixerunt se non intelligere, quid Domini per condemnatos hæreticos in Concilio Pisano vellent innuere, an de Papatu colludentes, quorum Ambaxiatores propter bonum unionis eo venerant, qui tolerabantur & pie tractabantur, proinde ut ipsorum Domini sint ad unionem magis inclinati, vel an particulares hæreticos inibi condemnatos intelligant: Subjungentes, quod etiam hæretici, in facto unionis in Concilio venientes, essent tolerandi & pie tractandi &c. Reverendissimi Patres & Domini. Sive primi illi, sive secundi videantur & possint intelligi, Domini non petunt aliud, nisi ut ipse Magister Joannes Huss possit uti simili libertate, qua illi sunt usi, cum ad hoc sacrum Concilium sponte non alia de causa venerit, nisi ut fidem suam publice recognoscat, & in quocumque a verbo Dei & unione sanctæ
Concil. General. Tom. XXVIII.

Matris Ecclesie doceretur alienus, quod in eo eidem reconciliari vellet & uniri, & nedum se, sed & suos fautores, & sibi in veritate adhaerentes ad idem promoveri, quorum constat quasi majorem partem esse in Regno Bohemie. Etiam huc venit ideo, ut præclarum regnum Bohemie jamdudum sinistra delata infamia valeat expurgare.

Postremo, Reverendissimi Patres & Domini, quemadmodum Vestre Paternitates ad principale petium favorabiliter Dominis responderunt, facta Magistri Joannis Huss, divina mediante justitia, cumque omni mansuetudine, celeriter vellet expedire, Domini jam dicti Vestris Paternitatibus referunt actiones gratiarum, & cum auxiliante Deo optata in effectum votivum deducta fuerint, nedum hic, sed coram toto regno Bohemie & alibi quocumque venerint, vestris volunt Paternitatibus grates reddere perimpenfas.

XVIII.

*Littera Regis Aragonum ad Sigismundum Imp.
super facto unionis.*

Serenissime Princeps & Domine Sigismunde, Ex Mc. Vi-
Dei gratia Romanorum rex semper auguste, & Hungarie, Dalmatie, Croatiae &c. rex, Frater vester carissimus Ferdinandus eadem gratia Aragonum & Siciliae Rex salutem in eo per quem reges regnant. Sereniss. Rex. Nunciatus fuit mihi recessus illius, qui per aliquos vocatur Joannes Papa: etiam relati sunt labores & tribulationes quas suffertis, tam a falsis fratribus pacis inimicis, quam in tribulationibus diaboli, & aliorum sectatorum ejus, quibus resistite fortes in fide, & scitote quoniam adversarius noster diabolus in isto sancto ministerio tanquam leo rugiens circuit querens quem devoret. Et vos, Sereniss. rex, estote fidelis usque ad mortem, & dabitur corona vitæ; quia si Deus est pro nobis, quis contra nos? si Deus adiutor est, non timeatis quid faciat vobis homo. Sperate in Domino, & viriliter agite; in tanto ministerio sobrius estote, & longanimis, supportantes in patientia tribulationes omnes; quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare regnum caelorum. Perseverate in proposito, & visionem desimul impleamus, & credo quod Dominus per suam misericordiam, & merita beatiss. Virginis Mariae nos illuminabit taliter, quod faciemus voluntatem ejus, & ipse diriget pedes nostros in viam pacis, ut desideratum videamus hujus ministerii finem. Sereniss. Rex, paratus sum victurus, & moriturus, & in tanti protectione ministerii semper esse vobiscum. Omnes tribulationes occurrentes pariter supportando, quoniam fidelis est Deus, qui non patietur nos tentari supra id quod poterimus, sed facies etiam in tentatione proventum, ut possimus sustinere. Sereniss. rex, rogo vos, quatenus cum amore & timore Dei nullatenus deficiendo prosequamini sanctum istud negotium, non recedendo retrorsum, ut non veniat vobis exemplum datum in Evangelio: cepit edificare, & non potuit consummare: sed fortiter, constanter, & viriliter agite, ut de illo auctor exeat taliter, quod mereamini habere responsum a D. N. Jesu Christo, qui vicerit, & custodierit usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super gentes & regna, & reget eos
C 2 in

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

in virga ferrea; & tanquam vas figuli con-
fringentur: sicut & ego accepi a patre meo,
dabo illi stellam matutinam. Sereniss. rex, Al-
tissimus contemplatione beatiss. Virginis vestram
sereniss. personam in sua gratia conservet. Scri-
ptum manu propria xxiv. die Aprilis anno a
Nativ. D. 1415. Ferdinandus rex.

XIX.

*Copia litterarum Ducis Burgundia, se excusan-
tis super sibi impostis per Ludovicum de Ba-
varia fratrem Regina Francie, Generali Con-
cilio directarum, & 1. Junii receptarum.*

Reverendissimis in Christo Patribus, ac ve-
nerabilibus, & doctissimis viris Sacrum Constantiense
Concilium celebrantibus, Patribus meis
percarissimis, vester in cunctis Joannes Dux
Burgundia, Comes Flandria, Artesii, & Bur-
gundia. RR. PP. in Christo, spectabiles ac
doctissimi viri. Quia crudelem prudentes ap-
pellant, qui famam propriam negligit, quaedam
teterrima, quae manifeste convincuntur non so-
lum mendacia, sed & falsissima, quae Ludovicus
de Bavaria, contra D. meum Ducem A-
quitaniae primogenitum filium regis Franciae,
fratrem meum dilectissimum, Ducem Sabaudia,
& me, honorem ipsorum & meum, co-
ram sereniss. principe ac D. D. Sigismundo Dei
gratia Romanorum & Hungariae rege semper
augusto, D. & consanguineo precarissimo &
vestris circumspicionibus protulit, reprimere
volens, & adinventis mendaciter ostendere,
quasdam litteras scribendo dicto sereniss. Prin-
cipi D. meo, quarum copiam dictis vestris cir-
cumspicionibus, praesentibus inclusam transmi-
to, vestro coetui sacratissimo supplicans, qua-
tenus dicto Ludovico hosti meo capitali, men-
daciis assueto, qui tam inverecunde non est
veritus disfamare D. suum & nepotem, dictum
filium meum dilectissimum, qui nunquam sibi
nocuit, & me, mendaciter & false, in praesentia
tantorum. Quibus de veritate relatis per
eum, contraria per dictos DD. filium & fra-
trem breviter poterit constare, fidem nullam
adhibere velitis; quin immo ipsum tanquam
mendacem & retractorem repellere, ingratumque
beneficiorum tot & tantorum, quae recepit in-
dignus a gloriosissima domo Franciae, proditio-
nis Dei, Ecclesiae, Principis tanti, & totius
Christianitatis palam & publice ponere nisus
est, & ipsum Principem Sereniss. inducere,
quod dicto Ludovico nullo modo credat, ip-
sumque repellat a nobili sua comitiva, ne pol-
luatur foedis suis moribus, quam jam menda-
citer & false voluit decipere, praetendens illa
quae credere fas non est; & quae tanti Prin-
cipis potius mori, quam cogitare, & per alios
cogitata severitate justitiae vindicare vellent.
Concludentes cuncta quae retulerit similia fore:
solum nempe praetendit, ut per fas ac nefas
Deo honoreque postpositis se vindicare valeat,
& ad damnabilia quae quaerit, tot anfractibus
pervenire, suo more. RR. PP. in Christo,
spectabiles & doctissimi viri vestris circumsp-
cionibus supplico, quantumcumque valeo, qua-
tenus instare velitis erga praesatum sereniss. Prin-
cipem, quod propter mendacia dicti Ludovici
non omittat sanctiss. suum propositum eundi
Niciam, & transeundi per Burgundiam & Sa-
baudiam, in quibus reperiet fratrem meum, &
me suos servitores fidelissimos, pavatos ipsam

honorifice juxta vires recipere, & secure con-
ducere, securitates insuper quascumque possibi-
les sibi dare, quamvis supervacuae petentur.
Nam erit inter illos, qui sibi melius & fide-
lius servire vellent, & possent, & eum custo-
dire, quam faceret dictus Ludovicus factor zi-
zania pravissimus. Vestram congregationem
conservet Altiss. & dirigat in viam pacis, cu-
jus coadjutor existere cupio ad Dei gloriam
singularem. Scriptum Divioni die 26. mensis
Maji.

XX.

*Post depositionem vero Joannis XXIII. sacrum
Concilium scripsit pluribus Principibus litteras
tenoris subsequentes, quae gesta fuerant docle-
rando.*

Sacrosancta Constantiensis Synodus universa. Ex Mt. VI.
Cecilio.
Ilem Dei Ecclesiam representans, in Spiritu
sancto legitime congregata, Tali Principi sa-
lutem. Multa conatibus nostris ad unionem sa-
crofanctae Ecclesiae, totiusque populi Christiani
salutem tendentibus, in dies singulos accom-
moda, prosperaque succedunt, per quae votis
& desiderii omnium satisfacere arbitramur.
At si cuncti hanc sacratissimam, saluberrimam-
que Ecclesiam reintegrationem affectare debeant,
ad eos tamen, qui inter homines quoddam im-
perium nanciscuntur, praecipue net adopta-
re. Unde praecalam animorum vestrorum no-
bilitatem, sapientiam, gravitatemque cernen-
tes; & denique qualem vobis Deus inter mor-
tales licentiam & potestatem concessit contem-
plantes, certissime tenemus vos de nostris, im-
mo omnium fidelium felicibus successibus non
parva animi festivitate gaudere, ac uno nobis
cum mentis studio hoc ad opus contendere.

Quamobrem res fideliter gestas, & quae agen-
dae proponantur, decens, ac penitus honestum
vobis per has litteras innotescere visum est.
Speravimus dudum horrendissimi, nefandique
praesentis schismatis pestem, Balthasar Coxae,
dudum Joannis Papae nostri pietatem submo-
nendam, de qua re non solum publicae quietis
gratia, & tam optati boni praetextu, quo nul-
lum majus esse creditur, maxime letabamur;
sed quod ad ejus olim Joannis gloriam, hono-
remque, totius Christianae religionis dignita-
tem ea res rendere videbatur: etenim pulchre
tam obnoxium schisma obiisset, si quod homi-
nis culpa contractum fuerat, hominis bonitate
sopiretur. Ad eum namque modum Christus
mortalitatem nostram ad immortalitatem re-
digens primi hominis reatum sua humanitate
redemit.

Multiplex autem ratio in ea spe non solum,
sed firmissima credulitate retinebat; summa ac
evidentissima rei utilitas, commune omnium
votum, temporis aptitudo, ac ejusdem Joan-
nis tam curiosa, tam celebris, solemnisque pol-
licitatio. Qui enim tam esseris, tamque bar-
barus, pro summa totius orbis salute, sincere
atque ingenue agere, proque ipsa, nedum for-
tunae quaedam munera relinquere, sed se gra-
vissimis objectare periculis non credatur? Non
quidem a D. Balthasare, tunc Papa Joanne
XXIII. quicquam absolum, quicquam vitae,
aut honori contrarium expectabamus; sed ut
dudum sibi commissum populi Christiani regi-
men ejusdem populi gratia, paceque dimitte-
ret. Nempe neque certius, nec melius delega-
tam

ANNO
CHRISTI
1417.

tam sibi curam implere poterat, quam si ipsam assensu, ac desiderio omnium resignasset.

Rursus intelligatis plane, quæsumus, quod cum eo pro unione Ecclesiarum contractum est. Deo D. Papa Joannes vovit, & Sacrosanctæ Ecclesiæ, huicque venerandiss. Synodo, iurejurando promisit Papatui cedere, quam rem nemo estimare debuisset ab eod. D. Joanne, ullo unquam tempore, atque casu fore repudiandam. At vero retrorsum abiens, veroque a calore recedens, non quæ sanctissimus, uti a pluribus nominabatur, sed quæ quisquam flagitiosissimus vix fecisset, in sacrosanctæ Ecclesiæ, nostramque, & totius orbis christiani injuriam execrare non puduit, votum fregit, promissis derogavit. In hanc insuper sanctam synodum, fuga sua turpissima, verbis nefariis, omni profus veritate carentibus conviciatus est, quibus de pace sedanda nobis penitus desperatis, ad vincula confugere oportuit.

Ad ea autem, & si cum primum assidere cepimus, ob tot, tantaque ejusdem Joannis male gesta, deveniendum erat, ne qui Petri cathedram tam incestuæ sedavit, nostrum apud tribunal impune transiret: prospicientes tamen populum Christianum, tot per lustra hæc tempestate quassatum, nunc ea, quæ plus tranquillitatis, & concordie afferunt, adamare, viam cessionis, ut certiores ac quietiores pro pace consequenda delegimus, ac id iter, quod lenitate & obedientia quondam omissum erat, ob ipsius D. Balthazaris, tunc D. Joannis Papæ apertissimam malitiam, & cum ulcisci prius liceat, servare compellimur. Fortasse talem, tantamque gloriam sibi sua ex cessione obventuram, minime impudentissima ejus gesta pati potuerunt.

Oh Deus! ineffabilem, incomprehensibilemque justitiam tuam quis non veneretur, non semper adoret? Non tibi visum est D. Joannem tot riminibus, insolentis que onustum, sine publica annotatione sententiæ, tot & tantorum Patrum sententiam abnegare, evadereque, ut qui labefactatam, ac pene confusam turpitudine sua dimittat Ecclesiam, malignitatis tam obnoxie poena multetur. Sane quædam intendimus secum per nos gesta, quibus de nostra humanitate, atque clementia, sui que animi obstinatione plenius liqueat.

Mox quidem post ejusdem Joannis fugam Prælatorum concione advocata, multorum sententia fuit perridiculum esse morem atque adhibere, sed esso consultius, si super iis, quæ in hujus Concilii dedecus ac dissidium, omnemque insuper injuriam committere, patrareque præsumpsit, eo maxime quod ad schismatis nutritionem, immo augmentum tendere videbatur, judicium fieret, decernereturque. Quid ei damnabilius, ac indecentius, inquebant, aut quid peioris exempli esse poterit, sitque male agentibus argumentum, quam si eum apud nos gratiam impetrare, qui sua non erubuit ingratitude omnes evertere? Fortasse optimis, & validissimis rationibus talium constabat opinio.

Nos tamen pietate moti, ac putantes non minus ex hoc Principum & populorum judicio satisfacere, planius agendum censuimus: denique ad eum Schafusiam, ubi tunc debebat, Joanne Albanensi, & G. S. Marci Cardinalibus destinatis, primum quod eum ad hujus civitatis reditum, debitis oblati securitatibus, humiliter & devote exhortarentur, & ad consti-

tuendum procuratores, ut alias requisitus extiterat, pro explenda unionis causa excitarent: & eo in casu, si ibi stare diligeret, hoc nos permisso, ut renunciarent, injunximus; obsecrando præterea, ac quantum fas erat, obtestando, ne ab ipso gravior hujus sacri Concilii persecutio redderetur; quodque adverteret nos vocem ac personam existere populi Christiani, & plenam habere auctoritatem, si quis collidere, aut perturbare tantam religionem attentaret.

Is autem, quamquam præmissa summa cum caritate exequi, ac modum super iis adhibere polliceretur, reditum abnegavit; demumque nullo in procuratoribus constituendi modo habili & idoneo delecto, & solitis machinationibus fretus, ab eo loco, in quos nos commode tractare volebamus, recessit. Arbitramur quidem eum ideo protraxisse causam hanc populi Christiani, quo nos tædio affecti, & dispendiis gravissimis angustati frangeremur, & ruina quadam hoc sacrum Concilium excideret, insuperque inexplicabilem avaritiam suam, ac toto orbi infestam, commodius satiaret. Sed nostra, grates sint Deo, non eo vadit intentio: quia immo, quoad pro unione experiri licebit, una consistere, & simul in caritate vivere possumus.

Cæterum, post eum discessum, si unquam irasci, si succensere fas est, multa proponebantur de ejusdem D. Balthazaris intentione, acerbissima, ac perniciosissima, quibus ad tantorum criminum ultionem conscendere minitabamur, cum inter nos ipse varias seminare discordias, ac Principes suis litteris ac nunciis contra nos, aut verius contra cunctos Christi fideles vertere nisus est. Nostræ denique continuo pulsabantur aures, gravissimis etiam pulsabantur querelis, pro eo quod se passim & sine delectu omnibus exhiberet liberalem. Liberalitas tamen nullo modo dici potest, cui sordidum quidquam imminet, & quæ secum plurimum afferat seditatis.

Itaque talem habebamus Principem, ut cuique in alterius injuriam impetrare liceret, & qui beneficia Ecclesiastica, non personæ, sed auro conferret. Solent ut plurimum, qui de se judicium patiuntur, animi luxuriam remittere, culpamque suam poenitentia finitima adpensare: hic vero adauxit, ac ne quæquam seges in agro Domini remaneret, sarculo requisivit. An non sunt ista sine ultione prætereunda? Omnes nedum agnoscunt, sed occurrunt, ut qui obliterare ac confundere Dei Ecclesiam satagit, abiciatur, eradiceturque.

Profecto considerent cuncti, si in malorum exterminatione virorum elaborandum est, nullum hominum genus existere Deo immortalitatem infestum, tamque necessario submovendum, quam id quod sua stat auctoritate, nititurque. At hæc, qualiacumque fuerint, minime in eum considerare volumus, sed adhuc ejus compatientes obstinationi tractavimus, quo pacto Ecclesiæ Dei providendum melius atque securius sibi ac commodius foret. Unde de constituendis per eum Procuratoribus non ultra jam emanatæ obligationis modum post multa decernentes, & id summe expedire ad unionis effectum in publica sessione pronunciantes, iterum decreto sacri Concilii RR. PP. S. Marci & Florentinum Cardinales, cum aliis venerabilibus Prælatibus & magistris ad eundem Dom. Joannem tunc Papam destinavimus, ut eum hu

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1515.

humiliter advenas ad hæc sibi & Ecclesie consentanea & accommodatissima, quantum liceret, adducerent: quod si huic locum, ad ejus reditum pro celeriori expeditione rogabimus eundem, suspectum haberet, Basilicam, Argentinam, & Ulmam civitates insignes & egregias cum debitis securitatibus Sereniss. Romanorum Regis, & nostris assignavimus, in quarum una residere deberet, quoad ejus unionis, pro qua sumus sua auctoritate vocati, & ipse in suis litteris venisse asserit, finis optatus haberetur; vel quoad per sacrum Concilium aliud dispositum foret. Neque omnimodis de personæ suæ statu decenti convenientique sessione facta cogitare: quin immo ut ipse mentem nostram piam ac mitem penitus intelligeret, nec in quapiam ambiguitate maneret, in publica Sessione pronuntiavimus in eum casum velle congrue providere.

His cum instructionibus Oratores nostri die April. xxvi. cum in Brisac ejusdem Ducis oppido, quod tunc in eo scilicet nostrorum Oratorum comætu de Friburg profectus erat, advenant, & cum huic omnia mansuetissime retulissent, ipse, gratos intellexisse videretur, die sequenti respondere promisit. Festinabat autem eo in tempore idem D. Joannes ad nonnulla loca, quo melius nocere posset, commeatum facere, cujus rei causa geneta, ut ferebatur, in suam tutelam conduxerat, omni de prosecutione Concilii cura, diligentiaque dimissa. Unde decreta pro responsione die, ante Solis ortum, insalutatis ac insciis eidem Oratoribus versus Neuburg ejusdem Ducis oppidum inconvenienti habitu transmigravit, ea loca, quam posset, festinantius aditurus.

Oh nefandum, magnumque nefas! Quæ unquam offensa tam turpis Ecclesie Dei? Cui unquam legationi tanta injuria facta fuit? An in tunc D. Joannes non solum non respondit, sed turpiter eorumdem Legatorum postulationes repudiavit? Profecto in eo tam impudenti, obnoxioque discessu. Demum hoc sacrum Generale Concilium, omnes Principes, populos ceteros denique elusisse claruit. Verum in ea expeditione, utpote Ecclesie profusus obnoxia, minimeque Deo accepta, calus interea occurrit, quod nobis quoque insciis reverentium ad Friburg expedierit. Nondum autem eo de loco Oratores nostri recesserant. Itaque uti repente super postulatis, quamquam dies ei decreta ad pacificandum dilapsa fuerat, non quemadmodum fuerat requisitus, sed adjectis modis non parvam nobis suspicionem & difficultatem ingerentibus, quadam agere professus est.

His tamen omnibus in medium positis, & maturissima inter singulas Nationes sententia vitum fuit, ad dejectionem omnia cessionis via procedere; ac si rationes multæ in id concurrerent, ea tamen efficacissima visa est, quam Dom. Balthasar, tunc Joannes Papa, propria libertate, quamquam non nostra causa, aut auctoritate privatus diceretur, ac per antea testato dixisse, quidquid non in plena libertate egerit, se ratum & gratum nunquam habiturum. Ridiculse igitur ac frustra ab eo, quod invite ageret, aut invite agi per nos homines suspicia esse potuisset, tentabamus. Nam jam exporti sumus ex metus assertionem hujus exordia schismatis provenisse; nec si metus, aut vis quapiam illata jure rescindere penam ab eodem Joanne cessionem: posset enim ab invito debitum exigi persepimus: videmus tamen,

quod avaritia hominum, & cupiditas tanta est, quod verendum erat, ne talis metus sub colore ac vestigio plerique sanctissimis nostris communi obstitissent: nempe cum de eradicanda schismatis peste curamus, talis via amplectenda est, quæ juri & honestati non solum consona sit, sed quæ nullo colore infringi, impediri que valeat. Nos quidem gratia & humanitate, cum licuit, egimus: nunc justitia cum expedit, experiri opus est.

Emerget forsitan, qui nos tanta de liberalitate, mansuetudineque redarguat, ac irrisionem tantam promeruisse dicat, cum voluerimus criminofum, non quidem ad penam, ut rex ex-peteret, sed gratiam revocare. At hæc pacis studio nos egisse Deum in testem vocamus. Verum quod nostra clementia indulsit, Dei justitia devogavit. Res itaque sic gesta est. Nam cum indicto per sereniss. Romanorum regem adversus Fredericum Ducem Austriæ bello, & castris seu exercitibus, non uno, sed pluribus in locis cum maxima pugnantium copia, ad ejus oppida positis, item D. Dux sui status intercessionem proferret, supplicem veniam ab eodem Rege impetrare equidem constantissime proposuit.

Jam quinquaginta fere oppida in ejusdem D. Regis potestatem pervenerant, unde quarta mensis hujus die in hac civitate Constantiensi conspectum prædicti Sereniss. Regis apud S. Franciscum adiens, ubi maxima Prælatorum, ac Doctorum copia adstabat, genibus flexis, illustrium Ducum Bavarie ac Burgavii Crasemborgensis in medio constitutus, de sprete Sereniss. Majestate, & auctoritate Concilii sacrosancti omnibus etiam in dictum Regem, sacratissimamque Synodum istam perpetratis veniam postulavit, seque terras, & omnem rem suam voluntati dicti Regis liberrime subjiciens, consensum Papam ad hanc civitatem cum suis sequacibus reducere ad dicti Regis Seren. & Concilii voluntatem promisit, idque diligentissime observavit; nam & sub nostra custodia D. Balthasar Coxa, super Papa, custoditur. Quæ res magnifica quantum dici posset, omnes æstimerit, qualiter animis nostris lætitiâ attulerit; quanta ex ea ad Ecclesiasticæ unitatis complementum, ac sacri Imperii statum commoda præparentur.

Ex his capessite omnes, quod nihil nostra desit in sollicitudine atque cura, quominus res optatu nostro, ac ipsius D. Balthasaris honore procederet. Nunc res ita se habet, ut ad ejus propullandam malitiam compulsi, cum eum nostra sententia ejecerimus a Papatu, ad hoc properantes, sine lacrymarum effusione stare minime potuimus, intra nos repetentes quanta nostrorum fuerit infelicitas temporum, quale sacerdotii infortunium, quod talem Antistitem habere contigerit, cui merito succedere debeamus. Nempe ita nobis opportunum ac salutare apparuit in hunc discurrere, ut si neglectum nostro evasisset, nos plus eo obesse Christiano populo videremur. Sed ne id Deo placeat, immo avertat potius.

Ita hunc ergo D. Balthasarem Papam dudum, quantum juri consonum est proscribere, & ab eo Dei Ecclesiam liberare decrevimus. Ad hoc autem leges non solum favent, sed acclamant, & commonent. Sacrilegi enim species est viduæ Ecclesie minime succurrere; quinimmo hic legum præsidium requirendum est. Deus enim quod talem Pastorem abjecerit, facile

ANNO
CHRISTI
1515.

cite intelligere possumus. Petro enim dixit: *A* constat; *A* diligis me, pascere oves meas. Quibus intellexisse videtur verbis, ne quis a caritate profusus aliam Pastoris officio fungi debeat. At Pastor diligens ille est, qui oves ne pereant, ne detrimentum patiantur, ne quis eas intrinsece valeat, inquitur: qui vero eas ingenuis, propellit, & excruciat, nunquam eo nomine dignus est.

Datum D. Joannem Papam nostrum esse comperimus. Primum inspicimus quo pacto curialibus ac curiis satisfecerit: omnium certe obventionem sollicitus apertis faucibus inhians, gravem ac tardum auro carentibus, reliquis svariis se exhibuit, ab eo nullum religionis ordinem sanctorumque Patrum instituta servata servavit. Laicorum commercia, & quibuscumque de pecuniis feneratoris plurimum agitabat, omnia Clericorum negotia amplectebatur, civitates denique Ecclesie Romanae, de quo summe dolendum est, ab eodem passim fractas, dissipatas, eminentesque videmus.

Quid de venundatis aliis Ecclesiis, de extincta religione, & multisarum spretis, immo abrogato divino cultu dicemus? Talia quidem iudicio consuevit, dictu minime delectans. His nullisque aliis ad hoc Balthasarem datum D. Joannem removendam iudicium peregrinus. Jamque maturissima, & exactissima deliberatione in nostra publica Sessione die 28. Maji cum a Papatu profusus amovendum, & eum notorium simoniacum, dilapidatorem, ac malum administratorem bonorum temporalium & spiritualium, Romanae, & aliarum Ecclesiarum, necnon moribus, vitaeque detestabilem, schismatis nutritorem, voti & iuramenti deviatorem, ac in praedictis & aliis Dei Ecclesiam notorie scandalizantem, incorrigibilemque existere declaramus, cunctis Christi fidelibus, ne eidem quovis modo pareant, & obsequantur, nec eum de cetero in Papam quomodolibet recognoscant, sub penis fautoris dicti schismatis, & aliis penis canonicis injunximus.

Vos igitur per veram & inenarrabilem misericordiam Jesu Christi oblectamus, ut quod a nobis Dei auctoritate, & caritatis studio actum est, vestris praesidiis juvare, & prosequi nusquam desinat. Nos enim, etsi evidens rei utilitas, ac justitiae gravitas hoc perduxit, praecipue tamen Principum spe data experiri audemus. Neque omittatis, obtestamur, quingentem oronem vestram ad Jesum orationesque inducat, quo hac in re optimo ac felici ductu progredi liceat; quodque Serenissimo ac invictissimo nostro Imperatori, hujus sacri Concilii, & Ecclesie Romanae advocato, cujus laudes satis referre non possumus, prospera subministrat, ac diutius cum populo Christiano conservet. Datum Constantiae mense Junii anno MCCCXV.

CONCLUSIONES

Data per Magistrum Paulum de Cracovia contra Ordinem Theutoniarum S. Mariae Virginis, & in Constantiensi Concilio in solemnibus Congregationibus An. 1415. die 6. Junii publice proposta.

CAP. I.

De jure Christianorum in Terris Infidelium.

Opinio Hostiensis est: Quod in adventu Christi omnis jurisdictio, principatus, honor & dominium translata fuerunt ab infidelibus ad fideles: Et quod hodie non est jurisdictio, nec aliqua potestas vel dominium apud infideles: Cum istorum, sicut dicit ista opinio, sunt funditus incapaces, & impugnandi sunt illi infideles, qui non recognoscunt Romanum Imperium &c. Dicit etiam: Tale bellum contra infideles, non recognoscunt Romanam Imperium, semper esse justum & licitum quoad Christianos.

Ita opinio licet habeat aliquos sequaces, tamen communiter Doctores scribentes sequuntur in hoc Innocentium, qui tenet contrarium. Et tractatur ista materia per ipsos in Decretal. l. 3. tit. 34. c. Quod super his, De voto & voti redemptione.

Verum, quia haec opinio videtur seditiosa, & dat viam ad multas strages in populo, & etiam ad rapinas committendas: Quis, si non sunt Domini istorum, licebit cuilibet ea occupare, & rapere &c. Videtur igitur haec materia plena periculi necessario declaranda per hoc sacrum Concilium.

Unde etiam famosissimus in Italia ille utriusque juris Doctor, Petrus de Anchorano, in quadam repetitione sua illius regulae juris: Peccatum non dimittitur &c. quam in Concilio Pisano fecerat, hanc opinionem improbandam, infert ex ea multas absurditates.

Scilicet: Quod Christiani possent sine peccato furari, subtrahere, rapere, occupare, & invadere bona & terras infidelium, qui Ecclesiam Romanam vel Imperium non recognoscunt, etiam si velint nobiscum pacifice vivere. Et sequitur, quod haec regula: Peccatum non dimittitur &c. hic non haberet locum. Et sequitur, quod haec prohibitio divinae legis: Non furtum facias, non occidas, in quibus omnis rapina & omnis violentia prohibetur, secundum beatum Augustinum, hic locum non haberet. Item sic lex naturae, scilicet: Quod tibi non vis fieri &c. & multae aliae prohibitiones, Christianos non ligarent &c.

Et pro faciliore extirpatione istius erroris ego facio quinquaginta duas conclusiones. In quibus etiam factum tangitur illorum, & in quibus partibus sic erratur.

Et ne credatur per illos Dominos, quos tangit hoc negotium, quod in vituperium eorum talia scripta processissent: sciant de certo, quod de occultis ipsorum factis me non impedit, sed de iis, quae sua notorietate in pluribus sunt evidenter, adeo, quod nulla tergiversatione celeri possunt. Nec facio ad alicujus vel aliquorum vituperium, sed ad finem & effectum, ut

47
ANNO CHRISTI 1413.
ibidem removeatur talis error per hoc sacrum Concilium, in quantum error sit, & debis declarantur.

Et ut penitus cesset de me sinistra suspicio, licet revera sum computatus inter Dominos meos pro Ambaxiatore Serenissimi Principis & Domini mei Regis Poloniz &c. non tanquam Ambaxiator hoc facio, sed tanquam Doctor: Non intendens aliquem errorem pertinaciter asserere, sed me correctioni hujus sacri Concilii in omnibus humiliter subjicio. Immo, si ex dictis vel scriptis meis hujusmodi, vel quibuscumque aliis, ubicumque prius factis, vel in antea faciendis, aliquis error forsitan notaretur, in jure vel in facto, aliquorum injuriose offensivus, hoc ex nunc revoco, & habere volo pro non dictis, neque scriptis. De quo protestor, & hanc protestationem circa omnes actus meos volo habere pro resumpta. Paulus Voladimiri, Decretorum Doctor & Magister in artibus, cultus & canonicus Ecclesie Cracovienlis.

C A P. II.

De Ordinis Theutonici in Prussia vel Cruciferorum machinis ac pretextu, sub nomine Religionis quasvis regiones sibi subjugandi.

Sabbatho, VI. Julii, Dominus Paulus Voladimiri Doctor retrospectus, in convocacione publica dedit hanc schedulam, una cum conclusionibus, e quibus fit mentio in uno sexto.

Thema: Venientibus olim Prutenis, tunc infidelibus, contra Polonos Christianos, admittuntur in Polonia per Principes Poloniz Cruciferi in subsidium, qui Fratres sancte Marię Hospitalis Jerololymitani de domo Theutonico- rum appellantur, & eis per Principes Poloniz constituuntur & donantur certę possessiones versus limites infidelium dictorum.

De quibus possessionibus cum adjutorio Polonorum & aliorum Christianorum successivis temporibus gentem crudelem Prutenorum tunc infidelem sibi subugarunt, & dominium occuparunt, & Domini de Prussia ideo appellantur. In que edificantur civitates solemnis munitissimę, etiam castra fortissima, totumque eorum dominium fortissimis munitio- nibus sic firmatur, quod plus quam de culpa potentie redditur inexpugnabile.

Et licet jam subactis sue ditioni Prutenis dudum cessarent impugnandi Christianos crudelitas paganorum, solumque vices conlueverunt reduere, Christianorum insultibus provocati: Hi tamen Cruciferi etiam manuetos infideles & quietis impugnare, & ipsorum terras & dominia invadere, eoque irritationibus hujusmodi contra se & contra alios provocare, in quantum in eis est, usquemodo non cessarunt.

Sed sub primo colore, quasi adhuc rabies paganica in Christianos delatiret, convocant in subsidium Christianos, assumunt sibi quasi pro regula cum valido exercitu invadere partes infidelium bis in anno, his scilicet diebus & temporibus, videlicet Assumptionis & Purificationis gloriose virginis Marię. Quas vices suo vulgari sermone reissas vocant. Sic, quod in consuetudinem error deducitur, quod fideles Christi, causa exercendę militię, credentes obsequium prestare Deo, in multitudine

ANNO CHRISTI 1413.
illie confluunt, & occasione catholice fidei ampliandę gens quiescens infidelium crudeliter impugnatur. Hinc sequuntur homicidia, vadunt fideles cum infidelibus pari damnationis periculo, rapinas sunt, & alia nefanda inchoita. Itaque crescit fama Ordinis, crescut divitiz cum potentia, utrinque Cruciferi colligunt thesauros, & ditantur per Christianos, & etiam per paganos, Romanorum Pontificum & Imperatorum litteris impetrantur, ut, quascumque regiones, terras, sive dominia infidelium expugnaverint, sive occupaverint, sint eorum.

Tandem Spiritus Dei, qui, ubi vult, spirat, potentissimos Principes Paganorum de gentilitatis errore ad agnitionem verę fidei evocatos ministerio Polonorum ad sacri baptismatis undam lavandos perduxit. Unus eorum regni Poloniz gubernacula suscepit, alter Lituanię & aliarum partium tam schismaticarum quam infidelium vicinarum gubernator permanlit & rector.

Et quorum potentia partibus Christianis Prussiz, Livonia, Poloniz olim incussit formidinem, cum jactura, hos ad professionem factę fidei jam sequitur immentia gentilium multitudo, currunt catervatim ad fontem sacri baptismatis. Et fere omnes subditi naturales in terris Lituanię &c. sacri fontis lavacrum susceperunt. Alii adhuc suscipiunt successive, aliis vero ipsorum regimini se spontanee subjecerunt.

Considerant hæc mirabilia Cruciferi, & quasi moleste ferentes, quod eis causa occupandi possessiones & dominia predictorum saliter periret, majori ferocitate invadunt pluries, & successive more solito dictos neophytos, & tam baptizatos, quam etiam alios nondum baptizatos multos crudeliter perimunt, etiam sacerdotali conditioni vel ordini non parcentes, cremant ipsorum novellas Ecclesias, & innumera alia faciunt, que honestas postulat subtrahere. Sed etiam Christianis antiquis, præsertim suis fundatoribus, insultant gravissime, suos captivant donatores, Duces Christianos, tractant turpissime ipsorum Ordinis donatores.

Et convocata demum multitudine copiosa Christi fidelium sibi in adjutorium, quasi adversus infideles bellandi gerentes speciem, erigunt potentiam contra Regem Poloniz catholicum improvisum, invadunt regnum Poloniz hostiliter, castra demoliunt, & alia redigunt in cineres, spoliunt, violant, & plurima nefanda ibi fiunt, que stilus vix valeret exprimere.

Et dum sic a Prutenis in Cruciferos translata crudelitas in Polonia deploratur: Quia, quos sibi Poloni pro scuto assumserant, sua ferocitate conversi sunt sibi in flagella: Gemit Polonia non solum tantam atrocitatem sibi perstiteram in sinu suo enutritam, verum etiam cogitur tandem venire ad resistentiam.

Ordinatis itaque aciebus utrinque conveniunt ad bellandum, sternitur ab alto potentia Ordinis, campus heu humanis repletur cadaveribus, & Polonorum gladius Cruciferorum sanguine saturatur, Anno Domini MCDX. die xv. mensis Julii, & postmodum etiam per intervalla temporum vicibus iteratis.

ANNO
CHRISTI
1414.

C A P. III.

Christianos non habere jus sub specie religionis propaganda infidelium regiones invadendi: Neque indulgentia vel litteris aut privilegiis Cesarum & Pontificum, Cruciferis datis, hoc jus acquiri.

Verum, quia premissis litteris omni tristitia pejores sua occasione tot calamitatibus videntur praeiisse fundamenta, & fomenta: Ad succidendum igitur radicem pestiferam tanti mali, ex isto themate verissimo & evidentissimo eliciebantur aliquae quaestiones, de quibus plene in quodam tractatu, de potestate Papae & Imperatoris respectu infidelium, per me facta, ad quasdam quaestiones datur responsio per LII. conclusiones infra scriptas, quae sequuntur.

Prima conclusio: Licet infideles non sunt de ovili Ecclesiae, omnes tamen sunt oves Christi, sine dubio secundum creationem, Jo. 10. Alias oves habeo, quae non sunt de hoc ovili, scilicet Ecclesiae. Innocentius.

II. Verba ad personam Petri prolata voce Dominica, videlicet: Pasce oves meas, accipienda sunt pro ovibus fidelibus & infidelibus indistincte. Et ideo Petri successor debet non solum pascere, sed etiam eas defendere. Et quibus Christiana provisione tenetur consulere, non debet impugare, vel laedi permittere, nisi causa rationabilis id exposcat. Ratio: Quia non debent inde iniurias procedere, unde jura nascuntur, Decretal. l. 4. tit. 10. de natali ex libero ventre, cap. unico.

III. Non debent Principes Christiani Judaeos & alios infideles expellere de suis dominiis, aut eos spoliare, iusta causa non existente. Ratio: Quia jura eos quiete vivere volentes prohibent molestare, Cod. l. 1. tit. 9. de Judaeis, l. Nullus. Et Decretal. l. 5. tit. 6. ejusdem tit. de Judaeis, c. 2. Multorum, &c.

IV. Quamvis a principio creaturae omnia erant omnibus communia, jure tamen gentium, videlicet naturali & humano, distincta sunt rerum dominia. 2. dist. c. 9. Jus gentium. Et ideo, quae occupantur ab uno, jam non licet alteris occupare, lege naturali prohibente, scilicet: Quod tibi non vis fieri, alteri non facias. Et lege divina: Ne transgrediaris limites proximi tui &c. Prov. 22. Innocentius, & communiter alii.

V. Non licet infidelibus, etiam Romanum Imperium non cognoscentibus, auferre dominia sua, possessiones vel jurisdictiones. Quia sine peccato, & Deo auctore ea possident, qui creavit haec indifferenter propter hominem, quem formavit ad suam imaginem. Unde omnia subjecit sub pedibus ejus, oves & boves universos &c. B. Thomas, Innocentius, & communiter alii.

VI. Terra sancta, quam possident Saraceni, iusto bello victa fuit ab Imperatore Romano. Ideo licitum est Papae, vel alii cujus interest ratione Romani Imperii, eam ad suam jurisdictionem revocare. Et etiam ideo, quia, ubi colebatur Christus, jam colitur Muhammedes. Innocentius & Franciscus Florentinus.

VII. Non est causa sufficiens auferendi infidelibus jurisdictiones & dominia, quia infideles istis Imperium spoliaverunt. Ratio: Quia proscripti poterant etiam Romanis non subef-

Concil. General. Tom. XXVIII.

A se, qui habuerunt aliquos confederatos, quibus minime profuerunt. Innocentius & Franciscus de Zabarellis.

VIII. Ecclesia Romana, quae habet imperium in occidente, & etiam omnes aliae Ecclesiae, licite tenent, quae possident ibi & alibi. Non obstante, quod dicitur, quod Imperatores Romani, a quibus Ecclesia habet, hanc omnia armis per violentiam occuparunt. Innocentius & Franciscus Florentinus.

IX. Quamvis haeretici & schismatici bonis suis iuste veniunt spoliandi, non tamen praeter auctoritatem juris vel iudicis licitum sit ea fidelibus occupare. Innocentius.

X. Papa, quatenus est vicarius Christi, habet potestatem & jurisdictionem non tantum super Christianos, sed etiam super omnes generaliter infideles de jure, licet non de facto. Ratio: Quia Christus eam habuit Matth. ultimo: Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra &c. Et non videretur diligens paternitas, nisi super omnes potestatem suo vicario dimisisset. Innocentius & Franciscus.

XI. Si gentilis, qui non habet nisi legem naturae, facit contra legem naturae, per Papam licite est puniendus, exemplo Sodomitarum, qui a Deo puniti sunt, quando contra legem naturae peccaverunt, Gen. 19. Innocentius & Franciscus.

XII. Similiter Papa potest punire infideles, colentes idola. Quia naturale est, unum solum Deum colere, & non creaturas. Innoc. & Franciscus.

XIII. Papa potest Judaeos judicare, si contra legem faciunt in moralibus. Et idem, si contra legem suam haereses invenire dignoscuntur. Innocentius & Franciscus.

XIV. Licet Papa quandoque dimittit poenas debitas omnibus praedictis inferendas, ideo quia facultatem non habet actualem, vel propter pericula, vel scandala, quae inde timentur evenire, potestas tamen jurisdictionalis est apud ipsum talia faciendi. Innoc. & Franciscus.

XV. Papa potest iuste praecipere facere & constitutionem, quod infideles iniuste non molestent Christianos, & ipsorum jurisdictioni iudicent. Innocentius & Franciscus.

XVI. Quamvis Papa potest in totum Christianos a jurisdictione & dominio infidelium eximere, immo etiam per sententiam tales infideles dominio & jurisdictione privare, quod habent super Christianos, non tamen debet facere, nisi magna causa hoc exigat. Quinimo debet eos potius sustinere, dummodo non sit periculum Christianis, nec grave scandalum poneretur. Innocentius & Franciscus.

XVII. Licet infideles ad fidem cogi non debeant, & relinquendi sunt libero arbitrio, quia sola Dei gratia in hac vocatione valet, ut dicunt Canonici: Potest tamen Papa mandare infidelibus, quod admittant praedicationes Evangelii in terris suis. Ratio hujus est, quod omnis creatura rationalis facta est ad Deum laudandum, ut in secundo libro Sententiarum dicitur. Si ergo prohibent praedicare, peccant, & ideo essent merito puniendi. Innocentius & Franciscus.

XVIII. In omnibus praedictis, in quibus Papa licite aliquid mandat infidelibus, si non obediunt, sunt compellendi brachio seculari. Innoc. & Franciscus.

XIX. Solus Papa habet indicere bellum infidelibus, & non alii, nisi ubi quis de suo ju-

ANNO
CHRISTI
1415.

se contendit. Innocentius & Franciscus Florentinus notant fere omnia supra scripta in Decretal. l. 3. tit. 34. cap. quod super his, De Voto & voti redemptione.

XX. Ex quibus supradictis colligitur, quod litteræ Romani Pontificis concessæ alicui homini vel Ordini super occupandis terris infidelium, juris interpretationem recipiunt: Ut nulli in suo jure præjudicent. Quam interpretationem si natura verborum non petitur, quoniam per ipsas heditur alicujus iustitia, de falsitate sunt suspectæ. Et si alias per eas Jus tollitur alicui, sine causa legitima, sunt nullæ ipso jure. Maxime, ubi de certa Papæ scientia non apparet. Ratio. Quia actus sive dispositio, quæ ex sui natura non valet nisi ex causa legitima, si causa sufficiens non exprimitur, dispositio redditur nulla, nisi de certa scientia concedentis appareat, qui scilicet facere hoc etiam potuisset sine causa. Et talis est littera Papæ Clementis, inter omnes alias litteras præcipua, quam se Domini Cruciferi de Prussia habere asserunt, quæ non solum caret certa scientia Papæ, sed nec in ea ponitur causa legitima, quare infideles per eos debeant spoliari, ut patet ex tenore copiarum.

XXI. Prædictæ conclusiones concernunt primum tractatum, de potestate Papæ respectu infidelium. Sequuntur conclusiones de secundo tractatu, de potestate Imperatoris respectu infidelium.

XXII. Quamvis ad investigandum terrestris monarchiæ fundamenta se multa ingenia occuparunt, hæc tamen opinio magis & veritati consona, & etiam est communior Doctorum sententia, scilicet, Papam habere utramque jurisdictionem, spirituum & temporalium. Quam opinionem constat esse fulcitam non solum in Jure canonico, sed etiam naturali & divino. De Canonico patet in pluribus locis. Unde in Extravaganti Bonifacii Octavi, (Extrav. Comm. lib. 1. t. 8. c. 1.) quæ incipit: Unam sanctam, in fine concluditur, quod de necessitate salutis est, credere omnem humanam creaturam subesse Romano Pontifici. Naturali jure, patet: Quod optimus principatus est, ubi unus principaliter principatur, II. Polit. Est ergo necesse, habere unum solum Principem in orbe: Sed non potest esse Imperator, ad quem nihil de spiritualibus, ergo Papa. De Divino, prosequitur Innocentius, Decretal. l. 3. t. 2. c. 10. Licet. De foro competentis, & Francisc.

XXIII. Imperium comparatum fuit a Romanis de facto, per oppressionem aliarum gentium. Idem est dicendum de aliis regnis, quæ habuerunt monarchiam, ut Babylonicum, Macedonicum, &c. Franciscus Cardinalis.

XXIV. Licet Imperator dicatur mundi Dominus, secundum Jura civilia, de jure tamen laicus ante aliquam constitutionem nunquam habuit potestatem in laicos, sed sola usurpatione, secundum Jo. An. xcvi. dist. c. 40. Si Imperator.

XXV. Quamvis imperium dependet a potestate Papæ, qui habet utrumque gladium, non tamen ab Imperatore ad Papam appellare poterit ratione subordinationis hujusmodi in temporalibus. Ratio, quia non est talis subordinationis, quæ facit, Papam ceteri superiorem quoad actuale exercitium in temporalibus, sed tantum in habitu, salvis casibus in jure expressis. Caspar & Franciscus.

XXVI. Quamvis Ecclesiæ jurisdictionem causarum civilium aliquando per sacerdotes exercuit, rationabiliter tamen Imperatori & Regibus hoc exercitium, maxime in criminalibus, ubi agitur de separatione animæ a corpore, commisit. Ratio: Quia non decebit illud per se exercere. Quia minister N. T. est minister Sacramenti unitatis, &c. Primum patet xij. q. III. Et alterum Caspar.

XXVII. Quoniam regnum in terris surgit tribus modis, primo per voluntatem Dei revelatam aliquo modo hominibus: Secundo per consensum eorum, qui reguntur, & sit iuste: Tertio per violentiam & tyrannidem & iniuste: Cum igitur non constat, Imperium super omnes infideles generaliter esse justificatum primo aut secundo modo, quemadmodum de Papa est dicendum: Sequendo opinionem prædictam magis probabilem, non est adferendum Imperatorem habere aliquam potestatem super dictos generaliter infideles.

XXVIII. Imperator non habet dare licentiam occupandi terras infidelium, non recognoscendum suum imperium. Ratio: Quia apud ipsum non est potestas primaria, sed subordinata & secundaria, sive exercitium tantummodo hujusmodi potestatis.

XXIX. Litteræ Imperatoris Cruciferi de Prussia concessæ, aut aliis, super occupandis terris infidelium, nullum Jus eis tribuunt, sed magis Christi fideles decipiunt, cum nihil dat, quod non habet. Nec hujusmodi litteræ tam Romanorum Pontificum, quam Imperatorum, eos privilegiare poterant maxime contra Jus naturale & divinum.

XXX. Quod Cruciferi de Prussia, pugnantibus cum infidelibus pacificis, aut potius eisdem impugnantibus, ut sic, nunquam habuerunt iustum bellum cum eisdem. Ratio: Quia impugnantibus illos, in pace degere volentes, omne Jus resistit, scilicet naturale, divinum, canonicum, & civile. Naturale scilicet, quod tibi non vis fieri &c. Divinum scilicet: Non occidas. Non furtum facias. Exod. 20. Quibus verbis omnis rapina, & omnis violentia prohibetur, xiv. q. V. c. 12. Dixit Dominus. Jure Canonico, xxiii. q. viii. c. 11. Dispar &c. & Civili, Cod. l. 1. t. 11. de paganis, & eorum sacrificiis, l. 6. Christianis &c.

XXXI. Talis impugnatio infidelium per fideles non excludit dilectionem proximi, sed hujusmodi illicita usurpatione rei alienæ furtum includit, & rapinam. Proximi enim nostri sunt tam fideles, quam infideles, indistincte. De Pœnitentia, dist. 2. Non illi tantum proximi, &c. Proximos.

XXXII. Non est licitum, infideles armis vel oppressionibus ad fidem compellere Christianam. Quia hic modus est cum injuria proximi. Non sunt facienda mala, ut eventiant bona. Et Canon dicit: Nova atque inaudita est ista prædicatio, quæ verberibus exigit fidem, xlv. dist. c. 1. Quod autem.

XXXIII. Decretum Concilii Generalis Tolentani, præcipiens, quod blandimentis non asperitatibus debent illi suadere, qui alios debent convertere, licet de Judæis exprimat, sua ratione, quæ idem jus habet facere, extenditur ad omnes generaliter infideles. Nam quicumque aliter agunt, tuas & illic magis quam Dei probantur causas attendere. Textus est ibidem ad litteram. xlv. Dist. c. 5. de Judæis

XXXIV.

ANNO
CHRISTI
1119.

XXXIV. Error nulla ratione tolerabilis, quod Christiani confluunt diebus Cruciferis de Prussia in subsidium, ad impugnandum infideles pacificos, ex eo, quod infideles. Sive hoc dicatur causa militum emerenda, sive causa fidei Christianae amplianda. Ratio, quia praetextu pietatis non est impietas facienda, xxx. q. 1. c. 3. Nolle &c. Secus dicitur de bello Hispanorum contra Saracenos. Quia illud fit ad recuperandum terras dudum occupatas, in quibus prius habitabant Christiani, secundum Oldrad. III. q. 72.

XXXV. Qui in bello injusto huiusmodi impoenitentes perimunt, sortem recipere cum impiis & damnatis merito sunt censendi. Non enim opem fert, qui ad peccandum adjuvat, dicit Canon XIV. q. VI. c. 1. Si res.

XXXVI. Quamvis miles, praesertim catholicus, non subditus, certus debet esse de belli iustitia, quod pugnando prosequitur, alioquin in dubio gravi se exponeret periculo: Si tamen subditus existat, excusatur in dubio probabili iusti belli, iuvando suam Dominum. Hoc est verum, si inquisivit, quantum potuit, & peritiores consuluit, & semper dubius remansit, secundum Raym. & Ostiensem.

XXXVII. Non excusat subditum metus amissionis rerum temporalium, si credit probabiliter, bellum, aut scit esse injustum. Ratio: Quia, licet metus culpam attenuet, non eam tamen prorsus excludit. in Decretal. l. 1. t. 40. c. 5. Sacris, de his quae vi metusve causa. Ostiens.

XXXVIII. Licet ad iustificandum bellum quinque requiri dicuntur communiter per Doctores, scilicet, persona, res, causa, animus, & auctoritas: Sextus tamen non est aliquatenus omittendum, scilicet temporis habitas. Ratio: Quia quaedam sunt tempora, quibus bella alias iusta sunt prohibita. Decretal. l. 1. t. 34. De treuga & pace, c. 1. &c.

XXXIX. Sola necessitate, quae legem non habet, excusatur aliquis a peccato, diebus pugnando solemnibus & festivis. Non autem alias libere impugnando. Hoc probatur Machabaeorum exemplo. 2. Machab. ult.

XL. Opus, quod tam materialiter, id est, secundum se, simpliciter, est servile, quam etiam formaliter, id est, finaliter, per respectum ad agentem, est in sabbato prohibitum. Rich.

XLI. Illa, quae solum materialiter, aut solum formaliter sunt servilia, non sic sunt censenda stricte prohibita. Ratio. Quia difficilis est, abstinere ab his, quam a primis. Et ideo non peccat quis mortaliter per actus huiusmodi, nisi per haec excludatur illa vacatio, quam quis necessario debet cultui Divino. Rich.

XLII. Non est dubium, quin invadere terras infidelium, & etiam pugnare vel ad impugnandum ire, maxime cum exercitibus aut armis & aliis apparatus bellicis, citra necessitatis casum se preparare, est secundum se & materialiter opus servile, & etiam formaliter, in quantum per intentionem operantium hoc fit ad commodum temporale, & de tanto magis vituperabile constituitur, ut scilicet sibi ipsos infideles subiciant. Et hic finis est libido dominandi. Aut ut ipsorum bona & dominia acquirant & occupent: Et sic est cupiditas, quae est omnium malorum radix &c.

XLIII. Error, violans praecipuum Domini de sanctificatione sabbati, de quanto Crucife-

Concil. General. Tom. XXVIII.

ari guerrandi causa, solitas reifas contra infideles faciunt bis in anno. Praemissa faciunt his maxime praecipuis sanctae Mariae solemnitatibus, scilicet Assumptionis & Purificationis. Hic enim labor, scilicet cupiditatis aut dominandi libidinis causa, etiam quia extinguit spiritualem quietem, ideo est prohibitus, Jer. 9. ut inique agerent, laboraverunt. Ostiensis.

XLIV. Observantia Cruciferorum de terris infidelium invadendis, aut alias prosequendi huiusmodi bellicis negotiis, de quanto sit praesertim his diebus, superstitionis speciem videtur sapere, & cultum excludere pietatis. Et quantum in agendis huiusmodi quoad ipsos bellantes ratione diei prosperior spectatur eventus, ritus est penitus contrarius religioni Christianae. Ratio hujus ponitur in Canone, illud, quod est, xxvi. q. 2. c. 6. Et probatur auctoritate beati Augustini lib. 1. de doctr. Christ. Et, eadem causa 26. q. V. c. 3. Non liceat, &c. Unde Apostolus ad Galat. 4. cap. Dies observatis, & mensis, & tempora & annos, &c. Non enim per respectum ad beatam Virginem dies plus videtur ad rationem apponere. Ut scilicet beata Virgo, cujus celebritas agitur, magis tunc huiusmodi agenda promoveat. Quasi ad illum diem plus, quam ad alium tua auxilia sint restricta. Vel, quod tale obsequium sibi praestitum magis reddatur tunc honorificum vel acceptum &c. Sed nec quantum ad agentes habenda est dici ratio, nec scopum facilius consequentur, intendant etiam. Quia attribuendo ista tempori, pietas excluditur, quae omnia attribuit suo principio.

XLV. Subditi Cruciferorum praedictorum reifas cum eisdem facientes bis in anno contra infideles pacificos, non sunt excusabiles a peccato. Et eadem ratione, cum citra auctoritatem juris vel iudicis impugnant Christianos. Quia magis est obediendum Deo, quam homini. Nec excusat juris ignorantia, praesertim naturalis & divini. Ostiensis.

XLVI. Iuste pugnanti sine peccato non potest resistere impugnatus, sed tenetur potius sapienter emendare. Ostiensis.

XLVII. Res occupata in bello huiusmodi non possunt esse occupantium, nec sine peccato possunt aliquatenus retineri. Ratio: Nam talis res furtiva, vel vi possessa, dicitur vitiosa, quam non potest usucapere, vel praescribere fur, vel raptor, nec alius, quamvis ab eis emerit vel acceperit bona fide. Instit. De usucapionibus §. 2. Furtivae, & §. 7. Quod autem. Ostiensis.

XLVIII. De necessitate salutis omnia taliter occupata sunt pro posse restituenda, nec aliquatenus retinenda. Salva compensatione etiam non liquidi ad liquidum, quae duntaxat habet fieri in iudicio penitentialis fori. Ratio: Quia peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum &c.

XLIX. Dux belli huiusmodi, aut alius principalis, non solum tenetur de rapinis, homicidiis & aliis sceleribus, perpetratis per se ipsum, sed etiam quae fiunt ibi per alios, & non solum per suos, sed etiam contra suos. Ostiensis.

L. Infideli rem captam vel substractam repententi coram iudice Christiano non debet iustitia denegari. Ratio secundum Innocentium: Quia iusta rerum dominia sunt etiam apud ipsos.

LI. Princeps Christianus necessitate immi-

ANNO
CHRISTI
1119.

ANNO
CHRISTI
1116.

mente sine peccato ad sui defensionem & suam
terre uti potest auxilio infidelium, non solum
sibi subditorum, sed etiam aliorum, intelli-
gendo de infidelibus pacificis non habentibus
nobiscum guerram, active vel passive. Proba-
tur exemplo Machabiorum, qui cum essent
viri sancti, & pugiles fidei, pacti sunt cum Ro-
manis, cum infidelibus, ut mutuo se jurent
1. Machab. 8. cap. &c. Non obstat illud,
2. Paralip. 19. cap. Impio prebes auxilium,
& his, qui oderunt Dominum, amicitia jun-
geris. Et idcirco iram Domini mereberis. Quia
hæc contraria loquuntur in bello injusto. Hæc
conclusio est Jo. Andrea in Additionibus spe-
cialibus de Judæis & Saracenis, in dicto tra-
ctatu probata multipliciter. Et concordat Ol-
dra. III. q. LXXI.

LII. Impium est asserere & absurdum, quod
infideles alicujus jurisdictionis, honoris, potesta-
tis & Domini essent hodie penitus incapaces.
Quia hæc seditiosa assertio viam præstat in hoc
homicidiis & rapinis. Quia, si non sunt isto-
rum Domini, licebit cuilibet ea rapere vel
etiam occupare. Ex quo invenitur, quod Chri-
stiani possent sine peccato furari, rapere, vel
invadere terras & bona infidelium, etiam no-
biscum pacifice vivere volentium &c. legis pro-
hibitione non obstante: Non furtum facias.
Non occidas. In quibus omnis rapina, & om-
nis violentia prohibetur, ut supra &c. Non
enim negandum est infidelibus generaliter, quod
eis humanæ societatis jus concedit. XXI. q.
2. Notandum. &c.

Non est asserendum, sed negandum tanquam
erroneum, scilicet, quod omnis honor, domi-
nium, & jurisdictio omni infideli fuit abstracta
in adventu Christi. Nam dicit beatus Tho-
mas: Licet infideles de novo non debent con-
stitui Domini vel Prelati fidelium, propter pe-
riculum fidei &c. tamen per hoc non tollitur
dominium ipsorum ante præexistens super fide-
les. Nec infidelitas repugnat dominio. Quia
dominium & prelatio introducta sunt ex Jure
humano, scilicet ex Jure gentium. Distinctio
autem fidelium & infidelium est ex Jure divi-
no. Jus autem divinum, quod est ex gratia,
non tollit Jus humanum, quod est naturali ra-
tione. Secunda secundæ q. IX. ar. X.

G A P. IV.

*Deferatum Constantiensis Concilii in hac con-
troverfia decretum.*

Datum Constantiæ omnibus quatuor nationi-
bus Generale Concilium facientibus, scilicet
Italicæ, Gallicæ, Anglicæ, Germanicæ, per
me Magistrum Paulum Voladimiri, Decreto-
rum Doctorem, Custodem & Canonicum Ec-
clesiæ Cracoviensis, necnon Rectorem pro par-
te alme Universitatis Studii Cracoviensis, ad
effectum, quod in hac materia per hoc sacrum
Generale Concilium dubia declarentur, & er-
rata salubriter reformentur.

Et si quempiam præmissæ conclusiones dele-
tant, videre poterit cum allegationibus latius
declaratas in tractatu supradicto & tradito Ger-
manicæ nationi Anno Domini MCDXV. die
quinta mensis Julii.

C A P. V.

ANNO
CHRISTI
1115.

*Concilio probatio, Christianis nullum esse Jus sub
religionis prætextu in regiones infidelium. Ejus-
dem ut apparet Voladimiri.*

Ex eodem Codice MS. Vindobon.
hoc tit.

*Reducendo istam materiam ad tres conclusiones
principales.*

Non potest licite Papa, neque Imperator,
dare alicui facultatem infideles invadendi, eos
subjugandi, & eorum dominia occupandi, ab-
solute & immediate, causa fidei ampliandæ,
non habito respectu ad aliquam causam primo
& principaliter justæ belli. Et tenere contra-
rium est hæresis.

Ratio hujus. Quia, ex quo finis est cau-
sa per se eorum que sunt ad finem, repu-
gnat fidei, quod sit finis & causa per se prin-
cipalis alicujus belli, violentiæ, homicidii vel
rapinæ.

Ex ista conclusione tria corollaria inferuntur.

Primum, quod litteræ qualescumque, Papa-
les sive Imperiales appellatæ, huic errori inai-
tentes, continent virtualiter hæresim, suntque
ipso jure irritæ, invalidæ atque nullæ. Et per
consequens neque generalem neque specialem
potestatem alicui tribuunt, infideles invadendi,
subjugandi, spoliandi &c.

Secundo sequitur, istam militiam, suppo-
nentem hujusmodi litteras pro suo fundamen-
to, in quibus non agitur de aliqua causa hu-
jus justæ belli principaliter, nisi causa fidei am-
pliandæ, fundatur in hæresi. Et per conse-
quens ex ipsorum propriis principiis clare con-
vincitur, & probatur, eundem Ordinem esse
hæreticum.

Tertio sequitur ex eisdem litteris & princi-
piis, manifeste falsum esse, quod in suis arti-
culis asserunt dicti Fratres, scilicet, hunc Or-
dinem fuisse institutum per easdem litteras ad
invadendum quoscumque infideles &c. Cum istæ
litteræ tanquam nullæ non contineant aliquam
potestatem Romani Pontificis aut Imperatoris,
ut dictum est, & per consequens neque institu-
tionem eorum, neque fundationem.

II. Conclusio. Religiosus ordo, generaliter
ad militandum institutus contra infideles, non
potest movere bellum infidelibus, ex quacum-
que speciali causa, quantumcumque in se ju-
sta, nisi etiam auctoritas superioris intervenerit
ad hoc specialis. Et tenere contrarium vide-
tur hæresis.

Hæc conclusio prædicta est beati Thomæ,
Secunda secundæ q. CXXXVIII: artic. 3. in
fine. Hoc etiam tenent Jo. Andreas & alii Ca-
nonistæ in Decretal. l. 3. t. 31. c. 16. Sane,
de regularibus.

Ex hac tria corollaria inferuntur.

Primum, quod militia religiosorum pugnan-
tium aliter, videlicet sine speciali edicto Ec-
clesiæ vel Principis, est divina legi contraria,
& tanquam hæreticæ judicanda.

Secundo sequitur, quod posito, sine præju-
dicio veritatis, quod Ordo iste Fratrum fuisse
generaliter ad militandum institutus, non ta-
men sibi licuit invadere infidelium partes, ad
occupandum ipsorum dominia, licentia sedis
Apostolicæ non habita specialiter.

Ter-

ANNO
CHRISTI
1415.

Tertio sequitur, quod omnia dominia taliter per eos acquisita, ut in facto supponitur, sunt iniusta, & de necessitate salutis pro viribus occupantium eorundem restituenda, aut dimittenda realiter cum effectu.

III. Conclusio. Ad hoc, ut iustum bellum appareat, prerequiritur, causa huius auctoritativa cognitio & declaratio legitima, ubi de hoc posset verisimiliter seu probabiliter dubitari. Et tenere contrarium videtur hæresis, & contra Sacram Scripturam, in qua includitur, debere in talibus debitum iustitiam ordinem observari. Dubitari autem non debet de auctoritate ex parte actoris sive impugnantis, propter belli periculum: De causa vero iusta ex parte rei, sive impugnati, propter injuriam vel errorem. Et de utroque istorum respectu aliquorum, quorum interest ista scire, ut evitetur periculum active & passive.

Ex ista tria corollaria inferuntur.

Primum, quod non potest in hac militia iudicari superioris intervenisse auctoritas, penes consensum, tacitum sive interpretativum. Quia illud nemo potest tacite approbare, quod ignoratur, VI. Decretal. l. 1. t. 2. de constitut. c. 1. Et idcirco talium ignorantia præsumitur de jure, ubi scientia non probatur. De regulis juris, Decretal. lib. 6. reg. 47.

Secundo sequitur, quod talis militia, qua pugnatur omisso tali medio, ac juris ordine non servato, non solum est in se debito ordini iustitiae contraria & iniusta, sed etiam culpabilis quoad alios, active & passive, & per consequens debet intelligi Jure divino prohibita. Dico autem active & passive, tum ratione scandali, tum ratione offensionis corporalis, nec non rerum, in quibus non licet quemquam offendere, nec offendi, nisi evidenter subit iusta causa, cujus ignorantia quantumcumque probabilis non excusat, præter subditos, qui ratione obedientiae in dubio probabili iusti belli excusantur, ut in Canone XXIII. q. 1. Quid culpatur &c.

Tertio sequitur, quod nisi impugnatus etiam infidelis sciat causam, propter quam impugnant; quamvis in se causam habeat impugnandi. Quia talis causa non tollit sibi jus naturale defendendi &c.

XXII.

THEOLOGORUM CONSTANTIENSII

Brevis Censura XLV. articulorum Wicleffii
An. 1415. in Concilio prodita.

CONCLUSIO I.

Substantia panis materialis & similiter substantia vini quærens in Sacramento altaris.

Supra scripta conclusio est falsa, erronea, & hæretica.

Patet primo per illud *Matth. 24. Accipit Jesus panem &c.* & ait: *Hoc est corpus meum &c.* Et accipiens calicem, dicit: *Hic est sanguis meus.* Ubi *B. Ambrosius* in libro de Sacramento: *Iste panis ante verba consecrationis panis est usitatus. Ubi autem accesserit consecratio, de pane fit corpus Christi.*

Patet secundo per determinationem sacri Concilii Lateranensis, *Decr. l. 1. t. 1. de summa Trinitate & fide catholica, c. firmiter*, ubi sic

A dicit: *Una vera est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, in qua idem ipse sacerdos & sacrificium Jesus Christus, cujus corpus & sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis & vini veraciter continentur, transsubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem, potentia divina.*

ANNO
CHRISTI
1415.

CONCLUSIO II.

Accidentia panis non manent sine subjecto in Sacramento altaris.

Hoc est falsum & erroneum, & sapiens hæresim universaliter intellectam. Quia si talis quantitas, quæ fuit quantitas panis, non manet sine subjecto in sacramento altaris, erit tunc vel in corpore Christi, vel in pane, vel in utroque, vel in aere circumstanti.

Non primum. Quia corpus Christi non est quantum tali quantitate. Ellet enim tunc monstruosum, tum quia talem formam habet, qualis in iudicio apparebit, secundum Magistrum in *VII. distinct. 12. c. Si autem convertitur.*

Nec secundum. Quia tunc panis iste non ellet conversus in corpus Christi, nec transsubstantiatus, contra *Decretalem de summa Trinitate & fide catholica*. Ellet etiam falsæ istæ propositiones demonstrativæ: *Hoc est corpus meum, & hic est sanguis meus, Matth. 24.* Quod est hæreticum.

Nec tertium. Nulla enim substantia remanet in sacramento altaris, nisi corpus Christi, de *conf. dist. 2. c. Omnia*. Ubi sic, & sunt verba *Ambrosii*, & recitantur a *Magistro* in *IV. dist. 2. c. Quidam vero. Panem illum, quem sumimus in ministerio illum utique intelligo. Quis manu spiritus sancti formatus est in utero virginis, & igne passionis decoctus in ara crucis. Unde Jo. 6. Ego sum panis vivus. Et Jo. 5. Panis quem ego dabo &c.*

Ex his duabus sententiis aperte potest intelligi, quod panis iste & iste non sunt duo, sed unus.

Nec quartum. Quia aer circumstantis est locus illius quanti, vel ultima superficies eius.

Patet etiam hæresis istius conclusionis: Quia, qui aliter sentit de sacramento Ecclesiam, quam Romana Ecclesia, hæreticus est. Romana autem Ecclesia sentit, Accidentia esse sine subjecto in sacramento altaris, de *celebratione missarum, Decretal. l. 3. t. 41. c. 6. cum Martha. De hæreticis Dec. l. 5. t. 6. c. 9. Ad abolendam. Ideo, &c.*

CONCLUSIO III.

Christus non est in eodem Sacramento identice & realiter in propria presentia corporali.

Ista conclusio est falsa, erronea & hæretica. Tum primo, probatur, de *consecrat. dist. 2. c. 35. Quia corpus*. Ubi sic habetur: *Nam invisibilis sacerdos viles creaturas in substantiam corporis & sanguinis sui verbo suo secreta potestate convertit, dicens: Accipite, hoc est corpus meum. Et Augustinus, in libro Sententiarum Prosperi: Fatemur ante consecrationem panem esse vinum, quod natura formavit, post consecrationem vero corpus Christi esse, alias, carnem & sanguinem, quod benedictio consecravit.*

Tum

ANNO
CHRISTI
1011

Tum secundo. Quia qui de sacramento corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi aliter sentire vel docere non metuunt, quam sancta Romana Ecclesia prædicat & observat, hæretici sunt censendi, de hæreticis, ad abolendam. Sed Ecclesia Romana observat & docet corpus Christi idem esse in sacramento. De consecr. dist. 2. c. 38. In quibus. Ubi dicitur, quod sancta synodus, in urbe Romana congregata sub Leone, fatetur, quod in sacramento sicut corpus Domini vere est cibus, ita sanguis vere est potus, & est illud idem corpus, de quo dictum est: Caro mea vere est esca, & sanguis meus vere est potus, circa quod corpus aquila sunt, qua aitis circumvolans spiritalibus. Glossa 1. Virtutibus. Unde & idem corpus Christi edimus ut vivit: aterna possumus esse participes. Et secundum Magistrum, dist. 10. c. Sunt & aiti. Ille est error insaniam transcendens. Et secundum Richardum dist. eadem, summe debent omnes catholici detestari & persequi errorem istum pessimum impiorum, qui dicunt corpus Christi non contineri realiter in sacramento altaris, sed tantum ibi esse sicut in signo. Quem errorem retraxit Berengarius Romæ coram centum & tredecim Episcopis, ut patet de consecr. dist. 2. c. Nos autem.

CONCLUSIO IV.

Si Episcopus vel sacerdos exilat in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, nec baptizat.

Ista propositio videtur temeraria & hæretica. Quia ex ea sequeretur, omnem ordinem aut collationem ejus in Ecclesiastica hierarchia esse incertum & dubium. Cum nullus de communi lege sciat, an Episcopus ordinatus vel sacerdos consecrans aut baptizans sit in peccato mortali, aut non. Quia non scit homo, utrum amore vel odio dignus sit, Eccles. 9. c. Item Apostolus 1. Corinth. 4. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.

Prædicta etiam propositio repugnare videtur dictis B. Augustini. Nam loquens de hæreticis in epistola contra Parmenionem, dicit: Quod sicut habent in Baptismo, quod per eos dari possit, sic in Ordinatione jus dandi. Item idem Augustinus, ut allegatur 1. q. 1. c. 97. Quod quidam, dicit sic: Sacramentorum sanctitatem in percussis hominibus, sive qui intus sunt, sive qui foris, constat, impollutam & invariabilem permanere. Item idem Augustinus super Joannem tractatu IV. circa finem, loquens de collatione Baptismi, dicit: Si non teneo adulterum, non ciriosum, non homicidam. Quia Columbam attendo, per quam mihi dicitur: Hic est, qui baptizat in spiritu. Jo. 1.

Præterea præmissa propositio repugnat illi, quod habetur in legenda de corpore Christi, ubi dicitur. Nihil a bono magis, nihil a malo minus perficitur sacerdote.

Item, prædicta propositio videtur esse contra determinationem Ecclesie. Nam dicitur de hæreticis, ad abolendam: Sentendum est de sacramento, sicut Romana sentit Ecclesia. Sed ipsa sentit, Episcopus ordinare & sacerdotes consecrare & baptizare, sive sint boni sive mali, ut patet per discursum primæ conclusionis per totum.

CONCLUSIO V.

Non est fundamentum in Evangelio quod Christus Missam ordinaverit.

Ista conclusio est falsa & erronea.

Paret primo per illud, quod habetur Luc. 22. Hoc est corpus meum, quod pro vobis traditur, hoc facite in meam commemorationem.

Item, secundo per illud, quod habetur 1. Corinth. 11. Ego enim accepi a Domino: Et infra: hoc facite in meam commemorationem. Ubi Ambrosius in libro de sacramentis: Ipse Christus illius sacramenti sacerdos, cujus institutionem sacrosancta servat Ecclesia.

CONCLUSIO VI.

Deus debet obedire diabolo.

Ista conclusio est falsa, male sonans, piarum aurium offensiva, nec non simplicium ad obediendum diabolo induciva.

Primum patet. Nam sequitur ex ipsa, quod Deus est debitor, & tenetur ex debito, & est obligatus diabolo obedire, & per consequens, quod diabolus licite possit sibi præcipere & imponere legem. Quia secundum Ambrosium de virginibus L. 2. super illo verbo: de virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Ubi exponit: Præceptum in subditos fertur, consilium in amicos. Nam ubi præceptum, ibi lex.

Tum, quia secundum rectam jurisdictionem, quam colligit Gregorius in declaratione Regularum fratrum minorum, non habet imperium pariter, nec a fortiori subditus in superiorem. Et per consequens in hoc Deus diabolo subderetur. Et sic in hoc casu in nomine Jesu non haberet omne genus flecti cælestium nec terrestrium & inferorum, contra Apostolum Phil. 2. Nec esset sibi data omnis potestas in celo & in terra, Matth. ultimo.

Immo etiam sequeretur, quod Deus posset peccare. Quia cum Deus posset hoc modo facere quod diabolus præciperet, licite posset non facere, quod deberet, & quod facere teneretur.

Secundum patet. Quia si Deus debet obedire diabolo, posset credere quisque simplex, quod, a fortiori, quilibet creatura rationalis.

CONCLUSIO VII.

Nisi homo fuerit debite contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Ista conclusio videtur falsa, erronea & hæretica.

Tum primo, Quia est contra determinationem Doctorum, puta Chryostomi, Augustini & Leonis. Ex quorum verbis concludit Magister, dist. 17. c. Secundum quod sacerdotibus, Indubitanter oportere Deo primum & deinde sacerdoti offerre confessionem, nec aliter posse perveniri ad ingressum paradisi, si adsit facultas.

Tum secundo. Quia est contra scripturam. Nam Jacobi 5. Dum infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros Ecclesie. Et sequitur: Confitemini alter alteri peccata vestra. Christus etiam hoc præcepit implicite in figura, cum dixit lepro-

ANNO
CHRISTI
1011

ANNO
CHRISTI
1415.

prolo mandato: *Vade, stude .c. sacerdotibus*, *Matth. 8.* ut patet in Glossa.

Tum tertio. Quia est contra Ecclesiam seu contra determinationem Ecclesie, precipientis Confessionem fieri, & quantum ad illum, cui confitendum, scilicet proprio sacerdoti, & quantum ad tempus confitendi, scilicet semel in anno, scilicet in paschate, & quantum ad modum, scilicet integre, cum cordis contritione uni sacerdoti. *De par. & remis. c. Omnis utriusque sexus.*

CONCLUSIO VIII.

Si Papa sit prescius & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles ab aliquo sibi datam, nisi forte a Cesare.

Ista propositio est falsa & erronea. Quia non minorem potestatem habent a Deo sibi datam sacerdotes novæ legis, quam antiquæ, ratione officii, sive existant in peccato sive non, sive etiam sint presciti. Quod soli Deo, & quibus revelat, notum est. Scilicet *Caiphas* malus, & ut presumitur verisimiliter prescitus, quia ejus malitia legitur & non poenitentia, tamen habuit potestatem a Deo sibi datam super fideles synagoge. Ratione dignitatis Pontificiæ prophetavit, ut patet per textum & Gloss. *Jo. 11. Cum esset Pontifex anni istius, prophetavit.* Multo magis Papa ex officio habet potestatem a Deo sibi datam, & non a solo Cesare, etiam si in peccato mortali existat.

Prout habetur in figura, quando Apostoli in cena Domini responderunt Christo & dixerunt: *Ecce, gladius duo hic*, & ipse dixit: *Sufficit*, *Luc. 22.* Habes etiam figuram in *V. T. Genes. 1.* ubi Deus fecit duo magna luminaria, unum ut præesset diei, & alterum nocti.

Item, cum præscientia Domini sit viatoribus ignota, de communi lege nullum habuerunt Papam certum & indubitatum, si Papa prescitus nullam haberet potestatem super fideles.

CONCLUSIO IX.

Past Urbanum VI. non est alius recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub legibus propriis.

Ista conclusio est falsa, male sonans, erronea, & contra bonos mores, & hæretica maxime.

Quoad primum probatur primo. Quoniam illud est contra determinationem & processum sacri Concilii Pisani, quod quondam universalem Ecclesiam representabat & vices ejus gerebat, quæ Spiritu Sancto regitur, & errare non potest, in quo electus fuit sanctæ memoriæ *Alexander V.* & a dicto sacro Concilio ut verus canonicus Papa receptus.

Item, secundo quoad secundam partem: Quoniam nullus debet imitari schismaticos & hæreticos ab Ecclesia prescitos, maxime in eo, in quo male agunt secundum determinationem Ecclesie. Sed Græci, sic vivendo legibus propriis absque vero & canonico pastore male agunt secundum determinationem Ecclesie. Igitur &c.

Patet etiam illud tertio, per auctoritates Sacræ scripturæ. Primo per illud quod habe-

atur 2. Corint. 8. Nolite jugum ducere cum infidelibus, Glossa; id est, eos imitari in legibus malis. *Qua enim participatio justitia cum iniquitate? Aut qua societas lucis cum tenebris? Qua autem communicatio Christi cum Beial, aut qua pars fidelis cum infideli?*

ANNO
CHRISTI
1415.

CONCLUSIO X.

Contra sacram scripturam est, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones.

Ista conclusio est erronea & seditiosa. Sacra enim scriptura non contradicit. Alias contrarium scripturæ sacræ necessario foret falsum. Habetur enim *Actor. 4.* qualiter in multitudine credentium nemo eorum, quæ possidebat, dicebat aliquid esse suum, sed erant illis omnia communia. Inter quos constat quod erant discipuli & multi alii viri Ecclesiastici. Legimus etiam de Christo, quod ipse habuit loculos. Item *1. Corint. 3.* & *ad Tit. 1.* oportet Episcopum esse bene præpositum domui suæ & esse hospitalem, quod esse non posset, nisi domum & hospitium possideret. Unde *Augustinus ad Bonifacium*, ubi loquens de se & *Bonifacio* Coepiscopo suo sic ait: *Si qua privatim, quæ nobis sufficiunt, possidemus, non sunt illis nostra, sed pauperum, quorum gerimus procuracionem.* Item *Jeremias* sacerdos, cui præceptum ex parte Domini fuit possidere agrum *Ananias* sacerdotis, *Jerem. 32.* Glossa: intelligitur ager iste sacerdotalis, cujus entio atque possessio *Jeremias* defertur.

Item, est seditiosa & incitatoria secularium ad recipiendas possessiones Ecclesiasticorum & clericorum.

CONCLUSIO XI.

Nunus Prælati debet aliquem excommunicare nisi prius sciat ipsum excommunicatum a Deo, & qui excommunicat, fit hæreticus ex hoc, vel excommunicatus.

D Ista conclusio videtur esse temeraria.

Tum; quia nullus est Dei secretarius & consiliarius, cui infallibiliter innotescat aliquem esse excommunicatum a Deo, cum *Apostolus 2. Cor.* dicat: *Nihil mihi confesius sum, sed non in hoc justificatus sum.*

Tum secundo, quia Dei excommunicatio est gratiæ subtractio: Quis est, qui per medium infallibile noscat, Deum alicui gratiam subtraxisse, sicut nec gratiam contulisse? Quia hoc sciri non potest per medium infallibile, nisi a revelatione, teste *Alexandro de Halis in Summa Lib. III.*

Tum tertio, quia quandoque excommunicatur innocens, cum probatur crimen contumaciæ contra ipsum in foro judicii, nec tamen in hoc iudex reprehenditur, secundum *Richardum*. Unde *3. q. VII. c. iudice*, dicitur, quod bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit & domesticæ proposito voluntatis, sed juxta leges & jura pronunciat, & sicut audit, ita iudicat.

Tum quarto, quia *Ambrosius* dicit: *Bonus iudex nihil paratum & mediatum de dono refert, & sicut audit, ita iudicat, & sicut se habet causa, ita discernit.* Sed stat, in iudicio exteriori contra innocentem & iustum per malos testes deponi & allegari. Igitur &c.

Tum.

ANNO
CHRISTI
1415

Tum quinto, ista conclusio est scandalosa & pacis turbativa, & penarum ecclesiarum, scilicet excommunicationis, suspensionis & interdicti conculcative & vilipensiva, nec patet momenti.

CONCLUSIO XII.

Excommunicatus clericum, quia appellat ad Regem & consilium regium, eo ipso est traditor regis.

Ista propositio videtur falsa & perversa. Nam potestas spiritualis convenit Episcopis in tuos subditos ex ordinatione Dei. Nec in hoc subdunt Regibus aut Principibus secularibus & temporalibus, quia ex officio spirituales sunt: spiritualis autem iudicat omnia, & ipse a nemine iudicatur, ut dicit Apostolus 1. Cor. 2. Ideo in Concilio Chalcedonensi Imperatores Valentinianus & Martianus sacro Concilio reliquerunt decisionem, ipsi vero eorum, quae decisa sunt, susceperunt tuitionem & protectionem, ut patet per Chronica summorum Pontificum & Imperatorum.

CONCLUSIO XIII.

Illi, qui dimittunt predicare, sive verbum Dei audire, propter excommunicationem Praelati, sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Christi habebuntur.

Ista conclusio est falsa, temeraria, contra bonos mores, & injuriola.

Probatum primo. Quia pro justa causa iuncta cum bona intentione, ordine Juris servato, Praelatus potest praecipere sub pena excommunicationis suo subdito ne praedicet, & ne aliquis eum audiat, maxime propter falsam & erroneam doctrinam. Ergo sic obediendo & praecipiendo, tales non sunt excommunicati, nec in die iudicii Christi traditores habebuntur. Probatum consequentia; quia talis sic obediens conformatur se dictis sacris scripturis & sanctorum Doctorum. Videlicet primo illi dicitur Matth. 23. *Super cathedram Moysi sedent Scribae & Pharisei. Omnia ergo, quaecumque dixerint vobis, facite. Et per illud Heb. 13. Obedite Praepositis vestris & subiacete eis; ipsi cum pervigilant quasi pro animabus vestris rationem reddituri. Et per illud Rom. 10. Quomodo predicabunt, nisi mittantur?*

Secundo patet per Doctores. Quoniam sententia pastoris iuste vel iniuste lata, timenda est.

CONCLUSIO XIV.

Omnes de ordine Mendicantium sunt haeretici, & dantes eis elemosinam sunt excommunicati.

Ista copulativa conclusio ad primam sui partem est haeretica, scandalosa & seditiosa.

Primo siquidem. Quia ex ipsa sequitur, quod Christus & Apostoli fuerint haeretici; quod blasphemum & omnibus perhorrendum. Christus enim fuit mendicus, ipso testante Psalmo 41. *Ego enim mendicus & pauper sum.* Ibi Glossa: *Loquitur Christus de se in persona servi.* Et sequitur in Glossa: *mendicus est, qui ab alio petit, pauper vero, qui non sufficit sibi ipse.* Idem

vero habetur Psalms. 8. *Et persecutus est hominem inopem & mendicum compunctum mortificare.* Qui quidem psalmus secundum magistrum Nicolaum de Lira ad litteram exponitur de Christo a Juda tradito & a Judaeis occiso. Etiam patet per allegationem B. Petri exponentis hunc psalmum ad propositum praesentem: Ubi Glossa ordinaria: *Persecutus est, inquit, hominem inopem & mendicum, id est Christum.*

Item, si omnes religiosi sunt haeretici, aut ut religiosi & suam religionem observantes, aut ut non observantes, aut in quantum assentientes oppositis articulis fidei vel determinationis Ecclesiae. Non primum. Quia ut sic sunt virtuosissimi, vota sua & religionem observando. Nec secundum. Quia tunc ex sola transgressione voti, regulae vel statuti, diceretur quis haereticus. Quod est falsum. Nec tertium. Quoniam, cum asserens hujus conclusionis nesciat assensum, quem habent omnes religiosi, debet dubitare & potius oppositum affirmare. Cum ubi non constat, semper est ad meliorem partem interpretandum.

CONCLUSIO XV.

Nullus est Dominus civilis, nullus est Praelatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

Ista conclusio est falsa, erronea & temeraria.

Tum primum. Quia contra ejus primam partem est sacra scriptura. Nam Roman. 13. dicitur: *Omnia anima potestatibus sublimioribus subiecta.* Glossa: *Non tantum bonis sed etiam malis.* Et 1. Petr. 5. *Servi subditi estote in omni timore Domini non tantum bonis modestis, sed etiam discoloris.* Et Rom. 3. *Omni potestati resistit, qui Dei ordinationi resistit.* Glossa: *Id est, habenti potestatem Dei ordinatione.* Et de potestate bona subdidit, quod patet. Quia eam Deus praefecit rationabiliter. De malis etiam, dum boni purgantur per eam, mali vero damnantur.

Et Saul cum a Domino esset reprobatus, Dei populum iudicabat, & ejus iudicium conversus populus expectabat. Unde David post exprobationem Saulis profitens ipsum Deum, dixit: *Propitius sit mihi Dominus, non extendam manum meam in Christum Domini.* 4. Reg. 24.

Et David, cum esset adulter & homicida, interrogatus a Propheta sententiam in divitem cedit, qui ovem pauperis rapuit, dicens iudicium mortis viro: *Hic ovem reddet, & quadruplum.*

Et Salomon, cum amore mulierum Deos gentilium coleret, sicut dicitur 3. Reg. 11. *Univerfus Israel ad ejus iudicium confluxerat.*

Tum secundo. Quia quoad ejus secundam partem de malis Praelatis Judaeorum dicebat Dominus. *Quicquid dicunt, facite.* Falsitas etiam patet in Caipha, Anna, & aliis in V. T. senioribus & Praelatis.

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO
CHRISTI
1515.

CONCLUSIO XVI.

Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia & possessiones ab Ecclesiasticis habitualiter delinquentibus.

Ista assertio videtur favere avaritiæ & hæresi Juliani apostatae, dicentis: *Christus vester dixit in Evangelio. Nisi quis renuncierit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Et sic corroborat avaritiam suam, auferendo bona Christianis, ut habetur in Legenda sanctorum Joannis & Pauli. Sicut & asserens istam propositionem, invitat Dominos temporales ad avaritiam, rapinam & sacrilegia, contra bonos mores.

Nam viri Ecclesiastici possunt habere bona temporalia, ut patet per Glossam super illud Joann. 12. *Luculos habens &c.* dicit Glossa: *Exemplum Domini accipite, conversantis in terra, qualiter habuit luculos, cui angeli ministrabant, nisi quis Ecclesia ipsius luculos habitura eras.* Ex quo patet, quod licet eis habere temporalia. Et Boda super canticum Joannis III. exponens illud verbum Joannis Evangelistæ: *Nos debemus suscipere blasphemiam, ut receptores simus veritatis,* Glossa: *Qui possunt supplere indigentiam eorum. Et sic qui omnia reliquerit, dicitur se comparat. Hoc ideo facit, ut alacriores eos reddat & promptiores ad miserendum pauperibus, vel quia bona omnia ecclesia in manu sua erant.* Ex quibus sequitur, quod qui auferunt bona temporalia ab Ecclesia, non solum ipsius ecclesiasticis possessionatis nocent, sed etiam pauperibus, quod esset crudele.

CONCLUSIO XVII.

Populares possunt ad suum arbitrium Dominos delinquentes corrigere.

Ista conclusio est falsa, scandalosa, pacis turbativa, contra bonos mores, & erronea.

Patet primo, quoniam si sic, tunc perverteretur ordo politicus & civilis. Quod patet. Quoniam tunc data hypothese, subditi possent exercere in suos Superiores & Dominos judicium potestativum jurisdictionis. Et si sic, tunc sequeretur, quod subditi essent superiores & non inferiores respectu Dominorum, quod est falsum.

Patet secundo, quoniam istud est contra dictum Christi Matth. 10. dicentis: *Non est servus super Dominum suum.* Item est contra dictum Apostoli 1. Cor. 6. *Arbitrentur, Et 1. Petr. 2. Servi, subditi estote in omni timore Domini vestris non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis.* Item Ephef. 6. *Servi, obedite Dominis vestris corporalibus in timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut & Christo.*

CONCLUSIO XVIII.

Decime sunt pura elemosina. Et parochiani possunt propter peccata suorum praelatorum ad libitum ipsorum eis auferre ista corporalia.

Pro prima parte est falsa & erronea, & contra determinationem Ecclesie universaliter intellectam.

Ad secundam partem est falsa, contra bonos mores, & seditiosa.

Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1515.

A Primum patet. Quia tunc nullæ decime solvendi cadent sub precepto. Quod est contra illud, quod habetur Malach. 3. *Decimas inferte in horreum meum.* Et Levit. ultimo: *Omnes Decime terra, frus de frugibus vel de pomis arborum, Domini sunt.* Et Num. 18. filiis Levi dat Deus Decimas in possessione Israelis pro ministerio, quo serviunt in tabernaculo fœderis. Item, hoc est contra Glossam super illud: *Decimas & primitias non tardabitis offerre.* Ubi sic dicitur: *Si tardius dare peccatum est, quanto magis peccatum est non dedisse?* Item, est contra Glossam super illo verbo Christi: *Vos vobis Scribis & Pharisæis, qui decimas mentium & cuminum, & relinquitis, quæ graviora sunt legibus. Hoc oportet facere, & ista non omittere.* Ubi sic ait Glossa: *Præcipit Dominus omnium rerum decimas propter alimoniam sacerdotum.*

Item, hoc est contra Decretalem Alexandri IV. de decimis: *Mandatum quatenus parochianos ad solvendum decimas monere curetis, & si opus fuerit sub excommunicationis sententia compellatis.*

Item, est contra Decretalem Innocentii III. in Concilio Lateranensi taliter continentis: *Nulla quippe decima necessario sunt solvenda, quæ debentur lege divina vel consuetudine approbata.*

Secundum patet. Per istam secundam partem inducuntur debentes decimas ad non solvendum, & incitantur inferiores contra Prælatos & Ecclesiam, & facit inferiores & subditum judicem supra Superiorem & Prælatum suum sive rectorem, pervertendo Jus naturale, divinum & etiam positivum.

CONCLUSIO XIX.

Speciales orationes applicatae uni persona propter Prælatos vel religiosos, non plus profunt eidem, quam generales, ceteris paribus.

Ista propositio est falsa & erronea.

Tum, quia sequitur primo, quod oratio B. Gregorii applicata Gratiano non plus profuisset eidem, quam aliis. Consequens inconveniens. Quia meritum illius est resuscitatus, & a gehenna pro sua infidelitate, quam meruerat, præservatus. Et non valuit ita aliis. Idem de Prælatis, ubi consensissent subdito, ceteris paribus.

Tum secundo sequitur, quod in consimilicatu oratio B. Stephani in sua lapidatione non plus valuisset Paulo, quam aliis, qui forte erant dispositiores ad illam, secundum præsentem justitiam: Consequens est falsum per B. Augustinum in sermone de B. Stephano, dicentem: *Quo processit Stephanus, trucidatus lapidibus Pauli, illic Paulus secutus est, adjunctus orationibus Stephani.*

Sequitur tertio, Subditum, qui ex injuncto Prælati pro aliis orat, non plus sibi proficere, quam aliis. Quod est falsum. Nam secundum Gregorium quisquis pro alio intercedere nititur, sibi potius ex ipsa caritate suffragatur.

Sequitur quarto, quod iste, qui ex injuncto Prælati pro uno defuncto tenetur unam Missam, & pro alio aliam, si dixerit unam pro illis duobus, cuilibet solveret illud, ad quod tenetur. Quod est falsum.

Sequitur quinto, oratio que ex injuncto sufficeret ad plenam liberationem unius animæ de purgatorio, sufficeret ad liberationem aliorum, ad æqualem penam obligatorum.

E

Se-

ANNO
CHRISTI
1411

67
Sequitur sexto, Ecclesie consuetudinem esse
erroneam, quae orationes ad Deum fundit pro
specialibus personis. Quod non est sanum cre-
dere, neque piuum.

CONCLUSIO XX.

Conferens elemosynam Fratribus, est excommuni-
catus eo facto.

Ista assertio videtur consonare haeresi Dio-
trephes, qui prohibebat elemosynam dare pau-
peribus fratribus, ut patet in III. Joannis in
Textu & in Glossa, ubi sic dicitur: *Qui pri-
matum habet gerere in vobis, Diotrepes non re-
cipit vos. Et sequitur paulo post quasi ea non
sufficiant, Nec ipse suscipit fratres, Glossa: Id
est, indigentes. Et eos qui suscipiunt, prohibet.
Glossa, ne impendant curam humanitatis. Et
subjungit ibi Glossa: Tu autem, scilicet, Gaje,
perseverare debes operibus pietatis, quoniam scri-
ptum est: Beatus, qui collegit super egenum &
pauperem, in die mala liberabit eum Dominus,
Psalm. 40.*

Ex hoc satis apparet, quod conficere ele-
mosynam fratribus, est opus pietatis. Et per
consequens, qui hoc facit, non est excommu-
nicatus eo facto.

Et confirmatur. Quia mulier Sareptica,
quae pavit Eliam petentem ab ea aquam & pa-
nem, non propter hoc fuit vituperata. Et Do-
minus Christus dixit discipulis ad praedicandum
milis. *In quaecumque domum intraveritis &
susceperint vos, in eadem manete edentes & bi-
bentes quae apud istos sunt. Dignus est enim ope-
rarius mercede sua, l. 10. Item Matth. 10.
Quicumque potum sedit uni ex minimis istis,
calicem aquae frigidae tantum in nomine discipu-
li, amen, dico vobis, non perdet mercedem di-
scipuli, alias, suam.*

CONCLUSIO XXI.

Si aliquis ingreditur Religionem privatam qualem-
cumque, tam possessionatorum, quam mendican-
tium, redditur ineptior & inhabilior ad obser-
vationem mandatorum Dei.

Ista conclusio est falsa, erronea, contra bo-
nos mores & haeretica.

Et patet primo, quoniam per ingressum cu-
iuslibet Religionis privatae, de qua ipse loqui-
tur, potissime Mendicantium, quilibet intrans
fugit mundum, & per consequens occasionem
illorum, quae sunt in mundo, quae sunt pec-
cata, juxta illud 1. Jo. 2. *Omne, quod est in
mundo, aut est concupiscentia carnis, aut oculo-
rum, aut superbia vitae, quae non sunt ex Patre.
Sed intrans Religionem aliquam de supradictis,
potissime Mendicantium, per votum castitatis
fugit concupiscentiam carnis, & per votum pau-
peritatis fugit concupiscentiam oculorum, per
votum obedientiae superbiam vitae, ut patet de
se. Ergo &c.*

Item, talis intrans Religionem privatam de
supradictis, conformat se dicto Apostoli Rom.
12. *Nolite conformari huic saeculo.* Ergo non
redditur per ingressum religionis ineptior & in-
habilior ad servandum mandatum Dei.

Item, talis etiam intrans Religionem priva-
tam, acquirit per hoc statum perfectionis & at-
tingit, juxta illud Matth. 19. *Si vis perfectus
esse, vade & vende omnia quae habes &c. Quo-*

quidem ad votum seu consilium paupertatis
pertinent.

Item, illud etiam est contra determinatio-
nem Ecclesiae, quae Religiones Mendicantium
approbavit & confirmavit, ac privilegiis diversis
dotavit.

Item, illud est expresse contra doctrinam
Christi, qui consilia trium votorum praedica-
vit & docuit. Et sic arguitur: Christus nihil
consulit, per quod quis redderetur inhabilis &
ineptus ad observationem mandatorum Dei:
Sed ipse expresse docuit & consuluit servare
consilia tanquam perfectionis causam. Quae qui-
dem consilia fundamenta sunt & principia Reli-
gionum, praecipue Mendicantium.

Patent omnia supradicta per canonem vel
textum Evangelii, qui habetur Matth. 19. *De
juvene, qui Christo dixit: magister, quid facerem
ut vitam aeternam possidebo? respondit Jesus: Ser-
va mandata. Dixit ei adolescens: haec omnia
custodivi, quid mihi desit? ait illi Jesus: Si
vis perfectus esse, vade & vende omnia quae ha-
bes & da pauperibus, & veni & sequere me.*

Item: Divitiae humanae difficultant hominem
ad ingressum regni caelorum, quod per obser-
vantiam mandatorum acquiritur.

Patet etiam illud Matth. 19. *Quam diffi-
cile est, divitem intrare regnum caelorum.* Sed per
ingressum Religionis, potissime Mendicantium,
fugiantur divitiae mundanae. Igitur, &c.

Item, sequitur, quod Religio Apostolica a
Christo instituta omnibus communis, esset cau-
sa quoad suum ingressum, qua aliquis redderetur
ineptior & inhabilior ad dominica praeco-
pta servanda. Quod est manifeste falsum.

Item, conclusio favet errori Joviniani, qui
pro nihilo ponit tria consilia, ut puta obedien-
tiam, paupertatem, & castitatem.

CONCLUSIO XXII.

Sancti instituentes Religiones praefatas, se insti-
tuendo peccaverunt.

Ista est falsa, erronea, haeretica, & piarum
Daurium offensiva.

Ex ipsa enim sequitur, quod instituendo,
ut aliquis voveat & obset Deo obedientiam,
paupertatem & castitatem, peccat.

Item, instituendo observantiam Evangelii &
imitationem vitae Apostolorum, etiam pecca-
rent. Quod est blasphemum.

Immo etiam sequeretur, quod Christus san-
ctus sanctorum peccavit, instituendo Religionem
Evangelicam & Apostolorum. Quo nihil blas-
phemius esse potest.

Item, sequeretur, quod Innocentius III. Ho-
norius III. Gregorius IX. Alexander IV. Ni-
colaus IV. & Clemens V. & alii multi summi
Pontifices, praedecessores & successores eorum
approbando & confirmando Religiones, sicut
Nicolaus III. (*de Verborum Significat. c. Exiit
qui seminat Libr. VI.*) Et Clemens, (*in Cle-
mentina. Exiit de paradiso,*) peccassent.

Videtur etiam esse male sonans ex virtute
vocabuli Religio, quae semper sonat in bonum,
eo quod habet religere virtutibus sive votis.
Et opponitur dissolutioni, quae semper sonat
in malum. Inde dicitur Religio Christiana, de
qua Jacob. 1. *Religio munda & immaculata apud
Deum patrem, haec est, visitare pupillas & vi-
duas in tribulationibus eorum, & immaculatum
se custodire ab hoc saeculo.* Et supra: *Si quis pu-
tat,*

ANNO
CHRISTI
1411

tas, se religiosum esse, non refranans linguam suam, hujus vana est religio. Idcirco ironice Jesus filius Sirach Eccles. 37. sic dicebat: Cum viro irreligioso tracta de sanctitate. Ubi Glossa: Providenda est Consilii prudentia, religio, & voluntas.

CONCLUSIO XXIII.

Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de religione Christiana.

Ista est falsa & temeraria. Tum primo, quia vita perfectio secundum Augustinum epistola LXXXIII. consistit in amoris elevatione ab infimis, in cordis reformatione, ac libidinum cohibitione in adhaerendo Deo & summis. Sed in his tribus consistunt religiones privatae. Quia in voluntaria paupertate elevantur ab infimis, dicentes cum Apostolis. Ecce nos reliquimus omnia &c. Et in sincera castitate, quia impetus carnis cohibent & libidines. Quia, ut ait commentator super decimo angelice hierarchiae: Castus intellectus, oculus caritas, et summus amor omnimodae puritatis, incorruptionis et integritatis; Et in obedientia, quae est voluntatis subiectio, teste Damasceno, Libr. 3. quae melior est quam vidimus, et ideo melior, dicit Gregorius moralium ultimo, quia per victimas aliena caro, per obedientiam voluntas propria madatur. Igitur &c.

Tum secundo, quia cum vera religio sit, qua unus Deus colitur, et purgatissima pietate cognoscitur, secundum Augustinum De vera religione: Ubi verius ista contingit requiri, quam in religionibus privatis, conformibus vitae Christi et Apostolorum eius? praesertim, in abdicatione proprietatis, dicente Nicolao III. et ponitur Lib. 6. c. Exiit, Haec est via perfectionis, quam Christus ostendens verbo docuit, et exemplo firmavit, et quam militantis Ecclesiae primi fundatores primo ut ab ipso fonte hauserant, in volentes perfecte vivere per doctrinam ad vitae ipsorum alveos derivaverunt.

Tum tertio, quia Ecclesiam catholicam errare non contingit ut habetur in Glossa super illud: Et in aliquando conversus confirma fratres tuos.

Et Ecclesia catholica approbat Religiones privatas et regulas earumdem, ut patet de Augustino, Basilio, Benedicto, et Francisco, cuius regula incorporatur in 6. Decretal. sub titulo De verborum signis.

CONCLUSIO XXIV.

Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, non per mendicitatem.

Ista assertio est falsa, temeraria & erronea, & si intelligatur universaliter. Patet. Repugnat enim Glossa super illud Matth. 6. Respice volatilia caeli, dicit Glossa, quod sancti merito oculis comparantur, quia caelum petunt, & quidam ita remoti sunt a mundo, ut iam in terra nihil agant, nil laborent, sed sola contemplatione iam in caelo degant. Item Gregorius super Ezechielem in secunda parte, homil. 2. dicit, quod contemplatio vitae est, caritatem Dei & proximi vita tota retinere, & ab exteriori accusatione quiete, soli Deo conditori inhaerere.

Ex his sequitur, quod fratres dicentes vitam contemplativam non tenentur per labores manuum victum acquirere.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Item, vacantes praedicationi Evangelii licet de praedicatione Evangelii vivere. Unde secundum Apostolum 1. Cor. 4. Dominus ordinavit his, qui Evangelium nunciant, de Evangelio vivere.

Item, licet eis Christum sequi, in cuius persona dicitur per psalmistam: Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mihi. Igitur licet mendicando victum acquirere.

Item, est contra Regulam fratrum minorum, incorporatam in 6. Ubi dicitur: Vadant pro elemosyna confidenter, nec oportet eos abundare, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo.

Item, est contra Decretalem Nicolai III. Ubi eximuntur a labore.

CONCLUSIO XXV.

Omnes sunt humani, qui obligant se orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

Ista conclusio si universaliter intelligatur, est falsa, temeraria, contra bonos mores, & erronea.

Patet primo, quoniam est contra caritatem & recognitionem beneficii accepti.

Item, secundo, quoniam tales subventiones temporales recipiens obligatur ex debito Dominum orare pro conferentibus.

Item, istud est contra doctrinam Christi, qui docuit pro beneficio spirituali collato recipere temporale beneficium. Patet Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua. In quacumque civitatem intraveritis, & susceperint vos, manducate quae apud eos sunt, & curate infirmos, qui in illa sunt. Et Matt. 20. Voca operarios & redde eis mercedem.

Item, tertio patet per istud, quod habetur, 1. Corinth. 9. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos corporalia vestra metamus? Item Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Item Gregorius super isto verbo: dignus est operarius, ait Summus enim iam de mercede operarii ipsa alimentum sustentationis. Et infra: Qua in re considerandum est, quod uni nostro operi duae mercedes debentur, una in via, alia quae nos in resurrectione remunerat.

Item, Christus exemplo etiam reddere pro temporali spirituale docuit, Luc. 19. dum Zachaeus publicanus eum hospitio recepit, Christus ei dixit: Hodie huic Domus salus a Deo facta est; venit enim filius hominis quaerere & salvum facere quod perierat.

CONCLUSIO XXVI.

Oratio presciti nihil valet.

Ista est falsa & erronea, si universaliter intelligatur.

Quia tunc sequeretur; quod opus bonum, de genere factum in caritate, & ex caritate, non esset meritorium aliquis praemii temporalis vel aeterni. Contra istam regulam vulgatam: Sicut nullum malum impunitum, ita nullum bonum irremuneratum. Praeterea bona opera facta in mortali peccato ad aliquid valent, saltem ad praemium temporale. Igitur, a fortiori, bona facta in gratia & ex caritate. Haec enim est conclusio contra Augustinum in sermone ad Parmenionem sic dicentem: Verba quae po-

ANNO
CHRISTI
1413.

pula dicantur in precibus, et si a malis dicantur A
Episcopis, exaudiantur tamen, non pro peruersitate
Præbitorum, sed pro deuotione populorum. Ideo
Jacobus suæ Canonice c. 5. sic inquit: *In-*
firmatur quis ex vobis, inducet Presbyteris Ecce-
leſiæ ut orent pro eo, ungentes oleo sancto, & ora-
tio fidei ſalvabit infirmum. Ubi constat secun-
dum Doctores, scilicet, *Magistrum dist. 24. l.*
4. & Hugonem, de sacramentis, quod Jacobus
instituit sacramentum Unctionis extremæ, vel
secundum alios Christus instituit, sed Jacobus
promulgavit dictum sacramentum Unctionis ex-
tremæ, quod datum est in præceptum, saltem
ne contemnatur vel negligatur, secundum *Ma-*
gistrum dist. 23. Quod esset difficile ad imple-
dum, immo impossibile, nisi ex revelatione di-
uina, cum sine ista nesciatur, quis est præsci-
tus aut prædestinatus.

CONCLUSIO XXVII.

Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

Ista propositio est falsa & erronea.

Quia ex ipsa sequitur primo, superflua esse
præcepta, prohibitiones, leges, consilia, &
monitiones. Omnia ista sunt absurda. Nam
de monitione dicit *Augustinus de libero ar-*
bitrio: Qui existimat non esse moriendum ho-
minem bene vivere, de numero hominum æsti-
mandus bene non est. Et ita conformiter de præ-
ceptis, prohibitionibus, & similibus.

Et consequentia patet. Quis est præcipiens
prohibet, consulit, aut monet, solem oriri
cras, pluviam non esse hodie, & sic de aliis,
quæ necessitate absoluta lege naturæ inevitabi-
li current.

Sequitur secundo, obliquitates, deformitates
& peccata tolli. Quia, teste *Augustino,* ne-
mo peccat in eo, quod vitare non potest. Et
34. q. 1. Nullo modo ad opprobrium male
voluntatis trahitur, quod conditio necessitatis
extorsit.

Sequitur tertio, omnem actum laudabilem,
virtuosum, meritorium, & præmium, & libe-
rum arbitrium excludi. Omnia ista sunt absur-
da. Nam de penitentia, *dist. 2.* Liberi arbitrii
condidit nos Deus, nec ad virtutes nec ad vitia
trahimur. Alioquin, ubi necessitas est, corona
non est. Et *Tullius de fato & divinatione,* qua
debet necessitate evenire, qua futura sunt fati neces-
sitate confirmant. Et sequitur ibidem statim: *Illi*
hominem voluntate libera spoliant, necessitate fati
devinciant, quod tolerabile non est. Hæ conse-
quentiæ patent. Quia non laudamur nec vitu-
peramur, meremur aut præmiamur, nisi de
his, quæ sunt in potestate nostra; ad utram-
que partem contradictionis flexibilis. Quæ non
contingerent, si omnia necessitate absoluta e-
venirent.

Præterea sicut memoria nostra non cogit fa-
cta esse quæ præterierunt, sic Dei præscientia
non cogit facienda quæ facta sunt, per *Augu-*
stinum de libero arbitrio. Sed propter nihil aliud,
teste *Richardo L. III.* quam propter divinam
præscientiam moventur homines errantes ad
concludendum, omnia futura de necessitate
evenire.

CONCLUSIO XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1413.

Confirmatio juvenum, clericorum ordinatio, loco-
rum consecratio, reservantur Papa & Episco-
pis propter cupiditatem lucri temporalis & ho-
norum.

Ista est injuriosa & erronea.

Infamat enim Prælatos de cupiditate lucri
& honorum, contra illud quod dicitur *Exod.*
22. *Diis non detrahes,* Glossa, id est Prælati.

Quod etiam sit falsa, patet. Quia illud,
quod est de Jure divino, & ecclesiastico, attri-
buit cupiditati. De Jure enim divino soli Epi-
scopi possunt sacerdotibus ordines conferre.
Nam Dominus habuit discipulos quosdam in-
numero duodenario. *Luc. 9.* quosdam in nu-
mero septuagenario. *Luc. 10.* Apostolos nomi-
navit, supra quos Ecclesiam fundavit, *Ephef.*
2. *Superedificati super fundamentum Apostolorum*
& Prophetarum. Et ipsis primo fuit collata po-
testas imponendi manus & consecrandi, non
autem simplicibus discipulis, ut patet ex Textu
& Glossa *Actor. 8.* Apostolis vero succedunt
Episcopi, & discipulis simplices sacerdotes, ut
habetur *dist. 22. c. 9.* Patet ergo, quod pote-
stas ordinandi & manus imponendi seu confir-
mandi secundum formam Ecclesie primitivæ
Episcopis appropriatur. Nimia enim esset con-
fusio in Ecclesia, si quilibet sacerdos posset sa-
cros ordines conferre. Et periret ordo hierar-
chicus, si cuilibet presbytero liceret officia Ec-
clesiastica hierarchiæ exercere, distribuendo ho-
nores & officia & gradus ecclesiasticos.

Item, consecranda est Ecclesia per Episco-
pum, uti patet de consecr. *dist. 1. c. 1.* Igi-
tur &c.

CONCLUSIO XXIX.

Universalia studia, collegia, graduationes & Ma-
gisteria in eisdem, sunt vana gentilitate intro-
ducta, & tantum profunt Ecclesiæ sicut dia-
bolus.

Ista conclusio est falsa, injuriosa, scandalo-
sa, contra honos mores, & in fide suspecta.

Patet primo. Quoniam illud, quod iuste &
recta intentione ac sancta in Dei Ecclesia pro
utilitate reipublicæ est introductum, non debet
centeri quovis modo a sana mente vana genti-
litate introductum.

Sed universitates, studia, collegia, gradua-
tiones & magisteria sunt hujusmodi. Igitur:
Major est nota de se. Et minor probatur.
Quoniam non est verisimile, nec etiam cre-
dendum, quod Ecclesia sancta universitates,
studia &c. fundaret & approbaret & privilegiis
dotaret, nisi ipsa forent talia, sicut & fecit.
Igitur &c.

Item, omne illud, quod est auctoritate Ec-
clesiæ introductum, non est vana gentilitate
introductum. Sed universitates, studia &c.
sunt auctoritate Ecclesie introducta. Igitur &c.
Major est vera de se. Minor probatur. Quo-
niam studia, universitates &c. auctoritate so-
dis apostolicæ & nullius alterius sunt introdu-
cta &c.

Item, per universitates & studia, gradua-
tiones & magisteria, et talia collegia valentes et
notabiles personæ *vite & scientiis,* maxime sa-
cræ paginæ, fuerunt dotata, et in illis educa-
tæ,

ANNO
CHRISTI
1115.

las, quarum doctrinis, scientia, libris, vita, fulget Ecclesia ut Sol & Luna. Ut patet inter alios de Doctoribus sanctis, Bernardo, Anselmo, & Thoma de Aquino & pluribus aliis Doctoribus.

Item, istud etiam patet per Concilium Generale Ecclesie. De magistris, Decret. l. 5. c. 5. Super specula.

Item, in antiqua lege fuerunt Doctores & Magistri, qui non fuerunt vana gentilitate introducti. Patet Luc. 2. Invenimus Jesum in templo in medio Doctorum sedentem, audientem illos & interrogantem. Item Joann. 3. de Nicodemus, cui Christus dixit: Tu es Magister in Israel, & hoc ignoras? Super quo Hieronymus in prologo libri Ecclesiastici: Oportet laudare Israel de doctrinam & sapientiam. Et infra: Hortor itaque venire cum benevolentia & attentione, & studio lectorem facere.

Item in lege nova fuerunt etiam Doctores, quos Christus instituit, qui non fuerunt vana gentilitate introducti. Ut patet Eph. 4. ipse Christus dedit quosdam Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum & opus ministerii. Et Act. 13. Erant autem in Ecclesia, que erat Antiochia, Propheta & Doctores, in quibus Barnabas, Simoon, Lucius, & Saulus sive Paulus fuit ecclesie universalis Doctor. Ergo &c.

CONCLUSIO XXX.

Excommunicatio Papa vel alterius Pralati non est curanda: quia est censura Antichristi.

Ista conclusio, quantum ad primam partem ejus, est falsa & erronea, & contra determinationem Ecclesie, ac clavium & jurisdictionis Ecclesiasticae & gladii spiritualis damnabiliter contentiva. Quoad secundam partem est falsa & injuriosa & etiam scandalosa.

Primum patet in Decretis Gregorii, De sententia excommunicationis, Excommunicatio.

Item, quia tunc Paulus optasset antichristi censuram, cum optat pseudo-apostolis anathema.

Item, Apostolus precepit Corinthiis usum hujus censuræ. Unde mandavit turpem fornicatorem extra communionem poni, 1. Cor. 5.

Item, Princeps spiritualis debet uti gladio spirituali ad correctionem malorum. Alias frustra haberet gladium. Qui quidem gladius est potestas excommunicandi, & contumaces ab Ecclesia præcindendi.

Ceterum excommunicatio etymologice est a communiione Ecclesie separatio, 11. q. 2. Nihil. Que prodest interdum excommunicato, ut erubescat, & ne sacramentis misceat se indigne. Expedi etiam excommunicato: quia poenitentia ejus transit ceteris in exemplum, & ne alios inficiat, 24. q. 3. Resecanda. Et sunt verba B. Hieronymi sic dicentis: Resecanda sunt putrida carnes, & scabiosa ovis a canis repellenda, ne tota domus, massa, corpus, & pecora corrumpantur per eas & intereant. Arrius una scintilla fuit. Sed quoniam non statim oppressus est, per totum orbem flamma ejus præpalata est.

Secunda pars patet. Quia per hoc contemnitur Ecclesiastica censura excommunicationis, que est major, immo maxima Ecclesie poena.

Est etiam injuriosa, excommunicationem papalem attribuere antichristo, quasi volens innuere, quod Papa sit antichristus. Ultimus antichristus talem censuram non poterit exercere,

Acum non habebit jurisdictionem in Ecclesiastica hierarchia.

ANNO
CHRISTI
1115.

CONCLUSIO XXXI.

Pocant fundantes claustra, & ingrediens sunt viri diabolici.

Ista conclusio est falsa, erronea, & sapiens hæresim.

Nam ex ista sequitur Primo, Samuelem Prophetam fuisse diabolicum. Secundo, Prophetas fuisse diabolicos. Tertio, Joannem Baptistam fuisse diabolicum. Quarto, Christum & Apostolos fuisse diabolicos. Omnia ista sunt nefanda.

Primum patet. Quia religiosorum conventus primus Samuelem, qui instituit jugiter psallere coram Deo, ut ait Magister in historiis super illo: Obovium habebis gregem Prophetarum.

Secundum patet. Quia religiosorum personam gesserunt Propheta & eorum filii, ut patet in eodem. Et Hieronymus in epistola 62. Filii quidam Prophetarum, quos monachos in V. T. legimus, edificabant sibi casulas prope flumina Jordanis, & urbibus derelictis, poenta & herbis agrestibus victitabant.

Tertium patet. Quia Joannes Baptista in eremo vixit, cui vestis aspera, zona pellicea, mel sylvestre, omnia virtuti & continentie preparata. Unde Hieronymus epistol. 50. ad Eustochium, Nosti, Josephum tales in secunda Judæe captivitatis historia descripsisse. Vitæ Anachoretarum auctor Paulus, illustrator Antonius, princeps Joannes Baptista.

Quartum patet. Quia filius Dei, cum esset dives omnium, factus tamen propter nos egenus, sacram religionem veraciter instituit & authenticavit, quando pauperes elegit divites in fide, ut relictis omnibus eum sequerentur, Matth. 4. Venite post me. Et de qua Apostoli gloriantur, Matth. 15. Ecce, nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quod est apostolici fastigii, ut ait Hieronymus epistola 8. Ex hoc fecit Apostolos, ait Chrysostomus super Matth. homil. 46.

Magna ergo apparet insania detrahentium Religionibus privatis, imitantibus vitam Christi & Apostolorum religionem, quam Christus discipulis tribuit & aliis prædicavit, Si vis perfectus esse, vende & vende. &c.

CONCLUSIO XXXII.

Ditare clericum est contra regulam Christi.

Ista videtur falsa & erronea.

Cum regula Christi se extendat non solum ad contemplatores, sed etiam activos, ut patet per Glossam Luc. 10. Ubi comparat Mariam vitæ contemplativæ & Martham activæ. Pralati autem utramque vitam debent exercere, exemplo Moysi, qui ingrediebatur tabernaculum, & ibi vitam contemplativam ducebat, & sæpe egrediebatur, ad populum per vitam activam regendum, ut patet in libris Levitici & Numerorum.

Similiter Joannes Evangelista laudat Gajum, virum Religiosum, in 3. Canonica, dicens: Fidenter facis, quicquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, qui testimonium habuerunt caritatis tue in conspectu Ecclesie, quas bene facis, deducens digne Deo. Et sequitur in fine: Nos ergo debemus suscipere hujusmodi. Ubi Glossa vide-

75
ANNO
CHRISTI
1111

deur inuere, quod viri Ecclesiastici, tenentur & debent suscipere fratres peregrinos, qui pro nomine Dei profecti sunt, & eisdem humaniter impendere, providendo de necessariis.

Unde, sicut, Petro precipiente, sacerdotes tenentur omni poscenti reddere rationem de ea, quæ in nobis est, fide, 1. Pet. 3. ad confortandam fidem pusillorum: sic valde utile est ad confortandam caritatem infirmorum, habere divitias, quibus sustententur. Exemplo B. Clementis, qui non sinebat pauperes, quos unda Baptismatis renouaverat, publicæ mendicitati fieri subiectos, ne donis gentium coinquinarentur, ut patet in eius Legenda.

CONCLUSIO XXXIII.

Silvester Papa & Constantinus Imperator erraverunt Ecclesiam dotando.

Ita conclusio est temeraria, scandalosa, in fide suspecta, contra bonos mores, & erronea. Patet. Quia quilibet homo tenetur de Jure obsequi Deo, siue servare de bonis fortunæ. Sed quilibet, Ecclesiam de bonis fortunæ dotando, servit Deo de bonis fortunæ. Ergo &c. Major nota est de se. Et minor probatur per illud quod habetur Matth. 10. Qui vos recipit, me recipit: loquebatur Christus de Apostolis: Et qui me recipit, recipit eum, qui me misit.

Item, Christus, quod Ecclesie sit, tibi putat factum fore, Act. 9. de Paulo, qui persequatur Ecclesiam, cui Christus dixit: Saul, Saul, quid me persequeris? Et infra: Ego sum Jesus Nazareth, quem tu persequeris. Igitur, in hoc quod per Constantinum & Silvestrum in dotando Ecclesiam factum fuit, non ex hoc ipsi erraverunt, cum Christus sibi factum fuisse reputet. Ut patet etiam per illud Matth. 15. Quod uni ex minimis istis fecistis, mihi fecistis.

Item, patet per aliud. Quoniam Ecclesiam ditare non est errare. Patet; quoniam alias sequeretur, quod Moyses ex præcepto Dei decimis, primitiis & aliis oblationibus synagogam ditando, quæ erat signum & figura Ecclesie, errasset, quod est manifeste falsum.

Item, etiam & vir fortissimus Judas, duodecim millia drachmarum argenti mittendo Jerusalem sacerdotibus, errasset.

Item, & Patricius Romanus ditando de omnibus bonis suis Ecclesiam in honorem Virginis Mariæ, errasset, quod est falsum. Patet. Quoniam Virgo mater Christi oblationem accepit, & miraculo nimis approbavit.

Item, Papa Christi Vicarius est Dominus omnium temporalium, sicut est spiritualium, ut patet 22. dist. Omnes, Ubi ista: Deus B. Petro aterna vita clavigero terreni simul & celestis imperii Jura commisit. Dando igitur alicui, quod suum est, non est errare. Patet de se.

Item, nulli tempore Apostolorum ditantes Ecclesiam de bonis suis, erraverunt, ut patet Act. 8. Neque enim quisquam eorum erat inter illos, supple, Apostolos & discipulos, in quibus tunc erat Ecclesia. Quotquot enim possessiones agrorum aut domorum habebant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum.

Item, Ananias & Saphira uxor ejus, quia defraudarunt de pretio agri, quod erat multi-

tudinis credentium, subitanea morte extincti sunt, Act. 5. Ergo, &c.

ANNO
CHRISTI
1111

CONCLUSIO XXXIV.

Licit alicui Diacono vel Presbytero predicare verbum Dei absque apostolica sedis vel Episcopi auctoritate.

Ita conclusio est falsa & contra determinationem Ecclesie, erronea & temeraria.

Unde, De hæreticis, Decr. l. 5. c. 7. c. 12. Cum ex injuncto, expresse ista conclusio damnatur, allegando illud Apostoli Rom. 10. Quomodo predicabunt, nisi mittantur? Ubi etiam respondens Papa, ut satisfaciat illis, qui pretebant, se a Deo invisibiliter esse missos, c. præallegato sic dixit: Non sufficit cuiquam tantum asserere, quod ipse sit missus a Deo, cum hoc quilibet hæreticus assereret; sed oportet, quod adstruat suam invisibilem missionem, vel operatione miraculi, vel per scriptum testimonium speciale. Unde cum Dominus vellet mittere Moysen in Ægyptum ad filios Israel, quod crederent ei, quod mitteretur ab ipso, dedit ei signum quod converteret virgam in colubrum, & colubrum iterum reformaret in virgam. Joannes quoque Baptista sua missionis testimonium speciale protulit ex scriptura, respondens sic Sacerdotibus & Levitis, qui missi ad interrogandum, quis esset, & quid diceret sibi baptizandi officium assumpsisset: Ego vox clamantis &c. Non est ergo ei credendum, qui dicit se missum a Deo, nisi de se testimonium proferat speciale de scripturis, vel evidens miraculum operetur. Nam de his, qui missi dicuntur a Deo Evangelista testatur, quod ipsi prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Item, ex ista conclusione, quisque, non obstante inhibitione sedis apostolicæ, posset sacerdos vel diaconus prædicare, & sic hæretici non possent a prædicatione arceri. Quod temerarium est dicere, & Ecclesie periculum non modicum immineret.

CONCLUSIO XXXV.

Ingredientes ordinem aut aliquam religionem, eo ipso sunt inhabiles ad observandum divina præcepta, & per consequens perveniendi ad regnum calorum, nisi apostataverint ab eisdem.

Ita conclusio est falsa, erronea, & ad malum inductiva.

Tum primo, quia via consiliorum difficilior est via præceptorum. Propter quod Christus de consiliis ait: Qui potest capere, capiat. Et Apostolus: De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Et Hieronymus epistola 96. Grandis virtus est, & sollicita diligentia, servare, quod nactus sis, in carne non carnaliter vivere, tecum pugnare quotidie, & inclusum hostem Argi, ut fabula ferunt, centum oculis observare. Sed ingredientes religionem ad hujusmodi consilia se obligant, ut patet in tribus votis, & ista observare possunt, aliter se ad impossibile obligarent. Igitur. Et, a fortiori, ad præcepta.

Tum secundo, quia Matth. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum calorum. Insinuat Christus, per hanc paupertatem fundatam esse virtutem & beatitudinem. Sed ingredientes religionem ad hanc se obligant se-

77 cundum exigentiam sui status propter Christum. A

Quod melius est, quam monasteria construere, & pauperes sustentare, prout ait Hieronymus Epistola 40. Qualem vitam habuere credentes Alexandrie sub Marco Evangelista, ut narrat Piblo, vir doctus Lib. 1. Eccles. hist. c. 16. Primum, inquit, omnes renuntiabant cunctis facultatibus, & extra urbem egressi in hortibus & agris agellis debebant, resurgentes impavido proposito & vita dissimilis contubernia, scientes impedimento esse, hoc arduum volentibus iter virtutis incedere. Multa sequuntur ibi stupenda, quorum nonnulla servantur a Religionibus privatis.

Tum tertio, quia extremae demeritae est dicere, ingredientes religionem non posse pervenire ad regnum caelorum, nisi apostataverint. Cum sancti per Ecclesiam approbati & canonizati, ad ingressum earum invitent. Ut patet in epistolis Beatorum Bernardi, Augustini & Hieronymi. Unde Hieronymus epistola 35. Licet parvulus ex collo pendeat infans, licet sparso crine & scissis vestibus, ubera, quibus se nutriverat, mater ostendat, licet in limine pater jaceat, percalcato patre perge siccis oculis ad vexillum crucis. Evola. Solum pietatis genus in hac re est, esse crudelissimum.

CONCLUSIO XXXVI.

Papa cum omnibus clericis suis possessiones habentibus sunt haeretici, & non possessiones habent, & omnes consentientes eis Domini seculares & ceteri laici.

Ista falsa videntur & temeraria. Quia non omnes clerici voverunt paupertatem. Nec videtur aliqua regula generalis data a Christo, quae eos obliget, quando ipsi possunt saltem ut dispensatores recipere divitias, dicente Augustino super Joannem, sermone 62. Habebat, inquit, Dominus loculos, a fidelibus oblata conservans, ut suorum necessitatibus & aliis indigentibus subveniret. Et tunc primum Ecclesiastica pecunia instituta est, ut intelligeremus, quod praecipit, non esse cogitandum de erantino, non ad hoc fecisse praecipit, ut nihil pecuniae servaretur a sanctis, sed ne Deo propter ista servaretur, & propter inopiae timorem justitia dederetur.

Unde S. Paulinus Episcopus non contemnit Ecclesiam facultates, ut patet in ejus Legenda.

Similiter S. Hilarius Arelatensis Episcopus non solum illa, quae tunc habebat Ecclesia, possedit, sed etiam acceptis fidelium munere hereditatibus, ampliavit, ut habetur 12. q. 1. Ex-pedit.

Item, B. Ambrosius in lib. de vita & obed. c. Theodosius, dicit, quod Constantinus eo quod hereditatem fidei principibus reliquit, magnum locum meriti apud Deum reperit.

Item, quis praesumeret haereticare beatissimos Sixtum Papam & Laurentium Archidiaconum Romanae Ecclesiae, qui habuerunt thesauros Ecclesiae, uti patet in eorum Legendis.

Item, Levites erant figurae cleri novae legis, & tamen de his dicit Deus Moysi: Praecepte filiis Israel, ut daret Levitis de possessionibus suis, Num 32. Igitur a simili clerus iste potest habere possessiones, & per consequens non sunt haeretici, dummodo alias a fide non deviant.

CONCLUSIO XXXVII.

Ecclesia Romana est Synagoga satanae, nec Papa est immediatus & proximus Vicarius Christi & Apostolorum.

Illa conclusio est falsa, scandalosa, erronea & haeretica.

Patet primo quoad primam partem. Quoniam omne illud, extra quod non est salus, perveniendi ad vitam aeternam, non est synagoga satanae. Sed Ecclesia Romana est huiusmodi, Igitur. &c. Major nota est de se. Et minor probatur, de Summa Trinitate & fide catholica, c. Firmiter. Ubi sic dicitur: Una est veritas, una est Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. Sed illa Ecclesia una, extra quam non est salus est Romana Ecclesia, uti patet dist. 12. c. Non accet. Ubi dicitur: Non decet a capite membra discedere, sed juxta scripturae testimonia omnia membra caput sequantur. Nulli vero dubium est, quin catholica & apostolica mater sit omnium Ecclesiarum, a cuius regulis nullatenus convenit deviare. Et sicut filius hominis venit facere voluntatem Patris, sic & nos oportet implere voluntatem Matris nostrae, quae est Ecclesia, cujus caput Romana consistit Ecclesia. Igitur &c.

Item, secundo. Omne illud, cujus de necessitate salutis oportet regulas insequi, non est synagoga satanae. Sed Ecclesia Romana est huiusmodi. Igitur &c. Major nota est de se. Minor probatur dist. 26. c. Sacrosancta. Ubi sic dicitur: Sacrosancta Romana & apostolica Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Salvatore nostro primum obtinet. B. Petro apostolo dixit: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.

Secunda pars probatur. Non aliter est sentiendum, quam quod Romana sentit Ecclesia. Sed tanta Romana Ecclesia sentit, quod Papa est immediatus & proximus Vicarius Christi, & Apostolorum. Major patet, de haeretico, c. ad abolendum. Minor est de se nota. Maxime cum Papa sit caput Ecclesiae Romanae, quae est caput universalis Ecclesiae. Ex iam dictis decretis, & etiam per illud quod habetur lib. 6. De parvis, Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum caput est & Magistra, & dist. 12. c. 1. Romana Ecclesia caput est omnium Ecclesiarum. Item, Minor patet per illud quod habetur Joann. ultimo: Si-mon Joannis, diligis me plus his? & dixit Jesus bis: pascere agnos meos, & postea: pascere oves meas. Cum igitur ex iam dicta Decretal. ad abolendam, universalis Ecclesia sentiat Papam esse proximum & immediatum successorem Petri, & verum vicarium Christi Iesu, ut patet de se, & ex c. praesallegato; Igitur prima pars est falsa.

CONCLUSIO XXXVIII.

Decretales epistole sunt Apocrypha & seductiva a fide Christi, & clerici sunt stulti, qui eas student.

Illa conclusio habet tres partes. Prima pars est contra determinationem Ecclesiae, de constitutionibus. Constitutiones summorum Pontificum sunt servandae. Et convenit dictum Hilarii Pa-pae 25. q. 1. c. 4. Nulli fas, ubi dicitur: Nul-li fas

ANNO
CHRISTI
1115.

li sui sine status sui periculo, vel divinas A
constitutiones, vel apostolica sedis decreta temerare.

Et etiam contra dictum Damasi Papæ, *Violatores Canonum voluntarii a sanctis patribus graviter judicantur, & a Sancto Spiritu, instinctu cuius ac dono ditati sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongrue videntur.*

Et est contra dictum Papæ Hormisdæ, in eadem *Causa, c. 9. Prima salus, Ubi dicitur: Prima salus est recta fidei regulam custodire, & a constitutionibus patrum nullatenus deviare.*

Et etiam contra Decretalem Adriani Papæ, *ibidem c. 11. Generali, Ubi sic dicitur: Generali decreto statuimus, ut, execrandum anathema fit, & velut prævaricator fidei orthodoxa semper apud Deum reus existet, quicumque Regum seu Episcoporum vel potentum deinceps Romanorum Pontificum decretorum censuram in quocumque crediderit vel permiserit violandam.*

Ex quibus omnibus patet, quod Decretales non sunt apocryphæ summorum Pontificum.

Secunda pars est hæretica. Cum Decretales promoveant & proficiantur Christi fidem illæsam, ut, *de summa Trinitate, de celebratione Missæ, de Baptismo, & de aliis sacramentis: Insurgentes hæretes condemnando. Uti patet Decretalium volumina perlegendum.*

Unde *Summus Jurium vindex nostri ævi, Franciscus de Zabarellis, in sermone, quem fecit Paduæ de anno Domini 1392. pro principio lectionis suæ, in laudem hujus scientiæ pulchre sic inquit. Quid enim leges, maxime Canonica, potissima, nisi ut illabescant & incontaminatam mentem a terrestri contagione conservent, ducant in Dei notitiam, dilectionem & inberentiam.*

Hæc est sola sapientia, præcipue Canonica, quæ ab ætissimo ante secula prodierit, & in statu temporum ad creaturarum regimen donata hominibus, hominem gloriose sublimat, a luxuque præservat, quibus utatur, instruit, & quo ordine, temporalibus, religionem suadet, ceremoniasque & earum cultus instituit, qualiter urbi quaque moderatione parentibus, agratis, cognatis, affinis, amicis, notisque & ignotis omnibus per officia pareamus. Et idem in sermone anni sequentis sic concludit. Hæc igitur amemus, hæc exquiramus, in ea versemur. Quoniam cum cetera per partes hominum erudiant, hæc secundum omnes numeros, perfectæ, perque omnes gradus virtutum promptum reddunt ac faciunt: Quemadmodum Deus colendus, qualiter diligendus proximus, honore quoque celebrandi parentes, quali fide observanda tenenda augendaque patria, qui divinarum & humanarum sit ordo rerum, quis modus, quicquid denique secundum omnes ætatum distinctiones hominum deceat. Hæc sacratissima sapientia Canonica tradit uberrime. In hac enim est perfecta veritas & sapientia. Et quicquid alibi queritur, hæc perfectissime invenitur; 3. dist. 9. Si etenim.

Tertia pars est erronea, blasphema, & injuriosa, insurgens contra Innocentium III. Gregorium IX. Bonifacium VIII. Clementem V. & Joannem XXII. præcipientes Universitatibus, clericis, Doctoribus & scholaribus, tam Tolosana quam Bononiensis, quam etiam Avinionensis, quatenus eorum Decretales aliqui ex supra dictis legerent & studerent.

Item, patet, quia Decretales, quæ parti morali pro sui magna parte subalternantur, fugant vitia & stultitiam, ut supra in secunda parte plene demonstratum est. Et per

consequens studendo in eis clerici non sunt stulti.

ANNO
CHRISTI
1115.

CONCLUSIO XXXIX.

Imperator & seculares seducti sunt a diabolo, ut Ecclesiam dotarent bonis temporalibus.

Ista propositio est falsa & erronea.

Quia *Proverb. 3. dicitur: Honora Dominum de tua substantia. Imperator ergo honorando Deum in dotatione spontæ Christi de sua substantia non est seductus a diabolo, quoniam fecit quod debuit. Nam teste Gregorio, tanto quis debet esse humilior atque ad servendum Deo promptior, quanto se obligatiorem conspicit.*

Tum *secundo. Quia ratio naturalis dicit, quod Dei minister sustentetur de substantia divitum & potentum, & quod seminantibus spiritualia debent ministrari temporalia, Corinth. 13. Si nos vobis spiritualia seminamus, non est magnum si corporalia vestra metemus, Et super illo psalmi: Sumite psalterium, & date tympanum, Glossa: id est, sumite spiritualia, & date temporalia. Igitur Imperator & Principes Seculares, aliis ordinatione divina in temporalibus abundantiores, non fuerunt seducti.*

Tum *tertio, quia Prælati sunt dispensatores bonorum Ecclesiæ, teste Augustino ad Bonifacium. Si privatim, quæ nobis sufficiunt, possidemus, non ista nostra sunt, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vendicando. Seculares igitur Principes Ecclesiam sic bonis temporalibus ad finem præmissum dotantes, fecerunt opus pium & meritorium.*

Propterea, cum sine fide salvationis implicita vel explicita nulli hominum poterat esse salus, *Act. 4. & in temporis processu fuerit secundum magis & minus monstrata, secundum Alexandrum de Halis in Summa, lib. 3.*

Et *primo, in natura Deitatis. Hinc honorari debuit primitiis & primogenitis gregis Abel. Ut significaretur, quod iste, qui erat principium conditionis, & primogenitus filius Dei, esset principium reparationis.*

Secundo revelabatur in natura creata, in qua sumeret officium redemptionis, offerens oblationem placationis pro hominibus ad Deum. Hinc honorari debuit in victimis & sacrificiis.

Et *tertio, quod in natura humana, & non angelica explet officium redemptoris. Hinc honorari debuit in decima, in qua designatur natura humana, ut patet Luc. 15.*

Igitur, cum tempore gratiæ omnia de Salvatore completa sint, debuit honorari in amplioribus a fidelibus Christianis, in bonis temporalibus, maxime Imperatore & Principibus, cum illi magis abundant, juxta dictum Christi: *Nisi abundaverit justitia vestra. Et Num. 37. Præcipe filiis Israel, ut dent Levitis de possessionibus urbes ad habitandum & suburbia pecoribus ac jumentis. Item. Levitic. ultimo: Si quis agrum possessionis suæ dederit Domino, sanctificatus Domino erit, & possessio consecrata, & ad jus sacerdotum pertinebit.*

Seculares ergo Principes sic facientes zelo Dei conformiter egerunt. Igitur sic agendo non sunt seducti a diabolo.

CON.

ANNO
CHRISTI
1418

CONCLUSIO XL.

*Electio Papæ a Cardinalibus est per dia-
bolum introducta.*

Ista conclusio est erronea.

Quia contradicit determinationi Ecclesie in Concilio Lateranensi congregato. Ubi sacro approbante Concilio ponitur, quomodo Papa est a Cardinalibus eligendus. *De electione, c. licet.*

CONCLUSIO XLI.

*Non est de necessitate salutis credere Romanam
Ecclesiam esse summam inter alias
Ecclesias.*

Ista conclusio est falsa, temeraria & erronea ac hæretica, si intelligatur pro tempore præsentis.

Probatur primo sic: Omne illud, quod Christus fundavit & instituit tanquam summum, in via omnium Ecclesiarum, est de necessitate salutis credendum. Sed Ecclesia Romana est huiusmodi. Igitur. *Major nota est de se. Et minor probatur 22. dist. c. Omnes, ubi sic dicitur: Omnes cathedras vel Ecclesiarum cuiuscumque ordinis, dignitatem instituit Romana Ecclesia. Illam vero ipse Iesus Christus fundavit, & supra petram fidei innox nascentis erexit, qui B. Petro æterna vita clavigero terreni simul & caelestis imperii iura commisit.*

Item, secundo sic: Omne illud, cuius contrarium credere est hæreticum, est de necessitate salutis credendum. Sed Romanam Ecclesiam sic credere, est huiusmodi. Igitur. *Major nota est de se. Minor probatur, dist. 19. ubi sic dicitur. Qui non obedit statutis Romana Ecclesia, hæreticus est & excommunicatus. Hoc est dictum secundum Joannem ibidem: Si talis dicat vel credat, Romanam Ecclesiam non esse caput universalis Ecclesie, nec posse Canones condere.*

Ista eadem conclusio, quod ad suam falsitatem & condemnationem, patet iam immediate allegatis Decretis in 35. conclusione Igitur &c.

Item & per Decretum, quod habetur 12. q. 1. *Romana*, ubi sic dicitur: Romana Ecclesia caput est omnium Ecclesiarum

Item: Omne id credendum de necessitate salutis, ad cuius iudicium majores Ecclesie causas, ut principia fidei, oportet referre. Sed illud est Petri sedes, quæ est Romana Ecclesia. Igitur. *Major nota est de se. Et minor probatur de baptismo & ejus effectu, c. Majores quorum. Item 2. dist. Decreti, c. Omnis, ubi sic: Omnis qui Romana Ecclesia privilegia ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite tradita auferre conatur, hic procul dubio in hæresim labitur ac est hæreticus.*

CONCLUSIO XLII.

Fatum est credere Indulgentiis.

Ista conclusio est erronea, & contra bonos mores.

Ex ipsa enim sequitur, quod Ecclesia in remittendo (hic in MS. parva lacuna.) Et consequenter non esset verum verbum Christi: *Cancil. General. Tom. XXVIII.*

ANNO
CHRISTI
1418

A Quocumque ligaveris &c. quod nequaquam intelligitur de reatus culpæ remissione, sed etiam de pœnæ diminutione, & quoad episcopos de relaxatione.

Item, sequeretur, quod sponus Ecclesie universalis, & sponus particularium Ecclesiarum, suscitantes semen fratris sui Christi, eiusdem & eorum sponso priori non possent distribuere de bonis sponso prioris, scilicet merito passionis ejusdem, relictis ad usum sponso.

Sequeretur etiam, quod non possent de bonis sponso & de peculio filiorum & filiarum ejusdem, demta supererogatione martyrum, confessorum & virginum, qui sunt thesauri Ecclesie, sponso Christi. Quod asserere est contra leges divinas pariter & humanas.

CONCLUSIO XLIII.

Augustinus, Benedictus, Bernardus, damnati, nisi pœnituerint de hoc, quod habuerunt possessione. & instituerunt & intraverunt Religiones. Et sic a Papa usque ad summum religiosum omnes sunt hæretici.

Ista conclusio intert blasphemiam contra Christi consilia sancta.

Nam sancti prænominati fundaverunt Religiones suas & instituerunt secundum vitam apostolicam & consilia Christi, religando eos, qui veniunt, ad certas ceremonias, & circumstantias, per quas melius, sincerius, & securius possent mandata Dei obtemperare una cum consiliis.

Patet per discursum Regularum ipsorum sanctorum, & per omnes constitutiones ab ipsis introductas.

Item. Quare homo debet dici damnatus ex eo, quod offert votum Deo de omnibus bonis suis? Sed instituentes Religiones prædictas & eas intrantes de omnibus suis offerunt votum Deo. Nam per votum castitatis Deo offerunt sua corpora, juxta illud Rom. 12. *Exhibete corpora vestra hostiam viventem.* Sed per votum paupertatis omnia bona exteriora Deo offerunt, juxta illud Rom. 15. *Obsequium meum oblatio accepta fiat in Jerusalem sanctis.* Per votum vero obedientie offerunt Deo spiritum contribulatum de quo psalmus *Sacrificium Deo spiritu contribulatum.*

Quod vero dicit, Papam & religiosos esse hæreticos, ex præcedentibus ita patet esse absurdum, quod juxta sententiam Joannis evangelistæ. Ex quo non offert doctrinam evangelicam, & incidit in peccatum grave, non pro eo orandum arbitror, sed igne consumendum.

CONCLUSIO XLIV.

In MD. non comparet

CONCLUSIO XLV.

*Omnes Religiones indifferenter introductæ
sunt a diabolo.*

Ista conclusio est falsa, insana, scandalosa, temeraria, erronea & hæretica.

Patet primo ex superius allegatis in condemnatione XXI. conclusionis.

Item secundo. Quoniam, si sic, ut dixi in supra dicta conclusione, sequitur quod religio Christiana sit introducta a diabolo. Quod est

ANNO CHRISTI 1411

ANNO CHRISTI 1411

aburdum & haeticum dicere. Cum constat, A quod a Christo.

Item, tertio. Quoniam, si sic, ut dicit an-
tedicta conclusio, sequitur, quod omne id,
quod est vitae aeternae meritum, est introdu-
ctum a diabolo. Quod est absurdum. Sed se-
quela patet, quoniam ingressus religionis Chri-
stianae & religionum approbatarum est vitae
aeternae meritum. Et ibi concurrunt omnia
requisita ad ingressum religionis.

Item, quarto. Quoniam, si sic, sequitur,
quod omne id, quod est mundum & immacu-
latum apud Deum, est introductum a diabolo,
sed id est falsum & erroneum. Falsitas conse-
quentis patet per illud, quod habetur Jacobi I.
*Religio mundus & immaculata apud Deum & pa-
trum, hoc est, visitare pupillas & viduas &c.*
Consequencia patet de se. Igitur &c.

Et hoc principaliter dicitur propter illum
terminum, *indifferenter*, in ista conclusione po-
situm.

Explicit Improbatio XLV. articulorum haeti-
corum WICLEFFI.

X X I I I.

THEOLOGORUM CONSTANTIENSIS
CONCILII

Ex tribus
Mf. Germa-
nicis

*Diffusa condemnatio XLV. Articulorum
Wicleff*

In Mf. Caesareo Vinobonensi, hoc titulo:

*Bona collecta in Concilio Constantiensi & massi-
cata ab eodem contra Articulus Joannis
Halsi (Wicleff) praemissos.*

ARTICULUS I.

*Substantia panis materialis & similiter substantia
vini manent in Sacramento altaris.*

ARTIC. II.

*Accidentia panis non manent sine subiecto in eo-
dem Sacramento.*

ARTIC. III.

*Christus non est in eodem Sacramento identice &
realiter in propria praesentia corporali.*

Quia sancta mater Ecclesia ex textibus &
sententiis Evangelicis & Apostolicis de-
terminavit clare & expresse in capitulo: *Fir-
mister credimus*, (*Decret. l. 1. tit. 1. c. 1.*) & ibi
dicit, se firmiter credere, & simpliciter confite-
ri inter alia, quod sub speciebus panis & vini
corpus & sanguis Christi veraciter continentur,
transubstantiatis pane in corpus, & vino in
sanguinem, potestate divina: Transubstantiata
dico, tali transubstantiatione, qua panis &
vinum secundum corporales eorum substantias
sic convertuntur substantialiter, & transeunt in
veras substantias corporis & sanguinis Christi,
quod nequaquam illis substantiis panis & vini
remanent in sacramento altaris, sed species
panis & vini sine subiectis, sub quibus sicut
speciebus peregrinis corpus & sanguis Christi
veraciter continentur tanquam *cibus & potus
sacramentalis & mysticus*, quo corpus Christi

mysticum, & sacramentale in loco peregrinatio-
nis suae a Domino hic super terram habet ci-
bari & potari, sacramentaliter & mystice, re-
fici, sustentari, oblectari, nutrir, augeri, cum
membris suis, & ad perfectam staturam sacra-
mentalem & mysticam perducitur.

Quod autem de tali transubstantiatione, in
cap. Firmister credimus praesallegato, loquatur
Ecclesia, & non de quacumque alia novite-
rate excogitata: patet manifeste, quia jam per
ducentos minus forte duobus annis a tempore
Innocentii III. qui cum MCCOC. & XV. Prae-
latis, Romae in Concilio Generali ecclesiasticae
in nomine Domini congregatis, illam praedi-
ctam determinationem fecit, (fecerunt) & il-
lam fidem simpliciter confessus est, (confessi
sunt) scilicet, *quod sub speciebus panis & vini
corpus & sanguis Christi veraciter continentur,
transubstantiatis pane in corpus, & vino in san-
guinem potestate divina*: Ab illo inquam tem-
pore Innocentii III. per ducentos quasi annos
sola praedicta transubstantiatio catholice fama-
ta, credita, tenta, intellecta & accepta est per
universitatem Christianorum, per Romanam
Ecclesiam, & per omnes alias inferiores, me-
tropolitanas, cathedrales, collegiatas, parochia-
les, conventuales &c. Ecclesias, per commu-
nitatem Praelatorum, per communitatem sa-
pientum ecclesiasticorum, & scholasticorum fi-
delium, scripta in libris theologicis & juridi-
cis Doctorum catholicorum. Sola inquam praedi-
cta transubstantiatio sic per ducentos quasi an-
nos ab Innocentio III. Papa famata, credita,
tenta, intellecta & accepta est in illis verbis
determinationis & confessionis Ecclesiae, ubi
dicitur, *quod sub speciebus panis & vini corpus
& sanguis Christi veraciter continentur, transub-
stantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem
potestate divina &c.*

Et plenum est ratiore, quod sancta mater
Ecclesia sic determinavit, & sic confessus est
simpliciter, & sic firmiter credit secundum au-
thoritatem Evangelicam & Apostolicam de trans-
substantiatione panis & vini in corpus & san-
guinem Christi. Nam *Christus* secundum Evan-
gelium accepit panem materiale in manus suas,
& benedixit, fregit & dedit discipulis dicens:
*Accipite, & comedite, hoc est corpus meum, quod
pro vobis tradetur. Et similiter calicem, hoc est
vinum in calice, & benedixit dicens: Bibite ex
hoc omnes, hic est sanguis meus Novi Testamen-
ti, qui pro vobis & pro multis effundetur in re-
missionem peccatorum.* Et sicut Christus non con-
fecit ibi, & consecravit panem materiale, &
vinum corporale, cibum & potum de terra,
terrenos, animales, pro corporibus hujusmodi
terrenis & animalibus: Sed ibi talibus confecit
& consecravit sacramentalem & mysticam ci-
bum & potum, de caelo caelestem & divinum,
sub peregrinis speciebus panis & vini latentem,
pro suo sacramentali mystico corpore, de ca-
elo caelesti & divino sacramentaliter & mystice
reficiendo, nutriendo, agendo cum suis mem-
bris, & in statura sacramentali mystica perfi-
ciendo: Sic, cum dixit: *Accipite & comedite,
hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur:*
Et similiter: *Hic est sanguis meus &c.* demon-
strando ibi comendatum, & commendando
demonstravit, cibum & potum sacramentalem
& mysticum, sub peregrinis speciebus panis &
vini ibi latentem, quo mysticum, sacramenta-
le corpus suum cum membris, hic in loco pe-
regrinationis a Deo peregrinans, cibaretur &
po-

ANNO
CHRISTI
1418.

poteretur sacramentaliter, mystice. Huiusmodi autem cibus & potus apertissime est verum corpus & verus sanguis Christi sub speciebus peregrinis panis & vini. Et sicut *vera naturalis anima Christi*, supponit & primo via perfectionis deificata, est ex hoc sacramentalis & mystica anima sacramentalis & mystici corporis Christi & membrorum eius: sic valde proportionabiliter *verum naturale corpus Christi & sanguis sub speciebus peregrinis panis & vini* sunt cibus & potus ac nutrimentum sacramentale mysticum, illius mystici sacramentalis corporis. Quo quidem nutrimento anima illa mystica in illo mystico corpore habet conservari, & habet corpus illud nutrire, augere, & in statura mystica mediante tali nutrimento perficere: Sicut anima naturalis mediante naturali nutrimento in corpore animalis conservatur, & illud nutrit & auget, & perficit in statura naturali.

Quia igitur Christus accepit panem naturalem in manus suas, & benedixit, dicens discipulis suis: *Accipite & comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*, & ibi sicut cibum sacramentalem, mysticum, quem consecravit & consecit, solum in illis verbis commendavit accipiendum ad manducandum: sic ibi solum illum cibum demonstravit. Et quia solum corpus Christi verum erat, & sic huiusmodi sacramentalis mysticus cibus pro corpore mystico solum: Ergo veram substantiam sui corporis veri per pronomen *hoc* ibi demonstravit. Et per consequens cum accepit panem naturalem cuius visibilis species remansit, & benedixit, & dedit discipulis suis dicens: *Hoc est corpus meum*, & ibi solum substantiam corporis sui demonstravit, oportebat panem ibi esse transubstantiatum in veram substantiam corporis Christi, transubstantiatione certe tali, quam supra dicta est.

Similiter de *uno* respectu sanguinis Christi est dicendum.

Paret ergo, quam supra modum *rationalis* est *fides & confessio* sanctæ matris Ecclesiæ de *hæc transubstantiatione*, cum dicit, confitendo, quod sub speciebus panis & vini verum corpus & sanguis Christi veraciter continentur, transubstantiatis pane & vino in corpus & sanguinem, potestate divina.

Unde & sic potest argui: Vel in sacramento altaris manet ipsa substantia panis materialis, vel non.

Si non manet, & tamen ibi remaneat tota species per se sensibilis ipsius panis, quam non potest esse in aliquo subiecto, quam in pane: sequitur, quod talis species panis stetit ibi sine subiecto, & quod ipsa substantia panis tota, aut transivit in nihilum, quod est penitus irrationabile in tali benedictione & consecratione Christi, aut transivit & conversa est totaliter ibi non in aliam rem, quam in verum corpus Christi, & in sacramentalem cibum & mysticum, sacramentaliter sub specie panis contentum, sicut credit fides Ecclesiæ prædicta. Et habetur intentum, quod ibi fiat transubstantiatio sæpe dicta.

Si autem manet substantia panis: Vel ipsa manet ibi sine supposito panis, vel manet in supposito panis.

Si primum, tunc illa substantia unice supposita corpori Christi, vel ipsi Christo. Sicut substantia humana sine humana suppositione in Christo existens personaliter unice *Council. General. Tom. XXVIII.*

A filio Dei, & eius deitati. Sed hoc consequens est irrationabile & inconveniens. Cum tunc corpus Christi, vel ipse Christus, secundum illam substantiam panis & eius speciem ex tali unione supposita essent figurata, quanta, colorata, lapida, frangibilia, corporaliter comestibilia, consumptibilia, & corruptibilia, sicut hostia non consecrata. Sicut enim ex unione supposita naturæ humanæ ad divinam naturam & filium Dei, filius Dei homo est, substantialiter & accidentaliter dispositus, sicut habet disponi verus homo: sic ibi ex unione supposita naturæ panis ad corpus Christi & per consequens ad ipsum Christum, oporteret corpus Christi, aut ipsum Christum, esse materialem panem, & disponi substantialiter & accidentaliter sicut panis materialis disponi habet. Quod est inconveniens, ut dictum est.

Si vero dicitur, quod substantia panis manet in supposito panis, tunc ipsum suppositum vel subiectum panis, ibi manens cibus corporalis & animalis, aut est tantum figura & umbra corporis Christi cibi mystici & spiritualis, aut est veritas & lux, puta, ipsum corpus Christi.

Si primum, sequitur, quod supremum sacramentum novæ legis, scilicet altaris, de quo Christus secundum adversarios dixerat, *Accipite, & comedite, hoc est corpus meum*, id est, *hoc figurat, & figuratiter continet corpus meum*: Et similiter, *Bibite ex hoc omnes, hic est sanguis meus*, id est, *hoc vinum figurat, & figuratiter continet sanguinem meum*; Sequitur, inquam, quod tale sacramentum esset imperfectior figura & umbra, quam agnus paschalis veteris legis. Quia agnus Judæorum, existens quid vivum, esset potior figura agni Dei & similior quam panis materialis, non vivum, quod esset figura panis vitæ. Consequens autem est nimis irrationabile. Cum Christus in ultima cæna per sacramentum altaris, sicut per veritatem & lucem, voluit terminare, & fugare a nova lege agnum paschalem veteris legis, veluti puram figuram & umbram.

Si dicitur secundum: Sequitur, quod exile suppositum panis esset plus dignificatum, & plus venerandum, quam pretiosa persona genitricis Dei, & cuiuscumque sanctorum infra illam. Quod est nimis absurdum. Et tamen consequentia patet. Quod illud suppositum panis esset vere & realiter corpus Christi vivum & glorificatum, & per consequens, a fortiori, suppositum Christi esset idem illud corpus suum. Ex sic suppositum divinum Christi, & suppositum panis esset unum & idem numero. Quia unum & idem numero corpus illud Christi, & sic etiam illud exile suppositum panis, esset vere & realiter illa ineffabilis stola purpurea, puta corpus Christi glorificatum, quam stolam Christus vexit ad sedem Deitatis, sedens ibi in illa ad dextram patris ineffabiliter purpuratus.

Relinquitur ergo ex prædictis, fides summe rationalis in hac materia, quod sub speciebus panis & vini, sanguis & corpus Christi veraciter continentur, transubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem, transubstantiatione sæpe dicta.

Hæc prædicta tanta, quæ pro præsentis negotio videntur superflua, ideo dixerim, ut occasione talium ostendatur *primo* incredulis apostatis, quam rationalis & recte est prædicta fides, & determinatio Ecclesiæ circa sacramentum altaris.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1111.

87
Ut ostendatur eis secundo, si fides & deter-
minatio Ecclesie est tam supra modum ratio-
nabilis & recta, circa, transubstantiationem
prædictam, quæ transubstantiatio talibus hæ-
reticis videtur necesse ultra omnem aliam ma-
teriam difficillima ad credendum, sed etiam
in toto incredibilis: Quod tunc ex hoc exclu-
sa omni dissidentia & dubietate securi & certi
sint, quicquid sedes Apostolica & Romana Ec-
clesia tenuerit & determinaverit pro fide Ca-
tholica, quod hoc sit fides recta, & quæcum-
que articulum determinaverit esse hæreticum
vel erroneum, quod sit talis;

Nec plus cum errantibus oportet disputare,
quando ostensum fuerit, quod si hoc tenet pro
fide Ecclesia illa, quod hoc sit fides, & si
pro errore, quod hoc sit error. Impossibile
enim, quod fides Apostolica, & Romana Ec-
clesia, in qua Papa vice Christi & successor
Petri ut caput residens, & collegium Cardina-
lium, ut corpus succedens aliis similiter Ap-
ostolis, in officio definiendi & determinandi
circa universam materiam Catholicam & Ec-
clesiasticam & errores contrarios exterminan-
di: Impossibile, inquam, est, quod talis sedes &
talis Romana Ecclesia aliquid determinet, &
teneat pro fide Catholica & recta, quod non
esset fides recta. Alias in tali casu sedes illa
Apostolica & Romana Ecclesia esset hæretica
& erronea, tenens tenaciter non fidem pro
fide, aut fidem pro non fide.

Quomodo ergo ipsa esset mater & caput
omnium Ecclesiarum, in omnibus tanquam ma-
gistra sequenda, ad quam in dubiis & arduis
est recurrendum, quando circa fidem in aliquo
dubitatur? Quomodo ipsa non habebit macu-
lam, neque rugam? Quomodo ejus auctori-
tati maximè debet cedere usus seu consuetudo?
Quomodo ejus Decretales sunt ejusdem aucto-
ritatis, sicut Decreta in corpore Canonum di-
gesta? &c. Quomodo ei post Deum maxime
erit: obediendum, ideo quia ipsa est mater &
caput omnium Ecclesiarum, contra quam si
quis derogando loquitur, hæreticus reputatur?
Quomodo ipsa valebit omnes judicare, de ea
autem judicare nulli permittitur? Quomodo
Christianus, qui ei obedire contemnit, pecca-
tum infidelitatis incurrit? Et ita de quæcum-
que laudabilibus in Corpore Canonum de ea
digestis. Si appareret erronea & hæretica, quo-
modo ipsa esset securum & certum refugium
omnium Ecclesiarum, & universitatis Christia-
norum visibile in humanis, ad quod secure ha-
berent confugere in omni materia catholica
& ecclesiastica? Quale refugium requirunt, &
necessario expolcunt omnes Ecclesie & Chri-
stianorum communitas, cum Christus sponsus
totius sue Ecclesie talè infinite sciat, & im-
mensè faciliter potuit illi sponsæ ordinasse, ip-
sa tali refugio valde indigente.

Item, ut ostendatur tertio, quod illi primi
tres articuli de quadraginta quinque sunt hæ-
retici.

- Primus. Substantia panis materialis & simi-
liter substantia vini manent in sacramento altaris.
 - Secundus. Accidentia panis non manent sine sub-
jecto in eodem sacramento.
 - Tertius. Christus non est in eodem sacramento
identice & realiter, in propria presentia cor-
porali.
- Nam supponendo ex quid nominis, & signifi-
catione vocabuli, quod substantia panis mate-
riallis dicitur, qua ipse panis substantialiter est

panis materialis, tunc directè est contra præ-
dictam transubstantiationem per Ecclesiam de-
terminatam, quod substantia panis materialis
remaneat in sacramento altaris. Tunc enim
non transubstantiaretur panis in corpus Chri-
sti prædicta transubstantiatione. Et similiter
de vino est dicendum.

Secundus articulus est directè contra trans-
substantiationem prædictam, in principio ex-
positam, de qua, ut dictum est, loquitur Ec-
clesia in verbis sue fidei & determinationis (in
hac materia.)

Tertius etiam articulus est contra eandem
determinationem. Nam si in sacramento alta-
ris sub speciebus panis & vini corpus Christi
& sanguis veraciter continentur, ut dicit de-
terminatio: Tunc Christus secundum verum
corpus suum est ibi vere, presentia sua pro-
pria corporali. Et articulus dicit oppositum.
Igitur &c.

ARTIC. IV.

*Si Episcopus vel sacerdos est in mortalibus, non or-
dinat, non conficit, nec consecrat,
nec baptizat.*

Ille articulus est hæreticus. Quia contra fi-
dem sanctorum & Ecclesiam, & contra senten-
tiam sacre scripturæ. Dicit enim B. Augusti-
nus super Joannem: *Cum baptizat malus, si-
cut, quod datum est, unum est, nec impar pro-
pter impari ministros, sed per & æquale propter
hoc Evangelium: hic est qui baptizat. Et ibi-
dem: Talis est baptismus, quodis est ille, in cu-
jus potestate datur, non qualis est ille, per cujus
ministerium datur. Et ibidem: Dedit baptismum
Judas: Et non est baptismum post Judam. De-
dit Joannes: Et baptismum est post Joannem.
Quia qui datus est a Juda, baptismus est Christi,
qui a Joanne, Joannis erat, non a Juda Joannis.
Sed baptismus Christi etiam per manus Juda da-
tum baptismus Joannis rectè proponitur. Ideo quos
baptizavit Judas, & Christus. Sic ergo quos ba-
ptizavit ohrus, homicida, adulter, Christus bapti-
zavit. Hæc Augustinus. Idem super Joannem:
Ego dico, & nos dicimus omnes, quia justus oportet
esse tanti judicis ministros. Sint ministri ju-
sti & voluerint. Si autem voluerint esse justus,
qui in cathedra Moysi sedent, securum me facit
magister meus, de quo spiritus S. dicit: Hic est
qui baptizat. Non exhorreas ergo columba, id
est, Ecclesia ministerium malorum. Respiciat Do-
mini potestatem. Quid facit minister malus, ubi
bonus est Dominus? Neque qui plantat, neque qui
rigat, aliquid est, sed qui incrementum dat,
Deus. Si superbus fuerit minister, cum Diabolo
computatur. Sed non contaminatur domus Chri-
sti, quod per ipsum fuit. Purum est. Per lapi-
deum canalium transiit aqua ad arcolas, id est her-
ticorum. In canali lapideo nihil generatur, sed hortus
plurimos fructus affert. Hæc Augustinus.*

Item, B. Bernardus, Sermo 66. super
canticum, invectens contra hæreticos quosdam:
Ajunt, inquit, & successores Apostolorum & A-
postolicos se nominant, nullum tamen signum sui
apostolatus ostendere volunt, & ita dicunt se
Ecclesiam. Sed contradicunt ei, qui dicit: Non
potest civitas abscondi supra montem pabta. Et
infra: Jam vero Ecclesiam non cognoscunt. Non
est mirum, si ordinibus Ecclesia detrahant, &
instituta non recipiant, sed sacramenta contem-
nant, & mandatis non obediunt prelatorum. Pec-
cato.

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1517ANNO
CHRISTI
1517

catore, inquit, sunt Apostolici, Archiepiscopi, Episcopi, presbyteri. At per hoc nec dicitur nec recipiendis sacramentis idonei. Numquid iste duo conveniunt, Episcopus esse peccatorem? Falsum est: Episcopus erat Calphas, & tamen quantus erat peccator, qui in Deum mortis dicitur sententiam. Si negas eum esse Episcopum, arguit te Joannes deus testimonium, qui cum in testimonium sui Pontificatus eum propheta refert. Apostolus erat Judas, & licet atrocissimus sceleratissimus, electus a Domino. Et tu de illius appellatu dubitas; quem Dominus elegit. Nomen, inquit, ego vos dabo legi, & quis ex vobis Diabolus est? Audis, electum Apostolum extitisse Diabolum. Negas posse esse Episcopum, qui peccator est. Super cathedram Moysi sedent scribae & Pharisei, & qui non obediunt eis tanquam Episcopis, inobedientia rei furant, etiam in ipsum Dominum precipitentem & dicentem: Quae dicunt, facite. Haec ille.

Ecce, quam clare constat ex h. e. sanctorum & sententia scripturae, & sic ex fide Ecclesiae, quod in peccato mortali existens nihilominus est Episcopus vel sacerdos, baptizans, consecrans, conficiens, ordinans, praecipiens auctoritative, & Prælativè. Nec est minus opus officii Episcopalis, in peccato mortali in cathedra sedere, & in eadem praelatice praecipere subditis, ubi si non obediunt tanquam Episcopis, inobedientia rei erunt in ipsum Dominum Deum, quam in peccato mortali Episcopum baptizare, consecrare &c. Et, si Calphas dictator sententiae mortis in Deum, cum esset Pontifex anni illius, prophetavit supra modum altam prophetiam, quia Jesus videlicet moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi congregaret in unum, ut dicitur Jo. 12. Quomodo obstat, criminatum, cum sit Episcopus vel sacerdos, baptizare vel conficere &c. Cum officium Episcopale vel sacerdotale non sit gratia gratum faciens, secundum quam quis meritorie ad vitam aeternam operari haberet opera sacerdotalia vel Episcopalia, sicut patet 1. Corinth. 12. & 13. Sed donum gratis datum, secundum quod quis potest & habet iudice, legitime, canonice & idonee, etiam si non habuerit caritatem, facere & exercere opera Episcopalia & sacerdotalia, ut puta ordinare, consecrare, baptizare, absolvere, ligare &c. Sicut etiam filii, filiae, vel alii cognati parentum vel cognatorum mortuorum hereditatem relinquunt, iudice, legitime, Canonice & idonee, etiam si caritatem non habuerint, in hereditate succedunt, sicut patet Num. 27. Erat enim hoc filiis Israel sancitum lege perpetua, sicut praecepit Dominus Moysi, ut dicitur ibidem. Haereticus ergo est, quod non ordinet, consecret, conficiat, vel baptinet Episcopus vel Sacerdos, si fuerit in peccato mortali.

ARTIC. V.

Non est fundatum in Evangelio, quod Christus missam ordinaverit.

Contra articulum istum haereticum est fides Ecclesiae, secundum textum Evangelii. Nam secundum Evangelium Christus ipsemet missam celebravit, dum secundum tres Evangelistas, Matthaeum, Marcum, & Lucam, gratias agens confect & consecravit sacrificium altaris, non minus illud Deo offerens quam pascha, illud

cum discipulis manducans. De quo paschate ipse Luc. 22. dicebat. Desidero desideravi hoc pascha manducare vobiscum aliquomodo pariter. Et cum in figura illius sacrificii Melchisedech sacerdos Dei altissimi panem & vinum obtulit. Christus igitur secundum Evangelium gratias agens sacrificium confect altaris. Illud sacrificium Deo obtulit, se & discipulos eodem cibavit & potavit, & hymnum cum discipulis post hanc mensam dixit.

Etiam, ad sacrificium veteris legis offerendum sacerdotes fuerunt consecrati, quibus solis licebat sacrificium in domo Domini sacrificare & offerre. Quanto magis Christus ad hoc venerabile sacrificium corporis & sanguinis sui conficiendum & sacrificandum sacerdos novae legis consecravit & constituit, dum dixit Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem. Praecipiens in hoc, quod similiter missam celebrarent, sicut ipse, verbis Deum laudando, & muneribus sacrificii honorando. Igitur fundatum est in Evangelio, quod Christus missam ordinaverit.

Item, secundum Evangelium sacerdos novae legis debet orare: *Pater noster*, & sacrificare sacrificium corporis & sanguinis Christi. Cum Matth. 6. dicatur: *Sic orabit: Pater noster, qui es in caelis &c.* Et Luc. 22. praecipitur sacerdotibus: *Hoc facite in meam commemorationem*, scilicet Sacramentum altaris sacrificando.

Et quia in primitiva Ecclesia pro celebratione missae sufficiebat orare *Pater noster*, & sacrificare sacramentum altaris. Sicut secundum veras historias refertur, sanctum Petrum, primum post Christum Pontificem novae legis, missam celebrasse primam, dicendo solam *Pater noster* in partibus orientis.

Item, celeberrimum & solemnissimum Ecclesiasticum & sacerdotale officium ac opus est, celebrare missam: Tum, quia a supremo Pontifice usque ad infimum sacerdotem nullum aliud opus & officium Ecclesiasticum & sacerdotale tantum adornatur & solemnizatur exterioribus ceremoniis, ritu, ornatu, & variatione corporali, & interiori mentis attentione, pietate, devotione, reverentia, tripudio, & solemnitate: Tum quia in nullo alio officio Ecclesiastico & opere sacerdotali tam mira solemnitate & celebritate, & tam admirabili Ecclesiastica pulchritudine & subtilitate complacatur, simul *verba* orationis, & *membra* sacrificiationis: *Verba*, quibus laudetur, extollatur & exhilaretur Deus, *Membra*, quibus honoretur, glorificetur, oblectetur, & iustificetur Deus: *Verba*, quibus corpus Ecclesiae & membra eius commendantur Deo, *Membra* quibus conciliantur Deo: *Verba*, quibus corpus Ecclesiae & membra eius eriguntur in Deum, *Membra*, quibus reficiuntur, nutriuntur, augentur, & secundum mysticam statutam perficiuntur in Deo: *Verba*, in quibus currit oratio *Pater noster*, cum aliis, praestantissimi lectio Evangelii, cum aliis, validissima consecratio sacramenti altaris, celeberrima *membra*, ubi verum corpus & verus sanguis Christi cum suis membris offeruntur Deo in sacrificium sanctificans, ubi etiam mysticum corpus Christi cum suis membris offertur Deo in sacrificium sanctificatum.

Et quis posset omnia magnalia huius venerabilis officii & operis Ecclesiastici ac sacerdotalis edicere?

Cum a item dicit Christus Jo. 14. *Parvulus*

ANNO
CHRISTI
1411.

tas spiritus & quem mittet Pater in nomine meo, illi vos docebit omnia: Quomodo igitur Christus per illum Spiritum, quem & ipse a patre misit discipulis, Jo. 15. non docuit discipulos suis temporibus illud ineffabile opus sacerdotale, opus scilicet missam? Et per consequens, si Christus secundum Evangelium docuit per Spiritum S. de opere missam, ipse secundum idem Evangelium ordinavit illud opus ineffabile.

Igitur hæresis est, quod non sit fundatum in Evangelio, quod Christus missam ordinaverit. Igitur &c.

ARTIC. VI.

Deus debet obedire diabolo.

Quamvis autem scribatur sic Josue 10. Tunc locutus est Josue Domino in die, qua tradidit Amorribanum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & luna contra vallem Ajalem. Steteruntque sol & luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est in libro justorum? Stetit itaque sol in medio caeli, & non festinavit occumbere spatio unius diei. Non fuit antea & postea tam longa dies, obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Israel.

Ex hoc textu adversarii dicunt: Si Deus obedivit voci hominis, quid repugnat, quod obediat diabolo? Et quia Deus non obediret diabolo, nisi deceret obedire Deum diabolo & per consequens nisi deberet: Igitur Deus debet obedire diabolo. Sed si hoc esset verum tunc omnino debebunt homines obedire diabolo, & voluntati ejus. Et cum non velit, nisi iniqua & injusta & perversa, propter omnimodam perversitatem suam, igitur homines debebunt obedire diabolo in iniquis injustis & perversis. Cum autem sit absurdum, eo, quod tunc contra Evangelium possit homo servire duobus dominis, obediendo Deo, sicut debet, & obediendo diabolo, sicut debet, juxta adversarium: Quanto incomparabiliter magis absurdum, quod Deus debet obedire diabolo.

De hoc autem, quod dicitur, *Stetit itaque sol &c. obediens Domino voci hominis*, potest intelligi: Sol stetit &c. obediens Domino, id est, faciente Domino obedire voci hominis. Sicut in simili dicit Apostolus Rom. 8. *Nam quid oramus, nescimus, ipse autem spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.* Postulat, id est, postulare facit.

Unde quia textus dicit sic: *Tunc locutus Josue Domino in die, qua tradidit Amorribanum in conspectu filiorum Israel, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon, ne movearis. &c.* Ubi juxta tenorem verborum Josue non Domino, sed soli ad obediendum præcepit: Et quia sol non potuit Josue in hoc obedire, nisi Deo divina sua potentia miraculose faciente, sicque locutus est Josue Domino petitorie, dixitque præceptorie soli: *Sol ne movearis: Et quia non potuit sol obedire nisi hoc Domino faciente: Stetit itaque sol in medio caeli &c. obediens Domino, id est, faciente obedire voci Josue (hominis).*

Et dato, quod Deus obedivit voci hominis, id est paruit potentia divina efficere, quod non sibi, sed soli præceptum fuit, ubi etiam non Deo, sed soli voce hominis præcipiebatur, ubi etiam Deus paruit, non ut subditus, sed faciens ut Dominus, potentia sua divina mira-

culose operans, quod soli mandabatur, faciens hoc miraculum Deus in testimonium justitiae servi sui Josue. Unde in terra dicitur: *Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Absit tamen absurdissimum verbum, ut Deus debeat obedire diabolo. Cum tunc Deus deberet parere, vel ut subditus, faciendo, quod diabolus sibi imperaret, vel deberet parere, ut Dominus, potentia sua miraculose faciendo, quod diabolus a se imperaret, sua perversa voluntate faciendo: Dico, eo modo, quo diabolus perversitate sua illud præciperet faciendum. Absit hoc a Deo simpliciter bono, quod acquiescat & consentiat in aliquo voluntati diaboli, in omnibus iniquis.*

Non obstante, quod Christus Deus permisit diabolo, circa se ipsum Christum in triplici tentatione, circa Job, circa ingressum in porcos, & ita de aliis, exercere suam impiam voluntatem. Unde, cum Marci 5. dicitur. *Et deprecabantur eum, scilicet Christum, spiritus scilicet immondi, dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et concessit eis Jesus statim; concessit, id est, permisit.* Etiam dicens, eis, *ite*, Matth. 9. Non voluntati impij ipsorum consentit. Consentiens enim & faciens pari pena peccandi sunt. Qui autem voluntati impij obedit, eidem obediendo consentit.

ARTIC. VII.

Nisi homo fuerit debite contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Iste articulus hæreticus est contra rationem veræ contritionis de peccatis, saltem mortalibus, conscientis, nondum confessis. Talis enim vera contritio requirit propositum satisfaciendi, non secundum proprium judicium & arbitrium, sed secundum arbitrium & judicium judicis Ecclesiastici, in foro conscientie loco Dei constituti, scilicet sacerdotis. Ad hoc autem judicium & arbitrium celebrandum requiritur exterior confessio. Igitur debita contritio non excludit exteriorem confessionem sacramentalem, sacerdoti faciendam, tanquam inutilem & superflua: sed eam exposulat, ut salutarem & necessariam, ad satisfaciendum, debitoque juris ordine, in judiciali foro conscientie, ubi sacerdos est iudex Ecclesiasticus, juxta ordinationem legislatoris Christi dicentis sacerdotibus: *Quorum remisistis peccata, remittantur eis, & quorum retinueritis, retenta erunt.* Jo. 20. Item. *Quicumque ligaveritis supra terram, erunt ligata & in caelis, & quicumque solveritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Matth. 18.

Item, iste articulus est dogma hæreticum contra vim sacramenti penitentiae. Nam si ad contritionem debitam est inutilis & superflua confessio exterior sacramentalis sacerdoti in foro conscientie, & quia debet fieri non sine tali, sed ad talem applicationem sacramenti penitentiae: igitur debita contritio excluderet post se applicationem sacramenti penitentiae, sicut inutilem & superflua. Quod est abominabilis hæresis, & minimum deceptoria. Tanta enim est vis & pretiositas sacramenti penitentiae, ut, si homo attritus & nondum contritus, accedit ad sacerdotem confitendo peccatum suum, & sacerdos absolvendo applicat sibi sacramentum penitentiae, & confusus non ponit ob-

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1511

com virtuti sacramenti penitentiae, ex virtute A
talia sacramenti consequitur gratiam contri-
tionis, quam alio non consequeretur. Saluta-
re igitur & securum est refugium transgresso-
ribus per exteriorem confessionem sacerdoti
confugere ad venerabile sacramentum peniten-
tiae. Ubi dum peccator non ponit obicem,
virtute sacramenti consequitur gratiam contri-
tionis, & alias vix in attritione maneret.

Item, per quodlibet mortale peccatum ho-
mo incurrit ad minimum excommunicationem
minorem, quae excludit a perceptione sacra-
mentorum Ecclesiae. Et per crimen haeresis &
per nonnulla alia incurrit excommunicationem
majorem, quae est separatio a communione
fidelium.

Sed dato, quod per debitam contritionem
peccator resuscitaretur a morte animae ad vi-
tam, adhuc tamen manent vincula minoris
excommunicationis vel majoris. Quarum sol-
utio reservatur a Deo suo sacerdoti, & ligatio,
ne potestas sacerdotalis ligandi & solvendi, re-
mittendi & tenendi peccata, id est vincula
peccatorum a Deo ordinata & tradita, con-
tempneretur, sed honoraretur. Quod clare si-
guratum (signatum) est. Quia cum Christus
ipsomet suscitaret Lazarum in sepulchro de
morte ad vitam sine adminiculo discipulorum,
eis tamen commisit solvere viventem Laza-
rum, adhuc secundum manus & pedes institis
ligatum.

Propter quod, sicut valde cautum est, li-
benter confugere per exteriorem confessionem
ad sacerdotem, ut per sacramentum peniten-
tiae, cui non ponit obicem, gratiam contri-
tionis consequatur, ubi alias habet gratiam
contritionis, quod illa virtute sacramenti sibi
augeatur: Sic valde cautum est, libenter per
exteriorem confessionem ad sacerdotem confu-
gere, ut per potestatem solvendi solvat vincu-
la minoris excommunicationis, si quam con-
traxit, etiam nescius. Delicta enim quis in-
telligat? Et si in nullis talibus vinculis est,
incertus autem est, per absolutionem certifi-
catur.

Articulus ergo hic septimus diabolicum &
haereticum dogma est, contra salutarem & E-
vangelicam Christi ordinationem. Qua ordina-
vit & dogmatizavit evangelice circa suscitatio-
nem Lazari, quod etiam debite contriti post
contritionem petant solvi a vinculis per sacer-
dotes, ut tactum est.

Item, dato, quod sicut sacerdotes veteris
legis non habuerunt potestatem mandandi le-
pram corporalem, sed habuerunt potestatem
sententiandi aliquem mundatum vel mundum
a lepra, cui sententiam standum erat, quod sic
sacerdotes novae legis haberent solum potesta-
tem sententiandi aliquem mundatum vel mun-
dum a lepra spirituali, & suis vinculis, cui
sententiam standum est ex ordinatione Dei di-
centis: *Qua solvatis etc. Et quorum remisit-
is etc.* Et non haberent potestatem mandan-
di a lepra spirituali: Quamvis in rei veritate
sacerdotes per applicationem sacramenti peni-
tentiae, ministerialiter, per applicationem virtu-
tis illius sacramenti, possint mundare, sicut
per applicationem ignis aliquis potest stramen
vel lignum incendere, non virtute sua, sed
virtute ignis. Dato tamen illo, & cum quis
locidit in peccatum mortale, redditur inhabi-
lis ad percipiendum sacramenta Ecclesiae, nec
quisquam in causa propria debet esse sui ipsius

judex, si liceat sibi post admissionem criminis
accedere ad sacramentum Ecclesiae, vel si de-
beat abstinere. Immo cum haec sit causa so-
lam Ecclesiastica, (Evangelica) igitur ad ju-
dicem Ecclesiasticum, ad sacerdotem scilicet
alium a se, debet recurrere, & illius senten-
tiam, si mundus vel immundus est, si liceat
sibi accedere vel non liceat, debet audire, &
illi stare.

Et huic salutari, catholicis, & Evangelicis
doctrinis contrariatur illud perversum dogma,
articulus hic septimus.

Item, iste articulus obviat salutari Decreto
sedis Apostolicae, & sanctae Dei Ecclesiae, *Omnis
utriusque sexus*. Ubi salubriter instituitur
& docetur, quod quilibet Christianus adultus
semel in anno proprio sacerdoti circa festum
paschae confiteatur. *De penis. & remiss.*

ARTIC. VIII.

*Si Papa sit praescius & malus, per consequens
membrum diaboli, non habet potestatem super
fideles ab aliquo sibi datam, nisi forte a Ca-
sare.*

Iste articulus ostenditur esse haereticus per
illa, quae contra quartum articulum dicta sunt.
Nonne Caiphas praescius & malus habuit po-
testatem pontificalem super fideles a Deo da-
tam, cum omnis potestas sit a Deo, *Rom. 13.*
Similiter & Judas Iscariot, cuius Episcopatum
accepit Mathias. Nonne Saul praescius & ma-
lus habuit potestatem Regiam a Deo sibi da-
tam super fideles? Quem David fidelis testa-
tur Christum Domini. Nonne Imperatores Ro-
mani tempore Christi & Apostolorum praes-
citi & mali, habuerunt potestatem imperatoriam
super fideles? Cum & Christus dixit: *Data quae
sunt Caesari Caesari, & quae sunt Dei Deo.* Et
ipsimet pro se & Petro, primo vicario suo su-
premo, dignatus est dare didrachma Regi se-
culari. Et Petrus & Paulus, & ceteri docue-
runt & praeceperunt fidelibus, obedire pote-
statibus Regum infidelium.

Et cum plenitudo potestatis Ecclesiastica vi-
carie loco Christi praesidendi Ecclesiae Dei in
terris, existens, a Deo sit non minus, non
gratia gratum faciens, sed donum gratis da-
tum: sicut, esse Apostolum, esse Prophetam,
Evangelistam, sunt dona gratis data, non gra-
tia gratum facientes, ut patet *1. Cor. 12. &
13.* Igitur illa plenitudo potestatis Ecclesiasti-
cae non habet in se vim excludendi per mo-
dum formae & habitus peccatum mortale,
cum sola gratia gratum faciens habeat in se
talem vim. Quomodo ergo non est possibile,
quod illa stet in Papa cum peccato mortali,
vel Papa existente praescito? Et quia talis ple-
nitude potestatis est major, quam potestas se-
cularis imperatoria, haeresis est quod sit a ta-
li Imperatore. Et secunda haeresis est, quod
non sit ab alio data, quam Imperatore tali
terreno, cum sit a Deo. *Rom. 13.*

Igitur haeretica est illa conditionalis: Si Pa-
pa est praescius & malus, & per consequens
membrum diaboli, non habet potestatem su-
per fideles ab aliquo sibi datam, nisi forte a
Caesare. Sicut enim super cathedram Moysi
sederunt Scribae & Pharisei, praesciti & mali,
& tamen quaecumque dixerunt & praeceperunt,
obediendum erat: sic secundum illud Evange-
lium

ANNO
CHRISTI
1511

95
ANNO
CHRISTI
1115.

lium possibile est, mahum & præsicutum sedere A
super cathedram Petri Apostolorum Principis,
qui erit Papa præsicutus & mahus, habens po-
tatem a Deo super fideles, cum Christus
Deus secundum Evangelium illud. præsicutat fi-
delibus, obedire suis præsicutis &c.

A R T I C. IX.

*Papst Urbanum VI. non est aliquis recipiendus in
Papam, sed vivendum est more Græco-
rum sub legibus propriis.*

Iste articulus est erroneus, dogmatizans,
quod post Urbanum VI. Christianus populus
non debeat sedem Apostolicam, & Romanam
Ecclesiam, ubi Papa est caput, & collegium
Cardinalium corpus illius Ecclesie, non debeat,
inquam, respicere per obedientiam. Cum ta-
men ibi vel nullibi alias super terram sint cla-
ves regni caelorum, Petro & collegio residuo-
rum Apostolorum & successoribus tradite. Ut
quæcumque solverint aut ligaverint super ter-
ram, sint secundum hoc remissa & retenta.

Vel si non sunt ibi tales validissimæ & ma-
ximæ claves caelorum regni in terris, dent ali-
bi, adversarii, hæretici, apertos, visibiles in
humanis clavigeros talium clavium. Et nequa-
quam dabunt, contra fidem omnium Christi
Ecclesiarum, in terris visibiliter in humanis
congregatarum. Quæ fides ex instinctu Spiritus
sancti tenet, claves illas semper fuisse & esse
in tali Romana Ecclesia, in corpore illo mys-
tico, quod manet in continuo unum & idem
in numero quoad formam mysticam & Eccle-
siasticam, a tempore Apostolorum usque in
præsens & deinceps. Perversus ergo est articu-
lus prædictus, quo populus Christianus induce-
retur ad inobedientiam respectu illius sedis &
illius Ecclesie Romanæ, & illarum clavium
regni caelorum.

Item, universitas ovium mysticarum Chri-
stiani populi, conversans visibiliter in humanis,
indiget & requirit in suis suppositis per or-
bem terrarum diffusis illuminari visibiliter in
humanis, informari, certificari, regi, dirigi,
& universaliter pasci, in universa & tota ma-
teria, & vita Catholica, Ecclesiastica, & Chri-
stiana. Et per consequens requirit & in-
diget aliquo certo & securo sibi refugio, visi-
bili in humanis, in quo sit sufficiens & abun-
dans principium formale illuminandi, dirigen-
di, certificandi &c. ipsam primam universita-
tem totam in universa materia & vita Eccle-
siastica, Catholica, & Christiana. Ad quod
etiam refugium recurrendum est de universis
partibus Christianitatis in difficilibus, & ambi-
guis, sicut Spiritus S. docet *Dent. 22.* Alias
infiniti seminarentur errores in Ecclesia Dei.
Ibi tres vel plures dicerent se congregatos in
nomine Christi, & sententiarent, unam par-
tem contradictionis tenendam. Et alii simili-
ter aliam. Vel illi unum contrarium, alii aliud
contrarium: Et tertii medium. Et hodie illi
sentirent hoc pro fide tenendum, cras alii a-
liud, juxta capita sua & seductionem diaboli.
Et nemo posset visibiliter in humanis, nec ha-
beret talia corrigere, & talibus occurrere ma-
lis, quæ sunt multo pejora, quam facta, la-
trocinia, adulteria & cetera secularia, in re-
gnis secularibus currentia.

Oportet ergo & secundum Scripturam sa-
cram *Dent. 17.* & secundum Evangelium, di-

cent *Matth. 5. Vos estis sal terra. Vos estis lux
mundi. Item: Quæcumque solveritis, & quæcum-
que ligaveritis, & quæcumque remiseritis peccata
&c. Item: Qui vos audit, me audit, qui vos
spernit, me spernit: Oportet inquam, secundum
scripturas tales, sapienter simul comportatas,
& secundum rationem, esse unam, certum &
securum refugium visibile in humanis, ad quod
universitas Christiani populi de universis mun-
di partibus habet recurrere secure, & respice-
re in difficilibus & ambiguis in fundamento fi-
dei, & in universa, & tota materia catholica
& Ecclesiastica. Et quid potius erat tale,
quam sedes Apostolica & Romana Ecclesia,
ubi Papa & collegium Cardinalium cathedram
Petri & aliorum tenent Apostolorum.*

Hoc autem tenet & credit universitas &
communitas Christiani populi, & omnes Ec-
clesie metropolitanæ, cathedrales, collegia-
tes &c.

Hoc etiam sententiatur Scriptura sacra *Mat-
th. 16.* ubi Christus a Petro & aliis Apostolis
querens sententiam veram de fundamento fi-
dei Christianæ, sententiis vanis hominum re-
jectis, querens, inquam, Christus ab eis: *Vos
autem quem me esse dicitis? Et respondens Pe-
trus, sicut capitalis definitor, ait: Tu es Chri-
stus Filius Dei vivi: Quæ sententia est fun-
damentum fidei, quam Christus approbavit,
dicens: Beatus es Simon bar-Jona &c. Cum ergo
querens a Petro & collegio aliorum Aposto-
lorum sententiam definitivam in fundamento
fidei, quam & approbavit, non ex carne &
sanguine, sed a Deo revelatam: Et quia Papa
& collegium Cardinalium sedent in cathedra
& auctoritate definiendi & sententiandi, in ca-
thedra dico Petri & collegii Apostolorum: Igi-
tur illa Romana Ecclesia est illud securum &
certum refugium visibile in humanis, de quo
dictum est.*

Et per consequens impius error est articulus
prædictus, qui suadet, quantum in eo est,
quod populus Christianus post Urbanum VI. non
curet sedem Apostolicam & Romanam Eccle-
siam, ubi Papa est caput, & collegium Car-
dinalium corpus: Sed quod vivant sub legibus
propriis more Græcorum. Qui ergo erunt le-
gislatores talium propriarum legum? Et qui
habebunt auctoritatem puniendi transgressores?
Nulli dabuntur, sed fiet in Ecclesia Dei con-
fusio supra modum &c.

A R T I C. X.

*Contra scripturam sacram est, quod vivi Eccle-
siastici habeant possessiones.*

Iste articulus est contra legem divinam.
Nam secundum legem divinam veteris
legis habebat 48. civitates cum suburbis suis,
Jo. 21. habebat omnes decimas Israelis in
possessionem, *Num. 18.* habebat sacrificia &
oblaciones Domini, primitias frumenti, vini,
& olei, lanarum partem ex tonsione ovium,
Dent. 18. Similiter possessio consecrata, ut a-
ger, animal, homo, sive quicquid talium fue-
rit, ad jus pertinet sacerdotum. *Levit. 22.* Nec
populus Christianus minus debet offerre Domi-
no sacrificia, oblaciones, consecrare agros, pos-
siones & similia, Domino dare decimas, quam
Judaica gens, sed magis. Nec clericatus nova
legis est minus idoneus habere sacrificia, obla-
ciones, decimas Domini, possessiones consecra-
tas,

ANNO
CHRISTI
1115.

ANNO
CHRISTI
1418.

tas, minus potens, minus sapiens, minus bonus administrare & dispensare, quam clericatus veteris legis, immo magis. Nam & Episcopum oportet esse hospitalem, & sui domui bene esse proposum, & similiter Diaconos filiis suis bene praeesse & suis domibus, dicit Apostolus 1. Tim. 3.

Nec est modicus honor Christi, postquam sua Ecclesia per bellam fortissimum gloriosorum martyrum, spatio quasi trecentorum annorum durans, mundum cum suis possessionibus & divitiis subjugavit & quietavit, quod tunc, sicut antea Christus & eius sacerdotes fuerunt humiles in ignominia, casti in angaria, pauperes in penuria, per trecentos fere annos illius belli cum mundo, quod sic certe illo laudabili novo modo, Episcopi & sacerdotes essent humiles in gloria, casti in deliciis, pauperes in divitiis, sicut & fuerunt sanctus Silvester, sanctus Gregorius, & plurimi alii sancti Papae, Episcopi & sacerdotes. Sic enim ad magnum honorem sancti Wenceslai martyris & Patroni nostri legitur, & canitur, quod ipse fuerit humilis in gloria, castus in deliciis, & pauper in divitiis. Est igitur articulus praedictus haereticus.

ARTIC. XI.

Nullus Prælatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat eum excommunicatum a Deo. Et qui sic excommunicat, sit haereticus ex hoc, vel excommunicatus.

Iste articulus haereticus nititur primo evertere ordinem Evangelicum.

Nam Evangelium non dicit Prælati in persona Apostolorum: *Quicumque prius sciveritis ligata in caelis, ligabitis super terram: Sed e converso dicit: Quicumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis.* Unde venerabilis Hugo de Sancto Victore parte 14. sententiam Petri non praecedit, sed subsequitur sententia caeli.

Secundo, iste articulus praetendit reprehendere Christum in auctorizando Prælatos de excommunicatione & in certificando. Nam ubi Christus quoad hoc dixit: *Quicumque super terram ligaveritis*, etiam excommunicatione, erunt ligata in caelis, debuit secundum illum errorem ad auctorizando & certificando Prælatos de activa eorum excommunicatione sic dixisse: *Quicumque prius sciveritis ligata in caelis, ligabitis super terram.*

Tertio, ille articulus imponit Christo quod ipse Prælatos Ecclesiae induceret in periculum haereticis, & excommunicationis passivae, ubi ipsi non, secundum verba hujus articuli, fulminarent excommunicationem, sed nude, ut auctorizati & certificati sunt per verba Christi dicentis: *Quicumque alligaveritis super terram, fulminarent excommunicationem in illos, quos reputarent excommunicandos secundum rectum iudicium Ecclesiasticum.*

Item, tunc secundum illum articulum Prælati, etiam facientes debitam suam totam diligentiam, essent insufficienter nimis & inefficaciter auctorizati & certificati de canonica & legitima excommunicatione excommunicatorum, per verba Christi, dicentis, auctoritative & certificative, Matth. 18. *Amn dico vobis: Quicumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis.* Patet autem consequentia. Nam Prælati, facientes suam totam debitam diligentiam,

de quocumque, per eos debito excommunicari, dicerent: Ego non habeo a Deo revelationem per internam inspirationem, nec per exterius signum, nec per explicatam de illo Scripturam Sacram, nec certam & securam rationem, vel alias undecumque manifestam securam probationem, quod Deus illum excommunicaverit excommunicatione majori, de qua est hic sermo: Non obstante etiam, quod ille meruerit tali excommunicatione excommunicari ex admissio per eum crimine mihi notorio & bene conscio, ut iudici Ecclesiastico. Quia si homo, iudex Ecclesiasticus, potest rationabiliter ex gratia vel causa rationabili ad tempus differre, cum poena excommunicationis, vel alia, legitime pro admissio crimine inferenda, vel potest eam rationabiliter non infligere, quanto magis Deus? Cum ergo Prælatus a Deo non sit certificatus aliquo praedictorum modorum circa quemcumque, qui etiam notorie ipsi iudici Prælato admisit crimen, pro quo sententia excommunicationis puniri deberet iuxta Evangelium, si Deus illum punivit sententia excommunicationis, vel poenam adhuc differt inferre, dato, per adversarium, quod Deus prius tempore excommunicat, quam Prælatus: Igitur secundum articulum praedictum Prælati nusquam deberent excommunicare aliquem, quem etiam sibi ipsis notorie scirent admisisse crimen poena excommunicationis puniendum.

Quis sic aliquem excommunicaret, nescientes, prius eum excommunicatum a Deo. Ubi ex hoc, secundum illum articulum, fierent haeretici vel excommunicati.

Articulus ergo ille est nimium haereticus contra verba Christi, quae sufficientissime auctorizant & certificant Prælatos, ut quoscumque Prælati per sententiam excommunicationis excommunicarint super terram, quod tales erunt excommunicati & in caelis, sic, quod in caelis approbabitur vim ligationis habere, sive iusta fuerit, sive iniusta. Sicut baptizatio in nomine Trinitatis a Sancta Trinitate approbatur vim mundationis habere, etiam si ebrius, adulter, vel homicida baptizet. Quia Christus ibi baptizat, & certificat. Similiter hic Christus excommunicat. Ergo nullum est periculum haereticis vel excommunicationis ipsis Prælati ex hoc, quod excommunicant aliquem, quem non prius sciunt excommunicatum a Deo. Et similiter in hoc, quod Christus non dicit: *Quicumque fuerint ligata in caelis, alligabitis & super terram*, sed e converso: *Quicumque ligabitis super terram, erunt ligata & in caelis*, certificat ipse Dominus, quod sententia excommunicationis Dei in caelis non praecedat temporaliter sententiam excommunicationis Prælati in terris, sed eam sequitur concomitanter. Nam nec simpliciter dicit Christus: *Quicumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis*, sed interponit conjunctionem &, dicendo, erunt ligata & in caelis. Expresse per hoc significans, quod ad sententiam excommunicationis Prælati in terris praecedentem subsequenter copulatur sententiam excommunicationis in caelis. Alias non daretur pertinens ratio, quare ita ponderose Christus per verbum erunt, de futuro, & per conjunctionem & dicit ad praecedens: *Erunt ligata & in caelis.*

Et plenum est ratione, quod sententiam excommunicationis in caelis non praecedat temporaliter sententiam excommunicationis Prælati in terris, sed quod eam sequatur concomitanter.

G

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

ter. Nam si sententia in cælis præcederet temporaliter sententiam in terris ipsius Prælati, tunc interim nec ipse excommunicatus, nec Prælati, nec alii in terris scirent de illa eis abscondita in cælis. Ad nihil ergo esset utilis illa interim sententia excommunicationis. Cum nec excommunicatus teneretur se secundum illam segregare a perceptione Sacramentorum & communione fidelium, nec alii tenerentur cum vitare. Cum nec divinitus nec humanitus constaret eis de illa sententia.

Oportet autem sententiam cæli subsequi concomitanter sententiam Prælati in terris. Nisi enim sententia in cælis approbaret vim alligationis sententiæ in terris, sententia in terris esset nulla & nullius valoris.

Sic itaque Christus per juramentum suum dicens Prælati Ecclesiæ: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis*, certificat ipse primo, quod sententia excommunicationis in cælis non præcedat temporaliter sententiam Prælati in terris, sed subsequatur concomitanter, in approbationem & confirmationem sententiæ Prælati. Certificat secundo, quod Prælati non habent prius scire, quod aliquis sit excommunicatus a Deo, antequam ipsum excommunicent. Tertio, autorizat & certificat Christus, ut quicumque a iudicibus suis Ecclesiasticis in foro Ecclesiæ per sententiam excommunicationis alligantur in terris, quod illi sint ligati quoad talem sententiam in cælis, si tales demeruerint illam pœnam, si non, & si sententia sit iusta, si iniusta. Alioquin esset nimia perplexitas Christi fidelibus circa excommunicationis sententiam, cum de uno sicut de alio quocumque verterent in incertum, & ponerent in dubium, si sententia iudicis illum ligat, vel non, & si debeant parere vel non, illi sententiæ. Veruntamen pœna excommunicationis iusto excommunicato non nocet: Sed dum eam patienter fert, non improbens sed humiliter approbens juramentum Christi, dicens: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, &c.* ad magnum meritum cedit illi. Sicut passio Christi iniustissime illata ad permaximum cessit meritum. Sed vix iudici, qui iniustam fert sententiam, & non servat diligentiam circa debitum ordinem juris & iudicii Ecclesiastici. Quarto, certificat Christus, quod Prælati ex hoc non sint hæretici vel excommunicati, quod aliquem excommunicant, quem non prius sciunt excommunicatum a Deo &c.

ARTIC. XII.

Prælati excommunicans clericum, qui appellavit ad Regem, & ad consilium regni, eo ipso traditor est Regis & regni.

Error & scandalum ipsius articuli sic patet. Nam clericus per Prælatum suum evocatus ad iudicium, coram se in foro Ecclesiastico, sub excommunicationis pœna tenetur stare in eodem foro coram illo Prælato sub eadem pœna, nisi clericus ille legitime appellaret ad iudicem superiorem. Nec licet tali clerico appellare a iudice & foro Ecclesiastico ad iudicem & forum temporale. Cum hoc esset appellare a majori ad minus. Sicut enim se habet spiritus ad corpus, & regio spiritus ad regionem corporis, sic proportionabiliter iudex Ecclesiasticus ad iudicem terrenum, & forum Ecclesiasticus ad temporale. Spiritus namque potestas

terrenam potestatem instituere habet, ut sit, & iudicare, si bona non fuerit. Sicut dicit venerabilis *Hugo de sancto Victore*, & sententiatur hoc idem *Alexander de Hales* & alii Doctores & sacri Canones. Et probant per illud 1. *Corinth. 2. Spiritus iudicat omnia, & ipse a nemine iudicatur*. Ubi igitur Prælati evocat clericum sub pœna excommunicationis ad iudicium in foro Ecclesiastico, & clericus contumaciter rebellat venire vel stare ad iudicium, & per indebitam & illicitam appellationem ad terrenum iudicem & forum secularem nititur colorare & defendere suam contumaciam, inobedientiam & rebellionem, ibi Prælati habet legitimam causam clericum sic appellentem excommunicandi. Error est ergo scandalosus, quod Prælati eo ipso sit traditor Regis & regni, quia clericum in tali causa ad consilium regni & Regem appellentem indebite & illicite, pro coloranda & defendenda sua inobedientia contumacia & rebellionem, excommunicat, legitimam pœnam ex legitima causa inferendo.

ARTIC. XIII.

Illi, qui dimittunt prædicare sive audire verbum Dei propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Christi habebuntur.

Iste articulus est scandalosus, qui iuxta materiam catholicam doctrinalem & regulativam habet principalem usitatum significationem & sententiam erroneam. Et in hoc est articulus erroneus. Principalis & usitatus sensus illius articuli est, quod illi indifferenter, quicumque fuerint, dimittunt prædicare vel audire verbum Dei propter excommunicationem hominum, in hoc vel ex hoc sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Christi habebuntur. Et in hoc sensu principali & usitato etiam apud simplices, qui cum in tali sensu acciperent, ubi eis pro dogmate scriberetur aut prædicaretur, in hoc certe sensu est ille articulus erroneus. Absit enim, quod fideles sacerdotes, propter prohibitionem Papæ vel Episcopi, sub pœna excommunicationis lata sententia seu legitima & rationabili causa factam, pro loco & tempore dimittentes prædicare verbum Dei, sint in hoc vel ex hoc habendi pro traditoribus Christi in die iudicii. Cum & illi magni prædicatores Paulus & Silas vetiti sunt a Spiritu S. loqui verbum in Asia. *Act. 16.*

Absit similiter, quod fideles laici propter similem prohibitionem pro tempore & loco, quando & ubi errores seminarentur, aut vehementis suspicio esset de seminatione colorata errorum & hæresium, dimittentes audire verbum Dei, essent in hoc & ex hoc excommunicati & habendi pro traditoribus Christi.

Alium sensum secundarium & sophisticum habet ille articulus, ut, posito casu, quod essent duo sacerdotes, Petrus & Paulus, qui essent prælati & excommunicati propter occultam hæresim, quam tenerent, & quod iidem propter excommunicationem ipsorum, quam timerent coram hominibus publice pati, dimitterent prædicare verbum Dei, tunc arguitur sic: In tali casu Petrus & Paulus sunt isti, qui dimittunt prædicare verbum propter excommunicationem hominum. Igitur illi, qui dimittunt prædicare verbum propter excommu-

nica-

ANNO
CHRISTI
1431.

nicationem hominum, sunt excommunicati, & Acipali ex usu communi verborum est ipse er-
in die iudicii traditores Christi habebuntur. roneus. Igitur, &c.

ANNO
CHRISTI
1431.

ARTIC. XIV.

*Licet alicui diacono vel presbytero predicare ver-
bum Dei absque auctoritate sedis Apo-
stolica, vel Episcopi Catholici.*

Consequencia est bona. Et antecedens est val-
de possibile, & forte verum non repugnans ali-
cui veritati catholica. Igitur & consequens.
Et similiter potest poni casus de *duobus*
laicis, quod tales essent praecitati & excommu-
nicati a iure, & propter apertam excommuni-
cationem (Episcoporum) ipsorum dimitterent
pro loco & tempore audire verbum Dei, tunc
potest argui, sicut argutum est de presbyteris.

Ubi iuxta tales casus & talia argumenta ar-
ticulus ille habet unum secundarium & sophis-
ticum sensum, illum scilicet, quod illi *qua-*
tuor, duo sacerdotes & duo laici, iuxta eatum
positum dimittere praedicare & audire verbum
Dei propter excommunicationem hominum, &
illi sunt excommunicati, & habebantur tradi-
tores Christi in die iudicii. Et talis sensus est
satis possibilis, non repugnans alicui veritati ca-
tholicae.

Verumtamen sicut casus ille vel alius positus
non ostendit veritatem illius articuli, etiam
quoad illum sensum secundarium & sophisti-
cum, sic non tollit, quin articulus ille sit er-
roneus in sensu suo principali ex communi usu
accepto. Nam secundum rectam regulam juris
verba ex communi usu sunt accipienda. Sed ne-
dum apud Theologos & fideles, sed etiam a-
pud Philosophos & gentiles, circa materiam
doctrinalem & regulativam verba affirmativa,
indefinite pro singularibus vel individuis rebus
prolata, ex communi usu accipiuntur indiffe-
renter, non plus pro uno, quam pro alio,
sed pro omnibus singularibus. Etiam verba
alia ex communi usu accipiuntur, non ut
praedicatum per accidens, sed per se convenit
subjecto.

Ergo ex communi usu principalis & verus
sensus verborum est ille: Illi indifferenter, qui-
cumque fuerint, qui dimittere praedicare vel
audire verbum Dei propter excommunicatio-
nem hominum, in hoc & secundum hoc sunt
excommunicati, & traditores Christi habebun-
tur in die iudicii. Et tunc sensus est impossi-
bilis, erroneus, veritati catholicae contrarius,
ut supra patuit. Non obstante, quod supradic-
tus secundarius sensus & sophisticus, non ex
communi usu circa materiam doctrinalem &
regulativam acceptus, sit possibilis non contra-
rius per se veritati catholicae. Nec talis sensus
secundarius & sophisticus excludit, quin arti-
culus ille in se sit scandalosus & scandalum.
Quia certe circa catholicam, doctrinalem &
regulativam materiam de dimissione pro loco
& tempore praedicationis vel auditionis verbi
Dei, propter legitimam sub poena excommuni-
cationis prohibitionem hominum Praelatorum,
est articulus in se dictum minus rectum, praebens
occasionem delinquendi. Igitur per defi-
nitionem scandali est ipse scandalum in se.
Quia in se sic prolatus & affirmatus in praedi-
catione, ubi solum verbum Dei deberet praedi-
care, praebere ipse occasionem simplicibus
credendi erronee: Quod quicumque sacerdotes
propter excommunicationem & prohibitionem
Praelatorum hominum dimittere praedicare ver-
bum Dei, & quicumque propter talem cam-
dem prohibitionem dimittere audire verbum
Dei, quod omnes tales in hoc & ex hoc es-
sent excommunicati & habendi in die iudicii
traditores Christi. Igitur articulus ille in se est
scandalosus, & scandalum, & in sensu suo prin-
cipali ex usu communi verborum est ipse er-
roneus. Igitur, &c.

Quamvis S. Paulus ad Galat. 1. dicat, *se*
Apostolum non ab hominibus, neque per hominem,
sed per Jesum Christum, & Deum Patrem: Di-
cat etiam ad Galat. 2. Mibi, qui videbantur
esse aliquid, nihil contulerunt, sed e contra, cum
vidissent, quod creditum esset mihi Evangelium
praeposui, sicut Petro circumcissionis. Qui enim ope-
ratus est Petro in Apostolatu circumcissionis, ope-
ratus est etiam mihi inter gentes. Et cum cognov-
issent gratiam, qua data est mihi, Jacobus, Ce-
phas & Joannes, qui videbantur columna esse,
dexteris dederunt mihi & Barnaba societatis, ut
nos inter gentes, illi autem in circumcissionem.
Tantum, ut pauperum memores essemus. Quod &
solicitus fui hoc ipsum facere. In quibus verbis
ostendit S. Paulus, se Apostolum missum praedi-
care Evangelium in gentibus, non a Petro,
vel Apostolo, vel Episcopo, puro homine, sed
Deo Patre & Christo, per se auctorizante gra-
tia praedicationis ipsum Paulum ad praedican-
dum absque ministeriali auctorizatione Petri vel
alterius puri hominis ibi cooperante: Verum-
tamen, quod ex communi usu verba praetentis
temporis sunt accipienda & referenda ad illud
praesens tempus, in quo ipsa verba sunt aut
dicuntur, & per consequens verba huius arti-
culi sunt referenda ad tempus nostrum modo
currentis, ad talem sensum, quod liceat tem-
poribus nostris alicui diacono vel presbytero praedi-
care verbum Dei absque auctoritate sedis A-
postolicae, vel Episcopi catholici. Et licet Chri-
stus posset talia verba verificare, sicut & simi-
lia verificare potuit, in primitiva Ecclesia tem-
pore maximorum post Christum praedicatorum:
Tamen, sicut Christus potuit ante bap-
tizationem in aqua dare aliquibus Spiritum S.
sicut & quibusdam fecit, sancta tamen & ra-
tionabili lege necessitavit homines, ut bap-
tizarentur in aqua, etiam si aliqui ante tale bap-
tisma accepissent Spiritum S. lavantem & mun-
dantem a culpa & poena. Quod clare patuit
Apost. 10. ubi S. Petrus quibusdam respondit,
dicens: *Num quis aquam his prohibere potest, ut*
non baptizentur hi, qui Spiritum S. acceperunt,
sicut & nos? & misit eos baptizari in nomine
Jesu Christi. Ecce quod illi iam Spiritum S.
acceperant, loquentes linguis & magnificantes
Deum, & tamen ex salutari lege Christi ne-
cessitabantur de post in aqua baptizari. Sicut
enim Deus in creatione mundi instituit, aquam
esse tanquam matrem, ex qua per generatio-
nem naturalem exirent natatilia, reptilia, &
volatilia animalia terrena: Sic Christus in re-
creatione mundi sanctificavit aquam esse tan-
quam matrem, ex qua per generationem spiri-
tualem exirent animalia caelestia, ad imagi-
nem & similitudinem Dei per gratiam gratum
facientem formata.

Sed respondendo, Licet in primitiva Eccle-
sia Christus per se absque auctorizatione Petri
vel alterius puri hominis auctorizaverit ad e-
vangelizandum illum praedictum praedictorem
Paulum, ipse tamen Christus consimiliter, si-
cut de baptismo iam dictum est, per Spiritum
S. &

ANNO
CHRISTI
1413.ANNO
CHRISTI
1413.

S. & per Ecclesiam suam sanctam & sedem Apostolicam legitime & salubriter necessitavit, & limitavit, quod nulli diacono aut presbytero liceat predicare verbum Dei absque auctoritate sedis Apostolicæ, vel Episcopi catholici. Nam in capitulo, *Cum ex injuncto*, & in capitulo, *Excommunicatus*, Libro quinto, sub excommunicationis pena mandatur, quod nullus presumat predicare absque auctoritate, a sede Apostolica, vel Episcopo loci suscepta. Sic enim scribitur: *Cum igitur ordo decessorum, id est predicatorum, sit quasi precipuus in Ecclesia, non debet sibi quisquam indifferenter predicandi officium usurpare. Nam secundum Apostolum, quomodo predicabunt, nisi mittantur? Et veritas ipsa præcipit Apostolus dicens: Rogate Dominum in messis, ut mittat operarios, id est predcatores, in messem suam. Sed quis nonnulli, sub specie pietatis virtutem ejus, juxta quod ait Apostolus, abnegantes, auctoritatem sibi vendicant predicandi, omnes, qui prohibiti sunt, vel non missi sunt, si præter auctoritatem, ab Apostolica sede vel catholico Episcopo loci susceptam, publice vel private predicationis officium usurpare presumpserint, excommunicationis vinculo inodentur, & nisi quanto citius respuerint, alia competenti pena pieclantur. Ecce ista Constitutio a tempore Innocentii III. usque hodie per sanctam Romanam Ecclesiam tenita est firmiter, & tenetur pro rationabili, justa, & sancta.*

Sed quis, nisi infidelis, diceret, sanctam Romanam Ecclesiam per tot annorum spatia usque hodie errasse, irrationabile pro rationabili, injustum pro justo, execrabile pro sancto tenendo, asserendo, & per patentem scripturam textus Decretalium per omnes Ecclesias cathedrales, & universam Ecclesiam diffusam dogmatizando. Item, a tempore illo usque hodie non est repertus aliquis sanctus aut fidelis, & probatus Doctor Ecclesiasticus, qui huic Constitutioni tanquam minus rationabili vel minus justæ fuisset ausus contradicere. Cum autem Constitutio illa a tempore illo usque hodie fere ad ducentos annos fuit & est tenita per sanctam Romanam & universalem Ecclesiam pro rationabili, justa, & sancta, & pro tali dogmatizata: Si Constitutio illa fuisset & esset irrationabilis & injusta, tunc dogmatizatio illa fuisset infidelis & erronea in universa Ecclesia per tot annorum spatia. Quomodo ergo per ista spatia portæ inferi non prevaluissent contra Ecclesiam Christi in terris, cum publice & sine reprehensione per ista tempora cucerisset in tota Ecclesia tale dogma infidele & erroneum, nullo fideli doctore & Ecclesiastico, de hæresi vel errore pernicioso insuspecto, in contrarium se ponente, nec ipsa universali Ecclesia, nec aliqua Ecclesia metropolitana vel cathedrali? Quæ sunt inconvenientia.

Sancta igitur & justa & rationabilis & salutaris est illa Constitutio, & per consequens articulus præfens illi contrarius est erroneus & scandalosus. Erroneus, quia illi catholice Constitutioni & assertioni contradicit. Scandalosus vero, quia dictum minus rectum, præbens occasionem delinquendi. Quia præbens occasionem erronee credendi simplicibus, quod scilicet cum Papa vel Episcopo sub pena excommunicationis prohiberent rationabiliter sacerdotibus, prætendentibus speciem pietatis & profectum populi, quibus populus est secundum famam popularem affectus, ne prædicarent pro loco & tempore, vel simpliciter, quod talibus

sacerdotibus etiam sine auctoritate sedis Apostolicæ & Episcopi loci, immo & contra illorum prohibitionem, predicare verbum Dei non licet, sed expedit. Quia simplices dicent, tales missos interna missione Spiritus S. Propter hoc dicit Innocentius supra: *Quod si aliquis argute dixerit, se missum interno missione, quæ longe nobilior est missione exteriori, sicut divina missio, missione humana, responderet inquam Innocentius, quod talis probet & ostendat hoc efficaciter apertis miraculis, vel per Scripturam sacram sibi singulare ad hoc testimonium reddentem.* Primum fecit Moyses, qui in testimonium sui missionis virgam convertit in colubrum, & iterum virgam reformavit, colubrum in virgam convertendo. Secundum fecit Johannes Baptista, qui in testimonium sui missionis protulit de se scripturam, dicens: *Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini, sicut Isaias prophetavit.* Sic & talis, qui dicit, se missum interna missione, probare debet altero illorum modorum, coram sede Apostolica aut Episcopo loci. Et ubi probaret hoc clare, haberet consensum sedis Apostolicæ vel Episcopi loci, & sic auctoritate a sede Apostolica, vel Episcopo catholico suscepta, licite prædicaret. Quod si non probaverit, nec auctoritatem a sede Apostolica vel Episcopo loci ad prædicandum habuerit, sancte & rationabiliter per censuram Ecclesiasticam est prohibendus vel puniendus; alioquin quilibet hæreticus diaconus vel presbyter diceret, se interna missione missum ad suam hæresim prædicandam. Et Spiritus S. rector Ecclesiam contra illud dogma erroneum & scandalosum, utpote quod licet alicui diacono vel sacerdoti prædicare absque auctoritate sedis Apostolicæ, sic providit, ut etiam de Paulo & Barnaba diceret hominibus: *Segregate mihi Barnabam & Paulum in opus, ad quod assumpsit eos, scilicet in opus predicationis. Act. 13. Et ipse Paulus ad Galat. 1. fateatur, se post annos tres a sua conversione venisse Jerusalem, videre Petrum, & mansisse cum eo diebus quindecim. Non dicit Paulus, se venisse Jerusalem videre Mariam matrem Dei, sed Petrum. Quod non in illa, sed in Petro erat plenitudo Ecclesiasticæ potestatis auctoritatis capitalis & fontalis super terram.*

Quod si forte dicerent adversarii, quod in consecratione diaconi & sacerdotis dicitur: *Ita in orbem universum & predicato &c.* Igitur ibi mittuntur, & talis missio sufficit. Respondetur, quod illa verba dicuntur in vim consecrationis, & repetuntur, non in vim præceptionis, præcipiendo universis diaconis, & sacerdotibus, quod irent ad prædicandum in universum orbem. Unde, si ibi quilibet diaconus aut sacerdos consecratus sufficienter mitteretur in universum orbem, tunc cuilibet tali liceret prædicare, quando vellet, & ubicumque vellet, & haberet ad hoc jus ex illa missione. Ex hoc autem fierent infinitæ perturbationes & confusiones in Ecclesia Dei. Nam si quilibet haberet sufficienter jus & licentiam prædicandi, ubicumque vellet, & quando vellet, tunc uno volente prædicare in loco & in uno tempore, alius superveniret, immo tertius, quartus &c. dicens: *Ego habeo sufficientem jus, & licitum est mihi; Ego volo nunc et hic prædicare.* Et ita diceret quicumque de quocumque loco et tempore, et nullus haberet aliquem talem ab eo, ad quod haberet plenum jus et sufficientiam

ANNO
CHRISTI
1515.

tiam licentia, repellere. Eos quia inuano-
rabili esse illa confusio & perturbatio, absque
eo, quod etiam sine confirmatione erroris &
hereses seminarentur per tales predicationes.
Erroneus est igitur & scandalosus articulus pro-
ditus. Igitur &c.

ARTIC. XV.

*Nullus est Dominus civilis, nullus est prelatus,
nullus est Episcopus, dum est in pec-
cato mortali.*

Ille articulus est hereticus, sicut patet ex
his que dicta sunt contra quartum articulum.
Sunt enim sicut Rex & Dominus civilis, &
Caiphas Pontifex, & Scriba & Pharisei prela-
ti, & Judas Episcopus, cum fuerint in pecca-
to mortali. Igitur &c.

ARTIC. XVI.

*Domini temporales possunt ad arbitrium suum au-
ferre bona temporalia ab Ecclesia, possessionis
habitualiter delinquentibus, id est, ex habitu,
non solo actu delinquentibus.*

Ut autem clarius intelligi possit, quomodo
scriptura S. cum sensu suo huic heretico er-
rori contrarietur, presupponendum est ad pre-
sens, quod, sicut Dominus Deus dignatur hic
in terris habere regnum suum Ecclesiasticum,
quod ipse vocat regnum celorum *Matth. 23.*
& *25.* cujus ipse quodam spiritali, sed ines-
tabili modo dicitur Rex, qualiter non est, nec
dicitur Rex infidelium paganorum: ita ipse
confimili speciali quodam modo dignatur ha-
bere pro tali regno pro necessitate & corona
talis regni quaedam temporalia bona, per con-
secrationem & sanctificationem proportionabili-
ter sublata super alia temporalia non conse-
crata, sicut illud regnum suum Ecclesiasticum
sibi consecratum super alia regna non Eccle-
siastica est dignificatum. Et illa bona conse-
crata, que dicuntur *bona Ecclesie*, sunt hic
specialiter bona Dei, bona regalia illius Re-
gis magni, sunt bona divini juris illius summi
Domini.

Sacrilegium igitur est subtrahere talia bona
Ecclesiastica illi Domino, & suo divino juri,
auferendo ea ab Ecclesia.

Consecrantur autem & sanctificantur talia
bona temporalia Domino, institutione, posses-
sione, per verbum Dei principaliter, adive,
& per orationem Ecclesie ministerialiter, im-
petrative. Sicut in simili dicit Apostolus de
sanctificatione cibi per verbum & orationem *1.*
Tim. 4.

Secundum hoc patet ergo manifeste, quod
error predictus obviat directe Sacre Scripturę.
Nam *Levit. ultimo dicitur: Omne quod Domino
consecratur, sive homo fuerit, sive animal, sive
aper, non vendentur, nec redimi poterit quicquid
fuerit semel consecratum, sanctum sanctorum erit
Domino, & omnis oblatio, qua offertur, non vi-
dimetur, sed morte morietur.* Et in eodem ca-
pitulo dicitur post alia: *Possessio consecrata ad
jus pertinet sacerdotum.*

Quia igitur bona temporalia Ecclesie sunt
sanctificata Domino, minus possunt temporales
Domini talia ad arbitrium suum auferre ab Ec-
clesia, clero delincente, quam rustici possent

Ad arbitrium suum auferre bona regalia a co-
rona terroni regni, ministris ipsius Regis delin-
quentibus. Christus enim Dominus Deus est
Rex, habens regnum Ecclesiasticum, ut dictum
est, super terram, ad cuius regni coronam per-
tinent bona temporalia Domino consecrata.
Propter quod Domini temporales non possunt
iuxta arbitrium suum illa auferre ab Ecclesia,
etiam delinquentibus ministris illius Regis, pu-
ta clericis. Alias liceret illis temporalibus Do-
minis subtrahere illa Domino Deo, & suo di-
vino juri. Quod est absurdum. Et cum servi
talis Domini, scilicet clerici, sunt officiales &
ministri Ecclesiastici in illo regno, possessio
consecrata pertinet ad jus talium, scilicet sa-
cerdotum, & non pertinet ad jus temporalium
Dominoorum. Quia tales non sunt ministri &
officiales Ecclesiastici, ut patet *2. Paral. 26.*
ubi *Ozias Rex Judę*, cum volebat in sanctua-
rio adolere incensum, tenens in manu sua thu-
ribulum, orta est lepra in fronte ejus, coram
sacerdotibus. Qui hoc videntes festinanter eum
expulerunt. Qui etiam eidem Regi ante dixe-
runt: *Non est officii tui, Ozias, adolere incensum,
sed sacerdotum.*

Quia igitur temporales Domini non sunt il-
lius magni Regis ministri & officiales Eccle-
siastici, sed temporales: Non ad jus eorum
pertinet consecrata possessio bonorum tempora-
lium Ecclesie, sed ad jus sacerdotum. Et per
consequens administratio ac dispensatio talium
bonorum temporalium Ecclesie sue, ad offi-
ciales & ministros Ecclesiasticos pertinet, non
ad Dominos temporales.

Propterea etiam sicut potestas regalis terre-
na non habet *judicare* potestatem sacerdotalem
Ecclesiasticam, sed e contra: Sicut corpus non
est institutum dirigere spiritum, sed e contra:
sic bona temporalia Ecclesie sacerdotalia &
Ecclesiastica non habent subservire bonis tem-
poralibus, regalibus, terrenis, sed potius e
converso.

Item, talis est *differentia possessionis consecra-
te ad possessionem non consecratam*, qualis est
vatis consecrati officium & ministerium divi-
num & Ecclesiasticum in eo peragendum ad
vas non consecratum. Licet enim vas non
consecratum possit pertinere ad jus Domini
temporalis ad bibendum & comedendum ex
eo: non tamen vas consecratum. Unde *Bal-
thasar Rex Babylonis* eadem peste interfectus
est, & a Daniele graviter precorrectus, ipso
Daniele sibi dicente inter alia pro una causa:
*Quia vasa Domini allata sunt coram te, & tu
& optimates tui & uxores & concubine tue vi-
num bibistis in eis, ut ex historia patet Dan.
5.* Sic possessio non consecrata ad jus Domi-
ni temporalis pertinere potest, non autem con-
secrata.

Præterea Petrus, universalis & mansuetus
Pastor Ecclesie & ovium Christi, dum alios
peccatores infirmos umbra sua sanaret, Ana-
niam & Saphiram conjuges & sanos vocis fla-
tu extinxit & interfecit, qui vendito agro frau-
daverant de pretio agris partem pro toto pre-
tium mentiendo ad pedes Apostolorum ponentes.
Ubi inter alia Petrus dixit: *Anania, non
es mentitus hominibus, sed Deo.* Et Saphira:
*Quid concepit vobis mentiri spiritui Domini?
Quibus vicissim auditis expirarunt, sicut patet
Act. 5.*

In qua historia ostenditur primo, quod bona
temporalia Ecclesiastica sunt bona Dei et non
bo.

ANNO
CHRISTI
1515.

ANNO
CHRISTI
1915.

hominum, quomodo Ananias & Saphira memi-
ti sunt Deo, & non hominibus.

Secundo, quod qui fraudat de bonis Ecclesia-
sticis, injuriatur Deo & non hominibus, ite-
rum eo modo, quo Ananias & Saphira Deo
& non hominibus memiti sunt.

Tertio, patet ex isto scdo, quam gravis est
culpa fraudare de bonis Ecclesie, & quam gra-
vem iram Dei fraudantes incurrant.

ARTIC. XVII.

Populares possunt ad suum arbitrium dominos de-
linquentes corrigere.

Contra istam heresim est, quod scribitur
1. Reg. 24. Surrexit David, & percussit oram
chlamidis Saul gladio, post hoc percussit cor suum
David, eo quod abscessisset oram chlamidis Saul,
dixitque ad viros suos: propitius sit mihi Domi-
nus, ne faciamus hanc rem Domino meo, Christo
Domino, ut mittam manum meam in eum, qui
Christus Domini est. Et infra: Propitius sit mi-
hi Dominus, ut non mittam manum meam in
Christum Domini. Et confregit David viros suos
sermonibus istis, & non permisit eos, ut con-
jurerent in Saul. Et notorium est, quod Saul
iniquissime persequabatur David & servos suos,
graviter valde contra Deum & proximum de-
linquens.

Item, 1. Reg. 26. dixit David Abisai: Ne
interficias eum, scilicet Saulem. Quis enim ex-
tendet manum suam in Christum Domini, & in-
nocens erit? Et dixit David: Vivit Dominus
&c. propitius sit mihi Dominus, ne extendam ma-
num meam in Christum.

Item, contra hanc heresim est sententia
Christi, Matth. 26. dicentis: Omnes, qui acce-
perint gladium, gladio peribunt. Cum ergo po-
pulares non habeant gladium super Reges, Prin-
cipes, & Dominos suos, sed e contra: Et quia
hoc possumus, quod jure & licite possumus:
Non possunt ergo populares ad arbitrium suum
corrigere Dominos delinquentes, sed ubi hoc
attentarent, acciperent gladium, ut usurparent si-
bi potestatem correctivam & punitivam in Do-
minos potestate tali superiores. Gladio etiam
perirent, quia peccarent mortaliter in tali usur-
patione iniqua alienae potestatis, & correctio-
nis. Unde & gladio divini sententiae more-
rentur in anima, & rei fierent secundum mor-
tis aeternae.

Item, cum Apostolus Paulus dicat Rom. 13.
Omnia potestates submissioribus submissa
sunt. Et ad Ephes. 6. Servi, obedite Dominis car-
nalibus cum omni timore & tremore, in simpli-
citate cordis vestri, non ad oculum servientes,
quasi hominibus placeatis, sed ut servi Christi,
facientes voluntatem Dei ex animo. Et ad Co-
loss. 3. Servi, obedite per omnia Dominis carna-
libus, non ad oculum servientes, quasi hominibus
placantes, in simplicitate cordis timentes Deum.
Et Petrus Princeps Apostolorum 1. Pet. 2. di-
cit: Subjetti estote omni humanae creaturae propter
Deum, sicut Regi tanquam excellenti, sicut duci-
bus tanquam a eo missis ad vindictam malefi-
corum, laudem vero bonorum. Et infra, Deum
timete, Regem honorificate. Servi, subditi estote
in omni timore Domini, non tantum bonis &
modestis, sed etiam dyabolis.

Hec ergo & alia ostendunt, esse errorem
haereticum, quod populares possunt ad arbitrium
suum Dominos delinquentes corrigere.

Quomodo enim Ecclesia profana, existens ro-
gnu. calorum in terris, in quo est composi-
tio ex corpore & capite illius regni super ter-
ram, cujus etiam Ecclesia de per se sunt claves
Papales, Petro & successoribus tradita, ac alia
claves inferiores, Petro vero & aliarum perso-
narum papalium sunt de per accidens claves il-
las supremas, semper super terram remanentes
in regno illo, cum Christus Petro dixit: Do-
bo tibi claves Regni calorum, insinuans, quod
illa claves de per se sunt illius regni, de per ac-
cidens autem Petri capitis illius regni: De per
accidens, quoad personam suam. Licet, in-
quam, Ecclesia, propterea, quia de per se il-
las supremas claves & omnes inferiores habeat
per se, persona autem Papi non de per se,
sed de per accidens, & sic longe inferior quam
Ecclesia easdem papales claves habeat, possit ip-
sa Ecclesia personam Pape in casu haereticis depo-
nere, degradare, seculari brachio tradere, & si-
militer Imperium personam Imperatoris, tam
enormiter delinquentem, possit deponere &
aliis poenis corrigere, & similiter regnum per-
sonam Regis, ducatus personam Ducis &c. Ab-
sit tamen, quod populares, qui respectu Domi-
norum habent subditi & non principari, tales
principatu consiliativo, & judicativa potestate
cognoscendi & definiendi, taceo tunc, quod
proprio arbitrio, Dominos delinquentes corrige-
re possint, posse licite. Quod solam esse posse,
si ita loqui possumus.

ARTIC. XVIII.

Decima sunt pura Eleemosyna, & parochiani pos-
sunt propter peccata suorum Praelatorum ad
libitum suum eas auferre.

Quamvis autem genus humanum, quod erat
drachma decima perdita, & quod reducendum
est in patriam caelestem, sicut decima pars ad-
dita ad novem choros Angelorum, debeat pro-
inde secundum ejus divinum jus decimare in re-
gno ejus Ecclesiastico super terram, ut, talis
decima pars cedat ad sortem Domini, & per-
tineat ad jus sacerdotum, de sorte Domini
existentium, eo quod Dominus ipse est haer-
editas eorum, Deuter. 18. & similiter Num. 18.
ubi dixit Dominus ad Aaron: Ego pars & ha-
reditas tua in medio filiorum Israel, Filiis au-
tem Levi dedi omnes possessiones in decimas, in
possessionem &c. Articulus tamen haereticus pra-
scriptus ordinationem Dei hanc legitimam &
oratione plenam ultitur exterminare.

Quapropter ad ostendendum, esse ordinatio-
nem illam Dei legitimam, & ad confutandam
praedictam heresim, aliqua Scripturae loca de
multis commemorabimus.

Levit. ultimo dicit: Omnes decima terra, s-
unt de frugibus, sicut de panis arborum, Domini
sunt, & illi sanctificantur. Item Levit. 22. De-
cimas tuas & primitias non tardabis offerre. Item
Gen. 14. Abraham ex omnibus dedit decimas Re-
gi Salem, qui erat sacerdos Dei altissimi, & be-
nedixit Abraba. Item Num. 18. ut prius ta-
ctum est: Filiis Levi omnes decimas Israelis da-
di in possessionem pro ministerio, quo serviunt mi-
hi in tabernaculo foederis. Et infra: Praecipe Le-
vitis, atque denuntia: Cum acciperitis a filiis
Israel decimas, quas dedi vobis, primitias earum
offerre Domino decimam partem decimae, ut re-
putetur vobis in oblationem primitiarum. Et in-
fra

ANNO
CHRISTI
1915.

ANNO
CHRISTI
1515ANNO
CHRISTI
1515

fra: Omnia, que offeratis ex decimis & in denario & mas, & ceteras Ecclesie possessiones, quod decime
 Domini separabitis, optima & electa erunt, di-
 casque ad eos, scilicet filios Levi, s. proclara &
 meliora quaque obtuleritis ex decimis, reputabi-
 tur vobis, quasi de horreo & torculari primitias
 dederitis. Et comedetis eas in omnibus locis ve-
 stris tam vos, quam familia vestra, quia pre-
 tium est pro ministerio, quo servitis in tabernaculo
 testimonii. Item, Mal. 3. Inferte omnem deci-
 mam in horreum meum, ut sit cibus in domo
 mea, & probate me super hoc, dicit Dominus,
 si non aperuero vobis catarrhas caeli, & effuderò
 vobis benedictionem usque ad abundantiam, & in-
 crepabo pro vobis decurantem, & non corrumpet
 fructum terre vestrae, nec erit sterilis vinus in
 agro dicit Dominus exercituum. Item, ad Hebr. 7.
 Ex quidem de filiis Levi: Sacerdotium acci-
 pientes mandatum habens decimas sumere a popu-
 lo secundum legem, id est a fratribus suis. Mat-
 th. 23. Va vobis, scribae & Pharisei, hypocri-
 ta, qui decimatis mentham, & anethum & cy-
 minum, & linqvitis quae graviora sunt legis, ju-
 dicialium & misericordiam, & fidem. Hoc oportuit
 facere, & illa non omittere.

Ex his & aliis clare patet, quod decime sunt
 divini juris, sint oblationes Deo sanctificatae,
 non ad libitum hominum, sed ex praecepto
 & lege divina, ad jus & possessionem cleri
 pertinentes per mandatum Dei, a manu &
 potestate laicali separata in usus & necessaria
 cleri.

Sunt itaque decime oblationes, quae secundum
 legem divinam sunt ad honorem Deo offeren-
 dae, & sorti sui, puta clero, non ut indigen-
 tiori & abjectiori, sed ut majori ac digniori
 in hac parte tribuenda, ut possessio ejus sibi
 debita, iuste & divini juris titulo, & ut pre-
 tium iustum pro ministerio in sanctuario Do-
 mini.

Sed quis, nisi insensatus, diceret, quod pa-
 ra elemosina, alicui data, ut elemosinario,
 esset ejus iustum pretium? Pro ministerio?
 Deberetur sibi, ut possessio ejus, iusto juris
 titulo? Daretur ei ut majori ac digniori? Da-
 retur in sua quantitate, & mensura? Non ad
 libitum hominum, sed sub poena mortis aeternae,
 ad praeceptum Dei, & secundum legem divi-
 nam? Quis denique diceret, quod licitum est
 ei, cui iusto titulo debetur in possessionem,
 auferre?

Nec populus Christianus tenetur minus deci-
 mas Deo, quam Judaicus, sed magis. Nec
 clerus nova legis est magis extraneus, sed po-
 tius magis idoneus habere decimas Dei in pos-
 sessionem iusto titulo & in pretium, quam cle-
 rus veteris legis.

Nihil ergo erroneum est contra Scripturam
 sacram credere, quod decime sunt pars ele-
 mosynae, & quod manus laicalia sacrilegium
 non committeret, dum illas divino juri subtra-
 heret, & sorti Dei, puta clero auferret, etiam
 dum clerus contra Deum & contra manum lai-
 calem peccaret. Non enim sacerdos ex hoc,
 quod sic peccaret, cadit a jure decimarum,
 sicut nec Rex, nec baro, nec miles, sic pec-
 cans cadit a jure tributorum, sicut supra pe-
 tet contra articulum quintum decimum.

Hanc etiam haeresim expresse confutat vete-
 rabilis Hugo de sacramentis lib. 2. parte 9. sic
 loquens: Decimas quomodo auferre aut reti-
 nere sine sacrilegii culpa non possunt, nisi si soli,
 ad quorum sustentationem divina ordinatio con-
 stituta sunt. Hoc ergo differentia est inter deci-

mas, & ceteras Ecclesie possessiones, quod decime
 ex institutione & possessione ad sacra pertinent,
 cetera autem possessiones Ecclesie ad sacra perti-
 nent sola possessione. Alia ergo possessiones Ecclesie
 ad alienas possessiones sine commutatione rationabi-
 li transferri non possunt. Decime autem ab alie-
 nis omnino possidendi non possunt. Illa ergo non
 possunt auferri, ista transferri. In illis sacrile-
 gium est si auferantur, in istis si transferantur.
 Hinc ille. Igitur &c.

ARTIC. XIX.

Speciales orationes applicatae uni personae per Pra-
 lates, vel religiosos, non plus eidem proficiunt,
 quam generales ceteris paribus.

Contra istum articulum haereticum sunt plu-
 res scripturae, & aliquas de multis hic indu-
 cemus. Nam Levit. 4. docetur, quod pro pec-
 cato sacerdotis specialis fiat oblatio, pro peccato
 populi per ignorantiam fiat specialis oblatio. Et
 semper exponitur, qualis oblatio. Et ibi addi-
 tur: Et rogante pro eis sacerdote propitius erit
 eis Dominus. Pro peccato principis per ignoran-
 tiam fiat specialis oblatio. Et semper exponitur
 ibi qualis oblatio, & additur ibi: Rogabitque
 scilicet sacerdos pro eo, puta Principe, & pro
 peccato ejus, & dimittetur ei. Pro peccato a-
 nimae communis de populo terrae, &c. & ad-
 dicitur: Rogabitque pro eo sacerdos, & pro pec-
 cato illius, & dimittetur ei. Item, Levit. 5. post
 alia similia sic scribitur: Anima, quae peccave-
 rit, & contempto Domino negotiorum depositum pro-
 ximo suo, quod fidei ejus creditum fuerat, vel
 ut aliquid extorsit, aut calumniam fecerit, si-
 ve rem perditam invenerit, & inficiens insuper
 pejeraverit, & quodlibet aliud e talibus fecerit,
 in quibus peccare solent homines, convictus deli-
 cti reddet omnia, quae per fraudem voluerit obti-
 nere, integra, & quintam insuper partem reddat
 Domino, cui datum intulerat. Pro peccato au-
 tem suo offerat arietem immaculatum de grege,
 & dabit eum sacerdoti juxta estimationem mon-
 stramque delicti, qui rogabit pro eo coram Do-
 mino, & dimittetur illi pro singulis, quae facien-
 do peccavit.

Ecce hic lege divina praecipitur, quod vi-
 personae speciales applicentur per sacerdotem
 orationes. Quae nisi plus eidem proficiunt, quam
 generales, ceteris paribus, in vanum superflue
 orarent secundum illum articulum. Et per con-
 sequens nocive hoc fieret.

Et similiter specialis oblatio alia pro princi-
 pe, & peccato ejus, pro sacerdote alia, pro
 communi anima de populo alia, similiter no-
 cive fierent. Directe est hoc contra veritatem
 textus allegati. Igitur haeresis est articulus pra-
 dictus.

Item, similiter dicit Apostolus 1. Timoth. 2.
 Obsecro igitur, primum omnium fieri obsecratio-
 nes, orationes, postulaciones, gratiarum actiones,
 pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omni-
 bus, qui in sublimitate sunt, ut quietam & tran-
 quillam vitam agamus in omni pietate & casti-
 tate. Hoc enim bonum est, & acceptabile coram
 Deo Salvatore nostro, qui omnes homines vult
 salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.
 Item, Jacobi ultimo. Infirmatur quis in vobis?
 Inducat presbyterus Ecclesiae, & orans super eum
 ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio
 fidei salvabit infirmum & alleviabit eum Domi-
 nus, & si in peccatis sit, dimittetur ei.

Item,

ANNO
CHRISTI
1415.

Item, summus Pontifex Christus testatur A
hinc catholicam sententiam, contra articulum
praedictum dicens: *Orate pro eo, Petre, ut non
deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confir-
mas fratres tuos. Luc. 22. Item Matth. 17. sic
ait Dominus: Audistis, quod dictum est: Dili-
ges proximum tuum, & odia habebis inimicum
tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos,
& benefacite his, qui odierunt vos, & orate pro
persecutoribus & calumniatoribus vos, ut sitis
filii Patris vestri, qui in caelis est. Si enim dili-
gitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem ha-
betis? Nonne publicani hoc faciunt &c. Estote er-
go perfecti, sicut & pater vester caelestis perfe-
ctus est. Ubi patet, quod Christus vult, quod
sicut diligentes nos non tantum generaliter di-
ligimus, sed & specialiter, sic & inimicos spe-
cialiter debemus diligere, & specialiter pro eis
orare, non solum generaliter.*

Et quia in hoc perfectiores sumus, quod
in speciali pro inimicis oramus, eos propter
Deum diligendo, quam ubi oraremus solum
generaliter pro proximis, indifferenter, amicis
& inimicis. Ergo *specialis oratio* ceteris paribus
applicata uni personae, sicut est perfectior quoad
unum orantem, quam generalis respectu ini-
mici, sic ceteris paribus apta est plus prode-
se, quam generalis alicui personae applicata.
Et nisi hoc esset, nunquam sacri textus pra-
allegati & alii similes, sicut speciales oblatio-
nes, sic speciales, immo singulares orationes
perionis applicari commendassent.

Nec usus *Ecclēsiæ* sanctæ Dei, sanctæ Roma-
næ, & omnium aliarum Ecclesiarum catholi-
carum hoc ita sollicite frequentarent.

Sed quia, ut etiam gentiles Philosophi sciunt,
res habet esse perfectius & completius secundum
propriam speciem, quam secundum genus tan-
tum: ut Petrus habet esse perfectius & com-
pletius secundum quod est homo, quam quod
est animal, cum bos ita bene sit animal sicut
Petrus, & non perfectius & magis Petro quam
bovi conveniat esse animal: Sic ceteris paribus
speciales orationes alicui personae applicatæ per
Prælatos vel religiosos, habent majorem vim
prodeffendi personæ cui applicantur, quam ge-
nerales.

Si enim in regnis terrenis ut docet experien-
tia, aliquis de communitate per officialem Re-
gi precibus commendatus specialiter & singu-
lariter, in hoc plus esset commendatus, & ta-
lis specialis & singularis commendatio esset
plus proficua, & plus gaudiosa ceteris paribus,
quam ubi solum generali commendatione in
communitate cum aliis commendaret: quanto
magis apud illum Regem caelestem est hoc
ita. Ubi quis per officialem Regis, per Præ-
latum, qui gerit personam Ecclesiæ, vel ali-
quam communitatem Ecclesiasticam, precibus
specialiter & singulariter sibi commendatur.

Et sicut in ordine prædicamentali non so-
lum genera sed etiam species & individua: sic
etiam in ordine orandi pro personis sunt non
solum orationes generales, sed etiam speciales
& singulares faciendæ. Nonne eximus Prophe-
ta dicit David: *Miserere mei Deus*. Et sicut
species per differentiam abundat a genere, ut
dicunt Metaphysici & dialectici, sic specialis
oratio, alicui personæ per Prælatum, vel reli-
giosos applicata ceteris paribus abundat a ge-
nerali oratione, per differentiam, qua ad per-
sonam illam specificatur.

ARTIC. XX.

ANNO
CHRISTI
1415.

*Conferens elemosynam Fratribus, est excommuni-
catus eo facto.*

Iste articulus est non tam erroneus, quam
insolens.

Nam, posito per adversarium, concessio, ef-
se Fratrem, Prædicatorem, Minorem, Augu-
stinensem, vel Carmelitam, vel Servitam, (Ere-
mitam) malum, & criminofum & vitæ Chri-
stianæ contrarium: Si tunc aliquis studioso sua-
deret alicui tali Fratri, quod statim talis ma-
lus esset, & induceret Fratrem, quod eum di-
mitteret, numquid non talis secundum adver-
sarium conferret magnam spiritualement elemosy-
nam fratri? Et quomodo ille adversarius di-
ceret, quod sic conferens elemosynam eo fa-
cto esset excommunicatus? Nisi forte, quia ad-
versarius ille sententiat, quod non est conso-
renda fratribus, nisi talis jam in casu posito
elemosyna. Et indubitanter, qui fratribus i-
stam adversarii impiissimam elemosynam con-
ferret, suadendo eis, quod a sua religione &
suo ordine apostatarent & ad hoc induceret,
indubitanter ad minimum minori excommu-
nicatione esset eo facto excommunicatus. Sed
absit, quod ille, qui conferret spiritualement vel
temporalement elemosynam talibus fratribus, il-
la intentione, ut professionem suam melius
vel magis fulcire vel quomodolibet aditi, in
obedientia, castitate, & voluntaria paupertate,
deducerent & conservarent, servatis eorum
licitis & expedientibus ceremoniis, religionibus,
ritibus & moribus, observantiis, & ut oratio-
nis & meritis fratrum talium & communitatis
eorum fierent participes, quod talis inquam, in
hoc facto, eo ipso esset excommunicatus. Ab-
sit hoc nedum a sententia, sed ab apparentia
mentium piarum. Item absit, quod talis eo
facto esset excommunicatus, qui fratribus etiam
delinquentibus conferret elemosynam, ut eos
in vita naturali, animali & humana recrearet
vel salvaret. Cum & Deus præcepit in lege
Mosis, *Deuter. 22. Non videbis bovem fratris
tui aut ovem errantem & prætoribus, sed redu-
ces fratri tuo, et si non est propinquus frater
tuus, nec vesti eum, duces in domum tuam, &
orans apud te, quomodo querat eo frater tuus,
& recipiat. Et infra: Si videris asinum fratris
tui cecidisse in via, aut bovem, non despicias,
sed sublevabis eum. Si igitur debemus subveni-
re vitæ bestiarum, quanto magis vitæ naturali
hominum, non obstante malitia in homine. Quia
vitam naturalem humanam non degradat a
dignitate naturali super vitæ bestiarum.*

Sed forte, quis adversarius asserit, quod or-
do & religio specialis, quos fratres professi
sunt, sunt contrarii religioni Christianæ & le-
gæ Evangelii, & proinde, qui fratribus confer-
ret elemosynam ad promovendum vel juvan-
dum eos in suo ordine & religione, quod eo
facto esset excommunicatus, quia peccaret mor-
taliter secundum illum adversarium: ideo ad
impugnandum hanc assertionem hæreticam tran-
seamus ad XXI. articulum.

ANNO
CHRISTI
1515.

ARTIC. XXI.

Si aliquis ingreditur Religionem privatam, qualemcumque, tam Possessionatorum, quam Mendicantium, redditur ineptior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.

Contra istum articulum hæreticum primo est ostendendum, quod licitum sit & expediens, esse Religiones privatas in nova lege, quæ sint sicut quædam species, vel partes in modo religionis Christianæ.

Et pro illo arguitur sic. In veteri lege licitum fuit & expediens, fuisse Religiones privatas quasi quasdam species, vel partes in modo religionis Judaicæ. Ibi fuit privata religio Pharisæorum, quam dicit Paulus Apostolus *Act. 26.* certissimam sectam religionis Judaicæ. De qua fuerunt Paulus, Nicodemus, Gamaliel, & ceteri multi venerabiles Judæi. Unde Apostolus *Act. 23.* *Viri fratres: Ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, licet inter Pharisæos curabat hæresis, quæ dicebatur Pharisæorum.*

Quam etiam religionem Christus, sicut & ordinem Scribarum, approbat, cum dicit: *Super cathedram Moysi sedent Scribae & Pharisæi, non religionem Pharisæicam improbando, sed mala facta eorum, hypocrisin & similia. Unde Christus Matth. 23.* exprobando malitiam Scribis & Pharisæis, non dicit absolute: *Vae vobis Scribae & Pharisæi hypocrite!* Reprehendendo non ordinem, sed malitiam scribarum, nec privatam religionem Pharisæorum.

Et poterunt hujus sectæ fuisse plures magis speciales Religiones Pharisæica, variæ scilicet, artus & separatae vitæ, ut ita dicamus, *Judaica.*

Nonne religio Judaica Nazaræorum & lex fuit quædam privata religio approbata a Deo? Cujus approbatio & diffusa institutio patet *Num. 4.*

Nonne & ipsa Judaica religio fuit signaculo circumcissionis, vestitu, victu, ceremoniis plurimis, ritibus, cultibus, judiciis & cæteris talibus varie circumstantionata ex Dei approbatione? Quibus populus Judaicus ad legem timoris servandam ducebatur, stringebatur & tenebatur. Circumstantiæ igitur illæ, scilicet in vestitu signato in simbriis, in victu speciali, in ceremoniis, &c. fuerunt licitæ & expediens, ad legem timoris servandam: Quia autem *lex nova, lex amoris,* vigens in obedientia contra vitæ superbiam, in castitate contra carnis concupiscentiam, in paupertate spiritus contra oculorum concupiscentiam: Talis certe lex, ut sic perfectius in his tribus verbis viget, & ut sic completius & plenius adhuc fulcita, adjuncta, & promota, non minus, sed multo magis, quam lex vetus, lex timoris, apta est fulciri, promoveri, adjuvari, limitatis & regularibus, vestitu, cibo, abstinentia, vigilia, orationibus, psalmodia, ceremoniis, ritibus, carentia proprietatum, & sic de aliis. Igitur, si in veteri lege licebat, & expediebat, esse privatas religiones, quæ erant sicut species, vel partes in modo religionis Judaicæ; quanto magis licitum est et expediens in nova lege esse Religiones privatas, quæ sint sicut species, vel partes in modo religionis Christianæ. Ut religio Christiana pro complemento sui pulchritudinis sic circumstantiata varietate privatarum Religionum. Sicut & Ec.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Alesia Christiana pulchra Ecclesiarum varietate est interta, scil. Romanæ, Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiarum, Parochialium &c. Sicut enim testante Christo in cathedra Moysi præsidebant duplices prælati spirituales in Judaismo, Scribae, appropriate quoad ordinem, Pharisæi, quoad religionem: Scribae, in negotiis Ecclesiasticis, Pharisæi in religiosis: sic, a fortiori, in cathedra Christi debent præsidere duplices prælati spirituales in Christianismo, alii quoad ordinem appropriate in negotiis Ecclesiasticis, alii quoad religionem in factis religiosis. *Primi,* sicut Papa, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi &c. *Secundi,* Patres, Abbates, Præpositi, Priores &c.

Propter quod sicut respectu primorum est magna & nimis pulchra varietas Ecclesiarum, Romanæ Ecclesiæ, parochialium &c. ut tactum est: sic respectu secundorum debet esse multum pulchra varietas diversarum & privatarum Religionum. Et primo duplium religionum, una Possessionatarum, absque proprietate, sive expropriarie de bonis communibus communiter possessis viventium; Alia religio Mendicantium, sine possessionibus, expropriarie viventium.

Et utraque religio in suas species, & partes in modo pulchre debet esse distincta. Quemadmodum ponuntur *Cistercienses, Benedictini, Præmonstratenses, Canonici regulares,* & ceteri de religione Possessionatarum. *Minores vero, Prædicatores, Augustinenses,* & ceteri de religione Mendicantium.

Si enim lesso in cathedra Moysi duplium prælatorum spiritualium, ut Pontificum & Pharisæorum, in Judaismo, juxta illud: *Super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisæi Matth. 23.* & item: *Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium, Jo. 12.* Si, inquam, lesso illa fuerit figura lesionis in cathedra Christi duplium prælatorum spiritualium in Christianismo, eo, quod omnia talia contingebant illis in figura, sicut & alia, de quibus *1. Corin. 10.* Ergo multo magis in Christianismo, quam in Judaismo, oportet esse duplices prælatos spirituales, *Primos* appropriate super negotiis Ecclesiasticis: *Secundos,* super factis religiosis: *Primos* secundum ordinem clericalem a laicis appropriate separatos: *Secundos,* secundum religionem spiritualem a secularibus appropriate divisos: *Primos,* habentes appropriate regere & præcipere in divinis juribus: *Secundos,* habentes appropriate regere & præcipere in Deificis moribus: *Primos,* sicut spirituales rectores generales spiritualium & secularium in Ecclesiastici juribus: *Secundos,* veluti rectores speciales spiritualium in spiritualibus moribus.

Quapropter sicut tactum est, quomodo respectu primorum prælatorum in Christianismo est permagna varietas pulchra Ecclesiarum, ita respectu secundorum prælatorum oportet esse aliquam pulchram varietatem Religionum præfatarum.

Et pulchre prima divisione ponitur duplex privata religio, ut tactum, quæ aliquantas subdivisiones recipiunt. Ut sic generalis religio Christiana perfectum complementum habeat in illis speciebus.

Quapropter etiam sicut hæreticum esset dicere, quod in Judaismo non licebat nec expediebat pro regulari disciplina Nazaræis, quoad quasdam corporales ceremonias, *Num. 6.* pro eisdem descriptas, & observantias speciales custodirent: ita hæreticum est dicere, quod in Christianismo non potest licere & expedire pro

H

pro

ANNO
CHRISTI
1515.

pro quadam communitate speciali quorundam spiritualium, & pro regulari eorum disciplina specialis habitus in colore & figura, specialis victus, specialis abstinencia, vigilia, taciturnitas, cantus horæ, & ita de aliis, tali intentione inventis & institutis, ut communitatem illam, & personas ejusdem communitatis juvent & promoveant, sive ut signa, sive ut res, ad custodiendum arctius, quadam speciali regularique necessitate & disciplina, novam legem amoris Dei & proximi, vigentem in obedientia contra vitæ superbiam, in castitate contra carnis concupiscentiam, & in paupertate spiritus contra concupiscentiam oculorum.

Et quid necesse est nos multum discurrere pro valido argumento, quod Religiones privatæ, memoratæ superius & aliæ, sint laudabiles & utiles in religione Christiana? Et quod catholicum est, tales esse bonas & sanctas? Ecce validum & securum habemus argumentum, fidem scilicet Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, capitis omnium Ecclesiarum in terris, quæ firmiter credit, tales religiones esse sanctas & justas, sicut & eadem esse tales approbavit & confirmavit. Hoc argumentum est nobis valde sufficiens ad hæresis confutationem contrariæ, dicentis: *Si aliquis ingreditur religionem privatam quamcumque, tam Possessionarium, quam Mendicantium, redditur ineptior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.*

Hoc idem argumentum est nobis æque sufficiens ad confutandum XXII. XXIII. XXXI. XXXV. XLIV. XLV. articulos, &c.

ARTIC. XXII.

Sancti instituentes Religiones privatas sic institucendo peccaverunt.

ARTIC. XXIII.

Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de religione Christiana.

ARTIC. XXXI.

Peccant fundantes claustra, & ingredienti sunt viri diaboli.

ARTIC. XXXV.

Ingrediens Religionem, aut aliquem Ordinem, eo ipso inhabilis est ad observandum divina præcepta, nec per consequens perveniendi ad regnum celorum, nisi apostata fuerit.

ARTIC. XLIV.

Augustinus, Bernardus, Benedictus, damnati sunt, nisi penituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & instituerunt & intraverunt Religiones, & sic a Papa usque ad infimum religionum omnes sunt hæretici.

ARTIC. XLV.

Omnes Religiones indifferenter introductæ sunt a diabolo.

Contra omnes hos articulos hic enumeratos, & quemlibet eorum est argumentum validum, præclara scilicet fides prædicta sanctæ sedis Apostolicæ, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Contra istos etiam est sententia Christi Mat. 23. sub allegoria Scribarum & Phariseorum in cathedra Moysi sedentium in Judaismo, præcipientis obedire duobus generibus Prælatorum spiritualium in Christianismo. Quorum generum unum per Scribas, aliud per Phariseos allegorice figuravit & dixit. Sicut per Abraham, habentem duos filios, unum de libera, alium de ancilla, allegorice duo Testamenta dicta sunt, Gal. 4. Quorum generum Prælatorum unum appropriate præsidet in juribus Ecclesiasticis, aliud in moribus religiosus. Et sicut respectu primi generis Prælatorum multariam Ecclesiæ in Christianismo sunt distinctæ: ita respectu secundi generis præsidium pulchra varietate privatæ Religiones in eodem Christianismo sancte & juste sunt divisæ.

Contra eisdem etiam est veritas catholica, ista videlicet. In Christianismo licitum est, esse aliquam communitatem specialem spiritualem, *bona communia in communi habentem*, etiam pro regulari speciali disciplina suorum suppositorum specialem vestitum in colore & in figura, specialem victum, specialem abstinenciam, speciale silentium, vigiliis speciales, cantus speciales, ceremonias & observantias corporales in Ecclesia, & in dormitorio, oratorio, refectorio &c. Speciale votum obedientiæ, castitatis, voluntariæ paupertatis, tali intentione inventa, instituta, accepta, pro quadam speciali religione professa, ut communitatem illam specialem & personas ejus causa communitatis juvent & promoveant, sive ut signa, sive ut res, sive ut signa & res simul, ad custodiendum arctius, sollicitius, libentius, expeditius, indittractius, perfectius, & liberius novam legem amoris Dei & proximi, de quanto lex illa potissimum in valle miseræ viget in obedientia contra lasciviam, & voluntaria paupertate contra avaritiam.

Et consimiliter licitum est, esse quadam specialem communitatem spiritualem *possessione honorum temporalium carentem*, in membris suis sine proprietate sicut & priorem viventem, specialem vestitum, ceremonias & observantias corporales, & cetera talia pro speciali religione protectia custodientem, tali intentione, quæ jam supra dicta est.

Si enim licitum est, in Christianismo esse quadam communitates speciales secularium, sartorum, sutorum, fabrorum &c. Quomodo non erit licitum, in eodem Christianismo esse quadam prædictas duplices communitates spirituales?

Et cum omnia mihi licent, ut dicit Apostolus, 1. Cor. 4. quomodo specialem communitatem spiritualem habere specialem vestitum & victum, & ita de aliis superius expressis, & subintellectis, in monasteriis, pro observandis approbatis, & non habere singula talia et omnia simul in uno involuero, sicut in communitatibus pro observandis habentur, non erit licitum? Cum hoc in se nec mortalis nec venialis peccati includat rationem.

Qualem enim rationem cujuscumque peccati includit, ipsum probatum et examinatum ovare obedientiam alicui prælato alicujus communitatis specialis? Cum dixerit Christus: *Super cathedram Moysi sederunt scriba & Pharisei, quaecumque dixerint, facite.*

Vovete castitatem, voluntariam paupertatem, et eodem voto se adstringere ad signa et res, ad habitus et privationes, et ceremonias, ob-

ANNO
CHRISTI
1115

servantias &c. pro obedientia, castitate, pau-
pertate, ad implendam dilectionem Dei & pro-
ximi expeditius: Et dicere, quod talia signa
& res non possint juvare & promovere ad jam
dicta bona gratuita, est nimia deliratio. Dice-
re etiam, quod intentio supra dicta sit impos-
sibilis, illicita & irrationabilis, est nimis im-
pius error.

Veritas ergo catholica, aequaliter superius
confuse commemorata, articulos prædictos ple-
na ratione confutat.

Irrefragabile etiam testimonium insusceptorum
testium sanctorum, qui potius elegerunt mori,
quam deliberato animo falsum pro vero, vel
incertum pro certo asserere. Sicut fuerunt Bea-
tus Benedictus, Martinus, Augustinus, Hi-
eronymus, Ambrosius, Gregorius, Bernardus, Do-
minicus, Franciscus, Thomas de Aquino: Et
ita de aliis sanctis innumeris & sapientibus,
qui testati Religionis privatas in Christianismo
esse pias & sanctas, confutat validissime arti-
culos prædictos, & eos ostendit hæretice esse
erroneos. Et superfluum esset hic testimonia
aliorum recitare.

ARTIC. XXIV.

*Fratres tenentur per labores manuum victum ac-
quirere, non per mendicitatem.*

Istum articulum etiam condemnat fides san-
ctæ sedis Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ,
quæ firmiter credit, licere & expedire fratribus
Minoribus, Prædicatoribus &c. Victum per
mendicitatem querere, ut altissima paupertas
eorum abundet in divitiis simplicitatis eorum,
sicut Apostolus 2. Cor. 8. dicit, factum esse
in Ecclesiis Macedoniæ, in quibus talis gratia
data est, quam notam facit Corinthensis.

Quæ enim altior est paupertas, quam care-
re & indigere victu & amictu voluntarie quan-
tum expedienter fieri potest: Et in tali caren-
tia & indigentia eisdem querere actu licito,
secundum seque abjectissimo, simplicissimo, &
secundum passionem verecundiæ penalissimo ad
inquirendum & consequendum victum & ami-
ctum. Cum aut mendicitas vel mendicatio sit
actus licitus querendi & consequendi victum &
amictum, & sit in genere suo præ omnibus
aliis licitis actibus querendi et consequendi vi-
ctum et amictum abjectissimus, simplicissimus
et maxime penalis, secundum passionem gra-
vamen verecundiæ, non corrupti, sed vi lau-
dabilis pudicitie vigentes.

Dum ergo fratres Mendicantes ex voto et
secundum Religionem suam ad honorem Dei
pro salute sua, et in ædificationem proximo-
rum, sic militant contra oculorum concupi-
scentiam, ut victu et etiam amictu, in quan-
tum licet fieri et expedienter possit, volonta-
rie careant, eis indigeant, et eadem consequi
querant licito actu in genere abjectissimo, sim-
plicissimo, et passione verecundiæ durissimo
ipsi animo, ad querendum et consequendum
hujusmodi victum et amictum, qualis est actus
mendicitas vel mendicatio. Quis nisi infidelis
negaret, quod talium fratrum in hoc facto
altissima paupertas abundet in divitiis simplici-
tatis eorum? Sic sancti Francisci, S. Domini-
ci, et aliorum verorum fratrum de Religiosi-
bus Mendicantium, in tali facto altissima eorum
paupertas abundavit in divitiis simplicitatis
eorum.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Sancta ergo sedes Apostolica hoc vigilanter &
fideliter attendens approbavit, & confirmavit
speciales Religiones fratrum, ut secundum reli-
gionem suam ex voto ad honorem Dei, pro
salute sua, et in ædificationem Ecclesiæ et
proximorum, in communitatibus et ordinibus
suis sic militarent contra oculorum concupi-
scentiam, ut jam dictum est. Ubi eorum alti-
ssima paupertas supra descripta abundaret in
divitiis simplicitatis eorum per actum et factum
licitum, abjectissimum, in genere suo simpli-
cissimum, et in animo amarissimum ad qua-
rendum et consequendum victum et amictum,
scilicet per mendicitatem, seu mendicationem.

Sancta ergo et recta est fides sanctæ sedis
Apostolicæ et Romanæ Ecclesiæ, quæ fides
credit, fratribus licere et expedire ex voto et
secundum Religionem suam ad honorem Dei
pro salute sua, et in ædificationem Ecclesiæ
et proximorum, militando contra concupi-
scentiam oculorum, non per laborem manuum,
sed per mendicitatem victum et amictum qua-
rere. Et consequens contrarium hujus est in-
fidelis error, quod videlicet fratres per labo-
rem manuum, non per mendicitatem debeant
victum querere.

Ubi autem adversarii garrunt in contrarium,
dicentes: Quod scriptum est *Deut. 14. Et om-
nino indigens & mendicus non erit inter vos.*
Ex quo videtur, quod fratribus non liceat,
nec expediat mendicare. Respondetur, quod
hoc dictum non prohibeat simpliciter, esse in-
digentes et mendicos inter Judæos. Nam scri-
ptum est *Deut. 16. Non deerunt pauperes in ter-
ra habitationis tue, idcirco ego præcipio tibi, ut
aperias manum tuam fratri egeno & pauperi.*
Nam et Lazarus in domo divitis mendicus erat.
Et, qui cæcus erat natus, quem Christus illu-
minavit, mendicus erat, *Jo. 9. Et claudus* ex
utero matris suæ, quem Petrus verbo sanavit,
ponebatur quotidie ad portam templi, quæ di-
citur speciosa, ut peteret elemosynam. *Act. 3.*

Omnino ergo egenus et mendicus potest di-
ci, cujus indigentia necessitatis non relevaretur,
nec mendicatio petiti tale consequeretur.
Sicque, *non erit omnino egenus & mendicus
inter vos, ut benedicas tibi Dominus;* dicit san-
ctus Moyses.

Ex hoc autem non sequitur, quod non li-
ceat et expediat, fratres per mendicitatem vi-
ctum querere.

Allegant illi adversarii adhuc aliud Sapien-
tis, qui dicit *Proverb. 3. Mendicantem pauper-
tatem & divitias ne dederis mihi, sed tantum vi-
ctum meo tribue necessarium.* Potest dici, quod ibi
Sapiens loquatur in persona communis vel
communium hominum, communem vitam hu-
manam ducentium, quibus in taliter secundum
talem communem statum humanitus vivendi
non expedit esse pauperes, vel habere divitias,
ex causis ibi per Sapientem expressis. Sed quid
hoc contra Christum, beatam Virginem Ma-
riam, sanctos Apostolos, et innumeros sanctos
paupertatem gloriose tolerantes, amplectentes
et tenentes?

ANNO
CHRISTI
1115

ANNO
CHRISTI
1415.

ARTIC. XXV.

Omnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.

Contra hunc errorem primo ostenditur, quod licitum sit se obligare ad orandum pro aliis. Nam & Christus sic se obligavit cum promittens diceret discipulis Jo. 14. *Si diligitis me, mandata mea servate, & ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis.*

Item, licitum est pro subventionibus in temporalibus obligare ad retribuendum spiritualia. Sic enim Christus obligavit se pro subventionibus in temporalibus ad retribuendum spiritualia, cum promittens diceret Luc. 6. *Date, & dabitur vobis: Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum.* Unde & hanc promissionem & obligationem juramento confirmavit Matth. 10. dicens: *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis, calicem aquae frigidae, tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.*

Ex illis clare patet, quod licitum est secundum Evangelium obligare se ad orandum pro aliis in temporalibus subvenientibus: Sicut pro stipendiantibus quodammodo oratores divinos, vel sicut pro subservientibus (subvenientibus) in subventionibus in temporalibus pro mercede orationis ad Deum. Ita quod subvenientes in temporalibus sint sicut quidam stipendiantes ipsos oratores ad orandum pro eis ad Deum, vel sint sicut ministri oratores, servientes eis subventoribus in temporalibus, pro mercede, quae est oratio pro eis ad Deum. Sicut dans potum uni ex minimis istis, quos Christus monstravit, calicem aquae frigidae in nomine discipuli, in hoc servit pro mercede beatitudinis, secundum Evangelium.

Ex quibus patet ulterius manifeste, quod hoc est haeresis, ut pote quod sit simonia obligare se orare pro aliis in temporalibus subvenientibus, cum secundum Evangelium hoc sit licitum. puta, obligare se orare pro aliis in temporalibus subvenientibus.

Ex quo ulterius patet, quod erroneus est antiquus pars dictus. Cum multi prohi, religiosi & communitates religiosorum obligant se orare pro aliis, in temporalibus eis subvenientibus, in tanto ordine recipientes ab aliis subventiones in temporalibus, ad hunc finem, ut pro eis orant. Non perverto ordine orantes ad Deum pro aliis, ad hunc finem, quod subventiones in temporalibus ab eis recipientes. Sicut in simili dicit B. Augustinus: *Comedamus ut predicemus, non predicemus ut comedamus.*

ARTIC. XXVI.

Oratio praesciti nulli valet.

Contra hanc haeresim est, quod scribitur Matth. 18. de praescito & oratione ejus, ubi dicitur: *Serve nequam, omne debitum dimisit tibi pro eo, quod rogasti me &c.* Et infra: *Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet universum debitum: Sic & pater meus caelestis facies vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Ubi patet, quod praescitus oravit humiliter in fide

& caritate, dicendo: *Patientiam habe in me, Domine, & omnia reddam tibi. Et misertus Dominus servi illius dimisit eum, & debitum dimisit ei.* Oratio sua multum ei valuit, qua impetravit dimissionem omnis praecedentis debiti.

Et absit, quod gladius praesciti Imperatoris, Regis, Principis, vel alterius temporalis Domini increduli alicui non valeat, cum talis non sine causa gladium portet. *Dei enim minister est, vindex in iram ei, qui malum agit.* Rom. 13. Et ibidem: *Dei minister est tibi in bonum.* Bonum fac & habebis laudem ex potestate talis Principis. Absit igitur, inquam, quod talis praesciti potestas & gladius alicui valeat, & praesciti oratio, ex caritate & secundum gratiam gratum facientem facta, nulli valeret. Cum secundum talem orationem caritativam, & grate Deo factam, quae in hoc est justitia & opus justitiae, ipse orans sit dignus & meritis beatitudinis, quae est merces justitiae, quam ex illo opere justitiae consequeretur, si non ex post per peccatum mortale illam dignitatem gratuitam, & gratuitum illud meritum perderet. Etiam talis caritativa oratio excludit peccatum mortale sibi in subiecto incompossibile. Potestas autem imperatoria, regia, etiam ipsius increduli, non reddit eum dignum & meritum beatitudinis, nec talis potestas peccatum mortale a subiecto in quo est excludit.

Etiam illa haeresis est contra illud, quod scribitur Apoc. 3. *Tene quae habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* Ubi patet, quod praescitus oratione caritativa potest tenere per spem coronam beatitudinis, quam deperdit postea per peccatum finalis impenitentiae, & per alia. Et per consequens oratio praesciti multum valet.

Immo oratio praesciti sacerdotis, in persona Ecclesiae, quam gerit, facta, etiam extra caritatem, ex officio sacerdotali, de se canonico & legitimo ad orandum pro populo non caritative de se ex officio multum valet, juxta illud Levit. 4. *Anima quae peccaverit per ignorantiam, & fecerit unum ex his, quae lege Domini prohibentur, & peccati rem intellexerit iniquitatem suam, offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, juxta mensuram estimationemque peccati, qui orabit pro ea, quia nesciens fecit, & dimittetur ei, quia per errorem deliquit in Dominum.* Et ibidem Levit. 4. fit repetitio pluries, quod sacerdos rogabit pro Principe & peccato ejus, pro populo & peccato ejus, pro anima communi de populo & peccato ejus, & remittetur ei.

Ecce, quomodo oratio sacerdotis valuit pro dimissione peccatorum. Nunquid autem credimus, omnes sacerdotes veteris legis, taliter orantes ex officio pro peccato Principis, populi, vel animae communis, fuisse praedestinos & nullos praescitos? Et si oportuisset solius praedestinati sacerdotis oratio quid valuisse pro dimissione peccati, & cum Princeps, populus, vel anima communis de populo Judaico, de quolibet eorum sacerdote fuerunt penitus inventi, si esset praescitus vel praedestinus, fuissent penitus incerti, si oratio ejus valuisset ad dimissionem peccati. Nunc eutem, quia Dominus certificavit illos per legem suam, ut facta oblatione legali per eisdem, & oratione per sacerdotem, quod peccatum eis dimittatur: Igitur indifferens fuit, sive per praescitum vel praedestinatam sacerdotem talis oratio pro eisdem fieret. Igitur articulus est haereticus.

AR-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1418.

ARTIC. XXVII.

Omnia de necessitate absoluta eveniunt.

Iste articulus est nimis periculosa hæresis, contra Scripturam Sacram, contra rationem, dissuadens conciliari, negans dignitatem meriti, excusans totam culpam demeriti, inducens ab una parte desperationem, & alia parte presumptionem, negans contra sensum, experientiam, rationem, & scripturam Sacram, omnem resistentiam, & omne impedimentum.

Nam juxta illam hæresim nihil potuit evenire, nisi quod eveniebat. Nec quicquam potest vel poterit evenire, nisi quod evenit, vel eveniet. Nec potest, potuit, vel poterit quicquam boni vel mali contigisse vel contingere, nisi de facto contingat, contigit, vel continget. Nec potuit quicquam boni vel mali, quod fuit, non fuisse, aut quod est, non esse, aut quod erit, non fieri, vel in futurum esse. Scriptura autem sacra manifeste sententiat contrarium.

Nam Christus dixit Petro *Matth. 26. Convertite gladium tuum in locum suum. Omnes enim, qui accipiunt gladium, gladio peribunt. An putas, quod non possim rogare Patrem meum, & exhibebit mihi plus, quam duodecim legiones Angelorum, quomodo ergo implebuntur Scriptura, quia sic oportet fieri?* In his verbis Christus reprehendit Petrum, quasi diceret: Tu unicus impotens, fragilis homo, conaris per gladium prohibere, ne captiver in mortem, non habes licentiam ad hoc. Nescis, quod unus Angelus Domini percussit in castris Assyriorum 180. millia, *Isa. 38.* Aut es infidelis, male & infideliter sentiens de me, & de patre meo? Quod non possim rogare Patrem meum, & quod ipse ad rogatum meum exhibebit mihi, nedum unum talem Angelum, sed plus, quam 12. legiones Angelorum, ad defendendum me.

Ecce, quod Petrus male sensit, si putasset, quod Christus non posset rogare Patrem, & quod Pater ad rogatum suum exhibuisset sibi plus, quam 12. legiones Angelorum. Sicut in simili dicitur in Psalmo: Et male locuti sunt de Deo: *Numquid poterit Deus parere mensam in deserto?*

Cum ergo Christus potuit rogare Patrem, ut Pater sibi exhiberet ad defensam plus, quam 12. legiones Angelorum, & non est ita factum: Potuit igitur fieri, quod non fiebat. Quod est contra Articulum prædictum, & ejus sententiam hæreticam.

Sed hic dicunt adversarii hæretici, quod Christus non potuit rogare, nec Pater exhibere, sed, potuisset, si voluisset. Et ita debet intelligi, quod Christus potuit, id est potuit si voluisset.

Et ita glossant alias scripturas, quæ contra eos allegantur, dicentes, quod Deus non simpliciter potest facere, quod non facit, sed sub conditione, ut si vellet, posset.

Sed contra istam hæreticam Glossam arguitur. Quia tunc etiam potest dici, quod Deus potest se annihilare & destruere, & potest se æternaliter damnare seu condemnare. Et sic de aliis talibus summe hæreticis dictis.

Patet tamen contrarium. Quia qua ratione concedunt, quod Christus potuisset rogare Patrem, &c. Ad talem sensum solum, quod Christus potuisset, si voluisset: Sic etiam ad similem sensum habent concedere, quod Deus

posset se annihilare & destruere, id est, posset, si vellet. Et sic ego possum me facere omnipotentem Deum, hoc est, possem, si vellet Deus.

Hæretica est ergo illa Glossa interimens catholicam Christi intentionem, & sententiam, quantum in ea esset, & inducens locutiones contra Deum summe blasphemias.

Ideo contra illum articulum hæreticum adhuc aliquæ aliæ Scripturæ inducantur. Scribitur autem *Marci 14.* quod & Christus dixit: *Abba, Pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer calicem a me hunc. Sed non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater.* Ecce, quod Christus præmisit: *Pater, tibi omnia possibilia sunt,* & addidit: *Transfer calicem hunc a me.* Vel igitur fuit Patri possibile transferre calicem illum a Christo, vel non. Si sic, & cum Pater non transulit, sequitur quod Pater aliquid potest facere, quod non facit. Et habetur insententum contra illum articulum, & sententiam ejus hæreticam. Si non, tunc Christus impertinenter & stulte oratione sua ad Patrem, postquam dixerat: *Pater, omnia tibi possibilia sunt,* subintulisset: *Transfer a me calicem hunc,* eo, quod transferre calicem illum a Christo, non fuit nec potuit esse unum de possibiliibus Patri, juxta adversarios. Consequens autem est hæreticum nimis & blasphemum. Igitur & articulus prædictus.

Item, sanctus *Joannes Baptista* Phariseis & Sadduceis, qui venerant ad eum circa Jordanem, ubi baptizabat, inter alia dixit: *Et ne velitis dicere inter vos: Patrem habemus Abraham. Dico vobis, quod Deus potest de lapidibus istis suscitare filios Abraham.* Ubi secundum beatum *Crysostomum,* Joannes demonstravit lapides, qui de medio alveo Jordanis fuerunt exportati, dum filii Israelis per illum transierunt. Cum autem hoc Deus non fecerit, igitur potest facere, quod non facit, neque faciet vel fecit.

Item, ad *Hebr. 9.* dicit Apostolus: *Fide obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur & unigenitum offerebat, qui suscepit repromissiones, ad quem dictum est, quod in Isaac vocabitur tibi semen. Arbitrans, quod & a mortuis suscitare cum potens est Deus.* Ecce quod Abraham fide arbitratus est, quod Deus potens est suscitare a mortuis filium suum Isaac ad procreationem seminis, quem Abraham voluit omnino occidere. Cum autem Deus illum non suscitavit a mortuis, igitur potens est Deus facere, quod non facit.

Item, *1. Cor. 9.* dicit Apostolus: *Numquid non habemus potestatem, sororem mulierem circumducere, sicut & ceteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut solus ego & Barnabas non habemus potestatem hoc operandi &c.* Et infra: *Sed non sumus usque hac potestate.* Ecce, quod Apostolus habuit a Deo potestatem faciendi, quod non fecit. Potuit ergo de potestate illa aliquid fieri vel evenire, quod non evenit. Et sic non omnia de necessitate absoluta eveniunt, quæcumque eveniunt.

Item, *Apoc. 3.* dicitur: *Tene, quod habes, ut nemo accipias coronam tuam.* Ecce, quod aliquis potest habere coronam beatitudinis, & potest eandem non habere. Quomodo alias diceretur consultive, *Tene quod habes,* & adderetur comminative: *Ne alius recipias coronam tuam, nisi & posset coronam beatitudinis adipisci, & posset ad eam non pervenire.* Nisi etiam, quod unus tenet per spem, posset al-

teri

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1113.

teri dari per rem, primo deperdente, quod sibi debetur, ut illud finaliter in re teneret, & possideret coronam, scilicet omnium sanctorum, quæ est Deus, Trinitas.

Item, 2. Reg. 24. Trium optio dabatur David a Domino per Prophetam Gad, quod eligeret unum ex illis, quodcumque vellet, ut Deus aut faciat sibi annis septem pati famem in terra Israel, aut tribus mensibus fugere adversarios persequentes, aut tribus diebus habere pestilentiam in terra. Ecce quodlibet illorum trium fuit possibile evenire. Alias ita stultum fuisset dicere: *Horum trium prænominatorum datur tibi optio: Elige unum, quod volueris, ex his ut Deus faciat tibi.* Sicut stultum fuisset dicere: *Horum trium a Domino datur tibi optio, aut, quod tu David sis Deus omnipotens, aut quod tu annihilas Deum, aut quod pestilentia trium dierum sit in terrâ tua. Elige unum quod volueris.* Quia igitur quodlibet illorum trium in optione David positum fuit possibile evenire, & solum tertium evenit: igitur est possibile evenire, quod non evenit. Et possibile est non evenire, quod evenit. Et per consequens articulus cum sua sententia est hæreticus.

Patet igitur ex his & aliis multis scripturis, quod nimis periculosa hæresis est contra scripturam sacram iste articulus.

Quomodo autem ratio obviat illi articulo, potest aliquantulum sic patere. Accipiamus unum, qui non timet Deum. Et arguitur sic: Ille nullo debet timere Deum, juxta illud *Eccl. 1. ult. Deum time, & mandata ejus observa, hoc est, omnis homo.* Tunc sic: Ille nullo debet timere Deum: Igitur rationabile est, quod timeat Deum: Et ab alia parte, quia ille non timet Deum, igitur, secundum articulum, non est possibile, quod ille timeat Deum. Et ex consequenti, si non est possibile, non est rationabile quod ille timeat Deum. Et sic erit rationabile, quod ille timeat Deum, & non erit rationabile, quod ille timeat Deum. Ecce expressa formalis contradictio. Hanc ergo contradictionem oportet concedere adversarios, vel dicere, quod solum timentes & diligentes Deum, & nulli alii tenentur & debent iusto debito timere & diligere Deum, vel quod aliquis iusto debito tenetur & debet timere & diligere Deum, & tamen non est rationabile, quod cum timeat & diligit, vel quod sit rationabile, sed nullo modo possibile quod ille Deum timeat & diligit, vel quod sit possibile, quod ille Deum timeat & diligit, & tamen si ille Deum timet & diligit, Deus annihilabitur, quia ad impossibile simpliciter sequitur de necessitate quodlibet, & quia per adversarium est simpliciter impossibile, quod ille timet & diligit Deum, demonstrando eum, qui non timet & diligit Deum. Eligant adversarii quodcumque illorum prædictorum, & oratio manifeste eis est contraria, similiter & pia fides.

Quomodo ergo iste articulus dissuadet conciliari, manifestum est. Quia datis quibuscumque duobus contradictoriis, inter quæ quis vellet conciliari unum illorum, juxta illum articulum, est simpliciter necessarium sicut Deum esse, & aliud est simpliciter impossibile, sicut nihil esse. Igitur, quam stultum esset consulere, super hoc, aut quod Deus sit, aut quod nihil sit, tam stultum esset consulere super hoc, aut quod hoc contradictorum illorum

eveniat, aut quod illud. Et ita de quibuscumque signatis contradictoriis.

Quomodo autem ille articulus neget dignitatem meriti, quo quis habet mereri beatitudinem, ut meritus vel dignus est beatitudinis, patet sic: Nam homini data est duplex naturalis libertas, libertas contradictionis, & libertas finalis ordinationis, contra duplicem necessitatem, scilicet conditionis ab extrinseco, & naturalis impulsionis ac inclinationis ab intrinseco.

Libertas contradictionis est data homini contra necessitatem conditionis ab extrinseco, ut homo non ab extrinseco aliqua necessitatione coactus sit, bene vel male velle, sed libere, contra didorie, ut bene velit, gratia Dei assistente, aut non bene velit, gratia desistente.

Libertas etiam finalis ordinationis est data homini contra necessitatem naturalis inclinationis. Ut homo non ab intrinseco sit necessitatus ad tenendum, pergendum, & ingrediendum ad finem suum, qui est beatitudo patris: sicut res mere naturales necessitate naturalis inclinationis sunt ab intrinseca necessitate ad tenendum, pergendum, & ingrediendum in fines suos: Sed quod homo libere, absque necessitate, aut gratia Dei adjuvante, preveniente & subsequente, tendat, pergat, ingrediatur in beatitudinem, aut quod gratia tali absente tendat, pergat & cadat in æternam miseriam. Dignitas ergo meriti in creatura rationabili est in tali duplici libertate sua, ut absque necessitatione, ab extrinseco, vel intrinseco, bene velit, pergat & ingrediatur versus beatitudinem, gratia Dei adjuvante, preveniente & subsequente.

Et quia ille articulus hoc negat, ergo negat dignitatem meriti in creatura rationabili.

Quomodo autem infideliter excuset totam culpam demeriti, sic manifestum est. Quia si ve peccator omittat bonum seu committat malum, semper juxta illum articulum a tota culpa excusatur. Nam si Christus in die iudicii omnitentibus bonum dicit: *Quare non timuistis nec dilexistis Deum?* Sicut Dominus præcipit vobis: *Possit quilibet secundum illum articulum respondere.* Nullo modo plus de omnipotentia tua potui hoc facere; quam quod ego fuisset Deus, simpliciter infinite diligens, laudans & honorans te, ac Patrem tuum ac Spiritum S. tuum. Si ergo vis mihi primum imputare, imputa mihi & secundum. Cum autem tem secundum non potes mihi imputare, neque igitur primum imputa mihi. Quia, quam impossibile fuit & est secundum, ita & primum. Et per consequens, quam non rationabile fuit & est primum, quod te Deum timuisset, dilexisset. Et ita de omnibus omissionibus. Quomodo ergo Christus in die iudicii dicit servo nequam, & negligentem: *De bre tuo te iudico, servo nequam.* Et infra: *Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum usuris exogissem utique illam?* de quo Luc. 19.

Similiter de peccato commissionis diceret secundum illum articulum: *Ego de omnipotentia tua & omni possibilitate excogitabili non potui illud, quod mihi impropere, declinare.* Igitur, sicut non potes mihi imputare, quod non fecisti me Deum omnipotentem ad diligendum, laudandum & honorandum te simpliciter, infinite, sic nec hoc, quod non declinavi peccatum commissionis. Et sicut ulterius

ANNO
CHRISTI
1113.

ANNO
CHRISTI
1418.

rius non potes mihi imputare, quod non de-
clinavi malum commissionis, vel a malo com-
missionis: ita non potes mihi imputare, quod
illud feci. Sicut enim bonum facere est una
pars iustitiae, & declinare a malo alia pars:
Sic facere malum est una pars iniustitiae, &
non declinare a malo, alia pars injuriae. Igi-
tur, qua ratione Christus unum imputare non
posset, eadem ratione nec aliud.

Quomodo vero articulus iste ab una parte
inducat desperationem, ab alia parte prae-
sumptionem: Ecce nos, qui detestamur illum arti-
culum, nescientes, si praesciti vel praedestinati,
sumus omnino securi & certi, quod Deus po-
test nos salvare. Et sic securi possumus eum
pro salute aeterna invocare, omni procius du-
bietate & diffidentia & incertitudine procul mo-
ta. Plena securitate & tota certitudine securi
& certi sumus, quod Deus simpliciter & om-
nino inchoate potens est, sciens, benevolus, &
voluntarius salvare nos, dummodo non posue-
rimus voluntariam obicem ex nostra sola & in
nostra voluntate naturaliter libera, duplici li-
bertate, contradictionis, & finalis ordinationis.
Scimus enim, quod potens est Deus omnia fa-
cere superabundanter, quam petimus aut intel-
ligimus *Ap. 3.* Et per consequens, quod su-
perabundanter plus potest facere, quam nos
possumus desiderare, cogitare, estimare, ap-
prehendere, aut intelligere. Sed quis nostrum
non posset desiderare pro se aeternam beatitudi-
nem, cogitare, estimare, apprehendere aut
intelligere?

Miseri autem qui istum colunt articulum,
dum in vita praesenti in toto incerti sunt si
salvabuntur. Consequenter incerti sunt iuxta
suum articulum omnino, quod Deus de omni-
potentia sua possit eos salvare. Qua ergo spe
hoc attendentes possunt Deum invocare pro
salute aeterna, de quo nullam habent certitudi-
nem, nec de quo possunt vere credere, quod
iple omnipotentia sua aliquo modo possit, com-
paratione improprie dicta, libentius velle illos
in caelo salvare, quam se ipsum in inferno
damnare.

Articulus ergo ille ab una parte suis cultori-
bus inducit desperationem, totam vitam spem
excludens ab eis, ab alia vero parte prae-
sumptionem inducit. Dum enim illi cultores apud
se dicunt: Ex mihi dubio vel incerto, aut sup-
positione, ego de necessitate salvabor, & ex
necessitate ego curro. & curram, nunc per de-
viam, nunc per rectam viam, ad salutem,
nec potero aliquo modo nunc malum declina-
re, nunc bonum non amplecti. Igitur vivam,
sicut Deus ab una parte de necessitate permi-
serit, & ab alia parte, sicut de necessitate vo-
luerit.

Ecce quomodo articulus hic ab alia parte
suis veneratoribus praesumptionem inducit. Quo-
modo denique articulus ille negat contra sen-
sum, experientiam, rationem & scripturam,
omne impedimentum, omnem resistantiam.

Nam quod *resistentia* sit in rebus, testatur
Scriptura *Act. 7.* ubi dicitur: *Duri cervicis, &
incircumcisibilibus cordibus & auribus, semper Spiritui
S. resistitis, sicut patres vestri & vos.* Quod
autem sentus & experientia percipiant ac ra-
tio dicet *resistentiam* & impedimentum in re-
bus, testatur communitas sapientum & com-
munitas simplicium.

Quod vero articulus ille hoc neget, patet
sic: Nam ex *quid nominis* non esset resistantia

nec impedimentum, si penitus nullam rem nec
ullum modum rei impediret, tolleretur, priva-
ret, vel negaret per negationem: parte rei
evenire, quae res, vel qui modus possibilis ef-
set esse vel evenire. Sed quia iuxta articulum
& sententiam ejus nequaquam aliqua res, vel
aliquis modus, possibilis existere vel evenire,
potest impediri, tolli, privari, vel negari, ut
non esset vel non eveniret: Igitur articulus ta-
lis negat omnem resistantiam, & omne impe-
dimentum in rebus. Et licet mens divina exi-
stens simpliciter infinite communis, universalis,
ac multiformis, prima causa rerum omnium
possibilium, sit immensus sed omnino simplex
& indivisibilis locus earum mentalis, ubi de
necessitate absoluta in aeternitate simul menta-
liter & idealiter & intelligibiliter omnia sunt
simpliciter infinita, in multitudine possibilia,
immensa pulchritudine: Licet etiam effectualitas
secundum rationem communis & commu-
nicabilis omnibus possibilibus, sit quidam lo-
cus intelligibilis, in quo possibilia habent cur-
rere & existere effectualiter extra mentem di-
vinam, non aeternaliter simul, nec perpetuitate,
nec temporaliter simul, neque aliqua men-
sura durandi, neque etiam pulchritudine im-
mensa. Unde & h: locus infinite minor &
minus vigorosus est ad continendum possibilia,
quam prior, qui est mens divina. Propter quod
nullae dum possibiles contrariae vel contradic-
toriae veritates & inchoate ab invicem distantes
possunt habere simultaneam existentiam in hoc
loco, secundum proprias eorum rationes exi-
stendi extra mentem divinam. Ibi autem ne-
cessario simul sunt in *non aeternitatis* secun-
dum eorum proprias rationes mentales & idea-
les, idealiter & mentaliter essendi & rutilandi
inchoate pulchre in illo immenso speculo men-
tali. Propter quod etiam hic locus secundus
est impossibilis recipere in se simul in eadem
mensura durandi, vel per quorumcumque la-
culorum successionem omnia collectim possibi-
lia in existentiam effectualiter, extra mentem
divinam. Mens autem illa haec necessario om-
nia simul complectitur in se in eodem *non aeternitatis*
in existentiam mentalem, idealem. Propter quod
tertio oportet, quod possibilia, quae habent
existentiam effectualiter in hoc loco secundo,
habeant talem existentiam contingentem, non
absolute necessariam. Alioquin possibilia eis
opposita, & eis impossibilia in tali loco, non
possent aliquo modo extra mentem divinam in
talem locum a Deo constitui. Immo, si possibi-
lia haberent extra mentem divinam existentiam
absolute necessariam, tunc eorum necessitas
existendi effectualiter esset tanta, sicut neces-
sitas essendi Deum. Cum eorum necessitas
essendi, non esset minus simpliciter absolute
necessitas, quam necessitas essendi Deum. Et
per consequens existentia effectualis cujuscumque
possibilis, esset praecise tam im-
mense tanta, in gradu, & secundum gradum
necessitatis suae, quanta esset existentia Dei
secundum gradum, & in gradu suae necessitatis
essendi.

Igitur, licet praedicta de duobus jam dictis
locis intelligibilibus sic se habeant, tamen pra-
dictus articulus in verbis & sententia sua lo-
cum secundum in amplitudine continendi a-
quare contendit loco primo, & quemlibet ab-
jectissimum effectum in effectuali sua existen-
tia equare existentiae divinae, ut jam ta-
lum est.

Ne-

ANNO
CHRISTI
1418.

Neget etiam omnipotentiam Dei circa pot-
bilia. Cum secundum articulum huic nequa-
quam posset Deus cogitare, velle, disponere,
facere & ordinare, circa quodcumque exilissi-
mum, magnum vel parvum effectum, quam
de facto sit. Nec posset aliquo modo dare,
disponere, facere vel destruere, nisi sicut omnis
necessitatus in facto dat, disponit, facit, &c.
Cum tamen parvuli Principes & Reges terrarum
plurimum verecundarentur, cum eis diceretur,
quod sic ex toto exhauriant omnem suam po-
tentiam, quod nequaquam possint amplius vel
minus, alius vel alter, dimittere, facere, da-
re, disponere, precipere, coercere, humiliare,
punire &c. quam de facto faciunt.

Portat etiam articulus ille in dorso suo om-
nia inconvenientia, superius contra ipsum de-
ducta, & multo inestimabiliter abominabiliora.
Propter quod merito articulus iste est haeresis
haeresium, error errorum, sicut superbia, in
qua sola concipitur, gignitur, fovetur, & de-
senditur. Et mater vitiorum & vanitas vanita-
rum. Veruntamen cultores huius haeresis nituntur
ipsam quibusdam pretiosis coloribus sacra-
rum Scripturarum perfucare. Allegant namque
quod scribitur *Matth. 18. Necessesse est, ut veniant
scandala.* Non minus autem, sed aeque neces-
se, ut veniant indifferentia ad bonum & ma-
lum, & veniant bona per se.

Item, *Luc. 17. Impossibile est, ut non ve-
niant scandala, via autem illi, per quem ve-
niant.*

Item, quia scribitur *Luca ultimo: Nonne hoc
oportuit Christum pati, & ita intrare in glo-
riam? Et infra: Haec sunt verba, qua locutus
sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum. Quo-
niam necesse est impleri omnia, qua scripta sunt
in lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me.*

Ecce opportunitas & necessitas sine addito
ponuntur, pro opportunitate & necessitate ab-
soluta. Igitur absolute oportuit & necesse fuit,
Christum sic pati.

Item, *Gen. 9. Quod Angelus, vel Dominus
in Angelo, dixit ad Loth: Festina, & salvare
ibi. Quia non potero facere aliqua, donec ingre-
deris illuc.* Ubi iterum innuitur necessitas ab-
soluta secundum illos.

Hec & alia adducunt illi adversarii. Sed
salva solutione meliori & correctione, dicitur
hic: Quod, sicut *triplex est entitas, & ens:*

Utpote, omnino simpliciter entitas & ens:
Quomodo solus Deus est ens & entitas.

Secundum est ens et entitas, partim simpli-
citer, et partim secundum quid. Incomparabi-
liter tamen est plus secundum quid ens et en-
titas respectu Dei, quam sit ens et entitas sim-
pliciter respectu accidentis.

Tertium est pure et omnino secundum quid
ens et entitas, ut accidens in substantia crea-
ta. Veluti, gratia exempli, albedo in lapide.
Talis enim non est in se ens et entitas plus,
quam sit forma et entitas lapidis. Cum autem
sit omnino et pure secundum quid entitas la-
pidis, eo, quod lapis a sua albedine, nec est
hoc ens, scilicet ipse lapis, nec aliud ens ab
iplo lapide, ut notum, sed solum aliquale et
aliquidmodi ens, utpote album ens: Et ita
de aliis accidentibus. Igitur albedo et alia ac-
cidentia solum secundum quid, sunt entia et
entitates.

Sic *triplex est necessitas et necesse.*

Primum, omnino simpliciter. Sic necesse et
necessitas est, esse Deum.

Secundum est necesse et necessitas partim sim-
pliciter, et partim secundum quid, incompara-
biliter tamen plus secundum quid, quam sim-
pliciter. Sic necesse erat et necessitas, Chri-
stum pati. Sic etiam est necesse et necessitas,
ut veniant scandala. Non enim posset mundus
purgari, et mundari a scandalis, nisi venirent
scandala. Nec possent Dei operarii in terris
gloriose scandala declinare, nisi evenirent. Nec
posset rutilare decor Dei iustitiam vindicativam
et positivam scandalorum, nisi evenirent. Pro-
pter hoc et alia secundo modo necessaria neces-
se est scandala evenire, necessitate secundo mo-
do dicta.

Tertium est necesse omnino secundum quid.
Sicut dicimus: Ego necesse habeo ire ad ami-
cum meum, qui modo venit. Sic dixit ille:
Villam emi, et necesse habeo exire, ut videam
illam *Luc. 14.*

Sic etiam est dictum *triplex impossibile.*
Impossibile simpliciter omnino. Sic impossi-
bile est, Deum non esse.

Impossibile partim simpliciter, et partim se-
cundum quid. Sic dictum est *Luc. 17. Impossi-
bile, ut non veniant scandala.*

Tertium impossibile solum secundum quid,
et impossibilitas. Sic dixit ille *Luc. 13. Uxo-
rem duxi, non possum venire.* Sic solemus di-
cere: Impossibile est, quod ille fiat amicus
meus &c.

Optime ergo sic distinguitur *ens & entitas*
secundum *triplicem gradum*, summum, me-
dium, et infimum. *Summum*, secundum quem
res est omnino simpliciter ens et entitas: *Me-
dium*, secundum quem est partim simpliciter,
et partim secundum quid, infinite tamen plus
secundum quid, quam simpliciter, ens et en-
titas. *Infimum*, secundum quod res omnino
et solum secundum quid est ens et entitas.

Sic consimiliter optime secundum consimiles
tres gradus, supremum, medium, et infimum,
dicitur *necesse & necessitas.*

Et ex opposito, *impossibile, impossibilitas.*

Et sicut ens *medii gradus* et entitas dicitur
sine additione *ens & entitas*, non tamen dici-
tur ens et entitas omnino simpliciter vel ab-
solute: Sic dicitur sine additione *necesse*, penes
secundum gradum necessitatis, quod tamen
non dicitur simpliciter et absolute necesse, et
suo modo de *impossibili*, secundo modo dicto.

Immo sicut *ens & entitas tertii gradus* sine
aliqua additione dicitur ens et entitas, ut cum
dicitur albedo, dicitur ens et entitas, et sic
de aliis: Nequaquam tamen illud ens tertii
gradus dicitur ens et entitas simpliciter, sed
solum secundum quid: Sic *necesse & necessitas*
tertii gradus sine additione dicitur circa ali-
quid necesse et necessitas: Nequaquam tamen cir-
ca quodcumque dicitur necesse et necessitas
simpliciter, sed secundum quid.

Et ita de *impossibili et impossibilitate tertii*
gradus.

Et juxta haec dicta patet, quod adversarii
ex scripturis sacris quibuscumque, non possunt
habere qualemcumque colorem pro illa haeresi
et opinione irreligiosissima, quae digna est,
non verbis, sermonibus, et disputationibus,
sed verberibus, plagis et tormentis a suis cul-
toribus extorqueri. Nam quantumcumque et
qualitercumque atrociter percuterentur, ureren-
tur, trucidarentur, non haberent quovis modo
caulari contra affligentes, dicentibus illis: Quod
sic juxta tuam opinionem omnino oportet nos
16.

ANNO
CHRISTI
1011

secum facere. Neque aliquo modo possumus aliter de omnipotentia Dei, ubi etiam libenter volumus aliud. Aut ergo cessa ab opinione, aut omnino non imputa nobis injuriam erga te, quicquid tibi fecerimus.

Ultimo tamen hic in confirmationem hujus haresis, dicimus, quod, sicut infinita dilectio Dei, qua diligit creaturas, non imponit eis infinitam amabilitatem, sic infallibilis scientia Dei, qua præsicit futura, non imponit eis absolutam necessitatem. Sed sicut eternitas Dei creat impermanentissimam durationem, subitam, instantaneam; sic absoluta Dei necessitas creat summam ad utrumlibet contingentiam, &c.

ARTIC. XXVIII.

Confirmatio juvenum, clericorum Ordinatio, locorum consecratio, reservantur Papa & Episcopis propter cupiditatem lucri temporales & honoris.

Iste articulus est contra fidem sanctæ sedis Apostolicæ, sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ firmiter credit, auctoritates illas Papæ & Episcopis justè & sanctè reservatas.

Confirmatio namque juvenum reservata est Papæ & Episcopis ex sententia textus scripturæ *Act. 8.* ubi dicitur: *Cum autem audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quia recepit Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem, qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum S., nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati erant tantum in nomine Jesu. Tunc imponebant manus super eos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Ecce, quod *impositio manuum*, quæ est confirmatio post baptismum, fuit reservata Episcopis, Apostolis, & non concessa inferioribus discipulis.

Sicuti Philippus, qui non fuit Philippus Apostolus, sicut patet ex textu *Act. 8.* sed inferior discipulus, cum convertisset multos in civitate Samariæ, & baptizaret viros & mulieres in nomine Jesu, non implevit eis manus in confirmationem eorum, sed a collegio Apostolorum mittebantur Petrus & Joannes, Episcopi & Apostoli, ad imponendum manus, & confirmandum baptizatos per talem manuum impositionem. Ubi tunc dabatur Spiritus S. in signis visibilibus. Reservata ergo fuit confirmatio baptizatorum Episcopis & non communicata inferioribus sacerdotibus. Alias ille Philippus qui baptizaverat, confirmasset baptizatos per impositionem manuum, & non fuisset necesse descendere ad hoc faciendum Episcopos, Apostolos, majoresque sacerdotes.

Similiter *Ordinatio clericorum*, & præsertim in majoribus ordinibus, rationabiliter est reservata Episcopis ex auctoritate scripturæ. Sic enim scribit Apostolus *ad Titum 1.* *Hujus rei gratia reliqui te Creta, ut ea, qua desunt, corrigas, ut constituas per civitates presbyteros, sicut & ego disposui.* Ecce Tito sicut capiti & superiori, & non aliis presbyteris certe tradidit Apostolus auctoritatem ordinandi ibi presbyteros, & consequenter diaconos &c.

Hoc idem etiam figuratum est *Num. 3.* ubi dicitur: *Omnes levites, quos numeraverunt Moyses & Aaron juxta præceptum Domini per familias suas in genere masculino, a mense uno, & supra, fuerunt duodecim millia.* Ecce, quod ibi tacetur

Concil. General. Tom. XXVIII.

de filiis Aaron minoribus sacerdotibus, sed de ipso Aaron Pontifice fit mentio in numeratione & ordinatione levitarum.

Unde & *Act. 4.* multitudo discipulorum per Apostolos convocata, & allocuta, elegit Stephanum, & alios sex, & hos septem stauerunt ante conspectum eorum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus ipsi Apostoli, non alii inferiores discipuli, constituentes & ordinantes eos levitas.

Propter quod & Apostolus Timotheo, scilicet Pontifici & Principi sacerdotum, & non aliis sacerdotibus secum existentibus scribit: *Manus cito nonini imposueris.* Cum & eidem, & non aliis inferioribus presbyteris ibidem scripsisset: *Adversus presbyterum accusationem non recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* 1. *Tim. 5.*

Ecce quod Confirmatio juvenum, & clericorum Ordinatio per impositionem manuum Episcopis est reservata, non inferioribus presbyteris concessa, licet dicatur Abbatibus aliquando concedi, ordinare clericos in minoribus ordinibus.

Et rationabile est, quod illorum duorum sacramentorum, scilicet Confirmationis & Ordinationis clericorum, præsertim in majori ordine, administratio est reservata Episcopis, Pontificibus, et Principibus sacerdotum, et non inferioribus presbyteris. Nam sicut caput est supra manum, sic Episcopus, qui appropriate in Episcopum consecratur, per unctionem in capite sacro oleo, alte et capitaliter transcendit dignitate pontificali inferiorem simplicem sacerdotem, qui in talem consecratur unctus in manibus appropriate sacro oleo.

Unde et *Levit. 21.* ponitur magna differentia Pontificis ab aliis inferioribus sacerdotibus. *Primo enim præmittitur, quod sacerdotes et inferiores debent esse sancti legaliter, et cavere a contaminatione secundum legem. Quia sacerdos talis dicitur ibidem consecratus Deo suo, et panes propositionis offert. De Pontifice autem dicitur ibi: Pontifex, id est, sacerdos maximus, inter fratres suos supra cujus caput fustum est unctionis oleum, & cujus manus in sacerdotium consecratae sunt, vestibusque est sanctis vestitus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino, super patre quoque & matre sua non contaminabitur. Et cetera multa. Quibus ostenditur dignificatus super alios sacerdotes, non Pontifices, legendo in capitulo illo ea, quæ ad eum et statum suum pertinent, et ea, quæ ad statum aliorum sacerdotum.*

Item, quia in administratione Confirmationis appropriate datur Spiritus Sanctus, sicut patet *Act. 8.* et supra allegatum fuit: Similiter in administratione Ordinis, præsertim quoad ordinationem sacerdotum, etiam datur appropriate Spiritus S. juxta illud *Jo. 20.* quo dixit Jesus discipulis suis: *Pax vobis, sicut misit me pater, & ego mitto vos: Hac cum dixisset, insufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ideo sic Apostoli ordinantes levitas *Act. 6.* orantes imposuerunt eis manus. Ad impositionem autem manuum per Apostolos Sanctus Spiritus dabatur in signis visibilibus. Unde *Act. 8.* dicitur: *Cum conspexisset autem Simon, quod per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus S. obtulit eis pecunias.*

I

In

ANNO
CHRISTI
1011

ANNO
CHRISTI
1111ANNO
CHRISTI
1111

In administratione autem aliorum quinque sacramentorum appropriate datur aliquid infinite minus, quam Spiritus S. Ut in Baptizatione datur appropriate creata gratia baptismatis. In Penitentia, creata gratia remissionis peccatorum. In Eucharistia corpus & sanguis Christi, & creata gratia unionis in corpore Christi mystico. Et ita de aliis duobus sacramentis Ecclesie, Conjugio & Extrema unctione. Idcirco, quia Episcopi alie in dignitate transcendunt alios simplices sacerdotes, & in administratione illorum duorum sacramentorum, Confirmationis & Ordinis, datur appropriate Spiritus S. In administratione autem aliorum confertur appropriate infinite minus donum gratuitum: rationabiliter illorum duorum sacramentorum Ecclesie, scilicet Confirmationis & Ordinis, solis Episcopis administratio auctoritative reservata est, aliorum vero quinque administratio sacramentorum aliis inferioribus est communicata.

Item, si inferiores sacerdotes indifferenter ex sacerdotio haberent auctoritatem & potestatem legitimam consecrandi sacerdotes, diaconos, &c. et consecrandi Ecclesias, & res sacras, pro altaribus &c. Sicut habent potestatem consecrandi & conficiendi sacramentum Eucharistie: quot quibus, & quales non fierent sacerdotes & levites? Quis etiam domus & habitacula non consecrarentur? Quis etiam vasa vel vestes non consecrarentur pro vasis & rebus factis? Et fieret supra modum nimia confusio in clericis, inhonoratio et inhonesta tractatio sacrorum vasorum, & consecratarum rerum.

Ideo propter hoc et non propter lucrum, & temporalem honorem reservata sunt hæc principibus sacerdotum. Quorum sicut est ordinare, & instituire ordinem cleri, a Pontifice per simplicem sacerdotem usque ad infimum clericum descendendo: sic et eorum rationabiliter est consecrare vasa sacra, loca sacra, res sacras, in tali ministerio clericatus requisita.

Erroneus est ergo articulus supra dictus.

ARTIC. XXIX.

Universitates, studia, collegia, gradationes & magistreria in eisdem, sunt vana gentilitas, vel vana gentilitate introducta, & tantum profunt Ecclesie sicut diabolus.

Iste articulus erroneus, et hæreticus dehonestat sanctam sedem Apostolicam, sanctam Romanam Ecclesiam, auctorizantes, instituentes, approbantes, et confirmantes talia, sicut utilia et necessaria Ecclesie: Firmiter credentes talia profuisse plurimum Ecclesie Dei.

Quis, nisi insensatus, diceret, quod artificia secundum artes mechanicas, ubi sunt supremi, medii, et infimi: *Primi*, sicut architectonici et principes, quorum videlicet est solum regere, et dirigere, in arte instituire ac instruere: *Medii*, qui habent veluti partim regere et dirigere, instituire ac instruere: *Infimi*, quorum est solum dirigi, instrui, regi. Quis, inquam, diceret, talia artificia, sutorum, sartorum, piscorum, textorum, carpentariorum, Lapidarum, fabrorum &c. non esse perutilia Dei Ecclesie, vana gentilitate, sed non ordinatione Dei instituta pro utilitate et bono Ecclesie?

Nonne scriptum est *Exod. 30. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Ecce vocavi ex nomine Bezaleel, filium Uri filii Chur de tribu*

Ajud, & implevi eum spiritu Dei, sapientia & intelligentia & scientia in omni arte, ad excogitandum fabre, quicquid fieri potest ex auro & argento & in arte, marmore, gemmis, & diversis lignorum. Dedi quoque ei socium Aboliam, filium Achisamach e tribu Dan, & in corde omnis eruditi posui sapientiam, ut faciant cuncta, que precepi eis, tabernaculum funderis & arcam testamenti, propitiatorium & cuncta vasa tabernaculi, &c.

Nonne etiam scriptum est 3. Reg. 8. dicente Salomone in hæc verba: *Voluitque David pater meus edificare domum nomini Domini Dei Israel. Et ait Dominus ad Davidem Patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo edificare domum nomini meo, beneficisti hoc ipsum mento tractans. Veritatem tu non edificabis domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse edificabit domum nomini meo. Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est. Stetitque pro David patre meo, & sedit supra thronum Israel, sicut locutus est Dominus, & edificavi domum Domini nomini Dei mei Israel.*

Ecce, quod Salomon ex intentione et inspiratione et informatione Dei edificavit domum nomini Domini Dei Israel.

Scribitur autem 3. Reg. 5. de eodem Salomone sic: *Elegit Rex Salomon operarios de omni Israel. Et infra: Fuerunt itaque Salomoni 70. millia eorum, qui onera portabant, & 80. millia laterum in monte, absque prepositis, qui præerant singulis operibus, numero triam millium, & trecentorum, præcipientium populis, & his, qui faciebant opus.* Ecce iterum, quod ex inspiratione et ordinatione Dei in artificio mechanico operandi templum, et que ad ipsum pertinent, fuerint supremi, medii, et infimi. Sicut in artificio completo ordine, secundum tres gradus, supremum, medium, et infimum, ascendendi una via, et descendendi alia via, solent rationabiliter esse.

Si igitur ex ordinatione Dei in artibus mechanicis ad profectum Ecclesie debent esse artificia, et communitates artificum, ut sunt supremi, medii, et infimi, quanto magis in artibus septem liberalibus, Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Musica, Arithmetica, Geometria, Astronomia. Cum tales prioribus sint digniores secundum se, et nobiliores, immediatius, dignius, et nobiliter subtervientes ad opera et negotia Ecclesiastica et divina.

Debent enim perfecti lectores, pronuntiatores, sermocinatores et prædicatores verbi Dei, esse boni Grammatici, Rhetores et Dialectici. Ut sermonem Dei secundum Grammaticam, infimo genere sermocinandi, congrue erga conceptum loquentis, secundum Rhetoricam autem, medio genere sermocinandi, diserte erga audientium: Secundum Dialecticam vero, supremo genere sermocinandi, humanitius, diserte, discrete, et recte erga veritatem rei significatæ, artificiose et eleganter expriment.

Perfecti Cantores canticorum Dei debent esse boni Musici, modulationes vocum cognoscentes, ut, triplices consonantias cum tonis et semitonis, terternos modos, quibus omnis cantilena pulchra varietate contextitur, octavos usuales, cum differentiis et sine differentiis &c.

Et plurimum ad intelligentiam scripturæ sacre et praxin Arithmetica de cognoscendis et practicandis proprietatibus numerorum, in sci-

ANNO
CHRISTI
1415.

scriptoris magno mysterio positorum, est necessaria.

Geometria similiter necessaria est ad cognoscendum et practicandum mysteria figurarum de arca, de templo, de tabernaculo, de altari, de propitiatorio &c. & de aliis secundum figuras Geometricas Bibliis in scripturis.

Astronomia est necessaria ad cognoscendum & practicandum mysteria, in scripturis sacris tropice & allegorice dicta, per caelos & sydera, per motus, situs, aspectus, & alias astronomicas proprietates eorundem, & ad debitam observationem intervallorum, festorum mobilium, annorum bissextilium, annorum solarium & lunarium. Et ita de aliis. Longum esset talibus immorari.

Ex ordinatione ergo & dispositione Dei ad magnum profectum Ecclesiam debent esse communitates artificum in artibus liberalibus. Ubi sunt *supremi*, qui dicuntur *magistri in artibus liberalibus*. Quorum est veluti solum regere, dirigere, instituere & instruere in tali artificio *medias*, qui dicuntur *scholares & studentes in eisdem*.

Item, cum in scripturis divinis saepe fiat locutio tropica per res naturales, secundum earum proprietates, necessaria est notitia *Philosophia naturalis*, qua res naturales secundum earum proprietates dignosci habent. Propter quod necessarium etiam est esse communitates, in quibus sunt Philosophi naturales, *supremi*, *medii* & *infimi* gradus. Primi veluti *Magistri*, *medii* *Baccalauri*, *infimi* *scholares*.

Sic similiter, quia est *Philosophia moralis* de humanis moribus, bonis & malis, & de virtutibus humanis & vitiis contrariis, talis est necessaria ad divinam sapientiam, in qua divini mores & virtutes, et contrarii mores & vitia dignoscuntur. Oportet iterum esse communitatem hominum, ubi sunt *supremi*, veluti *rectores & doctores*, tum alii *medii*, et alii *infimi*, circa talem moralem philosophiam.

Item, quia sunt tres humanae scientiae communes, *Sophistica*, *Dialectica*, & *Metaphysica*, eo, quod quaecumque veritas humanitas noscibilis potest primo communiter secundum *apparentiam* aestimari, potest secundo communiter secundum *probabilitatem* credi, potest tertio secundum *realitatem* intelligi & sciri *superartificialiter & scientificè*: Igitur sunt *tres communes scientiae*, sic communiter aestimandi, credendi & intelligendi.

Prima igitur ex communibus principiis est veluti de sola *apparentia* in communi quarumcumque rerum humanitas cognoscibilium. *Secunda* veluti de parte *apparentia* & partim *existentia* quarumcumque rerum talium. *Tertia* veluti de mera *existentia* rerum *superhumanitatis* cognoscibilium.

Prima est, secundum quam res veluti remotissimae in sola *apparentia* humanitas communiter apprehenduntur. *Secunda*, secundum quam res veluti partim remotae et partim propinquae in *apparentia* partim et in *existentia* partim, humanitas partim apprehenduntur, et partim percipiuntur. *Tertia*, secundum quam res veluti de prope tantum secundum *existentiam* scientificè communiter cognoscuntur & humanitas.

Et quemadmodum cortex est extremum, testa medium, et granum intimum, sic *Sophistica* est communis scientia humana, secundum quam quaecumque res communiter humanitas

Concil. General. Tom. XXVIII.

veluti in extremo sui artificialiter apprehendi potest. *Dialectica* est autem scientia communis humana, secundum quam res communiter humanitas veluti in medio sui scientificè percipi potest. *Metaphysica* vero est scientia communis, humana, secundum quam res in intimo sui humanitas communiter & sapienter dignosci potest.

Sophistica disputat de principiis scientiarum apparenter, *Dialectica* probabiliter, *Metaphysica* veraciter.

Sophistica ex suis principiis de quibuscumque rebus disputat apparenter in communi, *Dialectica* probabiliter, *Metaphysica* veraciter.

Sophistica facit in communi existimationem, circa rei apparentiam, *Dialectica* fidem, circa rei probabilitatem, *Metaphysica* ex suis principiis certitudinem, circa rei veritatem.

Sophistica secundum sua principia manet circa apparentiam ad extra circumstantem. *Dialectica* attingit ad exteriorem speciem in re. *Metaphysica* ex communibus principiis penetrat humanitas ad intimam quidditatem rei, humanitas noscibilem.

Cum autem Scriptura S. cum remote a veritate existentibus solet disputare, gradatim eos trabendo, ut primo secundum apparentiam capiant existimationem de veritate, secundo secundum probabilitatem capiant fidem de veritate, tertio secundum realitatem capiant intelligentiam veritatis: Quod videtur aliquantulum figuratum *Marc. 8.* ubi Christus exspuens in oculos cuiusdam ceci impositis manibus suis interrogavit eum, si quid videret, & ille exspiciens ait: Video homines veluti arbores ambulantes: Deinde iterum imposuit manus super oculos eius, et cepit videre. Et restitutus est ita, ut clare videret omnia. Quia igitur, ut inquam, sic est de scriptura et sapientia divina, oportet tres communes scientias humanas, *Metaphysicam*, *Dialecticam*, & *Sophisticam*, in hoc subservire, ut ipsa divina scientia et Scriptura, per ministerium harum trium, cum hominibus in valle miseriae de veritate salubriter aestimanda, credenda et intelligenda disputet gradatim, apparenter, probabiliter, et veraciter, pulchro ordine, homines ab infimo gradu per medium ad supremum huius vis tali disputatione deducendo, ut videlicet homines primo secundum apparentiam aestiment, secundo secundum probabilitatem credant, & ultimo perfectiores in valle huius miseriam secundum realitatem intelligant huiusmodi veritatem.

Propter quod rationale et expeliens est, esse communitates artificum vel sciolorum in huiusmodi tribus scientiis communibus humanis. In quibus communitatibus sunt quidam veluti *supremi*, alii *medii*, tertii *infimi*.

Primi ex quibus nominis tenent gradum *magisterii*, *secundi* gradum *baccalauri*, *terti* gradum *scholarium* vel *studentium simplicium*.

Et quia septem artes liberales non possunt perfecte humanitas haberi absque his tribus scientiis communibus, neque illae septem cum his tribus absque humana naturali & morali philosophia: rationabiliter & expedienter ordinatum est, ut una sit communitas artificum et sciolorum in his omnibus simul artibus et scientiis.

Quae communitas in universitatibus studiorum solet vocari *facultas artium*. In qua communitate et facultate sicut alii *supremi*, qui sum-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1411.ANNO
CHRISTI
1411.

135
mum gradum auctoritatis & magisterii teneant
in omnibus illis scientiis & artibus simul, alii
medium, alii infimum. Ut, quemadmodum
in corpore humano est secundum debitam or-
dinationem triplex regio, suprema capitis, me-
dia manuum, & infima pedum, sic in corpo-
re illius communitatis debito ordine sit triplex
regio, *Suprema*, ubi *Magistri* in cathedra magi-
strali præsideant in docendo, & non subsideant
in discendo; *Media*, ubi *Baccalauri* partim sub-
sident, & partim præsideant; *Infima*, ubi scho-
lares simplices tantum subsident in discendo.

Præterea quia ars & scientia medicinalis hu-
manitas tollendi & propellendi infirmitates cor-
porales, & sanitatem inducendi & conservandi,
est secundum se magis eligibilis, quam quæ-
cumque ars humana, repellendi nuditatem,
& famem corporalem, conquirendi, habendi
& conservandi victum & amicum, quam quæ-
cumque ars liberalis humana de septem prædi-
ctis, quam tres scientiæ communes, quam phi-
losophia moralis & naturalis: Quid enim om-
nes illæ utilitatis, commodi vel gratiæ confer-
re possent illi, qui sanitate corporali humani-
tus recuperabili destitutus, & infirmitate cor-
porali etiam humanitas curabili adeo fatigaretur,
impediretur, anxietur, torqueretur, sen-
satis penis & doloribus cruciaretur, ut potius
vellet carere vita, & sensu corporali, & con-
sequenter omnibus scientiis & artibus prædi-
ctis, cum earum utilitatibus, commoditatibus,
& gratiis quibus non posset ab illa miseria cu-
rari, quam sine spe curationis illos cruciatus
& dolores in vita corporali tam pœnaliter &
tam anxie deberet diu continuando sentire.
Igitur rationabile & expediens est, esse com-
munitatem artificum & sciolorum in tali arte
in scientia *Medicina*, *Physicæ* & *Chirurgiæ*.
Quæ communitas secundum talem suam artem
& scientiam est altior et dignior, quam com-
munitas artificum et sciolorum immediate an-
te hanc posita superius.

In qua etiam secunda communitate debent
esse sicut prius alii supremi, ut *Doctores medi-
cine*; alii medii, ut *Baccalauri*; & alii infimi,
ut *simplices in Medicina* scholares.

Quia vero ulterius, nisi *legibus* et *juribus*
genus humanum morbo et languore naturæ
lauciatum regatur, dirigatur, stringatur, boni
promoveantur & mali prohibeantur et coer-
ceantur, quæ potest esse utilitas, commoditas,
gratia, et pax in artibus mechanicis vel libe-
ralibus, in tribus scientiis communibus, in mo-
ralibus vel naturalibus scientiis humanis, in
tota arte medicinæ prædicta? Et nisi cogno-
scantur et sciatur *leges* et *jura* non potest se-
cundum eas genus humanum ratione utens di-
rigi, regi &c. Etiam non possent homines se-
cundum eas regere, dirigere, nec alii recte
obedienter regi, dirigi &c.

Quia etiam secundum perfectum gradua-
lem ordinem triplices sunt *leges* et *jura*, in Ecce-
lesia: *Infima*, veluti totaliter humanæ: *Media*,
partim humanæ et partim divinæ: *Suprema*,
veluti totaliter divinæ: igitur secundum hoc
oportet esse in Ecclesia triplices scientias *le-
gum* et *jurium*, infimam, mediam, et supre-
mam.

Et ex consequenti oportet esse communita-
tem sciolorum docendi et discendi. In *Infima*
scientia *legum* et *jurium* veluti totaliter huma-
norum, quæ vocatur *Communitas Legislarum*.
Ubi etiam oportet esse in communitate illa,

136
A sicut prius, aliquos supremos, qui dicuntur
Doctores legum, medios, et simplices in legibus
scholares.

Oportet secundo esse communitatem schola-
rium secundum mediam scientiam, legis et ju-
ris, partim humanæ, et partim divinæ, quæ
vocatur *Communitas Canonistarum*. Ubi supre-
mi dicuntur *Doctores decretorum vel canonum*,
medii *Baccalauri*, infimi simplices scholares vel
Studentes in jure canonico.

Oportet tertio esse supremam communitatem
scholarium, secundum supremam scientiam *le-
gis* et *juris*, et totaliter divinæ. Ubi etiam si-
cut prius, oportet secundum debitum gradua-
lem ordinem docendi in scholis et discendi il-
lam sententiam *juris* & *legis* totaliter divinæ,
esse alios in auctoritate docendi supremos, ve-
luti architectonicos principes in illa communi-
tate, ad docendum non subiectos ad discendum
ibidem, qui vocantur *Professores Theologia*, alios
medios, partim principantes in docendo, et
partim subiectos in discendo, qui dicuntur *Bac-
calauri in Theologia*. Tertios infimos solum sub-
iectos ad discendum in illa communitate, qui
dicuntur *simplices scholares in Theologia*.

Quia autem beneficium *juris* & *legis* etiam
penitus humanæ, est majus quam beneficium
medicinæ: Nisi enim esset beneficium illius *ju-
ris* & *legis*, quis posset gaudere de vita, de
sanitate, de pace, de quacumque gratia, cu-
juscumque artis vel scientiæ humanæ: Merito
igitur scientia *juris* & *legis* humanæ præponi-
tur arti medicinæ. Et per consequens *Communi-
tas Juristarum & Legislarum* communitati
Medicorum præponitur, & *Doctores Doctori-
bus*, *Baccalauri Baccalauris* &c.

Sic similiter, quia beneficium *juris* & *legis*
partim divinæ, & partim humanæ est multo
majus, quam beneficium *juris* & *legis* penitus
humanæ: Igitur communitas sciolorum secun-
da priori merito antefertur.

Beneficium vero *legis* totaliter divinæ longe
priora duo beneficia in dignitate antecedit. Igi-
tur etiam *Communitas Theologorum* communi-
tatem *Juristarum* præcedit.

D Et patet, quomodo quintuplices jam dictæ
communitates sciolorum docendi et discendi,
non mechanicæ, sed liberæ, non Ecclesiasticæ
sed scholasticæ, sunt gradualiter secundum di-
gnitates suas ordinatæ, ut ultimas, scilicet
quinta, sit suprema, prima infima, & alii
tres secundum quod tactum est, gradualiter sint
mediæ.

Et cum illæ quinque communitates inter se
in hoc convenient, quod sunt communitates
sciolorum, studiosæ docendi & discendi, non
mechanicæ sed liberæ, scholasticæ, & in hoc
ab omnibus aliis communitatibus artificum &
sciolorum docendi & discendi differant: Patet
quam rationabilis et sancta est ordinatio, quod
sicut quoque sensus particulares vel speciales
in uno sensu communi in corpore convenient,
quod sic illæ quinque veluti particulares et
speciales communitates sciolorum docendi &
discendi, non mechanicæ sed liberæ, non Ec-
clesiasticæ sed scholasticæ, convenient in una
communi eis communitate sciolorum sic do-
cendi, et discendi.

Quæ communitas dicitur *universitas studii*,
ex talibus quinque communitatibus vel *faculta-
tibus* quasi materialiter resultans.

Patet etiam, quam rationabilis et sancta est
ordinatio, quod in talibus universitatibus sint
gra-

ANNO
CHRISTI
1511.

graduationes & magisteria. Ut sic debitus gradus dualis ordo in tota universali communitate & specialibus facultatibus talium sciolorum secundum triplices gradus perfectio descendendi & ascendendi, summus, medius, et infimus.

Patet etiam, quam rationale & sanctum est, quod in talibus universitatibus sint collegia, ubi sint veluti *stipendiati*, ab una parte aliqui ad docendum, alii veluti pro talibus laboribus factis premiati, alii ad studendum, docendum vel dicendum adjuvi & sufficienter suffulti.

Non ergo talia sunt vana gentilitas, vel vana gentilitate introducta in Ecclesiam, sed dispositione & ordinatione Dei et sum Ecclesie, juxta auctoritates & sententias Scripturæ, quarum aliquæ superius adductæ fuerunt. Diabolicus ergo, insulsius, et erroneus est ille articulus his contradicens.

ARTIC. XXX.

Excommunicatio Papæ vel cujuslibet Prælati non est curanda. Quia est censura Antichristi.

Iste articulus est hæreticus contra Scripturam Sacram, censuram Christi et sum Ecclesie appellans censuram Antichristi, dogmatizans populum contemnere censuras illas Christi, et Ecclesie Prælati non obedire.

Quod excommunicatio Papæ et Prælatorum sit censura Christi et Ecclesie, patet *Matth. 18. & Jo. 4.*

Matth. 18. dicitur: *Si peccaverit in te frater tuus &c. Si te non audierit, adhibe ad hoc tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesia, id est, judici Ecclesiastico, qui ut persona communis mystice gerit in se personam totius Ecclesie, cujus est iudex Ecclesiasticus.*

Etenim quod in tali residet capitalis & facialis potestas et auctoritas judicandi Ecclesiastica igitur, quod coram illo, in quantum talis est, dicitur, ante caput vel ante faciem Ecclesie dicitur. Et per consequens, quod illi, ut tali, dicitur, hoc certe ut capiti et faciei Ecclesie, quoad capitalem et facialem potestatem et auctoritatem Ecclesiasticam judicariam, dicitur. Et per consequens, ubi sic capiti et faciei Ecclesie dicitur, ipsi Ecclesie dicitur.

Et non est intelligendum sicut hæretici volunt, uno modo, quod dicatur *Ecclesia*, id est, *congregationi fidelium*, prædestinatorum, ad hoc convocatorum. Quis enim in terris posset sine speciali revelatione Dei unum fidelem prædestinatum demonstrare, quod ipse talis esset. Taceo tunc de pluribus et de multis.

Nec etiam alio modo, quod dicatur *Ecclesia*, id est, *multitudini et congregationi omnium*, qui sunt de Ecclesia, ad hoc convocati. Quando enim hoc fieri posset? Quomodo etiam agricolæ, factores, sutores &c. possunt esse iudices in causis Ecclesiasticis et spiritualibus, altis, difficilibus et arduis? Cum Reges et Principes seculares rationabiliter eos non admittant, sed prohibeant tales esse iudices in altis et arduis causis, civilibus et secularibus. Alias enim in regno celorum Christi super terram et in regnis terrenis, herent infinite confusiones, intolerabiles.

Si autem Ecclesiam in suo capitali iudice, et in hoc ipso Ecclesiam non audierit, dicit Christus: *Sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

Quomodo autem talis inobediens debeat fidelibus esse sicut ethnicus et publicanus, significatur *Jo. 4.* ubi mulier Samaritana dixit ad Christum: *Quomodo tu, Judæus cum sis, bibere a me possis? Quæ sum mulier Samaritana. Non enim conversantur Judæi cum Samaritanis.* Debet ergo ille inobediens Ecclesie, esse Ecclesie iudici et fidelibus sicut ethnicus et publicanus, sic quod non conversentur sibi. Ita quod separatus a communiione fidelium, et in Ecclesiasticis, et civilibus, ut qui est inobediens et rebellis Ecclesie in capite et in facie ejus, contemnens eam audire, excludi merito debet a perceptione sacramentorum et fidelium communiione, et ab Ecclesia et membris ejus contemni et vitari, ut membrum præcisum, publice mortuum et infectum debet sic contemni et vitari. *Una de causa*, ut sic punitus, confusus et damnificatus ad cor et penitentiam ac obedientiam redeat. *Alia de causa*, ne alia membra inficiantur lepra sum inobedientie, contumacie, et rebellionis, in facie Ecclesie publica. Et ne iudices Ecclesiastici Ecclesiam vel membra ponant in dubium vel incertum: Quod postquam iudex Ecclesiasticus in eum, cujus est iudex talis, fulminat sententiam illam, & censuram excommunicationis, quod tunc talis

Cliget, et cum eum a tali solverit, quod tunc solutus sit. Ideo Christus, *Matthæi*, ubi supra, postquam dixit, et promulgavit, et instituit censuram excommunicationis, cum juramento assecuravit, et ligationem per sententiam et vinculum excommunicationis ab omnibus talibus Ecclesiasticis iudicibus esse validam, et similiter solutionem, dicens: *Amen dico vobis: Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis. Et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in caelis.*

Nec hoc dixit solis Apostolicis, sed et omnibus successoribus, iudicibus in foro Ecclesie. Cum non solum tempore Apostolorum, sed continue post, usque ad finem seculi, Ecclesia debet habere iudices Ecclesiasticos, qui hujusmodi auctoritatem et potestatem habeant ligandi et solvendi, ligandi inobedientes et rebelles, et solvendi redeuntes et penitentes. Alias regnum celorum Christi in terris esset longe minus provisum, quam regna humana et terrena, iudices ligatores, et solutores in foro civili et seculari. Et regnum illud celorum non haberet secum in terris visibiliter in humanis conversantes iudices in foro Ecclesiastico spirituali.

Et ne dicerent Christi fideles: *Ecce Prælati & iudices Ecclesiastici, qui nituntur excommunicare, male vivunt & turpiter, aperte, & ad experientiam: igitur non tenentur audire eos cum excommunicationibus eorum, ubi alios excommunicant, & mandant nobis eos vitare.* Hoc tollit Christus *Matth. 23.* figuratiter & allegorice de iudicibus Ecclesiasticis Judaismi dicens: *Super cathedram Moysi sedent scribæ & Pharisei: omnia ergo, quaecumque dixerint vobis, ut servetis, servate & facite, sed secundum opera illorum nolite facere.* Ecce Christus non solum dixit: *Omnia quæ tales, etiam mali in operibus, dixerint: Nec solum dicit, Quaecumque tales dixerint: Sed sic simul, omnia quaecumque dixerint, servate & facite.* Innuens per hoc, quod talibus in omnibus dictis & præceptis

ANNO
CHRISTI
1511.

ANNO
CHRISTI
1415.

ptis est obediendum. Nisi *parum bonum* non A
prohibuerint, explicite, vel implicite, nec pu-
rum favere *malum* præceperint.

Et ne iterum reputent fideles, *modicum of-
fo*, ubi præceptis *salutem* paraverint, vel ubi non
audierint: ideo Christus in contrario ostendens,
hoc esse magnum pendendum, dixit etiam *infe-
rioribus 72. discipulis: Qui vos audit, me audit,
& qui vos spernit, me spernit. Qui autem me
spernit, spernit eum, qui misit me Luc. 10.*

Planum est ergo ex his, quod articulus hic
trigesimus est hæreticus, blasphemus, censu-
ram Christi & Ecclesie asserens censuram An-
tichristi, & dogmatizans, quod populus vilip-
pendat magnam justamque censuram excommu-
nicationis, & mandata Prælatorum, ubi Evan-
gelium expresse oppositum docet. Igitur &c.

ARTIC. XXXI.

*Peccant fundentes claustra, & ingredientes sunt
viri diabolici.*

Contra istum articulum satis est dictum su-
perius circa articulum viciesimum primum. Et
licet non sit homo qui non peccet, 3. Reg.
8. licet etiam contingat aliquos esse viros dia-
bolicos, qui ingrediuntur claustra: Tamen ar-
ticulus ille non ad talem acceptionem sophis-
ticam, sed secundum communem usum verborum
in hac materia erroneus, sententians, quod
peccatum & illicitum sit fundare claustra, &
diabolicum sit talia ingredi. Et hoc est erro-
neum & hæreticum contra fidem sanctæ Ro-
mæ & universalis Ecclesie.

Numquid non est bonum & licitum in Ec-
clesia Dei fundare quadam loca specialia ad
custodiendum legem amoris Dei & proximi,
arctius, sollicitius, expeditius, indistinctius,
perfectius, & liberius: Et ad militandum istis
eisdem modis in obedientia contra vitæ super-
biam, in castitate contra lasciviam, in volun-
taria paupertate contra oculorum concupiscen-
tiam.

Numquid etiam non est bonum & expediens,
viros ac mulieres intrare hujusmodi loca, ad
hoc ipsum quod jam dictum est, faciendum?
Sed fundare claustra tali intentione est funda-
re talia specialia loca. Et ingredi claustra ta-
li intentione est ingredi talia specialia loca ad
tales laudabiles & sanctos fines jam tactos. Si-
cut quilibet sentire & expediri habet, qui etiam
habet minimam experientiam spiritualem.

Unde manifestum est, quod hæretici articu-
lum prædictum in sensu erroneo & hæretico
pertinaciter dogmatizantes & tenentes contra
fidem sanctæ Romæ & universalis Ecclesie,
& plurimarum sanctarum communitatum, sa-
pientum Ecclesiasticorum & scholasticorum,
sunt insensati, nec minimum sensum verum,
spiritualem habentes, quo sentire & experiri
possent species bonas prædictorum duplicium
bonorum, de fundatione claustrorum, & in-
gressione.

Et non mirum. Nam, qui unum hæreticum
articulum pertinaciter tenet, eo ipso totalis
ejus credulitas circa materiam catholicam est
hæretica. Et sic talis a fundamento Religio-
nis Christianæ in vera fide catholica consisten-
te secundum ejus totalem hæreticam creduli-
tatem est evulsus.

ARTIC. XXXII.

Ditare clerum est contra regulam Christi.

Contra illum articulum hæreticum sunt il-
la, quæ contra articulum decimum scripta sunt.
Si enim clerus veteris legis, plus novæ legis,
ut ibi dictum est, debent secundum legem Dei
habere decimas, sacrificia, oblationes, posses-
siones Domino consecratas. Et in hoc ditatur
clerus secundum legem Dei. Qui tamen *clerus*
debet esse *pauper in divitiis*, & non velle di-
ves fieri: Sed in paupertate spiritus illas Ec-
clesie & cleri divitias salubriter administrare,
& dispensare.

Et cum hæresis sit, quod regula Christi sit
contra legem Dei, ideo articulus iste est hæ-
reticus. Igitur &c.

ARTIC. XXXIII.

*Silvester Papa, & Constantinus Imperator, er-
raverunt Ecclesiam dotando.*

Iste articulus erroneus confutatur, sicut de-
cimus, & sicut præcedens. Et confutatur per
fidem sanctæ Romæ Ecclesie, & omnium
Ecclesiarum inferiorum per fidem communita-
tum sapientum Ecclesiasticorum & communita-
tum sapientum Scholasticorum in Ecclesia.

Et absit, quod unquam aliquis sanctorum &
approbatorum Doctorum in scriptis suis authen-
ticis inseruisset, sanctum Silvestrum in facto
illo errasse. Sed sibi, & sequacibus, possessio-
nem bonorum Ecclesie custodientibus, omnem
reverentiam detulerunt & honorem.

ARTIC. XXXIV.

*Omnes de Ordine Mendicantium sunt hæretici, &
dantes eis elemosynam sunt ex-
communicati.*

Iste articulus est non tam hæreticus, quam
diximus. Ut patet ex dictis contra articulum
viciesimum primum, & alios ibi memoratos.

ARTIC. XXXV.

*Ingrediens Religionem, aut aliquem Ordinem, eo
ipso inhabilis est ad servandum divina præce-
pta, & per consequens perveniendi ad regnum
celorum, nisi apostatauerint ab eisdem.*

Iste articulus est hæreticus, sicut præcedens
superius satis confutatus est.

Et si hic articulus est verus, tunc etiam
verum erit, quod Christus recedens a seculo,
ingrediens eremum, ibi jejunans quadraginta
noctibus, existens cum bestiis, ibi post esuriens
& tentatus a diabolo, fuisset eo ipso inhabilis
ad servandum divina præcepta, & per conse-
quens perveniendi ad regnum celorum. Sed
cum hoc sit blasphemum hæresis, igitur articu-
lus iste jam prædictus est hæreticus. Igitur &c.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

ARTIC. XXXVI.

Papa cum omnibus clericis suis, possessionem habentibus, sunt heretici, eo quod possessionem habeant, & omnes consentientes eis, scilicet Domini seculares & laici ceteri.

Iste articulus hereticus sententiat, quod Christus cum suo collegio Apostolorum fuissent heretici, quia possederunt bona mobilia, pecunias scilicet in communi. Et talem possessionem in communi habuerunt, sicut patet Jo. 12. ubi dicitur de Juda Ischariot: *Quia fur erat, loculos habens, ea, quae mittebantur, scilicet Christo, & suo collegio, portabat, & possidebat.* Possidebat igitur Christus Papa, & clerus, suum collegium Apostolorum, pecunias, in communi, de quibus procurabantur, Juda collector, portator & procurator existente.

Et similiter Apostoli, & ceteri discipuli post missionem Spiritus Sancti fuissent heretici, quia possederunt pretia possessionum venditarum. Nec ibi quisquam eorum quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, neque quisquam egenus erat inter eos, ut dicitur *Act. 4.*

Et quid refert quoad occasionem avaritiae lasciviae & superbiae, possidere pecunias, vel possidere res immobiles? Cum nonnunquam, immo frequenter, & avari, lascivi et superbi, plus student possidere pecunias, aurum, & argentum, quam possessiones immobiles, cum per illas res mobiles citius & facilius possint consulere suae avaritiae, lasciviae & pompae, quam per res immobiles.

Quod autem Apostoli non tenebant possessiones immobiles in primitiva Ecclesia, agros, & vineas, prata &c. una causa fuit tacta superius, contra decimum articulum.

Etiam alia causa, quia debebant mundum peragrarere ad disseminandum et dilatandum fidem Christi, & non in certis locis et limitibus permanere, sicut hodie Episcopi, plebani, religiosi, collegia, monasteria &c.

ARTIC. XXXVII.

Ecclesia Romana est Synagoga sathanae, nec Papa est immediatus & proximus vicarius Christi & Apostolorum.

Ista haeresis superius confutata est in dictis contra articulum nonum.

Et licet persona Papae, et ille, vel aliae personae Cardinalium possent esse vitiosae criminaliter, in quibus regnaret diabolus, et eos deponeret, absit tamen, quod Ecclesia Romana, cujus Papa est caput, collegium vero Cardinalium, corpus, absit, inquam, quod illa sit synagoga sathanae. Talis enim, ut alibi dictum est cum declaratione, est compositum mysticum, ex parte formali & materiali. Pars formalis est mystica forma, seu mysticum formale principium, officio & ministerio visibiliter in humanis illuminandi, informandi, certificandi & dirigendi universitatem Christianorum in universa materia Catholica & Ecclesiastica. Et talis forma se habet sicut anima in animali & ejus corpore.

Et quemadmodum in anima animalis ab una parte est sensus communis, non partialiter & particulariter, sed totaliter & universam & to-

Atam materiam per se & per accidens sensibilem, ab alia parte sunt sensus particulares, partialiter & particulariter sentiendi talem totam materiam: Sic in illo principio formali, mystico, est ab una parte veluti sensus communis, auctoritas & potestas Evangelica officialis, non partialiter cognoscendi & definiendi in universa & tota materia catholica & Ecclesiastica, & etiam civili & seculari, de quanto illi subalternatur, et in illam materiam ut per se finem ordinatur, ab alia vero sunt veluti sensus particulares, auctoritates speciales et particulares in universa illa materia cognoscendi &c.

Et sicut ibi in anima non est sensus communis sine particularibus: Nec e contra: Sic nec auctoritas illa universalis sine particularibus. Et sicut ibi anima non est principaliter forma capitis nec residui corporis in composito naturali universali, sed principaliter forma totius compositi ex capite membris et residuo corpore: sic hic forma illa mystica praedicta non est solum & principaliter capitis Ecclesiastici in mystico composito, nec residui corporis, sed totius compositi ex capite Papa, & residuo corpore collegio Cardinalium.

Et sicut in animali sensus communis est in capite, sensus autem particulares in aliis inferioribus organo sensitivis & in residuo corpore: Sic hic auctoritas tota & universalis Ecclesiastica est informativa in capite Papa, auctoritates autem, primae post illam, minus generales, in Cardinalibus & collegio Cardinalium.

Et sicut ibi manet continue idem compositum in numero, quoad formam naturalem, & animale, manente eadem anima, licet partes materiales possent advenire et defluere: sic hic manet continue a tempore Christi & Apostolorum idem in numero, quoad formam, compositum mysticum et Ecclesiasticum, defluentibus & advenientibus partibus materialibus, ut personis Paparum et Cardinalium, manente continue illa eadem forma mystica, illo mystico formali principio praedicto, quod ita oportet continue & semper remanere idem, sicut continue et semper oportet remanere eadem claves regni caelorum. Et sicut ibi posset manere compositum animale accephalum, sic hic contingit idem compositum remanere in numero quoad illam formam aliquando accephalum, id est, sine persona Papae, quae esset materialiter caput in illo composito respectu talis formae mysticae.

Et sicut ibi in composito animali rationali, peccatum non potest imputari ex parte partis pure materialis, ut ex parte corporis circumscripta anima, sed ex parte partis formalis, puta ex parte animae: sic hic illi composito mystico, quod est illa praedicta Romana Ecclesia, non potest imputari peccatum ex parte partis pure materialis, ut ex parte personae Papae, et personarum Cardinalium circumscripta illa forma mystica: Sed ex parte illius formae mysticae imputari deberet. Nunc autem, quia talis non potest peccare, tamen, quia ipsa est eadem forma, quae mystice performavit compositum mysticum ex capite Christo, dum visibiliter in humanis in terris praesedit, & ex collegio Apostolorum, quae etiam post performavit compositum mysticum, ubi dictus Petrus erat caput, et collegium residuorum Apostolorum, corpus: Igitur, sicut ibi non potuit peccare, sic nec hodie. Tum etiam, quia talis for.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415

forma est principium solum dirigendi, & non deviandi: Igitur peccare non potest. Propter quod talis, *Ecclesia Romana* appellatur *sancta*, non habens rugam, neque maculam.

Et sicut universitas Christianorum, visibiliter in humanis conversans, indiget valde & requirit habere visibile in humanis compositum mysticum, & refugium, in quo sit talis forma mystica, & tale formale mysticum principium, supra jam descriptum: Et Christus inhnitus amator illius universitatis potest tale compositum & refugium securum et certum illi sive sponsi, valde et maxime de tali indigenti, & tale requirenti, dare inhnite facilius et delectabilius, quam quicquam ex nobis posset digere, oculum, vel aliud membrum movere: Sic luce clarius est, communitati Christi fidelium esse tale mysticum compositum tale securum refugium, et certum, in quo sit tale formale principium mysticum predictum, in quo Christus existens mystica anima totius corporis Ecclesie residet, sicut anima animalis residet in viribus sui corporis, et in principiis precipue, et communitas illa ad tale compositum et tale refugium secure confugit in universa et tota materia Catholica & Christiana, cum forma illa mystica, illud formale mysticum principium, et mystica anima, puta Christus, non possit in dirigendo deviare vel deficere. Quomodo enim, secundum beatum Augustinum, ille vel alius secure crederet etiam Evangelio, nisi certus esset, quia secure credit Ecclesia, quae regnum credendi, & credentium recte in Christo. Quomodo autem sic certus esset, nisi credulitatem haberet, quod tota illa Ecclesia per orbem terrarum diffusa est quaedam summa, capitalis, compendiosa Ecclesia, in qua est summus principatus, summa plenaque auctoritas et potestas visibiliter in humanis, cognoscendi et definiendi, approbandi, docendi, assecurandi universaliter, quid credendum, quidve discredendum: Et quod talis capitalis Ecclesia per se, vel etiam cum aliis in partem sollicitudinis vocatis, assecuravit, et assecurat tota Scriptura Sacra, et habet securare de tota materia credendi.

Et sicut beatus Petrus non fuit immediatus et proximus vicarius Christi in vita & gratuita virtute gratum faciente: Cum beata virgo Maria secum in terris vivens fuit incomparabiliter altioris vitae, et virtutis gratum gratam facientis: Sed ipse S. Petrus fuit immediatus et proximus vicarius Christi, in suprema et altissima auctoritate et potestate Ecclesiastica; quae non fuit gratia gratum faciens, caritative gratum faciendi, et meritorie regendi, dirigendi, pascendi oves Christi per orbem, sed erat gratia gratis data, potestas et auctoritas Ecclesiastica, & officialis, legitima, & canonica regendi, pascendi et dirigendi universas oves Christi in terris, in universa materia catholica et Ecclesiastica. Regendi, dico, pascendi, dirigendi &c. canonice, iudice et legitime.

In hoc certe summo principatu, et summa auctoritate, potestate et dignitate, sic legitime, canonice, principandi, fuit sanctus Petrus immediatus & proximus vicarius summi principis Christi. Cum sibi & non sanctae Mariae fuit dictum: *Tibi dabo claves regni caelorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveris &c.* Et item fuit sibi, non partialiter & particulariter, sed

indefinite & indifferenter dictum: *Pasce Oves meas*, non particulariter *illas* vel *istas*, sed indifferenter *has*, *illas*, & *istas*.

Et quia talem principatum oportet continue remanere in terris pro regimine regni caelorum super terram, qui Papa nulli alteri inest, iuxta securam credulitatem communitatis Christianorum, communitatis omnium Ecclesiarum in terris, communitatis sapientum Ecclesiasticorum, communitatis sapientum Scholasticorum: Igitur Papa est proximus & immediatus vicarius summi Principis Christi, secundum illum principatum summum in terris, sicut fuit sanctus Petrus.

Multi alia sunt alibi cum declaratione circa has materias scripta. Sed haec ad praesens hic sufficiant ad confutationem praesentis articuli haeretici & erronei.

ARTIC. XXXVIII.

Decretales Epistolae sunt apocryphae, & seducunt a fide Christi, & clerici sunt stulti, qui eas student.

Ille articulus iuxta communem usum accipiendi verba ejus, ostenditur esse haereticus & erroneus ex aliquibus dictis contra articulum 29. Nam cum in regno caelorum super terram, quod est praesens Ecclesia, circa homines divinos & homines humanos, ejusdem regni oportet esse ab una parte extrema jus & legem velut totaliter divinam, & ab alia parte extrema jus & legem totaliter humanam: Igitur ibi oportet esse de medio jus legemque, partim divinam, & partim humanam &c.

Et sicut *Lex Divina* & scientia ejus traditur textualiter in libris scripturae divinae, & *Lex totaliter humana* traditur textualiter cum scientia sua in textibus legalibus, sicut in *Codice*, in *Institutiis*, in *Digestis* &c. Sic jus & *Lex media* cum scientia sua traditur textualiter in *Epistolis decretalibus*, a sede Apostolica & Romana Ecclesia aliis Ecclesiis & universitati Ecclesiarum super terram missis.

Articulus igitur praesens, dogmatizans indefinite & indifferenter de Epistolis decretalibus hujusmodi, quod sint apocryphae, & seducant a fide Christi, & clerici sint stulti, qui eas student, est haereticus & insanus.

Praeterea Act. 15. scribitur sic: *Quidam descendentes de Judaea docebant fratres, quod nisi circumcidamini, secundum morem Moysi, non potestis salvari. Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnaba adversus illos, constitutum fuit, ut ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alii ex illis ad Apostolos & presbyteros in Jerusalem, super hac questione. Quam questionem Apostoli & seniores fratres ibidem definiverunt. Ecce, quod ad definitionem & decretum Apostolorum & Seniorum in Jerusalem mittebantur ab una parte Paulus & Barnabas Apostoli, & ab alia parte quidam alii, ubi etiam Apostoli & Seniores in Jerusalem per Epistolam decretalem materiam illius questionis definiunt.*

Et quia sedes Apostolica & Romana Ecclesia habent eandem auctoritatem, & eandem claves regni caelorum, in universa materia Catholica & Ecclesiastica cognoscendi & definiendi, quae falsa & erronea, quae bona & eligenda, quae mala & fugienda, quae facienda & dimittenda, quas habuerunt Apostoli, presbyteri

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO
CHRISTI
1517

teri & Seniores tunc in Jerusalem: Igitur si-
cut illi auctoritate & clavibus illis habuerunt
cognoscere & definire, & per Decretales epi-
stulas cognita, definita, & decreta mittere:
Sic sedes Apostolica & Romana Ecclesia.

Fideles igitur & catholice sunt *epistola De-
cretales* illius sedis, & omnia, qua decet, re-
verentia accipiendae.

Item, *Act. 15.* dicitur, quod Paulus peram-
bulabat Syriam & Ciliciam, confirmans Eccle-
sias, principens custodire praecepta Apostolo-
rum & Seniorum. *Et Act. 16.* dicitur de ip-
so, cum aliis, quod cum pertransirent civita-
tes, tradebant iis custodire dogmata, quae erant
decreta ab Apostolis & Senioribus, qui erant
Jerusalymis.

Scribat enim Paulus cum aliis per assertio-
nem Christi *Matth. 5. & 16. 18. & Luc. 10.* & in
aliis locis, quod *Apostoli* cum Senioribus in Je-
rusalem tunc ex principio formali mystico, &
Ecclesiastico, communi, & universali, illumi-
nandi officialiter, et visibiliter in humanis diri-
gendi, regendi, certificandi, pascendi, &c. et
ex clavibus regni caelorum universaliter cognos-
cendi et definiendi in universa materia illius
regni caelorum, essent *Ecclesiasticum & officiale
sui terra*, lux Mundi, et civitas posita supra
montem, quae abcondi non potest, & quae-
cumque ligaverint super terram, erunt ligata
& in caelis, et quaecumque solverint super ter-
ram, erunt soluta et in caelis, et quorum re-
miserint peccata, remittantur eis, et quorum
retinuerint, retenta erunt: Et quod haberent
pascere oves Ecclesiae, Petrus, universali pote-
state pascendi, et alii secum, primis post il-
lam minus generalibus potestatibus; Et qui il-
los audiret, Christum audiret, et qui illos sper-
neret, Christum sperneret.

Cum igitur illud idem principium formale,
et eadem claves sint apud sedem sanctam A-
postolicam, et sanctam Romanam Ecclesiam:
Igitur sicut custodienda erant dogmata, quae
erant decreta ab Apostolis et Senioribus in
Jerusalem: Sic &, quae fuerint decreta a sede
Apostolica et Romana Ecclesia.

Non ergo nisi intans haereticus diceret,
quod indefinita et indifferenter Decretales epi-
stolae sint apocryphae, id est, nullius auctori-
tatis, et non authenticae, &c. Ut dicitur in
articulo.

ARTIC. XXXIX.

*Imperator & Domini saeculares seducti sunt a
diabolo, ut Ecclesiam dotarent de bo-
nis temporalibus.*

Iste articulus supra satis confutatur circa ar-
ticulos 10. 31. & 33.

Et si articulus est verus, tunc etiam verum
est, quod *Maria* soror *Marthae* et *Lazari* se-
ducta est a diabolo, cum accepit libram un-
guenti nardi pithici pretiosi, valentem multum,
ut dixerunt Discipuli *Matth. 26.* et valentem
trecentos denarios, ut dixit *Judas Iscariotes
Jo. 12.* et plus *Marc. 14.* Et illa unxit pedes
Jesu, *Joannes* ibidem; Et effudit super caput
Christi recumbentis *Matth. 26.* et *Marc. 14.*
Hoc tamen opus laudavit et approbavit veri-
tas in locis praedictis.

Sicut etiam *Nicodemus* seductus fuisse a dia-
bolo, qui ferebat mixturam myrrhae et aloes,
quasi libras centum. Et cum eo *Joseph*, qui
Concil. General. Tom. XXVIII.

Acceperunt corpus *Jesu*, et ligaverunt linteis
et aromatibus *Jo. 19.* Cum enim Christus fuit
suprema persona Ecclesiastica: Si tunc Impe-
rator, & Domini saeculares sunt decepti a dia-
bolo, quod inferiores post Christum personas
Ecclesiasticas dotaverunt de bonis temporalibus,
quae diu permanent ad servandum usui
et utilitati personarum Ecclesiasticarum et Ec-
clesiae: Tunc, a pari vel majori, seducti fuisse
a diabolo *Maria Magdalena, Joseph, & Ni-
codemus*, qui caris et pretiosis temporalibus
bonis, quae non permanebant ad servandum
usui et utilitati, dotaverunt supremam personam
Ecclesiasticam circa mortem et post mortem.
Nec minus, sed plus, sic applicando illa bona
temporalia, dotaverunt illam supremam per-
sonam Ecclesiasticam, quam si illa sibi dedis-
sent, ut ea pro se servasset, vendidisset vel
commutasset.

Sic etiam tres magi et tres Reges fuissent
a diabolo decepti, quod illam personam Ec-
clesiasticam dotaverunt auro, thure, et myrrha.

Quia vero haeretica deliramenta sunt illa:
Igitur articulus ille est haereticum deliramen-
tum. Cum articulus hic intendat, quod Impe-
rator, et Domini saeculares dotaverunt Ec-
clesiam de bonis temporalibus, quod *personae Ec-
clesiasticae de talibus bonis pompantur*, lascivirent,
cupiditatem auferent, eisdem abuterentur, eisdem
distraherentur, & impedirentur in servicio
C Dei, & in suis officiis Ecclesiasticis.

Licet autem hoc contingat, quod sic perso-
nae Ecclesiasticae, occasione bonorum tempora-
lium possessorum, sic male se habeant, non
tamen dotatio illa, sancta intentione facta, est
in causa, sicut, quod celebrentur missae, admini-
strentur sacramenta Ecclesiae, fiant iudicia Ec-
clesiastica, in foro Ecclesiae, et in foro con-
scientiae, praedicetur verbum Dei, & ita de si-
milibus. Nunquid institutio & ordinatio talium
non est justa & sancta? Et tamen quis posset
explicare, quanta crimina personae Ecclesiasti-
cae & in his et circa haec committunt.

Est ergo dotatio facta justa & sancta inten-
tione, una de causa, ut personae Ecclesiasticae
ruilarent *humiles in gloria, casti in deliciis, &
pauperes in divitiis.*

Alia de causa, ut sicut dignitas regalis re-
plendet in auro, gemmis, & purpura, perso-
nae Regis circumpositis, in stipensione & fre-
quentia ministrorum, in subiectione populorum,
in adjacentia variorum bonorum temporalium,
immobilium & mobilium: Quod sic etiam re-
plendet ministerio & fulcimento talium ma-
gna dignitas pontificalis, pastoralis, sacerdotalis
& clericalis.

Et sicut talibus adjacentibus & subministran-
tibus ac subfulcentibus regiam dignitatem, ex-
citur, allicitur, attrahitur et inducitur ad
timorem, reverentiam, subiectionem, & amo-
rem regalis dignitatis populus, qui plus splen-
dorem sensualem percipit, quam intelligibilem,
et per sensualem ad intelligibilem percipiendam
inducitur: Sic etiam ad hoc ipsum rationabili-
ter dignitati Pontificali, pastoralis, &c. sunt
apposita.

Alia causa. Quia sicut potentatus, praesides,
et iudices saeculi non possent humanitus expe-
dite resistere adversariis, protegere bonos, com-
pescere malos, censuras saeculares exercere,
officium et statum suum tenere in foro saeculari,
nisi talibus et similibus temporalibus ad-
jacentibus essent subulti et adjuvi: Sic etiam,
ut

ANNO
CHRISTI
1517

ANNO
CHRISTI
1415.

ut potestates, Prælati, & iudices Ecclesiastici in foro Ecclesiæ.

Unde, cum pastores & iudices Ecclesiastici, habentes censuras Ecclesiasticas, sint pastores & iudices, nedum clericorum in causis temporalibus & spiritualibus, sed etiam in causis Ecclesiasticis, immo & in temporalibus, de quando subalternantur & ordinantur in causas spirituales sunt iudices Ecclesiastici, nedum laicorum popularium, sed & Dominorum secularium: Quomodo possent tales Ecclesiastici iudices & Prælati, industria humana non in eis supervacua, quantum fieri debet, sed & potest, humanitus expedite iudicare, & processibus iudicialibus cum debita censurarum Ecclesiasticarum appositione procedere contra inobedientes, contumaces, rebelles, & nocivos clericos & laicos ad suum forum Ecclesiasticum pertinentes, armatos vi, fraude, potentia, & ceteris huiusmodi, si non essent supra dictis temporalibus, & eis similibus suffulti & subadjuti.

Ad experientiam enim videtur, quod ubi pastores & iudices Ecclesiastici in talibus deficient, quod ibi modicum, vel nihil possunt facere, veritate & rigore sui iudicii, contra rebelles majores & minores. Nec Deus semper vult facere miracula, ut miraculose divinitus fiat talis veritas & rigor Ecclesiastici iudicii, sed & industriose humanitus: Ne industria, curtus humanus, & naturæ cursus sint frustra, ad faciendum per homines, iudices ecclesiasticos, humanitus conversantes, veritatem illam & rigorem Ecclesiastici iudicii, etiam contra potentes et magnos, ubi necessum fuerit, & expediens, ministrantibus & subservientibus temporalibus bonis, ad hoc ipsum expeditius faciendum a Deo ordinatis.

Alia causa. Quia, cum pastores Ecclesiastici debent plus intendere, & providere ovis Christi pauperibus, quam alii: Et cum tales indigeant alimentis & tegumentis corporalibus: Ubi deficient, ibi patres & pastores illi debent intendere & providere præ aliis: Rationabile igitur & necessum est, pastores Ecclesiasticos habere temporalia bona talia Ecclesiæ, de quibus præ alijs, sicut magis præcipui patres, pastores & rectores, ovis, filiis, & subditis indigentibus provideant in alimentis & tegumentis.

Alia causa, ut personæ spirituales et Ecclesiasticæ talibus temporalibus bonis sint stipendiatae, appretiate, & ministratae, ut pro secularibus apud Deum interveniant orationibus, oblationibus, sacrificiis, servitiis, et ministeriis Ecclesiasticis, & ita de consimilibus. Talibus igitur & alijs similibus pijs & sanctis intentionibus Imperator & Domini temporales iusti et pii dotarunt Ecclesiam de bonis temporalibus.

ARTIC. XL.

Electio Papæ a Cardinalibus per diabolum est introducta.

Iste articulus probatur hæreticus et erroneus ex iis, quæ contra nonum et 37. articulos sunt dicta.

Nam, cum collegium Cardinalium sit supremæ Ecclesiæ in terris, scilicet Romanæ, collegium et capitulum, si sic habet dici, sit etiam veluti corpus in illa Ecclesiâ Romana,

et in illo composito mystico, ubi et persona Papæ est caput, in quo etiam corpore, dum illud compositum ad tempus sit acephalum, reservatur forma mystica et Ecclesiastica illius mystici compositi, quod est illa Ecclesiâ Romana: etiam id collegium est proximum capiti illius Ecclesiæ. Propterea cum electio Papæ pertineat ad homines aliquos, et ad communitatem aliquam hominum, cum in hominibus, et in communitatibus hominum sit naturaliter, non frustra et supervacue, vis electiva humanitus principum Ecclesiasticorum, et secularium, primorum et secundorum, cum eis in principando visibiliter in humanis conversantium, et possunt meritorie et fructuose eligere, assistente ei gratia Spiritus Sancti, super ipsos ad hoc invocata et impetrata, et demeritorie desistente tali gratia, ubi Deus primam electionem iustissime potest velle, secundam autem iustissime permittere: Et etiam, quia auctoritas et potestas legitima, canonica et iuridica, Papam eligendi humanitus ex tali auctoritate canonice, legitime et iuridice, etsi non caritative et gratum facienter, ex tali auctoritate, quæ est solum gratia gratis data: Talis, inquam auctoritas rationabiliter habet esse in quibusdam hominibus, et quadam communitate hominum, sicut et aliæ auctoritates canonice & legitime ac officiarum, seculares et Ecclesiasticæ, rationabiliter ex Dei ordinatione hominibus insunt: Et quia universitas Christianorum non posset simul congregari ad electionem, nec Principum et Prælatorum, Ecclesiasticorum & secularium, nec universitas totius cleri, nec omnium Episcoporum et Abbatum, et Prælatorum, de mundo possent ad hoc semper compendiose congregari, dum Papæ est eligendus, propter nimium dispendium: Nec est pertinens, quod sit unica persona humana in terris, cui conveniat talis auctoritas: Quæ enim, et cujus status deberet illa persona esse? Et illa mora mortua, cum deberet fieri Papæ electio, quis eligeret? Oportet ergo esse unam quamdam, permanentem, compendiosam communitatem hominum, cui secundum se et omnia ejus membra insit talis auctoritas.

Cum igitur deficiente Papa collegium Cardinalium sit quædam compendiosa communitas, in tali causa prima et proxima ad caput Ecclesiæ, scilicet Papam, suo tempore existentem, in qua tunc est illa suprema, dignissima, officialis forma Ecclesiastica, sive principum formale dirigendi, regendi &c. universitatem Christianorum in universa et tota materia catholica et Ecclesiastica, quæ tunc est corpus illius Romanæ Ecclesiæ, cujus caput debet eligi: propter hoc ergo, et alia ejus merita, excellentias, dignitates, et privilegia ultra omnes alias compendiosas communitates, Ecclesiasticas vel seculares, rationabilissime ex ordinatione Dei inest ei, secundum se et omnia ejus membra, auctoritas canonice eligendi iuridice, canonice et legitime Papam, dum Ecclesiâ tali caruerit.

Articulus ergo ille est hæreticus, sententians, & dogmatizans, auctorizationem Dei, quæ collegium Cardinalium et Cardinales auctorizavit auctoritate legitima et canonice eligendi Papam, esse auctorizationem et introductionem diaboli.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1418.

ARTIC. XLII.

Non est de necessitate salutis, credere, Ecclesiam Romanam esse supremam inter Ecclesias.

Iste articulus, quia in sensu suo primario, secundum communem usum accipiendi verba eius, contrariatur fidei catholicæ, quæ credit & docet, Romanam Ecclesiam esse matrem & caput omnium Ecclesiarum, 3. q. 12. *Dudum*. Quæ etiam credit, et docet, et post Deum ideo magis esse obediendum, quia ipsa est mater, & caput omnium Ecclesiarum, d. 12. *Non docet*. Ideo articulus ille est hæreticus.

Nec Sophisma habet hic locum vel colorem: Quia Ecclesia triumphans est super omnem Ecclesiam militantem, & sic super Romanam, per consequens, Romana Ecclesia non est suprema inter Ecclesias. Sicut enim longe altius rationis est, communitatem aliquam hominum adherere Deo per fidem, & communitatem aliquam possidere Deum in se vel per spem: sic longe altius rationis est, esse Ecclesiam militantem in terris, & esse Ecclesiam triumphantem in caelis.

Et sic multipliciter & æquivoce dicitur nomen Ecclesie de Ecclesia triumphante, & de Ecclesia militante.

Igitur, cum secundum communem usum nomen *Ecclesia* debet sumi univoce in articulo, & non æquivoce, oportet, quod ille accusativus, scilicet *Ecclesias*, sumatur in articulo pro Ecclesiis triumphantibus tantum, aut pro militantibus tantum. Non primum, quia tunc esset sensus: Non est de necessitate salutis, credere, Romanam Ecclesiam militantem esse supremam inter Ecclesias triumphantes. Quæ locutio & comparatio esset secundum Grammaticos tam inepta & incongrua, sicut hæc: Leo est fortissimus lyncum.

Ut ergo articulus ille habeat sensum proportionalem & significationem congruam, grammaticalem sensum habeat, scilicet: Non est de necessitate salutis credere, Romanam Ecclesiam esse supremam inter Ecclesias militantes. Et hic sensus est hæreticus. Nam si de necessitate salutis fuit populo Judaico in arduis & difficilibus recurrere ad summum sacerdotem, qui pro tempore præerat cum suo collegio, & eidem sub pœna æternæ mortis obedire, sicut patet *Deuter. 17*. Quanto magis de necessitate salutis est populo Christiano?

Quod et ostensum est *Act. 15*. ubi Paulus et Barnabas ascenderunt ad Apostolos et presbyteros in Jerusalem super questione facta de circumcisione gentium. Ubi etiam post Paulus in suis Ecclesiis præcepit custodire præcepta Apostolorum et Seniorum.

Et *Act. 16*. ipse cum aliis tradebat custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis et Senioribus, qui erant Hierosolymis.

Cur igitur tenebantur ultimatè in terris recurrere ad Ecclesiam Apostolorum & Seniorum in Jerusalem, et illis præcipue obedire de necessitate salutis, nisi quia erat suprema Ecclesia officio & auctoritate Ecclesiastica?

Et sicut de necessitate salutis tenebantur ibi, sicut ad supremam recurrere, et sic eidem supremæ Ecclesie in officio et auctoritate docendi et præcipiendi tenebantur obedire omnes alie Ecclesie extra Hierosolymam et Christi si-
Concil. General. Tom. XXVIII.

Adeles: Ita tenebantur de necessitate salutis credere, habitu vel actu, in communi vel distincte, implicite vel explicite, illam esse supremam inter Ecclesias.

Et quia necesse est, permanente universitate Christianorum in terris, remanere huiusmodi Ecclesiam supremam in officio & auctoritate docendi et præcipiendi, ad quam populum Christianum oportet in arduis et difficilibus recurrere, et ei obedire: Et talis ex quid nominis vocatur et est Romana Ecclesia, ubi Papa caput est, et collegium Cardinalium corpus. Igitur de necessitate salutis est credere, Romanam Ecclesiam esse supremam inter Ecclesias.

Est enim supra modum necessarium et expeditum in universitate Christianorum per orbem terræ diffusa, esse quendam permanentem, compendiosam communitatem, apertam et manifestam populis Christianis, in qua sit summus principatus Ecclesiasticus in terris, cum summa auctoritate præcipiendi, docendi, regendi, iudicandi, cognoscendi, & definiendi universaliter de universa materia catholica & Ecclesiastica, quæ tunc sit in loco compendioso, similiter noto populis.

Talis igitur communitas existens ex quid nominis Romana Ecclesia de necessitate est suprema Ecclesia in terris, sicut in ea est summus in terris principatus Ecclesiasticus.

Sicut ergo populos Christianos de necessitate salutis oportet habere respectum et obedientiam ad illam Ecclesiam; sicut ad communitatem in summo principatu Ecclesiastico: ita de necessitate salutis oportet eos credere, ipsam esse supremam inter Ecclesias; Credere, sicut dixi, habitu vel actu, implicite vel explicite &c.

De illa autem Ecclesia Romana, et partibus eius qualitativis & quantitativis, et de multis eius dignitatibus, proprietatibus et conditionibus, latius dictum est supra, et alibi.

ARTIC. XLIII.

Fatum est credere indulgentias Papa & Episcoporum.

Si iste articulus non est hæreticus, quomodo ergo dictum est *Jo. 20*. a Christo Apostolis, et eorum successoribus, *Papa et Episcopis: Quorum remisistis peccata, remittuntur eis?* Quomodo etiam Apostolus *2. Cor. 2*. vere diceret: *Cui autem aliquid donaveris, & ego. Nam & ego, quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi.* Nisi ergo Episcopus ille in persona Christi indulgentias donasset, non vere ita dixisset.

Quod si Episcopus ille auctoritate Episcopali indulgentias in persona Christi, ut vicarius Christi, donavit, quomodo ergo non est hæreticum, quod Papa et Episcopi, ille auctoritate Papali, et illi Episcopali auctoritate, non possunt donare indulgentias?

Et si iudices seculares in foro seculari auctoritate sua iudiciali rationabiliter possunt dare *seculares indulgentias* de injunctis penis vel peccatis, in illo foro: Ut, gratis exempli, ei, cui in foro illo pro delicto injunctum est, rationabiliter sedere, & penitere in carcere, cippo et ferro, xl. diebus, iudex temporalis ex causa potest legitime indulgere vel omnes illos dies, vel aliquot, juxta arbitrium suum, de injuncta penitentia: quomodo non multo ma-

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1112

gis iudices Ecclesiastici auctoritate sua iudicia-
ria possunt legitime dare indulgentias Ecclesi-
asticas, de injunctis poenitentibus, in foro Eccle-
siastico?

Veruntamen, quia inferiores iudices Eccle-
siastici, Cardinales & Episcopi infra Papam,
sunt vocati a sede Apostolica, in qua est ple-
nitudine potestatis, in partem sollicitudinis, ra-
tionabiliter auctoritas illorum est limitata ad
certum numerum particulariter & partialiter
dandi indulgentias.

Auctoritas vero Papae, quia non est particu-
laris & partialis, sed totalis & universalis in
terris, ad dandum indulgentias: igitur non est
limitata, sed potest legitime, totaliter & uni-
versaliter hominibus indulgere, dando plenam
remissionem peccatorum a poena & a culpa.

Est autem hic advertendum, quod sicut Rex
terrenus cum suis secularibus & temporalibus
potestatibus iudicialibus facit pactum, ut si poe-
nas vel poenitentias seculares in foro seculari
injuxerint subditis delinquentibus, vel injun-
ctas indulerint, quod hoc ipse Rex ratum &
gratum habeat: Alias iudicialis potestates in-
jungentes vel indulgentes, & subditi, quibus
indulgeretur, vel injungeretur totaliter, impro-
vili & infecuri starent, nec illi iudices debe-
rent irrequisito Rege injungere vel indulgere,
nec subditi talia suscipere, cum essent penitus
infecuri & incerti, si forte nollet talia pro ra-
to & grato habere: Sic, a fortiori, Rex ce-
lestis Christus, in suo regno caelorum super
terram, cum suis spiritualibus Ecclesiasticis po-
testatibus iudicialibus in illo regno fecit pactum,
sub juramento, cum dixit: Amen dico vobis: Qua-
cumque alligaveritis super terram, erunt ligatae
& in caelis, & quaecumque solveritis super ter-
ram, erunt solutae & in caelis, Mat. 28. Jo. 20.
Accipite Spiritum Sanctum, quasi in signum se-
cure pacti, ut quorum remiseritis peccata, remit-
tantur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.
Fecit inquam, pactum cum eis, ut quaecum-
que poenas vel poenitentias in foro Ecclesie
vel conscientie injuxerint, vel injunctas indul-
serint, quod hoc gratum & ratum habeat.

Est etiam advertendum, quod, sicut in fo-
ro seculari rationabiliter & legitime aliquae poe-
nitentiae vel poenae pro excessibus injunguntur
a jure civili scriptae: Sicut aliae & aliae nonnun-
quam civitates habent alia & alia sua legitima
jura municipalia scripta de poenis & poeniten-
tiis in foro seculari pro aliis & aliis excessibus.
Aliae autem poenae vel poenitentiae injunguntur
ab homine iudice in tali foro: Et sicut in foro
Ecclesiastico alia est legitima excommunicatio
major ab homine, alia a scripto jure, canonico
& Ecclesiastico: sic etiam in illo regno cae-
lorum super terram sunt quaedam legitime poe-
nitentiae injunctae ab homine in foro conscientie
circa confessionem sacramentalem, ubi sacra-
mentum poenitentiae applicatur, ubi etiam poe-
nae & poenitentiae sunt arbitrarie, ad arbitrium
sacerdotis confessoris: Sunt poenitentiae a jure
scriptae: Ut, quod pro peccato vel scandalo
mortali quis poeniteat septem annis, quod lai-
cus pro tali vel tali enormi crimine carena
procellatur, clericus sic vel sic delinquens tot
vel tot dies poeniteat, et ita de aliis: Secun-
dum ergo tales poenitentias in jure legitime
scriptas, sive pro venialibus, sive pro mortali-
bus culpis, & si hoc, sunt aliae dabile poe-
nitentiae eodem jure explicabiles, nondum expli-
catas. Sed secundum tales, inquam, poeniten-

tiae sunt ipsi venialiter vel mortaliter, minus
vel majus enormiter peccantes vel scandalizan-
tes, ab ipso Ecclesiastico jure legitime attri-
buitur poenitere, annis, diebus, carenis &c. & eodem
jure talis poenitentia, vel talis vel tanta, sic
vel sic peccanti est injuncta.

Tertio advertendum, quod, sicut pro ex-
communicatione ab homine lata retinetur ab-
solutio tantum pro eo, qui illam tulit, vel si-
bi superiori in hac parte: Alias duo vel plu-
res iudices Ecclesiastici respectu ejusdem subdi-
ti, ubi unus quoad tales potestates iudicialis
non esset alteri subordinatus, nec contra, ubi
unus excommunicaret, alius solveret primo non
volens, & contra, fieret nimis involutio &
perplexitas: Absolutio autem excommunicatio-
nis a jure non est sic restricta, & alligata,
sed secundum quosdam omnis auctoritas Epi-
scopalis, quae habet absolvere a culpa, pro
qua excommunicatio a jure infligitur, habet
absolvere & a tali excommunicatione: Sic Pa-
pa & Episcopi solent non dare indulgentias,
dimissionem vel laxationem poenitentiarum in-
junctarum ab homine, sed poenitentiarum in-
junctarum a jure, ad quas vel proportionales
in purgatorio legitime quis tenetur, si ibi per-
venerit, & hic non solverit, vel indulgentiam
non est consecutus.

Sicque Papa, Cardinales & Episcopi dant
indulgentias poenitentiarum a jure injunctarum,
quod si homo pro unico peccato mortali legi-
time tenetur ad poenitentiam septem annis,
modo poenitendi in jure descripto, & suo mo-
do de magnis vel mediis venialibus culpis.
Quot autem interdum unus homo mortalibus
culpis est obnoxius? quot vero etiam maiori-
bus venialibus culpabilis fuerit, quis enume-
rabit.

Injuncta est ergo tali homini a jure multa
& multa poenitentia satisfactoria de congruo.

Igitur necessum, perutile, & salutare est,
recurere humiliter ad gratiam indulgentiarum
papalium & episcopalium super talibus poe-
nitentiis, quas indulgentias misericorditer grati-
se & legitime possunt & habent Papa, Episco-
pi, et Cardinales de infinito thesauro Eccle-
siae, ex merito Christi Dei, sanctae Mariae,
sanctorum totius corporis Christi mystici, re-
condito, cujus Papa, Cardinales, et Episcopi
sunt dispensatores: Habent, dico, & possunt
facere, & dare vere poenitentibus, confessis et
contritis, limina sanctorum visitantibus, eleo-
mosynas vel subsidia erogantibus &c.

Nec Papa, Cardinales et Episcopi, ubi ex
officio suo, canonice et legitime, etiam non
in caritate existentes, dant indulgentias hujus-
modi, ut Episcopi 40. dies, Cardinales 80.
Papa dies plures, annos plures, vel etiam ple-
nam remissionem, in hoc dant occasionem po-
pulis delinquentibus.

Nec est in hoc facilitas veniae, quae prae-
bet incitamenta delinquendi: Sed quantum est in
tali datione, & modo suo, populi Christiani
potius retrahuntur a vitiis, et afficiuntur ac
inducuntur ad timorem, reverentiam et amo-
rem erga Deum et Christum ejus, erga totum
meritum Christi in labore, passione, morte
&c. erga patres et pastores spirituales et Ec-
clesiasticos.

Papa enim, Cardinales et Episcopi exhibent
et dant hujusmodi indulgentias non illis, qui
non volunt poenitere, nec dolere, nec confite-
ri de peccatis, sed vere poenitentibus, confessis
et con-

ANNO
CHRISTI
1112

ANNO
CHRISTI
1517.

& contritis, & ad aliquas certas pietates se convertentibus. Unde & in datione indulgentiarum secundum talem modum locitant, allidunt, provocant, trahunt, & inducunt populos Christianos, ad anas, ad talia gratuita, & gratiam facientia bona, & ex post, quasi pro quodam stipendio apponunt gratiam indulgentiarum, quasi gratiam pro gratia quibus suis cumulantes.

Hæreticus ergo & diabolicus, & insanus est articulus prædictus.

ARTIC. XLIII.

Juramenta illicita sunt, quæ fiunt ad roborandum humanos contractus & commercia civilia.

Iste articulus est scandalosus, & secundum communem usum accipiendi verba indefinite & indifferenter pro juramentis ad roborandum humanos contractus & commercia civilia, est ipse hæreticus.

Nam Gen. 21. scribitur: Quia Abimelech & Phichol princeps exercitus ejus dixerunt ad Abrahamum: Dominus tecum est in universis, quæ agis. Jura igitur per Dominum, ne nocitas mihi & posteris meis, stirpique mee, sed juxta misericordiam, quam feci tibi, facias mihi, & terra, in qua conversatus es advena. Dixitque Abraham: Ego juro. Et infra: Percusseruntque ambo fœdas.

Similiter Gen. 26. Abimelech & Achisad amicus illius & Phichol dux militum responderunt Isaac & dixerunt ad eum: Videmus, tecum esse Dominum, idcirco nunc diximus: Sit juramentum inter nos, & vincamus fœdas, ut non facias nobis quicquam mali, sicut & nos nihil tuorum attingimus, nec facimus, quod te laederet, sed cum pace dimissimus orbem benedictionis Domini. Fecit ergo eis convivium, & post cibum & potum surgentes mane juraverunt sibi invicem.

Ecce isti duo patriarchæ, cum a Deo, ab Angelis, ab hominibus gentilibus, haberent testimonium de sua sanctitate, justitia & veritate, juraverunt pro confirmandis humanis contractibus. Et si juramentum illorum fuisset illicitum, ipsi fuissent graviter perjuri. Quod absit a piis mentibus estimare.

Scriptura ergo, jam in duobus passibus allegata, cum suis circumstantiis, sententiat, eos licita juramenta fecisse pro confirmandis pactis & contractibus humanis.

Quo contra hæreticus est articulus hic, qui dogmatizat contrarium illi scripturæ in sententia sua.

Sic etiam Jacob tertius Patriarcha juravit per timorem patris sui Isaac, pro confirmatione humani contractus inter se & Laban socerum ejus. Sicut patet Gen. 31.

Inferatam est, hos tres Patriarchas in hoc factis fuisse perjuros.

Similiter David juravit Jonathan 1. Reg. 20. Sauli, 1. Reg. 23. & puero Ægyptiaco 1. Reg. 30. ad roborandum humanos contractus.

Numquid ille Prophetarum eximius ita communiter & leviter pejeravit in nomine Domini? Quod tamen oportuisset juxta istum articulum.

Item, Eccl. 22. sic scribitur: Si quis commoverit proximo suo absum, bovem, ovem, & omne juramentum ad cassidiam, & mortuum fuerit, aut debilitatum, aut captum ab hostibus,

Annullasque hoc viderit, jusjurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui; suscipiet Dominus juramentum, & ille reddere non cogetur.

ANNO
CHRISTI
1517.

Ecce, quod secundum legem & præceptum Domini tenebatur quis in casu, & in judicio evocatus se purgare, & satisfacere juramento, quod non extenderit manum ad rem proximi sui, aliquando satis exitem, ut ovem vel asinum &c. Et Dominus rei similiter in casu tenebatur juramentum tale suscipere pro satisfactione.

Quod si secundum hanc præallegatam scripturam licita sunt juramenta ad satisfaciendum in causa, pro exili & modicum reputationis re deperdita, in humana commendatione, non multum ardua, quanto magis licita erunt ad confirmandum arduos contractus humanos, & ardua civilia commercia, exemplo sanctorum Patriarcharum, & Prophetarum præallegatorum, & exemplo Dei, qui dignatus est per semetipsum jurare ad confirmandum contractus & commercia divina cum hominibus.

Quod si Deus, qui nullo modo potest se regere in contractibus suis divinis cum hominibus, ut sibi diffideretur quovis modo, quod posset aliquo modo immutare vel non tenere voluntatem, verbum vel dictum suum circa contractum vel commercium, nihilominus dignatus est per semetipsum jurare, & repromittere, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est Deum mentiri, aut sendo fidefragus, fortissimum solatium habeamus, ut dicitur Hebr. 6. Quomodo non erit licitum, immo necessarium, aliquando ad confirmandum contractus arduos humanos, & civilia commercia interponere homines jusjurandum, ut tali stringantur, ne voluntatem, verbum & dictum suum circa contractum vel commercium immutent, in fraudem, & injuriam, & in nocentiam partis. Ubi si voluntatem, verbum vel dictum immutarent, nisi manifesta, legitima causa interveniret, perjurium & notam infamiam possent incurere. Quod homines plus debent & habent fugere, quam omne humanum incommodum & damnum ab una parte declinare, & omne commodum & lucrum humanum ab alia parte adipisci.

Unde & Apostolus ad Hebr. 6. in confirmationem hujus, quod licitum est jurare homines ad confirmandum contractus & commercia sua humana & civilia, & tollendum controversias, non reprobando, sed approbando, ita dicit: Homines enim per majorem sui jurant, & omnis controversia eorum finis ad confirmationem est juramentum. Si igitur secundum hanc approbativam scripturam Apostoli, homines per majorem sui jurant, in contractibus, commerciis, & judiciis humanis & civilibus, & juramentum est ad confirmationem finis totius controversiæ ipsorum talium hominum: Et etiam Deus. 6. dicitur: Jurabis per nomen illius: Et in Psalmo; Laudabuntur omnes, qui jurant in eo: Igitur secundum hanc & alias scripturas sacras licita sunt juramenta, quæ fiunt ad confirmandos humanos contractus, & commercia civilia in judiciis & extra.

Et per consequens iste articulus est hæreticus.

ANNO
CHRISTI
1415.

ARTIC. XLIV.

Augustinus, Benedictus, Bernardus, sunt damnati, nisi penituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & instituerunt & intraverunt Religiones. Et sic a Papa usque ad infimum religiosum omnes sunt heretici.

Iste articulus primo reprobatur Christum Deum, qui habuit possessionem auri, thuris, & myrræ, a Regibus sibi oblatam, & habuit possessionem pretiosi unguenti, quo in capite & pedibus ungebatur, & habuit possessionem in communi cum fratribus suis, in iis, quæ mittebantur, quæ Judas Iscariotes habens loculos portabat.

Item, iste articulus dogmatizat, sanctos Augustinum, Benedictum, Bernardum, & alios permansisse usque in finem vitæ in peccato mortali: Quia usque ad finem vitæ non penituerunt de hoc, quod habuerunt possessiones, instituerunt & intraverunt Religiones. Et hoc secundum illum articulum fuit peccatum mortale, & contra legem & regulam Christi, habere scilicet possessiones, instituire & intrare Religiones.

Ex quo ulterius sequitur, secundum eundem articulum, quod omnis Ecclesia errat, quæ aliquem idem, qui usque ad finem vitæ permansit in peccato mortali impenitens, nec de quo scit; quod in fine penituerit de tali peccato, quod certe aliquem talem colit & celebrat, ac solemnizat, ut sanctum.

Immo, si sciret, talem aliquem in fine primo de hoc penituisse, non deberet habere eum pro beato, nisi sicut latronem, qui in fine vitæ circa Christi crucem penituit.

Et sic omnia Ecclesia celebrans & solemnizans tales, cantando & legendo de eis institutas horas de confessore Pontifice, vel confessore non Pontifice, in hymnis, psalmis, lectionibus, antiphonis, responsoriis, missis &c. turpiter mentiretur.

Et similiter omnis clericus vel laicus, talia de eis sentiens, & dicens, quod de eis sic cantantur & leguntur.

Tertio articulus ille omnes Papas, Cardinales, Episcopos, Ecclesias, religiosos, Ecclesiasticos & seculares, quicumque a tot centenis annorum, a quot Religiones S. Benedicti & aliorum duraverunt, crediderunt firmiter, quod aliqua talis Religio esset iusta & bona: Omnes, inquam, tales damnat pro hereticis.

Quis unquam fidelis posset reputare, talem articulum non esse insanissimam hæresim.

ARTIC. XLV.

Omnes Religiones indifferenter introductæ sunt a diabolo.

Iste articulus sententiat & dogmatizat, quod diabolus sit pater omnis Religionis, & omnium religiosorum, & sic, quod ipse sit religiosissimus. Et sic ipse erit suorum de religione munda & immaculata, quæ est, immaculatum se custodire ab hoc seculo, & visitare pupillos & viduas in tribulationibus eorum, sicut dicit beatus Jacobus 1. cap. suæ canonicæ.

Ergo diabolus erit par vel major Christo Deo homine in vita munda & immaculata.

Quod si cultor hujus hæreseos dicat, arti-

lum illum intelligendum de Religiosis privatis: possessionatorum & mendicantium, iterum in hac parte diabolus præponit Christo. Cum secundum eum diabolus scit, potest, vult, facit, instituit personas utriusque sexus, singulariter & varie religiosas, singularibus, variis, multis & magnis religionibus. Christus autem secundum eundem non sic potest, scit, vult, & facit.

Quid plura? Si aliquis in eo, quod est religiosus singularis, errat secundum hunc articulum, ergo sanctus Joannes Baptista graviter erravit, quod fuit singularis eremita. Et sic Christus gravius, qui singularior. Et virgo mater Dei, quæ se patitur cantari virginem singularem.

ANNO
CHRISTI
1415.

CONCLUSIO OPERIS.

Et ecce 45. isti articuli contra verissimum regnum Dei, infinite pulchrum & præclarum, in cordibus infidelium faciunt falsissimam tyrannidem diaboli, ineffabiliter horridam, confusam, tetram & tenebrosam.

Et tam ineffabilis est in istis articulis insania, ac etiam tam palpabilis, plus quam tenebræ, quæ in Egypto propter densitatem palpari poterant, Exod. 10. Quod videtur stultum, querere fidelem, qui talem insaniam, veluti immanifestam velit exponere & manifestare fidelibus ad ipsam abominandum.

Verumtamen, dispendium, diminutum & defectuosum, quod in multa imperitia ac librorum carentia a principio sui usque huc in finem attentans feci, vellem in insipientia mea devovere in aliqualem occasionem Ecclesiasticis & Scholasticis:

Ecclesiasticis majoribus, ut armis suæ potentie Ecclesiasticæ perniciosissimos illos errores, hæreses & scandala, atque nefandos illorum cultores invadant ex animo, & de finibus Ecclesiæ exterminent. Longe enim plus sunt debitorum, sunt & melioribus armis potentie dotati, ad persequendum, detestandum & exterminandum tales errores, hæreses & scandala, ac cultores eorumdem, fabricatores & fautores, quam Principes & iudices seculares, contra homicidia, latrocinia, spolia, incendia, furta, &c. et contra talium factiones.

Ecclesiasticis minoribus: Ut alii verbo prædicationis, alii devotione orationis similiter contra prædicta instent & laborent.

Scholasticis: Ut vigilantius studeant & laborent, Ecclesiasticos instruere et informare in Scholis ad bellandum in campo et foro Ecclesiastico contra errores et hæreticos, argumentis fidei capiendos, confutandos, vincendos et exterminandos, personis hominum de vinculis et captivitate errorum liberatis, et in veritate fidei salvatis, dummodo non voluerint esse finaliter in malitia indurati. Sicut dimissores in Scholis suis habent docere, instruere et informare milites et armigeros ad bellandum in campo militie secularis contra fures, latrones, raptos, oppressores violentos, reipublicæ turbatores &c.

Sed tamen adhuc, quia de nullis vel minimis est, scripturam hanc incomtam sic in occasionem aliquam, ut prædictum est, deveniret Ideo simpliciter exceptamus, sententiam claram et puram contra hos articulos a longe hic salutarem vehementer movere corda fidelium Ecclesiasticorum, Scholasticorum et laicorum,

ut

ANNO
CHRISTI
1415.

et modis sibi congruis contra illos articulos A
efficaciter decernens: Vehementer etiam corda
deceptorum movere, ut ab illis ad veritatem
catholicam feliciter convertantur.

Si quid autem in præmissis contra sententiam & fidem sanctæ sedis Apostolicæ et sacræ Romanæ Ecclesiæ, cuius caput est Papa, collegium vero Cardinalium est corpus, ignorant ter vel insipienter admixtum esset, revocamus et habemus pro nihilo.

Et secundum huiusmodi protestationem hæc, hic dicta sub directione, et correctione ejusdem beatæ sedis et sacrosanctæ prælibatæ Ecclesiæ Romanæ et huiusmodi Sacrosancti Concilii Constantiensis Generalis, ad præsens sufficientiant. De quibus Deus sit benedictus. Amen. **B**
Finis seris secunda post Lucie.

XXIV.

Ex M. LI. THEOLOGORUM CONSTANTIENSIIUM
p. 166.

CONCLUSIONES

Contra Jacobum de Misa, & ejus doctrinam de Communione Plebis sub utraque specie A. 1415. mense Junio in Concilio post varios congressus privatos prodita; ex quibus definitiva & condemnatoria illius sententia in Concilio mox est desumpta, & die sabbati 15. Junii in publica Sessione promulgata.

Ex antiquo Codice MS.

Academiz Helmstadiensis, h. tit. contra quosdam asserentes, quod oporteat populum communicare sub utraque specie, per Doctores sacræ Theologiæ, in sacro Concilio Constantiensis existentes, ponuntur Conclusiones infra scriptæ.

C A P. I.

Sex Conclusiones Theologorum Constantiensis Concilii de Sacramento cœnæ.

Prima Conclusio. Christus post cœnam instituit & ministravit sub utraque specie panis & vini, sui sacratissimi corporis sacramentum.

Secunda Conclusio. Non obstante huiusmodi institutione & ministracione, laudabilis & approbata consuetudo Ecclesiæ contervavit & servat, quod huiusmodi sacramentum non debet confici post cœnam, nec recipi a fidelibus, nisi in casu infirmitatis aut alterius necessitatis mortem comminantis.

Tertia Conclusio. Licet in primitiva Ecclesia huiusmodi Sacramentum reciperetur a fidelibus sub utraque specie, tamen ad evitandum aliqua pericula potuit simili aut majori ratione introduci, & introductum est, quod a fidelibus conficientibus sub utraque specie, et laicis sub specie panis tantum suscipiatur.

Quarta Conclusio. Quod huiusmodi consuetudo, sic ab Ecclesia introducta, & diutissime ex causis rationabilibus observata, habenda est pro lege, quam non licet improbare, aut sine auctoritate Ecclesiæ pro libito immutare.

Quinta Conclusio. Dicens, quod hanc consuetudinem ut legem observare sit sacrilegium aut illicitum, censeri debet erroneus.

Sexta Conclusio. Pertinaciter asserentes op-

positum præmissorum, censendi sunt hæretici, & tanquam tales arceri & puniendi.

C A P. II.

Probatio superiorum sex Conclusionum.

Prima conclusio patet ex Evangeliiis, Matt. 26. Marc. 13. & Luc. 22. & Paulo Apostolo, 1. Cor. 11.

Secunda conclusio patet ex observantia Universalis Ecclesiæ, quam Spiritu S. inspirante acceptavit, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christianum prius dominicum corpus intret quam ceteri cibi, ut habetur ex dictis Augustini ad Januarium de Consuetudinibus Ecclesiæ lib. 1. Ubi etiam dicit, quod Salvator quo vehementius commendaret mysterii illius altitudinem, ultimum hoc voluit infingere cordibus & memoriæ discipulorum, a quibus per passionem digressurus erat. Et ideo reservavit hunc locum.

Tertia conclusio, quoad primam partem est manifesta. Quoad secundam partem patet per hoc: Quia sicut Ecclesia primum modum, scilicet communicare post cœnam, potuit immutare propter reverentiam sacramenti: ita & secundum, scilicet communicare populum sub utraque specie, potuit immutare, propter pericula, quæ pluries accidisse creduntur in tanta multitudine populi fidelis. Unde ille famosus Doctor Alexander de Haliis in IV. in materia de Sacramento, recitat duo pericula, scilicet effusionem sanguinis, & periculum infidelitatis, quod se non immerito fidelium cordibus ingereret, si semper sub speciebus panis & vini daretur. Possent enim credere, quod Christus non contineretur sua altera specie tantum, sicut quandoque contingit. Et circa hoc idem Doctor recitat hanc historiam. Aliquibus religiosis appetentibus & instantibus, ut sub utraque specie reciperent Sacramentum, sacerdote quodam pio celebrante, cum faceret fractionem, concavum patinæ totum visum est repleti sanguine. Ad quod obstupuerant & circumstantes, Dicit cum conjungeret partes hostiæ, totum visum est reintegrari. Et petitioni & tentationi illorum fuit penitus satisfactum. Unde iste Doctor asserit ex intentione, quod quia Christus sumitur sub utraque specie, bene licet sumere Christum sub una specie panis tantum. Idem dicit alius famosus Doctor Richardus de Media villa, l. 4. dist. 10. q. 6. Et allegat eadem pericula.

Et ille notabilis Doctor Petrus de Tharantasia dicit, quod quia efficacia æqualis est sub utraque specie, ideo omnibus traditur sub altera specie, in qua tradi potest sine periculo. Quod vero dicit de ministris sacri altaris, in paucissimis locis est consuetum. Et S. Thomas Parte 2. Summæ suæ quest. 70. Argum. vult, salvat consuetudinem, qua populus communicatur sub specie panis tantum. Et non occurrit aliquis famosus Doctor, qui damnare præsumat consuetudinem communicandi populum sub specie panis tantum.

Quarta conclusio patet in Decret. dist. 1. cap. in Consuetudine, in textu & in Glossa. Illo addito, quod sicut singularis persona non habet dare legem Ecclesiæ, ita nec licet sibi consuetudinem laudabilem pro lege habendam juxta suum libitum immutare.

Quinta Conclusio patet ex prædictis. Nam hoc,

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

hoc, quod licitum est & laudabile & pro lege habendum, dicere sacrilegium, certissime erroneum. Cum error sit, falsi pro vero approbatio, secundum Augustinum super Ps. 33.

Corollarie sequitur, quod multum temerarie & presumptuose tegerunt, qui contra universalem ritum Ecclesie, quem tot & tanti doctores laudant & approbant, & nullus famulus Doctor reprobant, praeiudicaverunt populum sub utraque specie communicare, & quod sit communicandum populis, dogmatizare, & hoc non facientes calumniari. Et satis mirandum est, quod in regno & civitate, ubi est tam solennis universitas & clerus egregius, ista tolerantur.

Sexta Conclusio patet per hoc, quod ille, qui se pertinaciter opponit contra generalem, laudabilem, expedientem, & per doctores nullo contradicente approbatum ritum, ministrationem sacramenti concernentem, merito debet haberi pro suspecto de haeresi. Itaque novarum opinionum contra laudabiles mores Ecclesie inventor vel sectator, tanquam talis arcendus & puniendus, & Praelati, si sunt ista distimulantes, sunt multum arguendi.

C A P. III.

Examinata argumenta, pro Communionis sub utraque a Jacobo advecto.

Ad rationes, in quibus se fundare conantur isti praesumptores, facile est respondere. Unde principaliter allegant pro se illud Jo. 6. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem.* Ad quam respondet S. Thomas in Glossa super eodem verbo. Quod qui soli corpori communicat, corpori communicat & sanguini, cum sub utraque specie totus Christus contineatur. Richardus de media villa dicit, quod illa auctoritas intelligitur de manducatione & potatione spirituali. Et hoc ibi habetur ex dictis Augustini. Et quod oporteat dictam auctoritatem exponere de manducatione & potatione spirituali, suadet ex eo, quod nisi dicit necessitatem, Eucharistia autem licet necessaria sit voto, non tamen ponitur sacramentum necessitatis. Sed manducatio & potatio spiritualis est semper stante lege de necessitate salutis, quam illi faciunt, qui manent in Christo, & Christus in eis.

Item, allegant Apostolum 1. Cor. 11. ubi dicit: *Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur &c.* Respondendum, quod licet Christus post coenam ministravit hoc sacramentum sub utraque specie, non tamen praecipit, quod sub utraque specie ab omnibus sumeretur, sed hoc dispositioni Apostolorum successorum reservavit, ut potest elici ex dictis Augustini ad Januarium supra allegatis in probatione conclusionis secundae. Quia etiam Apostolus tunc non voluit illis agendi ordinem insinuare, post verba praedicta subjunxit, *De cetero, cum venero, disponam.* Etiam dici potest, quod qui communicat corpori, communicat & sanguini. Et ergo, sumere sub una specie tantum, non est contra traditionem Apostoli. Etiam secundum Alexandrum de Halis, Dominus insinuavit modum conficiendi & sumendi, ergo convenienter dispensavit sub duabus speciebus.

Item, allegant Gelasium Papam, qui dicitur videtur, quod sumentes sub specie panis tantum, judicantur rei peccati sacrilegii. Quia

divisio unius ejusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire. Respondetur secundum eosdem Doctores, Alexandrum de Halis & S. Thomam: Perfectio sacramenti non est in usu fidelium, sed in consecratione materiae: Et ideo nihil derogat perfectioni hujus sacramenti, si populus sumat sub specie panis, dummodo sacerdos consecrans sumat sub utraque specie.

Item, si forte arguitur, quod sumtio sub utraque specie sit majoris meriti, ut concedit Alexander de Halis: Ergo sic sumi debet. Respondetur, Quod licet staret, sumptionem sub utraque specie, esse majoris meriti, ratione augmentationis devotionis, tamen videtur, quod sumere sub una specie tantum, obediendo in hoc laudabili & approbatae consuetudini Ecclesie, sit in laicis majoris meriti, quam exigere vel sumere sub utraque specie. Quia quasi scelus idololatriae est, nolle acquiescere.

XXV.

Harenga Jeronimi Pragensis ante suam abjurationem in publica Sessione diei 23. Septembris 1415.

Ex Mf. Li-
piens.

Reverendissime in Christo Pater, hujus sessionis praesidens, Reverendissime & gratiosissime mi Domine, pariterque Reverendissimi Patres in Christo, sacrosanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, atque Patriarchae, reverendique Patres & Domini venerabiles, omnes Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, Magistrique variarum facultatum doctissimi atque praestantissimi, Dominique divitiorum statuum & graduum, singuli & universi. Et ut neminem excipiam, sed uno compendio totum istum gloriosum coetum in unum stringam convolucrum, Totum praetens Generale sacrosanctum Concilium!

Cum ex sacrae Bibliae historia constet, vere atque veraciter, quod in templo Domini non omnes offerant aequaliter, sed unusquisque quod potest, ut alii aurum, alii argentum, lapidemque pretiosum, alii coccinum, purpuram, byssum, atque hyacinthum: Ego cum abjectioribus in plebe in hoc sacro templo Domini, si Deo grata a vobis, pelles pilosae caprarum obtulero, satis me fecisse putabo. Quoniam & mulier pauperula, in templo praebens duo minuta aera, plus Regibus, ligna cedrina & lapidea Onychis, aurum & argentum, pro structura templi praebentibus, Salvatoris sententia fertur contulisse. Nec mirum. Quoniam non res datae aut oblatae in talibus, sed animus donantis pensandus est. Et verum est, quod vulgato roboratur proverbio: *Ardorem solis & inimicorum verbum, ea, quae viliora sunt prohibent.* Templum autem Domini sanctum volo, praesens sacrosanctum Generale Concilium. Nec puto immerito. Quoniam Apostolus Paulus ad particularem scribens Ecclesiam, ait: *Templum Domini sanctum est, quod estis vos.*

Vos igitur, praecellentissimi viri, vobisque consimiles, tanquam viri Salomonis, praesentes in hoc sacro templo Dei, Ecclesiae, fulgidae sapientiae aurum, vosque minores, divinorum eloquiorum argentum, ceterique inferiores, per varias virtutum species, varias & distinctas operationes, tanquam coccinum, purpuram, & byssum atque hyacinthum, ad faciendum speciosa vata templi, ad reformandum militantis hierar-

ANNO
CHRISTI
1415.

Tarchis facta testis, diu jam est, quod offertis
atque obtulistis.

Ego post vos, tot, tantos, talesque gloriosos viros, qui in comparatione vestri nihil sum, omni genere vitiorum habens caput fere obrutum, quid offeram? Ne tamen in hoc sacro templo constitutus coram Deo & vobis, totaliter vacuus appaream, saltem pelles bestialium actionum mearum, & sedarum operationum hispides pilos, cum pretio, libero ex animo offeram: Multo genere precario obsecrans vos singulos atque universos, ne in eo despiciar totaliter aut contemnar, neque cum his oblogiis a templo Domini, quod estis, expellar aut ejiciar. Nam & ista suis modis & suis temporibus tabernaculo Domini subserviunt.

Et ut pro vestra comprobem sententia, quod & Domini Sabaoth vineam, nedum botri, verum & folia, reddant nedum spatiosam sed & speciosam, & tanta præfatiuncula prædicens, quasi per abrupta & cryptas gradiens, centuram prædicendam: Post hunc dictum introitum, sequitur hoc meum offertum, quod voluntarie offero pro honore Dei & sanctæ fidei.

Ego Hieronymus de Praga, &c. ut in Tomo XXVII. pag. 791.

XXVI.

Collatio Cleri Gallicani Constantia ad Concilium congregati super abusus, quibus Ecclesia Gallicana opprimebatur.

Ex Ml. VI.
Florino.

In nomine Domini, Amen. Per hoc præfens publicum instrumentum cunctis tam præsentibus, quam futuris pateat, & manifestum existat, quod anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimoquinto, Indictione VIII, & die Martis quinta decima mensis Octobris hora tertia post meridiem fuit Constantiæ in domo Fratrum Prædicatorum de mandato Rev. in Christo Patris & domini D. Joannis miseratione divina Patriarchæ Antiocheni, tunc venerabilis & inclitæ Nationis Gallicanæ Præsidentis eadem Natio solemniter congregata ad tractandum, & advisandum nonnulla in sacro Generali Concilio Constantiensi, & aliis Nationibus proponenda, & communicanda, inter quæ Rev. in Christo Pater & D. D. Joannes eadem miseratione Patriarcha Constantinopolitanus, tenens in suis manibus quamdam papyri cedulam dixit, quod ipse cum quibusdam aliis advitaverat quædam utilia, vacantium fructuum primariorum, annatarum, Prælaturarum, quos summi Pontifices, & collegium reverendissimorum in Christo Patrum dominorum S. R. E. Cardinalium hæcenus perceperunt, & percipiunt concernentia; quæ quidem advitamenta in dicta cedula plenius continebantur. Quam quidem cedulam idem D. Patriarcha Constantinopolitanus in medium produxit, & de verbo ad verbum legit sub tenore sequenti.

Sacrosancta Constantiensis Synodus, volens imitari traditionem Sanctorum Patrum, qui non solum uti prohibuerunt in statu Ecclesiastico, quæ de se mala erant, sed etiam quæ in eo occasionem mali dare poterant, & his diebus novissimis expertum fuerit, quantam mali scandalosi occasionem dederit reservatio, præfatio, & solutio fructuum primi anni Prælaturarum, Dignitatum, Administrationum, & Officiorum vacantium Camere Apostolicæ, & Concil. General. Tom. XXVIII.

cœtui reverendissimorum Patrum DD. Cardinalium, qui jure proprietatis conantur hoc sibi vindicare, unde multi Prælati se & Ecclesias sive monasteria sua nimium reputaverint oppressos, & gravatos, ac reputent; & varias querelas deposuerunt, per quæ parantur viæ ad scandala. Obviare volens igitur his malis, & scandalis, declarat, statuit, & ordinat, quod deinceps, nec a vetero tales fructus seu præstationes, nec etiam similes, quocumque colore vel occasione quæsitis, etiam pro minutis servitiis, pallio, aut sacre benedictionis solvatur, præstetur, vel exigatur, donec per sanctum Generale Concilium aliud super hoc fuerit ordinatum. Quicumque in contrarium attentaverit recipiendo, exigendo, solvendo, vel præstando, aut solvi vel exigi mandando, cujuscumque status, gradus, vel præminentie exiltat, etiam si Cardinali, Patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali, aut quacumque alia præfulgeat dignitate, velut Simoniacus, & Giesiacus, eo ipso & incontinenter ab omni statu Ecclesiastico, & liminibus Ecclesiæ sit exclusus & privatus, dignitatesque talium, & beneficia, quæ tunc obtinebant, aliis dignis et idoneis dentur, et etiam conferantur. Et quia in Pitano Concilio Generali remissio facta fuit opportuna, & de præfenti evidentior causa viget ad pariter remittendum minime, quia causa debendi exquisita est, & stipulatio inde secuta extorta, & per quamdam violentiam, eoque per litterarum retentionem; et propter hoc sancta synodus omnia et singula debita Camere Apostolicæ, vel cœtui dictorum DD. Cardinalium occasione præmissa generaliter remittit, & etiam cassat et annullat quascumque obligationes, instrumenta, notulas, abbreviaturas, et stipulationes super ipsis, et eorum occasione facta et recepta, et quoscumque processus inde secutos, dans, et concedens quibuscumque Archiepiscopis & Patriarchis, ac cuilibet ipsorum potestatem absolvendi a sententiis excommunicationis, omnibus qui se petierint absolvi simpliciter vel ad cautelam, etiam ab irregularitate, si sic ligati se Divinis immiscuerint, habilitandæque, & alia faciendi, quæ ipsorum animarum saluti fructuosa extiterint, litteras opportunas sub eorum sigillis petentibus concedendo, et etiam omnes et singulos contra hanc generalem remissionem, cassationem, et annulationem venientes, vel etiam attentantes per centuram Ecclesiasticam compellendi, auxilium brachii secularis, si opus sit, invocando.

Qua quidem cedula lecta, venerab. et circumspectus vir magnus Pontius Simoneti Magister in Theologia exhibuit, et præsentavit in medium, et exhibuit D. Præsidenti quamdam aliam papyri cedulam, quæ multum faciebat, ut asseruit, ad materiam vacantiarum prædicatorum, quam instanter publice legi petiit, et quam de mandato præfati D. Præsidentis, ego Joannes Guardi, sacri Constantiensis Concilii, et dictæ Nationis notarius, alta et intelligibili voce de verbo ad verbum legi, sub his verbis.

Carolus Dei gratia &c. Universitas &c. Si dotare, vel dicare novas Ecclesias, vel veteres opibus ampliare opus est perspicue caritatis, multo præstantius est elevare depressas, et gravatis congrua suffragia exhibere. Lamentabilem siquidem querimoniam nostri, ac plurimum Principum propapiz nostræ Procuratorum, nec

L

non

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

non Prælatorum, Capitulorum, Collegiorum, A
Coenventuum, ac Cleri regni nostri, ac Del-
phinatus, ac etiam dilectis filiis nostris Univer-
sitatibus Parisiensis recepimus, continentibus subse-
quentis videlicet. Quamvis secundum Aposto-
licam doctrinam Papæ potestas a Christo sit
ad Ecclesie ædificationem, non ad destructio-
nem ordinata, ad iustitiam rectamque iudicium
exercendum, cui non competit pro libito exa-
ctiones, angarias, & tyrannides super Ecclesias
aut subditos exercendi, cum Dominus docue-
rit pascere, dirigere, & docere, non terrenis
lucris inhiare, aut avaritiis delectari, sinque
fructus Ecclesiarum ac beneficiorum quorum-
cumque, etiam vacantium secundum præceden-
tium Conciliorum Generalium, & Jurium, piam
intentionem fundatorum, ordinati ad sustenta-
tionem ministrantium in Divinis, & ipsius di-
vini cultus augmentum, alimentationem pau-
perum, redemptionem captivorum, Ecclesia-
rum, suorumque ædificiorum reparationem,
terrarum ac possessionum Ecclesie culturam,
nec non ipsarum conservationem, & onerum
incumbentium supportationem; adeo & quod
bona per Prælatos post eorum obitum dimissa,
futuris debent successoribus reservari, in Eccle-
siae utilitatem convertenda, nisi forte in certis
locis Regni nostri, ubi de usu, & consuetudi-
ne notorie observatis, licitum sit Prælati ip-
sis, & aliis viris Ecclesiasticis & secularibus
de eisdem per testamentum, quibus libuerit,
vel ab Intestato in dictis bonis secundum con-
suetudinem supradictam sui succedunt hæredes:
cumque licet fuerit decretum sanctorum Pa-
trum; quod Episcopi sive Prælati Ecclesias si-
bi subditas annis singulis visitare deberent, qua-
tenus sic docerent indoctos, corrigerent exces-
sus, mores reformarent, Ecclesias instaurarent,
& cetera Prælati incumbentiæ ad Dei hono-
rem exercerent; ex hoc procuratores in vi-
sitationibus aut pecunias reciperent ad optionem
visitati: nihilominus Commissarii Collectores,
& aliqui Officarii Romanorum Pontificum,
præsertim Papæ moderni, ab aliquibus annis
citra, Ecclesiam & viros Ecclesiasticos, præ-
latorum regni & Delphinatus contra prædicta
plurimis jugis importabilibus, & servitutibus
oppresserunt, & afflixerunt potissime bona Præ-
latorum, & virorum Ecclesiasticorum deceden-
tium, tam religiosorum, quam secularium,
quæ spolia defunctorum interdum nuncupantur,
reservando & occupando fructus Ecclesiarum tem-
pore vacationis Prælatorum aut beneficiorum
Ecclesiasticorum, obventiones levando, & capi-
endo arreragia præteritorum & incognitorum
temporum tanquam debita per fulminationem
censurarum Ecclesiasticarum, exigendo a bene-
ficiatis quibuscumque primam annatam expe-
tendo, & extorquendo, cujus annatæ medietas
quoad majores Dignitates, collegio DD. Car-
dinalium consueverunt assignare, & hanc an-
natam una cum quadam pecunie summa, quam
vocant minuta servitia, & quam pro familia-
ribus esse dicunt, cum exactione juramenti, &
sub pœnis perjurii, & aliis diversis modis &
censuris exegerunt, procuratoresque, quæ Præ-
latis, & aliis ratione factæ visitationis tantum-
modo debentur, capiendo & levando, in pe-
cunia numerata, licet visitationis officio non
impenso: ab illis autem qui ad procurationem
nullatenus tenebantur, tantundem, quod tunc
vocant æquivalentes, exigendo decimas, & alia
subsidia, tractatu non habito cum Prælati-

pro libito voluntatis imponenda, in his etiam
exigendis, sicut nec modus sit, nec misericor-
dia, nec æqualitas servatur, aut mensura: &
cum Prælati prohibentur ministrare sine Bul-
lis, quidquid placet solvere compellitur, quia
Bulle non expediuntur sine pecuniis pro anna-
ta. Unde sic beneficium Ecclesiasticum obtine-
ri videtur cum præmio vel mercede, quod pro
bono communi potius debetur scientia aut vir-
tute, & qui sufficientissimi sunt, si pauperes,
nullatenus promoventur: propter quæ & alia
innumera gravamina, ipsæ Ecclesie, & mona-
stera, & eorum ædificia multis in locis dicto-
rum regni, & Delphinatus nostri, irreparabi-
liter corrumpunt, hæreditaria conspiciuntur in-
cultas, immobilia interdum de facto alienan-
tur, aut impignorantur, mobilia etiam pretio-
sa, reliquiarum vasa, Ecclesiastica ornamenta,
calices, libri, & similia interdum etiam villi
pretio distrahuntur; nemora non cadenda fre-
quentius cæduntur, ac venundantur; Ecclesie
innumerabilium mole debitorum importabiliter
onerantur; numerus Deo servientium ministro-
rum, qui sustentari in consueto numero non
valent, minuitur; & qui remanent, Deo &
Ecclesie servientes, propter frequentes excom-
municationes & censuras occasione dictarum
exactionum, quibus satisfacere non valent, de
facto prælati, a divino servitio plurimum re-
trahuntur, & interdum aliqui mendicare com-
pelluntur, & in maxima penuria rediguntur,
non habentes de quo valeant Deo serviendo,
aut in studiis existendo, seque exercendo, su-
stentari, & regnum nostrum, quod inter alia
regna viris scientificis communiter florebat co-
piose, & per quos etiam regna gubernare, ju-
stitia, talibus viris his temporibus, prohi-
dor! nimium vacuatur: inde cultus divinus, &
opera caritatis, quæ fieri debuerant, multipli-
citer defraudantur, & cessant, & intentio fun-
datorum non servatur, his etiam modis re-
gnum redditur pecuniis & opibus plurimum
depauperatum, & infinita, vixque inenarrabilia
scandala oriuntur, quæ omnia, licet sint satis
evidenter manifesta, & fini, ad quem est Pa-
pæ potestas ordinata, de directo cessantur
obviare, sintque Papæ modernus, & alii præ-
decessores sui super revocatione aut modera-
tione dictorum gravaminum, ac de congregan-
do Concilio Generali ad providendum super
premissis pluribus requisiti, attamen sic omnia
sine remedio diutina continuatione perdurant,
donec dudum super quibusdam per manum
nostram, regiam ordinationem, & novissime
super aliis ex dictis gravaminibus per quoddam
arrestum Curie nostræ Parliamenti sub ea for-
ma intimatum, quod cessarent, quousque per
eamdem curiam fuisset aliter ordinatum, pro-
visum extitisset, & vel ad perpetuum uberius
& plenius provideatur in prædictis. Nuper per
Procuratorem nostrum regium, in Concilio
Prælatorum, & Cleri dictarum Ecclesiarum
Parisii celebrato, ubi erant Archiepiscopi,
Episcopi, Abbates, & Prælati, & Procurato-
res Capitulorum, Collegiorum, & Universita-
tum, & alii viri Ecclesiastici, in grandi nu-
mero solemniter congregati, ubi etiam con-
sanguineus noster Rex Siciliæ Ludovicus, &
primogenitus noster Dux Aquitanie, & Duxes
Bituricæ patriæ, & consanguineus noster Bur-
gundie, & Borbonii avunculus pro nobis illo
tunc præsidebant, propositum fuit et requisi-
tum, quod taliter ordinaretur, et fieret, quod
exa-

ANNO
CHRISTI
1415.

exactiones & gravamina, d. quibus supra, cō-
sarent penitus, & omnino. Super quibus pluri-
mis & repetitis interventibus discussionibus,
& mature per Prelatos, & alios viros Eccle-
siasticos supradictos, deliberatum extitit & con-
clusum, quod attentis illis, quibus super premissis
sunt, & aliis attendendis, talia gravamina
& usurpationes secundum Deum, & conscientiam,
non valebant commode, nec debebant
amplius tolerari. Supplicabant igitur humillime,
quatenus ad Dei laudem, Reipublice utili-
tatem, & Ecclesiasticarum libertatum dicta-
rum Ecclesiarum regni & Delphinatus conserva-
tionem, supra predictis efficaciter, & ad
perpetuum, de remedio opportuno providere di-
gneremur, predicta omnia & singula grava-
mina cessare faciendum, & nihilominus predi-
ctas ordinationes alias per nos factas per di-
ctum arrestum prolongari confirmando, & ad
perpetuum extendendo, nostram super hoc or-
dinationem regiam ubique publicari, teneri &
observari facientes.

Nos igitur attendentes quod ad stabilitatem
Ecclesie est potestas regia divinitus ordinata,
& quod per regnum terrenum celestis regnum
tunc proficit, quando destruentes Ecclesiam ri-
gore Principum conteruntur: immo sacri Ca-
nones, quando talia per majores Ecclesie per-
petrantur, ad Reges docent habere recursum,
& quod in illis, de quibus notorie turbatur
status Ecclesie, etiam Papae non obedire con-
suevit sancti Doctores, & cognoscentes ut te-
nemur, quod propter Ecclesiam, quam in quan-
tum ad nos spectat, etiam ex speciali debito
juramenti, Christo tuendam suscepimus, Deo
sumus rationem reddituri, Progenitorum no-
strorum exemplis edocti, qui sacrosantas Dei
Ecclesias, & viros Ecclesiasticos zelo fidei, ac
piis devotionis accensi, immensis muneribus,
atque privilegiis innumeras Ecclesias edifican-
tes, & contritas restaurantes, eas a concessio-
nibus, & quibusdam novitatibus indebitis pre-
servare curarunt, quarum etiam nos prompti
defensores & pugiles existere gloriamur, predi-
ctis omnibus cum debita premeditatione pen-
satis, habita etiam prius deliberatione cum
Principibus regalis nostrae prolespis, & aliis
Principibus, multisque viris prudentibus, & no-
tabilibus regni nostri, nobis in consilio nostro
assistentibus, & tam gravem & manifestam de-
formationem, atque destructionem Ecclesiarum
predictarum regni & Delphinatus, virorumque
Ecclesiasticorum desolationem, sub conniventia
oculorum amplius dissimulare non valentes.
Ordinavimus, & tenore presentium ordinamus,
quod omnia & singula exactiones & gravami-
na superius declarata, & enarrata, cessare de-
beant, & cessabunt de cetero in nostris Re-
gno, & Delphinatu predictis, et quod illa,
quae per dictum arrestum Curie nostrae Parla-
menti circa hoc fuerunt, donec fuisset aliud
ordinatum, dicta eius promociata, de cetero
in dictis Regno et Delphinatu perpetuo tene-
buntur, et inviolabiliter servabuntur. Hinc au-
tem presentium litterarum scripto adnotari,
publicari, et inter regias nostras ordinationes
registrari mandavimus, ut harum presentium
interventis pluri inde notitiam habeant, et
posteriora successura. Quocirca vobis omnibus
et singulis, et vestrum cuilibet, qui super hoc
fuerit requisitus, committimus et mandamus
hanc nostram Ordinationem in dictis Regno,
et Delphinatu nostris publicare, custodire, et
Concil. General. Tom. XXVIII.

inviolabiliter observare facietis, dictas Ecclē-
sias, & personas ab omnibus & singulis exa-
tionibus predictis liberos et immunes servare,
et in hac libertate manu teneri facietis, con-
tradictores &c. quia sic volumus &c. Datum
anno 1406. 18. Februarii.

Qua quidem codula lecta, Rever. Pater in
Christo D. Elias Episcopus Aniciensis primo
et subsequenter prefatus Magister Pontius Si-
moneti dixerunt, quod dictae vacantiae omnino
debeant tolli, quoniam hoc sereniss. Princeps
et christianissimus D. noster Rex Francie, et
Concilium Ecclesie Gallicane Parisiensi solem-
niter celebratum hoc ordinaverunt; et statim
aliqui clamaverunt, placet, placet: alique di-
xerunt, quod materia erat valde ardua, et
super hoc bene mature et digeste delibera-
ndum, et quod audirentur super hoc vota sin-
gularium. Aliqui vero dixerunt, quod ut su-
per hoc deliberans quilibet posset dicere votum
suum, fieret scrutinium secretum: alique etiam
dixerunt, quod antequam procederetur ad ul-
teriora, erat bonum quod darentur et depu-
tarentur aliqui notabiles, qui irent ad alias
Nationes ad finem, quod in ista materia
omnes Nationes essent concordēs. Et cum
hora esset tarda, et diversae essent opiniones,
materia sic remansit indilicula, et omnes ce-
cesserunt.

Die vero Martis, quae fuit vicesima secun-
da mensis Octobris, hora tertia post meridiem,
in dicta domo Predicatorum fuit dicta Natio
Gallicana congregata, ac post multa ibidem
proposita, prefatus magister Pontius Simoneti
proposuit de dicta materia vacantiarum, pro-
ut alias proposuerat, ut posita in deliberatio-
ne, et quod continueretur, et concludatur ante
omnia, et antequam procedatur ad alias: et
super hoc requisivit ex parte Regis omnes Am-
baxiatores Regis et Regni, ac Cleri Francie,
ac Delphinatus, et omnes Regnicolas, ut in
hoc sibi assistant, et faciant debitum suum,
quod omnino tollantur, et fiat voluntas Re-
gis, qui hoc, ut asseruit, ordinavit, et de
premissis petiit sibi fieri publicum instrumen-
tum. Quibus per dictum magistrum Pontium
Simoneti dictis, propositis, et requisitis, qui-
dam dixerunt quod esset providendum super
exactionibus, quae sunt in regno, et quod po-
tius super hoc provideatur, et multi clamavo-
runt, fiat. Deinde cum quibusdam aliis fuit
positum in deliberatione, utrum esset tractan-
dum tunc, vel supersedendum de dicta mate-
ria vacantiarum; et super hoc fuerunt petita,
audita, et recepta publice vota illorum de di-
cta Natione, certis interpolatis, et sequenti-
bus diebus, ut inferius describitur.

Et primo eadem die Martis vicesima secun-
da mensis Octobris ibidem presidente prefato
reverendo in Christo Patre D. Joanne Patriar-
cha Antiocheno per ordinem fuerunt interro-
gati subsequentes.

Primo Reverendus in Christo Pater D. Jo-
annes Patriarcha Constantinop. qui dixit, quod
sibi videbatur, quod pro nunc dicta materia
vacantiarum non erat tractanda, sed superse-
deretur, et ad tempus differretur.

Item, magister Jordanus Morini, Magister
in Theologia, prefatus D. Regis Francorum
Ambaxiator, dixit, quod deliberaretur super
hoc, et etiam de modo providendi statui D.
N. Papae, et Cardinalium, et quod tollantur
dictae vacantiae, et simul debite et honeste pro-
videa-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1411

videatur prefat. D. N. Pape, & Cardinalibus, sed adhuc non publicetur.

Item, magister Petrus de Versailles, Mag. in Theologia, Prior Prioratus de Calvo Monte, Ord. S. Benedicti Rothomagensis diocesis, Ambaxiator prefati D. N. Francorum regis, ut prefatus Magister Jordanus Mortai immediate procedens.

Item, D. Petrus Cauchon, Vicedominus Ecclesie Remensis, Ambaxiator illustris Principis D. Joannis Ducis Burgundie dixit, quod simul tractetur de revocando dictas vacantias, & de providendo Pape & Cardinalibus, & quod ista materia differatur, & supercedeatur per hebdomadam.

Item, D. Joannes de Perusio, quod simul provideatur Pape, & Cardinalibus, & tollantur vacantie.

Item, D. Elias Episcopus Aniciensis dixit, quod nullo modo differatur deliberatio, sed tollantur vacantie predictae, sed differatur publicatio in Sessione generali Concilii, & antequam practicetur in dicta Sessione, fiat provisio Pape & DD. Cardinalibus.

Item, D. Stephanus Episcopus Dolensis dixit, quod simul tractetur de removendo dictas vacantias, & providendo Pape, & Cardinalibus, & quod ad hoc dentur Deputati, sed pro nunc differatur.

Item, D. Vitalis Episcopus Tholonensis dixit, ut D. Episcopus Dolensis.

Item, D. Joannes Basire Decretorum doctor, & litterarum Apostolicarum corrector dixit, ut D. Episcopus Dolensis.

Item, D. Alanus Episcopus Leonensis dixit, quod ista materia differatur.

Item, D. Joannes Episcopus Vaurenensis dixit, quod differatur; postea dixit quod tollantur vacantie, & provideatur Pape & Cardinalibus, & proposuit de dandis bonis deputatis super provisione fenda.

Item, D. Ludovicus Episcopus in Wallia dixit, ut D. Episcopus Dolensis; & post istum, cum hora esset tarda, nullus locutus fuit, sed omnes recesserunt; sed fuit ordinatum, quod crastina die hora secunda post meridiem fieret congregatio dictae Nationis, et continuaretur materia, & auditio votorum, presentibus reverendis in Christo patribus DD. Joanne Vaurenensis, Ogerio Augustensis Episcopi, Joanne Abbate Cisterciensi, ac venerabilibus & circumspicuis viris Amedeo de Talaru Decano Lugdunensis Decretorum Doctore, Nicolao de Gonnella sacre Theologie professore, Petro Garzani Canonico Conforanensi sacre penitentiarie Scriptore, Joanne de Monte-acuto Notario publico clerico Gaudunensis diocesis, & pluribus aliis reverendis in Christo patribus DD. Episcopis, Abbatibus, necnon Reverendis Magistris, & Doctoribus, et aliis notabilibus personis dictae Nationis multitudine copiosa, testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

Adveniente vero die crastina, qua fuit dies Mercurii vicesima tertia dicti mensis Octobris hora secunda post meridiem, in refectorio Praedicatorum Constantinensi fuit dicta Natio congregata; qua congregatione facta proposuit aliquis D. Patriarcha Antiochenus Praesidens, & antequam procederetur ad auditionem votorum super dicta materia vacantiarum, supervenerunt DD. Episcopi Pictavis, ac Verdenensis, & Magister Robertus Apulcon, cum multis aliis,

nomine trium Nationum, videlicet Italian, Germanicis, & Anglicanis, & nomine dictarum trium Nationum D. Episcopus Pictavis proposuit dicens, quod dictae tres Nationes intellexerant, quod in ista venerabili Natione Gallicana per aliquos fuerat dictum et persuasum, quod in dictis tribus Nationibus erat conclusum, quod annata seu vacantie tollerentur omnino, et pro Natione Italica dixit, quod Italia, nec ipsa Natio Italica nunquam istam materiam tractaverunt, nec super hoc aliquid concluderunt; et subsequenter D. Episcopus Verdenensis dixit, quod in Natione Germanica licet fuerit aliquando tractatum, tamen non fuit continuatum, nec aliquid conclusum: et prefatus M. Robertus Apulcon Anglicus pro Natione Anglicana dixit, ut D. Verdenensis.

Post quae D. Patriarcha Praesidens regratias fuit ipsis Dominis & Nationibus prefatis, et dixit eis, quod materia per eos exposita et proposita nunquam fuit dicta in ista venerabili Natione Gallicana proposita, nec aliquid auditum de eadem; quibus auditis incontinenti recesserunt.

Postmodum D. Joannes Episcopus Vaurenensis super dicta materia vacantiarum narravit plura, et post multa dicta dixit, quod deputentur certi notabiles de Natione, qui vadant ad DD. Cardinales, qui videant cum ipsis modum providendi D. N. Pape et ipsis Cardinalibus in aliis, et sic tollantur.

Item, D. Ogerius Episcopus Augustensis dixit, quod DD. Deputati in materia reformationis super hoc deliberaverunt, et dixit, quod videatur eorum deliberatio; et si sit bona, stetur, et alioqui simul provideatur, et tollantur.

Item, D. Joannes Episcopus Sylvanestensis pro Universitate Parisiensis dixit, quod declaratur, quod dictae vacantie non debentur, et tollantur, et quod bene provideatur Ecclesie Romanae, et super hoc dentur Deputati, et differatur ista materia per unam hebdomadam.

Item, D. Joannes Abbas monasterii Cisterciensis dixit, quod provideatur Pape, et D. Cardinalibus, et super hoc deputentur aliqui, qui videant de modo providendi, et interim supercedeatur.

Item, M. Thiericus Licentius Aurelianensis pro Universitate Aurel. dixit, ut DD. Dolensis, et Tholonensis Episcopi, videlicet quod simul tractetur de removendo vacantias, & providendo similiter, et quod dentur Deputati ad hoc, sed pro nunc differatur, et postmodum magis declaravit, quod primo provideatur Pape et Cardinalibus, et postea tollantur vacantie.

Item, D. Petrus Abbas S. Maxentii Ord. S. Benedicti Pictavis diocesis Decretorum doctor dixit, quod dentur Deputati, qui videant de omnibus et de modo providendi Pape, et Cardinalibus, et quod vacantie tollantur.

Item, Doctor antiquus Tolosanus Ordinis S. Augustini pro universitate Tolosana dixit, quod dictae vacantie removeantur, et loco ipsarum provideatur Pape et Cardinalibus de decima decima simul.

Item, D. Abbas Clavis vallis Cisterciensis Ordinis multa dixit super deliberatione D. N. Francorum Regis, et Ecclesie Gallicane, et postmodum conclusit, quod primo tollantur, et postmodum provideatur Pape et Cardinalibus.

ANNO
CHRISTI
1411

ANNO
CHRISTI
1417

bus locis illarum concordant; de hoc tracta-
retur cum aliis Nationibus.

Item, D. Hervon Abbas leg. doctus, Am-
baxiator Universitatis Andegavensis pro ipsa
Universitate dixit, quod simul tollantur, &
providentur loca eorum debite & honeste sta-
tui Papæ, & DD. Cardinalium.

Item, Abbas de Cellis Ordinis S. Augustini
Bitoric. diocesis post multa proposita dixit &
conclufit, quod dentur Deputati, qui videant
& concordent de providendo D. N. Papæ &
Cardinalibus.

Item, D. Abbas de Cormerisco dixit, quod
ipse fiat cum ordinatione D. N. Regis, & B
Regni; placet tamen sibi quod dentur Deputati,
qui concordent de provisione fieda D.
N. Papæ, & Cardinalibus.

Item, D. Amedeus de Talaru Decretorum
doctus, Decanus Lugdunensis, pro Universitate
Avenionensi dixit, quod simul provideatur,
& tollantur, & quod super hoc deputentur de
quolibet statu duo, videlicet de Episcopali,
Abbatiali, Capitularum, & Rectorum, qui cum
Deputatis per DD. Cardinales tractent & con-
cordent de modo providendi D. N. Papæ, &
Cardinalibus.

Item, prefatus D. Amedeus de Talaru De-
canus dixit illud idem pro D. Archiepiscopo
Lugdunensi, & pro Capitulo, & tota provin-
cia Lugdunensi.

Et cum hora esset tarda, continuata fuit
dicta materia usque ad primam futuram con-
gregationem dictæ Nationis, presentibus Ma-
gistris Ursino Talevende, & Matthæo Rodel
Sacre Theologie professoribus, & Oliverio
Guennet in Artibus, & medicina magistro, &
pluribus DD. Episcopis, Abbatibus, Magistris
& Doctoribus, & aliis notabilibus personis dic-
tæ Nationis in dicta congregatione existentibus.

Subsequenter vero die Veneris vicefima quin-
ta dicti mensis Octobris, in loco supradicto
fuit dicta Natio de mandato dicti D. Præsidentis,
solemniter hora tertia post meridiem con-
gregata, & continuata vota suppositorum dic-
tæ Nationis super dicta materia vacantiarum
fuerunt, ut sequitur.

Primo Licentiatu & Procurator Universita-
tis Montipessulatis pro eadem Universitate dixit
in omnibus, ut D. Amedeus de Talaru
Decanus Lugdun. qui in alia precedenti die-
ta congregationis ultimus dixerat votum suum,
& sic fiat cum opinione sua pro se, & dicta
Universitate.

Item, D. Abbas de Ursicampo Cisterciensis
Ordinis Noviomensis diocesis dixit, ut D. Jo-
hannes Episcopus Sylvanobensis dixit pro Univer-
sitate Parisiensi.

Item, D. Abbas de Bellebeco dixit, ut D.
Abbas immediate præcens.

Item, D. Abbas Villa Lupensis dixit idem.

Item, D. Abbas S. Lupi Trocensis dixit,
quod primo provideatur Papæ & Cardinalibus,
& quod bonus modus reperiatu providendi,
& post tollantur, & dentur in omnibus
Deputati.

Item, D. Abbas Bellifortis dixit, quod dic-
tæ vacantis declarantur non debite, postea
tractetur de providendo honorifice D. N. Pa-
pæ, & Cardinalibus, & dentur Deputati, qui
videant, & advertent modum in omnibus ten-
endum.

Item, D. Prior Cellinarum pro Abbate,

Conventu, & Ordine Cisterciensi dixit, quod
simul tractetur de utroque, de providendo, &
tollendo.

Item, Magister Ursinus Talevende sacre
Theologie professor dixit, quod dictæ vacan-
tias cessent, & non habeant cursum de jure,
sed deputentur aliqui ut videant de modo provi-
dendi D. N. Papæ, & Cardinalibus.

Item, Magister Matthæus Rodel sacre Theo-
logie professor dixit, quod quoad inferiora be-
neficia, & quoad reservata, tollantur; sed den-
tur Deputati ad providendum statui D. N.
Papæ, & Cardinalium.

Item, D. Archidiaconus S. Flori dixit, quod
tollantur dictæ vacantias, & provideatur simul
& semel, & deputentur de quolibet statu, ad
videndum & tractandum de omnibus, & com-
municetur aliis Nationibus.

Item, M. Pontius Simoneti sacre Theolo-
gie professor supradictus multa proposuit super
dicta vacantiarum materia, & fecit longum
sermonem, et post plura conclusit, quod primo
dictæ vacantias tollantur, et deinde tractetur
de modo providendi Papæ et Cardinalibus,
& provideatur ipsis; et cum fecisset longum
sermonem, et hora esset tarda, congregatio
fuit dissoluta, & omnes recesserunt.

Postmodum vero die Lunæ vicefima octava
dicti mensis Octobris in loco prædicto hora
Octava post mediam noctem, fuit de manda-
to dicti D. Præsidentis Natio prædicta con-
gregata, et in eadem congregatione fuit dicta
materia vacantiarum posita in deliberatione,
et petita vota illorum, qui non dixerant.

Et primo M. Guillelmus Pulchri-nepotis,
sacre Theologie Professor, Ambaxiator serenissimi
Christianissimi que Principis D. N. Fran-
corum Regis dixit, quod dictæ vacantias non
debeant, et ideo tollantur, et provideatur D.
N. Papæ et Cardinali et super hoc deputentur
aliqui.

Item, M. Nicolaus de Gonneria sacre Theo-
logie Prof. dixit, quod dictæ vacantias tollan-
tur, et provideatur Papæ & Cardinalibus us-
que ad primum Generale Concilium.

Item, Procurator Capituli Senonensis dixit,
quod simul dictæ vacantias tollantur, et pro-
videatur Papæ & Cardinalibus.

Item Prior B. Mariæ Desuratis Tolosanus
dixit, quod dictæ vacantias tollantur, et pro-
videatur Papæ et Cardinalibus.

Item, M. Antonius Coste Ordin. Prædicat.
sacre Theologie Prof. Procurator D. Episcopi
Gratianopolitani dixit, quod provideatur Pa-
pæ et Cardinalibus.

Item, M. Bertrandus Bequini ordinis B.
Mariæ de Monte Carmelo Magister in Theo-
logia dixit, quod dictæ vacantias modifitentur.

Item, M. Joannes Dolier Archidiaconus de
Sabolto in Ecclesia Canon. dixit, quod si-
mul tractetur de tollendo dictæ vacantias, et
de providendo Papæ & Cardinalibus.

Item, D. Camerarius majoris Monasterii
prope Teroncos dixit, quod dictæ vacantias tol-
lantur, et provideatur D. Papæ, et Cardina-
libus.

Item, M. Joas Roche Ordinis Fratrum Mi-
norum sacre Theolog. Prof. dixit, quod dictæ
vacantias non tollantur, sed tollatur abusus.

Item, M. Andreas Bernardi Canon. Et-
funtinus sacre Theolog. Prof. dixit, quod
primo tollantur, & provideatur D. Papæ et
Cardinalibus.

Item,

ANNO
CHRISTI
1417

ANNO
CHRISTI
1415.

Item, Procurator Ordinis Praemonstratensis, Magister in sacra pagina dixit, quod dictae vacantiae tollantur, & provideatur Pape & Cardinalibus.

Item, M. Joannes Hugoneti Licentiatas in utroque jure dixit, quod non debentur dictae vacantiae, & ideo tollantur, & simul provideatur Pape & Cardinalibus; & cum hora esset tarda, recesserunt; et fuit continuata materia usque ad primam Congregationem.

Rursum die Martis vicelima nona dicti mensis Octobris, hora tertia post meridiem, in loco consueto fuit dicta Natio de mandato praefati D. Praesidentis solemniter congregata, & in eadem processum ad audienda vota illorum qui non dixerant in dicta materia vacantiarum, ut sequitur.

Et primo D. Archidiaconus Parvi Caleti in Ecclesia Rothomagensi, Procurator capituli Rothomagensis dixit, quod declaretur, quod dictae vacantiae non debentur, & quod provideatur Pape, & Cardinalibus; & si alias non possit eis provideri, nisi de vacantibus, quod modificentur, & sub modificatione ordinentur, & tollantur.

Item, Procurator Cluniacensis dixit, quod declarentur non deberi, & tollantur, & provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Petrus Salomonis Ordinis Fratrum Minorum sacrae Theologiae Prof. Ambaxiator D. Ducis Burgundiae dixit, quod primo provideatur Pape, & Cardinalibus, & postea tollantur, & dimittatur arbitrio Pape, quod provideatur sibi, & Ecclesiae Romanae condecen-ter & honeste.

Item, D. Prio. Elecentis dixit, quod dictae vacantiae tollantur, & provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Nicolaus Cavache sacrae Theol. Prof. dixit in omnibus, ut D. Episcopus Sylvanensensis dixit pro Universitate Parisiensi.

Item, D. Prior S. Maclovii, Procurator D. Abbatis de Rorono Ord. S. Benedicti Rodonens. diocesis dixit, quod dictae vacantiae tollantur, & provideatur Pape & Cardinalibus.

Item, D. Decanus Lemovicensis dixit, ut immediate praecedens.

Item, M. Thomas Avis, ord. B. Mariae de Monte Carmelo sacrae Theol. Professor dixit, quod provideatur Pape & Cardin. & quod dictae vacantiae modificentur.

Item, M. Odo Gabini Ord. Fr. Praed. magister in Theologia dixit, quod simul provideatur Pape, et Cardin. et tollantur vacantiae praedictae.

Item, M. Oliverius Guennet, in artibus & medicina magister dixit, quod provideatur D. N. Pape et Cardin. et tollantur dictae vacantiae simul.

Item, M. Joannes Ademare sacrae Theol. Prof. dixit, quod dentur Deputati, quibus dicet opinionem suam.

Item, D. Abbas Victoris dixit, ut D. Episcopus Tolonenis, videl. quod simul tractetur de removendo dictas vacantias, & de providendo simul D. N. Pape et Cardinalibus, et dentur Deputati ad hoc, sed pro nunc materia differatur.

Item, M. Simon Bocheux Archidiaconus Vapincensis dixit, quod dictae vacantiae tollantur, et provideatur D. N. Pape, et Cardinalibus.

Item, M. Joannes Simonis Procurator Illustris Principis D. Ducis Borbonii dixit, quod provideatur D. N. Pape, et Cardin. et tollantur dictae vacantiae.

Item, D. Joannes Veteris Canonicus Gratianop. pro Capitulo Gratianop. dixit, quod dictae vacantiae tollantur, et provideatur Pape et Cardinalibus.

Item, M. Guillelmus Gaignon magister in artibus, Licentiatas in Decretis, Canonicus Ancienensis dixit, quod dictae vacantiae tollantur, et provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Petrus Negrandi Canonicus Pitavienensis, procurator Illustris Principis Ducis Bituricensis dixit, quod simul provideatur D. N. Pape, et Cardin. et praefatae vacantiae tollantur.

Item, M. Nicolaus de Habenco Canonicus et procurator Ecclesiae et Capt. Antistodorensis, dixit in omnibus prout D. Episcopus Sylvanens. dixit pro Univers. Parisiensi.

Item, M. Aegidius Acharis in utroque jure Licentiatas dixit, quod praed. vacantiae tollantur, et quod provideatur Pape, et Cardinalibus, et cum hora esset tarda non fuit processum ad ulteriora, sed continuatum usque ad primam congregationem, et sic omnes recesserunt.

Consecutive autem die Jovis ultima dicti mensis Octobris fuit de mandato dicti D. Praesidentis dicta Natio in loco consueto congregata; & quia idem D. Praesidens aliis arduis negotiis sacrum Concilium concernentibus occupatus non potuit in dicta congregatione interesse, substituit loco sui ad praesidendum in dicta congregatione Rever. in Christo patrem D. Vitalem Episc. Tolonen. qui tunc loco dicti D. Praesidentis, in dicto loco, hora tertia post meridiem praesedit in eadem congregatione, et continuata sunt vota suppositorum dictae Nationis in dicta materia vacantiarum.

Et primo M. Guido Marcus Canonicus Ambianensis in utroque jure licent. dixit, quod simul tollantur dictae vacantiae, et provideatur Pape et Cardin.

Item, M. Guill. de Spelunca in artibus et medicina magister dixit, sicut immediate praecedens.

Item, M. Joannes Grafteti Canonicus Ecclesiae Ancienensis Procurator Capituli Ancienensis dixit, ut D. Prior Celsinarum, videl. quod simul tractetur de utroque, de providendo, et tollendo.

Item, M. Joannes Martini dixit, ut D. Episcopus Tolonenis, videl. quod simul tractetur de removendo dictas vacantias, et de providendo D. N. Pape et Cardin. et quod ad hoc dentur deputati, sed pro nunc differatur.

Item, Rev. in Christo pater D. Episcopus Cameracensis dixit, quod tenet se cum opinione Universitatis Parisiensis.

Item, M. Joannes Nicolai Canonicus Tullensis, et Virdunensis, et procurator D. Episcopi Virdunensis, et Capituli Tullensis dixit, quod simul provideatur Pape et Cardinalibus, et tollantur dictae vacantiae, & quod non sit in praesudicium minorum Beneficiatorum, et petiit instrumentum.

Item, M. Gaufridus Daubi procurator D. Episcopi Lectovicensis dixit, quod dictae vacantiae tollantur, & provideatur Pape et Cardinalibus.

Item,

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1418

Item, M. Petrus Presbyteri procurator Capituli Cameracensis dixit, quod provideatur D. N. Pape, & Cardinalibus, & sic dictis vacantibus non debeantur, quod tollantur.

Item, M. Petrus Quibler Archidiaconus & Canonicus in Ecclesia Cabillon. & procurator D. Comitis Sabaudie dixit, quod simul tollantur dictis vacantibus, & provideatur Pape & Cardinalibus.

Item, M. Vivianus magister in artibus, & Licentiatas in utroque dixit, quod tollantur vacantibus, & provideatur Pape & Cardin.

Item, D. Prior de Massano Loodien. diocesis dixit, ut dictum fuit pro Universitate Parisiensis.

Item, D. Præpositus S. Andreæ Gratianop. B diocesis dixit, quod provideatur D. N. Pape, & Cardin. & tollantur vacantibus. Item, idem D. Præpositus S. Andreæ Canon. Gebennens. dixit idem pro capitulo Gebennensi.

Item, Joannes Bartholdi de Pomatis sine titulo dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & non provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Simon Lofson pro Capitulo Viridunensi, ut asseruit, dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & non provideatur Pape, neque Cardinalibus.

Item, D. Joannes Vigerii Archidiaconus in Ecclesia Leonensi dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & provideatur Pape & Cardinalibus.

Item, Procurator Monasterii Belli-portus dixit, ut dictum est super ista materia pro Universitate Parisiensis.

Item, D. Prior Talardi dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & provideatur Pape & Cardinalibus.

Item, D. Eleemosynarius Monasterii Cluniacensis dixit idem.

Item, D. Prior de Duratio dixit idem.

Item, M. Guillelmus la Valry Magister in artibus dixit, quod provideatur Pape, & Cardinalibus, & quod dictis vacantibus tollantur.

Item, M. Petrus Arnot magister in artibus dixit ut immediate procedatis.

Item, D. Prior S. Michaelis de castro Bituricensi dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & provideatur Pape, & Cardinal.

Item D. Prior S. Joannis Andegavensis dixit idem.

Item Procurator D. Episcopi Redonensis dixit idem.

Item, M. Jacobus Britonis Licentiatas in Legibus dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & quod non provideatur Pape, neque Cardinalibus.

Item, M. Joannes de Perona Canon. & procurator Capituli Turonens. dixit, quod provideatur Pape & Cardinalibus, & dictis vacantibus simul tollantur.

Item, Procurator Præpositi Piniacensis in Provincia dixit, ut immediate procedatis.

Item, Petrus Bagnelli Canon. Nantorensis dixit idem ut procedatis.

Item, D. Abbas de Seblejo dixit, quod tollantur dictis vacantibus, & quod provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Simon de Grandi Canon. Metensis, & procurator D. Episcopi Metensis dixit, quod per Deputatos videatur, & referatur.

Item, Procurator D. Episcopi Tornacensis dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & quod provideatur Pape, & Cardinalibus.

Item, M. Petrus de Arca, Licentiatas in Decretis dixit, ut fuit dictum pro Universitate Parisiensis.

Item, D. Procurator Capituli Venetensis, Canonicus Ecclesie Venet. dixit, quod provideatur Pape & Cardin. & dictis vacantibus tollantur simul.

Item, D. Pichot, procurator Capituli Ecclesie Andegavensis dixit, quod dictis vacantibus cessarent, & provideatur Pape & Cardin. simul.

Item, M. Robertus Sanat Licentiatas in Legibus dixit, quod dictis vacantibus tollantur, & provideatur Pape & Cardin.

Item, M. Joannes de Gloss Magister in artibus dixit, ut procedatis.

Item, Procurator DD. Episcopi Conferentensis, & Abbatis S. Saturnini Tolosani dixit, sicut Tolosani, videl. quod dictis vacantibus removeantur, & loco earum provideatur D. N. Pape & Cardinal. de decima decima aut si milli aliquo.

Item, Procurator Capituli Conforanensis, quod simul provideatur D. Pape, & Cardinalibus, & tollantur.

Item, M. Bernardus Baptes Licentiatas in Theologia dixit, quod tollantur, dum tamen provideatur, quoniam nihil recipiant a subditis suis.

Item, Procurator D. Episcopi Antifiodorensis dixit, quod tollantur dictis vacantibus, & provideatur D. N. Pape, & Cardinalibus.

Et tunc fuit petitum per aliquos præfate D. Episcopo Tolonensi, quod ipse concluderet, quia sufficiebat de votis auditis, & aliqui clamaverunt, audiantur vota omnium: Et cum idem D. Episcopus Tolonensis diceret, quod volebat deliberare, nec ipse tunc concluderet, fuerunt multi de supra nominatis, qui dixerunt, quod ipsi volebant ut pluribus votis, nominibus procuratoris Prælatorum, & aliorum absentium, & Capitulorum aliorum, quorum erant Procuratores, & dixerunt per illis, sicut dixerant pro seipsis.

Et primo D. Elias Episcopus Ancientensis dixit nomine serenissimi christianissimique principis D. N. Francorum Regis, & pro Regno suo, & pro toto Clero Regni Francie, pro ut alias dixerat, videl. quod tollantur dictis vacantibus sine dilatione, sed postea provideatur honorifice & decenter D. N. Pape, & Cardinalibus, quod declaravit magis per hunc modum, videl. quod intelligebat & intelligit, quod fuit declaratio, quod dictis vacantibus sine debitis, sine non debitis, tollantur; sed antequam prædicetur, & publicetur in Sessione publica & generali dicti sacri Concilii Constantiensis, quod provideant honorifice, & decenter statui D. N. Pape & Cardin.

Item, M. Matthæus Rodet, sacre Theolog. Prof. nomine procuratorio DD. Episcopi & Capituli Trecorensis dixit, ut prius dixerat, videl. quodque ad inferiora beneficia etc. & quoad reservata tollantur; sed dentur Deputati ad providendum D. N. Pape & Cardinalibus.

Item, D. Joannes Episcopus Varenensis pro DD. Episcopi Tutelensi, & Apamianum, & pro Capitulo Agathensi, & pro quatuor Abbatibus, & pro tota provincia Tolosana dixit, ut prius dixerat, videl. primo quod differretur, & postea tollantur dictis vacantibus, & provideatur Pape & Cardinal. & plura alia dicit.

ANNO
CHRISTI
1418

175
ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1111.

dixerat, videl. quod certi deputarentur, qui irent ad DD. Cardinales, & viderent modum providendi in illis, & simul provideatur.

Item, D. Vitalis Episcopus Tolonenfis, procurator & procuratoris nomine D. Francisci Archiep. Narbonensis dixit, prout dixerat pro se, videl. quod simul tollantur dictas vacantias, provideatur D. Pape, & Cardinal.

Item, D. Stephanus Episcopus Dolensis procurator D. Gariani Episcop. Corisopini. dixit pro eodem D. Corisopiniensi, ut pro se dixerat, videl. quod simul tractetur de tollendo dictas vacantias, & providendo D. N. Pape, & Cardinalibus, & quod dentur ad hoc Deputati, sed pro nunc differatur.

Item, D. Alanus Episcopus Leonensis dixit, pro D. Nannetensi tanquam ejus procurator, videl. quod esset differendum, & quod differatur.

Item, D. Ogerius Episcopus Augustensis Procurator Capituli August. dixit pro eodem capitulo, sicut pro se dixerat, videl. quod DD. Reformatores super materia dictarum vacantiarum deliberaverant, & quod videretur eorum deliberatio, & si sit bona, stetur eidem, alioqui simul provideatur.

Item, D. Alexander Abbas Bellifontis procurator D. Episcopi Lucionensis dixit pro eodem D. Episcopo, sicut dixerat pro se; videlicet quod dictas vacantias declarentur non debitas, postea tractetur de providendo D. N. Pape & Cardin. & dentur Deputati, qui super hoc habent & videre & deliberare.

Item, D. Petrus Abbas S. Maxentii Decret. Doctor dixit pro provincia Burdegalesi, quod dixerat pro se, videl. quod videatur modus providendi Pape & Card. & super hoc dentur Deputati, & addit quod omnino ante omnia tollantur dictas vacantias.

Item, D. Decanus Lugdunensis dixit pro D. Archiepiscopo, & Capitulo, & tota provincia Lugdunensi, sicut dixerat pro se, & pro Universitate Avenion. videl. quod simul provideatur D. N. Pape, & Cardinal. & deputentur de quolibet statu duo, videl. de Episcopali, et Abbatiali, et duo de Capitulis, & etiam duo de Rectoribus, qui cum DD. Deputatis per DD. Cardinales tractent et concordent de modo providendi D. N. Pape et Cardinal. tollendo dictas vacantias.

Item, Procurator S. Amati Duacensis Atribar. d'œces. qui non dixerat votum suum, dixit, quod dictas vacantias tollantur, & quod provideatur &c.

Postquam M. Jordanus Morini sacre Theol. Prof. Ambaxiator prefati D. N. Francorum Regis proposuit de D. Presidente, quod erat impeditus aliis arduis negotiis, sic quod non poterat vacare in Presidentia, et quod forsitan non erat expediens, quod presideret plus, et tempus Presidentie ultra determinationem Nationis occupaverat, et nesciebatur qualiter, et quomodo, et quod mensis primus transierat, et per alium, sine electione, aut confirmatione tenerat, quod hodie erat finis alterius mensis, et quod etiam honores debeant partiiri, et propterea petiit quod alius eligeretur; et multi pro majori parte clamaverunt, placet; et alii dixerunt, quod adhuc audirentur vota; et illo tunc fuit dictum, quod illi, qui non dixerant, dicerent.

Et tunc incepit Procurator Capituli Ecclesie Viennensis, qui dixit, quod simul provi-

deatur D. N. Pape et Cardinalibus et dictas vacantias tollantur.

Item, Procurator Capituli Ecclesie Vivariensis dixit, ut procedens.

Item, D. Procurator Capituli Ecclesie Pithavenfis dixit, quod dictas vacantias non tollantur, sed tollatur abusus, et moderentur.

Item, M. Oliverius Guennet in artibus et medicina magister dixit pro sex Abbatibus, ut pro se dixerat, videlicet quod provideatur D. N. Pape, et Cardinalibus, et dictas vacantias tollantur simul.

Item, quidam Magister Ludovicus dixit idem, ut Procurator.

Item, D. Procurator D. Episcopi Eduenfis dixit idem.

Et postea fuit clamatum per aliquos, quod concluderetur; et dictus D. Episcopus Tolonenfis noluit concludere, cum non esset deliberatum per ipsum, nec vota erant concordata, et etiam quia prefatus D. Patriarcha Antiochenus, cujus vices in Presidentia, pro illa congregatione fuerat depositus, et non erat plus Presidens; et tunc aliqui surrexerunt, et dixerunt: Eligatur alius, qui concludat in dicta vacantiarum materia; et tunc omnes in turbine surrexerunt, & aliqui postmodum ierunt ad D. Episcopum Aniciensem; dicentes quod esset Presidens, & quod Presidentia sibi de jure debebatur, cum esset antiquior in Prælatura omnium dictæ Nationis, & quod omnino Presidentiam acceptaret & reciperet, & in dicta vacantiarum materia concluderet, & fuit tunc magna turbatio, et quasi omnes recesserunt, et sic nihil fuit conclusum, et omnes recesserunt paulatim, et multa fuerunt petita de omnibus fieri instrumenta per diversos Notarios dictæ Nationis. Presentibus Rever. in Christo patribus et DD. Joanne Vaurensi, Joanne Sylvanectensi Episcopo, Petro S. Maxentii, Alexandro Bellifontis Monasteriorum Abbatibus, Jordano Morini, Nicolao de Gonesse, Matthæo Rodet sacre Theol. Professoribus, Oliverio Guennet in artibus, et philosoph. magistro, et pluribus aliis DD. Prælatibus, Episcopis, et Abbatibus, ac DD. Magistris, et Doctor. ceterisque notabilibus personis in multitudine copiosa.

Subsequenter vero die Sabbati secundo mensis Novembris anno Indiæ. et loco supradictis hora secunda post meridiem fuit dicta Natio Gallicana congregata, et in eadem Natione proposuit reverendiss. in Christo pater et D. Joannes Patriarcha Antiochenus predictus, tria: Primo de facto Presidentie, & quod eligeretur Presidens, qui presideret in dicta Natione, & regratiatus fuit de honoribus sibi impensis, & excusavit se, ut est moris. 2. Proposuit de concordia habita & facta inter reverendiss. in Christo Patres & DD. Cardinal. de Urinis & Raguinon super officio majoris Penitentiarum Curie Romanæ. 3. De materia vacantiarum; & incontinenti ad clamores, ad voces clamantium, & dicentium quod dicta materia vacantiarum concludatur, ipse D. Patriarcha, nulla alia examinatione, & concordia votorum facta neque concordata dixit, quod major pars et duplo major fuit opinionis, quod dictas vacantias non sunt dec fuerunt debitas, et tanquam indebitas tollantur.

Tunc D. Joannes Episcopus Sylvanectensis dixit, quod non solum vacantias, sed etiam communia et minuta servitia, & omnia contin-

ANNO
CHRISTI
1431.

tingentia & dependentia tollatur; & plures clamaverunt quod placeat. Et tunc idem D. Patriarcha dixit, quod concludebat cum majori parte, quod dicta vacantia, & servitia communia, & alia inde facta, tanquam indebita tollantur, tam de posterio, quam de presenti & futuro temporibus; & tunc fuit magna murmur in Natione, & tumultus maximus, & magna turbatio clauentium hinc inde ad diversa; & inter ceteros D. Elias Episcopus Aniciensis multa clamavit: et tunc lecta fuit opinio sua, prout supra in declaratione sua dixerat, et dixit, quod illa que dixerat, declarando dictum suum dixit, quod loquebatur opinative, & quod D. Abbas S. Marcelli non advocavit eum.

Et D. Episcopus Dolensis dixit, quod ipse & plures alii fuerunt opinionis quod tollantur dicta vacantia, & provideatur simul D. N. Pape & Cardinalibus; alias non tollantur.

Et M. Joannes Poncet Canonici Bisuntinensis surrexit, & dixit, quod ipse erat procurator plurium Prelatorum & Capitulum, & nondum dixerat votum suum, & dixit, quod simul deberet provideari; & si forte dicta vacantia tollerentur, et non provideatur, protestatus est, quod onus non cadet super Capitulis, et alio Clero inferiori: et casu quo alias fieret, et concluderetur, appellabat, et appellavit, ut in quadam cedula quam porrexit continetur. Qua cedula porrecta fuit quasi per omnes clamatum, quod dicta cedula legeretur; sed propter tumultum sic transiit quod non fuit lecta, sed remansit penes me Joannem Guizardi dictum Nationis Notarium infrascriptum.

Et incontinenti M. Thiericus de S. Deodato Licentiatum in Legibus Ambaxiator Universitatis Aurelianensis dixit, quod se opposuerat in hoc, quod tollerentur dicta vacantia, nisi alias provideatur Pape et Cardin. sed propter aliquos, qui contra eum propterea scripserant in Franciam, ipse suam opinionem revocabat, et de hoc petiit sibi fieri publicum instrumentum.

Et tandem idem D. Patriarcha iterato dixit ad vocem clamantium; quod concluderetur: concluso, quod etiam de tempore preterito, et de futuro, tollantur dicta vacantia cum communibus et minutis servitiis, sed videatur de modo providendi D. Pape, et Cardinalibus, et eisdem provideatur condecenter, et honeste, et depurentur certi Nobiles de quolibet statu ad providendum in premissis.

Et incontinenti M. Joannes Grasseti Canonici et procurator Capit. Ecclesie Aniciensis narravit, qualiter premissus D. Elias Episcopus Aniciensis dixerat alia die, quod in provisione facienda D. N. Pape, et Card. Episcopi contribuant, & quod eorum subditi in aliquo non graventur: quod approbavit idem Episcopus Aniciensis, videlicet quod ipse bene vult contribuere; et hoc dixit pro se, et successoribus suis; et de hoc dictus M. Joannes Grasseti petiit sibi fieri publicum instrumentum; et ulterius dixit, quod si tollantur vacantia, et imponatur aliud onus in prejudicium Capituli Aniciensis, et cleri inferiorum beneficiorum, pro providendo D. Pape, et Card. quod se opponit et opposuit, et petiit instrumentum.

Et incontinenti D. Decanus Lugdunensis pro Capitulo, et interesse Capituli Lugdunensis, et Concil. General. Tom. XXVIII.

Pro ipsis adherentibus, & adherere volentibus, se conclusioni opposuit, protestando quod nullum onus seu servitium in providendo D. N. Pape, & Card. imponatur super Capitulo Lugdunensi, & Clero ejusdem Capituli, & sibi subiectis, & aliis sibi adherentibus, & adherere volentibus nisi ipso presenti & vocato.

Item, D. Prior Celsinarum Ambaxiator & Missus per D. Abbatem Cluniac. Matiscon. dioc. & tanquam unus de electis per Concilium Ecclesie Gallicane ad comparandum in hoc sacro Concilio Generali, pro provincia Bituricensi se opposuit, ut in cedula per ipsum tradita continetur, cujus tenor talis est.

Reverendissimi Patres, ac DD. mei venerabiles, quia questio ventilatur, utrum vacantia, seu communia servitia &c. Primo & ante omnia precise debeant tolli, Pape, & DD. Cardinalibus, & Curis, & postea de eorum statu provideari; an simul debeat tractari materia; videtur mihi, quod deputandi sint aliqui notabiles viri de hac venerabili Natione, in paucis numero, qui concurrentes cum Deputatis super hoc altarium Nation. simul tractent de hoc cum DD. Cardinalibus, cum bona modestia, qui attendere debeant, quantum ascendunt vires patrimonii Ecclesie Romane, & de quo congrue & decenter Papa futurus cum sua Curia debeat sustentari cum minori detrimento subditorum, unde & si vacantia illa solverentur non ante annum, sed post unum, duos, vel tres annos a tempore possessionis adeptis, reductis tamen ad taxam debitam, casu quo Papa cum sua Curia indigeat, minus oneris videtur esse nobis subditis, quam si Papa ipse in defectum vacantiarum annuatim pro suo libito nos faceret tributarios suos, vel per modum decimarum, vel alias impositiones: & quia si DD. Cardinales in defectum premissarum vacantiarum, & in supplementum occuparent beneficia nostra, unde magna incommoda in spiritualibus, & temporalibus nobis provenirent, tam regularibus, quam secularibus: et dicto casu, quo per premissos Deputatos reperietur Papam, DD. Cardinales, & Curiam pro nunc indigere tanto subsidio, cum quadam tolerantia sit expectare aliud Concilium Generale, quod in brevi ordinatur celebrandum, & quidquid ego dicam per modum advisamenti, remitto me tamen ad deliberationem predicti DD. Deputatorum, & determinationem sacri Concilii Generalis &c. & casu quo vos velleis aliquam conclusionem capere, ego ut missus per rev. Patrem & D. meum D. Abbatem Cluniacensem pro se & suo ordine, & etiam tanquam unus de Electis per Concilium Ecclesie Gallicane ad comparandum in hoc sacro Generali Concilio pro provincia Bituricensi, in quantum quidem acciperetis aliquam conclusionem, mihi, & DD. meis pro quibus sum, aut eorum Ecclesie & beneficiis, incommodam, & damnosam, & in quantum redargui possemus de irreverentia super hoc, vel injustitia erga sedem Apostolicam, non consentio, sed me oppono.

Item, rev. in Christo pater D. Alanus Episcopus Leonensis opposuit se nomine Ducis, & Cleri Britannie.

Item, M. Petrus Quiblet procurator D. Comitum Sabaudie opposuit se pro ipso D. Comite, & Clero Sabaudie, & alias, ac pro aliis, ut in quadam cedula quam posterioris tradidit,

ANNO
CHRISTI
1431.

ANNO
CHRISTI
1411.

plenius continetur, cujus tenor de verbo ad verbum talis est.

Quia extitit facta questio, an vacantis, seu communia servitia &c. Primo & ante omnia precise debeant tolli Papæ, & Cardinalibus, & Curie Romanæ, & deinde de eorum statu provideri, an simul debeat tractari materia prædicta, mihi videtur, quod ante omnia sit providendum Papæ, Collegio, ac Romanæ curie, antequam tollantur, ac decenter & honeste secundum eorum statum; aut saltem si tollantur, quod fiat dicta provisio simul & semel: & si dictæ vacantis solvantur, quod moderentur, & reducantur ad taxam debitam, & non solvantur ante annum, sicut solebat fieri, sed post unum, duos, vel tres annos a tempore adeptæ possessionis, & ad finem, quod Ecclesiæ, quæ sunt libere, & personæ Ecclesiasticæ non efficiantur annales, & perpetuo tributariæ, aut alias per impositionem decimæ, aut alias quotidianas exactiones vexentur, & in supplementum beneficia haberent occupare, & in provisione ista fienda mihi apparet, quod esset bonum, quod darentur certi boni Deputati de hac venerabili Natione, qui conferant cum aliis Deputatis super hoc aliarum Nationum, qui simul tractent de hoc cum DD. Cardinal. & cum bona modestia, & qui attendere debeant valorem & onera patrimonii Ecclesiæ Romanæ, & de quo congrue & decenter Papa futurus, & sui successores cum sua Curia, ac DD. Cardinales debeant sustentari cum minori detrimento subditorum, Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum: & in casu quo dictos Deputatos dare nolletis, & aliquid contra præmissa, & in præjudicium Ecclesiarum terrarum D. mei Sabaudie, & personarum Ecclesiasticarum dictorum territoriorum concluderetis, ego Petrus Quibletti procurator prædict. & nomine procuratorio præfati D. mei, nec non ut procurator Capit. Eccles. Cabilonen. ac Archidiaconus, & Canonicus in eadem Ecclesia, meo nomine, ac adherentium mihi, & adherere volentium me oppono nominibus prædictis, et potissime ubi dicta conclusio reperiretur damnosa præfatis DD. meis, aut eorum Ecclesiis & beneficiis, & mihi, vel erga sanctam sedem Apostolicam injusta, cum tamen determinatione hujus sacri Concilii, & dictorum Deputatorum, reverentiaque et honore quibus decet.

Item, M. Guillelmus Brillei procurator illustris principis Ducis Britannie opposuit se pro eodem D. Duce, et toto Clero Britannie, protestando quod nullum aliud novum onus perpetuum singulis annis perpetuo solvendum imponatur super Clerum, ut perinde efficiatur Clerus alias perpetuo tributarius.

Item, M. Petrus de Versaliis Prior Prioratus de Calvo-monte Rothom. diocesis Magister in Theologia se opposuit pro ordine S. Benedicti, et protestatus fuit solemniter, quod dictus Ordo per aliqua alia quæ evenire possent, non gravetur in aliquo, nec subjiciatur alicui annuo et perpetuo tributo.

Item, D. Joannes Abbas monasterii Cisterciensis sacre Theolog. Prof. dixit, quod non consentit quod perpetua annualia subsidia, seu tributa noviter imponantur in Ordine Cisterciensi; immo est plus contentus quod solvantur vacantis, dummodo moderentur monasteria nimis taxata, & quod post possessionem pacificam solvantur vacantis, æquis portionibus

intra duos vel tres annos; et si sic fiat, non videtur sibi magnum onus; et quod plures alii nomine Capitulorum, et Cleri diversarum provinciarum protestati sunt solemniter, et se opposuerunt, et petierunt instrumentum et instrumenta sibi fieri per Notarios dictæ Nationis, et quemlibet ipsorum; et quia omnia non poterant in tali turbine scribi, cum viva voce plures se opponerent, et instrumenta peterent, fuit dictum per me Joan. Guiardi dictæ Nationis Notarium alta voce, quod omnes se opponentes darent in scriptis nomina & cognomina sua, et pro quibus se opponerent, et causas oppositionum suarum, quod facere promiserunt, et tacuerunt.

Postmodum idem D. Patriarcha Antiochenus narravit concordiam factam inter DD. Cardinales de Urfinis, et Ragusinum, videlicet quod officium majoris Pœnitentiarii remaneat D. Cardin. de Urfinis, et quod Camera Apostolica provideat D. Ragusino singulis annis de trecentis florenis, donec aliter sibi fuerit provisum &c. et petiit, si placet Nationi, quod auctorizetur in Sessione generali dicti sacri Concilii; et omnes dixerunt, placet, excepto D. Elia Episcopo Aniciensi, qui multa dixit in contrarium; sed non obstantibus dictis suis iterato omnes dixerunt, placet.

Deinde idem D. Patriarcha Antiochenus proposuit de facto Præsidentis, et quod dicta Natio provideret sibi de novo Præsidente, re-gratiatus fuit de honore &c. et obtulit se semper paratum obedire mandatis dictæ Nationis, et sibi prompto animo servire, ut merito teneatur, et excusavit se, ut est moris: et tandem fuit processum ad electionem futuri Præsidentis, et auditis votis singulorum, idem D. Patriarcha per conclusionem votorum, fuit iterum reelectus, et confirmatus, ut præsidet Nationi per totum mensem Novembris cum potestate et auctoritate consuetis, et omnes clamaverunt, placet, placet, et quamquam recusaret, tamen finaliter dictam Præsidentiam acceptavit: de quibus omnibus dicta die factis per promotores dictæ Nationis, et nonnullos alios fuerunt petita, et requisita publica instrumenta per nos Notarios dictæ Nationis, et quemlibet nostrum sibi fieri, ad æternam rei memoriam.

Et præfat. M. Joannes Poncei petiit et requisivit de omnibus istam vacantiarum materiam tangentibus, integraliter, sine divisione quacumque, et de interpositione sue appellationis, sive presentatione, et datione dictæ cedulae, de qua supra fit mentio, et aliis per ipsum dictis, et propositis sibi fieri publicum et publica instrumentum et instrumenta per nos Notarios dictæ Nationis, et quemlibet nostrum. Præsentibus rever. in Christo patribus et DD. Elia Episcopo Aniciensi, Martino Episcopo Atrebatensi, Joanne Episcopo Sylvanestensi, Joanne Abbate Cisterciensi, Petro Abbate monasterii S. Maxentii, DD. et MM. Jordano Morini Ambaxiatore præf. D. N. Francorum Regis, Nicolao de Gonesia sacre Theol. professoribus, Petro Gajetani Canon. Conferentiæ litterarum sacre Pœnitentiariæ scriptore, Olivierio Guennet in artibus et medicina Magistro, et Joanne de Monte-acuto Notario publico, & nonnullis aliis Episcopis, Abbatibus, Magistris, & Doctoribus, et aliis notabilibus dictæ Nationis in multitudine copiosa, testibus ad præmissa vocatis specialiter, et rogatis.

Tc.

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1415

Tenor vero dictæ appellationis cedule per pref. M. Joannem Poncei traditis de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Coram vobis Rever. PP. & DD. Præsidentibus, ceterisque Prælatibus, & aliis vener. Nationis Gallicanæ Constantiensi convocatis pro generali Concilio celebrando, & in loco præsentis pro Congregatione ipsius Nationis congregati, ipsamque Nationem representantibus personaliter constitutus Joannes Poncei in Decretis Licentiatibus, Canonicus Bisuntinensis, & Rector parochialis Ecclesiæ de Ornavus Bisuntin. diocesis clericus sacri collegii Reverendiss. PP. DD. S. R. Ecclesiæ Cardinalium, procuratorque in hoc sacro Concilio plurimum DD. Ecclesiasticorum, videlicet, rever. P. D. Episcopi Lumbarensis, D. Abbatibus S. Pauli Bisuntin. & capituli Ecclesiæ Bisuntinæ in suo proprio, & prædicti DD. suorum, & aliorum sibi in hac parte, & in hac materia adherere volentium quorumcumque nominibus appellandis, dicit quæ sequuntur.

Et primo, licet dudum in quadam Congregatione hujus vener. Nationis Gallicanæ, in ista domo Prædicatorum Constantiensium de anno Dom. 1415. solemniter celebrata mature digestum, & per dictam Nationem conclusum & deliberatum extitit pro bono unionis, pacis, & reformationis universalis Ecclesiæ, & ad hoc quod liberius sine turbatione vel impedimento quocumque omnes & singuli de dicta Natione sua vota valerent explicare libere & sincere secundum suas conscientias, sine incurriendo indignationem cujuscumque, vel alud periculum sine damnum, videlicet, quod quandoquocumque contingeret aliquam materiam arduam in dicta Natione, & per dictam Nationem tractari, illa materia hujusmodi per scrutinium secretum de cetero tractaretur, dando singulorum vota certis fidelibus ad hoc deputatis, qui votis ad invicem compensatis, D. Præsidenti, qui pro tempore foret, in prædicta inelyta Natione referrent, & facta relatione in ejusmodi negotio concluderent secundum majorem & famiorem partem votorum hujusmodi, facta collatione zeli, & numeri: quæ ordinatio, definitio, seu statutum in materia inventionis, & electionis vis pacis, & unionis Ecclesiæ, videlicet, sessionis Papatus, & aliis arduis negotiis tentata & practicata, & per ipsam Nationem feliciter observata extiterunt, salvis duntaxat infra dicendis. Licet etiam in hoc sacro generali Constantiensi Concilio fuerit statutum & ordinatum per Nationes & præsertim per hanc vener. Gallicanam, & utique nunc hætenus laudabiliter observatum, tentum, & practicum, quod vener. Deputati generales quatuor Nationum, tam per advisamenta aliorum DD. de Concilio, quam per seipsos, materias tractandas in congregationibus Nationum proponendas aperirent, & eligerent, & singuli prædentes, seu Deputati ipsarum Nationum ad ipsas Nationes suas easdem materias pertractandas traderent, seu deferrent, ut in eisdem Nationibus tractarentur, & in deliberatione seu conclusionem concorditer concurrerent, et convenirent, ut deinde easdem in Sessionibus publicis definirent: & quondam Joannes Papa XXIII. a tempore sue creationis usque ad tempus sue depositionis de Papatu, ceterique summi Pontifices sui prædecessores a X. XX. XXX. XL. L. LX. &c. annis proxime præteritis citra et ultra, et a tanto tempore, et per tantum Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1415

A tempus, cujus initii memoria hominum non existit, pro sustentatione status sui, et præf. reverendiss. PP. DD. Cardinalium, fuerunt in possessione pacifica habendi, levare faciendi, et recipiendi per omnes et singulas Galliarum Provincias sub dominio Christianissimi et illustriss. Francorum Regis existentes, et etiam per alia Regna, et provincias Christianitatis, primo anno vacationis beneficiorum, annatas, seu vacantias, idest, beneficiorum primo anno suæ vacationis fructus et redditus, cum moderatione in Camera Apostolica declarata, præsertim beneficiorum auctoritate Apostolica habitorum, sitque summis Pontificibus, qui ad universalis Ecclesiæ gubernationem deputantur, de bonis Ecclesiæ providendum debite, de jure divino pariter et humano, et major pars sustentationis Papalis status, et suæ Curie, in ejusmodi annatis seu vacantias dignoscatur consistere, adeo quod ipse summus Pontifex statum suum de præsentibus, et stantibus rebus prout sunt, non possit commode sustentari sine hujusmodi vacantias, nisi aliunde sibi provideretur; attente præsertim quod propter schisma, quod, proh dolor! in Dei Ecclesia longo tempore viguit, et mala gubernatione aliquorum Ecclesiæ Romanæ præsentium, malitiamque temporis, et rabiem tyrannorum, patrimonium Ecclesiæ totaliter est collapsum, & Camera Apostolica funditus exinanita; et prædictis Joanni et sibi adherentibus nominibus quibus supra, videatur in judicio suarum conscientiarum statui Papæ et Cardinalium, de bonis Ecclesiæ, secundum jura divina et humana, fore sufficienter providendum, sicut etiam major pars votorum hujus vener. Nationis hoc concordat; nec videatur eis convenientior modus, et pauperibus Clericis, et Ecclesiis minus onerosus, quam sint vacantias, sive annatæ moderate tamen in quantitate, loco, et tempore solutionis earundem, et prout dicitur per dictum Collegium DD. Cardinalium jam est oblatum, videlicet, quod sicut sentiunt iidem Joannes, et adherentes in scriptis, inter illos, qui pro parte Nationum deputati sunt super reformatione, quod communia servitia Prælatorum non possint solvi, etiam a volentibus ante annum, et quod fiat talis constitutio, quæ servetur ex necessitate, quod a die habitæ possessionis, in fine anni solvatur medietas, et in fine ulterius anni alia medietas; et si pluries in anno vacaverit, non solvatur nisi semel, et quod Ecclesiæ, et monasteria indebite taxatæ debite taxentur.

Item, spolia Prælatorum defunctorum, et fructus medii temporis Ecclesiarum, seu beneficiorum vacantium, et procurationes, quæ ratione visitationis debentur, et decimæ per alias constitutiones advitatæ; per reformatores prædictos sunt sublatae Papæ, et Romanæ sedi; unde etiam si tollantur annatæ prædictæ, nihil dimittetur Papæ et Cardinalibus et suæ Curie, unde vivant, quod non est aliud dicere, nisi quod vel non sint Papa, nec Cardinales, nec Curia, vel qui serviant Reipublicæ totius Ecclesiæ; quæ res si bene intelligeretur, non fuisset processum cum tanta levitate, nec procederetur, sed magis mature, et cum maturiori deliberatione.

Præsertim tamen non obstantibus nonnullis RR. PP. DD. Episcopi, et nonnulli DD. Abbates, et alii de ipsa Natione eis adherentes, nescitur quo spiritu ducti, nisi forte quia ipsorum alicui sunt debitorum dictarum annatarum,

ANNO
CHRISTI
1611.

tum, et voluit hoc modo se liberare, non ad-
vertens quod sede vacante, nihil est in pre-
judicium vacantis Ecclesie innovandum, et
quod per innovationem hujusmodi opprimere-
tur, immo destrueretur status summi Pontifi-
cis, quod est totum Ecclesiasticum ordinem
confundere, nisi aliter provideatur super ma-
teria annatarum, seu vacantiarum hujusmodi,
in predicta Natione per importunitatem, et
minus consulte, et praesertim, ut dicitur aliis
Nationibus inconsultis introducta, quae etsi fuis-
set debito modo et bono zelo introducta, et in
deliberatione posita, deberat, et debet, sicut
fuit per plures petita, et petitur, hujusmodi
materia per secretum secretum tractari, at-
tenta ejus arduitate, juxta constitutionem &
observationem praed. Nationis, et tamen hoc
petentes non solum non exauditi, immo nec
auditi sunt; immo audientia et libertas dicen-
di vota sua fuit eis denegata, & quod pejus
est, per minas, terrores, & allegationes vo-
luntatum aliquorum principum temporalium,
comminationes de ipsis, & alias impressiones
verbales quampures ad suam voluntatem tra-
hentes, alios vero timore territos, ad non ex-
primenda vota sua juxta ipsorum conscientias
inducentes, in prejudicium libertatis hujus sa-
crae Generalis Constantiensis Concilii, vota etiam
dicentium, expediens fore Papae & Cardinalium
status provideri, expresse interruptas salva
ipsorum debita reverentia in praemissis, ad deli-
berationem publicam vocalem, per vota verbalia
perperam & inique, indebite & injuste proce-
dentes dictas primas annatas non esse debitas,
ipsasque tollendas fore omnino taliter, quali-
ter per sua vota, ut dicitur, declaraverunt,
& concluderunt, quantum in eis est, ac per
vos D. Praesidentem, & per vener. Nationem
praedictam nituntur facere declarari, & con-
cludi, nulla per prius provisione facta, seu fie-
ri ordinata per eos pro sustentatione status Pa-
pae, & DD. Cardinalium, licet hoc in delibe-
ratione votorum hujusmodi fuit per magnam
& majorem partem dictae Nationis dictum &
deliberatum, conclusum, & positum, quod si
dictae vacantiae tollantur, provideatur status
praedictorum DD. Papae & Cardinalium, &
quod super hoc dentur Deputati, & hoc fecerunt
& faciunt in prejudicium & enormem
lesionem honoris, & status ordinis Clericalis,
dignitatis et status Papae & Cardinalium, &
totius reipublicae Ecclesiasticae.

Ea propter praed. Joannes Ponceti, nomi-
bus quibus supra, tam conjunctim, quam di-
visim, sentiens, se, & DD. suos sibi adhaere-
re volentes in praemissis, et per praemissa le-
sos, & gravatos, timensque per praemissa alie-
rum ex duobus evenire, & totius ordinis Cle-
ricalis, cui in vilipendium reputatur, si unus
clericus mendicare cogatur, subversionem, aut
confusionem, aut novi operis & gravioris su-
per ipso Clero impositionem, volensque imita-
ri sanctos Patres, qui in Concilio Viennensi
similiter considerantes, quod status Papali non
poterat melius, & lenius provideri, quam per
dictas vacantias seu annatas, circa hanc ma-
teriam tum etiam tractatam nihil innovare
voluerunt, ac etiam timens ipse Joannes, ne
per hujusmodi novitatem unio Ecclesie impe-
diatur, & graviora sequantur scandala, cum
inter D. Regem Romanorum, & Nuncios Pe-
tri de Luna super modo conventionis facien-
da, quae jam pendet, fuit conventum & or-

Admirum, quod pendente dicta conventionis ri-
hil hinc inde fieret novitatis, maxime in illis,
quae congruunt status Papae, & Ecclesie
Romanae: constat autem, quod hoc est maxi-
ma novitas, per quam nimium prejudicatur,
immo subvertitur status Ecclesie Romanae; ti-
mens etiam uberior per eos aggravari in futu-
rum tam per impositionem novorum onerum,
quam ex causis praedictis, aut aliis quibuscum-
que, ab ipsis DD. Episcopis, eorumque ad-
herentibus in praemissis, & contra eos, et eo-
rum quolibet, ab eorum, et cuilibet ipso-
rum votis, deliberationibus, et conclusionibus,
et contra eos, et contra R. P. D. Praesidem,
si, quod absit, ad conclusionem procedat sic in-
deliberate, ad eorum petitionem, seu alias,
nominibus quibus supra, in his scriptis ad sa-
crum Generale Concilium, et ad summum Pon-
tificem futurum, & ad suam sanctam sedem
Apostolicam conjunctim provocat, et appellat,
et Apostolos petit instanter, instantius, et in-
stantissime, et cum debita instantia per vos di-
ctum D. Praesidentem dictae Nationis, vel alium,
seu alios, qui eos dare velit, et possit, seu
velint, et possint; et super praemissis omnibus,
et singulis una cum responsione, vel sine,
praed. appellata petit, nominibus quibus supra,
sibi coacti et fieri instrumentum publicum, et
instrumenta publica, unum et plura, tot quot
necessaria fuerint, per Notarios dictae Nationis,
seu per eorum alterum, et cum protestatione
corrigendi, minuendi, vel mutandi, prout si-
bi expedire videbitur.

Subsequenter vero, die Luna, quarta dicti
mensis Novemb. de mandato D. Praesidentis
Nationis Gallicanae praefatae in refectorio do-
mus Fratrum Praedicatorum, hora secunda post
meridiem, fuit eadem Natio solemniter con-
gregata, fuitque propositum per D. Praesiden-
tem, quod darentur aliqui notabiles Deputati
ad eundem ad alias Nationes, ut velint con-
currere cum dicta Natione Gallicana, super
conclusionibus vacantiarum facta die Sabbati se-
cunda praed. mensis Novemb. proxime lapsa,
et fuit conclusum, quod dentur Deputati, et
fuerunt nominati, atque dati, videlicet DD. Epi-
scopi Aulicenses, et Sylvanensium, Ferrus Ab-
bas S. Maxentii, M. Ursinus Talevande, Pon-
tius Simoneti sacrae Theol. profess. D. Ame-
deus de Talara Decanus Lugdun. et D. Ar-
chidiaconus Parvicalensis, et qui referant quid-
quid in aliis Nationibus repererint, et cum ip-
sis, proxima die Veneris, vel proxima die Lu-
nae sequenti.

Et incontinenti M. Oliverius Gannet in
artibus et medicina magister, et Petrus Ne-
grandi Archidiaconus de Briancio in Ecclesia
Pictaviensi litterarum Apostolicarum scriptor
nonnullorum absentium procuratores disor-
nati fuerunt, quod vacantias quas reci-
piant praefati episcopi, Archidiaconi, et alii,
omnino tollantur; alia non consentiunt, quod
imponatur onus aliquod super clero inferiori,
nec quod vacantias supra contentas, super qui-
bus vota audita fuerunt, tollantur, & de hoc
perierunt instrumentum.

Adveniente vero dicta die Veneris, quae fuit
octava praedicti mensis Novemb. fuit dicta Na-
tio Gallicana de mandato D. Praesidentis ejus-
dem Nationis solemniter congregata in loca
praedicto, post praedictum, & D. Patriarcha pre-
sidentis praefatus proposuit, qualiter in ultima
congregatione fuerant certi deputati ad eun-
dem

ANNO
CHRISTI
1611.

ANNO
CHRISTI
1417.

dem ad alios Nationes super facto vacantiarum, & quod hodie debent facere eorum relationem; & presens D. Episcopus Anicenis, unus & primus de Deputatis super hoc, fecit relationem de his, quae super dictis vacantibus repererant tam in Italica, quam Germanica, & Anglicana Nationibus; & in eadem dicit, & resultat, quod Natio Italica in facto dictarum vacantiarum erat contraria, nec vult, quod tollantur; Natio vero Germanica super eisdem vacantibus non deliberavit; & etiam dicit, quod Natio Anglicana non deliberavit adhuc super eisdem vacantibus, sed habet spem, quod concordabunt.

Postquam M. Pontius Simoneti dicit, qualiter fuit hic pridie facta & data in materia vacantiarum una appellatio, & quod videatur, & sciatur quid continet, & cur fuit data. 2. Sciatur, qui sunt, & quot sint oppositores, & sciatur causa suarum oppositionum. 3. Quod sciatur numerus & meritum votorum Auditorum & Scriptorum in praef. materia vacantiarum. 4. Quod conclusio super hoc facta redigatur in scriptis, & tradatur in forma publici instrumenti &c.

Die vero Dominica, decima praef. mensis Novembris, dicta Natio post prandium in domo Praedicatorum de mandato praef. D. Praesidentis congregata, supervenit M. Joannes de Scribanis procurator fiscalis sedis Apostolicae, dicens quod a decem diebus circa venit ad notitiam suam, quod in ista congregatione fuerunt aliqua facta in prejudicium sedis Apostolicae &c. & propterea infra decem dies existens appellabat, & appellavit, prout in quadam cedula in duobus foliis papyri descripta, quam exhibuit contingeret, et tradidit legendam, Apostolosque petiit sibi dari: et lecta fuit in Congregatione praedicta. Qua lecta, dictus M. Joannes de Scribanis repetiit Apostolos sibi fieri dari, & petiit de omnibus sibi fieri publicum, & publicum instrumentum, & instrumenta per eos Notarios dictae Nationis, et quotvis alios praesentes, & quemlibet nostrum; et incontinenti M. Pontius Simoneti petiit copiam dictae appellationis, & protestatus fuit de injuriis & haeresibus in ea contentis. Et praef. D. Praesidens, collatione facta, & habita ad partem, cum DD. Prelatis, dixit multa bona verba exhortatoria ad pacem &c. Postea respondit dicto M. Joanni de Scribanis. 1. Petiit copiam dictae appellationis. 2. Copiam potestatis suae; et 3. Respondit, quod DD. de Natione dictam appellationem viderunt, et super ea deliberabant, et postea sibi respondetur, et ad respondendum sibi assignavit ei diem quintam decimam proxime futuram, retento sibi termino iuris, quem terminum aliis in ista materia appellacionibus assignaverat, et assignare intendebat. Et item M. Joannes de Scribanis procurator petiit copiam huiusmodi responsionis. Tunc vero dicta cedula appellacionis per praef. M. Joannem de Scribanis tradita, ut praefertur, de verbo ad verbum requiritur, et est talis.

Coram vobis reverendis PP. DD. Praesidentibus, ceterisque Prelatis, et aliis Nationis Gallicanae Constantiae congregationis pro generali Concilio celebrando, praesentibus et personaliter constitutis appellando proposuit Joannes de Scribanis de Placencia, Procurator fiscalis sedis Apostolicae & Curiae Romanae sicut eisdem sedis, et camerae apostolicae, tamque adhibentium,

et in hac materia adherere voluntarium, & dicit, quod licet dudum in quadam Congregatione vener. Nationis Gallicanae, in domo Praedicatorum de anno D. 1415. solemniter celebrata, mature digestum, et per dictam Nationem deliberatum et conclusum extiterit, pro bono pacis et reformationis Ecclesiae, ad hoc ut liberrime sine turbatione quacumque, omnes et singuli de dicta Natione sua vota explicare valerent, sine indignatione cuiuscumque, videlicet quod quandoquidem contingeret aliquam materiam arduam in dicta Natione, & per dictam Nationem tractari, huiusmodi talis materia per scrutinium secretum de cetero tractaretur, dando singulorum vota certis fidelibus deputatis, qui votis ad invicem compensatis, D. Praesidenti, qui pro tempore foret, praesente praedicta inclita Natione referrent, et, facta relatione in eiusmodi negotio concluderetur. Quae ordinatio, definitio, seu statutum in materia inventionis, et electionis viae pacis, & unionis Ecclesiae, videlicet via cessionis Papatus, et aliis arduis negotiis tenta, et practicata, et per dictam Nationem feliciter observata extiterit, salvo infra dicendis. Et licet etiam in hoc sacro generali Concilio Constantiensi fuerit haecenus laudabiliter observatum, tentum, et practicatum, quod vener. Deputati quatuor Nationum tam per advisamenta aliorum DD. de Concilio, quam per se ipsos, materias in Congregationibus Nationum proponendas eligerent, et singuli Deputati ad singulas Nationes easdem materias pertractandas deferrent, ut in eisdem conclusionibus concurrerent, et easdem in Sessione publica deservirent. Licet etiam Romanis Pontificibus, quibus imminet universalis cura religionis, omni jure sit subvencionem ab inferioribus Ecclesiis, quae omnes a Romana Ecclesia decederunt, pro sustentatione statutorum, et supportatione onerum eorum pro universalis regimine incumbendum, & reverendis PP. DD. Cardinalibus, qui eisdem in officio coadjutores existunt, ac etiam aliorum officiorum Romanae Curiae, ipsi Romano Pontifici, et universo Orbi servientium, cum etiam in quibuslibet aliis rebus publicis, regiminibus, seu regnis, seu communicationibus hoc semper observatum fuerit, et hodie servetur, quod illi, qui insistant regimini rerum publicarum, de publicis providerent, unde possint honeste vivere; cum etiam ipsi Rom. Pontifices & DD. Cardinales, et officiales, praedicti, a L. C. CC. annis, et ultra tempus, de quo memoria non existit, fuerint, prout etiam de praesenti existant, sedes, et Apostolica camera in possessione pacifica, et quiete, Praedicatorum interiorum Ecclesiarum primo, et Concilio Generalibus praesentibus, et non contradicentibus; immo postquam de hoc tractatum, saltem tacite approbentibus, percipiendi et levandi fructus, et communis servitii per omnes et singulas Gallicae provinciae, praesertim sub dominio Christianissimi, et illustrissimi Francorum regis existentes, primo anno vacationis beneficiorum annatas, seu beneficiorum primo anno suae vacationis fructus, redditus, et praesertim beneficiorum auctoritate Apostolica habitorum, ac maior pars sustentationis statum papalis, et suae Curiae in huiusmodi annatis, seu vacantibus, et communibus servitiis, quae ideo communis servitii appellantur, quia pro servitio, quod communitati, et Republicae, per Papam et Cardinales impen-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1111

ditur, solvitur, dignoscuntur consistere, adeo A quod statum suum Papa non posset commode sustentare sine huiusmodi vacantibus, & communibus servitiis, nisi aliunde sibi provideretur, attento presertim, quod propter schisma, quod, proh dolor! in Dei Ecclesia longo tempore viguit, & malam gubernationem Romanæ Ecclesie Presidentium, malitiamque temporum, & rabiem tyrannorum, patrimonium Ecclesie totaliter est collapsum, & Camera Apostolica funditus exinanita; nec videatur sibi, nomine quo supra, convenientior modus, nec pauperibus Clericis minus onerosus, ad providendum statui Papæ, & reverendiss. DD. Cardinalium, quibus de bonis Ecclesie, secundum jura divina, & humana providendum existit, prout nec visum fuit SS. Patribus in Concilio Viennensi in copioso numero congregatis, de hac materia tractantibus, qui circa hanc materiam nihil immutare voluerunt, consuetudinem, & privilegium prædicta per hoc saltem tacite approbantes, quod sint vacantie, seu annate, moderate tamen in quantitate, loco, & tempore solutionis earundem, & prout dicitur, per Collegium dictorum RR. PP. DD. Cardinalium jam est oblatum, videl. quod, sicut audivit idem appellans, in scriptis inter illos, qui pro parte Nationum deputati sunt super reformatione, quod communia servitia Prælatorum non possint solvi etiam a volentibus ante annum, & quod fiat talis constitutio quæ servetur ex necessitate, quod a die habitæ possessionis in fine anni solvatur medietas, et in fine alterius anni alia medietas; & si pluries in anno vacaverint, non solvatur, nisi semel; & quod Ecclesie vel Monasteria indebite taxatæ debite taxentur.

Item, spolia Prælatorum defunctorum, et fructus medii temporis Ecclesiarum sive beneficiorum vacantium, & procuraciones, quæ ratione visitationis debentur, item decimæ per alias constitutiones advisatas per Reformatores prædictos sunt sublatae Papæ, & Romanæ sedi; unde si etiam tollantur annatæ prædictæ, nihil dimittitur Papæ, et dictis RR. PP. DD. Cardinalibus, & suæ curiæ, unde vivant, quod non est aliud dicere, nisi quod vel non sint Papa, et Cardinales, nec Curia, vel quod serviant Reipublicæ totius Ecclesie, et cum voluerint prædere, vadant ostiatim mendicando: quæ res si bene intelligeretur, non fuisset processum in ea cum tanta levitate, nec procederetur.

Præmissis tamen non obstantibus, nonnulli RR. PP. DD. Episcopi, et nonnulli DD. Abbates, et alii eis adherentes, nescitur quo spiritu ducti, nisi forte quia eorum aliqui sunt debitores dictarum annatarum, et volunt se hoc modo liberare, non advertentes quod sede vacante, nihil est in præjudicium vacantis Ecclesie innovandum, et quod per innovationes huiusmodi deprimeretur status summi Pontificis, a quo, post Deum, status omnium Christianorum dependet; quod nihil aliud est, quam totum Ecclesiasticum ordinem confundere, et protus extinguere, et annihilare, super materia annatarum seu vacantiarum, in prædicta Natione, ad instantiam prædictorum DD. Episcoporum, et sibi adherentium, ut creditur, aliis Nationibus inconsultis deducta, volentesque, et petentes huiusmodi materiam per scrutinium secretum tractari, attenta ejus arduitate, juxta constitutionem prædictam ejusdem Nationis, non solum non exaudientes,

immo non audire volentes, et quod pejus est, per minas, terrores, et allegationes voluntatum aliquorum Principum temporalium quamplures ad suam voluntatem trahentes, alios vero timore territos ad non exprimendum vota sua juxta ipsorum conscientias inducentes, in præjudicium libertatis Generalis Constantiensis Concilii, vota etiam dicentium expediens fore Papæ et DD. Cardinalium statui provideri expresse interruptantes, salva eorum debita reverentia, in præmissis perpetrata et iniuste, indebite et injuste procedentes, etiam ut verisimiliter creditur, præter conscientiam et consensum Christianissimi principis D. Francorum regis, et aliorum Principum domus suæ, quorum prædecessores Romanam Ecclesiam sepe in multis et magnis necessitatibus sublevarunt, et per consequens non creditur eos nunc ad destructionem ipsius Ecclesie intendere, primas annatas Papæ non esse debitas, ipsasque de præterito, præterito, et futuro tollendas fore omnino taliter, qualiter per sua vota, ut dicitur, declaraverunt, et concluderunt, quantum in eis est, nulla per prius provisione facta, seu ordinata per eos, pro sustentatione Papæ, et DD. Cardinalium, licet hoc fuerit per magnam partem dictæ Nationis deliberatum, conclusum et petatum; immo, quod videtur profus inhumatum, nulla de hac re facta mentione vel requisitione RR. PP. DD. Cardinalium et ipsorum sacro Collegio, ad quod de jure, et antiqua, & diutissime per tempus, cujus contrarii non est memoria, observata consuetudine pertinuit et spectavit, pertinet et spectat protectio Romanæ et apostolicæ sedis: ea vacante, et similiter ipsius Apostolicæ Cameræ. Qui etiam DD. Cardinales hic erant et sunt causa unionis in Dei Ecclesia procurandæ, et hoc fecerunt in præjudicium, et enormem lesionem honoris et status Ordinis Clericalis, ab excellentia dignitatis et status Papæ et DD. Cardinalium post Deum, ut præmittitur, dependentium. Immo etiam, ut dicitur nituntur asserere simoniacum fuisse & esse, eas in præteritum solvisse, vel hodie solvere, non advertentes quod per hoc videntur damnare totum Ecclesie statum; a multis annorum centenniis, & Concilia etiam Generalia, quæ prædictis temporibus facta sunt, quorum temporibus prædictæ annatæ, seu communia servitia fuerunt ab omnibus Christianis, & maxime clericis, & Prælatibus recepta, & observata sine ulla contradictione. Non advertentes etiam quod istud munus, seu onus annatarum, seu communium servitorum, est impositum Ecclesie, non personis: ita quod etiam si promotus, qui debet annatam, transferatur, tamen onus non sequitur eum, sed Ecclesiam: & successor, & Ecclesia remanent obligati, unde nullus respectus habetur ad personam, sed ad Ecclesiam; & sic non apparet, unde dici posset, quod ipse promotus, qui in effectu ad nihil se obligavit, possit dici simoniam commisisse.

Ea propter præd. Joannes de Scribanis, procurator dicti fisci, & sedis Apostolicæ nomine quo supra, et sibi in hac parte adherere volentium, sentiens se, nomine præf. in præmissis, et per præmissa lsum, & gravatum, timensque per præmissa alterum de duobus evenire, vel totius Christianitatis, præsertim ordinis Clericalis, cui in vilipendium reputatur, si unus Clericus minimus mendicare cogatur, superversionem, et confusionem, aut novi oneris,

ANNO
CHRISTI
1111

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1111.

ria, et gravioris ipsi Clero impositionis, ac etiam timens ne per huiusmodi novitatem unio Ecclesiarum impediatur, cum in conventionibus inter sereniss. Principem D. Regem Romanorum, et Nuncios D. Petri de Luna, super modo conventionis fienda, que jam pendet, fuit conventum et ordinatum, quod pendente ista conventionis, nihil hinc inde fieret novitatis: constat autem quod hanc esse maximam novitatem, per quam nimium prejudicatur, immo pene subvertitur status Ecclesiarum Romanarum, nec non timens per eos ulterius aggravari in futurum ab ipsis DD. Episcopis, et Abbatibus, eorumque adherentibus in premissis, et contra eos, et eorum quemlibet, ab eorum votis, deliberationibus, et conclusionibus huiusmodi, et contra eas, et contra R. P. D. Presidentem, et ab omni alio gravamine, quod ex premissis colligi et elici potest, et ad appellandum sufficiat, nomine quo supra, in his scriptis ad sanctam sedem Apostolicam, et ad summum Pontificem provocat, et appellat, et Apostolos petit instantiter, instantius, et instantissime, et cum debita instantia, per vos dictum D. Presidentem dictam Nationis, et alium, seu alios, qui eos dare velit, et possit, seu velint, et possint, et super premissis omnibus, et singulis, una cum vestra responsione, vel sine, premissis appellans petit sibi nomine quo supra fieri et confici unum et plura publica instrumenta, et instrumenta, et tot quot fuerint necessaria.

Postmodum die Martis duodecima dicti mensis Novembris in domo Prædicat. in loco consueto fuit post prandium de mandato dicti D. Presidentis prefata Natio congregata, et proposuit in ipsa congregatione præf. D. Præf. dicens continuando materiam vacantiarum, & narravit de appellatione interposita per Procuratorem Fiscalem, videl. M. Joann. de Scribanis, & etiam per M. Joannem Ponceti, & alios nomine DD. Cardinalium, & qualiter assignata fuit dies ad respondend. dictis appellatibus, videl. 15. computando a prima appellatione per Procuratorem Fiscalem, videl. M. Joannem de Scribanis interposita, & conclusit, quod dentur Deputati, qui videant dictas appellationes, videl. appellationem 1. per M. Joannem Ponceti traditam, 2. appellationem per dictum M. Joann. de Scribanis datam, quarum tenores superius sunt descripti; nec non appellationem secundo per dictum M. Joannem Ponceti interpositam, & appellationem per alios, videl. per D. Joann. de Reate Decretorum Doctorem, et M. Joannem Nicolai sacri Collegii Procuratores, nomine dictorum DD. Cardinalium, dictique Deputati videant, & advertent dictas appellationes, & modum respondendi dictis appellatibus, ut referant in Congregatione dictam Nationis ante diem assignatam, ut eisdem appellatibus debite valeat responderi.

Post hæc supervenerunt plures DD. Prælati, ac Doctores, & Magistri ex parte dictarum Nationum, videl. Germanicæ, & Anglicanæ, & M. Job Nationis Germanicæ nomine omnium proposuit, & narravit materiam dictarum vacantiarum, et discordias inde ortas, & de gestis per ipsas Nationes, et post multa eleganter dicta rogando conclusit, quod dicta Natio Gallicana deputaret aliquos certos notabiles viros, sicut alie Nationes fecerunt, qui videant & examinent materiam dictarum vacan-

tiarum, & cessent omnes appellationes: et D. Patriarcha præfatus regratiatus fuit eisdem pro parte Nationis, et dixit quod super propositis per dictum M. Job dicta Natio deliberabit, et deputabuntur certi super petitis, et sic recesserunt.

Postea fuit positum in deliberatione super petitis per prædictos, et auditis rationibus singulorum, fuit conclusum, quod eligantur quatuor, et D. Præf. sit unus de illis quatuor, & quod ipse nominet alios tres, qui videant cum Deputatis aliarum Nationum materiam supradictam, et non habeant potestatem nisi pro prima conventionis cum aliis Deputatis aliarum Nationum, videl. ad tractandum, audiendum, et referendum duntaxat, et relatione eorum audita, si videatur, alii Deputati addentur, vel deputabuntur. Et incontinenti præf. D. Præf. habita deliberatione cum certis Prælati et aliis, idem D. Præf. nominavit alios tres, videl. Vauensem, et Sylvanensem Episcopos, et M. Jordanem Morini Ambaxiatorem præf. D. N. Francorum regis sacre Theol. professorum, quibus nominatis placuit Nationi. Tenores vero dictarum duarum appellationum per præf. M. Joannem Ponceti secundo, & DD. Joann. de Reate, et M. Joann. Nicolai interpositarum, de quibus supra fit mentio, de verbo ad verbum sequuntur, et sunt tales. Et primo sequitur tenor appellationis secundæ præf. M. Joannis Ponceti.

Non recedendo ab oppositione, et appellatione super per Joann. Ponceti Licentiatum in Decretis, Canonicum Bisuntinensem, et Rectorem Parochial. Ecclesiarum de Ornaus Bisuntin. diocesis, ac sacri Collegii RR. PP. DD. S. R. E. Cardinalium clericum, procuratoremque plurium DD. Ecclesiasticorum, in dicta oppositione, seu appellatione nominatorum, suo proprio et DD. suorum, et aliorum ceterorum sibi in hac materia adherere volentium facta et interposita, in vener. Natione Gallicana, a quibusdam DD. Prælati, et aliis sequentibus, inter quos S. Sedem, et Apostolicam Cameram, et sacrum Collegium dictorum DD. Cardinalium S. R. E. iuris et possessionibus antiquis, præsertim vacantibus seu primis annatis dignitatibus, et beneficiorum vacantium, tanto tempore per eos pacifice possessis, quod de initio hominum memoria non existit, spoliare, et a quibusdam deliberationibus, et præfatis conclusionibus super illa materia factis, immo verius extortis, posset contra præf. Joannis, et plurium aliorum oppositiones, seu appellationes, sed potius eis inherendo, et attentatas declarando, illas per istam, et istam per illas justificando, ac nullitatis, iniquitatis, et injustitiæ ipsarum præfatarum deliberationum declarando, dicit et asserit, que sequuntur.

Primo quod processum fuit ad dictam deliberationem præter et contra ordinationes, et observantias huius sacri Concilii, et Nationum in eo existentium, præsertim dictæ vener. Nationis, & specialiter contra ordinationes, quibus cavetur, quod nulla materia ponatur in deliberatione alicujus Nationis seorsum, donec prius fuerit advisata inter DD. generales Deputatos ipsarum Nationum simul congregatos, et inter eos deliberatum, an sit repellenda, vel differenda, aut quando in deliberatione ipsarum Nationum sit ponenda.

Item, quia quando aliqua materia, ut præ-

mit-

ANNO
CHRISTI
1411.

mittitur, debet poni in deliberatione, hoc fieri debet per D. tunc presidentem in Natione, & non per quemcumque alium, cuiuscumque gradus, vel status existat.

Item, quod nullus cuiuscumque gradus vel status existat, possit vel debeat aliquid concludere in dicta Natione, nisi solum Præsidentis debite per maiorem partem dictæ Nationis electus; quorum omnium contrarium hic existit observatum; nam contempto D. Præsidente dictæ Nationis, ac etiam contemptis DD. generalibus Deputatis, & aliis Nationibus, D. Patriarcha Constantinop. primo dictam materiam posuit in deliberatione, & postea M. Pontius Simoneti, nulla fretus auctoritate vel potestate, nisi sicut unus alius de aliis Magistris, posuit eam secundo in deliberatione, & ad clamores ipsius, & quorundam aliorum fuit nulliter, & taliter qualiter dicta deliberatio facta, & materia sine Præsidente conclusa in Congregatione immediate Præsidenti D. Episcopo Tolonensi loco R. P. D. Patriarchæ Antiocheni Præsidentis in dicta Natione, per prosequentes istam materiam, contra eundem D. Patriarcham Antiochenum fuit facta magna murmuratio imponendo sibi quod dissimulabat, & scilicet diserebat procedere in ista materia, & tandem tunc revocaverunt eum a dicta Præsidentia, & petebant, quod concluderetur per dictum D. Tolonensem, & ipse noluit concludere, sed respondit eis, quod postquam revocaverant a Præsidentia dictum D. Patriarcham Antiochenum, loco cuius venerat ipse D. Tolonensis, nullam habebat potestatem concludendi, & sic recessit.

Et nihilominus in Congregatione sequenti, videlicet die secunda Novembris, postquam dictus D. Patriarcha Antiochenus gratiose proposuisset in dicta Natione aliquas excusationes, excusando se a dicta Præsidentia, & rogando quod eligeretur, quem eligere vellent, præfati prosequentes dictam materiam vacantiarum contra sedem Apostolicam, & dictum Collegium, propter nimiam & inordinatam affectionem, salva eorum reverentia, quam habebant ad illam materiam, non expectaverunt, nec permiserunt, quod eligeretur aliquis Præsidentis, sed prius per clamores & impressionem fecerunt concludi sicut voluerunt, & aliter quam esset per maiorem partem deliberatum, & postmodum etiam pluribus clamoribus interpositis elegerunt in Præsidentem D. Patriarcham Antiochenum; & sic clare patet, quod quando ipse conclusit, iam non erat Præsidentis, quia in Congregatione præcedenti, ut prædictum est, fuerat revocatus, & post dictam conclusionem fuit electus.

Uterius dicit, quod licet per maiorem & sanioerem partem dictæ ven. Nationis fuisset aliter deliberatum, videlicet per aliquos, quod prædictam vacantiam simul tollerentur, & provideretur, & quod darentur Deputati notabiles viri non passionati in hac materia, qui cum aliis Nationibus prius tractarent & adviserent, quomodo ista materia esset tractanda, ad honorem & utilitatem R. Ecclesiæ, ceterarum Ecclesiarum, & totius Cleri, & per alios, quod ista materia differretur, nihilominus prædicti hanc materiam prosequentes, ut præmittitur, procurarunt per magnos clamores suos post oppositionem seu provocationem prædicti Joannis appellantis, & nonnullorum aliorum, concludi quod dictam vacantiam tollerentur; postea non assignando aliquem terminum, nec tunc ordinando de Deputatis super alia provisione.

Item dicit, quod in arduis materiis, quando est discordia inter Patres, debent audiri omnes quos tangit, & quorum interest, & si sint aliqui oppositores, antequam concludatur, debent examinari causas suarum oppositionum, quæ hic non sunt observatæ; nam licet ipse Joannes & multi alii parati essent dicere & assignare causas suarum oppositionum, suis & DD. futuris, quorum sunt procuratores, nominibus, non tamen fuerunt exauditi, sed fuerunt impediti dicere vota sua per clamores, & terrores illatos patenter, & secreto per dictos materiam prosequentes, qui inferebant minas de procurando damna contradicentibus suis opinionibus, & de procedendo contra ipsos, dicentes, quod contrarium facere esset contra eorum instructiones, cum tamen eo modo, quo dicunt, continetur in suis instructionibus, prout referunt, & asserunt multi, qui viderunt eos.

Item dicit, quod diu antequam de hac materia vacantiarum tractaretur, DD. Cardinales sponte, & gratiose, etiam non requisiti, DD. per sacrum Concilium Deputatis super reformationibus obtulerunt, quod dictam vacantiam moderarentur, & Ecclesiis nimis taxatæ reducerentur ad debitam taxam, & ordinaretur de temporibus & modis solutionum faciendarum, ut dictæ Ecclesiis non essent nimis gravatæ, vel oneratæ, & nullus haberet causam conquirendi, nec oporteret imponere nova onera super Ecclesiis: qua oblatione penitus contempta prædictam hanc sublationem vacantiarum prosequentes ad prædictam conclusionem, ut præmittitur, de facto processerunt, sic volentes se ipsos, ut dicitur, liberare, & dicentes quod aliter bene provideretur Ecclesiis Romanæ, quod fieri non posset, nisi imponendo nova onera super minoribus beneficiis, ad quod dicti hanc materiam prosequentes tendere videntur, & per quod totus Clerus nimium gravaretur, & sequeretur in exactionibus nimia oppressio subditorum; ex quibus causis apparet, semper loquendo cum debita reverentia, dictam conclusionem fuisse factam per clamores inordinatos, nulliter, indebite, per impressionem, & contra iustitiam, & etiam contra conventiones habitas cum D. Rege Romanorum, & Nunciis Petri de Luna, videlicet quod pendente tractatu, seu conventionem, quæ nunc pendet, super facto prosequenda unionis, nihil innovaretur, in iis maxime quæ concernere possent statum Papæ, & Ecclesiæ Romanæ. Ista est enim tanta novitas, quod posset impedire, vel saltem disferre dictam unionem propter contradictiones & discordias.

Et propter dictum Joannes videns prædictos DD. suos, seipsum, & sibi in hac parte adherere volentes, & statum Ecclesiæ Romanæ, & totius Cleri læsos, gravatos, & perturbatos ex causis prædictis, timentisque ulterius aggravari per impositionem novorum onerum super Ecclesiis suis, & sibi subditis, nominibus quibus supra, provocat, & appellat in his scriptis conjunctim ad sacrum Generale Concilium & futurum summum Pontificem, & Apostolos petit instantiter, instantius, & instantissime, & cum debita instantia, per D. Præsidentem dictæ Nationis, & alium, seu alios, qui eum de re velit & possit, seu velint & possint, super omnibus & singulis præmissis, una cum vestra responsione, vel sine, prædictus appellans petit nominibus quibus supra, sibi confici & fieri instrumentum publicum, & instrumenta publi-

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1418ANNO
CHRISTI
1418

biles, unum vel plura, & ut quot fuerint necessarii, & cum provisione corrigendi, addendi, vel dimittendi, prout videbitur expedire.

Abbas vero appellacionis Cabilis per D. Joannem de Reate, & M. Joannem Nicolai supradictos datos, & interpositum tenor sequitur in hunc modum.

Coram vobis RR. PP. DD. Praesentibus, venerabilibus Praetibus & aliis Nationis Gallicanae Constantini congregatis, ac coram ipsa Natione pro generali Concilio celebrando, praesentibus, & personaliter, Joannem de Reate Doctorem Doctorem, & Joannem Nicolai Tailleus ac Viriduen. Ecclesiarum Canonicus, procuratores sacri Collegii RR. PP. DD. S. R. E. Cardinalium constituti appellando proponunt nomine S. R. E. & sacri Collegii praedictorum, & omnium huius appellacioni adherere voluntium, & dicunt, quod licet Romanis Pontificibus, quibus imminet universalis cura regiminis, omni jure sit subveniendum ab inferioribus Ecclesiis, quae omnes a Romana Ecclesia descendunt, pro sustentatione status eorum, & supportatione onerum eis pro universalis regimine incumbentium, ac RR. PP. DD. Cardinalium, qui eisdem in officio coadjutores existunt, ac etiam aliorum officialium Romanae Curiae, ipsi Romano Pontifici, & universo ordini servientium, sicut Ecclesiarum aliarum pontificibus, per alias inferiores, etiam ex ordinatione Lateranensis Concilii providendum est; cum etiam in quibuslibet aliis rebus publicis, regiminibus, seu regnis, aut communitatibus hoc semper observatum fuerit, & hodie servetur, quod illis qui insunt regimini rerum publicarum, de publico providetur; cum etiam ipsi Rom. Pontifices, & DD. Cardinales, ac officiales praedicti a L. C. CC. annis & ultra tempus, de quo memoria non existit, fecerunt; prout etiam de praesenti existunt sedes, & Apostolica camera in possessione pacifica & quieta, Praetibus inferiorum Ecclesiarum, immo & Conciliis Generalibus pluribus interea congregatis scientibus, patientibus, & non contradicentibus; immo postquam de hoc tractaverunt, saltem tacite approbantibus, percipiendi, & levandi annatas, vacantias, communia servitia, per omnes & singulas provincias Christianitatis, & major pars sustentationis status Papalis, & iuxta Curiam in huiusmodi annatis, seu vacantibus & communibus servitiis, quae ideo communia servitia appellantur, quia pro servitio quod communitati & Republicae, quod per Papam & Cardinales impenditur, solvantur, dignoscatur consistere: adeo quod statum suum Papa & Cardinales non possent commode sustentare sine huiusmodi vacantibus, & communibus servitiis, attentato praesertim, quod propter schisma, quod, prohi dolor! in Dei Ecclesia longo tempore viguit, militiamque temporis, & rabiam tyrannorum, patrimonium Ecclesiarum totaliter est collapsum, & Camera Apostolica funditus exinanita, nec videatur praedictis appellandis, nomine quo supra, convenientior modus, & universo clero minus onerosus ad providendam statui Papae, & RR. PP. DD. Cardinalium, quibus de bonis Ecclesiarum secundum iura divina & humana, & consuetudinem praescriptam providendum existat, prout nec visum fuit Patribus in Concilio Viennensi in copioso numero congregatis, de hac materia tractantibus, qui circa hanc materiam nihil immutare voluerunt, consuetudinem & privilegium praedicta per hoc saltem

Council General. Tom. XXVIII.

Atque approbantes, quod sine vacantibus, communibus servitiis, seu annatis, moderate tamen in quantitate, loco, & tempore solutionis eandem, & prout per collegium dictorum DD. Cardinalium iam est oblatum in scriptis inter illos, qui pro parte Nationum deputati sunt super reformatione, viderent quod communia servitia Praetorum non possent solvi etiam a voluntibus omne annuum, & quod sine talis Constitutio, quae servetur ex necessitate, quod a die habita possessionis, in fine anni, solvatur medietas, & in fine alterius anni alia medietas, & si pluries in anno vacaverint, non solvatur nisi semel, & quod Ecclesiam vel Monasteria indebitis taxata, debitis tarentur, attentato praesertim quod spolia defunctorum Praetorum, & fructus medii temporis Ecclesiarum sive beneficiorum vacantium, & procuraciones, quae ratione visitationis; item decimas, per alias Constitutiones adhibitae per Reformatores praedictos sunt sublatae Papae, & Romanae sedis; unde si etiam tollantur annuatim praedicta nihil dimittatur Papae, & RR. PP. DD. Card. & singulis Curiae, unde vivant; quod non est aliud dicere, nisi quod vel non sit Papa, & Cardinales, nec Curia, vel quod serviant Republicae totius Ecclesiae, & non habeant unde valeant sustentari: quae res si bene intelligeretur, non fuisset processum in ea cum tanta levitate, nec procederetur.

Praemissis tamen non obstantibus, nonnulli RR. PP. DD. Episcopi, & nonnulli DD. Abbates, non curantes iuramentum per eos in eorum promotione eidem Rom. Ecclesiae praestitum, & illi eis adherentes, nescitur quo spiritu ducti, nisi forte quia eorum aliqui sunt debitorum dictorum annatarum, & volunt se hoc modo liberare, iuramenta etiam per eos praestita in Camera Apostolica parvi pendentes, non advertentes quod sedes vacante nihil est in praedictum sedis vacante innovandum, & quod per innovationem huiusmodi deprimeretur status summi Pontificis, quod nihil est aliud, quam totum ordinem Ecclesiasticum confundere, & proferre extinguere, & annihilare super materia annatarum, & vacantiarum in praedicta Natione, ad instantiam praedictorum DD. Episcoporum, & sibi adherentium, ut creditur aliis Nationibus inconsultis deducta per minas, terrores, & allegationes voluntatum aliquorum Principum temporalium, quamplures ad suam voluntatem trahentes, alios vero timore territos, ad non exprimenda vota sua iuxta ipsorum conscientias inducentes, in praedictum libertatis Generalis Constantiensis Concilii; vota etiam dicentium expediens fore Papae & DD. Cardinalium statui provideri, expresse interrumpentes, salva ipsorum debita reverentia in praemissis, perperam, & iniuriam, indebite & iniuste procedentes, etiam, ut verisimiliter creditur, praeter conscientiam & consentium Christianiss. Principis D. Regis Francorum, & aliorum Principum domus suae, qui, & quorum praedecessores Romanam Ecclesiam sapienter in multis & magnis necessitatibus subievarunt, & per consequens non creditur eos nunc ad destructionem ipsius Ecclesiae, praesertim vacantibus, & plurimum lacessitas intendere; primas annatas Papae non esse debitas, ipsasque de praeterito, praesenti, & futuro tollendas fore omnino, taliter qualiter per sua vota, ut creditur, declaraverunt, & concluderunt, quantum in eis est, & postea his non contracti e-

N

has

ANNO
CHRISTI
1111.

lias Nationes hujus sacri Concilii pro simili conclusione facienda totis viribus sollicitaverunt, nulla pro prius provisione facta seu ordinata per eos pro sustentatione Pape, & aliorum DD. Cardinalium; immo quod videtur prorsus inhumanum, nulla alia de hac re facta mentione vel requisitione RR. PP. DD. Cardinalibus, & ipsorum sacro Collegio, ad quod de jure, & antiqua consuetudine per tempus, cujus contrarii non est memoria, observata consuetudine pertinuit & spectavit, pertinet & spectat defensio Rom. & Apostol. Sedis ea vacante; qui etiam DD. Cardinales hic erant & sunt causa unionis in Dei Ecclesia procuranda, & hanc fuerunt in prejudicium, & enormem lesionem honoris & status Ordinis Clericalis; immo etiam, ut dicitur, non verentur asserere Simoniacum fuisse & esse, eas in preteritum solvisse, vel hodie solvere; non advertentes, quod per hac videntur damnare totum Ecclesiasticum statum, a multis annorum centenariis, & Concilia etiam Generalia, quae praedictis temporibus facta sunt; praed. annata, seu communia servitia fuerunt ab universo Clero recepta, & observata sine ulla contradictione.

Ea propter Procuratores praed. sentientes se nominibus quibus supra laesos, timentesque per praemissa alterum de duobus evenire, vel totius Christianitatis praesertim ordinis Clericalis, cui in vilipendium reputatur, si etiam unus minimus Clericus mendicare cogatur, subversionem, aut confusionem, aut novi oneris etiam gravioris ipsi Clero impositionem; ac etiam timentes ne per hujusmodi novitatem unio Ecclesiae impediatur, cum in conventionibus inter Sereniss. Principem Regem Romanorum & nuncios D. Petri de Luna super modo conventionis faciendae, quae jam pendet, fuit conventum & ordinatum, quod pendente ista conventionem nihil hinc inde heret novitatis: constat autem quod haec est maxima novitas, per quam nimium praed. judicaretur, immo pene subverteretur status Romanae Ecclesiae; necnon timentes per eos ulterius aggravari in futurum, ab ipsis DD. Praesidente, Episcopis, & Abbatibus, eorumque adherentibus in praemissis, & ab ipsa Natione, nomine quo supra, in his scriptis ad S. Sedem Apostolicam, & ad summum Pontificem futurum, cum Concilio, si congregatum reperiretur, tempore quo hujusmodi appellationis per ipsos prosecutio fiet, alioquin sine Concilio, provocant, & appellant, & Apostolos petunt instanter, instantius, instantissime, & cum debita instantia, per vos dictum D. Praesidentem dictae Nationis, & alium seu alios, qui eas dare velit, & possit, velint, & possint, & super praemissis omnibus & singulis una cum vestra responsione, vel sine, praedicti appellantes, nomine quo supra, petunt sibi fieri, & conscribi unum & plura, publicum & publica instrumenta, & tot quot fuerint necessaria, salvo jure corrigendi &c. & protestantur.

Rursum die Veneris 22. dicti mensis Nov. in domo Praed. post prandium fuit dicta Natio de mandato dicti D. Praesidentis congregata, in qua congregatione praef. D. Episcopus Ancienus proposuit de facto annatarum seu vacantiarum, de quibus supra fit mentio, & narravit appellationes propter dictam materiam vacantiarum interpositas, & alia facta, & inde secuta, & petiit in Congregatione praedicta, quod in termino per praef. D. Praesiden-

tem appellantis assignato datur Apostoli, & quod DD. deputati ad visitandum & videndum dictas appellationes, & ad adhibendum responsionem hendam dictis appellantis, faciant diligentiam, & in Congregatione dictae Nationis relationem faciant de omnibus, & de propositione sua petis, & requisivit sibi fieri per nos Notarios dictae Nationis, & quemlibet nostrum publicum & publica instrumentum & instrumenta.

Et subsequenter die Dominica 24. dicti mensis Novembris in domo Praedicatorum Constantis post prandium fuit de mandato dicti D. Praesidentis dictae Natio Gallicana congregata in dicta congregatione praef. D. Patriarcha Antiochenus praesidens proposuit de duabus appellationibus, prima per M. Joannem de Scribanis nomine Sedis Apostolicae; & secunda per quosdam nomine Collegii DD. Cardinalium, & de aliis super dicta materia vacantiarum appellationibus interpositis, ac de assignatione termini facta ad hodie respondendum dictis appellantis; retento termino juris, & de Deputatis ad deliberandum super praemissis, ac responsione faciendae hodie, & de forma responsionis sibi fieri tradita, quam vidit hac nocte praecedenti in quodam quaterno papyri, ac de verbis sibi per D. Episcopum Bathoniensem, & certos alios, ad concordiam tendentibus dictis appellantis, & de responsione eis facta, & etiam qualiter aliqui de Majoribus sacri Concilii & Nationum petebant, quod nihil innovaretur in materia vacantiarum praedicta, sed videretur bonus, honorabilis, & competens modus de providendo statui & honori summi Rom. Pontificis, sumque Curiae, & DD. Cardinalibus. Quibus propositis M. Pontius Simoneti supra nominatus dixit, quod habebat in scriptis in quodam quaterno papyri responsionem dictis appellationibus faciendam, quem quaternum tradidit M. Egidio Zacharie, in utroque jure Licentiate, dicendo, quod ipse M. Pontius Simoneti pro se & suis adherentibus dabit illa, quae in dicto quaterno continebantur pro responsione.

Postmodum vero fuit dictum per D. Praesidentem, & multos alios de dicta Natione, in eadem Congregatione existentes, quod DD. deputati super ista vacantiarum materia audiantur, & suam faciant relationem, ut tenerentur, prout fuit per dictam Nationem in Congregatione ordinatum; & tunc fuerunt lecta nomina DD. in ista materia Deputatorum, videlicet primi, & adjuncti, scilicet DD. Episcopi Ancienus, Dolensis, & Sylvanectensis, Abbas S. Maxentii, MM. Ursinus Talevande, Nicolaus de Gonnetha, Pontius Simoneti sacri Theol. Profess. Decanus Lugdunensis, Archidiaconus Parvi-Caleti, et nonnulli alii, qui non sunt hic descripti. Quibus nominibus lectis, praef. D. Episcopus Dolensis super ista materia rescripsit multa, et specialiter quod responsio dictis appellantis faciendae, non fuerat per DD. deputatos bene visa, nisi per unum ipsorum duntaxat, et quod ille referret, et alii DD. in ista materia deputati consimiliter dixerunt, et unus eorum videlicet M. Pontius Simoneti subjunxit, quod supervenerat in visitatione scripturarum super dicta materia conscriptarum aliquod inconveniens, propter quod ipsi DD. deputati insimul videre non potuerunt, subjunxitque causam, videlicet quod illis qui habebat omnia penes se, et visitabat, & in

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1418.

et in debita forma p[ro]ferre debebat, obdormi-
vit, et casualiter una pars eorum est combu-
sta: tamen dixit quod omnia iterato per ce-
dulas fuerant debite recollecta, et debite in
præs. quaterno papyri descripta, et quod erant
vera, et in debita forma posita, et hoc per
suum iuramentum, suamque conscientiam, ma-
num dexteram ad pectus ponendo, iuravit et
affirmavit; post quod iuramentum et affirma-
tionem prædictam præf. D. Episc. Aniciensis,
et idem M. Pontius Simoneti clamaverunt di-
centes, quod fiat responsio secundum quod
continetur in quaterno per præf. M. Pontium
Simoneti dicto M. Egidio Zacharias tradito:
et incontinenti quasi omnes de dicta Natione
in eadem congregatione existentes dixerunt,
quod legeretur dictus quaternio; alii vero di-
xerunt, quod audirentur vota, et fuit auditio
dictorum votorum inchoata.

Et primo D. Patriarcha Constantinop. dixit,
quod fiat responsio dictis appellatibus, prout in
quaterno continetur, reservato dicto quaterno
pro correctione in manu Notarii dictæ Natio-
nis per unum diem. MM. Jordanus Morini,
Guill. Pulchri nepotis, Petrus de Versaliis sac.
Theol. Profes. D. N. Francorum Regis Amba-
xiatores dixerunt, quod non viderant istum
quaternum, nec contenta in eodem.

D. Episcopus Atrebatensis dixit, quod illi
de Ambaxiata D. Ducis Burgundis non fue-
runt advocati, & quod detur alia dilatio, videl.
terminus juris, & interim videatur, et delibe-
retur. alii clamaverunt iterum, quod audian-
tur vota, et D. Decanus Lugdunensis, Prior
Celsinarum, Nicolaus de Gonnestia, M. Oli-
verius Guennet, et plures alii dixerunt, quod
nunquam viderunt dictum quaternum, nec con-
tenta in eo, et quod ipsum volunt videre, &
contenta in eo, et quod legatur, & differatur
responsio usque ad terminum juris, alias se oppo-
nunt, et se realiter opposuerunt, et plures alii.

Postmodum iterum clamaverunt, audiantur
vota: et tunc propter murmur diversa clamantium
hinc et inde D. Præsidentis præf. surrexit
de sede sua, et ivit ad loquendum cum DD.
Prælati, et consulendum ipsos DD. Prælatos
singulariter singulos ex utroque latere dicti lo-
ci; et dum dictos Prælatos consuleret, surre-
xerunt de locis suis DD. Elias Aniciensis,
et Joannes Sylvanect. Episc. et loquuti sunt
cum D. Patriarcha præfidente ad partem; et
post eorum locutionem idem D. Præsidentis re-
dixit ad sedem suam, et ait: video, quod fru-
stra laboravi, nam habebam consensum domi-
norum cum quibus sum loquutus, quod differ-
retur hæc responsio, et prorogaretur terminus
usque ad terminum juris, si pars appellans
consentire vellet; sed D. Episcopus Sylvanect.
dixit, quod Universitas vult, quod statim fiat
responsio.

Ex illo tunc supervenerunt M. Joannes de
Scribanis procurator Fiscalis, D. Joannes de
Reate Decretorum doctor, M. Joan. Poncet-
ti supradicti procuratores; et dictus M. Jo-
annes de Scribanis, ceterique procuratores di-
xerunt, quod venerunt ad petendum Aposto-
los in termino eis præfixo, et assignato; & il-
lico præf. D. Episcopus Aniciensis primo di-
xit, & post eum D. Patriarcha præfidentis su-
pradictus, quod dictus M. J. de Scribanis an-
te omnia debet facere fidem de mandato suo,
& ita dixit aliis, videl. D. J. de Reate, M. J.

Council. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1418.

anni Ponceti, & J. Nicolai, & M. J. de Scri-
banis respondit, et dixit, quod notorium est
ipsum esse procuratorem fiscalem; et D. J. de
Reate, et M. J. Nicolai dixerunt, quod No-
tarius, qui recepit instrumentum potestatis eor-
um, erat ibi præsentis: et idem Notarius retu-
lit, quod instrumentum potestatis eorum rece-
perat; ipsique J. de Reate, et J. Nicolai obtu-
lerunt loco et tempore necessariis debitis et op-
portunis ipsum instrumentum producere et trade-
re, ubicumque fuerit opportunum; et tunc fuit
disputatum in ipsa Natione, utrum hoc sufficie-
bat, etsi ante omnia tenerentur docere de man-
datis, et potestatibus eorundem.

Et tandem præf. D. Patriarcha Antiochenus
præsidentis ad petitionem & requisitionem dicto-
rum DD. Aniciensis, & Sylvanectensis Episc-
porum, protestatione præmissa, quod ipsos
appellantes, nec aliquem ipsorum intendit in
præsenti actu, propter aliqua quæ dicit vel fa-
ciat, habitare, nec admittere, si alias de
iure non forent admittendi, dixitque quod in
dicto quaterno erant aliqua verba descripta,
quæ viderat, quæ sibi non placebant: sed quia
tunc non poterat propter murmur, & turba-
tionem aliter deliberare, & quia placebat ma-
jori parti Nationis, & aliqui etiam de depu-
tatis volebant, quod fieret incontinenti res-
ponsio, respondit præfatis appellatibus, prout
in præfato quaterno continetur; quem quater-
num penes M. J. Guardi Notarium publ. in-
fra scriptum dictus M. Egidius Zacharias de
præcepto dicti D. Præsidentis tradidit, & præ-
cepit idem Præsidentis, quod dictum quaternum
apud me retinerem per unam diem pro corri-
gendo, vel addendo, aut diminuendo, si ali-
quid corrigendum, addendum, aut diminue-
ndum foret, antequam copia dicti quaterni &
contentorum in eodem alicui traderetur.

Et incontinenti illi, qui supra se opposue-
rant, & nonnulli alii se opposuerunt, & quam-
plurimi non consenserunt, quod dicta respon-
sio, sive aliqui Apostoli dentur nomine Natio-
nis, prout continetur in quaterno prædicto,
quia non viderunt responsionem, nec sciunt quid
continet ille quaternus papyri, dixeruntque
quod prorogetur terminus juris juxta assigna-
tionem primo factam, in qua fuit reservatus
terminus juris.

Post hæc autem præfatus M. J. Ponceti pe-
tuit Apostolos super appellationibus suis sibi da-
ri, offerens tamen, quia vidit in Congregatio-
ne & Natione præf. turbationem & contradi-
ctionem prædictas, quod consentire volebat, &
consentit, si dicto Præsidenti placeat, quod
idem D. Præsidentis proroget terminum ad diem,
de qua sibi videbitur, & interim cum bona ma-
turitate fiat deliberatio super dicta responsione
fenda, vel Apostolis dandis, & similiter D.
J. de Reate, & alii appellantes illud idem di-
xerunt, & de hoc fuerunt contenti. Et sta-
tim factum est murmur dicentium quod ita
fiat, et aliorum quod statim respondeatur:
et tunc D. Præsidentis dixit, quod respondet
dicto M. J. Ponceti, prout aliis appellanti-
bus responderat, videl. prout in dicto quater-
no superius designato continebatur: protestan-
do de ipso M. J. Ponceti, quod non inten-
dit ipsum habitare, nec admittere in aliquo,
prout protestatus fuit de aliis appellatibus su-
pradictis. Tenor vero præf. quaterni papyri res-
ponsionem & Apostolos, de quibus supra fit

N 2

mcu-

ANNO
CHRISTI
1411.

mentio, continentis de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Cum Evangelica veritas dicat, nihil cum scandalo fiendum esse: subjungit tamen, quod necesse est ut veniant scandala. Sed imputet sibi, per quem venit scandalum, maxime adivum. Quia passivum vel defensivum, communiter non est in dolo nec in culpa.

Cum autem venerabilis Natio Gallicana, & ipsius venerabilia ac honorabilia supposita, tam majora, mediocria, quam inferiora, Constantiæ congregata, pro Generali Concilio inibi convocato & debite congregato, pro deducendo in eo id, in quo habent voces judicativas, consultivas, & querelosas, secundum materias suppositas & relationes debitas, cogatur respondere, & apostolos, ad quos teneri posset, dare cuidam interpositis appellationi, pro parte Magistris Joannis de Scribanis, asserentis se Procuratorem Fiscalem nomine Camere Apostolicæ & sibi adherere volentium: Pro ipsius Nationis honore, & Conclusionis in ea habitæ, ex qua oriri dicitur interposita appellatio, justificatione, ac veritatis manifestatione, in responsione hujusmodi, & apostolorum petitorum datione, ordinetur veritas. Quæ si scandalum generet apud aliquos, vel etiam alicubi, hoc causam adivam præstantibus, non autem venerabili Nationi Gallicanæ, defensivam assumenti, suæque & Ecclesiarum, ac Monasteriorum, ceterorumque Beneficiorum, apud ipsam portiopem, necessitatibus prospicienti, adscribatur.

Descendendo igitur ad materiam, noverit idem Magister Joannes de Scribanis, domini Cardinales, ac eorum Collegium, & ceteri universi, qui tunc et nunc pro Generali Concilio sunt & fuerunt Constantiæ congregati, fuisse ordinatum, quod deputarentur de singulis Nationibus certi, qui cum deputatis domini Cardinalibus convenirent, ad advisandum quæ essent reformanda in Curia Romana, tam in capite quam in ipsius membris, & de modo pro futuro providendi.

Sicut factum fuit, & est, inter sic deputatos Nationum. Cum quibus fuerunt, & tunc erant domini Cardin. Pisanus, Cameracensis, & Florentinus.

Qui domini Cardinales, contradicentibus deputatis Nationis Gallicanæ, aperuerunt materiam annatarum, & jurium ac minorum servitiorum, Et, quantum potuerunt, fundaverunt, eas esse debitas. Adducendo in medium rationes & justificationes, quas per prius longe advisaverunt.

Discussionem factam inter omnes, validioribus rationibus, & auctoritatibus, Juris divini pariter & humani, demonstratum est, non esse debitas.

Et quamvis dedissent operam ad trahendum ad eorum opinionem quos potuerant: inductione tamen facta de singulorum deputatorum votis, longe major fuit pars, quod non debentur, nec ulterius tolerari deberent.

Propter quod domini Cardinales concludere noluerunt, sicut & in aliis fecerant.

Et sic fuerunt primi qui materiam promoverunt & aperuerunt. Unde secuta sibi impudent, et nulli alteri.

Novit etiam idem de Scribanis, domini Cardinales, & ceteri alii, deputatos fuisse certos alios de singulis nationibus, ad advisandum de remediis, & modo procedendi, & providen-

di in exorbitantiis, exorbitanterque ac indubite factis, de præterito, in Curia Romana per ipsam Joannem, tunc Papam, & alios de tempore suo.

Inter quos fuit advisatum: quod domini Joannes præfatus, & Curia sua Romana Apostolica, & domini Cardinales, & eorum Collegii Camerarius, sive pro Camerario se gerens, a beneficiis Prælatorum & Prælaturarum vacantibus, & quoties vacabant, etiam si ter aut pluries vacassent in anno, pro qualibet mutatione tituli, voluerunt habere & exigere fructus primi anni beneficii sive prælaturæ vacantis, & aliquando longe ultra: Et quandoque Papa qualibet vice annatas vacantes habebat, & Cardinales nihilominus partem mediam: Quodque propter Vacantias fuerunt quandoque privati Prælati, & translati inviti: Et quandoque propter plus offerre, sumtis aliis coloribus, assumti & alii Prælati, qui forte non fuerunt præferendi.

Ex quibus secute sunt strages, guerræ, scandala, etiam nondum sopita.

Et quia exorbitanter factum fuerat, & contra jus & justiciam, in oppressionem Prælaturarum, Ecclesiarumque, Monasteriorum, & beneficiorum, & etiam personarum quibus contigerat & ita factum fuerat: Per eosdem deputatos pluribus rationibus fuit conclusum: Non debitum, & esse tollendum de præterito. Et per aliquos ex iisdem fuit dictum, propter eandem rationes & infra dicenda esse extendendum ad futura.

Et super hoc fuit composita schedula, & inter eos lecta, et, sicut solet fieri, communicata, et deinde ad Nationes singulas missa. Saltem per deputatos dictæ venerabilis Nationis Gallicanæ fuit relata in eadem atque lecta.

Et communiter super ea solemniter septem diebus deliberatum successive, sciente dicto de Scribanis, domini Cardinalibus, collegialiter ac singulariter: Qui etiam in hujusmodi odium et vindictam dixerunt, aliquos notabiles Prælatos excommunicatos, contra rei veritatem, etiam ex ipsorum parte eorum nominibus non expressis: Magistro Joanne Ponceti, pro eorundem Collegii clerico et Promotore se gerente, qui se interponere appellationem dixit, aliisque Nationibus, et cunctis Constantiæ pro Generali Concilio congregatis, scientibus. Et debite in ea conclusum fuit: De præterito, præsentis, et futuro esse tollendum.

Causa vero motiva, rationesque & jura, recollecta, quantum fieri potuit, ex dictis diversorum, qui in dicta Natione deliberaverunt, & alias aperta fuerunt, subsequenter exprimuntur.

Et juxta Gregorii responsivum oraculum, & Concilii Lateranensis prohibitorium editum, initium & causam debendi istarum præstationum fructuum primi anni Prælaturarum, Dignitatum, vel Beneficiorum vacantium, qui asseruntur debiti, & quos volunt exigere diligenter inquirentes: Privilegio, consuetudine, aut præscriptione non posse defendi, certum est.

Sicut fuit observatum, & de non vacantibus in Curia, secundum antiqui juris ordinem, nullum reperiri posse initium, præterquam reservationem quandam temporalem, primo per Joannem Papam XXII. factam, pro certo passagio ultramarino, & quibusdam aliis necessitatibus suis, de omnibus Dignitatibus & Beneficiis, exceptis Abbatibus.

Pro-

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1415.

Propter quod servatum est in Anglia usque ad hodiernum diem, nihil sedi Apostolicæ solvere, pro huiusmodi Abbatibus fructibus Abbatiarum vacantium.

Exceptisque Episcopales, & etiam alias supra majores, ut expressum. Certasque postmodum fecit super his declarationes.

Deinde, postmodum nonnulli Romani Pontifices, ipsius successores, etiam certis temporibus similes fecerunt Reservationes, certis causis expressis. Quas Clerus, Principes, & populus aliquo tempore tolerarunt. Sed postmodum nimium gravati ex iis, in aliquibus regnis & provinciis, recusaverunt solvere. Prout fuit factum in Anglia, & quibusdam aliis locis. Eo quod per modum facultatis toleratum fuerat.

Et sic quantumcumque eis placuit, licite poterunt atque possunt recusare. Maxime quia cessant causas, quas tunc erant: Eo quod non sit passagium ultramarinum, vel aliud virtuosum ex talibus pecuniis.

Et quia Italia, Gallie, Alemanis, & Angliis partes, per Dei gratiam sunt unitæ ad invicem, propterea tolerari non debent. Cum propter divisionem, temporibus retroactis, aliquantulum diutius fuisset toleratum.

Non sine reservatione aut contradictione, que impediunt & cessare faciunt exactionem, reperitur talis præstatio decem annis continuata. Et quando erunt talia, præscriptionem non inducunt, maxime de supremo ad inferiores, & minus consuetudinem; Ut est Juristis notum, & infra expressius dicetur.

De vacantibus vero & fructibus primi anni majorum Prælaturarum, Abbatium videlicet, Episcopatum, & supra, nullum aliud initium fuisse invenitur, quam voluntaria & gratuita oblatio quorundam, qui in discordia electi ad Abbatialem vel Cathedralis Ecclesiam, dum proficerentur in curia, per appellationem ad eam factam, per eum, qui obtinebat finalem victoriam, & promovebatur sive eligebatur.

Et talis oblatio & gratuita datio, juxta vulgare Italicum, dicta fuit servitium: Et secundum Alemanos propina dicitur. Et dicta fuerunt servitia communia. Quia communiter inter eos dividebantur, eo quod singulos, quibus dare volebat, non convocabat. Et singulis dare fuisset nimium onerosum his, qui tunc agebant in publico Consistorio.

Sed postmodum deductum est in Consistorium secretum. Quod tamen fuerat & simoniacum vel multum de simonia suspectum, & species mali crudelis, etiam prætextu consuetudinis: Tum, quia antequam vel post promotionem ad huiusmodi dignitates, aliquid huius prætextu dare vel recipere, secundum sacros Canones est etiam prohibitum: Tum quia alienatio est talis oblatio, datio, vel obligatio, quam etiam facere non potest talis electus vel promotus.

Et successivo tempore, volentes gratuite dare, & voluntarie conferre summam certam, vel aliquid: Eo quod tunc nulla certa taxa esset in Camera: Quoad aliqua ad tertiam partem valoris Episcopatus, Monasterii, aliqua vero ad mediam, in aliquibus etiam taxa dictum valorem excedit, prout in libris Cancellaris scripta sunt, & ultra, pro minutis servitiis, compulsi sunt dare, & offerre, ad solvendum, se & Monasterium, sive etiam obligare, per suarum litterarum retentionem.

Et novissime additum est, & compelluntur per eandem retentionem se obligare ad id, quod reperiretur esse debitum in libris eorum Camera, sive dominorum Cardinalium, per oblationem vel obligationem alicujus prædecessoris Monasterii vel Ecclesie, ad quam assumitur vel transfertur.

Ex quo resultat periculum & maxima absurditas, propter diversitatem librorum, in quibus diversimode possunt scribi solutiones, vel non scribi, secundum diversitatem, vel obligationem, aut forte malitiam officiariorum, qui præsent talibus, prout quandoque compertum est. Quemadmodum de hoc per formas obligationum, quas super hoc habent in Cancellaria, & quas in talibus observant, quarum copia inferius scribitur, poterit constare plenius.

Et nullus talis modus inducit consuetudinem, præscriptionem, nec justam causam talia exigendi vel etiam observandi: Tum, quia gratuita vel voluntaria oblatio, unius vel plurium singularium, non inducit consuetudinem vel obligationem, ad quam teneantur alii, nisi velint. Cum hoc sit per modum facultatis, quod præscribi non valet. Nec est jus continuum. Quia respectu diversorum & separatorum corporum, oblatio & datio perfecta est: que per successores continuata non est. Et si continuata foret, nihil refert ad alios. Et quia etiam quamplures ex illis, qui obtulerant & debebant, seque ad solvendum obligaverant, postmodum recusaverunt solvere, tanquam indebitum. Nec etiam solverunt.

Tum, quia nullo statuto privilegio, consuetudine, præscriptione, aut alio titulo, potest induci, quod propter conferre aut consentire promotioni aut electioni alicujus Monasterii vel Ecclesie Cathedralis, sive ut præficiatur administrationi Prælaturæ, Beneficii, sive Ecclesie, aliquid possit, vel debeat peti vel exigi. Eo quod secundum Apostolicas & Canonicas traditiones, clarissime foret simoniacum.

Tum, quia non petuntur, neque exiguntur hæc annate per Camera Apostolicam & dominos Cardinales, ex eo quod vacant, sed quia collationi & promotioni, que fit per Papam, assentiunt. Et hoc est clare secundum canones simoniacum.

Tum, quia constat, quod propterea exiguntur, quia conferunt, seu electioni vel promotioni consentiunt, & non quia vacant, eo quod ab illis, qui promoventur ad prælaturas huiusmodi extra Curiam, & per alium quam per Papam, nihil habent, vel exigunt. Et constat ex eo, quod nihil percipiunt in tali exactione, nisi domini Cardinales qui actu sunt presentes, tamen de jure communi omnes Cardinales etiam absentes participarent, si, quia vacant, deberentur, vel exigenterentur.

Tum, quia talis usus vitiosus, inhonestus, continens speciem mali, & de jure prohibitus. Propterea nulla consuetudo potest super eo constitui, & minus præscriptio induci. Violentantur enim qui in Curia promoventur, ad dandum & offerendum, sive & Monasterium sive Ecclesiam, ad quod sive ad quam promoventur, obligandum, ad solvendum taxam sive quotam, que refertur eis esse in libris Camera, cum minutis servitiis, & omne illud, & quicquid reperitur dubitari per dationem vel obligationem consimilem, factam Camera Apostolicam, & dominis Cardinalibus, suorum prædecessorum, per litterarum promotionis suæ retentionem.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1111.

tionem & detentionem. Et tales modi nunquam inducunt consuetudinem, neque prescriptionem, cum sint violenti. Et cum hoc resultat alia violentia. Quia, quantumcumque promoti, benedicti, vel consecrati, & notum sit Monasteriis vel Ecclesiis quibus praeficiuntur, sine litteris ejusmodi non possunt intrare possessionem, propter constitutionem penalem, factam in favorem hujusmodi indebitarum exactionum, quae incipit in iuncta, Extravagant. Commun. lib. I. tit. 3. cap. unic.

Tum, simoniacum vel suspectum de simonia: Quia petuntur fructus primi anni, & solvitur in Curia realis pecunia pro fructibus colligendis in partibus: & quia solvitur ante tempus, & ante adeptam possessionem. Et nihilominus Cardinales taxam requirunt, & per retentionem litterarum exigunt, re vel obligatione, quando possunt.

Tum, quia ex praemissis inferitur rationabilis diffamatoria murmuratio contra Romanam Curiam, quam Deus servare puritatem & iustitiam, & ab omni specie mali abstinere voluit. Resultatque infectio & pullitas omnium & singulorum quae sunt in praemissis, datione, oblatione, obligatione, sive contra obligantes summatione & submissione, propter modum & causam, ex quibus fit concurrentia in actu, qui non tenet. Propterea, qui dicuntur incidere in sententias, quae ejusmodi occasione feruntur, non debent eas tenere, nec timere, nec videntur absolutione indigere. Propter enim praedictam concurrentiam, continent errorem intolerabilem, & quia sunt contra jus constitutionis. Nam videntur hominem obligare ad incidendum in haeresim, iargo sumto vocabulo, videlicet quod sit licitum spiritualia emere, vel pro spiritualibus pecuniam & temporalia dare.

Tum, quia talis consuetudo, praescriptio, seu privilegium, quando essent, nimium forent Ecclesiis, Clero & Provinciis onerosa, & substantiarum Ecclesiarum destructiva. Et propterea de jure nulla esset praescriptio, quae ullatenus procederet. Et privilegium, si quod appareret, non solum de jure decurtandum, sed etiam totaliter submovendum, utroque jure hoc testante clarissime.

Tum, quia Praelatus quilibet, qui in Curia promovetur ad Monasterium vel Ecclesiam Cathedrali, antequam suae expediantur litterae in Curia, jurat nihil de juribus Monasterii vel Ecclesiae alienare. Et ipsis in Cancellaria expeditis, & deinde bullatis, ac etiam registratis, portantur ad Cancellariam, a qua haberi non possunt, nisi primo se obliget, ut praefertur. Quae obligatio est alienatio clara. Et sic promotus videtur cogi committere simoniam, & simul perjurium.

Tum, quia non fuisset credendum, nec est, Camera Apostolicam, ac dominos Cardinales, aut quoscunque alios, propter quodcumque lucrum, sive temporale commodum, velle sustinere, aut etiam defendere tantam inhonestatem, praetextu cujuscumque consuetudinis, praescriptionis, aut privilegii, etiam quando essent, in quibus includuntur labe simoniae, & clarum perjurium, scandalumque, & damnatio animarum.

Tum, quia adhuc, praemissis cessantibus, & supposito, quod annatas petite deberentur, tollendae sunt ex toto, causis & inconvenien-

tibus ac scandalis sequentibus. Nam licet secundum Apostolicam doctrinam Papae potestas & Christo immediate sit, tamen est ad Ecclesiam aedificationem, & non ad ipsius destructionem. Quae tamen resultaret in observatione praedictorum: Estque hujusmodi potestas ordinata ad iustitiam & rectum iudicium exercendum, quod non obligaret, & cessaret in exactionibus praemissis. Haberetque praesidere propter bonum publicum, & salutem animarum, & non propter seipsum. Alias videretur abusus. Nec videretur facultas Papae nec Ecclesiae Romanae concessa, neque eis competit pro libito voluntatis, exactiones, sive praestationes aliquas imponere ecclesiasticis. Cum eorum non sit dominus, sed tantummodo Christus. Maxime per quas causetur ipsarum oppressio, vel inde oriatur scandalum, deturque causa invidiam, vel etiam resultet detrimentum animarum, aut frustretur sive fraudetur intentio fundatorum Ecclesiarum Cathedralium, Monasteriorum, & aliorum inferiorum Beneficiorum.

Tum, quia per exactionem praedictarum annatarum, tam ardentem & inhoneste exactarum, sine Cleri, Principumque, in quorum dominio sunt, & eorum de genere, qui ea fundaverunt, expresso consensu, & levem decimas impositionem, sequuntur sunt oppressiones in Clero, & in Ecclesiis. Et inde murmuratioes graves exortae, & apud Regem, magnosque Principes, & alios Nobiles, & illos de populo usque ad plebejos, scandala. Quia videntur pati ruinas Ecclesias Cathedralis, Monasteria, aliaque Beneficia, quae sui primogenitores & alii magnates fundaverunt, & uberanter dotaverunt, & largiti sunt Ducatus, Comitatus, & alias dignitates temporales, Baronias, Castra, Terras, Jurisdictionem, & alia temporalia bona, pro sustentatione ministrantium in divinis, & ad divini cultus honorem, & augmentum, suorumque peccaminum expiationem, alimentationem pauperum, redemptionem captivorum, Ecclesiarum ipsarum aedificationem & reparationem terrarum, ac possessionum Ecclesiarum, & Monasteriorum culturam, iudicium ipsarum prosecutionem, conservationem, & defensionem. Quae omnia cessant, nec fieri possunt. Sed numerum in Ecclesiis sic fundatis ministrantium, juxta fundatorum ordinationem, minuere oportet, propter dictas intolerabiles exactiones.

Tum, quia scandalizantur, & inde murmuratur, cum recurrunt ad causas propter quae talia contigerunt: dicentes, non fuisse intentionem fundatorum, nec eorum existere, quod propter tales exactiones, vel etiam similes, vel propter replere quadraginta aut etiam plures personas, deberent frustrari intentionibus suis fundatores, & ipsi in hoc pati verecundiam, quod dotata per eos & largita tam exuberanter, deducantur ad ruinam, & patria reddatur infirmior ad se defendendum contra hostes: eo quod Castra & Munitiones nec retinere nec defendere possunt quibus collata sunt. Et propterea id nolle pati omnino, dicunt. Cum talia in nullo subdantur Papae nec Cardinalibus, ut fiant eis tributaria, cum sint feudalia, aut mere temporalia.

Tum, scandala & murmuratioes insurgunt, dum vident & sentiunt exigi ejusmodi vacantias & praestationes, sine pietate & misericordia, aut aliqua remissione, quantumcumque impetrentes. Et hoc notum fuit, sicut contigit in Abate

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1415.

bate S. Saturnini Tolofani, compulso obligari ad
taxam sibi relata, que erat quatuor millium
& ducentorum florenorum, & non valet annis
omnibus, etiam vivendo supra locum, quingen-
tos. Et tam ipse quam plures alii compelluntur
per exactores deputatos, usque ad impignora-
tionem terrarum dotalium Ecclesiarum, vel Mo-
nasterii, & usque ad venditionem calicum, et-
iam non consistorum, librorum & aliorum or-
namentorum, & bonorum aliorum Ecclesiarum,
que petuntur solvere.

Tum, quia scandala & murmuraciones in-
surgunt, quod propter huiusmodi exactionem,
Prælati & alii ministri reputantur per exactores
excommunicati. Et per processus ac litteras,
quas affigunt in locis publicis, eos denunciant,
injuriantur, & verecundiam faciunt in die-
bus solemnibus, nec coram aliis audent cele-
brare. Licet in veritate non teneant senten-
tias. Inde scandalizantur Principes & alii de
populo. Et in tantum arduantur ad solvendum,
quod pro dilationibus non dantur nisi tres
menses. Et pro littera & sigillo relationis sen-
tentiarum oportet solvere realiter tres vel quatuor
florenos cum dimidio. Si sit simoniacum, vi-
deat unusquisque. Et sunt in anno XX. floreni,
sine eo quod dare oportet Clericis, ad hu-
jusmodi prosecutionem deputatis, & quod ex-
pendit nunciis in eundo & redeundo; nec per
hoc principale minuitur.

Tum, scandala sunt exorta & non cessant
propter exactiones prædictas ex eo, quod, post-
quam Ecclesia Romana continuavit tales ex-
actiones, non cessavit a guerris. Et major soli-
citudine Romani Pontificis, & suorum Cardina-
lium, usque ad Joannem inclusive novissime
depositum, fuit de guerrarum continuatio-
ne, in qua sit effusio humani sanguinis. Et li-
cet etiam habeat temporale imperium, non ta-
men cadunt honeste talia in viris tam perfe-
ctis. Et quia per humilitatem, sanctimoniam,
& devotionem, solebant jura Ecclesiarum in esse
conservari, retineri, & acquiri, sine artificia-
li gladio, aut alia violentia.

Tum, quia propter tam promptam numera-
tionem huiusmodi vacantiarum, & aliarum ex-
actionum, Camera ac alii domini Cardinales
non curaverunt neque solliciti fuerunt de dote
& patrimonio Ecclesiarum Romanarum, de quo vive-
re possent & debent, neque de recolligendo
tributa, pensiones, & debita, que rationabili-
ter eis deberentur. Sed ea per expressum remis-
erunt, & remittunt. Prout fecerunt aliquibus
communitatibus. Etiam moderni domini Car-
dinales, centum millia Florentinis cum quibus-
dam aliis, Regi Apulie tributa pro quindecim
annis, & cuidam Marchioni, remiserunt. Et
ita fecerunt pluribus aliis, quibus concesserunt
dari terras, & castra patrimonii Ecclesiarum, de
quorum fructibus vivere habent. Et videntur
quodammodo affectare occupationem dicti pa-
trimonii, & non solutionem dictarum pen-
sionum, & etiam tributorum: Ut sub illo colore
possint dictas vacantias, & alias exactiones exi-
gere, ac per hoc collationem beneficiorum, &
promotionem ad Prælaturas retinere, ut inde
magis ab illis de Clero timeantur, & univer-
salis reverentur, & etiam honorentur, sicut
de facto observant.

Tum, scandala, propter præmissas & similes
exactiones, & ipsum modum exigendi, in Gal-
liis exorta sunt, eo, quod superfluit de gene-
re illorum, qui Ecclesias, Monasteria, & alia

Beneficia dotaverunt, audientes referri, quod
pro pecuniis beneficia habentur in Curia Ro-
mana, & quod propterea ruina & præmissa be-
nificiorum destructiones sequebantur, querelam
fecerunt fieri apud Regem Francorum eorum,
summum principem. In cujus Parlamento, &
suo Consistorio, auditis que fuerunt proposita
pro parte Camere Apostolicæ, & dominorum
Cardinalium (quod bene sciunt aliqui ex illi-
dem) fuit clare & ad plenum solemniter, aper-
tum, & evidenter monstratum, quod nullo
jure deberentur, & quod clara simonia in mo-
do se habendi includebatur, que plurimum erat
sibi periculosa, & ad ipsum spectabat, ut di-
cebant, in suo dominio reprimere tales abu-
sus, & vitiosos excessus, ne consentiendo iram
Dei provocare videretur in seipsum, juxta Gre-
gorianam Epistolam, Theodorico & Theober-
to Francorum regibus missam, in Decretorum
volumine insertam. Fuitque clare demonstra-
tum, quod ultra præmissa & multa alia in-
convenientia, per tales exactiones vacuabatur
regnum & dominium suum pecuniis & divitiis,
que ad nullam pietatem applicabantur, sed
postmodum malos & pessimos pariebant exitus
& causabant effectus. Quodque Romani Pon-
tifices, pluries fuerant moniti & requisiti, ut
in his tam scandalosis, & causantibus ani-
marum damnationem, providerent, & canonica
ordinem darent: Quod facere neglexerunt.
Certam igitur provisionem tunc super
his rationabiliter edidit. Que per quoscunque
regnicolas & in dominiis suis domiciliatos,
sub divina & regia offensa servanda est. Et,
quando deberentur, propter tale scandalum tol-
lendæ sunt.

Tum, quia nec dicta provisio totaliter suffi-
cit, quin per prædicam Romanæ Curie aliqua
pecuniis intervenientibus in dominiis suis bene-
ficia conferrentur, & resuleret, quod prius
per solemnem suos Ambaxiatores (adjunctis Nuncii-
is notabilibus, pro parte Prælatorum & Cle-
ri regni sui atque Universitatis Parisiensis) de-
stinatos ad Romanam urbem, inter cetera do-
mino Joanni, tunc in sede Apostolica & Ro-
mana sedenti, proponi, eamque requiri, ex-
hortari & moneri fecit, ut tales exactiones,
per quas tales abusus sequebantur, et perditio
animarum, submovere curaret, et providere non
tardaret. Qui verbo respondit, hoc sibi place-
re et totaliter submovere velle, et super hoc
onerare Legatum, quem destinaturus, ut dice-
bat, erat ad Franciam. Et, quia nulla provi-
sio secuta est, licet julle potuisset ac posset,
dicti Gregorii Epistolam, et alias de jure, per
seipsum providere, magis mite in favorem et
honorem Ecclesie volens in hoc se habere, di-
stulit, et suis Ambaxiatoribus, et aliis, pro Præ-
latis atque Clero Regni sui et Delphinatus de-
stinatis ad præsens Generale Concilium, injun-
xit hanc provisionem et remediacionem profe-
qui. Quam multipliciter conantur quidam im-
pedire, plus curantes de questu, quam de ani-
marum profectu.

Tum, quia multiplicatum est scandalum et
causa nova adjuncta, ex eo, quod dominus
Joannes olim Papa, novissime destitutus, resti-
ficatur, et se publice facit audiri, quod unum
millionem et septingenta millia florenorum an-
ni habeat in diversis locis reposita. Et Colle-
gium dominorum Cardinalium ad medietatem
summa tantundem præsumitur habuisse. Quo-
rum forte major pars de Galliis processit. Quod
pri-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1111

principes, clerus, et populus attendentes, magis commoveatur ad exquirendum remedium. Cum dictas pecunias nullum profectum fecerint, sed plures arces & Ecclesias macularint, & causa fuerint destructionis dicti Joannis, atque magni scandali. Fuit ergo talis exactio causa tollendi, ne similia futuris temporibus eveniant aut etiam contingant. Et si predicta locum non habuissent, vel habere possent, sicut tamen habent, adhuc dictas annatas & vacantias, & hujusmodi indebitas exactiones sunt tollendas, & totaliter submovendas, quia dant causam proximam simonis committendae in Curia diversimode, infamantque Curiam Romanam, & infinitorum malorum dant occasionem, & sunt & fuerunt causa, quod venderentur beneficia Ecclesiastica, Praelatura, & dignitates, & mercarentur. Sicut factum fuisse reperitur cum domino olim Joanne Papa. Quod quamvis simoniacum non esset, sicut est, tamen turpissimum, abominabile, & scandalosum valde est.

Tum, quia sub praetextu & colore solvendi vacantias, secundum verum valorem & taxam antiquam praesentam, triplicatur, & quadruplicatur, juxta verbum quorundam, dicentium, quod, sicut offert juxta taxam, ita potest offerre & dare totum valorem unius vel plurium annorum. Et per hoc promovetur ambitiosi, & male morigerati, illitterati. Et quibus desunt aliae virtutes, recurrunt ad pecunias. Repelluntur literati, viri virtuosus, non habentes pecunias. Et futurum est de proximo, quod si, sicut factum est, ita continuaretur in promotionibus & beneficiorum distributionibus, studia efficerentur deserta, nullusque curaret scire, vel etiam studere. Et posset inde pati fides & religio Christiana, propter defectum doctrinae, maximum detrimentum. Sunt etiam tollenda & removenda, quia juxta taxam Praelaturae vacantis, cui committitur inquisitio & processus, mercatur, & vult limitare salarium, quod affert sibi debitum ab illo, pro quo debet relationem facere, & in securo vult habere antequam referat. Proas in hac venerabili natione Gallicana per egregium Dominum Paulum Doctorem alterius nationis conquerendo fuit notabiliter propositum: Et aliquantulum casus unus apertus, videlicet, quod, quia tunc erat conventum cum Papa, aliquem debere solvere tria millia, qui relationem facere pro vacante debebat, volebat habere trecentos. Quos oportebat detrabere de predicta summa, eo quod promovendus nihil plus habebat. Et tunc Papa de suo proprio solvit quinquaginta, & centum procuravit pars propria. Et sic pro quolibet millario habuit quinquaginta. Si sit simoniacum, judicent audientes. Idem facit Notarius, qui scribit in processu, scutifer Papae, & scutifer domini Cardinalis referentis, qui de more mittuntur ad promotum, ut plurimum ad intimandum suam promotionem. Qui sua salaria dicunt esse limitanda secundum quantitatem vacantiarum. Et idem trium portarum officium, & quam plures alii consuetos, qui non exprimentur de praesenti.

Tum, quia promotus in Curia propter tales angarias cogitur esse passivus usurarius, & intrare manus mercatorum, qui pro quingentis mutatis volunt habere & recuperare mille cum suo interesse. Quod clare expertum est. Et adhuc cogitur fieri simonia propter hujusmodi maculas exactiones, eo, quod oportet secundum limitationem taxae, pro jure sacra vel benedi-

tionis munere realiter pecunias solvere. Quod abhorrendum est.

Tum, quia etiam hujusmodi vacantiarum inferretur quaedam turpissima venalitas, eo quod, licet fuerit commissum pro aliquo notabili promovendo ad praelaturam vacantem, quantumcumque notabilis & sufficiens fuerit, nihilominus pro omnibus aliis volentibus concurrere similiter committeretur: Et quandoque eidem commissario, quandoque diversis. Et qui melius solvere vacantias poterit, & se commissario gravum reddere, & apud campiores, quibus pecuniae sunt numerandae, de solvendo certos & cautos facere, ille sufficientior est, & praefertur alii, secundum modum quandoque observatum. Et inde secuta sunt scandala diversa, ut taceamus illa.

Rursusque, quia, cum propter retinere solutionem vacantiarum & aliarum exactionum hujusmodi, decimas & subsidia charitativa quandoque inducantur, venundatus est Clerus, & libertas Ecclesiastica sublata, & totaliter remissa, & est data & concessa Principibus & communibus participatio in hujusmodi exactionibus, ne contradicerent, & nullatenus Clero assisterent, & ut ex eo per brachium seculare possent facere exigi. Et ultra illa tributa, alia, & exactiones aliquibus concessa sunt super Clerum. Ita quod in plerisque dominiis facti sunt Praelati, clerus, & quicumque religiosi, deterioris conditionis quam laici. Quod forte facere Papa non potuit, neque potest. Cum sit in subversionem & urbationem universalis status ecclesiastici, absolvere privilegia & libertates eorum, qui servare ea habent, ut in pace & quiete Deo valeant famulari, & iram Dei populo placare.

Praemissis igitur omnibus statibus, dicere, eas debitas, & exigere posse, ut praesertur, & pertinaciter hoc tenere, esset forte haereticum, et periculosum valde.

Ex ipsis igitur, et quibusdam aliis de praesenti non expressis, et ex causa, et resultantibus ex eis, et parte eorum, qui sufficere ad hoc poterant et possunt, conclusit rationabiliter et de jure haec venerabilis Natio, et supposita ejusdem, matura deliberatione praehabita, dictas annatas sive vacantias, et quas appellant Communia et minuta servitia, de praesenti et de praeterito, nec aliquo tempore, nec continuari, nec per modum tributi seu debiti imponi posse Monasteriis, vel Ecclesiis, aut beneficiis, seu personis Ecclesiasticis: Et non esse debitas: Et, quatenus de facto, praetextu eorum quae praeterierunt, nullus conaretur eas exigere vel levare, totaliter esse tollendas, & resistendum.

Modo ad causas et rationes, quibus nititur justificare et confirmare suam appellationem interpositam, praefatus de Scribanis, et qui eam composuerunt, et sibi adherentes, restat respondere.

In primis enim dicit idem de Scribanis: Fuisse deliberatum in Natione, procedendum esse in arduis per secretum scrutinium, & ita fuisse hic practicum, &c. Respondetur: Quod in actibus particularibus, de quibus actum est quod per secretum scrutinium fieret deliberatio, ita observatum est. In aliis vero, in quibus specialiter actum non est, nequaquam. Quia repugnat honestati Concilii & plenariae libertati. Et quando ita ordinatum fuisset, non esset substantiale forma, nec decretum irritans in con-

ANNO
CHRISTI
1111

ANNO
CHRISTI
1418.

contrarium. Et quia nationes singulis delibe-
rant apud se que videntur eis utilis vel neces-
saria, sine aliorum convenientia. Sicut factum
fuit de procedendo in causis precedentibus, &
committendis superveniens in Curia sede
vacante. Quod non est de jure. In quo deli-
beratum fuit, & etiam conclusum in quibus-
dam nationibus, antequam fuisset datum ver-
bum in natione Gallicana. Quis quidem natio
confringi non debet, nec plus ancillari ceteris
Nationibus. Et ultra quandoque fuit actum,
ut in actibus certis per secretum scrutinium de-
liberaretur. In quo fuit solemniter & debite
oppositum. Quare superfluo fundat se, & nul-
liter, prefatus de Scribanis.

Cum dicit ultra in ordine idem de Scriba-
nis appellans: quod materis in Nationibus
deliberandis, primo deferri debent ad deputa-
tos quatuor nationum. Respondetur, ita fa-
ctum fuisse, ut dictum est. Et quando non es-
set factum, substantiale non est.

Cum dicit idem appellans: Esse Papam sub-
veniendum ab inferioribus Ecclesiis, quas asse-
rit descendisse a Roma &c. Respond. Quod
quilibet Episcopatus debet certos suos habere
reditus pro donatione & sustentatione sua sive
Episcopi. Sicut habet Episcopus Romanus,
quos suscipere, & suscipere possunt, cum indu-
stria, & alia, que extraordinarie superveniunt.
Nam Apostolus ex industria querebat sibi vi-
ctum, ne quibus ministrabat esset nimium o-
nerosus. Et si non sufficiant redditus Episcopi
Romani de presentia, primo habet requirere
subsidium a Clero suis civitatis & Diocesis,
deinde suis provinciis: Et per modum subsidii
charitativi temporalis, & non perpetui census.
Et postmodum ab aliis ecclesiis immediate sub-
ditis potest subsidium benigne implorare. Que,
causa necessaria supposita expressaque & vera,
honeste non possunt denegare ad tempus. Nec
tunc forte venit exadio subventionis respectu
dati temporalitatis pro fundatorum Ecclesiis,
ut certum onus supportetur, aut aliquid aliud
fiat, secundum eorum ordinationem, ne fru-
strentur ordinatione & intentione eorum: Sed
tantum respectu eorum, que proveniunt ratio-
ne spiritualitatis, & dotis continuæ a jure,
ut sunt decime, oblationes, portio canonica
mortuorum, & similia. Quod autem Eccle-
sia aliam descendit a Roma; Præcessit Græ-
ca, in qua primo sedet Petrus Antiochiæ, &
Jacobus Jerosolymis. Et fuerunt aliqui que
contendebant de pari. Et que præcesserunt,
ab ea non videntur descendisse. Veruntamen,
ab omnibus recognoscitur tanquam suprema,
domina, & magistra omnium, propter virtu-
tes & merita eorum qui præfuerunt in ea.
Cujus ultima non correspondens primis.

Subiunxit postmodum prefatus appellans:
Quod subveniendum est dominis Cardinali-
bus, qui adjuvatores sunt Papæ, &c. sicut di-
cit. Respondetur: Quod domini Cardinales
duplicem habent statum. Primum, cujus
retinent titulum, & principales dignitates in
collegiatis Ecclesiis in Curia Romana obtinent,
vel sunt Curati parochialium Ecclesiarum e-
jusdem. Et illo respectu dicuntur Cardina-
les, id est principales. Quod non competit
eis specialiter: sed multis sunt ecclesiis, si-
cut Ravennatensis, que obtinentes dignitates
in ea nominantur Cardinales. Et ita est in plu-
ribus aliis Ecclesiis, in diversis regnis & pro-
vinciis. Et ex ista presenti institutione co-
ncilii. *General. Tom. XXVIII.*

ANNO
CHRISTI
1418.

Arundem primum officium fuit, & est, &
esse debet, confessiones audire, prædicare,
& etiam baptizare, &c. quoad Presbyteros:
Episcopi vero Cardinales, hæc habent tacere
& exercere in suis Diocesis. Et isti de suis
titulis & eorum emolumentis isto respectu de-
bent & tenentur contentari, sicut alii de Cle-
ro in singulis Diocesis. Et si non valeant,
quantum valuerunt, limitent expensas, vel pe-
tant sibi provideri debere, et per modum ca-
nonicum. Et ille status fuit in caritate fun-
datus, et valde humilis et benignus.

Alium statum assumpserunt, quando Con-
stantinus Imperium Occidentale contulit Ec-
clesiæ Romanæ, quam voluit habere Sen-
atum, et quod Senatores vestibus, hono-
re et ornatu decorarentur, qui statum illum
representarent. Et illum tenent, et repræ-
sentant domini Cardinales, ut dicit Inno-
centius. Quorum officium est, principi con-
sultare, scilicet Papæ, sicut consulebant Prin-
cipi temporali. Sciens Constantinus Ecclesi-
am non posse onera talis status sustinere, nec
expensas sustinere, et quod statum eorum pro-
pter hoc nollet admittere, nisi aliter vi-
deret, contulit et dedit eis patrimonium et
temporalia pro statu eorum. Quod postmo-
dum augmentatum. Et si illud occupatum
fuerit, culpa et negligentia eorum factum est,
sicut supra dictum est. Ideo recuperent, vel
sint contenti eorum primo statu. Cum status
eorum sit nimium Ecclesiæ onerosus, et non
necessarius, sicut præcedunt multi, maxime
cum tanto Ecclesiæ onere.

Quod enim domini Cardinales sint Papæ
coadjutores, sicut dicit qui appellat, nihil
est, super salto se fundat. Quia Episcopi
sunt Papæ coadjutores, et supra Cardinales
de jure. Cardinales vero sunt tantummodo
Papæ consultores. Et patet, quia dudum
Cardinales, qui bene servierant, in eorum
remunerationem, et pro quiete ipsorum,
promovebantur ad cathedrales Ecclesias. Pa-
tet etiam quod majores esse videantur Car-
dinalibus: Quia cum forebat temporalitas
eis data, Ecclesia et Generale Concilium sta-
tum eorum limitavit ad xxv. familiares tan-
tum, Episcoporum vero ad xxx. Quos ta-
men contemnunt hodie, et per violentiam
eos et alios de Clero opprimere conantur,
atque volunt sibi facere tributarios, et per
eos faciunt vi familiariter servise. Nec pro
quocunque Prælate, etiam prono adorante
eos in terra, ponerent manum ad cappel-
lum, ut salutarent eum. Quod nunquam
aliquis Rex aut Princeps fecit, neque ho-
die permetteret: Cum immediate recipiant
Episcopi potestatem et dignitatem a Christo,
Domini vero Cardinales ab homine, quoad
statum assumptum Senatorum. Dictum, et
futurum est, atque necessarium in statu eo-
rum providere, ut certus constituatur numerus,
statulque eorum limitetur, decernendo, quod
ficerent tantummodo temporales, sicut aliqui di-
xerunt, et in quolibet Generali Concilio, qui be-
ne se habuissent confirmarentur, qui vero male,
eradicarentur, et in domos suas remitterentur.

Cum ulterius subiungit appellans, quod Pa-
pa et Cardinales sint in possessione percipiendi
a Prælatibus annatas, præsertim in dominio Re-
gis Franciæ: Respondetur, prout supra, et ul-
tra: quod nullus unquam illis competit titulus
percipiendi. Et si aliquando perceperunt, hoc
fuit

ANNO
CHRISTI
1411.

fuit per modum permissivæ facultatis, & benignæ tolerantis, quæ secundum Innocentium, & quoscunque doctores, potest revocari quâdocunque. Et est mirum, litteratos talia pro fundamento allegare, quod a cetero suscipere non intendunt. Quis quâdocunque esset eis aliter subvertendum, contribuendum esset æqualiter per nationes & provincias. Et talis provisio annatarum nimium esset excessiva. Nam taxa vacantiarum, secundum quod descriptum est in libris Camere Apostolicæ, de Ecclesiis cathedralibus, & Abbatibus Galliarum taxatis, ascendit ad sexcenta nonaginta septem millia septingenta quinquaginta Francorum, sine Prælaturis, quas non taxant, & aliis inferioribus dignitatibus & beneficiis, quæ fere ad tantundem ascendunt. Quæ summa prima sex annos, velut clare demonstraretur, integraliter solvitur, & singulis annis divisa ascenderet ad ducenta millia, Prælaturis & aliis minoribus beneficiis in jundis. Quod si in singulis nationibus tantundem reciperetur, & haberetur, ascenderet summa, & esset in universo sex milliones, nongenta septuaginta septem millia, & quingenti floreni. Quod esset excessivum valde, etiam quando non solveretur, nisi tota in decennio. Et ultra domini Cardinales moderni obtinerent in Galliis sex Cathedrales Ecclesias, & alias dignitates, ac alia beneficia, de quo deberent contentari, sine tanto questu vacantiarum, & recurrere ad alias nationes, ut tantundem eis facerent, quod esset rationabilissimum. Quando omnes, Italica, Germanica, Hispanica, & Anglica nationes tantum facerent eis, essent ad minus trecenta & quinquaginta, annis singulis. Detrahat enim & obloquantur venerabili nationi Gallicanæ, quæ sola plus facit quam totum residuum, & sustinet pondus & æstus dici.

Quod autem communia servitia, sicut dixit appellans, deberentur propter servitium, quod civitati & republicis impendit Papa & Cardinales, &c. Respondetur, quod Papa administrans justitiam & regnans ad edificationem Ecclesiæ & salutem animarum, & non propter seipsum, servit quantum plurimum. Et tali servitium esset etiam realiter. Quod dominos Cardinales, si non debeatur eis nisi quia serviunt, quam plures ex eis de nihilo serviunt, immo nocent & officiunt, supersedendo ab expressione causarum, quæ suo tempore locum habere possunt.

Quando ulterius subjungit appellans: Quod sine vacantibus vivere non possint, attento, quod patrimonium Ecclesiæ propter schisma & malum regimen Ecclesiæ Romanæ, & Præsentium in ea, est occupatum, &c. Allegat suam turpitudinem. Et devorantibus substantiam suam non est dandus recursus ad alienas. Et qui præfuerunt in Romana Ecclesia fuerunt Cardinales, & de illo statu assumpti. Et eos, qui præfuerunt, elegerunt domini Cardinales, qui sunt moderni. Et præsumuntur e-legisse meliores, qui, (ut confiteretur appellans & sibi adherentes) totum destruxerunt. Impotent ergo sibi ipsi.

Et cum ulterius appellans dicit: Quod, si removerentur vacantibus, Cardinales republicæ servientes non haberent unde viverent: & sic eas non debere solvere, nimia levitate fuisse conclusum in natione Gallicana. Respondetur: Quod ex supradictis potest apparere, si nimia levitate, vel digesta deliberatione, processit

conclusio, & si nimia cupiditate cometur eam impedire.

Procedendo ulterius dicit idem appellans: Quod procuratores fieri dictam conclusionem errans debitores Camere Apostolicæ: Respondetur: Quod si debitores reputet propter vacantias, quas asserit debitas, patet per supradicta, non esse debitores, nec etiam debitas, nec esse solvendas. Si ex alia causa dicat eos debitores, justificet actum.

Quod sede Apostolica vacante, sicut dicit idem appellans, nihil sit innovandum &c. Respondetur: Quod nihil innovatur. Sed quod est vitiosum, scandalosumque, & indebitum, tale esse declaratur & declarari petitur.

Quando ulterius progreditur idem appellans, ostendens, quod inconsultis aliis nationibus ad conclusionem natio Gallicana processit &c. Respondetur: Quod per medium deputatorum aliarum nationum, quæ omnes consenserunt, quod de præterito tollenda essent, consultæ satis nationes videntur. Et quod super illis natio Gallicana deliberaret omnes sciverunt nationes, & etiam domini Cardinales. Ultra deliberationem, motiva & conclusionem suam voluerunt communicare aliis nationibus, ad effectum concurrentis, & provisionis dandæ. Quod domini Cardinales per exquisita media impediverunt. Et inter nationes non est quæ tantum fuerit gravata, sicut Gallicana in illis exactionibus. Et propterea magis sollicita esse debet.

Et constat. Quia in Anglia nihil percipit, nisi de Episcopatibus, qui sunt pauci, Camera vel domini Cardinales. Nec paterentur, quod interea Cardinales obtinerent beneficia.

Et in certis regnis Hispaniarum ordinatum est, quod Camera nihil totaliter recipiat.

In Italia vero, beneficia Prælaturæ, & dignitates, modici sunt valoris. Et cum hoc domini temporales & communitates prohibent, quando videtur eis atque placet, quod dicta Camera nihil recipiat. Et novissime communitas Florentina, Papa Joanne, qui tunc erat, & dominis Cardinalibus in eorum civitate existentibus propter unicum abusum, quem Papa commisit in conferendo unam Abbatiam sitam in eorum dominio, privaverunt Papam potestate conferendi beneficia in eorum dominio, usque ad quinque annos. Nec tunc appellaverunt. Et tamen per hoc perdunt fructus annatarum.

In Alemania in certis Diocesisibus & provinciis percipit aliquid, in aliis vero nihil. Immo nec admittuntur litteræ Apostolicæ, nisi quantum placet Episcopis, qui recusant, in denegando, Vidimus.

Et propterea Gallia, quia nimium grata fuit & obedivit, nimium gravata est, & adhuc opprobriis laceratur.

Quando vero subjungit sæpe dictus appellans, quod minis & terroribus, & certorum principum voluntatibus allegatis, fuerunt impediti, volentes deliberare &c. Respondetur. Quod, sicut dictum est, ad opprobria & injurias prorupit appellans sibi que adherentes, & appellationis compositor; & bene intelligitur. Et est falsum quod asserit. Sed domini Cardinales fuerunt illi qui incutiebant terrores, & inferebant minas, atque dicebant injurias Prælatibus, & aliis notabilibus viris nationis Gallicanæ, & eorum familiaribus, cum nimia austeritate, ut libere non auderent quod con-

ANNO
CHRISTI
1411.

scien-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

scientia dicitur super illis exprimere. Et ali- quibus dixerunt, quod inquireretur contra eos, ad finem destitutionis eorum status. Aliis dixerunt injurias, aliis vero spem dabant promotionis & exaltationis status. De quo adhuc confident aliqui. Et familiares suos venire faciebant ad nationem Gallicanam, ad vociferandum & clamandum, sicut de facto fecerunt, ad deliberationem impediendum. Et ultra, videntes, non posse impedire deliberationem, quam fiebat, ad invicem congregati, omnes Protonotarios, auditores Palatii, scriptores, notarios, cursores, & quoscumque alios, etiam mechanicos Romanam Curiam sequentes, convocaverunt, & ad se venire fecerunt, & cum genitibus eis dixerunt, quod natio Gallicana per se sola presumebat destruere velle statum Papae, & Cardinalium, Protonotariumque, Camerae clericorum, Camerae auditorum, plurium scriptorum, Notariorum, Advocatorum, Cursorum, ceterorum quorumcumque Romanam Curiam sequentium. Et ipsam Romanam Curiam incitarunt, loquendo, quod oportebat se illis opponere, & ad contrarium laborare, & conclusionem receptam de non solvendo vacantias, facere per media, ut non admittatur per alias nationes. Et fuit dubium & etiam periculum de magna commotione contra natos de Gallis.

Nec talia attentaverunt quando Natio Anglicana & eorum Rex illustris interdixit, tales exactiores nolle plus sustinere in regno suo Anglim.

Et videntes propter hoc non posse proficere: Quia rationale est quod petitur, & irrationabile est quod impedire conantur: converterunt se ad appellationes, & unam interposuerunt nominibus suis, & aliam interponi fecerunt per dictum de Scribanis, aliam vero per Magistrum Joannem Poncetii, eorum Promotorem & Clericum: Per tales appellationes & oppositiones volentes impedire & illibertare dicentes vota sua. Et in predicationibus publicis, materiam procuraverunt ad intentum eorum, & per verba magistralia notaverunt non sibi propitium esse, quod bene fuit intentum. Quare quod imponitur aliis, apud semetipsum & sibi adherentes querat appellans.

Quando enim subjuxit idem appellans, quod ad dictam questionem processum est, si sine prius providendo dominis Cardinalibus: Et in hoc natio Gallicana, non sufficienter consultata, fore tollendas dictas annatas & vacantias conclusit, &c. Respondetur: Quod quoad ipsam nationem satis late & ample provisum est dominis Cardinalibus de sexaginta ad septuaginta millia, ut supra dictum est. Et consultissime conclusit. Et mirum est, quod tanto tempore toleravit.

Cum ulterius dicit idem appellans, quod de laudabili consuetudine, protectio & tuitio Romanam Curiam Camerae, sede Apostolica vacante, ad Cardinales spectat, qui non fuerunt requisiti in dicta conclusione, &c. Respondetur, quod bene facit allegare consuetudinem pro titulo putativo. Quia de jure est eis interdixit, ne de factis Camerae in aliquo se intromittant, Sede Apostolica vacante. Et siquae sit consuetudo, occulta & totaliter ignota. Nec debuerunt vocari nec requiri. Conclusio est Nationis, quoad Nationem, quae respectu aliarum Nationum est consultiva, & quoad totum Concilium. General. Tom. XXVIII

Atum Concilium est querelosa, quam Concilio intendant insinuare, & apud ipsum prosequi, ut remoueretur in eis, ut redeuntes ad propria, suis Principibus, Praelatis, & Clero, qui ibi remanent, & ceteris de populo, possint referre diligentiam quam fecerunt, ne videantur consentium praebuisse, nec acquiescisse tolerationi abusive in praedictarum vacantiarum praestatione: Ut, si Concilium provisionem non dederit, constet, quod per eos non steterit.

Progrediendo ulterius dicit idem appellans: Quod domini Cardinales sint causa unionis, &c. Respondetur: Quod utinam ita esset! Quod de praeterito non fecerunt, nec usque nunc est factum. Quid fiet, videbitur postea. Nec quoad hoc etiam praesumitur, quae in facto consistunt etiam de praesenti.

Cum dicit ulterius ille idem appellans: Quod remove vacantias est subversio totius ordinis Clericalis, &c. Respondetur: Quod de inordinato & vitioso ordine vellet facere ordinem, ad ipsius commodum, nec curaret de nutrimento peccati, nec de quocumque scandalo, dummodo affluat aurum & pecunia. Si debeat subverti ordo Clericalis propter tollere vacantias, potest videri ex praecedentibus.

Uterius praefatus de Scribanis dicit, quod attestari simoniam intervenire in solutione eorum, est venire contra vota plurium Conciliorum, &c. Respondetur: Quod nunquam in aliquo Generali Concilio fuit ordinatum, quod quis posset recipere pecunias, ut spiritualia aut beneficium conferat, vel aliquem eligat ad dignitates, & Praelaturas. Sed bene jure divino, canonico, & civili, & per Generalia Concilia reperiuntur prohibita. Quae etiam damnant actum & consuetudinem.

Quando ulterius progreditur contra claram rei veritatem & ipsius conscientiam, videlicet: Quod solutio istarum vacantiarum est onus reale, nec in hoc versatur aliqua obligatio personalis, cum per illam maneat officium obligatum, & non persona: Respondetur: Quod mirabiliter justificat actum ex istis appellationibus. Sicut supra dictum est, clarum est, quod litterae promotionis haberi non possunt, donec obtulerit quod petitur ab eo, seque, Monasterium, & Ecclesiam obligaverit. Nec alio exitu modo, quia ista obligatio sit personalis. Aut jura omnia fallunt, aut est personalis. Nec potest esse realis, quia per obligationem, quam fecit de Monasterio, vel Ecclesia, non est hypotheca. Quia dominus non est. Et quia non possidet tempore obligationis. Et quia non vergit in utilitatem Ecclesiae, vel Monasterii. Et quia etiam turpi causa. Et quia sine consensu conventus vel Capituli. Et quia tempore fundationis non fuit tale impositum, nec post, per consensum illorum, qui consentire habent, & necessario. Aliter non potest esse reale. Et quando esset hypotheca, adhuc diceretur primo persona quae antea fuerat obligata. Quod mutata persona remaneat onus supra Ecclesiam vel Monasterium, quod dimittit, non est verum, nisi quantum per porrectionem dictarum litterarum etiam obligare faciunt ad solvendum, in quo obligatus reperitur fuisse antecessor. Et sic possunt exigere ab utroque totum debitum quando volunt.

Et quod hoc sit verum, patet per formam obligationis, quam servant in talibus in Camera Apostolica, etiam domini Cardinales, quae talis est.

ANNO
CHRISTI
1415

Primo rubricat Formas obligationis Patriar-
cha, Archiepiscopi, vel Episcopi, aut Electi,
quando in propria forma sequitur: Vos, domine
Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi, aut Ec-
lecti, de licentia & auctoritate Apostolica, vo-
bis in hac parte concessa, gratis & sponte offer-
tis, dare promittitis & donatis, pro vestro
communi servitio Camera sanctissimi in Christo
Patris & Domini Domini Sc. Alexandri Papa V.
& sacro collegio Reverendissimorum in Christo Pa-
trum, dominorum sancta Romana Ecclesia Cardi-
nalium, videlicet, Sc. florensis auri de Camera,
boni & legitimi ponderis, & quinque servitia con-
sueti, pro familiaribus & Officialibus domini no-
stri Papa, & dominorum Cardinalium predicto-
rum. Item, recognoscitis eisdem Camera, & Col-
legio ac familiaribus, & officialibus, omnes illas
pecuniarum quantitates, in quibus predicta ves-
tra Ecclesia in libris ipsorum Camera & collegii,
per aliquorum Prædecessorum vestrorum personas
obligata est. Quos quidem florensis cum quinque
servitiis & recognitis supradictis, promittitis red-
dere & solvere realiter cum effectu in Romana
Curia, ubicumque fuerit, videlicet reverendissimis
in Christo Patribus & dominis, dominis misera-
tione divina Henrico Episcopo Sabinese, & Ame-
deo sancta Maria nova Diacono Neapolitano, &
& de Saluciis, vulgariter nuncupatis, sancta Ro-
mana Ecclesia Cardinalibus, & Francisco misera-
tione eadem Archiepiscopo Narbonensi, domini no-
stri Papa & sacri collegii Cardinalium Camerario,
vel eorum successoribus, vel deputatis ab eis, me-
diatatem scilicet in festo, Sc. & aliam mediatatem
in festo, Sc. Recognita vero in alio simili festo,
Sc. Quod si debito loco & terminis dictam flore-
norum summam, & quinque servitia consueti, &
recognita supradicta non solvatis, ut dictum est,
promittitis redire ad Romanam Curiam infra qua-
tuor menses, post elapsos terminos huiusmodi vel
alterum eorundem immediate sequentem, & coram
dictis dominis Camerariis seu eorum successoribus
aut Deputatis ab eis, personaliter comparere, et
in ea non recedere, donec per vos fuerit de predictis
integraliter satisfactum. Super hoc obligatis vos
vel Ecclesiam vestram, & successores vestros, ac om-
nia bona Ecclesie vestra mobilia & immobilia, &
presentia & futura, ubicumque sint & consistant. Et
ut sitis vinculo fortioris obligationis adstricti sub-
mittitis vos, & successores vestros jurisdictioni &
coercitioni dictorum dominorum Camerariorum, &
causantibus eorum in solidum, ac etiam successorum
suorum & Deputandorum ab eis. Et de volunta-
te vestra, qui hoc vultis & petitis, & hanc ju-
risdictionem in eos porrigitis, prefati Domini Ca-
merarii, & quilibet eorum, eandem jurisdic-
tionem in se suscipientes, & suscipiens in loco man-
datum faciunt & præceptum, ut de re confessata
de ea de solvendo dictam florenorum summam, &
quinque servitia ac recognita supradicta, de reve-
niendo ad Romanam Curiam, & de non recedendo
ab ea absque satisfactione. & quod omnia alia &
singula supra dicta efficaciter compleatis & atten-
datis. Quod si non feceritis, suspensionem ab admi-
nistratione spiritualium & temporalium dicta Eccle-
sia, & ab executione Pontificalium, & majoris ex-
communicationis sententias, ex nunc prout extunc
in vos canonica monitione præmissa proferant in
his scriptis: comminantes nihilominus dicti Came-
rarii, & quilibet eorum, se contra vos, dictum
dominum Patriarcham, Archiepiscopum, Episcopum
vel electum, processuros, & processurum, absque
alio vocatione seu monitione, ad graviores penas
& sententias spirituales & temporales, & aggra-

vationes earum, prout eis seu eorum alteri pla-
currit, seu visum fuerit expedire: Et quod vos
denunciabunt, & denunciari faciant per se, vel per
alium, seu alios, excommunicatum, suspensum,
perjurum, & aliis penis & sententiis adstrictum,
quas propter hoc in vos durissime proferendas. Et
vos, domine Patriarcha, Archiepiscopi, Episcopi,
vel Electi, renunciatu super his omnibus litteris,
privilegiis, indulgentiis Apostolicis impetratis vel
impetrandis, concessis vel concedendis quibuscum-
que, & beneficio appellationis, & restitutionis in
integrum, ac omni foro, usui, prescriptioni, &
juri revocandi datum, & omni auxilio juris ca-
nonici & civilis: per quod, contra præmissa de jure
vel de facto venire possitis, vel aliquod præmissi-
forum. Et omnia præmissa juratis ad sancta Dei
evangelia tenere, servare, approbare, & in contra-
rium non venire, directe vel indirecte, per vos
vel alium vel alios. Si vero ante satisfactionem
huiusmodi vos contingat mori, cedere, vel transfer-
ri, & ille vel illi qui ad regimen ipsius Ecclesie vobis
substitutus, substituti fuerint infra quatuor menses,
post substitutionem & dicta Ecclesia possessionem a-
deptam, de florensis & servitiis & recognitis satis-
facere non curaverit seu curaverint, ex nunc
prout extunc, easdem penas & sententias in eosdem
substitutos, & eorum quemlibet infligant & pro-
ferant in his scriptis, prout dictum est & narra-
tum, auctoritate dictorum dominorum eorumque
Cardinalium, & nostra proferimus in his scriptis;
vos dominum Patriarcham, Archiepiscopum, Ep-
iscopum, vel Electum, volentem, petentem, & ro-
quentem, ad predicta recitata condemnamus.
Et nihilominus monemus vos semel, secundo, ter-
tio, & peremptoria, ac sub excommunicationis
pena, ut predicta adimpleatis, attendatis, & obser-
vetis: Alioquin excommunicationis sententiam in
vos proferimus in his scriptis. Et vos, domine Patri-
archa, Archiepiscopi, Episcopi, vel Electi, vultis,
quod per nos Clericos, vel Notarios Camera,
qui sumus hic presentes, de præmissis omnibus &
singulis fiant unum vel plura publica instrumenta.

Similes formæ pro eisdem, quando fit per
Procuratores. Et ibidem de Abbatibus.

Et sic, per tenorem dictæ obligationis, con-
stat, quod non est reale, sed violentum, per-
sonale, sicut supra dictum est, eo quod per
litterarum retentionem ad hoc compelluntur.
Et licet composuerint formam aptiori modo
quo potuerant, ad iustificandum et colorandum
factum suum, veruntamen reprobanda est, ut
vitiata valde. Et propterea super his obligatio-
nibus nunquam voluerunt grossare instrumen-
tum, nec copiam obligationis dare. Peccant
in quinque vel quatuor substantialibus secun-
dum formam juris, quod per quemlibet intel-
ligentem potest clare intueri. Nec etiam Car-
dinales, aut eorum præfatus Camerarius,
unquam habuerunt jurisdictionem, nec habent
potestatem ad hoc, quam prætendunt.

Cum dicit ulterius idem de Scribanis appel-
lans: Quod attentis conventionibus per Regem
Romanorum & Petrum de Luna factis videli-
cet, nihil debet innovari, cum per hoc posset
impediri unio Ecclesie, cum sit vilipendium
totius Christianitatis removere vacantias, etc.
Respondetur: Quod removere causam que
præstat et occasionem dat peccati et damna-
tionis animarum, per quam etiam parantur Ec-
clesie scandala et fiunt, per quam destruantur Ec-
clesie, et universaliter persone Ecclesiasticæ op-
primuntur, et fiunt in errore intentioque fun-
datorum Ecclesiarum et beneficiorum fraudatur,
et pe.

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO
CHRISTI
1418.

Et per quam opera pietatis impediuntur, & A
justitia laeditur, est *adornare Christianitatem*,
Et cum in devotione confidere: Nec per hoc sit
innovatio, vel innovatio contra promissam vel
conventam. Et quando hanc facta non essent,
aut ferent, Romanorum Rex illustrissimus & om-
nes alii reges, & quicumque Christiani, ha-
berent incipere totum Generale Concilium, quod
mora in hujusmodi data fuisset. Et ultra quod
citius venient qui obediunt Petro de Luna.
De quo modica spes, quod voluntarie aliquid
boni faciat. Et facilius propter hoc inclina-
buntur ad recedendum ab ejus obedientia.

Subjungit: Quod ex illis appellabat ad so-
dem Apostolicam, & summum Pontificem fu-
turum, & apostolos petit, &c. Omittens Con-
ciliium Generale fraudulenter, non dubium,
quod deberet esse iudex competens in causa
hujusmodi, & quod sedet de presenti, & ad
illud potest haberi recursus facilius. Et appel-
lando ad Papam, tantum facit causa dissugi.
Nec Papa videretur iudex competens, eo quod
sit pars formata, & ejus Camera Apostolica:
Et consilio Cardinalium in hoc uteretur, qui
affectum quem habent ostendunt.

Ideo ex praemissis & resultantibus ex eis,
tam conjunctim quam divisim, neque appella-
tionem dicti de Scribanis, neque aliam inter-
positam nomine dictorum dominorum Cardi-
nalium & eorum Collegii, nec aliam interpo-
sitam per magistrum Joannem Ponceti, seu
quoscunque alios, in materia hujusmodi & i-
psius occasione, haec venerabilis Natio Gallica-
na, propter hoc solemniter congregata, matura
deliberatione habita, non ducit admittendum:
Nec eos admittit appellantes, nec eorum
frivolis appellationibus vel alteri earum
esse deferendum: Neque desert.

Parata eadem venerabilis Natio, et se offe-
rens velle respondere plenius et singulariter sin-
gulis causis, ex quibus causantur et justificare
nituntur dicti domini Cardinales, et dictus
Ponceti appellans per eos, suis nominibus in-
terpositis, quarum copiam, etiam facta debita
diligentia, habere non potuit, quodcumque
dabitur ei, vel habere poterit: Protestando e-
tiam de specificatione quorundam aliorum hic
non expressorum: Hanc responsionem eisdem
de Scribanis, Procuratorique collegii domi-
norum Cardinalium, et ipsi dominis Cardinali-
bus, ac praefato Ponceti, singulariter singulis,
ac quibuscunque suis adherentibus et adhære-
re eis volentibus, conjunctim et divisim, pro
Apostolis, ad quos teneri posset, dans et eis
faciens, et Praesidens ejusdem Nationis de con-
suetu et mandato totius Nationis: Protestans
eadem venerabilis Natio, et Praesidens, ad sin-
gula supposita ejus, maxime et specialiter de-
stinati pro parte Praetorum atque Cleri Gal-
liarum ad hoc Generale Concilium, de profe-
quendo eorum receptam conclusionem apud
praesens Generale Concilium, et ubicunque de
jure debite poterit, et licebit, et de eadem
referendo, intimandoque, et scribendo Serenissi-
mo Principi Francorum Regi, et germano
suo Regi Siciliae Ludovico nominato, illustri
Duci Aquitanie primogenito regis Francorum
illustrissimo, ceterisque Ducibus et Comitibus
et Baronibus Galliarum, Pizatis, ac illis de
Clero, qui in partibus remanserunt, nobilibus,
et illis de populo omnium Galliarum: Ad i-
pforum exculationem et exonerationem, et
ad debitam provisionem consequendam, &c.

Postmodum vero die Jovis vicesima octava
dicti Mensis Nov. anno a Nativ. Dom. supra-
dicto, de mandato dicti D. Patriarchae Praesi-
dentis fuit dicta Natio Gallic. post prandium in
loco solito congregata, in qua congreg. ven. et
circumspectus vir M. Pontius Simoneti sacrae
Theol. professor supra nominatus petit primo,
quod DD. deputati pro Natione Gallicana praedi-
cta super facto vacantiarum ad sollicitandum
alias Nationes faciant diligentiam apud alias Na-
tiones quod consentiant, ordinent, et conclu-
dant, quod dictae vacantiae tollantur omni-
mo.

2. Quod legatur in dicta Congregatione di-
ctae Gallicanae Nationis responsio facta appel-
lantibus de quibus supra sit mentio. 3. Quod
super his et omnibus connexis profertur in-
strumentum et instrumenta, et quod Notarii
dictae Nationis in prima Congregatione ejusdem
Nationis ostendant minuta super hoc facta et
conf. ta. Post quam quidem petitionem fuit in
dicta Natione apponatum, quod crastina die,
in loco praedicto, legeretur praedicta responsio
praefatis appellantis facta, prout in suprascri-
pto quaternio continetur, et quod super omni-
bus aliis fiat bona diligentia.

Et subsequenter die Lunae secunda mensis
Decembris anno supradicto de mandato dicti
D. Praesidentis fuit dicta Natio Gallicana in
refectorio domus Fratrum Praedicator. Constans
iensium post prandium congregata, in qua
Congregatione fuerunt multa proposita et pe-
tita; inter quae praef. M. Pontius Simoneti pe-
tuit legi responsionem et Apostolos super facto
praedict. vacantiarum supradictis appellantis
factam, et Jatos, cum usquequaque nulla le-
ctura facta fuerit de eisdem in Natione praedi-
cta. Qua petitione facta placuit Nationi, quod
legeretur responsio et Apostoli praedicti, prout
in quaternio dato et superius descripto conti-
nentur: quem quidem quaternum decem et se-
ptem folia papyri, ab utraque parte descripta
continentem, ego Joann. Guiardi Notarius pu-
blicus infra. criptus legere incepi; et cum quasi
medietatem perlegissem, et esset hora tarda,
petitum fuit a me per multos, si supererat
nondum ad legendum; et ego respondi quod
nondum erat lecta medietas; et cum attendi-
ti essent, dixerunt quod crastina die residuum
legeretur; et multi clamaverunt et dixerunt
quod complectatur lectura: et tunc D. Joa. Pa-
triarcha Constantinop. supradictus recepit qua-
ternum praedictum, et lecturam perfecit usque
ad finem: de quibus omnibus et singulis su-
praedictis RR. in Christo Patres, aliique Do-
mini et Magistri, DD. Anicenis, Laurentis,
Sylvanestensis Episcopi, Pontius Simoneti,
Oliverius Guennet, ac etiam opposites, et
appellantes supradicti, et nonnulli alii diverso-
rum statuum de dicta Natione, in diversis Con-
gregationibus dictae Nationis, ut superius descri-
buntur, petierunt, et requisierunt diversimode,
et diversis vicibus sibi per me Joan. Guiardi,
et M. Michaelem Bololons Notarios publicos,
et ad conscribendum acta, propositiones, con-
clusiones, et alia in Congregationibus dictae
Nationis facta et fienda per eandem Nationem
deputatos, ordinatos, et electos, et quemlibet
nostrum fieri et conscribi unum et plura, publi-
cum, et publica, instrumentum et instrumenta.

Acta fuerunt haec Constantiae anno, indictio-
ne, diebus, mensibus, horis, loco, et Congre-
gationibus, quibus supra. Praesentibus RR. in
Chri-

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1415.

Christo PP. & DD. Joan. Patriarcha Constantinop. Joana Patriarcha Antiochena presidente dictae Nationis, Martino Atrebatensi, Stephano Dolensi, Alano Leonensi, Vitale Tolonensi, Joan. Vaurensi, Ogerio Augustensi, Joanne Sylvanensi Episcopis, Joan. Cisterciensi, Petro S. Maxentii Monasteriorum Abbatibus; Jordano Morini, Petro de Verfallis sacrae Theol. professoribus, sereniss. & christianiss. D. N. Francorum regis Ambaxiat. Petro Couchon Vicedomino Rhemeni, Petro Salomonis Ord. Fr. Minorum in Theolog. magister, illustris principis Joannis Burgundiae ducis una cum dicto D. Episcopo Atrebatensi nunciis & ambaxiatoribus, Ursino Talevende, Nicolao de Gouessia, Matthaeo Rodel in dicta sacra Theolog. magistris; Joann. Hugoneti, Egidio Acarie in utroque jure licentiat; Petro Cajetani Canonico Conforanensi, litterarum sacrae Penitentiarum scriptore, Joanne de Monte acuto Notario publico, & nonnullis aliis DD. Praelatis, Magistris, & Doctoribus, ac Principum, Praelatorum, Universitatum, Studiorum, Capitulorum, Conventuum, & aliorum diversorum dictae Nationis Gall. Nunciis, Procuratoribus, & Ambaxiatoribus, multisque aliis notabilibus, & egregiis, ac scientificis viris, in grandi numero, & multitudine copiosa, diversis vicibus ad praemissa testibus vocatis specialiter, & rogatis.

Et subsequenter interpolatis aliquibus diebus, & mensibus, discretus vir Jacobus de Sabaudia Apostolicae sedis Cursor, die Veneris, vicesima mensis Martii circa horam Vesperarum anno a Nativitate D. 1416. Indict. 22. mihi Joanni Gulardi Notario publico infra scripto praesentavit & exhibuit quasdam litteras patentes a R. P. D. Angelo de Ballionibus de Perusio Decretorum Doctore, Archipresbytero Ecclesiae Perusinae, sedis Apostolicae Cappellano, ipsiusque, ac ejus Camerarii, & causarum Camerae Apostol. generali Auditore emanatas, & sub sigilli proprii dictae Curiae, quo utitur, impressione sigillatas, & signo Cyni de Lombardis dictae Curiae Notarii signatas, meque monuit, ut in dictis litteris continetur; mihique dixit, quod M. Michael Bolosonis erat, & fuerat bene certificatus de praemissis litteris: quibus sic per dict. Cursorem peractis copiam dictarum litterarum petii, quam mihi tradidit Cursor praefatus, & de dicta copia cum praef. originalibus litteris collationem feci diligentem; quarum litterarum tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.

Angelus de Ballionibus de Perusio, Decretorum Doctore, Archipresbyter Ecclesiae Perusinae, sedis Apostolicae Cappellanus, ipsiusque, ac ejus Camerarii, & causarum Curiae Camerae Apostolicae generalis Auditor, honorabilibus magistris Notariis, sive tabellion. & scribis publicis per inelytam Nationem Gallicam in praesenti sacro Concilio Constantiensi existentem, ad conscribendum & publicandum getta, seu per dictam Nationem gerenda, seu deliberanda specialiter deputatis, salutem in Domino. Querelam pro parte venerabilium, & circumspectorum virorum DD. Procuratoris fiscalis sedis & Camerae Apostolicae necnon Clericorum sacri Collegii S. R. E. Cardinalium recepimus effectualiter continentem, quod cum per aliquos de Natione praedicta asseratur in eadem Natione deliberatum

fuisse, & conclusum, quod deinceps annata in Rom. Curia solvi consuetas omnino remitterentur, & nullatenus solverentur, & per nonnullos alios Nationis praefatae conclusioni hujusmodi oppositum contradicendum fuerit, & etiam appellatum, & appellationibus hujusmodi etiam responsum; & plura dictam conclusionem praecedentia, & praebula, & plura alia concomitantia, & connexa, & alia etiam inde sequuta dependentia, emergentia, & cetera quae ad rei veritatem, & ejus clarificationem, & verificationem non modicum facere & servare videantur; & per aliquos, ut asseritur, estis requisiti, ut omisis, seu praetermissis oppositionibus, contradictionibus, antecedentibus, praebulis, concomitantibus & connexis, necnon appellationibus, responsionibus, dependentibusque, emergentibus, & inde sequentibus, dictam praetensam conclusionem tantum nudam & crudam, quae nequaquam uniformis, aut concorditer facta extitit, absque circumstantiis suis debitis in formam publicam reducat, & etiam formam publici instrumenti expediatis; quodque non votis eorundem annuere volentes, licet pro parte dictorum Procuratoris fiscalis sedis Apostol. & Clericorum alia pluries debite fueritis requisiti, ut ipsi pro dicta sedis, & sacri Collegii interesse, & ceteris quorum interest, de praemissis omnibus in bona & debita forma, nihil de contingentibus omittendo, instrumenta publica faceretis, & expediretis, mediante salario competentis, quod tamen usque nunc facere distulistis, grave damnum sedis & Camerae Apostolicae & sacri Collegii DD. Cardinalium praedictorum praevideatur, ac bonae consuetudinis Rom. Curiae violationem. Super quibus a nobis idem Procurator & Clerici praef. sedis, Camerae, ac Collegii praedictorum nominibus de opportuno remedio sibi provideri imploraverunt, vobisque inhiberi, ne de dictis praetensa conclusionem, et aliis dictum processum concernentibus alicui in publica forma tradatis frustatim separatim vel divisum contra formam juris, & stylum officii tabellionatus; immo quod vos utraque simul in formam publicam reducat, & eis, & quibuslibet petentibus, quorum interest, tribuat.

Nos igitur Auditor praef. non valentes, neque volentes alicui debitam & postulatam justitiam denegare, sed eam potius, ut tenemur, unicuique debite ministrare, vos omnes & singulos praesenti tenore requirimus, & monemus, & per quemcumque Apostolicae sedis Cursorem moneri volumus, & mandamus, vobisque nihilominus, & vestrum cuilibet, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis poena, quam in vos & vestrum quemlibet serimus in his scriptis, nisi feceritis quae mandamus, districte praecipimus, ac praecipimus volumus, vobisque, & vestrum cuilibet districtius inhibentes, quatenus vos, & quilibet, seu alter vestrum hujusmodi praetensam conclusionem, oppositiones, contradictiones, appellationes, & alia supradicta dependentia, & connexa, frustatim, aut de per se, sive divisas, aut separatas, nulli personae tradatis aut publicetis; immo eas, & utraque, seu quamlibet earum, simul & in uno contextu, ac sub eadem publicatione, quibuslibet petentibus alligatas expediatis, atque tradatis; vestra tamen competentis mercede recepta, & semper salva. Verum vivos, aut aliquis alius ex praemissis scripserit, aut scripserit se gravatum,

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

comparatis, aut conparet coram nobis, casum vestri, aut aliorum gravaminis ostensuri vel offensurus, atque recepturi, vel recepturus a nobis ius, & iustitiam complementum: alioqui si mentionibus & mandatis nostris huiusmodi non parueritis cum effectu, ad declarationem, denunciationem, & publicationem dictae excommunicationis sententiae, & alias ut juris fuerit, contra vos, & vestrum quemlibet procedemus, vestra contumacia non obstante. Datum Constantiae provinciae Maguntinensis, in audientia domus nostrae residentis, & sub sigilli proprii dictae Curiae, quo utimur, impressione sigillatum, die Jovis XIX. mensis Martii nonae indictionis sub anno a Nativitate Domini 1416. Signatum, Cynas de Lombardia & J. Guiardi.

Et quia ego Joannes Guiardi Clericus Paviaensis diocesis publicus Apostol. & imperiali auctoritate sacri generalis Concilii Constantiensis pro Natione Gallicana & eisdem Nationis notarius praemissis omnibus & singulis, dum sicut superius describuntur in Congregationibus dictae Nationis, diebus, & horis interpolatis dicerentur, proponerentur, responderentur, agerentur & fierent, una cum DD. testibus supra scriptis praesens fui, eaque sic fieri vidi, & audivi, ideo huic praesenti publico instrumento alia manu in septem membranis conglutinatis fideliter scripto, manu mea propria me subscripsi, & signum meum consuetum apposui, in fidem & testimonium omnium singulorum praemissorum requisitus specialiter, & rogatus. Conglutinationes autem signo meo praedicto signatas, nec non dictiones in fine praef. instrumenti, ante meam praesentem subscriptionem, post dictionem Lombardis, & ante signum meum manuale, ad signa diversa posita, approbo, ne de eisdem haesitari valeat, seu quomolibet dubitari.

X X V I I.

Ex Brevio
ad an. 1415.
fol. 435.

Ladislai Poloniae Regis & vitoldi Lituaniae Ducis Epistola ad Constantiense Concilium exhibita circa diem Jovis 23. Novemb. 1415.

Sacrosanctae Constantiensis Synodo, universalem Ecclesiam representanti.

Reverendissimi Patres, & metuendissimi Domini.

Quamvis circa principium sacri Concilii nostris Ambaxiatores, Reverendos in Christo Patres, Nicolaum Archiepiscopum Gnoenensem, Jacobum Episcopum Plorensem & Andream Electum Poznanensem, ad hanc sanctissimam synodum in Spiritu sancto congregatam expediverimus, ad reverentiam debitam & assistentiam efficacem vestris Paternitatibus faciendam, quantum ad integrationem sanctae Matris Ecclesiae, quam semper diligentissima sollicitudine optabamus, & exquisita diligentia quantum in vobis fuit quaerebamus: Considerantes tamen, quod multi zelatores unionis praedictae, propter longam protractionem illius, multis intolerabilibus turbationibus afficiuntur & laeduntur, immo spes ipsorum jam in toto deficeret, si non cognoscerent seu viderent vos ita fortes & solidos in sancto proposito, per quod utique praesente Altissimo ipsam sanctam Ecclesiam ad pacis dulcedinem perfectam vultis reducere, & in eadem Ecclesia unitatem optatam & debitam consummare. Pro quo primum Deo, ut

vos confortet in eodem sancto proposito, cum omnibus subditis nostris semper devotas preces offerimus. Demum & Vestram sanctitati, qui pro sanandis vulneribus sectionis detestandae viriliter & intrepide laborantes, commodo utilitatis Reipublicae vultis prodesse, cathedramque sanctissimam sedis Apostolicae, multis inquinamentis deformatam, ab omni morbo pestifero expurgare, ad debitas & juxta tempore recolendas cum omni devotione gratiarum asserimus actiones: Eidem Vestrae Sanctitati humiliter supplicantes, quatenus in nomine illius, qui vos vocavit & congregavit ad dandam scientiam salutis plebi ejus, multiplicare velitis sollicitudinis vestrae studia, & diligentiam virium vestrarum denuo acuere, qui jam in vinea Domini laborantes pondus diei & aestus sustinere consuevistis, laboribus corporeis & sumptibus non parcetes, quatenus audacter & sine casu prolixitatis aut tentationis formidine omnes errores & defectus, in ipsa sancta Dei Ecclesia pullulantes, possitis radicitus extirpare. Vos enim, Patres Reverendissimi, constituit Dominus super gentes & regna, ut evellatis & delinat in Ecclesia eadem Dei plantationes iniquae.

Et quod de Vestra felici provisione ipsa S. Mater Ecclesia statum semper mereatur obtinere pacificum & tranquillum, & ut in consummatione ipsius desideratissime unionis vos aequaliter confortare valeamus: Non dubitantes, ex longa absentia serenissimi Principis Domini Sigismundi Romanorum Regis semper Augusti, Fratris nostri carissimi, pro ipsa etiam sanctissima unione ferventissime laborantis, vestras paternitates multis affici molestiis & mediis, quorum nos vobiscum volumus esse participes.

Eoec nunc per novos recentisque Ambaxiatores nostros primis nostris Ambaxiatoribus applicatos & adjunctos, nos ad omnia beneplacita vestra fidelissime offerimus, cum vestra sancta concione in vita & in morte permanere, & vobis assistere satagentes. Profecto tali devotione nos cum subditis nostris Vestrae Sanctitati nunc subicimus, quali obediens filii virtuosus Patribus subiecti sunt soliti. Illudque vobis non debere profiteamur, quod devoti discipuli suo tenentur facere Praeceptori.

Præterea vestrae sanctitati nuper per venerabilem Fratrem Theodorum, Vicarium ordinis Fratrum Praedicatorum peregrinantium de Constantinopoli, per certas scriptorum nostrorum series intimavimus, quomodo multitudines schismaticorum in subjectionibus dominiorum nostrorum, et alios in erroribus gentilium existentes, ad unitatem fidei cum summa devotione vellemus reducere et gremio sanctae matris Ecclesiae aggregare. Nunc tamen ad hoc ipso consummandum major nos pulsat devotio, quod praedicti schismatici et alii erronei, fidei orthodoxae, interim quod vitam ducimus in humanis, advenentur. Formidantesque, quod circa successores nostros fervor devotionis huiusmodi nostrae poterit frigescere, Vestram sanctitatem humiliter supplicamus, quatenus nobis salubre consilium & auxilium opportunum ad hoc praebere velitis, juxta modum et doctrinam, quam Jurisperiti et viri prudentissimi in hoc sacro Concilio congregati poterint exquirere, quod supra dicti schismatici Catholicis vestram fidem tenentibus poterint aggregari.

Etiā efficere dignetur vestra sanctitas, per

ANNO
CHRISTI
1415.

potestatem, quam post Deum primam obtine-
re meruistis, quatenus omnes inuatores, qui
nos in amplianda sancta fide catholica impedi-
re consueverunt, compescantur, & ne nos am-
plius impediunt. Nam si circa primordium re-
generationis nostrae non fuisset impediti,
tantus fructus in dilatatione sanctae fidei prove-
nisset, de quo tota hierarchia sanctae matris
Ecclesiae potuisset iugiter gratulari.

Ceterum scripta vestra, noviter nobis obla-
ta, de casu defendo & dolendo stragis nobili-
um gentium armorum Regni Hungariae, quas
rabies Turcorum crudelis & impia nuper in
bello cum ipsis habito devicit & prostravit,
cum omni reverentia & gratitudine recepimus.
Per quae inter cetera per vestram sanctitatem
prudenter declarata & descripta nos beni-
gnissime & solcite dignati fuistis requirere &
hortari, ad subventionem Regni Hungariae &
regnicolis ipsius faciendum, & ut ex hoc nos
ostenderemus catholicae fidei scutum fidelissimum
& firmissimum ac verissimum defensorem. Sed
quia ante exhibitionem litterarum vestrarum a
quibusdam mercatoribus nostris de eadem stra-
ge lamentabili & amara informati, damnis &
periculis praedictis Serenissimi Principis Domini
Sigismundi Regis Romanorum &c. fratris nos-
tri carissimi, non minus quam propriis condo-
lentes, illico dum nobis de hoc casu doloroso
innouit, ad Reverendum in Christo Patrem &
Dominum Joannem Archiepiscopum Strigoniensem,
ipsius serenissimi Principis Domini Sigis-
mundi Vicarium, & alios Praelatos & Barones
regni Hungariae, quamvis per ipsos non fuerit
requisiti, litteras nostras direximus, exhiben-
tes nos eisdem Praelatis & Baronibus Regni
Hungariae, ad omnem subventionem possibilem
ipsis per nos fideliter faciendam. Et sic con-
currentibus ipsorum & nostris ad hoc consiliis,
attento eo, quod proprietarum guerrarum insidiis
& incommodis, nos, regnum, & terras nostras
gravissime urgentibus, modus haberi non po-
tuit, quo exercitus nostros contra insultus Tur-
corum praedictorum sine detrimento proprio po-
tuissetis ita celeriter conducere: Ad hoc tan-
dem concorditer devenimus, quod Ambaxiato-
res nostros ad Christum magnum Turcum, &
alios ad Bosnam ad Harvati transmisimus, im-
ponendo ipsis quod eisdem Christum magnum
Turcum & Harvati informarent & certos red-
derent, ac significarent eis seriose, quod nos
cum eodem Serenissimo Principe Domino Si-
gismundo Rege Romanorum, fratre nostro ca-
rissimo, sumus indissolubili foedere reciproce
colligati, ipsumque nullatenus possumus nec
volumus deterere: Ideo quicquid damni per
eisdem Christum & Harvati eidem Domino Si-
gismundo & Regno ipsius Hungariae illatum est
vel inferri poterit, nobis & personae nostrae pro-
priae factum reputamus & iugiter volumus re-
putare. Et ut idem Christum Turcum magnus
& Harvati a molestatione & turbatione Regis
& Regni Hungariae respiciant, ipsos Ambaxia-
toribus nostris praedictis mandavimus commone-
re, ac eos aliquibus mediis congruentibus in-
ducere, quod ad tempus certum cum eodem
Serenissimo Principe Romanorum & Regno
Hungariae ipsius treugas statuerent, & omnes
Barones, & quosvis armigeros circa hanc stra-
gem captivos & detentos ad fidei iustitiam
dimitterent cautionem. Ut interim durantibus
treugis pace perpetua inter ipsos Turcos & ip-
sum Regem Romanorum ac regnum ipsius Hun-

gariae disponere possemus, quae si disponi po-
terit, ex nunc post decursum treugarum hu-
jusmodi, potentis nostris cum ipso serenissimo
Principe Domino Sigismundo Romanorum Re-
ge fratre nostro carissimo adunatis, pacificatis-
que ab omnibus finibus terris nostris, crudeli-
tatem & impietatem ipsorum Turcorum, quo-
rum magna est potentia, reprimere divino no-
bis auxilio suffragante valeamus.

Et quamvis nos ad removenda damna & pe-
ricula ejusdem Serenissimi Principis Domini
Sigismundi Romanorum Regis fideliter & vir-
tute exponimus, quidam tamen aemuli nostri,
propriae salutis immemores, famam nostram
innocentem denigrare non desinunt, asserentes
quod strages praedictas Baronum & armigero-
rum Regni Hungariae memorati de nutu &
annuentia nostra processit, cum tamen hoc ip-
sum difficulte credi poterit per quemlibet pro-
bum & fidelem Christianum, ut illum nos
supplantare vellemus, pro quo parati sumus
exponere vitam nostram.

Ideo ad relevandum hoc nuncios nostros di-
reximus ad Constantiam, & ad alia loca. Qui-
bus circa expurgandam innocentiam nostram
penitus sinceram & benevolam exhibere digni-
mini voluntatem. Quibus quidem nunciis &
Ambaxiatoribus nostris, exhibitoribus presen-
tium, videlicet validis & nobilibus viris, Joani
Tholischkove, Castellano Calitiensi, Grego-
rio alias Gedigolt, Capitano Podoliz, & Ni-
colao Sepinsky, Consiliariis nostris fidelibus,
alias satis ardua vestrae sanctitati in praesentia
Serenissimi Principis Domini Sigismundi praedi-
cti Regis Romanorum fratris nostri carissimi
exponenda & referenda commisimus, quibus
fidem in referendis adhibere dignemini credu-
lam atque firmam, & eos habere gratiore re-
commisissos. Datum in Leopoli, decima octa-
va die mensis Octobris.

X X V I I I.

*Acta Hispanica, quoad cessionem Petri de Luna
Papa Benedicti XIII. An. 1415. Mense Octo-
bris, Novembri, & Decembri concessa.*

POST acta praemissa Petrus de Luna fuit per
suos Ambaxiatores excusatus (scilicet in Con-
stantiensis Concilio) quod non posset convenire
Niciam cum Imperatore propter loci nimiam
distantiam. Hac igitur de causa volens Impe-
rator sic indiscussum manere negotium, iit
Narbonam, quae non multum distat a Perpi-
niano, ad quem locum debebat accedere Rex
Aragonum, qui passus infirmitatem non potuit
expectatus diu per Imperatorem, et debebant
simul convenire cum dicto Petro de Luna in
dicto Perpiniaco per totum mensem Junii, in
quo mense Rex Aragonum infirmabatur. Et
quia scivit D. Imperatorem multum festinanter
properare, ne deficeret in termino, mandavit
ipse Rex Imperatori, qui maximum laborem
assumebat, ne deficeret in via; quod pacifice
veniret, donec sciret ipsum esse potentem equi-
tare. Non fuit igitur Imperator infra mensem
Junii in Perpiniaco.

Quod bene perpendens Petrus de Luna, me-
dia nocte ultimas diei ipsius mensis Junii, stans
in Perpiniaco, proclamari fecit per villam vo-
ce praconis, si quis esset in villa, qui compa-
reret pro Sigismundo tali se dicente Impera-

ANNO
CHRISTI
1418.ANNO
CHRISTI
1418.

torum. Similiter factum est ex parte ipsius in Narbona per suas gentes, quas ibidem miserat, & cum nullus comparuisset, ipse P. de Luna accusavit contumaciam Imperatoris, & recepit juramentum fidelitatis ab omnibus incolis villæ Perpiniani, & specialiter quod præservarent ipsum ab omni molestia, & perturbatione sui status.

Postmodum de mense Julii venit Imperator Narbonam, & ibi diu stetit expectans Regem Aragonum, stante P. de Luna in Perpiniano. Postmodum deliberavit Imperator venire Perpinianum, credens ibi reperire P. de Luna, quem non reperit; quia sciens ipse Petrus adventum Imperatoris, recessit. Postea mandavit Imperatori dictus Petrus, quod ipse sibi mitteret saluum conductum pro veniendo in habitu Papali, pro manendo ibidem, & pro redeundo quoties velle. Ad quod respondit Imperator, quod non erat auctoritatis suæ dare saluum conductum in terra Regis Aragonum, nec reciperet eum ut Papam, sed ut Cardinalem. Ideo fuit habita licentia Regis Aragonum de salvo conductu dando per Imperatorem dicto Petro: qui quidem saluus conductus illi datus est ut Cardinalis, & propter hoc non venit ipse Petrus, sed mandavit eidem per tres articulos sublequentes.

Primo, quod ante omnia per Sereniss. principem D. Imperatorem congregentur existentes in Constantia, simul cum collegatis, & præfatio D. Imperatore Perpiniani existente in locum unum notabilem, & liberum, ad quem omnes Nationes possint libere venire, stare, & redire &c. Quo facto fiat & decernatur per totum sacrum Concilium, sed, ut prædictum est, congregatum, in modum qui sequitur, ante renunciationem. Sacrosancta Constantiensis Synodus in Spiritu S. congregata decidit, declarat, determinat, & concludit processum omnem & singulos factos & promulgatos in Concilio Pisano contra dictum P. de Luna, tum Benedictum XIII. in sua obedientia nuncupatum, esse nullos, cassos, irritos, & inanes, quos per tenorem præsentium cassat, irritat, & annullat, & simpliciter nullos esse aut fuisse asserit, & judicat: sive dicti processus facti fuerint contra ejusdem D. personam mediate, vel immediate, sive aliquem vel aliquos conjunctim, vel divisim de sua obedientia.

Ex pari forma ibidem annullentur, ipso D. & illis de sua obedientia præsentibus, omnes & singuli processus per ipsum D. quovis modo facti contra quoscunque, vel quemcumque alterius obedientiam, vel aliarum obedientiarum.

Quibus sic completis convocabitur per ipsum D. Benedictum totum Concilium universalis Ecclesie, tam aliarum obedientiarum, quam sup. & ibidem fiat habitatio per ipsum D. de consensu pariter & voluntate totius sacri Concilii, sic ibidem congregati, si & in quantum oportuerit, & immediate post ibidem, & in eadem Sessione, fiet renunciatio per ipsum D. & deponet toto Concilio præsentem, insignia papalia.

Antequam tamen Imperator Concilium in Constantia existens vocet ad locum per dictum Benedictum deputandum, ipse D. B. reddet præf. D. Imperatorem certum & securum de sua renunciatione, modo & forma melioribus, quibus judicabit ordo rationis.

Pro statu vero dicti D. Benedicti post ejus renunciationem offerentur illi sequentia. 1.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Quod ipse remanens in statu Cardinalis habeat Vicariatum, seu Legationem a Latere, cum pleno dominio in Spiritualibus & temporalibus in tota obedientia, quam adu habet, & omnibus viis & modis, quibus nunc habet, hoc tamen excepto, quod non vocabitur, nec erit Papa, nisi universaliter ab omnibus in Concilio existentibus, seu in electione vocem habentibus, juxta deliberationem totius sacri Concilii, tunc ut dictum est congregati, Papa reputaretur, seu eligeretur.

Item, offeratur eidem D. Benedicto, quod omnes promoti, seu assumpti per ipsum ad quamcumque dignitatem, seu aliud quodcumque officium, maneat in suis dignitatibus & officiis juxta dicti D. arbitrium seu dispositionem, & interim etiam possit assumere seu promovere illos, qui tibi serviunt, vel servierunt in sua obedientia.

Item, quod reverentia & honor per universum orbem sibi fiat super omnes mundi Prelatos & Dominos temporales post Papam, seu in Papam elatum.

Item, quod non possit appellari ab eo per aliquem de sua obedientia ad Papam, ita modicum, sicut quando erat Papa.

Item, & quod illi, qui habebunt competitorum, maneat sicut stant in suis Dignitatibus, & officiis usque ad decessum unius vel alterius, & uno decedente, alter succedat in toto.

Due via aperta per Petrum de Luna, & oblata ad cedendum Papatus, die 15. Octobris exhibita.

Cum per serenissimum D. Sigismundum &c. Extat supra in Actis Sessionis xxx.

Declaratio Petri de Luna super prima scheda per ipsum data, qua incipit: Cum per Serenissimum &c. super clausula illa: & quod fiat Electio canonice; die 26. Octobris edita.

Sequitur practica &c. Extat supra in Actis loco cit.

Additio facta ad practicam supra proximo, 8. Novembris tradita.

Et pro breviori expeditione dicti negotii, &c. Extat supra loco cit.

Die Sabbati ix. mensis Novembris, hora nona vel quatuor, D. Princeps Gerunda primogenitus Regis Aragonum, hanc requisitionem fecit Petro de Luna in castro Perpiniani.

Beatissime Pater. Cum negotium extirpationis. &c. Extat supra in Actis Sessionis XXXII. ad art. 63. contra eundem productas. Ex Cod. Vindobonensi.

Similes supplicationes factas fuerunt per in-clytum infantem Henricum, magistrum militie ordinis S. Jacobi, Procuratorem Regis Castellæ, per Lambertum Protonotarium administratorem Ecclesie Pampilonensis &c. procuratorem Regis Navarre, per Bernardum Comitem Armeniaci, & Joannem Comitem Faxi &c. & desuper requisiti sunt notarii.

ANNO
CHRISTI
1411.

*Die Martis xii. Novembris, fuit oblata respon-
so per D. Petrum de Luna, in modum sequen-
tem, ad istam primam requisitionem Regis Ar-
gonum, & alteram ipsum requisitionem, ut su-
pra patet.*

Ex M^o Viri
dohoveni.

Ut appareat veritas processus negotii unionis
Ecclesie, de quo fit mentio in requisitione fa-
cta Domino nostro Papae Benedicto XIII. pro
parte Serenissimi Domini Ferdinandi Regis Ara-
gonum, 9. mensis Novembris, anno Do-
mini 1411. cujus tenor est talis: *Beatissime Pa-
ter. Cum negotium extirpationis Schismatis &c.*
(Fuit insertus tenor dictae schedulae de verbo
ad verbum, ut supra continetur.) Dicitur ne-
gotium, ab ipso sui initio exordiendo, est ad
memoriam reducendum, quod, Serenissimo D.
Sigmundo Rege Romanorum, per nuncium
suum Ottobonum de Bellonis, utriusque juris
Doctorem, movente, tractatum apud Domi-
num nostrum & dictum Dominum Regem Ara-
gonum de mutua visione, inter ipsos ex una,
& praefatum Serenissimum Dominum Regem
Romanorum parte ex alia, in aliquo loco fi-
cenda, pro negotio unionis Ecclesie: Concor-
datumque postea inter nuncios Domini nostri Pa-
pae, & Domini Regis Aragonum, super hoc
missus Constantiam, & dictum Dominum Re-
gem Romanorum, de civitate Niciae & loco
de Villa Franca, pro dicta mutua visione per
totum mensem Junii anno praedicto fienda.

Pro cuius executione idem Dominus noster,
locorum dispositione attenta, in galeis, & ar-
morum generibus, aliisque preparatoriis magnas
summas pecuniarum exposuit.

Postea movente praefato Rege Romanorum
per dictum suum nuncium Ottobonum, propter
hoc missum ad Dominum nostrum Papam, &
Dominum Regem Aragonum, praedictos, tunc
Valentiae residentes, fuit concordatum, quod
per totum mensem Julium proxime lapsum Do-
minus noster Papa, & Rex Aragonum Perpi-
niani, & Dominus Rex Romanorum Narbo-
nae convenirent. Propter quod praedictae expen-
sae pro majori parte dicto Domino nostro inu-
tiles & infructuosae fuerunt.

Demum idem Dominus noster fuit Perpinia-
ni in termino concordato, Domino Rege Ara-
gonum propter suam infirmitatem non valen-
te infra dictum terminum ibi esse.

Tandem dictus Dominus Rex Romanorum
15. Augusti Narbonae, & Rex Aragonum
ultimo ejusdem mensis Perpiniensi fuerunt.

Ibi, tum propter Domini nostri senectutem,
tum propter infirmitatem Domini Regis Ara-
gonum, quod dicta mutua visio fieret Perpi-
niani, invicem concordarunt.

Deinde vero Dominus serenissimus Rex Ro-
manorum una cum quibusdam praetensis nunc-
cis Congregationis, quae nunc est Constantiae,
provinciae Moguntinae, ad dictam villam appli-
cuit: Coram Domino nostro Papa supplican-
do, quod viam vel vias aperiret, per quam
vel quas unio breviter in Dei Ecclesia haberetur.

Et aliquibus elapsis diebus, in quibus Domi-
nus noster instrumenta & alias scripturas super
gestis in Congregatione Constantiae contra Bal-
thasarem Colia, & etiam per procuratores An-
geli Corario videri fecit: Idem Dominus no-
ster per unam schedulam, quam die 15. Octo-
bris anni praedicti dicto serenissimo Regi Ro-
manorum tradi mandavit, prout constat per

A publicum instrumentum, vias unionis ape-
ruit. Cujus quidem schedulae talis est tenor:
*Cum per Serenissimum Dominum Sigmundum
Regem Romanorum fuerit supplicatum Domino no-
stro Papae Benedicto XIII. &c.* (fuit insertus te-
nor dictae schedulae.)

Postea autem Dominus noster Papa Benedi-
ctus super habenda practica de executione di-
ctae viae cessionis, quae dicto Serenissimo Regi
Romanorum acceptabilis esse videtur, certas
assignavit personas ad tractandum & concor-
dandum cum personis aliis per Serenissimum
Regem Romanorum assignatis.

Et tandem, habitis inter dictas personas ali-
quibus prolocutionibus seu tractatibus, idem
Dominus noster Papa Benedictus super dicta
via cessionis eidem Serenissimo Regi Romano-
rum cum una schedula quam d. 26. Oct. an-
ni supra dicti exhibuit, practicas duas aperuit
& obtulit tenoris sequentis. *Sequitur practica
super via renunciationis aperta per Dominum no-
strum Papam Benedictum ad instantiam illustrissi-
mi Principis, Domini Sigmundi Romanorum Re-
gis, & cetera, ut supra.*

Et quamvis utiles, securae & certae sint pra-
cticae Domini nostri Papae super insertae, quae
utique non indigent longo discursu temporis,
non timent infamationis periculum, vel tu-
multuosae multitudinis seu congregationis dis-
crimen, neque terrorem seu impressionem po-
tentis Principis vel alterius formidabunt, sed
aderit plena securitas & libertas, qualis requi-
ritur in dicto negotio unionis.

Post ipsorum autem apertionem & oblatio-
nem nihil circa eas pro parte dicti serenissimi
Regis Romanorum, nec pro parte eorum, qui
asserant se esse missos a dicta Congregatione
Constantiensi, fuit dictum, vel propositum di-
cto Domino nostro Papae.

Sed obtinentes ab eo diem certum, videli-
cet 30. mensis Octobris proxime lapsi ad pro-
ponendum aliqua, quae se velle proponere asse-
rant: Certi ex praedictis prius nunciis dictae Con-
gregationis pro parte ejus, & certi alii pro
parte dicti Serenissimi Regis Romanorum, in
praesentia Domini nostri Papae die praedicta,
palam assistente multitudine gentium copiosa,
praemissis aliquibus praefationibus, Dominum
nostrum Papam monuerunt, rogarunt, & re-
quisierunt, quod suo juri papatus renunciare
ac cedere dignaretur.

Quibus pro parte Domini nostri Benedicti
fuit responsum, & clare ostensum, quod ob
salutem fidelium animarum, & ad evitandos
errores, & ut vera unio in Ecclesia sequeretur,
oportebat ipsum debite providere. Et
quod, nisi sic fieret, non satisfaceret Dei ser-
vitio, bono universalis Ecclesiae, oblationibus
per se hactenus factis de via renunciationis,
quae modum & finem unionis haberent an-
nexos, atque sacris canonibus, per quos via re-
nunciationis suis casibus ideo commendatur,
quod sit ob finem boni, quod sequatur ex eo-
dem nunc debito sui officii: Cum providere
super hoc ad eum spectat, ex jure & praeroga-
tiva a parte sedis, immo ad hoc compellunt
ipsum divina jura pariter & humana.

Fuitque subjunctum in dicta requisitione,
quod Dominus noster Papa, ut bonus pastor,
ad satisfaciendum supradictis, post oblationem,
quam fecit dicto Serenissimo Regi Romano-
rum de via cessionis papatus, prout in praemis-
sa schedula continetur, duas super ea obtulit
pra-

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1418.

prædicas, ad providendum, quod per ipsam A
unio universalis Ecclesie habeatur.

Tandem pro parte Domini nostri Patris fue-
runt rogati, hortati, moniti, & instantissime
requiriti supradicti præsentis nuncii dictæ Con-
gregationis, & præfatus Serenissimus Rex Ro-
manorum in personis eorum, qui ibi tunc no-
mine suo, quatenus præfatas practicas vel al-
teram earum acceptarent, vel causas dicerent,
aut dubia moverent, cur acceptandæ non es-
sent. Nam paratum se exhibebat & promptum
dictis eorum satisfacere, & dubia declarare.
Et si aliqua essent in dictis practicis rationabi-
liter corrigenda, emendanda, addenda, vel
mutanda, illa volebat & re & effectu corrige-
re & emendare, addere & mutare.

Qui quidem præsentis tum nuncii dictæ Con-
gregationis, missi per dictum Serenissimum Re-
gem Romanorum, nihil de suis vel domini-
orum intentionibus, seu conceptis super dictis
practicis, vel materia unionis Ecclesie, dicere
vel aperire volentes, recitatis sibi, pro parte
Domini nostri Patris, monitionibus, rogationi-
bus, exhortationibus & requisitionibus antedi-
ctis, ab ejus præsentia recesserunt. Prout hoc
constat per publica instrumenta.

Postea vero in alia scheda ex parte Do-
mini nostri tradita serenissimo Domino Regi
Aragonum, & præmissi mensis Novembris, ut
constat per publica instrumenta, dictus Domi-
nus noster ad declarationem tuam schedula su-
per ultimo insertæ condescendere voluit ad fa-
ciendum additionem, tenoris sequentis. *Et pro
brevis expeditio prædicti negotii, ob Dei ser-
vitium & animarum salutem placet eidem Domi-
no nostro, designando numerum compromissorum,
de quibus fit mentio in practica per ipsum obla-
ta, ad hoc condescendere, videlicet; quod com-
promissum de suo consensu per Dominos Cardina-
les eligendi sunt sex, eligendi autem per illos Do-
minos, qui in alia obedientia se Cardinales fa-
ciant nominari. Si de tot dem pars alia non con-
trahatur, sint octo vel decem: aut si voluerint,
XII. Præterea volens idem Dominus noster ad des-
ignationem loci venire, de quo secundum dictam
practicam est concordatum, offers locum & loca
idonea infra suam obedientiam assignare, cum suf-
ficientibus securitatibus; Quæ loca si pars alia
acceptare voluerit, licet multis attentis ea non
debeat refutare, nihilominus placet eidem Domino
nostro condescendere ad acceptandum Marfiliam
cum Sancto Victore, Niciam cum Villa Franca,
vel Saonem, non obstantes, quod sint in alia ob-
dientia constituta, dum tamen de sufficientibus se-
curitatibus fuerit provisum.*

Quibus omnibus attentis, quæ indubie vera
sunt, evidenter apparet, quod Serenissimus Rex
Romanorum, et alii præsentis nuncii dictæ Con-
gregationis Constantiensis a Domino nostro Papa
responsum efficax habuerunt, nec non aperitionem
& oblationem viarum & practicarum salubrium
pro dicta unione Ecclesie obtinenda: Et, quod, si
forte scandalizati recesserunt, eorum scandalum
non est imputandum Domino nostro Papa.

Sed veniendo ad conclusionem requisitionis
prædictæ, respondet Dominus noster prædictus,
quod renunciare papatus sic simpliciter, sicut
petitur, non debet, sicut late superius est de-
ductum; sed paratus est renunciationem face-
re de suo jure papatus, observata omni via ex
practicis supra insertis, vel alia justa & ratio-
nabili practica, quam nunquam exclusit, nec inten-
dit excludere, pro dicta unione consequenda &c.
Concil. General. Tom. XXVIII.

*Sequitur copia requisitionis facta pro parte pro-
missorum dicto D. N. P. in Coquilbero per xii.
Ambaxatores xiv. die mensis Novembris.*

ANNO
CHRISTI
1418.

Beatissime Pater. Supplicationi et requisitio-
ni factis. &c. *Extat supra hoc. cit. ad art. 64.*

*Responsio Petri de Luna xvi. die mensis Novem-
bris ad secundam requisitionem su-
pra proxime scriptam.*

Cum per ultimam schedulam, ex parte san-
ctissimi Domini nostri Patris Benedicti XIII.
Serenissimo Domino Ferdinando Regi Arago-
num die 12. Novembris anno Domini 1415.
præsentatam, sic incipientem: *Ut appareat veri-
tatis processus &c.* supplicationi et requisitioni
Regis, ejusdem mensis et anni, præsentatis,
incipientibus: *Beatissime Pater. Cum negotium
extirpationis schismatis &c.* iuste et sufficienter
satisfactum sit, evidenter apparere potest cuilibet
intuenti. Nec videtur necessarium, ad sup-
plicationem et requisitionem, die 14. ejusdem
mensis et anni in Coquilbero Eminentis dice-
ceus præsentatas, in quantum cum primis
supplicatione et requisitione concordant, pro
nunc aliud respondere, sed sufficit ad schedu-
lam prædictam remittere, in qua idem Domi-
nus Papa de et cum consilio fratrum suorum
Reverendissimorum in Christo patrum, Domi-
norum Cardinalium, et aliorum Prælatorum,
et scientificorum virorum, supplicationi et re-
quisitioni prædicti Regis rationabiliter satisfacit.

Ex M. Vi-
dendum.

In quantum vero et supplicationi et requisitio-
ni prædictis subjungitur *protestatio de jure
universalis Ecclesie &c.* huic protestationi idem
Dominus noster, ut ponitur, non contentit.
Quia nec jure nec ratione sulcitur. Immo ip-
se, cui ex officio incumbit omne jus universa-
lis Ecclesie defendere, et animam suam pro
illo defendendo ponere, protestatur pro se, et
ipsius Ecclesie nomine, de suo et ejusdem Ec-
clesie interesse, et de jure ipsius Ecclesie con-
servando, ac de providendo, si opus fuerit,
per Constitutiones factas et fiendas, pro illius
auditione et defensione, et per remedia juridi-
ca, necessaria et oportuna, nec non per pec-
nas spirituales et temporales contra qualcum-
que personas cujuscumque status et conditionis
existent, contrarium attentantes, aut eis in
attentando hujusmodi dantes consilium, auxi-
lium, vel favorem, etiam Cardinalatus, Pa-
triarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Impe-
riali, Regali, aut quacumque alia Ecclesiasti-
ca vel mundana præfulgeant dignitate.

Et quod in supplicatione et requisitione præ-
dictis recessus Domini nostri a villa Perpiniani
tangitur, et pro regressu ad eandem villam
idem Dominus noster per supplicantes requiri-
tur: Respondet Dominus noster prædictus, quod
cum ipse, quia ad villam jam dictam pro mu-
tua visione inter ipsum et Regem Romanorum
fienda ad tractandum de pace et unitate Ec-
clesie se venturum promiserat, die inter eos
conventa venerit, et in eadem villa ultra assi-
gnatum terminum adventum dicti Regis Romano-
rum ad Narbonam per 15. dies expectaverit:
Et ab inde, adveniente dicto Rege Romanorum
ad septem villam Perpiniani, de unione Ec-
clesie cum eo tractare inceperit: Prædictusque
Rex Romanorum ab ea tractatu rupto recessit,
et postea idem Dominus noster non sine
P 2 sum

ANNO
CHRISTI
1491.

sue personæ periculo, ut a fide dignis asseritur, in eadem villa per plures dies resederit: Prædictus Rex Aragonum mirari non debet de recessu, sibi per eundem Dominum nostrum per antea intimato. Nam etsi omni tempore, et in omnibus causis deceat Romano Pontifici ad libera pervenire Concilia, et ipsius in nullo vacillare iudicia; isto tamen tempore, et in tanto negotio, ubi omnimoda libertas requiritur, necessum summe videtur, quod in tali loco negotia pertractentur, in quo ipse et tota curia sua fruuntur omnimoda libertate.

Et cum idem Dominus noster adhuc non pervenerit ad locum, ad quem pro personæ suæ securitate ire decrevit, sed adhuc sit in via: propterea omnibus aliis, in supplicatione et requisitione prædicti Regis contentis, singulariter respondere non potest de præsentibus. Sed postquam ad locum destinatum pervenerit, ad omnia eadem contenta, si dictus Dominus rex Aragonum pro habenda pleniori responsione miserit, rationabiliter auxiliante Domino respondebit.

Requisitio D. Regis Aragonum, Castellæ, & Navarræ, & Comitatus eorundem, facta Cardinalibus in Coquilbero cum Petro existentibus xiii. Novembris.

Ex citato
M.

Cum Serenissimus Dominus Rex Aragonum cum Ambaxiatoribus Illustrissimorum Regum et Principum Castellæ et Navarræ, et Fuxi Comite, et aliis pluribus obedientissimis sanctissimi Domini nostri Papæ Benedicti, in villa Perpiniani congregatis, insisteret et intenderet virgili animo, quantum potuit, circa directionem negotii unionis sanctæ matris Ecclesiæ, supplicando continue, et cum debita reverentia requirendo sanctissimum Dominum nostrum Papam super cessione per eum fienda, et aliis utilibus, ac commodis & opportunis ad consequendum unionem iam dictam: Et durantibus supplicationibus antefactis Dominus noster Papa recesserit a villa Perpiniani, & vos Reverendi Patres pariter cum eodem: Præsentiaque vestrarum paternitatum pluribus ex causis in hoc negotio sit valde necessaria & utilia in dicta villa Perpiniani, ubi de negotio dictæ unionis tractatur, & continue tractabitur: Joannes Raymundus de Plano, Bonovatus Petri, Legum, & Petrus de Serra, Decretorum Doctores, Ambaxiatores, & procuratores dicti Domini Regis, ex parte Serenissimi Domini Regis præfati, cum instantia, quanta possunt, vos rogant, & cum debito honore, pro interesse universalis Ecclesiæ, & alio quocunque, quod prætendi potest, requirunt, quatenus redeatis illico ad dictam villam Perpiniani, & conveniatis cum dicto Domino Rege, & Ambaxiatoribus Regum, Principibus, Prælatibus, & aliis personis ibidem pro dicto negotio congregatis, & interveniatis tractando, consulendo, operando & exequendo ea, quæ erunt necessaria, utilia, expedientia, seu etiam opportuna ad dictam unionem consequendam.

Alias enim cum debito honore protestantur de omni jure universalis Ecclesiæ, & alterius, cuius interlit.

Responsa Cardinalium Petri de Luna dicto xiii. die, ad requisitionem consimilem de non recedendo, usque dum unio facta fuerit in Ecclesia, per Regem Aragonum eisdem factam.

ANNO
CHRISTI
1491.

Requisitioni ex parte Serenissimi Principis, Domini Ferdinandi Regis Aragonum, die 13. mensis Novembris in loco Coquilberii Elnensis dioceseos, sacro collegio Reverendissimorum Patrum & Dominorum, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium factæ, cujus tenor sic incipit: Cum Serenissimus Dominus Rex &c. prædicti Domini Cardinales respondent: Quod, cum sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Benedictus, divina providentia Papæ XIII. tractanda de unione Ecclesiæ cum Rege Romanorum se in debita et justa ratione potuerit, et prædictus Rex Romanorum rationabiles practicas, ad unionem Ecclesiæ veraciter consequendam per eundem Dominum nostrum oblatas, non acceptaverit, nec aliam vel alias rationabiles dicto Domino nostro aperuerit, immo tractatus rumpendo a villa Perpiniani recesserit, & prædictus Dominus noster ex justis causis a dicta villa recesserit: Prædicti Domini Cardinales debitum suum fecerunt, sequendo suum Dominum, nunciis Christi vicarium, caput ipsorum & totius Ecclesiæ militantis. Et si contrarium fecissent, Deum graviter offendissent, & fidelitatem, ad quam tenentur, minime observassent.

In quantum vero requiruntur, ut ad prædictam villam Perpiniani revertantur, ad tractandum & consulendum, operandum & exequendum cum Dominis, Rege & aliis, quæ erunt necessaria Ecclesiæ unitati: Respondent, quod ipsi cum Domino nostro Papa in prædicta villa Perpiniani, quamdiu ibi sua fuit sanctitas, resederunt, consiliis suæ sanctitatis continue adherentes, si ibidem dicto Domino Regi eis aliquid circa negotia currentia dicere placuisset. Nunc autem eidem Serenitati respondent, quod, cum non deceat a capite membra discedere, immo juxta Scripturæ sacræ sententiam membra suum debeant sequi caput, ipsi eundem Dominum nostrum non possunt nec debent dimittere, nec ad eandem villam Perpiniani reverti.

Et cum dicitur, quod præsentia dictorum Dominorum Cardinalium sit ibi valde necessaria & utilis in hoc negotio: Respondetur, quod rami fracti ab arbore fructus germinare non possunt, et a fonte rivi præcisi arescunt fructificare. Itaque sine Domino nostro prædicto non possunt, sine cujus auctoritate possunt facere nihil.

Protestationi autem dicti Domini nostri Regis cum ejusdem honore non consentiunt. Immo ipsi, quibus post Papam principaliter incumbit pro jure universalis Ecclesiæ protestari, suo et universalis Ecclesiæ nomine protestantur, melioribus, via, modo, et forma, quibus possunt, de Domini nostri, eorum et ipsius universalis Ecclesiæ interesse.

Requisitio per Regem Aragonum Prælatibus in Coquilbero facta xiii. Novembris.

Ferdinandus &c. Reverendis et Venerabilibus in Christo patribus, universis et singulis Archiepiscopis, Episcopis, et aliis Prælatibus, intra Domini nostri dominium constitutis, salutem et dilectionem. Cum nos, cum Ambaxiatoribus Illustrissimorum Regum et Principum Ca-

Ex eodem
M.

ANNO
CHRISTI
1415.

Castellæ et Navarræ, ac Comite Faxi, et aliis pluribus obedientis sanctissimi Domini nostri Papæ Benedicti, in villa Perpiniæ congregatis, insistamus et intendamus vigili animo, quantum possumus, intendimus et vigilavimus circa directionem negotii unionis sanctæ matris Ecclesiæ, supplicando continue, et cum debita reverentia requirendo sanctissimum Dominum nostrum Papam prædictum super cessione per eum fienda, et aliis utilibus, ac commodis & opportunis ad consequendam unionem jam dictam: Et durantibus supplicationibus antefactis, idem sanctissimus Dominus noster Papa recesserit a villa ejusdem Perpiniæ: Et vos pariter cum eodem: Præsentiaque vestra pluribus ex causis in hoc negotio sit valde necessaria et accommodata in dicta villa Perpiniæ, ubi de negotio et preparatoriis dictæ unionis tractatur et continue tractabitur: ideo vos rogamus, requirimus, et etiam exhortamur pro interesse universalis Ecclesiæ, & aliq. quocumque, quod prærendi potest & possit, quatenus redeatis illico ad dictam villam Perpiniæ, & ibi convenientes nobiscum, & Ambaxiatoribus aliorum Regum, Principibus, Prælatibus, Comitibus, et aliis personis, ibi in prædicto negotio et preparatoriis congregatis, et interveniatis tractando, consulendo, operando et exequendo ea, que erunt necessaria, utilis, expedientia seu etiam opportuna ad dictam unionem consequendam. Alias protestamur contra vos de omni jure universalis Ecclesiæ, et alterius, cujus interfit, et quod possimus procedere ad remedia debita in prædictis. Datum in villa Perpiniæ, & propter indispositionem personæ nostræ signatum manu nostri Secretarii, die 13. Novembris, Anno Domini 1415. Paulus Secretarius.

Ad hanc requisitionem Prælati non responderunt, cum pro majori parte ad Perpiniæ redierunt, illa exceptis de familia Petri.

Copia tertia & ultima requisitionis, facta Petro de Lana, ad cedendum, ex parte Regis Aragonum &c.

Sanctissime & beatissime Pater. Pro parte non solum &c. ut supra in Sessione XXXII. ad art. 35.

Copia secunda & ultima requisitionis, facta Cardinalibus Petri de Lana, quod redirent ad locum Perpiniæ, pro tractando de pace & unionis Ecclesiæ.

Cum per serenissimum D. Regem Aragonum, seu per Ambaxiatores & procuratores ipsius, 13. mensis Novembris facta fuerit paternitatis vestrorum reverendorum Cardinalium, in villa Coquilliberi tunc existentium, certa requisitio, ut illico rediretis ad villam Perpiniæ, & ibi conveniretis cum dicto D. Rege, & Ambaxiatoribus aliorum Regum, Principibus, & Prælatibus, & aliis personis ibidem pro dicto negotio congregatis, & interveniretis tractando, & consulendo, operando & exequendo ea, que essent necessaria, utilis, expedientia, seu etiam opportuna ad dictam unionem consequendam. Protestando, si dicta requisitio nullatenus impleteretur, de omni jure universalis Ecclesiæ, & alterius, cujus interfit: Et vos, Reverendi Patres, preces & requisitiones jam dictas non curaveritis adimplere, prætendentes, quod ut membra a capite non deberis discedere, immo illud omnino sequi, inferendo, quod ideo

non potestis D. N. Papam dimittere, nec ad dictam villam reverti, allegando alterius, quod rami fracti ab arbore germinare non possunt, & a fonte rivi præcisi statim arcescunt &c. pro ut in serie vestræ responsionis hæc latius exarantur. Unde, cum caput vestrum & omnium essentiale principale sit Christus, & sua Ecclesia tanta utque nunc fuit tribulatione nefandi schismatis obfuscata: Ille etiam ut summus Deus omnipotens est propitius tota mente & viribus cordialiter diligendus, & illi, ut indubitato capiti, suæ Ecclesiæ decent membra accedere & uniri, quocumque alio impedimento abolito, & ut arbori salutaræ tanquam rami procedentes ab illa se figere totis conatibus atque posse: Ad illum etiam, ut verum fontem, a quo desillant rivi gratiæ & dulcedinis gloriosæ debemus flexis genibus & prostrati ore aperto recurrere, ut sitientes extirpationem schismatis & sanctam unionem Ecclesiæ, sua mercede pia debeat satiare: Pro tanto Raymondus Xatmar miles, & Petrus Basseti legum Doctor, Consiliarius, Ambaxiatores & procuratores Serenissimi Domini Regis Aragonum, qui cum Ambaxiatoribus aliorum Illustrissimorum Regum & Principum, Principibus, Prælatibus, & aliis personis, in dicta villa pro dicto sancto negotio congregatis, ut dictum est, & cum sanctissimo Domino nostro Papa, quamdiu præstans fuit, & cum Illustrissimo Romanorum Rege, & reverendis Patribus & aliis personis, huc missis per Congregationem Constantiensem, tractavit usque nunc, & continue tractat de necessariis ad directionem sanctissimæ unionis: Cum dictus Illustrissimus Rex Romanorum, & alii jam dictæ personæ de Congregatione Constantiensi præsentem in civitate Narbonensi adhuc per suos Ambaxiatores continue tractant, ut insistant in dicta villa cum D. Rege Aragonum & cum aliis prædictis & suo consilio cum omni diligentia, apertoque animo pro bono & concordii remedio, compendioso & directivo ad extirpationem schismatis, ad perveniendum ad sanctissimam unionem: Vos, Rev. PP. & vestrum quemlibet, non desistendo a precibus, & requisitionibus jam factis iterum, & iterum geminatis vicibus, unanimiter exhortatur, & cum debito honore requirunt, quatenus pro Dei servitio, & zelo suæ sanctæ Ecclesiæ, pro extirpatione dicti pestiferi schismatis, & perveniendo ad beneficium unionis diutius concupitæ, omnia & singula contenta, requisitionibus, non obstantibus vestris responsionibus, obligati: & nihilominus, quia SS. D. N. Papa, licet supplicatus, & cum reverentia requisitus, noluit clare facultatem & potestatem alicui, seu aliquibus personis convocandi Generale Concilium, ac autorizandi, approbandi, & confirmandi per ipsum Concilium petenda, & cetera alia faciendi in dicta requisitione contenta: Dicti Ambaxiatores & curatores nominibus antedictis Vos Rev. Patres, quatenus, ob nolentium dicti sanctissimi Domini nostri Papæ, dictam convocationem Concilii generalis supplicatam & requisitam, sub illis modis & formis, quibus supplicata & requisita extitit a dicto summo Pontifice, personaliter, vel per personas sufficienti super his potestate suffultas, illico propter morum periculum facientes, realiter impleatis. Alias dicti Ambaxiatores nominibus quibus protestantur de omni jure universalis Ecclesiæ, & alterius, cujus interfit, & de recurrente ad remedia debita, juridica & permilla.

ANNO
CHRISTI
1415

Ref.

Responsio Petri de Luna ad dictam tertiam & ultimam requisitionem per Regem Aragonum factam.

Antequam respondeatur schedula Domino nostro Papae Benedicto XIII. noviter oblata Paniscola, aliquid est dicendum super schedula in Coquilbero Elnensis dioeceseos 13. mensis Novembris proxime lapsi sibi oblatae per praetensos Ambaxiatores, nuncios & procuratores Serenissimi Domini Ferdinandi Regis Aragonum tenoris sequentis: Beatissime Pater, Supplicationi &c. Nam etsi eidem Dominus noster Papa satisfecerit per suam responsivam schedulam incipientem: Cum per ultimam schedulam &c. (inseratur) Respondere tamen plenius, si requireretur, sibi reservavit, ex quo pervenisset ad locum, quem decreverat pro securitate personae suae, ut in dicta responsiva schedula continetur. Nunc ergo, ne arguatur, absque responsione fuisse aliud praetermissum, suae adjicit responsioni, quod via seu practica praetensi Generalis Concilii, de quo fit mentio in schedula supra, juxta scilicet obedientiarum Domini nostri Papae, & olim dicti Gregorii, & dicti Joannis, assumenda seu acceptanda non videtur. Nam de & super hac via, per quam catholici cum schismaticis unirentur in unum perversum Concilium, multi periti in Theologia & jure diversa & contraria opinantur. Unde tali altercationi & varietati submitteendus non est Ecclesiae universalis status. Nam post rem factam, multorum conscientiae non quiescerent, immo in dubium verterent, an unio Ecclesiae, per quam fidelium animi acquiescant. Maxime, quia qualiscunque, colorata, ficta & verbalis fieret acceptatio de convocazione, quam fieret per Dominum nostrum Papam, vel in vim suae commissionis, & de auctoritate sua quam praestaretur agendis in dicto praetenso Concilio: Post dictam omnem acceptationem, sperandum esset indubie, quod multitudo illa, quae hodie residet Constantiae, quae aut in praetensa auctoritate dicti Joannis, vel sui praetensi papatus, aut sub quadam praetensa auctoritate, quam dicunt universalis Ecclesiae, diu perduravit, ac hodie perdurat, & cui firmiter & sine adiectione ullius conditionis innititur, dictam praetensam auctoritatem a se non abjiceret, immo in illa perduraret, & illi soli de facto & realiter inniteretur in agendis: Effet etiam sperandum, quod personae obediens Domino nostro, si ei libertas & securitas praebereetur, inniterentur firmiter auctoritati Domini nostri, aut sui papatus, & quoque de personis dicti olim Gregorii, quoad suam praetensam auctoritatem. Unde sequeretur, quod qualiscunque esset color & fidus & verbalis in eadem Congregatione, in qua ad veritatem rei maxima esset animorum & voluntatum divisio, absque (atque) scissura circa praetensas auctoritates & capita.

Attendendum est etiam, quod periculosa esset Ecclesiae dicta via, seu practica diu praetensi Generalis Concilii. Nam, cum Congregatio illa hodie Constantiae residens, potestatis plenitudinem verbis & factis sibi usurpet, & si posset, papalia, & quaecumque positiva jura suspendere & tollere optaret, & sic etiam in diversis suis pronuntiationibus in factum deducere attentavit: Praesumere & timere oportet, quod ex dicto praetenso Generali Concilio, ubi voces eorum, qui sunt hodie in dicta congregatione Constantiensis, propter eorum multitudinem pra-

ponderarent, nullus bonus exitus resultaret, sed papalium positivorum jurium subversio, quae multa ratione & maturitate fuerunt condita, & status universalis inordinatio inde procederent, & damnabiliter sequerentur.

Praeterea, quamvis in schedula praeserta nominatio expressa loci non fiat, pro tenendo dictum praetensum Generale Concilium, sed dispositionem electionis dicti loci Regibus, Principibus, & aliis de obedientia Domini nostri, nescitur quo jure, reservet acsi nil ad Papam pertineret denominatio loci hujusmodi casus, ut dicta convocatio esset fenda; Rei tamen veritas, ut a multis dicitur, sic se habet, quod propositum & intentio Serenissimi Domini Regis Aragonum est, quod dictum praetensum Concilium teneatur Constantiae provinciae Moguntinensis, & sic est deliberatum per ipsum & quosdam alios, volentes in hoc condescendere voluntati Domini Sigismundi, Regis Romanorum. Cui tamen testis sit Deus, quod dicta civitas Constantiensis non est tuta, secura & libera ad tractandum & concludendum negotium unionis Ecclesiae; nec posset Dominus noster ipsam acceptare sine Dei offensa, si sequentia attendantur. Est enim certum, quod civitas Constantiensis est sub potentia & Dominio dicti Domini Sigismundi Regis Romanorum, Domino nostro Inobediens: Verosimile est, quod voluntati ipsius contradicere non audent personae dicti praetensi Concilii, & fruerentur debita libertate, maxime, quia ex relatione fide dignorum habetur, quod dictus Rex Romanorum ad suum extollendum imperium appetit, & intendit statum papalem applicare certae nationi, sibi magis favorabili & obsequenti, ut quodammodo etiam papae dominetur. Et sicut a multis personis dictae Congregationis, & aliis asseritur, existentibus in dicta Congregatione, non fuerunt in libertate, prout nec hodie sunt, immo, ut dicitur, multos ipsorum oppressos minis, exasperationibus, & terroribus dicti Regis Romanorum oportebat descendere ad ejus voluntatem super negotiis, quae tractabantur in Congregatione praedicta, neque super his debita servabatur libertas, ob quod personae dictae Congregationis, non reputantes, se esse in libertate, de Constantia fugerunt. Ex aliorum etiam fide dignorum relatione habetur, quod multi dictae Congregationis protestati sunt super loci mutatione pro tenendo dicto praetenso Concilio, reputantes, dictam civitatem non esse ad hoc tutam, liberam & securam. Quod vero suspecta sit dicta civitas Constantia, vel locus alius sub potestate vel dominio praefati Domini Sigismundi, testes sunt exempla eorum, quae circa Balthasarem de Cossa, nunc autem Papam Joannem nominatum & reputatum, facta sunt, quem, non obstantibus quibusvis salvis conditionibus, eidem praestitis per dictum Regem Romanorum, tenet Rex ipse carceri mancipatum. Possent etiam exempla quaedam alia ad propositum allegari, quae pro nunc ex honestate ommissa suis loco et tempore, si necesse fuerit, deteguntur.

Tamen, ne taceatur, quod ex relatione multorum habetur, dictus Rex Romanorum intendit, atque vult, ut Papam sibi faventem obtineat, ut cum ejus obsequio & favore possit Italiam suo subjugare imperio, & multas Ecclesias temporalitatibus multis privare, quas praetendit ad dictum Imperium spectare. Unde, prout

ANNO
CHRISTI
1415.

prout asseritur, non sine grandi mysterio dictus Rex Romanorum mutationem loci fugit & abhorret, neque personis facientibus sibi mentionem de dicti loci mutatione patienter præbeat auditum. Defectus autem libertatis loci quantum periculum, scandalum & errorem producat, nemo sanæ mentis ignorat. Ea enim, quæ ibi fierent, essent invalida atque nulla, & ille, qui de novo crederetur assumptus in Papam, non esset Papa, sed intrusus.

Quibus omnibus consideratis, Christi fideles & unionis Ecclesiæ zelatores videre possunt, quod via, seu practica aperta in prædicta schedula, non induceret unionem, sed errorem, nec daret pacem, sed divisionem majorem, non utilitatem asserret universali Ecclesiæ, sed augeret discrimen, & per consequens ad consequendam & exquirendam viam seu practicam Dominus noster Papa non posset papatu cedere sine divina offensa. Avertat enim Deus, quod via cessionis, ad finem, causa querendæ unionis acceptata, per eam irreparabile damnum ministraret universali Ecclesiæ. Sed paratus est Dominus noster renunciationem facere de suo jure papatus, observata una ex practicis per eum apertis & oblati Perpiniani, vel alia justa & rationabili, quam nunquam exclusit, nec intendit excludere pro dicta unione Ecclesiæ consequenda.

Veniendo consequenter ad schedulam incipientem: *SS. & beatissime Pater. Pro parte Serenissimorum Regum &c.* Domino nostro Papæ noviter oblatam Paniscolæ per honorabiles viros, Raimundum Xatmar, militem, & Petrum Ballet Legum Doctorem, præsentis Ambaxiatores, nuncios & procuratores Serenissimi D. Regis Aragonum: Idem Dominus noster pro responsione ad ipsam dicit & reiterat, & pro dictis & reiteratis haberi vult hic omnia, quæ superius dicta & responsa sunt ad prædictam litteram sibi oblatam in Coquilbero.

Ceterum, quia in dicta schedula noviter oblatam Paniscolæ, asseritur, electionem futuri Pontificis ad illud, quod ipsi dicunt, Generale Concilium pertinere, mirandum est, quod ista dicuntur, cum per aperta jura & Generalibus Conciliis edita electio Papæ ad cæterum Cardinalium pertinere dignoscatur. Quæ quidem jura tolli posse per dictum prætentum Concilium, videtur fundamento carere.

Ceterum, quia dicta schedula reprehendere nititur recessum Domini nostri de Perpiniano, ideo Dominus noster adjicit ad prædicta, quod causas dicti recessus, quas allegavit in Coquilbero in dicta sua schedula responsiva, veræ sunt, & non sunt fidei coloris, immo earum veritas magis detegitur per ea, quæ contra ipsum attentata sunt, & quotidie attentantur.

Præterea Dominus noster ad intimationes & protestationes contentas in dicta schedula sibi oblatam Paniscolæ respondet, quod eis non consentit, immo dissentit, & contradicit, & credit, se intelligere, quod illa prætentia remedia, in dictis intimationibus & protestationibus contenta, comminantes ipsi intelligant. Habet tamen D.N. Papa ex fide dignorum relatione, quod multi malevoli suggererunt, & etiam suggerunt Serenissimo Domino Regi Aragonum, & ipsum pro viribus nituntur inducere ad subtrahendum obedientiam Domino nostro, & apponendum manus in bonis cameræ Apostolicæ & Ecclesiæ pertinentibus, & prosequendum conventionem de hac obedientia cum obedientia Constantiensi in unum quod dicitur Concilium Genera-

le, & faciendum persecutionem contra Dominum nostrum, juxta conceptum dictorum malevolorum, volentium super his condescendere votis dicti Regis Romanorum. Novum autem Deus, quod ista non possunt dici remedia, sed injuriæ & discrimina, & ex eis, si fierent, quod absit, non unionis, sed erroris sequeretur effectus. Unde cum Dominus noster rogat, & hortatur præfatum Serenissimum Dominum Regem Aragonum, & alios supra dictos, ac per viscera misericordiæ Jesu Christi instantius, quod potest, requirit, quatenus compatiens Ecclesiæ, Christi sponsæ, a tantis cessent scandalis, quæ nedum licet facere, sed nec de ipsis est comminari seu protestari: Et nihilominus per dictum Serenissimum D. Regem Aragonum, qui pro regnis, & ceteris, quæ a dicto D. N. Papa tenet in feudum, eidem Domino nostro juramentis fidelitatis & homagii, quæ sibi personaliter præstitit, valde tenetur astrictus.

Nec modus iste, qui contra Dominum nostrum tenetur, est remedium ad obtinendum unionem, immo ipsum nimium difficultat. Nam quæcumque fierent per Dominum Papam circa unionem Ecclesiæ, stantibus talibus circumstantiis, quæ utique notoriam impressionem inducunt, suspectiva reputarentur per Christi fideles, nec possent per ea ipsorum conscientiarum quietari.

Alias autem, si dictæ exhortationes & requisitiones non pervenerint, protestatur dictus Dominus noster de omni jure suo, & suæ papalis dignitatis, & omni jure universalis Ecclesiæ, & de omnibus constitutionibus apertis, & quibusvis aliis jure editis contra talia facientibus, & signanter de Constitutione per dictum Dominum nostrum edita Mathiliæ, & pœnis in ea appositis.

Per prædictam tamen non est intentio Domini nostri Papæ, prosecutionem dimittere negotii unionis. Immo ad Concilium Generale suæ obedientiæ, quod de præsentis durari, convocari prælatos suæ obedientiæ absentes, ut ad dictum Concilium veniant per totum mensem Februarii proxime instantis. Cum quibus una cum aliis, qui erunt in Romana curia in dicto Concilio, super contentis in schedula per dictos nuncios sibi oblatam, & alias deliberare vult, quid rationabiliter facere debeat pro Ecclesiæ unione.

Et quia aliqui obloquuntur, quod aliquæ comminationes factæ sunt aliquibus Prælati, idem dictus Dominus noster rogat, hortatur atque requirit præfatum Serenissimum Dominum Regem Aragonum, quod minas cessare faciat, quantum cum eo erit, ne modi tales serventur, qui Prælati, qui a dicto Domino nostro fuerunt ad dictum Concilium evocati impedimentum erunt, quo minus ad illud venire valeant, & eidem Domino ab eis libera consilia provenire.

Verum, quia ad dicti Domini nostri auditum pervenit, quod aliqui ei insidiantes & emuli, ex ejus verbis sive scriptis praves sensus & alienas extorquent sententias, linguasque suas (acuentes) in malum, asseruerunt, quod aliqua dicta seu scripta Domini nostri Papæ a veritate & doctrina fidei catholice deviant, dubitatque, an Serenissimus D. Rex Aragonum asseverationem prædictam audiverit: Idcirco & alias dictus Dominus noster Papa protestatur expresse, quod si aliqua talia, quod absit, unquam verbo vel in scriptis dixit, seu in futurum dicere ipsum contigerit, illa cassat, irritas, & annullat, & vult pro cassis, revocatis, & annullatis haberi, ipsaque sacrosanctæ Ecclesiæ

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1111.

clesiæ catholicæ denunciationi submittit, offert-
que se paratum, si sibi intimentur seu desig-
nentur illa, quæ prætenduntur, seu in poste-
rum prætendentur a veritate & doctrina fidei
Catholicæ deviare, si tamen talis dixerit, seu
in posterum per eum dici contigerit, quod non
dubitat mentem suam super ipsis taliter decla-
rare, quod evidenter apparebit, & revera sic
est, suæ intentionis non fuisse, nec esse, de-
viare a recta fide, seu catholica veritate: Re-
quirens idem Dominus noster notarium & no-
tarios, qui instrumentum recerunt de præsen-
tatione dictæ schedulæ sibi oblatae Paniscolæ,
ut illud absque præsentis schedulæ insertione
non claudant.

*Epistola Archiepiscopi Narbonensis ad Cardinales
in Constantiensi Concilio presentes de rebus
Benedicti XIII.*

Ex Correc-
no.

Reverendissimis in Christo Patribus & Do-
minis meis præcipuis, Dominis Dei gratia Jo-
anni Olliensi Vicecancellario, Petro Camera-
centi, Guillelmo S. Marci, Antonio de Cha-
lanço, & Amadeo Salutarum, S. R. E. Car-
dinalibus.

Reverendissimi Patres & Domini præcipui,
præmissa recommendatione: Novissime per unum
servitorem Archiepiscopi Tolosani scripsi Pater-
nitatibus vestris Reverendissimis recessum Do-
mini Petri de Luna de Perpignano apud Co-
cumliberum, ubi continuo remanserant quatuor
galeæ suæ. Post cujus recessum venerunt. Im-
mediate sequenti, quæ fuit decima quinta hu-
jus, Dominus Rex Aragonum ad eum misit
viros solemnes ad requirendum eundem & pro-
testandum, ut in schedula hic inclusa, præ-
sertim & fuerunt antequam galeas ascenderent. Qui-
bus per ipsum de Luna auditis, in effectu eun-
dem respondit ut sequitur: *Domini, Vos bene
comeritis. Audivi quæ vos dixistis. Ego vado ad
S. Mattheum, ad quem locum curiam meam
transivi: Ibi deliberabo cum meis fratribus Do-
minis Cardinalibus & aliis. Et deinde responde-
bo Domino Regi, qui vos misit.* Et sic ab eo
recesserunt. Eadem autem die circa solis oc-
caum intravit galeam. Et in portu mansit to-
ta illa nocte. Sabbati autem mane velis tentis
navigavit. Et dicitur quod vadit Paniscolam.
Cum eo vadunt quatuor sui Cardinales. Quin-
tus autem, scilicet Dominus Pater Ranati vo-
catus Tolosanus remansit in Perpignano, senio
& infirmitatibus confractus, cum tamen secu-
turus, quamprimum equitare poterit. Multi
Prælati & alii in Perpignano tunc existentes se-
cuti sunt, aliqui per mare cum eo, alii vero
per terram. Et quia Dominus Rex Arago-
num dixit quod volebat procedere ad subtra-
ctionem obedientiæ eidem Petro de Luna fienda-
dam, Domini Ambaxiatores sacri Concilii re-
dierunt apud Perpignano ad protequendam
dictam materiam. Instat etiam præfatus Rex
Aragonum, quod Dominus Imperator illuc
redeat. Qui hoc facere deliberavit, dummodo
per ipsum Regem assecuretur, quod infra cer-
tum terminum non longum subtractionem fa-
ciet, & postea parti nostræ adhærebit. Nec
alia occurrunt mihi nota. Paternitates Vestras
Reverend. conservei altissimus. Scriptum Nar-
bonæ, 21. Novemb.

Vester Frater Archiepiscopus Narbo-
nensis & Sanctæ Rom. Ecclesiæ Came-
rarius.

*Jacobi Archiepiscopi Turonensis cum Casare &
aliis Magnatibus Constantiensi Concilio ad His-
paniam Legati Apologia Narbona mense Novem-
bri scripta pro Casare, Rege Aragonia ac
Constantiensi Legatis contra Benedictum XIII.
de tractatibus superioribus Perpignanensibus.*

ANNO
CHRISTI
1111.

Universis Christi fidelibus, Jacobus, misera-
tionem divina sanctæ Turonensis Ecclesiæ Ar-
chiepiscopus & minister indignus. Gratia vo-
bis & pax a Deo & a Domino nostro Jesu
Christo, qui nec velamine falli, nec fictionis
pallamento decipi potest.

Prælati cujuslibet Doctorisque incumbit offi-
cio veritatem propalare, ne falsis asseveratio-
nibus rei gestæ series incauta taciturnitate sus-
focetur, ac in errorum devia animi ad vera
prompti deducantur. Altissimo enim placuit,
me servitorem suum indignum ad cooperationem
unionis Ecclesiæ suæ sanctæ per ministerium
sacri Generalis Constantiensi Concilii deputa-
re. Ne igitur temporibus futuris certa scripta
Domini Petri de Luna, qui Benedictus XIII.
in sua obedientia appellatur, veritati præjudi-
care valeant, & aliam quam veritatem opinio-
nem legentibus ingerere, cum ipso Domino
Petro peracta veridice referre animus est.

Compertum est, devoti & felices conservi
Christi fideles, a triginta octo annis Ecclesiam
Dei pretiosissimo sanguine Filii sui acquisitam,
ac sibi in sponsam copulatam, quæ unitate
perpetua florere debet, propter aliquorum asser-
tionem, quorum quilibet se per ministerium
ejus spontum asserbat, fuisse & esse divisam,
divisione laceratam, & pene in præcipitium
deductam, permittente Domino & nostris de-
meritis exigentibus. Nec enim est reperire ma-
lum seu mali speciem, non commissam dicto
pestifero schismate durante, usque ad contem-
tum Dei exclusive, non observatione religionis
Christianæ, & dissolutione omnium bene vi-
vendi modorum in statibus quibuscumque.

Pro quo schismate extirpando, quamquam
plures viæ repertæ extiterint, scilicet Concilii
Generalis, reductionis obedientiarum in unum,
conventionis, compromissi, discussionis jurium,
(quam dictus Dominus Petrus justitiam appella-
vit) & via cessionis: Quæ omnes, quamvis in
se consideratæ bonæ sunt, tamen aliæ pro-
pter difficultatem earundem, aliæ propter im-
possibilitatem, aliæ propter longi temporis tra-
ctum, tanquam non convenientes, nec aptæ
ad præfens schisma totaliter sedandum, omis-
sæ & rejectæ sunt, sola via cessionis recepta &
approbata. Quia ipsa est conscientiarum plene
purificativa, justa, rationalis, a sanctis Pa-
tribus practicata, jure Canonico approbata,
omni juri consona, brevior, facilior & expé-
dientior.

Hanc viam cessionis Dominus dictus Petrus,
dum Legationis officio in Francia fungeretur,
approbavit, collaudavit, & contra bonæ me-
moris tunc Clementem VII. persecutus est.

Præterea Domini Cardinales, quorum di-
ctus Dominus Petrus erat unus, volentes pro-
videre Ecclesiæ Dei, mortuo dicto Domino
Clemente, ante ingressum conclavis pro ele-
ctione futura, juraverunt & eorum quilibet ju-
ravit, quod si eum contingeret in Papam eli-
gi, prosequeretur unionem Ecclesiæ per viam
cessionis inclusive, requisitus a Cardinalibus vel
eorum majore parte.

Et

ANNO
CHRISTI
1415ANNO
CHRISTI
1415

Et quia credebant, quod dictus Dominus Petrus haberet magnam affectionem ad viam prædictam cessionis, cum quasi ejus inventor, approbator, & publicator fuisset contra prædictum Dominum Clementem, ut dictum est: Sub hac spe, quod Ecclesie per eam pacem daret, ipsum elegerunt. Et eodem ex post requisierunt, ut per dictam cessionis viam Ecclesie prædictæ pacem daret, sicut ante ingressum conclavis juraverat. Acceptavit etiam ex post, promisit, juravit, atque solemniter protulit dictus Dominus Petrus pacem dare Ecclesie per viam cessionis. Immo consequenter eandem cessionem, contententibus secum de papatu, aut cum ejus successoribus, cedentibus, decedentibus, vel eisdem obtulit, ac reipublice Christianorum pollicitus est.

Quam tamen cessionem nondum fecit. Quamvis secum de Papatu contententes, ille videlicet qui Gregorius XII. dicebatur, in sacro Constantiensi Concilio legitime in spiritu sancto Congregato, in præsentia invidiosissimi Domini Sigismundi Romanorum Regis semper Augusti, per ministerium Magnifici Caroli de Malatestis, legitime ac juridice renunciaverit: Dominus etiam qui Joannes XXIII. dicebatur, post depositionem ipsius per dictum sacrum Concilium factam, hoc idem scilicet cedere & renuntiare voluit atque fecit.

Non igitur restat ad veram pacem & perfectam in Ecclesia sancta consequendam, nisi renuntiatio faciendæ per præfatum Dominum Petrum. Pro qua requirenda, & ipsum ad hoc inducendum, invidiosissimus Romanorum Rex prædictus, pacis Ecclesie ferventissimus Zelator, & qui pro ea gratiose per triennium laboravit, personaliter ad Regnum Aragonie, ad præsentiam dicti Domini Petri ac Serenissimi Aragonum Regis, cum maximis expensis, periculis ac laboribus, accessit. Venerunt etiam cum eo Venerabiles Patres Episcopi, Magistri & Doctores numero duodecim, viri utique doctissimi, peritia linguarum & experientia rerum decorati, & ego cum ipsis, ex parte præfati sacri Concilii ad pacem Ecclesie consequendam missi.

Qui omnes, scilicet prædictus Dominus Rex invidiosissimus, & legati ac nuncii Concilii prædicti ipsum Dominum Petrum pluries, diversis diebus ac horis, ad pacem Ecclesie præstandam, primo in genere, motivis, præfationibus, & allevis multiplicibus, humilibus & gratissimis inducere nisi sunt. Et consequenter, per expressum, tam ab ipso, quam a deputatis per eam, & Dominum Regem Aragonum, Schisma sedari per cessionem dicti Domini Petri petierunt, hortati sunt, & requisierunt rationibus efficacibus, aptis, materiis convenientibus, & opportunis, cum quanto poterant honore & reverentia fieri, ne excusationis verbum, sicut alias fecit, aliquo prætextu, aut sumpta occasione capere posset.

Et quamvis præfatus Dominus Petrus fateatur, se magis quam viventem aliquem ad unionem Ecclesie obligari, ac semper dixerit verba generalia in sui significatione opportuna: attamen ad speciem condescendere differens, per plures & diversas dilaciones, exquisitis coloribus negotium a duodecima Septembris usque ad quintam decimam Octobris sequentis inaniter protraxit.

Et promisso, quod dicta decima quinta die finem materiæ daret, schedulam quandam, Concil. General. Tom. XXVIII.

quam secunda die dare potuisset, illo tunc porrexit. Quæ quidem schedula, prima sui inspectione, justitie colore dealbata existit, ac more tabulæ vermibus corrosæ, quæ noviter depicta & speciosa videtur ignorantibus ea quæ sub pictura abscondita sunt, rationabilis apparet. Quare ut latentia detegamus, circa singula ejus puncta paulisper insistendum est.

Primo asserit, Dominum Regem Romanorum sibi supplicasse, quod vellet vias aperire, quibus posset unio haberi. Quod, pace sua salva dixerim, falsitatem continet. Quia præfatus Dominus Romanorum Rex a perditionem nullam petiit, seu pro eisdem supplicavit. Sed moriendo, exhortando, & requirendo, præfatum Dominum Petrum rogavit, quatenus daret pacem Ecclesie, per viam cessionis, eandem viam expresse & simpliciter petendo, & de nulla alia faciendo mentionem.

Insuper in dicta cedula offert dictus Dominus Petrus viam quam appellat justitie, quæ revera dici debet discussionis juris, quod ipse præterdit. Quam viam asserit securiorem, salubriorem quæ faciliter videri possit. At hæc via est impossibilis, & per consequens difficilima & quæ videri juridice non potest. Nam ipsa fundatur super factio electionis dudum Urbani VI. qui fuit primus post mortem bonæ memoriæ dicti Gregorii XI. ultimi indubitati universalis Romani Pontificis. Super quo factio conveniuntur instrumenta authentica penitus contraria, & depositiones notabilium personarum etiam contrariæ. Nam per aliqua instrumenta & depositiones apparet, quod Domini Cardinales, tempore quo dictum Urbanum elegerunt, erant in plena libertate, & quod, antequam tumultus fieret, electio erat de eo iuste & debite celebrata. Aliis autem instrumentis & probationibus apparet, justum metum in electione prædicta intervenisse. Ita quod hoc schisma pro utraque parte est probatum coloratum. Modo certum est ex facto jus resultare debere. Item, pauci sunt, qui testimonium in materia prædicta ferre possent propter longævitudinem temporis. Quare apparet quod dicta discussionis via iuste & rationabiliter alias fuit rejecta tanquam impossibilis.

Præterea offert dictus Dominus Petrus viam cessionis modificatam, ut infra patebit, nullam aliam viam excludendo. Quod si intelligat per hoc, se omnem viam recepturam, quæ per Ecclesiam pro unione habenda ab ipso peteretur, bene intelligit. Quia omnis modus, per quem ad unionem deveniri potest, debet per ipsum acceptari, & nullus excludi. Sed si intelligat, quod per oblationem alicujus viæ alterius a via cessionis, non requisitæ ab ipso, liberatus est ab obligatione, qua tenetur viam cessionis acceptare, decipitur. Quia ad istam cessionis viam obligatus est jure divino & humano, promissione, juramento, voto & pollicitationibus, quod nullo alio modo, aliam viam offerendo non requisitam, liberari potest. Aliud enim pro alio invito creditore solvi non potest.

Ceterum viam cessionis offert, proviso tamen per prius, quod Reges & Principes Christianitatis, eligendo ad Papatum tanquam vero Christi vicario obediant, quod futura electio fiat canonice & in loco securo, statim post ejus renunciationem. Super quorum præfata offert dare deputatos, qui super præmissis videant & concordent. Sed temerarium profecto

Q

vi.

ANNO
CHRISTI
1113.

videretur presumere, quod Reges & Principes futuro summo Pontifici, obedientis duabus, Concilii scilicet & dicti Domini Petri conjunctis, habeant non obedire. Nam certum est, quod Reges & Principes obedientiam Concilii, obedire non differunt. Quia Concilio obediunt, obediunt & obedire. Nam suos Ambassadors in Concilio prefato habuerunt, & habent, & per Dei gratiam habebunt. Sic & iam de Principibus obedientis dicti Domini Petri rationabiliter presumendum est. Quare provisio predicta non videtur requirenda, tanquam unionis dilativa & impeditiva, ac Schismatis pestiferi nutritiva. Et praesertim si unus Regum aut Principum Christianitatis nollet dictam promissionem sufficientem dare. Sic enim in unius personae potestate esset unionem Ecclesiae differre, quod multum periculosum existit, propter corruptiones, quae datis promissis aut remissis fieri possent.

Quod autem futura electio fiat canonice, non erat cautio petenda. Nullus enim virtuosus aut bonus debet dubitare, quin, duabus obedientis predictis simul conjunctis, si non sit sufficienter ex nunc electioni futurae provisum, provideatur per sacrum universale indubitatum Concilium sic conjunctum, de quo nullo modo suspicari debet, quia electionem futuram canonice fieri instituat, cum in humanis non de aliquo tantum sit confidendum in his, quae fidem & Ecclesiae statum concernunt, sicut in sacro Generali & universali indubitato Concilio totius Ecclesiae, cui Spir. S. adesse credendum est, ac sanctorum Patrum doctrina tenendum.

Petit ulterius, quod in loco tuto fiat electio. Si per hoc loci mutationem querat, voluntarium petierit & sine ratione, diffugia querens. Nam si nollet aut non possit Constantiam venire, mittere possit procuratorem irrevocabiliter constitutum, qui eadem quae ipse facturus esset explebit: Absque hoc, quod sancti Patres, qui plusquam per annum in dicto Concilio fuerunt, graventur mutatione loci. Maxime, quia dicta mutatio non est necessaria Ecclesiae, sed verius pacis ejusdem dilativa, et in casu impeditiva. Quid enim si mors contingeret Regi Romanorum, vel aliis dictum negotium manutinentibus? Constat, quod ipsa dilatio est destructio totalis unionis Ecclesiae.

Item, Constantiae locus electus, est nedum securus, sed securissimus: Quod per anni circum probatum est: Et in tantum, quod prefato tempore durante rumor aliquis, vis, violentia aut metus alicui illatus sive factus non est. Nec est suspicandum, Romanorum Regem non posse aut debere securitatem dicto loco prestare, & sic per indirectum perdere meritum, famam, gloriam, quas triennio laboribus corporalibus quamplurimis et expensis gravissimis perquisivit.

Postremo, sicuti prefatus Dominus Petrus deputatos petiit sibi dari per Regem Romanorum, sic etiam concessi sunt sex scilicet numero, inter quos ego alter extiti, et ipse totidem sua ex parte deputavit. Qui omnes in praesentia novem mediatorum a Serenissimo Rege Aragonum deputatorum materiam in predicta cedula contentam discussimus.

Verum post aliqualem disceptationem, predicta cedula declarationem petivimus nos invicissimi Domini Regis Romanorum ex parte deputati. Et quia super declaratione obscuritatis cedulae predictae expositiones fiebant, quae

amedis aliquibus nostra ex parte videbantur rationabiliter impugnandae, ad quas per aliam partem responsum existit: Mediores praesati, predictis intellectis, rem in manibus suis receperunt, seu ad se advocarunt, quatenus super prolocutis medlaret, ad honorem Dei et honorem negotii. Unde pluribus diebus expectatis, praesatus Dominus Petrus, qui clare & dilucide suam negotio dicebat se velle imponere, post plures procrastinationes, intentionem quam habet circa predicta declarando, ejus praedictam in alia cedula, cujus sequitur tenoris effectus expressit.

Afferit enim primo, quod ipse cessione per eum facta, hac vice Romanum Pontificem debet eligere. Afferit enim, quod fundamentum ad iustificandam viam cessionis est propter dubietatem, quae esse dicitur super jure Papatus, ex qua insurgit dubietas circa jus eligendi Papam: Modo penes eum est jus eligendi Romanum Pontificem certum: Haec autem certitudo ex dubio jure aliorum non debet reddi incerta: Item, quia post cessionem per ipsam factam recuperabit dignitatem pristinam Cardinalatus, quam habebat.

Haec Praedicta in quolibet sui fundamento veritate caret. Nam fundamentum ad iustificandam viam cessionis, non est tantum propter dubietatem circa jus papatus, sed quia ipsa via cessionis est expedientior, brevior, facilior, & sola conscientiarum purificativa, ad sedandum tam induratum et inveteratum schisma, et evitandum scandala, ita commune et notorium, quod quemlibet de populo afficit. Unde si praesatus Dominus Petrus haberet ita certum et indubitatum jus ad papatum, sicut habet B. Petrus, pro evitando tanto scandalo cedere tenetur, immo nedum cedere, sed et morti se exponere, exemplo pastoris nostri veri, primi Papae, Christi benedicti, cujus actio nostra est instructio. Praeterea per adventum status supremi confunditur inferior, in quo character non erat impressus. Et sic per assumptionem dicti Domini Petri ad Apostolatam, Cardinalatus fuit confusus. Nam in Cardinalatu, ut sic et in se considerato, character non imprimatur, ut notum est, et sic nihil reliquiarum pristinae dignitatis remansit. Item, alias sequeretur, quod Papa esset caput, et membrum illud corporis mystici Ecclesiastici, quod est absurdum. Nam monstrum esset, unum et idem membrum, ultra naturam sua speciei esse multiplicatum in corpore aliquo, vel ipsum partem unius membri, et partem alterius afficere, ut si pars capitis esset manus, et sic ipsum caput esset partim caput, partim manus. Rursus est, quod jus Cardinalatus non attulteretur ad adeptionem papatus, attamen ad Papatum et Cardinalatum per sententiam sacri Pisani Concilii contra praesatum Dominum Petrum lata, omnis dignitatis expertus redditus est. Quare nisi de novo habilitetur et promoveatur, apparet Cardinalatum penes ipsum non existere. Insuper certum est praesatum Dominum Petrum interfuisse electioni celebratae, postquam ad tam execrabile schisma perversum est. Et per plures asseritur, ipsum alias publice dixisse, quod tempore quo elegit Urbanum praedictum, ipse erat in plena libertate. Quod si sic, privatus esset saltem hac vice jure pontificem Romanum eligendi.

Ultra praedictam in eadem cedula subjungit praesatus Dominus Petrus sequentem in

ANNO
CHRISTI
1113.

ANNO
CHRISTI
1417.

in terminis, videlicet: *Quod de consensu pre-*
si Domini nostri Papa, Domini Cardinales com-
promittant de electione futura, qua post cessionem
Domini nostri iuvinet fanda, in certis compro-
missariis, in numero de quo concordatur. Qui
quidem commissarii potestatem habebunt facien-
di, omnes vel eorum major pars, dictam ele-
ctionem: Et consimiliter illi Domini qui in alia
obediencia se Cardinales facient nominari, in
personas alias compromittant, dantes eis consim-
ilem potestatem cum approbatione congregationis
Constantiensis: Qui quidem commissarii tam
isti quam illi ponantur in loco sacro, & sub tu-
ta & fidei custodia, de qua fuerit concordatum,
inclusi, quilibet ad partem suam: Disposito, quod
deliberatio utrorumque Commissariorum concur-
vat ad unam & eandem personam assumendam
ad Papatum. Postea vero dicti commissarii,
videlicet utrique ad partem suam, & pro se,
ante actum electionis faciant scribi in instrum-
tis authenticis deliberationem per se habitam de
persona illa eligenda: in qua quidem deliberatio-
ne concurrant vota omnium vel majoris partis
commissariorum, & cujuslibet predictorum
duorum partium: Et per alias modas personas
utrique parti notificari instrumenta dictorum de-
liberationum. Quibus quidem notificationibus se-
ctis commissarii alterius partis eligant perso-
nam concordatam, antequam fiat cesso. Quo ces-
sione facta statim eligant commissarii predicto-
rum Cardinalium Domini nostri Papa dictam per-
sonam concordatam: Et statim post hoc eodem
tempore fiat presentatio utriusque electionis, se-
paratim tamen, ipsi electo. Qui quidem electus
acceptet Papatum, & eodem pro vero Romano
Pontifice habeatur.

Practica predicta est impossibilis, de jure ca-
nonico & civili, jure naturali, divino & mo-
rali confutabilis. Vult enim quod unius & e-
jusdem electionis, que communiter & una si-
mul fieri debet, fiant due electiones separatim,
contra omnium jurium intentionem & causam
finalem electionis, nec hoc a seculo auditum
est aut scriptum. Voluerunt enim jura, quod
electio fiat communiter, quatenus electores
habeant unus alium monere de meritis eligen-
di, tractatu inter eos habito super necessitate
& utilitate Ecclesie, cui Pontifex debet pre-
fici, si ad honorem Dei & utilitatem Eccle-
sie ac bonum Christianitatis assumi poterit.
Nam nullus dubitat quin facillime inveniatur
quod a pluribus queritur: Et saepe minoribus
est revelatum, quod majoribus est abscondi-
tum. Item, omni jure damnatissimum est,
quod ante electionem ad unam tantum perso-
nam habeatur respectus, & quod unius tantum
fiat electio. Primo, quia jure testante ele-
ctio est plarium, nec respectu unius tantum
fieri potest. Item, Electores debent mere, li-
bere, sponte, & absque gratia, vel alio,
quod miseros hominum animos tenet, habere
considerationem ad plures personas tam Eccle-
sie sue, quam aliarum Ecclesiarum, ut magis
idoneum recipiant, & qui secundum qualitatem
temporum Ecclesie possit magis prodesse, quam
preesse. Et potissime in Romano Pontifice
hoc est observandum. Quia in ipso est majus
periculum. Quare etiam jura volunt, quod a
duabus partibus electorum ejus fiat electio, non
tantum a majori parte. Praterea omni juri
contrarium est, quod vota electionis publicen-
tur, antequam fiat electio. Nam primum ele-
ctio, & consequenter ejus debet fieri publicatio.
Concil. General. Tom. XXVIII.

Vult consequenter predicta condita, quod
commissarii a Cardinalibus nostris eligantur
antequam fiat cesso, quasi presupponat ces-
sionem de nullo debere operari, que tamen
petitur a dicto Domino Petro quatenus con-
scientiam pacificenter, ad cautelam. Sic etiam
honore utriusque partis servari posset electio
vel provisio. Quare prefatus Dominus Petrus
primo debet cedere, & consequenter cessione
facta deberet electio fieri, secundum provisio-
nem a juribus statutam. Nec colorem habet,
quod cedere non vult, donec certum sit, que
persona in Papam eligi debeat. Quia dato,
quod secundum modum predictum, omni ta-
men jure damnatum, fieret electio, esset in
eius potestate actum predictum reddere nullius
efficacis, differendo cedere, vel non cedendo.

Postremo ponitur, quod utriusque obedi-
entis electionis separatim tamen fiat ipsi electo
presentatio, qui quidem electus acceptet papa-
tum & pro Papa habeatur. Iste etiam modus
a jure damnatus est. Nam non nisi per unam
electionem jus queri potest electo. Aut ergo
reputat dictus Dominus Petrus, electionem ex
parte suorum Cardinalium factam non valere;
& sic frustra in practica deduxit talem modum
eligendi: aut reputat, electionem ex parte Do-
minorum Cardinalium nostrorum non valere; &
sic etiam dehortoria esset magis electio, cuius
practica supra posuit, seu deceptiva, quam
verax & realis. Immo prefata practica est dis-
famatória alterius predictarum partium.

Quare visum fuit tam deputatis predicti In-
vidiosissimi Romanorum Regis, quam etiam me-
diatoribus supra dictis, quod data practica ul-
tima erat juri contraria, impossibilis, nec re-
cipienda. Idcirco dicti deputati, aliam viam
juridicam possibilem, facilem, conscientiarum
purificativam, ac honoris utriusque partis con-
servativam, divisionis & schismatis presentis
totaliter sedativam, ac pacis & tranquillitatis
Ecclesiasticis procurativam aperuerunt, viam
scilicet cessionis per practicam sequentem.

Quod primo & ante omnia fieret habilita-
tio cujuslibet predictarum partium per alteram,
& quod fieret convocatio & auctorizatio Con-
cilii Constantiensis, ad cautelam. Et quod
consequenter fieret unio obedientiarum predi-
ctarum ad invicem. Qua unione facta, dictus
Dominus Petrus haberet cedere, pure, sim-
pliciter & absolute, prout tenetur atque debet.
Quodque cessione predicta facta & recepta per
dictos deputatos, qui super omnibus predictis
plenariam habent potestatem, terminus statu-
retur, infra quem Prelati & alii, tam Am-
baxiatores Regum & Principum, quam Do-
dores qui sunt obedientis prefati Domini Pe-
tri, possent accedere Constantiam, ut inter-
sint Concilio. Quo termino elapso, proceder-
etur ad electionem, secundum formam, jam
per sacros canones statutam, & in Concilio
Constantiensis ordinatam, seu per aliam formam,
per Concilium Generale indubitatum, & sic
conjunctum ut superius dictum est; prescriptam.

Unde, quamvis prefata practica, tam equa,
rationabilis & justa, sibi fuerit a dictis media-
toribus ac etiam Concilio Domini Regis Ara-
gonum, ac gentibus predicti Domini Petri,
pluries presentata & oblata, & que fuit in
persona Domini Angeli, qui Gregorius XII.
dicebatur, practicata, cujus practica copia
per prefatos Deputatos Concilii tabellionata,
& signata, invictissimo Domino Romanorum

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1113

Regi data extitit, & consequenter per prefatum Dominum Romanorum Regem dicto Domino Petro tradita, quam & adhas penes se habere speratur: Noluit tamen neque vult cedere, aut practicam predictam acceptare, sed per dilaciones negotium neque ad penultimam Novembris distulit.

Hinc Domini Legati & Nuncii Concilii predicta considerantes, deliberarunt, predictum Dominum Petrum solemniter requirere, quatenus cederet simpliciter & absolute, & practicam predictam acceptaret. Quod idem facere decrevit dictus Dominus Rex Romanorum. Quare audientia impetrata, die ultima Novembris prefatus Dominus Petrus in presentia quatuor suorum Cardinalium, plurimorum Prælatorum, militum & nobilium, ac aliorum de genere suo, multitudine copiosa doctorum & aliarum notabilium personarum presente, in castro villæ Perpiniani, ubi residebat, in magna aula, fuit per me Archiepiscopum Turoensem mandato collegarum & procuratorio nomine Generalis Constantiensis Concilii requisitus ut cederet. In propositione per me facta, in qua mediis, ut valui, gratis & honorabilibus ostendi sibi, quod cedere tenebatur in loco Perpiniani, & quod nullo modo absque detrimento animæ suæ, famæ & honoris Regni Aragonum, progeniei suæ, ac prefatæ insignis villæ Perpiniani aliter facere poterat. Et de hoc eodem, ex parte invidiosissimi Romanorum Regis per Ambaxiatam solennem Ducis Ludovici de Briga & militum ac doctorum, post propositionem predictam per me factam, fuit solemniter requisitus. Qui dictus Dominus Petrus respondit: Quod certas practicas & schedulas dederat, quas erant iustas & rationabiles. Et quod promptus erat ad predictam cedulam addere vel diminuere, si esset aliquid addendum vel diminuendum. Practicas autem erant illæ, quæ superius sunt improbatæ. Unde etiam predictus Dominus Petrus per Episcopum Sovietensem & quendam Doctorem proposuit fecit ad excusationem sui qualiter debitum suum fecerat, & quod practicas dederat quas erant rationabiles, quas se paratum dicebat rationibus ostendere, quod bonæ erant.

Verum Legati predicti & Nuncii Concilii per me proponi fecerunt; quod, scilicet in prima sua cedula petierat dictus Petrus, certi fuerant per Regem Romanum et ipsum deputati, qui cum mediatoribus per Regem Aragonum datis aliquibus diebus communicaverant super dicta materia. Et quod certa via, rationabilis, iusta et canonica, scilicet via cessionis, quæ presentialiter petita fuerat, et practica dictis suis deputatis et mediatoribus aperta fuerat; videbaturque eisdem, quod illa practica deberet executioni mandari, et non aliqua de predictis per Dominum Petrum presentatis: Quia profecto erant iniustas, et sic nec minui nec addi aliquid eisdem deberet, sed totaliter tolli et rejici debebant tanquam omni juri contrarias. Quare iterato requirebam nomine predicto, ut requisieram. Et quamvis prefatus Dominus Petrus vellet disputare super viis per ipsum oblatis, Domini Collegæ predicti deliberaverant non esse cum ipso disputandum. Quia sunt practicas, ratione et equitate penitus erant destitutas, ac omni juri contrarias, ut superius ostensum est. His super eisdem non videbatur eis insidendum fore. Nam

tacite importabant et important denegationem illius, quod ab ipso petebatur. Etiam prefatus Dominus Petrus erat circumdatus hominibus armatis tenentibus enses et hastas, facerantque omnia ostia aulis, in qua propositio fiebat, per dictos armatos in magno numero custodiri. Immo omnes sui stipendiarii, balistarii et alii sagittarii erant armati, quasi ad bellum dispositi. Nec erat mirandum, si cum ipso, ei presentibus talibus, super illo, quod nullum colorem juris aut rationis habet, non fieret disputatio; Ne videlicet pro replica in castro munito responderet baculus, cui lethalis actus inerat. Non enim decebat illum, qui pro Romano Pontifice se gerit, ubi per homines inermes procuratur ad pacem Ecclesiæ, quam ipse prosequi et procurare deberet, ipsam materiam pacis tractare coadunatis hominibus armatis; Quasi ipse, cujus tamen prædecessori, ut æstimat, improperatum a Domino extitit et præceptum, ne gladio materiali uteretur, metum ingerendo his qui pacem querebant, Imperatoris terreni seu Capitanei, cujus est arma materialia tenere, vices assumeret.

Ubi jam sunt lacrymæ et orationes, quæ arma existunt clericorum, ut ajunt sacri canones? Evanueruntne? Utique mutatus est, proh dolor! color optimus. Et qui, spiritualium rerum administratores, exemplum esse debent aliorum, esse jam desinant quod debent, et incipiunt esse quod non possunt. O circa statuum confusio! O inordinatus, et verius perversus vivendi modus! Ille, quem virtus et merita custodire debent, sibi ipsi conscius, exquisito et mendicato utitur indecentium suffragio contra propriæ professionis decorem.

Verum, quia disputationem predictam aggredi noluerunt deputati et nuncii prefati, jam publicat et prædicare facit prefatus Dominus Petrus, quod vias rationabiles aperuit: Nihilque contra eas obiectum est: Immo plusquam debitum est, fecit, et quod per eum non fiat quo minus unio habeatur, quodque si via aliqua aperta fuisset vel practica, aut practicas aliquæ meliores suis, ipsas promptus erat acceptare.

Attende, Domine, sancte Pater Omnipotens, æternus Deus, qui nec figmento falleris, nec simulatione decipi potes. Considera opprobria, quæ servis tuis propter te inferuntur, et qualia de diligentibus te, et pacem tuam cum omni mansuetudine et equitate querentibus falso proferuntur.

Quid enim Invidiosissimus Romanorum Rex pro predicta pace facere omisit, quod facere debuit? A finibus mundi Orientalis ad oras Meridionales venit, post prosecutionem predictam pacis Ecclesiasticæ, quasi per triennium continuatam, cum maximis periculis, gravibus laboribus, & numerosis expensis ac permaximis tædiis, relinquendo tam regna, quam alia propria. Nec a predictis etiam immunes fuimus legati & nuncii prefati. Annos cum omni honore possibili, cum verbis allestivis, cum expectatione indiosa, & plus quam decebat, expectavimus voluntatem dicti Domini Petri, quam ipse dicebat esse bonam, & ad Ecclesiam se habere, pro qua asserbat se etiam velle mortem recipere, pro qua tamen nec cessionem vult facere. Annos post petitam cessionis viam, & certas practicas per ipsum datas, mediis validis per nos improbatas, tanquam omni juri & rationi dissonas, ac veritate carentes, quales etiam aliqui Consiliarios prefati Domini

ANNO
CHRISTI
1113

ANNO
CHRISTI
1415.

mini Regis Aragonum magnam auctoritatis viri
judicant, viam praedictam cessionis per pra-
dicas justas & rationabiles superius declaratas
obtulimus & presentavimus, ac super eisdem
cum suis & Domini Regis Aragonum praes-
tis deputatis pluries contulimus, & quas pra-
dicas adhuc penes se habet, & quas sunt res-
pta Gregorii XII. dudum observatas.

Verum praefatus Dominus Petrus, quasi ob-
tutans aures suas praefata audire non volens,
vel contra audita & scita praedicta asserere non
erubescit. Nec mirum, quia palliamento depi-
cto salutas eget, alias semper refutanda, nec
eligibilis. Ubi est nunc voluntas toties praedi-
cata dicti Domini Petri? Ubi charitas ad Ec-
clesiam & Christicolas? Ubi fides? Ubi pro-
missum? Ubi juramentum? Ubi quod solemniter
vovit? Ubi adimpletio oblari contendenti-
bus cedentis, decedentis, vel electi? Ubi pol-
licitationis reipublicae Christianae exsolutio?
Debitor certe est vis cessionis, pure, simplici-
ter & absolute. Debitor est, inquam, obligatio-
ne, quae in dilectione proximi fundatur. Debi-
tor etiam professione propria. Debitor per vo-
tum & juramentum, quae necessario Deo red-
denda sunt. Sed etsi praedictorum oblitus sit,
adeest jus naturale, quod ad cessionem eum in-
visat. Adeest honor progeniei, honor regnicola-
rum, sed & totius regni, a quo traxit origi-
nem, quibus nec majorem honorem facere po-
tuerat, quam pacem petitam in loco conven-
to dare. O hominem deceptum! Et utinam
non in sensum reprobum a Deo ad sui ignomi-
niam datum! O senem, aetate viribus quasi cor-
poralibus destitutum! Utinam miseriam munda-
nam & refutationem pomparum ejus considerasset.
Meritum, gloriam & famam attendisset, pro-
fesso quod debet, si Deum timeret, complevisset.

Sed ad excusationem sui allegat, quod Ec-
cles. sponsam suam dimittere non debet adalte-
randam: Quare debet de electione futuri Ro-
mani Pontif. providere, alias enim, ut asserit,
graviter peccaret. An quomodo dici possit, spon-
sam, parentibus propriis in praesentia amicorum
suorum fere omnium legitime per sponsum com-
missam, esse traditam: Qui quidem parentes &
amici cum omni custodia eandem recepissent,
ipsamque tuerentur, defensarent, protegent, & pro
ejus statu felici laborant, & continuo laborare
prompti sunt, ad adulterandum esse dimissam?
Comperitum est, quod non. Si ergo dictus Do-
minus Petrus cessasset, vel in Concilio, vel in
manibus aliquorum nobilium Concilii, nunquid
Deo Patri, in praesentia filii sui, concomitati
amicis venerabilibus, scilicet, Praelatis, Eccle-
siae doctoribus ac sanctis patribus, & principi-
bus orthodoxis, qui plebem sibi commissam
representant, sponsam quam asserit suam red-
didisset? Certe sic. Nec adulterandam eam po-
tuisse dici dimissam, cum non sit aliquis, qui
de ejus scilicet Ecclesiae honore, statu & manu
sententia seu conversatione melius possit provi-
dere, quam sacrum Concilium, quod Spiritu S.
regitur. Quare tam circa futuri sponsum electio-
nem, quam alia statum ejusdem Ecclesiae con-
cernentia, tenendum est indubitanter, quod Con-
cilium providisset, si provisiones jam factae non
sufficerent. Propter igitur rationes praedictas
cessionem differre vel nolle facere, quilibet ju-
dicare satis potest quid importet.

Praefata igitur considerans Sereniss. Princeps,
Dominus Rex Aragonum, de Consilio Do-
minorum de prosepia sua, & plurimum Praelato-

rum, Baronum, procerum & nobilium Docto-
rum, tam Ecclesiasticorum quam secularium,
& virorum honorabilium, civitatum & locorum
insignium regnorum suorum antedictorum, quod
dictus Dominus Petrus fuerat requisitus debite,
juridice, & cum magna humilitate, cedere, &
per duos menses expectatus, tam per praedictum
Dominum Romanorum Regem, quam per ve-
nerabiles legatos sacri Concilii Constantiensis:
Et quia praedictam, sanctam & justam refuta-
verat: Concluserunt, dictum Dominum Petrum
adhuc requirere, quatenus cederet. Similiter
etiam concluserunt una simul facere Sereniss.
Principes, Domini Reges Castellae & Navarrae,
ac illustres Comites Armeniaci & Fuxi. Quae
per eos conclusa die 9. Nov. praesentis inceperunt
facere, dictum Dominum Petrum requi-
rendo, in castro Perpiniensi, in quo residebat,
ministerio Illustriss. Principis Gerundae, primo-
geniti Domini Regis Aragonum praedicti, in
praesentia dictorum Dominorum Comitum &
Ambaxiatorum, tam Regum quam aliorum su-
pra nominatorum: Qui quidem similiter ipsum
Dominum Petrum requisiverunt.

Verum, quia responsio facta per dictum Do-
minum Petrum non videbatur nec erat suffici-
ens, deliberaverunt praefati Domini, secundo
& tertio, cum protestationibus et commina-
tionibus certis ipsum requirere.

Sed dictus Dominus Petrus, sibi ipsi conscius,
Ca loco Perpiniensi recessit, et ad galeas suas se
transiit, asserens, se justum metum habere.

Cumque secundo et tertio, ut deliberatum fue-
rat, modo supradicto requireretur in loco Co-
gnoliberi: Die 14. Nov. respondit, quod ad lo-
cum, ad quem destinaverat accedere, nondum
venerat: Et, dum ibi esset, responsionem fa-
ceret, si ad ipsum pro ea obtinenda mitteretur.

Considerate, devoti servi Christi fideles, et ca-
tholicis animis quomodo revolvite praedicta. Certe,
longo tempore rectam in lucem productam con-
spicietis dicti Domini Petri intentionem. Hic
homo verbis generalibus, multum attractivis
semper usus, prosterbatur, nedum se velle ce-
dere, sed etiam mortem suscipere pro unione
Ecclesiae. Et, dum videt Reges, Principes,
Praelatos plures, proceres, nobiles, cives, et
incolas suos obedientissimam in unum convenire, ut
mediis juridicis matri suae Ecclesiae succurrant,
et ipsam uniant, jam, qui verum se Christi
vicarium asserit, cum maxima commoda Do-
minici gregis tractari conspiciat, mercenarii vi-
ces assumit fugiendo. Fuga enim, teste lege,
praeventum, suspectum reddit. Verum nedum
fugit realiter, sed dictis et scriptis asserit, se
debite omnia, quantum in eo est, et erat, se-
cisse. Quae an vera sint, ex praedictis comper-
tum habetis. Sumite itaque vires, capeffite for-
titudinem, Catholici. Non vos fuga desperet,
non falsa alleveratio ab incepto glorioso retrahat.
Christum, et ejus armaturam, charitatem
et perseverantiam induite, et praecincti tenete.
In messum Domini hora jam appropinquat.
Fideles faciant, quilibet quod in eo est. Viri
Ecclesiastici, exemplo Pauli, doctoris dilectis-
simi, qui Petro jure resistit, deneganti quod
debet, pacem videlicet Ecclesiae per cessionem
toties debitam, et per sequelam schisma nu-
trienti tam pestiferum, Petro Lams, resistite:
Ac populum a Deo vobis traditum instruite,
ea quae paci contraria sunt, avellite. Vos pug-
les Ecclesiae, Principes, fortia fortiter compe-
scite. Saep enim, ut ait canon, per terrenum re-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

regnum, caeleste proficit. Hujus potestatis cal-
mina intra Ecclesiam, de quo Domino reddi-
turi estis rationem, tenetis. Vos vero fideles
alii, superioribus vestris, quibus a Deo data est
potestas, in his obedite, & per adhaerentiam,
causam Dei & matris vestrae Ecclesiae defendite.
Ut sic post gloriosum triumphum in ea-
dem coronari possitis a vero sponso eius, Chri-
sto, qui Deus est pater fortitudinis & conso-
lationis, faciens utraque unum, cui sit laus &
honor in perpetuum. Amen.

*Capitula Narbonensia concordata pro unione per
Regem Romanorum & Ambaxiatores Concilii
ex una, & Ambaxiatores Regum, & Principum,
& aliorum de obedientia Benedicti XIII. B
ex altera parte.*

Ex Mf. VI-
Cario.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis, Pa-
tris, & Filii, & Spiritus S. Amen. Tenor hujus
veri & publici instrumenti cunctis pateat
evidenter: quod die Veneris 13. Mensis Dec.
Anno a Nativ. Dom. 1415. Indictione VIII.
hora secunda post meridiem, ante tamen pran-
dium, existentibus & congregatis in Capitulo
novo Ecclesiae Narbonensis reverendissimis & ve-
nerabilibus in Christo Patribus dominis misera-
tione divina Jacobo Archiepiscopo Turonen-
si, Petro Ripensi, Jacobo de Opizis Adriensi,
& Joanne Gennensi Episcopis; nec non Jo-
anne de Opizis Decretorum doctore Causarum
sacri palatii Apostolici Auditore, Lamberto de
Stipite Priore Prioratus conventualis de Ber-
trannia Ordinis S. Benedicti Leodiensis dioceseos
decretorum doctore, Benedicto Gentiani,
Conrado de Susato sacrae Theologiae Professori-
bus, Joanne de Fabrica, Legum, Joanne
Buellis, Hugone Huvvez, & Bernardo de Plan-
cha, Decretorum doctoribus, sacri generalis
Concilii Constantiensis, sic per ejus obedientiam
nuncupati, legatis, nunciis, & procurato-
ribus, qui cum Serenissimo Principe D. Sigis-
mundo Dei gratia Romanorum Hungarum Croa-
tiae &c. Rege semper Augusto, pro pace & un-
ione sanctae matris Ecclesiae ad partes istas
per idem Concilium transmissi venerunt: assi-
stentibus eis, & in bonum cooperantibus etiam
reverendissimis in Christo patribus dominis
Francisco divina miseratione Narbonensi, S.
Romanus Ecclesiae Camerario, Rinaldo Re-
mensi, ac Joanne Rigensi archiepiscopis, Gui-
done Abbate Crasseasi, Illustribus & magnificis
Principibus dominis Duce Brigens, Comite Pa-
latino Ungarico, Comite Bertholdo, Brunone
de Scala Veronis & Vicen: &c. pro sacro Ro-
man. Imperio Vicario Generali, Guilielmo Af-
ser, pluribusque aliis Baronibus & nobilibus
dicti D. Imperatoris Consiliariis, ab una; nec
non multum honorabilibus & providis viris
dominis Didaco Ferdinandi de Quiniones d.
Regis Castellae, & Didaco Ferdinandi de Va-
diello, militibus & consiliariis dicti D. Regis
Aragonum, & magistro Philippo de Madalia,
in sacra pagina Professore, ac Sperante in Deo
Cardona Jurisperito, & Bonanato Petri decre-
torum doctore, Ambaxiatoribus & Procurato-
ribus dicti D. Regis Aragonum, a Magistro
Garcia de Falcibus secretario D. Regis Navar-
rae, ac ipsius & D. Fuxi praedictorum Amba-
xiatore & Procuratore, ab aliis partibus: De
& super pace unione Ecclesiae antedictis, ha-
bitis per eos pluribus diebus praecedentibus va-
liis & diversis tractatibus, fuit tandem ad con-

clusionem sive concordiam inter eos devenitum,
ut continetur in Capitulis, quorum tenor se-
quitur sub his verbis.

Die Veneris XII. mensis Decembris &c. ad
supra in Sessione XXI. Forma convocationis littera-
rum in primo articulo conclusa est at supra sessi. XXII.

Quibus capitulis initis, factis, & inter praes-
batos DD. dicti Concilii, ejusdem Concilii, &
suis propriis nominibus, ab una, & dictorum
DD. Regum Castellae, Aragon. & Navarrae, &
Comitis Fuxii Ambaxiatores, & Procuratores ab
alia partibus, concordatis, ipsi DD. Legati, &
eorum quilibet, & etiam dictus D. Remensis
Archiep. Christianiss. principis D. Francorum
Regis Ambax. laudantes, approbantes, ratifi-
cantes, & confirmantes capitula praeserta, &
unumquodque ipsorum, & omnia, & singula in
eis contenta, dicti DD. Legati, & eorum quili-
bet, etiam dictus D. Remensis Archiep. videl.
DD. Praelati, Praelatorum more, visis & inspe-
ctis sacrosanctis Evangeliiis, manus ad pectus po-
nendo, reliqui vero ad ipsa S. Dei evangelia cor-
poraliter tacta promittendo conveniunt, & ju-
raverunt. D. tamen Remensis, quantum in eo
foret, dicta capitula & omnia & singula in eis,
& quolibet eorum contenta, pro se, & dictis no-
minibus, nobis subscriptis Notariis pro partibus
praedictis, & aliis omnibus & singulis, quorum
interest, vel intererit, legitime stipulantibus, &
recipientibus, tenere, observare, & adimplere
perpetuo, & per dictum Concilium Constantiense
inviolabiliter adimpleri, & observari, ac ratifica-
ri, & confirmari facere, quantum in eis & eo-
rum quolibet foret, nec contra ea, seu quidquam
de contentis in eis ullo unquam tempore fa-
cere seu venire, aliquo jure, causa, seu ratione.

Quibus peractis praefati omnes DD. super no-
minati tam Ambax. quam alii quicumque, re-
cta via, absque diversione ad quemcumque alium
actum, ad praesentiam praefat. Sereniss. D. Imper-
rat. accesserunt, quem in camera magnoe turris
Palatii archiep. in qua jacere solet, reperien-
tes praesentia ei reverentia per organum dicti
D. Turonensis eidem praesentia jam acta exponen-
tes, sum Imperiali Majestati humiliter supplica-
verunt, quatenus etiam ipse praesentia firmare
dignaretur, cum ipse de capitulis praedictis alias
plenam habuisset notitiam. Qui quidem dictus
D. Imperator verba sua ad DD. Legatos pro
parte Concilii, & alios dirigendo dixit, quod si-
cut alias eisdem dixerat, etiam nunc dicebat,
quod paratus erat facere quidquid posset & de-
beret pro unione S. Matris Ecclesiae, & quidquid
per eosdem sibi pro eadem unione consuleretur,
firmaret, quibus, seu his similibus dictis, & per
ipsos DD. de Concilio auditis, ipsi DD. Le-
gati dixerunt, quod eisdem videbatur, quod
dicta capitula firmare debebat.

Quibus per eum perceptis ipse D. Impera-
tor, tactis sacros. Scripturis, praedicta omnia
& singula praeserta capitula, & eorum quod-
libet, & omnia & singula in eis contenta,
quantum ipsum tangunt, & tangere possunt,
juxta ipsorum continentiam, & tenorem fir-
mando, easque laudando, approbando, et con-
firmando, juravit, convenit, & promisit pro
se, & suis successoribus, & heredibus quibus-
cumque praedicta omnia & singula capitula, &
ipsorum quodlibet, & omnia & singula in eis
contenta, quantum ipsam & successores suos,
ut praesertur, tangebant, & juxta ipsorum con-
tinentiam et tenorem tenere, confirmare, et
adimplere, ac teneri, et adimpleri, ac perpetuo ob-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

observari facere per suos heredes & successores quolibet, ut prefertur.

Illico prefat. DD. Didacus Ferdinandi de Quiniones, & Didacus Ferdinandi de Bridello, ac Philippus de Medallia, et Benenatus Petri, & M. Garcias, pro dictis DD. Rege Navarra, Comite Fuxi, & eorum quolibet tam conjunctim, quam divisim, prædicta omnia, & singula capitula per eos cum prædictis DD. Legatis unanimiter concordata, absente tamen D. Sperante in Deo Cardonam ob aliquam sui personæ indispositionem præd. DD. Regibus & Regno Navarra & Comite, & quolibet eorundem, & ipsorum, & cujuslibet ipsorum, heredibus, & successoribus quibuscumque, etiam conjunctim & divisim: quatenus ipsos DD. Regem & Comitem, et eorum quemlibet contenta in eisdem capitulis tangunt, et tangere possunt, cum præf. D. Imperatore, ac DD. Legatis ante dictis, firmante illa et unumquodque eorum, et in eis, et eorum quolibet contenta laudarunt, approbarunt, ratificaverunt, et confirmaverunt, eaque omnia et singula in ipsis et eorum quolibet contenta, nominibus quibus supra, tactis sacros. Scripturis juraverunt, promiserunt, et convenerunt, et quilibet eorum juravit, promisit, et convenit pro DD. Rege et Comite, heredibusque et successoribus ante dictis singula singulis referendo tenere, et adimplere perpetuo, et inviolabiliter observare, ac in eorundem DD. Regis et Comitis regno, terris, et dominiis per eos ac eorum quemlibet, heredes, successores, ac subditos, et alios ad quos spectabit, quantum in ipsis Ambaxiatoribus et Procuratoribus erit, teneri et adimpleri, ac perpetuo inviolabiliter observari facere. Sub quorum virtute juramentorum prænominati DD. utriusque partis, et eorum quilibet renunciaverunt expresse et renunciarit non sic celebrati contractus, rei non sic gestis, et aliis omnibus et singulis exceptionibus, nec non cuique juri canonico et civili, et omnibus aliis, et singulis, per quæ contra præmissa, seu eorum aliquod, de jure vel de facto facere possent quomodolibet, seu venire. De quibus omnibus partium prædict. DD. et eorum quilibet petierunt et petiit publicum et publica sibi instrumentum fieri, seu instrumenta. Quæ acta fuerunt Narbonæ anno, die, mensis, indictionis, et locis quibus supra, præsentibus prænominati Prælati, Principibus, et Consiliariis, nec non R. P. D. Episcopo Strigoniensi etiam D. Imperatoris Consiliario, cum alia multitudine Principum, militum, et nobilium de familia dicti D. Imperatoris, testium, nec non nobilibus viris Dom. Garcia de senle, ac Humberto de Villafranca militibus, et Petro Blan domicello Barchinonensis diocesis, etiam testibus vocatis, et rogatis.

Subsequently eadem die, ante, et post prandium, postquam post prædicta nobis subscriptis notariis, licet divisim, ad præsentiam D. Sperantis in Deo accedentibus, et præmissa et narrantibus, ac requirentibus, ut ea quantum ad se pertineret firmare, approbare, tenere, et observare vellet, idem D. Sperans in Deo, gratis et grates Altissimo cum cordis humilitate, et sancti devotionis immensas referens, omnia et singula prædicta, prout supra continentur, tam nomine procuratorio Dom. Regis Aragonum, quam etiam, ut Procurator substitutus D. Comitis Fuxi superioris nominati, laudavit, approbavit, ratificavit, et confirma-

vit, illaque omnia & singula, quantum opus foret, pro ipso D. Rege Aragonum, a dicto Dom. Comite suisque & cujuslibet ipsorum heredibus & successoribus, de novo firmavit, tactis sacros. Scripturis, juravit, convenit, & promisit tenere, & adimplere, ac perpetuo & inviolabiliter observare, ac observari, teneri, & adimpleri facere cum prædictis, & aliis renunciationibus, obligationibus, promissionibus, & aliis clausulis necessariis & opportunis, & pro prædictis omnibus, & singulis complendis, tenendis, & observandis, tam dictus D. Rex Romanorum pro se, heredibus, & successoribus suis, quam D. Legati & Procuratores Concilii Constantiensis pro se & principalibus suis, quam etiam Ambaxiatores dictorum DD. Regum Castellæ, Aragonum, Navarra, & D. Comitibus Fuxi pro eisdem DD. suis eorumque heredibus & successoribus, prædictis nominibus, videlicet dictus Rex Romanorum omnia & singula regna, terras, & dominia, aliaque mobilia & immobilia, præsentia & futura bona quæcumque, qualiacumque, & ubicumque fuerint, & pro tempore existant, dictis DD. Castellæ, & Navarra Regibus, ac Comiti Fuxi, suisque & cuilibet eorum heredibus, & successoribus, ac dictis Ambaxiatoribus DD. Regis & Comitis præd. regna, dominia, ac terras, ac bona alia mobilia, & immobilia præsentia & futura quæcumque, & quatiacumque fuerint, & pro tempore existant, dictis D. Imperatori, & Concilio, & Legatis antedictis, conjunctim & divisim, videlicet una pars alteri parti, & e contra, obligaverunt, supposuerunt, & submiserunt, ac expresse hypothecaverunt; de quibus voluit et petiit fieri unum, vel plura, publicum, seu publica instrumenta, quæ acta fuerunt Narbonæ in diversorio, anno, die, indictione, et mensis prædictis, præsentibus dicto D. Benenato Petri, D. Humberto de Villafranca, et Petro Blan prædictis, et Joan. Comitis rectore parochialis Ecclesie de Basogenero Cænoan. diocesis, testibus ad præmissa vocatis specialiter et rogatis. Signa Jacobi Turonensis, Petri Rigensis, Jacobi de Opizis Adriensis, Joan. Gebennens. Episcoporum, Joannis de Opizis decretorum doctoris, causar. sacri palatii Apostolici Audit. Humberti de Stipite Prioris Prioratus Conventualis de Bertraya Ord. S. Benedicti Leodiens. diocesis decretorum Doctor. Benedicti Gentiani, Getardi de Susaco sacri Theol. Professoris, Joannis de Fabrica legum, Joannis Buellis, Hugonis Albez, et Bern. de Palantua decretorum Doctoris.

Signum sereniss. D. Sigismundi Regis Romanorum, signa Didaci Ferdinandi de Quiniones, Didaci Ferdinandi de Vadrello, militum Magistri, Philippi de Medallia in sacra pagina Professoris, Sperantis in Deum Cardonæ jurisperiti, Benenati Petri Decretorum Doctoris, et Garson de Fallibus prædictorum, qui hæc prædictis nominibus juraverunt, et firmaverunt.

Signum Petri Margail, illustris. D. Regis Aragonum Secretarii, et auctoritate reverend. in Christo P. D. Archiepiscopi Narbonensis Notarii Apostolici per totum territorium archiepiscopatus ipsius, qui tunc cum discreto Petro de Trilya Presbytero Canonico et saccentore Narbonensi publico apostol. et Metropol. auctoritatibus notario, prædictis interfuit, eaque scribi per suos substitutos juratos fecit, et ipse clausit.

Et me Petro de Trilya presbytero, canonico, et saccentore Narbonensis Ecclesie, publica,

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1416.

blica, Apostolica, et Metropolitana Narbonensis auctoritatibus, eamque Apostolicam Notario, et dicti sacri Generalis Constantiensis scriba, qui ex praemissis per me una cum honorabili viro Petro Margail Notario, et Secretario praescripto in notam sumptis, hic praesens publicum instrumentum extractum, et per alium fideliter scriptum, illud in formam publicam redigens, signo meo solito signavi hic me manu propria subscribens, requisitus in testimonium veritatis eorundem.

Signum Ferdinandi D.G. Regis Aragonum, Siciliae, Valentiae, Murciae, Sardiniae, et Corsicae, Comitum Barcinonae, Ducis Athenarum, et Neopatriae, Comitum Rochillienis et Ceritanis, qui informati ad plenum de Capitulis praesentis, ac omnibus et singulis, tam in eis, quam aliis supracontentis, quae nostro, & successorum nostrorum quorumlibet, & Tutorio illustris principis D. Joannis g. D. Castellae & Legionis Regis nepotis nostri charissimis nominibus, super facto unionis S. Matris Ecclesiae, per dictos nostros, & ipsius nostri nepotis Ambaxiatores, & Procuratores firmatis, & juratis, ipsa, & omnia singula in eis, & quolibet eorum contenta juxta eorum seriem plenioris dictis nominibus, & tam pro nobis, & successoribus nostris quibuscumque, quam pro dicto chariss. nepote nostro, & suis successoribus quibuscumque; laudamus, approbamus, & ratificamus, ac hujus nostrae confirmationis praesidio roboramus, nec non etiam ea de novo facimus, inimus, concedimus, & firmamus, ac talem sacros. Evangelium omnia & singula in eisdem capitulis, & eorum quolibet contenta, quantum tamen nobis, vel nos, & dictum chariss. nepotem nostrum, ipsiusque & nostri regna, terras, & dominium tangunt & tangere possunt, tenere, adimplere, ac perpetuo, & inviolabiliter conservare, ac teneri, adimpleri, & observari facere promittimus, & juramus, eisque, ut majori robore fulciantur, auctoritatem nostram interponimus pariter & decretum, appositum hinc 26. mensis Decembris, anno a Nativitate Domini 1416. regni nostri IV. & propter indispositionem nostri corporis, manu nostri chariss. primogeniti fecimus subsignari, & ad majorem praemissorum corroboracionem sigillum nostrum pendens iussimus hic apponi. R. Primogenitus.

Signum illustris Principis Garundae, illustris Regis Aragonum & Siciliae primogeniti, ejusque Regnor. & terrarum generalis Gubernatoris, qui visis & recognitis capitulis in hoc instrumento insertis, ipsum & omnia illa, quae singula in eis, & quolibet eorum contenta de mandato ejusdem D. Regis genitoris nostri, laudamus, approbamus, & ratificamus, ac hujusmodi confirmationis nostrae praesidio roboramus, eaque omnia & singula, & eorum quolibet, quantum in nobis est & erit, tenere, adimplere, ac perpetuo, & inviolabiliter observare, ac teneri, adimpleri, & observari facere promittimus, convenimus, & ad sancta Dei Evangelia per nos corporaliter facta juramus. Ut praemissis omnibus & singulis, & huic publico instrumento inde confecto auctoritatem nostram interponimus pariter & decretum appositum die 21. Decembris anno a Na-

tivitate D. 1415. regni ejusdem D. Regis IV. & ad majorem praemissorum corroboracionem sigillum nostrum pendens iussimus apponendum. Q. primogenitus.

ANNO
CHRISTI
1416.

XXIX.

Executoria Carolina Constitutionis pro libertate Ecclesiastica per Joann. Officium Vice-cancellar. nomine Constantiensis Concilii concessa cum subdelegatione, die Venis 24. Jan. 1416.

ANNO
CHRISTI
1416.
Ex M. Vindob.
Dorr.

Joannes misericordiae divinae Abbas Monasterii Scotorum extra muros Constantiae &c. Executor, cum certis aliis executoribus nostris, cum clausula Quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, &c. ad infra scripta per sacrosanctam & Generalem Synodum Constantiensem deputatus, venerabili viro, D. Officiali Curiae Basiliensis, salutem in Domino & debitam diligentiam in commissis.

Litteras sacrosanctae & Generalis Synodi Constantiensis, ejus vera Bulla plumbea, in filis cannabi, more Romanae Curiae bullatas, sanas, integras, et illatas, omnique prorsus vitio et suspitione carentes, per Venerabilem Dominum, M. Petrum Liebingen, Praepositum Basiliensem et Canonicum Constantiensis Ecclesiarum, in nostra praesentia personaliter constitutum, nobis humiliter praesentatas, cum ea, qua decuit, reverentia nos noveritis recepisse. Quarum quidem litterarum tenor de verbo ad verbum sequitur, et est talis.

Sacrosancta et Generalis Synodus Constantiensis Venerabilibus fratribus, Basiliensi et Lausanenfi Episcopis, ac dilecto eorum filio, Abbati Monasterii Scotorum extra muros Constantiae, salutem et Dei omnipotentis benedictionem.

Ad compescendos constus nefarios perverforum, qui personas et loca Ecclesiastica super bonis et juribus suis offendere, et multiplicibus perturbare molestiis non verentur, tanto magis decet praesatum Generale Concilium opportunum remedium providere, quanto per amplius turbationes hujusmodi et molestias in divinae Majestatis offensam, nec non Ecclesiasticam libertatis dispendium redundare dignoscuntur.

Dudum siquidem, cum in diversis mundi partibus Consules civitatum et Rectores, nec non alii, qui potestatem habere videbantur, tot onera frequenter imponerent Ecclesiis, ut deterioris conditionis factum sub eis Sacerdotium videretur, quam sub Pharaone fuisset, qui legis divinae notitiam non habebat, quique, omnibus aliis servituti subjectis, sacerdotes et possessiones eorum in pristina libertate dimisit, et de publico eis alimoniam ministravit: In Conc. Lateran. Ecclesiam immunitati providendo, sub anathematis distinctione perhibitum extitit, ne Consules, Rectores, aut alii praedicti, Ecclesias et viros Ecclesiasticos talibus seu collectis vel exactionibus aliis aggravare praesumerent: Transgressores autem factores eorum praecipiendo anathematis sententiam subiacere, donec satisfactionem impenderent competentem. Et etiam deinde in Generali Concilio editum fuit, quod si Episcopi forte simul cum Clericis, etiam si tantam necessitatem vel

1 Confirmata fuit Carolina in Constantiensi Concilio d. 21. Septemb. 1415. & mandatum Vice-Cancellario Executoris facti illis, qui postulareat. Unum ejus exemplum allatum est superius pag. 769. alterum ex M. Vindob. Dorr. hic datus.

ANNO
CHRISTI
1416.

utilitatem inspicerent, ut absque ulla coactione ad relevandas communes utilitates vel necessitates, ubi laicorum non suppetere facultates, requirerentur, subsidia per Ecclesias laicis ducerent concedenda, minime super hoc consulto Romano Pontifice, concessionem & sententiam, quam a talibus, vel de ipsorum mandato forent promulgata, essent irrita & inanes, nullo unquam tempore validum.

At etiam in ipso Generali Concilio Decretum extitit, illum, qui infra tempus sui regiminis, propter fractionem Constitutionum vel sanctionum huiusmodi, sustineret anathema, tanquam post illud non esset ad satisfactionem debitam compellendus, nec non ipsius successorem, qui non satisfaceret infra mensem, manere Ecclesiastica censura conclusum, donec satisfaceret competenter, eum succederet in onore, qui substitueretur in honore.

Postmodum vero felicitis recordationis Honorii Papa III. attente considerans, quod quondam Fridericus II. olim Romanus Imperator, tunc sub obedientia & devotione S. R. E. persistens, ad laudem ejusdem Ecclesie & sacri decus Romani Imperii cupiens, ut expurgatis quorundam erroribus, & iniquis statutis penitus destitutis, de cetero Ecclesie & Ecclesiasticis personis plena fruere quiete, & securam libertate gauderent: ac pie & iuste attendens, quod quorundam perversorum iniquitas adeo abundaverat, ut non dubitarent contra Ecclesiasticam disciplinam & sacros Canones, statuta sua infringere, adversus Ecclesiasticas personas & Ecclesiasticam libertatem: editam lege huiusmodi statuta iniqua irritaverat & preceperat irrita nunciari, & omnia statuta & consuetudines, quas civitates & loca, Potestates vel Consules, aut quicumque alie personae contra libertatem Ecclesie vel personas Ecclesiasticas huiusmodi edere aut servare tentarent, contra Canonicas vel Imperiales sanctiones, de ipsorum capitularibus infra duos menses, post ipsius legis publicationem, penitus aboleri facerent. Et si de cetero talia attentarent, illa ipso jure decrevit esse nulla, vel eos sua jurisdictione privatos, nec non locum, ubi talia deinceps presumpta fuissent, banno mille marcarum auri fisco Imperiali preceperat subjacere: Potestates vero, Consules, statuarii, & scriptores statutorum predictorum, nec non Consilarii locorum ipsorum, qui secundum statuta & consuetudines memorata judicarent, ex tunc essent ipso jure infames, quorum sententias & actus legitimos statuerat aliquantulum non tenere. Quodque si per annum prefatarum Constitutionum inventi forent contemptores, bona eorum per totum suum Imperium mandavit impune ab omnibus occupari. Salvis nihilominus aliis penis, contra tales in eisdem Generalibus Conciliis promulgatis.

Et insuper voluit idem tunc Imperator, quod nulla communitas, vel persona publica vel privata, collectas seu executiones, angarias, vel perangarias, Ecclesiis vel aliis piis locis, aut Ecclesiasticis personis huiusmodi imponere, seu Ecclesiastica bona invadere presumeret. Quod si secus faceret, & requisita ab Ecclesia vel imperio huiusmodi emendare contempneret, tripliciter refunderet, & nihilominus banno Imperiali subjaceret, quod sine satisfactione debita nullatenus remitteretur.

Statuerat insuper, quod quicumque communitas vel persona per annum in excommunicatione

Concil. General. Tom. XXVIII.

propter libertatem Ecclesie violatam persisteret, ipso jure similiter dicto banno Imperiali subjaceret. A quo nullatenus extraheretur, nisi prius ab Ecclesia beneficio absolutionis obtento.

Et insuper ordinaverat, ut nullus Ecclesiasticam personam in criminali questione vel civili ad iudicium seculare trahere presumeret, contra eandem Canonicas sanctiones & Constitut. Imperial. Quod si secus faceret, auctoritate sua iure caderet, & iudicatum non teneret, & iudex foret ex tunc iudicandi auctoritate privatus. Quodque iudices temporales, qui clericis & personis Ecclesiasticis iustitiam denegare presumerent, tertio requisiti suam jurisdictionem amitterent.

Dictusque Honorius Constitutionem ipsam, de consilio etiam fratrum suorum S. R. E. Cardinalium, qui tunc erant, auctoritate Apostolica approbans & confirmans, ipsam mandavit inviolabiliter observari, nec non statuarios & scriptores ac violatores predictos excommunicatos eadem auctoritate nunciari.

Et deinde, ad audientiam divę memorie Caroli IV. etiam Rom. Imperatoris semper Augusti, deducto, quod nonnullę seculares personę in potestatibus, & officiis publicis constitutę, videlicet Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alii Domini temporales, nec non Consules civitatum, oppidorum, villarum et locorum Rectores, in diversis provinciis ejusdem Impetii, Dei timore postposito, statuta singularia et iniquas ordinationes motu proprio, et de facto contra ipsas personas Ecclesiasticas et Ecclesiarum libertates, ac eorum privilegia considerant, illisque de facto et publice utantur, contra canonicas et legitimas sanctiones, utpote, quod nulla bona temporalia in potestatem Ecclesiasticam transferrentur, et ne clerici, in sacris ordinibus constituti, ad agendum, et testificandum in civilibus, et maxime in piis causis, aliquatenus admitterentur: quodque excommunicati laici et publice denunciati in civili foro minime repellerentur: Et insuper predicti Domini temporales, Consules et Rectores, per secularem potestatem res et bona clericorum occuparent, arrestarent, et oblationes Christi fidelium minuerent atque restringerent, exactiones et tallias indebitas de bonis et redditibus Ecclesiarum exigerent et extorquerent, possessiones Ecclesiarum, et personarum earundem devastarent incendiis et rapinis, contractus inter clericos, et laicos factos legitime ad libros civitatum, villarum et locorum predictorum inscribere, et sigillare recusarent, donataque et legata ad fabricas et Ecclesiarum structuras, contra Prelatorum voluntatem, et aliorum, quorum intererat, temere usurpare presumerent, ac in fraudem et odium Clericorum de bonis etiam et de rebus eorundem clericorum, que non causa negotiationum sed pro eorum propriis usibus per eorum terras ducebant, seu duci faciebant, telonium exigere et recipere non verebantur, et confugientes ad Ecclesias et eorum cęmeteria inde extrahere contra Canonicas et Imperiales sanctiones huiusmodi presumerent et presumebant: Idem Carolus Imperator, tanquam Christianissimus Princeps, volens in premissis providere de remedio salutari, etiam de quorundam Principum, Ducum, Comitum, Baronum fideliumque aliorum sacri Imperii sepe dicto consilio, auctoritate Imperiali, quicumque statuta et consuetudines predictas, tanquam per canonicas, et civiles sanctiones expresse reprobata, cassavit, ir-

ANNO
CHRISTI
1416.

R. rita-

ANNO
CHRISTI
1416.ANNO
CHRISTI
1416.

ritavit & annullavit, ac cassa & irrita, nullasque esse voluit roboris vel momenti.

Præcipiens, sub Imperialis banni pœna, universis & singulis Principibus & Dominis temporalibus, Consulibus, Potestatibus, & aliis, in officiis publicis in eodem Imperio constitutis, quatenus ex tunc ipsorum statuta & ordinationes, sicut in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis edita fuerant, omnino revocarent & de luce tollerent. Quodque secundum ea non judicarent amplius, aut de eisdem, in iudicio vel extra iudicium, quomodolibet, pro se, & contra eandem Ecclesiasticam libertatem, potirentur.

Pronunciavit insuper & eadem decrevit auctoritate, quod, quicumque laicus, cujuscunque status aut conditionis existeret, aulæ sacrilego, & propriæ temeritatis audacia sacerdotem, vel clericum, secularem vel religiosum diffidaret, proscriberet, captivaret, spoliaret, occideret, mutilaret, aut in carcere detineret, vel hujusmodi maleficia perpetrantes scelerer receptaret, vel eis favorem præstaret, præter pœnas a sacris canonibus & legalibus sanctionibus in tales infligtas, eo ipso redderetur infamis, ac omni honore privatus, nec ad placita vel consilia nobilium admitteretur quovismodo.

Hortans insuper in Domino & requirens Ecclesiasticos Prælatos, in illis partibus, in quibus committerentur talia, constitutos, ut legem Imperialem hujusmodi per eorum Ecclesias & Synodos publicarent, ne transgressores hominum per simulatam ignorantiam suam valerent in hac parte malitiam excusare: Prout in constitutionibus & sanctionibus Conciliorum & Honorii prædictorum, ac Imperialibus præfatis plenius continetur.

Cum autem, sicut lamentabili querela venerabilis fratris Episcopi, & dilectorum Ecclesiæ filiorum, Decani Capituli ac cleri civitatis & Dioceseos Constantiensis nuper accepimus, nonnulli Principes, Duces, Comites, Barones, & alii seculares Potestates, earundem constitutionum, & sanctionum Canoniarum & legalium forsitan ignari, & contra ipsas, a clericis, Ecclesiis & Ecclesiasticis personis civitatis & dioceseos Constantiensis præfatorum, forsitan tallias & gabellas & alias exactiones illicitas hæcenus extorserint, & adhuc extorquere nitantur, ac etiam bona cleri, Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum ipsarum civitatis & dioceseos Constantiensis invaserint, & suis usibus applicaverint, nec non occupare, invadere, arrestare, detinere & eadem suis usibus applicare similiter de facto præsumant, in animarum suarum periculum, nec non cleri ac Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum civitatis & dioceseos Constantiensis hujusmodi non modicum præjudicium atque damnum: Nos, in præmissis Ecclesiis & Ecclesiasticis personis civitatis & dioceseos Constantiensis hujusmodi, opportune providere volentes, per hæc nostra scripta in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo, mandamus, quatenus vos vel duo, aut unus vestrum, per vos, vel alium seu alios, eisdem Ecclesiis & Ecclesiasticis personis civitatis & dioceseos Constantiensis prædictorum, contra quoscunque transgressores & violatores Constitutionum & sanctionum earundem, cujuscunque status, dignitatis & excellentiæ fuerint, efficacis defensionis auxilio assistentes, non permittatis eos contra canonicas & legales Con-

stitutiones & sanctiones hujusmodi indebite molestari, nec non easdem constitutiones & sanctiones, ubi & quando expedire videatis, solemniter publicantes, faciatis transgressores & violatores hujusmodi, si & prout justum fuerit, ac ubi & quoties expedierit, tandem excommunicatos aut anathematizatos publice nunciari, donec ab earundem talliarum & collocationum, impositionum & quorumlibet extorsionum, nec non bonorum, Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum personarum civitatis & dioceseos Constantiensis hujusmodi, invasione, arrestatione, occupatione, detentione, applicatione & diffidatione, omnino desistant, nec non efficaciter restituant eisdem clero, Ecclesiis & Ecclesiasticis personis civitatis & dioceseos Constantiensis hujusmodi, occasione præmissorum per eos lætis seu gravatis, tallias, gabellas, exactiones ipsas, ac etiam bona Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum civitatis & dioceseos Constantiensis arrestata, occupata & detenta, & applicata ipsis, aut quæ per se vel alios illo prætextu quomodolibet receperunt, immo verius temere & illicite usurparunt, libere & omnino relaxent, ac in manibus nostris tradant; quod de cetero talia non committant & ea committentibus non præstent auxilium, consilium vel favorem: Contradictores per censuram Ecclesiasticam & alia juris opportuna remedia compescendo: Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Ceterum, si forsitan hujusmodi transgressorum, aut violatorum, vel ea fieri mandantium, ipsisque consentientium, seu dantium illis per se vel alios directe vel indirecte, publice & occulte, auxilium, consilium, vel favorem, pœnitentia, præmonitionibus & requisitionibus per nos faciendis, tute, secure, vel commode haberi nequiret: Nos, vobis monitiones & requisitiones hujusmodi ac citationes quaslibet, per edita publica in locis assignanda publicis, de quibus sit verisimilis conjectura, quod ad notitiam dictorum citatorum & monitorum hujusmodi pervenire valeant, faciendi, plenam & liberam concedimus tenore præsentium potestatem. Volentes, quod monitiones, requisitiones & citationes hujusmodi perinde ipsos citatos, requisitos & monitos, ut præmittitur, ardeant, ac si eis factæ & innuatæ præsentialiter personaliter extitissent.

Non obstantibus, tam piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. quibus cavetur, ne aliquis extra suam civitatem vel diocesium, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ dioceseos ad iudicium evocetur: Seu ne iudices extra civitatem & diocesium, in quibus deputati fuerunt, contra quoscunque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere, seu aliquos ultra unam dietam a fine dioceseos eorundem trahere præsumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate præsentium non trahatur, ac de personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, quam aliis constitutionibus apostolicis contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus, communitè vel divisim, a sede apostolica indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possunt, per litteras apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Dat. Constantiæ 8. Cal. Febr. anno a nativitate Domini 1416. apostolica sede vacante.

Post

ANNO
CHRISTI
1416.

Post quam quidem litterarum presentationem et receptionem, fuit nobis per ipsum Dominum Præpositum humiliter supplicatum, quatenus ad executionem aliquorum negotiorum, ipsum Dominum Præpositum ac personam suam concernentium, procedere dignaremur. Nos vero, aliis certis de causis impediti, executionem huiusmodi intendere non valentes, ac de prudentia et legalitate vestris non modicum confidentes, vobis vices nostras in hac parte totaliter duximus committendas et committimus per presentes. Vos affectuose rogantes, quatenus ad executionem huiusmodi iuxta prædictarum litterarum tenorem et effectum efficaciter intendatis. Et si nos contingat in præmissis, vel aliquorum ipsorum, personaliter procedere ad aliqua, de quo nobis potestatem omnimodam reservamus, per hoc non tamen intendimus commissionem nostram huiusmodi votis factam in aliquo revocare, nisi de revocatione ipsa specialem & expressam per nostras litteras faceremus mentionem.

In quorum omnium & singulorum testimonium præsentibus commissionis litteras per nostrum juratum Notarium publicum infra scriptum scribi, instrumentari, & in hanc publicam formam redigi mandavimus, sigillique nostri Abbatis appensione fecimus communiri. Quod quidem sigillum si forte frangi, corrumperetur, devastari, aut non recognosci, vel totum tolli contingat; Nihilominus præsentibus nostræ commissioni, in omnem casum & eventum stare volumus, & fidem decernimus plenariam adhiberi. Datum & actum, &c.

XXX.

Lamberti de Stipite Legati Constantiensis Concilii, Epistola Dertusa Constantiam perscripta Die 22. Januarii 1417 ad Joannem Ostiensem Cardinalem Vicarium.

Ex M. Vindobonensi.

Lambertus de Stipite, monachus Ord. S. Benedicti. Reverendissime Pater. Post humilem recommendationem, cum promittuntur famulandi sedulo præoptatam. De præsentibus scribo Serenissimo Romanorum Regi, quia nescio an sit in Constantia, an non. Sed vestræ R. P. aliqua scribo latius pro consolatione, cum tamen omnimoda vestri benigna supportatione.

Et primo in solo verbo regio, scilicet Aragonis, sine salvo conductu Petri de Luna, ac sine comitatu armigerorum, Magister Bernardus Anglicus, & ego Alamannus, personaliter intravimus Paniscolam: Noteris: Est castrum, in quo habitat Petrus de Luna, in mari situm: Habentes nobiscum tres Notarios apostolicos, quos nobiscum de Constantia duxeramus, etiam unum ex parte Regis Aragonum, duos milites & alios scuriferos & personas honestas, pro testibus. Et in introitu villæ Paniscolæ reperimus Dominum Redigonem, nepotem Petri de Luna, associatum bene cum ducentis armigeris satis armatis. Qui lato animo, ut apparebat, nos suscepit. Et quidam, vocatus Simon Salvatoris, Doctor, venit obviam nobis per medium milliarem: Noteris, Italicum: Tractans, ut vellemus retrocedere usque ad crastinum: Quia Dominus suus volebat nos amplius honorare. Renuimus ista, ita, quod contra suam voluntatem intravimus, ut præscriptum. Isti diaboli videntur salvari, & quando possunt materiam unionis differre? Et per horam, R. P. quanta fuit nobis gloria, quando vidimus istum Petrum de Luna in tanto

Concilii General. Tom. XXVIII.

timore positum, quod propter duos monachos inermes fecit tales armatos, ut ostenderet suam potentiam & magnificentiam. Ipse bene poterat plus timere, quando Deus & omnis homo erit contra eum, & jam quasi fuit. Confundatur ejus malitia. Dat. XXI. Januar. die Agnetis.

In crastino nostri introitus, statim post octavam horam, comparuimus in Paniscola. Ubi reperimus ipsum Petrum de Luna cum tribus Cardinalibus suis & aliis Episcopis, clericis & laicis, usque ad numerum CCC. virorum utriusque sexus. Et inclinatione facta, sine genuflexione, more monachorum, facto summo silentio, ego incepti exordiri factum nostrum: Et alta intelligibili voce, prout in citatione continebatur, nihil omittendo. Unde iste homo tantam impatientiam habebat, quando eum nominabam schismaticum & hæreticum, quod non poterat continere. Immo dicebat: *Non est verum*, item: *Non est sic*, item: *Mentiantur*. Ipso sic citato per me, & Notariis rogatis & requisitis super confessione instrumentorum &c. M. Bernardus voluit sibi legere citationem, sed habuit pro lecta, ex quo erat ejusdem tenoris. Deinde ipse Dominus Bernardus citavit eum illo modo, sicut feceram in latino. Sed quia ibidem erant milites & alie persone seculares, latinum non intelligentes, ipse Dominus Bernardus intelligibili voce eum citavit de verbo ad verbum in vulgari, sicut fecerat in Latino. Unde ipse Petrus de Luna satis confusus propter singulos discumbentes, rogatis & requisitis Notariis, ipse Petrus de Luna respondebat in Gallico & Latino, quod quia materia erat magna & ardua, ideo tentantialiter non poterat ibidem respondere, sed habita deliberatione cum suis Cardinalibus, in brevi responderet. Quo dicto, ad justificationem suam dixit se quatuor dierum, quamvis nisi tria diceret, quia adeo commotus erat in loquendo, quod quartum dimisit incassum. Incepit primum ab exemplo cujusdam abbatis, de quo legitur in vitis Patrum, quem discipuli non poterant provocare ad impatientiam, donec vocarent eum hæreticum. Et recitando totam illam historiam dixit hoc de se ipso. Et rursus; Si dixissemus sibi defectus cordiales, quod scilicet esset peccator, patientiam habuisset: Sed quia schismaticum & hæreticum nominabamus, ideo vix patientiam habuit &c. Primum, quod posuit, fuit de nullitate Constantiensis. Secundum, de justificatione sui, quod non esset schismaticus, neque hæreticus. Circa primum institit multis verbis; Sed in effectu resolvuntur in hoc, quod in Constantia nulli sunt Prælati. Quia aut fuerunt de obedientia sua, aut Romana. Si sua, omnes sunt privati & inhabiles &c. per sententias Gregorii olim, & propter processum eorum amborum. Istud deduxit multis verbis frivolis. Secundum deduxit per historiam multum prolixam, incipiendo ante notivitatem suam. Dixit eis, quod antequam fuisset natus, promissus fuit Ecclesie, ut esset clericus. Utinam laicus! Narrans, quod in scholis & ubique fuit honeste viæ. Et iterum: Quomodo invitatus fuerit assumptus ad Papatum. Demum, quomodo profecutus est unionem Ecclesie. Et tenuit nos per dimidiam horam, recitans totam fabulam secundum gesta, que gesserat in Riparia Januensi, semper concludens pro se, videlicet, quod unionem profecubatur Ecclesie. Evomuit tamen in hac recitatione, quod nunquam ante suam assumptionem in

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1516.

Papam laudaverat viam cessionis. Sed confitebatur, quod juraverat ipse scholam in clavi; sed ad cessionem minime tenebatur, nisi aliis viis tentatis. Et semper consuevit dicere, ipse & sui. Etiam dixit, quod via cessionis nunquam apparuit melior, nec apparet, nec sibi apparebit; sed eam acceptavit cum certis modificationibus seu practicis ad satisfaciendum mundo. Quia reputat alias vias meliores, viam iustitiam &c. Hic recitavit omnia, quae recitaverat in Perpignano, & in requisitione ex parte sacri Concilii praefati. Breviter, Nulla dispositio ejus est ad cedendum, secundum verba sua, nisi servetur modus datus per eum in Perpignano. Noveris, dando modum. Tunc duo proposuit: Primum, quod Concilium vel locus ejus mutaretur, & fieret in ipso partibus, ubi ipse esset. Secundum, quod electio futuri summi Pontificis staret in ipso, & sic vellet cedere secundum petita & proposita. Et super hoc Ambaxiatores ejus sunt in via veniendi ad Constantiam, credo Episcopum Conchensem, fratrem Minorem, qui noluit ire in Ambaxiata pro parte Serenissimi Regis Castellae, ut prohibetur: Sed nunc venit, ut noceat, & per ipsos, quos mittit, intendit negotium unionis rumpere, aut in Constantia divisionem ponere, aut negotium totaliter diserte, quod habeat intentum suum. Quoad tertium, scilicet, quod non sit schismaticus, neque haereticus, pateat ex praemissis, & maxime, quia passus est stare iudicio Ecclesiae. Et super isto ipse alias fecerat protestationes solemnes, ut asseruit. Nam a quocumque melius in fide sapiente vellet edoceri, quia Deus quandoque celat majori, quod revelat minori. Et sic istis verbis insistendo descendit ad istam propositionem: *Paratus sum capere viam cessionis, practica servata priori*, quia non vellet cedere, nisi sequatur vera unio. Et quia non cedit, sicut placet illis de Constantia, ideo non sequitur, quod sit haereticus. Quia ibi non est Ecclesia, sed in Paniscola est, vera, inquam, Ecclesia. Et verberando manum suam ad cathedram suam, dixit: *Hic est arca Noe*, & subiungit: *Illi de Constantia dicunt, quod ego sum schismaticus, eo, quod impediatur unionem Ecclesiae, & quod non pono Ecclesiam in manu ipsorum. Quod non faciam. A manibus eorum liberet me Dominus. Ego dixi, persequar unionem veram Ecclesiae, & jam dimidius annus est lapsus, in quo unionem habuissimus, nisi illi fuissent de Constantia. Et ex quo sic impediunt, magis sunt haeretici & schismatici, quam ego.* Deduxit istam materiam usque ad saturitatem. Quo silente, petivi instrumentum super sua responsione, & maxime super illo, quod dicebat, se responsurum cito, quod erat tempus incertum. Statim subiunxit: non, non, non do vobis istud responsum; Sed habita deliberatione cum Cardinalibus meis, infra paucos dies dabo vobis responsum. Et ita debetis expectare, juxta formam citationis in fine. Et ita requisivit Notarios, ne clauderent instrumenta, donec fecisset responsum. Iterum recepi instrumentum super illa responsione incerta, & dixi, nos velle recedere. Institit ipse deceptor, ut, ubi vellemus manere? Ad finem, quod nos corrumperet. Ipse vero magis est obstinatus, quam unquam fuit. Nec uno modo dispositus est ad bonum, sed ad mala quaeque paratus. Et ad convincendum ejus pertinaciam, dimissimus apud eum Secretarium Domini Regis Aragonum. Quia consuetudo

est pristina, quod Secretarii vel Notarii Regis non claudant instrumenta, facta in talibus actis, usque post triduum.

Et ita recessimus, & venimus de sero in civitatem Dertusensem, ubi est Dominus Rex Aragonum. Et expectato Notario Regis per tres dies, intendimus recedere & venire ad Constantiam Deo propitiante.

Et postquam venimus Avinionem, rogavimus Dominum Camerarium, ut mitteret post nos cursorem, ut certum redderemus sacrum Concilium de nostra executione. Plura alia referemus, cum Constantiam per Dei gratiam venierimus.

Finaliter, quamquam dicatur: *Iste Petrus de Luna est in posse Regis Aragonum, & quamquam habeat forte castrum & armigeros, armigeri sunt homines desperati, & qui prodigia sua exposuerunt: Nihilominus cum rex voluerit, nullus ibidem remanebit. Et ita festinetur ad eius ejectionem, qua dignus est.* Scriptum d. XXII. Januar. in civitate Dertusensi, per me Lambertum de Stipite, monachum ordinis S. Benedicti, dioceseos Leodienis, executores praedictorum.

Executio citationis praedictae in praesentia Petri de Luna facta fuit in villa Paniscola, ipso die Vincentii Martyris, qui fuit XXI. mensis Januarii, & dicti executores statuerunt sibi terminum respondendi LXX. dierum in Constantiam, qui terminus erit prima die mensis Aprilis.

XXXI.

Avisamenta per XXIV. Cardinales, Praelatos, & Doctores, in loco Reformatorii Constantiensis.

Constituerat Constantiense Concilium ex omnibus Nationibus, ipsoque Cardinalium Collegio selectissimas vires, qui Reformationis Ecclesiasticae negotium tractarent, aeque digerebant. Res in Reformatorio: seu Reformatorium Collegio die & accurate agunt, aeque parant: & primo omnes Reformationis articuli in Reformatorio oblati, aeque ponderati in quoddam veluti protocollo conscripti: non plene & nihil Constitutiones Reformatorium systema juxta Codicis jura Concilii, aut Decretalium quibus librorum ordinem digestum. Denique ex his selecti principes Reformationis articuli, qui a Nationibus approbati Concilio exhibiti sunt. Horum aliqui in Sessione XXXIX. oblati: quoad reliquos omnes in Sessione XL. decretum, ut futurus Pontifex, antequam Concilium dissolvatur, debeat reformare Ecclesiam super materiis articulis alias per Nationes in Reformatorio oblatis, quae sequuntur &c. Quod & praefatus Martinus V. in Sessione XLIII. Porro primum Reformatorii Constantiensis monumentum hic primo sistimus ex MSS. Casarum Viendobonensibus, in quibus cum gravissimum extet illius exemplar, sub finem paginae, notatum invenitur, posteriori subiunctum, quiddam notabile discrepantia in priori deprehensum est.

INDEX CAPITUM,

Aut Rubricarum Protocolli Reformatorii Constantiensis.

- I. De Conciliis Generalibus, & adversus futura schismata.
- II. Professio Bonifacii VIII. Qua hic ponitur, ut de cetero per assumptos in Pontifices summas fiat, additis illis, de quibus in sequentibus constitutionibus, & quae videbuntur addenda.
- III. De gravibus & arduis per Papam non faciendis, nisi cum Cardinalium consilio & consensu.
- IV. Contra Simoniacos.
- V. De numero & modo assumptis Cardinalium: Et de qualitate assumendorum.

VI.

ANNO
CHRISTI
1418.

VI. Quod Paps etiam pro alio criminis quous heretici &

VII. De Reformatione Curie & Officium eius.

VIII. De spoliis prelatorum, de procuracionibus, de fructibus modis temporis per Papam nec inferiores Prelatos capitulis.

IX. Quod nullus & provisiones de cetero non fiant per proos.

X. De non dispensando cum promotis ad Episcopatus vel Abbatias, quod non teneatur promoveri ad sacros ordines.

XI. De dispensatione ad incompatibilia.

XII. De pluralitate beneficiorum.

XIII. De pratoribus dispensationibus quoad incompatibilia revocandis.

XIV. De rebus Episcoporum & superiorum Prelatorum.

XV. De dispensatione ad Ordines.

XVI. De dispensatione etatis Episcoporum, Abbatum, Curatorum & Ordinum.

XVII. De litigantibus in Curia Romana.

XVIII. De decimis per Papam non imponendis.

XIX. De conventibus ad fidem.

XX. De exemptionibus & privilegiis concessis.

XXI. De privilegiis inferiorum Prelatorum ipsi concessis.

XXII. De ignorantibus idioma.

XXIII. De inimicis.

XXIV. De beneficiis, citra Episcopos & Abbatibus, non rebus.

XXV. De taxis Ecclesiarum reducendis ad debitum modum.

XXVI. Contra Simoniacos.

XXVII. De oneribus seu solutionibus pecuniarum, quas habeant subire, qui recipiuntur ad Canonatum vel Præbendam in Ecclesiis Cathedralibus vel aliis Collegiatis: Et specialiter de Statutis vel Juramentis, propter qua recipiendi fiant per multos annos, ut nihil percipiant: Et de littera Vidimus.

XXVIII. De tempore professionis fanda.

XXIX. De Conciliis Provincialibus & Synodis Episcoporum.

XXX. De casibus reservatis sedi Apostolica.

XXXI. De vicariis perpetuis in Ecclesiis institutis.

XXXII. Quod Pontifices ordines, consecrationes, & alia pontificalia, per se vel substitutos, gratis, sine quacunque exactioe pecuniarum celebrare teneantur, & quod non dispensent cum ordinatis per Simoniam.

XXXIII. Contra Concubinos.

XXXIV. De vestibus Clericorum.

XXXV. De promotionibus ad beneficia Ecclesiastica, quod gradati promovendi.

XXXVI. De pessima consuetudine cathedralium & regularium Ecclesiarum, quod in eis non admittantur, nisi de nobilibus aut militarium genere procreati.

XXXVII. De fructibus indebite perceptis per prelatos.

XXXVIII. De iniquis Statutis Ecclesiarum & Monasteriorum.

XXXIX. De exactioibus per principes impostis clericis.

XL. Quod retrociet Auditor Camera, qui est in Avinionensi. &c.

XLI. Contra Prelatos, qui non succedunt in habitibus & tonsura decemti.

XLII. Quod Prelati habeant vicarios non idiotas sed bene litteratos.

XLIII. De juramentis capitulorum, prejudicantibus Ecclesiis.

XLIV. Quod Prelati contra Prelatum non possit proprio auctoritate bellum indicere.

ANNO
CHRISTI
1418.

CAPUT I.

De Conciliis Generalibus, & adversus futura schismata.¹

Quoniam ex omissione Generalium Conciliorum errores & schismata, impressiones & scandala, in Ecclesia Dei damnabiliter habentur succreverunt: Volentes futuris obviare periculis, hoc perpetuo² Decreto statulimus: Ut deinceps, saltem de decennio in decennium, Generalia Concilia, exceptis duobus primis futuris Conciliis, quorum primum a fine hujus Concilii usque ad quinquennium, secundum vero a fine sequentis Concilii usque ad septennium, & deinceps de decennio in decennium, celebretur, in locis, que summus Pontifex in fine cujuslibet Concilii, approbante & consentiente Concilio, vel, in ejus defectu, ipsum Concilium deputare & assignare teneatur.

Ut sic per quandam continuationem semper aut Concilium vigeat, aut per termini pendentiam expectetur.

Quem terminum liceat summo Pontifici, de fratrum suorum consilio, ob emergentes forte casus, breviate, sed nullatenus liceat prorogare. Locum autem deputatum non muret, nisi forte ex evidenti necessitate, & de fratrum prelatorum, aut duarum partium consensu atque subscriptione.

Quam mutationem vel abbreviationem per annum ante prefatum terminum publicare & intimare teneatur.

Si vero, quod absit, novum schisma oriri contigerit, ita, quod duo vel plures pro summis Pontificibus ex quacunque causa se gerant, Da die, quo ipsi duo vel plures insignia pontificatus publice assumerint, seu administrare ceperint, intelligatur ipso jure terminus Concilii, tunc forte ultra annum pendens, ad annum proximum breviate.

Ad quod omnes prelati & ceteri, qui ad Concilium ire teneantur, sub penis juris, & aliis per Concilium imponendis, absque alia vocatioe conveniant.

Nec non Imperator, ceterique Reges & Principes, vel personaliter vel per solemnes nuncios, tanquam ad commune incendium extinguendum, per viscera misericordie Jesu Christi ex nunc exorati, concurrant.

Et quilibet ipsorum pro Romano Pontifice esse gerentium infra mensem a die, qua scientiam habere potuit, alium vel alios assumpsisse papatus insignia, vel in papatu administrasse, teneatur sub interminatione maledictionis eterne, & amissione juris, si quod forte quaesivit in papatu, quam ipso facto incurrat, & ultra hoc ad quaslibet dignitates active & passive
Et ina-

¹ Hic titulus in utroque MS. Vindobonensi corripitur. In posteriori tamen additur: *Avinionensi*, per XXXI. *Cardinales* *Prelatos* & *Dominos*. In isto Reformationis Constantiensis. Quo inscripto verus patet hujus libri aut Prætorii. Eadem quoque & primi Prætorii fons: *Avinionensi Reformationis Concilii Constantiensis*.
² In altero Codice MS. legitur *perpetuo* decreto, lapsu tamen calami scriptor.

ANNO
CHRISTI
1406.

fit inhabilis, Concilium ipsum ad terminum anni prædictum indicere & publicare; ac per suas litteras competitori vel competitoribus, ipsum vel ipsos provocando ad causam, & ceteris prædictis & principibus, quantum in eo fuerit, latitare; nec non termino præfixo ad locum Concilii personaliter se transferre; que inde discedere, donec per Concilium causa schismatis plenarie sit finita.

Qui, sic electi, seu Papatum tenentes, a die prædicta in Papatu nullatenus administrant. Nec interim eisdem a fidelibus, nisi quoad conveniendum ad Concilium, sub interminatione divini iudicii, quomodolibet obediatur.

Quod si forte electionem Romani Pontificis per metum seu impressionem fieri contingat, ipsam nullius decernimus efficaciam vel momenti, nec posse per consequentiam confirmari etiam metu cessante ratificari vel approbari.

Non tamen liceat Cardinalibus ad aliam electionem procedere, nisi ille sic electus forte renunciet, vel decedat, donec per Generale Concilium de electione illa fuerit iudicatum.

Et si procedant, nulla sit electio ipso iure. Sinque sic eligentes & electus, si se Papatu ingesserint, omni dignitate, honore, & statu, etiam Papali, Cardinalatus & Pontificali, ipso iure privati, & inhabiles de cetero ad eandem.

Sed liceat, immo & teneatur collegium totum, aut saltem major pars ipsorum, (nam præcioribus in hoc casu audientiam ad evitandum scandalum decernimus denegari,) quam cito sine periculo personarum poterunt, etiam si periculum omnium honorum imminet, retrahere se ad locum tutum, & motum prædictum allegare. Nec ultra proximum futurum Concilium ullo modo possint differre.

Teneantur insuper, postquam se retraxerint & metum allegarint, modo prædicto, provocare sic electum ad Concilium. Quod si ultra annum pendeat, a die provocationis huiusmodi, intelligatur ad annum, ut supra, ipso iure terminus brevietur.

Et nihilominus teneatur electus ipse, sub penis prædictis, & Cardinales provocantes, sub pena amissionis Cardinalatus & omnium beneficiorum suorum, quam ipse facto incurrant, infra mensem a die provocationis, Concilium ipsum, ut supra dicitur, indicere, publicare, & quam citius poterunt, intimare, & ad locum Concilii tempore conveniente personaliter se transferre, & usque ad finem causæ expectare.

Teneantur quoque Prælati & ceteri ut supra, ad convocationem Cardinalium tantum, si forte electus convocare cessaret, accedere.

Qui sic electus, post provocationem prædictam, nisi in convocando Concilium, ut præfertur, administrare in Papatu non valeat. Nec sibi a Christi fidelibus, sub interminatione divini iudicii, interim, nisi quoad conveniendum ad Concilium, quomodolibet obediatur.

Quod si infra annum, ante diem indicti Concilii contingant prædicti casus, vel, quod plures se gerant pro Papa, vel quod unus per metum eligatur, censeantur ipso iure, tam gerentes se pro Papa, quam electus per metum, & Cardinales, ad dictum Concilium provoca-

ant. Teneanturque in ipso Concilio comparere personaliter, causam exponere, & iudicium Concilii expectare.

Sed si dictis casibus contingantibus contingat forte casus aliquis, quo necessarium sit, locum Concilii mutare, et obediens vel gerens aut possit, aut sumit: teneantur nihilominus tam omnes supra dicti, quam omnes Prælati, ceterique qui ad Concilium ire teneantur, ad locum prædictum, qui sit habitus ad Concilium, convenire: postquam major pars prælatorum, qui infra mensem ad locum certum declinaverint, illam sibi & aliis pro loco Concilii deputare, ad quem ceteri convenire teneantur, ac si a principio fuisset deputatus.

Concilium autem, ut præfertur, convocatum & congregatum, de huiusmodi schismatis causa cognoscens, & in contumaciam electorum, seu gerentium se pro Papa, seu Cardinalium, si forte venise neglexerint, licentiam dirimat, causamque definiat; ac culpabiles in schismate procurando seu nutriendo, vel in administrando, aut obediendo, vel administrantibus favendo, seu contra interdictum superius eligendo, vel calumniolos in allegando metum, etiam ultra prædictas penas, cuiuscunque gradus, status, seu præminentis existant, Ecclesiasticis vel mundanis, sic puniat, ut vindictæ rigor transeat ceteris in exemplum.

Adjicientes, quod in fine cuiuslibet Concilii Generalis hoc decretum solemniter legatur & innovetur.

CAPUT II.

Professio Bonifacii VIII. Quæ hic ponitur, ut de cetero per assumptos in Pontifices summas fiat; Aditis illis, de quibus in sequentibus Constitutionibus, & quæ videbuntur addenda.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis Amen. Anno Dominicæ incarnationis, MCCCIV. Indictione octava. Ego Benedictus Capetanus, Sanctus Romanus Ecclesie Diaconus, Cardinalis, & electus, ut siam per Dei gratiam huius sanctæ Apostolicæ sedis humilis minister, professor tibi, Sancte Petre, Apostolorum Principe, cui claves regni cælestis, ad ligandum atque solvendum in cælo & in terra, Creator atque Redemptor omnium Jesus Christus tradidit, inquit: Quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in cælis, & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in cælis, sanctæque Ecclesie tue, quam hodie tuo præsidio regendam suscipio, quod, quamdum in hac misera vita constitutus fuero, ipsam non deferam, non derelinquam, non abnegabo, nec abdicabo aliquatenus; neque ex quacunque causa, & cuiuscunque metus vel periculi occasione dimittam, vel me segregabo ab ipsa; Sed veram fidei rectitudinem, quam, Christo auctore tradente, per te, & beatissimum Cosmophilum tuum Paulum, perque discipulos & successores vestros usque ad exiguitatem meam perlatam, in tua sancta Ecclesia reperi, totis conatibus meis usque ad animam & sanguinem custodire: Tum de sanctæ & individue Trinitatis myste-

¹ In priore Codice MS. Vindobonensi hæc inferuntur: *sub pena amissionis Cardinalatus & omnium beneficiorum, quam ipse facto incurram.*

² Repertur in Priore Codice MS. Vindobonensi in suprema ora paginæ, in qua hoc caput scriptum, hæc epigraphæ Incipit materia Reformationis dæti, concepta in Concilio Constantiensi.

ANNO
CHRISTI
1406.

ANNO
CHRISTI
1446

myſterio, qui unus eſt Deus, quoque per di-
ſpoſitionem, qua ſecundum carnem facta eſt,
unigeniti filii, Domini noſtri Jeſu Chriſti, &
de ceteris Eccleſiæ Dei dogmatibus, ſicut in
universalibus Conciliis & Conſtitutionibus Apo-
ſtolicarum Pontificum, probatiſſimorumque Ec-
cleſiæ Doctorem ſcriptis ſunt commendata; id
eſt, quocumque ad reſtitutionem veræ noſtra-
que orthodoxæ fidei a te traditionis accepti, ut
conſervarem: ſancta quoque omnia univerſalia
Concilia, id eſt, Nicenum, Conſtantinopolita-
num, Ephoſinum primum, Chalcedonenſe quar-
tum quoque & ſextum, item Conſtantinopoli-
tanum & ſeptimum, item Nicenum octavum
quoque, item Conſtantinopolitanum, uſque ad
votum apicem immutata ſervare & pari ho-
nore & reverentia digna habere: & qua prædi-
caverunt & ſtatuere, omnimode ſequi & præ-
dicare, quoque condemnaverunt, condemnare
ore & corde: Diligentius autem & vivacius,
quamdiu vixero, omnia Decreta canonica præ-
deceſſorum Apoſtolicorum noſtrorum Pontifi-
cum, quocumque vel Synodaliter ſtatuere, &
probata ſunt, confirmare, & indiminuta ſer-
vare, & ſicut ab eis ſtata ſunt, in ſui vigo-
ris ſtabilitate cuſtodire, quoque vel quocumque
condemnaverunt vel abdicaverunt, ſimili ſenten-
tia condemnare vel abdicare; Diſciplinam &
ritum Eccleſiæ ſicut juveni, & a ſanctis præde-
ceſſoribus meis canonicè traditum reperi, quam-
diu mihi vita comes fuerit, illibata cuſtodire:
Et indiminuta res Eccleſiæ conſervare, neque
alienare, ſeu in feudum aut cenſum vel em-
phyteuſim dare quomodolibet, ex quacumque cau-
ſa, ut indiminute cuſtodiantur operam dare:
Nihil de traditione, quam a probatiſſimis præ-
deceſſoribus mei traditam & ſervatam reperi,
diminueri vel mutare, aut aliquam novitatem
admittere: Sed ſerventer, ut eorum vere diſci-
pulus & ſequipeda, totis mentis meæ conati-
bus, qua tradita canonicè comperi, obſervare
ac venerari: Si qua vero emerſerint contra ca-
nonicam diſciplinam, filiorum meorum, ſanctæ
Romane Eccleſiæ Cardinalium, (cum quorum
conſilio & conſenſu, directione & rememora-
tione miniſterium meum geram, & peragam,) D
conſilio emendare, aut patienter, excepta fidei
aut Chriſtianiſmi religionis gravi offenſione, tua
& beatiſſimi coſpoſtoli tui Pauli patrocinante
interceſſione, tolerare, ſacroſque canones &
canonica inſtituta Pontificum, ut divina & ce-
leſtia mandata, Deo auxiliante cuſtodire: Ut
pote Deo & tibi ſciens me redditarum de om-
nibus, qua profiteor, & quamdiu vixero, ego,
vel omiſero, diſtinctam in divino iudicio
rationem. Cuius ſanctiſſimæ ſedi, divina digna-
tione, te patrocinante, præſideo, & vicem in-
terceſſionibus tuis adimpleo. Eris autem mihi
in illa terribili die propitiuſ hoc conanti & di-
ligenter ſervare curanti. Adjuvator quoque ut
prebeas obſecro, in hac corruptibili vita con-
ſtituto. Ut irreprehenſibilis appaream ante con-
ſpectum iudicis omnium, Domini noſtri JESU
Chriſti, dum terribiliter de commiſſis adve-
nit iudicare, ut facias me dextræ partis parti-
cipem, & inter fideles diſcipulos ac ſucceſſores
tuos eſſe confortem. Hanc autem profeſſionem

per notarium & Secretarium Sanctæ
Romane Eccleſiæ me iubente ſcriptam, pro-
pria manu ſubſcripti, & tibi, beate Petre, &
Apoſtolorum omnium Princeps, pura mente &
devota conſcientia ſuper ſanctum corpus & al-
tare tuum ſinceriter offero. Actum Romæ,
menſe, anno & indictione, quibus ſupra, præ-
ſentibus &c.

ANNO
CHRISTI
1446.

CAPUT III.

*De gravibus & arduis per Papam non faciendis,
nisi modo infra ſcripto, ut ſequitur.*

Cum antiqui & laudabilis moris fuerit, ut
majores Eccleſiæ cauſæ per ſummum Pontifi-
cum ſine Cardinalium Sanctæ Romane Eccle-
ſiæ conſilio & aſſenſu diſponi non deberent:
Unde etiam ceteris Cardinalium in hac quali-
poſſeſſione eſſe dignoſcitur, quod eorum conſilio
ſunt per Romanos Pontifices ardua negotia per-
tractanda & terminanda: Ad quod etiam indi-
candum vetuſti moris fuit, aſſenſum ipſum ſub-
ſcriptionibus declarare: Ideo præſenti Decreto,
morem ipſum laudabilem renovantes ſtatui-
mus: Ut Romanus Pontifex ſine conſenſu & ſub-
ſcriptione ſaltem majoris patris Cardinalium col-
legialiter facta, infra ſcripta de cetero non diſpo-
nat: Ut, cauſarum fidei deciſiones, ſanctorum
canonizationes, anni Jubilæi reductionem ſeu de
novo indictionem, erectiones, exterminationes ſeu
C ſuppreſſiones, diviſiones, ſubjectiones, uniones
Eccleſiarum cathedralium, & Monafteriorum,
promotiones Cardinalium, privationes, transla-
tiones inſitorum Patriarcharum, Archiepiſco-
porum, Episcoporum & Abbatum, ſalvo jure
Conſtitutionum ſuorum ordinum, privilegiorum
perpetuorum & realium novas conſeſſiones,
exemptionum hætenus per Romanos Pontifices
Eccleſiis, Monafteriis, Collegiis, & aliis locis
conſeſſarum revocationes: (Exemptiones etiam
novas & perpetuas Eccleſiis, Monafteriis ſeu
capitulis uſque ad proximum futurum Conci-
lium non concedat ſine cauſa cogitatione, &
vocatæ ordinariis. Quod tamen locum non ha-
beat in Eccleſiis, Monafteriis ſeu capitulis de
novo edificandis ſeu conſtituendis, que poſſunt
eximere.) Exemptiones ante præſens ſchiſma
factas, alienationes bonorum, immobilium vel
mobiliuſ pretioſorum, Rom. Eccleſiæ, vel alia-
rum Eccleſiarum, & aliorum locorum Eccle-
ſiaſticorum, & piorum, privilegia perpetua,
immunitates cenſuum, & quorumcumque ju-
rium, & proventuum perpetuorum remiſſio-
nes ſeu dilationes, vicariatus, & rectoratus ter-
rarum Eccleſiæ Romane, conſtitutiones, fœ-
dera pacis, bella, legationes de latere ſeu vi-
cariarum & nunciarum, auctoritate legatorum
de latere fungentium, deputaciones, & que-
cumque ardua, ſeu pertinentia ad ſtatum uni-
verſalis Eccleſiæ: decernentes, ut geſta præter
vel contra formam præmiſſam ſint nulla ipſo
jure, nec eis a catholicis in aliquo pareatur.
Vel fiat prædicta Conſtitutio per modum ad-
ditionis ad profeſſionem Bonifacii VIII. ſupra
proxime poſitam, mutatis verbis in primam
perſonam. Et hoc forte eſſet honeſtius, quam
per conſtitutionem.

Et

1 In uno Codice M. Vindobonæſi legitur *Ecclēſiæ*, in altero *noſtra*.
2 In priori Proceſſu M. Vindobonæſi non legitur hæc, a voce *conſeſſiones*, niſi ad *dilationes*. In altero li-
bro habetur *infero*.

ANNO
CHRISTI
1116.

Et possit addi ad professionem etiam quod sequitur, videlicet: Rectores ad regendum parochias vel civitates Ecclesiarum Romanarum, nisi Cardinales aut prelatos, non mittant: Vicariatum alicujus terrae Ecclesiarum, nisi ad triennium non concedant: Et ad custodiendum castra vel Rocas (arces) Ecclesiarum Romanarum non mittant aliquem consanguineum, vel affinem, nec aliquos alios ultra triennium duraturos.

Ad idem.

Quia decet Romanum Pontificem ministerium suum cum discretionis, quae mater est omnium virtutum, peragere, fratrumque suorum Cardinalium in magnis, & Concilii Generalis, in majoribus, consilio & consensu uti: Intendens sacrosancta Generalis Constantinensis Synodus Romanae & aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum & aliorum locorum piorum futuris dispendiis, consideratione praeteritorum, Ecclesiam Dei scandalizantium, obviare, statuit, definit, & ordinat: Quod deinceps ipse Romanus Pontifex sine consilio & assensu Generalis Concilii res, jura, redditus, possessiones, castra, civitates, villas, oppida, census, pensiones, canones, seu alia bona quaecunque, immobilia vel mobilia, praeterea Romanae & aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum locorum Ecclesiasticorum praedictorum, in perpetuum, seu ad tempus magnum, quod intelligitur decem annorum, contra juris formam non alienet, nec impignoret, seu de novo infundat, & in emphytheosin vel assiduum assignent, nec pensiones, census aut canones Ecclesiarum, Monasteriorum & locorum praedictorum remittat, aut ad solutionem eorum terminum ultra biennium proroget, seu concedat, erectiones, suppressiones, divisiones, subjectiones, uniones Ecclesiasticorum Cathedralium & Monasteriorum, ac Prioratum, qui sunt principales dignitates, translationes invidiorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum seu Abbatum, salvo jure Constitutionum, non faciat usque ad proximum futurum Concilium.

Licet, ubi immineret scandalum & periculum Ecclesiae, expectando celebrationem futuri proximi Concilii Generalis, licitum sit Rom. Pontifici, cum consilio & consensu Cardinalium, seu majoris partis eorum, absque translatione facienda, de nimio scandalo hujusmodi providere.

A modo etiam jubilaeum, seu plenam remissionem non aburet, sed perduret fixum anno quinquagesimo, ut alias fuit statutum. Nec mutari possit nisi in Concilio Generali.

Nec liceat etiam ipsi Rom. Pontifici sanctorum canonizationes, privilegiorum perpetuorum & realium novas concessionem, exemptionum, haecenus per Romanos Pontifices Ecclesiarum, Monasteriis, Collegiis, & aliis locis concessarum revocationem, sine consilio & consensu ac subscriptione dictorum Cardinalium, seu majoris partis eorum, facere seu expe-

dire. Exemptiones etiam novas & perpetuas Ecclesiis, Monasteriis seu capitulis usque ad proximum futurum Concilium non concedat sine causa cognitione, vocatis ordinariis. Quod tamen locum non habeat in Ecclesiis, Monasteriis, seu capitulis, de novo edificandis, seu constituendis quae possit erigere.

Et si contrarium praemissorum, vel eorum cujuslibet fecerit, id sit ipso facto, auctoritate hujus sanctae Synodi, irritum & inane.

ANNO
CHRISTI
1116.

CAPUT IV.

Contra Simoniacos.

Contra labem Simoniacam pestis, qua decor Ecclesiarum plurimum denigratur, multa remedia per Apostolicos Patres & sacra Concilia haecenus excogitata fuerunt, salubriorque provisio. Quae tamen tempore crescens malitia, ut experientia docet, optatum non attulerunt effectum. Volentes igitur, quantum possumus, radicem pestis hujus penitus extirpare, hoc perpetuo Decreto statuimus: Quod quicumque de cetero Ecclesiasticus, cujuscunque status, gradus, ordinis, seu praeminentis fuerit, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchatus vel Cardinalatus dignitate praefulgeat, qui de cetero simoniae crimen, in Romana curia, vel extra, sive dando, sive recipiendo, sive promittendo sive paciscendo, sive mediando, commiserit, ipso facto omni dignitate, officio Ecclesiastico, & omnibus beneficiis suis perpetuo sit privatus: possintque beneficia eorum tanquam vacantia libere conferri & impetrari.

Praelati vero, qui ad custodiam gregis ad purgandam vitium Ecclesiam Dei positi sunt, cogitent, quantum excedant, si in executione hujus Decreti negligentes extiterint.

Et nihilominus, ne talis negligentia sine debita poena pertranscat, cum ex hoc videantur aliena crimina sua facere, statuimus: Ut de tali negligentia contra Praelatos hujusmodi procedi possit & debeat, etiam ad privationem, si qualitas negligentiae id exposcat: Laici autem, qui in hujusmodi culpabiles fuerint, excommunicationem incurrant ipso jure.

CAPUT V.

De numero & modo assumptionis Cardinalium: Et de qualitate assumendorum.

Quia plerumque multitudo superflua confusionem inducere consuevit, statuimus: Ut deinceps numerus Cardinalium sanctae Romanae Ecclesiae decem & octo non excedat.

Sint autem viri in scientia, moribus, & rerum experientia excellentes, qui non minores sint triginta annis, Doctores in Theologia, saltem quatuor, reliqui in jure canonico, vel civili, praeter admodum paucos, qui forte de stirpe regia vel ducali aut magni Principis oriundi existant, non affines seu attinenter alicu-

1 In priori Protocollo M. Vindobonensi non habentur quae hic leguntur, a voce *erectionis* usque ad *dignitates* sed in altero sunt expressae.
2 In priori Reformato Conc. Prussellio, M. Vindobon. non lecta, quae sequuntur: *Nec licet, usque ad, post commov.* In hoc posteriori Protocollo inserta sunt.
3 In priori Protocollo M. Vind. non habentur haec, *sive paciscendo*, sed in posteriori.
4 In posteriori hoc Prussellio, M. Vindobon. quae inserta habentur verba, *saltem quatuor, reliqui*, in priori non continentur.
5 In priori Protocollo M. Vind. erat, *consanguinei*.

ANNO
CHRISTI
1416.

alicujus Cardinalis viventis usque ad quartum gradum inclusive, nec de eadem stirpe, familia, domo, vel agnitione, nec de uno ordine religionis ultra unam, non illegitime nati, non corpore vitiat, non alicujus criminis aut infamie nota aspersi.

Nec fiat eorum electio per auricularia vota solummodo. Sed illi solum eligi & assumi possint, in quos, facto vero scrutinio ac publicato, majorem partem Cardinalium per subscriptionem manus propriam confiterit collegialiter consensisse. Et apostolicam litteram conficiantur exinde.

Qui etiam modus scrutini & subscriptionis observetur, quando aliquis ex Cardinalibus, vel alius, in Episcopum Cardinalem assumitur.

Et aliter celebrata Cardinalium assumptio ipso jure non subsistat.

CAPUT VI.

Quod Papa etiam pro alio crimine, quam heresi, si notorie scandalizat Ecclesiam, possit deponi.

Romanus Pontifex quanto ceteris Ecclesiarum rectoribus presidere, tanto debet sanctiore vita & clariori fama fulgere. Si enim, qui singulis plebibus superintendant, tales esse debent, ut eorum existimatione populus grex dicatur, qualem se exhibere debet, qui non uni populo, sed universis, nec solum populis, sed ipsis pastoribus pastor est positus? dicente Domino Petro: Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos:

Exhibeat se ergo presul ille, qui jam sanctissimus ex officio nominatur, sicut nomine, ita re sanctum.

Consideret, quam difficile sit tenere sedem Petri: cum non solum populis, sed presulis sit positus in exemplum.

Docere debet non solum discipulos, sed etiam magistros. Elevet hanc suam in excelso, qui lumina cetera debet illustrare. Sit sol in mundo, qui in Ecclesia populos ut tenebras, presulatos ut stellas purgare debet, illuminare atque perficere.

Teneat mentem suam mundissimam, semperque Christo conjunctam in caelestibus, cuius vicariatus officio fungitur in terris.

Si autem, quod abest, vita & moribus sit perverfus, si oblitus dignitatis suae, & relictis caelestibus conversus ad terrena, damnabilibus & capitalibus criminibus se immisceat: consideret, quod lucifer, quanto ceteris angelis clarior & perfectior est creatus, tanto ex perverfusitate sua severius & irreparabilius est punitus.

Nec confidat, solum divino ac ultimo iudicio reservari. Quod tamen quanto certius atque severius, tanto debet humiliter, trepidantiusque formidari. Quia & per Ecclesiam, quae corpus est Christi, Deus iudicia sua etiam in hoc mundo exercet; & Concilia Generalia universalem Ecclesiam representant.

Unde super praemissis salubriter providere cupientes, hoc Decreto perpetuo declaramus ac definimus: Quod summus Pontifex non solum de heresi, sed & de simonia, & quocumque alio crimine, Ecclesiam Dei notorie scandalizans, de quo solemner monitus, saltem per annum post monitionem incorrigibilis appareat, possit per Generale Concilium puniri, etiam per depositionem a Papatu.

Monitione vero non qualibet, sed per duas partes Cardinalium collegialiter, sive per tria Concilia provincialia diversarum trium nationum, sub diversis tribus Regibus existentium, moneatur. Teneanturque sic monentes monitionem suam infra mensem solemniter publicare.

CAPUT VII.

De Reformatione curiae & Officialium ejus. Rubrica.

Litterae Apostolicae tam de gratia, quam de iustitia, expeditantur per cancellariam. Nec eis adhibeatur fides in iudicio vel extra, nisi in cancellaria sint expeditae. Quod appareat per signa consueverunt. Exceptis duntaxat concernentibus negotia camerae Apostolicae, ut consueverunt est. Quae tamen iudicentur in eadem camera, & signa habeant consueverunt.

Item, quod in Bullis, ubi dicitur, de consilio fratrum &c. debeat esse subscriptio saltem trium priorum collegii: ad probandum consilium.

Protonotarii de cetero assumantur de consensu majoris partis Cardinalium. Et sint Magistri in sacra pagina, vel doctores in iure, aut illustres, & in sacris ordinibus constituti, & non ultra septem, sicut antiquitus consueverunt.

Auditores etiam assumantur de consilio majoris partis Cardinalium; Et qui per biennium in aliquo studio generali, vel in curia per annum, post doctoratum legerunt. Qui habeant stipendia de camera vel de beneficiis, conjunctim vel divisim, florenos CCC. Et quod morentur ad liberatam Papae, non in domibus Cardinalium. Nec sint ultra sedecim, nec pauciores duodecim. Et jurent, non recipere post sententias esculenta & potulentia ultra valorem trium florenorum. Nec stent

cum

1 In priori Protocollo, Manuscripto Vindobonensi positum: per tria diversa Concilia diversarum trium Nationum.

2 In priori Protocollo inserta haec: *Admiratio canonica ac iudicium intelligatur.*

3 In priori Protocollo: *consensu.* Adhucque expressis in margine prioris illius Protocolli, quod constitutionis formula prior positum sit mutanda. Qui modus praescribitur hoc suffragio: *Placet. Cum hoc vero dicitur, de consensu, dicitur, de consilio.*

4 In priori Protocollo haec erant inserta verba: *Et sine Magistris in sacra pagina, qui hic expuncta.*

5 In priori Constitutione erat *triennum.* Verum suffragio officium in Reformatorio ut substitueretur in hac reformata Constitutione, juxta tenorem novi Protocolli, *biennium.* Marginalis nota in priori Protocollo sic continuatur ad praesentem constitutionem: *Et loco triennii ponatur biennium, vel annus in curia. Et quod examinentur etiam cum assumantur.*

6 Neque de hoc stipendio in priori Constitutione quicquam. Ad suffragio, in margine prioris Protocolli posita, addere iusserunt, haec verba: *Et quod habeant stipendia de camera vel beneficio, conjunctim vel divisim, florenos CCC.*

7 Neque de his in priori Constitutione. Verba autem alteriora haec reserptur, in margine prioris Protocolli: *Et non quod sint cum Cardinalibus in domo.*

8 Haec quidem etiam in priori formula non habentur, deinde tamen apperunt ex suffragio adjectis, juxtaque nota in Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

cum Cardinalibus. Unde & sint de diversis provinciis, & in sacris ordinibus constituti.

Scriptores litterarum Apostolicarum & penitentiariis assumantur cum diligenti examine, & non nisi prius facta reductione ad numerum consuetum. Ex quod non sint conjugati. Et non locent, sed per se exercent, cessante infirmitate. Et non habeant duplex officium scriptoris. Et quod huiusmodi officium non vendatur, non donetur, nec permutetur, nisi pro simili officio.

Abbreviatores etiam assumantur cum examine, & non ultra numerum viginti quinque. Ex Auditor, sigillator ac Registrator, scriptores & procuratores penitentiariis sint sacerdotes, cum secreta delicta debeant audire.

Clerici camera non sint ultra sex, & Doctores & Licentiatii in iure. Et de diversis Nationibus.

Corrector litterarum Apostolicarum sit unicus, & Doctor famosus & excellens, qui ad minus legerit per tres annos in studio generali, & bene expertus in cancellaria.

Auditor contradictoriarum sit etiam unicus, & excellens Doctor, & assumatur de rota vel aliunde, dummodo sit excellens in scientia juris.

Et idem de Auditore camerae. Sit Doctor probatus, bonis scientiis & expertus in curia.

Acolythes non sint ultra sex, & honesti viri.

Subdiaconus sit unicus, & magister in Theologia, vel Doctor in iure: Attento, quod magne causae illi committi consueverunt.

Cappellani commensales stent in domo Papae,

& ad liberatam, & incodant in habitu honesto.

Cappellani vero qui dicuntur honoris, revocantur, nisi sint Doctores in sacra pagina, vel in iure & seculares. Et declaretur de novo quod non sint exempti, etiam si habeant processus, & quod de cetero non dentur eis processus de camera.

Referendarii non sit ultra sex, homines excellentes, in iure famosi, & integerrimi viri. Et assumantur de consilio majoris partis Cardinalium, & de omni natione.

Penitentiarii sint Magistri in sacra pagina, vel bene periti & digni magisterio, aetatis XL annorum ad minus. Et distribuantur per linguas secundum exigentiam. Et nihil exigant, vel ad dandum alliciant directe vel indirecte pro confessionibus, & sub poena. Sed a camera habeant stipendia consuecta, & teneantur predicare populo diebus consuectis, scilicet dominicis & festivis.

In audientia contradictoriarum, & sacri palatii Apostolici causarum, serventur ad usum constitutiones Joannis XXII. Et similiter in cancellaria. Et addantur poenae graviores.

In registris litterarum Apostolicarum nihil recipiatur nisi pro litteris taxatis. Et pro illis nihil ultra taxam. Et fiat expeditio cito, & sub poena. Et scriptores etiam habeant salarium de publico, sicut consueverunt. In registro supplicationum nihil recipiatur pro supplicationibus registrandis. Et si in manu registratoris perdat supplicatio, nihil recipiat de summo. Et fiat expeditio cito, & votiva, sub poena.

Et

1 Et haec a priori Constitutione abierant: Per suffragia vero sunt postea addita, ut in margine prioris Protocolli notatur. Et quod sint de diversis provinciis, & in sacris ordinibus constituti. Sic tota prior Constitutio, qua in prioro Protocollo Manuscripti Vindobonensis habetur, haec fuerat: Auditores etiam assumantur de consensu majoris partis Cardinalium, & sint Magistri in sacra pagina, & qui per triennium post doctoratum legissent in aliquo studio generali: Et quidem morantur ad liberatam Papae, nec sint ultra sedecim, nec papieres duodecim. Et iuramentum non accipere post sententias esculenta & potulentia ultra valorem trium forinorum.

2 In priori Constitutione sequentia illa omnia non extiterunt: Sed pro illis haec locuta sunt verba, uti in prioro Protocollo exhibetur: Qui error omnium & unus quoad processum, & viginti quatuor quoad penitentiariam. Verum locuta uberiora suffragia mentionem parant. Habentur illa suffragia in margine prioris laudati Protocolli, his verbis: Placet ille numerus uterque, quod sint certum quoad processum, & 14. quoad penitentiariam. Nec postea vendi. Nec sint conjugati. Nec scribant per alium, nisi causa necessitatis vel infirmitatis. Quae necessitas declaretur per Vice Cancellarium, vel Penitentiarium: Et quod unus scriptor duo officia non habeat.

3 Neque haec prima tria officiorum nomina in priori Deliberatione aut Protocollo comparant. Per vota autem, prioris Protocollo inserta, accessere. Quae suffragia sunt: Et addatur: Item de Auditore, Sigillatore & Registratore. Hinc adeo renovata constitutio est locupletata.

4 Desiderantur in prioro statuto haec: & de diversis Nationibus. Sane autem ex additis in prioro Protocollo votis desumto: Placet, nisi reparietur alius numerus ordinatus ante schisma: Et in fine addatur: Quod sint de diversis nationibus.

5 Antea & haec Constitutio, addita aliqua circumstantia. In prioro namque propositione dictum: & Doctor excellens in studio generali &c.

6 Ex suffragiis locupletatur & haec decretum. In priori namque deliberatione haec sunt addita: Placet: & in fine addatur: Vel aliunde, dummodo sit excellens in scientia juris. Id quod in posteriori hac Constitutione est decreto additum deprehenditur.

7 Et haec Constitutio per nova suffragia emendata. In priori namque Protocollo haec habentur: Acolythes non sint ultra sex, & honesti viri. Placet quod sint sex.

8 Haec quoque Constitutio aliter nova deliberatione est instructa. Erat enim prius haec: Cappellani, qui dicuntur honoris, revocantur, vel saltem privilegia ipsorum, etiam si habeant processus, quia sub illa specie proceduntur etiam a prelatiis. Placet articulus, usque ad, vel saltem. Quod tollantur prima verba usque ad finem. Et addatur. Nisi sint magistri in Theologia vel in iure seculares, nec sint exempti, etiam si habeant processus in camera, qui commendant.

9 In priori Protocollo lectum, cum consensu, quod, ut supra, in altera deliberatione mutatum.

10 Ultima haec verba in priori Constitutionum delimitatione non habentur. Addita autem in hoc respectu examine ad exemplum aliarum superiorum constitutionum, quibus eadem circumstantia adiecta, de viris talis modi, in curia ministrantibus, ex omni natione legendis.

11 Adiecta & haec decreto post novam considerationem haec apponitur, qua in primo Protocollo non habetur. Clauditur autem prior Constitutio his verbis: sub poena privationis. Quae posterior vocula in altera emendatione expuncta, poena non determinata.

12 In priori Protocollo Reformationis itaque habetur paragraphus, in hac altera Constitutione revisione omissus. Et est autem hic: Commissum est quatuor (viris) uni pro natione, qui examinent Constitutiones praedictas; & ut hic legantur nomina, sunt; Episcopus Moravicus, Auditor Camerae, Abbas Vindobonensis, & Robertus Appellon.

13 In priori Protocollo legitur sint expeditio cito vel votiva, quod an idem sit cum eo, quod in renovata hac Constitutione dicitur cito & votiva, videtur alii. Nisi sit differentia amovendum antiqui calamo tribuenda. Marginali proterea prioris illius Protocolli additur haec suffragium. Placet. Sed quoad seculares notarios se inferant illi quatuor, de quibus in C. XVII. Videtur haec suffragium respicere quatuor illos deputatos nationum, qui peno ante sub canone XVII. huius rubricae, De reformatione curiae Rom. in priori illo Protocollo sunt nominati. Ut videtur est supra, in nota proxima.

ANNO
CHRISTI
1416

Et fiat redemptio tam litterarum Apostolica-
rum & sacrae penitentiariae ad solitum, * ju-
sta Constitutiones.

Item, nullatenus teneantur promotiones ad
ordines in curia, nisi pro officialibus curiae,
qui continue residerint in curia per annum
cum bono examine, maxime de statu; nisi
sint forte aliqui, habentes litteras dimissorias
a suis ordinariis, vel promoti in curia ad Episcopatus
vel Abbacias * vel ad beneficia requi-
rentis ordinem. Et nihil recipiatur de ordinibus.
Nec dentur dimissoria in curia: Vel extra
quatuor tempora fiant. Nec dentur duo
vel plures sacri ordines simul, nisi promoti
ad Episcopatus vel Abbacias, vel pro litteris
aliquid detur in curia vel extra.

Officiales curiae, ut scriptores, abbreviatores,
procuratores advocati, &c. incedant induti
daphardis, ut antiquitus consueverunt,
& sub pena.

Item, in curia Romana continue vigeat
studium tam in Theologia, quam in utroque
jure, & in litteris latinis, Graecis, Hebraeis,
Arabice & Chaldaea, juxta Clementinam. Et
habeant stipendium de camera. Et provideatur
de executione.

Item, habeant * malischalkum nobilem, justum,
& honestum, nec capientem lucra ignominiosa,
sicut aliquando consueverunt.

Item, Clerici cappellani sive ceremoniarum
sint tantum duo, qui sint presbyteri, & probe
ac experti in ceremoniis curiae, & qui cognoscant
praelatos, & sciant locare in sessionibus,
satis litterati, & diligentes in officio suo.

* Magister hospitii sit miles grandaevis, nobilis
& Deo devotus, qui sciat honorare dominos
& nobiles venientes ad curiam, & tenere
ordinatam domum, quoad laicos, cum omni
bonestate.

* Examinator curiae sit praelatus honestus,
doctus in jure, rigidus, qui non querat lucra,
sed qui diligenter & fideliter examinet beneficiandos,
ne promoveantur indigni, per se, & non per
substitutum, & schedulam examinis subscribat
manu sua. Et detur sibi juramentum duplex,
unum super diligentia examinis, alterum, quod
non recipiat pro examine ultra certam taxam.
Et caveatur ne unus pro alio examinari se
faciat. De taxa videri debet Constitutio, si
aliquid de hac caveatur. Sin autem detur pro
quolibet unus carlinus, quorum decem faciunt
unam ducatum.

De amplius non faciendo doctores Bullatos.
Eo multos perduxit ambitio, ut qui prius
cupiant cathedras in synagogis, gradum
scientiae non labore & studio per scientiam
querant, sed a summo Pontifice per ambitionem
impetrent, cupientesque vocari Rabbi, satis
habeant, si per Bullam Apostolicam magisterii
sui signum valeant ostentare. Ex quo contemptibilis
multiplicatio magistrorum exoritur, scientia
margarita vilescit, & sermo Dei, ex ore
prolatus ignorantium, populi in devotione contemnitur.
Statuimus, ut nec Legatis, nec Nunciis
Apostolicis, seu Generalibus ordinum, aut
alias cuicumque personis praeter Cancellarios,
in generalibus Studiis ordinatos, detur per
sedem Apostolicam facultas aliquos ad gradum
magisterii seu doctoratus in quacunque facultate
de cetero licentiandi vel assumendi. In curia
vero Romana, quae privilegium studii generalis
censetur habere, ita demum ad gradum praedictum
licentiari & assumi possunt, si in studio
dictae curiae cursum consuetum auditionis &
lectionis, repetitionum & disputationum, in
illa facultate perfecerint. Vel, si extra curiam,
in aliquo et studio generali. De quo, & eorum
sufficientia in vita & moribus, ejusdem
studii Cancellarii, & doctores seu Magistri
facul-

ANNO
CHRISTI
1416

1 Utique haec verba in priore Protocollo non continentur.

2 In priore Constitutionis suffragio hic additur: *Placet. Et in fine addatur: Vel beneficia requirunt ordinem. De*
nihil omnino recipiatur pro ordinibus, sub pena. Et non dentur dimissoria in curia, nec extra quatuor tempora
fiant. Nec dentur per duos vel per plures sacra eadem simul, vel eodem die, nisi promoti ad Episcopatus vel
abbacias. Nec pro litteris aliquid detur in curia vel extra. Hinc aliam formam Constitutionis nota.

3 Quod in priore Codice legitur *tabardis*, idem videtur cum illo posteriori Codicis *daphardis*.

4 In priore Protocollo legitur in curia *quodvis viget studium tam in artibus quam in Theologia, quomodo etiam in*
utroque jure. In ceteris par est omnino quoad omnes litteras Constitutionis.

5 Clausula notabilis, quae in priore Constitutione non extat, in reformata aliter Protocollo est adjecta: *Et provideatur*
de executione. Quod monitum non magis ad salarium, quam praecipue ad linguarum illarum orientalium
Professionem spectabit.

6 In utroque Codice MS. legitur *malischalkum*.

7 In priore Codice scriptum *alios*.

8 Tota haec Constitutio habetur & priore Protocollo, sed haec verba sunt addita. Additur nihilominus in priore li-
bro Protocollo: *Placet: & remanet in dispositione Papa de sua familia.*

9 Haec Constitutio in priore Deliberatione haec habuit formam: *Examinator curiae sit praelatus honestus, qui non*
querat lucra, sed qui diligenter & fideliter examinet beneficiandos, ne promoveantur indigni. Et detur sibi
juramentum duplex, unum super diligentia examinis, aliud, quod non recipiat pro examine ultra certam taxam.
Additur porro huic decreto haec suffragium: *Placet, & addatur, quod sit doctus; & quod adhibeatur diligenti con-*
silio in examinando, ne unus faciat examinari pro alio, & quod examinatur per se ipsum & non per alium
exercens officium, & subscribat se propria manu in codicibus. Et quod de taxa solutionis examinis recipiantur qua-
siones, & si reperiantur diversa taxa, recipiantur minores.

10 In serie decretorum in priore Protocollo habentur sequentia: *Item, quod deinceps non fiant Magistri vel Doctores*
per Bullam Apostolicam sine examine, sed in studiis generalibus per rigorem examinis. Et si studium fiat in cu-
ria, sicut ordinatum est, possunt fieri Doctores, sicut in aliis studiis generalibus. Sed fiat examen per Cancellarium
studii, quem Papa deputabit, adhibitis solemnitate magistrorum & doctorum in examine, sicut in aliis
studiis est de more. Quod decretum de doctoribus Bullatis per Papam non faciendis, hoc verborum tenore in redi-
negrate altero Protocollo plane est omissum. Nihilominus tamen, quia in priore illo Protocollo paulo post haec
Constitutiones reliquas distincte adhuc simul & filius de eadem sequitur numeris, hoc expresso titulo: Quod per se-
dem Apostolicam nulli detur facultas de cetero Licentiandi aliquos ad gradum magisterii seu doctoratus: Rubrica:
Verosimile hinc fit, in Protocollo repetito priorem illam brevem de Bullatis doctoribus Constitutionem hinc plane
esse omissam, quod uberior Constitutio esset praesens. Est autem plenior illa de Bullatis Doctoribus Constitutio aliam
in priore Protocollo habet locum, in altero tamen hoc est translata, in locum prioris decreti brevis. Quomodo
locum, in posteriori posteriori Protocollo obvium, mutare nefas putavimus. Ceterum, in ipso hac pleniore
Constitutione in utroque Codice levis est differentia. Scilicet in studio ad huc: multiplicatio magistrorum, addi-
*tae in priore, & Doctorum. Deinde, quando similiter in priore Codice erat scriptum: *Palentes igitur hinc mor-**
*to salubriter provideat, statim, &c. in posteriori Codice ac Constitutione verbo dicitur, *statim. Nec non in**
*fine Decreti in priore Protocollo additur: *Et idem intelligatur etiam de doctoribus secularibus. Quae appendix in**
posteriori constitutione non reperitur, quod superioribus iam ostenditur.

ANNO
CHRISTI
1416.

cultatis, per suas authenticas litteras presentibus sufficiens documentum. Et tunc non per Bullam, seu commissionem specialem, sed alias per consuetos officiales & Doctores Studii dictarum curiarum, cum riguroso etiam examine, tales etiam ad licentiam vel doctoratum seu magistratum assumantur. Aliter autem licentia vel assumptio huiusmodi per Bullam, commissionem, seu facultatem Apostolicam facta, non valeat. Nec recipientes, Licentiatum, Doctores aut Magistri de cetero reputentur.

Item, quod officiales curiarum Romanarum non permittantur publice nutrire concubinas, ludere ad taxillos, aut alias dissolutiones facere, sed sint disciplinati moribus, verbis & exemplis, sic quod curia sit speculum sanctitatis & norma. Alioquin absque dissimulatione officiis suis priventur, si moniti non desistant.

De sessionibus & locis ordinandis in curia Romana. Disputatum fuit de loco protonotariorum. Et auditis votis inventum fuit, quid fuerint vota XIII. Et concordatum in hoc, quod extra curiam protonotarii non precedant prelatos. In curia vero protonotarii, si sint in exercitio sui officii, precedant; Si autem non sint in exercitio officii sui, tunc X. vota fuerunt, quod adhuc servaretur mos antiquus. Reliqui dicebant, quod prelati precedant.

Circa Constitutiones Joannis Papae XXII. quoad audientiam Rotae videndo, addenda infra scripta, quoad cappam, & rochetum, portandum semper in publico per auditores, locum habeant, quando vadunt ad rotam vel audientiam, vel consilia, seu missas & officia alia papalia, vel exequias & sermones, & alios actus in curia publicos. Item, quando vadunt equitando in curiam post Papam vel dominos Cardinales. Haec tamen intelligenda sunt dum non est tempus pluviosum, aut lutosum, quod eis uti non possint.

Item, quod Auditores non sint familiares Dominorum Cardinalium, nec debeant ad eorum expensas morari etiam extra Cardinalium Domus.

Quod causas auditorum vel notariorum suorum vel advocatorum aut procuratorum non committantur auditoribus, nisi de utriusque partis assensu.

Quod causas non audiant, in qua scienter consilium dederunt, nisi de consensu utriusque partis hoc scientis.

Quod esculenta & potulenta vel propinas, post sententias tantum mera liberalitate oblata, non fraudulenter recipere valeant, prout Consuetum est hactenus, licet non dicatur in constitutionibus. Et non recipiant ultra quam

superius in una Constitutione fuerat expressum.

Quod notarios quatuor, auditoris &c. addendum videtur, quod duos eligat auditor, alios vero Cancellarius. Et in manus Cancellarii jurent in camera auditor & notarii.

Quod de dictis notariis auditor non teneat in domo nisi unum, pro commissionibus recipiendis. Et faciat inter notarios distributiones causarum more solito.

Quod notarii non scribant per alios, nisi in casu infirmitatis, & tunc per aliam consocium, & non per substitutum.

Quod officium notarii audientiae rotae, & notarii audientiae camerae, sive auditorum, non possint per eundem haberi simul: Nec unus notarius coram duobus auditoribus scribere in causis: Nec possint notarii Dominorum Cardinalium esse in Rota ad scribendum coram auditore.

Quod notarii examinentur per Vicecancellarium presente Decano, & duobus de antiquioribus rotae. Et approbati per eos admittantur tantum.

Quod notarii in faciendo registra non extendant in registro aliquod instrumentum procuratoris, vel aliud, vel citationem, inhibitionem, vel eorum executionem, nisi semel tantum. Et alibi in registro referant se ad illud primo extensum. Et in executione, seu relatione executionis, citationis & inhibitionis, similiter. Nec faciant proemium in productione instrumenti, in quo interferant tenorem, vel partem tenoris, &c. sed dicant, cujus tenor infra sequitur.

Quod auditores non consulant scienter in causis in rota vertentibus, vel quae verti sperantur, pro consanguineis usque ad tertium gradum, vel etiam pro Ecclesiis, in quibus huiusmodi consanguinei sunt beneficiati, & tunc exeant rotam.

Quod auditores vel notarii causas non sollicitent seu procurent in rota, etiam pro consanguineis, vel aliis.

Quod auditores, pronunciantes male appellatum & bene processum per aliquem in curia, in casu, in quo de jure fenda esset remissio, remittant ad iudicem a quo.

Quod citationem & inhibitionem faciant in eadem littera, & pro uno taxentur.

Quod non sint veloces ad inhibendum vel absolvendum ad cautelam in causis de curia tantum.

ANNO
CHRISTI
1416.

CA-

1. Tom haec Constitutio de concubinariis in aula Romana, in priore Protocollo non exhibetur. Hinc porro decreto in Codice MS. apud Protocollo posteriore subijuncta sunt nonnulla monita Cardinalis Pisani de Gratia & provisionibus, quod eruditus librorum dabatur beneficia. Haec vero particularia Cardinalis monita in priore Protocollo non comparant. Etsi summa eorum videntur inter reliquas Constitutiones postremo inserti in priore Protocollo, ut non potest.
2. In priore Protocollo modo scriptum, de Sessionibus in ordinandis &c. In margini vero, ubi in decreto monetur quod vota fuerint collecta, & auditi diversimodis sententiae in Reformatorio, addit ut tempus illius deliberationis. Et sunt deliberati die Sabbati, septimo Septembris. Quod ad annum 15. vel 16. pertinet.
3. In priore Protocollo alia clausula cum censura: Item in equiparando in curia post Papam vel Cardinales. Placeat, dummodo non sit tempus pluviosum vel alias lutosum, quod eis non possint uti. Ex quo suffragio nova illa emendata constitutio.
4. In priore Protocollo hoc ponitur in fine suffragii: Placeat, dum non ultra quam constitutum est supra capite W. Unde natae novae Constitutionis argumentum. Vid. supra. pag. 274.
5. In priore Constitutione de Cancellario quid erat mentionem, his verbis: Vel unum Cancellarium & alium Cancellarium, in cuius manibus jurent in Camera auditor & notarii. Quibus loquens censura addita: Placeat quod tollatur de Cancellario, quia non est de antiqua consuetudine. Hinc constitutio illa mutata subnot.
6. In priore Protocollo dicitur: quatuor notarii.
7. In priore Constitutione dictum erat: nisi pro consanguineis tertii gradus: vel Ecclesiis in quibus sunt beneficiati, & tunc exeant rotam. Adhuc sententia: Placeat, usque ad tertium gradum pro consanguineis. Hinc mutatio facta.

ANNO
CHRISTI
1416.

CAPUT VIII.

De spoliis prelatorum, de procuracionibus, de fructibus modis temporis, per Papam nec inferiores Prelatos capiendis. Rubrica.

Datum fuit provide dispositum, quod non reservarentur de cetero spolia Prelatorum ac clericorum decedentium, nec fructus modis temporis Ecclesiarum seu beneficiorum vacantium, nec procuraciones, que ratione visitationis debentur Episcopis & aliis prelati.

Verum, quod dictas dispositiones hactenus non fuerint plene observatas, & a nonnullis possint in dubium revocari, an fuerint personales vel perpetuas, volentes Ecclesiarum ac prelatorum dispendiis providere, declaramus, dispositiones ipsas fuisse & esse perpetuas, & per quoscunque summos Pontifices inviolabiliter observandas. Et nihilominus de novo statuimus.

Et bonum forte est, adjicere penam, ut scilicet tandem curia Romana quoad officia sua remaneat suspensa, donec per summum Pontificem hujusmodi spolia fuerint plenarie restituta. Dicta vero suspensione durante, officia sua exercentes excommunicationis sententiam incurrant ipso facto.

Nec spolia, que etiam inferioribus prelati ponitus interdiximus, nec fructus aut proventus, qui vacantibus Ecclesiis, Monasteriis, aut quibuscunque dignitatibus, beneficiis, administrationibus, aut locis piis medio tempore obtulerunt, nec procuraciones supra dictas, que ratione visitationis prelati, vel aliis quibuscunque dignitatibus, beneficiis, debentur, possint de cetero etiam per commissiones seu concessiones, eis jam forte factas, quas tenore presentium revocamus, nomine summorum Pontificum cameram apostolicam reservari, levari, aut quomodolibet participari.

Adjicientes, quod de cetero prelati, & alii, qui ex officio visitare tenentur, facultas sive licentia visitandi per procuratorem, nullatenus per sedem Apostolicam aut aliam concedatur. Nisi forte ex causa infirmitatis, aut alia necessaria, personaliter visitare non possint. Quam specialiter in litteris exprimat. Alias concessio nullius sit roboris vel momenti.

Et concessa hactenus tenore presentium revocamus: Constitutionibus, que circa fructus hujusmodi conservandos, & procuraciones, & taxationes ipsorum, per alios retro pontifices & Generalia Concilia provide factas sunt, in suo robore duraturi.

Et nota, quod quibusdam visum fuit, quod circa spolia, &c. adjicienda esset pena, ut scilicet tam diu curia Romana, quo ad officia sua remaneat suspensa, donec per summum Pontificem hujusmodi spolia fuerint plenarie restituta, dicta vero suspensione durante, officia sua exercentes excommunicationis sententiam incurrant ipso facto.

CAPUT IX.

Quod electiones & provisiones de cetero non fiant per preces, Rubrica.

Statutum felicis recordationis Innocentii Papae III. editum in Concilio Generali contra electos, eligentes, ac electionibus consentientes, per secularis potestatis abusum, locum habere decernimus in provisionibus quibuscunque, etiam per summum Pontificem faciendis, quoad provisiones ipsas ac provisionibus consentientes.

Et nihilominus decernimus, electionem seu provisionem; per secularis potestatis abusum factam ceteri debere, non solum si expressa vis aut metus fiat electoribus aut provisor, sed etiam preces litterarum vel vocales sint tales, ut a tali vel talibus & taliter emanent. Quod, si non pareatur, possint electores, vel provisor, seu provisores, damna vel incommoda in personis suis, vel suorum, vel rebus vel Ecclesiis suis verosimiliter formidare.

Et publicetur hæc Constitutio in singulis synodis, & capitulis provincialibus, vel Episcopalis vel regularibus, & alias, ubi videbitur expedire, & specialiter, cum fuerit ad electionem vel provisionem procedendum. Et ubi in Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 43. dicitur de suspensione, dicatur, ipso jure, & procurans preces, ultra penas prædictas sit excommunicatus ipso jure.

Alia Constitutio de eodem.

Si quis vocales aut litterales preces quorumcunque secularium, que aut propter consanguinitatem, vel alias simoniam sapiant, aut propter potentiam deprecantium impressionem, pro sua electione aut promotione ad Episcopatum vel abbatiam, vel provisione cujuscunque beneficii Ecclesiastici impetrare, uti, aut approbare, immo non expresse contradicere, & statim, cum poterit, electoribus seu promotori, aut provisor contradictionem suam non intimare præsumserit: Electio, promotio vel provisio nulla sit, & ipse ad Episcopatum ipsum, seu abbatiam, vel beneficium ea vice sit inhabilis ipso jure.

Sapiunt enim ut plurimum tales preces vitium simoniam, & cum a potentioribus ingeruntur, metum & tacitam impressionem inducunt.

Si quis etiam Ecclesiam quamcunque, seu beneficium, post rem contra ipsum in foro Ecclesiastico, in possessorio seu petitorio judicatum, & contra executores judicati, per solam facti resistenciam, per mensem a die scientie, detinere præsumserit: Omni jure, quod in illo, vel ad illud sibi forte competeat, & ceteris beneficiis suis sit ipso facto privatus. Sit præterea inhabilis ad omnes alias dignitates & Ecclesiastica beneficia obtinenda.

Eadem

¹ Ultima hæc clausula in priori Protocollo non habetur. Etque in ipsa hæc Constitutio in utroque codice paulo antea jam expressa. Ut superius videri potest; ut ibi repetita forte dicatur, quod singulariter hæc notandum crederetur.

² Quæ in priori Protocollo sequitur Rubrica ac longa Constitutio: *Quod per sedem Apostolicam nulli detur facultas de cetero honorandi aliquos ad gradum magistris seu doctorum, supra alio loco in posteriori Protocollo jam est prohibita. Vid. supra pag. 278.*

ANNO
CHRISTI
1116.

Eidem etiam pena ipso jure percellatur, si quis super Episcopatu, abbacia vel beneficio quocunque Ecclesiastico litem in foro seculari, super petitorio, seu possessorio movere presumpserit. Nisi forte post rem judicatam in foro Ecclesiastico, in vim executoris impetret brachiumulare, ab Ecclesiastico iudice invocatum.

Non tamen prohibemus, quin iudex, seu Dominus secularis, in ditione sua, etiam inter Ecclesiasticas personas, in rebus ac beneficiis Ecclesiasticis, vim fieri vetet; sed solum, ut de facto vim arceat, scandala prohibeat, causas tam possessorias, quam petitorias, ad Ecclesiasticum iudicem iudicandas remittat.

CAPUT X.

De non dispensando cum promotis ad Episcopatum vel abbatiam, quod non teneantur moveri ad sanctos sacros ordines. Rubrica.

Papa non dispenseat cum aliquo promotus ad Episcopatum vel Abbatiam, quod non teneantur ad sacros ordines promoveri, vel ad sacerdotium, vel consecrari intra tempus juris, sine consensu majoris partis Cardinalium, & causa rationabili in litteris specialiter expressa: Et tunc non ultra annum dispenseat.

Et quod omnes tales dispensationes in preterito facte per Papam, revocentur, & curat tempus juris a fine presentis Concilii.

CAPUT XI.

De dispensatione ad incompatibilia. Rubrica.

Ex nunc revocentur omnes concessiones facte Episcopis vel Abbatibus a tempore Schismatis de beneficiis tenendis ultra Episcopatum vel Abbatiam. Nisi esset adeo exilis, quod non possint de ipsis sustentari.

Item, tales concessiones in futurum non fiant per Papam, nisi ex causa evidenti, quam in litteris exprimat, & cum consilio ac subscriptione dominorum Cardinalium.

Item, nullus monachus habeat beneficia in diversis religionibus. Et revocentur concessa, ita, quod remaneant in beneficiis sue religionis.

CAPUT XII.

De pluralitate beneficiorum. Rubrica.

Quod Papa non dispenseat, nisi ex causa rationabili, expressa specificè in litteris, scilicet propter scientiam vel nobilitatem, vel exilitatem beneficiorum, ut in Decretal. lib. 3. tit. 5. cap. 28.

Ad tria autem non dispenseat, nisi ex eminenti scientia, vel magna nobilitate, & quia illustris: Nisi forte in partibus, ubi essent exilia beneficia, ut in Apulia, & in certis partibus Hispanie. Et ibi non ultra quatuor. In Anglia vero omnino caveat, ut non nisi ad duo ad plus dispenseat. Et hoc etiam ex magna causa.

Item, quod nullus possit habere ultra duas prebendas Ecclesiarum Cathedralium, non obstante quacumque consuetudine. Nec possit dispensari per Papam nisi ex causa specialiter expressa in litteris, que sit rationabilis & vera. Et quod non possit lucrari eadem die quotidianas distributiones, nisi in uno beneficio.

CAPUT XIII.

De preteritis dispensationibus quoad incompatibilia revocandis.

Revocentur illæ ex toto, que non sunt sortite effectum. Sed sortite effectum reducantur ad duo tantum. Ita, quod liceat habenti plura incompatibilia, eligere infra annum duo, que malit. Nec possit alia cum aliquo permutare.

CAPUT XIV.

De residentia Episcoporum, & superiorum Prelatorum. Rubrica.

Quilibet summus Pontifex in principio assumptionis sue proponat edictum, quod omnes Archiepiscopi, & Episcopi, similiter & Abbates, jurent in promotionibus suis, & alii exempti, quod teneantur in propriis Ecclesiis, monasteriis, & dignitatibus, curis & administrationibus residere. Et si steterint per sex menses

1 In priori Protocollo hoc Statuti est initium: *Invenio quod Papa non dispenseat.*
 2 In origine prioris Protocolli ad hoc decretum additur: *De hac materia habes conclusorem xiv. & xv. Sequentibus.*
 3 Et hic antea simile initium: *Invenio, quod ex nunc revocentur.*
 4 Interfusa renovato decreto verba: *a tempore schismatis, ex suffragio.*
 5 Antea scriptum erat in Statuto: *Nisi forte Episcopatus vel Abbatia esset adeo exilis.*
 6 Hæc in priori decreto non fuerant posita. Sed suffragium in margine prioris Protocolli positum peperit hoc augmentum. Sunt autem in margine posita: *Sci. tempore schismatis.* (Quæ verba paulo ante decreto novo sunt inserta.)
 7 *Citra & in futurum non possit per Papam, nisi ex causa evidenti, que in litteris exprimat, & cum consilio & subscriptione dominorum Cardinalium. Et habet VII. Novembris.*
 8 In priori Protocollo hæc præmittitur titulus: *De incompatibilibus religionum habet xix. Octobris. Sed non continentur.* Unde patet, quare in posteriori Codice hæc non continentur.
 9 In priori Protocollo inveniuntur hæc verba: *De compatibilitatibus secularibus, alias de pluralitate beneficiorum.*
 10 Nova hæc Constitutio inserta: *Non obstante, usque ad. vera.* Ex suffragio quidem, margine prioris Protocolli addito, quod tale est: *De hac materia habet V. Novembris, quod quis non possit habere ultra duas prebendas Ecclesiarum Cathedralium, non obstante quacumque consuetudine. Nec possit dispensari per Papam, nisi causa specialiter expressa in litteris, & qua sit vera & rationabilis.*
 11 In priori Protocollo inveniuntur hæc verba: *Revocentur illæ, que non sunt sortite effectum, in totum. Alia autem revocentur ad duo tantum. Ita quod licet habeat plura incompatibilia, possit eligere infra annum duo que malit. nec possit cum aliquo permutare.* In margine vero scribitur: *Similiter de isto habet V. Novembris, quod dispensationes de incompatibilitatibus secularibus, si non sint sortite effectum revocentur ex toto. Sed sortite effectum, reduci ad duo. Et inveniuntur teneantur infra annum eligere que duo volint, nec possit permutare.*

ANNO
CHRISTI
1116.

ANNO
CHRISTI
1418.

les absentes ab Ecclesiis suis, vel Monasteriis, absque expressa licentia sedis Apostolicæ, sint ipso jure privati Episcopatus & abbatibus suis.

Nec det Papa licentiam, nisi ex rationabilibus & justis causis, in ipsorum litteris specialiter expressis: Utrpote, quia Romana curia indiget de presentia sua, vel quia tenentur prosequi causam Ecclesiarum in curia vel alibi, vel quia est de consilio alicujus Regis vel Principis. Hoc tamen adjecto, quod pro consiliis Regum & Principum sint deputati, ad certum & determinatum numerum.

Intelligentur tamen esse presentes, si morantur in castris vel locis aliis vicinis Ecclesiarum suis infra diocesim. Ita tamen, quod saltem in principalibus festivitibus & diebus solemnibus, scilicet Nativitatis Domini, Circumcisionis, Epiphaniæ, Quadragesimæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, Assumptionis nostræ Domine, & in aliis festis principalibus, ut consecrationis seu dedicationis Ecclesiarum suarum, sint presentes in Ecclesiis, & missas celebrent, si possint.

Similiter Episcopi teneantur sub pena, ponere simile aditum omni anno in Ecclesiis suis pro Abbatibus non exemptis, & aliis curatis & habeantibus beneficia requirentia residentiam de jure, consuetudine, vel statuto. Nec dent licentiam non residendi, nisi ex causa justa & expressa, ut supra. Nec aliquid capiant pro tali licentia sub pena.

Item, quod Abbates non possint abesse a monasteriis causa studiorum: Quia debent esse scientes: Nec ideo, ut legant in aliqua facultate, quia utilis est, ut suscepta monasteria gubernent, quam quod scholaribus legant.

Item, quod non possint esse in officiis secularibus vel consiliis Principum, nec propterea habere absentiam: quia mortui sunt mundo.

In Conciliis provincialibus habeatur diligens inquisitio & relatio de subditis ipsorum, ut puniantur, & de Episcopis & exemptis, qui per semestre non resederint, vel negligentes fuerint, compellendo subditos ad residentiam, ut per Concilium referatur Papæ.

CAPUT XV.

*De dispensatione ad ordines.
Rubrica.*

Quod prelati servent Capitulum XIV. Sexti Decretal. lib. I. tit. VI. Item, quod in litteris exprimant, quod nisi studium continuo protecurus fuerit, cessante studio dispensatio ipsa cesset. Et de facto revocent dispensationem, si habentes relicto studio vel intermissio abutantur ipsa.

Et idem in litteris de non residendo causa studii, vel alia quacumque.

Papa etiam non det dispensationem, quod non teneantur ad sacros vel ad sacerdotium intra annum promoveri, nisi ex justa causa & specialiter in litteris expressa. Nec tunc ul-

tra annum concedat. Et in præteritum concessus revocentur. Ita quod remaneant ad annum tantum.

ANNO
CHRISTI
1418.

CAPUT XVI.

*De dispensatione ætatis Episcoporum, Abbatum, curatorum & ordinum.
Rubrica.*

Non dispense Papa nisi in tribus annis infra ætatem juris. Ut in Episcopo, si explevit xvii. annum, in Abbatibus & curatis, si xxi. attigerunt, & similiter in ordine præbyteratus. Et hoc non fiat nisi ex causa rationabili, & specialiter in litteris expressa.

Præteritæ dispensationes revocentur, quæ non sunt sortitæ effectum. Si habentes ipsas hodie sint infra dictas ætates dispensabiles, sint revocatae. Hoc adjecto, quod dispensationes, quæ dicuntur factæ cum infantibus, ad dignitates supra scriptas, etiam si sint effectum sortitæ, sint revocatae. Quia contra jus naturale.

In præbendis Ecclesiarum cathedralium stet regula Cancellariæ, quod non possint conferri, nisi existentibus in xiv. Possit tamen conferri existenti in xii. facta mentione de ætate.

CAPUT XVII.

De litigantibus in curia Romana.

Non imponat Papa silentium litigantibus, nec extinguat litem, nisi causa cognita per sententiam.

Nec restituat, contra rem judicatam, nisi ex causa legitima, & causa cognita.

CAPUT XVIII.

*De decimis per Papam non imponendis.
Rubrica.*

Quod Papa non imponat decimam clero, vel toti, vel ejus parti, nisi in Concilio Generali, & cum consensu Concilii.

Possit tamen postulare caritativum subsidium cum caritate, quando res exiget.

CAPUT XIX.

De conversis ad fidem. Rubrica.

Quod bona illorum, qui convertuntur ad fidem, non confiscentur per Ecclesiam vel Principes, seu Dominos seculares, sed eis remaneant.

Nisi sint de usuris, vel alias male ablati. Et tunc incerta eis libere remaneant.

CA-

1 Insuper hac in renovata Constitutione, in priori Protocollo hæc obvia: Item quod Abbates — legant.
2 In marginis prioris Protocolli notatum: De hac materia habet conclusionem VII. Novembr. & incipit Rubrica: De Episcopis & Superioribus Prelatis & Abbatibus non residentibus in suis Ecclesiis.
3 In priori Protocollo & hæc erat inferum: Et de consensu Concilii.
4 In priori Protocollo notatum hæc: De ceteris relinquatur eorum conscientia.

ANNO
CHRISTI
1416.

CAPUT XX.

De exemptionibus Religiosis concessis.
Rubrica.

Quod omnes exemptiones, quibuscumque religiosis domibus, aut aliis locis, vel personis quibuscumque, a tempore schismatis per Romanos Pontifices concessæ, præter consensum ordinariorum, aut sine causæ cognitione, indistincte revocentur, cassentur, irritentur & annullentur. Exceptis Ecclesiis vel locis noviter fundatis, & sub conditione exemptionis etiam a tempore schismatis. Exemptionibus tamen studentium & generalium Studiorum semper salvis.

CAPUT XXI.

De privilegiis inferiorum prelatorum ipsi concessis. Rubrica.

Quod omnia privilegia & indulgentiæ a tempore schismatis concessæ inferioribus prelatiis,

Ade utendo Pontificalibus, sicut mitris, sandaliis, rochetto, de benedicendo populo, & dando indulgentias, & huiusmodi, ad dignitatem Pontificalem pertinentibus, revocentur. Et idem intelligatur de Abbatibus.

CAPUT XXII.

De ignorantibus idioma. Rubrica.

Item, nulli ad Ecclesias Parochiales promoveantur in aliquo regno, nisi idioma vulgare ejusdem patriæ sufficienter intelligant & loquantur.

Et ibi conclusum fuit, quod innovetur Constitutio Gregorii XI. & extendatur ad Ordinarios.

CAPUT XXIII.

De Unionibus.

Uniones de beneficiis cujuscumque status, si ve etiam de Ecclesiis secularibus vel regularibus, deinceps non fiant per summum Pontificem,

- Prior Constitutio clauditur voce schismatis. Verum in margine hæc adjecta: *Et fuit dictum, quod habeatur advertentia de exemptionibus prædictis ex necessaria causa, orta ante schisma, & de exemptionibus Studentium in Studiis Generalibus. Hinc: appendix in nova Constitutione de Academiis.*
- Prioris Constitutionis hæc erat initium: *Item quod nulli ad beneficia Ecclesiastica curata promoveantur.*
- Hæc clausula in prioris Statuto prioris Protocolli non comparuit. In margine tamen Protocolli iisdem verbis res fuit concepta, scilicet *Continuum, quod innovetur Constitutio Gregorii XI. & extendatur ad Ordinarios.*
- Sequens longa series Constitutionum oblique titulo aut Rubricis in priori succedit Protocollo. Neque in novo Protocollo quicquam horum hic loci comparuit. Prima autem ex his Statuta, derivata videntur ex monitis Alamanni Admirari Cardinalis Pisani, qui alibi recensuitur. Ne quid igitur & hoc omittamus, ex prioris Protocolli faciem. In collatione beneficiorum primo attendatur ad dignitatem personarum, maxime circa scientiam. Quod ad Episcopatum nullus eligatur vel promoveatur, nisi sit persona sublimis, vel Doctor in Theologia vel in Juris Canonico. Attendatur tamen qualitas regionum. Quia alibi sunt ita tenes reditus Episcopatum, quod forte hoc non poterit observari. In margine hic additur: *XIII. Septemb. conclusum, quod tota ista materia referatur ad vacationem.*
- Ad Abbatias autem non videtur tantum requiri gradus scientiæ, quia aliquando scientia præbet materiam respondendi, quantum bona administratio, & bona solertia ad divinum cultum, & bonas in observantia regulari. In margine: *Præmissa Augusti fuit conclusum, quod in magnis Abbatibus, maxime si habeant monasteria sub se, attendatur, quod sint Doctores, sicut in Episcopatibus. In aliis poterit littera. Sed adhuc istius particula pendet deliberatio ex particula precedenti.*
- In primis etiam dignitatibus post Pontificalem, & curatis cathedralibus soli Doctores & Licentiat in Theologia vel iure. In aliis dignitatibus Ecclesiarum cathedralium & in principalibus, ut collegiatis & curatis magnis, hinc, vel baccalariis in Theologia formati.
- Item, in qualibet Ecclesia cathedrali sit certus numerus prebendarum, ad quas non possint nisi prædicti ultimi ultimo modo assumi. Et supra dicti gradus scientiæ requirantur sive per ordinarios, sive per expectatives, sive per electionem, sive provisionem Apostolicam. Alias nulla sit provisio. Habeatur tamen ratio nobilitatis, tam ad Episcopatum, quam ad alias dignitates, secundum quod videbitur expedire. Item, consideratio regionum, ut supra. In margine: *communiter placet ista particula omnibus, ita quod habeatur consideratio, quod Ecclesia sint sufficientes ad hoc.*
- De gratiis expectativis videtur, quod principaliter Papa det gratias in communi forma pauperum, in datis consuetis. Et quod partibus in datis præferatur litterati, quod sint iustitiam potius quam gratias. In margine: *Varia fuerunt opiniones. At alii & majori parti placuit textus, alii quod limitentur, alii, quod materia pro nunc remaneat inausa. Et qualiter fuit conclusum, quod differatur.*
- Item, det rotulos ordinatos pro familiaribus suis, pro officialibus, pro regibus, pro universitatibus, pro familiaribus Cardinalium, pro ducibus & aliis consuetis. Sed in certo numero, & cum moderamine debito, secundum ordinationem observatam tempore Urbani V. & Gregorii XI. Et ultra rotulos per totum primum annum possit secundum exigentiam meritorum & statum dare expectatives, in primis datis, secundum quod moderatae sibi videtur, post annum vero primum nulla nisi sub data currenti.
- Item, quod non dentur expectatives nisi ad unum beneficium tantum, & unam collationem tantum, nisi esset infra summam XL. flororum, & tunc ad duo, vel distinguantur regiones, ubi detur ad unum vel duo, vel plura, secundum consuetas regulas cancellariæ.
- Item, non dentur ad prioratus, conventuales, nec ad dignitates electivas.
- Item, hæc Constitutio, quod certus locus remaneat liber ordinarius. Sed quod si nulli scientiæ conferant, ut supra. Et alia provisio sit nulla.
- Item, quod major in gradu scientiæ præferatur in pari data, & ideo diocesanus non diocesano.
- Item beneficiis vacantibus minoribus, ostentur solum reservationibus juris scripti, & Extravagantis Ad regimen, que ita moderata est, & consuetas, quod pro iure satis reputari possit.
- In Episcopatibus & Abbatibus minoribus, usque ad centum florenos, libera sit electio & confirmatio ordinariis: In majoribus libera sit electio, sed Papa confirmet.
- Communis servitus prelatorum solvi non possit, etiam a volentibus, ante annum. Et fiat talis Constitutio, quod servetur ea necessitate. In fine anni, a die habitæ possessionis, solvatur medietas, & alterius anni altera medietas. Et si bis in anno vacaverit, non solvatur, nisi semel. Et Ecclesiæ ac monasteria, que sunt inadite taxata, debite taxentur.
- Item, quod Papa pro tempore existens in suis provisionibus ad prelaturas, & alia beneficia Ecclesiastica, mentem habeat & gerat specialem ad Doctores in Theologia, iure canonico, & civili: Et ipsi iuxta eorum habilitates & sufficientiam ad gubernandum in spiritualibus & temporalibus, provideant, & eos promoveant inter alios. In margine: *Non detur. Quia non expediat, & pondus adhuc.*
- Item, quod Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores, & alii quicumque spirituales beneficiorum spiritualium collatores, Doctores in Theologia, iure canonico vel civili, nec non baccalarios in Theologia, ad quicumque beneficia: Cum curia extra Ecclesias cathedrales existentes, quomodo aliqui huiusmodi Doctores, Magistri sive Licentiat, et in ducibus, ubi huiusmodi beneficia existunt, non promoti fuerint, tempore unum ex huiusmodi beneficiis

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

cem, nisi ex causa rationabili & causa cog-
ta. Et aliter factis, ipso jure sunt nullae. Idem
& fortius in Ordinariis.

Factis autem in praesentibus, quae nondum
sortitas sunt effectum, indistincte intelligantur
cassatae & penitus revocatae.

Et idem de unionibus factis de vicariis, quae
intelligantur revocatae, etiam si effectum sorti-
tas sint.

Quae vero de aliis beneficiis, sive per sum-
mos Pontifices sive Ordinarios factae sunt, &
effectum sortitae, a tempore hujus nefandi schif-
matis, causa rationabili non subsistente, indi-
stincte habeantur pro nullis, & sint ipso jure
revocatae.

Item, revocentur omnes litterae facultatum
concessae mendicantibus, etiam si sortitae sint
effectum, & etiam si per modum commenda-
rum.

ANNO
CHRISTI
1416.

ex tunc simul vel successively vacatura conferant, seu ad ea presentent in forma juris de tempore in tem-
pus. Qui quidem Doctores in Theologia, & alii predicti, sic promovendi, super eisdem suis beneficiis resident.
& suis doctrinis & exemplis populum informant in lege Christi, & ad hoc per suos Ordinarios compellantur. Hic
in margine: *XXIII. Novembris conclusum, quod per Capitulum, quantum ad id, quod ibi dicitur de residentia
in locis Universitatum Auditorum. Illi tamen de natione Gallicana dixerunt, quod super hoc contraxerunt inter se,
sed nondum erant concordati.*

Item, Archiepiscopi, Episcopi, in collationibus beneficiorum, in Ecclesiis cathedralibus & collegiatis, Doctores in
Theologia, jure canonico, sic habeant recommissos, quod in Ecclesiis cathedralibus dignitates & beneficia, pro
Theologia, sive jure canonico in eisdem Ecclesiis legendo fundata, per hujusmodi Doctores in Theologia & ju-
re canonico, non per alios quovis modo occupentur, juxta naturas & fundationes eorundem beneficiorum. Qui
quidem Doctores Theologiam & jura canonica in eisdem Ecclesiis juxta eorum naturas & fundationes per-
sonaliter & continue legant. Additur & hic in margine: *Conclusum, quod per Capitulum, & additur,
quod collatio aliis facta quam Theologia vel Canonica, sit nulla. Item, quod predicti Theologi & Cano-
nisti tractentur eaque id, quod est eis in usum per fundatores. Et possint ad hoc per subtractionem fructuum
compelli.*

Praeterea idem Archiepiscopi, & Episcopi, alias dignitates, canonicatus & prebendas in singulis hujusmodi Ecclesiis
Cathedralibus & collegiatis sic conferant, quod, quando aliquid hujusmodi Doctores, Baccalarii, sive Licentii,
in suis diocesis nati & non promoti, seu unicum beneficium tantum habentes, reperiri poterunt idonei, inter
quatuor hujusmodi dignitates seu prebendas, per mortem sive resignationem in eisdem Ecclesiis cathedralibus & col-
legiatis vacaturas, omnes conferant alteri eorundem.

Et praeterea alios hujusmodi Doctores & Licentiatos & Baccalarios juxta sua merita, scientias & habilitates, ex-
tra suas diocesis natos, habeant in aliis collationibus suis ad hujusmodi dignitates & prebendas in eisdem
Ecclesiis Cathedralibus vacaturas recommissos, juxta suas conscientias, & secundum quod pro utilitate Eccle-
siarum videbitur expedire. Et omnes Doctores & Licentii, Magistri & Baccalarii predicti, vigore presen-
tis ordinationis sive decreti promovendi, supra beneficium hujusmodi juxta naturas & fundationes eorundem re-
sident, & morantur, nisi habeant causam juridicam, sive rationabilem sui absentis. Et ad finem, ut praemissa
enique valeant, Cancellarii vel Doctores universitatum pro tempore existentes, de nominibus hujusmodi Doctores,
Licentiariorum, ac Magistrorum, ac Baccalariorum, Ordinariis locorum, in quibus nati existunt, certificent de
tempore in tempus.

Item, quod in qualibet Ecclesia Cathedrali ad minus quarta pars prebendarum sit pro Doctoribus seu Licentiatibus
in sacra pagina, jure canonico vel civili, aut in medicina, aut Baccalariis in Theologia.

Item, quod in qualibet alia Ecclesia collegiata ad minus quarta pars prebendarum sit pro dictis Doctoribus, Li-
centiatis ac Baccalariis vel pro Magistris in artibus, ac Baccalariis in jure canonico vel civili.

Item, quod ad minus tertia pars Ecclesiarum parochialium sit pro graduatis & aliis supra dictis. Sic tamen quod
quod Ecclesiae parochiales existentes in locis indignis, aut alias habentes magnas plebes, habeatur respectus ad
Theologos & Canonistas.

Item, quod Episcopatus & alia praesentis non providentur, nisi graduatis, aut alias scientis eminentis, aut ge-
nerosis, si tamen illi sunt sufficientis litteraturae.

Item, quod nati de diocesi, in quibus sunt hujusmodi beneficia, preferantur extraneis, & magis graduatis mi-
nus graduato, nisi rationabilis causa aliud exposcat.

Item, quod nullum habens beneficium preferatur habenti, ceteris paribus. Item, providentur, quod per illam pro-
visionem graduatorum divinus cultus & edificatio populi crescat, & augeatur.

De Translationibus.

Translationes invidiosorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum seu Abbatum, salvo jure Constitutio-
num ordinum suorum, Papa non faciat usque ad proximum futurum Concilium. Licet, ubi immineret scan-
dalum & periculum Ecclesiae expectando celebrationem futuri proximi Concilii Generalis, licitum sit Romano Pon-
tifici, cum consilio, & consensu Cardinalium, seu majoris partis eorum, absque translatione facienda de invito,
scandalo hujusmodi providere.

Additur & hic in margine: *Hoc est in Constitutione, qua supra jam data, qua incipit: Quia deest.* Alia nota
marginalis: *xx. Augusti sunt determinatum, quod non nisi in Concilio fiat, & quod sit futurum.*

Quod electiones, provisiones & postulationes de cetero non fiant per praesens Rubrica, xi. Septembris. Pla-
cuit, quod Constitutio fiat eo modo & forma, quod non fiat inutilis vel periculosa. Et fuerunt deputati pro forma
dicenda Reverendissimi Cardines Praefatus & Patriarcha Antiochenus. Qui postea exhibuerunt Schemata, quae
incipit: Statutum felicitis recordationis Innocentii Papae III. &c. Additur & hic in margine: *Conclusio facta
xi. Septembris.*

In prioris Protocolli margine. *Detur. Ista Conclusio fuit facta. XIX. Novembris.* Haec porro paragrapho subjungun-
tur in priori Protocollo sequentia:

De exemptionibus.

Item quod omnes exemptiones &c. Ista materia non est deliberata, prout apparet die Veneris XXII. No-
vembris.

Additur hic in margine: *Non detur.*

De Examine Ordinandorum.

Fuit dictum, quod Ordinatio tenetur examinari.

Etiam, cum examinatio pertinet ad alium ex privilegio vel alio jure, tunc si dubites de idoneitate non tenetur
eum admittere, nisi se offerat examinationi.

Et hic in margine: *Ista materia non est discussa prius, prout habetur XIX. Octobris.*

De facultatibus Religiosorum.

Conclusum, quod facultates concessae religiosis non mendicantibus, pro beneficiis extra suum ordinem, revocentur,
si non sint sortitae effectum. Secus, si sint sortitae. Dicitur tamen fuit quod oportet considerare. Quia sunt
aliqui Canonici regulares qui tenent habitum Canonicorum regularium, & tamen habent beneficium monachorum,
& e contra.

Item, de litteris facultatum dicitur indistincte, quocumque habeant. Tamen ista videnda sunt in capite.

Additur hic in margine: *De ista materia habet xx. Octobris, & prout apparet, in fine non est conclusa.*

Concilii Generalis. Tom. XXVIII.

T

ANNO
CHRISTI
1016.

rum. Sed concessa aliis religiosis pro beneficiis A
extra suum ordinem, si non sint sortitus effe-
ctum, indistincte revocentur. Secus, si effectum
sortitus sunt. In futurum aptem indistincte non
concedantur. Et si concedantur, non valeant. 1

CAPUT XXIV.

*De beneficiis, circa Episcopos & Abbates,
non residentibus. Rubrica.*

Quod omnes habentes beneficia, requirementia
residentiam de jure, consuetudine, vel statu-
to, vel alia speciali ordinatione, resident.
Et moneantur per edictum publicum. Quod sa-
ciant Episcopi & alii Prælati, jurisdictionem B
habentes, in principio sui institutionis. Et
repetatur hoc in Synodis & Conciliis provin-
cialibus.

Et si absque rationabili, & superiorum li-
centia fuerint absentes per sex menses, ex-
quantur prælati pœnas juris contra ipsos.

Et ultra hoc dixerunt aliqui de specialibus
pœnis imponendis.

De licentia autem, que datur pro ab-
sentia, quod nihil recipiatur pro ipsa. Et non
detur, nisi causa rationabili & expressa. Nec
habeatur pro rationabili, si stant in curia Re-
gis vel Principis pro officiis voluntariis, in qui-
bus stant propter lucrum.

Et si Episcopi vel alii jurisdictionem habentes
fuerint negligentes in præmissis, fiat super
hoc inquisitio in Conciliis provincialibus & Ge-
neralibus ad effectum, & in primis redarguan-
tur, & in Generalibus puniantur.

Item, etiam Papa in principio assumptionis
faciat edictum publicum in Romana curia de
residentendo, ut supra.

Et dispensationes factæ contra præmissa ex
toto sint revocatae. Nec in futurum concedan-
tur, nisi ex causa rationabili & evidenti, &
in litteris specialiter expressa.

Et specialiter habeatur advertentia, quod
non dispensetur cum illis, qui sponte jurave-
runt residere.

Et quod habentes dignitates, principales post D
Pontificales, teneantur ad residentiam. 2

CAP. XXV.

*De taxis Ecclesiarum ad debitum
modum. Rubrica.*

Fuit propositum & dictum, quod materia in
se erat bona & necessaria, sed tamen differen-
da utque quo per Dei gratiam habeatur unio
& unicus Pontifex in Dei Ecclesia. 3

CAP. XXVI.

Contra Simoniacos.

Conclusum, quod expediens est, quod per
Concilium procedatur contra aliquos, saltem
illos, qui sunt de hoc publice diffamati.
Et dentur iudices zelatores veritatis & affecti
ex conscientia contra hoc crimen, qui contra
prædictos, constanter, intrepide procedant, et-
iam summarie & sine strepitu & figura judi-
cii, vel ad instantiam volentium agere, civi-
liter vel criminaliter, vel etiam ex officio, &
omnibus modis juridicis, etiam per denunciatio-
nem vel inquisitionem. Et hoc quoad forum
judiciale.

Sed quoad iorum penitentiale, quia multi
dicuntur his turpibus illeceati, tam clerici
quam laici, & nonnulli etiam creduntur esse,
qui forte faciunt sibi conscientiam, existiman-
tes, se hoc crimine contaminatos esse, etiam
ultra, quam sint: Ideo ad hoc, ut facilius
inducantur ad penitentiam super hoc agen-
dam, volens hoc sacrum Concilium providere
saluti animarum, statuit quoad tempora præ-
terita, quod, quicumque tales voluerint peni-
tere, liceat eis eligere sibi confessorem discre-
tum, qui sciat bene talibus consulere, prout
fuerit expediens.

Et ne contingat, confessores in hoc per igno-
rantiam errare, decernatur, quod sint Docto-
res vel Magistri in sacra pagina, vel in sacris
Canonibus. Et illis sic electis conferatur a Con-
cilio plena potestas, ita, quod possint secun-
dum qualitatem criminis & devotionem confi-
tentis, & aliis circumstantiis attentis, hujus-
modi confitentes plene absolvere, imposita pe-
nitentia salutari, & sufficienter consulere, &
providere prædictis & eorum statui, habentes
in hoc omnimodam potestatem, quam potest
tribuere Concilium.

Intelligendo temper, quod quicquid per præ-
dictos in præmissis gestum fuerit, valeat quoad
dictum forum penitentiale tantum, sine præ-
iudicio fori judicialis.

Et iudices prædicti deputentur per nationes,
unus pro natione, & unus de collegio Cardi-
nalem, quem ipsum collegium voluerit de-
putare. 4

CAPUT XXVII.

*De oneribus, seu solutionibus pecuniarum, quas
habent subire hi, qui recipiuntur ad canonica-
tum vel præbendam in Ecclesiis Cathedralibus,
vel aliis Collegiatis: Et specialiter de statutis
vel juramentis, propter qua recipiendi stant
per multos annos, quod nihil percipiunt. Et
de littera Vidimus. 5*

E
Conclusum erat varie. Tamen communiter
inclinarunt in hoc, quod onera, que sunt ad
cultum divinum, & quod recipiendus solvat
pluvia-

1 In margine prioris Protocolli: *Detur. De hac materia habet ultima Septembris conclusio.*

2 Prius Protocollium ab initio Decreti, in margine: *Detur. Hanc conclusionem habet vlt. Novembris.*

3 Hujus censura marginalis in priori Protocollo est: *Non detur.*

4 In margine prioris Protocolli: *Detur. Hanc conclusionem habet xv. Novembris.*

5 In priori Protocollo brevior titulus titulum præmissus. *De iniquis statutis. Quæ inscriptio in margine quoque post-
rioris Protocolli continetur.*

Habetur in margine prioris Protocolli. *De hac conclusione vide s. Octobris.*

ANNO
CHRISTI
1418.

pluvialis, vel quid simile, fient. Sed provideatur, quod solutio fiat de fructibus prebendarum. Et illud fiat cum effectu ad utilitatem publicam.

Si autem solvitur pecunia, que distribuitur inter Canonicos, illud prohibeatur. Et si est consuetudo de faciendo pastum, non cogatur recipiendus ad hoc. Et si etiam velit facere, non possit excedere florenum.

Item, si consuetudo habeat, quod fructus primi anni debeantur fabricæ, & secundi anni alteri loco vel persone &c. Non extendantur talia ultra duos annos.

Distributiones autem quotidianæ sine aliqua exceptione debeantur a die receptionis, si receptas deservit in divinis.

De receptionibus vero, que sunt per expectativas, quod etiam tunc nihil exigatur. Cum tunc non consequatur prebendam, que non vacat: Vel forte, si vacat, alii concurrunt cum eo, ita, quod inter eos est lis, quis potior.

CAPUT XXVIII.

De tempore professionis fenda. Rubrica.

Fuit conclusum, quod in religionibus licet possint recipi pueri, tamen ad professionem non admittantur nisi plene puberes, scilicet, qui sint in 18. anno, & maxime quoad puellas. Nec etiam obligentur ex professione tacite ante dictam ætatem.

Et quod novitii non admittantur ad professionem, nisi sciant competenter legere & cantare, nisi in religione militari, ut S. Joannis, & simili.

Nec ad sacros ordines admittantur nisi sint professi, & sint competenter in Grammatica instructi.

CAPUT XXIX.

De Conciliis Provincialibus & Synodis Episcoporum. Rubrica.

Fuit conclusum, quod Concilia provincialia fiant, saltem de triennio in triennium, & synodi Episcoporum singulis annis.

In quibus agatur de correctione morum & aliis, ut est juris.

Et teneantur Archiepiscopi & Episcopi per se ipsos, si non sint legitime impediti. Et si omiserint, sint suspensi ab omni jurisdictione. Et devolvatur ad Capitulum cum emolumento ipsis, quod convertatur in utilitatem publicam Ecclesiarum, non privatam ipsorum de Capitulo.

Et si Metropolitanus per quadriennium, & diocesanus per biennium differant, tunc in sequenti Concilio Generali possunt, si videbitur, continuo privati dignitatibus Archiepiscopatus vel Episcopatus.

Et ipsi teneantur ire ad Concilium Provin-

ciale sub pena excommunicationis, quam incidant ipso facto, nisi habeant causam rationabilem, que discutatur in Concilio, vel sint suspensi a collatione beneficiorum per annum. Et devolvatur ad Capitulum suum.

Et de loco Concilii Provincialis statuatur in precedenti Concilio provinciali.

Et duret saltem octo diebus vel decem. Aliqui dixerunt de mense. De Synodo vero, quod duret saltem quinque diebus. Nihilominus fuit dictum, quod illa materia latius tractaretur in sequenti die. Postea tamen nihil fuit mutatum.

CAPUT XXX.

De Casibus reservatis Sedi Apostolica.

Propositum fuit de casibus reservatis sedi Apostolicæ, in quibus absolvit major penitentiaris, sine speciali mandato, quod committantur Episcopis. Vel saltem, quod in partibus alicui daretur potestas circa hoc.

Conclusum per majorem partem, quod stetur juri communi.

Tamen aliqui dixerunt, quod super occultis bonum esset providere. Et aliqui etiam dixerunt, quod vellet magis deliberare de occultis. De notoriis autem fuerunt omnes concordæ, quod stetur juri communi.

CAPUT XXXI.

De Vicariis perpetuis in Ecclesia instituendis. Rubrica.

Item, in singulis Ecclesiis appropriatis, & unitis sit unus Vicarius alias Curatus perpetuus, qui curam insitit Ecclesiarum, bene & competenter dotatus per Ordinarium, pro auctoritate Apostolica, & hospitalitate tenenda, & oneribus incumbendis sufficienter supportandis. Revocatis litteris Apostolicis, privilegiis, consuetudinibus, prescriptionibus, pactis, sententiis latis, omnibus aliis, in contrarium facientibus quibuscunque, tanquam irrationabilibus, & in præjudicium divini cultus concessis.

CAPUT XXXII.

Quod Pontifices ordines, consecrationes, & alia Pontificalia, per se vel substitutos, gratis, sine quacunque exactione pecuniarum, celebrare temptentur: Et quod non dispensent cum ordinatis per simoniam. Rubrica.

Quia a temporibus longis, humani generis hoste procurante, nonnulli, immo multi Pontificali dignitate sublimati, quibus ex debito Pontificalis officii competeat sacrorum & inferiorum ordinum ministeria, nec non consecrationes & alia Pontificalia actuum exercitia,

per

1 In prioris Protocolli margine porro additur. *Derret.*

2 In margine prioris Protocolli: *De hac conclusione vide IX. Novembriis.*

3 In margine prioris Protocolli: *Hanc conclusionem habes X. Octobris, non tamen discussam, prout habes in fine.*

4 In margine prioris Protocolli: *Derret.* Et in margine posterioris: *Fiat, ad minus ad presens.*

5 Et hic in margine prioris Protocolli: *De hac conclusione habes XXV. Novembriis.*

Atque hic finitur prius Protocolium in codice MS. Vindobonensi, Actuum Concilii Constant. Parte I. l. 96.

ANNO
CHRISTI
1616.

per se, gratis, sine quacunque pecuniarum exactio-
ne celebrare, huiusmodi exercitia, aliis E-
piscopis titularibus, pauperibus, & aliunde unde
viverent non habentibus, interdum annua pen-
sione ex pacto seu aliter soluta, commiserunt
exequenda: Qui differenter secundum differentias
ordinatorum aut rerum consecrandarum, impli-
cito vel explicito pacto, ab ordinatis vel con-
secratis, aut de conciliatis rebus pecunias ne-
dum recuperant, sed & satis inhumaniter ex-
torierunt, vitam simoniace pravitate misera-
biliter & satis impudenter ne dum exercendo,
sed & alios recipientes huiusmodi ordines, de
consecrationibus & reconciliationibus pacifcen-
tes, damnabiliter maculando: Idcirco sacra
Synodus, volens tale vitium, tam evidenter
Ecclesiam Dei scandalizans, in quantum po-
test, extirpare, statuit & decernit, quod qui-
libet Archiepiscopus aut Episcopus presatos
suos adus Pontificales vel per se ipsum, si po-
terit, alioquin per substitutum Pontificem, &
catholicam gratiam & communionem sancte
sedis Apostolicę habentem, gratis & absque
omni datione aut exactioe pecuniarum præ-
via, ipsi Pontifici, janitoribus, intulatoribus,
scriptoribus vel servitoribus, quomodolibet, cum
pacto vel sine pacto solvendarum, exercent,
& faciat taxam litterarum testimonialium, quę
formate nuncupantur, pro quibus unus solus
papalis grossus, aut ejus valor tam pro sigillo
& cera, quam scriptura solvi debet.

Vel, si Archiepiscopum, vel Episcopum ad
extranea remotiora loca, pro consecratione &
reconciliatione Ecclesię, monasterii, cęmete-
rii, altaris aut cappellę, proficisci contingat,
pręfise expensarum & non ultra procuracione
& solucione, duntaxat exceptis ordinatione &
disposicione, quod Episcopo ordinanti & con-
secranti, reconcilianti, substituto, de redditibus
mensis sui principalis taliter & tam sufficien-
ter provideatur, ne egestate gravatus sibi in
huiusmodi adibus simoniace quantum querat.

Quod si secus actum fuerit, & quod pecu-
nia ultra id, quod præmittitur, exigantur, vel
dentur, aut recipiantur, sit ipse ordinans, vel
alium actum Pontificalem exercens, tam prin-
cipalis quam substitutus, ultra penas juris eo
ipso sua Pontificali dignitate privatus & inha-
bilis ad eandem. Et taliter ordinatus ab offi-
cio suo suspensus tam diu, donec a solo sum-
mo Pontifice in Generali Concilio a tali su-
sensione relaxari mereatur.

Et nihilominus, quod hætenus talis damna-
te corruptionis abusus nimium invalescens to-
tum ordinem Ecclesiasticum ministrorum Dei
simplicium per simoniacam suorum ordinum
receptionem hinc inde per diversas infecit mun-
di partes, ita ut paucissimi reperiantur, qui
non sint hoc vitio maculati seu decepti: Id-
circo hæc sancta Synodus, errantium multitu-
dini compatiens, pia mater, omnes taliter ex
pura simplicitate promotos, aut aliter ad sa-
cros ordines promoveri non potentes, a singu-
lis excommunicationis & suspensionis sententiis,
quas taliter ordinati usque ad præfens incur-
rerint, aut inciderint, ipso jure, postquam
coram taliter commissa aut debita suis confes-
sionibus in foro conscientię, & confessione ex-

posuerint, accepta secundum modum culpę
penitentia salvari, ex nunc prout ex tunc
absolvendos & relaxandos decrevit, nec non
præsenti Constitutione absolvit & relaxat. Su-
per irregularitate seu inhabilitate quacunque,
officio ordinum suorum ministrando qualibet
hætenus contracta, pie & misericorditer di-
spensando.

CAPUT XXXIII.

Contra Concubinaris. Rubrica.

Ad arcendum concubinaris crimen, & de
clero penitus ad eliminandum, summo studio
per sacros canones provisum est.

Quia tamen quamplures Ordinarii & alii,
ad quos pertinet, non adhibuerunt, nec ad-
hibent diligentiam quam haberent in eisdem
provisionibus: Crimen præfatum in multis lo-
cis cum maximo catholicorum scandalo, &
in totius clericali contemptum ordinis frequen-
tatur. Cui morbo hæc sacra Synodus volens
occurrere decernit, ut deinceps omnes in sa-
cris ordinibus existentes, vel religionem ali-
quam de apparatus professi, qui votum conti-
nentię, ad quod se sponte obligarunt, concu-
binatus scđitate violarunt, penis infra scriptis
ipso facto subiaceant. Ut videlicet, si habeo-
rint beneficia secularia vel regularia, etiam si
sint episcopatus vel firmiora beneficia, & con-
cubinas notorie tenuerint, nisi infra mensem
prorsus a se removerint, ipso jure intelligen-
tur suis beneficiis per hanc Constitutionem pri-
vati. Et possint ipsa beneficia libere per ha-
bentes potestatem aliis conferri & impetrari,
vel aliis canonicis modis de aliis idoneis refor-
mari.

Si vero beneficiati non fuerint, sint ipso
jure inhabiles ad consequenda quacunque be-
neficia: Penas aliis a sacris canonibus contra
tales prædictos in suo robore remanentibus.

Quia vero circa evitacionem talium diversę
reperiuntur opiniones, aliis asserentibus, quod
a presbyteris notoriis concubinariis, quam diu
tolerantur ab Episcopis & aliis superioribus,
ita, quod per eos non est facta mentio spe-
cialis, & nominatim quod evitentur, licitum
sit audire divina, et talia alia suscipere Eccle-
siastica sacramenta ab eis: Aliis confirmanti-
bus, ipsam notorietatem sufficere, ut quilibet
possit et debeat etiam alias monitione non
præcedente tales evitare: Volens eadem Syno-
dus animarum saluti consulere, et sentiens,
ex huiusmodi evitacione, quam privati aucto-
ritate propria fecerunt, in nonnullis locis gra-
vissima scandala exorta fuisse, decernit, prio-
rem opinionem, quę monitionem præcedentem
exigit, tanquam tutiorem et non scandalosam
esse præferendam.

CAPUT XXXIV.

De vestibus clericorum. Rubrica.

Statutum felicis recordationis Clementis Pa-
pę V. contra clericos, absque rationabili cau-
sa vestes virgatas aut partitas publice deserentes,

In margine posterioris hujus majoris Protocolli in fine canonis hoc adjectum monitum: Provideatur de succo-
rione.

ANNO
CHRISTI
1418.

tes, editum in Concilio Viennensi, locum habere decernit sancta Synodus in omnibus clericis, etiam Pontificali præfulgeant dignitate, qui absque causa similes vestes virides, rubras, supra talum curtas, filias, stampatas, aut manicas latus ultra palmam, seu foderaturam odoram habentes, alias prohibitas in Concilio Generali, de cetero publice portare præsumant.

Adjiciens, ut ultra penas ibidem promulgatas, Ordinarii locorum clericos sibi subditos in præmissis excedentes, sive exemptos, apostolica auctoritate monere teneantur, ut vestem talem habentes infra certum tempus dimittant, et tradant, pauperibus in eleemosynam erogandam. Quod si post trinam monitionem non lecerint, beneficiis suis sint ipso facto privati. Vel si beneficium non habuerint, sint omnino inhabiles ad idem.

Ordinarii vero, qui circa monitiones prædictas & executiones earum reperti fuerint negligentes, secundum negligentiam modum per superiorem proximum, etiam si sint Pontifices, appellatione postposita percellantur, sive puniantur.

Ad Episcopatum nullus eligatur vel assumatur, nisi Doctor in Theologia, Jure Canonico, vel civili, vel notorie sufficiens Doctor reputatus. Excipe parvos Episcopatus, qui non ascendunt ad quatuorcentum florenos, ut sunt in civitatibus non insignibus.

Ad abbatiam, si est caput ordinis, vel Prior Abbas, id est, si alias habens vel habere debens conventum XXV. monachorum, sufficiat licentia in jure canonico, vel baccalaureatus formatus in Theologia, in minoribus auditio triennalis. Nisi esset Cisterciensis vel Præmonstratensis ordinis, in quibus competens Grammatica cum bona administratione sufficiat.

In dignitatibus primis post Pontificalem, in cathedralibus, vel principalibus, collegiatis & aliis, jurisdictionem habentibus, doctoratus, vel licentia divini vel humani juris requiratur. In ceteris dignitatibus sufficiat baccalaureatus cum lectura triennii.

In qualibet Ecclesia cathedrali sit una præbenda promagistro in Theologia, qui saltem bis in septimana legat, & aliquando prædicet, & una pro Doctore juris Canonici vel civilis, qui in causis Ecclesie patrocinari teneatur. Nec aliis conferri possint.

Excipe Ecclesias habentes adeo præbendas exiles, ut non inveniant Doctorem, qui se velit ad præmissa obligare. De aliis vero præbendis quarta pars graduatis debeat in Theologia, jure canonico vel civili.

In collegiatis vero non cathedralibus quarta pars prædictis, vel medicinis vel artium magistro debeat.

In Ecclesiis parochialibus, quæ sunt in villis insignibus, & valent centum florenos, vel ultra in portatis, requiratur licentia juris canonici vel civilis, aut baccalaureatus formatus in Theologia. Si vero fuerit extra insignes villas, sufficiat gradus baccalaureatus in scientiis prædictis, seu magisterii medicinæ vel artium.

In ceteris parochialibus & aliis beneficiis requiratur semper competens Grammatica, & alia, juxta dispensationem juris communis.

Et semper graduatus non graduato, vel magis graduatus minus graduato, & diocesanus non diocesano præferatur, in pari data.

Et prædicta intelligantur, sive per electionem, sive per collationem aut promotionem, in curia vel extra, assumatur.

CAPUT XXXV.

De pessima consuetudine cathedralium & regularium Ecclesiarum, quod in eis non admittantur, nisi de nobilium aut militarium genere procreati.

Quia in Ecclesiis quibusdam regularibus pessima servatur & inolevit consuetudo, vel potius corruptela, sic, quod in eis non admittantur nisi de nobilium aut militarium genere procreati, qui velut ex militia geniti moribus laicalibus imbuti studia non frequentant, neque curant, & sic ignari remanent & idiotæ: Ex quibus tunc consequenter per electionem talem qualem ad Ecclesias cathedrales hujusmodi militie dediti in prælatos promoventur, interdum vix latinum fari scientes, & actus militares tam in vestibus, quam in bellorum conflictibus & armorum insultibus, quia exercitati sunt in illis, magis prætendentes, quam quod actibus Pontificalibus pro acquirendis, conservandis & pacendis animabus & ovibus sibi subjectis, se ingererent, contra jura tam divina quam humana: unde multa in populo ipsis subjecto scandala oriuntur, & Ecclesie ipsæ gravia damna & pericula patiuntur: Et specialiter plura solemnia Monasteria de Ordine S. Benedicti desolata sunt, & deserta, ita quod in quibusdam vix duo aut tres monachi inveniantur, qui nec religiose vivere, nec divina curant ministrare, seu frequentare officia, bona etiam, res & possessiones Monasteriorum, male dispensantes, in esse seu statu eorum non conservant, sed eorum aliqua ab ipsis Monasteriis alienant: Idcirco petitur super his provideri.^a

Ad idem.

Omnes constitutiones seu consuetudines, quantumcunque servatas, etiam si tanto tempore, cujus contraria memoria non existat, etiam per sedem Apostolicam confirmatas, quod ad Episcopatum, dignitates seu præbendas aut Monachatum, nisi nobiles, vel illustres, aut cujuscuque gradus, dignitatis, nobilitatis recipiantur, declarat hæc sancta Synodus non valere, sed reputandas corruptelas. Nisi forte in ipsa fundatione Ecclesiarum seu beneficiorum probari possit, ex voluntate Patroni sic fuisse statutum. Quo casu ex Ecclesie tolerantia servari possint. Nisi talis nobilitatis homines de facili reperiri non possint. Quo casu ad explendum numerum canonicorum seu monachorum tales Ecclesie vel conventu-

^a Quæ hic sequuntur, usque ad novum caput, non ad præsentem titulum videntur spectare. Ut omnium eorum titulum appareat. Respondens autem ex parte illis, quæ ex priori Protocollo supra ad caput XXXII. p. 118. longa serie reconferimus.

^b Desiderata hæc de re Constitutio Concilii exhibetur infra Parte XII. in Decretalibus Reformationis Constantiensis, lib. 3. tit. 3. cap. 2.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1516.

veniens etiam ignobiles admittere vel recipere A
teneantur.

Gradus etiam doctoratus vel licentiam in sa-
cra pagina, jure canonico, vel civili, pro qua-
cumque nobilitate reputentur.

CAPUT XXXVI.

De fructibus indebitis perceptis per Prælatos.

Adversus damnabilem abusum, quo quidam
Ecclesiastici prælati requirunt, exigunt, & re-
cipiunt, & sibi inurbant fructus integros aut
duorum, vel medios duorum annorum, vel
unius, in magnum detrimentum & gravamen
pauperum, qui multa litigando exposuerunt,
ac in principio introitus sui multis indigent,
pro regimine domestico, & hospitalitate ser-
vanda, cum tamen hujusmodi prælati alias
sint sufficienter abundantes, & redditus pro
suis mensis habent copiosos: Petitur igitur su-
per his etiam provideri.

CAPUT XXXVII.

De iniquis statutis Ecclesiarum & monasteriorum.

Quum nonnulla Ecclesiarum & monasterio-
rum capitula & conventus quedam nimis in-
tolerabilia pauperibus, exorbitantia statuta ha-
bere noscuntur, videlicet, quod nullus de no-
vo admittatur, nisi magno pecuniarum soluta
quantitate: ita etiam, quod talem admitten-
dum, pluribus annis, antequam integram præ-
bendæ portionem accipiat, oporteat expecta-
re: Quo contingit, quod pauperes etiam,
quantumcumque alias idonei, nimium prægra-
ventur: Idcirco talibus gravaminibus & ex-
actionibus succurrendo petitur provideri.

CAPUT XXXVIII.

De exactionibus per Principes impostis clericis.
Rubrica.

Cum prælati Ecclesiastici, Principes secula-
res, & aliæ personæ, singulari exactionis ge-
nere clericos seculares & religiosos per nimias
hospitalitates, vesturas, aliasque servitutes,
venatores, falcanarios, canes & aves, quos
clericis & religiosis committunt nutriendos, ac
etiam porcos, boves & animalia ad impinguan-
dum tradunt, nimis gravent: Idcirco petitur
super hoc per optimum remedium provideri.

CAPUT XXXIX.

Ad idem, Contra libertatem Ecclesiasticam.
Rubrica.

Quia per diversa loca sunt, & hæcenus fa-
cta sunt statuta contra libertatem Ecclesiasti-
cam, collectæ, aliaque gravamina per domi-
nos temporales & communitates, sprete & cal-
cata omni reverentia, quibuscumque clericis &

ANNO
CHRISTI
1516.

eorum bonis, prætoris ac laicis imposta, pas-
sum imponantur: Peroptimum videtur, quod,
etsi præmissa a jure satis damnata sint, tamen
deus per hoc sacrum Concilium pro majori
firmitate adhibeatur omnis cura possibilis, quod
illa omnia de facto tollantur: Et nova pena
formidabilior taliter facturis, & clericis aut bo-
nis ipsorum gravamina seu collectas imponenti-
bus, statuantur. Quia penæ alias a jure infli-
ctæ contemnantur & vilipendantur.

CAPUT XL.

*Quod revocetur Auditor camera, qui est in Avi-
nionæ, & potestas Penitentiariorum minoris extra
curiam, & quæstores extraordinarii.*

Conclusum, quod revocetur Auditor camera,
qui est in Avinione, tanquam superfluum, &
per cuius officium nimium præjudicatur officio
Auditoris camera, qui est in curia.

Revocentur etiam omnes concessionis factæ
aliquibus extra curiam, per quas conceditur
eis illa potestas, quam habent penitentiariorum
minores in curia.

Revocentur etiam omnes quæstores extraor-
dinarii. Ut illi, qui de consuetudine non ha-
bent, vel ex privilegio, concessis locis vel ho-
spitalibus, quæ possunt facere.

CAPUT XLI.

*Contra Prælatos, qui non incedant in habitu &
tonsura docenti.*

Fuit conclusum, quod Prælati, videlicet
Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abba-
tes, si omiserint incedere in habitu & tonsu-
ra per annum, sint ipso jure privati suis be-
neficiis. Et libere possint habentes potestatem
eligendi vel conferendi, eligere & conferre.

Et sub habitu clericali intelligatur, quoad
prælatos seculares, quod portent rochetum &
Cappam, vel troccam vel mantellum, & quo-
ad regulares, quod portent habitum suæ reli-
gionis convenientem.

CAPUT XLII.

*Quod Prælati habeant vicarios non idiotas sed
bene litteratos.*

Et fuit conclusum, quod hoc fuit de jure
communis: Tamen fiat Constitutio, in qua de-
cernatur, quod omnes prælati & personæ Ec-
clesiasticæ, habentes jurisdictionem spiritualem,
non possunt causam exercere, nisi per clericos
non uxoratos & bene litteratos, item in jure
peritos. Et si per non clericos fuerint lata
sententiæ, sint nullæ. Et quod imponantur
penæ sufficientes contra contrascentes.

C A-

¹ Hoc factum quoque esse constat ex Decretalibus Reformatorii Concilii l. 2. tit. 22. cap. 1.

² Et huic desiderio mox factum satis in Reformatorio Concilii Constantiensis. Vide infra Parte XII. in Decretalibus Reformatorii Concilii lib. 4. tit. 22. cap. 3.

³ Prædictum & hoc in Reformatorio Concilii. Vid. Decretal. Reform. Concilii lib. 2. tit. 22. cap. 5.

ANNO
CHRISTI
1416.

CAPUT XLIII.

*De Juramentis capitulorum prejudicantibus
Ecclesiis. Rubrica.*

Propositum fuit de juramentis, que exiguntur per capitula vel conventus, ante electionem, vacante sede Apostolica, que singuli de capitulo jurant, quod, si eligentur, faciant talia, que sunt in grave prejudicium Ecclesiarum, seu mensis Episcopalis, aut alterius prelatum.

Ad quod dictum fuit, quod juramenta non tenentur.

Sed quia non observantur de facto, quod opponantur penam, puta, quod electio sit nulla, & eligentes priventur jure eligendi proxima vice seu vacatione.

Addiderunt etiam aliqui, quod electus sentiatur inhabilis perpetuo ad illam dignitatem.

Dixerunt & alii, quod etiam quoad eligentes adderetur major pena.

CAPUT XLIV.

*Quod praelatus contra praelatum non possit propria
auctoritate indicere bellum. Rubrica.*

Item, omnes convenerunt, quod erat justum, quando dicitur ad offensam, quod hoc tunc non debet fieri sine licentia superiorum, nisi in defectu justitiam. Sed de pena indicenda fuit varietas.

Ideo dixerunt, quod cogitaretur maxime per nationem Germanicam, ubi talia plus quam alicubi eveniunt.

Idem etiam fuit, quod Germanici sint cum Domino Cardinali Florentino, & declarent premissa duo capitula, ut videbitur, & iterum hic videatur.

XXXII.

AVISAMENTA

*Secundum aliquas Decretalium Rubricas
pro Reformatione congrua facienda.*

Rubricæ Primi Libri.

De Rescriptis. Capitulum unum.
De Consuetudine. unum.
De Electione. octo.
De Etate, qualitate, & ordine proficiendorum unum.
De Filiis Prælatorum & illegitimitatis. unum.
De Officio judicis ordinarii. duo.
De Majoritate & obedientia. unum.
De Truce & pace. duo.
De His, que vi metusque causa sunt unum.

Summa Capitulorum XVIII.

Rubricæ Secundi Libri.

De Judiciis. duo.
De Sequestratione possessionum & fructuum. unum.
De Fide instrumentorum. duo.
De Jurjurando. duo.

Summa VII.

Rubricæ Tertii Libri.

De Vita & honestate clericorum. tria.
De Clericis non residentibus in Ecclesia, vel in prebenda. duo.
De Prebendis & dignitatibus. quinque.
De Concessione prebendarum, & Ecclesia non vacantis. unum.
De his, que sunt a maiore parte capituli. unum.
Ut Beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferantur. unum.
De Rebus Ecclesia non alienandis. unum.
De Testamentis & ultimis voluntatibus. unum.
De Decimis. unum.
De Statu monachorum & aliorum religiosorum viginti quinque.
De Jure patronatus. duo.
De Censibus, exactioibus & procuracionibus. quinque.
De Consecratione Ecclesia & altaris. unum.
De Celebratione missarum. duo.
De Reliquiis & veneratione sanctorum. tria.

Summa LIV. Capitula.

Rubricæ Quarti Libri.

De Matrimonis. unum

Rubricæ Quinti Libri.

De Accusationibus & denunciationibus. quinque.
De Simonia. tria.
Ne Prælati vices aut Ecclesias sub anno censu concedant. unum.
De Magistris. duo.
De Jureis. unum.
De Raptoribus, incendiariis, & violatoribus. duo.
De Crimine falsi. unum.
De Excessibus Prælatorum. quatuor.
De Privilegiis. unum.
De Penitentis & remissionibus. unum.
De Sententia excommunicationis. unum.

Summa XXII.

Summa summarum C. & II. Capitula.

LIBER I.

TITULUS I.

De Rescriptis.

CAPUT UNUM.

Quia propter nimiam multiplicationem conservatoriarum Apostolicarum, Ecclesiarum & Monasteriorum concessarum, & Rescriptorum personalium singularium, etiam pure laicalium, cruce signatarum, quasi totaliter enervantur jurisdictiones prælatorum inferiorum, pauperes ad loca remotiora & extra suas civitates & dioceses etiam in causis mere profanis trahuntur cum maximis eorum jacturis & damnis: Idcirco hæc sacra Synodus, volens Prælatorum & suorum subditorum prædictorum gravaminibus, in quantum potest, obviare, statuit & ordinat: quod, ut antea, nulla persona, Ecclesiastica vel mundana, cujuscumque confer-

ANNO
CHRISTI
1416.

vatorie aut rescritti vigore, præterquam in casibus, per felic. record. quondam dominum Bonifacium VIII. Sexto Decretal. lib. I. tit. 3. De Rescriptis, cap. II. expressis, extra suas civitates & dioceses ad iudicium trahi possit: Nisi partis adricis juramento, nec non duorum testium testimonio constet & probetur, eandem partem in civitate aut diocesi partis ree justitiam minime consequi potuisse, propter duos duntaxat casus, ibidem expressos, videlicet: Si actor reum in civitate aut diocesi suis secure convenire non possit, quia forte intrare non audet: Vel quia timet adversarii sui potentiam.

Nullusque in aurea cruce signetur, nec signatus de sancta cruce signatorum privilegio gaudeat, nisi per principem, cuius interest, generale passagium de facto sit inditum. Post cuius indictionem vero poterunt quicumque laici cruce signari, & signati suo gaudere privilegio, usque dum huiusmodi passagium & negotium sanctæ crucis existat consummatum.

Et quicumque in præmissis secus aut contrarium fecerit, si actor sit, ab actione cadat, si vero iudex, sic læso satisfaciat competenter, & ab officio per duos menses sit suspensus.

Verum, in favorem Studiorum generalium, & in eis præcise causa studendi, quam ante licentiam inceptam per medium juramenti declarare teneantur, degentium, huius Constitutionis partem primam ad conservatorias litteras, pro universitatibus studiorum impetratas, extendi non vult hæc Synodus Sacrosancta.

TITULUS II.

De Consuetudine.

CAPUT UNUM.

Corrupta quadam & perversa consuetudine in quibusdam Ecclesiis cathedralibus & collegiatis servatur, & tanquam pro lege tenetur, quod quicumque novellus canonicus ad præbendam admissus, cuiuscumque etiam conditionis, præminentie, litteraturæ, dignitatis aut ætatis, juret, sicut si velit admitti ipsum jurare oportet, quod sub iugo Scholastici illius Ecclesiæ remaneat, quousque ab eodem Scholastico fuerit emancipatus & dimissus: Quo tempore durante, etiam, quantumcumque alias idoneus, ad capitulum nullatenus admittetur.

Quo fit, ut Scholasticus tales novos canonicos, præbendatos, ad domum & ad suam mentam vocet, & cogat eos, sibi corpore præbendarum suarum cum quotidianis distributionibus, quæ præsentie nuncupantur, totaliter & officialiter deservire, tamdiu, donec tales, tanquam de iugo captivitatis, ad certam & magnam pecuniæ quantitatem in modum exhibitionis persolvant, & se redimant.

Et licet huiusmodi statutum forsan ab initio consuetudinarie ex tali existat introductum ratione, ut novelli canonici præbendati, minores & majores in annis, minus docti existentes, apud Scholasticum Ecclesiæ doctrinam scientiarum, & disciplinam Choralem & Ecclesiasticam addiscere valeant: Tamen quia absurdum est, & totaliter absolum, quod Doctor & Magister debeat subesse discipulo, sapiens interdum idiotæ, & ætate maturus juniori: Idcirco hoc sacrosanctum Concilium ordinat &

decernit: Tale statutum, quacumque etiam consuetudine introductum, ad Doctores, Magistros & Graduatos, ad eos, qui XXIII. annum complete attigerunt, & qui alias sacerdotio essent apti, ac etiam ad eos, qui in aliis Ecclesiis per integrum annum capitulares fuerunt, & tractatibus capitularibus interfuerunt, nullatenus extendatur.

Etiam Scholasticus juniorem aliquem canonicum, Generali studio volentem insistere, nullatenus habeat impedire, vel actu Studio insistentem revocare: Sub pœnis privationis sue Scholasticæ, qua sit, si contra præmissa fecerit, privatus ipso facto. Non obstante quocumque juramento: Quod ex nunc, prout ex tunc, præsens Concilium cassat, & annihilat, & super eo dispensat ad cautelam.

TITULUS III.

De Electione.

CAPUT I.

Ut pestis simoniacæ, ambitionis & cupiditatis vitia, quæ nostris nimium succrevit temporibus, ab area domus Dei valeant exterminari, & ut sacratissimæ, in divino naturalique & positivo iuribus fundatæ Constitutiones, de præficiendis Ecclesiarum & monasteriorum Prælatibus per viam electionis aut postulationis, habere possint locum, hæc sacrosancta Synodus Constantiensis suo decreto revocat, cassat, & annullat omnes & singulas reservationes Ecclesiarum cathedralium, Abbatialium & aliarum dignitatum electivarum, quæ in Corpore juris non clauduntur. Et quod talibus interea etiam summo Pontifici uti, vel eas iterare non liceat, sine deliberatione & consensu Concilii Generalis. Et quod de hoc in posterum serventur jura antiqua, de electione aut postulatione edita.

Sic tamen, quod de prælaturis & dignitatibus exemptis, & sedi Apostolicæ immediate subiectis, quoad confirmationes electionum aut postulationum huiusmodi, summus Pontifex se intromittere possit.

Ceteræ vero electiones Prælatorum & dignitatum, per immediatos superiores, ut si Abbas sit, per Episcopum, si Episcopus, per Archiepiscopum, & si Archiepiscopus, per Primate, si illum habeat, dummodo, examinatis singulis, rite secundum sanctiones canonicas, de viris idoneis factæ sint, confirmantur.

Nec se alii superiores, nisi in defectu inferiorum aut per devolutionem hoc eis de jure communi competat, de talibus intromittant quovis modo, hæc sacra Synodus similiter ordinat & disponit.

De eodem.

CAPUT II.

Formis & modis; de eligendo aut postulando in jure communi expressis, servatis aut tentis in suis viribus, illisque manentibus, quibus derogare non intendit: Præterea hæc sacrosancta Synodus specialiter super electione aut postulatione prælatorum secularium præsenti Constitutione disponit & ordinat: Quod adveniente termino, pro electione aut postulatione futuri

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

turi prælati assignato, & secundum formam juris præfixo, de mane in aurora celebrari debeat solemnis missa de Spiritu sancto, ut per ejus gratiam eligentium aut eligere debentium accendantur & inflammentur corda, ad eligendum aut postulandum prælatum, qui bene, utiliter, & honeste regere possit & debeat Ecclesiam sic vacantem.

Et ut talis electio aut postulatio pura, sincera, & absque admixtione cujuscumque sinistra conditionis perficiatur: omnes & singuli, qui hujusmodi electioni debent & poterunt de jure vel consuetudine interesse, post dictam decantatam missam ad altare accedant, & coram politis sacris Evangelii, per quemlibet eorum manu sua tactis, coram multitudine cleri & populi tunc præsentis intrent, simul legendo juramentum, quod sequitur in hac forma: *Ego N. Canonicus capitularis Ecclesie N. progressus ad jam instantem electionem futuri Pontificis, promitto, spondeo, & juro, Deo, omnibus sanctis ejus, Ecclesie vestre, & specialiter sancto N. aut sancte N. patri nostro, aut patri vestro, pro omnibus, prece, pretio, odio, gratia, timore, carnalique & alia quacumque affectione separatis, & prout in die tremendi finalis judicii Altissimo de hoc reddere velim rationem, eligam aut postulabo, in futurum dicta Ecclesie Pontificem illum, quem singulis attentis cogitavero magis idoneum, & habilem, in spiritualibus & temporalibus sufficienter circumspexit: sic me Deus adjuvet, & chorus sanctorum Angelorum.*

Quæ omnia, nisi ut præmittitur, facta sint, sit electio aut postulatio subsequens ipso jure nulla, nulliusque roboris vel momenti.

De eodem.

CAPUT III.

Statuit & ordinat etiam hæc sacra Synodus: Quod si quis vocales aut literarias preces, quorumcumque Principum, Ecclesiasticorum, secularium, aut aliorum potentum quorumcumque, aut propter consanguinitatem vel alias simoniam sapientes, aut propter potentiam deprecandi, impressionem, pro sua electione aut promotione ad Episcopatum, Abbatiam, vel aliam dignitatem electivam, impetrare, uti, aut probare, immo expresse non contradicere, & statim, cum poterit, electoribus seu promotori aut provisorii contradictionem suam non intimare, præsumserit: Electio illa aut promotio nulla sit, & ipse ad Episcopatum, Abbatiam vel dignitatem prædictas ea vice sit inhabilis, ipso jure. Cum hujusmodi preces vel sapiant simoniam, aut cum a potentioribus ingeruntur, metum & tacitam impressionem inducant, quæ a canonica electione esse debent penitus aliena.

De eodem.

CAPUT IV.

Præterea omnibus capitulis & conventibus Ecclesiarum & Monasteriorum, quorum de jure aut antiqua consuetudine est, suos prælatos eligere, hoc sacrum Concilium districtius & sub excommunicationis pena mandat & præcipit, quatenus prædictam Constitutionem de cavendis precibus & promissionibus, nec eis

Concil. General. Tom. XXVIII.

utendis, inter cetera ipsorum statuta capitularia seu conventualia, quæ de novo capitula seu conventus intrantes jurare consueverunt, de verbo ad verbum ponant, atque scribant. Et quod quilibet talis de novo admittendus juret ad sancta Dei Evangelia prædictam Constitutionem tempore vacationis occurrente observare fideliter, secundum posse & nosse suum. Ut omnes taliter astricti, perjurii interdictionem magis formidantes, discant hujusmodi preces, & importunas instantias, quæ canonicæ electioni impedimenta plura præstant, devitare.

De eodem.

CAPUT V.

Disponit & ordinat insuper hæc sacra Synodus, quod quibet Prælati Ecclesiastici, habens subditos electos confirmare, habeat secum juramentum conscriptum in forma, quod Ecclesiarum & Monasteriorum prælati Apostolicæ sedis præstare tenentur, quod confirmandus ante suam confirmationem, in manus confirmantis, & coram eo præstare, & ipse confirmans sub publico documento ad Apostolicam sedem mittere teneantur.

Quod quidem juramentum si electus præstare noluerit, aut recusaverit, sit ipsa sua electio, aut, si ipse, qui confirmatur, ex occasione quacumque tale recipere noluerit, aut non receperit, sit similiter ipsa subsequens confirmatio ipso jure nulla, nulliusque roboris vel momenti.

Similiter etiam idem confirmandus immediate post sui confirmationem sufficientem cautionem faciet de satisfaciendo cameræ Apostolicæ de taxa, illi Ecclesie vel Monasterio imposita, vel deposito moderamine imponenda, infra duos annos per duas medietates, post tempus pacifice adeptæ possessionis.

Super quibus idem confirmator gentes Apostolicæ cameræ, aut collatores ejusdem in illis partibus certificare tenebitur. Sic tamen, ut Ecclesiarum & monasteriorum taxæ, hæcenus solatis excessivæ, moderentur secundum tertias, qua Ecclesie aut monasteria habere censentur, communi estimatione, importatis. Ut non solvant de toto nisi tertiam.

Et hujusmodi taxas per modum caritativæ subventionis papalis usque ad proximum futurum Generale Concilium hæc sacra Synodus pro restitutione sanctæ Romanæ Ecclesie concedit duntaxat duraturas, & non ultra. Nisi id fieret de expressis voluntate & assensu dicti Concilii assuturi.

De eodem.

CAPUT VI.

Insuper ad evitanda vacantium Ecclesiarum & dispendiosa pericula, necnon ad consulendum electis, qui in eo per viarum incommoda, & expensarum opera nimis gravarentur, ordinat & decernit hæc sacra Synodus, quod concorditer, nullò discrepante, Primas, Archiepiscopus, Episcopus aut Abbas exemptus, electus, & qui Apostolicæ sedi est immediate subiectus, non in propria, sed, si placet, ut in suorum procuratorum, de omnibus & singulis meritis electi & electione sufficienter informatum persona, a summo Pontifice poterit pe-

V

te-

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1426

tere & obtinere confirmationem suam electionis, nec non commissionem suam consecrationis, traditionis, pallii aut eminentis benedictionis.

Quae omnia summus Pontifex illi concedere teneatur, nisi aliud legitimum aut canonicum contra personam promovendam aut ipsam electionem impedimentum obstat: Constitutione quae incipit: *Cipientes*, Sexto Decret. lib. 1. tit. 6. cap. 16. & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

De eodem.

CAPUT VII.

Item, quia quidam Canonici, Capitulares, nec non conventuales Ecclesiarum cathedralium & regularium, penas & censuras, per sel. record. Dominum Bonifacium Papam VIII. quae incipit: *Quia saepe*, Sexto Decret. l. I. tit. 6. de Electione, c. 40. fulminatas, nullatenus formidantes, quas per futurum eorum eligendum tolli sperant, vacantibus eorum Ecclesiis & Monasteriis, jocalis, clenodia, pecunias, & bona cetera, a Praelatis eorum defunctis sortium habita & dimissa, vel etiam tempore vacationis obvencientia, occupant, inter se dividunt, & surripiunt, dilapidant, dissipant & consumunt, ea nullatenus in Ecclesiarum & Monasteriorum utilitatem convertendo, nec successoribus reservando: idcirco ne huiusmodi vulnus cupiditatis sub multis medicis amplius incurabile computetur, aggravando penas Constitutionis praedictae haec sancta Synodus decernit & ordinat, quod tales praesumptores, si suspensionis ab officio, & beneficio sententias sine facta restitutione per quindecim dies animo sustinuerunt indurato, sint eo facto post lapsum dierum quindecim dierum suis privati beneficiis, quae obtinent, & inhabiles ad habenda.

De eodem.

CAPUT VIII.

Praedicta quoque sancta Synodus statuit & ordinat, quod quilibet electus & confirmatus ad aliquam cathedralem aut abbatialem Ecclesiam aut Monasterium, si post adeptam possessionem pacificam & quietam, videlicet sine competitorum quocunque acquisitam, vel per eum steterit, quo minus illam taliter habere potuisset, si se infra tempus a jure statutum consecrari aut benedici non faciat, eo facto sit ille etiam ab abbatia privatus, & inhabilis ad eandem, Apostolica dispensatione quacunque non obstante.

Idem fiat de inferioribus Praelatis, ut Archidiacono in diaconum, & Archipresbytero & decano in sacerdotem promovendis.

Sintque omnes & singuli talium Praelatorum, ut praemittitur, non promotorum subditi, vassalli, homines, vel subjecti civitates, & oppida, lapso dicto termino ab omnibus, quae praestiterunt, fidelitatis juramentis absoluti.

Super quibus & haec sancta Synodus ex nunc prout ex tunc dispensat ad cautelam, mandans, tales subditos, vassallos, homines, civitates & oppida pro tunc illis obligari, quibus tempore vacantium taliter obligari consueverunt.

TITULUS IV.

De aetate & qualitate ordinandorum aut praeficiendorum.

ANNO
CHRISTI
1416.

CAPUT UNICUM.

Quia modernis temporibus ex dissimulatione aut negligentia Praelatorum, & interdum, quod pejus est, simoniaca interveniente pravitare, ad sacros ordines promoventur pueri, idiotae, aut alias indigni: ideo statuit & ordinat hoc Generale Concilium, ut ultra alia jura, quae de aetate & qualitate praeficiendorum existunt, per sanctos Patres instituta, ipsorumque censuras & penas, Episcopus, ex cujus facto vel commissione huiusmodi indigni promoventur, ab administratione suae Ecclesiae tandiu sit suspensus, quousque ab Apostolica sede duxerit, post condignam satisfactionem, restitutionis beneficium mereatur obtinere.

TITULUS V.

De filiis presbyterorum, & illegitime natis, praeficiendis, an non.

CAPUT UNUM.

Consequenter decernit, statuit et ordinat haec sacra Synodus, quod illegitime nati, & maxime filii presbyterorum, nullatenus ad praelaturas, etiam inferiores, aut canonicatus & praebendas in cathedralibus, vel ad dignitates principales in collegiatis Ecclesiis, quacunque dispensatione Apostolica non obstante, admittantur, nisi tali ac tanta virtutum, morum ac scientiarum eminentia praesulgeant, ut, si sint ex illustribus nati, aut Doctores in sacra pagina, jure canonico vel civili, vel nisi singulare id sit in patria, ubi ex hoc scandalum non oriretur.

In quibus casibus, habito Apostolicae dispensationis privilegio, admitti possunt. Et si secus actum fuerit, sit irritum ipso facto.

TITULUS VI.

De officio Judicis ordinarii.

CAPUT I.

Contra Praelatos, qui suas Ecclesiasticas jurisdictiones in locis quasi campestribus, non insignibus, ac litigantibus intutis, exercent, statuit hoc Generale Concilium, & mandat generaliter, ut universi Praelati suas jurisdictiones, per generales suos Judices exerceri solitas, non nisi in locis insignibus & notabilibus, ubi copia jurisperitorum & advocatorum commode habeatur, exercent.

Alioquin citati venire non teneantur, sententiaeque latae nullius sint roboris vel momenti.

Et sit Praelatus secus faciens ipse ab officio divinatorum suspensus tandiu, donec attentata revocet, & laesis ex insécurité loci, aut jurisperitorum defectu, satisfaciatur competenter: Constitutione felic. rec. quondam Bonifac. VIII. quae incipit: *Cum Episcopus*, Sexto Decretali lib. 1. tit. 16. c. 7. & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

De

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT II.

Districte mandata & præcipit hæc sacra Synodus Prælati, Archidiaconi, Præpositi, Archiepiscopi, & aliis Ecclesiasticam jurisdictionem habentibus, ut iudices & officiales non præficiant, nisi viros in jure peritos, si habere valeant, atque viros justos, conscientiosos, Deum timentes, & justitiam diligentes, & nullatenus uxoratos, qui ad minimum de consilio jurisperitorum sententias ferant, & ordinate procedant.

Si dicti Prælati, Archidiaconi, Presbyteri, & Archipresbyteri idiotas, exactionatores, suos familiares, aut uxoratos, vel alios inhabiles præficiant, sint tam ipsi præficientes, quam ipsi officiales & iudices excommunicati ipso facto. Et nihilominus in proxima Synodo sequenti, & secundum ejus deliberationem, penis aliis, prout opus fuerit, & qualitas delicti exegerit, puniantur.

TITULUS VII.

De majoritate & obedientia

CAPUT UNUM.

Quia in regimine Ecclesiastico, & præsertim enoragi & cappellani necessaria est obedientia, qua inferiores veluti subditi superioribus suis reverenti quadam obligatione uniantur: ideo sub poena suspensionis a fructibus beneficiorum suorum, mandat hoc sacrum Concilium omnibus ejusdem Ecclesiasticis, Canonicis & Vicariis, quatenus subessendo unico Decano, in licitis & honestis obedientiam eidem præstent manualementem, & sibi in talibus pareant cum effectu.

TITULUS VIII.

De treuga, & pace.

CAPUT I.

Quia propter usurpationes Ecclesiasticarum prælaturarum & dignitatum, & ad Apostolicam sedem heu! tanta inter Ecclesiasticas prælaturas & dignitates, & suorum prælatorum post illa tempora diversitas accidebat, ut nec Primas Archiepiscopus, nec Archiepiscopus Episcopum & coepiscopus suffraganeos suos, nec e converso, ullatenus recognoscerent, se in Ecclesiastica libertate tenenda simul cernerent, aut mutuo defensarent, immo, quod deterius erat, interdum ad complacentiam laicorum se mutuo guerris & bello impeterent: idcirco, ut in Ecclesiastico statu firmiter, & securior pax & tranquillitas valeat solidari, statuit & ordinat hæc Generalis Synodus, quod in proximo provinciali celebrando Concilio omnes & singuli comprovinciales prælati pro defensione & manutentione Ecclesiasticæ libertatis, assensum & fidelitatis ad invicem sibi mutuo præstent juramenta, nec non auxilii mutui in omnibus, que in Generalibus aut etiam in provincialibus Conciliis observanda concludentur.

Providebiturque quilibet Metropolitanus, Primas, aut Archiepiscopus in futurum, quod

Concil. General. Tom. XXVIII.

A quibus electus confirmandus in sui confirmatione ultra fidelitatis juramentum, quod in licitis, & honestis suo confirmatori præstare tenetur, jurabit prædictam assensum & fidelitatis comprovincialium ad invicem, pro defensione & manutentione Ecclesiasticæ libertatis, nec non omnium & singulorum in Generalibus & provincialibus Conciliis determinantum aut determinandorum immutabilem & perpetuam unionem.

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT II.

Cum gladius spiritualis magis appropriatus sit Ecclesiarum prælati, ex eo quod Christi militibus offensive pugnare non liceat: ideo hæc sacra Synodus decernit & declarat, quod nihil minus Ecclesiasticus prælatus, ut antea, guerras diffidatorias & invalorias incipiat, aut bella indicat quovismodo, contra quemcunque Ecclesiasticum aut secularem: nisi hoc faciat vel auctoritate superioris principis, vel nisi prius sententialiter per censuras Ecclesiasticas, sine emendationis & correctionis profecto, suum invaloris & vicerit offensorem.

Quod si per quemquam Ecclesiasticum prælatum secus actum fuerit, sit eo ipso suspensus a divinis tam diu, donec a solo summo Pontifice absolutionis beneficium mereatur obtinere.

TITULUS IX.

De his, qua vi, utriusque causa sunt.

CAPUT UNUM.

Cum nonnulli, clericorum, Ecclesiasticarum personarum, invaloris & captivatores, excommunicationis & aliarum censurarum Ecclesiasticarum sententiis innodati, secundum formas expressas a jure, ac plus communionem fidelium quam subtractionem sacramentorum formidantes, ingenis utantur cautelosis, ut videlicet ipsos captivos, injuriatos aut invaloris clericos aut personas Ecclesiasticas, per injurias, violentias, & captivationes secrete compellant, post factam compositionem eis absolutionis beneficium procurare: Ut pridem injuriis & violentiis affecti, in hujusmodi procuratione absolutionis amplius prægraventur: Quas quidem extortas absolutiones, licet male, viribus evadent, & extorquentes excommunicatione nova percillant: Cumque simpliciores tales denuo excommunicatos ut habita priori absolutione sine nova denunciatione non vitent velut tales: Ideo, ut talium cautelis per salubris provisionis remedium obvietur, decernit & ordinat hæc Synodus sacrosancta, quod nullus talium invalorum aut captivatorum, ut antea, a talibus ab homine vel a jure sententiis latis absolvetur quovismodo, nisi talis coram suo absolute ordinario, delegato vel subdelegato constitutus ad sancta Dei Evangelia juret, in talibus nullas minas, violentias aut impressiones in personam, res, bona, aut amicos injuriati aut captivati clerici verbales, facto, per te, vel aliam, publice vel occulte, directe vel indirecte, fecisse, quovis modo.

Et si quod juramentum ab injuriato & captivato

V a p t i v a t o

privato clerico extorsisset, quod illud ante omnia relaxet. Et super eo etiam hæc sancta Synodus ex nunc, prout ex tunc dispensat ad cautelam.

Hæc de titulis primi libri scribenda occurrerant.

L I B E R II.

T I T U L U S I.

De Judiciis.

C A P U T I.

Quia Ecclesiastici prælati inferiores, ordinariam aut delegatam jurisdictionem de jure aut de consuetudine habentes, in judiciis & eorum processu nimiam & excessivam iniquitatem servant: Sine quocunque decreto, aut ad nullius instantiam, facti variatione prætermissa, in quibuscunque casibus, indifferenter, citatione omittunt varios & varias, immo, quod pejus est, ipsis ignorantibus tales omittuntur; Una & eadem vice, & per eundem nuncium, ad eundem locum unum, de una tantum sicut de alia, æquale viaticum, seu bravium, & sic pecunias ultra debitum multas extorquent: Procuratores quoque & notarii terminos suos, etiam in causis parvis immo & minimis, in longum ducunt, Ecclesiasticis etiam absolutionis beneficium, quod est pure spirituale, ex pacto vendunt pro magnæ summæ quantitate, & interdum majore, quam sit principale: Pauperes insuper, currendo, recurrendo, labores & expensas faciendo, nec non in utiles eorum labores negligendo fatigantur & depauperantur: Ut, non invento loco, contra statum Ecclesiasticum materiam habeant ex odio gravissimo sævendi, cum subditi eorum per inordinatam Ecclesiasticam censuram tam inhominiter pertractantur: Quo fit, ut hujusmodi potentes laici nuncios, hujusmodi litteras deferentes, submergant, percutiunt, contumeliis afficiunt, auribus mutilant, & mandata crudelia clericis curatis & non curatis faciunt, videlicet de non recipiendo litteras nisi in ambose vel cancellis: ex quo gravissima scandala oriuntur: Idcirco, (ut judicium Ecclesiasticum, & seculare huic etiam ex adverso, suis terminis limitentur, limitata distinguantur, ac distincta in hoc sacro Concilio publicentur, in finem, ut ipsa cognita errorum & dissensionum prædictarum materiam exterminando valeant amputare,) statuit & ordinat hæc sacra Synodus: Quod ad Ecclesiasticum judicem, & ejus judicium primo spectare deberent omnes & singule causas beneficiales, etiam si sint de jure patronatus laicorum; deinde omnes & singule causas personarum Ecclesiasticarum, tam injuriarum, quam alie quocunque communiter; causas bonorum Ecclesiasticorum, quarumcunque possessionum, decimarum, immisionum, obventionum, reddituum, & proventuum per eos possessorum quorumcunque, & debitorum, ex his cum quibuscunque contractorum; item causas decimarum, causas matrimoniales, causas dotium & donationum propter nuptias: Item, causas viduarum, pupillorum & aliarum miserabilium personarum quarumcunque: Item, causas hæresum, schismatum, necnon aliorum publicorum criminum, ut usurarum, adulteriorum, fornicationum & perjuriis, que per judicium seculare non corri-

guntur, vel sub dissimulatione tolerantur, cum omnibus suis appendentiis, dependentiis, incidentiis & connexis: Item, omnes & singule causas, etiam quantumcunque civiles & profane, ubi contrahentes Ecclesiastico se judicio voluntarie submiserunt: Item, causas rerum confessorum coram judice Ecclesiastico: Item, causas etiam civiles, in quibus in seculari judicio justitia fuisset denegata, vel ad terminum sex mensium prorogata, aut, si Dominos vel judices illius secularis judicii tanquam reos ipsa causa concerneret, que omnia per medium interpositum juramenti partis actricis cum duorum testium fide dignorum depositione probari possint & debeant: Item, omnes causas testamentarum & donationum in terminis spiritualiter, ubi quidpiam ad pias causas est donatum vel legatum. Que omnia ad Ecclesiasticum judicium, & nullatenus ad forum judicii secularis trahi debent.

Sed ex adverso ad judicium seculare spectare deberent omnes & singule causas bonorum omnium, tam mobilium quam immobilium, hereditario jure possessorum aut possidendorum, cujuscunque nominis censeantur, que saltem non sunt ad pias causas legata, donata, aut per personas Ecclesiasticas, tanquam ad eorum beneficia Ecclesiastica pertinentia possessa: Item, omnes & singule causas actionum, occasione contractuum jure civili inter personas laicales motorum aut movendarum, ut sunt cause emtionum, venditionum, locationum, emphyteosium, pignorationum, mutuum, & quorumcunque debitorum pecuniarum, & aliorum, inter personas laicales contractorum: Item, cause de directo vel indirecto recipientes penam sanguinis, injurias & violentias inter personas laicales perpetratas & commissas.

Ordinatque hæc sacra Synodus, districtissime prohibendo, ne Ecclesiasticus judex, ad instantiam partis procedere volens & debens, quemquam clericum vel laicum citet, aut citari mandet, nisi prius pro tribunali sedens querelam partis actricis verbo vel scripto per supplicationem audiens, & an in judicio Ecclesiastico vel seculari tractanda sit, examinans, coram notario & testibus citationem hujusmodi decernat. Et tunc consequenter procedat, in quantum brevius poterit, partes in expensis non gravando.

Si autem reperiat ex defensione partis rem, vel aliter, causam, per citationem aut alias intentatam, ad Ecclesiasticum judicium non spectare, judex talis partem alteram in expensas in hujusmodi causa satis condemnabit, & si petitur, ad judicium remittet seculare.

Insuper Ecclesiasticus judex post latam sententiam expensas litis tali moderamine taxet, sicut de hoc Altissimo in die tremendi judicii reddere velit rationem.

Consequenterque excommunicatos injuste, si ne quacunq; satisfactionis emenda, & gratis absolvat.

Abolvendis quoque juste excommunicatis pro modo culpe spirituales injungat emenda. Vel si tales multa pecuniaria punire decreverit, talem pecuniam Ecclesiasticus judex tam evidenter in pias causas convertat, ne de spiritualis absolutionis beneficio ex iniqua cupiditate & sibi imberstando simoniace pravitate vitium videatur commississe.

Quod si per quemquam Ecclesiasticum judicem secus, aut in contrarium agi vel tentari con-

tingat, ille in Synodo sequenti & proxima accusatus, aut per inquisitionem talis repertus, usque ad privationem omnium beneficiorum & officiorum inclusive, & inhabilitatem ad habendam, auctoritate hujus sacri Concilii, districtissime & sine spe venie taliter corrigatur, quod ceteris cedat in exemplum.

De eodem.

CAPUT II.

Distinctis & ordinatis capitulis, que videlicet causis ad Ecclesiasticum forum divinum pertineant, & de quibus cognoscere & definire Ecclesiasticus iudex habet: injungit hæc sacra Synodus, Ecclesiam Dei militantem representans, Serenissimo Principi, Domino Sigismundo, Dei gratia Romanorum, Hungarie &c. Regi semper Augusto, ipsius Ecclesie advocato, in virtute obedientie filialis, quatenus sua Celsitudo Regalis districte præcipiat omnibus & singulis Ducibus, Marchionibus, Landgraviis, Burgraviis, Comitibus, Baronibus, militibus, militaribus, clientibus, comitatibus, civitatibus, oppidis, villis, & quibuscunque eorum potestatibus, & iudicibus, laicalibusque personis quibuscunque, ut sub pena regie offensæ & banni imperialis jurisdictionem Ecclesiasticam, taliter, ut præmittitur, ordinatam, ut antea non impediant, inquietent aut molestent, sed eam per nuncios, advocatos, procuratores, notarios, immo & ipsius iudices promoveant & defendant. Quod si secus fecerint, probato facto coram regia maiestate, indignationem regiam, & imperialis banni, nec non canonicas Ecclesiasticarum censurarum penas incurrisse eo ipso dignoscuntur.

TITULUS II.

De sequestratione fructuum.

CAP. UNUM.

Quia quidem locorum Ordinarii fructus beneficiorum Ecclesiasticorum, pro quibus inter litigantes lis pendet indecisa, tempore huiusmodi litis sibi imbutare procurant, nihil evincenti beneficium restituendo: Ideo, cum huiusmodi consuetudo, vel potius corruptela, animabus perniciofa, & sacris non immerito sit canonibus inimica, hæc sancta Synodus sub pena suspensionis a divinatorum officiis, quam incurrant eo facto, decernit & ordinat: Quod, nisi interveniat talis Constitutio fel. rec. quondam Domini Clementis V. Clementinar. lib. II. tit. VI. Quo casu dicta Constitutio servetur: Locorum Ordinarii vel possidenti & regenti beneficium huiusmodi fructus cedere permittant, aut, si neuter possideat fructus eadem beneficii, per duos idoneos presbyteros vicinos diligenter recolligi, & cum debita cura regimini effici & expediri procurent, usque ad decisionem litis. Quo facto, si quid superest, evincenti beneficium restituant integraliter & complete.

TITULUS III.

De fide instrumentorum.

CAPUT I.

Quoniam notarii & tabelliones publici adeo per mundum sunt multi perlati, ut in tanta multitudine plurimi in ejusmodi officio levissimi idiotæ, & totaliter, nedum in græco, sed & in stylo notariatus reperiantur ignari, subscribentes interdum que nesciunt, nec intelligunt quovis modo: cujus occasione fit, quod instrumentis publicis quamplures laici nec in judiciis nec extra judicia tanquam legitimis probationibus stare volunt: idcirco in singulis civitatibus & diocesis tam Apostolica, quam imperiali auctoritate, locorum Ordinariis, annuente Serenissimo & Invidissimo Principe, Domino Sigismundo, Rege semper Augusto, hoc sacrum Constantiense Concilium præsentis ordinationis committit, quatenus assumtis sibi viris intelligentibus, & litteratis, omnes & singulos notarios publicos & tabelliones diligenter examinent, tam in scientia, quam in moribus, & cujus auctoritate, qualiterque existant instituti, indignosque & auctoritate carentes abjiciant, & officiis eorum privent, inhibeant hujus sacri Concilii auctoritate, ne taliter privatorum instrumenta in judicio vel extra stent quovismodo.

Et idem fiat in Romana curia, ubi tantum multitudo convenit. Et forsitan reparabiles existunt plus suspedi.

De eodem.

CAPUT II.

Abusioni certæ: Qua quidam Scabini, consules et iudices seculares in judicio seculari magis stare volunt testibus litteris privatis, etiam unius solius honesti viri sigillo sigillatis, aut etiam juramento partis, quam instrumentis publicis, sed debita forma subscriptis et subscriptis, immo si alicujus sigilli non sint munimine roborata, talia abjiciunt et refutant: Volens hæc sacra Synodus obviare, accedente consensu Serenissimi et Invidissimi Principis, Domini Sigismundi, Romanorum Regis semper Augusti, hæc sacra Synodus decernit et ordinat: Nisi de expressa falsitate, aut ipsius suspitione in instrumento producto appareat, ipsi instrumento, secundum quod jura canonica et leges sacre determinant, stetur, tanquam aliis legitimis documentis.

Quod si per quoscunque iudices seculares secus actum sit, ita quod huiusmodi instrumenta publica refutantur absque causa legitima, ad sententiam procedatur, iudicatum non teneat. Et Ecclesiasticus iudex poterit huiusmodi processum retractare, si per partem ad hoc fuerit requisitus, et consequenter procedere, prout secundum Deum, justitiam et rationem fuerit procedendum: Consuetudine et municipali jure non obstantibus quibuscunque.

ANNO
CHRISTI
1416.

TITULUS IV.

De iurejurando.

CAPUT I.

Quia in quibusdam partibus canonici capitulares aut personae conventuales, in electione, postulatione, aut admissione suorum praelatorum quaedam statuta & consuetudines ipsi praelatis proponunt, & ab eis exigunt juranda, & interdum sigillorum suorum munimine roboranda, quibus illi canonici & personae conventuales se nituntur a suorum praelatorum jurisdictione & obedientia, immo & interdum sui Decani, eximere, ut eo liberius suas exercere vanitates, & se minus vel in nullo aptas seu habiles ad officia valeant ingerere, ad quae bona conscientia promoveri non deberent, cum ad illa bene reperiantur, aptiores: idcirco haec sacrosancta Synodus huiusmodi statuta, & praesertim, quae illicita, inhonesta ac impossibilia sunt, aut quae sine salutis aeternae interitu servari nequeunt, cassat, irritat, & annihilat.

Et si illa ex quacunque occasione facta videantur, & jurata sint, super his ex nunc prout ex tunc ipsum Concilium dispensat ad cautelam, nolens quemcunque praelatum per huiusmodi iuramenta ligari quovis modo.

Et quod deinceps jurans in fine semper annectat haec verba: Has, quas juravi, consuetudines & statuta, intelligo, in quantum iustae, possibiles, & honestae, iusta, possibilia & honesta sunt, & etiam bona conscientia de facto & de iure poterunt observari.

De eodem.

CAPUT II.

Contra conspiratores & se mutuo confederantes et colligantes interpositione iuramenti aequae aliquam electionem canonicam, in electionibus faciendis, admittendis praelatis, aut aliis quibuscunque negotiis, contra obedientiam suorum superiorum, et canonicas sanctiones, ut etiam tales interdum sententiis definitivis, quae in rem transiverunt iudicatam, sed de facto conarentur opponere, decernit hoc sacrum Concilium poenas graviores, ut privationis beneficiorum obtentorum, et inhabilitationis ad obtinenda. Quia et id conspirationis criminose qualitas exigit et requirit.

Quas poenas, nisi moniti se ad invicem a talibus iuramentis absolvant, infra quindecim dierum spatium, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, et reliqui quinque dies pro tertio et peremptorio termino, et canonica monitione praemissa, eis assignentur, incurrant eo ipso.

Et haec praedicta capitula in titulis secundi libri Decretalium scribenda occurrerant.

LIBER III.

TITULUS I.

De vita & honestate Clericorum.

CAPUT I.

Cum Canonici, a canone sive regula dicti, in statu clericali vel Ecclesiastico, ceteris regularibus et devotius normam debeant praebere vivendi, quorum tamen aliqui nimis laicaliter, immo irregulariter viventes, nec tonsuras clericales, inter clericum et laicum discretivas, nec habitum deserant clericalem: ideo statuit et ordinat haec sacra Synodus, sub poena suspensionis a perceptione suarum praebendarum, et quotidianarum distributionum, quae praesentim nuncupantur, inhibendo omnibus clericis, in quibuscunque ordinibus et praesertim maioribus constitutis, ne aliquis eorum tempore divitiarum sine veste clericali decente, nec nimis longa vel nimis brevi, aut etiam absque tonsura clericali, secundum correspondentiam suscepti ordinis sufficienter magna, Ecclesiam intrare, aut etiam chorum eisdem temporibus sine causa rationabili, et absque licentia Decani, aut in eius absentia praelati aut canonici senioris, exire praesumat quovis modo, sub poena suspensionis antedictae, a qua ante lapsum triduum nullatenus relaxetur.

Quod si ceteri, talibus suspensis, durante suspensionis tempore quidquam de suis praebendis aut quotidianis distributionibus praedictis dederint, aut aliquis eorum dederit, tales aut talis frivoli suspensionem, a qua non nisi per ordinarium, et post unius mensis lapsum relaxentur, incurraut vel incurrat eo facto.

De eodem.

CAPUT II.

Quia praelatorum & Ecclesiasticorum virorum vita omnibus subditis, si speciem mali contineat, est non immerito maxima causa ruinae: ideo haec sacra Synodus omnes & singulos praelatos & Ecclesiasticas personas, qui ad modum militum in vestibus accurtatis, ac alias indecentibus, per campos equitant, supparati & loricati, interdumque fertis plumatis velut laici incedunt in publico, immo ad spectacula chorearum & aliarum vanitatum, excommunicationis poena, quam huiusmodi habitus deferendo incidant eo facto, praesentis Constitutionis vult puniri, & ut excommunicatos ab omnibus evitari.

Similis sit sententia de clericis, qui rapinis, incendiis, guerris & bellis, interdum ad hoc stipendiati, & quandoque ab aliis rogati, se ingerunt, contra communem statum clericalem.

Quam quidem excommunicationis sententiam si non curent, contra eos utque ad privationem Ecclesiasticarum dignitatum & beneficiorum inclusive, vel alias prout iustum fuerit, in proxima Synodo sequenti procedatur.

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT III.

Quoniam in his, quæ in diversis juribus scripta sunt de vita & honestate clericorum contra publicos concubinos & cohabitatores mulierum, contra clericos aleatores, lutores, negotiatores, tabernarios, corifatores, indecentium vestium, colore, scissura, stragularura, manicarum nimia apertura & longitudine excellenti, portitores, spectaculorum visitatores, venatores, & aucupis insudantes, ludos laryarum, placita secularia, & institutiones mundanas in suis Ecclesiis tanquam in diversis sustinentes & tolerantes, quasi totus status clericalis evidenter exorbitet: Cujus occasione populus laicalis maxime scandalizatur, & in status clericalis odium excitatur: Tamen huic sacro Concilio necesse non est contra hujusmodi exorbitantias status clericalis scandalizaturas specialia pro nunc Decreta edere, quia de his satis provisum est in jure, sub pena privationis Ecclesiarum, & dignitatum suarum, quam ex eorum negligentia demonstrantur incurrere eo ipso.

Injungit præ ceteris, atque mandat omnibus & singulis Ecclesiarum prælatis, superioribus & inferioribus, quatenus super his singulis annis visitent, corrigendos, absque tamen multa pecuniaria sibi imbutanda, etiam usque ad privationem beneficiorum inclusive, corrigant & puniant. Ut talium penarum gravitate correkti culpabiles, discant a tali inordinatione ut antea abstinere, & quod ceteris præcludatur audacia consimilia perpetrandi.

TITULUS II.

De clericis non residentibus in Ecclesia vel præbenda.

CAPUT I.

Quoniam prælati quidam, inuitentes magis depletionibus sacrorum, quam provisioni animarum, absentes a suis beneficiis, sub colore justitiæ & processus graves movendo compellunt in eisdem residere, & tamen, pro pecuniis, ut vel decimam vel in vita sua partem valoris redituum, immo aliqui eorum integros fructus accipiunt, & sibi imbutant, tunc licentiam absendi dantes, & processus quoad personas illorum dantium relaxantes, & propter quantum talem, de simonia suspectum, postea licere reputant, quod antea suis processibus fulminabant injustum: idcirco contra tam cupidum avaritiæ hiatum hæc sancta Synodus exurgendo, sub excommunicationis & privationis Ecclesiarum, & dignitatum suarum obtenturarum penis, decernit & ordinat: Quod prælati Ecclesiastici beneficiatos suos subditos in illis beneficiis, quæ residentiam exigant personalem, & quæ alias pro congrua sustentatione illorum beneficiatorum in redditibus Ecclesiasticis sunt dotata & fundata, vel residere compellant, non accipientes pecuniam, aut, si aliqua causa rationabili dictos beneficiatos residere debentes jura permittunt absentes esse, prospiciant tunc provisio tali beneficio de regente idoneo, ut ipsam in divinis non fraudetur obsequiis. Reliqua, quæ supersunt, in

A augmentum dicti beneficii distributione Ecclesiastica provenire procurent, nihil sibi de dicti beneficii redditibus imbutando, sub pena præscripta.

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT II.

Licet in Parochialibus Ecclesiis, ut, recepto ordine Subdiaconatus, studendi causa, aut varia studia audire volentes per septennium, ad majores ordines, Diaconatum videlicet & Presbyteratum, non teneantur promoveri, satis sit provisum per Constitutionem felicitis recordationis quondam Domini Bonifacii VIII. quæ incipit: Cum ex eo, Sexto Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 34. Ut dictorum curatorum Episcopi & superiores cum eisdem supra gratia dicta absque promotione valeant dispensare: tamen, quia tempore hujus dolorosi schismatis litterarum studia, & ex consequenti viri litterati, & in scientiis eruditi quamplurimum defecerunt: idcirco statuit & ordinat hæc sacra Synodus, quod, si qui tales curati vel etiam alii beneficiati, non vicarii, ad studendum habiles, ad studia generalia transferre se volent, studendi causa, quod locorum Ordinarii, aut eorum superiores, aut Ecclesiarum patroni, talibus ad septennium absendi a suis beneficiis, & in studiis promovendi licentiam concedere non solum valeant, sed & teneantur. Provisio tamen, quod Ecclesiis & beneficiis talium studentium taliter medio tempore disponantur, quod divinus cultus & divinorum officia, nec non animarum cura, quæ eis convenit, nullatenus negligantur.

Si prælati superiores, aut patroni hujusmodi petitam licentiam cuiquam talium denegare præsumserint, sint hujusmodi prælati & patroni ab ingressu Ecclesie interdicti, quousque tali absentis consenserint. Et nihilominus auctoritate hujus sacri Concilii prædicti studere volentes præfatam licentiam taliter petitam habeant eo facto.

TITULUS III.

De præbendis & dignitatibus.

CAPUT I.

Quia in Ecclesiis quibusdam, præsertim cathedralibus, & etiam quibusdam regularibus de ordine S. Benedicti, pessime servatur & inolevit consuetudo, vel potius corruptela, sic quod in eis non admittantur nisi de nobilitate aut militarium genere procreati, qui velut ex militia geniti moribus talibus & militaribus imbuti litterarum studia non frequentant, neque curant, & sic ignari remanent & idiotæ: Ex quibus tunc communiter per electionem talem qualem ad Ecclesias cathedrales hujusmodi militie dediti in prælatos promoventur, interdum vix latinum fari scientes, & actus militares tam in vestibus, quam in bellorum confidibus, & armorum insultibus, quia exercitati sunt in illis, magis prætendentes, quam quod actibus Pontificalibus, pro acquirendis, confirmandis, & pascendis animabus, & ovis sibi subiectis, se ingererent, contra jura tam divina quam humana: idcirco statuit & ordinat hoc Generale Concilium, quod in qualibet ca-

the-

ANNO
CHRISTI
1416.

theatrali Ecclesia non solum hujusmodi nobiles & militares, sed etiam Magistri in Theologia Doctores & graduati, vel indifferenter, vel ad certum numerum, & specialiter non minus quatuor, etiam de nobilium aut militarium genere procreati, si saltem haberi valeant, alioquin alii notabiles, graduati, ut præfertur, admittantur, dummodo alias eis canonicum quid non obstat, sub pœna privationis omnium beneficiorum obtentorum, & inhabilitationis ad obtinenda, quam contrafacientes, contradictores & rebelles incurrant ipso facto.

Et specialiter prædicti regulares de ordine S. Benedicti, sub pœna prædicta, quosunque alios devotos & tantæ religioni aptos indifferenter accipiant. Quia sicut Christus Salvator noster in cælestibus personarum non est acceptator, nec est apud eum differentia apud Græcum & Latinum, ita in cælesti Ecclesia militante, & singulariter in tantæ humilitatis religione & ordine, talis differentia & personarum acceptatio nullatenus esse deberet.

De eodem.

CAPUT II.

Damnabilem usum, qui in quibusdam, ut asseritur, Ecclesiis inolevit, quod videlicet quoad tractatus capitulares secretos, & alios, admittuntur interdum canonici parvi, ex maturitate annorum inhabiles, & quandoque nec in sacris ordinibus constituti, hæc sacrosancta Synodus penitus reprobatur atque damnatur: Mandans omnibus & singulis Ecclesiarum canonicis capitularibus, præsentibus & futuris, quia in capitulis Ecclesiarum frequentes arduissimæ super Ecclesiastica libertate seu alias spirituales causæ tractantur, quæ puerili ætati, aut his, qui, abjectis canonicatu & præbenda, convolare possunt ad nuptias, sint inconvenienter committendæ, quatenus ut antea alia idoneitate supposita nullum ipsorum canonicum ad capitulum aut tractatus capitulares admittant, nisi ad minus decimum octavam suæ ætatis annum compleverit, vel in aliquo sacro ordine ad minus subdiaconatus existat constitutus.

Quod si quis se per precem, minarum aut cujuscuque impressionis instantiam secus adungi procuraverit, sit ille suis canonicatu & præbenda ipso facto privatus, & inhabilis ad eandem. Et secus admittentes, a perceptione fructuum singulorum de suis canonicatibus & præbendis adventantium per annum integrum sint suspensi: De eisdem proventibus in modum pœnæ Apostolicæ Cameræ responsuri.

De eodem.

CAPUT III.

Cum in quibusdam Ecclesiis statutum reperitur, ut, licet numerus canonicorum præbendatorum sit satis magnus, ipsorum tamen capitularium ad satis parvum numerum sit restrictus, in finem, ut creditur, quod dicti pauci capitulares ex capitularibus proventibus uberius valeant impinguari: Statuit igitur hoc Generale Concilium, quod si canonico præbendato immatura ætas, insufficientia litteraturæ, aliaque idoneitas, aut aliud impedimentum ca-

nonicum non obstat, capitulares ejusdem collegii ipsum ad capitulum petentem. admittere intra sex dies teneantur, sub pœna suspensionis a fructibus præbendarum & restitutionis dupli emolumentum, quo dictus admittendus processisset. Quod quidem duplex emolumentum contra contradictores & rebelles judicialiter talis petere, exigere & recipere potest, quocunque juramento non obstante.

Super quo præsens Concilium ex tunc pro ut ex tunc dispensat, immo dictum juramentum cassat, & annullat.

Ætatem aut etiam idoneitatem personæ a capitularibus tractatibus non repellendo, decrevit hæc Synodus, sicut in ordine presbyteratus Constitutionibus felicis recordationis quondam Domini Clementis V. ubi determinatur, quod Subdiaconus potest habere vocem in capitulo, & conceditur sibi, quod in decimo octavo anno ad subdiaconatum potest promoveri, ut in Clementinis lib. I. tit. VI. de ætate & qualitate præficiendorum cap. II. & seq. Et aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

De eodem.

CAPUT IV.

Quoniam ex quadam dissuetudine aut corruptela canonici præbendati & capitulares in Ecclesiis residentes, fructus & redditus absentium canonicorum, & propter absentiam suam suspensionum, inter se dividunt, sibi retinent, & imburseant: idcirco decernit hoc sacrum Concilium, quod præbendæ ejusdem Ecclesiæ, quæ communiter capitularibus distribui consueverunt, singulis annis in qualibet divisione æqualiter dividantur.

Quod si tunc aliquos absentes aut etiam præsentibus suspensos esse contingat, talium suspensionum fructus aut in augmentum præbendarum, vel saltem in utilitatem Ecclesiæ convertantur, ne quomodolibet imburseantur.

Quod si secus actum fuerit, imburseantes & recipientes ad restitutionem faciendam Ecclesiæ per Ordinarium compellantur Ecclesiasticam per censuram.

De eodem.

CAPUT V.

Quia quedam Ecclesiæ certa bona, redditus, & proventus ab aliis ejusdem Ecclesiæ bonis, redditibus, & proventibus segregarunt, illa tanquam senioribus & capitularibus, secundum quod diutius vixerunt, applicanda, quæ aliqui oblegia, aliqui fercula, quidam supplementa, & alii officia, & ceteri fenda claustralia vocant: Unde fit, quod in eadem Ecclesia unus præbendatus, secundum quod diutius vixit, mille florenos, alter junior, & interdum in capitulo novellus vix decem florenos habeat annuatim de præbenda: & ob hoc, ut ad capitulum promoveri nequeant juniores, senum avaritia, quæ temporis vetustate juvenescit, interdum impedimenta plurima parat: idcirco hoc sacrum Concilium decernit, definit & ordinat, omnes præbendas saltem ejusdem Ecclesiæ canonicis capitularibus de paritate esse debere æquales. Nisi, sicut in quibusdam Ecclesiis obser-

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

servatur, ex sua institutione primæ diversimodis
divisusque sint, & fundatione inæquales.

Callat & irritat, & annullat segregationes
supradictas. Liceatque junioribus canonicis,
saltem capitularibus, taliter damnificatis, &
per tam iniquam distributionem defraudatis,
nisi seniores cum junioribus omnia ejusdem
Ecclesie de uno anno proventus singulis ex-
ponant dividenda, a die præsentis Constitutio-
nis ablata, & taliter eis abstracta, aut saltem
in posterum, quod ablit, abstrahenda, repe-
re, & etiam judicialiter exigere cum damnis
& interesse: quocunque juramento per tales ju-
niores non obstante: Super quo hæc sancta
Synodus ex nunc prout ex tunc dispensat tan-
quam inique & fraudolenter extorto.

TITULUS IV.

*De concessione præbendarum & Ecclesie non
vacantis.*

CAPUT UNUM.

Cum nonnulli non per verum osium aut
rectam viam præbendas, Ecclesias & cetera be-
neficia Ecclesiastica ingredi contententes, an-
tiquorum & ætate provectorum, & quorundam
divitum, qui etiam longis temporibus benefi-
cia sua Ecclesiastica pacifica possederunt, ea-
dem beneficia impetrent, aut actiones apertas
reportent, ut in vim compositionis a divitibus
vexari timentibus pecunias valeant extorquere,
aut litis pendentias erga senes possessores pro-
curare, in finem, ut ipsis decedentibus ad hu-
jusmodi beneficia valeant surrogari: ideo hæc
sancta Synodus, volens tam nefandis astutiis &
malis adinventionibus obviare, disponit, & or-
dinando decernit: Quod, quicumque hætenus
Ecclesiasticum beneficium Apostolico vel ordi-
nario titulo quæsitum per triennium pacifice
& quiete possedit, aut quem in futurum tali-
ter per ingressum canonicum, Apostolicum vel
ordinarium per triennium possidere contingat,
ille eo facto talem titulum quoad forum con-
ventionis in illo beneficio, & tam justum ac-
quirat, ut nequaquam etiam super eo postea
per quemquam impetti, citari valeat, aut ve-
xari. Et fuit processus talis eo facto nihili,
nulliusque roboris vel momenti. Nisi talis pos-
sidentis seipsum fecit inhabilem, aut postmodum
taliter excedat, quod ex magnitudine criminis
notorie perpetrati clare probari valeat, quod
suo beneficio privari deberet, aut in futurum
inhabilitaret semetipsum.

TITULUS V.

De his, que sunt a majore parte capituli.

CAPUT UNUM.

In quibusdam Ecclesiarum capitulis, sine ur-
gente causa, nec vera ratione, immo contra
jurisdictionis dispositionem dicitur observari,
quod unus duo, vel interdum plures, & ta-
men respectu aliorum paucissimi vel pauciores,
sua contradictione impedire possint ea, que
per majorem & forsitan sanioem partem ca-
pitularium concluduntur, statuit & ordinat hoc
Generale Concilium, hujusmodi observantiam
& consuetudinem, que potius corruptela di-
cenda est, cum præfatis contradictionibus, si
Concil. General. Tom. XXVIII.

evidentem habeant rationem, callari et annul-
lari, nec non præfenti Constitutione callat et
annullat, immo tales temere contradicentes a
voce capitulari, et a fructibus suarum præben-
darum eximit, prout ex tunc præfenti Consti-
tutione tandem suspendit, quousque a sua te-
meritate cessando, resipiscant.

TITULUS VI.

*Ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conse-
vantur.*

CAPUT UNUM.

Cum sectiones & divisiones beneficiorum ca-
nonicis institutionibus sint inimicæ, ideo hæc
sancta Synodus decernit & ordinat, districtius
inhibendo, ne hujusmodi sectiones aut divisio-
nes ut antea fiant.

Immo nec summus Pontifex de illis sine con-
silio sacri Concilii Generalis habet potestatem.

TITULUS VII.

De rebus Ecclesie alienandis, vel non.

CAPUT UNUM.

Auctoritate hujus sacri Concilii, accedente
ad hoc consilio & assensu Serenissimi Princi-
pis, Domini Sigismundi, Romanorum & Hun-
garie Regis semper Augusti, cassantur & an-
nihilantur omnes et singule impignorationes,
per Ecclesiarum et Monasteriorum prælatos
sine consensu capitulorum et conventuum suo-
rum a receptione aut ad certum tempus fa-
ctæ, si saltem ex talibus capitalibus summa
apparet persoluta.

Alioquin fructibus computatis in sortem,
vel impignorata calici usque ad solutionem
sortis completam apud impignorantem rema-
neant, aut saltem prælatus vel ejus Ecclesia
seu Monasterium, soluto quod solvendum re-
stat, bona hujusmodi ad prælatum, Ecclesiam
aut monasterium libere recipiant, ac eis utan-
tur, sicut ante.

TITULUS VIII.

De testamentis & ultimis voluntatibus.

CAPUT UNUM.

Quia in quibusdam mundi partibus contra
cleri libertatem gravissimæ servitutis induciva,
damnabilisque involuit corruptela, quod Eccle-
siastici Prælati, immo, quod detestabilius est,
laici Ecclesiarum & beneficiorum Patroni, ad-
vocati vel defensores, decedentium clericorum
bona, qualitercumque etiam testata, vel etiam,
si ab intestato decedant, recipiunt, suisque uti-
bus imbutant, nihil Ecclesiis & beneficiis ac
pro augmento divini cultus, nec non paupe-
ribus successoribus relinquentes, debita contra-
cta non solventes, immo taliter, & ad extre-
mum domus illorum expoliantes, ut nec fu-
neralia officia, Christiano homini debita &
consueta, possint peragi quovis modo: immo
quod deterius est, quædam possessa hæreditaria
bona in præjudicium & gravamen hæreditario
auferre non formidant: Contra hos, in manu
potenti & brachio extenso, tanquam Christi &
Ec-

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1116.

**Ecclesiam Dei spoliatores & praeones agrisque
divini depopulatores, exurgens hoc Generale
Concilium decernit & ordinat, omnes & sin-
gulos Ecclesiasticos praelatos, ac etiam laicos,
talibus, ut praefertur, attentantes & profanen-
tes, excommunicationis sententiam incurrere
ipso facto, & a Christi fidelibus arctius evi-
tandos.**

Et si Ecclesiasticus praelatus in hujusmodi
excommunicationem perliterit per sex menses,
animo; quod absit, indurato, sua Ecclesiasti-
ca dignitate, Ecclesia videlicet & Monasterio
sit privatus, & inhabilis ad eadem.

Laici vero talia committentes aut committi
procurantes, eo ipso a jure patronatus, advo-
catiae seu defensionis cadunt. Nihilominus eor-
um terrae, & loca quolibet Ecclesiastico sint
interdicto subjecta. Et nisi satisfecerint de com-
missis, ipsius decedentibus Ecclesiastica careant
sepultura.

TITULUS IX.

De decimis, primitiis & oblationibus.

CAPUT UNUM.

Cum inter Ecclesiasticos praelatos, Ecclesias,
monasteria, prioratus & conventus, habentes
aut habentia auctoritate Apostolica & ordina-
ria Ecclesias quasdam incorporatas ex una,
& suos curatos Rectores & perpetuos vicarios
ex altera partibus, frequentius lites moventur
& contentiones insurgunt super decimis, no-
valium prius incoltorum: juribus & sanctorum
Patrum decretis inhaerendo hoc Generale Con-
cilium inter dictas partes ordinat, disponit &
decretat.

TITULUS X.

De statu monachorum & aliorum religiosorum.

CAPUT I.

Quoniam uniuscujusque professionis regulae a
sanctis Patribus saluberrime ordinatae sunt, in
quacumque religione, pro conservatione status
regularis, & specialiter trium substantialium
cujuscumque religionis, quae sunt obedientia,
continentia & paupertas: idcirco hoc sacrum
Concilium primo & ante omnia sub poena A-
postolicae excommunicationis & suspensionis or-
dinat & decernit, quod quilibet religio &
quilibet ordo regulam sui ordinis, aut prima-
riam, aut saltem secundum subsequens sancto-
rum Patrum moderamen, salvis tamen tribus
substantialibus praedictis & absque laxatione aut
remissione eorundem postmodum deliberative
decretam, servet & continet.

Et quod non servantes hujusmodi regulam,
praesertim contra tria substantialia praedicta,
aut aliquod eorum, temere vivendo, ultra poe-
nas praedictas, etiam usque ad poenas carceris
inclusive, si id delicti qualitas exegerit, pun-
iantur & corrigantur. Ut atrocitas poenas sit
delinquentibus ad medietatem, & ceteris similia
devitandi ad exemplum.

Et si in aliquibus monasteriis aut conventi-
bus alias non habeantur hujusmodi scriptae re-
gulae, aut habitae in abusum sint deductae: hu-
jusmodi regulas infra sex mensium spatium ha-
bere sibi, & habitas infra idem spatium sub
poenis praedictis districtius, effectualius, obser-
vare procurent.

De coloribus.

CAP. II.

ANNO
CHRISTI
1116.

Cum abdicatio proprietatis ita monasticae pro-
fessionis & regulae sit annexa, quod nec sum-
mus Pontifex contra eandem valeat dispensare:
nihilominus tamen quamplures regulares perso-
nas utriusque sexus, & quasi indifferenter om-
nes, paucis dumtaxat exceptis, salutis suae im-
memores, interdum ante ingressum religionis
& quandoque post, pecunia sibi industriose
congregata, vel recepta ab amicis & parenti-
bus, nec non jura, possessiones, redditus, pen-
siones, portiones, praebendas, animalia, & alia
bona emerunt, seu emi fecerunt & procura-
runt, proprio & saepe nomine alieno multos
contractus tanquam negotiatores exercent, pec-
unias inde acquisite, vel alias undecumque
provenientes ad libitum propriae voluntatis ex-
pendunt; quamplures quoque hujusmodi pecu-
niam & alia praedicta contra seipsum & volun-
tatem superiorum suorum occulte vel illicite
tenent, in suarum pericula animarum.

Quorum praeterea & occasione, ex tunc ve-
stitum emunt, claustralia loca ad placitum de-
serunt, mansiones sibi seorsum procurant, vi-
dum & potum singularem extra conventualem
locum sibi disponunt, vel in mensa communi
in praesentia pauperum fratrum aut sororum
eadem scandalose consumunt, reliquis fratri-
bus aut sororibus, similia non habentibus,
magnam egestatem cum amaritudine animi pa-
tientibus.

Ex quibus surgunt invidias, detractiones, ran-
cores, scandala, applausiones, commolationes,
inobedientia, incontinentia, aliaque infinita
exorbitantiae regularis disciplinae.

Allegantes, se posse hujusmodi abusus dete-
stabilis, de licentia & indulgentia superiorum
talibus consentientium, aut talia dissimu-
lantium, licite exercere.

Cum ergo hujusmodi pestifera abusiones in
totius regularis observantiae gravem iacturam
vergere dignoscantur: ideo haec sacra Synodus
omnibus Praelatis et superioribus regiminibus,
omnium religiosorum locorum praesidentibus,
sub poena privationis praesentium, dignita-
tum, officiorum, administrationum omnium,
tam spiritualium, quam secularium, injungit:
Quod talia de cetero nequaquam indulgeant,
eis consentiant, vel ea permittant, sed potius
subditis suis in virtute sanctae obedientiae, et
sub poena carceris, Apostolicae excommunica-
tionis et suspensionis, similia attentantibus,
aut ab eisdem desistere nolentibus, firmiter et
perpetuo inhibeant: Hujusmodi transgressores,
tam superiores quam subditos, primo, secun-
do, tertio, per uniuscujusque immediatum
superiorem excommunicationis poena praedicta
irremissibiliter puniendo. Constitutionibus, con-
suetudinibus, litteris, pactis, promissionibus,
ac aliis etiam gratis Apostolicis non obstanti-
bus quibuscumque.

Mandat insuper eadem Synodus, quod quilibet
regularis persona, utriusque sexus, om-
nia bona tam mobilia quam immobilia, sub
quocumque colore, vel ex cujuscumque licen-
tia de facto habita, possessa, vel habentis in-
dultiose acquisite, teneatur sub praescripta poe-
na infra triduum post requisitionem in manus
superiorum suorum integre ac fideliter assigna-
re.

ANNO
CHRISTI
1116.

re. Qui ipsi & aliis subditis de talibus bonis, ac communi substantia monasterii aut conventus, tenentur sub penis prescriptis in vestitu & vestitiis, & emolumentis necessariis, secundum uniuscujusque loci regularis exigentiam, facultatum ac personarum, loci & patrie qualitate, fideliter providere, pecuniali & aliorum vendituum pro pecuniis ultra vestitus & emolumenta necessitatem distributione semper exclusa & penis interdicta.

Negligentes etiam & remissi per suos superiores abque misericordia puniendi.

De eodem.

CAPUT III.

Quia in diversis ordinibus negligens intermissio congregationum capitularium, quibus visitanda, corrigenda, & emendanda quamplurima existunt pretermissa, facta est: ideo ordinat & decernit hac sacra Synodus, quod tales religionum ordines, qui, ut premititur, suas conventiones capitulares pretermiserunt, capitula sua & conventiones premissas, vel secundum regna, regiones aut provincias distinctas aut distinctas, ut antea secundum modum aut observantiam sue regulae institutionis servent & teneant: ibidem accusanda accusent, inquirenda inquirent, visitanda visitent, & corrigant corrigenda.

Quod utique Praelati monasteriorum & conventuum majores facere teneantur, sub pena privationis dignitatis, officii & administrationis, eis, ex facta eorum negligentia, in proxima Synodo, vel generali vel provinciali, inquirenda.

De eodem.

CAPUT IV.

Quandoquidem contra sublimitatem obedientiae in diversis religionibus & ordinibus rebellis humana temeritas, jugum Domini, quod sua professione suscepit, conans abjicere, plures exemptiones communes & personales advenit, quibus illi ab istius superioris sui, illud monasterium ab alterius obedientia, exemptus seu exemptum erat: Pluresque Praelati, Principes, Barones & nobiles, ex impetrato privilegio, ut asserunt, contra suorum religiosorum Praelatorum & superiorum voluntatem & assensum, regulares & religiosos in suis servitiis ut cappellanos tenuerunt, & sub stipendio sustentaverunt & fovenerunt: Eam in fidem, ne tanta inobedientiae vitium, ut antea, tam periculose succrescat, sed quo magis in omni religione & ordine catenalis & dependens ordinata obedientia secundum sui institutionem primariam, & quod omnis religiosus sub sui superioris religiose obedientia, ut debitum & saluti accommodatum est, conservetur: Hoc sacrum Concilium omnes & singulas in statu regularium exemptiones, communes & personales, ac omnia & singula hujusmodi privilegia, post Constitutionem felicis recordationis quondam dicti Innocentii 4. quae incipit: Volentes: Sexto Decretali lib. 9. tit. 7. cap. 1. qualitercumque factas aut concessas, cassat, irritat & annihilat. Potestatisque amplius talia quomodolibet concedendi, omnibus Ecclesiarum praelatis, immo & summo Pontifici, nisi ex urgentissima causa Concilii Generalis. Tom. XXVIII.

sa, & ex consilio Generali Concilii fiat, sit penis interdicta.

Per hoc tamen haec Synodus nullius ordinis approbati exemptionem, ab ordinaria jurisdictione Praelatorum Ecclesiasticorum & secularium prius factam, & secundum formam praefatae Constitutionis limitatam, tollere, aut ei prajudicare intendit quovis modo.

De eodem.

CAPUT V.

Quia simoniaca cupiditatis vitium in sacris religionibus & statu regularium, qui ex voto, quo propriis labiis distinguuntur, profiteri solent paupertatem, Ecclesiam sanctam Dei maxime scandalizat, quamplurimaque sunt monasteria & conventus utriusque sexus hominum, qui, ut de parte taceamus precante, personas sub pacto simoniaco nequam occulte solum, sed & publice receperunt, sub tali tantaque continuatione, ut apud eos perniciosissima vitia marces & semina videant: Quidam etiam receptatores aut receptantes personarum religiosarum, suas nequicias palliantes, & excusationes querentes in peccatis, ipsis recipiendis dicunt libenter: Vobis pure, propter Deum, gratis ex caritate & sine pacto, concedimus ordinis nostri societatem in spiritualibus; Sed quia pauperes sumus, provideatis vobis taliter de necessariis, ut de illis vos sustentare valeamus, in eo simoniacam illam occultantes pravitate: ideo hac sacrosancta Synodus, volens, in quantum potest, hujusmodi vitium specialiter in statu regularium, cum omnibus talibus similibus suis cautelis totaliter exterminare, statuit, disponit, ordinat, districtissime inhibendo, ne ut antea quisquam religiosus aut religiosa, cujuscumque monasterii, conventus aut regulae fuerit, sub pacto implicito vel explicito, aut pretio pecuniario, aut cujuscumque rei utilis, ut antea quovismodo recipiatur, seu admitatur.

Quod si qui aut quis ut antea in contrarium fecerit aut fecerint, quidquam taliter ex pacto recipiendo, vel dando, sint personae tam dantes quam recipientes eo facto excommunicatae, Monasteriaque & Conventus Ecclesiastico suppositi & supposita interdicta, tandem, donec a solo summo Pontifice absolutionis & dispensationis gratiam, etiam post restituta pretia, meruerint obtinere.

Et quia quasi totus religiosorum coetus utriusque sexus hujusmodi vitio existit maculatus, tantumque multitudini nec non inmerito sit compatiendum gratiose: ideo hac sacra Synodus, ordinata cautela futurorum, de praeteritis & commissis delictis post confessionem criminis misericorditer fore ab immediato superiore dispensandum, ex tunc prout ex tunc praesenti Constitutione decernit.

De eodem.

CAPUT VI.

Exposito nobis, quomodo quidam, in ordinibus secundum regulam lenioribus constituti, satagunt & procurant secum ad ordines secundum regulam arduiores per sedem Apostolicam dispensari: Quamlibet, narrando verbis multa, simulatam praetendant sanctitatem & simplicitatem

X 2

tatem

ANNO
CHRISTI
1116.

ANNO
CHRISTI
1516.

tatem ovium, interfectus tamen lupi rapaces
existantes, ordines, velum ovium, quærent
Monasteriorum illorum. Quorum aliqua de
sæpe sub regala diaboli degunt, vanitati de-
serviant, & irregularitatem permittunt. Cuius
occasione accidit, ut interdum ad Abbates &
alios priores & majores illorum ordinum, ad
quos ingredientiæ dispensant, magis irregulari-
ter viventes, accedant, admitti petentes. Qui
etiam, ut fertur, sub tali conditione admit-
tantur, & sub juratoria cautione, quod nun-
quam aliquam præbendam aut conventuales
portiones, seu introitum capitularem equi-
pent aut exigant. Quibus sic stantibus, non
post modica tempora dantur eis illorum supe-
riorum litteris licentiam abeundi a suis
Monasteriis & Conventibus, & regendi Eccle-
sias parochiales. Ut de professis, monachis &
regularibus, qui monasticam vitam voverunt,
sunt quasi clerici seculares, habitum rejicien-
tes, per mundumque vagantes ut dyaboli.

Volens igitur hoc sacrum Concilium de tan-
tis abusionibus, vagitate & vanitate, modis
omnibus providere, statuit decernit & ordinat,
quod Abbates & majores Monasteriorum &
Conventuum, si hujusmodi dispensatores vagos
& vanae velint admittere, eos pure & simpli-
citer propter Deum, & sine hujusmodi pacto
vel juramento admittant, in suis Monasteriis
& Conventibus standi & perpetuo permanendi,
sub pœna privationis dignitatum, officiorum,
& administrationum suarum.

Quod si hujusmodi dispensationis impetrator
postea extravagari, aut ad instar secularium
clericorum aut sacerdotum curam plebis, re-
gula sui ordinis prætermittit, gerere reperitur:
Locorum Ordinarii tales ut apostatas captiva-
re, & superioribus sui primi ordinis captivos
presentare, tanquam perpetuo incarcerandos
tenebuntur: Cuiuscunque licentia data, aut
etiam dispensatione obtenta vel obtinenda non
obstante.

De eodem.

CAPUT VII.

Insuper prohibet hæc sacrosancta Synodus
monachis & religiosi, aut etiam canonicis
regularibus, quod Ecclesias parochiales secu-
lares, extra terminos suorum Monasteriorum
existentes, nec per institutionem perpetuam,
nec per commendam regant quovis modo: Aut
etiam judicia causarum inter personas seculares
non exercent aut servent. Proinde quidam se
ad hoc privilegium affirmant. Quia & hujus-
modi regimen & exercitium judiciale dissolu-
tioni, vagationi, & cupiditati, contra essen-
tialia religionis, videlicet continentiam & pau-
peritatem, auditum præbet & exhibet.

Et inconveniens est, quod multis curandis
plebibus præficiatur ut pastor aut iudex, qui
ex assumptæ religionis officio custodiam unius
duntaxat gerere debet.

Quod si Abbates & ordinum superiores,
præficiendo suos monachos aut fratres, secus
fecerint, per se aut per alios suos monachos
vel fratres eorum nominibus iudicium consten-
tiosum inter seculares exercere præsumpserint,
nec post trinam canonicam monitionem præ-
missam præsumpta & attentata revocaverint: in
proxima Synodo sequenti accusati & convic-
ti, ab omni administratione suarum dignita-

rum & officiorum suspendantur tandem, donec
a sua temeritate resipiscant.

Quod si facere non curaverint, contra eos
usque ad privationem inclusive procedatur.

ANNO
CHRISTI
1516.*De eodem.*

CAPUT VIII.

Sicut hujus dolorosi schismatis tempore Ec-
clesia sancta Dei primitus in duas obedientias
usque ad tempus Concilii Pisani, & ex tunc
usque modo in tres obedientias divisa fuit; ita
& quasi omnium religionum ordines, Mona-
steria & Conventus inter se & ab invicem
divisi & divisa fuerunt, sic, quod isti, qui
fuerunt de una obedientia, alios superiores,
quam alii, de alia obedientia, recognoverunt,
variaque & diversa, alia perpetua, alia tem-
poralia privilegia, gratias Apostolicas & exem-
tiones impetrarunt: In nullo tamen, nec Pisa-
no, nec presentis Concilii determinatum sit,
aut determinetur, immo firmiter quod univer-
salem Ecclesiam tanquam indeterminatum re-
maneret, quis præsidium illarum trium obe-
dientiarum usquam fuerit verus Pontifex: Cu-
jus occasione in ordinibus & religionibus præ-
dictis, per Dei gratiam nunc unitis, & com-
plexius uniendis, multorum conscientis dubiis
remanerent, & scrupulos perplexos inciderent,
quæ privilegia & gratias Apostolicas, taliter
diversa ac diversas, imitari aut servare debe-
rent, cum sine nota diversionis, & illa & ista,
aut istas & illas imitari aut servari non possint:
Idcirco pro dictarum religionum & prælatorum
ordinum magis charitativa unione, & omnium
conscientiarum servatione, hæc sacra Synodus
omnia & singula hujusmodi privilegia, exem-
tiones aut gratias Apostolicas, a tempore in-
choati schismatis eisdem religionibus & ordini-
bus, sive sint communia, sive personalia,
communes vel personales, concessa vel conces-
sas, quarum tenores habet pro sufficienter
expressis, revocat, irritat, cassat & annihila-
t.

Veruntamen si aliquis ex præmissis pro bo-
no statu ordinis & religionis prædictorum, nec
non sine acceptione personarum, sive rationa-
bili æqualitate institutum videantur: apud futu-
rum unicuique & verum summum Pontificem
hæc Synodus intercedet, ut non solum unius obe-
dientis, sed indifferenter omnibus nunc unitis
religiosis hujusmodi privilegia concedere velit
gratiose. Ut ipsi per unitatem Ecclesie inter
se absque omni diversitate uniti altissimo cum
suarum conscientiarum puritate eo confidentius
valeant famulari.

De eodem.

CAPUT IX.

Cum scriptum sit: Vni soli, quis, si cecidit,
non habebit sublevantem; ideo decernit
& ordinat hæc sacra Synodus, quod Abbates,
& religiosi, domos, præposituras aut prioratus,
subditas aut subditos, per totum monachum
aut religiosum non regant aut regi procurant.
Sed, si redditus & proventus pro duobus non
sufficiant, servetur in hoc Constitutio sollicitis
recordationis quondam Domini Clementis V.
quæ incipit. Attendentes, Clementis. lib. 3.
tit. 10. cap. 2. Quia utique soli divinum offi-
cium

cliam regere non valens: Testimonium bonum & laudabile vix ex defectu sociorum non habent. Et, quod forte desertus est, soli contra religiosam continentiam libidinali carnis & luxuriam libenter vacant: Et forsitan in aliis delinquant, quae monasteria dedecus honestatem.

Quod si Abbas aut quicumque religiosus contrarium aut locus facere presumpserit, Ordinarius loci tam superiorem quam subditum per censuram Ecclesiasticam compescat, etiam usque ad incarcerationem inclusive, si aliter salutem compescere nequeat: Exemptione quacunque non obstante,

De eodem.

CAPUT X.

Quia in ordinibus & religionibus uniformitas, humilitatis & vere obedientiae imago quam-priorum accommodata, est instructiva, sic, quod difformitas clericorum inobedientiae & scandalo locum praebet. Ideo haec sacrosancta Synodus obviando illi arbitrio, qua in diversis ordinibus, contra ordinem Sancti Benedicti, quidam Abbates, spiritus, ut traditur, superbia inflati, se Apostolico privilegio procurant infusa, baculo pastoralis, annulo & sandaliis, intento ultra ceteros exalteri, huiusmodi privilegia totaliter revocat, cassat, irritat & annihilat. Ut antiqua, sancta, sincerique uniformitas in ordinibus ab olim servata, ut scilicet differentia non sit, secundum doctrinam Salvatoris, inter recumbentem, & eum qui ministrat, restauretur.

Nequaquam tamen Abbatibus ordinis Sancti Benedicti, qui antiquissimis temporibus huiusmodi prerogativa gaudebant, generari praedictum per hoc intendit Synodus sacrosancta.

De eodem.

CAPUT XI.

Quoniam fratres ordinum mendicantium ex sui institutione inter ceteros religiosos expressè proficiunt paupertatem, ita ut nihil nec in communi, nec in speciali deceat in modum proprietatis possidere: Idcirco haec sancta Synodus districte inhibet, ne huiusmodi ordines & ordinum conventus, ac etiam personae singulares eorundem ordinum, ut antea possessiones & proprietates immobilium bonorum, quas plurima eorum habere videntur, aliquatenus habeant, per se vel per alios. Sed si habeant, vendant, pretiaque secundum vitam Apostolicam ante pedes superiorum ponant unicuique prout opus sibi erit, distribuenda, demtaxat in victu & amictu. Pensiones quoque ad receptionem, quae usurariis, vel de usura sunt suspectae, vel etiam in perpetuum, nullatenus enumerent: Districte receptiones, nisi quid de his sancta determinabit Ecclesia, in publicis sermonibus tanquam licitas non canonicent; Sed secundum sui institutionis regulas pure de elemosynis, & de his in communi vivant.

Quod si locus facere aut attentare presumpserint, poterunt locorum Ordinarii, terna tamen canonica monitione praemissa, per debita intervalla facta, taliter reus, vel proprietarius interdicens officia predicandi, confessiones au-

dicandi, terminos suos visitandi, & eos alias per Ecclesiasticam censuram coercere: Privilegio Apostolico & alio quocunque non obstante.

De eodem.

CAPUT XII.

Multorum querela Curatorum ad haec sacrum Concilium deducta, qualiter fratres ordinum mendicantium limites Apostolici privilegii eis dati per Clementinam, Clementinar. lib. 3. tit. 7. de sepulturis cap. 2. multipliciter excedant: Sic quod superiores dictorum fratrum non eo modo, sicut deberent, sed in scriptis, immo interdum nomine non expresso, Ordinariis locorum suos terminarios, ut plurimum idiotas, & interdum minus quam presbyteri curati scientes, praesentant: Praesentati, soli absque socio per parochias velut vagi transcurrunt, absolutiones suas, ultra curatorum efficaciores, tanquam Apostolica auctoritate concessas, praedicant lapsus: Quod in casibus eis non commissis absolvunt, pecuniaria etiam pactione procedente aut interveniente: Decedentibus & testari volentibus secretius ingerunt, sibi & non Curatis legari, & apud suos conventus sepeliri: Quibus omnibus secretius ingestis & practicatis, canonicam ipsis curatis non exhibent portionem, in dictorum Curatorum multiplex praedictum & gravamen.

Volens igitur haec sacra Synodus tanto abusi, in quantum potest, obviare, omnia & singula privilegia, post dictam Constitutionem in praedictum Curatorum per praefatos fratres quomodolibet impetrata, revocat, irritat, totaliter cassat & annihilat. Expressius inhibendo, ne limites dictae Constitutionis, nec non ejusdem Domini Clementis, Clementinar. lib. 5. titulo 7. De privilegiis, cap. 1. & aliorum statutorum terminos, verbo vel facto, publice vel occulte, directe vel indirecte excedat quovis modo.

Quod si forte facere presumpserint, a locorum Ordinariis per censuram Ecclesiasticam compescantur: Quocunque privilegio Apostolico, aut quovis alio, impetrato seu impetrando, non obstante.

De eodem.

CAPUT XIII.

Quia sub colore tertiae regulae Beati Francisci, ex conventu fratrum Minorum, quamplures personae utriusque sexus scapularia deportare videntur, ac si ipsorum vivendi modus distincta foret religio, & ab aliis separata: Huiusmodique personae in illo habitu operibus interdum in decentibus & muliebribus se ingerunt, in dedecus sacrae religionis vergentibus, ex quibus inter seculares plurima scandala videntur exoriri: Quaedam etiam personae tales, continentiam, obedientiam & paupertatem promittunt, & tamen in sylvis & plebibus commorantes, cum aliis ad laborandum aptas forent, de elemosynis in praedictum pauperum & miserabilium personarum vivunt: Beggardis, Begatis, quae Sacerdoti omnes dicuntur, haeresi valde suspectis, se eis conversando ingerunt: Ipsorum ipsarumque sectas & haereses, ut timentum est, sub tali habitu & specie occultant suam.

ANNO
CHRISTI
1116.

summa: "Idcirco hæc sancta Synodus distri-
ctius inhibet, sub excommunicationis pœna, ne
hujusmodi personæ, sub tertia regula, hujus-
modi scapularia ut antea deferant: sed in
conversations & statu se aliis honestis civibus,
sub observantia dictæ regule, quæ præclarus
quidam modus vivendi est, tanquam regula,
conforment penitus.

Et omnino non liceat dictorum fratrum su-
perioribus sub tali habitu quascunque personas
extra loca sacra sui ordinis quomodolibet assu-
mere, sub pœna præscripta. Quam quidem pœ-
nam locorum Ordinarii, tam contra dantes, quam
contra recipientes hujusmodi distinctum habi-
tum, scapularia & professionem, procedant &
procedi faciant, Ecclesiasticam per censuram:
Apostolico vel alio quocunque privilegio, &
aliquatenus non obstante.

De eodem.

CAPUT XIV.

Decernit insuper hæc Synodus, quod amplius
nullus monachus aut frater per campos extra
septa sui Monasterii equitando vel currendo
vagari permittatur absque sui superioris licen-
tia, litteratorie & ex legitima causa sibi con-
cessa, aut habitu relicto vel saltem sub aliis
vestibus secularibus occultato.

Quod si quis secus repertus fuerit, & in præ-
missis culpabilis, poterit ille per locorum Or-
dinarium licite arrestari, teneri, captivari &
incarcerari tamdiu, quousque talem inobedi-
entiam suam luat pœna concedenti. Nisi suus Ab-
bas aut superior ipsum postulet, aut repetat,
& promittat fide data, talem secundum regu-
lam sui ordinis velle corrigere & punire. Ex
ex tunc istum extravagum monachum aut fra-
trem suo Abbati aut superiori Ordinarius te-
nebitur presentare corrigendum: Privilegiis,
exemptionibus, & aliis indultis in contrarium
facientibus non obstantibus quibuscunque.

De eodem.

CAPUT XV.

Quia contra canonicam sanctamque electio-
nem, qua superiores Officiales & Generales,
& ministri in ordinibus mendicantium ab olim
assumi consueverunt, certæ definitiones capitu-
lorum generalium factæ feruntur: ideo declarat
hoc sacrum Concilium, quod omnia & singu-
la officia & ministeria, præsentibusque dicto-
rum ordinum, ab olim per viam electionis
consuetæ distribui, nisi per justam, veram &
canonicam electionem distribuantur, sicut ab
olim in eisdem ordinibus factum esse dignoscitur.

Quod si quid secus per quem actum fuerit,
sit hoc irritum ipso facto: quacunque dispen-
satione, indulgentia aut concessione non ob-
stante.

De eodem.

CAPUT XVI.

Ordinat quoque & statuit eadem sancta Sy-
nodus, quod, cum dictorum fratrum mendican-
tium generalia capitula celebrantur, generales
ministri, seu rectores dictorum ordinum, qui,
secundum formam suarum Constitutionum &

observantiarum, libent de finitionibus, & ca-
pitula de negligentis, commissis, & omis-
sionibus, suam culpam dicere, & veniam pe-
tere, in eo actu quo sigilla resignant, etiam
officia eorum resignasse consentant: Et quod
tunc capitulum ad electionem prioris, vel alteri-
us generalis ministri aut rectoris canonice
procedat, secundum quod videbitur expedire.

De eodem.

CAPUT XVII.

Statuit insuper & decernit hæc Synodus,
quod generales ministri & rectores dictorum
ordinum, seu etiam Provinciales provinciarum,
nullatenus prætextu cujuscunque litteræ & gratiæ
presumant a provinciis aut fratribus quibuscun-
que sibi subditis exigere pecuniam, vel aliam
rem quatenusque sic quod nec pro scriptura,
aut sigillo litterarum quidquam recipiant, sub
excommunicationis pœna. Quam contra faciens
incurrat ipso facto. A qua etiam absolvi non
possit nisi per Romanum Pontificem, præter-
quam in mortis articulo. Quam non curans,
si postea non absolutus celebraret, divinis se
ingerens, & ex consequenti irregularitatem in-
curreret, sit eo ipso suo privatus officio. Li-
ceatque fratribus dictorum ordinum capitulum
vel generale vel provinciale celebrare, & ibidem
alium eligere in locum supradicti.

De eodem.

CAPUT XVIII.

Ut in tam humili religiosorum ordinum vti-
licet Mendicantium statu recitari valeat am-
bitio dominandi: decernit hæc sancta Synodus,
quod nullus Provincialis, si magister in Theo-
logia fuerit, ultra sex annos, si vero lector,
aut alter venerabilis frater non graduatus fue-
rit, ultra tres annos, in officio provincialatus
remanere debeat. Sed dictis annis elapsis alii
in eorum loca eligantur.

Et modis omnibus Magistri in Theologia,
dummodo alias sint idonei, præferantur.

Et quod singulis annis sua provincialia ca-
pitula celebrent, dispensatione quacunque non
obstante. Nisi pro tunc Generale totius Eccle-
sias Concilium contingat celebrari.

De eodem, & specialiter de Monialibus.

CAPUT XIX.

Cum proprietas paupertati, quam religio
sancta proficitur, sit adversa & totaliter inimi-
ca, mendicantique per fragilitatem sexus apud
sanctimoniales virgines sit non immerito dete-
standa: Unde factum est, quod monasteria
& claustra Monialium, ultra suos redditus, quos
possident atque tenent in communi plures vir-
gines, professionis suæ regulam hædennæ occi-
piendo, & non bene, permiserunt, redditibus
parentum, aut consanguineorum ad dies vitæ
comparatis, donatis & deputatis, virgines in-
redientes ut propriis uti & gaudere, contra
essentialia ordinis & observantiam regularem;
Ordinat igitur & decernit hæc sacra Synodus,
lata sententia, quam contra facientes incur-
rant ipso facto, prohibendo districtius, ne ut
ante

ANNO
CHRISTI
1116.

Antea ad quodcumque monasterium aut claustrum quocumque sanctimonialis virgo recipitur aut admittatur, nisi illa cum aliis de communibus proventibus aut redditibus dicti monasterii aut claustrum sine egestate nimis aut mendicitate inhonesta valeat sustentari.

Si quis ultra hoc filiam, sororem, consanguineam, neptem, vel amitam, ad monasterium aut claustrum sanctimonialium recipi voluerit, ille liberaliter, sine omni pacto aut conditione verborum praviis, in fixis redditibus provideat monasterio vel claustrum in communi de tanto, ut ipsa cum ceteris de communi vivere valeat, & quod non habita proprietate non cogatur egere, & victum & amictum turpiter acquirere: Sicut heu! quamplurimae, tali necessitate forsitan impulsae, facere consueverunt.

De eodem.

CAPUT XX.

Quoniam sexus muliebris ex sua fragilitate carnalibus tentationibus forte resistere minus valet: propter quod quamplurimae sanctimoniales post nimis tempestivam professionem luxu carnali tentatae postea multa vitia, quae dicere pudet, commiserunt, quae, aetate matura & prope in profectum expectata, fuissent per egressum licitum & sacras nuptias bene cauta: idcirco decernit & ordinat haec sacra Synodus, quod ut antea nulla sanctimonialis ad professionem quomodolibet admittatur, nisi in vicesimo aetatis suae anno aut ultra existat constituta.

Et si ante tale tempus, quocumque ordinante seu praticante, professio talis fiat, sit illa, tanquam illegitima aetate facta, ipso jure nulla. Poterit enim talis ante hujusmodi vicessimum annum se bene probare, an valeat continere. Quod si non, secundam doctrinam Apostoli nubat in Domino.

Nam etsi virginitas optimis rebus praeferranda sit: sunt tamen nuptiae sacrae commendandae, & nullatenus refutandae.

De eodem.

CAPUT XXI.

Quia ex conversatione virorum, tam Ecclesiasticorum quam secularium, cum sanctimonialibus, monasteria aut claustra ingrediendo, aut ipse ingrediendo, multa indecentia & inhonesta, experientia teste, committi consueverunt: idcirco super clausura talium monasteriorum & claustrorum stricte servetur Decretalis illa, Sexto Decret. l. 3. tit. 16. de statu Regularium, capite unico: cum adiectione poenae gravioris, videlicet non solum praecipienda haec in virtute sanctae obedientiae, sub obestatione extremi iudicii, & interminatione maledictionis aeternae. Quae omnia conscientiae praetatorum relinqui videntur. Sed, quod illam Decretalem exequantur praetati sub poena privationis omnium suarum dignitatum & officiorum Ecclesiasticorum & secularium, quam a die constitutionis praesentium ultra sex mensium spatium negligendo incurrant eo facto.

De eodem.

CAPUT XXII.

Item, attento, quod minoris dedecoris est, sanctimoniam virginem excedentem a suo Praelato regulari, regulas correctionum & modum corrigendi melius sciente, corrigi, quam a suo Praelato seculari: ideo haec sancta Synodus statuit, expressus habendo, ne praetati seculares de correctione talium excedentium sanctimonialium se intromittant quovis modo. Nisi illius religionis superiores, ad quos spectat correctio, post admonitionem ad corrigendum evidenter reperiantur negligentes aut remissi.

De eodem.

CAP. XXIII.

Cum junioribus Sanctimonialibus propter tentamenta pudicitiae ad exteriora vagari non liceat, nec tutum est; & seniores per debilitatem & fragilitatem non possint exire: disponit & ordinat hoc sacrum Concilium, quod locorum Ordinarii, aut eorum religiosi superiores, ubi saltem expedire videbunt, cum consilio & consensu Abbatissae, Praepositis, Priorissae, aut Magistris, singulis monasteriis & claustris sanctimonialium singulos praepositos & negotiorum actores, qui sint viri maturae aetatis, bonarum conscientiarum, bonae famae, & specialiter de vitio carnis non suspecti, praeficiant.

Qui soli, aut si facultas monasterii aut claustrum ad tantum se extendat, cum famulo fidelis, omnia & singula ad extra facienda pertractent & faciant, cum omni fidelitate & diligentia. Sicut ad illa praestare tenebuntur iuramenta.

Qui etiam singulis annis de receptis & distributis eorum Ordinariis aut superioribus religiosi, vel saltem deputandis per illos, bonam, legalem, plenam & exactam faciant rationem.

De eodem.

CAPUT XXIV.

Inaequalitati victus & amictus, quae in vita regulari & religiosa invidiam aliorumque vitiorum non modicam materiam subministrat, volens obviare haec sacra synodus, disponit & ordinat locorum Ordinariis, sub poena excommunicationis, districte committendo, quatenus, si ut antea cuiquam religiosae personae, virilis aut muliebris sexus, redditus perpetui ad vitam, pecuniales aut alii quomodolibet assignentur seu deputentur, illi personae post suam professionem non in singulari, sed omnibus in communi per eorum superiorem, Praepositum aut negotiatorem, assignandi: Similiter, quod omnes in refectorio communi de una olla comedant, & de eodem potu bibant, & de uno & eodem vestiario vestiantur; Similiter, ne infirmitas faciant, nisi una vel plures personae infirmitatis, tam seorsum, quam sua necessitate, semper de communi sua recipiant nutrimenta.

De

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT XXV.

Mandat insuper & precipit hæc sacra Synodus sub excommunicationis pœna, quatenus quilibet religiosus, tam in monasterio, claustris aut conventu, quam extra, habitum sui ordinis distinctum in colore, figura & dispositione ab habitu alterius ordinis, secundum uniuscujusque religionis institutionem & observantiam regularem deferat. Ut videlicet inter Benedictum & Bernardum, inter fratrem Minorem & Augustinum, in dictis monasteriis, claustris, conventibus, in choro, foro & in campis, e-) quitando vel ambulando, sit differentia manifesta.

TITULUS XI.

De Jurapatronatus.

CAPUT I.

Super incorporalibus parochialium Ecclesiarum, mensis prelatorum, nec non Ecclesiis, monasteriis, prioratibus & conventibus, utriusque sexus hominibus, secularibus & regularibus factis, in quibus cautum est, & in litteris desuper confectis communiter caveri consuevit, quod vicariis perpetuis, dictas Ecclesias regentibus, onusque dicit & æstus portantibus, de congrua, condecensque provideatur portione, unde se cum honesta familia sustentare, hospitalitatem servare, juraque episcopalia solvere, & alia incumbentia onera valeant supportare.

Ex fomite avaritiæ illa provenit enormitas, ut prædicti Prælati Ecclesiarum, monasterii, conventus, & prioratus, immo & rectores, nec non laici Ecclesiarum & beneficiorum Patroni, cum vicariis dictarum Ecclesiarum præsentandis, vel ad eas promoveri cupientibus, & interdum, quod adhuc pejus est, minime idoneis & inhabilibus, pacta singularia, interdum litteris & sigillis, & quandoque fidejussoria cautione dictorum vicariorum, aut promoveri cupientium vallata, faciunt, & sic procurant de tam exigua, tam sacerdotali statui indecenti portione, totum residuum sibi imbutantes & retinentes, ut præmissa pedum facere nequeant, sed & miserabiliter sub tanta laborum & rerum sarcina cogantur egere: immo & quidam de oblationibus suis, quæ incertæ sunt, & ad certum taxari non possunt, certam partem interdum non modicam patronis suis dare & assignare compelluntur, contra Deum, justitiam, & omnem æquitatem.

Volens igitur hæc sancta Synodus illis pauperibus de optimo remedio providere, ut circa hæc servetur Constitutio sel. record. quondam Domini Clementis V. quæ incipit: Ut constitutio, Clementinar. lib. 3. tit. 12. De jure Patronatus, cap. 1. cassat & annihilat hujusmodi quæcumque pacta, taliter exacta, præterita & similiter assuta.

Nihilominusque super juramentis factis & fiendis in hujusmodi vitiis contra dictas misericorditer dispensat: Omnibus taliter oppressis & minus bene provisus dando licentiam hujusmodi, eorum gravamina in hac sacra Synodo, aut aliis provincialibus vel synodalibus, seu aliis

A competentibus iudicibus proponendi, & debitam eorum competentiam a Patronis eorum exigendi & obtinendi. Quibus & hæc sacra Synodus, aut etiam alius synodi dictæ, vel iudices, per assignationem & deputacionem portione concedentis, si alias sint habiles & idonei, providebit aut providebunt.

Quod si Ecclesiarum Patroni et rectores talibus assignationibus & deputacionibus concedentis portione, vel per Concilium aut per iudicem factis, se opponant quovis modo; probata contradictione, sint illis Ecclesiis, & earum canonibus privati, ipsorumque collatio & dispositio ad immediatum superiorem devoluta.

De eodem.

CAPUT II.

Statuit igitur & ordinat hæc sacra Synodus, districtius præcipiendo omnibus & singulis Ecclesiarum prælati, Archidiaconis, Præpositis, eorumque officialibus, qui de jure aut de consuetudine instituere habent ad Ecclesiastica beneficia præsentatos, sub pœna privationis omnium suarum dignitatum & officiorum, quatenus ut antea ad præsentationem laicorum nequaquam instituant aut investiant personas non idoneas, scientia, moribus & ætate, ad quæcumque beneficia Ecclesiastica, maxime curam animarum habentia: Præsentatosque, etiam si alias essent idonei, præstito juramento diligenter examinent, anne suis patronis novas pensiones, advocatias, aut aliud simile promiserint, se soluturos, aut promiserint vel promittere intendant, medietatem, aut aliam partem decimarum Ecclesiasticarum patronos posse percipere.

Et, si diligenti inquisitione tali præmissa, reperiantur patroni Ecclesiarum, sive sint Ecclesiastici, sive sint seculares, talia quomodocumque fecisse, aut alias decimas Ecclesiarum talium, ad quas tales præsentati essent instituendi, hujusmodi patronos usurpasse: tales præsentatos nullatenus instituant.

Etiam, si ejusdem patroni de facto, cum de jure non possint, eosdem vel alios præsentatos instituerint, Ecclesiasticam institutionem contemnendo, excommunicationis sententiam incurrant, & a jure patronatus seu præsentandi ea vice per superiorem supplendo cadant eo facto, institutusque similiter excommunicationem majorem incidat, & Ecclesia talis, tam ex culpa instituentis, quam instituti, Ecclesiastico sit supposita interdicto. A quo per loci Ordinarium relaxari non debeat: nisi taliter institutus Ecclesie tali cedat, & pro sui delicti temeritate correctus, absolutionis & relaxationis beneficiis mereatur obtinere.

TITULUS XII.

De censibus, exactioibus, procuracionibus.

CAPUT I.

Adversus damnabilem abusum, quo quidam Ecclesiastici Prælati requirunt, exigunt, recipiunt, & sibi imbutant fructus integros unius aut duorum, vel medios duorum annorum aut etiam unius, in magnum detrimentum & gravamen pauperum, qui multa litigando exposuerunt, ac in principio introitus sui multis indigent,

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

pro regimine domesticis, & hospitalitate servanda: Cum tamen hujusmodi Prælati alias sine sufficienter abundantis, & reditus pro salu-
mentis habeant copiosos: Decernit hoc sacrum Concilium & ordinat, hujusmodi oppressiones & exactiones gravissimas totaliter revocari, easque presenti Constitutione irritat & annullat. Et secus aut in contrarium facientes excommunicationis sententiam vult incurrere ipso facto.

De eodem.

CAPUT II.

Cum in quibusdam mundi partibus, per ad-
ventionem, ut creditur, laicalem, Ecclesiastica beneficia, in censibus & pensionibus pecunialibus ab olim nobiliter & bene dotata, jam propter monetæ diminutionem & decrevitiam in valore, nec non propter variationem & vocationem, tam exilia sint & parva, ut, qui olim habuit de suo beneficio triginta vel quadraginta ducatos, vix nunc habeat decem, aut modicum ultra: Quia ubi quondam libra æquipollebat ducato, viginti solidi libram faciebant, nunc vix quatuor libras ducatum faciunt, quia & apud illos vix tres denarii Constantienses faciunt solidum: Et pensionarii nihil aliud nisi secundum currentem monetam solvere volunt: Idcirco decernit & ordinat in favorem Ecclesiastici status hoc sacrum Concilium, quod Ecclesiastici reditus non nisi in illo valore, prout antiquitus vel etiam post fuerunt, in sui emptione, donatione, aut legatione, integraliter & sine diminutione persolvantur. Quia iniquum omnino foret, ut æqualiter alteri deserviens in suo Ecclesiastico stipendio pati deberet detrimentum.

De eodem.

CAPUT III.

Cum nonnulla Ecclesiarum capitula quaedam nimis intolerabilia pauperibus, exorbitantia statuta habere noscantur, videlicet, quod vacantibus aliquibus canonicatibus & præbendis nullus de novo admittitur, nisi magna pecuniarum soluta quantitate: ita etiam, quod talem admittendum pluribus annis antequam ipsam præbendam portionem accipiat, ut 4. 5. 6. 8. vel pluribus annis, oporteat expectare: Quo contingit, quod pauperes etiam, quantumcumque alias idonei, post gestarum litium expensas nimium prægraventur: idcirco talibus gravaminibus & exactionibus succurrendo, ne per imburlationem vitium simoniacæ pravitatis sapere videantur, decernit & ordinat hæc sacra Synodus, quod in admissione canonicorum ad præbendas pro introitu præbendatus ille amplius non solvat, quam sicut media præbenda unius anni se posset extendere. Et illam medietatem solvet anno primo, quam pro ornamentis Ecclesiarum cedere debet. In secundo anno similiter medietatem solvet pro Ecclesiarum fabrica conservanda. Et consequenter medietatem tertii anni solvet pro decessore defuncto, ad ejus debita, si restent, persolvenda, alioquin pro ejus memoria ad distributiones quotidianas convertendam. Et tunc ad plenam perceptionem admittatur.

Pro quibus mediis fructibus illorum trium
Concil. General. Tom. XXVIII.

annorum colligendis in qualibet Ecclesia unus vel duo probi & idonei eligantur, qui, sub si-
de prædicta loco juramenti, eisdem fructus si-
deliter colligant, & ad usus præfatos præcise convertant, Capitulo de hujusmodi perceptis & expositis rationem reddituri.

Et si secus actum fuerit, per Ecclesiarum & capituli sententiam, suspensionem a divinis incurrant eo ipso, nullatenus relaxandam, nisi perceptis restitutis, quæ ultra taxam prædictam receperunt.

De eodem.

CAPUT IV.

Hæc sacrosancta Synodus Constantiensis omnes & singulos, qui a personis Ecclesiasticis, eorumque bonis, frumento, vino, & rebus aliis, quæ negociandi causa non deducuntur, telonia, pedagia, aut alia exactionum genera, requirunt, exigunt & recipiunt, ex nunc præ-
ut ex tunc excommunicat, eo ipso excommunicatos esse denunciatur, & ab omnibus Christi fidelibus arctius evitandos, quousque, perceptis & exactis restitutis, absolutionis beneficium a suo Ordinario duntaxat, aut ejus in spiritualibus vicario mereantur obtinere.

Ceterum si Ecclesiasticus prælatus talia commisit, nisi statim restituito tam turpiter accepto, in sui ipsius status, quem usque ad sanguinem erga laicos defendere deberet, verendum, per solum summum Pontificem, nisi in mortis articulo, absolvatur.

Fidem autem, quod talia sint Ecclesiastica bona & non negotiationis causa deducta, faciendam esse decernimus litteris illorum Ecclesiasticorum, quorum res hujusmodi propriæ sunt, & ipsi telonariis ostendendis, nullo aliorum suorum Dominorum mandato desuper exactato.

De eodem.

CAPUT V.

Contra Principes tam Ecclesiasticos quam seculares, Ecclesiarumque & Monasteriorum advocatos & defensores, qui singulari exactionis genere Abbates, Priores, Præpositos, ceterosque religiosos, eorumque monasteria, ultra decentium hospitalitatum onera per vecturas, aliasque servitutes, per venatores, falconarios, canes & aves, nec non etiam, qui clericis secularibus canes committunt nutriendos, nimis gravant, processuri, eos excommunicationis sententia Constitutione præsentis innodamus: a qua inferior non nisi per Ordinarium loci, aut ejus in spiritualibus vicarium, sed Prælatus Ecclesiasticus a solo summo Pontifice, præterquam in mortis articulo, recompenatis damnis absolvatur.

TITULUS XIII.

De consecratione Ecclesie & altaris.

CAPUT UNUM.

Mandat & præcipit hæc sacrosancta Synodus, quod Episcopi amplius cappellas & altaria, præsertim in civitatibus, oppidis, villis aut campis, extra monasteria et conventus religiosorum sitas & sita, noviter erectas aut erectas,
Y nul-

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.

nullatenus consecrent, nisi prius huiusmodi capellam aut altaria sint sufficienter dotata pro regentium congrua sustentatione, & per Ordinarium in Ecclesiastica beneficia confirmata & confirmata: sub pena suspensionis ab officio per unum integrum annum duratura, quam contrahens Episcopus incurrat eo ipso.

TITULUS XIV.

De celebratione missarum.

CAP. I.

Quia nonnulli in cathedralibus & collegiatis Ecclesiis specialia festa sanctorum aut sanctorum, necnon pro suarum, suorum progenitorum heredumque animarum salute missas pro defunctis disposuerunt, disponunt, celebrandas: Quo fit, ut illius diei officium vel totaliter omittatur, vel prætermissa solemnitate observetur sine nota: Ne igitur unum devotionis opus voluntarie impositum reliquum de jure debitum impediat quovismodo, & clerus magis celer pro pecunia, quam pro divina obtinenda gratia videatur: statuit hæc sancta Synodus, quod dictis institutis festis, & animarum commemorationibus peractis, clerus illius Ecclesie reliquam missam ejusdem diei cum nota, sicut officium exigit, decantet, sub pena suspensionis ab officiis divinarum. Quam ex negligentia dicti officii omnes, qui reliquis officiis pro lucro suo interfuerunt, incurrant eo ipso. A qua suspensione nullatenus absolvantur, nisi restituant ea, quæ in aliis institutis officiis recuperant, in plures usus convertenda.

De eodem.

CAPUT II.

Eo, quod Canon missæ in aliquibus libris terrisque diversificatus existat: Primo, quia in novis libris in principio canonis habentur: *Et omnibus orthodoxis catholica & Apostolica fidei cultoribus*: Et hoc totum non habetur in antiquis libris: & quidam notabilis expositor canonis ponit, quod poni non debeat.

Item, in sequenti oratione post memoriam vivorum antiqui libri solum habent: *Qui tibi offerunt*, sed novi habent: *Pro quibus tibi offerimus: vel qui tibi offerunt*. Item, in oratione sanctissimi tractatus antiqui libri habent: *Bibite ex eo omnes*. Alii vero habent: *Bibite ex hoc omnes*. Et sic etiam habent in Evangelio Matthæi, scilicet: *Ex hoc*.

Item, aliqui ante elevationem calicis, statim & conjunctim post verba consecrationis, tanquam ad consecrationem pertinentem dicunt hanc orationem: *Hæc quotiescumque feceritis*. Alii vero dicunt post depositionem calicis.

Item, in sequenti oratione, scilicet: *Unde & memores nos servi tui, sed & plebs tua sancta Christi filii tui*; Et alii addunt pronomen, dicentes: *Ejusdem Christi filii tui*.

Item, in oratione *Supplices* aliqui habent in conspectu, alii vero, in conspectum.

Item, aliqui habent: *Memento, Domine, & eorum, qui nos precesserunt*, sed alii addunt: *Familiorum, famularumque tuarum*.

Item, in sequenti oratione alii tantum: *Ipse, Domine, & omnibus in Christo quiescentibus*; alii addunt: *Hic & ubique quiescentibus*.

Item, in Oratione: *Nobis quoque peccatoribus, famulis tuis*, aliqui addunt: *& famulas*.

Item, in Oratione: *Libera nos, quesumus Domine, ab omnibus &c.* & infra: *Et beatis Apostolis tuis, Petro, Paulo, atque Andrea*, aliqui post hoc addunt *Patrones majoris Ecclesie, & alios quamplures sanctos*.

Et in fine Orationis dicitur: *Cum omnibus sanctis*, aliqui addunt: *Tuis*.

Aliqui post conclusionem cujuslibet Orationis per Christum, vel, eundem Christum, dicunt, *Amen*, alteri vero non.

Item, post precatorem de sancta Trinitate, qua concluditur: *Adoretur aequalitas*, aliqui legunt: *Quam laudant Angeli, adorant dominationes*. Sed alii legunt: *Quam laudant Angeli, venerantur Archangeli &c.*

Item, in precatore de B. Virgine aliqui legunt: *Lumen æternum mundo effudit*. Alii vero, *hæc mundo lumen æternum effudit* legunt.

Concedens quoque, tanti mysterii Orationes & verba, & sicut indivisus est Christus, qui in altari consecratur, in omnibus dictionum & Orationum verbis integraliter concordare: Idcirco hæc sacra Synodus decernit, & ordinat, quod missalium librorum canones, secundum distinctiones & verba canonis illius, qui sequitur, corrigantur, & adaptentur in hac forma: *Te igitur*. &c.

Si placet, ponatur canon secundum Missale Romanum & Apostolicæ Ecclesie.

TITULUS XV.

De reliquiis & veneratione Sanctorum.

CAP. I.

Licet Sanctus sanctorum in suis sit sanctis non immerito venerandus, ex cujus venerationis devotione moti sancti Patres multorum sanctorum & sanctorum festa per subjectum sibi populum solemniter indixerunt, celebranda tam in choro, quam in foro: tamen, quia intenta ditorum festorum multiplicitate nimia, & multitudine enormitatum variarum, quæ in his diebus, in visitationibus chorearum, & tabernarum, & perpetrationibus ludorum, ebrietatum, commestationum, invasionum, altercationum, occisionum, blasphemationum nominis Altissimi & sanctorum suorum, & quamplurima alia gravissima committuntur, & ex adverso utiles labores tam morales quam mechanici inutiliter negliguntur; idcirco non ob irreverentiam sanctorum, sed ad evitandam huiusmodi congeriem vitiorum, & damna laicorum, decernit & ordinat hæc sacra Synodus, huiusmodi festa, & specialiter tempore æstivali, quo videlicet pro sustentatione hiemali amplius oportet laborare, minora saltem, quæ videlicet in antiquis iuribus & Patrum decretis non sunt instituta, fore tollenda. Moderamine, cum tali, quod illa more consueto in Ecclesia, & apud Ecclesiasticos solemniter festiventur, tam per clerum, quam per populum usque ad missarum complementum inclusive, & quod ex tunc populus laicalis per illius diei residuum suis laboribus sine prohibitione Ecclesiastica vacare valeat: Provisio tamen, quod restantia divorum officia, quoad alias horas canonicas illius diei per clerum in choro more solito solemniter compleantur: Festis tamen sanctorum patronorum in unaquaque parochia, ut moris est, festivandis exceptis.

De

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1416.*De eodem.*

CAPUT II.

Contra abasum damnabilem, quo ad irreverentiam festi præsolemnis, natalis Domini nostri Jesu Christi, in nocte ejusdem festi, immo interdum continuando per diem, quidam satrapæ diaboli atrocissima & maledictissima intentione hudent ad taxillos nomine Altissimi ejusdem, nomine puerperæ, nec non omnium sanctorum, multipliciter blasphemantes: Volens hæc sancta Synodus potenter exurgere, statuit, decernit & ordinat, quod nullus talium lusorum aut blasphematorum, si clericus, & in sacris sit, divinum officium infra sex mensium spatium peragere, aut eidem interesse: Si autem laicus, per dictum temporis spatium Ecclesiam introire præsumat.

Nec talium quisquam ad sacrum Eucharistiæ infra istum terminum admittatur. Et nec post. Nisi talis peccati gravissimi contritione & confessione emundatus, sex sextarum feriarum post mediate sequentium in pane & aqua duntaxat jejunium hiat.

De eodem.

CAPUT III.

Cum ob avaritiæ questum, laicali populo scandalizato, ut videtur, quidam clerici & religiosi, in suorum sanctorum Patronorum aut dedicationum festis, sanctorum sua & reliquias sanctorum, extra eorum Ecclesias, monasteria & conventus, in cæmeteriis & quandoque in plateis exponant, ut tanquam elemosynaria petitione oblationes recipere valeant largiores: Ideo decernit hæc sancta Synodus, sub excommunicationis pœna districtius inhibendo, quam contrascentes incurrant ipso facto, ne hujusmodi exponentes, turpissimam avaritiam præconizantes, quidpiam facere præsumant ut antea. Sed hujusmodi sanctorum & reliquiarum nisi in altaribus, & infra Ecclesias, monasteria, conventus exponantur.

Et hæc sunt quæ de materiis titularum Tertii libri occurrere videbantur.

LIBER IV.

TITULUS UNUS.

De Matrimonio.

CAPUT UNUM.

Quia sacra Congregationi ex querela quampulurimum innotuit, qualiter quidam laici potentes pro lege suis subditis statuerunt, quod, si quis, aut quæ, personam quamcumque super matrimonio coram Ecclesiastico iudice trahat in causam, si pars attrax in eadem causa fructum petat, sub gravi pecuniaria pœna talis pars agens illi Domino laico veniat punienda, quam pœnam effugiat, sit causam hujusmodi coram illo laico & Domino, simpliciter & de plano, decidendam intentabit: Quo sit, quod vera matrimonia, sine executione tolemitatum etiam contracta, imperfecta manebunt, & per partes ad alias nuptias convolantes adulteria

Cencil. General. Tom. XXVIII.

A perpetua committentur, & perversitatis quadam lege laici de Ecclesiasticis sacramentorum inlicitatis contra canonicas sanctiones iudicabunt: Quapropter hæc sacra Synodus omnibus & singulis Ecclesiarum subditis, Archidiaconis, presbyteris, & aliis, quorum de jure aut consuetudine interest de causis matrimonialibus iudicare, sub excommunicationis pœna mandat, præcipiendo districtè, quatenus habito diligentissimo scrutinio, si in terris aut dominiis cujuscunque laici aut Domini temporalis talia statuta, ordinata, promulgata, vel etiam servari repererint, trium terminorum æqualiter distantium canonica monitione præmissa, terras, oppida & loca ejusdem laici & Domini temporalis sanctissimo supponent interdito, tamdiu servando, quousque hujusmodi execrabili lege revocata & cassata, ille Dominus aut laicus suum errorem recognoscens promittat & juret, talia ut antea nullo unquam tempore attentare, sed potius hujusmodi causas, prout debitum, est, Ecclesiasticis iudicibus relinquere, libere sine quacumque prohibitione iudicandas.

Et si Ecclesiasticus iudex in executione contra tales negligens reperiat aut remissus, probata negligentia in proxima Synodo contra ipsum, etiam usque ad privationem dignitatum & officiorum suorum inclusive, procedatur.

Et hæc de Quarto libro.

C Sequuntur nunc avifata capitula titulorum Quinti libri Decretalium, quæ occurrerant avifanda.

LIBER V.

TITULUS I.

De accusationibus & denunciationibus.

CAPUT I.

Quandoquidem per desuetudinem & non observantiam Conciliorum provincialium, synodalium, Metropolitanorum & Episcoporum, quæ secundum antiqua jura singuli pro accusatione, denunciatione & inquisitione malorum & reformatione morum servabant, multa mala ex hujusmodi negligentia Ecclesiastico statui evidentius provenerunt: Ut dictus Ecclesiasticus status ad aliqua restaurativa proficere valeat incrementa, præsertim, cum quædam sint provincie nimis late, sic quod singulis annis convenire ipsis Prælati nimis foret onerosum: idcirco statuit & decernit hæc sancta Synodus, quod Concilia provincialia in singulis provinciis post præteritum Concilium infra annum, & tunc consequenter de triennio in triennium, & Synodalia singulis annis, in locis aptis per Metropolitanum aut Archiepiscopum, aut etiam per Diocesanum celebrentur & serventur, secundum modum & formam in iure expressos. Et quod sub pœna privationis suarum dignitatum, officiorum & beneficiorum, Metropolitanani, Episcopi, ceterique inferiores, qui alias debent interesse, illa Concilia convocare, & vocati ad ea venire teneantur. Alioquin in proxima Synodo sequenti, usque ad privationem hujusmodi inclusive, si id contumacia aut rebellio exegerit, contra tales procedatur.

Y 2

De

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1116.

CAPUT II.

Item, ordinat hæc Synodus, quod Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Præpositi, Archipresbyteri & ceteri inferiores Prælati, quorum est, de jure aut consuetudine, excessus clericorum, & laicorum corrigere, omnibus odio, amore, prece aut pretio seclusis, singulis annis visitanda visitent, corrigenda corrigant, excessus quoque tam per accusationem, quam per impositionem repositos & cognitos, secundum eorum qualitatem medicamentis congruis, secundum modum & formam juris expressis, charitative corrigant, non querentes, exigentes aut recipientes ad sibi inbursandum lucra pecuniarum, sed querentes lucra animarum.

Et quicumque secus egerit, aut negligens in hoc repertus fuerit, ultra penas juris secundum deliberationem Synodi proxime sequentis puniatur, usque ad privationem dignitatum & beneficiorum inclusive, aut alias secundum commissi aut omitti delicti qualitatem.

De eodem.

CAPUT III.

Decernit insuper & ordinat, quod Prælati, sub pena privationis suæ dignitatis, in puniendo crimina, & excessus clericorum aut laicorum, pecunias cupiditatis & avaritiæ, multas non recipiat in emendam, ut sibi eas imburset, sed spirituales injungat emendas, illius criminis aut excessus curaturas: Vel si in defectu alterius punitionis pecuniarum multam imponat delinquenti, illam tamen evidenter in pios usus convertat, ut ipse de avara imbursemente notari non valeat.

Et nihilominus in suo processu ordinem juris servet, defuncto cuicumque, qui forsitan de numero existit salvandorum, crimina vel excessus non imponat. Alioquin in proxima Synodo, & secundum ejus determinationem, usque ad privationem inclusive, talis Prælati puniatur.

De eodem.

CAPUT IV.

Considerato, quantum malum sit, notoria crimina, sive excessus, totam communitatem inficientia seu inficientes, dissimulando tolerare, cum hoc sit omnibus vitis laxare frenum: idcirco decernit hæc Synodus sacrosancta, si aliquis Dominus temporalis, aut communitas quæcumque, contra Ecclesiasticos prælatos, quorum interest, se opposuerint visitationi aut correctioni notiorum vitiorum, ut sunt hæreses, adulterii, fornicationis, perjuriæ, decimarum & usuræ, & hujusmodi, nec talis Dominus & communitas, ita, ut non sint per se talia, corrigere videantur, quod primo trina canonica monitione per æqualia temporum intervalla facta, terra illius Domini, & præfata communitas divinorum cessationi subjaceat tandem, & quoadusque hujusmodi notorii excessus & crimina per Prælatum Ecclesiasticum tali pena premantur, ut ceteris cedat in exemplum, & excedentes hujusmodi, ut obstruant in futurum, distridius arceantur.

*De eodem.**De eodem.*ANNO
CHRISTI
1116.

CAPUT V.

Interdicendo etiam prohibet hæc sacra Synodus omnibus Dominis temporalibus & communitatibus, ne Beguardos & Begutas, quas propter suspicionem singularitatis suæ vitæ frequentius oportet visitare, contra visitationes Ecclesiasticas quoquo modo defendant, sed eadem circa eos fieri permittant.

Alioquin si secus per eos aut contrarium factum fuerit, si tertio moniti non desistant, terræ, loca & communitates eorum prius Ecclesiastico sint supposita interdicto.

TITULUS II.

De Simonia.

CAPUT I.

Electus seu postulatus ad aliquam Ecclesiam vel dignitatem, cum ejus confirmatore omnibus modis pacta quæcumque simoniaca pro pecunia aut alia quacunque re utili facere vel tractare caveat.

Immo confirmator ipse pecuniam & aliam quamcunque rem nullatenus petat vel accipiat, aut quomodolibet det confirmatus, sub pena privationis omnium dignitatum, officiorum & beneficiorum suorum, & inhabilitationis ad obtinenda, quam incurrant eo facto: excepto salario & pretio notariorum & scriptorum, quod taxam viginti florenorum de curia non excedat.

Et quia in illis contractibus receptio & datio pecuniarum secretius fieri consuevit: ideo ad hoc probandum fama sufficiat, ad effectum privationis supra dictæ. Nisi ipsa canonica purgatione tolleretur.

De eodem.

CAPUT II.

Quia a longis temporibus humani generis hoste procurante nonnulli, immo multi Pontificali dignitate sublimati, quibus ex debito incumbere pontificali officii, sacrorum & inferiorum ordinum ministeria, nec non consecrationes & alia pontificalium actuum exercitia per se, gratis sine quarumcunque pecuniarum exactione celebrare, hujusmodi exercitia aliis Episcopis titularibus, pauperibus, & aliunde, unde viverent, non habentibus, interdum annua pensione ex pacto, seu alias soluta commiserunt exequenda: Qui differenter secundum differentias ordinum aut rerum consecrationum, implicito & explicito pacto, de ordinatis vel de consecratis aut reconciliatis rebus pecunias nedum receperunt, sed & satis inhumaniter extorqueoda exegerunt, vitium simoniacæ pravitatis miserabiliter & satis impudenter nedum exercendo, sed alios recipientes hujusmodi ordines ac de consecrationibus aut reconciliationibus paciscentes damnabiliter maculando: idcirco hæc sacra Synodus valens tale vitium, tam evidenter Ecclesiam Dei scandalizans, in quantum potest, extirpare, statuit & decernit: Quod quilibet Archiepiscopus vel Episcopus præfatos suos quoslibet actus Pontificales vel per se ipsum, si poterit, alioquin per

ANNO
CHRISTI
1417.

per subditum Pontificem catholicum, gratiam & communionem S. Apostolice sedis habentem, gratis, absque omni datione aut exactione pecuniarum, pravia vel sequenti, ipse Pontifex, janitoribus, intencionibus, examinacionibus, scriptoribus & servitoribus, quomodolibet cum pacto vel sine pacto solvendarum, exercent, aut faciat.

Litterarum testimonialium, que formate nuncupantur, pro quibus unum solus grossus aut ejus valor, tam pro sigillo & cera, quam scriptura, solutione: vel si Archiepiscopum vel Episcopum ad extranea remota loca pro consecratione aut reconciliacione Ecclesie, Monasterii, cimiterii, altari vel cappelle proficisci contingat, pravis moderatarum & supportabilium expensarum non ultra, procuracione duraxat exceptis. Et cum ordinatione ac dispositione, quod Episcopo ordinato, consecrante aut reconciliante, sub prestituto de redditibus mensis sui principali taliter & tam sufficienter provideatur, ne egestate gravatus sibi in sacris actibus forsitan simoniace quantum querat.

Quod si secus actum fuerit, ut, quod pecunia ultra id, quod premititur, erogentur, dentur aut recipiantur, sit ipse ordinans, vel alium actum Pontificalem exercens, tam principalis quam substitutus, ultra alias penas juris eo ipso sua dignitate pontificali privatus, & inhabilis ad eandem: Et taliter ordinatus ab officio suo suspensus tandiu, donec a solo summo Pontifice aut Generali Concilio a tali suspensione relaxari mereatur.

Et nihilominus, quia hactenus talis damnata corruptionis abusus nimium invalescens quasi totum ordinem Ecclesiasticum receptione hinc inde per diversas mundi partes infecit, ita paucissimi inveniantur, qui non sint hoc vitio maculati seu decepti: Idcirco hinc sacra Synodus, errantium multitudini compatiens, velut pia mater, omnes taliter promotos, aut qui aliter commode promoveri non poterant, a singulis excommunicationum, & suspensionum sententiis, quas taliter ordinati usque ad presens incurrerunt, aut incurrerunt ipso jure, postquam coram taliter commissa aut delicta suis confessoribus in foro conscientie, & confessionis expoluerunt accepta secundum modum culpe absolvendum & relaxandum decernit, nec non presentem constitutionem absolvit & relaxat: Super irregularitate seu inhabilitate quacunque in officiis ordinum suorum ministrando quomodolibet hactenus attracta, pie & misericorditer dispensando: non obstantibus in contrarium factis quibuscunque.

De eodem.

CAPUT III.

Quoniam quidam Ecclesiarum prelati repletis barbis suis, labores, ad quos bene ditati habiles essent, volentes effugere, pacta secreta ineunt cum successoribus, quos in vita deputant prebendos: qui quidem facta utique sapere videntur simoniam: ideo decernit hinc sacra Synodus, quod tales ultra sententiam excommunicationis, quam incurrunt, omnibus honoribus & dignitatibus sint privati eo facto, pactaque hujusmodi nullius sint roboris vel momenti: Et si recipiens quidquam sibi de hoc imbursetit, aut receperit, sub pena

prædicta restituere teneatur. Ad effectum autem privationis hujusmodi sufficit probatio per famam. Nisi talis purgationis canonica tollatur.

TITULUS III.

Ne Prelati vicis suas aut Ecclesias sub annuo censu concedant.

CAPUT UNUM.

Contra hos Prelatos, Judices inferiores, qui suas jurisdictiones Ecclesiasticas, & temporales pro pretio vendere vel locare solent, vel ad tempus vite sue, vel determinatum & certum: Quo quidem modo fit, quod venditur seu locatur iustitia, sanguis & sudor pauperum per horrendissimos exactionatores emungitur, & totus Ecclesiasticus status odio sit simplicitati laicali: Idcirco tanta iniquitatis malo hinc sacrosancta Synodus obviare volens decernit, & ordinat, quod ultra alias penas in jure statutas contra tam venditores quam emptores & locatores, in proxima Synodo sequenti procedi possit & debeat, usque ad suam dignitatem, officiorum sive beneficiorum privationem inclusive.

TITULUS IV.

De Magistris.

CAPUT I.

Ex quo hujus sacri Concilii auctoritas universitatum & studiorum Generalium Magistris & Doctoribus plurimas prerogativas concedit, & ulteriores concedere est quamplurimum inclinata: Idcirco, ne illarum occasione quidam minus idonei aut indigni, prece, pretio, vel amore scientiarum gradus sibi forsitan nimis ardentem procurare presumant, statuit & ordinat hoc Generale Concilium, quod in generalibus studiis ad gradus singularum Facultatum nullus vel nulli ut antea promoveantur, nisi per rigorem districti examinis. Et presertim talium examinatores, qui ad manus Cancellarii, vel Vicecancellarii illius universitatis actu congregati, promittant, & tactis sacrosanctis scripturis parent, dignos & idoneos admittere, indignosque & idoneos refutare, omnibus prece, pretio & amore vel timore penitus postergatis.

De eodem.

CAPUT II.

Cum experientia teste videantur ex varietate opinionum, presertim in sacra pagina, que ex utraque parte per Doctores Ecclesiasticos opinative tenentur, & tamen neutrum illarum sancta determinavit Ecclesia, ut, beatam Virginem esse vel non esse Conceptam in peccato originali, in universitatibus studiorum generalium, & alias per orbem, in ordinibus fratrum, seditiones plurimas & scandala plurima suboriri: ideo decernit hinc sacra Synodus, & inhibet sub excommunicationis pena districtius, ne ut antea in publicis sermonibus ad populum quisquam hujusmodi opiniones predicet, sed si quis de illis quid velit asserere,

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1916.

ferre, in scholis aut in collationibus ad cla-
rum; nihil tamen temere desinendo, sed pro-
babiliter disputando afferere vel desinare partem
suam.

TITULUS V.

De Judæis.

CAPUT UNUM.

Quia, ut expertum est, quamplurimi Judæi
utriusque sexus homines, per usuram acquisita
restituere merentes, ad Christianismum susci-
piendum alias satis inclinati, scorsim abierunt,
in sua perfidia tanquam desperati remanentes:
ideo hæc Synodus sacrosancta decrevit & ordi-
nat, quod Judæus, ad fidem catholicam ve-
nire volens, non nisi in quantum medietas e-
jus substantiam, tam in mobilibus quam immo-
bilibus se extendit, eis, a quibus usuras, si
superfuit, recepit, alioquin hæredibus, secun-
dum proportionem usurarum receptarum, re-
stituere teneatur, reliqua medietate sibi & suis
liberis absque mendicitate educandis in modum
elemosynæ misericorditer derelicta.

TITULUS VI.

De raptores & violatoribus.

CAPUT I.

Quoniam insolentia laicalis clero oppido est
infecta, adeo, quod plerique laici injustis diffi-
dationibus, captivationibus, occisionibus, re-
luctationibus, mutilationibus, proscriptionibus
& invasionibus violentis in Ecclesiasticas perso-
nas, & eorum Ecclesiastica bona, nec non li-
bertatem Ecclesiasticam graviter lædere & mo-
lestare non verentur: idcirco, ut tam nefando
crimini, etiam apud infidelium sectas inaudito,
obvietur, ultra canonicas & legales san-
ctiones statuit & ordinat hæc sacra Synodus,
ut quilibet in futurum ad sacros ordines pro-
movendus per Episcopum ordinantem prius ex-
aminetur fidei, & diligenter, an ipse, e-
jus pater, aut avus, usque ad tertiam genera-
tionem, personas Ecclesiasticas, eorum bona
aut libertatem Ecclesiasticam taliter, ut præ-
mittitur, unquam a tempore præsentis Consti-
tutionis invaserit, aut invadi procuraverit, di-
recte vel indirecte, publice vel occulte. Et si
sit talis, inhabilis ad Ecclesiasticum ordinem
nullatenus admittatur, nisi habita Apostolica
dispensatione. Quæ etiam nullatenus conceda-
tur, nisi prius facta læsorum satisfactio de-
bita & condigna.

Simile quoque examen diligens & exactum
fiat de noviter admittendis ad consortia cleri-
corum, dignitates, administrationes, officia &
præbendas, nec non ad Ecclesiastica beneficia
quæcunque, Ecclesiarum tam cathedralium,
quam collegiarum secularium & regularium
quarumcunque, ut talis puniatur in se, vel in
semine suo, & consequenter, ab his, in qui-
bus tanquam ministris Domini ausus fuerit te-
merarie malignari.

Ceterum si Episcopus examinans aut admit-
tendus secus fecerit, sint tales excommunicati
ipso facto.

De eodem.

CAPUT II.

Quia quædam Ecclesiarum personarum,
& suorum canonicorum, eorum invasorum, &
Ecclesiasticæ libertatis violatorum, in tantum
excrevit, cum contumacia assumptæ temerita-
tis, audacia, ut aboleri non valeat, nisi per
excessivam exaggerationem penarum: idcirco
hæc sacra Synodus omnibus Principibus, Ec-
clesiasticis & secularibus, nobilibus, magnati-
bus, comitatibus, & oppidis, earum eorum-
que rectoribus & capitaneis, in virtute sanctæ
obedientie districtissime prohibet, ne tales in-
valores & violatores, saltem monitorios, ut
antea, terras, civitates, castra, & loca eor-
um, etiam sub salvo conductu, nisi in causa
tractandæ concordie, ex parte violentationis &
invasionis hujusmodi subintrare, ibidem stare,
aut morari permittant quovis modo, immo
realiter & effectualiter tales excludant.

Quod si non fecerint, sit talis locus, in quo
hujusmodi præfractores notorii fuerint recepta-
ti, statim visis eis, & post eorum recessum
usque ad triduum inclusive, Ecclesiastico sup-
positus interdictio, in penam laicorum, qui
talibus præfractoribus tam notorie communica-
re præsumunt.

TITULUS VII.

De crimine falsi.

CAPUT UNUM.

Quidam Prælati sub specie justitiæ, ut crimi-
num falsitatis amovitis, subtiliter adinvenerunt
modum examinandi omnes litteras, tam Apo-
stolicæ sedis, quam legatorum & subdelegato-
rum ejus, & super dicta examinatione dare
litteras testimoniales, quas Vidimus nuncupant:
De quibus multas & magnas extorquent pecu-
nias, & quandoque majores, quam eadem lit-
teræ in curia Romana sunt taxatæ: Videntur-
que & examinantur per illos frequentius, qui
eas vix legere, minus intelligere, immo &
nullo modo inter falsum, nec non, facilem
discretionem habere possunt. Quo fit, quod
pauperes, in Romana curia labore & expensis
fatigati & afflicti, amplius affliguntur in justiti-
a sua, cum dictæ litteræ denegantur, aut ex-
pedite non traduntur, & impediuntur, in A-
postolicæ sedis vilipendium, nec non pauperum
præjudicium & gravamen: idcirco statuit &
ordinat hæc sacra Synodus, sub excommuni-
cationis pena mandando omnibus & singulis
Ecclesiarum Prælati, quatenus in quolibet loco
seu cathedrali Ecclesia deputent unum docto-
rem in jure peritum, expertum, conscientio-
sum, & bonum hominem, Deum timentem,
& justitiam diligentem, qui examinare habeat
hujusmodi litteras, & tradere testimoniales;
Ultra duos grossos Thuroneses, vel secun-
dum quantitatem valoris eorundem nullatenus
recipiendo. Quas si, repertis litteris non sus-
pectis, tradere recusaverit, vel contra diem
fatalis, contra voluntatem potentis, dare dis-
tulerit, qui etiam quid ultra, quam præmit-
titur, exegerit, sit talis eo ipso ab ingressu
Ecclesie per sex integros menses simpliciter
interdictus. Et nihilominus in proxima Syno-
do veniet gravior, si id delicti qualitas popo-
scerit, puniendus.

T I.

ANNO
CHRISTI
1418.

TITULUS VIII.

De officibus Prælatorum & subditorum.

CAPUT I.

Quia cupiditas & avaritiam vitium in quibusdam Prælatibus adeo excrevit, ut velut vorago insatiabilis evidenter videatur. Quo, attractis sibi canonicis, capitularibus sui capituli, forsitan per promissiones & munera, ipsosque a contributione eximentes, & communicantes, gravia, & magna, cum sui capituli consilio, permissione, & assensu, immo quidam velut consuetudine ducti singulis annis, ultra sua jura Episcopalia suo clero frequenter & frequentius imponunt subsidia consolationis, seu propinas & procuraciones, que sine visitatione contra ædificas sanctiones postulant, exigunt & requirunt, pauperes non habentes excommunicant, capitula & conventus suspendunt, Ecclesias, monasteria, terras, & loca Ecclesiastico supponunt interdicho: quorum occasione Ecclesie & monasteria gravissima & destructiva debita contrahunt, religiosi utriusque sexus pro nimia egestate monasteria sua exire coguntur, pauperes curati, pauperiores, immo & pauperrimi efficiuntur, elemosynas pauperibus subtrahuntur, cultus divinus minuitur, & populus laicalis in carentia divinarum punitur innocenter: Idcirco hæc sacrosancta Synodus volens huic tam pestifero mori de salubri remedio providere, disponit, & decernit, quod hujusmodi inferiorum prælatorum sacrosancta contributio locum admittendi nullatenus habeat: Nisi, talis necessitatis urgentibus causis in Concilio provinciali primitus deductis, omnes com-provinciales prælati, majores & minores; aut saltem duo tertii eorundem cogitum, tum definiant & concludant, hujusmodi subsidium & relevamen talis instantis & supplicantis, aut eius Ecclesie, fore & esse potendum, exigendum & sublevandum: sub tali tamen moderatione, quod ex eo, aut ejus frequentia, subditis Ecclesiis, collegiis, monasteriis, conventibus & capitulis, singulisque personis Ecclesiasticis, non nimis graventur.

Verum, si quisquam Prælatum in contrarium seu locus facere aut attentare præsumpserit, ejus processus, sensus, sententia & pœna sint nulli & nullæ, nullisque roboris vel momenti. Et insuper sua Ecclesia seu dignitate sit privatus, alteri non tam ardentem cupido & avaro, sed magis idoneo conferenda: Nec etiam suis hujusmodi processibus aut mandatis ejus subditi quovis modo obedire teneantur.

De eodem.

CAPUT II.

Prælatum, volens procedere contra subditum clericum delinquentem per accusationis aut inquisitionis viam, ordinem juris omnino servet: Nullam etiam clericam cautionem de stando justitiam exhibentem & habentem captivando aut incarcerando, ordine juris prætermittit: Nisi notorie & expresse reperiat criminosus, aut a justitia fugitivus: Et tunc de notorie loquentis jure serventur.

Et si talis clericus subditus se per viam justitiam defendere velit, caveat Prælatum aut ejus

A iudex, talis sui defensionis præsidia petita, ut advocatum, notarium & procuratorem, denegare: Quatinus hujusmodi petitis sibi concedi sub excommunicationis pœna ad illius rei patrocinium mandare teneatur.

Quod si factum aut in contrarium, aut per ipsum Prælatum, seu ejus iudicem, seu etiam officii indagatorem factum fuerit, eo probato, hujusmodi processus & sententia nulli & nullæ sint eo facto. Et sint in his culpabiles per triginta dierum spatium a suis officiis suspensi. Et nihilominus secundum deliberationem proxime sequentis Synodi, secundum quod qualitas delicti poposcerit, corrigendi.

De eodem.

CAPUT III.

Contra Ecclesiasticos Prælatos, qui Abbatibus, Abbatibus, Prioribus, Prioribus, Præpositis, Monasteriis, Conventibus, Ecclesiis, Ecclesiasticis personis & clero existunt nimis graves in servitutibus, vestura curatum pro construendis ædificiis, expeditioibus exercituum, & armatarum, & aliorum onerum importabilem multiplicium, decernit & ordinat hoc sacrum Concilium, quod hujusmodi gravamina ut antea non faciant Ecclesiastici Prælati, sub excommunicationis pœna, quam incurant ipso facto, & aliis pœnis in Synodo proxima, & secundum ejus determinationem indigendis, districtius inhibendo. Quia satis abominabile videtur, quod is, qui Ecclesiasticis libertatis protector & defensor est positus, ipse offensor efficitur, & Ecclesiasticas personas ad talem per se ipsum redigere nititur servitutem.

De eodem.

CAPUT IV.

Contra Prælatos Ecclesiasticos, eorumque officiales & iudices, qui pro pecuniario debito interdum satis parvo, dicentes, quod pro contumacia hoc fiat, Ecclesias, terras, & loca Ecclesiastico supponunt interdicho; statuit & de novo decernit hæc sacra Synodus, illam Decretalem Extravagantem, que incipit: Provide attendentes, Extravagant. Commun. lib. 5. tit. 10. cap. 2. cum adjectione pœnae majoris, videlicet suspensionis ab officio per unum annum integram duraturæ, districtius observari. Nisi post illatam excommunicationis sententiam, post aggravationem & reaggravationem contra debitorem, tanta sit illorum locorum & terrarum, hominumque & ipsorum potestatum potentiorum & majorem pertinacia, quod utique excommunicato communicare frivole, & ipsum inter se confovere contendant. Quo facto, si tunc per sex mensium lapsum terminum, moniti per trium temporum mediorum equalia intervalla, a tali pertinacia non desistant, sed contumaciter perseverent, tunc poterit Ecclesiasticus iudex, ad instantiam partis, in Ecclesias, terras & loca dictorum Ecclesiasticorum interdicho fulminare: Extravagante prædicta, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

ANNO
CHRISTI
1416.

TITULUS IX.

De privilegiis.

CAPUT UNUM.

Cum interdum Domini seculares & temporales in eorum territoriis & dominiis certas Ecclesias, quas alias de jure & consuetudine locorum Ordinarius & Archidiaconus, eorumque jurisdictioni subiectas fuere, hujus nefandi schismatis tempore in Collegiatis Ecclesiis erigere, & ecclesias a talibus Ordinariis & Archidiaconorum jurisdictione totaliter eximere auctoritate Apostolica ordinavit: advertens hæc sancta Synodus, quæ unicuique sua sunt jura conservanda, & nullatenus sine demeritis & evidenti auferenda: Omnes & singulas hujusmodi exemptiones, quibuscumque Ecclesiis & personis Ecclesiasticis in præjudicium Ordinariis & Archidiaconorum, seu aliorum quorumcumque factas, & præsertim hujus dolorosi schismatis tempore concessas, revocat & annihilat, talesque nullius esse decernit roboris vel momenti.

TITULUS X.

De penitentis & remissionibus.

CAPUT UNUM.

Quia tempore hujus nefandi schismatis, quo singula quasi spiritualia publicæ exposebantur venditioni, multæ questuiones ac petitiones cum quamplurimum indulgentiarum & concessionum privilegio, ut verosimiliter præsumitur, pro pecunia plus quam pro animarum salute sunt concessæ, in gravamen pauperum & Ecclesiastici status ridiculum, & quibus velut ex qualitate veniæ incentivum præbetur delinquendi: idcirco hæc sacra Synodus omnes hujusmodi novas questuiones, sub cujuscunque facti aut factæ nomine ab Apostolica sede concessas, nec non omnia & singula privilegia indulgentiarum, concessionum aut gratiarum, cujuscunque etiam sint tenoris & continentis, dictis novis & etiam antiquis questuionibus & petitionibus, tempore jam lapsi schismatis, immo & tempore unionis, post Constitutionem felicis recordationis quondam Domini Clementis V. quæ incipit: *Abusionibus*, Clementinar. lib. 5. tit. 9. cap. 2. qualitercunque concessa, revocat, irritat, cassat, & annihilat, eaque, ut antea, nullius vult esse roboris vel momenti.

Per hanc revocationem hæc Synodus antiquis questuionibus & petitionibus, dummodo per presbyteros bonæ famæ, habiles & idoneos, sine sermone publico, sed cum litterarum petitionum suarum & indulgentiarum antiquarum vera expositione, sine commixtione falsitatis, & secundum formam dictæ Clementinæ fiant, aliquatenus derogare non intendit.

TITULUS XI.

De Sententia excommunicationis.

CAPUT UNUM.

Quia quamplures Prælati interdum, a Romana curia, vel de alio loco venientes, pro jucundo adventu, alii, pro aliis causis, charitativam subventionem tanquam subsidium a suis subditis clericis postulant sibi dari, & in his sibi subveniri. Ne igitur charitas in crudelitatem, aut jucunditas in pernalem tristitiam convertatur, inhibet hæc sacra Synodus, ne ut antea subditorum clericorum quisquam pro tali charitativo subsidio, aut adventu jucundo, excommunicationis sententia, quæ omnem gravissima est, aliquatenus percussatur: Cum talis poena, non nisi pro mortali peccato indigenda, hujusmodi delicti totaliter excedat quantitatem.

Si Prælati secus aut in contrarium fecerit, sententia sine ulla ipso facto, nulliusque roboris vel momenti.

Verum, quod si subditi, non compulsi, ex propria benevolentia, Prælati petenti velint subvenire, non prohibet accipere hæc sacrosancta Synodus. Amen.

XXXII.

AVISAMENTA

In Reformatorio Concilii Constantiensis per XXV. Prælatos & Doctores.

CAPUT I.

De futuris Conciliis celebrandis.

HOc decreto perpetuo sancimus, decernimus & ordinamus, ut amodo Generalia Concilia celebrentur. Ita, quod primum a fine hujus Concilii in quinquennium immediate sequens, secundum vero a fine illius sequentia Concilii in septennium, & deinceps de decennio ad decennium perpetuo celebrentur, in locis, quæ summus Pontifex per mensem ante formam cujuscunque Concilii, approbante & consentiente Concilio, vel in ejus defectu ipsum Concilium deputare & assignare teneatur.

Ut sic per quandam continuationem semper aut Concilium vigeat, aut per termini penitentiam expeditur.

Quem terminum liceat summo Pontifici, de fratrum suorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, ob emergentes forte casus, abbreviare. Sed nullatenus liceat eidem summo Pontifici, etiam de fratrum consilio prorogare.

Locum autem, pro futuro Concilio celebrando deputatum, absque evidenti necessitate non mutet.

Sed, si forte casus aliquis occurreret, quo necessarium videretur ipsum locum mutare, puta obsidionis, guerrarum, pestis aut similis: tunc liceat summo Pontifici, de prædictorum fratrum, aut duarum partium ipsorum consensu atque subscriptione, alium locum prius deputato viciniorum & aptum sub eadem tamen ratione surrogare. Nisi idem impedimentum per totam illam nationem vigeret. Tunc ad ali-

Ex M. V. d. bononi.

ANNO
CHRISTI
1416.

aliquem alium viciniorum aliter nationis locum aptum, huiusmodi Concilium poterit convocari. Ad quem Prælati & alii, qui ad Concilium solent convocari, accedere teneantur, ac si a principio locus ille fuisset deputatus.

Quam tamen loci mutationem vel termini abbreviationem teneatur dictus summus Pontifex legitime & solemniter per annum ante præfixum terminum publicare & inirmare, ut ad ipsum Concilium celebrandum possint prædicti statuto termino convenire.

CAPUT II.

Provisio adversus futura schismata præcoranda.

Si vero, quod absit, in futurum schisma oriri contingeret, ita, quod duo vel plures pro summis Pontificibus se gererent. A die, quo ipsi duo vel plures insignia pontificatus publice assumpserint, seu administrare cœperint, intelligatur ipso iure terminus Concilii, tunc forte ultra annum pendens, ad annum proximum brevatus.

Ad quod omnes Prælati & ceteri, qui ad Concilium ire tenentur, sub penis juris & aliis per Concilium imponendis, absque alia vocatione conveniant.

Nec non Imperator, ceterique Reges & Principes, vel personaliter vel per solennes suos nuncios, tanquam ad commune incendium extinguendum per viscera misericordie Jesu Christi ex nunc exhortati, concurrant.

Et quilibet ipsorum pro Romano Pontifice se gerentium infra mensem a die, qua scientiam habere potuit, alium vel alios assumpsisse papatus insignia, vel in papatu administrasse, teneatur sub interminatione maledictionis eterne, amissionis juris sui, quod forsitan sibi questum esset in papatu, quam ipso facto incurrat, & ultra hoc ad quaslibet dignitates active & passive sit inhabilis, Concilium ipsum ad terminum anni prædictum, loco prius deputato celebrandum, indicare & publicare, & per suas litteras competitori vel competitoribus, ipsum vel ipsos provocando ad causam, & ceteris prælati ac principibus, quantum in eo fuerit, intimare, nec non termino præfixo sub penis prædictis ad locum Concilii personaliter se transferre, nec inde discessere, donec per Concilium causa schismatis plenarie sit finita.

Hoc adjuncto, quod nullus ipsorum contententium de papatu in ipso Concilio ut Papa præsideat.

Quinimmo ut tanto liberius & citius Ecclesia unico & indubitato pastore gaudeat, sint ipsi omnes de papatu contententes, postquam dictum Concilium inceptum fuerit, auctoritate huius sacre Synodi ipso iure ab omni administratione suspensi, nec eis aut eorum alteri, donec causa ipsa per Concilium terminata fuerit, a quoquam sub pena fautoris schismatis obediatur.

CAPUT III.

De remedio electionis Papa facta per metum.

Quod si forte electionem Romani Pontificis per metum, qui caderet in constantem, seu impressionem, fieri contingat, ipsam nullius decernimus efficacis, vel momenti, nec posse per sequentem consentiam, etiam metu prædicto cessante, ratificari vel approbari.

Non tamen liceat Cardinalibus ad aliam e-

Concil. Gen. al. Tom. XXVIII.

lectionem procedere, nisi ille sic electus forte renunciet vel decedat, donec per Generale Concilium de electione illa fuerit iudicatum. Et si procedant, nulla sit electio ipso iure.

Sinque sic secundo eligentes & electus, si se papatus ingesserit, omni dignitate, honore & statu, & cardinalatus & pontificati ipso iure privati, & inhabiles de cetero ad eandem, etiam ad papalem. Nec aliquis eidem secundo electo ut Papa sub pena fautoris schismatis obediatur quoquo modo. Et eo casu Concilium de electione Papa provideat illa vice.

Sed licet, immo & teneatur totum collegium, saltem major pars ipsorum, quam cito sine periculo personarum poterunt, etiam si periculum omnium bonorum imminet, se transferre ad locum tantum, & metum prædictum allegare coram notariis publicis & notabilibus personis ac multitudine populi in loco insigni. Nec ultra proximum Concilium ullo modo possunt differre.

Teneantur insuper, postquam se transtulerunt, & metum allegaverunt modo prædicto, provocare sic electum ad Concilium. Quod Concilium si ultra annum pendet a die provocationis huiusmodi, intelligatur ad annum, ut supra, ipso iure terminus brevatus.

Et nihilominus teneatur electus ipse sub penis prædictis, & Cardinales provocantes, sub penis amissionis Cardinalatus & omnium beneficiorum suorum, quam ipso facto incurrant, infra mensem a die provocationis, Concilium, ut supra dicitur, indicare, publicare, & quam citius poterunt, intimare, & ad locum Concilii tempore convenienti personaliter se transferre, & usque ad finem causæ expectare.

Teneantur quoque Prælati & ceteri, ut supra, ad convocationem Cardinalium tantum, si forte sic electus convocare cessaret, accedere.

Qui sic electus in Concilio ipso non præsideat. Quinimmo sit a termino initiandi Concilii ipso iure ab omni administratione papatus suspensus. Nec sibi a quoquam, sub pena fautoris schismatis, quomodolibet obediatur.

Quod si infra annum ante diem indicti Concilii contingant supradicti casus, videlicet, quod plures se gerant pro Papa, vel quod unus per metum seu impressionem eligatur: censeantur ipso iure tam gerentes se pro Papa, quam electus per metum seu impressionem, & Cardinales ad dictum Concilium provocati. Teneanturque in ipso Concilio comparere personaliter, causam exponere, & iudicium Concilii expectare.

Sed si dictis casibus occurrentibus contingat forte casus aliquis, quo necessarium sit locum Concilii mutare, ut obsidionis, vel guerræ aut pestis aut similis, teneantur nihilominus tam supradicti, quam omnes Prælati, ceterique, qui ad Concilium ire tenentur, ad locum proximiorum, ut præmittitur, qui sit habilis ad Concilium, convenire. Possitque major pars Prælatorum, quam infra mensem ad locum dictum declinaverit, illum sibi & aliis pro loco Concilii deputare. Ad quem ceteri venire teneantur, ac si a principio esset deputatus.

Et si forsitan Generali vigente & durante Concilio, electio per metum aut impressionem præcedentem fuisset facta, teneantur huiusmodi metum seu impressionem præcedentes, dum tamen metus & impressio notorie & evidenter cessaverint, ipsum metum seu impressionem, antequam ipsum Concilium dissolvatur, publice & canonice allegare, & deducere. Et si ipsum metum seu impressionem in ipso Concilio allegare non

Z

cura-

ANNO
CHRISTI
1416.

caraverint, ipsum seu ipsam finito dicto Concilio allegandi audientia sit penitus interdicta.

Tunc autem metus seu impressio notorie & evidenter cessare intelligatur, quando ipsam cessasse per sacrum Concilium fuerit declaratum.

Si vero metus seu impressio huiusmodi non cessaverint, teneantur ipsam pretendentes illa finito Concilio prosequi, ut superius continetur.

Concilium autem, ut presertim, convocatum & congregatum, de huiusmodi schismatis causa cognoscens, & in contumaciam electorum, seu gerentium se pro Papa, seu Cardinalium, si forte venire neglexerint, litem dirimat, causamque definit, & culpabiles in schismate procurando, seu nutriendo, vel in administrando aut obediendo, vel administrantibus favendo, seu contra interdictum superius eligendo, vel calumniosos in allegando metum, etiam ultra predictas penas, cujuscunque status, gradus, seu preeminentis existant, Ecclesiasticæ vel mundanæ, sic puniat, ut viadicti rigor transeat ceteris in exemplum.

Ut autem metus, seu impressionis molestia, in electione Papæ eo formidolosius evitetur, quo toti Christianitati lamentabilis eorum incussio seu factio perpetratur; Ultra predicta specialiter duximus statuendum, quod, si quis huiusmodi metum vel impressionem aut violentiam electoribus ipsi, vel alicui eorum in electionem Papæ intulerit, seu fecerit, aut fieri procuraverit, vel factum ratum habuerit, aut in hoc consilium dederit, vel faventem facientemque scienter receperit vel defenserit, aut negligens in executione penarum inferius memoratarum extiterit, cujuscunque status, gradus, seu preeminentis fuerit, etiam si Imperiali, Regali, Pontificali, aut alia quavis Ecclesiastica vel seculari præfulgeat dignitate, illas penas ipso facto incurrat, quæ in Constitutione felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit, Felicitis, Sexto Decretal. l. 5. tit. 5. c. 5. continentur, illisque effectualiter puniatur.

Civitas vero, etiam si, quod absit, urbs Romana fuerit, & alia quævis universitas, quæ talia facienti consilium vel auxilium dederit aut favorem, vel infra mensem saltem taliter delinquentem, prout tanti facinoris enormitas exegerit, & facultas ei affuerit, non duxerit puniendum, eo ipso subiaceat Ecclesiastico interdicto. Et nihilominus, præter dictam urbem, Pontificali, ut supra, sit eo ipso dignitate privata, non obstantibus privilegiis quibuscunque.

Volumus insuper, quod in fine cujuslibet Concilii Generalis hoc Decretum solemniter publicetur. Nec non quancumque & ubicumque Romani Pontificis electio imminet facienda, ante ingressum conclavis legatur, publicetur, intimetur.

CAPUT IV.

Professio Papæ, ovistata in Concilio Constantensi.

Quanto Romanus Pontifex eminentiori inter mortales fungitur potestate, tanto clarioribus ipsum decet fidei vinculis, & sacramentorum Ecclesiasticorum observandis ritibus alligari.

Eapropter, ut in futuris Romanis Pontificibus in sua creationis primordiis singulari splendore luceat plena fides, statuimus & ordinamus: quod deinceps quilibet in Romanum Pon-

tificem eligendus, antequam sua electio publicetur, coram suis electoribus publice confessionem & professionem faciat infra scriptas.

In nomine sanctæ & indivisibæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus S. Amen.

Ego N. electus in Papam, omnipotenti Deo, cujus Ecclesiam suo prædio regendam suscipio, & beato Petro Apostolorum Principi corde & ore confiteor, & profiteor, quoniam in hac fragili vita constitutus fuero, me credere & tenere fidem catholicam, secundum traditiones Apostolorum, Generalium Conciliorum, & aliorum sanctorum Patrum, maxime autem sacrorum vobis Conciliorum Universalium, videlicet primi Nicaeni, secundi Constantiopolitani, tertii Ephesini, quarti Chalcedonensis, quinti & sexti item Constantiopolitani, & septimi item Nicaeni, octavi quoque Constantiopolitani, nec non Lateranensis, Lugdunensis & Viennensis Generalium etiam Conciliorum, & illam fidem usque ad unum apicem immaculatam servare, et usque ad animam & sanguinem confirmare, defendere & predicare: Ritumque pariter sacrorum, Ecclesie Catholice canonice traditum, omnimodo prosequi & observare. Hanc autem confessionem & professionem, per notarium Scribarium Sanctæ Romanæ Ecclesie me jubente scriptam, propria manu subscripsi, & tibi, omnipotens Deus, pura mente & devota conscientia super tali altari sinceriter offero: In presensia salium, Etc. Amen &c.

CAPUT V.

Quod Papa bona Ecclesie non perdat, sed recuperet ea juxta suum posse.

Ut Romanus Pontifex nedum circa spiritualia attentæ consideratione versetur, sed etiam temporalia, sine quibus spiritualia diu subsistere nequeunt, provida dispensatione studeat gubernare, hoc perpetuo validuro Decreto rationi fore consonum, & moribus antiquis conveniens, declaramus: Quod quilibet Romanus Pontifex ante suam inthronizationem promissionem faciat, solemniter interposito juramento, quod regna, dominia, provincias, civitates, oppida, castra, villas, territoria, possessiones, superjoratus, jurisdictiones, nobilitates, pensiones, census, decimas, redditus, & alias res, ceteraque jura, & quæcunque bona immobilia Romanæ & aliarum Ecclesiarum non alienabit, nec in feudum novum seu emphyteosim dabit: sed ea omnia indimuta, quanto in eo fuerit, conservabit, recuperabitque perditâ juxta posse.

CAPUT VI.

Quod Papa non solum de heresi, sed et de alio crimine, scandalizante Ecclesiam universalem, et simonia, possit deponi.

Ne sancta mater Ecclesia summi Pontificis, si, quod absit, laboretur, detestanda cogatur vitia sub dissimulatione lamentabili pertransire, nonnullorum antiquæ dubietati articulum declarantes, hoc Decreto perpetuo definimus: quod summus Pontifex non solum de heresi, sed etiam de simonia notoria, tam circa sacramenta, quam circa beneficia Ecclesiastica, & quo-

ANNO
CHRISTI
1416.

quolibet alio notorio crimine gravi, Ecclesiam Dei universalem notorie scandalizante, de quo canonice monitus & incorrigibilis extiterit, per Generale Concilium puniri valeat, ac deponi etiam de papatu.

CAPUT VII.

De indebita & inordinata electione Prælatorum præteritorum in Alemania, & de prævidenda futura. Avisamentum per M. Job.

Quia, prohi dolor! nimis abusus in promotione Episcoporum, præsertim in partibus Germaniæ involuit: Nec speratur de facili posse executioni demandari, quod eligantur Doctores vel graduati, maxime quia imperfectum scientiæ quasi communiter in tota Alemania non tam supplet perfectio charitatis, quam nobilitas sanguinis vel potentia amicorum: Et quia Decretalis, Decretal. lib. 1. tit. 6. de Electione, cap. 19. circa scientiam aliquantulum laxè loquitur, & Doctores dicunt circa eam, cum nobili potente, si alias temporalia Ecclesiæ periclitentur, posse dispensari: idcirco visum est aliquibus Dominis deputatis ad reformationem pro Germanica natione, quod pro reformatione Episcoporum tam præsentium quam futurorum, fiat una Constitutio generalis. In qua primo recitetur per modum exordii, qualiter institutum sit, nomine & figura, Episcopi seu Pontificis, ex vi vocabuli, & etiam Veteri Testamento, ac ex doctrina Apostoli ad Timotheum & ad Titum: Et quomodo sacri canones ex his regulas potuerint, prout a XXV. distinctione ad quinquagesimam profecit Gratianus. Et specialiter tangantur ea, quæ in capite secundo distinctionis XXIII. & in capite V. & seq. distinctionis XXXVIII. habentur: nec non in Decretal. libro 1. tit. 6. de Electione, cap. 7. & tit. 14. De ætate, qualitate & ordine præficiendorum. cap. 15. & tit. 9. de renunciatione, cap. 10.

Et post hæc deploretur lamentabilis Episcoporum status modernus in aliquibus partibus. Quia nonnulli sunt penitus idiotæ, aliqui non in sacris, alii semper in guerris & armis, & plerique nunquam vel raro per se exercent Pontificalia, aut celebrant ordines, vel prædicant, aut visitant, ut tenentur: sed principale sui officii committunt titularibus, etiam levibus personis, & officialibus seu vicariis. Et id, quod accessorium est, & per alios facere deberent, vel potius omittunt, personaliter faciunt. Die nocteque placitis & tractatibus profanis & secularibus insudant: nec recordantur etiam consecrari, per professionem, quam fecerunt. Ex quibus tepescit fides, exulat charitas, & spes salutis admittitur Christianis, infinitaque scandala sunt secuta.

Quare statuit & ordinat hæc sacrosancta Synodus, quod Archiepiscopi & Episcopi deinceps sua officia personaliter exercent, prædicando, visitando, ordines celebrando, & in suis Ecclesiis, in festivitibus divina ministrando &c. nisi iusta & rationabili causa fuerint impediti.

Quodque in eligendis & promovendis Episcopis examen canonicum de singulis ad hoc requisitis præcedat, sic, quod omnino persone ad tantæ dignitatis fastigium ex omni parte idoneæ & non aliæ præferantur.

Nec circa hoc, nisi ex magna, rationabili & notoria causa, in iure expressa, aliquatenus distulatur. *Concil. General. Tom. XXVIII.*

Asperetur, sub gravibus penis, quæ sacro Concilio videbuntur optimæ.

Hæc autem Constitutio, quæ in effectu mandabit sacros canones servari tam in exercitio officii Episcopalis per nunc promotos, quam in promovendo futuros, in omnibus cathedralibus Ecclesiis singulis annis bis vel ter, & præsertim imminenti electionis tempore, cum intellectu debito publicetur.

CAP. VIII.

Quod nullus eligatur in Episcopum vel Abbatem, nisi sit Doctor sacre Theologia, vel Juris canonici vel civilis.

Licet divina eloquia, sanctorumque Patrum canones, de Prælatorum, superiorum & inferiorum, aliorumque sacris Ecclesiasticis ministeriis deputatorum, moribus, conversatione, vita atque scientia, multa salubria statuerint observanda: Labentis tamen sæculi procliva fragilitas a sacris regulis plurimum deviauit.

Cernimus enim, quosdam, nedum insufficientes, sed quandoque valde modicæ scientiæ vel nullius, Episcopales cathedras, prohi dolor! ascendisse: nec non in illis, & in minoribus dignitatibus, beneficiis & officiis Ecclesiasticis, exhortationem sanæ doctrinæ, & populorum ædificationem nostris temporibus lamentabiliter defecisse, in tantum, ut pauci hodie reperiantur, qui Ecclesiasticum ministerium perficiant, in efficacia verbi Dei.

Ex quo nimium clerus vilipenditur, nervus Ecclesiasticæ disciplinæ dissolvitur, virtutum regula infringitur, vitiorum correctio negligitur, & innumera crescunt pericula animarum.

Volentes itaque detestabili huic morbo possibili occurrere cum medela, ultra priores sanctiones specialibus duximus remediis juxta dignitatem beneficiorum, ac officiorum gradus expressius providendum: hoc synodali Statuto perpetuo decernentes, quod, præsupposita morum & vitæ honestate, nullus deinceps ad Episcopalem, vel supra, aut abbatialem, qui caput alicujus ordinis fuerit, dignitatem assumatur, seu promoveatur, nisi in Theologia seu Jure canonico aut civili Doctor vel licentiatum extiterit, debiti examinis cum rigore; vel saltem in scientia æquipollens additio.

Ad majores autem post Pontificalem aliasve curatas in Ecclesiis Cathedralibus dignitates soli in dictis facultatibus Doctores aut Licentiatum.

Ad alias vero in Cathedralibus & principales in Ecclesiis collegiatis dignitates, ejusdem gradus, vel saltem baccalaurei dictarum facultatum, aut in Medicina, vel notabiles in artibus magistris de cetero admittantur.

Ubi vero dignitatibus prædictis cura non imminet animarum, viri morigerati, præsertim nobiles, valeant admitti, saltem taliter litterati, qui verba latina intelligere, & congrue noverint explicare.

Propterea in qualibet Ecclesia cathedrali ad minus sexta pars præbendarum, si prius in eadem tales persone non fuerint, doctoribus aut licentiatum in Theologia vel altero iurium assignetur.

Omnia tamen prædicta intelligantur, si infra menses postquam dignitates aut præbende præmissæ vacaverint, vel aliqua earum, taliter, ut præmittitur, graduati vel graduatus reperti seu repertus fuerit, qui voluerit, & canonice potuerit acceptare. Salvis semper

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1116.

statutis rationalibus foundationis Ecclesiarum & A
laicorum juribus patronatus.

Nota, quod aliqui volebant inferi possi-
las infra scriptas. Sed major pars residebat in
textu.

Postillæ: Quod si forsitan Ecclesie notoria
utilitas, & sanguinis præclara generositas suasce-
riat, possint Regum, Ducum, magnorum Mar-
chionum, aut præpotentum Comitum ad Epi-
scopales, vel supra aut infra, aliique Baronum
filii, seu militares ex utroque parente, ad alias
prædictas dignitates, etiam sine gradibus supra-
dictis, dum tamen alias competentis literaturæ
fuerint, promoveri.

C A P U T I X.

Quæ Prælati non sint transferendi invito.

Cum ex Prælatorum translationibus Ecclesie,
de quibus transferuntur, plerumque gravibus in
spiritualibus & temporalibus subiaceant dispen-
diis & jacturis, prælati quoque nonnunquam
jura & libertates Ecclesiarum suarum transla-
tionis formidine non adeo solerter, ut alias,
proloquantur; ne ad importunitatem quorun-
dam, quæ sua & non quæ Jesu Christi sunt
querentium, Romanus Pontifex, forsitan ut ho-
mo, facti nescius, in hujusmodi circumvenia-
tur, aut alias leviter inclinetur: Præsentibus
declaramus, invitorem Patriarcharum, Archi-
episcoporum & Episcoporum translationes ac
etiam exemptorum Abbatum, quorum mona-
storia immediate sedi Apostolicæ sunt subiecta,
salvo jure Constitutionum ordinum suorum,
absque magna, rationabili, notoria, & eviden-
ti causa, quæ vocata parte de consilio sanctæ
Romane Ecclesie Cardinalium, vel majoris
partis eorundem cognita fuerit, & decisa, de
cetero fieri non debere.

C A P U T X.

Contra Simoniacos.

Contra labem Simoniacæ pestis, quæ decor Ec-
clesie plurimum denigratur, multa remedia per
Apostolicos Patres & sacra Concilia hætenus
excogitata fuerunt, salubriterque provisæ. Quæ
tamen temporum excrecente malitia, ut expe-
rientia docet, optatum non attulerunt effectum.

Volentes igitur, quantum possumus, radicem
pestis hujus penitus extirpare, hoc perpetuo De-
creto statuimus: quod quicumque Ecclesiasticus,
cujuscunque status, gradus, ordinis aut præ-
minentie fuerit, etiam si Archiepiscopali, Epi-
scopali, Patriarchatus vel Cardinalatus digni-
tate præfulgeat, qui de cetero circa beneficii
Ecclesiastici impetrationem, collationem, pro-
visionem, præsentationem sive dispositionem
qualemcunque, simoniacæ criminis in Romana
curia vel extra per conventionem aut padio-
nem, sive dando, recipiendo, promittendo,
aut remittendo, paciscendo sive mediando com-
miserit, ipso facto omni dignitate, officio Ec-
clesiastico, & omnibus beneficiis suis perpetuo
sit privatus.

Possuntque beneficia tanquam vacantia, de-
hortatione tamen per prius legitime facta super
commissione criminis prædicti, vocatis tamen
vocandis libere impetrari & conferri.

Laici vero, qui in hujusmodi culpabiles fue-
rint, excommunicationem ipso jure incurrant.

Ceterum universis & singulis Ordinariis præ-
cipientes mandamus, quatenus cum omni so-
lertia circa punitionem sic delinquentium ta-
litter intendant, quod de negligentia minime
redargui valeant. Quod si negligentes extite-
rint, per suos superiores, prout facti qualitas
exposcit, sic puniantur, quod ceteris cedat in
exemplum.

X X X I V.

*Consultationes Cardinalium aliorumque Prælate-
rum, de novo Pontifice in Constantiensi Conci-
lio eligendo. Ex Ms. Vindobonensi, alioque Co-
dice antiquo.*

C A P. I.

*De Papa & Cardinalibus non ex una semper Na-
tione eligendis, Scheda præsentata Regi Ro-
mano, ut eam cum ejus materia promoveret
coram Conc. Constantiensi.*

Videtur multis Prælati & Doctoribus, quod
ea, quæ sequuntur, essent post materiam
fidei tractanda, & in Concilio deliberanda.

In primis itaque essent aperiendi modi ra-
tionabiles, quibus salubriter præsens schisma
posset convenientius terminari, & pax Ecce-
lesiastica reformari.

Et circa hoc dudum plures viæ apertæ sunt,
quæ offeruntur examini Concilii, & discussio-
ni, ut ex eis convenientior eligatur.

Item, sanctorum Patrum sequendo vestigia,
qui contra præcedentia schismata Ecclesie in
Conciliis Generalibus futura remedia provide-
runt, ne similia ulterius occurrerent, esset pri-
mitus videndum: Principales radices, & occa-
siones, ex quibus præsens schisma ortum est,
& tam diu, proh dolor! continuatum, ut nul-
lum tale aut simile fieri contingeret, penitus
extirpando.

Item, ut tanti mali radices extirparentur,
essent contra eas, & ipsarum occasiones con-
venientia remedia statuenda.

Item, videretur multis, quod tres fuerunt
radicales huius schismatis causæ. Prima, am-
bitio papatus, quod videlicet unâ natio urbis
diu papatum tenuerat, alia vero e contra pa-
pam cubiebat habere Romanum vel saltem Ita-
licum.

Secunda, Romani populi seditiosus tumultus.

Tertia, Dominorum tunc Cardinalium lon-
ga dissimulatio, tarda que allegatio sui metus.

Contra hæc igitur videretur esse modis con-
venientibus providendum.

Et circa provisionem præmissorum occurrunt
quæstiones sequentes, super quibus requiritur
deliberatio Concilii Generalis.

Contra primum & principale schismatis fun-
damentum & originalem radicem, & ubi ma-
jor necessitas providendi, queritur: An expedi-
at statuere, quod de cetero de uno regno
vel natione, aut provincia, non fiant tot Cardi-
nales, quod possint in electione Papæ per plu-
ralitatem vocum papatum ad libitum obtinere;
& sanctuarium Dei, quasi hereditatem possi-
dere? Sed de omni natione, absque persona-
rum acceptione, electio celebretur.

Item, An statuendus sit certus numerus Car-
dinalium, qui non sic ex sua multitudine hu-
jus status, nec ex sua sustentatione nimis exi-
stat Ecclesie onerosus?

Item, utrum statuendum expediat, quod de
una

ANNO
CHRISTI
1117.

Ex Ms. Vin-
dobonensi

ANNO
CHRISTI
1417.

una provincia non possunt esse plures? Distinguen-
do provinciam juxta usum Ecclesie Romanae.

Item, utrum expediat statuere, quod de di-
cto numero Cardinalium, per Concilium decla-
rando, ordinetur, quod de qualibet natione,
videlicet Italia, Gallia, Hispania, Germania
& Anglia, aliqui eligantur? Ita tamen, quod
ad minus una medietas Cardinalium sit citra-
montanorum. Ut sic in eorum electione non
videatur esse acceptio personarum.

Item, utrum statuendum sit, quod de dicto
numero Cardinalium sit una pars Doctorum
Theologorum, sicut fuit antiquitus consuetum?
Ut, cum ad Romanam curiam pertineat que-
stiones fidei deinde, non sit opus extra colle-
gium Cardinalium exteriorum Theologorum
suffragia mendicare.

Item, ad magis tollendum radicem presentis
schismatis & futurorum, considerandum erit:
An congruat statuere, quod nunquam de eo-
dem regno vel provincia bina vice eligeretur suc-
cessive Papa: Sed alternatis vicibus, jam de una,
jam de alia, vel una vice citramontanus? &c.

Contra secundum: Utrum expediat statuere
in presenti Concilio, quod de cetero nullibi
Romana curia resideat, nisi ubi sit aliquis lo-
cus tutus pro habitatione Papae ac Cardinalium,
ac quoad electionem summi futuri Pontificis a
tumulto populari securus.

Item, circa hoc considerandum erit: Utrum
conveniat, quod civitas Leonina, seu Burgus
S. Petri, continens Basilicam Apostolorum,
sacrum palatium, & Castrum sancti Angeli, &
pons propinquus eidem, claudantur sub una
cittadella fortissima, in qua Papa, Cardinales,
& Romana curia possint secure residere contra
hujusmodi tumultus & insultus saepe expertos
invasionibus pluribus Pseudo-Pontificum, &
extrusionibus verorum Pontificum Romano-
rum.

Contra tertium fundamentum hujus schisma-
tis: Utrum expediat statuere certum tempus,
ultra quod non liceat Cardinalibus in electio-
nibus de summo Pontifice metus exceptionem
aliquatenus allegare &c. Amen.

CAPUT II.

*De Modo vel forma eligendi novum Pontificem
in Concilio Constantiensi, Constitutio, calamo
Petri de Alliaco Card. Cameracensis delineata,
ac publica postmodo Concilii auctoritate proba-
ta, uti ex Act. C. pub. constat.*

Ex antiquo Codice operum Card. Cameracen-
sis, edito Argentorae 1490.

Ad laudem, gloriam & honorem omnipoten-
tis Dei, ad pacem & unitatem universalis Ec-
clesiae ac totius populi Christiani, ad defendendum
auctoritati & honori hujus sacri generalis Con-
stantiensis Concilii. Ut electio futuri Romani
& summi Pontificis proxime fienda firmiori au-
thoritate & plurium roboretur assensu, satisfac-
tisque votis multorum, & ne, attento statu
Ecclesiae, super dicta electione in posterum ul-
la retractio, ullusque scrupulus in mentibus
hominum resideat, sed ex illa sequatur unio
plenissima & perfecta fidelium, ac exinde Se-
renissimus Romanorum, Hungarum, &c. Rex
Sigismundus, suorum ad unionem habendam
laborum fructum & gloriam consequatur: Et
ut reverendi patres Episcopi, & nobiles & specta-

Abiles viri & Doctores insignes, ceterique Le-
gati Serenissimi Regis Castellae, nomine dicti
Regis praefato Concilio se uniant, qui nolue-
rant se unire, nisi prius certificati de modo
electionis praedictae, & maxime qui erunt ele-
ctores: Collegium sanctae Romanae Ecclesiae Car-
dinalium, ad quos de jure pertinet jus eligendi
Romanum & summum Pontificem, dictos Le-
gatos quantum in se est certificans, offert eidem
sacro Concilio atque legatis praedictis, quod hac
vice duntaxat ad eligendum Romanum Ponti-
ficem una cum ipsis Cardinalibus de qualibet
natione, in eodem sacro Concilio pro nunc ex-
istente & nominata, assumantur aliqui Prae-
lati vel aliae insignes personae Ecclesiasticae, quo-
rum & quarum omnium numerus ipsorum Car-
dinalium numerum non excedat, quos seu quas
qualibet ipsarum nationum per se ad hoc de-
crevit eligendos cum ipso Cardinalium Col-
legio.

Hoc tamen in ipsa electione observando, quod
non valeat electio, nec electus pro summo Pon-
tifice habeatur, nisi duae partes Cardinalium
in conclavi existentium & duae partes cetero-
rum, cum Cardinalibus ad eligendum admit-
tendorum & tunc admissorum, consentient &
consenserint.

Hoc etiam observando, atque ex nunc volunt
& intendunt, vota quorumcunque, in ipsa ele-
ctione emittenda, nulla esse, nec aliter inten-
dunt in aliquem consentire, nisi, ut praemitti-
tur, duae partes Cardinalium, & duae partes
aliorum praedictorum principaliter aut per acces-
sionem in unum concurrant.

Hoc etiam adjecto, quod Praelati & alii cum
ipsis Cardinalibus ad electionem hujusmodi ad-
mittendi, omnes etiam & singulas Constitutio-
nes Apostolicas, etiam poenales, circa electio-
nem Romani Pontificis editas, atque consue-
tudines observari consuetas, quemadmodum ipsi
Cardinales, observare teneantur & ad illarum
observantiam adstringantur.

Teneantur insuper jurare, & jurent dicti ele-
ctores, Cardinales & alii quicumque, antequam
ad electionem procedant, quod in hujusmodi
electionis negotio, attendentes quid eis immi-
nebit, cum de creatione agatur vicarii Jesu
Christi, successoris beati Petri, universalis Ec-
clesiae Rectoris, gregis Dominici Directoris, pu-
ris & sinceris mentibus, quantum credent pu-
blicae utilitati universalis Ecclesiae proficere, o-
mni cujusque nationis personae aut alio inordi-
nato affectu, odio, gratia vel labore abjectis,
procedent, ut eorum ministerio de utili & ido-
neo universali Ecclesiae provideatur pastore. Et
haec omnia fiant sacro primitus si sibi placet
approbante Concilio, & super his interponente
Decretum, & defectus omnes, si qui insunt,
supplente.

XXXV.

AVISAMENTA

*Nationis Germanica super articulis juxta Decre-
tum Concilii reformandis exhibenda Domino no-
stro Sanctissimo.* Ex M. Co-
thano.

Index Capitum vel Articulorum XVIII.

- I. De numero, qualitate & Natione Dominorum
Cardinalium.
- II. De Reservationibus (facili oculorum lapsu, de
Re-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1617.

- Reformationibus legis Scholasticis in Actis A
Concilii p. 186. & 270.) sedis Apostolica.
- III. De Annatis & communibus servitiis, & minutis.
- IV. De Collationibus beneficiorum & gratiis expectativis.
- V. De Confirmationibus electionum.
- VI. De Casibus in Romana curia tractandis vel non.
- VII. De Appellationibus ad Romanam curiam.
- VIII. De Officiis Cancellariae ac Penitentiariae.
- IX. De Exemptionibus, incorporacionibus, tempore schismatis factis.
- X. De Commendis.
- XI. De fratribus mediis temporis.
- XII. De non alienandis bonis Rom. Ecclesiae.
- XIII. Propter quos & quomodo Papa possit corrigi vel deponi.
- XIV. De extirpacione simoniae.
- XV. De Dispensationibus.
- XVI. De Provisione Papa & Cardinalium.
- XVII. De Indulgentiis.
- XVIII. De Decimis.

ARTIC. I.

De numero, qualitate & Natione Dominorum
Cardinalium.

Super primo videtur dictae Nationi, quod numerus decem & octo Dominorum Cardinalium prima facie sufficiat Ecclesiae universali. Si tamen aliae Nationes deliberaverint de XXIV. Natio Germanica non reluctatur.

Qualitatem dictor. Dominorum in futurum creatorum admittit, prout est in Reformatione avisata.

Distributionem autem per Nationes singulas faciendam, relinquit summo Pontifici. Ita tamen, quod de qualibet Natione aliqui Cardinales, quantocius fieri poterit, habeantur.

Nec aliqua Natio, sine rationabili comparatione, aliam seu alias in hoc excedat: servetur aequalitas quoad omnes, Romanae Ecclesiae & singularum Nationum opportunitatibus, dispositionibus & circumstantiis ponderatis.

ARTIC. II. IV. V.

De Reservationibus sedis Apostolicae.

De Collationibus beneficiorum & gratiis expectativis.

De Confirmationibus electionum.

Super secundo, quarto, quinto articulis, dicta Natio dudum per modum supplicationis aperuit mentem suam in quadam schedula, Dominis Cardinalibus, per SS. Dominum ad reformationem deputatis, exhibita: Sperans dicta Natio, quod dictus Dominus noster summus Pontifex gratiosum super hoc dabit responsum, aperiendo mentem sui sanctitatis.

Parata nihilominus eadem Natio rationabilem aequitatem juxta qualitatem locorum, temporum & personarum, in hujusmodi tolerare, sic, quod viris litteratis & studiosis praeter ceteris provideatur.

ANNO
CHRISTI
1617.

Et tenor Schedules sequitur, & est talis:

Supplicat humiliter Natio Germanica, quoniam sedes Apostolica, deinceps reservationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, clausis in Corpore Juris, contenta, quocumque seu qualiacumque aut quantumcumque Ecclesiastica beneficia generaliter aut specialiter ulterius non reservet.

Sed electiones, confirmationes, collationes, provisiones, presentationes, & qualvis alias dispositiones Ecclesiasticas, de Archiepiscopatibus, Episcopatibus, & Abbatibus, aliisque dignitatibus, & praebendis ac beneficiis Ecclesiasticis quibuscumque, in Corpore Juris sedi Apostolicae non reservatis expresse, nec ad eandem devolutis, per Metropolitanos, Episcopos, Praelatos, capitula vel collegia, & alios Patronos seu collatores Ecclesiasticos Ordinario jure libere fieri permittat: juxta dispositionem nonnullorum Generalium Conciliorum antiquorum, atque mentem seu dispositionem fundatorum & dotatorum Ecclesiarum ac Monasteriorum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum, vel consuetudines seu institutiones rationabiles eorundem.

Salvo jure sedis Apostolicae in Ecclesias & Monasteria, sibi privilegio exemptionis, vel alias immediate subjectas seu subjectas.

Nec non, quod Papa quolibet collatorem Ecclesiasticum, ad cujus collationem ultra quinque beneficia Ecclesiastica spectant per unam in speciali, & aliam in forma pauperis duntaxat, gratias, cum clausula, si pro alio in tali forma non scripserit, possit operare.

Sublatis & annullatis & extravagantium Regularum Cancellariae, & aliis factis & faciendis reservationibus quibuscumque, in Juris Corpore non expressis.

Sub praedictis autem gratiis in forma specialia, beneficia Ecclesiastica, quinque marcarum argenti valorem annuum non excedentia, non cadunt, seu veniant quovismodo.

ARTIC. III. & XVI.

De Annatis & communibus servitiis et minutis.
De Provisione Papa et Cardinalium.

Super tertio & antepenultimo articulis, videlicet de Annatis &c. & de Provisionibus Domini nostri Papae & Cardinalium &c. avilavit dicta natio, quod de qualibet Ecclesia Cathedrali atque Abbatiali, cujus Monasterium fuerit immediate sedi Apostolicae subjectum, nec non de quolibet officio Ecclesiastico, cujus confirmatio seu provisio, demptis gratiis expectativis, per sedem Apostolicam vel ejus auctoritate immediate fiet: Et si quando duntaxat infra quinquennium, a fine praesentis Concilii numerandum, vacaverit, & de eodem vel eadem fuerit dispositum: illa vice, nisi patrimonium Rom. Ecclesiae tunc fuerit recuperatum, communia servitia vel annata, juxta taxam Romanae curiae, debite, ubi excessiva fuerit, moderandam, sub honesta & tolerabili cautione, summo Pontifici & Cardinalibus Dominis: Nec non minuta servitia, prout ante schisma, videlicet tempore quondam Gregorii XI. dictis Dom. Cardinalibus & Officialibus curiae; Medietas

• Definitum hoc erat in Concilio in illustri Reformationum Collegio. Vid. supra Statuta Reformationum, cap. V.
• Statuta Reformationum, supra l.c.
• Vide Decretales Reformationum. Concil. supra l. 1. tit. 9. c. 1. & seqq.

ANNO
CHRISTI
1417.

dietas scilicet communium servitorum de Prælati-
laturis in fine primi, & alia mediæ in fine
secundi anni, post adeptam pacificam possessionem:
De aliis vero beneficiis annatæ juxta taxam
in fine primi anni persolvantur.

Nec possint, etiam a volente, dicti solutionis
termini præveniri.

Si tamen bis aut pluries in uno anno Præ-
latura vel beneficium vacaverit, non nisi semel
communis servitiæ ac minuta vel annatæ hu-
jusmodi persolvantur.

De abbatibus autem monialium quibuscunque,
nec non de minutis beneficiis, quæ non excedunt
xxx. florenos in taxa, annatæ hujusmodi non
solvantur.

Omnibus debitis annatarum, seu communium
servitorum præteritorum, totaliter relaxatis.

ARTIC. VI.

De causis in Romana curia tractandis vel non.

Super sexto articulo videtur dictæ Nationi,
primo, quod, sine rationabili causa & expressa,
amodo non committantur aliquæ causæ
in Romana curia pertractandæ cum tali clau-
sula: Non obstante, quod causa de sui natu-
ra in Romana curia non fuerit tractanda.

Item, videtur, quod non deceat, nec expedi-
at sedem Apostolicam de causa mere pro-
fana inter laicos, Romanæ Ecclesiæ tempora-
liter non subjectos, etiam prætextu cruce
signationis, se intromittere quovismodo: Nisi
illo tempore generalis passagii, quo forte illos
cundo, stando vel redeundo, in subsidium ter-
ræ sanctæ morari contigerit: Nisi in casu per-
horrescentiæ, duobus testibus ultra juramentum
actoris probandæ, aut negligentis judicis se-
cularis, legitime comprobatæ, vel nisi de con-
sensu partium expresso.

Item, videtur, quod causæ pecuniariæ, etiam
ad forum Ecclesiasticum spectantes, & summam
quingentorum aureorum non excedentes, nec
non beneficiale, summam XV. marcarum ar-
genti, secundum communem estimationem va-
loris antiqui non excedentes, ad simplicem
querelam per sedem Apostolicam non commit-
tantur in Romana curia, etiam si beneficium
auctoritate Apostolica collatum fuerit vel præ-
tendatur.

Item, in causis matrimonialibus, quæ non
sunt inter personas sublimes, vel præpotentes,
exceptis casibus perhorrescentiæ, & negligenti-
æ judicis inferioris, aut de consensu partium,
ut superius continetur.

ARTIC. VII.

De Appellationibus ad Rom. Curiam.

Super septimo articulo videtur primo, quod
causæ, quæ per simplicem querelam, juxta
præmissa in Romana curia non sunt tractandæ,
per appellationem extrajudicalem ad sedem
Apostolicam vel Romanam curiam devolvi non
debeant, nec in ea in vim hujusmodi appella-
tionis quomodolibet tractari.

Item, quia multi gravantur ex eo, quod

Appellatur judicialiter ad sedem Apostolicam
indifferenter, omisso medio: Et quod appella-
tur a gravaminibus citra definitivam, quæ per
appellationem possunt reparari: dignetur Do-
minus noster summus Pontifex circa hujusmo-
di gravamina providere.

Item, quod nulla appellatio a gravamine
citra definitivam, nisi ex legitima vel rationa-
bili causa, in eadem expressa, in Romana
curia non admittatur, sed frustratoria omnino
repellatur: ita, quod Romana curia de tali
appellatione, per citationem, inhibitionem,
vel alias, se nullatenus intromittat.

Item, quod super appellatione ante definiti-
vam sententiam non fiat inhibitiō, quousque
constiterit, causam legitime devolutam. Et
tunc de appellationis articulo ante omnia co-
gnoscatur. Et si appellans in aliquo prædicto-
rum defecerit, causa ad priorem judicem re-
mittatur, deficiens in expensas litis & itineris
condemnetur, & nihilominus, juxta personarum
& causæ qualitatem, pro sua temeritate
arbitrarie puniatur: nisi de consensu partium
aliter procedatur.

Item, ad tollendas calumnias videtur expedi-
ens, quod quidem appellans juret, quod non
dilationis, vel ad compositionem aut renuncia-
tionem inducendi partem adversam causa, seu
alias malitiose, sed quia justam causam se fo-
vere credit, appellet. Alioquin appellatio sit
irrita ipso jure, & nullatenus admittatur.

ARTIC. VIII.

De officiis Cancellaria, & Penitentiaria.

Super octavo articulo, de officiis Cancellaria
& Penitentiaria, videtur primo, quod li-
tes, præsertim in causis beneficiis, sint
omnino abbreviandæ. Ne personæ Ecclesiasti-
cæ, & patrimonium crucifixi, ad alios, quam
pios usus, & prout eantem est in juris divini
& humani sanctionibus, nec non in fundatorum
& dotatorum dispositionibus, distrahantur.

Item, quod lite pendente non fiant specia-
les commissiones, alteri partium præjudiciales,
nisi in consistorio publico partibus auditis.

Item, quod personæ Officialium & sala-
ria eorum reducantur ad debitum numerum,
& taxatione examinentur, & qualificentur jux-
ta consuetudines & Constitutiones antiquas:
prout etiam in reformatoria est avisatum:
Specialiter in utroque officiorum prædictorum,
distributis officiis officiorum prædictorum, inter
supposita singularum nationum, prout secun-
dum bonam equitatem Sanctitati sue conveni-
entius videbitur expedire.

Item, quod confessionalia non adeo multi-
plicentur indistincte. Et ubi concessa fuerint,
exprimatur, seu declaretur, illum duntaxat
fore idoneum confessorem, qui habet exercitium
curæ animarum.

Item, quod super peccatis penitus occultis,
quantumcunque gravibus sedi Apostolicæ refer-
vatis, detur potestas Archiepiscopis, Episcopis
locorum, ac Abbatibus, vel aliis Prælati-
bus sedi Apostolicæ immediate subiectis, quoad e-
xemptos sibi subditos duntaxat, in foro con-
fiden-

1. Vid. Reformatorium.
2. Vid. supra Statuta Reformatorii, cap. 7.
3. Vid. Reformatorium, cap. 10.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

scientie tantummodo absolvendis, & absolu-
tioni committendis: Ut scilicet delinquentes
ad confessionem facilius invitentur, & secretum
confessionis eo minus reveletur, ac sigillum
melius servetur.

ne in futurum fiant, nisi ex causa justa, ex-
pressa atque necessaria, causa cognita, vocatis
que quorum interest: quodque, si alias obten-
te fuerint, sint irrita ipso jure.

ANNO
CHRISTI
1417.

ARTIC. IX.

*De Exemptionibus, Incorporationibus, tempore
Schismatis factis.*

Super nono articulo videtur, primo de ex-
emptionibus, quod omnes exemptiones a tem-
pore schismatis factæ sine consensu Ordina-
riorum, seu parte non vocata, & causa non
cognita, sint totaliter revocandæ: Et speciali-
ter privilegia quorumcumque, derogantia Consti-
tutionibus Innocentii IV. in Concilio Gene-
rali, (Sext. Decret. lib. 5. tit. 7. c. 1.) &
Clementinis (Clementinarum lib. 3. tit. 7. De
sepulcris. c. 2. Dudum.)

Et quod de cetero exemptiones non fiant,
nisi ex rationabili, justa, vera & expressa cau-
sa cognita. Et aliter factæ viribus non subsi-
stant.

Item, videtur, quod Dominus noster san-
ctissimus reddatur attentus de & super incor-
porationibus & unionibus Ecclesiarum cathedra-
lium, Collegiarum, Monasteriorum, &
aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum quorum-
cumque, a tempore schismatis & citra factis,
de causis commodis ac incommodis, utilitati-
bus, scandalis ac periculis eorundem.

Quarum aliquæ forsitan ex causis necessariis
iustis ac rationabilibus, utputa in collegiata-
rum aut conventualium Ecclesiarum ereditio-
nem: Aliæ in universitatum generalium stu-
diorum dotationem ac fundationem processerunt.
Aliquæ de Ecclesiis, quas laici in mani-
bus suis diutius tenuerunt, sed non nisi certis
religiosis locis donare jus patronatus voluerunt,
quibus postea incorporatæ sunt, & nunc si re-
vocarentur incorporationes, redirent ad laicos
&c. Nonnullæ vero, ut præsumitur, ex simo-
niaca pravitate: Aliquæ ex levi aut parva cau-
sa: Quædam autem ex falsa, immo nulla
penitus rationabili subsistente causa aut necessitate,
sed solius ambitionis ac avaritiæ intuitu,
contentæ creduntur.

Ex quibus quidem incorporationibus indiscre-
tis plura pericula ac incommoda provenire no-
teantur.

Præsertim, quia ex residentia religiosorum,
in Ecclesiis sic incorporatis extra Monasteria
sua commorantium, ipsorum tepescit devotio,
& regularum observantia relaxatur, numerus
etiam ministrorum ab antiquo institutus in ip-
sis Monasteriis, ac cultus divinus diminuitur.

Intuper per eadem Ecclesiarum redditus adeo
diminuantur, ut non reperiantur idonei, qui se
de cura earundem intruere velint. Sed i-
diorum & ignari ad regimen ipsarum plerumque
assumuntur. Per quos animarum cura totaliter
negligitur. Qui etiam portionis exiguæ ipsis
assignatæ augmentum non petere, juramentis
aut aliis cautionibus compelluntur.

Dignetur igitur Sanctitas Sua circa præmissa
per revocationem rationabilem providere: Et

ARTIC. X.

De Commendis.

Super decimo articulo videtur, quod nulla
cathedralis, conventualis aut parochialis Eccle-
sia, nec aliquod beneficium, curam habens ani-
marum, aut dignitas in cathedralibus major
post Pontificales, aut in collegiatis principalis,
aut etiam hospitale, vel Xenodochium, aut
alius locus pro hospitalitate fundatus, debeat
sine manifesta, & rationabili causa, & expressa
ac cognita, non nisi ad certum breve tempus
in Commendam alicui assignari.

Si tamen Romanus Pontifex de plenitudine
potestatis vel alias secus duxerit faciendum,
aut aliquid præmissorum commendandum, tunc
saltem provideatur non solum verbo, vel litte-
ris, sed etiam realiter in effectu, ne animarum
cura negligatur, divinus cultus diminuat, vel
ruant ædificia, seu alia Ecclesiastica bona vel
jura pereant, vel supprimantur, aut infirmi
velegentes sustentatione congrua defraudentur.

Et Ordinarii locorum auctoritate Apostolica
super præmissis providere habeant, etiam con-
tra quoscunque: quocunque exemptionis aut ma-
joritatis privilegio non obstante.

ARTIC. XI.

De fructibus medii temporis.

Super undecimo articulo videtur di-
ctæ Nationi, quod fructus beneficiorum Ecclesiastico-
rum, majorum & minorum, vacationis tem-
pore obvenientes, omnino debeant Ecclesiis &
futuris successoribus in hujusmodi beneficiis,
pro ipsarum Ecclesiarum opportunitatibus, &
incumbentibus oneribus sublevandis reservari:
Nec deceat Romanum Pontificem aut alium
quemcumque Apostolica aut alia auctoritate ta-
les fructus sibi usurpare vel attribuere quovis-
modo, nisi specialis aliqua rationabilis causa
contrarium induxerit, aut suaserit particulariter
faciendum.

ARTIC. XII.

De non alienandis bonis Romana Ecclesia.

Super duodecimo articulo videtur expedire,
quod quilibet Romæ Pontifex de non alienan-
dis bonis & juribus Romanæ & aliarum Ec-
clesiarum promissionem faciat: prout in ultimo
fuit Reformatorio avisatum, ante electionem
& Romani Pontificis celebrato.

Et Archiepiscopus, Episcopus, ac Abbates,
sedi Apostolicæ immediate subjecti, sine licen-
tia & auctoritate Romani Pontificis alienantes
deponant, ac capitula, & singulares personas
eorum, quæ ad præmissa assensum præbuerunt,
sic puniant, quod ceteris transeat in exemplum.

AR-

1. Vid. Reformatorium cap. 10.

2. Reform. cap. 11.

3. Vide supra Reformatorium, cap. 8.

4. Vide supra in Reformatorii Decretis cap. 5.

ANNO
CHRISTI
1527

ARTIC. XIII.

*Propter que & quando Paps possit corrigi
& depuni.*

Super decimo tertio articulo videtur, quod summus Pontifex non solum de heresi, sed etiam de simonia notoria tam circa sacramenta, quam circa beneficia Ecclesiastica, & quolibet alio notorio crimine gravi, Ecclesiam universalem notorie scandalizans, de quo canonicè monitus incorrigibilis extiterit, per Generale Concilium puniri valeat, ac deponi etiam de Papatu.

Item, videtur, quod sanctissimus Dominus noster, sacro approbante Concilio, specialem B Constitutionem super hoc, quod promittitur, declaratoriam debeat promulgare, & insuper declarare, (quod) notum circa sacramenta, sed etiam circa beneficia Ecclesiastica conventionem seu pensionem pecuniariam per se vel alium faciendo crimen pravitatis simoniacæ non evadat &c.

ARTIC. XIV.

De extirpatione Simonie

Super decimo quarto articulo omnino videtur, quoad futuram simoniam vitandam penis gravissimis providendum, sive in Romana curia, C sive extra illam contingant perpetrari, juxta avifata in reformato hujus Concilii Generalis.

De simonia autem præteritis temporibus sive in ordinibus, sive in beneficiis, aut aliis sacramentis Ecclesiasticis, vel circa quacunque spiritualia, seu spiritualibus annexa, quocunque modo jam contracta, propter multitudinem delinquentium & superiorum negligentiam, mitius, saltem in foro conscientie, est agendum, abolendo scilicet maculas præteritas, & de beneficiis & ordinibus viros Ecclesiasticos in suis titulis justificando, & male percepta penitus remittendo &c.

ARTIC. XV.

De Dispensationibus.

Super quinto decimo articulo videtur, quod Dispensationes super incompatilibus, de non promovendo ad ordines, super defectum ætatis, super defectum natalium, de non referendo, super contrahendo matrimonium in gradibus prohibitis, & non faciendo munus consecrationis aut benedictionis, aut non obstantibus aliis, non sint deinceps nisi ex evidenti, seu notoria, rationabili & expressa causa, consideratis differentiis & statibus locorum, temporum, & personarum, cum magna gravitate & matura deliberatione per sedem Apostolicam g faciendus, juxta ea, que de his sunt in reformato avifata.

Et de obtentis provideatur, easdem moderando secundum bonam æquitatem, prædictis circumstantiis ponderatis.

1 Supra in Reformato Decretis cap. 6.

2 In Reformato Statutis cap. 6.

3 Supra in Reformato Protocollo, cap. 4. & cap. 16. Et in Decretis Reformato, cap. 10. Et in Decretibus Reformato, lib. 1. tit. 2. cap. 1. seqq.

4 Supra in Reformato Protocollo, cap. 10. 11. 12. 13. 14.

5 Vide supra in Reformato Decretibus, lib. 4. tit. 10.

6 Supra in Reformato Protocollo cap. 18.

Concil. General. Tom. XXVIII.

ARTIC. XVII.

De Indulgentiis.

Super decimo septimo articulo videtur, quod Indulgentiis exorbitanter concessis tempore schismatis, continentes remissionem omnium peccatorum, vel factis ad instar &c. sint penitus revocanda, juxta avifata in reformato primo hujus Concilii Generalis: Quodque deinceps tales non nisi ex maxima causa concedantur, cum expressione qualitatium & circumstantiarum opportunarum.

ARTIC. XVIII.

De decimis.

Super ultimo articulo videtur, quod tales decime non sint nisi ex consensu Generalis Concilii ex causa maxima imponenda &c.

Prædicta etenim Natio Germanica protestatur, quod per dictas petitiones non intendit, nec vult recedere a Decretis Concilii, atque Capitulis Narbonæ concordatis. Super quibus &c.

*Gumpertus Fabri Notarius Nationis Germanicæ
scripsit de mandato Præsentis & Na-
tionis antedictæ.*

XXXVI.

*Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis Exhortatio ad Concilium Generale Constantiense super
correctione Calendaris propter ingentes ipsius
errores: delineata proximo ante Concilium
Constantiense, sed repetita Constantia in Concilio
A. 1517. mense Martio, & publice in Eccle-
sia S. Pauli pronunciata.*

Ex MLVI
dubon. par.
2. ad. CC
2. 116.

Insuper controversias Ecclesiasticas in Concilio Constantiensi in formam productas, que ad examen revocarentur, locum habet questio de Calendaris Ecclesiasticis erroribus, illisque emendatione. Traxerunt hoc negotium Petrus de Alliaco Card. Cameracensis proximo ante Constantiense Concilium an. 1511. eoque de re opusculum an. 1512 Romæ in Concilio generali a Joanne XXIII. convocato, memorato Pontifici obtulit. in quo Concilio Joannes hoc Cardinalis testatur laudavit, ac publicationem ejus distulit ad finem usque schismatis inter tres Pontifices tunc existentes. Quod utrumque peculiari alio diplomate roboravit.

Postquam igitur in proximo Constantiensi Concilio res eo devenerat tandem, ut tres Pontifices essent (sede vacante), Joannes eque ac Gregorius & Benedictus, Cardinalis superius sum negotium resuscitandum ac Concilio præfati proponendum autumavit, præfatis publico in templo eorum Concilio omnibus illis Actis, circa hoc Emendationis negotium ante paucos annos sub Joanne XXIII. proditis. Quoniam igitur hæc Constantiense controversiarum pars sui non postrema, hic exhibere potuit.

Non autem Constantiæ hæc res fuisse confectam vel exinde potest, quod in Concilio Basiliensi, decennio fere elapso eandem materiam tractaverit Cardinalis Casanus, novo publicato opusculo, quod illo statim sæculo, typographia fulcitata, typorum locum est expertum.

CAP.

ANNO
CHRISTI
1117

CAP. I.

Quanta diligentis cura olim fuerit Ecclesiam Christianam de observatione Paschalis, & Quadragesimalis jejunii, aliisque festivitatum solemnium, Eusebius in Ecclesiastica historia manifestavit, Ubi Libro V. narrat de Pascha questione quae in provinciis Asiae exorta est, ideo videlicet, quod XIV. Luna putarent Pascha observandam, quia tunc Judaeis agnus praecipitur immolari. Et ita quocumque die Luna XIV. venisset, solvebant jejunia quadragesimalia: Cum talis consuetudo in aliis non servaretur Ecclesiis.

Ob quam causam Conventus Episcoporum & Concilia per singulas quasque provincias constituerunt, ne licet aliquando, nisi in die Dominica, in qua Dominus surrexit a mortuis, Dominicum Pascha celebrare mysterium, & in hac tota dissolvendum esse Pascha jejunium.

Exstat hujus Concilii apud Casarem Palastinae hujusmodi Decretum. Habetur & nostra ratione Concilii Decretum simile, cui Victor Papa praefuisse narratur. Sub quo quanta super hac re controversia fuerit, diffuse prosequitur Eusebius eodem libro. Et deinde libro X. concludit, quod in Nicena Synodo Patres antiquum canonem de observatione Pascha confirmavit. Quam Eusebii historiam Isidorus Lib. V. Etymologicorum brevibus verbis expressit, dicens: Quod antiquitus Ecclesia Pascha XIV. Luna cum Judaeis celebraverit, quocumque die occurreret.

Quem ritum sancti Patres in Nicena Synodo prohibuerunt, constituentem, non solum Paschalem diem & mensem inquirere; sed etiam diem resurrectionis observare. Et ut in eodem libro Isidorus recitat, paschalem cyclum Hyppolitus episcopus primus conscripsit, postquam probatissimi auctores, Eusebius Casariensis, Theophilus Alexandrinus, Prosper, & quoque natione Aquitanus, atque Victorius, amplificatis ejusdem festivitatis rationibus multiplices circuli ediderunt. Beatissimus vero Cyrillus, Alexandrinus urbis episcopus, ubi debeat Pascha celebrari summa brevitate notavit. Idem etiam Isidorus libro praedicto quinque cyclos paschales inseruit, fueruntque plurimi magno sapientiae viri, qui super his disertissime ac diligentissime tractaverunt. Ut Dionysius Romae urbis Abbas, Bedaeque Venerabilis Anglicus hac occasione plures de temporibus libros scripsit. Gerlandus insuper tabulas edidit, & Joannes de sacro Bosso ac Robertus Lincolnensis episcopus, alique multi de computo subtilia conscripserunt.

His ergo, talibus & tantis tantaque auctoritatis viris ob causam praedictam de diebus ac momentorum calculatione, magis quam de denariorum ac monetarum computatione olim sollicita cura fuit & diligentia.

E contra vero, proh dolor! nunc tanta est in his Ecclesiasticorum ministrorum, & eorum maxime, quibus super horum observatione incumbit provisio, tanque negligens inertia, ut jam a multis annis, propter errores Calendarii, Paschalis celebritas, & consequentes ad eam festivitates & observantiae, non sine gravi scandalo Ecclesiae violentia & a debitis sibi locis mutentur, sicut in subsequens plenius declarare proposui.

Unde propter hoc praesens compendium ex

Avariis ac prolixis, sed veris & probatis diversorum auctorum sententiis compilare decrevi, ut universalem Episcoporum censuram, ego ipsorum infames, tanquam canis venaticus minimus excitare valeam ad profugendum praesatum scandalosum errorem, erroneumque scandalum, & ipsam ab Ecclesia unquam tanquam feram pestiferam ac monstrum horribile penitus extirpandum.

Accedit etiam ad id agendum & salubriter providendum opportuna congruitas. Nam ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, dies videlicet Ecclesiasticae salutis periculis, Deoque ac toti populo Christiano acceptabilis, quo, ad ultimum Pisani Concilii Decretum, universalis debet Synodus celebrari. Quae ad hoc specialiter ordinata extitit, ut reformetur Ecclesia, nunc, proh dolor! miserabiliter deformata.

Igitur inter difformitates varias, quarum plurimas alibi notavi necessario reformandas, hujus singularis difformitatis reformatio specialis non aliquatenus omittenda.

Ut & hoc evidenter declaretur, praesens opusculum convenienti ordine sex capitulis distinguitur. Primum est praesambula exhortatio, quae tanquam prologus antecedit. Secundum generaliter agit de tribus principalibus Calendarii erroribus. Tertium agit specialiter de errore ex mutatione equinoctiorum & solstitiorum. Quartum de erroribus ex mutatione primationis lunae. Quintum de aliis erroribus, qui ex praecedentibus consequuntur. Sextum de Calendarii correctione.

CAP. II.

De tribus principalibus Calendarii erroribus.

Sciendum est ergo, quod Calendarium, quo utitur Ecclesia, principaliter tres errores continet, qui essent merito corrigendi. Sed hoc non potest auctoritative fieri, nisi per ordinationem seu approbationem sedis Apostolicae, vel Concilii Generalis.

Primus error, qui radix est plurimum, est: Quod hujusmodi Calendarium non utitur vera anni quantitate. Cum popat anni quantitatem CCCXV. dies & quartam diei integram. Quae quarta colligitur per quatuor annos, ut in anno bisextili computetur unus dies plus quam in aliis communibus annis.

Sed constat, non solum per computistas, sed etiam per vias Astronomiae, quod quantitas anni solaris non est tanta, immo minor. Nam Astronomi, scilicet Ptolomaeus & Abbategi, non ponunt illam quartam diei integram, sed solum quinque horas & aliquas minutas partes unius horae. In quibus non plene concordant. Quia Ptolomaeus ponit 55 minutas & 1 secundam. Abbategi, 47. minutas & 9 secundas. B Alphonfus, 49 minutas & 16 secundas.

Et haec ultima opinio nunc communior & verior reputatur. Et sic vera quantitas anni minor est quantitate anni nostri Calendarii de sex-ta parte unius horae & modice plus, scilicet de 44 secundis vel circiter. Quod dico: quia hic non numerantur ultra fractiones minores, propter tedium: Et quia in multo tempore non facerent errorem, nisi parvum.

Secundus error sequitur ex primo, videlicet. Quod equinoctia & solstitia, ac etiam Ecclesiastica festa immobilia, xxi. fixe signata in Calendario, continue ascendendo, sicut certum

ANNO
CHRISTI
1177

tum est Astronomis, & per tabulas & instrumeta probatum est.

Et hoc accidit ex errore quantitatis anni solaris. De qua, & de huiusmodi ascensu solstitionum & æquinoctiorum, plenius scripti in fine tractatus de legibus & sc. tibus. Ubi ostendit, primas ascendere in Calendario circiter per unam diem in CXXXIV. annis.

Unde patet, quod prædicti duo errores corrigentur, & per consequens quoad hoc verificaretur Calendarium nostrum, si in totidem annis auferretur una dies. Et hoc satis convenienter fieri posset cessando a bissexto, quarto anno videlicet, & per CXXXIV. annos. Quando primo æquinoctium vernale ascenderet ad novam litteram, in Calendario tunc ibi signaretur æquinoctium. Et si ille annus esset bissextilis cessaretur a bissexto; si vero non, tunc in proximiori anno bissextili, siue præcedente siue subsequente, fieret huiusmodi bissextili cessatio. Et annus ille propter iocunditatem huius verificationis posset merito annus jubilæus nominari.

Tertius error, qui accidit ex primatione designata per aureum numerum in cyclo decemnoviali Calendarii. In qua, quia non solum Astronomi & Computistæ sciunt, sed etiam simplices & ignari per experientiam cognoscunt, quod a CC. ferre annis Luna est prima secundum veritatem per tres vel quatuor dies, antequam signetur in Calendario. Et ita his temporibus jam multum fallit primatio. Qui error nisi corrigatur, semper crescit amplius in futurum.

Et ratio huius est secundum Astronomos: Quia in omnibus 76. annis recedit primatio a loco suo in Calendario per 16. minuta unius diei, & 40. secundas, quæ valent 6. horas, 40. minutas horæ. Et hoc est prope per quartam unius diei.

Et in omnibus CCCIV. annis recedit a loco primationis in Calendario per unum diem & 6. minuta unius diei & 40. secundas, quæ valent 2. horas, 40. minuta horæ.

Unde post 4356. annos dicitur luna secundum Calendarium prima, quando erit plena. Et 7904. annis erit error unius lunationis integræ, excepto modico, videlicet 38. min. & 30. sec.

Et hic error potest devenire ad 300. lunationes. Et tunc iterum redibit error primus, ut sequantur alii præfati per ordinem.

Horum autem varietas a quibusdam peritis Astronomis declarata est. Ideo a Computistis, quorum scientia Astronomis subalternatur, est merito supponenda.

C A P. III.

De errore ex mutatione æquinoctiorum & solstitionum.

Ad maiorem autem declarationem & certificationem præmissorum de mutatione æquinoctiorum & solstitionum, ac etiam primationum lunarium, aliqua specialia notanda sunt. Et primo quidem sciendum est, quod solstitia & æquinoctia non debent intelligi esse in Calendario posita diebus fixis, ac si semper fuissent, aut ibi forent in æternum. Cum certum sit, ea ascendere in Calendario, ut dictum est. Et tamen, sicut Beda narrat, quidam æquinoctia VIIII. Kal. Aprilium, & VIIII. Kal. Octobr. Solstitia VIIII. Kal. Julior. & VIIII. Kal. Concil. General. Tom. XXVIII.

Januar. quidem XII. Kal. eorundem, notandum esse saecerunt.

Primas vero opinionis fuit Hippocrates, ut patet in epistola, quam scripsit Antigono Regi, & similiter Plinius L. II. Nat. Hist. Et hanc opinionem aliquandiu secuta est Ecclesia primitiva, ponendo æquinoctium vernale in die Annunciationis Christi, & æquinoctium autumnale in die conceptionis Joannis Baptistæ, & solstium æstivale in die Nativitatis eiusdem, & solstium hiemale in die Nativitatis Dominicæ.

Sed tamen secundum præcisam veritatem nunquam simul eodem anno fuerunt æquinoctia & solstia in diebus prædictis, sicut posset per scientiam Astronomis demonstrari. Quia tamen satis prope fuerunt, sufficiebat Hippocrati, quantum ad considerationem medicinas, & eadem ratione aliquando sufficiebat Ecclesie.

Verum postea secundam opinionem secuta est Ecclesia, & mutavit æquinoctia, & solstia ad XII. Kal. & posuit æquinoctium vernale XII. die Martii, vel quia ibi secundum Rabanum fuit æquinoctium in primo anno seculi, vel forte, quia ibi fuit æquinoctium tempore eorum, qui hanc doctrinam tradiderunt, ut dicit Lincolnensis, vel, ut verisimilius credo, non quia ibi fuerunt præcise, sed quia erat prope. Nam in Nicæno Concilio fuit hæc Ecclesiastica observatio confirmata, & hoc fuit, secundum Bedam, anno ab Incarnatione Domini CCCXXXII. Quia tunc æquinoctium vernale prope XII. Kal. April. poterat ascendisse, & ultra processisse, ut ex dicendis clarius apparebit.

Sed quia Lincolnensis dicit, Christum natum fuisse in solstio hiemale secundum scripturas: sciendum est, quod hoc non est dictum quasi sit verum secundum præcisionem, sed secundum propinquitatem. Et hoc quoque declaratur. Quia Ptolomæus anno CXL. Christi invenit solstium hiemale, XI. Kal. Januarii, & æquinoctium vernale, XI. Kal. April. ut patet in Almagesto. Cum ergo solstia & æquinoctia semper ascendant in Calendario: patet, quia secundum probationem Ptolomæi non potuit esse solstium hiemale VIIII. Kal. Januarii in die Nativitatis Dominicæ, sed oportuit, quod esset X. Kal. Januarii. Et similiter in primo anno Nativitatis Domini non potuit esse æquinoctium vernale VIIII. Kal. Aprilis, sicut crediderunt in Ecclesia primitiva. Et longe magis non potuit esse, sicut postea posuerunt, pro XII. Kal. Aprilis, XVI. Kalend. secundum hoc, quod Ptolomæus invenit XI. Kal. Nam CXL. annis, a tempore Nativitatis Christi usque ad probationem Ptolomæi, non potuit minui solstium vel æquinoctium per 3. dies, neque per 2., & per consequens, multominus per 4., sed solum per unum, & parum de alio, ut patet ex supradictis. Ideo etiam secundum istos, Hippocras non longe fuit a veritate in hac parte. Quoniam ipse fuit ante Christum, plus quam CCC. annis. Et propter hoc suo tempore esse potuit æquinoctium VIIII. Kal. vel saltem prope, videlicet VII. Kal.

Insuper secundum istos, anno Domini MCC LXVII. fuit solstium sub die Idus Decembris, & æquinoctium III. Idus Martii. Sed ab hoc loco usque ad locum, ubi tempore Ptolomæi erant, sunt 9. dies, & a tempore sue probationis usque tunc, fuerunt anni Domini 1127.

A a 2 In

ANNO
CHRISTI
1177

ANNO
CHRISTI
1417.

In quo numero annorum sunt novies 127. anni. Ideo concludunt secundum probationem Ptolomæ, quia hoc tempus 127. annorum satis convenit cum annis Christi, ut semper unus dies in tanto tempore minuatur de quantitate anni, & denotet mutationem solstitii & æquinoctii. Sed hoc non asserunt esse certum cum præcisione, sicut nec est. Nam, sicut in præallegato tractatu præallegavi, solstitia & æquinoctia in uno anno non ascendunt circiter 21. minutas unius horæ, & sic in 5. annis 55. minutas. Quare in cccx. annis ascendunt per unum diem, vel loquendo præcisus, circiter in 134. annis, ut prædixi.

Et ut cognoscamus, quantum ascenderent æquinoctia & solstitia a tempore nativitatis Christi, expedit scire, ubi modo sunt.

Unde secundum tabulas Alphonsi, quæ a meridie diem incipiunt, hoc anno MCCCXXI. ita significari possunt: XI. die Martii completa, cum 15. horis, 47. minutis, & 6. sec. ac 67. tertiis, sol intrabit arietem. XIII. die Junii completa, cum 4. horis, 8. minutis, 52. sec. sol intrabit cancerum. XIV. die Septembris completa, cum 16. horis, 19. min. & 37. sec. ac 12. tertiis, sol intrabit libram. Die XII. Decembris completa, cum 19. horis, 3. min. & 30. sec. ac 4. tertiis, sol intrabit capricornum.

Unde ex his patet, quod secundum vulgarem usum Calendarii nostri, incipiendo diem a media nocte, præcedente meridiem diei signatæ; Sicut Romani, ut ait Beda, a medio noctis in medium, dies suos computare maluerunt: Sic inquam computando dicere possumus, quod æquinoctium vernale hoc anno erit die XII. Martii ante meridiem, scilicet post mediam noctem præcedentem per 3. horas & plus quam tres quartas unius horæ. Solstitium æstivale erit XIII. die Junii post meridiem, per 4. horas & plus quam septimam partem unius horæ. Æquinoctium autumnale erit 3. die Septembris ante meridiem, scilicet post mediam noctem per quatuor horas, & minus quam tertiam partem unius horæ. Solstitium hiemale erit XIII. die Decembris post mediam noctem per 7. horas & minus quam 15. partem unius horæ.

Prædicta vero anno sequente propter bisextum ascendunt per unum diem seu per unam litteram in Calendario. Verbi gratia, secundum Alphonsum, sol intrabit arietem 10. die Martii completa in 21. horis, 45. min. 22. sec. & 56. tert. Et secundum prædictam rationem, æquinoctium vernale erit XI. die Martii, ante meridiem, videlicet post mediam noctem præcedentem per 9. horas, & 2. tertias unius horæ, & plus quam unam sextam partem horæ. Aliis vero annis non bisextilibus prædicta æquinoctia & solstitia manebunt diu in diebus prædictis sub litteris signatis in Calendario, nunc ascendendo simpliciter ad novam litteram, sive bene approximando. Ideo quando ipsa vel aliquod ipsorum ascenderet absolute ad novam litteram, expediret providere, quod tunc ponerentur in suis debitis locis: Et specialiter æquinoctium vernale, propter inventionem veri paschæ. Et tunc cessaretur ab unius bisexti computatione, si esset tunc annus bisextilis, vel si non, quod in anno proximiori bisextili, sive præcedente sive sequente, fieret hujusmodi bisexti cessatio, & deinceps post quolibet 134. annos. Ut sic

A fieret nostri Calendarii correctio juxta modum superius annotatum.

ANNO
CHRISTI
1417.

CAP. IV.

De errore numeri aurei ex mutatione primationis Lpæ.

Post hæc vero etiam de errore numeri aurei ex mutatione primationum lunarium, aliqua specialiter dicenda sunt. Et licet hujus rei declaratio principaliter ad considerationem Astronomicam pertineat, tamen per narrationem historicam potest aliquantulum manuduci. Sciendum est igitur, quod sicut narrat Svetonius Lib. 1. de Ro. Cæs. Julius Cæsar Calendarium reformavit. Quia sicut nunc negligentiam Pontificum Christianorum, ita tunc vitio gentilium Pontificum erat corruptum. Et hoc propter defectum intercalationis, vel interpositionis dierum. De qua plene loquitur Solinus in principio Libri de Memorabilibus Mundi. Hic ergo Julius in Astronomia edoctus, sicut notat Lucas, contra quosdam Astronomos in Ægypto de quantitate anni solaris disputavit, & ordinem Calendarii, sicut suo tempore potuit, adimplevit.

Ideo dicunt Computistæ, quod ipse numerum aureum in Calendario ordinavit.

Hoc itaque supposito, considerandi sunt anni, qui ab hac ordinatione fluxerunt. Sciendum igitur, quod Julius imperavit annis circiter quinque. Cui successit Octavianus, nepos ejus, cujus Imperii anno XLII. natus est Christus, secundum historiam Ecclesiasticam & scholasticam, & ut ait Isidorus. Unde patet, quod anno 43. Octaviani Augusti, qui incepit, secundum computationem Romanorum, prima die Januarii, quam computationem adhuc Romana sequitur Ecclesia, Christus in octava die, sequente suam nativitatem, quæ erat initium anni Romani, tunc dictus est, in secundo anno a sua nativitate, licet solum octo dies haberet ætatis.

Et inde oritur secundo, quare nunc Romana Ecclesia computat annum Domini a nativitate MCCCXXI ante Annunciationem. Et illi, qui computant ab incarnatione, dicunt decimum, & tunc undecimum, usque ad diem Annunciationis, cum tamen annuatio seu incarnatio nativitatem præcesserit. Hoc enim ideo fit, quia computant XI. anno ab incarnatione completo.

Hanc autem computationem ab incarnatione Dionysius Abbas Romane Urbis instituit, ut dicit Beda. Nam ante Græci ipsum ordinem a Diocletiani Principis annis observabant, sicut antea ab Imperatoris temporibus computabant, juxta illud Evangelii: anno XV. Tiberii Cæsaris.

Hoc autem solum incidenter dixi, ut appareat, quod Julius Cæsar imperavit circiter per XLVII. annos ante nativitatem Christi. Quibus junctis cum annis Domini MCCCXXI., sequitur, quod in fine Decembris completo, hoc anno fluxerunt ab ordinatione numeri aurei, circiter MCCCCLVIII.

In quo annorum numero continentur quater trecenti quatuor anni, quibus quaternariis primationes lunæ, ut patet per ea quæ prædicta sunt, a suis locis in Calendario per quatuor dies recesserunt, & ultra remanent 242. in

ANNO
CHRISTI
1117.

in quibus, adjunctis eis 62. annis futuris, qui A
304. perficient, iterum una die ascendent.

Unde manifeste sequitur, quod anno Domini MCCCCLXXIII. primationes lunares a suis recederent locis circiter per quinque dies. Et hanc chronica computatio satis consonare videtur cum astronomica veritate. Quare saltem tunc debet numerus corrigi, & primationes lunares in suis locis veraciter assignari. Quia tunc starent in eadem veritate, qua fuerunt in sua primava institutione, saltem per CCCIV. annos. Post quos iterum posset aureus numerus corrigi. Vel per correctionem erroris posset primatio lunae notari per unum diem aurei numeri, primationem designantem. Ut scio, ubi prius dicebatur luna prima, postea diceretur secunda.

Hic autem sciendum est, quod, cum de primationibus lunae tractamus, menses lunares proprie non accipiuntur, secundum Ptolomaeum & omnes Astronomos, a visione novae lunae: Quia hoc tempus est inaequale, & tamen menses debent aequari: Nec accipiuntur a conjunctione solis & lunae, secundum eorum cursum verum: quia etiam hoc tempus est inaequale: Sed considerantur penes conjunctionem solis & lunae, secundum eorum cursum medium & aequalem: Quia hoc tempus est uniforme, & secundum Ptolomaeum hoc tempus est 29. dies, 31. minuta unius diei, & 50. sec. cum aliquibus minoribus fractionibus, ut ad quinta. C
Et huic concordat Arraol in fundatione tabularum, nisi quod omisit tertia, quarta, quinta Ptolomaei, quia in maximo tempore parum habent. Unde secundum eam quantitas anni lunaris continet 354. dies, & quintam & sextam unius diei. Et secundum hoc erit tempus aequale lunationi 29. dies, 31. minuta diei, & 50. sec. Quia ista temporis quantitas multiplicata per XII. facit quantitatem anni praedictam. Et quia huiusmodi minuta diei & cum dimidio valent horam, ideo praedicta minuta & secunda, cum minoribus fractionibus omissis, valent XII. horas diei cum dimidia, & una fere quarta horae, quia non deest unum integrum minutum horae.

Unde patet, quod medium lunationis aequalis, ubi est oppositio sive plenilunium, habet dies 14, tres quartas diei, cum quarta parte unius horae, & medietate unius quartae.

Ex quibus etiam concludi potest, quod XI. dies, qui dicuntur excrefcere in anno solari super annum lunarem, propter quod epacta sequentis anni solaris quasi epacta aut superaugmentata nominantur, nequaquam cum omnimoda praecisione computantur. Sicut clare patet ex comparatione anni solaris ad annum lunarem, secundum praecisam quantitatem superius computatam.

Sequitur etiam ex praemissis, quod cum maximus & manifestissimus sit error primationis secundum Calendarium; necessario oportet, quod sit error in cyclis epactarum. Quia per ejusmodi epacta XI. dierum majoratur aetas lunae in principio cujuslibet mensis futuri anni super aetatem suam in principio cujuslibet mensis prioris anni.

Et quia huiusmodi errores contingunt, necesse est, ut aetas lunae vera aliter quam huiusmodi cyclis quaerenda sit.

CAPUT V.

De aliis erroribus, qui consequuntur
ex praedictis.

ANNO
CHRISTI
1117.

Sed ulterius considerandum est, qualiter ex praedictis erroribus sequuntur errores alii multo plurimi Ecclesiae scandalosi. Nam totus ordo solemnitarum Ecclesiasticarum confunditur per falsam aequinoctiorum & erroneas signationes primationum in Calendario.

Cujus ratio est, quia secundum ordinationem Ecclesiae, in Nicæna Synodo constitutam, Pascha debet celebrari die Dominica post XIV. lunam, quae invenitur vel in aequinoctio vernali, vel immediate post, propter conformitatem legis Christianae ad legem antiquam, quae figura fuit novae legis, & immolatio agni paschalis figura novae Paschae.

Cum ergo error sit in fundamento, scilicet in aequinoctiis & lunationibus: necesse est ut error sit in celebratione Paschae, ut extra locum praedictum multum ante vel post, plus quam debeat, celebretur: & per consequens, quod Quadragesima & omnia festa mobilia, sicut Pentecostes & Ascensionis, & alia huiusmodi, violenter, & a suo loco recedant. Quia omnia huiusmodi cedant Paschati, & ab eo regulantur.

Et cum omnia ista in se sint horrenda, tamen respectu politicae Christianae scandalosa sunt, tanquam stulta & irrisione indigna. Quia, propter ignorantiam vel negligentiam ista corrigendi, sic diabolo procurante, quod in tempore vero paschali Christiani abstinent a carnibus, & in vera quadragesima quandoque carnes comedunt, & multa alia inconvenientia sequuntur, sicut de septimo & rogationibus, ac aliis huiusmodi observantiis Ecclesiasticis, quae suis temporibus non servantur. Et non solum Computistae & Astronomi, sed omnis homo, qui non vult cervicem erigere ut contradicat veritati, haec manifeste cognoscunt.

Unde Philosophi infideles, Arabes, Hebraei & Graeci, qui habitant inter Christianos, sive in Hispania sive in Aegypto, & aliis partibus Orientis, aut aliis mundi regionibus, derident Christianorum, & maxime Praelatorum suorum ignorantiam, & abhorrent stultitiam, quam evidenter conspiciunt in hac ordinatione, seu verius inordinatione temporum, quibus utuntur in solemnium observatione festorum.

Si vero quis quaerat, cur Ecclesia tam magnos & manifestos tamque scandalosos errores jamdiu non correxit? Quod huius questionis solutione sciendum est, primo, quod Eusebius Caesariensis Episcopus circulum primationum pro observatione paschali parum ante Synodum Nicænam ordinaverat; ideo die quo celebrata fuit dicta Synodus, non potuit haec mutatio notabilis apparari. Quare ibi statutum est, primationes paschales secundum dictum cyclum observari. Et B. Leo Papa, discussione super hoc facta, tandem definit sententiae Nicænae Synodi adherere. Sed & Beda in Libr. temp. nittur, quantum potest, hanc sententiam roborare.

Secundo considerandum est, quod Leo Papa fuit post Synodum Nicænam fere 120. annis sub Martino Principe, & Beda circiter per 369. annos. Quapropter tempore ipsorum non potuit lunatio multum recedere a loco suo: Cum CCCIV. annis fiat solum mutatio diei unius,

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

unius, ut dictum est. Et ideo isto tempore ad-
huc potuit ille cyclus rationabiliter observari,
etiam propter evitacionem novæ contentionis
& scandali in provisione remedii. Unde & no-
tat Beda: Ideo Patres sic observabant, ut aliud
majus periculum propter hoc declinarent.

Ex his tamen patet, quod jam tempore Leo-
nis oriebatur scrupulosa dubitatio super hac re.
Et rursus augmentabatur tempore B. Papæ Hi-
larii, qui præcepit novum cyclum componere.
In quo quia non fuit certitudo, sicut nec pri-
us, ideo adhæserunt posteriores consuetudini
antiquæ. Nam primitiva Ecclesia non multum
habuit usum Astronomiæ. Unde, sicut dicit
Lincolniensis: quia Ecclesia nondum certificata
erat de quantitate anni, ideo non mutarunt
antiquam doctrinam de iveniendis solstitiis &
æquinoctiis: quamvis ex ea sequatur error in
Calendario. Et ideo omiſsa fuit correctio hu-
jus erroris & aliorum prædictorum, tum quia
tunc non erant tanti sicut modo sunt, & con-
tinue majores sunt, tum propter longam con-
suetudinem, in cuius mutatione potuisset esse
contentionis scandalum; tum quia scientia A-
stronomiæ prius non malum fuit in usu Chri-
stianorum, immo Ecclesiæ primitivæ fuit ali-
qualiter odiosa.

CAPUT VI.

De Calendarii correctione.

Jam vero quia Ecclesia Dei multos habet
Christianos in Astronomia peritos, debet dili-
gentiam adhibere, ut sua Synodali auctoritate
prædicti errores, tam manifesti, & palpabiles,
& tam horribiliter scandalizantes, omnesque
defectus Calendarii corrigantur.

Licet autem superius aliquantulum apertus sit
correctiois modus, tamen plenior & pretiosior
hujus rei certitudo decet per Astronomos de-
clarari.

Sciendum est ergo, quod pro correctione er-
rorum Calendarii possunt tres modi satis con-
venienter assignari. De quibus merito conside-
randum est, quis utilior sit atque facilior.

Primus est, quod cessetur a computatione
unius bisexti: Videlicet in quibuslibet CXXXIV.
annis, sicut prædictum est in II. Capit. Et per
hunc modum corrigitur Calendarium, quantum
ad cursum seu annum solarem, sed non quan-
tum ad lunarem. Nec sic aureus numerus seu
primationes lunæ poterunt corrigi & stabiliter
signari in Calendario secundum correctionem,
quod docet Caput IV.

Secundus modus est, quod non toties cesse-
tur ab hujusmodi computatione bisexti, sed
solum in quibuslibet CCCIV. annis. Et per
hunc modum corrigitur Calendarium, quantum
ad cursum lunæ seu cyclum decennovalem vel
numerum aureum. Sed quantum ad cursum
solarem non sufficienter providetur: tamen ali-
qualiter, licet non totaliter corrigitur error de
ascensu æquinoctiorum & solstitiorum ac Festo-
rum immobilium in Calendario signatorum:
Et similiter correcto, scilicet numero, & pri-
mationibus lunæ signatis in debitis suis locis,
stabunt postea in eadem veritate qua prius.

Deo vero modi prædicti non possunt similiter
prædicari, vel ad invicem se compati, propter
differentiam ascensuum æquinoctiorum & solstitio-
rum ad ascensum primationum lunarium. Et
hæc omnia sunt ex præcedentibus manifesta.

Tertius autem modus non utitur prædicta
cessatione bisexti, sed per novas tabulas astro-
nomicas fieri docetur, sicut statim dicetur. Et
licet modus iste magis certus sit & præcisus,
tamen esse videtur magis a communi usu &
consuetudine Ecclesiæ alienus. Nam aureum
numerum tandem observatum destruit, & tabu-
las novas & inconsuetas introducit; nec tamen
errorem, qui est ex ascensu Festorum immobi-
lium, tollendo corrigit, sicut primus modus,
nec sicut secundus ipsum moderando restringit.

Hic vero modus super duobus erroribus do-
cet principaliter remedium providere. Et primo
de æquinoctiis & solstitiis per tabulas Astro-
nomicas de introitu solis in signum. Quia, licet
adhuc non sit nobis expresse certificata vera
quantitas anni cum plena determinatione: ta-
men, sicut dicit Lincolniensis, absque verifica-
tione hujus quantitatis anni potest cognosci ve-
raciter dies æquinoctii vel solstitii per instru-
menta vel tabulas Astronomicas verificatas.

Secundo vero, quantum ad primationem lu-
næ potest correctionis remedium adhiberi: Quia
eas possumus cognoscere secundum veritatem A-
stronomicam, si numeremus tempora secundum
annos & menses Arabum de quibus Lincolni-
ensis diffuse tractavit. Unde primus dies cujuslibet
mensis Arabum est dies conjunctionis solis
& lunæ, secundum eorum utriusque cursum
medium. Ideo si hunc diem volumus dicere
primum ætatis lunæ, tunc cognitis initiis men-
sium, cognoscuntur initia primationum. Vel
si volumus inchoare primationes nostras prima
die visionis lunæ, vel secunda vel tertia, inci-
piemus primationes nostras a secundo, vel ter-
tio, vel quarto die cujuslibet mensis Arabum.
Et procedemus uniformiter in computatione
lunationum. Ideo non oportet nisi recurrere
ad tabulas & canones annorum & mensium
Arabum. Et hæc est doctrina vulgata apud a-
stronomos, Arabes & Latinos.

Tamen, sicut quidam dicunt, alia via pro-
cedere possumus cum eadem certitudine, sed
majori auctoritate, videlicet per tabulas Græ-
corum & maxime Hebræorum. Et ideo si quis
consideret tabulas eorum, ad occasum Jerusa-
lem, plenam in his reperiet veritatem.

Namque a principio Hebræi fuerunt peritissi-
mi in scientia Astronomorum. Et omnes na-
tiones habuerunt hanc scientiam & alias ab
eisdem. Quia, sicut recitat Beda, Josephus
testatur, quod Abraham Patriarcha in Astro-
nomia edoctus a Chaldæis hanc disciplinam ve-
raciter intellexit, Ægyptiorum genti, cum
apud eos exularet, advexit.

Ex quibus patet, quod ad evacuationem om-
nimodam errorum prædictorum necessarium
esset, & Ecclesiæ honestum & utile, Deo ac
toti mundo gratum & acceptabile, conveniens
adhibere remedium, videlicet, ut inveniat
unum æquinoctium vernale, & verificetur pri-
matio, & 14. luna ab æquinoctio sumatur
sive esset in die æquinoctii sive post. Fieretque
ibi terminus pacis, ut in Dominica sequente
celebraretur paschalis solemnitas. Et possent
fieri tabulæ de his æquinoctiis & primationibus,
absque hoc quod numerus aureus, vel aliquod
aliud fixum poneretur super Calendarium.

Et secundum illas possent Calendarium in
anno & mensibus ordinari per consimile artifi-
cium, quo utuntur Hebræi.

Si vero Ecclesia pro nunc non vellet Calen-
darium cum præcisione corrigere, nec in ejus
cor-

ANNO
CHRISTI
1417.

correctione uti aliquo trium predictorum modorum, quia forte quibusdam videbuntur maxime esse difficiles, saltem animo debent providere, ut equinoctia & solstitia ac etiam primationes hunc corrigantur, & locis sibi debitis in Calendario ponantur, Nam sic usque ad maximum tempus non esset in predictis tantus error, sicut nunc est. Et adhuc contra errorem futurum posset remediari faciliter per modum superius in Cap. IV. annotatum. Ut sic esset aliquantulum provisum contra infidelium irrisiones & precipue Judaeorum. Magnum enim opprobrium est & verecunda irrisio, quod in his rebus ad Dei cultum pertinentibus artificiosius procedant Judaei, quam faciant Christiani.

Tollat igitur hoc opprobrium rite a populo Christiano, auferat ab Ecclesia Dei hanc verecundiam apostolica celsitudo & sacra Synodalis auctoritas, ordinando & districte precipiendo, ut tam utile & laudabile opus celeriter compleatur, ad illius gloriam & honorem qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

XXXVII.

Johannis Gersonis molle Concilium de convincenda se Flagellantium secta An. 1417. die 18. Julii in Constantiensi Concilio proditum.

Lex Christi dicitur *lex amoris*, quam Dominus, sicut dicit Augustinus, voluit paucissimis Sacramentis esse contentam. Et inde culpatur eos qui servilibus eam premunt oneribus, conformiter ad illud primi Pastoris Petri Actor. 25. *Quid tentatis Deum, imponendo jugum super cervicem discipulorum, quod neque nos, neque Patres nostri portare potuimus? Sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum illi.* Pium verbum omni acceptione dignum.

Lex Christi non minus debet in cultu suo vitare superstitiones gentilium & idolatrarum, praesertim crueles & horrendas, quam antiqua lex. In qua tamen prohibitio fit per expressum Deut. 14. ubi dicitur: *Filii estote Domini Dei vestri. Non vos incidatis.* Glossa: *Non debetis in aliquo idololatris assimilari.* Et in Hebraeo habetur: *Non vos lacrabitis.* Hoc autem faciebant idololatras, sicut habetur 4. Reg. 18. Ubi dicitur, quod incidebant se juxta ritum suum cultris & lanceolis, donec profunderent sanguinem. Compertum siquidem & traditum, homicidas illos & apostatas demones esse cupidos effusionis sanguinis praesertim humani.

Lex aliqua, quanto est iniquior & demoniis obsequentior, tanto semper invenitur crudelior & amarior. Patet in illis, qui filios suos & filias immolabant demoniis. Hinc Dominus ait per Prophetam: *Servietis diis alienis, qui non debent vobis requiem.*

Christus autem ex gratia sua, sicut notatur in dicto Petri prius allegato, *voluit nos misericorditer salvare per sanguinem suum semel effusum. Per quem factus est nobis a Deo sapientia, justitia, sanctificatio & redemptio.*

Lex Christi maximam sortitur virtutem ex misericordia & gratia sua. Cujus gratiae vasa sunt sacramenta normae legis, ex virtute operis operati. Et quidquid avertit a sacramentis suscipiendis, praesertim a Sacramento Confessionis, debet rejici fideliter.

Constat autem per experientiam, quod tali-

ter se flagellantes non curant de Sacramento Confessionis vel poenitentiae sacramentali dicentes: Quoniam haec flagellatio potior est ad delendum peccatum, quam quaecunque confessio. Immo eam equiparant nonnulli, vel praeposunt martyrio. Quoniam facimus, ultro, inquirunt, fundendo sanguinem proprium, quod martyres ab aliis pati cogebantur.

Formidandum tamen istuc est, ne apud personas clericales & in locis sacris causet haec pollutio sanguinis vel excommunicationem vel irregularitatem, vel contaminationem & profanationem in eisdem locis sacris.

Lex Christi prohibet sollicite poenitentias publicas dandas esse clericis, sacerdotibus & Praeblatis, propter reverentiam status clericalis. Quanto minus debent tales personas suscipere poenitentias hujusmodi publicas. Sicut sunt, ut fertur, multi de numero flagellantium se, qui, licet videantur celare se, tamen satis cognoscuntur. Similiter diceretur de personis insignibus in utroque sexu, de servanda insuper verecundia juvenularum & juvenum, illic se denudantium, & de non infringenda gravitate virorum, vel auctoritate minuenda parentum.

Lex Christi si videatur flagella indulgere, juxta illud, *Ecce ego in flagella paratus sum: nihilominus circumstantis debent apponi, quibus rationabiliter fiat obsequium nostrum.* Una, quod hujusmodi flagellatio fiat judicio superioris imponentis talem poenitentiam, & quod ab altero fiat, & moderate & sine scandalo & ostentatione, ac sine sanguine, juxta traditionem Guilelmi Parisiensis. Quemadmodum fit hujusmodi flagellatio in religionibus approbatis & aliquibus devotis personis. Sed aliter longe videmus illis, quos reprobamus, flagellis observari.

Lex Christi, declarata per Ecclesiam, cujus auctoritas major est in sua consuetudine, dicente S. Thoma, quam sit auctoritas unius Doctoris, sicut Hieronymi vel Augustini, semper sectam flagellantium se reprobavit, postquam insurgere videbatur in diversis mundi partibus. Et hoc de memoria plurimum hominum viventium tam in Lotharingia quam in Alemania & in Francia, pluribus in locis, juxta narrationes hominum, & Chronicas Franciae, ac scripturas fide dignas.

Lex Christi prohibuit frequenter multas observationes Begardorum & Begardarum, quae in prima sui introductione praetendebant spem magnae religionis ac multi fructus spiritualis in animabus, & exempla salutis atque austeritatis. Prohibuit inquam propter sequelas malas & multas, quae sub hoc praetextu fieri sunt inventae. Non enim est malum, quod subsistere posset, si non aliquam speciem haberet in te boni. Propterea fallit haec argumentatio: Proveniunt ex hac secta flagellatorum multa bona: Non igitur tollenda vel reprobanda.

Lex Christi aedem ordinat hominem ad Deum, sed etiam ad proximum & Principem seu Praelatum suum. Propterea non debet quaecunque ritus induci per populos, qui possit causare seditionem vel partialitatem vel superstitionem. Sed debent omnia regulare fieri & ordinate de mandato & ordinatione superioris. Ut nullatenus ordo hierarchicus confundatur. Quod fieret, si quilibet ad arbitrium suum posset insinuere, vel fovere novum ritum, sine duce, sine lege stabili, sine ordine, ubi sunt juve-

ANNO
CHRISTI
1417.

juvenes & virgines, tenes cum junioribus, simul in unum dives & pauper, & illorum turba magna, de quibus ait Ecclesiastes: *Stultorum infinitus est numerus.*

Lex Christi sufficienter data est in præceptis Decalogi. Quorum observatio, facta cum bona simplicitate &, ut illa dicitur, grossa fide, satis est ad salutem, præsertim Laicorum & popularium, absque nova gravissimorum onerum impositione, juxta illud Christi: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata Dei.*

Nec valet, si dicatur: Quod populares suscipiant voluntarie tales flagellationes, sine præcepto alio: Dum invenitur, quod ipsi divina præcepta liberius in multis inde contemnunt. Est enim contumax humana natura, quæ, postquam destituta est ab originalis justitiæ statu, cupidius fertur in illa, quæ sunt ad inventiones lux, quam quæ sunt divinæ justitiæ. Est hic unus superbiæ gradus, quem apud religiosos ait Bernardus inveniri, dum plus gaudent in abstinentia vel oratione particulari, spontaneè sumpta, quam in tota regulari disciplina.

Lex Christi, sufficienter ab Apostolis & sacris Doctoribus explicata, non invenitur tales novitates flagellantium se constituisse, prædicando, vel aliter, sed potius reprobasse, tanquam suspensissimas & periculosissimas, & quæ vergere possunt in scandalum Christianorum apud Judæos, Saracenos & Paganos, tanquam lex Christi sit austera, crudelis, & in sanguinibus, non in miserationibus enutrita.

Lex Christi docet, ex præmissis & similibus multis, Prælatos Ecclesiæ, Pastores & Doctores, immo & Principes, quod sedam hujusmodi mentem & sanguinolentiam, Gallice *jangian-te*, studeant & laborent destruere seu compescere, tam bonis prædicationibus & bonis institutionibus, quam censuris, nedum Ecclesiasticis sed etiam temporalibus, more prædecessorum. Attento, quod sub hoc velamine ac prætextu penitentiarum innumera mala fiunt, sicut experti testantur. Insurgunt hæreses, vilipenduntur proprii sacerdotes, contemnuntur confessiones & penitentiarum sacramentales, extorquentur dolosis modis pecuniæ, omnia, quæ pigros occidunt, nutriuntur. Silemus de lurtis, de stupris, & adulteriis, de periculis quæ sunt in talis fratibus, & fraudulentis sollicitationibus ad omne facinus atque flagitium. Itaut bonis & malis hinc inde statera justa vel æqua lance pensatis, mala multo plura quam bona parturire cognoscatur hæc sedta se flagellantium, pridem & pluries jam damnata. Propterea dum repullulat vel excrecit, toto studio funditus evellenda proterendaque censeatur.

Verum, quomodo oportet in hoc malo jam radicato, & quod latissime serpit, procedere? Pedetentim & caute. Ne, dum queruntur eradicari zizania flagellatorum hujusmodi, simul & evellatur triticum prius seminatum boni salubritque verbi Dei.

Notetur igitur sequela quadruplex infra scripta.

Fiat in primis exhortatio vehemens & crebra, de & super auctoritate sacri Concilii, dum illud est. Similiter de auctoritate Papæ, & Ecclesiæ Romanæ, quatenus quilibet habeat promptitudinem animi parere vel obedire mandatis vel institutionibus seu consiliis prædictorum.

Quemadmodum facit egregius, & fervidus Prædicator Magister Vincentius. Sicut patet ex litteris propria manu subscriptis novissime mit-

ANNO CHRISTI 1116.

mentationibus sacri et universalis Concilii Constantiensis, quas facio post sermonem, docui et doceo omnes fideles, submittere omnia facta, et verba ac etiam scripta, determinationi ac etiam correctioni ejusdem sacri Concilii. Subdendo: *Et sic facio in omnibus factis et dictis ac etiam scriptis meis.* Hæc ibidem: Quæ manifestant discretam humilitatem & humilem discretionem tantiviri. Quæ discretio posita est a sanctis Patribus ductrix aurigæque virtutum, Dum instar devoti Bernardi plus alieno, quam proprio creditur iudicio.

Porro non est formidandum retractationis, (quæ forsitan opponetur) opproprium. Sit in exemplo B. Augustinus, cujus retractatio nec inhonoravit eum, nec auctoritatis dictorum suorum robur evertit. Nihil, enim, ut quidam ait, efficacius ad docendum, quam verbum simplex verax et humile, nihil habens fictionis vel superbiae præsumptionis admixtum. Quoniam Deus est, qui cum simplicibus graditur, dans eis gratiam et virtutem, sine qua laborat in vanum lingua loquentis.

Fiat ostensio, quemadmodum fuerunt quandoque inchoata pia devotione, quæ processu temporisveniuntur deterioris exitus accipere, vel propter scandalum pusillorum, vel propter scientiæ defectum, sicut loquitur de quibusdam Apostolus. *Testimonium, inquit, perhibeo eis, quia zeilum Dei habent, sed non secundum scientiam.*

Fiat itaque, sic docendo, sic prædicando, quod non ita reprobabuntur personæ singulæ, quæ præsentibus temporibus flagellaverunt se, quod videantur non damnandæ vel penitus execrandæ, dummodo deinde obediant monitioni salutari: Inculcando, quemadmodum melior est obedientia, quam victimæ. Et quod iussione divina *in omni Sacrificio tuo sal offeres.*

Fiat exhortatio diligens & vehemens super laudibus patientiæ, quæ perfectum opus habet: Præferendo eam talibus ultro acceptis flagellationibus. Juxta quod loquitur Augustinus conformiter ad Senecam: *Quod adversitates sæculi hujus non tam infligenda sunt, quam dum evenierint, patienter toleranda,* faciendo per patientiam de necessitate virtutem. *Non sum tam dormiens, inquit Seneca, ut agrotare velim, sed si agrotandum est, patienter tolerabo.* Debebunt proinde numerari diligenter tribulationes variaz, nunc temporales nunc spirituales, quæ assidue nobis dant & ingerunt, velimus nolimus, patientiæ materiam: Cujusmodi sunt, infirmitates, paupertates, vexationes, angariæ, mortes parentum atque filiorum, bella, rapinæ, incendia, detractiones, contumeliaz, labores manuum in agricolis & mechanicis, tentationes rursus variorum peccatorum, & foris timores. Et quis cunctas hujusmodi tribulationes dinumeret? Quæ tot & tales sunt, quod non oporteat novas super inducere. Quoniam satis esset tolerantia fortis tribulationum hujusmodi quotidianarum, pro purgatione magna peccatorum, præsertim adjuncta contritione & humili confessione, in re vel proposito, tempore & loco Juxta quod rogabat quidam: *Fiat pars purgationis mea, purgatorium meum, labor, quo hic per singulos dies exerceor.* Et profecto sic est. Plus aliquando valet pia flagellorum Dei sub ejus manu tolerantia sine murmure, sine reprehensione divinorum judiciorum, sine rancore vel odio contra superiores suos, vel

ANNO
CHRISTI
1517.

alios affligentes se, iuste vel iniuste; quam si A
manens iracundus & impatiens nedum flagella-
ret se ipsum ad sanguinem, sed laceraret &
decerperet membratim ad mortem. Immo si-
cut non licet hominem se ipsum propria au-
toritate mutilare vel castrare, nisi pro sani-
tate totius corporis consequenda: sic nec licet,
ut videtur, quod a se ipso quis sanguinem vio-
lenter nisi causa eliciat medicinæ corporalis.
Alioquin simili ratione posset se homo caute-
risare per ferrum ignitum, quod adhuc nemo
posuit vel concessit, nisi forsitan idololatæ & falsi
Christiani, quales reperiuntur in India, qui
se putant baptizari debere per ignem.

Fiat in speciali velut in quadam radice pro-
visio solers & exacta circa societatem illam B
multum numerosam, a qua videtur inchoata,
vel saltem multum continuata & obfirmata fla-
gellatio talis.

Unde cum dicant se sub obedientia esse,
primitus imperandum est, quod desistant, & de-
sistere suadeant alios, sub moderatone quæ di-
cta est. Videlicet, nisi, vel quosque sacrum
Concilium, vel Ecclesia Romana mandaverit vel
tolerari hæc fieri. Allegando regulam moralem,
quod, ubi dubitari surgit de aliquo actu, an pos-
sit licite fieri vel omitti, tutius est omittere,
quam facere. Præsertim ubi scilicet generare
cernitur scandalum aliorum. Unde est illud
Apostoli: *Si esca scandalizet fratrem meum,
non manducabo carnes in æstrum,* C

Videretur proinde numerus talis coarctandus
& sollicitè purgandus, ne sub eorum multitu-
dine, etiam bonorum, mali & reprobi delite-
scent.

Denique populus, quoniam erigitur novita-
tibus, illæ sunt illis ingerendæ, in quibus est
tuta salubrisque devotio. Sicut, de misericor-
dia sanctorum & recurru ad eos. Ut, ad An-
gelum proprium custodem: Ad sanctum, cuius
nomen persona gerit: Ad illam matrem Dei
& virginalem, sponsum suum Joseph: nume-
rando prærogativas eorum.

Proinde si prædicandum fuerit de finali ju-
dicio vel Antichristo, fiat hoc in generali,
concludendo, quod in morte quilibet habet suum D
iudicium proximum & certum.

Quod si quis inducere voluerit miracula no-
va super Antichristi adventu proximo: notet,
quod mundus senescens patitur fantasias falio-
rum miraculorum, sicut homo senex fantasiat
in somno. Propterea sunt nunc habenda
miracula valde suspecta, nisi facta prius exa-
minatione diligenti.

Observandum præterea summopere videtur,
apud tales de societate, quod nullo modo vi-
vant otiose, si laborare possint, exemplar &
animatio laborantium.

Uti præterea nihil agant contentiose, & ve-
lut ex vituperio & contemptu Prælatorum,
majorum & minorum, vel aliquorum, genera-
liter clericorum, neque in prædicationibus fa-
ciendis, neque in confessionibus audiendis.

Propterea debent in omniloco, quo primum
veniunt, primitus habere allocutiones & bonum
placitum cum Ecclesiasticis, vel eorum capiti-
bus; Ne schisma forsitan fiat Laicorum ad cle-
ricos, vel contra.

Tandem si forte senserit Doctor insignis Ma-
gister Vincentius, non posse convenienter super
præmissis salubriter & efficaciter provideri, vi-
detur consultius, ut ad tempus segregaret præ-
sentiam suam, effugiens tantam societatem,
Concil. General. Tom. XXVIII.

quod si posset, visitando sacrum Concilium,
vel altera occasione sibi sumta.

Hæc interim notata sunt velut in quodam
incurso, magis ad rememorandum, quam
docendum, XVIII. Julii Anno MCCCCXVII.
Constantiensis tempore Concilii.

XXXVIII.

DE REBUS MATTHÆI GRABON

In Constantiensi Concilio.

Cum ea ætate plures extra monachale vinculum coire ce-
pissent, in societate amica de communibus opibus viventes
horum studium aut mores tanto mori damnare fuerat adju-
sus Matthæus Grabon, ut monachalem ordinem ultra mo-
dum extolleret. Ex quo igitur hic varios es de re libellos
dederat, summa eorum breviter ex illis congesta Martino
V. Pontifici in Concilio est ad iudicandum oblata. Qui
commissariis Cardinalibus hoc disquisitionis munus dedit.
Factumque, ut, Petri de Alliaco præsentim & Gersonis ju-
dicio, Grabonis scripta ac dogmata, hæc & religioni Chris-
tiana inimica condemnarentur. Quorum essent res illæ,
ut Grabon ad penitentiam & sententiæ revocationem per-
duceretur. Ea ergo de religione vera litem.

CAP. I.

*Conclusiones Fratris Matthæi Grabon, Ordinis
Prædicatorum, in sacro Constantiensi Concilio
ad examinandum Martino V. oblata.*

Ex antiquis Codicibus Gersonianis.

BEatissime Pater. Exponitur sanctitati Ve-
stræ ex parte viri devoti Oratoris Fratris
Matthæi Grabon, conventus Wilmariensis (for-
te Vinarientis) Provinciæ Saxoniz, Ordinis
Prædicatorum ac Mersburgensis Dioceseos,
quod, cum lector ipse existens in conventu
Grossingensi, Dioceseos Traiectensis, dictæ Pro-
vinciæ & Ordinis, videret, plures personas se-
xus utriusque novæ Religionis habitum assu-
mentes, & conventicula facientes, nullum ha-
bitum approbatum profitentes, statuentisque
sibi ipsis superiores pro libitu voluntatis, & sub
simulata devotione populum attrahentes, &
multa contra veritatem sacre scripturæ ac sa-
cros Canones attentantes, & de elemosynis
Christi fidelium domos sumptuosas ad modum
Monasteriorum regularium ædificantes, & se
invicem in eis includentes, cum observatione
quorundam rituum minime per Ecclesiam ap-
probatorum: Cœpit super hoc arud semetipsum
ardenter cogitare, & an hoc stantibus Regulis
fidei & sacris canonibus, Ecclesia dissimulare
deberet. Revolvensque diligentius sacre scripturæ
sanctorumque Doctorum libros & sacros
canones, quidam conclusiones, reprobantes
illorum modum vivendi, extraxit & scripturæ
commendavit. Quarum una principalis est, ex
qua aliz deducuntur exceptis paucis. *Nullus
potest licite & merito, immo nec veraciter,
obediencia, paupertatis, & castitatis universalia
consilia, conjunctim, extra veras religiones ma-
nendo, adimplere.*

Ex quo sequitur immediate formali conse-
quentia, articulus seu conclusio nona in or-
dine: *Quod nullus potest prædictum paupertatis
consilium merito, immo nec veraciter obser-
vare, nisi fuerit in statu spiritualis perfectionis.
sive vera Religionis.*

Et dico notanter de illis tribus consiliis sim-
pliciter seu universaliter sumptis. Secundum
Bb quod

ANNO
CHRISTI
1117

quod vero, & in aliquo casu possunt laudabiliter & meritorie, extra Religiones observari. Quando enim aliquis secularis dat eleemosynam in casu aliquo, quando ad eam de necessitate præcepti non tenetur, implet illud consilium paupertatis in illo casu tantum. Et quando continet se ab uxoris amplexibus tempore illo, quando illud facere non tenetur, implet consilium continentie, in illo casu, secundum quod tantum. Quando etiam obedit alicui suo Prælato, Curato vel Episcopo, in casu, quando hoc de necessitate præcepti non tenetur, observat illud obedientie consilium in illo casu. Et ista possunt extra Religiones viventes voto vel sine voto Deo offerre. Unde dicit Sanctus Thomas, secunda secundæ, quod in seculo viventes aliquid Deo dant, & aliquid sibi reservant, & secundum hoc Prælati Ecclesiæ subduntur. Regulares autem oportet totum Deo quod habent tanquam holocaustum offerre. Et hoc fit & fieri potest tantum per tria consilia universalia prædicta. Et ideo dicit ibidem, quod ad seculares pertinet tantum particularia vota offerre, ad regulares autem universalia vota. Unde particularia vota dicuntur sacrificia, more veterum, de cuius ratione fuit, de offeritorio Deo oblato partem dare & partem retinere. Universalia vero vota holocaustum dicuntur, de cuius ratione fuit totum Deo offerre, & nihil retinere, quod pertinet ad totos religiosos, se & sua in modum cuiusdam holocausti Deo dedicantes.

Ex quibus sequitur undecima. Quod *abdicere quemquam omnino propter Christum, extra prædictas religiones manendo*, seu, nisi veram aliquam Religionem ingrediatur, est sibi & suis, quorum cura sibi incumbit, vitam subtrahere. Quod est homicidium tot hominum committere, quot ejus curæ subduntur. Hæc est de mente sancti Thomæ, secunda secundæ, quæst. 33. art. &c.

Ex quibus sequitur, quod *nullus potest abdicatorem omnium propter Christum facere extra veram Religionem manendo, sine peccato mortali*. Quia subtraheret sibi vitam.

Ex quibus sequitur, quod *omnes peccant, qui bona sua simpliciter in eleemosynam largiuntur extra Religionem veram manendo*. Quæ est tertia conclusio in ordine.

Et etiam, quod *peccant qui sua propria resignant, non intrantes Religionem aliquam approbatam*. Quæ est decima octava in ordine, coincidens cum tertia immediate præcedenti.

Ex quibus sequitur decima, quod *reputantes, se bene facere assumendo prædictum Consilium paupertatis, remanendo in statu seculari, mortaliter peccant*. Ratio. Quia talis non est assumptio ipsius nisi tantistica, perversa & non vera. Ut docet Dominus Joannes XXII. in quadam Extravagante, *Gloriosam Ecclesiam*, &c. Et ratio idem convincit.

Ex quibus sequitur, quod *seculares, credentes se mereri tali abdicatone (in seculo scilicet manendo) vitam æternam, mortaliter peccant*.

Ex quibus sequitur, quod aliquis sit voluntarie pauper propter Christum, in seculo manens, omnino nihil habendo, nec etiam ipsam voluntatem habendi propria, includit omni tempore contradictionem &c. Quia includit, quod secularis sit religiosus, & e contra. Quod est omni tempore contradictio.

Ex quibus sequitur, quod non effundi omnes opes simul ab his qui volunt in statu seculari

Armanere, reducitur quasi immediate ad illud præceptum Decalogi, *Non occides*. Uno casu tantum dempto, secundum expositionem sancti Thomæ q. 33. allegantis ad confirmationem dicti sui Ambrosii, dicentem in primo de Officiis: Deus non vult simul omnes opes effundi, nisi forte ut Elitæus, qui mactavit boves suos, & pavit pauperes ex eo quod habuit. Ut nulla cura teneretur domesticæ, sed ut se daret in prophetica disciplina. Quod verbum, scilicet, nisi forte ut Elitæus, exponit sanctus Thomas: Nisi quis velit statum suum scilicet secularem mutare per Religionis ingressum, & Principem de extrema necessitate liberare. &c. Et Joannes in summa confessionis sub aliis verbis: Nisi quis velit ex toto seculum relinquere. Et Magister sententiarum titulo de eleemosyna dicit idem. Et loquitur ibi Ambrosius de effusione seu abdicatione actu habitorum, ex quibus possit homo convenienter vitam transigere, secundum conditionem status & personæ.

Ex quibus sequitur, quod dicens pertinaciter, omnia esse meritorie abjicienda propter Christum in seculo manenti, hæreticus est dicendus. Excepto uno solo casu, de liberando Principem de necessitate extrema, per quem &c.

Ex quibus sequitur, quod *proprietas temporalium rerum est statim seculari essentialiter annexa*.

Et per consequens Dominus Papa salva auctoritate sua non potest dispensare eam secularibus, ut omnibus in singulari careant, seu nihil in singulari habeant.

Ex quibus sequitur sextus Articulus, reddens præcedentis quinti Articuli rationem. Si enim Dominus Papa posset hoc alicui concedere, seculari videlicet, posset ei concedere propriæ vitæ subtractiones &c. Posset etiam, quod pro omni tempore contradictionem implicat. Quod Deus, secundum sanctos, facere non potest.

Sequitur etiam, quod *religiosus sine peccato mortali non potest abdicare voluntatem habendi communia*, etiam quando actu talia non habet.

Quia etiam illud, quod nullus facere potest sine peccato mortali, nullus potest illud velle abdicare. Et religiosus non potest abdicare communia, quia sine illis vivere non posset, cum per suam professionem renunciaverit omnibus & singulis propriis singularibus. Sequitur ergo, quod religiosus &c. Quia etiam, testante sancto Thomæ, secunda secundæ, q. 33. articulo &c. nullus debet inconvenienter vivere, tribus casibus exceptis.

Sequitur, quod *male facians & peccans, illud abjicientes, de quo secundum statum suum & conditionem persona possit convenienter vivere, dicitur tribus casibus exceptis &c.*

Nullus etiam corpore validus, extra veram necessitatem existens, potest sine peccato Christi fidelium eleemosynas tollere.

Ex quibus sequitur, quod prædicta tria Salvatoris Consilia sint ita concatenata, ut ubi paupertas veraciter seu meritorie invenitur, oportet, quod necessario obedientia & castitas veraciter seu meritorie inveniantur. Probatur ita. Quia Papa sic arguit in Decretali. Qui non renunciant propriis, non sunt religiosi. Ergo propriis renunciantes, sunt religiosi. Et omnis religiosus est necessario simul cum paupertate ad alia duo consilia veraciter obligatus &c.

ANNO
CHRISTI
1117

ANNO
CHRISTI
1517.

Ordo & Numerus Articulorum & Conclusionum
prædictarum.

Artic. I. Proprietas temporalium rerum statui seculari essentialiter est annexa.

Artic. II. Nullus sine peccato potest illud abjicere, quo retento potest convenienter vivere secundum statum suum.

Artic. III. Omnes peccant, qui bona sua simpliciter in eleemosynam largiuntur propter Christum.

Artic. IV. Abdicationes omnium propter Christum nullas facere potest, extra veras Religionem manendo, sine peccato mortali. Et dico veras Religionem, per sedem Apostolicam approbatas.

Artic. V. Papa non potest dispensare cum secularibus, ut omnibus in singulari careant.

Artic. VI. Si Papa posset alicui concedere hoc, tunc posset concedere propriam vitam subtractionem. Quod est contra Præceptum Decalogi: *Non occides.*

Artic. VII. Religiosus non potest sine peccato mortali abdicare voluntatem habendi communia, quando actu talia non habet.

Artic. VIII. Quod aliquis sit voluntarie pauper propter Christum, in seculo manens, omnino nihil habendo in singulari, nec etiam ipsam voluntatem habendi propria, includit omni tempore contradictionem.

Artic. IX. Nullus potest paupertatis consilium meritorie observare, nisi fuerit in statu spiritualis perfectionis, sive veræ Religionis. Dico autem veram Religionem secundo modo dictam Religionem.

Artic. X. Reputantes se bene facere, assumendo paupertatem, quæ est Salvatoris consilium, remanendo in statu seculari, peccant mortaliter.

Artic. XI. Abdicare omnia etiam propter Christum, nisi veram approbatam religionem ingrediatur, est sibi & suis, quorum cura sibi incumbit, vitam subtrahere. Quod est homicidium committere tot hominum, quot etiam ejus curæ subduntur.

Artic. XII. Credentes se mereri vitam æternam tui abdicacione, credunt se posse mereri vitam æternam mortaliter peccando.

Artic. XIII. Effundi omnes opes simul ab his qui volum in seculo manere, reducit quasi immediate ad illud præceptum: non occides.

Artic. XIV. Dicens, omnia meritorie esse abjicienda propter Christum, remanenti in seculo, est hæreticus judicandus.

Artic. XV. Nullus potest meritorie & secundum Deum, obedientie, paupertatis, & castitatis consilia extra veras & approbatas Religionem manendo adimplere.

Artic. XVI. Tria Salvatoris consilia sunt sic concatenata, ut ubi paupertas meritoria, in quantum est Salvatoris consilium, invenitur, oportet ut necessario alia duo, scilicet castitas & obedientia, inveniantur, quæ a paupertate separari non possunt.

Artic. XVII. Matrone seu mulieres communem vitam ducentes, insimul commorantes, Begutte vulgariter nuncupatas, quoscunque errores non tenentes aut prædicantes, seu alias de erroribus vel hæretica pravitate non suspectas, æternæ damnationis sunt filie, & earum status est prohibitus & damnatus.

Artic. XVIII. Peccant, qui propria sua reſi-

Council. General. Tom. XXVIII.

agnant, non intrantes Religionem approbatam. Ratio est, secundum eum, quia religiosorum est carere proprio, sicut secularibus est necessarium retinere proprium.

Artic. XIX. Non licet Presbyteris & Clericis communem vitam ducere, nisi in Religionem approbatam, sub pena peccati mortalis.

Artic. XX. Peccant omnes, qui sistent consilio & auxilio communem vitam ducentes extra Religionem approbatam.

Artic. XXI. Excommunicati sunt omnes communem vitam ducentes extra Religionem approbatam.

Artic. XXII. Quare similiter excommunicati sunt illi, qui vitam communem extra Religionem approbatam ducentibus præbent eleemosynam. Et qui tales sistent consilio & auxilio vel defensione: similiter stant & sunt in statu perpetuæ damnationis. Et nisi de hujusmodi eorum excessibus magna contritione penituerint, ad vitam æternam non possunt pervenire, neque salvi permanere.

Artic. XXIII. Omnes vitam communem ducentes extra Religionem approbatam, sunt illi, a quibus Salvator noster præcipit esse abstinendum, & tanquam a falsis Prophetis attendendum.

Artic. XXIV. Quilibet faciens contra jura Canonica peccat mortaliter.

Artic. XXV. Nullus corpore validus absque communi utilitate & necessitate potest extra veras Religionem sine peccato eleemosynas Christi fidelium tollere &c.

CAPUT II.

Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis iudicium de causa pætri Matthæi Grabon, datum Commissario Cardinali, a Martino V. Constituto.

Reverendissime Pater & Domine. Super scheda papyrea sigillo vestro sigillata mihi ad instigatoris instantiam in quadam causa fidei, respondeo, deliberationem meam istam esse præsentem: Quod coram Reverendissima paternitate Vestra convocentur Theologi qui sunt in hoc sacro Concilio. Quibus proponatur materia, ut communicatis invicem communi deliberatione, sine contentione dicat tandem unumquique in publico id quod sibi videbitur conformiter ad sacram scripturam. Et illic ego in favorem fidei volo libenter interesse.

Non enim debet talis materia in tenebris vel particulariter terminari, sed communiter & in luce. Ut quilibet, qui intenderit, possit vel docere vel doceri, dum se mutuo quilibet intelliget.

Et talem modum servavi in hoc Concilio in causis fidei mihi commissis. Et nihilominus, quia nescio si occurrerit occasio, quod non possem interesse in convocatione præmissa, dico, quod mihi occurrit, ut sequitur.

Propositiones sive Conclusiones, super quibus fit inquisitio, habent fundamentum primæ Conclusionis principale quod est erroneum, repugnans nedum rationi Theologicæ & morali, sed etiam observationi primitivæ Ecclesiæ, quæ scribitur Act. 4. Ubi sic in forma dicitur: *Multitudinis autem credentium erat cor unum & animus unus, nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat: Sed nec quisquam egenus erat inter eos.* Constat itaque quod in illa congregatione primitiva fuerunt multi uxorati & alii diversarum conditio-

B b 2

num

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1417.

num seculares, qui scilicet non erant astricti A per votum ad tria consilia Evangelica, casti- tatis, obedientie & paupertatis, quemadmo- dum sunt professi Religionum, per Beatum Basilium, Benedictum, & Augustinum ac si- milis introduatarum. Quas iste, ponens hujus- modi conclusiones, appellat veras religiones, tan- quam extra illas non sit vera Religio, quod falsum est, immo hæreticum, si sic per præ- cisionem intelligatur. Quoniam Christiana vera est Religio etiam apud seculares, ut Jacobus in Canonica sua notanter expressit.

Sunt præterea in dictis propositionibus mul- ta clausula appositæ ultra prædictum principalem fundamentalem errorem: quod seculares non possint vivere sine proprio. Quæ continet magnam temeritatem scandalum atque proter- viam: & quæ possent singillatim reprobari. Ut, quod dicere oppositum illius, quod aliquæ conclusiones suæ continent, sit hæreticum, quod sit implicans contradictionem, quod sit peccatum mortale, quod omnis faciens contra Jura Canonica peccat mortaliter, & ita de similibus.

Est igitur deliberatio mea, quod propter ista & similia, quæ tractatus vel libellus, a quo sunt extractæ conclusiones seu positiones antedictæ, continet, damnandus est ut erroneus & teme- rarius & scandalosus, & ut dogma falsum sac- ræ scripturæ contrarium. Et per consequens quod tractatus est hæreticalis & igni tradendus.

Ceterum de compositore tractatus deliberent Domini Juristæ, illis attentis quid agendum.

In testimonium præmissorum propria manu subscripsi. Vester totus, Petrus Cardinalis Cameracensis.

CAPUT III.

Joannis Gersonis Judicium, seu Propositiones, de dogmatibus Matthæi Grabon in Concilio Con- stantiensi propositis, in causa fidei de vera Re- ligione & perfectione.

Quibus propositionibus tredecim Doctores Majores, quos pro tunc mundus habuit in Theologia de D- diversis Universitatibus, contra prædictas Af- fertiones adhaerens.

Reverendissimo in Christo Patri ac Domino Præstantissimo, Domino Antonio, Cardinali Veronensi, Joannes, Cancellarius Parisiensis, humiliter obedire.

Reverendissime Pater. Super schedula per Re- verendissimam paternitatem vestram ex commis- sione Domini nostri mihi transmissa, respondeo, conformiter ad responsum Reverendissimi Pa- tris ac Domini mei ac Præceptoris præcipui, Domini Cardinalis Cameracensis. Quam respon- sionem in scriptis ego vidi & huic adhæreo, paratus si opus fuerit ad declarationem non veriorum, sed forte latiorum. Scriptum Constanz propria manu, die tertia Aprilis, anni Mil- lefimi quadringentesimi decimi octavi.

Ad elucidationem veritatis & ad obedientiam meritum sex propositiones sequentes cum toti- dem corollariis offeruntur vobis, Reverendissi- mo Patri Domino Cardinali Veronensi, Judi- ci in hac parte, per me Joannem Cancellarium Parisiensem.

Propositio I. Sola Religio Christiana est proprie vere & antonomatice dicenda Religio, quam Christus observavit perfectissimo & summo modo.

Patet prima pars: Quia extra Religionem Christianam non est salus. Secundam partem nullus potest negare Christianus. Quia sicut eam Christus docuit in Evangelio, sic & fecit quod cepit facere & docere.

Propositio II. Religio Christiana non obligat ad observantiam consiliorum neque cum voto, neque sine voto. Patet: Quia jura non essent consilia, sed præcepta.

Propositio III. Religio Christiana potest abs- que voto obligante consilia, perfecte, immo perfectissime observari.

Patet de Christo, qui non legitur vovisse consilia, qui fuit tamen suæ legis perfectissi- mus observator.

Patet insuper de Apostolis & Discipulis Chri- stianis in primitiva Ecclesia, quorum multi erant uxorati, multi possessiones habuerunt, quidam in comuni, quidam in proprio. Multi subdicebantur solis Prælati suis, Episcopis & Curatis.

Constat itaque, quod non erant de Reli- gionibus Basilii vel Augustini. Quia nondum fuerant institutæ, vel per Ecclesiam approba- tæ, nec talibus Regulis subdicebantur.

Propositio IV. Religio Christiana non requi- rit ad perfectionem sui observationem tam in præceptis, quam in consiliis, quod superadda- tur alia religio. Quales dicuntur observationes institutæ per sanctos Basilium & Augustinum &c. Et quales Anselmus vocat Religiones fa- citas. Patet ex præcedentibus.

Propositio V. Religiones hujusmodi factis satis improprie & abusive & forsau arroganter dicte sunt status perfectionis.

Patet, quia stat, homines imperfectissimos tales Religiones profiteri. Sic notat Augu- stinus, quod non peiores reperit quam eos, qui in hujusmodi Religionibus defecerunt.

Sed aliunde declaratur hæc abusus vel usur- patio nominis. Quia secundum illos, qui no- viter, post sanctos Doctores usi sunt tali vo- cabulo, statu perfectionis, ille status non dicit apud Religiosos perfectionem habitam vel ac- quisitam, sicut est de statu Prælatorum, sed tantummodo dicit perfectionem acquirendam. Constat autem, quod perfectio acquirenda non est jam acquisita. Et ideo melius nominaretur via quedam vel instrumenta seu dispositiones ad perfectionem acquirendam, quam diceretur status perfectionis.

Immo & sicut hujusmodi status sic dictus dirigit & juvat quosdam ad perfectionem obser- vationem veræ Religionis Christianæ, sic & multos impedit atque præcipitat, quod tutius fuerat in seculo remansisse. Quia displicet Deo stulta & infidelis promissio. Quæ scilicet vel indifferetio sumitur, vel non observatur.

Propositio VI. Religio Christiana perfectius potest & debet observari a Papa, Cardinalibus & Prælati, etiamsi nullo voto sint astricti ultra legem Dei, quam simplices Religionum factitarum Professores. Patet. Quia sunt in statu perfectionis exercenda.

Primum Corollarium. Sequitur primo, quod acceptio Religionis, sicut Frater Matthæus Ja- cobita describit in secunda acceptione, ubi vult declarare quid est proprie & antonomatice Religio, est nedum stulta & infans, sed & hæreticalis, blasphemus, quando dicitur sic: Alio modo, inquit, accipitur hoc nomen Religio secundum quod a religando dicitur, prout ho- mo obligat se ad ea quæ pertinent essentialiter ad

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

ad statum perfectionis. Et illo modo dicitur A
autonomatice tantum de illis, qui sunt in
aliqua de approbatis Regulis proprie dictis pro-
fessi, cujusmodi sunt Augustini, Basilii, Be-
nedicti, Francisci &c.

Patet Corollarium, ex præcedentibus dedu-
cendo ad hoc inconveniens: Quod Christus &
Papa & Prælati non observaverunt vel observant
essentialiter statum perfectionis. Quia si non
professi sunt Regulas prædictas, ideo nec debe-
rent dici de vera Religione, nisi improprie &
analogice, contra primam propositionem quæ so-
lide fundata est. Nec est credibile, quod Augu-
stinus & sanctus Thomas hoc somniaverunt.

Unde, etsi possint in religione Christiana
assignari duo modi vivendi, secularium videli-
cet, & illorum, qui profitentur Religiones fa-
ctitias, quos communis usus Religiosos appel-
lat: non tamen ita distinguuntur isti modi,
quin multa quæ conveniunt talibus religiosis,
convenient & convenire possint vere & merito-
rie multis secularibus, immo & perfectius,
sicut patet de Prælati qui sunt in statu per-
fectionis exercendæ, tam Majores quam mi-
nores, sicut sunt Curati, prout multi tenent
contra sanctum Thomam.

Secundum Corollarium. Sequitur secundo:
Quod extra Religiones factitias potest aliquis,
cum voto simplici vel sine voto, Christianam
Religionem in suis præceptis & consiliis perfe-
cte observare. Et dicere, quod tale votum sim-
plex, si fieret, esset nullum, & pro non voto
deberet computari, est apertissimus error &
infamis. Sic tamen iste Frater ponit circa fi-
nem & in fine sui scripti ultimi.

Corollarium Tertium. Sequitur tertio: Quod
tota doctrina Fratris istius innititur stultæ &
infanzæ fantasie, immo & blasphemie.

Propterea non est mirandum, si hoc incon-
venienti dato multa posuerit & deducere cona-
tus est. Ut, quod implicet contradictionem,
aliquem de seculo servare consilium paupertatis
vel castitatis & obedientie: immo quod hoc
esset mortale peccatum, extra Religiones facti-
tias, quas solus vocat veras Religiones: Et
quod Papa non posset dispensare, quod aliquis
in seculo sic observaret consilium paupertatis
&c. Et, quod dicens oppositum, est hæreticus.

Nec valet ratio sua: quod si secularis vove-
ret paupertatem, ageret contra illud præcep-
tum: Non occides. Quoniam multis modis
posset secularis sicut & religiosus vivere decen-
ter & sufficienter in communi sine proprio,
immo & nihil habendo, nisi labores manuum
suarum: Potest etiam aliquis de seculo, sicut
constitetur, & verum est, vovere solemniter ca-
stitatem. Patet in sacerdotibus. Cur non simi-
liter vovere posset obedientiam Prælati suo se-
culari, cum secularibus vivere in communi?

Corollarium Quartum. Sequitur quarto. Quod
factores & defensores istius Fratris sunt arcendi
seu repellendi. Et nisi desistere voluerint, gra-
viter puniendi.

Ita tamen, quod non laxetur nimia licen-
tia ad defensionem Begardorum & Beguttarum,
si reperiantur effrenes & dyscoli, & scan-
dalosi in sacris observationibus. Præsertim in
contemptum Prælatorum suorum secularium &
Curatorum, juxta mentem Decretalium contra
tales editarum.

Corollarium Quintum. Sequitur quinto. Quod
Dominus noster Papa, qui secularis est, & si-
militer sui Cardinales & Prælati, tam majores

ANNO
CHRISTI
1417.

quam minores, de seculo, debent celeriter &
vehementer operam dare, quod talis doctrina
pestifera ac blasphemica atque injuriosa eis, ex-
tirpetur judicialiter & publice, ne serpat in
majorem perniciem.

Corollarium Sextum. Sequitur sexto. Quod
si auctor talis doctrine cum suis fautoribus in-
veniatur pertinax & arrogans, & a longo tem-
pore, tam contra prælatum suum, quam Ma-
gistros & Doctores, tam in verbis, quam in
scriptis, debet sic arrestari, quod non habeat
facultatem redeundi & deteriora perpetrandi.
Sicut jam dicitur hoc pluries fecisse, receden-
do scilicet a Prælato suo, & judice, & con-
sequenter semel, ab hoc Concilio.

Alia sunt de validis mendicantibus, & de
actione contra Jura Canonica, quæ dimitto.

C A P. IV.

*Matthæi Grabon revocatio & abjuratio prædicto-
rum suorum articulorum & conclusionum.*

Ego Frater Matthæus Grabon, Ordinis Fra-
trum Prædicatorum professus, conventus Wil-
marient. (s. Vinaricensis) Mesbürgensis Diœce-
sis, Provinciæ Saxonie, cognoscens veram Ca-
tholicam & Apostolicam sedem anathematizo
& abjuro omnem hæresim, omnemque falsam
& erroneam doctrinam, in quodam meo opus-
culo, tractatulo, seu libello, incipiente: Sup-
pono me primo, quod non intendo infra scrip-
ta neque quomodolibet alia pertinaciter defen-
dere &c. & sic finiente: Et aliam significat
Joannes Andreæ cujus inventrices seu assump-
trices conscientiam peccatum reputabant (ut
invenitur in Glossa utriusque super dicto Cap.
Et per hæc patet responsio ad decimum) ma-
xime ad decem & septem conclusiones perversas
sive assertiones, quarum alie sunt hæreticæ,
& alie erroneæ, & alie scandalosæ, ac pia-
rum aurium offensivæ, per me dictas & ma-
nutentas, in dicto perverso opusculo, sive tra-
ctatulo, aut libello contentas, de quo hæc-
nus infamatus, convictus & sententialiter con-
demnatus sum. Consentio sanctæ Romanæ Ec-
clesiæ & Apostolicæ sedi, ac corde & ore pu-
ris profiteor eandem fidem & doctrinam me
tenere & credere, quam sancta mater Eccle-
sia tradidit & firmavit. Jurans per sanctam
Trinitatem, & per hæc sacrosancta Christi E-
vangelia, eos qui contra hanc fidem orthodo-
xam venient cum dogmatibus suis æterno ana-
themate dignos esse. Promitto etiam, quod si
ego ipse aliquando contra hæc aliquid sentire,
dicere aut prædicare præsumpsero, canonum
severitati me submitto. Præsentem abjurati-
onem per me lectam & perlectam manu propria me
subscripsi, hancque meam confessionem & ab-
jurationem coram Vestra, Reverendissima Pa-
ternitate, Domine Cardinalis Aquilegensis,
Judex & commissarie, Reverendisque Patribus
Dominis Prælati Doctoribus & Magistris hic
præsentibus, ad hoc specialiter vocatis & re-
quisitis, feci & approbavi, ad futuram rei mo-
riam, in testimonium præmissorum.

ANNO
CHRISTI
1417.

XXXIX.

DE REBUS CISTERCIENSIVM.

Monachi Dominicani item alia excipit Cisterciensium. Utriusque fuit quæstio de usu ac possessione rerum temporalium, quousque Monachis aliisque abique salutis discrimine vel negari vel indulgeri aut imperari possit aut debet. Quandoquidem legitur hæc res in Concilio venticulari genium illorum temporum egregie illustrant, hic dissimulare velas fuit. Tantoque jucundior lectu hæc de temporalium bonorum usu dimicatio Monachorum, Constantiæ congregatorum, quanto suavis pellocet utriusque affectus, ingeniorumque acies & argumentorum vel pondus vel cumulus distinctius sese manifestant. Conferri poterit ad illustrandam hanc litem Ecclesiastico civiliem, Anonymi tractatus alius, Germanis nomine insignitus, contra Proprietarios.

I.

Anonymi Ordinis Cisterciensis Propositio affirmativa in Constantiensi Concilio A. 1417. oblata & examinata, quod Monachi Cistercienses possint propria possidere bona.

Ex Ms. Academiæ Helmstadiensis, in quo bis diversa manu olim exarata comparat.

CAP. I.

Quo casu fas sit, Monachum possidere bona temporalia.

Reverendissimo in Christo Patri, ac Domino, Domino Cistercii, ceterisque Doctoribus & Prælatibus ordinis nostri Cistercii, in sacro Concilio generali, Anno Domini 1417. Constantiæ celebrato, congregatis.

Pro evidente ac necessaria salute animarum nostrarum querimus: *Utrum vel quomodo Abbates vel Monachi ac Moniales Ordinis Cisterciensis, existentes proprietarii, nullo modo salvari possint?* Quia ante ingressum religionis fuit eis consilium abdicare propria, sicut ait Veritas: *Si quis esse perfectus* &c. Etiam non videtur differentia quoad hoc inter personam monasticam, quæ diceret Prælati suo, illa sunt vestra seu monasterii, & post mortem meam cedant Monasterio, & tamen ad usum fructum reservaret: Et inter personam secularem, quæ dominium omnium bonorum suorum resignasset, & tamen usum fructum sibi reservasset. Quod nullus credo sanæ mentis diceret.

Manifestum est autem, quod Dominium legale rerum non est malum, nisi solum propter usum malum, qui inde potest sequi. Quapropter sancti Patres, qui veneno proprietatis rerum materiam subtrahere intendebant, in prohibitione Domini utique usum prohibuisse intelligendi sunt. Alias multo melius & prudentius fecissent, quod permisissent personis monasticis retinere dominia talia sine usu, quam e contra. Cum nihil differat, quoad sequelam vitiorum, habere usum sine dominio vel cum dominio.

Item, personam monasticam habere res temporales ad usum, citra tamen alienationem, & per totam vitam, vel ad omnem habendi usum, ad certum tempus, vel ad aliquos certos usus, ad quos Prælati Monasteriorum ex regulis statutis personis monasticis provide habent, & ex antiqua & laudabili consuetudine providere soliti erant, ex quo a sanctis Patribus pro custodia & observantia caritatis institutum est, quod Monachus actualiter nihil

A debet possidere privatim, quoad determinatam personam: idcirco Patribus, loco & officio, & canonica electione illis succedentibus, licitum & fas est interdum dispensare.

Et hoc isto modo: Quod monachus seu religiosus de scitu prælati sui habet res temporales ad usum bonum & necessarium, quando cogit necessitas excusabilis, aut suadet utilitas notabilis.

Nec istud discrepat a dictis sanctorum Patrum. Nam isto modo, salvo iudicio melius Yventientium, videntur loqui & tendere sanctorum Patrum canones super proprietatis dispensatione. Quicquid enim canones concedunt religioso, semper ad usum concedunt. Et hoc, quoniam non trahunt ad noxam. Quam enim perficiens notabili causa inclusionis vel alias potest manere in domo sua cum omni substantia sua, ut refert Innocentius, Extrav. (Decretal. l. 4. c. 6.) *Qui Clerici vel vocentes, c. 7. Insinuante*, Veruntamen dicit in dicto Capitulo 7. *Insinuante*, quod hoc verbum secundum illos, qui tenent hanc opinionem, debet intelligi exponi, id est cum usu fructu illarum rerum victum & vestitum habeat in vita sua, & quod ultra, in commune redigat, aut in usum pauperum. Et quod ille usu fructu temper utatur sub obedientia Prælati, & non alias. Nec istud discrepat a conclusione præmissa.

C Et quamvis Joannes de Deo in libello Dispensationum, cap. De dispensatione Abbatum, dicit, quod Abbas potest dispensare, quod Monachus habeat cellam intra septa monasterii: hoc tamen non intendit fieri ex voluntate Prælati seu ad ejus voluntatem, sed ex evidenti necessitate, aut Communitatis notabili utilitate. Nec hoc etiam discrepat a conclusione præmissa.

Et notetur in Conclusionem, de licentia Prælati. Quia quicquid religiosus possidet, dummodo illud celeretur Abbati, nec illud constat, proprium sibi coram Deo & hominibus reputabitur. Exemplum in Anania & Sapphira, & de duobus obolis apud Monachum repertis. De primo in Actis, de secundo Gregorius in Dialogo. Nec sufficit, salvo iudicio meliori, quod Prælati sciat in generali, quod subditus suus possideat temporalia. Quia quicquid in generali scitur, non scitur. Sed requiritur ut sciat possessionis summam & quantitatem.

Secundo dicitur, ad usum. Notanter, ad excludendum proprietatem, quæ consistat in legali rerum Dominio, in rerum solutione, venditione testamenti dispositione, & sic de aliis. Quia hæc est proprietas, proprie dicta, super qua loquitur illa Decretalis in fine *Cum ad monasterium*, Decretal. l. 3. tit. 35. *De statu Monach. c. 6. §. Nec assinet Abbas* &c.

Tertio dicitur, ad usum bonum. Ad excludendum usum malum, s. usum fornicandi, adulterandi, commessandi, inebriandi, negotiandi causa lueri. Quia usus ille est in se malus. Et per consequens super eo non cadit dispensatio.

Quarto dicitur, ad usum necessarium. Ad excludendum usum superfluum, qui omnibus prohibetur religiosis, 1. Tim. 6. *Habentes vitulum & asinum, his contenti sunt*. Et cum his Monachus debet esse contentus, 12. q. 1. *Clericus*.

Quinto dicitur notanter, quando cogit necessitas excusabilis, aut suadet utilitas notabilis. Quia, ut præmissum est, dispensatio non est pro Prælati voluntate, sed ex evidenti neces.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1437.

necessitate. Licet enim sanctorum Patrum canones dicant, quod prælatus rationabiliter dispensare potest, nullibi tamen debet, quod dicitur, nisi quia cogit necessitas excusabilis, ut puta, quando Prælatus mitterit ad studia, aut commiserit alicui temporalium administrationem, inquam communem, non privatam, vel commiserit alicui curam animarum Monasterio annexam. Et ex aliquibus infirmitatibus vel certis causis. Ita tamen, quod quicquid eis ultra necessaria restat, quod hoc in commune redigatur, aut in usus pauperum convertatur, quod eorum conscientis committitur.

Quod vera Monachorum paupertas in animo a cupiditate alieno sit posita, non spreto rerum usu.

Nota. Circa principium dictum fuit de professione paupertatis. Et queritur, *utrum illa abdicatio proprietatis sit de substantia professionis vel non?*

Respondetur. S. Thomas 2. 2^æ q. 184. art. 7. dicit quod abdicatio proprietatis facultatum dupliciter considerari potest. Uno modo, preparatione animi; ut scilicet homo sit paratus animo semper omnia dimittere, si opus fuerit, vel distribuere. Et ista paupertas directe pertinet ad religiosos, & est de substantia professionis. Unde Augustinus in libro de questionibus Evang. dicit, in abstinendo, re mendicando, non esse iustitiam, sed in æqualitate tolerando inopiam. Unde Apostolus: *Scio abundare, & penuriam pati.* Et alibi, *paupertas propria inopia mentis est, non qualitate possessionis.*

Alio modo considerari potest abdicatio proprietatis rerum, secundum quod est in actu. Et sic non consistit essentialiter perfectio, nec est de substantia professionis essentialiter, sed solum instrumentaliter. Est enim abdicatio rerum ab extra in actu, instrumentum internæ paupertatis, scilicet animi, in quo essentialiter consistit perfectio. Et contra, usus & habitus rerum temporalium in actu, est occasionaliter impedimentum perfectionis. Quia ex hoc quod aliquis res temporales possidet, allicitur animus ad eorum amorem. Quia difficile est, ut ait Philo sophus, *interesse concupiscens, & tamen eis non affici.* Et Augustinus dicit in Epistola ad Paulinum, *quod diligatur arctius adempta quam concupita.* Aliud enim est, velle incorporare, quæ desunt, aliud est, incorporata divellere. Illa enim velut extranea repudiantur, ista vero in terra putrida abscedunt.

CAP. III.

Quid dicatur proprium in Monachis.

Quid est proprium in Religiosis? Quis religiosus dicitur proprietarius?

Quid sit proprium in religiosis, a nonnullis dubitatur. Sub correctione tamen melius tententium videtur dicendum secundum Joan. Andr. in Interpretationibus super regulam juris: Non est obligatorium: Quod illud in Monacho sit proprium, quod celatur Abbati. Ideo dicit B. Petrus Ananias: *Cur tentavit Satanas cor tuum, scilicet mentiri spiritui S. & fraudare de pretio agri, Act. 6.*

CAP. IV.

ANNO
CHRISTI
1437.

De dispensatione, ut Monachus possideat bona.

Item, Henricus Boek super Cap. Cum ad Monasterium (vid. supr.) querit: Utrum Abbas possit cum suo monacho, ut habeat res temporales dispensare? Distinguit: Aut ut habeat & possideat nomine Monasterii, in usus suos necessarios: Et dicit quod sic, allegans notam Guillelmi de Monte Laudano, de statu Monachorum & Canonicorum regularium. Ne in agro, in fin. glossa antepenultima, in Clement. 1. 3. t. 10. c. 1. Aut, ut habeat & possideat nomine proprio. Et dicit quod non. Joan. Andr. ad hoc, c. cum ad Monasterium, de statu Monach. primo, De regulis juris: Non est obligatorium, in Novella, lib. 6.

CAPUT V.

De statuto a Monachis & Abbatibus facto, pro rerum possessione & usu Monachis concedendo.

Ad conclusionem fratris Huberti, quæ est talis: Abbas cum conventu causa vitandi murmuris aut scandali fecerunt statutum, juramento firmatum, ut singulis darentur decem floreni pro vestitu. Solvebat Frater Hubertus: Quod nisi causa subleat, per quam statutum trahatur ad noxam, Abbas ex propria voluntate non debet negare pecuniam, sed debet servare juramentum, cum possit servari sine interitu salutis Ecclesie. Patet Decretal. 1. 2. t. 24. De jurejurando c. 6. Debitores, & c. 8. Si vero.

Joan. Andreæ in regula precedente allegat & probat, quod Monachis foret statutum (tacere) licitum, primo ex parte cause efficientis, secundo materialis, tertio finalis, quarto de materiali non dubitatur.

De primo. Abbas & Monachi cum faciunt licitum Collegium, statuta in Monasterio facere possunt. Conclusio ad jus civile, Decretal. 1. 1. t. 2. De Constitutionibus c. 8. Cum accessissent, & 1. 3. t. 4. De clericis non residentibus, c. 14. Cum dilectus. Ergo est licitum ex facientibus.

De secundo. Pecunia datur pro vestibus. Et in eas est convertenda. Cum illis ergo censetur in eadem ut, 1. 1. Decretal. 1. 2. c. 10. Ecclesia. Sed Monacho debetur victus & amictus, quibus debet esse contentus, 12. q. & 2. Clericus. Ergo licite recipit quod datum est pro vestibus. Inducitur ad illud, Qui clerici vel voventes c. 7. Insinuante, Decret. 1. 4. t. 6. & quod ibi notatur 2. q. 1. De viduis. Per quæ patet, quod Monachus in domo quidem sua cum omnibus bonis suis remanere potest, & illa administrare & in usus suos convertere, de licentia Abbatis. Et fortius ergo Abbas cum Capitulo vel conventu facere poterit Monachum administratorem pecunie in usum necessarium convertendo. Per argumentum a minori, de quo Decretal. 1. 1. t. 6. De Elect. c. 7. Cum in cunctis. Et de toto ad partem, Decr. 1. 1. t. 29. De officio & pot. delegati c. 28. Pastoralis. Ad illud probatur, quod Monachus de licentia Abbatis potest aliqua possidere, licet non ut proprium.

Facit ad hoc, 12. q. 1. Non dicatis, & in nota. Nam ibi textus dicit, quod nihil possidere possent sine Abbatis licentia. Ergo Abbatis licentia possunt.

Item

ANNO
CHRISTI
1417.

Item constat, quod possunt habere peculium pro administratione sibi inuncta, de Statu Monachorum c. 2. Si ergo cuilibet Monacho datur administratio, illius sententia licite eam tenet. Ergo sententia nostra non est iniqua. Nec propter hoc dicitur habere proprium. Cum in Monacho sit proprium quod celatur Abbati. Sed hoc non est tale.

Sed de causa finali, ad vitandum scandalum aut murmurationem, quæ maxime in Religiosis vitandæ, quos decet esse quietos, 16. q. 1. c. 12. *Qui vire*. Valuit ergo Constitutio respectu causæ prædictæ, cum pro vitando scandalo possit fieri & omitti, quod alias non liceret. Decret. l. 5. t. 32. *De novi op.* cap. 2. Fortiter facit de Præbendis. Nisi esset, ubi pro bono pacis absolute permittitur dari Monacho annua pensio. Fortius ergo dari potest ad certum usum necessarium, ut in littera Constitutionis.

Bonum ergo est & fuit statutum, scandalum & murmurationem tollens, quæ sepe in Monasteriis evenit ex vestium distributione, quandoque etiam non discreta. Et quæ pro quiete religionis conversationis ordinata sunt, turbari violenter non debent, 26. q. 1. Cum pie.

Cum ergo probatum sit, editum ab Abbate & Conventu per solum Abbatem tolli non posse, ut patet de *Regulis juris*, *Omnis res*: Concordat solutio, quod nisi certa causa subit, per quam trahatur ad noxam, Abbas ex propria voluntate non debet denegare pecuniam, paritate rationis.

Et sic de aliis, scilicet vino, carnibus seu piscibus, ad pietantiam pertinentibus, videtur dicendum. Item Hieronymus de Deo in libello Dispensationum, cap. de Dispensatione Abbatis, dicit, quod Abbas potest dispensare quod Monachus habeat cellam intra septa Monasterii, 18. q. 2. *Nullas* & 1. q. ult. c. ult. ad finem. Quare proficuum est, quod in retroactis temporibus Abbates vel fecerunt Conventuum consensu tacite, vel expresse in rei veritate, vel saltem gratiose cum religiosis eis subditis, quod ipsi, & eorum quilibet habeant & possideant aliqua pro victu & vestitu, qui eis debetur, non tamen æqualiter omnibus, ut dicit regula.

Si vero sunt aliqui abutentes, corrigantur & primum emendantur. Si vero non volunt corrigi & emendari, sic poterit Abbas propter abusum tollere usum.

Non tamen sic possidentes de scientia, scitu & consensu Abbatis, tales sunt dicendi proprietarii. Quia solum possident ad usum & non ad proprietatem, & possident nomine Monasterii, & non nomine proprio.

CAPUT VI.

De recepta consuetudine Monachos Cistercienses possidere bona.

Et sic quasi in omnibus Monasteriis nostri ordinis sive per statutum, sive per dispensationem, ut prædictum, consuetudo inolevit, etiam dudum pacifice observata & præscripta, propriis Prælatibus, & etiam Dominis Visitationibus scientibus & consentientibus. Quæ consuetudo non debet leviter tolli. Maxime, ubi timetur verisimiliter scandalum plurimorum.

Item, est præsumendum, quod religiosi viri non forerunt iniquas causas, Extrav. (Decr. l. 5. t. 32. c. 2.) *De novi operis auct.* Cum ex inuncto.

CAPUT VII.

Solvitur dubium de Consilio paupertatis Evangelico.

Item, consilia Dei seu Evangelica sunt referenda ad affectus animi interiores, & non semper ad actus exteriores, nisi pro loco & tempore. Ut *Si quis te percusserit in unam maxillam, præbe ei &c.* Hoc Dominus Jesus non fecit, quando unus servorum dedit ei alapam. Item, quando fuit contentio inter discipulos, quis eorum videretur esse major, dixit Dominus Jesus, *Qui major est vestrum, fiat minister vester*. Non est intelligendum, quod debeat Prælati se subdere quantum ad actus exteriores religionis suis, nisi pro loco & tempore, in lotionem pedum, quando fuit mandatum. Sed debet intelligi, quod in animo sibi proponat, quos regat esse meliores æstimando. Et hoc, ut vilescat ejus auctoritas.

CAPUT VIII.

Solvitur dubium, de spontanea paupertatis voto.

Item, voluntaria paupertas, qua obligantur religiosi per votum solemne, saltem eorum qui possunt habere proprium, in communi intelligi debet, quod Religiosus quoad affectum animi interiorum paratus est suscipere omnem paupertatem, quam votum Deo, & Ecclesie promissum violaret. Nec est saluti necessarium, quod abiciat actualiter a se usum rerum temporalium. Quemadmodum Apostoli, & alii fideles in primitiva Ecclesia fecisse leguntur. Unde notandum, quod Sanctus Augustinus tres fecerat Constitutiones. Prima erat, quod Clerici non poterant habere propria. Sed illa male servabatur. Et quia plurimi erant transgressores, ideo revocavit eam, 12. q. 1. c. 10. Certe ego sum qui statueram, nullum ordinari Clericum, nisi qui vellet mecum manere, dicit si vellet a proposito decedere, recte illi tollere clericatum. Ecce in quo demuto consilio. Tertio de consensu clericorum suorum confirmavit primam Constitutionem, ut in capitulo 11. *Non dicatis vos habere aliquod proprium, sed sint vobis omnia communia* 12. q. 1.

Unde sciendum, quod Augustinus distinguit: *Pro diversitate locorum et temporum et hominum scriptura intelligenda sunt*, ut ibidem sequitur in Cap. *Necesse est*. Et textus est: *Necesse est, quod iuxta diversitates locorum, temporum et hominum, scriptura sint diversa, quoad causas, argumenta et origines etc.*

Hæc super Proprietate habenda ex prima parte de tribus votis Monasticis fratris Henrici de Colvelidia Monachi.

ANNO
CHRISTI
1617.ANNO
CHRISTI
1617.

II

Magni Monachorum Vistatoris sub Concilio Constantiensi exarata Constitutio negativa. Quod Monachi propria non debeant possidere bona.

Ex Ms. Academiae Helmstadiensis.

CAPUT I.

Quod Monachus non possit habere proprium, aut peculium.

Sacrum Concilium Lateranense, Extrav. (Decretal. l. 3. t. 35.) De statu Monachorum, c. 2. religiosus proprietatem seu peculium districte Monachi prohibet, dicens: Qui vero peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione permissum, a communione removeatur Altaris. Et qui in extremis cum peculio inventus fuerit, & digne non penituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam. Quod de universis religiosis precipimus observari. Abbas, autem, qui diligenter non caverit, officii jacturam se noverit incursum. Hæc ibi Innocentius III. Et Decretal. lib. 3. titul. 35. Cum ad Monasterium, sic dicit: Prohibemus quoque districte in virtute sanctæ obedientiæ, sub attestatione divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat. Sed si quid habeat proprium, totum etiam incontinenti resignet. Si vero post hæc proprietatem aliquam habere fuerit deprehensus, regulari monitione præmissa expellatur, nec recipiatur ulterius, nisi peniteat secundum monasticam disciplinam. Quod si proprietatem apud quemquam incensa fuerit in morte, ipsa cum eo, in signum perditionis, extra Monasterium in herquilio subterretur. Secundum quod B. Gregorius narrat in Dialogo se fecisse &c. Vide ibi.

Hic patet, quod Abbas nulli Monacho poterit aliquid permittere nisi Officiali, ratione officii sui dispensandi. Ergo dicit in cap. 6. supra tacto. Nec asserit Abbas, quod super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare. Quia abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, adeo annexa est regulae Monachali, ut contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere.

Ut hic etiam apparet, quod fallunt, qui dicunt, quod quicquid Abbas permiserit, hoc non sit proprium. Nisi Abbas incaute & male permittere possit proprium, non de jure, quamvis de facto: utique Papa non prohibet. Dico etiam, quod idem est proprium & peculium, jure, quamvis unum ab alio in verbis differat.

Videamus igitur conscientias nostras, qua temeritate altari jungamur, qua securitate moriamur. Et, si justus vix salvabitur, proprietarius, Ecclesie sanctæ inobediens, Deo recalcitrans, propriam professionem violans, ubi manebit? Unde Bernardus: *Monachus habens proprium, Deus negabit ei suum proprium, quod est misereri & parcere.* Et B. Gregorius etiam dicit: *Monachus habens commune bonum non valet obolum.* Ratio hujus est, quia obulus constat ex substantia, pondere, & forma. Quando illa tria adfuerint, tunc obulus est bonus, videlicet, si est de substantia bona, si habet suum pondus, si debitam formam. Monachus autem est persona paupertatem & obedientiam sub regulari observantia, professus. Si modo aliquis

Concil. General. Tom. XXVIII.

A illorum trium terminorum verificari non poterit de modacho, monachus non est. Igitur habens obolum irreligiose, non est pauper, non valet obulum, quia obulus est bonus in se, cum constat ex suis partibus sibi assignatis. Sed monachus non valet tantum. Non enim est, quod dicitur. Non enim constat ex terminis suis definitionis.

Patet hoc ex etymologia litterali hujus, quod est monachus, miles Christi, tentationum expugnatione obediens, sine contradictione: Nihil habens proprium, in absconsione, amans Christum pura & sincera dilectione, custos sui animi in peccatorum adhesionem, humilis & patientis in adversione, unanimis in domus Dei habitatione, simplex & rectus in conversatione.

Videamus illud capitulum, Cum ad monasterium supremum, ubi dicitur, Ne quis proprium aliquo modo possideat.

Quomodo ergo illi excusantur, qui hoc quidem tradunt, secundum consuetudinem aliquorum monasteriorum pessimam adservandam, sibi utique aliquo modo per alium possident proprium. Hic autem dicitur, ne quis proprium aliquo modo possideat, id est, neque per se, neque per curationem. Hic utique sunt proprietarii velint, nolint. Quia, quamvis dant rei substantiam custodi, ad custodiam, non tamen resignant, sed repetunt, quando volunt. Item dant substantiam, sed sibi reservant dominium, affectum & spem. Cum proprietas plus consistat in affectu & spe, quam in re. Quia alias custos rerum esset proprietarius. Sed ideo proprietarius non est, ratione istius substantiæ, quia spes sibi deest, nam alteri custodit.

Sed dicit aliquis: Consentio, nil horum monachus habere debet ex propria auctoritate, habeat ergo ex Prælati licentia. Respondeo. Quod non poteris de licentia vel indulgentia ejus. Quia satis claret ex præallegatis, ubi habens qualicumque modo, excepta causa administrationis, privandus est communione sacrorum, & sepultura Ecclesiastica, & Abbas, quia permisit, deponendus est. Et hoc non pro relicta; ergo pro illicita.

Quod autem non poteris proprium habere de Abbatis licentia, videndum est clarius. Concludit enim caput jam præallegatum in hæc verba: *Quod super habenda proprietate, ubi dicit Glossa, Papa, si vult, potest de monacho facere non monachum. Sed quod habeat proprium sit monachus, hoc non potest facere, quia paupertas est de substantia monachatus.* Et hoc idem, Um. & Jo. tenent.

Ergo, quocumque modo monachus habeat proprium, peccat mortaliter, & est removeendus a communione. Unde dicitur in Clementinis, *De Regularibus*, si quis fuisset factus monachus cum hac conditione, ut proprium habere posset, conditio removebitur, & monachus manebit. Quia ut dicit Hugo, quod proprium habere est contra ipsius monachi substantiam. Ergo proprium habere non debet.

Sed diceret aliquis: Textus juris sonat de his, qui abdicaverunt proprietatem: Ego autem feci professionem in communi formula, nil specialiter abdicando. Respondeo ex jam dictis: Quia, si intentionem habuisses, & conditionem istam expresse posuisses, quod velles retinere proprium, nil tibi prodesset, ad professionem admissus non fuisses. Quia dicit Ordinarius Decretalium glossator in capitulo, *Monachi*, præallegato, quod conditio frangitur, si quis taliter professus esset, & remanebit monachus.

C c

Sed

ANNO
CHRISTI
1117.

Sed, charissimum, aliqua vestrarum non temere A
dicat: Ego nondum feci professionem alicui, ideo mihi proprium habere licet. Respondeo: Si nondum solemnem fecistis professionem, fecistis utique secundum jus commune tacitum, cum steteritis per annum & diem sine reclamations &c.

Item, dicat quis: Etsi non possum habere proprium, habeam autem peculium. Dico, quod regula sancti Augustini, & beati Benedicti quidam faciunt differentiam inter proprium & peculium, nec etiam rei quantitatem aspiciunt. Quia etiam, quod de necessitate oportebit habere monachum, & quibus carere non poterit, possunt verbi in proprium, si habentur illicite. In minima quippe re monachus potest esse proprietarius, videlicet in tabula, graphio. Quia in regula sancti Benedicti huiusmodi vilia prohibentur haberi, quasi propria, ubi dicitur capitulo XXXII. *Præcipue hoc vitium radicatus ampuetur.* Et si in his vilibus sit proprietas, quid tunc in pecuniis multis, & aliis clenodiis, & rebus diversis?

Ubi apparet, quod usus rerum, quem Abbas potest concedere, debet esse rerum necessarium, non superfluum. Nam illi dicitur: Omnia vero necessaria a patre &c.

Ubi etiam apparet, quod non solum tabula & huiusmodi prohibentur, sed & minora, si habeantur indebite. Ubi dicitur, *sed nihil omnino.*

Attendamus etiam, quod illa necessaria, quæ C
Abbas dedit aut permisit, debent esse communia. Quia, quod non est commune, hoc proprium.

Unde colligitur, quod, quicumque magis alicuius rei indiget, & melius uti poterit, ceteris paribus, auferatur ab eo, qui prius habuit, & detur alteri. Alias non essent communia, sed propria. Unde ibidem dicitur: *Omnia sunt eis communia.* Alias, si non essent communia, quamvis essent necessaria, essent tamen propria. Quia proprietatis ita bene attenditur in necessariis, sicut in superfluis. Quod per eandem regulam ostenditur, cum dicitur: *Nil habere proprium, nullam omnino rem.* Et sequitur: *Sed nil omnino.* Ubi etiam includitur necessarium.

Sed hoc, quod dicitur, Abbatem nil posse concedere nisi necessaria, sciendum, quod necessarium quoad præsens dictum capitulum, scilicet sine quo monachus non potest stare, vel sine quo non potest honeste stare, scilicet consideratione qualitatis personæ, vel monasterii, exclusæ in omnibus superfluitate & curiositate. Illa autem clausula, qua dicitur, quod monachus *nil debet habere sine licentia*, intelligitur de licentia voluntaria, non compulsa.

Ex illa autem clausula, ubi dicitur, *nihil licet habere, quod Abbas non dedit*, vel permisit, aliqui inferunt: Ergo, quicquid Abbas dedit vel licentiaverit, hoc licet. Hi errant. Arguunt enim falso in forma. Quia ex negativa nunquam sequitur affirmativa de forma, maxime universalis. Non enim sequitur: Nil licet habere, quod non dedit aut permisit, Ergo quicquid dedit aut permisit &c. Sicut hoc notum est intelligentibus Logicam.

Sed non est nobis hic transiendum per viam logicalem, sed auctoritative per viam manifestæ assertionis. Falsum est, dico, quicquid dedit Abbas, aut permisit, quod hoc licet. Quia quicquid est contra salutem animarum, hoc nunquam licet. Sicut, si mihi permisit ea pro

quibus volo mihi quotidie preparare pitantias & vestes speciales, seu jocalia, seu etiam radias annuales. Quæ omnia specialiter prohibita sunt in statutis Papæ Benedicti XII.

Item, quicquid est contra statuta papalia, nunquam est licitum, sicut proprium vel peculium.

Item, Papa non potest mihi permittere, quicquid vult, & non omne, quod permisit, licet. Ergo minus Abbas.

Et Benedictus clausulam ponens præsupponit, quod Abbas non permittat nisi licita, & necessaria, & hoc licitum, dicit, monachum non debere habere sine licentia. Dico ergo, hanc clausulam regulæ, videlicet, quicquid Abbas dedit &c. fore intelligendam de permissione licita rerum necessariorum. Et si sic non intelligeretur, dudum revocatum esset a jure, scilicet, ubi Abbas prohibetur permittere proprium & peculium. Sed non potest hoc revocari contra veritatis regulam, quæ docet, omnia relinquere & nil possidere.

Item, monachus minimam rem habens, & quasi nil valentem, indebite, non solum proprietarius est, ut supra traditum est, sed etiam est fur, si cum illa intentione habet, quod vellet præcise Abbatem nescire. Furtum quippe non solum in majoribus, sed etiam in minoribus committitur, ut probatur 16. d. q. 6. cap. ult. & de Paris. & dist. 1. c. 16. *Vulgaris.*

Beatus etiam Augustinus concordat cum supradictis in regula sua, ubi dicit: *Non dicatis vobis aliquid proprium, sed omnia sunt vobis communia*, assumpta in canone sæpe allegato XII. q. 1. *Non dicatis.*

Sed quare tam sedulo hi duo legislatores hoc volunt, prohibentes, *ne quis aliquid dicat suum.* Ideo, ut dicunt glossatores regulæ beati Augustini: Quicumque monachus deliberato animo, protervo animo, diceret, *hoc est meum*, ille peccaret mortaliter. Unde Ambrosius: *Non solum non licet monacho aliquid habere proprium, sed nec dicto arrogare.* In regula namque beati Benedicti continetur, quod *monachus non suscipiatur, nisi omnibus renunciatur.*

Ideo raditur monacho caput, & moniali absciuntur crines. Quia raso coronæ significat temporalium depositionem, ut XII. q. 1. C. *Domini.*

Dicit ulterius sanctus Benedictus, *Res, si quas habet, prius erogat pauperibus*, aut per solemnem donationem conferat monasterio, nil sibi reservando ex omnibus, intellige, ex propria deliberatione, non sub aliquo pacto. Hoc enim esset simoniacum. Ergo in illa renuntiatione debet permanere. Quia hæc renuntiatione est de presenti & futuro. Unde Bernardus. Cur contra professio hanc prærogativam promeruit, quod appellatur *secundum baptismum*. Et dicit pro ratione: *Estimo, quia propter perfectam renuntiationem, per quam homo mundo moritur, & deus regeneratur.* Quapropter a quodam sancto viro eadem virtus in baptismo visa est, & super monachum profitentem. Quia dicit Henricus de Gandavo, quod, quando quis proficitur, tunc a peccato indulgentiam consequitur. Hoc idem vult beatus Thomas, secunda secundæ, q. ult. quod quis per ingressum religionis consequitur remissionem omnium peccatorum. Et hoc intelligitur secundum Henricum de Gandavo, si intendit servare, qui in professione promittit, scilicet regulam, & ordinem suum. Nam si non intendit servare

ANNO
CHRISTI
1117.

ANNO
CHRISTI
1417.

ea, quam in professione promitteret, ipso facto sic promittendo peccaret mortaliter, & non esset filius celestis regni, sed filius diaboli & gehennae ignis. Et tales quandoque postmodum pessimi erant.

Et sunt aliqui, qui damnabiliter dicunt, quod monachus poterit habere censum, vel precarium. Et ad reprobandum hoc, iam satis dictum est; Quia debet omnibus abrenunciare: Nam omne nihil excludit: Et in illa renunciatione permanere.

Ut ergo magis notum sit, quod tales errant, qui hoc dicunt, utor canone LIX. regule sancti Benedicti, ubi tractat de filiis nobilium, & pauperum, quomodo suscipiantur, sic dicens: *De rebus autem suis promittant, supple parentes, sub iuramento, quod nunquam per se, seu per suspectam personam, vel quolibet modo ei aliquid dant &c.*

Sed adhuc aliqua hic inferunt, oppositum huius intentionis dicentes: Parentes possunt facere reservationem vel censum specialem. Et tradunt hoc ex illo, quod dicitur in eodem capitulo, *reservato sibi usu fructuario*. Et dicunt, quod illud pronomen sibi demonstrat puerum. Cum utique secundum verum intentum & expositionem regule referatur ad parentes.

Errant ergo, qui dicunt, puero posse provideri. Quia talis provisio vel reservatio, aut est propria aut peculium, quod non licet haberi.

Item, regula illa non sibi ipsi contraria. Sed si talem promitteret provisionem, contrarietur sibi ipsi: Nam dicit, *omnia debent esse communia*: Item, *nec aliquid habere proprium*: Igitur nec talem provisionem. Igitur sicut adultus debet omnia resignare, nec aliquo modo in tali casu sibi ipsi providere: Sic etiam, qui puer ingressus est, & pro quo parentes jurant quod nil sibi dare velint, debet facere. Quia, discretio non esset, ubi morum diversitas interveniret, quod ille, qui adultus intravit, nihil haberet, & ille qui puer intravit, aliquid specialiter haberet, cum equalis professio eos ligat.

Item, ostendam hoc ita esse, aliquo modo ex presenti capitulo supradictae regule. Dicitur enim, quod parentes debent jurare, quod nunquam velint per se &c. *Si nunquam*, ergo nec in presenti, nec de futuro. Sed talis provisio aut esset de presenti aut de futuro. Et additur: *Aliquo modo*. Ubi omnis modus excluditur, qui puero possit aut dare legationem, provisionem, reservationem, ubi exprimitur omnis modus. Dicitur enim: *Occasioni habendi*. Dicitur etiam ibidem, *ut omnis via obstruatur, per quam puer peccare possit*. Ideo beatus Benedictus non timet periculum pueri in non habendo, sed non habendo. Et ideo ibidem dicitur: Si parentes pro mercede sua aliquid dare voluerint Monasterio, reservato sibi, si ita voluerint, usufructuario, scilicet temporibus vite suae utentes illo.

Est ergo intentio sanctorum patrum, monachales scribentium regulas, quod monachus non debeat habere nec proprium nec peculium, sed quicquid habet, hoc debet esse, de licentia Praelati, & in communi usum fratrum & sororum.

CAPUT II.

ANNO
CHRISTI
1417.

Monacho per Praelatum de necessariis debere provideri, ut filio per Patrem.

Cum ergo monachus nihil habere debeat, nisi necessaria, & de sui superioris licentia: Quia omnibus renuciavit, si adultus intravit: Si puer, tunc parentes juraverunt, quod nihil vellet sibi dare: ideo necessarium est, quod Praelatus sibi provideat, quasi pater filio. Quia monachus patrem naturalem dimisit, & spirituales elegit, & ille pater spiritualis suscepit eum in filium.

Et multo sollicitus debet sibi providere, quam pater naturalis filio. Quia plus sibi ille filius propinquus est, quam prius erat patri naturali, ex eo, quod cognatio spiritualis sic sibi conjungit personas, quod ex multis personis faciat unum corpus, ratione unius voluntatis & cordis in Deum. Ad 9. *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una* 1. q. 15. Cap. 1. & 12. q. 1. c. 2.

Alio modo debet esse magis sollicitus circa eum. Quia principaliter ipse praepositus animae suae, immo & anima illius monachi facta est quodammodo anima sua, ita ut etiam pro ea damnetur, si minus curiose circa eam egerit. Unde IV. Reg. 9. *Qui effugerit de manibus vestris, erit anima ejus pro eo*. Et Ezech. 3. *Speculatorem te dedi domus Israel, & audies de ore meo verbum, & annuncias ei ex me. Si dicente me ad impium: morte morieris, non annuncias: neque locutus fueris, ut avertatur a via sua impius, & vivat, ipse impius cum impietate sua morietur: Sanguinem autem ejus de manu tua requiram &c.*

Unde etiam dicit beatus Benedictus in regula Cap. II. *Sciatque Abbas culpa pastoris incumbere, quicquid in ovibus paterfamilias minus utilitatis poterit invenire, &c.* Et post subditur, quasi in fine: *Et quantum sub cura sua fratrum se habere scieris, agnoscat pro certo, quia in die iudicii ipsorum omnium animarum est redditurus Domino rationem, sine dubio addita & sua anima &c.*

Sicut ergo pater naturalis subtrahens filio haec, quae sibi dare debet, & filius occasione illius compellus fuerit furari, & contigerit, ipsum suspendi, pater reus est mortis huius. Quia de eius venit negligentia. Nec excusat eum aliquando ignorantia. Quia non potest esse pastoris excusatio, si lupo oves comedat, & pastor nescit. *Extravag. De re juris. Quamvis*, Glossa: supple, si fuerit negligens, Dist. 43. *Ephesius*. Si autem dedit operam, quam potuit, imputabitur illi, 47. d. *Quod ad nos*, & cap. *Quod quidam* 1. q. 1. *Hoc autem*.

Sic etiam paterfamilias, id est, pater spiritualis si subtrahit monacho necessaria vita, & monachus incidit in proprietatis crimen, & ex hoc proculdubio damnabitur, pater spiritualis utriusque facti reus erit. Quia quicquid a membris delinquitur, in caput redundabit, ubi scilicet caput occasionem dederit, & negligenter se habuerit, ut patet ex Regule capitulo supraposito.

ANNO
CHRISTI
1177.

CAPUT III.

Solutum dubium, quasi sufficiat Monacho animus et intentio relinquendi bona, etiam si possideat.

Porro, quamvis hæc de proprietatis crimine dicta sufficiunt, aliquas tamen quaestiones propter quorundam Doctorum auctoritates super eadem proprietate specialiter inferam.

Et primo cujusdam Parisiensis Doctoris eximii ponam responsiones, sic dicentis: *Ad dubium vestrum libenter, si possem, responderem. Videtur enim mihi grave, condemnare omnes personas religiosas, quæ habent, unde se sustentent, maxime, si habent talem intentionem, quod velint omnia, quæ eis proveniunt, dare ad communitatem, dummodo eis daretur victus et amictus, sola necessitas, secundum quod cuilibet opus esset. Et sibi non reputant se juris proprietatem et dominium habere alicujus rei, sed omnia esse ad mandatum superioris. Credo enim, quod eo ipsa quæ faciat contra votum paupertatis, quæ in aliqua re se juris proprietatem et dominium vult habere. Et hoc puto tunc fieri, quando quis nollet dare aut presentare quod habet, superiori, illud requirenti pro necessitate communitatis.*

Estimo tamen, quod si quis habeat istam bonam voluntatem & intentionem, & assimationem, omnino adhuc esset dubium, an persona talis religiosa posset de licentia & scitu sui superioris uti tali re pro necessitate sua, quando alii æque vel magis indigent. Et in hoc placet mihi responsio Godfridi de Fontibus dicentis: *Talis persona non debet talibus uti, nisi secundum convenientem et proportionabilem habitudinem, quam habet unus de communitate ad alios, qui sunt partes ejusdem communitatis. Ut tota communitas sit quasi quoddam corpus mysticum. Et sicut nullum membrum habet jus proprium in cibo, qui sumitur pro toto corpore et pro omnibus membris proportionabiliter, sed quasi in quodam repository communi cibaria reponuntur, scilicet in stomacho, et ibi preparantur, ut per virtutem generalem generativam unicuique membro, sicut conditio exigit, dirigatur: Ita in hoc corpore mystico nulla persona habet jus proprietatis in bonis temporalibus, undecunque veniant, nec debet eis uti: nisi secundum debitam proportionem, et statuat pro statu alicujus personæ determinata, ut scilicet ipse talibus bonis utatur, hoc est dicere, quod non utatur eis nisi secundum conditionem sui status et suæ professionis. Si enim procurat de licentia sui superioris, ut illis bonis utatur tantum pro persona sua, quam deceat, secundum habitudinem et proportionem, quam habet ad alias personas suæ communitatis, videtur facere contra votum, et tamquam proprietarius vivere, et non pro talis communitatis conditione. Et facit, quod res communes non in communi rediguntur, nec communitate secundum proportionem uniuscujusque representantur. Cum enim habere jus in rebus non queratur nisi propter usum, sic non debet religiosus querere, quod habeat jus in aliqua re, nisi ut pars communitatis. Ita videtur quod de usu dicendum. Et videtur superior graviter peccare licentiando, et subditus sic utendo. Hoc Godfridus notatu valde dignum.*

Unde notandum, quod vita religiosa comparatur vitæ cælesti: Quia, sicut in celo omnia sunt communia, & dividuntur cum alio: Gregorius: Ibi Angeli & Apostoli congaudent

ANNO
CHRISTI
1177.

Ad merito omnium inferiorum, ibi omnes inferiores letabuntur de gloria & corona superiorum: Ex illius enim sanctæ & perfectæ charitatis unione fiet, ut unusquisque habiturus sit in alio, quod non habet in proprio. Unde Anselmus: *Unusquisque in tantum gaudet de alterius gaudio, quantum de proprio: Sic in religione omnia debent esse communia.*

Et ex hoc patet, quod status religionis & communitatis secundum Magistrum Humbertum est status optimus & valde laudabilis. Quod probatur. Quia non est meliorem statum accipere, quam statum naturæ ante peccatum. Et tali statu, scilicet naturæ, ante peccatum, erant omnia communia. Unde Isidorus: *Jus naturæ est communis omnium possessio. Nec gratiæ meliorem statum invenire poteris, quam primitivum statum Ecclesiæ, scilicet tempore Apostolorum.* Et statu tali omnia ipsi Apostolis erant communia, similiter ipsis creditibus. Unde & recepit originem religio, & perfectio vitæ monasticæ, Aq. 4. *Erant illis omnia communia, & distribuebatur unicuique prout opus erat, nec quisquam aliquid suum dicebat.*

Et videtur hoc durasse usque ad tempora Constantini, ut habetur XII. q. 1. c. *Futurum.*

Item, in statu futuræ gloriæ erunt omnia communia, ut jam dictum est.

O quam felix est ille status religionis, qui tales status, scilicet naturæ, gratiæ & gloriæ imitatur! Et infelix, qui illos non sequitur!

CAPUT IV.

De dispensatione ad habendum proprium

Unde queritur, an Prælati possit cum subdito religioso dispensare ad habendum proprium.

Respondetur secundum Humbertum, quod minime, quantumcunque etiam auctoritatis sit, nec etiam Papa, ut patet Extravag. (Decretal. 1. 3. c. 35.) *De statu monach. c. 6. Impelleg. cum ad monasterium 6. Nec estimat Abbas &c.*

Sed dicis, Monacho de sui Abbatis licentia licet aliquid possidere. Verum est. Sed non ut proprium XII. q. 1. c. 11. *Non dicatis.* Respondet Joannes Parisiensis Doctor: Hoc est verum, dummodo illud non expendat in propriis usibus, nec alicui det sine Abbatis licentia, sed nomine Abbatis teneat, paratus resignare, quancumque voluerit, nec uti ad libitum suum, secundum Ostiensem supradicto cap. *Cum ad monasterium*, super verba: *Proprietati habenda.* Vel forsitan quia periculosum est, intendit Papa docere, quod nec illud fiat, immo tutius est abstinere sine dubio. Est namque res periculosa, & mali exempli, & causa invidiæ. Unde consulo Abbati, quod, nisi magna, & evidens, urgente utilis causa subdit, caveat a tali licentia concedendi.

Concordat Joannes Teutonicus Decreti glossator. Quod si Abbas fecerit, ut supra est dictum, animarum, scilicet suarum propriarum, & hujus, cui admisit, periculo subiacet, quia nunquam vel raro talem subditum humilem vel obedientem habebit.

CA.

ANNO
CHRISTI
1117

CAPUT V.

An Monachi possint adhibere pronomen meus, mea, meum.

Item querit, *an religiosus vel religiosa mortaliter peccet dicendo, liber meus, mea cappa, & sic in aliis?*

Respondet secundum Humbertum in Epistola sub sermone ad omnes religiosos super regulam beati Augustini: Si dicit ex lapu lingue, sive improviso, sive ex levitate, non peccat mortaliter. Si autem ex proposito, & animo assertivo, quod est proprie dicere, peccat mortaliter. Unde Augustinus in regula, & assumitur in can. jam saepe praefato, 12. q. 1. c. 1^a. *Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia.* Ergo religiosi nunquam debent dicere, *mea cappa, meus liber, res mea, sed semper quod liber, nostra cappa.* In glossa capituli: *Non dicatis.* Sed debent dicere: *Nastra tunica, nostra cappa* &c. Et hoc tractum est a statu primitivae Ecclesiae Ad. 4. Nec quis eorum quae possidebat, suum esse dicebat. Vendebant enim agros & domos, & ponebant pretia eorum ante pedes Apostolorum.

CAPUT VI.

De dispensatione ad rerum usum.

Item, queritur: *An cum religioso possit dispensari circa habendam usum alicujus rei, & si non circa proprietatem rei habendam.* Respondetur secundum Magistrum Humbertum, quod duplex est usus, scilicet certus & incertus. Certus usus est, qui non potest auf. rri; Incertus est, qui in voluntate alterius consistit, ut auferatur, cum ei placuerit. Et circa illum incertum usum potest Praelatus dispensare ex causa rationabili & necessaria. Tutius tamen consultur, ne fiat, cum sit valde periculosum, ut supra ostensum est. Sed circa certum usum nullo modo dispensare potest. Semper enim debet voluntas religiosi esse subiecta Praelato, ut res gnet, quando voluerit, quia omnia religiosus semper debet esse paratus omnia resignare. Alias esset filius perditionis, in statu aeternae damnationis. Nam omnia persona religiosa, qui non haberet animum resignandi, etiam quamcunque rem, nec ad communiter dandi, quando Praelatus hoc exegerit ab ea, talis esset persona proprietaria & semper in peccato mortali, & nullus posset illam personam absolvere a peccatis, quamdiu stat in tali proposito, libere non resignando, & ad communem vitam non dando. Et talis quotiescunque celebrat, vel confessiones audit, vel sacramenta porrigit, aut communicat, toties peccat mortaliter. Et tales personae religiosae peiores sunt damnatione & inferno, si sic decederent impenitentes. Quia moriente Christo infernus restituit aliena, sed tales nolunt restituere nec resignare. Item, talis merito posset dici idololatra. Quia fiduciam in pecunia habet, quae in Deum solum, qui perfecte juvare posset, est habenda. Immo talis quandoque flagitium Judae sperat, qui proprietarius non tantum triginta denariis, ut Judas, sed aliquando uno solido se damnat. Et insuper Judas triginta denarios restituit, quod iste proprietarius non facit. O quam injuste hic proprietarius respondeat, qui post,

A modo pro paucis denariis, uni, cui paupertatem promisit, deludere putat, qui non potest nec vult falli, & pretiosus pignus toto mundo, scilicet animam propriam, pro temporalibus paucis & vilibus rebus damnat, & se gaudiis caeli privat. Certe melius illi esset, si natus non fuisset homo ille. Et talis religiosus indignus est misericordia Dei. Unde Bernardus supra allegato capitulo: *Monacho habenti proprium negabit Deus suum proprium, quod est, misereri & parcere.* Ergo quicumque religiosus volens misericordiam Dei, oportet, ut habeat animum omnia resignandi, sine omni conditione, quodcumque Praelatus hoc requirit.

CAPUT VII.

De jure Abatis compellendi Monachos ad vitam communem.

Ex quo patet, Quod omnis Praelatus debet habere potestatem inducendi suos subditos ad communem vitam servandam. Et subditi in hoc nullo modo debent ei contradicere, nec se opponere verbo vel facto.

Ergo omnia peccata, quae subditi & proprietarii committunt, redundant in Praelatum, qui habet potestatem compellendi eos ad communem vitam, cum hoc facere posset, & sic dissimulat, ut supra clare juridice probatum est. Alias Praelatus cum subditis proprietariis damnabitur.

Unde de hoc dicit quidam Doctor Carthusiensis. Quando Praelatus vel Praelata ad hoc omni posse suo laborat, ut subditi in communi vivant, se ipsum & subditos decipit & damnat. Quia resistere posse pervertis, & non facere, est eis consentire. 23. q. 3. c. 8. *Qui potest obviare & perturbare perverfos, & non facit, nihil est aliud, quam favere eorum impietati. Nec caret scrupulo societatis occulta, qui manifeste facinori debuit obviare.* Patet etiam hoc 86. di. c. 3. *Culpam facientis* 24. q. 3. c. 34. *Illud*; Quia negligere, cum possis, perverfos perturbare, nihil aliud est, quam facere & 2. q. 7. c. 55. *Negligere* 83. di. c. 3. *Error* & 86. di. c. 8. *Culpam*. Et qui crimina, quae potest emendare, non corrigit, ipse committit 23. q. 8. c. 12. *Prateris*. Qui tacet, consentire videtur.

Et sic, facientem & consentientem par poena constringit, 14. q. 3. *Omnis*. Illud durissimum judicium fiet his, qui praesunt.

Item, sciendum, quod, quicumque habet filium vel filiam in monasterio, quem vel quam scit non sponte velle omnia ad sui Praelati iustionem resignare, & ad communem vitam dare, illi amplius nihil debet dare, & si aliquid ei dederit praeter extremam necessitatem, confortando eum in sua proprietate & malitia, & pertinacia, ipso facto peccat mortaliter. Quia ipse dat occasionem hujus criminis & damnationis perpetua secundum juris regulam nota dignam. *Qui occasionem dat damni, damnum dedisse videtur.* Ergo nulla elemosyna, nec aliquid beneficium est talibus proprietariis exhibendum, nisi ut peculii in extrema necessitate.

CAPUT VIII.

De poena proprietariorum.

Immo tales proprietarii sunt graviter puniendi & persequendi a suis Praelatis, exemplo sanctorum Patrum, qui fuerunt in religionibus. Unde

ANNO
CHRISTI
1117

de in dist. allegata dicitur, quod beatus Gregorius in sermone sepeliri iussit proprietarium cum tribus argenteis, quos reportus est habuisse, & locis eos secum portare in sepulcrum, dicendo: Pecunia tua tecum sit in perditionem &c.

Armenus denarium, nec corporis necessaria ratione paucissimi Monasterii acciperemus, quid tunc nobis esset faciendum?

Certe sanctorum Patrum & Apostolorum, quorum sequentes esse debemus, more, manuum laboribus insubendo, non solummodo nobis, sed etiam pauperibus necessaria taliter acquirendo. Idcirco dicit beatus Benedictus cap. XLVIII. *Ovisitas inimica est anima. Et ideo certis temporibus occupare se debent fratres labore manuum &c.* Et post pauca: *Tunc veri monachi sunt, si labore manuum suarum vivunt, sicut Patres nostri & Apostoli &c.* Et hoc patet pulchre de *consecrad. dist. 5. cap. 34. Nampam.*

CAPUT IX.

Characteres & tituli Proprietariorum.

His omnibus consideratis modernis temporibus, quod plerique in religione videntur sicut bellum in caelo rutilare, efficiuntur de numero reproborum maxime propter vitium proprietatis. Unde secundum Theologos proprietatis est charitatis telicidium, firmitatis naufragium, religionis exilium, animae precipitium, tonsurae sedatio, cordis distractio, mentis indevotio, negotiandi occasio, cupiditatis filia, dissensionis materia, pacis noverca, idolorum servitus.

Unde proprietarius est professioni contrarius, perditionis filius, Judae socius, pecuniae servus, Deo inimicus, proximo injuriosus, obediens diabolo, rebellis magistro, gentili infidelior, Judaeo iniquior, latrone crudelior, usurario infamior, here peior, sacrilego execrabilior. Et sic miser manifestiori excommunicatione excommunicatus, quia manifesta excommunicatio ex supradictis subsecuta est.

Singula membra praefata diversis scripturis concurrentibus sunt probabilia, si temporis facultas adesset, & materiae prolixitas suppeteret. Singula tamen haec omissa, cum iterum visitavero vos, supplendo referabo.

CAPUT X.

Variae exceptiones de Monasterii in primis paupertate, ut & consuetudine, solvantur.

Notandum ex supradictis his, ubi dixi. Si darentur victus & amicus, & necessaria competentia. Propter hoc coram Deo non estis excusati, quia habetis census annuales, quos ad libitum vestrum ipsi expenditis, una plus, alia minus, unde competenter in communi vivere posseis.

Sed salva excusatione dicitis: *Parentes nostri tali modo non exsolvent nobis.* Ad quod ego: Si bonarum essetis voluntatum, & eisdem parentibus vestris errores vestros, quibus usque huic fuissetis involutus, & a veritatis ac salutis via devius, exponeretis, non tantum illos reditus vobis exsolvent, sed multo plura superadderent. Quod si non facerent, merito vos haberetis de eis querelari, quod ipsi vos loco illi, in quo necessaria vobis minime haberetis, fraudulenter obtulissent. Utique vobis aut Praelato vestro consuetos reditus pro communi bono repetere congrueret, si ipsi tunc exsolvere recusarent. Quia Monasterium in sustentatione vestrarum omnium deficeret.

Sed adhuc objicitis pro praebenda certam pecuniam summam ipsi pro vobis condonaram. Sed certe melius esset hoc & simile tacere, quam in medium ducere. Scilicet, non per ostium, sed sicut fures aliunde & latrones in ovile ovium simoniace ascendere. Quia simonia haeretice pravitate est vicina. Et ideo pretium hoc propter validitatem non esse iudicio nominandum, sed magis oblationem appellandam.

Sed adhuc omnia haec non excusent contra proprietatis vitium: Si etiam non aliquem sci-

Illud in experientia vidi in conventu quodam sanctarum seminarum juxta Basileam, ubi auctoritate Domini legati Papae confessoris functus officio, ibi nullum denarium possidebant de redditibus certum, sed manuum laboribus insubentes aeque bene convenienter duxerunt vitam. Sic & vos, si quippiam nobis ex manuum laboribus acquiri contingeret, si vera nostra probata fuerit religio, ad communitatem tenemur praesentare, ut patet in c. *Nampam* supra allegato. Ubi ponit de ritu Monasteriorum Aegyptiorum.

Nec habent aliqui inter vos allegare consuetudinem vestram. Quia mala est, & non minus quam perniciose corruptela est vitanda. d. 8. c. 3. *Mala.* Et (cap. 4. 5. 6. 7. 8. 9.) omnia *Italia.* 16. q. 3. c. 5. *Licet.* Nam ratio & veritas consuetudinem semper excludunt, ut dicit Augustinus lib. 3. de unico baptisate. Nemo consuetudinem veritati & rationi praeponat, quia *Christus non dixit: Ego sum consuetudo, sed, ego sum via, veritas, & vita.* 8. di. c. 4. *Veritate manifestata.* Quia ut dicit Cyprianus, *Dei veritatem, non hominum consuetudinem sequi oportet,* 8. di. c. 9. *Si solus Christus.* Nam etiam consuetudo perversa excusare nequit. Non levigat crimen, sed auget, ut 24. q. 1. c. 34. *Schisma* Et Extrav. (Decret. l. 5. t. 3.) de *Simonia* c. 48. *Non satis.*

Cedat ergo talis consuetudo vestra, habens tot & tantas rationes & auctoritates contrarias

CAP. XI.

De diversa intentione illorum, qui in monasteria se conferunt.

Est quippe unum, quod volo vos scire, quod cunctis est religionem ingredi cupientibus valde nota dignum, quod dicit Anselmus: *Quicumque vult religionem intrare, & in ea proficere, debet principaliter tria scire: Quare, Ubi, & Ad quos.*

Ad primum, Quare. Utrum intentio sit recta, an sinistra.

Quia plerique religionem ingrediuntur, ut sibi valeant inopia succurrere, cum in seculo periculam gerant vitam, dum de victu & amictu in religione taliter proficerent. Si etiam esset illis multa habendi facultas, quam propter Deum renuerunt, hi saepius, cum pauperissimi fuerint in seculo, vix vel rito suis superfluitatibus saturari queunt in Monasterio. Unde dicit Hieronymus in can. 12. q. 2. c. 71. *Gloria Episcopi. Natus in paupere domo, & in tugurio rusticano, qui vix milio & cibario pane rugientem com.*

ANNO
CHRISTI
1179.

omnes saturare poterat, nunc etiam similes & nulla solidis &c. Unde scribit etiam Hieronymus ad Nepotianum: *Nouissimi sunt ditiores monachi, quam fuerunt seculares, & clerici possident opes sub Christo paupere, quas sub lacuplete & salente diabolo non habuerunt.*

Aliqui vero intrant religionem inuiti, & quasi a parentibus coacti. Hi inquieti, impatientes, & inobedientes videntur, & cuncta eisdem, si etiam melliflua apparent, amara sunt.

Isti tamen, si post deum voluntarie consenserint, & profecerint, salvabuntur. Quia de necessitate virtus efficitur.

Alii intrant, ut Prælaturas vel dominia officiorum in religione adipisci queant. Hi male intrant, cum tam apud seculares, quam religiosos ad Prælaturas aspirare sit damnabile. Unde dicit Ambrosius: *Quicumque desideraverit primatum in terra, inueniet confusionem in celo, nec inter sanctos Christi computabitur, qui de primatu trahuntur, ut XL. dist. (1. q. 1. c. 12.) Quicumque.* Etiam ambitiosus ad prælationem, etiam si sanctus sit, reprobatur 1. q. 1. c. 25. *Principatus.*

Nonnulli etiam intrant propter disfortunium, de hujus mundi prosperitate desperantes.

Omnes isti non recta intentione intrant, Sed hi detaxat, vanitatibus hujus mundi & deliciis, & secundum consilium Christi omnibus, que possident, renunciantes, ut suas lucrari valeant animas. Illis omnia etiam dura videntur propter Deum suavia.

CAPUT XII.

*Monasterium esse locum penitentia
& purgatorium.*

Perpendamus ergo, quamobrem ad religionem pervenimus, dicendo cum Poeta:

Ad studium quare venisti, promeditare. Nonne venimus propter penitere? Quare ergo partes penitentis, scilicet vigilare, jejunare, orare, & alia similia corpori contraria renuendo abjicimus? Cum verus penitens ad omnia dura semper sit paratus.

Si cupimus ad libitum nostrum dormire, comedere, bibere, & fabulari, in propria voluntate ambulare, solatium & omnem commoditatem habere quid tunc querimus in loco penitentis?

Nonne hic est cibus, & Babylonis fornax, in quibus per dura & aspera, ac per tribulationes diversas oportet nos tanquam aurum purgari & probari? quia tanquam aurum in fornace probavit electos suos Dominus. Unde Bernardus Cassinensis supra primum capitulum regule ubi de monasterii probatione dicitur &c. *Monasterium est fornax, inquit, seu caminus, in quo projicitur monachus, ut diversis tribulationibus, tentationibus, & asperitatibus conprobetur, ut deum purior sit aure, quod transire per ignem. Hoc dicitur Monasterium. Hoc ille.*

Cum sic pertranierimus per ignem & aquam, post deducemur in refrigerium. Unde dicit Gregorius: *Si quis appetit plena vitia vincere, studeat humiliter purgationis sue flagella tolerare, ut post tunc mundior ad iudicium veniat, quantum tunc ejus rubiginem ignis tribulationis purgat.*

Oportet utique animam purgare, live per ignem, live per aquam. Unde Num. 31. *Omne quod potest transire per flammam, igne purgabitur,*

A quidquid autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis sanctificabitur.

Attendant, qui volunt evadere ignem purgatorii, quia oportet eos expiari aquis lacrymarum. Immo etiam ignem mundanæ tribulationis sæpe evadit homo per aquam lacrymose amaritudinis, ut patet satis ex scriptura.

O religiose. Si non posses unum sustinere opprobriosum, quomodo tunc flagella & asperitates sustinebis? Purgatorium futurum evadere putas, & hic tribulationibus & adversitatibus purgari recusas? Non sic itur ad astra. Quare dicit Hieronymus ad Heliodorum: *Monachus delicatus es, charissime, & hic vis gaudere cum seculo, & postea regnare cum Christo? De hoc Augustinus: Impossibile, inquit, est quod aliquis fruatur presentibus bonis & futuris, ut hic ventrem & illic mentem impleat, & a deliciis ad delicias transeat, & in celo & in terra gloriosus existat.* Hæc Augustinus.

CAPUT XIII.

*Monasterium esse scholam studiorum
& virtutum.*

Insuper, causa studii & virtutum acquirendarum hoc in loco convenimus, tanquam in Dominica schola congregati. Unde dicit sanctus Benedictus in prologo Regule: *Constituenda est ergo a nobis dominici schola servitii &c.* In qua quidem schola quasi in loco, a turbine & a pluvia mundanæ perturbationis quieto, virtutes sunt acquirendæ summo cum studio, per quas quasi Deo participamus: Unde Psalmus: *Ego dixi, Dii estis &c.*

Studeamus ergo scalatim ascendere a fundamento omnium virtutum, scilicet humilitate, usque ad scalæ summam & bonitatem, summam in hoc mundo perfectionem. Hæc est illa scala in somniis a Jacob visa, in qua Angeli ascendebant Genes. 28. Et sanctus Benedictus in regula c. V. ubi etiam subiungit dicens: *Non aliud sine dubio descensus ille, vel ascensus a nobis intelligitur, quam in exaltatione descendere, & humilitate ascendere. Sic oportet nos ascendere, & ambulare de virtute in virtutem, donec videamus Deum Deorum, in Sion.*

Inspiciamus itaque undique vitam nostram, quantum in virtutum scala proficimus, aut deficiamus, memores semper hujus terribilissimi discipuli Augustini, a me alias vestris auribus inculsi, quod scribit ad Vincentium: *Ex quo Deo servare cupi, omnium difficile expertus sum moliores, quam qui in monasteriis profecerunt, & difficile expertus sum pejores, quam qui monasteriis defecerunt, ut patet dist. 47. &c. Quamlibet.* Unde etiam Bernardus dicit: *Qui in loco ordinis suo ordine vivit, ad illum deveniat ordinem, ubi nullus ordo, sed sempiternus horreo inhabitat.* Hoc quantum ad prius.

CAPUT XIV.

Monasteria requirunt solitudinem.

Ad secundum, Religionem intrant debet considerare, ubi vult intrare. Utrum locus pro regulari observantia aptus & quietus. Quia ordo post solitudinem requirit, non inter parvatos & notos, ubi nunquam vel raro quispiam proficere valet. Quare dixit Dominus: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua &c.* ut patet supra

ANNO
CHRISTI
1179.

ANNO
CHRISTI
1117.

supra. Attendant suos parentes & notos frequentantes, quomodo proficiant. Immo, qui aliquando in uno integro anno in spiritualitate accumularunt, una hora perunt. Hi non habent consolationem divinam, querentes humanam. Non vere cum Propheta renuit consolari anima mea: *Memor sui Dei mei, & delectatus sum*. Item. *Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me*. Hi autem non sunt mortui mundo, immo vivunt mundo, solum nomen portantes. Quia monachus dicitur a monos quod est unus, & *tristis*, quasi *unus tristis*. Sedeat ergo tristis, vacans officio, quia mortuus est mundo, vivit autem Deo. 16. quest. 1. cap. *placuit*. Hi etiam crucem Christi tollunt, sed eum non sequuntur. Hoc quantum ad secundum.

CAPUT XV.

De pietate & concordia in Monasteriis desiderata.

Ad tertium. Intrans religionem considerare debet, ad quos vult intrare, utrum sint sanctae conversationis, observantiae regularis, quod non sint simoniaci, proprietarii, inobedientes, incontinentes, inter se divisi, litigiosi, clamorosi, scurriles, leves, dissoluti otiosi, ac studiose observantes quietem.

Monachus in monasterio, quasi paradiso terrestri ducit vitam. Unde dicit Hieronymus in in quadam suarum epistolarum: *Monasterium, ubi est unio & caritas, est paradisus, & inhabitantes sunt Angeli Dei*. Ubi autem est divisio & dissensio, monasterium est infernus, & inhabitantes diaboli sunt. Nam, ut ait Hieronymus: *Nihil est familiaris altibus daemonum quam litigare*. Sed, ut dicit Seneca ad Lucillum; *Pacem habeas cum hominibus, bellum autem cum vitiis etc.*

Haec pauca procul dubio de religione cognita, prout nunc vobis, ut promisi, transmittito, prohi dolor! non quod ego ita facio, sed vos una mecum admonendo exhortor, ut in his frequenter in cordibus ruminantes proficere possimus in vitam aeternam. Amen.

III.

DE ANNUIS PENSIONIBUS

Monachorum ac Monialium, aliisque subditis, quibus privatim fruuntur, Deciso Media.

Ex Ms. Academiis Helmstadiensis.

CAPUT I.

Argumenta pro consuetudine inter Monachos, & annuas pensiones, precarias, familiaeque subsidia obtinendi.

Utrum consuetudo, qua quidam religiosi utriusque sexus habent precarias, seu annuas pensiones, seu subsidia a parentibus vel amicis, vel propriis laboribus, quibus utuntur seorsum, extra conventum, & frequentior, ex licentia superiorum, valeat & sit licita, ita, quod tales religiosi sint sine periculo animarum suarum?

Et videtur, quod sic.

Primo. Quia hoc Ecclesia Romana scit &

tolerat, igitur hoc approbare videtur. Et per consequens huiusmodi consuetudo est licita.

Secundo ad idem, illud Joan Andream in cap. *Cum ad Monasterium in Novella* dicit, quod Romana curia toleret, quod religiosi in Romana curia loco vestium capiant a suis Praelatis annuam pensionem. Igitur hoc eadem ratione loco cibi & potus possunt capere. Cum victus & potus debeant religioso ministrari per suam superiorem, quibus debet esse contentus, XII. q. 1. c. 5. *Clericus qui*. XVI. q. 2. c. 5. *Si capis*.

Tertio ad idem, in eodem c. in *Novella* dicit, quod moniales in Monasteriis pauperibus ultra prebendam minus sufficientem, quae eis in conventu ministratur, possunt meliorare prebendam ex subsidio parentum vel amicorum, vel per proprios labores. Igitur huiusmodi consuetudo valet.

Item quarto, hoc solum dicitur proprium, quod celatur coram Praelato suo. Hic vero in casu nostro subditus habet licentiam a superioribus suis, ut per annuas pensiones, vel precarias, vel subsidia parentum vel amicorum, vel per proprios labores possint meliorare prebendam minus sufficientem.

Item quinto, necessitas non habet legem. Sed saepe Praelati non possunt providere de bonis Monasterii, minus sufficientibus, praesertim Praelati mendicantium ordinum, suis subditis. Igitur oportet, quod Praelatus licentiet subditos suos, ut acquirant necessaria pro victu & vestitu. Igitur &c. Alias Praelati propter defectum necessariorum perirent.

Item sexto inducitur ad illud, *Qui clerici vel vocatus*. Decret. l. 4. t. 6. c. 7. *Innuante*, & quod ibi notatur, & 27. quest. 1. c. 7. *De viduis*. Per quae patet, quod monachus in domo sua cum bonis omnibus quondam suis remanere potest, & illa administrare, & in usus suos convertere de Abbatis licentia. Fortius ergo Abbas cum Capitulo potest facere monachum administratorem certae pecuniae, in certum necessarium convertendae usum. Per argumentum a maiore, de quo Decret. lib. 1. t. 6. *De clostrione*, c. 7. *Cum in causis*. Et de toto ad partem *de officio deleg. c. 28. Pastoralis*. Nam qui totam causam non delegat, certum articulum delegare potest, *de appellat. c. 62. Cum causam*, & l. 2. t. 27. *De re Jud. c. 18. Cum Bertholdus*.

Item, septimo ad illud, quod monachus de licentia Abbatis potest aliquid possidere, licet non ut proprium, facit 12. q. 1. cap. 11. *Non dicatit*. Quia ibi dicitur, quod vel sine licentia Abbatis possit possidere. Ergo cum licentia eius potest. *Extrav. Decret. l. 3. tit. 10. de his, qui sunt a Praelato*, c. 7. *Cum Apostolica*, in fine. Unde talis spoliatus petit restitutionem, Dec. l. 1. t. 3. *De rescriptis*, c. 22. *Cum dilecta* &c.

CAPUT II.

Argumenta contra consuetudinem talia habendi subsidia privata.

In oppositum, contra consuetudinem videntur esse quatuor.

Primo status monachorum. Secundo, subditio eorum ad suam superiorem.

Tertio superioris officium. Quarto, regula Monachorum.

Primo, status monachi non permittit, eum habere proprium, vel aliquid possidere, 12.

ANNO
CHRISTI
1117.

ANNO
CHRISTI
1517.

q. 1. *Nob. &c. Non dicatis de statu monachorum* c. 11. *& c. Cum ad monasterium*. Ergo consuetudo est illicita, quam facit eum proprietarium. Nec enim, quod una via prohibitum est, per aliam est concedendum. *De procurat. c. Tunc*.

Item, cum sit speciale, quod monachus potest habere peculium ex injuncta sibi administratione, *de statu monachorum c. 11*. Et tamen certum, quod ille, licet sit administrator, non habet illud, ut proprium, etiamsi Abbas vel Episcopus; *De privilegiis, Decr. l. 5. t. 33. c. Cum olim*. Propter quod concluditur, illi administratori concedi detentionem tantum. Ex quo sequitur, quod nullo administratori detentio etiam per Abbatem concedi potest. *Facit de privilegiis c. 9. Sane*. Ergo nec se ad illud per consuetudinem obligare potest, defraudando legem de hoc privilegio.

Quare circa secundum constat, quod monachi Abbati vel superiori obedire tenentur, *De statu monachorum, cum ad monasterium, 54. dist. Abbas*. Et sicut obedientia in exhibendo inest monacho, sic recipiendo inest Abbati, & huic Abbas renunciare non potest. Quia monachum manentem suum non potest absolvere ab obedientia, *de renunc. cap. Pridem*. Sed illa consuetudo quodammodo absolvit, si ratione consuetudinis monachus potest tollere precarias. Igitur &c.

Item, si conceditur hæc consuetudo pro vestibus, pari ratione, pro vino & piscibus, & forte pro carnibus. Et sic ex vi consuetudinis habebunt monachi præbendas distinctas, vel portiones privilegiatas, contra canonem *Decret. l. 3. t. 5. c. 19. Dilatus 1. de præbendis*, & similiter cellas privatas, contra illud *20. q. ult. Monachi 12. q. 1. Necessaria, de statu monachorum*.

Circa tertium certum est, quod ad Abbatem pertinet tota potestas Monasterii, *18. q. 5. Nullo*. Et debet esse discretus in regimine, *ead. q. c. Si quis Abbas*. Et de omnibus sollicitudinem gerere debet, per *cap. Cum ad monasterium*, & secundum qualitatem personarum eis providere. Quod singulis Abbas faciat, ut in usu, *de præbendis de multa*, in suo exemplo Apostolorum, qui non æqualiter omnibus, sed singulis dividebant, prout singulis opus erat *Ad. 4.*

Sed si secundum hanc consuetudinem annua pensio non sufficeret pro monacho, vel abundaret plus, quam monachus indigeret, distributoris Abbatis manus essent ligatæ; & sic illicitum. Cum sit æquale vitium, negare necessaria, & dare superflua, *47. Si quis, De officio custodis c. prim. & de jure prioratus in Clem. c. 1.*

Ergo consuetudo est iniqua, quæ aufert Abbatis officium, providendo & distribuendo. Et sic non habet potestatem. Quia non servat honoris statum, sed confundit. *23. q. 5. c. 24. Si apud*. Etiam solvit obedientiam, nec habet juris possibilitatem, *22. q. 2. c. 15. Facias*. Nec habet necessitatem, cum aliter providere possit monachis, ad illud *dist. 1. c. 5. Consuetudo*. Ubi dicitur quod lex debeat talis esse, quæ congruat religioni, disciplinæ conveniat, & salutis proficiat. Sed hæc consuetudo facit contrarium.

Quarto, cum regula monachorum sit approbata per sedem Apostolicam, & confirmata, *de relig. dum Si non licet illam alicui mutare, de confirmatione utili vel inutili c. 1. & 11*. concluditur ergo, quod Prælatum hanc consuetudinem possit revocare, quam sine interitu salutis servare non potest. Hic vide Joa. Andr in regulam. *Nam est oblig.*

Cancil. General. Tom. XXVIII.

Sed experientia, quæ est rerum magistra, docet, quod hujusmodi religiosi utriusque sexus sint inquieti frequenter, inobedientes, molentes reformari, neque hujusmodi pensiones annuas ponere ad communitatem, etiam per superiorum jussum, & sic proprietarii, & alii lusores & fornicarii, bibuli & crapulosi, vestibus pretiosi. Et quando alii monachi eluriunt & sitiunt, ipsi sunt inebriati, nec paupertatem, nec obedientiam servant, nec saltem communem mensam tenent. Vide ergo, quam periculosus sit status Superiorum hujusmodi religiosorum, qui hoc sciunt in subditis fieri, & tacent, nec prohibent. Ecce omnes animæ hujusmodi subditorum requirentur de manibus superiorum, sive claustralium, sive provincialium. Vide, quam periculosus sit status hujusmodi præbendariorum, qui substantialia ordinis non servant, quia perjuri, quia nolunt obedire Generali Concilio, quod utique voluit omnes ordines reducere ad communem vitam. Quare sunt extra statum salutis: quia monachus habens obolum, non valet obolum, & qui habet proprium, Deus negat sibi suum proprium, quod est misereri & parcere. Et sic scandalizant Ecclesiam & præsertim laicos, incitantes eos contra clerum. Væ illi, per quem scandala fiunt, seu veniunt.

CAPUT III.

Sententia media.

Ad illam questionem respondendo tota quasi Ecclesia quoad religiosos confunditur.

Quia, sicut rationes ante oppositum videntur ostendere, quando subest rationalis causa, prælati religiosi cum suis subditis professis dispensare potest, ut religiosi professi habeant peculium seu precariam. Ut videlicet, quando superior subditos nutrire aliter non potest in communi, sed subditi possunt se nutrire diversimode, unus prædicando, alter docendo & regendo, alter scribendo, alter meditando in libris, alter per parentes & amicos & subsidiorum, vel patrimonium ad eum devolutum. Et non essent præmissi jam ita diligentes in acquirendo pro communi utilitate, sicut pro ipsis in speciali.

Rationes vero in oppositum videntur ostendere, quod hoc sic contra statum religiosorum professorum, & quod per hoc restringantur substantialia ordinis, & multa mala superius expressa oriuntur.

Et quia in causa rationabili superior posset dispensare, quando subest causa rationalis, dummodo subditi parati essent hujusmodi precarias dare in manus superioris ad communem utilitatem, quando superiori placet, & videtur sibi opportunum: Et quia, quæ sit hujusmodi rationalis causa, non est concordia, nec inter Prælatos, nec inter subditos, & quod subditi sint parati dimittere hujusmodi precarias omni tempore: ideo melius est, quantum possibile foret, raro vel nunquam mittere hujusmodi precarias, nisi ex notoria causa & evidenti, propter scandala, & ne substantialia ordinis per hoc infringantur.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1417.

CAPUT IV.

*Argumenta, quod monachi de propriis viventes
suis in periculo damnationis.*

Sequitur alia questio. *Utrum religiosi Prælati utriusque sexus non viventes communiter sed singulariter, suis cum subditis in statu salutis.*

Et videtur, quod non.

Quia de communi deceret vivere communiter, quoad esum, potum, vestitum, & servare regulam, jejunium, & non comedere carnes, nisi essent infirmi, & alia plura observare, quæ non observant. Ergo sunt in statu periculoso magis quam seculares clerici. Quia de quanto status altior, de tanto casus periculosior.

Secundo ad idem. Quia fundant se super dispensatione invalida, credentes se in omnibus dispensare. Sed non est verum. Quia, sicut dicit Joannes Andreas super c. *Cum ad monasterium de statu monachorum, in novella* &c. licet summus Pontifex possit dispensare cum monacho, ut possit contrahere matrimonium, si causa maxima subest, ut conversio gentilium, vel pax magis reformanda, tamen, si legitima causa non subest, non valet dispensatio. Immo, ut dicit idem, non potest Papa dispensare contra vota, vel ut monachus habeat proprietatem, nisi magna causa subest. Et, si dispensat sine magna causa, non valet dispensatio, & Papa peccat; & utentes eadem dispensatione decipiuntur. Hic autem in casu nostro Prælati religiosorum, dispensant contra vota, ut subditi non servant paupertatem, immo nec obedientiam, castitatem, nec regulare jejunium. Cum ergo nec Papa possit quid contra promissa Deo facta, nec causa legitima & magna subest: Ergo eorum dispensatio non est dispensatio, sed subditorum & Prælatorum deceptio.

Tertio. Talis vita religiosorum tendit ad noxam & ad subversionem totius vite religiose. Ita ut non servantur tria substantialia ordinis, nec paupertas, nec obedientia nec castitas, & alia regularia. Sed nec statuta, nec leges, nec consuetudines valent. Sic tendentes ad noxam, & subversionem Ecclesie quoad magnam portionem ejus magis notabilem, scilicet religiosorum. Ergo talis vita est damnabilis, & omnino abjicienda a statu Ecclesie.

Item quarto. Quod omnes regulares fratres indigeant hujusmodi dispensatione, ut non communiter vivant sed singulariter: Et quod tot sint procuratores in conventu, quot fratres, quilibet rerum suarum: Et quod hic subest licita causa dispensandi quoad singulos fratres: non videtur unquam occurrere. Sed magis si quilibet fratrum ea, quæ possidet, poneret ante communitatem: melius & abundantius provideretur quam sic.

Quinto, interim, quod Prælati examinant, an possint conventum decenter nutrire de his, quæ singuli fratres possunt comportare, & possint eos ad hoc compellere, ut omnia, quæ habent, ponant ad communitatem, semper sint culpabiles & inexcusabiles. Quia tenentur subditos suos ad communem vitam compellere. Et si non possunt ad hoc attrahere propter rebellionem vel propter causam præsentiam rationabilem, saltem aliquos ad communem vitam juvando et sibi obediendo attrahant, ut se et sibi obediens excusabiles faciant. Quod minus offendat, si saltem aliquos ad communem vi-

am adducat, faciendo diligentiam, quam torpendo hoc permittat, se & plures suos subditos ad perpetuam damnationem inducendo.

Sexto. Dispensatio superioris cum subditis in præmissis non excusat nec prodest. Nam sicut præmissum est, nec summus Pontifex super proprietatem vel vota cum religiosis sine legitima causa potest dispensare. Ergo multo minus alii inferiores Prælati infra Papam dispensare possunt.

Septimo. Talis vita singularis tollit officium superioris in præcipitum, & singulis necessaria distribuendo, & obedientiam inferiorum in præmissis superioribus exhibendo, & superflua retinendo. Et æquale vitium est in præmissis, ut superior vel non necessaria seu superflue vel diminute provideat, quod subditi in necessariis & mediocribus non sint contenti.

Octavo. Joannes Andreas in c. *Cum ad monasterium*, super non proprietate dicit: *Nec videtur dici: quando subditus æqualitate & quantitate nihil celat superiori, nec sine ipsius consensu vel sine scientia aliqua recipit vel expendit, paratus totum reddere & dimittere ad iussum Abbatis. Tamen res periculosa est, & invidia & exempli mali causa. Consulit Ostiensis Abbat, ut, nisi ex causa magna & evidenti, talem licentiam non det monacho, non habenti administrationem.* Ecce hic loquitur de monacho, cui tam raro debet dari hujusmodi licentia.

Hic vero datur omnibus subditis licentia, & de omnibus rebus, quæ detinet subditus, quæ etiam ad libitum expendit, sicut placet, nec etiam interrogando superiorem de singulis. Quia superior libenter dat hujusmodi licentiam sine causa legitima subjectis suis, non solum se, sed & subditos decipiendo, sicut patet ex illa ratione superius posita. Et etiam hoc non deberet fieri nisi in his subditis, qui habent administrationem, ut sunt officiales, procuratores, ut patet *De statu monachorum* c. 11. Hic vero omnibus subditis admittitur hujusmodi administratio pecunie.

Nono, cum sit duplex usus rerum temporalium: Scilicet certus, qui monachis non potest concedi, quia hoc importat proprietatem in subditis, quem tamen usum pronunc Prælati concedunt, de quo vide Humbertum super regulam Augustini: Et alius est usus incertus, qui monachis potest concedi, si subest necessitas vel utilitas communis, non privata secundum N. ad Eugenium Papam. Alias dispensatio vocatur dissipatio.

Sed communis utilitas rarissime occurrit in his dispensationibus, sed singularis. Sicut patet in effectu, quo quilibet querit utilitatem suam singularem.

Decimo. Cum experientia sit rerum magistra, hujusmodi vita singularis generat multas abusiones, & hujusmodi singulariter viventes possident aurum & argentum, quibus omnia obediunt, & nec refectorium nec dormitorium visitant, variam suppellectilem possident, vestes pretiosas, lectos, famulos & ancillas, concubinas, equos & canes venaticos in locis angulosis, vel etiam in refectorio lautius sibi providentes, & sic de pluribus aliis abusionibus. Quis enim poterit de hoc dubitare, quin Prælati cum talibus juvenibus dispensant, & hi, cum quibus sic dispensatur, sint in statu damnationis, & dispensatio cuiuscumque Pape, generalium vel singularium superiorum quorumcumque, in nullo eos relevet.

Unde.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Undecimo, quia tanta est inæqualitas in tali vita singulari, quod unus abundat, alter deficit, unus sicut, alter ebrius est, unus saturatus, alter famelicus est. Et sic de vestitu, & in omni indigentia humana eorundem. Cæcæ Augustinus dicat: *Et non dicatis aliquid proprium, sed vobis omnia communia.* Et sic sanctus Franciscus, Benedictus, Dominicus. Hæc ergo vita singularis est inæqualis, diabolica, proprietatem in se includens, paupertatem excludens, & cetera, quæ ordinis sunt.

Duodecimo, beatus Bernardus in libro de præcepto & dispensatione dicit: *Quicquid de spiritualibus in ipsa regula traditum est, in manu Abbatis nunquam relinquatur. Deinde reliqua pars, quæ in corporalibus observantibus, ne ipsa quidem ejus in voluntate ita posita est, ut eisdem serviat voluntati, sed magis charitati. Neque enim Abbas supra regulam est, cui semel ipse se spontanea professione submitit. Et ibidem statim: Super fratrum transgressiones, non super Patrum traditiones constituitur qui Abbas eligitur, mandatorum cultor, & vitiorum nilor.*

Tredecimo. Omnis regularitatis, & omnis rigoris declinatio, ordinarie ex hac dispensatione exorta est. Quia superiores carnales in se molant displicere subditis, æstimantes, se sine rationabili causa posse in omni casu vere, exceptis tribus substantialibus, dispensare. Quod non possunt propter multas causas superius expressas.

CAPUT V.

Argumenta, quod monachi de subsidiis propriis viventes non versentur in discrimine salutis.

In oppositum arguitur.

Cum sint tot Doctores Theologiæ, & utriusque juris, in ordinibus Mendicantium, non videtur verosimile, quod oculis apertis cæci scienter errarent: Et similiter multi veri devoti in dictis ordinibus inviti suas conscientias macularent.

Secundo, sanctus Thomas ait: In qualibet communione necessario abstinere a carnibus, non ponitur in regula beati Benedicti ut præceptum, sed ut statutum, quod non habet vim præcepti, sicut nec alia hujusmodi statuta. Ut Monachus comedens carnem eo ipso non peccat mortaliter, nec facit contra votum, nisi comederet ex inobedientia & contemptu. Sed incurrit poenam, in statutis expressam & contentam. Et tamen comedere carnes non licet sanis, sed infirmis. Sic similiter de jejuniis regulari, quod non est institutum præceptorie, sed sub poena. Quod quis solvens non incurrit culpam, nisi propter præceptum vel contemptum, sed poenam. Si ergo non servantes hæc duo non peccant, multo minus, qui non servant minora his duobus.

Tertio, sedes Apostolica sic dispensavit cum ordine Prædicatorum, quod ter in hebdomada comedant carnes, quia non semper prandia certa cum ovibus habent, sed comedunt cibum, quem possunt habere, maxime in itinere, & in terris suis, quando sunt extra monasteria sua. Et eadem est ratio de aliis Mendicantibus.

Quarto, cum sint varii ordines, habentes varias regulas, quis poterit scire singulorum ordines.

Cæcil. General. Tom. XXVIII.

Adinam regulam, & pertinenter arguere contra excessus eorum.

Quinto, singulariter vivere, non est contra paupertatem, obedientiam, castitatem. Quia sic vivere ex licentia & licita causa stat cum paupertate, obedientia, castitate. Ergo, sic vivere singulariter, non ponit, aliquem religiosum esse in statu damnationis.

Sexto, Romana curia scit & tolerat istam vitam: Ergo talem vitam videtur approbare. Consequentia tenet per istam Regulam juris: *Qui tacet.*

ANNO
CHRISTI
1417.

CAPUT VI.

Sententia media.

Ad istam questionem pono aliquas scholasticas conclusiones.

Prima conclusio. Ad istam vitam religiosorum sequuntur multa mala & inordinationes multæ, etiam abusiones & scandala, quibus laici contra religiosos insurgunt, & eis obloquuntur. Hæc conclusio patet ex experientia, quæ est rerum magistra, & per rationes ante oppositum.

Secunda conclusio. Prælati dans licentiam sic singulariter vivendi suis subditis & religiosis, & videns hujusmodi abusiones oriri ex sua licentia, & non revocat hujusmodi licentiam, nec aliqua ponit remedia contra hujusmodi abusiones, in quantum melius potest, est in statu damnationis, & omnium malorum, & culpæ, quæ ex tali sua licentia fiunt, est reus, & sanguis animarum subditorum suorum de manibus ejus requiretur. Patet hæc conclusio, quia causam damni dat, ergo damnum dedisse videtur, per regulam juris, & per rationes ante oppositum motas.

Corollarium hujus conclusionis, quod similiter Papa, vel Generales ordinum mendicantium, vel Provinciales, vel superiores particulares monachorum, cooperantes ad hujusmodi licentias, super singulari vita, ubi tales abusiones sequuntur, sunt in consimili damnatione, sicut dicitur conclusio. Patet ex eadem radice.

Tertia conclusio. Sive Papa, sive quicumque alii inferiores Prælati, dispensantes cum suis inferioribus, sine legitima causa, videntes ex dispensationibus suis hujusmodi dissipationes exoriri, & non revocant hujusmodi abusiones, sicut melius possunt, sunt in statu damnationis, & omnium malorum, quæ ex suis licentiis fiunt, sunt participes. Patet hæc conclusio ex præmissis, & rationibus ante oppositum motis, &c.

Corollarium istius conclusionis: Omnis dispensatio super votis, & proprietate religiosorum, ex quibus præfate abusiones sequuntur, sunt dissipationes, & non validæ dispensationes. Quia non fiunt ex rationabilibus causis, & non excusant Prælatos, sed magis accusant. Patet ex præmissis & rationibus ante oppositum.

Quarta conclusio. Nulla tolerantia vel dissimulatio superiorum in præmissis abusionibus excusant subditos. Patet, quia non fit præscriptio culpæ. Et de quanto diutius animam culpa detinet, de tanto reddit eam infeliciorem.

Quinta conclusio. Prælati ex legitima causa potest cum suo subdito, uno vel pluribus, dispensare, ut usum aliquarum rerum habeat ad tempus ad voluntatem sui Prælati, ita,

D d 2

quod

ANNO
CHRISTI
1417.

quod subditus nomine Prælati detineat hujusmodi res, ea tamen conditione quod sit semper paratus resignare hujusmodi res, quandoque superiori placuerit, & quod non abutatur his rebus. Patet, quia subditus ex licentia superioris potest esse in studio vel in peregrinatione, vel in Romana curia nomine monasterii ex legitima causa, & peculium ex licentia superioris potest detinere.

Et per has conclusiones sit responsum ad rationes hinc inde factas, &c.

CAPUT VII.

Consilium cum pio voto Monachis & Monialibus datum pro pacanda illorum conscientia.

Item, super proprietate, quam, proh dolor! continuare & palliare nemo potest, sic duximus amicabiliter interloquendum: Quod tales devoti inter vos, fratres vel sorores, quæ hujusmodi salutarem perfectionem religionis libentius sectarentur, ut merito tenentur, & propter penuriam & paupertatem monasterii, & alias, impeditæ, offerre debeant sponso suo Jesu Christo hujusmodi impedimenta, quibus minus valeant, & promptam ac devotam voluntatem, quæ semper eidem suo sponso Jesu Christo obedienter colatur, submittant, ut, quod effectu non valeant, prompta tamen voluntate anhelent. Hoc tamen, quod ab eis Deo inspirante recte & regulariter postulatum est, omnibus vobis mandatum est. Quamvis communem vitam, ad quam tenemini, non tenetis, nihilominus ab observatione ipsius, si communicatur, nullatenus vos absolvit.

Quare volumus & in Domino exhortamur, requirimus, & monemus, quatenus nec vos, nec aliqua vestrum, quæcumque etiam sororum profectarum, saltem ab hujusmodi bona & prompta voluntate voluntariæ paupertatis amplectenda, sitis & sit, alienæ aut aliena.

Et ut discordia, quoad hoc inter vos amoveatur, sic dignum duximus observandum, quod nulla vestrum aliquid proprium sine scitu & consensu præpositi & prioris possideat, sed exhibitis & præsentatis singulis bonis spontaneæ, & id vobis devotè petentibus, usus eorum bonorum ad necessaria vestra, non superflua, ab eisdem benevole concedatur.

Per hoc tamen nulli vestrum licentiam proprii damus, aut aliquo modo consentimus habendi. Sed verius putamus per hoc conscientias allevandas, quousque omnipotens Deus gratia suæ visitationis paradysum suum regularibus observantibus, qua re possibilitas nondum habetur, dignetur misericorditer fructificare. Id vero, quod sic de licentia superioris, sicut præmittitur, receperitis, cum debita & magna obedientia, & perfectio Dei timore, in usus necessitatis vestræ convertatis & percipiat.

XL.

JOANNIS GERSONIS

CONSILIUM PUBLICUM,

Constantia jussu Concilii An. 1417. Theologis datum, Causam Jacobi de Misa, & Bohemorum quo ad communionis laicales sub utraque specie necessitatem, ulterius discutiendi.

PRÆFATIO.

Oblatus juxta Seniorum hujus sacri Concilii Constantiensis monitionem generalem, nonnulla quæ concernunt expugnationem hæresum & hæreticorum nostri temporis, nominatim scilicet noviter exortæ, & protinus judicialiter damnatæ, de necessitate communicandi laicos sub utraque specie, scilicet panis & vini: Profero cum Evangelica pauperula duo minuta, quæ dici possunt duplex ille denarius, quem Samaritanus protulit & dedit stabulario pro cura vulnerati. Unus denarius decem regulas speculativas, alter decem practicas habet inscriptas.

CAPUT I.

Decem Regula generales, De auctoritate scriptura, & illam interpretandi jure.

Regula Prima. Scriptura Sacra est fidei regula. Contra quam bene intellectam non est admittenda auctoritas vel ratio hominis cujuscumque. Nec aliqua consuetudo, nec constitutio, nec observatio valet, si contra S. Scripturam militare convincatur.

Hæc regula fundamentum est commune nobis & hæreticis, quos impugnare conamur. Propterea concedimus & adprobamus omnes auctoritates vel rationes, quæ hanc probant, pro quanto non ad aliud probandum per eos ducuntur, vel induci quærentur.

Quamobrem S. Scriptura debet considerari, quasi sit una propositio copulativa, connectens singulas partes, & unam confirmans per alteram, elucidans & exponens. Quoniam si propositio aliqua S. Scripturæ, posita adfertive per auctorem suum, qui est Spiritus Sanctus, esset falsa, tota S. Scriptura, sicut dicit Augustinus, vacillaret auctoritas. Quia similis est ratio assentiendi per fidem cuicumque propositioni, signatæ in S. Scriptura, ita uni sicut alteri, scilicet auctoritas divine revelationis, quæ utrobique communis est ratio credendi.

Secunda. Sacra Scriptura, dum consideratur in aliqua sui parte vel propositione, non est tenenda in solis terminis illius propositionis, sed in illo sensu, quem illa propositio sic per se & nude considerata facit: Sed conferenda est & concordanda per comparationem ad alios S. Scripturæ passus.

Patet hæc regula ex præcedenti, & per exempla manifesta, qualia sunt innumera. Dixit itaque Christus Matth. ult. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.* Si quis voluerit in hac præcisa forma & sententia stare, non admittat quacumque collationem ipsius cum aliis, sicut inventos aliquos esse tales notat Augustinus de Civit. Dei 21. constat, quod errabit manifeste, ponendo, quod sola fides sufficit in baptis.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

baptismo ad salutem sine aliis virtutibus. Sicut A traherent alii ex simili verbo Christi: *Qui credit in me, habet vitam eternam*. Amplius arguendo ad homines sic induceremus illud *Joann. 6. Ego sum panis vivus, qui de celo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in eternum*. Attamen secundum istos non sufficit manducatio solius panis, id est sumptio corporis, sed requiritur habitio sanguinis.

Tertia. S. Scriptura potest & debet in suis partibus & partialibus assertionibus reverenter & humiliter & diligenter expositionem recipere, concordando passum cum passu, & unum per alterum judicando.

Sequitur ex precedentibus. Et quia sic fit in omnibus aliis scientiis & doctrinis, in quibus intentio & sensus unius dicti trahitur ex aliis, ex quibus apparet intentio dicentis. Quoniam secundum Hilarium intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi. Alioquin plura essent mendacia & contradictiones in qualibet scientiarum, & precipue in sacra & divina, quam essent veritates, in omni modo loquendi communi.

Quarta. Scriptura S. in expositione partium suarum requirit & requirit homines (1) praeditos ingenio, (2) exercitatos studio, (3) humiles in judicio, (4) immunes ab adfectato vitio.

Patet. Quoniam ex opposito alterutrum quatuor solet facillime falsus intellectus Scripturae suboriri: Ut si sit homo hebetis ingenii, si iners & neglector studii, si superbi & arrogantis judicii, si denique fuerit infectus & depravatus ex adfectu alicujus vitii. Quoniam excæcat tales malitia eorum. Possent ista & istorum quodlibet tam auctoritatibus quam exemplis & rationibus multipliciter declarari, quæ quia nota sunt doctis, & alibi satis inveniuntur, brevitatæ amor linquit.

Quinta. Scriptura S. in sui primaria expositione habuit homines eruditos, non solum humana ratiocinatione vel studio, sed divina revelatione & inspiratione Spiritus S.

Patet de Apostolis & aliis, de quibus loquitur Lucas in Act. Apost. cap. 13. Et Paulus plures enumerat divisiones gratiarum, inter quas interpretatio sermonum, & sermo sententiæ, & sermo doctrinæ. Comparandi igitur sunt Doctores in expositione S. Scripturae cum Doctoribus. Et illi, quos constant habere conditiones positas in precedenti regula, præferendi sunt non habentibus. Similiter habentes revelationem non habentibus eam. Et dona gratis data possidentes non possidentibus ea, ceteris paribus. Et proinde convincitur ac reprehenditur quorundam arrogantia modernorum, usurpantium sibi illa de Psalmo: *Super omnes docentes me intellexi*. Et iterum: *Super senes intellexi me facilli*. Sed utinam adverterent, si verum sint eis causis, quæ junguntur: *Quia testimonia tua exquisivi, & lex tua meditatio mea est, & reliqua*.

Sexta. Scriptura Sacra non ita recipienda est nude & in solidum, contentis aliis traditionibus hominum, quin debeat ad intelligentiam veram ipsius habendam, jure humanis & canonicis, & decretis, & glossis Sanctorum Doctorum frequenter & humiliter uti.

Patet ex precedentibus. Patet etiam ex modo, quem tenent hæretici, quos nunc impugnamus, qui doctores valde diligenter allegant pro suis assertionibus colorandis & corroborandis. Et tales, qui sunt aliquando nullius auctori-

tatis vel ponderis, sicut sunt aliqui glossatores Decretorum & Decretalium, & non sancti, nec multum in Theologicis eruditi. Et similiter aliqui quos de numero trahunt Theologorum. Unde sic arguitur adversus eos: Si doctoribus & peritis in sua arte credendum est. cur Doctoribus per nos allegatis non vultis credere? Quos allegatis, bene intellecti, sunt pro nobis, & alii, qui absque ulla comparatione plures sunt & clariori sermone dicentes nostram sententiam. Si vero non talibus in aliquo credendum est, cur eos pro vobis in confirmatione errorum spirituum & sensuum vestrorum tam curiose & exquisitissimo studio queritis allegare? Undecumque colligentes & discerpentes, quantumlibet renitantur.

Septima. Scriptura S. recipit interpretationem & expositionem nedum in suis verbis originalibus, sed etiam in suis expositionibus.

Patet ex precedentibus. Unde si allegatur Augustinus, exempli gratia, quod dixerit in una glossa sua, sumendum esse sanguinem Christi in communicatione laicorum, & hoc de necessitate salutis: & alibi dicat vel observet oppositum, secundum intellectum, quæ prima facie colligeretur ex verbis: attendendum est ex dictis aliis, qualiter est concordandum sibi ipsi. Invenitur enim dixisse: *Crede, & manducasti, & ita dicere potuit, crede, & bibisti*.

Octava. Scriptura S. dum per novos homines inducitur, tanquam credenda sit in suis nudis terminis absque alterius interpretis vel expositoris admissione, exponitur gravibus periculis & scandalis, nisi solerter provideatur, & consensim occurratur.

Patet ex precedentibus. Et quia ad veritatem tales implicant semetipsos in dictis suis, prout deducum est in sexta regula: Dum aliquando pro se inducunt Doctores, & indubios contra se non admittunt: dum præterea vitare volunt glossam omnem, incidunt apertissime in multiplicem contradictionem, & ultra quam Judæi litterales judaizant, qui recipiunt in antiquis traditionibus legis expositiones suorum Doctorum multas & varias, ut Rabbi Salomonis & Rabbi Moyse & aliorum, quemadmodum traditum habent in lege Deuteronom. 17. sub mortis interminatione sacerdotibus Levitici generis esse credendum & obediendum. Ex hac præterea radice pestifera orti sunt & quotidie crescunt errores Begardorum & Pauperum de Lugduno, & omnium similiarum, quarum multi sunt Laici, habentes in suo vulgari translatione Bibliæ, in grande præjudicium & scandalum Catholicæ veritatis. Quale propositum est in Reformatorio, esse tollendum.

Nona. Scriptura S. in sui receptione & expositione authentica finaliter resolvitur in auctoritatem, receptionem & approbationem universalis Ecclesie, præsertim primitive, quæ recepit eam & ejus intellectum immediate a Christo, & revelante Spiritu S. in die Pentecostes, & alias pluries.

Patet. Quia quod Mattheus scripserit veraciter Evangelium, & Nicodemus non, solum habemus ab auctoritate Ecclesie: juxta illud Augustini. *Evangelio non crederem, nisi me auctoritas Ecclesie compulisset*. Hæc enim est ineffabilis regula a Spiritu S. directa, quæ in his, quæ fidelis sunt, nec fallere potest, nec falli. Probationes omitto.

Et quia hoc est primum principium in fide tenendum, quo non credito, non superest arguere

ANNO
CHRISTI
1417.

guere contra se negantem, sicut nec contra A
negantem prima principia in moralibus & spe-
culabilibus arguendum esse tradit Aristoteles :
additur consecutive, quod in S. Scriptura ex-
positione habet & habere debet in reverentia,
& auctoritate majori consuetudinem universalis
Ecclesie, circa ea, quae fidei sacramenta respi-
ciunt, & dispensationem ipsorum, quam aucto-
ritatem Doctoris unius particularis, etiam san-
cti. Ex sic tradit S. Thomas in illa questione,
qua quaerit, utrum pueri infidelium sint in vitiis
parentibus baptizandi, in ratione ad oppositum.
Unde valde mirandum videtur, apud aliquos
considerativos, dum vident quod statim ut Do-
ctor aliquis composuit unam lectionem, vel un-
am compositionem aut glossam super Decre-
talibus aut Decretis redegit in scriptis, habe-
tur illa glossa seu lectura in reverentia tali,
quod allegatur authentice in scholis & iudiciis.
Qui Doctor si viveret, non esset comparandus
mille & mille, qui jam sunt in vita. Et tamen
si tota una Universitas, exempli gratia, quae
habet Doctores in omni facultate peritissimos,
declararet aut determinaret unam expositionem
circa unum passum Scripturae S. vel Decreto-
rum aut Decretalium, vix reputabitur aut re-
cipietur hujusmodi testificatio. Quasi videli-
cet Scriptura mortua sit majoris auctoritatis
quam viva.

Et si opponatur, quod in vivis pervertitur
iudicium propter perversionem affectus, cur non
similiter potest dubitari, quod in mortuis re-
gnaverint, dum viverent, hujusmodi passiones
iudicii subversivae.

Decima. Scriptura Sacra patitur in suis le-
ctoribus, permittente Deo, quod errent, &
proterve agant, quatenus qui probati sunt, sunt
manifesti, sicut dicit Apostolus: Et ut studia
Doctorum multipliciter excitentur, prout no-
tat Augustinus, & ut particulares veritates quo-
tidiano exercitio inveniantur & eliciantur jux-
ta illud: Pertransibunt plurimi, & multiplex
erit scientia; & illud: Declaratio sermonum
tuorum illuminat cum millibus multis. Nihil-
ominus dum S. Scriptura patitur in suis lecto-
ribus aut allegatoribus perversum & protervum
intellectum, adversus illa quae manifeste sunt
in eadem Scriptura tradita, & quae declarata
sunt per Ecclesiam universalem, & ita recepta
per fidelium observationem, debet habere de-
fensionem suam, magis iudiciali severitate &
executione punitiva, quam ratiocinatione cu-
tiosa per scripturas aut verba.

Patet ex praecedentibus. Verificatur enim in
talibus, quod stultus verbis non erudietur.
Quod & experientia quotidiana manifestat. Il-
la quippe tales negant, per quae sola possunt, &
debent ad viam veritatis reduci. Et si nolunt
aliqui credere, nisi quae reperiuntur in Biblia,
inveniant illic, si poterunt, formam sacramen-
torum, & quod Christus miscuit aquam cum
vino, quod consecravit, & ita de plurimis.

CAPUT II.

*Decem regulae speciales, pro expugnanda doctrina
Bobemorum, sub Constantiensi Concilio prodita,
de laicorum communicatione, facienda de ne-
cessitate salutis sub utraque specie.*

Debet prius hoc sacrum Generale Conci-
lium invocare auxilium brachii secularis, si
opus fuerit, quam per ratiocinationes contra

tales, attentata sua determinatione, quae jam
transit in rem judicatam.

Nihilominus in expugnatione tali possunt ali-
qui Doctores, de Concilio vel aliunde, scribe-
re, vel aliter agere contra tales errores & erran-
tes, per rationes, & persuasiones & allegationes.

Quemadmodum fit nunc pro errorum con-
futatione praesens opusculum sub generalibus re-
gulis, quae possunt latius trahi & particularius
applicari per rationes, deductas ante Decretum
dicti Concilii.

Prima. In expugnatione hujusmodi debet
in primis concedi proterventibus adversariis,
quicquid est Theologicae, & rationabiliter con-
cedendum, ut accepto illo, in quo est contro-
versia, facilius & compendiosius ad erroris de-
positionem induci possint.

Debet enim concedi, sicut & Sancta Syno-
dus concedit, quod aliquando potuit fieri &
factum est sine peccato, immo cum merito,
quod aliqui Laici communicarent sub utraque
specie, sicut aliquando fiebat consecratio in
fermento, ne judaizare videretur Ecclesia. Si-
cut & Christus, & forsitan pluries post eum pri-
mitiva Ecclesia consecravit, & dedit hoc sa-
cramentum post cenam.

Concedatur etiam ipsis, quod contra S. Scri-
pturam nec auctoritas humana nec consuetudo
aliqua robor habet. Sed addatur, quod inter-
pretationem vel expositionem ipsa recipit, sicut
in regulis deductum est.

Secunda. In expugnatione hujusmodi princi-
pale illud, circa quod versatur difficultas, si-
cut in puncto, centro, vel cardine, est: Si
communicatio talis sub utraque specie sit iuxta
generaliter a Christo sub debito salutis aeternae,
& indispensabiliter ab homine. Quemadmodum
dicimus quod baptismus aquae est de necessitate
salutis indispensabiliter per hominem, sic quod
nulla auctoritate vel consuetudine possit intro-
duci vel institui, ut certi homines non bap-
tizarentur baptismum aquae.

Definit autem Sac. Concilium, & verissime,
negativam. Sicut nec sumtio Sacramenti talis
est necessitatis ante cibum vel etiam post cibum.

Circa quod est rememoranda distinctio neces-
saria, & notanda, quod circa ministracionem
vel institutionem sacramentorum quaedam sunt
de necessitate Sacramenti, & de jure divino,
quaedam vero sunt tantummodo de necessitate
praeccepti & de jure humano seu positivo. Ex-
emplum in materia nostra, quod fiat consecra-
tio per talem verborum formam, quod in tali
materia panis, quod per sacerdotem, hoc est
de necessitate Sacramenti & juris divini. Quod
autem fiat in templo, seu altari sacro, quod
cum talibus vestibus, & cum lumine, quod cum
talibus orationibus, epistola & Evangelio, &
quod jejuno stomacho, jejuniis etiam naturae:
Haec, inquam, omnia atque similia sunt de
solo praeccepto humano & variabili. Sicque Ec-
clesia posset ex causis rationalibus etiam praem-
issa omnia vel aliqua talium immutare, &
immutata sub praeccepto tradere, sic quod tunc
peccaret homo faciendo illud, in quo nunc me-
retur, & quod transgrediendo peccaret.

Tertia. In expugnatione tali declarari po-
test faciliter apud nolentes protervire, vel ex
adfectu praviter errare, quod sumtio sacra-
menti sub utraque specie a Laicis, modo non est
aut unquam fuit de necessitate praeccepti juris di-
vini, sub poena damnationis aeternae. Attamen
dum fiebat a Laicis, praecipiente, vel permit-
tente,

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

tunc, vel consulente Ecclesia, bene fiebat, A sicut dum conficiebant sacerdotes in fermenta- to. Nunc vero dum certa ratione inolevit op- posita consuetudo, per Ecclesiam laudata & iusta: Quae iustitia patet ex tali consuetudine, quae est optima legum interpres: Sumptio talis temeraria est, & presumtuosa, scandalosa, se- ditiosa, & Ecclesiastici ritus turbativa, & ex consequenti aeternam damnationis inductiva.

Nec valet, cum inducunt, quod Laici plus merentur sumendo sub utraque specie, quam sub sola forma panis. Respondetur, falsum esse. Quia melior est obedientia quam victimae. Et quia potest Ecclesia prohibere aliqua, quae possunt aliquando meritum augere in aliquibus, propter melius bonum commune adipiscendum vel malum declinandum.

Quarta. In expugnatione tali dicendum est: Adherentes, talem sumtionem esse licitam & utilem Laicis sub utraque specie, tantum er- rant quantum illi, qui dicunt, eam esse neces- sariam de necessitate praecepti divini, & juris indispensabilis quasi sacramenti.

Patet: Quoniam illi secundi damnant aper- tissime de haeresi omnes & singulos, qui non volunt Laicos taliter esse communicandos, & ponunt eos extra Ecclesiam. Et ita consequen- ter reputant, quod sola generalis Ecclesia sit apud eos, sicut olim fuit temporibus Augustini de Donatistis. Quae quam horrenda sit praesumptio, videre stupor est.

Et valde notandum est, quod ex hac aucto- ritate Christi: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis sanguinem, non habebitis vitam in vobis* Jo. 6. volunt concludere inevita- biliter errorem suum. Et non attendunt, quod in eodem capitulo Christus praemisit: *Ego sum panis vivus, si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum*. Ubi nihil loquitur de potu. Et ideo mendacem faciunt Christum, si requi- ratur cum manducatione sacramentali panis, sumptio etiam vini sacramentalis. Quoniam di- ctum suum est una conditionale: *Si quis, cuius oppositum consequentis stat secundum eos cum antecedente, sumpto in se, & secundum verba sua. Immo consequens hoc modo repugnat an- tecedenti. Est insuper mirabile, quod ex illo uno verbo volunt concludere, quod sacramentalis sumptio corporis & sanguinis Christi cadat sub tanta necessitate salutis & juris divini, sicut baptismus aquae. Cum oppositum manifeste pateat per doctores. Quoniam sine tali sumptione fiat salus, saltem in parvulis & pueris citra perfectum usum rationis, sicut observat Eccle- sia. Quamvis reperitur ex quadam epistola Cypriani, quod parvuli quatuor annorum reci- piebant aliquando corpus Christi. Ponitur enim pro miraculo, puerum unum talem, qui oblato cibo idolis immolato volebat aut non poterat comedere, sed bene de pane consecra- to gustabat, si bene memini.*

Quinta. In expugnatione tali respondendum est ad auctoritates adversariorum inductas.

Primo, quod aliquae conceduntur, pro quan- to fundamentum veritatis dicunt esse sacra- mentum &c. sed rite intellectam.

Alias similiter conceduntur, pro quanto di- cunt, sacramentum altaris aliquando sumptum fuisse a Laicis sub utraque specie. Quamvis probabilis videatur, quod haec observatio nun- quam a tempore Doctorum communiter apud omnes extiterit.

Alias, quae dicunt, sacramentum Altaris in-

tegre sumi debere, sicut expressus inter omnes allegatos tradere videtur Gelasius Papa, De consecratione distinct. 2. *Comperimus*, debent ex- poni de sacerdotibus Ecclesiae, qui celebrant pro toto populo, apud quos semper fuit & est de necessitate praecepti, saltem Ecclesiae, quod sub utraque specie communicarent, in tantum, quod plus obligantur hoc facere, quam quod jejuni celebrent, juxta consilium Doctorum, di- centium, quod, ubi homo veniens ad perceptio- nem sanguinis reperit primo ibi aquam, putans fuisse vinum degustat, & ita frangit jejunium naturae, debet consecrare noviter vinum & ita sumere. Et ita dicitur populus sanguinem bi- bere, quia ministrantes pro eis illum bibunt. Prout intelliguntur auctoritates inductae ex Ca- nonibus Ecclesiae, & juxta verbum Augustini praedictum: *Crede & bibisti*.

Est enim manducatio & bibitio juxta com- munem distinctionem duplex. Una spiritualis per fidem & amorem, quae necessaria est in adultis. Alia est sacramentalis, quae si sit sine spirituali, nedum non proficit, sed officit: Ca- dit tamen in praecepto, dum ejus sumptio ne- quaquam contemnitur, prout de Confirmatio- ne & Extrema unctione dicitur a Doctoribus, quae dicuntur esse sacramenta non necessitatis.

Et de hoc sacramento notetur, quod egit Venerabilis Hugo de S. Victore in morte sua. Ex quo colligitur sumtionem sacramentalem non esse necessitatis sicut baptismum, & ex aliis notatis distinct. 11. & per glossas Jo. 6. & 1. Cor. 11.

Sexta. In expugnatione tali sunt inducendae auctoritates Doctorum Sacrae Theologiae, qui scripserunt in hac materia, quas hic omitti- mus; partim, quia fuerunt sufficienter allega- ta in hoc sacro Concilio ante damnationem praedicti, partim quia multae sunt vulgatae & notae. Denique quia stat pro parte hac experien- tiae testimonium ubilibet divulgatum, quale qui negaret, debet non ratione, sed sensu & flagel- latione compesci.

Septima. In expugnatione tali proficere vi- deretur, quod Serenissimus Rex Romanorum, invocatus a sacro Concilio, acciperet factum illud prosequendum & terminandum, sicut & alias haereses in Bohemia, cum potentia etiam brachii secularis. Attento praecipue, quod praesens fuit & est in Concilio, ubi facta sunt de- creta in hac parte. Attento praeterea quod in regno fratris sui, cuius est successor, haec haeresis habet exordium, & nisi provideatur, ser- per in longinquum.

Octava. In expugnatione tali videretur mul- tum proficere, praesertim apud Bohemos, si Concilium aut supposita ejus palam ostende- rent, nedum verbis & epistolis, sed factis & exemplis, quod non ex odio vel invidia procederet contra eos, sed zelo solo fidei & salutis Animarum. Et hoc tunc fiet eis persuasibile, si videant & sentiant in factis, quod queritur in hoc Concilio extirpatio omnium errorum sine acceptatione gentis alicujus vel personarum. Et quod non solis eis fiat, sicut nec fiet Domino concedente, persecutio, & non aliis, deterius aut non minus errantibus, detur favor, dis- simulatio aut etiam defensio.

Nona. In expugnatione tali videretur maxi- mum esse praedictum, si non libere conveni- rent Theologi, collationes mutuas charitate, & absque contentione frequenter habituri. Cum pro causis minoribus & profanis fiat quotidie alio-

aliorum conventio. Rursus oportet, quod sy-
lus procedendi Theologus observetur, non
litigiosus aut profanus. Super quare alibi scri-
ptum reperitur amplius.

Decima. In expugnatione tali viderentur i-
donei esse, quantum ad expugnationem doctri-
nalem, Theologi Universitatum illarum, quæ
non debent a Dominis Bohemis de odio vel
invidia haberi rationabiliter suspecti, & quos
constare potest in aliis materiis sinceriter, &
veraciter & constanter hactenus decernisse, sine
nota hæresis vel erroris in aliis materiis. Et
ad hoc non debium est: parati sunt inter ce-
teros Theologi de alma Universitate Parisensi,
qui magno in numero presentes sunt in hoc
Concilio. Sunt & de aliis Universitatibus præ-
claris tam numero quam merito Theologi præ-
cellentes.

Unde dicunt eorum plurimi, qui super hoc
fuerunt simul congregati, quod consuetudo
licita & rationabiliter fuerit introducta de non
communicando Laicos sub utraque specie, præ-
sertim post multiplicationem fidelium. Et hoc
propter evitacionem multiplicis periculi, irreve-
rentiæ & scandali, circa susceptionem huius-
modi benedicti sacramenti.

Primum periculum in effusione.

Secundum in deportatione de loco ad locum.

Tertium in valorum sordidatione, quæ de-
berent esse sacra, nec passim tractata vel
tacta a laicis. Et multo minus deberet vinum
consecratum vendi apothecis, sicut fit apud
tales, ut dicitur.

Quartum in barbis longis laicorum.

Quintum in conservatione pro infirmis, quo-
niam posset in vase acetum generari, & ita de-
sineret ibi esse sanguis Christi, nec suscipiendum
esset, nec noviter consecrandum sine missa. Et
fieri posset, quod daretur acetum purum pro
sanguine Christi, addito, quod in æstate vermes
aut muscæ generarentur, quantumcunque esset
vas clausum; quandoque etiam putresceret aut
ficeret velut abominabile ad bibendum. Et hæc
ratio est efficax valde. Et ex alia ratione,
quando alii multi prohibissent. Et queritur,
in quo vase fieret consecratio tanti vini, quan-
tum requiretetur in paschate pro decem aut
viginti millibus personarum?

Sextum damnum esset in sumptuositate vini
saltem apud multas partes, in quibus vix in-
venitur vinum ad celebrandum, & alibi care
comparatur.

Esset præterea periculum in congelatione.

Esset rursus periculum in falsæ credulitatis
inductione. Et hoc multipliciter.

Primo, quod tanta esset dignitas laicorum
circa sumtionem corporis Christi, sicut est
sacerdotum.

Secundo, quod hoc facere semper fuit & est
necessitatis. Et ita perierunt omnes & pereunt
aliter sentientes, facientes aut docentes, & om-
nes generatim, tam Clerici quam Doctores &
Prælati, qui non possentus opposuerunt se tali
consuetudini, verbis, scriptis aut sententiis. Et
quod Sacram Scripturam omnes illi perverterent.

Tertio, quod virtus huius sacramenti non
est principaliter in consecratione, quam in sum-
tione.

Quarto, quod Ecclesia Romana non rite senti-
ret de Sacramentis, nec in hoc esset imitanda.

Quinto, quod Concilia Generalia, & specia-
liter Constantiense, errassent in fide & bonis
moribus.

Sexto, multipliciter occasio esset seditionum
& schismatum in Christianitate nostra, sicut
experientia nunc manifestat in Bohemia. Quæ
seditio non ad spirituales, sed temporalem
dissipationem tendit, nisi Dei providentia &
Regis Romanorum prudentia provideant &
prædisponant.

Finit tractatus adversus hæresim novam de
necessaria communicatione Laicorum sub utra-
que specie, raptim editus Constantiæ, Anno Do-
mini MCCCXXVII. die 20. Augusti.

XLI.

MAURITII DE PRAGA

*Tractatus contra Jacobum de Missa de Communio-
ne Corporis & Sanguinis Christi, jussu ac au-
thoritate Concilii Constantiensis scriptus ac editus
Constantiæ in Concilio An. 1417. die 8. Decembris.*

P R Æ F A T I O.

*Officium, in Concilio contra Jacobum de Missa
scribendum, per Constantiense Concilium Auctori
esse demandatum.*

IN Filio Mariæ Virginis, in quo vivimus,
I movemur, & sumus, Apostolica docet sen-
tentia de matrice, sancta & universalis Ecclesia,
quod Christus tradidit semetipsum pro Ecclesia,
ut exhiberet sibi eam gloriosam, non habentem
maculam, neque rugam, aut aliquid hujusmo-
di, Ephes. 5.

Quia vero in moribus & consuetudinibus,
partis dissensio universitati Ecclesiæ parit ma-
culam, quæ profus purganda est, B. Augustino
in lib. 3. Confess. dicente: *Quæ sunt contra mo-
res hominum, quasi flagitia vitanda sunt, pro
morum diversitate, ut passim inter se gentis aut
ciuitatis consuetudinem aut lege firmatum, nullius
civis aut peregrini libidine violatur. Turpis enim
est omnis pars, universo suo non congruens. Qualis
turpitudine est quorundam assertio, contra uni-
versalem Ecclesiæ consuetudinem suadens, quod
laici teneantur sacramentum Eucharistiæ sumere
sub utraque, scilicet panis & vini, specie. Qua-
mobrem sacrosancta sacerdotum Synodus, sciens,
Christi sponsam, Ecclesiam, ut immaculate
secundum B. Hieronymum conservetur, sibi sin-
gulariter & fideliter esse commissam, sponso
dicente: *Caram illius habet, & quodcumque supe-
raveris, ego tum cum rediero, reddam tibi.*
Luc. 10. per purificationem universalis Ecclesiæ
decrevit præfatam maculam abstergere.*

Et, mysterio præcedentis cleri præhabito:
Quo, postquam sumtionem venerabilis sacra-
menti, sub utraque, scilicet panis & vini spe-
cie, per Christum post cenam institutam,
cunctis Christi fidelibus clerus primitivæ Eccle-
siæ concessisset: Sed ritum sumtionis post ce-
nam, quanquam a Christo exhibitum, nihilo-
minus, excepto necessitatis articulo, exclusisset:
ac deinde clerus subsequens sumtionem vene-
rabilis sacramenti de calice, eadem potestate,
quæ clerus præcedens, post cenam sumtionem,
a laicis dumtaxat, sustulisset: Tandem sacra
Constantiensis Synodus, in eadem succedens
auctoritate, statuit laudabilem Ecclesiæ consue-
tudinem, quæ laici hactenus non sumserunt
sacramentum Eucharistiæ sub vini specie, de-
creto venerabiliter roborare.

Apostolico nimirum freta præsidio, quo in
per.

ANNO
CHRISTI
1517.

persona Timothei instruitur, prædecessoris in-
hærentes sanctionibus, nec ab earum observantia
novitatum superstitionibus aliquatenus divelli.
Dixit enim Apostolus: *O Timothee, depositum
custodi, devotus profanas vocum novitates, oppo-
sitiones falsi nominis scientiis, quom quidam pro-
mittentes, circa fidem quædam*

Quales his temporibus apparuerunt, præmis-
sam auctoritatem Ecclesie & sui cleri infringentes,
atque e contrario dogmatizare præ-
sumentes: videlicet: Quod communio venerabilis
sacramenti corporis & sanguinis Domini nostri
Jesu Christi sub utraque specie panis & vini
cunctis fidelibus ministranda sit, est verbum,
& lex, veritas & institutio, ac evangelium Do-
mini nostri Jesu Christi, & suorum Apostolo-
rum, & Ecclesie primitivæ, quæ per nullam
Ecclesie Romanæ consuetudinem, quantum-
cunque vetustam, vel cujuslibet Romani Ponti-
ficis, seu Concilii vel Synodi Constitutionem,
sententiam, seu Decretum potest infringi, tol-
li, vel quovis modo cassari, & annullari. Ex
his palam præferentes, quod sit de necessitate
salutis, laicos sacramentum Eucharistiæ sumere
sub utraque specie, quodque prædictus sum-
tionis ritus per nullam auctoritatem Ecclesie
valeat mutari, ex eo, quod sic est per Chri-
stum servari mandatum.

Tandem in sui erroris subsidium, divina e-
loquia, quæ non nisi sensu Ecclesie suæ ex-
ponenda, adulterino inarientantes ingenio, con-
tra præfatam Ecclesie consuetudinem pestifere
conflaverunt, ac doctores Ecclesie sanctissimos
ex assumptis dogmatibus hostes constituerunt fo-
recissimos: Reliquam vulgi multitudinem ad-
versus Ecclesiam suscitantes, quasi Ecclesiastici
laicis subtraxissent salutem, ex sacramentis de-
bitam, negando sumtionem calicis, & quos
salvare debuerant, per tot annorum curricula
salute privaverunt.

Sicque secedentes unitatem Ecclesie, con-
stantem ex laicis & clericis, unam esse san-
ctam Ecclesiam catholicam negaverunt.

Itaque tantam non ferentes injuriam Patres
sanctissimi, per sacrum Constantiense Concilium
judices fidei deputati, & prorsus paratissimi
semper ad satisfactionem non solum poscenti-
bus, sed insuper prævenientibus, rationem con-
clusivam reddere de ea, quæ in ipsis est, fide:
mihi Professori S. S. Theologiae minimo, Fratri
Mauritio de Praga, ubi præfatam dogma vo-
cauit, tanquam magis de materia conscio, præ-
ceperunt in virtute Ecclesiasticæ obedientiæ,
ut occurrerem pro posse, ex rationibus, pote-
statis Ecclesiasticæ atque sui Decreti declarati-
vis, & præfati dogmatis destructivis.

Sciens ergo, obedientiam præferri victimis,
& scelus idololatriæ superioribus nolle acquies-
cere, sed nec posse errare sub tantis patribus:
Statui, in virtute mandati, utcumque juxta mihi
præcognitas conditiones sic dogmatizantium ad-
monitionem præmittere beati Augustini, in prin-
cipio lib. 2. de Civ. Dei, in hæc verba. *Si ra-
tione perspicua veritatis infirmus humana consue-
tudinis sensus non auderet obistere, sed doctrina
salubri languorem suum tanquam medicina subde-
ret, donec divino adjutorio, solo pietatis impe-
trante, sanaretur: Non vultis sermone opus esse,
ad convincendum quoslibet vana opinionibus erro-
rum, his, qui recte sapiunt, & sensum verbis
sufficientibus explicant. Nunc vero, quia ille est
major & tetrior insipientium morbus animarum,
quo irrationabiles motus sunt, etiam post ratio-
nem redditam plene, quanta homini ab homine
debetur, sive nimia cecitate, qua nec aperta cer-
nuntur, sive obstinatissima perverbia, qua & ea
quæ corantur, non feruntur, tanquam rationem
veritatemque defendunt: Fit necessitas copiosius di-
cendi, ut perveniatur res claras, velut eas non
aspicientibus insuradas, sed quodammodo tangen-
das palpantibus & commoventibus offeramus. Et
tamen quis discipulandi finis erit & loquendi mo-
dus, si respondendum esse semper respondentibus,
existimemus. Nam qui vel non possunt intelligere
quod dicitur, vel ob perveritatem mentis tam
duri sunt, ut etiam si intellexerint, non obediant,
respondens, ut scriptum est: Et loquuntur iniquita-
tem, & insatigabiliter vani sunt. Quorum dicta
contraria si toties velimus refellere, quoties ob-
noxia fronte statum non cogitare quid dicant,
dum quocunque modo veris disputationibus contra-
dicant, quam sit infinitum arduosum & infru-
ctuosum vides. Quamobrem nec te ipsum, mi fili
Marcelline, nec alios, quibus sic labor noster in
Christi charitate utiliter ac liberaliter servit,
tales scriptorum meorum velim iudices, qui res-
ponsum semper desiderent, cum his, quæ legun-
tur, audierint aliquid contradici, ne fiant similes
earum mularum, quas commemorat Apostolus,
semper dicentes, & ad veritatis scientiam nun-
quam pervenientes. Hæc Augustinus.*

Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1517.

CAPUT I.

De auctoritate Ecclesiastica, & obedientia Eccle-
siasticis debita.

Tandem vero rationem auctoritatis Ecclesia-
sticæ & sacri Generalis Concilii proferam, ejus-
dem rationis assumens exordium de fundamen-
to fidei revelata per Christum, quo novam
fundando Ecclesiam cuidam cupienti ejusdem
fundamenta noscere legitur respondisse, Joan.
3. *Quæres vos nasci de novo.* Cujus secundæ na-
tivitatis mox modum subjuxit & causam:
*Quia, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiri-
tu sancto, non potest intrare in regnum Dei.*
Cujus subdit rationem ipsam, videlicet natu-
ralis nativitatæ insufficientiam, dicens: *Quis
quod natum est ex carne, caro est. Et conclu-
dens: Quod natum est ex spiritu, spiritus est.*

Ex his liquide protellatur, pro assequenda
beatitudine necessario secundam nativitatem de
spiritu concurrere per baptismum.

Quæ, inquam, secunda nativitas amplius
quam prima, pro sui educatione parentum re-
quirit notitiam atque curam. Quorum etsi no-
titiam tradiderunt Apostoli per symbolum, in
quo Christus incarnatus de virgine pater offen-
ditur, ipsa vero Ecclesia catholica, ut vera ma-
ter, teste Apostolo, ex verbis protoplastæ: Er-
runt duo in carne una: Sacramentum hoc ma-
gnum est: Ego autem dico in Christo, & in
Ecclesia. Hanc enim Christus in Incarnatione
sibi uxorem copulare dignatus est. Cujus ma-
trimonii proles suæ per baptismum renati eo-
dem spiritu de Ecclesia, quo Christus de vir-
gine Maria. Curam tamen hujus prolis Chri-
stus affectu paterno sollicitans, ne ex suæ pa-
ternitatis absentia, properante in caelestia, ge-
nealogia deficeret, sacerdotale genus in pater-
nitate sibi decrevit succedere, eidem aperte pro-
clamans: *Qui vos audit, me audit, & qui vos
spernat, me spernit: Qui autem me spernit, spernit
eum, qui me misit.* Luc. 10. Similiter de Ecclesia,
tanquam de matre Matth. 18. protellatur: *Qui
Eccl-*

ANNO
CHRISTI
1417.

Ecclesiam non audierit, si tibi sicut ethnicus, & A publicanus.

Ex his palam prolis salutem concludens in istorum obedientia parentum: *Honora patrem & matrem tuam, ut sis longevus super terram:* Non quidem morientium duntaxat, in qua & de qua hujus prolis oritur generatio: sed insuper viventium, pro qua ejus nascitur finalis productio, Salvatore huic proli Matth. 5. promittente: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram:* Ex infra cap. 25. sententiant: *Possidete vobis paratum regnum.*

Quam quidem salutem ex hac obedientia & ipse Salomon Prov. 1. annunciat dicens: *Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuae, ut addatur gratia capiti tuo, & torquetur collo tuo.*

CAPUT II.

Doctrinam Ecclesiae universalis tenendam esse in fide & moribus.

Quapropter, pro istorum duorum honore parentum, inhonoratorum per dogma praesatum, renatae proli duas conclusiones offero, praedicti dogmatis destructivas, & horum parentum honoris conservativas.

Quarum prima matrem respiciens, est ista: In primis credendum & tenendum est, in moribus fidei, a quolibet viatore fideli, quicquid credit & tenet Ecclesia catholica, etiam si oppositum suaderent Magistrorum millia.

Probatum sic. Quia in progressu viae cuilibet viatori pro assecuratione est inharendum indeviabili certitudini. Eo quod via ad vitam aeternam praerequirat solidam veritatem, de qua Salvator ait: *Ego sum via, veritas, & vita.* Sed Magistrorum doctrina est deviabilis, dicente Propheta in raptu revelationum caelestium: *Omnis homo mendax.* Doctrina vero Ecclesiae catholicae in credendis & eorum agendis est indeviabilis: Salvatore assecurante, de doctrina Ecclesiae, & hanc securitatem, sine qua viatoribus nullo modo est securitas, tanquam saluum conductum praestante, videlicet: *Quod Dantes doceto omnes gentes, & ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.* Quomodo ergo huic dogmati, quo Ecclesia docuit, laicos non debere sumere sacramentum Eucharistiae sub vini specie, Christus alitit, qui, sicut sibi imponit illud dogma pestiferum, oppositum adstruxit?

CAPUT III.

Ecclesiam non peccasse, dum calicem subtraxerit.

Quamobrem, si communio calicis fuisset laicis debita de necessitate salutis, sicut vult assertio pestifera, & Ecclesia catholica illud debitum laicis jam subtraxisset per plura annorum centena: Profecto ex hujusmodi subtractione debiti, Ecclesia agens indebite; peccasset mortaliter, & sic portae inferi prevaluissent, ei Christo saluum conductum infringente.

Cumque universalis Ecclesia, constans ex hujusmodi baptizatis, clericis sic calicem non dantibus, & utriusque sexus laicis non accipientibus, per illa annorum centena fuisset peccato mortali obnoxia, tanquam fractrix legis & mandati evangelici: Liqueat, quod per illa tempora non fuisset sancta, contra articulum apostolici symboli, asserentis, quod sicut necessarium est credere Christum incarnatum, sic ne-

cessarium est, credere sanctam Ecclesiam catholicam, quam voco baptizatorum familiam, baptismi charactere a non baptizatis familiis discretam.

Quis docens & tenens, non licere nec debere laicis communionem calicis, sic scienter, contra veritatem Evangelicam, quam asserit novitas praesati dogmatis, esse profecto haereticos infecta peccato, contra securitatem Christi, de fide Ecclesiae Petro dicentis: *Ego rogoi pro te, ut non deficiat fides tua.* Non quidem personalis, quia illa defecit in negatione, sicut ex sequentibus colligitur. *Cum aliquando conversus fueris, confirma fratres tuos:* Qui non diceretur conversus, nisi prius a fide propria fuisset aversus: Igitur rogat, ut fides Ecclesiae, Petro commissam, non deficiat.

Apostolus vero Hebraeor. 5. asserit, *Christum exaudivimus pro suo, reverentia in omnibus.* Sicque certificans, Ecclesiam, pro cujus Christus fide oravit, errare non posse. Quae profecto errasset, nec Christus exauditus fuisset, si Ecclesia communionem calicis de necessitate salutis laicis debitam sustulisset.

Ceterum quomodo hic error non cessisset nisi in gloriam sancto Spiritui? Vitium namque subditorum, per ignorantiam invincibilem peccantium, imputari consuevit rectori, Ezech. 3. *Speculatorum dedi te, si non annuntiaveris impio, & ipse in peccato suo morietur, sanguinem ejus de manu tua requiram.* Sed regimini sancti Spiritus nascitur commissa sancta Ecclesia ex fidei symbolo.

Ex rursus Christo dicente Apostolis cum suis successoribus: *Multa habeo vobis dicere, & non potestis portare modo; Cum autem venerit Spiritus veritatis, ille docebit vos omnem veritatem.* Quia ergo Spiritus sanctus non docuit Ecclesiam in tot annis communionem laicorum de calice, de qua dicit ista pestifera assertio, quod sit veritas Evangelica: Liqueat, quod Spiritus sanctus non omnem in Ecclesia saluti necessariam & Evangelicam docuisset veritatem.

Præterea Christus promisit assistentiam Ecclesiasticis dogmatibus & Doctoribus, dicens: *Dantes doceto omnes gentes, & ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.* Quomodo ergo huic dogmati, quo Ecclesia docuit, laicos non debere sumere sacramentum Eucharistiae sub vini specie, Christus alitit, qui, sicut sibi imponit illud dogma pestiferum, oppositum adstruxit?

Cumque omnes fideles de salutari obedientia sacerdotum in persona sui ex praemissis assecuraverit: quomodo sub tali securitate ens per sacerdotes, negantes communionem calicis, decipi permisit?

CAPUT IV.

Ecclesiam habuisse jus communionem calicis tollendi.

Porro, Ecclesia post acceptam potestatem a Christo, sicut est ejusdem entitatis, sic & auctoritatis, propter praesatam Christi assistentiam. Quamobrem, si tempore Apostolorum primitiva Ecclesia baptizando in nomine Domini Jesu Actor. 2. 8. 10. formam baptismi in nomine Patris, & Filii & Spiritus S. a Christo traditam Apostolis, Matth. ult. mutare potuit, ad solum intinctum Spiritus S. sine revelatione specialis, sed solum attenta utilitate credendum: Liqueat,

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1517.

Liquet, a fortiori ratione, quod similiter potuit Ecclesia communionem calicis, in primitiva Ecclesia laicis indultam, ex post tollere. Cum forma baptismi sit magis fidelium salutis necessaria, quam communicatio sacramenti non solum sub vini specie, sed etiam panis, sicut in parvulis patet.

Rursum, si uxor virum sequi tenetur, eo, quia vir est caput mulieris, 1. Cor. 11. Sed Christus, vir Ecclesie, in N. T. prohibuit plurima, que in veteri preceperat: Nec quisquam fidelium mutationem huiusmodi execratur, sed prorsus veneratur, B. Augustino III. Confess. sibi dicente: *Cum autem aliquod, sed repente institutum & imperiosum imperat, etiam hoc aliquando vetuisti, quarevis causam imperii tui occidit, & quarevis sit contra pactum aliquorum hominum societatis, quis dubitat, esse faciendum?* Igitur huiusmodi mutationes matris Ecclesie sunt veneranda, sicut & Christi, patris. Tenet consequentia. Quia pariter honorari mandantur, ut dicitur: *Honora patrem tuum & matrem tuam.* Præsertim, quia in hoc conjugio Christus habet ab Ecclesia humanitatem, secundum quam est vir & pater, teste Augustino super Joannem.

CAPUT V.

Romanam Ecclesiam esse audiendam, que consuetudinem communicandi sub una observaverit.

Ceterum sicut genus sacerdotale gerit vices Christi in paternitate, juxta præmissa: Sic Romana Ecclesia gerit Vicarium universalis Ecclesie in maternitate, scribente Marcellino Papa ad Athanasium, & omnes Egypti episcopos, in hæc verba: *Romana Ecclesia, que est mater omnium Christi Ecclesiarum, per omnipotentis Dei gratiam a tramite apostolica traditionis nunquam errasse probatur, nec hereticorum novitatibus depravata succubuit. Sed, ut in exordio normam fidei Christiana percipit ab autoribus suis. Apostolorum Christi Principibus, sic semper immaculata permansit. Et Domino providente, & B. Petro opem ferente in futuro, sine ulla hereticorum insulatione firma & immobilis manebit.* Sed Romana Ecclesia, per contrariam consuetudinem, qua sub sola specie panis laicos communicat, communionem laicorum sub utraque specie reprobatur: Igitur talis laicorum communicatio sub utraque specie prorsus est detestanda, Antiocheno Concilio contestante: *Omnis, qui aversatur sanctam summionem Domini sacramenti secundum aliquam propriam disciplinam, hoc ab Ecclesia abjici oportet.*

De qua ejectione loquitur B. Hieronymus, ad Heliodorum monachum dicens: *In veteri quidem lege habetur: Quicumque sacerdotibus non obtemperasset, aut extra castra positus lapidabatur a populo, aut gladio cervico subiecta contentum expiabat cruce. Nunc vero inobediens spirituali animadversione cruciatur, aut ejellus de Ecclesia rabido ore demonum decipitur. Et allegatur transumptive in can. 11. q. 2. Absit. Sub auctoritate Antheri Papæ, qui longe tamen B. Hieronymum antecessit.*

Concil. General. Tom. XXVIII.

CAPUT VI.

ANNO
CHRISTI
1517.

Conciliorum Decreta esse observanda, quibus jam olim usus calicis interdictus.

Ex præmissis itaque patet, quantum sit obediendum Ecclesie, ad quam omnia, que superant, sunt reducenda. Salvatore desuper Petro dicente: *Dic Ecclesie*, Matth. 8.

Verum quia Ecclesiam catholicam sparsam per orbem terrarum pro condendis institutionibus congregari non solum est difficile, sed insuper pro ejus latitudine, qua extendit palmites suos usque ad mare, & usque ad flumina propagines, etiam admodum impossibile, præsertim propter baptizatos pueros in cunis vagientes. In cujus mysterium Deut. 16. solum patres familias singuli proprias representantes, in unum locum divinitus convenire jubentur: Quia secundum B. Hieronymum conventionem synodalem figurabant Episcoporum, Apostolico gradui succedentium velut patres. Quorum Constitutionibus ex jam dictis parere necesse est. Quibus licet decreverint, ad Romanam Ecclesiam, in maternitate succedentem universali Ecclesie, aliquas particulares Ecclesias velut filias reduci debere: tamen, quia Romana Ecclesia habet interesse principaliter aliarum Ecclesiarum conventui, in quo similiter huiusmodi paternitas & maternitas adunantur: Quia in re pro parte patris, secundam pono conclusionem: videlicet, quod firmissime credendum & tenendum est, in fide & moribus Ecclesie, quidquid credit & asserit sacrum Generale Concilium. Ex eo, quia ratione representationis universalis Ecclesie, que ex præmissis est indeviabilis, ipsum etiam Generale Concilium est indeviabile. Assurante Salvatoris sententia, Matth. 18. *Dic Ecclesie.* Et mox sermonem cum adjuratione convertente ad Concilium, prout est representativum Ecclesie: *Amen dico vobis, quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata in calis.*

Si ergo patrum Generale Concilium, communionem calicis, olim in primitiva Ecclesia laxatam laicis, ex post ligare non potuit, ut dicit illa perveritas: Quomodo, quæso, suprema dixit veritas congregatis in Concilio: *Amen dico vobis, quaecumque ligaveritis &c.*

Quamobrem quia revera ligare potuit Christo adjurante: hinc ex illa potestate VI. Constantinopolitana Synodus prohibuit laicis communionem calicis, tanquam ceremoniale transitorium. Quod tamen sacerdotibus, velut rationale morale faciendum injunxit, dicens: *Circa sanguinem ceremonias in Ecclesia celebramus. Na quippe accedimus ad benedictiones arcanas, & sanctificamur, participes effecti sumus sancta carnis, quam pretiosus sanguinis.* Qua ratione in lege veteri rudes arcana Ecclesie videre vetantur, scriptura figuratim dicente: *Nolo perdere populum Coath.* Num. 4. Tale vero arcanum, quantum ceremoniale & ascribibile, est communicatio sacramenti laicorum de calice, sicut sequentia manifestabunt.

Porro, ut super hac materia omnis tolleretur querela, statuit VI. Tolerantum Concilium, etiam in necessitatis articulo nullo modo laicis ministrare in communionem calicis, dicens: *Cum nihil in divino canone debeat esse confusum, nihil dubium, nihil etiam indiscretum, in collatione nostræ catus relatus est canon Toletani I. Concilii,*

E e 2 in quo

ANNO
CHRISTI
1917.

in quo preceptum est, ut si quis acceptum a sacerdote Eucharistiam non sumserit, volut sacrilegus repellatur. Nec adjecta est ibi discretio voluntatis. Cum & fidelis accipiat fidenter, quod naturaliter illum necessitas deglutire non sinit. Quod etiam in multorum exitu vidimus, qui optantes suis votis sacrae Communionis viaticum, regravati tanto siccitatis pondere, ut nullis ciborum illationibus, sed vix tantumdem illati delectabantur poculi gratia sustentari, collatam sibi a sacerdote Eucharistiam rejecerunt. Non quod infidelitate hoc agerent, sed quod propter dominici calicis hauritum traditam sibi Eucharistiam non possent deglutire. Non ergo huiusmodi a corpore Ecclesiae separandi sunt, qui talia non infidelitate, sed necessitate fecerunt.

CAP. VII.

Quod in primitiva Ecclesia laicis fuerit concessa communicatio calicis in memoriam martyrii, quotidie illis imminens. Quo sine postmodum sublato, sublata quoque sit inter laicos communicatio calicis.

Cujus statuti ratio & auctoritas ex veritate colligitur evangelica, in qua sacramenta Ecclesiae censentur esse medicinae, ministrandae diversimode, non pro infirmi, sed pro Medici voluntate, ac morbi varietate, per sacerdotum ministerium, quos fore decrevit medicus humani generis Samaritanus, Luc. 10. Qui, pensata iniquitatis abundantia & caritatis refrigerentia, Matth. 24. Calicis communionem, olim in Ecclesia primitiva concessam laicis, sustulerunt. Ex hac nimirum ratione. Cum enim sacramentum Eucharistiae ex vi vocis sit sacramentum charitatis, quae sola curat & operit multitudinem peccatorum, 1. Petri 4. In primitiva vero Ecclesia charitas laicorum effluerat, ad effundendum pro Christo sanguinem, sive ex reamotione vicissitudinis, ad quam invitavit Apostolus dicens: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Jesu, sive ex recompensatione latitudinis, B. Petro praemonente: Christo igitur passo, & vos eadem cogitatione armamini: Quo exemplo Actor. 5. ibant Apostoli gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Praesertim quia Christo, ad passionem invitanti, secundum Hieronymum: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? efficaciter responderunt ex fervore Martyrii: Possimus. Quoniam alter alterum ad passionem praeveniri certabat, cum Propbeta decantans: Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi? Calicem salutarem accipiam, & nomen Domini invocabo. Tunc qui episcopatum desiderabat, non aliud quam martyrium optabat, secundum Gregor. 1. Pastoral. persecutionibus omni hora mortem intentantibus. Tunc qualibet hora licebat laicis in provocationem effundendi sanguinis bibere de calice sanguinem.*

Pro quo casu B. Cyprianus in Epist. XXXVII. de lapsis dicebat: *Et cum ad hoc fiat Eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela: Quae igitur tutela esse contra adversarios volumus, munimento Domini, sacramento securitatis armemus. Nam quomodo docemus, aut provocamus eos, in confessione sanguinem suum fundere, si eis militantis Christi sanguinem denegamus? Aut quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, si non eos prius ad bibendum in Ecclesia Dei divinum poculum iure communicationis admittimus? Haec ille.*

Verum, quia talis fervor charitatis erat donum singularis privilegii, testante Apostolo, Phil. 6. *Vobis donatum est per Christum, non solum quod in eo credatis, sed etiam ut pro illo patiamini: Quia secundum B. Augustinum, sicut nullus in hanc vitam est melior introitus, quam per baptismum, sic nullus tyrior exitus, quam per martyrium: In quo sicut in baptismo omnia tolluntur peccata, in cujus ministerium super Christum primum baptizatum, & super Stephanum primum pro Christo lapidatum, caeli leguntur aperti: privilegia vero paucorum non sunt trahenda in consequentiam, sicut illa trahere videtur praefata assertio, quia jam non essent leges privatae sed communes: quoniam cessante tali statu Ecclesiae, ac tali laicorum privilegio, merito cessare laicis debuit de calice communicatio.*

Ex eo, quia post martyrum tempora, quae Apocal. 6. equus rufus figurabat, sequuntur persecutiones confessorum ab haereticis, equo nigro insidentibus, & pro sua voluntatis arbitrio stateram sacrae scripturae librantibus. Quibus imperatorum jungitur concio equo pallido praesidentium, & sine signatarum passionum experientia ipsa signa passionum praedicantium, atque hypocrytice allegantium laicis debitam communionem calicis ex consequentia Ecclesiae primitivae, sed passionum signatarum experientias in consequentiam trahere formidantium. Revera generatio prava, pro signo sine signato contendens, & in erroris adiutorium quamplurimas allegans frivole scripturas.

Quapropter Ecclesia ob signatarum passionum defectum merito etiam signum Christi sanguinis de calice laicis prohibuit.

Et hoc quidem modo Apostoli propter persecutionem nominis Christi Jesu baptizabant tantum in nomine Domini Jesu, Actor. 8. Eucharistia vero in primitiva Ecclesia sumebatur post prandium 1. Cor. 11. Et ut dicit Leo Papa: Olim pro tempore propter errorem in observatione legalium conficiebatur in fermento. Quae omnia nunc non licent.

Non ergo in omnibus primitivae Ecclesiae sunt ritus sequendi, ut dicit ista assertio. Quoniam non eodem cursu respondent ultima primis.

CAP. VIII.

Concilium Constantiense habuisse jus, usum receptum negati calicis confirmandi.

Talibus, inquam, sacra Synodus pernoctata considerationibus, Communionem de calice, olim laicis oblatam, scripto frangere decrevit, potestate indeviabilis praesidentiae, qua regitur, subnixta.

Cum enim auctoritate Praesidentis iura fermentum & leges, quemadmodum universitatis de se fatetur Praesidens: *Per me Reges regnant, & legem conditores iusta decernunt* Prov. 6. Christus vero assertit se Praesidentem generalis Concilii, dicens Matth. 8. *Ubi duo vel tres congregati fuerint in meo nomine, ibi sum ego in medio eorum, extrema conjungens, & dissidentia pacificans: Apostoli vero in suo generali Concilio praesidentiam & definitionem Concilii attribuebant sancto Spiritui, dicentes Act. 15. *Visum est spiritui S. & nobis, &c.* Quamobrem, postquam Apostoli in eodem Concilio legalia per Christum servata & servari mandata potuerunt tollere: liquet, propter indemnitatem Praesidentis con-*

ANNO
CHRISTI
1917.

ANNO
CHRISTI
1417.

continui, dicentis: *Ecce, ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*, quod sequentia post Apostolos Concilia rationabiliter potuerunt tollere olim concessam laicis communionem calicis.

CAP. IX.

De fide laicorum, sub una specie esse verum corpus & verum sanguinem Christi.

Præsertim ad firmandum fidem in Ecclesia Dei hujus venerabilis sacramenti, circa quod laicalis populus sic tenetur credere, quod per se sub qualibet specie hujus sacramenti est plenissime verum Corpus Christi, & sanguis, secundum essentiam, qualitatem & quantitatem, cum Deitate & anima, tam quoad esse, quam quoad cooperari, insinuante vitam, virtutes & gratiam, Christo, dicente ad confirmationem tantæ fidei, de panis duntaxat specie, & nullam mentionem faciente de specie vini: *Ego sum panis vivus, qui de calo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum*, etiam si non biberet de calice, quia sanguinem sufficienter sumit sub panis specie. Palam ostendens, quod communicatio calicis non est laicis de necessitate salutis, sicut Christo imponit dogma pestiferum.

Quamobrem ex tanta Christi auctoritate voluit Ecclesia ad hanc fidem sacramenti sub panis tantum specie arctare laicalem populum per subtractionem sacramenti sub vini specie: ne rudis populus plus substantialiter & efficaciter sacramenti esse crederet sub duabus speciebus, quam sub una. Quoniam sine hac fide, adu vel habitu, impossibile est quemquam placere Deo. Et ad hanc sententiam omnes Doctorum auctoritates sunt reducende.

CAP. X.

De Sacramenti illius integritate sub una specie.

Ex quibus patet, ipsam duplicem speciem, panis scilicet & vini, non esse expresse institutam sic connexe & simultanee, propter sacramenti substantiam & efficaciam, quasi sub duabus speciebus plus esset & operaretur, quam tantum sub una. Sed duntaxat propter significationem & denominationem sacramentalem, extrinsecam sacramento. Quæ, inquam, significatio non concernit sacramenti substantiam, vel operationem, sed tantum usum & usum denominationem, ad quæ sacramenta ordinantur. Qui inquam usus, licet sit in aliis sacramentis substantialis, huic tamen sacramento est omnino accidentalis, ex eo, quia sine usu & perceptione hoc sacramentum in speciebus durans manet perfectum in sua substantia, remanente in ipso, sicut in aliis sacramentis, significatione & denominatione sacramentali. Quia sicut in baptismo aquæ lotio exterior est signum lotionis interioris per gratiam, sic in sumptione Eucharistiæ cibus exterior, consueta fieri in duplici specie, panis scilicet & vini, est signum plene cibationis interioris. Quæ cibatio, licet sit æque plene & realiter sub una tantum specie, signo tamen sensibili & sacramentali non æque plene exprimitur sensui, nisi sub duplici specie.

CAPUT XI.

De variis figuris & Symbolis, quæ eruditiores sub duplici specie in Eucharistia considerare possunt.

Quæ duplicitas apud sapientes & industrios salubris plurimorum figuratorum posset esse figura, juxta quatuor sensus sacræ scripturæ.

Nam historice, perfectio corporalis cibationis in duplici specie, scilicet panis & vini, est expressum signum perfectæ cibationis animæ, per gratiam venerabilis sacramenti, causatam sub duplici specie.

Allegorice vero. Postquam in creaturis non fit major aliquorum approximatior, quam per cibationem unius in alterum conversio, sive corporaliter alimenti in alium, Arist. II. de anima, sive spiritaliter alium in alimentum; Qualiter est III. de Anima: *Ibi plus est anima, ubi amat, quam ubi animat*. Qui modus in hoc sacramento digne sumentibus obvenit, Christo B. Augustino inspirante: *Non tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me*; Et consequenter communiter omnibus pronunciantem. *Qui manducat me, & ipse vivet propter me*. Et hoc dupliciter. Vel (1) ad bonam vitam applicando, per immutationem meatu vitæ in carnem; Quæ mutatio figuratur in conversione panis in carnem, virtute sacramentali: Vel (2) a peccatis abstinendo propter effusionem sanguinis, in peccatorum remissionem & detestationem. Quæ figuratur in sacramento sanguinis conversi sub specie vini.

Tropologice sive Mystice. Cuilibet viatori ad salutem duo sunt necessaria, scilicet Christi incarnatio, figurata per sacramentum corporis sub panis specie: secundo Christi passio, figurata per sacramentum sanguinis sub vini specie. Et quia sine illis figuratis non contingit quemquam salvari, jura istam figuram Salvator expressit dicens: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*.

Anagogice. Panis cor hominis conservat, & vinum lætificat; Sed firmitas in via non certe est, nisi per fidem & spem, lætitia vero per charitatem, quæ foris expellit timorem. Igitur cum fidei succedat clara visio, & charitati fruitio, in quibus perficitur patriæ beatitudo: liquet, duplicem speciem sacramenti in via, patriæ fore figuram.

CAPUT XII.

Laicis illis Symbolicas considerationes duplici speciei in sacramento non competere.

Verum, quia laici, habentes præfatam de sacramento venerabili historiam fidem, non tenentur se occupare circa hujusmodi signorum relationem duplicis speciei, propter suam ruditatem & irreligiositatem, dicente Apostolo Hebræor. 9. *Omnis enim, qui lactis est participans, expers est sermonis justitiæ*. Quæ justitiæ figuræ libantur correspondere figuratis. Parvulus enim est rudis: perfectorum autem est solidus cibus, eorum, qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus, qualis est clerus evangelicus, sub utraque specie cœlestis & manducans.

Quæ

ANNO
CHRISTI
1417.

Quæ sacrarum scripturarum machina, cujus armatura insistentes dejicit, ex sententia Apostoli, Ephes. 6. in argumento rotarum Ezechielis de facibus quatuor, prælatum sensum quadruplicem figuratum fundavit. Nec tamen intelligentiam vitalis spiritus, quo rotæ servatur, nisi in mutua circumfessione rotæ unius testamenti in aliam, perfecte decrevit. Adæo, ut rotator testamentorum perfectam conclusionem intelligentiæ consequi se non gaudeat, nisi propriis exutus phantasias, inter medios utriusque testamenti clericos obdormiat, illorum sensibus soporatus: Quatenus secundum Hieronymum abyssus unius testamenti abyssum alterius invocet in voce & expositione cataractarum, Prophetarum scilicet, Apostolorum & Doctorum. De quibus Apostolus Eph. 4. scribit: *Christus dedit in Ecclesia quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad confirmationem sanctorum in opus ministerii & edificationem corporis Christi, &c. Ut jam non sumus parvuli, & circumferamur omni vento doctrinæ ad circumventionem erroris.*

Quorum si verba variari viderit, ex tunc nihil partialiter præsumat asserere, sed in tali ambiguo Prælatos Ecclesie consulat, qui ex assecurando scriptura, Deut. 18. sibi indicabunt iudicii veritatem, a quorum sententia sub mortis supplicio declinare vetatur.

In cujus mysterium apud Eschielum rotæ sequuntur animalia. Quia litteræ rotarum sensui deservit Ecclesiasticorum. Sed tantæ regirationis frustratur mysterio Judæorum perfidia: Dum novæ legis spernens eloquia solam veteris observantiam litteralem veneratur corticem, historiarum cæcitate allegationibus, quibus vetus lex divinitus data, servari & perpetuari mandata, Sanctorum insuper patrum mortibus firmatur. Unde Christum non recipit, tanquam litteralis corticis violatorem. At vero Manichæorum refutatione, similiter prælatam testamentorum rotationem falsidians, vetus quidem testamentum respicit, asserens, de novo se fore saturatus: Allegans conformiter Legulatoris sufficientiam, ejusque litteræ immutabilitatem. Qualiter legitur prætata assertio pestifera, ex congectione factæ scripturæ, & ejus doctorum, abnegans variationem sumptionis de calice, olim concessam cunctis Christi fidelibus.

CAPUT XIII.

Laicorum esse, mutationes litterales rituum a christo factas suscipere.

Sola fidelium Ecclesia, Ezechielis visioni credula, evangelici cleri litterales mutationes veneranter recipit, pronuncians illud Richardi F. de Trinit. c. 2. *Utinam attenderent Judæi, utinam adverterent Pagani, cum quanta securitate possumus dicere Domino: Si error est, a te ipso decepti sumus. Tu enim dixisti clero Evangelico: Qui vos audit, me audit. Si ergo in abnegatione sumptionis de calice nos hic clerus decipit, tu principaliter per eum, vel per tuum instrumentum, de quo assecurasti, profecto nos decepsisti. Sed quia summa veritas, nos decipere non potuisti, tuo de te dicente Apostolo: Ille qui stolidus permanet, se ipsum negare non potest. Quamobrem nec tuus clerus Evangelicus in abnegatione calicis nos decipere valebit, qui more materno, dante parvulis panem cum lacte, ut*

se cibare incipiant, postquam adoloverint, subtrahit lacte facit solo pane contentas: Sic in exordio natalis Ecclesie dedit cunctis fidelibus sacramentum Eucharistie sub utraque specie, quos tandem, solidatos in fide unius speciei, sub sola panis specie decrevit contentari. Revera imitator formæ Apostolicæ in baptisimi ministerio. In quo primum Apostoli non pandebant rudi populo benedictæ Trinitatis mysterium, ex post crescenti Ecclesie publicandum. Sed rudem populum baptizando in nomine Domini nostri Jesu, ad rudimenta fidei provocabant.

CAPUT XIV.

De sensu illius dicti: Nisi manducaveritis carnem, & biberitis sanguinem &c.

In quibus quidem prima credibilia sunt Christi Incarnatio & Passio. De quibus credibilibus ait Salvator: *Nisi dentibus fidei manducaveritis carnem filii hominis ejusdem doctrinam, credendo incarnationem, & biberitis ejus sanguinem, profitendo simpliciter ejus pro salute necessariam passionem, non habebitis vitam in vobis. Non enim est aliud nomen sub celo datum hominibus, in quo oportet nos salvos fieri, Act. 4.*

Quamobrem nullus a mundi exordio salvatus est, nec in futurum salvabitur, nisi qui se corpus Christi manducaverit, & sanguinem biberit. In cujus mysterium Apocal. 13. ab origine mundi agnus occisus legitur. Et quod omnes, qui præibant ab Adam, & qui sequuntur Christi incarnationem, usque ad ultimum electum, filio David proclamant Osanna, protestantes, sine ejus concurrentia incarnationis & passionis, insufficientiam propriis salutis.

Et talis manducatio corporis & sanguinis Christi est ita necessaria, sicut baptismus, in quo illa manducatio celebratur, dicente Apostolo: *Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis, Galat. 3.*

Verum, sicut de baptismo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei, sic & de tali dicitur manducatione: Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Cujus manducationis mysterium figuratur ex præmissis sub sacramentali manducatione corporis & sanguinis in utraque specie.

Et hunc sensum divina eloquia & sanctorum præferunt in prædictis exceptivis circa spirituales hujus sacramenti sumptionem, non autem semper corporalem, quam illa crudelis testatur assertio, excludens a beatitudine baptizatos parvulos non manducantes sacramentaliter & corporaliter corpus & sanguinem Christi, & quam plurimos sanctos.

CAPUT XV.

De Constantiensi Concilii auctoritate damnandi sententiam de Communionem sub utraque.

Quapropter sacrum Constantiense Concilium tam horrendam crudelitatem merito damnavit, & revera auctoritative damnare potuit. Quoniam secundum B. Augustin in epistola ad Januar. *Conciliorum in Ecclesia est saluberrima auctoritas, quibus omnia negotia Ecclesie terminantur*
Quæle

ANNO
CHRISTI
1517.

Quale negotium est dispensatio hujus Venerabilis Sacramenti laicis tantum sub panis specie.

Verum & auctoritas Biblicæ, quæ est fundamentum totius disciplinæ Ecclesiasticæ, robur sumit a Generalibus Conciliis, B. Augustino contra Faustum dicente; *Nostorum porro librorum auctoritas, cujuscumque consensus per successiones Apostolorum Conciliarumque roborata, vobis adversa est.* Quis, ut ait Isidorus, Concilia incepterunt aggregari principaliter propter extirpationem hæresum.

Quamobrem hæretici principaliter insultarunt Conciliis, sicut patet de illis assertoribus, & ante patuit in Nicæno Concilio. In quo de omni orbe terrarum convenientes Episcopi, juxta fidem Evangelicam & Apostolicam, secunda post Apostolos Symbolum propter hæreticos ediderunt. Et de primo Apostolorum Symbolo, de quo nihil habetur in Canone Biblicæ, quod fuisset ab Apostolis editum, fidem fecerunt. Quoniam sicut Decalogus prima principia agendorum, sic & Symbolum tradit prima principia credendorum. Hinc B. Gregorius Concilia sicut Evangelia veneratur. Quamobrem B. Augustinus contra Faustum dicebat: *Vides in hoc, quid Ecclesia valeat auctoritas, quæ ab ipsi sanctissimis Apostolorum sedibus usque ad bodiernam diem succedentium sibi Episcoporum serie, & tot populorum consensu firmatur.*

CAPUT XVI.

Laici uti hoc Sacramentum, non obligatione divina, sed solum instituto clericorum ac Conciliorum.

Itaque exemplo tantorum Patrum confusa Statuta Concilii cedat assertio, necessitas ex præcepto Christi cunctos fideles sumere Sacramentum Eucharistiæ sub utraque specie. Postquam laici nunquam obligantur ad summionem Venerabilis Sacramenti ex Canone Biblicæ. Quia Christus Apostolis, non prout laicis, sed, prout sunt, clericis, pro se Sacramentum Venerabile sine disjunctione sumendum & consecrandum præcepit, dicens: *Accipite, sumite, & escite, 1. Cor. 9.*

Clerici vero non leguntur arctasse laicalem populum ad frequentem communionem, nisi ex jam dictis ob fervorem fidei.

Quo tepelcente, ad trinam tantum in anno. Sicut ex Concilio Agathonensi sub III. idus Septembr. c. 1. legitur. *Seculares qui in natalis Domini, Paschæ & Pentecostes festo, non communicaverint, catholici non credantur, nec inter catholicos habeantur.*

Tandem finaliter patrum Concilium arctavit sub pœnali præcepto omnes, utriusque sexus populum, ratione utentem & adultum, semel in anno pro die Paschæ Sacramentum Eucharistiæ sumere, & singulariter tantum sub sola panis specie. Sicut testatur magna sexta feria diei Paschæ propinquissima, in qua Ecclesiæ consuetudo, omnium legum interpres, sub sola panis specie, reservata de hesterina quinta feria, laicalem populum sine calice communicat, ab expresso palam protestans, nunquam laicalem populum, nisi sub sola panis specie communicandum.

Porro ex Christi doctrina & litterali Evangelio non nisi ab expresso datur clericis auctoritas baptizandi, Matth. ult. Nunc autem in necessitatis articulo non solum laicis collata est

& feminis, ad characterem clericalem minus idoneis; sed insuper Judæis & paganis, duotaxat servantibus debitam formam, & materiam, ritum & intentionem Ecclesiæ.

Et quis queso hanc potestatem ipsis contulit, quam non contulerunt Apostoli, & Evangelia, circa baptismum necessariam, ultra alia? Revera Ecclesia per sua Concilia. Quæ potestate etiam hodie posset statueri, ut in certis regionibus, ubi est vini carentia, sacerdotes Missas celebrando consecrarent Sacramentum Eucharistiæ tantum sub panis specie.

Et plane Magnus Albertus fatetur in tractatu de Missarum celebritate, finaliter concludens: *Propter intolerabilem damnationem quod incurritur communicantes in terris, ubi non habetur vinum, expediret, quod dispensaretur, ut corpus Christi consecraretur sine calice.* Subdit causam: *Corpus non est sine sanguine, anima, & dicitur.* Si ergo sacerdotibus in certis regionibus potest indulgeri consecratio panis sine calice, cur non laicis sumptio?

Quapropter si præfatus assertor, velut mandatum animal cibum ruminans & ungulam dividens Levit. 11. Sacræ Scripturæ, & Ecclesiæ sententias & consuetudines regyrasset, mi fallor, præfatum dogma pestiferum adversus Ecclesiam & suum Concilium minime vomuisset.

Vivat ergo secure sancta & immaculata baptizatorum familia sub catholice Ecclesiæ, & Generalium Conciliorum obedientia, nec ad hæreticorum se sinat declinare præstigiis. Quas ex his poterunt signis palam deprehendere, si novitatem adversus Ecclesiam conabuntur introducere sub præsentia divinæ scripturæ.

Cujus sacramenta in præsentis opusculo minus intelligibiliter, & reverenter est tractare compulsi sum, non temeritati, sed exiguitati violentiæ per obedientiam, lectores detestant, quæ etiam super vires assumebatur materia de fide venerabilis Eucharistiæ, cujus causa agitur, & usu jubentium tentabatur pericli.

Unde ne sub tali saice contingat succumbere, me ipsum ex proteritate solita cum scriptis, & dictis disciplinæ subjecio Ecclesiasticæ, de præsentatiæ per præfens Constantiense Concilium, & præsertim Reverendissimorum Patrum, per illud pro judicio fidei assumtorum, dignissimæ. Qui auctoritate, quæ meam imperitiam exercitare dignati sunt, eadem dignentur limitatione subtilissima, qua coruscant.

Subscriptio in MS. Vindobonensi. Explicit primus tractatus de communicatione Venerabilis Sacramenti Corporis & Sanguinis D. N. J. C. editus & approbatus in Concilio Generali Constantiensi, videlicet, quod laici debent communicari tantum sub una specie, scilicet panis, & non sub utraque.

Subscriptio in MS. Berolinensi. Complertus Constantiæ est iste tractatus de communionem sub utraque specie anno Domini 1517. die 8. mensis Decembris, compilatus per M. Mauritium de Praga Professore S. Theologiæ.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1417.

XLII

CAPUT II.

ANNO
CHRISTI
1417.

MAURITII DE PRAGA

TRACTATUS II.

Ex M. C. *Contra librum Jacobi de Misa de Communicatio-
ne calicis in plebe Christiana, in Constantiensi
Concilio publica illius auctoritate scriptus atque
publicatus.*

LIBER I.

Jacobelli, sc. Jacobi de Misa demonstratio per tes-
timonia scriptura, Patrum atque Doctorum,
Communicacionem calicis in plebe Christiana
esse necessariam; a Mauritio de Praga sua il-
lius refutationi hic inserta.

CAPUT I.

*Dicitur Scriptura, pro Communicacione calicis in plebe
Christiana, a Jacobelio proposita.*

Augustinus de videndo Deum: Fieri nullo mo-
do potest, ut hæc sacrarum litterarum
auctoritas ex aliqua sui parte mentiat, &c.

Item Augustinus, *super Pater noster*. Si ego
quicquam dixerō, nolite credere ex hoc. Sed
si Christus dicit, vix qui non credit. Immo vobis
generationi adulteræ, quæ plus credit testimo-
nio alterius, quam Dei, &c.

Beda, in *homilia infra octavam Ascensionis*,
cum venerit: Perfectæ vitæ magisterium est, Ec-
clesiæ primitivæ semper adus imitari.

Et *infra*: Nec dubitandum, quin, quorum
tunc vestigia sequimur, ad eorum sumus in tu-
turo præmia venturi, &c.

Auctoritates Evangelii, Doctorum, Cano-
num, & Ecclesiæ, quæ docent Sacramentum
Corporis, & sanguinis Domini nostri Jesu Chri-
sti omnibus Christi fidelibus sub utraque specie
panis, & vini ministranda, debent manere us-
que in diem judicii, *Libro 1. de Symbolo*.

Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Conantibus
autem illis, accepit Jesus panem & benedixit
ac fregit, deditque discipulis suis, & ait: Ac-
cipite & comedite, hoc est corpus meum. Et
accipiens calicem gratias egit & dedit illis, di-
cens, Bibite ex hoc omnes. Hic est Calix meus
novi testamenti, qui pro multis effundetur in
remissionem peccatorum, &c.

Joannis 6. Dixit Jesus discipulis suis, &
turbis Judæorum: Amen, amen, dico vobis;
Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & bibe-
ritis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

Ubi Glossa: Uique modo non fecit mentio-
nem de comestione sacri altaris. Et si igno-
retis quis modus sit dandi vel manducandi, sub-
dit: Nisi manducaveritis carnem filii hominis
& biberitis ejus sanguinem, &c.

Et *infra* super verbo. *Qui manducat*, dicit
Glossa: Quidam sancti exponunt de comestione
altaris. Et bene dicunt, &c.

Paulus *1. Cor. 11.* Ego enim accepi a Do-
mino, quod & tradidi vobis. Quotiescunque
enim manducaveritis panem hunc, & calicem
biberitis, mortem Domini annuntiabitis, do-
nec veniat. Et *infra*: Probet autem seipsum
homo, & sic de pane illo edat, & de calice
bibat, &c.

*Testimonia Patrum pro Communicacione
laicali sub utraque.*

Augustinus, *Libro Sententiarum Prosperi*, &
in *Canone de consecratione dist. c. 37. cum frangi-
tur*, dicit: cum frangitur hostia, dum sanguis
de calice in ora fidelium funditur, quid aliud,
quam Domini corporis in cruce immolatio,
ejusque sanguinis de latere effusio designa-
tur, &c.

Augustinus *Libro de Trinitate*, & *Canone de
consecratione dist. 2.* Quia morte Domini libera-
ti sumus, hujus rei memores in edendo & po-
tando carnem, & sanguinem, quæ pro nobis
oblata sunt, significamus, &c.

Augustinus. Et vos post illa jejunia, post
labores, post humilitatem & contritionem, jam
in nomine Christi, tanquam ad calicem veni-
stis, & ibi vos estis in mensa, & in calice no-
biscum. Simul enim hæc sumimus, simul bi-
bimus, quis simul vivimus. In *quodam sermo-
ne*, & in *Can. de consecr. dist. 2. Quia passus est*.

Augustinus. Quicquid vis feceris, &c. Num-
quam Christum occidisti? Non est isto pecca-
to aliquid aliud pejus. Quia Christo nihil est
melius. Quantum est nefas occidere Christum?
Judæi tamen occiderunt & multi post in eum
crediderunt, & ejus sanguinem biberunt, &
dimissum est illis peccatum, quod commise-
runt, &c.

Augustinus. Qui calicem, id est sanguinem
Christi, per se ponit, quasi aliam gratiam a
mensa, id est a carne Christi, ponit. Cum ta-
men caro sine sanguine, nec sanguis sine carne
possit esse vel sumi. Nec ibi duo sunt sacra-
menta, sed unum. Sed nec caro est sanguis,
nec sanguis est caro. Et panis in carnem con-
vertitur, & vinum in sanguinem, & non e
converso. Et sub diversis speciebus utrumque
sumitur. Ideo mensam & calicem hic distin-
guis, velut diversas gratias. *Super Psalmo 22.
in Glossa ordinaria, &c.*

Augustinus. Tunc eis annunciat Petrus eum
colendum, quem crucifixerunt, ut ejus jam
sanguine biberent credentes, quem fuderant se-
vientes. *Libro de utilitate agenda penitentia, &
in can. de consecr. dist. 2. Tunc eis, &c.*

Augustinus. Hujus rei sacramentum in uni-
tate corporis & sanguinis Christi alicubi quoti-
die, alicubi certis intervallis dierum, in Domi-
nica mensa præparatur, & de mensa Domini-
ca sumitur, quibusdam ad vitam, & quibus-
dam ad exitium. Qui manducat meam carnem,
& bibit meum sanguinem, habet vitam æter-
nam. Hanc ergo non habent, qui istum panem
non manducant, & istum sanguinem non bi-
bunt. *Homil. 23. super illo verbo: Nisi mandu-
caveritis.*

Augustinus. Accesserunt Judæi ad Jesum, ut
crucifigerent eum. Nos accedemus, ut corpus
& sanguinem ejus capiamus. Iterum vere ma-
gnus Deus, & magna misericordia ejus, qui
dedit nobis manducare corpus suum, in quo
tanta perpeffus est, & sanguinem suum bibe-
re. In *Psalmo 33. homil. 3.*

Item in *Psalmo 98. ad Judæos*. Jam securi bi-
bite sanguinem, quem fudistis. Habetur in ca-
none *de consecr. dist. 2. Accesserunt Judæi.*

Augustinus. Et quia istam mentam paravit
servis tuis, & ancillis in conspectu eorum, ut
quod-

ANNO
CHRISTI
1117.

quotidie in similitudine corporis, & sanguinis Christi, panem & vinum secundum ordinem Melchisedech ostendendo, nos cibaret in sacramento. *In formam qui incipit: Circulo consecrato, anno revoluto.*

Hieronymus. Sacerdotes, qui Eucharistiam servant, & sanguinem ejus populis dividunt in legem Christi, putantes, Eucharistiam imprecantis verba facere, non vitam, & necessariam esse tantum solemnem orationem, & non sacerdotum merita. De quibus dicitur: Sacerdos in quacunque fuerit macula non accedat Domino offerre oblationes. *In Sophoniam, & habetur in can. 1. q. 1. Sacerdotes.*

Hieronymus. Bibere autem dicantur sanguinem Christi, non solum sacramentorum ritu, sed & cum sermones ejus recipimus, in quibus vita consistit. Sicut & ipse dicit Jo. 6. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt. *Super Marc. c. 14.*

Hieronymus. Ascendamus cum Domino cenaculum magnum, stratum atque mundatum, & accipiamus ab eo calicem sursum novi testamenti, ibique cum eo Pascha celebrantes inebriemur ab eo vino sobrietatis. *Et infra: nec Moses dedit vobis panem vestrum, sed Dominus, sicut Dominus Jesus ipse conviva & convivium, ipse comedens & qui comeditur, illius bibimus sanguinem, & sine ipso potare non possumus. Et quotidie in sacrificiis ejus de germine vitis verum & vinum Soreth, quae interpretatur electa, rubentia musta calcamus, & novum vinum ex his bibimus, &c. ad Prudentiam virginum q. 2.*

Gregorius. Quid sit sanguis agni, jam non audiendo, sed bibendo, bene didicisti. Qui sanguis super utrumque possem ponitur, quando non solum ore corporis, sed etiam ore cordis hauritur. In utroque enim posse sanguis agni est positus, cum ore ad redemptionem sumitur, ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Et in hoc mysterio moritur, ejusque corpus ubilibet sumitur. Cujus caro in populi salutem patitur, ejus sanguis jam non in manus infidelium, sed fidelium per ora funditur. *In homilia paschali, & in canone de consecrat. dist. 2. Quid sit sanguis.*

Gregorius. Unde factum est, ut redemptoris nostri sanguinem, quem persecutores saevientes fuderunt, postmodum credentes biberunt, eumque esse Dei filium praedicarunt. De quo videlicet sanguine aperte subjungitur: terra, ne capias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus. *Lib. 13. Moralium.*

Gregorius in lib. Dialogorum. Cum quadam die missa celebrata populus communicaret, & Diaconus Christi sanguinem propinaret, subito paganorum impetu Diaconus cecidit, & calicem sanctum fregit. *Lib. Dialogorum. Et hoc legitur de S. Damato.*

Ambrosius. Quia morte Christi liberati sumus, hujus comedendo & bibendo carnem & sanguinem, memores esse debemus, in hac consequi novum Testamentum, quod est nova lex, quae obediens sibi tradit caelestibus regnis. Testamentum ergo sanguine consummatum est. Quia beneficii divini sanguis testis est. Unde ad tuitionem corporis, & animae percipimus. Quia caro Christi pro salute corporis, sanguis vero pro anima nostra sumitur & effusus est, sicut praefiguravit Moses, dicens: Caro pro corpore vestro offertur, sanguis vero pro anima. Ideoque jam non manducandum sanguinem lex praecipit. *Super illud 1. Cor. 11. quotiescunque hoc feceritis.*

Ambrosius. Si quotiescunque effunditur sanguis Christi in remissionem peccatorum effunditur, debemus eum semper accipere. Qui temper pecco, temper debet accipere medicinam, *L. V. de mysteriis & sacramentis, & in canone de consecrat. dist. 2. Si quotiescunque &c.*

Ambrosius. Jam mentis caelestis honore suscipior, epulis meis non pluvia mittitur, non terrae laborant partus, non arbores fructus, potui meo flumina querenda, non fontes. Caro Dei cibus est mihi, & sanguis Dei potus est mihi. Et ideo accedite ad Deum, & satiemi, quia panis est, & potate, quia fons est &c. *Super, Beati immaculati in via, Psalmo 118. Adolescentulus sum ego &c.*

Ambrosius. Bibebant autem de spirituali consequentibus petra, Petra autem erat Christus, *1. Cor. 9.* Non immobilis petra, quae populum sequeretur. Et tu bibe, ut te Christus sequatur. Vide mysterium: Moses hic est Propheeta, virga haec est verbum Dei, tangit petram & fluit aqua, & bibit populus Dei, qui Dei gratiam consecutus est. *Et infra: Quotiescunque bibis, remissionem peccatorum accipis, & inebriaris Spiritu sancto. L. de Sacramentis, & in dist. 2. in calice &c.*

Ambrosius. Sicut enim similitudinem mortis assumpsisti, ita etiam Christi sanguinis similitudinem bibis, ut nullius cruoris sit, & tamen pretium operetur redemptionis. *Lib. de sacramentis, & in can. dist. 2. de consecr. cap. 54. Panis est.*

Dionysius. Postea Hierarcha, postulans dignus fieri hoc sacrificio, quod sit, & ad ipsius Christi imitationem divina perficere, & distribuere castissime, & sacris participantibus, ut convenit sanctis participare, sanctificat, & divinissima subministratione agit dicta proposita sanctae signa. Etenim coopertum & indivisibilem panem discooperiens, & in multa dividens, & unitivam calicis omnibus partiens, significative unitatem multiplicat, & distribuit, sanctissimum in istis sacrificium perficiens. *Et infra.*

In istis omnibus sanctorum ornatus Hierarchiae congregatus, dignissimis communicans, cum gratiarum actione deservit, operationem proportionabiliter cognoscens, & laudans gratias. *L. de ecclesiastica Hierarchia, 1. Timoth. 3.*

Origenes. Dicant ergo nobis, quis est iste populus, qui in usu habet sanguinem bibere? Hi erant, qui in Evangelio audientes, hi qui ex Judaeis Dominum sequebantur, scandalizati sunt, & dixerunt Joan. 6. Quis potest manducare carnem ejus, & sanguinem ejus bibere? Sed populus Christianus fidelis audit haec & amplectitur & sequitur eum, qui dicit: Nisi manducaveritis carnem meam, & biberitis sanguinem meum &c. *Super illud num. 23. Ecce populus ut Leana confurgit, & quasi Leo erigetur, nec accumbet, donec devoret pradam, & occisorum sanguinem bibat. Homil. 16.*

Illyrius. De veritate carnis & sanguinis non est reliquus ambigendi locus. Nunc enim, & ipsius domini professione et fide nostra vere caro est & sanguis est. Et haec accepta atque hausta efficiunt, ut et nos in Christo, & Christus in nobis sit &c. Ubi *Archidiaconus: Haec accepta quantum ad carnem, atque hausta quantum ad sanguinem, sacramentaliter de altari, & de manu sacerdotis, L. de Trinit. 8. & in canone, dist. 2. in Christo.*

ANNO
CHRISTI
1117.

ANNO
CHRISTI
1417.

Cyprianus martyr. Quanquam sciam, frater A
charissime, Episcopos plurimos, Ecclesis Do-
minicis in toto mundo divina dignatione prae-
positos, Evangelicam veritatis ac Dominicae tra-
ditionis tenere rationem, nec ab eo, quod Chri-
stus Magister & praecepit & gessit, humana &
novella institutione decedere: Tamen, quoniam
quidam vel ignoranter vel simpliciter in calice
Dominico sanctificando & plebi ministrando non
hoc fecerunt, quod Jesus Christus Dominus no-
ster, sacrificii huius auctor & doctor, fecit &
docuit; Religiosum pariter ac necessarium du-
xi, de hoc ad vos litteras facere, ut si quis
adhuc in isto errore tenetur, veritatis luce
perspecta ad radicem atque originem traditionis
Dominicae revertatur. Nec nos putes, frater
charissime, nostra & humana conscribere, aut
ultronea voluntate haec nobis audacter assume-
re, cum mediocritatem nostram semper humi-
li, & verecunda ratione tepeamus. Sed quan-
do aliquid, Deo inspirante & mandante, prae-
cipitur, necesse est, ut Domino servus fidelis
obtemperet, excusatus apud omnes, quod nihil
sibi arroganter assumat, qui offensam Domi-
ni timere compellitur, nisi faciat, quod iube-
tur. *Epist. 34. ad Caecilium de Sacramento Do-
minici calicis.*

Cyprianus ad quendam. Et quemadmodum
vino illo communi mens solvitur, & anima re-
levatur, & tristitia repellitur, ita potato san-
guine Domini & poculo salutari, expellitur me-
moriam veteris hominis, ut fiat oblivio con-
versationis pristinae secularis, & moestum pectus aut
triste, quod prius peccatis argentibus premeba-
tur, divinae indulgentiae laetitia resolvatur. Quod
tum demum potest laetificare in Ecclesia viven-
tem turbam, si quod bibitur, Dominicam te-
neat libertatem. *Et infra.* Quomodo autem
possumus sanguinem nostrum propter Christum
fundere, qui sanguinem Christi erubescimus bi-
bere? *Et infra:* Sed videamus, frater charissime.
Si quis de antecessoribus nostris vel igno-
ranter vel simpliciter non hoc observavit, &
tenuit, quod nos Dominus facere exemplo &
magisterio suo docuit, potest simplicitati ejus
de indulgentia Domini venia concedi. Nobis
vero non potest ignosci, qui nunc a Domino
moniti & instructi sumus, ut calicem Domini
cum vino mixtum, secundum quod Dominus
obtulit, offeramus, & de hoc quoque ad col-
legas nostros litteras dirigimus, ut ubique lex
Evangelica, & traditio Dominica servetur, &
ab eo quod Christus docuit & fecit, non re-
cedatur. *Epistola ubi supra.*

Cyprianus. Et cum ad hoc fiat Eucharistia,
ut possit accipientibus esse tutela: Quos igitur
tutos esse contra adversarium volumus, muni-
mento Dominicae saturationis armemus. Nam
quomodo docemus, aut provocamus, eos in
confessione sanguinem suum fundere, si eis mi-
litaris Christi sanguinem denegamus? Aut
quomodo ad martyrii poculum idoneos faci-
mus, si non eos prius ad bibendum in Eccle-
sia Domini poculum jure communicationis ad-
mittimus? *Epistola 3. de lapsis.*

Joannes Chrysostomus: Illud est mysterium,
sine quo non est nobis salus, nec ea, quae bo-
na sunt nobis promissa divina, redduntur. Ne-
mo enim valebit ingredi Regni Caelorum, nisi
ex aqua fuerit renatus & Spiritu, Joan. 3.
Et qui non manducat Domini carnem nec bi-
bit ejus sanguinem, non habebit vitam aeter-
nam Jo. 6. Quae per nullius alius quam san-

cti efficiuntur manus sacerdotis. *In suo Dialogo,
L. III. c. 1.*

Bernardus. Benignissime Jesu, nobile sa-
tis sponsae tuae dotulium indulisti. Ut vel
sic teneret columba tua dulcissimum memoria-
le dilecti sui. Christus enim pridie, quam pa-
teretur, discipulis suis huius sacramenti for-
mam praescripsit, efficaciam explicavit. Idem
praecipit fieri formae praescriptionem, in pane
& vino. Notate ordinem: Cum adhuc coena-
ret, a mensa surrexit, Apostolorum pedes Do-
minus universitatis lavit, dehinc ad mensam
regressus ordinavit sacrificium corporis & san-
guinis sui, seorsum panem, seorsum tradens,
& vinum. De pane ita dicens, Matth. 26. Ac-
cipite & comedite, hoc est corpus meum. De
vino similiter: Bibite ex hoc omnes, hic calix
est Novi Testamenti &c. *In sermone ad Petrum
de Corpore Christi.*

Bernardus. Ponitur igitur panis species, &
vini, ut doceamur, plenam & perfectam refe-
ctionem esse in sumptione corporis & sanguinis
Jesu Christi. *In epistola ad Petrum*

Beda. Non solum lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo, quando sanguinem suum ef-
fudit in cruce pro nobis, vel quando unusquis-
que nostrum mysterio sacrosanctae passionis ejus
baptismo aquae ablutus est. Unde etiam quoti-
die tollit peccata mundi, lavatque nos a pec-
catis nostris quotidie in sanguine suo, cum ejus-
dem beatae passionis ad altaria memoria repli-
catur, cum panis & vini creatura in sacramen-
tum carnis & sanguinis ejus ineffabili Spiritus
sanctificatione transfertur, sicque corpus & san-
guis illius non infidelium manibus ad perniciem
eorum funditur & occiditur, sed fidelium ore
sumitur ad salutem. *Super Jo. 1. Vidit Joannes
Jesum venientem ad se.*

Remigius, sive Haymo. Ad hanc spiritualem
alimoniam, ad hunc mysticum & divinum ci-
bum, Dominus nos invitavit, eamque aucto-
ritatem sumendi huiusmodi alimoniam nobis
inducit, ut aliter in nobis vitam habere non
possumus, nisi carnem ejus manducaverimus,
& sanguinem ejus biberimus. *Et infra.* Sed my-
sterium sui corporis & sanguinis quotidie a fi-
delibus per sacerdotum ministerium sumi man-
davit rationabili sacramento. *In homilia super
illo Evangelio Jo. 6. Nisi manducaveritis carnem
filii hominis.*

Fulgentius. Verbum Patris, carni & sangui-
ni, quem de utero Virginis assumpsit, & panis
& vino, quod in altari sumitur, medium in-
terveniens, unum sacrificium efficit. Quando
tamen in ora fidelium sacerdos distribuit: pa-
nis & vinum absumentur & transit, partus au-
tem Virginis cum unico suo verbo Patris & in
caelo & in hominibus integer permanet & in-
consumtus. Sed in illo, in quo non est fides,
praeter visibiles species panis & vini nihil de sa-
crificio pervenit, quemadmodum alius ad ly-
ram, cum irrationabiles aures erigit, sonum
quendam audit, sed modos cantilenae non per-
cipit. *Lib. de divinis officiis, cujus Prologus sic
incipit: Haec qua panis circulum &c.*

Joannes Damascenus. Dominus noster Jesus
Christus, qui pro nobis de caelo descendit, de-
bens voluntariam pro nobis suscipere mortem,
nocte, qua se ipsum tradebat, in coenaculo,
novum testamentum disposuit sanctis suis di-
scipulis & apostolis, & per ipsos omnibus, qui
in eum credent. *Et infra.* Panis autem & vinum
assumentur. Novit enim Dominus humanam in-
firmi-

ANNO
CHRISTI
1417.

firmitatem. Ad multa enim, quae non secun-
dum consuetudinem frequentata sunt, avertit,
anxiatur. Assueti enim condescensione utens,
per assueti naturam facit quae supra naturam.
Et quemadmodum in baptismo, quia consue-
tudo est hominibus aqua lavari & oleo ungi,
conjugavit oleo aquae gratiam Spiritus sancti, &
fecit illud lavacrum regenerationis: ita consue-
tudo est hominibus, panem comedere & aquam
& vinum bibere. Conjugavit ejus Deitatem,
& fecit ea corpus & sanguinem ejus, ut per
assueti & secundum naturam sunt & fiunt. Et
infra. Communio autem dicitur & est vere,
propterea, quia communicamus nos per ipsam
Christo, & quia participamus ejus carne & Dei-
tate, & quia communicamus & unimur ad invi-
cem per ipsam. Qui etiam ex uno pane assumi-
mus omnes unum corpus, & unum sanguinem,
ad invicem membra generamus, concorporati
Christo existentes. *Libro suo IV. Sententiarum c.
de sacramentis, & communicantes Dei mysteriis.*

Thomas de Aquino. Quamvis totus Christus
sit sub utraque specie, non tamen frustra. Non
quidem hoc oportet ad replicandam passionem
Christi, in qua seorsum fuit separatus sanguis
a corpore: Unde & in forma consecrationis
sanguinis, fit mentio de ejus effusione: Sed
hoc est conveniens hujus usui sacramenti, ut
seorsum exhibeatur fidelibus corpus in cibum &
seorsum sanguis Christi in potum. Tertio quan-
tum ad effectum est conveniens dare sub di-
versis speciebus ipsis fidelibus: eo quod corpus
Christi exhibeatur pro salute corporis, & san-
guis Christi pro salute animae. *Part. 3. Summa
Ius q. 77. artic. 2.*

Thomas de Aquino. Sanguis Christi dispen-
satur populis per diaconos. Unde & B. Laurenti-
us dixit B. Sixto: Experire, utrum idoneum
ministrum eligeris, cui commisisti Domini
sanguinis dispensationem. Tam diaconia sangui-
nis, quam dispensatio corporis. *Part. 3. Summa
sua, artic. 3 q. 82.*

Augustinus idem dicit *sermone 2. de S. Lau-
rentio*. Qua gloria & quanta, & quantarum vir-
tutum multitudine, quasi florum varietate, dis-
tincta sit Laurentii coronis, universalis testis
est Romana Ecclesia. In ipsa enim Ecclesia,
sicut solet audire, diaconi gerebat officium:
ibi sacrum Christi sanguinem ministravit, ibi
pro Christi nomine sanguinem suum fudit.

Albertus Magnus. Unde Levitic. 11. dicitur,
quod animal, quod non ruminat, immundum
erit. Hic est, quod de duobus, quae sunt in
hoc sacramento materiali cibi & potus, dicitur
Eldrae 7. Super triticum & vinum ruminabunt.
Haec enim duo ab omnium fidelium bono,
Zach. 9. Quid enim bonum est & pulchrum
ejus, nisi frumentum electorum & vinum ger-
minans virgines, hoc est virginem mentem.
Et *infra*. Patet, quod pro certo peccat, qui
magnum ad corporis sui, & parvum aut nul-
lum ad Domini sanguinis poculum adhibet
studium. Quia Christi sanguis incorporat nos
sibi. Et isto elemento, quod fit in cibo & po-
tu corporabilibus, quando incorporantur cor-
pori, debet fieri in nobis incorporatio ad cor-
pus & sanguinem Christi, quibus nos incorpo-
ramur. Omnis autem homo potest advertere,
quam purus, quam saporosus, quam electus
esse debeat, qui sanguine Christi, qui per om-
nia corporis ejus membra fluere debet, est in-
corporandus. *Lib. 4. Sententiarum, Summa de
officio missae, tractatu de Sanguine Domini.
Concil. General. Tom. XXVIII.*

Albertus Magnus. Omnis sanctus scit, quod
sine corpore & sanguine Christi non est vita
gratia & jucunditatis aeternae. Et *infra*. Sic
igitur corpus Dominicum in forma panis per
se in usu istius gratiae sunt sumenda. Et *in-
fra*. Ex omnibus istis accipitur, quod Christus
sub una specie panis corpus suum tradidit &
sanguinem, & sic servandum instituit. Et cum
Christi actio sit nostra instructio, pro certo
haec duo nobis servanda esse praecipit. Et ideo
sub una specie corpus, & sub altera tradimus
sanguinem. Ubi supra.

Albertus Magnus. Cum ergo sic Deus ordi-
navit & multiplicavit sacramenta, quod omnes
gratias sacramentales habeamus in sacramen-
tis, & alia gratia sit per sanguinem redem-
ptionis, quam communionis per corporis sum-
ptionem, non sufficit in sacramento habere
elementum, significans communionem, nisi et-
iam haberetur elementum significans redem-
ptionem. Et sic Christus hac ratione instituit
utrumque. Quod ergo dicitur, quod alterum
videtur superfluum, cum sanguis habeatur in
corpore, & corpus in sanguine, dicemus, quod
hoc non est verum. Verum quidem est, quod
sanguis habeatur in corpore, sed non ex virtu-
te sacramentali, sed potius habeatur sanguis in
corpore ex unione naturali, qua humores, a-
nima autem habeatur per unionem potentiae ad
actum. Deitas autem habeatur cum istis per unio-
nem gratiae, cum nihil horum, nisi corpus habe-
tur ex virtute sacramenti, ad utendum perti-
nente. Et ideo oportuit, ut esset ibi consecratio
ex elemento potus, sicut fuit ibi consecratio ex
elemento cibi. Quia aliter sacramentum in
virtute & ratione sacramentali esset imperfe-
ctum: quia non significaret perfectum alimen-
tum. Quia nullum alimentum hominis perficitur
sine potu. Ubi supra.

Alanus. Quicumque carnem Christi digne sum-
serit & sanguinem biberit, infinitam in se dulce-
dinem Dei degustabit, dulcedine animae, &c.

Nicolaus Lira. Bibite vinum, quod miscui
vobis, id est, sanguinem meum, sub specie vi-
ni, in quo admiscetur aqua. In utraque enim
specie communicabant antiquitus fideles. *Super
illo Prov. 9. Venite, comedite panem meum, &
vinum meum bibite, quod miscui vobis.*

Idem Lira. Probet autem scriptum homo,
propriam conscientiam diligenter pensando &
emundando, & sic de pane illo edat &c. Tunc
potest fructuose hoc sacramentum sumere. Fit
autem hic mentio de duplici specie. Nam in
primitiva Ecclesia sic fidelibus dabatur. Quia
utrumque est de perfectione sacramenti, scilicet
forma panis & forma vini. Tum quia per
utrumque simul exprimitur & perfecte Christi
passio, tum quia utrumque significat perfectam
refectionem. *Super illo 1. Cor. 11. Probet au-
tem seipsum homo.*

Leo Papa. Hujus adversarii diaboli dolos
non solum in illecebris gulae, sed etiam in
proposito abstinentiae caveamus. Qui enim sci-
vit mortem humano generi inferre per ci-
bum, novit & per ipsum nocere jejunium.
Et ad contrarium fraude, famulis utendo Ma-
nichaeis, sicut impulit, interdicta praesumi, ita
suadet concessa vitari. Et *infra*. Cumque ad
regendam infidelitatem suam nostris audent in-
teresse conventibus, ita sacrorum sacramento-
rum communionem se temperant. Et interdum ne
penitus latere non possint, ore indigne corpus
accipiunt, sanguinis autem redemptionis nostrae

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

calicem haurire declinant. Quod ideo vestrum A
notum facimus sanctitati, ut vobis hujusmodi
homines etiam manifestentur in suis judiciis,
& quorum deprehensa fuerit sacrilega simula-
tio, a societate sacramentorum sacerdotali au-
doritatem pellantur. De talibus enim B. Apo-
stolus Paulus, Ecclesiam Dei provide monens,
dicit: Rogo autem vos, fratres, ut observetis
eos qui dissensiones & offendicula præter do-
ctrinam, quam didicistis, faciant, & declina-
te ab his &c. In sermone de quadragesima, que
incipit; *Predicatur.*

Innocentius Papa. Simili modo, licet sub al-
tera specie sumatur utrumque, corpus & san-
guis, utraque tamen species consecratur, &
neutra superfluit. Ostenditur, quod Christus B
naturam humanam totam assumpsit, ut totam
redimeret. Panis enim refertur ad carnem &
vinum ad animam, quod vinum sanguinem ope-
ratur, in quo sedes est animæ. Unde legitur
in Levitico: Animam carnis in sanguine est.
Moses quippe testatur, quod caro pro corpore,
sanguis autem pro anima offeratur. Quocirca
panis & vinum in sacrificium offeruntur, quod
valet ad tuitionem carnis & animæ. Ne si sub
alterutra tantum specie sumeretur, ad alterius
tantum putaretur pertinere salutem. Et quam-
vis sub specie panis sanguis sumatur cum cor-
pore, & sub specie vini corpus sumatur cum
sanguine: tamen nec sanguis sub specie panis
comeditur, nec corpus sub specie vini bibitur. C
Quia sicut nec sanguis comeditur, nec corpus
bibitur; ita neutrum sub specie panis bibitur,
aut sub specie vini manducatur: & si concessi-
bile videatur, quod corpus bibendo & san-
guis sumatur; est ergo modus sumendi car-
nem & sanguinem, quo neutrum manducatur
aut bibitur. In suo libro de sacramento.

Gelasius Papa. Comperimus autem, quod
quidam sumpta tantum corporis sacri portione
a calice sacri cruoris absterneant? Qui procul
dubio, nescio qua superstitione docentur ad-
striciti. Aut ergo integra sacramenta accipiant,
aut ab integris arceantur. Quia divisio unius
eiusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non
potest pervenire. *Majorico & Joanni Episcopis, D
& de Conf. dist. 2. Comperimus.*

Clemens Papa. Transiturus de Mundo ad
Patrem Salvator noster Dominus Jesus Chri-
stus, dum tempus passionis suæ instaret, sum-
pta cœna in memoriam mortis suæ instituit
magnificum sui corporis & sanguinis sacramen-
tum, corpus in cibum, & sanguinem in po-
tum tribuendo. Nam quoties hunc panem man-
ducamus, & sanguinem bibimus, mortem Do-
mini annunciamus. In *Clementina unica de reli-
quiis & veneratione sanctorum. Si Dominum.*

Urbanus Papa IV. Unigenitus siquidem filius
Dei suæ divinitatis nos volens esse participes
naturam nostram assumpsit, ut homines Deos
faceret. Factus est homo, & hoc, quod de E
nostro assumpsit, totum nobis contulit ad sa-
lutem. Corpus namque suum pro nostra recon-
ciliatione in ara crucis hostiam obtulit Deo
Patri, sanguinem suum fudit, in pretium simul
& lavacrum, ut redempti a miserabili servitute
diaboli, a peccatis nostris mundaremur. Et
ut tanti beneficii jugia in nobis memoria re-
maneat, corpus suum in cibum, & sanguinem
suum in potum sub specie panis & vini sumen-
dum fidelibus dereliquit. Et legitur in *Ecclesia
in festo corporis Christi.*

Urbanus in Legenda. Ego, qui vitam æter-

nam habere desidero. carnem ejus veraciter
comedo, & sanguinem ejus veraciter bibo, il-
lam, quam traxit de virgine carnem, & illum
sanguinem, quem fudit in cruce. Et infra:
Sicut enim vidua Sareptana quotidie comede-
bat, & nunquam diminuebatur farina de hy-
dria, & oleum de lecytho: sic universalis Ec-
clesia quotidie sumit & nunquam consumit car-
nem & sanguinem Domini Jesu Christi sub
diversa specie sacramenti. *Legitur per octavam
corporis Christi.*

Urbanus in Legenda. Et quamvis separatim
corpus, separatim sanguinem, non tamen bis,
sed semel Christum accipere satemur. Sic iste
modus ita separatim accipiendi in Ecclesia ino-
levit, quia Christus in cœna apostolis separa-
tim dedit, ut per hoc intelligerent, se animæ
& corpori Christi debere conformari. *Domini-
ca infra octavam corporis Christi.*

Ecclesia. Non solum corpore epulemur agni,
sed etiam inebriemur sanguine. Hujus enim
tantummodo cruor non creat periculum bibe-
di, sed salutem. In *cantico; Rubrica, S. Am-
brofii: Excuset jam Angelica turba calorum.*

Ecclesia. Hæc domus tibi rite dedicata no-
scitur, in qua populus sacrum corpus sumit,
bibit & vorat sanguinis haustum. In *hæmo de-
dicationis vespertino S. Ambrosii.*

Ecclesia. Dedit fragilibus corporis ferculum,
dedit & trilibus sanguinis poculum, dicens:
Accipite, quod trado vasculum, omnes ex eo
bibite. Sic sacrificium istud instituit, cujus of-
ficium committi voluit solis presbyteris, quibus
sic congruit, ut sumant & dent. In *hymno cor-
poris Christi: Sacris solemnibus.*

Ecclesia. Quibus sub bina specie carnem de-
dit & sanguinem, ut duplici specie totum ci-
barent hominem. In *hymno: Verbum supernum,
in festo Corporis Christi &c.*

Wilhelmus de monte Laudano. In hoc sacra-
mento Christus fuit sacerdos, in eo, quod con-
fecit. Item, fuit sacrificium; eo, quod corpus
suum sacrificavit. Item, minister, in eo, quod
ministravit apostolis. Apostoli vero primo fue-
runt laici, in laicali persona communionem
percipiendo. Item, Christus ibi fuit præsens,
in eo, quod apostolos ordinavit in sacerdotes,
dum dixit: Hoc facite in meam commemora-
tionem. *Capitulo, Cum Martha.*

Idem. Recipiendo corpus, totam veritatem
recipit, non totum sacramentum. Ideo in mul-
tis locis communicatur cum pane & vino, in
toto sacramento. In *suo libro sacramentali, ubi
supra.*

Gregorius. Multi secularium hominum, cum
plus sacerdotum vitam, quam suam discutunt,
in magnum contemtionis sacramentorum cri-
men incurrunt. Et infra. Unde fit, ut non
solum ab eis dicta respuant, sed quod deterius
est, divina mysteria ab eis audire contempnant.
Unde nec corporis communionem aut sangui-
nis Domini nostri Jesu Christi, eorum ministe-
rio confecta, assumunt, putantes, quod illorum
fiat officio, quorum vita oculis eorum videtur
ignobilis. Et infra. Sunt autem sacramenta,
baptisma, chrisma, corpus & sanguis Christi.
Quæ ob id sacramenta dicuntur, quia sub te-
gumento corporalium rerum divina virtus secre-
tius salutem eorundem sacramentorum opera-
tur. Unde a secretis virtutibus vel sacris, sacra-
menta dicuntur. Quæ ideo fructuose penes Ec-
clesiam sunt, quia sanctus in ea manens spiri-
tus eundem sacramentorum latenter operatur
effic.

ANNO
CHRISTI
1517.

effectum. Cuius panis & calicis sacramentum A
græce *Eucharistia* dicitur, Latine *hemagratia* in-
terpretatur. Et quid melius corpore & sangui-
ne Christi? Sive ergo per bonos, sive per ma-
los ministros intra Ecclesiam dispensetur, Sa-
cramentum tamen est. Et *infra*: Polluimus
itaque panem, id est corpus Christi, quando
indigni accedimus ad altare, & sordidi mun-
dum sanguinem bibimus. Et habetur in Cano-
ne 1. q. 1. *Multi*.

CAPUT III.

*Conclusiones Jacobelli de necessaria communica-
tione plebis sub utraque specie.*

Ex præmissis Sacris scripturis, sanctorum Do-
ctorum, sacrorum canonum, & Ecclesie uni-
versalis institutis & Decretis, patet luce clarius,
quod *communio venerabilis sacramenti corporis
& sanguinis Domini nostri Jesu Christi sub utra-
traque specie panis & vini cunctis Christi fide-
libus ministranda est.*

Verbum est, lex, veritas, institutio ac evan-
gelium Domini nostri Jesu Christi, suorum
Apostolorum & Ecclesia primitiva, quod per nul-
lam Ecclesie Romanæ consuetudinem, quantum-
cunque vetustam, vel cuiuscunque Romani Pon-
tificis seu Concilii & Synodi *Constitutionem*, sen-
tentiam vel *Decretum*, potest infringi, tolli, vel
quovis modo cassari & annullari. Ut constat
ex fide catholica & auctoritatibus infra supra
dictis &c.

CAPUT IV.

*Quod auctoritas scriptura præferenda
sit omni consuetudini.*

Isaia 40. Vox Domini dicentis, Clama.
Et dixi, quid clamabo? Omnis caro senum,
& omnis gloria ejus quasi flos agri. Exsicca-
tum est senum, & occidit flos, quia spiritus
Domini sufflavit in eo. Vere senum est po-
pulus. Exsiccatum est senum, & occidit flos.
Verbum autem Domini stabit in æternum.

Eccles. 40. Non contradicas verbo veritatis,
ne de mendacio in eruditione tua confundaris.

Psal. 118. In æternum, Domine, permanet
verbum tuum in cælo. Et iterum: Pax
multa diligentibus nomen tuum Domine, &
non est illis scandalum.

Lucæ 16. Cælum & terra transibunt, ver-
ba autem mea non transibunt.

Matth. 5. Amen quippe dico vobis, donec
transeat cælum, jota unum aut unus apex non
præteribit a lege, donec omnia fiant &c.

Luc. 16. Facilius est cælum & terram præ-
terire, quam de lege unum apicem cadere.

Tertii Esdra 4. Omnis terra veritatem in-
vocat, cælum etiam ipsam benedicit, & omnia
opera moventur & tremunt eam, & non est in
ea quicquid iniquum. Iniquus vero vir, in-
iquæ mulieres, & iniqui omnes filii hominum,
& iniqua omnia illorum opera, & in eis non
est veritas, & in sua iniquitate peribunt. Ve-
ritas autem manet, & invalebit in æternum,
& vivit & obtinet in secula seculorum, nec est
apud eum accipere personam, neque differentias.
Sed quæ iusta sunt, facit omnibus iniustis ac ma-
lis. Et omnes benignantur in operibus suis, &
non est immunditia, iniquum, sed fortitudo & re-
gnum & potestas & majestas omnium ævorum.

Urbanus Pape. Sunt quidam dicentes, Ro-
mano Pontifici semper licuisse novas leges con-
dere. Quod & nos non negamus; sed & val-
de affirmamus. Sciendum vero summopere est,
quod novas leges potest condere, ubi Evange-
litiæ aliquid nequaquam dixerunt. Ubi vero
aperte Dominus & ejus Apostoli & consequen-
tes sancti Patres sententialiter definiunt, ibi
non novam legem Romanus Pontifex dare, sed
potius quod prædicatum est usque ad animam
& sanguinem confirmare debet. Si enim quod
docuerunt Apostoli & Prophetæ, destruere, quod
absit, intenderet, non sententiam daret, sed
magis error convinceretur. *Ponitur in canone
25. q. 1. Sunt quidam.*

Symmachus in sexta synodo. Nulli licet Impe-
ratori vel cuiquam pietatem custodienti aliquid
contra divina mandata præsumere, nec quic-
quam, quod Evangelicis, Prophetis aut Apo-
stolicis regulis obviaverit, agere. *Ponitur dist.
10. Non licet.*

Augustinus. Quæ contra mores sunt homi-
num, hujusmodi, sicut flagitia pro morum di-
veritate sunt vitanda, ut pactum inter se gen-
tis aut civitatis consuetudine aut lege firma-
tum nulla civis aut peregrini libidine violetur.
Turpis est enim omnis pars universo suo non
congruens. Cum autem Deus aliquid contra
morem aut pactum quorumlibet jubet, & nun-
quam ibi factum est, tamen mox faciendum.
Et si omissum est, instaurandum. Et si statu-
tum non erat, instituendum est. *Et infra:* Ge-
nerale quippe pactum est societatis humanæ,
obtemperare Regibus suis. Quanto magis Deo
regnatori universæ creaturæ ad ea, quæ jussit,
sine dubitatione serviendum est. Sicut enim
in potestatibus societatis humanæ maior pote-
stas minori ad obediendum præponitur, ita Deus
omnibus. *Lib. Confess. 2. Et habetur in canon.
dist. 8. Quæ contra mores &c.*

Augustinus. Qui contempta veritate præsumit
consuetudinem sequi, aut circa fratres invidus
est & malevolus, a quibus veritas revelatur,
aut circa Deum ingratus est, inspiratione cu-
jus Ecclesia ejus instruitur. Nam Dominus in
Evangelio, Ego sum, inquit, veritas. Non dixit,
consuetudo, sed veritas. Quia & Petrus,
qui circumcidebat, cessit Paulo veritatem præ-
dicanti. Igitur cum Christus veritas sit, ma-
gis veritatem, quam consuetudinem sequi de-
bemus. Quia consuetudinem ratio & veritas
semper excludit. *Lib. de baptismo parvulorum.
Et ponitur octava dist. c. 6. Qui contempta &c.*

Augustinus. Frustra, inquit, qui ratione vici-
cuntur, consuetudinem nobis obijciunt, quasi
consuetudo major sit veritate, aut non sit in
spiritualibus sequendum, quod melius a Spiritu
sancto revelatum est. Hoc plane verum est,
quia ratio & veritas consuetudini præponenda
est. Sed si consuetudini veritas suffragatur,
nihil oportet firmius retinere. *Lib. IV. de ba-
ptismo parvulorum. Et ponitur 8. dist. Frustra.*

Gregorius VII. Et consuetudinem fortassis op-
ponas, advertendum est, quod Dominus dicit:
Ego sum veritas & vita. Non dicit: Ego sum
consuetudo, sed veritas. Et certe ut B. Cy-
priani sententia utamur. Quælibet consuetudo,
quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, veri-
tati omnino est postponenda. Et usus, qui ve-
ritati est contrarius, est abolendus. *Et ponitur
dist. 8. Si consuetudinem &c.*

Isidorus. Si is, qui præest, fecerit, aut cui-
quam quod a Domino prohibitum est, facere
jussit.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

justerit, vel quod præceptum præterierit, aut præterire mandaverit, S. Pauli sententia iogenda est: Etiam si vobis nos aut Angelus de celo evangelizaverit, præter id, quod vobis evangelizavimus, anathema sit. *Habetur* 11. 9. 3. c. 101. *Si is qui etc.*

Idem. Si quis prohibeat vobis, quod a Domino præceptum est, vel rursus imperat fieri, quod prohibet Deus, execrabilis est omnibus, qui diligunt Deum. *Et infra:* Is, qui præest, si præter voluntatem Dei, aut præter quod in sacris scripturis evidenter præcipitur vel dicit, vel aliquid imperat, tanquam falsus testis Dei & sacrilegus habeatur. *Et ponitur* 11. 9. 3. c. 101. *Si is qui.*

Gregorius IX. Cum tanto sit graviora peccata, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam, nemo sanus mentis intelligit, naturali juri, id est divino, cujus transgressio periculum salutis inducit, quacumque consuetudine, quæ dicenda est in hac parte verius corruptela, aliquatenus posse derogari. Licet enim longæ consuetudinis non sit levis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat præjudicium generare &c. *Extrav. de consuetudine, capitulo ultimo.*

Augustinus. Quis nesciat sanctam scripturam Canonicam, tam Novi quam Veteris testamenti, certis terminis suis contineri, eaque posterioribus omnium Episcoporum litteris ita præponi, ut de illa omnino dubitari & disceptari non possit, utrum verum vel rectum sit, quicquid in ea scriptum consliterit esse? Episcoporum autem litteras, quæ post confirmatum canonem vel scriptas sunt vel scribuntur, & per sermonem forte sapientiorum cujuslibet in eare peritioris & per aliorum Episcoporum graviolem auctoritatem, decentemque prudentiam, & per Concilia licere reprehendi, si quid in eis forte a veritate deviatum est? *De unico baptismo* l. 2. *Et habetur* dist. 9. *Quis nesciat.*

Augustinus. Noli meis litteris quali canonicis scripturis intervire. Nam in illis, N. & V. T. libris, quod non credebas, cum inveneris, incubans, crede, in istis autem, quod certum habebas, nisi certum intellexeris, noli firmum tenere. *In prola* l. 3. *de Trinitate.* *Et ponitur* 9. dist. *Noli meis.*

Cyprianus. Consuetudo, quæ apud quosdam irrepleat, impedire non debet, quo nimis veritas prævaleat & vincat. Nam consuetudo sine veritate erroris vetustas est, propterea relicto isto errore sequamur veritatem. Et ignosci potest simpliciter erranti. Sicut de se ipso dicit B. Paulus: Qui primo sui blasphemus persecutor & injuriosus. Sed misericordiam meruit, quia ignorans fecit. Post inspirationem vero & revelationem factam qui in eo, quod erraverat perseverat prudens & sciens, jam non in venia ignorantis peccat. Præsumptione etenim & quadam obstinatione nititur, cum ratione superetur. *Et infra.* Si solus Christus audiendus est, non debemus attendere quid aliquis ante nos faciendum putaverit, sed quid, qui ante nos omnes est, fecit, Christus. Neque enim hominis consuetudinem sequi oportet, sed Dei veritatem. Cum per Isaiam Prophetam loquatur Deus c. 28. Sine causa colunt me, mandata & doctrinas docentes hominum, & sequentes. *Et ponitur* dist. 8. 9. *Consuetudo &c.*

Nicolaus Papa. Mala consuetudo non minus quam perniciofa corruptela vitanda est. Quæ

nisi citius radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab impiis capitur vel assumitur, & incipiunt prævaricationes & variæ presumptiones, celestine, non compresse, pro legibus venerari & privilegiorum nomine perpetuo celebrari. *Et ponitur* dist. 8. *Mala.*

Innocentius, in Concilio Generali. Quoniam omne quod non est ex fide peccatum est, synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio, tam canonica quam civilis. Cum generaliter sit omni Constitutioni atque consuetudini derogatum, quæ absque mortali peccato non possunt observari. *Extravagan. De Præscriptionibus, Quoniam.*

Gratianus. Constitutiones quæque & consuetudines quacumque, vel Ecclesiasticæ vel seculares, si divino juri contrariæ probantur, penitus sunt excludendæ. *Ponitur* dist. 9. c. *nit.*

LIBER II.

Mauritii de Praga Prof. Theol. in Const. Concilio præsentis, responsio ad illam Demonstrationem Jacobi de Misa, de Communione laicali sub una. In Constantiensi Concilio publica illius auctoritate edita.

CAPUT I.

Preliminaris Responsio ad superiores Jacobelli conclusiones de necessitate communionis laicalis sub utraque.

Sequuntur super his auctoritatibus auctoritates, solutiones, & conclusiones, editæ, & per Concilium Constantiense approbatæ, quod laici non communicentur sub duplici specie.

Compilerator hujus libelli, postquam præmissis multis auctoritatibus Bibliæ, sanctorum & aliorum Doctorum, sonantes de communionem fidelis populi sub utraque specie panis & vini, ultra medium libelli potuit verba propria in hac forma, quæ sequitur: *Ex præmissis Sacra scriptura, sanctorum Doctorum, sacrorum canonum auctoritatibus &c.*

In quibus verbis innuit duas conclusiones. Prima, Quod est de necessitate salutis & de præcepto Christi, & ejus institutione, populos fideles communicare sub utraque specie.

Secunda. Non potuit, nec potest, aut poterit tollere, aut annullare seu cassare Constitutio summi Pontificis, aut Decretum sacri Concilii Generalis, aut consuetudo quacumque Ecclesie universalis.

Et quia istæ duæ conclusiones præteritis sunt erroneæ, & doctrinis sanctorum Patrum & Doctorum, ac rationabili consuetudini Ecclesie, immo & determinationi sacri Generalis Constantiensis Concilii contrariæ: Ideo de harum auctoritatum occasione simplices aut minus docti forte in hunc errorem deducantur, expedit ipsis auctoritates exponere & ad qualibet respondere sigillatim: Isto ordine servato, quod primo ponatur prima auctoritas in parte, & illi mox subjungatur sua expositio aut solutio, & taliter fiat de secunda & tertia & ceteris consequenter.

Præquam respondero ad auctoritates ad conclusiones prædictas respondeo, quod amba sunt falsæ.

Probatum. Quia multi sunt salvati in veteri lege, in tempore Christi sub nova lege, sine com-

ANNO
CHRISTI
1417.

communione corporis & sanguinis Christi sacramentali: Ante institutionem novae legis, infra institutionem & post institutionem. Ante institutionem, patet de Abraham, Isaac & Jacob. Tempore Christi, Joseph nutricius, Joannes Baptista. Post institutionem, Iatro in cruce, & multa millia cum Ermeleo, cum Maurilio, cum Ursula. Igitur non est de necessitate communicare populum sub utraque specie. Patet consequentia ex vi nominis & necessitas. Nec est praeceptum ut praeceptum. Quia tale obligat quemlibet hominem omni tempore, omni hora, sanum, infirmum, nobilem, ignobilem, sicut facit dilectio, in qua consistit lex & Prophetae, Matth. 19. In his duobus, in dilectione Dei & proximi &c.

Similiter conclusio secunda falsa. Quia Ecclesia universalis mutavit necessaria salutis, videns hominum profectum & Dei laudem. Christus praecepit baptizare in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti tantum Apostolis, Marc. ultimo. Apostoli laicis dederunt. Item Apostoli concesserunt laicis baptizare & in nomine Jesu tantum, Act. 8. Patebit melius infra.

CAPUT II.

Responsio Maurilio ad Scriptura loca a Jacobello pro Communionem calicis proposita.

Ad primam auctoritatem Augustini. Fieri nullo modo potest ut hoc sacramentum litterarum auctoritas ex aliqua parte sui mentiatur. Responsio. Haec auctoritas extollit auctoritatem sacrae scripturae & certitudinem veritatis eius, eo, quod nihil in ea assertive positum invenitur falsum: & hoc quidem fateor. Verum non quoad omnem sensum, quem quilibet sibi in scriptura fingit, sed quoad omnem sensum, quem Spiritus sanctus auctor scripturae in ipsa scriptura intendit.

Augustinus: Si ego quicquam dixero &c. Idem vult in sententia, quod praecedens, per omnia. Beda. Perfecta vita magisterium est, Ecclesia primitiva semper actus imitari &c. Respondeo. Per hanc auctoritatem videtur innui, quod debeamus imitari actus & ritus Ecclesiae primitivae. Et hoc ideo, sicut Ecclesia primitiva ministrabat sacramentum altaris populis sub duplici specie, & sic hodie illud exemplum imitari debemus, & sic sub utraque specie populis sacramentum ministrare. Circa quod dico, quod ista auctoritas Bedae non potest intelligi universaliter, scilicet, quod debeamus, aut Ecclesiam expediat, omnes actus & ritus primitivae Ecclesiae imitari. Patet namque instantia in multis.

Etenim Apostoli baptizabant ad tempus in nomine Jesu, Act. 8. Et ita baptizare non solum non debemus, sed nec est licitum. Similiter in primitiva Ecclesia Eucharistia sumebatur a Christi fidelibus panis: Et nunc eos in hoc imitari non est licitum, sed prohibitum. Item primitiva Ecclesia conficiebat in azymo. Postiores Patres ab isto ritu primitivorum ad tempus cessarunt, propter errorem de observatione legalium. Insuper in primitiva Ecclesia constituitur in sacris ordinibus licitum fuit uti matrimonio, ut dicit Apostolus 1. Tim. 3. Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percusso-

rem, filios habentem subditos, in omni castitate.

Ad quod omnes posteriores sunt illegitimati.

Et sicut in illis exemplificatum est, & in multis aliis exemplificari poterit, quod non oportet, immo non licet in omnibus nunc imitari actus primitivae Ecclesiae: ita in proposito intelligendum est. Quia in primitiva Ecclesia ministrabatur sacramentum fidelibus populis sub utraque specie, quia erant ferventes in amore Dei, pro cuius amore exponebant se quotidie martyrio, effundentes suum sanguinem pro Christo: Non oportet nunc fieri, immo non licet, propter contrariam consuetudinem universalis Ecclesiae, fundatam in rationabilibus causis, de quibus post dicitur. Etiam charitas tepuit in hominibus.

Auctoritates Evangelii, Doctorum, Canonum &c. Quae docent sacramentum dari sub utraque specie laicis, debent manere usque in diem iudicii. Respondeo: Quod Ecclesia universalis cum suo Concilio universaliter potest, potuit & poterit immutare, cum consilio Spiritus sancti, ut videtur profectum Catholicorum & honorem Dei, Act. 13. Visum est Spiritui sancto & nobis, dicit Barnabas.

Comensibus autem illis, accepit Jesus panem &c. Matth. 26. Marc. 14. Luc. 24. Respondeo. Concedendo, quod Dominus hoc sacramentum discipulis sub utraque specie tradidit sumendum. Sed tamen non habetur ex auctoritate, quod per hoc omnibus legem posuerit sub utraque specie. Quod tamen probandum esset, eo, quod prima conclusio compilatoris hoc praetendit.

Et pro ampliori declaratione est notandum, quod aliud est hic sacramentum, aliud est confectio, aliud est consecratio sacramenti. Sacramentum etenim res est permanens post consecrationem in altari, aut in pixide, ut de hoc posterius patebit. Confectio vero aut consecratio est actus transiens. Cuius consecrationis sunt quaedam communia substantialia, aut essentialia, non sacramenti sed ipsius consecrationis, eo, quod taliter sunt ad ipsam requisita de necessitate, quod etiam ista non possunt immutari, & quod semper eis positus ponitur consecratio, ut Doctores concorditer dicunt. Alia vero omnia sunt sacramento aut ejus consecrationi extrinseca & tanquam accidentaliter annexa. Ut sunt solemnitates, quae sunt in missa, & est modus sumendi, seu usus sacramenti. Et sunt accidentales conditiones rerum substantialium praedictarum. Ista dicuntur accidentalia ipsi sacramento seu consecrationi ejus, quod illis deficientibus, vel aliquo ipsorum, potest fieri consecratio, & est verum sacramentum. Et etiam ideo, quod Ecclesia potest ista mutare & circa ea ordinare & disponere, prout videbitur saluti fidelium congruere, & reverentiae tanti sacramenti.

Dico ergo, quod Dominus instituendo hoc sacramentum in ultima cena, prout ultima auctoritas praemissa loquitur, determinavit essentialia hujus consecrationis, sacramenti, taliter, quod Ecclesia ea mutare non potest, ut docent Doctores ex concordanti sententia. Accidentalia vero omnia dimisit in potestate Ecclesiae, ut circa ista ordinaret, prout et Spiritus sanctus rector Ecclesiae pro tempore inspiraret.

Et hoc patet inductive in singulis.

Et primo de solemnibus, quae circa hoc sacramentum sunt in Missa. Quae quia Ecclesia infli-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1117.

intulit, posset ex causis aliter circa ea ordi-
nare, ut appareret a Spiritu sancto edocta.

Secundo de tempore sumptionis. Nam licet
Dominus hoc sacramentum consecrationis fecit
post carnem, & dedit, & ministravit Apostolis
post alios cibos, *Ecclesia hoc mutavit*, statuens,
quod hoc extra casum periculi mortis non su-
matur, nisi a jejuniis.

Et hoc rationabiliter propter multas causas,
quas enumerant Doctores in quarto *Senten-*
dist. 11. Prima est, propter ejus sanctitatem,
ut os Christiani, quo sumendum est sacramen-
tum, non sit prius aliis cibis imbutum, sed
quasi novum & purum ad ejus perceptionem ser-
vetur. *Secunda*, propter devotionem requisi-
tam ad digne & salubriter sumendum hoc Sa-
cramentum: quae communiter minor est in
frangis quam jejuniis. *Tertia*, propter periculi
evitacionem, vomitus, ebrietatis, quae contingere
solent in usu ciborum & potuum inordina-
to, sicut Apostolus scribit *1. Cor. 11. Quarta*,
propter significationem, ut detur intelligi,
quod Christus, res hujus sacramenti, & ejus
charitas, debent primo fundari in cordibus no-
stris, juxta istud *Matth. 6. Primum* querite re-
gnum Dei, &c. Hoc etiam docet *Magister sen-*
sentiarum, dist. 8. Lib. 4. & etiam *Augustinus ad*
inquirentes Januarii, L. 1.

Tertio patet etiam de conditione occidentalis
media ejus sacramenti. Nam licet Dominus in-
stituendo hoc Sacramentum consecravit id in azy-
mis, & ita in primitiva Ecclesia consecra-
vit Apostoli, quem etiam morem Romana Ec-
clesia ab Apostolis, qui eam fundarunt, accepit,
ut dicit Leo Papa: Imminente haeresi haereticorum,
dicentium, legalia esse servanda simul cum
Evangelio; sancti Patres, ne eis consentire viderentur,
voluerunt ad tempus conficere in fermentato ex
Spiritus sancti instinctu. Et ipsa haeresis eliminata,
Romana Ecclesia ad pristinum morem rediit. Propter
quod sacerdos, subditus Romanae Ecclesiae, qui
contra istum morem conficiendi in azymo nunc
faceret, quamvis vere conficeret, tamen peccaret.

Similiter posset hoc declarari de conditionibus
occidentalibus aliquorum substantialium consecra-
tionis hujus sacramenti.

Cum ergo ista ita se habeant, patet hoc
manifeste, quod, quamvis Dominus instituendo
hoc sacramentum ipsum ministravit sub utraque
specie, ipsa tamen Ecclesia potuit circa hoc aliter
ordinare & assumere usum ministrandi popu-
lis sub una specie. Et ita fecit ex rationabili-
bilibus causis posterius dicendis.

Non enim potest assignari causa, quare Ec-
clesia unum potuit facere possibile, quam
aliud. Cum ista non sint de essentia Sacramen-
ti aut consecrationis ejus, sicut vere illud.

Et etiam ministratio sub utraque specie fuit
a Domino observata pro Apostolis. Quia si vo-
luntas ejus fuisset, quod laici sub duplici spe-
cie debuissent utque in diem iudicii communi-
cari, dedisset tunc in cena minoribus discipu-
lis & familiae illius domus. Et *ly omnes*, ibi ca-
pitur collective: *Bibite ex eo omnes*, non distri-
butive.

Sic consecratio & sumtio post cibum in azy-
mis fuit a Domino observata, sicut ministra-
tio sub utraque specie *Apostolis tantum*, quae ta-
men Ecclesia posterius mutavit. Igitur, &c.

*Joannis 6. Dixit Jesus discipulis suis, & tur-
bis Judaeorum: Amen, amen dico vobis: Nisi*

*manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis
ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Respondeo. Haec auctoritas secundum su-
perficiem verborum videtur innuere necessita-
tem sumendi sacramentum sub utraque specie.
Et ideo maior est diligentia adhibenda, ut ex-
ponatur, non secundum voluntatem cujuscun-
que privati hominis, sed secundum expositio-
nes authenticas sanctorum Doctorum & appro-
batarum Glossarum.

Pro quo est notandum, secundum quod docet
Magister sententiarum, l. 4. dist. 6. de sacramen-
to, de quo loquitur: Species visibiles panis &
vini, quae post consecrationem manent, est sa-
cramentum, quia sacrae rei signum. Et huius
sacramenti duae sunt res, una contenta, & si-
gnata, & est caro Christi, quam de Virgine
traxit, & sanguis, quem pro nobis abunde fu-
dit. Alia res sacramenti est per ipsum sacra-
mentum significata, sed non sub ea contenta,
& est unitas Ecclesiae. Haec duae res sunt du-
plex caro Christi. Unde Hieronymus super e-
pistolam ad Ephesios. Dupliciter intelligitur ca-
ro Christi & sanguis: Vel ista quae crucifixa
est & sepulta, & sanguis qui militis lancea ef-
fusus est: Vel ista spiritualis & divina, id est
mystica, de qua ipse Dominus ait *Joan. 6. Ca-*
ro mea vere est cibus, & sanguis meus vere
est potus. Et, *Nisi manducaveritis carnem fi-*
lii hominis & biberitis ejus sanguinem non ha-
bebitis vitam in vobis &c. Hujus geminae car-
nis Christi ipsa visibilis species sacramentum
est, quia utrumque signat, & utriusque simi-
litudinem gerit. Sicut enim panis plus ceteris
cibis corpus reficit & sustentat, & vinum cor
hominis laetificat atque inebriat, sic vera Chri-
sti caro & ejus sanguis plus ceteris gratias in-
teriorum hominem reficit & saginat. Et sicut
ex multis granis conficitur unus panis, & ex
multis acinis vinum in unum confluit, sic ex
multis Christi fidelibus unitas Ecclesiae con-
stat. Unde Apostolus: *Unus panis, & unum*
corpus multi sumus. *Augustinus.* Et ponitur
in *Glossa 1. Corinth. 11. Unus panis & unum*
corpus dicitur Ecclesia, pro eo, quod sicut
unus panis ex multis granis, & unum corpus
ex multis membris componitur, sic Ecclesia ex
multis fidelibus Christi charitate copulante con-
nectitur. Item ipsa vera Christi caro aut ejus
sanguis, est carnis Christi mysticum, aut
sanguinis ejus mystici signum & sacramentum.
Sicut namque caro Christi vera ex multis
membris purissimis & immaculatis constat, sic
caro Christi mystica, quae est societas Eccl-
siastica, ex multis personis, a criminali culpa
sive macula liberis, consistit.

Secundo notandum est, quod duplex est man-
ducatio & bibitio corporis Christi, & sanguinis:
Una sacramentalis, alia spiritualis. Sacra-
mentalis est sumtio veri corporis Christi sub spe-
cie panis, aut sanguinis sub specie vini, cum
intentione taliter sumendi. De ista manduca-
tione aut sumtione sacramentali corporis & san-
guinis Christi non intelligitur auctoritas praedi-
cta, ut docent sancti Doctores communiter,
ut patebit ex sequentibus.

Et potest suaderi ratione. Sicut baptismus
fluminis ex praeepto Christi est sacramentum
necessitatis, ita quod etiam parvuli non pos-
sunt sine eo consequi salutem regulariter: ita,
si auctoritas Christi praediecta, intelligeretur de
manducatione aut sumtione sacramentali ipsa
sumtio sacramentalis etiam, ex Christi verbo
& in-

ANNO
CHRISTI
1117.

ANNO
CHRISTI
1517.

& institutione esset de necessitate salutis. Te-
net consequentia. Quia sicut Dominus præcipien-
do dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum celorum*,
Jo. 3. Ita hic præcipiendo dixit: *Nisi manduca-
veritis carnem filii hominis & biberitis &c.* Sicut
ergo baptismus propter ista Christi verba est neces-
sarius, ita esset sumptio sacramentalis pari ratio-
ne necessitatis, propter similia Christi verba. Con-
sequens manifeste falsum. Ut patet in parvulis,
qui salvantur sine hac sacramentali sumptione.

Etiā patet ex effectu sumptionis sacramen-
talis, quæ est deletio venialium, & augmen-
tum virtutum. Quorum neutrum est de neces-
sitate salutis, saltem ex Christi verbo. Quam-
vis in adultis sit de Ecclesiæ præcepto. Quia
ei videbatur congruere fidelium salutis, & face-
re ad reverentiam tantæ rei.

Pro quibus notandum, quod *manducatio & bi-
bitio spiritualis est duplex*, secundum quod duplex,
est res hujus sacramenti. *Prima est sumptio spiri-
tualis prima rei hujus sacramenti, scilicet veræ car-
nis aut veri sanguinis Christi, & est devota me-
ditatio seu cogitatio Christi, ut est sub-sa-
cramento cum corpore suo vero, in quo mul-
tiplicem passionem sustinuit, & cum vero san-
guine quem propter nos fudit. Et ipsius cogi-
tantis ad cogitatum fit unio per actum amo-
ris.* Ita quod sicut ad manducationem cibi cor-
poris requiritur manducatio ejus, & consequen-
ter incorporatio: sic ad manducationem spiri-
tualem cibi anime, scilicet veri corporis Chri-
sti, requiritur primo, quod homo in fide vera
recogitet devote, quomodo sub istis speciebus
est vere & totaliter totus Christus, Deus &
homo, cum suo sanctissimo corpore, quod pro
nobis exposuit tam multiplici passioni, & quod
nobis dedit in cibum animarum nostrarum,
aut alia hujusmodi. Et istud correspondet ma-
sticationi &c. Secundo requiritur, ut cogitans
pactum amoris uniatu ipsi cogitato, scilicet
Christo Domino. Et illud correspondet aliquo
modo incorporationi.

Proportionabiliter intelligitur de bibitione ve-
ri sanguinis Christi.

Et de ista sumptione spirituali veræ carnis aut
sanguinis Christi, iterum non intelligitur ver-
bum Christi Domini: *Nisi manducaveritis car-
nem filii hominis & biberitis ejus sanguinem &c.*
ut patebit ex sequentibus. Etiam quia parvuli
sic non manducant, cum non habeant actum
fidei, nec recogitare possent talia, & habent ta-
men vitam in se. Sed de ista manducatione spiri-
tuali intelligatur illud Augustini, quod allegat
*Magister sententiarum, dist. 9. lib. 8. Quid paras
dentes aut ventrem, crede & manducasti.*

Alia est *manducatio & bibitio spiritualis se-
cunda rei hujus sacramenti, scilicet carnis Chri-
sti mysticæ, aut sanguinis.* Et est consecutio
seu adeptio unionis per fidem & charitatem ad
membra Ecclesiæ & cum capite Christo, quam
unionem hoc sacramentum significat. De ista
manducatione spirituali seu sumptione intelli-
gitur prædictum Christi verbum: *Nisi manduca-
veritis carnem filii hominis & biberitis ejus san-
guinem &c.*

Sic de hoc exponit: *B. Hieronymus* in au-
thoritate superius allegata, cum dixit: *Dupli-
citer intelligitur caro Christi & sanguis. Vel il-
la, qua crucifixa est & sepulta, & sanguis qui
missis lancea est effusus. Vel illa spiritualis &
divina, de qua ipse dicit: Caro mea vere est
Concil. General. Tom. XXVIII.*

cibus, & sanguis meus vere est potus. Qui man-
ducat meam carnem & bibit &c. Et, *Nisi man-
ducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus
sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

De hoc etiam exponit prædictum verbum
B. Augustinus super Joannem, homil. 1. Cor. 11.
& Glossa ordinaria in 1. Cor. 11. Nam post
verba prædicta adjunxit Dominus: *Qui mandu-
cat meam carnem & bibit meum sanguinem,
habet vitam æternam.* Super quo dicit *B. Au-
gustinus*, ubi supra: *Hanc ego vitam æternam
non habent qui istum panem non manducant, nec
istum sanguinem bibunt. Nam temporalem vitam
sine isto homine habere possunt, æternam omnino
habere non possunt.*

Constat ergo, quod hoc non est verum de
manducatione aut bibitione sacramentali veræ
carnis & veri sanguinis Christi. Et hoc propter
parvos, qui consequuntur vitam æternam sine
manducatione sacramentali aut spirituali veræ
carnis & veri sanguinis. Igitur oportet ista in-
telligi de manducatione spirituali mysticæ carnis
Christi, quæ est virtus corporis Christi mystici,
sine qua non est salus. Nulli enim patet adi-
tus ad vitam æternam extra Ecclesiam.

Et subdit Augustinus: *Qui non manducat ejus
carnem, nec bibit ejus sanguinem, non habet in
se vitam: Et qui manducat ejus carnem & bi-
bit ejus sanguinem, habet vitam æternam.* Quod
iterum non est verum de manducatione sacra-
mentali, quam multi non ad vitam sed ad ju-
diciū sibi tumunt. Nec est univèrsaliter ve-
rum de manducatione spirituali veræ carnis
Christi. Cum talis possit esse sine gratia gra-
tum faciente, quæ est vita anime. Et etiam
parvuli habent in se vitam anime, & tamen
non manducant spiritually veram carnem Chri-
sti, cum non meditentur neque cogitent adua-
liter Christum: sed est univèrsaliter verum de
manducatione spirituali mysticæ carnis Christi,
de qua intelligi oportet: Quod etiam Augusti-
nus docet, cum subjungit: *Hunc utique cibum
& potum Dominus vult intelligi societatem corpo-
ris & membrorum suorum, quod est sancta Eccle-
sia in fidelibus sanctis & fidelibus ejus.*

Et potest sic argui ad propositum: Domi-
nus loquens Jo. 3. de Baptismo dixit primo:
*Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu
sancto, non potest intrare in regnum Dei:* Et
quomodo hoc intelligi & observari voluit a fi-
delibus, partim declarat, cum subjungit: *Amen
amen dico tibi, Nisi quis renatus fuerit ex aqua
& Spiritu S. non potest intrare in regnum Dei.*
Igitur a simili, quando Dominus Joann. 4.
loquitur de manducatione carnis sue &c. Quo-
modo hoc voluit intelligi, statim declarat,
cum subjungit: *Qui manducat meam carnem & bi-
bit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.*
Per hoc exponens, quod priora verba intelli-
gat de manducatione spirituali mysticæ car-
nis sue, & bibitione spirituali sanguinis my-
stici.

Et hoc manifeste dicit Augustinus, & etiam
Glossa super verbo eodem. Nam post prædicta
subdit Augustinus: *Denique jam exponit, quomo-
do id fiat, dicens: quod loquitur, & quod sit man-
ducare carnem ejus & sanguinem bibere, dicens:
Qui manducat meam carnem & bibit meum san-
guinem &c. in me manet, & ego in eo.* Subdit Aug.
*Hoc est ergo manducare illam escam & istum potum
bibere, in Christo manere, & Christum in se manen-
tem habere. Ac per hoc qui non manet in Christo, &*

ANNO
CHRISTI
1517.

in quo non manet Christus, procul dubio nec manducatur eius carnem, nec bibit eius sanguinem, etiam tanta rei sacramentum ad iudicium sibi manducatur & bibit. Quod iterum intelligit de manducatione carnis mysticæ, cuius sacramentum est & species visibilis, & corpus Christi verum, uti patet ex prædictis.

Et iterum dicit Augustinus, & allegat Magister dist. 9. c. 4. Quid est Christum manducare? Non solum est in sacramento corporis eius accipere; multi enim indigne accipiunt: sed in Christo manere & habere in se ipsum manentem. Spiritualem enim manducant, qui in unitate Christi & Ecclesia, quam sacramentum significat, manent.

Et iterum dicit Augustinus: Quoniam manducandus est Christus, quomodo ipse dicit: Qui manducaverit meam carnem, & biberit sanguinem meum, in me manet & ego in eo: Si in me manent, & ego in eo, tunc carnem meam manducant & sanguinem meum bibunt. Qui vero in me non manent, nec ego in eo. Si accipit sacramentum, magnum acquirit tormentum.

Et in homilia 27. super Joannem dicit: Manemus in eo, cum sumus membra eius. Manet autem ipse in nobis, cum sumus templum eius. Hoc intelligite, id est cum inhabitat nos per visionem sanctissimam, secundum illud Jo. 16. Qui diligit me, sermonem meum servabit, & pater meus diligit eum & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Ex quibus clare patet, quod prædicta Christi verba nullam ponunt necessitatem communicandi sub utraque specie, cum non sint intelligenda de manducatione sacramentali, sive sub una specie, sive sub utraque specie. Et quod nihil faciunt ad probationem præsentis conclusionis primæ.

Et illud patet expresse per B. Thomam, per Bonaventuram & per Doctores communiter in scriptis suis super 4. sentent. dist. 9.

Patet etiam per Albertum M. in Postilla sua super Joannem, ubi exponit de manducatione spirituali, per quam Christo incorporamur. Et dicit consequenter: Quod, sicut parvuli habent virtutes non in usu, sed in munere, ita habent & corporis Christi incorporationem.

Etiam patet per B. Thomam in sua Postilla super Joannem, ubi dicit: Revertendo litteram ad manducationem spirituales, sententia plana est. Iste enim spiritualiter manducatur corpus & bibit sanguinem Domini, qui particeps est Ecclesiastica unitatis, qua fit per charitatem. Qui autem sic non manducatur, est extra Ecclesiam & extra charitatem, & ideo non habet vitam.

Confirmatur hoc ratione. Nam manducatio sacramentalis sive spiritualis veræ carnis Christi, non est de necessitate salutis, ex Christi mandato: sed manducatio, de qua verba Christi loquuntur, est de necessitate salutis, ita quod nemo sine illa salvatur! Igitur illa verba Domini, non possunt intelligi de sumptione sacramentali, sive sub una specie, sive sub utraque specie: nec etiam de spirituali veræ carnis Christi. Major patet ex prius dictis. Et Minor nota est ex modo loquendi Salvatoris, qui dicit: Nisi quis manducaverit &c. Et patet ex verbis Augustini prius allegatis, quibus dicit: Qui non manducatur eius carnem, non habet in se vitam &c.

Immo illa spiritualis manducatio sic de necessitate est salutis generaliter, quod nec parvuli sine ea salvantur, ut docet etiam aperte

Augustinus in epistola ad Bonifacium. Et ponitur in Glossa 1. Cor. 11. & allegat Magister, dist. 9. 4. sentent. 8. Nulli ambiguum est, tunc quævisque corporis & sanguinis Domini nostri participem fieri, quando Christi membrum efficitur, nec alienari ab illius panis calicisque consortio, etiam, antequam illum panem edat & calicem bibat, de hoc saculo in unitate corporis Christi constituto abscedat, quia illius sacramenti beneficio non privatur, quando ille habere hoc, quod id sacramentum signat, invenitur.

Hoc etiam patet per auctoritatem Origenis posteriori allegatam, ubi dicit: Nemo enim valebit ingredi regnum celorum, nisi ex aqua renatus fuerit & Spiritu. Et qui non manducatur Domini carnem, nec bibit eius sanguinem, non habet vitam æternam.

Iterum patet minor per auctoritatem Remigii posteriori allegatam, ubi sic dicit: Ad hanc spirituales alimoniam, ad hanc mysticum Domini cibum Dominus nos invitavit, tamque necessitatem sumendi hujus alimonie nobis indicit, ut aliter in nobis vitam habere non possimus, nisi carnem eius manducaverimus & sanguinem eius biberimus &c.

Glossa super Jo. 6. Usque modo non fecit mentionem de comestione sacramentali altaris. Ego vidi duos libros, & neuter habuit particulam, que hic a principio ponitur, scilicet istam: Usque modo non fecit mentionem de comestione sacramentali altaris. Sed uterque liber habuit solum residuum, scilicet Et si ignoratis &c. Et hoc est verum de comestione spirituali mysticæ carnis Dei, de qua jam expositum est, de qua etiam jam exposuit Glossa magistralis.

Verum, quia ista particula facit solum mentionem de comestione sacramenti altaris: ideo, si in aliquo libro ponitur, videtur sonare pro nobis, videlicet pro communione sub sola specie panis, quia est communicatio per modum comestionis.

Iterum residua verba sunt Augustini, scilicet illa: Et si ignoratis &c. Sed nescitur quis alia apposuit. Ergo si aliquid facere videntur contra prædicta, non esset standum eis contra tot & tantas authenticas expositiones, quæ præmissæ sunt.

Alia Glossa super verbo: Qui manducatur meam carnem & bibit meum sanguinem &c. Dicit Glossa: Et exponunt quidam Sancti de comestione altaris, & bene dicunt. Quævis Augustinus & Glossa, ut prædixi, exponant textum illum Domini de spirituali manducatione & bibitione, sicut præcedentem textum: tamen, quia textus iste non dicit necessitatem respectu omnium, sicut dicit præcedens textus: igitur, sicut loquitur ista Glossa potest exponi de sacramentali sumptione corporis & sanguinis Domini. Nam adultus, qui sic sumit, habet vitam &c. Et si bene inspicitur Glossa, ipsa est pro nobis, in eo, quod dicit Quidam Sancti exponunt &c. de sumptione sacramentali per modum comestionis. Et talis fit ubique sub specie panis, ubi cum communicatur corpori & sanguini. Et secundum hanc expositionem, quando dicitur: Qui manducatur meam carnem & bibit meum sanguinem &c. per manducationem & bibitionem oportet intelligere in genere communicationem & sumptionem.

Et hoc etiam vult B. Thomas in postilla, ubi dicit: In aliquibus Eccles. s. servatur, ut solus sacerdos communicet sanguini, reliqui vero corpori. Nec tamen est contra sententiam Domini. Nam qui communicat corpori, communicat & sanguini,

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

ni, cum sub utraque specie totus Christus inveniatur &c.

Paulus 1. Cor. 11. Ego enim accipi a Domino, quod et tradidit vobis. Et sequitur: quotiescumque manducaveritis &c. Respondeo: sicut Dominus instituit sacramentum, ipsum consecrat sub utraque specie, & apostolis sub utraque specie ministravit: sic primitiva Ecclesia eundem morem ministrandi fidelibus sub utraque specie aliquo tempore observavit. Et hoc vult Apostolus in presenti auctoritate, scilicet, quod tunc sic fecerat. Non tamen hoc Apostolus præcepit servare, ut dicat a Domino sic esse præceptum. Et ideo auctoritas non est ad propositum. Quia nihil facit ad probandum conclusionem primam. Pro qua tamen probanda fuit a compilatore inducta.

Et dicitur convenienter, quod quotiescumque manducaverimus panem huic, mortem Domini annunciamus. Et quamvis expressius annunciamus & significamus mortem seu passionem Domini sub utraque specie sumendo, quam sub altera tantum: tamen non oportet, immo propter causas posterius dicendas non expedit, quod hoc modo fiat a laicis, sed sufficit, quod fiat per sacerdotes, missarum solemniter celebrantes, qui sciunt sacramentum caute tractare, & tenentur sub utraque specie consecrere & sub utraque specie sumere, & hoc propter totalitatem & integritatem ac perfectionem sacramenti, quoad ejus significationem.

Pro cuius intellectu est notandum quod, ut docent Doctores in 4. Sentent. dist. 21. duo sunt circa hoc sacramentum consideranda. Primum est efficacia, secundum est ejus significatio. Et sic potest aliquid esse de integritate aut perfectione hujus sacramenti dupliciter.

Primo quantum ad efficaciam, scilicet: illud, quod ex parte sacramenti requiritur ad totalem ejus efficaciam. Et sic neutra species est de integritate sacramenti, sed quælibet, quantum ex opere operato, sufficit sine alia, ad causandum totalem sacramenti effectum. Et hoc ideo, quia efficacia sacramenti non est ratione signi, sed contenti sub sacramento. Idem autem continetur sub utraque specie & secundum eundem modum existendi. Nec plus sumit, qui sumit utramque speciem, quam qui alteram tantum, ut docet Magister dist. 21. lib. 4. Sentent. Unde sicut sub speciebus panis est totus Christus cum corpore, anima, sanguine & Deitate. ita sub speciebus vini est totus Christus cum omnibus eisdem, & secundum eundem modum existendi. Quia sicut sub speciebus panis Deitas est unita humanitati, ita sub speciebus vini. Et sicut anima informat corpus, ita ibi. Et sicut hic sanguis est inclusus intra venas corporis, ita & sub speciebus vini. Et ita in modo existendi nulla est diversitas. Quia panis convertitur in corpus tantummodo, & cetera sunt ibi concomitanter, & vinum in sanguinem tantum, & cetera sunt etiam ibi concomitanter.

Alio modo aliquid de integritate sacramenti dicitur, quantum ad ejus significationem, scilicet illud, quod requiritur ad totalem & completam illius sacramenti significationem. Hoc modo ambæ species sunt & quælibet species & de integritate sacramenti perfecti, eo quod per ambas & per nullam earum seorsum simpliciter & complete exprimitur hujus sacramenti significatio. Quod patet sic: Hoc sacramentum significat Christum, ut nutrimentum perfecte reficiens sic digne manducantes sacramentaliter.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Sed cum perfecta refectio corporalis non fiat in pane solo, sed in utraque, non potest una specierum sola significare Christum, ut perfecte reficientem, sed una significat eum per modum cibi reficientis, ratione corporis sui, & alia per modum potus ratione sanguinis. Ambæ vero hoc simul significant complete. Quare ambæ requiruntur ad integritatem significationis hujus sacramenti.

Item: Hoc sacramentum significat sumptionem, hoc est memoriale Dominicæ passionis, prout fuit in corporis Christi multiplici afflictione & ejus sanguinis copiosa effusione. Igitur oportuit in hoc sacramento utrumque horum scilicet corpus & sanguinem distinde significari. Corpus quidem per speciem panis, & effusum sanguinem per aliam speciem, scilicet vini. Ad hanc ergo completam significationem requiruntur ambæ species.

Item: Sacramentum hoc significat assumptionem totalis humanitatis a Christo, scilicet tam quoad animam, quam quoad corpus, & significat nostram perfectam redemptionem, scilicet in anima & in corpore. Unde dicit Magister ubi supra: Quod in duabus speciebus celebratur, ut anima & corpus in Christo susceptio, & utriusque in nobis liberatio significatur. Hæc autem significatio non potest fieri per alteram speciem tantum, sed per ambas simul. Ut per speciem panis significetur corpus, per speciem vini anima, cujus sedes est in sanguine secundum modum scripturæ, dicentis, quod sedes animæ est in sanguine.

Ex dictis patet, quod, sicut Dominus in ultima cœna sacramentum sub utraque specie apostolis ministravit, sic eundem modum ministrandi sacramentum hoc laicis, primitiva Ecclesia servavit.

Patet secundo, quod licet Apostolus de hac re locutus fuerit in prædicta auctoritate, non tamen præcepit sic servandum fore. Nec dicit, Dominum talem modum communicandi omnibus præcepisse, ut patet ex verbis auctoritatis.

Tertio patet, quod ad integritatem & perfectionem hujus sacramenti, quoad ejus efficaciam, id est ad causandum in eo, quod digne suscipit, totalem ejus effectum, non requiritur utraque species, sed sufficit altera eorum. Cum efficacia sacramenti, quam habet ex opere operato, non sit ratione signi visibilis, sed sit ratione contenti sub eo. Et idem continetur sub utraque specie, nec plus sub ambabus, quam sub una earum.

Et sicut dictum est de efficacia, ita intelligendum est de tali refectioe spirituali. Quia refectio spiritualis fit ratione contenti. Sub specie autem panis continetur cibus & potus, tam vere & realiter, sicut sub ambabus speciebus. Ibi enim continetur cibus animæ, scilicet corpus Christi, & potus, scilicet sanguis Christi, omni modo existendi, quod sub specie vini. Qui ergo sumunt sacramentum sub specie panis, sumunt cibum & sumunt potum: sed non per modum potus in ordine ad sensum, quia non sub specie potabili. Illud autem nihil variat quoad efficaciam & refectioem totalem, saltem quantum ad opus operatum, sed variat, quantum ad sumptionem.

Quarto patet, quod ad integritatem sacramenti, quatenus ad ejus significationem pertinet, utraque species requiritur, nec sufficit altera earum. Sed istam perfectam significationem

Gg 2 Eccle-

ANNO
CHRISTI
1417.

Ecclesia fieri voluit per sacerdotes, quibus Dominus dedit potestatem conficiendi hoc sacramentum & aliis ministrandi. Et voluit eam fieri in missis celebratione, quae principaliter est representatio passionis Christi. Et ideo propter hanc perfectiorem significationem instituit & inviolabiliter observari vult, ut sacerdotes missarum solemniter celebrantes, sub utraque specie conficiant & sub utraque sumant. Et hoc faciunt coram populo manifeste, ut populus, quotidie assistens divinis, consequatur fructum, quem sibi asserre potest perfecta significatio sacramenti, in quantum excitat homini devoto memoriam passionis Christi & redemptionis nostrae ac omnium bonorum, quae nos consecuti sumus.

Postremo ex isto patet, quod licet a principio mos communicandi sub utraque specie fuerit circa laicos aliquo tempore servatus, tamen, existente multitudine populi Christi, provide & rationabiliter inducta est consuetudo ministrandi Eucharistiam laicis sub altera solum specie panis. Quia, ut dictum est, laici respiciunt ad refecionem spiritualem, & istam consequuntur tam perfecte in una sumptione sub una specie, sicut sub utraque specie. Idem effectus sequitur, quantum est ex opere operato.

Cum ergo, ut dictum est, plura pericula possent contingere faciliter, si communicarent laici sub utraque specie, quae non contingunt sub una specie, & cum de effectu sacramenti nihil eis isto modo deperat, & significatio totalis sacramenti posset quotidie coram eis fieri ad excitandam memoriam passionis Christi: Patet etiam, quod istum modum communicandi eis sub sola specie panis rationabiliter Ecclesia universalis induxit.

Patet etiam hoc per *B. Thomam in P. 3. summo. q. 8. & per Bonaventuram & alios Doctores, dist. 11. lib. 4. Sent. & per alios hujus rei Doctores, qui assignant plures causas, cur universalis Ecclesia mutaverit modum communicandi laicalem populum, qui olim erat sub duplici specie, quare per amplius communicentur laici sub una specie.*

Prima causa est, periculum effusionis calicis sacramenti. Jam enim, multiplicatis fidelibus, veniunt in maximo numero ad communionem, juvenes & senes, sani & infirmi, & saepe rustici ac minus discreti, non scientes adhibere cautelam debitam circa usum sacri calicis. Et sic frequenter contingeret fieri irreverentiam sacramento, per effusionem, vel excreationem, vel alio modo.

Unde ille famosus Doctor *Alexander de Halis, in lib. 4. Sentent.* in materia de sacramento, recitat hanc historiam: Quibusdam modis appetentibus & instantibus, ut sub utraque specie sumerent sacramentum Eucharistiae, sacerdote quodam pio celebrante, cum faceret hostiam fractionem, visum est concavum patinae totum repleti sanguine. Ad quod obstupuerunt ipse & circumstantes. Sed cum conjungeret partes hostiae, totum visum est reintegrari. Et sic petitioni est satisfactum. Unde hic Doctor asserit ex intentione, quod Christus integer sub utraque specie manet.

Subdit etiam *B. Thomas, super lib. 4. sentent. dist. 8.* Et licet prius fusus est sanguis Christi in terram in cruce, tamen jam non debet fundi, quia ibi fuit mortalis, hic immortalis.

Secunda causa est, periculum erroris. Possent

enim simplices credere, quod in una specie non totum Christum caperent, sed sub specie panis corpus Christi tantum, & sub specie vini sanguinem tantum, quod est error. Multi fuerunt, qui, quando sumptum corpus Christi dicebant medium Deum suscepisse, & cum sanguinem de calice addiderunt, tunc totum Christum affirmabant sumptisse. Quod autem sub utraque specie sit totus Christus, ante in primo periculo posito patet.

Tertia causa est, quia, ut dictum est, populi sumentes Eucharistiam sub sola specie panis sumunt integrum sacramentum, quod est ejus efficacia. Quae efficacia est solum ratione contenti. Et non plus continetur aut sumitur sub Bambabus, quam sub altera tantum. Et per consequens, quicquid efficaciae habet sumptio sub utraque specie, illud habet solum sub specie panis. Communicatio ergo populi sub utraque specie esset non solum frustra, & sine utilitate, sed etiam nocua, propter pericula praedicta.

Quarta causa. In die Parasceves, sacerdos sumit sacramentum solum sub specie panis. Propter hoc, ut dicit *Bonaventura dist. 12. lib. 4. sentent.* quia isto die sumit populus ipse plus ad refecionem quam ad significationem. Ista enim die non oportuit passionem significari per sacramentum, eo, quod tota dies & totum officium diei est memoriale Dominicae passionis.

Convenit tamen tunc sumere ad refecionem sacerdotis & populi. Quae refectio fit sufficienter per sacramentum sub una specie, eo quod totus Christus sub ea. Igitur ex eadem licite & rationabiliter Ecclesia communicat laicos sub una specie panis, eo quod ipsi semper recipiunt sacramentum plus ad refecionem quam ad significationem.

Quinta. Ex consuetudine apostolica & ex consuetudine apud omnes Ecclesias approbata, sacramentum consecratum die Coenae, reservatur usque in diem Parasceves sub una specie panis & non vini, propter plures causas. Quarum una est periculum effusionis, ut supra dixi. Igitur, a multo fortiori, non debet quotidie sub specie vini servari pro laicis, nec per vicus aut campos ad infirmos portari, propter periculum effusionis.

Ut patet per *Wilhelmum in Rationali divinorum officiorum*, ubi dicit: Quod Innocentius Papa statuit Eucharistiam a die Coenae servari sub specie panis pro fidelibus, qui debent communicare, & ad implendum officium sequentis diei, quo sacramentum non conficitur. Sanguis vero non servatur sub specie vini, quia faciliter ex negligentia posset spargi. Ecce quomodo dedit servandum sacramentum sub specie panis, propter officium implendum in sequenti die, & propter communicare volentes fideles. Et per consequens sub sola specie panis Ecclesia licite communicat fideles, quia sub utraque specie non debet sumere, nisi conficiens sacramenta, ut dicit *B. Augustinus super illud Deut. 12. Carnibus hostiarum tuarum ipse vesceris, sanguinem fundes in altari, id est committes sacerdoti conficiens.* Ob hoc officians magna feria sexta sacerdos non sumit sanguinem de calice. Cur? Quia non conficit. Patet in decret. dist. 11. *Cum Martha.*

Similiter, *Concilium Tolosanum* deposuit laicis communionem sub utraque specie, ut post dicitur.

Sexta causa. Ad servandum sanguinem vasa debent

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

deberent esse consecrata, non passim tractata vel *Arjuali, & non nobis indicat sciensiam, id est,*
laica a laicis.

Septima. Si sanguis deberet dari laicis, quis daret ubi pauper Ecclesia, unus sacerdos? Et laici non debent tangere sacramentum.

Octava. Si perfunderetur sanguis Christi in labiis, in peplis, deberent cremari, & essent rixæ.

Nona. Non potest seruari sanguis pro infirmis. Quia accleretur cito in vase, & non esset sanguis. Neque suscipiendus esset ab infirmo, nec de novo consecrandus sine missa. Etiam si diu in vase stat, generantur bibiones, parvæ muscæ, & esset valde abominabile ad bibendum. Et hæc est ratio valde efficax, cur laicis non datur calix.

Decima. Exod. 16. præceptum: Sume tibi vas unum & pone ibi manna, ut custodiatur futuras retro generationes.

Undecima. Quando multa milia deberent convenire, ubi tantum vas posset reperiri pro servando sanguine Christi?

Duodecima. Quia sunt terræ, in quibus est defectus vini, quia vix sacerdos potest habere. Quid aliis ministraret? Immo alicubi nec sacerdos potest habere. Igitur per Concilia Generalia indultum est, quod solum panem consecrant & ibi virtualiter sanguinem sumunt.

Decima tertia. Aliqui sunt homines qui non possunt sentire saporem vini, immo nec gustare, ut *Rex Polonia modernus (Ladislans) a paganismis conversus.* Igitur suæ damnationis est causa Christus, si esset præceptum Christi, sanguinem de calice bibere.

Decima quarta. Esset periculum in congelatione.

Decima quinta. Solis sacerdotibus Christus in cœna dedit sub duplici specie, ut solum suscipiant in representationem Dominicæ passionis ejus. Quia si voluntas ejus fuisset dandi calicem, dedisset tunc laicis circumstantibus.

Decima sexta. Propter multos alios errores qui nullarent circa hoc sacramentum.

Primus. Laici dicerent: Cur non suscipiamus sub duplici specie? Sumus ita digni, sicut sacerdos. Falsum. Sacerdos, etiam pastoris filius, dignior est Cæsare, Rege & quolibet Principe.

Alius error, eorum fuit: Sumere sub duplici specie, est lex Christi. Falsum est, pro laicis.

Tertius error est: Dixerunt, quod virtus hujus sacramenti non est principaliter in consecratione, quam sumptione.

Quartus error: Dixerunt: Ecclesia Romana cum suo Concilio non est tenenda ut fides Christiana. Ut radius & sol est indivisibilis, sic ipsa fides cum Concilio. Quia regitur fides per Ecclesiam.

Quintus error ipsorum: *Generalia Concilia,* ut est *Constantiense* &c. dixerunt, *errarent in fide, & in bonis operibus.* Igitur non sunt imitanda. Falsum est.

Sextus. Errarunt in sua doctrina, consulentes, ut Ecclesiastica bona seculares recipiant, & expellant plebanos. Falsum est. Quia nullam jurisdictionem seculares habent super spiritualia, 1. Cor. 11. *Et spiritualis homo omnia judicat, ipse autem a nemine judicatur.* Quia seculares recipiunt potestatem judicandi a spiritualibus, ut dicit *Dionysius libro de celesti Hierarchy: Secularis super spiritualium.* Gen. 1. *Fecit Deus duo luminaria magna, solum id est Papam, ut præset diei i. e. spiritualibus, & Lunam id est Cæsarem, Regem, ut præset nocti, i. e. secularibus.* Similiter *Augustinus super Psal. 14. Dies domini eructat verbum, id est, spiritualis spi-*

laicus laico.

Videns igitur mater Ecclesia universalis cum suo Concilio tot mala evenire ex sumptione sub duplici specie, Christi Eucharistiam restrinxerunt, ut sumant laici sub una, ut Christus dedit post resurrectionem suam, Luc. 24. *Cognoverunt Dominum in fractione panis.* Ubi *Augustinus in homilia 24. Latius Christus dedit sub una specie, qui significantur per minores discipulos.* Similiter *Act. 2.* dederunt Apostoli laicis sub una specie. *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum & fractione panis.* Ubi *Lyra, Beda, Illymo,* omnes exponunt, quod tunc primum communicarunt laicos primum conversos, sub una specie tantum, sc. panis.

Sed quando vidit Ecclesia conversos ad fidem pronos suum sanguinem effundere pro Christo, ac in charitate Christi nimis accensos, ad tempus concessit sub duplici specie. Et quando Ecclesia Romana vidit, quod tepuerunt in charitate, abstulit duplicem speciem, & dat eis tantum sub una, rediens ad primum modum communicandi laicos sub una specie. Et præcipue, quia vidit eos deviare a fide propter talem sumptionem duplicem, mutavit.

Et Ecclesia universalis potest mutare non tantum accidentalia Ecclesiæ, sed etiam essentialia, ut videt profectum fidelium & honorem Dei. Patet *Matth. ultimo.* Christus præcepit baptizare in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. *Act. 8. Ipsi baptizabant tantum in nomine Jesu.*

Et bene etiam Christus solis Apostolis præcepit baptizare. Et ipsi laicis concesserunt in necessitate.

CAPUT III.

Responso generalis ad omnia testimonia Patrum a Jacopo de Misa pro communione calicis adveffa.

Responsoes generales, ad omnes auctoritates sequentes. Possunt dari plures solutiones in communi, ad invicem non repugnantes, per quas fere ad omnes esset sufficienter responsum, ut patebit in processu.

Prima solutio est, quod, licet auctoritates sequentes & præcedentes loquuntur de manducatione corporis & bibitione sanguinis Christi, nulla tamen earundem auctoritatum, vel paucissimæ, de quibus dicitur in locis suis, dicit communicationem populi sub utraque specie esse de necessitate salutis, aut esse de præcepto ex sacramenti institutione, aut ex Christi verbo & mandato. Et ita fere nulla facit earum aliquid ad propositum, scilicet ad probationem conclusionis primæ, pro qua tamen probanda adductæ sunt. Et per consequens omnes fere superflue ponuntur.

Secunda solutio. Quod auctoritates præcedentes & sequentes non loquuntur de communione laicorum sub utraque specie, sed loquuntur de sacerdotibus, ad quos pertinet hoc sacramentum conficere, & sub utraque specie sumere, propter perfectam significationem passionis Christi, & refectionis completæ.

Tertia solutio. Quod si aliqua auctoritatum loquitur de laicali populo, & de sumptione sacramentali sub utraque specie, tunc loquebatur de isto tempore, in quo iste servabatur modus in Ecclesia, quod sacramentum etiam exhibebatur populo sub utraque specie.

Quor.

ANNO
CHRISTI
1417.

475
ANNO
CHRISTI
1417

A P P E N D I X

476
ANNO
CHRISTI
1417

Quarta solutio. Quod in huiusmodi auctoritatibus per manducationem corporis & bibitionem sanguinis potest in generali intelligi communio corporis & sanguinis Christi. Et ista fit in communione sub sola specie panis, tam vere & realiter, sicut sub utraque specie. Et secundum proprietatem locutionis, in calice sola species vini bibitur, & non sanguis proprie, cum non sit effusus sed inclusus in venis, sicut sub specie panis. Immo quamvis species vini proprie bibitur, tamen videtur, quod sanguis non magis bibitur sub specie vini proprie, quam sub specie panis. Cum omnino eundem modum existendi habeat hic & ibi. Quamvis ergo Sancti & Doctores saepe loquuntur de sumptione sacramenti sub sola specie panis, tamen in dictis suis faciunt mentionem de manducatione & bibitione, ponendo ista duo pro sumptione. Et etiam ad significandum fidelibus, quod sub sola specie panis sumant corpus & sanguinem vere & realiter, & non aliter sub ambabus, quam sub una earum, nec magis efficaciter.

Quinta solutio. Auctoritates loquuntur quoad haec, non de manducatione & bibitione sacramentali sub utraque specie, sed de spirituali. Quando enim sacerdotes in altari in conspectu populi conficiunt & sumunt sub utraque specie, tunc populus, existens in devotione sua, manducat & bibit spiritualiter corpus & sanguinem Domini, ea in sinceritate fidei, per recogitationes bonas, masticando & hauriendo ore & corde, & se Christo uniendo per affectum amoris.

C A P U T I V.

Specialis responsio ad singula Patrum testimonia de usu calicis, a Jacobello collecta.

Licet per has quinque solutiones sufficienter responsum fore videtur ad omnes sequentes auctoritates, de communicatione sub utraque specie mentionem facientes: tamen, ut evidentius fiat, volo ad quamlibet in speciali quanto brevius possum respondere.

Augustinus. Cum frangitur hostia, tum sanguis de calice &c. Respondetur, quod non dicit Augustinus, quod necessarium sit ita fieri circa populos, aut quod sit ex mandato Christi. Ergo non est auctoritas ad propositum praesens, scilicet ad probandam conclusionem primam.

Secundo dicitur, quod auctoritas loquitur de sacerdotibus ministrantibus, & sub utraque specie lumentibus. Nam loquitur de ista fractione hostiae, & de ista sumptione sacramenti, per quas passio Christi complete designatur. Uti patet advertenti verba auctoritatis. A solo autem sacerdote celebrante, & qui debet sumere sacramentum non solum ad refectionem, sed etiam ad perfectiorem significationem, huiusmodi fractio hostiae in tres partes fit. Quae fractio significat passionem & vulnerationem veri corporis Christi. Sic tres partes Christi corporis mystici secundum triplicem earum differentiam, uti patet per Magistrum, dist. 12. L. 4. Sententiarum. Et sicut per fractionem & sumptionem specierum panis significatur passio Christi corporis, sic per species vini & caruta de calice in os sacerdotis fusionem expresse significatur Christi sanguinis effusio.

Augustinus. Quia morte Domini liberati sumus &c. Respondeo, primo, sicut ad praecedentem dictum est. Scilicet, quod non loquitur

de necessitate sumendi sub utraque specie, nec de mandato Christi. Ideo non est ad propositum. Et istam responsionem in sequentibus volo semper habere pro repetita, exceptis paucis auctoritatibus, quae de praecipuo faciunt mentionem, ut patebit in sequentibus.

Secundo dicitur. Quod si tempore Augustini fuit de more in sua Ecclesia populos communicare sub utraque specie, tunc stat auctoritas pro tempore illo, & non est contra consuetudinem Ecclesiae tempore pro praesenti.

Augustinus. Quicquid vis feceris, nunquid Christum occidisti &c. Respondeo quod loquitur Augustinus de primitivis fidelibus, scilicet Judaeis, qui erant rei morte Domini, & post conversi fuerant, & illis dabatur sub utraque specie, ut moris fuit, sicut innuit Apollolus.

Augustinus. Qui calicem, id est sanguinem Christi per se ponit &c. Dicitur, quod auctoritas non est ad propositum. Nihil enim loquitur de communione fidelium sub utraque specie, uti patet intuitu. Sed est notandum, quod in Psalmo 22. psalmus enumerat decem dona Dei, quae Glossa ordinaria vult docere gratias, & post gratiam novam ponit auctoritatem praedictam. Quam non incipit, ut hic ponitur, sed sic incipitur: Nota quod calicem Christi, id est sanguinem Christi, psalmista per se ponit, quasi a gratiam a mensa, id est a carne, cum tamen &c. ut in forma. In qua auctoritate Glossa explicata

solvit talem questionem praedictam: Psalmista enumeranda praedicta dona Dei, seu gratias, mensam id est corpus Christi, & calicem id est sanguinem Christi distinguit velut duas gratias, id est dona, cum tamen species panis & species vini sint unum sacramentum totale, & non duo, & caro Christi non possit de lege communi esse vel sumi sine sanguine, & e converso, eo quod totus potest esse sub utraque specie. Et respondendo dicit: Reddit ipse tres causas. Prima est distinctio essentialis corporis Christi & sanguinis eius. Et istam tangit, cum dicit: Sed quia nec caro est sanguis, nec sanguis caro. Secunda causa, est diversitas conversionis eius. Et istam innuit, cum subjungit: Et panis in carnem convertitur, & vinum in sanguinem, & non e converso &c. Tertia causa est distinctio specierum panis & vini. Et istam notat, cum addit: Et sub diversis speciebus utrumque sumitur.

Ex quibus patet, quod Glossa in ista auctoritate tota nihil loquitur de communione sub utraque specie, nisi quantum tangit circa finem auctoritatis, cum dicit: Sub diversis speciebus utrumque sumitur. Et hoc est verum, quantum ad sacerdotes, ad quorum officium pertinet conficere sub utraque specie & etiam sumere sub utraque, propter perfectam significationem sacramenti, ut saepius dictum est.

Augustinus. Tunc eis Petrus annuntiavit eundem colendum &c. Respondeo. Loquitur de primitivis fidelibus conversis per B. Petrum, quibus ministrabatur pro tunc sub utraque specie sacramentum &c.

Augustinus. Huius veri sacramentum in unitate corporis & sanguinis Christi &c. Responso ad hanc auctoritatem satis patet ex responsione facta superius ad verba Christi, posita Jo. 6. Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c. Tamen, applicando solutionem ad propositum, dico primum, quod secundam partem auctoritatis Augustini prius ponit: Dominus, ne istam vitam intelligentes de hac re litigarent, secun-

ANNO
CHRISTI
1517.ANNO
CHRISTI
1517.

rius adjunxit: *Qui manducat &c.* Et post alia qua interposita, exponendo, quid Dominus intelligat in loco per manducationem carnis suae & bibitionem sanguinis sui, dicit: *Hoc itaque cibum & potum societatem vult intelligi corporis & membrorum suorum quod est sancta Ecclesia &c.* Ex quibus clare patet secundum Augustinum, verba Christi: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c.* Et, *Qui manducat meam carnem &c.* intelligenda esse de manducatione carnis mysticæ: Quare autem compilator libelli ista tacuerit, nescio. Sed scio, quod esset securus allegare scripturas, non verbaliter tantum, sed fideliter ad intentionem Sanctorum, consideratis præcedentibus passibus & sequentibus. Post prædicta verba Augustinus statim subjungit primam partem auctoritatis hic allegatæ, dicens: *Hujus rei sacramentum.*

Pro cujus intellectu notandum, quod Augustinus antea dixit, præcedentem statim ante hæc verba sententiam ostendens, quod in istis Domini verbis, *Nisi manducaveritis carnem filii &c.* per carnem ejus & sanguinem debet intelligi unitas Ecclesiastica, id est *communicatio membrorum Ecclesie ad invicem, & cum capite Christo*, ut dictum est superius. Quoniam hujus unitatis Ecclesiasticæ verum corpus & verus sanguis Christi est sacramentum. Et ipsa unitas Ecclesiastica est hujus sacramenti res. De isto ergo sacramento carnis Christi mystica loquitur Augustinus in prima parte auctoritatis. Ut sit sensus: Verum corpus ejus & verus sanguis est sacramentum hujus rei, scilicet mystici corporis & sanguinis Christi, id est unitatis Ecclesiasticæ. Et istud alicubi quotidie, alicubi certis intervallis dierum in Dominica mensa preparatur, & de mensa Dominica sumitur quibusdam ad vitam & quibusdam ad exitium. Et hoc est verum de sacerdotibus, qui præparant & sumunt.

Augustinus. *Accesserunt Judæi ad Jesum, ut crucifigerent &c.* Prima pars est vera ut stat. Quia sub una specie sumimus corpus & sanguinem. Secunda pars loquitur de primitivis conversis ad Christum, quibus tunc dabatur sub utraque. Tertia pars per bibitionem intelligit sumptionem sanguinis, quæ fit vere sub specie panis, ut notum est. Aut loquitur de sacerdotibus celebrantibus, aut de manducatione & bibitione spirituali veri corporis & veri sanguinis Domini. Vel forte tempore Augustini fuit mos in sua Ecclesia, quod ita communicabantur laici sub utraque specie, quomodo julle abolitum est.

Per illud ultimum respondetur ad auctoritatem sequentem Augustini, in qua incipit: *Et qua istam mensam paravit, &c.*

Augustinus. *Et quia istam mensam paravit servis suis & ancillis &c.* Respondetur est in auctoritate immediate præcedente in fine, quod tempore Augustini laici tunc communicabant sub utraque specie, quod modo julle abolitum est & rationabiliter, propter causas prædictas.

Hieronymus. *Sacerdotes, qui Eucharistie servians & sanguinem ejus dividunt &c.* Respondetur quod auctoritas ista nihil de communicatione populi, sub utraque specie loquitur. Quia sacerdotes, communicantes populum sub sola specie panis, vere dividunt & ministrant ejus sanguinem & non plus quam innuunt verba auctoritatis.

Hieronymus. *Bibere autem dicuntur sanguinem Christi, non solum sacramentum ritu &c.* Res-

pondeo. Quod loquitur de solis sacerdotibus. Vel, capit bibere generaliter pro sumere, quod etiam fit sub specie panis.

Hieronymus. *Ascendamus cum Domino cornaculum magnum, stratum, atque mundatum &c.* Respondetur, quod loquitur de solis sacerdotibus. Vel loquitur de manducatione spirituali. Quod innuit per hoc, quod dicit, quotidie in sacrificiis ejus &c.

Gregorius. *Quid sit sanguis Christi, agni, non jam audiendo, sed bibendo didicisti &c.* Respondetur, quod in auctoribus Sanctorum non oportet tam attendere ad rigorem verborum suorum, sed oportet ad eorum intentionem. Sequendo enim rigorem suorum verborum, non esset verum, etiam de sacerdotibus, qui biberent sanguinem de calice, cum ibi non sit effusus de corpore, sed inclusus in venis. Et sic de multis aliis. Sequendo ergo intentionem Gregorii, videtur illis terminis bibendo, hauriendo, uti pro istis, sumendo, accipiendo. Et ita tumunt fideles sanguinem Christi sub specie panis, ut sæpe dictum est.

Et si utique dictum concedatur, quod loquatur de sumptione sanguinis per modum potus, id est sub specie vini: Tunc dicitur, *forte tunc temporis in Romana Ecclesia adhuc fuit de more communicare populos sub utraque specie*, cujus contrarium rationabiliter est inductum.

Aut respondetur secundum aliquam aliam quinque solutionum generalium superius præmissarum, ad quas semper volo habere recursum, ne præjudicem veritati. Et singulariter, cum non viderim nec habere potuerim omnia originalia Sanctorum hic allegata. Et specialiter debet haberi semper recursus ad primam solutionem generalem, scilicet, quod auctoritas non dicit, præceptum esse a Domino, quod communicatio omnium fiat sub utraque specie.

Gregorius. *Unde factum est, ut Redemptoris nostri sanguinem, quem persecutores scientes suderunt, postmodum credentes biberent.* Respondetur. Ista auctoritas, uti patet ex ejus verbis, & præcedenti & sequenti passibus, loquitur de Christi crucifixionibus, pro quibus Deus tempore passionis suæ oravit ad Patrem, dicens: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt*, qui post conversi biberunt sanguinem Christi, vel spiritualiter tantum vel sacramentaliter, eo quod erant de primis fidelibus, quibus sub utraque specie ministrabatur, ut satis innuit Apollolus I. Cor. 11.

Gregorius, in I. Dialogorum. *Cum quadam die missa celebrata &c.* Respondetur, Quod tunc populus sumebat sub duplici specie. Post, ut dictum est, per Concilium Toletanum, ne per amplius populus laicalis sub duplici specie communicetur, ne accidat periculum circa effusionem sanguinis Christi, sicut illi diacono accidit, rationabiliter Ecclesia mutavit modum communicandi sub una specie.

Ambrosius. *Si quotiescumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur.* Dicitur, quod loquebatur de se ipso, quoniam sacerdos erat, utrumque consecrans & utrumque sumens. Vel respondeo, quod per effusionem ibi non potest intelligi, nisi oblatio sanguinis. Ut sit sensus: Quotiescumque offertur sanguis Christi, in remissionem peccatorum offertur. Sed istam peccatorum medicinam, id est, Christi verum sanguinem, ita realiter & efficaciter sumit homo sub specie panis, sicut sub specie vini.

Ambros.

ANNO
CHRISTI
1117

Ambrosius. Quis in morte Christi liberati sumus &c. Respondeo. Loquitur de sacerdotibus; qui conficientes & sumentes faciunt hoc ex officio, ad memorandum & perfecte significandum passionem Christi, & perfectam redemptionem nostram in anima & corpore. Licet enim per Christi passionem & mortem sumus liberati in anima & corpore: tamen ista liberatio non significaretur tam perfecte per summptionem sub una specie tantum. Et ideo per sacerdotem, ad quem perinet perfecta significatio conficitur & sumitur sacramentum sub utraque specie, ad hoc, ut per oblationem Christi sub specie panis significaretur liberatio corporis nostri, & sub specie vini liberatio anime nostrae.

Et hoc innuit Magister, dist. 11. l. 4. Sentent. Tamen. Post praedicta verba Ambrosii subdit: Tamen sub utraque specie sumitur totus Christus. Sed si in altera tantum sumeretur, ad alterius tantum id est corporis, aut anima, non utriusque pariter tuitionem valere significaretur. Ecce loquitur de significatione communi. Quoniam non dicit, ad alterius tantum valeret tuitionem, sed dicit ad alterius tantum tuitionem valere significaretur.

Vel habeatur recursus ad aliquam quinque praemissarum solutionum. Locum debet habere, quoad illas auctoritates omnes. Eo quod non loquuntur auctoritates de necessitate sic communicandi, aut de praepcepto Christi, quod tamen solum esset ad propositum.

Ambrosius. Jam mensa caelestis honore suscipiuntur &c. Respondeatur, quod Ambrosius in persona propria sua loquitur de sacerdotibus omnibus qui sumunt sub utraque specie.

Ambrosius. Bibebant autem de spiritali conficiente eos petra &c. Potest intelligi de spiritali manducatione & bibitione. Quoniam populus, assistens divinorum celebrationi, quotidie manducat & bibit ore cordis, spiritaliter per meditationem & recognitionem passionis Christi & redemptionis nostrae & ceterorum beneficiorum. Vel forte tempore Ambrosii fuit consuetudo, in Ecclesia Mediolanensi, sumere sub utraque specie.

Ambrosius. Sicut omni similitudinem mortis sumpsisti &c. Respondeo, sicut ad praecedentem ultimo dictum est. Quia tum talis mos erat communicandi sub utraque specie.

Dionysius. Postea hierarcha postulans dignus fieri hoc sacrificio &c. Respondeo, quod ista auctoritas non probat, quod sit necessitatis aut praepcepti, communicare laicos sub utraque specie, quod probandum erat.

Item, ipse Dionysius fuit Graecus. Et dicitur, quod Graeci communicant laicos sub utraque specie, sicut tenent multas alias consuetudines ab his, quae in Ecclesia occidentali rationabiliter observantur. Nam de ista communicatione ipsorum sub utraque specie, Petrus de Tarantasio dicit in scripto super l. 4. Sententiarum: Graeci bene faciunt sumendo sub utraque specie: tamen Latini melius faciunt, ministrando solum sub specie panis. Quia in isto tantum fit ratio signi, scilicet significatio pertinens ad sapientiam, & in ista ratione causa, seu causalitas, pertinens ad gratiam. Et quia gratia omnibus est necessaria, ideo omnibus traditur sub una specie, perfectae tenentiva gratiae, sub qua cum majori cautela & reverentia potest tradi. Sed sapientia non sic est omnibus necessaria. Ideo a solis majoribus, qui majorem cautelam & reverentiam servare

norunt, scilicet ministrantibus altari in sacris, sub utraque specie, qui habent rationem signi perfecti, sumi solet.

Origenes. Dicant ergo nobis: Quis est iste populus, qui in usu habet sanguinem bibere &c. Respondeatur. Non videtur quod ista auctoritas ex verbis suis aliquid faciat pro communionem laicorum sub utraque specie, nisi quantum ista verba Christi facere vident: Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c. Sed ista superius exposita sunt, & per omnes exponuntur, non de sacramentali, sed de spiritali summptione.

Possit etiam ad eandem responderi per hoc: Origenes fuit de antiquissimis Doctoribus, tempore cujus forte adhuc communicabat populus sub utraque specie.

Hilarius. De veritate carnis & sanguinis. non est relictus ambigendi locus &c. Respondeatur, quod non dicit Hilarius, quod sit de necessitate sic sumere, aut de Christi praepcepto. Quod solum fuisset ad propositum.

Etiam forte tempore B. Hilarii mos fuit iste apud Ecclesiam suam, communicare populum laicalem sub duplici specie.

Vel dicitur, quod istum terminum hausta ponit loco termini generalis, extendentis se ad manducationem & bibitionem, ut loco talis, sumpta, vel hujusmodi. Et hoc innuit Glossa decreti super his verbis Hilarii, accepta & hausta. Nam ea exponendo dicit, accepta a Christo, hausta, id est a nobis sumpta. Ecce quomodo Glossa per hoc innuit, illudque etiam superius dixi, scilicet, quod Sancti ista verba manducare, bibere, haurire, ponunt saepe loco istorum generaliter, accipere, communicare, sumere.

Idem docet Archidiaconus. Nam in sua expositione eorundem verborum dicit: Vel accepta a Christo doctrinaliter sacramento instituendo, 1. Cor. 11. Ego enim accepi a Domino, quod & tradidi vobis &c. Hausta sacramentaliter de altari de manu sacerdotis. Ubi ly hausta ponitur pluraliter, & extendit se ad utrumque, scilicet corpus & sanguinem. Quia de utroque est sermo. Et tamen corpus non hauritur proprie. Igitur oportet hausta loco talis termini, sumpta, accipere, ponere. Et sic est sensus: Corpus & sanguis Domini hausta, id est sumpta, sacramentaliter de manu sacerdotis, efficiunt, ut nos in Christo, & Christus in nobis sit. Et sit vere & realiter, cum fidelis communicat sub sola specie panis. Quia sumit corpus & sanguinem Domini & cum totali efficacia.

Deinde Compiler allegat Archidiaconum. Ubi dico, quod Archidiaconus ponit duas Glossas praedictorum verborum. Unam, de qua jam dixi: Aliam talem: Accepta quoad corpus, & hausta quoad sanguinem. Et isti Glossae non addit verba quae hic sequuntur, scilicet sacramentaliter de altari & de manu sacerdotis, sed addit ea ad aliam Glossam, de qua dixi prius. Et nota, quod ista Glossa Archidiaconi jam dicta posset alicui videri inconveniens, eo quod ipsa loquitur de vero corpore & vero sanguine Christi, cum fuerit pluralis numeri. Et erit sensus hic: Corpus & sanguis Domini, accepta quoad carnem, & haec scilicet corpus & sanguis, hausta, quoad sanguinem. Et ille videtur ineptus sententia, scilicet, quod corpus & sanguis hauriatur quoad sanguinem. Et ideo Archidiaconus dimissa Glossa tanquam inepta, dedit secundam, de qua dixi prius. In quo etiam concordat cum Glossa decreti simpliciter superius posita.

Vel

ANNO
CHRISTI
1117

ANNO
CHRISTI
1417.

Vel posset dici, quod Archidiaconus non loquitur de tempore suo, sed de tempore Hilarii, cuius verba exponit. Qui fuit de antiquissimis sanctis. Forte fuit mos pro tunc in Ecclesia sua.

Item, Archidiaconus manifeste ponit & approbat communionem laicalem sub sola specie panis. Ideo non est credendum, quod tantus vir voluerit hic contrarium istius asserere, nec sibi ipsi contradicere. Assumptum pater. Quia super c. Comperimus, prope finem, explicite hoc docet. Nam idem ad Glossam addit verba Petri de Tarantaso, quæ statim ante hoc posita sunt in responsione ad auctoritatem Dionysii.

Item, de can. dist. 2. Presbyter, dicitur sic: Presbyter Eucharistiam semper habeat paratam, quia, quando quis infirmatus fuerit, statim eum communicet, nec sine communionem moriatur. Ubi Glossa dicit: Sanguinem non precipit servare, quia opus est nimia cautela in eo servando. Ergo propter cautelam non servatur, ne fundatur, ne acefcat, ac vilefcat.

Et ad istam Glossam addit Archidiaconus ibidem, dicens: Adde præterea: Non est opus, quia ubi est corpus, ibi est sanguis.

Cyprianus. Quamquam sciam, frater charissime, Episcopos plurimos &c. Ex verbis auctoris patet, quod Cyprianus non reprehendit Episcopos suos de hoc, quod non ministrabant calicem Domini populo, sed reprehendit eos de quodam alio. Nam dicit: in calice Domini sanctificando & plebi ministrando, non hoc faciunt, quod Christus docuit. Per quod innuit, quod errabant in aliquo, quod circa calicem sanctificandum posterius prius facere debuissent. Et sic forte sumit, quod non consecrabant calicem. Quod utique reprehensione dignum fuit, velut innuit auctoritas sequens: Illud fuit, quod in calice sanctificando, id est consecrando, aquam cum vino non ministraverunt. Sic tamen celebrantes tenentur, propter expressiorem significationem, propter Ecclesie præceptum vel Domini exemplum.

Vel forte reprehendit aliquos Episcopos, qui prius consecrabant calicem, quam panem: Trahentes ex passione Christi, quam Luc. scribit c. 22. Et prius tangit de calicis consecratione, & post de corpore Christi consecrando.

Cyprianus. Et quemadmodum vino isto communi mens resolvitur & anima relaxatur. Respondeo, dicendo, quod in prima parte auctoritatis, scilicet usque ibi: Sed videamus fratres &c. Cyprianus accipit bibere generaliter pro sumere. Et ita laici communicando sub specie sola, bibunt, id est sumunt sanguinem Christi vere.

Vel si bibere refert ad species vini, tunc loquitur de turba sacerdotum.

Aut si de laicis, tunc loquitur de tempore suo, in quo forte in sua Ecclesia fuit mos, præsentibus laicos communicandi sub utraque specie.

Secunda vero pars auctoritatis, quæ incipit ibi: Sed videamus, frater charissime, non est ad propositum. Nam tota usque in finem loquitur aperte de his, qui in calice consecrando, vel miscendo vinum cum aqua. Sicut etiam totam illam partem allegat ad istum sensum Magister, dist. 11. l. 4. Sententiar. & ita impertinenter ad præsens propositum allegatur.

Cyprianus. Et cum ad hoc fiat Eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela &c. Puto, quod loquitur contra istos sacerdotes, qui prius in gravia peccata lapsis & postea poenitentibus, adhuc negabant communionem. Et si bibere generaliter capitur pro sumere, tunc sic negabatur

Concil. General. Tom. XXVIII.

A eis in hoc sumptis corporis & sanguinis Domini. Si autem bibere refertur ad species vini, tunc auctoritas loquitur vel de sacerdotibus solis, qui sic repellebantur a celebratione & communionem: aut si de laicis, tunc fuit isto tempore de more in Ecclesia Cypriani. Sed non oportet, immo non licet nos istum morem sequi, propter contrariam consuetudinem universalis Ecclesie. Et propter causas superius dictas. Nec Cyprianus, aut etiam alii sancti, fere in omnibus auctoritatibus, dicunt, quod sit de necessitate aut de præcepto, laicos sub utraque specie communicare. Quod tamen adversarius probare intendit. Quare ut prope principium dixi, fere omnes præcedentes auctoritates superflue & impertinenter allegatae sunt.

Joannes Chrysostomus. Illud est mysterium, sine quo nobis non est salus, nec ea quæ bona sunt &c. Verba manifeste innuunt, quod sicut sacramentum baptismi necessitatis est regulariter quoad omnes, sic necessitatis est manducatio & bibitio corporis & sanguinis Domini. Et hoc non est verum de manducatione & bibitione sacramentali, ut prius ostentum. Igitur oportet intelligi de spirituali manducatione & bibitione corporis Christi mystici, id est, de unitate, & communicatione, per fidem & charitatem ad membra Ecclesie & cum capite Christo, quo unita est res sacramenti hujus, & per verum corpus & sanguinem Christi significatur. Et iste intellectus est conformis expositioni authenticæ Sanctorum & Glossarum authenticarum prius posita.

Et quod Chrysostomus in fine auctoritatis dicit: Quæ per nullius alterius, quam sancti, efficiuntur manus sacerdotis. Puto, quod ly quæ, refertur ad sacramenta. Ut sit sensus: Verum corpus Christi & verus sanguis Christi sunt vera sacramenta carnis Christi mysticæ, & ista non fiunt ministerialiter, nisi per manus sacerdotis. Et si aliter intelligeret verba Christi, utpote, sicut baptismus, quod est necessitatis, quod sic manducatio scilicet & bibitio sacramentalis etiam sit de necessitate salutis, non crederem sibi, contra Hieronymi, Augustini, & Glossas authenticas, & alios Doctores, quorum dicta superius posita sunt.

Bernardus. Benignissime Jesu. Nobis satis sponsa tua dotalium indulisti &c. Respondeo. Verum est, quod Dominus hoc dotalium, scilicet corpus & sanguinem suum, dedit Ecclesie suæ sponsæ sub sacramento in sui memoriam. Et ita etiam Ecclesia frequentat quotidie. Sed quando dicit Bernardus: Idem fieri præcepit, loquitur de hoc præcepto Domini, quo dixit discipulis suis: Hoc facite in meam commemorationem. Ubi præcepit consecrationem, scilicet in pane & vino. Et ideo sacerdotibus loquebatur, non laicis. Alias laici deberent conficere, quod est error, sed loquebatur sacerdotibus, qui conficere habent in pane seorsim, & in vino seorsim.

Bernardus. Ponitur igitur species panis & vini, ut doceamur &c. Sæpe est dictum, quod Christus, ut est sub hoc sacramento, perfecte reficit manducantes se. Et ad istam perfectionem refectionis significandam hoc sacramentum sub duplici specie institutum est. Et hoc vult Bernardus. Proponitur ergo species panis & vini, ut doceamur, scilicet intelligere, & ut nobis significetur, quod hoc sacramentum significet Christum, ut nutrimentum perfectum, reficiens nos corpore & sanguine suo. Et hoc

Hh

potuit

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1117.ANNO
CHRISTI
1117.

potuit significari, nisi sub duplici specie panis & vini. Et propter hoc dicit Bernardus: *Proponitur species panis & vini, ut doceatur scilicet intelligere, & ut nobis per hoc significetur &c.* Hæc autem significatio pertinet ad conscientes. Igitur pertinet ad istos significatio, sicut proponere in altare panem & vinum.

Etiam advertendum est, quod Bernardus non dicit, ut doceamur plenam & perfectam esse refectionem in sumptione corporis & sanguinis Christi. Sed ista utique fit tam perfecta sub specie panis sicut sub utraque, & tam efficaciter.

Beda. Non solum lavit nos peccatis nostris in sanguine suo &c. Dicitur, quod auctoritas est vera, sicut stat. Quia fideles sumentes Eucharistiam sub sola specie panis, sumunt etiam sanguinem ad salutem. Uti patet ex sæpe jam dictis.

Remigius, sive Haimo. Ad hanc spirituales nomenclaturam, ad hunc mysticum & divinum cibum &c. Prima pars auctoritatis stat in verbis Christi Jo. 6. Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c. quæ sufficienter superius exposita est de manducatione spirituali mysticæ carnis. De qua etiam ipse intelligit cum dicit: *Ad hunc mysticum & divinum cibum &c.* Secunda pars auctoritatis est vera, sicut stat. Quia quotidie hoc sacramentum fit & conficitur a fidelibus per ministerium sacerdotum. Quid est sacramentum & signum corporis mystici, superius dictum est.

Fulgentius. Verbum patris carni & sanguini, quem de utero virginis genueris &c. Dicitur, quod auctoritas ista loquitur de tempore illo, in quo in aliquibus Ecclesiis adhuc fuit de more, communicare populum sub utraque specie. Et licet tunc fuit licitum, non tamen tunc fuit necessarium. Sicut nec ista auctoritas dicit, nec vere omnes illæ & aliæ. Quare, ut sæpe dixi, impertinenter allegantur ad Conclusionem primam probandam, quæ sonat de lege & præcepto divino & quadam necessitate.

Joannes Damascenus. Dominus noster Jesus, qui de celo descendit pro nobis &c. Respondeo, dicens: Quod vera est prima pars auctoritatis. Dominus enim Apostolis suis & successoribus eorum disposuit corpus & sanguinem suum conficiendum & suspendum, & omnibus, qui in eum credunt, disposuit sumendum corpus suum & sanguinem. Et ita faciunt fideles, cum communicant sub specie panis, quia tunc sumunt corpus & sanguinem Domini. Et ad hunc sententiam loquitur in fine auctoritatis. Immo videtur innuere communionem sub sola specie panis, cum dicit: *Quia enim ex uno pane assumimus omnes unum corpus Christi & unum sanguinem.*

Thomas de Aquino. Quomodo totus Christus fit sub utraque specie, non tamen frustra &c. Superius dictum est, quomodo S. Thomas ex intentione determinat, quare consuetudo fit, nunc populo in Ecclesia communicare sub sola specie panis. Et assignat causas, propter quas rationabiliter ille mos introductus est. Et non est putandum, quod velit per hanc auctoritatem asserere, & sibi ipsi contradicere, sed vult assignare causas, quare una specierum non sit frustra, quando sacramentum conficitur & sumitur sub utraque specie, cum tamen idem sit utrobique. Et de hoc assignat tres causas, quæ omnes sunt referendæ ad expressiorem significationem. Est enim primo propter expressiorem

significationem passionis Christi, afflictione, & sanguinis ejus effusione. Secundo est, propter expressiorem completam refectionem spirituales. Quia licet sub speciebus panis sumitur etiam sanguis, tamen ibi non sumitur per modum potus. Et sic licet sub specie vini sumitur corpus, tamen non per modum cibi. Ergo ut ibi sumeretur corpus per modum cibi, & sanguis per modum potus, sumitur sub duplici specie a conscientie. Ut sic significetur perfecta significatio passionis Christi in corpore & anima, & perfecta resectio spiritualis, quæ fit per hoc sacramentum a Sacerdotibus, & in aliquibus Ecclesiis etiam a Levitis & Subdiaconis, ministrantibus in sacris, id est vestibus, ut dicit S. Thomas in postilla sua super Joannem. Tertio, propter distinctos effectus sacramenti, non quidem ad cavendum diversos effectus, sed ad expressius eos significandum. Licet enim sub sola specie panis offeratur caro Christi pro salute corporis nostri, & sanguis pro salute animæ, & similiter intelligendum de sola specie vini tamen non fit hujus oblationis pro anima & corporis tam expressa significatio, cum sumitur sub una specie tantum, sicut sub utraque. Et hoc docet Glossa 1. Cor. 11. & Magister Dist. 11. l. 4. Ubi dicit: *Ideo in duabus speciebus celebratur, ut anima & corporis susceptio a Christo, & a Christo utrinque liberatio, in nobis significetur.* Sed sæpe dictum est, quod talis significatio perfecta & completa pertinet principaliter ad sacerdotes celebrantes coram populo.

Thomas de Aquino. Sanguis Christi dispensatur populis per Diaconos. Unde S. B. Laurentius dixit &c. S. Thomas prima verba dixit arguendo. Et ideo non est in eis vis ponenda, nisi quantum in ipsis facit mentionem de S. Laurentio. De quo conceditur, quod ministravit sanguinem Domini etiam populis, quia tempore suo adhuc fuit mos Ecclesia ejusdem, communicare populos sub utraque specie.

Secundo dico, quod liber meus non habet istum terminum, *populis*, sed habet sic: *Sanguis Christi dispensatur per Diaconos.* Et hoc verum quoad aliquas Ecclesias, in quibus Diaconus distribuit populis & Subdiacono sanguinem de calice. Sed modo non distribuunt populis, quia est contra consuetudinem Ecclesie universalis. Quamvis ex officio possint, si consuetudo & rationabiles cause non obstant. Et hoc vult S. Thomas in sequentibus verbis.

Albertus M. Unde Levitic. 11. dicitur, quod animal, quod non ruminat, immundum erit &c. Ad omnes auctoritates ejus in genere dico, quod tempore Alberti fuit iste mos, communicandi populum sub panis specie. Et ipse nullibi redarguit eum; quod tamen fecisset, si eum reputasset illicitum & contra Christi præceptum. Immo putavit, Ecclesiam non solum posse laicis ministrare sub una specie, sed etiam putavit, quod posset ordinare, quod sacerdotes conficerent sub sola specie panis. Propter hoc in tractatu suo de Missa dicit prope finem: *Propter intolerabile damnum, quod incurrunt habitantes in terris, ubi non habetur vinum, expediret, quod dispensaretur, ut corpus Christi sine calice conficeretur possent.* Et subdit causam, dicens: *Corpus enim non est sine sanguine & anima, & deitate, quomodo non fit ibi sanguis ex virtute consecrationis.* Non ergo putandum est, quod per auctoritates

ANNO
CHRISTI
1417.ANNO
CHRISTI
1417.

tes hic allegatas voluerit in eodem libro con-
trarium illius asserere, & sibi ipsi contradicere.

Deinde ad primam *Alberti M.* auctoritatem in specie dico, quod prima pars eius vult, quod materia sola, ex qua hoc sacramentum confici potest, est frumentum & vinum. Quod atet. Quia in principio *tractatus de sanguine* dicit, quod sicut confici non potest, nisi de pane, de frumento, corpus Domini; ita dicimus, quod sanguis Domini non potest consecrari, nisi de vino, quia se Christus vino comparari fecit, & vini se ipsum comparavit. Hoc probat per longum processum. Et prope finem primi paragraphi ponit istam partem presentis auctoritatis. Et post illam concludit: *Sic ergo patet ex comparatione Christi sanguinis ad vinum, non debere aliud in sacramento esse, nisi vinum.* Ecce quomodo hoc solum ex intentione ostendit, quod sanguis Christi non potest confici, nisi ex vino. Et ideo auctoritas non est ad propositum *Compilatoris*.

Ad secundam partem illius auctoritatis primam dico, quod *Albertus* in §. in quo ista auctoritas ponitur, loquitur de consecratione sanguinis Christi. Et ponit ibi duo. Primum est, quod propter reverentiam sacramenti bonum vinum & electum debeat esse in sacramento. Et probat istud pluribus auctoritatibus scripturæ, postquam allegat illud *Malachia I. Maledictus qui habet in grege suo masculam, id est perfectum, & offert Domino debile.* Ex quo concludit, quod multo magis maledictus est, qui ad mensam suam facit asserri vinum bonum & electum, & sacrificium Domini assumit debile valde. Secundum, quod ibi ponit, est, quod vinum offerendum ad hoc sacrificium debet poni in vasis mundis. Unde dicit: *Mérito maledictus est, qui vinum in vasis mundis & pretiosis bibit in mensa propria, & in vasis sordidis, & in ampullis corruptis vinum infici permittit, & sic sordidum in calice offert in sacrificium Domini.* Et post ista subiungit istam secundam partem auctoritatis, dicens: *Ex præmissis patet, quod pro certo peccat qui magnum ad corporis sui, & parvum aut nullum ad Domini sanguinis poculum adhibet studium.* Reprehendens eos in hoc, quod vinum bonum & in vasis mundis adhibent usui suo & nutrimento seu incremento corporis sui, & vinum valde debile & corruptum in vasis immundis & sordidis offerunt ad sacrificium sanguinis Christi. Statim post hoc declarat: *Sicut volumus mundum & purum esse cibum & potum nobis incorporandis, & ponimus ad vasa munda & pura: ita multo a fortiori debet fieri in nobis respectu corporis & sanguinis Christi, scilicet ut nos sicut mundi & puri, qui volumus tanquam intra nos sumere corpus & sanguinem Domini: & qui per istam sumptionem corporis & sanguinis Domini volumus incorporari corpori & sanguini Domini mystico.* Illud innuit in verbis auctoritatis istius sequentis, ut patet examinanti, ubi etiam innuit causam. Ulterius in libro post pauca subdit: *Qui liquori puro ut vas preparatur, etiam ipse valde debet esse preparatus, ut ibidem sequitur.*

Albertus M. *Omnis sanctus scit, quod sine corpore & sanguine Christi non est vita gratia &c.* Pars prima ponitur in littera in paragrapho. Et si intelligitur de sumptione veri corporis & sanguinis Domini, non est contra nos. Quia sub specie panis sola vere sumit utrumque. Si vero intelligitur de sumptione spiritali, iterum non est contra nos, ut est notum. De illa *Concil. General. Tom. XXVIII.*

magis videtur loqui, eo, quod ipse statim prædictis verbis subdit: *Unde Jo. 6. Nisi manducaveritis carnem filii hominis &c. Quæ verba non possunt intelligi universaliter, nisi de sumptione spiritali, ut supra ostensum fuit, & ipsemet exponit in postilla sua super Joannem.*

Secunda pars auctoritatis vult, quod quicumque sumit totale sacramentum, iste debet sumere seorsim corpus sub specie panis, & seorsim sanguinem sub specie vini, & non conjunctim; sic, quod panis sit intinctus sanguini. Nam ista verba non ponit cum prædictis verbis primæ partis, sed in alio paragrapho, in quo ex intentione ostendit, quod nullus debet immediate sumere de mano sacramentum sub specie panis intincti in sanguine, aut etiam si intingeretur in vinum. Quia, ut dicit ipse, vinum illud omni reverentia ex ipsa intinctione efficeretur dignum, & non esset cautum illud porrigere de manu, quod vix aut nunquam posset caveri, quin aliquid a manibus stillaret, aut manibus adhereret.

Tertio pars auctoritatis loquitur de celebratione hujus sacramenti sub utraque specie propter perfectionem significationis sacramentalis.

Et quod hoc sit verum, non stemus in nudis verbis istius auctoritatis, sed secundum regulam Theologicam, quæ in omnibus libris servanda esset, videamus præcedentem & sequentem passum, ut intentionem auctoritatis intelligamus, ex hoc, quod auctor prope principium paragraphi dicit: *Postquam Christus exhibuit corpus suum sub specie panis, tunc postea etiam sanguinem suum sub specie vini, & utrumque sacramentaliter celebrandum esse præcepit per Statuta Apostolica.* Et ideo Ecclesia instructa occasione Christi utrumque celebrat divisim, conficiendo sanguinem ex specie vini. Et probat hoc postea ex dictis & factis Christi in ultima cæna. Et tunc subdit verba hic allegata, scilicet: *Ex rationibus istis accipitur.* Et per hoc non intendit aliud, nisi quod Christus consecravit sub duplici specie, & Apostolis tradidit, & sic celebrandum instituit. Et hoc celebrantes missas servant conficiendo & sumendo sibi sub utraque specie, propter perfectionem significationis, quæ ad sacerdotes pertinet.

Et quod de hac consecratione & perfectionis significatione loquatur, iterum declarat, cum infra in eodem §. ad propositum sic concludit: *Oportuit ergo, ut ibi esset consecratio ex elemento potius, sicut fuit ibi consecratio ex elemento cibi. Quia alias sacramentum in virtute & ratione sacramentali esset imperfectum. Quia non significaret perfectum alimentum.* Ecce, quomodo loquitur de consecratione & perfecta significatione, & non de ministrations quoad laicos sub utraque specie. Et si homo utique contendat de ultimis verbis auctoritatis, scilicet istis: *Et ideo sub una specie corpus, & sub altera sanguinem tradimus &c.* Dico, quod vult intelligere, quando alicui non celebranti tradimus plenum sacramentum, ut in pluribus Ecclesiis fit de ministrantibus ad altare in vestibus sacris, tunc tradimus eis corpus Christi sub specie panis, & sanguinem sub specie vini. Sed ex hoc non habetur, quod omnibus ita tradendum sit sacramentum. Nec habetur, quod sit necessarium ex præcepto Christi ut *Compilator* nititur probare.

Albertus M. *Cum igitur alimentum ad naturam perfectionem non possit perfecte significare nisi in adulto &c.* Istæ & ceteræ auctoritates sequentes ponuntur in eodem §. cum præcedenti auctoritate.

Et sicut verba ostendant, & passus precedentes & sequentes, & quas etiam prius allegavi, ambobus loquantur de celebratione & consecratione sacramenti, & perfectione significationis eius. Et ita fit per sacerdotes, ad quos hoc pertinet, & non ad laicos, qui sumunt sacramentum ad refectioem & efficaciam. Totalis autem efficacia & perfecta refectio fit in sumptione sub una specie, licet non perfecta sacramenti significatione, ut saepe dictum est. Quia tamen nihil tollit laicis de fructu, quem habent ex opere operato. Cum ergo Dominus sic ordinaverit & multiplicaverit sacramentum, ut dicit *Albertus*, & continetur sub precedente auctoritate, ad eam jam satis responsum est in auctoritate immediate precedente supra posita.

Alanus. Quicumque digne carnem Christi sumperit & sanguinem biberit &c. Verum est, quod quicumque sumperit hoc sacramentum digne, meretur gloriam infinitam durative. Et si sacerdos sumperit sub utraque specie, & laicus sub una specie, solus ipse laicus meretur tantum gradum gloriae aeternae, quantum ipse sacerdos communicans, qui sumit sub utraque specie. Quia, ut saepe dictum est, sumit istud contentum, quia eundem cibum, corpus Domini, & eundem potum, sanguinis Domini, sed non per modum potus, id est non sub specie potabili. Efficacia autem saltem ex opere operato, de qua hic est sermo, ratione contenti tantum & non continentis.

Nicolaus Lira. Bibite ex hoc vinum, quod miscui vobis, id est sanguinem meum sub specie vini &c. Patet ex verbis, quod modus communicationis sub sola specie panis fuit in usu tempore tuo. Quia dicit: In utraque specie communicabant antiquitus fideles, non dicit: communicans. Et istum modum non reprehendit, nec reprobavit. Quod utique fecisset, si fuisset illicitus & contra Christi praecipuum.

Immo super istis verbis Domini *Joan. 6*. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem &c. dicit: Non est per hoc intelligendum, quod hoc sacramentum sub utraque specie fit ministrandum, sed tantum hoc modo a sacerdote fit sumendum. Licet enim in primitiva Ecclesia populus sub utraque specie communicaret, tamen postea provida ordinatum est, ut non communicaret sub specie vini, propter periculum effusionis &c.

Nicolaus Lira. Probat seipsum homo, propriam conscientiam exguinando &c. Ista idem asserit quod in precedenti. Et quando ulterius dicit, quod tam forma panis, quam forma vini est de perfectione sacramenti, non intelligit de perfectione sacramenti quoad efficaciam, sed quoad significationem, ut expresse dicunt verba sequentia. Et ista significatio pertinet ad sacerdotes consecrantes.

Leo Papa. Hujus adversarii diaboli dolos non solum in illecebris gula &c. Non vidi originale hoc, sicut & plura alia hic allegata, sed respiciendo ad verba auctoritatis, dico primo, quod auctoritas non dicit, quod sit de necessitate aut de praecipuo Dei ministrare laicis sub utraque specie. Ergo non est ad propositum. Secundo dico, quod si *Manichaei*, de quibus loquitur, fuerunt sacerdotes, non sumentes sanguinem, quando celebrabant, sicut de quibusdam loquitur *Gelasius Papa*, de *conf. dist. 2*. comperimus, tunc utique errabant, & digne reprehendendi & puniendi erant. Si autem fuerunt laici, & fuit tunc mos in Ecclesia mini-

strandi populus sub utraque specie, tunc reprehensibiles erant in hoc, quod sine rationabili causa, sed ex erroribus & haeresi volebant sacramenta sumere more tunc consueto in Ecclesia, & propria temeritate contra sacerdotum auctoritatem novum modum inducerent. Non ergo reprehendit eos tanquam facientes contra praecipuum Christi in communicando sub sola specie panis: sed singulares, & dissensionem per hoc in Ecclesia facientes. Propter quam singularitatem & dissensionem jubet eos secundum Apostoli praecipuum a communione fidelium repelli.

Innocentius Papa. Simili modo licet sub utraque specie sumatur utrumque &c. Loquitur de sacerdotibus, qui consecrunt & sumunt sub utraque specie propter perfectam significationem. Quod etiam innuit, cum dicit: Ut ostendatur, quod Christus naturam totam &c.

Etiam auctoritas nihil dicit de necessitate sic sumendi sub utraque specie, quod tamen restaret probandum adversario.

Gelasius Papa. Comperimus autem, quod quidam sumpta tantummodo corporis sacri portione &c. *Glossa* ibidem & *S. Thomas* in *P. III. Summa* 98. dicunt, quod tantum loquatur de sacerdote consecrante, & celebrante, qui sicut tenetur totum consecrere, sic tenetur totum sumere, & quod ii, qui contra hoc fecerunt, graviter errarunt & adhuc errarent. Nec putandum, quod non celebrans, & sacramentum sub sola specie panis sumens, praedjudicet totalitati aut perfectioni sacramenti. Cum totalitas sacramenti & perfectio, non consistat in quolibet ejus usu, sed magis in consecratione, aut secundum existentiam sub utraque.

Et insuper aliqui libri habent sic: *Divisio unius ejusdemque mysterii*. Et si ille verus est textus, patet manifeste, quod loquatur de celebratione.

Clemens V. Transiturus de mundo Dominus noster Jesus Christus ad patrem &c. Totum est verum, quod ibi narratur. Sed nullam dicit necessitatem communicandi sub utraque specie.

Urbanus IV. Unigenitus quidem filius Dei sua divinitatis volens nos esse participes &c. Vera sunt per totum. Quia sacerdotes sumunt sacramentaliter sub utraque specie, & populus assistens sumit spiritualiter.

Urbanus in legenda. Et quamvis separatim corpus, & separatim sanguinem &c. Respondeo. Loquitur de sacerdotibus celebrantibus & consecrantibus & sumentibus sub utraque specie.

Urbanus in legenda. Ego qui vitam aeternam habere desidero, carnem ejus voraciter comedo &c. Loquitur a principio de se, qui sacerdos erat. Et in fine dicit, quod universalis Ecclesia &c. Et hoc est verum quoad sacerdotes, qui in forma totius Ecclesiae offerendo consecrunt & assumunt.

Ecclesia. Non solum corpore epulemur agni, sed etiam inebriemur sanguine &c. Loquitur de sacerdotibus: Aut accipit bibentibus pro sumentibus: Et sic laici sub specie panis sumunt ad salutem: Aut loquitur de manducatione & bibitione spiritualibus, ad quas manducationes omnes Ecclesia fideles invitat.

Ecclesia. Hac domus tibi rite dedicata nascitur, in qua populus &c. dico, quod loquitur secundum consuetudinem, quae tunc fuit in Ecclesia Ambrosiana. Aut loquitur de manducatione spirituali populi praesentis in celebratione.

Ecclesia. Dedit fragilibus corporis ferculum, dedit & tristibus sanguinis poculum &c. Est totum

ANNO
CHRISTI
1417.

tum verum. Quia etiam sacerdotes sumentes corpus & sanguinem sub duplici specie, dant ceteris sub una specie tantum.

Ecclesia. Quibus sub bina specie carum dedit & sanguinem, ut duplici substantia &c. Dico, quod qui sumit sub specie panis, sumit corpus & sanguinem. Et ita cibatur secundum corpus & animam, quantum ad effectus bonos, quos in eo, qui digne sumit, operatur quoad utrumque, & quoad corpus habebit in resurrectione, & animam quoad aliquid nunc, & perfecte in gloria.

Wilhelmus de monte Lauduno: In hoc sacramento Christus fuit sacerdos, in eo, quod consecit &c. Hoc est pro nobis. Nescio, quid faciat ad propositum. Et quamvis Apostolis adhuc laicis ministravit sub utraque specie: Non tamen ex hoc præcepit omnibus sic ministrandum fore, ut sæpe dictum est. Et patet a simili. Quia Apostolis dedit ibidem auctoritatem conficiendi sacramentum. Et tamen in hoc non dedit potestatem eandem laicis. Alii dicunt: Dedit Apostolis, ut ordinatis, quia fuerunt prædicatores ante hoc, Joan. 17. consecravit eos, quando dixit: Pater sanctifica, lavit pedes &c.

Wilhelmus, de monte Lauduno: Recipiendo corpus totam veritatem recipit &c. Hoc est pro nobis. Si enim recipiendo corpus totam veritatem recipit, tunc etiam totam efficaciam. Et hoc sufficit hic laico. Sacerdos vero officians debet recipere totum sacramentum, id est totum exterius signum, propter perfectionem significationis, quæ ad eum pertinet.

Et cum dicitur, quod in multis locis communicatur cum pane & vino, id est, cum toto sacramento: Dico, quod hoc verum est quoad ministros in aliquibus Ecclesiis, sed nullibi in laicis. Quæstio enim in Constantia a pluribus de longinquis regionibus, qui omnes optant & affirmant, quod idem fuerit apud eos, sicut apud nos.

Iterum etiam per hoc innuit Wilhelmus, quod tempore suo communicabant populi in multis locis sub sola specie panis. Et tamen hoc non redarguit, igitur non reputavit illicitum, nec fore contra Christi præceptum.

Gregorius. Multi secularium hominum, cum plus sacerdotum vitam quam suam discutiant &c. Non est ad propositum. Quia qui contemnit jam communicare sub sola specie panis, contemnit etiam communicare corpori & sanguini Domini. Eo quod istorum utrumque est sub specie panis.

Ultima vero pars auctoritatis loquitur de sacerdotibus. Nec oportet laborare ad solutionem, vel expositionem istius & multarum immediate præcedentium auctoritatum, cum nulla earum dicat aut verò innuat necessitatem communicationis quoad laicos sub utraque specie ex Christi mandato. Quod tamen Compiler libelli debuit probare.

CAPUT V.

Repetita specialis responsio Mauriti ad duas Jacobelli Conclusiones de usu calicis.

Ex dictis patet, quod conclusio prima, quæ fuit, quod est de necessitate salutis, ex præcepto Christi & ejus institutione, populos fideles communicare sub utraque specie, a nullo fidei est tenenda. Cum non solum non sit probata, sed in veritate fateor, quod secundum meam estimationem nullum etiam habet colorem probandi. Etiam quia est contra generalem consuetu-

adinem Ecclesie universalis & contra generalem determinationem sacri Concilii Constantiensis.

Secunda conclusio Compileris fuit hæc: *Itum ritum communicandi sub utraque specie quoad laicos, non potuit, nec potest, nec poterit tollere aut annullare aut cassare Constitutio summi Pontificis aut Decretum Concilii Generalis, aut consuetudo quacunque Ecclesie universalis.*

Et quamvis conclusio illa sit falsa & erronea, sicut & præcedens conclusio: tamen eam nititur Compiler probare multis auctoritatibus scripturæ, Canonis & Sanctorum, quæ sequuntur, & in libello usque finem positæ sunt, quas hic nolo inserere, quia verum probant, modo, quo dicitur infra.

Et est notandum, quod illa secunda conclusio innititur duobus.

Quorum primum est, videlicet: Quod est de necessitate sacre scripturæ, & de lege Divina, & de præcepto Christi, non potest tolli per Ecclesie consuetudinem, aut per statutum Papa vel Conc. Generalis.

Et istud est verum & tenendum, sicut & auctoritates consequenter positæ in libello usque in finem, puta ab auctoritate 62. usque ad auctoritatem 72. inclusive, sufficienter ostendunt. Propter quod non oportet laborare circa responsiones ad eas dandas, cum sint veræ, concedendæ, secundum fundamentum istius secundæ conclusionis.

Secundum est, secundum adversarium, præcedens conclusio sua, scilicet, quod ritus communicandi quoad laicos sub utraque specie sit de veritate Evangelica, sit lex Divina & præceptum Christi. Et illud est falsum & erroneum. Ut clare patet ex superius dictis.

Et ita etiam illa secunda conclusio Compileris est falsa, erronea & contraria veritati, scilicet illi, quæ sequitur: *Ritus communicandi populos sub utraque specie potest & potuit Ecclesia tollere, & mutare in ritum communicandi populum sub sola specie panis.*

Quod probatur tali modo. Si Ecclesia non posset nec potuisset mutare: Hoc esset præcise hoc, quod ritus communicandi sub duplici specie esset de præcepto Christi, ut dicit pars alia, quæ solum hoc habet pro causa. Sed ex prioribus constat, quod ritus ille non est de præcepto Christi: igitur constat, quod Ecclesia potest mutare & potuit tollere & immutare dictum ritum. Et ita fecit ex rationabilibus causis prius positis. Et a longissimo tempore continuavit & confirmavit consuetudinem, ad sui observantiam obligando. Nam dicitur *dist. 11. c. Consuetudinem: Cum nec sacris canonibus nec humanis legibus consuetudo monstratur obviare, inconcussa servanda est.*

Et Augustinus ad Cassianum presbyterum dicit: *Consuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil usurpare dignoscitur.* Et iterum ad eundem dicit: *In his rebus, de quibus nihil statuit Divina scriptura, mos populi & instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et sicut prævaricatores legum divinarum, ita contemtores consuetudinum Ecclesiasticarum coercendi sunt.*

Hæc adversarius valde ponderare deberet.

CAPUT VI.

Longa Vindicatio consuetudinis Ecclesiastica, communicandi sub una, contra Jacobellum, consuetudinis illius censorem.

Iterum, si adversarius dicit: Communicatio laicorum sub utraque specie est de præcepto Christi, & ritus communicandi sub sola specie panis

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

panis est contra divinam legem; & quod idem A
consuetudo communicandi, sit quantumcumque
diuturna, est mala, nec potest fieri licita aut
bona. Tunc omnes laici jam a longissimis tem-
poribus sunt damnati, eo, quod Sacramentum
hoc non sumperunt; nec sibi ministrari peti-
runt sub utraque specie, sicut tenebantur ex
lege divina & praecepto Christi, nec de hoc
poenituerunt, quia nec habuerunt super isto
conscientiam, sed credebant se bene facere. Et
non excusat eos ignorantia, cum lex divina &
praeceptum Christi explicitum sit in Sacra scriptu-
ra positum, ut dicit adversarius.

Contra quod non licet facere exemplum.
Si quis ignorat, fornicationem esse prohibitam
in lege divina, non per hoc excusatur a mor-
tali peccato, si fornicatur. Similiter si Prala-
tus docet populum suum, quod Christus so-
lum esset creatura, & populus sic crederet,
non excusatur a gravi peccato. Ad hoc facit
etiam illud Evangelii: *Si cecus ceco ducatur
pariter, nonne ambo in fossam cadunt?* Igitur
si est praeceptum Christi & lex divina, scilicet
communicare sub utraque specie, non excusa-
tur populus in non communicando, aut non
petendo communionem sub utraque specie.
Sicut non excusatur adultus, qui ex ignoran-
tia non baptizatur nec petit. Alias infideles
excusarentur, aut qui fornicatur ex ignoran-
tia, alias non facturus.

Item, similiter sacerdotes omnes, qui a prin-
cipio hujus consuetudinis, usque nunc, curam
animarum rexerunt & mortui sunt, omnes es-
sent damnati, eo quod obligabantur populo mi-
nistrare sub utraque specie ex praecepto divino,
ut dicit alia pars, & hoc facere neglexerunt,
immo noluerunt & sic populum privarunt jure
suo, quod habuerunt in Sacramenti perceptio-
nem, & impediverunt in augmento salutis suae,
aut in totali salute. Et hoc fuit grave pecca-
tum. Sicut namque si quis spoliaret aliquem
aut rebus aut jure, quod habet in aliqua posses-
sione, esset peccatum mortale; quanto magis
privare aliquem salute aut jure suo, quod ha-
bet, in perceptione tantae rei.

Item, huiusmodi sacerdotes non solum non D
ministrabant populo sub duplici specie, sed etiam
docuerunt populum, quod licitum esset sic
communicare sub sola specie panis, & quod
non esset eis ministrandum sub duplici specie,
nec tenerentur sic ad recipiendum. Et in hoc
iterum gravissime peccassent, inducendo erro-
rem contra legem divinam, & faciendo, gre-
gem sibi commissum in tam altis & magnis
errare. Sicut magnum esset peccatum, si Prala-
tus doceret populum suum, quod licitum sit
fornicari, aut quod licitum sit propria se au-
thoritate vindicare.

Sic autem damnare totum populum laica-
lem, & etiam clericum, ex parvis argumentulis
nihil fundatis, & sine evidentissimis & luce
clarioribus motivis, est nimis temerarium.

Item, cum haeresis aut propositio haeretica-
lis sit propria, assertiva repugnans alicui veritati
assertive positae in Sacra scriptura: omnes ad-
ti tam laici quam clerici jam a longissimo
tempore errassent in fide, & tenuissent haere-
sin. Quia tenuissent & credidissent assertionem
legi contra iam divinam & praecepto Christi.
Eo, quod Praelati & Doctores simplices, cleri-
ci seculares & religiosi crediderunt, defende-
runt, credunt, & defendere perhibent, ac po-
pulum docuerunt, & docent, quod laici non

tenerentur communicare sub utraque specie, &
quod fuerit & sit licitum eis nunquam com-
municare, neque desiderare communionem sub
utraque specie, & quod possint habere in se
vitam, nunquam in re aut in voto manducan-
do corpus Christi, aut bibendo sacramentaliter
ejus sanguinem sub specie vini. Et omnis po-
pulus idem firmiter credit, taliter a clero do-
ctus verbo & praedica.

Hoc autem consequens videtur esse contra
articulum fidei: *Unam sanctam catholicam Ec-
clesiam* credere. Quomodo enim esset una, si
non esset una vel vinculo fidei colligata? Aut
quomodo esset sancta, cum tanto tempore fuisset,
quod omnes adultos, haeresi maculata?

Item, nunquam potuit aliqua haeresis vel
astutia ita introduci in universam Ecclesiam, ut
ab omnibus teneretur & crederetur. Sed omnis
haeresis habuit aliquos contradicentes & ei resi-
stentes. Igitur pari ratione, si communicatio
populi sub sola specie panis fuisset, & esset error &
contra Christi praeceptum, nunquam fuisset sic
universaliter in Ecclesiam introducta, ut ab
omnibus credita fuisset, observata practica per
tam longa tempora. Ubi enim esset & diu
fuisset illud verbum Christi: *Et porta inferi non
prevalebunt adversus eam?* Et si in decem tri-
bus populi Israel ad idola conversis, Domi-
nus sibi reservavit decem millia virorum qui
non curvarunt genua sua ante Baal. quomodo
Christus Dominus dereliquisset suam Ecclesiam,
& ipsam habuisset odiosam & exosam, ut om-
nes adultos in ea tanto tempore dimisisset hac
haeresi maculatos? Absit cogitatus ille longe a
cordibus fidelium.

Item, nunquam inolevit in Ecclesia aliqua
consuetudo scrupulum habens, quia aliqui in
illa impugnaverint ejus scrupulum aut periculum,
quod in ea esse posset de reiterandis, uti pa-
tet de reversis ad vitam hominibus, de consue-
tudine dandi pro formatis, & ceteris. Sed con-
suetudinem, de qua sermo, jam longissimo tem-
pore nullus maximorum & optimorum repre-
hendit, sed omnes de ea scribentes ipsam lau-
dant, omnes clerici & laici praedictant & tenent.

Igitur ex omnibus patet, quod male & de-
testabiliter sit, si qui, ut praedictur, dictas duas
praemissas Conclusiones, in scholis publicis non so-
lum opinando aut disputativo loquendo, sed fir-
miter asserendo dogmatizaverunt, aut hodie
dogmatizant, innixi praedictis auctoritatibus,
sere omnibus ad probationem dictarum con-
clusionum impertinentibus, ut est satis superius
declaratum.

Et est pejus & detestabilius, si ita in publi-
cis sermonibus praedicando auribus vulgaris popu-
li inculcant.

Et est pessimum & detestabilissimum, si istum
ritum communicandi sub utraque specie innovare
aut sumi, non requisito summo Pontifice, ac
etiam Generali Concilio, tam longo tempore, &
quasi in eorum latere congregato.

Ex istis namque multa sequuntur inconve-
nientia & detestanda semper.

Primum est, quod tales vehementer praesidi-
eant Sacra scriptura, cum dicunt aliquid esse
de lege divina & de praecepto Christi, quod
non est tale. Et sic quantum est de veritatibus
Theologicis seu Catholicis, & verbis divinis,
& tanquam de necessitate credendum & tenen-
dum, quod tale non est. Et in hoc faciunt con-
tra illud Prov. 3. *Omnis sermo Dei initus clypeus*

ANNO
CHRISTI
1417.

est sperantibus in se: No addas quicquam verbis illius, ne arguaris & inveniaris mendax. Ad idem videtur facere illud Joannis in Apoc. c. ult. Si quis apposerit ad hoc, apponet super eum Dominus plagas scriptas in libro isto, & si quis diminuerit de verbis prophetia libri hujus, auferet Dominus partem ejus de libro vite & de civitate sancta, & de his, qua scripta sunt in hoc libro, scilicet bona.

Secundum est, quod tales inducunt simplices clericos & laicos, populum laicalem in errorem, ut credant, de necessitate salutis esse & de præcepto Christi, quod non est nec fuit tale unquam, & quod non est licitum communicare populum sub utraque specie propter contrariam consuetudinem universalis Ecclesie.

Tertium est, quod videtur impugnare articulum fidei: *Unam sanctam catholicam Ecclesiam.* Quia, ut prius argutum fuit ex eorum dicto & assumpto, isto tempore nostro, hæc consuetudo duravit in tota Ecclesia a longissimo tempore: Sequeretur omnes adultos per totum tempus illud errasse in fide & fuisse in peccatis mortalibus, & in illis decessisse, qui nunquam noverunt errorem suum. Immo opere approbant in agone, cum sub una sola specie communicaverunt, ut prius dictum est.

Quartum est, quod extinguit in cordibus fidelium fidem & devotionem & charitatem, quam habere debent ad hoc saluberrimum sacramentum, cum impiis, simplicibus & indoctis, quibus simpliciter proponenda esset, nova & inaudita prius ingerunt, quibus ab omnibus fidelibus, tam doctis quam indoctis, ubique contradicitur. Et hoc non est sine magno peccato, sic simplicium fidem, devotionem & charitatem turbare leviter & sine maxima causa.

Quintum est, quod faciunt populum peccare, in hoc, quod faciunt eum transgredi laudabilem & approbatam consuetudinem universalis Ecclesie, que inconcussa est servanda & pro lege habenda. Cujus transgressores secundum B. Augustinum, ut superius allegatum fuit, coercendi sunt veluti transgressores legum divinarum. Quod utinam notarent adversarii.

Sextum est, quod tales inhonorant & contemunt matrem suam universalem Ecclesiam, quam Generale Concilium representat, ac etiam Apostolicam sedem, & quantum in eis est, minuent utriusque auctoritatem, cum in arduis desinant, & propria voluntate mutant consuetudinem approbatam universalis Ecclesie, inconsulta Ecclesia aut Apostolica sede, ad quam tamen omnia ardua referenda sunt, juxta illud, quod dicitur *dist. 12. c. Præceptis*, ubi sic scribitur: *Et nulli dubium sit, quod non solum Pontificalis causatio, sed omnis sancta religionis relatio ad sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debent referri, & maxime ea, qua fidem concernunt, juxta illud Innocentii Papæ, positum 24. q. 1. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes Coepiscopos nostros nisi ad Petrum & sui nominis & honoris auctorem referre debere.*

Hoc etiam significatum est in Mose, de qua *Exod. 18. dicitur: Quicquid autem gravius erit, referent ad ipsum. Et Dent. 17. Si difficile & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem &c. Surge & ascende in locum quem elegit tibi Dominus Deus tuus, venesque ad sacerdotes Levitici generis & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quaresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quacunque dixerint tibi.*

Ita etiam doctissimus Hieronymus auctoritatem Apostolicæ sedis recognoscens, librum, quem de expositione fidei Catholica fecit, discussioni & correctioni Apostolicæ sedis humiliter subiecit. *Hæc est fides, Papa beatissime, quam in Ecclesia catholica didicimus, quamque semper tenuimus, in qua si minus pariter, aut parum forte aliquid, propositum est, emendari cupimus a Te, qui Petri sedem tenes & fidem. Si autem hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, quis me culpare voluerit?* Ex ista auctoritate trahitur laudabilis protestatio in disputationibus generalibus.

Ultimo addo exemplum. Si consuetudinem approbatam, & longissimis temporibus ab omnibus tam majoribus quam minoribus totius regni Bohemia laudabiliter tentam, aliqua privata persona, propria voluntate falsa, & sine sufficientibus & evidentissimis motivis publice doceret, semper fuisse & esse malam & inquam, & eam propria auctoritate mutaret, aut in toto regno Bohemia mutare causeretur, non habito deluper consilio sapientum, nec requisitis deluper Rege & majoribus regni: Puto quod homo talis iudicio rationis non esset sequendus, sed potius contemptor Regis & violator jurium regni ab omnibus reputandus. Quanto magis, qui consuetudinem laudabilem, ab universali Ecclesia circa saluberrimum sacramentum longis temporibus tentam, propria voluntate violat & populum violare suadet, inconsultis de Ecclesia viris doctissimis, & maxime superioribus suis, ad quorum pertinet auctoritatem, non est sequendus vel audiendus, sed sibi obijcienda sunt que superius posita sunt, & alia, que Doctoribus occurrunt. Et insuper illud Augustini in libro Confessionum, dicitur: *Quæ sunt contra mores hominum, quasi flagitia sunt vitanda pro morum diversitate, ut pactum inter se gentis aut civitatis, aut consuetudine aut lege firmatum, nulla civis aut peregrini libidine violetur. Turpis enim omnis pars universo suo non congruens.*

Expliciant Solutiones & Conclusiones super auctoritates positas per Jacobum de Misa, pro *Communionem laicorum sub utraque specie: Edita & approbata Constantia*, per Magistros & Doctores, ibidem pro tunc in Generali Concilio existentes: Quod non licet, laicos sub duplici specie communicare. Et sic est finis. Amen.

X L I I I.

DISPUTATIO CONSTANTIÆ

In Concilio edita contra illos, qui Reformationem curia Romana Electioni Pontificis præmitti volebant.

AD obviandum multis erroribus, qui nunc Ex Cod. M. oriri videntur circa materiam unionis Ecclesie, petitur consilium & deliberatio Theologorum super dubiis infra scriptis, que Joannis Huss doctrinam erroneam sapere dicuntur. Lipsicæ.

DUBIA XII.

I.

Utrum dicere, quod oblatio super modo electionis futuri summi Pontificis, facta per Dominos Cardinales, & acceptata per tres nationes, est erronea, aut Ecclesie periculosa vel

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

vel scandalosa, sit erroneum & injuriosum, ac
pacis & tranquillitatis sacri Concilii turbativum?

II.

Utrum dictam oblationem non acceptare, nec aliam neque bonam vel meliorem offerre, & non velle super hac materia cum aliquo conferre, sed rem istam, tam necessariam, in longum periculosius differre, sapiat favoriam schismatis & impedimentum unionis?

III.

Utrum inducere potentiam secularem ad prohibendum, seu de facto imponendum, ne super dicta oblatione deliberarent, aut responderent alie nationes, sit libertatis Concilii turbativum, aut impressivum metus, aut Ecclesiasticæ unionis impeditivum?

IV.

Utrum dicere, quod, Apostolica sede apud omnes notorie vacante, non est facienda electio futuri Pontificis summi, secundum canonicas sanctiones, sed quod post dictam vacationem, Ecclesia diu, & sine determinato tempore, maneat acephala, id est, sine Apostolico capite seu pastore, & absque canonica provisione super modo & forma futuræ electionis, sit contra jus divinum, videlicet, contra ordinationem Christi de instituendo sibi vicario, Petri successore?

V.

Utrum prædicta assertio sit hæretica, vel sapiens favoriam pravitatis hæreticæ, & specialiter hæresis contra Joannem Huss per hoc sacrum Concilium condemnatam, videlicet, quod *Ecclesia melius potest regi sine Papa, quam cum ejus & Romana Ecclesia auctoritate?*

VI.

Utrum quæcumque hujus Concilii decreta, capitula vel juramenta, sane intellecta, possint obviare præfato juri divino, seu ordinationi Christi de substituendo sibi vicario? Et utrum hoc dicere sit erroneum, & sapiens hæresin, ac huic sacro Concilio injuriosum?

VII.

Utrum dicere, & efficaciter procurare, quod non solum electio futuri summi Pontificis, sed & provisio super forma, modo, & tempore futuræ electionis differatur, donec & quousque prius fiat reformatio capituli, id est, Papæ, Cardinalium, ac Romanæ curiæ, quasi hujusmodi reformatio bene fieri nequeat Papa præsidente, sit erroneum & sapiat hæresin Joannis Huss supradicti?

VIII.

Utrum canonica provisio super futura electione sit prima & principalis reformatio Ecclesiæ, præ ceteris necessaria, & debito ordine præferenda, aut saltem non postponenda? Et an contrarium dicere sit erroneum, & debiti ordinis reformationis sit turbativum? An hæc deformitas, scilicet, quod Ecclesiæ, ut

præmittitur, maneat acephala, sit periculosa, & per consequens hujus deformitatis reformatio sit præ ceteris necessaria?

IX.

Utrum dicere, quod minus inconveniens est, Ecclesiam carere capite, quam carere capitis reformatione, sit erroneum, & a bonis moribus Ecclesiasticis alienum?

X.

Utrum consulere, & inducere potentiam secularem, quod exerceat viam facti, vel brachium seculare adversus personas Ecclesiasticas hujus sacri Concilii, absque, auctoritate & expresso decreto suo, sub præfato colore, quod isti vel illi sint turbatores Concilii, reddat sic consulentes & inducentes reos penarum juris statutarum contra violatores Ecclesiasticæ libertatis, quarum penarum aliquæ confirmatæ sunt, & noviter influatæ per hoc sacrum Concilium.

XI.

Utrum dicere, quod Romana & universalis Ecclesia non possit debite ac perfecte reformari, nisi per subtractionem bonorum temporalium, quibus a principibus superflue est dotata, sit erroneum, & expresse sapiens hæresin, contra Joan. Huss per hoc Concilium condemnatam?

XII.

Utrum tales consulentes & persuadentes, quod Dominus Rex Romanorum vel ratione sua dignitatis, vel altero præfato titulo, sive conservatione hujus Concilii, sive decretorum ab eodem Concilio statutorum, possit aliquam jurisdictionem in Ecclesiasticos exercere absque speciali ipsius Concilii mandato, dicendi sint errantes de jure, & de favoriam schismatis vehementer accipiendi, tanquam præfatis Concilii turbatores, & violatores Ecclesiasticæ libertatis, prædictas juris penas damnabiliter incurrendo?

Super materia dictarum questionum offerunt se multum notabiles Doctores Theologiæ probare & defendere tres conclusiones sequentes. Videlicet.

Prima Conclusio.

Ex articulis fidei clare deducitur, quod Ecclesia non debet absque unico summo Pontifice derelinqui, usque ad consummationem sæculi. Et hoc de lege communi.

Secunda Conclusio.

Ex articulis fidei clare deducitur, quod præceptum divinum & affirmativum super electione summi Pontificis facienda, dum sedes Apostolica vacat, obligat omnem Christianam ad non impediendum hujusmodi electionem canonicæ & salubriter faciendam.

Tertia Conclusio.

Ex articulis fidei clare deducitur, quod prædictum præceptum obligat omnem adultum Chri-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Christianum ad procurandum juxta qualitatem sui status, quod electio summi Pontificis nequaquam differatur, ubi & quando non erit efficax dilationis ratio, dum scilicet electio deterioris exitum probabiliter non habet.

Ex predictis tribus conclusionibus sequitur Responsio affirmativa ad predicta duodecim dubia.

Sequuntur Rationes & Declarationes premissorum.

Contra nonnullos, qui, sub pretextu & palio reformationis status Romani Pontificis & Collegii Dominorum Cardinalium ac curie Romanæ, moluntur destruere non solum electionem futuri Romani Pontificis, immo etiam nituntur impedire, ne provideatur de forma, modo & tempore ipsius electionis.

Pro fundamento trium Conclusionum predictarum in primis supponendum est, quod ex institutione Christi, qui est principale caput Ecclesie, usque ad consummationem seculi debet succedere aliquod caput ministeriale, Christo subordinatum, quale caput Papam vel summum Pontificem appellamus. Et secundum canonicas sanctiones valde periculosum est, quod sede vacante diu differatur electio talis capitis, sive Pontificis. Et maxime, sine determinatione modi & forme, & præfixione temporis. Maxime considerato longo tempore, & mandato, quo jam vacavit Ecclesia, ut per suas litteras testatur Concilium. Quoniam aliter Ecclesia exponitur discrimini, ut remaneat acephala a tali capite. Quæ est maxima deformatio Ecclesie, cujus deformitatis reformatio præ ceteris est necessaria. Et per consequens, exponere Ecclesiam tali discrimini, sine manifesta provisione contra scandala, quæ inde possunt oriri, est favere schismati, & præbere impedimentum Ecclesiæ unitati. Quod sapit hæresim Joannis Huss per hoc sacrum Concilium damnati: & maxime in illis, qui alios, volentes contra predicta scandala providere, vocant turbatores Concilii, & fautores schismatis. Hoc itaque fundamento præsupposito, quod tam jure divino, quam humano potest multipliciter stabiliri, consequenter dicendum est, quod contradicentes conclusioni præmissæ, quantum in se est, manifeste se reddunt suspectos fautoris inveterati schismatis, aut fabricationis novi. Quod sic potest probari.

Certum est, quod si istud Concilium solvatur, antequam habeatur Romanus Pontifex, quod haberemus schisma pejus, quam aliud, propter difficultatem iterum congregandi Concilium. Quoniam difficillime congregaretur, sub quocunque Principe Christiano, propter multa, quæ faciliter considerari possunt. Item, quia secundum eos suspensa sunt jura, virtute quorum ipsa electio pertinet ad collegium Dominorum Cardinalium, & sic non valeret electio eorum, dato, quod eam vellet facere, & eam celebrare. Sed certum & notorium est, quod nos sumus in imminente & quasi inevitabili periculo solutionis predictæ. Et hoc propter multas causas.

Prima: Propter longam & diuturnam moram, quam fecimus hic, ex qua longa mora non solum attendiata sunt notabilia supposita hujus Concilii, immo hæc civitas Constantia cum tota provincia circumvicina.

Secunda: Propter periculum pestilentis aeris, Concilii Generalis Tom. XXVIII.

Ad quem secundum judicium Astronomorum & medicinarum peritorum tempus valde disponitur.

Tertia: Propter divisiones, odia, & dissensiones, quæ durante isto Concilio exortæ sunt inter Dominum Regem Romanorum, & nonnullas nationes, nec non Ambaxiatores aliquorum Regum & Principum, ut notorium est.

Quarta: Propter strages & guerras, quæ invalescunt in aliquibus regnis & regionibus, propter quas & dissipantur bona & monasteria plurimum Prælatorum, & aliorum hęc existentium.

Quinta: Propter dissidentiam, quæ habetur de aliqua bona reformatione obtinenda in hoc Concilio, viso, quod per duos annos, licet major pax & dilectio & concordia tunc esset inter nationes, non potuit plene & perfecte concordari unum solum capitulum de supra dicta reformatione, de qua tractatur, videlicet de statu Papæ & collegii Dominorum Cardinalium.

Et sic, viso imminente & universali periculo solutionis predictæ, qui, periculo non obstante predictæ machinationis, non curant providere circa formam electionis præmissæ, sed nituntur occupare tempus circa predictam reformationem, se vehementer reddunt suspectos de fautoria inveterati schismatis, aut conspiratione & generatione. Nam & videntur Ecclesiam reddere acephalam, nec curant de hujusmodi periculo.

Item, si dicta reformatio est in suo tempore necessaria, nullus tamen sanæ mentis dicet, quod sit præferenda electioni Romani Pontificis, vel saltem provisioni dictæ electionis, & determinationis modi, forme, & temporis ejus, & hujusmodi; eo quod dicta electio est principale negotium hujus Concilii. Et si non perficeretur, quod Deus avertat, esset magis periculosum & nocivum. Immo est quasi tota & unica spes universi populi Christiani. Valde ergo absurdum est, tantum principale propter unum accessorium ponere in periculo, immo quodammodo postponere.

Item, non solum per hoc, quod volunt dictam reformationem præponere, & in ea tempus occupant, se reddunt predicti suspectos, sed potius & verius ex hoc, quod volunt, quod concurrenter provideatur, circa electionem, vel saltem determinationem modi, forme, temporis ejus, & hujusmodi. Cum tamen convenientissime uno & eodem tempore possit provideri super utroque, nec unum in aliquo posset aliud impedire.

Nunc restat ad aliqua eorum objecta respondere.

Primo dicunt, quod creato Papa, bono modo non posset fieri dicta reformatio.

Ratio, quia ipse per præsentiam suam impediret causam.

Responsio. Aut dicta reformatio potest canonice absque eo & consensu suo fieri, aut non. Si sic; absurdum est dicere, quod impediret causam. Cum non posset impedire dejectionem suam. Si vero sine eo, & consensu ejus, non potest fieri: nec modo poterit fieri. Cum pars contemptus esset, vel eum creatum non vocare, vel creandum non expectare. Immo plus nocet contemptus paucorum, quam contradictio multorum.

Secundo. Ad hoc, quod dicunt, quod pluri illi vellet complacere, alii timerent illi displicere; & ideo nunc habent majorem libertatem, &c.

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Responsio. Primo tales, quicumque sunt, non sunt amici veritatis; cum favore vel timore negarent veritatem. Neque per tales fieri deberet hæc reformatio. Vel impudens est istud obiectum, & sapit corruptionem.

Tertio. Ad hoc, quod dicunt, quod habito Papa, quilibet nitetur recedere. Et dant exemplum de Concilio Pisano.

Istud obiectum repugnat eis, qui tantum cupiunt istam reformationem. Quoniam si tantum desiderant eam, non cito recedent, quin prius perficiatur, etiam si ipsi pauci deberent remanere ob hanc causam duntaxat, quod in ipsis, viso in hoc casu, poterit remanere auctoritas Concilii: Item, vanum est, quod Concilium non poterit ita providere post electionem sicut ante, ne Prælati recedant.

Item, quod datur exemplum de Pisis: Respondet: quod de dilatione ipsius reformationis fuit libere concors illud totum Concilium. Nec fuit culpa Papæ, nec collegii Dominorum Cardinalium, sed potius totius Concilii, si pro tunc dicta reformatio non fuit facta.

Item, dicta reformatio non fuit impedita propter creationem Papæ, sed potius propter consensum totius Concilii ex causa rationabili.

Item, deformitas Ecclesiæ in hoc, quod caret Papa, est præ omnibus deformitatibus generalior. Quia tangit bonos & malos, & omnes generaliter Christianos.

Item, est periculosior, ut supra dictum est. Quia ex dilatione ejus posset status Ecclesiæ non mediocriter deteriorari, tam in fide, quam in moribus.

Item, tam longa expectatio futuri Romani Pontificis est præ ceteris deformitatibus populis magis scandalosa, quam pauci cogitant in ista reformatione capitis. Quamvis non negatur, quin sit expediens & necessaria, sed electioni prædictæ nullo modo præponenda.

Patet igitur, quam vehemens suspicio laborat contra prædictos, quod non recte tendant ad ea, quæ sunt Jesu Christi, & gloriose sponiæ ejus. Et forte intendunt sic expendere tempus, & attendere Concilium, ut sic tandem paucis remanentibus eligant Papam ad sua vota.

Allegationes autem tam divini quam humani juris leviter poterunt fieri ad præmissa.

Hucusque in Codice MS. Lipsiensi.

X L I V.

M A R T I N I P A P Æ V.

In Constantiensi Concilio A. 1417. die 11. Nov. Martini die electi Regula Cancellaria, altero statim post electionem die, n. 12. Nov.

A J O A N N E O S T I E N S I,

Cardinale & Vice Cancellario, more consueto in Concilio conscriptæ.

Et A. 1418. d. 26. Feb. ibidem publicata.

Ex antiquissimis Codicibus MS. Vindobonensibus ac Lipsiensibus.

AD illius, cujus perfecta sunt opera, & a quo ejus in terra vicario omnis perspici-

atur collata potestas, laudem & gloriam; Apostolicæ sedis, ipsi imperante vicario, laudabile regimen: Agendorum quorumlibet normam regiam: Ac jure prosperitatis publicæ iumentum.

Sequuntur ordinationes, sive Regulæ, per sanctissimum in Christo patrem & Dominum nostrum, Dominum Martinum, divina providentia Papam Quintum, anno Domini 1417. die 12. Novembris, in crastinum suæ assumptionis ad summi Apostolatus apicem, & ante suæ coronationis solemniam factæ & editæ.

Quas suo duntaxat tempore durate voluit. Quasque postmodum Ego Joannes Ostiensis Episcopus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius, & Cardinalis Vivariensis nuncupatus, de ipsius Domini nostri mandato, tam in Cancellaria Apostolica, quam dictæ sedis audientia publica, publicari mandavi, atque feci solemniter, ut est moris, die Sabbati, 26. Februarii, Pontificatus sui anno primo.

In primis etiam nonnullorum suorum Prædecessorum, donec super his aliud ordinandum duxerit, inherendo vestigiis, Reservationes fecit, illis similes, quæ in Constitutione felicis recordationis Benedicti Papæ XII. prædecessoris sui, quæ incipit, *Ad regimen* continentur, ubicunque prælaturæ, dignitates, & beneficia, ibidem comprehensa, vacaverint.

Item, declaravit, quæcumque & qualiacunque, canonicatus, præbendas, prioratus & præposituras, dignitates, personatus, officia & alia beneficia Ecclesiastica, secularia & regularia, cum cura, vel sine cura, in Balthasari, Joannis XXIII. Petri de Luna, Benedicti XIII. & Angeli de Corraro, Gregorii XII. olim nuncupatorum, obedientibus, per contendentes de papatu inibi reservata: & etiam, quæ dictus Petrus, tempore, quo de hujusmodi Papatu contendere inciperet, obtinebat: quæ videlicet tempore ac occasione subtractionis obedientiarum earundem, ipsis Balthasari, Petro, & Angelo, generali Constantiensi vigente Concilio, factam, vacabant: Remanente & remanere per hujusmodi reservationem & Decretum affecta: Nullum de illis, sive etiam cathedralibus Ecclesiis vel monasteriis, eorundem contententium ordinationi & dispositioni reservatis, & tempore & occasione subtractionis hujusmodi vacantibus, præter Romanum Pontificem ea vice potuisse sive posse disponere, vel se promittere quoquo modo. Ac decrevit irritum &c.

Item, prædicta die reservavit generaliter dispositioni suæ omnes dignitates majores in cathedralibus post Pontificales, & principales in collegiatis Ecclesiis, ac prioratus & præposituras conventuales, nec non præceptorias generales ordinum quorumcumque, & quæcumque beneficia, quæ sui & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium familiares, continui commensales, obtinent, & in posterum obtinebunt.

Item, eadem die reservavit generaliter dispositioni suæ quoscunque canonicatus & præbendas, ac dignitates, personatus & officia, ceteraque beneficia Ecclesiastica, cum cura vel sine cura, in Basilica principis Apostolorum, nec non sancti Joannis Lateranensis, B. Mariæ majoris de Urbe Ecclesiis, tum vacantia, & in antea vacatura.

Item, eadem die declaravit, quoscunque, etiam de latere, Apostolicæ sedis legatos, quamvis

1 In Cod. MS. Lipsiensi: Quas suo duntaxat tempore durate voluit observari.

2 In Cod. MS. Lipsiensi: per hujusmodi reservationes & decreta, affecta. Quod forte clarus.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTO
1418.

vis etiam haec super hoc auctoritate praedicta sive facultate munitos, post huiusmodi eius assumptionem non potuisse, sive in ante posse disponere quomodolibet de beneficiis dispositioni Apostolicae generaliter reservatis: Decernens irritum &c.

Item, eadem die revocavit omnes uniones, quacumque auctoritate factas, quae nondum suam sortitae fuerint effectum.

Circa expeditionem litterarum.

In primis voluit & ordinavit Dominus noster, quod omnes & singulae Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Urbani V. & Gregorii XI. praedecessorum suorum, ordinationes & Regulae, in cancellaria Apostolica, salvis infra scriptis, firmiter observentur.

De Expectativis.

Item, voluit & ordinavit, quod per signaturam quamcumque, in Rotulis super expectativis gratis generaliter pro tempore factam super quibusvis petitionibus inibi contentis, nisi scorsim sufficienter signatae appareant, litterae alias quam super huiusmodi expectativis nullatenus expediantur.

Item, voluit & ordinavit, quod in quibuslibet expectativis gratis dignitates in cathedralibus majores post Pontificales, & in collegiatis Ecclesiis principales, ac in Regularibus prioratus, & dignitates conventuales, & praecipue generales, semper excipiantur: Non obstante quacumque signatura, etiam motu proprio facta: Nisi specialiter in ea de majori dignitate, vel principali aut conventuali vel generali concederetur.

Item, voluit & ordinavit, quod, salvis regulis infra scriptis, per quamcumque signaturam, gratiae expectativae in rotulo vel extra appositam, etiam pro quocumque, ad unum duntaxat beneficium, & unicam collationem, vel de canonicatu sub expectatione praebendae alicujus Ecclesiae, etiam si petatur, litterae concedantur. Sed pro idoneis, ut infra, poterit addi de dignitate, personatu, administratione vel officio Ecclesiae, in qua petet de huiusmodi canonicatu, cum expectatione praebendae. In Italia tamen petentibus duo dentur beneficia & totidem collationes, etiam si unum illorum duntaxat canonicatus & praebenda Ecclesiae cathedralis existat. Verum ubicumque petens ad beneficia simpliciter, & ut supra idoneus, habeat, etiam si canonicatus & praebenda,

dignitas, personatus, administratio vel officium, in cathedrali, etiam metropolitana, aut collegiata Ecclesia. Aliis autem detur, etiam si in Ecclesia cathedrali, ac canonicatus & praebenda alterius, quam ipsius cathedralis Ecclesiae, seu officium, ubicumque fuerit. Et omnibus istis in qualibet Ecclesiarum praedictarum canonicatus & praebenda cum praesimonia & praesimonia portioibus, nec non oblegiis, additamentis, ferculis, supplementis, & similibus, unius tantum ipsius Ecclesiae canonicatus quomodolibet vacantis vel vacaturi. Quorum studus, si impetrans doctor vel Licentiatus in aliquo iurium, cum rigore examinis, aut in Theologia saltem formatus Baccalaureus fuerit, 60. alias 30. librarum Turonensium parvorum, vel tantundem in alia moneta, secundum taxationem decimae non excedant, pro uno beneficio veniant, si ad hoc petitiones eorum se extendant.

Item, voluit & ordinavit, quod, ubicumque litterae expediantur in expectativis pro Magistris, Licentiatis, Baccalaureis formatis in Theologia, & Doctoribus in iure canonico vel civili, tam secularibus, quam regularibus, ad unum beneficium tantum, cujuscumque taxae fuerit, vel de canonicatu sub expectatione praebendae ac dignitatis, personatus, administrationis vel officii, &c. ut supra, collegiatae vel cathedralis Ecclesiae, si petatur: Si vero signatura suffragetur eis ad duo vel plura, detur taxa in universo ad 100. & 50. libras Turonensium parvorum, vel tantundem in alia moneta, secundum taxationem decimae.

Item, in partibus Gallicanis ac per totam Hispaniam, sive signatura ad unum sive ad plura beneficia se extendat, detur Magistris in medicina, & in iure canonico vel civili Licentiatis cum rigore examinis, in beneficiis secularibus, in locis, in quibus antiqua taxatio decimae ad illius meliorem est reducta, si cum cura, 80. si sine cura 60. Ubi vero reductio non est, si cum cura, 100. & 20. si vero sine cura fuerit, 80. librarum Turonensium parvorum, secundum taxationem antedictam.

Item, quod in Theologia non formati, aut in iure canonico vel civili Baccalaurei, nec non in medicina, ac sine rigore examinis in aliquo iure Licentiati, & in artibus Magistri, habeant in locis, in quibus est antiquae taxationis reductio, si cum cura 60. & sine cura 40. In aliis autem, si cum cura 100. & si sine cura fuerit, 70. librarum Turonensium praedictorum, secundum taxationem antedictam.

Item,

^a In Codice MS. Lipsiensis haec est inscriptio: De expectativis Regula Cancellaria, lecta & publicata pro parte Domini nostri Martini Papa Quinti in audientia Contradictorum apud Ecclesiam Sancti Stephani, Constantia, die Sabbati, 16. mensis Februarii. Nisi forte hoc tituli augmentum ad totius potius operis huius frontem pertinet: quod ab amanuense aut librario imprudens hic relatum. Quod ex eo fit verosimile, quod nullus operi huic in hoc codice titulus sit praemissus. Deinde non sequentes solum, sed & praecedentes regulae illo in loco, eodemque die sunt lectae & publicatae, ut in operis exordio est notatum.

^b In MS. Lipsiensis brevior est haec Constitutio, his verbis: Quod per generalem signaturam, in quibuscumque Rotulis expectativarum factam, litterae alias quam super huiusmodi expectativis nullatenus expediantur.

^c In MS. Lipsiensis: Si petatur, litterae expediantur.

^d In MS. Viadobonensi: Ut prima legebatur, vitio, ut apparet, veteris librorum. Unde ex MS. Lipsiensis infra fuit restituendo.

^e In MS. Lipsiensis haec vox, duntaxat, est omisa.

^f In MS. Lipsiensis additur, fuerit.

^g In MS. Lipsiensis vocula haec parvorum hic non legitur: paulo tamen post, dum redit, in Lipsiensis aequae ac Viadobonensi comparat.

^h Ex MS. Lipsiensis, librorum lapsu omisa sequentia, in Viadobonensi recte expressa, ut oppositio docet: si cum cura, 80. si sine cura 60. Ubi vero talis reductio non est, & sic porro.

ⁱ In MS. Lipsiensis, secundum taxationem decimae. ¹⁰ In MS. Lipsiensis, parvorum, ut alias. ¹¹ In MS. eandem.

ANNO
CHRISTI
1118.

Item, ceteri seculares habeant in locis reductionem habentibus, de qua supra, si cura cura, 40. si sine cura, 30. Et in aliis, si cura 60. si sine cura fuerit, 40. librarum Turonensium similitum.

Item, regulares non graduati, ut supra, habeant in locis cum reductione praemissa, 60. & in aliis 80. librarum Turonensium similitum, secundum taxationem antedictam.

Item, seculares non graduati taxam habeant in Alemania, Scotia, & in Hibernia, si cum cura 25. & si sine cura 18. In Anglia vero, si cum cura, 40. & si sine cura, 30. Regulares autem 30. marcarum.

Item, in Italia dentur, si cum cura, 60. & si sine cura, 40. florenorum auri, secundum taxationem praedictam.

Item, in forma pauperum detur in locis Gallicanis cum reductione praescripta, si cum cura, 25. & si sine cura, 15. Et in aliis locis, si cum cura, 50. & si sine cura, 30. Et in Hispania & Arragonia, si cum cura, 40. & si sine cura 25. librarum Turonensium parvorum. In Alemania, si cum cura, 25. & si sine cura 15. In Anglia vero, si cum cura, 30. & si sine cura, 20. marcarum. In Italia vero, si cum cura, 30. & si sine cura, 25. florenorum aureorum.

Item, voluit & ordinavit, quod in partibus Gallicanis in expectativis nulli detur ad canonicatus & praebendas Ecclesiarum cathedralium; Magistris in Theologia, Doctoribus & Licentiatibus cum rigore examinis in iure canonico vel civili, Magistris in Medicina, Licentiatibus & Baccalaureis in Theologia, Magistris in artibus, qui per septennium post magistrum in artibus rezerint, vel in Theologia tandem studuerint, Apostolicae sedis officialibus, apud eandem sedem suis officiis actu pro tempore insistentibus, Domini nostri Papae, Cardinalium, Imperatoris, Regum & Ducum nepotibus & consanguineis ac nobilibus, duntaxat exceptis. Aliis vero ad huiusmodi canonicatus & praebendas petentibus detur de beneficio, cum cura vel sine cura, prout capaces fuerint, etiam si canonicatus & praebenda alterius quam cathedralis Ecclesiae existat, ad integram collationem, utpote Archiepiscopi, Episcopi & capituli singulorumque canonicorum & personarum, etiam dignitates obtinentium Ecclesiae, in qua ad praebendas petebant se admitti.

Item, voluit & ordinavit, quod nullus in rotulis gratiarum expectativarum, datas ordinatas habentibus, possit aliquem ponere loco sui.

Item, quod petenti ad cuiuscunque, seu quo-

rumcunque collationem, vel ad plures collationes aut Ecclesias disjunctive, detur duntaxat una collatio, vel Ecclesia ex petitis, talis videlicet, qualem verosimiliter habuisset, si eam in sua petitione specificasset. Voluit autem, quod, si plures personas gratias expectativas in eadem supplicatione petierint, litterae pro primo duntaxat expediantur, & alii careant omnino petitis.

Item, voluit & ordinavit, quod in Parisiensi, Rothomagensi, Tornacensi, Cameracensi, Bajocensi, Narbonensi, Remensi, Ambianensi & Leodivensi Ecclesiis, nulli detur ad canonicatus, & praebendam ex rotulis expectativis quibuslibet: In Theologia & Medicina Magistris & Doctoribus, cum rigore examinis in aliquo iure licentiatibus, fratribus, nepotibus, & consanguineis germanis Dominorum Cardinalium, & Magistris nobilibus ac officialibus duntaxat sedis Apostolicae, exceptis.

Item, voluit & ordinavit, quod per quamcunque signaturam, clausula, etiam si singula conferre habeant, vel etiam ratione dignitatum &c. quae extra eandem Ecclesiam obtinerent, nullatenus in litteris expectativis concedatur.

Item, quod Magistri, Doctores, Licentiatii in iure canonico vel civili, ac Magistri in medicina, nec non Licentiatii & Baccalaurei formati in Theologia, una cum gratiis expectativis quibuscunque obtentis, in rotulis vel supplicationibus particularibus possint quaecunque beneficia compatiblea, quae obtinent, retinere, dummodo fructus eorum 400. libras parvorum Turonensium vel tantundem in alia moneta importatis non excedant.

Item, quod in Theologia non formati & in iure canonico vel civili Baccalaurei, vel Magistri in artibus, & Licentiatii in medicina, una cum gratiis expectativis possint quaecunque beneficia compatiblea, quae obtinent, retinere, dummodo eorum fructus &c. 200. libras, vel tantundem in alia moneta importatis non excedant.

Item, quod alii non graduati etiam beneficia, quae obtinent, compatiblea cum eorum gratiis expectativis retinere valeant, dummodo eorum fructus &c. 100. libras vel tantundem in portatis non excedant.

Voluit tamen idem Dominus noster, quod qui habeat quinque beneficia vel ultra, quod si gratiam expectativam ad unum beneficium, aut unum beneficium vacans, vel certo modo vacaturum, seu plura impetret, quod teneatur dimittere tot beneficia, de habitis, quot beneficia assequeretur: Protonotariis, correcto-

1 In MS. Lipf. librarii utique negligenter adiderunt sequentia omnia in hac constitutione, a verbis, ut supra, usque ad hanc sequentis regulae verba, *casum habent.*

2 In MS. Lipf. alia hic reperitur taxa, in verbis. *Si cum cura 30. & si sine cura, 25.* In ceteris omnia sunt paria.

3 In MS. Lipf. sequentia huius regulae de Italia desiderantur.

4 In MS. Lipf. hic insertum: *in expectativis.*

5 Insertum hic in Codice Lipfensi vox *supra*.

6 Absunt ex Codice Lipf. haec verba *in artibus*.

7 Haec verba, *suis officiis*, delent quidem in Vindobonensi, sed ex MS. Lipfensi restitui debuerunt, ad sensum reddendum.

8 In Lipf. MS. hic additum: *Religiositas.*

9 In MS. Lipf. daturum ordinatum.

10 In MS. Lipf. *impetratis.*

11 In Codice Lipf. non habetur *et consanguineis.*

12 In MS. Lipf. numerus multo minorum librarum forte lapsu expressus, nempe 4. librarum, pro 400.

13 In MS. Lipf. *CL. librarum.*

14 In Lipf. MS. & hic numerus est numerus. 60. libras.

15 In MS. Lipf. insertum, *ut supra.*

16 In MS. Lipf. non leguntur haec verba: *aut unum beneficium vacans.*

17 In Codice Lipf. est *A.*

ANNO
CHRISTI
1118.

ANNO
CHRISTI
1418.

rebus litterarum Apostolicarum ac contradi-
torum, & sacri palatii Apostolici causarum
Auditoribus, & Secretariis, nec non Domino
Vice-Cancellario, vel eius locum teneas, in
camera Apostolica presidenti assistentibus, du-
rant acceptis: Etiam si infra summas supra
ordinatas comprehenderent, nisi in regibus Sicili-
e & Trinacriae, & in provincia Beati Petri,
in Thuria & Marchia Anconitana, ac in Urbe
& eius districtu.

Item, voluit & ordinavit, quod obtinentes
beneficia Ecclesiastica quaecunque, vel in eas
habentes, etiam illorum non expresso valore,
possint in communi forma impetrare per peti-
torum affectionem pacificam obtenta, ac ius
hujusmodi realiter dimittendo.

Item, voluit & ordinavit, quod in gratiis
beneficialibus quibuscunque, per eum quibuscunque
personis pro tempore faciendis, & omnium &
singulorum beneficiorum, que per eas, etiam si
motu proprio sunt, concedantur, & aliis ni-
hilominus obtentorum, & de quibus, vacanti-
bus, vel certo modo vacaturis, impetrantibus
provisum aut providi mandatum vel concessi-
onem extiterit, nisi ipsi impetrantes ea forsitan
dimittere maluerint, vel alias propter eorum
incompatibilitatem dimittere teneantur, verus
valor in moneta quacunque secundum aestima-
tionem communem exprimat. Alias litteras
super gratiis hujusmodi nullatenus conscribantur.
Et sub generali clausula in petitionibus plerum-
que poni solita, non oblatente gratia expecta-
tiva, seu dispensatione, super obtinendis incom-
patibilibus in cancellaria Apostolica exprimen-
da in litteris super hujusmodi petitionibus con-
screndis, quis ultra duo beneficia pro qualibet,
ex gratia & dispensatione hujusmodi nequeat
explicare. Quod si ad plura ipsa gratia vel dis-
pensatio se extendat, petitiones ipsas omni pe-
nitur careant effectu.

Item, voluit & ordinavit, quod si aliqui in
expectativis gratiis petant, statuta & consuetu-
dines Ecclesiarum, quibus cavetur, quod nul-
lus inibi de minoribus prebendis ad superiores
sive majores prebendas ascendat, derogari, lit-
teris cum clausula derogationis hujusmodi nul-
latenus expediantur, nisi eam ipsius Domini
nostri Pape signatura importet expresse, vel ad
partem clausula concedatur antedicta.

De Vacantiis.

Item, voluit & ordinavit, quod in gratiis
beneficialibus vacantibus aut certo modo vaca-
turis, quibuslibet, si plura petantur beneficia,
unum cujuscunque annui valoris per simplicem
signaturam, & addito, ut petitur, duo ^A vel

tria & non plura petita beneficia veniant, dum-
modo etiam illorum fructus &c. ultra 60. s. in
portatis vel 100. libras Turonensium parvorum
communi estimatione, sive tantundem in alia
moneta non valeant, annuatim.

Item, voluit & ordinavit, quod in quibus-
cunque gratiis beneficialibus super vacantibus
nulla detur clausula, generalem reservationem
importans, nisi ex primo vacationis modo, in
ibi dispositive narrato, aliqua talis reservatio
elici possit expresse: Sed alias etiam per sim-
plicem signaturam quacunque veniant omnes
modi vacationum & per Constitutionem Ex-
celsabilis, nec non clausula devolutionis & spe-
cialis reservationis, ac de lite inter alios pen-
dente, si petantur, colligentes tamen ac ex-
iam alii petentes, scilicet neuter in singulis eor-
um petitionibus super litigiosis beneficiis qui-
buslibet, de lite, cui se ingerere contendunt,
sufficienter faciat mentionem. Alias litteras su-
per petitionibus ipsis cum hujusmodi expressio-
ne litis non expediantur quacunque modo. Una
vero reservationem ex hujusmodi primo vaca-
tionis modo, ut premititur, elicitam, reliquis
petitis generalium reservationum clausula con-
cedantur.

Item, voluit & ordinavit, quod ex quibus-
cunque petitionibus, super novis provisionibus,
per concessum pro tempore signandum, nulla
detur clausula, generali reservatione, etiam in
presenti disponitur, aut aliis vacationum mo-
dis expressam quomodolibet comprehendens:
Nisi per Dominum Vice-Cancellarium data re-
periat apposta singulis petitionibus ante di-
ctis.

Item, voluit & ordinavit, quod super bene-
ficiis de jure patronatus laicorum quibuslibet,
quatercunque & ubicunque pro tempore va-
cantibus, litteras Apostolicas, nisi in eis, quod
illa tanto tempore vacarunt, quod eorum col-
latio juxta Lateranensis statuta Concilii est le-
gitime devoluta, vel quod ipsorum patronorum
ad id accedat assensus, expresse ponatur, nul-
latenus concedantur, nisi ipse Dominus noster
signaret, etiam si de jure patronatus laicorum
existat.

Item, voluit & ordinavit, quod si in aliqua
supplicatione petatur beneficium, per obitum
vel alio modo vacandi in Cancellaria Apostoli-
ca exprimentum, nequaquam super illa, nisi
petens alicui per eum, prius habito colorato
titulo, immitteretur, littere expediantur, sed o-
mnino prorsus careant effectu.

Item, voluit & ordinavit, quod in litteris,
provisionum Ecclesiarum titularium ponatur
clausula, quod ad ipsas promoti in eis reside-
re teneantur, nec possint sine speciali indulto
a Papa

ANNO
CHRISTI
1418.

¹ In MS. Lipl. hic inferunt: motu proprio factis.

² In Codice Lipl. in aliis.

³ In Liplensi Codice omittitur nomina, hic expressa. Scribitur enim: duo vel plura grata beneficia.

⁴ Et hic in MS. Liplensi ita scribitur: Ultra 60. libras Turonensium parvorum, vel tantundem in alia moneta

in portatis non valeant annuatim.

⁵ In MS. Lipl. hac Constitutio aliter est consignata: Item voluit & ordinavit, quod in quibuscunque gratiis benefi-
cialibus super vacantibus veniant etiam per simplicem signaturam omnes modi vacationum, & per Constitutionem
Excelsabilis petiti, dummodo in illis, prout quomodo de primo dispositive narrato, aliqua generalis reservatio non re-
sultat, & etiam clausula devolutionis & specialis reservationis, nec non de lite inter alios pendente, si petant, colligi-
gentes tamen, vel etiam alii petentes, si neuter in singulis eorum petitionibus super litigiosis beneficiis quibuscunque,
de lite, cui se ingerere contendunt, sufficienter faciat mentionem. Alias litteras cum hujusmodi expressione bene super
omnibus petitionibus nullatenus expediantur.

⁶ In MS. Liplensi & hac Constitutio alio stylo consignata: Item, voluit & ordinavit, quod in litteris super quibus-
que gratiis beneficialibus nulla ponatur alia quam per Constitutionem Excelsabilis ponatur clausula per gratiam va-
cationum quacunque, nisi in hujusmodi gratiarum supplicationibus dispositive expressam; Et una reservatio ut
premititur expressa cetera generalium reservationum veniant, si petantur.

ANNO
CHRISTI
1112.

a Papa Pontificalia extra suas civitates, & a dioceses exercere: Nec expediantur littere, nisi prius de assignatione provisionis annum eis aliunde factis usque ad summam decemcentorum florenorum auri de camera doceatur.

Item, quod si in aliqua supplicatione de beneficio vacante aut certo modo vacaturo petatur data anterior, nullatenus ipsa veniat, quodque littere super petitionibus, in quibus data non est apposta, non expediantur, nisi sub data dici, qua in Cancellaria ponentur.

Item, voluit & ordinavit, quod si aliqui religiosi petant aliquod beneficium ad nutum revocabile, cum clausula, quod exinde pro solo Abbate vel superiorum non possit amoveri, littere quoad ipsam clausulam nullatenus expediantur, nisi idem Dominus noster ponat signaturam, quod non possint amoveri, vel ad partem clausulam ipsam concedat.

De Dispensationibus.

Item, voluit & ordinavit, quod per quamcumque signaturam petentibus sibi qualitercumque de beneficiis Ecclesiasticis etiam cum dispensatione provideri, dispensatio nulla detur, nisi per ipsam signaturam expresse concessa appareat, vel, nisi talis fuerit gratia, quae totaliter actum huiusmodi dispensationis concernet, vel sine illa de aliquo operari non possit.

Item, voluit & ordinavit, quod petentibus, secum super defectum natalium, quem patiuntur, dispensari, si in aliqua sint licita facultate graduati vel magni nobiles, dentur per simplicem signaturam quatuor, & addito, ut petitur, ultra petita, etiam si canonicatus & prebendae, dignitates etiam maiores in cathedralibus, etiam metropolitanis, seu principalibus in collegiatis Ecclesiis fuerint. Aliis autem dentur per simplicem signaturam duo, & per fiat, ut petitur, si tot petantur, beneficia Ecclesiastica quaecumque, dummodo canonicatus & prebendae in cathedralibus Ecclesiis, aut dignitates non existant. Circa spurios tamen & expositos ac consimiles consulatur idem Dominus noster, vel Vice-Cancellarius, ut major in illis restrictio servetur. Clausula non faciendae mentionis de defectu, non veniat, nisi seorsum concedatur.

Item, voluit & ordinavit, quod petentibus, secum super obtinendis incompatilibus dispensari, si in Theologia aut Jure canonico vel civili Doctores, vel cum rigore examinis Licentiiati, seu magni nobiles fuerint, per simplicem signaturam annus, & per fiat, ut petitur, biennium etiam, ad duo duntaxat ex huiusmo-

di incompatilibus: dummodo tamen illa in cathedralibus maiores post Pontificales, vel collegiatis Ecclesiis principalis dignitates, seu parochiales Ecclesiarum, insimul aut tales mixtim non fuerint, & cum potestate permutandi, si petatur. Poserit tamen Vice-Cancellarius, vel ejus Locumtenens pro tempore, circa personas alias in licita facultate quascumque, etiam minus gradatas, superiorem restrictionem de huiusmodi dignitatibus ac parochialibus Ecclesiis, per tales alios, ut praemittitur, insimul retinendis, moderare, personarum earundem, nec non locorum pensata qualitate.

De Beneficiis parvis.

Item, voluit & ordinavit, quod pro nullo, nisi saltem XXII. suae aetatis annum attingat, expediantur littere, quod beneficium quodcumque cum cura, vel etiam pro minori, XVII. annorum completo, quod dignitatem vel personatum, etiam sine cura, valeat obtinere.

Item, voluit & ordinavit, quod secum dispensari petentibus, ut ratione Ecclesiasticorum beneficiorum, curatorum, aut alias ex privilegio, statuto, vel consuetudine sacros ordines requirentium, ad ordines, quos huiusmodi beneficia requirunt, vel aliquem ex illis, se non teneantur facere promoveri, si in Romana curia vel generali studio residere voluerint, per signaturam simplicem detur quinquennium, & addito, ut petitur, septennium. Alibi vero residendo, ex quacumque signatura quinquennium duntaxat concedatur. Hoc tamen semper adjuncto, quod saltem infra annum, a tempore datae dispensationis huiusmodi, in Subdiaconos sint promoti.

Item, voluit & ordinavit, quod de cetero etiam per signaturam quamcumque nulli, cujus dignitatis, gradus, conditionis existat, ut suo genitori in beneficiis immediate succedere, vel in Ecclesiis, in quibus ipse genitor beneficiatus extitit, beneficia obtinere valeat, littere quomodolibet concedantur.

De Fructibus percipiendis.

Item, voluit & ordinavit, quod petentibus sibi de suorum beneficiorum fructibus in absentia responderi, si in curia Romana vel in studio generali, per signaturam quamcumque quinquennium, & addito, ut petitur, septennium, in altero vero beneficiorum suorum residere volenti, triennium duntaxat concedatur.

De

1 In MS. Lipsiensi haec voces de camera non leguntur.

2 In MS. Lipsiensi hic insertum quatuor.

3 In MS. Lipsiensi plenus: Detur ad quinquennium, & addito, ut petitur, quoad vixerit ad duo incompatibilia quoscumque. Alibi vero per simplicem signaturam cedat annus, & sic porro.

4 In MS. Lipsiensi permutandi.

5 In MS. Lipsiensi alia est inscriptio, scilicet De dispensationibus super aetate.

6 In MS. Lipsiensi nulli nisi a. & sic porro.

7 In MS. Vindobonensi scriptum erat signatura, vitio utique librarii. Restitutimus per curam: quod videtur rectius, ex MS. Lipsiensi.

8 In Lipsiensi Codice praemittitur titulus: De dispensationibus ad non sacros.

9 Ex Lipsiensi Codice addita sequentia, quae librarii lapsu ex Vindobonensi MS. omissa: & addito, ut petitur, septennium. Alibi vero residendo, ex quacumque signatura quinquennium & sic porro.

10 In MS. Lipsiensi inscribitur: de succedendo in beneficio parvis.

11 In MS. Lipsiensi sequitur hic titulus: De diversis formis. Subjungiturque Constitutio, quae incipit: Item cum exonerabili, quae in Codice MS. Vindobonensi infra legitur. Hacque Constitutione in Lipsiensi Codice finis, succedit titulus De indulgentiis. Qui titulus in Vindobonensi Codice etiam non comparet. Ad in Constitutionibus ipsa. recommendanda eandem seriem in utroque codice.

ANNO
CHRISTI
1118.

De Indulgentiis.

Item, voluit & ordinavit Dominus noster quod Indulgentiis per eum deinceps concedendis, sive per fiat¹ concedentur, sive per concessum visitantibus videlicet Ecclesiis vel pia loca, seu illis elemosynas etiam ad fabricam vel alias, etc. porrigentibus, durent dumtaxat per decem annos. Et dentur solum festivitates sequentes: Videlicet² septem Domini nostri, & quatuor beati Marini, Joannis Baptistae, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, celebratis omnium Sanctorum, nec non Sanctorum, sub quorum vocabulo Ecclesie sive loca hujusmodi sunt fundata, in Dedicacione earundem Ecclesiarum & locorum, ac etiam octavis dictarum festivitatum octavas habentium. Et ponatur clausula, volumus, quod si alias etc. Si tempus Indulgentiarum adhuc duret,³ voluit, quod si aliqua Indulgentia pro una tantum die anni petita fuerit, non apponantur festa predicta, ipsaque Indulgentia in perpetuum duret.

Item, voluit & ordinavit, quod si aliqua Indulgentia pro Ecclesiis hospitalibus aut piis locis, ad instar Indulgentiarum aliis Ecclesiis vel aliis locis concessarum petantur, si non⁴ plene specificata fuerint, litteris non expediantur super⁵ illis.

Item, voluit & ordinavit, quod in litteris Apostolicis super Indulgentiis, per ipsum deinceps concedendis personis visitantibus Ecclesias, seu alia loca pia, vel ad eorum reparationem seu fabricam manus porrigentibus adiutrices, seu inibi pias elemosynas erogantibus, si supplicatio signata fuerit per fiat, si Ecclesia Cathedralis, vel insignis collegiata Ecclesia aut solenne Monasterium fuerit, tres, aliquando duo anni, & totidem quadragesimae. Et si per fiat, ut petitur⁶ pro cathedrali aut collegiata Ecclesia aut Monasterio hujusmodi, quatuor, aliquando tres anni & totidem quadragesimae, licet plures petantur,⁷ per singulas vero octavarum festivitatum consuetarum, & pro cappellis vero tantummodo C. dies apponantur.

Item, voluit & ordinavit, quod deinceps aliqua littere super concessione Indulgentiarum hujusmodi, aut etiam a poena & culpa, pro quibuscumque personis, sub sigillis Cardinalium seu alterius cujuscumque non expediantur. Quod si secus fiat, eo ipso sint nullae. Et in litteris Apostolicis super illis conscribendis ponatur clausula jejunii.

De diversis Formis.

ANNO
CHRISTI
1118.

Item, voluit & ordinavit, quod omnes & singula beneficia gratiae quorumcumque,⁸ qui Consilarii, Secretarii, aut familiares ac officarii Cardinalium, Regum, Ducum, Comitum, Principum seu aliorum quorumcumque, videlicet in petitionibus illis, pro tempore porrectis⁹ afferuntur, nisi realiter tempore datae petitionum hujusmodi & antea per duos menses integros tales extiterint, nullius sint roboris vel momenti. Et in litteris, super hujusmodi petitionibus conscribendis, de mensibus eisdem, ut praemittitur, mentio habeatur expressa.

Item, voluit & ordinavit, quod nullus ex Dominis Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, vigore cujuscumque gratiae expectativae, etiam motu proprio: & sub quacumque forma vel expressione verborum concessa hactenus, vel in posterum concedenda, possit aliquam dignitatem in cathedrali post pontificalem majorem, vel in collegiata Ecclesia principalem seu parochialem Ecclesiam vel prioratum, seu aliam dignitatem conventualem, vel praepetoriam generalem, vel officium claustrale, seu etiam quodcumque aliud, cujus fructuum valor ad summam 70. librarum Turonensium parvorum, vel alterius equivalentis monetae importatis non ascendat, beneficium Ecclesiasticum acceptare, seu sibi de illo¹⁰ vel alio facere provideri; ipsaque acceptatio & provisio, si fiant, nullius sint momenti.¹¹

Item, voluit & ordinavit, quod quicumque vigore gratiarum expectativarum acceptaverit quicumque beneficia Ecclesiastica, secularia vel regularia, cum cura vel sine cura, etiam si canonicatus & praebendae ac dignitates, personatus vel officia seu administrationes fuerint, teneantur & debeant infra unius mensis spatium, a tempore hujusmodi acceptationis computandum, de hujusmodi beneficiis per eos acceptatis, ut praefertur, sibi per suos executores vel¹² subsecutores facere provideri. Alioquin lapso dicto mense, hujusmodi acceptationes per eos factae, & quaecumque inde secuta, quoad numerum & qualitatem beneficiorum, quae acceptationes concernerent, vel¹³ concernere possent, eo ipso sint cassa & irrita, nulliusque roboris vel momenti. Et quod infra tres menses ex tunc immediate sequentes teneatur hujusmodi acceptationes & provisiones in loco beneficii publicare; alias gratia & acceptatio & provisio hujusmodi sit nulla.

Item, voluit & ordinavit, quod si ipse saceret gratiam de beneficio sine cura, vel de canonica-

1 In Lips. Codice, Agitur.
2 In Vindobonensi Codice legitur notivitate, vitio utique librarii. Quare ex Lipsiensibus restitimus septem.
3 In Lipsiensis Codice sequentia videntur mutilata librarii neglectu. Scribitur enim: Voluit tamen quod si aliqua Indulgentia duret. Cetera omitta.
4 In Lips. Codice, si non plene & specificata, errore forte librarii.
5 In Lips. MS. alii. Rectius forte illis, ut in Vindobonensi.
6 In MS. Lips. est in.
7 In Lips. Codice: pro singulis vero diebus octavarum.
8 Defuit in Codice Lipsiensis haec verba: & pro cappellis vero.
9 In Vindobonensi desideratur haec vox, qui, quam ex Lipsiensibus restitimus.
10 In Vindobonensi Codice, forte librarii lapsu, affertur, in Lipsiensis Codice legitur clare affirmari.
11 In Lips. Codice non habentur haec verba alio.
12 In MS. Lips. legitur integra Constitutio quae in Vindobonensi non extat. Item ubi aliquando praesumpta fructus restituitur, voluit & ordinavit, quod nullus possit beneficium quodcumque & quacumque, vigore vel sub obtentu acceptationis gratiae expectativae sibi facta, litteris super ea non acceptatis occupare. Quod si secus fiat, acceptationes hujusmodi non valent; nec per eos aliquod praedictum cuiquam alteri generetur.
13 In Lipsiensis Codice est subsecutores, quod forte restituitur.
14 Hic solum librarii in Codice Lipsiensis est abruptum. Ut sequentia omnia in eo desiderantur.

ANNO
CHRISTI
1418.

nicam, sub expectatione prebende alicujus Ecclesie, alicui constituto in nono vel decimo anno sue etatis, anno tacito, de hujusmodi etate gratia ipsa sit nulla. Et idem in vacatibus, vel certo modo vacaturis.

Item, voluit & ordinavit, quod in litteris super confirmatione cujuscumque unionis, compositionis, transactionis vel alterius contractus, clausula supplens defectum, si quis in eo contipetur, nullatenus concedatur, nisi ipsi defectus essent in petitione specialiter expressi, vel illa per fiat, ut petitur, fuerit signata.

Item, cum, execrabili potissime alias in Dei Ecclesia extirpato schismate, pluribus, solius presidentis oculo conquietente, ordine turbato relictis, nonnulli clerici & Ecclesiasticæ personæ, seculares & regulares, etiam Mendicantium & aliorum Ordinum diversorum, superstitiositatis & ambitionis velamine devedti, pro suorum ordinariorum ac superiorum victima, tamen potiori calcanda ac subterfugienda obedientia, in sedis Apostolicæ cappellanos recipi, ac super hujusmodi litteris ejusdem sedis Camerarii processus, diversas sententias, censuras Ecclesiasticas, atque penas contingentes, fieri procurarunt: propterea ab eorundem superiorum ac ordinariorum jurisdictione præcedentes penitus se exemptos; unde rerum experientia attestante magistra, licentia laxato freno, nonnulla per illorum aliquos commissa excessus & crimina præteritis detestabiliter impunita: Idem Dominus noster, super his providere intendens, voluit & ordinavit, atque decrevit, quod tales recepti hætenus, & in antea, importunitate forsitan impellente, per eum suis litteris, etiam desuper decernendis processibus, in similes cappellanos recipiendi, nisi Magistri & baccalaurei formati in Theologia, sive Doctores & Licentiat in Jure canonico vel civili fuerint, adversus quos, virtutem redimentibus studiis, similis ambitionis suspicio non respondet, prætextu litterarum & receptionis earundem, ab hujusmodi jurisdictione superiorum & aliorum ordinariorum præfatorum nullatenus censeantur exempti, sed libere per illos juxta sanctiones canonicas corrigi possint & debeant, perinde in omnibus & per omnia, ac si litteræ & processus hujusmodi, quorum etiam in hoc vigorem & substantiam potius ademit, nullatenus emanassent.

Item, voluit & ordinavit, quod gratia de Cappellanatu Apostolicæ sedis, quibuscumque personis concedendæ, nisi constet, seu constare possit de earundem personarum expresso consensu, nullius existant roboris vel momenti.

Item, quod in quibuscumque litteris super gratiis beneficiis in Bulla per unum ex lectoribus scribatur, in plica litteræ post taxam, dies mensis per Calendas, Nonas, vel Idus, & deinde in registro scribatur dies mensis & annus modo consimili. Et hujusmodi litteræ de registro tradantur parti. Et quod super hoc lectores & registratores, & eorum clerici, præsentent in manibus Vice-Cancellarii juramentum.

Et quod hujusmodi scriptura stetur, & plena fides adhibeatur in iudicio, in Romana curia & extra.

Item, voluit & ordinavit, quod nullus vigore gratia expectative, ab ipso impetratæ vel impetrandæ, possit acceptare beneficia, dispositioni sue vel sedi Apostolicæ quomodolibet reservata, etiam si expectans habeat clausulam in genere vel in specie, quod beneficia hujusmodi acceptare possit, & de illis facere provideri, aut quid simile in effectu.

Item, voluit & ordinavit, quod litteræ expectative super Hospitalibus, Leprosoriis, Xenodochiis, & aliis piis locis, quæ pro hospitalitate tenenda sunt fundata, de cetero nullatenus expediantur, nisi talia sint, quæ sua fundatione consueverunt in titulum perpetui beneficii Ecclesiastici signari.

Item, voluit & ordinavit, quascumque renunciationes, resignationes, cessiones, & dimissiones, de cetero sendas per quoscumque, quos ad aliquam Prælaturam promoveri vel assumi contigerit, de beneficiis quibuscumque Ecclesiasticis, secularibus & regularibus, curatis & non curatis: etiam si canonicatus & prebendæ, dignitates, personatus & officia, aut alia quæcumque & qualiacumque existant, sive simpliciter seu ex causa permutationis, seu quavis alia, in Romana curia vel extra, in quorumcumque manibus, vel alias quovis modo inter ultimam vacationem Prælaturæ hujusmodi, & diem promotionis seu assumptionis sue ad eandem, cum omnibus secutis & sequendis, exinde fore nullas, invalidas & inefficaces, nulla, invalida & inefficacia, & nullius roboris vel momenti, & pro infectis haberi.

Item, si quis in infirmitate constitutus resignaverit aliquod beneficium, ubicumque, etiam in Romana curia sive extra, causa permutationis, sive simpliciter, postea infra XX. dies de illa infirmitate decesserit, talis resignatio non valeat, & sit omnino irrita, cum secutis ex eadem. Et tale beneficium censeatur vacare per obitum ipsius resignantis.

Item, ut in habendis beneficiis Ecclesiasticis fraudes evitentur, servetur conscientie puritas, & ambitionis via ambitiosa præcludatur.

Item, Dominus noster declaravit, statuit, voluit & ordinavit, quod quicumque gratia de quibusvis beneficiis, etiam secularibus & regularibus, cum cura vel sine cura, vacantibus, tanquam per obitum, quibusvis personis deinceps sub quacumque data faciendæ, nisi tempore datæ gratiarum hujusmodi, notitia vacationum expositarum in gratiis ipsis, de locis apud quæ tunc vacaverint, ad dicti Domini nostri verosimiliter potuerit devenire notitiam, & quicumque infecta, nullius existant roboris vel momenti.

Item, voluit, mandavit, & ordinavit, quod de cetero quibuscumque impetrantibus aliqua beneficia Ecclesiastica uniri vel incorporari cathedralibus vel collegiatis Ecclesiis seu monasteriis aut mensis Episcopalibus seu Abbatialibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, tales im-

pe-

1 Integra hæc Constitutio in Codice Lipsiensi non hic loci, sed supra, ut notavimus, inserta habetur. Nos autem ordinem Codicis Vindobonensis secuti sumus.

2 In Vindobonensi codice legitur, Ecclesie, in Lipsiensi vero rectius, acule, quod restituendum fuit, sensu urgente.

3 Legitur in Vindobonensi Codice decesserit, sed in Lipsiensi est, decessit: fortassis decesserit legendum.

4 In Vindobonensi scriptum cepti, pro quo in Lipsiensi clarius recepti, quod restitutum.

5 Lectam quidem in Vindobonensi Codice evanescere, verum ex Lipsiensi melior lectio restituta.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

impetrantes teneantur exprimere verum valorem, secundum communem estimationem tam beneficii sic univocum, quam etiam Ecclesiam, Monasterium aut mensam, seu alterius beneficii, cui unio ipsa fieri debet. Alioquin huiusmodi unio non valet, & littere super eis non expediuntur. Et in talibus unionibus semper fiat commissio ad partes, & oneretur conscientia illorum, quibus committeretur. Et idem voluit observari, quando impetratur confirmatio unionis iam factae.

Item, cum clerici & Ecclesiasticae personae, suas causas & querelas, in his videlicet, quae de iure & consuetudine ad forum spectant Ecclesiasticum, eo temere derelicto, secularibus iudicibus submittere, seu partes sibi adversas ad forum de iure veterum convenire vel trahere praesument, gravibus proinde poenis, tam spiritualibus, quam temporalibus, etiam iure disponens alligantur, quod tamen eorum plerique non sine proprio salutis periculo dare videntur saepius in contemptum: Idem Dominus noster voluit & ordinavit, quod, quicumque ex clericis seu personis eiusdem de cetero talis praesumptionis reus extiterit, nisi de hoc in quibuscumque concessionibus & gratiis, per eum ab ipso Domino nostro impetrandis, adeo specialem & expressam mentionem faciat, quod etiam sibi super hoc opportune providere valeat, quod sine cautela salutis eo ipso omni commodo careat eorundem, ipsamet concessionibus, dispensationibus & gratiis totaliter inefficaces, nullius roboris vel momenti existant, & nihilominus poenis canonum contra tales locum habeant, & etiam declarentur.

Item, ne de cetero Domini Cardinales aut personae, apud sedem Apostolicam, Romanam videlicet curiam, aut Cardinales eisdem, familiaritatem, officium vel incolarum habentes, ab aliis, ut quandoque contingit, occasione vel praetextu beneficialium litium, distrahantur: Idem Dominus noster voluit, & ordinavit, quod omnes & singulae causae beneficiales, contra quoscumque ex Cardinalibus seu personis eiusdem, aut per eos quibuslibet personis de cetero movenda, etiam si de sua natura ad dictam curiam legitime devolutae, seu in ea tractanda non fuerint, apud sedem Apostolicam praedictam dentaxat, apud quam competentia quoad id solum pateat eisdem, tractari, ventilari, & finire debeant, nec in illis aliquis ex Cardinalibus, vel ex personis eiusdem alibi conveniri possit invitus: Quod si forsitan aliquos processibus in contrarium fieri contingat, ipsi cum omnibus secutis irriti profus habeantur & inanes, non obstantibus privilegiis & indulgentiis Apostolicis, ac aliis contrariis quibuscumque.

De Iustitia.

Item, voluit & mandavit, quod appellans quicumque procuratorio nomine a quavis sententia in Romana curia pro tempore lata, se in exhibitione mandati sufficienter super hoc, de quo se docere proponit, iudici approbet. Alias si ius huiusmodi faciendi infra tempus sibi per ipsam iudicem super hoc statuentem defecerit, quamvis ille qui pro huiusmodi appellatione interpolata extiterit, postmodum approbaret eandem, nisi de convictis personis sit, vel alias legitimam excusationem allegaret, per eandem iudicem falsi procuratoris poena percellatur, vel a procuratoris officio in Romana Concilii Generali Tom. XXVIII.

Ana curia perpetuo, vel ad aliquod tempus longum, sicuti ipsi iudici videbitur, repellatur, seu in XX. vel citra, non cum X. descendendo, florenorum auri summa, parte una in cappellaniam auditoris palatii Apostolici, & alia medietate in pauperum usus convertenda, mulsetur, nullo sibi super huiusmodi appellationis diffugio quomodolibet profuturo.

Item, voluit & mandavit, quod nullus iudex ubilibet constitutus in causis & litibus, etiam per appellationem pendens indecisus, ad instantiam casusvis, proprio aut procuratorio nomine, etiam iuris ad ius in beneficio quocumque, si & postquam huiusmodi ius ex persona colligantis qualitercumque vacaverit, se surrogari petentis, ad huiusmodi faciendam surrogationem quomodolibet procedat, nisi pro parte surrogandi auctoritate, saltem de aliquo colorato & verosimiliter per eum prius habito titulo fides praestetur legitima, aut quod talem causam non malitiose vel fraudulenter, sed pura & bona conscientia instituit: Super hoc ipsi iudici, verosimilibus spondentibus conjecturis, corporale praestetur iuramentum: Quidquid autem secus factum extiterit, cum infectis quibuslibet, nullius existat firmitatis.

Item, voluit & ordinavit, quod deinceps causae quaecumque auditorum causarum palatii Apostolici vel eorum notariorum, nequeant eorum inimicis adversariis, alicui ex auditoribus dicti palatii, vel eorum loca tenenti committi, alioquin processus in contrarium habiti nulla subsistant firmitate.

Item, voluit & ordinavit, quod, si aliqui debitores ratione debitorum se submiserint districtui seu coercitioni camerae Apostolicae temporalis Avinionensis & aliarum curiarum Romanae curiae, & Avinionensis civitatis, ad faciendum debita huiusmodi coram auditore & iudicibus earundem curiarum, certos procuratores constituerint, quod si debitores ipsi in dicta Romana curia fuerint praesentes, & eis non vocatis, iidem procuratores debita huiusmodi confiterentur coram eisdem auditoribus & iudicibus, confessiones huiusmodi nullius sint roboris vel momenti.

Item, voluit & ordinavit, quod nullus iudex ordinarius vel delegatus, quacumque auctoritate fungatur, possit aliquem de Auditoribus, praesentibus & futuris, in Romana curia commorantibus, suspendere vel excommunicare quacumque ratione vel causa, etiam si voluntarie se submiserint, excepto Camerario, qui possit contra eum vel eos, si & quando ei videbitur, Ecclesiasticam exercere cenuram.

Item, statuit, voluit & ordinavit, quod de cetero nulli ad officium notariatus audientiae causarum, seu etiam curiae camerae Apostolicae admittantur, nisi primitus per diligentem examinationem Vice-Cancellarii vel ejus commissarii ad illud idonei reperti fuerint, & qui etiam saltem 25. annorum suae aetatis teneant: Quod omnes Notarii audientiae & curiae camerae praedictarum, praesentes & futuri, per se ipsos huiusmodi sua officia exerceant, alioquin illis omnino careant, nec deinceps per suos Auditores admittantur: Quodque nullus ex praedictis ipsum notariatus officium in audientia causarum & curiae camerae Apostolicae huiusmodi infirmum valeat exercere.

Sacrosanctus in Christo pater & Dominus noster, Dominus Martinus, divina providentia

K k

Papa

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418.

Papa V. die 11. mensis Decembris, Pontificatus sui anno primo, voluit & ordinavit, quod omnes & singuli, cum quibus hactenus per sedem Apostolicam, seu ejus auctoritate, super pluribus incompatilibus beneficiis Ecclesiasticis, etiam invicem perpetuo vel ad tempora obtinendis, dispensatum exiit, & quae jam ab eo obtinuerint, vel in posterum obtinebunt, quascunque gratias de beneficiis Ecclesiasticis vacantibus, vel certo modo vacaturis, si in Theologia Magistri vel Baccalarei formati, aut in Jure canonico vel civili Doctores, seu cum rigore examinis Licentiatii, vel ex utroque parente nobiles existant, illa, quae ultra duo: Si vero aliter in eisdem studiis graduati, aut in medicina, vel in artibus Magistri fuerint, illa quae ultra unum, habeant vel habent incompatibilia, infra annum a tempore possessionis pacificae beneficiorum, eis ex gratiis eisdem competentium, simpliciter, vel ex causa permutationis pro aliis compatilibus: Ceteri vero graduati vel ignobiles quicumque, incompatibilia, unicum duntaxat incompatible transcendentia, in eventum similis assecutionis realiter & omnino dimittere teneantur, dispensationibus praedictis in contrarium minime profuturis: Familiaribus tamen ipsius Domini nostri, & officialibus dictae sedis, actu & continuo suis officiis insistentibus, nepotibus Dominorum Cardinalium, magnorum Baronum, & supra, filiis & nepotibus, duntaxat exceptis.

Item, voluit, quod circa gratias beneficiales per eum factas & fiendas talis moderatio circa pluralitatem vel excessum beneficiorum obtentorum vel obtinendorum servetur, quod Magistri & Baccalarei formati, Doctores ac Licentiatii, nec non nobiles praefati, ultra 400. Ceteri vero aliter, ut supra, graduati, ultra 250. Nec non simplices, seu non graduati vel ignobiles praedicti ultra 100. libras Turonensium parvorum, aut alterius equivalentis monetae, tam in obtentis, quam in quibuscunque ex gratiis eisdem consequendis beneficiis, nullatenus valeant retinere, etiam expeditione litterarum, ut reliqua omnia, dimittenda: Duntaxat exceptis familiaribus & officialibus Domini nostri Papae, actu & continuo suis officiis insistentibus, Dominorumque Cardinalium nepotibus, qui sub hac ordinatione nullatenus includantur.

Item, voluit, & ordinavit idem Dominus noster, quod, ubi pro personis diversis, super aliquo beneficio Ecclesiastico vacante aut certo modo vacaturo, sub ejusdem diei data, diversae per eum, sive de suo mandato, concessiones aut gratiae factae appareant, is, cui gratia proprio motu facta fuerit, reliquis omnibus, sub simili motu non habentibus: Si vero per aliam signationem litterae fuerint, tunc graduatus non graduato: & inter graduatos magis graduatus: Professor (forte possessor) quoque, saltem collegiato titulo, non tamen spoliator, aut institutus per eum, qui potuit scire eum non debere instruere, sive causam possidendi conferre, non possessoris & contrariis qualitatibus seu aliis, ceteris paribus: Praesens venturo ab ea absenti: ac oriundus civitatis & dioceseos, in qua hujusmodi beneficium consistat, alteri non oriundo: & nullum habens beneficium, habenti, in dicti beneficii assecutione praeratur, nisi super hoc idem Dominus noster specialius duxerit ordinandum.

Item, ut calumniatores execrabiles, quibus per

abusus Romanae curiae datum alimentum, ne contagione serpente seges calefacat infecta, peccatorum etiam dignis coemptis aculeis, motus improbi exactivis, reprimantur, praefatus Dominus noster ipsius gloriam obscurantes, Zizanias satores, eliminare contendit: Omnes & singulos, qui alicujus nominis figmento supplicationem sive petitionem quaecunque, gratiam, vel justitiam continentem, surripere, aut quo minus illa in lucem prodeat, cursui destinato debito quanquam supplicanti eam ut antea subtrahere praesumerit, excommunicationis sententiae, & si contra eos super hoc instituto judicio reperti legitime extiterint diversa beneficia Ecclesiastica obtinere, cujuslibet illorum, quae ultimo assecuti fuere, privationis; non beneficiatos vero inhabitationis ad quaecunque Ecclesiastica beneficia in posterum obtinenda, poenas subjiciendo: Nihilominus emergentium forsitan alias scandalorum suppressendis praecipitiis, nudo pacis fomento carceris acrimoniis unius mensis spatio absque spe veniae quanto citius mancipando &c.

X L V.

SOLEMNES ORATIONES

ANNO
CHRISTI
1418.

ALIIQUOT VARIJ ARGUMENTI

In Concilio Constantiensi habitae.

I.

NICOLAI DE DIMKELSPUHEL

Theologi Viennensis; Alberti V. Austriae Ducis
ad Constantiense Concilium Legati

ORATIO

Ad Sigismundum Caesarem in Concilii exordio
habita.*De Auctoritate Imperatoris res Concilii gubernandi,
ut publica pareatur salus sublato Schismate Papali.*

EX MS. ACADEMIAE HELMSTADIENSIS.

Salus nostra in manu tua est. Respicias nos tantum Dominus noster, & latere serviemus Regi. Gen. 47. 25. verba scribuntur.

Salus populi Christiani, quae licet attingi non possit in terris, tamen datum est mortalibus, ut sub ea felicitate morali, nunc eis possibili, illam perfectam, quae sanctis reservatur in caelis, possint faciliter promoveri.

Ecce isti sunt portus, ad quos dirigi debent populi ab his, qui gubernacula tenent in mari hujus mundi.

Isti sunt fines, ad quos respicere habet Serenitas Regalis, & omnes qui praesunt populis, ut ipsos ita regant, quod hic de virtute in virtutem, de scientia in scientiam, gradatim ascendant, & finaliter ad beatitudinem & salutem perveniant consummatam.

Hoc pertinet ad circumspiciendam Majestatem Regalem. Hoc est Regalis officii debitum, religiosa mente pertractandum.

Ad Imperialem Celsitudinem pertinet cura & sollicitudo circa bonam habitudinem utriusque status, scilicet spiritualis & secularis, juxta illud Justiniani Imperatoris, in Authenticis, Collocatione I. *Nihil se erit studiosum Imperatoribus, sicut sacerdotum bonestas, cum utique & pro illis*

ANNO
CHRISTI
1418ANNO
CHRISTI
1418

illis ipsi Deo semper supplicans. Nam, est hoc Anibus etiam hominibus, qui recte sapiunt, mansuetum esse putamus, quod omne nobis est studium & oratio, ut crediti nobis a Domino Deo bene vivamus, & ejus inveniamus placationem. Quoniam & Dei misericordia non perditionem sed conversionem & salutem vult, & delinquentes qui corriguntur, suscipit. Hæc ille.

Et cum sciat Vestra Majestas, quod non possint homines in hos fines dirigi, nec possint ad istos portus perducere, nec possint prædicta bona stabiliter plantari in christiano populo, nisi ab area sanctæ Ecclesiæ eradicentur schisma ac mala ipsius contraria: Advertat Regia Celsitudo, quod plures in unum convenientes sint in agere & intelligere potentiores, ut dicit Aristoteles. Advertat etiam præcorum orthodoxorum Regum exempla, quorum devotione, hortatu ac patrocinio plerumque in retroactis Ecclesiæ necessitatibus Synodi Episcoporum & Generalia Concilia convocata sunt.

Eodem Vestra Majestas summo desiderio anhelat ac totis viribus procuret Congregationem Concilii Generalis, pro instauratione pacis & integratione totius Ecclesiastici status.

Ut ubi Patrum Conciliali determinatione, ad Dei gloriam & hominum salutem, omnis contradictio, omnes discordiæ, & omnia mala, prædictis finibus humanis contraria, longe repellantur a Dei Ecclesia & populo Christiano.

Ecce unxit te Dominus super hereditatem suam in principem, & tu liberabis populum ejus de manibus inimicorum suorum, qui in circuitu ejus sunt. 1. Reg. 10.

Materialis civitas, ex lignis & lapidibus constructa, typum gerit civitatis non manu factæ humanitus, sed ex vivis lapidibus compaginatæ divinitus, Ecclesiæ scilicet militantis, quæ est congregatio fidelium, recta fide Deum colentium. Quæ & propheta testante, dicta est civitas regis magni, fundata in exaltatione universæ terræ, Ps. 97.

In hac sua civitate, Princeps Serenissime, omnipotens Dominus Vestram Celsitudinem ex omni carne elegit, & jam constituit in supremam Regem sui populi Christiani.

Et ideo, ut ipsum nomen Regis ostendit, & etiam requirit institutio ministerii Regalis dignitatis, & insuper attestantur magnifica opera gloriosorum præcedentium Regum: ad Vestram Regiam Majestatem pertinet, totis visibus, infatigabili cura & studio intendere paci & tranquillitati, commodo & saluti, sic Vobis creditæ civitatis, prout Vestra Serenitatis Celsitudo &c. ut schisma ab area civitatis Dei funditus evellatur.

Unxit te Dominus in Regem super Israel, & misit te Dominus in vias. 1. Reg. 15.

Gloriosissime Princeps, Verba & opera ac ferventissimus Zelus gloriosissimorum præcedentium Regum, a quibus posteros verendum esset degenerare, ostendunt officium Regale. Justinianus enim in diversis Authent. locis de se ipso ait: *Magnum Deum & Salvatorem meum, Jesum Christum, auxilium invocantes, studemus omnes nostros subditos, quorum regimen credidit nobis Deus, illasos & sine calumniis custodire.* Et alibi ait: *Nostre Serenitatis Celsitudo remediis invigilat subditorum. Nec cessamus inquirere, si quid sit in nostra republica corrigendum. Ideo namque voluntarios labores appetimus, ut quietam alii præparemus: ubique utilitatem subditis invenire volentes. Et ex quo nos Deus Romanorum proposuit imperio, omne habemus studium universa agere ad utilitatem commissa nobis a Deo republica. Om.*

Concil. General. Tom. XXVIII.

Hanc etiam sollicitudinem circa creditum sibi populum exercendam, ostendit ipsum nomen Regis & requirit institutio ministerii regalis dignitatis. Rex enim a regendo dicitur est, eo quod regere habeat populum sibi subditum. Rege autem populum est, ipsum in finem suum dirigere, & pro posse perducere. Finis vero populi est salus ejus atque felicitas. Quæ est triplex.

Prima politica, quæ in tribus consistit: Primum est pax & tranquillitas populi civiliter congregati. Secundum est, sufficientia necessariorum ad transigendam præsentis temporis vitam. Tertium est exterioris conversationis hominum decencia & honestas. Populus enim, qui hæc plene & stabiliter habuerit, civiliter felix dici poterit.

Secunda felicitas dici solet moralis. Et similiter in tribus consistit. Primum est, plenitudo cognitionis cælestium & sub cælestium, per scientiam & fidem. Secundum est, virtutum omnium jure exercitium. Tertium est, veri cultus unius Dei publicum & solemne præconium.

Populus enim, qui in his tribus constanter perseverat, vere moraliter felix est: Quamvis adhuc diminute, respectu felicitatis tertie scilicet Præmiatorie. In qua est ablatio omnis mali & conservatio omnis boni &c.

Regia Majestas tota mente amplexetur viam Concilii Generalis, tanquam inter ceteras meliorem, certiorum, firmiorem, pro plenaria instauratione pacis & concordie & redintegratione totius Ecclesiastici status. Et divina annuente clementia ad votum Vestre Serenitatis eveniet, ut congregetur in copioso conventu potentum venerabilium Christianorum virorum.

Regia Majestas dignetur omnibus securitatem præbere. Ut quilibet libere, sine metu, timore aut terrore loqui audeat, quicquid vere & pure tendit ad plenariam reformationem sanctæ Ecclesiæ.

Et insuper dignetur sine personarum acceptione, sine quocunque partialitatis affectu, ita se habere in hac Dei & sanctæ Ecclesiæ causa, ut semota omni humana gratia & indebito favore, partes suas efficaciter, quantum sibi convenit, possit interponere. Ut plenaria pax & unio sanctæ Ecclesiæ, propter quam principaliter hoc sacrum Concilium vestro hortatu ac interventione congregatum est, ita fiat & perficiatur charitative, ut hominum quietentur conscientie, & ut Deo auctore maneat vera, stabilis & firma.

Ob hoc enim Celsitudo Vestre Serenitatis habebit in præsentem gloriam & honorem, a tota Ecclesia, vestro interventu de tantis pressuris & periculis sublevata: & a Deo, apud quem nullum bonum manet irremuneratum, habebit pro futuro inestimabilem gloriam, perpetuo duraturam.

Humilis, obediens, & fidelis filius Vestre Regiæ Maj. Illustris Princeps, propter teneritudinem ætatis suæ, propter novitatem suscepti regiminis sui domini, propter quotidianas inquietudines exterorum, propter multiplices occupationes, non potuit in propria persona adire Concilium.

ANNO
CHRISTI
1415.

Idco de Procerum, Magnatum, & aliorum filiorum suorum maturo consilio & assensu, fecit & constituit legitimos procuratores suos & nuncios speciales, Reverendos in Christo Patres, N. & N. Nobiles viros, N. & N. Barones, Ministeriales Ducatus, N. strenuum militem, item & me indignum sacra Theologiae professorem. Deditque nobis plenam potestatem & mandatum, Generali Concilio ipsius nomine interessendi, ordinationique ac dispositioni ejusdem universalis Concilii cooperandi, quod ea, quae tendunt ad gloriam Dei, profectum fidei, perfectamque unionem & reformationem sanctae matris Ecclesiae. Et insuper praedictus illustris Princeps, Dominus noster gratiosus, Dominus Albertus, Austriae Dux, dedit nobis auctoritatem & plenariam potestatem ipsum obligandi, & pro eo ac ipsius nomine promittendi, quod omnia & singula, per Generale Concilium, circa bonum statum universalis Ecclesiae ordinanda, seu concludenda, rata habebit & firma, ac inviolabiliter observabit, ad gloriam Dei & profectum sanctae matris Ecclesiae, unice sponte Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, qui cum Deo patre, &c. Amen.

Hac extracta sunt ex sermone quodam in Concilio Constantiensi facta coram Rege Romanorum Sigismundo, per egregium Sacrae Theologiae Professore, Magistrum Nicolaum de Dinc Kespabel, pro tunc Ambasciatorem Ducis Alberti quinti Austriae.

I I.

ANDREAE LASCHARII

ELECTI POSNANIENSIS REGIS POLONIAE

Et magni Ducis Lituaniae ad Concilium Constantiense Legati.

O R A T I O

Ad Sigismundum Imperatorem an. 1415.
mense Januario habita.*De Pace & unione Ecclesiae per Sigismundum Imperatorem Constantiae paranda.*

EX MS. ACADEMIAE LIPSIENSIS.

Hoc titulo:

Collatio, facta per Dominum Andream Lascharii, Electum Posnaniensem, in Concilio Constantiensi, coram Rege Romanorum semper Augusto & suis, praesentibus Electoribus Imperii & multis aliis.

Cum fabricator mundi, Rex gloriae, auctor pacis & amator, cujus judicia abyssus multa, quique stabilis manens cuncta dat moveri sua ineffabili providentia, mundum senescentem & in maligno positum conspiceret, Tuam praecellam Majestatem, o sublimis & invictissime Rex Romanorum & Monarcha, constituit super omnes gentes & regna, ut dissipares gentes, quae bella volunt, scutum & arma confringeres, pacemque propalares. Tuo namque imperio profecto parerit orbis, Scriptura testante: *Subiecti estote omni creaturae, sive Regi tanquam praecellenti, sive Ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum. Quia sic voluntas Dei.* 1. Petr. 2. De maja. & obe. l. 1. t. 33. c. 6. *Solicite.*

Pretiosum quippe pacis donum, quod suis fidelibus per multitudinem caelestis militiae nascendo attulit, vivendo docuit, & regiae turris curis pervigili quam strictius commendavit. Quae post, extremum transiturus de hoc mundo ad Patrem, sponsam suae Ecclesiae, cui officio advocacy & defensionis feliciter praesides, sequenti themate pro testamento ultimo sic inquires reliquit pacem: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis,* Joa. 13. & cap. 1. *Nisi bella,* 23. q. 1.

Rex pacificus pia miseratione disposuit, inquit Gregorius in poemio Decretalium, sibi subditos fore pacificos & modestos: Sed effrenata cupiditas, suae prodiga pacis, amula mater litium, materiam jurgiorum generat, ut, nisi Romani Imperii iustitia conatus ejus sua virtute reprimere, jus humani foederis litigiorum abusus extingueret, & dato paci libello repudii, concordia extra mundi terminos exularet.

Idcoque, Evangelica ut docet historia, venit in mundum, ut pacem doceret, Matt. 10. & Matt. 8. 23. q. 1. cap. *Nisi bella.* Qui & Princeps pacis dicitur sermone Prophetico, *Is. 9.* scilicet, Pater futuri seculi, & Princeps pacis, vera sapientia, Christus Jesus, qui omnia condidit in pace, neutraliter pacem inferens creaturis, ut pacem amarent, & ad pacem tenderent, ac in pacis pulchritudine habitarent.

Numquid plerique infatigabiles & silvae bestiae sunt, & leones, vulpes, ursi, lupi, & tigrides, qui filiis suis immurmurant, & pacata feritate blandiuntur? Quis milvus, quantumvis solitarius rapinis circumvolat, nonne in signum pacis conjugium copulat, nidum congerit, ova fovet, pullos alit, & quasi cum matrefamilias societatem domesticam, quanta potest pace, conservat? Et ob hoc rationalem creaturam, quae est homo, ad pacem suam ordinavit, quatenus vivens in pace temporis, dulcissima sua visione fueretur in pace aeternitatis.

Quod caelestis Doctor, qui non didicerat ab homine, sed per revelationem Jesu Christi, considerans, dicebat ad Hebr. 13. *Sine pace nemo videbit Deum.* Et Augustinus de verbis Domini c. 68. *Qui in pace non erit inventus a Patre, abdicatur a Filio, et nihilominus a Spiritu S. alienus efficitur, nec ad hereditatem Dei poterit pervenire, qui testamentum pacis noluit observari.*

Et idcirco a cunctis mortalibus pax expetitur, ut dicunt Philosophi: *Bonum est, quod omnes appetunt,* Ethic. 1. Pax enim tantum bonum est, ut, qui illam non habet, nihil habere dicatur, vel credatur. Glossa enim omnino super illud Psalmi: *Pax super Israel.* dicit: *Omnino uno verbo dixit. Qui pacem non habet, infelix est.*

Igitur Dei Filius, qui est pax nostra, & facit ex utroque unum, Ephes. 2. de summis ad ima descendens, ipsamque pacem ingressu in mundum, progressu, & egressu e mundo solemniter commendavit suis amatoribus, inquires: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, ubi therna.*

In quibus verbis replicat suum nobile testamentum, implicat utile documentum.

Per primum inducimur ad virtutem, per secundum vehimur ad salutem.

De primo dicam modicum; de secundo nihil, brevitate amicus.

Dico primo: Quod Redemptor noster, cujus sceptrum regia tenens Rex in terris vices agit, Apostolo scribente de Rege, Rom. 12. *Non enim sine causa gladium portat, Dei enim minister est, vindex in iram ei, qui malum agit:* Nobis replicat suum nobile testamentum, per quod ducimur

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

circum ad virtutem. Pax enim est *mentis serenitas*, ut ait Augustinus de verbis Domini, *tranquillitas animi, vinculum amoris, simplicitas cordis, consortium caritatis. Hac est, quae* *composcit, iras comprimit, superbos calcat, haeriles amas, discordias sedat, et inimicos concordat. Ad quam habendam omnes hortatur Apostolus, si Deum habere volumus, 2. Cor. 7. Pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.*

Proinde, si Reges fidelium populorum, quia hujus regni non domini, sed ministri existunt, secundum voluntatem Dei regere sunt astricti, Sap. 6. summo opere est ordinanda, & sollicitè consummanda. Quoniam non nisi pacis tempore colitur pacis auctor.

Et, *quemadmodum humanus spiritus nunquam agit membra nisi fuerint unita: sic Spiritus S. Ecclesia membra nunquam vivificat, nisi pacis vinculo fuerint glutinata*, secundum Augustinum de verbis Domini. Et alludit B. Benedictus in quodam sermone: *Parum timet Diabolus jejunantes, continentis et vigilantes. Tam enim de illis, quam de istis multos in laqueum pertraxit. Sed concordet et unanimes, conjuncti per pacis vinculum, dolorem, livorem, ac timorem ingerunt Diabolo.*

Et ob hoc nemo ambigit, quantum sit nobile pacis testamentum, per quod ducuntur ad virtutem.

Verum, cum pax tam utilis sit hominibus, & salubris, heu cur tot guerrarum turbines per climata mundi affluxere, & discordias sator zizaniorum superduxit, sicut experitur infelix nostra aetas? Nisi, *quia mandata Dei non custodimus, et in viis ejus non ambulamus*, Baruch. 3. Nam, si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace super terram. Et Prophetarum eximius David inquit: *Si populus meus audivisset me, Israel si in viis meis ambulasset, pro nibilo forsitan inimicos illorum humiliasset, et super tribulantes eos misisset manum meam*, Pl. 71. Et ideo nunc hunc, nunc illum consumit gladius, 3. Reg. 2.

Dicat quæso quispiam ubi sit pax, & ubi non formidetur repentinus interitus? En undique surgit gens contra gentem & regnum adversus regnum, sol & luna retraxerunt splendorem suum, hoc est, lumen Apostolici culminis, & imperialis dignitatis eclipsantur Luc. 21. Joel. 2. de Major. *Obed. c. Sollicita.*

Et quid lugubri voce enuncio schisma inventeratum & cruentum, Ecclesiam Dei crudeliter dilacerans? In quo effusa est contentio super Principes, & errare eos fecit in invio & non in via. Et a quo ambitionis, avaritiæ, Gemoniæ, & multorum errorum in populo & clero, ignis vehementer exarsit. Nisi jam per Tuam Regiam providentiam extingatur, ardebit usque ad inferni novissima Deute. 32.

Pro quo extinguendo Principes orbis & potentes, & Doctores sapientes 37. annis laborantes defecerunt.

Et quo ad procliviora vergente, Romanus Pontifex de loco Urbis, sibi celsus per duos Imperatores pro domicilio deputato, cedens furæ, in vilipendium Imperialis potentis effugatur.

Ac demum finitimæ Christianorum partes, pacatissimum scilicet regnum Poloniæ, scutum multorum fidelium, novit Tua Regia providentia, guerrarum tempestate quatitur minus juste.

Et Spiritu S. fundata nova proles Ecclesis gens bellicosa Lituaniæ, in latissimas diffusa provincias, quamquam neophyta, ejus tamen fides Deo est cognita, & nota devotio, efficiens Deo

A sacrificium vespertinum: Qui sunt revera spiritu ferventes, Domino servientes, spe gaudentes, in tribulatione & hostili guerrarum turbine patientes, orationi insistentes, hospitalitatem sectantes, charitate fraternitatis invicem diligentes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes Rom. 12. & quibus vere diligentibus Deum pax multa debetur. Ecce incuribus hostium molestantur, qui foveri debuerant, ut novellæ plantationes & arbuta, charitatis obsequio, ac exemplari doctrina per Christi fideles irrigari.

Quid plura deplorando dicam, inauditum & lamentabile? Nam populi Christiani quasi duo gemelli in Rebecce utero, corpore videlicet Ecclesis undique scandalose colliduntur. Gen. 25.

Numquid super his continebis te Domine Rex, & tacebis? Is. 64. Quinimo tu, qui regis Israel, intende, & accingere gladio tuo super femur tuum, Potentissime Rex, propter veritatem & justitiam. Qui ut alter David universum Israel in hanc novam Jerusalem, Constantiam, ad perpetuam tui nominis memoriam congregasti, vel congregari procurasti, ut afferas arcam Dei, nec non filios Aaron & Levitas, in locum eis præparatum. Historia legitur 1. Paralip. 13. & 15. Arcam enim scederis sanctam Ecclesiam non incongrue intelligo. In illa namque tum tabulis legis est virga Moysis & manna cæli. Habentur enim in illa sacramenta Scripturarum in pectore, & cum discretionis rigoris & justitiæ mannam consuevit pietatis & mansuetudinis propinare, 45. *Dist. Disciplina.*

Quoniam per illum Philistæum damnatæ memoriæ, cunctis notum & liquidum, expulsi & effugati est Dominus noster Joannes Papa XXIII. de illo suo habitaculo, a Deo sibi & hominibus præparato.

Superest igitur, ut David noster manu fortis & pacificus, in cuius conspectu stamus, Romanorum & Hungariæ præpotens Rex, & felicissimus triumphator, semper Augustus, pacem loquatur gentibus, scissuram Ecclesis consuendo, ipsamque ad habitationem suam pristinam reducendo: Et, quod manus Pontificum explere non prævalet, ipse Deo juvante perficiat & consummet.

Nam, ut ait Isidorus: *Inter Ecclesiam potestates seculares necessaria non essent, nisi, quod non prævalet sacerdos efficere per doctrinam sermonem, potestas hoc imperet per disciplinam terrorem: ipsamque disciplinam, quam Ecclesia utilitas exercere non prævalet, cervicibus superbiorum potestas imperialis imponit: Et ut venerationem mereatur, virtute potestatis imperiatur.*

Cognoscant Principes seculi, Deo se debere esse reddituros rationem propter Ecclesiam, quæ Christo tuendam accipiunt. Nam sive augeatur pax & disciplina Ecclesis per fideles Principes, sive solvatur, ille ab eis rationem exigit, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit committendam, 23. q. 5. c. *Principes.*

Unionem sanctæ matris Ecclesis, desideratam cunctis gentibus & lamentis diutius expectatam, propulsato crudeli schismate, in hoc Generali Constantiensi Concilio, Deo opitulante, & constantiter modis canonicis atque justis efficaciter procurabis. Quoniam exemplo religiosissimi Principis Constantiæ, prædecessoris tui, non ad potentiam ostendendam synodali tractatu interesse te oportet, sed ad veritatem invenendam, ne ultra multitudo pravis doctrinis attracta & distracta discordet, 96. d. cap. *Nos ad fidem*, & 63. *Dist. Adrianus.*

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1414.

O te vere felicem Principem, qui tali modo A voluntarios labores appetis, ut possis aliis præparare quietem, & si hæc terminanda divina clementia tibi reservavit.

Eja vero, Domine Rex, post Christum Rex Regum, & Domine dominantium. Ecce, unxit te Dominus super hæreditatem suam, in Principem, & tu liberabis populum ejus de manu inimicorum. 1. Reg. 10.

Et ideo, omne quod est in corde tuo vade & fac. Quia Dominus tecum est. 2. Reg. 7. Quin in occursum adventus tui omnes Principes terræ surrexerunt de solis suis, II. 14. Et præpara te, & instrue omnem multitudinem hanc, quæ concervata est ad te, & esto eis in præceptum. Ezechiel 38.

Nec solvatur quodammodo de regali tuo corpore, nec de tuæ tremendæ majestatis potenti exercitu, prius militiæ cingulum, quam tibi victori cedat adversitas præliorum. De Rem. c. 1. Unde. Siquidem feliciter conservatam arcam Dei ad locum sibi præparatum, de quo parum locutus sum, curabis reducere, superbiorum & sublimium colla contra hæc reluctancia propria virtute calcabis.

Adiunt enim in præsentiarum venerabiles & Reverendi in Christo Patres, sacri antistites, Doctores, & Magistri, magnificique nobiles & strenui milites, & ego parvulus, missi a præclaris Principibus, Dominis Uladislao Rege Poloniz &c. & Alexandro, alias Witoldo, magno Duce Lituaniæ, cum aliis eis assistentibus, Majestati tuæ Regiæ sincero cordis glutino, in charitate non fida, ad quævis beneplacita & grata confidenter affecti. Qui potestati vestræ regali volunt, & optant flammato desiderio in factis tam utili, tamque necessario, & laudabili totius orbis negotio efficaciter in Domino assistere, cum pleno mandato regni Poloniz, & Dominorum suorum, suscipiendi, approbandi, & exequendi universa & singula, quæ Celsitudo vestra cum Sanctissimo Domino nostro Domino Joanne Papa XXIII. & cum sacro Concilio Constantiensi statuere & ordinare decreverit, ad laudem & honorem Dei, & ad salutem omnium populorum, & ad Romanæ & aliarum Ecclesiarum commodum & immunitatem.

Ad quæ votive perficienda oramus omnes curvi, mitti tibi e cælis rectitudinem Moysi, Zelum Phineæ, mansuetudinem Davidis, Traiani justitiam, sapientiam Salomonis, ac genitoris tui item ac divæ memoriæ Caroli IV. religiofam prudentiam, qua mundum subjecit, & in suum amorem convertit.

Propter quæ timebunt gentes nomen tuum, Domine, & omnes Reges terræ gloriam tuam. Pf. 101.

Ecclesia enim universali sacrosancta ad debitæ unionis integritatem, ad integram unionem, operatione felici serenitatis Vestræ redunda, ac sacrosanctissimo Romano Imperio in pristinam libertatem restaurato, facilius indubio ad particularium provinciarum pacem & regnorum pervenitur.

Quod sollicito animo & corde religioso, præfati Principes Lovicissimi &c.

III.

ANDRÆ LASCHARII

ALIA ORATIO PARÆNETICA

In Constantiensi Concilio principio anno 1414. mense Jan. ad Papam Joannem XXIII.

habita.

*De humilitate Papam decente spontaneæ
Papatus abdicatione.*

Ex antiquissimo MS. Cæsareo Vindobonensi. Part. IV. A&C. Conc. Const. post med.

AD scabellum pedum Sanctitatis vestræ procumbens, sermonem mihi injunctum supra vires meas conspicio, & Doctores & Magistros egregios, quibus parvulus sum additus, me omni scientiæ virtute præcellere.

Idco, Beati Gregorii sequendo doctrinam & stilum, inquietis: Non d&ando sed colloquendo, parumper edisseram. Cum colloqui vox corda torpentis plus quam sermonis excitet, quasi manu sollicitudinis, ut vigilent, pulset.

In nomine ergo Domini Jesu Christi, qui est auctor pacis & amator, assumo mihi thema: *Fiat pax in virtute tua, et abundantia in turribus tuis.*

Verba autem præmissa pro themate, sunt eximii Prophetæ Davidis, ad Dominum, qui in cælis habitat, pro pace interna & externa exclamantis, scripta Pf. 122. 7.

Sunt & eodem spiritu congrue sumpta & nostra, pro pace militantis Ecclesiæ ad Dominum, qui in terris supremum locum obtinet. Vos videlicet, Vicarium Jesus Christi. Cujus revera est, hanc sacræ unionis pacem, cunctis Christi fidelibus diutius cum laments expectatam, efficere & perficere, & sponsam suam sacrosanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam, heu! nostris exigentibus peccatis tanto tamque desiendo dissidio pestiferi schismatis, non sine gravi Christifidelibus periculo & salutis iactura, hæcenus miserabiliter laceratam & distractam, forma e cælis divinitus tradita ad integritatis unionem, & unionis debitam integritatem revocare. Ut, juxta veritatis vocem, Unum sit ovile & unus Pastor. Joa. 10.

Quis nempe dubitat, magistro superbiæ procurante hoc schisma crudelissimum esse sc&atum? Quia ipse est Rex super omnes filios superbiæ. Joan. 4.

Et ideo, ut contrarium suo curetur contrario, humilitatis perfectæ magisterio est tollendum. Quia humilitas est consummata justitia. Matth. 3.

Et hæc virtute emipere debet præcipue perfectio Apostolica. Nam dicit Canon, *Totius familia Domini status & ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore non inveniat in capite* Dist. 61. cap. 5.

Hanc humilitatis viam Dei filius salvator noster ineffabilis divinitatis sapientia adinvenit. Hanc tanquam præcipuam tuam, exemplo circa salutis nostræ primordia nobis tradidit cum prægrandissimum schisma inter Deum & hominem, primi parentis inobedientia perpetratum, sua humilitate sedavit, factus obediens Patri

ANNO
CHRISTI
1414.

ANNO
CHRISTI
1119

ANNO
CHRISTI
1119

525

Patri usque ad mortem, mortem autem crucis, & tanquam peritus Medicus huic morbo contraria apposuit medicamenta. Quid fecit? Non quaesivit terrenam dignitatis gloriam. Sed, cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portans omnia verbo virtutis sue, purgationem peccatorum faciens, sedensque ad dexteram Majestatis in excelsis, excinere se semetipsum, formam servi accipiens, in habitu inventus ut homo. *Hebr. 1. Philipp. 2.* Sicque sue Excellentissimæ dignitati non pepercit. Nihil enim differt a servo, cum sit Dominus omnium. *Gal. 4.*

Ostendit in hoc, quod gessit, & quod gerendum suis sequacibus, præsertim locum Apostolorum tenentibus lucide demonstravit, expresse & sua voce normam humilitatis denunciavit: Exemplum enim vobis dedi, ut, *quemadmodum vobis feci, ita & vos faciatis.* *Joan. 13.* Quod dictum, non solum de lotione pedum accipiendum est, sed de qualibet actione intelligendum. *Cum omnis Christi actio nostra sit instructio. 6. Decr. 1. tit. 6. c. 4.* Unde Doctor sanctissimus beatus Gregorius tractans illud verbum veritatis Evangelicæ: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum &c.* sic ait: *Quia, nisi quis a semetipso, hoc est, ab appetitu propria excellentiæ deficiat, ad Deum, qui supra eum est, non appropinquat, nec vult apprehendere, quod ultra ipsum est, si nescit macerare, quod est. Mortificare scilicet se ipsum.*

Verum, Beatissime Pater, quanquam multorum ingenia sapientum se in hoc sacro negotio unionis occuparunt, multæ prodierunt artes, multisque studiis est quaesitum, ut Dei Ecclesia renovetur finaliter, realiter & perfecte, pluribus modis attentatum, nondum autem practicum, nisi a vero Christi vicario per humilitatis virtutem debitam hac sui ipsius exinanitione, ad instar Christi, quam in sedando schismate, prævaricatione primi hominis inducto, ut supra dixi, adhibuit. Juxta dictum Propheticum: *Dimisi domum meam, reliqui hereditatem meam &c.* *Jer. 2.*

Et ideo ad vestram sacram Excellentiam aptissime hæc verba sunt, quæ Joannes in vinculis, cum audisset opera Christi, mittens duos discipulos, ait: *Tu es, qui venturus, an alium expectamus?* *Matt. 11.*

Tunc es, Pater sancte, qui hoc lugubre excitatum schisma igne Spiritus Sancti extinguere per virtutem humilitatis advenisti, & extra mundi ditiones in exilium perpetuum propulsare atque sepelire decrevisti, an alium expectamus?

Certum enim est, quod veri pastoris officium est animam suam ponere pro ovibus suis. Unde beatus Gregorius super illo versu *Joan. 10.* *Et bonus pastor ponit animam suam pro ovibus suis,* dicit: *Audistis eruditionem nostram, audistis, & periculum nostrum. Ecce enim, is, qui non ex accidenti dicitur, sed essentialiter bonus est, dicit: Ego sum pastor bonus. Atque ejusdem bonitatis formam, quam nos imitemur, adjungit, dicens: Bonus pastor animam suam ponit. Facit sicut Salvator, quod monuit: ostendit, quod jussit: Primum enim vobis exteriora nostra vobis misericorditer impendere, postremo vero, si necesse sit, etiam pro eisdem mortem ovibus subire. Aprimo autem hoc minime pervenitur ad postremum majus. Qui enim non dat pro ovibus suis substantiam suam, quando & quomodo daturus est pro eis animam suam, qui mortem declinando certo suo casu peccat mortaliter. 7. q. 1. c. 48. Et sub-*

A dicit: Et sunt nonnulli, qui terrenam substantiam dum plus quam oves diligunt, pastoris meritum perdunt. Eius rationem reddit Apostolus, quia, quæ sunt sua, querunt, non quæ Jesu Christi sunt. De. Phil. 2. Ex sequitur in homiliis Gregorii: *Mercenarius quippe est, qui locum pastoris tenet, sed lucrum animarum non querit, terrenis commodis inhiat, honore prelationis gaudet, temporalibus pascitur, impensa sibi ab hominibus revocantia, & pro eo ipso, quod in regimine laborat, hoc agit ut inveniat, & ab hereditate gregis in posterum alienus existat. Mercenarius autem fugit, quod mercenarius est, ac secundum eundem beatum Gregorium; stare pro ovibus in periculo non potest, quum in eo, quod ovibus præest, non oves diligit, sed lucrum terrenum querit. Et ideo se opponere contra periculum trepidat, ne hoc, quod diligit, amittat. Hæc ibi Gregorius.*

Concordat beatus Augustinus dicens, sunt in Ecclesia oves, scilicet quæ est expectatio gentium & redemptio Israel. Pontifex futurorum bonorum, qui est ex hominibus assumptus, & pro ovibus constitutus, in his, quæ sunt ad Deum. Vos estis missi ad oves, quæ perierunt domus Israel.

Attendat vestra Sanctitas parabolam Salvatoris, *Luc. 15.* *Quis ex vobis homo; qui habet centum oves, & si perdidit unam ex illis, non ne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad illam, quæ perierat, donec inveniat eam?*

Quid autem horum majus sit? Aperire cælum & claudere, aut laceratum schismate corpus Christi mysticum, videlicet Dei Ecclesiam, reintegrare, nec destruere? Non tamen debeo dubitare utrumque ejusdem potestatis esse, ab eadem virtute Christi procedere, sic dicentis: *Quidcumque solveris super terram &c.* *Matt. 16.*

In suprema igitur specula residens viam sive mundum senescentem conspiciat positum in maligno. Nam, juxta veritatis vocem, Gens surgit contra gentem, & regnum adversus regnum. Sol & luna subtraxerunt splendorem suum, hoc est, lumen Apostolici culminis, & splendor Imperialis dignitatis eclipsatur, *Luc. 21. Joan. 2.* ac devotio & obedientia soluta, & populi Christiani quasi duo gemelli in Rebecca utero scandalose utique colliduntur, *Gen. 25.*

Ut autem perditioni hujusmodi & discrimini salubri remedio occurratur, *Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis:* Quod fuit thema.

Circa aliam divisionem thematis considero, quod virtus vestra, Christi altissimi, excellentissimæ potestatis, quæ a Deo vobis est data, in salutem omni credenti in Deo, & Græco & Romano. Ergo & hæc virtus patiendi fideles populos, *1. Tim. 1.* in factu, non tono verborum.

Et quod Christus potuit facere pro salute populorum, poterit ordinare & suos vicarios, si abusus potestatis hujusmodi non obstant, & clavis non aberret, respondent Doctores in c. *ad monasterium, de statu Regularium.*

Idcirco, beatissime Pater, nos hic ad pedes Sanctitatis vestræ constituti nominibus Principum, Prælatorum, quorum hic præsentamus personas, ac propriis, nec non votis communibus aliorum supplici obsecratione humiliter seprecamur vestram benignitatem Apostolicam, verbis nostri thematis devote exclamantes, scilicet: *Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis, sive eorum, quæ ad pacem sunt Jerusalem, in turribus tuis, id est, tot, & tantis Patribus, Romanis Cardinalibus & sacrosanctis Episcopis, & clericis, qui ad hanc san-*

sanctam Synodum iussione Apostolica congregati hic existunt. Turres sunt & propugnacula protectionis fidei orthodoxae, & bases Ecclesiam edificatae, constructae ut castrorum acies ordinatae, quae & montibus sanctis voce Prophetica designantur, *secundo Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 17.*

Dabit quoque sanctitas vestra voce sua vocem virtutis: Et hic, quod verbo & scripto de vestrae sanctitatis salubri proposito toti mundo innotuit, & propter hoc universalem vocavit Ecclesiam in presenti Concilio, Christo favente, qui est pax vestra, & socius, Ephes. 2. feliciter perficit. Ne, quod absit, si secus contingeret, major dolor dolori additus irreformabiliter deformaret Ecclesiam, sanctam & formosam Christi sponsam, essentque novissima pejora prioribus.

Facta autem & consummata pace universalis Ecclesiae, ad provinciarum particularium pacem & regnorum facilius indubie pervenitur.

Quod devote ac religiose considerans praebatus Princeps ac Dominus, Rex Poloniae, & Witoldus magnus Dux Lituaniae, per reverendum in Christo patrem, Dominum Dominum Episcopum Laponensem, Episcopum sedis Apostolicae & Vestrae sanctitatis, in illis partibus esse necessarium exhortatus, arma, quae validissimis exercitiis pro sua defensione tunc moverat, pro sedis Apostolicae reverentia, licet non sine gravi dispendio utriusque parando deposuit, & gladium, quem iustitia sua dextram adversus Dominos cruciferos de Prussia vibratum tenuerat, convertit in vaginam: Vestrae sanctitati devotissime supplicans, quatenus attempta sua sinceritatis obedientia prompta, quam inconcusse sedi Apostolicae exhibuit, ac tam cito exhibet, orietur sibi in diebus vestris iustitia & abundantia pacis. Quoniam Deus pacis erit nobiscum. Phil. 4. & 1. Cor. 13.

Quam pacem praestare dignetur Ecclesiae suae & nobis omnibus omnipotentissimus & clementissimus Dominus, qui est pax aeterna, benedictus in secula seculorum. Amen.

I V.

COLATIO FACTA CORAM

REGIS ROMANORUM PER

D. Archiepiscopum Januensem (Pileum) in Concilio Constantiensi.

De Reformatione Ecclesiae in Concilio Constantiensi sequenda.

Ex antiquo MS. Bibliothecae Paulinae Lipsiensis Academiae.

Sicut vera narrat historia, Serenissime Principum, Invidiosissime Domine, Constantinus advertens Maxentium bellum parans vidit per soporem in caelo signum crucis flammeo nitore rutilare, & Angelos sibi assistentes ac dicentes: Constantine, in hoc vince. Licet Eusebius dicat, Constantinum praedicta verba vidisse in scriptura, conferta circa praedictum signum crucis.

Ex quo Constantinus crucem in vexillo militari depinxit. Et sic paratus contra Maxentium processit.

Quo in flumine demerso, Constantinus triumphans Romam ingreditur. Et cum ob honorem triumphi imagines illi Senatus erigere, ipse vexillum sanctae crucis depingi fecit, & subter scribi: *Hoc est invisibile signum Dei tui.*

Hanc Ambrosius, Gregorius, & multi alii dicunt esse magnum meritum apud Deum: Quia primus Imperatorum viam fidei & devotionis Principum dereliquit.

Quae verba, sive per Angelos nuntiata, sive in scriptura conscripta, tibi, Gloriosissime Princeps & Domine noster, existimo convenire. Ut merito dicam. *Constantine, in hoc vince.*

Te enim digne in hoc Constantinum dici posse, video, imitatione, loco, & virtute.

Constantinum enim multipliciter imitaris. Dum, sicut ille, fide ac devotione propolles.

Dum, sicut ille in Synodo in Nicina Bythinis congregari fecit 30. Episcopos: Ita tu in Constantia Germaniae fecisti, ac facis: tanto amplius, quod in illo pro Apostolico interfuerunt Vitus & Innocentius, Romanae Ecclesiae presbyteri: In hoc autem tua sollicitudine, cura, tuisque precibus ipse Apostolicus adest, adest & sacrum collegium.

Dum, sicut illi prima die sui baptismatis Apostoli Petrus & Paulus apparuerunt, tibi opinor ipsam apparere divinitatem, & gratiam praeventis Altissimi, qua illustratus tam efficaciter & prudenter divinis insistis operibus.

Dum, sicut ille in laudem & gloriam Dei, & Ecclesiae Sanctae propagationem & commo- dum, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. successivis diebus nova fecit edicta, nova concessit privilegia, ac sicut de illo scribitur, honorem cleri tuebatur in omnibus: ita, tuae gratia majestatis per dies singulos cogitas, disponis & agis ea, quae si perficiantur, majus & melius beneficium in obsequium Ecclesiae praestiteris, ac populo fidelium gratiorem & utiliorem rem egeris, quam fecerit Constantinus. Majus enim & melius Ecclesiae ac fidelibus donum dari non potest, quam unitatis & pacis, Angelicis vocibus super reliqua omnia commendatum.

Dum, sicut ille, insigni humilitate & clementia viges & vales. Unde de eo scriptum est, quod edicto publico per totum orbem edificari iussit Ecclesias, collatis pecuniis affluentibus, ut populus Episcopis ministraret de regali fisco, unde sanctae perficerentur Ecclesiae. Ipse vero legendo, scribendo & meditando te multum exercebat. Et Princeps invictus, per dies singulos fide & devotione crescens, inexplebili gaudio de Ecclesiarum profectibus replebatur.

Unde te quoque imitatione Constantinum merito possumus nominare.

Loco etiam. Dum Romanum, summumque Pontificem, Sacrum collegium, sacrumque Concilium, Constantiam adduxisti. A qua Constantinus merito nominaberis, si id in ea perficias, quod Henricus III. praeclearissimae memoriae praedecessor tuus. Qui de Hungaria reversus Synodo Constantiensi adfuit, ubi cunctis, qui deliquerant in se, debita dimisit, omnibus inimicis pacem hactenus inauditam tam in tota Svezia, quam in aliis provinciis per regiae censuram edictum confirmavit, & natalem Domini Treveris celebravit, ibique omnes, qui in regiam majestatem deliquerant, crimine absolvit. Eandemque legem, sicut prius, per totum regnum promulgavit, ut omnes delicta sibi invicem condonarent. Illaque edicta est illa famosa & insignis pax, quae pax Constantis nuncupatur. Quam profecto haec, quae hic agitur, scilicet Ecclesiae & totius orbis fidelium, merito & gloria superabit. Tu ex hoc loco digno vocaberis Constantinus.

Re-

ANNO
CHRISTI
1512.

Restat ut etiam virtute constantis dici va-
leat Constantinus. Hæc virtus sic describitur:
Constantia est stabilitas animi firma, & in pro-
posito perseverans, quæ omnem virtutem cir-
cumdat. Unde Valerius ad Tiberium Cæsarem:
*Cur enim sic comparatum est, nisi, ut quisquis
se aliquod ordinem ac vestigia mentis complexum con-
sidit, vel jam gestum, si obtinetur, alacriter teneat,
vel nondum editum, si interpellatur, sine
ulla commotione ad effectum perducatur.* Inde in
sequentibus subdit de Fulvio Flacco, quod con-
stantia victoriæ quoque gloriam antecellat. Ex
qua Q. Fabium Maximum, Cn. Pisonem, M.
Numidicum, Scævola Augurem, Menium
Centuriorem, Blaesum quendam Phocionem,
Socratem, Ephialtem Syracusanum, Alexan-
dram Macedonium, Regem illum famosum,
singulariter extollit.

Ex qua tu quoque usque in hodiernum diem
vere & merito commendaris. In hoc præfer-
timum, quo agitur de integritate reformationeque
Ecclesie. Quam usque in consummatum finem
ut prosequaris, eadem virtus exigit. Quæ, ut
in Decretis scribitur, tanta est, & esse debet
fidelibus, ut prius auferatur vita, quam con-
summatio seu perfectio recti operis.

Est autem hæc virtus, servare modum inter
mutabilitatem seu levitatem & pertinaciam.
Quorum utrumque reprehensibile judicatur. Mu-
tabilitas vero dum homini inest, inesse ei
judicatur stultitia, vel peccatur impatientia,
vel defectu dilationis boni, aut duplicitate
animi.

Quæ omnia a tua Majestate avertat ille, cu-
jus causam & Ecclesie prosequeris, Dominus
Jesus Christus, ac faciat, ut digne voceris Con-
stantinus, imitatione, loco & virtute.

Constantine igitur in hoc vince. In hoc sci-
licet opere dignissimo, utilissimo, desideratis-
simo.

Dignissimo quidem: Quia omnem cujusvis
operis, quin etiam simul omnium operum di-
gnitatem excellit Opus integrationis & refor-
mationis Ecclesie, quam Deus omnipotens,
æternus & immensus, sua clementissima pieta-
te homo factus, suo pretioso sanguine dedica-
vit. Opus est itaque hoc divinum potius, quam
humanum. Ideoque in Decretis describitur Ec-
clesia Christi fidelium multitudo, fide & ca-
ritate unita, quæ sponsa Christi dicitur pudica
& incorrupta, extra quam salus non habetur,
& a qua per schisma præcisos comprimere
spectat ad Principes seculares. Et quando
in ea sunt duo aut plures rectores, non est
sponsa, sed scortum.

Utilissimo autem, respectu animarum & cor-
porum, non unius hominis tantum, aut unius
provincie vel patrie, sed totius orbis, cujus
universale bonum, summum & maximum hæc
integratio reformatioque concernit.

Inexplicabilia sunt, Serenissime Domine, bo-
na, publica, privata, spiritualia & tempora-
lia, quot & quanta integrationem reformatio-
nemque hujusmodi consequentur. Sicut inexplicabilia
sunt mala, animæ & corporis detrimen-
ta, damnaque gravissima, publica & privata,
quot & quanta in diversis regnis, & pene in
omnibus partibus orbis ex hoc schismate & in-
compositione Ecclesie consequuntur. Non ex-
plicare modo aut scribere, sed nec cogitare quis
possit in utramque partem, ex integratione &
reformatione quot bona, ex schismate in-
compositione quot mala proveniant.

Council. General. Tom. XXVIII.

Opus itaque, quod agitur, omnino quævis o-
pera humana utilitate sicut & dignitate præcellit.

Accedit, quod desideratissimum est opus.
Hoc nunquam enim tantum, tamque universale
cujusquam rei fuit desiderium, nunquam tanta
expectatio, quanta hujus desideratissime inte-
gritatis & reformationis Ecclesie.

Hæc spes & expectatio, Prudentissime Do-
mine, si perficiatur, nunquam fuit tanta læti-
tia, jucunditas, exultatio in fidelibus populo
Christiano. Si, quod abest, & avertat miseri-
cordia Creatoris, frustretur & irrita maneat;
quis explicet, quantus mæror, quanta tristitia,
quanta confusio & irrisio ac derisio totius cle-
ri, quin & imperialis honoris, Ecclesie ac fi-
dei, & catholice religionis, specialiterque om-
nium Germanie Prælatorum & procerum, qui
e suis manibus rem hujusmodi imperfectam la-
bi sinant? Non audeo, Christianissime Princeps,
non audeo cogitare. Avertat hunc casum,
avertat clementia Creatoris & Redemptoris nostri.

In hoc itaque opere dignissimo, utilissimo,
& desideratissimo, Constantine, vince. Vince
super idem hostes, vince difficultates, vince su-
periores prædecessores tuos.

Vince quidem hostes, hostes fidei, hostes
imperii, hostes tui.

In hac enim integratione & reformatione
Ecclesie vinces hostes fidei, qui invalescunt,
invalueruntque numero magno, cum pudore &
rubore Romanæ Ecclesie, Romani Imperii, &
nostri temporis, quo ipsam civitatem sanctam
Jerusalem, tanto fidelium cruore questam,
amissam non curamus, maluimusque gladios &
potentiam, quos in infideles exerceri deberet,
in proximos & fideles convertere, cum tanta
ignominia & injuria nominis Christiani.

Vinces hostes imperii & rebelles. Quod pro-
fecto, tua pace, tua cum venia dixerim, ali-
ter facere non poteris, nisi in hac integratio-
ne reformationeque Ecclesie.

Vinces hostes tui, & detractores, quos mul-
tos tibi fecit incluta virtus, cui semper mali &
reprobi minantur & detrahunt.

Inter quos illos præcipuos, præcipueque ca-
vendos putaverim, si qui sint, qui ullis artibus,
ullo ingenio, ullis promissis, te a sancto & re-
cto proposito mutationis & reformationis Ec-
clesie tentant abducere, seducere vel avertere.

Vince difficultates. Huic enim tam grandi
& optimo operi magnas inesse difficultates oportet:
sed tua virtute superandas ac vincendas.
Ne credas rem tanti meriti, tantæque virtutis
carere insidiis, carere æmulis, carere multis la-
boribus, multis impensis, multis vigiliis & dis-
pendiis.

Et si alia desint, vigilat & cernit nunc ma-
xime ille humani generis hostis, cui tuæ vigi-
lantie, sinceritatis, virtutis, fidei & devotio-
nis clypeus obijciendus est.

Vince prædecessores tuos. Hoc loco, Illu-
strissime Principum, commemorare possem sin-
gularum prædecessorum tuorum laudabilia ge-
sta erga Ecclesiam, erga summos Pontifices &
sacrum Collegium, in Conciliis Generalibus, &
alias. Sed brevitatis, & tua insignis peritiae, cui
ea omnia nota sunt, faciunt, illa nunc recen-
senda non esse.

Quæ etsi multa magis sunt, hoc tamen, quod
nunc agis, & quod habes in manibus, majus
& melius omnibus illis est. Quod si perfeceris,
vinces omnes, qui te dignitate hac & sublimi-
tate Cæsares præcesserunt, ipsos etiam Tiberios,

L 1

Phi-

ANNO
CHRISTI
1512.

ANNO
CHRISTI
1118.

Philippus, Constantinus, Constantes, Jovianos, Valentinianos, Gratianos, Theodosios, Arcadios, Honorios, Marcianos, Leones, Justinos, Justinianos, Anastasios, Ludovicos, Lotharios, Carolos, Conrados, Heinrichos, Ottones, Fredericos: Et si aliqui sunt, qui ullo modo, ullove nutu Ecclesiam juverint, auxerint, vel protexerint.

Constantine igitur, imitatione, loco, & virtute, in hoc opere dignissimo, utilissimo, & desideratissimo, vince hostes fidei, Imperii tui, vince difficultates, vince prædecessores tuos. Ut post & per has victorias triumphator & victor felix ascendas in cælum, apud illum cælestem & omnipotentem Regem coronam ac sedem perpetuam habiturus.

V.

MANFREDI DE LA CRUCE
PHILIPPI MARIE.

Ducis Mediolanensis ad Constantiense
Concilium Legati,

O R A T I O

Habita in Constantiensi Concilio Anno 1415.
d. 18. Febr. ad Sigismundum Romanorum Imperatorem;

*Quis Dux Mediolanensis se Casaris Sigismundi
Vasallum ac subditum publice agnovit,
Casarisque Imperio se submitit.*

Ex Codice MS. Academiæ Lipsiensis.

Serenissime Princeps, Dei gratia Romanorum Rex semper Auguste.

Docet efficax rerum magistra experientia, insinuatque clare scriptura, fore debitum, & de more, quod, cum a Deo, bonorum omnium iusto & vero datore, aliquis datur in Patrem, Dominum & Superiorem: Boni filii cum omni reverentia & devotione illum in suum recipiant patrem dilectissimum: Fideles servi cum omni & gaudio & fidelitate recognoscant in Dominum metuendum: Obedientesque subditi cum omni humilitate tractent ut suum Superiorem honorandissimum.

Isti sunt illi boni filii, de quibus scriptum est in Evangelio: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Joa. 1.

Isti sunt illi boni filii, de quibus scribit Apostolus dicens: *Accipite illum cum omni gaudio, & huiusmodi in honore habete,* Philipp. 2. Quicumque sub iugo sunt servi, Dominos suos omni honore dignos arbitrentur, 1. Tim. 6.

Isti sunt illi obedientes subditi, quibus Scriptura præcipiendo loquitur dicens: *Regem honorificate, servus, subditi estote in omni timore Dominis vestris,* 1. Petr. 2. Filius honorat patrem, & servus Dominum suum.

Verum, quia pater & filius, Dominus & servus, superior & subditus, sunt adeo correlativa, quod uno posito necesse est ut ponatur reliquum: Et ideo naturali vicissitudine bonus pater tenetur diligere filium suum: Unde cælestis & summus pater de filio suo legitur dixisse: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit.* Matth. 3.

Clemens & pius Dominus benigne tractat servum suum, juxta illud: *Servus fidelis fit tibi quasi anima tua,* 1. 41.

Justique & recti Domini & Superiores subditis tam pie quam juste ministrant justitiam, clementiam, & equitatem. Isti sunt illi Domini, quibus scribit Apostolus dicens: *Domini, quod justum est & æquum, præstate servis,* Coloss. 3.

Hæc omnia scriptura divina considerat. Primo enim consideravit, quomodo jam diu & retroactis temporibus, peccatis hominum exigentibus, forinsecis & partialibus odissis, rapinis rapibus, & asperis guerrarum furoribus, maxime in Italia miseranda orientibus, populus Christianus fuit in tantum tribulatus, conquassatus, laceratus & afflicus, quod dici poterant & referri verba Doctoris eximii Hieronymi, in epistola sua ad Eliodorum Episcopum sic scribentis: *Peccatis nostris barbari sortes sunt, nostris vitis Romanorum superatur exercitus. Et quasi hoc non sufficeret cladibus, plus pene bella civilia quam hostium mucro consumpsit.*

Injelices nos, qui tantum displicemus Deo, ut per rabiem barbarorum illa ira in nos deserviat. Vixisti & eo amplius anni sunt, quibus Romanus sanguis effunditur. Quot matrona rapta sunt, quot virgines violata, quot ingenua nobiliaque corpora his bellis fuerunt ludibrio? Capti Episcopi, interfecti presbyteri, diversa clericorum officia destituta, subversa Ecclesia, & juxta altaria Christi stabulati equi, martyrum effossa reliqua, ubique luctus, ubique gemitus, & plurima mortis imago. Romanus vixit orbis.

Attamen cervix nostra erecta non stetit. Felix, qui ista non vidit, felix, qui non audit. Nos miseri, qui aut patimur, aut fratres nostros tanta patientes prospicimus: Non amputamus causas morbi, ut morbis auferatur a nobis. Hæc Hieronymus.

Et ideo populus Christianus sic tribulatus, laceratus & afflicus, peccatum suum & causas morbi dolenter agnoscit, fufis ad Deum devotis lacrymis oravit, dicens: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundam multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam, & multam lava me ab iniquitate mea, & a delicto meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & delictum meum contra me est semper,* Ps. 50. *Deus repulisti nos, & destruxisti nos, da nobis auxillum de tribulatione,* Ps. 59. *Deus miseretur nostri, & benedicat nobis, illumines vultum suum super nos, & miseretur nostri,* Ps. 66. *Domine, salva nos, perimus,* Matt. 7.

Ad has pias & devotas supplicationes afflicti populi Christiani conditor rerum æternus, cujus pietas, cujus immensa clementia, cujusve inexplicabilis misericordia mensuram non recipiunt, & qui, si iratus fuerit, miseretur & parcat, juxta illud Psalmi: *Iratus est, & miseratus est nobis,* Psalmo allegato: *De cælo respexit, & misericordiam recordatus est.*

Quia pro pace cunctis optata populis, pro tranquillitate pariter & quiete populi Christiani, ad Romanorum sublimis & celeberrimum regnum, atque sacrum orbis imperium misit, transtulit & promovit personam Vestram sanctissimam, toti Mundo gratissimam & acceptam, que radio splendoris æterni valde, sua virtute inconcussa procul abjectis operibus tenebrarum, lucem clarissimam, pacem & quietem jucundam dabit populo Christiano.

Unde merito dici potest: *Habitantibus in regione umbra mortis, lux orta est eis.* 1. 26. *Redemptionem misit Dominus populo suo,* Ps. 110.

Et ideo Serenissime Princeps & Domine, Rex invi-

ANNO
CHRISTI
1118.

ANNO
CHRISTI
1431ANNO
CHRISTI
1431

invidissime, præmissis diligenter attentis atque consideratis, Illustris Princeps & Dominus noster, Dominus Philippus Maria, Vicecomes Anglus, Dux Mediolani, Papis Anglerisque comes, tanquam bonus & devotissimus filius, tanquam fidelissimus servus, servitor atque vassallus; tanquam humilis & obediens subditus vestræ regis atque sanctissimæ imperialis majestatis, principaliter quatuor facit.

Primo enim coram vestra sanctissima regia & imperiali majestate mente & corpore se prosternens, cum omni reverentia & devotione vos affectuosissime recipit & recognoscit in verum, justum, & indubitatum Romanorum Regem semper Augustum, in suum patrem dilectissimum, & Dominum semper metuendum, atque Superiorem suum semper honorandissimum. Dicens cum scriptura divina, mente devota: *Ego servus tuus sum.*

Quæ fuerunt primo vestræ regis atque sanctissimæ majestati proposita. In quibus quidem verbis duo breviter denotantur.

Primo enim notatur vestra regia & imperialis dignitas, seu potestas sublimis & alta, orbis universi gubernativa. Et hoc, cum in verbis præmissis dicitur: *Domine.*

Secundo notatur vestri devoti filii & fidelissimi servi, servitoris & vassalli, humilitas, immensa dilectionis, fidelitatis & obedientiæ demonstrativa sinceritas. Cum subditur, *Ego servus tuus sum.*

Dico igitur primo, quod in verbis præmissis notatur vestra regia & imperialis potestas, seu dignitas orbis universi gubernativa, cum dicit, *Domine.*

Quod vestra regia & imperialis dignitas seu potestas sit sublimis & alta, ex eo probatur: Quia cælestis & summus Rex omnium Regum, Dominus noster Jesus Christus, vocari voluit Dominum, cum Apostolis & Discipulis suis dixit: *Vos vocatis me Magister & Domine, & bene dicitis; sum etenim,* Jo. 13.

Quod sit orbis universi gubernativa, probat veritas Evangelica, ubi legitur: *Exiit edictum a Casare Augusto, ut describeretur universus orbis,* Luc. 2. Evangelium quoque Joannis, qui sub grandi & mirabili aquila figuratur, dicit: *Non habemus Regem, nisi Casarem,* Jo. 19.

Vps enim estis illè Rex semper Augustus, de quo scribitur: *Rex unus erit omnibus imperans,* Ezech. 34.

Dicebam etiam, quod in verbis præmissis notetur vestri devotissimi filii, fidelissimique servitoris & vassalli, humilitas immensa, dilectionis, fidelitatis & obedientiæ demonstrativa, cum subditur: *Ego servus tuus sum.*

Bonus enim filius & fidelis servus seu vassallus inter ceteras res debet habere virtutes.

Primo enim debet habere humilitatem in officio. Unde dicebat Psalmista: *Vide humilitatem meam.* Et alibi: *Humiliatus sum usquequaque,* Domine, vivifica me.

Secundo debet habere fidelitatem in servitio, juxta id, quod scribitur: *Esto fidelis usque ad mortem.*

Tertio debet habere obedientiam efficacem, juxta illud Evangelii: *Si diligitis me, mandata mea servate,* Jo. 14.

Subsequenter vero vester devotissimus filius, atque fidelissimus servus, servitor & vassallus, Illustris Princeps, Dominus Philippus Maria, verus Dux Mediolani, considerans & attendens, quod bonarum mentium est, ibi timere culpas, Concil. General. Tom. XXVIII.

Ubi culpa minime reperitur, si quid forte per ignorantiam, innocentiam, vel aliquam sinisteram seu falsam suggestionem commisit vel omisit, quod auribus vestræ regis atque sanctissimæ Imperialis majestatis displicerit, cum omni devotione atque humilitate postulat remissionem, dicens cum Psalmista: *Delicta, Domine, remove, & ignorantias meas ne memineris,* Domine, Pl. 24.

Secundo præfatus servus, servitor & vassallus vestræ sacratissimæ majestatis, de vestra cunctis salutifera provisione divinitus ordinata, omnipotenti Deo cum devota cordis affectione refert omnes, quas potest, gratiarum actiones, dicens cum scriptura divina: *Benedictus Dominus Deus, quia visitavit, & fecit redemptionem plebi suæ Israel;* Repletusque omni júbilo mentis suæ lætatur, & gaudet, dicens: *Hæc est dies, quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Rex, in æternum vive,* Jer. 11. *Tu es Dominus meus,* Gen. 14.

Et non solum præfatus vester devotus filius, & fidelis servitor, sed tota Lombardia, præcipue civitas inclita Mediolanum, lætitia inexplicabili est repleta. Omnes ibidem utriusque sexus & ætatis cujuscumque, quasi divinitus inspirati, sperantes amodo sublatis odiis & guerrarum furoribus jucunda tranquillitate & finii pace gaudent, & una voce proclamant dicentes: *Benedictus qui venit in nomine Domini,* Jo.

Latentur & exultent gentes, quoniam indicabitur populis iniquitate, & gentes in terra diriget, Pl. 66. *Valde mirabilis, Domine, facies tua, plena gratiarum,* Eccl. 16. *Dabis nobis pacem, quia in te speravimus,* Il. 26.

Tertio vero præfatus devotus filius, fidelissimique servitor, servus & vassallus, Dominus Philippus Maria, Dux Mediolani, considerans & attendens, quod juxta doctrinam Apostoli probatio dilectionis est exhibitio operum, te ipsum & omnia, quæ habet, scit, & potest facere, libere offert ad quælibet mandata vestræ sacratissimæ majestatis, dicens cum scriptura divina: *Inclinavi cor meum ad justificationes tuas. Qui contradixerit ori tuo & non obedierit cunctis sermonibus, quos præceperis, moriatur,* Jos. 26.

Quarto & ultimo, præfatus vestræ sacratissimæ Majestatis devotus filius, atque servus, servitor atque vassallus fidelissimus, Illustris Princeps, Dominus Philippus Maria, Dux Mediolanensis, adeo sperat in vestra sacratissima majestate, quod merito dicere potest, & dicit cum scriptura divina: *In te, Domine, speravi, non confundar in æternum,* Pl. 20.

Et ideo firma spe certa que fiducia in mente sua conceptis, seipsum, omnesque suos & sua confidenter & cordialiter recommendando majestati vestræ sacratissimæ, recordatur, & ad vestri memoriam pro præsentis actus vera conclusione reverenter deducit, quatuor Sacræ scripturæ auctoritates, quarum prima est talis: *In conspectu tuo sunt omnes tribulantes me.* Secunda est hæc: *Justus es, Domine, & rectum judicium tuum.* Unde tertia talis est: *Non habitabit juxta te malignus, neque permanebunt injusti ante oculos tuos. Odisti omnes, qui operantur iniquitatem.* Quartam vero & ultimam ponit Augustinus lib. 1. Soliloquiorum, dicens ad litteram: *Jam te solum amo, te solum sequor, te solum quero, tibi soli servire paratus sum, quia tu juste dominaris, tui juris esse cupio. Jube, quæso, atque impera, quicquid vis: omnia me spero, quæ*

ANNO
CHRISTI
1413.

jussis, esse facturum. Recipe me tuum, clementissime Domine.

Quam quidem clementiam, & vestram sanctissimam majestatem, ille feliciter servare dignetur, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

VI.

JOANNIS GERSONIS

ORATIO PUBLICA,

Tertio a fuga Joannis die 23. Martii, Sabbato, Vigilia Dominicæ in Ramis Palmarum, Concilii jussu, antequam Legati illo die e Concilio ad Papam Joannem Schafusam migrarent, mane habita, de Concilii Auctoritate.

Ambulate, dum lucem habetis, ut non tenebra vos comprehendant. Jubeat hoc Christus, Patres Orthodoxi, patres non in tabulis æreis, ut olim apud Romanos, sed in libro vitæ conscripti. Jubeat, inquam, Christus originaliter Joannis 12. & recitative in Evangelio Sabbati præsentis. Vos obedientes audite, ambulate non passibus corporis, sed gressibus mentis, ambulate de virtute in virtutem, dum lucem habetis. Et qualem lucem? Respondeat lux vera, cujus hoc est verbum: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.*

Adhuc invocatus, Domine Jesu, præclarissime sol justitiæ, dissice terræ nebulas, & pondera molis, atque tuo splendore mica. Absque te enim præcipiti mersa profunda mens habet, & propria luce relicta tendit in externas ire tenebras. Hoc ne fiat, tu mediatrix, tu advocata & exoratrix nostra, simpliciter adeunda es, Virgo gloriosissima, quæ tui nominis interpretatione tam illuminata, quam illuminatrix diceris. Et quo lumine? prorsus lumine gratiæ, quo sic illuminata es, ut dicaris in Apocalypsi mulier amicta sole. Hoc tu nobis lumen ut infundas de plenitudine tua suppliciter imploramus, salutantes & dicentes Ave &c.

Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebra vos comprehendant: Lux ista est, Patres celeberrimi, Deus, qui glorificatur in Concilio Sanctorum, dicente Psalmo: Magnus & terribilis super omnes, qui in circuitu ejus sunt. Cujus hanc tenemus infallibilem promissionem, Matth. 18. Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio eorum sum. Sicut vidit Psalmista dum cecinit: In Concilio justorum & in congregatione magna opera Domini.

Et magna plane, immo ingentia jam vidimus in hoc Concilio justorum Dei opera, spontaneam & vix speratam cessionis viam.

Porro cum propter semetipsum & ut glorificetur, fecerit omnia Deus, quo pacto credendus est præclariori celebritate glorificari, quam in Concilio justorum, quæ vera laus est in Ecclesia Sanctorum? Tales vos esse convenit, Orthodoxi & Deo amabiles Patres, ac Domini, ut Concilium sitis Sanctorum & justorum, quos posuit Deus in Mundo quasi vera totidem luminaria. Vos, inquit, estis lux Mundi. Siquidem in hoc constituti estis alios purgare, illuminare, atque perficere; nunc maxime, cum factus conventus iste sacrosanctus, dum adunatus est cætus, dum congregata est Ecclesia, ut de Machabæis scribitur, quatenus orarent &

peterent misericordiam a Deo. Et ut *apud nos* te eo decoreretur, quid factu opus esset. Exultat animus profecto levans in circuitu oculos, & videns omnes istos, qui congregati sunt tibi, hoc est, ad utilitatem tuam, o popule Christiane. Cogaudet admirans spiritus meus & in hanc erumpit Ecclesiastici cantus vocem: Cives Apostolorum & domestici Dei advenerunt hodie, portantes facem: & illuminantes patriam, dare pacem gentibus, & liberare populum Domini. Qualiter liberare? Exhortando, clamandoque: *Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebra vos comprehendant; Cujus deliciae sunt, esse cum filiis hominum: Ipsæ tenebræ divisionum schismatumque, tenebræ tot errorum & hæresum, tenebræ demum horridæ tot vitiorum per Ecclesiasticum corpus vasto quodam turbine miserabiliter exundantium. Ambulate igitur, dum lucem habetis, ut non hæ vos tenebræ comprehendant. Lucem itaque habetis, Patres luminosissimi, Christum, qui vere est in loco isto, vel Emanuel, qui interpretatur, nobiscum Deus, cujus est hæc certissima promissio: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Deus iste est, qui glorificatur in Concilio Sanctorum, magnus & terribilis super omnes, qui in circuitu ejus sunt. Et bene in circuitu tuo, Domine, res omnes esse dicuntur, quem tu velut sphaera intelligibilis, cujus centrum ubique est, circumferentia nusquam, tu ubique es, extra non exclusus, intra non conclusus, supra non elatus, infra non prostratus, immo magnus valde, terribilis, gloriosus, & superexaltatus in secula.*

Ecce Patres Orthodoxi, quod ad hoc ipsum, ut glorificetur Deus, & illustratur Ecclesia, nunc celeberrima Parisiensis Universitas, cultrix & amatrix eorum omnium, quæ Christianæ religionis pietatem, quæ sanam doctrinam respiciant, ipsa ad exemplar Christianissimi Regis Francorum, Patris sui dignantissimi, legationem mittit, quærens primo ea, quæ pacis sunt, denique secundo, quæ fidei sunt, denique tertio, quæ virtutis & Ecclesiasticæ sunt libertatis. Quoniam ad hæc tria principaliter Synodus hæc sacra tendit.

D Jussit hesternò vespere per ambaxiatores & nuncios suos hic præsentem, quatenus hoc matutino tempore essem habiturus orationem nomine suo pro veritatis elucidatione circa ea, quæ per hoc sacrum Concilium agenda videntur occurrere. Nullus, opinor, mirabitur, si ad hæc jussa ego fragilitatis meæ conscius, & temporis ardentatione pressus expavi. Nihilominus in Deo, cujus glorificatio queritur, filius, & de studio præterito super hac veritatis inquisitione memor, Regis præterea & Ecclesiæ regni sui voluntate per instructiones cognita: Jussioni denique matris inclytissimæ, cujus legem dimittere nequeo, monitus a sapiente, ego tanquam obedientis filius parere desiderans, conatus sum aggredi, cum humili dicendorum omnium ad hoc sanctorum Concilium submissione, ut jure suo dirigat omnia, vel acceptet, vel corrigat: Et in primis quatenus habeatur ordo dicendorum lucidus & brevis: quia vel est, quod textitur ordine, longum. Convertamus interim dilato themate oculos nostræ considerationis ad hoc quod dictum est, Deum esse, qui glorificatur in Concilio sanctorum, qui magnus est & terribilis super omnes, qui in circuitu ejus sunt. Desigamus in hoc Psalmistæ verbo mentis intuitum, ne per multa vagemur, fallor si non ibi videbimus hujus sacrosanctæ Synodi causam

ANNO
CHRISTI
1413.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

form quadruplicem, efficientem videlicet, formalem, finalem, & materialem.

Vult aliquis cognoscere causam efficientem, plane illa est: Deus magnus & terribilis, cujus instinctu, miseratione, adflatu & attractu collecta est nunc Ecclesia, sicut elevatus Spiritu proceclonit l'almista: *Deum esse, qui dispersos Israelis congregabit, qui congregat electos suos a quatuor ventis, a solis ortu & occasu, ab aquilone & mari.* Tantummodo qui coepit, orandus est, ut ipse perficiat. *Leva in circuitu tuo, o sacer coetus, oculos tuos & vide, omnes illi congregati sunt, venerunt tibi. Quidni contingat tibi, quod idem Propheta loquitur Isaias: Tunc videbis & adflus, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum.* Et, si dilatetur, numquid non implebit illud Spiritu suo Deus?

Porro causa formalis est haec ipsa collectio seu connexio Concilii sanctorum, vel Spiritu sancto formante & exemplante, qui est nexus & vinculum compaginans in unum diversa membra sanctorum. Sic agnoscit Ecclesia, petens pro seipsa, ut Spiritu sancto congregata hostili nullatenus incurusione turbetur.

Querit aliquis praeterea finalem hujus sacri conventus causam, sane illa est, ut glorificetur Deus magnus & terribilis, juxta vocem Apostoli dicentis: *Omnia in gloriam Dei facite.* Haec itaque recta, haec efficax semita ad omnium, quae voluerimus, adeptionem, si primo quaesierimus gloriam suam dedit hoc intelligi, dum ait: *Primum querite regnum Dei, & justitiam ejus, & haec omnia adjicientur vobis.*

Omnes postremo, qui in circuitu Dei sunt, accipiuntur veluti pro causa materiali, & de se informi. Nam sicut hominibus per schismata peccantibus consequens est universa sub Deo quodammodo deformari, quoniam homo finis est omnium, dicentibus Platone & Aristotele: *Necesse est autem, secundum exigentiam finis omnia moderari: sic ex adverso veniunt omnia per hoc sanctorum Concilium Domino efficienter, formante, & finirente, reformanda.* Ita enim de pretioso sanguine Christi canit Ecclesia: *Terra, pontus, astra, mundus quo lavantur flumine.*

Quocirca videre fas est deinceps, quo titulo relucet in causa efficiente ac residet infrustrabilis auctoritas, quae causa est Deus magnus & terribilis, ex quo omnia in mensura. Relucet in causa formali exemplaris unitas, ut sint omnes unum, sicut estis nunc in Concilio sanctorum, & hoc in Deo, per quem omnia in numero. Relucet in causa finali spiritualis utilitas, ut glorificetur Deus, in quo omnia in pondere. Demum concluditur in causa materiali generalis uniendorum reformandorumque universitas, omnium scilicet, quae in circuitu Dei sunt; quatenus omnia reformentur in numero, pondere & mensura, concedente Deo. Ex quo omnia, hinc modus, unitas & mensura: per quem omnia, hinc species, veritas, & numerus: in quo omnia, hinc ordo, bonitas, & pondus, quo pondere refluent omnia in causam, quam dedit esse.

Ceterum prima triplicitas adpropriatur Patri, secunda Filio, tertia Spiritui sancto. Bene habet, jacta sunt fundamenta, soliditate quadrangula, superaedificare possumus tetras Pythagoricum, hoc est, quadruplicem constructionum parietem, vel structuram, & dicere pro prima constructione: Deus magnus & terribilis

lic glorificatur in hoc Concilio sanctorum, quod eidem sufficientem praebet & infallibilem auctoritatem ut causa efficiens, quoad primum fundamentum. Rursus pro secunda constructione: Deus magnus & terribilis trahit & allicis omnes in commune Christianos ad unius veri capitis unitatem, tanquam causa formans & exemplans, quoad secundum fundamentum, primum in reformatione. Amplius pro tertia constructione: Deus magnus & terribilis sic glorificari vult in hoc Concilio sanctorum, quod omnia praecipue fiant ad honorem & conservationem suae legis ac fidei, sine qua ei placere nemo potest, quoad tertium fundamentum, secundum in reformatione. Demum pro quarta conclusionem: Deus magnus & terribilis paratus est rebus omnibus, maxime hominibus concedere per hoc Concilium sanctorum quandam reformationem, pulchritudinem, glorificationem, ordinem & decorem, cum provisionibus idoneis adversus eos, qui non in rectitudine morum, sed in circuitu pergunt vitiorum. Et hoc pro quarta constructione super ultimum fundamentum, quod est tertium in reformatione.

Poterat hic ordo teneri sub his terminis, sed aliam progredi viam suaserunt verba thematis, quae in Metaphora lucis fundata sunt. Revertamur igitur & ponamus lucem divini praeccepti, quia praecceptum Domini lucidum illuminans oculos. Lucernam insuper, diem legis, sicut Petrus loquitur, ut jubente Deo posita super candelabrum luceat omnibus, qui in domo sunt, quae domus est Ecclesia, vel hoc sacrum Concilium vice sua. Diffundat & spargat consequenter lux ipsa, veritas Evangelica, 12. considerationes quasi totidem effulgentissimos radios veritatum particularium splendorum & coruscantes. Ponamus in primis, immo jam positam, digito, sicut ajunt, demonstremus, lucem Apostolici Symboli, quo dicitur: *Credo in Spiritum sanctum & vivificantem.* Quid vivificantem? *Certe unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.* Unam, propter colligationem ad unum caput primum Christum, & vicarium summum Pontificem; *Sanctam*, propter sanctorum communionem, & remissionem peccatorum, ut infra subditur; *Catholicam*, hoc est, universalem, quoniam ab ejus obligatione nullus viator immunis est; *Apostolicam*, quoniam in Apostolorum & Prophetarum, per quos Spiritus Sanctus locutus est, doctrinis fundata est, & similium filiorum successione duratura. Certus sum, quod nullus, qui vel haberi vel dici vult Christianus, caligare se dicet ad hanc lucem. Superaddamus lucem alteram Apostolici verbi conformem huic luci: *Soliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis, unum corpus, unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae, unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & pater omnium, qui super omnes, per omnia, & in omnibus nobis.* Sequitur: *Et ipse dedit quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitate fidei agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.* Sequitur. *Veritatem autem facientes in caritate crescimus in illo per omnia, qui est caput Christi, ex quo totum corpus compactum & connexum per omnia juncturam subordinationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri augmentum corporis fecit in adifi-*

ANNO
CHRISTI

edificationem sui in charitate. Hæc Apostolus ad Ephesios 4. Et in hanc sententiam multa ad Colossenses 1. & 2. & 1. ad Corinthios 12. & ad Roman. 12. posita sunt. Hæc autem comparatio veri corporis ad mysticum multum luminis adfert inquisitoribus veritatis, nedum apud Philosophos, sicut Aristotelem & Plutarchum, sed apud Theologos, Paulum præcipue.

Diffunduntur vero, sicut præmisimus, 12. considerationes ex hoc Symboli & Apostoli doctrinali luce, quasi toridem radii veritatis splendidissimi.

Ecclesiastica unitas ad unum caput Christum fit, & adglutinatur per amorosum Spiritus Sancti vinculum, mediantibus divinis charismatibus, tanquam qualitativis dispositionibus, redendentibus in corpore mystico complexionem harmonicam vivificam & decentem, ad opera vite spiritualia sufficienter exercenda.

Ecclesiastica unitas ad unum caput secundarium, quod dicitur summus Pontifex, Christi vicarius, secundior est, multiplicior, copiosior, & major, quam fuerit congregatio synagoga, & quam sit congregatio civilis sub uno Rege, Rege, vel Imperatore.

Ecclesia habet potestatem seu facultatem ex vivifico germine sibi insito per Spiritum Sanctum, quod scriptam potest continere in integritate & unitate membrorum tuorum, tam essentialium seu formalium, quam materialium atque fluentium.

Ecclesia habet sponsum indefectibilem Christum. Sic, quod lege stante nec Christus potest ipsi sponsæ suæ Ecclesie dare libellum repudii. Nec e converso Ecclesia ita ligatur matrimoniali vinculo ad vicarium indefectibilem sponsi sui, quin mutuo se possint abolvere, & dare libellum repudii.

Ecclesia, vel Generale Concilium eam representans, est regula a Spiritu Sancto directæ, tradita a Christo, ut quilibet, cujuscumque status etiam papalis existat, eam audire ac eidem obedire teneatur, alioquin habendus est ut ethnicus & publicanus. Patet ex immutabili lege divina, Matth. 18. promulgata.

Concilium Generale sic describi potest. Concilium Generale est adgregatio legitima auctoritate facta ad aliquem locum ex omni statu hierarchico totius Ecclesie Catholice, nulla fidei persona, quæ audiri requirat, exclusæ, ad salubriter tractandum & ordinandum ea, quæ debitum regimen ejusdem Ecclesie in fide & moribus respiciunt.

Ecclesia vel Generale Concilium, dum dicitur aliqua, regimen Ecclesie concernentia, Papa non sic est supra jura etiam positiva, quod possit pro libito dissolvere talia dictata per Ecclesiam, eo modo & intentione, quibus dictata conclusaque sunt.

Ecclesia vel Generale Concilium, quamvis non possit tollere plenitudinem potestatis Papalis, a Christo supernaturaliter & misericorditer collatæ, potest tamen usus ejus limitare, sub certis regulis ac legibus, in ædificationem Ecclesie, propter quam Papalis auctoritas & alterius hominis collata est. Et in hoc est totius Ecclesiasticæ reformationis stabile fundamentum.

Ecclesia vel Generale Concilium potuit & potest congregari sine expreso consensu vel mandato Papæ etiam rite electi, & viventis, in multis casibus. Unus inter ceteros est, quod si accusatus & evocatus sit, ut audiat Eccle-

siam juxta legem Evangelicam allegatam, cui legi subiectus est, & ipse renuit contumaciter Ecclesiam convocare. Alius casus, ubi materiæ grandes concernentes regimen Ecclesie veniunt terminandæ per Generale Concilium, & Papa renuit contumaciter illud evocare. Alius, si etiam dictatum sit per Generale Concilium, quod debeat tali vel tali tempore convocari. Alter casus est, ubi probabilis est dubitatio super contententia plurium de Papatu.

Ecclesia seu Generale Concilium si viam aliquam concluderit seu dictaverit acceptandam esse a Papa pro terminatione schismatis, ipse tenetur illam acceptare, & ita secundum præparationem animi tenetur ad cessionem, & dum ultro offert eam, & prævenit ipse, redditur multipliciter commendandus.

Ecclesia seu Generale Concilium præcipue debet intendere cum persecutione unitatis perfectæ, extirpationem errorum, & emendationem errantium, sine personarum acceptatione. Similiter ad hoc, quod hierarchicus ordo Ecclesiasticus prælatorum & curatorum multipliciter turbatus reformetur, ad similitudinem divinæ cælestis hierarchiæ, & conformiter ad regulas primitus institutas.

Ecclesia non habet efficacius medium ad generalem sui ipsius reformationem, quam si statuat Generalium Conciliorum continuatio, celebrationem Provincialium non omitendo.

VII.

ORATIO A JOANNE GERSONE

habita

Constantiæ in solemnibus Concilii supplicatione die 26. Aprilis 1415.

EX M. S. VICTORINO.

Obesecro vos tanquam advenas, & peregrinos. Exillimate, precor, verbum hoc, obsecrationes saluberrimæ, humiles, & piæ, non meum esse verbum; parum enim haberet ex me ponderis, & auctoritatis: accipite potius illud tanquam ab Ecclesiarum principe Petro. Sic vero est enunciatum originaliter 1. Petr. 2. & recitatur in Epistola Dominicæ currentis, *Obsecro &c.* Itaque sicut dicit coapostolus Petri Paulus, quamdiu sumus in hoc mundo, peregrinamur a Domino, dicentes ex sententia quilibet cum Propheta; *incola ego sum in terra, peregrinus, & advena.* Cujus rationem reddit idem Apostolus Hebr. 11. *quoniam non habemus hic civitatem permanentem, sed futuram inquirimus, Jerusalem illam civitatem, quæ ædificatur ut civitas; & oh, quam gloriosa dicta sunt de te civitas Dei! quis nos deducet in civitatem hanc munditiam? quam felix illa civitas &c.*

Hæc a longe prospiciens olim Moyses cum Levi, non sine mysteriorum quodam involucre, primogenitis suis imposuerunt nomina Gersan & Gerson, quæ interpretata sonant idem, quod advena vel peregrinus. Sicut igitur nobis advenis, & peregrinis cantabiles obsecro voce Petri justificationes Domini in loco peregrinationis meæ: ad hoc enim factus est conventus iste stationis celeberrimæ, ut misericordiam & auxilium consequeretur: a quo? Ab eo, qui peregrinantibus duobus discipulis, & de se colloquentibus, quamvis nondum credentibus

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1418.

se conjunxerat, scripturas aperuit, cor accendit, dans illud intelligi quod promiserat; *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio eorum sum.* Matth. 18. Nunquid non vere credendum est, quod Dominus sit in loco isto? adest utique, cui millia millium servant, & decies centena millia assistunt ei.

Ad quid ista? nimirum ut juxta proverbium Laberii a Seneca & Macrobio positum, comes facundus in via pro vehiculo sit. Quid facundius verbo Dei in excelsis? Et nobis, viri Patres, Fratres reverendissimi, præclarissimi, sapientissimi, atque carissimi nobis, qui per varios casus, per tot discrimina rerum tendimus, non Latium, sed in Cælum, exorandus est ipse idem Christus Jesus, qui nostræ peregrinationis est, dicente Boethio, dux, semita, terminus; idem ne peregrinantes non deserat, sed comitetur, ducat, dirigat, & perducat. Consequamur hoc quæsumus tuis intercedentibus meritis, o beatissima Dei mater & virgo, quæ puerum Jesum peregrinantem in terra Ægypti cum sanctissimo & justo Joseph sponso tuo bajulasti, fovisti, nutristi, custodisti. Sic tu nos advenas & peregrinos spiritualibus auxiliis fovere non abnuas, nostræ memor miseris, nostræ peregrinationis & angustie, nec abhorre peccatores, sine quibus nunquam fores tali digna filio. Quod ut impetremus, adimus cum fiducia thronum gratie tuæ, te salutantes obsecrando, & obsecrantes salutando, ac dicentes illud angelicum: *Ave, gratia plena.*

Obsecro vos &c. Non erravit profecto Princeps Ecclesie Petrus, dum cunctos homines obsecraturus, viscerosissima pietate magis, quam imperio commouit eos advenas esse & peregrinos. Cur ita? non ut peregrinationem viæ statuerent sibi pro habitatione patriæ, sed ad æterna semet proveherent, aliter quam pecora & pecudes, & aliter quam dives ille de Evangelio, qui dicebat: *anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos &c.* Sed quoniam pro statu naturæ destitutæ, nos corporea hac mole pressi, & oppressi non possumus ad cælum patriam nostram, quam a longe salutamus suspirantes, curvas in terris animas satis erigere, instar Sisyphi fabulosi, quem assidue mola sua dejicit & obruit. Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam clausam tenebris, & carcere cæco, ait Virgilius, & vindictam in mendicitate & ferro, dicente Propheta: hinc est illa Prophetæ conquestio. Heus me, quia incolatus meus &c.

Providet misericors & miserator Dominus, restitutor noster, Dux noster, via, veritas, & vita, qua ratione possit mentem nostram volatu libero celerem nuntium ad ipsum Patrem nostrum, qui in cælis est, destinare. Mira prorsus, quid dicam, vel Dei benignitas, vel hominis dignitas, vel orationis pietas! dicam istorum quodlibet; ita est, credite. Nuntius hic est oratio, quæ duabus aliis subnixæ, fide, & spe, quæ animata est charitate, & quæ ornata est tanquam plumis variis, virtutum multiplicitate; unde quid est oratio? nisi ascensus, vel elevatio mentis in Deum per pium & humilem affectum; quo fit, ut dum oramus, nos familiari quadam proximitate Deo colloquimur, per illud philosophicum de Boethio carmen sonorum, ad id traduci quidem asserimus; sunt enim ei pennæ volucres IIII. quæ celsa conscendant poli; quas sibi cum velox mens induit, terras perosa despicit, aeris immensi superat globum, nubisque post tergum videt: quique agili mo-

Atu calet ætheris, transcendit ignis verticem, donec in astrigeras surgat domos &c.

Bene hoc igitur fecit nobiscum magnifice Deus, dum nobis advenis & peregrinis in loco horroris & vastæ solitudinis dedit talem nuntium, qui necessitates nostras offerret Deo, & opem desideratam impetraret, & referret; obsecrationes igitur, viri Patres & fratres, obsecro voce Petri, nunc tanquam advenas & peregrinos. Assumatur ab unoquoque nostrum sedulus iste nuntius, oratio, omni quidem tempore; nam oportet semper orare, & non deficere; præcipue tamen in hac hora, & die, dum ad hoc ipsum factus est conventus iste sacratissimus, hæc devotissima processio, hæc sacrosanctæ Synodi quædam collectio, tum pro nostris omnibus incommodis sublevandis, tum specialiter ut dirigat Deus Legatos hujus sacri Concilii ad D. N. Papam Joannem XXIII. destinatos, ut venientes redeant cum exultatione, portantes responsionis optatæ manipulos.

Fiat insuper oratio, quatenus det Deus vocis suæ vocem virtutis: det mihi evangelizanti verbum virtute multa. Impleat os meum, quod per iussiones vestras, quibus obniti fas esse non credidi, aperuit; neque enim existimavi quod ullo modo deesse posset sermo mihi de re saluberrima ad petitionem talem, licet sero valde nimis impolitam locuturo. Assumpserat onus istud R. P. & doctor emeritus, giganteis humeris suis, sed raucedo vocem abstulit. Conabor patrem filius sequi, non passibus æquis, ut apud Virgilium est: enumeremus ordine lucido, & brevi, quia nihil, quod textitur ordine, longum, proprietates quas habere debet nuntius hic nostræ peregrinationis, oratio devota, vel obsecratio.

Sit igitur oratio, vel obsecratio, quatenus evolet libere in cælum, primum agilis, & expedita, *abstinens &c.* 2. Bonis associata; *conversacionem vestram &c.* 3. Patiens & benigna, *ut in eo quod de vobis &c.* 4. Sit libera, nec serviliter alligata; *liberi estote &c.* 5. Sit amicabile & honesta, *omnes honorate &c.* 6. Sit demum humilis, & subdita; *subditi estote &c.* Coerceatur sermo noster inter terminos & verba prænominatæ Epistolæ Dominicæ currentis, ne per diversa vagetur & distuat. Sumamus ex ea sex orationis proprietates juxta totidem considerationes sententiarum ex eadem epistola. Utamur insuper familiari, grossa & palpabili similitudine peregrini, magis scholastico, doctrinali, & quotidiano, quam accurato sermone loquentes: habet enim satis venustatis sermo divinus, etiam ubi vilibus verborum panniculis operitur, quemadmodum Veritatem, dum de terra orta est, non auro, vel sericis, sed panniculis virgo mater involvit.

Sit ergo Oratio, ut supra, agilis & expedita, tanquam cursor levis explicans vias suas, & sicut virgula fumi, quemadmodum postulabat, qui dicebat: *Dirigatur ad te oratio mea, sicut insensum in conspectu tuo.* Hoc autem fiet, si obsecranti Petro obdiderimus, abstinentes nos a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam: mala prorsus, diraque malitia, pestilens, & cruenta desideriorum carnalium: audi qualium, quia occidunt pigrum, quibus subserviunt otium subversatrix Sodomæ, voluptas esca malorum, vanum gaudium, quod in puncto ad inferna descendit, cibus immoderatus & potus, inter quod cap. Joan. 1. his & similibus prægravatur oratio: his incendantur,

aut

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1413

aut evolvantur pennæ ejus; figuram hominis pro nostra peregrinatione in Abraham, cui iusto peregrinari dictum est: *Egredere de terra tua, & de domo patris tui*; hoc est de terrenis affectibus, de peccati occasionibus, quæ sunt peccati magna cognatio; idest de domesticis nostræ carnis, & tanquam patetnis conversationibus, & desideriis.

Potuerat nunc & posterius trahi sermo noster per concordantias ex scriptura ad eruditionem moralem assumptas; sed ecce cæbrius occurrit in ipsa meditatione mea studiositas specularis, ut propositiones aliquas doctrinales eliciens insererem, ut hoc intelligat studiositas. Prima. Efficacior est oratio ceteris paribus, quia spiritualior est, & a carnalibus desideriis remotior. Hinc est quod veri adoratores adorabant Patrem in spiritu & veritate. *Orabo spiritu*, inquit Apostolus, *orabo & mente*. Non sic illi, quos increpat Christus ex verbis Isaiæ: *Populus hic labiis me honorat &c.* 2. Est efficacior ceteris paribus Theologorum oratio, qui super fidem simplicium clariorem & puriorem habent de divina bonitate notitiam; est enim talis oratio spiritualior, & phantasmatis corporeis alienator. Hæc oratio quaeritur cum summa difficultate. Nota Antonium de oratione extatica. 3. Efficax est parvorum baptizatorum oratio, in quibus nondum vigent desideria carnalia, quia per regenerationem facti sunt filii Dei, & placabiles ei. Hinc est illud: *ex ore infantium & lactantium*. Maxima debetur puero reverentia. Væ, væ, væ, qui verbis, operibus, aut exemplis prostituunt hanc puritatem Angelicam.

Secunda proprietas. Sit oratio bonis associata, sicut subdit Apostolus Petrus: *Conversatiorem, inquit, vestram habentes bonam. Impossibile est enim sicut ait Hieronymus, multorum preces non exaudiri*. Propterea dicitur apud Machabæos: *factus est conventus, ut orarent*. Unde & habitabant Apostoli pariter, dum illos orantes illustravit divinitatis plenitudo. Hinc præterea est illa Christi promissio: *Si duo vel tres ex vobis consenserint de omni re super terram, fiet eis a Patre meo*. Colligamus hinc speculationis tres doctrinas. Efficacior est ceteris paribus oratio multitudinis processionaliter & localiter adunata, quam dum sunt loco separati. Ad huius probationem satis esse debet usus Ecclesiæ. Efficacior est oratio ceteris paribus, dum sic pro universali bono Ecclesiæ, & ad ejus præceptum vel ordinationem, quam dum sit tantummodo pro seipso. Efficacior est oratio multitudinis, dum illic iusti etiam, & peccatores orant, quam si nulla jungeretur talium oratio.

Tertia proprietas. Sit oratio patiens, & benigna. Quemadmodum illatas injurias oportet peregrinum sustinere, ut non respondeat cuilibet fatuo, nec litiget: perdat de suo potius, ut pacem retineat: sic debet esse oratio; quod notat Petrus consequenter, cum ait: *ut in eo quod detrahant de vobis, tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deum in die visitationis*: quando scilicet dicent: *hi sunt quos aliquando habuimus in derisum & in similitudinem improperii: nos insensati visam illorum reputabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est*. Colligamus & hinc triplicem speculationem. Efficax est plurimum oratio illorum, qui diffamationes, & detractiones patienter pro veritate vel iustitia suscipiunt: patuit in David respectu Se-

Ami maledicti: & de Sara filia Raguel, de Tobia, Job, & similibus: *pro maledictione inclinavit se, & recepit benedictionem*. Efficax est pauperum oratio, sicut dicit Psa. *Exaudiit pauperes Dominus, & viultos suos non despicit*. Similis est ratio de iis, qui in infirmitatibus suis corporeis gratias agunt Deo, & orant: quod vidit Apostolus, dum ait: *quod virtus in infirmitate perficitur*. Tot ora & linguas Lazarus habebat, quot ulcera. Efficax est plurimum oratio illorum, qui spiritualiter tentationes sustinent patienter in anima; quia molestiores aliquando sunt apud volentes bene vivere, quam corporales molestiæ, vel paupertas exterior. Nota de blasphemia; nota qui insanunt, quia desunt consolationes ex parte, sed secundum multitudinem dolorum &c.

Quarta proprietas. Sit oratio libera, nec obligata vel alligata rebus huius mundi per vincula cupiditatis: propterea subdit Petrus, quasi liberi, libertate scilicet tali, quæ summa ingenuitas est, in qua servitus Christo comprobatur; etenim fallax altera quedam libertas, omni servitute deterior, quam notat Petrus, cum subdit: *Non quasi velamen habentes malitia libertatem, sed ut servi Dei*. Talis est peccator, qui velut onagrum se liberum natum putat, dum dimittitur ire post desideria cordis sui in adventionibus suis pessimis, quasi bos lascivens; sed nihil est infelicius, dicente Augustino, felicitate & impunitate peccantium. Oh infelix, inquit de quodam, cui peccare licebat! Sic ex sententia Platonis deducit Boethius. Colligantur hinc tres speculatione veritates. Efficacior est ceteris paribus oratio Religiosorum, quibus ex voto vel regula peccare minus licet, quam aliorum, si in religionis suæ terminis absque transgressione seiplos coerceant, & vinculis occupationum terrenarum non involvant pedes affectionum suarum. Acceptabilis est plurimum oratio Solitariorum in desertis, ubi, docente Hieronymo, nescio quid serenius emicat, & liberius mens volat ad penetrandum caelestia. Sic omnis religio, quanto sibi sufficientior est, & solitudinis minus habens, tanto est ad continuationem contemplationis habilior, licet non semper ad inchoationem. Nota de experientia. Acceptabilior est oratio pro seipso, vel pro paucis, quoad satisfactionem faciendam, quam dum ad satisfaciendum pro plurimis per susceptionem honorum temporalium semet orans obligavit. Et hic esset grandis inquisitio de valore orationis, diversis aspectibus. Nota de duodecim faciebus orationis.

Quinta proprietas. Sit oratio amicabile, & modesta, consequenter ad id quod subditur in epistola: *Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum time, regem honorificate*. Hinc Joseph peregrinantes fratres commouit; *ne irascimini inquit, in via: ad quos morum conformitas quia multum proficit, dicitur Exod. 12. eadem lex erit indigna & colono, qui peregrinantur apud eos; & Exod. 24. Peregrino maleficus non eris; ipsi enim fuistis peregrini in terra Aegypti*. Quin etiam necessaria est orationi modestia, quam generat timor Dei. Propterea 1. Petri 4. *Nolite, inquit, peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit*. Zelus absque discretionem præcipit. Efficacior est ceteris paribus oratio pro inimicis, quanto videtur difficilior, & ex majori charitate ortum habens. Nota Samuel & Moyses. Acceptabilior est ceteris paribus oratio pro Regibus, Principibus,

ANNO
CHRISTI
1413

ANNO
CHRISTI
1418.

pibus, & aliis in potestate constitutis, quanto bonum commune excedit particulare. Ideo culpabiles valde sunt maledicentes eis, & impreccantes, quibus est maxime miserandum, quoniam habent homines super capita sua. Efficacior est oratio, quanto verecundior es sub Deo, & casti timoris plus retinens. Bernardus: *in veritate nihil comperi ita efficace esse ad gratiam Dei vel interveniendam, vel conservandam, vel recuperandam, quam si semper in necessariis, non alta sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Denique beatus vir, qui semper est pavidus.

Sexta proprietas. Sit oratio humilis, & subdita juxta quod concluditur in epistola: *subditi estote in omni timore Domini non tantum bonis, & modestis, sed etiam discipulis; hoc est enim gratia.* Itaque cum divina lex hoc jubeat, qui obturat aurem suam ne audiat hanc legem, oratio ejus secundum sapientem, est execrabilis. Præterea obedientium semper & humilium Deo placuit oratio. Oratio militantis se nubes penetrabit. Est autem humilitas triplex, in intellectu, in affectu, & in effectu; ex cujus humilitatis carentia, præsertim in intellectu, ex depravatione in effectu consurgente proveniunt errores omnes, & scandala in Ecclesia sancta Dei. Dum scilicet humana præsumptio non vult captivare omnem intellectum in obsequium fidei, sed querit ambulare in magnis, & in mirabilibus super se.

Declarat hoc pulchre Auctor summus de vitiis, & virtutibus, assignans causas errorum circa fidem, tract. de fide circa finem. Ecce enim quod intellectus superba præsumptio dicit orationem aliquando nihil valere. Quare? quia vel tenet omnia de necessitate absoluta evenire, vel Deum terrena non curare, vel omnia fortuito agi, sicut notat Claudianus *Sape mihi duciam* &c. Aut quod sic Deus res admittit, ut eas propriis motus agere sinat: & ita quid proficit, inquit, oratio? Fuerunt tamen alii qui dicerent orationes non nisi a radiatione celesti suscipere virtutem. Fuerunt qui negarent noctibus orandum esse, aut in locis sacris, plusquam in profanis. Dixerunt alii, quod orationes Ecclesie omnis pollutæ sunt per simulationem. Dixerunt alii, ut Begaudæ, non esse verbaliter orandum, sed tantum mentaliter in quadam libertate spiritus, quam dicunt non subijci præceptis divinis. Sed & errores aliorum quis omnes dinumeraret? propter quos reddetur apud Deum inefficax oratio, quam in fide fieri debere tradidit Jacobus. *Postulet, inquit, in fide.* Hic late patet materia grandis, tam super sacro D. N. Papæ Joannis XXIII. quam super aliis, quæ pro præseu. jussu & obediens prætereo.

Tandem sub epilogo concludendo dicamus, quod adversus omnes insultus adversariæ potestatis, adversus schismata, errores, & scandala spiritualis nequitie, adversus denique laqueos omnes, quos in via peregrinationis nostræ abscondunt superbi, efficacissimum remedium est habere comitem orationem, fide & spe subnixam, & animatam charitate: *nam hæc est victoria, qua vincit mundum, fides nostra;* a qua dirigitur Oratio alacer, fidelis, & volucer nuntius noster ad Deum, cui dicebat fidelis Rex Josaphat 2. Paralip. 20. Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros ad te dirigamus, per orationem scilicet, quæ victrix

Concil. General. Tom. XXVIII

& domina naturæ est. Sic jgitur nuntius ipse, juxta quod prædictum est, agilitè & expedite bonis associatus, patiens, & benignus, libere, & non terrore alligatus, amabilis, & modestus, humilis, & subditus. Hæc est enim gratia in Christo Jesu, qui est Deus benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

VIII.

JACOBI EPISCOPI LAUDENSIS

ORATIO

IN SUPPLICIUM HOSSI HABITA IN PUBLICA
SESSIONE

An. MCDXV. die 6. Julii.

De immenso damno ex trium Pontificum
dissidiis in Ecclesia suborto.

Ex antiquissimis Codicibus Manuscriptis Casarèo
Vindobonensi, Parte IV. Ad. Conc. Const.
& Ducali Brunsvicensi, A& C. C.

In nomine Patris, & filii & Spiritus S.

Divini ac summi præsidii supplici invocatione confusus, Serenissime Princeps, Christianissimeque Auguste, præstantissimi quoque Patres & Domini, reverendi Præsules & Prælati, egregii Doctores & Magistri, Illustrissimi etiam Duces, excelsi Comites, Magnifici Proceres & Barones, ceterique viri & Domini merito memorandi: Ut meæ mentis conceptum eloquium tam sacratissimo (sacro) cœtui clarius innotescat, dicendorum occurrit principio proponendum illud, quod legitur in epistola proximoioris Domini, scilicet: *Destruatur corpus peccati,* scribitur ad Rom. 6. c. & habetur in epistola Dominicali.

Quam damnosum, quam periculosum, quamque incautum videatur parvis (perveris) non obstare principiis, ex dictis claret Philosophorum Principis Aristotelis, qui ait in libro de celo & mundo: *Parvus error in principio, maximus est in fine.* Damnabilis autem apparet, ubi periculosus est errasse, & difficilius est corrigere. Unde quod comprimendi sint hæretici, aut hæretes, & errores in suis primordiis extirpandi, nos docet inelytus Doctor Hieronymus in libro de Expositione Catholicæ fidei, ita dicens: *Resecanda sunt putrida carnes a corpore, ne totum corpus intereat, vel putrescat. Scabiosa ovis revellenda est ab aliis, ne totus grex pereat. Parvus removendus ignis est a domo, ne tota ardeat.* Arius in Alexandria parva scintilla fuit, sed quoniam non statim oppressa fuit, pene totum mundum ejus flamma depopulata est.

Certe non minus malus, quam Arius, sed multo peior etiam quam Sabellius, qui fidem Catholicam, Christi fundatam sanguine, triumphis victoriosissimis martyrum desentatam, & tantis tamque præclaris sanctorum doctrinis illuminatam, præsumit suis pravis atque perversis cogitationibus, aut phantasticis adventionibus denigrare. Talibus ergo oportet resistere. Tales ergo hæreticos necesse est comprimere & damnare.

Unde respectu cujuslibet talis hæretici oblinati propolui, quod destruendum est corpus peccati.

M m

Cir-

ANNO
CHRISTI
1418.

Circa quod considerandum, juxta Patrum sa-
eras traditiones, quod aliqua sunt peccata sibi
invicem contraria, seu adversa: Aliqua sibi in-
vicem sunt connexa: Aliqua sunt aliorum, ut
rami & membra: Aliqua sunt aliorum, ut ra-
dices & capita: Quaedam vero sunt ceterorum,
ut congeries, seu corpora. Inter quae sunt il-
la pessima censenda, a quibus pejora oriuntur,
vel plura.

Unde quamquam recte rationis consilia cun-
da sunt crimina nostris visibus detestanda, po-
tissime tamen illa, quae capitis vel radices, aut
totius in se vires probantur corporis continere.
Quoniam certe quanto in illis major vi-
get & efficacior ad nocendum pervertio, tanto
quidem sunt celerius & cautius antidoti oppor-
tunis & cauterii remediis extirpanda & peni-
tus extinguenda.

Cum vero inter cuncta peccata non minus,
immo majus appareat scelus execrabilis schisma-
tus inveterati, ideo etiam hujusmodi respectu
praenisi: *Destruatur corpus peccati*. Nam ex
longa diuturnitate continuati schismatis ortu
inter haec perdurant acerbissimae dissensiones,
creverunt abominabiles simoniae, haeresium &
errorum multiplicatae sunt ruinae, creverunt
confusiones totius cleri, & multipliciter pullu-
larunt opprobria populi Christiani. Et certe,
non mirum. Quia illud execrabile schisma est
velut corpus & congeries totius desolationis fi-
dei orthodoxae. Quid namque iustum, rectum
ve aut sanctum esse potuit, ubi schisma tam
pestiferum tanto tempore locum oppressit? Quia,
ut ait Bernardus, *sicut in unitate & pace fi-
delium factus est locus Domini: ita in schismate
& dissensione Christianorum locus fieri diabolo,
manifestum est.*

Nonne schisma est origo subversionis, sive
haeresium, & nutrimentum omnium scandalo-
rum? Unitatis namque & pacis truncato re-
dere, libus & vitis liberum indulgetur arbi-
trium. Ad praedam cupiditas extruditur. Inju-
riandi libido dilunditur. Facilis credibus ape-
ritur. Jus omne de medio tollitur. Patitur ec-
clesiastica libertas injuriam. Et inducit schisma-
tis calamitas servitutes. Imperant entes & lan-
ceae. Dominantur oppressiones & impetus. Et,
unitatis proscripta concordia, omnis religiosus
& sanctitatis relegantur edicta.

Considerate, clementissimi Domini, durante
hoc pestifero schismate, quot apparuerunt hae-
retes? Quot nocentes remanserunt haeretici? Quot
tuerunt diruptae & spoliatae Ecclesiae? Quot op-
pressae urbes? Quot dilatae religiones? Quot
evenerunt confusiones in Clero? Et quot strages
in populo Christiano? Attendite quomodo Dei
ecclesiam, Christi sponsam, fidelium matrem;
quantum deum sit data contemptui. Quis jam
claves veneratur Ecclesiae? Quis censuras formi-
dat? Quis immunitates defendit? Immo verius,
quis non offendit? Quis non invadit? Quis est,
qui non audeat violentas manus opponere in
patrimonium Jesu Christi? Diripiuntur & dis-
sipantur Salvatoris & martyrum sacratissimo
sanguine parva bona clericorum, pauperum, &
peregrinorum viatica.

Circumspicite abominationem desolationis il-
latam esse in templo Domini, in destructionem
fidei & confusionem populi Christiani, in exci-
dium oculis Domini & totius sortis piissimi re-
demptoris. Gravior est haec jactura, quam fuit
in Christi martyres crudelis persecutio tyran-

norum. Quia illi perimebant corpora. Sed in
schismate perimuntur animae. Ibi humanus ef-
fundebatur sanguis, sed in schismate orthodo-
xa confunditur fides. Illa persecutio fuit mul-
tis salus: Illud schisma fuit multis interitus.
Tyrannis faventibus fides crevit; sed in schi-
smate fides periit. Sub tyrannica rabie auda est
primitiva Ecclesia: sed in schismate catholica
fides est confusa. Tyranni peccabant ignoran-
tes; sed in schismate multi peccant pertinaci-
ter & scienter. Sub tyrannis crecebant iusti ad
palmam & coronam, sub schismate creverunt
haeretici, schismatici, (in Bruniv. MSC. Si-
moniaci) & hypocritae, ad fraudem ecclesiae
& ruinam. Sub tyrannis augebantur sanctorum
merita; sub schismate auda sunt scelera atque
flagitia.

Nonne isto execrabili schismate procurante
facta est Christianis veritas inimica, fides ad-
versa, charitas exota, spes perdita, iustitia con-
traria, fortitudo non nisi ad crimina, tempe-
rantia simulata, prudentia subdola, humilitas
ficta, aequitas falsa, patientia nulla, contien-
tia prava, intentio perversa, devotio fatua,
mansuetudo abjecta, religio spreta, diligentia
neglecta, pertinax contumacia, obedientia nul-
la, & infamis vita?

Quanta itaque amaritudine Ecclesia est reple-
ta, dum eam tyranni opprimunt, haeretici in-
vadunt, Simoniaci spoliunt, & schismatici la-
cerant? O dejectum laceratumque populum
Christianum, tam indurato schismate jam qua-
si annis XL. offensum & labefactum! O Chri-
sti naviculam errabundam, tanto tempore nunc
in syrtibus (fretibus) nunc haerentem in sco-
pulis, nunc altis adversisque tempestatibus actam!
O Petri cymba, si te mergi timeret pater pius!
In quae pericula piratae impii te traxerunt!
Quibus in rupibus te locarunt! O piissimi Chri-
stiani, quae fidelis devotio super tanto excidio
non provocetur ad lacrymas! Quae recta con-
scientia stertus poterit continere?

Quia effusa est consentio super principes Ec-
clesiasticos, qui nos errare fecerunt in invio,
& non in via. Quia viam unitatis & pa-
cis non invenerunt, immo verius invenire no-
luerunt.

Unde creverunt haereses & confusiones in gre-
ge Petri & ovili Dominico. Ad hoc extirpan-
dum multi laboraverunt Reges, Principes &
Praelati, qui tam salubre tamque opus necessa-
rium perficere minime potuerunt.

Unde, Rex Christianissime, te gloriosus iste
expectavit triumphus, tibi ista debetur perpetua
corona, & felicissima perpetuis temporibus ce-
lebranda victoria, ut refarcias laceratam ec-
clesiam, schisma tam inveteratum submoveas,
simoniacos competas, & extirpes haereticos.
Nonne vides, quanta erit ista perpetua fama
& celebris gloria? Quidnam potest esse iustius,
Equid sanctius, quid opportunius, quid deni-
que Deo acceptius, quam schisma nefarium
extirpare, libertati pristinae Ecclesiam restituere,
simonias extinguere, ac haereses & errores
de grege fidelium destruere & damnare? Cer-
te nulla res melior, nulla sanctior, nulla toti
orbi convenientior, nulla denique Deo accep-
tior esse potest.

Ad hoc tam sanctum, tam pium perficiendum
opus, fuisti electus a Domino, prius deputatus
in caelo, quam electus in terra. Prius caelici te
constituerunt principes, quam Imperii Electores.
Et

ANNO
CHRISTI
1415.

Et præcipue ut hæreses & errores, quos in præ-
senti damnatos habemus præ manibus, Impet-
riali framea destrueres & damnares. Ad tam
sanctum opus perficiendum contulit tibi Deus
divinæ veritatis sapientiam, regis Majestatis
potentiam, & rectæ æquitatis justitiam. Unde
inquit Altissimus Jeremias 1. *Ecce, dedi verba
mea in ore tuo, sapientiam infundendo, & po-
sus te super gentes & regna, potentiam con-
ferendo, ut evellas & destruas, justitiam exer-
cendo. Destruas namque hæreses & errores.*
Et præcipue hunc hæreticum obstinatum, quo
malignante, plura Mundi loca peste hæretica
sunt infecta, & ejus occasione destruda quam-
plurima. Sacer hic labor tibi, Princeps glorio-
se, relictus est. Tibi magis incumbit, cui da-
tus est justitiæ Principatus. Unde ex ore infan-
tium & lactantium tibi (orbi) laudes cele-
brantur perpetuæ, ut Catholicæ fidei inimicos
destruas & ultores. Quod feliciter prospereque
tibi dignetur concedere Jesus Christus, qui est
benedictus. Amen.

*Explicit Collatio facta per Magistrum Jacobum
Episcopum Landensem & Magistrum Sacri Pala-
tium in condemnatione Joannis Hus hæretici, coram
Serenissimo Imperatore & sacro Constantiensi Con-
cilio, Anno Domini MCCCCXV. die Sabbati,
VI. Julii.*

IX.

JOANNIS GERSONIS

ORATIO PUBLICA ET PROPHEPTICA,

A. 1415. die 21. Julii, ante iter Cæsaris Si-
gismundi e Concilio in Hispaniam, ad Be-
nedictum XIII. seu Petrum de Luna in
Concilii sententiam pertrahendum, facta Pa-
patus cessione.

*De jure & praxi Constantiensi Concilio in com-
pendiis rebus arduis, ipsoque Schismate.*

EX MSC. ACADEMIÆ HELMSTADIENSIS.

Prospere iter faciat nobis Deus salutarium no-
strorum. Ita loquitur Propheta in Psalmo 67.
Cujus initium est: *Exurgat Deus & dissipentur
inimici ejus &c.* Fiat ita, quæsumus! Prosperum
iter faciat nobis Deus salutarium nostrorum, au-
xilante te beatissima Virgine, in qua omnis gra-
tia viæ (& veritatis.) Quam imploramus, &
salutamus, dicentes: Ave Maria.

Prosperum iter faciat nobis Deus salutarium
nostrorum. Ita fieri credimus & speramus. O Do-
mine Deus salutarium nostrorum. Ita fieri cre-
dimus. Nec mirandum, si speramus & credimus.
Quoniam te donante adsumus. Ecce ordinatione
sanctissima nuper facta quam inspirastis, sit con-
ventus iste celeberrimus & devotus, ad orandum
& deprecandum faciem tuam plenam gratiarum,
& dicendum, *Domine, saluum fac regem, iter-
que suum in salutis tuæ prosperitate dispone.*

Sed quare nobis prosperum iter fieri petimus;
Viri Patres & fratres Reverendissimi, sapien-
tes, illustres atque doctissimi, & in omni vir-
tute decore præclari. Nobis, inquam, prosperum
iter, quo pacto fieri petimus, qui loco
manemus, nec moveri quoquam extra disponi-
mus? Sed profecto videmur iter agere, dum fa-
cit iter nobis, h. e. ad utilitatem nostram, ad
universalem Ecclesiæ pacem, Serenissimus Ro-
mæ Concilii Generalis. Tom. XXVIII.

maiorum Rex, Protector ejusdem Ecclesiæ ti-
delissimus. Prosperum sit iter suum, suppliciter
& salubriter imploremus. Quoniam in prospere-
ritate sua salus nostra reponitur. Ita enim pro-
spere facies iter nobis, o Deus salutarium
nostrorum, si pedes ejus Regis nostri in viam
pacis direxeris, si concesseris eum redire cum
exultatione, portantem uberes unionis perfectæ
manipulos. Sic enim fas habebit ex sententia
dicere cum Abrahamæ servo, quod prosperum te-
ceris iter suum, quod præterea fueris secum in
omnibus, ad quæ perrexerit.

Ambulet igitur ipse Rex via regia per ar-
ma justitiæ, a dextris & a sinistris, te Duce,
te comite, qui es via, veritas & vita, te dicen-
te ad eum: *Intellectum tibi dabo, & instruam te
in via hac, qua gradieris, firmabo super teocu-
los meos.* Mandes, Deus, Angelis tuis, ut cu-
stodiant eum in omnibus viis suis, portent eum
in manibus tuæ protectionis, ut non offendant
ad lapidem cuiuslibet oblatuli, vel obduratio-
nis partis advertæ, pedem suum, zelum suum.
Sic enim prosperum iter facies, nedum sibi,
sed nobis, hoc est ad utilitatem nostram, tu
Deus salutarium nostrorum.

Poterat sermo noster prolixius extendi, qui
devotas pro Regis itinere prospero fundendas
orationes communes faceret atque suaderet. Sed
incipio vestrum devotionis ardorem, qui ut
continuetur, vel in majorem desideriorum flam-
mam erumpat, non eget flatu verborum meo-
rum exiguo. Per te enim satis in meditatione
vestra exardescit ignis piorum sanctorumque de-
sideriorum, ut jugiter levatis sursum cordibus,
ut tradis ex imo pectore suspiriis atque ge-
mitibus dicat unusquisque apud semetipsum:
Prosperum iter faciat nobis Deus salutarium
nostrorum. Faciet pro faciat. Nam & apud
Hebræos (ut Nicolaus de Lyra dicit) Futu-
rum Indicativi pro Optativo tolerari ponitur.

Divertat nunc paululum & pergat ad alia,
non aliena, sermo noster. Ecce quod offertur
in ipsa meditatione mea iter quoddam non ter-
restre, quod agitur pedibus corporis: sed spi-
rituale & cæleste, iter æternitatis, quod pera-
gratur pedibus mentis, qui sunt, cognitio, pes
sinister in intellectu, & volitio, pes dexter in af-
fectu. Hoc iter quale est, si quis interrogaverit:
Respondet Propheta, id esse *viam man-
datorum Dei*, quam nedum ambulasse, sed cu-
currasse gloriabatur ipse, cum ait: *Viam man-
datorum cucurri, cum dilatasti cor meum.* Et
rursus: *In via testimoniorum tuorum delectatus
sum, sicut in omnibus divitiis.* Et talia sunt in
hanc sententiam absque numero. Etenim tu,
qui peregrinaris hic a Domino, si pergendo vis
ad vitam ingredi, terra mandata. Hæc est enim
via regia, hoc iter prosperum, hæc compen-
diosa semita, quæ ducit ad vitam.

At vere videre mihi videor consequenter in
ipsa meditatione mea collectum esse sacrosan-
ctum præsens Concilium, ut viam istam præ-
paret & dirigat, ut prosperum hoc iter nostrum
faciat, concedente Deo salutarium nostrorum.
Nam vix Mundo a scandalis! Vix hostilibus
insidiis super quibus est illa Propheta conque-
stio: *In via hac qua ambulabam absconderrunt su-
perbi loquentem mihi.* Et rursus: *Juxta iter scan-
dala posuerunt mihi.* Quis autem omnia juxta
iter mandatorum Dei posita superbiorum, Dæ-
monum, Carnis & Mundi, scandala dinume-
ret? Quis omnes laqueorum nodos artes &
modos agnoscat? Quis non cum Antonio

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1455.

ANNO
CHRISTI
1455.

pavelcens exclamaverit: *Hos, Domine, laqueos omne, hæc scandalorum retia quis evadet?* At qui benedictus Deus salutarium nostrorum, qui prosperum nobis fecit iter spirituale mandatorum suorum, dum voluntatem facultatemque contulit conveniendi Seniores in unum, convocandi cæterum, congregandi Ecclesiam, ut viderent quid factu opus esset, ad tollendum tot scandala, posita in viis Sion, ita, ut lugerent, eo, quod non esset qui veniret ad solemnitatem. Hinc offendebat scandalum schismaticæ divisionis. Hinc scandalum multiplex hæreticæ pravitatis. Hinc multiplicata super numerum scandala, offensiones, & retia cujuslibet vitiositatis.

Obstidebat præcipue hoc iter spirituale, monstrum horrendum, ingens, mole potens, superbia, & filia ejus improbitissima, dira dominandi libido. Prohibebant toto malignitatis spiritu & astu, ne celebraretur Generale Concilium, quod efficacissimum erat & (pene) unicum adversus hæc omnia scandala remedium.

Exulset vero nunc omnis fidelium turba. Nunc magnifice gratias referat Deo salutarium nostrorum, qui prosperum fecit iter mandatorum suorum, dum contulit celebrari sacrosanctum hoc Generale Concilium, sufficiens ad schismatum sedationem, ad hæresum extirpationem, & ad morum reformationem.

Et hoc ex paucis in hoc eodem practico Concilio non tam declarare, quam summam enarrare vel annoverare curabo, non accurato quidem, sed quotidiano doctrinalique sermone. Satis erit ita loqui, ut intelligat.

Considerans itaque mentalibus oculis præfens Generale Concilium & acta ejus, invenio, quod ipsum ab itinere spirituali removit primo quadruplex scandalum obtans schismatum sedationem. Removit alterum quadruplex scandalum contrarians iterum reformationi, & ita contrarians, ut jam non esset prosperum, sed infelustum iter pacis, fidei & virtutis.

Conformiter ad hanc triplicem quaternitatem scandalorum numeremus XII. Conclusiones, regulas aut leges, quæ in hoc Concilio vel explicitè vel implicitè stabilitæ sunt, quasi totidem directiones salutares, per quas prosperum iter fecit nobis Deus salutarium nostrorum. Ut in hoc itinere sit unitas ratione primi, sit veritas ratione secundi, sit bonitas respectu tertii. Sit insuper modus, species & ordo, sit denique mensura, numerus & pondus, conformes ad potentiam, sapientiam & bonitatem Patris & Filii & Spiritus sancti. Hoc modo prosperum iter faciat nobis Deus, scilicet ut sit iter planum, iter lucidum, iter pulchrum, dum vestigia sua relinquit impressa, quasi certa tonitruum signa, ne oberremus vel exorbitemus, nobis data.

Prima pars, de via pacis.

Assignetur pro prima parte, quæ est de via pacis, prima lex sive directio, liberans iter nostrum a primo scandalo: Quæ data est in sessione publica, VI. Aprilis, anni præsentis.

Concilium Generale potestatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem schismatis, ac generalem reformationem Ecclesiæ Dei in capite & in membris.

Conscribenda prorsus esse mihi videtur in editoribus locis, & insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima hæc determinatio, lex vel regula, tanquam directio fundamentalis, & velut infallibilis adversus monstruosum, horrendumque offendiculum, quod hæcenus positum erat per multos de Ecclesiæ itinere mandatorum Dei, determinantes ex textibus, grosse, non ad regulam Evangelicam & æternam acceptis, Papam non esse subiectum Generali Concilio, neque judicari posse per ipsum: Quod præterea Generale Concilium totum ab ipso robur immediatum sumebat: Nec poterat sine eo casu quocumque vel convocari, vel stabiliri: Quod nemo poterat ei dicere, cur ita facis, quoniam solutus erat legibus & supra jus; & ita de pluribus. Quæ blanda fallax & subdola adulatio fovebat libidinem dominandi, & in tyrannidem, Ecclesiæ destructricem, Papatum, seu ejus ulum, convertebat, ita ut non pateret via reductionis seu pacis.

Scriptis super hoc errore vel scandalo Reverendissimus Pater, Cardinalis Cameracensis, Præceptor meus inclutus, dudum, & nuper, antequam fieret hæc Constitutio, reputans esse perniciosissimum sic asserere. Sicut & de multis, dictis per quosdam innitentes suis iuribus positivis, annotavit.

Nunc ex quo lex posita est, nec jam licet dubitare, probationes omittamus. Sola hæc probatio sufficeret: *Si Ecclesiam non audieris, sit tibi ut Ethnicus & publicanus.*

Concilium Generale potest eum, quem reputat summum Pontificem, nedum consultive inducere, sed auctoritative compellere ad offerendum viam cessionis, vel ad cedendum Papati, etiam sine culpa sua, sed non sine causa. Qualis causa multiplex esse potest, quemadmodum publicis sermonibus tactum fuit in hoc Concilio.

Hæc lex per hoc sacrum Concilium determinative statuta est, in Papa Joanne XXIII. practicata, qui viam cessionis urgente Concilio primum obtulit, dehinc cessit.

Tollitur ex hoc scandalum dicentium, viam cessionis practicari non posse invitis contententibus de Papatu.

Tollitur collusio seu tergiversatio volentium invito Generali Concilio vel Ecclesiæ perniciose Papatum detinere, nunc, aut quomodolibet in futurum. Etenim, si potest summus Pontifex dare libellum repudii Ecclesiæ sponsæ Christi, sicut egit Celestinus, & laudatur: cur non viceversa poterit sponsa (Christi) repudiare, non dicam sponsum suum, sed sponsi Vicarium, præsertim ubi subest vel culpa vel causa?

Concilium Generale sic est super Papam, quod ejus Bullas & processus vel ordinationes & statuta potest irritare vel annullare. Potest insuper translationem curiæ Romanæ a loco Concilii impedire, compellere rursus, Papam stare cum Concilio. Et ita de similibus.

Hoc determinatum est in publica Sessione, & multipliciter practicum.

Tollitur ex hoc scandalum, quo per indirectum quæreretur, nunc, aut alias dissipari Generale Concilium.

Concilium Generale sic est supra leges omnes positivas, vel a summis Pontificibus, vel a Generalibus Conciliis editas, quod eas potest interpretari, mutare vel tollere, pro quanto viderentur impedimento vel scandalo esse ad iter Ecclesiæ Unionis.

Hoc

ANNO
CHRISTI
1415

Hoc prædicavit præsens Concilium, tollendo pœnas omnes & inhabitationes &c. suspendendo iniuper futuram summi Pontificis electionem. Recipiendo denique ad cautelam & humili quadam condescensione præsentem confirmationem Concilii a non Papa. Cum multis similibus, quæ & qualia iurium positivorum rigor non admittit.

Secunda pars Principalis, de Via Veritatis.

Exposuimus in hac parte prima quatuor scandalorum genera, quibus obstitit præsens Concilium, ut prosperum iter faceret nobis Deus salutarium nostrorum, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis, & ad sedationem B schismaticæ divisionis.

Tranteamus pro secunda parte ad destructionem alterius (quaduplicis) scandali, quo videbatur impediri declaratio veritatis, & hæreticæ pravitatis destructio.

Concilium Generale potest & debet circa omnem personam, cuiuscunque præminentie vel status existat, abique favore vel timore vel personarum acceptione iudicium in causa hæreticæ exercere.

Patet ex tenore commissionis, datæ Reverendissimis Patribus, Dominis quatuor Cardinalibus, & aliis de qualibet natione.

Hoc insuper prædicatum est circa inquisitionem factam de Papa Joanne XXIII. & circa Joannem Huss. Qui quamvis esset status parvi, habuit tamen fautores plurimos, fortes, acres & potentes.

Hoc autem est prosperum & efficax iter ad extirpationem errorum, dum nullis parcitur, sed constanter proceditur ad emendationem, vel si corrigi noluerint, ad punitionem & exterminationem errantium. Alioquin non satis destruuntur errores, si petrantur liberi & impuniti, patentes & notorii, verbis aut factis, hæresum defensores. Si præterea prædicationibus Theologicæ veritatis non subest plena libertas elucidandi legem sanctam. Tollitur ex hoc præsentis Concilio dictum Philosophi illius, qui leges comparabat telis aranearum, eo quod debiliores muscas retinent, transmittunt fortiores.

Concilium Generale potest & debet assertiones hæreticas & erroneas in fide & moribus, quæ fuerunt & sunt in scandalum publicum, diligenter examinare, reprobare, & damnare, etiam non factis prius, vel simul processu adversus assertores.

Hoc pluries prædicatum est in hoc Concilio. Ut de assertionibus, quod *communicandi erant Laici sub utraque specie*. Et de (ista) assertionem: *Quilibet Tyrannus potest & debet &c.*

Denique tam rationes, quam similitudines (manifestæ) & exempla Sanctorum probant idem, ut de falso numismate & famoso libello.

Tollitur ex hoc scandalum vel tolli debet eorum, qui pro uno accessorio, quod in facto consistit, elucidationem veritatis vel impediunt vel procrastinant. Hoc autem procrastinare quid nisi impedire est?

Concilium Generale potest damnare propositiones multas cum suis auctoribus, licet habere Glossas aliquas vel expositiones vel sensus Logicales veros possint.

Hoc prædicatum est in Concilio de multis articulis Wicleff & Joannis Huss.

Quorum aliqui poterant vel de vi Logica

vel Grammaticæ defensionem aliquam recipere, ut in articulis, qui sunt indefinite traditi, vel qui loquuntur de possibilitate, posse locutum esse latum nimis, (*In impressis codicibus legitur: prout posse Logicum est & non Philosophicum*) vel qui possent ad aliquem sensum verum trahi, si seorsim ponerentur.

Sed Concilium hoc solerter attendit, primo, quod iuxta Hilarium, *Intelligentia dictorum ex causis assumenda est dicendi*. Iterum illud Augustini: *Libriis verbis utuntur Philosophi, & in rebus ad intelligendum difficillimis offensionem perurum aurium non pertimescunt*. Nobis autem, scilicet Theologis, ad certam regulam loqui fas est. Illud denique vulgatum fundatum in Aristotele. Quod sermones accipiendi sunt secundum materiam (subjectam.) Unde moralis scientia, similiter & Theologica suam habent propriam Logicam & sensum litteralem, aliter quam speculativæ scientiæ. (*In impressis Codicibus longe aliter hæc referuntur*. Unde moralis sententia sumitur. Ea est enim divinæ formæ substantia, ut quod nec in extremis dilabatur, nec inde extraneum aliquid ipsa suscipiat. Sed sicut de ea Parmenides ait: *Veram orbem mobilem rotat, dum se immobilem ipsa conservat*. Quare si rationes quoque non extra petitas, sed intra rei quam tractabimus ambitum collocatas agitavimus, nihil est quod admirere. Cum, Platone sanciente, didiceras, cognatos, de quibus loquimur, rebus oportere esse sermones, 3. de Consolat. ult. prof. in fin. Similiter Theologia suam propriam habet Logicam & sensum litteralem, aliter quam speculativæ scientiæ.)

Hæc directio vel lex præservavit hætenus præclaram Universitatem Parisiensem a pluribus erroribus, dum scholasticos suos semper ad certam regulam fidei loqui iussit & compulit. Utinam in aliis Studiis hæc disciplina similiter teneatur. *Mala libertas est, nisi & erronei loqui posse.*

Concilium Generale potest & debet damnare propositiones multas vel assertiones huiusmodi, quamvis non possent ex solo & nudo textu expresso Sacræ scripturæ patenter reprobari, seclusis expositionibus Doctorum vel usu celebri Ecclesiæ, &c.

Hoc prædicatum est in hoc Concilio de multis assertionibus Joannis Wicleff & Joannis Huss: immo & de ista, quod est communicandum per laicos sub utraque specie panis & vini.

Hæc directio vel lex prosperum facit iter ad hæresum & hæreticorum exterminationem. Quoniam hæretici, quos vidimus, defensionem suam ut plurimum accipiunt. Quia nolunt hæreses absolute revocare, sed tantum conditionaliter: Si videlicet ex rigore textus Sacræ Scripturæ convincantur errare, dicentes, quod expositiones, Doctorum Decreta & Decretales, sint apocryphæ, neque de illis curandum est. Hæc autem præsumptio quam late pateat ad errores, nemo non intelligit.

Tertis Pars, de Via morum.

Sequitur tertia pars principalis de via morum vel virtutis. Declaratis vel narratis scandalis quatuor obviantibus errorum extirpationi: loquamur pro tertia & ultima parte aliquid de remotione totidem scandalorum, obstantium morum reformationi in capite & in membris,

ANNO
CHRISTI
1415

bris, narrando quadruplicem legem & directionem practicatam in hoc Concilio, ut prosperum iter faceret nobis Deus salutarium nostrorum.

Concilium Generale sic est supra Papam, vel alium quemlibet de Ecclesia, quod ipsum Papam potest deponere pro quocunque crimine, de quo notorie & corrigibiliter scandalizat Ecclesiam.

Hoc est predicatum dudum de Papa Joanne XII. & nunc de Joanne XXIII. In cujus dejectione non inferitur quod fuerit hereticus, vel a fide devius. Et si ita actum est de cetro Libani, quare non timebit humilis herba deserti? Accusatus (tamen) inter cetera fuit & convictus, quod fuerat notorie Simoniacus.

Ex quo confunditur illa quorundam temeritas, qui Papam in collatione beneficiorum non posse committere Simoniam, vel disputabant vel definebant.

Concilium Generale, quamvis non possit nec debeat plenitudinem potestatis Papalis, commissam a Christo Petro, & successoribus ejus, tollere vel minuire, sed de ea gratias agere Deo, qui contulit, eamque revereri debet & amplecti: Potest nihilominus ulum potestatis illius certis legibus & statutis limitare in edificationem Ecclesie.

Hoc practicavit preteritum Concilium, tum in multis, tum specialiter in hoc, quod legem prefixit in eligendo Papam futurum, & suis electoribus, quod Reverendissimum Patrem Dominum Angelum Carrario, ob laudabilitatem suae celsionis spontaneae, nullus Papa futurus potest eum a collatis Cardinalatu & potestate legati per hoc Concilium, deponere, nec eum super praeteritis quibuscunque factis quomodolibet impetere vel punire. Jure quidem indulgenti condescensione hoc factum est, ut exemplum posteris detur ultro cedendi, dum illud est flagrant Ecclesie, vel pia utilitas, vel urgens necessitas.

Expedi autem nunc ante summi Pontificis electionem ita fieri circa multa, generalem statum Ecclesie concernentia, in quibus summi Pontifices ulum plenitudinis suae potestatis passim nimis verterunt in abusum. Ut quia voluerunt Generalia celebrare Concilia: nec inferioris praelatis ordinaria jura relinquere. Quodque in statutis Generalium Conciliorum nunc callando ea, nunc mutando, nunc ad libitum interpretando, nunc privilegia & exceptiones largiendo, palam & absque manifesta ratione vel utilitate deviarunt.

Unde, sicut in usu dispensationum, concessione privilegiorum, innovatione Decretalium, non expedit usum potestatis Papalis sic restringi, ut in omni casu tali fiat ad Concilium Generale recursus, propter difficultatem & raritatem suae convocationis, qualis non erat in primitiva Ecclesia, quando communi consensu, dicente Hieronymo, fiebant omnia: sic non expedit talem laxationem fieri, quam vim & robur Generalium Conciliorum in suis Constitutionibus passim tollat & enervet. Considerari potest in hoc loco Aristotelis traditio de triplici politia: Regali scilicet vel Monarchica, in qua unus bene preest; cui tyrannis opponitur. Altera est Aristocratia, tertiam ponit Timocratiam, in qua populus bene dominatur, quae oppositam habet Democratiam. Esset autem inter istas politias illa melior, quam aliqua singularis, quae ex Regali & Aristocratia componeretur, ut in regno Francie, ubi Rex instituit Parlamentum, a quo iudicari non refugit. Esset vero omnium optima & saluber-

rima politia, quae triplicem hanc bonam complecteretur, Regalem, Aristocratiam & Timocratiam.

Est autem Generale Concilium politia talis composita, habens suam directionem magis ex assistentia speciali Spiritus sancti & promissione Jesu Christi, quam ex natura, vel humana sola industria.

Hinc est illud quod praediximus, quod ipsum est saluberrima & efficacissima regula ad regimen totius Ecclesie tranquillum vel conservandum vel reformandum vel inveniendum, tanquam supremus & sufficiens legislator, universalis & potens, praeterea legitimus & securus, nec suspectus (rationabiliter) ab aliquibus Christianis, cum procedat omnium communi consensu vel assensu.

Quid autem sit Generale Concilium, alias descriptum est, reputo: Concilium Generale est congregatio, legitima auctoritate facta, ad aliquem locum, in omni statu hierarchico totius Ecclesie Catholicae, nulla fidei persona, quae audit requirat, exclusa, ad salubriter tractandum & ordinandum ea, quae debitum regimen ejusdem Ecclesie, in fide & moribus respiciunt.

Deduci possit ex hac descriptione cum praecedentibus, qualiter plenitudo potestatis Papalis collata est a Christo in his quae supra naturam sunt. In aliis etiam, quae leges naturales, canonice & civiles, sibi tribuunt, ut Monarchae supremo, stat & concordatur cum potestate Concilii, quae dicta est. Quoniam in Concilio Papalis potestas concluditur, quamvis aliter sit haec potestas in Papa, aliter in Concilio. Sicut aliter claves Petro traditae sunt, aliter Ecclesie. Unde Concilium in multis, quae Papam respiciunt, habet auctoritatem consiliativam & directivam, (dictativam) exercitativam & executivam. Non enim posset Concilium per se ipsum vel absolvere in foro conscientiae, vel Presbyteros ordinare, vel corpus Christi conficere, vel debellare manu armata infideles, & ita de multis. Sed ad ipsum spectat circa haec hujusmodi consulere vel dicere, cujus dictamini, qui repugnat contumaciter, repugnat Spiritui sancto, cujus est ipsum Concilium in dictando vel consulendo dirigere. Exemplum in homine, ubi ratio potestatem habet dictativam & consiliativam, voluntas exercitativam vel executionem.

Concilium Generale potest de divisionibus & guerris inter Principes Christianos savientes in perniciem totius Christianitatis & perditionis hominum in anima & corpore, auctoritate legitima cognoscere, prohibendo eis vias facti, & ad suscipiendum vias juris & rationis per centuras Ecclesiasticas compellendo.

Hoc predicare proposuit Serenissimus Rex Romanorum semper Augustus. Qui priusquam recederet ab hoc Concilio ad locum conventionis cum Rege Aragonum & Petro de Luna, orationem ad deputatos habuit, omni religiosa pietate & vere Christiana religione plenissimam, quam his auribus non sine pia compunctione laetus audivi. Narravit illis, propositum suum esse, tendere post sedationem schismatis ad pacificationem Regum Francie & Anglie. Maxime per auctoritatem hujus Concilii narravit de pacificatione Regis Poloniae cum Prutenis: Dehinc de passagio Jerolymitano. Et ex tunc, praedicta pacificatione Regis Poloniae &c. fundamentum seu regulam procuravit, inducendo quamlibet partium, ut se Generali

ANNO
CHRISTI
1415.

rali Concilio suæque definitioni prorsus submit-
terent, cujus auctoritati ipsemet Rex, quemad-
modum tunc & pluries antea sub attestatione
divini nominis protestatus, esse debebat & vo-
lebat esse subiectus, & hoc in speculum & exem-
plar æternum cujuslibet Catholici Principis
temporalis.

Concilium Generale potest & debet constitui-
re crebriorem Generalium Conciliorum celebra-
tionem, quam retroactis temporibus fuerunt
celebrata, ut de decennio in decennium, præ-
fixa futuris summis Pontificibus ista lege, quam
transgredi non liceat.

Fundatur in præmissis hæc consideratio, &
per argumentum ex oppositis. Quoniam si tot
& tam enormia discrimina provenerunt Eccle-
siæ Dei, dum cessatum est a Conciliis Genera-
libus, quanta demum erit salutaris utilitas ex
frequentiori celebratione, perspiciendum est. Quis
itaque nesciat, quod inde superiorum peccata
minus vigeant, dum minorem sentiant sibi
esse peccandi licentiam, vel impunitatis spem,
dum scilicet reddituros se rationem coram Ju-
dice suo Generali Concilio prospicient? Sunt
quippe nonnulli, qui, etsi Deum non timent,
homines tamen reverentur.

Denique, si non sit assidua lex, viva, diri-
gens, regens & æstans leges mortuas ad effe-
ctum, ipsæ non satis proficiunt. Unde & Phi-
losophus tradere satagens medium virtutis, non
potuit illud efficacius invenire, quam ut dice-
ret: Prout sapiens judicabit.

Potuerant ex præmissis omnibus velut ex fun-
damentalibus quibusdam regulis, directionibus
& signis in via mandatorum Dei, leges elici
particulariores, ad tollendum scandala, impe-
dienda prosperum iter pacis, fidei & virtutis,
ad sedationem schismatum, quoad primum,
ad extirpationem errorum, quoad secundum,
& ad reformationem morum, quoad tertium.
Sed neque tempus neque locus sufficiunt. Quia
relegerunt insuper multa ex eis prudentes &
studiosi suis in scriptis. Quia rursus debent hu-
jusmodi leges & Constitutiones particulares,
magis per mutuum collationem omnium de
Concilio agitari, tractari & definiri, juxta re-
gionum aut patriarum varietatem. Quia deni-
que Decreta & Decretales viderentur abundan-
ter sufficere, si per legem vivam fieret efficax
executio. Alioquin multiplicatio Constitutionum
hujusmodi, etiam penalium, quandoque plus
onerat & aggravat, quam sublevet aut profi-
ciat.

Faciamus tandem in oratione hanc verbis,
ut ratio revelet ad alia. Et dicamus, obte-
crantes: *Prosperum iter faciat nobis Deus salu-
tarium nostrorum.* Iter nedum terrestre, sed
spirituale & cæleste, iter æternitatis ad Deum
salutarium nostrorum, qui est Deus benedictus
in sæcula. Amen.

X
JACOBI, EPISCOPI LAUDENSIS

O R A T I O

In Exequiis Cardinalis Barenfis in
Constantiensi Concilio

An. 1416. tempore Quadragesimali habita.

De honesta Ecclesiasticorum vita.

Ex antiquissimo Codice MS. Casareo Vin-
dobonensi A. C. C. Parte IV.

Sermo bonus Episcopi Laudensis, quem fecit
in Exequiis Cardinalis Barenfis.

Dispone domui tuæ, quia morieris tu & non
vives, scribitur II. 38. & 4. Reg. 20.
& in epistola præsentis diei, quæ de dicto ca-
pitulo Isaie est extracta.

Reverendissimi Fratres. Ad eligendum ex
præmissis verbis aliqua, quæ sint ad laudem
& ad gloriam omnipotentis Dei, suæ dignissi-
mæ matris Mariæ, Sanctorum Apostolorum,
totius cælestis curiæ, nec non ad nostram ædi-
ficationem, emendationem & correctionem,
indigeo speciali assistentia divini bonitatis.
Quam ut assequi merear ejusdem Dei geni-
tricis Mariæ precibus, dicamus singuli cum de-
votione: *Ave Maria.*

*Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non
vives,* scribitur, ubi supra. Hæc verba Iza-
ias Propheta de mandato Domini loquebatur
ad Ezechiam Regem Judæ, dum inter Ezechias
ægotavit usque ad mortem, ut patet ubi su-
pra. Et eadem verba nunc congrue diriguntur
ad quemlibet vestrum, & omnem hominem in
hac mortali vita morbo peccatorum prægrava-
tum. Cuilibet enim tali valde necessarium est,
ut disponat de domo sua, ne forte præocu-
patus die mortis, quæ infallibiliter veniet, &
sæpe improvise, sicut fur in nocte, quærat
spatium penitentiae, & invenire non possit.

Sed, Reverendissimi, quæ est ista domus, do-
mus nostra, de qua disponere debemus? certe
hæc est anima nostra, quæ vere & proprie di-
citur domus nostra. Nam quicquid in illa ha-
bemus, hoc est nostrum, sive sit bonum, sive
sit malum, & illud non potest a nobis eripi
contra nostram voluntatem. Sed quicquid ex-
tra illam habemus, hoc potius est fortunæ,
quam nostrum, & potest a nobis eripi contra
nostram voluntatem. Sicut sunt divitiæ exte-
riores, sanitas, pulchritudo, honor, fama, &
potentia, quæ omnia in aliorum potestate.
Unde legimus de quodam Philotopho, quod amis-
sis omnibus possessionibus suis, amissa uxore,
amissis liberis, interrogatus fuerit a quodam, *an
aliquid perdidisset?* Cui respondebat: *Nihil per-
didi, sed omnia mea mecum sunt.* Ille virtuosus
philotophus, quia retinuit illa bona, bona quæ
habuit in anima sua, scilicet virtutes & sci-
entias, ideo dixit, nihil perdidit, sed omnia mea
mecum sunt.

Et revera qui habet hanc domum bene dis-
positam, ille, & solum ille, est vere felix,
vere dives, vere nobilis, & verissime felicior
illo, qui abundat in pretiosis ædificiis, in mul-
to thesauro, in multo honore, & magna po-
tentia. De hoc Valerius Maximus, lib. 7. cap.
1. ponit notabile exemplum de Gyge Rege Ly-
dia.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO CHRISTI 1116. 559
dixit. Iste Gyges erat Rex famosissimus armis, & divitiis abundantissimus. Et quadam vice visitavit locum, ubi erat oraculum Apollinis. Et ibi sciscitabatur, an alius mortuum esset felicior eo? Et ex abdito specu Sacriarii tale recepit responsum, quod Aglajus Sophidius esset felicior eo. Iste Aglajus erat homo pauperrimus in rebus exterioribus, qui habitabat in quodam parvo rure, in quo colebat paucos agellos, de quorum fructibus suam domunculam sustentabat, & licet iam senex esset, nunquam tamen exierat terminos sui ruris, sed inter septa ejus semper permansit. Iste in felicitate prelatum est illi ditissimo Regi. Nam licet pauca haberet, de illis tamen valde contentus erat. Et sic non inflavit eum superbia, non corrosit invidia, non irritavit intemperantia, non inquietavit avaritia, non ad insanam hominum opinionem vivere studuit, sed nature legibus se subiecit: quae natura in modicis est contenta: Ubi mala consuetudo, quae tandem bonam naturam pervertit, non fecit eum voracem.

Immo, prohi dolor! natura in nobis omnibus adeo vorax effecta est, quod vix omnia, quae apportari possunt de mari, de terra, & de silvis, ac nemoribus, sufficiunt pro ejus repletionem. Quot incommoda, quot molestiae, quot gravamina, quot sollicitudines, quot aegritudines per hoc in nobis pullulent, vix sermone poterit explicari.

Ex his sequitur, quod ille non est censendus miser, qui non multa possidet, qui non multa secula degustat, cujus domus non fulget pretiosa structura, vasis aureis, argenteis, ac omni alia cara suppellectili. Vel etiam qui multa possidet bene acquisita, & illa male dissipat, quaerendo per illa suam voracitatem, suam lasciviam, & humanam gloriam.

Pro quo attendite, Reverendissimi fratres, illud, quod Dominus noster Jesus Christus per servum suum Joannem scripsit Episcopo Ecclesiae Laodicensis, ut habet Apoc. 3. ubi sic scribit: *quod dives sum, & locuples sum, & nullius ego. Et nescis, quia tu es miserabilis & pauper, cecus & nudus.* Ecce quamvis ille Episcopus abundaret in bonis temporalibus, tamen scribitur miser, miserabilis & pauper, & nudus, ex defectu bonorum spiritualium, & cecus ex defectu verae cognitionis.

Attendite & illud, quod scribitur Luc. 12. de quodam divite, qui sic loquebatur ad animam suam: *O anima, habes multa bona, reposita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, & epulare.* Dixit autem illi Deus: *Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te. Quia autem parasti, cujus erunt? Quasi dicat: Hoc ignoras.* Subdit textus Evangelii: *Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.* Haec ibi.

Ex quo sequitur, quod non expedit nobis gloriari de divitiis nostris, vel etiam de quibuscunque bonis transitoriis. Quia nescimus, quid futura parat dies.

Legimus etiam, quod ille magnus Rex Nabuchodonosor deambulabat in aula Babyloniae, & ait: *Nonne est haec Babylon civitas magna, quam ego aedificavi in domum regni in robore fortitudinis, & in gloria decoris mei?* Et cum sermo adhuc esset in ore ejus, vox de caelo ruit super eum dicens: *Tibi dicitur, Nabuchodonosor Rex: Regnum tuum transiit a te, & ab hominibus ejicient te, & cum bestiis atque feris erit*

ANNO CHRISTI 1116. 560
habitatio tua, servum quasi bos comedes, & septem anni numerabuntur super te, donec scias, quod dominetur excelsus in regno hominum. Ista scribuntur Danielis 6. Et omnia fuerunt impleta super Nabuchodonosor, ut patet ibidem.

Quapropter, Reverendissimi fratres, non debemus quaerere felicitatem vitae nostrae in pretiosis structuris domorum nostrarum materialium, in pretiosa suppellectili, in magnis thesauris, in humana laude: sed potius in bona & congrua structura nostrae domus interioris, quae est anima nostra. Sequitur consilium ipsius Philosophi venerabilis Senecae, sic nos docentis: *Fac, ut qui domum tuam materialem intraverit, plus de te quam suppellectili tua admiretur.* Hoc est: Sic vive, ut, qui intraverit domum tuam, plus miretur de tua laudabili vita, quam de tuis divitiis.

Attendamus etiam ad metra illius egregii metricatoris Gamfredi Anglici, quibus sic inquit.

Si bene successit, non prima, sed ultima spes.

A casu describe diem, non solis ab ortu.

Et infra.

Nulla fides rerum, sequitur post bella venenum.

Et claudit nox atra diem, nebulaeque serenum.

Attendamus igitur cum omni diligentia, quomodo omnes beatitudines, ad quas nosse fidelissimus Magister Jesus Christus nos invitavit per Evangelia sua, respiciant bonam dispositionem nostrae domus interioris, quoad mansuetudinem, quoad justitiam, quoad patientiam, quoad pietatem, & spiritus paupertatem. Et nulla illarum consistit in pretiosis domibus in nobili suppellectili, in magna fama, vel in numerosa familia.

Audire autem placeat, quae sunt requisita ad bonam dispositionem domus hujus nostrae, domus interioris, ut illa quaeramus, pro illis solitemur.

Certe ad hanc ex parte structurae ejus requiritur, & primo, quod sit aedificata super firmam petram, quae est Christus Dominus. Quia secundum Apostolum 1. Cor. 3. *Fundamentum aliud nemo ponere potest praeter id, quod positum est, quod est Christus Jesus.*

Requiritur secundo, quod sit cincta muro constantiae & fortitudinis, nec excutiat per tentationum jacula.

Requiritur tertio, quod sit bene purgata a peccatorum sordibus, ne in ipsa aliquid inquinatum, offendens oculos divinae majestatis, inveniat.

Requiritur quarto, quod sit resperfa virtutum floribus, ut ab ipsa in omni loco erumpat bonus odor fidei, spei, charitatis, justitiae, pietatis, ceterarum virtutum. Ut sic dicere possimus cum Apostolo, *Deo gratias, qui semper triumphat nos, id est, triumphare facit nos, in Jesu Christo, & odorem notitiae suae manifestat per nos omni loco,* scribitur 2. Cor. 2.

Requiritur quinto, quod haec domus nostra sit constructa, sit disposita, ut dicendum est, sit tecta per humilitatem, ne per dicta quaeramus humanam laudem, vel erigamus in superbiam. Quam artem tegendi docet nos ille caelestis Architectus Jesus Christus Matth. 11. dum inquit: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde,*

Dein.

ANNO
CHRISTI
1416.

Deinde aliqua requiruntur ad dispositionem A
dictæ domus, ex parte suæ gubernationis. Pri-
mo, quod ipsa ratio, cujus est gubernare hanc
domum, sit recta, prudens & discreta. Ne di-
ctam nobilem structuram, quæ in quolibet, qui
sine sanctificatione baptizatur, sine magisterio
construitur, vilipendat, parvipendat, & per con-
temptum, vel negligentiam destruat. Nec etiam
male de rebus judicans, quod est malum com-
mendat ut bonum; & quod est bonum, vilipen-
dat ut malum.

Et, pro dolor! multi faciunt, quod plerum-
que contra propriam conscientiam. Id laudare
volunt, quod est vituperabile, & illud vitupe-
rare, quod est laudabile. Hæc facientes vel cau-
sa facinoris, vel rancoris, vel invidiæ, vel ava-
ritiæ, vel adulationis, vel superbiæ, ut aliquid
fecisse videntur. Attendant illi, quod *ve illis,*
*qui dicunt bonum malum, & malum bonum, po-
nentes lucem tenebras, & tenebras lucem, amarum
dulce, & dulce amarum. Est. 7.*

Requiritur secundo ex parte gubernationis hu-
jus domus, quod ipsa voluntas, quæ etiam est
particeps in principatu hujus domus, non sit
nimis reflexa super se, sed etiam sit affectata ad
bonum commune, seu ad rem publicam, ut illa
non negligatur. Et quamvis omnis homo ex ob-
ligatione naturali obligetur ad procurationem
boni communis in communitate, in qua degit;
Nos tamen viri Ecclesiastici ad hoc strictius ob-
ligamur, quod omnia negotia Ecclesiæ nostræ
fideliter agamus, attente pensemus. Ab his nul-
lus rancor, nulla indignatio, nulla offensio,
nulla parvipensio, nulla derisio, nulla pigrities
nos retrahere debet. Et revera malitiæ men-
tis est, qui injuriam sibi a persona vel personis
illatam nititur vindicare per negligentiam com-
munis boni, ad cujus procurationem non solum
omnis iusta lex, sed & proprium ipsum obligat
juramentum.

Sed quia sermo prohibet, ne de singulis ne-
cessitatibus Ecclesiæ nostræ in speciali pertractem,
convertam me ad loquendum paulisper de divi-
no officio & servitio, ad quod peragendum pie
& devote, cum omni reverentia Dei & san-
ctorum ejus, tenemur esse intenti. Ad hunc fi-
nem etiam nostra est domus solemniter constru-
ctæ, est magnifice dotata, & propter hunc fi-
nem Ecclesiastica beneficia nobis sunt collata.
Ac per eundem finem quotidie suscipimus pro
nostra sustentatione spiritualia stipendia.

Est igitur primo notandum, quod non est li-
citur nobis infra officium vacare colloquiis,
cachinationibus, & jocis. Et magis peccamus,
si hoc facimus infra missam. Et adhuc magis,
si post inceptioem præstationis. Nam tunc ce-
lebrans missam nos alta voce hortatur ad erigen-
dum sursum corda in Deum, dicens: *Sursum
corda;* Nosque sibi respondemus, & utinam ve-
re, *Habemus ad Dominum.* De ipso scribitur in
Decreto, de consecratione, d. 1. III. capitulo, E
Quando sic sacerdos ante orationem, sive Ca-
nonem, præstatione præmissa, præparat mentes,
dicendo: *Sursum corda;* & dum respondet plebs:
Habemus ad Dominum; admoneatur, nihil aliud
se, quam Dominum cogitare deberet, & sic
claudatur contra adversarium peccus, & soli
Deo pateat. Hæc ibi

Secundo est notandum, quod, quando legitur
Evangelium Christi, tenemur reverenter stare in
conspectu Evangelii, & illa dominica verba at-
tentè audire, ad illam partem, in qua legitur
Evangelium, nos vertere.

Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1416.

Decens quoque est, quod cum pollice impri-
mamus signum sanctæ crucis, primo fronti, ad
insinuandum, quod crucem Christi non erubesci-
mus, secundo ori, ad insinuandum, quod ve-
limus audacter & publice confiteri, dicendo cum
Paulo: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce
Domini nostri Jesu Christi;* tertio cordi, ad
insinuandum, quod velimus Christum semper in
nostro corde gestare. Et de ista materia habe-
tur, *De consecratione d. 1. III. cap. Apostolica,*
& in glossa ejusdem.

Debemus etiam, dum legitur Evangelium,
reverenter nostra capita detegere ad reverentiam
illorum sanctissimorum verborum, ad insinuand-
um, ut dicit quoque glossa, ubi supra, quod om-
nia velamina legis veteris Evangelica prædicatio
removet. Et quicumque istud ex contemptu omit-
tit, valde graviter peccat.

Tertio est notandum, quod nos viri Ecclesia-
stici teneamur cum diligentia frequentare cho-
rum, & quotidianis officiis ibidem interesse.
Nisi quando legitimum impedimentum nos ex-
cusat. Et ad hoc præsertim tenemur in diebus
festis, propter varias causas, & præcipue propter
duas. Quarum prima est, quia dies festi adin-
venti sunt, quod in ipsis homines vacent divi-
nis laudibus, orationibus, & contemplationibus.
Istud originaliter Exod. 2. ubi dicit Dominus in-
ter cetera præcepta: *Memento, ut diem sabbati
sanctifices.* Præcipitur etiam in plurimis consti-
tutionibus summorum Pontificum & Concilio-
rum.

Secunda causa est, ut vitetur scandalum in
populo, hoc est, ne populus scandalizetur in
nostra negligentia. Quis dubitat, populum valde
scandalizari, dum in diebus festis Christiani
confluunt, secundum suam laudabilem consue-
tudinem in magna multitudine ad Ecclesiam, &
pauci ex nobis, qui stipendiati sumus ad frequen-
tandum Ecclesiam, ibidem comparent. Ipsi mane
congregantur, major pars ex nobis vix incipit ser-
pere versus chorum, more testudinis, jam divino
officio pro medietate peracto. Sed timeo, quod
sic serpendo non introibimus cum sponte ad na-
prias; sed cum pigris virginibus excludemur.

Dolenter referrem, nisi offendere timerem:
Sed conceptum sermonem quis continere potest?
Quod nos clerici debemus esse exemplar laico-
rum, ut vitam & mores suos emendarent. Jam
cito nobis opus est, ut accipiamus exemplum
vivendi ab eis. Nonne magis moraliter, magis
seriosè, magis compositè, magis devotè, & re-
verenter se gestant in Ecclesia, quam nos? O
dolor, o plus quam dolor! quod Christi spon-
sa prælecta, mater Ecclesia, per nostram dis-
solutionem & vanitatem ita deturpatur.

Propter quod, hoc etiam Deo permittente,
& suam defensionem detrahente, multa mala
nos involvant. Nam ut flebilis nos docet experi-
entia, jam fere omnes Principes, barones, mi-
lites, cives & clientes, servi & liberi, nos per-
sequuntur, nobis detrahunt, nos deplumant, nos
despiciunt. Et si in his angustiis constituti cla-
memus ad Dominum pro auxilio, quid nobis
respondebit: *Misereri nequeo, quia peristere non
vultis.* Tollite vos causam, sive malam vestram
vitam, quantum in vobis fuerit, & ego tol-
lam effectum, sive hanc vestram persecutio-
nem.

Veruntamen, Reverendissimi fratres, ecce
nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salu-
tis, emundemus in melius, quod ignoranter peccavimus.

Nn

Supe-

ANNO
CHRISTI
1116.ANNO
CHRISTI
1116.

Superiores nostri tamen hoc attendunt, quod licet laudabile sit, esse patientem in propriis, tamen Dei injurias dissimulare nimis impium est, ut dicit Chrysostomus homil. 7. Operis justii exemplum habemus in Mose, qui, quamvis mitissimus esset, ut de eo scribitur Exod. 12. tamen idololatricam filiorum Israel graviter vindicavit, & propter illam occidit quasi viginti tria millia hominum Exod. 32. Aliud exemplum habemus in Elia, qui, ut legitur 4. Reg. cap. 1. cum Rex Samariae Ezechias misisset ad eum quinquagenarium & quinquaginta milites cum eo, dicentem sibi sedenti in vertice montis: *Homo Dei, Rex precipit, ut descendas.* Respondensque Elias dixit quinquageario: *Si homo Dei sum, descendat ignis de celo & devoret te, & quinquaginta tuos.* Et ita factum est. Et hanc vindictam non petiit Propheta propter injuriam sibi illatam, sed Deo, cujus cultus spernebatur. De hac materia multa pulchra scribuntur ex plurimorum Sanctorum auctoritatibus 23. q. 4. in multis, c. 2.

Quarto est notandum, quod illi, qui inter nos sunt sacerdotes, debent ad hoc esse intenti, quod aliquoties celebrent missas. Quia illi, qui non prohibiti omittunt, graviter peccant, tum primo, quod abscondunt talentum Domini sui in terra; tum secundo, quia dum crescunt dona, rationes etiam crescunt donorum; tum tertio, quia videtur eis hoc esse preceptum per illa verba Christi, ad suos Apostolos & Discipulos ac eorum successores directa: *Hoc facite in mei commemorationem*, quae scribuntur Luc. 22. Audire autem placeat, quid de hoc dicit Ambrosius. Ille dicit sic, dirigendo verba sua ad Christum: *Grave est, quod ad mensam tuam mundo corde, & innocentibus manibus non venimus. Sed gratias est, dum peccata metuisimus, & sacrificium non reddimus.*

Sed quæret aliquis, an ergo potius debeat celebrare in peccato mortali, quam omittere missam? Certe potius deberes abstinere a celebratione missæ, quam celebrare in peccato mortali. Sed tamen hoc grave peccatum est, quod tu non vis detestari hoc peccatum, ut celebrare valeas. Et gravius peccatum est, omnino a celebratione abstinere, quam celebrare in peccatis venialibus. Quæ peccata venialia haud cordis munditiam tollunt, & de mente innocentiam. Et hoc videtur Ambrosio.

Nam quid est dicere hoc? Volo esse sacerdos, & frui honore & privilegio sacerdotali, frui emolumentis & proventibus dignitatum, vel parochialium Ecclesiarum, & nolo vel timeo celebrare. Si vis vivere de altari, servi altari.

Requiritur tertio ex parte gubernationis hujus domus interioris nostræ, quod familia eius, sive vires ejus inferiores animæ, quæ sunt sicut familiae rationis & voluntatis, & præsertim appetitus sensitivus, ipsi rationi obediat. Istud patet Gen. 4. ubi scribitur, quod Dominus dixit ad Cain: *super te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi.*

Ista dispositio laudabilis, proh dolor! multum defectu in nobis. Quia nolumus sequi rectam rationem, quæ semper tendit ad optima, I. Ethic. Qui sequimur concubinas sensuum, & quærimus nostram principalem delectationem in talibus actibus, in quibus assimilamus brutis & bestiis, ut in gulositate, & lascivia carnis. Non attendimus quod talem felicitatem eligendo nomen hominis iuste perdimus, & nomen bestiae acceptamus. Pro quo accedat illud, quod legimus de

Diogene Philosopho. Hic quadam vice intravit civitatem Athenarum, alta voce clamando: *Quid homines convenite!* Tandem unus de populo sibi respondendo dixit: *Nonne vides hic magnam multitudinem hominum?* Cui dixit ille Philosophus: *Non vocavi istos, sed homines. Isti non sunt homines, sed bestiae.* In quibus verbis innuebat, quod illi ibidem congregati propter vitam suam bellilem potius essent cecodi bestiae, quam homines. Et propter hoc ille gloriosus Philosophus Aristoteles inter cetera sic scribit ad magnum Alexandrum. *O Clemens Imperator, noli te inclinare ad coitum mulierum. Quia coitus est quaedam proprietates porcorum. Et quæ gloria est, illud si exerceas vitium bestiarum, & actus brutum.*

His attentis, Reverendissimi fratres, ad recuperandum & servandum nostrum nobile nomen humanitatis, declinemus ab hac via lubrica, quæ non est via ducens nos ad regnum. Eo quod fornicatores & ebriosi sunt de illis, qui non possideunt regnum Dei 1. Cor. 6. Præligamus viam solidam castitatis & parsimonie, in qua pedes nostros firmiter figere possumus ad scandendum in montem Dei. Consideremus, quod modicum vitæ restat nobis, & forte minus, quam credimus. Conservemus saltem illud in sobrietate & castitate. Dicit enim nobis Apostolus 1. Cor. 6. *An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quod habetis a Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate ergo & portate Deum in corpore vestro.* Ille textus Apostoli præcipue tangit nos viros Ecclesiasticos. Nam non sumus nostri juris, sed Dei, cujus servitio sumus mancipati.

Ergo, o clerice, si non parcis tibi propter te, parce tibi propter Deum, cui valde indigne famularis, quamdiu in tali lubricitate conversaris.

Circa hanc materiam pauca in particulari sunt notanda. Primo, quod licet omnis fornicatio a quocunque, habente usum rationis, committatur, mortale peccatum existat, magis tamen peccat ille, qui de Ecclesiasticis stipendiis vivit, & magis, si sit in sacris, & de tanto gravius, de quanto fuerit in ordine altiori. Omnis enim recipiens ordinem sacrum, implicite saltem committit votum continentie. Ordo enim sacer etiam cum propria uxore prohibet commisceri.

Secundo notandum, quod, licet graviter peccet sacerdos cum quacunque muliere fornicetur, longe gravius tamen peccat, si fornicatur cum sua filia spiritali, hoc est, cum illa, quam baptizavit, vel cujus confessionem audivit, ut patet ex c. *Omnis.* 3. q. 1. & ex c. sequenti: Ubi Papa pro tali excessu gravem poenitentiam decernit infligendam, scilicet 15. annorum, si Episcopus existat; & 12. si sit simplex presbyter; quod si crimen publicum sit, deponatur.

Tertio notandum, quod sacerdotes, si fornicationem commiserunt, debent omnino per tempus abstinere ab oblatione corporis & sanguinis Domini, seu a celebratione missarum. Patet istud. Nam in veteri lege sacerdotes, dum pertinebant ad eos secundum vices suas, ut ingrederentur domum Dei, ad offerendum sacrificia, abstinere etiam a propriis uxoribus. Sed sacrificium, quod sacerdotes novæ legis offerunt, est incomparabiliter dignius. Ergo sacerdotes novæ legis, dum sunt maculati per fornicationem, debent rationabiliter per tempus ab obla-

ANNO
CHRISTI
1418.

oblatione tam sancti sacrificii abstinere. Etiam Avuntur, quod de anime salute cogitare non
olim in Ecclesia, quando sacerdotium & ma-
trimonium simul stabant, oportebat sacerdotes
illos tunc, quando altari servire debebant, con-
tinentes esse a propriis uxoribus. Ergo a for-
tiori debent novi sacerdotes post commissam
fornicationem ab altari se abstrahere per tem-
pus.

Sed per quantum tempus? Hoc definire no-
scio. Olim servabatur circa hoc magnus rigor,
ut in Decretis Dist. 31. in cap. Presbyter. Nam
post magnam penitentiam decem annorum sa-
cerdos, si fornicationem publicam fecit, per-
mittebatur venire ad pristinos honores. Et lini-
to primo anno & dimidio, admittebatur ad per-
ceptionem corporis & sanguinis Domini, ne in-
duret. Sed tantus rigor hodie non servatur.

Sed tamen hoc attendamus, quod in quo-
dam Concilio ordinatum fuit, ut habetur in
decretis de Cont. Dist. 2. cap. *Omnis homo ante
sacram communionem abstinere debet a propria
uxore, tribus aut quatuor, aut quinque, aut sex
diebus.* Et ista ordinatio reputatur consilium,
quando commixtio cum uxore fieret, precipue
gratia generande proles: tamen censetur pec-
catum, quod si commixtio fieret causa satian-
de libidinis. Cum ergo fornicatio fieret causa
satiande libidinis, ad minimum sacerdos debe-
ret post fornicationem tot diebus abstinere.

Quarto est notandum, quod diaconi & sub-
diaconi post commissam fornicationem etiam
debent aliquanto tempore abstinere a ministratio-
rio altaris, ob reverentiam sacramenti. Istud
expresse dicitur ex Decretis Dist. 31. in pluribus
capitulis, & ex capite *Proposuit*, d. 82. Ubi
illis, qui debent ministrare altari, precipitur,
continere se etiam a propriis uxoribus.

Tot ergo & tanta sunt dicta de bona dispo-
sitione domus nostre interioris, sine qua, et si
omnia alia habuerimus, sumus velut astonas,
& cymbalum tinniens, & vanum est omne,
quod vivimus. Bene ergo nobis consulitur,
dum in themate assumpto nobis proponuntur:
Dispre domui tue.

Et licet plures sint cause, propter quas hæc
dispositio est nobis necessaria, una tamen ma-
gna causa in themate subjungitur, cum dicitur:
Quia morietis tu, & non crevis. In quibus
verbis insinuat, quanto periculo nos exponi-
mus, cum dispositionem istam negligenter do-
serimus. Nam infallibiliter moriemur, & non
sumus certi de aliqua mora in vita presenti.
Ergo periculo expectamus, differendo peniten-
tiam in crassinam, vel in quodcumque tempus
futurum. Nam si anima nostra morte præven-
ta separata fuit a corpore, adhuc indisposita
existens, nunquam postea disponetur. Quia tunc
non eris amplius locus fructuose penitentiae.
Et sic nunquam induetur veste nuptiali, sine
qua nequit ingredi ad cœnam nuptiarum Agni,
& ultra hoc detrudetur in profundum inferni, &
passura poenam acerbissimam, nunquam fi-
niendam. Et dicit beatus Augustinus libro suo
de penitentia, quod multa sunt, que impe-
diunt languentem & retrahunt, & periculosis-
simum est, interitui vicinum, ad mortem pro-
trahere penitentis remedium. Videmus nam-
que ad experientiam, quod aliqui subito suffo-
cantur, alii perdunt usum rationis, alii tantis
doloribus gravantur, quod tota eorum mens
eripitur ad dolores, & non sinitur tendere in
Deum. Alii tot occupationibus circa disposi-
tionem bonorum suorum temporalium invol-
Cencil. General. Tom. XXVIII.

Avuntur, quod de anime salute cogitare non
permittuntur. Ut beatus Augustinus inquit
ubi supra.

Adhuc ad veram penitentiam requiritur u-
num, quod rarum est in illis, qui usque ad
articulum mortis differunt penitentiam, scili-
cet, quod peccator doleat de peccatis, non
principaliter timore poenae, sed affectione, quam
habet ad Deum, ut scilicet habeat respectum
ad divinam majestatem, bonitatem, patientiam
& longanimitatem, que in se est res nobilissi-
ma, & humano generi contulit tam excellen-
tia beneficia, & doleat de hoc, quod tantam
majestatem & tam nobilem rem contempsit, &
res vilissimas adamavit, doleatque de hoc, quod
de illis excellentibus beneficiis, de nobili crea-
tione, de periculi liberatione, de benigna con-
servatione, & aliis innumeris beneficiis ingra-
tus extitit. Qui sic facit, ille jam non tan-
tum, nec principaliter poenas timet, sed suum
gloriosum Dominum offendisse debet. Cui ta-
lis penitentia contingit, etiam in fine vite,
de illo desperandum non est. Hoc ponit be-
atus Augustinus finaliter ubi supra.

Quapropter, Reverendissimi fratres, non dis-
feramus poenitere de peccatis nostris, propter
supradicta pericula, que sunt omnium pericu-
lorum maxima. Non expectemus serotinam poe-
nitentiam, que sæpe, ut audistis, est imper-
fecta, sed statim in hoc quadragesimali tem-
pore veram penitentiam peragamus elemoly-
nis, jejuniis, & devotis orationibus. Nemo se
excuset per impotentiam, quia satis potentes
erimus, ad hoc vocati. Nemo est inter nos
omnes, si lucrari posset mille florenos, qui
horas quadragesimales diligenter & distincte ob-
servando, & singulis secundum ordinationem
Ecclesie jejunando, libenter hoc vellet imple-
re, & cum lætitia adimpleret ob spem præmii
promissi. Si igitur tunc posset, & modo po-
terit, si velit.

Tendamus etiam, Reverendissimi fratres,
ad observationem fraternalis concordie. Excus-
tiamus latentia odis, si que sunt inter nos.
Ut illa sancta & salubris exhortatio, que per
totum in Completorio ruminatur, hæc scilicet:
Pacem & veritatem in justitia diligite in vo-
bis, suo effectu non frustretur, ut & hanc pa-
cem habendo, Ecclesiam nobis commissam tam
in spiritualibus, quam temporalibus diligentius
& jucundius gubernemus, & sic ad societatem
caelestium civium sub summa & perpetua pace
viventium concedere valeamus, adjuvante gra-
tia atque misericordia Domini nostri JESU
Christi in secula benedicti. Amen.

ANNO
CHRISTI
1416.

XI.

ANTONII DE MERCEDE

ALPHONSI REGIS ARAGONIÆ

Ad Constantiense Concilium Legati

PARENTATIO

Habita in Exequiis Ferdinandi Aragoniæ Re-
gis Constantiæ, in Concilio.

An. MCDXVI. die 30. Aprilis.

EX CODICE MS. LIPSIENSI.

Rex vero lætabitur in eo, Psalm. 62. Reverendissimi Patres & orthodoxi Domini. Indelineriter uberrimos in fletus prorumpere & lacrymas incessatas certissime existimassem, in occasu tam lugubri Serenissimi Principis, nisi me revocasset illa Divi Augustini sententia, qua Libro de consolatione infirmorum sic ait: *O mors desiderabilis, o mors, malorum omnium presentium finis, o mors, laborum nostrorum omnium initium quietis! Quis cogitare queat tuarum beatitudinum utilitatem? Nam male mori Christianorum non est; bene autem mori, vivere cum Christo est. Quisnam mortis narrare benefacta sufficeret, qua nos cum Christo glutinat, qua finis est presentis miseria, auctrix atque initium felicitatis aeterna? Vale igitur, mors dilectissima, confitebor, quod si possem te amplecti, libenter degularem & ultro me subicerem.* Consideraverat namque Augustinus, quod tantam gratiam Deus fidei Christianæ concessit, ut mors, quam in se constat esse contrariam, instrumentum fieret, per quod transiremus ad vitam. Sane itaque non horrendum, sed gloriosum atque beneficium morituris, se cognoscere, mortem prævidere, intrepide expectare, & feliciter sumere: Non his quidem, quorum cum vita omnia extinguuntur, sed his, quorum laus a memoria recedere non potest.

Hanc quoque sententiam Tullius sensisse videtur de Tuscul. Ubi: *Tota Philosophorum vita commendatio mortis est.* Nam quid aliud agimus, cum a voluptatibus corporis & a reipublicæ negotiis animum revocamus, nisi ipsum ad se ipsum advocamus? Maximeque a corpore secerne, nihil aliud est, quam mori discere. Hoc ergo, mihi crede, commentemur, nosque a corpore sejungamus, & mori consuecamus. Meditatum igitur debet esse ab adolescentia, ut mortem negligamus & mori consuecamus. Sine qua meditatione tranquillo animo esse nemo potest, cum certissime moriendum sit. Sapientissimus quisque æquo animo moritur, nec eum vixisse pœnitet, qui ita vixit, ut se natum æstimet.

Et ex hac vita discedit tanquam ex hospitio, & non ex domo. Commorandi enim diversorium natura nobis dedit, & non permanenti: Verba sunt ejusdem Tullii, Libr. de Senect.

Idem etiam sensit Trismegistus Mercurius ad Æsculapium, cum dicebat: nos piis votis optamus, si divinæ pietati placeat, ut mundana custodia absolutos superioris partis naturæ restituat. Hæc quidem est merces, pie sub Deo, diligenter in mundo, viventibus.

Et dein concludit Tullius, L. 2. de Tuscul.

quod sapiens mortem non timet: non quia mori necesse est, sed, quia mors nihil habet, quod sit horrendum, mortem non timet, qui magnum præsidium ad beatam vitam comperat.

Cum itaque hic Rex serenissimus, cujus exequiis devote insistimus, virtuosissime vixerit, moriturum se cognoscens, mortem præsolatus meditatufque fuerit, & juxta meritum Altissimi eam devote feliciterque susceperit; merito verba præmissa de eo repetere possumus. Videlicet, quod hic Rex laudabiliter moriens lætabitur in Deo.

In quibus Rex iste Serenissimus commendabilis plurimum perhibetur ex vita pariter & morte. Primo ex vita, tanquam Princeps virtuosus & sublimis, secundo ex morte, tanquam supplex gloriosus & elatus. Primum probat solium, cui præfuit rectissime, velut Rex. Secundum notat gaudium, quod invictissimum. Ideo: *Lætabitur in Deo.* Nam in solio splenduit uti jubar virtutum plurium, sed in gaudio jam quiescit in spe salutis hominum.

Primo itaque ex vita commendatur iste Christianissimus Dominus tanquam Princeps virtuosus & sublimis. Ideo dicitur Rex. Quod indicat solium, cui recte tanquam Rex præfuit rectissimus, in quo splenduit velut jubar virtutum plurium. Sicut enim Rex virtuosus & sapiens fuit stabilimentum sui regni & populi, Sapient. 4. Dederat namque illi Dominus ut alteri Salomoni prudentiam & sensum, id est sapientiam & virtutem, ut posset regnum, immo regna regere sibi commissa, ut scribitur 3. Reg. 21. Nempe, sicut inquit Isidorus lib. 3. de S. B. Reges non a regnando, sed a recte regendo vocati sunt. Ideoque recte faciendo regis nomen tenetur, sed errando amittitur.

Recte ergo illi reges sunt, qui tam semetipfos, quam subjectos bene regere noverunt. Regimen quidem a sui rectore sumit exordium. Propterea is bene poterit alios regere, qui non modo verbo, sed facto novit sibi imperare, & se virtuti subdere, & legibus rationis & disciplinæ.

Unde Seneca in Prov. inquit; *Vis regnum? Do tibi magnum: Rege te ipsum.* Apud enim *Dantiquos non ditior, non fortior, non major, sed melior eligebatur. Si vis itaque omnia tibi subicere, te prius subice rationi. Multos reges, si illa te rexerit. Ab illa disces, quid & quemadmodum regere debeas.* Sic nempe mirabiliter conditi fuimus, ut ratio animam, & anima corpus possideant. Jus vero animæ corporis possessione repellitur, si non prius anima a ratione possidetur. Unde sciendum, quod ratio est velut lux & vis principalis in anima, quæ cognoscit & dirigit. Cognoscit, quid bonum & malum, & dirigit, cum judicat bonum debite peragi, & malum penitus declinari. Cum autem, quid judicaverit, appetit, liberum arbitrium nominatur. Hujus quidem dum sunt partes, superior una, & inferior altera. Prima divinis & æternis intendit, secunda de terrenis & transitoriis judicat & disponit. Rursus superior evidentiis accipit per leges divinas, ut Dei præceptis assentiat, sed inferior per humanas disciplinas, ut sibi aliisque provideat. Unde secundum se semper ad bonum monet & provocat, e contra vero malum abhorret & recusat. Hæc, quæ est in nostro microcosmo, totius regiminis obtinet principatum, & semper ad optima deprecatur. Quoties enim homo sine ratione perit! Quia omnia recta, iusta, honesta bona & sancta, semper sunt consona rationi. Maximum ideo mu.

ANNO
CHRISTI
1416.

ANNO
CHRISTI
1516.ANNO
CHRISTI
1516.

mansus est animi, ratione bene uti. Unde Tullius de Tusculanis in quarto: *Bona adhibita ratio carnis perceptum: Neglecta vero multis implicatur erroribus.* Propterea nil rectum sine ratione fieri potest. Nam hoc est tanquam summi regis Vicaria, pars Divini spiritus, in corpus humanum immersa. Quae bona tenet, prohibita respuit, mentem ream accusat ex crimine, laetam conscientiam stimulat, in offensis ac inhonestis actibus semper sua contradictione resistit. Et sicut cunctis nefariis repugnat, sic quoque iusta approbat, recta desiderat, aequa praecipit, & hominem tanquam regina in omnibus regulat, & reformat. Haec est lux, quae a lege qualibet debet maxime relucere. Cum in regimine debitus ordo adhibendus in rebus, non erit utique rectum regimen sine debito ordine. Nec utique debitus ordo poterit esse sine recta ratione, cum omnia regalia jura, statuta, edicta atque decreta, sive leges sive sanctiones, non sunt nisi tyrannides, quando videntur a rectae rationis tramite deviare.

Non igitur Regibus omnibus convenit principatus, sed solum his, qui ratione & sapientia perlustantur. Quod recte censuit 1. Politic. Aristoteles, dicens: *Is in cunctis naturalibus est Princeps, qui potest mente & ratione providere.* Pulchrum est namque nomen Regum & illustre, sed officia difficillima, si rite gerantur. Alioquin periculosa prorsus atque mortifica. Sola namque virtus rationis vel prudentia fuit, quae primitus homines regia nobilitate notavit. Cum enim omnes homines ejusdem essent generis, inter eos servos Dominorumque distinxit. Et si decet principem omnium membrorum vigere & sensuum viribus, multo magis convenit eum ratione, sapientia & animi praesente virtutibus.

Cum etiam animus locum principatus atque recti regiminis in nobis obtineat, quia Dux atque Imperator vitae mortalium animus est.

Quam ob rem regem illum Principatus glorificat, quem non fortuna aut lubricus vulgi favor, vel indocta multitudo, sed ratio & sapientia illustrant. Unde nihil est quod luce clariore praesulgeat, quam ratio & animi clara virtus, in Principe.

Sic decrevit Aristoteles lib. Polit. cum dixit, quod multorum sunt naturaliter Domini, qui se ipsis rationabiliter & virtuose utuntur.

Quantum autem hic illustrissimus Princeps, cujus felicem obitum devote recolimus, fuerit ratione dotatus, perlustratus sapientia & iustitia, fortitudine ac cunctis virtutibus redimitus, certe ejus restantur facta illustriora, declarant ejus virtutes innumerae, proclamant gloria & fama clarissima, toto jam terrarum orbe diffusa. Nulla quippe potuit eum passio vincere: Non subitus motus, non iras impetus potuit eum retrahere a iusto dictamine rationis. Nullus quidem illius actus, nullus gestus, nullus incellus, nullus nutus, nullus affectus nisi honestissimus & praecclarus. Ut ejus clarissime indicant gesta magnifica, fuit totus sapiens. Quod, proh dolor! nostris temporibus rarissimum apparet in Principe, fuit suavis animo, clarus, & doctus ingenio, sincerus eloquio, iustus, mansuetus, misericors, magnanimus & modestus, aequus, gratus, devotus, gravis, largus, pius, liberalis, prudens, industrius, sobrius, castus, affabilis & in omnibus circumspectus.

Sed ut de omnibus non omnia fileam, possum dicere, quod innocens fuit cum Abel, opere

Amundus cum Enoch, ipse longanimis cum Noe, totus benignus cum Elia, fidelis cum Abraham, vita castus, ut Isaac, laborum tolerans cum Jacob, bona rependens pro malis ut Joseph, mansuetus ut Moses, contra adversa fiducia semper plenus ut Josue, pro reipublicae commodis aggrediens ut Samson, devotus ut Samuel, misericors ut David, studiosus Salomonis sapientiam imitator, pius ut Tobias, ut Elias zelator fidei, verus ut Isaias, & verbo cum Jeremia sacerus, patiens cum Job.

Grandem namque hujus regis patientiam & inestimabilem demonstravit illius longa & intolerabilis infirmitas, in qua quanto gravioribus opprimebatur doloribus, angustiis, tanto majores Deo reddebat laudes & gratias ampliores.

Fuit equidem magnanimus ut Alexander, prudens ut Brutus, animosus ut Hector, & fortis velut alius Machabeus. Fuit abstineus ut Fabricius, constans ut Zenocrates, obliviosus injuriarum ut Julius. Fuit clemens ut Titus, iustissimus ut Trajanus, liberalis ut secundus Tiberius, generaliter, in omnibus temperatus. Temporum Dei fundador & patronus ut Constantinus, ut Justinianus aequissimus, totus gratus ut Theodosius, victoriosus ut Heraclius, felix ut Carolus Magnus, Ecclesiae defensor ut Otto, & pro pestifero Ecclesiae schismate extirpando nostri invictissimi Caesaris Sigismundi comes individuus & socius dilectissimus, indefessus.

Quis namque narrare sufficeret, quot sustinuerit labores, quas impensas, quot noctes infomes, quot solemnes destinaverit oratores, quot destinaverit epistolas, quanta laboraverit diligentia? Vere, non omnibus his contentus fuit, nisi etiam pro tanto bono perficiendo se totum impenderet. Unde pro tam salutifero opere lucro sibi putavit etiam mortem suscipere.

Unde merito de ejus vita possum concludere, quod vincit famam suam virtutibus. Quoniam major fuit ejus virtus & sapientia, quam audistis, 2. Paralip. 2. Quoniam ipse fuit Dominus virtutum & Rex, Psalm. 23.

Dixeram quoque, quod Serenissimus Princeps commendetur ex morte, dum subjungitur, ut duplex gloriosus & elatus. Ideo quia laetabitur in Deo, quod probat gaudium, quod meruit amplissime, in quo jam quiescit in spe salutis hominum. Laetabitur, tanquam iustus in Domino, quia continue speravit in eo, ut habetur in Psalmo.

Sicut namque fuit cunctis virtutibus redimitus in vita, sic quoque illius mors felix fuit, & devotissima, quia per illam gaudium invenit atque laetitiam. Nullus quidem hic vere laetabitur, sed tantummodo ubi plenum & summum gaudium possidetur. Nam, ut inquit sacer antistes Ambrosius, de discessu sanctorum: *Nulla quidem potest esse jucunditas inter has amaritudines & nostra vita dolores, qui vel intrinsecus infirmitate proveniant, aut extrinsecus accidentium incommoditate contingunt. Anxii namque & paucis & ad ipsa locorum vota suspens. Quod fluctuamus in incerto, sperantes labia pro meritis, incommoda pro secundis, caduca pro solidis, nil habentes potestatis in arbitrio, nil firmisatis in voto. Amplius adversorum dolore concutimur, quam secundorum fructu posimur. Gravis namque & fragilis conditio humani corporis est nostri crudelis oppressio, quae ut Platon placuit in Timaeo, praegravat mentem, & omnem oblivionem inducit: Quia corpus quod corruptitur, aggravat animum, & deprimit terrena subhabitatio sem-*

ANNO
CHRISTO
1116.

571
sensum. Quamobrem licet in se animalibus cum
his sit amabilis, tamen propter graves lurs, quas
ex corpore contrahit, sit omnibus sapientibus
odiosa.

Unde Augustinus pertractans istud Jacobi:
Vita nostra est labor ad modicum apparatus, sic
ait: Vita nostra, vita caeca, vita dubia & plena
arumnis, quoniam humores turbant, dolores exterminant,
calores deficiant, aura morbidans, esca inflans,
jejunia macerant, joci soboles, tristitia consumunt,
sollicitudo precipitat, securitas bebetas,
arvicia jactant, paupertas deprecit, jocunditas extollit,
senectus incurvat, infirmitas frangit, morror
deprimat. Haec omnia mors inopinata succidit.

Propterea bene praesens vita dicitur hoc caducans,
lucra domus, diversorium brevis, carina
velus, cymba sine remige, cecitas sine Duce, iter
lubricum: tella foeta, precipitium latens, rodens
sed fletus sine, opertus iacus, abditum rete,
procellosum pelagus, ventosum litus, cupiditatum
vorago, caminus irarum, puteus odiorum, peccatorum
incendium, puteus odiorum, ruens murus,
fragile fundamentum, tellus labens, lata angustia,
pax inflabilis, rota volubilis statio, blanda
fallacia, pax infida, enusata nequitia, laudata
fraus, querulum suspensum, contentiosus strepitus,
obliviosa peregrinatio, collum, amor, exitium,
miseria regio, demonum principatus, mortalitatis
casus, vitalis mors, inutilis cura, supervacuis
appetitus, apparatus vermium, longa senis,
pomposa vanitas, periculosa reputatio, superbia
miseria, & miseranda vita. Verba sunt Petrar-
chi catholici, in quadam epistola.

Optime igitur quidam corpus nostrum telae,
quam texitur, comparavit, cujus filum filo additur,
ut postremo succidatur. Sic corpori nostro
nedum dies diei, sed etiamne miseris, miseri-
riaeque arumnis succedunt. His itaque cogebatur
Apostolus exclamare, cum dicebat: Infelix
homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?
De hoc autem exilio, de hoc carcere fetido,
de hoc periculoso labyrintho, noster princeps,
Rex serenissimus, auit, grate mortem, &
hanc miserabilem vitam devote finit, & la-
tabundus ad eam, quam quærimus, patriam,
evolavit.

Non quidem juventutis tempore, quando
mors est acerba, & praematura, nec in decre-
pita aut amenti senectute, sed in sua virilitate
virtuosa & honestissima. Et quia laudabilis vi-
ta fuit, ideo laudabilis felicem mortem suscepit.
Quippe gustavit, quam quisque justus
praecipit. Cupiebat enim dissolvi & esse cum
Christo. Quare illius mors fuit in conspectu
Altissimi & omnium pretiosa, quae nil aliud
operata est, nisi ut spiritus libere de Mundo
exiret, corpus requiesceret, & anima in debi-
tam requiem locaretur.

Unde mors ista fuit serenissimo Principe ve-
lut stipendium suarum virtutum illustrium, &
summa plenitudo mercedis. Bene dicitur ideo:
Rex iste letabitur in Deo. Domine, in virtute
tua letabitur Rex, & super salutare tuum exul-
tabit vehementer, Psalm. 28. Et merito letabi-
bitur. Letabitur nempe, reliquisse corporis onera
& incommoda hujus vitae, exuisse insaulta pe-
ricula, delicta & crimina. Letabitur, gaudia obtinisse
caelestia.

Bene itaque respondeo, quod Rex letabitur in
Deo. Quare merito potest dicere cum rege Da-
vid, Psalm. 9. Letabor & exultabo in te, & confi-
tebor nomini tuo, Altissime. Et cum Tobia c. 13.

Ego autem & anima mea letabimur. Quod si
nobisque concedat Jesus Christus benedictus,
qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat
per infinita secula seculorum. Amen,

XII.

JACOBI EPISCOPI LAUDENSIS

ORATIO

IN SUPPLICIUM HIERONYMI PRAGENSIS

In Concilio A. 1416. d. 30. Maji habita.

EX DUOBUS MSC. GERMANICIS.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. Amen.
Supremis TRINITATIS nomine invocato,
pro praesenti proposito occurrit mihi thema me-
rito proponendum, videlicet: Exprobravit incre-
dulitatem illorum, & duritiam cordis. Marc. ult.
c. & in Evangelio occurrentis octavae.

Reverendissimi Patres & orthodoxi Domini,
ceteri quoque fideles & catholici. Quoniam,
teste Aurelio Augustino, perveris & obstinatis
hominibus non levia verba, sed magis aspera
objicienda sunt: Quoniam saepius contingit, ut
ubi lenis correptio (MSC. Br. correctio) sper-
nitur, acris, aut acerba prolata (MSC. Br.
plaga) majori attentione suscipiatur: ideo,
qui blando verbo non corripitur, necesse est,
ut acrius arguatur. Cum dolore quidem absin-
denda sunt, (in MSC. Br. vulnera) quae le-
niter sanari non possunt, inquit Isidorus de
summo bono. Certe sic videmus, quod gravis-
simus nodus in ligno nequit expelli, nisi gra-
vissimo oppressorio, testatur Ambrosius. Ubi
namque fuerit pestilentior morbus, (MSC. Br.
pestilentia morbi) oportet medelam apponere
fortiorem, & majus vulnus cautiore (arctiori)
est ligamine constringendum. Durior quoque
ferri materia, dum ad formam non facile fle-
bitur, opportunum est, ut ei acrioris flammis
incendium & grossioris mallei iunio adhibeatur.

Propterea, Hieronymus, vita tua obstinatio-
ne diutina, atenta pertinaci contumacia, &
audita tua ultima responsione tam improba,
certe possum tibi dicere illud, quod scribitur
Isa. 47. Scivi, quod durus es, & nervus ferrus
cervix tua, & frons tua aera. Sed attende,
quod cor durum mala habebit in novissimo, &
Qui amat periculum, peribit in illo. Eccl. 3.

Considera tu quoque, quod, licet foris mea
sonet terribiliter increpatio, intus tamen haec
charitativa dilectio lenitatis. Et sicut tibi non
debeo verbo aut ore parcere, sic etiam inten-
do bona voluntate te delinquentem & pia cha-
ritate corripere. Non quippe malis assentien-
dum est, ut approbentur. Sic etiam negligenda
non sunt, ut non arguantur. Quare non
potes me afflictionem velle afflicto addere, ne-
que ignem gladio conforere. Non enim inten-
do recalcitrantem bis punire, sive incredulum
obruere, aut induratum confondere. Sed ut
verius cognoscas, quanta charitate corripere-
ris, quanta dilectione reprehendereris, & quam lon-
ga piaque benignitate, ut resipisceres, hortari-
baris & adoptaberis, propositum thema duxi
iterum resumendum, eisdem verbis, videlicet:
Exprobravit incredulitatem illorum, & duritiam
cordis.

Sacrum quippe praesens Concilium exprobravit
inre-

ANNO
CHRISTI
1116

incredulitatem illorum perfidorum hominum, Joannis Wicleff, & Joannis Huss, & eorum sequacium. Sic quoque exprobrat tuam incredulitatem & duritiam cordis. Tua quidem incredulitas mala, quæ hæreses nutrit, atque perfidiam. Sed multo peior tua cordis duritia, quæ tuam obstinationem ostendit & pertinaciam. Nam ex errore incredulus reprehenditur; sed ex cordis duritia hæreticus convincitur. Quoniam qui suam sententiam licet falsa nulla pertinaci obstinatione tuentur, se ipsos emendare parati, sunt nequaquam inter hæreticos computandi. Sed solum qui majorum Patrum contempta sententia suorum errorum perfidiam contendunt toto posse defendere, parati magis mori, quam corrigi, verba sunt Augustini contra Paulum. Nam ex dispositione nullus simpliciter nominatur, sed ex habitu perfectio. Unde non quicumque incredulus, sed solum qui pertinaciter devius, hæreticus est. Quoniam error in ratione, est hæreses initium: Sed pertinacia & cordis duritia in voluntate, est hæreses complementum. Falli quippe & fallere, humanæ est fragilitatis conditio. Quare vidimus, quod, qui, non dico meliori aut saniori, sed acutiori (*MSC. Br. aciori*) vigent ingenio, præ aliis desipiunt. Quoniam nostrum ingenium de (in) sua natura non est otiosum. Et ideo, quando nescit tenere veritatis tramitem, in labyrinthum præcipitatur erroris. Nam *aliter sapere, quam res se habet, humana tentatio est. Sed non vis suam amare sententiam, sacrorum Patrum decreta contemnere, & usque in hæreses sacrilegium pervenire, diabolica præsumptio est,* inquit Augustinus contra Donatistas.

Sunt igitur errores simul & increduli exprobrandi. Sed magis cordis duritia condemnanda. *Vitia siquidem transmittit ad posteros, qui presentibus culpis ignoscit, & bonis nocet, qui malis parcit,* sic ait Moralis Seneca. Iniquitas quippe mortalium in nostri perniciem more putredinis sine fine vagaret, si eam medicinalis correctio minime referret. Nempe malum cum perseverat, augetur, & remediabile bonum est in peccato accelerata correctio.

Occurrendum est itaque malis, occurrendum est scandalis, ne tractu temporis impunita malitia convalescat, & vires iniquitati dissimulatio subministret: Sed debita correctio imperitiam doceat, & contumaciam, atque cordis duritiam severa disciplina compescat. *Manifesta sunt quidem crimina non occulta correctione purganda. Sed palam arguendi sunt, qui publice peccaverunt. Ut, dum aperta objurigatione sanantur, ibi, qui eos imitando deliquerant, corrigantur. Dum enim unus corripitur, plurimi emendantur. Et melius est pro multorum salute, ut reus puniatur, quam quod per unius licentiam multi periclitentur,* inquit Gregorius in Regillro, & Isidorus, III. de Summo bono.

Quamobrem sunt hæretici publice exstirpandi, ne suis malis exemplis, falsa doctrina, & contagione pestifera plurimos perdant. Fide quidem cordium mundatrice contempta, quid agunt increduli, intelligendo, quæ de natura nostræ mentis subtilissime disputantur, nisi, ut sua quoque intelligentia teste damnentur. Sunt enim nonnulli, ut inquit Gregorius, qui, dum plus exquirunt coetemplando, quam capiunt, usque ad perversa dogmata erumpunt, & dum humiliter discipuli esse veritatis negligunt, magistri errorum sunt. Sicut igitur est approbanda vera & docta simplicitas: sic ex-

probranda est falsitas accurate composita, quæ hominem suis erroribus illicit, & per linguæ ornamenta laqueos deceptionis expandit.

Et licet quisque incredulus sit pro sua perfidia merito exprobrandus; interest tamen multum, in quibus rebus & quantum erretur, & quam facile se quisque corrigat, vel quanta pertinacia suum defendere conetur errorem. Incredulitas, ubi correctionem suscipit, meretur veniam. Sed duritia & pertinacia non nisi finali exterminatione plebenda est. Nemo igitur obduratus & contumax de suo corde præsumat, nemo de sua inani phantasia confidat. Adversaria namque est duritia, quæ vitam suam pro certo commendat: Et lubrica spes, quæ inter fomenta peccati salvari se sperat. Inocerta est victoria, inter hostilia arma pugnare: Et impossibilis est salvatio, flammis circumdari & non ardere.

Nimium itaque præceps sui est, qui contendit intrare, ubi viderit alios cecidisse: Et vehementer infrenis, cui non incutitur timor, alio pereunte. Culpa cum defenditur, geminatur. Et peccatum peccato adjicit, qui mala gesta inverecunde pertinaciterque defendit. Detestanda igitur est cordis duritia, & præcipue illa, quæ nec compunctione sanatur, nec pietate mollitur, nec precibus commovetur, quæ minis non cedit, & flagellis amplius induratur. Unde est inexcusabiliter criminalis, quando remedium penitentiae non admittit, & contentum superbiæ non evomit.

Duo sunt quidem, quæ in erroribus hominum difficilissime tolerantur: Præsumptio, antequam veritas pateat, & cum patuerit, præsumpta defensio falsitatis. Sicut enim incredulitas ex superbia nascitur, sic etiam cordis duritia ex propria præsumptione nutritur. Nullus quidem præsumptuosus culpam suam confitebitur, (*MSC. Br. latetur*) quia se culpabilem non existimat. Quod tamen si omnino viderit, argui aut deliquisse putari, minime patitur. Damnatissima estinguitur præsumptuosa superbia, & superba præsumptio, quæ, ubi nulla veritas est, sibi cupit fidam justitiam arrogari, & de propria non desinit scientia superbire.

Hieronyme, timeo quod ista talisque præsumptio & existimatio, quam tu tibi fingis de te ipso, sit totius tuæ causæ ruinæ. Hic est tuus labyrinthus errorum. Hæc tua obstinatio paravit interitum. Licet enim sciens sis, & didascalus fueris, tua tamen, ut mihi apparet, nimium præsumptione deceptus. Error enim tuus erroris gradum multifariam præparavit.

Deliberavi, Hieronyme, te utraque fronte percutere, semper tamen cum devota charitate, quæ dum vulnerat, sanat, & dum pungit, lenit. Quare non præbeas mihi faciem tuam ut petram durissimam. Sed potius, juxta evangelicum (*M. B. Ecclesiasticum*) documentum: *Siquis percussit te in unam maxillam, præbe illi & alteram.* Percutiam igitur te, & utinam sanem. Debuisses quidem emolliri ex recordatione criminum commissorum, aut vita tanta benignitate tuorum judicium.

Primo quidem proijcio stercus non alienum super faciem tuam, sed tuum proprium, ut tua possis ad tui emendationem crimina intueri. Quibus utinam posset tanta duritia emolliri.

Attendite, quæso, Catholici Domini, quanta fuit horum virorum, scilicet Joannis Huss & Hieronymi, præsumpta temeritas. Ut homines viles,

ANNO
CHRISTI
1116

ANNO
CHRISTI
1416.

viles, plebeji, infimi, ortuque ignoti, audent & camera, te unusquisque eorum benevole pertractasset.

nobile regnum Bohemiarum totum concutere, Barones & Principes ad lites & dissensiones incitare, milites provocare, regimina antiqua & utilia immutare, convocare cohortes, dividere populos, inter cives dissensiones maximas commovere, catervas ducere, satellites habere, armatos tenere, homicidia perpetrare, vel procurare, spoliare Ecclesias, & altaria profanare. O beatum regnum Bohemiarum, si natus non fuisset homo ille! Valde quippe detestandum est, quod homines Ecclesiastici, sub cuiusdam pretextu sanctitatis, qui deberent Deo vacare, die noctuque precibus insilere, pro peccatis populi, cujus bona comedunt, orare, tempus suum orationi impendere, non verentur Regum & Principum curias infestare, lites commovere, Decreta regnorum velle pro libitu immutare, litibus infudare.

O quanti mali fuit radix, horum duorum rusticorum presumpcio! Ex qua quot sunt utraque parte occisi, & quot solemnes clerici detrusi? quot exilio relegati? quot violenter expulsi? quot spoliati? quot verberibus caesi? quot desolatæ Ecclesie? quot profanata altaria? quot destructa monasteria?

Et si, Hieronyme, volebas malos persequi clericos, cur bonos afflixisti? Quæso te. Quia pridie usus fuisti Jeremie exemplo, eodem & nunc velis uti & dicere: *Va mihi, mater mea, cur genuisti me virum rixam, virum discordiam in universa terra* ut scribitur Jerem. 15. Non te pigeat meminisse, illorum sanctorum virorum Carthusienium de Praga, quorum Priorem trahi, & monasterium spoliari, vos, in animarum vestrarum perniciem, procurastis.

In unam te percussi maxillam, præbe mihi & aliam, in qua benignitatem tuorum Dominorum judicium ut perpendas attende. Sciunt aliqui, si non omnes, debeo scire & ego, rigorem & modum, qui circa hæreticos vehementer de hæresi diffamatos debet breviter observari. Nam debent diligenter inquiri & capi, ac forti carcere mancipari. Debent contra eos articuli recipi, & testes quicumque contra eos admitti, etiam si sint infames, ut ulularii, ribaldi, aut publicæ meretrices. Debent de veritate dicenda juramento astringi. Quam si præfati hæretici dicere contempserint, debent aculeo (equuleo) torqueri, & variis tormentis extendi. Nec debent aliqui ad eos, nisi magnæ necessitatis causa, intromitti. Non debent quoque publice audiri. Si resipuerint, debet eis misericorditer venia impendi. Si autem pertinaces extiterint, debent condemnari, & tradi brachio seculari.

Certe non illo rigore tecum actum est, licet fueris de hæresibus permaxime diffamatus. Quia non tantum Artius, non Sabellius, non Faustus, non Nestorius, non quisquam alius fuerit hæreticus in via sua tantum, quantum tu, diffamatus. Quia in Anglia, in tota Bohemia, in Francia, in Ungaria, in Polonia, in Lituania, in Russia, in Italia, & in tota Alemania, de hæresi tua pervolavit infamia. Fuisti captus, ut debent similes, ad Conciliumque deductus, & sola necessitate urgente, reclusus. Super una reclusionem reverendissimi Domini mei Cardinales de Urfinis, Aquilegensis, Cameracensis, Florentinus, personaliter quæsierunt, si posses alio magis loco commode collocari. Et, si tuam fugam non fuissent veriti, quia sapius fugeras, necdum in eorum domo, sed merita

ANNO
CHRISTI
1416.

& camera, te unusquisque eorum benevole pertractasset.

Contra te non fuerunt, nisi prohi testes admissi, ut puta S. Theol. Magistri, sacri Canonis Doctores, Baccalauri quoque quam plurimi, solemniem Ecclesiarum Curati, & omnes alii venerabiles viri, qui coram te jurarunt, & quorum neminem reprobasti. Articuli quoque contra te adducti fuerunt pro maxima parte de veritate probati.

Tortus (coactus) non fuisti. Et utinam fuisses. Quia vel sic humiliatus omnes errores tuos penitus eromissis. Pœna illa tuos aperuisset oculos, quos culpa præcluserat.

Ad te etiam quicumque venire voluerunt, ad tui consolationem snere intromissi. Recogita, quam benigne, quam dulciter Reverendissimi Domini Cardinales, quam plures alii te fuerint exhortati, & tibi ex corde compassi. Ut velles respicere, quoties supplicarunt?

Audientia quoque publica pluries tibi ad tui concessa est libitum. Quam utinam non habuisses! Timeo namque, ne illa audientia tibi nimiam præstiterit audaciam.

Sex enim incommoda tibi per te in illa audientia irrogata sunt. Primum, quia omnium te pie excusare volentium ora obstruxisti, qui quadam pietate commoti, ut te defenderent, te delirum, amentem, stultum, sive insanum dicebant. Sed, quæso, quis te insanum aut delirum diceret, nisi esset delirus? Hominem sic ornate orantem & accurate dicentem? Oportet amplius, ut hi tui excusatores sileant, & penitus conticeant. Quia loquela tua manifestum te fecit.

Secundum incommodum tibi in tua irrogatum oratione fuit: quia te seditiosum & homicidia procurasse minime denegasti.

Tertium: Quia testes contra te deponentes per multas historias longaque exempla, mentitos fuisse, probare conabar, quos tamen contra te veracissime dixisse, unico tuo testimonio comprobatum est.

Quartum fuit: Quia apparuit, ne nescires inter Logicam Rhetoricamque distinguere, cum dixeris, dicta testium contra te demonstrativum argumentum minime facere. Nescis quippe, quod demonstrationis genus aliud est in Logica, & aliud in Rhetorica. Logica quidem demonstrat per prepositiones immediatas & Syllogismum expolitorium. Rhetorica vero monstrat per laudes & vituperia. Aliter namque demonstrat Physicus, Naturalis, & aliter Ethicus & Moralis. Unde Legista, Canonicus vel civilis, non demonstrat nisi per allegata & probata. Itaque contra te demonstrant per allegata legitima, & probata de veritate sufficientissima. Rogo te, quis magis contra te potest demonstrare, quam tu ipse contra te & adversum temet demonstrasti? Tu solus tibi inimicus existis, tu solus tibi adversarius, tu solus magis tibi contrarius. Omnes nos tibi compatimur, tu solus tibi crudelis penitus comprobaris. Omnes tibi pii assunt; at tu solus tibi ipsi inimicaris.

Quintum fuit: Quia Joannem Huss, quem prius tuo testimonio ac juramento anathematizaveras, postmodum laudare non fuisti veritus. Quæso te, qua fronte, qua audacia, qua quoque inverecundia potuisti atollere virum seditiosum, hæreticum, & homicidia procurantem?

Memini, te aliquando dixisse, illum non fuisse ebriosum, vel fornicarium. Sed quid prodest, Reverendissimi Domini, vinum non bibere, & ira, odio, superbia, & contentione inebriari?

Quid

ANNO
CHRISTI
1418.

Quid prodest jejurare visceribus, & luxuriare venatibus? Abstinere a cibis, & errare peccatis 86. dist. 12. Quid prodest. Quid est vitium servare, & sanguinem effundere non vereri? Aut quid est, non inebriari vino, & dentibus detractionum sanguinem spargere, & proximorum carnem immaniter (inhumaniter) laniare, & inossabili (inossibili) persecutione interimere.

Dixisti, istum non fornicarium. Utinam dissiles non hereticum. Nulla enim major fornicatio, quam illa, qua hic fuit catholica fornicatio a fide.

Sed ultimo in hac publica audientia temetipsum tuo proprio testimonio condemnasti. Utinam similes! quoniam namque contra te major potuit esse auctoritas, quam ea, qua te mendacem, perjurum, immo pejerantem & hereticum relapsam esse, affirmas, revocas quae sancte jurasti, & in fortiosem & pejorem recidivisti errorem?

Quamobrem sacrum praesens Concilium, cui in terra est collatum omne iudicium, *judicabit te juxta vias tuas*. Ezechiel. 7. licet, qui non credit, jam iudicatus sit, ut scribitur Joa. 3. In iudicando, sive in corripiendo, ut testatur Seneca de Clementia ad Neronem, haec tria lex secuta est, quae quilibet princeps aut iudex sequi debet: Ut aut eum, quem punit, emendet, aut poena ejus ceteros meliores reddat, aut ut sublatis malis securiores ceteri vivant.

Quamobrem haec sancta Synodus de te nunc intendit sumere iudicium. Et utinam respiceres, & duritiam tui cordis infringeres. Iudicabit itaque te secundum recti iudicii aequitatem & sacrorum Canonum sanctiones. Et licet, quod absit, converteri nolueris, tamen sic debet utique iudicare, ut convertat incredulos ad prudentiam, i. e. ad sanctam scientiam fidei parare Domino plebem perfectam. Quod eidem sancto Concilio concedere dignetur feliciter vivorum & mortuorum iudex iustissimus, Jesus Christus, benedictus in secula seculorum. Amen.

Collatio facta per Magistrum Jacobum, Landensem Episcopum, & Apostolici Palatii magistrum, super condemnatione Hieronymi de Praga, heretici, in Concilio Constantiensi MCCCXVI. die XXX. Maji.

XIII.

STEPHANI DE PRAGA THEOLOGI

O R A T I O

IN CONCILIO CONSTANTIENSI

Solemniter habita Dominica 3. post Trinitatem M. Junio, anno ut apparet, 1417. De maturanda Ecclesia concodatione.

Ex MS. Helmstadiensi.

Resistite fortes in fide, scribitur 1. Petr. 5. & in epistola hodierna.

Reverendissimorum Patrum & virorum celeberrimorum & doctissimorum caeterum conspiciens, in quorum praesentia predicaturus consisto, in me ipso attonitus vehementer contremisco.

Primum quidem, quod inexpertus loqui debeo, tanta gravatus imperitia, inter eos, quos multifaria & antiqua roboravit scientia. Illos hortari debeo, ut inimicis fidei resisterent fortiter, quorum consilio & auxilio ego incrimis summe indigerem, illis hostibus ad resistendum Concil. General. Tom. XXVIII.

Aviriliter. Illos insuper admonere debeo, ut odiant vitia, cum per me ipsum sum peccatorum multiplici oppressus nequitia.

Ut enim verbis utar II. 3. Non sum medicus animarum, sufficiens ad sanandum, & in domo mea non est panis verbi Dei, ad reficiendum, neque vestimentum virtutis, ad me ipsum, quanto minus ad alios exornandum. Propterea exhortator fieri erubescio aliorum, qui utinam ad me ipsum sufficerem gubernandum.

Optabam igitur silentio praeterire, & illum locum tutissimum eligere, cum Maria ad pedes Domini sedente audire potius, quam aliquid loqui, & huic operi praedicationis mihi gravi proponens me non implicare, propter librorum defectum, & ingenii tarditatem.

Sed tamen loco pro ista die vacante, ad illud opus arduum me exhortanti non valui excusare.

Sed quid faciam, cum Reverendissimos patres & eximios doctores mira subtilitate & facundia praeditos ante me praedicantes intueor, qui jam plus quam per totius anni circulum affluentibus S. Scripturae dapibus vestras paternitates & dominationes subtiliter & utiliter saginarunt? Insufficiencia & ineloquentia mea me retraheret a labore. Sed vestris gratia & benignitate confusus, sperans, quod juxta dictum Apostoli 2. Cor. 11. libenter suffertis, cum sitis ipsi sapientes, opus aggrediar.

Unde si propter stili inconviti inertiam, & linguam impeditam facundiam, vestras paternitates & dominationes contingat fastidire & tedere, rogo humiliter & ex affectu, *resistite forte in fide*, ne vestras paternitates & dominationes propter impatientiam & tedium stili rudis debito primo spolientur. Sed attendentes illud Bernardi super Cantica: *Doctrina saepe non curiositatem acuit, sed charitatem accendit*, de manibus meis jam vilis ad vescendum suscipite sercula, ut postmodum ad priores epulas quanto esurientius, tanto ardentius recurratis. Et nunc quae meam insufficientiam vestra adjuvet charitas, ad matrem misericordiae una mecum assurgentes, & ipsam salutantes humiliter pro impetranda gratia dicamus: *Ave Maria*.

Resistite fortes in fide, scribitur ubi supra. Reverendissimi &c.

Tota series Sanctarum Scripturarum nos ad salutem invitans & beatitudinem, exhortatur peccata fugere, & tentationibus inimicorum ad illa peccata sugillantium in fide resistere. Nam & qui certat in agone non coronabitur, nisi, qui legitime certaverit. 2. Tim. 2.

Sunt autem tres inimici capitales, qui nos ad illicita instigant, & nocive prosequuntur, scilicet caro, mundus, & diabolus.

Caro instigat ad delectationem & voluptates, mundus ad ambitionem & vanitates, diabolus ad deceptionem & dolositates. Unde Hugo: *Vox carnis voluptas, vox mundi vanitas, & vox diaboli dolositas*.

Et in his tribus omnia peccata hominis salutem impediencia includuntur. Propter quod princeps Apostolorum nos incitat contra istos hostes in fide assurgere, & eis non consentire, dicens: *Resistite fortes in fide*.

Et quanquam haec verba ad omnes fideles dirigantur, qui sunt quasi turba bestica adversus hostes militans hic in via: Praecipue tamen vos, Reverendi Patres, Praelati, Pastores, & ceteri viri Ecclesiastici, qui in acie hujus belli ex officio tanquam viriliores & fortiores estis

O o

con.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1417.

constituti, exhortamini verbis presentis thematis: *Resistite fortes in fide.*

Et merito. Ne, acie debellata, tota turma populi Christiani consequenter vestro exemplo corruat & succumbat.

Ut autem illis hostibus resistere valeatis, tria repetio esse necessaria.

Primum est, maceratio corporis in effectu, contra carnis delicias & voluptates. Et hoc scriptum est Exodi 12. ubi dicitur: quod filii Israel ambulaverunt *per fœcum in medio maris.*

Secundum est, paupertas in affectu, contra concupiscentias & mundi vanitates. Quod etiam significatum ibidem, cum dicitur: Filii Israel ambulaverunt in solitudine.

Tertium est, prudentia in intellectu, contra astutias diaboli & dolositates. Ideo dicit sapiens: *Relinquitte infantiam, & vivite & ambulate per vias prudentia.* Proverb. 9.

Sic enim fideles Christi, & ceteri viri Ecclesiastici ad resistendum hostibus debent ambulare, in bonis spiritualibus proficiendo, tria seminaria omnium peccatorum, præsertim mortalium, prædictis tribus bonis contraria, calcaturi: juxta consilium B. Joannis, in sua Canonica dicentis: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas in eo, quia omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, oculorum, aut superbia vitæ.* 1. Joa. 2.

Sicut enim reprobi Prælati & ceteri viri Ecclesiastici in corpore Christi, ambulantes crescunt in secularibus, cumulant nequitiam impunitam, quæ est seculi lætitia, se inordinate ditando, lasciviendo & superbiendo: sic e contra boni Prælati & viri Ecclesiastici in corpore Christi, & per consequens in Christo, qui est fons humilitatis, & Evangelicæ paupertatis, ambulantes proficiunt: circa bona honesta, delectabilia, & humilia, humiliando, castigando, & depauperando, ad beneplacitum Christi.

Et sicut superbia, lascivia, & avaritia circa bona honesta, delectabilia, & utilia, sunt gloria & divitiæ carnis & seculi fallæ & inanes: sic humilitas & castitas & paupertas Evangelica circa eadem bona, sunt vere & bene gloria & divitiæ spiritus, quibus aliquis vere & formaliter est dives & gloriosus. Primi enim, scilicet superbi, lascivi, & avari, sunt gloriosi & divites in mundum; secundi vero, scilicet humiles, casti & pauperes, sunt divites & gloriosi in Deum. De quo sententialiter Lucæ 12. Unde Christus, in mundo pauperrimus fuit, in Deum ditissimus: Et Antichristus, ditissimus in mundum, erit summe pauper in Deum.

Status itaque præsentis vitæ est status militandi. Quod militia est vita hominis super terra, Job. 1. Ideo quanto quis plus se humiliat circa bona honesta, plus se castigat circa bona delectabilia, & plus se depauperat circa bona utilia: Quæ triplicia bona sunt, velut suprema, media & infima: tanto virilius militat in bello hujus vitæ, plus hostibus præfatis generis humani in fide resistit, & fit magis dives, & in Deum gloriosus. Christus enim passus est pro nobis, & vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus, 1. Petr. 2. Et quod Christus fecit pro nobis, hoc etiam a nobis requirit, teste B. Augustino in sermone de nativitate Virginis gloriose, sic inquit: *Pro nostra redemptione non aurum dedit, non argentum appendit, non pecuniam numeravit, sed se ipsum tradidit, & preciosum sanguinem sui corporis sudit, propriam ipsius*

animam posuit. Expedi igitur, ut Redemptori suo semetipsum offerat, quicumque ad ejus consortium pervenire festinat; Illius vestigia imitetur in via, qui cum eo gaudere ambulat in patria: Illum sibi ducem faciat in itinere, qui ejus particeps esse desiderat in perventione. Nemo igitur se ipsum vel fratres seducat, nemo se vanitate spei decipiat. Non enim possumus hic gaudere cum seculo, & illic regnare cum Christo. Hæc Augustinus.

Cum autem Christus nec superbiendo circa bonum honestatis, nec lascivendo circa bonum delectationis, nec ambiendo bonum utilitatis, post accipere a summo promeruit: Oportebat enim post sui humiliationem, gloriam, post castigationem, delicias, & post depauperationem, divitias regni, Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, Lucæ ultimo: Hoc nobis reliquit exemplum, ut sequamur vestigia ejus. Cujus exemplo delectationi carnis, avaritiæ mundi, & superbiæ vitæ resistite fortes in fide.

Et signanter summus Papa B. Petrus addit: in fide. Scivit enim, & Spiritu S. docente cognovit, quod non nisi in fide & per fidem nostros hostes & inimicos debemus superare. Quia hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra, 1. Petr. 7. Hoc idem docuit Apostolus Eph. 7. dicens: *In omnibus, subaudi, tentationibus, sumentes scutum fidei, in quo possitis nequissimi hostis ignea tela extinguere.*

Etiam quia ad veram beatitudinem ambulare volentibus, sive agendo, sive tentationibus resistendo, primo omnium necessaria est fides, sine qua nec in hoc seculo quis gratiam justificationis consequitur, nec in futuro vitam æternam possidebit. Quia sine fide est impossibile placere Deo. Hebr. 11.

Et pro utraque ista causa Apostolus fidem valde commendans ibidem concludit: *Sancti fidei vicerunt regna,* siquidem tyrannorum, scilicet carnis, mundi & diaboli. Quoad primam causam operati sunt justitiam, adepti sunt remissiones quoad secundam.

Proinde Magistrorum optimus & sapientissimus ipse Christus, qui vult, omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis in fide pervenire, 1. Timoth. 2. triplicem fidem in domo Ecclesie militantis collocavit. In fundamento hujus doctrine posuit Ecclesiasticam fidem, humilem & obedientem, in corpore ejus extruxit catholicam fidem, castam & patientem, sed in tecto ipsius erexit Apostolicam fidem, pauperiem, spinis divitiarum renitentem. Ut certe domus illa Ecclesie militantis per fidem humilem & obedientem in terris pergat ad speciem liberam & gloriosam in cælis: Per fidem castam & patientem in temporalibus angustiis transmigret ad speciem lætam & voluptuosam in æternis deliciis: Per fidem pauperem, spinis divitiarum renitentem, in angustiis copiis perveniat ad speciem divitem & superabundantem in amplissimis copiis.

Nec amplius quovis modo queri aut desiderari potest, quam habere sufficientiam omnis boni honesti per libertatis gloriam, omnis boni delectabilis per voluptatis lætitiæ, & omnis boni utilis per possessionis abundantiam. Sufficientia omnis boni per primam fidem adipiscitur; Secunda per secundam, atque tertia per tertiam: Secundum ordinatissimam scalarem ascensionem per tres gradus fidei, infimum, medium, & supremum.

Tantæ itaque admirabilis virtutis est fides triplex supradicta. Unde Bernardus super cantica:

Quid

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Quid non inveniet fides? Deprehendit ignota, comprehendit immensa, approbandit novissima, ipsam denique aternitatem ipso suo vastissimo loco quodammodo circumcludit. Quae bona omnia si consequi cupitis, hostibus ad haec impediens avide resistite fortes in fide.

Porro ipse Christus sua sapientia immensa fecit & ordinavit, ut summus Pontifex cum Dominis Cardinalibus, Pontificibus, Praelatis, & ceteris suis Ecclesiasticis, veluti in regione capitis suo officio residens, per claves regni caelorum sibi traditas sit rector, gubernator, & administrator domus supra dictae: Imperator vero Romanus, cum Regibus, Principibus, potentatibus, & aliis suis armigeris secularibus, veluti in regione brachiorum substans, gladio & armis suae potentiae temporalis sit defensor, protector ac propugnator domus memoratae: Sed fidelis populus communis, veluti in regione pedum subjacens, sit laboribus suorum negotiorum subpeditator, sustentator, & subportator talis domus supra dictae.

Tunc autem, secundum Chrysostomum in Polyerat. totum reipublicae corpus roboris sui integritate vigeat, tunc optime corporis specie venustabitur, & elegantis pulchritudinis decorem induet, si singula locum teneant sortita decenter, & si fuerit officiorum non confusio, sed distributio. Et hunc ordinem describens metrista, inquit:

Tu supplex ora, tu protege, tuque labora.

Omnis igitur domus, totus honor & gloria Papae, Cardinalium, Pontificum, Praelatorum, & aliorum Ecclesiasticorum, Imperatoris, Regum, Principum, potentatum, & ceterorum secularium, atque totius communis populi Christiani, in officiis & negotiis sibi propriis & appropriatis permaxime in hoc subsistunt & vident, ut primi regendo, gubernando, & administrando laudabiliter; secundi defendendo, protegendo, & propugnando viriliter; & tertii subpeditando, sustentando & supportando fideliter, domum Ecclesiae militantis tueantur, & laborent diligenter pro toto suo posse, ut ipsa in triplici sua fide praedicta ad beneplacitum Dei salvetur, augeatur, ac perficiatur. Cum, secundum B. Augustinum de verbis Domini, nullae majores sint deliciae, nulli thesauri, nulli honores, nulla substantia hujus mundi major sit, quam fides catholica.

Ideo ipsam impugnantibus, eamque lacerantibus resistite fortes in fide, omnes filii sanctae Matris Ecclesiae.

Quamvis autem ipse Christus sic summe sapienter, summe eleganter, domum suam in seipso ordinaverit, & pro eadem optime disposuerit: tamen, quia contraria juxta se posita magis elucescunt, ut hujus suae domus & triplicis ejus fidei claritas magis ac plene, & in se, & in respectu ad suum contrarium resurgat, permittit ipse prudentissime, ut mille artifex Satanas circum poneret domum suam in triplici perfidia fabricatam.

In fundamento talis domus posuit diabolus perfidiam, superbam & proterviam, Ecclesiasticae fidei humili & obedienti contrariam. Quae perfidia haeresis nominatur.

In corpore ejus instruxit perfidiam lascivam & impatientem, catholicam fidei castae ac patienti adversam. Quae schisma appellatur.

In tecto vero illius domus maledictae collocavit

Council. General. Tom. XXVIII.

Avit perfidiam avaram & ambitionem, Apostolice fidei pauperi, spinis divitiarum large renuncianti, oppositam. Quae perfidia Simonia nuncupatur.

De quibus perfidiis sententialiter habetur 1. Corin. 1. & 11. ad Titum 3. Actor. 8. & 6. Reg. 7.

Verum, quia secundum beatum Hilarium in 1. libro de Trinitate, & Augustinum de Ecclesia, hoc proprium habet Ecclesia, dum opprimitur crescit, dum contemnitur proficit, dum laeditur vincit, dum arguitur intelligit, tunc stat, cum superari videtur: necesse est, talem domum quoad triplicem suam fidem habere adversam domum triplicis perfidiae, a qua sic impugnata & excitata floreat, crescat, proficiat, vincat & superet, ut jam est supra dictum.

Prima perfidia, scilicet haeresis, ubicunque venerit, fidem primo modo dictam, quae locum tenet fundamenti, effodit & evellit. *Modicum enim fermenti totam massam corrumpit* 1. Cor. 5. & Gal. 5. Et sicut propositio copulativa, si milleies mille partes veras in se & catholicas habeat, dummodo unam falsam in se & haereticam cum his continet, tota ipsa non vera & catholica, sed falsa & haeretica judicatur: sic, si quispiam quotlibet credulitates in se veras continet & catholicas, si una cum his fuerit haeretica, totalis sua credulitas, non catholica, sed haeretica reputatur. Eo quod talis credulitas aut est propositio copulativa, aut circa propositionem copulativam veritatur mentaliter. Propter quod dicit B. Augustinus in de fide ad Petrum: *In eo, quod quis singulis non credit articulis & contumaciter repugnat, & his contraria dicere non dubitat, haeticus & fidei Christianae inimicus apparet. Cum si quis delinquit in uno, factus est omnium reus.*

Secunda perfidia, scilicet schisma, fidem secundo modo dictam tollit & excludit. Ubi enim homo, vel communitas quaecumque, a vero suo Ecclesiastico capite & sponte lascivus & impatientis adulteratur, alieno quaerens adherere, vel pro adultero in Ecclesiasticis se gerit, ibi fidem secundo modo dictam tolli necesse est & excludi. Inseparabile est enim sacramentum unitatis. Et sine spe perditionem permaximam sibi acquirunt, qui schisma faciunt, & relicto Episcopo alium sibi constituunt, dicit B. Cyprianus martyr, ut habetur 7. q. 1. c. 9.

Tertia perfidia est Simonia, quae fidem tertio modo dictam removel & expellit. Ubi enim Simonia, quae radicaliter est studiola & perversa voluntas pretiosa spiritualia pro vilibus temporalibus commutandi, intravit, ibi fidem pauperem, spinis divitiarum large renunciantem, fugat & propellit. Quia non potest quis servire Deo & mammonae, Matth. 6.

Et sicut in composito naturali est triplex unio, una animae ad corpus & ejus membra, secunda corporis & membrorum ad invicem, tertia est eorum, quae adjacent composito ac ejus membris: sic suo modo est triplex unio in composito spirituali & supernaturali. Et sicut prima fide servatur unio Ecclesiastica animae mysticae, quae est Christus, ad corpus & membra in composito mystico, quod est praesens Ecclesia: sic etiam fide secunda salvatur unio corporis & membrorum ejusdem ad invicem in eodem corpore mystico. Sicut denique tertia fide conservatur unio adjacentium Ecclesiasticorum & spiritualium honorum ad praedictum compositum & sua membra: sic necesse est per oppositum, quod, ubi fuerit

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

rit prima perfidia, ibi illa anima mystica separetur; Et ubi secunda fuerit, quod ibi illud corpus discerpatur: At ubi tertia perfidia advenerit, quod ibi unio tertia spiritualium & Ecclesiasticorum bonorum adjacentium dissipetur.

Propterea, sicut prima Ecclesiastica unio corporis & membrorum ad animam mysticam est suprema, secunda vero corporis & membrorum ad invicem est media, tertia autem unio adjacentium Ecclesiasticorum & spiritualium bonorum ad compositum mysticum & ejus membra est inter has infima: sic fides prima est suprema, secunda media, tertia ima. Et suo modo prima perfidia, quia primæ fidei contraria, est gravissima, secunda perfidia secundæ fidei adversa est media, & tertia perfidia, quia tertiæ fidei opposita, inter has in genere suo est minima. Hæresim enim primum locum tenere inter perfidias, schisma medium, Simoniam infimum, ex iam declaratis concluditur satis plene.

Quibus perfidiis tanquam tribus hostibus lethalibus, quæ Ecclesiam vulnerant, scindunt & dissipant perfide, resistite fortes in fide.

Et tantum de præsentis thematis introductione.

Quia vero recti & virtuosus longe sunt sufficientiores virtute, quam perversi & vitiosi sint potentes iniquitate: Cumque in illa domo diaboli maledicta, Pontifices Sacerdotes & Levitæ templi demoniaci, tyranni, carnifices & tortores regni diabolici, atque populus Gomorrbæ, per triplicem perfidiam præactam vi & dolo supra modum domum Dei & ejus fidem triplicem persequuntur & impugnant: quanto magis incomparabiliter Pontifices, Sacerdotes & Levitæ templi dominici, Reges & Principes ac milites in regno Dei, populusque Domini, & præterea hoc Generale Concilium, ad hunc finem in Spiritu Sancto congregatum, habent prudentia sua & virtute invadere & devastare regnum diaboli, & triplicem ejus perfidiam, hæresim scilicet, schisma, & simoniam. Quæ per se & alia crimina mundum impleverunt, & regnum colorum, quod est in terris, pene vastarunt. Totus enim mundus in maligno positus est, s. Joan. ultimo.

Prima namque perfidia & maxima secundum genus suum est hæresis. Quæ ubi venerit, unionem inter tres præcipuam, corporis scilicet & membrorum Ecclesie ad animam mysticam, quæ est Christus, in composito Ecclesiastico separat & dissolvit.

Quis autem crudelitatem & malitiam hujus perfidie posset æstimare? Si enim tam dulce vinculum naturale animæ ad corpus & ejus membra, ut etiam minime membri sensitivi separationem anima absque magno dolore non patitur: Quam supra modum dulcius est vinculum spirituale animæ mysticæ, quæ est Christus, ad corpus mysticum, & ejus membra!

Et per consequens, quam miserabilis, multum debilis est & dolenda separatio cujusvisque membri a tali mystica anima, per hanc præsertim perfidiam, quæ hæresis appellatur, ubi vinculum illud a membro evellitur radicibus & auferitur!

Nam cum corpus Ecclesie & membra eius ad istam mysticam animam veluti triplici funiculo, & tribus ligamentis, fide scilicet, spe & charitate, in statu visæ connecti habeant & ligari: Et si tunc charitas, si etiam cum hac spes in aliquo membro deficiat, fide remanente, illud membrum, etiam mortificatum, adhuc tamen corpori Ecclesie & animæ per talem fidem est uti-

que mystice colligatum. Ut, si cuius manus esset arida, verum quidem esset membrum, licet absque sanguine inefficax & mortuum; sic fides, cum sit vera, sine operibus mortua est. Sicut dixit B. Augustinus contra Donatistas, & habetur 1. q. 1. c. 47.

Si autem hæresis quæcumque supervenerit, totalem credulitatem circa materiam catholicam reddit hæreticam, ut supra dictum est. Et tunc fides tollitur, & vinculum illius membri ad corpus Ecclesie & animam mysticam penitus extirpatur.

O si tantam crudelitatem hujus feræ pestis & tyranidem, quæ per unum morsum ita lethaliter vulnerat, totalem hominis devorans credulitatem, hoc sacrum Concilium, universalem Ecclesiam representans, cordialiter perpenderet! Recte ad extirpationem errorum & hæresum majorem diligentiam adhiberet, moras & dilationes amputando. Nam hæreses si dimittuntur in longum indiculus, plurimos inficiunt, & radices suas difficilius evulsibiles in cordibus infidelium profundabunt, & ipsos infectos hæresibus roborabunt.

Nam mala per longas involvere moras.

Unde si pro sedando schismate contententiam de Papatu hoc sacrum Concilium cum summa diligentia, magnis laboribus, periculis & expensis fideliter laboravit, nihil de tempore & aliis contingentibus omittendo: quanto magis esset per ipsum Concilium providendum, ne schismata tenerent circa fidem, præcepta Dei, & Ecclesie sacramenta. Quia hæc sine proportionem nocivior existit divisio, maximam tollens unionem.

Igitur majus & salubrius esset fidei Christianæ, quam diversarum obedientiarum occurrere scissuris. Quisnam prodest, si sub uno capite schismata haberentur? Ordo nempe esset præposterus, si majori diligentia, ampliori conatu & labore in unam obedientiam, quam in unam fidem populum Christianum reducere curamus. Et ex minoris boni præpositione grave peccatum incurritur, si ardentius, si denique vigilantius obedientiarum, quam fidei reunire laboramus scissuras.

Exurgat igitur, queso, exurgat hoc sacrum Concilium in spiritu & virtute Dei, & pro toto suo posse eradice per suam sententiam & definitionem omnes hæreses pestiferas, in hoc sacro Concilio diu ventilatas, quæ status utriusque, spiritualis scilicet & secularis ordinem nituntur evertere, & auctoritatem tyrannicam Antichristi, & Babyloniam totius confusionis inducere, electione summi Pontificis minime expectata.

Est enim auctoritas Concilii Generalis, præcipue, ubi de fide agitur, major auctoritate Papæ & collegio Cardinalium. Cum ipsam Generale Concilium, universalem Ecclesiam representans, hoc privilegium habeat, Spiritu Sancto dirigente, quod in his, quæ sunt fidei, errare non possit, stante lege, nec in toto peccato mortali maculari. Aliis non esset secusum refugium visibile in humanis, si non sacrum Concilium, ad quod in materia fidei & Ecclesiastica esset recurrendum.

Ideo summus Pontifex cum collegio Cardinalium in casibus novis & arduis ad deliberationem Concilii recurrere consuevit, ut apparet Sext. Decretal. lib. 1. tit. 1. *De summa Trinitate*, per totum. Quod insinuat B. Hieronymus ad Evandrum, dicens: *Si auctoritas queritur, orbis major est urbe.* Et habetur *Dist. 93. cap. 24.*

Noa

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

Nonne viris eruditis fides debet committi di-
scutienda? Quales sunt in presenti Concilio.
Viri utique spirituales & sapientes, secundum
qualitatem iudicia medium virtutis Philosophus ju-
bet accipere. Hic præterea sunt idonei condi-
tores legum, doctrinaliter & auctoritative. Hic
utique sunt tetragonæ sine vituperio, Theologus
Professores, Juris Canonici Doctores, & Civiles.
Et alii viri doctissimi in magna multitudine
congregati. Qui mentiri nesciunt supra motis
in materia fidei vel movendis. Qui etiam pos-
sunt redarguere mentientes, dum a vero fal-
sum, a catholico erroneum, ab illicito licitum
sciunt separare.

Propter quod, Reverendi Patres, eximique
Doctores, legis divini servidi Zelatores, in hoc
sacro Concilio congregati, ad hoc animum ve-
strum, affectum & curam dirigite, ut, quod
ad conservandam fidem & religionem pertinet
Christianam, sine acceptione personarum, nul-
lo odio, nullo fervore vel favore, nullave de-
sidiâ & proterelatione negligatur. In hac enim
materia nulli est parcendum, nulli obtemperan-
dum, quin immo contra omnes hereses, hæ-
reticos, fautores eorum & defensores, quanto-
cius fieri potest, est viriliter insurgendum, ne
ipsa domus Ecclesie militantis in suis cornu-
fundamentis. Hoc docet nos egregius Doctor
Hieronymus, in libro de Expositione catholicæ
fidei, dicens: *Resecanda sunt carnis putrida de
corpore, ne totum corpus intereat vel putrescat.
Scabiosa ovis repellenda a caula, ne totus grex
pereat; parvus ignis remouendus a domo, ne tota
ardeat. Arrius in Alexandria una scintilla fuit,
sed quia non statim oppressa est, perit totum orbem
ejus flamma depopulata est: & habetur 23. q. 3. c.
16. In his namque qui intus sunt, infidelibus,
citius putredo est resecanda, dicit Augustinus: &
habetur 23. q. 4. c. 17. Contra quos etiam sum-
mus Pontifex in Bulla epistolæ hodiernæ exhor-
tatur insurgere, dicens: Resistite fortes in fide.
Causam præmittens: Quia adversarius vester
diabolus tanquam leo rugiens circuit, querens
quem devoret. Et subjungit: Cui resistite for-
tes in fide. Et hoc quoque primum.*

Est alia denique perfidia, videlicet schisma,
quæ mediam unionem, utpote corporis & mem-
brorum Ecclesie ad invicem tollit & excludit.
Constat enim ex scriptura & ratione, quod
perfectio Ecclesiastici corporis consistat princi-
paliter in unitate, tanquam in consummatione
omnis boni, pro quo, ni fallor, Salvator ante
suam passionem rogavit humillime, dicens: Pa-
ter Sancte, serva eos, quos dedisti mihi, ut
sint unum sicut & nos, Joa. 17. Pro hoc exi-
mius Prophetarum postulabat, imprecans pacem
super Israel, sciens, quoniam posuit auctor ejus
Deus fines suos pacem.

Hæc autem pax & unio opposita divisioni
schismaticæ, non consistit in unitate charita-
tis, in qua omnes homines in gratia existen-
tes, & soli tales conjunguntur: nec in unitate
donorum naturalium, in qua omnes homines
connectuntur: nec in simili participatione fidei
vel sacramentorum, & præsertim baptismatis,
in quo character imprimitur, in qua omnes,
qui baptismata rite susceperunt, coplantur,
etiam ubi fidem actualem vel habituales per-
didissent: non enim consistit in sola obedien-
tia ad Christum, cum in hoc omnes obedien-
tiæ sibi conveniunt & concurrunt: sed est uni-
tas membrorum Ecclesie ad unum caput vica-
rium hic in terris.

Quam qui negat pertinaciter, hæreticus est,
qui impugnat, schismaticus est. Nam quisquis
post electionem factam canonice Episcopus fieri
voluerit, foris fiat necesse est. Nec habet Ec-
clesiasticam ordinationem, qui Ecclesiasticam
non tenet unitatem. Quisquis ille fuerit, li-
cet de se multum jactans & plurimum sibi ven-
dicans, profanus est, alienus est, foris est,
dicit B. Cyprianus martyr: & habetur 7. q. 1.
cap. 5. Verum si permanebit Ecclesia usque ad
consummationem seculi, utique permanebit ut
perfecta. Dei enim perfecta sunt opera, non so-
lum in inchoatione, sed magis in conservatio-
ne & consummatione. Sed nemo dubitat, quin
ablatis unius membri a corpore deformitatem
grandem inducat & imperfectionem. Ideo non
est ascribibile caput vicarium ab Ecclesia usque
ad seculi consummationem, quin post vaca-
tionem sedis aliquis certus & unicus suo tem-
pore præficiatur Ecclesie sponsus, stante le-
ge. Alias ipsa Ecclesia usque ad tempus illud
remaneret imperfecta, nec suorum gauderet in-
tegritate membrorum, & præsertim membri
principalis.

Igitur Joannes Huss, damnatae memorie, &
sui sequaces, Christi repugnant ordinationi, &
Spiritus sancto sunt rebelles, asserentes, & as-
serere non verentes, quod non sit scintilla ap-
parentis, quod sit unum caput in spiritualibus
regens Ecclesiam, quod semper cum Ecclesia
militante converteretur: Sed quod Christus, sine
talibus capitibus monstruosis, per suos veraces
discipulos sparsos per orbem terrarum, melius
Ecclesiam suam regularet.

Contra quos militat argumentum gentilis Phi-
lologi, 12. Metaphys. Cum regnum & princi-
patum oporteat ab aliquo vel aliquibus regi. Et,
non est bona pluralitas Principum: unus ergo
Princeps. Et, quia regnum caelorum in terris,
quod est præsens Ecclesia, est regnum perfe-
ctissimum, & regulatissimum, necesse est, ut
in eo unus principetur. Optima & decentissi-
ma politiarum est, ubi unus monarcha præsi-
det, etiam ratione naturali hoc dictante.

Quibus erroribus posset per plures canones,
scripturas & rationes Theologicas, obviari, quas
causa brevitatis prætermitto. Hoc concludens:
quod, sicut Ecclesia duratura est integritate
membrorum usque ad finem seculi: sic eidem
Christus contulit vivificam semetipsam unien-
di, seu in unione conservandi, facultatem &
virtutem. Quam toties predicare tenetur, quo-
ties ipsa Ecclesia suo capite vicario fuerit vi-
duata, ne acephala & sine visibili capite ma-
neat hic in terris.

Unio siquidem ad Christum etiam sit summe
necessaria ad salutem, qui est caput principale
Ecclesie, permanens, & invariabile, sempiter-
num habens Sacerdotium & Papatum, ut ait
Apostolus Hebr. 7. non tamen usquequaque
sufficit lege divina currente ordinata, ita, ut
in illa stemus unione, non prostrantes, in quan-
tum in nobis est, alteram unionem ad caput vi-
carium hic in terris: in quo resideat focalis &
capitalis plenitudo Ecclesiasticæ potestatis, quam
ex ordinatione Christi semper oportet perma-
nere & non deficere, quandiu universalis Ec-
clesia durabit super terram.

Si enim Ecclesiastica potestas particularis,
partialis & membralis, præsidendi visibiliter in
humanis, & disponendi in Ecclesia, durabit
usque ad consummationem seculi: igitur Eccle-
siastica potestas etiam universalis, totalis & ca-
pita-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1617.

pitatis, præfidenti & disponendi in Ecclesia du-
rabit usque ad illud tempus. Cum, secundum
Philosophum, Relativa posita se ponant, & po-
rempta se perimant. Quare necesse est inexi-
stere alicui personæ humanæ, super terram vi-
sibiliter conversanti, quæ officio suo Ecclesia-
stico in universa materia catholica & Ecclesia-
stica cognoscere habeat, & debere, errores
circa illam corrigere & repurgare, atque in u-
niversa illa materia curam habere omnium Ec-
clesiarum, & universorum Christi fidelium,
conversantium visibiliter in humanis.

Licet tamen aliquando, ut sede vacante, il-
la plenitudo potestatis careat pro tunc in se-
re & subiecto suo: in potestatibus partialibus
tanquam materialibus constructur.

Sicut vinum, divisum in duo vasa, manet
totum materialiter: quia manent omnes ejus
partes quantitativæ, & sic tota materia ejus
quantitativa: sed ipsum vinum non manet to-
tum formaliter: sic de illa potestate sede va-
cante est imaginandum.

Et sicut species Phœnicis ad corruptionem
unius singularis Phœnicis desinit esse, & rege-
neratione alterius reincipit esse: sic desinente
Papa, desinit esse illa species potestatis magnæ
prædictæ in propria forma, & superveniente no-
vo Papa reincipit esse & prius & posterius, &
alia materialiter secundum subiectum, sed sem-
per eadem secundum formam.

Et illa specificæ & magna potestas est per
se principium, & per se finis omnium particu-
larium potestatum.

Nec ex hoc Ecclesia habens Christum caput &
Papam, biceps est appellanda, sicut Wiclefista
garrion: & Hussita: Cum Papa sit vicarium ca-
put Christi, qui in regionem abiit longinquam.

Cum igitur summe sit necessaria saluti homi-
num, stante lege, hujus Vicarii perfectio: po-
stulemus humiliter & devote, ut Christus sponsus
Ecclesie inaufertibilis nobis certum & unicum,
Deum timorem Papam, avaritiam & lasciviam
in se & in aliis odientem, constituat, ad glo-
riam nominis sui, & salutem ovium suarum,
pro quibus multa dura & aspera usque ad igno-
miniam mortis crudelissime passus est. Ad hoc
quippe mortuus est Jesus, ut filios dispersos in
unum congregaret, Joa. 11. utraque unum
tanquam lapis faciens angularis.

Sed ecce jam heu! schisma maledictum,
fera pessima, monstrum horrendum, pul-
cherissimam hanc & perfectam unionem, quan-
tum in se fuit, prius in duas partes, poste-
rius in tres partes discepit & laceravit, &
in exilium extravit longinquam regionem.

Sed qualis sit ista horrenda perfidia, videre
ipsam Ecclesiam sic laceratam & dissipatam,
manuducendo ostenditur. Nam sicut intolera-
bile est unicuique nostrum, videre matrem
suam carnalem a capite usque deorsum per
medium in duas vel in tres partes jacere di-
lanatam: O quantum magis debet esse in-
trinsecus dolor cordium nostrorum, quod a-
mantissima mater nostra spiritalis, sancta uni-
versalis Ecclesia, quæ nos regeneravit in Chri-
sto, per 40. fere annos usque in præsens, a
capite usque deorsum jacuit in corpore & par-
tibus suis discepta, lacerata pharisaica con-
tentione, de qua olim conquectus est Aposto-
lus. Quibosdam dicentibus: *Ego sum Grego-
rius*. Aliis: *Ego sum Benedictus*, & ceteris: *ego
sum Joannis*. Cui lacerationi & nefandæ contem-
tioni multi Reges, & Principes, Prælati com-

passi sunt. Sed nulla remedia hætenus profue-
runt. Quia etsi diligentissime laboraverunt,
tamen ipsam Ecclesiam minime reunire potue-
runt. Quin immo peccatis populi exigentibus,
& præsertim superbia, lascivia, & lascivissima
dominandi libidine Prælatorum, matre inausa
hujus pestiferi schismatis, hoc heu! longius
protractum fuisset, nisi Serenissimi Principis &
Domini, Domini Sigismundi Romanorum Re-
gis & Hungariæ semper Augusti sollicita dili-
gentia, & diligens sollicitudo accessisset. Qui
ex pura gratia Dei, tam speciali privilegio,
ad opus tam salubre, tamque laudabile perfi-
ciendum, ut creditur, est prævisus ab æterno.

Huc ista gloriosa expectavit victoria, hunc
Bista præstolabatur gloria felicissima in cunctis
seculis celebranda memoria, quod ipse resarci-
ret Ecclesiam sic laceratam, & schisma tam
inveteratum subinoveret. Unde merito præ ce-
teris Regibus & Principibus in apicem imperi-
alis dignitatis dignus est ab Ecclesia exalta-
ri. Cui Ecclesia respondens pro meritis exhibe-
re debet in effectu, & digne dicere: *Faciam te
excellerem cunctis Regibus*. Deut. 26.

Assurgendum itaque est, & omnino a singu-
lis Christianis, usum habentibus rationis, tan-
to athletæ cooperandum, ut tanta clades, tan-
taque pernicies de domo Dei pro salute popu-
li, & ejus gloria eradicetur, & penitus evel-
latur, & pax Ecclesie salutaris de exilio re-
vocetur.

Vos tamen Ecclesie Præsides, præcorum Pa-
trum zelum & vestigia subsequentes, præ ce-
teris assurgatis, & sanctorum Patrum veteribus
recensitis canonibus, ea, quæ ad instauratio-
nem clericalis disciplinæ, & pacis restauratio-
nem pertinent, secundum quod uniuscujusque
expostulat ratio, conciliariter decernere, sta-
tuere & ordinare non pigritemini, salubriter
exhortati verbis Innocentii Papæ c. 2. secundi
Generalis Concilii Romæ celebrati, sic dicentis:
*Quoniam funiculus triplex difficulter rumpitur,
præcipimus, ut Episcopi ad salum Deum &
salutem populi habentes respectum, omni cupiditate
seposita, ad pacem firmiter tenendam mu-
tuam sibi consilium & auxilium præbeant, nec
hoc alicujus amore vel odio prætermittant. Quod
si quis in hoc Dei opere tepidus inventus fuerit,
ne dum damnatum propria dignitatis incurrat,
quinimo beatitudine pacis careat, a Salvatore
promissa, qui, beati, inquit, pacifici, quia filii
Dei vocabantur.*

Audiant hoc jurgiorum & dissensionum semi-
natores, & negligentes pacis restauratores, ac
omnino ipsius impeditores: Et ex adverso col-
ligant, si filii Dei vocantur, qui pacem fa-
ciunt. Procul dubio satanæ sunt filii, qui di-
scordiam faciunt, & impediunt unionem. Qui-
bus resistite fortes in fide, vos columna Eccle-
siæ. Nunc maxime, quando adversarius ve-
stret diabolus, pacis inimicus, sæviet acrius,
salutem pacis & unionis sentiens appropinqua-
re. Nunc enim proprior est nostra salus, quam
cum credidimus. Rom. 13.

Immitter enim, non dubito, validissimum
ad continuationem schismatis impedimentum,
ministerium superbiæ, ambitionis, cupiditatis,
vel invidiæ: Divisiones scilicet & odia, rixas
& jurgia inter eos, qui prosecuturi sunt hanc
sanctissimam unionem. Cui resistite fortes in
fide. Et sequitur in epistola: *Scientes, eandem
passionem, subaudi, ut olim, circa unionem vel
electionem, quæ in Mundo est, vestra frater-
nitati*

ANNO
CHRISTI
1617.

ANNO
CHRISTI
1437.

nitati fieri. Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit vos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passus ipse perficiet, sive hanc sanctissimam unionem confirmabit, solidabit. Quare ipsi gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

Sic conclusit B. Petrus, qui fuit unicus & indubitatus Pontifex, in epistola hodierna, prænuñcians, Reverendas Paternitates, & reverendas dominationes vestras tribulationes passuras & angustias, antequam summus talis Pontifex & indubitatus eligeretur. Sed per spem Domini nostri Jesu Christi, cujus res agitur, ne ab incepto opere torpeat, easdem paternitates ac dominationes ad operis erigit continuationem, dicens, quod ipse Christus, principalis Pontifex & invariabilis, perficiet, & confirmabit, & solidabit diu a fidelibus optatam unionem. Cui soli vere & merito gloria & imperium in secula seculorum est adscribenda, si anchoram spei, quam sæpe perdidimus, in desperatione positi, humanoque consilio & auxilio omnino destituti, propter casus, qui in hoc opere emerferunt, diligenter revolvamus.

Et hoc quoad secundum.

Est insuper tertia perfidia, etsi minima in genere, scilicet simonia: est tamen maxima in infectione. Cum in statu Ecclesiastico incomparabiliter multo plures sunt simoniaci, quam hæretici, vel schismatici. Nam ipsa maledicta perfidia fere totum clerum maculavit, beneficia possidentem. Quia usque adeo veneratione perniciis hæreticus involvit, ut vix aliqua Ecclesia possit reperiri, qua hoc verbo non sit aliqua ex parte corrupta, ut scribit Nicolaus Papa in Synodo Constantinopolitana.

Ex eo enim, quod statibus Ecclesiasticæ prælarum tantæ delicia, divitiæ & honores, reverentiæ, potestates & dominationes conspiciuntur annexæ, fatuus & sapiens, puer & senex, malus & bonus, & doctus pariter & indoctus, a minimo usque ad maximum, omnes pariter indifferenter ad pingues Ecclesiasticos status per fax neque ascendere anhelant, simoniam prædicant, discordiam seminant, cælum & terram movent, magnis periculis, misericordiam, & mediis se exponunt, quas tamdiu si paterentur propter Deum, coronam martyrii fortiterent, coquinae squaloribus & servitiis vilibus stabulorum se submitunt, ut ad beneficia & Ecclesiasticas dignitates promoveantur.

Hæc enim omnia exercet perfidia illa magna, videlicet simonia, que unionem tertiam Ecclesiasticorum & spiritualium bonorum, adjacentium corpori mystico, & suis membris, quali undique infideli errore dissolvit, atque illa bona veluti ubique dissipat vehementer.

Nimis enim rarum est, ut reverenter, fructuose & meritorie in horis canonicis & missis divina officia peragantur, verba Dei sic seminentur, sacramenta Ecclesiastica sic ministrantur, judicia in foro conscientie & Ecclesiastico sic exercentur, sic mali corrigantur, & boni promoveantur, atque bona temporalia Deo consecrata sic disponantur. Sed prædicta plurimum irreverenter, nocive & abusive tractantur.

Unde per illam magnam perfidiam nedum bona talia & similia spiritualia, sed etiam bona Ecclesiastica quali ubique dissipantur.

Ubi enim, & quando, jam in Christianismo ad dignitates, præfecturas, administratio-

nes, beneficia, regimina, judicia & officia in Ecclesiasticis eliguntur, præsentantur atque assumuntur aliqui secundum hæc, qui sunt viri potentes, sapientes & timentes Deum? In quibus est veritas, & qui odiunt avaritiam. Quales, ad consilium Jetro sacerdotis Madian hominis gentilis, Moses vir plenus Deo in Judaismo constituit & elegit principes populi, tribunos, centuriones, quinquagenarios, & decanos, qui populum omni tempore judicabant. Exod. 18.

Sed nunc quasi per totum mundum quaeruntur & attenduntur munera, servitia, lucra, commoda, honores, favores & affectiones carnales. Et sic secundum studiosas & perversas voluntates spiritualia in Ecclesiasticis pro temporalibus commutantur.

Et promoventur in pastores majores & minores hominum & animarum, tam penitus ad illos pascendum ignari, impotentes & mali: Ita, quod consimiliter indispositos circa curam jumentorum nemo de mundo vellet habere pastores ovium & porcorum. Tam inhabiles, idiotæ, & dycolii, in Levitas, Sacerdotes & Episcopos ordinantur, in ministerium & officium divinarum, ita ut rusticus consimiliter indispositus circa ruralia nollet habere in servitium & culturam agrorum.

Et tales, sic inhabiles promoventes, manifestum est, oves Christi non diligere, nec in charitate manere, ac per hoc tunc in statu salvandorum non esse. Quomodo enim oves Christi diligunt, qui eas, in medio luporum rapacissimorum constitutas, scienter & volenter paralytico, aut cæco, aut torpore desidie languido tradunt custodiendas & committunt? Nonne sunt ovium perditores, & ipsarum crudelissimi occisores, pro quibus vivificandis pius mundi Salvator est occisus.

Nec solum incidit in hujmodi reatum homicidii, qui sciens & volens tradit animas custodiendas impotenti, ignorantem vel negligentem, sed ut in pluribus, qui eas tali committit curandas, de quo penitus ignorat, qualis sit in potentia, vita, scientia & voluntate curandi.

Et si unum contingere possit ignotum esse idoneum, non est tamen hoc, si accidat, præficientis munus, sed fortunæ. Si autem ignotus fuerit minus idoneus, hoc ipsum merito imputabitur præficienti, qui, ne talem præficeret, sollicite debuit præcavisse. Sicut, si sagittans in locum, per quem novit esse hominum consuetum transitum & frequentem, aliquem occiderit, licet ignorans, hujusmodi ignorantia non excusat, sed magis est reus homicidii perpetrati. Quia antequam sagittam emitteret, ne forte quisquam ibi præsens foret, considerasse debuit diligenter. Ideo dicit Chrysostomus de dignitate sacerdotum: *Qui ordinant indignos, eisdem pariter subjacent, quibus illi, qui indigne sunt ordinati, esse dicant, se eorum vitia ignorasse.* Unde Apostolus ad Timotheum: *Manus cito nemini imposueris, ne communitaveris peccatis alienis.* Hoc crimen gravius ethicitur, quam excusatur. Cur promovit eum, quem ignorabat? Atque illud, quod putabatur esse excusatio, fiet accusatio. Hæc Chrysostomus.

O quanto igitur tremore & timore beneficiorum & dignitatum Ecclesiasticarum deberent concuti collatores, ne forte pro vivificandis ovium eas exponant occisoribus, ac per hoc

ANNO
CHRISTI
1437.

ANNO
CHRISTI
1417.

in tremendo iudicio cum homicidis condemnentur.

Ideo vos, Reverendissimi & Reverendi Patres, hoc pensato periculo collatorum, ac discutientes, quanta & quam ardua habentibus status Ecclesiasticis agenda incumbant, in quibus si negligentes fuerint, etiam aeternam suberunt maledictioni: in reformatione Ecclesie, hoc precipue providete, ut doctis & habilibus provideatur prae ceteris in futurum. Pluralitatem beneficiorum superfluum amputatores, per quam cultus divinus diminuitur, & populus scandalizatur.

Non enim aequum est, fatuos praesule, & sapientes subesse, juvenes domitari, senes sa- rulari, ignaros ardua discutere, scientes lo- qui non audere, equorum famulos in promo- tionibus praeponi, eloquiorum Dei discipulos postponi, simoniaca haeresi procurante.

Et quid necesse est, haec quasi minus nota publicare, cum de his experientia luce clarior mundum repleverit universum. Ideo propter multitudinem ista haeresi infectorum haec magna perfidia jam peccatum non reputatur.

Unde rationibus non vincuntur, Sacram Scri- pturam non recipiunt, & sanctorum Patrum ca- nones vilipendunt, qui contra istam perfidiam clamaverunt. Ut patet 1. q. 1. per totum.

Immo, quod deterius est, viros catholicos, gravitatem huiusmodi peccati pensantes, exosos habent & derident, qui pro extirpatione hu- jusmodi haereseos laborant bono zelo. Et quan- to plus sollicitant, tanto magis curialium & aliorum illo morbo gravatorum detractionibus, subito & risui exponuntur. O nimis stupenda insania, & vere culpanda vesania! Quid perni- ciosius, quidve a salute remotius, quam illos detestari, & illorum in fabulas convertere bor- tamenta, qui eos satagunt reducere ad salutem, & se, lethali ter vulneratos, sanos aestimare? Grande peccatum simoniae pro non peccato er- ronee reputantes. Cum tamen secundum B. Gre- gorium liqueat, hanc haeresim ante omnes ha- reses radice pestifera surrexisse, atque in ipsa sui origine apostolica esse detestatione damna- tam. Cur non caveatur, cur non perpenditur, quod illi benedictio in maledictionem converta- tur, qui ad hoc, ut fiat haereticus, promove- tur? Et habetur 1. quest. 1. cap. 13.

Nec tibi, simoniace, de multitudine peccan- tium similiter impunitatem mentiaris. Audi B. Hieronymum sic dicentem: Non tibi de multi- tudine peccantium similiter blandiaris, dicens: Non ego hoc solus, multos habeo socios. Recogi- ta, quod multitudo peccantium impunitatem non facit.

Redite ad cor, simoniaci praevicacatores, & attenta peccati gravitate, & omni proclama- ta cupiditate: juxta monitum summi Pontificis beati Petri in principio epistolae hodiernae, hu- miliamini sub potenti manu Dei, ut vos exal- tet in tempore visitationis ad majores dignita- tes & praefecturas, omnem vestram curam pro- jicientes in eum, quoniam ipsi est cura de vo- bis, ubi thema. Humiliamini, inquam, ut con- tra Deum dura cervice & collo extento non acquiratis, nec possideatis acquisitas simoniace dignitates, attendentes illud Salvatoris: Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animam vero suam detrimentum patiat? aut, quam dabit homo commutationem pro anima sua? Matth. 16. Et iterum: Nisi quis renuntiaverit, scilicet in affectu, omnibus, quae

possidet, ita, quod nihil velit acquirere vel te- nere contra Deum, non potest esse meus di- scipulus. Luc. 14.

Ipsius simoniaci, si volunt Christi & non Anti-Christi esse discipuli, beneficiis & dignita- tibus renunciare tenentur, qui per simoniam sunt adepti, exemplo Moysi, qui ad placan- dum Deum, peccatum filiorum Israel, id est rem, in qua peccaverant, scilicet vitulum, arripens igne combussit, & in frusta commi- nens, & omnino in pulverem redigens proje- cit in torrentem, qui de monte descendebat, Exod. 32. & Deut. 6. Sic simoniacos, si vo- lunt placare Deum, & sibi reconciliare, pec- catum, quod fecerunt, id est rem, in qua pec- caverunt, scilicet beneficium simoniace acqui- situm abjicere oportebit, quod est quasi vitu- lus, quem adorant, constans in igne nimis sollicitudinis & laboris. Quod peccatum non dimittitur, nisi male possessum dimittatur. Est enim male possessum sicut telum in vulnere, quod sanari non valet a medico, nisi prius ex- tracto a vulnere ipso telo.

Sed timeo, quod hoc consilium simoniaciis praecipuum, simoniaci non acceptabunt, exem- plo illius juvenis, de quo Matth. 19. qui mul- tas habens possessiones abiit tristis, nolens eas vendere, & Christum sequendo pro thesauro caelesti commutare.

Sed iudicium Dei horrendum post hanc vi- tam super se debent finaliter expectare, sub- cuius manu potenti hic in praesenti humiliari voluntarie noluerunt, eo ipso, quod haeresi si- moniaca infecti damnatione involvuntur, ab Eli- seo Propheta perfunduntur, a Petro in perdi- tionem damnantur, a Christo vero tanquam exteri de templo ejiciuntur Ecclesie militantis, in signum evidens, si finaliter non poenitue- rint, de templo triumphantis Ecclesie absque dubio repellentur.

Sed nec in hoc seculo illorum perverforum haereticorum effraenitas debet transire impunis. Quisimmo per Praelatos huius sacri Concilii com- pascatur. Ne, pravis continuo invalescentibus, tandem victor sedeat in solio majestatis pri- mae tenebrarum, artifex simoniace iniquitatis, firmaturus undique propugnacula sumptu- raris majestatis.

Ideoque vos, Reverendissimi & Reverendi Patres, Ecclesie Dei rectores, gubernatores & administratores, tali haeresi maledictis resistite fortes in fide, ipsam nimis scandalizantem Ec- clesiam a comu Dei fortiter profligantes. Alias timor est, si negligentes fueritis, sicut hucus- que, Reges & Principes seculares ipsam cura- bunt a clero extirpare.

Exsurgite igitur, quae, exsurgite, vos Re- verendissimi Patres & Domini praestantissimi, sanctae Ecclesie principalis defensores, Culpato- rum solvite nodos, transgressores morum cor- rigitur inhonestos, excitate Zeli disciplinam in perfidos, superbiorum mordacitates obtundite, oppressoribus cleri & Ecclesie resistite, & op- pressis ad salvandam libertatem subvenite. Et quod plus omnibus est, protegit & propugnate domum Ecclesie militantis secundum triplicem fidem supradictam, atque de medio Ecclesie triplicem perfidiam contrariam propellite & fu- gate. Ubi minor, scilicet simonia, post se in- duxit & inducit mediam, puta schisma, sub quo, & ex quo tertia perfidia, haeresis, nimis invaluit & succrevit.

Et nos omnes devotis orationibus, & aliis bonis

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

bonis operibus insistamus, ut hæc ita fiant diligenter, ut dicta fides triplex in nobis crescat & perficiatur, & ex hinc ad contemplandam speciem celestis perveniamus, ac venire mereamur. Quod nobis prestare dignetur ipse Jesus Christus, sponsus Ecclesie, in secula benedictus. Amen.

XIV.

SERMO MAGISTRI MAURITII
DE PRAGA

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORIS

Factus in generali Concilio Constantiensi.

*De Ecclesiastico statu in Concilio Constantiensi emendando.*Ex vetustissimo MS. Augustissimi Bibliothecæ
Cæsareæ Vindobonensis.**H**abeo vobis dicere, Joa. 16. originative, & in officio Missæ transumtive.

Reverendissimi Patres, Domini Magistri, ac bases & columnæ atque paxilli tabernaculi testimonii, Exodi 27. figurative.

Locuturus vestræ Beatitudini, in quadam anticipati verborum sententia. Ut gravatis incertitudine mentibus quidam diffidentie torpor obrepserit in dicendis.

Tum, propter auditorum dignitatem. Terribilis beato Gregorio (prope finem Sexti Moralium) nuncupatur, dum ait: *Cum talibus doctrina mea polleat, gravis est imperitia, velle docere meliores. In eorumque verba vim suam rectitudinis amittunt, dum auditori non congruunt, non & medicamina vires perdunt, cum sanis membris apponuntur.*Tum, propter morum pravitatem. Quia, ut idem ait in Pastoralibus; *durum est, ut, qui nefas modicum suam vitam, fiat iudex aliena.*Tum, propter dicendorum tarditatem. Nam, ut scribit Petrus Damianus; *dum sermo Dei curiosorum auribus promitur, utrum artificiosus Syllabus lepore adsit, attenditur, Rhetorica venustatis color inquiritur, & captiosos Syllogismorum atque enthymematum circulus mens curiosa rimatur.*

Super qua tarditate licet præceptum habeamus, quo in templo Dei locus infructuosæ loquacitatis plantari prohibetur, Deut. 16. Et cuncti procul dubio scimus, quod, quoties malæ segetis culmi proficiunt, spicarum grana minori plenitudine turgescunt. Tamen saluator, in cuius manu sunt & sapientia, & operis & scientiæ disciplina, Sap. 7. a quo est & nostra sufficientia, 2. Cor. 3. nostram solatur penuriam, inquit, ubi therna, multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; cum autem venerit illa Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Igitur pro impetranda ejusdem adventatione, matrem Virginem eodem plenam Spiritu salutemur, mente serena dicentes: *Ave Maria, gratia plena.**Habeo vobis dicere, ubi supra.*

Quia secundum beatum Gregorium, V. sermo in Moralibus, in oratione, quando dicitur, necesse est, ut tempus, causa, & persona sententur, si verba sententia veritas roborat, si hanc tempus congruum expostulat, si veritatem sententia & congruentiam temporis persona qualitas non impugnat. Ille enim laudabiliter specula mittit, qui prius bestem conspici-

Concil. General. Tom. XXVIII.

cit, quem feriat. Hæc Gregorius. Cumque gradus dicibilis consurgant ex gradibus entitatis, propter stylam veritatis: hinc, quia primum propter reformandam corporis Ecclesiastici unitatem, secundo propter excludendam relictitudinis pravitatem, tertio propter erigendam sacerdotii dignitatem, vos congregatos video. Quamobrem super illis tribus vobis dicere habeo; Urgentibus, fructuosæ fidelitatis necessitate, ut aliquem fructum in vobis habeam, Rom. 1. imperiosæ noscibilitatis auctoritate, quam habeo a vobis, quibus datum est noscere mysterium regni Dei; animosæ dicibilis utilitate, qua Saluator permotus ait: *Simon, habeo tibi aliquid dicere*, Luc. 7.

Quæque omne dicibile vel est honestatis, quale est reformatio Ecclesiasticæ unitatis, quoad primum: Vel utilitatis, quale est exclusio relictitudinis pravitatis, quoad secundum: Vel delectabilitatis, quale est erectio sacerdotialis dignitatis, quoad tertium.

Liquet pro primo; quod perveniri ad reformandam corporis Ecclesiastici unitatem non potest, nisi per hoc medium primitivæ Ecclesiæ, ad cuius formam seu sanctiones Ecclesiasticas disponitur Ecclesiæ præsentis reformatio, videlicet, ut sit vobis cor unum, & anima una in Domino, Act. 4.

Tum quia in ipso solo duntaxat nostra schismata uniuntur, dicente beato Augustino Confessione prima ad Dominum: *Fecisti nos ad te: Inquietum est cor nostrum, nisi quiescat in te.* Et infra lib. 10. *In omnibus his, quæ percurro, consulens te in creaturis, non invenio locum animæ meæ, in quo colligantur sparsa meæ, nisi in te.* Quod nisi in te, recedit a me. Cujus significat necessitatem Saluator dicens: *Martha, Martha sollicita es & turbaris erga plurima: Porro unum est necessarium*, Luc. 10. Super quo B. Augustinus in homiliis: *Præponitur unum multis. Non enim a multis unum, sed multa ab uno sunt. Multa sunt unius, qui fecit.* Hæc ille.

In quo facta Prælatorum communitio, est Ecclesiæ unio: A quo eorundem divisio, est Ecclesiæ scissio.

Quod sic suadet. Vera Ecclesia universalis constat in particularibus, secundum Augustinum de civitate Dei, Lib. 16. cap. 4. Particularis autem Ecclesia Prælatorum particularis per Salvatorem dicitur, Matth. 18. *Si te non audierit, dic Ecclesiæ.* Igitur si particularium Prælatorum in Deo communitio est Ecclesiæ universalis unio: Sic eorum a Domino per peccatum divisio, fuit schismatis occasio.

Sed, inquis, durum est, de Prælatibus talia sentire. Respondeo, utinam ipsi agnito crimine talia de se sentirent. Nam cum beato Augustino de Civitate Dei lib. 14. cap. 14. audeo dicere: *Superbis est utile, cadere in aliquod apertum, manifestum peccatum, ut sibi displiceant, qui sibi placendo ceciderant. Salubrius enim sibi placuit, quando stetit, quam quæ sibi placuit, quando præsumpsit.* Hinc ait Propheta: *Imple facies eorum ignominia, & querens nomen tuum, Domine, qui sibi placuerunt querendo suum: Sed peior est superbia, quæ in manifestis peccatis queritur suffragium excusationis, sicut ille, quorum unus dixit: Domine, mulier, quam dedisti mihi, & illa, & serpens seduxit me. Nusquam sonat hic petitio veniæ, nusquam imploratio medicina. Nam licet non negent, sicut Cain, tamen in alium querunt referre. Quod perperam fecerunt, quasi quidquam Deo, cui crederetur, proponendum foret. Unde non excusatio, sed potius vo-*

Pp

ra ac-

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

va accusatio est, ubi mandati divini est aperta
transgressio. Hæc ille.

Nec allegatio metus subvenit, qui in schis-
mate intervenit. Beato Augustino super Joa.
12. Qui amat animam suam, perdet eam, dicen-
te. Cum ille articulus venerit, ut aliquid facien-
dum sit contra Dei præceptum, aut ex hac vita
migrandam, comminante mortem persecutore; ibi
eligit homo Deo dilecto mori, quam offenso vive-
re. Hæc Augustinus.

Et quia portatores rubei cappelli sunt Papæ
electores, ex signo rubedinis profecto sunt per
Ecclesiam in statu martyrum. Est autem ve-
rendum, metum mortis martyribus adscribere.
Qua in re non est fugiendum. Quod seculares,
qui assimilantur corpori, sicut Ecclesie Præla-
ti spiritui possunt Ecclesiam scindere. Quod ex
conditione status innocentie colligitur, in Adam,
in quo tunc fuit universalis Ecclesia, dicente
Apostolo, Rom. 6. in quo omnes peccavimus,
secundum B. Augustinum lib. 16. de civit. Dei
cap. 26. Legem datam omnibus, in Adam præ-
varicantibus, si spiritus Adæ, sicut in condi-
tione acceperat, servasset unicus per obedi-
entiam, nunquam etiam ab eo descendens scis-
sam sensisset, nec corpus ejus spiritui rebellare
potuisset, ex sententia beati Augustini lib. de
civit. Dei cap. 2. Item l. 60. cap. 1. Sed spiri-
tu Adæ scindente se per peccatum a Deo, mox
etiam universalis ab eo descendens pravitatem
schismatis persensit, Propheta dicente: omnes
declinaverunt, simul inutiles facti sunt, corru-
pti, & abominatio facti sunt, Ps. 13.

Et a similibus Prælati, in Ecclesia peccan-
tibus, schisma in Ecclesia est seminum. Et
sicut in Adam, spiritu peccante in Deum, mox
sensualitas rebellavit spiritui; sic Prælati Ec-
clesie, a Deo se separantibus, mox seculares
protervire cœperunt, Domino per Prophetam
dicente figurate cœtui Prælatorum: Numquid ser-
vus est Israel, aut vernaculus? Quare ergo fa-
ctus est in prædam? Super eum rugierunt leones,
& dederunt vocem suam, posuerunt terram ejus
in solitudinem, civitates ejus excussa sunt, & non
est, qui habitet in eis, filique Noph & Taphnes
constituerunt te usque ad verticem. Numquid
non istud factum est tibi, quod dereliquisti Domi-
nam Deum tuum eo tempore, quo ducebat te per
viam, Jer. 2.

Quamobrem, Reverendissimi Patres, postquam
divites facti estis in omni verbo & omni scien-
tia, sicut testimonium Christi confirmatum est
in vobis: ita, ut nihil vobis desit in ulla gra-
tia: obsecro vos per nomen Domini nostri Je-
su Christi, ut non sint in vobis schismata 1.
Cor. 2. Schismata, inquam, nec quoad Deum,
nec quoad proximum. Quoad Deum, dico:
Quia sunt contra naturam, secundum beatum
Augustinum de civit. Dei lib. 11. cap. 17. Vi-
tium ita est contra naturam, ut non noceat nisi na-
turæ. Nec esset vitium, recedere a Deo, nisi natu-
ræ, cujus est vitium, cum peteret esse cum Deo.

Quamobrem pro exclusione schismatis quoad
Deum, scrutetur unusquisque conscientiam suam,
siquæ ante se statuat proprii censuram judicii.
Si in secreto cordis illam, quam Christus dat, in-
venit pacem, si desiderium spiritus nulla concu-
piscencia carnis impugnat, si humilia non spernit,
similiter alta non appetit, si immoderate rerum
suarum non gaudet augmento, si aliena felicitate
non uritur, aut inimici miseria non lætatur, si
ejus justitia nec adulantium potentia, nec pro-
pinquorum gratia, nec muneris vilescit pretio.

Et cum harum perturbationum nihil in se
reperit, sincero disquirat examine, qualium fre-
quentetur cogitationum species, & utrum nul-
lis vanitatum acquiescat imaginibus. Nam nul-
lis illecebris commoveri, nullis cupiditatibus ti-
tillari, non est istius vitæ, quæ tota est ten-
tatio, & qua nimium vincitur, qui ab eadem
vinci non veretur. Superbum est enim de non
peccandi facilitate præsumere, cum hoc ipsum
præsumisse sit peccasse. Hinc B. Augustinus de
Civ. Dei l. 14. c. 10. ait: Nunc satis bene vi-
vitur, si sine crimine. Sed qui sine peccato se
vivere æstimat, non agit, ut peccatum non ha-
beat, sed ut veniam non accipiat. Et infra l. 22. c.
23. Sciamus, quantumlibet virtute pugnandi vitii
repugnemus, vel vitia superemus, quamdiu sumus
in hoc corpore, non deesse nobis posse. Unde
dicamus Deo: Dimitte nobis debita nostra.

Dico secundo: Non sint schismata in vobis
quoad proximum, ipsa etiam repugnante lege
naturæ: de qua B. Augustinus prope finem 12.
libri de Civ. Dei: Nihil commodius contra vi-
tium discordiæ, quam recordatio illius paren-
tis, quem ideo Deus creavit unum, de quo
multitudo propagaretur, ut hac communicatio-
ne unitas in multis servaretur.

Quæ unitas tunc cernitur, si ab hoc sacro
Concilio affectiones causarum particularium, li-
tes generantium, & odia unitatem catholicam
retardantia proscindantur. Qualiter in exordio
Conciliorum per Constantinum in primo Histo-
riæ Tripartitæ factum fuisse narratur. Secus, si
invicem mordetis, & comeditis, videte, ne am-
bitone consumamini, Galat. 5. novissima pejo-
ra prioribus relinquentes.

Ista non fonte labia protul caballino, nec in
bicipiti sum Parnasso perfusus mero. Quia, ut ver-
bis utar Apostolorum Principis, non doctas fabu-
las secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Je-
su Christi virtutem & præstantiam, sed specula-
tores facti illius magnitudinis, 2. Petr. 1. De
qua habuimus vobis dicere quoad primum.

Dixi secundo, quod propter excludendam re-
cidivi pravitatem congregatos vos video. Hinc
secundam conclusionem vobis dicere habeo, vide-
licet, quod schismatis recidivi rationem non po-
testis providere, nisi per extirpationem simoniæ.
Quæ sic suadetur. Figuræ veteris legis & Ec-
clesie non verificantur, nisi ex figurato nostræ
Ecclesie, dicente beato Augustino 12. de Ci-
vitate Dei cap. 7. Nihil enim prodest Testamentum
Vetus de monte Sina in servitutem, nisi quod
Testamento Novo testimonium perhibet.

Sed status veteris legis & Ecclesie non est
destructus nisi per simoniam. Quod patet qua-
druplici testimonio.

Primo Prophetæ dicentis: Audite hæc, Princi-
pes domus Jacob, & iudices domus Israel, qui
conminamini judicium, & omnia verba perverti-
tis, qui edificatis Sion in sanguinibus, & Jeru-
salem in iniquitate. Principes ejus in numeribus
judicabant, & sacerdotes ejus in mercede doce-
bant, & Propheta ejus in pecunia divinabant,
& super donum requiescebant, dicentes: Numquid
non Dominus in medio nostrum? non venient super
nos mala; Propter hanc causam turris Sion qua-
si ager arabitur, Jerusalem quasi æceruus lapidum
erit, & mons templi in excelsa fitearum. Mi-
chem 3. Et rursus Olee 3. Sedeant filii Israel
sine rege & sine Principe, & sine sacrificio & si-
ne altari, & sine Epod, & sine Teraphim. Quæ
heu citius etiam veniebant.

Secundo confirmatur testimonio Salvatoris,
quo

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1417.

quo ait simoniaco, quos de templo eiecerat: *Auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* Matth. 21.

Tertio per beatum Augustinum. Quod ignis sacrificii, qui 70. annis vixit sub aquis, vendente Antiocho sacerdotum Jasoni, est extinctus: Extinctionem sacerdotii ostendit.

Quarto ostenditur ex multitudine figurarum. Cum enim simonia sit inordinata voluntas commutandi temporale pro spirituali, & e contra.

Et non dico, studiosa voluntas commutandi. Quia studiosa commutatio est laudabilis, Apostolo dicente: *Si vobis seminamus spiritualia, non magnum est, si nos carnalia vestra metamus &c.* Ita enim & Dominus ordinavit 1. Cor. 9. Qui etiam commutationem huiusmodi persuasit dicens: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.* Luc. 16.

Proinde dixi, inordinata voluntas. Quia procedit ex inordinato amore, odio vel pretio forisandi spirituale pro temporali. Regnum vero Salomonis scissum est propter inordinatum amorem mulierum, commutantem cultum Dei in cultum diaboli temporalem, idololatrando. 3. Reg. 11. Regnum vero Roboam infra 12. scissum est ab eo propter odium &c. quo detestatus est senum consilium, juvenum amplexans. Regnum vero Jeroboam ablatum est ab eo similiter propter inordinatum pretium, quod recipiebat vendendo sacerdotium. Dicitur enim ibidem c. 13. quod Jeroboam de novissimis, id est, de vilissimis populi, fecit sacerdotes excelso- rum. Et propter hanc causam domus Jeroboam eversa & deleta est de superficiebus terrae.

Liquet ex relatione figurarum ad figurata, quod regnum Ecclesiae primo scinditur propter regentium meretricia, quae emuntur ex provisione Ecclesiastica, exemplo Salomonis, Quae, inquam, provisiones sunt bona spiritualia, sicut infra probabitur, quae commutantur pro temporalibus & momentaneis meretriciis.

Secundo propter contemptum sanctionum & decretorum sanctorum Patrum contra pravitatem simoniacam, & amplexionem novitatum, exemplo Roboam, asserentium, in Papam non posse cadere simoniam. Vere mendacium operatus est stylus scribarum mendax. Nam si in nova lege in Judam, electum a Christo discipulum, aequalem tunc Petro, accidit simonia, qui etiam personam in divinis aestimavit 30. argenteis: quomodo non in Papam, in Apostolatum ab hominibus electum?

Sed cur in Judam cecidit? Revera, quia de Christo malam fidem velut haereticus habuit. Et tales sunt omnes simoniaci. Ait enim Remigius in praefatione tertii Psalmi: Quod Judas non credidit, Christum esse Dei filium, sed quemdam magum & sacrilegum.

Simoniaci vero peius de Spiritu sancto, quam haeretici sentiunt, teste beato Augustino contra Maximianum, qui Spiritum sanctum dixit esse servum Patris, & Filii; simoniaci cum dicunt esse servum denarii.

Et in adiutorium erroris assumitur, quod Papa non vendat spirituale, sed solum annexum temporale, cum quo transit spirituale, quemadmodum jus patronatus, cum emat villa hereditate. Sed his respondetur, quod errant, nescientes divinas Scripturas, quibus docemur, quod temporale ipso facto annexionis dedicetur, ut consecretur & commutetur in spirituale.

Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1417.

Proinde, si venditur, profecto venditur ut spirituale. Quod patet ex ratione & auctoritate.

Ratione, inquam. Quia corpus Christi non est de se spirituale, in eo, quod corpus: Secundum rationem annexionis divinitati, quae est supremus spiritus, dicitur esse spirituale, quamvis in substantiam spiritus divini non transierit, sed corporale remanserit: sic similiter de provisionibus temporalibus, quae annectuntur spiritualibus, est censendum.

Auctoritate, inquam, qua Ecclesiae loquitur Dominus in lege veteri, Levitici ultimo; Quicquid semel consecratum fuerit Domino, sive homo fuerit, sive animal, sive ager, non vendetur, quia sanctum sanctorum erit, Domino loquente. Et in nova, Matth. 23. quod altare significat donum sibi impositum, & ita donum est spirituale. Quia sanctum Deo, non homini dedicatum. Unde sacerdos, dans denarium Deo dicatum pro meretricio, crimen simoniae incurrit. Secundum quam sententiam oblata non dicuntur sacerdotum proprie, sed Dei. Quemadmodum Dominus Salvator dicens: *Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari, non subdit: Reddite sacerdotibus, quae sunt sacerdotum, sed quae sunt Dei, Deo.*

Ut Papa intelligat, non se esse spiritualibus annexorum Dominum, sed dispensatorem & villicum. Et pro tali est reputandus, secundum Apostolum, dicentem: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum.*

Sed quia hic jam quaeritur in dispensatore, ut fidelis quis inveniat, 1. Corin. 4. Quoniam nostri Jeroboam de vilissimis, qui manuum eorum implebant, fecerunt sacerdotes: sicut lamentabiliter colligitur ex Ecclesiae scissura, cui occasionem praebuit ipsorum simonia: Quae de re auctoritate huius sacri Concilii, reformatantis Ecclesiae scissuram, cicatrices simoniae sunt medendae.

Primo, quatenus huiusmodi simoniaci charitative commoneantur, ut digne poeniteant, aut saltem cum Juda proditore, primo novae legis simoniaco, resignantes, beneficia percepta restituunt, quemadmodum Judas proiecit argenteis, nec tamen se suspendant. Matth. 27.

Nec sunt censendi extare alii modi poenitendi. Nam sicut in omni genere primum est mensura omnium secutorum, ex 10. Metaphyl. sic Judae, primi novae legis simoniaci, poenitentia, suscepto suspendio, est regula poenitendi omnium simoniacorum sequentium. Et, si poenitere noluerint, ex tunc ejiciantur de beneficiis usque ad electionem summi Pontificis, exemplo Concilii primi Haereticorum 2. Ubi veteris legis Ecclesia, dispersa per captivitatem Babylonicam, in reditu Jerololymae, redintegrata non legitur, nisi eiectione sacerdotibus, qui de iusto beneficii titulo docere nequibant. Ait enim de filiis Abia &c. *Hi quaesierunt scripturam genealogiae suae, & non invenerunt, & eiectione sunt a sacerdotio, ut non comederent de sancto sanctorum, id est, de cibo pertinente ad sacerdotes, donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus. Tunc enim sacerdotium authentice transibat per successorem hereditariam, qualis fuit Aaronitarum divinitus olim authenticata Exod. 28. Et haec successio per lineam genealogiae legitimam dabat tunc nisi beneficii titulum. Qui cessavit post partum Virginis, quo sacerdotes, castitatis professores, promovebantur pro spiritali sobole multiplicanda.*

P p 2

Quod

ANNO
CHRISTI
1117.ANNO
CHRISTI
1117.

Quod si de beneficiis nolunt cedere, ex tunc illi expellantur cum furore, exemplo Salvatoris, qui mansuetissime super asinam veniens, eisdem zelanter eiecit, atque fures & latrones appellavit, ac templum, ratione simoniae, speluncam latronum, Matth. 21.

Ad quod simoniacos intrare prohibens, se ostium Ecclesiae vocavit, Jo. 10. In cuius mysterium, Exod. 12. ostium in utroque posse agni sanguine tingitur: ostendens introitum in Christi sanguine duntaxat. Atque aliter intrantes, simoniace videlicet, Angelo exterminatori tanquam incorrigibiles relinquit.

Tandem facta expulsionem sunt acerrime puniendi. Ut patet in Gehasi, 4. Reg. 5. Cui Eliseus legitur dixisse: Naamani lepra adhaerebit tibi, & semini tuo in sempiternum.

Cum autem non legatur Gehasi semen naturale reliquisse, constat, de mutatio cleri simoniaci semine Eliseum prophetasse. quasi desperantem de simoniacorum per Ecclesiam exterminatione.

Tum primo, quia in Romana curia non deficient servitores praelatorum pro promotionibus. Quam servitutum beatus Gregorius dicit simoniacam. Quia munus ab obsequio.

Nec secundo deficient promotores honorantiarum & praesentiarum, exemplo Gehasi. Qui, sine pacto sanatione peracta, quamvis non consentiente Domino, tamen occulte, nomine sui Domini Elisei, honorantias legitur recepisse tanquam munus a manu simoniacum, secundum beatum Gregorium.

Nec tertio procuratores & advocati deficient, sicut nec lites. Quas operas reputat beatus Gregorius simoniacas, tanquam munus a lingua. Ait enim libro moralium, nono capitulo: Plerumque nonnulla terrena praemia appetunt, & iustitiam defendunt, seque innocentes aestimant, & esse defensores rectitudinis exultant. Quibus si spes nummi subtrahitur, a defensione iustitiae cessatur. Et tamen defensores se iustitiae cogitant, seque rectos asserunt, qui nequaquam rectitudinem, sed nummos quaerunt. Contra quos bene per Moysen dicitur: Iuste quod iustum est exequi. In iuste quippe, quod iustum est exequitur: qui ad defensionem iustitiae non virtutis emulatione, sed amore temporalium excitatur. Iuste autem, quod iustum exequitur, quando nec laudes, nec praemia ab hominibus expectamus. Haec Gregorius.

Sed quid contra stimulum calcitro, ventum percussus, postquam audio Prophetam dicentem: *Frustra conflavit conflator, malitia eius non sunt consumpta.*

Unum tamen infero, quod de partibus mecum attuli: quod hoc sacrum Concilium nullo modo ab infamia vulgari liberatur, nisi simoniam exterminet. Tum, quia communis vulgi opinio, quamquam falsa & haeretica, clamat, Joannem Huss sententiatum per Concilium, tanquam severe iudicavit ut Salvator, simoniacos, contra quos ille damnatus acerrime praedicavit.

Hoc in medium deducere volui, tanquam secundum quod vobis dicere habui.

Dixi tertio, quod propter erigendam sacerdotii dignitatem congregatos vos video. Hinc vobis hanc conclusionem tertiam dicere habeo, quod dignitatem sacerdotii non potestis erigere, nisi pro posse conemini promotiones puerorum, ignarorum & pravorum destruere.

Quod suadet: Quia praedictorum praesentio, est ruinosa sacerdotii destructio. Igitur eorum destructio erit sacerdotii erectio. Talis consequentia capitur ab oppositis.

Et amplius patet inductive auctoritate, ratione & exemplo, positio de prioribus.

Quia auctoritate prohibentur per Apostolum promoveri ad sacerdotium, 1. Tim. 3. Non neophytum in fide, nec moribus novitum. Quales sunt pueri aetate vel probitate. Unde puer centum annorum maledicitur, Es. 65.

Et ratio. Quia propter pubescentem adolescentiam, quam sequuntur passiones vitiorum, & propter inexperientiam, a regimine arcentur Ecclesiastico. Eo quod *vis artium est regimen animarum*, secundum beatum Gregorium primo Past. cap. 11.

Porro si huiusmodi non sunt scientiae morales, utiles auditoribus, ex 1. Ethic. cap. 2. quomodo erunt scientiae moralis doctores? Quales esse oportet Praelatos. Qui non sunt in statu acquirendae perfectionis, quemadmodum religiosi, secundum beatum Benedictum cap. ult. *sua Reg.* Sed per amplius sunt in statu exercendae virtutis & perfectionis, in alios praesentialiter diffundendae. Quemadmodum tradit beatus Gregorius, 10. Moralium dicens: *Summus locus tunc bene regitur, quando homo non hominibus, sed vitiis principatur. Qui ergo nocet propria vitiis compellere, quomodo compescat caetera?*

Ex quibus colligitur, quod inconsulte Balthasar de Cella electus est in summum Pontificem, qui ab experimento non habuit statum exercendae perfectionis, sed promittebat, se assumere statum acquirendae perfectionis. Quod praesentiae repugnat.

Patet idem ab exemplo utriusque testamenti. Nam in veteri lege pastores pecorum propter experientiam vocantur ad regimen hominum. Et in nova assumuntur similiter piscatores.

Quod autem ignari arceantur a promotione Ecclesiastica, patet auctoritate, ratione & exemplo.

Auctoritate inquam. Quia Praelati animarum in veteri lege dicuntur *speculatores*, Ezech. 3. In nova vero lege *Episcopi*, Act. 20. *Attendite vobis & universo gregi, in quo Spiritus Sanctus vos posuit Episcopos*, id est, *Superintendentes*, secundum beatum August. 19. de civitate Dei c. 19. *Episcopatus nomen graecum est, & nomen est operis, non honoris. Hinc propter defectum scientiae & Superintendentis ignari arcentur a sacerdotio, Domino dicente: Quia tu repulisti scientiam, repellam ego & te, ne sacerdotio fungaris*, Osee cap. 4. Et causam sive rationem assignat Propheta dicens: *Labis sacerdotis custodiant scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Dei exercituum est. Malachiae 2. Angelus, inquam, divinae voluntatis, legationem ad homines sufficienter offerens. Quia Dei perfecta sunt opera Dei. Unde & ait: Scientiam Dei volui plus, in holocaustis, Ezech. 17.*

Hinc patet idem ab exemplo, quo Christus noluit Apostolos Ecclesiis praesentare, volens ad caelum ascendere, nisi per missionem sancti Spiritus informatos sufficientissime, dicens: *Sedete hic in civitate, donec induamini virtute ex alto*, Luc. ult. Et ex tunc, *Euntes in mundum praedicate*, Marc. ult. Et rursum Act. 1. *Accipietis virtutem Spiritus supervenientis in vo & eritis mihi*

ANNO
CHRISTI
1417ANNO
CHRISTI
1417

mibi testes &c. In cuius mysterium coronam impetrabitis in fide, scientiam utriusque testamenti accipietis, quando signata signis concordant. Secus, secundum Gilbertum de abusione, nil sanius, propter signorum discrepantiam, quam a senes coronatus, & speculator cecus.

Verum, quia prelati Ecclesiastici sunt laicorum libri & exemplaria, in quibus debent legere humanitatem, castitatem, & omnem virtutem, Salvatore ipsis dicente: *Vos estis lux mundi*, Mat. 5. Lux, inquam, non solum ut videatis, sed ut videamini. Quemadmodum subdit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hinc pueri & scandalosi arcentur a prelatiarum regimine, tanquam mala exemplaria, nomen Domini blasphemantia, in quibus legitur avaritia, luxuria, superbia & omnis malitia. Unde merito tales libri forent corrigendi, vel certe comburendi. Tam quia secundum B. Gregorium. 16. moralium, sicut lectio viva est vita iustorum, sic scandalosa vita prelatorum est damnatio subditorum, Domino per Prophetam conquirente: *Grex perditus factus est populus meus, pastores eorum seduxerunt eos.*

Hæc vestras sanctitati dicere habui, propter excludendum taciturnitatis demonium, cuius vitium Isaias Propheta sibi imputans 6. Cap. *Va*, inquit, *mibi, quod tacui, timens offensam regiam*, in tantum aggravat, ut se propter hoc removendum ab officio prophetis censeat, nec posse purgari, nisi per ignitum calcem, quod beatus Hieronymus misericordiam interpretatur.

Vos autem, ut omnia præmissa verbis concludam Apostolorum Principis, 2. Petr. 1. Omnem curam subinrentes, ut universa onera Ecclesie catholice supportetis, ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem fraternitatis amorem, in amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim, si vobiscum adsint & superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Jesu Christi cognitione. Cui enim non præsto sunt hæc, cæcus est, & manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciat. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum. Hæc Petrus. Quem introitum ipse præstare dignetur, qui est Deus benedictus in secula. Amen.

X V.

SERMO PRÆDICATUS

IN CONCILIO CONSTANTIENSI.

A Vener. Episcopo Laudensi, antequam intraverunt Conclave Cardinales & ceteri Electores.

Anno 1417. 8. Novembris.

Ex antiquissimis Codicibus MS. Casareo, Vindobonensi, & Ducali Brunsvicensi.

IN Christi Jesu nomine. *Eligite meliorem.*
I Tam ruinam universalem opportunis revelandi occurrens, quam etiam lacessitam sacro-

sanctam Ecclesiam instant refarciendi necessitas, vobis Dominis, qui perenni opitulante præsidio Summum estis electuri pastorem, me sane coegit, ut proponerem: Eligite meliorem.

Itaque eligite meliorem, scribitur 4. Reg. 10. Cap.

Virginem illam eximiam, maximeque peroptimam, quam elegit ante secula, & prælegit Altissimus, in nostri precabimur sermonis exordio, ut tota clemens pro nobis interveniat, utique & propitia. Eam primo salutabimus, dicentes cum Angelo: *Ave Maria, gratia &c.*

Eligite meliorem. lib. & cap. ut supra
Celeberrimi Patres, orthodoxique Domini. Quantum verba ista vestris reverentiis congrua, quantumque opportune convenient, plurimum intelligentibus liquet. Quoniam, etsi nil aliud fari instituerem, satis est, eruditissimis viris dixisse: *Eligite meliorem.*

Nempe, uti ad graviora perferenda onera requiritur fortior,

ad alta discutienda consilia vocatur doctior, ad ardua pericula bellica exponitur promtior,

ad ingentes impensas poscitur ditior:

Sic sane congruit, ut ad ea, quæ sunt maximæ sanctitatis officia, eligatur & melior.

Et si super naturam videatur, quod quis sine crimine sit, ideo nedum optimum aut meliorem, sed bonum sit difficile comperire: Propter tamen urgentem jacturam penitus removendam, non qualemcunque, sed meliorem debetis præferre.

Nam, ut eligatis, hoc vestro sacro convenit cætui.

Sed ut eligatis meliorem, jam, nedum Ecclesie, sed toti expedit orbi.

Et quoniam, quæ ante oculos habuistis dispendia, est facile intueri: Ideo cladem pestiferam, qua nonnulli nostri Pharisei & summi Pontifices jam pene octo lustris ovile Dominicum laniarunt, si cupitis de medio Ecclesie submovere, considerate attentius, quales hi fuerint. Et non utique tales, sed omnino eligite meliorem.

Tamen comparatione eorum, qui in tanto apice præcesserunt, quam illorum quoque, qui subsequi possent, ne præteritorum Pontificum, quem diluere intenditis, videamini velle renovare errorem: ideo non illis similem, sed utique eligite meliorem.

Siquidem, ut dist. 23. cap. 2. clare colligitur, quod is qui aliis præbicitur in pastorem, debet esse natura prudens,

docilis,
temperatus in omnibus,
vita castus,
victu sobrius,
semper sui cavens ingenii,
humilis,
benignus,

pius,
justus
& misericors,
in lege instructus Domini,
scripturarum sensibus captus,
& sacris exercitatus dogmatibus.

Quanto igitur magis & multo amplius, qui cunctis debet præesse pastoribus, qui caput debet esse fidelium, qui esse debet auriga Ecclesie, præsul Principum, sacerdos Altissimi,

Pater

ANNO
CHRISTI
1417.

Pater Pontificum,
propugnaculum fidei
& princeps Apostolorum
omni debet ornari titulo probitatis.

Quoniam autem singulas, quibus summum
oportet insigniri Antistitem, virtutes exprimere
nemo sufficiat: Tribus tamen debet precipue
esse prae omnibus redimitus. Non enim tam
celebre culmen cuiilibet convenit.

Cum itaque tantus apex regiminis animarum
ars sit artium, ideo summus eligatur Antistes,
qui sit bonus
& doctus
& aptus.

Bonus quoad vitam,
doctus ad sapientiam & doctrinam,
& aptus ad regimen & curam.

Eligatur, qui niteat puritate & sanctimonia,
& sit vitae bonitate praecipuus:

Qui fulgeat claritate & sapientia, & sit do-
ctrinae veritate perlucidus:

Et qui emineat probitate & experientia, &
sit regimini & dignitati aptissimus.

Et quoniam omnium bonorum humanorum
pura & innocens vita fundamentum est, ideo
dixi primo: Eligatur qui niteat puritate & san-
ctimonia, ut sit vitae probitate praecipuus. Il-
lum quippe honores & dignitates glorificant,
quem virtutes, prae omni moribus extollunt, ce-
lebris quoque commendat & vita.

Talem ideo eligit, cujus possitis magis ope-
ra & merita admirari, quam verba.

Eligite eum, qui se in cunctis emergentibus
adstringat limitibus rationis, ut illa duce sibi
cetera subicere possit.

Summa quippe cunctis Christianis erit feli-
citas, si inter nos major esse non poterit, nisi
qui melior.

Quamobrem labem perferens criminis memo-
randi, redimiri non debet praesulis dignitate.
Quoniam modo delictorum laqueis irretitus po-
terit Ecclesiae profectibus libere intervenire? O
quam perniciosum, quamque arduosum est Ec-
clesiae praeferre malos! Quoniam & Ecclesiarum
exterminium provenit: & praesulum prae-
mitari mores & vitia, velut quoddam gratum
genus obsequii judicatur.

Profecto tamen eorum animas subditorum praesul
interimunt, quos suae male vitae exemplo in
perniciem trahit. Eapropter sic est a praesule
quolibet in domo Domini conversandum, ne ab
eo possint occasionem aut exultationem laici
sumere delinquendi.

Oportet quippe Pontificem nedum sine cri-
mine, sed irreprehensibilem esse. Adeo, ut il-
lius conscientia nullius possit delicti aculeis sti-
mulari.

Qualiter namque spiritualis valebit medicus
animarum moderi languoribus, si ipse morbo gra-
viori oppressus sit? Qualiter Pontifex poterit
alios monitione salutare arguere, qui conscientia
ipse sibi se intelligit perpetrasse peccata?

Propterea Pontifex quoque debet vita nitere
& moribus. Ut cunctis sit iubar & virtutum spe-
culum, qui est universis ad sanctitatis exem-
plar expositus imitandum. Unde sacer Antistes
Gregorius (& ponuntur dist. 40. c. oportet)
sic ait. *Quibus conveniat ornari Pontificem, an-
diamus. Ornamenta quidem Pontificis sunt virtutes,
quae promittuntur a Domino, cum dicitur:
Sacerdotes ejus induam salutem. Unde in prae-
festo Testamento Pontifices ex praecepto Domini intelli-
guntur ornari, quod multis modis debet vita spien-*

*Adere Pontificis, ut gradus ex vita decorum con-
ferat. Quomodo, supple, decorum non ab eo gradu
accipit, quia non dignitates vel iura sanctum fa-
ciunt sacerdotem. Quapropter ex suscepto officio
non licentiam peccandi, sed bene vivendi neces-
sitate se intelligant accepisse. Non igitur phalera
aurea, non tersa calcarea, non altissimi pedes,
non suaves gradarii, non ardentis clientuli,
non fulgentes in manibus annuli, non laeta con-
cervia, non crassa multimode pretiosa, non delica-
tissima vestes, non quoque alia pompasissimum or-
namenta, sed virtutes & vita reddunt antisti-
tem gloriosum.*

Sic quoque in suo Pastoralis sacer sentit Am-
brosius, ubi ait: *Sicut senatorum clavus ornatus,
sicut agricultura rusticum, sicut barbarum arma,
sicut nautam navigationis peritia, & universaeque
operis qualitas suos duntaxat actores, sic Epi-
scopum non nisi operatio Episcopalis deservat.*

Studeatis igitur, ut plus bono opere, quam
quod professione noleatur, & magis vita me-
rito, quam quod nomine Episcopus vocietur.
Haec est enim divini principatus auctoritas,
quae nec carni nec sanguini, non divitiis, non
principatui, non amicitiis, non alteri peritu-
rae rei, sed solis meritis debetur & vitae.

Et ideo Moles filios suos noluit principatus
relinquere successores, neque posteris suam le-
gare voluit dignitatem: sed alium de tribu a-
lia elegit, ut sciremus, principatum Domini
Cesse solis virtutibus deserendum.

Vita itaque celebris & sincera requiruntur in
eligendo Pastore. Quia Pontifex debet radiis
splendere virtutum, ut cunctos queat populos
ad imitanda sanctitatis exempla facto & opere
provocare.

Vos igitur, Domini, qui estis in tanto, tan-
que sacro negotio electores electi, considerate,
quod non hominum, sed Dei opus prae mani-
bus habetis.

Propterea vos oportet, si quod intra vos est,
vipereum onine venenum evomere, nocuas affe-
ctiones exuere, & cupiditatem & cunctam ambi-
tionem a vobis longius telegare. Vestros placeat
animos diligentissime perferutari, ne prae-
terea, foeda foedera, illicitae ligae, conductae
conventiones, & indebita vos circumveant
juramenta. Deum autem, vestrorum cordium
inspectorum & iudicem, placeat intueri.

Quid, quaeso, tantum nosser Serenissimus Impe-
rator & invictissimus Rex semper Augustus tanto
tempore laborasset? Quid opus fuisset tot labo-
ribus, tot sudoribus, tot impensis, tot dispen-
diis, aut tot periculis vos committere? Si vel-
letis errorem priorem renovare peiorem: Con-
sultius fuisset non incipere, quam desistere ab
inceptis.

Propterea si bonum elegeritis, inter bonos &
optimos poteritis computari. Sed si, quod Deus
avertat, malum vel reprobum, sane non nisi
iniqui & pessimi iudicabimini.

Nonnulli ad hanc sacram Synodum se venisse
prolehi sunt, qui utinam ad Concilium, non ad
mercatum adissent. Quoniam non de commu-
ni bono aut re publica, sed de proprio com-
modo & privata re totis visibus conantur in-
sistere.

Sed non sic, vos Domini mei, non sic. Sed
puri, liberi, sinceri, devoti atque confessi, in-
trare contendite! Attendentes, quod vestris
pendet in manibus Mundi totius salus, aut po-
stremus interitus. Ad vos Orbis respicit uni-
versus. Considerate itaque, quod Deo & homi-
nibus

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1117.

nibus secundum quod egeritis, estis pro nobis
omnibus rationem reddituri.

Et quoniam electionem rectam facit virtus,
ut 6. Ethic. vult Philosophus: Ideo maxime
propriam virtutis videtur electio. Omne enim
bonum & laudabile per se eligibile est.

Virum ideo eligite bonum,

fincerum,
integrum,
memorem,
pium,
gratum,
iustum,
benevolum,
alieni abstinentem,

sui non terrorem,
non voluptati deditum,
non iracundum,
non cupidum, non elatum.

Eligite pastorem, cuius diligentia sit,
creditas oves pascere, non vorare,
dirigere, non interimere,
conservare, non perdere.

Oportet summum Antistitem non tam di-
gnitatis culmine, quam sanctitate & vita sibi
subditos anteire. Propterea minimum ablatum
est, ut præsulatum assumat, qui se necevit cla-
mis moribus erudire.

Si itaque ad laesitatem domum sanctorum ze-
lum geritis & amorem, eligite vita & moribus
meliozem. Eligite eum, qui sit vere sacerdos
& Pontifex, non secundum legem mandati car-
nalis, sed secundum virtutem vite, scribitur
Hebr. 7. cap.

Sed esto, quod celebris sit præsul vita, sint
probi denique mores: Quid queso proderit sub-
ditis sine doctrina? Ardebit forsitan, sed non lu-
cebit. Et devoto teste Bernardo, nedum ar-
dere, sed etiam lucere oportet Antistitem.

Quare secundo subjunxeram, fore optimum,
quod Pontifex fulgeat claritate & sapientia, ut
sit doctrinae veritate perlucidus. Pontificis quip-
pe debitum est, & annexum officio, ut sit do-
ctus,

& doceat.

Doctus quidem, nequam ab hominibus, sed
& a Deo,

& doceat, quæ didicerit dirigente Spiritu
Santo.

Ideo a Pontifice summo studio omnis vitan-
da est ignorantia. Quæ, licet omnibus, tamen
potissimum est periculosa pastoribus. Cum hi
debeant alios erudire, nedum in lege Domini,
sed etiam in sanctorum operum disciplina. Ta-
les itaque sunt ad præsulatus alimendi officium,
qui possint sibi subditas dirigere oves, & salu-
taribus pascere documentis.

Unde ad culmen regiminis ratio non acce-
pat, quem sapientia claritas non illustrat. Sum-
mum enim bonum & optimum mentium hu-
manarum sapientia est. Ideo omni debet sa-
pientia perlustrari, qui nostrarum omnium ani-
marum director existit.

Sic igitur Pontifex in scientia polleat, ut
non solum sibi creditum populum sufficienter
instruat, sed etiam cunctarum hæresium inven-
tores a catholica Ecclesia repellere queat. Ne
sua imperitia eteri corruant imperiti, & hu-
jusmodi casu pervento illi contingat, quod
scribitur. Si cæcus cæco ducatur præstat, ambo
in fossam cadant.

Qui vero sapientem, ut diximus, se esse non
intelligit, præsulatum minime amabit, nec digno-

ris locum usurpare præsumat, præsertim illius,
qui suo fulgore sapientia populo potest corda boni-
num perlustrare; Verba sunt sanctissimi Ambro-
sij in suo Pastoralis.

Quamobrem VIII. q. 1. c. 15. dicitur & sunt
verba Hieronymi: Præfati nil sapientia, nil
scientia, nil quoque desit industria: Sed adit
sensum omnium plenitudo, & Scripturarum sa-
crarum cognitio, ut, quid sit Pontifex, quid
sit unctio, & quid ejus indumenta significant,
intra sacrarium cordis clara possit mente adver-
tere. Audire nempe præfulem oportet attentius,
& ab ipso monita fidei & documenta suscipere
veritatis.

Quantam igitur summus Pontifex debeat Scri-
pturarum habere peritiam, & omni scientia emi-
nere, Testamenti utriusque plurimis docemur
exemplis.

Et primo, quia Summus sacerdos rationale ge-
stabat in pectore, (ubi manifestatio scribebatur
& veritas) in pectore summi Pontificis mani-
festa, clara & plena debet esse cognitio veri-
tatis.

Sic quoque annulis, quibus arca Domini fe-
rebatur, erant veles inserti, ut, cum arca por-
tanda esset, de dimittendis vestibus nulla fieret
mora. Vestes quippe sunt Pontifices, per quos
arca in Ecclesia tollentatur & vehitur: Hi de-
bent annulis esse i. e. sacris litteris semper in-
tenti, ne tunc discere queant, cum eos con-
venit alios edocere.

Nonne Joseph a Domino prius fuit veritatis
visione edoctus, antequam Ægypti susciperet
principatum?

Et Moies ante Dominum vidit in rubo, &
pariter audivit, dein dux factus est Israel.

Et David populum Domini directurus, ante-
quam regni susciperet gubernacula, Spiritus San-
cti gratia dono sapientia est repletus.

Sic Salomon, ut esset pacifice regnaturus,
non divitias, non longa huius mortalitatis cur-
ricula, sed sapientiam a Domino, quam petiit,
impetravit.

Et Dominus prius verba sua sancta in ore
Jeremie apposuit, deinde super gentes regnaque
constituit.

Et Salvator noster, Dominus Jesus Christus,
in medium Doctorum sedit, illos audiens & in-
terrogans, & demum postea prædicavit.

Sic etiam suos prius erudit discipulos, po-
stea ad docendum alios destinavit.

Cum enim turbas pascere decrevisset, panes
fregit, discipulis tradidit, & per eos turbis ap-
poni mandavit. Quia legis & Prophetarum sa-
cramenta discernendo exposuit, discipulis scientiam
infudit, & tantum illorum mysterium fi-
delibus dispensavit.

Sic post resurrectionem sensum Scripturarum
aperuit, Apostolis potestatem contulit, & in or-
bem universum transmisit.

Multis aliis liquet clarissimis documentis, quod
Pontifici sola bona non sufficit vita, ut morum
honestate præfulgeat, nisi quoque sapientia &
doctrina. Cum his debeat cunctos erudire, &
nullus esse indigens documentis.

Itaque si virtuosum, doctum elegeritis, vere
nedum beatum, sed beatissimum poteritis nun-
cupare. Sed si, quod absit, ignavum, desidem,
solidum, ineptum, aut aliis vitis deditum:
Quo quoque poterit Beatitudinis titulo decorari?

Potestne major esse abusus, quam quod ho-
minem moribus perditum, scelestum, infandum,
criminibus obrutum, cogamur uti sanctissimum
venc-

ANNO
CHRISTI
1117.

venetari, Aurelio inquit in quadam Epistola. Nemo amplius in Ecclesia docet, quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Namque hunc redarguere nullus prætumit. Et in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur.

Et ideo, si cupitis eum eligere, qui Apostolo debet Petro in sede succedere, talem eligite, qui vere Petrus sit, tam doctrina, quam vita.

Propter tota discretionem cavendum est, ne vices Petri committatis Gebasi, aut Judæ, aut Simoni, nisi decreveritis, Christum revendi, aut Romæ iterum crucifigi.

Omni enim & summa diligentia tam sublimis negotium consummandum est, venerabili Leone in quodam sermone dicente. Si in omnibus Ecclesiis gradibus prudenter, sapienterque curandum est, ut in domo Domini nihil præposterum aut inordinatum eveniat: Quanto magis elaborandum est in electione illius, qui super omnes constituitur? Nam totius familiæ Dominicæ ordo pervertitur, si, quod requiritur in corpore, non invenitur in capite.

Si igitur vultis desolatam Ecclesiæ restaurare priorem pulchritudinem vel decorem, tam scientia, quam vita eligite meliorem. Quia sapientiam debent Pontificis labia custodire, quia de ore illius lex exquiritur Dei, quia Angelus Domini exercituum est, scribitur Malachiæ 2.

Quamquam autem vita celebri eligendus & clara sapientia sit redimitus, sane parum est, neque sufficit, nisi fuerit regimini aptus expertusque, & singulari prudentia prædotatus.

Multos quidem conspeximus scientia præclaros, & præclaros moribus, qui tamen, quia inexperti in regimine, non minimum defecerunt.

Quare dixi, quod convenit tertio, ut is emineat probitate & experientia, ut sit regimini & dignitati aptissimus.

Experientia nempe regiminis, scit virtutes extollere, & audaciam præbet crimina coercendi. Quæ licet in cunctis sit rerum magistra, præcipue tamen in tanto gubernationis apice non modo opportuna, sed permaxime necessaria est. Si navis perito rectori committitur, non facile tempestatibus sive procellis, aut ventorum turbine conquassatur.

Ne mirum itaque, si obruitur fluctibus, quando qui de remo non noverat, ad gubernaculum collocatur.

Securius equidem celsa conscendit, qui se in paulo minoribus comprobavit. Et certo procedit vestigio, qui expertus solio potitur accepto.

Propterea Aristoteles 6. Ethic. c. ult. inquit, quod experti circa singula opera bene dijudicant. Quia per quæ qualiterque perficiant, intelligunt. Experientia enim ex plurium actuum singularium humanorum collectione fit in memoria retentorum: Id est, propria homini ad vim cognoscitivam pertinens, quæ particularis ratio nominatur. Et sicut scientia universalis colligit, sic experientia circa particularia negotiatur.

Et ideo ad recte regimen peragendum scientia sola non sufficit. Quia licet universale cognoscat, sine experientia autem particulare ignorat, in regimen plurimum deficiendo peccabit.

Quoniam recte agere,
bene regere,
sane consulere,
sanctæque disponere,

magis in particulari, quam in universali consistit.

Et licet homines communi ratione cognoscant, tanquam per id, quod in eis principale consistit: tamen per experientiam de singulari agibili rationem suscipiunt singularem practicam ad id, quod est actualiter peragendum.

Experientia quidem, ut diximus, ex pluribus actibus, & longa memoria oritur, qua promptus, aptusque sit homo plurima operari. Ex ideo facultatem recte agendi experientia præbet. Cum scientia aut prudentia sine arte videtur quodammodo convenire. Quare experientia facit artem, inexperientia vero casum. Experti enim in agendo magis proficiunt, ut Aristotel. primo Metaphys. inquit: Expertos magis proficere videmus, quam inexpertos, scientiam & etiam artem habentes.

Ideo scientifici ubi fuerint inexperti, in regimine multum delinquant.

Unde Præulem quemque prudentem, solentem, expertum, bene sensatum & circumspexitum oportet esse. Propterea inquit Augustinus in quodam sermone: *Ad præfularem dignitatem eligi non debuit, qui expertus minoris officia gubernare non didicit: Et quia ex noto sit ignoti optima conjectura.*

Quare, Patres optimi, qui reipublicæ totius Ecclesiæ debetis recteque saneque consulere, præterita placeat dispendia intueri, & sic præsentia disponere, ut in futurum virum eligendo probatum toti possit orbi salubriter providere.

Cum Deo potius, quam cum hominibus tantum factum velitis tractare, & ante factum discutere. Quoniam post factum sera retractio est, tarda retractio est. Quid turpius, quam quod sapientes quasi insipientes poenitent sic fecisse? Nimirum indecens est, quod doleant sic fecisse, quorum iudicium periclitari non decet. Nullus error aut major aut damnabilior esse potest, quam eorum, quibus nil prodest crasse cognoscere.

Virum igitur non probandum, sed probatum eligite. Quia teste devoto Bernardo in quadam epistola, *bonis Romana curia facilius recipere consuevit, quam facere.*

Et, si dignum aut idoneum non sit facile comperire, cum tamen apprehendite, cujus sit conscientia pura,

intentio recta,
probitas, maturitasque discreta:

O quot periculis status Ecclesiæ ponitur: O quot dispendia Petri navicula patitur, quando præficitur in pastorem, qui præesse non debuit!

Quando imperat, qui revereri non didicit!
Quando ad gubernaculum residet, de portu non noverat!

Quando ducatum suscipit, qui, quo pergit, ignorat!

Quando pastoris fert baculum, qui nescit inter oves discernere, dispersas colligere, aut errantes reducere ad ovile!

O quantus, quamque acerbus dolor infigitur animis clericorum, scientia & dignitate pollentium, quando tam sublimis dignitas ineptum suscipit, vel celebris sedes collocavit ignarum!

O quam juste ignis zelus accenditur, ubi videtibus cæcus præponitur, & æger, ad propria impotens, aliis immittitur ad medendum! Hinc enim provenit ovium & pastoris damnatio, quum sumuntur exempla malitiæ, unde debue-

ANNO
CHRISTI
1179.

ANNO
CHRISTI
1179.

debeant spectacula relinquere virtutem, & inde A
victorum sentina protenditur, quae caetera de-
bit palliare saluti.

Valde absurdum & nimium propositum, ut
imperitri Magistris, novi antiquis, & rudes praer-
ferantur immeritis, inquit Leo in quodam ser-
mone.

Advertite, quae so, piffimi Domini: Scilla na-
vigamus puppi, lacero velo, amiffa anchora,
committenteque malo: Quam perito igitur nobis
opus est remige!

Egritudine laboramus pestifera: Quam pro-
bato animarum indigemus & medico!

Erramus quasi oves a canis, nobiscum simul
erravere pastores, immo verius, nos post illos:
Quam sancto ergo & optimo praesule est necesse!

Lugret clerus,
maeret sacerdotium,
lqualef fors Domini,
afflidatur religio,
& tota lacrymatur Ecclesia.

Quis igitur eo, cujus inflat electio, conside-
rator, quis diligentior, quis rector, quis pru-
dentior, quis fidelior, aut quis attentior esse
debet, aut melior?

Eligite ideo virum animo sincerum, quem
nulla propria extollat ambitio.

Eligite liberum, quem nulla suffocet violen-
ta cupido.

Eligite ingenuum, quem nulla deturpet ma-
culata affectio.

Eligite rectum, quem nulla obliquet sinistra
suspicio.

Eligite pervigilem & attentum, quem nulla
a spe deducat curiosa detradio.

Eligite firmum, quem nulla concutiat repen-
tina turbatio.

Eligite invidum, quem nulla insiliens fati-
ger tribulatio.

Eligite probatum, quem nulla decipiat fur-
tiva intentio.

Eligite eum, qui fit positus ad mores,
probatu ad sanctimoniam,
mansuetu ad patientiam,
rigidu ad censuram,
catholicu ad fidem,
fidelis ad commissionem,
concordu ad pacem,
conformu ad unitatem.

Qui fit in consilio rectus,
in iudicio providus,
in praecipiendo discretus,
in disponendo industrius,
in agendo magnificus,
in loquendo modestus.

Qui fit in advertitate securus,
in prosperitate devotus,
in zelo sobrius,
& in misericordia non remissus.

Eligite, qui se Regibus Joannem exhibeat.

Aegyptiu Mosen,
tormentantibus Phinees,
Eliam idololatris,
Eliam avaris,
Petrum mentientibus,
Paulum blasphemantibus,
& negotiantibus Christum.

Qui vulgus non spernat, sed doceat,
divites non palpet, sed terreat,
pauperes non gravet, sed foveat,
minas Tyrannorum non paveat, sed contem-
nat,

Concil. General. Tom. XXVIII.

desolatum clerum non spoliat, sed refor-
met,

marfapia non exhaustiat, sed corda reficiat,
& crimina corrigat,

sane provideat ius, non invidiat alienae,
orandi studium gerat, usum habeat,
& plus orationi confidat, quam propriis in-
dustriis vel labori.

Eligite eum, cujus sit sermo edificatio,
vita iustitia, praesentis gratia.

Qui se benignum & amabilem non verbo, sed
opere praebet,

qui modestiam non vultu, sed actu exhibeat,
qui sit humilis cum humilibus, innocens cum
innocentibus,

pravos dure redarguat.
malignantes coerceat,
& reddat retributionem superbis: Devotissi-
mo inquit Bernardo ad Eugenium summum
Pontificem.

Oportet formam esse iustitiae,
sanctimoniae speculum,
pietatis exemplar,
veritatis testem,
fidei discipulum,
doctorem gentium,
Christianorum ducem,
pastorem plebium,
refugium oppressorum,
miserorum spem,
pupillarum tutorem,
viduarum iudicem,
caecorum oculum,
baculum senum,
Regum patrem,
cleri ordinatorem,
moderatorem legum,
dispensatorem canonum,
ultorem scelerum,
pravorum metum,
proborum gloriam,
virgam potentum,
malleum tyrannorum,
salem terrae,
orbis lumen,

D sacerdotem Altissimi,
vicarium Christi,
Petri successorem,
Christum Domini, & Deum Pharaonis.

O si talem videre, o si talem in Dei Eccle-
sia habere mereremur! O nos felicissimos, si
Christi sponsam cerneremus tantae sanctitati com-
missam, aut tam celebri creditam probitati!

Quid namque, quae so, iacundius, quid delecta-
bilis, quid securius, quid opportunius, quid
beatius, aut quid melius contingere nobis pos-
sit, quam habere praesulem, pastorem & pa-
trem, cujus devotio atque fides ad quaeque
sancta, ad quaeque honesta nos alliceret, in-
flammeret, & traheret!

Quandoquidem igitur imminens necessitas re-
quirit & exigit, quemadmodum inquit Aristo-
teles III. Ethic. ut de meliori fieri debeat ele-
ctio: Ideo necesse est eligere virtuosum, do-
ctum, & optiorem, si vultis eligere meliorem.

Considerate quae so, qualiter summus Ponti-
fex debet intrare,
vivere,
& regere.

Debet intrare legitime & canonice: Ideo di-
citur Eligite.

Debet vivere sancte,
Q9

& re-

ANNO
CHRISTI
1418.

& regere iuste.
Ideo ad animarum salutem & Dei laudem
& honorem dicitur: Eligite meliorem.

Adus magnæ prudentiæ, plenam habens li-
bertatem, est eligere. Sed fructus veræ iustitiæ,
cunctam tenens bonitatem, est eligere meliorem.
Eligite ergo meliorem.

Et cum talis decet, ut nobis sit Pontifex
innocens, immaculatus, doctus, probatus & segre-
gatus a peccatoribus, ut dicitur ad Hebr. 6.

Ideo eligite, qui sit velut Melchisedech, ve-
rus sacerdos Antiquissimi, qui a dextris sedet
Domini, & amicus Ecclesiæ tyrannos, schisma-
ticos & hæreticos ponat scabellum pedum suo-
rum, ut habetur in Psalmo centesimo nono.

Eligite eum, qui possit sublevare Ecclesiam
desolatam, destitutum reformare clerum, dis-
sentientes vocare Principes, & totum consocia-
re populum Christianum.

Quod nobis concedat iste pastor optimus,
qui cum patre & Spiritu Sancto vivit Deus per
infinita secula seculorum. Amen.

XVI.

ALBERTI DE BONCHRISTIANIS,
FLORENTINI,

EPISCOPI FOROLIVIENSIS

Solemnis Oratio de Passione Christi habita Con-
stantiæ in Concilio, præsentate Martino V. Pon-
tificæ An. 1418. Die Veneris Sancta.

Ex CODICE MSC. LIPSIENSI.

Pæsul sanctissime, dignissimique totius orbis
Cardinales, Reverendi Domini Prælati, &
ceteri omnes. Attente placeat intelligere, vide-
licet qualiter procedentis temporis incedente
& virtuosa repræsentatione, pro occurrentis o-
peris claricante & fructuosa reservatione, pro
attendentis oneris demulcente & gratiosa tolera-
tione, aut, & pro nostri sermonis inchoatione,
verba sacri oraculi, quæ originaliter & primi-
tive in 53. cap. Itaiæ habentur, transumptive
vero in prophetia hocærna legimus: Videlicet,
Livore ejus sanati sumus.

Ex quibus singulibus, corde afflicto, vocibus
querulosis & oculis lacrymosis, heu! cogor a-
tietu ordini sermonem gravem & durum, Chri-
sti livoris propositi contempnens mysterium. Gra-
vem & durum procul dubio, Beatissime Pater,
eo quod dum Christus patitur, vita deficit &
occidit: Ut ait Anselmus Canthuariensis, in
suis meditationibus: *Et quid erimus? Vita con-
sumitur, & quo ibimus? Quid fiet, quia veri-
tas damnatur, iustitia prohibetur, iniquitas in-
greditur, misericordia vituperatur, crudelitas lau-
datur, sol obcuratur, luna denigratur, sidera di-
sparguntur, & infinita latitudo, longitudoque as-
tutis capitur, & æternitas mensuratur.* O mira-
bilis conditio, o stupenda compassio, o inexpe-
ctabilis dilectio! Quis enim talia intelligere, con-
cordare & enarrare extra fidem valeret? Nam
ut verbis utar Chryllostomi, in De Reparatio-
ne lapsi: *Non Grammatici, nec Priscianus nec
Euripides, non etiam Retorici, non Tullius aut
Demosthenes. Non quidem lati musci, non tales
sunt Tubal aut Socrates; Non Geometrici, non*

ANNO
CHRISTI
1418.

*A Euclides, aut Parmenides; Non alii Mathaphy-
ci, non Plato aut Aristoteles. Non tales sunt Dia-
lectici, Nec Zeno nec Empedocles; Non practici
Arithmetici, Non Leucippus aut Pythagoras; Non
Mathematici, ut Polycrates aut Phidias. Non oc-
cupati Medici, ut Galenus & Hippocrates. Non ma-
ni Astronomi, ut Tholosanus aut Campanus. Non
morales Juridici, ut Justinianus aut Ulpianus: Non
pessimi hæretici, ut Sabellius aut Arrius.*

Quis prædicta intuens non doleat? Quis non
condoleat? Quis tam feri, tamque ferrei pe-
toris? Quis cordis dolorem, lacrymarumque
effluentiam valeat continere, cum orbem videt
suo auctore, duce & pastore tam impie priva-
tum? Deficit gaudium cordis nostri, verus est
in ludum chorus noster, cecidit corona capitis
nostri, Thren. 5. Plangat ergo, plangat, doleat,
& ululet universa terra super se ipsa, pro tan-
to, & tali livore, sicut dolere solet super mor-
te unigeniti, Zach. 12. Atque erumpat & cla-
met devota anima, suo dilectore, suo pacis la-
tore, suoque orbata decore. Nam virtus est tri-
stari, in quibus oportet, & ubi oportet, Ethic.
iv. Defleat & contremiscat tota mundialis ma-
china, quemadmodum inquit Hieronymus super
Matthæum. Omnis creatura compatitur mor-
tenti, terra movetur, petreæ scinduntur, ve-
lum templi dividitur, sepulcra aperiuntur. So-
lus miser homo non compatitur, pro quo so-
lus Christus patitur.

C Unde Catholica nostra militans Ecclesia his
diebus cantica lætitiæ, & in figura decoris, ni-
titur omittere. Divinum adjutorium non audeat
in suis officiis præmittendo postulare. Assuetam
gratiarum matrem, juxta crucem afflidam, pro
patrocinio veretur salutare, revera afflidam,
quoniam ut dicit Anselmus, Christi mater nun-
quam non juxta crucem, immo in cruce cum
filio. Vulnera, in filii corpore dispersa, fue-
runt in corde matris unita. O mira res! To-
ta Virgo beata fuit in vulneribus Christi, immo
totus Christus crucifixus fuit in intimis visceri-
bus cordis sui.

Qua de re dum hæc inter me meditor, mi-
hi tacor animus vacillat, mens trepidat, cor
riget, linguaque muta traditur ori; & quia,
ut scribit Divus Hieronymus ad Heliodorum,
ingenium nostrum, ultra vires si audeat, suc-
cumbit: Carentes sumus divini adjutorii, per
Christi mortem facti pupilli, absque Patre, &
Dei genitricis consueti patrocinii desolati.

Quia facta est quasi vidua Domina gentium,
Jer. 1.

Ne ex metu & insufficientia sermo noster sit
inanis, Charissimi, vulneramus cor nostrum,
si volumus, cum egeamus recipere auxilium ip-
sum, scindendo aperiemus clavis & lanœa,
amplectentes Christi crucem, & vulnera. Nam
ut occurrendo nobis clamat Ecclesia, crux est
talus, vita, & resurrectio nostra. Per ipsam
enim infernus spoliatur, dæmones terrentur,
comprimuntur, vincuntur, & conculcantur; per
ipsam cæli civitas restauratur, & nobis iter
panditur.

Ipsam igitur in nostri sermonis exordio ora-
bo, ut corda nostra illuminet, linguamque
meam dirigat rectam, ita ut ineffabile & gran-
de suum mysterium absque vestri, Beatissime
Pater, & tantorum tædio Dominorum adstan-
tium, valeat felici & grato explicare sermone,
dicendo cum devotissima humiliter Ecclesia: *O
crux, ave spes unica &c.*

Im.

ANNO
CHRISTI
1518.

Imploremus aliquali presidio, thema resumamus
Scientius, scilicet: *Livore ejus sanati sumus*:
Libro & capite ubi supra.

Beatissime Antistes, & celeberrimi mundi fir-
mi Cardines, reverendique Prælati, & Domi-
ni, & ceteri omnes. In hac sanctissima passio-
nis celebratione stupens devota anima, cujus-
dam excessivæ admiratione suspensa, tres de
proposito themate quæstionculas in medium in-
gerit & movet sub hac forma:

Estne humanæ adivitatis, ut se redimat ex
sua potestate, quia dicitur, quod *Ejus livore*?

Estne divini entitatis, mereri ex sua boni-
tate, quia dicitur: *Sanati*?

Estne operantis veritatis, aliud ut faciat ex
concessa libertate, quia dicitur: *Sumus*?

Propter primum respondit David, quod ho-
mo est spiritus vadens, & non rediens, Ps. 77.

Propter secundum respondit Apostolus, quod
est in salutem omni credenti virtus ejus, ad
Rom. 1.

Propter tertium respondit Evangelium, *Nam
qui inceperit, sed qui perseveraverit, salvus erit*,
Matth. 10.

Et propterea concludunt verba, quæ propo-
sumus, quod *livore ejus sanati sumus*.

Propter quæ ista, ecce primo præmittitur
demonstrativæ afflictionis expressivum mirabile,
quo splendescit amor patientis dignitatis, cum
dicitur: *Livore ejus*.

Adjungitur secundo Declarativæ ostensionis
completivum peroptabile, quo luceat ardor
merentis novitatis, cum dicitur: *Sanati*.

Tertio concluditur consecutivæ positionis in-
dubitum delectabile, quo clarescit valor ope-
rantis veritatis, quia dicitur: *Sumus*.

Et quoniam sacratissima attestante Scriptura,
unusquisque onus suum portabit, ut ita dica-
tur: Filius non portabit iniquitatem patris, sed
anima, quæ peccabit, morietur: satis apparet,
quod, si poena & afflictione debebamus sanari,
non per alienam, sed per propriam hoc decens
fuisse fieri. Hinc, piissime Pater, Reverendi-
que, qui adstatis, omnes, animæ contemplan-
ti oriebatur primum dubium, quo quærebatur:
Estne &c. quia dicitur, quod *ejus*, scilicet Chri-
sti, *livore*. Quia Jesus peccatum non fecit,
nec inventus est dolus in ore ejus. Abionum
esset & ,ari contrarium, quod non delinquens
patiatur, reus vero & delinquens absolvatur,
& relaxetur. Nam, ut testatur Augustinus,
Divina justitia non plus exigit in poena, quam
commisissam sit in culpa. In qua quia fuit pri-
mus homo, poenam non debebat portare, nisi
ipse solus. Quam si non poterat, optimum,
cum sit Deus omnipotens, erat, immo secun-
dum nostram modum intelligendi levius, ut
reccatum simpliciter dimitteretur, quam Dei
filius injuste pateretur.

Contrarium tamen apparet, respondendo ex
mente Divi Ambrosii, & allegatur a Magistro
in 3. Sententiarum, in di. 19. quod formans
Deus hominem, & ipsum ponens in Paradiso,
paulo minus ab Angelis eum minuens, in elu-
vetiti pomi de Paradiso oportuit expelli. Quo-
niam, ut scribit Anselmus in primo: *Cur
Deus homo? Sicut Deus non potest facere aliquid
malum, ita nec potest aliquid inordinatum. Et
per hoc quod contra ordinem erat, peccatum im-
penitentem dimittere, decrevit humanam naturam
Deus non intramittere ad sui contemplationem,
nisi in homine uno tanta existeret humilitas, quæ
omnibus sufficere posset, sicut tanta superbia sue-
Concil. General. Tom. XXVIII.*

*Aras in Adam, omnibus nocuerat, cum oporteat
satisfactum esse secundum mensuram delicti,
Deut. 25. Et quia habebat culpam, quæ erat
infinita, sic debebat esse satisfactio infinita.*

Immo communis est Doctorum conceptio,
quod ea sit ratio, quare de peccato non po-
terit a nobis fieri recompensatio: Cum nihil
habeamus quod ponderet, & æquale sit ei in-
finito bono quod per peccatum amittimus.
Omnes enim debitores eramus, & nulli propria
culpa. Et sic impotentes eramus, ad immo-
landum hostiam sufficientem ad nostræ redem-
ptionis, nisi Deus nobiscum esset.

Nec sufficiens & congruum erat, quod per
angelum restauratio & prædicti debiti solutio
fieret, sive per quamcumque aliam creaturam.
Quod si esset, nullatenus restauratus esset in
illam dignitatem, quam habiturus erat, si non
peccasset. Cum couisset, tam Angelicam natu-
ram, quam humanam per se peccasse & ceci-
disse.

Et nisi homo fuisset, qui Diabolum vicisset,
non iuste, sed violenter homo tolli videretur,
qui ei se sponte subjecerat. Sed si homo eum
vincebat, jure manifestato hominem perdere
debebat.

Oportuit ergo ad congruam restaurationem,
& condignam debiti satisfactionem, ut esset,
qui deberet & qui posset. Quæ satisfactio ab
eo, qui debebat, & ab eo qui poterat, ne-
quaquam reperiebatur nec in solo Deo, nec
in solo homine, nisi Deus uniretur homi-
ni.

Quia Deus poterat. Consequens fuit igitur,
ut, qui hoc faceret, esset homo Deus, non
alius & alius. Et hoc erat de mente Ansel-
mi, ubi supra, continuando: *Non sit idem quod
& homo. Impossibile est, quod ambo faciant, quod
tamen fieri necesse est, scilicet condignam debiti
solationem. Unde æternus pater, nostræ miser-
tus est impotentie, nostræque ignavie, missus
est solutionem, quam diuturno studio ac
labore minime attingere poteramus, de cælis
veniens, carnem passibilem assumens, morti
se amarissimæ subjecit, ut, sicut Adam ex su-
perbia consummaverat peccatum in comestione
delectatione, quæ fuerat per omnes ejus sen-
sus, ut habetur Gen. 3. ita Deus ex humili-
tate, descendens ad unionem humanæ nature,
ut pro ipsa satisfaciendo omnium sensuum do-
lorem pateretur in maxima acerbitate.*

Sed oritur dubium ex dictis, Pater beatissi-
me, de acerrima Christi passione. Cum nullus
attigatur in eo, quod sponte & voluntarie su-
scipit. In Christo vero, ut Damascenus dicit,
nihil coactum consideratur, sed volens litivit,
& volens esurivit, Jos. 4. Volens & passus o-
blatus est, Jos. 18. Et in prophetia hodierna.
Immo non compatiuntur ad invicem summum
gaudium, & summa tristitia: Cum unum sit al-
terius corruptivum. Christus vero habuit sum-
mum gaudium ex divinæ essentiae summa &
continua fruitione beatifica. Non ergo appa-
ret, quod aequaliter pati potuerit.

Pro quo intellectus est advertendum, quod
poena aliquando accipitur, prout est contra na-
turam patientis, secundum quod extrahitur ex
attestatione Tullii in primo de Officiis. Ibi
omni generi animalium est de natura tribuimus
&c. & ab Ovidio in de Remediis, ibi: *Ut cor-
pus redimas* &c. 1. Quibus concordat & August.
in VI. de civitate Dei. Ibi &c. *Quod sentire
potest, naturaliter vitat incommensurabilem.* Quomodo
Q 9 4 16gi.

ANNO
CHRISTI
1518.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1418

legitime passio Christi fuit pœnalis, quia contra ejus naturam, eo quod habuit corpus optimae complexionis, propter organizationem mirificam, & optime conveniens animæ, cum in ipso fuerit elementorum ordinatissimus ordo. Unde in ejus ab anima separatione, & diversarum pœnarum perpessione, non potuit nisi maxime dolere & pati.

Aliquando accipitur pœna, prout est contra voluntatem patientis, juxta distinctionem Augustini in lib. de spiritu & anima, sive contra voluntatem sensualem seu naturalem. Et sic etiam fuit maxime pœnalis. Nam secundum istam factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram, & calicem passionis postulabat amoveri, quando fuit in agonia, dicendo: *Tristis est anima mea usque ad mortem.*

Vel accipitur prout est contra voluntatem rationis, ut ratio est. Et sic non fuit maxime pœnalis, quia ratiocinabatur sic de fine rationis & voluntate sui Patris. Unde dicebat: *Non quod ego volo, sed quod tu: Fiat voluntas tua.* Et per hanc oblatu est, quia voluit.

Sed hinc longe majus excitatur dubium, Pater beatissime. Quia intellectus, qui est simplicissima potentiarum, ut inquit Philosophus in Topicis, licet plura possit scire, non tamen valet plura intelligere simul. Quia non est alicujus scientiæ, nisi objectum unum numero. Quomodo hoc erit, quod voluntas Christi in uno & eodem indivisibili tempore potuit moveri pluribus motibus, & ad plura objecta, nisi diceretur, hoc fuisse præter speciem humanam. Sed hoc esset erroris inductivum. Cum in Christo nihil fuerit contra speciem humanam, divinitate accepta. Nec apta supra dicta distinctio, quæ, ut dicunt Doctores, non est alia, quam realitatis & formalitatis, quæ diversificare minime habet realitatem rei.

Ad quæ respondet Albertus Magnus. Qui fundamentum destruendo inquit, quod non est inconueniens, contraria inesse eidem simul, quorum unum est materiale, & alterum finis rationis. Et sic dicit una potentia in uno & eodem indivisibili tempore apprehendit passionem ut instabile, & gaudium fruitionis, ut delectabile.

Tamen mirabile videtur, quod Christus in gaudio fruitionis existens, pœnam potuerit apprehendere passionis: Cum de Mose dicatur, quod XL diebus existens cum Domino dulcedine divinæ contemplationis abstractus non senserit passionem famis & sitis. Et sic dicitur de multis aliis. Quomodo cum Christus in multo majori dulcedine fuerit ab instanti conceptionis suæ per summam fruitionem, etiam non fuerit & ipse ab omni sensu passionis abstractus?

Ad quod etiam respondet idem Albertus Magnus, dicens, quod Christus habuerit contemplationem comprehensionis: quæ alia est a contemplatione abstracti & rapti a sensibilibus. Et ideo non fuit inconueniens, quod, si alii, qui contemplationem abstrahentem vel raptientem habuerunt, pœnas non senserunt, quia abstracti a sensibilibus, quod similiter Christus fuerit abstractus ab omni sensu passionis, qui similem illis contemplationem non habuit. Immo, in gaudio prædictæ fruitionis existente, motio contraria objecti disconuenientis in potentia sensitiva organica naturæ assumptæ, erat causa tristitiæ in potentia volitiva suæ animæ.

Tamen, ut dicit Joannes de Ripa, ipsi potentia volitivæ suæ animæ, quæ fruitivæ & inhaerentier se habebat, summo & incommutabili

ali bono, ratione cujuscumque objecti disconuenientis, non poterat intrinsece correspondere alicui dolor, seu aliqua tristabilis passio. Quia anima Christi secundum talem voluntatem fuit perfecte beata. Et voluntati perfecte beatæ non potest correspondere alicui dolor, seu aliqua tristabilis passio.

Pro quibus omnibus, dimissis declarationibus, a Doctoribus duæ catholicæ recipiuntur propositiones.

Prima, quod satisfactio, nedum fuit facta a Christo secundum portionem superiorem fruitivam voluntatis Christi, ex libera complacencia passionis, verum & secundum portionem inferiorem per sensibilem passionem.

Secunda propositio. Quod, licet in anima Christi non poterit esse dolor vel tristitia respectu voluntatis naturalis, unitæ potentie sensitivæ, tamen ipsi potentie sensitivæ, per nullam reducantiam a superioribus viribus ad inferiores, passio fuit vel dolor aliquo modo immoderatus. Immo, ut Damascenus dicit; Unicuique virium Christus in ejus passione permisit agere, quod fuit sibi proprium.

Potuitne, Pater beatissime, nisi maxima esse doloris & passionis acerbitas, ut dicit beatus & devotus Bernardus, cum iniquissimi Judæi sine omni misericordia in Christum sævientes immanissimis verberibus totum corpus ejus scinderent? Quæ corporis scissio & doloris acerbitas clarius apparet intuendo, a quibus fuit passus, pro quibus & in quibus.

A quibus? Quia a gentibus & Judæis, a masculis & a feminis: Ut de ancillis Petrum accusantibus: Et a ministris eorum Ps. 3. *Quare frangerunt gentes &c.* Et a familiaribus & notis, ut de Juda eum prodente, & Petro eum negante. Item a suis amicis eum deserentibus, de quibus dicitur in Psalmo: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique.*

Pro quibus fuit passus? Dicit Apostolus: Pro nobis omnibus, scilicet, pro sceleratissimis inimicis, pro nequissimis maucipiis, pro generaliter corruptis, pro vili spermate, sacco stercoreis, pro cibo vermium, pro contemptoribus suæ majestatis.

Item intuendo, in quibus fuit passus? Quia in fama, per blasphemias: In honore & gloria, per irrisiones & contumelias: In rebus, per expoliationem: In anima, per tristitiam & timorem: In corpore per vulnera & flagella.

Item, in omnibus membris. In capite coronam pungentium spinarum: In manibus & pedibus fixationem clavorum: In facie alapas & sputa: In toto corpore flagella.

In omni sensu corporeo. Secundum sensum tactus, durissime flagellatus, secundum gustum, amarissime potatus, secundum odoratum, in loco calvarie cadaverum in cruce appensus, secundum auditum, voce blasphemantium lacessitus, secundum visum, ejus piam Matrem aspiciens in fletibus, devotissimo attollente Bernardo, quod plus cruciabatur dolore matris, quam passione corporis. Quæ apertius patent in Evangelio.

Sed cur per tot & tanta evagando transcurrimus, cum Sapiens dicat: *A planta pedis usque ad verticem capitis non erat in eo sanitas?* Unde Hilarius in X. de Trinit. *Unigenitus Dei filius ad peragendum mortis suæ sacramentum consummasse in se omne humanarum genus passionum, testatur, cum inclinato capite emisit spiritum.*

Ex quibus, cum fuerit separata anima a corpore,

ANNO
CHRISTI
1118.

pore, Divinitas non a carne, quia quod semel assumptis, nunquam dimisit, sed ab humanitate, quia Christus non fuit homo in triduo, dicunt communiter Doctores contra Magistrum: Sanguis a corpore, & sanguis a Divinitate: Sequitur, quod maximo dolore & afflictione vere fuit mortuus. Cum mors ultimum terribilium non sit alicujus rei consumptio, sed conjunctorum separatio, ut dicit B. Dionysius 3. libro de Ecclesiastica hierarchia.

Congrue igitur diebus his ab Ecclesia in persona Christi frequentatur, quod dictum Thren. 1. scilicet: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor similis, sicut meus dolor.* Quasi dicatur: Diligenter meditamini & considerate, quod major dolor pro debiti vestri solutione esse non potest. Multo plus existens humiliatus, amaritudinem mortis gustando, quam Adam superbiat per esum ligni vitii, noxii delectatione perfruendo.

Sed quid, *Videte?* Videte, ut dicit Augustinus in libro de virginitate, vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplectendum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sunt, cogitate! Hæc in statera cordis vestri appendite, ut totus nobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in cruce.

Sed mirantur Patres sancti, quod, cum plures essent modi, unde redimi poteramus, solum Dei elegit filius pati pro justitia, quam per potentiam misereri. Quis dubitat, quod aliam personam poterat assumere, ut de alio genere. Immo, ut dicit Magister in 12. Dist. sola justitiam virtute nos liberare poterat, & alio modo.

Sed propter reatitudinem justitiæ, sapientiæ & potentiam cum non deceret, noluit. Et sic intellexit Magister, dicens. Ad nostræ miseriam sanationem convenientiorem modum non fuisse nec esse oportuisse. Non enim sic oportuit. Quod si potentia nos salvare potuisset, jure æquissimo diabolum non vicisset. Sed juste postposuit Christus, quod potuit, ut primo faceret, quod oporteret. Quoniam, ut in eadem Dist. dicit Magister, placuit Deo, ut non potentia, sed justitia Christus vincens diabolum, hominem erueret, ut in illo homo eum imitari disceret, potentiam justitiæ non anteposendo.

Sed o! *Quæso!* In medium venirent potentia & justitia Dominorum & Prælatorum, immo & cunctorum, & dicerent, si in agendo potentia exemplo Christi justitiæ postponatur? An justitia per potentiam patiatur?

O utinam, Patres, tempus locusque daretur, ut, quam justitiæ vel potentiam admodum pauci imitatores, licet Christus reliquerit, sunt, plane liceret ostendere! Non prohibetur potentia tanquam ad regimen necessaria, sed recta & licita ostenditur quæ sit: Ea posse quæ de jure licent, *Qua non utuntur plerique, dicentes: Multa de jure non licent, quæ tamen facta tenent.*

Hi male intelligentes, oblitii sanctæ societatis, quos charos habere tuerique deberent, non parvis afficiunt incommodis. Illa proprie potentia censenda non est, sed pœna peccati. Quamquam enim pares fortuna non dederit exitus, eadem tamen a natura eundis hominibus tributa est potentia, honorisque dignitas, ut sensit Aurelius Augustinus de civit. Dei, c. 9. dum dixit ita: *Deus hominem condidit:* Nam,

Dominetur, inquit, piscibus maris & volatilibus cali &c. Rationabilem factum ad imaginem suam non nisi irrationabilibus voluit dominari, non hominem homini, sed hominem pecori. Et sequitur conditio, *Quippe servitutem culpa meruit, non natura.* Idem scripsit Seneca in suis epistolis ad Lucillum, dicens: *Illa nomina servus & libertinus a natura homini non sunt: sed vitio veniunt.* Diabolus enim perversitate sua amator est potentiam, oppugnator defertorque justitiæ. In quo homines eum imitantur. Quia neglecta justitia, immo etiam passa, potentiam magis student, ejusque adeptione lætantur, vel cupiditate inflammantur. Certe, probo dolor! in potentiam mutantur plerique. A quibus nostra mater, militans Ecclesia ad instar sponsi Jesu Christi multipliciter affigitur.

Nam proditur, exspoliatur, flagellatur, spinis coronatur, irridetur & velatur. In cruce ponitur, & affigitur, ejus latus aperitur. Et tenebris existentibus super terram, dum mortua putatur, divino miraculo exurgens gloriosa apparet, & videtur.

Proditur, inquam: dum in sacramentis, consecrationibus & benedictionibus, componitur, & momentaneum pretium inde recipitur.

Exspoliatur. Cum sententiæ in tantum discernitur, quod pauperibus litigantibus plus quam totum aufertur; Unde oritur expensarum major sumptus, quam sequantur sententiæ fructus.

Flagellatur: Cum jugi meditatione delectabile amplectimur, & molestum, licet salutiterum, spernitur.

Spinis coronatur: Scilicet, quando solitudine multiplici in honore per jactantiam quis effragatur, non curans prodesse, sed glorians præesse.

Irridetur & regaliter saluatur: Dum ejus vera sapientia terminis dialecticis & juvenilibus sophismatibus promulgatur, & eorum garrulitas pro auctoritate habetur.

Ejus visio læditur & velatur. Dum in promovendis, virtus asseritur, ubi non est, & pretio venalitatatis exponitur. Unde virtuosi paupertate depressi repulsiam patiuntur.

Tunc in cruce ponitur & in manibus confoditur: In prosperitate sanctæ unionis scindi a nonnullis sic procuratur.

Consequenter pedes affiguntur, dum in omnium defensionibus proprii anteponuntur affectus.

Ejus latus aperitur: Dum sui sacri cardines impugnantur, ut eis Christi sedes in terris non corroboretur.

Sed divina dispensatione & miraculo existit continuo sanguis & aqua. Quia ejus, scilicet sanctæ sedis, gratia & misericordia, multipliciter, non obstante malorum prædictorum sorditie, offertur, & petentibus promulgatur.

Tenebræ autem fuerunt super terram: Quando quisque de Præsulibus, se Pontificem gerens, tenebræ fidelium, instabili ambiguitate plecebatur.

Et congrue, dum mortua putatur, resurrexit. Quia Ecclesia in totum extingui non potest, ut scribit Apostolus. Oravit pro ea ad Patrem, ne deficeret, & ipsius oratio exaudita extitit. Luc. 22. 24. q. 1. *Pudenda.*

Quis enim tam perspicui ingenii, tamque pollentis extitit, ut de principiis & mediis prognosticatus fuisset, sequi conclusionem tam mirabilem? Certe nullus. Quia a Domino, & non ab homine factum est illud, Pt. 117. Certe solum a Domino surrexit. Immo Christi oratione vere Dominus dedit, dispersa & divisa reducendo, Dominus abstulit schisma pestiferum, reducta in unum vivificando. Nec mirum. Quoniam passus

ANNO
CHRISTI
1118.

ANNO
CHRISTI
1418ANNO
CHRISTI
1418.

passus est, ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum, Joa. 11. Igitur sit nomen Domini benedictum, Job. Quoniam non renovit orationem, scilicet Christi, ab Ecclesia, & misericordiam suam a nobis, Pl. 53.

Andivistis igitur, ad propositum redeundo, in rectitudine, universi, pro eo, quod humanum genus noquebat se redimere, in Christo vero patiente pro nostra redemptione, & mutatione, concurrere acerrime plurimarum poenarum congeriem. Ob quam, ut devotus scribit Bernardus, voluit in altum ascendere, ut longius audiretur, in medio terrae esse, ut melius videretur, fortiter clamare, ut nullus excusaretur, iustitiam adimplendo, ut illam imitaremur.

Ne ergo, carissimi, perditus sit fructus passionis, diligite illam, qui judicatis terram; in illam studete, illam amplectimini, ab ore non recedat, in corde sedeat, illam pro corona statuatis, illam pro sceptro in manibus portate, nullus sit timor, per quem ab ea recedatis. Timete eum potius, qui animam mittit in gehennam, & corpus. Quod, o Domini, ad oppositum nos inducet. Nonne, cum inimici esletis, reconciliati estis Deo per mortem filii ejus? Quod pretium quid prodest vobis, si universum mandum lucremini, in anima vero detrimentum patiamini? Estne pretium majus eo, quo emti estis? Aut est amor aequalis ejus amoris, qui proprio filio non pepercit, ut animam suam poneret? Nemo majorem hac dilectionem habet.

Excita ergo mentem tuam, o anima Christiana, momento resurrectionis tuae, recogita redemptionem tuam, versare meditatione, & delectare in contemplatione ejus. Excute iustitiam tuam, fac vim cordi tuo, incende in hoc mentem tuam, gusta bonitatem Redemptoris tui, attende in amorem & dolorem Salvatoris tui. Mande sermum verborum, sige plus quam intellectum saporem, gusti salubrem dulcorem; Mande cogitando, sige intelligendo, gusti delectando, delectare amando, jucundare gustando. Verba sunt Anselmi, capitulo de meditatione passionis Christi.

Ex quibus redditur satisfactum animae de primo dubitabili, propter quod praemittebatur demonstrativae afflictionis expressivum admirabile, quo splendet amor patientis dignitatis, quia primo dicitur: *Livore ejus*. Attritus est propter scelera nostra, Isai. in praalleg. cap. Et hoc de primo.

Et quia ad finem debet perducere, quae visa est intentio prudentis suscepisse, cum, sicut perfectam laudem generant, sic & vituperationem, quae mediis conatibus aegra deseruntur, ut dicit Tostatus Variorum suorum lib. 3. Epist. 31. inde, Pater piissime, secundo dicebatur, quod movebatur anima audiens sanitatem per Christi livorem, ad petendum: Estne divinae entitatis mereri ex sua bonitate? Quia dicitur *sanati ejus livore*. Ac si dicat: Apparet, quod nobis sanitas sit, pro merito Christi livoris. Cum anima Christi mundissima, omnibus naturalibus ornata, praeservatione non indigens, in instanti suae creationis informata omnibus virtutibus & sapientia, & omni gratia, tantam habuit plenitudinem spiritualium charismatum, quod in eis proficere non potuit, nec melior esse potuit, quam ab initio suae creationis extiterat, ut dicit Divus Gregorius. Non enim habuit omnino Christus animae meritum, quo potuit proficere. Non igitur videtur, quod plus meruerit per livorem crucis, quam in conceptio-

ne meruerat per gratiam virtutum. Nec apparet, quod per ejus livorem mereri debeamus, immo demereri. Quis hominum, si innocentem occidit, premiari debet? Et qui meretur proficit. Christus vero non potuit. Nec quis meretur in eo, quod non agit. Deus enim omnis doloris immunis extitit. Quomodo igitur patiente pro nobis meruit? Pro quibus meruit.

Facit, respondendo, quod dicit D. Ambrosius, quod propter carnem unitam verbo, & propter animam, quae dolorem sensit, Deus dicitur passus. Qui adducens dictum Apostoli, Christo in carne passio, inquit; *Ibi docetur, quae ratione Deus vel Dei filius sit passus, vel mortuus, vel meruerit, non quia mortem sensit, in quantum Deus est, sed quia caro ei unita vere mortuus est.* Quod etiam de mente erat D. Augustini, dicens: *Si quis dixerit, atque crediderit, filium Dei Deum passum, anathema sit.* Unde per communicationem idiomatum dicitur: Passus & mortuus est Deus, & non passus, nec mortuus est Deus.

Secundum hanc traditionem potest stare dictum Joannis Damasceni, dicens, quod *aliquid fuit passibile in Christo Jesu crucifixo simpliciter, scilicet corpus; aliquid impassibile, sicut divinitas, quae cum sit impassibilis, non est compassa corpori.* Sicut sole superlucente in ligno, si securis incidit lignum, incensibile & impassibile remanet sol.

Quibus concordat Ambrosius, in sermone de resurrectione Christi, dicens: *Christus crucifixus resurrexerat secundum carnem, quae caro vere mortua fuerat, non secundum verbum, quod semper apud Deum manebat;* Secundum quam resurrectionem non dicitur verbum meruisse interpretative ex sua passione, quemadmodum pro bono peccatori restituitur majus bonum. Nec meruit communiter, sicut a sanctis ex condigna praevia gratia meretur peccatori: sed meruit sibi verbum per suam passionem de debito, ex habitu faciens debitum, ut ex actu plenitudinis gratiae habuerit, omne bonum, cum pro temporis successu ex actu gratiae in operibus suis excellentibus, fecit quod sibi debetur, fecit ex actu, quod sibi debebatur ex habitu, ut scilicet accelerationem resurrectionis, glorificationem sui nominis, impassibilitatem animae & carnis, & traditionem judicariae potestatis. Tamen, ut dicit Augustinus super illo verbo, quod claritas Christi ejus humilitatis fuit praemium. In forma servi hoc totum factum est. In forma Dei semper fuit, & erat claritas. Et sic Christus non profecit per suam passionem secundum animae meritum, quantum ad virtutem meriti, profecit tamen large, quantum ad numerum meritorum, quia plura habuit merita in passione, quam in ejus conceptione. Sed majoris virtutis non extitit in merendo plura, quam fuerit in merendo pauciora. Et sic anima illam habuit in se post mortem, quam non habuit ante. Sed absit, quod inde fuerit melior, qui non fuit sanctior, nec gratia cumulatione, nec beatior, quam ante in Dei contemplatione, in quo beatitudo proprie consistit. Nisi diceretur, quod per hoc fuit beatior, quia ab omni poena immunis. Sed ex illo nequit inferri simpliciter, quod beatior fuerit. Nec inferri debet, tacite respondendo objectioni: Si virtutes ad hoc merendum Christo sufficiebant, ad quid igitur voluit pati & mori? Nam pariformiter dici posset, cum minima gutta sanguinis Christi fuisset sufficiens nostrae redemptionis pretium, cur, quando circumcisionem accepit, ulterius pati voluit?

Horum profecutionem omitto, tum, quia sentio

ANNO
CHRISTI
1418.

tio me prolixum, tum etiam, quia solvi, pro-
ut per præcedentia. Ad secundum, scilicet,
quod etiam pro nobis meruit, devenio. Meruit
enim virtute sui livoris Christus, ut Deus nul-
lum peccatorem accedentem sub hoc nomine
Jesu respuat, juxta sensum Anselmi lib. 2. Cur
Deus homo? inquit: *Necesso est enim, quod
Pater retribuat filio, alioquin injustus esset, si
non velit, vel impotens, si non posset. Sed retri-
buit filio, cujus omnia, que Patris sunt,
antequam pateretur, erant, nec unquam aliud de-
bit. Ratio autem, quare nullum accedentem re-
spuat, est, quia pro uno sicut omnibus, & pro
omnibus sicut pro uno, & tanquam pro omnibus
passus est.* Ideo aliqui volunt, quod, si unus
homo tantum redimendus fuisset, pro isto pas-
sus esset, & inde meruit redemptionem nostram,
non sic in quolibet motu suo, in quo quodlibet
meruit nobis vitam æternam, in potentia,
sed in effectu, sive ex habita satisfactione pro
originali reatu, ita ut amota ignea romphæa
liber ad cælestia nobis pararetur introitus.
Nonne, quicquid culparum erat, unde nos dia-
bolus ad luenda supplicia detinebat, Christus
extinxit, ut in hac vita tentando nobis non præ-
valeat? Licet enim nos tentet post mortem Chri-
sti, quibus modis ante tentabat, non tamen vin-
cere potest, sicut ante vincebat. Nam Petrus,
qui ante Christi mortem voce ancillæ territus
negavit, post mortem ante Reges & Principes
ductus non cessit: Unde Augustinus lib. de Civit.
Dei c. 8. *Christus alligavit fortem vinculis pas-
sionis sue. Intravit in domum ejus, id est, in
corda eorum, in quibus habitabat, & vasa ejus,
sive nos diripuit, qua ille impleverat amaritudine
sua, & ea eripiens & sua faciens, sicut amaritu-
dinem, & replevit dulcedine, adoptionem filiorum
largiens, & a peccatis suo merito nos redimens.*

O! quibus & quantis, divino amato merito,
laboravimus & laboraremus infirmitatibus! Quo-
lo, quid aliud indicat horrenda quedam pro-
funditas ignorantie, ex quo omnis error exi-
llit, qui omnes filios Adam tenebroso quodam
funi suscepit, ut nemo ab isto sine labore, do-
lore, timore esse non possit? Quid amor ipse
tot rerum vanarum atque noxiarum? Quid mor-
daces curæ, perturbationes, mœrores, formi-
dines, insana gaudia, lites, insidiæ, iracundiæ,
inimicitie, circumventiones, prævaricationes,
falsa testimonia? Quis ignorat, cum quanta i-
gnorantia veritatis, & cum quanta abundantia
vanæ cupiditatis homo veniat in hanc vitam,
ita ut, si dimittat vivere, ut velit, & facere
quicquid velit, in hæc flagitia & facinora, quæ
commemoravi, & quæ commemorare non po-
tui, vel cuncta vel multa perveniat, sic ut hu-
mana fragilitas a ratione infirma occupetur, ut
ait Augustinus lib. 2. cap. 22. de Civ. Dei.
Etiam stante libertate arbitrii, quod est Pela-
gianorum, nemo liberari possit, nisi Redem-
toris gratia & merito juvetur.

Quo merito fuerunt perfecta & nobis exhibi-
ta septem Ecclesiastica Sacramenta, quæ, vir-
tute Christi livoris omnium infirmitatum no-
strarum medicinalia, ut idem dicit Augustinus
in Pl. 7. dant fortitudinem & salutem. Quod
attestatur Hugo de Sancto Victore parte 9. c.
5. inquit, quod septem Sacramenta sunt spi-
rituales medicinæ, quæ corporibus foris adhi-
bentur per visibilem speciem, intus vero sana-
ri animam per invisibilem gratiam, nobis infi-
xam ex merito Christi passionis. Quo merito
caro expurgatur, dum in Christo renovatur.

& hoc lavacro medicinæ, & hoc per sacra-
mentum Baptismi. Animus roboratur, dum pro-
missione confirmatur spiritu clementiæ, & hoc per
sacramentum Confirmationis. Debilis vigoratur,
dum per ipsum manducatur corpus Christi proprie,
& hoc per sacramentum Eucharistiæ. Lapsus ho-
mo relevatur, dum ipse vivens operatur emendam
Dei injuriæ, & hoc per sacramentum Pœnitentiæ.
Infirmus confortatur, si in fine perungatur oleo
lætitie, & hoc per sacramentum Extremæ unctio-
nis. Humanus status exaltatur, dum Christum
imitatur in ordine militiæ, & hoc per sacra-
mentum Ordinis. Fragilis solidatur a malo incontinen-
tiæ, & hoc per sacramentum Matrimonii.

Ecce igitur, ecce, o anima Christiana, audisti
virtutem salvationis tuæ, causam libertatis tuæ.
Sanguis Christi crucifixi fuit pretium redemptionis
tuæ. Captiva eras, sed modo es reducta. Ancil-
la eras, & sic liberata es. Sic es exul reducta,
perdita restituta, & mortua relucitata. Consi-
dera, o anima Christiana, & intende, quantum
illi debeat tota substantia tua. Quia certe te
fecit: Deberes amori te ipsam totam. Quia te
redemit tam caro pretio, debes plus, quam te
ipsam totam pro debiti solutione, ut dicit Ber-
nardus. Per suam Ecclesiam clamat Christus
quotidie. O homo, vide quæ pro te patior! Non
est dolor, sicut quo crucior. Ad te clamo,
qui pro te morior. Vide pœnas, quibus affi-
cior, vide clavos, quibus confodior. Cum sit
dolor tantus exterior, interior est planctus gra-
vior, cum te tam ingratum experior. Adhære
igitur illi, importuna, ingrata anima, non te
rejecit, laqueos amoris ejus sume. Sanat te di-
lectio tua, impinguat te ejus affectus, impleat
te amor ejus, & occupet te totam. Congruè
igitur post secundum animæ patetiam dubium
adungebatur declarativæ ostensionis completi-
vum peroptabile, quo luceat ardor merentis
novitatis, dicendo: *Sanati. Sanabat omnes vir-
tus, quæ ex illo emibat, Luc. 7.*

Sed quia accipienti bravium deficit cursus,
& generaliter per ademptum terminum perhi-
etur opus, inde dicebam, Sanctissime antistes,
& orthodoxi Domini, quod anima, audiens,
in tertia thematis particula concludi, sumus,
nonnebatur ad tria petendum: Estne humana
entitatis, aliud ut faciat ex concessa ubertate,
quam dicere videatur? Cum nihil censeatur per-
fectum, quoque superat ad agendum, 5. q. 1.
Nihil & 38. dist. *Que ipsi. Si sumus*, scilicet ta-
nati, non expedit, ut quid ultra faciamus. Si
pœnalitates a peccato pervenerunt, liberati a
peccato, quomodo affligimur? Nam si peccata
nostra, id est, pœnas peccatorum nostrorum,
ut dicit Doctor Sententiarum in 3. pertulit in
corpore suo super lignum crucis, quomodo tem-
poraliter omnes & æternaliter plurimi moriun-
tur? Si sumus sanati, quomodo omnes voca-
ti, sed non omnes electi?

Insicia enim & ignata petit anima, ac si ei
non constet, quod effluxus salutis a Christo in
homines non est per naturæ propaginem, sed
per studium bonæ voluntatis, qua homo ei ad-
hæret. Unde quod a Deo uniusquisque conse-
quitur, est personale bonum, & non derivatur
ad polleros, sicut peccatum, quod cum naturæ
propagine adducit. Et hinc sequitur, quod, licet
parentes per Christi livorem & passionem sint a
peccato originali mundati, non est tamen incon-
veniens, quod pœnalitates ex peccato originali
consequentes remaneant, etiam culpa sublata
in omnibus, qui redemptionis fructuum participes
sunt.

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTI
1010.

fun: Non tamen per hoc sequitur, quod sufficienter non fuerimus sanati, & quod Christi crucifixi prædicta passio etiam pro non electis non fuerit sufficiens ad satisfaciendum, quantum fuit ex parte ipsius patientis. Immo, ut dicit D. Gregorius, fuit sufficiens causa salutis, etiam quoad infernum mundum, si imaginari posset.

Sed pro pœnis & exercitiis virtuosus nobis relictis, non obstante Christi passione sufficientissima, est advertendum, quod quodam est causa sufficiens & completa, quæ non habet semper effectum sibi conjunctum nisi tempore determinato. Et est alia causa, quæ habet sibi semper effectum conjunctum: Verbi gratia, motus solis circa terram est causa eclipsis sufficiens, non tamen quolibet tempore relinquit illum effectum, eclipsationis, sed in tempore determinato. Ignis vero est causa caloris, & semper relinquit illum effectum. Nunc ad propositum: Passio Christi fuit sufficiens & completa causa, qua sanati sumus, & sanamur a culpa, & a pœna. Sed tunc debet pœna considerari etiam dupliciter, uno modo, cum reatu separationis a Deo, sive carentia visionis; vel sine reatu, secundum quod est materia & exercitium virtutis, prout distinguit beatus Gregorius super Job. 4. quod est pœna, quæ infligitur homini propter reatum peccati, & est pœna, quæ ordinat ad præmium, sive ad meritum. Sic in proposito, passio Christi, in quantum est causa habens sibi effectum conjunctum, tunc delet non solum culpam, sed & omnem pœnam, quantum ad reatum. In quantum vero non sibi semper effectum conjunctum habet, tunc non delet omnem pœnam in præsentia, sed illam relinquit pro materia & exercitio virtutis; Illam tamen delet in futuro, sive tempore determinato, cum corruptibile induet incorruptionem, 1 Cor. 15.

Et per hanc considerationem est necesse, quod omnes, non obstante dicta passione, operentur virtuosè, & fidei credant, ut per Christum regenerentur: non propter peccatum tantum, quia sine ipso homo se totum, & quicquid potest facere, Deo debet; sed pro materia & exercitio virtutis.

Nec tamen est contra ordinem & debitum, quod, sicut per livorem sur passionis statim, cum ad ipsum accedimus, mundamur a culpa, sic subito non liberamur a pœna. Immo, ut dicit beatus Doctor in sententia contra gentiles: Quod non statim illud consequamur, congruenter & utiliter factum est, propter tria: Primo, ut meritum fidei non minuat; Secundo, ut propter temporalia Christum non consequamur; Tertio, ut membra capiti Christo conformemur. Duobus primis membris dimissis, de quibus prolequitur dictus sanctus Doctor. Pro tertio: Quoniam, sicut Jesus Christus multas passiones sustinuit, & sic ad immortalitatis gloriam pervenit, sic decuit, ut fideles pœnis subicerentur, sic ut ad immortalitatem pervenirent. Quod clamavit Apostolus, per multas, inquit, tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Sed heu miser! heu! credentes, cum mundo gaudere, & cum Christo in cælis sine fine regnare! Certe expedit, juxta Augustinum in sermone de nativitate Virginis, ut Redemptori suo semetipsum offerat, quicumque ad ejus consortium pervenire festinat: *Christi castigia imitetur in via, qui cum eo gaudere anhelat in patria.* Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Qui enim patitur, laborat, remedia salutis animæ ut corporis querit. O

Autinam tales essemus amatores vite permanentis, quales sumus transeuntis!

Quæ & quanta in orbe terrarum fuerunt discrimina enormia, lites, terrarum destructiones, sive forte melius dilapidationes, Prælatorum abusiones, & totius cleri confusiones!

Unde hæc evenerunt, Patres sacratissimi? Certe, ut dicit Bernardus, quod obliti nostræ redemptionis, & ingrati, non desistendo, contiguit malum malo addimus, ut clare prolequitur Jeremias, 3. Cap. suæ prophetiæ dicens: *Quia facti sumus infideles, factum omnes diligimus, munera & retributiones sequimur, non judicamus pro pupillo, & miserabilis causa vidua non ingreditur ad nos, terra ponitur sursum, caelum deorsum.* Libentius mundi vanitates, quam Christi crucifixi pœnalitates accipimus, pedes ponimus super caput, facies a terro, interiora extra effunduntur, Deus concubatur, terra deficitur, diabolus honorifice suscipitur, Deus contumeliose repellitur.

Raptores, tyrannos, perjuros, simoniacos, ignaros, & mundi destructores cum honore suscipimus, & quod forte pejus est, malis sumptibus procuramus.

Bonos vero, justos, zelatores, virtuosos, scientificos, devotos & spirituales, adinventis legibus, novis coloribus, & fidei utilitatibus, expellimus.

Quis his se opponit, quis contra hæc se movet, quis condolet, quis remedium præbet, scilicet nullus, nisi livor & passio Christi crucifixi Jesu.

Nota, ut extrahitur ex Augustino super Joannem: Ita in Christo cuncta complectuntur, ut morborum, quibus corpora peccatis suis premunt animas, ibi medicina præpollat.

Ibi superbia non invenitur: In forma Dei existens semet ipsum exinanivit.

Simoniaci fugantur, in vendentium de templo eiectione.

Puniuntur schismatici & hæretici, in arboris livore combustione.

Pastores instruuntur, in prævalenti passionis ministrorum præsentatione.

Præcluditur ira, dum sicut ovis ad occisionem ducitur. Incontinentia exprobratur, dum virgini Virgo commendatur. In cruce existens & illens inebriat. Nudus existens virtutis vestimentis ornatur. Ejus manus liguo conclavate nos solvunt. Pedes confossi nos currere faciunt. Emissens spiritum vitam inspirat. In ligno decedens ad cælestia vocat.

In eo videtur, quomodo pueri, viri & senes operentur. Cives civibus, gentes gentibus prorsus omnibus ad invicem compati ostenditur. In eo docentur Reges proficere populis. Moneantur populi se subdere legibus. Ibi ostenditur, quibus honor debeatur, quibus reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus coercitio, quibus disciplina, quibus objugatio, & quibus supplicium.

O igitur indurati filii Adam, quos non emoluit tanta benignitas, tanta flamma, tam urgens ardor amoris, tam vehemens amator, qui solum pro vilibus sarcinulis tot & tanta pretiosa remedia dedit, & tradidit & monstravit. Hæc Bernardus.

Sic ergo patet, quomodo livore Christi, ut diximus, sanati sumus, propter quod concludatur consecutive passionis inductivum detestabile, quo clarescit valor operantis veritatis, quando dicebatur: *Sanus.*

Vivi.

ANNO
CHRISTI
1010.

ANNO
CHRISTI
1418
1419

Vivimus modo & sumus, A. 17. Igitur, ut dicit Bernardus, admiremur, gratulemur, amemus, laudemus, quoniam per Redemptoris nostri mortem vocati de tenebris ad lucem, de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de exilio ad patriam, de luctu ad gaudium sumus. Merito ergo, o tu quisque homuncio, peccata, crudelitates & scelera tua dimitte, & tracta de his, quae debet Salvatori tuo. Immo, ut dicit Anselmus, tibi supra: *Confidens, quid tibi erat, & quid tibi factum sit, & pensa, quae tibi fecit, quo amore sit dignus.* Intuere necessitatem ejus, & quas gratias reddas, & quantum debeas amori ejus, & exspectare memorando. Vocavit enim te per suam passionem nomine novo, quod tibi de nomine suo dedit, & incurvatum ad aspectum ejus te erexit: *Confide, ego te redemi, animam meam pro te dedi, si adheres mihi, & mala, in quibus eras, evades, & profundum, quo properas, non cades, sed perducam te ad regnum meum, & faciam te heredem Dei, & coheredem meum, in presenti per gratiam, & in futuro per gloriam.* Quod facere dignetur ipse crucifixus Jesus, qui in Trinitate perfecta benedicitur & laudatur. Amen.

Explicit Sermo compassus & vocatus per Dominum fratrem Albertum de Bon-Christiano de Florentia, Episcopum Foroliviensem, Baccalarium formatum in Theologia, fratrem Servorum Sanctae Mariae, in die veneris sancta &c. in Concilio Constantiensi, Anno 1418.

XLVL

GEBHARDI DACHERII

CONSTANTIENSIS.

Historia Magnatum in Constantiensi Concilio
Primis Concilii Annis XIV & XV.

EX MS. VINDOBONENSI CAESARIS.

ANNO DOMINI 1414. & 15. venerunt Constantiam civitatem pro Concilio ibidem celebrando.

Sanctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Joannes Papa XXIII. DC

PATRIARCHÆ.

Dominus Joannes, Patriarcha Constantinopolitanus. XXXV

Dominus Joannes, Gradensis Patriarcha Venetiarum, Damasci, & Jerusalem. XX

Dominus Joannes, Patriarcha in Antiochia XXXV

CARDINALES.

Dominus Joannes Cardinalis Officium Vicecancellarius. LXXX

Dominus Jordanus, Cardinalis de Urbinis. XL

Dominus Franciscus, Cardinalis Venetiarum. XXXV

Dominus Angelus, Cardinalis Laudensis. XLVIII

Dominus Lucius, Cardinalis de Comitibus. XXXII

Dominus Amedeus, Cardinalis Salutarum. XLII

Dominus Franciscus, Cardinalis Florentinus. XLVIII

Concil. General. Tom. XXVIII

Dominus Ludovicus, Cardinalis de Flischco. XL

Dominus Antonius, Cardinalis Aquilejensis. XXXVI

Dominus Petrus, Cardinalis S. Angeli. L

Dominus Joannes, Cardinalis Utinensis. LXXX

Dominus Guilhelmus, Cardinalis S. Marci. XXXVII

Dominus Branda, Cardinalis Placentinus. XI

Dominus Landolfus, Card. Barenfis. XXXVIII

Dominus Otto, Cardinalis de Columna. LX

Dominus Antonius, Cardinalis de Chalanco de Chalant. LXX

Dominus Ludovicus, Cardinalis de Bara. XLV

Dominus Petrus, Card. Cameracensis. XXXV

Dominus Alamanus, Cardinalis Pisanus. XXX

Dominus Simon, Cardinalis Rhemenfis. XLIV

Dominus Ludovicus, Cardinalis de Fulticho. XLIV

Dominus Thomas, Cardinalis Tricaricensis. XXXVIII

PATRIARCHÆ.

Ex parte Domini Decis Ludovici de Dalk Patriarchæ Aquilejensis, unus Dux, & unus Episcopus. XL

EX PARTE D. GREGORII PAPÆ.

Dominus Joannes, Patriarcha Constantinopolitanus. XII

Dominus Frater Joannes, thrali sancti Sixti Cardinalis Ragulinus. Et tres titulati Episcopi, Doctores Decretorum & in Theologia. XXXII

EX PARTE BENEDICTI PAPÆ.

Dominus Joannes, Episcopus Cameracensis in Aragonia

Dominus Joannes Didacus de Prent Salida, & Quatuor Doctores Decretorum. XLVIII

ARCHIEPISCOPI.

Dominus Joannes, Archiepiscopus Moguntinensis, sancti Romani Imperii summus Decanus, Comes de Nassau. CCCCII

Ex parte Archiepiscopi Trevirensis, Comes Otto de Ziegenheim, Præpositus & Canonicus Ecclesie Trevirensis. XX

Ex parte Archiepiscopi Colonienfis, Dominus Joannes, natus de Dyest, Canonicus Colonienfis. XX

Dominus Eberhardus, Archiepiscopus Salaburgensis, Legatus sedis Apostolicæ. CCCCX

Pileus, Archiepisc. Jannenfis. XII

Joannes de Nando, Archiepiscopus Viennensis in Delphinato. XIV

Joannes, Archiepiscopus Lutemischelensis in Bohemia. CXXIV

Antonius, Archiepiscopus Ragulinus in Dalmatia. X

Joannes Waldrod, Archiepiscopus Rigensis, in Rig, terra, Prutenorum. CLXXX

Andreas Archiepiscopus Collocensis in regno Ungarie.

Franciscus, Archiepiscopus Narbonnefis, generalis Amonensis. LXX

R r Ni.

ANNO
CHRISTI
1418
1419

ANNO CHRISTI 1114-1115

Domini

Nicolaus, titulus Archi-Episcopus Cor-
nicensis in regno Ungarum. III
Franciscus de Tomacellis, Archiepiscopus
Cusentinus in regno Neapolis. V
Philippus, Archiepiscopus Capuanus in
regno Siciliae. XX
Petrus, Archiepiscopus Spalentinus.
VI
Thomas, Archiepiscopus Lucensis. LII
Nicolaus, Archiepiscopus Gnesensis,
in regno Poloniae. CCL
Theobaldus de Rubco monte, Archiepiscopus
Bisentinus. XXXVIII
Reginaldus de Carnoto, Archiepiscopus
Rhemensis, in regno Francie.
XXXVI B

E P I S C O P I.

Exceptis titulis Episcopis, quorum sunt in numero XXXIII quilibet cum 2. famulis. CXXXII

Fridericus Grafenckg, Episcopus Augu-
stensis. XVIII
Marchio Comes Otto de Hochberg, Epi-
scopus Constantiensis. XXIV
Rupertus, Episcopus Macloensis in re-
gno Britannie. XVI
Amedeus, Episcopus Momeranensis &
Lofanensis in Sabandia. XVI
Vitalis Valentini, Episcopus Tholonen-
sis in Proventz. VIII
Jacobus, Episcopus Tarvisinus in Tre-
visanis. X
Joannes, Episcopus Sleswicensis in Tas-
sia Tenmarch.
Petrus, Episcopus Ripensis in Tassia,
hoc est in Tenmarch. CVI
Joannes, Episcopus Audinensis in Ita-
lia. VI
Bartholomaeus, Episcopus Piacentinus
in Italia, & ex parte Patriarchae A-
quilejensis. XL
Frater Joannes, Episcopus Naulensis in
Ripania in Italia. V
Thomas, Episcopus Litenfis in regno D
Neapolis. X
Petrus Fabri, Episcopus Regensis in
Provincia. XII
Marcheo de Caroto, Episcopus Alben-
ensis in Montferrea.
Pretefalus, Episcopus Aquensis in Mont-
ferrea. XX
Nicolaus, Episcopus Lucanus in Thas-
sia, hoc est, in Tenmarch. X
Ulricus, Episcopus Brixinensis. LXXX
Albertus, Episcopus Regensburgenfis.
XL
Fridericus, Episcopus Bar-
thoniensis.
Rupertus, Episcopus Salif-
burgenfis. } hi tres sunt B
Joannes, Episcopus Sestrii. } ex Anglia.
CCCC
Rupertus, Episcopus Istericenfis in Pro-
vincia. IX
Joannes, Episcopus Vitroniensis in re-
gno Francie Arrizans. X
Nicolaus, Episcopus Wildiensis. XIIH
Joannes, Episcopus Vivariensis in re-
gno Francie. XXX
Henricus, Episcopus Feldrisensis & Bel-
nensis in Italia. IX

Domini

Joannes Episcopus Thomeriarum in re-
gno Francie. XII ANNO CHRISTI 1114-1115.
Simon, Episcopus Tragurienfis in Dal-
matia. VI
Georgius de Hohenloch, Episcopus Pa-
taviensis. C
Donadeus, Episcopus Naumenfis in Ita-
lia.
Jo. Episcopus de Lebus in Marchia. X
Didacus, Episcopus Samo-
renfis. } ex Ara-
Jacobus, Episcopus de Se- } gonia.
nes. LXIV
Albertus, Episcopus Astensis in Italia
XII
Benedictus de Montfredis, Episcopus
Glusinus in Italia. X
Jacobus, Episcopus Plocensis in Mefo-
phia, Legatus Ducum Mefophis in
Polonia. XXII
Jacobus, Episcopus Adriensis in Italia.
VIII
Joannes, Episcopus Bayonenfis in re-
gno Pulii. VIII
Ludovicus, Episcopus Bagorensis in An-
glia.
Ester, Episcopus Ravenfis in regno
Siciliae. X
Rabanus, Episcopus Spirensis. LXXX
Franciscus, Episcopus Aretinus, in Tu-
scia, terra Florentinorum. XII
Jacobus, Episcopus Adriensis in Mont-
ferrea. X
Rudolphus, Episcopus Metensis in lacu
Muffel. LX
Hainricus de willa, Episcopus Tulen-
fis in Provincia Ronensis. XXX
Blasius, Episcopus Clusinus in Tuffia.
X
Nicolaus, Episcopus Wisaliensis Napu-
lii. VI
Hartmannus, Episcopus Curenfis. XL
Simon, Episcopus de Pistoria Florenti-
norum. X
Franciscus, Episcopus Tudebtinus in
Italia, Vulgariter in dem Tod. XII
Nicolaus, Episcopus Astinas in Tuf-
fia. LII
Petrus Episcopus Tarentinensis in re-
gno Pulii. VIII
Paulus, Episcopus Seranenfis in Pro-
ventz. II
Conradus, Episcopus Ebronensis. X
Antonius, Episcopus Concordiensis in
Provincia Marcana. VI
Anselmus a Nellingen, Episcopus Au-
gustensis. XL
Antonius de Perufio, Episcopus Peru-
sinus in Italia. VI
Bertifalus, Episcopus Aquensis Italicus
II
Stephanus, Episcopus Volsterranus in
Tuffia. VIII
Joannes Burla, Episcopus Mitlenfis in
Sabaudia. X
Flaminus, Episcopus Nolaus Neapolii.
VIII
Jacobus Episcopus Esurus in Marchia
Anconitana. VI
Philippus de Sicilia, Episcopus Bellica-
strenfis in Gracia. XII
Nicolaus Episcopus Terentinus in Hun-
garia. III
Man-

ANNO CHRISTI 1414. 1415.

ANNO CHRISTI 1414. 1415.

Manfredus Episcopus Arzuericensis in Capua. X
 Radolphus Episcopus Metensis in Graecia. VIII
 Andreas, Episcopus Castellae civitatis in Castellae Scotorum. III
 Georgius, Episcopus Tridentinus. XXI
 Joannes, Episcopus Jehenensis in Sabaudia. XXVI
 Jacobus, Episcopus Dolensis in Britannia. XVI
 Joannes, Episcopus Herbipolensis. CC
 Joannes, Episcopus Nebolinus in Aragonia. III
 Albertus, Episcopus Babenbergensis & sui Ambaxiatores, nobiles & proceres. CCX
 Alanus, Episcopus Leonensis in ducatu Bajtaniae in Francia. XII
 Ogerius, Episcopus Augensis in Sabaudia. X
 Antonius, Episcopus Cumanus in provincia Aquitane. VIII
 Joannes de Lidberkten, Episcopus Cameracensis in Francia. XXXVI
 Andreas, Episcopus Poznanienis in regno Poloniae. XXXII
 Henricus Episcopus Adrinicanus diocesis Moguntinensis. IV
 Engelmarus, Episcopus Kiemenis, diocesis Salzburchensis. X
 Imbertus de novo castro, Episcopus Babilienis. XII
 Antonius, Episcopus Bencotinus Neapolis. VIII
 Joannes, Episcopus Wormatiensis. XX
 Joannes, Episcopus Lubacensis in Marchia. XXXVIII
 Nicolaus, Episcopus Battoniensis & Wilensis in Anglia. D
 Bartholomaeus, Episcopus Pensaurientis Italicus. XII
 Gapp, Episcopus in Gapp, in provincia regni Ludovici in Francia. XIV
 Bertrandus Episcopus S. Flori in Efranea in regno Franciae. XII
 Joannes, Episcopus in Alexandria. X
 Hermannus, Episcopus Nicopolensis in Wallachia. X
 Bartholomaeus, Episcopus Cumanus. X
 Mauricus Stanasurtz, Episcopus Caschgeno in regno Neapolii. XII
 Dydacus, Episcopus Semarenus in Aragonia. XIII
 Ganfridus de Parutzis Episcopus Xantomensis regni Francorum. XXII
 Joannes, Episcopus Vladissiensis & Dux Oppollensis in regno Poloniae. XXV
 Ganfridus, Episcopus Sancti Pontii Themeriarum, Ambaxiator ordinatus Regis & cleri Francie. XV
 Geraldus de Podio, Episcopus Tarracoenis in Francia. CC
 Wilhelmus, Episcopus Ebroicensis in regno Francie. CC
 Alatus, Episcopus de Laude, vulgariter in Lodeh. VI

ABBATES.
 Fridericus Comes de Zollr, Abbas Anglis majoris, exemptus. X
 Hugo de Refenckg, Abbas loci Eremitarum, exemptus. XX

Hairicus de Gundelfingn, Abbas Sancti Galii, exemptus. XVI
 Petrus, Abbas Sancti Melanii in Britannia. VIII
 Christianus, Abbas monasterii beatae Mariae Virginis in Pelusio in Hungaria. VII
 Galiaz Pipalis, alias Monasterii Sancti Silvestri de Novacula in Bohemia. VII
 Franciscus de Panfacinis, Abbas sancti Stephani in Bononia. VII
 Jocinus, Abbas S. Mariae Virginis in Jubino in Janua. II
 Franciscus, Abbas sancti Engeti in Sabaudia. VI
 Imbertus, Abbas in Bucino in Sabaudia. III
 Imbertus, Abbas in Sussen } Constantiensis
 Joannes Abbas in Wein- } diocesis.
 gartn. VI
 Nicolaus, Abbas in Brun in Provetz. XXIV
 Joannes Abbas in Nidernaltach in Bavaria. VIII
 Wilhelmus Abbas Westmonasterii, exemptus. }
 Thomas, Abbas Beatae Mariae de Eboraco. } hi quinque
 Richardus, Abbas Jorwaldiff } sunt ex
 Joannes Ripen alias de fontibus, } Anglia.
 Richardus, Abbas Bellilocenensis. }
 CCXX
 Ulricus, Abbas zu Hamram Herbipolensis diocesis. XI
 Joannes de Merla, Abbas in Fuld in territorio Buchn. XXXVIII
 Joannes de Gomin, Abbas Sancti Albani, exemptus, Moguntinensis diocesis. XX
 Joannes, Abbas in Melch in Austria. XXIII
 Hugo de novo castro, alias Sancti Antonii Viennensis diocesis. XL
 Joannes, Abbas in Kemniz in Meichsen. VI
 Sifridus, Abbas in Helwang, Augustensis diocesis. XIV
 Nicolaus, Abbas Florentinus diocesis Biffanensis. V
 Joannes, Abbas Sancti Blasii in Nigra silva, Constantiensis diocesis. XX
 Joannes, Abbas in Zedlitz, in Kuttan, in Bohemia. X
 Petrus de Perusio, Abbas in civitate Romana. IV
 Erhardus, Abbas in Cruzligen. XXX
 Joannes, Abbas in Petershusen. XX
 Chromatus, Abbas Scotorum. III
 Conradus, Abbas in Schafusen } Constantiensis diocesis.
 Joannes, Abbas in Stein. VI
 Nicolaus, Abbas in Bregentz. XIV
 Jodocus, Abbas in Salem. XL
 Umarus, Abbas Scotorum. IV
 Erfridus de Feldberg, Abbas in Conberg. IV
 Erhardus de Schawenburg, Abbas in Pantz. IV
 Joannes de Waldensels, Abbas S. Burkandi. XIV } Herbipolen.
 Georgius, Abbas Monasterii Murensis Constantiensis diocesis. X } diocesis.
 Albertus, Abbas Monasterii Sancti Joannis in valle Curtal, Constantiensis diocesis. III
 Hairicus, Abbas in Cappel, Constantiensis diocesis. III
 Franciscus, Abbas Sancti Salem. } Florentinorum.
 Libeldus, Abbas in Mosgortn. } Constantiensis
 Fridericus, Abbas in Ochsenbusen. } diocesis.
 Hairicus, Abbas in Vviblinga. }
 XX } Nico-

<p>ANNO CHRISTI 1414 1415.</p>	<p>Nicolaus, Abbas de Columna, dioceseos Placentinae. X Jacobus, Abbas sancti Passiani, Laudensis dioceseos. X Rikardus, Abbas Monasterii Belliloci in Anglia. X Conradus, Abbas civitatis Mersburgensis, exemptus, apud Meissen. XXX Joannes, Abbas in Wetingn, Constantiensis dioceseos. X Conradus, Abbas in Lutzel, Basileensis dioceseos. XII Gotfridus, Abbas in Ruti, Constantiensis dioceseos. XII Nicolaus, Abbas sancti Benedicti juxta Gran. XVIII Fridericus, Abbas in Kempten, Constantiensis dioceseos. VIII Conradus, Abbas zum Han, Moguntinensis dioceseos. IV Joannes, Abbas in Alpenpach, Constantiensis dioceseos. III Joannes, Abbas in Blaburen, exemptus. X Joannes, Abbas Sancti Georgii in Nigra sylva, Constantiensis dioceseos. VII Wolffo, Abbas Zivelten. VIII Joannes, Abbas Sancti Joannis Baptiste in Stams, Brixinensis dioceseos. VII Albertus, Abbas ad sanctam crucem, Patavien- sis dioceseos. VI Christianus, Abbas S. Vincentii Wurtislaviensis dioceseos. VI Hairicus, Abbas in Bebenhufn, Constantiensis dioceseos. IX Hairicus, Abbas Wermuslarii, Metensis dioceseos. VII Joannes, Abbas Cisterciensis ordinis, in Ducatu Burgundie. X Joannes, Abbas Moribundi, in ducatu Barrensi. X Joannes, Abbas Vileriensis, prope Metz civitatem. X Franciscus, Abb. in Castellariis in Francia. VIII Albertus, Abbas in Mulenbrunnen, Splerensis dioceseos. VI Joannes, Abbas in Brunbach, Herbipolensis dioceseos. X Eggo, Abbas in Ottemburen Augustensis dioceseos. VII Germigus, Abbas Angie minoris, Constantien- sis dioceseos. VIII Joannes de Castello, Abbas sancti Lupi, in re- gno Francie. VIII Stephanus, Abbas Postanus Napulii. VIII Bartholomeus, Abbas de Pistorio in Tuscia, Provincia Florentinorum. X Angelus, Abbas in Rana, Salzburgensis dioceseos. V Galeatz, Abbas sancti Joannis Barmensis. X Petrus, Abbas Monasterii Willelupensis Tulo- niensis regni Francie. III Nicolaus, Abbas Climacensis in Francia. X Lambertus, Abbas uss dem Munchberg, Ba- bembergensis dioceseos. X Conradus, Abbas in Schonow, Wurmascensis dioceseos. X Conradus, Abbas sancti Ruperti, dioceseos Constantiensis. VI Hairicus, Abbas Ebracensis, Herbipolensis dioceseos. V Franciscus, Abbas sancti Engeti in Sabaudia. VI Arnoldus, Abbas de fonte salutis, Aisteten- sis dioceseos. V</p>	<p>Nicolaus, Abbas in Lanikheim, Babembergen- sis dioceseos. IV Haintzmannus, Abbas de Bellela, Basiliensis dioceseos. VIII Andreas, Abbas sancti Vincentii ex Silesia. V Ulricus, Abbas in Etall, Frisingensis dioceseos. IV Thomas, Abbas de sancta Trinitate, in Hun- garia. VI Franciscus, Abbas de Cappurna in Hunga- ria. VI Conradus Grass, Abbas, in Munchvrach, Her- bipolensis dioceseos. X Franciscus, Abbas sancti Ambrpsii in civitate Mediolanensi. X B Joannes, Abbas de Zifaria, zu Gaishaim, Pat. dioceseos. XIV Guilielmus, Abbas Rhemonensis in Francia. X Guilielmus, Abbas sancti Pauli Tomerato, in Francia. VIII Joannes, Abbas Cisterciensis, in Burgundia. V Jacobus, Abbas Murrundensis, in Francia. VI Joannes, Abbas de Vilerio, Metensis dioceseos. VII Hugo de Domo Comitum, Abbas sancti Leo- nardi de Corbinato, in Francia. XII Guilielmus, Abbas sancti Georgii, Rotomagen- sis dioceseos, in Francia. X Felix, Abbas de Bello loco, Senamensis dioceseos. VII C Joannes, Abbas sancti Eligii Normanensis dioceseos, in Francia. V Hermannus de Admillarii. Abbas S. Aprri in Lachoria. VI Guilielmus, Abbas Ammiani in Francia. VI</p>	<p>ANNO CHRISTI 1414 1415.</p>
		<p>AUDITORES ROTÆ.</p>	
		<p>SECRETARII PAPÆ.</p>	

ANNO CHRISTI 1414.
1415.

Christophorus de Reato
Petrus de Trilha
Hainricus de Satuna
Joannes Simonis

VIII A Gosfridus De Dursten, Mag. in artibus
Hermannus Gul de Hamburg.
Mag. artium.

ANNO CHRISTI 1414.
1415.

Communis populus

Scriptorum Bullarum Apostolicarum est in numero ad minus CXLII. & quilibet cum 3. personis, unus plus, alter minus. CCCCXL
Scriptores penitentiarum XLVII. quilibet cum socio. XCIV
Scriptores Francie, etiam de Anglia, Italia, Bohemia & de aliis partibus, sunt DC. & LXX. unus cum socio, alter solus. DCC
Procuratores Papae & Cardinalium CCLXXIII quilibet cum socio, facit personas. DC
Portantes argenteos baculos XII. quilibet cum socio. XXIV
Curtifani, quos reperi in domibus. MD
Simplices presbyteri, quos reperi in domibus. MDCCC
Camfores solum de Francia, cum servis LXXIII
Tutores ostii aulae. XXIV
Doctores, Magistri, Licentiat & Baccalaurei, in qualibet facultate.

III Simon Cloacam, Doct. in Med.
VI Antonius de Monte Comino, Doct. Legum.
X Comes Levanis Vallis Nebule.
III Hermannus Gaul, Mag. in art.
IV Joannes Pont, de Brabant, Licent. U. J.
Olabus de Tatzia
VII Conradus Ludking,) Mag. in art.
Conradus Appenberg, Licent. in decret. & Mag. art.
Joannes Slinitz, de Buda, Doct. Decret.
Jeronymus de Chamerano, Gener. Ordinis sancti Augustini Eremitarum.
B Angelus de Pistorio, & Theol. Prof.
XXII Wilhelmus de Latinis, de Prato, Decr. D.
Wilhelmus de Menstranis, in Francia, Mag. art.
IV Olwicus, de Francia, Mag. art.
IV Joannes Jegodi, Baccal. in Jure.
III Joannes Honigshann, Anglicus D. Utr.
V Wilhelmus Gilling,) Francigenae, Magi-
Paul Amlung,) stri art. Doct. Leg.
Joannes Domim,) VII
Galtherus Crassi, Doct. Decr. III
Joannes de Ripparia, Doct. Decr.
Nicolaus Calawaschga, D. in Theol.
Joannes Auam, D. Decr.
Joannes de minori Curia, D. Decr. XVIII
III Petrus Pulonis, Ungarus.
III Petrus, Medicus Papae, D. in Med.
Ulricus Burggraf, Canonicus Augustensis, Doct. Decret.
XVI Joannes de Fortuno, D. Decret.
Joannes Schrapfle, D. in Med.
Doct. Antonius, Archiepiscopus Ragusinus
IX Med.
Gregorius Anlandus } Magistri art. &
Petrus Presbyter, } Doctores in Med. IX
Sebastianus, Decanus Brixinens. M. art. V
Joannes,
XII Eltas, Angeli, ex Anglia, Magistri art.
Prior Urlestri } Doctores in Theologia.
Guilhelmus Clerici } Anglici. XXIII.
D Prianus Farbach } Licentiatu Juris
Petrus Redli, } Anglici. XVIII
Jacobus Molher, } Decret. Doctores
Paulus Molher, } IX
IV Simon de Grandi, Baccal. Jur.
VII Appolinus, Moguntinensis, Doct. Med.

Et primo Universitatis Parisiensis.

Joannes Gacherey, natione Pitavide, Doctor in Theologia.
Benedictus Gentiani, natione Francigena, Doctor in Theol.
Joannes Baldeuini, nationis Normanice. Doct. in Theol.
Petrus de Pronino, nationis Francie, Doctor Decretorum.
Joannes de Villa nova, nationis Francie, Doctor Decret.
Joannes Sippandi, nationis Normanice, Doctor Decret.
Jacobus de Spars, de Picardia, Doctor in Medicinis, & Magister in artibus.
Hainricus Dipont, de Normania, Magister in artibus & Medicinis.
Joannes de Templis, De Francia, Mag. in art. & Med.
Adam Bourgin, de Picardia, Mag. in artibus & Baccal. in Theol.
Simon Pinardi, de Normania, Mag. in artibus, & Baccal. in Theol.
Wilhelmus Lochem, de Anglia, Mag. in art. & Baccal. in Theol.
Mathias Jacobi, de Anglia, Mag. artium.

Universitas Viennensis.
Petrus de Pulka, Doct. in Theol.
Caspar Misenstain, Doct. Decret.
Conradus Hildishaim, Licent. in Decr.
Martinus Monasterii, Professor Theol.
Petrus Detringer, Licent. in Jure. XVI
III Hainricus Erenvels, Doct. Utriusque.
IV Petrus de Lios, Licent. in Jure.
Conradus Unruw,
Petrus Achter, prepositus in Lios, Licentiatu in Jure.
VIII Hainricus Ritzpul.
VI Martinus Kotwegh, Doct. in Theol.
III Petrus Clocci, Decret. Doct.
X Hugo de Dampia, Mag. art.
Wilhelmus Ancredy.
III Simon de Puchparten, Lic. in utroque
Hermannus Span, M. art. D. Med.
VI Theodoricus de Francia, Doct. in Med.
VI Raphael de Placentia, Italicus, Doct. U.

Supradicti venerunt Constantiam cum XI. personis.

Philippus de Runk, Doctor Legum.
XII Antonius de Canario, Doctor Legum.
Dominicus Custus, Wadriensis, } Doctor.
Thomas, Strigonienfis Canonicus, } Decretor.
Ungaria. VIII }
VII Joannes Gombady, Licent. in decret.
VI Petrus Vitrio } Italicu, Doctores
III Jacobus de Walwasmo } U. J.

Universitas civitatis sancte Colonie

Theodoricus de monasterio. } Doct. Decr.
XVIII Joannes Wurburg
Antonius de Wolwe

Joan-

ANNO CHRISTI	1114	1115					ANNO CHRISTI	1114	1115
			Joannes de Haimelburg, Doct. Med.	III A	Stephanus de Burgo, Prior sancti Sepulchri, Baccal. in Decret.	VI			
			Mathias de Hainoffia, Magistri art.	VI	Antonius Willarii, Baccal. in Decr.	IV			
			Franciscus de Priega, Aragónici, Doct. Decret.	IX	Conradus Ghins, Doct. utriusque	IV			
			Petrus Fals, cret.	IX	Petrus de novo Deygine, Mag. art.	II			
			Jacobus Abellaco, Doctores U. & ci-	X	Hainricus Neithard, Decret. Doct.	III			
			Joannes de Novo Lapide, miles, ves in Colonia.	X	Simon de Perusio, Doct. Decret.	VI			
			Waltherus de Kesslogen, frater generalis, Ordinis Cruciferorum, Doct. Decr.	X	Petrus Salomonis, Doct. in Theol.	IV			
			Joannes de Fomibus, Doct. in Theol.	III	Item, Fratres minores habent ex eorum provinciis Doctores	XXXIII			
			Petrus Pointerii, Licent. in artibus.	II	& Episcopos titulares	XII			
			Hainricus de Satuna, Archidiaconus, Doct. Decret.	IV	Petrus Paulus de Justinopoli, Doct. utriusque	III			
			Ludovicus de Ortto, Doct. Med.	VI	Antonius de Scharparia, Doct. in Med.	IV			
			Wilhelmus Schilwatz, Doct. Decret. & Med.		Henicus, Decanus in Lutzelberg, Licent. Jur.	VI			
			Michael Falconis, Licent. in Jure.		Ludovicus Malvii, Licent. utriusque	VI			
			Petrus Hilprandi, Licent. Jur.		Nicolaus Pechr, Licent. Jur. & Mag. art.	XII			
			Hainricus de Lebenstain, Licent. Jur.	XVI	Ordo Prædicatorum sancti Dominici habent in Theol. Doctores	XXIV			
			Cuntzo de Zwayla, Doct. Theol. & Jur.	VI	& titulares Episcopos	VI			
			Albertus Bohemus } Mag. art.	VI	Wilh. de Monte Gaudeo, miles } ex parte u-				
			Franko Bohemus }	VI	Jo. Mainquini, Doct. Leg. } niversitatis				
			Benedictus de Perusio Decret. Doct.	IV	Carolus Duplias, Doct. Leg. } Orliensis	X			
			Andreas de sancto Monte, Mag. art.	II	Wildricus, Decanus Metensis, Doct. utriusque	VIII			
			Dominicus de Ponte, de Venetiis, Decr. Doct.	IV	Petrus de Praga, Mag. art.	II			
			Franciscus de Suintino, Doct. Med.	III	Joannes Magistri, Licent. Jur.	III			
			Wilhelmus Corff, de Anglia, Doct. Th.	III	Petrus de Ancorano, Doct. Decret.	VI			
			Joannes Helling, Licent. Jur.		Antonius de Bentivoli, Doct. Leg.	IV			
			Nicolas, Decanus Spirensis, Decret. Doct. & Mag. art.	VI	Petrus } Kitzling, Mag. art.	IV			
			Job Vener Doct. utriusque		Joannes } Thomas Boffkatt, Lic. Jur. Leg. }				
			Nicolaus de Bohemia, Decret. Doct.	VI C	Joannes Hugneti				
			Nicolaus Elstraw, Baccal. Jur.	III	Antonius Marka Doctor Decr. & Licent. Leg.		Italici, XX		
			Matthæus de Bohemia, Decret. Doct.	II	Guilhelmus Mariz,				
			Joannes Durlach, Doct. Med.	VI	Joannes Andreæ, Mag. art.				
			Joannes Turn, Licent. Decret.		Joannes Richarde, Lic. Leg. } Frandige-				
			Conradus Helie Doct. Dec. & Mag. ar.		Wilhelmus de Valli, Mag. art. } nas, XII				
			Wilhelmus Killher, Doct. Decret.		Nicolaus Garron, Doct. Dec.				
			Rudolphus Spitzli, Doct. Decret.	ex Constan-	Reinhardus Rainbolt				
			Joannes Keller, Doct. Decret.	tia XX	Heinricus Kulp, Mag. art.	X			
			Nicolaus Naso, Mag. art.		Antonius Jubennens. } Doctores in Med.	VI			
			Joannes Hahendorn, Licent. Jur.		Heinricus de Colonia }	VI			
			Jacobus Makkart, ex Sicilia, Mag. art.	VI	Petrus de Hilburg, Doct. Decr.	III			
			Hugo de Montprull } Ambaxiatores Du-		Joannes Abundi, Doct. Decret.				
			Gerfrardus Walsgall } cis Orliensis, Do-	XVI	Frater Joannes Agni, Doct. in Theol.	IV			
			Ambrosius de Vicecomitibus, Doct. Decr.		Doctores Leg.				
			Schotus de Rakanavilla, Baccal. Decr.	VI	Joannes Arnbach, Doct. in Med.				
			Joannes de Prato } Doctores Decr.	XX	Albertus, Parochialis in Nuremb. Mag. art.	VIII			
			Hainricus Herboni }	XX	Barthol. ejusdem, Doct. in Theol.	III			
			Martinus, Consiliarius Regis, Mag. art.		Jacobus de Montognishard, Doct. utr.	II			
			Mathias, Canonicus Thuricensis, Lic. Jur.	X	Joannes de Novo foro, Mag. art.	II			
			Arnoldus Wilhelmi de locis Doct. Dec.	XI	Mathias Repelschover, Licent. Decr.				
			Jacobus de Frantzagiis, Licent. utriusque.	VIII	Fridericus Deys, Doct. Decr.				
			Joannes Wigeri, Mag. art. & Baccal. Jur.	II	Christianus Pfaff, Baccal. Jur.	XIV			
			Joannes Munsterbergtr. } Doct. in Theol.	VI	Nicolaus de Pulka, Doct. utriusque	II			
			Petrus Storch }	VI	Nicolaus de Augusta, diocæseos Metensis, Doct. Med.	II			
			Wilhelmus Sulberi, ex Anglia, Doct. in Theolog.	VIII	Antonius de Baldinatis } Doct. Leg.	VII			
			Thomas Medicus, Doct. in Med.	II	Justinus de Blanck }	IV			
			Wido de Puschgo, clericus, Licent. utriusque.	VI E	Leodotis, Pallentinus, Doct. Leg.	IV			
			Augustinus de Pisis, Doct. utriusque	II	Antonius de Janua, Decret. Doct.	IV			
			Jacobus Stoltzli, Mag. art.	II	Honorius de Murtza, Doct. Leg.	X			
			Bartholomæus de Pisis, Doct. Decret.	X	Holiferus de Britannia, Doct. Leg.	II			
			Joannes de Bechorii, Licent. in lege.		Durrantus De Turri, Baccal. in Decr.				
			Wilhelmus de Rotzeta, Baccal. in decr.		Petrus Chenreti } Licent. Juris utriusque	X			
			Hugo Rumanix, Baccal. Jur.		Petrus Possali }	X			
			Joannes Ontwardi, Baccal. in lege.		Wilhelmus de Spelunca, Doct. in Med.	IV			
			Joannes Butzen, Mag. art.	VIII	Joannes Adomars, Prior de Pelegio, Doct. in Theol.				
			Paulus de Cario, Episcopus titularis, Doct. Decret.	II	Joannes Byenen de Castro, Mag. art.	V			
			Clemens de Perusio, Decret. Doct.	III	Heinricus Abindon, Doct. in Theol.				
			Joannes, Abbas Mormundi, Doct. Dec.		Joannes Wellis } Anglici & pro	XXVIII			
			Franciscus de Castellariis, Doct. in Theol.	X	Joannes Schierfort } Rege Anglis	VI			
					Petrus de Chumba, Doct. utr.				Tho-

ANNO
CHRISTI
1418.
1419.

Thomas Polton, Lic. utriusque }
Rupertus Appelton, Lic. utr. } Anglici XVI
Joannes Stokkes, Lic. in Leg. }
Jacobus Lichtenberg, Mag. art. VII
Conradus Rinniger, Doct. Med. VII
Petrus Tortinii, } De Sabaudia De-
Ludovicus Alamanni, } cret. Doctores
Heinricus de Satunay, } XV
Augustinenses habent ex claustris eorum Do-
ctores in sacra Theol. XVIII
& titulares Episcopos VII
Laurentius Rentini, Lic. utriusq; }
Dietricus de sancto Diedato L. U. }
Wilhelmus Moneat, Baccal. Jur. } ex parte stu-
Fridericus Treverensis, Mag. in } dii Orlien-
art. & Baccal. Jur. } sis. XXIV B
Badocus de Madistone, Doct. Leg. }
Simon Garete, Doct. utriusque. }
Joannes Huss, Bohemus, hæreticus, Mag. in }
artibus. VIII
Jerardus Rindeli, D. in Th. } ex parte Domi-
Officialis Leodiensis, Lic. Leg. } ni Joannis Ducis
Prior de Piert, Decret. D. } Bavarie Episc.
Archidiaconus Leodiensis. } Leodiensis. XX
Præpositus Ecclesie Nemausensis in Francia, }
Doct. Leg. }
Arcaldus de Peyeria, Doct. Leg. IV
Joannes de Curtibus, Minor, Doct. in Theol. II
Joannes Gerson, Cancellarius Ecclesie Parisi-
ensis. IV
Joannes Gerardi, Consiliarius }
Regis Francie, } Doct. XII
Joannes Norri, }
Joannes de Monasterio. }
Hugo de Domo Comitum, Decret. Doct. VI
Petrus Robasiensis, Lic. in Decret. II
Stephanus Palatsch, Doct. }
in Theol. } hi IV. a parte Do-
Joannes Palatsch, D. in } mini Jo. Episcopi
Theol. } Ludhomisensis in
Nicolaus Teisse, D. Utr. } suis expensis. XII
Paulus, N. Lic. in Theol. }
Petrus de Versaliis, Prior de Calve monte, }
Doct. in Theol. IV

PRÆPOSITI, PRÆLATI

ET AMBAXIATORES.

Caspar, Canonicus sancti Petri & Michaelis, }
Ecclesiarum in Argentina. X
Petrus, Præpositus Ecclesie sancti Stephani in }
Hungaria, Cancellarius Regis. XV
Thomas Polton, Protonotarius Regis Anglie X
Petrus de Flandria, } Abbreviatores. VIII
Bernifalus Canco, }
Ambaxiata civitatis Cremonæ juxta Hunga-
riam. V
Wilhelmus de Wien, Dominus ad sanctum }
Georium & ad sanctam Crucem, ex parte }
Ducis Burgundie. XVI
Wentzeslaus, præpositus Pataviensis, sedis Apo- }
stolicæ Protonotarius. X
Ulricus, Cancellarius Patriarchæ Aquilejen- }
sis. X
Ex parte civitatis Sundensis in Ducatu Steri- }
al. VI
Ex parte Ducis de Brunswig, Frick Twedorff, }
miles. VII
Ex parte civium in Lunburg, in Hamburg, }
in Sund, ducatu Barenfi, Mag. civium & }
3. Cives. XI
Ex parte civitatis in Septem castris in Hunga- }
ria. VI

A Ex parte civitatis Brabantie & regni. IV
Ex parte Marchgravi de Meichin. XX
Ex parte civitatis & cleri in Megburg. X
Joannes Goch, præpositus, & tres cives. X
Intall Hilmanus, canonicus in Wurtzburg. VI
Ex parte civitatis Caschga, Hungarie. III
Ex parte comitis Hugonis de Monfort, alias }
in Phanberg. VIII
Ex parte civitatis Ach, Joannes Scharffe mi- }
les. & Joannes Ellrebarn, Licent. in Leg. VIII
Ex parte civitatis de Luke, Ludovicus de Ful- }
gineo, miles. X
Ex parte civitatis Iporadie, Ludovicus de Can- }
dia, miles. V
Ex parte civitatis in Clusemburg in Hunga- }
ria. IV
Ex parte civitatis Spaltræ provincie Dalmatie, }
Nicolaus Dominicus, miles. VI
Ex parte Regine in Wollen, unus miles & }
Wolffzandi. VIII
Ex parte universitatis sancte Colonie quatuor }
Doctores. XII
Albertus, præpositus in Kloster Neunburg, in }
Austria. XXIV
Ex parte Domini Alberti Ducis Austrie, Leo- }
poldus Ekchartfawer, Georius Starbemberg, }
& plures nobiles, & etiam Doctores. CCXI
Ex parte universitatis & cleri Wiennensis, }
Caspar, Ordinarius, & tres Doctores. XII
Unus Commendator de Nova domo, Angli- }
cus. XI
C Magister Sancti Antonii in Memmingen. VIII
Præpositus Herbipolensis, ex parte cleri. XII
Præceptor Sancti Antonii in Alize. IV
Petrus Benzfawer, præpositus in Berchtolsga- }
dem. XII
Ex parte Archiepiscopi Treverensis. }
Otto de Zigenhain, Præpositus Treverensis. XX
Ex parte civitatis in Nuremberg, Zebolt Phin- }
zig, Petrus Volkmyer. XII
Ex parte civitatis in Regensburg, unus miles }
& tres cives. XVI
Ex parte civitatis in Hagnaw, in Elfas. VI
Ex parte civitatis regni Slesie & Cleri, Nico- }
laus Burfnitz, Joannes Strater, Canonici. }
Dietricus Cancellarius, & alii plures. XVIII
D Angelus de Viterbio }
Bonannus de Reate } Speciales Scriptorum
Henricus Lupo } Papæ XII
Laurentius de Roma }
Ex parte civitatis sancte Colonie, Jacobus de }
novo lapide, miles, Doct. Leg. X
Walterus de Kessingen, Licent. Leg. X
Ex parte civitatis in Frankensurt, Joannes de }
Holtzenstain, Jacobus de Holtzen. VIII
Ex parte civitatis in Mecheln, in Pruk. XII
Ex parte Senensis & Bononie civitatum. VIII
Ex parte civitatis in Hall, Nicolaus Hurd & }
Andreas de Sancto monte. V
Benedictus Præpositus Alben- } Cancellarii Re-
sis, & Georius, } gis XXXII
Ex parte cleri Argentinensis, Wilhelmus Fro- }
berger, Decanus in Freisingen, & Nicolaus }
Zorn, præpositus Sancti Thomæ. XXIV
Ex parte Ernelli Ducis Austrie, Rudigerus, }
Piebanus in Pruk, & Nicolaus Elstraw. XI
Ex parte Ducis Orliensis, Mislian de Bra- }
mont, miles, Hugo de Montbrall, Gerar- }
dus Wassel. XX
Ex parte Ducis de Fagen, Joannes Aldendorff. VI
Ex parte Regis Cypri Nicolaus Angelini, mi- }
les. XII
Ex parte capituli & cleri Moguntiacensis, Berch- }
toldus

ANNO
CHRISTI
1418.
1419.

ANNO
CHRISTI
1414
1415ANNO
CHRISTI
1414
1415

toldus Willing, Joannes de Bontzheim, praepositi. XII
 Joannes Wais, Praepositus Frieslandensis, Canonici Moguntinus. IX
 Benedictus, prior de Mutua, Bisuntinensis dioceseos. X
 Ex parte capituli, & cleri & Episcopi in Aichsteten, Praepositus ibidem, & tres Canonici. XV
 Praepositus & Canonici Magdeburgensis. VI
 Ex parte Ordinis Praemonstratensium in Francia, Joannes Seneschalli, & Aegidius Makoc. X
 Joannes Kerchoff } Abbreviatores V
 Heinricus Sifridi }
 Commendur in deutschen Lande Ordinis Cruciferorum, & sex Commentores & XXI. milites, ordinis eorum. CCLX
 Ex parte civitatis in Ulenburg in Mehru Dominus Jan, miles. IV
 Ex parte Cleri civitatis Prunii, Praepositus & Canonici. VI
 Ex parte Domini David, Archiepiscopi Burgundensis, in ducatu Aquitanie. X
 Praepositus, Joannes, in Staingaden, Joannes, Praepositus Machtellenus. IX
 Bandolfus de Albiano } Protonotarii XIII
 Hermannus Twer }
 Nicolaus, Prior de Balionibus, Ordinis Jerusalemiani sancti Sepulchri. IV
 Ardecinus de Novaria } Protonotarii VI
 Gaudentius de Loperta }
 Ex parte Capituli & cleri Argentinenus, in Summario, Fridericus Comes de Zollr, Canonici, Nicol. Pechr, Officialis. XVI
 Theodoricus, Praepos. Wormatiensis. IV
 Praepositus Ulmentis Civitatis, Praepositus Jacobus in Walsew }
 Praepositus de Zurichberg. } Constantiensis dioceseos. XXX
 Praepositus, Contr. in Ittingen, Praepositus Contr. in Ottingen, Praepositus, Nicolaus, in Em-rach. }
 Ex parte civitatis Basileensis, Conradus Munch, miles. XX
 Nicolaus Maurer.
 Ex parte Comitatus in Gorz, Paulus Tanhuser & Wertz Holtzhuser. IX
 Araganus de mala Spina, } Protonotarii. VI
 Jacobus Rodinus, }
 Ex parte Domine Anne Reginae Angliae, Wilhelmus de Spelunca. IV
 Ex parte civitatis Moguntinensis, Petrus Bart, miles, & Conrad. de Kacheln. XII
 Ex parte civitatis Wormatiensis, Wilhelmus Brun.
 Ex parte civ. Spirensis, Andreas Forst. XIII
 Ex parte Abbatis in Murbach, duo Doctores, unus Monachus, & unus Presbyter. XII
 Ex parte Regis Angliae, Thomas Polton, Rupertus Appelton, Jo. Stockes, Anglici. XIII
 Joannes, Praepositus in Dyessen, Praepositus in Julin, Praepositus in Staingaden. X
 Ex parte Regis Portugalliae, unus miles, & unus Archidiaconus. IX
 Ex parte civitatis in Lubek, Gordian Plofchgen, Marquardus de Dornen, Reinhardus de Castell, milites. XII
 Ex parte civitatis in Tyrna, in Presburg, & in Oedenburg, und die brachten dem Kuneg die schon verdakten Rofs. XII
 Ex parte Regine Napulii tres Doctores, tres milites, & duo Episcopi. XLV
 Ex parte Philippi Mariae, ducis in Mailan, u-

nus Episcopus, unus Abbas, & tres milites, & quatuor Doctores. CVI
 Ex parte Caroli de Malatestis, Philippus de Rikombus, miles & Doct. Legum, Antonius de Canario, Doct. Legum. XXII
 Ex parte illustrissimi Domini, Domini Maroil Palaeologus, Caesaris Constantinopol. duo duces & unus miles. XXI
 Ex parte Episcopi Ancensis ex Graecia, unus Doct. V
 Ex parte Domini Joannis Ducis Bavariae, Episcopi Leodiensis. XII
 Ex parte illustrissimi Regis Uladislai Regis Poloniae, & ex parte illustris Principis Alexandri, alias Witolt, magni Ducis Lithuaniae, unus Archiepiscopus, tres Episcopi & quatuor milites. CCL
 Ex parte civitatis Sierdurs, in territorio Franciae, Colin de Losen, Thomas de Losen, Mag. art. Beykon. XIII
 Frater Vventzelaus, Prior vallis Mariae Virginis ex parte Wilhelmi in Almania. VI
 Jacobus Archidiaconus Marolus de Belleloco in Francia & Legatus ipsius provinciae. VII

PRINCIPES SECULARES.

Serenissimus & illustrissimus Princeps & Dominus, Dominus Sigismundus Romanorum Rex, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae &c. Rex semper Augustus & ejus Conthoralis. M
 Dux Rudolfus Saxoniae, Sacri Imperii summus Marschallus. CLXXX
 Dux Ludovicus Bavariae, Comes Palatinus, sacri Imperii Archidapifer.
 Dux Otto Bavariae, Palatinus Rheni. CCCC
 Dux Ludov. Bavariae, Palatinus Rheni. D
 Dux Henricus, Bavariae, Palatinus Rheni. CC
 Dux Wilhelmus, Bavariae, Palatinus. CLX
 Dux Ludovicus Brigenus, in Slesia. CXXV
 Dux Fridericus, Dux Austriae. D
 Dux Hercules, Saxoniae. XL
 Dux Henricus, Slesiae, alias Rumpolt, Dominus in Grossen Glewen, & in Trassen. XXXV
 Dux Albertus, in Mechelnburg. XX
 Dux Karibund, Russiae Alb. XX
 Dux Wasla in wolgst bey der See. XXVI
 Dux Ulricus de Dekk. XXIV
 Reinhart Vo in Urslinga. X
 Dux Joannes de Stettin. XLIV
 Dux Petrus de Lindov. XXV
 Dux Joannes Opoliensis, Episcopus Wladislavienus in Polonia. XXII
 Dux Carolus Lothorae, in Luttringa. LXX
 Duces, Philippus de Troppi, ex Graecia, Michael de Troppi, Filius ejus. XXI
 Comes Fridericus, de Lothorae, in Luttringa, Frater Caroli, Comes in Vvidemund.
 Dux Antonius, Lothorae, in Luttringa, filius Caroli de Luttringa. XXVIII

MARCHIONES BUTGGRAFII, GRAFII.

Marggraf Bernard. von Nieder Baden. CC
 Burggraf Friedrich von Nurnberg. CL
 Burggraf Hans von Nurnberg. CC
 Marggraf Rudolph, von Rotelln, Hertze, Hochberg, Marggraf Rudolph sein Sohn. LX
 Marggraf Joanns Jacobi von Ferrer. LXX
 Comes Hermannus de Gili,
 Comes Fridericus de Gili, filius ejus. CCL
 Comes Richardus de Warevick, Anglicus,
 Comes Joannes Carolus, Vice-Comes in Mediolano. XXX
 Co-

ANNO CHRISTI 1414 1415

ANNO CHRISTI 1414 1415

Comes Philippus in Gorott, Ungarus. XXXA
 Comes Joannes de Lunungen. XX
 Comes Bruno de Scala, } von der Lei-
 Comes Paulus de Scala, } ter. XVI
 Comes Nicolaus de Scala, }
 Comes Ludovicus zum Roslin. X

COMITES.

COMITES.

Rudolphus de werdembergh. V
 Joannes de Lupfen, Landgrafius in Stulinga, XL
 Joannes, Edler ze Swendhus. XVI
 Jorg Sopphingo de Hohenstein, Bohemus. XII
 Joannes, Landgraff zu Liechtenberg. XII
 Gunther von Schwartzburg, Herr zu Ronaw, des Konigs Hoff-Richter. XXIV B
 Rudolph, sein Sohn. XVI
 Albertus von Schwartzburg. XVI
 Albrecht von Werdenberg, Herr zu Bludentz. XII
 Eberhardus de Kirchberg. XII
 Ludovicus de Liechtenberg. X

COMITES.

Wilhelmus de Henneberg, XII
 Joannes de Spanhan. XX
 Joannes de Liningen. XX
 Rudolph von Montfort, des Konigs Landvogt. XXX
 Wilhelm von Montfort, Herr zu Bregentz. XXI C
 Wilhem von Montfort, Herr zu Teitnang. XVI
 Friderich von Valentz, apud Episcop. LX
 Joannes Michael } von Werthan, Mogunt. LX
 Wilhelm von Nassau, Thum-Herr zu Mentz. X
 Intall Fritz de Zollr. VIII
 Otto de Zigenhann, Praepositus Trevitensis. XX
 Fridericus de Luttringen, Comes in Wudemund, Dominus in Runinga & in Bonn. XXII
 Hugo de Arpigone, Vice Comes de Laudrico, Francigena. XXVIII
 Hugo de Montfort, Land Commendur S. Joannis Orden, in Teutschen Landen. XX
 Fridericus de Toggemburg. CLX D
 Didacus von Svent Salida ex Arag. XLIII
 Eberhardus } de Nellenberg, Landgra-
 Conradus } fen in Hennegow und
 in Madach. XXII
 Joannes von Ixate Ambaxiator Regis Arag. XXX
 Franco aus Karbau, bey dem von Cili. X
 Nicolaus von Brun, } Ungari. XXVI
 Lasla von Brun, }
 Heinrich Eggo, Conradus de Furstenberg. XXVIII
 Friderich } von Helffenstein. L
 Joannes }
 Eberhard von Kilchberg. XII
 Rudolph } von Sultz. XXII E
 Herman }
 Friderich von Fellentz, } aus Westter-
 Conrad von Bilsch, } ch. XXXII
 Enoch von Luningen } bey Hertzog Ludwi-
 Fritz von Zollr } gen und.
 Wilh. von Fberstein. Hertzog Otten. XXX
 Albrech von Hohenloch. XIII
 Friderich Graff zu Hennenberg. XX
 Thomas de Rineck. XX
 Hermannus de Hennenberg, ex parte Episco-
 pi Babenbergensis. XVIII

Albrecht von Werdenberg, Herr zum heiligen Berg. XV
 Joannes de Spanhan. XII
 Rudolph von Vverdenberg } von Sangau. XXII
 Heinrich de Vverdenberg }
 Joannes von Vverdenberg }
 Conradus de Friburg, Dominus in Vvelschen Neuburg. L
 Albertus de Scotis, de Placentia. } apud Cardinalem
 Ludovicus de Lavantia, } de Ffischgn,
 Nicolaus Marggravius Vila- } Romani. L
 terii.
 Geofius, Thomas, Joannes de Krawatn. XXXV
 Joannes de Prata, e Friaul. XXXII
 Ludovicus de Ottingu, }
 Vvilhelmus filius suus. XXX
 Vvilhelmus de Orlamuntz, }
 Otto de Orlamuntz. XXX
 Gunther de Schwartzburg, Canonicus Herbipa-
 lensis. X
 Joannes de Novo Castro, }
 Antonius de Gronson. XX
 Fridericus de Ottingen. XXIV
 Ulricus Vogt ze Meisch, Graf zu Kilchberg. XX
 Joannes Burger, ze Aldenhain. XL
 Joann. de Firmenbach. XXII
 Philippus de Nassau. XVIII
 Heinrichus de Vvietenau, extra Vvartrang. IX

Frey, Ritter, Knechte.

Frey Ritter Vvalther von Klingn,
 Freyn { Cunrad Bussnang, }
 Albrecht Bussnang. X
 Freyn { Vvalter } de Hohenklingen ob
 Ulreich } Stain. X
 Ulreich }
 Ritter Joannes de Zimmern. VI
 Ritter Joannes } von Rosnech. X
 Frey Heinrich }
 Freyn Vvilhelm } von Cund. X
 Georg }
 Ritter Himvardus de Altare } aus Lutzelburg. X
 Ritter Gerhard de Pastoria }
 Ritter Henricus de Hohenstein,
 Servi { Hartmann de Vvangn.
 Rudolphus de Hohenstein. XII
 Jacobus de Yico, } Italici. XV
 Joannes Aliprandis }
 Miles Eberhardus de Landau, }
 Eberhardus de Landau, }
 Vvolff de Grafeneck. XV
 Servi { Rudolph de Hohentann }
 Cunradus Findinfin }
 Happ Marschal de Pappenheim. X
 Frey Miles Nicolaus de Curlicz }
 Ingel de Rothenburg }
 Joannes de Pergen }
 Milites { Heinrich de Pitsch }
 Sciffrid Nechel }
 Balthassar Panawitz }
 Bernard Aptitz }
 Heinrich ze Schoff. }
 Friedrich ze Schoff. }
 Friedrich Umbvrind }
 Joannes Buchwald }
 Christoff Rotenberg. }
 Heinrich Schalner. }
 Bey Hertzog Hein-
 rich aus Stelen.

ANNO CHRISTI 1414 1415

ANNO CHRISTI 1414 1415

Freye { Burchard von Wissenburg
Rudolph von Arburg,
Albrecht Thum. XXVI

Miles Bernus de Blossen, aus Melchberg. IV

Milites Andreas Lungholtz,
Heuning Lungholtz. X

Servi { Albertus de Kuniglegg,
Burchardus de Werdnau,
Itall de Werdnau, X

Milites Joannes,
Ulricus Freutsberg. XVI

Miles Henrich Glandesberg. XXVIII

Freyen { Heinrich de Blumnau,
Heinrich de Gravenn, Herr zu Blum-
nau. XXVI

Freye Milites { Billung de Conits,
Honofrius de Conits, XVI
Herrn zu Brun in Urgern.

Frey Miles Henricus de Blumenau
de Mehren VI

Miles Conradus von der Stat. VI

Milites { Hartung von Clux,
Joann von Waterkon, Engellsch. XII
Huidnietz von Laznaw, alias Pre-
xo, Ungarus. X

Milites { Heinrich Vischgul de Linburg. VIII

Servi { Joannes Zedliz,
Joannes Huntham,
Nikl de Lauffen, ex Saxonis, VIII

Milites { Nicolaus,
Lalchga von der Lauben, Unga-
ri XV

Milites { Marquart de Schellenberg,
Joannes de Kungck,
Cunrad de Schellenberg, XII

Servi { Brukart von Bisbach,
Gebhard von Schellenberg,
Heinrich von Ostfringen,
Walther von Amwilr,
Heinrich von Ertzingen,
Cunrad von Ertzingen,
Ruff von Neuenbuisen,
Hans von Hodorf: Bey Graff
Hanlem von Luffen.

Frischhanns von Bodmen,
Joannes Cunrad von Bodmen.
Wilhelm von Honburg,
Heinrich von Honburg,
Joann von Bodmen.
Wentzlaw von der Tauben,
Wilhelm Has von Waldeck,
Joannes von der Tauben,
Joannes Rodann,
Marquart von Kamnitz,
Nicolaus de Ottrawitz,
Nicolaus de Starogotz,
Joann von Littaw,
Hans von Harns, Bohems. L

Heinricus Visii,
Wilhelmus Visii, Camerarii Regis Anglia XLVII

Milchgo Dominus in Addeck,
Thoblitz de Addeck,
Joannes Thoble, Hungari. X

Henricus de Mentoe, ex Sabaudia, VI

Joannes Melibon } Hungari. IX
Joannes Hernschgo, }

Ulricus de Lutz alias Stall Bohemus. VII

Georius Melibon, portans gladium Regis, VI

Joannes Merenwitz.
Peter de Hohneck,
Fridericus,
Henricus,
Petrus de Friberg, XIV

A Thalibaldus in mare Prutini Confluitans
Deffinari Regis, VIII
Bercardus de Knoringen,
Henricus de Knoringen,
Conradus de Knoringen, VIII
Georius Hartung de Lort, Anglicus, VI
Joannes Ostlinger, servus Regis Anglia. III

Wold
Petrus
Joannes de Hewen.

Arfellus de Salucis,
Berretinus de Thuraco,
Antonius de Comitibus,
Garfaranus de Frachenelle.
Stephanus de Chutano,
Bartholomeus de Laffala,
Franciscus Merlinus Barchardus: Apud Mar-
chionem de Montferraria.

B
Oswaldus, Leonardus, Joannes, Wolken-
stein, VI
Rudolphus de Retbensfurt: Anglicus, XXVI
Joannes de Vilanders,
Joannes de Vilanders, Junior, & quatuor de
Slandersberg. XVII

Joannes Schwartz.
Henricus, Filius suus. VI
Nicolaus de Damalcia, Ungari. IX
Ulricus Flogz.

Thomas Ladwik,
Baffen Schumell von Onaden, Ungari VIII

C
Conradus de Schaffstein super Rheno XIV
Joannes Clan Bohemus. X
Joannes Zorn de Stralsburg, VI
Joannes de Bonstettin, X
Jorg de Katzenstein. X
Fridericus de Katzenstein, X
Antonius de Novo Castro, Wiccomensis dio-
ceseos. X

Joannes Bentzawer,
Ludovicus ab dem Stein, XII
Ludovicus Bentzawer.
Garing de Ramstein, X
Cunradus von Riggembach. X
Reinhart von Hans
Dietricus von Isenburg XX

D
Dietrich Schenck von Erpach. XX
Joannes von Kagnegg,
Hans Zorn, Junior.
Nicolaus von Welchense,
Joannes von Staben,
Joann von Helmstat,
Heinrich von Hohenstain: Bey den
Marggrafen von Baden.

Cunrad von Rischbach,
Courad Steinbrecher,
Diedrich Rod,
Joannes Rod,
Joannes Lapp,
Eberhard von Stein,
Claus Schuch von Eantzingen.

E
Puppali von Ellerbach,
Sitz Marschall von Pappenheim,
Wolff de Weherstettin.

F
Burchart Homel de Stoffsberg, } VIII
Joannes Stoll de Stoffsberg. }

Mark von Schellenberg,
Pentel von Hannenboven,
Cunrad von Wiler,
Ulrich von Hannenboven,
Heinrich Togtram Leupoltz
Rudger Hartzer, }
Jorg Knoll. }
Henrich Latchembok, Bohemus. }
Joan. }
Bey Graff
nangadem
Land.
Vogt
XL

ANNO
CHRISTI
1431-
1432.

ANNO
CHRISTI
1431-
1432.

Joannes de Nipembach, Conradus de Klenzheim, Petrus Stovemburg, Et alius XXVI. nobles servi.	Apud Archi- episcopum Maguntiam- ensem.	Zenfciga, Gégo, Brugo.	Papani ex Servia.	XL	
Joannes Grafton, Rodrymus Strus. Rithien, Lampert Maknei, Gualter Socch, Wilhelm Rochlans, Joannes Athon, Joannes Waldiens, Et alius VII. nobles servi Berlingenses de Berlemonte ex Francia.	Anglici apud Comitem de Warwrik.	Joannes, Kungholtz, Wilhelmus in Turu, Eberhardus in Turu Andreas de Rochlitz, Marcellus Walds, Eralmus Liechtenberg, Waltherus Saffner. Andreas Saffenhalm.		VI	
Jacob Frulhart. Casperus Klingenberg, Joannes Hurnff, Albrecht von Schonen, Hans Swandorff. Wetzl, } de Hego, fratres. Hugo, }		Joannes Burkard de Ellerbach Ludovicus Sechs, Conradus Griebing, Wilhelmus Reichenberg, Rihart Schirmer. Conradus Schlicendorff Jacob Ravnacher. Friedrich Dobringer. Ansoni Verber. Joannes Hohenwartter. Hans Arbenstaler. Lencols Schiener. Stephan Twall. Georgius Janer. Joannes Schrans. Nicolaus Gerthorffer. Andreas Sechs. Jorg Eckenstein. C. Eralmus Verber. Jacob Pfeyrsche. Herman Gruber. Paul Eh.			By dem von Cui.
Joannes Waltherus frater de Munchwiler. Hannanus de Grunberg, Wilhelmus de Grunberg. Turing Munn, Berthold de Stoffen, Joannes Rich de Richestein. Joannes von Bahel, Adelberg von Baden, Hans Flechfen, Hans, Werner, Nicolaus, de Roggenbach. Heinrich von Stein, Eberhard von Wila, Wolf von Kalenberg.		Thomas Prefinger. Victor Genfrakker. Sigmund. Grattung. Rurich Gerthorffer. Andreas Hohenberger. Joannes Kamer. Joannes Prantner. Fry miles, Oricus de Wilkenberg. Eckardus de Vlandens. Bertholdus de Stais. Urus Comendator de Aithof. D. Gham Kochell. Joannes de Heinstat. Fridericus de Pichensale, Wilhelmus de Niperg. Gorg de Niperg. Joannes de Heinstat. Rudolphus } de Heinstat. Viprecht } de Heinstat. Hainrich von Ranndeck. Michel Jak de Kufall. } Hungari. Jan Jak de Kufall. }			By dem von Cui.
Laurent Paichga de Damais, Ungarus. Jorg Aichberg, Jorg Starnberg, Nicolaus Schranck, Wenzla Schranck, } Bohemi.		XV VIII X XII			
Hermannus, Isatall Hermannus, Albertus, Ulricus, Beringer, Herman Bitt, Albrecht, Rudolph, Bon Peringer, Hans. Rudolph de Rosenberg, Eberhard von Ranzschweig, Burchard Schoeck de Galtella Henricus } de Hermantorff. Burchardus }	De Landen- berg, residen- tes in terri- torio Tur- gow.	XI			Confiliarii Ducis Au- strie. L
Nicolaus Zorn. Stoch Petrus de Schars, Ungarus, Marichalcus, Joannes de Morat, Ungarus. Joannes von Meyberg. Christoph von Gerthorff, Heinrich Abe, Joannes de Zedlitz, Nith Schirwis. Hans von Langen Marichallus, Heinrich Bonowitz, Thomas de Girsoff, Heinrich Bongartter, Hans Halwittoff, Nith Zedlitz, Heinrich Schottorff, Fritz Lantzen, Hans Gerthorff.	In Turgow. By Hertog Ludwig von Brig aus Sch- lesien.	XX VI XXXVI LXXI			Apud Epi- scopum Georg Sprengem Et in sub expensis. VI XXX XX VI XX XXIV X X
Concil. Gener. Tom. XXVIII.					Joann.

647
ANNO
CHRISTI
1414
1415

Joann. de Froberg.
Vroffo de Brandis.
Dietegen de Marmels,
Dietegen,) Fili sui.
Andreas,)
Joannes de Slandersberg.
Hainrich de Rockvile,
Mantz de Rockvile.
Hainrich) de Rockberg.
Albertus)
Andreas de Palitzgi,) ex Polonia.
Charn de Schriats,)
Hilling de Ulemberg.
Joann. de Ulemberg,
Michel de Rischach,
Ruff
Eggs
Hainrich
Ulreich.
de Rischach.
& quatuor de Rischach de
Richenstain.
Berthold von Morberg,)
Heinrich vor Morberg,)
Hainrich de Gumpenberg.
Andreas von der Tauben, Bohemus.
Porrferca de Sabandia.
Jacobus Marrandula,
Simon de Vestfal,
Hainrich Engelberg.
Rudolf de Essdingen,
Heinrich Guff,) de Argentina.
Conrad. Bock,)
Fridericus Schettner,) ex Vvesterreich.
Conrad. Lovvenstein,)
Heinrich Gebotsch,
Hermannus Gebotsch,
Joannes Lingtschenk,
Vvintzig Kramer,
Analus Pomerra, ex Portugal.
Caspar von Friberg,
Hans von Vvefthernach.
Joan. Druchses, de Vvaltburg,
Vvaltber de Stadgen,
Jacob)
Ulrich) Druchses, filii sui, de
Hans) Vvaltburg,
Goltzer de Schellenberg,
Eggo de Kungleck,
Abrecht de Kungleck,
Abrecht Toltschalm de
Kungleck.
Frey Miles. Conrad de Biggenbach,
Dietrich Schenk, de Erpach,
Conrad. Schenk, de Fochenpach,
Joannes de Hirsborn,
Schvartz Rainhart de Siggingu,
Joannes Gevvolf de Teggemberg,
Joannes de Siggingu,
Rainhard de Siggingu, Hoffmei-
ster,
Vvilhelm de Falkenstein,
Joannes de Feningen, Senior.
Joannes de Feningen, Mariscalus,
Joannes de Kich, Schenk.
Conradus de Rosenber,
Svriger de Siggingu,
Vvipprecht de Heinslat,
Philipp. de Inpselheim,
Heinrich de Esomber, Junior.
Hartmannus de Henttishaim,
Eberhardus de Hirsberg,
Hornog de Hornenberg,
Vvolffo de Arve,

A P P E N D I X

XIV A Martius Blas,
Joannes de Rosenber, Junior.
Vvilhelmus Svvaiger,
XL Conradus de Erckon, alias Horn-
berg,
Stephan. de Emershoven,
VI Conradus Bachfelder,
Conradus) de Faringen,
Dietricus)
XII Dietrich Rainach,
Bernardus Seven,
XVIII Joannes Itzen, Ritter,
XII Adam Bertendorffer,
Ludovicus de Mentzingen,
Arnold Sloder,
B Egnbrecht de Vvacheim,
Piter) von Pahl.
XXX Bernhart)
Joannes de Vvingartn,
Joannes de Brandberg,
Joannes de Hertikon,
VI Rainhart de Siggingu,
Joannes de Roteneck, Junior.
IV Amodeus de Chalanco, Romanus.
X Marinus Schlafus Napulii,
IV Vvolff de Zalnhart,
Michael de Ferandis,
XIV Brchtholdus de Feronis,
Ludovicus,
Conradus, Dominus in Vvinberg, Sacri Im-
XIII C perii Camerarius,
Burkardus Monch,) de Basilea
Abrecht von Egglstain;) XIV
VI Otto von Otenburg,
Meinhart von Louben,
Joannes von Lindavv,
Vvierzich von Grutlingen,
Ehwenfried von Seggendorf,
VI Jorg Schenck von Gira.
Hainrich von Seggendorf,
VIII Hans von Sanden,
Otto von Scheiden,
Strebitz aus Polan,
XLIV Hans von Eunsingen,
Vvilhelm Fuchs,
D Joannes von Hilpurg,
Joannes Ratzenberger,
Hans Sachs,
Vvaltber de Hungersfort, Anglicus. XXX
Conrad. Schenck de Linberg,
Joannes de Haldegg.
Jorg von der Lipp,
Hans von der Lipp,
Albrecht von Ranavv, } aus Mchm.
Frey Miles, Zuder Benedikt von Butsch Un- XX
garns, XXIV
V
Joannes de Monte Forti,
Manuel de Chrisofora, de Constantinopoli, ex VIII
Gracia,
Vvilhelmus de Rimpfen,
B Joannes Zoller,
Ott Pfart,
Appell de Lichtenstain,
Joannes, Druchses de Balderstain,
Dietricus Druchses de Vvetahusen.
Apud Du- Lamprecht de Rinschon,
cem Lu- Rapp de Hoffart,
dovstam Joannes Pfart de Salzburg,
& fratrem Antonius de Bora,
eius Du- Appel) de Milz.
cem Otto Hans)
nem, Du- Petrus Druchses de Vvetzhusa.
cer Bava- Sigmund. Froberger,

648

rim & Pa-
lorian
Rheni.
ANNO
CHRISTI
1414
1415

X
XIV
VIII

Italici. X
Sagri Im- XIV
de Basilea XIV

Apud Berg-
graviam de
Nuremberg.

aus Mchm.
XX
XXIV

V
VIII

Apud Epi-
scopus de
Warburg.

vor-

ANNO CHRISTI 1518.
1519.
 Wernherus Wallegger,
 Joannes } Layminger,
 Georgius }
 Wilhelmus de Froberg,
 Joannes Kuchler,
 Ulrich } Weipriacher,
 Joannes }
 Fridericus Bontrawer.
 Joannes Castellanus Caligen-
 sis.
 Sefinus de Sarbozi.
 Donko de Kall,
 Szentlaw Merzki,
 Jan Kalixgi,
 Joannes von Bomerdingen,
 Conradus } Waldner,
 Diopok }
 Jacobus de Cadenacia, Romanus,
 Georgius Zittruff, } ex Stesia,
 Nicolaus Ribnitz, }
 Zobel de Athesi.
 Frey miles, Stephan de Gundolfingen,
 Jan de Merwitz Bohemus,
 Fridericus de Scharfenberg,
 Albrecht }
 Heinrich } Schenck de Sidaw.
 Heinrich }
 Ott }
 Joannes }
 Joannes de Waldaw,
 Albrecht Holzendorfer,
 Marquart de Neublitz,
 Joannes de Kohritz,
 Hermannus Lofar,
 Albrecht Wolff,
 Joannes Scgwitz,
 Ott de Dieben,
 Gunt de Krudein,
 Zugo de Rotich,
 Joannes Willgatz,
 Bertholdus Laß,
 Dietrich } Meisinger,
 Guntar }
 Heinrich Marchalch de Pappen-
 haim,
 Christoff Frauenhorst,
 Joannes Pof,
 Eberhard de Bluch,
 Joannes de Lüg,
 Guntar Rainstain,
 Joannes Trachawer
 Wurbelt de Wald,
 Heinrich de Honday,
 Peter Hecht,
 Heinrich de Lotz,
 Gebhard Hapfer.
 Koppo zu Zolitz,
 Heinrich Hagg,
 Gm Guntelge,
 Petrus Silfrang,
 Nictl Warnstorfer,
 Heinrich } Schag.
 Otto }
 Joannes de Hosenberg, aus Weßerreich, IV
 Joannes }
 Conradus } de Hodorf.
 Heinrich }
 Schwigger von Gundolfingen,
 Albrecht Brisinger,
 Alton Blofer,
 Dionisius Hoffer,
 Sime Torringer,
 Mathas Graus,

XIII A Christian Witalde,
 Caspar Torringer.
 Hans Froberger,
 Wilhelm Abanner,
 Afam Schelker.
 Afam Layminger.
 Heinrich Franawer.
 Ulrich Egger.
 Joannes Truchseß.
 Paul Closer.
 Hans Zereyrudd.
 Eberhart de Friberg.
 Conrad de Friberg.
CXX Sigmund Froberger.
 Wilhelm Torringer
X B Bernhard Waldegger.
 Wilhelm Machselrauter.
VI Hanns, filius suus.
 Ott Bentmawer.
XIII Rudolf Brisinger.
V Stefan Ebbler.
IX Peter Michel speckh.
 Hanns von Sentlingen.
XIX Otto de Staetlingen.
 Joannes Waichinger.
 Conrad de Magenbuch.
 Wilhelm Schelmburger.
 Conrad Eglolffstein.
 Christoff de Friberg.
 Wilhelm Landgedler
C Conrad de Friberg.
 Albrecht Turati.
 Sigmund Wattenhofer.
 Frey miles, Turing de Rainstain.
 Berung Kowalitschi.
 Jan Sidenstrang. } Bohemi.
 Peter Strall. }
 Jordan Plochgon. } de civitate
 Marchart de Dornen. } Lubock.
 Rainhart de Kallien. }
 Fratz Hagendor de Argentina }
 Baben Fromberger. }
 Gunticho de Cholm. }
 Hugo de Schouwald. } Bohemi
 Gerio de Cholm. }
D Albrecht Sidenstrang. }
 Petrus Bugarich. } Ungari.
 Antonius Kalabris. }
 Petrus Silfrang. }
 Ian Billing. } ex Polonia.
 Dietrich Billing. } XVII
 Joannes Sonson. }
 Joannes Melanen, alias de Iantsberg. }
 Joannes Bock. } de Argenti-
 Rudolf Barysewig. } na. XXII
 Sigmund de Laffantz, Ungarus. } X
 Arpaganus de Lingari ex Francia. } XIV
 Laurentz Dammus, Bohemus. } XXII
 Hugo de Mochrodin ex Polonia. } XX
 Caspar Blichgont } de Mediolano.
XXXVI B Otto de Mendelle. } XXX
 Joannes de Stadgen.
 Heinrich von Hornungen.
 Welfo de Stein.
 Heinrich de Hosenburg.
X Poppil de Elterbach.
 Thomas de Froberg.
 Joannes de Ad.
 Conrad de Bomerfeld.
 Burkard de Seppendorf.
 Friedrich de Kindenberg.
 Ulrich de Kindenberg.
 Wilhelm Mayental.

ris, & Pala-
 tinum Rheni
ANNO CHRISTI 1519.
 apud Dominum
 Ducem Heineri-
 cum Ducem Ba-
 varie, & Palati-
 num Rheni.
 apud Ducem
 Wilhelmum
 Ducem Ba-
 varie, & Pa-
 latinum
 Rheni.
VIII
XXI
XII
IV
XXI
XII
XVII
XXII
X
XIV
XXII
XX
XXX
XL
 Ott

ANNO
CHRISTI
1414
1415.

Ott de Steffenberg.
 Conrad de Ulm.
 Orval Zaganter.
 Joannes Schutz.
 Martyn de Waldenich.
 Joannes Blesemberger.
 Michel, Douchéff de Bomerfeld.
 Hermannus de Hiltberg.
 Burkart de Tann.
 Waltherus de Waldenich.
 Eberhard de Vorf.
 Albrecht de Ulm.
 Heinrich de Stein.
 Christoff Siegler.
 Heinrich de Kotzow.
 Wolfgang von Eglöfstein.
 Albrecht von Hainha.
 Peter Nothafft.
 Dietrich Berleschott.
 Lars de Hohenstett.
 Niki Wild.
 Jorg de Hirberg.
 Lucas Starig.
 Michel de Rodvitz.
 Joannes Roder.
 Wolfhart Tanner.
 Wilhelm Zobel.
 Joannes de Lichtenstain.
 Gantner de Griefshorn.
 Hug de Mangiratt.
 Heinrich Tansdorff.
 Joannes Rabenstein.
 Janigi Behm.
 Berchtold Fronawer.
 Hanns Ratzenberger.
 Fritz de Kofin.
 Heinrich Marischalch.
 Jorg de Kravvat.
 Christan Steinhoch.
 Joannes Steinhoch.
 Mathias, Joannes, Kindeberg.
 Arnoit de Kamern.
 Diopolt Heul.
 Ludwig Bentzenwer.
 Joannes de Appenberg.
 Herman de Fraisenstain.
 Conrad Payer von Puchpartn.
 Alon Brinfier.
 Joannes Marx de Argentina.
 Galleffiz de Boichen.
 Conrad Layminger.
 Wielant Sverher.
 Seitz Marischalch, Junior.
 Arching de Rochemberg.
 Eberhart de Friberg.
 Seitz Marischalch de Ganson.
 Burkart Marischalch de Piberbach.
 Frük Schenk de Gira.
 Heinssin Hasflinger.
 Stefan Bohenhof.
 Mauritz de Walthilch.
 Franciscus de Stein.
 Kraft Bessor.
 Ulrich Ried.
 Herman de Brantenstain.
 Heinrich de Appenberg.
 Jacob
 Laurentz } de Wolfstain.
 Wilhelm }
 Hilpolt Mendorfier.
 Albrecht Frodenberger.

A Radolf Frodenberger.
 Christoff Layminger.
 Wilhelm Layminger.
 Petrus Sander.
 Peter von Zeman.
 Kofin Palus.
 Arnoit Kurfell.
 Frey miles, Wilhelm de Vienne, Dominus ad
 sanctum Georham, & Dominus ad sanctum
 Cruxen,
 Joannes de viens, filius eius. } ex Bar.
 Joannes von der Novvstat. } gundia.
 Wilhelmus de Nabanana. }
 Jan Rahnd. LXIIX
 Miles Andrus de Juditz de Napch. XVIII
 B Gvido de Annafia } de Na-
 Gvido de Miseris } pol.
 Ermanens de Bunto } XLII
 Miles Dienot de Lofans, Ungarus. XVI
 vernher de Vvaldegg.
 Vilhelm de Babenberg.
 Servus, Jan Jorogorvichgi, Polonus. VI
 Hanns Bernhart von Helsenburg.
 Conrad de Finsinga.
 Lantoldus de Beronich.
 Joannes Schilling.
 Heinrich de Heringa.
 Kalhardus de Rabchingen. XXXVII
 Burkart de Lochen. III
 Philipp de Rhombus de Rimeh. XII
 G Brun.) de Lupsa. VI
 Heinrich)
 Gellermus de Pomporia. } Francige-
 Eliocus de Pifcho. } ne.
 Petrus de Pauliano. }
 Vilhelmus de Padlo valle. }
 Eliocus Vvigerii. }
 Joannes) de Kalavilla Francigena. XII
 Carolus)
 Ponce de Zastolovitz. }
 Rubin de Rifenburg. } Bohemi apud
 Petrus de Sornberg. } Dominum E-
 Jan de Chm } piscopus La-
 Albrecht de Rabenstein. } thinkenfen.
 Joannes Pofcin. }
 D Arnoit de Sirk. } XL
 Kilianus de Leil. }
 Heinrich Payer. }
 Joannes de Hefenvilla. }
 Pfaricus de Baroy. } ex terri-
 Makhe de Zvebruck. } torio Lo-
 Walther de Tann. } thorck.
 Joannes de Bofles. }
 Otto Schenk de Milfen. }
 Ulrich de Blansberg apud Comitan. }
 Fridericus de Widermunt. IX
 Vilhelm de Bochenstain. }
 Gerdorff de Trov. VI
 Servus, Dietrich de Tangas, Francigena. VI
 Apud Ducem S. Sina de Rapichain. XIII
 Ludovicus, Christoph. Veldpurg. } apud Co-
 Ducem Be- } mitem
 veris & Pr- } Hist-
 latium Rho- } cius de
 ni, jam re- } Gera.
 fidens in }
 Francie. }
 Extranei.
 Antifabel, & ceterum socii. XLV
 Mercatores, & servi. CCCCXX
 Infantes, & servi. CXXII
 Calcestrus, & servi. LIX
 Pi.

ANNO
CHRISTI
1414
1415.

653

CONCILII CONSTANTIENSIS.

654

ANNO CHRISTI 1418 1419	653 Pulifices, & servi. Apothecarii, & servi. Fabri ad equos, & servi Piscatores Padillarum ianuinanodo. Alii piscatores Pape, Cardinalium & aliorum Dominorum, Hospites ad vinum Italicum, & servi. Alii miserorum hospites.	XLIX XLIV LXXXII LXXV OCL LXXXIII XLIII	& Camerarios Florentinorum, & servi. Seniores, & servi. Heroldi. Histriones, Pantomatores, & eorum similes Ratores, & servi. Mulieres communes, quas reperi in domibus, & ultra, & non minus, exceptis aliis.	XLIX CCXXIX LXV OCCVI DOC	ANNO CHRISTI 1418 1419
---------------------------------	---	---	---	---------------------------------------	---------------------------------

X L V I L

PER BREVIS DESCRIPTIO HOSPITUM

IN CONCILIO CONSTANTIENSI, SATORUM, ET ANNONÆ.

Ex antiquissimo Codice MS. Vindobonensi Elstrawiano.

De numero personarum Concilii, valore rerum venalium, & de acquisitione multimoda pecuniarum.

IN presenti Concilio fuerunt Milites plus **B** Item Asperiolus vi. Plaffer. Item una co-
XXIIIC. quorum nomina non possunt con- lumba 2. plaffer.
 scribi. Item 3. rose pro uno duc. Item duo pue-
 Item ibidem computati sunt **XVIIIM** Pra- ri lucrati sunt 21. libras hall. de feno, quod
 latorum, Sacerdotum & Presbyterorum. levaverunt de terra quando portantibus dictum
 Item ibidem fuerunt **LXXXM.** laicorum, fenoum cecidit.
 qui fuerunt advenas. Item juvenis serosa lactans, octo plapph.
 Item **XVC** meretrices vagabunda. Item dicitur, quod una meretrix lucrata
 Item conscripti erant **XXXVIM.** lecti pro ad- est **VIIIC.** florenos.
 venientibus. Item 1. liliu album pro solido.
 Item unus lepus solvit unam libram hall. & Item duo pueri lucrati sunt **L.** florenos cum
 postea emptus fuit pro uno plaffer & circa. feno quod levaverunt de terra, & hoc prote-
 Item labulera semper fuit in bono foro, statum est in hospicio apud crucem aneam.
 ita, quod non valuit ultra 24. duc. sed com- C Item singuli pueri lucrati sunt **IIIIIC.** libras
 muniter solvit 20. & 21. de feno, quod cum rastro collegerunt.
 Item dicebatur quod plus quam **VC.** homi- Item, quidam civis Constantiensis vendidit
 nes de nocte sint submersi in lacu. uxorem suam Cancellaris Regis pro **VC.** du-
 Item una Gallina solvit **V.** solidos hall. catis, pro quibus pecuniis emk domum.

X L V I I I .
C O N C I L I I E C U M E N I C I
C O N S T A N T I E N S I S .

P A R T I

Ab Hermanno Von der Kardt in Compendium contracti, ac
concise delineati.

Die

Anno MCCCCXIV. Mense Octobri.

1. **P**ostquam Sigismundus Cæsar superiori anno 1413. mense Nov. Colloquio. 2. Lundensi, Joanne Papa XXIII. annuente, statuerat, in Calendas Novembris. 3. Anni 1414. Concilium Constantiam esse convocandum; Edictisque per orbem Christianum Cæsar & Papa locum hunc & tempus fixum denunciarant: Cardinalis Ostiensis Constantiam hoc anno primò
4. iussus, 12. Augusti huc appulit. Joannes Papa vero, Bononiæ agens, hodie ad iter se com-
5. posuit, castra movit, Bononia Constantiam perrecturus, etsi haud constanter ibidem per-
6. severaturus.
7. Dom. 8. 9.
10. Hussus, Constantiam, quo vocatus erat, e Bohemia migraturus, Cracovetis epistolam valedictoriam Bohemis Bohemica lingua scripsit, quam latine versa in Concilio dela contra ipsum producta.
11. Hussus Cracovetia Constantia digressus.
12. 13. 14. Dom.
15. Id. Octob. Joannes Papa XXIII. Merani, in itinere, Fridericum Austriacum omni ope sibi devincire studuit, qui, si opus, e Concilio Papam subduceret ac liberaret.
16. 17. 18. Sigismundus Cæsar Spiræ saluum conductum Husso impertivit.
19. 20. 21. Dom.
22. Huss venit Noribergam, ubi publico programme significavit, se Constantiam ad Concilium tendere. Ubi & Cæsar saluum conductum nactus.
23. 24. 25. 26. Joannes Papa in itinere Arlebergam delatus, non sine fato ac omine, labente curru, in nivem projectus, fata sua Constantiensis auguratus.
27. *Vigilia Simonis & Juda.* Papa Joannes venit Croulingam. Ubi Monasterium ingressus Abbatem Eberhardum a Linden insula donavit.
28. *Dom. Sim. & Jud.* Papa Joannes magna cum pompa Constantiam ingressus, una cum Cardinalibus & Curialibus multis, inter quos Theod. a Niem. Indixit Concilium in proximas Calendas Novembris, ut inter Cæsarem & ipsum superiori anno convenerat.
29. 30. 31. *Vigilia omnium Sanctorum.*
Dona a Constantiensibus Papæ oblata. Consuli vicissim munuscula dedit Papa.
Sacra in templo Cathedrali fecit Papa. Auditores Rotæ constituit a Papa.

A. MCCCCXIV. Mense Novembri

1. *Festum Omnium Sanctorum.* Debat hodie inaugurari Concilium. At publico programme inaugurationem distulit Papa in diem tertium. Sacra in templo Cathedrali fecit Papa.
2. Sex alii Cardinales Joannei Constantia venerunt.
Collegium Auditorum Rotæ in templum S. Stephani delatum.
3. Denuo per Papam dilata inauguratio Concilii in diem quintum Nov.
Hussus Constantiam appulit.
Leges hospitii conditæ.
4. *Dom. Congregata Curia Papalis,* coram qua Comites Hussi comparuerunt, & Papæ saluum conductum Cæsarem monstrarunt.
5. Concilium solemniter inauguratum in templo Cathedrali.
6. Templum cathedrale aptatum pro futuris Sessionibus & Congregationibus generalibus.
7. 8. Sigismundus Cæsar Aquilgrani coronatus, antequam Constantiam se conferret.
9. Coronationem suam denunciavit Cæsar Papæ Joanni, in Concilio, per litteras.
10. Alii Cardinales Joannei venerunt Constantiam, nec non Archiepiscopi, Episcopi, Patriarchæ, &c.
Congregatio publica, qua lectæ litteræ de recuperata Roma
Processio cleri sollemnis, signum gaudii.
Injuncti Papa omnibus, ne quis e Concilio absque venia discederet.
11. *Dom. Fest. Martini.*
Editus hoc fere tempore in Concilio præclarus libellus a Cardinale Francisco Zabarella, *Capite agendorum in Concilio Generali Cons.*
12. Congregati Theologi de rebus in Concilio tractandis. De Concilio in Nationes distribuendo. De reformatione Ecclesie. De unione Ecclesie. De cessione trium Pontificum. De procuratoribus ac promotoribus Concilii constituendis.
13. 14. Circa hoc tempus Theodericus de Niem, Secretarius Papæ Joannis edidit præclarum librum *De necessitate Reformationis Ecclesiastica in capite & in membris.*

15. Con-

15. Congregatio Generalis. Actum cum Papa Joanne de rebus in Concilio expediendis.
Landolphus Cardinalis Beronensis Constantiam venit.
- ANNO CHRISTI 1414. 1415.
16. **SESSIO GENERALIS I.** Præside Papa Joanne, De rebus in Concilio tractandis, & quo ordine. Constituti Ministri publici, Procuratores & Promotores, Secretarii, Advocati, Notarii & scribæ.
17. Cardinalis Cameracensis, Petrus de Alliaco, multis in Concilio libellis scriptis innotuit, Constantiam venit.
18. *Dom.*
19. Gregorii XII. Pape insignia, in hospitio Legatorum ejus Constantiam suspensa, Joannis Pape insultu violata.
20. Congregatio Generalis, in Palatio Episcopali, de Gregorii XII. armis pridie dejectis.
21. 22. 23. 24. Congregati hoc tempore Deputati, tractantes de mechanicis ad Concilium confluentibus.
25. *Dom.*
26. 27. Legati Alberti Ducis Austriæ Constantiam venire, nec non Comes Cilie, Cæsaris Sigismundi socer.
28. Congregati Cardinales in Palatio Episcopali, de rebus Hussi.
Hussus in Confessum citatus, comparuit, in Palatio Episcopali dein detentus. Congregati post meridiem Cardinales, de Hussu capto ac in custodia tenendo.
29. 30. Henricus Lazembog litteras a Cæsare attulit de proximo ejus ad Concilium adventu.

A. MCCCXIV. Mense Decembri.

1. Congregatio publica, de rebus Hussi examinandis, deputatis Cardinalibus.
Multi Archiepiscopi Constantiam venire.
Joannes Pape per litteras Cæsarem invitavit ad maturandum adventum.
2. *Dom. I. Adventus.*
3. 4. 5. 6. *Festum Nicolai.*
7. Legati Regis Angliæ & Scotiæ Constantiam ingressi.
Congregati Cardinales alique Prælati, de unione ac reformatione Ecclesiæ tractantes.
8. 9. *Dom. II. Adventus.*
10. Congregatio Generalis hujus temporis, qua Petrus de Alliaco Cardinalis celsionem trium Pontificum urfit.
Cæsar per litteras Joanni Pape imperavit, Hussum e carcere dimittere.
11. 12. 13. IV. Cardinales Joannei, inter quos Oddo de Columna Constantiam appulerunt.
14. 15. 16. *Dom. III. Adventus.*
17. In hunc diem indicta nuper, in prima Sessione, Sessio II. Verum intermissa hodie, quod Cæsaris præsentia desideraretur.
18. 19. 20. 21. Regis Galliæ Legati Constantiam ingressi.
22. 23. *Dom. IV. Adventus.*
24. *Vigilia Nativitatis Christi.* Chlumeus publico programmate conquestus de carcere Hussi.
25. *Festum Nativitatis Christi.* Sigismundus Cæsar, cum Rodulpho Saxonis Electore, summo mane Constantiam magnifice excepit. Qui, templum Cathedrale statim ingressus, multa sue Majestatis ac Cæsarem intentionis edidit specimina atque auguria.
26. 27. 28. Ab adventu Cæsaris ad Concilium Petrus de Alliaco Cardinalis memorabilem habuit orationem, *De officio Imperatoris, Pape, & reliquorum Concilii membrorum pro unione & emendatione Ecclesiæ.*
Circa hoc tempus etiam Cæsari oblata *Gratulatio*, ob Constantiam pro Concilio electam, & *Admonitio* ad urgendam trium Pontificum celsionem, & *Declaratio Juris Cæsarei* pro rebus omnibus instruendis.
29. Congregatio Generalis, *præsente Cæsare* ac Papa, de rebus Concilii tractandis.
30. *Domini.* Matthæus Roder, Theologus Gallus, præclaram habuit orationem *De unione & reformatione Ecclesiæ.*
31. A. MCCCXV. Mense Januario.

1. Pape Joannes sacra solemnia fecit in Templo Cathedrali pro anno novo inaugurando.
Congregati Deputati super inquisitione Hussi per Cæsarem non amplius impedienda.
2. 3. Hussus in novum, eumque tetriorem carcerem in Monasterio Dominicanorum detrusus.
4. Congregatio Generalis, de Legatis Gregorii Pape XII. An hi, & alii Legati Benedicti Pape XIII. ad Concilium admittendi, & quo charactere?
5. Fridericus Burggrav. Norimberg. mox in Concilio a Cæsare Marchio & Elector Brandenburgens. creatus, venit Constantiam.
6. *Dom. Fest. Epiph.* Pape Joannes iterum sacra solemnia celebravit in Templo Cathedrali.
Congregati Deputati Pape, Cæsaris, aliorumque Principum, & Magistratus Constantiensis, de novis hospitii Legibus.
7. Willibertus summus Magister Joannis Ordinis Teuton. Rodis ad Concilium venit.
8. Petri de Luna Pontificis Benedicti XIII. Legati ad Concilium venerunt.
9. 10. Archiepiscopus Gnesnensis cum aliis Episcopis Polonis advenit.
11. Andreas Lascaris, Episcopus Polnaniensis, præclara oratione ad Cæsarem *ius Cæsaris in partem in Concilio pacem* exposuit.
12. Congregatio Generalis de negotio Legatorum Petri de Luna, Benedicti XIII.
Gregorius ab Hobenloh, Episcopus Pataviensis, venit.
Archiepiscopus Kivionensis ex Russia, venit.
- Concil. General. Tom. XXVIII.*

- ANNO CHRISTI 1415.
13. *Dies Hilarii . 1. Dom. post Epiph.* Congregatio Generalis de Legatorum Regia Aragonum negotio.
14. Andreas Lascaris Oratione ad Papam Joannem, ad cessionem illum hortatus.
15. 16. Ludovicus Bavarus, Ingolstadt, Comes Mortanie, Regni Gallie Legatus, venit.
17. Ludovicus Bavarus, Elector Palatinus, & tres Episcopi, Wormatiensis, Spirensis & Verdensis, Gregorio XII. addicti, ad Concilium venire.
18. Episcopi quidam Lithuani, nec non Henricus Bavarus Landsbutanus, comparuere.
19. Joannes Nassovius Elector Mogunt. magno stipatus comitatu Constantiam venit.
20. *Dom. 11. post Epiph. Fest. Fab. & Seb.*
21. 22. Cardinalis Ragusinus, aliique Gregorii XII. Papae Legati accesserunt.
23. 24. Fridericus Austriacus hoc fere tempore venit. Nec non multi Principes alii.
25. Congregati ex nationibus Deputati in Palatio Sigismundi, ipso praesente, ubi Legati Gregorii XII. de hujus cessione auditi.
26. Congregatio Generalis, in qua, praesente Caesare Sigismundo, de nova cessionis Gregorianae formula actum.
27. *Dom. Septuages.*
28. 29. Paulus Voladimiri, cum aliis Regis Poloniae Legatis ad Concilium accessere. Joannes Papa muneribus & promissis, Marchionis Badensis, aliorumque Principum & Episcoporum favorem sibi conciliare studuit.
30. 31. Archiepiscopi & Episcopi Angli, multique Magnates Angli advenere. Inter quos Archiepiscopus Sarisburiensis, qui Constantiae sub finem fere Concilii obiit.

A. MCCCCXV. Mense Februario.

1. Caesar Sigismundus Brunsvicensibus, per eorum Legatos Constantiae praesentes, dedit Privilegium de novo evocando.
2. *Fest. Purificat. Mariae.* Congregatio Generalis, in Templo Cathedrali, in qua, praesente Caesare, per Joannem XXIII. canonizata Birgitta. Caesar Sigismundus Brunsvicensibus novo Diplomate Privilegia ipsorum confirmavit.
3. *Dom. Sexages.*
4. 5. 6. Legati Papae Benedicti, Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, multique Magnates Hispani, venerunt. Pariter & Hungari, Pipo aliique.
7. Congregatae Nationes, de rebus Concilii per Nationes definiendis. Congregati Gregoriani, de unione ac cessione Gregoriana.
8. Alii tres Cardinales Gregorii XII. ad Concilium appulere. Congregatae Nationes, de inquisitione criminosa contra Papam Joa. XXIII.
9. Archiepiscopus Strigoniensis, nec non Andreas Colocensis, hoc fere tempore venerunt.
10. *Dom. Quinquages.*
11. 12. 13. 14. Edita circa hoc tempus a viro cordato obtestatio Concilii, quod dissidentes Pontifices removeant, melioremque Papam substituant. Quae simul invectiva in Joannem Papam, cedere tenentem.
15. Philippus Maria, Dux Mediolanensis, Imperii Vassallus, per Legatum Manfredum de la Cruce, a Caesare Constantiae investitus, qui & fidem Caesari & Imperio jurato spondit. Manfredus de la Cruce, Decretorum Doctor, Abbas S. Ambrosii Mediolanensis, Legatus Philippi Mariae Ducis Mediolanensis, solemni oratione ad Caesarem Sigismundum, sui Ducis, Vassalli, erga Caesarem devotionem explicavit. Congregatae tres Nationes, Germanica, Gallica & Anglicana, de cessione trium Pontificum, & in specie Joannis XXIII. ac Gregorii XII.
16. Congregatae Nationes de cessione Joannis & Gregorii, Paparum. Joanni prima a Concilio cessionis formula oblata. Quam amplexus. Congregatio Generalis, de cessione Joannis. Concilio primam suae cessionis formulam Papa Joannes exhibuit, praesente Caf. Sigismundo.
17. *Dom. Invocavit.* Archiepiscopus Narbonensis ad Concilium venit. Congregatae Nationes, a quibus prima illa Joannea cessionis formula rejecta. Secunda per Joannem parata atque porrecta. Denuo congregatae Nationes, a quibus & secunda cessionis Joanneae idea repudiata.
18. *Caesar* tractavit cum Papa Joanne de cessione. Secunda Concilii formula Papae oblata, quae a Papa iterum rejecta. Legati Acad. Parisiensis & Alberti Austriae Ducis, aliorumque Principum advenere.
19. Nicolaus Dunkelspuel, Legatus Alberti Austriae, oratione ad Caesarem *pro pace paranda* exposuit.
20. 21. 22. 23. 24. *Domini. Reminiscere.* Congregata Natio Germanica, quando Legati Academiae Paris. a Caesare ad Nationem Germanicam & Anglicam deducti, & iidem uniti sunt, pro negotio unionis Ecclesiae & cessionis Papalis. Joannes Papa Brunsvicensium Legatis, Constantiae degentibus, Privilegium dedit, pro duabus scholis Brunsvigae, ad S. Martini & S. Catharinae, erigendis.
25. 26. 27. Congregatae Nationes de tertia cessionis formula, Joanni per Concilium parata, & per Caf. Sigismundum privatim Joanni monstrata.
28. Congregatae Nationes, Praeside Imperatore Sigismundo, de ultima & plena cessionis formula, per Concilium instructa, & Joanni proxime offerenda.

ANNO
CHRISTI
1418.

A. MCCCXV. Mense Martio.

ANNO
CHRISTI
1418.

1. Congregatio Generalis Præside Papa Joa. XXIII. & præse Caf. Sigismundo, cum IV. Nationibus. Papa Joannes XXIII. solemniter Papatu cessit.
2. *SESSIO GENERALIS II.* in Templo Cathedrali, præse Caf. Sigismundo, cessionem Papatus sui Joannes Papa XXIII. publice repetiit.
3. *Dom. Oculi.* Huss in tertium carcerem, in Monasterio Franciscanorum, ductus. Scopus Joa. Papæ, in negotio Hussi ulterius progrediendi, per Cæsarem impeditus. Legati Papæ Gregorii venire, inter quos Princeps de Malatestis.
4. Congregatio Generalis in Monasterio Franciscanorum, præse Casare Sigismundo, de constituto Sigismundi itinere in Hispaniam, in negotio Papæ Benedicti XIII. ad cessionem perducendi.
Pacta inita in Concilio inter Caf. Sigismundum & Regis Aragoniæ Legatos, de itinere Cæsaris ad Hispanos, pacis Ecclesie parandæ causa.
Bulla Joannes XXIII. edixit, nihil innovari, pendente tractatu unionis Ecclesie inter Casarem Sigism. Regem Aragoniæ, & Petrum de Luna Benedictum XIII.
Bulla Joannes Papa XXIII. dedit potestatem Cæsari dandi saluum conductum nomine Papæ & aliorum.
5. Congregatio publica. Petita per Concilium a Joanne Papa cessionis suæ Bulla, sed non ob-
tenta.
Plures Regis Gallie Legati venerunt ad Concilium.
6. Congregatio publica. Casar Sigismundus a Concilio electus, ut Bullam desideratam a Joanne expeteret aut extorqueret.
7. Congregatio in Palatio Papali, ubi expedita a Joanne XXIII. Bulla suæ cessionis.
8. Cardinalis Joanneus Amadeus Salutiarum venit.
9. Congregate Nationes de invitando Joanne Papa, qui suæ cessionis Procuratores constitueret, Cæsarem aliosque.
Quod cum detrectaret Papa, jussu Casaris clausæ urbis portæ, ob fugæ Papalis metum.
10. *Dom. Lætare.* Joannes solemniter rosam auream consecravit, Cæsarique obtulit, ut ejus affectum sibi devincret; sed frustra, cum Casar illam Templo destinaret.
11. Congregatio publica in Templo Cathedrali, præse Casare Sigismundo, de novo, eoque urto Papa eligendo. Quæ congregatio contentione non caruit, cum Archiepiscopus Moguntinus pro Joanne Papa decertaret, Archiepiscopus vero Sarisburiensis, rogo dignum Joannem Papam palam enunciaret.
12. Congregate nationes singulas de rebus superioribus.
13. Congregatio publica, de unione Ecclesie & electione novi Papæ.
14. Congregatio in Palatio Papali, præse Joanne XXIII. De portis urbis clausis.
15. Congregatio Generalis coram Casare, De Joanne XXIII. fortiter obligando, ut integritas Concilii facta recta maneret.
16. Congregatio Generalis in Palatio Papali, coram Papa Joanne XXIII. in qua respondit Joannes ad superiora Concilii desideria.
17. *Dom. Judica.* Congregate Nationes in Monasterio Franciscanorum. De Concilio per Papam non dissolvendo, deque Procuratore cessionis per eum constituendo.
18. Congregate Nationes, De Itolorum sententia, Procuratorium illud per Joannem non constituendum.
Joannes Papa de fuga consilia cepit, deque Concilio dissolvendo.
19. Congregate Nationes, præse Casare Sigismundo, in qua Angli consilium dederunt de Joanne Papa capiendo.
Congregate Nationes, præse Casare, de controversis Pontificum rebus componendis. Interdictum per Casarem Friderico Austriaco fugæ Joannem consilium vel auxilium.
20. Casar comite Archiepiscopo Sarisburiensi inivit Papam Joannem, eique interdixit fugam, promissa libertate. In quo Colloquio Robertus Sarisburiensis Concilium esse supra Papam, diserte Joanni objecit.
21. *Vigilia S. Benedicti.* Ludi Equestres per Fridericum Austriacum Constantie instituti, quibus Concilium per Papam illudum. Sub his enim Joannes Papa XXIII. habitu servi assumpto, clandestinam e Concilio fugam circa vesperamprehendit.
Litteras statim Schaphusa ad Casarem Papa dedit apologeticas.
Fridericus Austriacus Constantia similiter clam statim elapsus, Joannem Papam in fuga Schaphusam secutus.
22. *Festum Benedicti.* Casaris Sigismundi, per urbem obequantis, & securitatem omnibus promittentis prudentia; tumultus, ex fuga Papæ in Concilio ortus, feliciter compositus, metus Nationibus exemptus, & Concilium conservatum.
Congregatio Generalis, præse Casare, in Templo Cathedrali, de securitate & integritate Concilii, quam Casar se præliturum promisit, Conciliumque conservavit.
Fridericum quoque Austriacum de abducto Papa Joanne Casar publice accusavit, & bellum contra illum movit.
Legati, ad fugitivum Papam Joannem XXIII. per Concilium ablegandi, definiti.
Congregati Cardinales, qui Legatos, tres Cardinales, ad Papam ire jusserunt.
Joanni Gersoni injuncta oratio altero die habenda, ante Legatorum abitum, de auctoritate & officio Concilii.
Joannis Papæ litteræ apologetice Schaphusa Constantiam ad Casarem Sigismundum & Cardinales hodie delatæ; magna Casaris cum offensa.

- 663
- Hafius Episcopo Constantienſi traditus, Conſtantia dein Gotlebian reſtus, & novo carcere clauſus.
- ANNO CHRISTI 1415.
23. *Vigilia Palmorum.* Congregata Nationes, *Casare Sigismundo preſente*, de rebus illius dici. Invitati Cardinales ad audiendam Gerſonis orationem, De Concilii auctoritate. Secretum colloquium Cardinalium cum *Casare Sigismundo*, in ſacello Eccleſie Conſtantienſis, ante iter Legatorum ad Papam.
- Joannes Gerſon, Legatus Gallus, publicam ante Legatorum iter orationem habuit de auctoritate Concilii, & rebus in illo expediendis.
- Reginaldus de Carnoto, nomine Gallorum & Concilii ad Papam ablegatus, Schaphuſam abiit. Cardinales ad Papam ablegati, Conſtantia Schaphuſam digreſſi. Eodemque ſtatim die eo delati, Pape rem ſue legationis expoſuerunt. Joannes XXIII. fugitivus Apologias ſue fugæ ſcripſit Schaphuſi, in Galliam ablegatas. Idem Cardinales & Curiales ſuos e Concilio Schaphuſam evocavit.
24. *Dom. Palmorum.* Pugerunt quidam Cardinales e Concilio Schaphuſam ad Joannem Papam.
25. Reginaldus de Carnoto, Archiepiſcopus Rhemenſis, e Concilio nudius tertius ad Papam ablegatus, rediit.
- Congregatio publica, in Palatio Episcopali, *preſente Casare Sigismundo*, de rebus apud Papam Joannem per Legatum Archiepiſcopum Rhemenſem Schaphuſis geſtis. Deque Concilio abſente Papa confirmando.
- Academia Pariſienſis Propositiones Concilio obtulit de corroborando & confirmando Concilio.
26. Congregatio Generalis ante ſeſſionem publicam, *preſente Casare*, de rebus in imminente ſeſſione rite expediendis An Cardinales admittendi?
- SESSIO GENERALIS III. *prima poſt fugam Pape*, in templo Cathedrali, *preſente Casare Sigism.* præſide Card. Cameracenſi Petro de Alliaco, de Concilio poſt fugam Joannis Pape confirmato,
- Deque auctoritate atque integritate Concilii, abſente Papa.
- Leſa publice Episcopi Tholonenſis propoſitio peculiaris de ignominioſa Pape fuga.
- Cardinales quoque proteſtati de ſuo in fugitivum Papam aſſectu.
- Tres Cardinales, ante triduum ad Papam ablegati, cum duobus Cardinalibus, Piſano & Chalanchio, qui nuper clam abierant, reverſi.
- Congregati Deputati IV. Nationum, *preſente Casare Sigismundo*, ubi Cardinales Legati nonnulla ex ſua ad Papam legatione non ſine lite retulerunt.
27. Quatuor alii Cardinales fugitivi a Papa Joanne Schaphuſa Conſtantiam ad Concilium reverſi. Pape Joannis XXIII. programma publicum, quo curiales ſuos e Concilio evocavit, valvis templi Cathedralis affixum.
- Congregatio Generalis, in Palatio Episcopali, *preſente Casare Sigismundo*; in qua rationem legationis reddiderunt Cardinalium Legati, heri a Papa reverſi. Acriterque dimicatum de integritate & auctoritate Concilii.
- Propoſitiones, per Cardinalem Piſanum pro Papa Schaphuſa adveſtæ, propoſitæ, & per Concilium examinatæ.
- A multis Principibus per litteras Schaphuſam miſſis bellum Friderico Auſtriaco indiſtum on Papam abduſtum. Quod terruit & Papam.
28. Programma Papale novum, quo citatio Cardinalium in aliquot dies dilata, publicis locis affixum.
- Congregatio Generalis, litibus plena, de auctoritate & integritate Concilii.
- Plures vaſſalli Friderici Auſtriaci ab eo deſecerunt ob Concilii offenſam ex abduſto Papa. Quod illi quique per litteras Schaphuſam miſſas ſignificavit. Quo territus & Papa.
29. Congregatio Generalis, *preſente Casare Sigismundo*, de rebus in proxima ſeſſione pro auctoritate Concilii expediendis.
- Congregati Cardinales, in Palatio Episcopali, *preſente Casare*, de quibuſdam decretis Nationum in proxima ſeſſione non publicandis, que auctoritatem pontificiam concernerent. Joannes Papa Schaphuſa Lauſenbergam fugit, in media tempeſtate.
- Ante portas Schaphuſenſes Papatus reſignationem a ſe in Concilio factam, irritam declaravit, qua teneatur.
30. Congregatio Generalis in Palatio Episcopali, *preſente Casare Sigismundo*, ante ſeſſionem publicam, de articulis nonnullis, a Nationibus contra Papam fugitivum conclusis, ſervandis, an ad preces Cardinalium in publica ſeſſione proxima tantisper diſſimulandis.
- SESSIO GENERALIS IV. *Secunda. a fuga Pape.* In templo Cathedrali, *preſente Casare Sigismundo*, præſide Jordano de Urſinis Cardinale, pro Auctoritate Concilii.
- Decreta vero Concilii, de Auctoritate & integritate ejus, per Cardinalem Zabarellam prælecta, in prælegendo decurtata aut mutilata, indignante Concilio. Quæſtio mota de abſtinentiis e Concilio.
- Cardinalium novæ propoſitiones pro Papa Joanne XXIII. Concilio oblatæ.
31. *Dom. Feſtum Paſch.*

A. MCCCXV. Menſe Aprili.

1. *Feria ſecunda Paſch.* congregata Nationes, de Decretis in ſuperiori ſeſſione per Zabarellam Cardinalem mutilatis, quod indigne rulare Nationes.
- Congregati ex Nationibus Deputati cum Cardinale Zabarella. Hic reprehendus ob decurtata Concilii Decreta.
- Investiva in Cardinalem Zabarellam, ob Concilii articulos in ſuperiori ſeſſione publica violatos, Concilio oblata & publice affixa.

ANNO
CHRISTY
1515.

ANNO
CHRISTY
1515.

2. *Festis tertis Pasche*. Congregati Deputati quatuor Nationum. Conclufum, indigne nuper omiffa per Zabarellam in publicatione Decretorum Seflionis quartæ, in Seflione V. effe omnino redintegranda, & exactis restituenda, atque ita plene repetenda ac publicanda.
3. 4. Joannes Laufenbergæ ad Concilium literas dedit apologeticas.
Hieronymus Pragenfis Conftantiam appulit.
5. Scaphufus relicta Joanne XXIII. Laufenbergam ulteriori fuga fe contuliffe Cafari & Concilio nunciatum, magna cum Cafaris & Concilii offensa.
Diftam Joannis XXIII. fugam, fimul ac Conftantiam innotuit, excepit nova fuga plurium Cardinalium, Curialium, aliorumque virorum Ecclefiafticorum.
Congregatio Generalis, in templo Cathedrali, prefente Cafare Sigifmundo, de caufa fuge Papæ Joan. XXIII. & Concilio, falfo ab illo venditata.
6. **SESSIO GENERALIS V. tertis a fuga Papæ Joan. XXIII. in templo Cathedrali, prefente Cafare Sigifmundo, Præfide Jordano de Urfinis Cardinale.** De confirmata integritate & auctoritate Concilii. Decreta Concilii, in fuperiori feflione per Cardinalem Zabarellam decurtata, nunc publice ac palam reftituta, repetita, confirmata, ac integre publicata.
Propofitio de rebus Huffi & Wicleffi in proxima feflione tractandis facta, & per Concilium approbata.
Definitum, epiftolas ad Reges & Principes nomine Concilii, de fuga Papæ, & integritate Concilii fervata, effe fcribendas.
Conclufum, Papam Joannem fugitivum per Cafarem Conftantiam ad Concilium effe retrahendum. Cafar Sigifmundus confenfuit in Papam Joannem fua Cafaris ope Conftantiam reducendum. Cafaris propofitio de bello in Auftriacum Ducem Fridericum moto, & Cardinalibus ad reditum invitatis.
Cardinalium repetita confultatio de fuo in Papam Joannem affectu.
Decreta poena e Concilio fane venia emigrantium.
7. *Dom. Quaf. modo g.* Congregati Deputati IV. Nationum in Monafterio Francifcanorum. Apologia Joannis Papæ XXIII. pro fua fuga, & Bulla ejufdem prælecta.
Fridericus Auftriacus Dux ob Joannem Papam abductum per Caf. Sigifm. novo publico ad Conftantienfe fuum tribunal citatus effe edito, armaque contra eum mota, occupatis mox oppidis principis.
Hieronymus Pragenfis falvum conductum publico petiit programmate.
8. Congregata Nationes. Res iuftitias & fidei abfente Papæ in Concilio effe continuandas.
9. Congregati Deputati IV. Nationum: Res Cancellariæ abfente Papæ per Cardinales effe expediendas.
Hieronymus Pragenfis, non obtento ftatim falvo conductu, in Bohemiam remeare instituit.
10. Joannes Papa fugit ulterius Laufenbergæ Friburgum, ad Burgundiam Ducem tendens.
Dedit hinc Conftantiam ad Concilium Epiftolam pro fuga fua excufanda.
Sed Cardinales, a fuga Scaphufi Conftantiam reverturi, falvum conductum petierunt ac impetrarunt.
11. Congregati Deputati IV. Nationum. Hieronymo Pragenfi falvus conductus indultus & Decretum, Procuratorium Joannis effe urgendum, fugamque ejus publice damnandam.
12. Laufenbergæ Friburgum Joannem XXIII. fugiffe, Cafari & Concilio innotuit, indignante Cafare & Concilio.
13. Congregata Nationes in Monafterio Francifcan. fuper poftulatis Joannis pro fua ceflione, rebulque aliis. Grandia poftulata nova Joannis XXIII. pro fua fortuna, Concilio oblata. Decretum quoque, Monachos Ord. Mendicantium nullo fub prætextu e Concilio debere difcedere.
Congregata IV. Nationes in Monafterio Francifcan. Delineatis litteris ad Principes abfentes mittendis, quibus fuperiora Concilii fata denuncientur, fimulque Cafaris & Concilii ftudium pro Concilii integritate & publica tranquillitate declaratur.
Congregata Nationes, prefente Cafare, qui plures fuos falvos conductus, quibus aliqui, Joanni Papæ addicti, abufi, revocavit, Dato diplomate Cafareo.
14. *Dom. Mifericord. Domini.*
15. Emanuel Chryfolorus, Conftantinopolitanus, vir Doctrina & virtute excellentiffimus, iudice Blondo, cujus cooperatione, cum Papalis effet legatus, Conftantia pro Concilii loco fuerat electa, Conftantiam in Concilio obiit, in Monafterio Dominicanorum conditus.
16. Joannes Papa XXIII. in fuga Friburgo Brifacum perrexit, in Burgundiam penetraturus.
Congregata Nationes. De rebus in feflione proxima expediendis. Delineatum infuper Procuratorium a Joanne poftulandum, & Decreti formula de Hieronymo Pragenfi citando concepta.
17. **SESSIO GENERALIS VI.** in templo Cathedrali, prefente Cafare Sigifm. Præfide Joanne de Bornico f. Erubronico, Otiens Cardinali Vivariens, Vice-Cancellario, de Procuratorio per Papam Joan. XXIII. dando, eoque & Hieronymo Pragenfi citandis.
Conftituti Commiffarii in caufa Huffi. De libris & articulis Wicleffi fententia Cardinalium quaefita.
Libelli famofi fevere interdicti.
Articuli contra Papam & Cardinales, qui a confultationibus Concilii excludendi, publice prælecti.
Epiftola Parisienfis Academias ad Cafarem, Conclufum, Legatos fuos in Concilio, cum Epiftola Papæ Joannis ad Parisienfes, prælectæ. Nec non Epiftola Concilii ad externos de fatis fuperioribus Concilii, Cafaris in Concilium & Ecclefiam ftudio, Papæ fuga, & Concilii auctoritate roborata.

Legat.

ANNO
CHRISTI
1511.ANNO
CHRISTI
1511.

- Legati quoque Parisiensis Academiae ad Regem Gallis eodem perscripturum.
Concilium Patens Regi distinctus illa aperuit.
18. Hieronymus Pragensis citatur prima vice. Delinectus salvis conductus, Joanni XXIII. Constantiam reversuro dandus.
Congregati Cardinales, de vendicando jure suo, negotia Concilii cum Nationibus tractandi.
Congregata Nationes. Quibus Cardinales conclusiones pro auctoritate sui Concilii obtulerunt.
Quas Concilium scripto resistavit.
Congregati his diebus saepe Cardinales, Theologi & Juri, super articulis Wicleffii, quos examinarunt ac variis prolixis scriptis censuerunt. Disputatum quoque acriter, multisque reciprocos scholis: Num articuli Wicleffii, Concilii, an Pape, an utriusque nomine damnandi.
Ventilata hinc porro thesis: An res Concilii per Consilium, an per Papam sit expedienda.
19. Congregati Deputati Nationum. Ablegati ad Joannem Papam Friburgum, qui Procuratorium postularunt, Cardinales.
20. Duo Cardinales fugitivi Scaphusa Constantiam reversi.
21. Dom. Jubil. Academiae Parisiensis epistola ad Italicam nationem in Concilio, pro Concilio continuando lecta.
22. 23. Joannem fugitivum Legati Concilii Brisacii offenderunt.
24. Legati Concilii, Brisacii sibi commissa Pape proposuerunt, Procuratorium postulando. Illius aucti, non exauditi.
25. Joannes subito & clam fugit Brisaco Nicoburgum, habitus & hic metato, nullo Legatis dato responso.
Hieronymus Pragensis a Concilio fugiens, in itinere Hirshvili captus est, quod Concilio denunciatum.
26. Friderici Ducis Austriae reconciliatio cum Caesare & Concilio tentata, hoc lege, ut Joannem Papam fugitivum, quem abduxerat, Concilio redderet.
Instituta quoque est sollemnissima processio, pro pace ac unione Ecclesiae ex voto obtinenda.
Legati Concilii, re Nieburgi infecta, Friburgum redierunt. Joannes Pape suavis Friderici Austr. & Ludovici Bavari Friburgum reversus.
Friderico Austr. Constantiam repetituro salvis conductus a Caesare datus.
27. Legati Concilii Friburgi a Joanne iterum procuratorium postularunt.
28. Dom. Cantate. Promissis tandem, nec sine furore, Joannes Legatis Procuratorium.
Joannes suavitatis deditus, eius speciem Friburgi in fuga non elingit.
29. Legati Concilii Friburgo & Pape relicti Constantiam absque Procuratorio repetierunt.
Congregata Nationes praesente Caesare, ubi Legati Cardinales lata sunt legationis exposuerunt.
Quo facto, citatio Joannis decreta.
30. Fridericus Dux Austriae Constantiam rediit.
Legati Joannis Procuratorium quoddam die frustra quaesitam Constantiam attulerunt, nisi Concilio non esset ad palatium.

A. MCCCXV. Mense Maio.

1. Congregatio publica, praesente Caesare, de citatione Joannis postridie facienda, Procuratorio ejus oblato repudiato, deque Hieronymi Pragensis, Hirshvili capii, citatione repetenda.
2. Congregata Nationes cum Cardinalibus, praesente Caesare. Cardinales proprium jus de rebus Joannis ac reformatione deliberandi & concludendi protulerunt. Quod illis per Concilium negatum.
SESSIO GENERALIS VII. Joannes Pape publice citatus. Hieronymi Pragensis secunda finita citatio, contumacia hujus accusata.
Salvis conductus a Caesare & Concilio Pape fugitivo indultus, sed limitatus.
Decreta nova Sessio in diem 4. Maji de Wicleffii memoria condemnanda.
Hieronymus Pragensis secundo publice citatus.
3. Legati Joannis Nassovii Electoris & Archiepiscopi Moguntini, Joannis Pape Patroni, Constantiam venientes admissi.
4. Hieronymus de Praga tertia vice citatus.
Citatio quoque publice Wicleffista.
SESSIO GENERALIS VIII. Memoria Wicleffii cum libris damnata.
Prima vice publice citatus Joannes XXIII. in portu Constantiensibus.
Congregata integra Natio Germanica, de subis pacis & unionis Ecclesiae consultans. Tres illi Cardinales fugitivi, Scaphusa, & plurimi curiales Joannis Pape Friburgo, Constantiam reversi.
5. Dom. Regate. Congregati Deputati IV. Nationum. Fridericus Austr. Caesaris gratiam sollemniter petiit, Joannem Papam Caesaris manibus se redditurum pollicitus.
Denovo congregati Deputati IV. Nationum. Diploma obligationis Friderici Austr. erga Caesarem, lectum, ac publicatum. Imperator Sigismundus exercitus ditiones Friderici Austriae occupatum misit.
6. 7. & Pub. Aseris. Christi.
9. Congregatio publica. Ablegati Principes & Episcopi Friburgum, ad Joannem Papam, quem in Concilio accusatum & publice citatum nunciarent, & Constantiam retraherent.
10. Legati Concilii, Papam, citatum, ad reditum Friburgi persuadere conati sunt. Pape doloris & penitentiae quaedam signa pro se ferre visus, se Constantiam recituro deo promisso, sed fide.

ANNO
CHRISTI
1418ANNO
CHRISTI
1418

11. *Causa Ladislai Jagellonis Regis Polon. & Prætorum Ordinis Teutonici, per Commis-
sarios examinata.*
12. *Joannes Papa tres Cardinales Procuratores male sue causæ, Friburgo misit Constantiam.*
12. *Dom. Inaudi. Congregati Cardinales, qui Joannis Papæ perditæque illius causæ patrocinium
suscipere detestantur.*
Congregatæ Nationes, de rebus proxima sessione quoad Joannem Papam contumacem expo-
dicendis.
13. *SESSIO GENERALIS IX. Prasente Casare.* Joannes Papa secunda vice publice citatus.
Eum a Papatu suspendi quæsitum, & inquisitio contra illum decreta.
Cardinalis Zabarella publice contestatus, se & collegas nolle jam patrocinari Joanni Papæ.
Joannes Papa iterum publice citatus.
Parisiensis Academiæ ad Concilium Epistola lecta, qua rata habet quicquid Concilium pro
unione Ecclesiarum egarit, & ad constantiam excitat.
Alia Paris. Acad. ad Casarem epistola, ejusdem argumenti, lecta.
Congregata Germanica Natio, Apparatus inquisitionis contra Joannem Papam instructus, &
Commissarii quidam inquisitionis electi.
Congregati Deputati IV. Nationum, de Gregorio Papa, Concilium Constantiense appro-
bante.
Prælecta Epistola Caroli de Malatestis ad Concilium.
Congregati Commissarii in inquisitione contra Joannem Papam, testesque contra eum produ-
cti.
14. *SESSIO GENERALIS X. Prasente Casare.* Joannes Papa tertia vice citatus, contu-
maciam accusatus, & a Papatu solemniter suspensus.
Jacobi de Misa institutum, de resuscitanda communione sub utraque, in Bohemia, Concilio
denunciatum.
Congregati Deputati IV. Nationum, de intercessione Bohemorum pro Hussio, quem Epistola
lecta, deque doctrina Jacobelli de communione sub utraque.
Congregata Natio Germanica, de modo suffragia sua aptius colligendi.
15. Congregati IV. Nationum, de Gregorio XII. ad cessionem se offerente.
16. Congregati Commissarii & testes contra Joannem Papam.
Joannes Papa quarta vice citatus. Articuli LXX. contra Joannem producti. Congregatio pu-
blica, contra Joannem Huss, ejusque saluum conductum, Bohemos, Jacobum de Misa,
ejusque Communionis sub utraque institutum.
17. Joannes Papa per Fridericum Austr. & Concilii Legatos Friburgo Cellas deductus est.
18. Joannes Papa, Cellis Concilio redditus, assignatis illi per Concilium custodibus, Episcopis
& Prælatibus.
Congregatæ Nationes, de ulteriori intercessione Bohemorum pro Hussio, deque ejus salvo
conductu.
Congregati Deputati Commissarii in inquisitione contra Joannem Papam, ad examinandum
testes, XI. Cardinales.
19. *Festum Pentecostes.*
20. *Fer. II. Pentecost.* Joann. Papa se Papatu suspensum ex Legatis audivit, & acquievit, tradi-
tis sigillis Papalibus.
21. *Fer. III. Pentecost.* Congregati Deputati in inquisitione contra Joannem Papam.
22. Congregati Deputati in eodem inquisitionis Papalis negotio.
Hoc tunc tempore edita ab Theoderico de Nicm *invektivas in fugitivum Joannem Papam*, qua
facinora illius principia perstrinxit.
23. Hieronymus Pragensis captivus Constantiam ad Concilium retractus est.
Congregatio publica. Hieronymus Prag. in vinculis Concilio traditus. Primum publice exa-
minatus. Duro carceri mancipatus.
24. Congregati Commissarii & Deputati IV. Nationum in inquisitione contra Joannem Papam.
25. *SESSIO GENERALIS XI. Prasente Casare.* Joannes Papa publice accusatus, articulis LIV.
contra illum productis, eumque a Papatu removendum esse, definitum. Deputati Cardina-
les V. ad Joannem Papam, depositionem ejus decretam denunciaturi. Joannes nun-
cium devote accepit, seque Concilii sententiam submisit.
26. *Dom. Trinit.* Congregatio publica. Legati, heri statim a Joanne reversi, auditi. Et novi
Legati definiti, qui articulos inquisitionis factæ Papæ exhiberent, imminentisque remo-
tionis diem proximum denunciarent.
27. Commissarii illi Cellas ad Joannem Papam digressi, parem Papæ erga Concilium devotio-
nem agnoverunt.
Congregati Deputati IV. Nationum. Legati prædicti hodie reversi, Concilio legationis sue
acta, de Papa devoto, qui Concilio se prorsus subiceret, retulerunt.
Epistola Joannis Papæ supplex, Casari publice in Concilio oblata.
Congregatæ IV. Nationes, definita tertia dilatio termini, Joanni Papæ, ad audiendam sen-
tentiam præfixi.
Congregati Commissarii apud Minoritas in causa Joannis Papæ, proxime a sede movendi.
Congregati iterum Commissarii in causa Joann. Papæ apud Cardinalem Zabarellam, pro ter-
mino audiendæ sententiæ prorogato.
28. Abierunt e Concilio Cellas duo Legati, Joanni Papæ prorogationem judicialis termini nun-
ciaturi.
Casar Sigismundus hoc tempore se instruxit ad iter in Hispaniam. Congregati Cardinales
pro definiendis comitibus ex Cardinalium collegio in itinere Sigismundi in Hispaniam
pro Benedicto XIII. a sede movendo

ANNO
CHRISTI
1414

Congregati Deputati IV. Nationum. Cardinales IV. Legatos ex suo Collegio comendaverunt, Caesaris comites futuros, cum Caesar comites Cardinales non requireret, quin scopo adversos crederet. Cardinales quoque de futuro Concilii Protectore, Duce Bavarie, Electore Palatino, disputarunt.

ANNO
CHRISTI
1414

Congregati hoc tempore sapienter Deputati in causa Hussi, pro formandis contra eum articulis.

29. Legati Concilii Cellis a Joanne Papa hodie reversi.

SESSIO GENERALIS XII. Joannes Papa solemnissime de sede dejectus, & ad carceres condemnatus. Statutumque, novum Pontificem sine consensu presentis Concilii hanc esse eligendum. Neque ex tribus illis Pontificibus, Joanne, Gregorio, & Benedicto, ullum esse repetendum.

30. *Festum Corporis Christi.* Processio religiosa per Caesarem, Electores, Principes, & universum ebrum, aliosque, magnifice celebrata.

31. Legati ad Joannem Papam exutum, sententiam Concilii, eum de sede esse dejectum, nuntiaverunt. Ante Papa Joannes, nunc Balthasar, Concilii de se sententiam Cellis in custodia approbavit, ac pro majori confirmatione ipse cessat, ac omni juri plane vale dixit.

Congregati Nationes, *praesente Caesare*, de Hussi e carcere Goblebensi Constantiam reducendo, ac publice examinando. Supplex libellus a Bohemis Constantis collectis pro Hussi publice audiendo Concilio oblati.

Responsum Bohemis, Hussum proxime iri auditum. Bohemi Caesari alias obtulerunt pro Hussi litteras supplices.

A. MCCCCIV. Mense Junio.

1. Ex Hussi Goblebis per Bohemos questum, quid sentiret de Communionis calice. Congregati Deputati IV. Nationum: Legati Concilii Cellis reversi retulerunt, quod Joannes se Papam dejectum agnovit, Conciliique sententiam plane acquieverit, ac prorsus cessarit. Hussi dixerunt Hussi sententiam de sua doctrina defendenda exposuerunt. Hussus in carcere Goblebensi adhuc haerens, ad revocationem XXX. articulorum, ex libris suis excerptorum, privatim a Concilii Deputatis invitatus.

2. *Dom. I. Trinit.*

3. Balthasar Cossa, ante Joannes Papa, Cellis Goblebiam jussu Concilii ductus, & carcere clausus.

4. 5. Depositi Papae Joa. domestici, Concilii jussu, ab illo dimissi, Constantiam reversi. Solatium & consilium ab occultis amicis sero & frustra quaesiverunt.

A Caesare & Concilio traditus est Ludovico Electori Palatino, quem captivum custodiret. Goblebia Heidelbergam ductus, carcere ibidem claudendus.

Caesar, Papa Joa. deposito, curam Ecclesiarum Germanicarum suscepit, Episcopos constituens. Caesaris Sigismundi iter in Hispaniam a Junio in Julium dilatatum.

Quo itineris prorogatio confirmata a Ferdinando Aragonum Rege.

Hussus e carcere Goblebensi Constantiam in Monasterium Franciscanorum vinculis deportatur.

Congregatio publica. In qua Hussus prima vice publice auditus.

6. 7. Eclipsis solis spectatu admirabilis ante congregationem publicam.

Congregatio publica. Hussus denuo publice examinatus.

8. Congregatio publica, *praesente Caesare*. Hussus tertia vice publice examinatus.

Articuli 26. ex Hussi libro de Ecclesia excerpti, & in carcere ei prius exhibiti, hodie repetiti, una cum responsione ejus tunc data, quae ulterius examinata. VII. alii articuli Hussi ex alio scripto ejusdem excerpti publice pronunciati. VI. alii praecedenti articuli Hussi. Quos omnes articulos ut revocaret, invitatus, sed frustra.

Alii iterum articuli Hussi propositi, ad quos similiter respondit.

9. *Dom. II. Trin.* Revocationis formula Hussi proposita. Quam repudiavit Hussus, & licet Card. Ostiensis scrupulos illi subortos eximere allaborasset, sententiae suae constanter inhæsit, revocatione negata.

10. 11. Hussi finitis examinibus expectavit mortis sententiam.

12. 13. 14. Congregati his diebus Nationes, de causa Jacobi de Misa, Bohemi, quoad communionem sub utraque.

Congregati quoque hoc tempore Nationes, ob doctrinam Joannis Parvi, Theologi Burgundi, in Principes injuriam, examinandam.

15. *Fest. S. Viti.*

SESSIO GENERALIS XIII. *Praesente Caesare.* Interdicta communio plebis sub utraque. Inquisitio definita contra doctrinam Joa. Parvi.

Carolus de Malatestis, Gregorii XII. Papae Papatu cessuri Legatus, magna cum pompa Constantiam est ingressus.

16. *Dom. III. Trin.* Malatesta, Legatus Gregorianus, rationem adventus sui Concilio aperuit, scilicet ut Ecclesiam pacem per cessionem Gregorii XII. pararet.

17. 18. 19. 20. Circa hoc tempus Clemangius Concilium hortatus est per litteras ad prosequendam pacem, indignatus tamen de Decreto nuper 29. Maji lato, neminem trium illorum pontificum Papam iterum esse eligendum.

21. Hussus per litteras Bohemos monuit, ne Jacobellum, calicis sacri rursus auctorem, impugnarent. Idem constantiam suam, revocatione negata, exposuit amicis.

22. *Fest. Decem milium martyrum.*

23. *Dom. IV. Trin.* Sigismundus Imper. Constantia divertit in prata vicina, negotia sub dno conficiens.

Hussus per Concilii Deputatos aliquoties ad recantandum invitatus, & rogo territus, de quo per litteras est conquestus.

Idem

- Idem a Palatio ad abjuracionem pertentatus. Qua de re certiores fecit amicos.
- ANNO 24. *Festum Joannis Baptiste.* Congregationes, quibus libri Hussi damnati.
CHRISTI 25. Cæsar Sigismundus animi rebuendi gratia in oppidum vicinum Uberlingam digressus.
1411. 26. 27. Hussus dilationem supplicii tanquam meditanda mortis spatium estimavit, eamque meditationem amicis communicavit.
Mortem postridie imminentem absque mutata sententia expectavit.
28. Cæsar Uberlinga Constantiam rediit.
29. *Fest. Petri & Pauli.* Confessionis constantiam pluribus epistolis testatus est Hussus.
30. *Dom. V. Trin.* Confessionarius Hussus indultus septiduo ante rogam.

ANNO
CHRISTI
1411.

A. MCCCCV. Mense Julio.

1. Congregati Deputati Hussum denuo ad revocationem sollicitarunt, quam diserte abiecit.
2. 3. 4. *SESSIO GENERALIS XIV. presente Cæsare.* Theodericus de Monasterio Theologus solemnem habuit Orationem in laudem Cæsaris, qui pro Ecclesia unienda indefesso studio laboret.
- Gregorius XII. solemnissime renunciavit Papatu per Carolum de Malatestis Legatum suum. Decretum quoque denuo, sine consensu Concilii ad electionem novi Papæ non esse procedendum. Modum electionis Papalis per Concilium esse determinandum.
5. Congregati Deputati IV. Nationum. Hussus ad abjuracionem suæ doctrinæ postremo invitatus, quam constanter detestavit.
- Congregata Natio Germanica, de questione Polonorum: An infideles ferro, an potius verbo sint ad fidem Christianam perducendi? Quod posterius Paulus Voladimiri, Legatus regius, integro tractatu diduxerat, quem hoc fine Nationi nunc exhibuit.
- Congregata his iterum diebus Nationes de Joa. Parvi doctrina publice damnanda.
6. Congregatio publica, qua repetita & ventilata superior questio: Ferrone, an verbo infideles convertendi? Quod posterius Poloni iterum per Paulum Voladimiri Legatum regium publico scripto asseverabant.
- SESSIO GENERALIS XV. presente Cæsare.* Episcopus Laudensis solemnem habuit orationem in supplicium Hussi. Hus cum libris condemnatus.
- Et Doctoris Joa. Parvi doctrina Principibus adversa rejecta & condemnata.
- Libri Joa. Hussi condemnati, ante finem Sessionis, inspiciente Hussu, ante templi fores palam combusti.
- Hussus ad rogam tractus. Concrematus. Cineres in Rhenum coniecti.
- Congregata Nationes, de litteris ad Bohemos de Hussi supplicio scribendis.
7. *Dom. VI. Trin.* Solemnis processio pro Ecclesie salute instituta.
8. Cæsar Sigismundus Ulricho Hofelder dedit litteras primarum precum de beneficio Ecclesie.
9. 10. sico.
11. *SESSIO GENERALIS XVI. presente Cæsare,* De Concilii Legatis cum Cæsare in Hispaniam
12. 13. abituris.
14. *Dom. VII. Trin.*
15. 16. *Memorabili festo Divisionis Apostolorum. SESSIO GENERALIS XVII. presente Cæsare.* De
17. Imperatoris imminente discessu e Concilio in Hispaniam, pro Papa Benedicto ad cessionem
18. perducendo, Votaque Concilii pro ejus negotii successu concepta.
19. Congregati Deputati. Hieronymus Pragensis e carcere in Concilium deductus & examinatus.
20. 21. *Dom. IIX. Trin.* Joa. Gerson ante abitum Cæsaris propempticam orationem in Concilio habuit de *jure & praxi Constantiensis Concilii in componendis rebus arduis.*
- Cæsar Sigismundus, multis Concilii Legatis cinctus, in Hispaniam migravit, ad Benedictum Papam Papatu movendum.
- Celebrata solemniter processio in Concilio pro felicitate successu itineris Cæsarei.
- Concilii Protector absente Cæsare, extitit, Cæsaris & Concilii voluntate, Ludovicus Bavarus, Elector Palatinus.
22. Congregatio publica, postridie ab abitu Cæsaris, de rebus Concilii actis & porro agendis.
23. 24. Singulis diebus absente Cæsare sacra in templo Cathedrali facta, Missæ celebratæ, viro docto perorante.
25. Gregorii XII. sede moti Legati e Concilio discesserunt.
26. Concilium ad Bohemos de nupero Hussi supplicio litteras scripsit:
27. 28. *Dom. IX. Trin.* Processio circa templum Cathedrali pro absente Cæsare celebrata, quod
29. 30. 31. singulis Dominicis sequentibus observatum.

A. MCCCCV. Mense Augusto.

1. 2. 3. Congregatio publica, de Confirmata per Gregorium Cessione sui Papatus.
4. *Dom. X. Trin.* Congregata nationes ob nuntium hodie allatum, Cæsarem in itinere pro Ecclesie salute in Galliam penetrasse. Processio, pro absente Cæsare.
5. 6. 7. 8. 9. 10.
11. *Dom. XI. Trin.* Processio pro absente Cæsare.
12. 13. 14. 15. Sigismundus Cæsar Narbone prope Hispanos, pro Ecclesie pace cum illis paranda, & Papa Benedicto sede movendo.
16. 17. *SESSIO GENERALIS XIX.* De variis Concilii negotiis porro dispoendis. De causarum iudiciis, de fide Bullarum Concilii.
18. *Dom. XII. Trin.* Processio pro absente Cæsare. Bertrandus Vaqueri insignem orationem de Ecclesie reformatione habuit.

675
ANNO
CHRISTI
1433.

ANNO
CHRISTI
1433.

19. 20. Congregatio Reformatorii. De translationibus Episcoporum sine prescitis Concilii per Papam non admittendis.
21. 22. 23. Archiepiscopus Rigenfis, Joannes a Wallenrod, ad Casarem in Galliam ablegatus, nomine Concilii rogatus, ne nimis diu ob civilem pacem inter Gallos & Anglos parandam, in Gallia, se detineri pateretur.
24. 25. Dom. XIII. Trin. Episcopus Albanus e Concilio in Hungariam missus, qui Hungaros in fide Sigismundi absentis retineret.
- Processio, pro absente Casare.
26. 27. 28. Gerson de Visionibus ac revelationibus, per multos crebro illa tempestate jactatis, edidit opusculum, *De Probatione Spirituum*.
29. Congregatio Nationes, ob nunciaturam spem Bened. Papae sede in Hispania movendi.
30. Congregatio Reformatorii de Episcoporum & Abbatum eruditione, qui Doctores esse debeant.
31. Ferdinandus Rex Aragoniae venit *Perpinianum*, licet nuper, pro Papa Benedicto ibidem degente ad cessionem inducendo. Quo sine hac etiam mox venit Sigismundus Casar cum Concilii Legatis.

A. MCCCCV. Mense Septembri.

1. Dom. XIV. Trin. Processio pro absente Casare.
2. 3. 4. 5. 6. 7. Congregatio Reformatorii, de Protonotariorum auctoritate in Curia Rom.
8. Dom. XV. Trin. Fes. Nativ. Mar. Processio pro absente Casare.
- Congregatio Nationes super literis Bohemorum ac Moravorum ad Concilium, de Hussi supplicio. His diebus Hieronymus ad abjuracionem aliquoties invitatus.
- Præclara oratio publice habita de Ecclesie reformatione.
9. 10. 11. Congregatio publica, qua Hieronymus Pragensis prima vice doctrinam Hussi & suam abjuravit.
12. *Perpiniani*, in tractatu Casaris Sigismundi cum Papa Benedicto de Papatu abdicando, ab hoc die usque ad 15. Octobr. varia Benedictus quaesivit effugia, in cessionem nullatenus descensurus.
13. Congregatio Reformatorii, de Collationibus beneficiorum.
14. Congregatio Reformatorii, de Dispensationibus Papalibus.
15. Dom. XVI. Trin. Processio, pro absente Casare.
- Gravis Oratio publice dicta de Ecclesiastico Regimine emendando.
16. Congregatio Reformatorii. Restrictæ dispensationes Papales.
17. 18. Casarem Sigismundum cum Rege Aragonis & Benedicto Papa *Perpiniani* de pace Ecclesie agere, Concilio nunciatum.
19. 20. Sessio nova indicta, sed in triduum prorogata.
21. 22. Dom. XVII. Trin. Processio pro absente Casare. Præclara Oratio publice dicta de necessaria & digna Cleri reformatione.
23. *SESSIO GENERALIS XIX.* Hieronymus de Praga publice fidem suam, secunda nempe vice, abjuravit.
- Decretum quoque, salvo conductu, Casaris & Regum, non obstat, quo minus de hæretica pravitate in quem inquiratur.
- De salvo conductu Hussi Casareo violato Casar excusatus per Concilium.
- Constitutio Carolina, de Libertate Ecclesiastica, publice confirmata.
- Causæ hæresium iudicibus commissæ.
- Hieronymus Prag. a revocatione in carcerem paulo tamen laxiorem iterum deductus.
24. 25. 26. 27. 28. 29. Dom. XIX. Fes. Mich. Processio pro absente Casare.
30. Congregatio Reformatorii, De litteris facultatum religiosus per Papam concessis.

A. MCCCCV. Mense Octobri.

1. Congregatio Reformatorii, de Canoncorum juramentis iniquis.
2. Congregatio publica, qua spes ex Hispania facta de Benedicto Papa per Casarem subigendo.
3. 4. 5. gendo.
6. Dom. XIX. Trin. Processio pro absente Casare.
7. 8. 9. 10. Landolphus Barenfis Cardinalis Constantie defunctus. In templum Dominicanorum deportatus.
- Congregatio Reformatorum de Conciliis provincialibus.
11. 12. 13. Dom. XX. Trin. Processio pro absente Casare.
14. *Perpiniani* Benedictus Casari & Concilii Legatis dedit formulam de Ecclesie unionis paranda.
15. *Perpiniani* Benedictus Casari obtulit tandem schedulam de sua cessione.
16. Fes. S. Galli. Sex Deputati, per Casarem Sigismundum *Perpiniani* statim ex Concilii Legatis electi, qui cum novem aliis a Rege Aragonis deputatis cessionis Benedictine schedulam examinarent.
17. 18. Declaratio cessionis oblatæ expetita *Perpiniani* a Benedicto Papa, quam diu distulit, usque in diem 26.
19. Congregatio Reformatorii. De Monachorum beneficiis in diversis religionibus.
- Item de Examine Ordinandorum.
20. Dom. XXI. Trin. Processio pro absente Casare.
21. 22. 23. Congregatio Reformatorii de facultatibus religiosorum.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

24. 25. 26. Declarationem suam cessionis desideratam qualemcunque exhibuit Bened. *Perpiniani* Deputati *Cæsarei & Aragonenses* post examen illius declarationis, illam repudiarunt, ac formam simplicis cessionis prescribendam judicarunt.
- Exequim Landulphi Card. parentante Jacobo Episc. *Laudenti*, in Concil. celebratæ.
27. *Dom. XIII. Trin.* Processio pro absente *Cæsare*.
Hotricus *Abendon*, Theologus *Oxonienſis* Anglus, memorabilem publice habuit orationem contra *Exemptos & Simoniacos*.
28. *Fest. Simonis & Juda.* *Cædes* quondam *Constantiæ* perpetrata, raro sub Concilio exemplo.
29. Suspicio de fucata *Hieronymi* revocatione, quibusdam subnata. *Gerson* edidit libellum de protestatione ac revocatione in rebus fidei.
30. 31. *Perpiniani* Deputati *Cæsaris & Concilii Constantiensis* Papam serio hortati, qui Papa tui rennanciare. Quod diserte & expresse negavit.

A. MCCCCV. Mense Novembri.

1. 2. *Cæsar* cum Concilii Legatis indignabundus hoc tempore *Perpiniano* *Narbonam* iterum discessit, quod *Benedictus* ad cessionem invitatus tricas neciteret.
3. *Dom. XXIII. Trin.* Processio pro absente *Cæsare*.
Perpiniani *Ferdinandus* rex *Aragonis* *Benedicto* *Papæ* injunxit cessionem *Papatus*, jundta comminatione subtractionis. Quod contempsit *Papa*.
4. Congregatio *Reformatorii*: Quod quis ultra duas prebendas *Ecclesiarum Cathedralium* habere non possit. Item de *Dispensationibus* ad incompatibilia revocandis.
6. 7. Congregatio *Reformatorii* de *dispensationibus* *Papalibus* ad incompatibilia. Item de *Episcopis* non residentibus in suis *Ecclesiis*.
8. *Perpiniani* *Bened. Papa* *Regi* *Aragonum* novam obtulit schedulam.
9. Congregatio *Reformatorum* de eruditione illorum qui ad ordines admittendi.
Perpiniani, per *Alphonsum* *Aragonum*, nomine *Ferdinandi* parentis, per legatos regis *Castellæ*, & *Navarræ*, aliosque, pluribus libellis ad puram cessionem serio invitatus *Papa*.
10. *Dom. XXIV. Trin.* Processio pro absente *Cæsare*.
11. 12. *Perpiniani* *Papa* *Bened.* scripto respondit ad superius postulatum *Regis* *Aragonis* de sua cessione, quam denegavit. *Papa* *Benedictus* *Perpiniano* fugit *Cocoliberum*.
13. *Cardinales* *Benedicti* *Papæ*, aliique *Prelati*, qui cum eo *Cocoliberum* fugerant, invitati per *Regem* *Aragonis*, qui *Perpinianum* redirent. Quod pernegarunt.
Benedictus *Papa* *Perpinianum* redire jussus ad cessionem prestandam, vel per *Legatos* id facere indultum.
14. 15. His fere diebus *Gerson* edidit *Constantiæ* libellum *Reformatorio* offerendum, de *Simoniacis* per *Conciliū* reprimendis, ac *Ecclesiā* ab illis liberanda.
16. Congregatio *Reformatorum*. De *Simoniacis*.
Benedictus *Papa* *Cocoliberi* respondit ad secundam *Regis* *Aragonis* invitationem pro *Papatu* deserendo.
17. *Dom. XXV. Trin.* Processio pro absente *Cæsare*.
Bened. Papa fugit *Paniscolum*. Tertio requisitus *Bened. Papa* per *Regem* *Arag.* ad cessionem, & *Cardinales* ad reditum, sed frustra.
18. Congregatio *Reformatorii* de *Episcoporum & Abbatum & Prelatorum* eruditione summe necessaria.
19. Congregatio *Reformatorii*. De unionibus *Ecclesiarum* sive bonorum sacrorum.
20. *Vincentius Ferrerius* hoc tempore per *regem* *Arag.* ad *Benedictum* *Papam* ablegatus, qui cessionem ei persuaderet. Sed absque fructu.
Rex *Aragonis* *Cæsari* misit propositiones de *Benedicto* *Papa* coercendo.
Legati *Constantiensis* *Concilii* *Perpinianum* reversi, facta spe *Benedicti* *Papatu* privandi.
21. SESSIO GENERALIS XX. Monitorium publicatum contra *Ducem* *Austriæ* pro *Episcopo* *Tridentino*.
22. Congregatio *Reformatorii* De *Exemptionibus*.
23. 24. *Dom. XXVI. Trin.* Processio pro absente *Cæsare*.
25. Congregati *Reformatores*. De casibus *ſedi* *Apostolicæ* reservatis.
26. 27. 28. *Legati* *Samogitarum* recens *conversorum* *Constantiam* venire: Ut & *Legati* *Poloni*.
29. *Ladislai* *Poloniæ* & *Witholdi* *Lituanis* *Ducis* ad *Constantiense* *Concilium* *Epistola* oblatæ.
30. 1a.

A. MCCCCV. Mense Decembri.

1. *Dom. I. Adventus*. Processio pro absente *Cæsare*.
2. 3. 4. 5. 6. *Fest. Nicol.* *Præclara* oratio publice dicta pro seria emendatione cleri.
7. Nova *Controversia* *Concilio* subnata, *Episcopo* *Argentinenſis* ab *Argentinenſibus* capto.
Congregatæ *Nationes*, *Lectæ* *epistola* *Gregorii*, antea *Papæ*, *ſede* *moti*, nunc *Cardinalis*, pro *ſalute* *Ecclesiæ* per *Concilium* *ſedulo* promovenda.
8. *Dom. II. Adventus*. Processio pro absente *Cæsare*.
9. 10. 11. *Congregatæ* *Nationes* de liberando *Episc.* *Argentinenſis*, *Wilhelmo* de *Diesi*.
12. 13. *Narbonæ* conclusa capitula, a *Cæsare* *Sigismundo* & *Concilii* *legatis* nec non *Hispanorum* *nunciis*, juxta quæ *Benedicto* *Papa* *ſede* *moto*, *Ecclesiā* *Hispanica*, *Constantiæ*, reliquis redunienda.
14. 15. *Dom. III. Adventus*. Processio pro absente *Cæsare*.
Concil. General. Tom. XXVIII.

16. 17. 18. 19. Congregatæ Nationes Germanicoconquesti, reformationem corruptelarum, quas Joannes Papa invexerat, Simonis præsertim, differri vel dissimulari.
20. 21. 22. *Dom. IV. Adventus.* Processio pro absente Cæsare.
23. 24. 25. *Fest. Nativ. Christi.* Pandellus, Cardinalis Gregorianus, Constantiæ obiit: In templo Augustinianorum in choro humatus.
26. Joannes Zachariæ, Theologus, in laudem Cæsaris, e Concilio absentis, Narbonæ degentis, pro Papa Benedicto sede movendo, & de necessaria Ecclesiæ reformatione insignem habuit in Templo S. Stephani, *die S. Stephani*, orationem.
27. *Dom. Festum S. Thom. Cantuar.* ab Archiepiscopi solemniter celebratum. Processio.
28. Congregatio publica. Lætum nuncium Narbona per Cæsarem & Concilii Legatos perscriptum de spe unionis. Pulsatæque campanæ.
29. Processio pro unione Ecclesiæ solemniter celebrata. Et sacra in Templo facta.
30. Congregatio publica. Nova Bohemorum querela ad Concilium epistola oblata cum 450. sigillis.
31. lis.

A. MCCCCXVI. Embolismali. *Mense Januario.*

1. 2. 3. 4. In principio hujus anni Congregatæ Nationes Argentinam Legatos definerunt, & inter illos Patriarcham Constantinopolitanum, pro Episcopo captivo liberando.
5. *Dom.* Processio pro Cæsare absente.
6. *Fest. Epiph.* Vitalis Episcopus Tholonensis præclaram admodum habuit Orationem de necessaria Ecclesiæ reformatione. *Perpiniani* per Regem Aragoniæ Benedicto Papæ obedientia solemnissime subtrahita, Vincentio Ferrerio publice id denunciante. Idque per litteras Alphonsus statim eodem die 6. denunciavit Cæsari. Idem serius fecerunt Reges Castellæ & Navarræ, quorum ministri & Episcopi per Bened. Papam corrupti diu subtractionem istam distulerunt.
7. 8. 9. Congregatæ Nationes Legatos Regis Neapolitani aliorumque audierunt.
10. 11. 12. *Dom. I. Epiph.* Processio pro Cæsare absente.
13. 14. Legati Concilii Argentorato Constantiam reversi.
15. Congregatio publica, in causa Episcopi Argentinensis captivi, de qua auditi Legati.
16. 17. 18. 19. *Dom. II. Epiph.* Processio pro Cæsare absente.
20. 21. 22. 23. 24. Editæ Executoriæ Carolinæ Constitutionis De Libertate Ecclesiastica.
25. 26. *Dom. III. Epiph.* Processio pro Cæsare absente.
27. 28. 29. Legati Concilii, qui cum Cæsare ad Aragonenses migraverant, inde hodie reversi.
30. Congregatio Generalis, qua Legati illi auditi, qui felicem Cæsaris in Hispania pro Ecclesiæ salute expeditionem nunciarunt, Benedicto Papæ repudiato. Narbonensia Capitula prælecta. Aragonenses Papam Benedictum rejecisse diplomate probatum.
31. Denunciata publice processio postridiana.

A. MCCCCXVI. *Mense Februario.*

1. Processio solemniter pro pace Ecclesiæ instituta.
2. *Dom. IV. Epiph. Fest. Purif. Mar.* Processio pro Cæsare absente. Nobilis Oratio habita de statu Ecclesiastico emendando.
3. 4. Congregatio Generalis. Cardinales, Archiepiscopi, &c. Capitula Narbonensis juramento confirmarunt.
5. Petrus de Alliaco, Card. nuper absens, idem juramentum præstitit. Nec non Amedeus Saluciarum Card. Ut & Card. Ragusinus. Cardinalis Tricaricensis anceps tricas nexuit. Cardinalis de Fuxi Constantiam venit.
6. 7. 8. 9. *Dom. V. Epiph.* Processio pro Cæsare absente. Congregatio publica. Pro ulteriori conversione Gentilium, per Legatos Samogitarum proposita & commendata.
10. 11. 12. 13. Congregatio publica. Conquesti Poloni de Ordine Teutonico. Congregatæ IV. Nationes de negotiis arduis ad reditum Cæsaris differendis.
14. Sigismundus Cæsar hoc fere tempore ex Gallia Lugduno in Sabaudiam divertens, Amedeum Sabaudiz Comitem, Cameriaci creavit Ducem.
15. *Dom. Septuages.* Processio pro Cæsare absente. Theodoricus de Monasterio Colonienſi gravem sermonem habuit de Ecclesia reformanda.
17. 18. 19. Congregatio pro reformatione Ordinis Monachorum nigrorum.
20. Congregatio generalis. Officiales curiæ nuper sede moti Papæ Gregorii XII. admissi. De Hussitis, in Bohemia & Moravia degentibus, citandis. Deque Episcopo Argentinensi captivo.
21. 22. Joannes de Opizis e Concilio ad Aragoniæ Regem ablegatus.
23. *Dom. Sexages.* Processio pro Cæsare absente. Congregatio Generalis in causa Polonorum & Ordinis Teutonici.
24. Congregatio Generalis, in causa Polonorum, Hieronymi Pragensis, & Gregorii XII. olim Papæ.
25. 26. 27. 28. Legati Regis Aragon. ad Concil. cum litteris venire cum pompa excepti.
29. (Dies embolismalis.)

ANNO
CHRISTI
1416.

A. MCCCCXVI. Mense Martio.

ANNO
CHRISTI
1416.

1. *Dom. Eflo mihi.* Cæsar Sigismundus pro pace etiam civili inter Gallos & Anglos paranda Parisios venit, magnifice exceptus.
Processio in Concilio pro Cæsare absente.
Oratio publice dicta de Ecclesie emendatione.
Samogitarum Legati rebus confectis Constantia abiere, una cum novæ gentilium conversionis Apostolis, per Concilium adjunctis.
2. Congregatio generalis, in qua Legatus Aragoniæ Antonius de Mercede auditus.
Ludi Equestres per Ludovicum Electorem Palatinum instituti.
3. Eiusdem ludi equestres continuati.
4. Archiepiscopus Gnesensis, Cæsaris in itinere comes, *Parisios*, a Professoribus nactus feralem librum Joannis a Falkenberg, Theologi, de rege Poloniæ cum Polonis interficiendo. Qui famosus liber, magnas dein controversias in Concilio movit, ob quem Joannes a Falkenberg Constantiæ in carcerem mox coniectus, quamprimum Cæsar Constantiam reversus.
6. Solemnis Processio Cleri pro pace Ecclesie & constantia Hispanorum.
7. 8. *Dom. Invoc.* Processio pro absente Cæsare.
Leonardus Statti pro auctoritate Pontificis publica oratione disseruit.
9. 10. Monitorium contra Argentineses pro Episcopo Argentini publicatum.
11. 12. 13. 14. 15. *Dom. Reminisc.* Processio pro absente Cæsare.
16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. *Dom. Oculi.* Processio pro absente Cæsare.
23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. *Dom. Latere.* Processio pro absente Cæsare.
30. Fridericus Dux Austriæ, qui per annum Constantiæ in oblatio fuerat, e Concilio clam abiit.
- 31.

A. MCCCCXVI. Mense Aprili.

1. 2. Ferdinandus Rex Aragoniæ, fidus Cæsaris in debellando Benedicto Papa & unione Ecclesie paranda adjutor, obiit Castellæ. Cui in regno successit filius Alphonsus, in Constantiense Concilium optime affectus.
3. 4. 5. *Dom. Jud.* Processio pro absente Cæsare.
Insignis Oratio solemniter pronunciata de digna Ecclesie reformatione.
6. 7. 8. 9. 10. 11. Prædones Constantiæ capti, qui Concilii hospites infestaverant.
12. *Dom. Palm.* Processum solemniter per urbem, palmæque consecratæ.
13. 14. 15. 16. Inter sacra publica, per Joannem Patriarcham Antiochenum ingens peccatorum numerus in Templum S. Stephani pro more ductus, & absolutus.
17. Sacra solemnia in Templis præcipuis per Cardinales facta.
18. Sacra iterum per Cardinales facta in Templo Cathed. consecratis igne, cereis &c.
19. *Dom. Festum Pasch.* Sacra per Cardinales solemniter celebrata.
20. *Feria II. Pasch.*
21. *Feria III. Pasch.* Prædonibus & turbatoribus Concilii Castrum Grimmenstein per Constantienses ereptum.
22. 23. 24. 25. 26. *Dom. Quasi mod.* Processio pro absente Cæsare.
27. Congregatio publica. Ad examen retractus Hieronymus Pragensis, multis articulis prolatis. Proposita appellatio Argentinesium Sancti quidam Sueci ad canonizandum haud admitti.
28. 29. 30. Congregatio generalis. Celebratæ exequiæ Regis Aragoniæ, parentantibus Jacobo Episcopo Laudensi, & Antonio de Mercede, Legato Hispano.
Res Joannis Parvi ad examen curatus Concilio per Gallos propositæ.
Appellatio Argentinesium repudiata.
Congregata Natio Germanica in causa Argentinesium.

A. MCCCCXVI. Mense Majo.

1. 2. Congregatio generalis. Martinus Potæus, Episcopus Atrebatensis, fusc pro Duce Burgundiæ & causa Joannis Parvi petoravit.
3. *Dom. Misericord. Domini.* Processio pro absente Cæsare.
Congregati deputati IV. Nationum de Ernesti Ducis Austriæ studio in Concilium Const.
4. 5. Bohemi publice Constantiæ citati.
Congregatio generalis. In causa Jo. Parvi & Ducis Burgundiæ.
Gerson fusc petoravit, ac superiorem Episcopi Atrebatensis sermonem refutavit.
6. Libellus novem Assertionum Jo. Parvi oblati.
7. Sigismundus Cæsar a Gallia in Angliam digressus Londinum venit.
8. Castrum Doloris magnifice erectum Constantiæ pro Ferdinando Aragoniæ Rege defuncto.
Congregat. publica pro Episcopo Argent. liberando.
Archiepiscopus Gnesensis ceterique Poloni Episcopi Festum Wenceslai celebrarunt.
9. Congregatio generalis, in causa inquisitionis Hieronymi Pragensis, & de Episcopo Argentinesium liberando.
10. *Dom. Jubilate.* Processio pro absente Cæsare.
Gerson publica Oratione dixit de Oratione vel precibus.

11. Con.

ANNO
CHRISTI
1516.

ANNO
CHRISTI
1516

- 683
11. Congregatio Generalis in causa Argentin.
 12. 13. 14. 15. Alphonsus Rex Aragonie per Legatum confirmavit capitula Narbonensia.
 16. Congregatio Generalis. Deputati Commissarii pro causa Argentinensi.
 17. Dom. Cantate. Processio pro absente Cesare.
 18. 19. 20. 21. 22. 23. Congregatio Generalis. Hieronymus Pragensis paulo ante supplicium publice examinatus.
 24. Dom. Rogat. Processio pro absente Cesare.
 25. 26. Congregatio Generalis. Hieronymus de Praga porro publice examinatus.
 27. 28. Fes. Ascensionis Christi.
 29. 30. **SESSIO GENERALIS XXI.**
Hieronymus Pragensis, absentibus Cesare & Cesaris Locumtenente Electore Palatino, publice damnatus ad rogam.
 - Jacobus Episcopus Landensis publica oratione de supplicio ejus disseruit.
 - Eodem in busto, quod nuper Hussus, nunc Hieronymus concrematus, magna animi constantia.
 - Poggius Florentinus epistola ad Leonardum Aretinum fata hujus supplicii hodie descripsit.
 31. Dom. Exaudi. Processio pro absente Cesare.
 - Priati abientes ad reliqua ardua Concilii consocienda convocati.

A. MCCCCXLVI. Mense Junio

1. Absentes Prælati ad Concilium vocati in valvis Templorum.
- Regis Portugallie Legati Constantiam venerunt cum pompa excepti.
2. Abientes Prælati denuo vocati.
3. Absentes Prælati postremo ad Concilium publice vocati.
- Congregatio Generalis de Bohemis citandis.
- Cesar per litteras Concilio significavit, ne quid ardui se absente perficerent.
- Archiepiscopus Moguntinus per Legatum se excusavit, quod cum remoto Papa Joanne non colluderet. Contra Argentinenses pronunciatum. Grandis Simoniacus Joanneus, Joannes Creyt, Concilii sententiam expertus.
- Ludovicus Bavarus, Protector Concilii, qui absuerat, ac Joannem Papam Manheimensi carceri incluserat, rediit.
4. 5. 6. Congregatio Generalis. Legati Regis Portugallie affectum Regis erga Concilium expoluerunt.
- Theodoricus a Niem, historicus, reformationis Ecclesiasticæ & unionis Ecclesiarum, ipsiusque Concilii Constantiensis, strenuus defensor, circa hoc tempus in Concilio defunctus.
7. Dom. Fes. Pentecost. Oratio solemnis habita De notis boni cleri.
8. 9. 10. 11. Congregatio publica. Comes Conradus de Nellenburg sese excusavit, quod concilium haud esset captivitatis Episcopi Argentoratensis.
12. 13. 14. Dom. Fes. Trin. Processio pro absente Cesare.
15. 16. 17. Congregatio Nationes pro conversione gentilium per Samogitas libero instituenda.
18. Fes. Corp. Christi. Processio solemnitissima celebrata.
19. 20. 21. Dom. I. Trin. Processio pro absente Cesare.
22. 23. Vigilia Joan. Baptista. Ingentem Florentini instruxere apparatus in sequentis diei celebritatem.
24. Festum Joan. Baptista. A Florentinis solemnis Processio instituta.
25. Alia Processio Concilii in honorem ejusdem Joan. Bapt. celebrata.
26. 27. Congregatio Generalis. Wilhelmus de Dieft Constantiam deductus Concilii sententiam submitit.
28. Dom. II. Trin. Processio pro absente Cesare.
29. Fes. Petri & Pauli.
- 30.

A. MCCCCXLVI. Mense Julio.

1. Congregatio Nationes, de Henr. Latschenbock Hussi fidem abjurante.
2. 3. 4. Congregatio Generalis de unione Ecclesiarum prosequenda, & de Aragonum in hanc studium.
5. Dom. III. Trin. Processio pro absente Cesare.
6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. Dom. IV. Trin. Processio pro absente Cesare.
13. 14. Litteræ Regis Castellæ ad Concilium perlatæ.
15. Congregatio Nationes, & Cardinales, de litteris Regis Castellæ pridie Concilio traditis.
16. 17. 18. Congregatio Generalis, in causa Argentinensium, Bohemorum, aliorumque.
19. Dom. V. Trin. Processio pro absente Cesare.
20. 21. 22. 23. 24. 25. Dom. VI. Trin. Processio pro absente Cesare.
27. 28. 29. 30. 31.

A. MCCCCXLVI. Mense Augusto.

1. 2. Dom. VII. Trin. Processio pro absente Cesare.
3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Dom. VIII. Trin. Processio pro absente Cesare.
10. Congregatio Nationum de Bohemis.
11. Congregatio de Bohemis.
12. Congregatio Nationum de Bohemis.

13. 14. Congregationes Nationum de causa Tridentina.
 ANNO 15. Congreg. de Causa Tridentina.
 CHRISTI 16. Dom. IX. Trin. Processio pro absente Cæsare.
 1916 Congregatio in causa Tridentina.
 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. Dom. X. Trin. Processio pro absente Cæsare.
 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. Dom. XI. Trin. Processio pro absente Cæsare.

ANNO
 CHRISTI
 1916.

A. MCCCCXVI. Mense Septembri.

1. 2. 3. 4. Congregatio Generalis de causa fidei Bohemorum, qui excommunicati. Friderici Austriaci causa Tridentina pari severitate versata.
5. Legati Regis Aragonum Constantiam accesserunt, præclare excepti.
6. Dom. XII. Trin. Processio pro absente Cæsare. Legati Regis Neapolitani itidem comparuerunt.
7. Gerson Epistola ad Canonicum Carnotensem, Doctorem Parvi, Festum Jesu, Joseph & Mariæ commendavit.
8. Fest. Nativ. Mariæ. Gerson solemnè oratione de Nativitate Mariæ, non solum commendavit festum Jesu, Mariæ, Joseph, sed & publice professus est immaculatam conceptionem Mariæ, sive quod in utero sit sanctificata, in scriptura non contineri explicitè, neque ex contentis in eadem educi evidentè. Optatque, in præsentì Concilio Const. illam questionem publice ventilari & componi. Monetque, numerum festorum apud plebem, quæ manu victum querit, minui, quod in Reformatoria Const. sit potatum.
9. 10. Congregatio Generalis, pro audiendis Regis Aragonis Legatis.
11. 12. 13. Dom. XIII. Trin. Processio pro absente Cæsare.
14. 15. 16. Congregatio Generalis in qua Legati Regis & Reginæ Neapoli auditi Epistola Polonorum contra Ordinem Teutonicorum prælecta. Epistola Teutonicorum Ordinis ad Concilium publicata. Cracoviensis Academiæ epistola ad Concilium recensita.
17. 18. 19. Congregatio Generalis, in qua Legati Concilii, à Navarræ & Castellæ Regibus reversi auditi, quod & illi Reges Benedictum Papam repudiassent. Libellus hoc tempore in Concilio editus de reali obedientia antea Pajæ Gregorii.
20. Dom. XIV. Trin. Processio pro absente Cæsare.
21. 22. 23. 24. Legati Regis Angliæ, tres Episcopi Angli, venerunt Constantiam, honorifice excepti.
25. 26. 27. Dom. XV. Trin. Processio pro absente Cæsare.
28. 29. Fest. Mich.
- 30.

A. MCCCCXVI. Mense Octobri.

1. Petri de Alliaco Cardin. Opus De Ecclesiastica potestate, publicatum ac prælectum publice in Templo S. Pauli.
2. 3. 4. Dom. XVI. Trin. Cardinales sacra fecerunt in Monasterio Franciscanorum missa processione singulis sabbatis consueta pro absente Cæsare.
5. 6. 7. 8. 9. 10. Congregatio Generalis quod Hispani pro quinta natione in Concilio habendi.
11. Dom. XVII. Trin. Processio pro absente Cæsare.
12. 13. 14. Congregatio Generalis, in qua jus suffragii Hispanis tanquam quintæ nationi concessum.
15. **SESSIO GENERALIS XXII** Regis Aragoniæ Legati Concilio solemniter uniti.
16. Fest. S. Galli.
17. 18. Dom. XVIII. Trin. Processio pro absente Cæsare.
19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. Dom. XIX. Trin. Processio pro absente Cæsare.
26. 27. 28. 29. 30. 31.

A. MCCCCXVI. Mense Novembri.

1. Dom. XX. Trin. Processio pro absente Cæsare.
2. 3. 4. 5. **SESSIO GENERALIS XXIII.** De iudicibus deputandis contra Petrum de Luna. Congregati Commissarii in inquisitione contra Papam Benedictum.
6. Congregati iterum Commissarii in inquisitione in Petrum de Luna, Papam Benedictum.
7. Congregati porro Commissarii pro inquisitione contra Petrum de Luna.
8. Dom. XXI. Trin. Processio pro absente Cæsare.
9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Dom. XXII. Trin. Processio pro absente Cæsare.
16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. Dom. XXIII. Processio pro absente Cæsare.
23. 24. 25. 26. Henricus Duc Brunsvicensis hæc his diebus Constantia Luneburgum reversus.
27. 28. **SESSIO GENERALIS XXIV.** Decreta citatio contra Petrum de Luna Papam. Citatus publice in valvis Templorum Papa Benedictus.
29. Dom. I. Adv. Processio pro absente Cæsare.
- 30.

ANNO
CHRISTI
1516.
1517.

A. MCCCCXVI. Mense Decembri.

ANNO
CHRISTI
1516.
1517.

1. 2. 3. 4. 5. Congregatæ Nationes, in Monasterio Franciscan. Instructi Legati Concilii, Lambertus de Stipite & Bernardus de Plancha, Paniscolam ad Papam Benedictum citandum destinati.
6. Dom. II. Adv. Processio pro absente Cæsare.
7. 8. 9. 10. 11. 12.
13. Dom. III. Adv. Processio pro absente Cæsare Olorensis & Adrensis Episcopi Hispani Constantiam venerunt, Concilio adveniendi.
14. **SESSIO GENERALIS XXV.** In qua Legati Comitum de Fuxo qui ex Hispania pridie advenierant, Concilio uniti. Definitus & confirmatus contractus inter Concilium & Constantienses, ratione demorum & vidualium pro hospitibus.
15. 16. Quatuor Legati Regis Navarra Constantiam venerunt.
17. 18. 19.
20. Dom. II. Adv. Processio pro absente Cæsare.
21. 22. 23. Congregatæ Nationes de iure suffragiorum in Concilio.
24. **SESSIO GENERALIS XXVI.** Legati Regis Navarra Concilio adunati.
25. Fes. Nativ. Chr.
26. 27. Dom. Processio pro absente Cæsare.
28. 29. Festum Thomæ Cantuariensis ab Anglis in Concilio solemnissime celebratum.
30. 31. Concilium litteras ad Cæsarem circa hoc tempus dedit de Hussitarum Bobemorumve negotio.

A. MCCCCXVII. Mense Januario.

1. 2. 3. Dom. Processio pro absente Cæsare.
4. Congregatæ Nationes, ubi nunciatum, obedientiam in regno Castellæ Benedicto Papæ negatam esse.
5. 6. Fes. Epiph. Oratio solemniter habita De dignis clero virtutibus.
7. 8. 9. 10. Dom. I. Epiph. Processio pro absente Cæsare.
11. 12. 13. 14. 15. 16.
17. Dom. II. Epiph. Fes. Antonis. Processio pro absente Cæsare. Acram orationem Gerson habuit de Concilii auctoritate, & causa Joannis Parvi immerito excusata.
18. Gerson alium edidit tractatum, quo ad examen rigidum doctrinæ Joannis Parvi Concilium excitaret.
19. Lambertus de Stipite, & Bernardus de Plancha, Legati Concilii, ablegati Paniscolam ad citandum Papam Benedictum, Paniscola Papam magno animo allocuti, eum, prout a Concilio jussi erant, coram citarunt, ad audendam Concilii sententiam.
20. 21. Dom. III. Epiph. Processio pro absente Cæsare. Anglorum Episcopi, de imminente Cæsaris adventu læti, Senatam Constantiensem & alios lauto convivio & comœdia sacra sub prandio exceperunt, comœdiarum sacrarum in Germania adores.
22. Benedictus Papa Paniscola scripto prolixo respondit ad citationem superiorem. Quod scriptum Legatis Concilii exhiberi jussit.
23. 24. 25. 26. 27. Sigismundus Cæsar Constantiam ex Hispania, Gallia & Anglia reversus, magnificentissime exceptus. Per Archiepiscopum Gneisensem ex itinere hoc Parisiis allatus feralis liber Joannis Falkenbergii contra Polonos, eorumque Regem ac Principes, interficiendos. Inclinat in sententiam Joannis Parvi, Theologi Burgundi. Pro quo tres libellos Constantiam in Concilio contra Gersonem & Petrum de Alliaco scripserat.
28. 29. 30. 31. Dom. II. Epiph. Episcopi Angli Cæsarem, Ludov. Bavarum, aliosque Principes splendido convivio & repetita superiori comœdia sacra exceperunt.

A. MCCCCXVIII. Mense Februario.

1. 2. Fes. Purif. Mar. Gerson nova oratione, Joan. Parvi pessimam doctrinam curato examini publico submittere suavit.
3. Archiepiscopus Granensis Constantiam venit splendide exceptus.
4. 5. 6. Gersonis insigne opus de Ecclesiastica potestate editum, pronunciatum publice.
7. Dom. Septuages.
8. 9. 10. Joannes a Falkenberg, Theologus, ob librum superiorem Parisiis allatum in minores injuriam, in carcerem in Concilio hoc fere tempore conjectus.
11. 12. 13. Congregatæ hoc tempore frequenter Nationes & Cardinales, librum Falkenbergii examinantes, qui librum perniciosissimum condemnarunt, & in publica Sessione condemnandum esse decreverunt. Quod Decretum Poloni vehementer urserunt in Sessione ultima, sub finem Concilii.
14. Dom. Sexages.
15. 16. 17. 18. 19. Fridericus Dux Austriae ob causam Tridentinam citatus.
20. **SESSIO GENERALIS XXVII.** præsentis Cæsare, in causa præcipue Tridentina contra Fridericum Austriacum.
21. Dom.

ANNO CHRISTI 1417

21. *Dom. Ego mihi.*
 22. 23. Joa. Nassovius a Cæsare Electoratu Moguntino investitus.
 24. 25. 26. 27. 28. *Dom. Innocentis.* Ponderosa oratio habita de Ecclesiâ corrupto statu.
 De reformatione Monachorum nigrorum Capitulum Provinciale celebratum.

ANNO
CHRISTI
1417.

A. MCCCCXVII. Mense Martio.

1. 2. 3. *SESSIO GENERALIS XXIX. prasente Cæsare*, in causâ Tridentina contra Fridericum Austriacum.
 Galli longo scripto, ob strepitum non plene prælecto, Anglis dubium moverunt de jure Nationis in Concilio. Quod Cæsar segre tulit.
4. 5. 6. 7. *Dom. Reminisc.* Epistola Lamberti de Stipite, Legati Concilii ad Hispanos, de Benedicto Papa Paniscolæ citato, Concilium perlata.
8. *SESSIO GENERALIS XXIX.* Contumacia Petri de Luna Papæ Benedicti accusata.
9. Legati Concilii ad Hispanos pro Papa Benedicto Paniscolæ citando, re bene confecta, Constantiam redierunt.
10. *SESSIO GENERALIS XXX. prasente Cæsare*, de Benedicto Papa Paniscolæ per Concilii Legatos citato.
11. 12. 13. 14. *Dom. Oculi.*
15. 16. 17. Hoc tempore Petrus de Alliaco Cardinalis in templo S. Pauli publice prælegi curavit opus suum de Calendario per Concilium corrigendo.
18. Cæsar Sigismundus Brunsvicensibus dedit Privilegium de libera in urbe Brunsvicensi cujuscunque lex hominum in habitatione, secundum Imperialia statuta.
19. Capitulum Provinciale Benedictinorum, Constantiæ in Monasterio Petrusiano hætenus celebratum, hodie finitum.
20. 21. *Dom. Letare.* Petrus de Alliaco, Cardinalis, gravi oratione ad reformationem Ecclesiæ Concilium hortatus, & de Joannis Parvi causa dissimulata amare conquestus.
22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. *Dom. Janua.* Momentosa & ponderosa oratio habita de status Ecclesiastici emendatione & Benedicto de sede præcipitando.
29. Advenere Legati Regis Castellæ, cum pompa excepti.
30. *SESSIO GENERALIS XXXI.* De variis rebus. Comite Virtutum, Gregorio, Polonis &c.
 Angli quoque longam Apologiam Vindictasque pro jure Nationis in Concilio, contra Gallos, publice Concilio exhibuerunt.

31.

A. MCCCCXVII. Mense Aprili.

1. *SESSIO GENERALIS XXXII.* Petrus de Luna Papa Benedictus contumaciæ denuo accusatus & ulterior inquisitio contra eum decreta.
- 2.
3. Congregatio generalis, in qua auditi Legati Regis Castellæ.
 Cæsar Sigismundus Constantia Cellas in vicinia divertit.
4. *Dom. Palm.* Processio quinque nationum & Patrum Concilii.
 Diplomata affixa contra Petrum de Luna & Ducem Austriæ.
5. 6. 7. 8. *Die Viridum.* Sacra per Cardinales facta.
 Cardinalis Florentinus Zabarella solemnem habuit orationem.
9. Sacra solemnia per nationes facta.
10. Sacra iterum facta, ignibus & facibus paschalibus inauguratis.
11. *Dom. Pasch.* Solemnis processio cleri.
12. 13. Cæsar Sigismundus Constantiam e diverticulo rediit.
 Advenere tres Baviaræ Duces, honorifice excepti.
14. 15. Fridericus Marchio Mitnæ solemnissime exceptus.
16. 17. 18. *Dom. Quasi mod.* Fridericus I. Electoratu & Marchia Brandenburgensi a Cæsare publice & solemnissime in Constantiensi foro investitus.
19. 20. 21. 22. Congregati Commissarii super Inquisitione contra Petrum de Luna Papam.
23. Petrus de Luna, Benedictus Papa, publice iterum citatus.
24. 25. Congregati Commissarii, continuantes Inquisitionem contra Petrum de Luna, articulis contra eum productis.
26. *Dom. Miseric.* *Dom. die Marci Evang.* Citati testes contra Benedictum Papam.
27. 28. Adolphus Comes Cliviz, Dux a Cæsare Constantiæ creatus.
29. 30. Solemnissima totius Concilii processio instituta.

A. MCCCCXVII. Mense Majo.

1. 2. *Dom. Jubil.*
3. 4. 5. 6. Congregati Commissarii in Inquisitione contra Petrum de Luna, articulisque novi contra eum producti.
7. 8. 9. *Dom. Cantate.* Mauritius de Praga Oratione solemnî simoniam extirpandam, clerumque in hoc Concilio plane emendandum esse, graviter monuit.
10. Congregati Commissarii in Inquisitione contra Petrum de Luna.
11. Ludovicus Bavarus, Comes Palatinus Rheni, in publico foro a Cæsare Electoratu investitus.
 Eberhardus Comes de Nellenburg a Cæsare in Cæsarea sua curia Constantiæ investitus.
 Congregati Commissarii in Inquisitione in Petrum de Luna.
 Citatus denuo Papa Benedictus.
Concil. General. Tom. XXVIII.

- ANNO CHRISTI 1517.
12. *SESSIO GENERALIS XXXIII. Casare presente, contra Petrum de Luna, qui contumax rursus declaratus.*
- Fridericus Marchio Misnie sine investitura indignandus Constantia discessit.
13. 14. 15. Congregati Commissarii in pertextenda Inquisitione contra Petrum de Luna.
16. *Dom. Rogate.* Cæsar Rudolphum Saxonie Electorem, aliosque Principes Constantie investivit.
17. 18. 19. 20. *Fest. Ascens. Christi.*
21. In Inquisitione contra Petrum de Luna porro congregati Commissarii.
22. 23. *Dom. Exaudi.*
24. 25. Congregati Commissarii in Inquisitione contra Petr. de Luna, novaque Papæ citatio decreta.
26. 27. Congregati iidem Commissarii.
28. 29. *Vigilia Pentecostes.* Congregatio publica præsentate Cæsare. Cardinales Cæsari obtulerunt formulam novi Pontificis eligendi.
30. *Dom. Pentecost.* Petrus de Alliaco Card. oratione solemnè in festum, commendavit formulam electionis Papalis pridie oblatam.
- 31.

A. MCCCCXVII. Mense Junio.

1. Congregatio publica in Inquisitione contra Petrum de Luna.
2. 3. 4. 5. *SESSIO GENERALIS XXXIV.* Omnia ad damnationem ac depositionem Papæ Petri de Luna instructa & composita.
6. *Dom. Trinit.*
7. 8. 9. 10. *Festum Corporis Christi* solemnissima Processione celebratum.
11. 12. Congregatæ his diebus Nationes frequenter, præsentate Cæsare de Ordine rerum in Concilio porro expediendarum, & de Reformatione ante Papæ novi electionem instituenda.
13. *Dom. I. Trinit.*
14. 15. 16. Congregatæ simul Nationes non sine turbine. Congregatæque singulæ seorsim nationes pro litibus illis sopiendis.
17. Congregatæ Nationes super Cæsaris propositione: Reformationem status Ecclesiastici ante Papæ electionem perfici debere.
18. *SESSIO GENERALIS XXXV. presentate Casare.* Legati Castellæ Concilio uniti.
19. 20. *Dom. II. Trinit.*
21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. *Dom. III. Trinit.* Stephanus de Praga ad maturandam Ecclesiæ reformationem solemnè oratione Concilium hortatus.
28. Congregatæ Nationes, *presentate Casare.* Cardinales & quædam nationes postularunt a Cæsare Decretum de modo eligendi novum Papam.
29. 30.

A. MCCCCXVII. Mense Julio.

1. 2. *Fest. Vifit. Mariæ.* Cardinales Cæsarem precibus fatigarunt, qui indiceret in proximam Dominicam publicas preces pro novo Papa eligendo. Quod factum.
3. Magistratus Constantiensis iussu Cæsaris publice per præcones denunciavit festum Mariæ postridie celebrandum pro novi Papæ electione urgenda.
4. *Dom. IV. Trinit.* Festum Mariæ indictum celebratum.
5. 6. 7. 8. 9. Vincentius Ferrerius per litteras Constantiam invitatus, ut a Flagelliariorum secta avocaretur.
10. 11. *Dom. V. Trinit.* Cæsar diplomate publico securitatem Concilio pollicitus, de qua Cardinales scrupulum moverant.
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. *Dom. VI. Trinit.* Molle consilium a Gersono scriptum de secta Flagelliariorum convincenda.
19. 20. 21. 22. *SESSIO GENERALIS XXXVI.* De citando Petro de Luna ad sententiam decretoriam audiendam. Citatus Petrus de Luna Papa ad audiendam sententiam.
23. 24. 25. *Dom. VII. Trinit.*
26. *SESSIO GENERALIS XXXVII. presentate Casare.* Benedictus Papa de sede dejectus. Dejectione Papæ, Cæsaris iussu per ribicines publice denunciata per urbem.
27. 28. *SESSIO GENERALIS XXXVIII.* De iure suffragii Castellanonum & Aragonum, deque causa Argentinensi. Cæsar Sigism. Ducibus Brunsvicensibus dedit privilegia de sale & libera navigatione.
29. 30. 31. Electa his diebus celeberrima Mercatorum Constantiensium domus, pro parando conclavi ad novum Pontificem eligendum.

A. MCCCCXVII. Mense Augusto.

1. *Dom. VIII. Trinit.*
2. 3. In principio Augusti. Congregatæ frequenter Nationes Cæsaris auctoritate ac iussu, pro Reformatorio novo constituendo ad reformationem curiæ Romanæ persequendam.
4. *Dies Dominici.* Joannes Hugenetti de Mctis, Academiæ Avinionensis Legatus, solemnè panegyri in Monasterio Dominicanorum de Reformatione curiæ Romanæ summe necessaria graviter disseruit.

ANNO
CHRISTI
1517.ANNO
CHRISTI
1517.

Congregata Nationes, coram quibus scriptis libellis oblatis Cardinales contra Reformationem ante electionem Pontificis suscipiendam, uti volebant cum Cæsare Nationes, protestati.

5. Cardinales concilii Nationes in suas perturbare partes pro reformatione differenda.
 6. 7. 8. *Dom. II. Trinit.*
 9. Novi reformatores somnolentius progressi in opere reformationis injuncto.
 10. 11. Itali, Hispani & Gallorum plures in partes Cardinalium palam concesserunt, Reformationem electioni Papæ esse postponendam.
 12. 13. 14. Congregati Reformatores his diebus continue.
 15. *Dom. X. Trinit.*
 16. Pileus Archiepiscopus Genuensis gravi oratione Cæsarem hortatus, ne a Reformatione per insidias se avocari sineret.
 17. 18. 19. Alii quoque paribus scriptis animum Cæsaris Reformationem urgentis sollicitè roborarunt.
 20. Gerson consilium de controversiâ, quoad communionem laicalem sub utraque, Concilio exhibuit.
 21. 22. *Dom. XI. Trinit.* Bernardus Baptizatus ponderosa oratione Reformationem cleri dignam in Concilio prosequi ac perficere suavit.
 23. Congregati Reformatores, qui litteris reformationem adornandam conscriberent.
 24. *Festum Bartholomæi.* Pro electione novi Papæ sollemnis processio cleri instituta.
 25. Galli in Reformatorio hoc tempore acriter Annatas impugnarunt, editis scriptis, ultro citroque.
- Petrus de Alliaco oratione solenni in S. Ludovicum, de Papæ eligendo & de necessaria reformatione sese disseruit.
26. Imperator Sigismundus Comitibus Principum frequentia his diebus Constantiæ celebravit, in quibus etiam de Duce Bavaris Ludovico accusato egit.
 27. 28. 29. *Dom. XII. Trinit.* Theobaldus solenni panegyri reformationem status Ecclesiastici strenue, urgit.
 30. 31.

A. MCCCCVII. Mense Septembri

1. 2. 3. Congregatio Generalis, ad expediendum litteras, quibus universo orbi denunciaretur, Petrum de Luna Papam Benedictum per Concilium esse Papatu dejectum.
- Sigismundus Cæsar Epistola ad Lunienles de Wenceslao Bobemiarum Rege, suo fratre, Hussitarum Patrono, pluribus egit.
4. Rupertus Alanus, Archiepiscopus Sarisburiensis, strenuus Reformationis propugnator, cujus jussu Rupertus Ullerston, Theologus Anglus, nobile opus scripserat, in hoc Concilio multus lectum, *Petitiones pro Ecclesia reformanda*, magno Concilii & Ecclesiæ damno obiit Gotlebis.
 5. 6. 7. 8. *Dom. XIII. Trinit.* Defuncti Ruperti corpus Gotlebia Constantiam delatum. Scriptum aculeatum prodit, quo Germani & Angli ob reformationem ante electionem Papæ postulatam hæresicos accusati.
 9. Congregata Nationes, coram quibus non sine tumultu Cardinales denuo contra reformationem electioni Papæ præmittendam protestati. Quo Cæsar vehementer offensus, ut protestationem rumpere cogerentur Cardinales.
- Legati Regis Castellæ indignabundi Constantia emigrarunt, a Cæsare in itinere mox retenti & retracti.
- Cardinales Concilio se subducere studuerunt agnita Cæsaris offensa.
10. Cæsar Cardinalibus consuetas Consultationes in Templo & Palatio Episcopali interdixit. Cardinales alio in loco congregati salvum conductum Constantia abeundi frustra postularunt.
- Friederici Electoris Brandenburgensis opera Cardinales in Concilio retenti.
11. Congregata Nationes. Coram quibus ruptam nuper Protestationem Cardinales majori cum impetu continuerunt contra reformationem ante electionem Papæ suscipiendam. Cardinalis præcipuus Zabarella tanta vocis vehementia usus, ut brevi post expiraret.
- Cæsar quosdam Cardinales capere constituit.
12. *Dom. XIV. Trinit.* Cardinales pertinaciter sententiæ suæ inhaerent, reformationem electioni Papæ præmitti nullo modo admissuri. Adeo ut Martyrii solum rubens pileus declararent, si pro electione Papæ reformationi præmittenda esset obsequendum. Defecerunt quoque hoc die nonnulli Galli atque Itali a Cæsare & Germanis, in Cardinalium sententiâ cundo.
 13. Archiepiscopi Sarisburiensis defuncti exequiæ celebratæ magno cum splendore.
 14. Congregata Nationes, coram quibus Germani Cardinalium protestationibus, reformationi hæcenus oppositis, animosè responderunt, ac pro Reformatione summe necessaria gravissimam Apologiam texerunt.
 15. 16. Roberto Archiepiscopo Sarisburiensi defuncto, Natio Anglicana, etiam in partes Cardinalium pertracta, ut Reformationem electioni postponi sineret.
 17. 18. 19. *Dom. XV. Trinit.*
 20. Archiepiscopus Rigenfis & Episcopus Cuiensis, per Cardinales eorumque promissa victi, Cæsarem tandem pellexerunt, ut vel invitus in electionem Papæ consentiret.
 21. 22. 23. Congregatio Generalis. Commissarii constituti ad parandam concordiam inter Hispaniæ Legatos de jure suffragiorum.

695
 ANNO CHRISTI 1497. 24. 25. 26. *Dom. XVI. Trin.* Franciscus Zabarella Card. Florentinus obiit Constantis, senex 78. annorum, Papatu dignissimus iudicatus.
 ANNO CHRISTI 1497. 27. Exequis Zabarellis celebratis. Poggius Florentinus præclara oratione funebri parentavit.
 28. 29. 30.

A. MCCCCXVII. Mense Octobri.

1. 2. Alia oratione funebri Zabarellis parentatum.
3. *Dom. XVII. Trin.*
 Nicolaus de Jaurigra gravi oratione reformationem Ecclesie commendavit, eamque ante electionem novi Pontificis præstandam esse urgit.
4. 5. Cæsar & Natio Germanica electionem Papæ admittere tandem coacti, reformationem Ecclesie statim post Papam electum incipiendam & perficiendam urserunt. Quæ de republicam postularunt Decretum ac promissum.
6. 7. 8. 9. *SESSIO GENERALIS XXXIX.* Quidam reformationis articuli publicati, de futuris præcipue Conciliis frequenter celebrandis.
10. *Dom. XVIII. Trin.*
11. 12. 13. Congregati sæpe hoc tempore Deputati Nationum, de forma Decreti, per Germanos desiderati, pro reformatione per novum Papam statim præstanda.
14. 15. 16. *S. Galli.*
17. *Dom. XIX. Trin.*
18. Obiit Gregorius XII. Angelus de Corrario dictus, olim Papa, in Concilio sede motus, nunc Cardinalis, *Recanati.*
19. In Comitibus Cæsaris Constantiensibus controversia Ducum Bavarie tractata.
 Henricus Bavarus Ludovicum Bavarum, finitis comitiis, lethali ferro aggressus, eum prostravit. Quo factò, urbe statim elapsus. Quem, jussu Cæsaris, cum copia militum Guntherus Comes Schwartzenburgensis frustra statim insecutus.
20. Constantiensibus Imperator nonnulla privilegia contulit.
21. 22. Episcopus Wintoniensis, Anglus, hoc tempore Constantiam venit, quo mediatore actum de reformatione per Papam præstanda.
23. Congregati frequenter Nationes pro electionis Papalis modo definiendo, & an Cardinales ad electionem admittendi, nec non qui Reformationis Papalis futuri articuli.
24. *Dom. XX. Trin.*
25. 26. Congregati Deputati V. Nationum. Disputatum acriter de jure eligendi Pontificem, an pro consuetudine Cardinalibus competat.
27. 28. Congregati Deputati. Modus eligendi Papam definitus, ut Nationum Deputati una cum Cardinalibus Papam eligerent.
29. 30. *SESSIO GENERALIS XL.* Decretum, reformationem status Ecclesiastici a novo Papa statim debere institui ante Concilii finem, publicati Reformationis instituendum articuli.
31. *Dom. XXI. Trin.*

A. MCCCCXVII. Mense Novembri.

1. 2. Pro electione novi Pontificis in Domo Mercatorum conclavia distributa.
3. 4. 5. 6. Congregati Deputati in causa Argentinenſis, contra Argentineses sententia lata.
7. *Dom. XXII. Trin.* Interdictum publice hospitibus ac civibus a Cæsare, ad conclave electorum accedere.
8. *SESSIO GENERALIS XLI. præsentis Cæsaris.* Curate omnia instructa pro ingressu conclavis ad electionem Papæ.
 Jacobus Episcopus Laudensis coram toto Concilio publica oratione *ideam boni Pontificis eligendi* præclare depinxit.
 Cardinales & reliqui Nationum Deputati decenti ordine conclave statim sunt ingressi post meridiem.
 Electores conclave ingressi Cæsari jurato promiserunt, se Papam bonum reformationi aptum electuros.
 Obserato conclavi, omnia curatissime observata, ne quis subreperet dolus.
9. Inchoata electio a sacris in conclavi.
10. Processio solemnitas extra conclave a Cæsare ceterisque magnatibus ad conclave pro felici electione triduo instituta. Electio Papalis triduo difficulter successit.
11. *Festum Martini.* Odo de Columna, Cardinalis, novus Pontifex, Romanus, Martinus V. dictus, Germanorum beneficio est electus, ante meridiem. Qui gratulationibus & solemnitatibus consuetis ab omnibus in conclavi exceptus. Idque per effractum conclavi parietem publice denunciatum.
 Cæsar cum magnatibus ad conclave confluxere.
 Magna cum pompa, ex conclavi egressus Papa, in templum Cathedrale deductus.
 Ludovicus Bavarus in hac via auxilium a Papa imploravit contra Henricum Bavarum, a quo nuper vulneratus.
 Novus Papa Martinus Palatium Episcopale statim occupavit pro sede Papali.
12. Martinus in Diaconum consecratus.
 Regulæ Cancellariæ Martini Papæ a Joan. Ostiensi contra Concilii votum ac Decreta statim hodie conscriptæ, etiam nondum publicatæ.
13. Ex Diacono in Sacerdotem consecratus Martinus in Palatio Episcopali.
14. *Dom. XXIII. Trin.* Ex Sacerdote Episcopus consecratus Martinus in Palatio Episcopali.
15. Obedientiam Martino universus promisit clerus in templo Cathedrali.
16. Ca-

ANNO
CHRISTI
1417.
1418.

ANNO
CHRISTI
1417.
1418.

16. Cæsar, Electores, Duces, Comites, alique nobiles, veneratione decenti Papam profecerunt.
17. 18. Obedientiam ac devotionem suam Ordines Monachales Papæ declararunt.
19. 20. Univerſa ad consecrationem proximam Papæ in templo Cathedrali instructa.
21. *Dom. XXIV. Trim.* Consecratus & unctus Papa Martinus V. a Cardinali Otienſi summo mane in templo Cathedrali, incensa stupa.
Coronatus in Palatio Episcopali sub dio, magno splendore, *præſente Cæsare*.
Instituta mox solemniter per urbem processio, deductusque novus Papa, equo veſtus per urbem, Cæsare aliisque Principibus & clero Papam comitantibus.
In processione Judæi obvii, devotionem suam testati, volumine legis novo Papæ oblato.
Quod Cæsar & Papa modestissime declinarunt.
Novus Papa Abbatibus non infulatis privilegium dedit, infula quotannis hoc die utendi.
Joanna Siciliæ Regina Legatos Constantiam ablegavit Martino V. gratulatura.
22. Quinque Nationes Reformationem maturandam a Papa postularunt.
Quod reformationis negotium ægre successit duobus mensibus.
Germani præcipue, acri scripto urserunt, Reservationes Papales esse restringendas.
23. 24. 25. Martinus V. Papa Legatum ad Fridericum Austriæ Ducem misit, eum cum Cæsare reconciliaturus.
26. Martinus Gregorii nuper defuncti exequias Constantiæ celebravit.
27. 28. *Dom. I. Adv.*
29. Primum Papæ Consistorium publicum in palatio Episcopali de querela Ludovici Bavari contra Henricum Bavarum, deque causa Argentinenſi.
- 30.

A. MCCCCXVII. Mense Decembri.

1. Ludi equestres Constantiæ a Principibus instituti in Foro piscium.
2. 3. 4. 5. *Dom. II. Adv.*
6. 7. Præpositus Lucernensis Constantiæ assassinio interfectus, assassino capto.
8. Mauritius de Praga Concilii jussu gemino publico scripto respondit ad Jacobi de Miſa librum de Communione laicali.
9. Assassinus Lucernensis ad supplicium raptus.
10. 11. 12. *Dom. III. Adv.*
13. 14. 15. 16. 17. Martinus Papa solemnissime gratias seu beneficia publice distribuit.
18. Martinus V. in consistorio privato juravit professionem Bonifacianam.
19. *Dom. IV. Advent.*
20. 21. 22. 23. 24. Hoc anno diu multumque disputatum in Concilio de usu & possessione rerum temporalium apud Mohachos.
25. *Festum Nativ. Christi.* Martinus Papa sacra publice & solemnissime peregit.
26. *Dom.*
27. 28. *SESSIO GENERALIS XLII. præſente Cæsare*, de Balthasare de Coſſa, deposito nuper Papa, Manhemii in carcere hærente, novo Papæ Martino tradendo.
Henricus Baufort, Episcopus Wintonienſis, Anglus, Cardinalis a Papa Constantiæ creatus.
29. 30. Cancellarius Cæsaris obiit Constantiæ, successore a Cæsare creato Georgio ab Hohenlobe,
31. Episcopo Patavienſi.

A. MCCCCXVIII. Mense Januario.

1. Imperator Sigismundus Henricum de Ulm, Consulem Constantiensem, solemniter creavit Equitem.
2. *Dom.*
3. Germani hoc tempore libellum Pontifici Martino obtulerunt, Articulos de reformatione supremi Ecclesiastici regiminis comprehendentem, quo cum ad Reformationem suscipiendam animarent.
- 4.
5. Defuncti nuper Cæsarei Cancellarii exequiæ celebratæ.
6. *Epiph.* Sacris operariis est Martinus V. *Cæsare præſente*.
Ludovicus de Deck, Patriarcha Aquilejenſis, cum fratre Ulrico de Deck, Constantiam venero, magnifico excepti.
7. 8. 9. *Dom. I. post. Epiph.*
10. 11. 12. Galli quoque per Cæsarem nuoc urgeri desiderarunt reformationem a Papa præstandam. Quibus indignabundus respondit Cæsar, illis exprobans nuperum insalubre consilium, de reformatione in Papam differenda.
13. 14. 15. Hispani etiam, directe & indirecte, verbis & scriptis, reformationem per Martinum Papam perfici postularunt, simoniam præcipue extirpatam voluerunt.
16. *Dom. II. post. Epiph.*
17. Cæsar Benedictinorum reformationem confirmavit.
18. 19. 20. 21. 22. 23. *Dom. Septuages.*
24. Papa & Cardinales in Congregatione Generali jurarunt, se Cæsarem pro Rege Romanorum veneraturos.
- 25.
26. Decimas de quibusdam novis Ecclesiasticis in Germania, pro immensis sumptibus impensis, Cæsari tribuit Papa.
27. 28. 29. Hoc fere tempore Papa Martinus quandam *Reformationis Curia Romana*, toties expetitæ. *idam*, scripto consignatam, Nationibus obtulit.
30. *Dom. Sexages.*

31. Congregatio publica, in qua Legati duorum Cardinalium Papae Benedicti, qui ab eo defecerant, auditi.

A. MCCCCXVIII. Mense Februario.

1. 2. *Festum Puriss. Mariae*. Papa sacra solemnia fecit.
- Solemnis Oratio de Ecclesiastici Regiminis reformatione habita.
3. 4. 5. 6. *Dom. Ego mibi*.
7. Comitium Constantis in curia Regia celebrata, praeside Friderico Electore Brandenburgico, contra Fridericum Ducem Austriae.
8. Ludi equestres instituti praesente Caesare.
9. 10. 11. Caesare legatum Georgium ab Hobentoe, Episcopum Pataviensem misit Mediolanum, qui rem controversam inter Caesarem & Ducem Mediolanensem componeret.
12. *Dom. Invenit*.
13. *Dom. Invenit*.
14. Guntherus Comes Schwarzburgensis, aliique Caesaris legati Basileam e Concilio profecti, pro oppignorandis quibusdam ditionibus Austriacis.
15. 16. Eberhardus Windeck, Caesaris Legatus, ad Moguntinos Wormaticenses & Spirenses in eodem abiit negotio.
17. 18. Alamannus Adamarius Cardin. Pisanus in Hispaniam missus, qui admoneret Petrum de Luna, ut Pontificatu se abdicaret.
19. Georgius Archiepiscopus Kivionensis Russus una cum multis Principibus Tartarorum & Turcarum, nec non XIX. Graecae fidei Episcopis Constantiam venit, perhonorifice exceptus.
- Alphonso Aragoniae regis Legati Constantiam apud Martinum Papam hoc tempore diu multumque egerunt de gratia pro studio in unionem Ecclesiae Regi reddenda.
20. *Dom. Reminiscere*.
- Concordata Germanorum, Anglorum & Gallorum cum Martino V. De Emendatione regiminis Ecclesiastici, hoc tempore a Papa delineata ac tentata.
- Causa Joannis Parvi & Joannis de Falckenberg in Principes injuria, Cardinalium culpa frigidus tractata.
21. Galli ac Poloni de censura causae Joan. Parvi dilata conquesti & contra eam protestati.
- XXIV. Articuli Inquisitorii contra Bohemos editi ac Hussitas.
22. Bullae Martini Papae contra Wicleffi & Hussi sectatores publicatae.
23. Gerson hoc tempore, quando cum Commissariis Papae Galli in Concilio egerunt de concordatis, regimen Ecclesiasticum emendandum, Commissariis pro potestate Papae Decretoria nimis libere dissentientibus, opusculum opposuit, quod vocavit *Discussionem illius Assertionis, Sententia pastoris etiam injusta tenenda est*.
24. Sigismundus Imperator Constantia Basileam divertere contendit, sed in itinere consilium mutavit.
25. Caesar Sigismundus Constantiam reversus.
- Podagra affectus, per plures dies lecto sella affixus haesit.
26. Polonos, causam Joannis Parvi a Martino Papa neglectam esse, & nullo modo damnatam, male habuit. Quare a Papa ad futurum Concilium provocarunt.
27. *Dom. Oculi*. 28.

A. MCCCCXVIII. Mense Martio.

1. 2. 3. 4. 5.
6. *Dom. Laetare*. Martinus Papa in sacris publicis auream rosam consecravit, eamque Caesari decumbentium pompa offerri curavit. Quam & Caesar sella impositus honorifice excepit.
7. 8. 9. 10. Consistorium publicum Martini Papae, in quo Polonorum appellationem ad futurum Concilium, damnavit, hoc nomine, quod a Papa appellare non liceat. Cui Decreto Papali Gerson mox obviam iit peculiari opusculo. Quomodo & an liceat in causis fidei a summo Pontifice appellare, seu ejus iudicium declinare.
11. 12. 13. *Dom. Jud.*
14. 15. 16. 17. 18. 19.
20. *Dom. Palm.* Martinus V. in publicis sacris palmas consecravit.
21. *SESSIO GENERALIS XLIII.* De Reformatione Ecclesiae quaedam statuta publicata: de Exemptionibus, de unionibus & incorporationibus, & de fructibus medii temporis, de simoniacis, dispensationibus, de decimis, & aliis oneribus, de vita & honestate clericorum.
22. 23.
24. *Dies Viridum*. Martinus V. multis ceremoniis sacra hujus diei fecit celebriora.
25. *Die Veneris Sancta*. Martinus V. sacra praesente Caesare peregit, & indulgentias distribuit. Albertus de Bon Christianis Florentinus, Episcopus Foroliviensis, solemnem orationem disseruit de Passione Christi.
26. *Vigilia Paschalis*. Joannes Cardinalis Ostiensis & Patriarcha Antiochenus ignem & cereos Paschales consecrarunt.
- Bertrandus Princeps Camerinus Italus, cum pompa Constantiam ingressus.
- Ludovicus Dux Brigenis rediit.
27. *Dom. Festum Pasch.* Papa & Patriarcha Antiochenus in diversis templis sacra peregerunt, & placentas Paschales consecrarunt.
28. Venetorum & Genuensium Legati venire, cum Caesare transacturi.
29. 30. 31.

A. MCCCCXVIII.

ANNO
CHRISTI
1418.

A. MCCCCXVIII. Mense Aprilis.

ANNO
CHRISTI
1418.

1. 2. Martinus V. *Agnus Dei* inter sacra consecravit.
Duo Cardinales, Legati in Galliam & Angliam abierunt.
3. *Dom. Quasi modo g.* Matthæi Grabon Dominicani controversia de statu Monachali ac vera religione, ventilata ac dijudicata, Grabone reoante.
4. 5. 6. 7. 8. 9. Nuptiæ inter Friderici I. Electoris Brandeb. filiam, & Ludovicum Ducem Brigensem Cæsare paratio Constantiæ celebratæ.
10. *Dom. Misericord.*
11. 12. Sigismundus Constantia ad vicinam arcem Morsburg divertit, cum Friderico Duce Austriæ, qui illuc quoque venerat, reconciliandus.
Libri Dominici de Laude combusti in Palatio Episcopali.
13. Congregatio, in qua Dominicus de Laude alique Viri eruditi publice recantarunt, suaque
14. dogmata abjurarunt.
15. Concordata Martini Papæ cum Germanis ac Gallis, ejusdem jussu libris Cancellariæ Rom. sunt inserta.
16. Cæsar re cum Friderico Austriaco Morsburgæ nondum composita Constantiam reversus.
17. *Dom. Jubil.*
18. 19. *SESSIO GENERALIS XLIV. presente Cæsare & Papa.* De futuro Concilio pro reformatione Ecclesiæ Papæ celebrando.
20. 21. 22. *SESSIO GENERALIS XLV. & ultima presente Cæsare & Papa.* Concilium, non sine tumultu, & repugnantibus Polonis, isque, quod Papa non publice damnaret libellum Falkenbergii in Principes injurium, ad futurum Concilium provocantibus, solutum.
23. 24. *Dom. Cantate.*
25. Tractatus inter Cæsarem & Frider. Austriacum in Monasterio Munsterlingensi, Constantiæ vicino, sequentibus diebus continuatus.
27. 28. Sigismundus Constantia Tigurum divertit, & Fridericus Dux Austriæ Constantiam rediit.
29. Guntherus Comes Svarzburgenlis, aulæ Cæsareæ Judex, Masovia æger Constantiam deportandus, in lacu Potamico prope Constantiam diem obiit.
Martinus Papa publicis programmatibus valvis templorum affixis, omnes Curiales suos admonuit, qui cum hospitibus suis rationem inirent, ob imminentem abitum.
30. Sigismundus Tiguro Constantiam subito reversus.

A. MCCCCXVIII. Mense Majo.

1. *Dom. Rogate.*
2. Concordata Martini cum Germanis & Gallis in templo S. Stephani publice prælecta.
Tres Commissarii Martini V. mandatum pro colligendis decimis Cæsari destinatis, promulgarunt.
Dominicus de Geminiano Jctus Florentinus, nomine Germanorum querentium, edictum illud Papale oppugnavit, ac libertatem nationis vindicavit.
3. Papa Martinus V. invito ac dissuadente Cæsare Constantia abire instituit, proximumque abitus terminum publicis programmatibus definiit.
5. *Festam Ascensionis Christi.* Martinus sacra fecit in templo Cathedrali.
6. 7. Cæsar & Fridericus Austriacus in gratiam rediere.
8. *Dom. Exaudi.* Fridericus Austriacus ab excommunicationis sententia per Cardinales absolutus.
Cæsar Friderico Austriaco reconciliato solemnissime regalia sua contulit in publico foro Constantiensi, infinita hominum turba spectante.
9. 10. Martinus Papa Constantiensibus impertivit privilegia & Indulgentias.
Religiosa postridiana Constantiensium processio publice denunciata.
11. Celebrata solemnis processio cleri Constantiensis.
12. 13. 14. Sigismundus ante abitum cum Constantiensibus convenit de debitis suorum Curialium.
15. *Dom. Fest. Pentecost.* Martinus ultima sacra Constantiæ fecit, multasque ditribuit Indulgentias.
16. *Feria II. Pentec.* Martinus V. magna cum pompa Constantiam valedixit, ac Genuam se contulit.
17. *Feria III. Pentec.* Legati Poloni, Lithuani, Russi, Masovii, Constantia abierunt.
Gerson de Concilio optime meritis e Concilio sponte migravit in exilium.
18. *Fer. IV. Pentec.*
19. *Feria V. Pentec.* Fridericus I. Elector Brandenburgensis, Constantia discessit, ubi Electoralem dignitatem a Cæsare erat consecutus.
Cæsar in vicinia divertens, Basileam tendit, cum Sabaudis, Burgundo, aliisque Principibus, de rebus arduis tractaturus.
20. *Feria VI. Pentecost.*
21. *Vigilia Festi Trin.* Cæsar Sigismundus Constantiam rediit.
Concilio vero jam confecto sedem quoque suam mutavit, ac Constantia hodie digressus, ad Imperii sui limites, Argentoratum, Colmariam, Slestadtum, indeque ad interiora viscera, Ulmam, Ottingam, Ratisbonam, Patavium, se contulit: Postquam alter hic Cæsar Constantinus, in Imperiali sua urbe, Constantiæ, in magno orbis Christiani Concilio, suæ majestatis, sapientiæ, potentia, inque Ecclesiam & rempublicam infra dii fludii, æterna ac incomparabilia dederat monumenta.

AD

ANNO
CHRISTI
1415.

AD CONSTANTIENSE ŒCUMENICUM CONCILIUM

ANNO
CHRISTI
1415.

Anno 1415. & sequentibus celebratum

A D D I T I O

JOANN. DOMINICI MANSI PRÆFATIO.

Ex Mansi
Suppl. tom.
III. pag. 1058.

Adnotum, universale Constantiense Concilium cum Patrum frequentia virorumque copia magnum, tum & rerum discularum gravitate ac multitudine maximum habetur. Grande vero illud grandioribus voluminibus implendis par fuit, nam præter Labbeum, qui volumen integrum ejus commentationi dicavit; Hartius septem in folio voluminibus res ad hoc Concilium spectantes complexus est. Nec materiam exhaustit; non diu enim post excusa Hartii volumina Cl. Bourgeois de Castenet in archivis Gallicanis tam multa nactus est nova & prioribus incognita, ut magnum in quarti forma supplementorum volumen confecerit excusum Parisiis anno 1718. ne quid dixerim de Jacobo Lenfantio, qui paulo ante historiam Concilii Constantiensis vulgaverat, in quam multa nova e MSS. petita contulit. Multa adhuc his omnibus intacta post Hartium & ante Gallicos illos scriptores e Codicibus Colbertino & Victorino eruit Dupinius, & ex his volumen II. & V. editionis operum Gersonis a se adornatæ compegit. Venetus Labbei editor ex his omnibus, excepto tamen Dupinio, supplementum Labbeanæ de Concilio Constantiensi commentationi adiecit, quo ea omnia sufficit quæ desiderari in Actis Labbeanis, majorisque esse momenti judicavit. Mihi tertio in colligendis Conciliis accedenti primum esset vestem hanc bene longam stragulatam reddere; sed intelligens me, non commentarios tantummodo de rebus unius Constantiensis Concilii scribere, quin potius omnium simul Conciliorum collectionem dare; ne inmensus sim, nec locum inter plura Concilia distribuendum uni huic occupandum permittam; e tanta rerum strue, quæ ultro se offert, pauca seligam in opus hoc assumenda, reliquis prætermittis sive minus necessariis, sive in pervulgatis, nec ita raris voluminibus obviis, unde, si occasio pollulet, facile a quovis repetantur. Eo consilio pauca tantum ex multis a Dupinio vulgatis huc transfero; omissorumque defectum suppleo relata integra synopsi chronologica, quam Dupinius ex monumentis a se vulgatis adornatam, in fronte tomi V. operum Gersonis collocavit. Ex ea intelligent lectores quid sibi jure possint ex Dupinio; quid frustra quærant ex eo. Neque enim id sibi statuit scriptor ille, ut acta omnia Concilii Constantiensis exhibeat; sed vel ea dare voluit, quæ in Concilio illo egit tractavitque Gersonius; vel ea quæ ejus occasione ibi gesta sunt. Omnium vero Gersonianarum tractationum caput est causa Joannis Parvi, cujus controversiæ historiam hic paucis scriberem, nisi ex synopsi chronologica Dupinii satis intelligeretur. Sunt vero assertiones illæ Joannis Parvi, de quibus damnandis tanta animorum contentione disceptatum est in Synodo, novem illas propositiones quas Venetus Labbei editor ex Hardtio opportune suggerit; quas tamen iterum hic reproducendas non una ratio sufficit; primo quod, cum delatæ sint Concilio, delationis hujus synographam hic exhibeo; secundo vero, quod assertionem illarum non vero earundem censuram adjunctam ferant apud Hardtium; hic vero datur utrumque. Exciderant illæ Joanni Parvi, cum in causa ducis Burgundiæ confessi se necem per submissos sicarios intulisse duci Aureliano unico regis Galliarum fratri, rei partes defenseret; facinus enim illud extenuaturus demonstrandum sibi assumpserat, Au-
lia.

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1415.

lianensem, utpote tyranni mores referentem, jure interfici, incautum licet, & nihil sibi timentem, potuisse. Hinc plura afferunt de occisione hominis perniciosi, quæ Parilienſis univerſitas primum, dein Parilienſis Episcopuſ de communi virorum doctorum conſilio damnaverat. Ex hoc natae celebres illæ novem aſſertiones, de quibus tam multa in Concilio Conſtantiensi diſputata ſunt.

Præter ſelecta hæc, ex opere Gerſoniano libata, palantia multa ex variorum voluminibus conquiſita ſupplementum hoc meum colligit. Ex Baluzio Miſcellaneo. VII. duplex exhibeo monumentum, quod ut novitatis gratia aliqua aſpergatur ad MSS. codices bibliothecæ Eccleſiæ majoris Lucentis eandem Baluzianam lucubrationem referentes contuli, & variantia nonnulla ad extremum pagellæ limbum adnotavi; tum ex eodem Lucenti codice adjeci epistolam Martini Papæ V. ſtatim poſt aſſumptionem ſuam ad Rentium de Columaa fratrem ſuum ſcriptam, quam a me primum hic vulgari cenſeo. Ex Lunigii etiam ſpicilegio derivavi nonnulla, ſeu non viſa ſeu neglecta a Veneto Labbei editore. Ex Benzeli Diario Vazſtenenſi pag. 200. habent hic lectores ſupplicem libellum Archiepiscoporum & Episcoporum Sveciæ pro adſcribendis in ſanctorum albo Nicolao Episcopo Lincopenſi, Brinolfo Episcopo Scarenſi & Ingridæ ſanctimoniali ordinis S. Birgitæ Sveciæ. Sæa etiam dedit Eccardus in corpore Hiſtoric. mediæ ævi tradiſa; ſua Baſius in nova Hiſt. Viterbienſi to. 1. pag. 427. append. ſua pariter Wilkins in Conciliis Britannicis. Denique Schelhornius in ſuis Amoenitatibus to. XI. pag. 213. brevem narrationem adornat MS. cod. monaſterii Blaviſontani in Wittembergienſi ditione, in quo nova aliqua ad Concilium ſpectantia continentur. Hæc pariter dantur in commodum lectorum. Hæc omnes proſecto chartæ & documenta, maximi ſunt momenti ad Concilium Conſtantiense, commodoque eruditorum me conſuluiſſe arbitror, ſi ex palantibus & per varios diſperſa codices hic ſimul junctæ habeantur. Si quæ vero ex tam multis hic allatis occurrerint S. R. Eccleſiæ auctoritatem labefactantia, ſive Conciliorum poteſtatem ultra quam par ſit efferentia, hæc a me non quaſi approbante, ſed parante potius quæ in Concilio ſive dicta ſive ſcripta ſunt, exhiberi ſciant. Fateor denique alia plura ſuppere quæ dari in rem præſentem aptiſſime potuiſſent; ſed vel fuſiora ſunt, quam ut in hanc collectionem locum obtineant; vel ſcripta ſunt, in Concilio quidem digeſta, non vero ſive jufſu Concilii conſecta, ſive ut Concilio proponerentur deſtinata. Cujusmodi ratio perſuaſit omiſſionem libelli articulorum theologorum contra Petrum de Luna Joanniſ Gerſonii; ſicut & alterius ejusdem ſcriptoris opusculi: *Quomodo & an liceat in cauſis fidei a Summo Pontifice appellare*; opusculi Petri de Alliaco card. *Cameracenſis de neceſſitate reformationis Eccleſiæ in capite & in membris*; ejusdem *de Eccleſiæ, Concilii Generalis, Romani pontificis, & Cardinalium auctoritate*.

Tam multa & varia quo ordine digerere anceps me cogitatio diutius occupavit. Succurrit demum ordo ſeſſionum, ut ſingula ad proxime præcedentem ſeſſionem additamenti loco referrem; ſed nec omnia ad ſeſſionem commode reducerentur; nec, ſi potuiſſent, id opportunum conſeretur, cum hoc agendi inſtitutum unius ejusdemque cauſæ documenta nimis intercifa aliſſique aliarum cauſarum permixta atque conſuſa exhiberet. Ordo chronologicus haud abſimilibus incommodis ſubditur. Optimum id arbitratus ſum, ut ſingularum cauſarum documenta ſimul omnia dentur, ab aliis ſejuncta, præmiſſa brevi præſatione quæ rei geſtæ hiſtoriam ſynopticam narret. Cetera, quæ nullam continuatam documentorum ſeriem habent, ad ſingulas ſeſſiones additamenti loco adſcribo.

DE CAUSA ARGENTINENSIS.

In Concilio Conſtantiensi diſcuſſa.

Argentinensis Episcopi causa, in Concilio Constantiensi agitata, major est quam ut leviter adumbrat & suis tere omnibus desinita coloribus in collectionibus Concilii illius exhibetur. Hinc ego supplenda ea duxi quæ huc usque ejus controversiæ desiderari in collectionibus animadverti; præmiſſa tamen brevi ejus hiſtoria, qua melius cætera intelligantur. Wilhelmus e baronibus de Dyest Brabantinus Argentinensem Episcopatum laicus exceperat & laicus per viginti annos administraverat, Episcopatus muneribus alterius opera suppletis. Grave id Argentinensibus visum; nec tolerare diutius valentes, accitum illum per dolum tandem cooperant, & in custodia detinebant. Hæc viri Eccleſiæ addicti captura nunciata est Patribus Conſtantiensibus, & in generali, ut vocabant, nationum conſeſſu diſcuſſa. Viſum Patribus, legatos e ſuo ordine mitti, denunciatoſ Argentinensibus mandare Concilium, ut Episcopus ſibi traderetur liber, ſimulque Episcopatus oppida manibus Patrum reſignarentur. Actum id in conſeſſu nationum die 12. dec. 1415. Renunciaverunt legati detractare Argentinenses Episcopi dimiſſionem; eo quod libertati permiſſo Episcopo res Episcopatus direptioni forent expoſita. Haſ cauſationes nihil morati Patres die 21. Februarii anni 1416. Decretum ediderunt, Anſi infra deſinitos dies Episcopus dimitteretur, omnes, quorum opera captivus detinebatur, anathematis reos habendos. Prodiit Decretum hoc die 10. Martii anni 1416. Ab hac ſententia provocarunt Argentinenses ad Concilium plenius hiſ de rebus edocendum, & ad mox eligendum Pontificem. Id vero ceu ſutile Patres rejecerunt; ne tamen ſententiam ratam decernerent obſtitit aliquantisper Sigismundi imperatoris legatio, rogans dilationem, ſequeſtreque ſe offerens pro impetranda dimiſſione Episcopi ad Concilium. Decretum eſt igitur ut ſexdecim delectis viris, tunc deputatis, ea cauſa cognoſcenda remitteretur; qua de litteræ expeditæ die 16. Maii, miſſique inſuper a Concilio deputati Argentoratum, qui ejusdem Concilii nomine Episcopum & ſocios e custodia eductos fidei ſuæ commiſſos recipere. Non diu poſt prolatum eſt Argentinenses reos teneri poenatum in contumaces indiſtarum. Lataſca ſententia in Congregatione Generali die 3. Junii anni 1416. Interea legati Conſtanticæ venerat Argentoratum, iſſque ad judicium reſidentibus plena querelarum in Episcopum ſcheda oblata eſt, ad Concilium ſerenda; ac tum demum eorum poteſtati permiſſus eſt Episcopus, & cum illo poſt dies aliquot cæteri ejusdem captivitatis ſocii. Arque ita

Quandem remissionem censurarum Argentineses impetrarunt, obligata tamen prius fide sua de parendo eis quae Concilium statisset. Quae de in fuerit causae ejusdem prosecutio, quis exitus ex actis quidem Concilium liquet; quamquam id ex eis constat, Argentineses Episcopi adversarios novam anathematis sententiam, Concilio pronunciantem anno sequenti 1417. incurrisse, ac dein alium de causa illa silentium.

ANNO CHRISTI 1415.

Affert L. unig. Spec. E. p. 891.

INSTRUMENTUM APPELLATIONIS

Ad sedem apostolicam & Generale Concilium melius informandum, nec non ad futurum pontificem per Concilium legitime eligendum.

Affert & Harduum, o quo variat in donat.

Harduum.

In nomine Domini Amen. Anno a nati-
tate eiusdem millesimo quadringentesimo sex-
todecimo, indictione nona, Apostolica sede va-
cante, die lunae, vicesima septima mensis apr-
ilis, hora primarum vel quasi, tempore sacri Ge-
neralis Concilii Constantiensis in nostrorum No-
tariorum publicorum testiumque infrascriptorum
ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum praesentia personaliter constitutus honorabilis vir
dominus Kuvv, alias Bell procurator, ut asse-
ruit, & syndicus procuratorio & syndicatorio
nomine venerabilium virorum dominorum Hugelmann
decani & capituli, necnon Friderici de Zolre
canonici venerabilis Ecclesiae Argentinensis,
& etiam excellorum dominorum magistri officio-
rum, necnon proconsulum, consulium & universitatis
magnificae civitatis Argentinensis, nec non
Rulini Barpfenning, Ulrichi Goffa & Michaelis
Maleburge civium Argentinensium, tam conjunctim,
quam divisim habens & tenens in suis manibus
quandam appellationem papyri . . . Nam, quam
ibidem palam & publice ac alta & intelligibili
voce legit & publicavit ac procuravit; & appellavit
& protestatus fuit, atque dixit & fecit, quemad-
modum in eadem appellatione continebatur,
cujus tenor de verbo ad verbum sequitur & est
talis. *Coram vobis notario publico & testibus*,
hic praesentibus & absentibus. Ego Henricus
Kuvv dictus Bell, procurator & syndicus, procuratorio
& syndicatorio nomine venerabilium virorum
dominorum Hugelmann decani & capituli, necnon
Friderici de Zolre canonici venerabilis Ecclesiae
Argent., ac etiam excellorum dominorum magistri
officiorum, necnon proconsulum, consulium &
universitatis magnificae civitatis Argentinensis,
necnon Rulini Barpfenning, Ulrichi Goffa, &
Michaelis Maleburge civium Argentinensium, tam
conjunctim, quam divisim, protestor solemniter
& expresse, quod per praesentem & quemcumque
alium actum per me dictis nominibus factum
aut faciendum, non intendo me quibuscumque
rite iuste ac sancte per praedictum sacrum
Generale Constantiense Concilium in Spiritu
S. legitime congregatum definitionibus, decretis
ac statutis & ordinationibus ac definitionibus
sanctis & iustis, necnon Decretis statutis &
ordinationibus atque mandatis praedicti sacri
Concilii firmiter atque humiliter parere & obtem-
perare. Infra dictis tamen semper salvis, protestor
insuper, quod per praesentem actum, vel etiam
alium quemcumque per me factum aut faciendum
nolo neque intendo ab

appellatione & appellationibus per me nomine
dictorum dominorum in praesenti causa inter-
positis, & a gravaminibus eis illatis quoquo mo-
do recedere neque resilire, sed eisdem volo firmiter
inhaerere; quibus protestationibus ipsis salvis
appellando propono dictis nominibus & dico,
quod quamvis praedicti domini decanus cano-
nici & capitulum nuper desolationis, destru-
tionis, dilacerationis bonorum eorum, possessionum,
terrarum, oppidorum & castrorum praedictae
venerabilis Ecclesiae Argentinensis alienationis
per Willelmum de Dyell assertum electum
eiusdem Ecclesiae damnosae & irrecuperabiliter
factis; praesertim cum idem Willelmus tempore
suae damnosae & execrabilis promotionis praedictam
Ecclesiam Argentin. in triginta castris vel circa
& oppidis atque redditibus invenisset ad
valorem triginta millium Florenorum auri
annuatim abundare, quae omnia temporibus
suis miserrime dilapidavit, dissipavit & quasi
ad nihilum reduxit. Ita quod hodie dicta
Ecclesia Argentin. nullum hujusmodi oppidorum
& castrorum in possessione habet, quod
detestabile est audire; pie compatiens
& cupientes quantum in eis erat indemnitati
Ecclesiae praedictae providere, & finali ipsius
Ecclesiae exterminio imminenti obviare, ad
ipsius Willelmi (arrestationem) tunc fugitivi &
suspecti propter praemissa per eum commissa
& perpetrata volens tunc & intendens oppidum
Zabern ipsius Ecclesiae Argentin. penitus ab
ipsa Ecclesia alienare, prout publica vox &
fama tunc de his in partibus illis erat, quemad-
modum etiam quasi alienatum esse videtur;
debita cum honestate processissent, cum non
erat superior, ad quem statim posset recursus
haberi, propter periculum instans, quem etiam
in habitu laicali & absque tonsura clericali
reperierunt, quemadmodum etiam semper
incedere solebat & solet; & successive praedicto
sacro Concilio arrestationem, (electi) alienationem,
destructionem, desolationem & finale
exterminium per suos legitimos procuratores
atque amicos (nuncios) solemniter atque
sufficiens intinissent cum exhortatione &
supplicatione tam humili quam devota deprecando,
quatenus praedictum sacrum Concilium praedicti
domini decano, canonicis & capitulo &
Ecclesiae Argentinens. in praemissa paterne
consulere, ipsique Ecclesiae tam miserabiliter
destruenda occurrere; necnon etiam dominum
Bernardum comitem de Eberstein praedicti
oppidi, una cum Wyrico de Hoerburg occupatorem
& detentorem, tunc personaliter coram
praefato sacro Concilio seu certis tunc in
causa hujusmodi deputatis constitutis ad
restituendum Ecclesiae praedictae oppidum
praedictum, vel ad reponendum ipsum in
manibus ipsius sacri Concilii, compellere
& constringere dignaretur, prout haec &
alia in instrumentis publicis desuper
confectis, ad quae me quo supra nominibus
refero, & ea, necnon omnia & singula
acta, facta, dicta, gesta in praemissis &
circa praemissa hic infero & pro insertis
haberi volo, quatenus tamen faciunt pro
justificatione praesentis appellationis &
non alias plenius continetur. Nihilominus
tamen praedictum sacrum Concilium, cum
omni semper benigna supportatione
eiusdem loquendo, majoribus, ut praesertim
ut praesumitur, propeditum negotiis
supplicationem & exhortationem dictorum
dominorum decani, cantoris & capituli
usque tunc exaudire in praemissis,
paterne consulere & occurrere

ANNO CHRISTI 1415.

H. Dilapidatione

H. Ulrich de Hoerburg

H. ut praesertim ut praesumitur, propeditum negotiis supplicationem & exhortationem dictorum dominorum decani, cantoris & capituli usque tunc exaudire in praemissis, paterne consulere & occurrere

ANNO CHRISTI 1115.

ANNO CHRISTI 1115.

re & indemnitati Ecclesie predictae provide-
 re distulit atque differt; & quamvis etiam pre-
 dicti domini decanus, canonici & capitulum
 nuper reverendissimis in Christo patribus do-
 minis Joanni Patriarchae Constantinopolitano
 & Nicolao Episcopo Merseburgeni in civitate
 Argentia. nomine dicti sacri Concilii existentibus,
 nonnullas vias rationabiles ac justas &
 sanctas obtulissent, & etiam apud eos debita
 cum instantia institissent, quatenus indemni-
 tati Ecclesie predictae providerent, & dictum-
 que oppidum ad manus ipsorum nomine pre-
 dicti Concilii reciperent, & alias in praemissis
 Ecclesie predictae salubriter succurrerent, at-
 tentis maxime legitimis causis suspicionis, per-
 petuis alienationis oppidi predicti ac etiam
 Berre, quod etiam idem comes Bernardus ab-
 que aliqua requisitione predicti provisi electi
 ac etiam ipsorum dominorum decani canoni-
 corum & capituli de facto cum oppido pre-
 dicto una cum predicto Wyrico occupat; quae
 etiam causas coram eisdem ambaxiatoribus al-
 legatas fuerunt continentes in effectu, videlicet
 ex eo & pro eo quia idem comes Bernardus
 absque eorum dominorum, decani, & cap. ca-
 nonicorum; quinimmo contra ipsorum volun-
 tatem se detentioni & occupationi eorundem
 castri & oppidi intromisit, licet vassallus sit
 Ecclesie, tamen ad oppidum & castrum nec
 huic sacro Concilio, nec Ecclesie Argent.
 nec etiam capitulo ejusdem Ecclesie restituere
 curat, neque curavit, eum tamen juramento
 fidelitatis quo Ecclesie alligatur, (a) ipse se
 dominis decano & capitulo opposuit supradic-
 tis, expresse se partem contra eos faciens tam
 coram predictis reverendis patribus quam ali-
 bi. Quinimmo etiam idem comes cum volen-
 tibus Ecclesie predictae ac capitulo movere gur-
 ram illegitime conversatur, & eisdem alliga-
 tus existat, ac similiter ipsis dominis decano,
 canonicis & capitulo ex predicto oppido &
 castro guerram movere minatur, studens ob-
 esse Ecclesie: cum juxta exigentiam juramen-
 ti fidelitatis sibi prodesse deberet, & ejusdem
 indemnitati praesesse. Tertio quia idem comes
 servitor & fautor specialissimus fuit, & est il-
 lustris principis domini Ludovici ducis Bava-
 riae comitis Palatini, (b) qui etiam terras & op-
 pida Ecclesie una cum castro Ortenberg de facto
 & contra jus detinet, & sic vehementer sus-
 picatur eadem oppida Zabern. & castrum Ber-
 re sibi ipsi usurpare posse. Quarto quia poten-
 tia ipsius domini ducis & praefati comitis Ber-
 nardi adeo est magna, quod in casu cessus vel
 decessus aut privationis ipsius Willelmi, vel etiam
 hoc sacro Concilio dissoluto, nunquam oppidum
 & castrum predicta de manibus ipsius comitis Ber-
 nardi evelli possent. Quinto quia apparuit & ap-
 paret etiam magna suspicio contra eundem co-
 mitem Bernardum, ex eo quia alias idem co-
 mes recepit in hypothecam villam *Zafibach* cum
 fortalizio pro sexcentis florenis auri a pre-
 dicto Willelmo sine consensu capituli ad finem
 ut eidem Willelmo in guerra contra domi-
 nos decanum, canonicos & capitulum & ci-
 vitatem Argentin. assisteret: idem etiam co-
 mes eandem villam cum fortalizio Ecclesie
 Argent. restituere noluit, nisi decanus, cano-
 nici & capitulum hujusmodi villam & fortali-
 zium ab eodem comite pro sexcentis florenis
 de bonis Ecclesie relevarent. Alioquin etiam
 in perpetuum ab eadem Eccles. fuissent aliena-
 ta. Sexto ex eo quia in instructionibus per
 Concil. General. Tom. XXVIII.

Ad dominos abbatem monasterii in Elwangen &
 Cristian. de Erpel hujusmodi sacri Concilii nun-
 cios nuper Argentinae exhibitos continebatur &
 contineatur inter caetera, quod idem comes Ber-
 nardus in omnem eventum retinere deberet &
 debeat possessionem castri & oppidi predicto-
 rum, & ea restituere duntaxat dicto Willelmo
 de futuro praeficiendo Episcopo. Ex quibus et-
 iam loculenter apparuit & apparet indemnitati
 Ecclesie minime provisum esse. Quinimmo et-
 iam predicta contra dispositionem juris com-
 munitis attemptata videntur. Nam in casu ces-
 sus vel decessus predicti Willelmi ac vacatio-
 nis predictae Ecclesie, gubernatio & custodia
 oppidorum, castrorum & possessionum Eccle-
 siae ad decanum, canonicos & capitulum pre-
 dictos pertinent de jure, quo jure idem do-
 mini decanus, canonici & capitulum in casu
 hujusmodi forent penitus destituti, si hujusmo-
 di oppidum & castrum in manibus ejusdem co-
 mitis modo praemisso remanere deberent. Sep-
 timo apparuit & apparet suspicio contra eun-
 dem comitem, quod ab initio receptionis cas-
 tri & oppidi predictorum dixit idem comes
 coram pluribus fide dignis se eadem subintrasse
 & ea detinere nomine Imperii & de jussu pre-
 dicti domini ducis tanquam *subballivus* imperii.
 Nunc autem dicit se eadem detinere & cepit
 se tanquam vassallus Ecclesie, & pro Ecclesia,
 mutans verba per eum dicta. Et quatenus pre-
 dicti domini ambaxiatores & nuntii sacri Con-
 cillii predicti rationabilibus causis, modis &
 viis eis per dominos decanum, canonicos &
 capitulum predictos oblati debuissent acquie-
 visse, & Ecclesie predictae circa ejus indemni-
 tatem providisse. Ipsi tamen domini Patriar-
 cha & Episcopus & alii nuntii predicti com-
 munes & singulas justas & sanctas ac rationa-
 biles vias predictas acceptare & Ecclesie pre-
 dictae in praemissis providere penitus recusarunt
 & denegarunt, dicentes, se ad praemissa nul-
 lum habere mandatum. Et quamvis sacra Ge-
 neralia Concilia & predictum sacrum Constans-
 tienne Concilium per Spiritum Sanctum, ut pie
 creditur, regulata fuerunt, prout etiam ipsum
 sacrum Constantienne Concilium regulari dicti
 domini mei firmiter credunt. Et propterea
 etiam ipsum sacrum Concilium in aliquo er-
 rare, quod absit, aut tanquam *inscitiam* in ipso
 denegare per quoenquam asserere, foret ipsum
 Spiritum Sanctum reprehendere, quod absur-
 dum *inimicum* censeretur; veruntamen quia
 predicti domini appellationis veridica relatio-
 ne didicerunt, quod praefatum sacrum Con-
 stantienne Concilium in hujusmodi causa su-
 predictae Ecclesie Argent. in praemissis com-
 patiendo, nonnullis dominis praelatis atque do-
 ctoribus sedecim *immo* videlicet de quatuor de-
 putavit, qui causam hujusmodi audiendi & co-
 gnoscendi usque ad sententiam definitivam ex-
 clusive habuerunt potestatem. Qui quidem do-
 mini etiam sedecim commissarii deputati inter
 se deliberaverunt & concluderunt in hunc mo-
 dum, videlicet in primis applicando jura ad
 ea quae facta sunt in materia, discussioque prius:
 An super characteris clericalis, vel ordinis Eccle-
 siastici sacri vel non sacri electi Argent. exci-
 piendo perseverando sit ante omnia pronun-
 ciandum. Et utrum ab hujusmodi exceptionum
 excipiendo sint repellendi diversis considera-
 tionibus ad evitandum multa inconvenientia
 & consistentibus in facta resultantia ad faci-
 liorem expeditionem causae sine suspicione, &
 ut

H. conferre-
 stantibus
 H. Capri
 T. d. n. c.
 H. P. d. n. c.

(a) Adde
 Hardus:
 faciendo quod
 idem comes
 non obtinuit
 juramento
 fidelitatis
 quo Eccles.
 obligatur
 ipse

(b) Adde
 Hard.
 Rhoni
 H. Boiv

H. Salubet-

H. et

H. Subvaf-
 fallus

H. Omer.

H. An
 caligam
 in spiritum
 H. Nimm

H. P. n. m. m.

H. Enclipen-
 tes in sua
 doctrina
 p. r. r. r.

ANNO CHRISTI 1535.

ANNO CHRISTI 1535.

ut veritas habeatur, ac scandala & pericula imminentia evitentur, avifando deliberarunt: primo quod causa hujusmodi tam pro electo quam contra eum capitulumque & communitatem Argent. cum dependentiis emergentiis incidentiis & connexis committatur aliquibus iudicibus per Concilium cum plena potestate in forma juris tractanda in Basilea vel in alio loco insigni extra Constantiam & Argent. ex causa usque ad sententiam exclusive. Et tam ex officio nobili per inquisitionem quam mercenarii procedendo plenarie processu instructo & concluso assignata die ipsi electo et aliis quibus fuerit & videbitur assignanda Constant. ad comparandum personaliter vel peremptorie secundum exigentiam casus vel materiam coram Concilio, audituri relationem processus & ipsius exhibitionem postmodum iudicando per ipsius Concilii deliberationem. Item avifando deliberaverunt, quod ante omnia deberent inducere, monere & requirere capitulum & communitatem Argent. ut dictum electum deliberarent & relaxarent in manibus iudicum deputandorum nomine Concilii, & hoc excommunicationis in singularum personas, & interdicti in capitulum & civitatem & in eorum territorii & dominiis, & aliis poenis, tam iuribus quam aliis, de quibus *indebite* eis quas ipsa possint, debeant & teneantur declarare, casu quo non fecerunt, & processus facere contra particulares culpabiles. Item avifando deliberarunt, quod electo liberato, & in eorum manibus reposito immediate in eodem loco existente debeant inducere, requirere & monere, maxime dicti electi consensu interveniente, ut oppidum Zabern & castrum Borre detinentes debeant relaxare & remittere pure & libere in potestate & custodia dictorum iudicum nomine Concilii; & hoc per consimiles censuras & interdicta aut consimiles declarationes, & per privationem feudorum & aliarum poenarum de quibus eis videbitur. Item avifando deliberarunt, quod castrum & oppidum hujusmodi debeant dari & committi in custodiam alicuius non suspecti, fidei habita deliberatione cum ipso electo & aliis de quibus videbitur, & quod ultra redditus annuos dictorum castri & oppidi pro custodia *exponendi* non possint & debeant, nec etiam etiam pro *communibus* expensis fieri possit, & quod pro stipendiis suis vel expensis vel quocunque casu dato fortuito vel alio non possit nec debeat differri expeditionem & traditionem castri & oppidi predictorum ad decretum & beneplacitum Concilii vel specialiter ad hoc deputatorum; & de hoc debeant recipi iuramenta obligationis & hypothecationis & alias securitates possibiles. Item avifando deliberarunt, quod qui castrum & oppidi custodiam habebunt, debeant & teneantur jurare & promittere, non offendere capitulum vel communitatem Argent. quod eis debeat fieri inhibitio & similiter illis de capitulo & communitate Argent. sub poenis formidabilibus, donec per Concilium vel suam auctoritatem aliud super hoc fuerit ordinatum. Et quamvis post predictam deliberationem & etiam ante, iidem domini sedecim deputati requisiti fuissent, & cum instantia ab eis petitum fuisset, quatenus indemnitati Ecclesie predictae, maxime circa oppidum predictum providerent, & si providissent, quod nondum apparuit, predictos dominos decanum canonicos & capitulum de hoc certificarent, cum iidem do-

mini tunc fuissent & essent parati prefatum Wilhelmum relaxare praestita per ipsum sola juratoria cautione de stando & pargudo juri coram predictis deputatis & sacro Concilio, ad quod etiam ipsi domini paratos se semper obtulerunt. Predicti tamen etiam domini deputati indemnitati hujusmodi saltem tacito pertransientes, se deliberationem quam facere intendebant circa praemissa fecisse asserunt; dictos tamen appellantes de provisione indemnitate hujusmodi certificare non curarunt. Cumque iidem domini deputati in causa hujusmodi juxta eis per predictum sacrum Concilium commissa procedere intendissent, aliqui tamen pauci *animo* partiales Praelati a Spiritu Sancto, ut *presumitur*, recedentes, seque *procuratoribus* a magistris magnis inter sanctos dominos ibidem in eodem spiritu congregatos, tanquam principales gubernatores praesentantes, mittentes falcem in messe alienam, in angulis & non in publico quasdam particulares fecisse dicuntur in causa hujusmodi deliberationes a jure communi penitus devias & exorbitantes, licet super hoc a predicto sacro Concilio nil penitus habuissent in mandatis; saltem sic deliberandi; qui etiam omnibus & singulis per predictos sedecim deputatos deliberationibus & conclusionibus contradixisse & contrarium fecisse comprobantur, prout res dicit, proh dolor! & hodie docet exitus. Et licet idem Spiritus Sanctus per organum prophetae David locutus fuerit sic inquit, *refle judicate, filii hominum*, quod etiam iudicium non immerito ipse idem spiritus in predicto sacro Concilio procul dubio fieri semper voluit ac hodie vult, machinationibus partialitate exorbitantiis & particularibus deliberationibus iniquis & injustis personarum quarumcumque non obstantibus quibuscumque. Quaedam tamen *provisio* littera sub sigillo *sine* Bulla dicti sacri Concilii partialiter & absque predictorum sedecim deputatorum; quinimmo etiam praeter & absque inclytarum quatuor nationum, predicti sacri Concilii scitum, consensum, voluntatem & mandatum, cameraliter & *non* angulariter contra omnem juris formam & debitam rationem etiam surreptitiae & obreptitiae contra predictos dominos meos, etiam nescitur ad cujus instantiam, emanata esse dicitur, in qua de omnibus & singulis oblationibus requisitionibus exhortationibus dicto sacro Concilio per dictos dominos meos factis, nec non de alienatione, desolatione, destructione, periculis, exterminis & aliis supradictis dilapidationibus per dictum Wilhelmum venerabili Ecclesiae Argent. predictae factis & praestitis nulla penitus mentio facta apparet. Quinimmo per eandem *provisam* Bullam exorbitantes predicti domini mei per editum, per modum monitionis requiri dicuntur, quatenus infra duodecim dies post lectionem, publicationem & affixionem ejusdem *provisae* Bullae in certis Ecclesiis & locis, ibidem expresse factas predictum Wilhelmum assertum electum, nec non cantorem Ecclesiae predictae cum eorum familia absque qualibet contradictione, obstaculo, plenarie in manibus dicti sacri Concilii seu commissario- rum ab eodem sacro Concilio ad hoc deputatorum libere restituerent, ipsique ablata redderent & reddi ac restitui facerent, vel de ipsis si non extarent, satisfacerent aut satisfieri procurarent, competenter sub excommunicationis & interdicti & aliis similibus & censuris

H. Videbitur H. Pro tunc

H. Et hoc Ant stipendii sine expensarum restituitio. H. hoc.

H. Expendi H. Alimari- bus.

H. Numero H. Praemittitur. H. Pro Reddibus

H. Praemissum H. Sive

Deest non

H. Praemissum (& sic semper.

ANNO
CHRISTI
1415.

H. Partiali-
ter.

H. Meritis.

(a) Deest
composit.

H. Minori.

ris ac pœnis. Quod si forsan hujusmodi monitionibus & requisitione in dicto termino parere contemnerent, infra ~~illos~~ duodecim dies domini Hugelmannus decanus, Fridericus de Zolre, necnon Rulinus Barstening, Ulrichus Golle, & Michael Melburge, personaliter in eorum propriis personis, & alii domini canonici & capitulum omnes legitime comparerent Constantiæ in loco sessionis, ad videndum & audiendum se declarari in censuras & pœnas, tam juris, quam sacri Concilii prædictæ incidisse, certificantes nihilominus omnes & singulos supradictos dominos & eorum quemlibet, quod sine hujusmodi monitionibus & requisitione parere & obedire ac in præfatis terminis comparere curarent siue non, ipsa nihilominus sancta Synodus ad omnia & singula præmissa & alia juris remedia in præmissis oportuna quomodolibet procederet, quæ utique ab ipsa S. Synodo processisse minime creduntur, sed potius cameraliter, *particulariter*, atque furtive, eadem S. Synodo penitus ignorante, extorta præsumitur, maxime ex eo & pro eo quia quidam Gaspar de Perusia, quia semper atque frequenter prædictos dominos meos in prædicto sacro Concilio & in nationibus nequiter & mendose tanquam advocatus diffamando, prædictam prævitam Bullam præter scitum consentum & voluntatem dicti sacri Concilii, & ipsarum quatuor nationum, non per cancellariam, sed angulariter & cameraliter expedivisse comprobatur pecunia & muneribus corruptus, dictum sacrum Concilium vituperando & scandalizando. Nam in eodem prævitio monitorio inter cætera continetur, quod dicti domini decanus & capitulum eidem Wilhelmo debitam obedientiam promiserint & præstiterint, quod omni caret veritate. Quinimmo idem Wilhelmus eidem decano solemne præstitit juramentum de non alienando bona Ecclesie prædictæ; cuius tamen contrarium fecit perjurium incurrendo. Etiam non attendens eadem S. Synodus, quod præfatus cantor fuit & est de jurisdictione dictorum dominorum decani & capituli; quodque etiam de consueudine legitime præscripta correctio & punitio canonicorum dictæ Ecclesie Argent. delinquentium, ac etiam arrestatio, captio & detentio eorundem ad eosdem decanum & capitulum spectavit & pertinuit, quodque etiam si apparere posset, eundem cantorem & canonicum per decanum & capitulum prædictos fuisse captum, quod hujusmodi captura rite & legitime ipsius cantoris & canonici de *causis* exigentibus facta fuit; & præsertim ex eo & pro eo, quia idem cantor ut laicus sine habitu & tonsura clericalibus in armis equitando semper incessit. Quodque etiam juxta juramentum per eum prælitum decano prædicto obedire sæpius recusavit, & contra juramentum suum veniendo capitulum ejusdem Ecclesie rebus & bonis suis vi & manu armata spoliavit, ac sæpius debellare & depredare studuit. Eisdem etiam decanum & capitulum ad indebitas exactiones spreto iudicio & foro atque jurisdictione spiritali compulsi, (a) nec iustitia in foro Ecclesiastico contentari voluit, sed eosdem exactionari, depredare ad suæ libitum voluntatis. & quam plura alia enormia, contra juramentum fidelitatis & obedientie, commisit & perpetravit. Non attendens etiam ipsa S. Synodus, quod præfatus Wilhelmus prævitus electus non fuit, neque est in aliquo etiam clericali vel ma-

iori ordine constitutus, quodque tanquam purus laicus armatus semper incessit sine aliqua tonsura. Quodque etiam tempore suæ arrestationis sic repertus fuerit, & sic etiam ejusdem correctiones & punitioes ad præfatos dominos magistrum officiorum, rectores & officiales prædictæ civitatis Argentin. non est dubium pertinere. Quodque ad dictum sacrum Constantiense Concilium de excessibus laicorum non spectat cognoscere, & præsertim de excessibus in dicta civitate Argentin. & eius districtu per dictum Wilhelmum de Dyest commissis & perpetratis inhibendo, mandando, monendo vel aliis qualitercunque disponendo. Et licet prædictum prævitum monitorium, præter scitum, voluntatem, consentum atque mandatum dicti sacri Concilii, ac etiam contra juris & styli Romanæ curiæ (a) emanasse creditur, eique etiam tanquam nullo & jure communi exorbitanti, necnon subreptitie & obreptitie extortum fides aliqua non fuisset, neque esset adhibenda, sibi que etiam minime parendum neque obtemperandum per prædictos dominos, monitos, ut dicitur, atque citatos quamvis de facto. Et quamvis etiam in prævisa forma dicti prævisi monitorii caveatur expresse, quod dictum prævisum monitorium per editum publice foret in Romana curia, & extra in partibus circumvicinis affigendum. Nihilominus tamen etiam prævisa forma hujusmodi in exequendo minime servata esse dicitur, maxime cum originalis prævisa Bulla hujusmodi minime reperitur in aliquo locorum editi hujusmodi, extra Romanam curiam fuisse in valvis Ecclesiarum, ut moris & juris est, affixa. Et licet præfatus dominus Gaspar de Perusia, advocatus dictæ partis, nuper coram omnibus dominis deputatis quatuor nationum hujusmodi sacri Concilii in causa hujusmodi, tunc audientia illustris principis D. comitis de Wirtenb. necnon Basiliensis & Constantiense civitatum, nec non Bernensis, Turicensis, Schaffusensis, Lucernensis, Uberlingensis, Ravenspurgensis, Rotvyensis, Lyndovvensis, Pfüllendorphenus & Villingensis oppidorum imperialium ambaxiatoribus, data in domo fratrum minorum Constantiensis congregationis, expresse postulasset & petivisset, quemadmodum etiam sæpe & sæpius pro parte dictorum dominorum decani canonicorum & capituli petitum & postulatum; quatenus hoc sacrum Generale Concilium indemnitati Ecclesie Argentin. prædictæ provideret, prædictique etiam ambaxiatores coram eisdem dominis deputatis & a sacro Concilio etiam cum instantia postulassent, quatenus prædictæ reverendissime P. & hoc sacrum Concilium intuitu Dei & etiam propter bonum pacis & concordie, & pro utilitate & statu reipublicæ totius patriæ terminum monitorii prædicti, nec non etiam salivum conductum eisdem dominis, decano, canonicis & capitulo ac magistro officiorum proconsulibus & consulibus dictæ civitatis Argentin. per idem sacrum Concilium datum & concessum ad moderatum tempus, videlicet terminum quindecim dierum proxime futurorum, prorogare dignaretur; attentio maxime quod iidem domini ambaxiatores mediante auxilio & consilio ejusdem sacri Concilii sperabant inter partes hujusmodi se taliter interponere & amicablem tractare, quod causa hujusmodi absque magnis periculis concordaretur & terminaretur. Nihilominus tamen prædictæ reverendissime P. seu

ANNO
CHRISTI
1415.

(a) Addit
Prævitiis.

H. Clari
censuræ.

ANNO CHRISTI 1415.

H. Dida

H. Et hodie

H. Infirmum

(b) H. Ad Constantiam

H. Approbatione

H. Fines

saltem prædicti domini deputati reverendissimo-
rum dominorum S. R. E. cardinalium, consen-
su, necnon vois nationum hujus sacri Concilii,
ut creditur, minime super hoc audito, neque
receptam petitionem prædictam expresse rejecerunt,
seu saltem admittere recularunt. Et præ-
dictis reverendissimæ P. cum benigna semper
supportatione earundem reverendissimarum pa-
ternitatum loquendo, ut dicitur, de prædictis
non ignari, aliasque nulliter & de facto in cau-
sa hujusmodi procedentes ad executionem dicti
prævisi monitorii, nec non penarum & cen-
surarum prævisarum in eodem expressarum
declarationem contra eosdem dominos meos
monitos atque citatos procedere nituntur. Et
quia prædicta omnia & singula fuerunt, erant
& sunt vera publica & notoria, dictique etiam
decanus, canonicus, & capitulum, necnon pro-
curator & syndicus nominibus, quibus supra,
prædicta omnia & singula fuerunt, & erant,
quilibet ipsorum fuit, & hodie est probare pa-
ratus & se ad probandum prædicta, si necesse
fuerit, admitti petunt, & quilibet eorum petit,
in quantum onus probandi prædicta sibi incumbit,
de quo etiam protestantur. Ideo procurator
prædictus nominibus quibus supra sentiens
se & dictos dominos suos & jura ipsorum per
prædicta omnia & singula & eorum quemlibet
fore læsos & læsa, timensque eos in posterum
ab eisdem dominis prælati deputatis sacri Con-
cilii, tanquam male informatis, & a prædictis
particularibus deliberationibus & a dicto præ-
viso iniquo, nullo & invalido monitorio, nec
non a prævisis pœnis & censuris in eodem con-
sentis, & a singulis membris & capitulis in ipso
expressatis, nec non etiam a dicta prævisa,
iniqua & injusta excommunicatione, ac etiam
a dictarum petitionum *justarum* non admis-
sione & non exauditione & a dicto præviso
processu prædictæ quam venerabilis Ecclesie
Argent. irrecoverabili damnificatione, prædi-
ctorumque oppidi Zabern & castri Borre alienatione,
& prædicti comitis Bernardi eorundem
occupatorum tali quali tolerantia ipsiusque co-
mitis expulsionem, denegationem, & ab omnibus
aliis & singulis gravaminibus quas ex præmissis
& actis Ecclesie hujusmodi elici possint, & que
ad probandum sufficiunt, tam conjunctim, quam
divisim, non tamen a prioribus appellationibus
in causa hujusmodi interpositis recedendo, ad
sanctam sedem Apostolicam & ad sacrum Ge-
nerale Concilium (b) melius informandum
& ad futurum Romanum Pontific. auctore do-
mino per ipsum sacrum Concilium eligendum,
in his scriptis, dictis nominibus provocat &
appellat, ac apostolos petit primo, secundo &
tertio ac instanter, instantibus, & instantissi-
me sibi dari & exhiberi, subiciens se & di-
ctos dominos suos & eorum quemlibet ac ju-
ra & bona ipsorum eisque adherentium pro-
tectioni & tuitioni sedis Apostolicæ & hujus sa-
cri Concilii, protestando solemniter & expres-
se, quod hujusmodi *appellatione* pendente nihil
penitus contra ipsos suos dominos attemptetur
seu innovetur. Quodque etiam hujusmodi ap-
pellationem vult & intendit prosequi & jure
debito terminare loco & tempore opportunis.
Et quod etiam presentem appellationem possit
& valeat corrigere & emendare, eique addere
& minuire, & alias protestatur ut fuit & est
moris atque juris & styli sacri Palatii aposto-
lici causarum & curie Romanæ, requirens
vos notarios publicos infra scriptos ut de præ-

Amisiss omnibus & singulis conficiatur unum
vel plura, publicum vel publica, & tot quot ne-
cessaria fuerint, instrumentum vel instrumenta
ad futuram rei notitiam. Acta sunt hæc in
majori Ecclesia Constantiensi sub anno, indi-
catione, die & mense quibus supra. Præsentibus
ibidem reverendo in Christo patre domino Lu-
dovico episcopo *Bavensensi*, ac venerabili ac
provido viro magistro Joanne de Breyda in
Medicinis licentiate, & Petro *Anstati* sacri Pa-
latii apostolici causarum auditoris, testibus ad
præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Gumpertus Fabri de Wildingen cle-
ricus Moguntiensis diocesis publicus Apostolica
& Imperiali auctoritate Notarius prædictis
protestationibus, provocationi & appellationi,
interpositioni, omnibusque aliis & singulis præ-
missis dum sicut præmittitur per supradictum
dominum Henricum Kuwt procuratorem & syn-
dicum fierent & agerentur una cum infra-
scripto notario & testibus præfens fui, eaque sic
fieri vidi & audivi. Ideo hoc præfens publi-
cum per alium me aliis occupatum scriptum
una cum provido viro magistro Joanne Hees
de Wener notario publico infra scripto exinde
confeci, publicavi, & in hanc publicam for-
mam redegi, signoque & nomine meis solitis &
consuetis una cum ejusdem magistri Joannis
Hees Notarii signo & subscriptione signavi, ro-
gatus & requisitus in fidem & testimonium
omnium & singulorum præmissorum.

Et ego Joannes Hees de Wener, clericus Pa-
deburn. dioc. publicus Apostolica & Imperiali
auctoritatibus notarius, quia hujusmodi appel-
lationi, interpositioni & lectoni ceterisque
præmissis una cum prænominatis testibus atque
notario supra scripto præfens interfui, eaque sic
fieri vidi & audivi; ideoque hoc præfens pu-
blicum instrumentum per alium fideliter scri-
ptum una cum ipso notario exinde confeci,
subscripti & in hanc publicam formam redegi,
signoque & nomine meis solitis & consuetis
consignavi rogatus & requisitus in fidem & te-
stimonium omnium & singulorum præmissorum.

DECRETUM

Contra appellationem Argentinensem.

Cum appellationibus frivolis nec justitia de-
ferat, nec sit a iudice deferendum, & con-
stat, appellationem, in causa cujusdam moni-
torii, per sacrosanctam Synodum Constantien-
sem in causa Argentinensi decreti, nomine de-
cani & capituli Ecclesie Argentinensis, & quo-
rundam aliorum in instrumento publico dictæ
appellationis nominatorum, interjectam, super
causis non veris & frivolis fundatam; Attenta
maxime notorietate injustæ detentionis personæ
venerabilis electi Ecclesie Argentinensis, quod-
que illa etiam verba injustitia mediante sic de
jure qualificent monitorium præfatum, quod
non est procedendum contra appellantes præ-
fatos, si in termino compareant, & pareant,
& rationabilem causam cur parere non de-
beant, proponant; & justificent, sicque semper
intellexerit præfata sancta Synodus, dum di-
ctum monitorium, decrevit, & expedivit: con-
tineatque eadem appellatio multa juri & ratio-
ni dissona, sicut ex tenore illius evidenter col-
ligitur: ea propter dicta sancta Synodus præfa-
tam appellationem tanquam *frivolam*, frustra-
toriam,

ANNO CHRISTI 1415.

H. Beng...

H. Amidi

Hardien t. IV. p. 119.

ANNO
CHRISTI
1115.

toriam, temerariam, & inanem, in materia & forma peccantem, non admittit, præsentem responsum pro apostolis refutatoriis concedendo, & pœnam temere appellantis intelligendam loco & tempore sibi reservando. Mandans & præcipiens dictis appellantis, ut, si aliquam causam rationabilem habeant, cur dicto monitorio parere non teneantur, illam in præsentiarum, juxta assignationem alias eis factam proponant, ut inde ad ulteriora procedatur, prout fuerit juris & rationis.

DECLARAT CONCILIUM ARGENTINENSES

contumaces in pœnas decretas incidisse.

¶ Hen. Luing.
Spic. Ec. p.
111.

IN Dei nomine Amen. Ad compescendos temerarios ausus subditorum in superiores & Prælatos suos, nec non laicorum, quos clericis infestis oppido tradit antiquitas, personas ecclesiasticas & præsertim pastorales gerentes officium, tuendamque Ecclesie libertatem, hæc sancta Generalis Synodus Constant. dudum ad eam, fama publica proferente, frequentique & clamorosa insinuatione rem pene notoriam demonstrante, quod Hugelmannus decanus & Fridericus de Zolre canonicus de mandato capituli Ecclesie, atque de consensu proconsulum, rectorum & communitatis civitatis Argent. nec non Michaelis Melbruge, Rulini Barpfenning dictæ civitatis civium consilio, auxilio & consensu dilectos etiam filios Wilhelmum electum nec non Fridericum cantorem dictæ Argentinensis Ecclesie cum nonnullis eorum bonis & rebus manu armata violenter & temere ceperant in quodam castro ad ipsam Ecclesiam pertinente, atque ad civitatem Argent. invitos adduxerant, carcerique mancipaverant, dictique Hugelmannus, Fridericus, alii supra nominati, necnon capitulum, consules, proconsules, civitas & communitas prædicti inclusos detinebant, prout adhuc detinent mancipatos, præfatum Hugelmannum decanum, Fridericum canonicum, necnon capitulum, consules, proconsules, rectores, & communitatem, atque Michaelem & Rulinum prælatos, canonicè & peremptorie monuit quatenus infra certa temporum spatia tunc futura, nunc autem & diu elapsa, prædictos Wilhelmum electum & Fridericum cantorem sub penis juris & sacrorum canonum, necnon excommunicatione in singulos, interdicti in Ecclesiam atque civitatem, communitatem, necnon in terras Dominis atque loca ad capitulum & communitatem prædictam & prædictam communiter vel divisim pertinentes & pertinentia, eidem sanctæ Synodo redderent & relaxarent, nisi tamen causam vel causas allegare vellent, quare ad præmissa minime tenerentur, ad quam seu quas allegandas eorum sancta Synodus certum & peremptorie terminum præfixit & assignavit, & ad illos peremptorie citavit; alioquin eadem sancta Synodus præfatas sententias & censuras ex tunc in scriptis promulgavit. Et quia præfati moniti hujusmodi monitioni parere, & coram eadem sancta Synodo legitime ad præmissa in assignato & prorogato terminis & eorum quolibet comparere, causamque vel causas præmissas allegare minime curaverunt, immo contumaciter contempserunt (Ad hoc tamen diutius expectati) Idcirco eadem sancta Synodus præfatos Hugelmannum decanum, Fridericum canonicum, Michaelem & Rulinum cives, nec

non consules & proconsules, & singulariter singulos excommunicationem, Ecclesiam vero civitatem & communitatem, necnon terras, dominia & loca prædictas & prædicta interdicti sententias & censuras incurrisse, dictasque personas, singulariter singulas, excommunicationi; Ecclesiam vero, civit. & com. atque terras, dominia & loca prædicta & prædictas Eccl. subjacere interdicto, pronunciat, & declarat, præmissaque mandat per omnes Ecclesie subditos, qui fuerunt super hoc requisiti, publicari, & de præmissis conscribi litteras oportunas.

ANNO
CHRISTI
1115.

Notificatio declarationis.

Sacrosancta & Generalis Synodus Constantiensis, venerabili Episcopo Anconitano, & dilectis Ecclesie filiis Convantiens. & Spiren. officialibus salutem, & Dei omnipotentis benedictionem. Cum dudum ad audientiam nostram, post depositionem Balthassar, olim Joannis pontificis vicelimi tertii in sua obedientia nuncupati, per nos factam fama publica referente deductum foret, quod Hugelmannus de Vynstingen decanus, & Fridericus de Zolre, canonicus Ecclesie Argentin. Michael Melbruge & Rulinus Barpfenning cives Argent. de capituli & canonicorum Ecclesie prædictæ, nec non consulum & proconsulum, atque communitatis civitatis Argent. consilio, auxilio & consensu hoc ratum, & gratum habentium, cum nonnullis suis in ea parte complicibus ad oppidum Mollisheim Argentin. diocesis ad episcopalem mensam spectans, in quo tunc erat dilectus Ecclesie filius, Willelmus electus Argentin. una cum dilectis Ecclesie filiis, Friderico de Byz, cantore Ecclesie prædictæ, & familia ipsorum electi & cantoris pro quibusdam ipsius Ecclesie negotiis illic una cum eisdem decano & canonico, ut ipse credebatur Electus, utiliter pertractandis, & promovendis, manu armata accesserant, & suadente diabolo, ac Dei timore, necnon reverentia & obedientia eidem electo per ipsos debitis inconsulte postpositis, in electum & cantorem prædictos aultu sacrilego manus iniecerant temere violentas, eosque cum prædicta ipsorum familia ignominiose ceperant, & ad eandem civitatem perduxerant; ibique carceribus manciparant, ac ex post detinuerant, prout adhuc detinent electum ipsum incarceratum. Nec non eosdem electum, cantorem & familiam bonis & rebus suis apud eos repertis spoliaverant; propterea excommunicationem, aliasque censuras Ecclesiasticas, & pœnas in tales a jure prolatas damnabiliter incurrerunt. Nos de tam gravibus excessibus prope, nos qui ad universalis Ecclesie reformationem diu ante hic fuimus, prout adhuc sumus auctore Domino intus congregati, & ad quos super quibuscumque questionibus movendis, contra electum cantorem ac familiam prædictos communiter & divisim de facili poterat recursus haberi; non immerito dolentes, & volentes, prout ad nos spectabat, & spectat, super his diligentius inquirere veritatem, venerabiles fratres, Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, & Nicolaum Episcopum Merseburgensem ad civitatem prædictam, cum plena potestate super præmissis simpliciter & de plano inquirendi, sequere informandi, & si ita esse reperirent, electum & cantorem, ac familiam prædictos, cum rebus & bonis hujusmodi eis ablati, ut præferatur,

ANNO
CHRISTI
1413

tur, libere in nostris manibus restituti, facien-
di, requisitionemque & monitionem hujusmo-
& necessaria faciendi, nuncios speciales nostros
duximus destinandos, parati, de ipso electo
querulantibus omnibus reddere bonum & breve
justitiæ complementum. Ex quorum, siquidem
patriarchæ & episcopi, qui ad eandem civita-
tem, prout eis injunximus, propter præmissa
personaliter accesserant, postquam ab inde ad
nos reversi fuerant, relatione fide digna com-
perimus, quod quanquam prædictas captionem
& detentionem fore notorias in illis partibus
reperissent, ac de illis & aliis præmissis ibi ef-
set publica vox & fama, ipsique decanum,
canonicos & capitulum, cives, consules, pro-
consules & communitatem prædictos pro parte
nostra requisivissent, & monuissent instanter,
ut electum, cantorem & familiam relaxarent,
electumque in nostris manibus, ut facere te-
nubatur, libere assignarent, cum oblatione ju-
stitiæ, quam apud nos, sublata difficultate qua-
libet, invenirent, si contra ipsos vellent ali-
qua proponere, coram nobis tamen decanus,
Fridericus, capitulum, cives, consules, pro-
consules & communitas prædicti requisitione &
monitione hujusmodi obauditis aut spretis præ-
dictos electum, cantorem & familiam relaxa-
re, ipsumque electum in nostris manibus assi-
gnare, minus debite denegarunt, aut saltem
distulerunt, prout adhuc denegant & differunt
de presenti, propter quæ nos ad juris remedia
concurrere, suggerente justitia, commoniti, &
in hac parte ex officio contra ipsos procedere
volentes, per nostras certi tenoris litteras
ad instar edicti publici majoris Constantiensis,
& quarundam aliarum dictæ diocesis Ecclesia-
rum portis publice affixis, monuimus decanum,
Fridericum, capitulum, cives, consules &
communitatem prædictos, ac etiam quoscum-
que alios in præmissis forte culpabiles, videli-
cet infra certum terminum peremptorie com-
petenter tunc expressum decanum, Fridericum
canonicum, capitulum, Michaellem & Ruli-
num, cives, consules, proconsules, communi-
tatem, & complices præfatos, quatenus ele-
ctum & cantorem cum hujusmodi eorum fa-
milia, absque cujuslibet contradictione, obsta-
culo & plenarie in nostris manibus seu com-
missariarum, per nos super hoc deputatorum,
restituerent aut ponerent, eisque ablata ipsa
redderent, aut reddi & restitui facerent, si ex-
tarent. Alioquin de illis satisfacerent, aut pro-
curarent satisfieri, competenter sub excommu-
nicatione, quam alias decanum, & Fridericum
canonicum, necnon cives, consules, procon-
sules & alias culpabiles in præmissis, ac etiam
singulas personas ex capitulo & communitate
prædicta incurrere; necnon interdicti pœnis,
quo Ecclesiam Argentin. & civitatem præfa-
tas, & omnia loca, terras & dominia capi-
tulo & communitati prædictis in temporalibus
subiecta, corporaliter volumus subjacere. Et
nihilominus ex tunc etiam decanum, Frideri-
cum canonicum, capitulum, cives, consules,
proconsules, communitatem, & complices, nec
non omnes & singulos in præmissis culpabiles
impeditos, & eorum factores per idem edi-
ctum peremptorie citavimus, ut infra alium
terminum peremptorie competenter etiam tunc
expressum, videlicet decanum, Fridericum ca-
nonicum, Michaellem & Rulinum cives perso-
naliter in eorum propriis personis. Alii vero

omnes legitime comparent coram nobis, ad
audiendum: per nos declarari, se in pœnis & cen-
suras prædictas incidisse, vel ad docendum causam
rationabilem, quare illa ferri non debeant. In
quo quidem primo termino dilectus Ecclesiæ
filius, magister Joannes de Scribann. procura-
tor in Romana curia & promotor hujusmodi
officii per nos deputatus coram nobis in judi-
cio comparens, ac de citatione prædicta nobis
fidem faciens, per legitima documenta prædi-
ctorum citatorum non comparentium contum-
aciam accusavit. Et licet etiam postea decano,
Friderico canonico, capitulo, civibus,
consulibus, & communitati prædictis pro bono
pars, nec non ad obviandum scandalis & li-
tibus quæ alias ex præmissis & eorum occasio-
ne possunt verisimiliter exoriri, multas dilatio-
nes sub dierum competentibus intervallis dede-
rimus ad expurgandum per ipsos coram nobis
hujusmodi nimis morosam contumaciam eorun-
dem, & quanquam specialiter exhortatione cha-
rissimi Ecclesiæ filii Sigismundi, Romanorum
& Hungarum &c. regis illustrissimi excitati di-
lectum Ecclesiæ filium nobilem virum Henri-
cum dictum Latzenback, militem ad prædictam
civitatem Arg. & capitulum prælibatum trans-
miserimus, pro hujusmodi liberatione & rela-
xatione concorditer facienda, certo termino
præfixo, donec ejusdem Henrici responsio ha-
beretur, jam elapso, eandem declarationem su-
spenderimus, putantes intercedentibus suffragiis
ejusdem invictissimi Romanorum regis, prædictos
consules, proconsules & capitulum nostris, im-
mo Dei & Ecclesiæ jussionibus hujusmodi obe-
dire debere; ipsi tamen decanus, Fridericus ca-
nonicus, capitulum, cives, consules, procon-
sules, & communitas in reprobum sensum dati
requisitioni & monitioni, nec non citationi no-
stris prædictis obedire contumaciter non cura-
runt, nec in termino eidem Henrico præfixo
debite & cum effectu responderunt, nec quæ-
cum eodem Henrico tractaveramus, effectui de-
mandarunt. Postea vero præfatus magister Joan-
nes coram nobis in judicio comparens, quan-
dam petitionem summariam in hujusmodi causa
dedit, nosque demum attendentes, quod ferro
scindenda sunt vulnera, quæ somenta respuunt
medicinæ, ad instantiam præfati Joannis præ-
dictos decanum, Fridericum canonicum, capi-
tulum, cives, consules, proconsules & commu-
nitatem ad nostram in causa hujusmodi decla-
rationis sententiam audiendam, in audientia
publica, ut moris est, citari fecimus ad cer-
tum diem peremptorie competenter, in quo
prædicto Joanne coram nobis in publica sessio-
ne in judicio comparente, ac præfatorum cita-
torum non comparentium contumaciam accu-
sante, & in eorum contumaciam sententiam
ipsam ferri petente, nos, ipsos citatos, quod
ad hoc prout erant reputantes merito contu-
maces, in eorum contumaciam visis per nos
& diligenter inspectis omnibus & singulis actis
& habitis in causa hujusmodi, ipsisque cum
diligentia recensitis & examinatis, per hanc
nostram sententiam pronunciamus, & declara-
mus præfatos Hulgemannum decanum, Frideri-
cum canonicum, Michaellem & Renum ci-
ves, nec non consules, proconsules, & singu-
lariter singulos excommunicationis; Ecclesiam
vero, civitatem & communitatem, necnon ter-
ras, dominia & loca ad capitulum & communi-
tatem communiter vel divisim pertinentes, & per-
tinentia interdicti sententias & censuras incurrisse,
di-

ANNO
CHRISTI
1413

ANNO
CHRISTI
1813.ANNO
CHRISTI
1813.

dictasque personas singulariter singulas excommunicationi, Ecclesiam vero, civitatem & communitatem, atque terras, dominia, & loca predicta & prædicta Ecclesiastico interdictione subjacere. Quocirca discretioni vestre per scripta nostra mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios prædictam sententiam nostram ubi & quando expedire videritis auctoritate nostra solemniter publicetis. Nec non decanum, Fridericum canonicum, cives, consules, proconsules & singulas personas excommunicationi ad Ecclesiam Argent. civitatem, loca, terras & dominia ipsa interdictione ipso, ut præmittitur, supposita in omnibus Ecclesiis & locis, de quibus etiam fueritis requisiti coram multitudine populi publice nunciatis. Et ab aliis tamdiu denunciari dictosque decanum, Fridericum canonicum, cives, consules, proconsules & personas arctius evitari ab omnibus faciatis, quousque ipsi absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia, nec non aliis censuris & penis eisdem a nobis aut unico & indubitato summo Pontifice, in proximo, Domino annuente, creando meruerint obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compelescendo. Datum Constantiæ tertio nonas Junii, anno a Nativitate Dom. millesimo quadringentesimo sextodecimo, Apostolica sede vacante.

DEPUTATIO QUORUMDAM EX PATRIBUS

Ad cognoscendam causam Argentinensem.

ANNO
CHRISTI
1813.

Sacrosancta & Generalis Synodus Constantiensis, dilectis Ecclesie filijs Angelo Veronensi & Branda Placentinensi S. R. E. cardinalibus sic vulgariter nuncupatis. Nec non Marino Episcopo Apruntino, Thomæ de Aurelia sacri Palatii apostolici causarum auditori pro Germanica, Patritio Episcopo Cortagienfi & Richardo Derhiam sanctæ sedis Apostolicæ protonotario pro Anglicana natione, committit omnes & singulas causas & causas, tam civiles quam criminales, quæ vertitur, vertuntur, seu verti & esse sperantur inter dilectos Ecclesie filios, Wilhelmum electum Argent. ex una, ac Hugelmannum decanum, Fridericum canonicum, & capitulum ejusdem Ecclesie Argent. & Rulinum Barpennung, Michaellem Melbruge, magistros civium, consules & proconsules, ac communitatem Argentin. & eorum ab utraque parte complices & adherentes conjunctim & divisim parte ex altera, de & super captivationibus dictorum electi & cantoris Argent, suorum familiarium & sibi adherentium in hac parte, nec non spoliis, violentiis & injuriis per unam partem contra aliam active & passive deductis & deducendis, juxta tenorem cedule alias in sessione publica in præsentia materia lectæ, audiendi, cognoscendi cum omnibus & singulis emergentiis, incidentiis, dependentiis & connexis usque ad sententiam diffinitivam exclusive. Et cum potestate, & cum si omnes iudices interesse non possint aut noluerint, major saltem pars in aliorum absentia procedere valeat simpliciter & de plano sine strepitu et figura judicii, feriis non obstantibus, sola facti veritate inspecta, & terminis abbreviatis, etiam ex officio, cum potestate processus jam decretos vel in futurum simulandos, contra quoscunque quorum contumacia

Concil. General. Tom. XXVIII.

A hoc exigit aggravandi, reaggravandi & brachium secularis invocandi toties, quoties opus erit. Et nihilominus decanum & capitulum, necnon Michaellem & Rulinum, cives suprascriptos, singulasque personas, tam capituli Argent. quam communitatis ejusdem civitatis, a quibuscunque censuris in forma juris absolvendi. Et interdictionem occasione præmissorum, ubicunque positam, relaxandi, vel ad tempus suspendendi, nec non omnes & singulos processus in hujusmodi causa decretos & decernendos, fulminatatos & fulminandos, tam in Concilio Constantiensi, quam in partibus per Edictum exequendi, Constitutionibus & aliis contrariis non obstantibus quibuscunque.

ABSOLUTIO DATA ARGENTINENSIBUS

Ex iis quas incurrebant censuris.

IN nomine Domini Amen. Per hoc præsens publicum instrumentum pateat universis presentibus atque futuris, quod anno a Nativitate ejusdem Domini millesimo, quadringentesimo, sextodecimo, indictione nona, sede Apostolica vacante, die vero sabbati decima octava mensis Julii, Constantiæ, provinciæ Moguntinensis, in Ecclesia cathedrali processionibus sive congregationibus publicis per sacrum Concilium Constantiense super ordinationibus, diffinitionibus & conclusionibus teneri & servari solent specialiter deputata, ipseque Concilio in modum generalis congregationis super certis ibidem ordinandos concedendos & diffiniendos legitime congregato, inter cæteraque ibidem statuta ordinata & diffinita fuerunt, idem Concilium in finem & effectum ut provideri possit indemnitati Ecclesie Argentinensis, ac reverendo patri D. Wilhelmo, electo Argentinensi, & Friderico Bitz, cantori dictæ Ecclesie ex una, & Hugelmanno Decano, & Friderico de Zolre Canonico, & Capitulo ipsius Ecclesie Argent. & Rulino Barpennung, Michaelle Melbruge magistro, civium consulibus & proconsulibus, & communitati sæpeditæ civitatis Argentinensis & ipsorum ab utraque parte complices & adherentibus conjunctim & divisim in causa & causis vertente, & quæ verti & esse sperantur inter eos, & quæ una pars alteri, & altera alteri movet, movebit, seu movere intendat de & super nonnullis spoliis, violentiis, injuriis, dilapidationibus, & alienationibus, & aliis in ipsis, causa & causis deductis & deducendis, & eorum occasione partibus ex altera hinc inde plena justitia ministretur, & ex quo iudices seu commissarii, alias per ipsum Concilium ipsis partibus ad examinandam causam & causas prædictas, videlicet Reverendissimi in Christo patres & Domini Branda Placentinensis, Angelus Veronensis presbyteri cardinales pro collegio Reverendissimorum patrum dominorum S. R. E. Cardinalium, Martinus, Episcopus Apruntinensis, & Thomas de Aurelia sacri Palatii Apostolici causarum auditor pro Italica, Joannes Patriarcha Constantinopolitanus, & Joannes Episcopus Gebenensis, pro Gallicana, Jacobus, Episcopus Placentinensis, & Nicolaus Vordus, ejusdem palatii, Apostolici causarum auditor, pro Germanica, Patritius, Episcopus Cortagenfis, & Richardus Derhaim, sedis Apostolicæ protonotarius, pro Anglicana nationibus uniformiter deputati fuissent, licet tunc plena potestate pro examinatione hujusmodi causæ & causarum usque ad diffinitivam sententiam, in ea seu eis presentibus.

Zz

ANNO
CHRISTI
1111.ANNO
CHRISTI
1111.

serendam, exclusive non fassili, prout in qua-
dam papyri cedula, die vicesima septima men-
sis Julii proxime prateriti partim per organum
reverendissimi in Christo patris & domini, do-
mini Joannis, Patriarchae Antiochenus, in si-
mili congregatione ipsius Synodi Constantien-
sis recitata; partim vero de mandato ipsius
Synodi & totius congregationis per venerabilem
virum, magistrum Henricum de Piro, de Co-
lonia, ipsius Synodi Constantiensis promotorem,
in scriptis tunc pronuntiata, cujus tenor infe-
rius est insertus, plenius continetur. Quapro-
pter ipsa Synodus, ut praemittitur, loco & hora,
quibus supra, legitime congregata, nihil de
contingentibus & necessariis, quoad supra di-
ctas causas atque partes omittere volens, su-
pra dictis Dominis iudicibus & commissariis alias
deputatis dedit, tribuit atque concessit plenam
potestatem audiendi & cognoscendi causam &
causas huiusmodi, prout & quemadmodum in
simili papyri cedula per reverendum in Christo
Patrem & dominum, dominum Antonium, Epi-
scopum Concordienf. de mandato ipsius Synodi
sacrosanctae in ambone, in quo edicta, decre-
ta, ordinationes, statuta, & definitiones ipsius
Synodi legi solent, fuerunt lecta & publicata,
cujus tenor similiter inferius est insertus, con-
tinetur & habetur. Tenores vero cedularum,
de quibus supra fit mentio, sequuntur & sunt
tales: Primo, quod persona domini electi Ar-
gentinensis offerat sacro Concilio, cras in con-
gregatione generali in loco sessionum faciendi,
ibique per habentem verbum nomine dicti Con-
cilii cum honestate & honore debitis recipia-
tur, secundum quod decet honorem sacri Con-
cilii & Ecclesiae Argentinensis & personae ejus-
dem domini electi consideratis. Item, quod
attendatur, quod dicta persona oblatio fiat
pure & simpliciter sine conditione & obliga-
tione quacumque, & si forsitan aliqua condi-
tio vel obligatio interveniret, in dicta obliga-
tione cassetur, ante omnia per dictum Con-
cilium, & pure praefata persona recipiatur ad fi-
nem iustitiae inter partes & alias ex officio in-
terstratis. Item, quod dictus electus ibidem
offerat & praestet cautionem idoneam de non
recedendo a Concilio ante finem causae, & de
stando iuri ac iudicio sibi, & de parendo obtem-
perandoque & obediendo iudicatis super omnibus
propositis, & proponendis contra eam, tam ex
officio, quam ad instantiam datam & capituli
ac civium Argentinensium, & maxime super
eis, quae concernunt indemnitate Ecclesiae
Argentinensis praedictae. Item, quod viceversa
praefati domini decanus & capitulum ac cives
similem cautionem praestent, quoad proposita
& proponenda contra eos pro parte dicti ele-
cti & alias ex officio, ne iustitia dicti sacri
Concilii in aliquo videatur claudicare. Ista su-
perius scripta non fuerunt lecta, sed solum per
dominum Patriarcham Antiochenum verbaliter
dicta, sequens capitulum fuit lectum, prout se-
quitur. Item, quod deputentur per sacrum Con-
cilium, de qualibet natione dum notabiles per-
sonae, & ex parte collegii duo domini Cardina-
les, qui habeant plenam potestatem recipiendi
dictas cautiones, casu quo in prima congre-
gatione non essent per Concilium receptae, & cir-
ca custodiam personarum medio tempore providen-
di in dicto casu, & etiam causam & causas &
querelas partium praedictarum & alias ex offi-
cio motas & movendas audiendi, examinandi
& generaliter omnia faciendi, quae ad plenam

discussionem huiusmodi causarum & querelarum
pertinent, seu pertinebant usque ad sententiam
diffinitivam. Tenor secunda cedula. Sacro-
sancta & Generalis Synodus Constantiensis dile-
ctis Ecclesiae filiis A. Veron. & B. Placentinensis
sanctae R. E. cardinalibus sic vulgariter nuncu-
patis, nec non Martino Episcopo Apruntinensi
&c. ut supra pagina 1176. Quae quidem ultima
papyri cedula potestatem concessam iudicibus &
commissariis praedictis, in se continente, le-
cta, & ipsa cedula, ut sic lecta per eundem
dominum Antonium Episcopum Concordienfem
Italicam, Vitalem Tholonensem Gallicanam, Ni-
colaeum Merseburgensem Germanicam, Patrium
Anglicanam nationum, & Joannem Episcopum
Ostiensium Cardinales, collegii nominibus ap-
probata, per verbum placet praefata Synodus
Constantiensis, ad honorabilis viri magistri Jo-
annis de Sriban. promotoris ipsius Synodi ius-
tam & requisitam, mandavit omnibus & sin-
gulis protonotariis sedis Apostolicae, ceteris-
que notariis ipsius Synodi Constantiensis utrum-
que plura, ac tot, quot sufficerent fieri publi-
cum & publica instrumentum & instrumenta ad
perpetuam rei memoriam, praesentibus ibidem
reverendissimis in Christo Patribus & dominis
dominis, Joanne Ostiensis, Vivaric. Angelino
Penestrin. vulgariter Laudens. episc. Cardinali-
bus, Antonio Bononiensi, Antonio Aquile-
jensi, Gabriele Senensi, Alamano Pisano,
Angelo Veronen. Thoma Tricaricensis, Guillel-
mo sancti Marci, Antonio de Challanto, Pe-
tro de Fuxi presbyteris, Reginaldo de Bran-
chatis, Ludovico de Plisco, Amadeo Salati-
rum, Lucido de Comite & Francisco Floren-
tin. diaconis Cardinalibus vulgariter nuncupatis,
aliisque dominis, Patriarchis, Archiepiscopis,
Episcopis, Abbatibus, Regum, principum, comi-
tatum & universitatum studiorum ambaxiato-
ribus, doctoribus & magistris, ac procuratori-
bus Ecclesiasticis & secularibus dictum Con-
cilium representantibus, aliis Christianis in nu-
mero copioso ad praemissa vocatis specialiter &
rogatis. Et ego Guinipertus de Wildnerghen,
clericus Moguntinensis diocesis, publicus, Apo-
stolica & Imperiali auctoritatibus, notarius,
praefatae Synodi Constantiensis, pro natione
Germanica scriba, & praedictarum cedularum
recitationi & lecturae, potestati, traditioni,
omnibusque & singulis aliis praemissis, dum so-
ut praemittitur, fierent & agerentur, una cum
praenominatis dominis Cardinalibus, ceterisque
dominis pro testibus in scriptis praesens succes-
surus temporibus fui, eoque sic fieri vidi & au-
divi. Ideo hoc praesens publicum instrumentum
huiusmodi cedularum, lecturam, iudicium
deputationem, potestatem dationem in se conti-
nens, per alium rite aliis occupato scriptum
de mandato Synodi praedictae exinde confeci,
publicam & in hanc publicam formam redegi,
signoque & nomine meis solis & consuetis
signari rogatus & requisitus, in fidei & tes-
timonium omnium & singulorum praemisso-
rum. Quorum quidem instrumentorum, seu
commissioum praedictarum vigore per nos in
causa & causis huiusmodi inter partes praedi-
ctas ad certos actus rite & legitime processu,
ac cautione idonea & sufficienti de non re-
cedendo a sacro Concilio Constantiensi praedicto
ante finem causae & causarum huiusmodi, quo-
ad ipsam dominum electum duntaxat primo,
deinde ab ipso domino electo, nec non ab
ipsis dominis, decano, canonicis, capitulo,
civi-

ANNO
CHRISTI
1472ANNO
CHRISTI
1472

725
 civibus & communitati Argentinensi subsequen-
 ter de stando juri & de iudicio facti, & de pa-
 rendo obtemperandis & obediendo iudicatis
 super omnibus premissis & proponendis, con-
 tra abstrusam partem, tam ex officio, quam
 ad instantiam abstrusis partis diligenter rece-
 ptis. Et ad maiorem cautelam & certitudinem
 premissis attendendorum & observandorum,
 aliisque quampluribus cautionibus a dictis do-
 minis, decano, canonicis, capitulo, civibus &
 communitate solemniter interveniente stipulatio-
 ne, tam super restitutione ablatorum, quam
 expensarum ratione continenter factarum, &
 alias de parendo & obtemperando mandatis di-
 cti sacri Concilii, atque nostris coram nobis
 datis & realiter exhibitis.

Tandem die & hora infrascriptis comparent
 in iudicio coram nobis iudicibus & commissa-
 riis prefatis ad hoc specialiter congregatis, do-
 minus Hugelmannus de Vinstingen decanus,
 ac Toringus de Arburg canonicus Ecclesie
 Argent. predictae, tam nominibus propriis, quam
 capituli & Ecclesie Argentinens. citra tamen
 suorum procuratorum revocationem, hac idem
 dominus Toringus, & mag. Henricus Kuvv
 alias Bell in Romana curia, & dictorum domi-
 norum Friderici de Zolre, canonici Eccle-
 sie, nec non Rulini Barphenolz, Michaelis
 Melborge ac proconsulam, consulam, civium
 & communitatis civitatis Argentinens. principa-
 lium procuratores, prout de ipsorum procura-
 tionum mandatis nobis legitime constabat,
 prout constat documentis in presentia memo-
 rati domini Wilhelmi electi, tunc etiam cor-
 am nobis comparentis, ac ad actum infra-
 scriptum per nos legitime requisiti, predicti
 domini Hugelmannus decanus, ac Toringus
 canonicus, nec non magister Henricus Kuvv,
 alias Bell, procuratores in personam dicti do-
 mini Friderici de Zolre, & capituli Ecclesie
 nec non Rulini, Michaelis civium predictorum
 ac proconsulam, consulam & communitatis
 Argentinens. a predictis excommunicationis sen-
 tentiis absolvi, ac interdictum in quibuscunque
 Ecclesiis, terris seu locis communiter seu divi-
 sum eisdem subjectis positum relaxari, per
 nos debita cum instantia postulavit, prout id
 etiam in quadam petitione summaria, in scri-
 ptis nobis oblata, humiliter flexis genibus pe-
 tuerunt, offerentes se in omnibus paratos stare
 juri, & parere mandatis sanctae matris Eccl.
 dicte sacri Concilii atque nostris. Nos igitur
 iudices & commissarii prefati attendentes
 requisitionem huiusmodi fore iustam & conso-
 nam rationi, & quod S. mater Eccl. nemini
 claudit gremium ad eum revertenti, & veniam
 petenti, conficito nobis prius de relaxatione ip-
 sorum dominorum, electi, cantoris & fami-
 lis eorundem, ac demum receptis per nos ab
 ipsis dominis, Hugelmanno decano, principali,
 ac Toringo canonico, nec non magistro Hen-
 rico Kuvv, procuratoribus procuratoris nomi-
 nibus, quibus supra, & per ipsorum quemlibet
 ad mandatum nostrum & in nostris manibus
 tactis corporaliter scripturis sacrosanctis, ac
 sancta Dei Evangelia praestito iuramento, ac
 insuper aliis cautionibus sufficienter de stando
 juri & parendo sanctae matri Ecclesie, dicte
 sacri Concilii & nostris mandatis, nec non e-
 tiam recepta ab eisdem dominis, decano, ca-
 nonico, & procuratore nominibus, quibus su-
 pra, cautione idonea, sine deposito ac promi-
 soria sufficienti de restituendo effectualiter dictis
 Concil. General. Tom. XXVIII.

A dominis, Wilhelmo electo, Friderico cantori
 & familiis eorum res ablatas huiusmodi, quae
 extant, quarum facultatem restituendi habent
 infra viginti dies, a die dat. presentium in-
 mediate sequentes, & de aliis secundum valo-
 rem earum sufficienter, competentem ad man-
 datum nostrorum iudicum & commissariorum
 infra terminum per nos eisdem taxatione pri-
 ma assignandum; consequenter praenominatos
 dominos, Hugelmannum decanum, principalem
 in persona propria, Toringum & mag. Henricum
 Kuvv, procuratores in persona dictorum
 dominorum, Friderici canonici, nec non Ruli-
 ni, & Michaelis, civium, ac proconsulam,
 consulam civitatis predictae etiam principalem.
 B Ex vice versa ipsos dominos, Fridericum cano-
 num, nec non Rulinum & Michaelem, ac pro-
 consules, consules cives civitatis ejusdem in
 personam dictorum Toringi & mag. Henrico
 Kuvv, procuratorum singulariter singulos ab
 excommunicationis sententiis, quas incurrerint
 propter contumaciam in non parendo monito-
 rio supradicto, per sacrum Concilium contra
 eos Decreto, in quibus sententiis declarati in-
 cidisse extiterunt, praesertim in nomine Patris
 & Filii & Spiritus S. duximus absolvendos sim-
 pliciter, & absolvimus, ac interdictum in Eccle-
 sia, communitate civitatis Argentinens. ac aliis
 quibuscunque Ecclesiis, terris & dominiis, ra-
 tione contumaciae predictae positum duximus
 suspendendum, & usque ad tres menses proxi-
 me futuros suspendimus per presentes. Quae
 omnia & singula acta & facta per nos Iudices
 & commissarios antedictos vobis omnibus & sin-
 gulis supradictis intimamus, insinuamus & no-
 tificamus, ac ad vestram & cujuslibet vestrum
 notitiam deducimus & deduci volumus per praes-
 entes. In quorum omnium singulorum fidem
 & testimonium praemissorum praesentes nostras
 litteras absolutionis & relaxationis exinde fieri,
 & per notarios publicos scribasque nostros in-
 frascriptos subscribi & publicari mandavimus,
 ac dominorum Angeli & Brandae Cardinalium,
 nec non Joannis Patriarchae predictorum sigil-
 lorum vice & nomine, & de consensu omnium
 D nostrum iudicum & commissariorum praefato-
 rum fecimus appensione communiri. Datum &
 actum Constantiae, provinciae Moguntinae,
 in aula Episcopali Constantiensis, in loco soli-
 to, ubi per nos iura inter dictas partes reddun-
 tur, vobis inibi ad iura reddendum, pro tribu-
 nali sedentibus, sub anno a nativitate Domini
 millesimo quadringentesimo sexto decimo, in-
 dictione nona, Apostolica sede vacante, die ve-
 ro Jovis, vicesima tertia mensis Julii, praes-
 entibus ibidem honorabilibus viris, Wilhelmo de
 Sele & Joannem de Bluet de... nuncio nostro
 in huiusmodi causa jurato clerico Leodiensis
 & Spirensis dioecesis, ac Ulrico Meyer, pro-
 notario civitatis Argentinens., predictis testibus
 ad praemissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Joannes Ruenberg de Montemaris,
 clericus Paderbornensis dioecesis, publicus Apo-
 stolica & Imperiali auctoritate notarius, ac
 Reverendissimi in Christo patris & domini, do-
 mini Angeli, Cardinalis Veronensis, iudicis,
 & commissarii prefati, & huiusmodi causa
 coram eo scriba. Quia predictis absolutioni,
 relaxationi commaque petitioni coram Decreto,
 omnibusque aliis & singulis praemissis dum sic,
 ut praemittitur, fierent & agerentur, una cum
 praenominatis testibus praesens interfui, easque
 omnia & singula sic fieri vidi & audivi.

ANNO
CHRISTI
1111.

Ideoque hoc presens publicum instrumentum
per alium me aliis occupato negotiis, fideliter
scriptum, exinde confeci, ac una cum Antonio
connotario meo predicto subscripsi, & in hanc
publicam formam redegi, signoque & nomine
meis solitis & consuetis, una cum appensione sigil-
lorum memoratorum dominorum, Angeli, &
Brandi Cardinalium ac Joannis Patriarchae praes-
fatorum signari rogatus & requisitus in fidem & tes-
timonium omnium & singulorum praemisorum.
Et ego Antonius Bartholini Franchi de Pisis,
publicus Apostolica & Imperiali auctoritate
notarius, ac praefatorum dominorum judicum.

ARGENTINENSUM ACCUSATIONES

In Episcopum suum.

IN nomine Domini Amen. Anno a Nativitate
ejusdem millesimo, quadringentesimo, sex-
todecimo, indictione nona, Apostolica sede pasto-
re carente, coram Reverendissimis in Christo
Patribus & dominis, dominis misericordie divi-
na, Joanne, Patriarcha Constantinop. & Ni-
colao, Episcopo Merseburg. nuntiis, & legatis
sacrosancti Generalis Constantiensis Concilii,
super unione & reformatione universalis Eccle-
siae sancti Dei congregati, ad civitatem & capi-
tulum Argentinensium super liberationem & rela-
xationem D. Wilhelmi, electi Argentinensium per
cives Argent. & capit. antedictum personaliter
detenti, specialiter destinati in civitate ipsa &
in loco, in quo capitulum Ecclesiae Argentinensium
teneri consuevit & tenetur existentibus, in
meisque notarii publici & testium infra scripto-
rum praesentia personaliter constituti & existen-
tes nonnulli religiosi & alii viri Ecclesiastici, qui
Abbatibus & Archidiaconis & alii Praelati civita-
tis & dioecesis Argentinensium. Dicebantur, & praes-
ertim Dominus Burkardus, abbas monasterii
Novillensis, nec non Joannes Armbruster,
abbas monasterii in Schuttern, & Joannes Wan-
genberg archipresbyter in Sierstad, nec non Ja-
cobus..... plebanus Ecclesiae S. Andreae Ar-
gentinae ut assereretur, post debitam reveren-
tiam eidem dominis Patriarchae & Episcopo,
nuntiis, & legatis antedictis per ipsos dominos
Abbatibus Archipresbyteros ut Praelatos impen-
sam ipsis dominis nuntiis & legatis per vene-
rabilem & circumspexit virum dominum Her-
mannum Ritter advocatum curiae Argentinensium.
nec non clericum capituli dictae Argentinensium. Ec-
clesiae ibidem praesentem proponi fecerunt mul-
ta gravamina & oppressiones, quibus ipsi &
clerus Argentinensium affligebantur per malum regi-
men praedicti electi, praesentantes & exhibentes
per eundem quendam papyri rotulum scriptum,
cujus tenor de verbo ad verbum inferius est in-
sertus de malo regimine dicti domini Argentinensium
electi & oppressionibus ac violentiis ipsius factis
per eundem multipliciter conquerendo, peten-
tes humiliter, ac etiam postulantes sibi super di-
ctis oppressionibus, violentiis, & aliis in ipso ro-
tulo contentis & expressis, ac malo regimine
antedicto per eosdem dominos nuntios & lega-
tos de optimo remedio providere. Tunc vero
eisdem Reverendissimi Patres domini Patriarcha
& Episcopus nuntii & legati praedicti hujusmo-
di rotulum benigne recipientes ipsi dominis
Abbatibus, Archidiaconis & Praelatis responde-
runt se velle concedere omnia juridica, offeren-
tes se paratos ipsis conquerentibus, si aliqua
volebant intentare juxta eorum possibilitatem

ministrare justitiam; tenor vero rotuli antedi-
cti superius, ut praemittitur praesentari & re-
cepti sequitur, & est talis. Reverendi Patres,
hi sunt defectus & gravamina quibus Praelati
& clerus Argentinensium dioecesis hactenus gravati
sunt & fuerunt, circa quos pro conservatione
libertatis status Ecclesiastici petunt eis provideri.
Primo, cum oportet quid indistincte Eccle-
siastici viri dictae dioecesis hactenus a domino
Wilhelmo electo suo confirmato Argentinensium
indictentis sive sint religiosi viri abbates, propo-
siti, proceres &c. sive clerici seculares, juri
sunt coram laicis judicum & districtum domi-
norum temporalium & juri pereant laicis res-
pondere querelis ipsorum & a laicis recipiant
justitiam & Decreto judicum temporalium pa-
reant cum effectu, per praecoelque laicorum
eisdem mandata observent & eorum advertant
& eisdem obtemperant indistincte, ob quos &
qualia monasteria, conventus praebendae eorum
& alia depauperati sunt & depauperantur quo-
tidie contra Ecclesiasticam libertatem, quia sua
consequi non possunt. Secundo, praelati & cle-
rus dioecesis Arg. hactenus indefensus a dicto
domino Wilhelmo electo & non protecti indi-
stincte a laicis ad omnes exactiones, dacias,
tallias, gabellas & alia onera laicalia subeunda
& solvenda hortantur & compellantur sine om-
ni misericordia, etiam de bonis monasteriorum,
& quae propriis sumptibus excolunt, ob quos
vires & facultates ipsorum exhaustae sunt; &
si exolvere eadem recusant, tunc bona ipsorum
de facto ab eis auferuntur. Tertio viri Eccle-
siastici, religiosi abbates, priores & eorum mo-
nasteria nec non clerici seculares indistincte
dioecesis Argent. propter indefensam domini
Wilhelmi praedicti a laicis dominis temporalibus
ratione advocatiae seu exactionis turpis, quam
tamen exactionem domini temporales laici, mi-
lites & militares dictae dioecesis nominant &
nominare consueverunt, jus advocatiae, omnem
substantiam cleri extorquent, nam aliquis abbas
domino suo temporali annue sexaginta vel o-
ctoginta modia frumenti advocatiae nomine af-
signare annuo & singulis annis compellitur, ex
quibus de cultu divino peragendo monachos
suos alere debet, & sic juxta vires facultates
indistincte omnes Ecclesiastici viri extorquent a
laicis; & non tantum in hoc opprimuntur, ve-
rum etiam ad mandata laicorum operas serviles
facere & ministrare oportet, eisdem prout
caeteri servi & villani praestando, currus seu
quadrigas ipsorum, famulas & alia animalia ip-
sorum in usus & commoditatem laicorum do-
minorum temporalium, ad eorum nutum &
beneplacitum, ob quos vestigalia immense gra-
vantur. Quare quia a domino Wilhelmo, ele-
cto praedicto immense hactenus spoliati & de-
predati sunt, variis viis, nam omni anno col-
lectam habere voluit & extorsit ab eisdem sine
misericordia jam de qualibet marca reddituum
annuorum, quas viri Ecclesiastici, religiosi &
singulares possederunt quintam partem Floren-
rum Renes. ut puta quatuor blaphardos; ali-
quando de marca duos blaphardos; aliquando
plus hoc annue continuando, ob quos annue
clerus tria millia Florenorum cum quingen-
tis florenis eidem exsolvit, aliquando vero duo
millia vel mille octingentos florenos. Insuper a
quocunque abbate, abbatissa, proposito vel
priori electo a suo conventu, & ab ipso con-
firmando pro conservatione praedicta facien-
da tantum extorsit, & extorquere consue-
vit

ANNO
CHRISTI
1111.

locus obfer-
rus.

ANNO
CHRISTI
1115.

vit a confirmando & monasterio suo & in
distinxisse annu tempore confirmationem scien-
a, quod vires facultates monasteriorum ipso-
rum exhauserit, & proprietates & possessiones
monasteriorum vendere coacti sunt, & fuerunt;
nam pro confirmatione aliquis abbas vel ab-
bas jam sexingentos, jam septingentos,
jam octingentos, jam quingentos, jam qua-
dringentos florenos extorsit & extorquere con-
suevit; & si infra anni spatium vel quando-
cumque eundem confirmatum, vel confirmatum,
decedere contingebat, iterato tantum pro con-
firmatione novi electi, vel electis habere voluit,
prout prius extorsit ab eisdem; insuper indi-
stinxisse ad sui libitum quoscunque sacerdotes sui
diocesis, sine causa & ratione, causa extor-
quendi pecunias ab eisdem cepit, incarceravit
& incarcerare consuevit, & rebus & bonis eo-
rum ad sui libitum spoliavit, & abstulit, tam
in vita, quam post mortem ipsorum, non vo-
cati in jus non convicti, neque confessi; &
ne similia in humana eis contingant, deceter
petunt misericorditer eisdem provideri de re-
medo. Insuper iudicia Ecclesiastica ordinaria,
nec delegata in diocesi Argentineni in domi-
nis dominorum temporalium, & imperii pro-
pter indefensam domini Wilhelmi, progressum
habere non possent, nec mandata Ecclesiastica
reciperentur, nec publicare per aliquem sacer-
dotem presumerentur, nec per metum aliquem
ad publicanda presentari sine examinatione sui
ipsius & metu corporum; quare nec decimas
centus, nec debita ipsis & eorum monasterio-
rum & prebendis competentia consequi possunt,
ob que depauperati sunt hactenus & quotidie
depauperantur & petunt provideri eisdem, ut
de cetero mandata Ecclesiastica in diocesi pre-
dicta & districtibus dominorum temporalium
recipiantur ob sua consequenda. Insuper syl-
vas & nemora ipsorum monasteriorum & reli-
giorum, abbatum, prepositorum, priorum
& Ecclesiasticarum personarum necnon bona
& jura sylvestria, seu forestaria ob indefensam
antedicti domini Wilhelmi electi, domini tempo-
rales recipiant, & auferantur ab eis indebi-
te & praedictis ipsis spoliatis indistincte: petunt
similiter ut his provideatur; item iuribus &
operis servilibus tam in vita quam post mor-
tem debitis & competentibus abbatibus, prioribus,
prepositis monasteriorum & aliis religio-
sis locis & servis ascriptiis & aliis personis
monasteriorum eorundem a dominis temporalibus
laicis spoliatur & destituuntur, atque sibi
titulo praesens advocacie sub ipsis has operas
& jura usurpant & adscribunt in grave detri-
mentum Ecclesiasticarum personarum, item ju-
ra iurisdictiones & alia privilegia, que & quas
viri Ecclesiastici habent, & habere consueve-
runt, in certis villis & districtibus ad eorum
monasteria pertinentibus, ipsi etiam laici eisdem
Ecclesiasticis personis usurpant & desti-
tuuntur; & ipsos impediunt, quominus ipsi
gaudere possint ipsorum privilegiis & libertati-
bus; item ipsi laici & domini temporales pro-
pter indefensam ipsorum a dicto domino Wil-
helmo decimas ad ipsorum monasteria & ab-
batias & aliarum Ecclesiasticarum personarum,
prebendas & mensam spectantes sibi usurpant,
asserentes sibi vocabulum ironicum & repa-
gnans, dicentes fore decimas laicales, cum ta-
men nulla decima possit dici laicalis, cum pos-
sessio in eisdem laicos eorundem non cadat,

A cum decimas sint eibus in domo Domini; item
laici & domini temporales, qui cum potentia
armorum incedunt per diocesim ut plurimum
in monasteriis & locis religiosis se locant, &
bona ipsorum consumunt sine misericordia, Ec-
clesiasticos & monasteria graviter laedendo &
depauperando petunt circa eisdem obviari; in-
super praefatus dominus Wilhelmus a tempore
sui introitus in dictam Ecclesiam Argen. indi-
stinxisse omnes benedictiones abbatum, abbatissa-
rum ceterorumque prelatorum, nec non ordi-
nes clericales ceteraque sacramenta per suffra-
ganum seu Episcopum titularem confert &
conferre consuevit simoniace pro pecuniis, im-
mensisque pecuniis ob dationem ordinum, ob
benedictionem, ob consecrationem Ecclesiarum
& ceterorum & reconciliationem eorundem,
hactenus a prelatibus & Ecclesiasticis viris extor-
tae sunt & quotidie extorquentur, contra divi-
nae legis institutionem; & petunt similiter eisdem
de remedio opportuno provideri: item ipsi
domini abbates, prepositi & priores monaste-
riorum & conventuum hactenus indistincte ul-
tra onera Episcopalia debita & competentia so-
lita per ipsum dominum Wilhelmum coacti
compulsi, & coarctati sunt ad exactiones inde-
bitas annuas. Nam ipse dominus Wilhelmus
sagittarius seu balliaris, suis portuocis fistu-
latoribus Coc. exponditibus cellerariis & aliis
familiaribus suis salarii nomine nil vel parum
tribuit nec tribuere vult ut asseruit, sed abba-
tes, prepositos & Ecclesiasticas personas com-
pellit per totam suam diocesim contra solitum
fas & rationem ad satis faciendum eisdem suis
familiaribus annue de salariis apud ipsum do-
minum Wilhelmum serviendo debitis, ob quos
annuas contributiones ipsos abbates, preposi-
tos, priores & Ecclesiasticos viros imponere
oportet, nam talis abbas coarctatur annue ad
solvendum quatuor florenos, talis ad quinque,
talis ad tres, talis ad sex & juxta vires & fa-
cultates petunt similiter ipsis provideri. De &
super quibus omnibus & singulis antedictis iidem
domini abbates, archidiaconi & prelati petie-
runt & concesserunt, sibi unum & plura pu-
blica fieri instrumenta per me notarium publi-
cum infra scriptum, acta fuerunt haec anno die
mensis indictione & loco quibus supra, presen-
tibus venerabilibus & illustribus viris Hugelman-
no de Vinstingen decano, Friderico comite
de Zolre canonico dictae Ecclesiae Argent. Ni-
colao Stendorpf decano Ecclesiae S. Sixti Merse-
burgensis, & Conrado Luppfer vicario in Ec-
clesia Argentin. testibus ad praemissa vocatis
specialiter & rogatis.

Et ego Ludovicus de Maurinis
de Luca in legibus licentissimus, publicus aucto-
ritate Apostolica notarius ac praefatorum reve-
rendissimorum in Christo patrum dominorum
Joannis Patriarchae Constantinopolitani & Ni-
colai Episcopi Merseburgensis una cum Nicolao
de Stendorff decano S. Sixti Merseburgensis
pro tunc notarius & scriba, cum praenomina-
tis testibus, dictis praesentationibus exhibitio-
nibus & requisitionibus ac singulis, dum sic, ut
praemittitur, agerentur et fierent, adfui, vidi
& audivi, prius inde publicum instrumentum
meum aliena fideliter scriptum me aliis occu-
patum negotii conficiens in fidem praemissorum
omnium & singulorum rogatus & requisitus.

ANNO
CHRISTI
1115.

CONSTANTIENSE
SYNOPSIS CHRONOLOGICA

*Eorum que acta sunt in negotio Joannis Parvi,
ex Dupino Operum Gersoni. to. V. in concord. volum.*

*Vide Praefationem
ad hoc
Concil.*

*An. mens.
& dies*
1407.
23. Novembris.
Regni Caroli V I.
Francorum regis

24. & 25. No-
vemb.

26. Novemb.

1408.
Circa finem Feb.

8. Martii.

5. Julii.

11. Augusti.

Rex gale.
Ludovicus dux Aurelianen-
sis Parisiis occiditur, die
mercurii 23. Novemb. cir-
ca horam septimam pona-
ridianam.

Diebus sequenti-
bus regium consilium ha-
betur, in quo agitur de
causa ducis Aurelianensis.
In posteriori consilio, a-
gnoscat Joannes dux Bur-
gundis, eam jussu suo per-
petratam.

Die 26. Novembris, con-
siliium regium habetur a-
pud ducem Bituricensem,
a quo dux Burgundis ex-
cluditur; qui statim Pari-
siis egressus, magna cele-
ritate in Flandriam perve-
nit.

Ambianus, cum Ludovi-
co Sicilia rege colloquium
habet, ac justam fuisse
ducis Aurelianensis eandem
contendit; causam hanc
defendens M. Joanne Par-
vo (Paris) doctore Theo-
logo Parisiensi, adjunctis
aliis duobus pariter docto-
ribus.

Rex vetat ne dux Bur-
gundis Parisiensem urbem
adeat; & ducissam Aurelia-
nensem cum filiis benigne
excipit.

Spero regis mandato, si-
parus militibus, Lutetiam
Burgundis dux ingreditur,
& a Parisiis cum gau-
dio excipitur. Audito ejus
adventu, ducis Aurelianen-
sis vidua cum filiis Blesos
aufugit.

Audientiam a rege petit
dux Burgundis, que con-
ceditur ei die 8. Martii.
Ibi Joannes Parvus longa
oratione causam hujus tus-
tur in Aula Palatii S. Pau-
li.

Dux Burgundis a rege
litteras abolitionis obtinet,
& cum eo, & cum regi-
na reconciliatur.

Die 5. Julii, Parisiis e-
greditur, & Atrebatum
contendit.

Die Augusti mensis 11.
ducis Aurelianensis uxor
Lutetiam redit, & a re-
ge de nece mariti sui ju-
diciam ferri postulat; nec-

non ejus memoriam a ca-
lumnis in illam a duce
Burgundis per Joannem
Parvum intentatis vindicari.

Causam hujus perorat
coram rege & consilio, in
Castro Luparis abbas S.
Dionysii. Post longam de-
liberationem pluribus vicibus
repetitam, dux Bur-
gundis, nulla habita ra-
tione litterarum, que a
rege obtinuerat, proscri-
ptus est, & hostis publicus
declaratus.

At ille pars de Leo-
dientibus rebellibus solem-
ni victoria, Lutetiam ovans
redit.

De compositione inter
dissidentes agitur.

Die 4. Decembris Au-
relianensis ducis vidua mori-
tur.

Ducis Aurelianensis filii
reconciliantur cum duce
Burgundis in urbe Carun-
tensi. Burgundis in Flan-
driam secedit.

Sed cito Lutetiam re-
greditur, & regni habenas
inscipit.

Facta inter ducem Bor-
boniam, & Bituricensem,
ac Aurelianensem confede-
ratione, Burgundus ex pa-
do redit.

Joannes Parvus mori-
tur.

Dissidia inter factiones
Burgundicam, & Aurelia-
nensem.

Inde bellum Civile.

Pax tandem inter par-
tes inita.

Seditio Parisiis excita-
tur: cui favere creditur
dux Burgundis. Ea sedata,
dux Burgundis cum
inferiorem se Aurelianen-
sibus agnosceret, Lutetiam
discedit.

Tum Aurelianenses ve-
rum potius nihil non ma-
linotur adversus Burgun-
dis ducem, accenso in eum
regis animo. Hinc in li-
brum Joannis Parvi insti-
tuta questio.

Die 4. Septembris, Jo-
annes Gersonius cancella-
rius Parisiensis deputatus
ab universitate, ad agen-
dam causam apud regem,
& eo-

4. Decembris.

1409.
Circa finem Mar-
tii.

Mense Julio.

1410.
Mense Augusto.

1411.

1412.

1413.

4. Septemb.

6. Septemb.

OECUMENICUM CONCILIUM.

& eodem die in oratione, A nomine universitatis coram rege habita, novem assertiones Joannis Parvi damnat ac reprobat.

Die 6. Septemb. refertur in comitiis universitatis sententia Joannis Gersonii de septem assertionibus, eaque approbatur & confirmatur.

Alii quoque errores in iisdem comitiis proscribuntur.

7. Octobris.

Carolus VI. Rex Francie Episcopo Parisiensi, & ejusque officiali injungit, ut adjuncto sibi fidei Inquisitore, & adhibitis in consilium sacre facultatis theologie Parisiensis doctoribus, ac laicis universitatis, in errores Joannis Parvi inquirat.

30. Novemb.

Joannes Caderti Licentiatum in legibus, officialis Parisiensis, deputatus Gerardi de Monte acuto Episcopi Parisiensis, necnon Petrus de Florentinis, Joannis Poleti inquisitoris Generalis hereticarum pravitate in regno Francie deputatis, habent comitia in Aula curie officialitatis Parisiensis, ad procedendum circa negotium Joannis Parvi. Lecta in ea prima sessione littere regis; deputatio Gersonii per universitatem Parisiensem; censura propositionum Joannis Parvi, & aliorum errorum approbata & confirmata in comitiis universitatis Parisiensis: quibus lectis, triginta magistri sententiam ferunt, articulos legitime reprobatos fuisse censent, & rem istam in judicio debere tractari: atque ita conclusum.

4. Decemb.

In secunda sessione habita die 4. Decembris, cui adfuerunt Episcopus, & Inquisitor, sexaginta quatuor magistri sententiam tulerunt circa propositiones Joannis Parvi. Quidam, propositiones ex templo damnandas censuerunt; alii a damnatione abstinendum, aut saltem supersedendum; omnes ferre schedulas mittendas a doctoribus, priusquam sententia ferretur: atque ita conclusum.

A die 19. Decemb. anni 1413. ad diem 5. Januarii anni 1414.

Schedula propositionum Joannis Parvi data omnibus magistris, qui Parisi aderant; horum suffragia

ex scriptis recitata, a die 19. Decembris ad 5. Januarii; septuaginta novem magistri sententiam dixerunt. Omnes, paucis exceptis, propositiones falsas & erroneas esse judicarunt: ex iis quadraginta fere, nunc judicio Episcopi & Inquisitoris damnandas: est alii supersedendum esse censuerunt, donec constaret eas esse ex libro Joannis Parvi fideliter excerptas. Ad id examinandum sexdecim magistri sunt deputati: & quia nonnulli dixerant, monendum esse ea de re docem Burgundie, missus est ad eum Petrus Floure, qui ea, que agitabantur, ipsi exponeret. Interim facta est Inquisitio per testes de doctrina Joannis Parvi.

Deputatis dati codices libri Joannis Parvi, ut eos cum propositionibus delatis conferrent, & ad Episcopum Parisiensem ac Inquisitorem referrent.

Deputati convenientes, a die 19. Januarii ad diem 7. Februarii, schedulam propositionum ex libro Joannis Parvi excerptarum, & cum delatis collatarum confecerunt. Eadem die 7. Februarii, ad magistrorum ea transmissa est.

Deliberatio doctorum circa propositiones Joannis Parvi incepit die 12. Febr. Quinquaginta quinque magistri sententiam dixerunt: ex iis duodecim tantum supersedendum esse a judicio censuerunt, aut rem ad curiam Romanam remittendam; ceteri judicium ferendum.

Die 23. Februarii, conveniunt iudices duo, Episcopus, & Inquisitor, cum Prelatis, Episcopis, Abbatibus, Doctoribus, & Baccalaureis: habita oratio. Lecta deinde acta judicialia in hoc negotio confecta, ac lata sententia, nomine Gerardi Episcopi Parisiensis, & Joannis Poleti ordinis Fratrum Predicatorum Inquisitoris Generalis, continens censuram novem assertionum Joannis Parvi, & damnationem ejus libri.

Die 25. ejusdem mensis, crematus est hic liber in atrio Ecclesie Parisiensis.

Lit.

1414.
A die 19. Janua.
ad diem 7. Feb.

12. Febr.

23. Febr.

25. Febr.

735
 6. Martii.
 ANNO
 CHRISTI
 1415.

16. Martii.

23. Martii.

19. Novemb.

4. Decembr.

27. Decembr.

1415.
 26. Maji.

4. Junii.

Mense Junio.

Litteræ regis publican-
 tur adversus librum Joan-
 nis Parvi.

Mandarum regis emitti-
 tur, quo cavetur, ut pu-
 blicetur condemnatio Joan-
 nis Parvi, de iustificatio-
 ne ducis Burgundis.

Burgundis dux ab hæc
 sententia Episcopi Parisien-
 sis & Inquisitoris appellat
 ad sedem Apostolicam.

Causa committitur in
 Romana Curia Cardinali-
 bus de Urbinis, Florentino,
 & Aquilejensi.

Mandat rex suis legatis
 ad Concilium Constantien-
 se, ne nomine majesta-
 tis sue confirmationem
 damnationis propositionum
 Joannis Parvi in Concilio
 urgeant: sed si questio il-
 la in Concilio moveatur,
 ut suo proprio nomine
 agant.

Litteræ regis ad univer-
 sitatem, ut legatos mittat
 ad Concilium Constantien-
 se, qui damnationis pro-
 positionum Joah. Parvi
 confirmationem petant.

Coram rege, dominis
 & prælati, in Aula S.
 Pauli Joannes Gersonius,
 orationem habet adversus
 doctrinam Joannis Parvi.

Litteræ regis patentes
 adhortatoris ad eam fu-
 giendam datæ 27. Decemb.

Res defertur ad Conci-
 lium Constantiense.

Martinus Porreus Epi-
 scopus Atrebatensis, &
 Petrus Cauchon licentiatus
 in decretis, legati ducis
 Burgundis litteras illius
 datas 15. die Maji, Con-
 cilio Constantiensi offerunt,
 ne in Concilio de damna-
 tione doctrinæ Joannis Par-
 vi agatur: e contra Ger-
 son regis Franciæ & uni-
 versitatis Parisiensis lega-
 tus, ejusque collega Petrus
 de Versaliis, instant no-
 mine privato, ut judicium
 ea de re a Concilio fera-
 tur, promittentes ei se fu-
 raros obsequentes.

Recitantur in Concilio
 litteræ Joannis ducis Bur-
 gundis. Purgat sese a que-
 relis ducis Bavaris, qui ip-
 sum iocufabat, quod scri-
 psisset ad Sigismundum,
 quod occidendus esset insi-
 diis ejusdem ducis.

Joannes Gersonius de-
 fert ad Concilium propo-
 sitiones Joannis Parvi.
 Episc. Atrebatensis qua-
 rit utrum nomine proprio,

an nomine regis. Fatetur
 Gerson se id facere nomi-
 ne proprio, & protestatur
 de personis se nihil dictu-
 rum. Instat Atrebatensis,
 ut secundum mandata re-
 gis, & ducis Burgund. al-
 tum sit ea de re silen-
 tium.

Post deliberationem qua-
 tuor nationum, annuente
 Sigismundo rege Roma-
 norum, constituuntur ju-
 dices in hac materia.

Incipiunt Judices ea de
 re cognoscere die 15. Ju-
 nii.

Instruitur causa.
 Recusatur ab Atreba-
 tensi Cameracensis Card-
 nalis.

Instat Gerson, alique
 ut judicium acceleretur.

Multa hinc inde scripta
 commissariis exhibentur per
 reliquum annum.

Episcopus Atrebatensis
 hoc solum in se suscipit,
 assertiones non esse judicio
 fidei reprobandas.

Initio Octobris, promo-
 tor a iudicibus nomina-
 tur, cum Gersonius in ju-
 dicio tanquam pars stare
 renuisset.

Sententia Cardinalis Ca-
 meracensis circa propo-
 sitiones Joannis Parvi, cum
 responsione Atrebatensis
 Episcopi.

Varie schedulæ exhibi-
 tæ, continent varia ju-
 dicia de propositionibus
 Joannis Parvi.

Schedula data doctori-
 bus & baccalaureis qui ado-
 rant.

Certos facit per Episto-
 lam commissarios fidei Ca-
 rolus VI. causam Joannis
 Parvi suam esse.

Carolus VI. jubet pro-
 curatori suo in curia Ro-
 mana, ut intermissam pro-
 secutionem de damna-
 tione propositionis Joannis
 Parvi resumat.

Interim die 15. Januar.
 tres Cardinales deputati a
 Pontifice ad hanc causam
 iudicandam, ad instantiam
 Joannis de Monte-justino
 procuratoris Ducis Bur-
 gundis, in absentia Epi-
 scopi Parisiensis & Inqui-
 sitoris, præsentate eorum pro-
 curatore Joanne Martine-
 ti, sed jurisdictionem illo-
 rum commissariorum non
 agnoscente, sententia tan-
 quam in contumaces hæc
 est, quia judicium per eos
 latum irritatur.

Scri-

ANNO
 CHRISTI
 1415.

737
6. Febr.

ANNO
CHRISTI
1515.

8. Febr.

18. Febr.

21. Febr.

23. Martii.

21. April.

16. April.

OECUMENICUM CONCILIUM.

738

ANNO
CHRISTI
1515.

Scribit universitas Parisiensis ad Concilium Constantiense, de damnatione Assertionum Joan. Parvi.

Die 8. ejusdem mensis, Constantis, Cardin. Cameracensis exhibet schedulam iudicii a Concilio ferendi circa assertiones Jo. Parvi.

Petunt procuratores ducis Burgundis, ut sententia magistrorum, qui consulti fuerant in hac causa, nationibus tradantur.

Eadem die, Guillelmus Monardi Caroli VI. regis orator, & Simon de Terno eius advocatus, interveniunt in hac causa nomine Christianissimi regis, petuntque ad eius prosecutionem admitti, & Cardinalem Cameracensem, aliis iudicibus adjungi; recusatis Cardinalibus de Urinis, Aquilejensi, necnon abbate Clarevallensi & M. Ursino Taillemande.

Contra hanc schedulam datur exceptiones die 21. Februarii.

Carolus VI. procuratores instituit ad hanc causam in Concilio prosequendam, Remensem, & Turonensem Archiepiscopos, & Joannem de Gersone, Jordanum Morini, Guillelmum Pulchrinepotis, & Petrum Versailles, magistros in Theologia; Guillelmum Monardum licentiatum in legibus Joannem Campani licentiatum in Decretis & Simonem de Grandis procuratorem in curia Romana.

Oratores ducis Burgundis obstant in natione Gallicana, ne nomine regis Francie hac causa suscipiatur.

Joan. Gersonius in publica Congregatione, nomine regis defert propositiones Joannis Parvi, & damnationem earum postulat.

Eadem die publicantur vota 87. magistrorum, quorum 26. pro parte affirmativa, eas scilicet iudicio fidei improbandas; ceteri pro negativa.

Appellans oratores regis a votorum publicatione.

Procuratores regii, ac in primis Joannes Morini, in natione Gallicana negotium urgent, & queruntur de iudicibus fidei.

Cencil. General. Tom. XXVIII.

Admittuntur a iudicibus fidei ad hanc causam agendas oratores regii. Ab hoc Decreto appellant procuratores ducis Burgundis die 21. Aprilis.

Longam orationem habet in Concilio Joannes Gersonius, qua totum negotium Joannis Parvi completitur, & simul plura exhibet scripta.

Legitur in Congregatione Generali epistola universitatis, data 21. Martii.

Eadem Universitas, die 10. Maji procuratores nominat, qui suo nomine urgeant damnationem assertionum Joannis Parvi.

Acta in Concilio Cardinalium epistola Sigismundi Imperatoris, qua iudicium commissariorum, circa negotium Joannis Parvi irritari postulat: & alia ad Cardinales, registrata, data Parisiis die 6. Aprilis, quae rem vehementer urget.

Respondent regi Romanorum tres Cardinales, se sententiam tulisse de consilio peritorum in utroque jure, atque ita iudicasse.

1. Quia causa haec, utpote fidel, reservata erat Summo pontifici, nec pertinebat ad Episcopum Parisiensem de ea cognoscere.

2. Quod ab ipso non fuerint citati, quorum intererat.

3. Quia nemo comparuerat coram ipsis ex parte Episcopi & Inquisitoris.

4. Quia cum appellaverint ab hac sententia, debent expectare finale iudicium Concilii, cui se suamque sententiam subiciant.

Declarant tres Cardinales, qui iudices fuerant deputati a sede Apostolica, se per suam sententiam non approbasse propositiones novem Joannis Parvi; nec de veritate, aut falsitate earum iudicasse, & illis manere ea de re iudicium; sed visum esse eis iudicium Parisiensis Episcopi & Inquisitoris irritum quia ad ipsos non pertinebat de negotio fidei iudicare.

Deputati in materia fidei totum hoc negotium remittunt ad Synodum Generalem.

A s s

Ap

Appellat dux Burgundia a
a iudicibus.

Cardinali Veron. com-
mittitur istius causæ in-
quisitio.

Senatus Parisiensis decre-
tum adversus propositiones
Joannis Parvi.

17. Octob.

Appellat procurator re-
gis ab iis, qui fuerant a
iudicibus in negotio fidei
ad Concilium generale.

20. Octob.

Rejicitur eius appella-
tio.

5. Novemb.

Protestatio oratorum re-
gis.

7. Novemb.

Alia Protestatio cardina-
lis Cameracensis.

18. Novemb.

Censura Facultatis de-
cretorum Parisiensis adver-
sus propositiones Joannis
Parvi.

17. Janu. 1417.

Oratio Joannis Gersonii
adversus doctrinam Joan-
nis Parvi, incipiens *Nuptia
facta sunt* &c.

27. Janu.

Per archiepiscop. Gnes-
nensem Parisiis allatus est
liber Joannis Falkenberg.
Approbat is sententiam
Joannis Parvi, & jam tres
excusserat Constantiæ libel-
los in eius gratiam.

8. 9. & 10. Febr.

Joannes Falkenberg ob
librum hunc in carcerem
est coniectus.

11. 12. & 13.

Congregatæ hoc tempo-
re frequenter nationes, &
cardinales librum Falken-
bergii examinantes, ut per-
niciosissimum damnarunt.

21. Feb. 1418.

Galli, & Poloni de cen-
sura Joannis Parvi delata
conqueruntur & protestan-
tur. Hanc protestationem
habet Joannes Gerson in
Dialogo.

22. Aprilis.

In ultima sessione Con-
cillii, Poloni petierunt ite-
rum damnationem libri Jo-
annis Falkenberg.

Gerson quoque damna-
tionem propositionum Jo-
annis Parvi urget, & scri-
ptis protestatur.

21. Feb.

Poloni, cum eis non sa-
tisfieret, ad Concilium Ge-
nerale proxime futurum pro-
vocant.

16. Maii.

Joannes Gerson, & no-
tarii Concillii in causis fidei
arbitros nominant, qui de
debitis horum salariorum sta-
tuant.

Solvit Gerson 125. flo-
renos auri notariis pro ex-
pensis & salariis in hoc ne-
gotio.

*Patribus Concilii Constantiensis: & acta super
ea re in Concilio.*

In nomine Domini amen.

PER hoc præfens publicum instrumentum, Ex Dupla.
hæc cum
sequunt.
Op. Gerf.
t. V. p.
141. cum
sequunt.
cunctis pateat evidenter, quod anno a na-
tuitate Domini millesimo quadringentesimo
quintodecimo. Indictione octava. Die vero vi-
cesima sexta mensis Maji in domo fratrum
Prædicatorum Constantiensis, provincie Mogan-
tinae, in refectorio dictæ domus, pontificatus
sanctissimi in Christo patris, & domini nostri,
domini Joannis, divina providentia papæ vice-
simi tertii, anno sexto &c. In congregatione
nationis Gallicanæ, circa horam octavam, per
mediam noctem, reverendus in Christo pater
dominus Martinus, episcopus Atrebatensis, &
venerabilis & circumspectus vir, magister Petrus
Cauchon, licentiatus in decretis, vicedominus
Ecclesie Remensis, ambaxiatores illustrissimi
principis domini Joannis, vicis Burgundiæ, quas-
dam litteras clausas, ex parte dicti domini
ducis dictæ nationi sic congregatæ præsentarunt,
in eadem congregatione publice legi petierunt:
& incontinenti, in dicta congregatione publice
lectæ fuerunt.

Quarum quidem litterarum, sigilli dicti do-
mini ducis impressione ab extra sigillatarum,
& suo signo manuali, ab intra signatarum,
ut prima facie apparebat, tenor, ab extra,
videlicet in superscriptione, talis est.

*Reverendissimis in Christo patribus, ac vene-
rabilibus & doctissimis viris nationis Gallicanæ,
in sacro Concilio Constantia existentibus, amicis
meis præclarissimis.*

Ab intra vero, de verbo ad verbum, tenor
sequitur, & est talis.

*Reverendissimi patres in Christo, venerabiles
ac doctissimi viri.*

Per reverendum patrem Episcopum sancti
Poncii, & demum per venerabilem patrem ab-
batem S. Joannis Reomenis consiliarium meum
&c. Similis fere tenor.

Binas vestrarum circumspeditionum litteras nu-
per recepi; quæ primo, statum miserabilem
Ecclesie sacrosanctæ, proveniente ambitone
contententium de papatu; modos quos tenuit
dominus noster papa modernus, quibus mini-
me contentamini: suum recessum a vestro sa-
cro confortio; quibus etiam subterfugiis differt
implere quod debet & promisit, pro ipsius
unione S. Matris Ecclesie, serio sus narrant.
Et tandem, per ipsas me gratissime rogatis &
requiritis, quod ipsum dominum nostrum in
rebus dominiis nullatenus receptem vel recipiam:
& si jam, tempore receptionis litterarum foret
ibi, taliter eum custodiam, quod de ipso, pro
bono universalis Ecclesie, possitis libere dispo-
nere, vel quod eum statim remittam ad Con-
cilium generale. Subjungentes, quod finem in-
dubiam dare velim præfatis reverendis patribus,
super mihi per eos dicendis, parte vestra.

Quibus lectis, & eorum audita credentia,
vehementer dolui, cum sperarem unionem op-
tativissimam, ex oblatione sanctissima cessionis
domini nostri nuper facta, celeriter assequen-
dam, quam, prohi dolor! jam cerno differri.
Speram tamen concipio, si vestra sacratissima Sy-
nodus a coeptis non desistat, quæ si perseveret, pul-

ANNO
CHRISTI
1515.ANNO
CHRISTI
1515.

pulsantibus aperiet Deus ostium misericordie vestrae, ad solatium singulare lamentabiliter divi-
sorum; & ne vacillet vestra Congregatio san-
ctissima, sed per veritatis nucleum, mendacio-
rum cortice sublato, pascatur; cui, malevolorum
relatu, suggestum est, me predictum do-
minum nostrum velle recipere, fovere, et con-
ducere in prejudicium unionis Ecclesie, et
contra determinationes Synodi vestrae sacratis-
sime. Veritatem reigeste, cui sine repulsa men-
dacii contradicere fas non erit, presentibus
vobis expono.

Post recessum domini nostri a Constantia,
ipse dominus noster statim misit ad me solem-
nes oratores suos, per quos mihi mandavit,
omnino nescienti quomodo vel propter quid
recesserat, quod ad hoc Constantiam dimise-
rat, solum ut premissa compleret, in propria
persona volens ire in Niciam ad renunciandum,
sicut promiserat in cedula sua. Si humiliter,
si reverenter ipsos debui recipere, et eis grate
respondere; quos nuncios sciebam Patris
nostri sanctissimi, ab Ecclesia pro tali habitu,
& tenti, non reprobati, non condemnati, pro-
mittentis se velle cedere et omnia facere que
forent ad bonum unionis Ecclesie, iudicent
vestrae Paternitates. Infamem quippe credit, ut
vestro, vestrum quilibet, etiam prudentissimum,
Papam, qui ad omne bonum bene dispositus
credideretur, dicere se nolle recipere, et pre-
sertim sub spe ipsum inducendi ad quolibet me-
liora. Ea propter eis respondi, quod ipsum do-
minum nostrum animo libenti et jucundo re-
ciperem, sic ut prefertur, dispositum; et tan-
diu tractarem honorifice, quamdiu persisteret
in sua bona voluntate. Si que preparatoria fa-
cta fuerint, ut securus ad patriam accederet,
quorum rumor ad vestras circumspiciones per-
venerit, referat, obsecro, ad prima responsa,
que dispositioni fidem nullo modo possunt ado-
ptari. Nempe, Reverendissimi Patres, venerabi-
les ac doctissimi viri, de veritate gestorum ve-
stris litteris, et prefatorum Reverendissimo im-
Patrum relatione, plenius instructus, quibus
asseritis recessum prefati domini nostri clande-
stinum, scandalosum esse; & si recipiatur a
quoquam, per hoc prejudicium non modicum
Ecclesiasticæ unioni, quam totis viribus, & to-
to posse perquirere vellem; non intans consi-
lium mutavi, disponens nunquam contra deli-
berationes vestras, quibus omnino cum cæteris
Principibus catholicis adherere conclusi, prefat-
um dominum nostrum recipere vel receptare:
quin immo vobiscum cum prefatis unanimiter
laborare, ad extirpationem presentis pestiferi
schismatis, per omnes vias, per vestrum coetum
sanctissimum advisandas, & concludendas. Et
si quid in contrarium per oblocutores dissi-
contingat, curetis rejicere, precor, ut menda-
cia; nam nunquam mente concepi primitus,
vel post, quod vergere crederem in prejudicium
unionis predictæ, vel conclusionum vestrarum.

Præterea, Reverendissimi Patres, & erudi-
tissimi viri, relatum fide dignorum comperi,
per nonnullos homines, paucos magni status,
aliquos vero modici, ipsorum complices & fau-
tores Constantis stantes, omnes autem inimi-
cantes, mihi quantum in eis est, honorem
meum multipliciter aggravari, & presertim in
materia fidei catholicæ, occasione cujusdam
propositionis nuper factæ coram domino meo
Aquitaniæ duce, primogenito domini mei regis,
& multis principibus Franciæ, omnique status
Concil. General. Tom. XXVIII.

regni multitudine numerosa, in qua dicunt
multos errores in fide fore contentos, per me,
ut mendaciter asserunt, cum suis erroribus ap-
probata: quibus, precor, nullam adhibeatis cre-
dentiam; attentis que predicta sunt modis per
eos tentis, non inverecundis tantum, sed etiam
rabidis, de quibus per ambaxiatores meos vo-
biscum stantes potestis, si placet, plenius in-
formari.

Considerent, rogo, circumspiciones vestrae,
quod licet immeritus, de domo gloriosissima
Franciæ originem duxi, que, gratia Dei, mon-
stris hæreticæ pravitate contaminatam nusquam
fuisse legitur. Patre non solum catholico, ve-
rum ferventissimo zelatore fidei progenitus, &
ardentissimo prosequutore unionis Ecclesiæ filio
regis Franciæ, non theologus, non eruditus
subtilitatibus fidei, sed firmiter credens, & con-
fians simpliciter que nobis per Christum, per
Apostolos, & per sanctam matrem Ecclesiam
tradita sunt, utpote Christianus Princeps, nul-
les & laicus, paratus non solum credere, que
S. Mater decrevit Ecclesia; sed etiam tueri
& defendere, manu militari, usque ad effusio-
nem proprii sanguinis, & meos subditos ad ea
credenda & defendenda compellere, si sit opus.
Videant qui sunt delatores, quid movet eos
dicere, quod approbando propositionem prædi-
ctam, errores approbavi quos nunquam cogno-
vi, nec scivi, vel intellexi: cum, si qui fue-
rint, meum exceperunt intellectum; si cuncta
pensetis, hodie dicuntur & infania, non fidei
zelo; quod satis, proh dolor! ostenderunt in
Francia, dum eorum quidam ve sania ducti,
nisi sunt sub umbra veritatis fidei dogmatizare,
nullam pacem mecum posse componi, ratione
approbationis predictæ.

Attendant ulterius, queso, vestrae Reveren-
dissimæ Paternitates, quid in propositione præ-
missa demeruerim, si etiam plurimos contine-
ret errores, quod negant plurimi; si proferatur
illa que veraciter per magistrum Joannem Par-
vi prolata est; non illa que sub suo nomine
conficta dicitur Parisiis per æmulos meos, &
inimicos, me non vocato, vel dicto Parvi;
loco non tuto, saliter qualiter condemnata:
nam sola facta, quibus conclusionem volebam
inferri, quam querelam dicto Parvi tradideram,
qui litteratorum more, majorem factis propo-
suit prælibatis, ex quibus conclusionem intulit,
in modum syllogici argumenti. Si quid de suo,
mihi non cognitum quidem, nec quilibet eru-
ditus bene percipisset, proposuit per approba-
tionem generalem; quid mihi restat impingen-
dum? Quod si mihi constitisset erroneum, nun-
quam approbarem; quin immo approbantibus
quibuscunque resistissem. Ergo repellantur, sup-
posito, qui tam inverecunde & mendaciter ni-
tuntur asserere, in fide me quidpiam deliquisse,
& non solum repellantur, verum punian-
tur per justitiam sanctissimi Concilii: qui, &
quamvis simulent se nihil directe agere velle
contra me; hanc tamen habent damnatissimam
voluntatem, quia querunt, dicta propositione
damnata, guerram novam in regno Franciæ,
quod avertat Altissimus, perniciosissime suscita-
re; quam timet fore sopitam. Et me vestra
Synodus sacratissima catholicum teneat, vestris
definitionibus factis, & fiendis, cæterorumque
sacrorum Conciliorum humiliter adherentem;
nec volentem quidquam sustinere quod sit er-
roneum, vel contrarium sanæ doctrinæ, seu
fidei orthodoxæ. Et si per approbationem

præmissam, sic generaliter factam, veniat, vel intelligatur aliquid approbatum, quod per S. M. B. decerneretur contrarium veritati fidei catholice, vel sanæ, vestro coetui sanctissimo notifico, me nunquam intellexisse, voluisse, vel velle talia approbare, & ea, supplico, pro non dictis, vel approbatis per vos haberi, quæ corrigenda diffinitionibus vestris submitto. Supplico tamen affectuosius, ut valeo, quod si quid in hac materia per præmissos, vel alios, coram vestris circumspeditionibus producatur examinandum, cum expressione nominis mei, vel dicti magistri Joannis Parvi, seu aliter quorumcumque; taliter venietur & discutatur, vocatis ambaxiatoribus meis, quod evidenter vobis constet de propositionibus per dictum Parvi veraciter probatis, ita quod aliæ, dictis nominibus, non damnentur per eos confictæ, vel mendaciter assertæ, quibus sufficeret id habere, quod in doctus meum redandare posset, & discordias in hoc regno seminare; considerans quod vultus, alia non sapiens, per malos & astutos faciliter inducitur, maxime sub speculo, præsertim fidei, ad credendum quæ per hypocritas & futicos prædicantur. Quorum nonnulli de prædictis convincuntur fore similes, qui vestrum gloriosissimum coetum mendacis valuerunt decipere, pluries asserentes regnum Francie perditionis expositum periculo, si propositio præmissa non damnetur, cuius errores singulares lethahter infecerunt; cum revera nulla de dicta propositione heret in regno vel quasi memoria, nisi prædicti sua malitia, in odium mei, & regni subversionem, modis tyranicis, maiorem dictæ propositionis, nomine meo, & dicti Parvi mendaciter confictæ, sicut fertur, excitassent ambaxiatores meos, & servitores vobiscum executores, & procuratores in meis & suis agendis, velitis habere specialiter commissos, & mecum rescribere quæque grata. Reverendissimi Patres, venerabiles ac doctissimi viri, Christus vos conservet in vinculo pacis et charitatis, & taliter laborare concedat, quod pacem habeamus optatam in diebus nostris.

Scriptam Divioni, die XV. mensis Maji. Tenor subscriptionis, talis est. Joannes, Dux Burgundie, comes Flandrie, Arthesii, et Burgundie, &c. sic signati, Jehan G. le Bas.

Quibus quidem præsentatione, lectura et publicatione duarum litterarum, ut supra describitur, factis, venerabilis et circumspectus vir, magister Joannes de Gersonno, sacre Theologie professor, Cancellarius Ecclesie Parisiensis, ambaxiator, ut dicebat, Serenissimi christianissimique principis, domini Caroli, Dei gratia Francorum regis, & alme universitatis Parisiensis, professatus fuit, & dixit, quod nomine suo proprio, ut privata persona, per tuoc, super contentis in prædictis litteris petebat, & supplicabat fieri & habere iustitiam huius sacri Generalis Constantiensis Concilii, cui etiam se submittebat, potestate sibi reservata, quod habita super hac deliberatione, nomine dictorum regis, & universitatis, si sibi videatur, illud idem facere possit & valeat. Et in continenti, venerabilis et religiosus vir, magister Petrus de Versailles, sacre Theologie professor, ordinis S. Benedicti, in dicta legatione regis dicti domini Cancellarii collega; etiam nomine suo proprio, et tanquam privata persona; et simili potestacione facta, dicto domino Cancellario se adjunxit, et dictis per eum adherat. Et

tunc dictus dominus Episcopus Atrabatenfis, et magister Petrus Condion ambaxiator, et nomine dicti Ducis Burgundie, dixerunt quod dictam summisionem admittent et iustitiam dicti sacri Concilii petebant, etiam nomine dicti domini sui, & submittent determinationi prædicti sacri Concilii.

De, et super quibus omnibus et singulis supradictis, præfati dominus Cancellarius et magister P. de Versailles, et eorum quilibet, petierunt et petunt per me notarium publicum, ibidem tunc presentem, infra scriptum, sibi et eorum quilibet, fieri atque tradi publicum instrumentum, seu publica instrumenta; unum vel plura.

Acta fuerunt hæc, anno, indictione, die, mense, Pontificatus, et loco prædictis; presentibus Reverendissimis in Christo Patribus ac dominis dominis Jo. Patriarcha Antiocheno, prædictæ nationis presidente, Reginaldo Remensi... Bisuntinensi et Jo. Vianensi Archiepiscopis, domino Leone de Roloto, decano Valentiniensi, dictæ nationis promotore, cum pluribus aliis Prelatis, doctoribus, et magistris, ac notabilibus personis, ibidem pro natione Gallicana congregatis; testibus ad præmissa vocatis, specialiter et rogatis.

Ego vero Michael Bolosonis, de Nantuaeo, Lugdunensis diocesis, clericus, auctoritate Imperiali notarius publicus, ac sacri Constantiensis Concilii, pro natione Gallicana conscriba: omnibus et singulis suprascriptis, in mei, et testium suprascriptorum, ut præmittitur, presentis factis, dum sic agerentur & fierent, una cum ipsis testibus presentem interfui, eaque fieri vidi & audivi, & de ipsis notan. recepi, ex qua hoc præsentis publicum instrumentum, in hanc publicam formam redactum extrahi, & scribi, alterius mihi fidei substituti manus feci, meque manu propria subscripsi, signumque meum quo in tabellionatus officio uti consuevi, appolui, requisitusque et rogatus tradidi, in robur et testimonium præmissorum. Bolosonis.

Atque signum avec paraphe autentique au costé.
Callatione sur l'original en parchemin, conservé dans les archives des RR. PP. Celestins d'Avignon, par moy A. Baz en Prieur des dits Peres Celestins d'Avignon.

PROPOSITIO CORAM CONSIGLIO GENERALI
CONSTANTIENSI.

Auctore Jo. Gersonio universitatis Parisiensis
Cancellario.

Ex Ord.
II. p. 119

Reverendissimi Patres ac domini præclarissimi mi, Deo insuper amabiles egregii ac spectabiles viri doctissimi, ac sapientissimi. Deus qui glorificatur in Concilio sanctorum, magnus & terribilis Ps. 88. 8. mihi loquatur, immo nobis humilibus ambaxiatoribus christianissimi Francorum regis, pro parte sua, et veritatis catholice defensione loquatur coram hoc sacrosancto Concilio, in spiritu pacis, et lenitatis congregato, in quo glorificatur Deus, exorandus est in primis ac sibi dicendum cum Propheta: Deus iudicium tuum regi da. Accommodum tatis est quod sequitur, & iustitiam tuam filio regis. Ps. 71. 1. Iuste quidem sic expolcimus, rite sic exordimur, quoniam dicente eodem Propheta: Honor regis iudicium diligit. Ps. 98. 3. Quæ ratio? nimium

ANNO CHRISTI 1115.

nam quia constitutus est rex a Deo iudex hominum, in vindictam malefactorum, laudem vero honorum, 1. Petr. 11. 14. Neque enim sine causa gladium portat, Rom. 13. 4. Constat hoc ipsum pia, grataque recognitione idem rex suis patentibus litteris, prout infra docebimus. Sed ut mundo a scandalis 1. Matth. 18. 7. Vn calumniantibus christianissimum regem superbis, ita ut exclamare fas habeat, tam apud Deum, quam apud hoc Concilium, Dei nutu congregatum: *Peri iudicium & iustitiam, ne tradas me calumniatoribus meo*, Ps. 118. 121. Et illud quod sequitur: *Suscipe seruum tuum in bonam, non calumniator me superbi*. Ps. 122. Et a quibus, oro, calumniatoribus querit Rex eripi? Quales sunt illas calumnie? Dicemus pauca pro re tanta, ut protinus ad rem veniamus, quam exponere, atque defendere missi sumus nos humiles, & devoti ejusdem regis ambasciatores.

Ecce calumnia dicentium etiam in hoc Concilio, quam auribus his accepi: Quid queritis? Rex vester non fecit iudicium & iustitiam super neco lubricosissima unice fratris sui, quam vel dissimulavit, vel indulgit. Calumniatur ex adverso plurimi dicentes: Rex utique iustificationem mortis illius non iuste damnari fecit, vel permisit, quam mortem non reprobare, sed approbare debuerat. Auditis calumnias quatuorversum, dextrorsum, & sinistrorsum, quas quomodo dissolvemus? Attendite, Patres Orthodoxi. Allegatum nuper hic audistis; & in epistola Dominicae currentis scriptum est: *Sequitur inquit, vestigia ejus, qui peccatum non fecit*, 1. Petr. 11. 21. & hic est Christus Jesus, quem invenimus proprias injurias equanimiter indulgisse: *Qui cum malediceretur (sicut subdit Petrus Ps. 23.) non maledicebat, cum perterretur, non comminabatur*. Ipsum vero Patris sui Dei, divinaeque legis suae contumelias acriter repulisse legimus semper, adeo, quod referente Marco, dictum est quandoque de eo propter fervorem defendendae legis Dei: *Quoniam in furere versus est*, Marc. 3. 21. Notat ista Chrysostomus super illud Matth. 16. 23. *Vade retro, satanas*, ubi nos inculpat, qui mites in injuriis Dei sumus, aeres vero & implacabiles, immo crudeles in nostris vindicandis invenimus. Non sic Moyses, qui mansuetissimus existens omnium qui erant in terra, mira severitate praevicarios legis divinae vindicare curavit. Rex igitur christianissimus, & vere mansuetissimus, atque totus amabilis, sequendo *vestigia ejus, qui peccatum non fecit*, ac indulgentissimus in personalibus injuriis, sicut fuerat ipse frater suus, quo jubente nemo unquam vita privatus est. Recognat idem rex velut ad se dictum, quod reges Israel clementes sunt. Et illud Salomonis Prov. 20. 28. *Misericordia & veritas custodiant regem, & clementia roboratur thronus ejus*. Quamobrem, sicut tradit in his patentibus litteris, misericordia in eo superexaltavit iudicium, dum de fratris amantissimi nece vindictam non accepit. At vero dum ad injurias divinae legis, ac fidel, dum in adulationem sacrilegam veri Dei processum est, ipse nulla ratione potuit habitus induci, ut dissimulante eas ferret, approbando justificationem sceleratam, haereticam, & impiam hujus execrandae necis: tenuit misericordiam in primo, veritatem in altero custodivit. Accipit, Patres conscripti, memoriter quemadmodum collaudavit, & gratias egit ip-

se rex huic sacro Concilio, quod haec assertionem: *quibus tyrannus &c.* damnaverat ut haereticam; quae quidem assertio, sicut referunt praedictas litteras, inventa est ex testimonio fide digno, sufficienter contineri in damnata propositione defuncti magistri Joannis Parvi, qui iustificare mortem hanc nititur horribilem. Et ecce testimonium sexdecim magistrorum in Theologia in his litteris, quales sunt apud iudices. Lectura vero tam illarum, quam aliarum litterarum, atque schedularum placeat ut reservetur in finem, ne fiat interim nostra veluti cicalitica narratio.

ANNO CHRISTI 1115.

Porro licet habeat parvitas mea hoc loco, Patres celeberrimi, grandem, & multam adversus calumniantes me respondendi materiam, nihilominus pudet me, & pudere debet, qui tum pulvis & cinis, si non ad imitationem Christi capitis nostri, si non exemplo christianissimi regis, ut praefertur, si non ad publicam huius sacri Concilii iussionem, quamquam velut e caelo sonantem, libens accipio; si non, inquam, nunc agam dissimulante circa proprias injurias, quatenus illas Dei ac fidei morosius & eo efficacius, quo patientius, possum persequi. Decrevi praeterea non insistere circa relationem eorum quae sunt in facto, de quibus constare poterit & potest, quis vera, vel falsa dixerit in prospectu tam sacri Concilii. Nam conari omnia facta reflexere, & mordentes remordere, contentio potius canina est, muliebri, proca, & indigna, quam gravitas christiana. *Christus, jam dixi, & repeto, cum malediceretur, non maledicebat, cum perterretur, non comminabatur* 1. Petr. 11. 23. ubi falsis quid sequamur admonuit legi, qui dixit: *verba iniquorum prevaluerunt super nos*. Sequitur fructus: *& impositibus nostris tu propitiaboris*, Ps. 64. 4. Fructus plane salubris, & uberimus fuit (ni fallor) rex David, cujus haec verba sunt: qui cum malediceretur a Semoi, dixit ad Abisai: *volentem eum confodere, dimitte eum, ut maledicat, si forte reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hominum*, 2. Reg. 16. 11. 12. Porro, si quidem verbis constringam pusillum, vel magnum; neque enim glorior me perfectum esse, qualem Jacobus loquitur dicens: *si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir*, Jacob. 3. 2. Veniam supplex peto. Denique quali zelo, vel intentione materiam hanc fidei castissima mentis integritate tractandam prosequutus usque modo fuerim, scis, o cordium Deus inspector, *testimonium mihi prohibente conscientia*, Rom. 9. quod *nihil mihi conscius sum*, 1. Cor. 4. 41. aliud insensisse principaliter deliberato & recolito in se animo, nisi dilectionem & emendationem hominum cum odio, & extirpatione vitiorum, & errorum, etiam usque ad certa discrimina corporis, & vitae. Hoc odium habebat qui dixit: *Perfecto odio odorem illos*, Ps. 38. 22. Glossa: *Perfectum odium est, diligere vitium, vel personam, culpam odisse*. Sed quid loquitur? *inimici facti sunt mihi*: propterea si mihi tale contigerit, admirari non debeo. Vetus enim, tritum vulgo proverbium est: *Veritas odium parit*; quod etiam, *nihil mihi conscius sum*, ultimatim proclamo tremens & pavidus cum Apostolo, quod non in hoc iustificatus sum: nam qui me iudicat, Dominus est, 1. Cor. 4. 4. Dominus ille magnus, & terribilis, ante cujus tribunal stabimus omnes. Illic aperte videbitur, quo quis zelo, qua sinceritate, & simplicitate

ANNO
CHRISTI
1113

rate fidem ac legem suam servaverit, defenderit, & pro ea certaverit. Felix, qui nunc dicere poterit ex vero corde: *Feci iudicium & iustitiam, non tradas me* &c. Pl. 118. 121. Felix, qui imitatus fuerit, modo quo praeiudicamus, Christum, proprias tolerando, & divinas absque ulla miseratione injurias persequendo. Felix denique, cui pro zelo domus Dei dici potuerit: iste sanctus pro lege Dei sui certavit usque ad mortem, & a verbis impietatum non timuit; fundatus enim erat supra firmam petram.

His itaque praefoculis liberatus videor ab onerosissima, inutili, & sorte probrosa contentione respondendi punctualiter, vel articulatum ad omnia, quae sunt in facto circa processum Reverendi Patris, Episcopi Parisiensis, & inquisitores haereticam pravitatis in toto regno Francie, qui processus, si sit in hac civitate Constantiensis, postulamus, atque roquimus, quod ponatur in manibus Concilii. Constantiter asserimus, salva cujuscuque reverentia & honore, quod aliter pridie multa dicebantur, quam habeat in se verus processus, qualem authenticum speramus in brevi recipere. Proinde quod processus alios hic habitos, insendimus, dum postulatos iudices habuerimus, copiam petere, ac deinde procedere, & causam instruere pro parte Christianissimi regis, prout rationis ordo postulabit, & cum omni debita celeritate; quia procrastinationes non querimus, sed quod iustum est, querimus iuste fieri: *Quod iustum est* (inquit Lex) *iusto enqueris*. Credite, quod talis obinde fuit ad Deum deprecatio praemissa: *Deus, iudicium tuum regi da*, Pl. 71. 1. Verum submissus ex persona regis eisdem *Feci iudicium, & iustitiam, non tradas me calumniantibus me*, Pl. 118. 121. Illis itidem addimus: *Redime me a calumniis hominum, ut custodiam mandata tua*, Y. 134. Superiunt itaque plurimi secundam loventes calumniam; ut interim de prima sileamus, cujus purgatio litteris illis inferitur. Haec est calumnia, sicut audivit coetus iste sanctissimus, quod propositionem defendentem magistri Joannis Parvi, & assertiones novem exceptas ab ipsa, rex idem Christianissimus non recte damnari per ordinarios iudices fidei fecit, permisit, vel approbavit. Quae quidem propositio iustificare nititur mortem fratris sui, iubente domino Duce Burgundiae, per alios insidiam. Quae super re conqueritur ipse rex in his patentibus litteris. Testor attamen Deum in primis, non me laeto ea, sed mesto ore recitaturum quae continet, nisi quod ita fieri defensio causae regis, immo catholicae veritatis, & fidei nunc impellit. Prorektor igitur, quod non ad injuriam cujuscuque, non in causam criminalem, vel personalem, recensebo unam praesentium litterarum particulam, qua sic habetur ex persona regis: subinde, inquit, quid injustius iustificatione criminis, & talis criminis in quo quid laudemus, quid remuneremus perpendite. Nunquid auctorem laudamus? Sed in eo defuit judicialis auctoritas & regiam nostram spernens, invalidamque praedicans, & enormiter laedens usurpavit, tot abutens beneficiis, tot necessitudinibus, quibus majestati nostrae, etiam ipso iactante, tenetur obnoxius. Nunquid ministros laudabimus? Sed eorum impietate, proditione, recordia, crudelitate, saevitia, cupiditate, nihil execrabilius, foedius, tetrius excogitari potest. Nunquid facti modum laudabimus? Sed hic per praemeditatas diu insidias, per confederationem plurimum simula-

ationes blandas, per mille amicitiarum ligas fallacia ad subitum fraterni regique sanguinis exitium, tanquam de bestia processum est; & hoc hora tenebrarum, in tali civitate, ubi securitas plebs etiam et advenas esse debebat. Nunquid operis rationem et causas laudabimus? At nihil ibi probabile prius, nihil posterius indudum est pro testimonio, quod tali notorie constet, qualem secundum Leges divinas, et civiles esse necesse est, ubi vilissimus etiam homo rite vita privatur. Qualis nempe lex, non praemonitum, non auditum, non convictum, morte damnaverit, sicut ait Nicodemus *Jam. 7. 50.* sicut & a Festo notatum est? *Act. 25. 27.* Nunquid tandem facinoris hujus eventum laudabimus, & remuneratione dotabimus? Sed obinde florentissimum istud pridem regnum nostrum jam per septennium tot calamitatibus insandis attritum est, tantum in eo sanguinis humani fufum fuit, ut estimationem omninam effugiat. Hic plane est verus casus, Patres equissimi atque sapientissimi, hic est casus cum acuto, brevis sed valida reprobationis, telo positus authentice. Quo cognito, quid adhuc egemus verbis, quid ambagibus verborum, quid circumventionibus stivolis evasionum frustra niti necesse est, ubi mortem hanc comitatus sunt haec majestas regia; assassinatorum crudelitas impia; juramentorum violatio fallax & blanda; legum omnium divinarum, naturalium, & humanarum praevicatio notoria; denique regni totius insanda calamitas & foeda? Nihilominus, o mores! o tempora! sunt etiam in hoc sacro Concilio, qui tales circumstantiarum notas vel non advertentes, vel nescientes, vel dissimulantes (negari quippe non possunt) calumnias struere non cessant adversus damnationem reprobissimae iustificationis hujus latam.

Calumnia prima. Calumniatur aliqui primo, dicentes, assertiones istas assertore caruisse, nec ex consequenti veniunt iudicio fidei reprobanda. Sed respondemus primo, quod in errorum damnatione non oportet assertionem dari, ubi notorium est, & patens scandalum ex doctrina tali. Ex utinam nec haberent, nec habuissent hujusmodi assertiones assertorem; sed habuisse processus indicat, & nunc plurimos habere in hoc sacro Concilio, adversam non pudet partem gloriari. A qua factum est, ut a loco hoc sancto, & celebri, unde veritatis elucidatio sperabatur, inde, proh dolor! falsuatis tenebrae depressiores per populum Christianum resperse sunt. Dedit occasionem decretum publicationis votorum, seu deliberationum, priusquam examinarentur inter magistros, & conferrentur ad invicem causae, rationesque dicendi, quibus aspectus, & libris, pars adversa nihil probabilitatis, nihil solidi fundamenti, nullum denique robur auctoritatis comperta fuisset habuisse. Ex hoc perspicue videbitur, domino propitio; sed egre serimus, quod non citius, atque prius.

Calumnia secunda. Calumniatur alii secundo, quod assertiones istae sunt infideliter, & perperam praefato magistro Joanni Parvi per amulos attributa. Mostrant haec litterae regis contrarium, quod monstrabitur in processu; & ex ipsa propositionis inspectione liquefit, quam hic examinandam, & damnandam judicialiter offerimus. Haec illa est, vel similis, quam in camera sua se praesente partim pronuntiavit, partim pronuntiare fecit, multis transcribentibus, idem Joannes Parvi, quae postmodum per

ANNO
CHRISTI
1113

ANNO
CHRISTI
1111

per exemplaria multa venditioni publice sunt
exposita. Veritas est, nec negamus, quod de
conclusionibus finali propositionis istius sceleratiffi-
simae, quae conclusio est domini ducis Burgun-
diae, sicut asseruit supra, & loquitur singulari-
ter de ipso, quod in nullo culpari debet, dum
facit interfici ducem Aurelianensem, sumptus
sunt quinque, sex, septem assertiones, non pror-
sus dolo malo, vel ad veritatis impugnatio-
nem, sed ut honor ipsius ducis Burgundiae,
quantum fieri poterat, celando nomen eius,
servaretur. Quale est igitur, ea quae in obse-
quium facta sunt, in malefium retorquere?
Porro non secus erant in hoc Concilio, dum
assertiones abique asserentis nomine nunciatas
sunt, quod verum videmus in grande præjudi-
cium causae fidei, & catholice veritatis; quia
non ita potuit intelligentia dictionum ex causis
assumi dicendi.

Calumniæ tertia. Sequitur aliorum calumniæ
tertia, idem dicentium quod priores, sed ex
alio capite. Contendunt enim, magistrum Jo-
annem Parvi veritates octo pro sua maiore po-
suisse, quae ab ipsis assertionibus plurimum
sunt dissimiles. At vero calumniæ talis non
relevat in aliquo, sed aggravat, & gladio pro-
prio facientem jugulat. Primo, quoniam præ-
tensas veritates istas quaedam reperiantur in fi-
de, & moribus erroneas, ut tertia, quarta,
sexta, & septima. Alias vel falsas, vel injurio-
sas, scandalosas, & piarum aurium offensivas,
immo & sacrilegas, si examinatio debita fiat.
Patentur proinde, assertiones istas novem non
esse totaliter extractas ex prætensis octo verita-
tibus; quia ex conclusionibus principali tres, ut
præmittitur, sumptas sunt, reliquas vero cum
pluribus aliis continent articuli quatuor hac il-
lac sparsim inducti pro maiore, cum suis pro-
bationibus. Quis præterea nescit, potuisse pro-
positiones plures, & varias, scriptas fuisse pro
eadem conclusione justificanda; immo & sic
adum esse bis, aut ter, forsitan inveniretur
testimonio fide digno. Fuit autem una varia-
tionis occasio, propositio facta Parisiis in ca-
stro Luparis, pro parte domini tunc Ducis
Aurelianensis ad impugnationem præfate pro-
positionis Joannis Parvi, ita quod non est verum;
salva pace dicentis; quod illa sua propositio
non fuerit, ipso vivente, quomodolibet impu-
gnata. Cur autem non damnata judicialiter
fuerit, plurima dici possent, sed amica brevi-
tas, & loquendi sobrietas non patitur. Notum
est illud Ciceronis: *Inter arma silent leges*; qui
audit, intelligat. Denique hanc cum prioribus
calumniarum unum verbum dissolvit; quia nihil
adum est, nihil processum judicialiter contra
personam aliquam, sed duntaxat contra qua-
ternam istum, & alios similis tenoris, dam-
nando doctrinam ipsi ei pestiferam cum asser-
tionibus istis novem & aliis illic positis, quis-
quis actor, vel non actor extiterit.

Calumniæ quarta. Sequitur aliorum calumniæ
quarta. Veritatem, inquit, habent assertio-
nes istae, specialiter prima principalis, & hoc
in casu divinis revelationis. Sed facilis est res-
ponso, dicere: doce me de revelatione; nam
absurdum & blasphemum proximum est, detor-
quere divinam revelationem passim in casibus
assertionis illius. Bullas e caelis super hoc non
receptimus, sed in oppositum scripturas de cae-
lis habemus authenticas.

Calumniæ quinta. Veniamus ad alteram ca-
lumniæ quintam. Assertiones istae (dicunt mul-

ti) verae sunt in casu inevitabilis necessitatis.
Hic est principalis locus refugii partis adver-
sae; delitescunt in hoc antro subdole & ob-
berrantes ratiocinationum vulpeculae. Docuit hoc
lectura quaternorum, & allegationum, fulcire,
conantium partem istam. In loco hoc publi-
cæ sessionis convincuntur, & hoc per inspe-
ctionem omnium fere schedularum, ratiocinan-
tium pro verificatione huiusmodi assertionum.
At vero credite, patres Orthodoxi, *deservunt
scrutantes scrutatio*, Pl. LXIII. 7. *& meditati
sunt inania*, Pl. II. 1. Repetemus hic pauca
de plurimis, quae adversus calumniam istam &
allegata, & scripta sunt. Sunt nimirum asser-
tiones istae, præter octavam, universaliter po-
sitas, neque ad casum inevitabilis necessitatis
positas; immo potius exclusas, quo casu &
etiam inevitabilis necessitatis, negaremus eas
ex forma loquendi veras esse: quod scilicet
meritorium esset nedum occidere, sed occidi fa-
cere per insidias, & villane sine diffamatione.
&c. Omissa vero contentione super hoc, con-
stat, ut prædiximus, assertiones istas octo su-
mendas esse pro universalibus ex quadruplici
radice. Primo ex usu communi, & vulgaris
acceptationis. Secundo ex forma suae locutionis.
Tertio ex modo sylogisticæ applicationis. Et
quarto ex theologice sermonibus, ac morali-
bus regulis, in quibus indefinita pro universali
solet poni. Declamationes omittere fastidii ti-
mor cogit, nam in prima multiplex distribu-
tionis signum ponitur, dum ait: *Licetum est
unicuique subdito*, &c. Sed & quarta palam est
universalis dicens, quod *quilibet tyrannus debet
interfici per insidias*, &c. Porro quid dicimus
de nona, quae sic habet: *In casu socialitatis,
juramenti, promissionis, seu considerationis facta-
rum ab uno milite ad alterum, quocumque modo
id fiat, aut fieri possit; si contingat, quod istud
vertatur in præjudicium unius promittentium,
aut consideratorum sponsa sua, aut suorum li-
berorum, ipsi de nullo tenentur eas servare.* Oro,
quid universalius, ac proinde quid absurdius,
quid falsius, quid dementius dici potest? Sed
non minus inepta est defensio, quae dicunt ali-
qui, istam ideo veram esse, quia præjudicium
capitur tantummodo pro præjudicio animæ,
quod est peccatum mortale, vel veniale. At
vero forma propositionis vulpeculam hanc in-
terimit, quoniam homo non jurat in præjudi-
cium animæ uxoris suae, vel liberorum. Con-
suetatur & ex communi modo loquendi apud
vulgum, apud iuristas, & iudices. Unde & Pa-
pias dicit, præjudicium esse impedimentum in
causa. Rursus neque turpis & frivola est fuga,
dicendo quod præjudicium analogice dicitur de
præjudicio spirituali & temporali. Postremo,
etiam ubi præjudicium concederetur non posse
dici, nisi de præjudicio animæ, quod esset con-
tra jus; veruntamen homo pro conservatione
juramenti deberet huiusmodi præjudicium non
quidem facere, sed ab alio factum pati, pro
conservatione juramenti. Patet in juramentis per
metum extortis. Quanta est igitur, o salutifer
Christe, scandali materia adversus hoc Conci-
lium, & constituentes ipsum, bonos, & gra-
ves literatissimos & peritissimos utroque iure,
quod jam per undecim menses, vel eo circa
ventilari visa est hæc doctrina tam patenter hæ-
reticalis, immo et sacrilega, tanquam de pro-
positione dubitabili, vel opinabili, aut forsitan
vera, quae secularibus illiteratis, nedum chri-
stianis, sed & judæis, paganis, & barbaris de-
bet

ANNO
CHRISTI
1111

ANNO CHRISTI 1113

ANNO CHRISTI 1113

bet esse notissima, prout in his potentibus li-
 teris rex peroravit. Haberet hoc loco parvitas
 mea iustitiam invehendi causam adversus fa-
 mosos quosdam libellos, innitentes super hoc
 casu inevitabilis necessitatis, qui traditi sunt per
 primum ex iudicibus in iudicio, & protinus
 decreta copia est habere volentibus. In quibus
 quot atroces injurias dicantur adversus hoc
 Concilium super condemnatione errorum ad-
 versus Christianissimum regem Francorum, &
 enormiter supra modum adversus praevalgidum
 illud jubar Ecclesie Parisiensis universitatis,
 domum contra personas diversis dignitatis, &
 gradus, recogitare, necdum legere prioris hor-
 ror est. Quibus tamen addita est haec injuria,
 quod respondendi locus negatus est, vel non
 datus. Illic auditor inter cetera cecidit in foveam
 quam fecit, dum damnat, & irridet igno-
 rantiam Logicam apud illum, qui consequentiam
 istam facit: contradictoria illius; *Licitum est uni-
 cuique, etc.* est vera, ergo ipsa falsa, per legem
 contradictoriarum, qua nulla melior est conse-
 quentia. Nulla vero fallacior illa, quam, ipse
 facit ex adverso, saltem implicite, dum arguit
 sic: verum est in aliquo casu possibili, ut pu-
 ta, inevitabilis necessitatis, quod licet occide-
 re tyrannum, ergo licitum est unicuique de-
 nam oppositum consequentis stat cum antece-
 dente in casibus plurimis centum, vel mille.
 Sed haec interim modestis, & brevitatis zelus
 praeterat.

Calumnia sexta. Veniamus ad sextam calum-
 niam dicentium, quod assertiones istae sunt la-
 tis exponibiles ad aliquem sensum verum. Res-
 pondemus negative; si juxta regulam Hilarii
 praallegatam, & in schedula fratrum Mendicantium
 positam perspicue, pro nostro propo-
 sito, intelligentia dictorum ex causis assumatur
 dicendi, combinando scilicet conclusionem cum
 praemissis, & praemissa cum probationibus ad
 invicem. Ceterum & si verum esset id quod
 allegatur de exponibilitate ad aliquem sensum
 verum, nihilominus propter casus longe plures
 falsissimos, & notorie scandalosos, redderentur
 condemnandi, ut alias in quodam ser-
 mone & in schedulis quae legentur, dedu-
 ctum est.

Calumnia septima. Respondemus alteri calum-
 niae, quae a veritate vacua, per numerositatem
 conatur evincere, dicens: assertiones istas plu-
 res habere defensores, quam oppugnatores; sunt
 ideoque verae, vel saltem opinabiles. O falla-
 cissima, & haeretica, atque erroribus favens
 calumnia. *Non sequeris* (inquit lex Exod. 23.
 2.) *multitudinem ad faciendum malum.* Quare
 quia *multorum*, & etiam malorum, *iniquitas est*
numerus, Eccle. 1. 25. Nihilominus si ad nu-
 merum, & meritum placeat attendere, non
 dubitamus, multo plures atque gravioris aucto-
 ritatis nos habere, tam in hoc sacro Conci-
 lio, quam alibi, attento quod plures magistri,
 praesertim seculares, nondum dederunt delibe-
 rationes suas, ut intelleximus, sicut illi de in-
 clyta natione Anglicana, prout fertur; quos
 tamen vidimus strenuos, & industrios pugiles
 adversus haereticam pravitatem, absque ulla ac-
 ceptione personarum, vel patriae etiam pro-
 priae. Attento praeterea modo deliberandi, quem
 fecerunt fratres Mendicantes de quatuor ordi-
 nibus, qui sunt illi facientes hunc numerum.
 Putamus enim non esse cum eis duos magistros
 in theologia seculares, vel si veniant ad ter-
 narium, totum est. Attento rursus, multas ef-

se causas extrinsecas, quae moverunt, aut mo-
 vissis praesumuntur praedictos fratres ad ita de-
 liberandum in modum cujusdam conventiculi,
 ne dicamus conspirationis: qualis sit ipsorum
 habitudo ad universitatem Parisiensem plures
 norunt. Sed hoc referre dimittentes, offendi-
 culi formidine, dicimus ad excusationem mal-
 torum, quod informatione plenaria caruerunt,
 & in jure & in facto, ex quo jus oritur. Quid
 igitur mirandum, si ad pauca aspicientes de
 facili enunciarunt? Quibus si collationi mu-
 tuae majorum ad invicem, & cum eis interesse
 datum fuisset, quemadmodum tanta & tam
 diuturna quanta est instantia a dominis commis-
 sariis in causis fidei, existimare non possumus
 quin matalissent vota sua. Rursus attendendum
 est, quod materia praesens non est sic appro-
 priata theologiae, quin conveniat dominis ca-
 nonistis & legistis, apud quos materia praeco-
 ptorum Decalogi propter applicationem eorum
 faciendam ad iudicia, particularius et exquisi-
 tius enucleata est, quam apud theologos; qua-
 les plurimi sunt qui canones, jura, et leges,
 etsi speculative studuerunt, ad praxim tamen
 operis judicialis nequaquam traduxerunt. Erant
 igitur tales, immo et laici prudentes et bo-
 ni iudicii, magistri insuper moralibus eruditi
 super eorum deliberatione quid sentiant, con-
 sulendi.

Calumnia octava. Subjungamus pro calumnia
 octava eorum, qui dicunt, quod assertiones
 istae, ideo quia reprobatae ac damnatae sunt Pa-
 risiis, et hic reprobari quaeuntur, pepererunt
 infinita scandala, et parient etiam usque ad
 talem destructionem communitatis. Fatemur
 cum Christianissimo rege ac universitate Pari-
 siensi, sicut et experientia, prohi dolor! nimis
 edocuit, quod assertiones istae et propositio con-
 tinens eas, dederunt infinita scandala; sed quod
 ex reprobatione et damnatione sua scandalum
 tam multiplex datum sit, vel negamus omni-
 no; vel dicimus, quod scandalizati per ha-
 jusmodi condemnationes, necdum non habue-
 runt causam rationabilem scandali; sed ex hoc
 reddunt se, ac de scandalo in fide, et de bonis
 moribus, immo et de pertinacia multipliciter,
 ac vehementer suspectos. Videant igitur, qui
 retorquent injurias, quae contigerunt, et cala-
 mitates ac reprobationem hujus pestiferi do-
 ctoris, ne dum alios inculpate satagunt asser-
 tiones damnationi, ipsi dissentientes incidant
 in foveam et laqueum inextricabilem, non so-
 lum haereticam pravitatis, et fautoris homici-
 dorum, perjuratorum, ac insidiarum, ac sedi-
 tionum sine numero; sed in pertinacis obli-
 nationis damnabilem, et vix expressibilem labi-
 rinthum se detrudant, ac detrusos manifestent.
 Neque enim certior est errantium pertinacia,
 quam si ob veritatis publicationem vel damna-
 tionem erroris notorii guerras moveat quis,
 seditiones, et bella, aut moventibus proinde
 faveat, atque consentiat; sed in his pro nunc
 insistere non est nostrum.

Calumnia nona. Superadditur nona calumnia
 dicentium, assertiones istas spectare non ad ju-
 dicium fidei, sed ad causam sanguinis, et quia
 concernunt precepta Decalogi, quae ideo ad
 fidem non pertinent, quia continent eviden-
 tiam in lumine naturali. Concedamus in pri-
 mis, quod homicidium in se consideratum spe-
 ctat ad causam sanguinis criminalem, sed
 homicidii justificatio, praesertim per jus di-
 vinum, atque canonicum, tanquam illud sit
 licitum.

ANNO
CHRISTI
1115ANNO
CHRISTI
1115

licitum, laudabile, & meritorium, pertinet
utique ad iudicium, & iudices fidei. Est enim
loque aliud loqui de homicidio, aliud de ho-
miciidii justificatione; sicut aliud est furtum,
aliud est furti approbatio. Porro dum addit
hanc calumniam, precepta Decalogi non esse de
fide, etiam proprie dicta, fallit, & fallitur,
sicut alibi perspicua & irrefragabili ratione
monstratum est; edocuit hoc tituli formatio
obinde proveniens, ut fertur, dum quaesitum
est, utrum has novem assertiones sine fidei ju-
dicio reprobandæ; sed hoc fieri procurans in-
cidit in fortam, quam fecit.

Calumniam decimo. Subinfertur tandem ulti-
ma pro nunc calumnia, quæ me pariter cum
rege querit involvere, tanquam aliquid execra-
bile commiserim. Ecce, inquit, iste Chri-
stianissimum regem exponit discrimini turpis
notæ erroris vel hæresis in causa quam non
voluit, nec vult assumere. Hic respondeo pri-
mo, quod neque regem, neque prudentissimum
consilium suum totum, neque universitates, neque
Prælatos, neque clerum sui regni, ita in manu me-
teneo, quod eos sufficiam, vel debeam prohibere
ad defensionem causæ fidei; neque certe volo.
Ob hoc enim rex dicitur Christianissimus vel
autonomastice, quia fidem protegit & defendit.
Dico secundo, quod antequam rex ve-
niret hic in causam, assumpsi mihi causam
ipsam modo, quod decebat theologum, a quo
modo neque discessi, neque discedo, neque
discedam, Deo mihi propitio, sicut reperiri
debet in actis me ita respondisse. Erat modus
precedendi per denunciationem Evangelicam
contra doctrinam erroneam in fide & moribus,
ac multipliciter scandalosam. Dico tertio, quod
dum sensu commissarios in causis fidei aliter
intendere, quia citabant me ut irem Divio-
nem, & tutius mihi forte fuisset ire in Baby-
lonem; quia insuper nihil intendebam procede-
re contra personam qualemcumque, nec per
strepitum, & figuram iudicii: interrogatus, si
facerem meam partem: respondi, quod hujus-
modi denunciationem contra personam neque
feceram, neque faciebam: & retribuatur Deus in
horum illis qui contra satagentes oppositum,
quibus ignoscatur Deus, meam in hoc innocen-
tiam, & simplicitatem relevarent: hoc memo-
ri, grataque mente retineo. Dico quarto, quod
si materia stetisset in puris terminis theologis,
tractando eam stylo theologico, qualis prædescrip-
tus est, ita quod de interesse personali cuius-
cumque personæ nequaquam fuisset actum, non
opus fuisset introducere regis auctoritatem.
Nunc autem, dum res tractata est, & tractatur
per advocatos, & procuratores, & notarios,
& per strepitum, & figuram iudicii, sensit ad-
versa pars, credite, sensimus & nos, quod di-
vitiis, & divitiis opus erat: & ecce litteras
instructionis missas per partem adversam ex hoc
loco in Burgundiam, quæ satis hoc indicant;
sed eas propalare iussu sacri hujus Concilii cum
propositi modestia non permittit. Hic vero ju-
ridicus procedendi modus, qualis prædictus est,
multos exterruit, ne manifestas hæreses hic do-
gmatizatas, & notorie prædicatas, vellent, vel
auderent denuntiari iudicibus. Quis autem sit
stylus in hac fidei materia prædicandi, sche-
dula posthæc legenda docebit. Concludo tan-
dem, & constanter affirmo, me firmiter cre-
dere, & nullatenus dubitare, quod hæc doctri-
na propositionis defendentis magistrum Joan-
nem Parvi, cum suis assertionibus, sicut in
Concil. General. Tom. XXVIII.

venta, & in isto codice continetur, est erro-
nea in fide & moribus, ac multipliciter scan-
dalosa. Quod si fuerit aliquis, vel aliqui quan-
tumcumque multiplices, volentes Christianissi-
mum regem calumniari, quod non fecerit in
hac parte iudicium, & iustitiam, credendo, &
credi mandando, sicut modo diximus, & sic
ut operatus est: ego, nedum nomine regis
Christianissimi, sed etiam proprio nomine con-
stituo me partem defendentem ad penam ta-
lionis, pro me & mihi adherere volentibus
in hac parte, & coram hoc sacrosancto,
& universali Concilio Dei nata congregato.
Dico, partem defendentem, attendite, quam
partem accusantem contra personam aliquam
neque seculi, neque facere pro nunc, nisi quid
aliud urgeat, disposui. *Non enim mihi collecta-
tio est adversus carnem & sanguinem, sed adver-
sus principes tenebrarum harum* Eph. 6. 12. Fa-
ciat igitur similiter; ponat personam propriam
in querela Domini sui, immo certe consilio
meo non faciat, aut si fecerit, conquiescat.
Abiit a me, ut gaudeam super iniquitate, &
non congaudeam veritati. Sed ecce, Patres
orthodoxi, Deo jure amabiles, dum inter lo-
quendum retorqueo mentis oculos ad præsum-
ptum thema, quo diximus: *Deus, iudicium tuum
regi da*, Psalm. 71. 1. rapior quodammodo de
vivi ad mortuos, dum id quod subditur, in-
tueor, & *iustitiam tuam filio regis*. Et animad-
vertite, precor, interim, Patres benignissimi,
viri misericordie, quorum iustitiam oblivionem
non acceperunt. Advertite nunc paulisper ad
me auribus vestre carnis, & oculis; atque spi-
ritualibus oculis, auribus, quid filius regis &
frater istius, Ludovicus inclitæ memoriæ, dux
olim Aurelianensis mansuetissimus, & benignus,
elegantis formæ, perspicacissimæ sagacitatis,
eloquentiæ singularis, & pene incomparabilis;
quid, inquam, nunc ipse, immo quid sanguis
suis clamet ad hoc sacrum Concilium, miseri-
cordi pietate pensate, compatientes estote ex
innata teneritudine miserationis cordialis, re-
volventes vobiscum intra misericordie viscera,
quo clamore, quo gemitu, quo plangore qua-
drat modo iustitiam. Non equidem, sicut æsti-
mo, tantundem pro ipsa morte naturæ, quia
scit quod mortuus est quandoque moriturus,
quantum pro tali mortis modo conqueritur;
quantum præterea pro crudelissimæ necis suæ
justificatione, quæ est infamie mors altera,
mors continua, mors indigna, neque minus
fugibilis, quam sit ipsa mors naturæ. Hæc si-
quidem infamie mors civilis, nedum viventes
interimit, sed deservit in mortuos; non unum,
vel duos interficit, sed posteritatem totam, to-
tum genus, & affines diro lacerat ignominie
telo: vos tres præcipue, filios illustres, ac in-
genuos superstitites, quorum unus obles, alter
captivus tenetur in Anglia; non ut proditores
quidem, sed ut vestri regis, ac regni fidelissimi
defensores. O si datum esset his liberis, pupil-
lis, orphanis, & captivis, astare coram reveren-
dissimo ac celeberrimo cœtu presenti; si fas allo-
qui, plus plandibus, plus suspiriis, plus singulti-
bus, lacrymis, & gemitibus, quam ore, vel vo-
cibus clamarent: Date Patri, date nobis iustitiam.
O si procumbentes eos, & advolutos vestris san-
ctis pedibus cernerent hi misericordes oculi ve-
stri, concipite quibus jaculis intima compassio-
nis vulnerarentur piissima corda vestra; quia
neque verbis extra proferre, neque intra me
pro rei magnitudine comprehendere sufficio
quod

755
ANNO
CHRISTI
1119.

quod cupio; perficite quod nequeo. Ceterum A per defulcrum illud quod habent Reverendissimi ac Deo amabiles paternitates vestras ad salutem animarum, ad extirpationem errorum, & correctionem errantium, si quid movet illa Ezechielis, immo Dei per Ezechielem expavescenda horribilis tuba, que percussam in erroribus, & peccatis intonat, sanguinem a speculatore muto requiram, Ezech. 33. 6. Tollatur per judicalem hujus sacrosancti Concilii sententiam libellus iste famosissimus, mortifer, & hæreticus, & eradatur memoria ejus a populo christiano. Ut quid etiam membranas occupat? Ut quid legentes, & audientes sui contagione fœdat, lacerat, conculcatque? Hoc in recessu suo quaesivit serenissimus rex Romanorum: superest schedula patens, cui sigillum fuscum impressum est: & quid Parisiis egerit, hæc vox insonat. Hoc ipsum petiit, hoc suadet, hoc obtestatur Christianissimus rex Francorum; hoc præclarissima Parisiensis universitas, & alii quamplurimi: hoc nos postremo humiles sui ambaxiatores supplicibus votis exoramus, quatenus in hoc adjuvatores sitis, dando regi iudicium, & justitiam filio regis, sequendo vestigia Christi, qui ad hoc venit in mundum, ut oves errantes ad se reduceret. Sic itaque de prius errantibus, si non obdormiverint, si non in errore cæpto pertinaces (quod absit) extiterint, dicetur ex sententia illud de epistola Dominici currentis, *eratis aliquando sicut oves errantes, sed nunc conversi estis ad pastorem, & Episcopum animarum vestrarum*, 1. Petr. 11. 25. Ad hoc quippe tendit oratio proposita vice thematis: *Deus iudicium tuum regi da, & justitiam tuam filio Regis*, Psalm. 71. 1. Terminavimus in hoc primam presentis actus partem, reliquam per lecturam litterarum quarundam, & schedularum, quantum audire placuerit, finiatur.

quod cupio; perficite quod nequeo. Ceterum A per defulcrum illud quod habent Reverendissimi ac Deo amabiles paternitates vestras ad salutem animarum, ad extirpationem errorum, & correctionem errantium, si quid movet illa Ezechielis, immo Dei per Ezechielem expavescenda horribilis tuba, que percussam in erroribus, & peccatis intonat, sanguinem a speculatore muto requiram, Ezech. 33. 6. Tollatur per judicalem hujus sacrosancti Concilii sententiam libellus iste famosissimus, mortifer, & hæreticus, & eradatur memoria ejus a populo christiano. Ut quid etiam membranas occupat? Ut quid legentes, & audientes sui contagione fœdat, lacerat, conculcatque? Hoc in recessu suo quaesivit serenissimus rex Romanorum: superest schedula patens, cui sigillum fuscum impressum est: & quid Parisiis egerit, hæc vox insonat. Hoc ipsum petiit, hoc suadet, hoc obtestatur Christianissimus rex Francorum; hoc præclarissima Parisiensis universitas, & alii quamplurimi: hoc nos postremo humiles sui ambaxiatores supplicibus votis exoramus, quatenus in hoc adjuvatores sitis, dando regi iudicium, & justitiam filio regis, sequendo vestigia Christi, qui ad hoc venit in mundum, ut oves errantes ad se reduceret. Sic itaque de prius errantibus, si non obdormiverint, si non in errore cæpto pertinaces (quod absit) extiterint, dicetur ex sententia illud de epistola Dominici currentis, *eratis aliquando sicut oves errantes, sed nunc conversi estis ad pastorem, & Episcopum animarum vestrarum*, 1. Petr. 11. 25. Ad hoc quippe tendit oratio proposita vice thematis: *Deus iudicium tuum regi da, & justitiam tuam filio Regis*, Psalm. 71. 1. Terminavimus in hoc primam presentis actus partem, reliquam per lecturam litterarum quarundam, & schedularum, quantum audire placuerit, finiatur.

ANNO
CHRISTI
1119.

DELATIO NOVE ASSERTIONUM
JOANNIS PARVI,

Facta Concilio Constantiensi, ab ambaxiatoribus regis Francia, anno XV.

In nomine Domini Amen.

TEnore presentis publici instrumenti, cuius patet evidenter & sit notum, quod anno domini millesimo quadringentesimo decimo quinto, indictione octava, die veneris septima mensis Junii, post meridiem, S. Sede Apostol. pastore destituta. In refectorio fratrum Minorum Constantiæ, Moguntinæ provincie; ubi Reverendissimis, reverendisque patribus & dominis, Petro, tituli S. Grisogoni, presbytero, Cameracensi; & Francisco, tituli sanctorum Cosmæ & Damiani, diacono Florentino, cardinalibus, vulgariter nuncupatis, presidentibus, & aliis nationum, ac super facto fidei & sacrum Constantiense Concilium deputatis, una cum pluribus aliis Archiepisc. Episcopis, abbatibus, & prelatibus nec non in theologia, & jure magistris & doctoribus, aliisque notabilibus personis, in magna multitudine, propter infra scripta, & alia negotia factum fidei concernentia specialiter congregatis; in nostrorum notariorum & testium infrascriptorum presentia, prefatus Reverendissimus pater dominus Cardinalis Cameracensis, narravit commissionem sibi, & aliis deputatis super facto fidei factam, & quasdam hæreses pullulasse in pluribus locis, & præ-

Ex Gers. t. V. pag. 111.

Tandem ego ipse revertor ad vos, Patres orthodoxi, supplicans, petens, & obtestans,

757
 & praesertim Turingia; super quibus dixit fore A
 providendum, & subiunxit quod Serenissimus
 princeps dominus Sigismundus Romanorum &
 Hungariae &c. rex, zelo orthodoxae fidei, alias
 & pluries institit, & sollicitavit, tam supra-
 dictos, quam alios dominos nationum deputa-
 tos super facto fidei, & totum Concilium, quod
 ante recessum suum apud Niciam materia fidei
 tractaretur, & omnes haereses & errores, quan-
 tum esset possibile, extirparentur, & causa su-
 per hoc inchoata terminarentur, & non con-
 tra inchoarentur; aut saltem fieret diligentia
 possibilis ante ejus recessum: quoniam desidera-
 bat esse particeps cum sacro Concilio tanti bo-
 ni; & quae indicata forent per ipsum sacrum
 Concilium, executioni debitas demandari, & B
 idcirco si essent aliqui, qui aliqua alia, ma-
 teriam fidei tangere scirent, illa proponerent,
 & provideretur de opportuno remedio; pro-
 testans tamen quod non deberent tangi, seu
 nominari personae; sed materia exponeretur
 secundum facti veritatem, ad evitandum scan-
 dala, quae propter expressionem nominum ori-
 ri possent.

Quibus, sic, vel alias consimiliter in effectu
 dictis & prolatis per dictum dominum Cardina-
 lem Cameracensem, venerabilis vir magister
 Joannes de Gersono, in sacra theologia ma-
 gister, Cancellariusque Ecclesiae Parisiensis, nar-
 ravit alias in natione Gallicana proposuisse, &
 adhuc proposuit, de, & super certis erroribus C
 & assertionibus condemnatis Parisiis, per re-
 verendum patrem, dominum Episcopum Parisien-
 sem; quos errores, seu assertiones, & eorum
 condemnationem contineri dixit in quodam
 papyri folio, seu cedula, quam legendam
 ibidem exhibuit, & tradidit, seque tunc submit-
 tisse, prout adhuc se submittit, iudicio, & cor-
 rectioni dicti sacri Concilii, cum aliis protesta-
 tionibus tunc factis, & nunc repetitis, & alias,
 ut in talibus est moris. Quae quidem assertio-
 nes, cum condemnatione earum, in dicto fo-
 lio papyri descriptae, fuerunt ibidem alta & in-
 telligibili voce lectae, per venerabilem virum do-
 minum Bertholdum de Wildughen, Decretorum
 doctorem, ac sacri palatii Apostolici cau-
 sarum auditorem: quarum tenor, de verbo ad
 verbum sequitur, & est talis.

Prima Assertio.

Licet unicuique subdito, absque quocunque man-
 dato vel precepto, secundum leges naturalem, mora-
 lem, & divinam occidere, vel occidi facere quemlibet
 tyrannum qui per cupiditatem, fraudem, sortilegium,
 vel malum ingenium machinatur contra salutem cor-
 poralem regis sui, & supremi domini, pro auferendo
 sibi suam nobilissimam & altissimam dominationem,
 & vobis licitum, sed honorabile & meritorium; &
 maxime quando est tanta potentia, quod iustitia
 non potest bene modo ferri per supremum.

„Erronea in fide & moribus, ac multipli-
 citer scandalosa“

Secunda Assertio.

Leges naturalis, moralis & divinae, auctorizant
 unumquemque subditum, de occidendo, vel occidi
 faciendo dictum tyrannum.

„Erronea in fide, & moribus; ac legibus
 naturali, morali, & divinae scandalosa“.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Tertia Assertio.

Licet unicuique subdito, honorabile &
 meritorium, occidere, vel occidi facere supra no-
 minatum tyrannum, proditorem & infidelem suo
 regi & supremo domino, per dolos & insidias;
 & est licitum dissimulare & filere voluntatem
 suam de hoc faciendo.

„Falsa & erronea & scandalosa.“

Quarta Assertio.

Jus est, ratio & aequitas, quod omnis tyran-
 nus occidatur viliter, per dolos & insidias, &
 est propria mors qua debet mori tyranni infide-
 les, occidere scilicet eos viliter, per bonas cau-
 telas, dolos & insidias.

„Erronea, crudelis & impia.“

Quinta Assertio.

Ille qui occidit, vel occidi facit tyrannum su-
 pra nominatum, modis praedictis, non debet de
 aliquo reprehendi, & rex non debet solum esse
 contentus, sed debet habere factum acceptabile,
 & auctorizare, quantum opus, vel necessitas
 esset.

„Erronea in fide & moribus, scandalosa ac
 regiae Dominationi injuriola.“

Sexta Assertio.

Rex debet premiare & remunerare illum qui
 occidit, modo qui dictus est, vel occidi facit
 tyrannum supra nominatum, in tribus rebus, sci-
 licet in epibus, honoribus & divitiis; exemplo
 remunerationum factarum sancto Michaeli Ar-
 cangelo, pro expulsiōe Luciferi a regno Paradisi;
 & nobili homini Phineas pro occisione ducis Zam-
 bri.

„Erronea in fide, & moribus, scandalosa,
 ac regiae Dominationi injuriola.“

Septima Assertio.

Rex debet plus amare, quam prius, illum qui
 occidit, vel occidi facit tyrannum supra nomi-
 natum, modis supra dictis, & debet facere publi-
 care suam fidem, & bonam fidelitatem per suum
 regnum, & extra regnum facere publicari, per
 litteras in modum epistola, & aliter.

„Erronea in fide, & moribus, scandalosa;
 ac regiae Dominationi injuriola.“

Octava Assertio.

Littera occidit, spiritus autem vivificat, 2.
 Cor. 3. 6. hoc est dicere, quod semper tenere
 sensum litteralem in Sacra Scriptura, est occidere
 animam suam.

„Expōitio indiscreta, & erronea.“

Nona Assertio.

In casu sociabilitatis, juramenti, promissionis,
 seu confederationis foederum ab uno milite ad
 alterum, quocunque modo istud fiat, aut fieri
 possit; si contingat, quod istud versatur in pra-
 judicium unius promittentium, aut confederato-
 rum, sponsa sua, vel suorum liberorum; ipse
 de nullo tenetur eas observare: hoc probatur
 ex ordine charitatis, quo quilibet plus tenetur
 se ipsum

B b b 2

ANNO
 CHRISTI

se ipsum diligere, uxorem, & liberos, quam al-

ANNO
CHRISTI
1415.

serum: „ Falsa, et erronea, secundum se, et ad perjuriam viam præbens.

Post cujus quidem cedule lecturam, reverendus pater Atrebatensis Episcopus, unus de Ambaxiatoribus, ut dixi, illustrissimi principis Burgundie, tanquam Ambaxiator in dicto Concilio Generali Constantiensi, et nomine dicti domini ducis Burgundie, dixit, et proposuit, quod sibi, et aliis ambaxiatoribus ejusdem domini ducis visum est, quod dictæ assertiones condemnatæ, ut præfertur, tangebant quandam præsentem sententiam, per prælatum dominum Episcopum Parisiensem, et inquisitorem hæreticæ pravitatis in regno Franciæ latam, in præjudicium honoris, famæ et status prælati domini ducis, ad sanctam Sedem Apostolicam, et Concilium Generale, in quantum sua intererat, et quatenus ipsum dominum ducem ipsa sententia tangebatur, aut tangere posset in futurum, exiit legitime appellatum. Idcirco dictus dominus Atrebatensis Episcopus, quo supra nomine, a dicto domino Cancellario Parisiensi petiit, si ipse loqueretur et proponeret prædicta, ut ambaxiator Christianissimi Principis domini regis Francorum, naturalis, et superioris domini dicti domini ducis, et sui, aut si alio, et quo, seu cujus nomine loquebatur.

Secundo, quia ipse magister Joannes de Gersono fecerat mentionem de quadam sententia, lata per dictum dominum Episcopum Parisiensem; etiam interrogavit eum, si intendebat loqui de illa præsentia sententia lata per dictos dominum Episcopum Parisiensem, et inquisitorem, contra propositionem magistri quondam Joannis Parvi, semel et unica vice verbaliter propositam Parisiis, de mandato dicti domini ducis, quæ sententia dicitur fuisse lata 23. die mensis Februarii, anni quadringentesimi decimi tertii.

Super quibus, etiam idem dominus Episcopus Atrebatensis petiit interrogari ipsum dominum Cancellarium, per dictos dominos Præsidentes.

Cui domino Atrebatensi dicti Præsidentes responderunt, quod fuerat alias ordinatum, præsentem præfato Serenissimo principe, domino Sigismundo Romanorum et Hungariæ &c. rege, quod ita intendebant facere, et non alias, et de hoc protestati fuerunt.

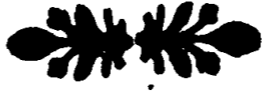
Et tunc præfatus magister Joannes de Gersono Cancellarius respondit, & dixit quod ipse pro nunc, seu de præsentem, loquitur & lo-

queretur tanquam magister in Theologia, seu Theologia professor, denunciator præfate sententiam domini Episcopi Parisiensi, latæ tanquam catholicæ Parisiis, super novem assertionibus erroneis in dicta cedula contentis, & in dicta sententia damnatis, ut etiam in hoc Concilio reprobarentur.

Præfatus vero dominus Atrebatensis Episcopus, nomine quo supra, narravit qualiter a dicta sententia fuerat appellatum ad sanctam sedem Apostolicam, pro parte dicti domini ducis, quatenus sua intererat; & causa commissa in Romana curia reverendissimis Patribus dominis cardinalibus de Urbinis, Florentino, & Aquilensi, & citatio ad partes decreta, & inhibitiio facta &c.

Veruntamen ex ordinatione, & propter inhibitionem dudum factam per olim Joannem papam XXIII. Conciliumque et dominum regem Romanorum prædictis ambaxiatoribus dicti domini ducis; et etiam propter inhibitionem etiam super hoc factam per christianissimum regem Francorum, prout apparere poterat ex tenore quarundam instructionum suis ambaxiatoribus transmissarum; et etiam propter quandam ordinationem eis factam per dictum dominum ducem, in favorem unionis sanctæ matris Ecclesiæ et præsentis Concilii, noluerunt hanc materiam propalare in dicto Concilio Generali, agendo, aut appellationem prædictam active prosequendo; ne ex ista materia scandala insurgerentur, occasiones ministrarentur, propter quæ seu quas, persecutio unionis Ecclesiæ sanctæ Dei turbari posset in aliquo, aut quomodolibet impediri, minime processerunt; sed pure passive se habuerunt in præmissis, usque ad præsens tempus, nec procedere intendunt, nisi quatenus arctati erunt procedere, neque facere aliquid contra instructiones & voluntates dictorum dominorum regis & ducis: & de hoc protestatus fuit, licet per dictum magistrum Joannem de Gersono plura jam fuissent dicta, scripta & attentata contra præmissa, prout dixit. Et ut omnibus pateret evidenter de præfatis inhibitionibus, & voluntatibus dictorum dominorum regis Franciæ, & ducis Burgundiæ, ipse dominus Episcopus Atrebatensis exhibuit quandam papyri cedulam, quam dicit fuisse translata de Gallico in Latinum, in earum sensibus & formis, in quibus sunt in originalibus litteris, quam idem dominus Episcopus publice legit in forma quæ sequitur.

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI

S U M P T U M

ANNO
CHRISTI
1415

In instructionibus Serenissimi domini nostri regis Francie XXI. Maji, in civitate Constantiensi apportatis per magistros Jordanum Morini, & Guillelmum Pulcrinepotis, presente domino Episcopo Carcassoniensi, magistris Guillelmo predicto, & Petro de Versellis, se gerentibus pro ambaxiatoribus ejusdem domini ducis Burgundie, Archiepiscopi Bisuntino, & Viennensi, Episcopo Atrebatensi, vicedomino Remensi, & Eleemosynario presato domini Ducis, se gerentibus pro ambaxiatoribus ejusdem domini ducis.

Item domini magistri Jordanus & Guillelmus, A dicent ambaxiatoribus predictis, quod rex ad requestam domini ducis Brabantie, & aliorum de sua comitiva ordinavit, vult, & eis mandavit, quod in facto condemnationis propositionis magistri Joannis Parvi non se faciant partem, nec faciant prosecutionem ex parte regis in petendo, proviso quod similiter mandetur per dictum dominum ducem Burgundie suis ambaxiatoribus existentibus in dicto loco Constantiensi; & quod faciant similiter: quavis sit voluntas & ordinatio regis, quod ipsi defenderent dictam condemnationem, si materia esset mota ex alia parte, & videretur esse expediens; & similiter responsa super hoc facta, poterunt communicari dicto Imperatori & alibi. Datum Parisiis per regem, in suo Consilio 23. die Martii Anni millesimi quadringentesimi quarti decimi. Et sunt signate dictarum instructionum, illo modo. Charles. *Par le Roy, en son Conseil*, Malliere, P. Beaunieps.

Hæc clausula translata est de Gallico in Latinum, & Gallicum extractum est signatum manu propria Guillelmi Pulcrinepotis, apud ambaxiatores dicti domini ducis.

Episcopus Atrebatensis dicit verba sequentia in Sessione publica celebrata die XV. Junii IV. C. XV. nomine ambaxiatorum illustrissimi principis ducis Burgundie.

Nos humiles ambaxiatores illustrissimi principis domini ducis Burgundie, in quadam causa per aliquos nuper introducta, si, & pro quanto, & in quantum ista causa tangeret, aut tangere posset directe, vel indirecte præfatum dominum nostrum, stamus in protestationibus per nos alias factis, quantum ad reverendissimum patrem dominum cardinalem Cameracensem, & ab eo excipimus, quod ad causam istam, donec aliud a præfato domino nostro habuerimus in mandatis, propter causas alias loco & tempore opportunis allegandas; de quibus præfatus dominus Episcopus, nomine quo supra, petit instrumentum &c.

B R U N E T I

Jo. Guardi habet notara Instrumenti.

Prima Cedula.

Primo. Sententia Episcopi Parisiensis, & inquisitoris Francie, qui de jure est nulla, ut non dicatur iniqua, verbum temperando, admitteretur, & quicquid inde & ex ea secutum est, irritum & inane declaratur.

Item. Cum super principali materia nullus apparet accusator, nec denunciator, nec insinuatio clamorosa; iudices commissorii, sive sacrum Concilium, non intendunt, sicut non debent in causa, & ulterius procedere; tam

veritates Parvi, quam assertiones per Joannem de Gersonno eidem Parvo falso impositas, in sua probabilitate relinquendo; silentium perpetuum imponentes suprascripto Episcopo, & Joanni de Gersonno, atque promotori super hac causa, propter abusus per eisdem commillos in hac parte propter supra dicta.

Item. De calumniosa denunciatione, quam fingit Joannes de Gersonno fore evangelicam, quoad hoc satis debet sufficere quod ad arbitrium iudicum pene impositio relinquatur moderanda, prout exigentia materie & status requirunt tam illustri ac generosi Principis & præpotentis, cujusmodi est princeps inique super his diffamatus.

Propter præmissa, non intendunt recedere a requesta alias per eos petita, super condemnatione illius propositionis: *Quilibet tyrannus &c.* que fuit eos taliter qualiter denegata; sed volunt in primis illam de verbo ad verbum, & per Decretum explicari.

Cedula tradita XV. Maji, per dominum procuratorem Cluniacensem.

Pro parte domini ducis Burgundie proponitur, quod male & injuste contra rei veritatem & contra suam bonam famam, per inimicantem eidem domino duci, Episcopum Parisiensem, dudum condemnata fuit quedam propositio facta per magistrum Joannem Parvi, in aula sancti Pauli Parisiensis &c. & per eundem dominum Burgundie advocata; ab ejusmodi condemnatione, ad Sedem Apostolicam, vel Concilium Generale, per eundem dominum extitit appellatum.

Pro parte vero domini Cancellarii Ecclesie Parisiensis, & quorundam aliorum sibi in hac parte adherentium, proponitur, quaedam assertiones, novem in numero, videlicet &c. nescitur a qua persona, aut quibus personis emanasse, & in certis codicibus scriptas & reperitas esse, ut dicitur; ex quibus, iudicio domini Cancellarii, & sibi adherentium predictorum, scandalum & veritatis Catholicæ præjudicium sequi possent, nisi hujus sacri Conc. determinatione providetur.

Ad igitur offensionem veritatis, prædictorumque domini Burgundie & magistri Joannis Parvi honorem reparandum & famam, & ad lenationem animorum dictorum domini Cancellarii, & sibi adherentium super dicta veritate Catholicæ materia; pariterque ad potiorem firmitatem inite pacis Principum & regni Francorum, adimpleantur sequentia, & per modum istum.

Primo. Ab hac sancta Synodo, aut suis, vel sedis Apostolicæ ad hoc specialiter deputandis aut deputatis, processus & sententia dicta condemnationis factæ per dictum dominum Episcopum Parisiensem, visitabuntur; & pro quanto de-

defectuosi reperti fuerint, adnullabuntur pro-
fuerit rationis.

ANNO
CHRISTI
1113

Item. Octo propositiones principales, cum
suis probationibus, quas dictus magister Jo-
annes Parvi in dicta sua propositione, veritates
appellat, in quibus fundavit maiorem ipsius
propositionis; a quibus quidem octo veritatibus
certas propositiones, quas censent erroneas, di-
cuntur extraxisse, & ratione quarum dictus do-
minus Episcopus Parisiensis huiusmodi proposi-
tionem dicti magistri Joannis Parvi, tanquam
errores multipliciter continentem, damnavit;
per dictam sacram Synodum, seu ejus ad hoc
deputatos vel deputandos visitabuntur, prout
in dicta propositione prefati magistri Joannis
Parvi vere & formaliter continentur, an sint
aliqua a predictis assertionibus, per dictum do-
minum Episcopum damnatis, vel ex eis se-
quentes, & an sint veritati, aut probabilitati,
aut bono intellectui, seu pie expositioni dis-
sonantes vel consonantes, aut alique morum,
vel fidei prejudicio sustinibiles.

Item. Et quod dicti dominus Cancellarius,
pariter & sibi adherentes, ad reformandum &
reparandum lesionem fame & honoris, que
dictis domino duci Burgundie, & magistro Jo-
anni Parvi, per dictos processus & condemnatio-
nem facta extitit, & ex dictis processibus & con-
demnatione contra eisdem dominum ducem,
& magistrum Joannem Parvi inturrexit, in
quantum potuerunt intendunt, & postea
procurabunt; quodque etiam hoc mediante di-
ctorum domini Cancellarii, & suorum ad-
herentium instanter procurabitur, & certissime ob-
tinebitur in eo qui facit utraque unum, & est
benedictus in secula seculorum. Amen.

*Cedula tradita per dominum Cardinalem
Cameracensem.*

Deest ali-
quid

Hinc autem sancta Synodus declarat quod
per promissam condemnationem novem propo-
sitionum, vel etiam per condemnationem nu-
per factam de illa propositione: *Quilibet tyrannus*
&c. eadem sancta Synodus non intendebat, nec
intendit juri alicujus persone, seu fame ipsius,
vel honori prejudicare, seu quomodolibet par-
ticulariter derogare; cum nullus particularis
assertor seu defensor earundem, coram dicta
sancta Synodo fuerit specialiter, vel judicialiter
accusatus.

Per manum abbatis Clarevall. in conventu
predicatorum, Dominica, scilicet undecima die
Augusti.

Cedula Episcopi Atrebatensis.

Cum pro bono pacis pectoris & temporis re-
formande in Ecclesia militante, hanc sacrosan-
cta Synodus Constantiensis, in Christi nomine,
Spiritus sancti instinctu noscatur congregata,
ut tandem populum christianum, redemptum
Christi Sanguine pretioso, ad pacem eternita-
tis reducat, & deducat, scandala cupiens ab
agro Ecclesie tollere, eorum causas radicitus
excidens, aditus futuris possibilibus precludens,
quantum potest, diffinit, decernit, & declarat,
quod cum occasione quarundam novem asser-
tionum, quarum tenor sequitur, & est talis &c.

Aliqua scandala in quibusdam mundi parti-
bus, ut dicitur, fuerunt per malevolos suscita-
ta, & verumiliter suscitari in posterum timen-

tur oritura, & presertim apud minus doctos:
quae tamen dicta novem assertiones non sunt
tanquam erroneae condemnatae, eo quod de earum
possibilitate sive evidenti contradictione Fi-
dei, sacrae Scripturae, & bonorum morum,
sunt opiniones graves magnorum doctorum eas
asserentium probabiles, ut praefertur, testimo-
nio scripturarum naturalium, moralium, & di-
vinarum.

Ea propter haec sancta Synodus erroneas in
fide, & moribus fore non declarat; sed ne oc-
casionem earundem scandala sequerentur gravio-
ra, earum probabilitati derogare non inten-
dens, ipsarum tamen doctrinam publicam sus-
pendit, sub penis &c. Verum quod Episcopus
Parisensis, & Inquisitor in regno Francie,
quandam praesens sententiam tulerunt, qua
visi sunt eas tanquam erroneas in fide, & mo-
ribus condemnare; quod tamen tam ex defectu
judicialis potestatis, quam propter praedictarum
assertionum probabilitatem, & conformitatem
ad praedictas scripturas minime facere potue-
runt, quapropter dictam suam sententiam ad-
nullat, & nullam fuisse, aut esse, praesentium
tenore diffinit, & declarat, perpetuum silen-
tium imponendo dictis Episcopo, & Inquisitori,
& quibusvis aliis praesentibus, & futuris; ne oc-
casionem dictarum assertionum novem, aut dictae
praesens sententiae sic adnullatae, & pro nulla
declarat, imponant, aut imponere audeant
quomodocumque, aut qualitercumque, directe
vel indirecte, per se, aut per alium, occulte,
aut publice, cuicumque, aut quibuscumque,
personae aut personis, vivae, aut defunctae, vi-
vis aut defunctis, dictas assertiones, aut occa-
sione ipsarum haeresim, seu errorem audeant
imponere in futurum, sub praedictis penis, &
impositoribus criminum haeresis, & erroris in
fide, & moribus a jure indictis, & declaratis.

ANNO
CHRISTI
1113

Cedula Cisterciensis, & Clarevallensis.

Ad hoc quod super processu & concordis
tractatus utilis, & efficax habeatur, decerni po-
test in sanctae Synodi sessione.

Primo, quod sententiae Episcopi Parisiensis,
& Inquisitoris fidei, in condemnationem asser-
tionum &c. latae Parisiis tali die &c. Cum au-
tem juris ordine, multipliciter exorbitasse re-
periantur, irritae cum sequelis suis decernantur,
& omnino nullae; Episcopo tamen ipso ab omni,
si placuerit, inspectione super hoc immuni
semper, & libero permanente.

Item. Propositio condemnata priorem: *quili-
bet tyrannus &c.* modificetur per Concilium,
quod non intendit quibuscumque viventibus,
vel mortuis per ejus condemnationem in aliquo
derogare; cum hoc addendo, quod nulli fas
sit assertionem imponere vel attribuere cui-
quam, extra iudicium, nisi reus in hoc inven-
tus legitime fuerit, & convictus.

Item. Ne discordiarum renovetur immani-
tas; quod nullus possit, aut debeat, occasione
dogmatizationis, approbationis, vel defensionis,
usque in praesens, harum assertionum,
de suspicione, vel errore contra catholicas ve-
ritates, & sanam doctrinam, argui quomodolibet,
vel notari.

Item. Quia dictarum assertionum liberam
dogmatizationem, seditionibus, homicidiis, &
perjuriis viam praebere dicit denunciatis, & o-
mnimode magis earum judicialis per Concilium re-

ANNO
CHRISTI
"11"

fortassis non pluribus quam oportuerat pro non eruditis. Itaque deducta est hæc pars ex quadruplici radice: Ex fidei descriptione, quæ est habitus certus, & certus per auditum verbi Dei acquisitus, ad Rom. 10. & Hebr. 2. Cujus fidei objectum est propositio credenda, vel collectio plurium, ac omnium credendorum, sicut accipit Athanasius in hoc Symbolo: *Quicumque* &c. Alias fidei acceptationes rejicio, nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credendum catholice. Dehinc scripturæ testificatione, quoniam omnia in sacris scripturis Bibliæ contenta formaliter, vel sententialiter, & in effectum; & per consequens Decem præcepta sunt de fide, quoniam cum opposita assertionem pertinenti non stat fides. Unde Gratianus: *Jus naturale est, quod in lege & in Evangelio continetur, quo quisque jubetur facere quod sibi vult fieri, & prohibetur inferre quod sibi vult fieri.* Dehinc ex Ecclesiæ observatione, quæ damnat ut hæretes, nedum illa quæ contrariantur articulis speculativis nostræ fidei (ut ista, *Deus est*) verum etiam quæ contrariantur principiis & dictaminibus practicis, ut quod *Deus est diligendus super omnia; & proximus sicut nos: in quibus duobus tota lex pendet & Propheta;* quæ utique lex est fides nostra, vel de fide. Unde in scripturis sacris, Augustino teste, quidquid alibi noxium est, damnatur. Denique ex hæresis descriptione, quam Hieronymus dicit, esse dogma falsum fidei orthodoxæ contrarium. Et illic habita est distinctio, quod quedam sunt pure de fide sub quadruplici gradu; quedam pertinent ad fidem, & opposita sapienter hæresim: quedam sunt impertinentia, quia non apparet quod repugnant, vel sequantur ad fidem. Interbarur hoc corollarium, quod hæc consequentia impossibilis est, & hæreticalis: Decem præcepta Legis sunt evidentia, in lumine naturali; ergo non spectant ad articulos fidei, nec ex eis deducuntur. Ex hinc rationabiliter motus fuit reverendissimus magister Petrus de Verfa, exhibere Schedulam quam tradidit. Alii verodiciunt: qui volunt quosdam hæreticare, videant ne erroribus se involvant.

Secunda pars conclusionis principalis.

Ceterum pro secunda partis deductione sunt inducæ contra primam assertionem: *Licitum est unicuique &c.* rationes in triplici quaternario &c. Fundatur prima super hujus adverbii significat. *maxime*, jam præsertim, jam specialiter, Gallice (mellement) quia præsupponunt veritatem illius quod præcedit. Altera super hoc complexo: *Abque mandato quocunque, vel præcepto*, deducendo ad contradictionem; quia Lex Dei mandatum est &c. Tertia super intellectu plano, ac resolutio hujus præcepti, *Non occides*, scilicet hominem propria voluntate, sed vel jubente Deo per revelationem, vel per publicæ administrationis admissionem, Matth. 26. 52. *Omnes qui gladium acceperunt &c.* Glossa, *proprio auctoritate &c.* Unde lex occidit & non homo; *Mibi vindicta &c.* Rom. 11. 19. Quarta super defectu jurisdictionis, vel judicariæ potestatis in occidente tyrannum, sicut ponit assertio. *Quis est, qui iudicet alienum servum &c.* Rom. 14. 4. Fundatur prima ratio secundum quaternarium super condemnatione trium articulorum Hus & Wicleff, *de predicantibus absque missione: de popularibus corrigentibus ad libitum dominos &c.* Et dominis bona Ecclesiasticorum

rapinibus &c. quoniam occisor in casu assertionis; & pejus facit, quam in his casibus tribus fiat. Fundatur altera super omni politia vera, vel præsentia; ut puerorum sub magistro, & inter se; ut latroonum, vel paganorum, immo ut demonum pro statu præsentis. Matth. 20. ut omnium bonorum, quibus omnia ordinata sunt. Est autem „ordo parium dispensationumque rerum unicuique jus suum tribuens, „ iniqua non usurpans. „ Tertia, super comparatione tyrannidis ad hæresim, & alia vitia deteriora, propter quæ non veniunt homines passim occidendi, & quomodolibet, & abque mandato. Quarta & octava in ordine, super comparatione non habentis auctoritatem judicariam ad habentem, sicut est rex; qui quidem rex non posset sine juris ordine, non nominatum, non vocatum, non convictum interficere; quanto minus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam, vel interpretativam alteri, cui non mandatum est, immo legibus regis prohibitum? Pro his loquitur Textus *Actor. 25. & Nicodemus 17. & in Lege: quod iustum est, iuste exequeris, Deut. 16. 20.* Denique prima ratio tertii quaternarii fundatur super multiplici notorietate juris, aut facti, quæ requirebatur pro qualibet circumstantia, seu clausula hujus assertionis, ut quod notorium esset talem machinari &c. quoniam ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimonium unius, quanto minus nullius? Altera, quod hæc assertio, quantumcumque circumstantionata, non potest habere veritatem de privata persona extra casum Divinæ revelationis notoriæ, vel casum inevitabilis necessitatis; sicut extrationibus advertariorum, quas quidem pridem vidimus, sed is constat; nec tamen casus iste necessitatis semper excuset. Fundatur undecima ratio, exaggerando quod hæc assertio se præjudicalem ostendit ad omne genus hominum active, & passive, licet contra de poni videatur: extendit se ad Papam, ad Episcopos, ad abbates, ad principes, ad patres, ad maritos, ad sacerdotes, ad clericos, populares, & ad omnes in communi; patet consideranti, quia cuilibet tali dici potest: *Tu es tyrannus, vel machinaberis in mortem Domini tui.* Postremo pro quarta ratione, duodecima in ordine, & ultima, fiebat epitogus sic arguendo: Contradictoria hujus assertionis, quæ est particularis, vel singularis negativa, est vera, & catholica; igitur ista est falsa, & non catholica, & consequenter hæretica, quod tenet per legem contradictoriam, per dicta Aristotelis & Dionysii, quod verum & bonum sunt ex omnibus circumstantiis; falsum autem & malum ex unica: antecedens est manifestum in multis casibus; ut, dum occidens non habebit sufficientem notorietatem, ut procedat ad certam mortem non moniti, non convicti &c. vel dum potest servare juramentum fidelitatis, vel est sacerdos; & provideri potest regi per alterum, vel alio modo &c. Exclamabit hic aliquis, & dicet: ponimus quod omnia sunt notoria, quæ proponuntur. Responsio, quia hic non investigo, quod alii dicant, sed quod ponit assertio, & in quibus terminis se regulat. Replicabit alter dicens: truncata est assertio. Responsio, quia nec hoc pronunciat inquiritur, quamvis non desint testes hic etiam præsentis, omni exceptione majores, quod

ANNO
CHRISTI
"11"

ANNO
CHRISTI
114.

quod nihil truncatum est &c. Superius au-
thoritates sanctorum, superest multitudine exem-
plorum, & historiarum.

Sed interim discutamus per alias octo as-
sertiones; & ad hanc inducenda postmodum
ponitur secunda assertio sic: *Leges naturalis,
moralis, & divinae, auctorizant unquamque
subditum de occidendo, vel occidi faciendo di-
bitum tyrannum; damnatur ut erronea in fide,
ac moribus, & legibus naturali, morali, & divi-
nae injuriosa. Deducitur haec condemnatio ex ra-
dice quadruplici; immo quod insana & sacrilega.*

Prima, quia Lex aivlos, naturalis, &
humana prohibent explicitè & expresse, quod
nemo accipiat sibi honorem judicarium, vel do-
minandi jus in jurisdictionem, sed qui vocatur
sicut *Aaron*; patet in Epistola ad Hebraeos,
c. 5. 4. Non igitur auctorizant non vocatum;
alioquin suprema Lex, Deus scilicet, dissen-
sionis Deus in hoc esset. Est & contra Apo-
stolum; nec daret unicuique quod suum est,
& sic esset summa perversio modi, speciei,
& ordinis: dicit Lex, judiciorum vigor, juris
publici tutela in medio constituta est, ne quis
de aliquo, quantumcumque sceleribus impli-
cito, assumere valeat ultionem. Haec est
etiam Lex priorum Nota de Bruto, cur
filium occidit: „ Qui, inscio principe, inquit
„ Lex, bellum gerit, reus est laesae majesta-
„ tis. „ Altera radix est, quoniam Lex
divina, naturalis, & humana, prohibent, ne
idem sit erga alterum, pars, iudex, & testis,
quod soli Deo proprium videtur. Unde, dum
ex officio procedit iudex contra errores, qui
sunt sicut Leges laesae majestatis, pars rea con-
stituitur promovens, vel instigans, tenens lo-
cum partis accusantis; propterea reprobati non
potest sententia iudicis in causa appellationis,
vel aliter, ipso non vocato vel audito. Am-
plius tertia radix est, quia secundum Legem
divinam, naturalem, & humanam, nemo de-
bet ex incertis causis, & conjecturis, vel
ex eis quae secrete geruntur (sicut sunt machi-
nationes, & cogitationes cordis) publice puni-
ri, praesertim ad mortem; quia cogitationis
penam nemo meretur, quoad forum scilicet
praesentis vitae, secus quoad forum conscien-
tiae. Nemo (inquit Lex) ad testimonium unius
moriatur. Demum quarta radix est, quia ne-
mo vellet quod a non iudice suo damnaretur
ad mortem, praesertim non vocatus, non au-
ditus, non monitus. Lex autem naturalis dicta
est & sumpta Matth. 7. 12. *Omnia quaecumque vultis,
ut faciant vobis homines, & vos eadem fa-
cite illis, Glossa, velle debetis.* Procedamus ad
reprobationem tertiae simul & quartae assertio-
num, quia connexae sunt, & sic habent: *Lici-
tum est unicuique subdito, honorabile & merito-
rium &c.* Et dicunt in sententia, quod *Quilibet
tyrannus potest, & debet occidi a quocumque vili-
ter, & per insidias, & quomodo haec est propria
mors, qua debent mori, occidere scilicet ita eos.*

Assumitur pro reprobatione quadruplex fun-
damentum. Primum sumitur ex causis conden-
di Decretalem illam in Concilio Lugdunensi,
Lib. 6. Pro humani, quarum prima est, ne
quis christianus subito & improvisè moriatur
in periculum damnationis aeternae; quod ibi di-
citur horrenda inhumanitas, detestandaque sa-
evitia. Altera, quoniam omnis potestas tribuitur
a Domino ad iustitiam, rectumque judi-
cium exercendum. Tertia, quoniam hoc in
Christianitatis opprobrium cedit. Alterum fun-
Concil. General. Tom. XXVIII.

frater per mendacia, aut perjuria aut per si-
nem illicitum, sicut notat Thom. 2. 2. *qu. de
insidiis.* Unde Lex dicit: *hominem homini insi-
diari nefas est:* Et Exod. 21. 14. *Si quis per
insidias, & per insidias occideris proximum
suum, velles eum ab altari meo, ut moriatur.*
Constat autem quod in insidiis, de quibus fit
hic mentio, concurrunt frequenter haec tria:
mendacium, perjurium, ac finis, scilicet subita
mors, & vili alterius cui fides, data erat; un-
de etsi quaedam possunt esse insidiae iustae, non
tamen istae, attentis mediis, & fine, & non
diffidatione. Sumitur aliud fundamentum ex
dictis sanctorum, reprobantium in Judith, Aod,
& similibus mendacia, & fisiones falsas, licet
in eis collaudetur zelus ad cultum Dei, & sal-
vationem populi; & oppositum sentire haereti-
cum est, ut deducit Augustinus ad premium
&c. Demum pro quarto fundamento sumitur
descriptio tyranni data ab assertione: *Tyrannus
est, qui in republica non jure principatur, vel
principari conatur.* Constat enim juxta venera-
bilem Egidium de Roma; in suo *de regimi-
ne principum*, & experientia loquitur, quod
vix est aliquis Dominus qui non tyrannus in
aliquo jure, vel interpretatione iudicetur.
Et ita debet active & passive, viliter, &
insidiosè per subditos interfici. Cujus falsitatem
deducit Oresmius *super quinto Politic.* Ubi Ari-
stoteles dicit, quod *boni non faciunt seditionem.*

Veniamus consequenter ad quintam, sex-
tam, septimam simul assertiones, quae dicunt
*Regem debere amare, remunerare, & glorifi-
care talem mortem &c.* Haec tres simul ex in-
convenienti quadrupliciter reprobantur. Pri-
mo quidem, quia rex teneretur amare, remun-
nerare, & glorificare peccata, qui ideo posi-
tus est in vindictam malefactorum: *non enim
sine causa gladium portas,* sicut dicit Aposto-
lus Rom. 13. 4. Unde etsi posset ad tempus
dissimulare vindictam, sicut fecit David de
Joab; non tamen potest absolute remittere
culpam; praesertim non penitente, sed pec-
catum justificante palam, & in eo perleve-
rante in scandalum subditorum: quae justifica-
tio neque in Cain, neque in Antiocho scele-
ratissimo, neque in Juda perfido inventa est,
quia dixerunt, *peccavi.* Amplius secundo, quia
Rex per has assertiones deducitur, non ad
peccatum mortale committendum, sed ad ha-
resim: dum dicitur quod tenetur tanquam li-
citur, laudabile, & meritorium, amare, re-
munerare & laudare id quod de se iniquum
est. Et quia dicente sapiente Eccli. 10. 2.
*Qualis est rex civitatis, tales & habitantes
in ea.* Et Claudianus ait.

Regis ad exemplum totus componitur orbis:
sequeretur haereticatio omnium fere subditorum.
Attendant hic omnes, praesertim domini Com-
missarii, qualiter haec materia tangit plures &
magnos, immo maximos, quia regem cum to-
to clero suo, quibus imponitur, non dum haere-
sis, sed quod sunt haeretici, dum eorum senten-
tia pro non catholica reprobatur, quia deter-
minare falsam doctrinam pro vera, nequit fieri
sine pertinacia, ut deducit Okam *quarto pri-
mae partis dialogi:* Rursus tertio includitur in
his blasphema comparatio de Michaelè & Phi-
nees, quasi Michael occiderit Luciferum sine
mandato Dei & praeepto quocumque; similiter
& Phinees ipsum Zambri; quorum patet oppo-
situm, tam ex ratione, quam ex epistola Judae
Ccc de

ANNO
CHRISTI
114.

771
 de Michaelē, qui non est ausus iudicium inferre
 blasphemiam &c. Judas 9. & de Phinees Num.
 25. Unde si Phinees occidisset licite sine man-
 dato adulterum, vel idololatram Zambri: cur
 non similiter tunc, & nunc aliter idem posset?
 Sic argueretur de Moyse respectu litigantium.

ANNO
 CHRISTI
 1111

Denique notatur, ut ex assertione ter-
 tia, (sicut etiam res se habet) quod hæc po-
 sitiva doctrina multiplicata est per populos,
 & regna, sub epistolis, & propositionibus hæc
 assertiones continentibus. Deducamus propterea
 falsitatem octavæ assertionis ad intellectum po-
 nentis; quoniam si liceat unicuique iudicare
 lege divina, ut de illa *Non occides*, Exod. 20.
 13. & eam interpretari secundum epikeiam
 suam & conscientiam, relinquendo planum,
 rotundum, ac solidum sensum positum per do-
 ctiores sanctos; epikeia, & conscientia quælibet
 poterit Scripturam intelligere sacram aliter
 quam Spiritus S. efflagitet, quod est hæresis,
 secundum descriptionem Hieronymi. Et hæc in-
 convenientiæ consequatur.

Primo quod poterit quilibet interpretari præ-
 ceptum illud, *Non furaberis*: Exod. 20. 15. Si-
 cut inventus est unus dogmatizans, quod pro
 nutritione pueri bonæ indolis ad eruditionem
 theologiæ, vel utilitatem reipublicæ, poterit
 rapi pecunia a divite. Alii, quod licebat com-
 mittere usuram pro sublevatione pauperum:
 alii, quod simoniam pro necessitate Ecclesiæ:
 alii, quod rapinam pro fundandis Ecclesiis,
 vel hospitalibus, nemo aspiciens ad malum
 &c.

Amplius secundo, idem arguitur de hoc præ-
 cepto, *Non marceberis*, Exod. 20. 14. quia
 diceret aliquis rex, vel præpotens: sterilis est
 uxor mea; recipiam alteram, ne successione
 defrauder heredis. Alter idem faciet pro mul-
 tiplicatione prolis ad cultum Dei.

Rursus tertio contingit hoc idem circa præ-
 ceptum hoc, *Non mentieris*. Mentiar, inquit,
 aliquis, ut salvem proximum, vel me ipsum
 a morte, seu damno, seu vituperio: mentiar
 ad salutem aliorum corporalem, vel spiritua-
 lem: mentiar ut licentius perdantur impii ty-
 ranni, vel hæretici; immo & confessionem re-
 velabo, ne perdantur reliqui.

Postremo, licebit etiam sic parentes occide-
 re in senectute, ne langueant diutius: sic oc-
 cidere seipsum ad evitacionem indigentæ, ser-
 vitutis, vel stupri, vel contumeliæ Dei; sicut
 fuit tempus, dum *omnis, qui interficiebat chris-
 tianos, arbitrabatur se obsequium præstare Deo*.
 Joan. 16. 2. &c.

Advertitis autem quam late pateat hæc rui-
 na. Si cuilibet non secundum leges vivere, sed
 de lege iudicare licuerit, contra illud decretum
 vulgatum: *Ejus est interpretari, cuius est conde-
 re legem*. Ex illud Augustini de *vera religione*
 dist. 4. can. In *ipsis temporalibus legibus*, ubi di-
 cit, quod dum institutæ sunt leges, non lice-
 bit etiam iudici de eis iudicare, sed secundum
 ipsas: unde fatemur, sensum legis, non ver-
 ba, facere sensum litteralem; sed de sensu pe-
 riti definiunt, non quilibet pro seipso. Deni-
 que cum ex solo sensu litterali Scripturæ sumi-
 tur efficax argumentum solidum, sic litteralis
 sensus Scripturæ in aliquo falsus diceretur
 &c.

Tandem reprobetur assertio nona, quæ in
 scheda minus damnata est rigide in casu so-
 cietatis iuramenti, hæretica est, sacrilega est,
 perniciosissima est. Primo quidem, quia perju-
 rium, secundum genus suum (si Thomæ cre-

ditur) gravius est homicidio, quoniam est im-
 mediatus contra Deum, & contra præceptum
 primæ tabulæ. Cedit insuper in subversionem
 graviores totius reipublicæ, dum vinculum e-
 jus, quod est iuramentum, rumpitur, & dis-
 solvitur; unde *iuramentum est omnis controversiæ
 finis* secundum Apostolum Hebr. 6. 16.

Porro, si perdet Deus omnes, qui loquuntur
 mendacium, Pl. 5. 7. ita quod nulla adjectio-
 ne potest licitum fieri; quid de perjurio cen-
 sebimus iudicandum? Negetur ratio Augustini
 quare mendacium non recipit compensationem
 ut fieri licitum possit. Rursus exemplis sacra
 Scripturæ docemur 4. Reg. & 2. Paral. in fine,
 quod Sedecias cum toto populo Iudæorum
 ideo peremptus est, quia non tenuerit pactum
 cum idololatra Nabuchodonosor, seductus per
 sacerdotes dicentes, quod cum idololatra per-
 fido, tyranno, sædus initum non tenebat, ex
 quo erat sine fide. Exemplum aliud est de Si-
 meon, & Levi, quibus jam maledixit pater,
 quia frugerant pactum cum Sichimitis initum
 Gen. 34. Exemplum aliud apud Gentiles de
 Regulo, & Fabricio, ac multis similibus,
 de quibus loquitur Cicero lib. 8. de *Officiis*. No-
 tetur quid recitet tempore Hannibalis de duo-
 bus remissis per Romanos. Exemplum de per-
 fidia Carthaginiensium, quæ subvertit eos, qui-
 bus dictum est: per quos Deus iurabit, & ubi?

Exemplum de fide militum, de fide mercato-
 rum, de fide Joannis regis Franciæ, & alio-
 rum quotidie sine numero, quos constat servasse,
 & hodie servare confederationes, & vera iu-
 ramenta, nedum in præjudicium temporale sui,
 vel suorum, sed etiam in præjudicium vitæ
 propriæ, quod est ultimum præjudicium tem-
 poralium. Nota de Lombardis, nota de Lo-
 tharingis, qui reducerentur captivi a suis, si
 fugerent. Denique queritur, si confederatus,
 de quo loquitur hæc nona assertio, poterat ser-
 vare iuramentum suum, non occidendo, vel
 occidi faciendo tyrannum illum, cum quo iu-
 ramentum & sædus habebat; & si sic, tene-
 batur illud observare, cum non cederet in præ-
 iudicium animæ suæ, vel salutis æternæ: si
 vero non potuerit observare, consequetur pri-
 mo, quod tenebatur de necessitate salutis ty-
 rannum illum sibi confederatum vel occidere
 vel occidi facere; quod improbatum est prius,
 quia non erat iudex ejus, ut supponitur, &
 quia iudex etiam observare fidem hosti debet.
 Sequitur præterea, quod talis præsentiens illum
 esse tyrannum dignum mortē, cui nec servan-
 da fides erat, secundum cum iuravit in men-
 dacio, & dolo malo. Unde litteralis intelle-
 ctus, planus, & grossus apud omnes, istius
 præcepti, non perjurabis, quod est, omne iu-
 ramentum deliberate, & licite factum tene-
 dum est, etiam usque ad præjudicium mortis
 temporalis; quoniam plus tenetur observare fi-
 dem suam, quæ est quædam integritas, & vir-
 ginitas animæ, quam corpus proprium, vel a-
 lienum, & est ordo rectus charitatis. Promi-
 seramus inducere rationes cum auctoritatibus,
 & historiis; summabimus illas plures: itaque
 continentur 2. 2. q. 5. & q. 8. in Augustino &
 Hieronymo: plures in summa confessorum su-
 per his vocabulis *belium, homicidium, infidia
 perjurium*. Sanctus Thomas ad idem 2. 2. qu.
 64. multis articulis, & 4. de *infidiis* & 4. de *ju-
 ramento*. Item 4. penul. secundi. Item lib. 1. c. 6.
 De *regimine principum ad regem Cypri*, deter-
 mi-

ANNO
 CHRISTI
 1111

ANNO
CHRISTI
1111

minans hanc questionem ex intentione, fundam-
se in hac auctoritate Petri, *servi, subditi estote*
in omni timore Domini, non tantum bonis &
modicis, sed etiam dyabolo, 1. Pet. 11. 18. Exem-
plicat de multis Romanorum imperatoribus,
sub quibus christiani passi fuerunt sponte, licet
eos potuissent occidere, ut patet de sacra le-
gione Thebomorum Sarreburienfium. Insuper
qui ab aliis diserte, vel truncate allegatur,
facit pro dictis lib. 3. cap. 16. ubi dicit, quod
tyrannus est, qui vult contra leges dominari.
Et lib. 8. cap. 19. tradit, quod nullus quantum-
cunque tyrannus, etiam notorius & intolerabilis,
interficiendus est contra iuramentum, neque per
uicium. Exemplificat de David respectu Saul.
Et tandem dat consilium simile sancti Thomae.
Sed addi potest, quod per Generale Concilium
possunt tyranni judicari, vel deprimi, non
propria presumptione. Est ad idem Alexander
de Hales diffuse, tertia parte Summæ super hoc
præcepto. Ad idem Augustinus lib. de libero ar-
bitrio; & epistola secunda contra Faustam. Ad
idem lib. 1. de vitis. Tractatu de Ira c. 13.
Ad idem leges civiles. Exempla sunt in scri-
ptura de Cain sceleratissimo, de quo non li-
cuit alteri, ut interficeret eum. Item de Ju-
daïs, qui licet Christum reputarent tyrannum
pestimum, noluerunt tamen interficere propria
auctoritate.

Concludamus tandem ex istis omnibus veri-
tatem secundæ partis conclusionis nostræ prin-
cipalis, scilicet, quod hæc novem assertiones
rationabiliter, & catholice, prout in schedula
continetur, qualificatas, reprobatae sunt; immo
profiteor cum reverendissimo patre domino Car-
dinali Cameracensi, & firmissime teneo & nul-
latenus dubito, quod hæc doctrina est hereti-
ca, & damnata per hoc Concilium in ista,
Qualibet tyrannus &c. Nec super hoc oportet
me iudicio Concilii, tanquam sim dubius, sub-
mittere, quia crederem me peccare, sentiendo
de fide certissima rem incertam.

Habent ecce criminatores quod intendunt,
me consententem, quod opponunt &c. Elicitur
ex his, quod nullus a commissione circa ma-
teriam Fidei repellendus est tanquam suspectus,
si dixerit, hanc esse fidem suam; quemadmo-
dum fecit idem reverendissimus pater dominus
Cardinalis Cameracensis, Præceptor meus cla-
rissimus, ad requestam Serenissimi regis Roma-
norum. Sic & præfulgidum decus canonilla-
rum, & flos gratissimus dominus cardinalis Flo-
rentis, confestim ut alias, me præsentem, legit
has assertiones, admiratus: *Et potuerunt, in-*
quit, inveniri defensores, quin mox fuerint ali-
qui contradicentes? adeo sibi manifestus error
videbatur. Sequitur tandem iuramentum fuisse
licitum de repugnando talibus erroribus.

Tertia pars conclusionis principalis.

Demonstratis itaque duabus primis partibus
nostræ conclusionis, ita ut non sit relictus du-
bitationis scrupulus apud illos qui nolunt *servi*
imprudens, sed intelligentes quæ sit voluntas
Dei, Ephe. 5. 17. nam & ratio evidens & au-
thoritas convincens, & hæc sacrum Concilium
determinans, multipliciter hoc credere tradunt,
& impellunt &c. Expediamus nos breviori ser-
mone de partibus reliquis duabus. Dicit tertia
pars, quod hæc novem assertiones potuerunt
per doctores & ordinarios locorum doctrinali-
ter, a judicialiter condemnari. Stabiliamus
Concil. General. Tom. XXVIII.

hoc quadrupliciter. Primitus in iure divino;
spectat itaque ad Prælatos etiam inferiores pa-
scere gregem pabulo doctrinæ. Joen. 10. 19.
Bonus Pastor &c. & Matth. ult. 9. 11. *Doc-*
te omnes Gentes &c. Iia. 58. 1. *Clama, ne ces-*
ses, & Jerem. 33. 1. Va Pastoribus &c. Exec.
33. 2. *Va Pastoribus Israel. Et 33. 6. Si spe-*
ciator videris &c. Et simile ejusdem 3. 18.
Si dicente me ad impium &c. Thren. 2. 24.
Propheta tui viderunt &c. Deut. 13. & 16.
Contra hereticos 1. Tim. 4. ad Titum 3. ad
Gal. 2. 5. & 6. Item Act. 20. 28. *Attendite*
oebis & universo gregi &c. Ex quibus omnibus
fundatum est in scriptura Sacra, quod doctores
& prælati possunt & debent populum sub-
ditum in doctrina sana pascere, & ne errent
providere. Stabiliamus secundo partem eandem
ex iure naturali, & positivo. Ex naturali qui-
dem, quo pater debet erudire filios, sapiens
insipientes docere, videns cæcos ducere, caput
in membra sensum influere, & ita de reliquis
similitudinibus naturalibus. Ex positivis vero
iuribus judicatur *Extra de heretic. cap. Ad ab-*
olendam, & cap. Excommunicamus, & cap.
Sicut, & Extra de Simo. cap. licet Heli.
& LXXXIII. distinet. can. Nil illo pastore &c.

Stabiliamus tertio partem hanc, & appro-
bationem hujus sacri Concilii per prædicam
ejus: collaudat enim condemnationes factas
contra errores Wickliff, per universitates Ox-
oniensem & Pragensem, & per ordinarios eo-
rundem locorum; quas velut temerarias, &
iniquas reprobare debuerat, si nequaquam eis
condemnatio talis licuisset. Inducerentur si-
milis plura de prioribus Conciliis tam Gene-
ralibus, quam provincialibus etiam ante Nic-
enam Concilium &c.

Stabiliamus denique quarto partem eandem
ex consuetudine laudabili in diversis diocesi-
bus, præsertim in Parisiensi. Illic enim da-
mnati sunt articuli, & damnantur quotidie per
doctores Sacræ scripturæ, & per Episcopos, &
jurant baccalarii priusquam legant sententias
in manu Cancellarii Parisiensis, quod si quid
audierint dici in favorem articulorum Parisi-
ensium, revelabunt infra octo dies E-
piscopo, vel Cancellario Parisiensi, qui erunt
pro tempore. Scripsit & hoc idem sacre Theo-
logiæ facultas in Parisiensi universitate, in tra-
ctatu quem misit ad Clementem VII. solvens
rationes, vel allegationes in oppositum sumptas
ex iuribus male intellectis. Cujus facultatis au-
thoritas major est in hac parte, quam unius
Glossatorum; quia decreta sunt dicta doctorum,
sanctorum theologorum, quæ melius intelli-
gi possunt a theologis, quam a solis juristis, si-
cut architecta judicat de ceteris. Concedamus
tamen, quod nulli inferiores ad Papam, vel
ad Generale Concilium, faciunt determinatio-
nes in fide, quæ ligent generaliter omnes chri-
stianos, ut præcise sunt talium. Præterea di-
cuntur inferiores Prælati causas fidei magis
ventilare, quam terminare; quia reservatur au-
thoritas superiori qui potestatem habet univer-
saleme definiendi, & obligandi. Quod si dica-
tur, quia Prælati inferiores, & Inquisitores,
quandoque sunt ignari litterarum (sicut arguit
Ockam, quod plane ita fuerunt quandoque Sum-
mi pontifices) propterea concedimus, Prælatos
inferiores non debere quæstiones fidei judiciali-
ter decidere, nisi concurrentibus illis causis.

Prima, quod scandalum fuit ortum ex aliqui-
bus assertionibus in sua diocesi, quia de his quæ

ANNO
CHRISTI
1111

foris sunt nihil ad eos, nisi forte requisiti sint A
in fidei subsidium. Secunda, quod assertiones
tales sunt, quæ sine periculo non possunt ad
admitti, vel tolerari, nec eorum falsitas igno-
rari seu dubitari. Tertio, dum habetur suffi-
ciens copia doctorum in sacris litteris homi-
num scientiam discernere si tales assertiones
sunt explicitæ contra fidem & per Sacram scri-
pturam reprobata in sententia, vel effectu. Pos-
sunt itaque, imo et debent Praelati et docto-
res scire multa esse contra fidem explicitam,
qualia populus nescit, nisi implicite. Unde
regulariter nec Papa, nec Generale Concilium
debet facere determinaciones fidei, nisi con-
currant hæc tres causæ: quod si dicitur Præla-
tos et doctores posse facere de aliquibus asser-
tionibus declarationes quas sunt contra fidem,
non tamen posse determinare; hoc nihil est:
quia Papa, vel Generale Concilium determi-
nando de fide, seclusa revelatione speciali, non
faciunt aliud, nisi declarare, talia esse de fide
cum pœnarum adjectione. Denique non potest
allegare contra Praelatos, vel doctores, si prius
damnent assertiones doctrinaliter, et judiciali-
ter, quam evocent, et damnent assertores.
Exemplum multiplex de numismate falso, &
de morbo canceris, et similibus. Hoc insuper
prædicatum est in hoc sacro Concilio de er-
roribus Wicleff, et de isto: *Quilibet tyrannus*
Ec. & in aliis Conciliis, et de hæresibus &
apocriphis dogmatibus sine actione damnatis.
Est enim prius damnare hæreses, quam dam-
nari possint errantes: propterea perverissimus,
ac perniciosissimus est, non quidem ordo juris,
sed illius confusio, nolle quomodolibet tracta-
re prius de interesse fidei, quam discussum,
vel decisum fuerit de interesse personali. Et
hic locum habet dictum Christi Matth. 15. 6.
Irritum facitis mandatum Dei propter traditiones
vestras. Numquid non est iudicium sufficienter
fundatum, ubi error nunciatus est, reus, pro-
motor accilians, iudex damnans? Advertant
Praelati ea quæ loquerentur inconvenientia, si
passim ac libere aliqui prædicarent quidquid
vellent; neque possent corrigi, nisi referendo
causas ad sedem Apostolicam, ubi plerumque
pauci sunt theologi, nisi forte tales qui pos-
sunt esse rei, & pars. Audenter, non arro-
ganter, affirmo, quod in damnationem novem
assertionum, plures fuerunt magistri in theo-
logia, ac licentiati, absque baccalaureis forma-
tis, & aliis, quam sunt in hoc sacro Conci-
lio: & tribus mensibus duravit eorum delibe-
ratio, quæ fiebat publice, & libere, protestan-
do, quod solum ad extirpationem errorum (si-
cut sua professio requirit) intendebant. Pro-
pterea, non evocata est facultas Decretorum
tota, sicut theologi omnes vocati sunt; quia
de solo fidei interesse quærebatur. Addo, quod
nullus unquam inventus est, me sciente, qui
auderet dicere, quod assertiones istæ, & similes
essent veræ, quamvis aliqui diverticula conginge-
rent, ne responderent ad rem istam. Rursus
executio facta est, non per unum, aut per
duos; sed per sedecim magistros, ad hoc ju-
dicialiter deputatos.

Quarta pars conclusionis principalis.

Superest declaranda quarta pars & ultima,
dicens, quod hæc assertiones novem sunt per
hoc sacrum Concilium, vel per sedem Aposto-
licam de necessitate salutis reprobandæ, & hoc

vere, vel interpretative. Radditur hæc pars
perspicua, tam ex prioribus reprobationibus,
quam ex probationibus partis præcedentis, vi-
delicet ex iure divino, ex iure naturali, & hu-
mano. Non enim minus, imo amplius, Con-
cilium Generale obligatur vigilanter intendere
ad extirpationem errorum, & emendationem er-
rantium, quam prælati inferiores, vel etiam ip-
si sæculares principes: qui qualiter obligantur,
horum est ex prioribus, & scientibus legum lo-
quer, Rom. 7. 1. Deinde patet eadem pars ex
verbis huius sacri Concilii positæ in condem-
nationem huius assertionis: *Quilibet tyrannus*
Ec. ubi sic dicitur.

„Præcipua sollicitudine volens sacrosancta
„Synodus ad extirpationem errorum in diver-
„sis mundi partibus invalescentium procedere,
„sicut tenetur, et ad hoc collecta est: nuper
„accepit &c. „ Denique sumitur probatio
partis huius ex notorietate multiplicis scandali,
quod verisimiliter tolli non potest, nisi per de-
terminationem huius sacri Concilii. Scandalum
unum est inter Praelatos etiam eiusdem regni,
pluribus deficiuntibus unam, aliis murmuranti-
bus, & virtualiter reprobantibus; dicendo, quod
de opinione fidem facere volunt; quod sen-
tentia Parisiensi late, per regem, & universita-
tem approbata, ac per regnum accepta, sunt
iniquæ, ut pridie dicebatur in publico. Revera
bene dixit Apostolus de hæresi, quod ipsa sicut
Cancer serpit, 2. ita Tim. 2. 17. quoniam ex
una jam centum exortus sunt, quod *sanguis san-
guinem tangit*, Osee 4. 2. Scandalum aliud
est inter doctores et scholasticos aliquos, sicut
patet, quamvis non expresse, reprobant senten-
tias istas, sed profecto seducunt se, dissimulantes
se, nec juramentum custodiunt. Scandalum aliud
est, et fuit multiplex, et horrendum inter se-
culares; sed vis, per quos; quia non per fidei
defensores, neque per hæresum reprobatores
(viderint ipsi, qui fecerunt, et faciunt opere,
et consilio, unde scandalum tale venit) quia
profecto non datum fuit, sed acceptum. Est
enim *paucis multa diligentibus legem Domini*, et
non est illis scandalum, Pl. 118. 165. Ego
fidenter pro me respondeo, quod nec tam po-
tens sum, quod possum operari destructionem
talem totius communitatis aut regni; nec tam
perverfus, et nequam, ut hoc vellem, Deo
propitio. Et ad veritatem perscrutandam esset
vigilantius attendendum quid importent voces
tales, ut occurreretur destructionis periculo, si
tale sit, et unde sit hæc percussio. Est, in-
quunt, in destructionem communitatis totali-
ter &c. Dicere habet omnis bonus civis; ecce
si propter me tempestas hæc orta est, mittite me
in mare Ec. Jonæ 1. 12. Sed reprimo.

Cum hæc ita se habeant de tantis scanda-
lis, dum sacrum hoc Generale Concilium po-
test occurrere, et opem ferre, si dissimulet, si
procrastinet, si in personarum acceptionem ve-
lit habere fidem Jesu Christi, nonne judicabi-
tur in se, et in suis membris reprehensibile?
Nonne de reatu apud Deum et homines ar-
guatur? Cur ita? Quia unico sententiæ defini-
tivæ verbo tantis malis occurrere potest, de-
vius ad se reducere, et errantes revocare. Quod
quanti meriti sit, Jacobus ostendit c. v. 5. 20.
Dicunt itaque omnes definitive perhibemus re-
de quod non perhibetis. Faciunt pro hac par-
te dicta scripturæ, et sanctorum, *Extra. de hæ-
ret. cap. 11. Qui alios cum potest Ec. 23. 9. 4.*
*can. ita placet, LXXIII. dist. can. error cui non refi-
bitur*

ANNO
CHRISTI
1115

ANNO
CHRISTI
1115

*si non approbatur; Extra. de homici. cap. sicut
dignum, qui potuit hominem liberare etc. & Matth.
18. 16. 17. de tollendis scandalis & mem-
bris nocentibus in corpore mystico; ac de illa
Legē; Dic Ecclēsa; quod si ecclēsam non audie-
rit, si tibi sicut stultus & publicanus: debet
etiam tibi loqui sic ut audiat: & 1. Petr.
3. 15. Parati semper ad satisfaciendum omni
potenti etc. Obsecro, peto, & obtestor, per
matrem omnium bene viventium, charitatem
per illam, sine qua Deo nemo placere pot-
est, neque salvari, fidem scilicet catholicam:
per beatam denique felicitatis spem: nolite fieri
(sicut monet Apostolus, Ephel. 5. 17.) im-
prudentes, sed intelligentes, qua sit voluntas
Dei. Constat autem, quantum est ad prae-
sens dicere, talis intelligentia in quatuor con-
siderationibus, in quibus mox suis erit. Pro-
testor nihilominus solemniter, & supposito
quod mihi non praesudicet modestia mea, quam
hactenus tenui coram dominis commissariis,
& hic nolendo quicquam dicere, & respon-
dere circa materiam harum novem assertio-
num, praeter id quod ad reprobationem eorum
theologicam spectat, & ad apertionem theo-
logicam, praedicando quod altera pars simi-
liter se habeat; aut si contigerit quod fiat
descensus ad personalia qualiacunque tangen-
tia vel Christianissimum regem Francie, cujus
legatione suogor, vel sacram theologiae fa-
cultatem, aut illam, cujus pars est, uni-
versitatem Parisiensem, aut personam meam,
in fama, doctrina, vel aliter; detur &
pateat mihi legitima defensionis, & respon-
sionis locus. Sic spero firmiter in Domino,
quod potentissima veritas vincet, & fides, in
qua est mundi victoria. „ Habet veritas si-
„ milite, & iustitia (dicente Augustino)
„ quamdam lucem suam, que velut orbicula-
„ riter se diffundit, & terminatur ad umbram:
„ a qua luce dum quis refugit, excecatur, &
„ magis ac magis in tenebrosa demergitur.
Intelligamus igitur qua sit voluntas Dei sub
considerationibus paucissimis. Intelligere con-
venit, quod hereticus est (sicut dicit Augusti-
nus in lib. de utilitate credendi cap. 1. & habet
tur 24. q. 3.) qui alicujus temporalis commodi,
& maxime gloria principatusque sui gratia, fal-
sas, ac novas opiniones, vel gignit vel sequitur.
Ecce quod dicit, & nodum allentens, quoniam
dubius in fide infidelis est, dum videlicet du-
bitat in eis, que explicita, & certa fide tene-
tur credere, profiteri, vel docere, ratione sui
status, scientie, vel gradus; propterea dixi,
me non dubitare. Intelligere convenit, quod
heresis sola non facit de per se hereticum,
nisi dum conjungitur depravatio pertinax ipsius
voluntatis, juxta illud Augustini: Errare pote-
ro, hereticus non ero. Et hic locum habet pro-
testatio, ac submissio conditionalis, que perti-
nenciam excludit. Hoc verum est in dubiis, sed
in certis illam inquinat potius, quam salvat, &
est duplex iniquitas, &c. patet in hereticis di-
centibus, se fidem catholicam temper velle pro-
fiteri. Intelligere convenit, quod ille censendus
est pertinax, qui non dimittit errorem suum,
nec querit cauta solitudine veritatem, vel
quasit, & doctae non obedit: cujus pertinaciae
multa sunt signa, sicut enumerat. Ockam, pri-
ma parte Dialogorum lib. 4. ponit decem & novem
signa; ego redigo ad duodecim; inter que il-
lud est praecipuum, & pessimum; dum error
defenditur verbis, & factis, minis & terrori-*

bus, castelis, & arabagibus. Aliud signum est
in eis, qui consentiunt errantibus sicut dicitur
ad Rom. 1. quanto amplius qui errores, vel
errantes defendere satagunt malis modis? In-
telligere postremo convenit, quod non licet
homines ea nescire que spectant ad officium
propriam, sicut oportet iudices cognoscere ea
de quibus judicare habent, ut de homicidiis,
furtis & similibus. Similiter, oportet Praelatos
& doctores scire, nedum implicite, sed etiam
explicitate veritatem nostrae legis, tam in spe-
culativis, quam in agibilibus, que necessariae
sunt, & utiles ad docendum, & arguendum, ad
corripendum, ad erudiendum in iustitia, sicut
dicit Apostolus, 2. Tim. 3. 16. 17. ut perfe-
ctus sit homo Dei, ad opus bonum instructus.
Nihil autem magis scire convenit populo Chri-
stiano, & in omni republica, quam quod ser-
vanda sunt pacta seu juramenta ad Deum, &
proximum; & quomodo non inferenda sit in-
juria proximo, praesertim in re sibi charissi-
ma, que est vita corporalis; & spiritualis,
scilicet animae; neque occidatur a non vero ju-
dice suo; neque impediat per subitam mortem
aeterna salus sua. Quod denique non usurpet,
cui non est concessa sibi, potestatem, neque ve-
lit esse iudex, testis, & pars, & sibi jus dicere,
quod nefas est; & ita de similibus praecipis mo-
ralibus etc. Hoc attendentes, nolite fieri impru-
dentes, sed intelligentes, qua sit voluntas Dei.
Ephel. 5. 17. & sicut corde creditis ad iustitiam,
sic potens & constans vestra sit oris confessio ad
salutem: quatenus qui probati sunt, manifesti
sunt, Philip. 6. 7. Et pax Dei qua exsuperat
omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelli-
gentias vestras, in Christo Jesu Domino nostro,
qui est Deus benedictus in saecula. Amen.
Alias etiam de hac ipsa causa Joannis Parvi
orationes pro Concilio recitavit Gersonius. Sed cum
nec ipse pariter Concilii hujus historicus Hardius
recitandas illas censuerit, satis habens synopsin
illarum retulisse, remisso lectore qui integras opta-
ret ad operum Gersonianorum volumina; idem
conclians mihi pariter assumo.

LIBELLI DUO

Dati a Joanne Gersonio ad accelerandum ju-
diciam causa Joannis Parvi.

Sequitur libellus diffamatorius datus
pro parte adversa die Martii
XX. Augusti. IV. XV.

Videatur haec exhortatio, ad reme-
diandum in materia fidei.

POscitur a vobis, reverendissimis Patribus do-
ctis magistris, & doctoribus, commissariis
per hoc Sacrum Generale Concilium super
omnibus causis fidei.
Poscitur ratio de ea que in vobis est fide,
quam reddere, jubente Petro, parati semper
esse debitis, nedum uni vel alteri, sed omni.
Poscitur autem haec ratio jam pridem, &
imitantes, super certis assertionibus damnatis,
tam doctrinaliter, quam judicialiter in Christia-
nissimo regno Francie per diversas provincias.
Denique poscitur haec ratio, non per unum
duntaxat, vel alterum; neque per homines
contentibilis status, quibus tamen debitores
essetis.
Poscitur per Christianissimum regem Francie
sub

ANNO
CHRISTI
1415.

sub litteris patentibus, sub instructionibus publicis & repetitis.

Poscitur a charissima eius filia universitate Parisiensis, per nuncios ad hoc ipsum juratos & instructos.

Poscitur a Serenissimo Romanorum rege, ex certo & fervido devotionis zelo, & intuitu promissorum.

Petit hoc ipsum tota per regnum Francie & delphinatum Ecclesia, sciens occurrendum esse scandalis animarum & corporum, trahentibus originem ex his assertionibus pestiferis.

Petit hoc, ex officio, promotor hujus Concilii, speciali ad hoc per vos commissione fortiter astrictus.

Petit hoc denique vester honor, vester zelus ad fidem, vestra ad Deum & ad hoc sacrosanctum Concilium obligata devotio.

Has igitur postulationes audire, his petitionibus intendere, his clamoribus aliis auditum præbere, quo pacto differitis? Qua ratione dissimulatis? Nunquid ideo forte, quia fidei veritas in hac re non satis explorata est? At vero per summos & celeberrimos theologos & doctores, diu multumque deliberantes data est certitudo, omni exceptione major, quam si contradicentes inveniat, eo magis operam dare vos oportuerat, libere loquimur; ut per novam celeremque examinationem, contradictionibus hujusmodi scandalosissimis via clauderetur: Quamvis qui aperto verbo directe palam ob-

* locus corruptus.

stat, necdum vidimus; est hic adeo veritas perspicua: (*) res in tenebris agitur; timore fugaque. Numquid præterea dilatio fit, quis vel assertor ignoratur vel minus esse potens cognoscitur? Atqui primum testimoniis patentibus & multis refellitur, quibus derogare necdum incivile est, sed pens impium; alterum tollit Jacobi iussu: Jac. 2. 1. Nolite, inquit, fratres, in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloria.

Si Papæ ipsi Concilium hoc non pepercit, non eum timuit; cui parcendum est? Quem timendum judicabitis? Sed lædetur honor magni Principis & seditiones orientur. Videte, quaesumus, ne contingat illud: Qui timet primum, irruet super eum nix: Job. 6. 16. illud itidem

Decidit in scyllam, cupiens vitare charybdim.

Quoniam si hoc non feceritis, lædetur honor, non cujuscuque hominis, sed Dei, sed fidei, sed hujus sacri Concilii, sed vestri omnium, sed Christianissimi regis Francie, & Christianissimæ filie sue Parisiensis universitatis; immo & Serenissimi Romanor. regis, si confundatur hic ab expectatione sua, & a petitione tam verbo, quam scripto cui sigillum proprium est affixum: ceterum, si non seditionibus & bellis finem, sed fomentum & continuationem vestra hæc dissimulatio præbuerit, nutriet hæreses, & errores mortiferos. Quid dicimus, nutriet? Augereb potius, fortificabit, cumulabitque.

Quam vero crudelis, si pietas impietatem nutriens & errores, quos ipsi videritis formidare: præterea seditiones ex veritate, & hæresum damnatione per aliquem suscitatum iri, quid aliud est, quam illum talem, vel tyrannum, vel juxta Christi verbum, canem aut porcum reputare?

* l. & qualis

Æquali proinde erit, prohi Dei atque hominum fidem! huic finis negotio, si non nuda in se veritas fidei pulcherrima castissimaque

diligitur, si non ipsa inanes hominum favores fortissima vincit. Qui observat ventum, inquit sapiens, non formidat: & qui considerat nubes, nunguam metet. Eccl. 11. 4. Qui præterea Deum non invocat, illic dicens Psalmista trepidat timore, ubi non est timor: Pl. 12. At e contra. Time Deum, consulit Augustinus, & homines non timebis. Quod si quis formidolosus abcedat, tanquam ex lege ineptus bello: neque velit fieri iudex, nisi virtute valeat irrumperere iniquitates.

Pestremo si quaeritur causa prius tali moderamine terminari, ut neminem lædat, hoc fieri non potest, credite; tanget aliquos & magnos quidquid actum, vel non actum tandem extirpetur. Tangantur vero non immeriti, sed merito; tangantur, petimus, & lædantur ad sanationem, & salutem, in spiritu lenitatis & veritatis, non in spiritu vehementi contritionis & perditionis. Præponatur, obsecramus, amor & lex spiritus, legi carnis; honor perpetuus, decedenti sterculo gloriæ presentis. Felix itaque confusio, que supra modum immensum gloriæ pondus operatur, miserente eo qui propter nos saturatus opprobrii, Deus benedictus in secula; in quo bene valete, viriliter agite, fideliter atque feliciter.

Sequens requesta fuit producta judicialiter per N. de Gouffes, Jordanum Morini, G. Pulchrinopatis & Jo. Baldoni, die martis xx. mensis Augusti anno XV. in loco sessionis.

Exponitur coram vobis, Reverendissimis patribus & dominis, & ceteris commissariis per sacrum Concilium in causis omnibus fidei &c. Quod cum materia fidei sit favorabilissime tractanda, & aliter quam materiam profanæ, cessantibus disugiis & dilationibus non necessariis, sine figura & strepitu iudicii. Cum præterea possint hæreses & errores damnari, non habendo respectum ad personas; sicut novissime visum est omnibus nationibus, jam practicum est in hoc Concilio, & in aliis multis Conciliis. Cum insuper novem assertiones exhibitæ, & expositæ vobis dominis commissariis, non habeant in hoc Concilio aliquos, qui se dicant ipsarum assertores, vel defensores esse vel fuisse, proprio vel alieno nomine: nihilominus vos, domini commissarii, loquendo cum reverentia debita nondum processistis, nec proceditis ad examinationem veritatis vel falsitatis earundem novem assertionum, jam a novem hebdomadis & ultra vobis insinuarum. Placeat ad exaltationem fidei, & celerem errorum extirpationem, conformiter ad factam vobis super hoc commissionem, & ad intentionem seu petitionem Serenissimi Principis domini regis Romanorum, qui conclusionem super prædictis novem assertionibus habere ferventer exoptat, & ad tollendum scandala jam exorta & verisimiliter oritura, procedere ad celerem examinationem prædictarum novem assertionum, ut consequenter ad conclusionem debitam, hoc sacrum procedat Concilium: alioquin timendum est de offensa Dei, & læsione christianæ fidei, & quod hoc sacrum Concilium principaliter congregatum ad hæresum extirpationem, & emendationem errorum, non habeat causam legitimam vos super prædictis quomodolibet arguendi.

ANNO
CHRISTI
1415.

SCHEDULA JOANNIS GERSONII

Circa novem assertiones Joannis Perovi.

Queritur utrum novem assertiones, fidei iudicio sint reprobandae.

EGO Joannes de Gersono, magister in artibus & in Theologia, Cancellarius Parisiensis, volens parere mandatis Reverendissimorum Patrum, ac ceterorum dominorum commissariorum in causa fidei; dico affirmative quod has novem assertiones exhibitae, sunt iudicio fidei reprobandae per hoc sacrum Concilium, & quod iam nimis tardatum est; sive intelligatur quod sint reprobandae, idest, quod dignus reprobari, quod discernere maxime spectat ad Theologos; sive sic accipiatur, quod reprobandae, idest, quod expedit eas reprobari, quod spectat ad omnes qui possunt temporum atque periculis perpendere ita quod dicere volo quod has assertiones reprobari licet, decet & expedit, immo necesse est, necessitate praeccepti Divini affirmativi, sicut inferius docetur.

* Deest ali-
quid.

Sto praeterea in liberatione Reverendissimi Patris domini Cardinalis Cameracensis publice tradita, quod haec doctrina est erronea in fide & moribus, & tanquam haeretica, scandalosa, seditiosa; & ad fraudes, deceptiones, mendacia, ac proditiones & perjuriam viam praebens; & quod pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam asserentes sunt haeretici, & ut tales, juxta canonicas & legitimas sanctiones puniendi.

Deberent autem sufficere rationes & auctoritates allegatae, cum auctoritate tanti viri, immo cum auctoritate tot sapientissimorum doctorum & aliorum in sacris litteris eruditissimorum, nedum universitatis Parisiensis, sed de aliis universitatibus, ac provinciis regni Franciae, qui doctrinam hanc pestiferam doctrinaliter reprobarunt, & judicialiter condemnandam esse senserunt, quibus non minus deferendum fuerat, quam delatum fuit per hoc sacrum Concilium universitatibus & ordinariis de Anglia & de Praga, circa improbationem doctrinae Wicleffi & Huss.

Nihilominus, pro elucidatione majori materiam, distinguo novem has assertiones in quatuor partes, juxta diversitatem materiarum.

Reprobatur itaque quarta assertio dicens:

„Jus est, ratio & equitas, quod omnis tyrannus occidatur villane, Gallice, *villainement*, per explorationes & insidias, & est propria mors, qua debent mori tyranni, occidere scilicet eos per bonas cautelas, explorationes & insidias: quoniam haec est universalis, nec dependet ex aliquo casu, & debuerat proponi tanquam una maxima, respectu primae assertionis, & aliarum quinque ex ea sequentium vel collateralium, quae tyrannum contrahunt ad unam speciem tyrannidis.

Reprobatur secundo octava assertio, quae sensum litteralem scripturae sacrae dicit aliquando falsam esse, sive mortiferam.

Item, reprobatur tertio una assertio, quae nullum juramentum dicit esse tenendum, si vergat in praedivium jurantis, vel uxoris suae, vel liberorum.

Reprobatur quarto prima assertio cum secunda, tertia, quinta, sexta, & septima, quae dependent ab invicem, propter casus connectio-

num; licet quilibet addat malitiam specialem ad primam, unde dependent.

Epilogans igitur, dico primo, quod has assertiones spectant ad fidem, sicut illa: *Quilibet tyrannus*, quae damnata est tanquam erronea in fide, & moribus, & haeretica, & per consequens spectans ad fidem. Contrarie & oppositum dicere, reputo haeticum.

Dico secundo, quod errantium multitudo per depravationem affectus, vel ignorantiam, aut aliter, non facit praedictas assertiones probabiles; cum *multorum iniquitas est numerus*: Eccle. 1. 15. similiter & haeticorum.

Dico tertio, quod reputantes has assertiones probabiles, habent consequenter dicere quod sunt temerarie assertae in fide & bonis moribus pro regula & lege vivendi; & quod ex talibus reputatis probabilibus procedere ad certam mortem, non absolvit, sed accusat homicidam.

Dico quarto, quod eae assertiones non possunt verificari per fugas adversariorum, scilicet fingendo casum mortis inevitabilis, vel casum divinae revelationis, vel voluntarie glossando, vel allegando casum aliquem singularem vivificationis aliquarum, cum sint universaliter positae, & ita de reliquis diffugis.

Dico quinto, quod non est licitum Praelatis doctoribus, poenitentiaris, iudicibus etiam secularibus, in causis civilibus, seu consiliariis eorum, vel confessoribus negare, vel dubitare falsitatem harum assertionum, postquam fuerunt eis sufficienter propositae, atque declaratae. Non enim solum haeticus est qui asserit contra fidem, sed qui falsas opiniones contra eam gignit, vel sequitur, secundum definitionem Augustini.

Dico sexto, ad formam propositae quaestionis, quod eae assertiones sunt fidei iudicio reprobandae, idest debent digne reprobari; immo de necessitate praeccepti affirmativi debent reprobari, prout deductum est.

Praetendunt defensores aliqui doctrinae haeticae novem assertionum, & condemnationum earum, quia directe non possunt per indirectum impedire. Turbaret, inquiunt, pacem factam, & divisiones induceret ista condemnatio. Sed responderetur in oppositum primo; quia doctrina haec est radix divisionum, qua remanente non succulla, magis ac magis divisiones pullularent &c.

SEQUITUR RESPONSO AD CEDULAM

Quae incipit:

Praetendunt defensores, &c. Gerson.

Seditiosi Belial filii, furiis infernalibus agitati, cum se concernunt a suarum seditionum finibus impeditos, more canum hiantes, rabie virulenta, patulis rictibus, ipsorum obices possidentis se disponunt, & quos non valent mordaciter toxicare, latratibus rabidis aere infestibus afficere non postponunt.

Sane quemdam Augusti Caesaris sub edicto caelestis militiae canticum decantatum melliflue continentem Luc. 2. a Christi *Pacifici testimonium* praedicantem, per indirectum publicant impeditorem damnationis erroris, eo quod inducebat seditionem istorum nutrire schismata, ac pacis inita foedera violare, quod ii seditionis rebellunt doctrinam per ipsos falso erroneam aestimatam inquietantes divisionum radicem, qua nunc succissa intentius & extensius pullulabunt, ex litteris regis & universitatis

ANNO
CHRISTI
1415.

Da p. 191.

* locus
corruptus fe-
re per tota.

Parisensis suum falsum propositum confirmare
nitentes: quas litteras qualiter extorserunt ef-
fectus monstrat pacis per eos crebrius impedi-
tae, ad plenum, Dei gratia, reformatae, ut lit-
teras patulo demonstrarunt publice in hoc sacro
Constantiensi Concilio Generali.

Delatantes 2. doctrinam, quam nequiter pes-
tiferam nominant, de qua sermo, omnem pa-
cis firmitudinem enervare, dum, inquit, ho-
miciidia insidias & perjuria fovet, sicut liquet
cuilibet intuenti; sed mentita est iniquitas sibi;
ipsa nempe tyranniciidia suffert, proditioes au-
fert, in regum diademata conspirantes quod
illi seditiosi non penitus sunt exortes * jura-
menta priora & fortiora judicans per carentia
suis comitibus nullatenus temetanda.

* locus cor-
ruptus

Sed tertio, clamitare rabide non cessant, &
materiam in hoc sacro Concilio non condem-
nandam, juxta dictum canonis approbari. Er-
ror cui non resistitur, approbatur: Quod male
subsumi clare liquet; non enim est error omne
quod erroneum ab infectis per errores pestiferos
judicatur; sicut nec amarum quod a palato in-
fecto humoribus falso judicatur amarum. Non
enim ex ipsa relinquitur fore indifferenter ho-
mines occidendos, sed tyrannos & infideles pro-
ditores, suorum Regum diademata usurpare co-
nantes; nec etiam perjuria licita fore docet;
sed juramenta obligatoria per inconvenientia pro
debito non existere violanda.

Quarto vero, suos ululatus obsonos taliter
prosequuntur. Consueverunt, inquit, haereti-
ci, postquam suorum errorum venena vomuerunt,
dicere: sileatur, pacis vincula non rumpantur.
Et exemplificant de Dario cum fautoribus suis;
sed liquet nequiter perperamque subsumi, falso
applicando proposito quod haeresis nulla macu-
la sordidatur: sed ut ex immediate praecedentibus
est ostensum, hujusmodi seditiosi Cerbero
colligati, quae ad pacem faciunt justitiam & ve-
ritatem, & dominorum, ac eorum dominorum
altissimorum conservationem haereses satagunt
nominare, ut sic seditionum proditioemque o-
ptatum sortiantur effectum, qui jure prosequun-
tur judicialiter per appellationem, & juxta de-
merita amplius prosequuntur urinis unguibus ju-
stitiae per sacrum Concilium finaliter & senten-
tialiter lacerandi.

Rursus provocant ad ulterius attendendum,
non posse dici majorem injuriam alicui christia-
no, potissime Principi, vel Praelato consiliario,
sive Principum confessori, quam quod suscita-
bit guerras, divisiones, si materia fidei termi-
netur; quod false ad hypotheseum applicatur. Sed
amplius fuerunt inquentes: Illi sunt seditiosi
& scandalosi qui doctrinas scandalosae & sediti-
osae seminant, non qui iam pestifere semina-
tas & nimis, prohi dolor! adultas eradicare
contendunt: sed ii seditionum actores, bonum
semen reputant zizaniam: ita enim ipsos furia-
rum malitia excacavit, ut bonum semen ma-
lum reputent: & e contra. *Va igitur iis qui di-
cunt malum bonum, & bonum malum.* Isaiae 5.
20.

Denique, malitiose & quasi blasphemis vo-
cibus impingunt in sacrum Concilium Gene-
rale, quarentes ubi fidei veritas ostendetur, si
in Concilio Generali subticenda censetur? Nonne
Gregorius, inquit, *utilius scandalum nasci
permittitur, quam fidei veritas relinquatur?* Sed
sustinentur isti, ut saepius praemissum est, sub-
strahendo, cum haec materia non pertine-
re ad iudicium fidei debeat merito declarari.

Demum & finaliter, quaerunt malitiose hu-
jusmodi quaestionem.

Qualis tandem crudelior impietas, quam er-
rantibus in via mortis nolle petitem tramitem
ostendere veritatis? Sed proculdubio, quaesitio
ista sit ad praecipitum subsumendum, cum sacrum
Concilium omnibus errantibus ostendere sit pa-
ratum callem sacrae fidei veritatis.

Est autem immanissimum & Deo displicibile
super cuncta, cum malitiae stimulis agitati, ni-
tuntur seminar: discordias inter fratres; praer-
sertim ex quorum discordia cunctorum malo-
rum genera sunt exorta; & plura, nisi sediti-
osorum illorum malitia retundatur, disposita
sunt oriri; quos ab iniquitatis via, ad semitam
suae gratiae, fraternaeque & pacificae caritatis
perducatur rex pacificus Jesus Christus, qui est
pax nostra, & Deus dilectionis & pacis, qui
charitas est, regnans cum Patre & Spiritu san-
cto per omnia saecula saeculorum. Amen.

SCRIPTUM EPISCOPI ATREBATENSIS

De novem assertionibus Joannis Parvi.

Attente, si placet, motivum sequens
consideretur.

Quaeritur ab adversariis: si istae novem as-
sertiones pertineant ad fidem, cum non
fuerint alias damnatae per Ecclesiam, nec cor-
rumpant directe aut formaliter aliquem articu-
lum fidei, nec ex eis sequatur corruptio alicu-
jus articuli: qua temeritate condemnavit eas
Episcopus Parisensis, cum scire teneatur quod
fidei declaratio & novorum articulorum ordi-
natio, atque symboli explicatio ad summum
Pontificem pertineant & ad Concilium Gene-
rale; & habent dicere quid haereticum & quid
catholicum debeat reputari, prout declarat S.
Thomas secunda secunda q. 1. articulo ulti-
mo: & habetur XXIV. q. *Quotiens.*

Id. p. 111.

Numquid non alii Episcopi particulares simi-
liter, & eadem auctoritate dicent, quod licet
eis similiter propositiones hujusmodi ad fidem
trahere, & de illis novos articulos facere, ali-
quas earum condemnare, condemnatione haereti-
cali; & contrarias approbare, approbatione
catholica & fidei.

Et sic contingeret, quod, stante varietate opi-
nionum diversorum doctorum, diversi Episcopi
de eisdem propositionibus diversas ferrent sen-
tentias & omnino contrarias; quibus sententiis
praeciperent & mandarent suis subditis univer-
sis, ut fide tenerent oppositas propositiones ta-
lium propositionum sic per eos damnatarum.

Cum igitur aliqui eorum tales assertiones fi-
de approbarent; alii vero reprobarent; eviden-
ter sequitur incertitudo fidei, & impositio one-
ris gravioris religionis christiane, quod patres
nostri non portaverunt, & divisio catholicae ve-
ritatis.

Si autem dicunt adversarii, quod dictae vo-
vem assertiones ad fidem sic de facto non per-
tinent ante determinationem Ecclesiae, sed
quod eas debet tanquam haereticas condemna-
re; qua temeritate, ante hujusmodi condem-
nationem Ecclesiae eas predicaverunt & affir-
maverunt publice haereticas; cum haereticum
sit aliquid fide tenere, quod non est fides, aut
quod est non fides?

Nam si licuit beato Augustino dicere quod non
crederet Evangelio, nisi ad hoc ipsum commo-
veret

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1411.

veret Ecclesiam auctoritas; rationabiliter dicitur
illis adversariis, quod ante dictam determina-
tionem nondum factam, cum dictas assertiones
haereticas fide tenerent & publicant ac inve-
rocunde publicant in hoc sacro Concilio Gene-
rali; reges, principes, & cunctos Christi fide-
les qui eos audierunt, sefellunt, ut pseudo-
propheta, & doceperunt, oberrare eos facien-
tes in invio, & non in via, unde contentio;
proh dolor! mortifera inter eos est effusa, quam
placare celeriter dignetur ille qui est pax no-
stra Jesus Christus Filius Dei benedictus.

Ad dubium quo quaeritur: *Nam quid morum as-
sertiones Eccl. fidei iudicio reprobanda?* non
transcendendo de genere in genus, si sunt ve-
re vel non vere; quia vitium est, secundum
Philosophum, secundo posteriorum, ad propo-
situm respondens, salva determinatione Eccl-
siae semper; dico quod non, & hoc ex doctri-
na & fundamento S. doctoris Thomae de Aquino
parte prima q. 32. art. 4. dicentis, quod
quando circa ea quae etiam ex scripturis
sequuntur, sunt opiniones diversae doctorum,
ad illa credenda nemo obligatur, quoad us-
que per Eccl. praecipiantur aut ordinentur cre-
denda.

Unde in primitiva Ecclesia multae erant opi-
niones doctorum sustentabiles, & sine fidei pra-
iudicio, quas hodie asserere esset haereticum,
quia oppositum per Ecclesiam exstat determi-
natum: ut de processione Spiritus S.; de baptis-
matis forma; de visione animarum; de pau-
peritate Christi, & similia.

Ex quo fundamento sequitur quod omnes
assertiones ex Sacra scriptura opinabiles, circa
quas diversae sunt opiniones doctorum, sunt ma-
terias fidei impertinentes, ut gratia exempli de
observatione legalium ad Galatas 11. de qua
Hieronymus & Augustinus adversantur: uno
dicente, in earum observantia Petrus peccasse,
scilicet Augustino: alio vero, scilicet Hiero-
nymo, simpliciter illud negante.

Similiter de occisione Aegyptii per Moysen
Exod. 11. de qua Ambrosius & Augustinus
opposita sentiunt. Nam unus actum commen-
dat, ut Ambrosius in libro, *De officiis*; alter
vero actum culpam, ut Augustinus, in *De qua-
stionibus Exodus*.

Unde & per locum a majori correptione se-
qui videtur quod cum circa novem assertiones
praefatas diversae & oppositae doctores sentiant,
nec per Ecclesiam quid sit tenendum determi-
natum, quod ad materiam fidei minime trahi
debeat.

*Hae protestatio fuit facta XXIV. die
Octobris, in Ecclesia cathedrali
Constantiensi, de mane.*

b. p. 471. Ego Martinus Episcopus Atrebatensis, hu-
milis in sacra theologia magister, protestor E
primo, quod in hoc actu, nec in quocumque
alio per me, Dei gratia, in posterum fiendo,
sicut nec in praecedentibus dudum per me fa-
ctis quibuscumque, nunquam intendi, nec de
praesenti intendo aliquid dicere, aut asserere:
immo intendo non dicere, quod sit contra de-
terminationem sacrosanctae matris Ecclesiae,
sacratissimorum Conciliorum Generalium, aut
huius sacrosancti Concilii Generalis Constantien-
sis, seu contra veritatem fidei catholicam, seu
Sacrae scripturae, aut etiam contra bonos mo-
res: vel quovis modo possit offendere pietas au-
Concil. General. Tom. XXVIII.

Ares. Quod si oppositum contingeret, quod
Deus avertat, vel ex ignorantia mea, quae
magna est, vel ex alia causa quacumque; ex
nunc, prout ex tunc, omne tale dictum, aut
assertum habeo pro non dicto, aut asserto,
& illud ex nunc, prout ex tunc, revoco, cas-
so, irritato & adnullato, & offero me humiliter
promptum & paratum, ad suscipiendam emen-
dationem, & correctionem huius sacri Con-
cilii Generalis, & ad revocandum omne tale di-
ctum, cassandum, irritandum, & adnullandum,
ubi, quando & qualiter dicitur illud per me
debere fieri saepe dictum hoc sacrum Concilium
Generale, cujus diffinitionibus, & Decretis jam
factis, & fiendis; ac etiam conclusionibus, & con-
clusionibus per ipsum eligendis, vel eligendis,
determinandis, vel determinandis super novem
assertionibus, de quibus materia hic ventilatur,
adhareo firmiter, indubie & inconvulse, &
adhærere intendo, quamdiu vitam duxero in
humanis.

Secundo, protestor quod in praesenti actu non
gero ambaxiatam Principis, aut alterius per-
sonae, sive status cujuscumque, nec intendo ge-
rere, nisi pro quanto fuerit opus; aut neces-
se: sed solum vices gero quaestionem propo-
nendi de mandato Reverendissimorum patrum,
& excellentissimorum doctorum, in causis fidei
deputatorum per hoc sacrum Concilium Gene-
rale, qui XVI die Octobris mensis huius, mi-
hi per expressum injunxerunt, ut partem ne-
gativam aperirem rationibus, & scripto tenus,
huius quaesiti: scilicet, utrum novem assertio-
nes coram ipsis, per magistrum Joannem de
Gerfonno, Cancellarium Ecclesiae Parisiensis
agitatae, fidei iudicio sint reprobandae.

Et quia eorum mandatis volo, prout te-
near, pro semper obedire; idcirco tanquam
organum ipsorum & bajulus, proponam quo-
que proponenda.

Tertio, protestor quod non intendo aliquid
dicere, quod sit proprie in injuriam personae cu-
juscumque: sed solum intendo ad elucidationem
catholicam veritatis, & ad declarationem iniquae
falsitatis.

Et si non haberem verba adeo reverentia
in omnibus dicendis, non credant aliqui quod
propter hoc intendam excedere a charitate &
dilectione fraterna; quia debitam reverentiam
& honorem cordiales volo semper habere ad
omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

Et finaliter, quaeque jam dicta, aut dicenda
in praesenti actu, dicam probabiliter, & secun-
dum quod dictamen rationis & conscientiae, ac
instinctus Spiritus S. mihi ministrabit, secun-
dum formam juramenti per me emissi in pre-
sentia, & de mandato Reverendissimorum do-
minorum iudicum.

ALIUD SCRIPTUM EPISCOPI ATREBATENSIS

Adversus Cardinalem Cameracensem.

Cardinalis Cameracensis XXV. Octobris

Conclusiones Astrologicas praeposuit Theologi-
cis: inde leviter intulit, principia fidei ver-
sari circa principia legis naturalis.

Responsio.

SI Collegium in hoc vellet partem assumere, b. p. 471.
re, quia cardinalis est, & sustinere vellet
D d d pro.

ANNO
CHRISTI
1411.

propositionem male sonantem; exponeret se magno periculo &c.

ANNO
CHRISTI
1111.

Item, in materia presenti quam tangit multos principes sub quorum dominis habent sua beneficia, possessiones &c.

Item, si per medium Collegii, cum violentia, importunitate, aut alias condemnarentur aliquam propositiones, & praesertim ista &c.

Notetur quod multae sunt universitates solennes, quae eis non assentirent in tali condemnatione; sic esset destruere statum Cardinalium, & cujuslibet eorundem, & quod de presenti se redderent inhabiles ad electionem &c. Et si procederent ad talem electionem &c. forsitan non reciperetur pro Summo pontifice per eos electus, propter suspicionem de haeresi.

Item, status Cardinalatus non attenditur, quoad approbationem, vel reprobationem aliquarum assertionum, tanquam approbandarum fidei iudicio, sed Episcopi & doctores, mandato sanctae sedis Apostolicae, tales materias debent tractare, & super illis deliberare, & quid sit de illis de fide tenendum, declarare; Papa vero concludere habet, & diffinire &c.

Item, si singulariter aliqui Cardinales vellent se constituere partem, aut promotores in causa fidei, hoc non obstant, a prosecutione non est desistendum, nec subicendum est, quin veritas catholica palam fiat; si secus autem fieret, per tales modos, & comminationes, quod Collegium assumat sibi causam, propter honorem Collegii, quia Cardinalis est, & nihilominus fovet assertiones erroneas & haereticas, esset tyrannizare in Religionem Christianam, quod nequaquam permetterent Principes christiani. Avertant igitur domini Cardinales, si qui sint, ne dijudicent causam eis ignotam, de qua ad eos non spectet judicialiter cognoscere, & omni favore, odio &c. postpositis, veritate comperta, conjudicent Concilio Generali equitatem.

PROPOSITIO FACTA IN LOCO SESSIONIS.

24. & 30. diebus Octobris, anno millesimo quadringsentesimo decimo quinto

Episcopus Atrabatenfis.

In praesentia hujus sacratissimae celsitudinis, cuius gesta magna per orbem universum gloriose praedicantur.

In assilientia suae subtilissimae simplicitatis, cuius circumspectione, Catholicae Ecclesiae status & mores virtuose regulantur, de praesentia materia, tam dignissima altitudinis, ut etiam ingenia hierarchica eam non concipiant, nisi divinitus luminosae doceantur, loqui pertimesco, pensata dicendorum arduitate, auditorum subtilitate, sensus & intellectus meorum exiguitate. Nec mirum, quoniam grandes materias ingenia parva non sufferunt; sed mox in ipso suo conatu ultra vires ruunt & succumbunt.

Fateor siquidem quod quantumcumque quis de fonte Pegaseo sit potatus; etiam si linguis hominum loquatur, aut Angelorum; si in Mercurium transformetur, aut Tullium; si dulcescat Titi Livii lactea eloquentia; aut certe si Demosthenis suavitate peroret; digna loqui nequaquam poterit de dicendis. Nihilominus tamen ego, cuius sensus modicus, intellectus brevis, memoria labilis, sed eloquia incomposita in tantum existunt, ut non nisi es so-

nans, & cymbalum tinniens a prudentibus debeam merito judicari.

Sed oro, ut is, qui docet hominem scientiam, osque mutorum aperit, & linguas infantium facit disertas, nunc det sermonem rectum & bene sonantem in os meum, ut & intellectum meum vero fidei lumine infundat & illustret, affectum quoque igne caritatis inflammet: sed & labiis pollutis calculo ignito, seraphico ministerio, expurgabit, linguam refranans temperet, & os meum adornet praeconio catholicae veritatis, cujus veritatis inardescente fervore adversus errores carnalium, atque animalium hominum, arcem turris Davidicae, clypeis theologiarum rationum communitis, Spiritu Sancto vos evocante, conscendistis. Vos scilicet, Sacratissimi Ecclesiae pastores, & experientissimi rectores, atque eruditissimi doctores & magistri, qui estis belli haeretici duces triumphales, super cujus turres estis speculatores positi, & custodes pariter & defensores, ut per vos cunctis adversariis, erroribus, & haereticis eliminatis, & destructis, Deo uno & vero, christiana religio, tranquilla devotione gaudens, pacifica ac secunda, perenneque servet libertate. In quo bello constituti, contra haereticam pravitatem se extolentem adversus Dei scientiam, & doctrinam Ecclesiae sacrosanctae, vos hortatur ipsa Catholica veritas, ut veros suos pugiles, & athletas strenuos & fideles, quatenus sitis fortes in bello, & pugna cum antiquo spiritu, in principio spiritualis belli huius.

Stantes in facie primae aciei proponens in medio Ecclesiae verba sancti Apostoli: *Confortamini in domino, & in potentia virtutis eius, & induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli*, ad Ephes. 6. 10.

In quibus verbis consistit audaciae stabilitatem.

DECLARATIO CARDINALIS CAMERACENSIS

Circa propositiones Joannis Parvi.

EGO Petrus Cardinalis Cameracensis, tanquam doctor theologus, in testimonium veritatis requisitus, dico, & per juramentum affirmo, me firmiter credere, & nullatenus dubitare, quod quaelibet dictarum novem assertionum catholice condemnanda est in forma superius scripta.

Et nihilominus, ex condemnatione hujus propositionis; *Quilibet tyrannus potest & debet licite & merito occidi per quemcumque vassallum suum, sive subditum, etiam per insidias, & blanditias, vel adulationem; non obstante quocumque juramento, seu confederatione factis cum eo, non expectata sententia, vel mandato cujuscumque iudicis.* Quae condemnatio in una sessione huius sacri Concilii facta est; patet manifeste condemnatio earundem propositionum. Nam continent doctrinam illam virtualiter, & in simili radice fundantur, & addunt circumstantias alias plurimum aggravantes, sicut de auctorizatione cujuslibet legis divinae, naturalis, & humanae, respectu talis homicidii in secunda propositione.

Item, de turpitudine & vilitate mortis, in tertia.

Item, quod rex debet approbare tale homicidium in tribus sequentibus.

Item, ad confirmationem erroris, addit quod litteralis sensus scripturae sacrae occidit animam. In octava denique, quod in nullo ligat iura-

ANNO
CHRISTI
1111.

menium, vel confederatio facta inter aliquos, si vergat in prejudicium alterius jurantium, vel confederatorum sponsa suae, aut liberorum. Et ita de reliquis.

ANNO
CHRISTI
1415.

Quare patet, quod doctrina haec & similis condemnanda est, prout & praedicta propositio condemnata, videlicet tanquam erronea in fide & moribus, & tanquam haeretica, scandalosa, seditiosa, & ad fraudes, deceptiones, mendacia, proditorum, perjurium vias praebens; & pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam adhaerentes sunt haeretici, & ut tales, juxta canonicas sanctiones puniendi.

In testimonium praemissorum, martinae me subscripsi.

ADDITIO CARDINALIS CAMERACENSIS

Pro sua opinione, die VIII. Novembris

Anno MCCCCIV.

EX quo manifeste sequitur quod asserere inter Catholicos dictas propositiones esse probabiles, vel fortan veras, est erroneum, & sapiens haereticum: & quod doctor Theologus hoc publice in hoc sacro Concilio, & coram iudicibus fidei asserens, habendus est de haeresi vehementer suspectus.

Unde pro fundamento condemnationis hujus pestiferæ doctrinae, licet multa possent allegari de jure naturali, divino, & humano; tamen specialiter, contra eam pauca sufficiant quae sequuntur.

Primo, quia haec doctrina est contra duo praecepta Decalogi, videlicet contra illud, *Non occides*, Exod. 20. 13. scilicet abique auctoritate judiciaria; & illud, *Non perjurabis*, Levit. 19. 12. ubi omne juramentum jubetur observari, quod non vergit in detrimentum animæ; & contra illud Exodi 21. 14. *Si quis per industriam occiderit proximum & per rufidias, ab altari meo evellas illum, ut moriatur*; & contra illud, XXIII. q. V. Cap. *Non occides*, quod sumitur ab Augustino, libro de *Civitate Dei*, ubi dicitur: *Ita igitur exceptis, quos vel Lex justa generaliter, vel Spiritus Sanctus iustitia Deus, specialiter jubet occidi, quisquis hominem, vel seipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innoxius est.* Et XXIII. q. VIII. cap. *Quicumque*, quod sumitur ab eodem Augustino, eodem libro, ubi dicitur: *qui sine publica aliqua administratione maleficium, furem, sacrilegum, adulterum, & perjurum, vel quemlibet criminiosum interfecerit, aut trucidaverit, vel membris debilitaverit, velut homicida iudicabitur, & tanto acrius, quanto non sibi a Deo concessam potestatem abusus usurpare non timuit.*

Est denique contra rationes condendi Decretalem illam, *Pro humani de homicidio*, lib. VI. editam in Concilio Lugdunensi; ubi contra interfectores per assassinos ponitur poena excommunicationis, depositionis a dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio, ipso facto: & quod quicumque talis fuerit, a toto Christiano populo perpetuo diffidatus est: sic quod postquam probabilibus constiterit argumentis, aliquem scelus tam execrabile commisisse, nullatenus alia excommunicationis, vel depositionis, seu diffidationis adversus eum sententia requiratur.

Item, dicta doctrina multo magis est condemnanda, quia multo pejus circumstantionibus Concilii Generalis Tom. XXVIII.

ita est, quam illa damnata propositio Joannis Wicleff, quae ponit quod populares possint ad eorum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

Item, hujus doctrinae condemnatio non minus fieri potest absque speciali expressione de ejus assertore, quam illa quae super in una sessione facta est contra errorem in Bohemia, de communicatione populi sub utraque specie &c. In testimonium praemissorum, manu propria me subscripsi. P. Cardinalis Cameracensis. Hoc totum sequens est de sua manu.

ANNO
CHRISTI
1415.

RESPONSIO EPISCOPI ATREBATENSIS

Ad deliberationem domini Cardinalis Cameracensis.

CUM vos, reverendissimi in Christo Patres, & domini commissarii, in causis fidei per hoc sacrum Concilium deputati, ordinaveritis, quod quilibet doctor theologiae habeat vobis dare, infra certum terminum, suam intentionem, videlicet utram novem assertiones, pro examine, sint fidei iudicio reprobandae; & liceat unicuique doctori in facultate praedicta, etiam super hoc publice respondere, prout experientia comprobavit, per responsionem publicam, factam VIII. die Novembris, per reverendissimum patrem in Christo dominum Cardinalem Cameracensem, & vestris paternitatibus exhibitam, & per easdem receptam.

Idcirco, Ego M. Episcopus Atrebatensis, tanquam doctor theologus in testimonium veritatis requisitus, salva tamen determinatione sacrosancti Concilii, & sanctae sedis Apostolicae, credo & affirmo quod nulla dictarum novem assertionum est fidei iudicio reprobanda, nec aliqua illarum est condemnanda, ex condemnatione illius propositionis: *Quilibet tyrannus &c.* Cum nullo modo sequatur ex aliqua illarum novem assertionum, sed nec ex omnibus simul, nec continent doctrinaliter illam, vel virtualiter, nec in simili radice fundantur, quod patet.

Non enim sequitur. *Licetum est unicuique subdito &c. occidere vel occidi facere quemlibet tyrannum, qui per cupiditatem, fraudem, sortilegium &c.* Ergo *quilibet tyrannus &c.* Tum quia ibi arguitur a parte in modo, ad suum totum in modo, cum distributione.

Et clarum est consequentiam non valere, sicut nec valet. *Licetum est unicuique interficere vel furem nocturnum, qui venit ad occidendum.* Ergo *quilibet fur nocturnus potest & debet licite interfici a quocumque.* Sicut nec sequitur: *Quemlibet hominem album video; ergo quemlibet hominem video.* Tum quia in assertionibus fit de tyranno taliter specificato. In illa vero, *Quilibet tyrannus &c.* de tyranno universaliter capto.

Tum quia ad mentem assertionum a parte subiecti, *ly unicuique subdito capitur pro vassallo impediante regi subdito.* Et in illa, *Quilibet tyrannus &c.* capitur pro quocumque, etiam subdito tyranno, sive subdito.

Patet, quod nec sequitur ex prima, nec ex secunda, neque tertia; cum in secunda specificetur, dicendo quod *Leges auctorizant de occidendo dictum tyrannum proditorem & infidelem suo regi &c.* Nec sequitur ex quarta. Licet enim dicat quod: *Omnis tyrannus infidelis sit villano occidendus; non tamen dicit, a quolibet subdito suo.* Nec sequitur ex quinta, sexta & septima.

Ddd 2

791
 ANNO CHRISTI 1415
 tima. Non sequitur: *Ille qui occidit supra nominatum tyrannum, non debet de aliquo reprehendi, ut dicit quinta; immo debet premiari, ut ait sexta; & illum debet rex plus amare, ut canit septima; ergo quilibet tyrannus &c.* Nec sequitur ex octava: *Littera occidit &c.* clarum est. Sed nec ex prima, in *casu socialitatis &c.* quæ est nona.

Sed quod nec ex omnibus simul, patet, quia si ex aliquibus debeat sequi, videretur quod ex prima & quarta. Quarta enim dicit quod *omnis tyrannus infidelis, est villanus occidendus; & prima dicit quod: Licitum est unicuique subdito &c.* Ergo videtur quod sequatur quod *omnis tyrannus infidelis, est villanus occidendus; & prima dicit quod licitum est unicuique subdito &c.* Ergo videtur quod sequatur quod: *Omnis tyrannus sit occidendus villanus, a quolibet subdito suo. Quilibet tyrannus &c.*

Sed manifestum est, quod subjectum primæ assertionis *Licitum est unicuique subdito*, supponit, & accipitur respectu prædicati, quod est, *Quemlibet tyrannum qui per cupiditatem &c.* Quod prædicatum est taliter qualificatum. Et in secunda capitur subjectum universaliter, sed non respectu cuiuslibet subditi, ita quod *ly a quolibet subdito*, in nullo supponit, respectu talis prædicati, *Quemlibet tyrannum &c.* nec in ambabus simul.

Unde si quia in quarta ponitur, *Omnis tyrannus &c.* Non tamen respectu talis prædicati, *a quocunque subdito*. Et in primo ponitur, quod *Licitum est unicuique subdito &c.* non tamen respectu talis prædicati, *quemlibet tyrannum &c.*

Eodem modo inferam de quocunque demonstrato ut determinato, forte inferam istam: *Hic est diabolus, ex diis & contentis in sacra scriptura: unde capiam illum complexum. Hic est, Matthæi, 17. & illud prædicatum, diabolus Matthæi 4.*

Sic igitur apparet manifeste quod istæ novem assertiones non continent virtualiter illam: *Quilibet tyrannus &c.* nec per consequens veniunt fidei iudicio reprobandæ ex condemnatione illius.

Dico ulterius, quod ex nulla circumstantia aggravante sunt dictæ propositiones fidei iudicio reprobandæ. Non enim propter primam, scilicet auctorizationem talis tyrannicidii: quinimo ista circumstantia est allevians in secunda propositione; nec propter illam de villanitate &c. qua dignus est talis tyrannus occidi, ut in tertia & quarta.

Nec propter illam qua rex debet approbare tale tyrannicidium, ut in sexta, quinta & septima.

Nec ex additione confirmationis erroris, ut dicit dictus dominus Cardinalis, cum non sit error quod: *Semper tenere sensum litteralem, occidit animam; qui ly sensum litteralem, supponit ibi confute tantum.* Et clarum est quod semper accipere sensum litteralem quem faciunt propositiones in sacra scriptura, est error, immo inducit in errorem, ut ait expresse Gregorius, in moralibus Lib. 1. cap. 3. in Prologo, ut in octava.

Hæc ex illa circumstantia, quod: *De nullo tenetur miles servare promissiones, seu confederationes factas alteri militi, si vergant in præjudicium &c. in casu socialitatis &c.* cum prius & amplius tenetur ex ordine charitatis vitare suum præjudicium, quam alterius.

Nec est verum quod hæc doctrina & similis

ANNO CHRISTI 1415
 sit condemnanda, prout hæc prædicta propositio: *Quilibet tyrannus &c.* est condemnata; videlicet tanquam erronea in fide & moribus, & tanquam hæretica, scandalosa, seditiosa, & ad fraudes, deceptiones, mendacia, & perjuriam vias præbens.

Ex quibus omnibus infero.

Primum, quod hanc doctrinam asserentes opinabiliter, citra determinationem sacri Concilii Generalis, & sanctæ sedis apostolicæ, non sunt hæretici, & ut tales, juxta canonicas sanctiones legitimas puniendi.

Secundo infero, quod non sequitur manifeste, immo totum oppositum, quod asserere inter catholicas dictas propositiones esse probabiles, aut forsitan veras, non est erroneum, aut sapiens hæresim, nec doctor theologus hoc taliter publice asserens, in hoc sacro Concilio, & coram iudicibus fidei, est habendus de hæresi vehementer suspectus.

Tertio, infero quod oppositum testificans, sub juramento temere jurasse videtur. Nec contra has assertiones sunt, aut factæ sunt aliquæ rationes, seu deducæ in medium, quæ videantur alicujus ponderis, vel momenti.

Unde, cum dicitur primo, quod hæc doctrina est contra duo præcepta Decalogi, videlicet: *Non occides absque auctoritate judiciali.* Et illud: *Non perjurabis:* ubi omne juramentum jubetur observari, quod non vergit in detrimentum animæ; & contra illud Exodi 21. *Si quis per industriam occiderit proximum suum & per infidias, ab altari meo evelles eum ut moriatur.* Et contra illud XXXIII. q. v. cap. *Non occides*, quod sumitur ab Augustino, Libro de civitate Dei ubi dicitur: *Is igitur exceptis, quos lex iusta generaliter, vel Spiritus sanctus iustitia Deus specialiter jubet occidi; quisquis hominem, vel se ipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine inæditur.* Et XXIII. q. VIII. cap. *Quicumque*, quod sumitur ab eodem Augustino, eodem libro, ubi dicitur: *Qui sine aliqua administratione maleficum, furem, sacrilegum, adulterum, perjurum, vel quemlibet criminiosum interfecerit, aut trucidaverit, aut membrum debilitaverit, velut homicida iudicabitur, & tanto acrius, quanto non sibi a Deo concessam potestatem abusive usurpare non timuit.* Est denique contra rationes condendi Decretalem illam. Pro humani, Lib. VI. editam in Concilio Lugdunensi.

Ad quæ omnia dicitur primo, quod hæc doctrina non est contra illa duo præcepta. Patet. Non est enim contra primum, cum dicitur: *Non occides;* quod glossatur distorte, & aliter quam Spiritus sanctus efflagitat, cum dicit, *absque auctoritate judiciali.* Si enim ista Glossa esset convertibilis cum præcepto, tunc sequeretur quod nullus posset occidere furem nocturnum; sed nec etiam vim vi repellere liceret. Ergo occidens in multis casibus, non occidit judiciali officaria auctoritate; tamen occidit auctoritate legis, cuius est minister, in casu, & non ex officio, ut declarat doctor irrefragabilis Alexander de Halles, de occidente invasorem suum ad mortem: *Quem, inquit, occidit ut minister Legis & iustitia, non tamen ex officio.* Et dat exemplum de laico baptizante in casu necessitatis, qui baptizat, non ex officio, & licite ut legis minister, in casu necessitatis. Non ergo sic glossatur illud præceptum, nec ita communiter glossatur, sed sic: *Non occides, scilicet innocentem, livore vindictæ, aut propria auctoritate.*

Con-

ANNO
CHRISTI
1115.

Constat autem quod tyrannus non est innocens, nec talis subditus cum interficit auctoritate propria, sed legum; non livore vindictæ, sed amore conservationis Principis sui, et reipublicæ. Nec contra præceptum illud, *Non perjurabis*, ubi iuramentum iubetur observari, quod non vergit in detrimentum animæ: quod verum est, si tamen adfint tres comites, iudicium, iustitia, et veritas. Et etiam conditiones, quæ infinitis subintelliguntur in omni iuramento promissionis, quæ sunt secundum Lib. II. rubrica XXIV. de iure iur. §. *quos sunt species*, ubi dicit sic: *In omni iuramento intelliguntur ista conditiones tacite. Faciam hoc; si Deo placuerit; Si Papa, quia eius auctoritas videtur excepta, XXV. q. 2. §. ultimo; versu, ipsi namque. Item, si res in eodem statu permanferit ut videtur. Qui gladium suum deposuit, et illum sariose repetet, non teneor readere, etiam si iuravi: XXII. q. 2. Ne quis.*

Idem Raymundus, §. XVII. *In Summa*. Et Innocentius, in *Glossa super cap. Quemadmodum*.

Idem. *Si mihi fidem servaveris. Non servanti enim fidem, fides non est servanda. Unde si non facis quod promissisti, non teneor, ut extr. de iureiur. Pervenit. 2. cap. Sicut.* Idem Raymundus. Idem etiam Innocentius.

Item, *Si præcipiatur tale quid quod iuratus non fuisset, si mandatum tale scivisset, et extr. de iureiur. veniens.* Et cap. *quintavallis*. Et pariformiter videtur dicendum, si tale quid eveniat quod non iurasset, si illius rei scivisset eventum.

Ubi apparet quod iuramenta non obligant, quæ non habent conditiones requisitas. Esto quod possent salvari, sine animæ detrimento. Unde sine animæ detrimento, si mihi fidem non servas, possum servare tibi fidem; & tamen non teneor, ut patet ex dictis.

Ad secundam.

Ad illud Exod. 21. *Si quis per industriam &c. habet intelligi necessario, livore vindictæ, & auctoritate propria: quia aliter occidens inimicum suum, in iusto bello, per insidias, esset ab altari dominico evellendus, & moreretur. Quod falsum est, & contra illud cap. Dominus, XXIII. q. 2.*

Ad tertiam.

Ad illud Augustini libro, *De civitate Dei*. Illa auctoritas solvit se ipsam, & facit pro assertionibus; quoniam Lex iusta, naturalis, moralis & divina talem occisionem generaliter auctorizant.

Ad quartam.

Ad illud etiam Augustini, habetur necessario intelligi, auctoritate privata; alias non liceret furem nocturnum occidere, nec vim vi repellere; quod est falsum. Licet enim eos interficere, publica administratione, intelligendo, per illam auctoritatem iudicariam ordinariam, ut supra.

Ad quintam.

Ad illud quod dicitur, quod est contra rationes condendi Decretalem illam &c. apparet

quod est manifeste falsum, ex textu Decretalis, quæ loquitur de illis, qui ex vindicta sicutiunt humanum sanguinem, immanitate horrenda, & sævitia detestanda.

Ratio vero de occisione corporis & animæ, licet currat contra illos qui sic agunt, livore vindictæ; non tamen currit in hoc casu; sicut nec in subito perimente latronem nocturnum, vel vim vi repellente; cum secundum Augustinum, ille qui sic vadit ad furandum de nocte, vel invadit ad mortem, ipse sit causa mortis propriæ corporis & animæ utriusque.

Ad sextam.

Ad sextam, cum subiungitur quod dicta doctrina multo magis est condemndata, quia multo pejus circumstantionata est, quam illa damnata propositio Joannis Wicleff; quæ ponit quod *populares possunt ad eorum arbitrium corrigere suos dominos delinquentes: negatur simpliciter; & quia aliter non probatur, nec ad propositionem aliquam responderetur, nec etiam est ad propositum.*

Item, cum dicit quod huiusmodi doctrinæ condemnatio non minus fieri potest absque speciali expressione de ejus assertore, quam illa, quæ nuper in una sessione facta est contra errorem in Bohemia, de communicatione populi sub utraque specie &c. dicitur quod non est simile, quia nullus in speciali exitit diffamatus de illa communicatione: sed tantummodo in Generali, saltem quod consisterit sacro Concilio.

De istis autem novem assertionibus diffamatus fuit falso, inique & perperam, mortuus per lucidæ memoriæ magister Joannes Parvi, & illustrissimus princeps dominus dux Burgundia, ut patet in sententia Episcopi Parisiensis præsentis, et in propositionibus factis coram Scienissimo rege Francorum, per magistrum de Gersonio, et in tractatibus suis quibusdam.

Ex quibus sequitur, quod prima assertio, cum secunda et tertia, et similiter quarta, sunt vere absque fidelis præiudicio, aut sacræ scripturæ sustentibiles, terrenæque reipublicæ, et omnis iusti principatus, ac fidelitatis inter principes et subditos conservativæ.

Patet hoc, quia Sacra scriptura omnis veritatis quam ratio colligit, auctoritatem continet, cum illam aut aperte affirmat, aut nullatenus negat; sed Sacra scriptura, ex nulla ejus parte, assertionibus contradicit; maxime dum præceptum, *non occides*, quod magis ceteris videtur eis contradicere, in nullo contradicit: ergo &c. Minor patet tam per præcedentia, quam per XXIV. rationes, et per auctoritates doctorum, ac allegationes Sacræ scripturæ, factas in propositione partis negativæ questionis.

Sed pro verificatione quartæ assertionis, sic arguitur: Supposito quod explorationes et insidie sint a Domino præceptæ, ut patet *Numer. 21. 5. Josue 18.* Cuilibet tyranno, secundum rigorem iustitiæ, tali tyranno hostili de quo loquitur assertio, debetur pro pœna, non solum occidi villane, sive ignobiliter per bonas cautelas, explorationes, & insidias; sed etiam ipsi ex iustitia debetur, juxta illud: *Miserordia enim Domini, quia non sumus consumpti.* Thren. 3. 22.

Tertio. Igitur omnis tyrannus, secundum rigorem iustitiæ, meruit graviora, quam occidi villane, seu ignobiliter, per bonas cautelas, explorationes & insidias. Sed dum comparativus

ANNO
CHRISTI
1115.

ANNO
CHRISTI
1415.

us præsupponit positivum, consequens est omni-
no quod *Omnis tyrannus meretur occidi villano*

Sec. Sed quoniam jus est, ratio & æquitas,
quod unicuique reddatur, & pariter debetur
quod meretur; ideo omni semoto dubio, apud
quemlibet scientem jus, est ratio & æquitas
quod omnis tyrannus occidatur villano per ex-
plorationes & insidias. Et est propria mors.

Sequitur ulterius quod quinta, sexta & se-
ptima assertiones sunt veræ ex eadem radice,
qua præcedentia.

De octava vero dicitur, quod est catholica
& vera. Probat: quia sumo istos textus
sacri Evangelii, *Matthæi 18. & 19. capp.*
quibus dicitur: *Si oculus, manus, aut pes tui,
te scandalizans, abscinde eos &c. sunt enim Eu-
machi qui castraverunt se ipsos propter regnum
caelorum.*

Aut adversarius recipit istos textus secundum
sensum litteralem, & licet se ipsum mutilare,
quod prohibetur hoc præcepto, *Non occides*:
vel redibit quod *Licetum est in casu, occidere
absque judiciali potestate*, quod est prima as-
sertio: aut transibit ad sensum spirituales lit-
teræ: & habebitur propositum huius octavæ as-
sertionis.

De nona dicitur, quod est vera in sensu
propositio, & ad perfuria, multa que alia pec-
cata & damna temporalia viam præcludens.
Quod patet, tam in rationibus factis in propo-
nendo pro parte quæstionis negativæ, quam per C
supra dicta.

Et confirmatur sic. Iustitia enim, dum est
comes iuramenti, manifestum est, quod nullum
iuramentum socialitatis, quocumque modo fit,
obligat, nisi ad æqualitatem iustitiæ. Sed æqua-
litate iustitiæ nulli fit præiudicium, sed duntaxat
inæqualitate iustitiæ, ad quam nullus obli-
gatur, nec potest obligari. Et liquet ex qua-
ternis præiudicii quod præiudicium importat
inæqualitatem iustitiæ. Ergo manifestum est
quod in casu socialitatis iuramenti, seu pro-
missionis &c. sicut in assertionem.

Ex quibus omnibus concluditur, salva tamen
determinatione huius Sacratissimi Concilii Ge-
neralis, aut sanctæ sedis Apostolicæ, quod pars
negativæ quæstionis est tenenda, scilicet quod
ex novem assertiones &c. non sunt fidei judi-
cio reprobandæ.

Et hæc dicta sint cum omni humilitate &
reverentia, & cum cauta sollicitudine inqui-
rendi catholicam veritatem, qua comperta,
semper fui, sum & ero paratus eidem indubio
& firmiter assentire.

JOANNIS DE ROCHA ADVISAMENTA

Super viterini agendis.

Primo.

ib. p. 141.

Repellendus est ab examine cedularum re-
verendissimus pater, & dominus Cardina-
lis Cameracensis, & ab omni actu judiciali in
facto fidei, in hac causa, cum se fecerit par-
tem, & ita promiserit in domo Augustinensium
dicens: *Postquam non vultis me iudicem, ego ero
promotor.* Et ita etiam facto ostendit. Nec va-
let cum dicit quod libere se absentavit ab in-
teresse &c. non enim vult se absentare ab hac
causa, cum utraque causa importet præiudicium
& interesse &c. ex falsa attributione

Secundo.

Non solum est a iudicio in hac causa repel-
lendus; sed etiam a testimonio, cum testifica-
tus fuerit, etiam medio iuramento, ut dicit,
ante requestam, vel mandatum factum sibi per
iudices, & sic se ingessit, & qui se ingerit &c.

Tertio.

Omnes qui juraverunt sententiam Episcopi
Parisiensis sustinere, sunt a testimonio repel-
lendi, cum sint pars manifestissima.

Quarto.

Nulla modo est negotium differendum, ne-
que amplius disputandum in scriptis & verbis,
cum consenserint, post materiæ disputationem,
in cedulis dandis magistris. Et si disputetur,
sit injuria examini doctorum magistrorum; tum
quia nunquam isto modo erit finis; quia ipsi
replicant, & alii respondebunt, & sic conse-
quenter; tum quia iudices in causa fidei habent
iudicare secundum testimonia magistrorum,
non secundum disputata; tum quia ex hoc se-
quetur briga non modica; tum quia iterum o-
portebit venire ad cedulas magistrorum, &
idem quod prius.

Quinto.

Non est differendum, propter materiæ ar-
duitate & sublimitate: non enim est sub-
tile & arduum iudicare utrum dictæ assertiones
sint fidei iudicio reprobandæ. Immo est val-
de, utrum pertineant ad fidem, vel ne, secun-
dum quod dicit dominus Cameracensis, & ita
tenet illa pars tota.

Sexto.

Non est differendum propter hoc, ut vi-
deatur quæ regula dabitur universalis in fa-
cto morum per sacrum Concilium, & in
penitentiaria, quia si declarentur ad judi-
cium fidei non pertinere, sicut nec pertinent;
nec approbabitur, & sic non dabitur regula
moralis, nec lex.

Septimo.

Ista practica, in condemnatione illius, *Qui-
libet tyrannus &c.* facta ad instantiam ipsorum,
non fuit observata de disputatione magistro-
rum. Immo multi fuerunt contempti, ut potest
ostendi per instrumenta.

Octavo.

Ista practica non fuit Parisiis observata in
sententia præterita Episcopi Parisiensis de dispu-
tatione, cum etiam magistri fuerint contempti
nec vocati. Immo multi dixerunt quod non
erant iudicio fidei reprobandæ &c. Alii vero
quod sedes Apostolica erat consulenda, vel
Concilium Generale.

Nono.

Item nono; mirum est quod nunc petatur
dilatio, & quod materia fidei non expediatur,
nisi

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1413.

nisi simul cum interesse; tum oppositum fuerit petita isto anno toties, dicendo causam fidei non debere impediri per causam profanam, cum sint causae distinctae; quia una causa est devoluta per appellationem, alia per solam denunciationem; & per consequens habens iudices distinctos per potestates distinctas delegatos. Unde Papa tunc commisit factum appellationis, & sacrum Concilium causam fidei super denuntiatione.

Decimo.

Cum sint distinctae; ideo dicit dominus Cameracensis se absentasse ab una, & non ab alia.

Item, sunt compescendi per iudices qui militantur magistris, quod si teneant assertiones istas non fore iudicio fidei reprobandas, rex Franciae haereticabitur per illas. Quod falso & nequiter dictum est; quoniam esto quod unus laicus ad seductionem Praelati sui credat fallum; dum tamen intendat credere quod sancta mater Ecclesia credit fideliter, catholicus est.

CEDULA EXHIBITA DOMINIS COMMISSARIIS,

Acta die XXIII. Decembris.

Petunt humiliter, & cum instantia requirunt ambaxiatores illustrissimi Principis ducis Burgundiae per V. R. P. mandari opiniones & testimonia egregiorum Magistrorum, & aliorum, de quibus constat per cedulas, juxta ordinationes vestras productas in actis, & processu, redigi, & incorporari, rejectis cedulis illorum qui jurarunt sustinere & defendere sententiam & condemnationem Episcopi Parisiensis, nec non illorum qui se partem constituerunt, de quibus eidem P. V. conitat satis; & quanto citius fieri relationem, ut inde sententia ferri possit per sacrum Concilium, specialiter ante instans festum Nativitatis, seclusis quibuscumque aliis disputationibus exquisitis.

REQUISITAE

Facta dominis iudicibus in causis fidei, per Episcopum Atrebatensem VIII. die Novembris IV. XV.

MCCC.

Primo, quoniam fidei nostrae sacrosanctae non est humana cognitio, quae decipi potest, sed veritas Divina in sacris Scripturis, & doctrina sanctae matris Ecclesiae revelata & declarata; ideo non sufficit ad condemnationem cuiusvis datae propositionis, quod magistri in Theologia dicant eam esse haereticam, si non assignaverint regulam fidei, aut passum sacrae Scripturae, seu doctrinae sanctae Ecclesiae sanctae Dei, E cui talis propositio adversatur.

Quapropter petit, nomine equitatis & rationis, praefatus Episcopus, qui de mandato vestro asseruit partem negativam quaestionis coram vobis ventilatae, ut in deliberatione magistrorum praefatus modus observetur.

Item, quia materia novem assertionum pro magna earum parte, pertinet ad doctores juris canonici & civilis, eo quod dicitur in aliquibus eorundem, *Licetum est &c. secundum leges, naturalem, moralem, & divinam*; & in ultima ipsarum agitur de juramento promissorio; petit

Aut dicti doctores ad deliberationem istam admittantur; & nequaquam ab ea excludantur; quia processus Episcopi Parisiensis fuit & est vitiosus, eo quod in Concilio suo eos non vocavit; sed ipsis contemptis, fecit dictum suum processum vitiosum, ut patet de se, & patebit in processu. Et ut melius & clarius materia aperiat eisdem doctoribus, ipsis vocatis coram vobis dominis iudicibus, dies brevis & juridica assignetur partibus scilicet affirmative & negative, ad allegandum una vice, & sub eodem contextu, hinc & inde, prout moris est in curia Romana, & dictis doctoribus porrigantur cedulae; recepto eorum juramento.

PRODUCTA IN IUDICIO

Sequens cedula per magistrum Jo. de Salinis, die VIII. Novembris IV. XV.

Reverendissimi Patres, quia de illis XXV. assertionibus alias per me &c. & pro mihi adherentibus Evangelicae denunciatis Ecclesiae, apparuit assertor, scilicet magister Joannes de Gersono, Cancellarius Ecclesiae Parisiensis, in eo quod quaedam expositiones satis frivolas dictarum assertionum fecit legi per quemdam suum familiarem, penultima die Octobris, propter quod peto in fidei favorem, ut dictae XXV. assertiones tradantur examini doctorum utriusque juris.

CEDULA SEQUENS

Fuit exhibita per dominum Episcopum Atrebatensem, die VIII. Novembris IV. XV. coram praefatis dominis commissariis.

Quoniam quidam familiaris magistri Joannis de Gersono, Cancellarii Parisiensis, quaedam cedulam legendo die penultima Octobris, in primo articulo dixit quod haec propositio: *Non est fere ita modicus, si vellet exponere vitam suam pro tollendo vitam tyranni, qui non posset invenire modum & viam ipsam interficiendi, & ab eo liberare patriam.* Est vera in forma, sicut & aliae septem per me Episcopum Atrebatensem, male tractae, ut falso asserit, ad meum propositum: respondeo sibi, quod quidquid sit de veritate, aut falsitate dictae propositionis, de quo non ago de praesenti, haec est sua in forma, cum decem aliis, sicut paratus sum ostendere eidem incontinenti, nisi opuscula sua negaverit, super quibus fundavi XI. rationes, quarum octo probant efficaciter hanc assertionem: *Licetum est unicuique &c.* Et tres aliae probant illam assertionem octavam, quae incipit: *Littera occidit, spiritus autem vivificat &c.* Et si velit audire tibi non placentem veritatem.

CEDULA CARDINALIS SALUCIARUM

23. Novembris.

Declaramus per dictum Parisiensem Episcopum vocari debuisse haeredes quondam magistri Joannis Parvi, nec non & dominum Burgundiae, pro suis in causae praesentis, si quae habebant, interesse; qui tamen non vocati & omnino indefensi fuerunt: eisdem Parvi, & dominum ducem Burgundiae pronuntiamus, in praefata sententia Parisiensis Episcopi nullatenus com-

ANNO
CHRISTI
1413.

399
ANNO
CHRISTI
1415.

comprehensos, nec comprehendi posse, quovis modo. *gram. & contra præcepta Decalogi, & contra bonos mores, referendo semper tales causas ad sedem Apostolicam terminandas.*

ANNO
CHRISTI
1415.

Per hoc autem non intendimus sententiæ prædictæ, hic per appellationem devolutæ, in iis quæ spectant ad veritatem fidei derogare, quam Romano Pontifici in proximo futuro Concilio Generali remittimus terminandam.

ALIA CEDULA

Ultima Novembris, V. Januarii, & per Patriarcham Antiochenum, prima Decembris.

PER hanc autem nostram dilinitivam sententiam non intendimus aliquas propositiones fidem tangentes approbare, vel reprobare, iis ad quos de jure pertinet determinatio simpliciter.

Hac clausula supponit cassationem sententiæ Episcopi Parisiensis.

RESPONSIO.

Tertia Decembris &c. Patriarcha prædicto per Episcopum Atrebatensem.

SENTENTIA præsentia Episcopi Parisiensis diffiniatur, & decernatur fuisse & esse nulla, & quod novem attentiones, de quibus fit mentio, in eodem iudicio fidei non veniunt reprobandæ. De ceteris autem propositionibus fidem tangentibus, ordinet sacrum Concilium, prout Spiritu Sanctus illud inspirabit.

In casu fidei.

Pro parte dominorum iudicum & commissariorum in causis fidei deputatorum, intimatur omnibus & singulis dominis doctoribus & magistris in Theologia, ac baccalaureis formatis, tam Prælati, quam aliis, qui cedulas quarundam novem assertionum ab eisdem dominis commissariis receperunt, & nondum opiniones suas super eisdem tradiderunt, quatenus in favorem fidei per totum diem veneris proxime instantem huiusmodi suas opiniones tradant, prout alias juraverunt, & etiam ordinatum extitit. Alioquin pro non datis habebuntur; nec deinceps recipiuntur, vel admittentur, & non dantes de perjurio merito reprehendentur. Datum die Mercurii undecima mensis Novembris.

Data per Gersonitas pervenit ad manus meas: tertia die Decembris.

Desideramus nos de Francia scire & informari a dominis Prælati & doctoribus aliarum nationum, & specialiter in quibus sunt universitates solennes, & studia Theologiæ super duobus articulis sequentiis.

Primo. Si condemnentur unquam errores aliqui, etiam sub nomine errantium, ut Wicleff Huss, non factis simul processu contra errantes, hoc est, non evocatis prius eis iudicialiter, sive tales sunt mortui, sive vivi.

Secundo. Si super materiis quæ non concernunt immediate & expresse, sub propria verborum forma, articulos fidei contentos in symbolo, vel quæ materiæ non sunt damnatæ per Ecclesiam, sub propria verborum forma, procedant unquam Ordinarii locorum, damnando scilicet errores qui sunt contra scripturam Sa-

Episcopus Atrebatensis loquitur.

Ad Cedulam prædictam immediate respondetur.

Sciant illi qui se esse de Francia dicunt, suisque desideriis Franciam adherere falso se jactant; sciant ipsi nunquam in Francia naturale lumen cognitionis taliter occubuisse, nec eos, qui viri Franci sunt, Franciamque per figmenta insanie, potius quam ignorantie nullatenus maculare nituntur, ad tantum cæcitate affectum devenisse; quod dubitaverint partem aliquam penitus inauditam, super eo quod error pro libito æstimatur, & nihilominus falso, atque distorte ascribitur, non posse, neque debere, contra lumen totius æquitatis, etsi omne jus positivum extinctum esset, sine partis evocatione, & cum ipsius accusatione, vel ascriptione condemnari. Nec iudex omnium Deus, iudicia sua fecit, neque ipsius primi & radicalis omnium peccatorum vindictam iudicalem accepit, quin partem vocaret. *Adam, ubi es? Gen. 3. 9.*

Quantum ad secundum articulum veritas suggerit, & iura clamant, ad quem de non iam determinatis per Ecclesiam ad fidem pertinentibus determinatio statuenda, vel etiam præmittenda pertineat. Quod si non tibi sedi Apostolicæ, vel Generali Concilio; tunc a diversis sedibus Episcoporum, per sensuum diversitatem credibilia statim plurimum auferentur, & interdum in mutuo repugnarent.

Quod autem error contra præcepta, & bonos mores levi iudicio, & corde affectato in dicta cedula latenter supponitur, nunc provida deliberatione magistrorum, quid aut quale sit, & an fidei iudicio reprobari debeat, videndum esse inquiritur.

CEDULA EPISCOPI ATREBATENSIS.

VIII. Decembris anno XV. Cedula quadam &c.

DECLARENTUR sententiæ Episcopi Parisiensis, & Inquisitoris nullæ simpliciter; quæ tamen una cum hoc deberent dici & decerni falsæ, & iniquæ, eo quod illustrissimo Principi domino duci Burgundiæ devotissimo christiano ac fidelissimo; & lucidæ memoriæ magistri Joannis Parvi crimen hæresis malitiose imposuerunt, & eos publice & notorie diffamaverunt de eodem, quodque novem assertiones in dictis sententiis contentæ, secundum iudicium famolissimorum Theologorum hic & nonnullis aliis locis existentium iudicio fidei nequaquam sunt reprobandæ.

Ponderentur sequentiis, si placet, quomodo a duobus annis citra, dictus Princeps fuit publice diffamatus, occasione prædicta, & specialiter hic in Concilio Generali.

Item, quod si quæ litteræ, aut instructiones, a rege Franciæ emerferunt, de quibus Joannes de Gerlono, & ceteri in hac materia frequentius loquuntur, extortæ fuerunt, & surreptitè impetratæ, tanta rei veritate tempore guerrarum suscitatorum propter prædictam ad defensionem veritatis in præmissis.

Item,

locus corruptus.

ANNO
CHRISTI
1515.

Item, quoad materiam præsentium sententiarum, magistri Jordanus Morini, & Guillelmus Pulcrinepotis, cum quibusdam aliis, nequaquam debent audiri; tum quia non sunt ad hoc sufficienter fundati; tum quia dicunt se defendere præfatas sententias, & de hoc emisserunt juramentum incaute & temerarie, cum sciunt, aut scire debeant dictos Episcopum, & Inquisitorem, nullam in hac parte habuisse jurisdictionem, neque tenuisse processum iudicium: sciuntque insuper per illas novem assertiones nunquam fuisse per dictum Parvi propositas, nec in sua propositione esse contentas, in propriis sensibus, substantia atque forma; nec ignorare debent eas ad iudicium fidei nequaquam reprobative pertinere.

Item, non debent movere animos quorumcunque allegationes quarundam litterarum, quas prætendunt circa hanc materiam a rege emanasse; cum per litteras regis hic publicatas cum magna maturitate consilii dicti regis, pro pacis confirmatione, postremo & nuperrime datas revocate sint & annullatae.

* Hic aliquid
deest

Item, non debet aliquem movere regressus & præsentia serenissimi regis Romanorum, eo quod timetur ne ipse debeat moveri & inclinari ad condemnationem dictarum novem assertionum: quia si prima illarum condemnatur, quæ tamen non venit condemnanda, ut petitur, lex imperialis divi Henrici septimi Imperatoris orthodoxæ recordationis, proavi eiusdem domini regis, quæ incipit. *Quoniam nuper* &c. condemnaretur eadem condemnatione qua prima assertio, si contingerit eam condemnari, quod non libenter permetteret dictus dominus Rex, prout possunt æstimare sapientes.

Item, non valet, si dicatur quod attendatur qualiter illa propositio, *Quilibet tyrannus* &c. fuit condemnata; quia latissima differentia est inter ipsam, & illas novem assertiones; quia hæc: *Quilibet tyrannus* &c. ad destructionem principum tendit; illæ vero ad eorum conservationem. Sunt multæ aliæ differentiæ, ut patet intuentibus eas, & ad invicem comparantibus diligenter; quare non est simile.

Finaliter & conclusivè, debet sufficere ad minus quod prædictæ præsentis sententiæ diffiniatur, & determinentur nullis, & omnia inde secuta; ut taceatur falsè & inique: & quod novem assertiones, de quibus fit mentio in eisdem, non sunt fidei iudicio reprobandæ; ut taceatur quod sunt veræ & approbandæ.

Alioquin petimus nobis fieri iudicium; & nihilominus quod in nullo differatur propter præmissa.

Item propria.

Dicetur sententiam, seu sententias Episcopi Parisiensis, & Inquisitoris, ipso iure nullam, & nullas fuisse & esse, ac pro nullis declarabuntur, quidquid inde sit secutum, ipsasque novem assertiones in præsentis Concilio denuntiatis in propositione defuncti magistri Joannis Parvi, in materia, forma & sensu nullo modo contentas esse, sive comprehensas: immo octo veritates, quarum tenor talis est &c. contentas in dicta propositione magistri Joannis Parvi, alias esse ab illis novem assertionibus in sensu & in forma fore sustentibiles, ac fidei iudicio esse reprobandas.

* Adde

Concil. General. Tom. XXVIII.

DECLARATIO HENRICI VII.

Romanorum Imperatoris,

X. Decembris, tradita domino des Urbinis.
Anno XV.

ANNO
CHRISTI
1515.

Henricus septimus, divina favente gratia, Romanorum Imperator, & semper augustus. Ad reprimenda multorum facinora, qui ruptis totius debite fidelitatis habentis, adversus Romanum imperium, in cuius tranquillitate totius orbis regularitas requiescit, hostili animo animati, conantur, nedum humana, verum etiam totius præcepta, quibus iubetur quod omnis anima Romanorum Principi sit subjecta, sceleratissimis factionibus, & assiduis rebellionibus demoliri: ne ex eorum absentia in detestando læsæ majestatis crimine retardetur, & tanti sceleris nefanda temeritas remaneat impunita, hac edictali, Deo propitio, perpetuo valitura sancimus, ut in quocunque læsæ majestatis crimine, & maxime ubi contra Romanorum Imperatores, vel reges aliquid quod dictum crimen tangat asseritur commissum, possit procedi per accusationem, inquisitionem, seu denuntiationem, summarie, & de plano, sine strepitu & figura iudicii, prout illi, qui jurisdictioni præest videbitur expedire.

Ex Geston.
t. V. pag.
41.

* Deesse aliquid
videbitur.

Ad hæc, si qua communitas, corpus, vel collegium, vel alia quævis persona, cuiuscunque status, dignitatis, vel conditionis existat, super dicto crimine, per nuntium, vel litteram seu etiam per edictum publice propositum citata, vel citatum, neglexerit in termino, personaliter legitime comparere, contra ipsam vel ipsum: per vim, ac si præsentialiter omnibus interfuisset, ut lis foret legitime contestata, tam ad receptionem testium, quam ad sententiam definitivam, & ejus executionem procedatur; legibus, vel consuetudinibus non obstantibus quibuscunque.

Hanc autem generalem legem extendi jubemus ad præterita, præsentia, & futura, quam ex nunc, absque alterius temporis expectatione transcursum, integrum rigorem decernimus obtinere.

Quoniam nuper ad auditum nostrum deducum est, quod inter nonnullos fideles, & subditos nostros, Lombardiz provincie, aliorumque locorum Italiz, disceptationes & dubia sæpius oriuntur; an infidelis & rebellis Imperii quisquam reputari debeat, nisi prius per nostram majestatis sententiam condemnandus appareat: nos attendentes, quod acta prava malorum, potius quam verba sententiarum, ipsos faciunt poena condignos: & eo ipso quod quis peccat, correctionem meretur; & quanto plus differtur puniatio, tanto amplius culpa crescit, & gentibus in exemplum perniciosius transit: tenore præsentium declaramus, decernimus, & pronuntiamus, quod illi omnes, & singuli sunt rebelles & infideles nostri Imperii, qui quomodocunque publice, vel occulte, contra nostrum honorem, infidelitatis, & rebellionis opera faciunt, & in nostram, & imperii prosperitatem aliquid machinantur, contra nos, sive officiales nostros, in iis quæ ad eis commissum officium pertinent rebellando.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam declarationis & pronuntiationis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis

Ecc

ANNO CHRISTI 1418
 aliter attentare presumpseris, indignationem nostram, & poenam mille librarum, nostram capere solvendarum, se noverit incursum. Datum Pisis IV. non. Aprilis, regni nostri anno quinto, imperii vero anno primo.

seu approbare: sed eorum determinationem, seu approbationem ad Concilium Generale futurum reservat.

ANNO CHRISTI 1418

CARDULA PROPRIA

Nota quod martis 17. Decembris, magistri Jordanus, ac Pulcherrimus petierunt a dominis commissariis sibi dari publicam audientiam, quam eisdem concesserunt predicti commissarii, ad diem Jovis sequentem, & eam acceptarunt, sed minime illam conproverunt.

XIX. Decembris tradita dicto domino Cardinali, pro questione procedenti.

TYPI SENTENTIARUM

Nominis Concilii secunda.

Eadem autem assertiones per doctores in theologia disputatas, & examinatas diligenter, repertasque per multos majorem partem, & saniorum probabiles & sustinibiles, sua sibi & sacra scriptura corruptione, & per consequens non fore fidei iudicio reprobandas; alii ex doctoribus valiter sententibus de eisdem, sua probabilitati relinquentes, eorum ampliatam declarationem & determinationem certis de causis, reservat proximo futuro Concilio Generali.

Sancta Synodus etc. Visis actis & actibus in causa IX. assertionum denunciatarum coram iudicibus & commissariis super causis fidei per ipsam Synodum deputatis, & visa relatione eidem Synodo per dictos iudices & commissarios facta: viso etiam processu facto per dominos de Urinis, Aquilejensem, & Florentinum Cardinales, & volens totam hanc causam simul terminare, pronunciat, decernit & declarat sententias latis per Episcopum Parisiensem, simul cum Inquisitore hæreticæ pravitatis, in & super dictis assertionibus, & condemnatione propositionis Joannis Parvi, quam appellavit justificationem, quæ sic incipit &c. C. fuisse & esse nullas, & nullius roboris, vel momenti, & in quantum de facto processerunt ad illud quod tangit vel aliquo modo tangere potest illustrem dominum dominum ducem Burgundiam, seu ejus statum, vel honorem; vel quatenus eidem posset directe vel indirecte aliquod asserere præjudicium; & similiter etiam quatenus in aliquo concertuit, vel concertare potest honorem, seu memoriam quondam magistri Joannis Parvi, seu eidem, vel ejus honori, seu memoriam, seu ejus heredibus & successoribus, directe, vel indirecte aliquid asserere præjudicium, illud revocat, cassat, irritat & annullat, ac nullius roboris, vel momenti esse decernit & declarat; & hoc multis rationibus & de quibus constat in dictis actis: & maxime quia visa dicta propositione Joannis Parvi, constitit, atque constat quod IX. assertiones præmissæ, non fuerunt dicti Joannis Parvi, seu contentæ in dicta sua propositione, in forma neque sensu. Et in omnibus & singulis prædictis, dicta Synodus præfatum dominum ducem, & dictum Joannem Parvi, & ejus memoriam, ejusque heredes & successores absolvit & liberat per præsentem, decernens & statuens, quod dictas dominus dux, aut quondam Joannes Parvi, seu ejus memoria, vel ejus heredes, & successores, occasione, vel causa dictarum sententiarum latarum per Episcopum Parisiensem, & Inquisitorem prædictos, vel ab ipsis sententiis dependentium vel conexorum, vel ad ipsas quoquomodo pertinentium, nullo unquam tempore possint impeti, molestari vel inquietari, de jure, vel de facto.

PETRUS CAUCHON.

XIX. Decembris.

De dictis autem novem assertionibus disputata publice & solemniter, diebus pluribus inter doctores questione, an iudicio fidei sint reprobanda; examinataque materia diutius per singulos eorum, ex ipsorum opinionibus scripto traditis, consperta est multo major & sanior tenere castem fore probabiles, & minime fidei iudicio reprobari debere.

ANTIOCHENUS PATRIARCHA,

XVIII. Decembris. CCCC. XV.

Nihilominus tamen, certis de causis, ulteriores determinationem circa eas differt, usque ad primum instans futurum Concilium Generale, eas sub probabilitate relinquendo; interimque, ne occasione sumpta ex ipsis, suscitentur rixæ, & jurgia inter aliquos, prohibet ne quis temere legendo, disputando, docendo, vel prædicando, aut alias assertive, sive reprobative eidem utatur quoquo modo.

Sancta Synodus etc. Visis actis & actibus in causa novem assertionum denunciatarum coram iudicibus & commissariis super causis fidei per ipsam Synodum; & visa relatione eidem Synodo per dictos iudices & commissarios facta; visoque processu facto per dominos de Urinis, Aquilejensem, & Florentinum etc.

Et volens totam causam simul terminare, pronunciat, decernit & declarat sententias latis per Episcopum Parisiensem, simul cum Inquisitore hæreticæ pravitatis etc. super dictis assertionibus, fuisse & esse nullam, & nullius roboris, vel momenti. Et ulterius eadem sententia pronunciat, decernit, & declarat eadem sancta Synodus, illustrem dominum ducem Burgundiam, & quondam magistrum Joannem Parvi, seu ejus memoriam, eorumque heredes & successores, ab omni processu dictæ causæ, contentique in eadem, fore absolvendos, & absolvit: decernens & statuens, quod nullo unquam tempore possit dictus illustris dominus dux, vel dictus quondam magister Joannes, seu ejus memoria, vel ejus heredes & successores, occasione, vel causa sententiarum latarum per dictos Parisiensem Episcopum, & Inquisitorem, vel ab ipsa sententia dependentium, vel conexorum, vel ad ipsam quoquomodo pertinentium im.

Haec rescripta per 4. 1418

ANNO
CHRISTI
1111

impeti, molestari, vel inquietari, de jure, vel de facto. Inhibens ex certis causis animam suam moventibus, omnibus & singulis casibusque status vel conditionis ecclesiarum, etiam sine Prælati, vel in sacra pagina magistri, ne de dictis assertionibus, aut super eisdem publicis vel occultis aliquid tractare, disponere, vel innovare presument legendo, scribendo, predicando; vel aliter quomodocumque, ad usque proximum futurum Concilium Generale Adjunctionis, quod si qui temerario ausu, contra prædicta, vel aliquod præmissorum venire presumpserint, per iudices competentes, tanquam hæc sacra Synodi contemptores, penis canonicis coercantur.

EPISTOLA CAROLI VI.

Francorum regis.

Secundis litteris suis primo lectis in natione Gallicana die 3. Februarii. Deinde sunt exhibita aperta dominis iudicibus fidei, & lecta coram ipse. Die 21. ejusdem mensis an. XVI.

Dilectis & fidelibus consiliariis nostris & ambaxiator. nostris Joanni Gerson, Jordano Morini, Guillel. Pulchrinopos, & Petro de Versailles sacra pagine professoribus.

Ex parte regis.

Dilecti & fideles nostri.

Cum nos in pacis auctore, nostrorum regni & subditorum pacis habentes affectum, charissimo cognato nostro duce Brabantie, nunciisque & oratoribus charissimis nostris ducibus Hollandie, necnon & deputatis communitatum trium statuum Flodrie, pro parte charissimi consanguinei nostri ducis Burgundie missis ad nos, requirentibus vobis, & aliis in sacro Constantiensis Concilio nostris nunc Ambaxiatoribus, mandassemus, a prosecutione propositionis defuncti magistri Joannis Parvi, dudum per dilectum & fidelem consiliarium nostrum Parisiensem Episcopum, & fratrem Joannem Polet, hæreticæ pravitatis in regno nostro, eo tunc Inquisitorem; convocato hæc consilio celeberrè Parisiis condemnata, & per diversas regni nostri civitates nostris publicæ mandatis, tacente eodem consanguineo nostro, taceretis; nostroque nomine prosequi, partemve facere cessaretis; sperantes similiter pro dicti consanguinei nostri parte cessari, prout a prædictis; sui parte, precantibus receperamus in præmissis.

Verum, cum nuper fide digno relatu cognoverimus, pro dicti nostri consanguinei, & suorum parte dictas condemnationem, advocacionem & publicationem, multis mediis impugnari, contra nostram concessionis intentum, qui eam velut Dei & propriam, manutenere, & defendere volumus & volumus, nec deserere volumus indefensam, salvo nostræ regis majestatis honore: vobis propterea mandamus, quatenus ad dictam condemnationis defensionem, velut nostræ regis majestatis propriam, sicut erga nos fideles haberi cupitis, vijs omnibus iudicis, prout vestræ viderint discretionem expedire, celeriter & diligenter intendatis, secundum nostras instructiones & litteras alias concessas a nobis; sic agentes in earum defensione, quod Dei zelus, fidei favor, nostræque re-

Cancil. General. Tom. XXVIII.

gis majestatis honor, in vestrarum diligerentium prudentia manifestior appareat: remque tam arduam in Consistorium publicum prout aliarum hæreticæ materias tractatas scivimus examinandam, si videritis expedire, requirendo fidem de dicendis in hac re, parte nostri, presentiam exhibitori, quem propter id destinamus ad vos, plenariam habentes. Datum Parisiis X. Januarii.

Charles.

J. Mallicre.

LIBELLUS SUPPLEX

Plurimum magistrorum Parisiensium Reverendissimo in Christo patri, ac domino nostruendissimo, domino Cardinali de Ursinis, supremo sancte sedis Apostolica penitentiario.

Supplicamus, petimus & requirunt, cum quanta possunt instantia & devotione, plurimi magistrorum Parisiensium, pharesque alii diversorum studiorum, in sacro Concilio existentium, quod cum ipsi priusquam advenissent ad hoc sacrum Concilium, crediderint indubitè, quod in casu novem assertionum denunciatarum, non esset licitum in foro conscientie sic agere, vel docere, sicut præsumunt istas assertiones, propter præcepta Dei ad oppositum data, de non occidendo propria auctoritate, & de non procurando, ubi juramentum potest servari sint peccato, & non occidendo per insidias hominem non præmonitum, non diffidatum.

Crediderint insuper quod scriptura Sacra verissima sit, in omni sensu suo literali, qui est primarius, & principalis sensus suus: & credat præterea quod hæc assertio. *Quilibet tyrannus &c.* fuerit rationabiliter condemnata, ut erronea in fide, & moribus, & hæretica: quæ assertio sufficienter in his novem includitur.

Et cum ad vos, reverendissime pater, ratione officii vestri prædicti, & ad alios inferiores penitentiarios, & similiter ad fratres quatuor ordinum Mendicantium, qui se de confessionibus audiendis intromittunt, spectet cognoscere, & certificare, quid de talibus dubis, in foro conscientie sentiendum sit, & agendum; placeat responsionem veram, certam, & celerem dare prædictis supplicantibus, super præmissis assertionibus: quid scilicet agere & consulere debeant in conscientia, super eisdem; quia tales casus possunt sæpe contingere, & de facto jam contigerunt: super quibus oportet præbere, & habere salubre consilium, ab illis maxime qui se de confessionibus audiendis intromittunt; sicut a medicis ægritudines, & remedia cognosci necesse est.

Est igitur petitio hæc in effectu; utrum hæc novem assertiones sint in foro conscientie, tanquam veræ & laudabiles, salubriter approbandæ, sic quod agentes, vel docentes conformiter ad has assertiones, sint laudandi, remunerandi & multipliciter honorandi, prout dictæ assertiones expriment manifeste. Fit hæc eadem supplicatio, seu petitio reverendissimo patri domino Cardinali Ragusino, qui de officio magis penitentiarii, tanquam sibi debito, nuper contendebat.

Et in casu quo non dederitis, prout temerari, ex debito officii, super præmissis salubre consilium & responsum, protestantur habere recursum ad Concilium Generale.

ANNO
CHRISTI
1111

ANNO
CHRISTI
1413.

CONTESTATIO LITIS

De negotio Joannis Parvi, inter cardinalem
Cameracensem & Gervacium, ex una par-
te; & Joannem de Rochis, ordinis
fratrum minorum, ex altera.

In nomine Domini, Amen.

lib.

PER hoc præfens publicum instrumentum
cunctis pateat evidenter, & sit manife-
stum, quod anno a Nativitate Domini, millesimo
quadringentesimo decimo sexto, indictione
nona; mensis vero Januarii die quarta, Aposto-
lica sede vacante, coram reverendissimis
in Christo Patribus, & eruditissimis viris, domi-
nis commissariis, in omnibus causis fidei per
sacrosanctum Generale Constantiense Concilium
deputatis, ac quampuriorum egregis magistris,
doctoribus & baccalariis formatis in theologia,
ad mandatum, & requestam dictorum domi-
norum commissariorum, in aula episcopali Con-
stantiensi, provincis Moguntina solemniter con-
gregatis; in meique notarii publici, ac testium
infracriptorum ad hæc vocatorum specialiter
& rogatorum præsentia. Quia reverendissimus
in Christo pater & Dominus, P. cardinalis Ca-
meracensis, ibidem tunc præfens, resolvendo
materiam novem assertionum alias coram ipsis
dominis commissariis denunciatarum, ad ter-
minos patros & claros, dixerat quod hæc no-
vem assertiones pertinet ad fidem, quia ad
eam sicut & ad scripturam Sacram sequuntur,
vel repugnant, & reducuntur ad hunc arti-
culum symboli, *Qui locutus est per propheta-
sas &c.*

Dixerat secundo, quod saltem spectat ad
mores, & sic veniunt iudicio fidei reprobandæ,
quemadmodum practicum est in hoc sacro
Concilio, & in multis aliis, de propositionibus
quæ minus videbantur ad fidem pertinere: sic-
ut etiam invenitur in Bulla Mendicantium, de
multis articulis.

Concluserat tertio, quod hæc assertiones ve-
niunt iudicio fidei reprobandæ: immo sunt jam
sufficenter reprobatæ, in condemnatione facta
per Concilium, de illa propositione. *Quilibet
tyrannus &c.* quæ similis est quartæ assertioni,
junctis prima & ultima: & adduntur in aliis
assertionibus aliæ malitiæ.

Tunc religiosus vir, magister Joannes de
Rochis, de ordine fratrum Minorum, surrexit
& dixit ea quæ sequuntur, vel similia, in sen-
tentia, & effectu.

Ego volo loqui propter honorem fidei, pro-
pter honorem Christianissimi regis Francorum,
propter honorem quatuor ordinum Mendican-
tium; & ex consequenti, propter honorem
meum.

Et dico primo, quod fides, capiendò pro-
prie, est de illis quæ sunt pure credibilia; jux-
ta illud Augustini: *Quid est fides? nisi credere
quod non vides.*

Dico secundo, quod fides capitur magis lar-
ge, pro omnibus quæ continentur in Sacra scri-
ptura, vel quæ sequuntur ex ea.

Dico tertio, consequenter, respondendo ad
prædicta tria puncta tacta per prædictum domi-
num Cameracensem, quod hæc novem assertio-
nes non sunt de fide, nec proprie, nec large
sumptæ: quia non repugnant scripturæ Sacræ,
nec contentis in eadem, neque præceptis Deca-

A legi contrariantur in aliquo; sed conformantur
eisdem.

Dico consequenter, quod hæc novem asser-
tiones non sunt contra bonos mores.

Dico finaliter, quod propter præmissas cau-
sas, non sunt iudicio fidei reprobandæ.

Quibus auditis, veneranda circumspectionis
vir magister Joannes de Gersonio, cancella-
rius Parisiensis, dixit in effectu, quod expedie-
bat ista scire, scilicet intentiones fratrum Men-
dicantium, de quatuor ordinibus, in suis de-
liberationibus. Unde, licet dolendum esset, ut
dicebat, quod virus esset in vulnere; gauden-
dum tamen erat quod speriretur, & sanies
efflueret; quia per hoc citius, & salubrius sa-
naretur.

De & super quibus omnibus & singulis su-
pra dictis, præfatus dominus cancellarius Pa-
riensis, petiit a me notario publico, infra
scripto, sibi confici, atque tradi publicum in-
strumentum, seu publica instrumenta, unam,
vel plura.

Acta fuerunt hæc, Anno, Indictione, Men-
se, Die & loco prædictis: præsentibus venera-
bilibus & circumspectis viris magistris Nicolao
de Gonneffis, magistro in theologia; Joanne
Campani, licentiate in Decretis; Dominis Joanne
Reginaldi, & Andrea de curia, presbyteris
Laudunensis, Remensis, Cameracensis & Pari-
sienfis diocesium, una cum pluribus aliis
testibus ad præmissa vocatis specialiter & ro-
gatis.

Et ego Guillelmus Picardi, clericus Bituri-
censis diocesis, publicus, Apostolica & Impe-
riali auctoritate notarius, præmissorum, hinc
inde, verborum prolationi præfens, una cum
prænomminatis testibus interfui; Idcirco huic pu-
blico instrumento, alia manu scripto, signum
meum solitum publicando apposui, hic me ma-
nu propria subscribens, in testimonium verita-
tis præmissorum, requisitus, & rogatus. *Acta
sa parrasse authentique a coste.*

*Collatione sur l'original en parchemin conservé
dans les archives des RR. PP. Celestins d'Avi-
gnon, par moy ainsi signé F. N. Bazin Prieur
des dits Peres Celestins.*

PROTESTATIO CARDINALIS CAMERA-
CENSIS

Circa schedulam concordia, in negotio
novem assertionum.

In nomine Domini Amen.

NOverint universi, & singuli præfens pu-
bicum instrumentum inspecturi, quod
anno a Nativitate Domini millesimo quadrin-
gentsimo sexto decimo, indictione nona, die
Sabbati, quarta mensis Januarii, coram reve-
rendissimis in Christo Patribus, dominis cardi-
nalibus, & nonnullis dominis Prælati, & do-
ctoribus in materiis fidei, per sacrum Concilium
Generale Constantiense deputatis commissariis, in
magna aula palatii episcopalis Constantiensis,
pro tribunali sedentibus, & in plurimum docto-
rum, & baccalareorum in sacra pagina, ibidem
super materia fidei convocatorum, nostrorum-
que notariorum infra scriptorum præsentia; per-
sonaliter constitutus reverendissimus in Christo
pater, & dominus Petrus cardinalis Camera-
censis.

Post plura inter eosdem magistris, doctores,
& bac-

ANNO
CHRISTI
1413.

ANNO
CHRISTI
1113

ANNO
CHRISTI
1113

& baccalarios super quarundam novem assertionum materia per honorabilem virum magistrum Joannem de Gersonio, cancellarium ecclesie Parisiensis coram ipsius commissariis denunciatarum abscata; petiit instanter, & requisivit, quatenus ipsius, & ambaxiatorum Christianissimi regis Francorum ibidem presentium, pro parte, duas cedulas pro modo concordie in materia novem assertionum predictarum, ut dicebat, alias compositas, & exhibitas, quarum una, ut etiam asseruit, fuit alias prefatis dominis commissariis per ipsum reverendissimum patrem dominum cardinalem Cameracensem; & alia quasi ejusdem sententis vel effectus, postea per dominos ambaxiatores predictos presentata, legerentur: quarumque cedularum, una videlicet dictorum ambaxiatorum, fuit ibi lecta; quas quidem cedulas etiam requisivit ipse dominus cardinalis Cameracensis examinari per magistros, & baccalarios in sacra pagina, ad sciendum si in ipsis cedulis servabatur honor fidei, & ostendendum, quod ibi non incedatur honor domini ducis Burgundie, aut cujuslibet alterius persone. Tempore autem cedulas predictas ibi lectas sequitur, & est talis.

„ Recogitans hæc sancta Synodus Constantiensis se divino munere congregatam esse, ad procurandum totis conatibus ea que pacem nedum spiritualem, sed temporalem respiciunt. Sentiens præterea quod in Christianissimo Francie regno divisiones plurimæ subortæ erant, que, Domino miserante, conulescere sperantur; unde congaudet in Domino hæc sancta Synodus, & gratias agens congratulatur actoribus, & conservatoribus vere pacis. Ipsa nihilominus eadem Synodus satagens, exemplo boni medici, tollere radicitus occasiones divisionum hujusmodi; & attendens quod durantibus iis divisionibus, fuerunt super materiis quarundam assertionum nunc per quosdam publicatarum verbo vel scripto, nunc per alios reprobatarum contentiones variæ perlata etiam ad sanctam sedem Apostolicam; deinde ad hanc Synodum Constantiensem: super quibus si non apponeretur finis debitus, non est dubium spirituales inde tranquillitatem, ac temporalem posse turbari.

„ Qua in re præhabitis deliberationibus maturis, declarat hæc sancta Synodus, decernit, & diffinit, quod novem assertiones judicialiter commissariis super omnibus causis fidei etiam per promotorem Concilii absque assertore denunciatis, non sunt dogmatizandas, sustineandas, vel asserendas; & ita dogmatizationem ipsarum omnium, & singularum, cum propositione, in qua contineri dicuntur, prohibet, & reprobet deinceps fieri, tanquam de doctrina in fide, & bonis moribus erroneas, sub penis a sacris canonibus institutis.

„ Declarat nihilominus eadem Synodus, quod nec a sententia, nec ab alia lata Parisiis, vel alibi, que concernat novem has assertiones, vel propositionem eas continentem, illustris princeps Joannes, & dux Burgundie etiam tenetur, vel ligatur: cum nulla, sicut accepimus, lata fuerit contra personam ejusdem ducis judicialis sententia, sicut nec dari debuit, nec potuit, ipso non vocato, vel audito.

„ Super hujus quidem cedule lectura, publica-

„ tione, & exhibitione ibidem factis, prælibatus dominus cardinalis Cameracensis petiit sibi a nobis notariis publicis infra scriptis fieri, atque tradi publicum, seu publica instrumentum, vel instrumenta.

Acta sunt hæc Constantiæ, provincie Magonitiensis, in aula majori curie Episcopalis Constantiensis; sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione, die, & mense de quibus supra, Apostolica sede pastore carente. Presentibus ibidem venerabilibus, & egregiis viris, magistris Nicolao de Gonesia, in sacra pagina, Jacobo de Cyresio, & Joanne Majoris, in artibus magistris, Laudunensis, Trecentis, & Remensis diocesis, ac aliis in multitudine copiosa testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.

C E D U L A

Data per magistrum Jordanum Morini, G. Palchriepotis, domino cardinali de Urbis, quinta Januarii.

Hæc Cedula fuit iterum data per Joannem Gerson, die Mercurii VIII. Januarii, coram dominis iudicibus. Anno XVI.

SI causa fidei circa novem assertiones, incipiendo ab illo, quod novissime dictum est pro parte quatuor ordinum Mendicantium, per organum magistri Joannis de Rocha condigeri, poterit haberi celerior finis in dicta causa, sine querendo aliud interesse personale, cum istæ assertiones hic habeant assertores, atque defensores; nec oportebit præterea per diversa, vel æquivoca vagari; cum hæc causa posita sit in patenti contradictione, scilicet ista. *Et assertiones sunt vera; Et assertiones non sunt vera.*

Restat igitur solum videre, quæ pars habebit potiores rationes. Et hoc poterunt judicare non theologi, sicut qui sunt theologi; immo & laici, vigentes in iudicio naturali rationis, & in experientia publicæ consuetudinis. Et si repariar ipsas esse falsas, consequens est de necessitate, quod sint errores in fide, & moribus, & iudicio fidei reprobandæ.

Ad hoc autem exequendum claritas, honestas, & efficacius, pro relatione faciendâ apud nationes per vos dominos commissarios, videtur quod habenda est disputatio inter paucos, ut puta duos de una parte, & duos de alia, qui appunctacius elucidabunt, & resolvant materiam, sine contentione, quam fieri possit per solas scripturas; dum homines non se mutuo intelligunt, nec in idem conveniunt.

Placeat igitur reverendissimis, ac sapientissimis Paternitatibus vestris ordinare, quod sic fiat in prima convocatione Concilii fidelis, & in sequentibus usque ad complementum.

C E D U L A

Tradita per magistrum Stephanum Paleze, magistrum in theologia, nationis Germanica, die Mercurii VIII. Januarii, dominis commissariis in causis fidei.

Reverendissimi Patres, & domini cæteri venerandi. Sicut in proxima convocatione hic in loco fuit humiliter supplicatum ex parte plu-

p. 171.

p. 175.

plu-

ANNO CHRISTI 1515.

plurimum magistrorum, ut scripta doctorum in materia novem assertionum vestris dominationibus presentata, sine nominatione personarum, que nolunt nominari, in favorem fidei publicentur; sic ex nunc supplicatur vestris potentatibus, ut petitio eorum, cum sit justa & rationabilis, exauditionis mereatur effectum; attento quod in materia beneficii, vel injuriarum, sive prolationem sententiarum, sit necessarium dicta testium publicari; quanto magis in ista materia arduissima, sic solemniter, & publice ventilata, necessarium est scripta doctorum coram doctoribus in isto auditorio publicari, que dicta testium representant, cum eodem in favorem fidei, & testimonium veritatis catholicis perhiberent, juramento medio requisiti: attento etiam quod reverendus in Christo pater, dominus Episcopus Atrebatensis, cum scriptura super materia illarum novem assertionum doctoribus per vestras dominationes injuncta & commissa, hoc idem postulavit; asserens quod nollit stare supplicanti doctorum, in condemnatione, vel approbatione dictarum assertionum, nisi scriberentur motiva, & probarentur per auctoritates, & rationes.

l. Ampli.

Eodem die Mercurii, dominus Episcopus Atrebatensis coram dominis iudicibus exhibuit quandam cedulam hujus tenoris.

In vestro judiciali conspectu, Patres Reverendissimi, denunciatas dudum quasdam novem assertiones tradidistis examini doctorum sacre theologie, ac baccalaureorum formatorum, quos de diversis regionibus convenisse in unum, ac huic sancte Synodo assistere reperistis. Qui vestris mandatis obtemperantes, suas opiniones dederunt, juxta vestram ordinationem, & secundum juramentum per eosdem in vestris manibus emissum, super questione proposita, & publice ac solemniter disputata, pro sua qualibet parte.

Nunc autem suppliciter petimus, hos ambaxiatores Illustrissimi Principis domini ducis Burgundie, ut vestre commissionis officium uberius peragatur, potius effectum colligentes salutiferi consilii, & optime deliberationis doctorum, & baccalaureorum predictorum; & eum referentes huic sacre Synodo, ut fiat denique sessionalis, atque sententialis responsio, pro salubri informatione conciliorum Christi fidelium, si dictae assertiones iudicio fidei veniant reprobandae, aut ne.

Nam hoc ipsum, juxta conditionem materiam titulo prudenter inquireo, perquiritis; nec in re tanta bubulcos, rusticos, idiotas, laicos, & ignaros, sed totius orbis litteratissimos, & eruditissimos consules, & peritissimos sollicite questivistis, & Dei gratia, hic copiosissime invenistis.

Eja igitur, non jam videantur in hoc sacro Concilio negligi, sacrosanctae fidei consules & doctissimi theologie professores, quos jussu vestro, solertissimos, & sagacissimos illius materiam digestionem, decisionemque dictis praeclaris, & sententiis solidissimis, nunc instituisse, diligenter, & fideliter cognoscitis laborasse, ac id quod major, & sanior pars, insuspectaque doctorum predictorum peritia demonstrat, ad salutiferam iudicii consummationem celeriter deducere dignemini, & velitis. Hoc enim petitur instantissime, ne querele de vestri iudicii tarditate materiam habeat illustrissimos dux

Burgundie antedictas, cujus iustitiae adjuvantibus, iustitia fundens.

ANNO CHRISTI 1515.

Hoc deinde populo frequentius dudum harum assertionum denunciatur; & ut celeriter occurratur toti mundo, ut fingit ab hoc perenni exemplo, ad hoc taliter qualiter Apostolicis facti munitionis compati sanctis latiori penis, equis toxicatis sive potione, cancri serpenti, ignisque accenduntis.

Populoque ipsum frequentius Henricus de Petro sacre Synodi promotor. Populoque insuper ille idem, qui vestrum modicum dilationi, per eum estimatum contumacioso detrahendo, Paganos, vel Judaeos in iudicio fidei peroptavit. Populoque iterum ille, & sui sequaces, ut examini citissime eadem materia praeberetur, & in ea concluderetur. Et id ipsum nunc postulat a nobis praefatis Ambaxiatoribus, ut de illo peritissimo, ac digestissimo examine suscepta vestra quidem circa assertiones praestatas formatae questionis sanior, major, atque peritior doctorum, ac baccalaureorum predictorum determinatio, auctoritate hujus sacre Synodi roboretur.

Et petit ut hoc cedula in actis, & actibus hujus processus poneretur. Et petit instrumentum tunc sibi fieri.

ACTA RELIQUA IN CAUSA JOANNIS PARVI.

EPISTOLA

Caroli VI. Francorum regis

Ad deputatos a Synodo.

Discretis viris commissariis super materiis fidei a sacrosancta Generali Synodo deputatis, vestris charis vinctis

* Parisi m. m. m.

CAROLUS, Dei gratia, Francorum rex, discretis viris commissariis super materiis fidei a sacrosancta Generali Synodo deputatis nostris charis amicis, salutem, & hareses extirpare.

Exat cum reliquis inter opera Carlon. edic. Dupin. 10. V. pag. 497.

Vestras discretiones comprobamus, quod milites nostros oratores ad universalis Ecclesiae sanctum Concilium benigne nostris in agendis accepistis, illam praemaxime Dei, & in qua vivimus fidei, nostramque causam propositionis defuncti Joannis Parvi, dudum per dilectum, & fidelem consiliarium nostrum G... Episc. Parisiensem & fratrem Joannem Polet, haereticam pravitate eo tunc in regno nostro Inquisitorem, celebri convocato Concilio, catholice condemnatae, quam nos, & charissima filia nostra Parisiensis universitas advocavimus; & per nostras regni nostri civitates, litteris nostris publicari mandavimus; vestras discretiones in actum fidei requirentes, quatenus causam ipsam, quam velut propriam defendere volumus, & volumus, nec deserere valeamus indefensam, salvo Dei, & nostrae regiae majestatis honore; nostrorumque oratores, & nuncios in eorum defensione, quantum fidei fervor in nobis est, iustis favoribus amplecti velitis recommissos: & in hac re nostris eisdem oratoribus, quibus per dilectum nostrum nuncium, & oratorem magistrum Guillelmum Monardi, licentiatum in Decretis, nostram significari fecimus voluntatem, auditum benignum, & finem prestare ple-

notiam. Et si qua volitis, que possimus, ea ad nos significare curatis compleretur. Datum Parisiis, nona Januarii.

ANNO CHRISTI 1411. Pontificatus Gregorii XII.

J U D I C I U M

Deputatorum Concilii,

Que sententia Episcopi Parisiensis, & Inquisitoris, adversus libros Joannis Parvi scripta sunt.

In Nomine Domini. Amen.

Idem Dominus Balthasar Cossa, tunc Joannes Papa XXIII. quendam commissionis, vice supplicationis cedulam nobis Jordano, misericordie divina Episcopo Albanensi, sancte Romane Ecclesie Cardinali, per certum Apostolicę Sedis cursorem presentari fecit, quam reverenter, ut decuit, suscepimus, hujusmodi sub tenore,

Beatissime Pater,

Locum suprapositi.

Pater pro officio.

Dudum accepta occasione super quadam asserta propositione per quendam magistrum Joannem Parvi, sacre Theologie professorem, Parisiis, ut dicitur facta, qui devotus sanctitatis vestre filius Joannes Burgundus dux preceperat advocatus, reverendus pater dominus Gerardus, Episcopus Parisiensis, & quidam Joannes Polet, preteritus hereticę pravitate in regno Francie Inquisitor, ad quorundam amulorum prosecutionem malitiosam, dictam propositionem, tanquam, ut assereret, a sana doctrina fidei catholice deviantem, & libros in quibus scripta dicebatur, comburi &c. ut dicitur sententialiter mandaverunt. A quibus omnibus idem dominus dux, tanquam verus fidei Christiane zelator Catholicus, in quantum premissa eum, ejusque statum, honorem, atque fidem concernere poterant, etiam pro sui bonis fame, sui que Christiani nominis conservatione, ad sanctitatem vestram, & sanctam sedem Apostolicam appellavit. Dignetur igitur eadem Sanctitas causam, & causas appellationis, & appellationem hujusmodi, ac etiam principalis malitias, iniquitatis, & injustie dictę preteritis sententiis, ac etiam processum in premissis factorum, & habitorum, una cum dependentibus, emergentibus, & conexis, tam conjunctam, quam divisam alicui prelato probe viro in curia Romana residenti committere audiendas, decidendas, & sine debito determinandas, cum potestate citandi Episcopum, & Inquisitorem predictos, & omnes alios, qui sua interesse crediderint, in curia Romana, & extra: ac etiam eis, & aliis quibus toties quoties opus erit inhibendi, sub penis formidabilibus; non obstantibus quod alias causa, & causa hujusmodi non sint in dicta curia legitime devotus, vel alias scienda; & cum potestate etiam premissa omnia, & singula, per edictum publicum in Romana curia & alibi, si opus fuerit, & ad aliqua loca non poterit tunc accessus, exequendi, & ex officio procedendi &c. & cum potestate restitutionis ad prosecutionem hujusmodi appellationem cum tota supradicta, non obstante

legis primi facialis infra quod propter turbationes, que fuerunt in regno Francie; & quendam alia, commode proficui non valent. Juribus, stylo, constitutionibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscunque.

In fine vero dictę commissionis, sive supplicationis cedule, scripta erant de alterius manus littera, litteris superioris litteris ipsius cedule profus & omnino dissimili, & diversa hęc verba, videlicet;

De mandato Domini nostri Pape; audiant reverendissimi Patres domini Cardinales de Urbinis, Aquilejensis, & Florentinis. Cuius etiam per edictum, inhibeant, & restituant, & procedant ut petitur, & deputent promotores ad causam &c. & quilibet eorum procedere valeat citra conclusionem & sententiam diffinitivam.

Causa quidem commissionis seu supplicationis cedule rigore nos Jordanus Episcopus & Cardinalis, iudex & commissarius predictus de districtum dominorum Aquilejensis, & Florentini Cardinalium nostrorum collegarum in hac parte mandato expresso & voluntate in solidum; etiam virtute commissionis procedentes, ac citatione, inhibitione, & compulsoria per nos ad providi & circumspetti viri magistri Petri Cauchon, presati illustrissimi principis domini Joannis ducis Burgundie principalis, in ipsa nobis facta & presentata commissione principaliter nominati, per providum virum magistrum Joannem de Monteleonis ipsius domini ducis principalem procuratorem constitutum substituti procuratoris instantiam, proinde ipsorum constitutionis & substitutionis mandatis idem magister Petrus Cauchon coram nobis legitime edocuit, contra venerabilem patrem dominum Gerardum Episcopum Parisiensem, & fratrem Joannem Polet Inquisitorem ex adverso principales, etiam in eadem nobis facta commissione principaliter nominatos, omnesque alios & singulos sua interesse credentes communiter vel divisim; etiam peremptione, decretis & concessionibus, & jurisdictione nostra legitime perpetuata presatus Balthasar Cossa citatione, inhibitione & compulsoria hujusmodi, ut presertim, Decretis nondum executioni mandatis, fuit per sacrosanctum Generale Constantiense Concilium, universalem Ecclesiam representans, omni dignitate etiam Papali privatus, & destitutus.

Deinde vero ad dicti magistri Petri procuratoris presati domini ducis principalis instantiam, contra presatos dominos Gerardum, & fratrem Joannem Polet ex adverso principales, & alios sua interesse credentes alias citationem & inhibitionem de novo extra Romanam curiam, & ad partes concessimus, & decrevimus, ac per nostras certi tenoris litteras contra eandem dominum Gerardum Episcopum, & Joannem Polet Inquisitorem predictos, aliosque omnes & singulos sua interesse credentes, eosque citari fecimus, & mandavimus, quatenus certo peremptorio, & competenti termino, in eadem secunda citatione expresso, comparereat coram nobis, vel alio forsitan interim, loco nostri, surrogando iudice, & commissario, per se, vel per procuratores suos idoneos, ad causam, & causas hujusmodi sufficienter instructas, cum omnibus juribus, & monumentis, causam, & causas hujusmodi tangentibus, presato illustrissimo principi domino Joanni duci, principali, ejus-

ANNO CHRISTI 1411. Pontificatus Gregorii XII.

ANNO
CHRISTI
1411

episcopi legitimo procuratori pro eo; de & sa-
per omnibus, & singulis in ipsa commissione
contentis de iustitia responduri; ac in causa,
& causis huiusmodi processum, & procedi vt-
turi, aliasque dicturi, facturi, audituri, allega-
turi, & receptum quod iustum foret, & ordo
dictaret rationis; cum certificatione, quod sive
in dicto citationis termino comparerent, sive
non, nos nihilominus, vel surrogatus iudex præ-
dictus, ad omnia, & singula præmissa, & alias,
prout iuris foret, procederemus, seu procede-
ret, dictorum citatorum absentia, seu contumacia
non obstante, prout in diebus nostris ci-
tatoriis, & inhibitoriis sigillo nostro sigillatis,
ac in forma solita, & consuetâ expeditis ple-
nius continebatur.

Quibus quidem nostris secundariis litteris in
partibus, ut moris est, etiam in personis do-
mini Episcopi, & fratris Joannis Inquisitoris
prædictorum, & alias debite exequutis, & de
ipsis partibus; una cum earum executionibus
reportatis, & coram nobis per providum virum
Magistrum Joannem de Montejuliano, in curia
Romana, & etiam præfati domini ducis prin-
cipalis procuratorem, prout de suæ procuratio-
nis mandato, etiam coram nobis legitime edo-
ctum extitit, ac nomine procuratorio ejusdem
domini ducis judicialiter, & in scriptis repro-
ductis.

Nos tunc, Jordanus Episcopus, & Cardina-
lis, ac iudex, & commissarius prædictus, de
dictorum dominorum Aquilejensis, & Florentini
Cardinalium, nostrorum collegatorum; in hac
parte, mandato expresso, & voluntate, in so-
lidum ac etiam virtute commissionis inter par-
tes prædictas rite, & legitime ad ulteriora pro-
cedentes, ad præfati magistri Joannis de Mon-
tejuliano procuratoris instantiam, eisdem, do-
minum Episcopum, & fratrem Joannem, ex
adverso principales, omnesque alios & singulos,
sua interesse credentes, & eorum procuratores,
si qui essent in curia Romana pro eisdem, ad
dicendum vel opponendum quicquid verbo, vel
in scriptis contra huiusmodi commissionem,
citationem, & exemptiones supradictas dicere,
sive opponere volebant, ad certum terminum
peremptorium per audientiam publicam littera-
rum contradictarum Romanæ curiæ, fecimus,
& mandavimus.

In quo quidem termino comparuit in judi-
cio coram nobis dictus magister Joannes de
Montejuliano procurator, quo supra nomine,
& dictam citationem audientis in eadem au-
dientia debite executam representavit facta,
& in scriptis, citatorumque in eadem contem-
torum, non comparentium contumaciam ac-
cusavit, ipsosque contumaces per nos reputari
petendo.

Et tunc discretus vir magister Joan. Marti-
nietti, dictorum Gerardi Episc. & fratris Joan-
nis Poler Inquisitoris, ex adverso, principalium
procurator, ibidem præsens, quoddam instru-
mentum procuracionis publicum, quamvis limi-
tatum, coram nobis produxit, ac in iurisdic-
tionem nostram nullatenus, ut asseruit, consen-
tens: nihilominus contra commissionem, cita-
tionem, & executionem supradictas, verbo
duntaxat, excepit; protestans excipere facta, &
in scriptis suis, loco & tempore congruis: & ob
hoc copiam prædictorum nomine procuratorio
petiit, quam eidem fieri decrevimus, atque tra-
di volumus per huiusmodi præsentis causæ no-
tarium, & scribam infra scriptum.

Subsequenter vero, comparente in iudicio
coram nobis præfate magistro Joanne de Mon-
tejuliano procuratore, & quondam libellum, si-
ve summariam petitionem facta, & in scripturis
producente, cujus tenor sequitur & est talis.

Coram vobis reverendissimis in Christo Pa-
tribus dominis S. R. E. Cardinalibus, videli-
cet dominis Jordano Episcopo Albanensi, de
Urbis; Antonio Aquilejensi, & Francisco
Florentinensi, vulgariter nuncupatis iudicibus
& commissariis a Sede Apostolica ac partibus
infra scriptis cum potestate quod quilibet vestrum
valeat &c. specialiter deputatis, proponit in
jure procurator & procuratorio nomine illu-
strissimi principis domini Joannis ducis Burgun-
diæ, comitis Flandriæ, Arthemi &c. Quod licet
condemnatio, seu determinatio opinionum
in fide insurgentium ad solam sedem Apostoli-
cam spectet; nihilominus tamen quidam do-
minus Gerardus præsentis Episcopus Parisiensis,
& frater Joannes Poler pro Inquisitore hære-
ticæ pravitate in regno Franciæ tunc se ge-
rens, falcem suam in messem alienam mitten-
tes, ac iudicium ad eos minime pertinens te-
mere usurpantes, nullisque auctoritate, iuridi-
dione, aut alia sufficienti potestate sussultis,
non vocatis neque citatis legitime illis, quorum
intererat, ac nullo processu juridico super hoc
facto, nec aliquo iuris ordine observato, sed
penitus prætermisso, quasdam præsentis senten-
tias in quibus præfatum dominum ducem nomi-
natarunt, nulliter & perperam protulerunt,
& quas assertiones quasdam novem numero
truncatas & confusas, & quendam propositionem,
quas falso quondam magistro Joanni Parvi
adscripterunt, tanquam justificationem dicti
domini ducis per eundem, ut dicebant, propo-
sitas, velut in fide & moribus erroneas &c.
temere & de facto damnare præsumpserunt;
necnon quosdam chartabellos, quos propositionem
magistri Joannis Parvi pro justificatione
domini ducis factam appellarunt; licet falso,
igne cremandos decreverunt, cremarique iusse-
runt, & de facto dictas præsentis sententias vi-
lissime & ignominiose exequendo fecerunt pu-
blice concremari, inhibueruntque; & alia ne-
fanda plura attentarunt, quæ in suis præsentis
sententiis dicuntur contineri, & quæ alias facti
immanitas patentius demonstrat.

Cum igitur præfati domini ducis, qui in eis-
dem præsentis sententiis & processibus per ex-
pressum nominatur, & qui ab eisdem & inde
subsecutus, salva eorum nullitate, tam pro se,
quam pro sibi adherentibus, & aliis, quorum
interesse poterat, appellavit; licet obstante hu-
iusmodi nullitate non esset appellare necesse,
valde interfit, quod præsentis sententiis & pro-
cessus huiusmodi ac præmissa omnia & singula
& alia inde secuta nullæ, nulli, & nulla de-
clarentur, vobisque reverendissimis in Christo
Patribus ac dominis commissariis prædictis nul-
litas præmissorum omnium cum omnibus depen-
dentibus, incidentibus, emergentibus & conne-
xis tam conjunctim quam divisim, per olim
Joannem Papam commissa extiterit.

Ea propter petit dictus procurator, nomine
quo supra, per vos reverendissimos Patres do-
minos Cardinales & commissarios ante dictos,
per vestram sententiam & ordinationem pro-
nuntiarî, decerni, & declarari præsentis pro-
cessus, sententias, condemnationes, crematio-
nes, inhibitiones, & executiones prædictas, &
prædictas, ac omnia inde secuta, fuisse & esse
nul-

ANNO
CHRISTI
1411

¶ nullas, nullas, & nulla, invalidos & invalidas, cassos, cassas, & cassa, ac nullius fuisse, & existere roboris nec momenti, eosque, eas & ea subjacuisse & subjacere vitio nullitatis, & quatenus de facto processerunt per modum nullitatis cassandos, irritandos, & annullandos, cassandas, irritandas, & annullandas, cassanda, annullanda, & irritanda fore; & per vos cassari, irritari, & annullari, ipsosque per Gerardum & fratrem Joan. Poler inquisitor, predictos & eorum quemlibet in solidum expensis in hujusmodi causa, occasione premissorum, pro parte dicti domini ducis tam in partibus quam coram vobis, & alibi factis, de quibus, & de faciendis in antea solemniter protestatur condemnandos fore & condemnari; & super premissis tam conjunctim quam divisim & alias, prout convenit, & decet justitiam ministrari, vestrum, in quibus potest, & debet, benignum officium implorando.

Et protestatur dictus procurator, quod premissa possit corrigere, emendare &c. & quod per ea, quae praedixit, & in posterum quomodolibet in hujusmodi causa dicturus est, non intendit se ad onus superius prolationis alligare, seu astringere; sed solum duntaxat ad ea, quae sufficiunt, seu sufficere possunt ad intentionem suam praefati domini ducis & aliorum, quorum interest consequendam. Et ultra protestatur, quod per premissa, & alia quaecumque dicta, & dicenda nihil intendit ad intentionem adversariorum, seu alienius eorum consistere; sed potius diffiteri, & negare, prout diffiteretur & negat.

Nos tunc ad ipsius magistri Joannis de Montejustino procuratoris instantiam, dictum magistrum Joannem Martineti procuratorem praedictum per certum sedis Apostolicae cursorem, & nihilominus praefatos dominos Episcopum, & inquisitorem per audientiam litterarum contradictarum ad dicendum, & opponendum quidquid verbo vel in scriptis contra hujusmodi libellum seu petitionem summariam dicere, seu opponere volebant, ad certum terminum preceptorium & competentem citari mandavimus atque fecimus.

Quo termino adveniente comparuit in iudicio coram nobis praefatus magister Joannes de Montejustino procurator, & citationem audientiae in eadem debite executam reproduxit, dictorumque citatorum in eadem contentorum non comparentium, ac etiam dicti magistri Joannis Martineti, ibidem praesentis, nihil contra dictum libellum, sive petitionem summariam verbo vel in scriptis dicentium, vel nec opponentium, contumaciam accusavit, ipsosque contumaces per nos reputari instantiter postulavit.

Nos tunc dominum Episcopum, & Inquisitorem praedictos absentes, & etiam dictum magistrum Joannem Martineti ibidem praesentem, nihil tamen contra dictum libellum opponentes, nec excipientes, reputavimus, iustitia exigente, contumaces.

Et nihilominus, quia dictus magister de Montejustino assererat se de quibusdam litteris, sive instrumentis, quae, ut dicebat venerabilis, & circumspectus vir, Magister Joannes de Gersonio, cancellarius Ecclesiae Parisiensis, coram iudicibus in causa fidei, seu assertionum praedictarum per sacrum Concilium Constantiense deputatis judicialiter produxerat, & quae penes notarios in eadem causa assertionum scribentes, vel alterum eorum esse debebant, indigere.

Concil. General. Tom. XXVIII.

A Nos, Jordanus Cardinalis praedictus, eisdem notarios, & quemlibet eorum, instante dicto magistro Joanne de Montejustino, ad portandum, & exhibendum coram nobis instrumenta, seu litteras hujusmodi, primo simpliciter, & deinde ad idem secundo, sub poena, ad certum preceptorium, & competentem terminum citari, & compelli, per certum sedis Apostolicae cursorem, viva voce fecimus, & mandavimus.

In quo quidem, & secundo termino, discretus vir magister Conradus de Velden, secretarius praefati domini Cardinalis Florentini, alter notariorum, in praedicta causa assertionum, & scribarum, ad haec de mandato nostro citatus, & compulsus, duas litteras, unam sigillis Episcopi, & Inquisitoris praedictorum, & aliam sigillo serenissimi Principis domini regis Francorum sigillatas; in quibus quidem litteris quaedam sententiae per Episcopum & Inquisitorem, super condemnatione novem assertionum, & propositionum praedictarum Parisiis latae continebantur, & etiam narrabantur, exhibuit & produxit: asserens idem magister Conradus, illas coram dictis dominis iudicibus in causa dictarum assertionum deputatis per praefatum magistrum Joan. de Gersonio productas extitisse.

Postquam quidem exhibitionem dictarum duarum litterarum, per eundem magistrum Conradum, ut praemittitur, coram nobis factam, praefatus magister Joannes de Montejustino, ibidem praesens, dictas duas litteras judicialiter coram nobis reproduxit, in quantum faciebant pro interesse praefati domini ducis consequentiam, & non alias, nec alio modo: petens nihilominus idem de Montejustino sigilla, & signa in eisdem litteris apposta, & appensa, per dictum magistrum Joannem Martineti ex adverso procuratorem, & quosdam alios testes, quos tunc produxit, recognosci.

Quae signa, & sigilla tunc per eisdem Martineti, & alium testem, recepto ab eis per nos primitus juramento, quod dicerent veritatem, recognita extiterunt.

Deinde vero, instante dicto magistro Joanne de Montejustino, nos praefato magistro Joanni Martineti, ex adverso procuratori, assignavimus; nec non eosdem dominos Episcopum, & Inquisitorem, per audientiam contradictarum, ad dicendum, opponendum, & excipiendum, si, & quicquid verbo in scriptis dicere, opponere, vel excipere vellent contra dictas duas litteras, ut profertur exhibitas, & productas, ad certum & preceptorium terminum per audientiam contradictarum citari mandavimus, & fecimus.

Quo termino adveniente, nos, ad instantiam praefati magistri Joannis de Montejustino, coram nobis in iudicio comparentis, & citationem proxime dictam in audientia contradictarum legitime executam reproducentis, ac etiam dominorum Episcopi, & Inquisitoris praedictorum, nec non dicti magistri Joannis Martineti eorum procuratoris praedicti non comparentium; nec quicquam verbo vel in scriptis contra dictas duas litteras dicentium, opponentium, vel excipientium contumaciam accusantis, reputavimus, prout fuerunt, contumaces.

Consequenter autem, productis pro parte dicti domini ducis certis aliis instrumentis, ac etiam illis, & omnibus actis causae meritis, visis, & intellectis; illisque etiam in plurium dominorum cardinalium, ac praetorum, & aliorum

fff ju

ANNO
CHRISTI
1417

ANNO
CHRISTI
1417

* l. audientiam, aut audientiam

ANNO
CHRISTI
1113.

et Imperiali auctoritate notarius, ac Reverendissimorum dominorum Cardinalium de Urinis, Aquilejensis, et Florentini, iudicum et commissariorum prefatorum, et huiusmodi coram eis scriba; quia predictis sententiarum prolationi, omnibusque aliis et singulis premissis, dum sic, ut premititur, per prefatos dominos Cardinales iudices et commissarios, et coram eis fierent et agerentur, una cum prenominationis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi, et audivi; ideoque hoc presens publicum instrumentum per alium, me aliis occupato negotiis fideliter scriptum ex inde confeci, subscripsi, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque, et nomine meis solitis, et consuetis, una cum appensione sigillorum prefatorum dominorum Cardinalium, iudicum, et commissariorum signavi, rogatus, et requisitus, in fidem et testimonium omnium, et singulorum premissorum.

SCHEDULA SENTENTIAE

Producta per D. C. Cameracensem, in praesentia dominorum iudicum in causis fidei, die Sabbati VIII. Febr. anno XVI.

Recogitans haec sacrosancta Synodus Constantiensis, se divino munere congregatam esse, ad procurandum totis conatibus, ea quae ad pacem, nedum spiritualem, sed temporalem respiciunt; quod utique fieri nequit, nisi vera fides, quae per dilectionem operatur, in violata subsistat: sentiens praeterea, quod in christianissimo Franciae regno divisiones plurimae subortae erant, quae Domino miserente, et ad concordiam clementissimi regis animum, cum suis principibus, et baronibus inclinante conquiescunt; unde congaudet in Domino haec sancta Synodus, et gratias agens, congratulatur actoribus talis pacis, conservatoribusque fidelibus.

Ipsa nihilominus eadem Synodus satagens, exemplo boni medici, tollere radicitus occasionem divisionum huiusmodi, ne deinceps nimia facilitate repullulentur, et attendens, quod durantibus iis divisionibus, fuerunt super materiis quarundam assertionum, nunc per quosdam publicatarum, verbo vel scripto, nunc per alios reprobatarum, contentiones variae perlatae, etiam ad sanctam sedem Apostolicam; deinde ad hanc Synodum Constantiensem; super quibus, quoniam fidei moraliumque praceptorum veritatem directe concernunt, si non apponeretur finis debitus, non est dubium spirituales inde tranquillitatem, ac temporalem posse turbari.

Qua in re, praehabitis deliberationibus maturis, et recepto communi consensu partium hic existentium declarat haec sacrosancta Synodus, decernit, et diffinit, propter praemissas, & alias rationes, ad ea faciendum moventes, quod IX. assertiones judicialiter coram commissariis super omnibus causis fidei etiam denunciatae, non sunt dogmatizandae, sustinendae, vel asserendae; et ita dogmatizatores ipsarum omnium, et singularum cum propositione in qua contineri dicuntur, prohibet, et reprobat deinceps fieri, sub poenis a sacris Canonibus institutis; sed sunt reprobandae: et ita prohibet, et reprobat, tanquam falsas, et scandalosas, non intendens iuri alicujus personae, vel honori praevudicare, seu quomolibet derogare; Concil. General. Tom. XXVIII.

* quomodo-
libet

Acum nullus particularis assertor, seu defensor earundem coram hac Synodo fuerit judicialiter accusatus.

Prohibet insuper propter certas rationes dogmatizationem deinceps fieri cuiusdam propositionis, quae diversis, & variis exemplaribus inventa est & inscripta, sub nomine defuncti magistri Joannis Parvi: super qua propositione illustris princeps Joan. Dux Burgundiae protestationes multas publice fecit, quarum unam huc direxit per litteras sigillo suo, & signo proprio manuali roboratam, continentem inter caetera talem verborum formam.

„ Considerent, rogo, circumspectiones vestrae, quod licet immeritus, de domo Franciae originem duxi, quae, Dei gratia, monstris haereticae pravitate contaminata nusquam fuisse legitur. Patre non solum catholico, verum ferventissimo zelatore fidei progenitus, & ardentissimo prosequutore unionis Ecclesiae, filio regis Franciae, non theologus, non eruditus subtilitatibus fidei, sed firmiter credens, & confitens simpliciter quae nobis per Christum, per Apostolos, & per sanctam matrem Ecclesiam tradita sunt; utpote christianus princeps, miles & laicus, paratus non solum credere, quae sancta mater decreverit Ecclesiae; sed etiam tueri, & defendere manu militari, usque ad effusionem proprii sanguinis, & meos subditos ad ea credenda, & defendenda compellere, si sit opus.

Sequitur.

„ Me vestra Synodus sacratissima catholicum teneat, vestris diffinitionibus factis, & fiendis caeterorumque sacrorum Conciliorum huiusmodi adhaerentem, non valentem quicquam sustinere, quod sit erroneum, vel contrarium sanae doctrinae, seu fidei orthodoxae, & si per approbationem praemissam sic generaliter factam scilicet de propositione magistri Joannis Parvi, veniat, & intelligatur aliquid approbatum, quod per sanctam matrem Ecclesiam decerneretur contrarium veritati fidei orthodoxae, vel sanae doctrinae: vestro caeteri sanctissimo notifico, me nunquam intellexisse, voluisse, vel velle talia approbare, & ea supplico pro non dictis vel approbatis per vos haberi, quae corrigenda diffinitionibus vestris submitto.

Qua protestatione, & humili submissione pensatis, decernit haec eadem sancta Synodus, eundem illustrem principem ducem Burgundiae habendum esse in hac parte catholicum; cum huic diffinitioni in materia IX. assertionum praemissarum cum sentire speramus.

Declarat insuper eadem Synodus, quod a nulla sententia Parisiis, vel alibi lata, concernente praedictam propositionem magistri Joannis Parvi, vult eundem illustrem ducem tene-ri, vel ligari; cum nec aliqua, sicut fertur, lata fuerit contra personam ejusdem ducis judicialis sententia.

Denique commonet, & hortatur haec sacra Synodus praefatum ducem, quatenus ipsi, sicut generosum decet, & christianum principem nullis pravae suasionis stimulis moveatur, occasione praeteritorum gestorum, vel dictorum in iis fidei materiis, ad exercendum contra personam quamcumque rancoris vel odii fomitem: sed in Christi charitate, quae non irritatur, & congaudet utilitati 1. Cor. 13. 6. sint omnia pacifica, sicut

ANNO
CHRISTI
1113.

Sicut omnes ad unam pacis aeternae finem nitimur pervenire.

ANNO
CHRISTI

1417.
• Forte dicit
Credula.
• lura pro.

*Sequitur quedam parva * primo tradita per dominum Cardinalem Cameracensem ambaxiatoribus domini ducis Burgundiae per concordia &c.*

Hæc sancta Synodus declarat, quod per præmissam condemnationem novem propositionum, vel etiam per condemnationem nuper factam de illa propositione: *Quicumque tyrannus &c.* eadem Synodus non intendebat, nec intendit juri alicujus personæ, seu famæ ipsius, vel honori præjudicare, seu quomodolibet particulariter derogare, cum nullus particularis assertor seu defensor earundem, coram dicta Synodo fuerit judicialiter accusatus.

Produca & exhibita per dominum Cameracensem die Sabbati VIII. Februarii, coram dominis commissariis, & lecta publice per suum secretarium: super qua dominus Cameracensis petiit instrumentum, presentibus &c.

L I B E L L U S

Ex parte Ducis Burgundiae oblatus Synodo Constantiensi;

Sive

Requæta exhibita, & lecta coram commissariis &c. & de ea petita sunt instrumenta, die XVIII. Februarii post præmissam, in Aula Palatii Anno XVI.

Reverendissimis Patribus, dominis iudicibus in causis fidei per hoc sacrum Concilium deputatis, pro parte illustrissimi principis ducis Burgundiæ, humiliter de sequentibus supplicatur.

Et primo, cum quedam novem assertiones per aliquos, zelum fidei non habentes, confictæ, & quondam magistro Joanni Parvi malitiose, & falso impostæ fuerint, in læsionem memorie ejusdem magistri Joannis Parvi; ac etiam in præfati domini ducis scandalum, & jacturam; & per quemdam magistrum Jo. Gerson, quamvis calumniose denunciatus in præfenti Concilio extiterint: petunt, & instant requirunt ambaxiatores, & procuratores præfati domini ducis per V. R. P. eundem de Gersonio declarari, & pronunciari a dicta denunciatione calumniose destitisse, prout alias pluries extitit petitum per eundem.

Secundo, cum in causa dictarum novem præfatarum assertionum, iuste & rationabiliter decreveritis, & fueritis interlocuti, præfatum dominum ducem habuisse, & habere interesse, ipsumque ad illud admiseritis, a quibus minime fuit appellatum: petunt iidem ambaxiatores, & procuratores, quod super petitis in libello, pro parte ipsius domini ducis coram vobis oblato, velitis juxta formam, & conclusionem ejusdem, justitiam ministrare.

Tertio etiam, quia dictæ novem præfate assertiones, quarum occasione præfatus dominus dux multipliciter sine causa in suis famæ, nomine, & honore præclarissimis læsus fuit, atque tactus, post publicam, & plenissimam apparitionem materie earum, pro & contra, de mandato V. R. P. factam, fuerunt traditæ

magistrorum, licentiarum, & baccalariorum in theologia formatorum examini, qui medio juramento per eos in manibus vestris, seu per vos, vel deputatorum præfatis, super eisdem assertionibus suas opiniones, etiam juxta ordinationem vestram, tradiderunt.

Ea propter supplicat ambaxiatores, & procuratores prædicti, pro quanto præfatum eorum dominum, modo præfatis tangunt, aut tangere possunt; quatenus absque ulteriori mora opiniones prædictas, illis tamen rejectis, quæ merito sunt repellendæ, nec non omnia actitata in processu præfatarum IX. assertionum hujusmodi fideliter huius sacri Concilii nationibus referre, illaque in scriptis redigi, & etiam signis, & subscriptionibus plurium notariorum communiri facere dignemini; ut sic, iis mediantibus, præfatum sacrum Concilium, justitia mediante, judicet, & terminet, si prædictæ assertiones sint iudicio fidei reprobandæ, vel ne; aut alias diffiniat id quod jus, & justitia supradebunt.

Has autem petitiones, & requætas pluries factas, & nunc repetitas, petunt ambaxiatores, & procuratores prædicti in actis causæ inscribi, & de iis sibi fieri publica instrumenta, unum, vel plura, ad futuram rei memoriam.

R E Q U E S T A

C *Dominus Simonis de Teramo advocati &c.*

Exhibita coram dominis commissariis in causa fidei die XIII. mensis Februarii anno domini MCCC. XVI.

Reverendissimi in Christo Patres, & domini. Quemadmodum vestre dominationes audierunt, venerabilem & circumspexit virum, magistrum Guillelmum Momardi, nuncium, & oratorem Christianissimi principis, domini Caroli Francorum regis illustrissimi, suam credentiam prudentem exposuisse.

Ego Simon de Teramo hujus causæ, pro parte promotionis ejusdem, per easdem vestras dominationes deputatus, atque sacri Consistorii Apostolicæ sedis advocatus, non recedendo, sed potius inhaerendo jam dictis, & expositis per præfatum magistrum Guillelmum Momardi requiro, postulo, & humiliter peto, ut supra dictum D. Guillelmum Momardi nuncium & oratorem regium, & alios in Romana curia procuratores ejusdem domini regis, pro interesse præfati Christianissimi Francorum regis antedicti admittere, eisque, & mihi promotori causæ hujusmodi copiam processus in hujusmodi fidei causâ agitati decernere, & communicare velitis: & protestor, quod ante decretum hujusmodi processus, ad ulteriora in ipsa causa procedere minime debeatis.

Item, quod præfatus magister Guillelmus, & alii præfati Christianissimi regis procuratores, & ambaxiatores, & præcipue in materia existentes, ad hujusmodi causam, & ejus prosecutionem admittantur; eo quod prædictus dominus Francorum rex suum singulare præterdit interesse, & sui regni; præsertim ex hoc, quod ipse novem assertiones ex propositione Joannis Parvi, pro justificatione præfate nefandissime necis inclitus recordationis domini Ludovici quondam Ducis Arellicensis, dilectissimi & unici fratris regis Francorum antedicti, infideliter & scandalose composita, extracta sunt.

Item,

ANNO
CHRISTI
1417.

ANNO
CHRISTI
1515.

Item, ne ipse Christianissimus rex de errore argui possit, ex quo assertiones illas tanquam erroneas supprimi, aboleri, & casari, & ut a fide & moribus devias denunciari in suo regno iussit & fecit.

Item, ne pervertatur fidelitas in subditis regi sui versus superiores & dominos.

Item, ne pervertatur debita politia, & civile regimen in regno suo.

Item, ne scandala in eisdem regno essent, quae, ex dictis propositionibus, seu assertionibus, si non damnarentur, possent in eius regno contingere, & evenire; & ex aliis pluribus, quae in facto, ex quo jus resultat, cum expediet, deducantur.

Et protestor, quod ad actus aliquos non procedatis in hac causa, nisi ad illos; nisi ipsi nuncios & procuratores dicti domini regis primitus evocatis, & solemniter requisitis.

Item, simili modo requiro, supplico & poro, quatenus, reverendissimi Patres, consideratione statum, conditionem & qualitatem personarum, a quibus votum in hac causa suscipitur.

Item, quod illis consideratis, deliberationes & opiniones magistrorum in Theologia, & aliorum in ipsa causa fidei vota sua deliberantium & dantium, & nomina eorumdem publicare, atque in publico legi facere velitis; ut numeri ad numerum, zeli ad zelum, ac rationum ad rationem, suppositionum ad supposita calculis praehabitis, supra dictae necis fundamentum, ex qua ortus sunt, attento, possimus ad veram earundem devenire condemnationem. Et protestor, quod aliis, ordine, modo, seu forma, ad decisionem relationum, seu aliam dispositionem in hac causa faciendam minime procedatur.

Præterea vos, reverendissimum patrem, & dominum Cardinalem Cameracensem requiro, hortor, & quantum instantius possum deprecor, ut attentam vestram præcellentem & gloriosam scientiam, efficaciter, velut unus iudicum inter ceteros non minimus, per olim Joannem Papam XXIII. & hoc sacrum Concilium Generale deputatus estis, velitis honorem & onus assumere, præfatas assertiones, & earum errorem examinandi, una cum præfatis dominis meis commissariis hic præsentibus; illumque errorem, una cum ante dictis referendi, & condemnandi, quatenus commissio vobis omnibus facta patitur, & ut tenemini, veritatem fidei summopere defendere, quacumque excusatione semotis: cum præfatis suspicionis causis, pro parte ducis Burgundiae & suorum procuratorum consensu fuerunt, & sunt salva consingentium reverentia, falsas, insufficientes, & minus legitimas, prout eandem inveniunt patet. Vosque, reverendissimos Patres & dominos, supra dicti domini Cameracensis collegae, & consocii, sub omnipotentis districto iudicio, obtestor & requiro, ut eundem dominum Cardinalem Cameracensem vestrum collegam ad audiendum, disputandum, & iudicandum, ut unum ex vobis admittatis, & ex nunc admittere velitis, & quod alias, ipso absente, contempto, vel irrequisito minime procedere debeatis: protestans alias de contemptu eiusdem, & nullitate processus.

De & super quibus &c. peto a vobis notariis publicis & tabellionibus substantibus personarum testimonio confici publicum instrumentum.

Simon de Teramo
Advocatus, ut supra.

Item, protestor quod non procedatur cum personis suspectis. Nomina autem vestrorum collegarum, quos suspectos habeo, sunt videlicet, dominus Cardinalis de Ursinis, Dominus Cardinalis Aquilejensis, Dominus abbas Clarevallensis, & Magister Ursinus Taillevande.

Reiecta fuit hæc cedula procedens, & contra eam datæ exceptiones Generales, die XXI. Februarii: & postea & in continenti fuit portata quondam supplicatio tria puncta continens, quae habetur per tria folia ante; de qua fuerunt petita instrumenta: & nihilominus quod infereretur in actis causis, & præter notarios iudicum, fuit petitum instrumentum a magistris Joanne Pilon, & Guidone procuratore Episcopi Bajocensis.

APPELLATIO GERSOITARUM

A commissariis in causis fidei.

Anno MCCCC. XVI. indictionis nona, se de Apostolica vacante pastore, die Jovis, XIX. mensis Martii, inter quintam & sextam horas, post meridiem. In palatio Episcopali Constantiensis coram dominis iudicibus in causis fidei deputatis; illis tunc in loco eorum solito pro tribunali sedentibus: fuit judicialiter interposita præfata appellatio per Simonem de Teramo, tanquam advocatum ambaxiatorum regis Christianissimi Franciæ, videlicet Joannis de Gertonio, Jordani Morini, P. Pulchrinepotis, & fratris de Versailles, ibidem præsentium, manualiter per dictum Simonem judicialiter dictis commissariis tradita, dicentem, protestantem, & appellantem, prout in cedula continetur, petens instrumentum &c. Præsentibus Andrea Bernardi, Pe. Salomonis, sacre pagine professoribus, & nobis Conrado de Velden, P. Picardi, & Jo. Baerf, notariis & scribis in causis fidei, ac pluribus aliis testibus &c.

Licet vos, reverendissimi Patres, & domini, domini iudices, & commissarii ad extirpandum hæreses & errores quoscunque fidei contrarios, ac sacrosanctam Generali Constantiensis Synodo specialiter deputati, certas requestas, tam pro parte Christianissimi, ac illustrissimi domini Caroli Francorum regis, per suos oratores, ambaxiatores & nuncios, quam pro parte magistrorum Simonis de Teramo, Henrici de Piro, hujus causis pro parte promotionis atque sacri Consistorii Apostolicæ sedis advocati, ac promotoris, a sacro Concilio prædicto deputatis factas, recipere & admittere debuissetis. Ex quibus quidem requestis & aliis in iudicio, coram dominationibus vestris productis, & exhibitis; consistit & constat præfatum Christianissimum Francorum regem, in causa huiusmodi suum singulare prætereendere interesse; certis de causis & requestis eisdem, per dominum Simonem advocatum prædictum factis, contentis coram vestris dominationibus productis, & exhibitis; & aliis loco & tempore, si opus fuerit, latius declarandis: de quo solemniter protestati fuerunt oratores, ambaxiatores, & nuncii, atque advocatus, & promotor ante dicti, & adhuc protestantur. Nihilominus requestas ipsas per eisdem dominos supra scriptos factas, & ambaxiatores eiusdem domini regis ad causam ipsam admittere & recipere non curastis; quin immo id saltem tacite recusastis, ad alias deliberationes, & tractatus in hac causa per vos habitos, & actus alios deven-

ANNO
CHRISTI
1515.

ANNO
CHRISTI
1611.

dicendo, sine deventi decorando; in ipsum Christianissimi Francorum regis, regniq[ue] sui, & regnicolarum, totiusq[ue] christianae religionis ambaxiatorumq[ue], oratorum, & nunciorum, advocat[um]q[ue], & promotor[um]q[ue] praedictorum praedictum non modicum, & gravamen. Ea propter ambaxiatores, & oratores, & nuncii, advocatus, & promotor praedicti, sentiens se, & dictum Christianissimum Francorum regem ex praemissis gravatos & oppressos, fortinq[ue] in posterum gravari, & opprimi dubitantes; a vobis omnibus & singulis vestraeque audientia totali, ac non admittione praefati Christianissimi Francorum regis, pro suo interesse, & supplicationibus hujusmodi, & iustis reculatione, & aliis gravaminibus ex actis causae hujusmodi colligibilibus, ad sacrosanctum Generale Concilium Constantiense, a quo vos estis deputati, & sanctam sedem Apostolicam, in his scriptis provocant & appellant: ac apostolus primo, secundo, tertio, instantor, instantius; & instantissime, per vos sibi dari petunt. Et protestantur quod praemissa possint corrigere: quodque ad aliquos actus non procedatis, hujusmodi appellatione pendente, nisi ipso Christianissimo Francorum rege, aut eius legitimo procuratore, sive ambaxiatoribus, oratoribus, & nunciis praedictis. . . . Protestantur etiam quod, hujusmodi appellatione pendente, nihil innovetur. De, & super quibus omnibus & singulis, praedicti ambaxiatores, oratores, & nuncii, advocatus, & promotor praedicti petunt sibi fieri & confici publicum seu publica instrumenta, unum vel plura.

* Nota quod hic debet esse unum verbum & ita in originali.

C E D U L A

Episcopi Atrebatensis.

Ne Christianissimi regis nomine, negotium Joannis Parvi prosequatur.

XXIII. mensis Martii, habita in natione Gallicana. Anno XVI.

It. p. 111.
* De q[ui] ali- quid

Cedula Atrebatensis in natione Gallicana XXIII. Die mensis Martii, nominibus quibus supra, per magistrum Joann. lesle notarium ejusdem nationis praesente dicto Givardi magistro Simone, & supra qua petiit sibi fieri instrumentum a notariis; specialiter a magistro Joann. Givardi praedicto, & Joann. Bairs.

Cum magister Simon de Teramo, nescio quo ductus spiritu: intendat gloriam singularem Christianissimi regis Francorum maculare, eo quod nititur, ut ex eius verbis appareat, eundem dominum regem trahere in causam fidei; secundum communem modum loquendi quorundam; & in qua, ut dicitur, tractatur materia haereticis: vel sub sua majestatis colore, quaerit processum fidei impedire, quos quantum sunt scandalosa & vituperabilia Christianissimi domini Francisci clare vident eidem bene & fideliter servientes & eam sinceritate diligentes.

Quapropter nos ambaxiatores illustrissimi principis domini ducis Burgundiae, sua sincerissima fidelitati, quam habet, ad praefatum Christianissimum regem dominum nostrum superiorem inherentes, & ego in speciali, M. Episcopus Atrebatensis, fidelis & juratus consiliarius ejusdem domini regis; requirimus, quatenus dictus magister Simon sufficiens ad hoc mandatum exhibere compellatur, aut manifeste dicat, qui

sunt illi qui posuerunt haec verba in ore suo, cum non vellet confictor eundem reputari: & consequenter requirimus, & requiro, nominibus quibus supra, omnes regnicolas dicti regni Franciae, ut defensionem honoris praefati domini nostri regis viriliter assurgentes, nobiscum assistant ad prosecutionem validam faciendam super reparatione honoris dicti domini regis, iam facti per dictum de Teramo. Contra quem protestantur, quod, nisi aliud mandatum ostenderit, & adinventor praedictorum non immerito debet reputari. Singulariter vero procuratorem ejusdem domini nostri regis requirimus, & requiro de praemissis.

Notarii sunt, Jo. Givardi, & Bairs, ad faciendum instrumentum specialiter, cum omnibus aliis ibidem praesentibus & requisitis.

ANNO
CHRISTI
1611.

I N S T R U M E N T U M

Oppositionis

Contra Simonem de Teramo.
Anno XVI.

In nomine Domini Amen.

PER hoc publicum instrumentum cunctis notum sit & pateat evidenter, quod anno a Nativitate Domini, MCCCCXVI. indictione XIX. & die martis XXIV. mensis Martii, hora septima post mediam noctem, Apostolica sede vacante, & sacro sancto Generali Concilio Ecclesiam universalem representante, in civitate Constantiensi, provinciae Moguntinae, residente convocata praefata & insigni natione Gallicana, de mandato Reverendi in Christo patris & domini, domini Joannis miseratione divina Episcopi Gebonensis, tunc ejusdem Gallicanae nationis praesidentis; & in maiori refectorio domus fratrum Praedicatorum Constantiae, ut est moris, solemniter congregata, pro nonnullis punctis, & articulis sacrum Concilium, & ipsam nationem concernentibus deliberandis, pertractandis, & concludendis; & postea per ipsum Concilium expediendis. In qua quidem Congregatione interfuere Reverendi in Christo patres, domini domini Joannes Patriarcha Constantinopolitanus, Aniciensis, Tholonensis Episcopi, & alii Episcopi, abbates, ac egregii, & famosi domini, & magistri sacrae Theologiae professores; utriusque juris, & in altero ipsorum jurium doctores, & licentiati, in artibus, & medicina magistri, baccalarii, & alii notabiles viri circumspetti, in grandi numero. Post aliqua proposita & deliberata in eadem natione, praefatus Reverendus pater dominus praesidens posuit in deliberatione ejusdem nationis, quod domini Reverendissimi iudices & commissarii, in omnibus causis fidei per hoc sacrum Concilium deputati, petierant, & requisiverant, in favorem fidei, ut melius, ac magis mature, & deliberate procedere valerent in dictis causis fidei; quod dicta inclita natio Gallicana, quae viris litteratis & scientificis clare dignoscitur, eligeret, daret & deputaret decem notabiles viros, magistros, & doctores, tam Praelatos quam alios, pro assistendo, & consulendo, ac audiendo, & videndo cum ipsis dominis iudicibus processus & causas materiam fidei concernentes.

Quo quidem articulo sic in deliberatione nationis posito; & egregio legum doctore, D. Simone

ANNO
CHRISTI
1112.

mons de Teramo, advocato consistoriali curie Romanæ, ipsam nationem intrante, & coram dicto domino presidente dictæ nationis, ac nostrum notarium infra scriptorum presentia, personaliter constituto, venerabilis & circumspetti viri, magistri Joannes de Garfano, Jordanus Morini, Guillelmus Pulchripolis, & frater Petrus de Versailles, Christianissimi principis domini nostri regis Francorum nuncii & ambaxiatores ibidem tunc presentes: per organum tamen dicti magistri Guillelmi Pulchripolis, sacri pagani professoris, nomine ambaxiatorio dicti domini regis petierunt, & requisiverunt, quatenus dictus dominus Simon de Teramo audiretur super certis per eum proponendis, antequam super hujusmodi articulo de dictis decem personis eligendis procederetur, vel deliberaretur.

Et tunc reverendus in Christo pater & dominus, dominus M. Atrebatensis Episcopus, illustrissimi principis domini ducis Burgundie ambaxiator, huic petitioni factis, & audientis se opponendo dixit; quod casu quo dictus dominus Simon advocatus vellet aliquid, nomine dicti Christianissimi regis Francorum proponere & loqui de quodam processu pendente coram dictis dominis commissariis, tam super nullitate sententis Episcopi Parisiensis, quam etiam super novem assertionibus hujusmodi, niteretur & vellet periculose involvere, prout alias, nomine dicti domini regis, in ipsum suique honoris, nominis gloriosi, & regni christianissimi grave scandalum, periculum, & injuriam, tam coram dictis dominis iudicibus, quam in hac natione insigni proposuerat, & involvere nifus fuerat, sine mandato, vel advocacione quibuscunque; ipse dominus Atrebatensis Episcopus, nomine ambaxiatorio predicto, & tanquam dicti domini nostri regis Consiliarius juratus se omnino opposuit, quod dictus dominus Simon non audiretur, nisi prius doceret de mandato, super hoc a dicto domino rege sibi facto, vel alia advocacione sufficienti, de quibus nondum docuerat; licet pro parte dicti domini ducis super hoc fuisset requisitus.

Qua opposicione dicti Episcopi Atrebatensis non obstante, dictus dominus Simon advocatus, instanter, & iterato, requirentibus dicti domini nostri regis ambaxiatoribus, concessa sibi per dictum dominum presidentem, de consensu majoris partis nationis, audientia & factis silentio in eadem natione, quamplura, & diversa, super materia dictarum novem assertionum, & nullitatis sententis dicti domini Episcopi, ibidem vocatus, & requisitus per ambaxiatores regis, tanquam advocatus, pro defensione hujusmodi causis per dominos iudices, & commissarios causarum fidei specialiter deputatus, eleganter proposuit; narrando inter alia qualiter dicti domini ambaxiatores Christianissimi regis Francorum, se coram dictis dominis commissariis causarum fidei petierunt admitti ad defensionem causis dictarum novem assertionum, pro interesse dicti domini regis; & alias requisitas fecerunt, quas idem dominus iudices, & commissarii minime admittere curaverunt, immo denegaverunt, saltem tacite.

Quapropter ipsi domini ambaxiatores ab ipsis dominis iudicibus appellaverunt: propter quam quidem appellacionem dicebat nihil fore innovandum, cum eorum jurisdictione & iudicium

esset suspensum; nec ad electionem decem personarum predictarum, ad petitionem dictorum dominorum iudicum, minime fore procedendum.

Veruntamen dixit, in casu quo ipsa venerabilis ratio ad electionem dictarum personarum procedere vellet, supplicavit quatenus eligerent personas tales, quas partibus non suspectis essent, quas potestatem haberent corrigendi minus bene gestas per dictos dominos commissarios in causis fidei; & etiam cognoscendi de causa suspicionis contra nonnullos ex dictis dominis iudicibus, quos ibidem dixit se non vellet nominare, & plura alia dixit & proposuit; ac etiam duas parvas papyri cedulas legi fecit, quas pones notarios nationis dimittere soluit, licet ad hoc, ut copia de eisdem haberetur per dictum dominum Atrebatensem, super hoc fuisset instanter requisitus.

Ad que quidem proposita, tam dictus dominus Atrebatensis Episcopus, quam etiam dominus Arduachus de Novaria, advocatus, pro parte dicti domini ducis multum notabiliter, & eleganter responderunt. Et inter alia dictus dominus Episcopus Atrebatensis ostendit quamplura pericula & inconvenientia, quas sequi possent, si dictus dominus noster rex Christianissimus involveretur in materia & processibus fidei, maxime ad sustinendam unam partem, vel alteram, in materia fidei dubia: quia cum litium eventus dubii sit, & dictus dominus noster rex cadere, & deficere posset de consequendo intentum, & partem suam obtinendo, quod esset in maximum scandalum dicti domini regis, & regni Francorum, ac totius domus regis, sicutque nominis gloriosi, & Christianissimi: quodque ob minorem Petrus de Luna, & sui complices, alias nisi sunt imponere maculam in regno, & domo Francie, & nomen illud gloriosum delere; & sic nimirum, si hoc in presenti Concilio, ubi quamplures variæ nationes existunt, & aliquæ non multum benevolæ ad ipsum regem, & regnum, formaliter in casum & eventum predictos, ita facere consentirent. Quapropter instanter requisivit dictum dominum presidentem, ut ad electionem dictarum decem personarum procederet; & quatenus compelleret dictum dominum Simonem, ad dicendum de sufficienti mandato: vel quod faceret se super eum ibidem propositum advocari. Et super hoc exhibuit quamdam papyri cedulam tenoris subsequens.

„Cum magister Simon de Teramo, nescio quo ductus spiritu, intendat gloriam singularem Christianissimi regis Francor. maculare; eo quod nititur, ut ex eius verbis apparet eundem dominum regem trahere in causam fidei, secundum communem modum loquendi, & in qua, ut dicitur, tractatur materia hæresis: vel sub sua majestatis colore, querit processum fidei impedire: que quantum sunt scandalosa & vituperabilia christianissimæ domus Francie, clare vident eidem bene & fideliter servientes, & illam sincere diligentes.

„Quapropter nos ambaxiatores Illustrissimi principis domini ducis Burgundie, sue sincerissimæ fidelitati, quam habet ad præfatum Christianissimum regem dominum nostrum superiorem inherentes; & ego in speciali M. Episcopus Atrebatensis fidelis, & juratus consiliarius ejusdem domini regis, requirimus,

ANNO
CHRISTI
1112.

locus corruptus.

ANNO
CHRISTI
1111.

mus, quatenus predictus magister Simon A
sufficiens ad hoc mandatum exhibere com-
pellatur; aut manifeste dicat qui sunt illi
qui posuerunt hæc verba in ore suo, cum
non vellet eorundem auctor reputari: &
consequenter requiramus, & requiro, no-
minibus quibus supra, omnes regnicolas
dicti regni Francie, ut defensionem ho-
noris prefati nostri regis viriliter asser-
gentes, nobiscum assistant ad prosecutionem
validam faciendam super reparatione
tionem honoris dicti domini regis iam lesi-
si: & nisi aliud mandatum ostenderit,
confictor & adinventor predictorum non
immerito debet reputari. Singulariter
vero procuratorem ejusdem domini no-
stri regis requiramus, & requiro de præ-
missis.

Qua quidem cedula sic exhibita & in di-
cta natione per me Joannem Givardi, ip-
sius nationis notarium publice, & alia vo-
ce lecta, etiam audiente dicto magistro Si-
mone de Teramo, ac copia ejusdem per di-
cti domini nostri regis ambaxiatorem petita,
& per dominum presidentem concessa & de-
creta; prælibatus dominus Atrebatensis Epi-
scopus, & honorabilis vir dominus Petrus
Cauchon, Vicedominus Remensis, nomine
ambaxiatorio dicti domini ducis Burgundie,
petierunt sibi ad omnem futurum eventum,
tam super exhibitione, & lectura cedule hæ-
jusmodi, quam super omnibus aliis & singu-
lis præmissis; tam per nos notarios publi-
cos infrascriptos, quam per quoscunque alios
notarios in eadem natione tunc præsen-
tes, fieri sibi & tradi publicum instrumen-
tum, & publica instrumenta unam vel plura;
totam ipsam nationem in testimonium præmis-
sorum omnium, & singulorum, invocando.

Acta fuerunt hæc sub anno, iudicio-
ne, mense, die, hora, & loco præ-
dictis: præsentibus reverendis in Christo pa-
tribus, dominis Joanne Patriarcha Constans-
tinopolitano, Ogerio Episcopo Augustensi,
Jo. abbate Cisterciensi, magistris Jo. Ade-
mare, Nicolao de Gonnefia, & fratre
Joanne de Bocha, Ordinis fratrum minorum
sacre theologie professoribus, & nonnullis aliis
dominis Episcopis, abbatibus, magistris, &
doctoribus, ac aliis notabilibus personis diver-
forum statuum, graduum, & ordinum in ma-
gno & grandi numero & multitudine copio-
sa, testibus ad præmissa vocatis specialiter, &
rogatis.

Et quia ego Joannes Baers clericus Mori-
mensis diocesis, publicus Apostolica, & Impe-
riali auctoritate notarius, præmissis omnibus
& singulis, dum sic, ut præmittitur & sub-
scripta sunt, agerentur, & fierent, una cum
prænominationis testibus supra, & notariis publi-
cis infra scriptis præfens interfui, eaque sic
vidi fieri, & audiui, ac in notam recepi. Id-
circo huic publico præfenti instrumento, manu
aliena fideliter scripto, propria manu me sub-
scripti, & signum meum publicum hic appolui
consuetum, rogatus & requisitus in testimo-
nium veritatis omnium præmissorum.

Et ego Joannes Riviani, canonicus Antio-
dorensis, publicus Apostolica auctoritate nota-
rius, præmissis omnibus, & singulis, dum sic,
ut præmittitur, agerentur, dicerentur, & fie-
rent, una cum prænominationis dominis testibus,

ac notariis publicis, supra & infra scriptis,
præfens interfui, eaque sic fieri vidi, & audi-
vi, ac in notam recepi. Ideo hoc præfens pu-
blicum instrumentum manu aliena fideliter scri-
ptum, propria manu subscripti, & signo meo
publico confesso signavi, in fidem & testimo-
nium veritatis omnium, & singulorum præ-
missorum, requisitus, & rogatus.

Et me Palquerio de Vallibus, clericum Am-
bianis oriundo, publico Apostolica, & Im-
periali auctoritate notario, qui præmissis
omnibus & singulis, dum sic, ut præmittitur,
fuerent, & agerentur, una cum testibus præ-
nominationis, & notariis supra scriptis præ-
fens interfui, eaque omnia & singula sic fieri
vidi, & audiui. Ideo huic præfenti publico in-
strumento manu aliena fideliter scripto, signum
meum, me hic propria manu subscribendo,
appolui consuetum, in testimonium veritatis
omnium & singulorum præmissorum, requisitus.

CONCLUSIONES

Nationis Gallicane

*Circa petitiones Joannis Gersonis &
Episcopi Atrebatensis.*

In nomine Domini. Amen.

PER hoc publicum instrumentum cunctis no-
tum sit, & pateat evidenter, quod anno
a Nativitate Domini MCCCXVI. indictione
nona, die vero jovis, vigesima sexta Martii
ante meridiem: Apostolica sede vacante, &
sacro sancto Generali Concilio, Ecclesiam uni-
versalem representante, in civitate Constantien-
si, provincia Moguntina residente: convocata
præclara & insigni natione Gallicana, de ma-
dato reverendi in Christo patris, & domini
domini Joannis, miseratione divina Episcopi
Cæbeonensis, tunc ejusdem Gallicane nationis
presidentis, & in magno refectorio domus fra-
trum Prædicatorum Constantiensium, ut est
moris solemniter congregata, pro nonnullis
punctis, & articulis illa die deliberandis & con-
cludendis & expediendis, in qua quidem Con-
gregatione interfuerunt reverendi in Christo
Patres, & domini, domini Joannes Patriarcha
Constantinopolitanus, Aniciensis, Tholonensis
Episcopi, & alii Episcopi abbates, ac egregii
& famosi domini magistri, sacre theologie
professores utriusque juris seu in altero ipsorum
jurium doctores & licentiatii, in artibus & me-
dicina magistri baccalaurei, & alibi notabilia
& viri circumspetti, in grandi numero.

Petitæque deliberatione suppositorum ejus-
dem nationis, super articulo, die martis ul-
timo erit præterita eidem nationi propo-
sita: an scilicet, dominis iudicibus, &
commissariis, in causis fidei deputatis peten-
tibus, & requirentibus in favorem fidei,
hæc natio insignis, que viris litteratis abun-
dare & charere dignoscitur, dare debeat de-
cem notabiles doctores, magistros, tam Præ-
latos, & quos, qui eisdem assistere & consu-
lere habeant, super certis dubiis in processu
fidei occurrentibus.

Venerabiles & circumspetti viri magistri Jo-
annes de Gersonio, Jordanus Morini, G. Pul-
chrinopis, & frater Petrus de Versailles, ibi-
dem pro, & nomine ambaxiatorum Christia-
niss.

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1415.

missi regis Francorum, per organum tamen domini magistri Guillelmi Pulchrinopis, sacre theologie professoris, instantur requisiverunt dictum dominum presidencem, quatenus antequam ulterius ad deliberandum super huiusmodi articulo instantur legereetur quaedam parva papyri cedula: quod sibi concessum extitit, & lecta fuit publice, alta voce, in eadem natione, sub forma que sequitur.

Ista cum omni instantia petunt, & requirunt ambaxiatores Christianissimi regis Francie, inclite nationis Gallicane.

Primo. Quod natio det deputatos, qui nobis assistant in prosecutione causa fidei, sicut rex in suis litteris requirit, cum pars adversa nullos deputatos voluerit recipere, pro tractanda concordia, juxta deliberationem nationis, quando littere regis fuerunt presentate ipsi nationi.

Item. Cum appellaverimus ab istis iudicibus fidei, nec eos reputemus iudices nostros, requirimus quod si dantur deputati, quod non datur ad conferendum cum eis in materia nostra: sed dantur ad examinandas requestas nostras sepe factas in iudicio fidei, an sint iustae, vel non: & etiam ad videndum causas nostrae appellationis a praefatis iudicibus, & recusationis quorundam.

Item. Cum ista materia sit grandis & ardua tangens honorem fidei, regis, & regni sui, convocentur specialiter prelati huius nationis, & maxime regni Francie, tam episcopi, quam cardinales.

Item. Quod si deputentur aliqui in praedicta materia: cum multi sint nobis suspecti in ista natione, quod prius dantur nobis nomina, antequam procedatur ad aliquem actum in ista materia, ut ipsos possimus repellere, si causam habeamus suspicionis.

Istas requestas, domine praesidens, praedictae nationis Gallicane, nomine ambaxiatorum requirimus instantur adimpleri, tamquam iustas & rationabiles. Et in casu quod aliter feceritis, protestamur de appellando &c.

Post cuius quidem cedulae lecturam reverendus in Christo Dominus Atrebatensis episcopus, pro, & nomine ambaxiatorum Illustrissimi principis domini ducis Burgundiae, petita per eum copia dictae cedulae, & sibi concessa, pro quanto tangere, vel concernere posset dictum dominum suum ducem, ad ipsam cedulam respondendo: dixit, quod quia primus articulus supra dictae cedulae loquitur de parte adversa sine expressione alicujus personae, petiit quatenus dictus magister Guillelmus Pulchrinopis, & alii sui ambaxiatores praedicti, huiusmodi partem adversam quam praetendunt in dicta cedula, exprimerent, & per expressum nominarent & declararent: cum ambaxiatores ipsius domini ducis non habeant aliquam causam controversae, aut litis, contra quoscunque ambaxiatores, & praesertim contra ambaxiatores Christianissimi regis nostri Francorum, sive sint veri ambaxiatores, sive praetensi, prout asseruit dictus dominus Atrebatensis episcopus. subjungendo quod prout sibi videbatur, quod dominis iudicibus in causis fidei postulantibus, & requiruntibus consilium, nullo modo sine periculo suspicionis sinistrae posset denegari, & quod circa hoc ipsa natio insignis diligenter & attente habebat advertere & attendere.

Et tunc praefatus magister Joannes de Ger-

Concil. General. Tom. XXVIII.

sono, incipiendo loqui, dixit se velle exprimere causam, quare ipse, sui in hac parte adherentes erant male contenti de praedictis dominis iudicibus in causis fidei & processu eorum: ex eo videlicet quod novem assertiones, de quibus coram ipsis contenditur iam, a decem mensibus elapsis, denunciatae fuerunt coram ipsis, simpliciter, & nulle, nondum tamen potuerant obtinere quod magistri & bachelarii in theologia haberent disputationem & collationem mutuas inter se super eisdem assertionibus, ut scilicet invicem intelligere valerent: sed nonnulli magistrorum, in uno angulo; & alii, in alio angulo, super huiusmodi materia scripserunt, quod dixit omnino fore absurdum.

Ad quae & alia, per dictum magistrum Joannem de Gersono proposita respondendo dixit venerabilis & circumspectus vir, magister Petrus Cauchon ambaxiator dicti domini ducis Burgundiae, quod propterea nihil deberet latere ipsam nationem, & hoc sacrum Concilium, imo totum deberet fieri manifestum, & omnibus publicari: quia cum hic processus & materia fidei, & sic ab omnibus approbari, vel reprobari deceret: quare petiit quod processus dominorum iudicum praedictorum, actaque, aditata, & gesta per eos, circa huiusmodi materiam assertionum singulis nationibus, & toti Concilio referrentur, & publicarentur, ut si qui defectus reperti fuerint, corrigi valeant, & deinde iustitia fieri & ministrari per hoc sacrum Concilium.

Et quia etiam in eodem articulo primo fiebat mentio, quod deputati fuissent nonnulli per ipsam nationem, quos, ut asseritur a nonnullis, ambaxiatores dicti domini ducis recusaverant recipere: iidem domini ducis ambaxiatores ad hoc respondendo dixerunt, quod nunquam ipsa natio super hoc aliquos deputaverat: nec ipsi etiam unquam pacem veram, vel tractatores ejusdem recusaverant, nec subterfugere voluerunt: immo antequam materia huiusmodi assertionum inchoaretur, sapienter insisterunt, quod de eadem taceretur, & superederetur propter scandalum, quod inde evenire dubitabant, prout evenit.

Et tunc praefatus magister Jordanus Morini asserendo, quod habeat instruere ipsam nationem de veritate, dixit quod quando littere per dominum nostrum regem, ultimate ipsi nationi scriptae, super eo quod ipsa natio se adungeret huic processui, presentatae eidem nationi fuerunt, & per omnes tunc in eadem natione congregatos clamatum fuisset, quod erat laborandum pro pace, reverendissimus in Christo pater dominus Turonensis archiepiscopus, tunc ejusdem nationis praesidens, plures tradidit deputatos, quos ipsi domini nostri regis ambaxiatores acceptaverunt: licet ipsius domini ducis ambaxiatores, ut dixit, ipsos totaliter recusaverant, dicentes quod solum erant tres in natione huiusmodi, quos ipsi vellent acceptare.

Ad quod respondendo dixit praefatus magister Petrus Cauchon hoc omnino carere veritate, & ut ipsi nationi de contrario constaret, dixit, quod ipse nomine ambaxiatorio domini sui ducis ad finem petiit per dominos iudices & commissarios causarum fidei, erat paratus nominare & tradere triginta sex personas de notabilioribus ejusdem nationis, qui numerus longe distat a tribus, ex quibus ipsa natio decem personas, quas vellent, consequenter eligere posset ad sui beneplacitum.

Ggg

Qui-

ANNO
CHRISTI
1415.

o. l. st.

ANNO
CHRISTI
1415.

Quibus & aliis diversis hinc inde alterca-
tis, prælibatus dominus præsidens ambas par-
tes requisivit, quatenus nationem exirent; ut
ipsa natio, in eorum absentia, quietius va-
leret super hinc inde dictis, & propositis de-
liberare. Cui quidem requestæ partes prædi-
ctæ tandem obtemperaverunt, & ipsam natio-
nem exiverunt.

Post quarum egressum, præfatus dominus
præsidens vota singulorum in eadem natione
existentium requisivit, & scrutatus est; an sci-
licet decem personam notabilis, & quæ, essent
deputandæ, ad assistendum & consulendum di-
ctis dominis iudicibus in causis fidei. Et tan-
dem, singulis votis exquisitis, & in scriptis
reductis, ipsoque domino præsidente laborante
ad eliciendum conclusionem ex eisdem votis,
intraverunt eandem nationem.

Primo honorabilis vir, magister Joannes
de Monsjustino, procurator dicti ducis, &
consequenter prælibati domini, Atrebatensis
Episcopus, & magister Petrus Cauchon, asse-
rentes ad eorum notitiam devenisse quod ipse
dominus præsidens alias, & aliter concludere
voluit, quam petitio, seu questio in delibe-
ratione ejusdem nationis posita habuit, & con-
tinebat, & ex eadem concludi posset, aut de-
beret: unde in hac parte reputabant se grava-
tos. Quapropter, nomine dicti domini ducis Bur-
gundie, in quantum hujusmodi conclusio ip-
sum tangere posset, conclusioni hujusmodi se
opposuerunt, protestantes de gravamine, & de
recurrendo ad remedia juris.

Et tunc præfatus dominus præsidens dixit
quod non intendebat alias nec aliter conclu-
dere, quam esset positum in deliberatione; &
ut plenius super conclusione hujusmodi delibe-
rare valeret, ipsam conclusionem distulit face-
re usque ad diem crastinum.

Super quibus omnibus & singulis, præliba-
ti domini ducis ambaxiatores petierunt sibi,
ad omnem futurum eventum, & finem debi-
tum, a nobis notariis infrascriptis conscribi, at-
que tradi publicum instrumentum, & publica
instrumenta, unum vel plura.

Acta fuerunt hæc sub an. indictione, mense,
die & loco prædictis, præsentibus ibidem præ-
fatis reverendis in Christo patribus, dominis
Joanne patriarcha Constantinopolitano. An-
ciensi & Tholonensi Episcopis, Joanne abbate
Cisterciensi, Joanne Ademare, Nicolao de Hon-
nissa, * & fratre Joanne de Rocha ordinis fra-
trum Minorum, in sacra pagina magistris, ac
alia multitudine dominorum prælatorum, do-
ctorum, magistrorum, licentiariorum, bachal-
lariorum, & aliarum personarum. diversorum
statuum, graduum, & ordinum, testibus ad
præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Deinde vero, die veneris sequenti, vide-
licet XXVII. prædicti mensis Martii, ante
meridiem, convocata prædicta insigni natio-
ne Gallicana & solemniter congregata, mo-
do & loco supradictis; postquam præfatus do-
minus præsidens quampures articulos tunc ex-
pediendos, in deliberatione ejusdem nationis
posuisset, & expediri fecisset: tandem legi fe-
cit publice quandam papyri cedula, conclu-
sionem super hesternâ deliberatione continen-
tem sub forma quæ sequitur.

Quia * iudices dicti generaliter in mate-
riis fidel deputati per Concilium, petierunt
sibi dari per nationem Gallicanam decem
deputatos, super certis dictas materias fidei tan-

gentibus, eisdem explicandis; fuit die XXVI.
martii per præsentem nationis prædictæ pos-
tum in deliberatione, an deberent prædicti de-
putari, & eis dari, & qui. Unde super pri-
mo, videlicet, an deberent deputari; fuerunt
audita vota singulorum, ut moris est. Ex qui-
bus votis, seu majori parte ipsorum concludi-
tur ut sequitur.

Primo. Quod dentur deputati, qui in ma-
teriis, de quibus videtur esse contentio, co-
ram prædictis iudicibus, inter ambaxiatores il-
lustrissimi principis ducis Burgundie, habeant
pro parte tractare pacem, & concordiam cum
potestate, casu quo pacem & concordiam face-
re non possent, requirendi prædictos iudices &
nationes alias, quod prædictæ materie suspen-
dantur usque ad electionem futuri summi
pontificis, saltem usque ad Concilium uni-
tum cum obedientia dudum domini Petri de
Lusa.

In aliis autem materiis fidel, concluditur
quod dentur deputati, ut petitur. Fuit etiam
visum quamplurimis quod super hoc esset per
nationem scribendum prædicto christianissimo
regi, & illustrissimo principi duci Burgun-
die.

Qua quidem conclusione sic lecta, præliba-
ti domini ducis Burgundie ambaxiatores, per
organum tamen dicti magistri Petri Cauchon,
vicedomini Remensis, proponendo dixerunt,
quod pro quanto dicta deliberatio faciebat ad
bonum pacis, bene placebat eisdem; sed in
quantum erat dilativa, & impeditiva iustitiæ
dicto domino duci ministrandæ, stando semper
in protestationibus die hesternâ, per eosdem
ambaxiatores factis, se opponebant, & prote-
stabantur adhuc de habendo recursum ad re-
media juris.

Consequenter præfatus dominus Atrebaten-
sis Episcopus, nomine etiam ambaxiatorio di-
cti domini ducis, multum eleganter, & pro-
lixè in effectu sequentia, * quæ in quadam
cedula super hoc per eum confecta, & nobis
notariis infrascriptis postea tradita effectualiter
continebantur, & continentur; videlicet
quod hujusmodi deliberatio, seu conclusio,
erat peregrina, & omnino aliena a dicta pe-
titione, quæ per dictum dominum præside-
tem, in deliberatione nationis fuerit posita,
& pro qua solum ipse, & alii sui ambaxiato-
res ad rogatum ipsius domini præsentis, die
hesternâ, exierant de natione, una cum illis
qui se dicunt ambaxiatores dicti domini nostri
regis Francorum, ut liberius natio delibera-
ret, prout deliberavit; & sic per consequens,
dicta natio deliberaverat super alia materia,
quam super illa quæ posita in deliberatione,
in ipsorum ambaxiatorum præsentia, ipsis do-
mini ducis ambaxiatoribus non vocatis, nec
auditis; imo spretis, in præjudicium grande
ipsius domini ducis, & iustitiæ, suæ, pro quan-
to causa novem assertionum dictum dominum
ducem concernit.

Quare dictus dominus præsidens, conclu-
dendo pro cedula ibidem lecta, * superius scri-
pta continetur, dictum dominum suum ducem
gravabat. Et ideo, non recedendo etiam a
protestationibus heri per eum, & nunc per
dictum magistrum Petrum Cauchon nomine
ambaxiatorio factis, dictæ deliberationi & con-
clusioni, se eodem nomine, opponebat, cum
protestationibus prædictis de recurrendo ad re-
media juris.

ANNO
CHRISTI
1415.

* f. de
pauille
dixit

* f. addit
dum
proed

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

Præterea quia in deliberatione prædicta dicitur, inter partes, petiit ut idem dominus præfatus vellet exponere huiusmodi verba; cum contra quosque ambaxiatores quorumlibet principum non reputabant se habere partem, nec ipsos esse partes contra eos in quacunque causa, præsertim illos qui dicunt se esse ambaxiatores christianissimi Francorum regis, quodque talis modus concludendi, & loquendi, erat magis discordiæ nutritivus, quam pacis.

Item, dixit quod videtur multum mirabile, quod cum dictæ novem assertiones per eum qui eas denunciavit, tam in regno Franciæ quam in Concilio, dicantur esse erroneæ in fide, & bonis moribus, ut asseruit pluries, & adhuc asserit dictus denunciator; & quod tam in regno Franciæ, occasione istarum hæresum, quæ in dicto regno ortum habuerunt, plures hæreses, errores subortæ sunt & creverunt, & cum christianissimus dominus noster Francorum rex velit omnes hæreses a regno suo exterminari; quomodo aliquis, præsertim de dicto regno, præsumere, dicere, vel concludere præsumat, quod earundem assertionum iudicium & determinatio ad futurum summum pontificem reservetur? Tum primo, quia nescitur quando erit summus pontifex; & dum erit etiam plura agere habebit, & circa multa alia grandia ipsum versari oportebit. Tum etiam, si Concilium generale, quod est & dicitur fons & origo iustitiæ, æquitatis & scientiæ, timeat super iis diffinire; quomodo summus pontifex non timebit? Tum etiam, si modo non diffiniat Concilium generale; nunquid dicetur, aut dici poterit, quod ignorantia aut timor servilis potestatis mundanæ, aut aliquis alius respectus inordinatus, quibus humanum iudicium perverti consuevit, apud dictum Concilium liberavit? * quod pro nephas est dicere, aut cogitare. Tum insuper, quia isto tempore medio, populi remanebunt in errore, tam ecclesiastici, quam reges, & principes, eo quod istæ assertiones fuerunt in regno Franciæ prædicatæ & declaratæ, & in præfati Concilio publicatæ & denuntiatae tanquam erroneæ in fide, & moribus: unde nota & præposita est, in præfati Concilio, & solemniter disputata questio hæc: utrum hæ novem assertiones iudicio fidelium sint reprobandæ?

Cum igitur, teste beato Augustino, tam hæreticum sit aliquid fide * quod non est fides, aut quod est non credere; quam hæreticum est negare, vel abstrahere a fide quod fide credendum est: & ergo quia hæ novem assertiones, si sint veræ aut probabiles, & oppositum earum teneatur pro fide; ecce errorem manifestum in populo Dei.

Si vero sint reprobandæ, tanquam erroneæ, & teneantur tanquam veræ, aut probabiles; ecce errorem ex alia parte. Et sic est inducere errorem, quocunque dato, & per Concilium generale, in religione christiana, per suspensionem supra dictam.

Item dixit: Considerandum quam maxime, & advertendum, quod scandalum ex hoc insurgit dicto regno Franciæ christianissimo, & huic præclarissimæ nationi; quia ille qui denunciavit, est de regno Franciæ, & de natione ista; & petiit pluries, una cum complicibus suis, dictas novem assertiones confessim condemnari, tam per dictos dominos commissarios, quam per hoc sacrum Concilium, ad

Concil. Gener. Tom. XXVIII.

A honorem, & exaltationem fidei, ut dicebat, & morum, regis & regni prædictorum, & ante examen earundem assertionum. Nunc autem, examine facto, & datis deliberationibus dominis commissariis prædictis, venerabilium doctorum, magistrorum & bachalliariorum in sacra pagina, qui nolent aliud loqui quam quod veritas sacre scripturæ suaderet, & qui nolent se damnare pro quocunque vivente, modo ipse idem denunciator, & sui complices, instant pro deliberatione prædicta, & ipsam requirunt; quibus hæc insignis natio minus debite assentire videtur. Ex quo apparet evulenter, quod hæc natio, quæ totis viribus debet laborare ut regni nostri infamia tolleretur; nititur, & laborat ut in sordibus remanens, gloria ipsius hæresibus maculetur; ad quæ natio hæc venerabilis multum debet attendere, & etiam ad regnum Bohemiæ, & ad alia circa hæc attendenda.

Item dicit, quod in hoc ista natio faciat injuriam dictis dominis doctoribus, magistris, & bachallariis, quod * est inquirere & declarare doctrinaliter catholicam veritatem, quos consuluit semper sancta Romana eccles. in questionibus de fide mox declarandis.

Item dixit, quod major nota scandali gravioris infertur huic præclaræ nationi ex dicta deliberatione & conclusionibus; quia inde sic denegare iudicibus in causis fidelium Concilium, a peritis in iure divino pariter & humano quærentibus; non caret omnimode scrupulo fautorio hæreticæ pravitate; sed per dictas conclusionem & deliberationem denegatur, cum non respondeatur ad petitum eorundem. Igitur &c. Et sic scandalum quod ex publicatione dictarum assertionum ortum est, & per totum orbem divulgatum, non tollitur, sed nutritur, & augetur per prædicta.

Item. Ad hoc quod dicitur in huiusmodi conclusione, quod deputandi habebant tractare de pace, dixit quod mirabile videtur, cum tractare inter aliquos, sit secundum veram estimationem de aliquo dubio inter * iudicare, & unusquisque bene iudicet de iis quæ novit, & horum bonus iudex sit. Necessè est autem, ad huiusmodi tractatum pacis, quod tractatores plenam habeant notitiam de materia discordiæ inter partes.

Si igitur aliqui ambaxiatores, aut alii dicunt se esse partes in huiusmodi causa fidelium, necessè est quod huiusmodi tractatores plenam habeant notitiam de processu & deliberationibus doctorum magistrorum, & bachalliariorum prædictorum, factis in dicta causa, ut, comperita veritate, melius iudicent secundum æquitatem. Et cum tale iudicium debeat per hoc sacrum Concilium approbari, quæ approbatio non debet fieri de ignoto, aut ignorato; necessè est ad dictum tractatum, quod dictus processus, & dictæ deliberationes doctorum, magistrorum, & bachalliariorum prædictorum palam fiant, & publicentur omnibus nationibus huius sacri Concilii. Et insuper, quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari, & nihil sit quod plus omnes tangit, quam ista fides catholica; & hic dicitur esse processus fidelium sequitur quod ut approbetur de dicto processu illud est fide approbandum, dictus processus debet fieri omnibus manifestus, quia nunquam incognita sacrum Concilium approbat.

Ex quibus omnibus, dictus dominus Archiepiscopus inferens, concludit, quod

Ggg 2 rel

* quod verum
videtur
consequitur

* videtur
distingui
casus

* forte per
verum

* de fide
videtur
plurimum

ANNO
CHRISTI
1415.

relatio est facienda palam & publice de dicto A
processu & deliberationibus doctorum, magi-
strorum, & bachalliariorum predictorum, in
hoc sacro Concilio, & in sessione publica,
vel quatuor nationibus, cum collegio domi-
norum cardinalium simul congregatis: quod fieri
petiit & requisivit dictus dominus Atreba-
tensis Episcopus, pro, & nomine ambaxiato-
rum dicti domini ducis Burgundie, propter
reverentiam Dei, exaltationem fidei, honorem
huius sacri Concilii, & propter conservatio-
nem illibatam preminentie & titulorum sin-
gularium christianissime domus, religiosissime
ecclesie, & regni devotissimi Francie;
ut discordia per nonnullos in dicto regno fu-
sitata, sub colore dictarum novem assertio-
num per eos malitiose confictarum, & inno-
centibus scienter impostarum, brevius & cla-
rius terminentur, & finiantur.

His dictis & propositis, prefatus dominus
presidens, nulla data super premissis respon-
sione, & ceteri illi in dicto loco congrega-
ti a dicto loco recesserunt. Et tunc prefa-
tus dominus Atrebatensis Episcopus, nomine
quo supra, ad omnem futurum eventum pe-
tiit sibi super premissis omnibus & singulis
a nobis notariis infrascriptis & singulis aliis
notariis, & tabellionibus, pro tunc ibidem
presentibus, sibi fieri, atque tradi publicum
instrumentum seu publica instrumenta, unum
vel plura, & tot, quot sibi fuerint necessa-
ria, omnes & singulos in eadem natione tunc
existentes in testimonium premissorum om-
nium, & singulorum invocando.

Acta fuerunt hæc sub anno, indictione,
mense, diebus, & horis predictis, presenti-
bus ibidem reverendis in Christo patribus, ac
dominis Tholosenis, & Augustensis Episcopis,
Joanne abbate Cisterciensis, necnon venerabi-
libus & circumspiciendis viris magistris Joanne
Balduni in sacra pagina, Joanne Rippart in
decretis magistris, almae universitatis Parisien-
sis ambaxiatoribus, Joanne Ademare, Nicolao
de Gonesse & fratre Joanne de Rocha Ordinis
fratrum Minorum sacre theologie profes-
soribus, ac alla multitudine dominorum pra-
latorum, doctorum, magistrorum, bachalla-
riorum & aliarum personarum diversorum sta-
tuum, graduum, & ordinum testibus ad pra-
missa vocatis specialiter & rogatis.

Et quia ego Joannes Baers clericus dioce-
sis Morinensis publicus, apostolica, & impe-
riali auctoritate notarius premissis omnibus
& singulis dum sic, ut premititur, proponen-
rentur, allegarentur, narrarentur, explicaren-
tur, agerentur, dicerentur, & fierent, una
cum dominis & testibus supra & notariis pu-
blicis infrascriptis presens fui, eaque, prout
scripta sunt, sic vidi & audivi proponi, alle-
gari, narrari, dici, replicari, ac fieri: ac in
notam recepi. Idcirco huic presenti publico
instrumento super inde confecto, aliena manu
fideliter scripto, me aliis negotiis legitimo
prepedito, propria manu una cum notariis pu-
blicis infrascriptis me subscripsi, & signum
meum publicum hic apposui solitum, roga-
tus & requisitus in testimonium veritatis om-
nium & singulorum premissorum.

Et ego Jo. Riviani canonicus Antifiodoren-
sis, publicus apostolica auctoritate notarius,
premissis omnibus & singulis, dum sic, ut
premititur, proponerentur, narrarentur, alle-
garentur, replicarentur, agerentur, diceren-

tur, & fierent, una cum dominis testibus, ac
notariis publicis supra & infrascriptis, pre-
sens fui, eaque sicut supra sunt scripta, be-
vidi, & audivi proponi, allegari, narrari, di-
ci, replicari, & fieri, ac in notam recepi.
Ideo huic presenti publico instrumento manu
aliena fideliter scripto, manu propria, una
cum aliis notariis publicis supra, & infrasc-
riptis, me subscripsi, signumque meum publi-
cum consuetum apposui in veritatis testimo-
nium premissorum, requisitus & rogatus.

Et me Pasquerio de Vallibus clerico de
Ambianis oriundo, bachallario in decretis,
publico, apostolica, & imperiali auctoritate
notarius, qui premissis omnibus & singulis,
dum sic ut supra scribuntur, fierent diceren-
tur, & agerentur, una cum testibus, & no-
tariis publicis infrascriptis presens interfui,
eaque omnia, & singula sic fieri vidi, & au-
divi, ac in notam sumpsi. Ideo huic publico
instrumento exinde confecto manu aliena fide-
liter scripto signum meum, me hic propria
manu scribendo apposui consuetum, in testi-
monium veritatis omnium & singulorum pre-
missorum, requisitus & rogatus.

*Hæc appellatio fuit interposita XV. mensis
aprilis, per dominum Symonem de
Theramo, pro Gersono.*

Anno XII.

Quoniam a vobis, reverendissimis patribus, & dominis, dominis iudicibus & commissariis
in causis fidei, & errorum in fide & moribus,
a sacro sancta generali Constantiensi Synodo
specialiter deputatis, nuper, videlicet die sab-
bati undecima presentis mensis aprilis, hora
completorii, vel quasi, ejusdem diei, in loco
solito congregatis, in causa coram vobis, su-
per quadam propositione quondam magistri
Joannis Parvi, seu novem assertionum exinde
extractarum, virtute & auctoritate dictæ de-
putationis, ut dicitur, introductis oratoribus,
& ambaxiatores christianissimi principis domini
regis Francorum, videlicet magistri, Joan-
nes de Gersono cancellarius Parisiensis, Jordanus
Morini, Guillelmus Pulcrineporis, &
Petrus de Versailles magistri in theologia, ac
Symon de Theramo dicti domini regis advo-
catus, & per vos dominos commissarios pro
hujusmodi causæ prosecutione advocatus spe-
cialiter deputatus, cum omni instantia petierunt
prestatum christianissimum, & illustrissimum
principem dominum Carolum Francorum
regem, seu se ipsos oratores, ipsius procurato-
res, ad hæc sufficienti potestate ibidem edocta
& exhibita fulcitos, ejus nomine, pro suo in-
teresse legitime, ad causam ipsam, in statu
& terminis quibus erat admitti, & ipsum do-
minum regem, seu oratores, & procuratores
admissos audiri, tam in facto, quam in jure:
licet etiam ipsi petierint, & diligenter instite-
rint, & fuerint preestati, quod antequam ad-
mitterentur, & postquam admissi essent, audi-
rentur plene, & debite, tam in jure, quam
in facto, antequam ad actum aliquem in causa
ipsa procederetur, prout de jure non debeba-
tis: licet etiam usque nunc pro parte ipsius
domini regis, vel alicujus alterius se in causa
ipsa partem constituentis, causa ipsa instru-
cta non fuerit, nec defensa: licet etiam,
pro parte prefati christianissimi regis, obla-
tum

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415

o. s. m. d. d. p.

lam & processatum fuerit, quod post eius ad-
missionem, causam instruere, defendere, &
alia media deducere obtulerint, per quos de
iustitia & veritate causae, & deducendorum in
eadem, clare poteratis, & possent instrui, &
informari: & licet specialiter & expresse, pro
parte dicti christianissimi regis, fuerit prote-
statum, quod ad publicationem votorum &
consultorum redditorum per nonnullos, qui di-
cuntur in sacra pagina magistri, in causa ista,
pro votis, & consiliis, ad decisionem requisi-
ti, non deveniretur, & eadem vota, seu con-
silia non publicarentur, * causis & rationibus
infrascriptis.

Primo. Quia ex hoc praedictum non mo-
dicum praefato domino regi ad causam ve-
nienti, circa ipsius causae prosecutionem, ge-
rebat.

Secundo. Quia consilia ex quibus sententiae
ferenda, aut decisiones causarum ferenda ve-
niunt, publicanda ad partis instantiam non
sunt, sed illud fieri est a jure, optima ratio-
ne, inhibendum.

Tertio. Quia talia in facto proponi, ipsius
domini regis nomine, poterant, & offereban-
tur: quibus visis, & attentis, magistri qui con-
siliis dederant, rerum consulendi fuerant, &
consulti consilia reformassent; quod nunc, post
publicationem votorum, non sine suspitione re-
periri poterit, & praecipue cum eis facultas pa-
tuit cum partibus colloquendi.

Quarto. Quia scandala ex illa publicatione
multa & plurima sequi poterant.

Quinto. Quia illorum publicatio, est com-
minatio qualis sit futura sententia ferenda.

Sexto. Quia saltem fieri non debuit modo
& forma quibus facta fuit: debuit enim ipsa,
non partibus, sed peritis in jure divino, &
humano fieri, ad effectum conferendi, & exa-
minandi rationes, & causas; consulendi zelum,
gradum, & auctoritatem consultorum, sicut est
moris & juris, prout fuerat, & tunc fuit a
vestris reverendissimis paternitatibus instanter
petitum.

Septimo. Quia per ipsam publicationem pa-
tet ipsam admissionem praefati domini regis
captiosam fuisse. Quid est enim aliquem ad
causam admittere, & admissum, antequam ad
ulteriora procedatur, non audire? Nam, ne-
dum ipse christianissimus rex, sed qualibet vi-
lis persona, nedum in causa fidei, qua nulla
major; sed in qualibet alia etiam materia,
post aliquem ad causam admissum, antequam
ad ulteriora procedatur, illi termini, & dil-
ationes legitime dantur, infra quos &c. quas
admissus possit, & debeat, si qua proponere,
vel producere, vel allegare intendat, & velle:
& licet pro parte dicti domini regis oblatum
fuerit praedicta & alia, quae ad ostendendum
dictam publicationem, fieri non debere, & al-
ia ad justificationem praesentis appellationis fa-
cientia, velle coram vobis, quatenus expedi-
ret, ostendere vel docere: nihilominus vos,
reverendissimi patres, praedictis omnibus & sin-
gulis minime attentis, neque consideratis; die
& hora, ibidem, in hujusmodi causa tum ar-
dua & gravi, nimis praecipitanter, & ferven-
ter, ad ulteriora, ex arrupto, procedentes,
praesentia vota, atque consilia, in scriptis re-
dacta, certorum doctorum, sive magistrorum
ad hoc, ut dicitur, requisitorum in dicta cau-
sa, occasionem dictarum propositionis, & as-
sertionum habita, & forsitan super falso casu

citra veritatem in esse posito scrutata, ad im-
portunam quorundam assertorum domini du-
cis Burgundiae oratorum, & procuratorum in-
stantiam, ut dicitur, publicatis, & publicari
fecistis, & mandastis: & eorum copiam eidem
oratoribus, & procuratoribus dicti ducis decre-
vistis, licet de facto contra omnem aequitatem,
& juris rationem, praemissa, & singula, pro
parte praefati illustrissimi principis domini re-
gis proposita, & oblata, saltem tacite repe-
lendo; juri, aequitati, & honori praefati
christianissimi regis minime deferendo, orato-
ribusque, seu procuratoribus praedictis cau-
sam, & occasionem subornationis, aut alias
malignandi.

Idcirco Conradus Ludeking procurator, &
procuratorio nomine praefati illustrissimi domi-
ni regis, ad hoc per praefatos ipsius procura-
tores substitutus, sentiens ipsum dominum re-
gem, & se, nomine procuratorio ejusdem,
per dictam praesentem publicationem, ex qua
quam plurima scandala verisimiliter possent ex-
oriri, & alia contra juris & rationis debi-
tum, & in praedictum dicti illustrissimi re-
gis resultant, multipliciter gravatos, & dubi-
tans de gravaminibus subsecuturis; a dicta
praesentia publicatione, ac aliis gravaminibus
ex praemissis, & actis praesentis causae, coram
vobis habitis quomodolibet colligibus in his
scriptis; ad sanctam sedem Apostolicam & di-
ctum Concilium Generale provocat & appel-
lat & apostolos petit, primo, secundo, &
tertio; ac instanter, & instantius, & instan-
tissime sibi dari & concedi.

INSTRUMENTUM APPELLATIONIS

*Procuratoris ducis Burgundiae, a iudicibus &c.
in causis fidei,*

*Et quod rex Francorum admiserunt ad causam
novem assertionum &c. de qua appellatione fuit
usus idem procurator certis de causis, ex de-
liberatione consilii ejusdem domini super hoc
praeabita.*

In nomine domini Amen.

PER hoc praesens publicum instrumentum
cunctis pateat evidenter, quod anno a na-
tivitate domini MCCCCXVI. indictione no-
na, die vero martis, vigesima prima mensis
aprilis, videlicet ante tertiam, & post secundam
horam ejusdem diei post meridiem pulsationem,
apostolica sede pastore carente, in nostrum
notariorum publicorum, & testium infra scri-
ptorum, ad haec specialiter vocatorum praesentia
personaliter constitutus venerabilis &
circumspectus vir, magister Joannes de Monte-
justino, in curia Romana, & ut asseruit, il-
lustrissimi principis domini Joannis ducis Bur-
gundiae procurator; ac ejus procuratorio nomi-
ne, & ad opus omnium illorum quorum in-
terest, seu interesse poterit quomodolibet in
futurum, videlicet in stupa magna domus E-
piscopalis Constantiensis, in qua reverendissimi
reverendique, ac venerabiles & circumspecti
patres, domini iudices in causis fidei per sa-
crum generale Constantiense Concilium depu-
tati, soliti sunt suam audientiam in dictis cau-
sis tenere; & praesertim in causa novem as-
sertionum, in eodem Concilio, per venerabilem
virum magistrum Jo. de Gersono, ut idem pra-

ANNO
CHRISTI
1415

ANNO
CHRISTI
1415

procurator afferbat, denuntiarum, tenere & dare consueverunt.

Qui quidem magister Joas. de Montejustino, procurator, nominibus, & ad opus quiddam supra, ad fines effectus, ut dicebat, meliores & utiliores quibus poterat, petiit a discreto viro Clemente Grossi, dictæ sedis Apostolicæ cursor, ibidem existente: ipsumque interrogavit, si sciebat ubi erant dicti domini iudices & deputati, & si debebant, vel crederet quod deberent hodie suam tenere in dicta causa novem assertionum, vel alias in causis fidei audientiam.

Qui quidem Clemens cursor eidem procuratori respondendo dixit, quod prædicti domini iudices illuc non erant, & quod suam audientiam in causis prædictis, ut firmiter credebat, dicta die non tenerent.

Et tunc dictus magister Joannes, procuratoris nomine & ad opus quo supra, dixit & exposuit, quod si iidem domini iudices, & deputati essent ibidem præsentis, ab eis a nonnullis gravaminibus præfatis domino ductis ac sibi, nomine quo supra per eisdem dominos iudices, ut asseruit, in causa dictarum novem assertionum factis & illatis, libentius provocaret & appellaret: & cum eorum præsentiam pro tunc non haberet, nec commode habere posset: idcirco idem magister Joannes de Montejustino, nomine, & ad opus quibus supra, coram nobis notariis infra scriptis, tanquam coram authenticis & publicis personis, ac in testium infra scriptorum præsentia, a præfatis dominis iudicibus, & a gravaminibus, in quadam papyri cedula, quam tunc tenebat, expressatis, declaratis, & specificatis, ad præfatum sacrum generale Concilium Constantiense, & sanctam Sedem Apostolicam, in scriptis provocavit & appellavit: ac Apostolos semel, secundo & tertio, sæpe, sæpius, & instanter, saltem testimoniales, a nobis notariis publicis sibi dari petiit, & etiam requiriti protestans de dicta appellatione sua eisdem dominis iudicibus, & aliis quibus opus esset in mandata, & ea loco & tempore debitis prosequenda & prout & quemadmodum in eadem appellationis cedula nobis notariis infra scriptis exhibita & tradita, ac in nostris manibus reposita latius continetur.

Cujus cedule tenor sequitur in hæc verba.

Proponit appellando procurator, & nomine procuratoris Illustrissimi principis domini Joannis ducis Burgundia.

Comme au caser cy joint.

INSTRUMENTUM

Nationis Picardie,

*Quo se Concilii generalis iudicio statum
iri decernit.*

no. p. 170.

Noverint universi, & singuli præfens publicum instrumentum inspecturi, quod anno ejusdem domini MCCCXVI. indictione nona, die vero sexta mensis maii, sancta sede Apostolica vacante, in congregatione generali venerabilis nationis Picardie, in alma matre universitate Parisiensi, apud sanctum Julianum Parisiis, ipsa die, hora quasi decima ante meridiem, solemniter celebrata nobisque no-

taris publicis, & testibus infra scriptis presentibus, Venerabilis, & discretus vir, Hugo Mainpin, magister in artibus, procurator ejusdem nationis, & in ipsa congregatione tunc præfatus, seriatim exposuit, & reulit, quod nuper veneranda circumspectionis, & magnæ scientiæ vir magister Guillelmus de Valle, rector ejusdem matris universitatis, per organum venerabilis & discreti viri, magistri Roberti de Bressy, & nonnullorum aliorum magistrorum, eundem procuratorem nationis Picardie, pro, & nomine ejusdem nationis requisierat, quatenus ipse procurator, seu ipsa natio sigillare, seu sigillari facere, & procurare vellet, sigillo nationis prædictæ, quasdam litteras sacrosanctæ Synodo Generali Constantiensi, ex parte ejusdem matris universitatis, ad requestam, & exhortationem serenissimi principis domini nostri Francorum regis, ut dicitur, mittendas, & dirigendas, super materia revocandi in eadem sententiæ per eandem sacrosanctam Synodum, seu dominos commissarios ejusdem, nuper lato, contra processum dudum factum Parisiis, & deductum per reverendum in Christo patrem, & dominum Parisiensem Episcopum, in condemnatione nonnullarum assertionum, contentarum, seu comprehensarum, ut dicebatur, in quadam propositione olim per defunctum magistrum Joannem Parvi facta, & se aliis nationibus, & facultatibus ejusdem universitatis, & intentioni eorum in hac parte consentiendo, expeditioni, sigillationi, & missioni hujusmodi litterarum conformare. Ea propter dictam nationem Picardie, ad consulendum super iis, convocari fecerat, & ea ibi exposuerat.

Quæ quidem natio solemniter, ut præfatur, congregata, post maturam, & diuturnam, de, & super præmissis factam per eam, & habitam deliberationem, per organum ejusdem domini procuratoris concluderat, & concluderebat: ac pro conclusio haberi volebat, & vult, illa quæ sequuntur.

Videlicet, quod quemadmodum ipsa natio Picardie in materia prædicta, seu de ipsa materia tractanda, decidenda, & diffinienda, & tam quoad processum prædictum per eundem dominum Episcopum Parisiensem factum, quam quoad assertiones prædictas, dictæ sacrosanctæ Synodo, ad quam pertinet ultimare sententia-liter diffinire, in iis quæ fidem catholicam concernunt, se retulerat: ita omnino se referebat, & refert, supplicans humiliter eadem natio omnibus Christianis, tam in sacro Concilio, quam alibi existentibus, quatenus ipsi in materia prædicta, & cæteris fidem hujusmodi tangentibus, Deum solum præ oculis habendo, favore quocumque particulari, vel illicito sublato, sinceritatem fidei orthodoxæ servando, consulere dignentur.

Item, & quod dicta natio litteras hujusmodi prædictæ sacrosanctæ Synodo mittendas, ut præmittitur, exhortantes eandem Synodum, ut dicitur, de revocando hujusmodi sententiam contra dictum processum latum, non vult, nec intendit, sui sigilli appensione, seu appositione munire, seu muniri facere, nec eas approbare. Imo, si aliquid in contrarium post diem hodiernum contigerit fieri, vel attentari, videlicet sigillum dictæ nationis ab arca comuni, in qua concludi, & reponi solitum est, vi, metu, violentia, vel alias extrahendo, aut clavigeros ad dictam arcam aperien-

ANNO
CHRISTI
1415

CP dam, seu clavem ejusdem arcu tradendam com-
pellendo; illud ex nunc, in quantum potest,
ANNO & debet, decernit irritum, & inane, ac de
CHRISTI mente sua non existere; nec existisse; repu-
1405. tant ex nunc, pro illa vice, dicta natio, pro-
ut reputat nullum suum sigillum fore, vel ef-
se, in casu predicto, ac nulla efficacia, vel
momento subsistere, & nullam fidem sibi ad-
hiberi debere, ipsum ex nunc, pro illa vice
revocat, cassat, & annullat; volens supradicta
natio, prout vult, ut dicebat, predicta pun-
cta, sic per eam conclusa, firmiter, irrevoca-
biliter tenere in perpetuum, & observare, &
in eodem proposito, ac voluntate, quoad hoc
permanere.

De, & super quibus premisis omnibus, &
singulis, prefatus dominus procurator supradic-
te nationis, pro, & nomine ipsius, petiit,
& requisivit a nobis notariis publicis subscri-
ptis, sibi fieri, atque tradi publicum instru-
mentum, seu publica instrumenta, unum
vel plura.

Acta fuerunt hac ubi supra sub anno, in-
dictione, mense, die, & hora predictis: pre-
sentibus ad hac venerabilibus, & discretis vi-
ris, magistris Joanne Yonle, licentiate in theo-
logia, Ingeranno la Sencre, Nicolao Midy,
Joanne de Novavilla, Symone Rante, in
theologia etiam bachallariis. Rogerio Bette,
Nicolao Amici, Joanne Cantoris, Balduino
Andree, Joanne Goye in artibus magistris,
& domino Joanne Amantis, presbytero, praeli-
bato nationis Picardie bedello, cum pluribus
testibus ad premissa vocatis specialiter, & ro-
gatis.

Et ego Jacobus Mareti clericus Lingonenis
diocesis, magister in artibus, publicus aposto-
lica, & imperiali auctoritate notarius; quia
premissis omnibus, & singulis, dum sic, ut
supra, scriberentur, agerentur, & dicerentur,
& fierent, una cum notario sub, & testibus
suprascriptis presentibus fui, eaque sic fieri vidi,
& audiui. Idcirco huic presenti publico instru-
mento inde confecto, manu aliena fideliter scri-
pto, me aliis negotiis legitime prepedito, si-
gnum meum publicum & consuetum, requisi-
tum, hic me subscribendo apposui, in testimo-
nium veritatis omnium, & singulorum.

Et ego Agidius Masfardi, Acrebatensis diocesis,
bachallarius in jure canonico, publicus,
apostolica, & imperiali auctoritate, ac curie
conservationis privilegiorum venerabilis univer-
sitis studii Parisiensis notarius juratus; quia
premissis omnibus, & singulis, dum sic, ut
premittitur, agerentur, dicerentur, & fierent,
una cum notario, & testibus suprascriptis,
presentibus interfui, eaque sic fieri vidi, & audi-
vi. Idcirco huic presenti publico instrumento,
manu aliena fideliter scripto, me aliis negotiis
legitime prepedito, signum meum hic, me pro-
pria manu subscribendo, solum, una cum si-
gno, & subscriptione dicti notarii publici, re-
quisitus apposui, in testimonium premissorum.

S C E D U L A

Exhibita in Concilio

A Deputatis universitatis Parisiensis.

D. p. 120.
1405.

Anno a Nativitate Domini, millesimo XIII,
secundum computationem ecclesie Galii-
cane, die Jovis prima mensis februarii, Pari-

sis in camera Episcopi Parisiensis; in Conci-
lio XII. Deputatorum super materia fidei, di-
ctus Parisiensis Episcopus cum dictis duodecim
deputatis, magistrum Jordanum Morini, Joan-
nem Dulcimenillo, & magistrum Joannem Da-
cheri, & magistrum Petrum de Nogentis, si
posset interesse cum aliis tribus, deputaverunt
ad questionem magistri Joannis Parvi principa-
liter intentam mitigandam, & mutandam, in
modo terminorum singularium, in terminos
communes & appellativos; & fuit instans sab-
bati, de mane, assignata istis tribus deputatis,
ad referendum XXII. deputatis predictis,
qualiter ipsam conclusionem mitigaverunt in
modum terminorum, seu interterminis, ut supra,
ad videndum si bene fuerunt mitigati, & or-
dinati per dictos tres, vel quatuor deputatos;
& ad videndum quid, & qualiter, & quomo-
do sit procedendum ulterius in ista materia.

Adveniente autem dicta die sabbati; in con-
cilio duodecim deputatorum in materia fidei,
dicti tres deputati presentaverunt, & exhibue-
runt quandam cedulam continentem novem as-
sertiones &c. extractas, seu illatas, ut dicebatur
a propositione magistri Joannis Parvi, ad miti-
gationem & modificationem terminorum singu-
larium quoad dictam prop. Jo. Parvi in termi-
nos communes, seu appellativos. Dictaque ce-
dula lecta, & audita dictus Episcopus assignavit
eisdem deputatis diem martis inde sequentis,
ad advisandum, & deliberandum, si predicta
cedula erat in bona forma, & ad ulterius pro-
cedendum in materia ista &c. Et distribuitur ce-
dulis pluribus magistris, & bachallariis in theo-
logia, nonnullis aliis famosioribus contemptis,
spretaque facultate decretorum, & contradicen-
te natione Picardie, receptis cedulis cum deli-
beratione predictorum, quibus missa fu-
rant XIX. ejusdem mensis februarii XXII. sequen-
ti Episcopus, & inquisitor predicti, dictas no-
vem assertiones condemnarunt, duas sententias
eadem die ferendo, quas sustinere jurarunt, &
defensare illi theologi, qui, ut dicunt, pro
parte regis, & universitatis venerunt ad Conci-
lium generale; alias non venissent ad stipendia
decimz imposita.

Eadem die Episcopus Silvanectensis, & ma-
gister Joannes de Templis dixerunt, quod uni-
versitas Parisiensis tangebatur: Idcirco Episco-
pus Acrebatensis dixit verba sequentia.

Expositio ultima clausula.

Quod ultima verba cedule exhibite non in-
telligebantur de veris ambaxiatoribus sive nun-
ciis almz, & preclarissime universitatis Parisi-
ensis, qui gratiose se habuerunt, & labora-
verunt circa pacem, & qui venerunt ad pro-
prios sumptus quidem; sed intelligebantur de
magistris Joanne de Gersono, Jordano Morini,
& Petro de Versailles, qui coram commis-
sariis in causa fidei deputatis, & etiam in cau-
sa appellationis a presentia sententia Episcopi
Parisiensis, allegaverunt se esse nuncios & am-
baxiatores dictz almz universitatis, nullo con-
tradicente & sub eius membra multa petierunt
in prejudicium defensionis, appellationis supra-
dictz.

ANNO
CHRISTI
1405.

per/oo de

per/oo
XII.

ANNO
CHRISTI
1415.

Exhibita XXVII. maii per manum Theobaldicum
locatum &c.

Secula

In p. 146.

Ne vos, reverendissimi patres, ac ceteri domini Commissarii in causis fidei per hoc sacrum Concilium deputati, ignorantiam de clarissimo interesse regis Francie christianissimi in materia novem assertionum valeatis pretendere, sub pallio, vel colore, quia pure & nude, absque cujuscumque nominis expressione, judicialiter vobis denunciata fuerunt, placeat attendere, quae sequuntur.

Primo & principaliter, quomodo propositio magistri Joannis Parvi, justificativa mortis nefandissimae, in personam bonae memoriae, Ludovici duois quondam Aurelianensis, fratris unici regis praedicti perpetratae ad mandatum domini Burgundiae, sicut clare, & notorie probabitur, fuit producta per dominos ambaxiatores ipsius domini regis, coram toto Concilio generali plenissime congregato, & in plurimum vestrum praesentis, a quo, prout scitis, & praefertur, commissa, deputatique estis, & etiam nonnulla alia producta fuerunt, quae ad praemissa ostendenda plurimum conferre videntur.

Item, qualiter pluries, & coram vobis pro tribunali sedentibus per dominum Symonem de Teramo, ipsius domini regis, ac etiam officii promotionis in causis fidei per vestras reverendas paternitates deputatum, advocatum, & nonnullos alios, dictum, propositum, & judicialiter allegatum fuit praedictas novem assertiones fuisse verissime extractas de praedicta propositione Parvi, sicut etiam per instrumentum autenticum vobis a longo tempore citra per dominum Cancellarium Parisiensem in iudicio porrectum, potuit apparere.

Quod si dicatur de ipso instrumento vos non curasse, cum producens illud partem se in hac materia minime facere fuerit solemniter protestatus, attendatur super quo alio potuit fundari Interesse domini Burgundiae, nisi super sententia domini Episcopi Parisiensis, quia scilicet in eadem ipse dominus Burgundiae nominabatur, & ad veritatem solum recitative, quae sententia per eundem dominum cancellarium tunc, protestationibus praemissis, producta est.

Item ad clarius ostendendum Interesse dicti domini regis, constas, prout facile probare ex quadruplici radice.

Primo quia dictus D. Aurelianensis erat frater suus, qui, per quos, & quomodo fuit interfectus non latere debet unum ex vobis, quia genere propinquus alicujus interficientium.

Secundo, quia dominus rex pro tunc, & antea fuerit in possessione pacifica, & libera regni Francie, prout adhuc est de praesenti, in cuius regni sui notabiliori, & praeminentiori civitate perpetratum fuit dictum facinus, & postmodum publicata ipsa sceleratissima propositio Parvi, super dicti criminis justificatione, ipso domino rege in sua eadem civitate Parisiensis existente; sprete, ut videtur, & usurpata sua regali auctoritate, sicut ex huiusmodi novem assertionum, & certius ex totius propositionis eisdem continentis inspectione potest faciliter deduci: quia dicitur expresse: absque quocumque mandato, v. l. praecepto, per in-

A fidiis, adulationibus, caecitas, & explorationibus; non obstantibus quocumque juramento &c.

Tercio, quia dictus dominus rex sententias condemnationis dictae propositionis Parvi, & novem assertionum in eadem contentarum approbavit, & per suas patentes litteras, quorum similes sunt penes vos, publicari fecit, & mandavit per totam regnum suum, fecitque causam istam condemnationis, causam suam propriam, tanquam justam, & catholicam.

Quarto, quia ipse tanquam bonus catholicus, & christianus, & praesertim in materia extirpationis errorum in regno suo publicatorum, & dogmatizatorum; imo etiam qualibet infirma persona potest intervenire, & pretendere Interesse in materia fidei, & errorum, in ipsius fidei favorem, ante sententiam ferendam in eadem; & inter ceteros mundi terrenos principes, idem rex non sine causa christianissimus appellatur.

Item satis constare potuit per Instructiones magistrorum Iordani Morini & G. Pulcrinopitis &c.

Item, per litteras clausas regis Francie praedictis vobis transmissas &c.

Item per litteras clausas ejusdem regis ambaxiatoribus missas, quae sunt penes vos.

Item per procuratorium suum regium.

Item, per litteras universitatis Parisiensis super hac materia novissime vobis praesentatas.

Item per litteras repetitis vicibus directas Concilio generali, & singulis nationibus, a dicto domino rege, & aliis.

Item, per libellum pro parte domini Burgundiae productum coram vobis, ex quo, si bene perpendatur, elici facile est, dictam materiam, seu causam, tangere ipsum dominum regem. Et ne ad absolutionem alicujus procedatur, videretur quod magistri essent consulendi super octo praetensis veritatibus in eodem libello contentis, cum super earum dogmatizatione plurimi litterati teneant scandalum in fide nostra exoriri non modicum.

Et quia per dictum libellum satis constat, magistrum Joannem Parvi fecisse Parisiis in publico, unam propositionem, quod ex officio possitis, imo forsitan deberetis compellere, & interrogare illos qui eundem libellum producerunt, super qua materia, & ad quam conclusionem dicta propositio facta fuit.

Quare placeat vestris reverendissimis paternitatibus diligenter advertere, an propter praemissa omnia, & multa alia, quae ex parte regis coram Concilio hoc sacrosancto proposita fuerunt, & coram vobis potuissent proponi; si post ipsius domini regis admissionem, antequam processissetis ad aliquem actum, prout fieri debuerat de jure, ipse dominus rex fuisset auditus, sicut petitum fuerat, dictus dominus rex habeat clarius Interesse, quam dominus Burgundiae qui creditur, sub praetextu duntaxat quarundam litterarum, in quibus ipsius nominis recitatio solum fit, cui tamen per sententiam vestram adjudicatum est, habere Interesse in hac causa. Et amore veritatis, & justitiae, & ad scandalum per maximum extirpationem errorum evitandum attendatur, ne ultramodum in hoc sacro venerabili Concilio, quod omnium Christi fidelium directio bene vivendi, & regula debet esse, vilipendatur digni-

ANNO
CHRISTI
1415.

folia 4

gnitas; & auctoritas dicti domini regis & regni, ac etiam cleri Francie, & universitatis Parisiensis, & laudabili consuetudine legitime prescripta quoad ordinarios, & maxime ubi studia generalia theologiae facultatis vigent, in damnandis erroribus, a tam longavis temporibus, tam in Conciliis generalibus, quam in curia Romana, & alibi per totam christianitatem, super extirpatione errorum ineffabiliter, & rationabiliter commendata.

*o Indes
omnes*

E P I S T O L A

Sigismundi imperatoris

Ad Synodum.

Acta in Sessione 3. mensis Junii

Anno XVI.

Sacro sanctae Synodo Generali Constantiensi in Spiritu sancto congregata, universalem Ecclesiam representanti; ejusdem ecclesiae filius devotus, & advocatus, Sigismundus, Dei gratia Romanorum rex semper Augustus, ac Hungariae, Dalmatiae, &c. rex: reverentiam filialem, spiritumque consilii in eo qui omnem edocet veritatem, & pacem quam superat omnem sensum.

Sacrosanctae Synodus.

*o locus
corruptus
o forte de-
dines*

Summus equidem orbis opifex, fabricator caelorum, & universae conditor creaturae, qui sapientia fundavit terram, & formavit caelos prudentia, omnia solus ordinans, caelestia & terrestria ineffabili providentia moderatur; dum universitatis pulchritudinem perficiens & decorans cuncta in trescalati paritatis est ordine ac certis & impermixtis limitibus stabilivit, ut singula quaeque locum teneant, sortita decenter.

*(o) forte
omnes*

Ad instar namque superiorum ordinum, inferiorum in ecclesia militanti disposuit hierarchiam, distinguens varietate mirabili, & congrua (a) universa; discretis inter cetera describens gradibus dominationes, principatus, & potestates, ad regimen universi: appendit quidem tribus digitis molem terrae, cuncta disponens, in numero, pondere, & mensura, & conservans in omnibus speciem, ordinem, atque modum. Librat etiam in pondere montes, Deus, erigit humiles in sublimi vertice dignitatum, & colles in statera culminis inferioris appendit, ut ponat in pondere iudicium, & iustitiam in mensura, & ut superiorum praecipua, prohibitiones, atque consilia inferioribus annuant, & nubes rore congregatae subjectos complacent & fecundent imbre gratiae, & humore pluviae salutaris: Et quia membra Christi decenti ordine in corpore mystico sunt distincta, filii obedientiae patribus obsequuntur, ut & patres sedula custodia invigilent pro subjectis, sicque vicaria sibi ope subserviant, suscepti ministerii officium salubriter adimplendo. Sicut enim organici corporis compositio mirabilis & decora, operante sapientia plasmatoris, ex diversa, & congrua partium & membrorum conjunctione consurgit, singulis eorumdem propriis cunctis deputat.

Council. General. Tom. XXVIII.

tatis, ut pacis unaquaque locum teneat, sortita decenter.

Sic, eodem opifex disponens militantis ecclesiae sua fabrica velut unum corpus ex multiplici fidelium collectione, quasi partium aggregatione perficitur & solide stabilitur, diversis diversorum ministeriorum officiis congrue assignatis, ut ex multiplici sollicitudine obsequentium, haec structura concorditer fulciatur, nec dissolvatur compago, sed salubrius in se unita virtus gubernetur.

Summopere igitur occurrendum est, ut non crescat jurgia, sed iuxta magistrum bonorum omnium charitatem, quae nihil capit extraneum, nihil asperum, nil confusum; imo propria virtute nutrit concordiam, dissociata conjungit, inter domesticos fideles, quos non oportet litigare, pax & unanimitas conservetur. Equum quippe est, ut qui spiritu Dei aguntur, nulla seditione mentium, nulla voluntate contraria dividantur; ne inde discordia sumat initium, unde pacis foedera debent continua suscipere incrementa.

Quisumus igitur, ut cessent inter vos similitudines contentiosae; imo etiam in negotiis mendacantium superfedere libeat, ne divisae unitas, & illibata concordia, salva reformatione, conservetur: quoniam minima in talibus neglecta principia, periculose crescere, & in grandia solent ampliari pericula.

ANNO
CHRISTI
1415.

*o locus
corruptus*

Ille nempe, mille modorum nocendi artifex, qui a principio in veritate non stetit, hujus unitatis celeberrimae structuram mirabilem non sustinens patienter, ventum misit, ut committere asseritur, a regione deserti, machinans evertere unitatis fundamentum; sed speramus quod domus unitatis supra firmam petram mirabiliter constituta, pati non potest omnino ruinam, sed crescit in templum sanctum in domino.

Ceterum licet sera videri potest, sed non improbanda discretio in quocumque negotio, rerum experientia sanius suadente consilium imitari, & post causae iacturam, ad suavitatis converti remedia, quae prius fuerant eligenda; circumspectio siquidem conditionis humanae, cum in iis etiam quae in prospectu concutientis hebetudinis raro vitare possit errorem, facilliter a vero, dum deviat, in longam procedens aciem, incerta aestimat de futuris: ideoque cum quis in id quod utiliter declinasset, opinione fallente, deducitur, poenitet eum ad id quod damnose postposuerat, quantumlibet non redire: ordinata siquidem recte principia, sub timore Dei, & vehiculo directae iustitiae, solent prosperis clarere successibus, & exitus sortiri felices. Aditus quidem aperitur ad gratiam, cum a via rectitudinis non erratur; & qui firmamento virtutis innititur, procedit utiliter, regnatque securus.

Hae profecto principibus ecclesiasticis & secularibus, & praesidentibus potissime convenit, ut sensus ab intimis ad gerenda negotia praebent, coniecturent ex minimis quod fieri deceat in arduitate majorum; sicque suorum processuum maturis respectibus initia muniat, quod reddatur illorum prosecutio laudabilis ad futura.

Sane iudicio quod processus & sententiae per venerabilem Episcopum Parisiensem, associato sibi & assumpto inquisitore haereticarum pravitate, ad quos ordinaria & attributa divinum auctoritatis spectat extirpare errores

H h h & vi-

ANNO
CHRISTI
1413.

& viti, & in agro domini sibi commisso plantare virtutes; contra quandam propositionem erroneam, imo & damnatam, quam quondam magister Joannes Parvi impudenter asserere & sustinere presumpsit, formati & lata; quos & quas praeclarissima universitas studii Parisiensis, qui non consuevit errores dogmatizare, per suas litteras approbavit, per nonnullos in Constantia commissarios, & iudices in hac parte se pretendentes, & non attendentes, quod hoc solum plectendo, vel ignoscendo, bene agitur, & vita hominis corrigatur, irritati & irritate suere.

Nonne plurimi, & maxime simplices & incauti ex hoc scandalizati, ad sua desideria festinantes, & acervantes sibi magistros auribus prurientes, a veritate deviant; & maxime in regno Francorum, tanto liberius debacchantur, quanto sibi licite permillum, in dominos animadvertere non formidant, & sicut ille quondam Joannes Hus, articulos damnatos contra ecclesiasticos & spirituales viros dogmatizando, ut aures saecularium mulceret, etiam saeculares ipsos consequenter, & latenter pestifere includebat: sic & iste quondam Joannes Parvi contra saeculares potestates arguens, ecclesiasticos summi contagiose & damnabiliter involvebat, qui habentes caudas quasi vulpeculae colligatas, ille alibi, & iste messes in regno Francorum comburere inceperunt; quasdam seditiones, damna, dispendia, & mala non facile numeranda, quae exinde in Francia subsequuta fuisse oculata fide conspeximus, limpide & luculenter manifestant & amare deplangunt.

Quis ergo fidelis ab auditu tantae perfidiae non horrescat? Quis tot abominationes abominari non valebit? Quis malitiam compescere poterit, quin armetur inferior in superiorem?

Nonne scriptura a potestatibus saecularibus; regibus utpote & principibus, & non a quibusvis inferioribus materialem gladium, ad malefactorum vindictam, & laudem bonorum bailari testatur?

O curas hominum! O quantum est in rebus inane! O inanis gloria! O terreni honoris inexplebilis fames! O ambitio ceca! O humanorum cordium, animarum subversio! Complacencia humana, ut divina offendatur Majestas!

Unde putatis, obrepit haec pestis, unde invaluit haec execranda praesumptio? Dum exinde crimina remanent incorrecta, delinquentium ausus excrevit, peccandi consuetudo quasi pro lege tenetur; dum talis error contagiosus & periculosus principibus, maxime praefato carissimo fratri nostro Carolo regi Francorum, & ejus regno perniciosus, ut liquet ex fremitu nationum, & rerum magistra experientia docet, temere defenditur.

Nonne verbum juris est, quia: *Error cui non resistitur, approbatur*; & veritas cum minime defendatur, opprimitur? negligere quippe, cum possis perturbare perverfus, nihil aliud est quam fovere; nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori detinuit obviare.

Quid vero putatis in his agi? Quid per talia machinamenta quaeri? Ad quid per tales insidias anhelari, nisi ut deterior cuiuslibet regis & principis in hac parte concessum conditio, & status vita, & in esse conservatio in-

securior, & minus cura reddatur, quam cuiuspiam rustici vel villani?

Attendant universi, si perspicaciter advertant, quam periculose per exemplares alveos, etiam ad regiones alias error iste derivetur; nisi occurratur in tempore, vicinis instat incendium, igne proximos parietes consumente. O quam cauta, quam consultata vis est, in aliena potius domo vires reprimere exardescens incendii, quam extinguendum illud in propria expectare.

Attendant itaque cuncti, attendant, & intententia discussione revolvant, quomodo erroribus vires ex more diuturnitate sumentibus, sero medicinae remedia praeparantur. Quomodo jam professionis Christianae catholici principes, qui praelucent altore sidereo in orthodoxae fidei firmamento, sunt nihilominus in fulcimentum ipsius, velut, columnarum stabilium fortitudo in virtute Dei.

Igitur ad decorem fidei, instituta censentur a Domino personae potentia praeditae, ab illustri prospicit, praepollentes in regnis, seu locis suae ditionis; vel vico etiam modico cunctierunt, cum ponitur in eorum gloria macula, & eadem fides... patitur; dum infidelium, maxime subditorum ausus ad nocendum aperitur.

Nonne fidelis antiquitas, velut praeminentibus titulis, ex eo specialiter intitulat, quod principes ipsi, & reges catholici, ecclesias & personas ecclesiasticas, bona, & libertates earum, suae clypeo potentiae protexerunt, & immunitatem solam in suis munificentis erga illas pro mensura ponentes, multis eas libertatibus & liberalitatibus dotaverunt & ampliarunt.

Quo circa sacram vestram consecrationem obsecramus per viscera misericordiae Dei nostri, quatenus pro tollendis scandalo & periculis, quae imminet, pronuntiationem contra praedictum Episcopum Parisiensem, & ejus sententias & processus, ut praefitur, factam callare, & adnullare, remque huiusmodi, proinde ac si dicta pronuntiatio in contrarium facta non fuisset, in integrum restaurando, reponere dignemini.

Novit enim vestra sanctitas perspicacius, quod inscrutabilis superni concilii magnitudo, cuius nemo consiliarius exitit, cuius providentia in sui dispositione non fallitur, ad sponse suae, universalis ecclesiae munimentum utriusque gladii potentiam, pontificalem & regiam instituit dignitatem; volens ut ipsorum officiosa diversitas nulla sibi adversitate dissentiat; sed alterius adiuta suffragiis, & utriusque mutuis fove favoribus, in defensione iustitiae, debita executione ipsius concordati voto concordantes, opus iustitiae operentur, fructumque producant, pacem mundo pariendo, fovendo concordiam, & unitatem nutriendo, unam potestatem, scilicet quae foveret filios; aliam, quae adversarios expugnaret; unam, quae subditorum vitam verbo instrueret, & exemplo; aliam, quae impiorum maxillas in freno cohiberet, & chamo, ne pacem ecclesiae & christianitatis perturbarent; unam, quae inimicos diligeret, & pro persecutoribus etiam exoraret; aliam, quae ad vindictam malefactorum, & laudem bonorum materialem gladium exerceret, & armis quietem ecclesiasticam tueretur.

Expedi igitur, ut spiritualis auctoritas, & saecularis potestas suae causam institutionis atten-

ANNO
CHRISTI
1413.

ANNO
CHRISTI
1615

ascendentes; concurrant ad ecclesiam, & fidei A
defensionem in unum, & utraque alteri suffra-
getur; ut quos a malo ecclesiastica censura,
vel disciplina non revocat; brachium seculare
compescat; & eos qui, de feritate propria con-
fidentes, gladium materiale non timent, spi-
ritualis ulcio subsequatur.

Datum Parisiis, XX. die martii, regnorum
nostrorum Hungaria &c. anno vigesimo nono,
romanorum electionis sexto, coronationis vero
secundo.

Ad mandatum domini regis

Joannes. Præpositus de Strigonia
Vicecancellarius.

Præsentata & lecta in congregatione generali
sacri generalis Concilii Constantiensis in ecclesia
majori Constantiensis, die mercurii, tertia mensis
junii, hora octava post mediam noctem.
Anno Domini millesimo quingentesimo decimo
sexto.

Originalis littera, de qua præfens copia
fuit extracta, & collatione facta cum dicto
originali, dictam præsentem copiam manu mea
propria signavi. Ego Jo. Guardi, sacri
Constantiensis Concilii prædicti pro natione
Gallicana notarius.

S E N T E N T I A

In Synodo Constantiensi lata.

Sancta Constantiensis Synodus.

Ad futuram rei memoriam.

D. P. 600.

o. A. 600
ecclesiæ

AD pacem Universalis ecclesiæ submoven-
daque schismata, hæc sancta generalis
Synodus congregata, eadem in singulis eccle-
siæ, præsertim insignibus, operari desiderat,
ne partium dididia, totius mystici corporis
ecclesiæ pacem, & tranquillitatem, cum ex
partibus universum conficitur impediunt, aut
perturbent.

Cum itaque in eadem sancta synodo & co-
ram certis generalibus iudicibus in causis fidei,
ab eadem synodo deputatis, super novem
propositionibus, quæ dicuntur in regno Fran-
ciæ publice assertæ & publicatæ, & quarum
tenor inferius est inferrius; ac super illarum
veritate, vel falsitate, & aliis qualitatibus,
tam in modum appellationis, quam alias, or-
ta sit materia questionis, ex qua scandala,
discordiæ, & inimicitia, pericula, & turba-
tiones possent, & jam prope videntur oriri:
eadem sancta synodus, præmissis cupiens ob-
viare, omnes & singulas, tam principalem,
quam appellationem, tam a reverendo patre
Jordano Episcopo Albanensi, ac dilectissimis
ecclesiæ filiis Antonio, tituli sanctæ Sufannæ
presbytero; & Francisco, sanctorum Cosmæ,
& Damiani diacono, sanctæ Romanæ Eccle-
siæ Cardinalibus, olim a sede Apostolica, in
materia hujusmodi, & illius occasione, iudici-
bus deputatis, quam etiam a prædictis iudici-
bus in causis & negotiis fidei ab eadem san-
cta Synodo generaliter deputatis, omnemque
processum & iudicium pendente, & pendens
super præmissis, & illorum occasione, apud
eamdem sanctam Synodum, vel quoscumque
iudices ab ea deputatos; nec non processus &
Concil. General. Tom. XXVIII.

sententias diffinitivas, & interlocutorias, ac
omnem illorum, & illarum effectum, ex cer-
tis & iustis causis, usque ad electionem sum-
mi pontificis, & illius inchoationem dif-
ferre, & suspendit; atque ad summi pontificis
iudicium, & determinationem, in generali
Concilio, vel extra remittit; decernens, ac
statuens, quod super dictarum appellationum
prosequutione, & finitione, usque ad qua-
draginta annos tempus fatale, neque ulla
currat præscriptio: & ne ex illarum novem
propositionum assertione, dogmatizatione,
prædicatione, vel publicatione, scandala,
pericula, seu discordiæ orientur, eadem san-
cta Synodus omnem assertionem, dogmatiza-
tionem, & publicationem illarum, donec su-
per illas per summum Pontificem fuerit iudi-
catum, aut alias ordinatum, reprobat, & pro-
hibet.

Verum quia per dictos generales iudices in
causis, & negotiis fidei, per eandem Syno-
dum generaliter deputatos, super dictis novem
propositionibus, & earum veritate, vel falsi-
tate, ac aliis qualitatibus, nonnullorum do-
ctorum, & magistrorum opiniones variæ sunt
habite, & in scriptis redactæ, atque parti-
bus negotium hujusmodi prosequentibus publi-
catæ; ne illorum opinionum occasione errores
in mentibus hominum imprimantur; & ne in-
de orientur scandala, & discordiæ suscitentur;
eadem sancta Synodus decernit, & declarat
dictas opiniones, & earum publicationem,
nullius auctoritatis, aut fidei exillere, quan-
tum ad veritatem, vel falsitatem, aut alias
qualitates dictarum propositionum, neque di-
ctarum opinionum, seu illarum publicatio-
nis vigore, vel auctoritate, quid a quo-
quam, super illarum propositionum veritate,
vel falsitate, aut aliis qualitatibus, esse cre-
dendum, tenendum, dogmatizandum, vel
alias publicandum.

Verum quia in processu Parisiensis Episcopi,
atque inquisitoris hæreticæ pravitatis in regno
Franciæ, a quorum sententia ad sedem Apo-
stolicam extitit appellatum, de illustri principe
D. Joanne duce Burgundiæ aliqua mentio habita
est; eadem sancta Synodus declarat, & decer-
nit, quod præfatorum Episcopi, & inquisito-
ris sententia, ex illo processu, & super dictis
novem propositionibus lata, dictum illustrem
principem, qui ad causam & processum hujus-
modi vocatus non existit, minime comprehen-
dit aut afficit; sed quantum ad eundem du-
cem attinet, proinde habeatur ac si lecta non
fuisset. Tenor vero dictarum assertionum talis
est &c.

C E D U L A C O N C O R D I Æ

In causa IX. assertionum

Per Patriarcham Antiochenum recepta

XIII. mensis julii.

QUIA visis propositis, petitis, responsis, pro-
ductis, & aliis coram iudicibus a nobis
deputatis in causa fidei novem assertio-
num infra-scriptarum, tam ex officio inquisitio-
nis, denunciante dilecto præfate ecclesiæ filio
Joanne de Gersono sacre theologiæ profes-
sore, Ecclesiæ Parisiensis cancellario; quam
ad instantiam christianissimi ecclesiæ filii, Ca-
rolli

ANNO
CHRISTI
1615

ANNO
CHRISTI
1415.

o fero dep
Catholico.

roli regis Francorum, seu ambaxiatorum & A
procuratorum suorum, ejus nomine, & man-
dato, officium dictae Inquisitionis, in favorem
fidei promovendum, ex una: ac dilecti eccle-
siae filii Joannis ducis Burgundiae illustris, seu
ambaxiatorum & procuratorum suorum, ejus
nomine, ac mandato, partibus ex altera: ha-
bitaque plena, & matura deliberatione, super
eisdem cum doctoribus, & magistris utriusque
juris, divini & humani, in multitudine co-
piosa: non constat nobis praefatum Joannem
ducem Burgundiae dictarum assertionum fuisse,
nec esse assertorem, factorem, nec aliter defen-
sorem; constatque nobis, fidei dignorum testi-
monio, ipsum sub fide & obedientia ecclesiae
sacrosanctae vixisse, & vivere velle, sicut bo-
nus * & illustres sui progenitores, in omnibus
que ad salutem animarum pertinent, vivere
consueverunt.

Ea propter, per hanc nostram sententiam
diffinitivam, quam scripsimus in his scriptis,
pronunciamus, decernimus, & declaramus praefatum
Joannem duces Burgundiae illustrem, ab omni
impetitione denunciatoris praefati, & cujuscumque
promotoris causarum fidei, & aliarum partium
praedictarum, quoad causam dictarum
assertionum, absolvendum fore, & ab-
solvimus; perpetuumque silentium dictis denun-
ciatori, & promotori, & per illorum ministe-
rium quibuscumque inquisitoribus, seu judi-
cibus fidei imponendum fore, & imponimus; re-
torem dictarum assertionum praesentibus, sub
forma quae sequitur inferendo, & inferantur.

Composita fuit hac cedula sequens, die XXII.
mensis Julii, in burgo exteriori
domus nostra.

C'est de L'Evêque d'Arras.

SANCTA Synodus &c. cum super novem as-
sertionibus per iudices in casibus fidei ab
eadem sancta Synodo deputatos habita fuerit
matura deliberatio cum doctoribus & magistris
utriusque juris, divini & humani, in multitu-
dine copiosa, veritatemque earum diu exami-
nari mandaverit, & tandem, eisdem discussis
plene & diligenter, compertum est dictas as-
sertiones non esse haereticas. Verum quia in
ipsarum reprobatione, aut approbatione, con-
tradictione, seu dogmatizatione, impugna-
tione, vel defensione, possent occasionaliter scan-
dala contingere in futurum; eadem sancta Syno-
dus quibuslibet scandalis viam praeccludere
satagens, & intendens, dictarum assertionum
approbationem, seu reprobationem, contradi-
ctionem, aut dogmatizationem, impugna-
tionem, aut defensionem districtius inhibet & de-
fendit. Eos autem qui secus fecerint, animad-
versione canonica decernit puniendos.

DECLARATIO

Trium Cardinalium iudicium, super sententia ab
ipsis lata,

Tradita per dominum cardinalem de Chalanco,
circa horam vespertinam 26. Junii.

UNIVERSIS Christi fidelibus praesentes litteras
inspecturis.
Jordanus Episcopus Albanensis, Antonius
tituli sanctae Susanna presbyteri; Franciscus

sanctorum Cosmae, & Damiani diaconus sanctae
Romanae Ecclesiae Cardinales; dudum aucto-
ritate apostolica iudices deputati in quibusdam
appellationum causis, pro parte illustris prin-
cipis domini Joannis ducis Burgundiae interje-
ctis a quadam sententia, per reverendum in
Christo patrem, Episcopum Parisiensem, &
inquisitorem haereticae pravitatis in regno Fran-
ciae super novem assertionibus, & quadam pro-
positione, quas publice asseruisse, & propo-
suisse dicebatur quidam magister Joannes Par-
vis quarum assertionum tenor inferius est in-
sertus, per dictorum Episcopi, & inquisitoris
praefatam sententiam reprobatur... * salutem in
domino.

Intelleximus a nonnullis, quod cum nos in
causis appellationum hujusmodi procedentes
pronunciaverimus Episcopi Parisiensis, & Inqui-
sitoris praedictorum processus & sententiam nul-
los ac nullam fuisse; nonnulli, nostram sen-
tentiam praedictam non recte intelligentes exi-
stimant, asserunt, & publicant, nos dictas no-
vem assertiones, & propositionem approbasse,
atque veras esse judicasse; propter quod in non-
nullis partibus scandala, ac pericula dicuntur
posse oriri.

Nos igitur ad omnium conscientias servan-
das obviandumque scandalis hujusmodi, omni-
bus attestamus & volumus esse notum, nos de
veritate vel falsitate, approbatione, vel repro-
batione assertionum, & propositionis hujusmo-
di nihil omnino judicasse; nihilque de verita-
te, vel falsitate, approbatione, vel reproba-
tione illarum ad nostram praedictam sententiam
pertinere; quinimo super veritate vel falsita-
te, approbatione, vel reprobatione illarum in-
tegrum, & illis manere iudicium pendens
adhuc in sacro Concilio Constantiensi, vel co-
ram iudicibus super hoc deputatis ab illo.

Sed ex eo praedictos processus, & sententiam
Episcopi & inquisitoris praefatorum nullos, ac
nullam fuisse pronunciamus; quod nobis visum
fuit ad Episcopum Parisiensem non pertinere
de fidei questionibus judicare, nec illas deter-
minare; sed illarum iudicium & determinatio-
nem soli sedi apostolicae, vel generali concilio
pertinere; & etiam quatenus praefatum illu-
strem principem duces Burgundiae tangere po-
terat ad causam, & sententiam hujusmodi E-
piscopi & inquisitoris, quia dictus princeps
non fuerat evocatus.

Quod autem dicitur a quibusdam, ad epi-
scopum Parisiensem, de questionibus hujusmo-
di judicare, vel determinare, de privilegio,
vel consuetudine pertinere, non fuit propo-
situm; nec ullus pro dictis Episcopo & inquisi-
tore ad defensionem causae comparuit coram
nobis; verum, a praefata nostra sententia, pro
parte Episcopi, & inquisitoris, praedictorum
extitit appellatum; cujus appellationis causa
pendet, in qua partes poterunt uti defensionibus,
& iuribus suis, dictaque nostrae sententiae
effectus fuit & est per praefatam appellationem
suspensus.

Hac autem ad manifestandam rerum gesta-
rum in praemissis per nos veritatem, omnibus
volumus esse nota, & per has nostras litteras
fideliter attestamus; quas per nostrum infra-
scriptum * in publicam formam redigi man-
davimus, & sigillorum nostrorum fecimus ap-
pensione.

Datum & actum Constantiae.

AP.

ANNO
CHRISTI
1415.

o locut
supra

o Suppl
Memoriam
Suppl
M
viti.

APPELLATIO DUCIS BURGUNDIE

ANNO
CHRISTI
1415.
p. p. 44.

o loci
cunctus

Proponit appellando procurator & nomine procuratorio illustrissimi principis domini Joannis ducis Burgundie, tam ad opus ejusdem domini ducis, quam & aliorum quorum interest, incurret, aut quomodolibet interesse poterit in futurum, etiam, ad conservationem honoris & christianissimi nominis, gloriosaque tituli domini Francorum regis & sui regni, dicens, quod licet vos, reverendissimi, reverendique & circumspetti patres in causis fidei per sacrum presens Constantiense Concilium deputati, coram quibus quaedam preterita novem assertiones per quendam Joannem de Gersono, quamvis calumiose, non zelo utique fidei, sed perfidia & insidioso pessimo, prout cuilibet etiam idiotae notum est, denuntiatae fuerunt, debulsetis dictum de Gersono, qui confusus calumiose, a dicta sua denuntiatione cum rubore se retraxit; calumniatorem & calumiose desistisse ac etiam causam ipsam quantum ad interesse prefati domini ducis, ad quod ipsum in causa ipsarum assertionum, cum in eis nominaretur; & sub qualitatibus sibi & quondam magistro Joanni Parvi ascriberentur, tam rationabiliter audivistis, quantum vobis erat finire, seu finire facere; nec non etiam debuissetis juxta & secundum opiniones & dicta majoris partis catholicorum & fidelium, magistrorum licentiariorum, & bachalliariorum formatorum in theologia, in presenti Concilio existentium, qui super dictis assertionibus, si videlicet essent fidei judicio reprobandae, vel non, de mandato V. R. P. etiam ad instantiam instantiam prefati de Gersono & asserti promotoris, per vos in eadem, post desistentiam calumniosam dicti de Gersono causa deputati, sua vota, medio juramento, dederunt; causam ipsam principalem novem assertionum, quae per novem menses & ultra fuerunt coram V. R. P. agitatae, relatione praemissa in nationibus, de veritate eorum, quae coram vobis in dicta causa gesta fuerant, quantum in vobis erat, expedire facere, & causam eandem facere terminari, vosque etiam, ad importunam instantiam dicti Gersono & aliorum, qui pro ambaxiatoribus, advocatis, & procuratoribus ejusdem domini regis se gerunt, vel alias, non debueritis prefatum christianissimum principem Francorum regem, in dicta causa novem assertionum crude & nude, nulla relatione habita ad personam ipsius domini regis, aut alterius cujuscumque personae mortuae, vel viventis denunciatarum, in qua, ex officio, postquam dictus Gersono calumiose desistit, per viam inquisitionis processistis, involvere, nec permittere involvi; ac etiam eosdem preteritos ambaxiatores, advocatos & procuratores in eadem causa, attempto ejus statu, non debueritis pro interesse per vos preterito, de quo etiam non constat, dicti domini regis admittere; praesertim eo modo, quo se petierunt admitti; neque etiam causam ipsam tam principalem, quam etiam dicti interesse domini ducis quoquo modo retardare, aut etiam ad alium modum procedendi iterum transire, imo potius debuissetis honori & nomini regis majestatis Francorum consultius consulendo, eosdem ambaxiatores, advocatos & procuratores tanquam ambaxia-

tiis, procuracionibus & officiis sibi, ut dicebant, commissis, abutentes, ac metas suorum preteritorum mandatorum, etiam non essent, prout sunt, invalida, excedentes, & eundem christianissimum regem, honori suo non parcendo, nitentes, praeter, ut firmissime creditur, ejus suique boni & recti Consilii scitum & voluntatem, periculose in facto fidei involvere & Ulaqueare penitus, & omnino repellere.

Et praesertim post depositionem vocorum prefatorum magistrorum, licentiariorum, & bachalliariorum formatorum in theologia, ex quibus luce clarius liquet, paucissimis discrepantibus, dictas novem assertiones nullo modo esse fidei judicio reprobandas, prout & poterit esse admodo toti mundo.

Nihilominus tamen vos, reverendissimi, reverendique & circumspetti patres, nuper, nondum sunt decem dies elapsi, praetextu cujusdam procuratoris per dictum Gersono, aliosque pro ambaxiatoribus, advocatis & procuratoribus ipsius domini regis Francorum se gerentes, ut dicitur, nomine ipsius regis coram vobis producti, non data copia parti dicti domini ducis, licet petita, nec dato termino ad opponendum contra ipsum procuratorem; ad causam tamen istam, si bene videatur, minime se extendens, & alias, ut satis est verisimile, ad importunam instantiam dicti Gersono & aliorum producentium, praeter voluntatem & scitum ejusdem domini regis, subrepti & obrepti ipsum serenissimum dominum regem in personam dictorum Gersono & aliorum querentium regem ipsum, & causam involvere pro interesse preterito ipsius domini regis; qui tamen nunquam fuit in causa, nec in toto processu nominatus, ut dicitur, si & in quantum de jure deberet admitti, admittitis, sic & aliter regem ipsum serenissimum in dicta causa fidei periculose, ad praenominatorum Gersono & aliorum importunam instantiam involvendo, seu involvi periculose permittendo, & causam interesse prefati domini ducis & expeditionem causae principalis dictarum novem assertionum, earumque expeditionem, per praesens Concilium ad vestram relationem, & alias siendam retardando, ac justitiam saepius & pluries iteratis vicibus, tam verbo, quam scriptis, pro parte dicti domini ducis, & aliorum quorum interest & interesse potest, petitam, seu repetitam, tam tacite quam expresse denegando, quae verisimile est vergere posse in scandalum fidei, nec non Franciae regni, ac etiam ludibrium hujus sacri Concilii, & Christi fidelium, scire desiderantium, quid in facto dictarum assertionum sit fide tenendum, & quid respondendum, quamvis indebite & injuste, vestrum omnium, & singulorum reverentis, & honoribus semper salvis.

Cum igitur ex praemissis omnibus & singulis praefatus dominus dux fuerit per vos nimium gravatus & oppressus, fortiusque in posterum gravari & opprimi dubitet, idcirco, non recedendo ab his, quae ad publicationem vocorum dictorum magistrorum juste & rationabiliter ordinastis, procurator & nomine procuratorio prefati illustrissimi principis, domini ducis Burgundiae, pro quanto tangitur, & ad opus & honorem ejus, quibus supra a vobis & vestra audientia totali, dictisque permissione & admittance, involutione, retardatio-

ANNO
CHRISTI
1415.

o hac non
habentur in
exemplari
infero in
alio abel
at. ap.

ANNO
CHRISTI
1415.

859
tione, & iustitiæ denegatione prædictis aliis-
que etiam gravaminibus ex actis causæ colli-
gibilibus, per vos & quemlibet vestrum tam
conjunctionem quam divisim factis, fiendis, &
inferri comminatis, ac verisimiliter inferendis,
ad præfatum sacrum Constantiense Conci-
lium, & sanctam sedem apostolicam, salva
actorum in præmissis & agendorum nullitate,
in iis scriptis provocat & appellat, &
apostolos petit per vos sibi dari & concedi,
semel, secundo, tertio, sæpe, sæpius, &
instanter, de quibus per vos notarium & no-
tarios hic præsentem conjunctionem & divisim pe-
tit sibi dari & fieri publicum instrumentum,
unum & plura, si sit opus, testes advocando
hic astantes, & de ipsius intimatione, & de
bita prosecutione fiendis infra tempus juris &
alias protestando.

Post cuius quidem appellationis interposi-
tionem & cedula prædictæ appellationis tra-
ditionem, & in nostrorum notariorum infra-
scriptorum manibus repositionem, idem ma-
gister Joannes, procuratorio nomine, & ad
opus quibus supra, iterum petit, & instan-
ter requisivit apostolos per nos sibi, dum ta-
les quales sibi dare possemus, saltem testimo-
niales, quos nos, in quantum de jure potui-
mus, dedimus, & concessimus testimoniales.
De quibus omnibus præfatus magister Joannes
de Montepullino, nomine, & ad opus
quibus supra petit a nobis notariis sibi dari
& fieri publicum instrumentum, & publica
Instrumenta tot & quot necessaria forent &
opportuna.

Acta fuerunt hæc Constantiæ provincie Mo-
guntinæ anno, indictione, mense, die, & ho-
ra quibus supra. Præsentibus ad hæc venera-
bilibus & discretis viris domino Laurentio de
Vallibus, presbytero canonico Laudunensi, &
Joanne Reborgelli, clerico, notar. publico,
cum pluribus aliis testibus, ad præmissa vo-
catis specialiter, & rogatis.

Et me Milone quoque Leti clerico Lingon-
nensis diocesis, publico auctoritatibus apostolice
& imperiali, ac curiæ cameræ apostolice
notario, qui præmissis omnibus & singulis
dum sic, ut præmittitur, agerentur, diceren-
tur, & fierent una cum prænominatis testibus
ac magistro Joanne Viviani, notario sub-
scripto præfens sui, eaque sic fieri vidi &
audi, ac in notam cum dicto notario sum-
psi, de qua hoc præfens publicum instrumen-
tum manu aliena * propria subscribendo cum
eodem notario redegi signoque meo præceden-
ti consueto, una cum ipsius magistri Joannis
notarii signo & subscriptione signavi, in fi-
dem & testimonium omnium præmissorum re-
quisitus & rogatus.

* scripsit de-
scripsit h-
delinea scri-
ptam

Et ego Joannes Viviani canonicus Antifo-
dorensis publicus apostolica auctoritate nota-
rius præmissis & singulis, dum sic, ut præ-
mittitur agerentur & fierent, una cum præ-
nominatis testibus & notario publico superscrip-
to, præfens sui, eaque sic fieri vidi & audi-
vi, ideo huic præfenti publico Instrumento,
aliena manu fideliter scripto signum meum
consuetum apposui, me manu propria sub-
scribendo in testimonium veritatis præmissorum
requisitus & rogatus.

Ne igitur dicta causa propter hujusmodi
recusationem, & dictæ contrariæ partis im-
portunas instantias & favores in expeditione
impediatur, & plus debito protrahatur, im-

mortalisque efficiatur, dignetur dicta paterni-
tas vestra in locum dictorum Venetiarum &
Placentini Cardinalium, præfato domino Car-
dinali Veronensi duos alios dictæ sanctæ Ro-
manæ ecclesiæ Cardinales adjuungere, & ipsis
committere & mandare, ut una cum præfato
domino Cardinali Veronensi, dictam causam,
in eodem statu in quo erat ante hujusmodi
remissionem audiant, cognoscant, decident, &
sine debito terminent, juxta formam dictæ
commissionis, ipsisque dominis Venetiarum,
Placentino & Veronensi Cardinalibus similiter
antedictam remissionem factam cum omnibus
& singulis suis emergentibus, incidentibus,
dependentibus, & connexis.

Audiat idem R. P. dominus Cardinalis Ve-
ronensis & procedat solus cum consilio &
consensu auditorum & duarum partium eo-
rumdem, nisi concordant partes de dominis
Cardinalibus surrogandis. *

ANNO
CHRISTI
1415.

* quod
hic dicitur
tantum

SENTENTIA NATIONIS GERMANICÆ

In causa novem assertionum

Recepta per familiarem domini patriarchæ
Antiocheni die VI. mensis augusti.

Die mercurii, XXIX. julii anno &c. con-
stitutum fuit in natione Germanica, quod
materia novem assertionum pendens coram ju-
dicibus in causis fidei deputatis advocetur ab
eisdem ad Concilium sine relatione, & expedi-
diatur Concilium sine suspensione.

Humbertus Fabri.

Notarius dictæ nationis Germanicæ de man-
dato nationis scripsit.

Tradita per dominum Bathoniensem die
XXI. augusti.

Placuit nationi Germanicæ, quod causa
novem assertionum cum omnibus suis dependen-
tibus a dominis iudicibus fidei advocetur ad
sacrum Concilium sine ulteriori dilatione, &
sine publica relatione, verumtamen pro hone-
state dictorum dominorum iudicum poterit
fieri relatio privata coram præfidentibus &
deputatis nationum extra locum sessionis, sic
tamen, quod illa relatio non sit scandalosa,
aut præjudicialis, quasi dispositiva ad feren-
dam sententiam, cum causa nondum sit suf-
ficienter instructa.

Humbertus Fabri.

Notarius nationis Germanicæ prædictæ
de mandato dominorum præfiden-
tium & deputatorum.

Ardicinus tradidit domino Rigenfi xxviii.
augusti.

Placet quod domini iudices &c. remittant
causam ad Concilium constructum absque rela-
tione publica, ne in hujusmodi relatione con-
tingat altercationes fieri; sed loco publicæ re-
lationis dicti domini iudices faciant relationem
coram præfidentibus & deputatis nationum, &
in scriptis eam tradant, ut possit deliberari
quid ulterius sit fiendum. Quæ quidem relatio
il-

ANNO
CHRISTI
1415.
D. H. G. G. G.
M. P. P.

illam vim habeat, quam haberet ratio publice facta.

Fuit præscripta cedula tradita Rigensi, Barchonensi, Sacrisberienſi ad melius informandum suas nationes quod essent * prout patet per duas præcedentes cedulas.

Deliberatio ambaxiatoris regis Daciae de ordine minorum.

Episcopus Slevveicensis sive Slevveicensis de ordine minorum.

Ego Joannes Episcopus Slevveicensis, sacre theologie professor & ambaxiator regis Daciae ad generale sacrum Concilium. Sub protestationibus in universitate Parisiensi pluribus & in singulis actibus meis, ibidem per me factis, quas & quamlibet earum hic habeo repetitis, duabus conclusionibus positis in deliberatione novem assertionum traditarum doctoribus in theologia de ordinibus mendicantium, quarum prima est: Nulla dictarum novem assertionum debet fidei iudicio reprobari. Secunda conclusio: Quamlibet illarum non fore iudicio fidei reprobendam debet eodem iudicio declarari.

Adhæreo etiam per juramentum, juxta intellectus mei intelligentiam, approbo, & confirmo & monet * me Joab, qui interfecit Absalonem, volentem committere per fas, & nefas crimen læsæ majestatis in regem suum libidine dominandi, & parricidium in proprium genitorem; & hoc non fecit dictus Joab ad mandatum dicti regis imo contra mandatum; & tamen ex hoc & per hoc debitum fidelitatis non dimisit; imo debitum fidelitatis commisit.

Item monet * me ad hoc illa, quam sacra scriptura multiplici benedictione extollit, liberatrix gentis suæ Judith, quæ multiplici simulatione interfecit Olofernem, hostem publicum non simulatum.

Item tertio Moyses qui interfecit Ægyptium rixantem cum singula persona, & pro singulari facto non vergentem in reipublicæ & boni communis exterminium; & non videtur quod hujusmodi tres actus, sic vel debito fidelitatis vel zelo patrum legum vel dilectione proximi facti, multum per sacram scripturam reprehendantur; imo potius commendantur, & laudantur, & eorum laudatores ex hoc nolent alicujus hæresis macula respersi, nec esse de hæresi suspecti.

Protestationes domini Burgundia, recepta XIII. septembris. anno XVI.

In nomine domini nostri Jesu Christi.
Amen.

Noverint universi, presentis scripti paginam, seu præsens publicum instrumentum inspecturi, quod anno ejusdem domini millesimo quadringentesimo decimo sexto, indictione nona, die vero XVIII. mensis augusti, sede apostolica pastore carente, nobis notariis publicis & testibus præsentibus infra scriptis, personaliter existens serenissimus princeps & dominus, dominus Joannes, dux Burgundia, comes Flandria, Arthesi, & Burgundia palatinus, dominus de Salinis, & de Machlinia, ex ejus certa scientia, eisque juribus, viis,

& modis melioribus quibus potuit, protestatus fuit, & protestationes fecit, ut sequitur, & in quodam rotulo papyreo plenius continetur, cujus tenor talis est.

Primo, quia idem princeps illustrissimus alias protestatus se semper velle imitari sacratissimas, & orthodoxas suorum prædecessorum, scilicet dominorum regaliū de sanguine liliato, christianissimo, semitas; hoc idem iterato protestatur, & fatetur, se velle profiteri, & tenere inviolabiliter, adhærendo, tanquam verus catholicus, sententiæ fidei, & ecclesiæ sacrosanctæ, & eam vult fovere, tueri, & defendere, & in eadem permanere, & perseverare, quandiu altissimus vitam sibi contulerit in humanis.

Item, protestatur, sicut & alias protestatus est, quod in ipsa fide catholica, & sub ipsa vult vivere, & mori; ipsam excolere, protegere etiam omnes & singulos suos fideles, amicos, parentes, aligatos & subditos, ad hoc ipsum, totis viribus, exhortando eosdem, ac etiam, si quando foret opportunum & necessesse, quantum in eo erit, compellendo.

Item protestatur, sicut alias protestatus est, quod de mente sua nunquam fuit, est, aut erit, dare favorem, aut assensum quibuscunque propositionibus, seu assertionibus, atque conclusionibus propositis, aut in posterum, per quemcumque, seu quoscunque proponendis, quæ venirent directe, aut indirecte, contra determinationem fidei sacrosanctæ, aut doctrinæ ecclesiasticæ sanctorum doctorum ab ecclesiâ probatorum, ceterorumque catholice doctentium.

Item, protestatur, sicut alias, quod circa ea, quæ jam longo temporis spatio in sancto universali Concilio Constantiensi, & Parisiensi prædicata, publicata, & proclamata fuerunt per Episcopum Parisiensem, & ejus procuratores, suo nomine, & magistrum Joannem de Gersono, suosque complices, contra ipsum principem inclutissimum, idem se submitit, & semper vult submittere ordinationi, declarationi & determinationi sanctæ Matris ecclesiæ, & sedis Apostolicæ, offertque se, prout alias se obtulit, stare juri, casu quo aliqui voluerint ipsum impetere super facto fidei, aut sanctæ catholicæ doctrinæ, contra ipsum proponendo aliqua, quæ ejus sinceritati, fidelitati, honori & famæ derogare possent.

Et quia post prædictas protestationes, processus quidam fuit inter ipsum principem illustrissimum, parte una; & Episcopum Parisiensem & inquisitorem, qui tunc erat, parte altera; occasione cujusdam, præsentis sententiæ per ipsos Episcopum & inquisitorem, in jacturam fidei, & principis præfati opprobrium factæ; qui quidem processus cum maturo & diuturno examine doctorum plurium, dominorumque de Rota, in præsentia judicum fidei, terminatus sententialiter extitit contra ipsos Episcopum, & inquisitorem, per tres dominos Cardinales ad hoc deputatos per sacrum Concilium.

Nihilominus persecutores sententiæ dicti Episcopi, tanquam veritatis, & præfati principis adversarii, a dicta sententiâ appellarunt. Post quam quidem appellationem, via juris rejecta & neglecta, viam facti assumentes, procuraverunt litteras, epistolas & libellos, nunc ex parte regis Franciæ christianissimi, nunc ex parte regis Romanorum, nunc ex parte uni-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1413.

universitatis Parisiensis postulantibus importune
dictam sententiam revocari; & ex consequenti
inferentes injuriam, opprobria & contumelias
contra præfatos dominos Cardinales commissarios; totum ipsum universale Concilium & prænominatum principem, adjicientes insuper minas & terrores contra omnes & singulos, præcipue de regno Franciæ & in eodem beneficiatos, qui suæ infantie non dederunt assistentiam, Consilium, auxilium, & favorem, organo magistri Joannis de Gersono in hæc verba, aut similia in sententia, die Jovis, nono Julii apud Constantiam, in sessione publica nationis Gallicanæ prætenso regis nomine, prorumpentes.

Quicumque sibi, & suis collegis assistentiam non darent eo ipso pœnam criminis læsæ majestatis incurrerent. Subjungentes præterea, quod de mente regis erat sententiam præfati Episcopi Parisiensis defendere, sustinere, & tueri velle per totum regnum suum & Delphinatum, pœnam ignis, ferri, gladii, exilii & totius exterminii incurrendo omnibus & singulis in contrarium venientibus; & consequenter dicebant super his litteras, ex parte regni suo parlamento, & per totum suum regnum, super executione pœnarum facienda, jamque destinatas; quemadmodum apparet per incarcerationem magistri Nicolai Canache doctoris in theologia, & magistri Joannis de Villa-nova doctoris in decretis ob causam prædictam punitorum, quemadmodum faciendum asserunt de cæteris his similibus.

Præmissis itaque, nec non & veritatibus aliis similibus diligenter attentis, protestatur illustrissimus princeps sæpe dictus in modum qui sequitur.

Primo, quod non intendit discedere a determinatione sanctæ sedis apostolicæ, quæ in hac materia habuit consultationem & deliberationem doctorum catholicorum de quatuor nationibus sufficienter congregatorum, & dominorum de Rota apostolica; immo eam tenet & approbat tanquam sententiam catholicam.

Secundo protestatur se velle stare sententiæ per dominos Cardinales commissarios legitime & canonicè lætæ.

Item protestatur quod in futurum stare vult juri, & judicio sanctæ sedis apostolicæ, quando libertas omnibus & singulis fuerit concessa & data dicendi & scribendi, & publice quidquid jus & ratio eis suadebunt, secluso omni timore, & favore, odio & rancore, quibus ipsa libertas & verum judicium impediri solent.

Item protestatur in casu quo via facti locum haberet per terrores, minas, seu alias quovis modo, aut libertas & justum judicium paterentur detrimendum in loco tam solemnem, taliter quod via juris sibi totaliter secluderetur, idem dominus cum remediis juris & justitiæ procurabit sibi, tempore & loco opportunis, justitiam ministrari, modo & forma melioribus, quibus Deus sibi contulerit.

Item protestatur, quod si via facti taliter suam impediret justitiam, quod sui ambaxiatores audientiam non haberent, idem dominus eosdem ex nunc prout ex tunc revocat, & eorum auctoritatem adnullat, requirens nihilominus, ut de jure est, quod salvi & incolumes sibi remittantur.

Item quia illi qui de præsentem se gerunt pro universitate Parisiensis, & ab anno citra se gesserunt, per suas multiplices litteras &

epistolas & favent & favorunt sententiæ Episcopi Parisiensis, jam damnatæ, partem se constituendo in hac materia contra præfatum dominum, protestatur idem dominus se nolle per se, vel suos ambaxiatores recipere opinionem ipsorum, nec ipsam esse admittendam plusquam illam Episcopi Parisiensis. cum ipse cum eo, & ipse cum eis pro parte adversa ipsius domini debeant reputari. Et aliunde, cum illi iidem & in odium ipsius domini ducis, jamque expulerint & expelli procuraverint ab ipsa universitate fere totam nationem Picardiæ, præcipue quoad magistros notabiliores; arcamque ipsius nationis frangi procuraverint, violenter sigilla sua auferendo, sicut habetur ex publico instrumento; & ex consequenti de facultate decretorum, & cæteris nationibus & facultatibus quamplures de notabilioribus doctoribus & magistris expelli fecerint, eo quia in suas opiniones & sententiam dicti Episcopi consensum non dederant, sed potius eas deadvoverant, & ipsum magistrum Joannem de Gersono, quantum in eis erat, suamque potestatem revocaverunt. Acta insuper illorum, libellos & epistolas nomine universitatis composita sigillare noluerint, ipsa potius fore discutienda per sacrum Concilium judicantes, prout ex pluribus publicis instrumentis clarius patet. Quæ omnia ostendunt præfatos, universitatem representantes, facere partem formaliter pro dicto Episcopo contra memoratum principem. Quare protestatur idem quod prius.

Item, prænominati universitatem regentes adherentes dicto Episcopo Parisiensis, una cum ipso possent forsitan in posterum nonnullorum malignantium suavisu in materia hujus processus novitates varias Introdúcere & cautelas, per quas id quod in lite pendet pateretur temere dispendium.

Protestatur idem princeps hujusmodi novitatibus, seu cautelis quibuscumque per aliquem vel aliquos quacumque auctoritate fungentes nolle adherere, tanquam juri & rationi contrariis.

Item protestatur, quod si dicti Episcopus & universitatem regentes, pars adversa ipsius principis, in talibus novitatibus procurarent per quacumque auctoritatem, ecclesiasticam aut secularem, opiniones aliquorum doctorum catholicorum infirmari, adnullari, aut repelli, seu cum plures essent numero, ad minorem numerum redigi, atque congregationes quascumque seu conciliola particularia alibi, quam in loco generalis Concilii fieri, eo quia hujusmodi congregationes seu conciliola vix suspitione carent; quia interdum in talibus sunt collusiones, impressiones, violentiæ & cætera, quæ libertati adversantur, sicut manifeste apparet ex iis, quæ Parisiis contigerunt, ut præfertur.

Si denique contingeret libellos, cartulas, epistolas aut codicillos alicubi scribi, ad libitum ipsius partis adversæ, in præjudicium, & jacturam processus juridice inchoati, atque libertatis, quæ in materia tanta præcipuum debet locum habere. Hæc omnia & iis similia, tanquam rationi & juri dissona, protestatur sæpe dictus princeps, ex nunc & in posterum, nolle admittere; quoniam ipsos omnes talia procurantes & promoventes, eorumque complices & eosdem faventes, tenet, & habet in fide suspectos, & eosdem suos adversarios & capi-

ANNO
CHRISTI
1413.

ANNO
CHRISTI
1415.

capitales inimicos suspicatur, jurisque calumniatores & pravaricatores, quibus nulla fides adhibenda est, estimat reputandos & reputat estimandos.

Item, & postremo, protestatur sepe nominatus illustrissimus princeps se velle semper stare juri & iudicio, juxta modum & formam Processus in sacre universalis ecclesie formati, inchoati & hucusque illuminati nihil volens immutari aut innovari quod ipsius processus formam & decretum sacri Concilii variet, conturbet, aut aliquate vitiet & immutet. Rogatque & petit omnia & singula fieri in libertate, seclusis omnibus, ex quibus violentia, timor, metus & terror possunt verisimiliter consurgere & inferri cuicumque.

De quibus siquidem protestationibus per illustrissimum principem, dominum ducem Burgundie prefatum, sic, ut pramittitur, factis, omnibusque & singulis superius descriptis, ipse dominus dux petiit sibi fieri per nos notarios infra scriptos publicum instrumentum unum vel plura.

Acta fuerunt hæc in villa Insulensi Tornacensis diocesis, presentibus reverendis in Christo patribus ac dominis, dominis Tornacensi, & Bethleemitano Episcopis, nec non illustri principe, Philippo comite S. Pauli, ac dominis Joanne de Luxemburcho, Joanne domino de Fosseux, Rollando de Flandria, Guillelmo domino de Bonieres & gubernatore Arrebarenfi, Carolo de Lens, & Roberto de Mailly, ipsius domini ducis consiliariis, cabellanis, & magistris Eustachio de Astrio, Joanne de Mailly, Marco de Foras, Toussano Baujardi, Remundo de Burgundia, Joanne Guerini, & Joanne de Veliery quidem domini ducis consiliariis, ac Clarifudo Maupoivre, in artibus & medicina magistro, testibus cum pluribus aliis, ad pramissa vocatis specialiter & rogatis.

Verum quia ego Jacobus Ysambardi clericus Metensis, publicus apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, in legibus baccalaureus, pramissis omnibus & singulis, dum sic, ut supra scribuntur, per eundem illustrissimum principem, dominum meum ducem Burgundie fierent & agerentur, una cum pramissis testibus ac notariis infra scriptis, presens interfui, ideo exinde confecto presenti publico instrumento, alterius manu fideliter scripto, pramissa publicando, signum meum una cum signis & subscriptionibus notariorum infra scriptorum, apposui consuetum, hic me subscribens manu propria, requisitus in testimonium pramissorum & rogatus.

Et ego Simon Gangnardi, presbyter Carnotensis diocesis baccalaureus in decretis, publicus apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, protestationibus, ac omnibus aliis & singulis pramissis, dum sic, ut pramittitur, per sepe dictum illustrissimum dominum principem, ducem Burgundie, agerentur, & fierent, una cum venerabilibus notariis, necnon testibus supra & infra scriptis presens interfui; itaque per alium fideliter scripta, etiam cum eisdem notariis publicavi & in hanc publicam formam redegi, signoque meo publico signavi, requisitus & rogatus, in fidem & testimonium omnium & singulorum pramissorum.

Et quia ego Joannes de Plesseyo, clericus Parisiensis, publicus apostolica & imperiali auctoritatibus, notarius, pramissis omnibus

Concil. General. Tom. XXVIII.

& singulis, dum sic, ut supra scribuntur, per eundem illustrissimum principem, dominum meum, dominum ducem Burgundie fierent & agerentur, una cum pramissis testibus & notariis pramissis, presens interfui, ideo exinde confecto huic presenti publico instrumento, manu alterius fideliter scripto, pramissa publicando, signum meum una cum signis & subscriptionibus notariorum pramissorum apposui consuetum, hic me scribens manu propria requisitus & rogatus in testimonium.

ANNO
CHRISTI
1415.

Conclusiones Cardinalis Cameracensis tradita
anno 1415.

Dicere quod condemnare propositionem magistri Joannis Parvi, vel novem propositiones, quæ dicuntur ex eadem propositione in hoc sacro Concilio fuisse denunciata, sic facere novum articulum fidei, est falsum, erroneum, & in fide & moribus scandalosum, & iis quæ in hoc sacro Concilio practicata sunt manifeste contrarium.

Et ideo in quantum in isto errore fundata esset annullatio sententiae Episcopi Parisiensis & Inquisitoris, ego ad honorem fidei catholice, huius sacri Concilii & christianissimi regis Francie, ac universitatis Parisiensis, & presertim theologicæ facultatis, offero me probare dictam conclusionem, & publice defendere.

Addendo, quod non oportet ad errorum condemnationem errorum assertores evocare; maxime ubi agitur de reprobatione errorum notorie scandalosorum.

Anno 1415.

Cedula

Exhibita per magistrum Joannem Campani, procuratorem regium, nomine regis reformatorio 11. octobris. Et similis in forma per Jo. Gerson tradita fuit in collegio dominorum Cardinalium, 17. octobris cum novem assertionibus & postillis.

attendatur &c.

CUM causæ fidei, presertim in Concilio generali, sint inter omnes, imo super omnes alias causas pertractandæ summarie & de plano, sine dilatione, & sine strepitu & figura iudicii. Cum præterea debeat in huiusmodi causis fieri prius inquisitio de qualitate doctrine, & interesse fidei, quam de quocunque interesse personalis sit: prius sciendum est, an doctrina sit vera, vel falsa, quam absolvetur dogmatizans, vel damnetur: placeat ordinare quod iste modus deinceps teneatur etiam in materia novem assertionum, & propositionis, a qua sunt extractæ, sicut in hoc Concilio in causis fidei est hætenus laudabiliter observatum, quod videlicet evocata prius causa ipsa cum omnibus dependentibus a dominis commissariis, quorum aliqui per suos modos procedendi prolongaverunt, & intricaverunt hanc materiam per spatium quinque mensium, cum multis vexationibus, expensis, gravaminibus, propter quæ appellatum est ab eis.

Fiat examinatio summaria, & de plano per nationes, & sacrum collegium, si talis doctrina sit vera, vel falsa; sana, vel scandalo-

ANNO
CHRISTI
1415.

sa: alioquin scandalizabitur Concilium, quæ
vel nesciat, vel non audeat, vel negligat de-
cernere quid secundum fidem christianam, ac
etiam jura canonica, & civilia sit tenendum;
attentis præcipue tot precibus & requestis se-
renissimi principis regis Romanorum, & chri-
stianissimi regis Franciæ, ac aliarum universita-
tis Parisiensis, super hac re, toties & in-
stanter factis: attentis præterea quod error,
qui non resistitur, approbatur; & quia dicit
Iacobus, XXI. I. Nolite in personarum acceptio-
ne habere fidem domini nostri Jesu Christi. At-
tento rursus, quod multi & graves reputant
hanc doctrinam longe perniciosiorem esse, &
in errorum manifestationem, quam sit in plu-
ribus articulis doctrinæ Hussi hic damnatæ;
licet habere videatur etiam in hoc Concilio
pertinaces defensores, & ei faventes multis
modis: attenta denique condemnatione istius
propositionis: *Quilibet tyrannus &c.* quæ ut
hæretica condemnata est.

Quam propositionem, secundum iudicium
plurimorum, istæ assertiones, & maxime dic-
ta propositio, a qua sunt extractæ, conti-
nent: evidenter sufficiunt & in effectu.

Die Martis VI. octobris exhibita in refor-
matione per magistrum Joannem Campani,
procuratorem regis Franciæ, & petiit, prout
retro continetur, & a nobis notariis petiit in-
strumentum. Et fuit responsum per Menze-
burgensem, prout presidentem, quod vellent
deliberare, & quantum in eis esset, ipsam
executioni demandare. Et ut facilius fiat,
præcepit nobis notariis, ut singulis nationibus
detur copia, ut etiam valeant super hoc de-
liberare.

MEMORIALE JOHANNIS GERSONI

*Exhibitum in Concilio Constantiensi in causa
propositionum Joannis Parisi.*

Volens ipse qui regit Israël, dominus no-
ster Jesus Christus, intendere salutem ho-
minum, & eos, velut oves, ad æternæ vitæ
pascua ducere: & cuidam interroganti se ad-
ulescenti respondit: *Si vis ad vitam ingredi,
serva mandata.* Matth. XIX. 17. Et cum rur-
sus interrogasset: *Quæ?* Jesus dixit: *Non homici-
dium facies: non adulterabis: non furtum fa-
cies: non falsum testimonium dices: honora patrem
& matrem, & diliges proximum tuum sicut te-
ipsum v. 18. 19. De quibus quidem mandatis
ante prædicaverat Christus. Qui solverit unum
de mandatis istis minimis, & docuerit sic ho-
mines, hic minimus, glossa, nullus, vocabitur
in regno celorum, Matth. v. 19. De quibus
præterea loquens propheta Domino: omnia,
inquit, mandata tua veritas, psal. CXVII.
86. & iterum: *tu mandasti mandata tua custo-
diti nimit v. 4. & Ecclesiastes concludens ait:
Deum time, & mandata ejus observa, hoc est
omnis homo. cap. XII. 11.**

Observantur autem mandata Dei, nedum
per voluntatem bonam in justa operatione,
sed & per intelligentiam veram in recta fide:
fidem dixerim, quæ veritati mandatorum cre-
dere facit, nedum ex indita naturali ratione,
sed & ex scripturæ sacræ, quæ solvi non po-
test, supernaturali, & ad supernaturalem fi-
nem traditione: ita ut cum opposita falsitatis
assertione non licet fides, neque salus. Vidit

utrumque Psalmista, qui mandatis Dei credi-
dit, & ab eis intellexisse se fatetur.

Constabat hæc salubris sententia sacrosan-
ctæ synodo Constantiæ, dum inter cæteras
determinationes suas unam edidit, sub hac
forma.

*Præcipua sollicitudine volens hæc sacrosancta
synodus ad extirpationem errorum & hæresum in
diversis mundi partibus invalescentium procede-
re, sicut tenetur, & ad hoc collecta est: nuper
accepit, quod nonnullæ assertiones erroneæ in fi-
de, & bonis moribus, ac multipliciter scanda-
losæ, cuiusque reipublicæ statum & ordinem sub-
vertere molientes, dogmatizatae sunt, inter quas
hæc assertio delata est.*

*Quilibet tyrannus potest & debet licite & me-
ritorio occidi per quemcumque vasallum suum,
vel subditum, etiam per insidias & blanditias,
vel adulationes, non obstantibus quocumque jura-
mento seu consideratione factis cum eo, non ex-
ceptata sententia vel mandato iudicis cuiuscum-
que.*

*Adversus hunc errorem satagens hæc sacra syn-
odus insurgere, & ipsum funditus tollere; præ-
habita deliberatione matura, accernit, declarat,
& definit huiusmodi doctrinam erroneam esse in
fide, & moribus, ipsamque tanquam hæreticam,
scandalosam, seditiosam, & ad fraudes, deco-
pationes, mendacia, proditioes, vias dantem re-
probat & condemnat. Declarat insuper, accernit
& definit, quod pertinaciter doctrinam hanc per-
niciosissimam asserentes, sunt hæretici, & tan-
quam tales juxta legitimas & canonicas senten-
tias puniendi.*

Ex qua quidem declaratione possunt accipi
salubres veritates, temporibus, maxime no-
stris, accommodæ pro reprimendis hæreticis,
aut hæreticorum, per affectionem reprobam,
Lautoribus, contra divinam & catholicam man-
datorum veritatem, & in cuiuslibet reipubli-
cæ, nedum temporalis, sed spiritualis pariter
turbationem subversuram, qualiter, proh do-
lor! sentimus in Bohemis & alibi, multis
modis.

Prima veritas.

Post præfaram sacrosanctæ synodi Const-
antiensis determinationem, prædicta propositio,
Quilibet tyrannus &c. habenda est tanquam
hæretis expressissime damnata; quodque dog-
matizatus aliquis scienter ipsam, judicandus
est in hæresim jam damnatam cecidisse, &
nisi paratus est corrigi, debet ut hæreticus
condemari.

Secunda veritas.

Post huiusmodi determinationem quilibet
ecclesiæ prælatus, & doctor, a summo usque
deorsum, debet suo modo, ad exemplum sa-
cræ synodi, præcipua sollicitudine conari,
quatenus hæc hæresis non resurgat, sed fun-
ditus extirpetur. Ita enim dixit eadem syno-
dus, se voluisse, & ad hoc faciendum obliga-
tam esse, si verbis suis pondus detur.

Tertia veritas.

Post huiusmodi determinationem debent ab
ecclesiæ prælatis, & doctoribus assertiones,
quas in hac hæresi damnata, sub qualicum-
que forma verborum, palam fundari deprehen-
de-

ANNO
CHRISTI
1415.

derint, habere pro damnatis, & protinus abli-
cere & tollere, alioquin frustraretur intentio
Concilii, quæ satagebat hunc errorem fundi-
tus tollere, ut videlicet radice succisa, rami
r. prohi non subsistant; est enim de similibus
idem aut simile iudicium.

ANNO
CHRISTI
1415.

Quarta veritas.

Post huiusmodi determinationem, quidquid
antea fuerit, nulli fas est deinceps dogmati-
zare scripto vel verbo, quod hæc doctrina,
& similes contra Dei mandata, spectent tan-
tummodo ad mores, & nullatenus ad fidem,
nec veniant iudicio fidei reprobandæ; alioquin
sit intolerabilis injuria sacro Constantiensi Con-
cilio, diffinienti hanc doctrinam, nedum er-
roneam in fide & moribus, sed hæreticam,
nec immerito, quoniam veritas mandatorum
Dei, quamvis sit de lege naturali, est nihi-
lominus alio multiplici respectu de lege divi-
na & evangelica, quoniam in ea traditur ad
finem æternæ vitæ, supernaturalem utique,
consequendum.

Datur etiam istud palam intelligit ex contex-
tu propositionis huius & similibus, que lo-
quuntur, quod meritorie & secundum legem
divinam potest occisio fieri, qualem dicunt;
& quia falsum dicunt, conitat quod legi di-
vinæ contradicunt: est autem hæresis dogma
falsum divinæ legi contrarium.

Quinta veritas.

Post huiusmodi condemnationem & solemnem
atque publicam ipsius promulgationem, non
licet, aut saltem non decet, vel expedit rur-
sus doctrinam hanc pestiferam, cum suis si-
milibus in ea manifeste fundatis, ut dubiam,
deducere ad iudicium cuiuscumque generalis
Concilii, vel summi pontificis, pro nova con-
demnatione, quanto minus pro retractatione:
videretur enim, vel auctoritas vel fides, vel
sanctitas dicti generalis Concilii Constantiensis
Indubium revocari, quod nefas est. Nam proin-
de celebris electio summi pontificis & præde-
cessoris expulsio, cum cæteris actis & deter-
minationibus ibidem nimium vacillarent.

Sexta veritas.

Post huiusmodi condemnationem, nedum
summus pontifex, & sui inferiores prælati &
doctores, tenentur satagere, exemplo Conci-
lii, tollere doctrinam istam nefariam, quili-
bet suo modo, ne male reputet in se, vel
ramis suis apud populos christianos, quin e-
tiam ex serie condemnationis, principes & ju-
dices sæculares commoti sunt, * quilibet suo
modo, procedere ad ablationem talis doctrinæ.
Neque enim fuit contenta sacrosancta synodus
decernere & declarare, necnon diffinire do-
ctrinam epusmodi erroneam esse in fide, & in
moribus, & hæreticam; sed addidit, ipsam
esse scandalosam, seditiosam, & ad fraudes,
deceptiones, mendacia, prodiones, vias dan-
tem; constat autem quod seditiones & prodio-
nes cum similibus, crimina sunt iudicio po-
testatis sæcularis extirpanda.

Occurrit proinde collaudanda devotio & sol-
licitudo præcipua christianissimi regis Franco-
rum ad salutem reipublicæ, qui in suprema
iustitiæ suæ & parlamenti curia tulit legem,

Concil. General. Tom. XXVIII.

A & arrestum perpetuum, valde conformiter ad
condemnationem factam in sacro Constantien-
si Concilio, cuius ad gloriam & veritatis e-
lucidationem ac totius reipublicæ conservatio-
nem, inseritur hic ejus forma.

Carolus &c. Cum nuper &c. Vide reliqua apud
Dup. to. V. Operum Gers. pag. 676.

ANNO
CHRISTI
1415.

APPELLATIO

Inscripta per Conradum Ludking, substitutum
procuratoris domini regis Francorum.
Die sabbati XVII. octobris

Anno XVI. coram iudicibus in causis
facti &c.

Coram vobis, reverendissimis patribus, hu-
iusmodi causæ novem assertionum, ut di-
citur, iudicibus & commissariis, appellando.

Proponit promotor & instigator officii in
dicta causa deputatus, nec non procurator
christianissimi Francorum regis, non tamen
propter infra-scripta, ac per eos & eorum al-
terum facta & facienda, appellationibus alias
nomine christianissimi Francorum regis, seu
alias in huiusmodi causa quomodolibet inter-
positis præiudicando, derogando, vel ab il-
lis, quibus ipse promotor & procurator ad-
hærec intendit, aequaliter recedendo; sed

eisdem fortius assistendo, ac in illis, quan-
tum in eis est, inhærendo, de quo protesta-
tur, & dicunt, quod licet a vobis reveren-
dissimis patribus sæpe & sapius suis, loco &
tempore congruis, cum instantia debita pe-
titum fuerit, ut huiusmodi causam simpli-
citer ad dictum sacrum Concilium genera-
le, more debito causarum fidei, quibus ju-
dicatorum strepitus & collationes non conve-
niunt, & in quibus personarum interesse non
debet attendi, examinandam & terminandam
remitteretis, vosque de eadem ex multis cau-
sis, præcipue illis in appellatione alias a vo-
bis interposita contentis, quas in hac appel-
latione pro repetitis habere volunt, & inten-
dunt, coram vobis allegatis, exoneraretis; li-
cet etiam debitum aut saltem honestum ac
consuetum, quod iudices, maxime antequam
causarum merita rimari & investigare inci-
pant, partibus, seu parte petente, causas
remittant; & inhonestum & non sine suspi-
cione & affectione ad causam sit, quod Ju-
dices ipsi contra partium, seu partis volun-
tatem velint iudices esse; licet etiam incli-
tata natio Germaniæ, quæ est pars notabilis
huius sacri Concilii, dictam causam ad ip-
sum Concilium simpliciter & sine relatione
per vos facienda ex dictis & multis aliis ra-
tionabilibus causis per vos remittendam aut
verius evocandam concluderet; fueritque etiam
coram vobis propositum, & allegatum, & in-
stanter petatum, quod prædictis causis, & ra-
tionibus, præcipue illis in appellatione pro
parte dicti christianissimi principis domini Fran-
corum regis interposita, quam hic repetit, &
habere vult pro inserta, expressatis, attentis,
& consideratis, ad actum aliquem, & præci-
pue alicujus relationis de ipsa causa facien-
dæ, minime devenire deberetis, propter scan-
dalum quod fidei, ac ipsius christianissimi
Francorum regis juri, & honori resultare pos-
set; licet etiam ipsa causa pro parte dicti
christianissimi regis ad causam venientis & per

ANNO
CHRISTI
1415.

vos alias admitti, licet verbaliter, & sine effectu, licet etiam per dictas appellationes legitime, pro parte dicti christianissimi regis, in causa ipsa nullam penitus potestatem & jurisdictionem habeatis.

Nihilominus vos, reverendissimi patres, iudices, & commissarii predicti, vestris reverentis semper salvis, in dicta causa, sicut praefertur, minime instructa, & per vos in favorem adversariorum, cum omni, qua decet, reverentia loquendo nimis favorabiliter forma commissionis vobis factae, & juris ordine postpositis, & per vos minime observatis; immo penitus, ut praefertur, praetermissis; appellatione pro parte domini christianissimi regis indecisa pendente, ipsi quae in dicta causa non audito, in fidei catholicae scandalum, & in ipsius domini regis gravamen, & iuris sui appellationem eam remittere ad sacrum Concilium, modo praemissa examinandam & terminandam, expresse, aut saltem tacite denegastis quinimo, ut ad notitiam praedictorum promotoris & procuratoris pervenit, eam non instructam & in eadem audiendis non auditis, taliter qualiter referre, sub modis & formis inordinate parti adversae favorabilibus, & parti ipsius domini regis & fidei veritati detractivis & nocivis, & cum debita reverentia loquendo, tacendo in eadem multa vera, & exponendo multa non vera, ut dicitur, proposuistis, & in diem proponitis, & contumuo, ut dicitur, talem praesentem relationem facere comminari estis, asseruistis & asseritis de praesenti. Dicitur promotor & instigator & procurator, nominibus, quibus supra, sentiens se per praemissa multipliciter gravatum & laesum, ac timens se in posterum plus gravari & laedi posse, a dictis gravaminibus futuris sibi comminatis, ac omnibus & singulis gravaminibus ex praemissis & actis praesentis causae coram vobis, ut dicitur, habitis: quomodolibet colligibilibus in iis scriptis ad sanctam sedem apostolicam, & sacrum Concilium generale praedictum provocant & appellant, & apostolos petit primo, secundo, & tertio, ac instanter, instantius, & instantissime sibi dari, & concedi, si quis sit qui e sibi dare posset, & velit.

Et protestatur &c. de emendatione & correctione praemissorum.

Apostoli

Super appellatione interjecta XVII. Octobris, dati pro responsione eandem die XX. eiusdem.

Reverendissimi domini in causis fidei, per hoc sacrum generale Concilium Constantiense deputatis hic de praesenti congregati in causis ipsis pro tribunali sedentes super appellatione per te, Conradum Ludeking, asserunt instigatorem & procuratorem illustris principis domini Francorum regis, ultimo coram ipsis interposita, in huiusmodi causa novem assertionum &c.

Coram ipsis dominis iudicibus indecisa pendente, iuxta praesentis diei & horae terminum tibi factam assignationem; respondent, quod cum appellationibus frivolis iura non deserant, nec sit a iudicibus deserendum; idcirco dictae tuae ultimae appellationi, tanquam manifeste frivola & inani ex frivolis, & inanibus cau-

sis interpositae, ipsi domini iudices hic existentes non deserunt, prout nec de iure deservire debent, hanc suam responsionem pro apostolis refutatoris super dicta tua asserta appellatione tibi dantes & concedentes.

Cedula supplicationis

Exhibita aliquibus iudicibus fidei, & composita die XVII. februarii anno XVII.

Reverendissimis patribus, dominis commissariis in causis fidei, pro parte ambaxiatorum, & procuratorum illustrissimi principis domini ducis Burgundiae &c. Supplicatur, & cum omni instantia requiritur vestris reverendissimis paternitatibus, prout pluries & saepius, parte ipsorum, supplicatum & requisitum extitit, quatenus in causa tangente novem assertiones coram eisdem paternitatibus vestris agitata, procedant ad relationem debitam, ex actis processus facientiam sacro Concilio, ut ipsum Concilium conclusivo disponat de ipsis, ut Spiritus Sanctus eidem ministrabit; quemadmodum per eandem decernitur extitit sciendum die 23. julii ultimo lapsi, videlicet cum designatione numeri & qualitatum pro utraque parte in materia scribentium, & deponentium, & subscripto patenti & aperto, quae relatio hucusque dilata est, & de die in diem prorogatur, & differtur in magnum praedictum, & iacturam praefati domini & singulorum, quos haec materia tangit, aut tangere potest, & in scandalum grave totius Concilii, cum praetermissa hac materia tantoponderis, ad alias varias pertranseant, habentes eam, ut apparet pro derelicta, quae tamen commissione dicti sacri Concilii dictis reverendissimis paternitatibus vestris facta, & per easdem suscepta stante, non valet praetermitti, earundem paternitatum vestrarum fama, & honore fidei salvis.

Instantia ambaxiatorum ducis Burgundiae

Ad relationem.

Domini ambaxiatores illustrissimi principis, domini ducis Burgundiae, tam verbo, quam scripto petierunt fieri relationem in causa novem assertionum, annis & diebus infra scriptis.

Et primo. Anno a nativitate Domini MCCCCXV. die martis, XVII. mensis decembris, petierunt scripto tenus, fieri relationem in sacro Concilio.

Item, die Jovis, XIX. dicti mensis decembris, petierunt fieri relationem, repetendo cedulam dicta die martis datam.

Item, anno MCCCCXVI. die mercurii, VIII. mensis januarii, eidem ambaxiatores petierunt fieri relationem, & super hoc exhibuerunt cedulam magnam. Ad idem petit illa die Stephanus Paletz.

Item, petierunt verbo dicti ambaxiatores die sabbati, VIII. mensis februarii, fieri relationem.

Item, petierunt similiter verbo quod fieret relatio, die martis, XVIII. februarii.

Item, petierunt dicti domini ambaxiatores, scripto tenus, quod fieret relatio die veneris, XXI. datam, & fieri relationem &c.

Item,

ANNO
CHRISTI
1415.

1005 cor
sup. 115

ANNO
CHRISTI
1415.

Item, ad idem & eodem modo, petierunt A die lunæ, nona mensis martis.

Item, scripto petierunt quod fieret relatio die Veneris, XIII. mensis martis.

Item, die Jovis XIX. mensis martii, petierunt verbo quod fieret relatio publica &c.

Item, die sabbati, XXVIII. mensis martii petierunt verbo quod fieret relatio publica.

Item, die sabbati, XI. mensis aprilis, petierunt quod fieret relatio publica.

Item, die lunæ, XXV. mensis maii, petierunt verbo quod fieret iudicium & iustitia.

Item, petierunt verbo quod fieret relatio publica, die sabbati, XXVII. mensis junii.

Item, die Jovis, secunda mensis julii, petierunt verbo quod fieret relatio publica.

Item, die Jovis, XVI. mensis julii, petierunt cum cedula subscripta duobus advocatis, quod fieret relatio publica &c.

Item, die Jovis, XXIII. mensis julii, petierunt verbo repetendo cedulam, quod fieret relatio publica.

Item, die sabbati, XVII. mensis octobris, petierunt verbo quod fieret relatio publica.

Item, illa die, qua primo dominus decanus Brugensis proposuit, petierunt verbo quod fieret relatio.

Item, die lunæ, XXIII. novembris, petierunt verbo quod fieret relatio publica.

Item, die sabbati, secunda mensis januarii, anno MCCCXVII. petierunt verbo quod fieret relatio plenaria & publica.

Item, eodem anno die quarta mensis januarii, petierunt verbo quod fieret relatio publica.

Item, die martis, IX. martii petierunt verbo quod fieret relatio.

Item, veneris XII. martii, petierunt scripto per cedulam quod fieret relatio &c. Et ista est ultima dicta. Qua die etiam petitum fuit idem per nuntios domini regis Romanorum.

DE CONSTITUTIONE CAROLINA

In Concilio Constantiensis admissa & confirmata.

Fridericus II. imperator lata constitutione caverat ne iniqui rerum ecclesiasticarum pervasores violentiis suis debaccarentur impune. Sanctiss. hanc legem Carol. IV. diplom. dato anno 1377. confirmaverat, auverat atque promoverat. Eam vero legem quoniam noverant oportunitatem coercendis impiorum quorundam insultibus, Constantienses patres auctoritate sua approbaverunt, approbataque & in encyclicis litteris suis insertam longe lateque promulgarunt. Horum omnium documenta in Labbeo habes. Reliquum est legi tam utili rebusque ecclesie tuendis maxime opportuna adjungamus Sigismundi imperatoris diploma, quo id effecit, ut potestas utriusque laica & ecclesiastica auctoritas in manu una valeret. Debemus constitutionem hanc Ludovico Spicileg. Eccles. tom. I. pag. 225. ex quo hic.

SIGISMUNDI IMPERATORIS DIPLOMA

Pro decernenda executione Carolina.

ANNO
CHRISTI
1415.

Sigismundus, divina favente clementia, Romanorum Imperator semper Augustus, Bohemiarum, Dalmatiarum, Croatiae, rex, &c. ad perpetuam rei memoriam &c.

Sublimitatis imperialis gloriam innoxie superne Majestatis veritas, nullos derelinquens virtuosos suppeditatus, & animadvertenter exposcit, ut Romani imperii gubernaculum tenens, præter alia eximia virtutum opera sua, cunctos, præsertim servitio Dei mancipatos, ab universis oppressionibus & offensis suis semper insistat accurata diligentia clementer sublevare. Et ob id nos, qui ad Romanum imperium sumus divina dispositione vocati, curis sollicitamur assiduis, ut, præ ceteris tuitioni nostræ committis, personarum ecclesiasticarum status venerandus, in varietate virtutum clerus sublimatus, in suis libertatibus & immunitatibus conservetur & tueatur, & oppressionibus & a temerariorum ausibus liberetur, nunc novarum constitutionum editione, nunc antiquarum innovatione & extensione cum augmento poenarum, ad gloriam & laudem Dei solite providere curemus.

Sane claræ memoriæ Fridericus II. olim Romanus imperator, prædecessor noster, ad sanctæ Romanæ ecclesiæ laudem, & sacri imperii Romani decorem, cupiens ut expurgatis quorundam erroribus, & iniquis statutis penitus destitutis, de cetero ecclesiæ & ecclesiasticæ personæ plena vigerent quiete, & secunda libertate gauderent: ac pie & iuste attendens, quod quorundam perverforum iniquitas adeo abundaverat, ut non dubitarent contra ecclesiasticam disciplinam ac sacros canones sua confingere statuta, & adversus ecclesiasticas personas & ecclesiasticam libertatem, edictali lege hujusmodi statuta iniqua irritaverat, & præceperat irrita nunciari: & omnia statuta & consuetudines, quæ civitates & potestates vel consules, aut quæcumque aliæ personæ, contra libertatem ecclesiæ vel personas ecclesiasticas ac bona hujusmodi edere aut servare tentarent, contra canonicas & imperiales sanctiones, de ipsorum capitularibus infra duos menses post ipsius legis publicationem penitus abolere facerent. Et si de cetero talia attentarent, illa ipso jure decrevit esse nulla, & eos sua jurisdictione privatos: Nec non locum, ubi talia deinceps præsumpta fuissent, banno mille marcarum auri, fisco imperiali præceperat subjacere.

Potestas vero, consules, statuarii & scriptores statutorum prædictorum, nec non consilarii locorum ipsorum, qui secundum statuta & consuetudines memorata judicarent, ex tunc essent ipso jure infames, quorum sententias & actus illegitimos statuerat aliquantulum non terti. Quodque, si per annum præfatarum constitutionum inventi fuerint contemptores, bonorum per totum imperium mandavit impune ab omnibus occupari, salvo nihilominus aliis poenis contra tales in sacris conciliis generaliter promulgatis.

Et insuper voluit idem tunc imperator, quod nulla communitas, vel persona publica vel privata, collectas seu exactiones, angarias vel perangarias, ecclesiis vel aliis piis locis, aut

ANNO
CHRISTI
1415.

aut ecclesiasticis personis hujusmodi imponere, seu invadere ecclesiastica bona præsumeret. Quod si secus faceret, & requisitus ab ecclesia vel imperio hujusmodi emendare contemneret, tripliciter refunderet, & nihilominus banno imperiali subjaceret, quod sine satisfactione debita nullatenus remitteretur.

Statuit insuper, quod quæcunque communitas, vel privata persona per annum in excommunicatione propter libertatem ecclesiarum violatam persisteret, ipso jure similiter dicto banno imperiali subjaceret, a quo nullatenus extraheretur, nisi prius ab ecclesia beneficio absolutionis obtento.

Et insuper ordinaverat, ut nullus ecclesiasticam personam in criminali questione vel civili ad judicem secularem trahere præsumeret contra easdem canonicas sanctiones & imperiales constitutiones. Quod si secus faceret, auctor a suo jure caderet, judicatum non teneret, & iudex foret ex tunc judicandi potestate privatus. Quodque iudices temporales, qui clericis & personis ecclesiasticis justitiam denegare præsumerent, tertio requisiti suam jurisdictionem amittant.

Et deinde ad divæ memoriæ Caroli IV. etiam Romanorum imperatoris, prædecessoris & genitoris nostri, audientiam deducto, quod seculares quidam in potestatibus & officiis publicis constituti, videlicet duces, barones & alii domini temporales: nec non consules civitatum, oppidorum, villarum, & locorum rectores, Dei timore postposito, statuta singularia & iniquas ordinationes, motu proprio & de facto contra personas ecclesiasticas, ecclesiarum & locorum religiosorum libertates & privilegia considerant, eisdemque publice & de facto præsumerent insistere contra legitimas & canonicas & civiles sanctiones: utpote quod nulla bona temporalia in potestatem ecclesiasticam transferantur, neve clerici in sacris constituti ad agendum testificandumve in civilibus, & maxime piis causis, aliquatenus admittantur: Et quod excommunicati laici & publice denunciati, in civili foro minime repellantur.

Præterea quod dicti domini temporales, consules & rectores per secularem potestatem res & bona clericorum occupaverant, oblationes fidelium diminuerant & restringerant: exactiones & tallias indebitas de bonis & redditibus ecclesiarum exegerant & extorserant: possessiones ecclesiarum & personarum earundem devastaverant incendiis & rapinis: & contra usus inter clericos & laicos factos legitime, ad libros civitatum, villarum, & locorum recusaverant inscribere atque sigillare: ac donata & legata ad fabricas & ecclesiarum structuras contra voluntatem prælatorum & aliorum, quorum intererat, præsumpserant usurpare contra justitiam, & in fraudem & odium clericorum, & de bonis & rebus clericorum, quas non causa negotiationis, sed pro usibus propriis, per terras ducebant, seu duci faciebant, thelonium exigere & capere veriti non fuerant: & confugientes ad ecclesias & cimiteria, inde extrahere contra sanctiones Imperiales præsumpserant.

Idem genitor, prædecessor noster, hæc omnia, & quæcunque exinde secuta, cum per sacras, civiles & canonicas sanctiones expresse reprobata essent, & in fraudem ecclesiasticæ libertatis præsumpta, de principum, du-

cum, baronum, fideliumque suorum consilio, ex certa scientia & auctoritate imperiali cassavit, irritavit, annullavit: cassaque & irrita & nullius esse momenti pronuntiavit, præcipiendo sub indignatione imperialis banni universis & singulis dominis temporalibus, consilibus, potestatibus, & in officiis publicis constitutis: quatenus mox, visis & intellectis præsentibus, cassatione, irritatione & annullatione hujusmodi dicta eorum statuta & ordinationes, sicut in præjudicium ecclesiasticæ libertatis edita erant, omnino revocarent & de luce tollerent: quodque secundum ea non judicarent amplius, nec sententias dicerent, aut eisdem in judicio, aut extra judicium quomodolibet pro se & contra Ecclesiasticam libertatem potirentur.

Et insuper pronuntiavit & declaravit auctoritate prædicta, quod quicumque laicus cujuscunque status, vel conditionis foret, ausu sacrilego vel propria temeritatis audacia, sacerdotem vel clericum, secularem, vel religiosum diffidaret, proscriberet, vel captivaret, vel spoliaret, occideret vel mutilaret, aut in carcere detineret: aut qui hujusmodi malitiam perpetrantes scienter receperant, vel favorem in his præstarent, præter poenas a sacris imperialibus & canonicis sanctionibus eis inflictas, si forent ipso facto infames & omni honore privati, nec ad placita nobilium aliquatenus admittendi.

Voluerat etiam & hortabatur, & requisiverat Episcopos & prælatos, ut hanc suam legem & constitutionem in synodis & ecclesiis publicare procurarent, ne in præmissis excedentes per simulatam ignorantiam suas valeant excusare malitias: adjiciens, quod nulli hominum liceret hujusmodi suæ cassationis, irritationis, annullationis, pronuntiationis & declarationis paginam quovis ausu temerario infringere, aut eis quomodolibet contraire, sub poena quinquaginta marcarum auri puri, quas ab eo, qui contrafecerit, toties, quoties contrafecerit, irremissibiliter exigi voluit, pro medietate sui imperialis ærarii, sive fisci: pro reliqua vero parte injuriam passorum usibus applicari prout in ipsis prædecessoris & genitoris nostri desuper confectis litteris ejus imperiali signo & bulla aurea suæ majestatis impressis, signatis & munitis, quas præsentibus hic habere volumus sufficienter pro expressis, plenius continetur.

Et quoniam per prædicta ecclesiasticæ libertati nondum satis provisum esse videtur: ut igitur per infra scripta sit uberius & latius ipsi libertati provisum, & ut ecclesiasticæ personæ plene sua libertate gaudere, & pia loca a noxiis præservari, & optatis proficere valeant incrementis: Nos Sigismundus, qui statum ecclesiasticum fervore fidei & claræ devotionis affectu veneramus, libenter, ut tenemur, hæc edificali lege & imperiali auctoritate, constitutiones sive leges antedictas, tanquam justas, sanctas & legitimas, tenore præsentium approbamus pariter & innovamus; ipsasque & infra scriptas nostras leges, & prohibitionem, & præsentis litteras, & mandatum nostrum ad omnes & singulas ecclesias, & monasteria quæcunque, cujuscunque nationis existant, & ad omnes singulos prælatos, clericos, & presbyteros, & ecclesiasticas personas, pro majori eorum tuitione & cautela ad tollendum in his quorundam curiosorum ambigui-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

tatis dubium, de singulari munificentia do-
no, ex certa nostra scientia, tenore præsen-
tium duximus extendendum, ac extendimus;
& præcipimus ubique locorum sub banno &
pœnis ante & infra scriptis a quolibet inviola-
biliter observari.

Deinde statuimus hoc edicto in perpetuum
valituro, ut nullus iudex secularis in ecclesia-
sticis causis, præsertim matrimonii legitimatio-
nis, nuptiarum, testamentorum infra annum
non executorum, & ad iudicium ecclesiasticum
legitime devolutorum, ac decimarum, præ-
diorum ac fructuum, reddituum, & proven-
tuum ecclesiasticorum ac locationum: & con-
ditionum seu conductorum eorundem, possit seu
valeat iudicare, aut quomodolibet de huiusmo-
di causis aut eorum articulis cognoscere; nisi
quatenus ab ecclesiasticis iudicibus fuerit re-
quisitus. Quod si contrarium fecerit, iudica-
tum non teneat: & iudex ex tunc iudicandi
potestate sit privatus: & subiaceat nihilomi-
nus pœnis infra scriptis, actorque a suo iure
cadat ipso facto.

Insuper omnibus & singulis principibus, du-
cibus, baronibus, comitibus, comitatibus,
consulibus, rectoribus, ac in officiis tempora-
libus, dominiis & potestatibus constitutis, sub
indignatione imperialis banni & quadraginta
marcarum auri multa, ad cuius solutionem &
præstationem pro una nostro sive imperiali er-
rario aut fisco, & alia medietatibus personis
injuriam passis, faciendam quemlibet huius
nostræ prohibitionis transgressorem ipso facto
teneri volumus.

Demum præsentis & irrevocabili sancimus,
declaramus, decernimus: & pronunciamus edi-
cto, districtius prohibentes, ne quisquam ex
eis prælatos, presbyteros, clericos, & perso-
nas ecclesiasticas, quo minus vina, grana, res
& bona de suis redditibus ecclesiasticis proven-
ientia, libera & sine solutione thelonii seu
gabelle vendere seu abduci facere possint: Et
quo minus res, bona, vina, cerevicias, car-
nes, grana, panes & pannos & alia quæcun-
que eorum usui & recreationi convenientia,
sive intraneæ sive intranea, seu extræ vel ex-
træ fuerint, pro eorum usibus, seu recreatio-
ne sibi, & per quævis loca, civitates, terras,
castra & aquas vectigio vel navigio, absque
quavis prohibitione, libere & absque solutio-
ne cuiuscunque thelonii, dacie, vel gabelle,
adduci & portari facere valeant: Et etiam quo
minus res & bona mobilia, ex prælatorum seu
ecclesiasticarum personarum obitu relicta ad
manus illorum, ad quos de iure spectant, li-
bere & sine quibuscunque impedimentis, in-
vencionibus, intermissionibus, exactionibus, &
occupationibus, præsertim per laicos quantum-
cumque attentatis, perveniant, sive valeant pa-
cifice pervenire: Ex quo minus coloni & sub-
diti ecclesiasticarum personarum sine violentis
hospitalitatibus & vectigalium extorum, ser-
vitiarum & exactionum, & petitionum huius-
modi occasione, coloni & subditi ipsis illa-
ta, plenarie resarciantur: Nec non etiam quo
minus prælati seu iudices ecclesiastici eorum
spirituali jurisdictioni subiectos pro suorum
excessuum demeritis, capi & incarcerari, &
captos ducti, & per quævis loca & civitates li-
bere abduci, & alias debita correctione puniri
facere valeant; quocunque aut qualitercunque
publice vel occulte, directe vel indirecte, per
se vel per alios, impedire aut facere impe-

lucra
urbana.

diri præsumant vel permittant: nec talia com-
mittentes receptent: nec eis in præmissis vel
circa ea impendant auxilium, consilium, vel
favorem.

Quinimo magis volumus & mandamus sub
banno & pœna proxime suprascripta, ut prin-
cipes, duces, comites, barones, comitatus,
consules, rectores, ac in officiis, dominiis &
potestatibus prædictis constituti, quæcumque ab
impedimentis & usucapionibus rerum & bono-
rum relictorum huiusmodi, & a prædictis vio-
lentiis hospitalibus, vectigalibus, servitiis, ex-
actionibus, & petitionibus huiusmodi colono-
rum & subditorum ecclesiasticarum persona-
rum, & ab impedimentis & perturbationibus
ecclesiasticæ jurisdictionis omnino desistant:
neque captos nec abductos rebelles repetere vel
repeti facere præsumant: nec non requisiti to-
tis viribus personas ecclesiasticas in præmissis,
ac jurisdictionem huiusmodi ecclesiasticam ex-
ercentes, adjuvent, & diligenter, sine ulla
dilatione, adhibeant & opponant auxilium
brachii secularis, ut libertas ecclesiastica manu
teneatur, & ut subditi rebelles, criminosi &
delinquentes, modis præfatis, aut alias prout
eisdem jurisdictionem ecclesiasticam exercenti-
bus conjunctim vel divisim expedire videbitur,
digna animadversione configantur.

Cæterum, ut didicimus, nonnullis perversis
eorum conatibus leges & constitutiones ante-
dictas, prælatos, presbyteros, clericos, & per-
sonas ecclesiasticas diversis injuriis afficientes,
pro eo quod tam per constitutiones & le-
ges, quam sanctiones huiusmodi inflictarum
pœnarum executio absque animadversione ne-
gligitur, infringere non verentur. Ut igitur
tam genitoris, quam Friderici II. prædecesso-
rum nostrorum prælatorum, ac nostri consti-
tutiones & leges præsentibus litteris manda-
tum nostrum debite executionis fidei suffra-
gio sortiantur effectum, & insolentia compe-
scentur transgressorum; Omnes & singulos
nostros & sacri Romani imperii principes spi-
rituales & seculares ac comites, barones, mi-
lites, militares, proconsulesque, & consu-
les, ac consulatus, potestates, rectores ci-
vitarum, oppidorum, & locorum quorum-
cunque, pro executione huiusmodi quæstio-
num & legum imperialium, & præsentiarum
nostrarum litterarum facienda, executores eo-
rundem, conjunctim & divisim, tenore præ-
sentium deputamus: & nihilominus ipsis sub
imperiali banni indignatione & sub antedi-
ctis, quo ad alios, qui feudum vel privilegia
alia non habent: quo ad alios vero, qui ta-
lia habent, sub perditionis suorum feudorum
& privilegiorum quorumcunque pœna, (quas
eos si requisiti infra unius mensis spatium, re-
quisitionem huiusmodi sequens, & ad infra-
scriptam executionem, non procefferint, & non
fecerint, quod mandamus, incurrere volumus
ipso facto) districtè præcipiendo per hæc im-
perialia scripta mandantes, quatenus ipsi & eo-
rum singuli, quoscunque, & quæcumque,
dum & quoties præsentibus executores ipsos
requiri contigerit, prælati & presbyteri,
clericis & personis ecclesiasticis, quibuscum-
que conjunctim & divisim, efficacis præsidii
auxilio assistentes, non permittant eisdem aut
eorum alicui, a quoquam, cuiuscunque gra-
dus, status, vel conditionis fuerint, contra
vel circa præmissa omnia, aut aliquod ipso-
rum quomodolibet injuriam irrogari, sed magis
in-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

injurantes huiusmodi; nisi post requisitionem
excutorum eorundem infra certum terminum
peremptorie competentem, eis per excutores
iplos desuper praefigendum contra praemissa
commissa aut neglecta emendando retificent,
penas antedictas, prout quemlibet pro com-
misso aut neglecto contigit, incidisse declarent;
sic per captionem & detentionem personalem,
distractionem, invasionem aut alienationem re-
rum & bonorum suorum mobilium & im-
mobiliu quorumcumque sine mora ad satisfactio-
nem & observantiam plenariam praemissorum
omnium & singulorum excutores ipsi suo se-
culari brachio cogant & compellant, faciant
se pecunias, occasione penarum praefatarum
gratulo sive si imperiali debitas & debendas
Imperiali auctoritate emoneant, & partem ip-
sorum ad fiscum imperialem pertinentem, ad
fiscum ipsum fideliter studcant destinare: reli-
quam vero partem earundem partibus lae-
siter assignare procurent.

Super quibus eisdem executoribus, & eorum
cuilibet in solidum, imperiali auctoritate no-
stra praedicta, plenam licentiam & potestatem
liberam concedimus per praesentes, volentes &
decernentes, ut eisdem executoribus, omni-
bus & singulis praesentibus & futuris, vigore
praesentium quo ad praemissa perpetua potestas
& licentia remaneat attributa, constitutioni-
bus & legibus imperialibus ac privilegiis &
indultis quorumcumque, & aliis in contra-
rium forsan facientibus, non obstantibus qui-
bulcumque.

Ne autem in praemissis excedentes per simu-
latam ignorantiam suas valeant malitias ex-
usare, hortamur & requirimus universos &
singulos Archiepiscopos, Episcopos & prae-
latos, ut constitutiones & leges imperiales an-
tedictas, & praesentes nostras litteras singu-
lis annis in Synodis & ecclesiis suis publica-
re procurent, si nostram indignationem volue-
rint evitare.

Nulli ergo hominum liceat hanc legem & con-
stitutionem praefatarum & praesentium, littera-
rum nostrarum ac inhibitionum praeccepti & man-
dati nostrorum paginam quovis ausu contrario
infringere, aut eis quomodolibet contraire, sub
pena quadraginta marcarum auri puri; quas
ab eo, qui contrafecerit, toties, quoties con-
tra factum fuerit, praeter supradictas & alias
penas, a sacris canonibus & imperialibus san-
ctionibus etiam eis inflictas, irremissibiliter vo-
lumus exigi, ut praefertur: nec non sub indi-
gnatione Dei omnipotentis & timore ultionis
suae aeternae. Datum &c.

BULLA PAPE JOANNIS XXIII.

Cum Archiepiscopi Cant. certificatores pro Concilio
generali Constantiensi.

Adm. Vili.
Conc. Hist.
& III. p. 166.

Sacratissimo in Christo patri ac domino no-
stro, domino Joanni, divina providentia
sacrofancta Romanae ecclesiae universalis sum-
mo Pontifici, sua humilis & devota creatu-
ra; Henricus, Dei & apostolicae sedis gra-
tia Cantuariensis Archiepiscopus, cum omni
subiectione & obedientia, pedum oscula bea-
torum. Litteras sanctitatis vestrae mihi alias
directas cum omni reverentia recepi, tenorem,
qui sequitur, continentes: Joannes Episco-
pus, servus servorum Dei venerabilibus fratri-

Abis Archiepiscopo Cantuariensi, ejusque suf-
fraganeis, & dilectis filiis Cantuariensibus, &
ceterarum ecclesiarum capitulis, nec non ab-
batibus provinciae Cantuar. exemptis, & non
exemptis, ac ordinis cujuscunque, salutem &
apostolicam benedictionem. Ad pacem & exal-
tationem ecclesiae, ac tranquillitatem populis
christiani prompto corde & efficaci desiderio in-
tendentes, ea libenter ordinamus & quaerimus,
per que hujusmodi pax, exaltatio, & tran-
quillitas merito valeat provenire. Dudum liqui-
dem felix recordationis Alexander papa quin-
tus, praedecessor noster, sacro generali Concilio
Pisano tunc praesidens, ex quibusdam magnis
& arduis negotiis ipsum moventibus, ipso ap-
probante Concilio, inter cetera decrevit iterum
generale Concilium ex tunc ad triennium per
se, vel successorem suum in loco, de quo
sibi vel eidem successori videretur, fore sol-
lemniter convocandum; idemque praedecessor
ea, quae circa reformationem ecclesiae expe-
dienda restabant, pro tunc suspendit, ipsum-
que Concilium usque ad tempus triennii praef-
atum continuandum statuit, & prorogavit.
Postmodum vero ipso Alexandro praedecesso-
re, sicut Deo placuit, vita functo, nobisque
divina favente clementia ad apicem summi
apostolatus assumptis, cum tempus ejusdem
triennii jam adventaret, & nos per vestigia
ejusdem praedecessoris incedere, ac ordinatio-
nem praefatam ab eo in Concilio factam, ut
praefertur, puro corde & recta voluntate adim-
piere properaremus, quibusdam rationibus tunc
expressis, animum nostrum moventibus, Con-
cilium hujusmodi in Romana urbe, quae pau-
lo ante de manibus hostium recuperata, praes-
entiam nostram pro ejus conservatione pluri-
mum flagitabat, debito tempore convocavi-
mus. Verum quia, veniente postea tempore
constituto, praelati & ceteri, qui hujusmo-
di Concilio interesse debebant, nequaquam in
tanto numero convenerunt; quantum rerum
agendarum pondus & magnitudo requirere vi-
debat; nos post alias prorogationes per nos
factas, tandem ipsum Concilium ad mensam
decembris nunc praesentem solemniter prorog-
avimus, & celebrandum statuimus; locum
autem infra certum tempus tunc reliquimus
declarandum, ut interim super eo maturius
confuleremus. Post haec vero infra dictum tem-
pus nondum elapsum per litteras carissimi in
Christo filii nostri Sigismundi, electi in regem
Romanorum, & Hungariae regis illustris, in-
stantissime requisiti, ut non properamus in
declaratione hujusmodi loci pro Concilio fa-
ciendo, sed tam in declaratione loci praedi-
cti, quam etiam in tempore dicti Concilii
celebrandi supersedere vellemus, donec ipse
nuncios suos super hoc instructos ad nostram
praesentiam destinaret; nos votis ejusdem regi-
s, quae ex zelo devotionis & puritate fidei
manare conspicebamus, annuentes, adventum
praefatorum nunciorum, de venerabilium fra-
trum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae Car-
dinalium & praefatorum, qui Romae in gene-
rali consistorio, ad hoc vocati fuerunt, vo-
luntate, consilio, & assensu, duximus expe-
ctandum: deinde cum post Romanam urbem mi-
serabilem casum ad nos tunc apud Florentiam
existentes ejusdem regis nuncii accessissent,
& ex parte ejusdem regis multa nobis circa
materiam suggestissent, eorum auditis relati-
bus pro pleniori expeditione dilectos filios no-
stros

ANNO
CHRISTI
1415.

strus Antonium, titulo sanctæ Cecilie presby-
terum, & Franciscum, sanctorum Cosmæ &
Damiani diaconum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ
Cardinales cum plena super hujuscemodi ele-
ctione loci & deputatione temporis potestate,
ac simul cum eis dilectum filium nobilem
virum Manuelem Thessolaram, militem Con-
stantinopolitanum, ad præsentiam ejusdem re-
gis transmissimus; qui ad eum venientes, tan-
dem de ipsius regis Consilio & assensu civita-
tem Constantiensem, provinciæ Maguntinensis,
pro loco hujuscemodi Concilii celebrandi con-
corditer elegerunt, ac tempus ad initiandum
hujuscemodi Conc. statuerunt diem primam
mensis novembris proxime venturi: Deinde ve-
ro nos pro quibusdam magnis, & arduis ne-
gotiis cum eodem rege juxta nostrum & ipsius
desiderium personaliter convenientes, certifica-
ti ab eo de habilitate, capacitate, & securi-
tate civitatis Constantiensis ante dictæ, quam
securitatem ipse rex se præstiturum, & in ip-
so Concilio personaliter assuturum pollicetur,
volentes & ab intimis cupientes, ut præfata
celebratio Concilii salubriter impleatur, & opta-
tum consequatur effectum, hujuscemodi ele-
ctionem loci & temporis, ut præmittitur, sac-
tam auctoritate apostolica de eorundem frat-
rum consilio & consensu ratificavimus, ap-
probavimus, & confirmavimus, ac apostolici
roboris adiecit firmitatem, præfatumque Con-
cilium in civitate Constantiensi prædicta, pri-
ma die mensis novembris proxime venturi ini-
tiandum, & auctore domino, exinde celebran-
dum, eadem auctoritate & consensu statuimus,
pronunciavimus, decrevimus, ac solemniter
publicavimus; venerabiles fratres nostros pa-
triarchas Archiepiscopos, & Episcopos, ac dile-
ctos filios electos, abbates, & cæteros Eccle-
siarum & monasteriorum prælatos requirentes,
hortantes, & monentes, in virtute præstiti ju-
ramenti & sanctæ obedientiæ eisdem mandan-
tes, quatenus personaliter, necnon charissimos
in Christo reges, & nobiles viros, principes,
duces, marchiones, & alios, qui hujuscemodi
Concilio interesse debent, vel qui prodesse
possunt quoquomodo, per viscera charitatis
Domini nostri Jesu Christi invitantes, & ex-
hortantes, quatenus pro pace Ecclesiæ & om-
nium christianorum etiam personaliter, vel si
personaliter non possunt, per solemnnes orato-
res, congruo tempore, dicto Concilio debeant
interesse, prout in aliis nostris litteris, super
hoc confectis, plenius continetur. Quocirca
devotionem vestram requirimus, & monemus,
vobis & vestrum singulis in virtute præstiti
juramenti & sanctæ obedientiæ injungentes,
quatenus, in quantum Deo placere cupitis,
pro pace & exaltatione Ecclesiæ, ac tranqui-
litate christianorum præfato Concilio in loco
& tempore constitutis debeat personaliter in-
teresse; quod si aliqui ex vobis justis fortas-
se ex causis & canonicis impedimentis causan-
tibus ad hujuscemodi locum & tempus Con-
cilii personaliter adesse nequiverint, nunc illi,
qui sic impediti fuerint, aliquos suo nomine
Deum timentes, scientia & rerum experientia
præditos ac sufficienti mandato suffultos mite-
re non postponant, vices eorum, qui misere-
runt, in dicto Concilio impleturos. Volumus
autem & præsentium tenore mandamus, quod
hujuscemodi nostra publicatio & convocatio
Concilii, ac requisitio prælatorum, & cæte-
Concilii General. Tom. XXVIII.

ra, quæ præsentibus nostris litteris continen-
tur, per te, frater Archiepiscopo, venerabili-
bus fratribus coepiscopis suffraganeis tuis, ac
per eosdem suffraganeos similiter capitulis,
prælati, & personis suarum Ecclesiarum, ci-
vitatum, & diocesium exemptis, & non ex-
emptis, similiter solemniter intimentur; quod-
que per te & ipsos injungatur eisdem, quate-
nus pro debito præfati juramenti & Dei com-
placentiæ, congruo tempore, ad locum hujus-
cemodi Concilii juxta ordinationem nostram
debeant se conferre, & ibidem personaliter in-
teresse, ut sic congregata Christi fidelium mul-
titudine copiosa ea quæ in ipso Concilio a-
genda incumbunt, Deo auctore & adjutore,
feliciter, ordinentur. Insuper volumus, quod
de iis, quæ circa hujuscemodi intimationem
& requisitionem egeretis, Dat. Laudæ undeci-
mo idus decembris, pontificatus nostri anno
quarto. Cujus auctoritate mandati vestri bea-
tissimi publicationem & convocationem Con-
cilii, ac requisitionem prælatorum, & cætera,
quæ in dictis vestræ sanctitatis litteris conti-
nentur, venerabilibus fratribus Episcopis, &
suffraganeis meis, ac capitulo, prælati, &
personis mearum Ecclesiæ, civitatis, & dice-
cesis intimavi, ac per ipsos suffraganeos feci
similiter capitulis, prælati & personis sua-
rum Ecclesiarum, civitatum, & diocesium,
exemptis & non exemptis, solemniter intima-
ri, per me, & ipsos injungens & injungi fa-
ciens eisdem, quatenus pro debito præfati
juramenti, & Dei complacentiæ, congruo
tempore, ad locum hujuscemodi Concilii,
juxta ordinationem beatitudinis vestræ, se con-
ferant, & quod secundum omnem vim, for-
mam, & effectum mandati prædicti in eodem
Concilio studeant interesse. Et sic mandatum
vestrum sanctissimum, quatenus ad me attinet,
sum cum omni humilitate & diligentia, qua
potui, efficaciter executus. Dat. &c.

ANNO
CHRISTI
1415.

ADDITIO AD SESSIONEM VI. CONCILII.

Admonitio Collectoris.

IN sessione Concilii VI. die VII. aprilis anni
1415. habita inter cætera data sunt litteræ
ad Hieronymum de Praga celebrem Hussitam, ut
certa die sisteret se Concilio responsurus prout pu-
blica scripto se paratum jactitaverat in causa
sua. Scriptum illud in majoris Templi valvis
ab eo affixum huc transfero ex Lunig. spicil. to. I.
p. 204.

Serenissimo Principi, & Domino, Domino
Sigismundo, Dei gratia Romanorum regi sem-
per Augusto, & Hungariz Regi &c. Pariter-
que toti huic generali venerando Concilio.
Ego Magister Hieronymus de Praga artium
liberalium magister, generalium studiorum
videlicet Parisiensis, Colonienfis, Heidelber-
gensis & Pragensis, litteris præsentibus notifi-
co, & quod in me est ad notitiam universorum
& singulorum deduco, quod, propter obrecta-
tores, criminatoresque meos diffamatoresque re-
gni nostri dolosos paratus sum, sponte & libere
venire Constantiam, & puritatem fidei meæ or-
thodoxæ innocentiamque meam, non latenter in
angulis, aut coram privatis personis sed aperte &
publice coram toto Concilio ostendere. Proinde
si qui sunt obrectatores mei, cujuscunque na-
tio-

Kkk

tio-

ANNO
CHRISTI
1419.

tionis, aut conditionis, qui contra me velint
quodcumque criminis vel erroris, aut hæresis
objicere, hi apertè & publice in mei presen-
tia coram toto Concilio, ex suis propriis no-
minibus obiciant: Et ego pro innocentiam mea
paratus sum apertè & publice coram toto Con-
cilio, ut præscripti, respondere, & paritatem
fidei meæ orthodoxæ ostendere. Et si comper-
tus fuero in aliquo errore, aut hæresi, ex
tunc non recuso publice pati poenam, prout
erroneum seu hæreticum decet. Quamobrem
obsecro Dominum Regem, pariterque totum
Concilium, ut habeam ad hoc, ut præfertur
salvum atque securum accessum. Quod si ve-
nerit & me tanta æquitate offerenti ante pro-
bationem in me cuiuscunque culpæ quæcumque
arrestatio, captio, vel violentia fieret, ex tunc
vel nundo patefceret, quod hoc generale Con-
cilium non secundum iustitiam, sive æquita-
tem procederet, si me sponte venientem a tam
alta & rigida æquitate quovis modo repe-
lerent. Quod utique a tam sacro sapientum
Concilio longo puto relegatum.

AD SESSIONEM IX.

ADDITIO.

In hac sessione audire Patres litteras univer-
sitalis Parisiensis ad Concil. datas suggerentes-
que quid optimum factum esset, in eo rerum arti-
culo, cum Joanne XXII. fuga dilapso, res compo-
nendi schismatis in ambiguo versaretur. Has ve-
ro litteras in aliis synodalibus insertas exhibet
Labbent; sed & alias pro Concilio pariter lectas,
de quibus collectores ceteri nihil habent, dantur
corp. ex Cornero in Chron. ad an. 1416. Nec ve-
ro illi.

Parisensis universitas intelligens, Papam Joan-
nem fugam cepisse, & Concilium Constantien-
se deseruisse, secundum notarium actorum di-
cti Concilii, condolem valde Ecclesie Delpe-
ricitanti, Epistolam compassionem dictæ desti-
navit congregationi Synodali, pariter & con-
solativam sub horum verborum tenore.

Pulcræ pacis faciem intueri speravimus, Re-
verendissimi patres sacrumque & insigne col-
legium, & velut in exitu Israelis de Ægypto
ab hostibus schismatis militantem Ecclesiam
gloriose triumphare. Sed nunc, etsi non extin-
cta, multis tamen spes illa collapsa est, cum
patrem filios, pastorem oves linquentem audi-
vimus, nam intelligere possumus, quid sibi
vult alias hæc seruatio. Quis locus ei dabitur
apertior & acceptior civitate quam elegit? Quæ
magis fida habitatio, quam cum filiis ex o-
mni genere & nationib. præcipuis ad ipsum
confluentibus. Si de securitate ambigitur, an-
ne rex Romanorum & Ungarorum habuerit
custodiam, cujus famam cujus gloriam com-
munes ad astra voces efferunt. Nec vestra fra-
ternæ devotioni aberant, quæ nos prope con-
tractum optatæ illius unionis, a qua nunc for-
tasse retrocedimus deduxerunt. Dicat, quo pa-
trocinio roborari possit Concilium, cujus au-
thoritas in Ecclesia Christi præsidet. Aut enim
se non verum & indubitatum; ut tenemus,
asserat, si Concilio acquiescat, major sibi
presens non absenti gloria. Si declinat ad
sinistram, iam auctoritati, quam a Concilio Pi-
sano accepit, videbitur & sibi ipsi derogari.
Sed quid interdis, iudicatis difficiliter. Hoc

Attamen sacro a vestro petimus collegio, ut per
omnem viam studeatur ejus redemptio, ut o-
mnes, quos gratulantes, effecerat, sibi non
invenias indignatos, & contumacibus non
detur occasio, ut suam sanctitatem in popu-
lis scandaliscent. Attamen persistite, quæsumus.
Nam instans charitas, clamat populus, & sup-
plex matrona ostendens ubera lacerata, co-
mas defluentes & perfusas lacrymis genas. Pe-
tit Ecclesia mater alma, ut sua afflictioni com-
pasciantur filii, quos nutrit. Jam spes Ec-
clesiæ tota apud vos est. Jam a vobis pax &
populi salus exquiruntur. Et vos unanimiter
agite, manete constantes. Jam enim ampliori-
bus vigiliis & ferventioribus laboribus opus est.
Non dispergatur sine fructu Concilium, quod
tanto labore congregatum est, sed perma-
neat, quousque populo quietem dederit. Et
nos ejusdem præcepta reverenter amplectentes,
& sacris ejusdem sanctionibus credimus indu-
bitæ, ac mandatis cum humillitate parebitis,
non recusantes nos & quæcumque nostra ad tan-
ti boni consumationem exponere cum adju-
torio benignissimæ Trinitatis, quæ vos juvet,
& dirigat gressus vestros propter salutem po-
puli in viam salutis, sanitatis & pacis æternæ.

AD SESSIONEM X.

ADDITIO.

Sequentes litteræ a Gregorio XII. olim Pontifi-
ce, tunc S. R. E. Cardinali, quamquam diu
post sessionem hanc scriptæ, cum tamen ad Grego-
rii spontaneam abdicationem, in hac sessione pe-
rissent, spectant; hic non inepte dantur ex Mar-
tino Anec. tom. II. pag. 1645.

Sacro sancto universali Concilio Constantiensi
devotionem & subiectionem cum
humili recommendatione.

Humana conditio post peccatum primi pa-
rentis fragilis facta est. nec ullum ex suis o-
peribus perfectum consistit, quin adjici ad per-
fectionem non possit, vel non accidat ad in-
tentionem obstaculum: quia cum homo partes
in se habeat ab invicem dissidentes, secum ri-
xaturus & ille felix est, cui de celo datum est
appetitum voluntate, & voluntatem integra re-
gi ratione. Et cum sit difficile ascendere ad
felicitatem, a se excludere rixam non est fa-
cile: quanto magis societatem humanam men-
tis finibus divisam suspitionibus agitatum,
detractionibus seductam, adversis voluntatibus
laceratam, opinionibus variatam, passionibus
corruptam a discordia liberari & in perfectam
uniri formam est arduissimum reputandum: &
hinc omnes magisterum in actibus est arduum
humanis, nec aliud est magnum in illis,
Enisi recta ratione approbandum, sed cum uno
mala incidimus, si alterum sine peccato no-
stro sequimur, in magnum reputamus. Ea pro-
pter cum ad congregationem per regiam ma-
jestatem in Constantia habitam & vocatam
potestatem beatissimi Petri, a Salvatore nostro
Jesu Christo capite nostro sibi Petro pro se
& successoribus datam, quam tunc in perso-
na nostra esse indubie tenebamus, quomodo
potuimus participandam, misimus per magni-
ficum virum filium nostrum carissimum Caro-
lum de Malatestis, tamquam personam nostram,
ut

ANNO
CHRISTI
1613.

ut ejus sacratissima potestatis usu schismata extirparetur, & universalis pax haberetur Ecclesie, & ceteris & verus papa loqueretur quem licite & affectuosissime adorarem: qua potestate per modum participationis plenam sufficienter ad & circa premissos effectus per vos recepta, & synode inde sacra & sanctificata, habito simplici credulitate de nostra renuntiatione obtemperavimus vobis vestris. O Synode sancta, cui me subditio, desiderans ex intimis cordis in usu illius sacratissime potestatis beatissimi Petri vobis participata nullum fuisse defectum, & circa provisionem & benignam providendam pro honestate papatus, utpote mihi gratiam factam benevolam cognosco, & fidelibus laboribus sacro Concilio me submittit, supplicans humiliter eidem, ut fideliter & efficaciter intendat ad reintegrationem & schismatis extirpationem: cui sacro Concilio tardavi scribere expectans Ambaxiatam eandem, que dicebatur mihi destinari, quatuor Ambaxiatorum, que nondum applicuit. Datum Racaneti die septimo octobris millesimo quadringentesimo quindecimo, octava Indictione.

Humilis & devotus vester Angelus Episcopus sancta Romana Ecclesia Cardinalis.

EPISTOLA CONCILII AD VITERBIENSES

Quos de spontanea abdicatione Gregorii & confectione Joannis reddis certiores.

Abbat. Basso
Ecc. Viterbi
P. 477. 977.

Dilectis filiis populo civitatis Viterbiensis. Sacrosancta Constantiensis Synodus universalis Dei Ecclesiam representans in Spiritu Sancto legitime congregata. Dilectis in Christo filiis prioribus populi civitatis Viterbi salutem, & paternam benedictionem. Intra maximas quasdam curas nobis occupatis, ut Dei sacrosanctam Ecclesiam peste hac tam horrenda schismatis liberemus, & christianum populum jam tam tempestatibus contractum, ad pacem, ac quietem restituere valeamus, nec licet, nec volumus, Almam urbem Romam Petri Sedem, cujus ob preteritorum magnitudinem simulacra venerari debemus nostris praesidiis carere, ac quantum fas est ut eidem consulatur, desistere, idque in aliis Romanis Ecclesiis terris agendum consuevimus. Meminimus quidem acerrima bella, dispendia, & angustias, quibus haecenus propter hanc schismatis malignitatem acrius estis, insuper fidelitatem, ac devotionem Ecclesie Dei per vos impensam repetimus, que animos nostros non solum ad consulendum, & retribuendum, sed pro tot malis, & periculis perceptis ad compatiendum inducunt. Sed fortes estote, optimi viri, dabit enim Deus his quoque finem; nos enim ut pacatam relinquamus Ecclesiam, & etiam quos belli calamitatibus provenerunt, lenitate pacis sopiantur quantum licet, innicimur. Ob id igitur ut solum ad extinguendum schisma, quod in praesentiarum vos affligit, sed ne amplius committi valeat, studemus. In quo opere permixta Dei gratia, & hominum opere perfectimus. Nam & D. Balthasarem Cassa dudum Joannem Papam XXIII. suis exigentibus demeritis ac flagitiis, que nec poteramus, nec

licebat amplius tolerare, & quibus Ecclesia Dei permixta inderebatur, postquam incorrigibilis existere visus est, a papatu ejcimus, quam ejectionem idem D. Balthasar suorum criminum conscientia ductus, sponte, libere, ac motu proprio confirmavit, & suo papatu, quantum in eo erat, renuncians liberrime hujus determinationi Concilii se subiecit, prout publicis documentis manifestissime apparet. Post hac autem adventans ad civitatem Carolo de Malatestis viro magifico cum plenissima ad concedendum pro parte Angeli Corario, qui se Gregorium XII. nominari faciebat, potestate, hac die in publica Concilii sessione, divinis peractis, liberrime, ac pro omni jure, quod dictus Angelus in papatu pretendebat habere, cessit, & ob id omni dicti Angeli obedientia, simul accedentibus III. principe Ludovico Palatino, ac Bavarie duce, aliisque principibus, obedientia, que haecenus extiterat praedicti Joannis unita, decreto hujus sanctissimae Synodi incorporata existit, & in unum corpus conflata sunt. Pro his tam prosperis, felicibusque successibus Deo Max. cum animorum alacritate in simili Concilii sessione gratias egimus, decantantes gloriam ejus. Velimus etiam amplius venerari sanctissimum illud nomen, a quo pacem tot laboribus perquisitam, sua sumus pietate habituri. O quam magnum unionis Ecclesie incrementum, quam grande bonum, haec duo capita subegisse, in unumque redisse ovile! Reliquum est igitur, ut Petrum de Luna, a plerisque Benedictum XIII. nominatum, ad hujusmodi gremium revocemus. Est hac autem pro re nuper piissimus, ac clementissimus Imperator Romanorum, & Hungariz rex, profecturus personaliter, cum... regis Aragonie, ut finis tam sancta, & saluberrime rei fiat. Spe igitur optima ducimur, quin imo quod factus fiat, ratione quapiam percipere non valeamus. Expectamus celerem, brevique spatio rem fore feliciter consummandam, & imperatorem nostrum pacem nobis sanctissimam portaturum, quem triumphantem, gloriosi, ac beati pro tanto opere quis merito dubitare poterit? Postquam vero unio, & reintegratio saluberrima Ecclesie terminabitur, ad felicem unum, ac indubitati summi Pontificis electionem Spiritus Sancti gratia venietur. Devotionem igitur, fidelitatemque vestram propensius hoc tempore, quo pro pace saluteque omnium... servare curetis, carissimi filii, etenim tempus redibit, quo pro tot perceptis angustis dulcedinem quietis, & pacis otium sub legitima ecclesie protectione consequemini. Scitote nos non solum ad unitatem, sed ad morum reformationem intendere, ac ne de cetero tam impudenter, tam indiscretetere Romanae ecclesie subiectis pergraventur, velle disponere. Ceterum non omitemus quin confestim ad vos solemnes oratores nostros destinemus, tractaturos cuncta, que defensionem vestre accommoda, opportunaque erunt. Sic vos putetis, quod nostra auctoritas, atque opera in aliquo suffragari, quod unicum summum Pontificem habeamus, valeant, cum primum erimus adversati, celeriter provideri curabimus. Datum Constantiae sub sigillis praesidentium quatuor Nationum die IV. Julii MCCCXV. Indictione VIII.

ANNO
CHRISTI
1613.

ANNO
CHRISTI
1415.

AD SESSIONEM XV.

COLLECTORIS ADMONITIO.

ANNO
CHRISTI
1415.

In prefatione ad hoc Constantiense Concilium, sedem meam obstruxi laboribus; de inferendo scriptis hisce meis fragmento interrogationis iudicialis in Joannem hunc instituta ab Ecclesia in Cor. Hisp. mod. avi vulgato. Scriptum vero illud dum relego, levius esse intellexi, quam ut hic dari mereatur. Indulgendum igitur mihi erit, si oppugnatam minus consulte sedem meam liberandam minime duxi.

AD SESSIONEM XXXVII.

ADDITIO.

Legati academia Colonienfis ad Concilium Constantiense misit post epistolam ad eandem academiam datam, legendamque cum ceteris eorumdem legatorum apud Martine Anecd. tom. II. pag. 1668. subdant sequentem schedulam, quam a Concilio seu datam seu in eo propositam credo, nec alio plane tempore, quam quae lata in Petrum de Luna sententia: cum postmodum ab ea abrogatione littera illa data fuit.

Quia bonorum laborum juxta sententiam sapientis gloriosus & fructus, considerantes S. R. E. Cardinales quanto religionis zelo fideique fervore serenissimus & christianissimus dominus Sigismundus Romanorum rex & Hungaris semper augustus ad procurandam pacem & unionem ecclesiae studia & labores, nullis parcens periculis & expensis, impenderit volentesque, ut etiam tenentur ex debito, quantum in eis est, perpetuam tantis meritis gratitudinem exhibere, & ut inter Romanam ecclesiam & imperium ac eis praesidentes atque Cardinalium collegium pax, amicitia, atque concordia perseverent; eidem serenissimo regi sponte & libera voluntate promittunt & jurant singulariter singuli, quod ipsi statum & gloriam, & honorem, bonaque & jura personae suae, imperii & regnorum suorum suo posse conservabunt, & in illorum conservatione assistent favoribus & Consiliis opportunis, nec unquam procurabunt, neque procurantibus auxilium, consilium, vel favorem, aut consensum praestabunt, quod sit in diminutionem seu lesionem status gloriae, honoris, bonorum & jurium personae suae, sacri imperii, ac regnorum suorum. Et quantum in eis erit, idem procurabunt apud futurum summum Pontificem & suos successores. Et ut ipsi summi Pontifices statum, gloriam, honorem, bona, & jura praedicta conservent, & eundem serenissimum regem in filiali ac speciali & charitativa dilectione habeant, & specialibus favoribus prosequantur, idem serenissimus rex qui specialis advocatus, protector & defensor ecclesiae Romanae existit, vice mutuo promittit fide regis & jurat Romanae ecclesiae, ac iisdem Cardinalibus, quod statutum, honorem, bona, & jura sanctae Romanae ecclesiae atque collegii Cardinalium singulariumque personarum ipsorum Cardinalium subscriptorum suo posse conservabit, & in illorum conservatione assistent favoribus & Consiliis opportunis, nec unquam procurabit, aut procurantibus consentiet, neque auxilium, Consilium, vel favorem praestabit, quod sit in diminutionem seu lesionem status, honoris, bonorum, & jurium Ecclesiae Romanae, sacri Cardinalium collegii, vel singularium personarum praedictarum, illosque tamquam veros amicos habebit, fovabit, & ornabit veraciter cum effectu.

A Inclyta Germanica & Anglica nationes hujus sacri generalis Constantiensis Concilii, nec non aliarum videlicet Italicae, & Gallicanae nationum reverendissimi patres domini Cardinales, Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, abbates, magistri & doctores atque Ambaxiatores regum, principum, universitatum, communitatum atque dominorum multitudine copiosa, in hoc dictis nationibus adherentibus, una cum serenissimo & gloriosissimo principe & domino domino Sigismundo Romanorum rege semper augusto: & qui ex infusa sibi caelitus gratia diutinis maximisque rerum, corporis, regnorum, terrarum, conjugis, prolis, & amicorum periculis vigilanter & sollicite velut Dei minister & Ecclesiae defensor, scissam dubiamque diversitatem trium obedientiarum in dicto sacro Constantiensi Concilio congregari procuravit, exclamant, apertissime protestando, quod dictis sacri Concilii decreta diffinitis & capitulis Narbonae solemniter, auctoritative, & sub multis juramentis ibidem & in hoc Concilio factis & praestitis, clare determinatis & conclusis, sine cujuscumque disputatione ambigua firmiter inhaerere, nec ab eis quemlibet recedere volunt, intimantes ad hoc cetera supposita hujus sacri Concilii, cujuscumque status, gradus, ordinis, aut conditionis existant, & per viscera misericordiae Dei in domino exhortantes & requirentes, quatenus cum ipsis in omnibus & per omnia concurrere velint usque ad hujus negotii sacratissimi complementum, juxta modum, ordinem, atque formam conventorum, atque provide decretorum: ut videlicet ille primo notorius & probatus schismaticus, continue pertinax, Petrus de Luna, schisma faciens atque fovens, a suo praetense papatu & pestilentis cathedra abjiciatur.

Secundo quod ecclesia Dei saltem in capite & Romana curia reformetur, ut in futuris promotionibus & ceteris agendis secundum solitos abusus ipsa curia amplius non erret; & demum capite & curia reformatis, & singulis dubitationibus amoris, taliter tamquam juste, sancte, & canonice ad electionem unius summi Pontificis tanta certitudine procedatur, ut etiam nullus catholicus de electione & electo possit aut debeat rationabiliter dubitare.

Protestantur quod si qui, quod absit, forsitan illas cautiones & securitates de non fienda impressione quo ad electionem futuram per dictum serenissimum regem secundum deliberationem hujus sacri Concilii determinandas, liberaliter exhibitis, acceptare volent, & ordine praetermissis supradictis, seorsum se colligere aut disputationum inviolationibus se propter privata commoda aut inordinatas affectiones tractatibus vellent quomodolibet perturbare, quod contra illos generaliter & specialiter tamquam contra turbatores sacri Concilii, reformationis, & unionis impeditores, schismaticos, & schismaticorum fautores & nutritores om-

si modo quo possunt procedere, & processum contra eos promovere intendunt ad iustitiam complementum.

ANNO CHRISTI 1415.

AD SESSIONEM XLII.

Ad electionem Martini V. pontificis quondam.

NARRATIO DE FORMA

Et modo electionis facta de Domino nostro Papa Martino V. in Concilio Constantiensi.

In Notis Miscell. VII. pag. 94. sed dicitur variam, ex M. Cod. Luc.

conclaves (a) M. & dea parva

additur

de & in

(b) de M.

(c) de M.

(d) de M.

Post varias huius sacri Concilii fluctuationes, ipsum divina clementia deduxit papalis electionis salutarem ad portum. Nempe cum de modo electionis fuisset diuine disceptatum, & variis circa hoc currentibus opinionibus, prout alias vobis scripsi, optata concordia reperiri non potuit; tandem spiritu pacis illapso, fuit in hoc de consensu Cardinalium, & nationum omnium concordatum, quod scilicet quilibet natione sex nobiles viros in sacris constitutos de ipsa eligeret, & isti omnes, qui insimul erant triginta, adjuungerentur Cardinalibus, qui erant viginti tres, & ille esset Papa, & non alius, quem duas partes Cardinalium (a) cuiuslibet prefati senarii elegerent. Hic autem modus, licet appareret ad electionem habendam valde difficilis, quia tres personae unius senarii hanc poterant impedire; tamen ideo sic acceptatus fuit, quia Papam sic eligendum reddebant indubium & facile acceptabilem, ab omnibus regibus, & nationibus Christianis, ex quo nulla esset ratio que ipsum non elegerit in Papam. Videbatur insuper hac forma continere eminenter omnes alias eligendi formas. Nam forma capitis Ego Ludovicus 63. dist. & forma capitis in nomine Domini 13. dist. & forma capitis Licet de vitanda extra de electione, in dicta forma pariter includantur. Octava igitur die Novembris celebrata fuit sollemnis sessio, in qua facta sunt ista. Primo forma eligendi praedicta fuit promulgata & per totum generale Concilium concorditer decreta & assignatus locus conclavis, videlicet quondam sollemnis domus communis civitatis Constantiae aptissima ad hoc factum, assignataque dies & hora intrandi, videlicet dies illius & ante solis occasum. Secundo, dicti electores de nationibus electi & etiam ipsi Cardinales fuerunt habilitati, si & quantum indigebant. Tertio dicti electores de nationibus fuerunt nominati. Videlicet pro natione Italica Bartholomaeus Mediolanensis, Archiepiscopus, Franciscus Melitenis, Henricus Feltrinus Episcopus, Jacobus electus Penensis Leonard. General. ord. predicatorum in obedientia quondam Joannis, Pandolphus de Malactia archidiaconus Bononiensis. Pro Gallicana Joannes Patriarcha Constantinopolitanae. Guillelmus Bituricensis, Jacobus Turonensis Archiepiscopi, Joannes Gebennensis Episcopus, Robertus abbas Cluniacensis, & Galterus de Rhodi (b) decretorum doctor prior Rhodi. Pro Germanica Joannes Rigenis, Nicolaus Guelmenis Archiepiscopi, Symeon Stragunienis (c) Episcopus, Lambertus de Sceptis Prior de Bertania decretorum doctor, Nicolaus Dipkechelpuel, Conradus de Suseo (d) sacre pagine magister. Pro natione Hispaniae Didacus Conchenis, Nicolaus Aquensis, Joannes Paccensis, Episcopi, Philippus de Mendalla; magister archidiaconus Ponterensis in ecclesia Barchinonensi, Guadaluvis Garbafretorum

doctor archidiaconus de Brevisca Burgensis, Petrus (e) Petri utriusque juris doctor Portugallensis. Pro Anglica (f) vero Richardus Londonensis, Nicolaus Baroniensis, Joannes Liquefildensis, Joannes Mobicensis Episcopi, Thomas sanctae Mariae Eboracensis abbas, Thomas Eboracensis decanus & sedis apostolicae notarius. Quarto, fuerunt nominati custodes conclavis, pro Cardinalibus magister Rhodi; pro natione Italiae comes Landensis (g) & Bertholdus; pro natione Gallicana dux Bavarum frater reginae Franciae, Bastardus Sabaudiae, & cancellarius, & quidam miles Ambaxiator regis Ludovici; pro natione Germanica dominus Marthamus de Vrandeborch, quidam comes de domo imperiali, duo barones Ambaxiatores regis Poloniae, & multi alii nobiles domini illius nationis, pro natione Angliae, non recorder, pro natione vero Hispaniae dominus Fernandus Petri de Ayala, dominus comes Cardona, dominus miles Alcaydus domicellorum regis Castellae, dominus Raymundus Chamor, (b) quidam nobilis miles ambaxiator regis Portugalliae; pro civitate vero Constantiensi magister civium cum certis aliis notabilibus burgensibus civitatis. Quinto fuerunt nominati de quilibet natione certi ecclesiastici, qui una cum Vicecamerario cibaria & alia introducenda infra conclave perferuntur haberent. Imperator vero, ut superintendens, in omnibus praesens erat: Sexto fuerunt lectae decretales Ne Romani & extravagantes Clementis VI. de modo se habendi electores in conclavi & eorum restrictione mentionem facientes. Septimo, ipse Imperator, custodes, & alii supra nominati solemniter iuraverunt supra Missale & super crucem se servaturos, quantum eos tangebatur, decretales praefatas & ipsum conclave secure & fideliter custodire, nec ad aliquid aliud ipsos electores quovismodo restringere vel restringi permittere, nisi secundum quod ibidem fuerat expressatum. Eadem igitur die, hora vespertina omnes electores numero LIII. conclave intraverunt. Diebus autem, quibus fuerunt in conclavi, insistebat ab extra clerus & populus missarum sacrificiis, orationibus, jejuniis, & eleemosynis, divinam in hoc opere misericordiam interpellans. Et ecce in die beati Martini, post missarum sollemnia, post verbi Dei exhortationem devotam, inchoatur religiosa processio, & versus conclave, prout duobus diebus praecedentibus factum fuerat, preparatur. Procedit puerorum Innocentium multitudo, & vocibus altisonis tonant per nubila, caecos rumpunt, summi potentem excitant, o/mnia, in excessis. Clericorum, religiosorum, praetorum hymnis canora coelestibus turba prosequitur. Subsequitur utriusque popularis devotio quae singulorum gemitibus dum silenter orat, clamore valido divinae clementiae aures pulsat. Mirantur, imitantur omnes, per quos transit devota processio. Flunt hinc inde lachrymae hymnis & canticis suavesonantis ecclesiae vehementer affecti, tundunt manibus pectora. Eriguntur vultus ad sydera, & plus vocis quam vocibus Spiritus sancti gratis imploratur. Inter haec Martinus pontifex ad litteram dominus frater Martinus ordinis nostri Atrebatensis Episcopus, qui die illa huius celebritatis officium faciebat, aliorum pontificum & praetorum

ANNO CHRISTI 1415.

(a) Valde (b) Aquila

(c) Landensis

(d) Chamor

ANNO
CHRISTI
1415.

torum vallatus veneranda cetera, conclavis accessit ad ostium, & super electores benedictionis divinae imprecans, precibus proce- ingemabant, adventum sancti Spiritus alia vo- ce cum ceteris invocando. Audientibus om- nia electores ab intra, qui adhuc a concor- dia longe erant, & eorum non immerito stu- pent mentes, commoveantur viscera, corda mollescunt, mutantur voca, devotione lique- scunt animi, dulcesque per oculos stillant guttas, poplites ad terram flectunt, manus ad Deum extendunt, os in oratione aperiunt, ut Spiritum sanctum attrahant venientem. Er- rat enim hora tertia, illa, inquam, tertia de qua hymnus: *Domus sanctis hora tertia, re- pente mundus intonat, orantibus Apostolis Deum venisse nunciat.* Factus est enim repente de caelo sonus. Sonus enim ad extra canentium, licet esset de terra, tamen erat de caelo. Ut enim a quibusdam electorum audivi, voces canentium puerorum sibi videbantur voces de caelo descendentium angelorum tamquam ad- venientis sancti Spiritus vehementer, id est, mentem a primo statu discordiae ad concor- diam vehentur. Et replevit totam domum, scilicet conclavis, ubi erant electores seden- tes, & replevit repente & *maravit (a) cle- rorum corda*; quia, antequam ad ecclesiam redisset processio, ad hujus electionis concor- diam adunavit. Et tunc coeperunt loqui va- riiis linguis, & schedulis, prout spiritus da- bat eloqui illis, dicentes: *Ego eligo in papam dominum Cardinalem de Columna hic profectum.* Vere a domino factum est istud. Nam de praefato domino Cardinale nulla fiebat, quoad hoc (b) mentio, licet de multis aliis fieret mentio, quasi certa, utique a domino factum est istud. Quis enim non videat, attenta e- lectorum varietate & multitudine & forma e- ligendi decreta, ut praedicitur, in publica sessione, hujus electionis concordiam humani- tus difficillimam extitisse? Quis ergo in hac difficultate tantam facilitatem apposuit, nisi Spiritus sanctus, cujus est divisa adunare & tarda molimina in sua operatione nescire. Ip- se certe qui olim per diversitatem linguarum multarum gentes in unitate fidei congrega- vit, ipse nunc in hac electione varietatem nationum & voluntatem univit; & qui olim discipulos in conaculo adimplevit, repente ipse electores, in conclavi clausos brevi con- cordavit in tempore. Jam ergo per Dei gra- tiam non est locus rebellionis vel schismati, quia nationes omnes & obedientes reges & principes christiani per suos deputatos huic electioni manum & animum praebuerunt; & quod plus est, non solum duae partes colle- gii & cuilibet alterius aggregati, quod ut- que sufficisset, sed omnes & singuli electo- res in summum pontificem concorditer elegerunt. Cessent ergo amodo argumenta quae contra electiones olim domini Clementis & Urbani per tot annorum curricula curre- runt, contra Clementem scilicet quod electus fuisset sede non vacante; contra Urbanum quod ex impressione, & non pure, gratuite, & sincere. Sed non sit in proposito. Celebra- ta est enim haec electio sede vacante, scilicet quod postquam unus competitorum sponte re- signaverat, & alii duo morte civili obierant, prout fuit universali ecclesiae manifestum; ce- lebrata (c) nihilominus in tanta libertate & pace, quod nec intus nec extra conclave cu-

jus vis violentiae vel impressione potuit fen- diri spiraculum. Intus conclave tanta quiete & pacis religiositas, quod velut quoddam religiosorum dormitorium videbatur. Extra in civitate tanta securitas, ut quoad hoc mag- ni monasterium regularium, quam civitas popularium appareret. Exierat enim edictum a Caesare Augusto, quatenus sub pena mor- tis nullus tempore electionis, nisi deputatus, ad locum conclavis accederet, nullus in civi- tate rumorem quantumlibet excitare presumeret, nullus ad taxillos luderet, ut omnis dis- sensio vel rumoris occasio tolleretur. Num- quid devotum erat videre caesarem majesta- tem tam praecleara milita consipatam circa custodiam & securitatem conclavis tam reve- renter juramenta praestare, tam fideliter obser- vare? potius videbatur (d) circa conclave pe- rambulantes esse ecclesiae vasalli & servi hu- miles, quam principes & domini tam subli- mes. Retrocedat amodo argumentum de capi- tulo *Si quis pecunia, militari vel populari tu- multu &c.* quod nos circa electiones alias tan- to tempore laceravit; quia in hac electione nullatenus locum habet. Et haec de forma e- lectionis dicta sufficiant. Materia vero ejus est Dominus, olim Cardinalis de Columna (e) aetate quinquagenarius, Martinus V. dictus, eo quod in die beati Martini fuit electus, vir clemens & benignus, simplex & rectus, non intricatus, sed planus, non innitem propriis prudentia, sed Consilio credens, quantum hu- mana fragilitas (f) posse sinit, salubriter re- get, dum tamen mali consilii non decipiant ipsum. Conservet illum Deus ad utilitatem ecclesiae & salutem animae suae. Amen.

EPISTOLA BALTHASSARIS COSSAE,

Qui fuerat Joannes Papa XXIII. istius nominis, ad Petrum de Luna dictum Benedi- ctum XIII.

Nobilissimo ac meruendissimo domino Pe- tro de Luna, olim in sua tunc obedien- tia Benedicto XIII. nuncupato, per Balthas- sare de Coxa.

Postquam pius Dominus adiutor meus & pro- tector meus, in quo speravi cor meum, & adjutus sum, & exaudivit vocem deprecationis meae, & reformavit caro mea Florentiam, dum ex mera (g) liberrima voluntate confensus pu- blice sum coram suo sancto vicario, ipsum qui est fortitudo plebis suae & processio (h) salivationum Christi sui, saluum fecisset (i) populum suum a pestifero antiquaque schis- mate, unico suo ovili unicum & indubium praeficiendo pastorem, scilicet sanctissimum in Christo Patrem & beatissimum (k) dominum Martinum sua mirabili providentia Papam V. ante cujus sacratissimos pedes me, ut optabam, in libertatis plenitudine humilitatisque sinceritate me praesentavi, a cujusque beatissima cle- mentia, post alias plurimas, etiam istam mo- tu suo proprio consecutus sum gratiam, ut me in dignitate Cardinalis reponere & eccle- siae Tusculanae praeficere dignaretur in Epi- scopum & pastorem; post haec, inquam, per que tam animae meae quam corporis iucun- dissimam sum adeptus quietem, quamvis optimi viri, vasa Christi, animae vestrae, o meruendissime Domine, ex totis precordiis es- septantes salutem, magnam apud me decerunt

ANNO
CHRISTI
1415.

(a) & ut
maravit,
supponit con-
tra quae

(b) ut hoc

(d) vide-
batur.

(e) ut est
praedictum
Civitate de
domo anti-
quissima de
Columna

(f) notum

Et eodem
Balth. ib.
& in Lib.
Cod. in quo
vultur.

(g) non
(h) proce-
dit
(i) scilicet

(k) domi-
num ob-
tinuit

ANNO CHRISTI 1119.

ANNO CHRISTI 1119.

instantiam, ut vobis, quantum mihi foret, ANNO
 possibile bonam procurarem & pacem. Quod
 nullatenus roboratur fieri posse facilius, quam
 si mentem & actus meos super pace sancte
 matris Ecclesie conservanda vestra dominationi
 perscriberem, afferentes dominationem eam-
 dem quibusdam suis dicitis ac responsis ali-
 quem dedisse colorem, propter illa que in
 mei acciderunt personam. Ego vero, quamvis
 non tam verborum claritudinis quam factorum
 effectum meam voluerim & vellem orbi terrarum
 super pace ecclesie innocescere voluntatem;
 tamen opere pretium arbitratus sum presentes
 vobis destinare litterulas, quibus mea inten-
 tionis sinceritas per amplius vestrae reverentia
 perfectiusque clarificat; praesertim cum non
 dubitem multa per multos vobis esse picta &
 scripta mendacia. Cumque diebus praeteritis
 ego, timens iterum retrahere carceres, ali-
 quorum suavis ab honesta societate, quam
 mihi praedictus sanctissimus dominus noster
 assignaverat, declinaverim, & me in quodam
 castro cuiusdam amici mei posuerim, ubi ve-
 raciter comperta summi Pontificis voluntate,
 statim ad ipsius sacratissimam praesentiam in
 libertate omnimoda positus festinavi, & in
 vigilia corporis Christi suo sacro me praesen-
 tavi conspectui; gratiasque, quas petivi, egi
 domino Deo nostro, quia videbam, quod quam
 maxime semper optaveram, perfectam scilicet
 in sancta ecclesia unionem. Et quoniam non
 nulli in diversis mundi partibus constituti for-
 te murmurabant me apud non spon-
 te nec libere resignasse, in declaratione mea
 voluntatis in praesentia (a) sanctissimi domini
 nostri & dominorum meorum Cardinalium
 & aliorum multorum & in aliis pluribus lo-
 cis publicis & secretis, saepe testatus sum &
 testificor, professus sum & profiteor, me ces-
 sisse libera & spontanea voluntate, meamque
 cessionem ratam & gratam habui, nec ali-
 quem actum recorder me unquam scisse li-
 bendum, quam pro pace ecclesie statui cede-
 re, ad cuius regimen me sentiebam indignum,
 cuiusque tantum gravaber, quasi insano pon-
 dere, ut nunquam in illo unquam diem sciam
 me habuisse quietem; quod, ut supra dixi,
 clarius factis confirmandum duxi, quam ver-
 bis. Et per hoc, quantum ad illorum hortatus,
 quibus petentibus, meam vobis voluntatem
 notifico, satis scripsisse me credo. Restat
 ut vobis, tamquam domino litteratissimo, ad
 vestri commendationem & mei, de contradic-
 tione vestra aliquantulum exponenda sumam ad-
 miratione, a, omniique poscenti, voluntatis meae
 & actuum praedictorum reddam iustissimam &
 evidentissimam rationem, quam quisque ani-
 ma passionibus sequestratus attenderit. (b)
 In primis igitur rogo firmiter, ut vestra pra-
 grandis circumspectio arbitretur, quod est e-
 go a certo tenentem veritatem papatus in tran-
 sacto schismate fuisse apud dominum Urbe-
 num, & successores suos, semper tamen viam
 cessionis in tam colorato schismate ab utra-
 que partem, hoc est roca christianitate di-
 cissima approbatam, & vehementer instantia
 postulatam ita dilexi, ut per eam citius &
 facilius, quam per alias vias pacem ecclesie
 dari posse sine ulla dubitatione crediderim;
 & ideo illam a contendebus de papatu ac-
 ceptari & exemptari debere; praesertim cum
 se ad eam voto & iuramento restrinxerant,
 constantem tenuerim; quod si facere recusa-

rent, tamquam perjuros votiique violatores,
 schismaque foventes & notorie nutriendes,
 sanctamque ecclesiam nequiter dividentes, ab
 ipsa ecclesia tamquam praecisa membra fore
 censuerim repellendos; signanter cum esset ap-
 pud ipsam universalem ecclesiam dubium de
 papatu; quod ut a sancta pelleretur ecclesia,
 ego in cardinalatu meo quantum potui labo-
 ravi, ejusdem matris ecclesie auctoritatem,
 consensum, clamores, querelasque sequutus.
 Quamobrem Pisano Concilio, quantum in me
 fuit, dedi auxilium, Consilium, & favorem.
 Defuncto vero sanctae memoriae domino Ale-
 xandro, & me insufficiente ad apicem aposto-
 latus assumpto, non cessavi laborem impende-
 re pro pace ecclesie integraliter consequenda.
 Cumque essem in Constantiensi Concilio, sup-
 plicatusque, vobis & olim Gregorio cedenti-
 bus vel dejectis cedere vellem, libenter con-
 sensi, & juxta tenorem cuiusdam per me pu-
 blice lectae cedulae renuntiare promisi. Pro-
 pter aliqua tamen personam meam tangentia,
 item ut liberius executarem promissum, de
 Constantia recessi, & ad Scafusiam quadam
 nocte me transtuli, prius aliquibus ex domi-
 nis Cardinalibus advisatis, me non recedere
 ad impedendam vel dilatandam meam in al-
 quo cessionem. Nec modum postea contra me
 renti meum bonum propositum immutarunt.
 Imo quam primum fui a Concilio, & sacro
 collegio requisitus, in praesentia quinque Car-
 dinalium libentissime cessi, ad magnam re-
 putans gratiam Domino Jesu Christo quod
 statim, ad petitionem ecclesie universalis, pro
 sequenda unitate dimitterem, quem digno
 gubernare non poteram. Quis enim san-
 ctissimi ignorat, quod ex debito pastoralis of-
 ficii praesul sit obligatus de necessitate salu-
 tis ad deponendum mitram, qui obligatur
 pro ovibus ad ponendam animam? Quomo-
 do ille positurus est animam; qui non ponit
 substantiam? Parcat profecto, juxta beati Gre-
 gorii sententiam, parcat animam qui parcat
 substantiam? Sed talis juxta verba Domini, non
 pastor sed mercenarius suus (c) convincitur,
 in tali pastu condemnans, Ego, doctissime
 Domine, volui ostendere mundo, in pace pro-
 curanda verum me fuisse pastorem. Ideo illam
 dignitatis cellitudinem parvipendi, confi-
 derans, juxta Augustini claram propriamque
 in re praesenti doctrinam, quod episcopalis
 dignitas fructuosior mihi esset, si deposita Gre-
 gem Christi colligeret quam retenta disperde-
 ret. Nam, ut ipse ait, qua fronte in futuro
 saeculo promissum a Christo expectamus ho-
 norem, si noster honor impediret in hoc sa-
 culo unitatem? Longe quippe, inquit a libi
 idem doctor magnus Augustinus, est glorio-
 sus episcopatus sarcinam propter ecclesie vi-
 tanda pericula deposuisse, quam propter re-
 genda gubernacula suscepisse. Ad qua & si-
 millia dirigens considerationis intuitum, me
 cessisse, & post in plenissima libertate ces-
 sionem meam verbis & actibus confirmasse,
 suscitasseque aliquorum, qui ut suos nutriendos
 pestiferos diabolicosque conatus, me in liber-
 tate positum ad suscitanda scandala incita-
 bant, viriliter contempsisse delectat, ita ut
 maxima indicibilisque mihi adire corporalis
 judiciorum actuum reminiscor. Et haec de
 me ipso, quantum passus episcopalis angus-
 tia,

(a) praesentia

(b) non de-
bita quia
me non si-
cillo dignum
& merito-
rum con-
stantiam
tenentem

(c) ut

(d) si

ANNO
CHRISTI
1415.

ita, dixisse sufficiat, ut sit gloria Deo a quo
omne datum optimum donumque descendit
perfectum; item ut pessimorum hominum re-
fronetur audacia, qui semper nituntur semi-
nare zizaniam. De vobis autem, doctissime
ac nobilissime Domine, quid loquar, cum
omnem admirationem transcendat, virum tam
clari generis, & qui tanta fuit a multis re-
putatus virtutis, talem in factis ecclesie te-
nuisse processum, pro cuius unitate non solum
renuntiare sed mori, vos semper fuisse & es-
se paratissimum predicavistis, pro cuius unitate
vestram renuntiationem directe vel indirecte
nullatenus impedire juramento medio confir-
mavistis? Ut alia sileam, quae in schedula con-
clavis & aliis vestris oblationibus continen-
tur. Igitur vehementer stupent omnes, cum
sola de contenditibus vestra dignatio reman-
neret; quare non satisfecistis ecclesiae matri
vestrae; quare eam tanto tempore fluctuare fe-
cistis, postquam, ut dixi, cesserat olim Gre-
gorius, & ea, quae contra vos Pisis facta fue-
re, juxta tenorem petitionis vestrae non solum
revocarentur, sed declararentur fuisse invali-
da, atque nulla. Clamor itaque omnium in
hanc descendit sententiam. Quis unquam o-
pinari potuisset, quod tantus vir, illos, qui
praedicaverant, numquam eum pro pace (a)
renuntiatum ecclesiae, imo simula-
te fuisse viam cessionis, cum olim Gregorio
prosecutum, sic fecisset veraces, & ora om-
nium eum amantium tantis adimplevissent ru-
boribus, ut non solum pedes eorum nomine
annuntiantium pacem, evangeliantium bo-
num, sed etiam facies confusa sint, & meri-
to. Expectabant enim, & ad sui excusatio-
nem clamabant quod ubi omnes concordarent,
ipse concordiam adjuvaret. Sed cum Deus di-
versitatem gentium, & contrarietatem natio-
num in sui nominis confessionem super modo
eligendi sibi indubitatum vicarium mirabiliter
adunasset, & tam brevi tempore, praeter spem
omnium, (b) in unam sanctissimam miracu-
lose concordassent personam, quam ipse qui
fecit concordiam in sublimibus suis evidenter
elegerat; quid dicere in excusationemque sui
qualemcumque poterunt suis contradictionibus
praestare colorem, nisi forte dicerent, quod
ipse respondit, se scilicet non esse in libertate?
O bone Deus, quare tua permittit vera
iustitia tantum hominem sic errare? Reputa-
bat se esse liberum ut toti ecclesiae contradice-
ret; & non liberum ut cum tota ecclesia
concordaret; cum illa ab eo cum magna hu-
militate pacem quaereret, non conflictum. Qui-
nimo, inquam, non liber erat, qui in castris
fortissimo & munitissimo residebat, ad quod
ut libertate debita frueretur se declinare re-
sponderat. Quomodo non liberum hominem
tanto reatum auro, tantis pollentem localibus
pretiosis, tam multis stipatum militibus, &
circumseptum armigeris suae voluntati paren-
tibus? Quomodo non liberum ad quem, nisi
de voluntate sua, nullus patet ingressus; qui
ad eum intrantes, si vult terrere, poterit;
sed ab eis terreri non valet? Haec inquam,
& similia clamitant contra vos. Ego autem
attendo quod forte vestra circumspicienda domi-
natio alla formidabat quae non dicebat. Ti-
mebat forte scandala quae propter me possent
in ecclesia suscitari. Et ideo, doctissime Do-
mine, expectabatis, prout aliquibus mihi re-
ferentibus praedixistis, libertatem meam, ut

tunc me ratificans cessionem meam, etiam
vos libentissime cederetis. Ecce igitur habetis
quod optavistis, si pacem ecclesiae dilexistis. Si
schisma, quod jam non solum tolerare, sed
audire mundus abhorrebat & fugere dignum du-
citis, accelleret vestrae magnitudo prudentiae ad
liberandum animum, ad reparandam, reinte-
grandamque sanam festinet. Quod si adhuc
sancto operi vestrae dominationis reluctatur o-
pinio, deponat humilitas vestra illam, & acri-
ter detestetur, dicens cum Aug. omnis cathol.
securus eam partem detestatur, cui ecclesiam
universalem, apostolicis sedibus roboratam,
non communicare cognoscit. Secure igitur de-
testaturini opinionem vestram, cui ecclesiam
universalem contradixisse cognoscitis; & quod
plus est, non solum auctoritative in Concilio
universaliter, sed etiam discretive & regula-
riter, ita ut nullus fidelis & prudens in tota
reperiatur ecclesia, quin vestram contradic-
tionem exhorreat. Faciatis igitur sacrificium Deo
de opinione praedicta, si bono vestro alterius
contradicat. Et venite cum gaudio ad sacros
pedes Domini nostri sanctissimi, a cuius mi-
rabili clementia quicquid vestrae conscientiae
salubre, quicquid summi decorum, quicquid
personae utile sit, facillime vestrae reverentiae
impetrabitur (c). In quo principaliter bonum
vestrum & paucarum animarum quae vos for-
te sequuntur considero. Nam quod ad pacem
ecclesiae attinet, illam, Christi gratia, jam su-
mus adepti perfectam. Omnes enim reges, om-
nia regna, omnesque communitates & dominia
christianitatis unam sequuntur ecclesiam, &
unicum indubitatumque consentur Christi vi-
carium praedictum sanctissimum dominum no-
strum dominum Martinum divina providentia
Papam quintum. Finaliter vero vestram domi-
nationem exoro, quatenus si aliquod praedictio-
rum eandem dominationem offendit, magis
ad sinceritatem meae benevolentiae erga vestram
personam nobilissimam quam ad ipsius verba
respiciat. Mihi equidem aequaliter indisposi-
to in persona, & multis in aliis occupationi-
bus non occurrerunt honestiora vel humilliora
verba, nec etiam enodatores sententiae ad ex-
primendum intentum meum dominationi praedi-
ctae, cui Christus dare dignetur spiritum
tranquillitatis & pacis ad exsequendum feliciter
quae superius continentur.

MARTINI PAPAE V. EPISTOLA.

Martinus Episcopus servus servorum Dei dilecto
filio nobili viro Rentio de Columna.

Germano nostro salutem & apostolicam benedictionem.

Misericors & miserator dominus, unigenitus
Dei filius Jesus Christus, qui caelestia simul
& terrena suae majestatis omni potentia dirigit
& gubernat, sanctissimam Romanam catho-
licamque ecclesiam sponsam nostram, quam
non facta solum, sed sui proprii sanguinis as-
persione fundavit, suae pietatis oculis ab alto
respectus, ipsius viduitatis incommoda post
resignationem juris papatus per Joannem XXIII.
ac subsequenter per Gregorium XII ipsius etiam
Joannis depositione ab ipso papatu pri-
vationem ac depositionem de Benedicto XIII.
etiam a papatu hujusmodi, ut toti orbi de-
bet esse compertum, in hoc generali Con-
cilio Constantiensi, ac per ipsum canonice cele-

ANNO
CHRISTI
1415.

(c) Impe-
rabit

Ex MS.
Cod. Lat.

ANNO
CHRISTI
1415.

celebratio deplorare ulterius non est passus; nam post longos varios distinctosque tractatus inter collegium venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, ac quosdam venerabiles Praelatos & alios deputatos nationum praefati Concilii super electionis futuri pontificis celebratione solemniter habitos, & consilia repetita diebus his proximis ad instar miraculi divina superillustrante clementia in ipso Concilio extitit summo omnium consensu per effectum saluberrimae unionis ex praefata ecclesia consequenda, ac totali extirpatione nefandi schismatis salubriter ordinatum. Quod collegium ipsorum Cardinalium ad eligendum ipsum futurum pontificem per quinque nationes eo eodem Concilio existentes sex pro qualibet in coercitores adungerentur. Ita quod ille qui per duas partes ipsius collegii concorditer, & subsequenter per duas partes coelectorum cujuslibet ipsarum nationum in Papam etiam concorditer eligeretur, pro unico vero ac indubitato romano Pontifice a cunctis Christianis haberetur, prout in decretis dicti Concilii confectis desuper ac solemniter latius continetur. Unde sic equidem altissimo placuit, & effectum quod celebrata per nationes ipsas electione dictorum coelectorum dicta numero & approbata per ipsum Concilium die lunae, octava praesentis mensis novembrii, circiter horam quartam post meridiem, in illius nomine qui perpetua mundum ratione gubernat, Cardinales num. XXIII. & XXX. coelectores hujusmodi, cooperante Spiritus sancti gratia, conclave libertate, atque securitate & celeberrima ab extra custodia munitissimum ad pacem ecclesiae aspirantes intraverunt, missarumque celebratis de more solemnibus, ac deinde consiliis habitis repetitis, prout tantae rei sublimitas exposcebat. Die jovis XI. dicti mensis, celebratis beati Martini confessoris atque Pontificis hora quidem X. eodem spiritu qui fidelium corda vivificat, atque illustrat, dirigitque semper in bonum, mentesque nostras uniformiter & humilliter, ac etiam concorditer inspirante ad altissimi laudem, & gloriam ad statum ipsius ecclesiae, evulsionemque totalem ex agro dominico praefati schismatis, Cardinales & coelectores praefati in nos tunc sancti Gregorii ad velum aureum diaconum Cardinalem, licet ex fragilitate conditionis humanae ad tantum onus regiminis universalis ecclesiae insufficientibus humeris, eorum vota unanimiter, discrepante nemine, direxerunt. Et in jubilo hymnum *Te Deum* cantico decantantes, moxque intronizavere, ac etiam adoravere solemniter, ut moris est, demumque servatis de more caeremoniis externa die nos apostolico diademate coronarunt. Quae nobilitati tuae duximus ad tui jucunditatem cordis specialiter intimanda. Caeterum volumus, sicut & plene de tuae virtutis moderatione confidimus, ut nullus in te ab hoc subrepat elationis spiritus, vel cogitatione rapiaris inani, quominus serves indictae tibi modestae disciplinae, ne, quod absit, te nostris moribus sentiamus adversum; sed nos de tuo secundum utramque hominem sperato profectu factas in Altissimo jucundari.

Datum Constantiae X. Kalend. Decembris pontificatus nostri anno primo.

Concil. General. Tom. XXVIII.

MARTINI V. LITERAE

Ad magistratus & populum Viterbiensem Assumptionem suam in summum Pontificem nunciat.

ANNO
CHRISTI
1415.

Martinus Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Prioribus populi, & communis civitatis nostrae Viterbien. salutem, & apostolicam benedictionem. Misericors, & miserator dominus, unigenitus Filius Dei Jesus Christus, qui caelestia simul, & terrena suae majestatis omnipotentia dirigit, & gubernat, sacrosanctam Romanam catholicamque ecclesiam sponsam nostram, quam non factio solum, sed sui proprii, ac sacratissimi sanguinis aspersione fundavit, suae pietatis oculis ab alto respiciens ipsius ecclesiae viduitatis incommodum post resignationem juris Papatus per olim Joannem XXIII. ac subsequenter Gregorium XII. ipsiusque etiam Joannis depositionem ab ipso Papatu, ac per privationem ac depositionem de Benedicto XIII. a Papatu ejusdem, ut toti orbi jam debet esse compertum, in hoc generali Concilio Constantiensi, ac per ipsum canonicè celebrato, deplorare ulterius non est passus; nam post longos, varios, diversosque tractatus inter collegium Venerabilium nostrorum S. R. E. Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, ac quosdam venerabiles Praelatos, & alios deputatos nationum praefati Concilii super electionis futuri Romani pontificis celebrationem solemniter habitos, & Consilia repetita diebus his proximis ad instar miraculi divina superillustrante clementia in ipso Concilio extitit summo omnium consensu pro effectu saluberrimae unionis in praefata ecclesia consequendo, ac totali extirpatione nefandi schismatis salubriter ordinatum, quod collegio ipsorum Cardinalium ad eligendum ipsum futurum pontificem per quinque nationes in ipso Concilio existentes, sex pro qualibet in coelectores adungerentur; ita quod illi, qui per duas partes ejusdem collegii concorditer, & per duas partes coelectorum cujuslibet ipsarum nationum concorditer elegerint, pro unico, vero, ac indubitato Romano pontifice a cunctis Christianis haberetur, prout in decretis dicti Concilii confectis, ac solemniter publicatis latius continetur. Unde sicut equidem Altissimo placuit, est effectum, quod celebrata per nationes ipsas electione dictorum electorum triginta numero, & approbata per idem Concilium, die lunae proxime praeterita circiter horam quartam post meridiem, in illius nomine, qui perpetua mundum ratione gubernat, Cardinales numero viginti tres, ac triginta coelectores hujusmodi, cooperante Spiritus sancti gratia, conclave libertate, atque securitate, & celeberrima ab extra custodia munitissimum ad pacem ecclesiae aspirantes intraverunt, Missarum solemnibus, ac deinde Consiliis habitis, & repetitis, prout tantae rei sublimitas exposcebat, hac praesenti die jovis celebratae B. Martini confessoris atque hora quasi decima, eodem spiritu, qui fidelium corda vivificat, illustrat, & dirigit semper in bonum mentes nostras, uniformiter, ac humillime, & etiam concorditer inspirante, ad altissimi laudem, & gloriam ad statum ipsius ecclesiae, evulsionemque e sa-

A. S. B. S. I.
H. V. V. V.
in Append.

ANNO
CHRISTI
1415.

cro Dominico grege præfati schismatis, Car-
dinales, ac coelectores prædicti nos tunc S.
Georgii ad velum aureum diaconum Cardina-
lem, licet ex fragilitate humanæ conditionis
ad tantum onus regiminis universalis ecclesiæ
insufficientibus humeris, eorum vota unani-
miter, nemine discrepante, dixerunt, hym-
num Te Deum, & canticum decantantes, mox-
que inthronizavere, ac etiam adorare solem-
niter, ut moris est. Quæ devotioni vestra du-
ximus ad vestrorum jucunditatem cordium spe-
cialiter intimanda, nam universalitatem vestram,
& privatim & publice, etiam cum minori
fungebamur officio, continuatis semper affe-
ctibus in nostræ gestimus, & gerere intendi-
mus visceribus charitatis, ac de tranquillo sta-
tu vestro, & aliorum subditorum animarum-
que, & corporum salutem jugiter cogitare, &
circa illa sedulo exponere internalis vigilantie
nostræ curas. Nos autem, sicut certissimi red-
dimur, sic in devotione, fidelitate, & obedi-
entia nostris, & præfate ecclesiæ matris vestræ,
ac dominæ, ac magistræ continuatis affectibus
persistatis, & ultra nostram, & apostolicæ se-
dis benevolentiam, & gratiam a largiente mu-
cerum supernorum pareatis, sempiternæ vitæ
gratiam valeatis promereri. De hoc autem,
quod bulla sine impressione nostri nominis est
appensa præsentibus, eadem vestra devotio
non miretur, sed potius gratuletur maxime,
cum ejusdem vestræ sinceritatis desideriis oc-
currentes, easdem litteras ante nostræ corona-
tionis insignia providerimus dirigendas, infra
quæ usus præfate bullæ cum nostri impressio-
ne nominis non habetur. Dat. Constantiæ Mo-
guntinæ provincie III. Idus novembris. su-
cepti a nobis apostolatus anno 1.

EPISTOLA COLLEGII CARDINALIUM

Ad universitatem Coloniensem.

Significans celebratam electionem summi
pontificis.

Exemplum
cum super-
riori apud
Mart. A-
pud. 1. 11.
p. 100.

Miseratione divina Episcopi, presbyteri &
diaconi S. R. E. Cardinales, egregiis
viris rectori & universitati studii Coloniensis.
Salutem in domino sempiternam.

Pater futuri sæculi princeps pacis de thro-
no ejus ineffabilis pietatis atque clementiæ ad
statum Petri naviculæ, variis & calamitosi-
s undarum turbibus per quadraginta annorum
lugenda curricula ob schisma perditum lac-
rymabiliter laceratis, prospiciens; ac misere-
tus jam tandem super illam, nec passus diu-
tius sacrosanctam Romanam ecclesiam catho-
licam post cessionem juris Papatus dudum per
olim Joannem XXII. & subsequenter Grego-
rium XI. in eorum obedientiis nuncupatos,
factas, & depositionem a Papatu de dicto o-
lim Joanne per sacrosanctam & generalem sy-
nodum Constantiensem; ac deinde Benedicto
XIII. in ejus obedientia nuncupato, & per
ipsam synodum legitime celebratas, suo præ-
sule viduatam in maximum & enorme præju-
diciam animarum & corporum, & interitum
deplorandum fidelium christianorum, ipsius
viduitatis ulterius deplorandæ incommoda non
ferens per infusionem Spiritus sancti paracliti
diebus his proximis in corda hominum inspi-
rare in maximo rerum turbine (nam ubi vult
spirat) ineffabiliter est dignatus, ut post

multos, diutinos, varios, laboriososque tra-
ctatus inter nos & deputatos commissarios na-
tionum in præfata synodo existentium, quas
divina majestas ad pacem, reformationem, &
unionem dictæ ecclesiæ de universis christiani-
tatis, & nonnullis aliis partibus in unum mi-
rabiliiter adunavit super electione summi Ro-
manique & futuri tunc proximi pontificis ha-
bitos, in ipsa generali synodo concorditer
provisum extitit, & conclusum super modo
& forma electionis ipsius Romani & futuri
summi pontificis, quod collegio nostræ præfa-
tæ ecclesiæ Cardinalium, sex coelectores pro
qualibet quinque nationum in ipso Concilio
seu synodo existentium ad peragendum una
nobiscum electionem hujusmodi adjungerentur:
ita tamen quod electus in Papam per duas
nostræ collegii & duas alias partes coelectorum
cujuscunque nationum prædictorum, concorditer
a cunctis Christi fidelibus pro unico vero
& indubitato pontifice præfate ecclesiæ catho-
licæ haberetur, prout in decretis ipsius synodi
litteris denotatur. Post quæ nationes ipsæ supre-
mis aspirantes affectibus, ut pro universali
bono christianitatis electio ipsa in altissimi
gratiam concluderetur celeriter, ad electionem
coelectorum hujusmodi procedentes, sex inter
prælatos & alios viros gradibus, scientia &
virtute conspicuos ad electionem hujusmodi
pro earum quinque nationum qualibet, nobis
& nostræ collegii adjunxerunt; & deinde di-
ctorum sex pro natione numero triginta coele-
ctorum ad electionem ipsam celebrandam, e-
lectione per nationes, ut præmittitur, cele-
brata, in eadem synodo fuit confirmata so-
lemniter cum potestate in decreto dicti Con-
cilii alias declarata. Quibus opportune & so-
lemniter peractis, die lune octava instantis
mensis, circiter horam quartam post meridiem
nos & dicti coelectores, servatis de more ser-
vandis, decretum conclave in domo comuni-
tatis Constantiensis notabili accommodo, li-
bertate atque securitate amplissimis communi-
tum, ad omnipotentis Dei laudem & gloriam,
pacem, statum & unionem præfate ecclesiæ
ac totalem extirpationem schismatis prædicti
in Spiritu Sancti nomine exultantes intravi-
mus. Illoque qui de supero cardine cui vult
spirat, & fidelium corda vivificat, & illu-
strat mentes nostras & nostrorum coelectorum
ineffabiliter ac divinitus inspirante, die Jo-
vis, XI. præsentis mensis, circa horam de-
cimam, & ad tam sacratissimum negotium,
eodem spiritu humillime, prout tam subli-
mis materia exposcebat, ab intimis præcor-
diis invocato, una cum coelectoribus præfatis
consultatione & deliberatione maturis super
statu ipsius ecclesiæ, tranquillitate fidelium,
& electione hujusmodi, præfati schismatis
confusione universale, vota nostra cum eisdem
coelectoribus unanimi consensu ac libera
voluntate nemine discrepante, in reveren-
dissimum in Christo patrem & dominum O-
donem de Columna, tunc S. Georgii ad vel-
lum aureum diaconum Cardinalem, contra-
ctum nostrum, ejusdem ecclesiæ verum & in-
dubitatum pontificem supra cordium no-
strorum affectione direximus, ac ipsum elegi-
mus & præfecimus eidem Romanæ ecclesiæ in
hujusmodi pontificem & pastorem. Moxque
cum hymnis de more & canticis ipsum, mu-
tato Odonis nomine in Martinum Papam quin-
tum, solemniter inthronizavimus, & adoravimus
jux-

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO
CHRISTI
1415.

juxta morem, confectis super his omnibus ad futuram rei memoriam publicis documentis. Et deinde solemniter juxta ritum præfate Romanæ ecclesiæ hæc præfenti die in ecclesia Constantiensi canonice & solemniter celebratis, adstante multitudine percelebri, in præfentia serenissimi principis domini Sigismundi regis Romanorum & Ungariæ Illustris, prælatorum, procerum nobilium, ceterorumque ipsius domini nostri coronationis insignia celebravimus cum exultatione præmaxima. Quæ licet dominus circumspeditioni vestræ latius affectibus per suas litteras intimet; nos etiam significare decrevimus ad lætitiâ singularem. Offerentes nos prona semper affectione dispositos apud ipsum dominum nostrum tranquillitatem vestram pariter, & honorem fraternitatem amplectentem pro omni statu & honore vestris interponere, totiusque vigilantie nostræ curas casu quolibet ingruente. Vos autem, prout de vestra circumspeditione, & integritate erga statum, honorem, & gloriam præfatorum domini nostri & ecclesiæ abunde confidimus, sic vos exhibeatis diligentissimum & solertem, ut merito valeatis in Altissimo collaudari & condigne remunerationis impendia promereri. Datum Constantiæ provincie Maguntinæ sub trium priorum nostrorum sigillis, XXI. novembris ab assumptione pontificalis culminis ipsius domini nostri anno primo, millesimo quadringentesimo decimo septimo, indictione decima.

INSTRUMENTUM STUDII HEYDELBERGENSIS

Traditum nuntio sibi nuntianti electionem domini Martini Papa V.

IN nomine sanctæ & indivisus Trinitatis, Amen. Novcrunt universi præfentes & futuri, hoc præfens publicum instrumentum inspecturi, quod anno nativitatæ dominicæ MCCCXVII. indictione X. die nona mensis decembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris domini nostri domini Martini digna Dei providentia sacrosanctæ Romanæ ac universalis ecclesiæ & summi pontificatus Papæ V. anno primo, coram venerabili & egregio doctore doctore domino magistro Joanne de Noet, rectore ad præfens alme universitatæ Heydelbergensis, Wormatiensis diocesis; necnon venerabilibus viris dominis Nicolao de Janwer, Henrico de Hoemborch, Wilhelmo de Eppembach sacre theologiæ professoribus; Nicolao de Berembeyg, Nicolao de Treiffet sacrorum canonum, Wilhelmo de Davanticia in medicina doctoribus, Wilhelmo de Lyra decano facultatis artium, totoque cœtu aliorum regiminis & non regiminis nobilium bacallearum, scolarium & suppositorum alme universitatæ per bedellum ejusdem, ex commissione dicti domini rectoris, ut moris est, ad hunc audiendum specialiter evocator. personaliter constitutus venerabilis Ludovicus de Mutiliana Faventinæ diocesis artium & medicinæ magister & doctor egregius, a præfate domino nostro Papa ad hujusmodi alme universitatem nuntius specialiter destinatus, quasdam litteras, unam videlicet secretam præfati domini nostri Papæ, ejus vera bulla in cordula canapis more Romanæ curiæ impendente bullatam, & aliam papyream reverendissimorum in Christo patrum & dominorum S. R. E. Cardinalium

Cœcil. General. Tom. XXVIII.

litem sub tribus sigillis priorum Cardinalium eorundem de cera rubea per impressionem signatam, modum & formam electionis & coronationis dicti domini nostri Papæ in se continentes in præfentia dictæ alme universitatæ, hujus rei causa, ut præmittitur, congregatæ, in medium produxit, atque præfate domino rectori tamquam capiti ejusdem universitatæ honorifice præsentavit. Quas idem dominus de manibus humiliter & devote ac cum omni, qua decuit, reverentia suscipiens, ipsas mihi notario tradidit publice legendas, & eidem universitatæ publicandas: quas ego notarius infra scriptus de mandato ejusdem rectoris aperiens, easdem publice alta & intelligibili voce perlegi & publicavi. Quibus quidem litteris sic, ut præmittitur, debite perlectis & publicatis cum collatione & assumptionis, electionis, coronationisque præfati domini nostri Papæ recitatione, ac ipsius & universalis sanctæ matris ecclesiæ status, & horum recommendatione per præfatum dominum Ludovicum nuntium ad ipsam universitatem laudatis, factis & expeditis; egregius sacre theologiæ professor magister Nicolaus prælibatus præfate nuntio præfenti & astanti, ac suæ collationi nomine dictæ universitatæ respondit hujusmodi verba, videlicet: *Hæc est dies boni nuntii pro themate assumendo, quod quidem thema per similia membra subtiliter distinguendo & introducendo solemniter & honorifice cum júbilo & gaudio immenso conclusit. Hæc est dies boni nuntii, unionis videlicet sanctæ matris ecclesiæ per tot annorum lugenda circula lamentabiliter lacescitæ, ac electionis & præfati sanctissimi domini nostri domini Martini Papæ V. unici veri & summi pontificis per omnes Cardinales & deputatos singularum nationum in civitate & Concilio Constantiensi tunc in conclavi existentes, unanimiter, eorum nemine discrepante factæ & celebratæ: cui domino nostro Papæ tamquam vero & indubitato Romano & universalis ecclesiæ summo pontifici & pastori, B. Petri legitimo successori; ipsiusque præceptis, movitis & mandatis, ipsa hujusmodi universitas sæpedita, tamquam filii humillimi volunt & intendunt irrevocabiliter in omnibus, & per omnia, prout decet, devote & humiliter obedire. Recommendantes se & sua cum humilibus reverentia & subiectione ad præfati sanctissimi domini nostri Papæ pedum oscula beatorum; hymnumque. *Te Deum laudamus* de principio usque ad finem cum antiphona de B. Maria Virgine gloriosa solemniter cum exultatione maxima decantantes, ad laudem, gloriam & honorem omnipotentis Dei ac pacem & unitatem universalis ecclesiæ & totius populi christiani. Super quibus omnibus & singulis præfatus M. Ludovicus nuntius petiit sibi per me notarium infra scriptum unum vel plura publica fieri instrumenta. Acta fuerunt hæc in ecclesia regali S. Spiritus Heydelbergensi, dictæ Wormatiensis diocesis, sub anno, indictione, die, mense, & præfentibus quibus supra, hora vespereorum vel quasi, præfentibus ibidem supradictis doctoribus & magistris aliisque suppositis dictæ universitatæ, ad hoc, ut præfatur, inibi congregatis, aliorumque notabilium virorum in multitudine copiosa, tenores & fines dictarum litterarum, de quibus sit mentio sequuntur per ordinem & sunt tales:*

ANNO
CHRISTI
1415.

ANNO CHRISTI 1448

ANNO CHRISTI 1448

tales: Martinus Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis rectori & universitati Heydelbergensi salutem & apostolicam benedictionem. Misericors & miserator dominus, & usque deplorare non cessans, etc. Et h. hanc. Datum Constantie XI. kalendas decembria pontificatus nostri anno primo. Altera vero littera dominorum Cardinalium principum sequitur in hac verba: miseratione divina Episcopi, presbyteri, diaconi S. R. E. Cardinales egregia viria rectori & universitati studii Heydelbergensi, salutem in domino sempiternam. Pater futuri seculi, princeps pacis, de throno ejus, etc. usque ubi suo presule viduata etc. sic finit. Datum Constantie provincie Maguntinae sub trium priorum nostrorum sigillis XXI. decembria ab assumptione pontificali culmine ipsius dom. nost. an. primo, MCCCCXVII. indictione X.

Et ego Joannes de Werthusen clericus Trajectensis diocesis, publicus apostolica auctoritate notarius, premissa omnibus de singulis, dum sic ut premittebat, agerentur & fierent, una cum presule rectori, doctoribus, & magistris, nec non totius universitatis suppositis interfui, eaque omnia de singulis sic fieri vidi & audivi. Ideo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum, confectum, publicavi, & in hanc formam publicam redegi, signumque meum solum & consuetum apposui rogatus & requisitus in h. C. & testimonium omnium & singulorum premissorum.

Similes litteras eisdem peno verbis conceptas & expressas nomine universitatis Colonienfis die prima Januarii anno MCCCCXVIII. datas continet eodem codex ms. quas hic describere non videtur.

ADDITION AD SESSIONEM XLIII

BULLA

MARTINI PAPAE P.

In Concilio Constantiensi, ut arbitror, lata.

Qua concessa exemptiones tempore schismatis collantur.

PRÆMONITIO COLLECTORIS.

IN sessione XLIII. Concilii Constantiensis lecta sunt pro Concilio decreta quadam a Martino novo pontifice facta, quorum primis abrogat exemptiones tempore schismatis concessas, singulosque tunc exemptos juri presulum suorum restituit. Integram Martini bullam, usquam legi; quare opera precium me facturum existimavi, si ejusdem bulla dignis fragmentum seu potius bullam integram titulo tantummodo & sine contentem, o MS. codicet hic exhibuerim, communicatam mihi usper a viro eruditissimo, & de hoc ipsa opere non semel optime merito P. Josepho Bergensini ordinis servorum B. M. V. & Peneta sui ordinis provincia auristite. Ceteri hac equidem bulla inscriptone, sed ad Martinum P. pertinere nullus dubito, necumque lectur. commensuros facile credo.

Prætorum jam temporum, quibus haecra-

dum schisma post obitum felicie recordationis domini Gregorii Papae XI. exortum fuit, impulis qualitas, ut in sua obedientia pro Romanis seu summis pontificibus se gerentes, ad importunas quascunque subrepticias potentium instantias nec (non) ad captandas humanas benevolentias, nec (non) ad exhauriendas cleri divitias nec aliter & variis ad complendas suas placencias non usquequaque semper canonice regulatas, nonnullaque etiam sine illorum quorum intererat vocations vel assensu, noscuntur atque patuisse que in le-

tionem non modicam subditorum, presertim ordinariarum rodudare censentur, reipublicum detrimentum; inter cetera multis tam ab ipsa ordinariis, quam a superioribus aliis eorum jurisdictione, dominio, potestate exemptiones seu mancipationes a dicto incitati schismatis tempore inferioribus rationabiliter concesserunt. Ea propter cum inter sacrorum cano-

num sententias non occurrat locus & opportunitas ut minus canonice gesta retractentur, omnes, & singulas exemptiones quibuscunque ecclesiis & monasteriis, capitulis, collegiis, & locis aliis religiosis & piis sub quacunque verborum forma a presato incitati schismatis tempore per a predictos, qui pro summis seu Romanis pontificibus in suis obedientiis se gerebant, concessas, datas, salvis infra designatis, ex certa scientia annullamus, irritamus, cassamus, & revocamus lisis (littere) cujuslibet pendenti non obstante, & si in ea usque ad conclusionem in causa effectus processum, presatis insuper sic, ut dicitur, exemptionis, universis & singulis ab antedicto inchoati schismatis tempore sicut premittebat exemptionis districte precipientes & mandantes, quatenus diocesanis ordinariis aut superioribus aliis, quibus antea parebant & subditi consistebant, de cetero in omnibus pareant & subditi existant, prout & quemadmodum ante concessionem predictam subditi esse & pretere tenebantur & debebant. Per predicta tamen nullo modo directe, vel indirecte intendimus in aliquo derogare exemptionibus seu

emancipationibus datis seu concessis ecclesiis, capitulis, religiosis, monasteriis, domibus aut aliis piis locis seu etiam ordinibus ante dictum tempus inchoati schismatis predicti & obitum domini Gregorii XI. per Romanos pontifices seu sedem apostolicam datis seu concessis: neque etiam derogare intendimus ecclesiis, monasteriis, capitulis, collegiis, religiosis domibus aut locis aliis piis que a dicto tempore sunt fundata sub conditione sive modo ut eximerentur seu que suodationis novae hujusmodi contemplatione fuerunt exempta, atque etiam ordinibus approbatis a presato tempore etiam de novo concessis vel etiam universitatibus seu collegiis studiorum generalium etiam datis & concessis, nec etiam subsequenter derogare intendimus confirmationibus augmentis seu additionibus exemptionum dicto durante tempore schismatis & a dicto tempore factis prioribus privilegiis seu exemptionibus, que scilicet ante presatum domini Gregorii obitum erant inchoata, facta quibuslibet ecclesiis, monasteriis, capitulis, collegiis, religiosis domibus aut locis aliis piis causa sic dependere etc. veteri causa. Nec etiam postremo intendimus derogare exemptionibus, que de consensu ordinariarum seu etiam de consensu aliorum superiorum, quorum intererat,

pro-

locus not.

locus not.

ANNO CHRISTI 1415

ANNO CHRISTI 1415

procedere. Quinimo omnes & singulas sigillatim numeratas exemptiones, & profertim antiquas volumus remanere in suo robore firmatas, & illas ex abundantia approbamus, decernentes allegantibus quascunque exemptionem profecti schismatis durante tempore fuisse concessam incumbere omni probandi. Et insuper declaramus rationi esse consonum & sacris canonibus multum quod Romanus Pontifex deinceps exemptiones aliquas Ecclesiis, capitulis, monasteriis, religiosis domibus, piis locis, ordinibus, universitatibus seu personis quibuscunque non concedat sine causa rationabilis ac vocati & auditi locorum ordinarii & alii quorum principaliter interest, quod tamen locum non habeat (pro) Ecclesiis, monasteriis aut aliis piis locis de novo edificandis sub conditione exemptionis ac universitatibus & collegiis studiorum noviter ordinandorum.

BREVIS NOTITIA CODICIS MS.

Qui varias sermones in Concilio Constantiensi habuit completitur.

De Schismate Anthonii. Et. tom. II. p. 211.

Scriptus est Codex anno MCCCCLXXXII. In ejus fine haec leguntur haud illeptida: *Acta sunt haec in Monasterio S. Joannis Baptistae in Blankenburo anno MCCCCLXXXII. vicarij Christi gerente in eodem loco reverendo in Christo Patris Dominice Maiwica Schmid. Eodem anno in eodem loco apparuit rara avis, capitulum provinciale dice, in qua multa bona comesta, pauca gesta sunt. Eodem anno pestilentia regnavit per totum dominium dominorum de Wirtemberg & fere per totam Svergiam. Continentur in eo praeter alias sermones XXVIII. In Concilio Constantiensi habiti, e quibus haud pauca testimonia de miserrima Ecclesia ejus aevi facile decerpi possent. Dabimus hic eorum tantummodo indicem, quos in actis Concilii Constantiensis, ac tertia Historiae literariae reformationis parte haud vulgavit celeb. Hermannus von der Harde, is fortasse tum non instructus.*

Sermo fratris Matthaei de Aula regis ordinis Cisterciensis. Magistri in artibus ac S. Theol. profess. habitus domini. 4. post Trinit. text. *Ecce misericordes.*

Sermo fratris Joannis Zachariae S. theol. prof. ord. Heremitarum S. Augustini, unius de ambaxiatoribus almae universit. studii Herfordiensis. A. 1415. text. *Gratia vobis & pax.*

Sermo Joannis Gersoni cancellarii Parisiensis. A. MCCCXV. text. *Observa vos, tanquam adventis & peregrinis.* 1. Pet. II.

Sermo Anonymi post clandestinum recessum olim Joannis Papae XXIII. A. MCCCXV. Incipit: *reverendissimi in Christo Patres & domini praesantissimi, Ecclesia sancta Dei Cardinales immobiles, inflexibilesque columna. Almi nominis auxilio primitus invocato.*

Sermo fratris Alexii ordinis minor. Episcopi Placentini, Dominic. II. quadrages. Ann. MCCCXVI. text. *Faciamus hic tria tabernacula.* Matth. XVII.

Sermo Anonymi de nativitate Mariae Virginis. Text. *Liber generationis Jesu Christi.* Matth. I.

Sermo Fratris Bernardi Baptistae monachi & abbatis ord. S. Bened. in S. theologia licentia-

ti A. MCCCXVI. domini. III. post festum Pasch. text. *Marialis & solibus vis, mundus autem gaudet.* Eccl. Jo. XVI.

Sermo Joannis de Rocha ordinis minor. Vicegeneralis ac S. theol. prof. A. MCCCXVI. in festo nativ. Mariae Inc. *In Jesu Christi nomine te sagittante virginem, qua Deum peperisti, thema fandi sermonis sextum. Generationis liber Jesu Christi.*

Sermo magistri Mauricii de Praga S. theol. Profess. dominica VII. post festum pentecost. text. *Ascendite a falsis prophetis.* Matth. VII.

Sermo magistri Jacobi Episcopi Placentini in exequiis domini Cardinalis Barensis. Incip. *Mibi accessum subtilem, reverendissimi patres & Domini, dolorem & amarissimum recedenti &c.*

Sermo generalis ordinis Praedicatorum dominica I. quadrages. A. MCCCXV. Inc. *Reverendissimi patres & domini praesantissimi domini Cardinales, cardines terrae excellentissimi, praesules, doctores ceteri, pastoresque sacrum animarum, super quibus posuit Deus orbem. Esti juxta sacri canonis veritatem omnia suis debent curare temporibus.*

Sermo Anonymi A. MCCCXV. d. 19. Septembris. text. *Obsecro vos ut sitis in charitate redigati.* Eph. III.

Sermo Episcopi Firmanus ordin. minor. A. MCCCXVI. in festo corporis Christi. text. *Cave mos vere est tibus.* Jo. VI.

Sermo Anonymi. text. *dominus dabit vobis signum: Ecce virgo concipiet & pariet filium Jesu.* VII.

Sermo Anonymi de contemptu sacri Concilii. Text. *Filius noster iste protervus & contumax est, nostra monita audire contemnit.* Deuter. XXI.

Opera pretium est ex hoc quadam decerpere. Habitus est in Joannem Archiepiscopum Maguntinum, & quidem ab ipso, uti videtur, Martino V. Pontifice Maximo. Meminit enim orator praedecessorum suorum, a quibus multa beneficia & ipsum Archiepiscopatum Joannes acceperit, subque sermonis finem, sua auctoritate nixus, graves in eum penas se decreturum minatur, ita autem in eum inter cetera invehitur.

Praedecessores nostri & nos & illa sancta mater Ecclesia unum filium genuit Joannem Archiepiscopum Maguntinum, & non solum genuit, immo fovit, immo indulgentius educavit, immo ipsum ad unam de solemnioribus Ecclesiarum exaltavit. Sed iste filius protervus & contumax patris & matris contempsit imperium; immo etiam contra patrem & matrem conspiravit, inimico & hosti Ecclesiae adherendo, sicut magis declarabitur infra, ergo merito vocandus fuit, ut compareret coram senioribus, id est, coram isto sacro consistorio, cujus auctoritate est juvenis, ut postmodum subsequatur increpatio dura & monitio talis, qua cedat ceteris in exemplum, ut de eo merito proponamus verba textus. Exprobat dein nonnullis interjectis illi beneficia, ab ecclesia in eum collocata fuisse, scilicet eum a domino Joanne ad Archiepiscopatum promotum in partibus, uti vocant, consecratum, palliumque ipsi missum; graves quoque processus contra illos, qui castra Archiepiscopatus detinebant, in ipsius favorem ab eo institutos; per dominum Benedictum etiam ejusque nuncios in Germaniam missos curatum, ut possessiones Archiepiscopatus obtinuerit. Deinde,

ANNO CHRISTI 1415

ANNO CHRISTI 1415

de, quem legimus in contra Ecclesiam se pro-

fuert, his verbis edidit.
Iste potest dici valde protervus, vel super-

verba haec sunt Schelhornii

Hac ideo huc transferre volui, quod ejus rei, nisi mea in inquirendo me fecerit in-

EXCERPTA QUEDAM ORATIONUM,

Quas in Concilio viri quidam docti & religiosi habuerunt.

JO. Georgius Schelhornius, vir doctus, in suis amoenitatibus litterariis to. III. pag. 10. ex ms. quodam codice bibliothecae Ray-

Castro Caranse, Episcopus Landensis, Episcopus Sarcherianus, Episcopus Emonensis, Jo. vice generalis ord. minorum, generalis ord. Predicatorum, Andreas electus. Pofnanicus, Jo. Gerson cancellarius Parisiensis, mag. Petrus de Palca professor Vindobonensis, mag. Theoboricus de monasterio. Ex his orationibus excerpta quaedam subjicit idem Schelhornius, qui hic referenda censul; diverso tamen ab eo, quo Schelhornius ducitur consilio. Ille enim his in medium allatis occulte insinuat, quanta reformationis necessitas tempora illa teneret, simulque veluti viam struit, ad Lutheranam, quam vocant, reformationem excusandam. Nisi tamen vir doctus decipi ultro voluerit, intel-

sermone P. habito a Fratre Matthaeo de Aula Regia, S. Theolog. Professore.

Estote misericordes.

Olim pia recolenda memoria, venerabiles Patres nostri, viri Ecclesiastici, prelati & pastores Ecclesiarum, spiritu facta carnis mortificantes, miseri animabus suis, mandata domini & Consilia susceperunt letanter, & legem diligentissime impleverunt, etiam usque ad mortem inclusive, dicentes cum Apostolo ad Rom. VIII. Quis nos separat a civitate Christi, tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, &c. Hi gloriosi viri Ecclesiam sanctam pretioso Christi sanguine plantatam, rigatam & fructuatam rexerunt non tyrannice, sed misericorditer, non superbe, sed humiliter, non aere, sed liberaliter; ipsi viri preclari, quibus dignus non erat mundus, suam professionem magnificabant non per vestem splendidam, non per suppellectilem pretiosam, non per refectorem gulosam, nec per clientelam numerosam; sed per vitam sanctam & doctrinam salutarem. Sed jam, prohi dolor: Jordanes conversus est retrorsum, planeta facti sunt retrogradi, obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, perisit sanctus de terra. Moderni namque temporis prelati manum quidem miserunt ad aratrum fidei, sed contra doctrinam Christi Luc. IX. respiciunt retro, arcam domini ponentes juxta Dagon. Spiritualibus carnalia miscentes, sunt tanquam promptuarium plena eructantia ex hoc in illud. Intramus quidem Ecclesias, missas legimus & audimus, de Christo loquimur & cantamus, de Christiano vocabulo gloriamur; sed heu! nihil est aliud nisi tunica Joseph in apparentia exteriori; filium autem in rei existentia fera pessima devoravit. De Christo namque tractatur in Conciliis, disceptatur in iudiciis, disputatur in scholis, in Ecclesiis cantatur. Sed vade ad exitus viarum, i. e. ad finem intentionis, & pensa, quis horum generalior

ANNO CHRISTI 1479

ANNO CHRISTI 1479

Et hinc operum; non ne per hoc omnia, qua A
 emercentur, mercimoniis, dum in his rectores
 & prelati non animas sed pecunias querunt,
 de quibus in canonica inde dicitur: In novis-
 simis temporibus venient illuderes secundum
 desideria sua non in pios ambulantes. An
 non tam Christo quam populo illudant, qui
 precium illius & istius peccata devertunt, &
 tamen nec illi servant, nec istius salutem
 procurant? sicut hec! Nobilis experientia ma-
 nifestat. Hi sunt, quorum iniquitates ad ipsi
 profunt, qui de Christi inopia esse volunt
 divites, & ignominia gloriosi, honorantia de-
 licati, de cunctis sericati, de patrimonio cru-
 elitati lascivi, & iactantia deservunt, solliciti
 non de animabus, sed de avibus, non de pau-
 peribus sed de canibus, lucris, oculis excrean-
 dis. Nunc prohi dolor! impletum
 est illud apostoli Rom. II. nomen Dei per vos
 blasphematum inter gentes. Unde nisi per nequam
 conversationem & ineptam vitam prelatorum
 & virorum Ecclesiasticorum, qui tamen de-
 bereat esse sal terra, condendi oves sibi com-
 missas doctrina & bona vita, ne sordibus pu-
 trefcant victorum; sed hoc sal jam evanuit &
 adeo infatuatum est, ut vel condire nequeat,
 vel a putrefactione reservare non valeat. Si
 hoc sal melius populum Dei condiret, melior
 utique ab eo odor procederet. De hoc sale
 dicitur Matth. XVII. Ad nihil valet sal infatu-
 ratum, nisi ut ab hominibus conculetur. C
 Annoq; conculemur, qui tam multum repleti
 sumus despectione; qui facti sumus in prover-
 bium & derisum omni populo, opprobrium a-
 buandantibus, & despectio superbis, ut etiam
 in plateis, in tabernis, in convivis & theatris
 ab impiissimis hominibus, quod cum lacrymis
 dico, super dorsum nostrum fabricantibus dilu-
 ceremur & derideamur? Vulgaris namque, cum
 inter prelatos bonos & malos distinguere ne-
 queant, omnes fugiunt, nullos amant, omni-
 bus detrahunt, nullis obtemperant, nullum li-
 benter auiunt, nulli libenter obediunt, nulli
 confidenter credunt, nullum suscipiunt reveren-
 ter. Nec est hodie pastor, qui ovibus suis cum
 apostolo dicat: tanquam angelum Dei susce-
 pitis me: sed est abunde, qui e contra dicitur
 valeat: tanquam nuntium diaboli recepitis me.
 Quis vidit similia, quis talia audit opprobria,
 qualia nunc populi lacrant, & de plateis mur-
 murant? pudet referre, quia tenderet cogitare.
 Si hac deberem cum Ezechiele propheta pa-
 riterem fodere & lapidari, ut dicitur Ezech.
 VIII. & ostendere abominaciones pessimas,
 que sunt in domo domini a viris Ecclesiasti-
 cis. Indubitanter plis auribus nauseam indu-
 ceret & horrorem; sed sufficiat breviter teti-
 gisse. Scientes ergo, reverendissimi P. quod
 scriptum est apud Salom. Proverb. XIV. Mi-
 seros facit populos peccatum: in reformatione
 in hoc sacro Concilio facienda, primo vos
 ipsos, deinde inferiores reformate. Ejicite prius
 trabem de oculis vestris, suadente Christo,
 & deinde festucam de oculis inferiorum evel-
 lite. Tu o pastor eterne,
 clemens & bone custos Jesu Christe ----- mi-
 serere civitati sanctificationis tue Jerusalem,
 civitati requiet tue, & sponsa tue Ecclesie
 sancte, jam fere XL. annis miserabiliter scis-
 sa. Exurge & miserere Sion, quia tempus mi-
 serendi ejus ----- Hoc est, pastor optime,
 quod jam fere per biennium in hoc sacro Con-

stantensi, Concilio constanter expectamus.
 Suscita nunc super gregem tuum pasto-
 rem unicum, & ab omnibus fidelibus tuis in-
 dubitatum; sed utinam bonum, quia nihil pro-
 dest, sed plurimum obest pastor, si non sic pa-
 stor & ipse bonus: bonus, qui bonos miseri-
 corditer diligit, malos autem & sumolacos,
 quorum heu! quasi infinitus est numerus, se-
 vere puniat & corrigat; qui sic gregem sub-
 ditum diligit, ut gregis curam non negligat;
 qui non solum se, sed & gregem suum pas-
 cat. Sed quis hic? & laudabimus eum &c.

Bernardi Baptizati Monachi S. Theol. licent.

Grazia vobis & pax &c.

Sine iustitia, inquit B. Augustin lib. IV.
 de Civit. Dei cap. IV. quid sunt re-
 gna, nisi magna atrocitas? unde, reveren-
 tissimi patres & domini, in Ecclesia tanta
 atrocitas corporalia & spiritalia, & tot
 schismata insurrexerunt, nisi propter absen-
 tiam preclarissimae iustitiae, quam ut hesperus
 solet lucere? Ubi nunc & in qua parte Ec-
 clesie ipsa iustitia resurgat? Certe obnubi-
 lata est & in tenebris prostrata vitia prela-
 torum & virorum Ecclesiasticorum. Ubi,
 peto, sunt ejus filia, iusta commutatio &
 iusta distributio? Revera duae meretrices sa-
 ctas sunt, ligantes de infante mortuo, i.
 e. pro bonis temporalibus Nonne
 Patres, meretricius actus est, & iniusta com-
 mutatio, pro mercede dare spiritalia, pro
 temporalibus cum Giezi vendere, i. Reg.
 V. & cum Symone emere? Act. VIII. Non-
 ne etiam meretricia est & iniusta distributio
 beneficiorum Ecclesiasticorum, quum in ea
 respicitur non spiritalis, sed carnalis: non
 habilis, sed nobilis; non virtus, sed ami-
 cus; non dignus, sed propinquus, non scien-
 tia, sed pecunia? Qui sic beneficia confert,
 non est iustus collator, sed cum Jada pes-
 simus mercator, & proprie loquendo perso-
 narum acceptor Paucos heu! videmus
 de prelati in hoc sacro Concilio congrega-
 tis, quod quotidie clamamus in Spiritu S.
 congregatum, devote orare, decimare, ce-
 lebrare, elemosynas dare, & exempla bo-
 na laicis praeberet: immo magis videmus ip-
 sos otiosi, comessari, vana gloria solacia-
 ri, & plus querere, ut placeant hominibus
 utriusque sexus, quam Deo De iusti-
 tia autem distributiva prelatorum respectu
 Dei nescio quid dicam. Cunctis vobis con-
 stat, quod Cardinalis seu archidiaconus bea-
 ti Sixti seu beatus Laurentius thesaurum Ec-
 clesie disperdit & dedit pauperibus. Nunc
 vero patrimonium domini nostri Jesu Chri-
 sti & Ecclesie thesaurum distribuunt potius mu-
 lieribus, quam Christi pauperibus; carna-
 libus quam spiritalibus; mimis iocosis,
 quam pauperibus religiosi... Propter hu-
 jusmodi, reverendissimi patres, iniustas com-
 mutationes & distributiones, terrenasque
 affectiones schisma in Ecclesia est continua-
 tum, & vera pax sublata Ecclesie
 Quem a vitio avaritiae innocuum dicam? Num
 aliquem de summis Pontificibus, dominis
 Cardinalibus, Archiepiscopis, Patriarchis,
 Episcopis, abbatibus, praepositis vel decanis,
 aut unum de religiosi, vel de inferioribus cu-

ANNO CHRISTI 1418

... rati? Revera si aliquem eorum excipiam, A Sed hoc! sunt uentili pfecto. m... corupte legent. Prob dicitur! quom fuit me- deois temporibus, qui nec hieois fuit erudit, nec quom erudiri, neque eruditio lectiohis di- vinit ad pfectissimum tempus matutinum va- care cum animadverentia queant, occupationibus variis perturbantur! &c.

II Sermone XII.

Episcopi Sarisburienfis.

Erant signa in sole & luna, Luc. X.

... Pace vestra loquor, sanctissimi patres, si ista solerti studio curassemus, non tam horrenda & abominanda de Ecclesiasticis personis nunc predicarentur in mundo; ta- ceo quod nec in multis est conona potens, nec confusa conveniens; quod in veste la- scivia, insolentia in gestu, turpitudine in verbis interioris hominis loquuntur insa- niam. Præterea in divinis officiis quanta sit negligentia, cum sæpius ad sacra mis- sarum solennia venimus potius ad riden- dum, ludendum & confabulandum, quam psallendum & cantandum. — Deficiente lumine claritatis, conversationis & vite, nec non veritatis & iustitiae in solo spiri- tuali Ecclesia, i. e. Papa, maxime a tem- pore schismatis mundus iste quasi ad deso- lationem universi obscuratus abundat hære- ticis & schismaticis, perfidis & tyrannicis, symoniacis & hypocritis, ambitiosis & cu- pidis, raptoribus, & prædonibus, usurariis & falsariis, adulatoribus & mendacibus, garrulosis & versutis, gulosis & ebriosis, adultariis & incestuosus, mollibus & immun- dis, ac demum universis vitiis &c.

II Sermone XIII.

a M. H. P.

Fratres libenter suffertis insipientes, cum sitis sapientes. 2. Cor. XI.

Quidam nominantur prelati majores; alii no- minantur prelati inferiores, quidam nominantur gabellatores, alii vociferantur raptores. Quid dicam de vobis nisi cum Psalmista: omnes decli- naverunt similiter & insipientes facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. — O inutiles viri, o prodigi filii, o perdi- tionis alumni: convenistis in unum de diversis mundi partibus cum gravibus laboribus & impor- tabilibus expensis pro danda pace & unitate Eccle- sia, marri vestra, scissa lacerata & percussa, in qua a planta pedis usque ad verticem capitis non est sanitas, qua etiam clamat cum voce jam vacua: miseremini mei, miseremini mei sal- tem vos amici mei, quia manus domini tetigit me! — Et tantopere simul cohabitastis, & vacatis contentionibus & schismatibus, divisioni- bus & emulationibus.

II Sermone XXIV.

Mundamini quo fertis vasa Domini. II. LII.

Dixi primo, quod vos, domini mei prelati, sacerdotes & clerici omnes, qui fertis vasa Do- mini, eritis mundi a tenebris ignorantia. —

... ANNO CHRISTI 1418

APPENDIX

Documentorum ad Concilium Constantiense pertinencium, juxta seriem chronologicam.

CECULA AFFIXA AD VALVAS PALATII EPISCOPALIS

Constantiensi, die Lunæ VII. mensis martii 1419.

An. 1418. mens. martii. die. 17. gaudium. m. p. 1418. An. 1418. mens. martii. die. 17. p. 1418.

... An. 1418. mens. martii. die. 17. gaudium. m. p. 1418. An. 1418. mens. martii. die. 17. p. 1418.

A Udite, qui sequimini quod justum est, quia, ut ait Joannes, in canonica sua, nunc antichristi multi exierunt in mundum, multi adulatores, & veritatis detractores, Deo, & mundo odibiles, que sua sunt, non que Je- su Christi querentes, ponentes tenebras lucem, & e converso; mortificantes animas, que non moriuntur, &c. quos scriptura commemorat dicens: A fructibus eorum cognoscetis eos. Ha- propter ne decipiaini, ne fallamini, placeat sequentia parumper attendere.

I. In primis quidem hoc sacrum Concilium Constantiense tam solemniter congregatum a primo mensis novembris citra fuit per papam, & Cardinales mirabiliter protractum per devia tractatum multorum inutilium usque ad pri- mam diem martii, in qua dominus noster pa- pa cedulam sibi super libera cessione exhibi- tam accepaverat, promissique, vovit, & ju- ravit se cessurum, & cetera quemadmodum in illa continetur.

II. Item, ex post requisitus quatenus pro- curatorem, aut procuratores constituere vel- let ad cedendum &c. semper renuit, nec acquiescere voluit, ut bene ageret. Et domi- ni Cardinales sibi in hac parte faventes pro- trahendo hujusmodi negotium semper dederunt certas exceptiones, cautelas, & cavillationes, ne tantum bonum haberet effectum in anima- rum suarum grave periculum, & istius sanctæ congregationis jacturam & vilipendium.

III. Item istis pendentibus dominus papa Joannes XXIII. suorum promissi, voti, & juramenti immemor, volens hujusmodi nego- tium, videlicet istud sacrum Concilium diri- mere, & dissolvere, quod Ecclesiam Dei mili- tantem repræsentat, clam, furtive, & nocturno tempore sui cordis sequens tenebras ab hinc cum suo comite duce Austria, & in habitu villi recessit oves deserens, pro quibus seipsum impendere tenebatur, in dedecus, scandalum, & vilipendium istius sacri Concilii.

IV. Item, quod statim serenissimus princeps dominus rex Romanorum viriliter agens, ne Concilium dirimeretur, corda nutantia confortavit, & sanctæ congregationi procuravit sta- bilitamentum totus in certamine positus, sed non sic isti patres reverendissimi, qui a via veritatis hanc sacram congregationem aver- tere conantur suis cautelosis Confiliis, & ca- villationibus, quoniam magna pars ipsorum sequuti sunt patrem suum, sperantes Italiam aut

ANNO
CHRISTI
1418.

ant aliunde ad placitum se ituros. Et quia non sperabant reperire bonam coquinam, alii qui misere, & verecunde sunt reversi; alii in Schafasam confusi remanserunt, ne sibi deteriora contingerent.

V. Item, post hanc iste Pater sanctissimus, qui est lapis assensiois et petra scandali in Ecclesia Dei, suam volens palliare malitiam, scripsit in dolo Romanorum regi litteras mendaces & falsas, quod absque scitu ducis Austris recesserat: et hoc constat esse falsissimum.

VI. Item, quod ex post domini Cardinales inceperunt tractare cum Concilio, tenentes homines in verbis, et in suspensio, trahentes ex adverso, de quibus psalmista ait, *loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.* Et ut istud posset evidentissimum, advertite, qualiter iste pater Reverendissimus Cardinalis Florentinus cedula, quam nationes concordaverant in sessione quam facta fuit penultima Martii, suorum fratrum consilio sociorum et sanctorum detruncavit, et decurtavit, deludendo ac vilipendendo hanc sacram Congreg. In qua talia presumentes non sunt digni ut a modo admittantur, juxta illud 2. ad Corinth. *Et qui participatio justitia cum iniquitate? Exite de medio eorum, et separamini ab eis, et immundum ne tetigeritis.*

VII. Item, quales isti Cardinales fuerint seu sint, manifeste patet in electione domini Papae Joannis XXIII. per eos facta, si sane attendatur. Nam juraverunt sanctiorem, justiore, mellorem, et sufficientiorem ex ipsis eligere. Ipsi autem istum Balthasar, quem tunc sciebant tyrannum, homicidam et simoniacum (alia praetermitto vitia quamplura) elegerunt. Qui si eorum sanctior et melior fuit, quales dici possunt ceteri Cardinales? certe deteriores. Considerent ergo oculi justorum, et videant, et judicent veritatem et mala quae nunc sunt. Ex praemissis videmus insurgere illud quod habetur 1. q. 1. *principatus*. Difficile ut bono peragantur exitu, qui malo sunt inchoata principio.

VIII. Item, isti domini Papa et Cardinales et eorum sequaces quotidie quaerunt per eorum longas oblationes, tractatum prolongationes, ut illud sacrum Concilium medio affectum laborum, et expensarum, assiduum et exhaustum dissolvatur, et dissipetur; de quibus psalmista: in circuitu impii ambulabunt; et ideo non amplius eis credendum, sed faciendum juxta illud 1. q. 1. *separamini*, inquit, a viis istis durissimis, ne simul pereatis in peccatis eorum.

IX. Item, istis amodo non est credendum, quoniam illudores sunt; pro quo notatur illud XXIII. q. c. Transferunt principes Juda terminos quos posuerunt patres eorum, qui immutant mendacio veritatem. Nam aliud praedicant, quam ab Apostolis acceperunt.

X. Quia a Deo sacerdotes positi fuerunt et prophetae, id est speculatores. Isti ergo vertuntur in lequeum tortuosum, ponentes ubique scandalum. Verba sunt Hieronymi.

XI. Item, considerate quis unquam Ecclesiam Dei magis scandalizaverit, quam iste Joannes XXIII. et sui fautores cum eorum sequacibus mercatoribus, qui tam enormiter et publice, velut porcos in foro dignitates Archiepiscopales, Episcopales, abbatiales, canonicatus, et prebendas, ac parochiales Ecclesias pretio appetiatis vendiderunt. Immo quod pejus est,

Concil. General. Tom. XXVIII.

Ballis non expediebantur in cancellaria apostolica, sed in barreo nummulariorum seu usurariorum et mercatorum, maxime Florentinorum.

XII. Item, sol justitiam, Christus Deus et Dominus noster ementes et vendentes de templo ejecit. Illos vero Papa Joannes XXIII. et sui sequaces in templo introducens nisi sunt, mentas nummulariorum in templo crexerunt, quas Christus subverterat. Ista et plura alia manifesta sunt et notoria, nam in omnem terram exiit sonus eorum.

XIII. Item, si quaeratur utrum tales simoniacos accusare necesse sit. Respondet B. Gregorius super Genesim de morte Abelis. Evidentia patris sceleris clamore non indiget accusatoris. Ex quibus concludi potest, quod isti simoniaci sunt perfecti haeretici, quibus non est fors neque pars in hac fide Christi, quia cor eorum non est rectum coram Deo, ut habetur 1. q. 1. *Petrus*. Omnis avaritia cum multis aliis ibidem.

XIV. Item, cum omnis simoniacorum haeresis damnabilior esse comprobatur, ut dicta 1. q. c. *vos qui*. Igitur ab eis recedendum. Nam ut ait Apostolus ad Rom. 1. *qui talia agunt, merito digni sunt: & non tantum qui ea faciunt, sed qui consentiunt facientibus.*

XV. Item, attendatur, quod populus commendabiliter zelo fidei commotus Constantinum Episcopum, qui erat Ecclesiae oculus, privavit et deposuit.

XVI. Item, Henricus secundus Romam transiens Benedictum IX. et duos alios qui contempcionibus suis scandalizabant Ecclesiam Dei, imperiali & catholica censura deposuit, et Clementem II. Romanam Ecclesiam Papam constituit.

XVII. Item, Otto primus Joannem XII. qui luxuriosus et venator fuerat, fugientem etiam a Concilio, deposuit; et ut dicit quidam sollemnis doctor Parisiensis, violentiam gladii ipse illo abeundo potest repellere per gladium suum cum moderamine, nec agere contra Papam ut Papa est, sed contra hostem suum et hostem reipublicam, sicut Ayoth qui Eglon regem Moab interfecit sagitta infixam in femore ejus, quod gravi servitute populum Dei premebat, non est reputatus interfocille rethorem, sed hostem. Hoc enim agere non est contra Ecclesiam agere, sed pro Ecclesia.

XVIII. Item, etiam multis aliis, quae causa brevitatatis omitto, attentis, confargere necesse est cum Psalmista clamante: *Quis confarget mihi adversus malignantes? aut quis habet mucum adversus operantes iniquitatem?* Et ne amplius seducant istam sanctam Congregationem fallacibus verbis et promissionibus dolois, magna cum instantia reddere illudoribus iniquitatem ipsorum necessarium et expediat; videlicet procedendo jugiter ad sacras sessiones et determinationes juxta canonicas sanctiones, prout tempus et personarum merita requirant. Nam ad hoc data est huic sacro Concilio potestas et virtus ab Altissimo, quae non veretur magnitudinem cujusquam. Viriliter igitur agatur, et confortetur cor vestrum in Domino. Et ut docet Machab. *Verba hominis peccatoris ne timueritis, quoniam fervens & curvus sunt. Nam hodie extolitur, & cras non invenitur: sed estote fortes in bello, et pugnate cum antiquo serpente.* Nam si in Constantia constantes fueritis, videbitis auxilium domini super vos, et accipietis vitam aeternam, quam vobis et mihi concedat Altissimus. Amen.

M m m

SE.

ANNO
CHRISTI
1418.

SEQUUNTUR XII. PROPOSITIONES

ANNO CHRISTI 1415.

Quas in vigilia Palmarum proposuit coram omnibus Prelatis & aliis in Concilio existentibus eximius sacra theologia doctor cancellarius Parisiensis, unus de ambaxiatoribus regni Francie.

1. Ecclesiastica unitas ad unum caput Christum fit, et agglutinatur per amorosum Spiritus sancti vinculum, mediantibus divinis charismatibus, tanquam qualitatibus, dispositionibus reddentibus in corpore mystico complexionelem harmoniam, vivificum, et ducentem ad opera vite spiritualis exercenda.

2. Ecclesiastica unitas ad unum caput secundarium, quod dicitur summus Pontifex, Christi vicarius, fecundior est, multiplicior, copiosior, et major, quam fuerit Congregatio Synagoga, et quam sit Congregatio civilis sub uno rege, rege, vel imperatore.

3. Ecclesia habet potestatem seu facultatem ex vivifico germine sibi infuso per Spiritum Sanctum, quod seipsam potest continuare integritate membrorum suorum tam coricalium seu formalium, quam materialium seu fluentium.

4. Ecclesia habet sponsum indefectibilem Christum, sic, quod lege stante, nec Christus potest ipsi sponso suo Ecclesie dare libellum repudii, nec e contra.

5. Ecclesia non ita ligatur matrimoniali vinculo ad vicarium indefectibilem sponso, quin mutuo se possit absolvere et dare libellum repudii.

Hec definitio Concilii ad presentem tunc Ecclesie statum accommodata est. Ita & de frequentibus dicitur.

6. Ecclesia vel Generale Concilium, eam representans, est regula a Spiritu sancto directra, tradita a Christo, ut quilibet cujuscunque status, etiam Papalis existat, eam audire vel eidem obedire teneatur; alioquin habendus est, ut ethnicus et publicanus. Patet ex immutabili lege divina, Matth. 18. promulgata. Concilium Generale sic describi potest; Concilium Generale est congregatio legitima auctoritate facta ad aliquem locum ex omni statu Hierarchico totius Ecclesie catholice, nulla fidei persona que audiri requirat exclusa, ad salubriter tractanda et ordinanda ea que debitum regimen ejusdem Ecclesie in fide et moribus respiciunt.

7. Ecclesia vel Generale Concilium, dum dicat aliqua regimen Ecclesie concernentia, Papa non sic est supra jura, etiam positiva quod possit pro libito disponere, talia dictata per Ecclesiam eo modo et intentione quibus dictata conclusaque sunt.

8. Ecclesia vel Generale Concilium, quamvis non possit tollere plenitudinem potestatis Papalis a Christo supernaturaliter et misericorditer collatae; potest tamen usum ejus limitare sub certis regulis ac legibus in edificationem Ecclesie; et in hoc est totius Ecclesiasticæ reformationis stabile fundamentum.

Que hic traduntur, communi tunc erant inter doctores, & que rebus minoris causæ dicitur hanc habere sententiam; tollerantur

9. Ecclesia vel Generale Concilium potuit et potest aggregari sine expresso consensu vel mandato Papæ etiam rite electi et viventis in multis casibus. Unus inter ceteros est, si accusatus sit et evocatus, ut audiat Ecclesiam juxta legem Evangelicam allegatam, cui legi subiectus est, et ipse renuit contumaciter Ecclesiam convocare. Alius casus ubi materie generales continentis regimen Ecclesie veniunt ter-

Aminandæ per Generale Concilium, et Papa renuit contumaciter illud convocare. Alius, si jam dictatum sit per Generale Concilium, quod debeat tali vel tali tempore convocari. Alter casus est, ubi probabilis est dubitatio super contententia plurimum de Papatu.

ANNO CHRISTI 1415. tamen, quod Romanorum pontificum auctoritas inter dubios Pontifices substat.

10. Ecclesia seu Generale Concilium, si viam aliquam concluderit seu distaverit acceptandam esse a Papa pro terminatione schismatis; ipse tenetur illam acceptare; & ita secundum preparationem animi tenetur ad cessionem; & dum ultro offert eam, & prævenit, ipse redditur solum commendandus.

11. Ecclesia seu Generale Concilium præcipue debet intendere cum prosecutione unionis perfectæ, ad extirpationem errorum & emendationem errantium sine personarum acceptatione. Similiter ad hoc quod hierarchicus ordo Ecclesiasticus prælatorum & curatorum multipliciter turbatus, reformetur ad similitudinem celestis Hierarchie, & conformiter ad regulas primitivus institutas.

12. Ecclesia non habet efficacius medium ad generalem sui ipsius reformationem; quam si statuat Generalium Conciliorum continuatio, celebrationem Provincialium non omitendo.

COMMISSIO FACTA AUCTORITATE CONCILII GENERALIS

Dominico Archiepiscopo Cantuariensi.

Sacro sancta Synodus, universalem Dei Ecclesiam representans, in Spiritu sancto legitime congregata venerabilibus Patribus Archiep. Cantuar. Winton. & Lichfelden. Episcopis, salutem, & commissorum vigilantiam efficacem. Quanquam hic nos pro votivæ & saluberrime unionis obtentu, ac orbis universi quiete, ad cujus felicem gloriam & dulcedinem longæva ac jam pene deserta vota fidelium exardescunt, cum maximis nempe curis plenique laborum vigiliis jugiter insudemus, simulque circa ea quamplurimum occupati; nihilominus, ubique jura camera Romanæ Ecclesie conserventur, & ea minime fraudentur, aciem oculorum extendimus, & partes nostras sollicitudinis adhibemus; isto namque præsertim tempore, quo Petri navicula cernitur rectoris gubernacula permaxime deplorare. De vobis igitur ac vestrum quolibet gerentes nostris in cordibus fiduciam firmiter specialem, quascunque pecuniarum summas, res, jura, ac bona in quibuscunque consistentia, a quibuscunque collectoribus & subcollectoribus in regno Angliæ, per sedem Apostolicam seu alios potestatem habentes, hæcenus quomodolibet deputatis, personis quoque aliis, tam Ecclesiasticis, quam secularibus vel mundanis regni prædicti, ad dictam cameram quovismodo, seu quavis occasione, vel causa, nunc vel etiam in posterum pertinentia, cujuscunque status, conditionis, dignitatis, vel præminentis fore noscantur, & quibusvis nominibus nuncupatis, per vos, vel alios fidos, probos, et alias idoneos a vobis & vestrum quolibet deputandos, nostra & dictæ camera nomine petendi, exigendi, recipiendi, ac pariter rationem, computum, & calculum cum ipsis & quolibet ipsorum ponendi & revidendi, & de receptis quietandi, liberandi, & plenarie absolvendi, atque partem de ulterius non petendo faciendi, eosque & quos-

Affert willk. Conc. Brit. t. III. p. 371. ex rege est. Chicheb. fol. 305. 6.

ANNO
CHRISTI
1415.

& quolibet aut quolibet eorumdem ad praedicta, & pro eorum executione votiva penis & multis, necnon suspensionis, interdicti, & excommunicationum sententiis promulgandis; censuris quoque Ecclesiasticis & aliis juris remediis, de quibus videbitur, rebelles & inobedientes quolibet compellendi & coercendi, ac etiam cum eisdem huiusmodi duntaxat personis super his, in quibus essent eidem cameris debitores, seu teneri praefatas cameris quomodolibet nunc vel in posterum dicerentur, pro vestro & vestrum cujuslibet voluntatis arbitrio componendi, & compositionem amicabilem, prout visum fuerit, faciendi; super quo vestras & vestrum singulorum conscientias omeramus, vobis & cuilibet vestrum in solidum plenam & liberam, sacri huius auctoritate Concilii, concedimus tenore praesentium ex certa scientia facultatem: revocantes insuper ex nunc simili scientia omnes & singulos huiusmodi collectores & subcollectores, ipsosque & quolibet eorum officii suspendentes & penitus amoventes; mandantes praeterea harum serie ad firmiter roboris cautelam collectoribus & subcollectoribus & personis aliis dicti regni Angliae huiusmodi antefactis, quatenus vobis & vestrum singulis ejusdem sacri auctoritate Concilii studeant & debeant in praemissis & circa ea efficaciter obedire; inobedientes, si qui, quod absit compariantur, penis, & de quibus alias, ut praefertur, juris remediis quilibet vestrum decreverit, arctius coercendo; scituros denique, quod qui obedientiam morem vobis in his gerere, ut docuerit, recusabunt, indignationis nostrae poenales sculeos, prout ratio juris dictaverit, non vitabunt: rata insuper atque grata firmiter habituri quaecunque per vestrum quolibet juxta caelitus elargitam vobis prudentiam gesta rite fuerint in praedictis. Studeatis igitur, exhortamur in Domino, de singulis, quae successerint, nos quantocyus & plenius advisare, ut possimus de diligentis studiis circumspeditionis vestrae providentiam unanimiter collaudare, & condigna rependere merita gratiarum. Dat. Constantiae sub solitis sigillis quatuor praesidentium nationum die vigesimo quarto Maji, MCCCCXV. indictione octava.

E P I S T O L A.

NUNTIORUM CONCILII CONSTANTIENSIS
AD PETRUM DE LUNA AD
CONCILIUM.

Directi cum rege Rom. ad Petrum de Luna significans juam in Narbonam civitatem adventum, nihilque hactenus actum obfistente Regis Aragonum aegritudine.

Apud Mart.
An. t. M. P.
1415.

Reverendissimis in Christo Patribus & dominis praestantissimis praesidentibus ceterisque aliis nationis Germanicae Concilii Constantiensis.

Reverendissimi Patres domini praestantissimi. Post recommendationem & promptam obsequii voluntatem vestris dominationibus innotescat, quod pridem, die videlicet decima mensis praesentis, corporibus, equis, ac rebus nostris Dei gratia sanis & salvis, venimus ad hunc locum, quem eadem gratia dirigente, Serenissimus Princeps & dominus noster Sigismundus Romanorum, Hungariae, &c. rex inclytissimus, die dicti mensis XV. eo quod serius applicandi Narbonae. *Concil. General. Tom. XXVIII.*

ANNO
CHRISTI
1415.

A nam de Serenissimo domini Ferdinandi regis Aragonum & domini Petri de Luna voluntate pariter & assensu ad eandem diem fuerat rogatus, cum tota sua comitiva sospes & salvus ingressus est, & ex post, die XX. mensis praefati, per notabilem ambaxiatam dicti Petri de Luna, qui pro parte sua die XIX. praecedente in magna Episcoporum, doctorum, atque militum multitudine huc applicavit, sub themate: *Descendit iustificatus in domum suam*, reverenter & honorifice, nobis & aliis sacri Concilii nuntiis assistentibus, salutatus fuerat & susceptus, quemadmodum haec & alia in litteris per praefatos nuntios dicto sacro Concilio communiter destinatis plenius & latius continetur. Verum, Patres reverendissimi, quod his sic gestis, nihil in principali negotio, maxime quoad visiones mutuo celebrandas & alia nobis injuncta negotia usque in hunc diem fieri poterat, seu congruis modis pertractari, aegritudine corporali dicti domini regis Aragonum etiam usque ad horrendam mortis periculum obfistente. Nunc autem idem Rex, Redemptoris nostri gratia, saluti seu sanitati pristinae restitutus in parte, non absque medicorum suorum disputatione manifesta, dixit se penitus committens dispositioni, iter Valentia per mare arripuit, & heri, Deo duce, ad prope villam Perpignani, prosperis appulit successibus, eandem per curram in diem crastinum ingressurus, totaliter & peroptime, quantum nos concipere possumus, ad pacem Ecclesiae, nec non Christi fidelium totalem reintegrationem dispositus & cordialiter inclinatus; quemadmodum etiam ex copiis litterarum praedicto domino nostro Romanorum regi infra biduum per eundem transmissarum, quas vestris circumspeditionibus reverendissimis praesentibus inclusa destinamus, luce clarius poterit apparere. Jam igitur tempus acceptam mutui visionis & praedicti finalis super nobis commissis cum desiderio per nos expectatum advenit: in quo ea quae fient & concludentur praefatis vestris dominationibus quantocyus fieri poterit curabimus intimare. Quas Altissimus pro salubri & felici Ecclesiae reformatione, &c. salubriter & feliciter juxta vota dignetur conservare. Supplicamus nihilominus instanter, quatenus nos de mora scribendi eadem vestrae paternitates velint habere excusatos: quia per recessum nostrum de Gebennis usque in diem istum nihil certi, de quo scribere congrueret, occurrebat. Datum Narbonae die XXV. Augusti MCCCCXV. mei Ripensis sub secreto.

Earundem reverendissimarum Paternitatum humiles nuntii, Petrus Ripensis Episcopus, Conradus de Sufato sacrae Theologiae, & Lambertus de Stipite Sacrorum Canonum professores.

E P I S T O L A.

Jacobi Turonensis Archiepiscopi ad Concilium Constantiense.

Negotia feliciter consummata fuisse significat.

Sacrofanctae Generali Constantiensis Synodo, h. p. 1415.
Reverendissimis in Christo Patribus & dominis nostris praestantissimis.

Reverendissimi Patres & domini, humillima
M m m 2 recom.

S recommedatione præmissa cum obsequio prom-
tissimo. Altissimus, qui sperantes in se non dese-
rit; sed res penitus desperatas sua virtutis ma-
gnitudine consummat, post permaximos labo-
res & turbines varios & ingentia rædia digna-
tus est, quos diligit consolari. Hinc manum
ad fortia ponens, cervicem antiqui hostis con-
fringendo, rem unionis Ecclesie, pro qua fir-
mi & icrepidi certatis felices & nos, quantum
ex alto elargitum est, grandi cum patientia
qua potuimus complevimus. Adeo disposuit,
quod ejus dirigente dextera, existat factum, in
unum ovile reduci eanticum pacis & lætitiæ
referre potuerunt sacre dominationes vestre.
Ideirco R. V. P. præfata scribimus, quatenus
spes vos pulcherrima foret, pacem & unionem
Ecclesie diu desideratam & consequendam, ve-
luti per nos latius eisdem in brevi explanabi-
tur, Domino concedente, qui R. V. P. con-
servare dignetur, ut ea quæ sua sunt, pacem
& alia virtutum opera feliciter complectis.
Scriptum Narbonæ Decembris die XIV.

ANNO
CHRISTI
1415

Astrorum Hungariæ &c. vigesimo nono, Roma-
norum vero sexto.
Ad mandatum regis Michael cancellariensis
Wratislaviensis.

ANNO
CHRISTI
1415

EPISTOLA SIGISMUNDI IMPERATORIS

Ad Ludovicum Bavarie ducem.

Mittit ei litteras Ferdinandi Regis Ara-
gonum de subtractione obedientie
Petri de Luna.

Sigismundus Dei gratia Romanorum rex sem-
per augustus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiae
&c. rex, illustri principi Ludovico
duci Bavarie, & comiti Palatino Rheni, avun-
culo nostro charissimo.

Die XVIII.
Januar.
1415

Illustris princeps, avuncule charissime; die
hesterna, hora quasi tertia noctis civitatem
Viennensem ad Rodanum si tam nobis feliciter
ingredientibus, litteræ serenissimi principis
domini Ferdinandi regis Aragonum, fratris nos-
tri charissimi, Perpiniæ die septima præsentis
mensis Januarii scriptæ, quas præsentibus in-
clusas tibi dirigimus, nostræ præsentatæ fue-
runt majestati, in quibus idem serenissimus fra-
ter noster rex Aragonum, qui etiam diem con-
stitutum & conditum in subtractione obedi-
entiæ Petri de Luna prævenit, prout & ex lit-
teris ejusdem serenissimi fratris nostri, ac for-
ma subtractionis præmissæ nuper per dilectum
secretarium nostrum Jodorum tibi transmissis
plenius elucescit; & quem nos ad sacrum Ge-
nerale Constantiense Concilium pro hujus fa-
cti incepti felici negotii terminatione requirere,
& sollicitate deberemus, nos affectuosissime pro
faciendo nostri vigiliis operis studio requirere stu-
duit, ut litteræ vocatoriæ pro præmissi negotii
celeri expeditione quantocyus sibi transmittan-
tur. Quapropter te instanter rogamus, tibi que
seriose committendum edicimus, ut præsentatis
litteris præfati serenissimi fratris nostri, adno-
tato sacro Constantiensi Concilio in specie pro
parte exhibendis, idem sacrum Concilium in-
stantissime pro hujusmodi litterarum vocatoria-
rum ipsi serenissimo regi Aragonum celeriter
transmissione, ac aliorum in talibus pro honore
Dei, & Ecclesie sanctæ ejus reintegratione, præ-
dictorum peractione, uti eidem sacro Concilio
mensis & consultius videbitur nostri parte re-
quiras. Datum Lugduni die XXII. mensis Ja-
nuarii prædicti, regnorum nostrorum anno,
Hungariæ &c. XXIX. Romanorum vero sexto,
nostri sub signo.

B. Præpositus Albensis.

SYNODI CONSTANTIENSIS LITTERÆ

Adhortatoria,

Quibus nobiles ab Hamzburg, ut Ecclesiam
contra quosvis hæreticos mascu-
le defendant.

Dilectis Ecclesie filiis, nobilibus viris Wil-
helmo, Jaroslao, & Nicolao fratribus di-
ctis de Hamzburg, regni Bohemiæ baroni-
bus, sacro sancta & Generalis Synodus Con-
stantiensis, salutem & Dei omnipotentis bene-
dictionem. Quantis providentiæ studiis, mali-
tiæ & nequitie fermentum, quod humana con-
ditio ex antiqui serpentis afflata, miseranda
cop-

Affert Lu-
dovig
Reliq. 10.
VI. p. 69.

Vestrarum R. P. humiles & devoti
Jacobus Turonensis & ceteri colle-
ge legati nunciis vestri.

EPISTOLA

Sigismundi regis Romanorum ad Con-
cilium Constantiense.

Significat nonnulla determinata fuisse capitula, ex
quibus unio optata sequatur.

Sacrosanctæ Generali Constantiensi Synodo,
in Spiritu Sancto congregatæ, universalem
Ecclesiam representanti, Sigismundus Dei gra-
tia Romanorum rex semper Augustus, ac Hun-
garie, Dalmatiæ, Croatiae &c. rex, filialem
obedientiam cum debito honore.

Quantquam pervigili cura, omnique solici-
tudine, post ingressum nostrum ad terras istas,
pro bono sacratissimæ unionis feliciter consum-
mando, non cessavimus, quemadmodum etiam
in votis habuimus, fideliter laborare; quia ta-
men tractatus desuper habiti, Deo permitten-
te, continuæ mutationi subiacebant, sic quod
hodie adpunctuata, & circa circumstantias oc-
currentes fere conclusa, crastina die, vel va-
riata fuerant, vel saltem penitus retractata,
V. S. super actitatis a certo nequivimus avisa-
re. Verum quia Christus Jesus, sponsus Eccle-
siae, cujus res agitur, oculis misericordiae suæ
nos respicere dignatus est, & vestre sanctitati
consolationem hujusmodi communicare cupien-
tes, præsentibus intimamus, quod die externa
parte nostra, & nuntiorum præfate vestre san-
ctitatis cum ambaxiatoribus, & procuratoribus
regum & regum principum obedientie illius, B
quem B. appellant, super certis capitulis, pun-
ctis, & articulis, ex quorum practica unionem
in Ecclesia Dei perfectam & completam per-
venire nullatenus dubitamus, conclusum fue-
rat, & optato sine determinatum & concordatum;
super quibus nuntii breviter ad Constantiam
reversuri, supradictam sanctitatem plenius
& expressius informabunt, quam Altissimus pro
felici & salubri suæ Ecclesie reformatione fe-
liciter dirigere & salubriter dignetur inspirare.
Datum Narbonæ sub sigillo secreto nostro Lut-
zelburgenti, XIV. die Decembris regnorum no-

Benedictum.

ANNO
CHRISTI
1133

ANNO
CHRISTI
1133

contagione contraxit, potestatibus, quibus Ecclesiam suam Dominus regendam tuendamque commisit, expurgandam incumbit; & ne corruptionis suae virus perniciosius dilatare queat, opportunis remediis occurrendum esse, ex Salvatoris nostri sententiis evidentius perdocemur, quibus arborem fici sterilem secundisque vitibus sine vinea noxiam succidi; insuper & oculum, manum ac pedem, reliquamque sui corporis compaginem scandalizantes, etiam si dextris forsitan viderentur, praecidi & abijci mandat, pro ejusdem corporis vita & ceterorum membrorum incolunitate salubrius conservanda. Licet itaque, nobiles Domini, fidelitatis vestrae zelum erga catholicam fidem plurimis cognoverimus documentis; quia tamen nonnunquam proficit ad vigilantiora virtutum studia, etiam animos vigiles excitare; quamobrem nobilitatibus vestris fiducialiter haec duximus intinenda, quae benigne suscipere, ac in obsequium militantis Ecclesiae ex innatae devotionis effectu dignemini executioni debitas mandare. Noscat igitur vestrae nobilitates, quomodo sathanas, humani generis hostis antiquus, qui circumjens terram atque perambulans quaerere non quiescit, quibus damnationis virus infundat, quendam damnatae memoriae Joannem Huss, & nonnullos alios sectatores eorum, Babylonis calice inebriavit; adeo ut ipsi inebriati, magisterium appetentes & legislatores novelli a quibusdam simplicibus putantur, sanae doctrinae studiis traditionibusque sanctorum Patrum miserabiliter contemptis, nec non ad vanitates & insanias falsas conversi, se ex susceptis de manu ipsius sathanas errorum poculis noxialibus impleverunt usque ad summum ejus; & dividerunt etiam reliquias suas parvulis: quippe adeo perversitas eorum in regno Bohemiae & marchionatu Moraviae, quod dolenter referimus, passim detestanda succrevit, ut etiam nonnulli, qui nobilitatis secundum carnem titulo, aliis praecminent, unanimiter adversus Christum Dominum, & ipsam catholicam fidem damnabiliter conspirantes, ad tuendum & defendendum errores, & pseudodoctores hujusmodi se impietatis funiculis invicem obstrinxerunt. Porro nuper ipsi scelerati, eorundem Joannis Vicleff & Joannis Huss haereticorum errorum in ipsis regno & marchionatu sequaces, iniquitatem super iniquitatem continuo opposcentes, & contra auctoritatem hujus sacri Concilii colla eorum extendere, quamvis temere, non verentes, vindictam divinam, ac in profundum malitiae descendentes, quosdam libellos famulos, pelles scilicet grandes suis calamis virgisque plenas turpiter conscripserunt, quas in congregatione nostra, hic in Spiritu Sancto pro reformatione universalis Ecclesiae, in capite & in membris feliciter inchoata, & jamdiu continuata non erubuerunt facere publice praesentari; & earumvem pellium margines in gyro circumcirca suorum appensorum sigillorum in evidentius suae praevagationis testimonium stupenda & ridiculosa praecoccupat multitudo; quae ne dum horrendum, sed & ridiculosum spectaculum intuentibus praestant. Et licet per haec & alia etiam horrenda plurimum, quae ipsi sequaces eorundem Joannis Vicleff, & Joannis Huss in eisdem regno & marchionatu, in contumeliam nostri Creatoris & sanctorum ejus inconsultis moribus attentarunt haecenus & attentant, de cordium suorum obstinata duritie spes nobis modica resularet, quod,

Admissis erroribus eorum, ipsi tandem facere deberent, aut debeant dignos fructus; veruntamen totaliumque sacrosanctae reatorum perditionem, & falcinationem sathanicam, materna charitatis viscera, absque amarissimo compassionis dolore nequeunt sustinere. Et ideo, quantum nobis ex alto permittitur, eos ad salutem, atque salvationem perducere viis & modis congruentibus jamdiu laboravimus; nihil de contingentibus omittendo: nam docendo, scribendo, dissimulando, blandiendo, comminando, censuras & poenas Ecclesiasticas fulminando, & jam forsitan ultra, quam ipsorum saluti expedit, eorundem conversionem expectando, solerter, fideliterque impendimus ipsis misericordias, quae potuimus, & proficere debere credimus, officia universa; praesertim erga Joannis Huss supradicti personam dum viveret, quem manifestissimis, perniciosissimisque, ut praesertur, haeresibus jamdudum tam judicialiter, quam scholasticè in diversis consistoriis ac generalibus studiis valde mature atque solemniter reprobatas atque damnatas irretitum, frivolum assertorem, & pertinacissimum defensorem, tam ex confessione propria, quam ex suis manus propria conscriptis codicibus, necnon ex testimonio omni exceptione majorum multitudine copiosa, devicit maturus noster ac legitimus contra eum hic habitus processus; prout ex ejus inspectione liquet omnibus luculenter. Insuper non obstante quod juxta divinarum & humanarum legum decreta de carcere, & in compedibus respondere; nihilominus etiam in praesentia copiosa multitudinis spiritualium & secularium aliquoties audientia publica per nos sibi praestita, & non tantummodo conversionis ei locus concessus, sed ad committendum ejus obstinatam malitiam super abundantissimis instructionibus, catholicae veritatis & hortamentis dulcissimis cautatis, ut saluti suae consulens, ad veritatis christianae religionis unitatem, pro ut tenebatur facere, ipsis per eum relictis & abnegatis erroribus rediret ad gremium Ecclesiae; requisitus restitit sapiens & instanter; qui tamen more aspidis surdae obturatis auribus monita respuit salutis, nolens ab insaniis suis falsis & plenis fermento malitiae periculis resiliere: dilexit enim maledictionem & venit ei; & quia noluit benedictionem, elongabatur ab ipso, abiensque demum in locum suum mercedem suis sceleribus, ac illorum sectatoribus debitam de jure, omnium miserorum ipse miserrimus finaliter reportavit. Haec itaque vestris nobilitatibus pro informatione summaria scripsimus, ut de suprascriptis aliter referentium, vos reddamus praemunitos in Domino, unanimiter sinceris affectibus, quantum debemus & possumus, & per viscera Domini nostri Jesu Christi requirentes & rogantes, quatenus virtutis vos viros in catholicae fidei puritate flagrantem, quemadmodum dubitata ab omnibus fiducia haecenus commendamini, in hoc necessitatis articulo, manifestis operibus, & magnificis vos effectibus exhibere, & omnes hujusmodi falsas insanias, pseudodoctores & sectatores eorum a vestris finibus exterminare viriliter & circa alios consanguinitate aliove amicitiae federe vobis junctos ac vasallos ditionis vestrae, & subditos universos studeatis flaganter & efficaciter providere. Quod & ipsi modo dicti nullum hujusmodi pestiferis hominibus Dei & Ecclesiae inimicis auditum accommodent, nullum eis praebant auxilium, consilium,

vel

ANNO CHRISTI 1537.

vel favorem; sed uide vobiscum atque nobiscum ad similes persecutionis atque exterminationis opus viriliter animentur, & Dei gloriam in hostium suorum exterminio efficaciter proficiantur. Nec non venerabili fratri Joanni Episcopo Litomistensis, fidei Catholice ferventi defensori, quem alias veluti ex millibus electum ad regnum, & marchionatum hujusmodi propter opus istud salubre si, & quantum Deo placeret, in illis partibus utiliter peragendis legatum nostrum destinavimus in favorem fidei, quosdam opem & operam impendatis efficacius; & quantum vobis fuerit possibile, sibi si necessitas ingruerit in tali opere salutari, fideliter & constanter assistatis, viribus & opere vobis celeriter ministratis. Et quia consideramus, prout etiam credimus, vestras nobilitates non latere, quod eorundem perversorum audacia & numerus in praesens frequenter augetur, & ipsorum estrenata superbia, & impietas, vires sumendo; proh dolor! semper ascendit; adeo quod illic propterea Ecclesiastica censura dissolvitur, & canonica sententiae auctoritas evertitur; ibi etiam divina officia, timore Dei postposito, profanantur, ac multa nefaria, & absurda, fidei catholice repugnantia, in Deum ac sanctos sanctamque matrem Ecclesiam, ut fama vulgata didicimus, aultu damnaibili publice praedicantur, & sacerdotes, religiosi & saeculares crudeliter spoliantur, a suis beneficiis repelluntur, percipiuntur, occiduntur, & inhumaniter tractantur contra Ecclesiasticam libertatem; & ipsorum consortia fugientes vel eis adherere volentes crebras injurias ab ipsis sustinent, & offensas. Nos tantas Dei & Ecclesiae sanctae injurias dissimulare nequeunt, contra pluri nos hujusmodi pestiferos, tam in regno Bohemiae, quam in marchionatu Moraviae, haeresum & errorum dogmatizatores, sectatores, defensores, ac fautores, vibrato jam censurae spiritualis mucrone, citatione personali decreta, secundum canonicas sanctiones duximus procedendum, & ulterius procedemus, prout res tanta exiget & fuerit opportunum. Sicque universalis Ecclesiae confortati praesidio in his & eorum executione vestras nobilitates se velint & dignentur habere, quod vos reddatis inter optimos ejusdem fidei zelatores in Christi milita magis & magis gloriosos. Nos etiam proinde ac ipsa Ecclesia, earundem nobilitatum digna merita, in eas a felicitis divinae memoriae suis praedecessoribus laudabiliter propagata, altis laudum praconis attollere, & si opportunitas se obtulerit, congruis recompensare retributionibus jugiter constringamur. Datum Constantiae sexto Kal. Aprilis, anno a nativitate Domini MCCCCXVI. Apostolica sede vacante.

LITTERAE CONCILII AD VITERBIENSES.

Alert Bull. hnt. Viterb. p. 102. la append.

Sacrosancta & Generalis Synodus Constantiensis, dilectis filiis prioribus, regimini, & communitati civitatis Viterbiensis, salutem & Dei omnipotentis benedictionem.

Litteras vestras accepimus, de quibus vestra devotione satis gavisi fuimus, nam cum ad universalem & sanctam Romanam Ecclesiam sinceram fidem, reverentiamque gerere videamini, gratiosissimum nobis est. Quippe ea nobis maxime cura est, ut omnes, & subditi maxime Ecclesiam, quemadmodum vinculo humano, ac divino pariter sunt astricti; ita eidem pareant

ANNO CHRISTI 1537.

Ac ipsam debite reverentur. Unde cum juxta nostra desideria ostenditis sincere ac fideliter ad Ecclesiam statum intendere, de vobis fiduciam sumimus specialem, & de optimo proposito vos plurimum commendamus. Verum quia pro tutela vestrae civitatis suffragia postuletis, & specialiter dilectum Ecclesiam filium Tartalliam de Lavello, nonnullarum armigerarum gentium capitaneum, plurimum laudando, ipsum desideratis ad servitia S. R. E. retineri. Nos super his habita matris deliberatione, quamquam multiplicibus arduissimis negotiis occupati sumus, de remedio opportuno, quantum licet, providere curavimus; ita quod poteritis merito contentari, certificantes vos tantum nobis cordi existere, ut terrae Romanae Ecclesiam immediate subiecta in tranquillitate permaneant, quod cum omni ingenio, atque opere vos intendimus vigilare. Estote ergo fortes; nam de proximo sublati hoc perniciosissimo schismate, sumus ad electionem indubitati summi Pontificis perventuri, qui vos, & alios Ecclesiam populos sub pacis otio continebit, nosque super inde omnem diligentiam apponentes. Datum Constantiae Kal. Aprilis anno a nativitate Domini MCCCCXVI. Apostolica sede vacante.

EPISTOLA RAYMUNDI ABBATIS

Cluniacensis, ad Concilium Constantiense.

Excusat suam a Concilio absentiam ob senectutem & infirmitatem.

Sacrosanctae Generali Constantiae Synodo in Spiritu Sancto congregatae, devoti oratores Raymundus Ecclesiam Cluniacensis humilis minister, totusque conventus ejusdem loci, reverentiam & obedientiam cum honore.

Perpendimus grande & multiplex bonum ob desiderandam cujus afflictionem benedicta Congregatio vestra & suam canonicè sortita est initium, & constanter, rite & virtuosè procedens, Christo duce, felicem praestolatur exitum. Perpendimus sane & per tenorem praesentis Convocationis Apostolicae didicimus gloriosam in unum convenisse multitudinem vestram, ut diutinum pestiferumque schisma, & quodvis perversum dogma, seu pullulantem haeresim in agro Dominico funditus extirparet, utque pene confusum, proh dolor! mysticum corpus Ecclesiae ad debitum suum integritatis atque reformationis ordinem in capite & membris ipsius revocaret. Haec opera est felixque sollicitudo vestri sacratissimi curus. Et vere felix cuiusque Deus tam laudabili salubrique negotio consistere & cooperari praestiterit. Has ob res, ego Cluniacensis Ecclesiae minister praedictus satageram dudum, & arripere via conatus fui apud vestrum tandem conventionis consortium me transferre, vestri quidem sancti operis & curae participio me felicissimum existimaturus, si quo tendebam tunc advenisse potuissem. At grandis senectus obtuit illico expertius comprobata debilitas, quam coepta itineris fatigatio, indeque proveniens gravis aegritudo simul oppressit. At vero non diminutam constat, quin potius in corporis & propius debilitatis augmentum processisse, mei amplius quam septuagenarii senectutem. Superest incommoditas temporum, sterilitas agrorum, dolendi & lacrymabiles tumultus impacifici finium istorum, guerrarum im-

Alert Mart. Vet. Mon. tom. VII. p. 1117.

C impetus, currentis hunc temporis frequentiores A
 strepitus armatorum, & quorundam procius
 impudentium, nodum agris depopulatis inope
 vulgus exheredando ad arbitrium funditus redi-
 gere, quibz etiam adversus castrorum & forta-
 litorum cacemina violentias infingere, atque
 radicitus evertere singula, nisi jugis ac indefes-
 sa custodia sedulius obstitat. Cujus rei insolentiam
 nuper in grave istius monasterii dispendium
 pertulimus. Cum igitur quidam generalis ex-
 hortatio, requisitio, monitio, ac in virtute
 obediencie preceptio mandatumque absentium
 ab eadem sancta Synodo Prælatorum, ut in
 eodem Concilio conveniant, per quasdam lit-
 teras sub plumbo & Bulla quidem sacre Syno-
 di dudum emanasse contigerit, prout fertur: B
 idcirco eandem sanctam Synodum, vestramque
 sanctæ multitudinis benedictum certum suppli-
 ces & humiles deposcimus, quatenus prædicta
 sterilitatis, guerrarum & disturbiorum incom-
 moda cum fragili senio ad mei ministri supra-
 dicti Cluniacensis Ecclesie absentiam legitime
 excusandum suscipere dignemini, attendentes,
 quod etiam ab ipsius sanctæ Synodi exordio,
 pro me & meo monasterio ac Cluniacensi or-
 dine in eodem sancto consortio vestro atque Ge-
 nerali Concilio assuerunt jugiter viri quidam
 juris utriusque divini & humani doctores; quo-
 rum assistentiam in eodem Concilio vicariatum-
 que & procuracionem pro me ac prædictis mo-
 nasterio, & ordine usque in finem ejusdem Con-
 ciliil continuandam esse decrevimus & decerni-
 mus per presentes: eisdem & cuilibet eorum
 in solidum, videlicet dominis Roberto de E-
 schandefoles Decretorum doctori priorique Cessi-
 narium, Joanni de Vinzellis magistro in theo-
 logia de Ymanimonte, Lamberto de Stripite de
 Bertreriis, Petro de Corrozzello B. Mariæ Deau-
 ratæ de Tholosa, & Petro Alboti de Tarnayo
 ordinis nostri Cluniacensis prioribus, doctori-
 busque Decretorum: dantes & concedentes po-
 testatem vice & nomine nostro atque pro no-
 bis in eodem Generali Concilio comparendi,
 & ibidem ad opus sanctæ unionis ac reforma-
 tionis Ecclesie incedendi, jura, & libertates
 & privilegia universalis Ecclesie, nostrorumque
 monasterii & ordinis prædictorum tuendi &
 defendendi: vices quoque nostras in his & aliis
 quibuscumque, prout moris est & pertinet ad
 Generalia Concilia plene absentiam prædictam
 excusando, petitis exercendi. Quæ quidem
 omnia vice & nomine nostro agenda, ut præ-
 mittitur, per nostros hujusmodi procuratores
 & nuntios speciales, atque gerenda in eodem
 Concilio ex nunc promittimus rata & grata
 habere, nec quomodolibet a salubribus discre-
 pare statutis aut statuendis in eodem Generali
 Concilio: quin in uno ea tenere & custodire,
 ac in dictis nostris monasterio & ordine facere
 toto nitu inviolabiliter observari. Datum in
 nostro monasterio Cluniacensi prædicto, sub
 sigillis nostris, anno Domini MCCCXXVI die
 decima mensis Augusti. R. Clun. J. Girard.

COPIA LITTERÆ ALFONSI
 REGIS ARAGONUM

ANNO
 CHRISTI
 1415.

Missa &c.

Significat obitum patris sui Ferdinandi, & unio-
 nem Ecclesie, quantum in ipso fuerit procura-
 torum se promissis.

R Everendis venerabilibus in Christo Patribus, Dno 19. ap.
 amicis charissimis, dilectis, & devotis no-
 stris dominis Cardinalibus, Patriarchis, Archie-
 piscopis, cæterisque Prælati & aliis in Con-
 stantis Moguntinensis provincie congregatis,
 Alfonso, Dei gratia, rex Aragonum, Sicilia
 &c. salutem & honoris augmentum.

Flebilis tragedie calamo, non sine alta cor-
 dis amaritudine, & lacrymarum fluvio nuncia-
 mus, quod Illustrissimus dominus rex pater &
 dominus noster, recordationis eximie in villa
 Aquelata, die jovis, secunda Aprilis instantis
 circa meridiem suæ debitum, quod saucia men-
 te referimus, fatalitatis exolvens, ab hoc se-
 culo migravit ad Christum. Ex quanquam de
 tanti principis, patris & domini obitu nequa-
 mus amarissime non tristari; considerato attamen,
 quod nihil humanæ naturæ decentius ad
 nihilque certius in hanc vallem lacrymarum ve-
 nimus, quam ut tremendæ mortis janua exa-
 mus, nostram aliquatenus obtemperamus tristi-
 tiam; præcipue tamen in suæ vitæ glorioso
 exitu, ut Christianissimus princeps, cum tota
 cordis contritione Ecclesiastica sumpsit sacra-
 menta. Ex quibus tenemus de firmo quod ul-
 tra gloriosum nomen & famam, quam ob sua
 magnifica gesta, & opera virtuosa, & inter mul-
 ta alia, quæ ad arctam unionem sanctæ maris
 Ecclesie devote peregit, reliquit in terris, ani-
 mam ejus dirigit in excelsis. Ideo Paternitates
 vestræ, quas credimus, ut humanum est, tan-
 tum amaritudinis acerbitate dolere, pro refrige-
 rio animæ suæ, ut libeat, ad Dominum inter-
 cedant, ut si quid maculæ purgandum reman-
 serit, devotorum orationibus abstergarur; sci-
 turus quod si vivente dicto serenissimo domino
 genitore nostro, prout nostis, ex hinc negotia
 dirigebantur Ecclesie; non minus nos, qui igne
 paternæ charitatis adurimur, voluntate proca,
 studio pervigili, & intentione sincera præter
 omnia ad consummationem tam meritorii, &
 sacri negotii gloriosissime initiati, ejus suffra-
 gio dirigente, cujus res agitur, procedemus,
 parati si qua restent, quæ super his vobis oc-
 curerint, utpote a paterno non degenerantes
 affectu, pro viribus adimplere. Datum in mo-
 nasterio Popleti sub nostro sigillo secreto XIX.
 die Aprilis, anno a nativitate Domini millesimo
 quadringentesimo sexto decimo.

EPISTOLA PRIORIS MAJORIS

Et conventus Cluniacensis, ad clerum Galli-
 canum in Concilio Constantensi existentem.

Significat novi abbatis electionem, quam pe-
 tunt a Concilio confirmari.

R Everendissimi Patres & domini metuendis-
 simi, humillima recommendatione præ-
 missa. Cum, volente & permittente Deo, reveren-
 dus

Septemb.
 mensis / Mart.
 Mon. 1. VII.
 p. 1415.

ANNO
CHRISTI
1411.

das in Christo pater dominus Raymundus dudum abbas & pastor noster, ac hujus nostri Cluniacensis monasterii, ex presenti saeculo ad Dominum migraverit: unde nos & id ipsum monasterium totusque Cluniacensis ordo vehementer & non immerito condolemus tanto viduati pastore, qui tanquam forma religionis & speculum devotionis per vitæ suæ cursum exiit. Nos inde processimus ad novi abbatis & pastoris electionem, venerabilemque patrem dominum Robertum priorem Celsinarum, decretorum doctorem, tanquam idoneum elegimus in abbatem nostrum & hujus Cluniacensis monasterii, cujus personam existentem apud vos & præclarissima merita sufficienter agnovistis. Supplicamus igitur, quatenus nunc, vacante sede Apostolica, a qua locus ipse Cluniacensis immediate dependet, vices gratiæ & favoris vestri impendere dignemini, ut idem dominus noster possit & valeat, ut nobis opus est, celerius confirmari. Alioquin gravis jactura incommoditasque periculosa multiplicis dispendii instanter imminet nostræ satis numerosæ fratrum congregationi, & huic Cluniacensi conobio, quod Romani pontifices & sedes Apostolica quasi cameram suam, & propriam thalami locum solerunt jugiter operosius confovere: quod & nunc in parte ista etiam dignentur reverendæ Paternitates vestræ favore prosequi gratioso: quas Altissimus conservare dignetur. Scriptum Cluniaci die XV. Septembris.

Humiles vestri oratores
Prior major & conventus monasterii
Cluniacensis.

Superscriptio.

Reverendissimis, reverendisque ac venerabilibus in Christo Patribus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque venerabilibus circumspèctisque viris nationis Gallicanæ in Generali Constantiensi Synodo constitutis, dominis nostris honorandissimis.

EPISTOLA UNIVERSITATIS COLONIENSIS

Ad Concilium Constantiense.

De Joanne de Prussia suspecto de heresi.

An. 1411.
Ad. et. Mart.
An. t. II. p.
1206.

Sacrosanctæ Generali Constantiensi Synodo præfidenti, Patribus & Dominis nostris reverendissimis.

Humillima subiectione & obedientia præmissis. Vobis, præstantissimis dominis nostris, & Ecclesie universali ac sacrosanctæ Synodo Constantiensi præfidentibus, summarie exposuimus, quod ad nos supervenerat quidam frater Joannes de Prussia, moram nobiscum Colonie trahens, qui suspectus de heresi habebatur; non initiative apud nos inventus, sed in aliis locis pluribus, in quibus antequam se applicuerit provincie nostræ, ut sufficit, intelleximus, pro tali habebatur. Idem Joannes apud nos per sententiam canonicam venerabilis Jacobi de Sufato, ordinis fratrum Prædicatorum sacre theologie professoris, inquisitionis hæreticæ pravitatis, carceri satis facili pro custodia mancipatus; & ne ab eodem illicitiatus exiret, juramento per eum præstito ad hoc astrictus, universitate nostra & prælati Ecclesiarum ad hoc specialiter vocatis, & in illam sententiam

unanimitè consentientibus, illicitiatus tamen abiit, allegans se post abscissum suum, a Gregorio Papa absolutionem ab omnibus suis excessibus obtinisse. Processum contra eum factum vestris Paternitatibus referent magistri nostri venerabiles, Theodoricus de Monasterio, & Joannes de Monte, ordinis fratrum Prædicatorum, sacre theologie professores. Supplicamus igitur humillime, quatenus singulis auditis & attentis, que concernunt factum illud, dicto M. Jacobo, & nobis scribere dignemini, qualiter nos in hoc facto habere debeamus, ut nec Ecclesie sanctæ, cujus caput apud nos pro tunc censebatur, & tenebatur Papa Joannes, confuso vel ignominia generentur. Factum, & totum processum contra eum factum, noverunt magistri universitatis nostræ prædicti, videlicet T. de Monasterio, & Joannes de Monte, quibus scripsimus, rogantes, ut reverentias vestras super illis plenius informet, quas dignetur dirigere, & sanas, ac incolumes conservare ad honorem, & unionem suæ Ecclesie sanctæ, gratia nostri Salvatoris. Scriptum XXI. Maji.

Vestri humiles & devoti, Rector & universitas studii Coloniensis.

EJUSDEM EPISTOLA

Ad Theodoricum de Monasterio, & Joannem de Monte

Ejusdem argumenti.

Venerabilibus & scientificis viris magistris T. de Monasterio, & Joanni de Monte, ordinis fratrum prædicatorum, sacre theologie professoribus, amicis nostris prædictis.

Reverendi magistri, & domini honorandi. Intelleximus a magistro Jacobo de Sufato, ordinis fratrum Prædicatorum, inquisitore hæreticæ pravitatis per provinciam Coloniensem deputato, nobis exponente, quatenus dominus Jo. Malkaw de Prussia judicem obtinuerit dominum cardinalem Ragusinum contra dictum magistrum Jacobum in causa fidei, assar per eundem magistrum Jacobum adversus præfatum Joannem institutum; & quod olim Gregorius XII. tunc in sua obedientia sic nominatus, ipsum dominum Joannem absolvisse debuisset sententiis excommunicationis in eundem dominum Joannem ab ipso magistro Jacobo in causa fidei promulgatis; quodque præfatus dominus cardinalis Ragusinus requirit & desiderat, ut ipse magister Jacobus in congregatione Universitatis nostræ deturpet habita consilium nostrum imploraverit, quid esset facturus in præmissis, ut nihil honoris suo, cleri, neque nostro derogaret. Ubi nostra concordavit deliberatio, quod si dicta absolutio facta fuerit secundam formam juris cap. *ut officium* §. *si vero* de hæreticis lib. VI. equanimiter tolerari debeat, quod ibidem suum sortiatum effectum. Sed si idem dominus Joannes de Prussia ad civitatem & provinciam Coloniensem descenderit, & ibidem malum semen suum ut prius spargere voluerit, a prædictis sententiis in eum latis non censeatur immunis; quia dictus Gregorius, de ejus obedientia tempore præsentis absolutionis prædictæ nos non eramus, ipsum dominum Joannem præfatum absolvere non poterat a sententiis prædictis in eum promulgatis, maxime pro excessibus & delictis per eum in nostra obedientia perpetratis, & commissis.

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO CHRISTI 1415.

is, ut a nobis pro absoluto haberetur. Si tamen Concilium declaraverit ipsum fore absolutum & pro tali habendum, huic declarationi sit acquiescendum. Et ideo consultum fuit, ut copia processus per dictum Inquisitorem contra præfatum dominum Joannem facti vobis mitteretur, ut ex eo & cardinalis prædictus & alii de Concilio magis, & melius de factis & erroribus dicti domini Joannis possint informari. Insuper, reverendi magistri, missimus etiam litteras nostras universitatis toti Synodo, supplicantes, quatenus audita, & cognita veritate facti processus contra dominum Joannem &c. ipsi nos dirigant, & informant, quomodo nos habere debeamus in ista præfata absolutione &c. ab eo obienta; scilicet an validam & canonicam eam censere debeamus, de quo certi non sumus; præcipue ex eo quod tempore hujusmodi absolutionis, si talis dici mereatur, eramus sub obedientia Joannis Papæ. Nec credimus, si idem frater Joannes veritatem processus plenarie narrasset, absolutionem a quocumque discreto tanta saltem facilitate obtinisset. Unde in litteris nostris Synodo Generali directis eos ad vestras reverentias ad habendam plenam informationem super facto & processu, in quo ipsos plenarie & certitudinaliter informari poteritis, remisimus; & supplicamus, quatenus utique diligenter de processu in hac causa per magistrum Jac. & nos una cum ipso habito dominos de Synodo informetis, & certificetis.

Rektor universitatis studii Colonienſis.

ALIA EJUSDEM ARGUMENTI.

bid.

NOveritis, magistrum Jacobum de Sufato, ordinis fratrum Prædicatorum, Inquisitorem hæreticæ pravitatis, per provinciam Colonienſem nobis litteras magistri Theodorici de Monasterio, sacre theologiæ professoris, exhibuisse, quomodo frater Joannes de Malkav de Prussia obtinuerit judicem Cardinalem Ragusinum contra dictum magistrum Jacobum, qui scribit sibi quod Gregorius XII. in sua obedientia sic nominatus, absolvit prædictum fratrem Joannem de Prussia a sententia excommunicationis, quam idem M. Jacobus tulit in causa facti contra eundem fratrem Joannem, qui nos & totum clerum Colonienſem congregari fecit, requirens nos quid sibi & nobis expediret in hoc facto. Nos vero concorditer sibi dedimus responſum; non dubitantes de consensu domini nostri Archiepiscopi Colonienſis; ob reverentiam dicti domini Cardinalis sub istis modo & forma: Reverendo &c. Primo, ad ultimam clausulam litteræ ipsius M. Theodorici de Monasterio, Nam si Joannes Papa ipsum absolvisset a dictis excommunicatione & perjurio, oportuisset hoc vos tolerare, quod ex hoc sequeretur multa absurda, scilicet divisio Ecclesiarum, dispartitas collegiorum, parochiarum bicipitum tripitumque multiplicatio. Nec dispartitas esset finis. Sed quidquid Gregorius fecit legitime in sua reali obedientia esse approbatum non contradicimus; sed facta in nostra obedientia non sunt talia, quæ concernant obedientiam dicti Gregorii; ergo non habemus nos de his factis implicare. Et quia idem M. Jacobus Inquisitor nunquam post Concilium Pisanaum tenuit ipsum sic nominatum Gregorium pro Papa, sicut nec clerus Colonienſis, nec

Actiam nos. Ergo facta nostræ obedientiæ non sunt revocata. Idcirco sententia in ipsum lata stet & stabit in suo vigore. Maneat ergo ille in sua obedientia, nec occupabimus nos cum ipso, nisi venerit ad loca nostræ quondam obedientiæ. Item, ob reverentiam & honorem dicti domini Cardinalis concordem sumus sub istis modis, & forma: si absolutio facta est debito juris ordine, secundum tenorem capituli & officium inquisitionis §. 1. Si vero aliqui, extra de hæreticis l. b. VI. ubi sic dicitur. Si vero aliqui ex prædictis, hæretica labe primitus abjurata, redire voluerint ad Ecclesiam unitatem, eis juxta formam Ecclesie absolutionis beneficium impendatis, & injungatis eisdem quod injungi solentur consueverit. Ubi Glossa super verbum consueverit, notat, modum secundum capitulum Quotiens cordis 1. q. VII. &c. Saluberrimum, Et de consec. Di. secunda. Ego Berengarius. Si sic legitime factum est, & habere poteritis legitimum documentum, de quo dominum Archiepiscopum, universitatem, clerumque totum Colonienſem & dictum magistrum Jacobum certos reddere poteritis; placebit omnibus prædictis & nobis quod dictus frater Joannes se gerat pro absoluto; dummodo maneat extra provinciam Colonienſem, certis rationibus nos ad hoc moventibus. De istis petimus informari Sacrum Concilium, & dominum Cardinalem Ragusinum prædictum, ut supersedeant de illo facto, quia non possumus nos a domino nostro Archiepiscopo & toto clero Colonienſi separare.

ARCHIEPISCOPI, ET EPISCOPORUM

Svevia supplicatio ad Patres Concilii Constantiensis pro canonizatione Nicolai Episcopi Lincopendensis Brynolfi Episcopi Scaerensis, & Ingridis monialis, anno 1417. die 1. Martii.

Ex cod. MS. Bibl. Upsal. n. 63. Q. 10.

REverendissimis in Christo Patribus ac dominis suis gratiosissimis, dominis Episcopis, presbyteris & diaconis, sacrosanctæ Romanæ Ecclesie cardinalibus, vestri humiles & Deo devoti filii Joannes Archiepiscopus Upsalensis, Kanutus Lincopendensis, Brynolphus Scaerensis, Andreas Strenginensis, Nawno Arolensis, Magnus Aboensis, & Eschillus Verionensis Ecclesiarum Episcopi regni Sveciæ, omnimodam reverentiam debitamque & devotam in domino orationem.

Reverendissimi Patres, dominique præstantissimi. Quoniam Virginis filius, Deus noster gloriosus, suæ inscrutabilis sapientiæ consilio opportuno pro suæ inconsutis tunicæ, videlicet S. Mariæ Ecclesie suæque sponsæ, longissimo schismate pestifero dilaceratæ, reintegratione morum ac consuetudinum laudabilium reformatione, virtutumque insignium adoratione vestrum sacrum collegium, in Sacro Generali Concilio Constantiensi in Spiritu Sancto voluit adonari, ut earundem Paternitatum vestrarum moderante prudentia, scissuræ sarciantur, & deformia reformentur, sanique amodo omnia prava in directa, & aspera in vias planas convertantur, in quibus (Domini videlicet viis) alius sic, alius sic transiens pop. Christi Christi sanguine redemptus, ad cælestis vitæ patriam de hoc exilio secure valeat pervenire.

Sane, reverendi Patres, cum ipsa agni,

N n n quæ

ANNO CHRISTI 1415.

Affert Br. zel. Dicitur a Ban. pag. 100.

quæ cum sequitur, quocumque ierit, eademque sponsa, videlicet sancta mater Ecclesia, tanquam regina a dextris virtuti Dei adhaerens, diversarum sacrarum religionum sit varietate decorata, inter quas advesperascere mando, in occidentis ejusdem partibus, ut puta in regno Sveciæ Christianissimo, quedam regulares constitutiones sub nomine & vocabulo *Regni S. Salvatoris* a D. nostro Jesu Christo, ut pie credimus, beatæ Brigidæ, patronæ regni Christianissimi Sveciæ supradicti divinitus revelatæ, in salutem populi Christiani prodierunt, prout paternitates vestras, credimus non ignorare, quæ sub Augustini regula, per sanctam sedem Apostolicam dudum confirmatæ in monasterio *Watzkeno* in regno prædicto celeberrimè & devotissime per duos conventus utriusque sexus in distinctis providissime locis separatis observantur. Unde quantum fructus devotionis, peccatorumque conversio & salus animarum redundare dignoscitur, ne dum in regnis istis æquilonaribus, verum etiam per diversorum in-clytorum aliorum regnorum climata, videlicet Italiae, Angliæ, Alamaniæ, Poloniæ & Livoniæ aliisque terris, vix animus capere possit aut lingua explicare.

Patres Reverendissimi, orbis terræ Cardinales, ac columnæ Ecclesiæ Dei inconcusse, omni cum reverentia ac devotione grandique fiducia preces humillimas porrigimus eidem Reverendissimis vestris paternitatibus, supplicantes, quatenus ob amorem Dei, nostrarumque precum supplici interventu procuratores & syndicos prælati monasterii ac totius ordinis ad sacrum Concilium Constantiense supradictum & Reverendissimas paternitates vestras directos, habere dignemini recommendatos, & negotia pro quibus ad dictum sacrum Concilium venerint expedienda favorabiliter recommendata, atque eorum clementissimi cooperatores existere in privilegiis, immunitatibus, indulgentiis, & aliis eidem a summis Romanorum Pontificibus alias dudum indultis & concessis, per unicum futurum summumque Pontificem, Deo dante rite & canonice eligendum auctoritate Apostolica confirmandis; præsertim ut prædictæ constitutiones beatæ Brigidæ, ut præfertur, divinitus per revelationem traditæ, per modum regulæ ab aliis sacris regulis distincte valeant per eandem sedem Apostolicam confirmari, si quovis modo fieri possit, sacro Constantiensi Concilio approbante. Intuper, Reverendissimi patres & domini præstantissimi, ut ingratitude apud vos non arguamur, sufficienter informati per litteras sacri Concilii ac nostros procuratores, quos alias nuper ad sanctam sedem Apostolicam direximus pro trium sanctorum de supradicto regno Sveciæ, videlicet beatorum patrum Nicolai Lincopenis, & Brymolphii Sca-rensis quondam Episcoporum, ac Ingridis monialis monasterii Skeningenis ordinis prædicatorum, celeberrimæ memorie canonizatione (quorum meritis consuetibus quamplurimis miraculis ad eorum sepulcra, firma fide in cordibus fidelium tenetur per universa regna ista & partes circumvicinas, ut potentes sint apud Deum intercedere pro peccatis omnium populorum, & gratiam militanti Ecclesiæ in presenti, & gloriam in futuro a Domino cum aliis sanctis uberius impetrare.) Vestris Reverendissimis paternitatibus pro bono cooperationis in sacro Concilio Constantiensi, nobis quo ad primam instantiam jam facta expeditione in

tam celebri negotio plurimum ex intimis re-gratiarum, devotissime supplicantes, quatenus apud summum Pontificem de proximo, dante Domino, eligendum, habere dignemini id canonizationis negotium tam sincerè recommendatum, ut ipsum cum aliis ulterius effectum sortiri mereatur optatum. Pro quibus Altissimè in sua gratia reverendissimas Paternitates vestras sine fine conservare dignetur ad præmissa & singula misericorditer adimplenda.

Datum Upsaliæ anno Dom. MDCXVII. prima die mensis Martii, nostris sub sigillis præsentibus coappensis.

MARTINI PAPÆ V. BULLA

Asloens (1), & *Verionens* (2) *Episcopis*, ut de vita, & miraculis veneranda memoria *Nicolai Lincopenis* (3), & *Brymolphii* (4) *Sca-rensis* (5) *Episcoporum*, ac *Ingridis* (6) *Monialis ordinis Prædicatorum*, qualiter instituant.

Martinus Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus *Asloens*, ac *Verionens* Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Quoniam ineffabilis virtutum caelestium, Ex Brem. in nostro Bull. Ord. Præd. ad hunc an. ex arch. Ord. proceræque celsitudinis interior lætitiæ veritate plantantis, summi, circumdati agminibus, Patris providentia, licet, in hoc defluentis, & ad exitum continuo properantis mundi, statu recti censura iudicii cuncta regens, omnes formans, gradusque psalmatorum dijudicans, singulis diversa distribuât, & in hoc procelloso curarum pelago hunc humiliet, & hunc exaltet, istum deieci permittat ad infima, illumque ad summa rerum fastigia magnitudinis dignitatum attollat; dum nascentis dies mortis indicitur, & per latentes subdoloque discursus hujus vite nostræ mortalitas ad extremum diem propulsæ temporis mobilitate capiatur, operum, gestorumque, remedia, & auxiliaria commoda salvando cœtui perstringit duntaxat profutura; congruit profecto, ut nitentium labentis vite nostræ diem, quem festinatis curibus properare sentimus, piis prævenire gestientes operibus, & ex eorum, quos in hoc blandienti, captivoque seculi tramite, curi consummato ex itinerarium acervo, ad caelestem patriam immarcessibilibusque deliciis Altissimi præsentiam venisse pie creditur, acceptabilia acquirentes suffragia, illos, ut etiam eorum adjuvi patrocinio, ipsius patriæ possessores efficiamur, & hæredes, studiis honorare sollicitis, & honoris efferre præconiis nullatenus omittamus. Dudum liquidem cum pro parte dilectissimi in Christo filii nostri *Erici* (7) *Sveciæ* (8), *Daciæ* (9), & *Norvegiæ* (10) regis illustris, ac venerabilium fratrum nostrorum *Upsalensis* (11), ac dilectorum filiorum nonnullorum capitulorum & conventuum (12) (13) (14), Eccles. & monaster. necnon Procerum, aliorum nobilium, & communitatum quarundam civitatum regni Sveciæ juxta seriem quarundam litterarum per illos *Balthassar*, in sua obedientia, de qua partes illæ tunc erant, *Joanni XXIII.* super hoc specialiter directarum, coram Generali Constantiensi Synodo, postquam ipse *Balthassar* hujusmodi obedientiam præsidere desierit, & antea sibi hujusmodi litteris minime præsentatis expositum extitisset, quod cele-

ANNO
CHRISTI
1417.
1. febr. adv.
1. febr. adv.

ANNO
CHRISTI
1417.

933
 celebris & recordanda memorie Nicolae Lin-
 copensis, Brymulphi Scarolus Episcopi, ac
 Ingridis monialis Monasterii monialium Skre-
 ngen, (15) ordinis S. Augustini, sub cura
 & locandam instituta fratrum ordinis Predica-
 torum viventium Lincopen. diocesis, dum in
 hujus circumlois peregrinationis exilio mortali
 vita potirentur, non humanis favoribus obsequi,
 sed puro corde, sinceraque mente divinis oca-
 lis complacere studuerant, & per austeritatem
 legis penitentis corporum artus suorum spiri-
 tui servire cogentes, lubrica carnis contem-
 rant illecebras, declinaverant a voluptatibus,
 pudicitia conjuncti fuerant, & spreta fallaci
 gloria mundi, per devota orationis exercitium,
 & laudabilium virtutum opera summo judici
 Deo sanatum impendere, ac sibi ipsis & aliis
 ad eterna vite merita proficere conati erant
 indefesse verbis pariter, & exemplis, non quom-
 serant opibus, sed spiritualibus gratiis, & bonis
 moribus abundare, quibus jugiter, & con-
 versatione se pios, prudentes, humiles, sobrios,
 & castos, erga Deum summa veneratione devo-
 tos, erga vere pauperes, & loca pia charita-
 te non sola largituos, constantes in fide, sa-
 cra spe plenos, & aliis virtutibus claros esse
 probaverant; propter quod mirabilis Deus in
 sanctis suis, & faciens mirabilia magna solus,
 per gloria eorumdem Nicolai, Brymulphi,
 & Ingridis merita, tam ipsis in humanis agen-
 tibus, quam etiam post eorum felicem transi-
 tum ab hac luce in variis locis Svecie, diver-
 sisque temporibus miracula dignatus fuerat ope-
 rari, honorans illos in terris, quos ut pie cre-
 debatur, coronaverat in excelsis, ac ex parte
 regis, & aliorum exponentium predictorum ipsi
 Synodo humiliter supplicato, ut aliquibus S.R.E.
 Cardinalibus, & aliis Prælatibus in dicta Synodo
 existentibus, quod se de vita, & meritis præ-
 fatorum Nicolai, Brymulphi, & Ingridis ac
 hujusmodi miraculis informarent, & ea que
 per hujusmodi reperirent informationem eidem
 Synodo referre curarent, & deinde sufficien-
 tibus, & exquisitis meritis ad hoc suffragan-
 tibus ipse Nicolaus, Brymulphus, & Ingridis
 aliorum sanctorum catalogo ascribi, & aggre-
 gari possent, committere dignaretur: ipsa Syn-
 odus nobis, tunc minori fungentibus officio,
 & dilecto filio nostro Petro (16) tit. S. Gristo-
 phori presbytero Cardinali, ac venerabili fratri
 nostro Jacobo (17) Episcopo Laudensi, nec-
 non dilectis filiis Joanni de Gersonio (18) Can-
 cellario Ecclesie Parisiensis, Lamberto de Gelria
 (19) Petro de Pulca (20) Wilhelmo Slyne (21),
 & Joanni Blocvel (22) in theologia professoribus
 in eadem Synodo presentibus, viva vocis oraculo
 commisit, ut litteris authenticis, necnon libel-
 lis & instrumentis publicis per regem & alios
 exponentes predictos super hoc destinatis per
 eos visis & examinatis super præmissis omnibus
 se diligenter informarent, & omnia que per
 eandem reperirent informationem ipsi Synodo
 fideliter referre curarent. Qui quidem commis-
 sarii procuratoribus regis & aliorum exponen-
 tium predictorum negotium hujusmodi profes-
 quantibus eisdem litteris nec non libellis & in-
 strumentis publicis per eos diligenter visis &
 examinatis, ea que exinde reperierunt de vita
 & meritis, nec non fama & devotione populi &
 miraculis hujusmodi, tam in vita, quam post
 mortem eorumdem Nicolai, Brymulphi & In-
 gridis, que ipse Deus ad eorum preces, ut
 credebatur, operatus fuerat & in dies operaba-
 tur, festinus referre curarunt; ipsa quoque Syn-
 odus attendens, quod de fama præmissorum
 ac devotione populi, necnon vita, & meritis di-
 ctorum Nicolai, Brymulphi & Ingridis ac miracu-
 lis prædictis per hujusmodi informationem recep-
 tam plene liquere non poterat, quodque Eccl.
 militanti difficillimum redderetur agnoscere spi-
 ritum glorificandum (23) in Ecclesia trium-
 phanti, & quod propterea expediens videretur
 in talibus ea gravitate procedi, qua ipsa non
 deciperetur Ecclesia militans, & virtutum ma-
 ter justitia non laderetur; sed in re tanta cum
 abundantiori cautela, & majori maturitate pro-
 cederetur, vobis (24) suis dedit litteris (25)
 in mandatis, quatenus ad loca, quibus præfati
 Nicolaus, Brymulphus, & Ingridis fuerunt,
 dum in humanis agerent, conversati, & ad il-
 la, ubi eorum corpora requiescunt, personaliter
 accedentes, de fama præmissorum, ac devotio-
 ne populi, vitæque, & meritis antedictis ac mi-
 raculorum hujusmodi crebrescentia, veritateque
 & eorum circumstantiis universis, juxta datam
 vobis a Deo prudentiam, a testibus omni,
 quantum humana lineret fragilitas, exceptione
 maioribus, exacte, diligenter, fideliter, & pru-
 denter secundum articulos & interrogatoria,
 que sua Bulla vobis mittebat interclusam, re-
 quireretur perpenius veritatem; super quibus
 omnibus & singulis vestras duxit conscientias
 onerandas, prout in ipsis litteris plenius con-
 tinetur. Nos itaque, qui superni postmodum
 dispositione consilii in Apostolicæ dignitatis sta-
 tione collocati, illius, quem in suis sanctis
 collaudare jubemur, cujusque in hac tenebra-
 rum valle habitantibus inscrutabilia sunt judi-
 cia, & qui investigabiles fecit vias suas, in
 terris, vices gerere, licet immeriti, comproba-
 mur, ulterioribus regis, aliorumque exponen-
 tium præfatorum, qui caritate æstuantes, &
 fide, illudque veritatis, non qui cæperit, sed
 qui perseveraverit usque in finem, hic salvus
 erit complectentes oraculum, Episcoporum &
 Ingridis prædictorum, qui ex Deo nati, illi
 omnia sua votendo consecrarunt, & quos Al-
 tissimus, in omni benedictione spirituali in
 celestibus in Christo Jesu benedicens, ante
 mundi constitutionem elegit, ut in conspectu
 ejus sancti essent, & immaculati, canonizatio-
 ne, ut cum sanctis scribantur, studiis statue-
 rint indefessus, piis, ac devotis supplicationi-
 bus excitati, ad Dei laudem, & gloriam, fi-
 dei propagationem orthodoxæ, & ut iustorum
 semita, quasi lux splendens procedat atque cre-
 scat, ac compunctionis vomere ad proferendos
 fructus uberesque manipulos fidelium de virtu-
 te in virtutem ambulantium corda perpenius
 adaperiant, vestrique exilis operis fruge
 Deus omnipotens, qui nullius obliviscitur ope-
 ris, seminis per suos germinati in plurimorum
 conspectu pabula falce metant, granaque sua
 ad horrea perducant eterna, & elucente di-
 vine operationis effigie in hujusmodi tam
 celebris exagitatione negotii illud verbi Domi-
 nici: Inveni hominem secundum cor meum:
 vobis dirigi valeat, & adscribi, nostris super
 his impertientes auctoritatis adminiculum, com-
 missiones, necnon mandata, ac litteras hujus-
 modi, & omnia inde sequuta, rata habentes
 & grata, illa auctoritate Apostolica laudamus;
 approbamus pariter, & confirmamus, ac præ-
 sentis scripti patrocinio commanimus; supplen-
 tes omnes defectus, si qui forsan intervenerint
 in eisdem; & nihilominus ut hujusmodi tam me-
 rito-

ANNO
 CHRISTI
 1415.

In præfatis ad
 hoc Concilio
 Conc. a. 1415
 scripsit hanc
 Ingridem
 a. 1415
 Ord. S. Bir-
 gitta.

ANNO CHRISTI 1415.

ANNO CHRISTI 1415.

ritorii edificatorique negotii dudu regio ex-
 citius sublitatur optatus, vobis & vestrum
 cuiuslibet, per vos vel etiam alios, maribus &
 vita comprobatos, viros idoneos, de quibus,
 & prout vobis, in his etiam huiusmodi vestris
 conscientis oneratis, expedire videbitur, ad pra-
 dictarum literarum executionem procedendi,
 ac in eis contenta exequendi; omnia praeterea
 & singula quae pro huiusmodi executorialiter
 adimplenda quomodolibet necessaria vel oppor-
 tuna fuerint, faciendi, praesentium serie man-
 data:um damus, & etiam potestatem. Testes au-
 tem huiusmodi, qui fuerint nominati, si se
 gratia, odio, vel timore subtraxerint, per cen-
 suram Ecclesiasticam, appellatione cessante,
 compellatis veritati testimonium perhibere, non
 obstantibus tam fel. rec. Bonifacii Pap. VIII.
 praedecessoris nostri, ac de una, & duabus die-
 bus in Concilio Generali, quam aliis Apostoli-
 cis constitutionibus, ceterisque, contrariis qui-
 buscumque, seu si aliquibus communiter, vel

adversum a sede Apostolica sit indultum, quod
 interdici, suspendi, vel excommunicari, aut
 extra, vel ultra certa loca ad iudicium evoca-
 ri non possint, per litteras Apostolicas, non
 facientes plenam & expressam, ac de verbo ad
 verbum de indulto huiusmodi mentionem. Quid-
 quid autem per huiusmodi inquisitionem vos,
 & a vobis forsitan deputandos invenire contige-
 rit in praemissis, nobis aut successori nostro
 R. P. canonice istranti per vestras patentes lit-
 teras praesentium, & aliarum literarum praedi-
 ctarum se continentem, plurimorum Tabellionum
 publicorum boni testimonii, & famae legalis,
 manibus ac subscriptione vestris, sigillisque mun-
 itas, fideliter quantocumque intimare curetis, ut
 ex intimatione ipsa super his, uberiori nobis,
 vel eidem successori, certitudine reddita, con-
 sultius fieri queant singula, laudibus, & repen-
 ditis, supernaque cetera iugiter extollenda. Da-
 tum Constantiae, Non. Maji Pontificatus nostri
 anno 1.

REV. PATRIS BREMOND TOTUS ORD. PRAEDIC.

Generalis Magistri in hunc Bullam

NOTE.

1. Astora.) In Astora, vulgo Astora, in Norvegia.
2. Veroniam.) Veroniam, vulgo Veron, in Suecia. Apud Odoricum anal. Eccles. ad an. MCDXVI. num. 10. legitur Veroniam, Episcopalis urbs est Veron sub Archiepiscopo Upsalensi.
3. Linnopra.) In Gethia. Nuptiae huiusmodi scribitur in suis operibus.
4. Brynalski.) Odoricus scribit Brynalski.
5. Scarnis.) Urbs est Episcopalis Carbia.
6. Ingridis.) Ex Odorico Ingridis. Beata Ingridis vitam conscripserunt Joannes noster a S. Maria, in lib. cui titulus: *Lectio, & aliam memorabilem dei Sanctus, & Biscourroses tant du Premier, que du Tiers Ordre du PP. & P. S. Dominique partie II. pag. 177. &c. Hyacinthi noster Chouquet, Olan Magnus Upsalensis Archiepiscopus, & Joannes Vastorius in Pte Aquilonari.*
7. Erici.) In Erici, in his nominis XIII. regis Suecia & IX. regis Danie.
8. Suetia.) Suetia, vulgo Svevde nomen est Europa versus septentrionem.
9. Dacia.) regio est Europa, in Transylvaniam, Moldaviam, & Valacchiam dicitur.
10. Norvegia.) Vulgo Norvege, est Europa regnum.
11. Upsala.) In Suecia.
12. Lundu.) urbs est Scania Provincia.
13. Mistran. vulgo Dramheim, & Trondheim in Norvegia.
14. Suffraganeorum. Quos nomen suum esse, docet Cronius, Episcopus scilicet Scarensem, Lincopensem, Strigoniensem, Alorensem, Aradensem, & Vallimontensem. Idem conat Aloriam, & Joannes Carolus a Sidel, in Compendio Geographia Ecclesiastica pag. 117. Verum Labbeus in Brevario Geographia episcopalis eod. inter suffraganeos recenset etiam VVescionensem, seu Vancionensem Episcopatum de quo in II. nota mox dictum fuit.
15. Struvaga.) Nihil praedictum monasterium, quod Leonardus Guidonis recensens sanctorum monasteria provincie Dacie, vocat Struvaga. Ab Odorico dicitur Struvaga.
16. Petro.) De Alliaco nuncupato, viro doctissimo, de quo consulendus Ciacconius in Vit. Pontif. & Cardinal. ad an. MCCCC. pag. 800. Ibi etiam Cardinalem addit Odoricus, Odorem scilicet S. Georgii ad Primum aurum, diaconum Cardinalem, ipsum nomen Aloriam V.
17. Jacobo. De quo in appendice ad pontificatum Gregorii XII.
18. Joanni de Jorjano. In de Gorfano, ut scribit Odoricus, utrumque bene. Quis fuerit vir ille celeberrimus, nemo nescit. Adm Boulain in Historia universitatis Parisiensis, Bellarminum, Puffinam, Aloriam, ceterisque qui de scripturis Theologicis sermonem habent.
19. Lamberto de Gebria. De Lamberto, ceterisque videas alla Constantiensis Concilii.
20. Petro de Pulca.) Odoricus legit de Pulca.
21. VVilhelmo Sinc.) Apud Odoricum, VVilhelmo Kist.
22. Joanni Blorwell.) Ex Odorico, Joanni Blorwell.
23. Gloriscandam.) Odoricus scribit Clariscandam.
24. Pbris.) tribus Episcopis, Astorensibus scilicet, Alorensibus & Veronensibus Synodi Constantiensis diploma inferuntur.
25. Litteris.) Quas refert Odoricus Reynaldus anal. Eccles. ad an. MCCCCVI. n. XXII.

EPISTOLA ORATORUM UNIVERSITATIS COLONIENSIS AD CONCILIUM

De modo providendi ad beneficia.

Ulr. mag. A. Bert. Mart. An. to. II. p. 166.

Venerabilis domine rector. Agitur in Concilio de collationibus beneficiorum, in qua materia Ambaxiatores nationis Germanice sunt valde angustiati, nescientes quid eligant. Si opponant se Praelatis & ambaxiatoribus Praelatorum, & domino regi, qui ad hoc efficaciter tendunt, quod ordinarii conferant, timent quod eis invitis transcat, & quod tunc nihil facient pro studiis. Si

D conforment eis, iterum timent si forte alii prevaleant. Reputo me hoc certum quod natio nostra bene in hoc consentiet, quod certa portio omnium beneficiorum deputetur pro graduatis, ad minus sexta pars. Sed timeo de difficultate introitus ad beneficia. Deus per suam misericordiam disponat sicut noverit pro sua Ecclesia, & pro consolatione studiorum expedire. Fuimus cum rege, qui dicit quod velit pro viris doctis fideliter laborare, & ita incepit facere publice in natione vestra, ubi dicebat quod ipse vellet in hac materia esse mediator, si aliqua dissentio oriretur inter Praelatos & ambaxiatores Praelatorum ex una, & nuntios studiorum parte ex altera. Et fitis

ANNO
CHRISTI
1415.

scitis certi, quod didorum studiosum nuntii non querunt se, sed utilitatem studiorum suorum. Verum est, quod Parisienses formaliter se opponunt, ne collationes veniant ad ordinarios, quibus ex certis causis non audemus expressis resistere, timentes pericula. Videretur mihi quod super hac materia loqueretur secretis cum vobis, & intimaretis mihi consilium vestrum, quia fortassis non ita cito concludetur. Verum est quod indicatur conclave, sed super modo electionis nondum est deliberatum. Altissimus vos conservet. Scriptum Constantiæ ultima Augusti manu propria. De tempore electionis nescio vos adhuc certificare.

**RESPONSIO AD PRÆCEDENTEM
EPISTOLAM.**

Utilitas esse publico bono collationes beneficiorum fieri per Papam, quam per ordinarios.

Venerabilis magister & domine. Recepinus litteras vestras sub data ultima Augusti nobis directas, in quibus inter cetera continebatur in effectu qualiter in Concilio Constantiensi sit magna altercatio inter dominum regem & Prælatos ac ambaxiatores Prælatorum nationis Germanicæ ex una, & ambaxiatores studiorum Parisiensium & aliorum parte ex altera, de & super collatione & dispositione beneficiorum, qui debeant de ipsis disponere, an dominus Papa, an ordinarii collatores; & ideo perplexi estis cui parti adhaerere debeatis propter certa motiva per vos saltem implicite in eadem littera tacta. Quapropter consilium nostrum super his & aliis in littera vestra contentis a nobis petitis, quia de facto nostro agitur, & vos & alii ambaxiatores studiorum, ut scribitis, & bene credimus, non querunt quam sua sunt, sed bonum & utilitatem studiorum suorum. Idcirco vobis sub brevitate rescribimus, quod videtur nobis omnibus expedire, immo necessarium esse pro utilitate Eccles. & totius cleri, & maxime Eccles. collegiarum & monasteriorum non solum civitatis, & diocesis Coloniensis sed & totius provinc. Colon. & partium circumvicinarum, quod collationes & nominationes & dispositiones beneficiorum maneat in potestate Papæ, quia, ut melius nobis scitis, si ordinarii collatores haberent collationes eorundem, tot ad eos venirent preces armatis dominorum nobilium, & rusticorum, quod non possent de eis disponere ad utilitatem Ecclesiarum, nec conferre ea dignis & benemeritis; sed oporteret condescendere precibus eorum, nec in hoc satisfacerent, quæ ubi complacerent uni, displicerent aliis, & illi statim se vindicarent incendiis, rapinis & bona Ecclesiarum & maxime collegiarum, & monasteriorum in brevi funditus destruerentur. Quare his maxime attentis, & aliis exorbitantibus, quæ ab ipsis ordinariis collatoribus fierent, & visibiliter fieri deberent, si collationes eorum in manibus eorum remanerent, consilium omnium nostrum est, quod fideliter, fixe, & totis viribus assistatis ambaxiatoribus studii Parisiensis, & resistatis, ne collationes, & dispositiones beneficiorum veniant in partibus nostris ad manus ordinariorum collatorum. Et inducatis etiam ad hoc ambaxiatores aliorum studiorum nationis Germanicæ, prout scitis, & noveritis expedire; nec curetis quid inde vobis aut studio possit evenire, quia qui sincera intentio-

ne laborant, Deus, qui novit corda hominum, & scit quid ipsis expediat, ipsis assistet, ita quod non frustrabuntur effectu. Si autem in præmissis obtentum obtinueritis, laboretis ulterius pro utilitate studii nostri, prout alias nostris litteris vobis scripsimus, quarum etiam copiam vobis transmittimus interclusam, & alias facietis prout melius noveritis expedire. Si vero in præmissis intentum vestrum cum aliis ad hoc collaborantibus nullatenus possitis obtinere, quod abis, tunc laboretis quod Concilium & Papa saturus provideant regentibus, graduatis & studentibus nostræ universitatis, quod ordinarii collatores habeant eis providere præ cæteris, prout vos melius cum aliis scietis adinvenire, quam nos pro nunc sciremus excogitare.

AVISAMENTUM.

Reverendissimi Patres, & domini. Quia post usurpationem collationum beneficiorum Ecclesiasticorum ad Romanam curiam, gravis contra eadem a collatoribus ordinariis querela surrexit, nimis exorbitantis ex multiplicitate gratiarum, confusio & distorta inordinatio litigantium, intrudentium, & intrusorum rebellio, et depauperatio universarum mundi provinciarum et regnorum; immo ex omnimoda detolatio generalium studiorum facte sunt, quia omnes in unum, dives, et pauper currebant, afferebant munera Prælatorum, qui coquis et stabulis inservierunt; et quod pretio pecuniarum, aut præsidio scientiarum non poterant, servitiis et ejusmodi mercede ab honestate clericali penitus alienis comparare satagebant. Ideo modis omnibus sacrum Concilium propter reformationem status Ecclesiastici, tam in capite quam in membris salubriter congregatum, de illis debet, et habet necessario providere, et ne status summi Pontificatus in hoc nimium deprimatur, et ex adverso ordinariorum collatorum potestas, quæ etiam nimis laxata evidenter exorbitat, nimium exaltetur, attendantur avilamenta, quæ sequuntur.

Primo, quia Papalem gravitatem, quæ maximis negotiis continne agitatur, non decet se circa minima occupare, sed illa inferioribus expedienda relinquere, ideo statuat hoc Generale Concilium, quod summus Pontifex nullatenus conferat illa minora beneficia, quæ taxam octo marcarum argenti non excedant; et si qua provisio de illis fiat, aut si gratiam habens tale beneficium acceptare præsumperit, et sibi de illo providenti obtinuerit; sint provisio et acceptatio hujusmodi nulla ipso facto, nec sub gratia cujusquam quoquo modo cadat.

Item, ad evitandam nimiam multitudinem gratiarum expectatarum hæcenus in gravamen ordinariorum, & tam diffuse factarum, disponat sacrum Concilium quod hujusmodi gratiarum tantis ordinatione, & moderamine fiant, ita quod alternative summus Pontifex primum, & collator secundum, & iterum Papa tertium, & collator quartum, & ita consequenter habeant conferre beneficia personis habilibus, & idoneis, & quilibet in ordine suo acceptet, vel sibi providere faciat, ut non sit cuiquam optio suum ordinem prætereundi, & ex somite avaritiæ pinguis beneficium expectandi. Et de isto caveatur in litteris Apostolicis per clausulas ad hoc aptas. Et contra hujusmodi alterationem & Apostolicum expectantem in ordine suo post publicatas litteras sub Decreto papa-

ANNO
CHRISTI
1415.

Papali non licet ordinario sub pena suspensionis a collatione sua per tempus vite suam quemquam in beneficium intrudere, aut alteri conferre quoquo modo.

Item, ultra hoc habeat summus Pontifex conferre omnia & singula beneficia Apostolicæ sedi in corpore juris & in Extravaganti ad regimen reservata, summam prædictam excedentia.

Item, habeat ultra hoc de disponere beneficiis inhabilibus, et irregularibus, et de quibus Ordinarii male disposuerunt, aut quæ ad ipsius dispositionem secundum dispositionem juris devolvantur aut forent devoluta.

EPISTOLA UNIVERSITATIS COLONIENSIS

Ad præcedentes responsiones.

Non expedire beneficia conferri per Ordinarios; sed tamen aliter fieri non possit, quid tunc agendum.

Venerabilis magister, & domine. Super materia litterarum vestrarum nobis directarum juxta contenta ejusdem, aliquos de universitate nostra convocavimus, cum quibus deliberavimus; & finaliter omnium nostrorum deliberationes in hoc resederunt, quod nullo modo expedit Ecclesiis in partibus nostris, quod Ordinarii collatores, & collatrices beneficia sua conferant, propter preces principum, & dominorum armatas & propter multa damna & mala, quæ inferrentur Ecclesiis & Prælatibus ac aliis personis Ecclesiasticis, si hujusmodi preces non exaudirent, prout etiam vos nobis melius sentire potestis. Veruntamen si ordinationi Concilii in his resistere non possitis, quia timetis quod ipsi prævalere debeant, prout scribitis; propterea propter idoneitatem personarum Ecclesiasticarum parochiales in partibus Alamanniarum regentium, immo verius absentium, ut super his cum Prælatibus inibi congregatis tractetis de opportunitate congruentissima quæ erit sanctæ civitati Coloniensi, & noni universitati benedictæ & acceptæ &c. Visum est nobis, salvo consilio vestro meliori, quod universitatibus in genere provideatur, hoc modo videlicet, quod sacrum Concilium statuat, & ordinet, et Papa postea electus confirmet, quod Ordinarii collatores et proinde ecclesiastici Ecclesiis parochiales X. marcas puri argenti et ultra valentes non conferant, nisi in aliqua facultate graduatis et de alia provincia natis, qui nullam aliam habeant beneficium, et in eisdem perpetuam jurent et faciant residentiam. Item, quod ad dignitates non eligantur aut assumantur nisi illustres, aut in theologia professores, vel in eadem, aut in altero jure licentiatum, aut baccalaurei in theologia formati, vel ad minus ex utroque parente de militari prosapia procreati, de eadem provincia nati, et competentis litteraturæ, unicum beneficium duntaxat et compatibile habentes, qui similiter in eis continuam residentiam facere jurent et faciant; et si aliis personis conferantur, irrita sit ipso jure collatio, et ipsi collatores sint eo ipso potestate conferendi illas hac vice privati, et ad proximum superiorem devolvatur conferendi potestas, qui personis prædictis de illis providere habeat, et non aliis sub penis prædictis. De aliis autem beneficiis, videlicet præbendis, Ecclesiis parochialibus minoris valoris, ac vicariis, disponant Ordinarii collatores pro servitoribus et amicis

A suis; sic tamen quod ultra tria beneficia simplicia nulli conferantur. Si quis autem quartum beneficium tria habenti contulerit, per annum suspensus sit & maneat a collationibus omnium beneficiorum, & potestas conferendi ea devolvatur pro illo tempore ad proximum superiorem. Et ille qui quartum beneficium accepit, amittat ipso facto tria priora. Si prædictus modus per Ordinarios collatores observetur; ipsi sufficienter providere poterunt suis servitoribus & amicis, & scientia cum graduatis fulgebit in Ecclesia Dei, & per eodem gratia ipsius populus regetur in plenitudine pacis, & multi undique confluent ad studia litterarum, ut promoveantur ad gradus & ad dignitates exaltentur. Insuper videtur nobis expedire, ut obtineatur confirmatio privilegiorum universitatis nostræ, quorum copias vobis transmittimus, ut super his plenius deliberare possitis. Item, videtur nobis expedire, si obtineri possit, quod impetraretur pro fundatione & incorporatione nostræ universitatis, & sibi incorporaretur totum collegium Ecclesie S. Andreæ Coloniensis, ita quod cedentibus aut decedentibus his qui ibidem jam sunt præbendati, in locum ipsorum non assumerentur nisi birretati de universitate studii nostri prædicti, qui ibidem perpetue Deo & Ecclesie ac universitati nostræ servirent, & continue residerent. Scimus quod pro vobis & pro præmissis pecuniæ sunt necessariae; & ideo laborabimus apud dominos de consilio civitatis Coloniensis & inter nos, prout melius poterimus, pro eis habendis & mittendis.

CONSULTATIO THEOLOGORUM

De nonnullis propositionibus erroneis circa materiam unionis.

Ad obvium multis erroribus, qui nunc oriri videntur circa materiam unionis Ecclesie, petitur consilium & deliberatio theologorum supra dubiis infra scriptis, quæ Joannis Hulf doctrinam erroneam sapere dicuntur.

I. Utrum dicere quod oblatio super modo electionis futuri summi Pontificis, facta per dominos Cardinales, & acceptata per nos nationes est erronea, aut Ecclesie periculosa, vel scandalosa, sit erroneum, & injuriosum, ac pacis & tranquillitatis sacri Concilii turbativum.

II. Utrum dictam conditionem non acceptare, nec aliam æque bonam vel meliorem offerre, & non velle super hac materia cum aliis conferre; sed rem istam tam necessariam in longum periculosius differre; sapiat favoriam schismat. & impedimentum unionis.

III. Utrum inducere potentiam secularem ad prohibendum seu de facto impediendum, ne super dicta oblatione deliberent, aut respondeant alie nationes, sit libertatis Concilii turbativum, & impressivum metus, aut Ecclesie unionis impedimentum.

IV. Utrum dicere quod Apostolica sede apud omnes nationes vacante, non est facienda electio futuri summi Pontificis, secundum canonicas sanctiones; sed quod post dictam vacationem Ecclesia diu & sine determinato tempore maneat acephala; idest sine Apostolico capite seu pastore, & absque canonica provisione super forma & modo futuri electionis; sit contra jus divinum, videlicet ordinationem Christi de instituendo sibi vicario Petri successore.

V. Utrum

ANNO
CHRISTI
1115.

V. Utrum prædicta assertio sit hæretica vel sapiat favoriam pravitatis hæreticæ, & specialiter hæresis contra Joannem Huss per hoc sacrum Concilium condemnata; videlicet quod Ecclesia melius potest regi sine Papa.

VI. Utrum quantumcumque hujusmodi Concilii decreta, capitula vel juramenta sane intellecta possint obviare præfato juri divino, seu ordinationi Christi de substituendo sibi vicario; & an hoc dicere sit erroneum, & sapiens hæresim, & huic sacro Concilio injuriosum.

VII. Utrum dicere & efficaciter procurare, quod non solum electio futuri summi Pontificis, sed etiam provisio super sacro, modo, & tempore futuræ electionis differatur donec, & quousque prius fiat reformatio capitis, videlicet Papæ, Cardinal. & Romanæ curiæ... hujusmodi reformatio bene fieri nequeat Papa præsentem; sit erroneum, & sapiens hæresim Joannis Huss prædictam.

VIII. Utrum canon. provisio super futura electione sit prima & principalis, ut saltem præponenda, & an dicere contrarium sit erroneum & debito ordine reformationis turbativum; & hæc deformitas, scilicet ut Ecclesia, ut præmittitur, maneat, sit periculosissima, & per consequens hujus deformitatis reformatio sit per totum nociva.

IX. Utrum dicere, quod minus inconveniens est Ecclesiam carere capite, quam carere capitis reformatione, sit erroneum, & a bonis moribus Ecclesiasticis alienum.

X. Utrum dicere quod Romanus Pontifex aut universalis Ecclesia non possit perfecte & debite reformari, nisi per subtractionem bonorum temporalium, quibus a Principibus superflue est dotata; sit erroneum & expresse favens hæresim contra Joannem Huss, per Concilium condemnatam.

XI. Utrum consilium vel inducere potentiam secularem, quod exerceat viam facti, vel brachium seculare ad certas personas Ecclesiasticas hujus sacri Concilii abque auctoritate & expresse decreto, seu sub præfatis colore, quod illi vel illi sint perturbatores Concilii, reddat sic consulentes, & inducentes reos penarum juris, statutarum contra violatores Ecclesiasticæ libertatis, quarum penarum aliquæ confirmatæ sunt & noviter institutæ per hoc sacrum Concilium.

XII. Utrum tales consulentes & persuadentes, quod dominus rex Romanorum ratione suæ dignitatis, vel alio præfatis titulo, sive conservatoris hujus Concilii, sive decretorum ab eodem Concilio statutorum, possit aliquam jurisdictionem in Ecclesiasticis exercere absque speciali ejusdem Concilii mandato, dicendi sint errantes in moribus & injures, & de favoriam schismatis vehementer accusandi tanquam præsentis Concilii turbatores, & violatores Ecclesiasticæ libertatis, prædictas juris penas damna-biliter incurrendo.

Super materia dictarum questionum offerunt se multi notabiles doctores Theologiæ probare & defendere tres Conclusiones sequentes, videlicet.

Ex articulis fidei clare deducitur, quod Electio non debet absque unico summo Pontifice desinere usque ad consummationem seculi, & hoc de lege communi.

Ex articulis fidei clare ducitur, quod præceptum Divinum & affirmativum super electione summi Pontificis tenenda, dum sedes Apostolica

vacat, obligat omnem Christianum ad non impediendam hujusmodi canonice, & salubriter faciendam.

Ex articulis fidei deducitur, quod prædictum præceptum obligat adultum hominem Christianum ad procurandum juxta qualitatem sui status, quod electio summi Pontificis nequaquam differatur, ubi & quando non occurrit dilationis ratio, dum scilicet electio deteriorem exitum probabiliter non haberet.

Ex prædictis tribus Conclusionibus sequitur conclusio affirmativa ad prædicta duodecim dubia.

Sequuntur rationes ad declarationem præmissorum contra nonnullos, qui sub præfatis & pallio reformatorem status Romani Pontificis & collegii dominorum Cardinalium ac curiæ Romanæ, moluntur differre non solum electionem futuri Romani Pontificis, immo nituntur impedire, ne provideatur de forma, modo & tempore electionis.

Pro fundamento trium Conclusionum prædictarum, in primis præsupponendum est, quod ex institutione Christi, qui est principale caput usque ad consummationem seculi, debet succedere aliquod caput ministeriale Christo subordinatum, quale caput Papam vel summum Pontificem appellamus, & secundum canonicas sanctiones valde periculosum est, quod sede Apostolica vacante diu differatur electio talis capitis, sive Pontificis, & maxime sine determinatione modi & formæ, & præfixionis temporis electionis, maxime considerato longo tempore & inaudito quo jam vacavit Ecclesia, ut per suas litteras testatur Concilium; quoniam aliter Ecclesia exponitur discrimini ut remaneat acephala a tali capite, quæ est maxima deformitas Ecclesiæ, cujus deformitatis reformatio præ cæteris est necessaria; & per consequens exponere Ecclesiam tali discrimini, sine manifesta provisione contra scandala quæ inde possunt oriri, est favere schismati & præbere impedimentum Ecclesiasticæ unitati, quod sapit hæresim Joannis Huss per hoc sacrum Concilium condemnati; & maxime in illis qui alios volentes contra prædicta scandala providere, vocant turbatores Concilii, & fautores.

Hoc itaque fundamento præsupposito, quod tam jure divino quam humano potest multipliciter stabiliri, consequenter dicendum est, quod contradicentes conclusioni præmissæ, quantum in se est, manifeste se reddunt suspectos favoriam inveterati schismatis, aut generativi novi, quod sic potest probari. Certum est, quod si istud Concilium solveretur, antequam haberetur Romanus Pontifex, quod haberemus schisma pejus quam aliud. Propter difficultatem iterum congregandi Concilium: quoniam difficillimo congregaretur sub quocumque principe Christiano, propter multa quæ faciliter considerari possunt.

Item, quia secundum omnes suspensa sunt jura, virtute quorum ipsa electio pertinet ad collegium dominorum Cardinalium, & sic non valeret electio eorum, dato quod eam vellent facere & celebrare. Sed certum & notorium est, quod nos sumus in eminenti periculo & quasi inevitabili solutionis prædictæ, & hoc propter multas causas. Prima, propter longam & diutinam moram quam fecimus hic, ex qua longa mora non solum attediata sunt nobilia supposita hujus Concilii; immo hæc civitas Constantiensis cum tota patria circumvicina. Secunda, propter periculum pestilentie aeris, ad quam

ANNO
CHRISTI
1115.

ANNO
CHRISTI
1515.

quam secundum iudicium astronomorum & medicina peritorum tempus valde disponitur. Tertia propter divisiones, odia, & dissensiones, quae durante isto Concilio exortae sunt inter regem Romanorum & nonnullas nationes; nec non ambaxiatores aliquorum regum et principum, ut notorium est. Quarta, propter strages et guerras quae invaleverunt in aliquibus regnis et regionibus, propter quas invaduntur et dissipantur bona et monasteria plurimorum Praelatorum et aliorum hic existentium. Quinta, propter dissensionem quae habetur de aliqua bona reformatione obtinenda in hoc Concilio, visum quod per duos annos licet major pax, dilectio, et concordia inter nationes tunc esset, vix tunc potuit plene et perfecte concordari unum solutum capitulum super dicta reformatione; de qua tractatur, videlicet de statu Papae et collegii dominorum Cardinalium. Et sic visum imminenti et verisimili periculo solutionis praedictae: quo periculo non obstante, praedicti machinatores non curant providere circa factum electionis praemissae; sed nituntur occupare tempus circa dictam reformationem, vehementer se reddunt suspectos de favoris antiquati schismatis in conspiratione et generatione novi: & videntur Ecclesiam reddere acephalam, nec curant huiusmodi periculo.

Item, & si dicta reformatio est in suo tempore necessaria; nullus tamen sanae mentis dicet, quod sit preferenda electioni Romani pontificis, vel saltem provisioni dictae electioni et determinationi modi, formae, et temporis eius, et huiusmodi, eo quod dicta electio est principale negotium huius Concilii; et si non perficitur, quod Deus avertat, viget periculosum et nocivum: immo est quasi tota et unica spes universi principalis christiani. Valde absurdum est tantum principale propter unum accessorium ponere in periculo, immo quodammodo postponere.

Item, non solum pro hoc quod volunt dictam reformationem proponere, & in ea tempus occupare, se reddunt praedicti suspectos. Sed potius & verius ex hoc quod volunt quod concurrerent, providetur circa electionem vel saltem determinationem modi, formae, temporis eius & huiusmodi: cum tamen convenientissime uno & eodem tempore posset provideri super utroque, nec unum in aliquo possit aliud impedire.

Nunc restat ad aliqua eorum objecta respondere. Primo dicunt, quod creato Papa bono modo, non possit fieri dicta reformatio; primo quia ipse per praesentiam suam impedit eam &c. Respondeo, aut dicta reformatio potest canonice absque eo & consensu suo fieri, aut non: si sic, absurdum est dicere quod impedit eam, cum non posset impedire dejectionem suam. Si vero sine eo & consensu suo non potest fieri, nec modo poterit fieri: quoniam parus consensus esset, vel eum creatum non vocare, vel tandem non expectare: immo plus nocet consensus paucorum, quam contradictio multorum.

Secundo, ad hoc quod dicunt quod plurimi vellunt sibi complacere, alii timerent sibi displicere: & ideo nunc maiorem haberent libertatem, &c. Respondeo primo, tales, quicumque sunt, non sunt amici veritatis, qui favore vel timore negarent veritatem; neque per tales debet fieri haec reformatio; & impudens est istud obiectum & lapit corruptionem.

Tertio ad hoc quod dicunt quod habito Papa, quilibet nitetur recedere; & dant exemplum de Concilio Pisano. Respondeo: istud obiectum repugnat eis qui tantum cupiunt ipsam reformationem: quoniam si tantum desiderarent eam, non cito recederent quam prius perficeretur: etiam si ipsi pauci deberent remanere ob hanc causam duntaxat, visum quod in ipsis in hoc casu poterit remanere auctoritas Concilii. Item, unum est quod Concilium non poterit ita providere post electionem sicut ante, ne Praelati recedant. Item, quod datur exemplum de Concilio Pisano. Respondeo, quod de dilatione ipsius reformationis fuerit libere concors totum illud Concilium, nec fuit culpa Papae, vel collegii dominorum Cardinalium; sed potius totius Concilii, si pro tunc dicta reformatio non fuit facta. Item, dicta reformatio non fuit impedita propter creationem Papae, sed solum propter consensum totius Concilii ex causa rationabili. Item, deformitas Ecclesiae in hoc quod vacet Papa, est praeter omnibus deformitatibus generalior: quia tangit bonos & malos, & omnes generaliter Christianos.

Item, periculosum est, ut supra dictum est, quod ex dilatione eiusmodi status Ecclesiae non mediocriter deteriorari possit tam in fide, quam in moribus.

Item, tam longa expectatio futuri Romani pontificis est praeter ceteris deformitatibus populi magis scandalosa, quam pauci cogitant in ista reformatione capitis: quamvis non negatur, quin sit expediens & necessaria, sed electioni praedictae nullo modo proponenda: patet igitur quam vehemens suspicio laborat contra praedictos, quod non recte tendant ad ea quae sunt Iesu Christi & gloriosae sponsae eius. Et forte intendunt sic expendere tempus, attendi Concilium, ut paucis tandem remanentibus eligatur Papa ad vota sua.

Allegationes autem tam divini, quam humanae iuris leviter poterunt fieri ad praemissa, &c.

Sacrosancta Synodus Constantiensis, &c. statuit & ordinat, quod futurus summus Pontifex per Dei gratiam de proximo assumendus, cum ex hoc Concilio deputandis per singulas nationes debeat reformare Ecclesiam in capite & curia Romana secundum aequitatem & bonum regimen Ecclesiae, antequam hoc sacrum Concilium dissolvatur super materiis alias per nationes in reformatorio oblato, quae sequuntur, scilicet de annatis tollendis, de collationibus beneficiorum, de numero Cardinalium, contra simoniacos, de revocatione alienationum tempore schismatis, de providendis ad beneficia & officia, de exemptionibus & privilegiis tempore schismatis impetratis revocandis, &c. Videlicet hoc adiecto, quod facta per nationes deputatione praedicta, liceat aliis de licentia ad propria remeare. Istud Decretum per singulas nationes et collegium Cardinalium est admissum. De modo vero electionis summi Pontificis nondum est concordatum, &c. Isti quinque articuli subsequentes fuerunt XI. die mensis Octobris praesentis ad sacrum Concilium Constantiense in plena et publica sessione conclusi et publicati. Primus de futuris Conciliis celebrandis, videlicet proximum ad quinquennium, secundum ad septennium, tertium, quartum, quintum ad decennium. Secundus articulus de provisione adversus futura schismata. Tertius de provisione facienda per Papam. Quartus ne Praelati transferantur inviti. Quintus de spoliis et procuracionibus.

ANNO
CHRISTI
1515.

945
ANNO
CHRISTI
1515

OECUMENICUM CONCILIUM.

946

ANNO
CHRISTI
1515

Sequuntur in inf. decreta de quinque articulis
prædictis, 1. De Conciliis Generalibus celebran-
dis & provisione adversus futura schismata.
2. De processione facienda pro Papa. 3. Ne
Prælati transferantur invidi. 4. De spoliis &
procuracionibus. Omnia ut extant in editis Ses-
sionibus 39.

Concilio Constantiensi sententia definitiva de or-
dine servando in actibus publicis inter venera-
biles scilicet reg. & monachos, confirmata per
Innocentium VIII.

Evulgata est
in opere
Serranum
Constitutionum
ab Aug. Pa-
pæ collecto & evul-
gato 1776
Mediolan.
in 1500.
Ex Appen-
diciis 10.
VI. pag.
412.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam, provisionis no-
stræ debet provenire subsidio ut summa jus cui-
libet conservetur. Hinc est quod nos tenorem
quorundam litterarum Concilii Constantiensis
in registro ipsius Concilii repertarum pro eo
quod sicut exhibita nobis super pro parte di-
lectorum filiorum abbatis & conventus mona-
sterii in Crutzeligen. extra muros Const. or-
dinis S. Augustini petitio continebat ipsi eo
indignare noverunt de verbo ad verbum tran-
scribi, & ad ipsorum supplicantium instantiam
presentibus annotari fecimus: quitalis est. Sa-
crofancta & Generalis Synodus Const. ad
perpetuam rei memoriam. Rationi congruit,
& convenit honestati: ut ea que de Romani
Pont. gratia processerunt, licet tempore quo
Papatus præfuit litteris Apostolicis super illis
confectis non fuerint summa consequantur esse-
ctum. Sane dudum pro parte dilectorum filio-
rum Erhardi abbatis & conventus monasterii
Crutzeligen. extra muros Const. ordinis S. Au-
gustini Balthasari tunc Joanni Papæ XXIII. ex-
posito: & licet ipsius ordinis regularis institu-
tio; ac ejus per Apostolicam sedem subsequens
approbatio longe præcederent institutionem: &
etiam per eandem sedem factam approbatio-
nem ordinis S. Benedicti: præfatusque abbas in
abbatialis dignitatis promotione directus Eccle-
siam filium Joannem abbatem monasterii in Pe-
tri domo ultra portam Const. dicti ordinis S.
Benedicti longe processerit: necnon abbas pro
tempore existens dicti monasterii in Crutze-
ligen. mitra & annulo, ceterisque Pontificali-
bus insigniis, & speciali privilegio sedis ejusdem:
cui non est in aliquo derogatum uti & gen-
dere ab olim consuevit: quibus dictus abbas
monasterii Petri domus minime utebatur seu
gaudebat: ac eidem abbati monasterii in Crut-
zeligen. existenti pro tempore ut petri abbati
etiam alia plura monasteria dicti ordinis S.
Augustini in diversis locis consistentia sed ejus-
dem ordinis regularia instituta per sedem ipsam
ex certa sententia approbata subsistent, in quo
eorumque personas degentes pro tempore in
eisdem jus seu superioritatem visitandi corri-
gendi, & puniendi haberes. Et propterea ab-
bas & conventus prædicti necnon canonici ejus-
dem monasterii Crutzeligen. in quibuscumque
actibus solemnibus, necnon processibus ge-
neralibus, que fierent pro tempore in civitate
Constantiæ. ac etiam in Generali Concilio Ab-
bati & Monachis existentibus pro tempore ac
conventu dicti monasterii Petri domus præfer-
ri, atque in digniori loco sive ordine colloca-
ri deberent. Tamen cum idem Joannes abbas
& conventus monasterii Petri domus contra-
rium afferentes iactarent se ex aliquibus consi-
deris & minus validis rationibus se in talibus
ipsis abbati canonicis, & conventui ejusdem
Const. Gener. Tom. XXVIII.

monasterii in Crutzeligen. fore præferendos.
Quodque timebatur ex hoc inter præfatos ip-
sas exoriri litis jurgia & scandala que forsan
de facili reparari non possent: ac pro parte
dilectorum Erhardi abbatis & conventus mona-
sterii Crutzeligen. eidem Balthasari tunc Papa
humiliter supplicato: ut præmissis de benigni-
tate Apostolica salubriter provideret. Idem
Balthasar tunc Papa desiderans pacem & con-
cordiam inter Abbatem & conventum ac ca-
nonicos, & monachos hujusmodi monasterio-
rum præfatorum perpetuo stabilire: hujusmodi
supplicationibus voluit & concessit ut V. Kal.
Decembris Pontificatus sui anno quinto, quod
abbas existens pro tempore in Crutzeligen. præ-
fatus Abbati etiam pro tempore existenti in
Petri domo prædictorum monasteriorum: nec-
non canonici in Crutzeligen. etiam existenti-
bus pro tempore in Petri domo monasteriorum
præfatorum, tam illis quam processibus hu-
jusmodi dicti Concilii Constant. & quoad illud
duraret, quam etiam quibusdam aliis con-
gregationibus, processibus, nec non actibus
solemnibus & publicis, in quibus eos pro tem-
pore insimul convenire contingerit præferri: ac
in locis dignioribus hujusmodi perpetuis tempo-
ribus collocari deberent. Non obstantibus etiam
quibuscumque privilegiis indulgentiis & litteris
Apostolicis generalibus & spiritualibus eidem
Abbati & conventui Petri domus, ac ordinis
S. Benedicti concessis quoruncumque tenorem
existere: per que litteris dicti Balthasari tunc
Papæ, si super his confectis fuissent non ex-
pressa vel totaliter non inserta, effectus earum
impediri valeret quomodolibet vel diffari: & de
quibus quoruncumque totis tenoribus de verbo ad
verbum habenda esset in eisdem litteris mentio
specialis. Ne autem pro eo quod super volun-
tate & concessione præfatis litteris dicti Balthasari
tunc Papæ interim quod Papatus præfuit
confectis non fuerint, prædicti abbas & con-
ventus monasterii in Crutzeligen. voluntatis &
concessionis prædictarum frustreretur effectus: vo-
luntas & concessio prædicta a dicta die, quin-
to Kalen. Decembris perinde summa consequan-
tur effectum: ac si litteris dicti Balthasari tunc
Papæ super illis sub ipsius diei datis confectis
fuissent. Quandoque præfatas litteras ad pro-
bandum plene voluntatem & concessionem præ-
dictas ubique sufficienter; nec ad id probationis
alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc paginam no-
stram voluntatis & constitutionis infringere,
vel ei ausu temerario contraire. Si quis
autem hoc attemptare presumpserit, indi-
gationis omnipotentis Dei, ac beatorum
Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit
incursurum. Dat. Const. sextodecimo Kalen.
Septem. Anno a Nativitate D. MCCOXXV.
Apostolica sede vacante. Ceterum & eu-
rondem litterarum tenor prædictus insertus
omnimodam rei seu facti certitudinem faci-
at: Apostolica auctoritate decernimus;
ut illud idem robur, eamque vim & eun-
dem vigorem dictus tenor per omnia ha-
beat que habent originales litteras supra-
dictas. Et eadem prorsus eidem tenori fi-
des adhibeatur quancumque & ubicumque
sive in iudicio sive alibi: ubi fuerit exhi-
bitus vel ostensus. Et eidem tenori sumi-
ter fiat in omnibus; sicut eisdem origina-
libus litteris staretur si forent exhibitæ vel
osten-

ANNO
CHRISTI
1431ANNO
CHRISTI
1431

offensa. Per hoc autem unum jus cuique de peccatorum nebulis, effici mereatur clara luminaria caeli spiritualis, id est, tuae Ecclesiae militantis, & in nobis reluceant laeta signa salutaris consolationis. Unde sic vere potest dici: *Erant signa in sole, luna & stellis.*

Secunda quaestio erat: quid significant illa caeli luminaria, quae praemissa verba nobis consideranda praesentant. Pro quo considerandum nobis est, quod, sicut in caelo corporali, sic in caelo spirituali, hoc est in praesenti Ecclesia, quae, Gregorio teste, saepe in sacro eloquio regnum caelorum dicitur, ordinatissimus rex, omnium dispositio, diversa luminaria disposuit, de quibus in principio libri Genesis scriptum est: Fecit Dominus duo magna luminaria; luminare majus ut praeset diei, & luminare minus, ut praeset nocti, & stellas. Gen. 1. 16.

ORATIO PETRI DE ALLIACO

Cardinalis Cameracensis,

De officio imperatoris, Papae, reliquorumque membrorum Concilii Constantiensis.

Pro emendatione Ecclesiae, habita Constantiae in Concilio Generali anno MCCCCXVII.

Erant signa in sole, luna & stellis.
Luc. 21. 25.Ex veteri
edit. Ar-
gentorat.
anni 1490.
datur a
Dupin in-
ter Opera
Ge. tom. 10.
p. 115.

Considerantibus nobis verba proposita, triplex occurrit quaestio, pro eorum introductione, in hujus sermonis proemio breviter explicanda. Prima. Qualiter verba haec Evangelica, ad ea quae nobis hic sunt agenda, pertineant. Secunda, quid significant illa caeli luminaria, quae nobis consideranda praesentantur. Tertia, quae sunt signa caelestia, quae nobis futura praenunciant.

Haec siquidem quaestiones multorum forte hic stantium animos pulsant, qui locum taciti admirantes interrogant: quam ob causam, quamve rationem aut congruentiam, verba haec proponere decreverim, & haec applicare sermoni. Quid, inquam, ad rem pertinet, quid ad propositum attinet Concilii Generalis: *Erant signa in sole, luna, & stellis.*

Prima igitur quaestio proponitur, qualiter verba haec ad ea quae nobis hic sunt agenda pertineant. Pro quo sciendum nobis est quod verba praemissa omnino arbitratus sum huius sermoni aptissime convenire, quod hi, qui in hac Synodali congregatione praesentes adsum, debent esse velut clarissima caeli luminaria, soli, & lunae ac stellis merito comparanda, ut sequentia plenius declarabunt.

Nec caret congrua ratione rationabilis congruentia: quia haec verba, quae ad litteralem intellectum dicta sunt de signis adventus Domini, ad Generale Concilium, seu iudicium Synodale, de quo adventu ipse in Evangelio legitur promississe: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in medio illorum sum.* Matth. 18. 20.

O utinam, bone Jesu, utinam sis hic in medio nostrum, ubi duo non solum, vel tres, sed tanta fidelium multitudo universalem representans Ecclesiam congregatur. Qui utique congregati sunt in nomine tuo, in nomine Salvatoris; nempe titulo, seu causa procurandae salutis, & salutaris utilitatis, non particularis quidem sed universalis, nec unius aut paucorum membrorum suorum, sed totius tui mystici corporis, totiusque tuae Christianitatis. Utinam ergo, salutaris Christe, utinam nobis in tuo salutari nomine congregatis, ita digneris praesens assistere, ut, pulsis errorum tenebris &

peccatorum nebulis, effici mereatur clara luminaria caeli spiritualis, id est, tuae Ecclesiae militantis, & in nobis reluceant laeta signa salutaris consolationis. Unde sic vere potest dici: *Erant signa in sole, luna & stellis.*

Secunda quaestio erat: quid significant illa caeli luminaria, quae praemissa verba nobis consideranda praesentant. Pro quo considerandum nobis est, quod, sicut in caelo corporali, sic in caelo spirituali, hoc est in praesenti Ecclesia, quae, Gregorio teste, saepe in sacro eloquio regnum caelorum dicitur, ordinatissimus rex, omnium dispositio, diversa luminaria disposuit, de quibus in principio libri Genesis scriptum est: Fecit Dominus duo magna luminaria; luminare majus ut praeset diei, & luminare minus, ut praeset nocti, & stellas. Gen. 1. 16.

Habet igitur Ecclesia duo luminaria magna solem & lunam; habet & stellas varias.

In sole Papalis majestas quae praeset diei, id est spiritualibus; in luna Imperialis potestas quae praeset nocti, id est, temporalis. In stellis vero diversorum statuum Ecclesiasticorum varietas, quae suis subest majoribus, congrue designatur, sicut plenius patebit ex his, quae inferius dicenda sunt.

O quam deora est Ecclesia christiana horum luminarium mira varietate, varisque claritate, dicente Apostolo: *Alia est claritas solis, alia lunae, alia stellarum, & stella a stella differit in claritate.* 1. Cor. 15. 41. Ecce ergo quam bonum, & quam jucundum est horum luminarium variam claritatem videre! Quod tamen nobis nunc, Domino donante, concessum est, cum solem & lunam, utramque videlicet potestatem, spirituales & temporales, sacerdotalem & regalem, simulque cum eis stellas varias, id est, varios Ecclesiae status ad illuminandum universalem faciem terrae videamus in hoc sacro Concilio convenire: ut merito de eis dictum sit; *Erant signa in sole, luna & stellis.*

Tertia quaestio tuit: quae sunt ista signa caelestia, quae verba praedicta nobis futura praenunciant. Pro quo pensandum nobis est, quod in caelo spiritualiter intellecto, hoc est in hoc sacro Generali Concilio, quo universalis representatur Ecclesia; in sole, luna & stellis apparere incipiunt signa multa, signa magna, signa nova, signa utique caelestia, sua multitudine stupenda, sua magnitudine miranda, sua novitate jucunda, quae plurimis retroactis temporibus fuerunt abscondita, fueruntque tristia signa illis omnino contraria.

Sed quod parabolice & obscure diximus, jam clare & lucide differamus. Scimus namque, & satis superque satis per experientiam docti sumus, qualiter, proh dolor! in sole, luna & stellis praecesserint signa tristitia & meroris, signa videlicet schismatice divisionis, & Ecclesiasticae deformationis. Propter quod impletum est illud Joëlis vaticinium: sol & luna obtenebrati sunt, & stellae retraxerunt splendorem suum, Joel. 11. 10. & 23. 15.

Jam vero, quod gaudentes referimus, videre speramus signa jucunditatis & laetitiae, signa charitatis & concordiae, signa prosperitatis & complacentiae, signa videlicet pacificae unionis & reformationis Ecclesiasticae.

Haec est ergo mirabilis mutatio dexterae excelsi, quam in sole, luna & stellis nunc inchoari videmus, dum hoc sacrum Concilium ad hunc finem congregatum aspiciamus, ut sancta mater

ANNO
CHRISTI
1111.

mator Ecclesia, jandadum per schismaticam A
divisionem miserabiliter deformata, nunc per
pacificam unionem reformetur. Sane nec vera
unio sine reformatione, nec vera reformatio
sine unione esse poterit. O praeclarum & pro-
sperum diem, & quem merito sanctum dixe-
rim, sub quo hoc fieri contigerit! O beatos
oculos, qui hoc videre meruerint! O felicem
locum, hanc videlicet Constantiensem civita-
tem, meque pariter cum ea jucunda exultatio-
nis participem, quem intra terminos commissis
mihi legationis ad partes Alemanniae Dominus
ad hoc eligere dignatus est.

Sed magis laudanda & veneranda & cum
letabunda gratiarum actione, dignis praeconiis
extollenda immensa Dei clementia, quae tam
ingens largitatis beneficium Ecclesiae tuae con-
tulit, ut terribilis signa horrendi schismaticam
mirabili mutatione converteret in tranquilla si-
gna optatae unionis, & pacis, de quibus dictum
est: *Erunt signa in sole, luna & stellis*, Luc. 21.
25.

Hae igitur haec de tribus praemis-
sionibus generaliter dicta sunt. Sed jam restat,
ut specialiter consideremus dicta luminaria, &
in eis sigillatim notemus signa, & signorum
mysteria.

Primo quidem, in Sole signa praesidentis pa-
storalis; secundo in luna signo prudentiae tem-
poralis; tertio in stellis signa assistentis specia-
lis & obedientiae filialis.

In primis ergo consideremus in sole, idest
in Papali sublimitate, signa praesidentis pasto-
ralis, de qua singulariter Petro pro se & suis
successoribus a Christo dictum est: *Pascite oves
meas*, Joan. 21. 17. Non quidem specialiter has,
vel illas, sed generaliter universas.

Hae autem Papalis sublimitas, & ejus Pa-
storalis prudentia, ac eminentia singularis soli
merito comparatur, propter tres excellentias,
quas in eo specialiter cognoscimus. Habet enim
sublimitatem positionis, habet nobilitatem con-
ditionis, habet utilitatem operationis. Sic Pon-
tiffex summus & pastor supremus instar solis
habet positionis sublimitatem, si bene intrave-
rit; habet conditionis nobilitatem, si bene
vixerit; habet operationis utilitatem, si bene
regerit.

Sed e contrario, quod absit, pastor ab his
conditionibus solis degenerat, si male intrave-
rit per injustam & reprobam ambitionem; si
male vixerit per inhonestam & scandalo-
sam conversationem; si male regerit per torpi-
dam & otiosam remissionem, vel per tyrannicam
& onerosam, ac odiosam administrationem.

Hae, prohi dolor! essent signa tristitia, &
non illa iudicanda signa, quae divina favente
clementia, nunc in sole nostro videre spera-
mus, ut de eo cum psalmista, Domino dice-
re valeamus: *Tu fabricasti aurorem & solem*,
Psalm. 73. 16. Fabricat enim Deus solem, qu-
ando summus Pontiffex, per canonicam in-
stitutionem dignus eligitur. Et tunc ex Dei
opere verus sol efficitur, & recte super alios
sublimatur.

Sed non est ille sol verus, sed falsum solis
simulacrum, qui manibus hominum, idest hu-
manis & dolosis adventionibus fabricatur, si-
cut in psalmo scriptum est: *Simulacra gentium,
argentum & aurum, opera manuum hominum*,
Ps. 113. 4. Immo de talibus idolis per Jere-
miam dicitur: *Conteret Dominus statuas domus
solis*. Jerem. 43. 13.

Concil. General. Tom. XXVIII.

O etiam beata Trinitas tua omnipotenti
virtute conterat statuas domus solis, idest si-
mulacra Romanae Ecclesiae, quae est domus
summi Pontifficis! Unam inquam, illa simp-
lactra conterat, quae in contumeliam individuum
Trinitatis, trinum sibi nomen Papatus multi-
plicare conati sunt, cum tamen cum tres si-
mul habere nequeant, sed unus solus veri so-
lis, & veri Papae nomen, & realem dignitatem
obtinere debeat.

Unde in plurium de hoc nomine contendenti-
um irrisionem, alias me scripsisse recolo;
quod sicut in divinis veneranda est & adoranda
Trinitas personarum, sic in humanis ve-
renda, & abominanda Trinitas Paparum. Cum
enim sol dicatur, quasi per excellentiam, so-
lus lucens, non potest esse sol trinus, sed ne-
cesse est ut solus sit, & unicus. Unde licet
narrent historiae, tres soles in caelo aliquando
visos fuisse, sicut testatur Eusebius, tamen se-
cundum philosophos, nunquam plures fuerunt
realiter, sed solum apparenter. Nam quaedam
nubes interposita, apparere fecit plura soles si-
mulacra eidem similia, & illud fuit signum
pronosticum inundationis futurum.

Sic revera a tempore praesentis schismatis
quaedam fuit nubes ingratis, & malitiae, quae
in Romana curia plura soles, idest Papalis di-
gnitatis simulacra fecit lippis oculis appa-
rere. Quod monstruosum prodigium praesig-
nium fuit inundationis plurium scandalorum,
de quibus magis flere libet, quam aliquid di-
cere.

Hoc autem sacrum Concilium ad hunc finem
specialiter institutum est, ut fugatis hujus erro-
ris tenebris conterantur hujusmodi simulacra,
& juxta verbum Christi fiat unum ovile & u-
nus pastor, qui tanquam verus sol unus & so-
lus clarescat, & suo lumine universam illustrans
Ecclesiam, schismatis scandala sicut terram
ante conspectum solis incalescentis arefcere fa-
ciat, ut de eo dici possit illud propheticum.
Ortus est sol in ardore, & arefcit sanum, Jacob
1. 2. & haec de sole & prima nostri sermonis
consideratione sufficiant.

Jam ergo consideremus in luna, idest, re-
gali seu imperiali majestate, signa providentiae
temporalis, de qua scriptum est: *Abfque regali
providentia impossibile est pacem robus dari*. 2.
Mac. 4. 6.

Hae autem regia majestas, & ejus tempo-
ralis providentia, lunae merito comparatur,
propter tres conditiones, quas in ea sensibilibiter
experimus. Est enim luna, secundum Iudorum,
imitatrix solis, dominatrix maris, & ministra
roris. In quibus designantur tres excellentiae,
quae debent regali providentiae specialiter con-
venire. In imitatione solis, idest spiritualis
charitatis, fulgor clarae prudentiae. In domi-
natione maris, idest temporalis mutabilitatis,
vigor magno potentiae. In ministratione roris,
idest visceralis pietatis, dulcor verae clemen-
tiae.

Hae sunt signa, quae in luna nostra, hoc
est in regali providentia nunc, Domino conce-
dente, videre speramus, ut per ejus pruden-
tiam clarescat veritas in discernendis judiciis,
ut per ejus potentiam, servelcat severitas in
corrigendis vitiis, ut per ejus clementiam dul-
cescat serenitas in sollevandis miseriis.

Speramus igitur, quod per regis nostri pru-
dentiam clarescat veritas in judiciis discernen-
dis, juxta illud quod in Proverbiis scribitur.

O o o 2

Rex

ANNO
CHRISTI
1111.

Rex qui iudicat in veritate, thronus ejus in aeternum firmabitur. Prover. 29. 14.

ANNO
CHRISTI
1415.

Speramus insuper, quod per ejus potentiam servescet severitas in vitiis corrigendis. Et sic de eo verificabitur illud, quod ibidem legitur: *Rex qui sedet in solio iudicii sui, id est sui regali potentia, atque providentia, dissipat omne malum.* Prov. 20. 8. Et notanter dictum est: *omne malum.* Ut detur intelligi, quod regia severitas non debet unum malum dissipare, & aliud dissimulare; sed sine personarum acceptione omne malum punire, & in hac punitione non bonum naturam, sed malum culpam in hominibus persequi.

Speramus denique, quod per ejus clementiam dulcescat serenitas in miseriis sublevandis. Ut cum sancto Job dicere valeat: *Cum sederem quasi rex, circumstante exercitu, eram tamen meretricium consolator.* Job 29. 15.

Ad regis etiam nostri clementiam pertinet, ut severitatem justitiam per serenitatem misericordiam temperet, & sicut illam contra superbos & rebelles, maxime contra haereticos & infideles contra schismaticos & Ecclesiam adversantes; sic istam in humiles & subiectos exerceat, ut ei illud praeconium conveniat, quod in laudem optimi principis ab egregio poeta dictum est: *Parcere subiectis, & debellare superbis.*

His itaque virtutum titulis insignitus, dignus erit rex noster gladium accipere non sua quidem, sed divina auctoritate, ne pro quacunque causa; sed pro tuitione justitiae & Ecclesiae defensione, ut mereatur illud audire quod Judae Macchabeo strenuissimo divini legis zelatori dictum est 2. Mach. 15. 16. *Accipe gladium sanctum munus a Deo, quo dejicias adversarios populi mei Israel, id est populi christiani.*

Gaudeat igitur Ecclesia & nos cum ea pariter exultemus, quia serenissimus Romanorum rex, huic sacro Generali Concilio humiliter voluit interesse, non quidem ut praesit, sed ut proficiat, non ut spiritualia & Ecclesiastica negotia hic tractanda regia auctoritate definiat, sed ut ea quae synodali determinatione definita fuerint, sua potestate defendat. Non denique quasi sua inter sit Synodalia decreta statuere, aut statuta confirmare, sed ea potius reverenter conservare, & ad eorum observantiam, superbam inobedientium contumaciam suo temporali gladio coercere, volens in hoc exemplum imitari religiosissimi principis Constantini, de quo legitur in Decreto, & plenius habetur in historia Ecclesiastica lib. X. & in Tripartita lib. II.

O igitur felicem, o nobis optabilem diem, & toti mundo desiderabilem, quo in hac sacra Synodo videmus solem & lunam, id est, spirituales & temporales potestates, sibi invicem auxiliare, & sese forti ac stabili munire praesidio, ut de eis dici possit illud Propheti cum: *Sol & luna steterunt in habitaculo suo.* Habac. 3. 11. Et haec de luna, & de secunda nostri sermonis consideratione sufficiant.

Sed jam ultimo consideremus in stellis, id est, in multiplici Ecclesiasticorum statuum varietate, signa specialis assistentiae, & obedientiae filialis; de qua mystice & figurative potest accipi illud Baruch Prophetae verbum: *Stella dederunt lucem in custodiis suis, vocatae sunt, & dixerunt: Adsumus: Baruch. 3. 34.*

Ubi circa hujus sacri Concilii Congregationem tria notare debemus. Primo, in personis

A congregatis, conditionis nobilitatem: quia *stellae dederunt lucem.* Secundo, in persona congregantis, auctoritatem praelationis: quia *vocatae sunt.* Tertio, in ipsa Congregatione, subjectionis humilitatem: quia dixerunt: *Adsumus.*

Consideremus itaque primo in personis congregatis conditionis nobilitatem: Quia *stellae.* Licet enim nullae personae catholicae, etiam si sint schismaticae, ab hac Congregatione sint exclusae: non tamen specialiter sunt vocatae infirmas, aut ignorantes personae; sed illae praecipue, quae in triplici conditionis nobilitate stellis caeli sunt merito comparandae, videlicet, in sublimitate excellentis eminentis, in claritate resurgentis sapientiae, in potestate praecellentis influentis.

Stellae igitur non qualescunque, aut quantumcunque parvae, vel parvae luminosae, sed tales, quae per abundantem virtutis redundantiam dederunt lucem in custodiis suis, id est, in variis Ecclesiae Christianae locis eis ad custodiam deputatis, & in administrationem commissis; de quibus dici potest illud Ecclesiastici: *Species caeli, id est, decor Ecclesiae, vel hujus caelestis Concilii gloria stellarum mundum illuminans.* Eccli. 63. 10.

Consideremus deinde in persona congregante, praelationis auctoritatem: quia *vocatae sunt.* Non enim propria temeritate convenerunt; sed Apostolica auctoritate vocatae sunt, ab illo videlicet, qui praelationis ac potestatis plenitudinem habere dignoscitur, id est, a summo Pontifice, qui solus potest Generale Concilium convocare, sicut per communia jura positiva probatur. Quod utique regulariter verum est: sed jure divino & naturali, patenter ostenditur, quod haec regula in certis casibus exceptionem habeat, & specialiter in casu Pisani Concilii, sicut alias declaravi. Unde, qui oppositum tenent, litterali sensui juris positivi, iudaico more, nimis tenaciter adherent, contra quos ait Apostolus: *Littera occidit, spiritus, id est spiritualis sensus, vivificat.* 2. Cor. 3. 6.

Consideremus denique in hac sacra Congregatione, subjectionis humilitatem, quod *stellae dixerunt: Adsumus, id est, ad specialem assistentiam, & obedientiam filialem nos humiliter praesentamus.* Ut summo Pontifici merito possit haec Congregatio illud Prophetae verbum dicere: *Ecco adsum, quia vocasti me.* 1. Reg. 1. 6. 9. Et haec de stellis, & tertia nostri sermonis consideratione sufficiant.

Sed vos, o stellae clarissimae, non immerito querere potestis: quare vocatae sitis, ad quid cum sole & luna conveneritis, propter quod cum eis Synodaliter hic congregari debueritis? Ad hanc quaestionem respondeo, quod in hac sacra Synodo sol, luna, & stellae propter tria specialiter congregentur. Primo, ad praeterita corrigenda. Secundo, ad praesentia ordinanda. Tertio, ad futura providenda.

Primo, ad correctionem & reformationem Ecclesiasticae deformitatis, quoad praeterita. Secundo, ad ordinationem & integrationem pacificae unionis, quoad praesentia. Tertio, ad provisionem & evitacionem maleficarum pravitate, quoad futura.

His enim tribus temporibus secundum Senecam, tria prudentis officia correspondent: quae si nunc debite impleantur, utique juxta verba proposita, erunt signa in sole, luna & stellis, id est, in omnibus statibus Ecclesiasticae, tam in

ANNO
CHRISTI
1415.

in capite, quam in membris. Signa, inquam, A
jucunditatis, & exultationis, que in hac Syno-
dali Congregatione fieri præsolamur. Ex hæc
sub triplici conclusione prosequemur.

ANNO
CHRISTI
1111

Prima ergo conclusio est, quod hæc sacra
Synodus congregetur ad correctionem & refor-
mationem Ecclesiasticam deformitatis. Ut merito
nobis dici possit illud Esaiæ: *Pro eo quod
versus estis in scoriâ, congregabo vos & conflabo,
& succendam vos igne furoris mei, id est zelo fer-
voris divini. Esai. 22. 19.*

O utinam hoc igne, hoc zelo, hoc divino
fervore ita nos conflare & succendere dignetur
Spiritus Sanctus, ut sua gratia mediante Eccle-
siam, que a puritate sui primitivi decoris ver-
sa est in scoriâ multiplicis deformitatis, pur-
gare & reformare valeamus.

Hæc, heu, quam necessaria sit, & jamdu-
dum fuerit ista Ecclesiæ reformatio, magna
ejus deformitas insinuat, de qua Bernardus,
Sermone XXXIII. super Cantica, lamentabiliter
conquerendo dicebat: „Serpit hodie putrida

„tabes per omne corpus Ecclesiæ, & quo la-
„tius, eo desperatius, eoque interiorius.“ *Et mul-
„tis interpositis subdit: „Olim de Ecclesia præ-
„dictum est, & nunc tempus impletionis ad-
„venit; Ecce in pace amaritudo mea amarissima.*

„Isai. 38. 17. Amara prius, in nece marty-
„rum, amarior post, in conflictu hæreticorum;
„amarissima nunc, in moribus domesticorum.

„Non lugere, non fugere eos potest. Intelli-
„na ergo & vix sanabilis est plaga Ecclesiæ,
„& imago in pace amaritudo ejus amarissima.

„Sed, in qua pace? Et pax est, & non est.
„Pax a paganis, pax ab hæreticis, sed non
„professo pax a filiis. Unde vox ejus est plan-
„gentis in tempore isto: *Filiis matris &*

„*exaltati, ipsi autem spreverunt me.* Isai. 1. 2.
„Spreverunt & maculaverunt me turpi vitæ,
„turpi questu, turpi commercio, negotio de-
„nique perambulante in tenebris.“ Hæc,
„heu & iterum heu, si hæc dicebat ille tem-
„pore suo, quid jam dicere possumus tempore
„nostro, cum illi mali mores ex tunc semper
„creverint, & processerint ad peiores. Hinc
„præsentem Ecclesiæ persecutionem; hinc hor-
„rendam monstruosi hujus schismatis divisionem:
„hinc subtractionem obedientiæ ab Ecclesia Ro-
„mana, aliaque scandala plura secutura, ex
„tunc quidem, oculo spiritualis intelligentiæ
„præviderunt, sicut patet ex scriptis venerabilis
„abbatis Joachim, & sanctæ Hildegardis, quo-
„rum non est auctoritas contemnenda.

„Si ergo contra hæc mala, hæc sacra Syno-
„dus non providerit remedia congrua, audacter
„affirmo, quod post tam horrendas coruscationes,
„quas videmus, horribiliora sequentur to-
„nitura.

„Utinam igitur, utinam horum malorum re-
„formatio fiat. Utinam ad expurgandam Eccle-
„siæ scoriâ accendatur in nobis ignis boni fu-
„roris, id est zelus divini fervoris. Ut implea-
„tur quod præmemoratus Esaiæ propheta sub-
„juxit, *Y. 21. Et conflabimini, sicut conflatur ar-
„gentum in fornace, id est, sicut purga-
„tur argentum in fornace, non solum exterioris,
„seu interioris, & in omni parte, ut non sit ficta
„vel simulatoria, sed perfecta & vera purga-
„tio.*

„Hoc autem fieri non poterit, nisi Christus,
„afflatu suo nos inflammet in fornace charita-
„tis, & ardere faciat igne suo, videlicet zelo
„ardentis fervoris, vitiorum scoriâ expurgan-

„tis, quo ipse ait: *Ignem veni mittere in ter-
„ram, & quid volo, nisi ut ardeat.* Luc. 12. 49.
„Et hæc de prima conclusione.

Secunda conclusio est, quod hæc sacra Sy-
nodus congregetur ad reordinationem & rein-
tegrationem pacificæ unitatis: ut de nobis ve-
rificetur quod in Evangelio legitur: *Eram disci-
„puli pariter congregati, quando venit & stetit
„Jesus in medio eorum, & quando ait eis, pax
„vobis.* Joan. 20. 19.

O utinam in medio hujus Synodali Con-
gregationis ita venire & perseveranter stare di-
gnetur Salvator Jesus, ut sua præsentia nobis
Ecclesiasticam allerat pacem, & pacificam uni-
tatem? Utinam ad hæc reordinandam & rein-
tegrandam, sic nobis secum cooperari conce-
dat, ut, nostri laboris fructum universas chris-
tiana sentiat. Hoc itaque labore nullus esse
potest fructuosior, hoc fructu nullus sentiri
potest suavior. Nec his pacis laudibus diutius
oportet insistere, cum talibus Script. plenus
sint, nobis non ignotis.

Sed in tanti boni persecutione nostram de-
cet negligentiam arguere, nostram pigritiam ex-
citare. Nimis enim hoc in negotio temnimus.
Nimis hucusque quiescimus, nimis obdormivi-
mus. Exturgendum tandem est, & data nunc
opportunitate & occasione calitus exhibita,
ad hoc tam arduum, & Ecclesiæ Dei tam ne-
cessarium virtutis opus efficaciter assurgendum.
Et quia, *Ubi intruderis ingenium, valet*; ut ait
Comicus; ideo omnes hic ingeni vires impen-
damus, totis conatibus incumbamus, rumpam-
us moras, tollamus dilaciones, & pacem
hanc tam utilem, modis omnibus, & viis ra-
tionalibus sine debito terminemus.

Ad hunc vero finem obtinendum, hanc con-
clusionem audacter affirmo, quod in hoc Con-
cilio nulla via possibilis erit repellenda, seu
penitus reprobanda, nisi que probabitur esse
juri naturali, seu divino contraria. Nam ad
illud jus necessario recurrendum est, ubi jura
non providerunt humana. Et hæc de secunda
conclusione sufficiant.

Tertia conclusio est, quod hæc sacra Syno-
dus congregetur, ad provisionem & evitatio-
nem futuræ maleficæ pravitatis: ut convenien-
ter hic aptari videantur verba, que Moses in
Deuteronomio loquitur, *Congregate ad me omnes
„majores natu per tribus vestras, atque Doctores,
„& invocabo contra vos caelum & terram. Novi-
„cuius, quod post mortem meam iniqua ageris, &
„occurrent vobis mala in extremo tempore.* Deut.
31. Y. 28. 29. Quo Moysis exemplo docemur,
quod ad hoc Synodaliter congregemur, ut non
solum præterita mala corrigere, aut præsentia
reordinare debeamus, sed etiam, ut contra fu-
tura providere, & ea, quantum in nobis est,
in nostris posteris evitare curemus.

O utinam majores natu, utinam Ecclesiæ
pastores & doctores hic congregati, & hoc e-
xemplo admoniti, diligenter attendant homi-
num pronitatem ad malitiæ pravitatem. Uti-
nam vigilantiter sic futura mala prævideant, ut
contra ea utiliter provideant. Utinam, in præ-
senti talem adhibeant provisionem, que in fu-
turo debitam habeat executionem: quia parum
est jura condere, nisi sint qui ea possint &
velint conservare.

Hic vero unum quod ad præsens propositum
maxime pertinet, singulariter admoneo, ut in
sacra Synodo talis provisio fiat, ut per eam hoc
horrendum schisma cito finem capiat, ipso-
que

ANNO
CHRISTI
1111

que finito, in posterum ex causis similibus, simile fieri non contingat.

ANNO
CHRISTI
1415.

Unde, cum nunquam simile fuisse legatur, diligenter consideranda sunt principales radices, & radicales eius causas, seu occasiones, & contra eas, ut in futurum similes occurrant, per synodalia decreta essent convenientia remedia providenda, exemplo sanctorum Patrum, quorum sequi debemus vestigia, qui in Concilio Generalibus contra precedentia schismata futura remedia leguntur statuisse. De qua materia plenius alibi tetigi, sed hic transeo, brevitate gratia. Et hæc de tertia Conclusionis sufficiant.

Sic ergo sub Conclusionis triplici, breviter & summam ea tetigimus, propter quæ hic synodaliter congregamur.

Sed circa illa, quantum auctoritatis habeat hæc sacra Synodus, non videtur utile omnino silentio præterire. Sciendum est igitur, quod in cælo cum sole & luna, sint & aliæ stellæ, non solum ut eis assistant; sed etiam ut cum eis, influant. Non enim tantummodo soli & lunæ, sed cæteris stellis, immo generaliter omnibus constellationibus superioribus subiectus est hic mundus inferior, sicut Aristoteles ait, ut tota virtus ejus gubernetur inde. Sic in cælo spirituali, in hac videlicet Generali Synodo, quæ tanta stellarum varietate, varique venustate coruscat, cum sole & luna congregatæ sunt stellæ hujusmodi; non solum ut soli & lunæ, id est, summo Pontifici assistendo, eidem se obediens exhibeant; sed etiam, ut cum eo, sua virtute multiplici, influendo circa ea quæ hic agenda sunt, speciali auctoritate concurrant.

Ad hæc autem tripliciter concurrere dignoscuntur. Primo ad dubia consulendum. Secundo, ad consultata decernendum. Tertio, ad decreta exequendum.

Hoc autem non solum humano, sed etiam divino jure probatur. Nam in antiquis Conciliis, & maxime approbatis, hujusmodi verba leguntur: *Placuit sancto Concilio*; vel, *Concilio definitum*; vel, *Statuit sanctum Concilium*. Papa etiam quandoque dicit: *Auctoritate Concilii & consensu definitum est*.

Hæc autem, atque multa similia a divino jure ortum habent. Nam in primo Concilio Jerosolymis celebrato, de quo in Actibus Apostolorum legitur, Jacobus præsentem Petro protulit sententiam, ubi non ait: placuit Petro; sed *placuit vobis collectis in unum, Act. 15. 25. & sequitur v. 28. Visum est Spiritui Sancto, & nobis*.

Ex quibus patet quod auctoritas decernendi, & definiendi, non sit attribuenda soli Pontifici, sed toti Concilio Generali.

Unde manifeste reprobatur error quorundam perniciosissimus & toti Ecclesie periculosissimus, qui adulando potestati Papali: ita detrahunt auctoritati sacri Concilii, ut dicere presumant, quod Papa non habeat necessario sequi deliberationem Concilii, immo standum sit sententiæ Papæ, si Ecclesie, vel Concilio Generali contradicat: fallum colorem sui erroris affumentes ex *Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 4. & quibusdam aliis juribus positivis, utique male intellectis, & potius contra jus naturale & divinum, in Ecclesie præjudicium introductis, sicut hæc omnia plenius alibi declaravi. Sed de his prolixius discorere, temporis angustia non permittit; nec hic intendendum disputationi, sed magis orationi instandum est.*

Oremus igitur, & a Domino humiliter postulamus, ut in hac sacra Synodo sol, luna, & stellæ concorditer influant, & vobis, cunctisque fidelibus in eis signa, imitiam & iocunditatis appareant, nec solum signa; sed signorum salutaris effectus, suæque multiplicis influentiæ virtutes jugiter impendant. Quod ipse præstare dignetur, qui supra solem, lunam & stellas in cælis regnat benedictus per omnia secula seculorum. Amen.

ANNO
CHRISTI
1415.

CATALOGUS ORATIONUM

In Conc. Constantiensi habiturum.

1. Sermo P. de Lamburga licent. in jur. habitus in Conc. Constantiensi in festo Nativ. D. N. J. C. Incipit: *Si presentis festi*.
2. Sermo factus coram Papa Dominica I. in quadragesima per Mag. Jo. de Monte an. 1415. Incipit: *Agite nunc dies salutis* 2. Cor. 6. Post hæc verba &c.

Dedit Mansi
Suppl. rom.
VI. pag. 717.
MS. Cod.
Vindob. Ce.
far. Codd.
Tha. vnm.
327.

3. Collatio Mag. Theodorici de monasterio facta in Concilio Constantiensi in renunciationem Papatus Gregorii per Carolum de Malatolis in illud: *Qui sequitur me non ambulat in tenebris*. Incipit: *Verba sunt &c.*

4. Collatio Mag. Petri de Pluka facta in Concilio Constantiensi in illud: *Hii sunt viri misericordia*. Incipit: *Sub his verbis*.

5. Sermo F. Bertrandi S. Th. Prof. Ord. FF. Carmelitarum Conventus Montispeulani Domin. XI. post Trinit. factus in Conc. Constant. in illud: *Bene omnia fecit*.

6. Anonymi (Anglici) sermo in illud: *Erant signa in sole luna & stellis in Evangelio Dominica presentis* (sic) secundum usum & observationem Ecclesie Anglicane. Incipit: *In principio*.

7. Anonymi sermo ibid. in illud *Principes populorum congregati sunt*: Incipit: *Hæc Prophetica*.

8. Sermo ibid. in illud: *Obsecro vos tanquam advenas in sine legitur: Iste sermo superscriptus fuit factus Constantia pro... in Ecclesia majori per D. Cancellarium Parisiensem die Veneris de mane XXVI. April., in qua die fuerunt processiones totius Concilii Generalis*.

9. Anonymi sermo ibid. in Dominica IV. post Pascha super illud: *Multa habeo vobis dicere*.

10. Sermo Bernardi Baptizati monachi & abbatis ord. S. Benedicti, quem prædicavit in Concilio Constantiensi Dom. III. post Pascha an. 1416. in illud: *Plorabitis & sœbibus vos &c.*

11. Sermo factus ibid. Dominica in Septuagesima in illud: *Ite & vos in vineam meam*. Incipit: *Hæc dies Dominica*.

12. Sermo per F. Alethum Ord. Minorum Ep. Placentinum in Dominica II. Quadragesimæ an. 1416. super illud: *Faciamus hic tria tabernacula*. Incipit: *In Evangelio hodierno*.

13. Sermo prædicatus ibid. in die S. Michaelis per F. Jo. Zachariæ S. Th. Prof. Ord. Eremit. S. Augustini an. 1416. in illud: *Gratia vobis & pax*. Incipit: *Hoc thema est valde authenticum*.

14. Sermo factus in exequiis Cardinalis Barenfis ab Episcopo Laudensi an. 1416. incipit: *Mibi occisum sœbilem*. Ex hac oratione discimus virum huic ex archidiacono Bononensi ad Archiepiscopum Barensem transisse & annis 36. & amplius egisse S. R. E. Cardinalem. Pro statu & defensione Ecclesie, quam egregie labora-

ANNO
CHRISTI
1415.

Oratoris, aut Orator, testatur nobilis civitas A
Perusia, tota Tuscia, Apulia, atque Italia &c.
Non indultis suis senectuti, neque expensis pro
unione S. Ecclesie. Dicit superior Alamania,
Bavaria, Austria, Albia (sic) Franconia, Mi-
sia, Bohemia, Carinthia, quas partes aspera, &
media hinc perstravit pro extirpatione pestife-
ri schismatis excitando Germanos tam illustres
principes quam Praedatos. Antea quidem labora-
verunt permaxime incliti DD. Anglici, Gallici
atque Italici, sed tunc per adventum hujus S.
Patris ad eosdem labores excitati sunt Germani;
qui licet fuissent posteri, facti sunt promptiores.
Et licet tunc facta fuerit diversa obedientia in
Alamania, sane obiectum est, ut omnes de Pa-
pali contendentes haberent annulos & stimulos
&c. Hic R. P. & D. debitum obibat obsequium
(Divinum officium recitando) attente &
devote. Unde cum aliquando contigisset eum ali-
qua gravi infirmitate gravari, si non poterat
per se legere, satagebat per alium audire.

15. Sermo F. Matthaei de Aula Regia Ord.
Cisterc. S. Th. Prof. ibid. in Dominica IV.
post festum SS. Trinitatis ad illud: *Estote mi-
sericordes.*

16. Sermo Mag. Stephani de Paliz de Pra-
ga S. Th. Prof. ibid. in Dominica III. post
SS. Trinitatem an. 1416. super illud: *Resistite
fortes in fide.*

17. Sermo Mag. Mauriti de Praga S. Th.
Prof. in Dominica VII. post Pentecosten in C
illud: *Attendite a falsis Prophetis &c.*

18. Sermo predicatus ibid. in festo Corp-
ris Christi per R. P. & Ep. Firmianum de or-
dine FF. Min. an. 1416. in illud: *Cere mea
terre est cibus.*

19. Sermo ibid. Bernardi Baptizati Ord. S.
Benedicti de Galconia in Dominica XI. post
Pentecosten an. 1416. in illud: *Duo homines
ascenderunt in templum.*

20. Sermo Theobaldi S. Th. Prof. Ord. S.
Dominici factus in Concilio Constant. Domi-
nica XI. post Pentecosten an. 1416. in illud:
Bene omnia fecit.

21. Sermo Anonymi ad Patres Concilii; in-
cipit: *RR. PP. Felicitet & conservet Altissimus.*

22. Sermo alius ibid. in illud: *Curam illius
habe.* Incipit: *Verbum propositum de Evangelio.*

23. Sermo Cancellarii Parisiensis ibid. in
die Nativitatis B. M. V. an. 1416. in illud:
Jacob genuit &c. Incipit: *Invocandam te pradi-
camus.*

24. Sermo predicatus ibid. a Mag. Petro
de Pluka S. Th. Prof. an. 1416. in illud: *Ita,
ostendite vos sacerdotibus.* Incipit: *In jam lecto
Evangelio.*

25. Sermo Mag. Mauriti de Praga ibid. ha-
bitus an. 1416. in illud: *Hec vidua eras.*

26. Sermo ibid. in illud: *Hors est jam nos de
somnia surgere.* In fine legitur: *Mag. Ursini.*

27. Sermo alius ibid. in illud: *Bonus pastor
animam suam.*

28. Sermo Cancellarii Parisiensis, quando
Rex Romanorum iterat de Constantia ad re-
gem Aragonum, & ad Petrum de Luna. In-
cipit: *Prosperum iter faciet &c.*

29. Sermo D. Petri Card. Cameracensis prae-
dicatus Constantiae in honorem S. Ludovici
regis Franciae Ord. Min.

30. Eiusdem Sermo de omnibus Sanctis ibid.
habitus in illud: *Signum magnum &c.*

ANNO
CHRISTI
1415.

C O N S T I T U T I O

Venerabilis in Christo patris Henrici Chicheley Cantuariensis Archiepiscopi, pro
festis S. Georgii martyris magis duplici tenendo, necnon de festis
S. David, S. Ceddæ, & S. Vvenefredæ celebrandis.

Ex cod. MS.
in registro
principali do-
mini Archie-
pisc. Cantua-
rien. (man-
cupato Chi-
chley, vol.
2.) f. 1. b.

HENRICUS, &c. venerabili fratri nostro,
&c. Londonensi Episcopo, salutem &
fraternam in domino charitatem. Ineffabilis
& imperscrutabilis potentiae Dominus, cujus
altitudo prudentiae nullis inclusa limitibus,
nullis terminis comprehensa, recti iudicii
caelestia pariter & terrena gubernat; est
cunctos ejus ministros magnificet, altis decoret
honoribus, & caelestis efficiat beatitudinis pos-
sessores; nonnullos tamen apud diversarum
Christianismi regionum incolas, laudis, & prae-
miorum, uberiori retributione prosequitur,
quos ipsarum regionum habitatoribus patro-
nos & intercessores speciales disposuit, ut sic
ipsum merito collaudet, iocundior devotio po-
puli sub tanto patrono & intercessoris prae-
sidio, per Dei clementiam assidue stabilita. Hu-
jus itaque dispositionis ex clementissima & be-
nignissima Dei Salvatoris nostri misericordia
procedentis consideratione, nationis Anglica-
nae plebs fidelis, est Deum in Sanctis suis om-
nibus laudare ex debito teneatur, ipsum ta-
men ut orbis affatus, ipsaque gratia desuper
concessa, experientia rerum cunctarum inter-
prete optima attestantur in suo martyre glorio-
sissimo beato Georgio, tamquam patrono &

protectore dictae nationis specialis, summis re-
nerentur attollere vocibus, laudibus personare
praecipuis, & specialibus honoribus venerari.
Hujus namque, ut indubitanter credimus, in-
terventu, nedum gentis Anglica armata mi-
litia contra incursum hostiles bellorum tempore
regitur, sed & cleri pugna militaris in sacrae
pacis otio, sub tanti patroni suffragio celebri-
ter roboratur; hinc est quod nos, qui Dei
laudem in Sanctis suis quibus gloriosus existit,
in nostra provincia cupimus ampliari; regis
& regni incolarum ad hoc hortatibus excita-
ti, confratrumque nostrorum & cleri provin-
ciae ducti Conciliis, quinimmo & nostri provin-
cialis Concilii robore ac Decreto sustulti, aut
quorum Patrum pium erga Sanctos Dei, devo-
tionis affectum prosequentes, festum beati Geor-
gii martyris praedicti, sub officio duplici, & ad
modum majoris duplicis festi, tam per clerum,
quam per populum nostrae Cantuariensis pro-
vinciae, per universas Ecclesias ejusdem, de
expresso consensu confratrum nostrorum & cle-
ri antedicti, volumus, statuimus, & praeci-
mus annis singulis perpetuo futuris temporibus
solemniter celebrari; & in ipso festo ab om-
ni servili opere per omnes civitates & loca ip-
sius

ANNO
CHRISTI
1415.ANNO
CHRISTI
1416.

sus provincie, sicut & prout in festo natalis Domini precipimus feriari, quo magis in ipso festo plebs fidelis ad Ecclesias conveniant, Deum laudent, & ipsius sancti & omnium beatorum patrocinia devotius implorent, & pro regis & regni salute ferventius insistent & exorent.

Ad hæc dicti provincialis Concilii auctoritate decernimus, & etiam statuimus per presentes, quod festa Sanctorum David & Ceddæ Episcoporum, & Wenefredæ virginis, de cætero per totam provinciam nostram antedictam, suis temporibus, videlicet, Sancti David primo, sancti Ceddæ secundo mensis Martii diebus; Wenefredæ autem tertio die Novembris, cum regimine chori & novem lectionum, perpetuis futuris temporibus etiam celebrentur. Vobis venerabili confratri nostro, tenore presentium mandantes, & firmiter injungentes, quatenus festa prædicta singulis annis de cætero, sic ut præfertur, solemniter celebretis, & per vestras civitates & diocesium faciatis, tam per clericos, quam per laicos modo præmissis solemniter celebrari. Volumus etiam & mandamus, quatenus vobis, confratribus, & coepiscopis nostris Ecclesie nostræ Cantuariensis, suffraganeis omnibus, singulis, per litteras vestras, auctoritate nostra, ac dicti Concilii injungatis, & mandatis, quibus & nos modo consimili injungimus & mandamus, quod ipsorum singuli eadem festa sic, ut præmittitur, singulis annis solemniter celebrent, & per suas civitates & dioceses modo præmissis faciant perpetuis temporibus futuris, a clero & populo solemniter celebrari. Et quid feceritis in præmissis, ac quomodo, & sub qua forma præfens nostrum mandatum executi fueritis, nos citra festum Purificationis beatæ Mariæ virginis proximo futurum, distincte certificetis per litteras vestras harum scripserim habentes sigillo vestro consignatas. Mandantes etiam singulis confratribus nostris prædictis, quod & ipsi singillatim quatenus præfens mandatum nostrum ipsorum civitates & dioceses concernit, nos citra festum Paschæ proximo futurum, per litteras suas modo consimili certificare non omittant, sub pœna quæ incumbit tam vobis quam ipsis, si contra factum fuerit, canonice indigenda. Datæ in manerio nostro de Otford quarto die mensis Januarii anno domini MCCCXV & nostræ translationis anno secundo.

*Constitutio venerabilis in Christo patris domini
Henrici Chicheley, Cantuariensis Archiepiscopi,
super approbatione testamentorum.*

An. 1416.
Ex cod. MS.
in regitio
principali
domini Ar-
chiepisc.
Cantuar.
(nuncupato
Chicheley,
vol. 2.) f. 9. b.

HENRICUS, &c. Venerabili fratri nostro R. Dei gratia Londoneusi Episcopo salutem, &c. Quia nos in convocacione ultima in Ecclesia sancti Pauli London celebrata, attentis & consideratis clamoribus populorum & vulgi regni Angliæ, contra ordinarios & viros Ecclesiasticos, jurisdictionem Ecclesiasticam exercentes, & præsertim de & super indiscreta commissione administrationis bonorum testato vel ab intestato decedentium, nimisque & excessiva perceptione pecuniarum pro insinuationibus testamentorum hujusmodi; nec non auditione compoti, finalique dimissione executorum deputatorum in eisdem; de vestro, & aliorum confratrum nostrorum assensu, ad sedandum clamores prædictos remedium sub forma quæ sequitur duximus apponendum; * viz. quod unumquodque ad quem in quibuscumque locis nostræ Cantuariensis provincie, jurisdictione in hac par-

* H. c. 29.
videlicet. 11.

te dignoscitur pertinere, statim post mortem cujusque defuncti, quam cito commode poterit, bona ejusdem faciat sequeltrari, ac sub fidei custodia fideliter conservari, expensis funeralibus duntaxat exceptis, donec testamentum, si quodd fecerit, exhibeatur, ac per testes idoneos, aut aliis legitimis documentis sufficienter probetur, ita quod non statim committatur administratio, sed injungatur executoribus in eodem testamento nominatis, super quo primitus ad sacra Dei Evangelia corporale præsentent juramentum, quatenus intra brevem terminum ordinariorum, seu alias jurisdictionem hujusmodi obtinentium arbitrio, juxta facti qualitatem moderandum, de omnibus bonis defuncti, de quibus testare potuit fidele & clare faciat inventarium; quo exhibito, & per diligens examen reperto idoneo, tunc & non ante committatur eisdem executoribus administratio omnium bonorum in eodem inventario contentorum, injuncto eisdem sub pœna excommunicationis majoris, ne de aliis bonis quam in dicto inventario contentis se administrando quomodolibet intromittant, quousque de illis noviter receptis inventarium fecerint, exhibuerint, & administrationem receperint de eisdem; quodque iidem executores onerentur, ac ad sancta Dei Evangelia jurent, & si opus fuerit sufficienter caveant, quod quam cito commode poterunt, & præsertim infra annum, si possibile fuerit, omnia bona quorum administratio eisdem commissa est in fideles & pius usus secundum voluntatem ejusdem defuncti, plenarie administrabunt, ac de administratione hujusmodi incontinenti, post ipsam administrationem completam, seu saltem cum ad hoc moniti fuerint, distincte, particulariter, & aperte, ipsis ad quos pertinet, fidelem & plenam reddent rationem, nihil de bonis antedictis tacite vel aperte, præter id, quod eisdem per ipsos ordinarios allocatum, seu in testamento rite & legitime relicto titulo emptionis, aut aliter sibi quomodolibet retinendo; quodque ordinarii & jurisdictionem hujusmodi exercentes, in redditione hujusmodi compoti, & circa illud sic se & ministros suos diligenter habere curent, ut absque dolo & fraude, bona defunctorum fideliter & plenarie, prout eorum animarum saluti magis conveniens fuerit, sine dilacione qualibet, quatenus possibile fuerit, disponantur; ac pro insinuatione insuper testamentorum hujusmodi, nec non calculi sive ratiocinii auditione sive dimissione finali executorum eorundem, ultra quinque solidos nullatenus exigentes, aut quomodolibet recipientes, usque ad unum annum a data presentium continue numerandum: Bona quoque intestatorum in suo casu pro animabus ipsorum defunctorum, cum celeritate possibili disponant, prout per jura communia, constitutionesque provinciales, in ea parte est plenius ordinatum. Vobis igitur in virtute obedientie, & sicut periculum, quod in hac parte incumbit evitare volueritis firmiter injungendo mandamus, quatenus ordinationem hujusmodi secundum omnem vim, formam, & effectum ejusdem, per vestras civitates & diocesium debite publicari facientes, illam in omnibus & per omnia observetis, & per alios, ut mandatur, observari faciatis: Intimantes insuper omnibus & singulis suffraganeis nostris, quod & ipsi omnes & singuli eandem per suas civitates & dioceses modo præmissis publicari facientes illam inviolabiliter observent, & faciant per ipsorum sub-

ANNO
CHRISTI
1416.

disse firmiter observari. Et quid feceritis in Amentes, sigillo vestro consignatas. Data in hospitio nostro London primo die mensis Julii, anno domini MCCCCXVI. & nostrae Translationis anno tertio.

ANNO
CHRISTI
1416.

ORDINATIO SUPER INSINUATIONIBUS

Testamentorum.

Ex cod. MS.
in Registro
principali
Archiepisc.
Cant. (non
capite Ch.
chley vol. 1.)
110 b.

• Eadem
cum superior
ri parulis
veribus ex
capitis

RICHARDUS permissione divina Londonensis Episcopus, venerabili viro Custodi Episcopatus Cicestrensis, sede ibidem vacante, salutem in omnium Salvatore. Litteras reverendissimi in Christo Patris et domini, domini Henrici Dei gratia Cantuariensis Archiepiscopi, totius Angliæ primatis, & Apostolicæ sedis Legati, sexto die præsentis mensis Julii recepimus in hæc verba.

Henricus permissione divina Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ primas, et Apostolicæ sedis Legatus, venerabili fratri nostro domino Richardo Dei gratia Episcopo Londonensi salutem, et fraternæ dilectionis continuuum incrementum. Quia nos in convocacione nostra ultima, in Ecclesia sancti Pauli London celebrata, attentis et consideratis clamoribus popularium & vulgi regni Angliæ, contra ordinarios & viros Ecclesiasticos jurisdictionem Ecclesiasticam exercentes, et præsertim de et super indiscreta commissione administrationis bonorum testato vel ab intestato decedentium, nimiaque et excessiva perceptione pro insinuationibus testamentorum hujusmodi; nec non auditione compoti, finalique dimissione executorum deputatorum in eisdem, de vestro, et aliorum consratrum nostrorum assensu, ad sedandum clamores prædictos remedium sub forma quæ sequitur duximus apponendum; viz. quod unusquisque ad quem, in quibuscumque locis nostræ Cantuariensis provincie, jurisdictionis in hac parte dignoscitur pertinere, statim post mortem cujusque defuncti, quam cito commode poterit, bona ejusdem faciat sequestrari, ac sub fideli custodia fideliter conservari, moderatis expensis funeralibus duntaxat exceptis, donec testamentum, si quod fecerit, exhibeatur, ac per testes idoneos, aut aliis legitimis documentis sufficienter probetur, ita quod non statim committatur administratio, sed injungatur executoribus in eodem testamento nominatis, super quo primitus ad sacra Dei evangelia corporale præsent juramentum, quatenus infra brevem terminum, ordinariorum, seu alias jurisdictionem hujusmodi obtinentium arbitrio, juxta facti qualitatem moderandum, de omnibus bonis defuncti, de quibus testari potuit, fidele & clarum faciant inventarium; quo exhibito, et per diligens examen reperto idoneo, tunc et non ante committatur eisdem executoribus administratio omnium bonorum in eodem inventario contentorum, injuncto eisdem sub pœna excommunicationis majoris, ne de aliis bonis, quam in ipso inventario contentis, se administrando quomodolibet intromittant, quousque de illis noviter repertis inventarium fecerint, exhibuerint, & administrationem receperint de eisdem; quodque si dem executores emerentur, ac ad sancta Dei evangelia jurent, & si opus fuerit sufficienter ca-

Council. General. Tom. XXVIII.

veant, quod quancito commode poterunt, & præsertim infra annum, si possibile fuerit, omnia bona, quorum administratio eisdem commissa est, in fideles & pios usus secundum voluntatem defuncti plenarie administrabunt, ac de hujusmodi administratione incontinenti, post ipsam administrationem completam, seu salutem cum, ad hoc moniti fuerint, distincte, particulariter, & aperte, ipsi ad quos pertinet, fidelem, & plenam reddent rationem, nihil de bonis antedictis tacite vel aperte, præter id quod eisdem per ipsos ordinarios fuerit allocatum, seu in testamento rite & recte relatum, titulo emptionis, aut aliter sibi quomodolibet retinendo: quodque ordinarii & alii jurisdictionem hujusmodi exercentes, in redditione hujusmodi compoti, et circa illud sic se & ministros suos diligenter habere curent, ut absque dolo et fraude, bona defunctorum fideliter et plenarie, prout eorundem animarum saluti magis conveniens fuerit, sine dilatione qualibet, quatenus possibile fuerit, disponantur. Pro insinuatione insuper testamentorum hujusmodi, nec non calculi sive ratiocinii auditione, sive dimissione finali executorum eorundem, ultra quinque solidos nullatenus exigant aut quomodocumque recipiant usque ad unum annum a data præsentium continue numerandum; bona quoque intestatorum in suo casu pro animabus ipsorum defunctorum cum celeritate possibili disponi faciant, prout per jura communia, constitutionesque provinciales in ea parte plenius ordinatum. Vobis igitur in virtute obedientiæ, & sicut periculum, si quod in ea parte incumbit, evitare volueritis, firmiter injungendo mandamus, quatenus ordinationem hujusmodi, secundum omnem vim, formam, & effectum ejusdem, per vestras civitates & diocesim debite publicari facientes, illam in omnibus & per omnia observetis, & per alios ut mandatur observari faciatis. Intimantes insuper omnibus & singulis suffraganeis nostris, quod & ipsi omnes & singuli eandem per suas civitates & diocesim modo præmissis publicari facientes, illam inviolabiliter observent, & faciant per ipsorum subditos firmiter observari. Et quid feceritis in præmissis, nos citra festum sancti Petri ad vincula proximo futurum debite certificetis per litteras vestras patentes harum seriem continentes sigillo vestro consignatas. Data in hospitio nostro London primo die mensis Julii, anno domini MCCCCXVI. & nostræ translationis anno tertio.

Quarum auctoritate litterarum vobis harum serie intimamus, & etiam injungendo mandamus, quatenus ordinationem supradictam secundum omnem vim, formam, & effectum ejusdem, per civitatem et diocesim Cicestrensem publicari debite facientes, illam inviolabiliter observetis, et per subditos vestros faciatis fir-

P p p mi.

ANNO
CHRISTI
1516.

inter observari. Datum sub sigillo nostro in
palatio nostro London anno die dicti. mensis
Juli anno domini supradicto, & nostra trans-
lationis anno 2000.

*Statutum Henrici Chicheley Cantuar. Archiepiscopi
pro contra Hereticos, editum primo Julii,
AN. DOM. MCCCCXVI.*

Ex cod. MS.
in registro
principali
Archiepiscopi
Cant. (man-
uscripto Ch-
chley vol. 2.)
f. 1. a.

HENRICUS, &c. venerabili fratri nostro
R. Dei gratia Londonensi Episcopo sala-
tem, &c. Nuper in convocacione nostra ultima
in Ecclesia sancti Pauli London celebrata, de
vestris, & aliorum confratrum nostrorum ac
cleri nostre provincie assensu. constitutionem
infra scriptam nos memoriam edidisse. Cum in-
ter ceteras nostras sollicitudines illa debet esse
precipua, ut hereticos, qui tanquam vulpecu-
le in vinea domini latitant, capiamus, ut ne-
gligentiis pulvis de nostris & fratrum nostrorum
pedibus pedibus excutatur, in hac Prælatorum
& Clerici convocacione statuimus, ut singuli
confratres nostri suffraganei, singulique archidia-
coni nostre Cantuariensis provincie, per se aut
suos officiales sive commissarios in singulis suis
jurisdictionibus, in quolibet decanatu rurali ad
minus his in anno de personis de heresi suspi-
ctis diligenter inquireant, ac in singulis decana-
ribus hujusmodi, singulisque parochiis in qui-
bus fama est hereticos habitare, tres vel plures
boni testimonii viros, ad sacra Dei evangelia
jurare faciant, ut si quos hereticos sive occulta
conventicula celebrantes, aut a communi con-
versatione fidelium vita & moribus discrepan-
tes, heresive aut errores tenentes, sive libros
suspectos in lingua vulgari Anglicana conscri-
ptos habentes, aut personas de heresibus sive
erroribus suspectas receptantes, eisdemve faven-
tes, aut infra loca hujusmodi habitare, conver-
sari, sive ad eadem recursum habere sciverint,
ipsas personas cum singulis circumstantiis de
quibus habentur suspectas, eisdem nostris suffra-
ganeis archidiaconisve aut eorundem commissa-
riis, quancito commode poterint in scriptis
denuncient & revelent, ipsique archidiaconi sin-
gulique commissarii supradicti, nomina hujus-
modi personarum denunciata, una cum singulis
circumstantiis eorundem dictorum locorum
sub suis sigillis secreta transmittant, ipsi quo-
que diocesani processus legitimos contra eos
faciant cum effectu, ac prout rei qualitas exi-
git effectualiter decernant, definiant atque exe-
quantur: Et si quas personas convictas forsan
curie seculari non relinquunt, ipsas ad carceres
perpetuos sive temporales prout rei qualitas exi-
gerit ad minus usque ad proxima Prælatorum
& cleri Cantuariensis provincie convocacionem
duraturam realiter committant, & in eisdem
secundum juris exigentiam servari faciant, ac
de omnibus & singulis supradictis quo videli-
cet inquiserunt, repererunt, ac in processibus
se habuerunt, personas hujusmodi convictas cu-
stodiri fecerunt, diligentis aut negligentis ar-
chidiaconorum sive commissariorum predicto-
rum aliisque omnibus & singulis circumstantiis
premissis quomodolibet concernentibus, ac præ-
sertim de abjuracionibus si quos interim here-
ses abjurare contingat, in proximas Prælatorum
& Clerici convocacione, sub forma publica di-
stincte & aperte, nos & successores nostros cer-
tificare curent, & eisdem processus officiali curie
Cantuariensis effectualiter libent, penes
eundem seu in registro curie nostre Cantuarien-

sis venerabiles, sic videlicet, quod quilibet
quis in eadem per convocacionem nostram
processibus, ad eandem effectum recurrere ha-
bere poterit cum effectu. Vobis igitur manda-
mus, quatenus constitutionem antedictam per
civitates & diocesis vestras, locis & tempo-
ribus ad hoc aptis publicari faciant eandem
in omnibus & per omnia observatis, ac per
alios sic observari faciant: Mandantes insuper
omnibus & singulis confratribus et suffraganeis
nostris, quod & ipsi eandem similiter per suas
civitates & diocesis publicari faciant & obser-
vent, & per alios etiam observari faciant cum
effectu. Et qui fuerit in premissis nos ob-
tra factum sancti Petri ad vincula proximo fu-
turum, debite certificatione per literas vestras
patentes harum serie continentes, sigillo ve-
stro consignatas. Datum in hospicio nostro Lon-
don primo die Julii anno Domini MCCCCXVI.
& nostra translationis anno tertio.

ANNO
CHRISTI
1516.

*Statutum venerabilis in Christo patris, domini
Henrici Chicheley Cantuar. Archiepiscopi, pro
festo S. Joannis Evangelisti celebrando.*

HENRICUS permissione divina Cantuarien-
sis Archiepiscopus, &c. Dilecto in Chri-
sto filio venerabili fratri nostro domini Ri-
chardi Dei gratia Londonensis Episcopi in re-
motis agentis Vicario in spiritualibus generali
salutem gratiam et benedictionem. Anglica-
na Ecclesia, cujus laudes et præcipua in Dei
et sanctorum suorum devota veneratione pro
cetera tam regionum et provinciarum Ecclesiis
orbis extollit univèrsis, sacra promeretur au-
thoritas, ut ipsorum laudibus eadem Ecclesia
magis exuberet, jocundaque devotione gauden-
tius exultet, quorum patrocinio et miraculo-
rum gratia se reserere letatur: ac quorum piis
intercessionibus ne dum ipsius Ecclesie, sed et
totius regni res publicas, cum pacis & quietis
interiori dulcedine, hostiumque ipsam extor-
sant impugnantem optata victoria, per justos re-
tores strenue defendatur: hujus siquidem opi-
culaminis gratiam, cum Deus eadem Ecclesiam
suis, ipsiusque regni Anglie incolis per divo-
rum sanctorum merita, quibus univèrsis glo-
riosa resurgit facies ostendere decreverit, ip-
sos tamen novissimis hiis diebus armis con-
fessoris et pontificis sui beatissimi Joannis de
Beverlaco, ut veraciter confidimus, suffragio
speciali Ecclesiam predictam, una cum prin-
cipis regni proceribus, incolis, et membris uni-
versis, miraculosis dignatus est, et evidenter
specialiter consolari. O namque consolatio inef-
fabilis nostris præsertim temporibus, omnique
ævo jocunda, ac semper memorie revocanda
Christianissimi videlicet principis Henrici regis
Anglie quinti et salutaris in bello de Agin-
court nuper in partibus Picardie commisso,
gratiosa victoria, que in festo translationis di-
cti sancti, ad laudem divini nominis et Regni
Anglie honorem, ex immensa Dei misericordia
Anglicis est concessa: In quo siquidem trans-
lationis festo, dum inter nostrum et Galliam,
conflictus, de quo premissum, habebatur, sicut
ad nostrum et contrarium nostrorum audiam in
ultima convocacione nostra exemplarium, &
præsertim incolarum dicti partis dedimus
vera fama de ipsius tanta secum allianibus
gatis ad modum factis emanavit oleum divi-

Ex cod. MS.
in registro
principali
Archiepiscopi
Cant. (man-
uscripto Ch-
chley, vol.
2.) f. 1. b.

ANNO
CHRISTI
1517.

f. ad un.
datum p. c.
v. ante
1517.

f. lacrum.

an misericordie cura plebem suam non de-
biam profici sanctissimi viri meritis ostendimus.
Volentes igitur in nostra provincia disti-
ni cultus augmentum, & specialiter ad tanti pa-
troni celeberrimam laudem excellentiam, distate,
de fratrum nostrorum & cleri in eodem
convocatione presentium voluntatibus, consilio,
& assensu, & nihilominus ad dicti Christi-
ssissimi Principis nostri instantiam specialem,
memorati Confessoris sanctissimi memoriam, ubi-
que per nostram provinciam predictam votivis
& devotis affectibus duximus exaltandam: Sta-
tuentes, & de predictorum fratrum nostrorum
& cleri consilio & assensu, pro futuris tempo-
ribus ordinantes, quod festum depositionis di-
cti Sancti, quod septimo die Maji, videlicet
in crastino sancti Joannis ante portam Latinam,
contingere dignoscitur, ad modum festi unius
Confessoris & Pontificis paschalis temporis cum
regimine chori secundum usum Sacram Eccle-
siam, per provinciam nostram predictam futuris
temporibus perpetuo celebratur. Ceterum, quia
in festo translationis ejusdem, quod viciesimo
quinto die mensis Octobris etiam contingit an-
nuantur, de Sanctis Crispino & Crispiniano,
secundum usum Sacram Ecclesiam confervit, qua-
si per omnes Ecclesias provincie nostre predi-
ctae celebrari, & servitium fieri ab antiquo: ne
unius festi introductio alterius diminutio exi-
stat, sed magis sub una celebritatis laetitia di-
cti martyres, quorum etiam die & meritis tan-
tae visitationis gratia gentem Anglicanam Do-
minus ex alto prospicere decreverat, una cum
profato Confessore almitico pariter honorentur;
de fratrum nostrorum & cleri predictorum con-
sensu unanimi, statuimus, decernimus, & or-
dinamus, quod de cetero singulis annis dictus
dies viciesimus quintus mensis Octobris, ob tam
notabilis rei memoriam ubique per provinciam
nostram predictam, cum novem lectionibus ce-
lebris habeatur; quarum tres primae erunt de
proprietas sanctorum Crispini & Crispiniani,
tres mediae de translatione sancti Joannis predi-
cti, & tres ultimae de expositione Evangelii
plurimorum martyrum, cum servitio secundum
usum Sacram in talibus fieri consuevit. Volentes
ergo & vobis firmiter injungendo mandamus,
quatenus statum & ordinationem nostra pre-
dicta per civitatem & diocesim Londonensem
debite publicantes festa predicta faciatis annua-
tim de cetero celebrari; mandantes omnibus
& singulis confratribus & suffraganeis nostris,
quibus & nos tenore presentium sic mandamus,
quod & ipsi eodem festa modo praemisso cele-
brent, & per suas civitates & dioceses de ce-
tero etiam similiter faciatis celebrari: & quid
feceritis in praemissis, nos citra festum Purifica-
tionis beatae Mariae virginis proximo futurum
certificare curetis per litteras vestras patentes ha-
rum tenorem habentes, sigillo officii vestri con-
signatas. Datum in manerio nostro de Oxford
sub sigillo nostro ad causas xvij. die mensis
Decembris, anno Domini MCCCCXVI. & no-
stre translationis anno tertio.

Ordinatio venerabilis in Christo patris domini
Henrici Chicheley Cantuar. Archiepisc. pro pro-
motione graduatorum in Academijs Oxon. &
Cantuar. facta in convocatione cleri in Eccl.
Cath. S. Pauli London. incipit vi. die mensis
Novembris anno domini MCCCCXVII.

ANNO
CHRISTI
1517.

Ex cod. MS.
in registro
principis Ar-
chiep. Cant.
(Inscriptum
Chicheley vol.
2.) f. 13. b.

Henricus, etc. Gravi etiam & frequentique
rela multorum filiorum nostrorum in uni-
versitate Oxoni & Cantabriggiam nostris Can-
tuar. provincie studentium, ac quereloso
clamore super ad nos delato percepimus; nec
non experimenta presentium temporum manife-
sta declarant, quomodo universitates hujus-
modi aliam matrem pariter & matricem quo-
rumcumque studentium in eisdem, jam a mul-
tis retro temporibus plurimo succubuerant de-
solationis opprobrio, ac vix fuit qui alicuius
ecclesiasticae promotionis opportuno reme-
dio consolaretur easdem ex omnibus charis
suis. Proinde igitur attendentes, Apostoli at-
testante doctrina, laborantem agricolam de fru-
ctibus oportere percipere, ac terram deficiente
cultura sterilitatis immanis jactura proveniat,
ac universitates jam dictae spe firma concepta
de futura promotione condigna juxta filiorum
suorum emigantiam meritorum gentem multi-
plicent magnificatione laetitiae, ac multipli-
ci fructu scholasticae disciplinae pinguecant;
& ne continuata vigilia graduatorum ac gra-
duandorum in posterum in eisdem in despera-
tionem aliquam promotionis jam dictae labat-
tur, & disciplinae religio non frateretur; dignum-
que, justum, ac etiam salutare merito repu-
tantes, ut dignis digna rependentes valeamus
ac potioribus attollamus beneficiorum insi-
gnis, quos digniores agnoscimus & labor
commendat ingentier meritorum; de nostro-
rum fratrum ac cleri provincie nostrae Can-
tuar. provincie consilio & assensu, ad Dei
laudem, gloriam, & honorem, sanctissimamque
virginis matris suae Mariae, ac omnium super-
norum civium, ordinamus, & praesentium te-
nere per decennium duraturum statuimus;
quod promoveantur doctores sacrae theologiae,
decretorum, legum, & in medicinae licentissimi
in eisdem facultatibus, baccalaureique in sa-
cra theologia, qui formam opponendo & lo-
gendo debite coepleverunt, ac magistri in ar-
tibus, qui in universitate in qua inceperunt
per unum annum integram a tempore in-
ceptionis suae continue numerandum debite re-
tulerunt in eisdem, ac etiam baccalaurei in de-
cretis, qui unum librum Decretalium pro forma
in scholis publicis & non curialibus: baccalaurei
vero in jure civili, qui libellum Institutionum
etiam pro forma sua, ut praenotatur perlege-
rint debite & complete: proviso semper, quod
personae predictae gradus supradictos per gra-
tias de cetero non attingant, exceptis perso-
nis infra scriptis, videlicet religiosus viris, qui
quodam obituante statuto universitatem predi-
ctam in artibus regere non valuerunt, atque
scholaribus juris canonici, qui absque verbo
complete de audiendo lecturam Decretalium, &
triennio in jure civili qui in ipso studere non
possunt, cum quibus universitates Oxoni &
Cantabriggiam supradictas super impedimentis us-
que ad decennium dispensabunt. Quodque do-
ctores in facultatibus antedictis promoveantur
ad beneficia curata, ad verum valorem annuum
secundum communem estimationem sexaginta

ANNO
CHRISTY
1417.

marcarum vel supra; ad beneficia non curata quadragesima marcarum vel supra, Licentiatum vero in facultatibus predictis, ac baccalarii in theologia superius limitati, ad beneficia curata quinquaginta marcarum; non curata triginta marcarum vel supra. Ac magistri & baccalarii predicti ad beneficia curata quadragesima marcarum; non curata viginti marcarum vel supra, nisi graduati predicti de beneficiis minoribus voluerint contentari.

Et volumus, ac etiam ordinamus, quod omnes & singuli spirituales patroni infra nostram provinciam Cantuariensem constituti, & quilibet eorumdem ad quorum collationem, presentationem, nominationem, seu quamvis aliam dispositionem, beneficia huiusmodi occasione patronatus Ecclesiastici pertineant, sive infra dictam provinciam nostram sive extra, primum beneficium huiusmodi in proximum vacaturum alicui de personis predictis quam duxerint eligendis conferre, aut ad huiusmodi beneficium aliquam personam de superius expressatis, ut permittitur, presentare, sive nominare, usque ad tempus predicti decennii de cetero teneantur. Et deinde expedita & executi huiusmodi prima vacatura consimiliter teneantur personis antedictis providere de beneficiis superius expressatis.

Statuimus insuper ac etiam ordinamus, quod si quibuscumque supradictis beneficiis prænominatis valoris offerantur, & ipsa beneficia infra tres dies continuos a tempore oblationis eorumdem admittere recusaverint, ipsa personae ab omni beneficio huius ordinationis eo ipso de cetero sint exclusae, & bene liceat patronis eorumdem, & teneantur aliis personis superius nominatis providere; & sic usque ad tertiam personam: Et si ipsa tertia persona beneficium huiusmodi recusaverit, infra tempus predictum, bene liceat eidem patronis de ipso beneficio disponere, pro sui libito voluntatis ordinatione predicta non obstante; salva ordinatione predicta, quo ad alia beneficia postea vacatura; salvo etiam eo, quod patroni de fundatione regia existentes, qui ratione vacationum dignitatem, loci, monasteriorum suorum diversis clericis domini nostri regis in certis pensionibus annuis sunt adstricti, quousque ipsi aliqua beneficia competentis aisdem clericis obtulerint, & ipsa acceptaverint, seu ipsa recusaverint ordinatione presentis non ardeantur.

Et in eventis quo pensionarii huiusmodi beneficia sic eis oblata admittere recusaverint, quod ipsi patroni de beneficiis huiusmodi personis predictis in forma supradicta providere

Attendantur; quodque patroni supradicti beneficia quocumque quibuscumque personis offerre minime teneantur, nec de eisdem providere illis personis gradatis, qui ad summam predictam iam promoti sunt, vel in futurum tempore vacationis beneficiorum huiusmodi contigerit promoveri; & quod omnes & singuli graduati predicti nequaquam ad beneficia huiusmodi promoveantur, litteras testimoniales sub sigillo universitatis, in qua gradus suos adepti fuerunt, patronis, & ordinarii locorum, de gradibus & lecturis suis exhibeant realiter & ostendant.

Ac insuper statuimus & ordinamus, ut ordinatio predicta executioni debite demandetur, ac de nominibus promotorum publice constare poterit, quod omnes & singuli ad quos institutiones beneficiorum pertinere debeant, de nominibus & cognominibus promotorum huiusmodi ad beneficiorum ad quos promoti fuerint, necnon de valore eorumdem de convocacione in convocacionem durante tempore supradicto, dominum Archiepiscopum Cantuariensem distinga-

De certificent & aperte proviso, quod si per sedem Apostolicam contra quam nullatenus attemptare intendimus, alias pro promotione dictorum graduatorum infra tempus predictum provisiones Generales dudum constitutas fieri contingat, quod extrunc omnino cesset ordinatio antedicta, nec per eam ardeantur, aut quomodolibet obligentur collatores aut patroni supradicti. Postquam quidem ordinationem sic factam, incontinenti ostensa erat in publico quaedam supplicatio in scriptis redacta, ex parte duarum facultatum, theologiae scilicet & juris canonici concepta remedium & emendationem exposcens gravaminum predictorum: super qua supplicatione, habita in Concilio de liberatione matura, tandem placuit toti Concilio, quod huiusmodi supplicatio, una cum copia ordinationis predictae transmitteretur ad universitates predictas, ad illum finem, quod si magistri regentes & non regentes, ac illi quorum in hac parte interest eandem supplicationem admitterent, & eidem consentirent, & super consensu suo huiusmodi litteris sub sigillis dictarum universitatum communibus praefato Reverendissimo patri Archiepiscopo, citra festum Purificationis Beatae Mariae proximo futurum, transmitterent, tunc primo & non ante ligaret ordinatio praenotata; & tunc etiam primo, & non aliter deberet eadem ordinatio per eundem Reverendissimum patrem, ut memoratum est, per provinciam suam Cantuariensem tanquam Constitutio Generalis, auctoritate & assensu unanimi totius Provincialis Concilii legitime facta & approbata publice promulgari.

ANNO
CHRISTY
1417.

ANNO
CHRISTI
1415.
In Bullando
tom. 1. Pa-
ge. p. 69.

CONCILIIUM NOVOGRADENSE

ANNO
CHRISTI
1415.

In Lituania, in quo Phocicy Metropolita Kivriensium depositus est.

Circa annum Christi 1407. Phocicy quidam, A Episcopatu depositus est, successusque in ejus natione Græcus, est in sedem Kivriensem intrusus: sed quod omni studio conaretur Græcorum schisma in Russiam introducere, in Concilio Metropolitanano Novogrodeci in Lituania, jussu Alexandri Vitoudi pro Rege Jagellone Lituaniæ ducis anno 1415. habito, ab

locum Gregorius Cemivivacus Bulgarus, vir eruditionis opinione commendatus, qui Concilio Generali Constantinensi interfuit. *Haereticus Bullandus tom. 2. Februarii pag. 640. num. 3. an Alberto Vojnik Koialovicio in Miscellaneis Lituania tit. de schismate Græco-Russo.*

EPISTOLA * REGI CAROLO VI.

* Ex tom.
IV. (picile-
git D. Lu-
ca Deckerii
P. 114.

Directa per Praelatos Ecclesiarum Gallicanarum Bituricis existentes in mense Septembris, anno Domini 1415. ad obtinendam exemptionem & libertatem subsidii quadraginta solidorum supra qualibet, ut vulgo vocatur, cauda vini de novo impositi.

*Christianissimo Francorum regi domino nostro
supremo.*

Christianissime ac excellentissime Princeps, supreme domine noster, divini legis novi & veteris testamenti, sacrorumque jurium auctoritate colligimus, veterum & predecessorum nostrorum exemplis salutaribus provocamur, ut libertatis Ecclesiasticæ materiam, quam & injuncti nobis ministerii jurejuramentis sana & salva conscientia, & absque gravissimarum censurarum periculis prætermittere non possumus, verbo, scriptis & nuntiis apud vestram regiam majestatem persequamur, pro qua gloriosorum martyrum sanctorum plurimos legimus subisse triumphum, qui se marum firmiter pro domo domini opposcentes plus formidarunt æternum, quam temporalem offendere principatum. Sed Deo Major obsecrandi nobis datur occasio, quod experientia manifeste cognoscimus vestram celsitudinem majoribus, quam nunc opprimi ærumnis, necessitatibusque depressam, nullatenus voluisse ut in libertate prædicta quidquam attentaretur scandalosum, vestrorum Christianissimorum progenitorum vestigiis inherendo, qui pro quacumque adventitia necessitate captivitate regis personæ tributariam facere Ecclesiam minime voluerunt. De quibus refert Gregorius in registro, quod propter defensionem libertatis Ecclesiarum amplificatum, si terris regnum, concessa divinitus victoriam triumphalis, & ab omni clade cælitus præservatio repromissa: confidimus igitur atque speramus, princeps Christianissime, quod qui crepit in vobis, & gloriosissimis progenitoribus vestris opus bonum Ecclesiarum protectionis Deus omnipotens, in cujus manu cor regis est, perficiet, & ab hoc sacro vos non permittet proposito declinare; nec a vestra regali memoria excidere illam sanctissimam & honestam professionem vestra solemnem in regali diadematis & sanctissimæ conditionis susceptione jurejuramento firmatam, in ingressu Parisiensis Ecclesiarum roboratam, qua libertatem Ecclesiasticam, & Ecclesiasticorum privilegia promissis perpetuis temporibus observare, perpetuis precibus sanctam & sinceram devotionem vestram ad Deum & sanctam Ecclesiam, que

Binter acerrimas quas regnum patitur molestias, singulare quoddam nobis solatium ministrat & juvenem, sinceris cogimur exorare precibus, & pauca de multitudine auctoritatum scripturarum sacrarum & jurium ad vestram clementiam memoriam reducere, & quasi ante oculos majestatis vestræ, non nos ipsos sed a tergo Patres nostros: Inter quos Jeremias deplorat Ecclesiam fieri sub tributo, immo & ipsam Ecclesiam ad vestram, ut ita dicam, genus provolutam instituire deprecantem abundare jura, & sacrarum testimonia scripturarum allegare volentibus, sed quia devotissimum & doctissimum alloqui pauca hic brevi tacta compendio sufficiant.

In primis ergo ab æterna & divina lege, per quam reges regnant, & ex qua inviolabili sanctione Ecclesiarum privilegia primitus sunt concessa, sumentes exordium, id duximus commemorandum, quod in Genesi scribitur de Pharaone, servituti subiectis omnibus Sacerdotes & possessiones eorum in libertate dimisit, & eis de publico alimoniam ministravit, extrunc, ut dicunt, glorioso domino proouitante Sacerdotes in omni genere liberos esse debere. Quod & rex Cyrus securus, ut legitur in Esdra, voluit Sacerdotes pro templi edificatione tributis non onerari, ne & in regem & ejus filios divina ultio deserviret. Non arbitrandum igitur sub vestro deterioris conditionis effici sacerdotium imperio, quam sub illis regibus qui divini legis notitiam non habebant, dicente domino: *Nolite tangere Christos meos; & in Prophetis meis Psal. 104. nolite malignari, non enim Sacerdos ut populus,* non æqua utriusque conditio. Nam ut anima corpori, & spiritalia temporalibus: sic Sacerdotes sunt popularibus præferendi, qui & angeli domini exercituum dicuntur, & dii nuncupantur: lege quippe Mosaica, divina immo potius cautum est, ut eorum portio ab omnibus libera permaneret. Narrare libet illam divini ostensionis evidentiam Heliodorum templi, & Sacerdotum perturbatorem acerrimum; cui templum domini irruenti, & ut in libris Machabæorum legitur, apparuisse de cælo ferrum equum terribilem habens fessorem, & cum eo juvenes duo speciosi aspectu, qui plagis multis afflictum Heliodorum, & quasi in exterminio palpantem

ANNO
CHRISTI
1415.

tem compulerunt regi divina magna demon- strare. Et cum rex alium mittere cogitaret, fertur dixisse Heliodorus; si quem habes regi infidiatorem mitte, & flagellatum recipies, nam qui habitat in caelis visitator est templi, & ministrorum eius, & violatores percussit & perdit.

Sed quid in hac re canonice statuant sanctiones placeat attendere. Non enim non Pontifex summus, sed tota universalis Ecclesia in celeberrimo Lateranensi Concilio sub anathematis pena tallias exigi ab Ecclesia inhibet, & prebata exactiones & factores premissa monitione decorat excommunicationi eo ipso subiacere, a qua non nisi plenaria restitutione prehabita non veniunt absolventi. Quod si Ecclesiastici quidquam voluntarie duxerint consensendum, Romanum Pontificem statuit consulendum. Sunt & alia jura multa idem sententia, & sacrilegorum poenis decernentia tales existere premedos.

Pro, Va-
lentianus.

Quid autem in legibus imperatorum sit, & civilibus breviter insumendum occurrit. Omnis, inquit imperator Justinianus, a clericis tributorum injurias & exactionis repellatur improbitas. Et cum negotiatores ob necessitatem publicam ad exactiones vocantur, in clericis omnis strepitus, omnis molestia penitus conquiescat, tantaque eis prerogativa succurrat, ut sacerdotum ministri immunos ab oneribus perferrent. Unde Constantius & Valentinus imperatores plurima Ecclesiarum libertatum privilegia condonantes, dicebant: gaudere & gloriari ex fide volumus, scientes magis religionibus, quam tributis & laboribus nostram rempublicam conservari. Apud vestram regiam majestatem persuasione non eget quid Carolus Magnus, Calvus, Robertus, & Sanctus Ludovicus vestri Christianissimi progenitores, hac in re sancierunt. Tantis igitur auctoritatibus & exemplis communiti vestrae regis cogimus dicere majestati, quod Ambrosius ad Imperatorem de Ecclesiastica protulit libertate: nil regi honorificentius, quam quod filius dicatur Ecclesiae, verba quae debet regi suo sacerdos, consulere regem saluti oportet, ne quidquam illi potius ut ab Ecclesia immunis sit: haec beatus Ambrosius. Condolemus princeps Christianissime, & regno

Deum. con-
114 Auxent.
sub fiam.

& vestris necessitatibus quam plurimum, quae ore vestro nobis cum summa animi benignitate detestis, non sine magnis lacrymis ac dolore audivimus. In vestro nunquam periculum, & in vestris ruinis curramus. Sed non nisi cum vita subemus libertatem Ecclesiasticam relinquere indefensam, nec pro transitoris pace mundi perdere sempiternam: cum non in multitudine victoria belli, sed de caelo fortitudo sit. Orante namque Moyse legimus vicisse populum, & cessante succubuisse. Arma vestra militis lacrymas & orationes offerimus, dicentes cum psalmista; *Hi in curribus & in equis, nos autem in nomine domini invocabimus*. Hortamur igitur, & obsecramus vestram regiam majestatem per viscera misericordiae Domini nostri Jesu Christi, ut ad sanctam Trinitatis providentiam animum erigens, & magis in Dei adiutorio, & Ecclesiarum precibus, quam bellorum ductibus, multitudine & viribus confidens, libertatem sanctae Ecclesiae protegendo, Deum sibi quarat propitium. Ingressuri namque Romani bella deos sibi placatos reddere hostiarum immolatione studebant, si quid in templo illatum molestis primitus reparantes. Narratque Valerius eo maxime Dionysium regem corruisse, quod nullam divino cultui & ministris servari prerogativam censuisset. Hanc nostram orationem regia vestra mansuetudo supportet, & nostras preces clementer exaudiat: nec pro modica quantitate, quam parum vobis emolumenti adjiciet, nondum apertam tam periculolam viam aperiat, ne modicum fermenti totam massam corrumpat: Deo igitur gratias agentes in immensum, quod talem nobis dederit regem qui pura mente tanto charitatis fervore Ecclesiam diligit, & omnes Ecclesiasticos in divino cultu praecellit: Obsecramus omnipotentem, ut qui specialem vos Ecclesiarum protectorem elegit, sua vos protectione custodiat, & gressus vestros feliciter dirigat. Amen.

ANNO
CHRISTI
1415.

fol. 14.

Ex vestra civitate Bituricensi, die Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, octava mensis Septembris.

Subscriptio. Vestrae Regis majestatis humiles, & devoti oratores Prelati, & alii viri Ecclesiastici, & universitates de ejusdem mandato Bituricis congregati.

ANNO
CHRISTI
1416.

QUAEDAM DUBIA PROPOSITA

ANNO
CHRISTI
1416.

In Comitibus Ecclesiasticis provinciae Tolosanae circa quaedam puncta tractata in Concilio Cleri Gallicani Parisiis habito anno 1416.

Ex Archiepiscopi Bellovacensis monasterii diaconi Mirapiceni.

Rex Navarrae
Thouars
Anadol.
Tom. 4.
pag. 117.

Anno Domini MCCCXVI. die XVIII. mensis Julii honorabilis vir dominus Guillelmus ex Randone licentiatas in legibus & rector Ecclesiae Granatae, per reverendum in Christo Patrem & dominum nostrum dominum Archiepiscopum Tolosanum, ejusque honorabile capitulum, atque clerum suum pro ipsis & pro tota provincia Tolosana missus fuerat ad Concilium mandatum per dominum nostrum Regem Parisiis ultimatè tentum, incepsumque octava die Julii proxime praeteriti fecit relationem suam, sive reportum suum super iis, quae acta fuerant in dicto Concilio & fuit facta dicta relatio in

capella Archiepiscopali Tolosa, praesentibus dominis infra scriptis per praefatum dominum Archiepiscopum, seu de eius mandato convocatis, pro audiendo relationem praedictam, & pro videndo, & considerando quid agendum in praemissis. Praefatus dominus Guillelmus de Randone plurima acta, dicta, & gesta in dicto Concilio Parisiensi solemniter reportavit, continentia in effectum tres punctos, seu tria puncta.

Primum punctum fuit super concessione cujusdam subsidii sive jovanis, quod dominus noster Rex petit dicto Concilio sibi dari, & fieri per gentes Ecclesiarum, & regni sui usque ad sum-

manu

ANNO
CHRISTO
1416.ANNO
CHRISTO
1416.

nam eorum quinquecentis militum fuorum A
ari: & hoc pro defensione regni sui invasi per
inimicos suos Anglicos, & pro oblatione & re-
paratione villæ de Libanar. Super quo subsidio
petito fuit deliberatum & conclusum per
Regem dominum prefatum, & nonnullos alios ibi
existentes, dicitur, & non expectata provincia
Tolosana, que tunc fuit vocata, & hoc mis-
sus per eam Dominus Guillelmus predictus non
potuit esse presens in principio dicti Concilii,
& quod magis expediebat Ecclesie & clero re-
gali Francie offerre regi juvamen petuum per
modum & nomen unius decime, quam illud of-
ferre per modum quantitatis petiti, in forma
quantum vel subsidii: & sic fuit tunc in princi-
pio dicti Concilii, & antequam ipse dominus
Guillelmus applicuisset, oblata domino nostro
regi per dictos dominos Prælatos una decima
integra cum illis qualitatibus, quod levaretur
per gatas Ecclesiasticas, & quod fieret qua-
dam compulsionem quoad censuram Ecclesiasti-
cam, & quod levatores aut aliqui alii deputan-
di audirent impotentias & admitterent illas.

Secundus punctus tractati in dicto Concilio
Parisiensi fuit super restabimento personarum
miffarum & miffendarum pro toto regno ad Ge-
nerale Concilium Constantiense. Super quo ap-
pendatum fuit, quod quilibet provincia mit-
teret seu designaret tres personas, videlicet Ar-
chiepiscopum suam, aut illo non valente ire,
unum Episcopum, & unum Abbatem, & unum
alium notabilem virum cum eo, expensis pro-
vincie: ad hoc tamen quantum tangebat provin-
ciam istam Tolosanam, quod Episcopus Vau-
rensis, prior Deaurata Tolosa, & d. Gerardus
Fryditi, qui, ut asserbatur, fuerant in dicto
Concilio pro dicta provincia Tolosana, alte-
rius remaneret ibi ut supra ad expensas pro-
vincie. Verum dictus de Randon in hoc ar-
ticulo, scilicet quod prefati tres nominati ul-
terius ibi remaneret pro dicta provincia non
consensit; immo dissentit per expressum me-
diante publico instrumento, quod dixit in bre-
vi adportandum per Rostorem de Lauriaco; &
ordinatum dum erat Parisiis, secum adporta-
vit, attento quod illi tres nunquam fuerant ele-
cti per dictam provinciam: & licet pretende-
rent se electos, tamen renunciaverant dictis elec-
tioni & vadiis, mediante certa & magna quan-
titate pecunie, quam habuerant a dicta pro-
vincia usque ad complementum vadiorum pro
octo mensibus solutorum.

Tertius punctus in dicto Parisiensi Concilio
tractatus per clerum fuit super sigillatione cer-
tarum litterarum regiarum dudum concessarum
dicto clero per dominum nostrum regem, non-
dum tamen sigillatarum.

*Sequuntur dubia super quibus dicta provincia non
habet deliberare in materiis antedictis.*

Primo, quantum tangit primum articulum de
subsidio petito, quod materia multum favora-
bilis est, propter urgentes necessitates domini
nostri regis propter defensionem regni sui; sic-
que Ecclesia potest sibi succurrere de aliquo
portabili subsidio caritativo, & in forma, &
cum qualitatibus appositis in concessione dictam
decimam super concessis, ut supra dictum est,
domino nostro regi per dictos Prælatos; solum
tamen resistunt duo dubia, super quibus est
adhuc deliberandum.

Primum dubium est quantum tangit istam

provinciam, & alias provincias non expectatas,
nec evocatas tempore congruo ad dictum Con-
cilium: ex quo apparet prejudicatum fuisse gra-
viter dictis provinciis Tolosana, & aliis simi-
libus, quod alii Prælati, qui non sunt de ista
provincia, concesserunt statim in principio Con-
cilii absque expectatione aliarum dictam sub-
sidium, sive decimam pro omnibus provinciis ro-
galis regni: super quo queritur quale remedium
sit habendum, & an expediat supplicare domi-
no nostro regi, ut dignetur legalem oculum
suum dirigere ad bonam voluntatem, quam to-
tus clerus provincie Tolosanae habet ad eum,
& ad succurrendum pro suo possibili necessita-
tibus suis ita benivole sicut possit, aut velit
facere quancunque alia provincia dicti regni sui,
& quod velit sustinere amplius, quod dicta
provincia Tolosana sic habeatur in contemptu,
quod illi Prælati nullam potestatem habent su-
per eam, ita sufficientiam suam clerum conceden-
do talia subsidia super eam sine solitu & con-
sensu ipsius, & ea non vocata . . . & tem-
pore congruo, nec aliquo modo expectata.

Secundum dubium, an sit supplicandum do-
mino nostro regi, quod tam pro isto subsidio,
quam pro aliis, si contigerint in futurum, ip-
se teneatur petere & habere prius a Sede Apo-
stolica, vel, illa vacante sancta Sede, a Con-
cilio Generali licentiam dari & concedendi
subsidium petitum, vel petendum, aut saltem
quod de Regis beneplacito dicta provincia pos-
sit mittere ad curiam Romanam sumptibus suis
pro habendo licentiam predictam: ut sic ser-
vetur honor Dei, libertas Ecclesie, & sine be-
neplacito domini nostri regis, sine periculo
conscientiarum & animarum.

*Super secundo articulo de illis tribus dominis Vau-
rensi, Deaurata, & Fryditi, qui se debent
remanere contra pacta & juramenta sua.*

Primo, est querendum attentis, quod delibe-
ratum est in Concilio Parisiensi, quod certi
mittantur per quolibet provinciam, an expe-
diat mittere tres novos sive noviter eligendos,
scilicet unum dominum Episcopum, unum Ab-
batem, & unum alium Clericum, notabilem vi-
ros; & quod resistatur aliis per appellationes
& alia remedia iustis apud Concilium, & al-
bi: vel an magis expediat ipsos tres supra no-
minatos eligere de novo, & eis taxare mode-
rata stipendia pro quatuor mensibus tantum,
aut plus vel minus; vel si non esset expediens,
ut dicti tres supra nominati remanerent, an
expediat quod remaneat pro quatuor mensibus
& cum moderatis stipendiis dictus Vauren-
sis: attentis quod habet magnam portum & offi-
cium in dicto Concilio, & quod adjungeretur
noviter unus abbas, & unus clericus pro tota
provincia, & pro necessitatibus, & utilitatibus
suis procurandis in dicto Concilio, & libertati-
bus conservando.

Item, quomodo & qualia stipendia taxabuntur,
& an sufficientiam pro Episcopo duo franci, vel
duo scuta ad plus pro die qualibet, & pro
uno Abbate duo florenti, & pro uno Clerico
adjungendo unum scutum pro qualibet die,
vel viginti grossi ad plus juxta taxationem Con-
cilii Pisani.

Item, in singulis casibus adportatur ad pri-
mum Concilium potestas eligendi dictas perso-
nas, ut taxandi dicta vadia, & cetera agenda
que aversabuntur pro bono universalis Eccle-
sie,

ANNO CHRISTI 1416

in, & bene provincia prædita, & mittan A Item adportetur potestas dictionis demum. rum cum publicis instrumentis comparandi & apponendi hac omnia necessaria & utilis ad dictam materiam, & profici in Concilio Generali, illaque de diebus tractantur cum potestate substituendi.

ANNO CHRISTI 1416

ANNO CHRISTI 1417

V I T A

ANNO CHRISTI 1417

M A R T I N I P A P Æ I I I .

V U L G O V .

Martinus vulgari opinione hujus nominis V. ex illustri Columenensi familia natus, per Innocentium VII. Cardinalis creatus, post interregnum biennii, ipso scilicet sancti Martini anno domini 1417. tempore Sigismundi factus est Pontifex optimus; in quo humanum se maxime, prudentem, justum, & in omnibus suis actionibus exercitatissimum exhibuit. Legatum qui antipapam Petri de Luna conatus reprimere, ablegavit: per quem dum nihil commendaretur, inspicitque in sua opinione perseveraret, ab iis qui partes ejus tuebantur, merito desertus fuit. Instituit, ut certis temporum intervallis Concilia celebrantur, ne antipapa aliquo occasione arripientes, Synodos ipsi etiam cogere assuecerent. Rogantibus Imperatore & Gallis, ut in Germania remanere vellet, nullo modo acquievit. In Italiam reversus, Philippum ducem Mediolanensem cum Pandulpho Malatesta, ac deinde cum Venetis amicitias fœdere religavit. Braccium Mantuanum, qui plurimam partem Ecclesiarum loca occupaverat, excommunicavit. Verum is postea sanis Florentinorum persuasionibus inductus, sese humiliavit, ac tandem per Pontificem in gratiam receptus, sua opera & industria, Ecclesiarum stipendiis militans, Bononiam recuperavit. Eodem tempore Martinus Bononiam exiens, a Balthasare Costa olim Pontifice, salutandi, atque eidem se submitteudi causa, invitatus. A Romanis revocatus, non ante rediit, quam Florentiam metropolitanam declarasset, Ecclesias Volaterranam, Pistorientem & Fiesolentem, auxiliis & subsidiis loco eidem annexens.

Romam veniens tanta cum omnium lætitia & exultatione receptus est, ut is dies qui in decimum Kalendas Octobris incidit, pro festo sit habitus. Exinde urbem ipsam, que multis in locis ruinam minabatur, reparare aggressus est. Novembri subsequente, Tiberis alveo suo egressus tantopere excrevit, ut plurima damna urbi intulerit. Temporibus istis Romam supervenit Ludovicus Andegavensis, qui a Pontifice Grego Neapolitano donatus est, non sine gravi Alphonsi Aragonensis animi perturbatione, qui hanc ob causam legatos ad Senense Concilium misit, ut Petri de Luna causam promoveret. Cui machinationi Pontifex ut obviaret, Concilium dissolvi curavit, aliudque post septennium indixit. Quantum potuit affixit Braccium, qui Ecclesiarum statum inturbabat. Bohemos hæreticos, a quibus Catholici diverabantur, compescuit. Lucensibus quos Florentini dura obsidione premebant, per vicecomites opem ferri procuravit. His peractis, aliquas urbes Ecclesiarum reparavit, Cardinalesque creavit. Pacem cum Alphonso composuit, qui post obitum Petri de Luna alium antipapam eligi mandaverat. Sed eam exauditorum Martinus Episcopus auxit. Ad extremum, ubi in collectione beneficiorum, aliisque omnibus suis actionibus judicium suum, prudentiam & integritatem manifestasset, obiit decimo Kalendas Martii anno Domini millesimo quadringentesimo tertio primo, cum sedisset annos sexdecim, menses tres, dies decem: cum in Laterano sepultus fuisset, sedes duodecim diebus vacavit.

ANNO
CHRISTI
1418.

CONCILLIUM

ANNO
CHRISTI
1418.

SALTZBURGENSE PROVINCIALE

In causa fidei ac morum sub Eberhardo Archiepiscopo Saltzburgenſi,
circa annum Domini (1) MCCCXX. tempore Martini Papæ V.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, A prophetarum & principum, & ipsorum legatorum, sed etiam sacrorum præfulum provincie Saltzburgenſis, in sollicitudinis partem vocatorum prædecessorum nostrorum, pro directione gregis ipsis crediti divinitus promulgavit. Quos licet saluberrima extitissent, temporum tamen exigente malitia, qua universalis Dei Ecclesia

Eberhardus Dei & Apostolica sedis gratia Archiepiscopus Saltzburgenſis, Apostolica sedis legatus, ad perpetuam rei memoriam.

monstruoso & pestifero schismate fere sex lustris miserabiliter lacerata, a memoria hominum ex quadam dissuetudine exularunt. Hinc delinquentium impunitas præbens veniam delinquendi, effecit, ut effrenata cupiditas & facilitas veniæ, tam in clero, quam in populo, nostræ provincie decorem pristinum in moribus per deformitatem vitæ denigrarint. Sed quia dies sanctificationis illuxit, qua Romana & universalis Ecclesia jam unico & indubitato gubernatur Pastore, tempus est, ut ex debito pastoralis officii, quod dudum in votis gessimus, ad reprimendum tot conatus noxios, ad sanandum infirmos, ad alligandum confractos, ad corrigendum excessus, ad reformandum mores, providis statutorum remediis assurgamus.

Deus omnium creaturarum fabricator, post infinita secula creaturas ad extra sum charitatis volens esse participes, ad ipsius imaginem & (a) pulchritudinem humanam condidit creaturam, perfectam, in naturalibus illustratam, & cunctis adornatam virtutibus, & ratione re-
a similitudinem.
ctissima regulatam; quibus felicitatem poterat possidere perpetuam, si in originali iustitia persistisset. Sed hostis antiquus tantæ, quam amiserat, felicitati invidens, hominem tot donis & virtutibus præfulgentem sua calliditate traxit ad vetitæ. Cui homo primus assentiens, cum tota sua ipsius posteritate in singulis suis virtutibus vulneratus, mortalis effectus, cepit infinitis, nedum corporis, sed etiam animi incommodis & miseris laborare. Hinc & homicidia, hinc & mala innumerabilia per appetitum noxium, proclivem ad malum, orbem replere terrarum. Sed in horum remedium miserationum Dominus regulas ad honeste vivendum, quibus homo fe-
licitatem recuperaret perditam, nedum per ora

Hinc est quod nos Eberhardus præfatus, Albertus Ratisponensis, Hermannus Frisingensis, Engelmarus Chiemenſis, Ulricus Seccovienſis, Volhardus Laventienſis, cum venerabilium fratrum nostrorum absentium, Patavienſis, Brixienſis, Gurzenſis, Ecclesiarum Episcoporum, procuratorum; & (b) venerabilium abbatum & aliorum
b religio-
rum.

(1) Curiam est Synodum Saltzburgenſem celebratam esse anno 1418. die octava post S. Martini Festum; hoc enim aperte præfatur in literis considerationis post Concilium huius finem recitandæ. In hoc ipso Concilio videntur esse conceptæ illæ, quæ typis omnino sunt, statuta; idque testis indicat præfatus capitulis præfixis, in quæ deolarat Eberhardus consilium habendum Synodi, videlicet, *ut regulas ad honeste etc. Dies sanctificationis illuxit &c.* quæ, nisi valde fallor, manifestum factum Concilium illud paulo post Constantiensi, quod anno 1418. die 22. Aprilis conclusum fuerat, celebratum esse, videlicet mense Novembri ejusdem anni 1418. ut supra adnotatum. *Historia German. sacr. tom. 3. pag. 469.*

ANNO
CHRISTI
1110.

rum Prælatorum, & totius sacri Concilii Saltzburgeris approbatione, consilio & consensu, omnia & singula statuta Reverend. patris & domini domini Guidonis tunc sancti Laurentii in Lucina presbyteri Cardin. & rever. patris & domini Joan. Ep. Tusculani, Apostolicæ sedis legatorum, dum in nostra provincia legationis officio fungerentur; & Reverendissimorum patrum & dominorum divæ memoriæ Friderici, Conradi, Pilgrini sanctæ Saltzburgeris Ecclesiæ Archiepiscoporum ac Legatorum sedis Apostolicæ, prædecessorum nostrorum, edita in ipsorum provinciis seu Conciliis provincialibus, innovamus, & observari præcipimus. Quibus novis morbis emergentibus nova remedia adhibentes, statuta subscripta, de venerabilium fratrum nostrorum prædictorum & totius provinciæ approbatione, ordinamus & statuimus, volentes & præcipientes, easdem nostras constitutiones ab omnibus & singulis nostris suffraganeis, & eorum subditis firmiter observari & publicari in ipsorum Synodis, copiasque illarum petentibus decernimus sub petentium sumptibus & expensis.

I.

*De summa Trinitate & fide catholica,
ex Concilio domini Eberhardi.*

De summa Trinitate, quæ propter sui exquisitissimam & probatissimam perfectionem, ac clarissimam & lucidissimam veritatem, adjectione vel declaratione ulla non indiget: ad quam in primis, tanquam principium, medium & finem salutis omnium, corda nostra, manus & oculos elevemus devoti: nihil aliud est credendum, tenendum & docendum, nisi quod Romana credit, tenet & docet Ecclesia, piissima, sanctissima, & prudentissima mater nostra: ita tamen, ut omnes Prælati articulos fidei principales fideliter suos subditos laicos doceant simpliciter credere, sicut Ecclesia: Ecclesiasticos vero, explicite & distincte.

• clericos.

Item statuimus, ut si aliquis clericus, vel laicus utriusque sexus, cujuscumque dignitatis, religionis vel status existat, ausus sit præsumptione damnabili publice prædicare, aut occulte docere, credere, vel tenere, quod sacerdos in mortali peccato existens non possit conficere corpus Christi; seu, sic ligatus, non possit solvere vel ligare suos subditos a peccatis; pro hæretico & incredulo habeatur. Quem errorem hujus sacri Concilii approbatione damnamus, anathematizamus, & penitus reprobamus; cum Sacræ scripturæ dicat auctoritas, quod si ve bonus, si ve ma-

Alus sit minister, per utrumque Deus effectum gratiæ confert. Non enim, quæ sancta, coinquinari possunt; nec ipsa sacramenta propter hominum malitiam profanari. Unde sacerdos, quantuncumque pollutus existat, divina non potest polluere sacramenta, quæ purgatoria cunctarum contagionum existant. Licite ergo a quocumque sacerdote ab Ecclesia tolerato divina mysteria audiantur, & alia recipiantur Ecclesiastica sacramenta.

Damnatione simili reprobamus quorundam opinionem erroneam, asserentem, Episcopum, presbyterum seu sacerdotem curatum non posse absolvere presbyteros fornicarios a fornicationis reatu propter votum castitatis: Inhibentes, ne quisquam de cætero prædictam opinionem sub pœnis prædictis docere, tenere aut dogmatizare quoquomodo præsumat publice vel occulte.

II.

De constitutionibus.

Frustra sanctorum decreta canonum antiquis fuissent ordinata temporibus, si illorum executio negligatur. Hinc est, quod nos Eberhardus Dei & Apostolicæ sedis gratia Saltzburgeris Eccl. Archiep. Apostolicæ sedis Legatus, statuta Roman. Pontificum de celebrandis provincialibus Conciliis & Episcopalibus Synodis diligenter cupientes observari, ordinamus, quod nostrum provinciale proximum Concilium a festo S. August. proximo futuro ad annum indicimus publice, & intimamus in hac civitate metropolitana nostra Saltzburgeris, per nos, Deo concedente, aut nostros procuratores solemniter celebrandum; nisi ex emergente causa, utputa, guerræ, pestilentiæ, aut alia, duxerimus locum immutandum. Quam mutationem loci etiam congruo tempore nostris litteris intendimus publicare. Ad quod conveniendum ex nunc sub pœnis infra scriptis evocamus, citamus & requirimus omnes & singulos nostræ prov. suffraganeos, & alios quoscumque, qui de jure vel consuetudine ad provinciale Conc. ire tenentur. Statuentes denique pro ulteriori canonum executione, sacro approbante Concilio, ut singuli suffraganei nostræ provinc. qui per annum per seipsos, vel alium, in casu quo legitime non fuerint impediti, omiserint celebrare Synodos Episcopales; a Pontificali officio, necnon ab omni exercitio jurisdictionis Eccles. per se vel per alium sint ipso jure suspensi; eorumque jurisdictio Ecclesiastica, & illius liberum exercitium ad capitulum seu Ecclesiam devolvatur, & devoluta persistat; omniaque & singula emolumenta jurisdictionis

ANNO CHRISTI 1410

ANNO CHRISTI 1410

a aggregatio fiat

b circa predicta

c tales

tionis ad ipsum capitulum pertineant, in publicam ipsius Ecclesie, non singularem personarum vel officiorum utilitatem, donec huiusmodi Synodus congregaverint, convertenda. Adjicientes, quod sub pena premissa, omnes & singuli nostrae provinciae suffraganei infra hinc & festum sancti Jacobi proxime venturum, suas Synodos in suis diocesis studeant celebrare. In quibus de corrigendis excessibus, & reformandis moribus, praesertim in clero, cum Dei timore agatur, visitationes faciant, vel fieri procurent, maxime monasteriorum ordinis sancti Augustini canonicorum regularium, & sancti Benedicti, in certis partibus, heu, nimium collapsorum, juxta canonicas sanctiones: quod & nos in nostra diocesi Saltzburgeni fieri procurabimus, ut exhibeamus nos nostris fratribus in exemplum, si vero dicto tempore suspensionis durante, suffraganei nostri, vel alter eorundem exercitio dictae jurisdictionis Ecclesiae per se vel per alium se immiscuerit, aut capitulum contra premissa impediverit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. Quod si per annum alium integrum suffraganei nostrae provinciae Concilium synodale convocare seu celebrare neglexerint: (quia crescente contumacia crescere debet & poena) contra dictos temerarios violatores canonum & nostrarum constitutionum sequenti provinciali Concilio, aut Concilio Generali, si illud celebrari contigerit, de remedio provideatur opportuno, juxta canonicas sanctiones. Suffraganei vero nostri, & alii, qui de jure vel consuetudine ad provinciale Concilium ire tenentur, nisi congruo se tempore personaliter praesentaverint, excommunicationis sententiam incurrant ipso facto, nisi tali necessitate & impedimento legitimo praepediti fuerint; extunc per procuratores suos legitimos comparere teneantur sub poena praedicta. Durentque Concilia provincialia per duodecim, & episcopales Synodi per tres dies; nisi agendorum exigentia prolixius aut precipitius tempus exposcat.

reformatione sint digna; & ea fideliter referant ad provinciale Concilium aut Synodum Episcopalem, ut correctione digna animadversione congrua puniantur. Ad reformationem quoque ordinum sancti August. canonicorum regularium & sancti Benedicti nostrae provinciae, cura officii pastoralis attendentes, sacro approbante Concilio, ordinamus praesidentes capitulis antedictis, videlicet de ordine sancti August. canonicorum regularium, dominum praepositum, metropolitane Ecclesiae Saltzburgenis, monasterii beatae Mariae Virginis Nuiburgae Patavienis diocesis praepositos; de ordine vero sancti Benedicti religiosos monasterii sancti Petri civitatis Saltzburgenis, & in Nidernaltach Patavienis dioc. abbates: quibus plenam concedimus potestatem citandi & evocandi, per censuras etiam ecclesiasticas, omnes & singulos abbates, praepositos, priores, & quoscumque alios ordinum praedictorum, qui ad capitula ipsorum provincialia consueverunt convocari, aut de jure vocari debebunt. Super quibus ipsis decernimus per cancellariam nostram fieri litteras opportunas, qui in eventum negligentiae Episcoporum, suffraganeorum nostrorum, si suas Synodos non celebraverint in termino superius expresso, & emendanda & corrigenda in omnibus & singulis monasteriis ordinum praedictorum nostrae provinciae non correxerint & emendaverint diligenter, teneantur singuli suum capitulum provinciale in loco apto suorum monasteriorum, in festo sancti Michaelis proximo futuro, convocare & celebrare; ibique agere de reformatione ordinum & monasteriorum juxta institutiones dictorum ordinum, & canonicas sanctiones: jure tamen ordinariorum in omnibus semper salvo. Dictaque capitula provincialia praedictorum ordinum de triennio in triennium per praedictos ordines districte praecipimus in nostra provincia celebrari. In casu etiam diligentiae, quo nostri suffraganei etiam suas Synodos celebraverint, fecerintque diligentiam suam pro reformatione ordinum praefatorum; nihilominus tamen volumus & ordinamus, ac districte praecipimus; ut praesidentes superius nominati debeant & teneantur de triennio in triennium, incipiendo a fine praesentis Concilii, sua capitula celebrare: liberumque sit praesidentibus saepe dictis terminum praefatum pro suis celebrandis capitulis praevinire.

d dominos rebus

e M. expresso

Insuper sacro approbante Concilio ordinamus, ut omnes & singuli nostri suffraganei in proximis ipsorum Synodis per singulas dioceses, prout & nos in nostra proxima Synodo Saltzburgeni ordinabimus sub poena suspensionis a pontificali officio, studeant personas idoneas, probas videlicet & honestas, in testes publicos sive synodales ordinare, qui per totum annum simpliciter & de plano absque ulla jurisdictione solcite investigent, quae correctione &

Concil. Gener. Tom. XXVII.

Ordinamus, denique, sacro approbante Concilio, & in virtute sanctae obedientiae districte praecipimus & mandamus

Q q q 2 omni-

ANNO
CHRISTI
1418.

omnibus & singulis abbatibus, abbatif-
sis, prepositis, prioribus, priorissis, &
aliis, quibus cura & administratio mo-
nasteriorum utriusque sexus dictorum
ordinum nostre provincie est commis-
sa; quatenus infra hinc & festum Pen-
tecostes proxime futurum, debitum pa-
storale officii sui diligenter impleant;
ipsum precipue ad tria substantialia or-
dinis, videlicet proprietatis abdicatio-
nem, obedientie exhibitionem, & ca-
stitatis observationem reducendo: pro-
hibendo * congressus sine causa rationa-
bili, & ingressum personarum suspecta-
rum: ac observent & a suis subditis
faciant observari, ut divinum officium
diurnum pariter & nocturnum devote
juxta regulas dictorum ordinum cele-
bretur. In aliis vero que reformatio-
nem monasteriorum & ordinum prefa-
torum respiciant, se tales ostendant,
quod nobis & suffraganeis nostris ipsos
visitantibus, de diligentia quam inve-
niemus, debeant merito commenda-
ri: scituri, quod si in premissis, aut
eorum aliquo negligentes exstiterint, c
aut aliqui ex subditis premissorum re-
belles & inobedientes inventi fuerint,
contra tales per nos & nostros suffra-
ganeos ad penas graviores procedemus
juxta canonicas sanctiones.

III.

De consuetudine.

Consuetudines que gravamen Ecclē-
siis inducere ^b demonstrantur, invalidas
publicamus: locorum ordinariis, ut in
omnia eventum eis resistant, firmiter
injungentes.

IV.

De renuntiationibus.

Nullus Ecclesiam, vel beneficium Ec-
clesiasticum dimittere vel recipere pre-
sumat sine sui superioris auctoritate;
quod sub pena excommunicationis vel
suspensionis omnibus firmiter inhibemus.

V.

De servitio.

Statuimus, quod nullus ad examen
per sacrorum ordinum susceptionem ali-
quatenus admittatur, nisi recenter con-
fessus fuerit omnia sua delicta idoneo
sacerdoti. Et quia pauci sunt, qui sua
delicta cum sequelis eorum intelligant,

A per districtum informatorem debet in-
strui ordinandus, an expediat sibi ordi-
nari, an vero * irregularitatis alicujus
pretextu ei potius sit abstinendum.

Item, quod nullus admittatur ordi-
nandus vel promovendus ad ordinem
super vicaria, (* nisi sit perpetua vi-
caria,) a qua non possit ad inordinatum
placitum amoveri.

Statuimus insuper ad terrorem male-
factorum, ut omnes Episcopi provincie
Salzburgensis, ac eorum vicarii, quan-
do volunt & debent suis temporibus or-
dines celebrare, committant expresse
examinatoribus clericorum ordinando-
rum sub anathematis interminatione,
ut inter cetera perquirenda, fidei di-
ligentia perquirant, sub obtentu hono-
ris percipiendi a singulis ordinandis, ut
si patres, avi, aut progenitores eorum,
usque ad quartam lineam ascendente,
captivaverint, captivatum deriverint,
occiderint, aut mutilaverint temere cle-
ricum aliquem in sacris ordinibus con-
stitutum, & pro clerico se gerentem.
Eum vero, quem in aliquo premissorum
affectum per aliquem ipsorum pro-
genitorum usque ad lineam memoratam
invenerint, si hujusmodi factum sit no-
torium, non admittant. Prelati quo-
que, vel eorum vices gerentes, quorum
interest investire vel instituere presea-
tatos, ante investituram vel institutio-
nem cum summa diligentia de his qua-
rant: & quos tales invenerint, nullo
modo instituant ad aliquod officium vel
beneficium Ecclesiasticum. Examinato-
res insuper & Prelati, ac eorum vices
gerentes, qui secus in premissis agere
presumpserint, in futurum suspensionis
sententia percussantur: alias per loco-
rum ordinarios graviter puniendi, nisi
cum eis fuerit misericorditer dispensa-
tum, & ab hujusmodi reatibus appa-
reant absoluti.

VI.

De filiis presbyterorum.

Nullus illegitime natus ad aliquem
sacrum ordinem, vel beneficium aut
officium curam habens animarum, sine
dispensatione sedis Apostolicę admitta-
tur in aliqua Ecclesia seculari. Et ta-
les qui hactenus sunt admissi, si de
his constiterit, per eorum ordinarios
repellantur. Alioqui scienter contrarium
facientes per unum mensem ab ingres-
su Ecclesie noverint se suspensos.

VII.

ANNO
CHRISTI
1418.
e. idem. Sub
aliquibus pro-
vi. & in
vicini.d. Hec po-
tenter
clausa in
manuscripto
Ratisbonensi
desp.

ANNO
CHRISTI
1550.

VII.

De officio archidiaconi.

Inhibemus Episcopis, archidiaconis, Prelatis, ac eorum officialibus univ[er]sis sub pena suspensionis, quam in omnes facientes contrarium promulgamus, ne subditis suis, aut eis qui litigant, seu litigaverint coram eis, aliquam eis faciant inhibitionem, seu impedimentum aliquod præstent, sub quocumque colore vel modo, publice vel occulte, quominus causas suas appellationum, seu quascumque alias ad examen superiorum spectantes, libere possint deferre.

VIII.

De officio vicarii.

Et quia Ecclesiarum rectores vicariis suis adeo relinquunt exiguam portionem, quod ex ea nequeunt sustentari, Generali Concilio inherentes statuimus, ut ipsi vicariis suis sufficiens & honesta portio de proventibus Ecclesiarum assignetur. Alioquin ipsi rectores, si moniti non assignaverint, suis poterunt beneficiis spoliari. Nullusque sub pena suspensionis ab officio, intitulus ad curam animarum, vicariam perpetuam ^b Episcopalem, ^c vel plus beneficii assumere præsumat.

^b temporariam.
^c simili beneficii.

IX.

De officio delegati.

Ad hæc plerumque contingit, quod ^d iudices delegati, ad quos simplices commissiones sub forma communi diriguntur, ultra quam patiantur vires rescripti præcedentis, terras, civitates, oppida & villas Ecclesiastico subijciunt interdicto, invocantes etiam super hoc brachium seculare. Nos igitur volentes iniquis processibus hujusmodi obviare, præsentis scripto declaramus de fratrum nostrorum consilio & assensu, quod sacerdotes nostræ civitatis, diocesis & provincie, ad observationem seu publicationem sententiarum hujusmodi interdicti minime teneantur; nec invocationi brachii secularis, quam sic faciunt, aliquatenus est parendum. Super interdicto vero ponendo, recurrant ad decretalem Extravagantem, quæ incipit: Provide attendendum. Et est Bonifacii VIII. cujus tenor sequitur in hæc verba: Provide attendendum, quod ut frequentius, quamvis non sine cau-

In scripto de
interdicto. cum
man. lib. 5.
de sent. ex-
com. c. 2.

^A sa, sine culpa tamen multorum, interdici sententias preferuntur, quodque sunt nonnulli iudices nimis prompti ad preferendas easdem, etiam negotiis, sive causis, que interdum plus ex cupiditate, quam caritatis radice perspicuis iudiciis procedere arguuntur: quodque interdici tempore divina organa suspenduntur & laudes: nec Ecclesiastica sacramenta ministrantur, ut solent; tolluntur mortuis, seu minuuntur suffragia, præsertim per oblationem frequentem hostiæ salutaris: adolescentes & parvuli participantes rarius sacramenta, minus inflammantur & solidantur in fide: fidelium tepescit devotio, hæreses pullulant, & multiplicentur pericula animarum: præsentis Constitutionis providemus edicto, ut nulla provincia, civitas, castrum, villa, locus, territorium vel districtus auctoritate ordinaria vel delegata supponatur Ecclesiastico interdicto pro pecuniario debito, vel pro cujuscvis monetæ vel pecunie quantitate, quacumque occasione vel causa, seu quovis quaesito colore: pro eo maxime, quod ipsorum domini, rectores seu officiales, quocumque nomine censentur, aut incolæ seu habitatores, aut singulares personæ, ipsorum statutis vel statuendis, ordinatis vel ordinandis terminis hujusmodi debitum seu quantitatem non solverunt hæctenus, aut in antea non persolvent. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, si secus hæctenus existit attentatum, vel contigerit attentari; ^e illumque revocamus omnino. Non obstantibus quibuscumque contractibus, obligationibus, pactis, conventionibus, compositionibus, submissionibus, fidejussionibus, consensibus, processibus & sententiis super hoc habitis vel habendis, juramentorum, penarum spiritualium & temporalium, seu multarum appositione, vel quacumque alia firmitate vallatis: nisi talis suppositio interdicti hæctenus foret facta, vel in antea fieret de Apostolicæ sedis licentia speciali expressa, per ipsius sedis patentes litteras apparente.

ANNO
CHRISTI
1550.

X.

De officio ordinarii.

Sacerdos vero quilibet plebem ^f piam ^g doceat diligenter, ut, cum in celebratione Missarum levatur hostia salutaris, qui-

^e illud quod
quæ: & r.
dicit.

ANNO
CHRISTI
1110

ANNO
CHRISTI
1110

quilibet Deo devote sectat genua sua, vel saltem se reverenter inclinet: idem faciens cum eam portat presbyter ad infirmum, quam in decenti habitu, superposito mundo velamine, ferat manifeste ac honorifice ante pectus cum omni reverentia & timore, semper nola parvula & lumine, nisi locorum repugnet distantia vel temporis qualitas, præcedentibus, ut ex hoc fides & devotio apud homines augeantur.

Cum mos unicuique gerendus sit, & in diversis diocæsis nostræ provinciæ clerus & populus inveniatur variis vitiis & defectibus laborare, quæ omnia non possunt una quasi medela curari: Nos, cunctorum saluti nostri gregis, quantum possumus, providere volentes, aliqua duximus generaliter committenda; omnesque & singulos nostros suffraganeos, qui una nobiscum super populum nobis creditum in partem sollicitudinis sunt vocati, & de contingentibus apud ipsos in clero & populo, quæ reformatione & emendatione indigent, habent notitiam certiore; paterna exhortatione requirimus & monemus in visceribus Jesu Christi, ut gregi sibi commisso præsentem verbo doctrinæ pariter & exemplo, ac secundum qualitatem temporum & locorum ea quæ correctione & emendatione indigent, reformare & corrigere, dum ipsos suas Synodos celebrare, & suas diocæses visitare contingit per seipsos vel alios Deum timentes, non omittant: in ipsorum pastoralis officio taliter procedentes, ut tollantur scandala, evellantur vitia, & populus eis creditus numero & merito augeatur; ne subditorum sanguis in die districti iudicii de ipsorum manibus requiratur: attendant, ut sint iurium, præsertim contra Ecclesiastica crimina promulgatorum, & nostrarum Constitutionum exsecutores. Usuras prohibeant, quantum possunt; clericorum concubinatum cohibeant nimium scandalosum: provideant, ut divinum officium a canonice & debite persolvatur: ut mendicantes præsentati cum litteris ordinario- rum in ipsorum mendicitate non graventur. Ut Mendicantes fratres suis limitibus contenti, parochiales Ecclesias & ipsarum jura non offendant; festi- vitates Sanctorum nimis multiplicatas restringant. Item, quia divinum officium in Ecclesiis cum solemnitatibus debitis persolvatur: habeantque archidiaconos, decanos & officiales in jure peritos, habentes peritissimam causarum; quod tales justitiam celeriter faciant, præcipue pauperibus: ablineant se, & abstinere fa-

a in Eccle-
siis cum so-
lemnitatibus
debitis.

b in scien-
tia celeriter
faciant pau-
peribus.

ciant tales ab immoderatis exactio- nibus circa lites: quod de monasteriis ordi- num sancti Augustini, canonicorum re- gularium, & sancti Benedicti, suarum diocæsum juvenes habiles mittantur ad studium generale: quod beneficiorum permutationes duntaxat ex causis a ju- re permisis admittantur.

XI.

De majoritate & obedientia.

Sacro approbante etiam Concilio sta- tuimus, ut nulli clerici nobiscum, cap- pellani in cappellis castrorum domini- rum suorum celebrare præsumant, nisi ante Episcopo, vel loci archidiacono obedientiam faciant manualementem, ut ad Synodos veniant & capitula, certis tem- poribus & statutis mandata Ecclesiastica recepturi, & suis dominis ac eorum ca- strensibus, secundum quod fuerit oppor- tunum, relaturi; cum plebani, in quo- rum terminis castra consistunt, hoc fa- cere frequenter non audeant propter ty- rannidem suorum dominorum. Quod si secus quispiam facere præsumperit, per loci ordinarium vel archidiaconum cog- digne puniatur. Statuentes etiam sub pena excommunicationis jam late sen- tentiæ, districtè mandantes; ut si quando prædam vel spoliolum rerum Ecclesiasticarum ad divinum cultum deputatorum, seu etiam Ecclesiasticam personam captivam ad aliquam civitatem, villam, oppidum, seu castrum adduci contigerit, sacerdotes & cappellani civitatum, villa- rum, castrorum, postquam sciverint, non expectato super eo suorum mandato, ablineant a divinis interim, quoad per- sona captivata, aut res Ecclesiastica prædictæ in præfatis locis detinentur.

c Forr. la-
porum

XII.

De his qui vi metuque absolvent, vel absolventur.

d qua vi
aut metu
causa sunt.

Hos qui absolutionem, vel quacun- que revocationem ab excommunicatione, suspensione, vel interdicti sententiis, per vim vel metum extorserint, cum hoc, quod hujusmodi absolutiones, revocatio- nes sunt irritæ, statuimus & publicamus, excommunicationis sententiæ subjacere

XIII.

Quia clerici & religiosi nonnulli, non attendentes, quantum sit obedientiæ bonum, quod victimis antefertur, & quod

ANNO
CHRISTI
1550.

quod peccatum est ariolandi, nolle acquiescere; & scelus idololatriæ, obedire non velle; amissionem rerum suarum & corporis, & vanum metum allegant frequenter, ne cogantur mandatum exsequi Prælatorum. Qui, cum prosperitatis tempore multa bona receperint, laute vixerint de patrimonio crucifixi, imminente necessitatis articulo, pro honore illius adversitates sustinere detrectant, qui cum foret summe dives, ad obediendum Deo Patri pro salute nostra subiit onus voluntariæ paupertatis: ex quo, propter contemptum clavium Ecclesiæ, nervus Ecclesiasticæ disciplinæ dissolvitur, & animas miserabiliter periclitari contingit: Sacra hujus Concilii necessaria deliberatione statuimus, ut nulla rerum perditio, aut metus corporis, nec legitime probatus, subditi inobedientiam, mandatum Prælati exsequi non curantis, valeant excusare: adeo, quod si metus corporis duntaxat sentienti, proprio juramento, & non legitimis coram eo, a quo mandatum subditus receperit, ostensis fuerit documentis, nihilo minus loco cedat, ne notam transgressionis incurrere videatur. In his autem quæ in non faciendo consistunt, utputa, cum mandatur, non communicare excommunicatis, non celebrare in locis interdictis, ac aliis hujusmodi, omnino nullum, nec rerum, nec corporum, quantumcunque probatus metus excusat; cum pro nullo metu debeat peccatum mortale committere; quod ex inobedientia surgere, Sanctorum auctoritatibus comprobatur.

a Forre, obtem-
perat.

XIV.

De alienatione. ^b

Quia plerumque cessiones actionum in fraudem fiunt; aliquando tamen pure & simpliciter, ex causa legitima: Statuimus, ut cessiones cessionum, quæ ex justis causis vel causa procedunt, in præsentia Episcoporum, judicum, seu officialium suorum, de licentia eorundem, si subsint legitimæ causæ, fiant: jurent etiam cedentes, quod non simulate, sed vere cedant. Alioquin secus factas determinamus non tenere.

b inveniendi
judicii causa
facti.

XV.

De judiciis.

Et quia quidam propter potentiam, quidam propter crudelitatem magnam personaliter citari non possunt: quidam etiam, quia in castris habitant, ita

quod nulla potest ad eos citatio pervenire: idcirco provida & necessaria deliberatione statuimus, ut contra tales citationes edictum apud parochialem Ecclesiam ipsorum publice & legitime proponatur. Quia si parochialis sacerdos tales citare non posset metus causa, faciat juramentum hujusmodi coram aliquo presbytero honesto, qui ipsi judici de hoc faciat litteratoriæ fidem. Ex tunc in cathedrali Ecclesia tribus Dominicis continuis publice in ambone citentur, dummodo citandi infra unam dietam sint a cathedrali Ecclesia constituti. Alioquin ad tres quindenæ solemniter evocentur. Et extunc contra hujusmodi, si personaliter citati fuerint, procedatur, ne ex malitia valeant commodum reportare: propterea quod crudeles homines & perversi, dum ad forum Ecclesiasticum in causis, etiam de quibus Ecclesia merito habet agnoscere, a iudicibus evocantur, illius auctoritatis, qua dicitur, Qui honorat missum, mittentem honorat, immemores existentes; nuntios Ecclesiasticorum judicium citatione excommunicationis, vel alias judiciales & juris litteras defendentes, verbis probrosis, & quandoque duris verberibus quosdam captivantes, alios interdum suis rebus temere, publice spoliantes, multipliciter afficiunt & perturbant, & impediunt citationes & litterarum executiones, in non modicam Ecclesiasticæ libertatis contumeliam & jacturam. Considerantes igitur malitiis hominum non esse aliquatenus indulgendum, hoc sacro approbante Concilio duximus statuendum, ut reus nuntios acta judicialia deferentes per se vel per alium verberans, spolians vel captivans, lite etiam non contestata, auctoritate etiam hujus sacri Concilii habeatur penitus pro convicto. Actor vero in causa reconventionis similia perpetrare per se vel per alium non formidans, super instituta reum actione amplius nullatenus audiatur. Et insuper uterque ac omnes alii qui nomine & actione eorum talia facere præsumserint, usque ad condignam satisfactionem læso, & iudicibus summaria cognitione super hujus sero sacro præhabita, percellantur.

ANNO
CHRISTI
1550.

XVI.

De foro competentis.

Dudum felicis recordationis Pilgrinus prædecessor noster provide duxerat statuendum, ne Prælati, vel quivis alius clericus, alium Prælatum vel clericum, aut etiam laicus quamcumque personam Eccle-

ANNO
CHRISTI
1582.ANNO
CHRISTI
1582.

Ecclesiasticam coram seculari iudice trahere vel convenire, aut tractus seu conventus sponte & judicialiter præsumeret respondere: alioqui tam trahentes quam tracti, ultra pœnas contra tales a jure promulgatas, excommunicationis sententiam incurrerent ipso facto. Verum nonnulli laici salutis suæ immemores, contra pœnas prædictas, personas Ecclesiasticas, etiam si pontificali præfulgeant dignitate, ad hujusmodi judicia forensia & secularia indistincte trahere non verentur. Qui quidem iudices seculares nec compareant propria in persona licitati, res & bona sua, atque beneficiorum suorum, decernunt in contumaciam invadenda, sic, quod ipsi laici exinde, occasione recepta, bona Ecclesiastica invadere & occupare præsumunt in Ecclesiasticæ libertatis detrimentum. Nos hujusmodi temeritatis audaciam reprimere cupientes, datam Constitutionem prædecessoris nostri auctoritate hujus Concilii de fratrum nostrorum consilio innovamus, & extendi volumus ad iudices seculares antedictos. Adjicientes, quod si quando laicus clericum, seu Ecclesiasticam personam, cujuscumque dignitatis vel conditionis existat, nostræ Saltzburgensis, Brixinensis, Chiemensis, Seccovienensis & Laventinensis diocesium, ad iudicium seculare trahere vel iudicare præsumperit, tam diu in territorio trahentis & judicantis cessetur a divinis, donec de hujusmodi injuria satisfecerint parti tractæ, & absolutionis beneficium meruerint obtinere.

XVII.

De vita & honestate clericorum.

Et si per sacros canones & nostrorum antecessorum Constitutiones indecentia in vita & habitu clericorum strictissime prohibeatur, nostri tamen subjecti temporibus præsentibus hoc minime attendentes, tam in habitu, quam reliquis ad honestatem in sortem Domini electorum spectantibus habenas suas dimiserunt. Nos igitur huic inhonestati clericorum occurrere volentes, nostrorum nihilo minus antecessorum Constitutionibus in suo robore duraturis, statuimus, ut quicumque clericus in sacris ordinibus constitutus, vel in minoribus, & beneficiatus tantum, portaverit habitum a sacris canonibus vel a nostris antecessoribus prohibitum, si monitus fuerit, eo ipso amissionem illius habitus incurrat ipso jure, in aliquod opus pium convertendum. Et ut hæc Constitutio nostris temporibus

effectu non careat, nostris suffraganeis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini iudicii præcipimus, quod per suas dioceses aliquos discretos & honestos Ecclesiasticos viros deputent, qui prædictis clericis, unica mentione tantum præmissa, præcipiant, ut infra decennium talem habitum deponant, & nullo amplius tempore reassumant. Alioquin ipsum habitum eis publice auferant, etiam violenter, & eum in opus pium convertant; cum consensu tamen ipsorum diocesano, si habitus ipse notabilis fuerit estimationis. Alioqui præter talem consensum exequantur, quod in exemplum prædictorum nostrorum suffraganeorum intendimus observari.

Cum plerique fratres ordinum mendicantium, ac religiosi ordinum aliorum intitulati, &c. ad Ecclesias cathedrales suæ religionis habitum absque rationabili causa manifeste non deferentes, ad excusationem in peccatis exemptionis allegando privilegium, de quo minime oporteret, in animæ suæ periculum & plurimorum scandalum allegando, sicque excommunicationis sententia innodantur, qua ligati, damnabiliter exercere ea quæ sunt Episcopalis ordinis non verentur. Nos tantæ temeritati providere volentes, sacro approbante Concilio, ordinamus, ut sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, nullus suffraganeorum nostræ provincie in sua diocesi ad exercendum ea quæ Episcopalis ordinis existant, tales rituales Episcopos admittat, nisi habitum suæ religionis manifeste deferant, & sint conversationis laudabilis & bonæ famæ; omnesque tales, cum excommunicati sint, arctius evitent, & faciant eisdem ab aliis arctius evitari. Nullusque clericus vel scholaris nostræ provincie sub pœna suspensionis ab ordine quem susceperit ab eodem, quam contravenientes incurrere volumus ipso facto, sacros, aut minores ordines: nec etiam laici utriusque sexus confirmationis sacramentum quoquo modo recipere præsumant. Nec invitentur tales, nec venientes sponte admittantur ad consecrandum basilicas, altaria, aut ad benedicendum quascunque res sacras, nisi de absolutione ipsorum constiterit manifeste.

XVIII.

De cohabitatione clericorum & mulierum

Ad arcendum concubinarum crimen, ut de clero penitus evellatur, summo studio

* MS. R. s. h. scribitur pro veritas

* F. ut comparant. H.

* convertentur

ANNO
CHRISTI
1440.ANNO
CHRISTI
1440.

studio per sacros canones est provisum. Quia tamen tempore, quo universalis Ecclesia monstruose divisa persistit, modica diligentia adhibita fuit in exequendo eisdem provisionibus, crimen præfatum in multis locis etiam provincie nostræ, cum maximo catholicorum scandalo, totius clericalis ordinis contemptu frequentatur. Cui morbo volentes occurrere, ut debemus, sacro approbante Concilio decernimus, ut deinceps omnes in sacris ordinibus existentes, vel etiam in minoribus beneficiati, vel ad religionem aliquam Deo sponte oblato & obligati, qui concubinatus scditate castitatis votum notorie seu publice violarunt, tenendo notorie concubinas, pœnis infra scriptis ipso facto subjaceant, ut videlicet si habuerunt beneficia secularia vel regularia officia, aut administrationes, vel dignitates, nisi infra duos menses prorsus † a se removerint, ipso jure intelligantur suis beneficiis, officiis, administrationibus & dignitatibus Ecclesiasticis per hanc Constitutionem privati. Et possunt ipsa beneficia, officia, administrationes & dignitates prædictæ libere per habentes potestatem aliis conferri, impetrari, vel de eisdem aliis modis Ecclesiasticis provideri. Si vero beneficiati non fuerint, & concubinas notorie & publice detinuerint, & infra duos menses a se non separaverint, sint ipso jure inhabiles ad quæcumque beneficia Ecclesiastica assequenda, pœnis aliis a sacris canonibus contra tales editis in suo robore duraturis.

† Quo sequitur, ex manuscriptis Raribonensibus si suppleta sunt.

& animarum & Ecclesiasticæ jurisdictionis incumbit, minus idoneis provideantur rectoribus; ex quibus pastoribus desunt pabula, & ovibus deficiunt alimenta. Ad quorum salutare remedium sacrosancta Generalis Constantiensis Synodus; saluti nationis Germanicæ providere intendens, Decretum promulgavit inferius annotatum: Nos spirituatem animarum profectum nostræ provincie, quem pastorali cura dudum concepimus, exequi cupientes, præfatum Constitutionem Constantiensis Concilii sacro approbante Concilio publicantes, præcipimus & mandamus, ut institutio prædicta ab omnibus nostris suffraganeis in suis Synodis proxime celebrandis intimetur & observetur. Quam exnunc cum singulis in ipsa contentis volumus sub pœna suspensionis a collatione & electione beneficiorum per singulos beneficiorum collatores & patronos firmiter observari. Tenor Constitutionis sequitur, & est talis. Sanctissimus dominus noster Papa Martinus V. ad exaltationem fidei catholicæ, &c. Vide informationem ex Concilio Constantiensis de qualitate beneficiandorum, &c. Invenies, &c.

Quoniam nonnunquam contingit, quod ad vacantem Episcopatum, vel aliam Prælaturam, aut quodcumque beneficium aut officium Ecclesiasticum regulare vel seculare duo in discordia eliguntur, seu instituuntur, & alter, qui minore jure utitur, ut cum cui majus jus est acquisitum per potentiam vel per tedium fatigare & haurire possit, attrahit favorem potentium laicorum, quibus, ut ei mutant & assistant promissiones facit de beneficiis eorum filiis conferendis, & de juribus & libertatibus Ecclesiasticis remittendis: nos huic morbo occurrere volentes remedio salutari præsentis statuti, hujusmodi promissores, & potentium laicorum attractores volumus ipso jure sententia excommunicationis esse innodatos, & nihilo minus eos fore ineligibiles ad hujusmodi dignitates: mutuatores etiam pecuniarum taliter in hoc casu volumus carere actionibus pro mutuo hujusmodi repetendo.

XIX.

De institutionibus.

Statuimus, ut nullus clericus ad curam animarum ab Episcopo vel archidiacono admittatur, nisi prius juraverit, quod nullam in adeptione beneficii, ad cuius curam præsentatus est, commiserit simoniam.

Cum decor Ecclesie, exaltatio fidei, & errorum extirpatio per viros in utroque jure divino peritos, & humano instructos ut plurimum procurari noscatur; illi, quoniam in provisione congrua, quæ ad status ipsorum decentiam expediret, stipendiis Ecclesiasticis carentes, talentum eis creditum dispensare Dei populo non valentes, lucerna sub modio absconsa non effundit in domo domini luminis claritatem. Unde plerumque contingit, ut beneficia & officia Ecclesiastica, præsertim quibus onus curæ

Concil. General. Tom. XXVIII.

XX.

Ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conservantur.

Quoniam in quibusdam Alamannicæ locis laici fundatores Ecclesiarum, vel heredes ipsorum, potestate in qua hucusque Ecclesia sustinuit, abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obventionum

R r r

tionum

ANNO
CHRISTI
1418.
f. cum
presentant
clericos.

f. a benef.
fic. collatione
perpet.

tionum Ecclesiasticarum in beneficiis in quibus jus obtinent patronatus, sibi retinent ex pacto *, cum presentantur, clericos; adeo huic vulnere canceroso & sumoniaco censuræ ferrum apponimus, decernentes, ut ex quo aliquid constiterit, pluries eos huius (modi) perpetrasse flagitium, anathemate feriatur, & ejus terra ponatur sub ecclesiastico interdictione, donec Ecclesiam liberam sub suo jure dimittat, salvo jure patronatus, quod eis de jure reservamus, cum possint per juris ignorantiam excusari. Qui vero cæca cupiditate ducti, taliter a patronis beneficia per presentationem recipere non verentur, officio beneficioque priventur, nec ad beneficium vel actus Ecclesiasticos admittantur, nisi per sedem Apostolicam cum ipsis fuerit dispensatum. Episcopi vero, vel Archidiaconi, qui talibus scienter curam commiserint animarum, ob institutionem hujusmodi * beneficiorum collationem, perpetuo sint suspensû, &c.

Cum beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferri debeant, quidam Ecclesiarum patroni, personis idoneis prætermisiss, tales adeo cum presentant, qui portionem, * quam talibus debeant esse contenti, suis usibus residuum totaliter applicando. Unde ad hujusmodi mali perniciem extirpandam, statuimus, quod si tales clerici se portione debita spoliari videntes, ad Episcopum suum querelam non detulerint, auctoritate presentis Concilii sint ipso jure suspensû; nihilominus per Episcopum eisdem Ecclesiis spoliarentur. Si vero ad superiorem super hoc detulerint questionem; ipse patronum per censuram Ecclesiasticam ab hujusmodi molestatione & exquisita exactionis malitia compescat: adjicientes nihilominus, quod si in hac (re) pertinax patronus extiterit, ad presentationem, &c. Ecclesie proximo vacaverit, nullatenus admittatur.

Ad nostrum (quod dolenter referimus) pervenit auditum, quod nonnulli Episcopi, comites, barones, nobiles, ac eorum potestates & officiales, dum aliquam vacare contingit in nostra provincia prelaturam, beneficium vel officium Ecclesiasticum, statim gentes inibi mittunt armorum, quæ graves faciunt in ipsis prelaturis vel beneficiis expensas. Et quod deterius est, nonnunquam hi ad quos electio vel presentatio spectat futuri prelati, compelluntur eligere aut presentare per abusum potestatis secularis, vel potentie inordinatæ. Quandoquidem nullatenus admittunt ad

possessionem etiam jam a suo superiore confirmatum, donec de certa pecunie quantitate concordent cum laicis antedictis atque persolvant eandem. Nos hujusmodi damnandæ ambitioni audaciam reprimere cupientes, auctoritate hujus sacrosancti Concilii statuimus, ut nullus, quacumque Ecclesiastica vel mundana, etiam si Pontificali vel ducali præfulgeat dignitate, talia de cetero facere præsumat, per quæ offenditur Ecclesiastica libertas, & Ecclesie multipliciter aggravantur. Quod si secus actum fuerit, nisi infra mensem a tempore hujusmodi vacationis aut remiserint jam promissum, quod indebite extorserunt realiter & cum effectu, ipsos volumus excommunicationis sententiæ eo ipso subiacere; a qua nullatenus absolvantur, donec modo simili restituant extorta: in quibus etiam nulla eorundem remissio vindicat sibi locum.

XXI.

De emptione.

Nullus prædam aliquam scienter emere, vel tenere præsumat: alioquin, nisi infra mensem prædam ipsam, aut ejus æstimationem, si restitutioni non subiaceat, restituat, excommunicationis sententiæ percellatur.

XXII.

De pignoribus.

Ad omnium quoque dubitationem, siue questionis materiam amputandam, statuimus, ut si quis prædium suum, cui jus attinet patronatus, cuiquam obligaverit indistincte, jus presentandi apud ipsum obligantem resideat. Cum tale jus æstimari non possit, & in sortem nequeat computari. Cum semper fructus rei pignoratæ in sortem debeant computari, juxta canonicas & legitimas sanctiones.

XXIII.

De testamento.

Ad hæc, quis quædam in quibusdam partibus consuetudo, immo corruptela detestabilis observatur; videlicet, quod tam clericus quam laicus in lecto ægritudinis constitutus, ultra quinque solidos usualis monetæ, vel aliam summam juxta loci consuetudinem limitatam, nec piis locis, nec personis Ecclesiasticis,

ANNO
CHRISTI
1418.

ANNO
CHRISTY
1100.
a Foris d'ep.
p'p'it.

cis, pro animæ suæ remedio, aut aliis quibuscumque ordinare legata; considerantes prædictam consuetudinem & sacris canonibus, & sacris etiam legibus obviare; cum omnium jura clament, quod ultima voluntas & ultimum hominis testamentum immobile perseveret: & quod nihil sit, quod magis homines deceat, quam ut supremæ voluntatis liber stylus existat: eandem consuetudinem Deo odibilem, animabus & bonis moribus inimicam, auctoritate hujus sacri Concilii penitus reprobamus, firmiter statuentes, ut ubicumque jura a testamentorum non prohibent factione, vel in lecto ægritudinis constituto, legandi, disponendi & ordinandi de bonis collatis circa pia loca, personis Ecclesiasticis, & alias quascumque, dummodo contra legitimas non veniat sanctiones, libera sit facultas. Volentes & præcipientes districte, ut per locorum Episcopos, & ceteros Prælatos jurisdictionem habentes, universi clerici & laici impediētes defunctorum legata, seu ultimas voluntates, per excommunicationem in personas, & interditi in loca sententias, quindecim tamen dierum canonica monitione præmissa ferendas, ab hujusmodi impedimenti desistere compellantur. Ad quarum executiones & debitas aggravationes procedente tempore faciendas, Episcopi & Prælati, ad quos testamentorum defensio, utroque jure suadente, dignoscitur pertinere, tam benevolos se exhibeant & paratos, ne hujusmodi negligentia de eorum manibus in die districti iudicii requiratur.

XXIV.

De sepulturis.

Insuper statuimus, & sub pœna suspensionis præcipimus firmiter & moneamus, ut quilibet sacerdos provincie Saltzburgenſis, cujuscumque dignitatis seu eminentiæ, status vel religionis fuerit, infra octo dies causa legitima cessante, postquam ei de morte Archiepiscopi vel proprii Episcopi prædictæ provincie constiterit, per se vel per alium Missam pro defunctis dicat, in remedium Archiepiscopi aut Episcopi memorati.

XXV.

De parochiis.

Nos Sanctorum Patrum, qui Ecclesiæ sanctæ Dei & personis Ecclesiasticis ter-

Council. General. Tom. XXVIII.

minos, quos non licet transgredi, posuerunt, statuta considerantes, hujus sacri approbatione Concilii, universis sacerdotibus tam religiosis quam secularibus, cujuscumque ordinis, conditionis sive status existant, in civitate diocesis vel provincie Saltzburgenſis degentibus, sub debito juramenti quod Episcopo in receptione sacerdotii præstiterunt, sub interminatione divini iudicii firmiter inhibemus, ne quis alienum parochianum, cujus cura per Episcopum, vel loci archidiaconum, seu ejus vicarium, alii est concessa; (excepta necessitatis causa, quæ legem non habet;) ad confessionem recipere, aut ei aliquod Ecclesiæ sacramentum porrigere præsumat, non petita desuper & obtenta licentia proprii sacerdotis: cum minime incerti & indubitati juris existat, talem a tali crimine solvi non posse aliquatenus, vel ligari: & ex hoc ordinem Ecclesiæ per majores & Sanctos Patres divina providentia institutum confundi & perturbari. Et hoc præsens statutum per universos plebanos singulis quatuor temporibus, & in præcipuis festivitibus coram suis parochianis præcipimus publicari.

XXVI.

De jure patronatus.

Ad extirpandam illam detestabilem corruptelam quorundam Ecclesiarum patronorum, qui rectoribus earum defunctis, spoliant dotem & Ecclesiam rebus mobilibus, & interdum immobilibus, in salutis propriæ dispendium & scandalum plurimorum; statuimus, ut sive clericus, sive laicus hoc facere præsumperit, cujuscumque dignitatis, etiam Pontificalis existat, sit a jure præsentandi ea vice suspensus Ecclesiam conferat: & si ipse negligens fuerit, superior eam conferat ipsa vice: uterque autem sit excommunicatus ipsa juris & arctius ab omnibus evitetur, donec cum debita satisfactione restituat sic ablata.

XXVII.

De celebratione Missarum.

Prædecessorum nostrorum ducti vestigiis statuimus, inhibentes hujus sacri approbatione Concilii, ut nullus sacerdotum novitiorum illa die, qua primam Missam celebrare voluit, in exordio publicationis sanctissimi sui officii oblaturus Deo primitias gratiæ ac salutis sibi collatæ, aliquos ad convivium invitare,

R r r 2

aut

ANNO
CHRISTY
1100.

In quorundam MSS. desiderabatur.

ANNO
CHRISTI
1000.

aut invitatos habere, aut procurare per se vel per alium ullo modo presumat: sed ad solum Deum, cujus militiæ est adscriptus, dirigat aciem sui cordis, maxime die illa devotus, curis & sollicitudinibus temporalium, quibus mentes hominum distrahantur, exutus; remotis vanitatibus histrionum, qualibus tumultibus & insolentiis reproborum, qui etiam sæpe venire assolent non vocati.

XXVIII.

De baptismo.

Baptismus cum summa reverentia celebretur, maxime in distinctione & prolatione verborum, in quibus sacramenti virtus existit; his scilicet verbis: Ego baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Doceant igitur sacerdotes tam mares quam feminas, in necessitate debere (illos) parvulos baptizare eadem forma in suo idiomate. Et, quod patres & matres proprios infantes, si summa necessitas exigat, poterunt baptizare. Et, si sacerdotes super hoc diligenter requirentes debitam formam in baptismo invenerint, quod factum est, approbent, suppletes circa baptizatum, quoad unctorem olei in pectore & in scapulis, & chrismatis in vertice, quod a laicis est omissum. Si autem in baptismo debitam formam non invenerint observatam, non differant parvulos baptizare.

Item, statuimus, ut in cunctis Ecclesiis baptismus, chrisma, oleum & Eucharistia sub fideli custodia clavibus adhibitis, asserventur, ne possit ad illa manus temeraria extendi. Pallæ quoque altaris, vasa, corporalia & vestimenta ministrorum munda & nitida conferventur. Nimis enim videtur absurdum in sacris sordes negligere, quæ dedecent etiam in profanis.

XXIX.

De immunitate Ecclesiarum.

Quamquam dudum Ecclesiarum advocati, ut ab indebitis vexationibus earum abstineant, & consuetis juribus sint contenti, saluberrimis monitionibus antiquorum Conciliorum sint causati: quia, cum plerique domini temporales, & laici alii provincie Saltzburgeris, in Ecclesiis, monasteriis, seu quibuslibet piis locis, in quibus jus advocacionis prætendunt, suis juribus non contenti,

inconsuetas & enormes novitates exercent, attentant in Ecclesiæ libertatem & non modicum detrimentum. Nos huic morbo occurrere cupientes, auctoritate hujus Concilii statuimus, ne advocati Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum piorum locorum quorumcunque diocæ nostræ provincie, quocumque etiam nomine censeantur, de cetero talia presumant; nec Ecclesias, monasteria, alia pia loca, ultra consueta & debita onera ullatenus aggravent & infestent, quocumque quæsito colore. Alioquin ipsos, & eorum quemlibet, auctoritate hujus sacri Concilii excommunicationis volumus sententiæ subjacere ipso facto: a qua, donec de hujusmodi indebite extortis ac illatis violentiis Ecclesiis, monasteriis, atque locis aliis piis, competenter satisfecerint, nullatenus absolvantur.

Abusum quoque, seu consuetudinem quorundam laicorum, immo potius corruptelam sacris canonibus & legibus inimicam, quam quidam iudices & potestates seculares ad instantiam se præcedentium habere * auctores contra Prælatos ac clericos beneficiatos nostræ provincie, seu etiam contra tales ex officio procedentes, licet de facto, ipsos Prælatos ac beneficiatos in bonis immobilibus spectantibus ad Ecclesias, monasteria & beneficia eorundem, quasi quodam citationis edicto publico solent ad iudicium evocare, lice: nulliter & de facto; allegantes, quod non contra clericos, sed ipsorum bona duntaxat iudicent & procedant: non attendentes, quod clerici & clericorum bona eodem gaudent privilegio, & nulla sit eis de rebus & personis Ecclesiarum attributa iudicandi facultas. Nos hanc consuetudinem, sacro approbante Concilio, penitus reprobantes, decernimus, præfatam consuetudinem fore iniquam, rationi & juri penitus inimicam: statuentes sub pœnis præmissis, quas contra facientes incurrere volumus ipso facto; ut nullus, cujuscumque status, conditionis aut ordinis existat, etiam si pontificali aut ducali præfulgeat dignitate, præfatam reprobam consuetudinem observet, aut observari faciat, nec ipsius prætextu personas Ecclesiasticas prædictarum diocesium in ipsorum bonis & possessionibus perturbare, inquietare aut iudicare presumat: decernentes irritum & inane, si secus contra præmissa a quoquam fuerit attentatum, sententiasque latas licet de facto ac..... impossibiles, cum omnibus inde secutis nullius existere roboris vel momenti.

ANNO
CHRISTI
1000.

De simonia.

Ut labes pravitatis simoniace in nostra provincia penitus extirpetur, nos, sacro approbante Concilio, ordinamus, ut Constitutio Generalis Concilii Constantiensis inferius descripta in singulis Ecclesiis cathedralibus & aliis Ecclesiis collegiatis per ordinarios aut eorum inferiores ter in anno publice intimetur; ut in poenarum afflictione nullus valeat crimen predictum ignorantia excusare: adjicientes, ut ad locum ordinarii & executionem ipsius & aliorum jurium, pro extirpatione pravitatis prefata procedant contra quoslibet transgressores. Alioquin contra negligentes executionem hujusmodi, & simoniam active vel passive committentes, in futuris provincialibus Conciliis acrius, auctore Domino, procedemus. Tenor vero constitutionis Constantiensis sequitur in hunc modum:

Martinus, &c.

„ Multe contra simoniacam pravita-
 „ tem ab olim facte sunt Constitutio-
 „ nes, quibus morbus ille non potuit
 „ competenter extirpari. Nos volentes
 „ de cetero, ut possumus, attentius pro-
 „ videre, sacro approbante Concilio de-
 „ claramus, quod ordinati simoniace ab
 „ executione suorum ordinum sint eo
 „ ipso suspensi. Electiones autem, po-
 „ stulationes, confirmationes & quavis
 „ provisiones simoniace Ecclesiarum,
 „ monasteriorum, dignitatum, persona-
 „ tum, officiorum & beneficiorum Ec-
 „ clesiasticorum quorumcumque deinceps
 „ facte, nullae sint ipso jure, nullum-
 „ que per illos jus cuiquam acquirat-
 „ tur: nec promoti, confirmati, aut
 „ provisii, faciant fructus suos; sed ad
 „ illorum restitutionem, tanquam ini-
 „ que ablatorum, percipientes tenean-
 „ tur. Statuentes insuper, quod dantes
 „ & recipientes ipso facto sententiam
 „ excommunicationis incurrant, etiam
 „ si Pontificali aut Cardinalatus praesul-
 „ geant dignitate.

XXXI.

*De sententia excommunicationis, suspen-
 sionis & interdicti.*

Item, in quibusdam locis, ut accepimus, in tantum accrevit temeritas & praesumptio laicorum, quod si quando

Auctoritate Ordinarii, seu delegati, in terram, villam aut castrum interdictum generale ponatur, iidem laici officium sacerdotum, immo quod ipsis sacerdotibus est prohibitum, usurpant, curantes, ut Ecclesiasticam per hoc magis censuram elidant, apud loca taliter interdicta sepelire praesumunt in coemeterio corpora defunctorum. Licet autem jam pridem contra praesumptores hujusmodi inter alia sit provisum, ut non resumantur divina, quam quae tumulata sunt corpora, fuerint exhumata: quia tamen per illos, contra quos interdictum ponitur, antequam satisfaciant, frequenter in pactum deducitur, ut exhumationis poena ab Ordinario seu delegato ante omnia similiter remittatur: ne forte hujusmodi delinquentium temeritas hac actione impunita remaneat, & per hoc ceteris detur audacia similia praesumendi, sacri approbatione Concilii statuimus & mandamus, ut quicumque amodo intra coemeterium loci interdicti aliquod corpus, seu corpora defunctorum sepelire praesumpserint, aut qui talia praesumentibus opem vel operam quocumque modo adhibuerint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto: a qua non nisi per solum Metropolitanum vel Dioecesanum, aut cui super hoc suas vices specialiter commiserit absolvantur. Metropolitanus vero, vel ejus Dioecesanus, aut eorum in hac parte vicarii, nequaquam ad impendendum talibus absolutionis beneficium procedant, nisi prius sepultis taliter corporibus exhumatis, Ecclesiae & personis, quibus ex hoc injuria dignoscitur irrogata, satisfactum fuerit competenter: & nisi super facta exhumatione & satisfactione praestita, ordinarii, aut si copia ipsius haberi non valeat, officialium suorum litteras absolutionis ipsis pro testimonio exhibeant & ostendant, ad communionem Ecclesiae nullatenus admittantur.

XXXII.

De hereticis.

Cum nonnulli (quod dolenter ferimus) Vvicleffitarum & Hussitarum haeresibus & erroribus infecti, & de eisdem infamati & suspecti, terminos nostrae provinciae, sub agni specie gerendo lupum, latenter intrantes, ausu temerario praesumunt praedicare, tenere & docere occulte & publice praedictorum errores & haereses dudum ab universali Ecclesia & Generali Constantiensis Con-

ANNO
CHRISTI
1000

Concilio tanquam erroneos & hereticos condemnatos: nos saluti gregis Domini nobis commissi, saluti animarum, & huic morbo periculoso pervigili cura providere volentes, ne scintilla modica in principio succrescat in flammam, & fermeptum vilmodicum totam massam corruptat, sacro approbante Concilio, sub interminatione maledictionis aeternae, ac sub excommunicationis sententiae in singulares personas, & interdicti in loca, si communitates aut domini locorum infra scriptis negligentes aut culpabiles fuerint, quas contra facientes ac negligentes incurrere volumus ipso facto; inhibemus, ut nulla Ecclesia mundanae persona nostrae provinciae, cujuscumque status, conditionis aut ordinis existat, etiam si Pontificali aut ducali praesulgeant dignitate, praefatis erroribus & haeresibus infectos, infamatos aut suspectos, in suis Ecclesiis, monasteriis, parochiis, dominiis, terris, civitatibus, oppidis, villis, castris aut domibus, ac locis aliis quibuscumque, ad praedicandum, docendum aut dogmatizandum publice vel occulte admittant, seu assumant, quovis quaequo colore: nullusque praefatorum eorundem praedicationem audire, aut praedicationibus interesse praesumat quoquo modo. Ordinamus, ut omnes Christiani utriusque sexus memoratae nostrae provinciae, postquam audierint, sciverint, aut eis constiterit, praefatis haeresibus & erroribus infectos, infamatos ac suspectos, in praefata nostra provincia morari, docere, dogmatizare errores praedictos, ipsos statim suis superioribus, quorum praesentiam commode adire poterunt, sine omni excusatione & negligentia, sub poenis, ut superius exprimitur, denunciare nullatenus omittant. Omnibus ducibus, comitibus, baronibus, capitaneis, burgraviis, castellanis, magistris civium, consulibus, iudicibus & officialibus aliis quibuscumque districte praecipimus & mandamus sub poenis praemissis, ut ad requisitionem suffraganeorum nostrorum, eorundem vicariorum, seu inquisitorum pravitatis haereticae, seu cujuscumque alterius praedictorum, taliter de haeresi infectos, infamatos aut suspectos incarcerare, captivare ut detinere debeant & teneantur. Et si tales se praeferrent in sacris ordinibus constitutos, nobisque ac nostris suffraganeis, archidiaconis, vicariis, & eorundem officiis, ac haereticae pravitatis inquisitoribus deputatis, pro nunc autem in nostra provincia postea deputandis, tradant &

f. Eckh.
Barca.

assignent taliter denunciatos & suspectos, ut pro extirpatione tam periculosa criminis libere procedant & procedi faciant juxta canonicas sanctiones. Receptatores quoque, fautores & defensores eorundem, poenis, ut praemittitur, volumus subjacere. Et quia tales infecti, infamati & suspecti de erroribus praedictis, ut plurimum per simulatam conversionem, ad unitatem Ecclesiae redeunt fraudulenter, sacro approbante Concilio ordinamus, ut ultra poenas talibus post conversionem ipsorum & errorum abjuramentum a jure inflictas, per annum, postquam abjuraverint, carceribus mancipentur, nec relaxentur ab eisdem, donec de vera & sincera ipsorum conversione verisimiliter praesumat. Adjicientes, ut omnes & singuli nostri suffraganei ad extirpationem tanti mali viriliter assurgentes, omnia & singula jura contra haereticos ac de haeresi suspectos & infamatos, contra ipsorum receptatores, fautores & defensores, ac potestates seculares, qui requisiti legitime, neglexerint sua dominia a pravitate haeretica extirpare, promulgata provide exequantur & observent, & a suis subditis faciant inviolabiliter observari, paterne, ut tenemur, in hoc ipsorum officium excitantes.

ANNO
CHRISTI
1000

XXXIII.

De Judaeis.

Non ambigui juris est, Hebraicam Gentem a fidelium Crucifixi populo aliquo discretionis extrinsecae signaculo debere esse separatam. Unde, sanctae memoriae Guido titulo sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis, in hanc nostram provinciam a Sacrosancta Apostolica sede legatus, provide decrevit, statuendo, ut Judaei in publicum se exhibentes, pileum deferre debeant cornutum: non portantes poena pecuniaria praecipimus multa puniri. Nos autem volentes praedicti legati bonam intentionem, quantum in nobis est, effectui mancipare, omnibus secularibus potestatibus, cujuscumque conditionis & praesentiae existant, quocumque nomine censeantur, sive communitates, sive singulares republicae praesidentes existant, sub excommunicationis sententia praecipimus, & districte injungimus, ut per se, vel per alios suos familiares, quemcumque Judaeum pileum talem in publico non

ANNO
CHRISTI
1100.

non deferentem pecuniaria pena, juxta eorum arbitratum taxanda, quacunque conditione, provocatione vel excusatione frivola non obstante, protinus puniant.

Præcipimus etiam pro meliori hujus providi statuti executionis effectu, ut prædictæ potestates per se vel per alios possint & debeant Judæum sic pileum cognitum non portantem aliqua veste, vel alia re, publice & statim in itinere quo visus est, pignorari, ut sic eo citius penam exolvat antedictam. Et quoniam non tantum masculos Judæis superstitioni inhaerentes a Christiano populo convenit separari, sed etiam ejusdem superstitionis feminas atque virgines a catholicorum gente volumus esse segregatas. Unde præcipimus sub eisdem penarum exactionibus, ut mulieres vel virgines dictæ superstitioni insudantes, cum se in publicum exhibent Christianorum nostræ provincie, nolam sonantem in aliqua sui corporis deferant parte: alioquin ipsas per dictas potestates pœnis & modis præscriptis in virtute sanctæ obedientie mandamus affligi.

XXXIV.

De prohibito & illicito vestitu mulierum.

Cum in parte sollicitudinis & pastoralis officii ad hoc sumus assumpti, uti gregem Dominicum rite gubernemus, & in eo vitia extirpemus, & virtutes inseramus, debemus non solum removere peccata, sed etiam cujuslibet mali & peccati speciem & imaginem, ac etiam scandalosum quodlibet & exempli continens perniciem, curabimus, quantum poterimus, provincia exulare. Unde (quod dolenter referimus) multorum querelis sumus excitati, ac etiam in parte nostris propriis percipimus oculis, quod in nonnullis nostræ provincie partibus mulieres habitu induuntur satis inhonesto, ut puta caudam ad modum aspidis, ac alias ornatum exquisitissimum, & supra modum sumptuosum habentes. Faciunt enim quedam mulieres suis peplis, crinibus, atque aliis capitis ornamentis, ac si ante & post facies habeant monstruose. Considerantes ideoque, quod ex his & consimilibus vanitatibus scandala, oblocutiones, detractiones, quæ in cordibus simplicium generantur, ac nihilominus per hæc patrimonialia exhauriuntur, furta, rapinæ, & alia innumerosa peccata, & demum spectacula

luxuriam provocantia in domibus, plateis & Ecclesiis, aliisque locis damnaviliter proveniunt. Nos igitur volentes, sicut tenemur, his periculis occurrere, sacro approbante Concilio, sub excommunicationis sententia, & obtestatione divini judicii, universos & singulos laicos nostræ provincie per viscera Jesu Christi obsecramus ac rogamus, & nihilominus districte præcipiendo mandamus, ut uxores suas & filias, & alias mulieres in sua patria seu familiari potestate existentes faciant honeste incedere, prohibentes, ne nimiam in vestibus & aliis mulierum ornamentis superfluitatem habeant. Eisdem etiam mulieribus sub excommunicationis sententia præcipimus, ut in hoc maritorum suorum obtemperent mandatis. Quod si secus fecerint, nostris suffraganeis & aliis Ecclesiasticis viris nostræ diocesis & provincie curæ animarum præexistantibus præcipimus, rebelles mulieres communionem privare, ac eas aliis Ecclesiasticis supponere censuris. Universis etiam secularibus potestatibus sub ejusdem districtioris pœna injungimus, ut ad corroborationem & executionem hujus necessarii statuti faciant statuta pœnalia, quibus hanc sanctionem faciant exactissime observari, &c. Deo gratias.

ANNO
CHRISTI
1100.

In hoc ipso Concilio gestum fuit illud singulare, quod Episcopi, atque Prælati inter se sedes invere contra hæcos, a quibus Clerici & Ecclesia vexabantur, quod ad ordinem & efficaciter periret, Patres communi nomine gratiamina sua exposuerunt Sigismundo Regi, & ejus auxilium in posterum invocantes Rex eos per regias litteras jussit de præsidio suo securos: quo proinde Antistes munus edidit anno sequenti tabulas considerationis, quas his pollicentur invicem assistere non sacro danxat, sed etiam temporali gladio. Littere sunt istæ.

Nos Eberhardus Dei gratia Archiepiscopus Saltzburgeris, S. Sedis Apostolicæ Legatus &c. Nos ejusdem gratia Hermannus Frisingensis, Albertus Ratisbonensis, Gregorius Passaviensis, Bertholdus Brixioensis, Ernestus Gurcensis, Engelmannus Chiemenis, Ulricus Secco-vienis, & Wolfgangus Lavantinus Episcopi Provincie Saltzburgeris suffraganei, hiisce paten-tibus attestamus pro nobis & successoribus nostris: Postquam pro bono publico prædictæ provincie ad recuperandam immunitatem Ecclesiasticam & bonum regimen, Concilium provinciale octava post festum S. Martini die, in urbe Saltzburgeris per nos Archiepiscopum Eberhardum convocatum, & rite celebratum fuit, ubi inter cætera ad dictum Concilium diversti defectus, gravamina, & importunitates delatæ fuerant, quæ nobis, nostris Prælati, & clero a quibusdam secularibus principibus, dominis, & equitibus, vassallis, eorumque officialibus, & subditis in dicta Provincia commorantibus contra Pontificia, & Cæsarea jura, clerique immunitatem atten-

ANNO
CHRISTI
1000.

attendantur. Quapropter etiam nos, & illud Ari causa pro assistentia contra talem secularem
Concilium, Serenissimum Principem nostrum
clementissimum Dominum D. Sigismundum Ro-
manorum Regem pro assistentia contra dicta
gravamina humiliter invocavimus, & (cum nos
ipse noster clementissimus Dominus Romano-
rum Rex suis regis litteris desuper assecurave-
rit) quod nos matura deliberatione, & Capi-
tulum nostrorum consilio confederavimus, nos-
que etiam vigore presentium confederamus se-
quenti modo, & promittimus etiam hoc sedes
servare, nobisque invicem succurrere sub fide
principali fideliter & candide.

Primo itaque, si aliquis ex secularibus cupis-
cumque status & conditionis contra unum, aut
plures nostrum, vel Praelatos, clerique immuni-
tatem inique egerit, tunc gravatus, vel grava-
ti secundum jura, aut statuta hujus Provinciae,
contra talem interdictis & excommunicatione
procedat, vel procedant, donec resipuerit, &
pari gravatae satisfecerit; & si ejusmodi secu-
laris persona retineretur, nec satisfacere vellet,
& sic in sua temeritate permaneret, post sex
septimanas incepti processus nos invicem invo-
cabimus, nostri, nostrorum Praelatorum & cle-

personam; & qui inter nos invocatus fuerit, is
sine mora processum, & excommunicationem
patentibus litteris in sua diocesi contra talem
secularem publicare teneatur, juxta tenorem pro-
cessus fideliter & candide continuando usque ad
eorum resipiscenciam. Si autem, quod Deus
avertat, tales personae in contumacia persevera-
rent, & gladium spiritualem censurarum sper-
nerent, deberetque invocari gladius temporalis,
praesertim nostri praenominati clementissimi D.
Romanorum regis, id fieri debeat nostrum om-
nium, aut potiorum e nobis consensu & consi-
lio; ita tamen ut nos, & nostrum quilibet, qui
ita invocatus fuerit, ut praemittitur, assistentiam,
consilium, aut consensum sine mora impartiri
teneatur, & teneatur, praclusa omni omnino
tergiversatione, aut dolo. In quorum omnium
fidem, & perpetuam rerum scriptarum memo-
riam haec litteras fieri, & nostris, nostrorum
Capitulorum dependentibus sigillis roborari cu-
ravimus. Datum post Nativitatem Christi anno
1419. Dominica immediate ante festum S. An-
tonii: Appensa sunt sigilla octodecim.

ANNO
CHRISTI
1000.

Apud D.
Haud in me-
moriam pro-
prio Ar-
chiepiscopi.

*(I) JOANNES DEI GRATIA PRAEPOSITUS

& archidiaconus Ecclesiae Saltzburgenfis, universis & singulis dominis, abbati-
bus, praepositis, ceterisque Praelatis, Archidiaconis, parochialium Ecclesiarum
rectoribus, plebanis ac clericis quibuscumque per dioecesum Saltzburgensem
constitutis.

QUAMVIS per sacrorum canonum & pro-
vincialium Conciliorum statuta recte ac
honeste vivendi normam adeo sit sufficienter
comprehensa, quod si eorundem negligenter
executio, quodammodo de cetero aliqua nova
conderentur statuta: quia tamen eorundem tam
saluberrimorum statutorum nostris temporibus
memoria quasi evanuit, caecaque ipsa quodam-
modo offuscavit oblivio, tanquam prodita nun-
quam extitissent. Et quia juxta sapientis cujus-
dam dictum, nunquam nimium dicitur, quod
nunquam satis. Subscriptae ordinationes juris
communis, ac provincialium statutorum inno-
vationes & declarationes in Episcopali Synodo
in civitate Saltzburgenfi nuper celebrata, qui
de mandato reverendissimi in Christo Patris
domini nostri Eberhardi sanctae Saltzburgenfis
Ecclesiae Archiepiscopi, Apostolicae sedis lega-
ti, & ex commissione ejus speciali praecedimus,
alias emanarunt. Ad quorum humilem ac de-
votam observantiam, executionemque prom-
ptam & debitam, vos omnes & singulos in Do-
mino exhortamur, prout divinam ex hoc re-
portate remunerationem, praefatique reverendi
domini nostri Archiepiscopi penam & ultio-
nem debitas & condignas volueritis evitare.

I.

Declaratio penae statuti provincialis con-
tra notorios concubinarios editi.

Contra crimen concubinae clericorum
plurimum scandalosum, & hinc
merito detestandum, non aliter, nec
melius, quam dudum in provinciali
Concilio statutum fuit, videmus posse
provideri. Innotescimus tamen, & ad
memoriam revocamus ejusdem Conci-
lii. Omnes namque,
qui a die publicationis statutorum pro-
vincialium, infra duos menses concu-
binas suas, quas notorie tenuerunt, a
se prorsus non removerint, si benefi-
ciati fuerint, sciant se suis beneficiis
statim ipso facto, absque alia privati-
onis sententia, auctoritate ejusdem Con-
cilii esse privatos; nec aliquid juris
amplius competere, aut aliquem se
titulum habere in eisdem: tenerique
se idcirco ad restitutionem omnium fru-
ctuum & proventuum quos levaverunt,
seu in futurum levabunt ex eisdem.

Pos-

(1) Termino appropinquante ad festum S. Augustini (ut supra statutum fuerat) anno 1420. celebrata Synodus provincialis il-
la, cui Joannes Praepositus Saltzburgenfis praesedit, cuiusque sanctiones visuntur in Synaemate Conciliorum, statutis prio-
ribus subscriptis: ubi salutaria quoque statuuntur contra concubinatum &c. Pleraque vero sumpta sunt ex Concilio per supe-
riorem Archiepiscopum, aut Legatos Apostolicos Curiam, & Joannem Tufulanum celebratis, quorum statuta singillatim
revoquantur, maxime illa, quae ab Eberhardo in Synodo Saltzburgenfi nuper habita fuerant. *Hausmanni Germ. Sacr. s. 1. pag. 171.*

ANNO
CHRISTI
1009.

Posintque eorum beneficia per habentes potestatem libere aliis conferri, vel a curia etiam impetrari. Qui vero beneficiati non fuerint, sciant se auctoritate ejusdem Concilii ad habendum quæcumque Ecclesiastica beneficia perpetuo inhabilitatos.

II.

Quod clerici non debent secum tenere mulieres juvenes, & de incontinentia suspectas.

Et quoniam juxta Apostolum non solum a malo, sed etiam ab omni specie mali debemus abstinere, prohibemus, ne clerici in domibus suis habeant feminas juvenes, de quibus suspicio possit merito oboriri. Qui autem seminarum famulatu carere nequiverint, tales sibi assumant, quæ propter ætatem, morumque gravitatem, aut, si fieri potest, consanguinitatem, omnem merito suspicionem excludant.

III.

Quod clerici in domibus suis tabernas tenere, aut ad tabernas & laicorum convivia accedere non debeant.

Inhibemus insuper, prout etiam per sacros canones & Provincialium Conciliorum statuta prohibitum extat, ne clerici officium tabernariorum exercere præsumant, & ne in suis domibus tabernas teneant, aut vinum more tabernariorum vendant. Tabernas quoque & laicorum convivia (quod valde honestatem dedecet clericalem, ipsorumque clericorum vilescere facit auctoritatem) clerici omnino devitent, nisi necessitatis causa in itinere constituti

IV.

Quod clerici venationi & ludo alearum & taxillorum insistere non debeant.

Venationi quoque cum canibus, nec non aucupationibus cum falconibus, nisus, aut hujusmodi volucris clericis omnino non insistant, nec canes tales venaticos aut aves in domibus teneant, aut secum per viam ducant. Ad aleas etiam & taxillos non ludant, nec hujusmodi ludis intersint, nec ludos tales in domibus suis exercere permittant.

Concil. General. Tom. XXVIII.

V.

Quales presbyteros debeant sibi assumere plebani in adjutorium exercitii cura animarum.

Omibus insuper Saltzburgerensis diocesis plebanis prohibemus, ne in adjutorium exercitii curæ animarum, aut ad cappellanatum assumant presbyteros lufiores, potatores, ebriosos, aut laicorum convivia frequentantes, per quos multum plebs scandalizatur fidelis. Nulum etiam sacerdotem alienigenam & penitus incognitum, suæ ordinationis litteras, seu formatas omni suspicione carentes non habentem; & vago litteras commendatitias proprii Episcopi, aut fide digno testimonio, seu longi temporis conversatione de vita & moribus ipsius fuerit informatus, assumere præsumant.

VI.

Quod plebani inducere debent sibi subditos presbyteros ad observantiam statutorum Provincialium & Synodaliū ordinationum, & ad deferendum habitus honestos & clericales, a laicorum habitu discrepantes.

Studeant quoque plebani suorum domesticorum, præsertim clericorum tibi subditorum, diligentem curam gerere, ipsos ad observantiam Constitutionum Provincialium, & hujus sanctæ Synodi ordinationum, morum honestatem, clericaliūque habitus decentiam respicientium, inducendo; nec patiantur eos deferre habitus a sacris canonibus vel Provincialibus Conciliis interdictos: sed faciant ipsos deferre vestes in colore & scissura honestatem Clericalem decentes; nimia longitudine vel brevitate non notandas, circa pectus & scapulas, ut moris est laicis, non strictas, & corpori bene adjacentes; sed bene amplas, & aliquantum plicatas, manicas decentes, usque ad contactum manus protensas, intra vero brachium deorsum ultra unius palmæ longitudinem minime dependentes, cum goleriis licitis saltem unius pollicis collo adjacentibus: scissuras, seu aperturas a latere omnino non habentes, nec retro: ab anteriori tamen parte, propter majorem ambulandi commoditatem, ad altitudinem unius palmæ cum media, vestes non prohibemus aperiri. Vestes etiam ad equi.

S s s

ANNO
CHRISTI
1010.

ANNO
CHRISTI
1111.

equitandum deputatas, prout commoditas postulaverit, ante & retro poterunt, honeste tamen, aperire. In scissuris huiusmodi, in goleris, seu aliis vestium extremitatibus foderaturas expositas, & notabiliter præminentes non habentibus.

Abusum quoque istum clericorum, quo se secularibus hominibus conformantes pallia deferunt, nudis joppulis manicas strictas, ut nunc moris est, multipliciter plicatas, seu ^{*} rigatas, aut alias laicales habentibus, nulla veste manicata coopertis, cum expositis brachiis, nequaquam tolerant. Aliasque tam decenter & honeste clericos sibi subditos intendere faciant, ut per decentiam habitus extrinsecus morum valeant ostendere honestatem. Hanc autem habitus honestatem exhortamur præcipue ipsos plebanos, sicut & ceteros clericos, observare, quatenus in omnibus suis subditis se normam & exemplum præbeant.

VII.

Quod sacramenta Ecclesiastica, & alia spiritualia, libere, sine conventionione & pactione præcedente, debent ministrari.

Volumus quoque & præcipimus singulis Saltzburgenis diœcesis presbyteris, quatenus circa sacramentorum administrationem omnem observent puritatem, libere, sine pactione aut conventionione, prævia, Ecclesiastica sacramenta, & alia spiritualia administrando. Ex post vero antiquas & laudabiles Ecclesiarum consuetudines pia fidelium devotione, per ministrorum sustentationem introductas non intendimus prohibere, ad quas etiam observandas superioris officii laici Ecclesiastica possunt censura compelli.

VIII.

Quod non sunt tolerandi pro aliquo questu publice delinquentes, & quod potestate absolvendi in casibus reservatis sacerdotes abusi non debent.

Districte quoque prohibemus, ne quis sacerdotum adulteros, concubinos, seu fornicarios, aut alios quoscumque publice delinquentes, gratia vel favore, aut pro aliquo temporali emittat. Nec obtentam a superiori in casibus reservatis ad certum personarum numerum licentiam, eam venalem exponant, non nisi ad solvendum aliquid ex pacto

eadem licentia utendo; sed gratis & libere, prout expediens fuerit, ad omnes, sine personarum acceptione, huiusmodi sibi concessa utantur potestate.

IX.

Quod pro sepeliendis præventis nil est extorquendum.

Pro sepultura quoque præventorum presbyteri nil extorquere præsumant.

X.

Qualiter adulteri & concubinarij publici sint admonendi, & ab ingressu Ecclesie excludendi.

Ad extirpandum quoque adulterii & concubinitus publica crimina, quæ in diœcesi Saltzburgenis plurimum sunt frequentata, hunc volumus & præcipimus ordinem per singulas Saltzburgenis diœcesis parochias observari; videlicet, ut infra duorum mensium spatium in qualibet Ecclesia parochiali aliquo die Dominico vel festivo, quando major adfuerit populi multitudo, publice in ambone admoneantur & requirantur in generali omnes & singuli utriusque sexus homines præfatis criminibus publice implicati, quatenus ab huiusmodi adulterio & concubinitu penitus & omnino desistant. Si qui vero generali præfata admonitione se non correxerint, sequenti Dominica in specie & nominatim, ut se emendent, sic illi, quorum domus inhabitant, quatenus eos ultra non hospitent, admoneantur & requirantur. Quod si nec taliter moniti se correxerint, sequenti Dominica eosdem, ac illos qui eos hospitare præsumperint, ab ingressu Ecclesie publice excludant, coram quibus ex post presbyteri nullatenus divina celebrare præsumant. Idem quoque de conjugibus utriusque sexus, qui temere sibi mutuo cohabitare recusant & nolunt, & de hospitantibus eosdem, etiam si non sit notorium eos alibi adulterari, volumus per omnia observari.

Hunc quoque ordinem perpetuis temporibus in posterum præcipimus observari: ita quod generalis ista monitio in Dominica prima Quadragesimæ publice proponatur, speciali continenter admonitione & exclusione sequentibus duabus Dominicis, prout supra dispositum, continuatis.

XI.

ANNO
CHRISTI
1111.

ANNO
CHRISTI
1013

XI.

Qualiter se debeant habere plebani ad eos, quos ad auctoritatem superiorem remittunt.

Quoties vero ad Superioris auctoritatem aliquos remitti contigerit, plebani eisdem reversos, nisi litteras testimoniales superioris ostenderit, pro absolutis nequaquam teneant, nec sacramenta eis Ecclesiastica, nisi poenitentia, aut saltem poenitentiae parte peracta, administrent: quod praesertim circa adulteros & alios criminosos notorios volumus exactissime observari. Et ut fraudibus via pracludatur, huiusmodi notorios & manifestos criminosos ad auctoritatem Superioris litteris suis clausis, causae & facti narrationem plene continentibus, transmittant: eisdemque reversos, non ad simplices remissionis schedulas, sed ad litteras Superioris intentionem continentes*, ad Ecclesiastica remittant sacramenta. C

* forte deest respiciendo.

XII.

Quod matrimonia clandestine non sint contrahenda: & quod secus aut contrarium facientes ad Episcopalem auctoritatem sint remittendi.

Et quoniam ex clandestinis matrimoniorum contractibus plurima saepe insurgunt pericula animarum, quibus occurrere cupientes, quod super hoc a jure provide statutum extitit, praecipimus observari: ut videlicet, cum matrimonia fuerint contrahenda, prius per presbyteros publice in Ecclesia proponantur, bono competenti termino praefinito, ut infra illum, qui voluerit & valuerit, legitimum impedimentum opponat: & ipsi etiam presbyteri infra illum nihilominus investigent, an aliquod impedimentum obstat, sollicitare. Cum apparuerit probabilis conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatorum expresse, donec, quid fieri debeat, manifestis constiterit documentis. Qui vero aliter contrahere praesumpserint, ad Episcopalem auctoritatem puniendi secundum juris dispositionem remittantur.

Concil. General. Tom. XXVIII.

XIII.

Quod matrimonia in Ecclesiis & mediante presbytero contrahi debent: & quod non possunt, sed ante carnalem copulam nuptiarum solemniter matrimonia sint benedicenda.

In contrahendis quoque matrimoniis hanc volumus honestatem pro reverentia Sacramenti observari, ut videlicet non nisi per presbyteros, & si commode fieri potest, in Ecclesia, ali-^{a Parte ar-} quando in alio loco honesto, sine stre-^{rius aliquem} pitu, cum honestate debita fiant matrimoniorum copulationes. Matrimonia quoque quae benedicenda fuerint, non post, ut moris extitit, sed ante ipsorum carnalem consummationem, ac solemnitatis nuptiarum celebrationem, pro benedictionis ipsius reverentia benedicantur.

XIV.

Quod patrini baptismales non multiplicentur.

Et quia ex cognatione spirituali, sicut etiam ex carnali, impedimentum oritur matrimonii, impediens contrahendum, & dirimens etiam contractum. Unde, ne nimium inter homines ejusdem parochiae huiusmodi multiplicentur attinentia, mandamus, quatenus presbyteri parentes baptizandorum puerorum inducere studeant, ut uno tantum viro, vel una muliere, prout canones disponunt, sint contenti. Ad quod si forte facile induci non possunt, saltem ultra duos, unum scilicet virum, vel unam mulierem, nequaquam admittant.

XV.

Quod presbyteri informare debent populum, quali & quam lata spiritualis cognatio in Baptismo & Confirmationis Sacramento oritur.

Injungimus insuper omnibus plebanis, quatenus populum sibi commissum publice in ambone informare studeant, quod, sicut inter quemlibet levantem aliquem de sacro fonte, & ipsum levatum, sic & inter omnes filios & filias, levantem & ipsum levatum, & inter conjugem levantis carnaliter prius cognitum seu cognitam, & ipsum levatum, nec non inter parentes

S s s 2

leva-

levati & ipsum levantem, & ejus conjugem, carnaliter prius cognitum vel cognitam, cognatio oritur spiritualis impediens matrimonium contrahendum, & dirimens jam contractum. Et ea quæ de levante sunt dicta, etiam de baptizante modis expressis declarent esse intelligenda.

In Confirmationis quoque sacramento ratione prius confirmantis, & ad confirmationem aliquam tenentis, non autem ratione ligaturam aut fasciam solummodo fronti alligantis, seu chrisma duntaxat abluentis, eisdem modis ut in Baptismate, hujusmodi propinquitatem provenire populo denuntient & declarent.

XVI.

Forma juramenti, quam præstare debent testes synodales in manibus suorum archidiaconorum.

Jurabunt testes Synodales, vel saltem fidem loco juramenti præstent in hac forma. Primo, quod per totum annum usque ad Synodum proximam diligenter inquirent, simpliciter tamen de plano & absque ulla jurisdictione, quæ correctionis & reformationis tam in clero, quam in populo sint necessaria; & quod illa fideliter referent in Concilio Provinciali & Synodo Episcopali proxime celebrandis, postquam fuerint requisiti: usurarios, adulteros, concubinos notorios, seu manifestos, & quoscumque manifeste et publice delinquentes, tam in clero quam in populo, quos debita ad hæc adhibita diligentia perquisiverint, deferre et denuntiare, quando super hoc requisiti fuerint, denunciare non omittent.

XVII.

Statuta summam & ordinate sub certis titulis collocata, populo a collocanda.

a Forte, com-
municanda.

Quoniam multa statuta provincialia tam antiqua, quam etiam promulgata, necnon & quæ Synodales ordinationes laicos concernunt, quorum quæ etiam satis dignoscuntur esse poenalia. Unde, ne ipsos ignorantes contingat detrimentum incurrere, quod dignum est eos postmodum vetitos sustinere; idcirco statuimus & ordinamus, quatenus singuli Saltzburgenſis diocesis plebani eadem statuta laicos respicientia, prout inferius summam subiectis rubricis & titulis ordinate continentur, quam ci-

b MS. habet
c. 1100. hanc
c. 1100. hanc
c. 1100. hanc

tius poterunt, eorum habita copia, aliquo die Dominico vel festivo, & deinceps singuli annis bis: semel scilicet in Dominica prima Adventus Domini, & semel in Dominica prima Quadragesimæ, plebi sibi commissa publice in ambone vulgari lingua clare & intelligibiliter intiment, publicent & exponant; ad observantiam eorundem, prout unumquemque concernunt, dignoscitur, eandem plebem fideliter exhortando.

XVIII.

De usurariis & corruptis, & status domini Guidonis tituli sancti Laurentii presbyteri Cardinalis, Apostolice sedis legati, quod incipit: Item, dolentes.

Excommunicati sunt ipso facto usuras exercentes: qui sic excommunicati, ter anno, videlicet in Cæna Domini, in Assumptione Gloriosæ Virginis Mariæ, in Nativitate Domini, per plebanos & majores suos debent denunciari, aliis poenis contra usurarios editis nihilo minus salvis.

XIX.

De eodem ex status domini Joannis Episcopi Tusculani Apostolice sedis legati, quod incipit: Usurarios actus.

Usurarii dicuntur etiam, qui sub titulo emptionis usuras exercent, emendo scilicet pignus pro quantitate quæ mutuo petitur, & revendendo eidem, redemptionis tempore pro quantitate eadem adjecto numero usurarum. Et hæc Constitutio una cum constitutione Gregorii X. in Generali Concilio edita publicari debet singulis annis in Quadragesima, lecto Evangelio in singulis Ecclesiis cathedralibus & collegiatis. Et tunc etiam usuras exercentes contra dicti Concilii tenorem, ac illi qui eos retinent in domibus propriis, nominatim & in specie excommunicati debent denunciari. Et usurarium, etiam occultum, dum tamen duorum vel trium fide dignorum testium ipsum confiteri usuras exercuisse, nec pro eo satisfactum fuerit, nullus recipere debet ad Ecclesiasticam sepulturam. Alioquin Ecclesiastici, in cujus cœmeterio de consensu Prælati sive capituli tale corpus sepultum fuerit, exhumatum Ecclesiastico subjacet interdicto.

XX.

XX.

*Intentio Concilii Generalis, de quo supra
fit mentio, quod habetur in cap. Usu-
rarium, de usuris, libro sexto, in ef-
fectu est talis, ut sequitur.*

Constitutio Lateranensis Concilii con-
tra usurarios edita debet inviolabiliter
observari; scilicet, quod manifesti usu-
rarii ad communionem altaris & Ec-
clesiasticam sepulturam, & oblationem
faciendam, admitti non debent. Et qui
eorum oblationes receperint, aut ad
Ecclesiasticam eos sepulturam admise-
rint, compelli debent reddere quod ac-
ceperint, & ad arbitrium Episcopi ab
officio suspendi. Item, secundo præci-
pitur dominis terrarum, & universali-
bus, seu communitatibus, ne permit-
tant alienigenas in terris & locis suis
conducere domos, & jam conductas
retinere ad exercendum usuras. Con-
trarium facientes, si sunt Episcopi, aut
eorum superiores, suspensionem; alii
vero inferiores, excommunicationis;
communitates autem interdicti senten-
tias & penas incurrunt ipso facto: quas
suspensionis & excommunicationis pen-
nas, si Episcopi, & eorum superiores,
aut singulares personæ per mensem su-
stinuerint animo indurato, eorum ter-
raz, quamdiu hujusmodi usurarii in ipsis
permanerint, Ecclesiastico subjaceant
interdicto: & nihilo minus laici ab
hujusmodi excessu per suos debent or-
dinarios compesci.

XXI.

*Ex eodem Concilio Generali, quod habetur
de usurariis in cap. Quamquam,
libro sexto.*

Manifesto usurario, licet mandaverit
usuras restitui, Ecclesiastica sepultura
denegari debet, nisi primo, prout sa-
cultates patiuntur, satisfaciatur, vel de
restituendo idonee caveat illis, quibus
restitutio faciendæ, si præsentibus fue-
rint: vel, ipsis absentibus, loci ordina-
rio, aut ejus vices gerenti, sive recto-
ri parochialis Ecclesiæ in qua habitat,
coram fide dignis de parochia; in cau-
tione hujusmodi exprimendo quantita-
tem usurarum receptarum, si hujusmo-
di fuerit quantitas manifesta, alioquin,
aliam quantitatem ipsius recipientis ar-
bitrio moderandam: qui, si scienter
minorem quam visibiliter creditur,
moderetur, tenebitur ad residui satis-

factionem. Et eos contra hanc con-
stitutionem sepeliendo, Lateranensis
Concilii penam incurrunt. Testamen-
ta quoque talium usurariorum alias
facta non tenentur: nec debet aliquis
interesse, nec eos absolvere, aut etiam
admittere ad confessionem.

XXII.

*De constitutione Concilii Viennensis, qua
habetur in Clementina (contra eos)
de Sepulturis.*

Sepelientes scienter usurarios mani-
festos, etiam si exempti fuerint, ipso
facto excommunicationis sententiam in-
currant: a qua, nisi satisfactio prius
competenter eis quibus ex hoc injuria
est irrogata, facta fuerit, nullatenus
absolvi debent.

XXIII.

*Ex statuto domini Pilgrini Salzbugensis
Archiepiscopi, quod incipit:
Apud multos.*

Usurarii, postquam a suis rectoribus
trina monitione fuerint nominatim mo-
niti, si infra mensem non destiterint,
eo ipso excommunicationis sententiam
incurrunt. Et Ecclesiarum rectores &
Prælati tenentur suos subditos manife-
stos usurarios monere & inducere, ut
infra mensem ab hujusmodi pravitate
desistant, & de perceptis satisfaciant
cum effectu. Quod si non fecerint, eos
excommunicatos denuntient, certifican-
tes nihilo minus eos, quod si in hoc
peccato decesserint, Ecclesiastica sepul-
tura carebunt. Quos si rectores scienter
sepeliverint, similiter ipso facto ex-
communicationis sententia sunt ligati.
Et manifesti usurarii dicuntur, de qui-
bus est publica vox & fama, & certa
sunt indicia & argumenta, quod pec-
cunias mutuant ad usuras, easque reci-
piunt; vel fructus rei pignorate ex pa-
cto, vel alias sibi imbutant, nec com-
putant in sortem pecunie mutuatæ.

XXIV.

*De spoliatoribus & raptoribus stratarum,
ex statuto domini Joannis Tuscani,
quod incipit: Spoliatores stratarum.*

Excommunicati sunt ipso facto spo-
liatores stratarum, & raptores tran-
seuntium per vias, & eisdem dantes
auxilium vel favorem.

XXV.

XXV.

*De his qui scienter amant prædam, ex
statuto domini Eberhardi Saltzburgen-
sis Archiepiscopi.*

Nullus prædam aliquam scienter emere vel tenere præsumat: alioqui nisi infra mensem prædam ipsam, aut ejus æstimationem, si deprædata & ablata haberi non possit, restituat, excommunicationis sententia percellatur.

XXVI.

Qualiter decime sunt persolvende, & qualiter puniri debeant laici decimas usurpantes ex statuto domini Guidonis Cardinalis, Apostolice Sedis legati.

Decimæ tam antiquæ, quam etiam de novalibus majores & minutæ, juxta laudabilem consuetudinem patriæ, integraliter sunt persolvendæ. Et laici decimas, maxime novalium & minutas sibi usurpantes, ab ingressu Ecclesiæ utique ad satisfactionem condignam sunt suspensû.

XXVII.

De his qui imponunt aut exigunt nova passagia, vel antiqua augmentant, ex statuto domini Joannis Tusculani Episcopi, quod incipit: Imponentes.

Nova passagia imponentes & exigentes, vel antiqua augmentantes, singulis annis summus Pontifex in Cœna Domini denuntiat excommunicationi subjacere: quos etiam, siue fuerint Ecclesiasticæ, siue secularis personæ, quocumque nomine censeantur, locorum Ordinarii per se vel suos vicarios omni anno in eadem die Cœnæ Domini, pulsatis campanis & accensis candelis, excommunicatos & ab omnibus evitandos usque ad restitutionem integram debent denuntiare.

XXVIII.

Quod etiam in lecto ægritudinis potest quis testari, contraria consuetudine non obstante, ex statuto domini Eberhardi Archiepiscopi Saltzburgenfis, quod incipit: Ad hæc.

Non obstante consuetudine, quæ potius est corruptela, ubi jura testamentorum a sanctionem non prohibent, qui-

libet, etiam in lecto ægritudinis constitutus, legare, disponere & ordinare potest de bonis sibi collatis a Deo piis locis, aut alias. Et impedimentum præstantes, per Prælatos compesci debent Ecclesiastica censura.

XXIX.

De his qui tempore interdicti sepeliunt corpora defunctorum, aut sepelientibus opem præstant, ex statuto domini Eberhardi Archiepiscopi Saltzburgenfis, quod incipit: Item in quibusdam.

Excommunicati sunt laici sepelientes intra cœmeteria locorum interdictorum corpora defunctorum, aut qui sepelientibus opem vel operam præstant: a qua non absolvantur, nec per Ordinarium loci, vel per eum cui super hoc specialiter commiserit suas vices. Hujusmodi tamen absolutio non est impendenda, nisi prius exhumentur sic tumulata, & satisfactum fuerit Ecclesiæ & personis, quibus exinde injuria dignoscitur irrogata. Nec etiam tales ad communionem Ecclesiæ admittantur, nisi habeant super exhumatione & absolute prædicta litteras Ordinarii vel sui officialis.

XXX.

Quod mulieres per exclusionem a communione prohibenda sint ab illicito vestitu, ex statuto domini Eberhardi Saltzburgenfis Archiepiscopi, quod incipit: Cum in partem.

Mandatur sub pœna excommunicationis omnibus laicis, & sub obtestatione divini judicii, ut uxores suas & filias & alias mulieres, in præsentia vel familiari potestate constitutas, faciant honeste incedere: prohibeantque, ne nimiam in vestibus longitudine, & (ab) aliis mulierum ornamentis exquisitam superfluitatem habeant. Quibus etiam mandatur sub pœna excommunicationis, ut in his pareant maritis suis, alias Eucharistiæ communione priventur, & per censuram Ecclesiasticam arceantur. Et in fine mandatur secularibus potestatibus sub pœna præfata, ut ad corroborationem hujusmodi statuti faciant hanc Constitutionem exacte observari.

XXXI.

XXXI.

De his qui occidunt, verberant, aut qualitercumque manus violentas in clericos injiciunt, aut eos captivantes, seu captivos tenent. Ex statuto domini Guidonis Cardinalis Apostolica sedis Legati, quod incipit: Item cum in plerisque.

Occidens, verberans, aut qualitercumque manus violentas in clericos injiciens, seu eos captivans, singulis annis in Synodis Episcopalibus excommunicati denunciari debent, & nominatim illi, de quibus constiterit manifeste.

XXXII.

De eodem, ex statuto ejusdem domini Guidonis, quod incipit: Quodcumque vero.

Vulnerans enormiter Ecclesiasticam personam, occidens vel captivans, non nisi per sedem Apostolicam debet absolvi. Et si quid tenebat ab Ecclesia, illud ipso facto perdit, quod in utilitatem Ecclesie debet converti. Et generaliter in diocesi, in qua aliquem canonicum cathedralis Ecclesie, vel in dignitate Ecclesiastica constitutum capi contigerit, aut captivum detineri, usque ad liberationem ipsius, & debite satisfactionis exhibitionem. Similiter & in parochia, in qua res clericis violenter ablatas detineri contigerit, usque ad satisfactionem et restitutionem congruam cessari debet a divinis.

XXXIII.

De eodem, ex statuto domini Friderici Saltzburgerensis Archiepiscopi quod incipit: Statutum.

Captivato domino Archiepisc. Saltzburgerensi, aut aliquo ipsius suffraganeo, seu in vasa Ecclesia Saltzburgerensi, aut quacumque alia Ecclesia cathedrali provincie Saltzburgerensis, hostiliter et injuriose, ut de subversione status ejus verisimiliter timeatur, statim postquam hoc innotuerit, per totam provinciam Saltzburgerensem cessari debet a divinis. In terris tamen Principum cessari non precipitur, nisi ab offensis hujusmodi cessare; et emendam prestare infra mensem admoniti contempserint.

De eodem, ex statuto ejusdem Friderici, quod incipit: Item cum hi.

Qui violentas manus in clericos injiciunt debent in parochia, in qua delictum commissum fuerit, aut in qua injiciens domicilium habuerit, per rectores Ecclesiarum singulis Dominicis & festivis diebus excommunicati denunciari: & qui tales violentos injectores scienter ad divina, vel Ecclesiasticam sepulturam receperint, sunt ab officio suspensi. Qui vero in predicta denuntiatione, postquam sibi per ordinarium fuerit specialiter demandata, negligens fuerit aut remissus, per viginti dies ab ingressu Ecclesie & ab officio est ipso facto suspensus.

XXXV.

De eodem, ex statuto domini Joannis Tusculani Episcopi, Apostolicæ sedis Legati, quod incipit: Eos qui.

Captivantes, seu captivos detinentes clericos & personas Ecclesiasticas, si infra octo dies, postquam requisiti fuerint, eos non relaxaverint, omnibus Dominicis & festivis diebus per Prælatos & rectores Ecclesiarum, in quarum limitibus hujusmodi captivantes aut detinentes commorantur, et personæ hujusmodi Ecclesiasticæ fuerint captivæ aut in quibus captivæ detinentur, excommunicati publice denuntientur. Et nihilo minus, ubi hujusmodi Ecclesiasticæ personæ captæ detinentur, quamdiu taliter detinentur, clerici hoc scientes cessare debent a divinis: contrarium facientes excommunicati sunt ipso facto.

XXXVI.

De his qui verberant vel capiunt nuntios legatorum Apostolicæ sedis, Archiepiscoporum delegatorum judicum & aliorum: aut eos qui de curiis eorum veniunt, aut eos occidunt: ex statuto domini Joannis Tusculani, quod incipit: Si quis in tant.

Capietes, verberantes nuntios legatorum Apostolicæ sedis de latere missorum, seu Archiepiscoporum, aut Episcoporum, vel delegatorum; & eisdem litteras auferentes, vel dilaniantes, seu ipsos in jurisdictionem, (aut) eis com-

missa

ANNO
CHRISTI
1110.

missa quomodolibet, manifeste vel occulte impediens: similiter & illi qui ad curiam eorum Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, vel delegatorum venientes, aut abinde recedentes offendunt in personis, aut bonis que secum habent, spoliant, excommunicati sunt ipso facto.

XXXVII.

De eodem, ex statuto domini Eberhardi Archiepiscopi Saltzburgerensis, quod incipit: Præterea.

Reus verberans, spolians & captivans nuntium iudicis, litteras judiciales deferentem, pro convicto debet haberi: & idem in actore in causa reconventionis.

XXXVIII.

De his qui bona decedentium clericorum occupare presumunt, ex statuto domini Guidonis Cardinalis Apostolica sedis legati, quod incipit: Item ad aures.

Patroni Ecclesiarum tam clerici quam laici, advocati, iudices & præcones bona decedentium clericorum occupantes & usurpantes, excommunicationis vinculo, quousque ablata restituant, debent innodari.

XXXIX

De eodem, ex statuto domini Friderici Saltzburgerensis Archiepiscopi, quod incipit: Item statutum; & statuto domini Joannis Tusculani Apostolica sedis legati, quod incipit: Nonnulli.

Raptores, invasores & occupatores bonorum clericorum detinentium, ipso facto excommunicationis sententiam incurrunt. Et in locis, ubi talia bona violenter ablata conservantur, tandiu cessari debet a divinis, postquam hoc rectoribus Ecclesiarum innotuerit, donec ablata huiusmodi successori defuncti reddantur, in pristino loco reponantur, ac alia satisfactio competens subsequatur.

XL.

De eodem, ex statuto domini Eberhardi Archiepiscopi Saltzburgerensis, quod incipit: Ad extirpandam.

Ecclesiarum patroni, sive clerici aut laici, qui rectore Ecclesie mortuo, dotem et Ecclesiam rebus mobilibus seu

immobilibus spoliant, cujuscumque dignitatis fuerint, sunt a jure putandi illa vice suspensi, et collatio ad immediatum superiorem devolvitur. Insuper etiam ipso facto excommunicationis sententiam incurrunt.

XLI.

De his qui imponunt tallias & exactiones Ecclesiasticis personis. Ex statuto domini Pilgrini Archiepiscopi Saltzburgerensis, quod incipit: Cum Ecclesia.

Imponentes clericis et Ecclesiasticis personis, et recipientes ab eisdem exactiones, tallias et collectas; si infra mensem, postquam per Ecclesiarum Prælatos moniti fuerint, non destiterint, vel de damnis illatis competenter non satisfecerint; excommunicati sunt ipso facto, & terræ ipsorum Ecclesiastico subjacent interdicto.

XLII.

De his qui Ecclesiasticas personas compellunt solvere pedagia vel quidagia de rebus suis. Ex statuto ejusdem domini Pilgrini, quod incipit: Constitutionem: & in cap. de censibus, lib. 6.

Bonifacius VIII. statuit, quod si universitas seu communitas, vel singularis quæcumque persona, cujuscumque dignitatis fuerit, per se vel per alium, suo vel alieno nomine Ecclesias vel Ecclesiasticas personas compulerit solvere pedagia vel quidagia, seu exactiones pro rebus suis, quas causa negotiationis non deferunt, universitas talis est interdicta, & personæ singulares excommunicatæ. Nec valet contraria consuetudo. Et hæc Constitutio per Prælatos, Archidiaconos et Debanos debet solemniter publicari.

XLIII.

De his qui occupant, invadunt aut usurpant sibi Ecclesiastica bona. Ex statuto domini Joannis Tusculani, quod incipit: Dignum.....

Seculares Ecclesiasticæ personæ, quæcumque dignitate præfulgeant, (Romanorum duntaxat rege, & ejus conjugis et filiis exceptis) * Ecclesias et Ecclesiastica bona, jura, et jurisdictiones, seu Ecclesiarum vassallos publice occupare aut invadere, vel sciciter usurpare, seu occupatoribus, invasoribus, aut

ANNO
CHRISTI
1110.

aut usurpatoribus hujusmodi potestatem
quomodolibet, auxilium vel favorem
presumpserint: nec non qui bona Ec-
clesiarum titulo pignorum detinent ob-
bligata, a quibus receperint ultra for-
tem: nisi requisiti infra mensem sati-
fecerint, ipso facto excommunicati,
& terræ ipsorum Ecclesiastico subjacent
interdicto quod clerici terræ offenso-
rum ad solam denuntiationem Prælati
offensu observare tenentur: alioquin ante
satisfactionem coram celebrante a divi-
nis sunt ipso facto suspensi.

XLIV.

*De eodem, ex statuto ejusdem domini
Joannis Tusculani, quod incipit: Nul-
lus de cetero.*

Qui prætextu guerrarum, quas habent
cum advocatis Ecclesiarum, earundem
Ecclesiarum bona subripuerint, aut Ec-
clesias ipsas, aut earum villas & in-
cendio vel hostilitate devastant, aut
homines earum suis bonis spoliant, ex-
communicati sunt ipso facto; nec possunt,
nisi sufficienter emendaverint, absolvi.

XLV.

*De eodem, ex statuto ejusdem domini
Joannis, quod incipit: Prohibemus.*

Qui propter debitum aut fidejussoriam
obligationem alicujus personæ singularis,
bona Ecclesiastica ad ipsam Ecclesiam
& capitulum communiter pertinentia
ceperit, seu spoliaverit, nisi requisiti
infra quindecim dies a die requisitionis
numerandos restituerit, excommunica-
tionis sententiam ipso facto incurrit.

XLVI.

*De his qui ad vacantes Ecclesias mittunt
armatos, & faciunt ibi expensas. Ex
statuto domini Eberhardi Saltzburgen-
sis Archiepiscopi, quod incipit: Ad....*

Prælati principes, & alii nobiles ac-
que officiales eorundem, qui ad vacan-
tes prælaturas, beneficia sive officia,
mittunt gentes armorum, & inibi ex-
pensas faciunt graves, aut compellen-
tes eligere per abusum potestatis secu-
laris, aut potentie inordinate; seu qui
electum & confirmatum non admittant
ad possessionem, nisi pro certa pecu-
nie quantitate; nisi infra mensem e-
mendaverint quod fecerint, excommu-
nicati sunt ipso facto: a qua sen-
Cencil. General. Tom. XXVIII.

sententia non absolvantur, donec satisfaciant,
& extorta restituant: in quibus
etiam non prodest eis remissio.

XLVII.

*De laicis recipientibus & occupantibus
Ecclesiastica beneficia. Ex statuto do-
mini Joannis Tusculani, quod incipit:
Laicos.*

Laici recipientes & occupantes Ec-
clesiastica beneficia, nisi infra mensem
a tempore occupationis computando,
ipsa dimiserint, ipso facto excommu-
nicationis sententiam incurrunt.

XLVIII.

*De advocatis Ecclesiarum, qui ultra ju-
ra eis debita Ecclesiastica, gravant
Ecclesias. Ex statuto ejusdem domini
Joannis, quod incipit: Nonnulli.*

Mortuo Ecclesie advocato, non om-
nes ejus filii, sed ille solus in quem
omnes, vel major pars ipsorum consen-
tit, habeatur pro patrono. Et advo-
cati Ecclesiarum, qui defendendo &
manutenendo personas & bona Eccle-
siarum, quarum sunt advocati, negli-
gentes fuerint aut remissi, hujusmodi
advocationis officio privati sunt ipso fa-
cto. Qui vero ab hujusmodi Ecclesiis
ultra debitum aliquid auferre præsum-
pserint, nisi infra mensem ablata re-
stituerint, singulis mensibus debent ex-
communicati denunciari.

XLIX.

*De eodem, ex statuto domini Eberhardi
Saltzburgeris Archiepiscopi, quod in-
cipit: Quamquam.*

Excommunicati sunt laici advocati
Ecclesiarum, qui suis juribus non con-
tenti, inconsuetas & enormes novita-
tes in ipsas Ecclesias exercent & ad-
tentant, & ultra debita onera aggrava-
re non formidant.

L.

*De patronis Ecclesiarum, qui post tempus a
jure præfixum occupant Ecclesias, aut
impediunt superiores in collatione. Ex
statuto domini Joannis Tusculani, quod
incipit: Ecclesiarum.*

Patroni Ecclesiarum ad Ecclesias vacan-
tes præsentare debent personas idoneas
infra

infra tempus a jure statutum. Qui vero post lapsum ejusdem temporis per menses Ecclesias ipsas retinere & occupare præsumpserint, ipso facto sunt excommunicati, & ea vice præsentatione hujusmodi Ecclesiarum privati; quas superiores infra tempus eis a jure præfixum conferre teneantur: alioquin a collatione beneficiorum sunt ipso facto suspensi. Laici vero impediens ordinarium providere volentem, ipso facto excommunicationis Sententiam incurunt.

LI.

Ex statuto domini Eberhardi Saltzburgerensis Archiepiscopi, quod incipit: Quoniam. De patronis qui partem advocatorum, cum præsentant, sibi retinent ex pacto.

Laici patroni ex pacto sibi retinentes partem decimarum, vel aliarum obventionum Ecclesiasticarum in beneficiis, cum præsentant clericos ad ea, excommunicari debent, & terra eorum Ecclesiastico interdicta supponi, donec Ecclesiam liberam dimittant sub suo jure: salvo tamen eis jure patronatus. Clerici autem taliter ab ipsa recipientes beneficia, officio & beneficio priventur; nec ad beneficium vel actus Ecclesiasticos admittantur, nisi per sedem Apostolicam cum eis fuerit dispensatum. Episcopi vero & Archidiaconi, qui talibus scienter curam commiserint animarum, sub institutione hujusmodi beneficiorum & collatione perpetuo sunt suspensi.

LII.

De eodem, ex statuto ejusdem domini Eberhardi Archiepiscopi Saltzburgerensis, quod incipit: Beneficia.

Clerici qui præsentantur ad Ecclesias per patronos cum assignatione alicujus portionis, ut residuum usibus patronorum applicetur, si de hoc non deferunt querelam ad Episcopum suum, sunt ipso jure suspensi, & per Episcopum hujusmodi beneficia spoliandi. Patroni vero per Episcopum, cum hoc ad ipsam deductum fuerit, ab hujusmodi exactio-
ne compescantur. Et si in hoc pertinaces reperti fuerint, ad præsentationem hujusmodi Ecclesiarum, cum proxime vacaverint, nullatenus admittantur.

LIII.

De laicis qui sine consensu Prælatorum bona fabricæ Ecclesiarum deputata administrant. Ex statuto domini Joannis Tusculani, quod incipit: Laicos.

Laici sine assensu Prælatorum & capitulorum bona fabricæ Ecclesiæ deputata administrare non possunt. Et qui contrarium fecerint, si infra mensem, postquam per ordinarium loci moniti fuerint, non desistunt, excommunicati sunt ipso facto.

LIV.

De his qui Ecclesias & earum ædificia violenter & sine Prælatorum assensu incastellare præsumunt, aut gentes ibi tenere. Ex statuto ejusdem domini Joannis Tusculani, quod incipit: Nequillos.

Qui Ecclesias, campanilia, seu alia Ecclesiarum ædificia violenter & sine Prælatorum assensu incastellare, aut personis armatis manire præsumpserint, & eorum heredes hujusmodi violentiæ participes, per suos superiores excommunicationis poena percillantur.

LV.

De his qui prohibent, ne quis conquiratur coram Ecclesiastico iudice; aut qui condunt statuta contra Ecclesiasticam libertatem. Ex statuto ejusdem Joannis Tusculani, quod incipit: Personis.

Universitates civitatum & locorum prohibentes, ut nullus conquiratur coram Ecclesiastico iudice; ac statuta condentes contra clerum & Ecclesiasticam libertatem, interdicti: singulares vero personæ talia committentes, quacumque dignitate præfulgeant, excommunicationis sententias ipso facto incurunt.

LVI.

De his qui tradunt Ecclesiasticas personas coram iudice seculari. Ex statuto domini Pilgrini Saltzburgerensis Archiepiscopi, quod incipit: Saepè.

Trahentes clericos & Ecclesiasticas personas coram iudice seculari, necnon Ecclesiasticæ personæ conventæ sponte coram talibus iudicibus secularibus judicialiter respondentes, excommunicati sunt ipso facto.

LVII.

ANNO
CHRISTI
1110.

LVII.

*De eodem, ex statuto domini Eberhardi
Saltzburgerensis Archiepiscopi, quod in-
cipit: Dudum.*

Judices seculares, qui personas Ec-
clesiasticas ad judicia sua secularia evo-
care aut trahere in ipsorum contuma-
ciam, ipsis non comparentibus, Ecclē-
siastica bona invadenda decernere præ-
sumpserint, excommunicati sunt ipso
facto. Et quotiens laicus, cujuscunque
dignitatis existat, Ecclesiasticam perso-
nam ad judicium seculare trahere aut
judicare præsumpserit, tamdiu in ter-
ritorio trahentis & judicantis cessetur
a divinis, donec satisfecerint parti tra-
ctæ, & absolutionis beneficium merue-
rint obtinere.

LVIII.

*De eodem, ex statuto ejusdem domini
Eberhardi, quod incipit: Quamquam
in paragrafo; Abusum.*

Invalida & iniqua est consuetudo,
qua judices seculares trahere conantur
personas ecclesiasticas ad judicium se-
culare, etiam super bonis ecclesiasti-
cis: & contra facientes excommunica-
ti sunt ipso facto; & eorum processus
ac omnia inde secuta nullius sunt mo-
menti.

LIX.

*Provisio contra Hussitas, ne admittantur
ad predicandum; & quod eos scienses
suis superioribus denunciarent. Ex statuto
domini Eberhardi Saltzburgerensis Ar-
chiepiscopi, quod incipit: Cum nonnulli.*

Mandatur sub interminatione male-
dictionis æternæ, sub excommunicatio-

nis pœna latæ sententiæ in singulares
personas, & interdicti in loca, ne
quispiam, cujuscunque status existat,
etiãsi Pontificali vel ducali præfulgeat
dignitate, Wicleffitas & Hussitas, &
de eorum hæresibus & erroribus infa-
matis, aut suspectos, in quibuscunque
locis ad prædicandum, docendum &
dogmatizandum admittat, seu assumat,
publice vel occulte. Et omnes utriusque
sexus Christiani dicte provincie,
postquam audiverint, scierint, aut eis
constiterit, hujusmodi hæreticos & su-
spectos in provincia morari vel docere,
&c. sub pœnis prædictis denunciare te-
nentur suis superioribus, si eorum præ-
sentiam commode adire possunt. Prin-
cipes quoque & comites, & eorum
judices & officiales, ad requisitionem
Episcoporum, vel suorum vicariorum,
tales incarcerare, captivare & detinere
debent & tenentur sub pœnis prædictis,
etiãsi se prætendant in sacris consti-
tutos; quos tamen suis superioribus
præsentare tenentur. Et contra eos
procedatur juxta canonicas sanctiones.
Receptatores quoque, fautores & de-
fensores eorundem pœnis subjaceant
præfatis. Insuper ordinatur, ut ultra
pœnas juris, non abjurantes hujusmodi
errores per annum carceribus manci-
pentur; nec relaxentur, donec de vera
constet ipsorum & non simulata conver-
sione. Hortantur demum suffraganei,
ut contra tales viriliter insurgant, &
jura exsequantur & observent, & a suis
faciant subditis inviolabiliter observari.

ANNO
CHRISTI
1110.a comitibus,
mendose; nisi
forte legem-
dum sit com-
munitatis.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE S. J.

R. P. Theodorus Morus Societatis nostræ Theologus
Uratlevis scribens die 20. Octobris anni 1661. memit,
in divite bibliotheca illustrissimi domini Orbani L. B. Ba-
ronis de Nollitz Javronis in Silesia extare MS. in 4. Li-
brum, cujus primæ tres pagine mala manu evulse sunt; de-
inde recessit character legitur titulus, cui subiecta sunt
que sequuntur ab eo perhumaniter transmissa.

STATUTA SYNODI PROVINCIALIS

Habitz in choro Ecclesie Collegiatæ in Calisch, Gnesnensis diocesis,
anno Domini MCCCCXX.

Processus circa electionem Episcopi Strigoniensis. Necessaria forma Concilii. Electio autem & po-
stulatio ad inferiores in quibus forma Concilii
generaliter necessario observanda est. Forma
autem ipsius Concilii tempore est forma scruti-
nii, compromissi, et inspirationis, vel quasi-
secundum alterutram istarum quicumque libet
eligeretur, vel solemniter postulatione in Ecclē-
siis Cathedralibus et collegiatis, debet denun-
ciatio precedere. Per formam autem scrutinii
providetur modo subscripto. Ecclesia enim pa-
storis

Definitio pro-
visio.Et libellus
Baroni de
Nollitz in
Silesia, ms.

...bus sacri Concilii innovamus.
Scendum est, quod volentibus Ecclesiam va-
cantem ordinare quod altero de tribus mo-
dis ipsis vacantibus providetur. Aut enim or-
dinatur vacans Ecclesia per provisionem, aut ele-
ctionem aut per postulationem solemnem. Pro-
visio pertinet ad superiorem, in qua non est
Concil. General. Tom. XXVIII.

ANNO
CHRISTI
1430ANNO
CHRISTI
1430.

horis regimine destituta, capitulum seu canonicum ei presentes statuent terminum ad electionem celebrandam. De quo fiat publicum instrumentum, in quo narrabitur quod die tali precedente vel transito, a defuncto tali Prelato, talis Ecclesia, ejusque corpore Ecclesiastica tradito sepulture, capitulum seu canonicum qui tunc presentes erant, convenientes, talem terminum cum continuatione dierum sequentium ad electionem celebrandam unanimiter statuerunt, qui terminus erit competens, ut infra ipsum abentes qui sunt citati commode venire possunt, considerantes locorum distantias & personarum & temporis qualitatem, non tamen nimis longus, quia in electione mora est periculosa, &c. Sequitur.

Sequentes canones digesti sunt iuxta normam Decretalium ut apparet.

Canon de supplenda negligentia Prelatorum.
Contingit nonnunquam, &c.

De permutatione.

Nullus Ecclesiam vel beneficium, &c.

De tempore.

Cum electorum ordinatio, &c.

De filiis presbyterorum.

Cum illegitime natis, &c.

De clericis peregrinis.

Nullus clericus, &c.

De officio archidiaconi.

Statuimus quod archidiaconus, &c.

De officio vicarii.

Ne forte contingat, &c.

De officio ordinarii.

Statuimus quod deinceps futuris temporibus, &c.

De majoritate & obedientia.

Cum inferior superiori regulariter, &c.

De procuratoribus.

Quamvis in omnibus peragendis causis.

De alienatione mutandi iudicii causa facta.

Quia plerumque cessiones actionum, &c.

Liber secundus. De iudiciis.

Quoniam quidam propter potentiam, quidam propter crudelitatem magnarum personarum accedere non possunt ut citentur, quidam etiam qui in castris, &c.

De foro competenti.

Quoniam plures Ecclesiastici census redditus, &c.

De feriis.

Ut Ecclesiastica celebratio celebritatum habeat Ecclesiarum nostrae provinciae concordiam, statuimus infra scriptis diebus tam clericos quam laicos a servilibus operibus abstinere. In festivitibus videlicet Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, cum duobus diebus immediate sequentibus, necnon Corporis Christi, & sanctae Crucis Inventionis, & Exaltationis, & omnibus diebus Dominicis, & in sex festivitibus Beatae Mariae Virginis, scilicet Annunciationis, Visitationis, Conceptionis, Purificationis, Nativitatis, & Assumptionis, item in die Angelorum quod dicitur festum sancti Michaelis. Item in festo Nativitatis sancti Joannis Baptistae, item in diebus Apostolorum Philippi & Jacobi, Petri & Pauli, Jacobi majoris, Bartholomaei, Matthaei, Simonis & Judae, Andree, Thomae, & Joannis, Mathiae, & divisionis Apostolorum praedictorum. Item in diebus martyrum Stephani, Innocentium, Laurentii, Adalberti, Stanislai. Item confessorum, Martini, Nicolai. Item Mariae Magdalene, Elisabeth, Hedwigis, Catharinae, Agnetis, Dorotheae, Margaritae. Item festum Omnium

sanctorum. Item Episcopus festivitates Patronorum suae Ecclesiae in sua dioecesi potest facere celebrari. Item in diebus Marti & Lucae evangelistarum. Item quatuor doctorum Ecclesiae Gregorii, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, quorum festivitates felicitis memoriae Bonifacii Papa mandavit universis Ecclesiis sub officio duplici solemniter venerari. Item ut populus in sua parochiali Ecclesia divino officio praevadito ad sua opera licita dimittatur. Item quilibet parochialis Ecclesia festum Patroni sui, in cuius est honorem principaliter dedicata, & anniversarium Dedicationis diem in sua parochia faciat celebrari, salvo Constitutionibus rationalibus cujuslibet dioeceseos.

De iurejurando.

Communicationes, conspirationes, & colligationes, &c.

Liber tertius. De vita & honestate clericorum.

Quia sicut Prelati quousque supra, &c.

De institutionibus.

Præsentis Constitutionis auctoritate sacro approbante Concilio inhibemus, ne quis Archiepiscopatum, &c.

De sede vacante.

Quoniam nonnunquam contingit quod ad vacantem Episcopatum, &c.

De rebus Ecclesiae non alienandis.

Indemnitatibus Ecclesiarum providere volentes, &c.

De emptione.

Si quis emerit animalia, &c.

De testamentis & ultimis voluntatibus.

Clericus de proventibus anni gratiae, &c.

De anno gratiae.

Licet alias per bonae memoriae Archiepiscopum Gnesnensem Jacobum praedecessorem nostrum.

De parochiis.

Universis sacerdotibus tam religiosis quam secularibus, &c.

De decimis.

Veteris testamenti serie, &c.

De statu monachorum & Ecclesiarum regionum.

Compaternitatem a monachis contrahi distrius inhibemus, &c.

De cappellis monachorum.

Nullus religiosus cujuscumque ordinis continue deservire valeat in parochialibus Ecclesiis secularium ultra octo dies absque parochialis Ecclesiae ordinarii licentia, &c.

De consecratione Ecclesiae vel altaris.

Si Ecclesiam pollui humani sanguinis aut feminis effusione, &c.

De celebratione Missarum.

Si per nos aut suffraganeorum nostrorum aliquid, &c.

De custodia Eucharistiae.

Statuimus ut in cunctis Ecclesiis Eucharistia, Chrisma, Oleum Sanctum, Aqua Baptismi, sub fidei custodia, &c.

De observatione jejuniorum.

Ad haec etiam prohibemus ne quis adultus, &c.

De Ecclesiis aedificandis.

Ecclesiam seu Basilicam de novo nullus aedificet, nec antiquam iufferat, nisi per Episcopum vel ejus commissarium, &c.

Liber quartus. De sponsalibus.

Ultimus consensus intervenit de praesenti.

ANNO
CHRISTI
1033

ANNO
CHRISTI
1033

De cognatione spirituali.
Spiritualis cognatio sive paternitas in viginti
casibus matrimonium impedit, & dirimit jam
contractum. Scilicet inter levantem & levan-
tum, &c.

Quintus liber. De Harmonia.
Licet Heli summus sacerdos, &c.

De Judæis.
Judæis item omnibus, &c.
*Contra Christianos qui ad ritum transferunt
Judæorum.*

Remedium contra hæreticos. Primum reme-
dium, &c.

De sortilegiis.
Excommunicamus & anathematizamus, &c.
De clerico excommunicato ministrante.
Cum scriptum sit in lege Domini, &c.
De privilegiis, & privilegiorum excessibus.
Præterea statuimus ne religiosus cupiscumque
ordinis, &c.

De injuriis, & clericorum percussoribus.
Et quia de Prælati & canonicis, &c.
De penitentis, & remissionibus.
Doceant maxime ante Quadragesimam sa-
cerdotes, &c.

De sententia excommunicationis.
Statuimus & præsentis Concilii auctoritate
inviolabiliter præcipimus, &c.

De regulis juris.
Sanctorum Patrum regulis & statutis quilibet
Christianus rogatur, in vita verbis & factis ut
sciat & faciat quod acceptum est a Deo, &c.

Acta sunt hæc in choro Ecclesie collegiate in
Cathedra, Gnesnensis dioceseos, anno a Nati-
vitate Domini MCCCCXX. indictionis decime
tertiæ, Pontificatus sanctissimi in Christo patris
& domini nostri domini Martini superba provi-
dentia Papæ V. anno III. die Mercurii xxv.
mensis Septembris, hora Tertiarum vel quasi:
præsentibus reverendis in Christo patribus & do-
minis, Alberto Cracoviensi, Jacobo Plocensi,
& Andrea Poznaniensi, necnon venerabilibus
& egregiis viris dominis Clemente abbate mo-
nasterii de Mochilna ordinis sancti Benedicti,
Stephano Paleæ Calicum, Nicolao Perfez San-

dominensi sacre Theologie professoribus. Ni-
colao de Kritik archidiacono. Petro Wolferami
scholastico, Ladislao de Operalb Gnesnensi, &
Stanislao de Pliarmibura Cracoviensium Ecclesia-
rum canonicorum, Decretorum doctoribus li-
centiatis, aliisque Prælati tam religiosi quam
secularibus, tunc in sancta provinciali Synodo
in Spiritu sancto legitime congregatis.

Subscriptio Notarii.

Et ego Joannes Alberti de Wiclatavo electus
Gnesnensis diocesis publicus imperiali auctori-
tate notarius, quia dictorum statutorum, le-
gationi, correctioni, moderationi, eorumque ap-
probationi penarum & sententiarum promulga-
tionis, aliisque omnibus & singulis præmissis,
dum sicut præmittitur coram præfato reveren-
dissimo in Christo patri domino Nicolao sancte
Gnesnensis Ecclesie Archiepiscopo, ac sancta Pro-
vinciali Gnesnensi Synodo, & per ipsum domi-
num Archiepiscopum & Primatem agerentur, &
sicut una cum prænominatis testibus præsentibus
interfui, eaque omnia & singula sic fieri
vidi & audiui; ideo me arduis occupato nego-
tiis per alium fidelem notarium scribi feci de
mandato quoque ipsius domini Archiepiscopi
Primatis facta diligenti auscultatione: exinde
prout publicatum inferui, confeci & in hanc
publicam formam redegi, & me huic subscripsi,
sigillo quoque & nomine meo solitis & consue-
tis una cum appensione sigilli ipsius requisitus
consignavi in fidem & testimonium præmissio-
rum.

OBSERVATIO P. PHILIPPI LABBE, S. J.

Abrahamus Bzovius in Annalibus Ecclesiasticis ad an-
num Christi MCCCCXXI. a num. primo ad octavum re-
fert pluribus l. acta Synodi Pragensis Hussitarum hæreti-
corum die vii. Julii ejusdem anni celebrata: II. eorum-
dem viginti tres articulos contra Thaboritas, ac protesta-
tionem publicam de quatuor articulis de quibus anno
MCCCCXXIII. Basilee diffusissime actum fuisse postea
memorabimus. III. capita xviii. expositionis adversus
Sigismundum Hungarum regem, que tu per otium, si libue-
rit, ibidem leges.

ANNO
CHRISTI
1033

ANNO
CHRISTI
1033

ORDINATIO FACTA PER HENRICUM ARCHIEPISCOPUM,

Pro promotione graduatorum in Academiis, facta xvi. Julii,
anno Domini MCCCCXXI.

*Ex cod. MS.
in regipro
principali Ar-
chiepis Can-
tuar. (numera-
to Chicheley,
fol. 94. fol.
27. a.)*

Henicus permissione divina Cantuariensis
Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, &
Apostolicæ sedis legatus, venerabili fratri no-
stro domino Richardo Dei gratia Londonensi
Episcopo salutem & fraternam in Domino chari-
tatem. Cum nos in convocatione Prælatorum
& cleri nostræ Cantuariensis provincie, quinto
die mensis Maii ultimo præterito celebrata in
Ecclesia cathedrali sancti Pauli London, non-
nullis propositionibus & querelis pro parte Uni-
versitatum Oxoniæ & Cantabrigiæ, coram no-
bis in præsentia Prælatorum & cleri prædicti,
super defolatione Universitatum prædictarum,
occasione non promotionis graduatorum, in
eisdem factis & expositis, pio compatiens af-
fectu, de vestro ac ceterorum venerabilium con-
fratrum nostrorum, aliorumque Prælatorum &
cleri provincie antedictæ consensu pariter &
assensu, ad laudem Dei omnipotentis, dicta-

rumque Universitatum exaltationem, & incre-
mentum, ac revelationem, & promotionem per-
sonarum prædictarum, que ante hæc tempora
in variis facultatibus profecerunt, et Deo du-
ce in posterum proficient, in eisdem decreverim-
us, et sub modo et forma sequentibus ordi-
naverimus providendum; videlicet, quod quis-
cumque patronus Ecclesiasticus dictæ provincie,
quodcumque beneficium Ecclesiasticum, quod ad
ipsius collationem, præsentationem, nomina-
tionem, aliamve dispositionem quancumque
pertinens post publicationem ordinationis no-
stræ hujusmodi primo vacare contingeret, alicui
personæ alterius Universitatum prædictarum gra-
dum scholasticum habenti; Doctori videlicet
Theologiæ, Decretorum, Legum, vel Medici-
næ, Magistro Artium, Licentiatove, aut Bac-
calaurio in aliqua facultatum prædictarum, dum
tamen in artibus Baccalarius in facultate sua
antea

ANNO
CHRISTI
1411.

ANNO
CHRISTI
1411.

antea detern inaverit, seu alias, in ordine sacerdotali constitutus fuerit, juxta et secundum ipsius patroni propriam electionem offerre, et si illud acceptare voluerit conferre, seu alias aliquam ex personis graduatorum hujusmodi ad beneficium Ecclesiasticum, de quo praefertur, cum vacaverit, praesentare, nominare, aut pro persona hujusmodi juxta beneficii sic vacaturi, juriusque dicto patrono in eodem competentis qualitatem, disponere teneatur; dolo, fraude, seu malo ingenio quibuscumque cessantibus in ea parte; sicque extunc collatione, praesentatione, nominatione, seu quavis alia dispositione quorumlibet duorum beneficiorum, ad cujuscumque talis patroni collationem, nominationem, seu aliam dispositionem pertinentium sub ejusdem patroni dispositione libera remanente; tertium quodcumque beneficium Ecclesiasticum, ad ipsius collationem, nominationem, praesentationem, aliamve dispositionem, pertinens alicui personae alterius Universitatum praedictarum, sic ut praemittitur, graduata conferre, ipsamve ad illud praesentare seu nominare, aut alias pro eadem ad ipsum beneficium disponere etiam teneatur. Sicque successive modus et forma praedicti usque ad decennium plenarie completum effectualiter observentur: Quodque interim nullus patronus Ecclesiasticus provinciae praedictae, advocatiam, seu jus patronatus, aut jus aliud quod habet in aliquo beneficiorum hujusmodi, in fraudem hujus ordinationis in genere vel in specie alienabit perpetuo vel ad tempus: Quodque etiam quilibet talis patronus in litteris collationis, praesentationis, nominationis, aut dispositionis suae ad beneficium quodcumque, ad collationem, praesentationem, nominationem, aliamve dispositionem suam pertinens, quod interim vacare contingerit, gradum & ordinem personae, cui aliquod beneficium conferre, vel ad quod ipsam praesentare, nominare, vel de quo alias disponere patronum hujusmodi contigerit, realiter exprimat.

Proviso semper, quod in promotionibus hujusmodi eminentia statuum, graduum, & meritorum personarum praedictarum realiter attendatur: Et quod hi qui nullo modo, aut considerantur eorum gradibus & meritis exiliter sunt promoti, aliis in promotionibus hujusmodi praerantur.

Quodque ut provisionis hujusmodi certior in futurum habeatur notitia, singuli confratres suffraganei nostri, in singulis convocationibus, sive Conciliis provincialibus interim celebrandis, nomina & cognomina omnium & singularum personarum per eos interim promotarum, & ad aliorum patronorum spiritualium praesentationem, nominationem, vel aliam dispositionem admissarum, vel institutarum, una cum nominibus beneficiorum ad quae promotae fuerint, coram nobis aut successoribus nostris actualiter exhibeant & praesentent, ac penes nostrum, E

& successorum nostrorum registram realiter dimittant: Volentes & tenore praesentium declarantes; quod praesens nostra ordinatio ad patronos Ecclesiasticos praedictos, tam masculos quam feminas dictae provinciae extendatur. Per hanc tamen provisionem praedictam non intendimus patronis praedictis, quominus ipsi & eorum singuli de beneficiis praedictis, personis quibus incertis pensionibus annuis auctoritate regis onerantur, quousque de beneficiis Ecclesiasticis per eos congrue sit provisum; sed quod ipsi talibus personis ante omnia, de beneficiis hujusmodi providere possint; ita quod deinde quoad alia beneficia postea vacatura praesentem ordinationem observent in omnibus sicut decet. Vobis igitur auctoritate dicti Concilii & nostra, in virtute obedientiae firmiter injungendo mandamus, quatenus praemissa omnia & singula, per vestras civitatem & diocesim publicari, ut convenit, facientes, ordinationem praedictam, quatenus personam vestram concernit observetis, & per vestros subditos faciatis inviolabiliter observari.

Auctoritate etiam praedicta omnibus & singulis Coepiscopis, confratribus, & suffraganeis nostris per litteras vestras mandantes, quatenus ipsorum singuli praemissa omnia & singula, quatenus personas eorundem concernunt, diligenter observent; & facta publicatione ordinationis praedictae, per suas civitates & dioceses, ut praefertur, eandem a suis subditis faciant inviolabiliter observari. De die vero receptionis vestrae praesentium, modoque & forma executionis vestrae earundem, nos citra festum sancti Michaelis Archangeli proximo futurum ad ultimum debite certificetis per vestras, dictis confratribus nostris & suffraganeis mandantes, quod eorum singuli de publicatione ordinationis hujusmodi, nec non de modo & forma executionis praesentium litterarum nostrarum, citra festum omnium Sanctorum proximo futurum ad ultimum curent reddere certiores, per suas litteras patentes harum seriem continentes, auctoritate sigillatas. Datae in hospicio residentiae nostrae juxta Westmonasterium decimodexto die mensis Julii, An. Dom. MCCCXXI. & nostrae translationis anno octavo.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Nicolaus Harpsfeldius historiam Ecclesiarum Anglorum saeculo xv. capite 10. refert ab hoc Henrico Chichleyo Ancillite habitam fuisse anno mcccxxi. provincialem Synodum, in qua Richardus quidam Vvaltherus Vigornienensis Ecclesiae clericus delatus est, quod libris execrandis magis figuris identidem aspersis uteretur. Is vero crimen illud confessus, se parum jam solum in illa arte habere professus est, quod per eam saepe que cupisset, facere non potuisset. Ab Episcopo publica illi poenitentia injuncta fuisse dicitur, ut in solenni publicaque populi processione vestitus illis codicibus apertis a fronte ac tergo dependentibus ambularet: codicesque illi igne postea palam absumti fuerunt.

CONSTITUTIO VENERABILIS IN CHRISTO PATRIS DOM.

Henrici Chichley Cantuar. Archiepiscopi, contra excessiva stipendia Cappellanorum, facta xvi. Julii anno domini MCCCXXI.

Ex cod. MS.
in registro
principali
Archiepisc.
Cantuar.
(nuncupato
Chichley
vol. 2.) fol.
13. a.

Henricus permissione divina Cantuariensis Archiepiscopus, &c. Venerabili fratri nostro, domino Richardo Dei gratia Londonensi Episcopo salutem, & in Domino charitatem. Nuper in Concilio nostro provinciali in Ecclesia

cathedrali sancti Pauli London, quinto die mensis Maji ultimo praeterito celebrato, coram nobis, vobis, ceterisque confratribus & coepiscopis nostris, exhibita fuit per clerum nostrae provinciae antedictae, quaedam constitutio provin-

ANNO
CHRISTI
1432.

vincialis per bonæ memoriæ dominum Simonem Sudbury dudum Cantuariensem Archiepiscopum prædecessorem nostrum, de consilio confratrum, Coepiscoporum, & suffraganeorum suorum, contra excessiva stipendia cappellanorum, tam parochialium, quam aliorum annualia per provinciam nostram Cantuariensem ubilibet celebrantium, edita, tenorem in omnibus continens subsequens.

In Dei nomine Amen. Nos Simon permissione Divina Cantuariensis Archiepiscopus totius Angliæ Primas, & Apostolicæ sedis legatus, de consilio fratrum & suffraganeorum nostrorum statuimus, ut quilibet cappellanus in nostris civitate, diocesi seu provincia Cantuariensi, pro animabus defunctorum annualia celebraturus, septem marcis, aut tribus marcis cum cibariis: alii autem qui curæ animarum deservient, octo marcis, aut cibariis & quatuor marcis sterlingorum annuatim contententur, nullatenus ex pacto ultra id percepturi, nisi aliter loci diocesanus cum iis qui curæ animarum deservient primitus decreverit fore faciendum. Si quis autem Clericus contra hanc nostram Constitutionem dando, seu recipiendo venire præsumpserit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto, a qua nisi per diocesanum loci in quo deliquerit non poterit absolvi. Qua quidem Constitutione (sic ut præmittitur) coram nobis exhibita & publice perlecta, fuimus per partem Cleri dicte provincie nostræ inibi congregati cum instantia non modica requisiti, quatenus Constitutionem huiusmodi juxta omnem vim, formam & effectum ejusdem auctoritate dicti Concilii de novo publicari, & executioni debitæ demandari decernere dignaremur. Nos idcirco petitionibus dicti Cleri tanquam iustis & rationi consonis favorabiliter inclinati, Constitutionem ipsam ex consensu vestro & aliorum confratrum, Coepiscoporum, & suffraganeorum nostrorum ad tunc inibi congregatorum, citra festum san-

cti Michaelis proximo futurum, auctoritate Concilii prædicti, per nostras civitatem, diocesim, & provinciam prædictas publicandam fore, & debite promulgandam; nec non lapso dicto festo sancti Michaelis publicationeque dicte Constitutionis facta debite, ut præfertur, censuras in eadem Constitutione latas, quocumque subditos nostros & suffraganeorum nostrorum, si eadem, ut præfertur, contravenire præsumpserint; sub modo & forma in eadem Constitutione contentis, juxta omnem vim, formam, & effectum ejusdem auctoritate decrevimus, prout per præfentes decernimus & ligare. Vestræ igitur fraternitati tenore præsentium committimus & mandamus in virtute sanctæ obedientiæ nihilominus injungentes, quatenus has litteras nostras Constitutionem antedictam in se continentes; ipsamque Constitutionem per vestras civitatem et diocesim auctoritate nostra debite publicantes, seu publicari facientes, ipsam in quantum ad vos pertinet, juxta dicti nostri decreti formam observetis, et a quibuscumque subditis vestris faciatis inviolabiliter observari. Auctoritate insuper nostra singulis Coepiscopis et suffraganeis nostris per litteras vestras harum seriem continentes, cum omni celeritate possibili transmittere studeatis, firmiter injungentes, quatenus ipsi Constitutionem prædictam per ipsorum civitates & dioceses, debite publicantes, ipsam quatenus eos & eorum subditos concernit, observent, & faciant, ut præmittitur, inviolabiliter observari. Mandantes eisdem, quod eorum singuli nos de publicatione sua hujusmodi Constitutionis citra dictum festum sancti Michaelis ad ultimum debite certificent per suas; Vosque pari forma per litteras vestras patentes harum seriem continentes curetis reddere certiores. Datæ in hospicio residentie nostræ juxta Westmonasterium decimo sexto die Mensis Julii, anno Domini MCCCCXXI. & nostræ translationis anno octavo.

ANNO
CHRISTI
1432.

CAPITULUM PROVINCIALE NIGRORUM MONACHORUM

APUD WESTMONASTERIUM,

Celebratum anno Domini MCCCCXXII.

ANNO
CHRISTI
1432.ANNO
CHRISTI
1432.Ex vet. cod.
MS in bibl.
Coron. sub
effigie West-
m. E. 12. f.
136. a.

Cum plura sint exorbitantia & enormia inter professores ordinis sancti Benedicti nigrorum monachorum in Anglia, & reformatione digna, aliqua hic duxi notanda. Et primo incipiendum est a Patribus & capitibus, quorum actus & vita sunt subditis in exemplum.

In primis provideatur de abbatibus, tam de iis qui habent bona & possessiones a conventu discreta, cum hoc non sit fundabile in regula, nec in intentione fundatorum seu collatorum ipsorum, quam de abbatibus singulis dicti ordinis superioribus, & Prælatibus, ut juxta Constitutiones sanctorum Patrum & regularia instituta, vigilantiter intendant curis animarum, personaliter conversando, saltem singulis festivis diebus in choro & conventu, si non legitime præpediantur, ad officium & celebrandum divina, propter quæ dicitur officium, nec se subrahendum commatendo in suis maneriis. Item moderetur sumptuosa & nimium ipsorum equitatura scandalosa tam in vario & irregulari apparatu faleratorum quam in faleratura equorum; & quod qui majores sunt inter eos

ultra xx. equos, computatis sumariis, & cum frænis deauratis, sub pœna gravi temporali cameræ Apostolicæ applicanda equitate non præsumant.

Item, sub gravi pœna temporali ut supra, &c. statuimus quod singuli abbates & priores dicti ordinis exempti, quam non exempti, etiam ipsi qui bona habent a suis conventibus discreta, quod semel in anno singulis annis viz infra mensem post festum Michaelis immediate sequentem, plenum statum, & fidelem rationem, omnium bonorum dictis monasteriis suis & ipsis qualitercumque spectantibus, in capitulis coram toto conventu requisiti reddere teneantur nomina debitorum, quibus debentur, & a quibus debentur, & causas plane in scriptis redigentes.

Item, nihil de bonis & rebus suorum dissonum monasteriorum ultra valorem xl. solidorum aliquibus personis donent, alienent, vel vendant sine morosa deliberatione in expresso consilio, consensu, & assensu totius conventus.

Item, quantum ad conventuales sint omnes per

per regnum uniformes in habitibus, tam in for-
mis, quam coloribus; & statuta circa formam
cucullarum, floccorum, capparum clausurarum pro
equitatura, & quia in floccis fit magis excelsus,
cum manicis ipsorum pro majori parte in
pluribus locis protendantur usque ad tetram,
quod de cetero non excedant pugnum manus
medium ulnæ in longitudine, & trium quarte-
riorum in latitudine, & de capicis cucullarum
certa tradatur forma, ut omnes uniformiter in
suis habitibus incedant ut alii religiosi faciunt;
ac pannus ille nitidus de Wyrleio qui magis
militaris quam monachalis censetur, omnibus
tam abbatibus quam monachis penitus interdi-
ctus existat, & quod qui talibus utitur duplum
istius teneatur solvere cameræ Apostolicæ.

Item, qui munitiones & solatia secundum
morem locorum habuerint & recipiant, si infra
tempus & diem mutationum & solationum ip-
sorum, festivus dies, ut aliquod festum princi-
pale, vel duplex, seu xii. lectionum contingat,
teneantur interesse matutinis, missæ majori, &
vesperis infra oborum cum cæteris de conven-
tu; & qui contrarium fecerit ab hujusmodi so-
latis per quarterium suspendatur.

Item, quia eius carniū ipsi religiosi, ex-
ceptis certis casibus, quodammodo est interdi-
ctus; pensaturque infirmitate modernorum, &
longa ac diutina observantia in contrarium, vi-
detur multum expediens, ut fiat auctoritate Apo-
stolica modificatio gratiosa, & præcipue atten-
to quam sumptuosum foret, & quam importa-
bile providere conventibus, qui multum a mari
distant & aquis fertilitatem piscium habentibus,
de alio genere quam de carnibus; & idcirco
ordinamus, ut canunt statuta quæ die carniū
per annum medietas conventus computatis offi-
ciariis, qui intra portas monasterii primo die
personaliter existunt, sint in refectorio in pran-
dio, nec comedant ipso die carnes ad excelsum;
sintque in ipso refectorio ladiciniis, pi-
scibus, & pinguedine carniū ut hominis sat-
taturis contenti.

Item, ab exaltatione sanctæ Crucis usque ad
caput Quadragesimæ per regulam & statuta in-
dicimus ipsi professoribus regulare jejunium,
quamquam inter ipsos minime observetur, cum
& hoc tempore indistincte comedant carnes,
& plures cœnant: videtur vero consonum ra-
tioni & conscientis regulatis, quod modifice-
tur, ut auctoritate Apostolica statuatur quod
nullus hoc tempore, exceptis senibus, & actuali-
ter infirmis ac debilibus, & juvenibus infra xx.
annum suæ ætatis existentibus, cœnet, sed unico
prandio in die contentetur, diebus dominicis,
principalibus, duplicibus, ac xii. lectionum fe-
stis, & solemnitate Natalis Dominici usque ad
octavas Epiphaniæ domini exceptis, & hoc tem-
pore a carnibus abstineant.

Item, quia proprietas religiosorum execrabile
& detestabile scelus existit, quæ maxime iis
diebus per receptionem pecuniarum contra jura
communia & statuta surrepit & inficit simpli-
ces conventuales, providetur, ut statutum do-
mini Benedicti Papæ XII. contra hoc dictum
viz. in rubrica ne victualia ministrantur in pe-
cuniis, firmiter observetur, & quod ordinetur
unus fidelis dispensator commonachus, qui ha-
beat recipere omnes pecunias in præsentis con-
ventualibus quomodocumque appropriatis seu
assignatis, & de ipsis provideat singulis hujus-
modi conventualibus, de habitibus & aliis suis
necessariis, non in pecuniis, sed in ipsis rebus

omnino prout unicuique opus fuerit ministran-
dis; & abbates ac priores qui in iis negligentes
fuerint, incurrant ipso facto formidabilem
penam pecuniæ, & sui officii mutationem seu
suspensionem; & si contingat hujusmodi conven-
tuales visitare suos parentes & amicos, de li-
centia sui superiorum, hoc semel in anno ad
majus fiat, & tunc habeant personarum seculares
honestas, ad ducendum eos & reducendum,
quibus certa summa pecuniarum pro expensis
per abbatem vel officarium prædictum tribua-
tur, hæque fidele ratiocinium de receptis &
exceptis post iter completum; nullusque mo-
nachus retineat in sua custodia scyphum ar-
genteum seu cochlearium, vel alia localia au-
rea vel argentea, seu libros, sine brevi & scri-
ptura indentata, cujus una pars remaneat in
manibus sui Prælati sub pœna proprietatis, nec
taliam recipiat vel donet sine licentia speciali;
& si alicujus habitus seu vestimentum sit con-
tractum, tradatur officario, qui habeat refice-
re, seu novum loco ipsius recomperare absque
mora.

Item, nullus monachus habeat cellam vel ca-
meram distinctam seu privatam, nec aliquo
modo liceat eos ad talia loca privata ducere
quascumque mulieres ad loquendum, comedendum,
seu potandum, nisi proprias matres seu
sorores, nec ad alia loca monasterii præter ad
hospitium hospitum, & hoc cum speciali li-
centia, & sub testimonio & præsentia officia-
riorum ad talia recipienda deputatorum: Nec
liceat alicui monacho infra monasterium nisi
in dormitorio communi de nocte quietere præ-
sentia sui Prælati, & infirmis fratribus in lo-
cis suis duntaxat exceptis.

Item, cum juxta beatum Augustinum inter
omnia certamina Christianorum duriora sunt
prælia castitatis, ubi quotidiana pugna & ra-
ra victoria, & secundum eundem, qui familia-
ritatem mulierum vitare noluerit, cito labitur
in ruinam, nec restat per Apostolum remedium
nisi per fugam, statuimus districte, quod nullus
religiosus dicti ordinis in villis seu civitatibus
ubi sua monasteria situantur, sicutiam habeat
exendi seu ingrediendi, secundum quod suis
Prælati penitus facultas ipsa licentiandi ad
comedendum, potandum, seu loquendum in
ipsis locis, præterquam cum multis nobilibus,
interdicatur, cum ex hoc gravia oriri poterunt
scandala & incentiva vitiorum.

Item, ut salutem animarum consultius provi-
deatur, & inobedientis temeritas debite præca-
veatur, necessarium videtur procurare a sede
Apostolica certis personis diligentiam seu pote-
statem sufficientem ad declarandum & reducendum
omnia statuta, dictum ordinem, & pro-
fessores ejusdem, conservantiam tam Romano-
rum pontificum, quam ipsorum legatorum &
subdelegatorum, ac aliorum superiorum quo-
rumcumque, cum plura sunt hujusmodi statuta
& varia; pœnas vero spirituales & temporales
contra non observantes ipso jure infligentia, &
quod ipsi sic auctoritate Apostolica delegati sta-
tuere, & decernere valeant certum limitatum
modum observandi, ad quam observantiam sin-
guli professores tam præsentis, quam futuri, &
non ad aliam in antea adstringantur, sub pœnis
temporalibus duntaxat per suos superiores arbi-
trarie infligendis.

Item, cum juxta regulam beati Benedicti sin-
gulis professoribus ipsius jubetur, ut vestiti dor-
miant, pluresque solum cum staminis & femo-
rali-

ralibus hoc sufficere credunt; statuatur, quod A non solum in staminis, sed etiam cum habitu regulari femoralibus & caligis, absque pedulibus omnino dormiant, linteaminibus de panno lineo & camisis interdictis.

Cum secundum regulam beati Benedicti, nec debeat monachus possidere quod Abbas non de-derit vel permiserit habere; quodque in plerisque monasteriis ad evitandum causam..... nis & iniquitatis permittunt Prælati suos monachos pro suis necessariis emendis pecunias recipere, ne huiusmodi receptio pecuniarum causet vel inducat proprietatis vitium, ita est statutum & ordinatum, quod quilibet monachus sub pena proprietarii tenetur de pecuniis quibuscunque, & quomodocunque receptis & expensis, suo prælato fidelem compotum reddere totiens quotiens prælato visum fuerit expedire, & ad minus semel in anno ad hoc etiam minime requisitus: Et si quid superfuerit non expensum, sine fraude ponat plenarie in prælato dispositione. Et ne prælati aut alii superiores huiusmodi bona per subditos in sua dispositione sic posita sibi retineant aut appropient, pro tua sola voluntate libere disponenda, ordinatum est & statutum, quod nullus talis prælatus aut superior recipiat aliquid de prædictis, nisi ad evidentem utilitatem sui monasterii; & hoc de assensu, & contentu quatuor vel quinque de senioribus.

Cum sacra monachorum religio in hac valle lacrymabili ubi velut signum reponitur ad sagittam, & quasi petra scandali in offensionem, sic juxta Patrum testimonia vitæ radiaret puritate, & mentis munditia relugeret, quod nec populus habeat unde per ministratam occasionem sibi detrahat, nec mundus per violentam suspicionem quo nocere possit; ut omnis amodo in hac religione tollatur occasio scandali, ponaturque de cætero populus cum psalterio suo custodiam, & mundus suis labiis circumstantiam silentii & clausuram, ad complacentiam Altissimi, honorem ordinis, & piissimam exhortationem Christianissimi Principis regis nostri, unanimi Patrum assensu pariter & consensu, canonica auctoritate qua possumus in præsentem statutum primo firmiter & diffinimus, ut de cætero, tam Abbates omnes qui bona a conventu possident discreta, de quorum bonorum discretionem mentio satis sit expressa de *Regulatis*, capitulo *Edoceri* in fine textus, & per Joannem Aton in constitutionibus Ottoboni, capitulo de *Prælati*; necnon per venerabilem Simonem Cantuariensem in suis constitutionibus provincialibus, capitulo *Etenim ut rectius*, quam singuli alii, qui bona participatim cum conventu obtinent concreta, quocunque superioritatis nomine sint vocati, juxta formam traditam Extra. De statu monachorum, capitulo *Cum ad monasterium*, priorum, & in constitutionibus Benedicti XII. capitulo xxiv. necnon & provincialibus capituli Generalis capitulo 2. super gregem sibi commissam diligenter invigilent, studeantque quantum poterunt juxta vim & effectum eorundem canonum & constitutionum in claustris, choro, & capitulo pro fratrum instructione, correctione, & regimine; necnon pro celebratione divinorum in festis solemnibus personaliter interesse, nec occasione cujuscunque consuetudinis in contrarium laborantis, ab his officiis ultra trium mensium spatium conjunctim, & sibi continue succedentium se subtrahant, nisi quatenus præpeditioem habeant canonicam & excusabilem satis de tempore absentandi.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Præterea cum contra scripturæ doctrinam ille linum cum lana contextum induit, qui de professoribus diversi generis inordinatum habitum sibi sumit; ac etiam ulterius secundum sacros canones serico induti aut purpura, nec Christianum induere convenit, neque aurum habentes in ornatum, aut cordis ornamenta aut pectoris pariter habere bene valent; idcirco ut omnes ejusdem nostri ordinis & professionis, tam superiores quam subditi, tanquam si essent singuli unius moris, ejusdemque conditionis in una domo, in suis sint habitibus; equorumque phaleraturis conformes & conformes, ulterius unanimiter statuitur, & districtius diffinitur, ut post horum per usum consumptionem; quibus nunc funguntur absque renovatione faciant sibi fieri de cætero juxta ritum, formam, & modum in proximo Generali capitulo excogitandos, flocos, cucullas, & capas, ornatumque pro equitatura suo statui concordem, juxta traditiones Vienenensis Concilii in *Ne in agro*, constitutionum Benedictinorum capitulo xxiii. Albincie capitulo primo cæterarumque constitutionum Patrum venerabilium antiquorum; nec panno Wyrseto duplicato, aut dimidiato, phaleraturaque deaurata & nimium sumptuosa, sub penis in ipso capitulo Generali statuendis ulterius abuti audeant aut vestiri, sed sint ab hoc tempore in antea ultra prohibitiones, inhibitiones, exhortationesque quas scripserunt sancti Patres, hæc omnia ulterius per nos veluti per aggravatam sententiam rejecta, suspensa, pariter & interdicta, neque ipsis liceat Prælati dum per viam equitant, aut alibi in itinere transeunt, ultra numerum de propria saltem familia vicenarium, nisi in casibus per constitutiones Papales capitulo xx. expressatis, quomodocunque secundum ducere aut in forinseco servitio retinere; sed semper cum ipso sint contenti, attentaque provideant, ne in eo modulis pensatis & moribus in temporibus & personis sit apparatus curiosus nimis aut nimium excessivus.

Præterea cum singuli Prælati nostri ordinis proinde ex hominibus assumpti sunt, ut pro hominibus constituti, tanquam prudentes viderentur super servos Dei, quatenus singuli pro seipsum, ipsi vero omnibus & de omnibus in villificatione sibi traditis fidelem pariter & prudentem Deo & collegio faciant rationem, nos eadem auctoritate qua prius firmiter injungimus, districtiusque singulorum conscientias oneramus, quatenus juxta Apostolicæ sedis legati domini Ottoboni decretum, Rubrica *De reddendo compota* una cum glossa Joannis Aton super eundem; necnon secundum constitutiones Simonis Cantuariensis Archiepiscopi, capitulo *Etenim ut rectius*, tam ipsi Prælati quam ipsi administratores singuli qui de more solent aut de jure deberent singulis annis semel ad minus, aut in capitulo, aut in alio seorsum ad id negotium deputato, coram quinque vel sex fratribus cum consensu capituli in hac parte electis, fidele ratiocinium & plenarium de singulis receptis & expensis etiam irrequisiti faciant, nominaque creditorum cum debitoribus & causis si quæ fuerint plene & fideliter absque fraude redigant seu redigi faciant in scripturam, nec dent aut donec prælatorum aliqui de bonis sibi in administrationem taliter concessis, aut in curialitate, prodigalitate, aut liberalitate, summam aliquam notabilem, nisi in urgente manifesta necessitate, & tunc hoc faciant ad commodum

ANNO CHRISTI 1411.

ANNO CHRISTI 1411.

monasterii ac profectum, & sine dilapidatione specie aliqua.

Præterea cum juxta Sapientis eloquium tunc rone ad omnia roboratur viriliter, cum de labore pensatur utilitas laborantibus, que post claustralis ponderis tedium, recreabilis solatii concederetur grata merces votivis, prout tenemur, desideris affectantes hujusmodi onera claustralia cum mentis hilaritate continuo deportari volumus, opportunumque fore decernimus, ut fratres singuli dum percursum minorum solatiis corporaliter se imitant tam diebus serialibus, quam in festis duodecim lectionum hoc tempore occurrentibus, absque excessu tamen & cum summo modestis honestis solatiis licitisque recreationibus de laudabili loci consuetudine approbatis monachaliter indulgeant & exercent moderate; in diebus tamen solemnibus, festisque duplicibus saltem si talia frequentent fratres solatia presentialiter in cubiliis volumus & injungimus sub pena recreationis per tempus notabile ad arbitrium Superiorum subtrahendis, quotiens talia festa occurrerint, missis, matutinisque, & vespers inter sint, quacumque consuetudine scripta aut non scripta in contrarium non obstant.

f. munitio

f. refectio

Præterea cum juxta Sanctorum canonicam omnia lex, constitutio, seu quavis norma iusta possit que esse debeat & honesta, secundum naturam & consuetudinem patriæ, loco, temporeque conveniens prout in canone posita de quatuor pensatis naturis, & complexionibus que in hominibus satis sunt debiles his diebus, quomodoque refectioem piscium aut aliorum duntaxat regularium cum sint juxta medicos id ipsumque experientia satis docet naturam multum contraria stomachoque nociva, possit plebs obedientis humiliter amplius in viribus attenuari quam regula jubet, aut de jure libet; populus vero durius cervicis cibum illum velut levissimum fastidiosum cum Hebræis aspirare ad ollas carniam, illiciteque appetere postponens; nos non propriis voluntariisve prohibitionibus in hac parte dacti, seu prima regule Generalis clausula, qua fertur omnia per dispositionem abbatis fieri, totaliter sustuli, quinimo ulterius alteri imitantes specie qua fertur quotiens minis sunt hospites in abbatis sic potestate quos vult ad suam mensam vocare fratres, capitulo lvi. Decretalium & Canonicum Extra. de statu monachorum cum ad mensam in refectorio ubi sic habetur ex indulgentia, potest abbas nunc hos, nunc illos, prout necessitas postulat, advocare, ipsosque in camera sua plenius exhibere; necnon dictis & scriptis sanctorum Patrum beati Bernardi in De dispensis & præceptis, & sancti Thomæ doctoris quem solemniter in suis qualitatibus hostis Extra. de statu monachorum, cum ad monasterium super verbo quamquam ex indulgentia & refectorio, & W. Durandi in speculo judiciali titulo, De legatis ver.... Abbas pro nostris locis & temporibus adeo iuste, possibiliter, & honeste, legem de esu carniam moderamus, modificamus, & de ostero decernimus observari, ut quotidie juxta Benedicti XII. statuta capitulo xvi. medietas capituli vel conventus in clastro actualiter residentis in refectorio regulariter se reficiat, nec alibi ipso die carnes sumere liceat absque causa satis notabili, & tunc de majoris in monasterio licentia speciali, & cum ulterius secundum jam dicta sanctionum jura instituantur cum promulgantur, firmantur, cum moribus utentium approbantur,

A quoque nonnullis leges moribus utentium incongruum hodie penitus abrogare prout expressè decretatur ubi supra, ut lex de regulari monachorum. Juxta ita de cetero regulariter observetur, veluti in domibus magis religiosis moribus utentium his temperibus approbatur; ac ut quomodocumque in rebus primo pensanda est voluntas, non que est unius tantummodo, sed multorum, ita in imponendis juniorum oneribus attendatur, non in illius refectioem, in quo est singulariter spiritus Domini & libertas, sed ad communitatis indigentiam, & debilitatem complexionis in eadem; volumus etiam ulterius & ordinamus, quod nullus his temporibus, incipit ab Idibus Septembris usque ad caput Quadragesime præterquam juvenes dummodo sunt crescentes in loco regulari, videlicet refectorio, cœnent aut cenare præsumant quovismodo, dominicis diebus, festis principalibus duplicibus & xii. lectionum, ac Natalis domini festivo tempore usque in octavas Epiphaniæ, ab hac lege ob id duntaxat exceptis, ut in viam Domini a mane laborantibus ad vespertam, præter æternæ retributionis donum in futuro in presentiarum ipsa vespere recreationis stipendium sumere liceat & solamen.

Præterea cum angustiosam sit undique aut legem statuta de non recipienda a fratribus pecunia pro quibuscumque necessariis, aut indifferenter concedere juxta consuetudinem inchoatam, in diversis locis, cum inficere nequeat, quoniam hinc oritur alia dispositio ad peccatum, & sit in parte concessio præter jura, inde vero præter occulta convicia, clandestina negotia, aliaque varia illicita multa, maxima iniuria, materia mortuæ quod super omnia pensat & prohibet nostra norma, idcirco primo, quia melius magisque expediens fore supponimus, in manus obsequii incidere, quam leges & prohibitiones relinquere nostræ normæ: Secundo, quia satis sufficiens esse credimus, si per viam imitationis sit quisque discipulus quemadmodum ille magister optimus, cujus omnis actio nostra est instructio, & qui juxta beatum Augustinum de operibus monachorum, juxta sententiam Joannis Crisostomi hominibus quædam cum Glosa communi super Evangelium Joannis 13. loculos habuit & pecuniam, ut omnem abscederet malefaciendi materiam & moribus confunderet infirmorum: Tertio, quod libit juris consilium esse perlegimus, ubi major periculum imminet, ibi cautius oportet agere, & propter vitandum malum majus quod minus de eodem genere sapit cum silentio tolerare, nos nostros singulos subditos, dum tamen non sint sine discretionem, juvenes; aut in expensis prodigi, seu minus in regimine sapientes, permittimus pariter & toleramus juxta laudabilem locorum consuetudinem atque usum partium pro necessariis recreationibus pecuniam recipere & expendere, non quidem ad libitum, sed in his duntaxat que supradictis & cum discretionem. Et ne hoc permissionis aut tolerationis libertas in materiam evadat superflua, seu ad peccati opus sine summo dispensat per regulas penitus interdicti, nos ulterius usum, formam, & modum de receptis seu recipiendis per contractus pecuniam taliter cupientes pro viribus moderari, ut nec occasio mali sit in factis, ne error ordinis remaneat quemadmodum in consilio, aliter immo & strictiori modo que pecuniam firmiter injungimus, firmissimam mandamus, quatenus ipsorum singuli subditi qui hujusmodi pe-

f. vicia

f. convicia

ANNO
 CHRISTI
 1446.

a. F. regis
 consilio pro-
 port. H.
 b. Legi.
 cap. 11. H.

ANNO
 CHRISTI
 1446.

de pecuniis taliter accipiunt in suis usus de
 taliter receptis totiens quousque superiori vltim
 fuerit expeditio ad minusque semel in anno ir-
 requirit aut scripto aut verbo iuxta ipsius su-
 perioris iudicium fideliter rationem pariter &
 relationem faciant. vltique omnino prater vi-
 tandam proprietatis viciniam quomodocumque aut
 qualitercumque sibi concessam pecuniam b se
 retineant, quod iuxta traditionem regulae nec
 abbas dederit nec permisit, seu in quo ipsi
 non se semper promptos exhibuerint ad ponen-
 dum plenarie in superioris arbitrio & dispositio-
 ne, per hanc tamen positionem aut relationem
 volumus superiorem aliquem in aliquo promi-
 rem aut promptiorem esse ipsam residuum
 si quod fuerit a fratre auferre, aut penes se re-
 tinere, nisi in pios usus id idem applicet, & tunc
 hoc fiat cum saniori consensu, & absque ran-
 coris vitio seu murmurandi libidine aliquali.

Præterea, cum secundum beatum Augusti-
 num, qui mulierum non vult vitare præsen-
 tiam de facili labitur in ruinam, nec restat
 remedium per Apostolum nisi per fugam, hinc
 constitutionibus Benedictinis provincialisque ca-
 pituli in hac parte imitantes omnes nostri or-
 dinis profectores ad iuramentum in Domino, & sub
 præcepto instantius exhortamur, quatenus id in

inscribere homines mentaliter revolventes, ad-
 vertentibusque ulterius, quomodo iuxta sapientis
 eloquium, *Abbi priuans propter mulieris spe-
 rium, astringatque ipsius colloquium fieri quasi
 ignis exardescens; in quantum honeste poterunt,
 aut commode valeant, ipsarum familiaritatem
 omnino diligant, nec cum ipsis loco aliquo
 colloquium habeant, nisi sufficienti honestatis
 testimonio, & tunc taliter ut omnis viscerum
 materia scandali, nullaque detur occasio de
 colloquio delinquendi: Et quia adeo inficit
 mulieris confortium ut colloquium, & pro-
 pterea iuxta Hieronymum, nunquam solus ad
 ipsas domos habiturus est accessum; ideo ut
 prius ad iuramentum in Domino & exhortamur,
 ac in abundantiam ulterius demandamus, ut ad
 villas ubi aut mulieres habitant, aut ipsi fra-
 tres mutuum inter se accessum nullus penitus
 habeant, nec cum eis aut aliis quibuscum-
 que, nisi in causa duntaxat nobili, in iis lo-
 cis comedant, bibant seu quomodocumque se
 reficiant, & tunc de superioris licentia expressa
 & consensu.*

Acta sunt hæc & inacta in domo capitulari
 de Westmonasterio, anno Domini MCCCXXXI.
 invidiosissime conquestoris & nostri Principis
 Henrici Quinti anno octavo.

CONCILIUM PROVINCIALE APUD VERNONIUM,

Exeunte Januario vel ineunte Februario 1412. de Mandato Regis celebratum,
 ad deputandum ad Concilium Papiense, Senas postmodum translatum.

Ex Bulla
 Concilii. Ro-
 manæ. Prov.
 p. 118.

Contat ex literis regis ad Capitulum Fis-
 canense abbatiæ sede vacante inscriptis,
 ut certa die per suos deputatos apud Rotoma-
 gum interesse non omittant, inde cum cæteris
 ad locum præstituendum profecturi. Si quid
 præterea pro Ecclesiastica disciplina, vel mo-
 rum reformatione peractum sit, scheda Fisca-
 nenses non iudicant.

Dux tamen Bedfordia ibidem Angliæ Regi;
 cuius vices & locum gerebat, novum fidelita-
 tis sacramentum inter manus Archiepiscopi
 Rotomagensis a singulis præstari voluit. Ve-
 ram domini Errardus Corel, al. Corel, Prior

CS. Georgii de Meduota, & Guillelmus Srepha-
 ni Cantor, monachi Fiscanenses ab eisdem
 loci capitulo deputati, exceperunt se regia dun-
 taxat auctoritate vocatos, nec ullatenus Ar-
 chiepiscopi, non posse, nec debere, nec velle,
 inter Archiepiscopi manus præstare, ne sui mona-
 sterii iuribus & privilegiis aliquid propterea de-
 tractum foret in futurum. Quamobrem toto ap-
 probante consensu iudicatum est, ut idiplam
 inter manus Abbatis S. Michaelis ad Tumbas
 tunc Normannis Cancellarii præstarent; quod
 & ita fecerunt, uti ex aliis authenticis instru-
 mentis, que ibidem asservantur, perspicuum est.

ORDINATIO HENRICI CHICHLEY

Archiepiscopi Cantuariensis, pro decenti regimine & gubernatione, tam advo-
 catorum, quam procuratorum, & ceterorum ministrorum
 curiæ Cantuariensis.

ANNO
 CHRISTI
 1413.

ANNO
 CHRISTI
 1413.

Ex vo-
 cationibus
 in libel.
 Canon.

Henricus permissione divina Cantuariensis
 Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, &
 Apostolicæ sedis legatus, dilectis in Christo fi-
 liis officiali curiæ Cantuariensis nostræ, & de-
 cano Ecclesiæ beati Martini de Archibus London-
 diæ officialis nostri commissario, ac alteri di-
 ctæ curiæ residenti cuiuscumque salutem gratiam
 & benedictionem. Cum inter cetera nostræ cu-
 riæ præmissa statuta, primo per recolendam me-
 moriam Robertum, deinde per Joannem, olim
 Cantuariensium Archiepiscopos prædecessores no-
 Concil. General. Tom. XXVIII.

stros, ad Dei laudem ac dictæ curiæ honorem,
 & exaltationem, ac ministrorum ejusdem regi-
 men & iustitiam directionem edita & solemniter
 publicata; & per vos singulosque alios dictæ
 curiæ ministros, quantum statuta ipsa vos &
 eos concernunt in principio admissionis vestræ
 & eorum cuiuslibet jurata, salubriter fuerit &
 sit antiquitus ordinatum, quod advocati & pro-
 curatores ejusdem curiæ, dum causas in ea tra-
 ctandas habuerint, siue secum socios habeant in
 causis, siue non, dum causis huiusmodi tractan-
 tur

ANNO CHRISTI 1047

ANNO DOMINI 1048

tur in dicta curia, nullatenus se abdicent ab ipsa, sine praesentibus dictae curiae petita licentia & obtenta ex causa legitima per ipsum praesidentem prius approbata; & quod frequenter aliarum curiarum aut consistoriorum vel iudiciorum tempore consistorii dictae curiae ipsis nullatenus praesententur.

Quaeque insuper tam super hijs non servatis, quam alijs contra statuta dictae curiae & laudabiles consuetudines ejusdem exorbitantibus, reformatandis per nonnullos Cantuariensis Ecclesiae Archiepiscopos praedecessores nostros, varia mandata officialibus & praesidentibus dictae curiae nostrae directe evenerunt, quorum aliqua in libro statutorum curiae praedictae ad perpetuam rei memoriam sunt conscripta; & praesertim super habitibus procuratorum dictae curiae tempore consistorii ejusdem, & honestati convenit indueendis & deportandis, ac super decretis judicialibus per aliam quam dictae curiae advocatum privatum aut publice non petendis, atque observandis prout & sicut in mandatis ipsis (ad quae nos referimus) plenius continetur: Nos igitur considerantes & plene intelligentes, quod nonnulli advocatorum & praesertim procuratorum curiae nostrae praedictae, statuta praedicta licet per ipsos juratis, & alijs mandatis de quibus praesertim se confirmare habuerunt curarunt, sed potius eis parere & obedire non tunc animarum suarum periculo neglexerunt: Volentes praeterea non tantum ejusdem curiae honori, sed ne propter non servationem praemissorum partium ad dictam curiam consuetudinum causam protulerunt, aut nullis deperat debita consideratione prospicere: Et ut dictorum advocatorum, procuratorum ac aliorum ministeriorum ejusdem curiae neglectibus & insolentijs hujusmodi citius occurratur; vobis communitet & divisim firmiter injungendo mandamus, quantum omnes & singulos dictae curiae nostrae advocatos & procuratores in viam juramentorum suorum, per publicationem harum litterarum nostrarum coram eis in plena curia faciendam; & alias, ut honestati convenit, moneatis; quos etiam nos tenore praesentium sic monemus, quantum de cetero, dum causas in ipsa curia tractandas haberint, sive secum socios habeant in ipsis sive non, temporibus & horis dum causam tractari debeant in curia praedicta nullatenus se abdicent ab ipsa, sine ipsius curiae praesentibus licentia petita & obtenta, ac ut praemittitur approbata; & quod ad ipsam cessante impedimento rationabili per dictae curiae praesidentem approbando tempore veniant, ante solum iudicium, sine licentia, ut praesertim minime receptum, Quoque advocati & procuratores praedicti ac ceteri ministri temporibus quibus ipsam curiam teneri contigerit, alijs curiis, consistoriis vel iudiciis nullo modo intendant, sub poena amissionis status, quem advocatus seu procurator aut alius minister quicumque ipsius curiae in eadem habuerit, quam post publicationem praesentium, tertio in aliquo praemissorum culpabilis inventus & pronuntiatus fuerit, ipsum incidere decernimus ipso facto.

Pro prima vero offensa in praemissis & circa ea ipsum delinquentem per mensum: Pro secunda vero per tres menses, a data quae in dicta curia haberit nunc prout extrunc, & extrunc prout extrunc suspensionem in his scriptis. Moneatis insuper ut praesertim procuratores quosque curiae nostrae praedictae, quod diebus et horis quibus consistorium in ipso teneri con-

gerit locum ipsum consistoriale tabendo & caputo induti, cum manicis togarum conventionibus ingrediantur, & aliter locum ipsum ingredi non praesumat, nec aliquod decretum iudiciale ipsius curiae praesidentem fieri seu interponi petant aut procurent, nisi prius super hoc per aliquem advocatum dictae curiae tunc praesentem publice id petatur. In quibus duobus casibus & eorum altero procuratorem quemcumque praesentem curiae post monitionem hujusmodi eis factam, & has litteras nostras publicatas in curia praedicta, huic ordinationi & decreto nostris contraveniente tollens quotiens in ipsorum aliquo culpabilis inventus & pronuntiatus fuerit, poenam duodecim denariorum custodi registorum, actorum scribae, & bedello curiae praedictae ut infra scribitur solventur inturre volutus ipso facto; decernentes quod de dictis duodecim denariis, sex denarios registorum custodi, tres denarios actorum scribae, & tres denarios bedello praesentis curiae sic contravenienti solvere teneatur; ante quorum duodecim denariorum absque remissione aliqua absolutionem plenariam, procuratori hujusmodi culcumque in his quae ad officium suum spectant, omnis sustinetia penitus denegetur; & ab officio procuratoris in curia praedicta vigore hujus decreti nostri absque pronuntiatione alia interim sit suspensus: Et ne praesens ordinationis nostrae decretum ratione ignorantiae in oblivionem transeat, & a memoria recedat; volumus, & vobis firmiter injungendo mandamus, quatenus praesentes litterae nostrae infra unum diem post publicationem earundem in libro statutorum dictae curiae conscribantur; statuentes, quod eadem sic conscriptae in initio cujuslibet termini illam post missae de Spiritu Sancto decantationem, de cetero perpetuis temporibus futuris in plena curia publice & intelligibiliter perferantur: Ad quas per se vel per clericum suum tunc perlegendus custodem registorum dictae curiae qui nunc est juramento adstringi, & quemcumque alium qui pro tempore est sub juramento ad haec in sua admissione praestando volumus & decernimus obligari. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum praesentibus est appensum. Datis in manerio nostro de Mortelake xvi. die mensis Octobris, anno Domini MCCCCXXIII. & nostrae translationis anno decimo.

OBSERVATIO PHILIPPI LASSI, S. J.

Ad eundem annum 1047. quoniam a quibusdam revocatur Concilio. Primum GUBERNENSE Lancie celebratum praesente Nicolo Guberno Archiepiscopo cum ceteris Paganis Praesulis adversus gradum sectatorum Vicietis, Ruffi, similiaque hereticorum in proximo Bohemiae regno sub iudicio provincie debacchantium vobisiam, ne eorum hoc laboraret plus sui tibi commine. Verum de Polonia dicendum est alios pluribus locis, vel in appendicibus. Alterum TREVIRENSE, de quo nihil certi quod tunc nec scripturae reperit. Tertium MOGUNTINUM, de quo Nicolaus Sporus notat libro 7. Rebus Moguntinorum hoc post 39. Capitulo III. quae 17. Episcopum 17. Archiepiscopum & 14. Electorem indicat. Anno 1041. praesentibus capitulis & ceteris, quae & in locum erit, quam notum tibi vult lo conat. Quartum COLONIENSE a Theodoro quidam vult Archiepiscopo constructum ad abdicandas Vicietorum hereticorumque heredes, reformandisque libellum nunc. In libro huiusmodi seu Decretorum praesentium & consuetudinum Synodorum Sanctae Ecclesiae Coloniae ex parvitate & authentico codice anno 1554. in hunc Catalogum esse hunc habent: pag. 111. & sequentibus qua deservit curiosum.

STATUTA ECCLESIAE COLONIENSIS

a Theodorico Archiepiscopo in provinciali Synodo edita
anno MCCCCXIII.

* Statutorum
Coloniensium.
Sum. p.
112.

Theodericus * Dei gratia sancta Colo-
niensis Ecclesia Archiepiscopus, sacri
Imperii per Italiam Archicancellarius,
Westphaliae & Hungariae dux, &c.

I.

Contra fornicarios seu concubinarios
clericos.

Licet per sacros canones Sanctorum Patrum satis abunde contra notorios presbyteros, similiter & clericos in sacris ordinibus constitutos & beneficiarios, focarias & concubinas, & mulieres suspectas in domibus suis, & extra domum in Parochia publice habentes, provisum existat: quia tamen succrescente malitia temporis moderni, labes hujusmodi criminis in Ecclesia Dei in tantum inolevit, quod scandala plurima in populo sunt exorta, & verisimiliter exoriri poterunt in futurum; & ex fide dignorum relatione percepimus quod quidam Ecclesiarum Praelati, & alii, etiam capitula, ad quos vel ad quem immediate correctio conjunctim vel divisim ex statuto seu consuetudine dignoscitur pertinere; obtentu commodi temporalis, vel ex negligentia, tales in suis iniquitatibus sustinuerunt & sustinent: ideo hoc sacro Provinciali Concilio approbante, monemus omnes & singulos Ecclesiarum Praelatos, & alios quoscumque nostrae provinciae, etiam capitula & collegia, ad quos vel ad quem hujusmodi presbyterorum, clericorum in sacris ordinibus constitutorum, ac beneficiariorum & aliorum correctio conjunctim vel divisim immediate spectare dignoscitur, quatenus intra sex septimanarum spatium, post praesentium statutorum provincialium publicationem, moneatis in specie & nominatim sub pena juris, & aliis maxime formidabilibus, omnes & singulos presbyteros & clericos in sacris ordinibus constitutos, ut intra novem dierum spatium post hujusmodi monitionem eis factam, quorum dierum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio & peremptorio termino praefigimus, suas focarias seu concubinas a se removeant, & ipsas ab eorum co-

habitationibus, & a parochia penitus expellant, ipsas vel alias minime in eorum habitationibus & parochia admitturi. Alioqui inobedientes, ab officiis divinatorum suspendant, & si protervitas eorum hoc exegerit, beneficiis suis priventur. Et si Praelati & aliqua etiam capitula, ad quos correctio praescriptorum immediate conjunctim vel divisim pertinere dignoscitur, praescriptos concubinarios effectualiter non correxerint, ita quod ipsi praescriptas mulieres a se & parochia non removeant cum effectu vel animo, aut alias in eorum habitationes vel parochias resumpserint: & praescripti Praelati, & capitula tales presbyteros vel clericos, beneficiatos vel non beneficiatos, in suis iniquitatibus per spatium sex septimanarum sustinuerint, extunc volumus quod correctio talium presbyterorum & clericorum, beneficiariorum & non beneficiariorum, ad dioecesanos locorum plenarie devolvatur. Et si dioecesani locorum per sex spatium mensium hujusmodi delicta reliquerint incorrecta, cum extunc possint notari de negligentia, volumus & statuimus, quod extunc illorum delictorum & delinquentium correctio ad nos libere devolvatur, non obstantibus quibuscumque pactis, consuetudinibus seu statutis. Inhibemus etiam, ne beneficiati praedicti filios, vel filias, aut concubinas docent, aut ditent de patrimonio Crucifixi, aut talium nuptiis, vel exequiis audeant interesse: & qui contra fecerint pena canonica percussantur.

II.

Contra seculares interdicentes suis subditis, ne civilia & necessaria commercia cum clericis habeant, seu solita obsequia eis exhibeant.

Item licet per sacros canones sit provisum contra obtinentes temporale dominium, interdicentes suis subditis, ne Praelatis aut clericis seu personis Ecclesiasticis quicquam vendant, vel emant aliquid ab eisdem, neque ipsis blada molant,

lanant, coquant panem, aut alia obsequia exhibere possunt, cum talia in derogationem Ecclesiasticæ libertatis presumantur: quia tamen per sepe universitates civitatum, oppidorum, villarum & aliorum locorum, necnon collegia, societates, seu corpora ministeriorum seu officiorum mechanicorum, præscripta similia, & interdum majora committunt, & contra tales provisum est: Ideo statuimus & ordinamus, omnes & singulos ad hoc opem, consilium, auxilium vel favorem præbentes, excommunicationis sententiam incurrere ipso facto. Et quia per præmissa providimus clericis contra laicos, volentes etiam providere laicis contra clericos, statuimus quod ipsi laici de clericis conquerentibus, ab ipsorum clericorum iudiciis fiat illis expedita.

III.

Officialis in causis appellationum a suffraganeis, servabit jura communia.

Item statuimus quod officialis noster Colonienfis, qui fuerit pro tempore in causis appellationum, que ad curiam nostram ab audientia suffraganeorum nostrorum seu eorum officialium devolventur, seu hæcenus sunt devolutæ, servet jura communia, & maxime illa, que introducta sunt per felicis recordationis Innocentium Papam IV. que hodie sunt inserta libro sexto Decretalium. Alioqui ipsum officialem nostrum ab officio suspendimus.

C. Roman.
de appell.
in 4.

IV.

Contra abrogantes pias & laudabiles consuetudines.

Item cum præsumptuosa quorundam dominorum temporalium, judicum, scabinorum, consulum, universitatum, civitatum, oppidorum, villarum & aliorum locorum, necnon collegiorum, societatum seu corporum ministeriorum & officiorum mechanicorum, rectorumque aliorum locorum vel communiatum, aut quocumque nominis vel titulo nominare se presumunt, seu presumant in futurum: in nonnullis nostrarum civitatis & diocesis, necnon provincie terminis, contra Dei Ecclesiam suam extendentiam potestatem temeritas sic exerevit, quod consuetudines & observantias veteras & laudabiles, pia fidelium devotione introductas, non absque scrupulo hæreticæ pravitatis

infringere moluntur, inhibendo, seu opem, operam, consilium, auxilium & favorem ad hæc præstando, aut aliis callidis & occultis machinationibus, seu conditis verbis aut factis perficiendo, ne tempore exequiarum, ne in septimis, tricesimis, & anniversariis parochianorum defunctorum, aut alias quocumque tempore, panes, carnes, vel casei, seu pisces, vinum vel cerevisia, seu candelæ vel denarii, aut alie res quælibet, prout juxta morem & consuetudinem prædictam earundem Ecclesiarum, cappellarum, vel altarium sub antiquis temporibus obtentum fuit, a Christianis utriusque sexus hominibus offerantur: ne etiam quis minus, aut aliud quam certam monetam, aut ejus valorem, aut petias effractæ monetæ, aut consimile (in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis, ac contra constitutiones & observantias memoratas) offerat temporibus antedictis, cum præmissa in divinæ majestatis offensam (a qua majestate laici præscripti suas merito sibi datas recognoscere deberent potestates) ac Ecclesiarum earundem ac consuetudinum, & observantiarum prædictarum grandem perniciem tendere dignoscuntur. Nos igitur hujusmodi ausibus nefariis occurrere cupientes, districtius inhibemus, ne quis in modis præscriptis, vel aliis quibuscumque dictas consuetudines intringat aut infringere sine violare procurat, aut talia mandata vel statuta & novas consuetudines, immo verius corruptelas, de novo introducant, nec per se aliove, quibuscumque machinationibus, conditis verbis vel factis qualitercumque efficiendo impediant, quominus dictæ aut quævis alie oblationes, Ecclesiis aut Ecclesiasticis personis quibuscumque juxta vota fidelium libere offerantur: nec ad prædicta facienda vel non facienda desit consilium, auxilium, opem, operam, vel favorem publice vel occulte.

Insuper districtè præcipiendo mandamus ut in contrarium attentata si que sint, revocent, & revocari procurent cum effectu intra mensem post publicationem hujusmodi nostri statuti. Alioqui in omnes & singulos, in præmissis contrarium facientes, & in his aut aliquo ipsorum inobedientes & rebelles, excommunicationis sententiam, quam etiam ipsos per nos commune incidisse reputamus, scripsimus in his scriptis: a qua, nisi rectori Ecclesie, cappellæ, vel altaris, cujus oblatio (ut permittitur) impedita fuerit vel diminuta, de injuriis,

ANNO
CHRISTI
1411.

juris, damnis, expensis, & interesse, prius integre satisfactum fuerit, nullatenus absolvantur. Volentes, quod universi & singuli Ecclesiarum rectores, & eorum vices gerentes prædicti, quorum interest, præmissa suis parochianis singulis mensibus temel publicare non omittant. Et si universitas in præmissis vel aliquo præmissorum deliquerit, vel contrafecerit, Ecclesiastico supponimus interdicto.

V.

Stationariorum seu quæstuariorum officia solis tantummodo sacerdotibus concedenda.

Item, statuimus & inhibemus sub pena excommunicationis latæ sententiæ, ne quis de officio quæstionatus elemosynarum se intromittat, nisi in sacris ordinibus fuerit constitutus. Nec amonem ad prædicandum populo, aut charitativa postulandum subsidia, aut indulgentias sibi commissas insinuandum, vel aliud, quam in eorum litteris Apostolicis, vel diocæsani Episcopi continetur, exponendum, nisi in sacerdotio constitutus, ascendere præsumat. Mandantes universis & singulis diocæsanis nostris capitulis & aliis, ad quos talium Constitutio dignoscitur pertinere, ne alicui, nisi secundum formam statuti, litteras concedant, & extra istam formam concessas, quantocitius revocare procurent.

VI.

Contra dormulantes in templis sub officiis divinis.

Item, statuimus, ne canonici ac beneficiati in Ecclesia, aut etiam intra Ecclesiam vel cæmeterium de loco ad locum, nec stando vel sedendo inutiliter fabulentur, quamdiu inibi divina peraguntur. Sed morate & distincte in choro intendant divinis, sub penis privationis fructuum ad octo dies.

VII.

In vicariatos Ecclesiarum parochialium non fratres mendicantes, sed presbyteri seculares, si tamen idonei haberi poterint, offerendi.

Item, statuimus & ordinamus sub pena excommunicationis, quam ferimus in his scriptis, ne aliquis rector aut

perpetuus vicarius parochialis Ecclesiæ, seu etiam cappellæ, ordinet, constituat, vel deputet aliquem religiosum mendicantem vel non mendicantem, ad regendum & gubernandum seu officium Ecclesiam suam, vel ejus vicariam seu cappellam, aut alias vices suas committere talibus præsumat, modo alter idoneus commode haberi poterit, dolo & fraude seclusis. Datum, statutum, & ordinatum Coloniz, de consilio in præsentia venerabilium virorum ambaxiatorum, & nunciorum reverendorum patrum & dominorum suffraganeorum nostrorum, Leodiensis, Trajectensis, Monasteriensis, Mindensis, & Osnaburgensis Episcoporum: ac capitulorum Ecclesiarum earundem, qui ad hoc missi fuerunt in multitudine copia, anno Domini 1413. die Sabbati, vicesima mensis Martii, sub sigillo nostro præsentibus impresso in testimonium præmissorum.

VIII.

Quibus de concubinariis superius mandatum intelligendum.

Theodoricus Dei gratia sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, Westphaliæ & Ungariz dux, &c. Cum nos nuper editione nostrorum statutorum provincialium, in sessionibus nostri Concilii provincialis solemniter publicatorum, auctoritatem, consensum & operam dederimus: jura tamen & jurisdictiones aut libertates suffraganeorum nostrorum, & Ecclesiarum aut aliorum quorumcumque judicum provincie nostræ, tollere aut lædere, vel eos ad aliquod verisimiliter impossibile, obligare non intendebamus, nec intendimus. Idcirco ad omnem ambiguitatem tollendam, quæ circa statutum, pridem in hoc sacro Concilio contra concubenarios editum, possit suboriri, declaramus hoc statutum ad notorios concubenarios concubinas in eorum habitationibus vel alibi publice detinentes, duntaxat extendi debere. Nolumus etiam vigore dicti statuti, nobis aliquam jurisdictionem acquiri, vel ad nos devolvi. Carolinam in Generali Concilio Constantiensi approbatam, mandamus ab omnibus observari, ipsamque aliis constitutionibus statutorum provincialium volumus insertam haberi.

ANNO
CHRISTI
1411.

1055

MARTINUS
P. V.

SYNODUS COLONIENSIS.

SIGISMUNDUS
IMP.

1056

ANNO
CHRISTI
1455.

IX.

*Contra hereses præsertim Wicleffianam & seu
Hussiticam per id tempus sævientem.*

Hereses, hæreticorumque Joannis Wicleff, Joannis Hus, & Hieronymi de Praga doctrinas erroneas anathematizamus, reprobamus, & totaliter condemnamus, asserentes cum Concilio Generali Constantiensi, quod omnes hujusmodi articuli, aut sunt piarum aurium offensivi, aut seditiosi, aut scandalosi, vel manifeste a fide devii, seu expressam hæresim continentes, prout in sententia lata contra dictos hæreticos & ipsorum perversa dogmata, plenius continetur. Quapropter universos & singulos subjectos nobis, in virtute sanctæ obedientiæ requirimus, & eis præcipiendo mandamus, quatenus in spiritu virtutis Dei exurgentes, prædictorum hæreticorum sequaces aut fautores, vel receptatores, & eorum doctrinam reprobam cum opusculis memoratis, ubicumque illos seu illas contigerit reperiri, diligenter inquiretis, nobisque, ordinario loci, aut alicui ex inquisitoribus hæreticæ pravitate, ad hoc a sede Apostolica deputatis vel deputandis, prodatis vel reveletis, atque mediante justitia (si non resipuerint) exterminari fideliter procuretis. Nos enim omnibus per nostram provinciam constitutis, confessis & contritis, qui ad hoc operam efficaciter dederint, aut qui in expeditione exercituum contra dictos hæreticos profecti fuerint, de omnipotentis Dei misericordia, & Sanctorum ac Sanctarum nostrorum patronorum & patronarum meritis aut precibus confisi, xl. dies Indulgentiarum de injunctis eis penitentiis misericorditer in Domino relaxamus: Suffraganeos provincie nostræ in domino hortantes, ut his nostris Indulgentiis similes in suis civitatibus & diocæsis superaddant. Mandantes insuper omnibus & singulis Ecclesiarum rectoribus, & eorum vicariis seu presbyteris, aliisque prædicatoribus per provinciam Coloniensem, quod in singulis sermonibus suis ad populum faciendis, exhortationes faciant speciales ad inducendum populum congruis modis, ut orationes, jejunia, & alia pia opera, omnesque presbyteri dicte provincie nostræ, missarum in solemnibus celebrandis, speciales collectas, & suffragia nostro offerant Salvatori, quatenus Ecclesie sanctæ, & veris Christi- colis contra quoscumque persecutores

A aut rebelles ejusdem, præsertim dictam fidem impugnantes, largiri dignetur vic-
toriam & triumphum.

ANNO
CHRISTI
1456.

X.

*Cur singulis feriis sextis circa meridiem
campana magna pulsetur, & cur item
quosidie mane & vespere versorum
ictuum pulsatio fiat.*

Item, deinceps in singulis civitatum & locorum provincie nostræ principalibus Ecclesiis collegiatis & parochialibus, omnibus feriis sextis hora meridiei vel circa, in memoriam passionis & mortis Domini nostri Jesu Christi, nostrique redemptoris, solemniter campana cujuslibet Ecclesiarum magna pulsetur, ad excitandum Christifideles, ut eadem hora memoriam passionis Christi & suæ redemptionis devotius recolant, & per ejus merita misericordiam Dei pro præmissis, & omni necessitate Ecclesie implorent. Similiter quoque approbante hoc sacro Provinciali Concilio, statuimus, ut deinceps in singulis Ecclesiis prædictis omni die circa solis ortum, in memoriam compassionis gloriose Virginis Mariæ, pulsetur tribus vicibus campana magna ipsius Ecclesie, & prout hætenus circa occasum solis, pro salutatione ejusdem Virginis Gloriosissimæ pulsari consuevit, ad hortandum Christifideles, ut in laude ipsius Virginis incipientes, eam cum salutatione Angelica venerentur, ut ipsa quam filius ejus nil negans semper honorat, pro nobis & omni necessitate nostra apud Dominum intercedat. Nos enim omnibus contritis & confessis in provincia nostra constitutis, qui feria sexta tempore pulsus in memoriam passionis & mortis Domini nostri Jesu Christi, tria Pater noster, & tria Ave Maria, &c. Necnon qui tempore pulsus, qui singulis diebus fieri debet circa ortum solis, ter salutationem Virginis angelicam, Ave Maria, flexis genibus oraverit, de omnipotentis Dei misericordia, & auctoritate nostra metropolitana, & ordinaria, xl. dies Indulgentiarum de injunctis eis penitentiis, toties quoties hoc fecerint, misericorditer in Domino relaxamus: suffraganeos provincie nostræ in Domino hortantes, ut his nostris Indulgentiis similes in suis civitatibus & diocæsis superaddant.

XI.

ANNO
CHRISTI
1057

XI.

ANNO
CHRISTI
1058

Compassionis B. Mariæ festum, seu memoria, quando in templis agenda.

Ad gloriam sanctæ & intemeratæ Virginis Dei genitricis, pro miseris peccatoribus filium suum crucifixum assidue deprecantis & orantis, cujus laudes, etiam si omnes arenulæ maris in linguas converterentur, depromere nequirent: nec non ad honorem illius angustie & doloris, dum redemptor noster Jesus Christus expansis manibus in ara crucis, pro salute nostra immolatus, matrem suam benedictam dilectissimo discipulo suo Joanni Evangelistæ commendavit, & præsertim ut prophanorum, hæreticorum Hussitarum perfidia, qui imagines ad laudem crucifixi, & gloriose Virginis dedicatas, ausu sacrilego comburere, & devastare minime formidarent, nec formidant, statuimus, & ordinamus, ut festum commemorationis præfatæ angustie & doloris beatæ Mariæ Virginis, deinceps singulis annis feria sexta post Dominicam Jubilate, nisi aliquod festum eodem die intervenit, & extunc prima feria sexta proxima subsequenti, in primis vespere, matutinis, aliisque horis, necnon in secundis vespere, in choro tantum, in omnibus Ecclesiis provincie nostræ subiectis, secundum notas ac historiam & homiliam de eodem festo compositas, solemniter celebretur: Ut Dominus no-

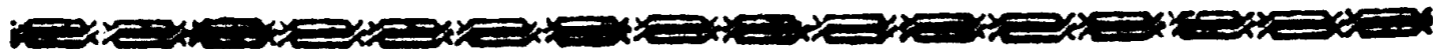
Joan. 19.

ster Jesus Christus velamina de cordibus eorumdem hæreticorum auferat, & eisdem ad sacrosanctam fidem Catholicam revocare, & Christi fideles ab erroribus & omni malo per piissimam suam misericordiam præservare & custodire dignetur. Cuicumque autem interessenti huic missæ cum devotione, de omnipotentis Dei misericordia, & auctoritate nostra metropolitana & ordinaria, xl. dies Indulgentiarum de injunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus. Exhortantes suffraganeos provincie nostræ in domino, ut his nostris Indulgentiis similes in suis civitatibus, & diocesis superaddant.

Statutorum copia quibus necessario habenda.

Cæterum mandamus omnibus suffraganeis nostris, & eorum cuilibet, ut statutorum in sacro Provinciali Concilio Conclusorum & publicatorum copiam sub forma authentica intra unum mensem immediate subsequentem recipiant, & suis Synodalibus Conciliis faciant publicari intra tempus a jure statutum, ne quisquam de sibi subiectis, de eorum editione prætere valedat ignorantiam, vel allegare. Et præcipue mandamus decanis Ecclesiarum nostrarum civitatis & diocesis, ac Christianitatum decanis, quatenus ea in suis Ecclesiis & cappellis conservent & publicent, ac ulterius dent (copiam) Ecclesiarum rectoribus per decanatum eorumdem: alioqui justo impedimento cessante, præmissa negligentes per excommunicationis sententiam, tanquam inobedientes, volumus canonicè puniri.

Pronunciatum in Ecclesia nostra Colonienſi, sub anno a Nativitate Domini 1423. die Jovis. 22. mensis Aprilis, sub sigillo nostro præsentibus appenso in testimonium præmissorum.

CONCILIUM SENENSE,

Papæ seu Ticini primo inchoatum, tum Senis celebratum anno Domini MCCCCXXIII. & sequentibus initio sub Martino Papa V.

De translatione Concilii Papiensis ad Senas.

DE translatione Concilii Generalis a civitate Papiensi ad civitatem Senarum facta anno Domini millesimo quadringentesimo vicesimo tertio, die vicesima secunda mensis Junii. Sciendum quod anno prædicto, die vicesimo primo prædicti mensis, in dicto Concilio existentibus pro parte domini nostri Papæ Martini V. reverendis in Christo patribus & dominis

* indicione primo.

E Petro Archiepiscopo Spoletano (1), Petro abbate de Rosacio Aquilejensis diocesis, ordinis sancti Benedicti, & Leonardo magistro & Generali ordinis Prædicatorum, & aliis prælatis & Doctoribus de diversis nationibus: Reverendus in Christo pater dominus abbas sancti Ambrosii Mediolanensis de mane Illustrissimi principis domini ducis Mediolanensis præsentavit præfatis dominis de Concilio litteras credentiales, virtute quarum idem dominus abbas exposuit magnam benevolentiam, quam dictus Princeps

a Forte. de parte. 12.

(1) Petrus hic Abbas de Rosacio pro Martino V. ad Concilium Papiens, non Senens Legatus, filius fide Comitum Philippini de Bello, sive Amaliti, Britanniæ, Joanni Galeazzo viccomiti Duci Mediolanensi a Concilio, & in universis eius ditione Vicari. Ob eius prudentiam animi domi, & cetera in rebus apud solertiam ipsi Pontifici charus adeo fuit, ut cum proprio cognomine veluti nepotem & filium adscripsit in familiam suam, & amplissimis honoribus cumulavit, & postquam generali Consilio Marchis Anconarum cum plenaria potestate Legati a latere, in quo etiam regimine dilectissimi illi temporibus Pontifici memora mirabiliter adus adimplerunt, et in Cardinalium quoque numero, tunc Alberto in descriptum fuisse, idem Martinus illum cooptavit. Servantur adhuc, in Archivo Comitum Amiliorum Veronæ, quoque generositate jamdudum migravit, plurimus Martini V. originalis Epistolæ, que eidem Petro de Amaliti, postea de Calaneo confessor successore Abbati de Rosacio inscripserunt.

ANNO
CHRISTI
1413.

ceps habebat ad ipsam Concilium. Et quia do-
lenter intellexerat in dicta civitate Papiensi pos-
sibilem epidemiam vigere, dictis dominis
de eminenti periculo volens eis precavere, pre-
sentabat dicto Concilio omnes civitates & oppi-
da suorum dominorum, demptis duntaxat dua-
bus civitatibus, Brixia & Mediolano. Quibus
auditis, domini de nationibus retraxerunt se ad
partem in aula exteriori, cor commissariis domini
nostri Papae in aula interiori remanentibus. Et
quia dicebatur quod idem dominus abbas habe-
bat illo die necessario reverti, & referre res-
ponsum ad dominum ducem praedictum: post
plures instantias precipitativas, iterum dictam
cameram sine concordia de loco translationis,
ubi post multas altercationes hinc inde habi-
tas, dominus Andreas Poznanienis Episcopus
pro se & illis de natione Germanica qui erant
quatuor in numero, cum videret quod non
posset faciliter haberi concordia, dicit prae-
missis commissariis, quod onerabat dictos commis-
sarios de electione loci, pro translatione dicti
Concilii, talis semper in omnibus decretis Con-
cilii Constantiensis. Consequenter dominus
Philibertus Ambianensis Episcopus pro illis de
natione Gallicana, qui erant ibi sex in nume-
ro, similiter respondit. Postremo vero domi-
nus Ricardus Episcopus Lincolnienis pro na-
tione Anglicana, qui plus abundabat in sup-
positis, respondit similiter, & addidit, quod
locum quem dicti commissarii eligerent, dicta
natio extunc eligebat. Nullus autem erat ibi
de natione Hispanica, neque de Italica, prae-
ter dictos commissarios. Et sic domini ierunt
ad prandium, quia etiam jam erat hora tar-
da. In crastino vero de mane tenebatur ses-
sio, in qua post celebrationem missae per domi-
num Andream Poznaniensem praesidentem pro
dicto Spoletano Episcopo, cantatis litanis &
ceteris orationibus more solito, idem dominus
Andreas ascendens ambonem legit quamdam
schedulam, quae nunquam fuerat visa per na-
tionem Gallicanam, cujus tenor sequitur in
hunc modum.

Decretum de ipsa translatione ex causa pestis.

Sacrosancta Synodus Generalis Papiensis in
Spiritu Sancto legitime congregata, causa pes-
tis inibi notorie vigentis, ipsam civitatem Pa-
piensem mutat, & loco ipsius civitatis Sena-
rum in natione Italica consistentem, tanquam
habilem & locum sufficientem pro continuatio-
ne ejusdem sacri Concilii, tenore praesentium
eligit atque deputat. Qua schedula perfecta,
dominus Petrus Archiepiscopus Cretenis res-
pondit, *Placet*, pro natione Italica, licet non
haberet super hoc mandatum a natione, nec
natio viderat schedulam praedictam. Magister
Nicolaus de Suzato doctor in Theologia simi-
liter respondit pro natione Germanica, & do-
minus Ricardus Lincolnienis Episcopus pro na-
tione Anglicana.

ACTA SENENSIS CONCILII.
Sequitur Decretum de approbatione proces-
sum, & continuatione in futurum contra
Hussitas haereticos.

ANNO
CHRISTI
1413.

*Sacrosancta Synodus Senensis Generalis in Spiritu
Sancto legitime congregata, universalem
Ecclesiam representans:*

IN ea Petro Archiepiscopo Cretenis, Jacopo
Episcopo Spoletano, Petro Abbate de Ro-
sacco Aquilejensi, & Leonardo magistro & Ge-
nerali ordinis Praedicatorum, nuntiis sanctissimis i
in Christo patris & domini domini Martini
Papae V. unici & indubitati summi Pontificis
spectaliter deputatis: ipsiusque reformationem
intendens, incipiens a fidei fundamento, praeter
quod nemo potest aliud ponere, damnationem
haereticum Wicleffistarum & Hussitarum, suo-
rumque sequacum extirpationem. Deinde per
praetatum sapientissimum dominum Papam Mar-
tinum pro viribus procurata tam principum,
baronum, divitorumque populorum exhortatio-
ne & requisitione, tam etiam plenarie Indul-
gentiae concessione illas prosequentibus, cum
pro tali habitatione ad diversas partes bina de-
stinatione legati de latere, ratas & gratas ha-
bens approbat & confirmat, contra eisdem con-
tinuando processum. Decernit omnes persecuten-
tes ac procurantes extirpationem dictae sectae gau-
dere omnibus juribus, privilegiis & indultis a
iure vel ab homine, peccatorum veniam con-
cernentibus, contra haereticos insurgentibus con-
cessis, aut infectos labe dictarum haeresum quo-
modocumque, omnes & singulos eisdem consi-
lis, auxiliis vel favoribus assistentes, ac eor-
dem defendentes vel receptantes, nec non vi-
tualia, species aromaticas & pannos, sal, pul-
veres, bombardas, plumbum, vel arma, sive
instrumenta bellica, seu res alias quascumque
eis adducentes, sive alia quaevis negotia vel
commercis publice vel occulte facientes cum
eisdem; eos etiam qui scienter per dominia,
terras, districtus, vel suae ditioni subjecta, pra-
missa in toto vel in parte praefatis haereticis ad-
duci seu apportari, vel subditos suos cum eis
negotari permiserint, poenis & damnationibus
contra haereticos promulgatis obnoxios fore ac
subditos jurisdictionem quorumcumque iudicum,
extirpationem haereticae pravitate, privilegiis,
exemptionibus, immunitatibus, sive conducti-
bus a quibuscumque personis Ecclesiasticis vel
secularibus, etiam si Pontificali, imperiali,
regali & ducali, aut alia quacumque Ecclesia-
stica vel seculari praesulgeant dignitate, con-
cessis vel concedendis, non obstantibus quibul-
cumque. Insuper omnes Christianae religionis
principes ac dominos tam Ecclesiasticos, quam
seculares hortatur, invitat & monet per visce-
ra misericordiae Dei, ad extirpationem tanti
per Ecclesiam praedammati erroris omni celerita-
te, si divinam ultionem & poenas juris evi-
tare voluerint, evigilent & intendant. Nihilominus
disponens haec Sancta Synodus ante ejus
dissolutionem super huiusmodi Decreti executione
efficacius providere.

*Ratificatio condemnationis facta per Constantiense
Concilium contra Petrum de Luna, & aggra-
vatio contra succedentes & participantes.*

Item haec Sancta Synodus sententiam damna-
tionis & condemnationis in personam damnatae
memo-

• Forte, va-
sificatione.
H.

ANNO
CHRISTI
1413.ANNO
CHRISTI
1413.

memoriae Petri de Luna, olim Benedicti decem-
mitertii in sua obedientia nuncupati, schisma-
tici & haeretici pronunciat per sacrum Constan-
tense Concilium, & inhibitionem factam om-
nibus singulis Christianis sub penis fau-
oris haeresis & schismatis, & privationis om-
nium beneficiorum, dignitatum & honorum Ec-
clesiasticorum ac mundanorum, & alias penas
juris infligendo, ut dicta sententia praefati Con-
cilii, cujus totum tenorem hic haberi vult &
habet pro sufficienter expresso, latius continetur,
ratam & gratam habens, ejusque execu-
tionem, continuationem continuare volens, de-
cernit, statuit & declarat, omnes & singulos
post obitum dicti Petri de Luna continuantes
seu perseverantes in credulitate vel observantia
erroris & schismatis ejusdem Petri sic (ut praemittitur)
damnati, vel jus aliquod ab eo in eas directe
vel per indirectum derivasse aut derivari
potuisse praetendentes, seu invicem ejus suc-
cedentes, eorumque receptatores, defensores &
fautores, cujuscumque status, praesentis
vel conditionis existant, etiam Pontificali, Car-
dinalatus, imperiali vel regali, aut alia qua-
cumque Ecclesiastica vel saeculari praesulgeant
dignitate, omnesque & singulos eisdem consi-
liis, auxiliis vel favoribus assistentes vel re-
ceptantes, nec non quoscumque victualia, spe-
cies aromaticas & pannos, sed & plumbum,
pulveres, bombardas vel arma, seu instrumen-
ta bellica, seu res alias quascumque eis addu-
centes; sive alia quaecumque negotia vel com-
mercia publice vel occulte facientes cum eis-
dem; eos etiam qui scienter per dominia, ter-
ras, districtus vel loca sui ditioni subiecta,
praemissa in toto vel in parte praefatis haereti-
cis adduci vel apportari, vel subditos suos cum
eis negotiari permiserit, fore obnoxios atque
ligatos penis & censuris in dicta sententia con-
tentis; cum etiam novi erroris inventores
non sint, alieno tamen facinori praedamnato
suae communionem immiscuerunt, nullo eis-
dem exceptionis, immunitatis, privilegii, sta-
tuti vel consuetudinis praesidio suffragante, per
hanc tamen approbationem & declarationem,
statutum sive decretum, non intendit privile-
giis, habilitationibus, declarationibus quibus-
cumque personis per sanctissimum dominum no-
strum Papam Martinum Quintum concessis &
concedendis praesudicium generare, seu in ali-
quo derogare.

A P. etiam.
H

*Concessio indulgentiarum persecutoribus
haereticorum.*

Item, quoniam propter negligentiam quorum-
dam ordinariorum & Inquisitorum deputatorum
extirpationi haereticorum pravitate, in diversis mun-
di partibus variis haeresum species pullulerunt
in gravem Dei offensam, fidei catholice detri-
mentum, & multarum animarum perditionem:
volens haec sancta Synodus remedium adhibere,
statuit atque mandat omnibus & singulis
locorum ordinaris ac Inquisitoribus haereticorum
pravitate, ut timore, favore, amore & odio
quibuscumque postpositis, juxta juris formam
solicite intendant Inquisitioni & extirpationi
haeresum quarumcumque, & quam primum eis
constiterit in locis sui jurisdictionis aliquos
dicta labe infectos existere, eorum captioni &
punitioni intendant secundum canonicas sanctiones,
quodque ut favoribus opportunis circa haec
eisdem ordinaris & Inquisitionibus assistatur,
constitutioni Bonifacii Octavi disponenti super
Concil. General. Tom. XXVIII.

investigatione, captione, custodia & punitione
haereticorum & fautorum fiendis & procuran-
dis per dominos & rectores temporales loco-
rum, addere cupiens, statuit haec sancta Syn-
odus, quod quicumque capientes haereticos,
& in potestatem ordinariorum vel Inquisitorum
haereticorum pravitate effectualiter ponentes, vel
eos quos detinere seu capere non possent, de
eorum territoris omnes expellentes aut ban-
nientes, seu etiam requisiti brachium saeculare
contra eos praestantes, eam indulgentiam con-
sequantur, quae dari consuevit personaliter pro-
ficiiscentibus in subsidium terrae sanctae. Man-
dat etiam omnibus ad quos spectat deputare
Inquisitores haereticorum pravitate, ut in deputa-
tione servetur Concilium Viennense, ac in lo-
cis insignibus, vel ubi frequentius pullularet
haeresis, quoscumque non deputent, nisi ma-
gistros in sacra pagina, si tamen commode pos-
sint. Alioquin, alios doctores & aptiores quos
poverint reperire. Hujusmodi quoque decre-
tum prima & quarta Dominica Quadragesimae,
in festo Nativitatis & Resurrectionis Domini
nostri Jesu Christi, ordinarii in suis Ecclesiis
principalibus, Inquisitores vero praefati in Ec-
clesiis insigni civitatis vel diocesis, ubi magis
viderint expedire, quando populus convenit ad
divina, singulis annis perpetuo intelligibiliter
publicare teneantur, & singulis Dominicis die-
bus publice nuntiare candelis accensis pariter
& extinctis, & in terram projectis, campanis-
que pulsatis, omnes haereticos, credentes, re-
ceptatores, fautores & defensores eorundem,
excommunicatos, & tales ab omnibus evitari.
Hanc autem publicationis formam, quoad con-
stitutiones praetatas Wicleffitarum & Hussita-
rum, & schismaticorum, quousque vigerint,
haec sancta Synodus observari decrevit. Quod
si praedicti ordinarii vel Inquisitores circa ob-
servantiam hujusmodi statuti se remissos & ne-
gligentes reddiderint, penam suspensionis ab
ingressu Ecclesiae per quadrimestre tempus eo
ipso incurrant, ac in provincialibus seu Syno-
dalibus Conciliis pro modo culpe seu negligenti-
ae contra tales negligentes, ultra praedictam
penam, provideatur de remedio opportuno, pri-
vilegiis, exemptionibus, consuetudinibus & sta-
tutis contra praemissa disponentibus, non ob-
stantibus quibuscumque.

Statuta super materia reductionis Graecorum.

Item, in nonnullis Generalium Conciliorum
convocationibus Romani Pontifices pro tempo-
re existentes conati sunt Ecclesiam Orientalem
reducere ad unionem universalis Ecclesiae in ne-
cessaria fide Jesu Christi Salvatoris; sanctissi-
musque dominus noster Papa Martinus Quintus,
paterno ejus affectu compatiens & asserens, om-
nes errantes ad unicum Christi ovile reducere
perquirens, solcite nuntium proprium sufficien-
ti potestate munitum ad Patriarcham & Impe-
ratorem Constantinopolitanum destinando, ut
unioni & gremio sanctae matris Ecclesiae possent
reincorporari: cujus nuntii expositione audita,
Imperator respondit, prout in ejusdem litteris
aurea Bulla im..... latius continetur,
cujus tenor infra habetur. Ex quibus apparet
cum ipsis talia istis temporibus non posse uti-
liter & fructuose pertractari. Quare haec san-
cta Synodus considerans reformationem catholi-
cae Ecclesiae necessariam fore, eis pro nunc non
aliter expectatis, decernit ad dictam reforma-

ANNO
CHRISTI
1064

ANNO
CHRISTI
1064

tionem fore procedendum: & cum se facultas
obtinere, vigilare divina clementia, succo-
que cordis affectu pro viribus incedere eorum
reductioni ad gratiam fidei catholicae.

Hoc lecto, ostendebatur littera Patriarchae
Constantinopolitani Bulla aurea sigillata, & in
Graeco pariter & in Latino scripta. Ex primo
legebatur Graecum per Ma..... unum secre-
tarium domini nostri Papae, & consequenter
Latium per dictum Ma..... Auct, cujus
tenor sequitur.

Instrumentum Relationis de ambaxia-
ta facta ad Graecos ex parte domi-
ni Papae, & continet novem conclu-
siones.

In individuo sanctae Trinitatis nomine.
Amen.

Ex edit. Pa-
ri. an. 1611.
cum actis
Cone. Pisani
et Sessio.

A Christi Nativitate anno millesimo qua-
dringentesimo vicesimosecundo, indictio-
ne quintadecima, die decimaquarta Novem-
bris, Constantinopoli urbe regia in praesentia
domini Imperatoris Romanorum, praesentibus
testibus infra scriptis, ad haec omnia & singu-
la vocatis & rogatis, Reverendissimus & inte-
gerrimus vir atque clementissimus sacro theo-
logis professor magister Antonius Massanus,
qui dicitur orator & nuntius Apostolicus in
partibus Graecis, ad diem decimum Septemb-
millesimi supradicti Constantinopolim applicuit
qui majori sui honestati consulens, diverit in
Peram ad conventum ordinis fratrum Minorum;
statimque per reverendos & honestissimos viros
fratrem Guillelmum confessorum excelsi & Chri-
stianissimi Imperatricis, & magistrum Joannem
praefati oratoris socium. Ex serenissimo Principi
domino Manuoli Dei gratia Romanorum Impe-
ratori idem significavit, primo se esse nuntium
Apostolicum missum ad suam majestatem im-
perialem; deinde ubi & quo in loco eidem ge-
rens morem fecisset. Tertio vero, quando-
cumque sua imperialis majestas pro eo mitteret,
ipse semper paratissimus esset. Cui quidem do-
mino oratori Jo..... dominus Imperator
per eosdem dominos venerabiles fratres ad suam
serenitatem transmissit hujusmodi responsam de-
dit. Primam hanc se plurimum de ipsius ad-
ventu; de loco autem in quo erat, vehemen-
ter congratulari, & ita meliorem eligere non
possisset: deum vero quod propedem pro
eodem mittit, quo voluntatem beatissimi sum-
mi Pontificis audiret. Postea vero, cum ad
diem decimum sextum ejusdem mensis Septem-
bris ipse dominus Imperator misit, idem Reve-
rendissimus pater dominus nuntius Apostolicus
ad imperiale palatium profectus est, honorifi-
centissime associatus, & ab honorabili domino
Bajulo illustrissimi ducis domini Venetorum,
& alia multitudine nobilium copiosa, tam Gra-
corum, quam Latinorum; hinc facta majesta-
ti imperiali reverentia debita, eidem Bullae san-
ctissimi in Christo patris & domini Martini di-
vina providentia Papae Quincti, praefatus dominus
orator propriis ipsis manibus porrexit: atque
benedictione sanctitatis apposita, assignata, di-
xit habere se ex mandato Apostolice ipsius san-
ctitatis, & sui serenitati & Reverendissimo in
Christo patri domino Patriarchae novem qua-
siones exponere, quibus dominus Imperator
respondit suo loco & tempore ad illas exponen-

das herem se pro eodem domino oratore mis-
surum. Ad diem autem tertium Octobris cum
idem Illustrissimus Imperator Manuel mittere in-
stituit, veluti ante dixerat, ut ipse una
cum domino Patriarcha eos novem conclusiones
exponendas attendent, gravissima infirmitate
oppressus est, & adeo oppressus repens, ut &
loquens omnem, ac sensum omnem penitus ami-
sisset. Quamobrem die decima ejusdem mensis
Octobris, idem Reverendissimus dominus ora-
tor & nuntius Apostolicus, per supradictos fra-
tres Guillelmum confessorum & magistrum Joannem
transmissit ad Illustrissimum Principem do-
minum Joannem eum serenissimi domini Ma-
nuoli filium primogenitum, atque Romanorum Im-
peratorum in praesentia designatum, primo apud
ipsius majestatem condoleat de adversa &.....
..... valitudine excelsissimi Patris sui, de-
inde modestissime ac ipsi significavit, quod
legatio beatissimi summi Pontificis in longuel-
culum traheretur. Ad diem vero decimasexti-
tam ejusdem mensis Octobris, idem Illustrissi-
mus dominus Joannes Imperator junior, advo-
cato in suam imperiale palatium praefato reve-
rendissimo patre magistro Antonio Massano,
dignissimo nuntio Apostolico, illam sacratissi-
mam Pontificis summi legationem in novem
conclusiones distributam in secreto audiret, re-
jectis ac repositis omnibus praeter suorum aliquas.
Quibus quidem novem conclusionibus accuratissi-
me auditis, post pluraque verba dixit, usque
ad dies paucos ad ea se respondurum, quae ipsi
domino oratori placita forent. Vicesima autem
die ejusdem mensis Octobris, reverendissimo in
Christo patre & domino domino Patriarcha Con-
stantinopolitano supradicto publice in Ecclesia
sancti Stephani coram suis metropolitanis, ca-
logeris & (a) praepositis, atque aliis multam
Graecis, quam Latinis hominibus, idem domi-
nus nuntius Apostolicus eisdem novem conclu-
siones exposuit, quibus & ipse reverendissimus
quoque dominus Patriarcha usque ad dies pau-
cos respondurum affirmavit. Ipsis vero conclu-
siones, quas Illustrissimo domino Imperatori at-
que reverendissimo in Christo patri, domino
Patriarchae praefato dominus orator remisit,
haec habent de verbo ad verbum.

Sanctissimus & beatissimus, qui habet cele-
ste arbitrium, qui est dominus in terris, sup-
cessor Patri, Christus Domini, dominus universi,
regum pater, orbis lumen, summus Pontifex
Martinus, divina providentia Papa Quinctus,
mandat mihi magistro Antonio Massano ordi-
nis Minorum, oratori & suo nuntio in parti-
bus Graecis, (b) hac mora vobis reverendo in
Christo patri & domino domino Joseph Patri-
archae dignissimo Constantinopolitano, & ser-
enissimi principibus Manuoli & Joanni Roma-
rum Imperatoribus Palmologia, novem nuntia-
re maxime sententias.

Quarum prima fundatur in domini nostri
Papae ad unionem ardentissimo desiderio. Cum
enim omne ex natura sua tendat ad unitatem,
quia non vult totum a suis partibus separari,
nos partes a suo toto, ut quis fructus; post-
ea quoniam virtus unita fortior est dispersa:
sanctissimus dominus Papa non tantum deside-
rat unionem ex natura, sed etiam ultra natu-
ram inclinatum. Tantum optat ratione bonita-
tis Pontificatus domini nostri felicissimam vide-
re diem illam Ecclesiarum Latinarum Graecarum
unionis, ut praeter Deum nihil supra. Deinde
intendit pro hac totum Ecclesiam Romanam lic-
tam.

a Fere pa-
ribus.

b Fere, ac
eodem modo.

ANNO CHRISTI 1454.

ANNO CHRISTI 1454

nam iustum opponere cupit honestate: & quod A
 felicitas hoc in via sua sanctitati occurrat, nec
 ut ei non venit in mentem: & tunc religiosum
 dominorum Cardinalium, omnibus consensu, quasi
 de re illa non pertractat, quam de illa sanctifi-
 cata unione. Sed quia dominus de domino lega-
 to reverendissimo Cardinali sancti Angeli, qui,
 ut inferius exponemus, ad marem se posuit in
 horrendo mari contra omnia medicorum consi-
 lium? Tam accento librum Ecclesiarum Græcorum
 & Latinorum desiderio eadebat conciliandi unio-
 nem, ut esse dicitur, desiderio desideravit
 Christi vicarius cum suis Cardinalibus hoc Pas-
 cha unione, communicationis & pacis (a) secure
 vobiscum Græcis unica in Ecclesia catholica &
 Apostolica, rugam non habente, schisma neque
 dolo.

a Perse, seu
re vobiscum.

Secunda conclusio, solum habet jus in malis
 & periculis que ex hoc schismate proveniunt
 habent, & quædam proveniunt, tam spiri-
 tualiter, quam temporaliter. Quis lingua, pa-
 ter Patriarcha & Romanorum Imperator, sufficit
 existere ex hac pessima divisione sanguinis ef-
 fusionem, hominum stragem, successiones,
 furta, adulteria, homicidia, & similia mala
 ineffabilia? Propter hoc pessimum malum Græ-
 cis nobilibus, tam florida, perdidit proprietatem
 domorum, secularem sapientiam ac morum fir-
 mitatem, principum nobilitatem, plenitudi-
 nem populorum, mercatorum effusionem, maris
 periculationem. In presenti vero Græcia omni-
 bus amissis utriusque hominis pace, guerris inimi-
 corum crucis Christi unquam penitur, & in
 servitutem redigunt. Quid scelerius dici pos-
 set, quam quod infidelis, fideles Christianos
 suppeditantes (b) hac arma movere cogant ut
 plurimum contra Christianos? Quid inhonesti-
 us, quam ut patres dominorum Græcorum,
 alias timore, nunc amore per viros suos nunc
 admittantur ad tororum conjugium, immo per
 parentes ad dispensationem, si dispensatio ha-
 bet dici? Nos utique Latinos abominantes, &
 vocantes nos (c) schismatis Francos, cum simus ejus-
 dem fontis renati baptismate, ejusdemque ce-
 lestis Patris filii atque heredes & fratres. Sed
 quod deterius, nisi ista cesset scissura, omnes
 nunc tam Tartaris quam Turcis obediant, &
 remanentibus Evangelio Christi, & iam servi-
 fiant Mahometis, ex carentia predicatorum pa-
 cem, unionem, & salutem annuntiantium eis.
 Sed circa periculum, ne pereat præsente ex toto
 Græcis monarchia irreparabiliter, dari for-
 san consilium non debet salubrius, quam se no-
 biscum unire caritatis vinculo, ut fiat velut an-
 tea unum ovile & unus pastor; & ut filii Dei
 Græci, qui sunt aliqui in Græcia, aliqui in
 Armenia, aliqui in Syria, aliqui in Bulgaria, ali-
 qui in Turchia, &c. & congregentur in unum
 Ecclesiam Rom. consensum: alias omnia per bra-
 chium infidelium remedia periculosa certe sunt.

b Perse, ut
arma.

c Græci,
vel Francos
scismatis

d Perse, ut
vener.

Tertia conclusio (d) solvatur in requisitione
 promissi: quoniam reverendus Pater & dominus
 Episcopus Slovenis, & dominus Nicolaus En-
 dæmon Joannes, obtulerunt & dixerunt ap-
 te, districte & clare, omni remota obscuritate,
 domino & sanctissimo Papa Martino quinto,
 voluntatem esse Patriarchæ reverendissimi Con-
 stantinopolitani, & serenissimi Romanorum Im-
 peratoris, procurare ac curare sine fraude &
 dolo sanctissimam unionem Ecclesiarum Græcorum
 cum Ecclesia Latina, sub illa fide quam sancta
 Romana Ecclesia tenet, & obedientia ad ean-
 dem Ecclesiam Romanam: ut intendit dominus

notus Papa in suis Bullis credentialibus ad vos
 reverendissimum Patriarcham, & ad vos seren-
 tissimos Imperatores, & ad prefatos vestros;
 ut etiam testentur hoc litteris credentis reve-
 rendissimi domini legati ad eandem. Ideo do-
 minus noster marino, ut bonus pastor requirit,
 invitavit vos iustum ad promissam servandum in
 sancta sede Apostolica. Divina voce Græci ait
 Ecclesia: conscientia nostra convenit semper
 dare operam, ne oves errantes culpa nostra pe-
 rant de Ecclesia: & si præter intentionem nostram
 dominus Theodorus & dicitur Nicolaus oratores
 vestri promiserunt hæc supradicta modo prædi-
 cto, ostenditur evidenter sanctitati domini no-
 stri, eos fuisse exposuisse voluntates nostras, ne
 dubium remaneat aliquo in parte prefatorum.
 Veritas quidem non querit angulos, sed præ-
 dicit in plateis, in publicum dicit quod narrat
 omni (e) alicuiusmodi phobis, &c.

e alicuius.

Quarta conclusio creatione legati firmitatem
 habet. Propter que præmissa tam mirifica san-
 ctissimus dominus noster Papa illico Florentin
 creavit dicitur legatum ex latere, & publicavit
 reverendissimum in Christo Patrem dominum
 Cardinalem sancti Angeli. Qui dominus Cardi-
 nalis & legatus propter nonnullas Ecclesiarum ne-
 cessitates & suas pervenit ad Hispaniam, de con-
 scientia ejusdem domini Nicolai Bedmon Joann-
 nis, oratorum vestrorum; eo quod tunc non
 erat tempus idoneum navigandi ad Græciam,
 nec erat præordinata, que de necessitate vide-
 bantur ordinanda Constantinopoli pro Concilio
 fiendo. Sine enim Concilio visum fuit, Græco-
 rum & Latinorum præfatam unionem sequi non
 posse: & ipse satis erat ad hæc faciendum. Fuit
 autem prædictus dominus Cardinalis in Hispania
 gravissima infirmitate detentus, a qua nondum
 liberatus, in maris periculo se posuit contra
 etiam salubre consilium medicorum, ut ad im-
 plendum opus sui officii veniret, & ut non fa-
 ceret voluntatem suam, sed voluntatem ejus
 patris domini Pape qui misit eum.

Quinta conclusio attenditur penes impedimen-
 ta, ex quibus legatus & dominus Cardinalis non
 irit ad Græciam. Cum enim veritas eandem
 se parasset ad iter, litteris supervenerunt Episcopi
 Theodori, nec non & aliorum multorum, de-
 portati per fratrem Macarium & alios nonnul-
 los: in quibus expresse continetur ex senten-
 tia, quod congregatio pro Concilio fiendo præ-
 latorum Græcorum illo tempore fieri non pos-
 set, propter inhumanissimam Turcorum garru-
 lam, & transitum eorundem ad partes Græcis.
 Ac etiam in eisdem litteris remonstratum est Con-
 stantinopoli esse nullum vestigium preparatio-
 nis Concilii. Incassum ergo supervenisset lega-
 tus ad impetratam, immo perturbatam atque
 inconsideratam omnibus suis in partibus.....

Locum obcu-
ras.

adsum.

Secunda conclusio vigorem habet in destinatio-
 ne nuntii Apostolici. Quare nec longam iter di-
 urna mora legati esset sine fructu, si dominus
 noster Papa habito maturo & digesto consilio
 deliberavit promittere esse nuntium suum Apo-
 stolicum, ut præordinarem congregationem Pra-
 latorum & Græcorum, que representat totam
 ipsorum Ecclesiam, ne in primum inconveniens
 incidamus, quando oratores Imperatoris Con-
 stantinopolis in Concilio Lugdunensi se Roma-

f. presentis.

or

ANNO
CHRISTI
1418ANNO
CHRISTI
1418

in Ecclesia universa, & Credo in Deum, A
prout eadem Ecclesia, publice decantantur: nec
tamen illi reductioni, ut patet, Græcia stare
voluit, asserens, ut fertur, sine communi Con-
cilio id actum esse. Expediit quidem hoc ad tol-
lendam vetustissimam malitiam. Hoc sciam, quo-
tunc quo possum clarissime informare domi-
num nostrum Papam & legatum, scilicet quo
tempore fieri debet istud Concilium, quo loco,
& ex quibus Græcorum Prælati: ad quem fi-
nem Concilium, fateor, intendit. Quia cuius
suis bonus, ipsum quoque bonum est: & cu-
jus suis malus, ipsum quoque malum est. Si
est disputatio plurimum grandis, si de fide
disputatio, procul a nobis: si ad conferendum
per doctores Græcos pariter & Latinos sum-
mam complacentiam ad (a) *calverio agathos*.

a Græco
calverio agathos

Septima conclusio reboratur in certitudine
promissi. Unde quæro, si vos, reverendissimi
Patriarcha & serenissimi Imperatores, intendi-
tis realiter operari, quod unio fiat sub fide
quam sacrosancta Romana Ecclesia tenet &
servat, & obedientiam ad eandem Romanam
Ecclesiam: esto etiam quod alii Græci congre-
gati in Concilio, quia non sunt sub dominio
vestro temporali, non vellent accedere. Illud
idem dominus Episcopus Theodorus, & domi-
nus Nicolaus Eudæmon Joannes obtulerunt
Florentiæ pro parte reverendissimi Patriarchæ
& serenissimi Imperatoris Manuælis, sanctissimo
domino nostro Papæ & Legato, non quantum
ad intentionem promissionis Imperatoris & Pa-
triarchæ, sed quantum ad verba, promissio
indiget, ut fertur, examinatione.

Octava conclusio existit in oblatione domini
Legati. Promittit enim certissime Illustrissimus
dominus Cardinalis sancti Angeli & Legatus ex
latere in partibus Græciæ, ubi promissi recto
animo & dicto instituto venietis ad super dictam
sanctissimam unionem promptum adiutorium re-
gis Aragoniæ, regis Castellæ, gloriosissimorum,
pro fidei triumpho, nec non & aliorum prin-
cipum: quamvis coacta Deo non placeant. *Hi-
larem enim datorem diligit Deus*.

Civ. 9.

Nona conclusio terminatur in finali & sancto
promisso sanctissimi domini nostri Papæ: Ego
nuntius Apostolicus magister Antonius Massa-
nus ordinis Minorum, palam coram omnibus
promitto de mandato domini nostri Martini Pa-
pæ V. quod si prædicta unio per reverendissi-
mum dominum Patriarcham & imperialem ma-
jestatem una cum modis prædictis fiat, quod
sanctissimus dominus noster Papa præsto mittet
legatum absque mora retardationis cum Præla-
tis & magistris ad hoc specialiter ordinatis, ubi
primo, sicut præmissi in texta conclusione, sciam
tempus hujus sacratissimi Concilii, & locum ejus-
dem congregationis Prælatorum Græcorum suf-
ficientem & idoneum, & quem finem intendi-
tis esse nobiscum in Concilio, & quomodo.

*Diligentia pro responsione a Græcis habenda, &
causa dilationis.*

Post autem has novem conclusiones, ita ut
scriptæ sunt, diligenter expositas, idem reve-
rendissimus pater dominus nuntius Apostolicus,
magister Antonius Massanus, ad diem vicesi-
mamquartam ejusdem mensis Octobris eundem
reverendissimum in Christo patrem dominum
Patriarcham secundo convenit & allocutus est
super conclusionibus præscriptis. Item, & die
vicesimasexta ejusdem mensis præfatus dominus

nuntius Apostolicus supra nominatos fratres Gul-
lielmum confessorum, & Joannem socium suum
ad eundem serenissimum dominum Imperato-
rem dominum Joannem misit, ut sui majestati
placere responsionem sibi dare ad ea quæ no-
mine beatissimi summi Pontificis sui serenitati
retulerat. Die vero trigesima ejusdem quoque
mensis Octobris, iterum dominus Imperator ap-
ud eundem reverendum dominum Patriarcham
fuit ad tractandum & colloquendum de modo
celebrandi Concilii. Kalendis autem Novembris
idem serenissimus dominus Imperator Joannes
misit ad ipsam dominum oratorem quendam
ex nobilibus suis Cataclimon, ad dicendum, ne
miraretur, si tam cito minus responsum daret:
quoniam multis & maximis negotiis bellicis im-
presentiarum esset implicatus. Deinde quoque
ad diem tertium Novemb. dominus nuntius A-
postolicus misit ad quendam majestatis Impe-
riatis calogorum & (*) ad Choleps, ut vellent il-
lustrissimum dominum Imperatorem, ac reveren-
dissimum dominum Patriarcham ad hanc unio-
nem sacratissimam excitare. Ad diem vero de-
cimumquartum Novembris præfatus dominus
nuntius Apostolicus responsionem habuit ad om-
nes prædictas conclusiones, tam a reverendis-
simo domino Patriarcha, quam ab illustrissimo
domino Imperatore prædicto: quoniam cum
firma ac solida in se esse asserat, idem domi-
nus nuntius Apostolicus hic annotari seu adscri-
bi voluit. Scriptum & publicatum Constantino-
poli, quemadmodum retulerunt, & suis sic mis-
sis testationibus approbaverunt venerabilis fra-
ter Gullielmus confessor prædictus, frater Pe-
trus Capinus custos Constantinopolitanus, frater
Ludovicus de Tarasio, frater Damianus de Ve-
netiis, dominus Joannes Arispa, & frater Lau-
rentius de Francisca, testes ad hæc omnia &
singula præscripta vocati & rogati.

Et ego Franciscus Philadelphus civis Venetus
publica & Imperiali auctoritate notarius, & no-
stris in Venetorum curia & Constantinopolitana
cancellarius, ex relatione & attestatione præ-
fatorum testium præscripta omnia & singula
scripsi, compleri & publicavi.

Auscultatum & collationatum cum originali per
me Aimonem Gerbasii Episcopi Maurianensis,
litterarum apostolicarum de curia & aliarum
in camera Apostolica registrarum, sollicitare re-
gistratori, die vicesimo octava Julii anni mille-
simi quadringentesimi vicesim tertii, de Episco-
pi prædicti manu propria.

F. Philo-
rum registra-
toris, vel
registratorum.

*Copia litterarum responsionis Imperatoris Græco-
rum ad Papam Martinum V.*

*Sanctissimo in Christo patri & domino domino Mar-
tino sacrosancta Romana Dei catholica & Apo-
stolica Ecclesia summo Pontifici dignissimo, Joannes in Christo Deo fidelis Imperator & mode-
rator Romanorum Palæologus semper Augustus, reverentiam debitam & devotam.*

Reverendus vir Ambaxiator vester Antonius
presbyter, monachus, theologus magister, ve-
nit ad nos in gratia sanctitatis vestre forens ac
accipi cognovimus & ab ipso & a vestro
Ambaxiatore quocumque nobis ipse dixit. Ad
primos ejus sermones, qui fere in summa fu-
erunt, quod ex parte mea dixit Nicolaus Eudæ-
mon, & reverendus Episcopus Osmis Theodo-
rus, quod volumus unionem simpliciter cum
Romana Ecclesia. Sed quoniam respondimus ipsi
Arba-

ANNO CHRISTI 1470

ANNO CHRISTI 1471

Ambaxiatori ad verbum, a quo Sanctitas vestra de omnibus agnoscat, affirmamus etiam per nostras litteras expressis, quod non solum aliquid tale committimus, sed neque omnino unquam ipsum in mente dicere habuimus. Sed quod scriptum in litteris vestris, illud & non aliud nostri Ambaxiatoris imperitiam habuerunt, imitari & mutare propriis sermonibus, videlicet fieri Concilium universale secundum ordinem & consuetudinem sanctarum septem universalium Conciliorum, & quod concesserit Spiritus sanctus ad pacem, illud firmare & tenere. Circa sermones autem ipsius magistri Antonii Ambaxiatoris, post hoc quod quavis agnoscat locum & modum & tempus Concilii: Respondemus, de loco quidem Constantinopolim, cum imperium nostrum in presenti neque aptiorem alium locum habet, neque potestis ire alio propter necessitatem. Verum in qua magis nunc sumus quam aliquando, & etiam propter necessitatem expensarum quibus ipsum negotium indiget. De modo, non necessitatem dicimus esse, omnes sanctissimos Patriarchas, & omnes Episcopos provinciarum nostrarum interesse. Concilium autem huiusmodi expensas omnino praterito tempore faciebat imperium, nunc autem similiter esset opus: imperium vero nunc non potest alio modo, nec facultatem habet ad id faciendum. Quae decantata Sanctitatem vestram rogamus, ut circa hanc rem providetur sufficienter. De tempore autem, optamus & desideramus ut taliter essent res, quod hodie hoc Divinum opus unionis & nobis placitum, principium acciperet. Sed cum sint circa nos res tales, quales videt suis oculis Antonius, qui quasi peritus destructis vobis omnibus, tunc sub periculo gladii & hac civitas & omnia nostra: & non est possibile congregare Episcopos ab Asia, neque ab Europa, propter guerras infidelium. Dicimus quod Deo dante pacem & firmitatem rebus, statim scribemus vobis, & apportatis nostris litteris ad vos, & ex vobis Ambaxiatoribus vestris fumentibus cum exitu & expensis circa Concilium faciendis ab illa die incipientes eo usque ad finitum annum, ut Concilium fiat. Verum hoc magnum desiderium & singularem amorem quem habemus ad tale divinum opus unionis, dicimus & hoc, quod etiam existens guerra infidelium, si Sanctitas vestra fecerit talem pro securitate nostrorum necessarium locorum, & fecerit excommunicationem terribilem & insolubilem contra quoscunque vestros homines, ut non relinquunt nos solos in guerra infidelium, & ipsi in pace sint cum ipsis, sed auxiliantur nobis contra infideles, ita quod ipsi infideles non habeant facultatem inferre contra nos armatos nave ipsorum. Et hoc parcat nobis reverendissimus Cardinalis habens ex nobis generalem auctoritatem & vim super istis: Placet nobis incipere unionis opus ab ipsa die qua hoc advenerit predictus reverendissimus Cardinalis: & tunc convenienter sacro Concilio secundum antiquum sanctorum universalium septem prateritorum ordinem & consuetudinem, & veritate sine contentione quaesita, quidquid revolutum fuerit inspirante Spiritu sancto in hoc sancto Concilio, utriusque parti placitum sit, & subiequatur omnis terminus mundi. Itaque fiat universalis unio & inextinguibilis & firma Ecclesiarum. Datum in urbe nostra Constantinopolitana millesimo quadringentesimo vicesimo secundo, die Sabbati quartadecima mensis Novembris, sub nostra im-

periali sigilli impressione, & nostra solita rubra subscriptione.

Instrumentum electionis civitatis Basiliensis pro celebratione Concilii Generalis proximo secuturi

In nomine Domini. Amen.

Tenore presentis publici instrumenti cunctis pateat evidenter & sit notum, quod anno a Nativitate eiusdem Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto, indictione secunda, die vero sabbati decimanona mensis Februarii, hora tertiarum, vel quasi, Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini, &c. *Vide reliqua in sessione prima Concilii Basiliensis.*

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Ad idem Brucense Concilium spectat, qua sequuntur ex Odolrico Reynaldi P. O. annalium Ecclesiasticorum tom. 18. de prompta.

De rebus ad fidem spectantibus constitutis, de Ecclesiastica disciplina & Christianorum moribus in primævum decus restituendis agendum erat, sed cum ob turbas in Synodo excitatas saniora explicari consilia non possent, Pontifex eam rem ad sedis Apostolicæ curam revocavit, dicensque Concilium, de quo ad Joannem Conventum Toletanum Archiepiscopum hæc scripsit.

Ad Archiepiscopum Toletanum.

Voluissimus, ut per te alios optime sentientes ea gravitate & libertate, qua in re tali conveniebat, agi potuisset de reformatione universalis Ecclesiæ in Senensi Concilio: sed postquam tanta rerum perturbatio secuta est, ut vidisti, in animo nobis est hanc reformationis materiam non relinquere, sed ad prosecutionem debitam intendere in curia nostra. In quo sancto opere te optarem esse presentem: sed cum tibi necessarium sit tuam Ecclesiam visitare & ad ipsius regimen prudentiæ tuæ commissam curas tuas cogitationesque dirigere, contenti erimus, ut satisfacias muneri, ad quod specialiter es vocatus a Domino, hortantes nihilominus ipsam fraternitatem tuam, ut quibuscunque locis tua vox, tuæque valebit auctoritas, laborare non taceat pro honore & Romano Ecclesiæ dignitate, sicut in devotione tua plenè confidimus & speramus. *Datum, &c.* Perfecit mox promissa Pontifex, Antonium enim Episcopum Portuensem, Petrum tit. S. Stephani in Cæli monte presbyterum, & Alphonsum sancti Eustachii diaconum, Cardinales designavit, ad quos universi fideles referrent, quæ censura castiganda, vel in meliorem ordinem redigenda viderentur; quæ de re encyclicæ hæc litteræ exaravit.

Martinus &c. Ne propter dissolutionem etc. Indicta porro est Basiliensis Synodus vicesima nona Februarii huius anni die in Senensi Concilio, ut demonstrant acta eiusdem Concilii, quod præses Apostolici vigesima sexta eiusdem mensis Februarii dimittere, ac publicis litteris patribus ut ad suas rediret dioceses, septimo Martii die edixere, prohibereque incensatis gravissimis penis tum illis, tum regum ac principum oratoribus, ne ullos celebrarent conventus, quibus Senense Concilium dissolutum renovare vel pro-

Hæc litteræ in integrum insertæ in Add. ad hoc Conc. Martii.

paga-

pagas viderentur: quorum decretum Martinus A
hæc litteris ratam habuit.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad sacram Petri sedem divina dispositione vocati ad salutem, tranquillitatem & pacem totius gregis Domini n. b. s. crediti juxta pastoralis officii debitum curis vigilibus libenter intendimus, & is, qui pro pulso statu universalis Ecclesie, & republice christianæ mature & sapientissime gesta sunt, ut libata permaneam, libenter adjicimus apostolici roboris firmitatem. Nuper quidem venerabiles fratres Petrus Archiepiscopus Cretensis, & Jacobus Episcopus Tolosanus, ac dilecti filii Petrus abbas monasterii de Rosacio ordinis S. Benedicti Aquilejensis diocesis, nec non Leonardus de Florentia ordinis fratrum Predicatorum generalis magister, nuntii nostri, Senensium Concilio presidentes ad audientiam nostram deducere curaverunt, quod pridem ipsi, matura deliberatione prehabita cum doctoribus & magistris, aliisque sapientibus & prudentibus viris diversarum nationum, qui ad civitatem Senensem causa Concilii accesserunt, & usque tunc permanerant eodem, ad quod neque Prelati, & ceteri, qui hujusmodi Concilio interesse debebant, per novem menses vel circiter expectati, in tanto numero conveniant, quantum rerum agendarum pondus & magnitudo requirere videbatur, ipsorumque Prelatorum & aliorum paucitate pensata, animadvertentes, quod plures ex illis, qui ad Concilium ipsam venerant, inde necessitate coacti recessissent, quam venissent ad illud, sicut quotidie recedebant, nec esset spes adventus aliorum sine longo temporis intervallo, & propterea inter se premissa provide & mature considerantes, ac sentientes ex longa mora & protelatione dicti Concilii diversa & gravissima pericula non solum statui universalis Ecclesie, verum etiam toti Christianitati quamplurimum nocitura verisimiliter imminere, & (quod dolenter referimus) in eadem civitate per nonnullos tales modi indecentes & inhonesti in prosecutione Concilii tenebantur, quod neque ibi sessio publica teneri, neque conclusa & concordata poterant publicari, ex quibus optata Ecclesie reformatio juxta desiderium cordis nostri, premissis obstantibus, nequibat cum libera Prelatorum consultatione compleri, & ne his omnibus mature digestis & ponderatis ejusdem Concilii dissipatio absque deputatione & assignatione loci pro futuro Concilio juxta determinationem sancte Constantiensis Synodi sequeretur, civitatem Basileensem pro loco futuri Concilii, inde ad septennium auctore domino celebrandi, de voluntate pariter & assensu Prelatorum, magistrorum, doctorum, nationum, & aliorum predictorum, seu longe majoris partis eorum, elegerunt, deputarunt, & etiam assignarunt; & successively presidentes prefati ex premissis & certis aliis legitimis & rationabilibus subsistentibus causis die vicelima sexta mensis Februarii proxime preteriti, prefatum Concilium dissolverunt, ac hujusmodi dissolutionem die septima presentis mensis per eorum patentes litteras affixas in valvis Senensium Ecclesie publicarunt omnibus, qui in virtute premissi juramenti vel alias ad Generalia Concilia venire consueverunt, ad propria redeundi vel alibi accedendi plenam & liberam licentiam concedentes, ac mandantes venerabilibus fratribus

nostris Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, Ambraseribus, & ceteris personis cujuscunque status, gradus vel conditionis existerent, qui ad ipsum Concilium conveniant, quotiens extra in posterum nulli eorum vel nationaliter se congregarent, vel procederent ad aliquem actum, per quem quovis modo ipsum Concilium sic, ut premissum, dissolutum continere videretur; quod si quis eorum in premissis ausu temerario foret continuaturus, vel rebellis, aut dissolutionem predictam impugnaret, aut nullam ipsam duceret, seu eam irritam allegare volentibus prestatet auxilium, consilium vel favorem, cujuscunque status, gradus, ordinis vel conditionis existeret, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, aut quavis alia dignitate fulgeret, excommunicationis sententiam incurreret ipso facto: inferiores vero beneficiati, qui contra hujusmodi dissolutionem facerent, seu contra ipsam aliquid attentare presumerent, ultra dictam penam, quam, si contra facerent (ut presertim) incurrerent, eorum dignitatibus & beneficiis perpetuo privati existerent eo ipso, & essent etiam inhabiles ad beneficia in posterum obtinenda, prout in dictis litteris plenius continetur; quare presidentes predicti nobis humiliter supplicarunt, ut loci electioni, deputationi, & assignationi, necnon Concilii hujusmodi dissolutioni & litteris predictis pro ipsorum subsistentia firmiori, robur Apostolica confirmationis adjicere paterna diligentia dignaremur.

Nos igitur attendentes premissa omnia multa cum prudentia, maturitate, & sapientia necessario processisse, loci electionem, deputationem, & assignationem, nec non Concilii dissolutionem, & litteras predictas, omniaque in eis contenta, & quancunque inde secuta rata habentes & grata, illa de fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & presentis scripti patrocinio communitus; ac volumus, & mandamus premissa omnia juxta ipsorum continentiam sub penis predictis, quas contra facientes ipso facto incurrant, ab omnibus Christi fidelibus acceptari & inviolabiliter observari, mandantes ex nunc, & etiam injungentes in virtute premissi juramenti prefatis & aliis venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, ac dilectis filiis electis, ceterisque locorum ordinariis, ut presentes litteras in eorum Ecclesis publicari faciant, & ad notitiam deducere studeant quorumcumque. Nulli ergo, &c. Datum Roma apud S. Petrum xv. Idus Martii pontificatus nostri anno vii.

Missum fuisse Senas cum Leonardo Datio Dominicum e Capranica, qui Pontifici a secretis erat, ad dissolvendum Senense Concilium, cum in eo obortus essent lites de auctoritate Pontificis & Concilio, eo quod decretum Constantiensis Concilii in alienum sensum referretur, indicat Joannes Baptista Poggius, cum subdit: *Et igitur ubi ventus est, sua prudentia effecerunt, ut omnia ejus rei mentione id in civitate Germania Basilea septennio post conventurum indicerent.* Extant etiam de re Martini ad Basileenses littere, quibus ipsos de soluto Senensium Concilio, deque ingenti honore ipsorum urbi delato certiores facit, in qua sollemniter Episcoporum totius orbis conventus celebrandi essent: namque decretum Patrum Senensium ratum habitum ab sede Apostolica fuisse, tum ad pontificium nomen colendum, & Ecclesiastici ordinis tuncdam dignitatem ipsos esse cohortatus.

Dile-

ANNO
CHRISTI
1414*Dilectis filiis proconsulibus, consulibus, &
communitati civitatis Basiliensis
salutem.*

Dilecti prudentes per nos in sacro Senensi
Concilio deputati, provide considerantes juxta
Decretum Concilii Constantiensis circa electio-
nem loci futuri Concilii una cum consilio ac
deliberatione Prælatorum ac reliquorum sapien-
tium virorum, qui ad bonum publicum univer-
sali Ecclesie intendebant, civitatem vestram
Basiliensem pro hujusmodi futuro Concilio,
quod infra septennium celebrari debet, elegerunt.
Præmeditantes enim primo fructum ex hac
re in Ecclesia Dei proveniturum, deum respicien-
tes ad integritatem vestre fidei, maturitatem
Concilii in rebus agendis, prudentiam & gravi-
tatem, ac præsertim ad singularem devotionem,
quam ad sacrosanctam Romanam Ecclesiam ge-
nitricem, & personam nostram; civitatem vestram
maxime dignam præ cæteris statuerunt, in qua
cum pace, & quiete tranquilla omnium ad eam
confluens possit teneri futurum Concilium
pro fidei Ecclesie & orthodoxe fidei augmen-
to. Nos quoque, illametsi nobiscum pensantes,
confisi de bonitate vestra & erga nos affectio-
ne apud omnes comprobata, electionem ipsam
loci tamquam commodam omnibus Christianis

ANNO
CHRISTI
1414.

ANIS & nobis acceptam per nostras litteras ratifi-
cavit, approbavit, & etiam confirmavimus:
nam certi reddimus, quod meditantibus vestris
consiliis, vigilantia & virtute, pax summi &
abundantia adeo vigeant in civitate prefata,
quod qui se ad dictum Concilium conferent,
prudentiam eorum, qui talem locum elegerunt,
merito laudabunt.

Hoc ergo, filii nobis dilecti, cum existime-
mus ad commodum & honorem vestrum &
totius Christiani populi utilitatem, cooperante
Altissimo, cedere debere; notificare volumus
devotioni vestre, rogantes atque exhortantes
in Domino ut, sicut decet devotos sanctæ ma-
tris Ecclesie filios, vestra bona opera ita lu-
ceant coram hominibus in protegendo, ac de-
fendendo statum, & honorem Ecclesie, ac
nostrum, in conservando jura Ecclesiarum,
personas Ecclesiasticas honorando, ac perma-
nendo in solita vestrorum cordium puritate,
ut merito digni fuisse videamini, quorum ci-
vitas potissime eligeretur ad comitium cele-
brandum: nam ita agendo & homines reddi-
tis propter bonas actiones vestras ad venturum
ad ipsum Concilium promptiores, & præter
humanam laudem consequemini præmia laudis
æternæ, quæ sunt a Deo beneficientibus con-
stituta. Datum Roma apud S. Petrum 17. Idus
Aprilis anno 1414.

ADDITIONES AD CONC. SENENSE

In Cod. MS. Cardinalis Passionci, in quo continentur plures Bullæ PP. Martini
V. Eugenii IV. Joannis XXIII. Bonifacii IX. Innocentii VI. qui scriptus vi-
detur a quodam Petro de Trillia Leodiensi, ut ex nonnullis ibidem obviis
colligitur. Hæc in rem nostram derivanda occurrunt.

MARTINI PAPÆ V. BULLA

Confirmans Concilii Senensis Decreta.

Ad Perpetuam Rei Memoriam.

AD sacram Petri sedem divina dispositio-
ne vocati, ad salutem, tranquillitatem,
& pacem totius gregis Domini nobis crediti
nostræ Pastoralis officii debitum curis vigilibus
laboramus, & iis, qui pro quieto statu uni-
versali Ecclesie, & republicæ Christianæ ma-
ture, & sapientissime facta sunt, ut illibata
permaneant, libenter adjicimus Apostolici mi-
nisterii firmitatem. Nuper siquidem ex vene-
rabilium Fratrum nostrorum Archiepiscoporum
Episcoporum, ac dilectorum filiorum Ecto-
rum, Abbatum, & aliorum Prælatorum in sa-
cro sancta generali Senensi Synodo constitutorum
significatione percepimus, quod pridem eadem
Synodus præsentibus in ea VV. Fratribus, Pe-
tro Archiepiscopo Creten. & Jacobo Episcopo
Spoletan. ac dilectis filiis Petro abbate Mona-
sterii de Rosacio Aquilejensis diocesis, necnon
Leonardo de Florentia Ordinis Fratrum Præ-
dicatorum generali Magistro nuntiis nostris,
inter cætera intendens ad reformationem uni-
versali Ecclesie; incipiens a fidei fundamento
damnationem hæresum Wicleffitarum, suorum-
que sequacium, credentium, & adherentium,
per sacrum Generale Constantiense Concilium
factam, eorumque extirpationem per nos de-
creti. *General. Tom. XXVIII.*

De pro viribus procuratam approbavit & confir-
mavit contra eisdem continuando processum, &
similiter sententiam condemnationis per ipsum
Concilium canonice latam in personam damna-
tis memoris Petri de Luna, olim Benedicti
XIII. in ejus obedientia nuncupati, ac inhibi-
tionem factam omnibus Christi fidelibus sub
penis factorum schismatis, hæresis, & privatio-
nis omnium beneficiorum & dignitatum, &
honorum in eadem sententia plenius contentis,
ratam, & gratam habens, ejusque executionem
continuaré volens, decernit, statuit, & decla-
rat, omnes & singulos post obitum dicti Pe-
tri, seu in vicem ejusdem succedentes, eorum-
que receptatores, defensores, & fautores fore
obnoxios, atque ligatos penis, & censuris in
dicta sententia latis, denotatis. Præterea quia
in nonnullis Generalium Conciliorum convoca-
tionibus sere Romani Pontifices prædecessores
nostræ conati fuerant orientalem Ecclesiam re-
ducere ad unionem Romanæ, & universalis
Ecclesie, sicut nos etiam nixi sumus, nunc Pa-
triarcha, & Imperator Constantinopolitani sæ-
pe hoc per nostrum specialem nuncium cum
summa diligentia requisiti ad hujusmodi red-
ditionem animos intendere viderentur, confide-
rans

Srans eadem Synodus confirmationem Ecclesie necessariam fore, decrevit illis non aliter expectatis ad dictam reformationem procedere, & etiam super hoc cum se facultas obtulerit pro viribus intendere vigilantiter. Alia etiam dicta Synodus ad extirpationem hæresum pullulantium in agro militantis Ecclesie salubri, & matura deliberatione providit, ordinavit, & statuit, prout in eorum decretis dictæ Synodi super hoc editis, & in illa solemniter publicatis, quorum tenores de verbo ad verbum inferius inserti plenius continentur. Quare pro parte Archiepiscoporum, Episcoporum, electorum, & aliorum Prælatorum præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem decretis, pro ipsorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur attendentes hujusmodi decreta fore justissima, & multa cum providentia, maturitate, & sapientia provisæ fuisse, ordinata pariter, & statuta, decreta prædicta, & omnia in eis contenta rata habentes & grata eadem fratrum nostrorum Concilio auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, ac volumus, & mandamus illa juxta ipsorum contententiam atque formam ab omnibus Christianidelibus acceptari, & inviolabiliter observari.

Tenor vero dictorum Decretorum sequitur, & est talis &c.

Desunt Decreta a Compilatore omissa; forte tamen initium eorum est illud quod immediate in Codice subditur, & hic datur.

Sacrosancta Synodus Senensis, generalem (sic) in Spiritu Sancto legitime congregata volentes (sic) Ecclesiam representans, præsentibus in ea P. Archiepiscopo Cretensi, Jo. (sic) Episcopo Spoletano P. Abbate Rosacio Aquilejensis Diocesis, & Leonardo magistro, & generali Ordinis Prædicatorum, unici & indubitati summi Pontificis, specialiter deputatis.

Statim in codice subditur sequens Epistola.

Charissimo in Christo filio Henrico regi Angliæ illustri salutem.

PRidem ex dilectorum filiorum nostrorum Senensium Concilio præsentium significatione percepimus, eos paulo post electionem, & assignationem Civitatis Basileensis pro loco futuri Generalis Concilii ad septennium celebrandi, juxta determinationem sanctæ Synodi Constantiensis, ex justis, & legitimis causis ipsum Senensium Concilium dissolvisse. Nam Prælati, & cæteris qui eidem Concilio interesse debebant per novem menses, vel circiter expectatis, non solum aliqui non superveniebant, sed qui illuc convenerant, pauci quidem numero, metu, & necessitate coacti, quotidie de Civitate Senensium recedere cogebantur, & quod dolenter, & inviti referimus, post secundam sessionem in ipso Concilio canonicè celebratam per cives Senenses, & nonnullos alios eis adherentes clericos modò in prosecutione Concilii tenebantur, quod in ipsa Civitate, in qua præ-

sidentes nostri, & alii neque tuti, neque liberi permanserant, non seditio publicè solemniter teneri, non in nationibus conclusa, & concordata, poterant expediri, & publicari, non missarum solemnità celebrari, quoniam præfati cives, & quidam alii per contumelias, & tumultum in rebus singulis procedentes turbabant omnia, adeo ut non pacem, & reformationem Ecclesie; sed discordias, divisiones in nationibus, & scandala querere viderentur. De quibus ab intimis nostris præcordiis condolentes, quanto magis eos nostris litteris, & nuntiis rogabamus, ut a talibus turbationibus, & molestiis desistere vellent, tanto magis contra decus Apostolicæ sedis honorem nostrum & ipsorum præsentium insultabant. Nam & clausæ portæ Civitatis fore, quas sine ipsorum speciali licentia nemini permissum erat exire. Ex quibus & certis aliis rationabilibus causis, quas pro majori honestate Senensium præterimus, videntes præsentibus prædicti eximius, turbationibus, tumultu dictorum Civium, & aliorum quorundam nihil amplius apud Senas rite fieri, ordinari, aut decerni posse, quod impressione, & violentia non diceretur extortum, & in posterum posset de nullitate notari, præfatum Concilium prout hoc ex sufficiente auctoritate eis concessa facere poterant, dissolverunt absolventes omnes Prælatos, & alios ad ipsum Concilium convocatos, eisque ad propria remeandi liberam licentiam concedentes. Quis ideo fili charissime Serenitati tue significare decrevimus per præsentibus, ut præmissorum habeas notitiam plenioram, & quia dispositi sumus effectualiter prosecui reformationem Ecclesie, que propter hujusmodi casum, prout desiderabamus, in ipso Concilio fieri, & compleri non potuit; & licet jam in nostra curia aliquos ex venerabilibus fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalibus prudentissimis quidem, & sapientissimis viris, pro consummatione reformationis hujusmodi deputavimus, ita in singulis regnis, atque Provinciis aliquos Prælatos notabiles, atque insignes habentes præ oculis solum Deum ad reformandum in partibus illis statum Ecclesiasticum, intendimus deputare. Tuam igitur regiam celsitudinem prout affectibus exhortamur, requirimus; & rogamus, ut Prælatos illos quos ad provinciam regnorum tuorum misuri sumus, seu quos forsitan recipiemus, & deputabimus in eisdem pro nostra & sedis Apostolicæ reverentia, benigne recipere velis, eisque in prosecutione reformationis ejusdem tuis regis favoribus, & auxiliis assistere, & favere, ac ipsos juvare in omnibus, in quibus circa hoc tuum præsidium implorabunt; ex hoc enim apud Deum præmia sempiterna, & apud homines promererebis indelebilem gloriam, & honorem.

Datum Romæ apud S. Petrum IV. Idus Martii Anno VII.

ANNO
CHRISTI
1577

EJUSDEM PONTIFICIS LITTERÆ
ALLE.

Universis Christianis prefatus litteras
inspecturis salutem.

Apostolicæ servitutis officium nobis ex alto commissum exigit, & requirit, ut circa quietem, & pacem Reipublicæ Christianæ, ac reformationem universalis Ecclesiæ, quam omni cum sollicitudine plene fieri in Generali Concilio procuravimus, juxta cor nostrum curis, & vigiliis intendere studeamus. Nuper siquidem ad audientiam nostram, & venerabilium fratrum P. Archiep. Creten. & Jac. Epif. Spollitini, ac dilectorum Monac. de Rosacio ordinis S. Benedicti Aquilejensis Diocesis, necnon Leonardi de Florentia ordinis Fratrum Præd. Generalis Magistri, nunciorum nostrorum, qui auctoritate nostra Senensium Concilio præsidebant, considerantes quod Prælati, & cæteri qui eidem Concilio interesse debebant, per novem menses, vel circiter expectati nequaquam in tanto numero convenerunt, sicut agendarum rerum pondus requirere videbatur, & ex diuturna mora, & protelatione Concilii sentiebant diversa, & grandia pericula non solum statui universalis Ecclesiæ, sed etiam toti Christianitati quamplurimum nocitura, verosimiliter imminere; animadvertentes etiam, quod dolenter referimus, per nonnullos in prosecutione Concilii teneri modos indecentes, impedientes, & perturbantes consultationem liberam Prælatorum, ex quibus neque sessio publica teneri, neque conclusa, & concordata cum ea solemnitate, qua convenit, publicari poterant, nec optata reformatio plene fieri, quæ omnibus accepta universalis in posterum haberetur, sed illa ad tempus magis congruum suspensa; & ne Concilium ipsum absque assignatione loci pro futuro Concilio finiretur, civitatem Basilicensem pro loco futuri Concilii inde ad septennium auctore Domino celebrandi juxta determinationem sanctæ Synodi Constantiensis, de voluntate, & assensu Prælatorum, magistrorum, & doctorum, nationumque, & aliorum ipsam Senensium Concilium constituentium, seu longe majoris partis eorum, elegerunt, deputarunt, & etiam assignarunt; & successive præfatos prælati, ex præmissis, & certis aliis legitimis, & rationabilibus subsistentibus causis præfatum Concilium die xv. mensis Februarii proxime præteriti dissolverunt sub certis pænis in dissolutione hujusmodi tunc adjectis; quam quidem dissolutionem die vii. præsentis mensis per eorum patentes litteras affixas in valvis Senensium Ecclesiæ, publicarunt, absolventes Prælatos, & alios ad dictum Concilium convocatos, eisque ad propria remeandi liberam licentiam concedentes, prout in dictis litteris plenius continetur. Ne igitur propter dissolutionem ejusdem Concilii reformatio universalis Ecclesiæ, & Romanæ curiæ impediat, & retardetur, quam expediri in ipso Concilio libentissime vidissemus, si debite fieri potuisset; & quia omnia prosequi, & finire intendimus in omnibus suis membris venerabilem Fratrem Antonium Episcopum Portuensem, & dilectos filios nostros Petrum tituli S. Stephani

Concil. General. Tom. XXVIII.

Ani in Cæli monte presbyteram, ac Alphonsum S. Eustachii Diaconum Cardinalem super hoc, & ad recipiendum a quibuslibet dare volentibus informationes, instructiones, & alia, quæ pro hujusmodi reformatione, eis utilia, vel necessaria videbantur, duximus deputandos. Quæ ideo ad notitiam vestram deducere decrevimus per præfatos, ut præmissorum omnium veram certitudinem habeatis, ne propterea quisquam existimet nos reformationem Ecclesiæ, & Romanæ Curie velle negligere, aut differre, ad cujus prosecutionem juxta pastoralis officii debitum, sumus serventissime animari; et si præfatis Cardinalibus in scriptis exhibeant, quod nos semper gratum habebimus, ut tandem omnibus collectis in unum, quæ ad reformandum statum Ecclesiasticum, & eandem Curiam facere videantur, quod principaliter affectamus pro salute fidelium animarum, pro conservatione libertatis Ecclesiasticæ, pro quiete statu populi Christiani, maturius, & consultius ad expeditionem reformationis ejusmodi procedere valeamus.

MARTINI V. LITTERÆ AD SENENSES

Dilectis Filiis Prioribus, Gubernatoribus Communis, & Capitaneis Populi Civitatis Senensis.

Cognita translatione Concilii Generalis de Civitate Papiensi ad civitatem vestram Senensem decreta ex justa causa, postquam necessarium erat mutare locum, remanemus de vestra Civitate, quam paterna charitate diligimus, bene contenti, sperantes in devotione, & fide vestra, quod Concilium apud vos favorabiliter, & benigne tractabitur, & erit liberum, ac securum in vestra protectione, & in rebus omnibus opportune providebitis diligenter. Super quæ via instructionis, & informationis ad vos destinari decrevimus dilectos Filios B. & P. Decretorum Doctores Apostolicæ Camere Clericos, quibus velitis in iis, quæ nostri parte retulerint fidem, & in agendis præbere consilium, & favorem. Datum ec.

EJUSDEM LITTERÆ

Ad Principes, & Prælatos, ut veniant, & mittant ad Concilium Senense. In diversis formulis, est Epistola Encyclica.

Dilecti Fili, salutem &c.

Jampridem ad notitiam tuæ nobilitatis pervenisse putamus translationem Concilii Generalis de Civitate Papiæ ad Civitatem Senensem ex justa, & legitima causa fuisse decretam de communi consensu, unanimi voluntate omnium, qui ibidem convenerant gratia Concilii celebrandi, cui postquam necesse erat mutare locum, & ad aliam Civitatem pro continuatione ejusdem Concilii, acquievimus, rementes indubie id pro communi bono Christianæ Reipublicæ factum esse, & propterea cupientes, ut Concilium ipsum in dicta Senensium Civitate juxta determinationem jam factam continuetur, & etiam celebretur, & agenda in ea cum debita providentia, & matura deliberatione Prælatorum, & aliorum prout in tanta te convenit disponeretur, & ordinaretur, nobilitatem tuam, quam statum, honoremque nostram, & Ecclesiæ

ANNO CHRISTI 1124.

ſua præcipua affectione diligere non dubitamus, paternis affectibus requirimus, & hortamur in Domino, ut duos ſolemnes oratores viros notabiles, & inſignes, ac bonis moribus inſtitutos ad ipſum Concilium tranſmittere velis in rebus bene gerendis inſtrudos, ac tali experientia doctos, qui pro conſervatione ſtatus Eccleſiæ, Eccleſiaſtica libertatis, ac pace fidelium diligenter invigilent, & laborent, & in hoc ſciant, & poſſint verbo & opere prodeſſe, conſulere, & juvare, ut per ipſorum, & aliorum, qui ibidem Deo auctore convenient, ſapientiam, & virtutem, illa in Concilio terminentur, & fiant, quæ ſunt ad laudem Dei, extirpationem hæreſium, conſervationem libertatis Eccleſiaſticae, ac tranquillitatem, & pacem totius populi Chriſtiani. Datum Romæ etc.

SALVUS CONDUCTUS SENENSIVM

Pro venientibus ad Concilium.

UNiverſis, & ſingulis, ad quos fuerint delatæ præſentes, ipſarum tenore facimus manifeſtum, nos Priores, Gubernatores Communis, & Capitaneus populi, Vexilliferque juſtiæ Civitatis Senarum pro nobis, noſtris ſubditis, vobisque ad talia obligatis, quam omnibus & ſingulis, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, & conditionis exiſtant, venientibus, & qui venerunt, & venient in futurum ad ſacroſanctum Generale Concilium celebrandum in noſtra Civitate Senarum, ſeu ad ipſammet Civitatem cujuſque Comitatum, territorium, & diſtrictum, occasione, vel cauſa dicti Concilii, damus, & concedimus pleniffimam ſecuritatem, fiduciam, ac noſtrum, & noſtri Communis ſalvum conductum liberum, & pleniffimum veniendi, ſtandi, reſidendi, & moram trahendi, ac recedendi cum ſuis facultatibus, rebus, vaſſallis, & aliis quibuſcunque bonis in dicta noſtra Civitate, & ipſius Comitatu, territorio, et diſtrictu toto tempore Concilii, et poſtmodum, ſi per infirmitatem, aut aliam cauſam rationabilem ipſos, vel aliquos ipſorum in eiſdem civitate, & territorio manere contigerit, et inde diſcedendi, & recedendi ſemel, vel pluries, & toties quoties de ipſorum proceſſerit voluntate, libere cum omnibus ipſorum ſociis, familiaribus, equis, vaſſis, arnelis, & bonis, ac rebus quibuſcunque omni prorsus moleſtia, & impedimento ceſſantibus, petita tamen primitus & obtenta licentia ab eligendis, & deputandis viro pro qualibet natione, auctoritate Domini noſtri Papæ, vel Præſidentium. Ita tamen, quod nulli nationi liceat integraliter recedere de dicta civitate, quoutque Concilium diſſolvatur ſecondum juris formam, ibique libere dicendi, allegandi, proponendi, & tractandi omnia, & ſingula quæ faciunt, vel videantur facere pro bona reformatione, & proſpero ſtatu Eccleſiæ. Non obſtantibus quibuſcunque cauſis, occaſionibus, ſuſpicionibus, impedimentis, vel obſtaculis pro quibus ipſi, vel aliquis eorum poſſent realiter, vel perſonaliter modo aliquo moleſtari, exceptis duntaxat rebellibus, & exbannitis noſtri Communis, ad quos præſens noſtra ſecuritas, & ſalvus conductus ſine alio noſtro expreſſo conſenſu nullatenus extendatur, quorum rebelliam, & aliorum prædictorum nomina ad tollendam omnem ſuſpicionem ab aliis quibuſcunque ad Concilium ipſum venire volentibus in noſtris

libris ad hoc deputatis deſcripta ſunt. Hoc etiam declarato, quod Domini temporales, aut eorum oratores poſſint libere venire, & ſtare, & ab inde recedere, prout eis placebit: dum tamen talem, & ita rationabilem ſecum ducant comitivam (quod) per ipſos aut eorum aliquos noſtræ civitati, communitati, territorio, & diſtrictui nullum valeat præjudicium afferri. Et omnia, & ſingula præmiſſa ſub noſtris fide, & juramento, ac ſub obligatione, & hypotheſi omnium bonorum noſtrorum præſentium pariter, & futurorum promittimus fideliter, & integraliter obſervare & obſervari facere, dolo, & fraude ceſſantibus quibuſcunque. Quibus omnibus ſupradictis & ſingulis ſtare volumus, & illa obſervare, nec ex aliquibus tractatibus, aut contractibus, ſeu conventionibus factis vel quomodolibet faciendis in poſterum cum quibuſcunque perſonis cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, conditionis, ita præmiſſæ exiſtant, ullo modo derogare, nec a præſentibus recedere intendimus. Ita tamen quod per hoc non intelligatur per ſacram Synodum Conſtantiensem ſalubriter definita ſuper ſeditione ſchiſmatis præteriti dejectione tunc contententium de Papatu, inſpirata aſſumptione ejuſdem Domini noſtri Papæ Apoſtolatum in dubium revocandi, aut contra ea, ſeu aliqua eorum proponendi, ſeu quomodolibet attentandi conceſſa licentia. Mandamus igitur univerſis, & ſingulis noſtris ſubditis rectoribus, officialibus, & gentibus armorum noſtri Communis præſentibus, & futuris, quatenus præſentem noſtram proviſionem, ordinationem & ſecuritatem effectualiter obſervent, & impleant, ſub noſtris indignationis incurſu, & faciant ab omnibus effectualiter, & inviolabiliter obſervari. Datum etc.

Absolutio Generalis in Regnis Caſtelle, & Legionis, pro eo quod adhaerant Petro de Luna poſt ejus damnationem,

A Concilio Senenſi conceſſa.

QUanquam per ſacrum Conſtantiense Concilium unanimiter contra omnes, & ſingulas perſonas cujuſcunque ſtatus, ac præmiſſæ forent, quæ quondam Petro de Luna olim Benedicto XIII. in ejus obedientia nuncupato ipſe ab eodem Concilio, ſuis demeritis exigentibus, a Papatu, quem præſendebat ſibi in jure, ſeu ad illum quomodolibet competente additus extitit, poſt dejectionem hujusmodi tanquam Papæ obedire, vel ſibi favorem, auxilium impendere præſumerent, nonnullæ tam privationis dignitatum, beneficiorum, officiorum Eccleſiaſticorum, & mundanorum, & inhabilitationis ad illa, quam excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliaque diverſæ ſententiæ ſpirituales, & temporales poenas continentes, prout in ſententia dicti Concilii latius continetur, fuerint promulgatæ; tamen hæc ſacroſancta Generalis Synodus Senenſis legitime congregata attendens, quod Illuſtriſſimus Princeps, & Sereniſſimus Dominus Joannes rex Caſtelle, & Legionis, & Illuſtriſſima Regina, necnon Archiepiſcopi, Epifcopi, Principes, Ducis, comites, & barones, abbates, decani, præpoſiti, archidiaconi, & alii Prælati, ceterique clerici, & religioſi, ac laici, & alii habitatores, & incolæ in regnis, & dominiis dicti regis exiſtentes poſt ejuſdem Petri dejectionem, & et-

ANNO
CHRISTI
1423.

& etiam post assumptionem SS. Domini nostri Martini divina providentia Papæ V. ad apicem summi Apostolatus, ante tamen publicationem factam in dictis regnis eis notam in obedientia dicti Petri permanserunt, & iidem tanquam Papæ obedierunt, ex certis rationabilibus causis iustum (sic) iudicant æquumque fore censens eos, vel eorum aliquem minime dicti Concilii decreti sive sententiæ super hoc late vinculis inodari, per hanc suam irrefragabilem Constitutionem perpetuo duraturam decernit, & declarat præfatos Regem, ac Reginam, Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, Principes, Duces, comites, & barones, ac alios supradictos a tempore dejectionis dicti Petri, in eius obedientia permanentes, & ex tunc usque ad diem assumptionis præfati Domini nostri Papæ, & declarationem regi, & reginæ, ac aliis principibus in obedientia dicti Petri existentibus, & publicationem in dictis regnis, ut præmittitur factam in eo statu quantum ad pœnas in eadem sententia duntaxat contentas fuisse, & esse, in quo ante dejectionem dicti Petri existebant. Et nihilominus eadem Synodus Regem, Reginam, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, Prælatos, Principes, Duces, comites, barones, milites, & alios supradictos, ac tam clericos, & religiosos, quam laicos dictorum regnorum cujuscunque status, gradus, ordinis, præminentie, vel conditionis existant, & quævis Ecclesiastica, vel mundana dignitate perfurgeant, qui ante publicationem prædictam ejusdem Petri, & post publicationem eandem præfate sententiæ, & ipsi Domino nostro obediverunt (sic) ab omnibus, & singulis prævaricationis, excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque sententiis, censuris, & pœnis spiritualibus, & tem-

poralibus, quas forsitan præmissorum occasione quomodolibet incurrerunt, ad cautelam absolvit, & decernit plenarie absolutos, ipsasque pœnas, sententias, & censuras tollit, cassat, irritat, & annullat, ac haberi vult penitus pro insertis (infectis), dictosque Regem, & Reginam, Prælatos, Principes, Barones, & omnes, & singulos alios prædictos ad dignitates, famam, honores, officia, & beneficia quæcunque secularia, vel regularia, & alia in statum pristinum in quo erant ante dejectionem ejusdem Petri, quantum ad pœnas prædictas reintegrat, restituit, & reponit, eosque habilitat ad præmissa, & quæcunque alia in posterum canonice obtinenda, ac omnem nihilitatis, & infamie maculam sive notam per eos, vel eorum aliquem occasione obedientie præstite dicto Petro post dejectionem, & ante publicationem hujusmodi forsitan contractam penitus abolet, & abstergit, & cum personis Ecclesiasticis, secularibus, & regularibus dictorum regnorum ex obedientia præstite dicto Petro ante publicationem prædictam, si aliquam irregularitatem forsitan incurrerint, quodque in susceptis ordinibus ministrare, atque ad suscipiendos ordines promoveri libere, & licite possint, ad cautelam super hujusmodi irregularitate dispensat, statuens, ac decernens, quod de præmissis, aut eorum aliquo contra Regem, Reginam, Archiepiscopos, Prælatos, Principes, & alios supradictos, seu eorum aliquem in judicio in Romana Curia, vel extra eam aliqua opponi, excipi, aut allegari non possit, quoquomodo. Per præmissa autem super causas per sententiam terminatas, & decisas, ac in Romana Curia, vel extra eam adhuc pendente indecisa nullum intendit præjudicium generari. Datum &c.

ANNO
CHRISTI
1423.

TICINI CONCILIUM

ANNO
CHRISTI
1423.

Generale inchoatum; Spas dein translatum; ac tandem Basileam inditum

ANNO
CHRISTI
1423.

Anno 1423.

An. 1423.
Ex Mansi
Sup. ro. IV.
pag. 157.

EX decreto Constantiensis Concilii, Generale Concilium post quinquennium habendum erat, idemque Ticinum indixerat Martinus Papa V. constitutione sua ea de die in eodem Constantiensi Concilio promulgata. Ad statam ergo diem Ticinum factus est Patrum conventus; ibique ceptum Concilium aliquandiu subsistit, donec grassantis lujsterrone victa Patrum constantia, transferre Senas Concilii sedem in publica sessione statuerunt. Postremæ hujus sessionis acta recitat Labbeus; nec quidquam aliud suppeditat de Concilii illius exordio. Hujus defectum suppleendum hic censui, adductis in medium iis, quæ de Concilii exordio tradit continuator Niemii in Chron. vulgat. ab Eccardo inter Hist. Med. Ævi to. I. pag. 1546. Ita vero ille.

Appropinquabat tempus quinquennii, infra quod juxta Bullam suam, & Decretum Constantiensis Concilii summus Pontifex Concilium celebrare debebat, quod ipse ante discessum suum de Constantia solemniter indixerat. Atamque est ergo secretiori consilio cum fratribus, ut Pontifex ipse præmitteret aliquos ad civitatem Papiæ prædictam, quod Concilium

illud inchoarent. Ipse vero cum Cardinalibus, initiato Concilio, sequeretur. Destinavit itaque pro hoc præsidentes suos numero IV. videlicet Petrum Donatum Archiepiscopum Cretensem, nunc vero Episcopum Paduensem; Jacobum de Campo Episcopum Spoletanum; Petrum abbatem de Rosacio Aquilejensis dioceseos, referendarios suos; & fratrem Leonardum de Florentia generalem magistrum ordinis prædicatorum, qui ad civitatem Papiensem accedentes neminem fere invenerunt, præter duos abbates de Burgundia, qui illuc pro celebratione præfati Concilii jam convenerant. Statuto tamen die præsidentes ipsi una cum iis, qui aderant, convocatis etiam Prælatibus circumvicinis, in Dei nomine Concilium inchoarunt. Et in prima sessione missam celebravit reverendus pater Dominus Andreas Episcopus Poenaviensis, & sermocinatus est magister Joannes de Ragusio ordinis prædicatorum. Sicque per multos dies iterunt paucis adhuc comparentibus. Superverunt tandem ex Anglia Prælati, & abbates aliquot, cum quibus vix aliquid fieri poterat, quoniam Concilium carebat partibus suis. Nam de natione Germanica nullus venerat; & de natione Gallicana erat Episcopus unus tantum,

ANNO
CHRISTI
1083

videlicet Ambianensis, qui de Episcopatu Con-
stantiensi in Normandia litigabat. Et licet for-
te cum his paucis, qui aderant, multa potuis-
sent expediri, tamen parum momenti agnos-
centes fore quod esset, licet forte juridice, a
paucis statutum, decreverunt adhuc modicum
absentes prestolari. In hac itaque expectatio-
ne stantibus tam presidentibus Papæ, quam
ceteris paucis, supervenit Papæ grandis pestis,
que compulsi presidentes ad transferendum
Concilium ad alium locum tutum & sanum,
habitaque super hoc consultatione de commu-
ni omnium ibi congregatorum concordia in so-
lemnibus sessionibus, translatum est tandem de Papæ
Concilium ad civitatem Senarum, in quo loco
major multitudo convenit ex omni natione, &
quam Papæ convenisset.

Jurat hic periter de Senensi Conc. ali-
quid addere non proletarium, quod erui ex
consilio quodam Abbatis nondum, ut ar-
bitror, vulgato, & a MS. Codice Felini
mihi subministrato. Est vero disceptatio
quodam disputata Senis, ubi abbas ille Si-
culis jura canonici professorem agbat. Di-
sciendum ibi proponitur, num principes
laici, & clerici sine prelatoris interese Con-
cilio deberent. Qua occasione hæc narrat:
*Dum de hoc felle in Conc. Senis habito tempore
Martini Papa, anno Domini MCCCCXXV. ca-
sus disceptandi occidisset, variis variis dicebant.
Nihil tamen circa hoc determinatum extitit.*

ANNO
CHRISTI
1084

CONCILIIUM PROVINCIALE HAFNIÆ,

ANNO
CHRISTI
1084ANNO
CHRISTI
1084

In Regno Danie celebratum anno Mccccxxv. feria quinta post festum sancti
Canuti regis & martyris, præside Petro Luckia Archiepiscopo Lundensi, una
cum Episcopis Viburgensi, Burglaviensi, Roschildensi, Othoniensi, Ripensi
& Arhusiensi, aliisque Prælatibus, abbatibus, decanis, præpositis, omniumque
diocesium archidiaconis, prioribus, cantoribus, cæterisque Ecclesiarum ac
cleri rectoribus.

IN ea, inquit Isaacus Poudanus historia rerum
Danicarum lib. ix. multa quæ a prioribus
& prædecessore præsertim Archiepiscopi jam
ante statuta fuerant, novo decreto resumpta ac
confirmata: & addita denique illis per plura,
sed omnia ejusmodi, quæ ceremonias Ecclesie
& mores cleri, non fidei aut dogmata pietatis
spectant, statumque ante omnia ut preces
pro rege & regina, Enrico & Philippa, proque
statu totius regni tranquillo quousque in Eccle-
sia ferent, & iis, qui Ecclesias fundarant, ea-
rumque edificationes promovissent: Quorum in
cento primo loco nominata serenissima Valde-
mari III. filia, laudata memorie Margarita,
trium horum regnorum quondam regina. In-
deque super vita & vestitu cleri decreta lata,
ut si se gererent, ne in delicta tantum, sed
ne in suspitionem quidem delictorum incurre-
rent: præsertim crapulam & ebrietatem, luxum
& libidinem fugerent, concubinas domesticas
procul amandarent; monialium claustra non
ingredierentur; diversoria nulla aut cauponas
frequenterent; arma nisi iter facientes, non
gestarent; vestes & habitus eorum omnis ho-
nestatem præferret; mantas ad cubitum pro-
pendentes non haberent; vestes pellibus sufful-
tæ, exceptis pileis, fimbrias haud explicarent;
nullis institis aut limbis ornandem orna-
rentur. Moniales non nisi cum venia oenobio
suo excederent: Episcopi neminem ex clero al-
terius dioceseos ordinarent, aut sine Ecclesie
præseentibus, nisi consensu ac commendantibus
iis, quorum interesset: Idemque presbyteris
imperatum: Quibus concessum esset celebrare
divina officia in iis sacellis, quæ ad publicas
vias peregrinantibus erant posita, verabantur
id tamen sacore celo tempestuoso & locis mi-
nus tutis aut honestis. De homicidiis quoque
decretum, ut certo quidem tempore ab Eccle-
sia essent semoti, sed seriatim ac vera pen-
nitentia demonstrata, in eandem reciperentur.
Addita demum & alia, de decimis, de here-

ditis ac bonis cleri, deque iis, qui pacem re-
gis ac regni, ut & libertatem Ecclesie Dani-
cæ violarent, quique ditiones ejus ac jurisdic-
tionem invaderent, aut officerent immunitati-
bus, eos similesque omnes ab Ecclesie commu-
nitione procul habendos. Quorum præter alia,
illud de homicidiis, ut (a) exorbitantis libertatis
vitium, ætas posterior, salubriter correxit: est
que cædium licentia capitali poena per leges re-
pressa. Verum hæc quid a nobis omittam videa-
tur, ipsius hujus, de qua loquimur, constitu-
tionis, cujusmodi ea concepta verbo acutus fuit,
exemplum subjeci.

In nomine sanctæ & individua Trinitatis, Pa-
tris, Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Petrus Dei gratia Archiepiscopus, omnibus
& singulis Prælatibus, abbatibus, decanis,
capitulibus, conventibus, plebanis, Ecclesiarum
rectoribus, clero & clericis, ac aliis Christi fi-
delibus, tam religiosis, quam secularibus uni-
versis, per Lundensem civitatem, dioceseos, &
provinciam constitutis, salutem in omnium Sal-
vatore. Pastoralis cura regiminis ille est iugo
solicitudinis onerata, ut in commissa vinea Do-
mini concurrentibus excessibus, reformatis mo-
ribus, placitatisque virtutibus, per vigilantiam
provisionisque sarculum, vitia studeat extirpa-
re. Nos itaque una cum venerabilibus fratribus
nostris dominis, Laugone Viburgensi, Petro
Burglaviensi, Joanne Roschildensi, Nafone
Othoniensi, Christierno Ripensi, & Ulrico Ar-
husiensi, eadem gratia Ecclesiarum Episcopis,
suffraganeis & assessoribus nostris; presentibus
ex parte domini Henrici Slesvicensis Episcopi,
Hermannone Dene canonico, & Joanne Sethe
perpetuo vicario Ecclesie Slesvicensis, ejusdem
Episcopi valetudinem, senium & legitimum
impedimentum præsentibus; licet (b) nulla
ex parte domini Rivalliensis hic in præsentia-
rum comparente: sacro, cui nuno licet imme-
riti

a De hoc co-
nsole Poudani
consule Poudani,
ad
ann. 1083.
num. 1.

b L. p. v. l. 10. H.

ANNO
CHRISTI
1413.ANNO
CHRISTI
1413.

riti presiderimus, approbante Concilio; infra-
scriptos per felicis memoris dominum Petrum,
quondam Lundensem Archiepiscopum prædeces-
sorem nostrum, in Concilio Provinciali Hel-
singbordi celebrato, articulos innovamus.

Primo, ut si quis in hoc sacrilegii genus ir-
roperit, quando aliquem Episcopum Daniæ
provinciæ hostiliter fuerit insecutus, vel per-
cussit, aut ceperit, seu banniverit, sive socius
fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel fa-
ctum ratum habuerit, sive consilium dederit,
aut favorem, seu postea receperit, vel defen-
saverit scienter eundem, sive etiam extorquere
presumpserit ab ipso Episcopo, aut suis consan-
guineis, affinis vel amicis, per minas aut
cruciatu corporis, seu alio quocumque modo
litteras promissionis, cautionis, aut alicujus ob-
ligationis, sub quacumque forma verborum,
etiam si beneplacitum continere videantur, con-
cedentes de excusando, vel quittando eas pro
captione, violentia & injuriis ipsi Episcopis fa-
ctis: quas cautiones tanquam per vim & me-
tum extortas, auctoritate præsentis Concilii, de-
cernimus esse irritas & inanes: sicut & reus le-
sæ majestatis, perpetuo sit infamis, & perpe-
tuo anathematis macrone percussus. Itaque &
ipsius filii per lineam masculinam descendentes,
usque ad secundam generationem, reddantur
ipso facto inhabiles, ad Ecclesiastica beneficia,
per totam Lundensem provinciæ, in omnibus
diocæsibus, & civitatibus obtinenda: necnon
sint inhabiles ad exactiones, jurisdictiones, ad-
ministraciones spirituales & temporales; castra,
villas, & oppida seu quascumque alias posses-
siones Ecclesiæ, quocumque nomine censeantur,
ad dies suos vel tempus aliquod determinatum,
sub annuo censu, vel in concessu, seu alio quo-
cumque titulo, vel colore alieno acquisito ali-
qualiter obtinendi. Terra quoque ipsius, si quam
habet propriam, vel titulo pignoris, seu quo-
cumque alio modo acquisitam; necnon locus
seu loca alia, in quibus Episcopus captus deti-
nebitur, seu ipse capiens transierit, quamdiu
ibi moram fecerit, & post ejus recessum inde,
per triduum, quamdiu ipsa detentio duraverit,
auctoritate præsentis Concilii, Ecclesiastico sub-
jaceant interdicto. Clerici vero, qui hujusmodi
durantibus captionibus, in locis sic interdictis
divina scienter celebrare, immo potius profa-
nare presumpserint, præter excommunicationis
sententiam, quam ipsos incurrere volumus;
omnibus & singulis suis beneficiis Ecclesiasticis
ipso facto auctoritate qua supra sint privati, &
inhabiles ad quæcumque alia beneficia. Item
ut quicumque diabolo instigatus, aliquem Præ-
latum vel Canonicum cujuscumque Cathedralis,
vel collegiæ Ecclesiæ, nostræ provinciæ, seu
aliquam personam dignitatem Ecclesiasticam ha-
bentem, regularem & secularem, per laicos
seu alios, absque loci ordinarii justo mandato,
capi seu interfici, vulnerari, membro mutila-
ri, vel alias scandalose tractari contigerit, &
de hoc constiterit manifeste; usque ad libera-
tionem persequæ captæ, ac satisfactionem de-
bitam & emendam, eo ipso per totam illam
diocæsium, in qua captus detinebitur, seu hu-
jusmodi facinus sit commissum, sileatur genera-
liter a divinis: & denunciatur hujusmodi ma-
lefactor, cum suis malefactoribus & fautoribus,
& complicitibus, de quibus constiterit manife-
ste, excommunicatus, per totam nostram pro-
vinciam Daniæ, interdictum sub penis inferius
annotatis. Si vero regulares vel seculares, cle-

rici vel monachi, nostram provinciæ, injuriose
capiantur, mutilentur, seu trucidentur, dum
de hoc constiterit manifeste, tunc in tota pro-
vinciæ, ubi hujusmodi captus detinetur, usque
ad ipsam inde deliberationem; necnon ubi hu-
jusmodi malefactores domicilia habuerint, mo-
rentur vel transiitum fecerint, & per triduum
post eorum inde recessum sileatur similiter a di-
vinis: & hujusmodi malefactores per totam hu-
jusmodi diocæsium, usque ad satisfactionem de-
bitam, excommunicati denunciatur nomina-
tim, de quibus constiterit manifeste. Insuper
ut omnes & singuli, qui bona Ecclesiastica,
redditis, clericis & Ecclesiasticis personas pro-
vinciæ nostræ, rebus suis aut meliori parte ca-
rundem spoliaverint, vel bona decedentium
clericorum rapuerint, seu tallias collectas, vel
onera clericis vel eorum familiis vel colonis,
sive Prælatorum, capitulorum licentia, consen-
su & voluntate imposuerint; seu clericos vel
eorum familias, vel colonos injurios ab hõspi-
taliitate gravaverint; aut redditus Ecclesiasticos,
seu decimas Ecclesiasticas sibi usurpaverint vio-
lenter; seu homines ad Ecclesias confugientes,
vel infra loca immunitatis constitutos, ceperint
vel extraxerint, seu capi vel extrahi mandave-
rint, nisi in casibus præmissis; vel per subtra-
ctionem cibi & potus ipsos exire compulerint
loca sacra; ipso facto sententiam excommuni-
cationis incurrant, & per provinciæ Ecclesias
excommunicati denunciatur, de quibus con-
stiterit manifeste: a nullo nisi a diocæsano,
præsertim in mortis articulo, facta prius con-
digna satisfactione absolvendi: & alia in mor-
te, Ecclesiastica careant sepultura. Item ut cle-
rici beneficiati, in sacris ordinibus constituti,
qui jurisdictiones vel advocatias temporales, a
laicis sibi commissas, sive committendas exer-
cere presumpserint; nisi infra mensem a præ-
sentis Constitutionis notitia, maturando eas de-
mittere curaverint cum effectu; administratione
ordinum eo ipso suspensi, & a beneficiis Eccle-
siasticis, quæ occupant, sint privati: & si post-
ea indurati, nisi infra quindecim dies, post
lapsum mensem supradictum, advocatias, ju-
risdictiones & exactiones prædictas non (a) demi-
serint penitus cum effectu, extunc excommuni-
cationis sententiam incurrant ipso facto. Item,
ut in causis matrimonialibus, nullus alius,
quam Episcopus, si præsens fuerit, & commo-
de poterit, sententiam proferre præsumat, vel
jurisperitus vice sua, cui is hujusmodi causam
committendam duxerit.

Ad hæc autem innovamus quosdam felicis re-
cordationis domini Magni, quondam Archiepi-
scopi Lundensis, prædecessoris nostri, in pro-
vinciali Concilio statutos articulos, qui sequun-
tur. Excommunicamus omnes & singulos, qui
Ecclesias causa lucri, odii, vel favoris alicujus,
aut alia quacumque de causa, jure suo private
presumunt: etiam illos, qui bona clericorum
decedentium injuste rapiunt, & tibi imbutant.
Illos qui homines in Ecclesiis, vel turres Eccle-
siarum, vel alia sacra loca incastellant, & mu-
nitiones & fortalitia inde faciunt, sine locorum
ordinariorum inquisitione & consensu. Etiam
illos qui cæmeteria violant, vel violari man-
dant. Etiam illos, qui per minas vel crucia-
tus corporis compellunt aliquos se excusare vel
quittare pro damnis & injuriis, Episcopis, Ec-
clesiis, ecclesiasticis, vel sacerdotibus, clericis
vel eorum familiis, vel colonis illatis. Etiam
illos, qui Ecclesias incendunt, vel infringunt,
vel

a Pro. danti-
serim.

ANNO
CHRISTI
1485.ANNO
CHRISTI
1485.

vel libertates earum infringere, aut perturbare contendunt. Item, excommunicamus clericos divina celebrantes scienter, presentibus huiusmodi malefactoribus: quos etiam sic celebrantes irregulares esse declaramus per presentes. Item, excommunicamus illos qui huiusmodi malefactoribus consilium, auxilium, vel consensum in suis maleficiis administrant: necnon & illos qui eadem faciunt, vel fieri mandant, aut procurant. Nec aliquis predictorum nisi per Episcopum diocesanos, facta prius satisfactione competenti, super damnis & injuriis, a dictis sententiis possit absolvi. Personas quoque omnes quacumque dignitate & status prominentia prefulgentes, universitates civitatum vel locorum, aut consules eorumdem, qui ut nullus conqueratur coram iudice Ecclesiastico prohibent, vel statuta condunt contra clerum & Ecclesiasticam libertatem; hoc edicto tali pena volumus puniri, scilicet quod personam talia de cetero committentes modo quolibet, excommunicationis universitatis sententiæ subjacent ipso facto.

Nos igitur Petrus Dei gratia, Lundensis Archiepiscopus presens, premittis articulis dominorum nostrorum predecessorum in suo vigore & robore duraturis, sacro cui nunc presidemus approbante Concilio, articulos addicimus infra scriptos: statuentes, quod omnes clerici, tam seculares quam religiosi, metropolitico & diocesano nobis iure subiecti, quod pro serenissimo domino Enrico Dei gratia Dacie, Svecie, Norvegieque rege, duce Pomeranie, & illustri consorali sua, domina Philippa regina, necnon pro iis qui pro tempore fuerunt Dacie regibus & reginis; necnon pro statu pacifico, Ecclesiastico & temporali, in Missis & quotidianis orationibus suis fundant preces ad Dominum devotas: ut in presenti vias eorum dirigat per suorum semitas mandatorum, & in futuro premium eis tribuat beatorum. Item, omnes & singulas personas Ecclesiasticas, tam religiosas, quam seculares nostre provincie hortamur, & in Domino monemus, ipsique auctoritate, qua supra, firmiter precipiendo mandamus, quod pro Ecclesiis, monasteriis, claustrorum & aliorum locorum quorumcumque in quibus degunt, fundatoribus, institutoribus, dotatoribus, patronis, aliisque quibusvis benefactoribus, vivis & defunctis: Etiam, quod pro serenissima domina Woldemari filia, Margareta bone memorie, istorum regnorum quondam regina, & Ecclesie Dacie directrice speciali, ad Dominum Deum continuas fundant preces, humiles & devotas. Item, ut universi clerici, vitam & mores in melius reforment: ut ea que ad ipsorum statum & honestatem pertinent, cum magna cautela custodiant, non solum; sed etiam ab omni specie inali te student cohibere, a crapula & ebrietate, que sunt libidinis incentiva. Publicas etiam in suis domibus, sub pena canonis, non habeant concubinas; Tabernas non visant; arma non portent, nisi propter necessitatem & viarum pericula, in itinere constituti. Manicas ad cubitum pendentes, cum magna superfluitate non habeant; vestibus etiam a retro, vel a lateribus fissis, exceptis vestibus pro via necessariis, sub pena Concilii Constantini, non utantur: que est ut talibus utentes vestibus, ac perceptione fructuum suorum beneficiorum per mensem sint privati. Clausuras monasteriorum & monialium, sub pena excommunicationis terna monitione

a Sicut, Com-
Ramicibus.

premissa, absque rationabili & manifesta causa, & sine superiorum suorum licentia, ingredi hanc presument. Ipsique monialibus, ubicumque infra nostram provinciam degentibus, sub pena excommunicationis stricte precipiendo mandamus, ne septa monasteriorum suorum de cetero exeant, sine rationabili, necessaria & urgente causa, nec nisi superiorum suorum prius petita licentia & obtenta. Plebani itaque Eucharistiam, reliquias & ornamenta Ecclesiarum, precipue ad usum altarium spectantis, in statu decore & mundo diligenter custodiant & observent. Si quis vero ea incaute reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur. Ceteraque cum diligenti cura observent, que observari precipiunt sanctorum canonum sanctiones. Aliud: Si quis in premissis vel aliquo premissorum exceiserit, contra eos locorum ordinarii, per censuram Ecclesiasticam, monitione premissa canonica, tandem vero ad beneficiorum privationem, una cum aliis penis, que huiusmodi a canonibus infliguntur, procedere non omissant. Item, Episcopus qui sciens ordinaverit clericum alienæ dioceseos, sine commendatitii illius, cui interest eas dare, per annum a collatione ordinum esse suspendam. Taliter vero ordinatum ab executione ordinis sic suscepti, suspendam esse declaramus, donec secum per ordinarium suum fuerit dispensatum. Item, statui- mus, ut nullus presbyter, in Ecclesia, ignotum seu peregrinum clericum ad celebrationem divinorum, in publico presumat admittere, nisi litteras sue ordinationis, seu litteras diocesanos Episcopi, vel ipsius vicarii, plenam de hoc fidem facientes exhibeat: contrarium faciens in sex grossos pro admissione qualibet puniatur, in utilitatem fabricæ cathedralis Ecclesie convertendos. Item, ut nullus Episcopus receptet, colligat, vel admittat sine litteris demissorialibus Episcopi originarii, presbyterum diocesis alienæ. Item, ut gloria eorum ab intus sit, in simbris precipimus, ne quis clericorum pelles foderaturæ suæ, ultra capucia, vel oras vestimentorum suorum faciat explicari: nec quisquam clericorum deinceps portet vestes, taliter extrinsecus foderatas. alioquin per superiores suos, sine spe restitutionis, se noverint spoliandos. Item, si cui conceditur, quod in altari viatico divina officia possit celebrare, non in loco ventoso, seu alias periculoso, vel inhonesto hac fieri debere intelligimus. Unde si quis Presbyterorum occasione concessionis huiusmodi, contra premissa, divina celebrare presumpserit; eo ipso per unum mensem, a Missæ officio presentis statuti vigore, se noverit suspendam. Item, nullus presbyterorum, alienum proximorum, ad confessionem vel communionem Corporis presumat admittere, sine licentia proprii sacerdotis. Extranei vero hospites & peregrini, a sacerdote, in cuius parochia morantur, & non ab alio Ecclesiastico recipiant sacramenta. Item, auctoritate, qua supra, stricte precipiendo mandamus, ne quisquam homicidarum, alibi, quam ante fores Ecclesie cathedralis, absolvarur, ubi eis nudato dorso & pedibus, vultibus in terram humiliter demissis, & reatus sui modum plenarie confitentibus, iungatur pro modo culpe, penitentia salutaris; nec nisi integro anno revoluto, eis Ecclesie prestetur introitus: nec catene relaxentur, immo non alio tempore, quam duntaxat in Cena Domini, nec alio loco, quam in Ecclesia cathedrali: nec etiam nisi ipsi homicidæ a suis plebanis testi-
monia-

b Pro, di-
missorialibusc Ferris non
in simbris;
preceptum
de. H.

ANNO
CHRISTI
1011.a Forti de
Ipsium.

moniales secum portent litteras quod vere sint penitentes, & quod iam penitentiam, vel ejus partem aliquam peregerint, nisi cum iis ex certa & determinata causa & licentia, diocesanos Episcopus duxerit dispensandum. Quod si quis homicidarum, infra sex hebdomadarum a perpetratoe homicidii, maturando penitentiam prefato modo non receperit, extunc per illam diocesim, vigore hujus statuti, denunciatur excommunicatus sine exodatus. Item, homicidas voluntarii, eorumque omnes & singuli complicés & sequaces, qui animo occidendi, feriendi, capiendi vel insidiandi, seu alias injuriandi, invadunt aliquem vel occidunt, quilibet eorum, pro modo culpe sue, ante fores Ecclesie Cathedralis, penitentiam recipiat salutarem: B ipsique omnes & eorum quilibet personaliter & sigillatim, qui hujusmodi perpetratoe homicidii animo quo supra interfuerit, continuo ad poenam pecuniarum dictam Bandiret vel Bandilet, per censuram Ecclesiasticam arceantur. Item, de omnibus, præcipue de agris, animalibus, apibus, halecibus, & aliis piscaturis consuetis, præcipimus decimas fideliter & sine fraude solvi, sub poena quam sancti Patres statuerunt. Item, ut singuli plebani in Ecclesiis suis, solutos & insolutos, in fornicario coitu præfenter cohabitantes, in anno moneant dominatim, ut aut separentur, aut invicem dispensent. Quod si hujusmodi salutari monitioni parere contempserint, extunc anno evolutione, in sancto festo Pasche, a communione Eucharistie suspendantur. Item, nullus Episcoporum seu Prælatorum inferiorum, bona clericorum decedentium sibi subjeutorum, præter ea que ipsi spontaneè legantur, sibi vindicent vel usurpent. Bona vero clericorum ab intestato decedentium, dividantur secundum canonum sacrorum Sanctiones. Item, bona clericorum alienigenarum, infra nostram provinciam decedentium, solutis exinde primum debitis, & sic testamentis executis fideliter, apud Ordinarium loci seu ejus commissarium, si ipsorum defunctorum una non adiant heredes; & legitimo cessante præpedimento, per annum & diem, sub fidei custodia referentur; postmodum, si ipsi heredes sic, ut præmittitur, venire non impediti, intra eundem terminum non advenerint, in pios usus, secundum locorum ordinariorum arbitria, convertenda. Item, fratres Mendicantes, ad solvendum presbyteris parochialibus, portionem canonicam, & quartam de funeralibus, astrictos esse, secundum dispositionem juris canonici declaramus. Hujus etiam super hoc præsentis Concilii auctoritate, pronunciamus ipsos fratres Mendicantes, ab hujusmodi solutionem dictarum videlicet quartæ, & canonicæ portionis, determinantes nihilominus fore perpetuo obligatos, tamen adjectione poenæ, & punitionis specialis; taliter, quod si prædicti fratres Mendicantes, eandem solutionem quartæ, & portionis canonicæ, cum necessitate contra Bullas sedis Apostolicæ, exolvere recitaverint, manifeste ex tunc, venerabiles Episcopi nostræ provincie, & alii inferiores Prælati, seu eorum officiales, in suis jurisdictionibus, habeant auctoritatem plenariam, eorum elemosynas occupandi, donec satisfecerint, ut tenentur, & reconciliationis beneficium meruerint obtinere: aliis tamen poenis in canonibus, & provincialibus statutis provisus, semper in suo vigore, & robore duraturis: ipsique fratres Mendicantes

Concil. General. Tom. XXVIII.

res ad prædicationis officium vel confessionum aditionem, ubi secundum juris dispositionem præsentati & approbati fuerint, nullatenus admittantur. Insuper inter Prælatos, & rectores parochialium Ecclesiarum, necnon fratres Mendicantes, Clementinam, Super cathedram, ut inter non eo major sit concordia, per totam nostram Lundensem provinciam præcipimus inviolabiliter observari. Item, quæstiones in alicujus Episcopi diocesi, sine ipsius litteris, & circa limina transeuntes, aut etiam hujusmodi limina, & litteris indulgentias hujus nefarias & truffaticas pronuntiantes; si de mandato ordinariorum, vel Prælatorum captivati, aut ablationem rerum, quas habent, passi fuerint, id sibi ipsis de cetero imputabunt. Quoscumque etiam religiosos, qui clericis aut laicis sacramentum Unionis extreme, vel Eucharistie ministrare, Matrimonia solemnizare, non habita semper his parochialis presbyteri licentia speciali: ac qui interdictos vel excommunicatos, a canone vel a sententiis per statuta provincialia ac synodalia promulgatis, seu a poena & culpa qualicumque abolvere præsumperint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrisse denuntiamus, per se dem duntaxat Apostolicam absolvendos. Item, statuimus ex præsentis auctoritate Concilii decernentes, ut quarumcumque Ecclesiarum hospitalium, seu monasteriorum nostræ provincie, seu aliorum piorum locorum administratores, cujuscumque status ac conditionis extiterint, bona mobilia, sine consensu diocesani Episcopi, donationis, impignorationis, venditionis, permutationis seu infeudationis, vel ad formam dimissionis titulo, in posterum minime alienent, obligent, vel dimittant. Quod si contrarium factum ferit, nullus ipso facto, & invalidus sit contractus, ipsique administratores per suos seniores, administrationis officio perpetuo spolientur. Insuper hujusmodi administratores, abbates, priores, præpositi, præceptores, & hospitalium provitores, ut eorum loca, exempti auctoritate Apostolica, sed non exempti auctoritate ordinaria, ad reformandum mores, statuta & regulas eorundem, necnon ad reddenda rationia, de quibuscumque legatis & erogatis semper quibus ordinariorum conscientias oneramus, per ipsos ordinarios, quoties expediens & opportunum fuerit, visitentur. Monasteria vero, hospitalia, seu alia pia loca, & Ecclesias quascumque Episcopis locorum ordinariis, etiam quoad institutiones, & destitutiones administratorum, in iisdem declaramus esse subjeccas, nisi per evidenti privilegia probaverint tenere se exempta. Item excommunicamus omnes illos, qui pacem regis & regni perturbare, ac Ecclesiasticas libertates Ecclesie Daciae infringere, aut possessiones Ecclesiarum invadere, aut ad eorum bona manus impias extendere præsumperint; seu approbatas & longævas locorum consuetudines, penes jura parochialia, in decimationibus, oblationibus, obventionibus, cum suis accessoriis, diminuere contendunt, in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis: Etiam illos, qui in beneficia Ecclesiastica se intrudunt, & eos qui per laicam potentiam, seu aliam violentiam ea detinent occupata. Omnes autem incendiarios, Ecclesiarum fractores, veneficos & veneficas, cum magicis incantationibus utentes, sacrilegosque, & hoc fieri procurantes, excommunicationis sententiam incurrisse decernimus ipso facto. Excommunicamus insuper omnes illos, qui

ANNO
CHRISTI

1011.

b) Prælati.

c) Episcopi.

d) Prælati.

e) Episcopi.

f) Prælati.

g) Episcopi.

h) Prælati.

i) Episcopi.

j) Prælati.

k) Episcopi.

l) Prælati.

m) Episcopi.

n) Prælati.

o) Episcopi.

p) Prælati.

q) Episcopi.

r) Prælati.

s) Episcopi.

t) Prælati.

u) Episcopi.

v) Prælati.

w) Episcopi.

x) Prælati.

y) Episcopi.

z) Prælati.

Zzz

qui

ANNO CHRISTI 1445.

ANNO CHRISTI 1445.

qui odio vel lucri causa, aliquibus criminibus facta imponunt, pro quibus mors vel exilium, aut membrorum mutilatio, vel exhereditatio, bonorum spoliatio, seu famæ denigratio sequi debeat, si judicialiter convincantur. Qui vero ad diffamationem alterius quid proponat, quod mores sugillat, nisi hoc approbare potuerit, canonicè puniatur, & nimirum passio pro modo culpæ satisfacere compellatur. Item, qui animo injuriandi quempiam clericorum, enormiter lædens, mutilans vel occidens, præter pœnas superius expressas, immunitate Ecclesiastica non gaudebit. Item, qui in criminibus Ecclesiasticis delinquentes, per sacramentalem confessionem, & absolutionem, fuerint unioni Ecclesiasticæ reconciliati; extunc, ab aliquo eos captivari, detineri, seu bona eorum confiscari, nisi super his per eorum judicem Ecclesiasticum prius pronunciatum fuerit, sub excommunicationis pœna lata, severe prohibemus. Item, non citentur clerici ad placitum seculare, vel coram iudice seculari, sed coram suo iudice Ecclesiastico, in quacumque causa citentur, & ibidem legitime convincantur. Quia vero exigentibus culpæ nostris fructus humanis necessitatibus cælesti miseratione provisos, frequenter absorbet repentina calamitas tempestatum; orationum suffragia, & Christus & Maria piis precibus imploranda; ideoque singuli presbyteri, cum aeris intemperiem viderint imminuentem, non expectato Ordinariorum mandato, protinus ad processionem, & humiles orationes devotionem excitent subditorum. Item, statuimus ut laici, advocati, consules, iudices, seu jurisdictiones quascumque seculares habentes, pœnas pecuniarias, seu multas sub pœna excommunicationis latæ, sive in causis Ecclesiasticis levare, vel exigere non præsumant; nec personas ipsas Ecclesiasticas, in huiusmodi iure suo impediant quovis modo. Item, excommunicatos a canope denunciamus, etiam exem-

ptos, qui casibus non permisis, defunctos sepeliant in cæmeteriis, vel Ecclesiis tempore interdicti; vel qui scienter sepeliant excommunicatos publicos nominatim interdictos, seu etiam usurarios manifestos. Qui quidem sepelientes, si non absoluti celebraverint, irregularitatem (a qua non nisi per summum Pontificem absolvantur) se noverint incurrisse. Item, statuimus, quod festum sanctæ Annæ matris genitricis Dei beatæ Mariæ, quolibet anno in crastino Conceptionis ejusdem beatæ Mariæ Virginis, per totam nostram provinciam, pro festo terræ & populi, in posterum celebre habeatur. Item, statuimus, prout ab antiquo est constitutum, ut in qualibet Ecclesia cathedrali nostræ provincie bis in anno celebretur diœcesana Synodus Generalis: in qua præmissa statuta, coram clero & laico vulgariter exponantur, ne quisquam de prædictorum ignorantia se valeat quomodolibet excusare. In quorum omnium & singulorum præmissorum evidentiam, nostrum secretum una cum secretis venerabilium fratrum, Episcoporum & suffraganeorum nostrorum prædictorum, præsentibus est appensum. Datum & actum Hafniæ, anno 1435. feria quinta post festum beati Canuti regis & martyris.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Quod vero Pontanus Romachatus, Inquit illustrissimus Apamianum Episcopus, statutum esse de homicidiis, ut post gravem ac duram longamque penitentiam ibi expressam recipiantur in Ecclesiam; idque, ut exorbitantis libertatis vitium uterem postea corripuisse ait, eundem licentia capitali pœna per leges repressis: debuit meminisse Ecclesiam necesse sanguinem, & que videbat in partibus frequenter homicidia imponere magistratibus secularibus permanere (neque enim per uterem tantummodo postea, sed per omnem anteriorem homicidia capitali pœna per leges repressis fuisse nulli non notum est) scilicet quod sui sui officii, voluisse illa seria ac vera penitentia expiari ad salutem animarum. Sed haud adeo is auctor amicus Ecclesie, aut ejus sapientia cultor ac disciplinam pariter. Hac ille sapientissime monuit adversus profanos Calvinii de grege, aut Lutheri hanc criticos.

ANNO CHRISTI 1448.

ANNO CHRISTI 1448.

RESPONSIO CONGREGATIONIS PRÆLATORUM,

Et aliorum virorum Ecclesiasticorum, per ducem Bedfordie, tunc assertum regentem Francie, Parisios vocatorum, an. Christi MCCCCXXXVIII. super præbendo eorum consensu & assensu levandi subsidia super clero, sicuti super laicis.

Ex pag. 109. quartæ Spicilægii Dabertiani, nisi mendose annuunt 1448. ut multa dicit, que alias afferimus.

b) Prius, quia longe maior. H.

AD requestam factam per illustrissimum principem dominum ducem Bedfordie per organum primi præsentis Parlamenti, die lune decimoctava Octobris, pro præbendo consensu Ecclesie, ut imponantur & exigantur a clero subsidia solita exigi a laicis personis; respondet congregatio Prælatorum, & aliorum virorum Ecclesiasticorum propter hoc Parisios vocatorum, in modum qui sequitur. Videlicet quod humiliter supplicat serenitati ipsius excellentissimi Principis præfata prædictorum Prælatorum & virorum Ecclesiasticorum congregatio, quatenus patienter & non ægre ferat eadem sua serenitas quod consensum pridie petitum non præstitit, neque præstat: quoniam salva conscientia, salvis juramentis suis, & libertatibus Ecclesie, salvo honore regis & regni, & præfati illustrissimi Principis, consensum suum ad talia onera Ecclesie imponenda præbere non

potest, propter rationes & motiva que inferius adnectuntur. Primo, quia pauci huc viri Ecclesiastici vocati sunt longe; quia major pars illorum quos tam magnum potest tangere negotium, que ad præsentem congregationem vocata est, minime comparuit. Quamobrem huic præsentis congregationi securum non videtur tam solemnem Ecclesie, item posse repræsentare, aut quod per eam actum existerit, approbari debere. Item, attente debet considerare præfatus illustrissimus Princeps, qualiter apud principes infideles & idololatrias tanta fuit libertas sacerdotibus & ministris veri Dei, quem tam Principes ignorabant, quod timebantur ab omnibus vètigalibus populo impositis, etiam in necessitatibus magnis. Unde Gen. 47. scribitur, quod cum Egyptii terram suam, pecora, & finaliter seiplos tempore septennis famis Pharaonis

ANNO
CHRISTI
1118.

ANNO
CHRISTI
1118.

nis servituti pro victualibus habendis subijci cogentur; sacerdotes non solum terram suam & possessiones suas vendere non sunt compulsi, sed etiam eis alimenta sibi & suam familiam sufficientia ex regis & publicis horreis donata sunt. Similiter rex infidelis Artaxerxes cum omni populo Judæorum per Nabuchodonosor captivato atque populo suo multa tributa & vestigalia imponeret, sacerdotes Judæorum ab illis angariis exemptos esse voluit. Vovis, inquit, notum facimus de universis sacerdotibus, levitis, cantoribus, janitoribus, & ministris domus Dei, vestigalia & annonas, & tributum non habeatis potestatem imponendi super eos, Esdræ 6. Causa quare sacerdotes eximere voluit præfatus rex prædicto passui statim inseritur, cum dicitur; *Ne forte irascatur Deus contra regnum regis, & filiorum ejus.*

Item, & quod nobiles omnes, qui magis statum laicalem quam sacerdotes appropinquant aut clerum, ab omnibus vestigalibus talibus, etiam si personaliter in armis non servant, eximuntur. Quapropter multum absurdum videtur, quod Ecclesia Deo serviens pro salute reipublicæ, regis & regni, & cui propter honorem Dei omnis debetur a principibus reverentia, talibus angariis, quod nec infideles principes voluerunt facere, sub catholicis principibus premeretur.

Item, & quia bona Ecclesiarum sunt bona Dei, quorum Ecclesiastici solum habent administrationem: & sic viris Ecclesiasticis tales angarias imponere, est a Deo tributum aut vestigal exigere: quod quantum pias aures etiam solo auditu offendat, videant qui ad id agendum principes excitaverunt.

Item, multum debet considerare princeps magnas subventiones, quas viri Ecclesiastici ad deliberationem particularium locorum portaverunt, ad quorum subventionem propter inopiam suarum Ecclesiarum vasa sacra atque reliquias & alia jocalia cultui divino consecrata fuerunt venditioni exponere compulsi: immo & Prælati aliqui & multi sacerdotes etiam habitibus Ecclesiasticis pro prædictorum solutione privati, & non habentes, personaliter capti & detenti. Quod neque infideles in suis sacris, immo execrabilibus sacerdotibus unquam perpetrasse leguntur. Quare contentari debet princeps, cum bene jam omnia plerarumque Ecclesiarum bona his subventionibus exhausta sint.

Item, advertere debet princeps miseras & calamitates ad quas principes plurimum regnorum, qui Ecclesiam Dei pretioso sanguine suo a diaboli servitute liberatam, talibus angariis afflixerunt, devenerunt: quorum nonnulli gladio perierunt, aliqui ad captivitatem perducti, ceteri dominio suo præclarissimo privati sunt. Quoniam non debent se divine maiestatis gratiam putare promereri, qui sponsam ejus Ecclesiam in servitutem redigere conantur.

Item, quod temporibus retroactis, quando non currebant etiam super laicali populo subsidia, nec erat adhuc obedientia nostra ita ampla & in proventus abundans sicut nunc est, major exercitus multo quod nunc continue habebatur, status dominorum regum sustinere oportebat, & optimam in armis disciplinam servabant; ita etiam ut arma se ventibus prædandi licentia interdicta esset: & tamen talia ab Ecclesiasticis rex Henricus Angliæ nunquam postulasse legitur; immo & magnam par-

Council. General. Tom. XXVIII.

tem regni Franciæ ab hujusmodi exactionibus, & aliis oneribus exemit.

Item, ut ad Bellam veniamus, que super necessitate principis fundamentum suum videtur affirmare, clarum est quod tanta non potest esse necessitas, attento quod solius principis statum sustinere habemus, atque unicum exercitum, qui quidem a paucis diebus solutus est in Angliam usque ad primam Januarii. Dominium autem regni jam est amplum & magnum: currunt generaliter subsidia communia & tallia particulares ascendentes ad magnas pecuniarum summas. Anglia quolibet anno quasi pro media parte anni armatam stipendiat: nihilominus adhuc currunt particulares subventiones in regionibus circumstantibus & locis, ubi obsidiones poni deberent, nihilominus prædicta omnia subsidia sunt levata: propter quod manifeste apparet quod tanta non est de præsentis necessitas, ut oporteat vel Ecclesiam ad tantam laicorum adducere servitutem.

Item, quia in militia præsentis seu moderna cessavit adeo disciplina, ac sibi est permessa prædandi impune licentia, quod non obstante eorum solutione nihil potest juris Ecclesiasticis & aliis extra munita loca remanere, quod ab armatorum violentia non tollatur; cum hæc jam in regno hoc invaluerit corruptela, ut militiam insequentibus non nisi terras Ecclesiasticas quas defendere tenentur si eas invenire poterint, persequantur, propter quod terræ Ecclesiæ desertæ & absque habitatore remanere coguntur: & ita adeo est depauperata Ecclesia, quod non habet sustentari; propter quod pluribus regni locis a divinis longo jam tempore cessatum est.

Item, sunt multi laici, & communitates aliquæ seculares, que tales impositiones & angarias solvere non coguntur; propter quod multum absurdum videtur Clericos velle ultra lacos tali servituti subijcere.

Item, quia Bulla videtur causare pro quiete populi: propter quod manifeste apparet contrarium: quia populares jam mirabiliter murmurant, quod Ecclesia Dei servituti similiter cum eis subiaceat, existimantes has angarias super se perpetuo remansuras, cum eas uique ad Ecclesiam audiunt adventuras.

Item, non potest esse quis in aliqua politia aut reipublica, nisi ordo debitus inter status observetur; si enim caput seorsum super terram poneretur, nihil homine, qui est pulcherrima creatura, inveniretur deformius. Si ergo Ecclesia que est supremus mundi status ad servitutem laicorum poneretur, nihil reipublica confusius, præsertim cum, ut dictum est, nobiles qui sunt in inferiori statu, a talibus angariis eximantur.

Movent etiam prædictam Congregationem juramenta per illustrissimos principes reges Franciæ & Angliæ ultimæ defunctos facta de prærogativis, privilegiis & libertatibus Ecclesiæ, & virorum Ecclesiasticorum conservandis: ordinationes insuper per Concilium Ecclesiæ Gallicanæ notabiliter Parisiis congregatum, & per prædictum illustrissimum regem Franciæ ultimæ defunctum cum consilio & assensu nonnullorum principum de regia stirpe progenitorum, & plurimorum aliorum principum, ducum, procerum & baronum factæ, laudatæ & probatæ Parisiis, decimo octavo Februarii, anno Domini millesimo quadringentesimo sexto.

a) Parte, quam nunc.

ANNO CHRISTI 1418.

Iis igitur attentis que antea vestrum A fuit appellatio interiecta per gentes Ecclesia- obligare possunt & movere debent, reverendi in Christo Patres & domini, qui a sancta Sede Apostolica ad executionem presentis negotii estis iudices delegati, supplicat prefata Prælatorum & aliorum Ecclesiasticorum Congregatio, quatenus non velletis, prout nec jure debetis, ad executionem litterarum Apostolicarum hanc materiam tangentium procedere, sed magis animum hujus potentissimi principis prout ex officio tenemini ad observandum libertatem Ecclesie inducere. Parata est enim Ecclesia orationum assidua suffragia pro salute & prospero statu regni hujus ac principum, & vestrarum Paternitatum apud Dei clementiam absque intermissione funderi. Post hæc B

A fuit appellatio interiecta per gentes Ecclesia- sticas.

ANNO CHRISTI 1418.

OBSERVATIO P. PHILIPPI LABBE, S. J.

M. Ludovicus Belli, Abbevilleus, Doctor Theologus ac propædromiarius Parisiensis anni secundi Consilium p. 119. c. Parisiense, quod sequitur, Concilium proponit, occupatumque rotari clarissimo viro ac vultu antiquitatis, ut verbis illis utar, domine Joanni Souchet, canonico Carnotensi, qui e commentariis suis erutum, ac manu propria descriptum, Carnoto Lutetiam miserat die 8. Maji anni 1645. Hæc admonere placuit, ne benefacti memoria apud posteros deleri possit. Quis enim æquo animo ferat plagiaris illos livore turpissimo sustulit, qui cum nihil non habeat ab aliis mutatum, capita fontium, ex quibus largissime hauserunt, obturare conatur?

CONCILIUM PARIISIENSE,

ANNO CHRISTI 1419.

ANNO CHRISTI 1419.

Dictum etiam Senonense a quibusdam, Lutetia Parisiorum habitum apud Bernarditas tempore Martini V. Papæ, & Caroli VII. Francorum regis, anno Domini MCCCCXXIX. a D. Joanne de Nantone Senonensi Archiepiscopo.

P R Æ F A T I O.

Ex Commem- tatione D. Jo- anni Souchet canonici Carnotensis.

IN nomine Domini, Amen. Universis præ- sentes litteras inspecturis, Joannes miseratio- ne divina Senonensis Archiepiscopus, totiusque Gallie & Germanie Primas, salutem in Do- mino sempiternam. Pastoralis cura sollicitudinis animum nostrum vehementer pulsat, & indu- cit, ut ad ea que honorem Dei & Ecclesie sue, animarumque salutem conspiciere digno- scuntur, nostre considerationis oculos diligen- tius infigamus. Cum igitur quibusdam canoni- cis sanctionibus cautum existat, quod omnes & singuli Christianitatis Archiepiscopi de trien- nio in triennium sua Provincialia Concilia sub certis penis, canonico tamen cessante impe- dimento, celebrare teneantur, in quibus de criminibus corrigendis, ac moribus in clero & D populo reformandis, diligenter tractari oporteat: fueruntque talia Concilia a multis retroactis temporibus quodam desidioto neglectu præ- termissa, qua ex re multa & varia delicta incorrecta remanserant, & plurimum in magnum animarum periculum invaluerant, ac de die in diem invalebant: propter que verisimiliter præ- sumitur iram Domini super nos, & super gregem nobis ab eo creditum in eorundem pen- nam & vindictam delictorum, descendisse. Qua- propter nos cupientes circa prædicta, quantum nobis adest possibilitas, de opportuno remedio providere, hujus nostre Senonensis provincie Concilium Parisiis convocavimus, & convoca- ti fecimus ad diem Martis post Dominicam qua cantatur in Ecclesia Dei, Oculi mei, que fuit prima mensis Martii, anni Domini MCCCCXXVIII. more Gallicano, cum con- tinuatione dierum usque ad hanc presentis de- finitionis diem. Quod quidem Provinciale Con- ciliium tenuimus, ac solemniter, ut moris est, celebravimus una cum venerabilibus suffraganeis nostris; videlicet I. a Carnotensi, I. b Parisi- ensi, I. c Meldensi, & I. d Trecenti Episco- pis, ac vicariis & procuratoribus venerabilium fratrum & suffraganeorum nostrorum Antisso- dorensis & Nivernensis Episcoporum, Aurelia-

ensi Episcopo tam de veniendo, quam de mittendo ejus nomine sufficienter habito pro- curato: nonnullis quoque abbatibus, priori- bus conventualibus, ac aliis viris Ecclesiasticis tam secularibus, quam regularibus, exemptis & non exemptis; aliis etiam viris litteratis di- versarum professionum de suppositis venerabilis universitatis Parisiensis in magno & notabili numero, tam pro seipsis, quam aliorum con- vocatorum absentium, nominibus procuratoriis, personaliter comparentibus, confidentibus & convenientibus: Nonnullis etiam licet convo- catis, minime tamen comparentibus, nec pro se mittentibus. In quo Concilio cum Dei ti- more tractavimus de vita, statu ac moribus nostris, ac subditorum nostrorum tam Eccle- siasticorum quam secularium in melius reformandis. Pro quorum reformatione & emenda- tione, quamquam circa idipsum sanctorum Pa- trum Decreta, ac canonice Constitutiones bene & laudabiliter providerunt; quia tamen hæc- nus quedam ex eis nimium fuerunt neglectæ, præcipue quoad ea que ad Ecclesiasticum ser- vitium, & hominum mores respiciunt: Nos in dicto Concilio antiqua statuta, canonicasque sanctiones a bonæ memoriæ nostris prædecesso- ribus Senonensibus Archiepiscopis in suis Pro- vincialibus Conciliis hætenus, retroactisque temporibus sæpissime celebratis, factas & ap- probatas, ac in dictis Conciliis publicatas, in eodem presenti Concilio perlegi faciendo, fuisse, fore & esse inviolabiliter observandas, eo- dem approbante Concilio volumus, statuimus, & ordinavimus: Volumusque, statuimus & ordi- namus, ipsasque prout & in quantum opus est, innovamus: & insuper quedam statuta nova edidimus, quibus specialiter circa illa pro- videtur, que ad perpetuam rei memoriam in his scriptis sub nostris & supradictorum suffra- ganeorum nostrorum sigillis redigi fecimus in modum sequentem.

Nota de uni- versitate Pa- risiensi.

Id est 1419. secundum supputationem Romam. jam unigo receptam. a Joanne de Tergniaco. b Jacobo du Chastelier. c Joanne de Briou. d Jon. l'Es- guise.

ANNO
CHRISTI
1129.

Et primo, sequuntur statuta circa reformationem servitii arvani edita, quorum primum est tale.

I.

Gloriosissimi Ecclesie doctores, ac plurimi ex Sanctis antiquis Patribus, servitium Ecclesiasticum ad laudem & gloriam Dei creatoris nostri, & ejus benedicti Filii Jesu Christi Domini nostri, sancte & laudabiliter instituerunt, & ordinaverunt; Quod quidem servitium tanto sanctius & reverentius fieri oportet, quanto illi ad cujus sit laudem & honorem sanctior atque gloriosior existit. Sane prout quibusdam referentibus, & per experientiam didicimus, plures Ecclesiarum ministri non attendentes majestatem & dignitatem illius, ad cujus sunt deputati famulatum, in suis officiis Ecclesiasticis minus devote & irreverenter se habent, quod in plurimorum scandalum ac exemplum perniciosum cedere dignoscitur. Quapropter nos attendentes quod licet summo Deo creatori nostro digne servire non possumus; tamen quantum humana sunt fragilitas, eidem debemus cum devotione & sanctitate prestare famulatum: Omnibus tam cathedralium quam collegiarum, ac ceterarum quarumcumque Ecclesiarum Clericis & ministris precipimus, sub pena privationis suarum distributionum, vel alia arbitrio superiorum infligenda, quatenus amodo divinum servitium in suis Ecclesiis tradim, atque devote, & horis congruentibus dicant & decantent; & in Psalmorum decantatione pausas faciant in medio versuum, prout convenit: nec pars chori psallitura alium versum incipiat antequam ab alia parte sit omnino alius versus finitus. Capitula autem supradictarum Ecclesiarum, vel eos ad quos de jure vel consuetudine spectat divinum servitium ordinare, in Domino exhortamur, quatenus predictum statutum & alia sequentia, quae divinum servitium concernunt, faciant cum solita diligentia a suis Clericis irrefragabiliter observari.

II.

Caveant etiam supradicti Clerici a locutionibus, derisionibus, & garrulationibus, quas in Ecclesiis plures ex eis facere consueverant. Quod si moniti abstinere minime voluerint, unius

Adici sint eo ipso distributionibus privati. Prohibemus insuper sub poena privationis fructuum beneficiorum suorum per unum mensem, ne de cetero supradicti clerici facere praesumant derisorios & inhonestos ludos, quos in festis Sanctorum quidam ex ipsis facere consueverunt: praecipue autem a supradictis ludis, & aliis quibuscumque irrisibus, choreis, & cantilenis absterneant, cum divinum celebratur officium: cum Deo nostro satis non valeamus deservire, cui nec Angeli famulari sufficiunt, nec ejus magnitudinem valeat ambitus caelorum comprehendere.

III.

Licet templa & Ecclesie sint ad preces & orationes Domino fundendas ab eodem ordinatae, sicut scriptum est: *Domus mea, domus orationis vocabitur:* tamen plures sunt qui cum ad Ecclesias sub devotionis velamine pergunt, & praecipue ad suas cathedrales, quae praeter ceteris divino cultu colere ac honorare tenentur, in eisdem quamdiu Ecclesiasticum durat servitium, garrulare, ac inhonesta & profana verba proferre non cessant: quae omnia sub dissimulatione tenere non possumus: cum illa sint contra honorem & reverentiam Deo & Ecclesiae suae debitam. Quapropter precipimus Episcopis, & aliis ad quos supradictorum correctio pertinere dignoscitur, sic circa tales garrulationes & oblocutiones provideant, quod in proximo celebrando Concilio non sint de negligentia redarguendi. Hoc autem statutum ad advocatos & procuratores quoscumque, ac etiam mercatores volumus extendi.

IV.

Cum Ecclesiastici viri, & maxime hi qui in Ecclesia Dei beneficia obtinere dignoscuntur, aliis debeant devotionis & sanctitatis exemplum praebere; illi merito reprehensione digni sunt, qui licet vitae sustentationem ab Ecclesia receperunt, tamen ad divinum servitium peragendum lenti sunt, frigidi ac remissi. Sane ad nostrum devenit auditum, quod aliquibus ex eis qui canonicatus obtinent, & praebendas, sufficit ad lucrandum suas distributiones in aliqua trium principalium horarum, scilicet Matutinis, Missa, aut Vesperis, introitum & exitum, vel eorum alterum facere, nulla vel modica in choro facta residentia, quod in magnum cedit

Ec-

ANNO
CHRISTI
1129.

ANNO
CHRISTI
1129.

Ecclesiasticorum derisum atque contemp-
tum: Quapropter nos tales abusus ab
Ecclesia Dei et ejus ministris exsulare
cupientes, omnia capitula tam cathed-
ralium, quam aliarum Ecclesiarum in
Domino exhortamur; quatenus circa
prædicta sic provideant, etiam per pri-
vationem distributionum, quas in illa
hora lucrarentur, quod apud Dominum
valeant meritum reportare.

V.

In aliquibus villis & civitatibus hujus
nostræ Senonensis provincie plures sunt
præbendatæ Ecclesie; in quibus omni-
bus, vel duabus ex ipsis aliqui præben-
dati existunt, qui inhonestæ cupiditatis
rabie moti, quotidie volunt eisdem ho-
ris suas distributiones in utrisque Ec-
clesiis lucrari: ex quo plerumque acci-
dit, quod de una Ecclesia ad aliam cum
suis vestimentis Ecclesiasticis per villam
discurrunt celeriter, ex quo a popula-
ribus eluduntur, eorumque devotio &
reverentia ad Deum & Ecclesiam plu-
rimum diminuuntur. Quapropter nos
supra dictis Ecclesiarum capitulis injun-
gimus, quatenus sit circa clericos dis-
cursores & abusus ad honorem Dei cu-
rent providere, quod opus non sit ali-
unde perquirere remedium.

VI.

Quia insuper tales, qui ut præmitti-
tur plurium Ecclesiarum in eadem civi-
tate vel villa præbendas obtinent, in
festis solemnibus sive annualibus, suas
cathedrales Ecclesias dimittunt, ut plus
forsitan in aliis lucrentur; Volumus
etiam quod circa hæc per eisdem ca-
nonicos de opportuno provideatur re-
medio: attendendo quod suam matri-
cem, vel cathedralem Ecclesiam plus
ceteris debeant honorare.

VII.

Insuper hortari & admoneri jubemus
Ecclesiasticos viros per suos Superiores,
quatenus Ecclesiarum vasa & ornamen-
ta munde & honeste teneant, & præ-
cipue ea quibus ad sacrificium altaris
opus habent: & quod etiam in locis
sacris vel religiosis choreas, cantilenas,
ludos sive mercata fieri non permit-
tant.

Item sequuntur statuta, que de moribus
& statibus Prælatorum loquuntur, quo-
rum primum tale est:

ANNO
CHRISTI
1129.

VIII.

Quoniam juxta canonum statuta:
*Melius est paucos bonos, quam plures in-
utiles habere presbyteros*: statuimus, &
sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesie
per tres menses prohibemus, ne de ce-
tero Episcopi præsumant ad sacrum sa-
cerdotii Ordinem promovere, nisi qui
sunt bonæ vitæ, & conversationis ho-
nestæ; sciantque Epistolas & Evangelia,
ac reliquum officium bene & competen-
ter legere & intelligere. Ubi autem non
valeant iidem Episcopi super dictorum
examinandorum examinationi interesse,
saltem provideant de probis & scienti-
ficis viris, qui solum Deum habentes
præ oculis sciant & velint, ac tenean-
tur sub eisdem pœnis eisdem promo-
vendos examinare in moribus, scientia
& ætate. Volumus etiam ipsum statu-
tum prædictum in aliis sacris ordinibus
diligenter observari, juxta Clement. 1.
& final. *de ætate & qualitate ordinand.*
in Clem. Quia plures simplices ignorant
eos qui sacrum subdiaconatus Ordinem
ascendunt, ad votum continentie ad-
stringi: propter quod in magnum ani-
marum suarum periculum & totius cle-
i opprobrium, continentie frena rela-
xant: hoc prædicti statuto ordinamus,
quod cum aliqui de cetero petent ad
prædictum sacrum Ordinem promoveri,
Episcopi, vel alii, quibus incumbit
scrutinium, seu examinatorium circa
ordinandos, faciant exponere dictis sub-
diaconandis, qualiter Ordine subdiaco-
natus suscepto, erunt ad perpetuum
continentie votum obligati: & potius
hortentur tales, quod si sentiant vel
percipiant se continere non posse, po-
tius nubant in Domino, quam ad ipsum
ordinem damnabiliter ascendant. Cum
sit ars artium regimen animarum, ad
id ipsum juxta canonicas sanctiones de-
bent assumi tales personæ, quæ discre-
tione præmineant, & morum fulgeant
honestate: Statuimus & in virtute san-
ctæ obedientie præcipimus sub pœnis
juris omnibus Episcopis, & aliis qui-
buscumque Prælati, capitulis, vel sin-
gularibus personis Ecclesiasticis, quibus
de jure vel consuetudine competit ple-
na dispositio Ecclesiarum parochialium,
vel aliorum beneficiorum curatorum,
quod non sumant regimen animarum
com-

ANNO
CHRISTI
1419.

committere cuiquam, vel supradicta cu-
rata beneficia conferre, nisi prius talem
examinaveriat, præcipue circa ea quæ
concernunt Sacramentorum administra-
tionem, & nisi sint de ejus vita & mo-
ribus competenter informati.

IX.

Statuimus etiam & volumus, quod
Episcopi & alii Prælati insignes de ce-
tero dum equitabunt per viam & civi-
tatem, pileos Pontificales, & vel alios
secundum suam professionem deferant,
prout fuit retroactis & satis proximis
temporibus laudabiliter observatum;
sicut adhuc in curia Romana, & aliis
pluribus locis observari dignoscitur. In-
super præcipimus quod super vestibus,
non tamen de velutō, seu alio panno
serico figurate factis, utantur in Eccle-
sia vestibus lineis, seu rochetis, non
nimia brevitate, sive longitudine no-
tandis, alias pœnam interdicti ab in-
gressu Ecclesiæ suæ cathedralis per unum
mensem incurrant.

X.

Quia Episcopi sunt vocati in magnam
partem solitudinis gregis Dominici,
& juxta propheticam doctrinam de-
bent agnoscere vultum pecoris sui, &
eidem spiritale pabulum ministrare:
quod utique sine prudentium & scien-
tificorum virorum adimplere
non valent: ipsos Episcopos in Domi-
no hortamur, quatenus juxta canoni-
cas institutiones de cetero habeant
unum, vel duos theologos, aut alios
scientificos viros, qui velint, & sciant
ipsum divinum gregem spiritali pabulo
reficere, et ea quæ circa mores vel
divina mandata erunt corrigenda, re-
formanda, advisare, & executioni de-
mandare. Si autem forsitan eorum E-
piscoporum facultates ad id non suppe-
rant; ipsi poterunt de beneficiis ad eo-
rum collationem spectantibus eisdem
theologis, vel aliis sufficientibus viris
providere.

XI.

Publica ac communi fama referente
didicimus, quod curiarum Ecclesiastica-
rum officarii, advocati, promotores,
tabelliones & notarii, multos in su-
pradictis curiis faciunt abusus; & velut
immemores suæ salutis, non formidant
a pauperibus ac simplicibus exquisitis
modis pecunias extorquere, illosque in

pluribus malitiosis & damnabilibus in-
volutionibus^b pressum involvere et il-
laqueare. Quapropter nos qui nostro-
rum subditorum quietem peroptamus,
supradictis abusus de opportuno re-
medio affectantes providere, omnibus
Episcopis hujus provinciæ Senonensis,
& ceteris qui jurisdictionem habent
Ecclesiasticam, sub pœna interdicti ab
ingressu Ecclesiæ per tres menses præ-
cipimus; quod circa suas jurisdictiones
sic curent infra proximum festum
Omnium Sanctorum salubriter provide-
re; faciendo scilicet ad ordinationem
suarum curiarum ordinationes et statu-
ta, etiam pœnalia, vel jam edita sic
faciant observari, quod apud Domi-
num possint meritum reportare, et
opus non sit in proximo Concilio pro-
vinciali eorum negligentias corrigere.
Provideant etiam circa moderatam ta-
xationem litterarum quarumcumque &
salariorum eorundem officiorum, qui
quandoque pro suis salariis & labori-
bus plus debito non verentur exigere.
Provideant etiam iidem Prælati, quod
non ita facile feratur sententia excom-
municationis, & præcipue quod pro
prima contumacia non feratur.

*Item sequuntur statuta reformationem ab-
batum, abbatissarum, ac aliorum re-
ligiosorum concernentia, quorum pri-
mum tale est:*

XII.

Felicis recordationis Benedictus Papa
XII. circa spiritualia, temporaliaque
commoda, ac omnimodum statutum
religiosorum cupiens providere, inter
cetera quoad observationem regularum
sanctarum Sanctorum Benedicti & Au-
gustini statuit, voluit, & ordinavit,
quod omnes abbates, aut abbatissæ,
priors, aut priorissæ, singulis annis in
suis capitulis generalibus sive annalibus
quæ scilicet tenentur singulis annis, cum
religiosis, prioribus, ac quibuscumque
membris sibi subditis celebrare, sta-
tum eorundem monasteriorum, vel
prioratum, quibus præesse dignoscitur,
quoad receptas, missas, atque debita
& credita eorum, adstantibus insi-
nuent & declarent: quodque omnes &
singuli eorundem monasteriorum offi-
ciarii de suis administrationibus, sal-
tem ter in anno computum reddant,
sive rationem: ut singuli religiosi per
hoc scire valeant, saltem in grosso,
suorum statum monasteriorum. Nos igitur
eju-

^a Paris, con-
silio, aut ad-
jutorio.

^c Paris, sta-
tum.

ANNO
CHRISTI
1119.

ejusdem vestigiis inhaerentes, omnes ab-
bates, abbatissas, ceterosque supradictos
in Domino exhortamur, quatenus praedictum
statutum, etiam alias in provinciali Concilio
ordinatum, cum omni diligentia servent, & observari
procurent.

XIII.

Volens insuper idem Benedictus Papa
modum apponere circa antiqua statuta,
quae de abstinentia carniū & jejuniis
a religiosi ordinis sancti Benedicti ob-
servandis satis rigide loquuntur, propter
quod in pluribus monasteriis remissa ob-
servantur: matura deliberatione praehabita
statuit, & ordinavit, quod iidem religiosi
per singulas quartas ferias totius anni,
ubique ab esu carniū ad minus abstineant,
& quod in Adventu Domini & Septuagesima
jejunia observent. Verum quia praedicta moderatio,
licet omni rigore & austeritate careat, tamen
in pluribus monasteriis ejusdem ordinis
omnino contemnitur; omnes abbates, priores,
ac praepositos ejusdem ordinis in Domino
exhortamur, quatenus de cetero supradictis
diebus & temporibus a carnibus abstineant
& jejunent; cum id a pluribus secularibus
clericis, & inter laicos, sollicitè custodiat
ur. Quoad regulares canonicos circa jejunia
& abstinentiam carniū, id ipsum observari
exhortamur, quod idem Benedictus in suis
Constitutionibus, quae Benedictinae dicuntur,
ab eisdem voluit observari.

XIV.

Cum evagatio, dissolutio, atque levitas
maxime debeant a religiosi evitari, cum illa
sint devotioni & honestati religionis contraria
& inimica, omnes abbates, priores, ac praepositos,
sive quoscumque alios religiosos cujuscumque
ordinis sint, vel religionis, in charitate Domini
monemus, quatenus a modo a se & a suis
subditis omnem evagandi materiam, quantum
eis possibile erit, propellere conentur: & servent,
& observari faciant ea quae a sanctis Patribus
de honestate & gravitate religiosorum fuerunt
laudabiliter instituta tam in vestibus, quam
in calceamentis, necnon in gestibus & incessibus
eorundem; quod praecipue ea quae de flocis vel
cucullis, cappis atque caputiis fixis supra
humeros, botis & satularibus corrigiariis,
Clementina, *Ne in agro*, salubriter statuit,
servent & observari faciant: nec de cetero
portent ipsi abbates, seu

permittant suis religiosi tam breves tunicas,
quam manteilos longos usque ad oram:
vel zonas argenteas seu laqueatas
seculares deportare: cum propter tales
& similes abusiones, nunc omnes religiosi
a secularibus habeantur in opprobrium
& contemptum; qui tamen ceteris debent
esse regula, forma & exemplar totius
devotionis & religionis.

XV.

Quia canonice institutiones, quae de
simonia loquuntur, districte prohibent
pro ingressu religionis ab ipsis ingredientibus,
vel eorum nomine quidquam exigi;
etiam praetextu cujuscumque consuetudinis,
quae potius dici debet corruptela,
omnibus abbatibus, & abbatissis,
prioribus & priorissis, ac aliis quibuscumque
mandamus, quod jura de hac materia loquentia
diligenter observent; sic scilicet, quod pro
ingressu religionis pro se, vel monasteriis
suis ex pacto vel conventionem nihil recipiant:
si autem post ipsum religionis ingressum
aliquid fuerit ab ipsis ingredientibus,
vel eorum parentibus monasterio ex devotione
oblatum, illud recipi minime prohibemus.

XVI.

Cum Sacrarum scripturarum lectura
& intellectus in religiosi etiam contem-
plat devotionem, dilatat & augeat; idem
Benedictus voluit & ordinavit, quod in
monasteriis quorumlibet ordinum, abbates,
vel illi superiores provideant de idoneis
magistris, qui novitios, ceterosque illiteratos
in grammatices rudimentis habeant
competenter instruire. Quod quidem
statutum censemus in monasteriis vobis
subditis observari debere: aliorum
monasteriorum superiores in Domino
exhortantes, quatenus faciant similiter
in locis sibi subditis cum debita sollicitudine
observari.

XVII.

Licet per jura canonica sufficienter fuerit
prohibitum contra patronos parochialium
Ecclesiarum tam religiosos, quam seculares,
exemptos, & non exemptos, quod scilicet
bene & competenter provideant curatis
Ecclesiarum parochialium praedictarum in
quibus habent jus patronatus. Quia tamen
eadem jura multis in locis negliguntur,
& propter hoc sunt plures ex eisdem
Ecclesiis vacantes, & pastoribus viduatis,
in

ma-

ANNO
CHRISTI
1119.

ANNO
CHRISTI
1105

magnum periculum animarum: omnes
hujus provincie Episcopos in Domino
exhortamur, quatenus jura supradicta,
& precipue cap. *De Monachis* 11. de
prob. & dign. & Clemens. de jure Pa-
trum. irrefragabiliter faciant observari.

XVIII.

Idem Benedictus Duodecimus, qui ad
Beatissimorum patrum Benedicti & Au-
gustini religiones zelum gerebat non
modicum, ad supradictarum regularum
observantiam, multas Constitutiones e-
didit, que Benedictine nuncupantur,
& que a pluribus religiosis nesciuntur,
immo & penitus ignorantur, in ma-
gnam suarum periculum animarum; ea
propter, omnes abbates, priores, ac
prepositos eorundem Ordinum in Do-
mino exhortamur, quatenus in suis mo-
nasteriis supradictas Benedicti constitu-
tiones habeant, & eas frequenter le-
gant, ut sciant qualiter oportet eos in
religionis semita ambulare.

XIX.

Ad nostrum quibusdam referentibus
devenit auditum, quod Episcopi hujus
Senonensis provincie observare, ac ob-
servari facere omittunt ea, que statu-
ta canonica contra moniales observari
jubent: propter quod maxima scandala,
& spiritualia atque temporalia incom-
moda frequenter eveniunt, ac in poste-
rum evenire presumentur, si de saluta-
ri remedio minime fuerit provisum.
Quapropter eisdem Episcopis districte
precipimus, quatenus supradicta statuta
de cetero faciant in suis diocesibus in-
violabiliter custodiri: & precipue cap.
Monasteria, de vit. & bon. Cler. Statu-
tum felicia recordationis Bonifacii Octa-
vi, quod incipit, *Ut periculoso, de stat.*
Monach. lib. 6. & Clem. Attendentes, in
Clemens. eod. tit. Volumus autem & pre-
cipimus, ut testes synodales qui per hoc
sacrum Concilium deputabuntur, dili-
genter inquirent, si predicta statuta
servabuntur, ut in sequenti provinciali
Concilio quorumlibet vitia atque defe-
ctus deferant, atque negligentias.

Item sequuntur Statuta reformationem mo-
rum Ecclesiasticorum concernentia, quo-
rum primum tale est.

XX.

Cum morum gravitas, & vite hone-
stas in Ecclesiasticis viris precipue de-
beant relucere; omnibus Episcopis &
aliis ad quos spectat interiorum mores
reformare, districte precipimus, quate-
nus diligenter servent & curent a suis
subditis observari ea que in sanctorum
Patrum decretis & canonicis institutio-
nibus de vita & honestate clericorum
fuerunt laudabiliter instituta; maxime
autem provideant, circa clericos, qui
tabernas etiam cum laicis, quod eis non
convenit, immo plerumque cum suis
vestimentis Ecclesiasticis in malum ac
perniciosum exemplum aliorum, & in
scandalum totius cleri, nunc adire &
frequenter non verentur. Provideant
etiam contra illos clericos, qui proprio
contempto ministerio, negotiis & mer-
cedibus secularibus se immiscendo; e-
mendo scilicet blada, vina, & alia hu-
jusmodi, & etiam inhonesta mercimo-
nia, eo animo, ut ea carius vendant.
Provideant etiam insuper contra illos
qui depositis suis vestibus in ludis, vel
camisiis in publicis locis ad palmam lu-
dunt: que omnia non bene conveniunt
honestati. Nam & per talia seculares
habent clericos in derisum, & a devo-
tione retrahuntur.

XXI.

Insuper districte precipimus omnibus
Ecclesiasticis viris, ut circa tonsuras &
vestes servent ea que per canonica sta-
tuta fuerunt de honestate clericorum
laudabiliter instituta: precipue autem
inhibemus quibuscunque, ne portent
tunicas colorum rubeorum, vel viridum
per inferius aut superius porfilatas, aut
nimium caudatas: nec etiam magnos
colletos revertos, aut manicas nimium
grossas, seu caudatas; sed nec nimis
brevitate, aut longitudine notandas,
nec scissas a parte posteriori, sed a
parte anteriori, nisi usque ad genus.

XXII.

Quanto Ecclesiastici viri perfectioris
status, & majoris dignitatis honore il-
lustrantur, tanto majorem Domino ac
Redemptori nostro tenentur exhibere
reverentiam, & ab omnibus blasphemis,

Aaaa

ac

ac illicitis juramentis diligentius abstinere. Quod multi ex eis minime attendentes, de eodem Domino & Redemptore nostro blasphemae & irreverenter loquuntur & jurant, quorum temerarios ausus refrenare volentes: statuimus quod poena quae laicis propter tales blasphemias, vel illicita juramenta secundum unum statutum infra positum jubetur imponi, clericis, quorum culpa gravior est, auctoritate praesentis Concilii duplicetur; publica tamen poena, de qua in eodem statuto fit mentio, in aliam poenam superioris arbitrio commutata, cum eisdem Ecclesiasticis non ita facile debeant poenae publicae irrogari.

XXIII.

Cum propter crimen concubinae, quo multi Ecclesiastici & religiosi viri inficiuntur, habeantur Ecclesia Dei & totus clerus in derisum, abominationem & opprobrium cunctis gentibus; & illud nefandissimum scelus in Ecclesia Dei adeo invaluit, ut jam non credant Christiani simplicem fornicationem esse peccatum mortale; Nos volentes ad extirpationem tanti facinoris, quantum nobis possibile est, providere: Omnibus Episcopis hujus provinciae districte praecipimus, quatenus in diecesibus suis non patiantur, vel sustineant aliquos clericos, aut alios conjugatos, notorios concubinos; sed contra illos juxta canonicas Constitutiones procedant, etiam usque ad privationem suorum beneficiorum: vel alias eos corporaliter puniant, prout eis videbitur magis expedire. Nec de cetero iidem Episcopi, vel quicumque alii praetextu quarumcunque pecuniarum tantum crimen dissimulent; forsitan videantur ejusdem criminis auctores, sive fautores existere, & ne sanguis eorundem delinquentium de manibus suis requiratur a Domino, cum ipse ad judicandum venerit: & quod circa hoc serventur antiqua statuta, & potissimum Constitutio Gilonis Apostolicae sedis legati super hoc edita, cujus tenor sequitur & est talis: *Excommunicamus omnes sacerdotes & clericos quoscunque, qui post legitimam admonitionem fornicarias, vel alias mulieres, de quibus mala suspicio possit suboriri, in domibus propriis, vel alibi, unde populus vel Ecclesia scandalizetur, duxerint retinendas, nisi sint clerici, qui in minoribus ordinibus constituti, legitime contraxisse probentur, qui tamen*

ac uxore Ecclesiastica beneficia retinere non debeant.

XXIV.

Licet juxta canonicas sanctiones taxillorum & alearum ludus tanquam indecens & illicitus omnibus indifferenter sit prohibitus, tamen praecipue & districtius antiquam provincialium Conciliorum jura tales ludos Ecclesiasticis viris & aliis clericis interdixerunt, etiam certis poenis adjectis: quae quidem statuta, nos in praesenti Concilio renovantes, quibuslibet Ecclesiasticis viris, ceterisque clericis cujuscunque status aut conditionis existant, praecipimus, quatenus de cetero cum taxillis non ludant, et hoc sub poena unius librae cerae qualibet vico, sive cathedrali, vel parochiali Ecclesiae applicandae: vel sub alia majori poena arbitrio Superioris, considerata qualitate facti et personarum infligenda.

Item sequuntur statuta circa reformationem morum secularium edita, quorum primum tale est.

XXV.

Quia Dominus in veteri testamento et sabbata et alias festivitates sanctificare voluit, et districte praecipit in eisdem ab omni opere abstinere: et in novo testamento Dominicales dies, aliaque festa ab Ecclesia indicta eorundem loco successerunt, quae a pluribus male & negligenter observantur: Nos ad honorem Dei & Sanctorum suorum jubemus, et districte praecipimus, supradictas Dominicales dies, et Sanctorum festa, et praecipue ea quae ad honorem Christi, et ejus gloriosae genitricis Mariae, et suorum Apostolorum instituta sunt, una cum aliis festivitibus, quae sicuti festa Apostolorum consueverunt observari, ab omnibus subditis nostris cum omnimoda reverentia observari; abstinendo scilicet ab omni opere servili et manuali, ac divinorum auditioni cum matura devotione vacando; illum ab usum penitus reprobantes, quomarescalli et barbitonfores supradictis Dominicis et aliis beatae Mariae, et Apostolorum, et supradictis festivitibus, credunt sibi licitum fore suam ministeria, etiam praeter necessitatem, exercere: circa quem volumus per Ordinarios de opportuno remedio provideri, ipsos monitione praevia corrigendo.

XXVI

XXVI.

Quamquam fuerit retroactis temporibus tam ex statutis secularium principum, quam Ecclesiasticorum prelatorum sufficienter provisum contra eos, qui ausu temerario non formidant Deum renegare, despiciere, vel malgredere, seu alias blasphemare; & etiam contra eos qui de Christo Domino & Redemptore nostro blasphemare & irreverenter loquuntur; puta jurando per ejus carnem, sanguinem, ventrem, barbam vel vulvam; tamen propter negligentiam superiorum qui predicta statuta servari non fecerunt, pauci sunt qui a supradictis blasphemis, vel juramentis illicitis absterneant: Quapropter districte precipimus omnibus Ecclesiasticis Prelatis hujus Senonensis provincie, quibus id spectare dignoscitur, quatenus predicta statuta, si qua habeant, cum omni diligentia faciant observari. Quae si non habuerunt, volumus, & statuimus quod despicientes, seu malgredentes, aut renegantes Deum, seu Christum, vel ejus gloriosissimam Genitricem blasphemantes, quod prima vice compellantur pane & aqua in carceribus jejunare per octo dies: & pro secunda vice poena duplicabitur, & pro tertia publice in scala, vel alias puniantur. Quod autem ad illos qui per carnem Christi, sanguinem, vel plagas, vel similiter jurant, pro prima vice solvent unam libram cere suz cathedrali, vel parochiali Ecclesie: pro secunda vice, duas, & pro tertia, quatuor: vel alia poena, etiam publica arbitrio judicis punientur, qualitate personarum considerata, ut ceteris cedat in exemplum.

XXVII.

Ad nostrum devenit auditum, quod in hac Senonensi provincia elemosynarum questores abusus suos multiplicare non cessant, quodque predicationis officium licet ignari & illitterati sint, usurpare non verentur, & per vana mendacia, & alia ficta blandimenta, pauperum simplicium pecunias extorqueant, & quod deterius est, sancte sedis Apostolicae, & aliorum inferiorum bullas, ac litteras similiter falsificent & corrumpunt, in plurimorum scandalum & gravamen. Quapropter nos contra tales nequicias & abusus providere volentes, Episcopis hujus provincie precipimus, quatenus a suis subditis

Council. General. Tom. XXVIII.

Curatarum Ecclesiarum rectoribus, faciant inviolabiliter observari jura & canonica statuta quae contra supradicta sancte & laudabiliter providerunt, & *cap. cum ex eo & Clemens. Abusibus, de pecc. & remiss.* Nolumus tamen populi devotionem per ipsos curatos vel rectores, quam gerunt ad sanctos, quorum supradicti questores procuratores existunt, quomodolibet impediri.

XXVIII.

Cum plures sint qui propriis salutis penitus negligentes, non nisi semel in anno sua peccata confitentur, propter quod, cum memoria hominum sit labilis, non bene possunt suorum habere memoriam delictorum in magna suarum animarum periculum: Nos huic morbo providere cupientes, precipimus curatis, & Ecclesiarum rectoribus, quatenus suos parochianos hortentur, & inducant ad sua peccata confitenda in quinque solemnitatibus Domini praeter Pascha, scilicet in Pentecoste, in Assumptione Beatae Mariae, in festo omnium Sanctorum, in Nativitate Domini, & in initio Quadragesimae, & fiant tales exhortationes Dominicis diebus supradictas festivitates immediate praecedentibus.

XXIX.

Medicinalis artis magistri, licet juxta canonum statuta non debeant infirmis corporalem medicinam exhibere, nisi prius exhortatione facta per eos, quod sua peccata confiteantur; nihilominus iidem magistri tam sanctum & salutare statutum servare contempnunt in magnum praedictum animarum, cum frequenter eveniat, quod infirmitatibus crescentibus, & quam repente invalescentibus, plures sine confessione moriantur: Nos ideo supradictis Episcopis injungimus, quatenus decretalem circa hoc editam, quae incipit, *Cum infirmus. Dei pen. & re.* faciant inviolabiliter custodiri, prius tamen hoc praesenti statuto publice declarato, vel notificato populo, ne forsitan infirmi, cum per ipsos magistros inducentur de salute animae cogitare, credant se in periculo mortis existere.

XXX.

Inclytæ memoriæ Bonifacius VIII. in sua decretali quae incipit. *Quoniam ut intelleximus. De juram. lib. 6.* vinculo

excommunicationis ipso facto innodavit omnes qui impediunt causas tractari coram iudicibus Ecclesiasticis, quæ de jure vel consuetudine tractari consueverunt. Et plures sunt simplices & alii, qui forsitan propter ignorantiam supradictæ Constitutionis, excommunicationis visculo innodantur: Nos volentes eorundem pericula animarum obviare, omnibus curatis & rectoribus Ecclesiarum præcipimus, quatenus juxta generalem observantiam plurium provinciarum & diocesum hujus regni, infra missarum solemnia Dominicis diebus pro excommunicatis cum solemnitate denuncient omnes, qui modo supradicto molestiam vel gravamen curiis Ecclesiasticis inferre præsumunt & hoc juxta Constitutionem supradictam, *Quoniam ut intelleximus.*

XXXI.

Querimoniam plurimorum religiosorum, ac aliorum Ecclesiasticorum audivimus, quod licet Dominus in veteri testamento districte præcipit perceptorum fructuum Ecclesiæ ministris decimas tribuere; tamen his nostris temporibus easdem diminuere conantur, ut jam ex eis aliqui dicant, & asserant decimalia jura, non nisi ad voluntatem fore solvenda, propter quod Ecclesiæ, & earum ministri maximum damnum patiuntur. Quapropter nos contra tales hominum nequitias occurrere cupientes, Omnibus Episcopis, Archidiaconis, decanis ruralibus, ceterisque Ecclesiarum rectoribus præcipimus, quatenus Dominicis diebus, nec non messium, & vindemiarum temporibus, admoneant, atque hortentur, faciantque admonere & hortari per eos, qui verbum Dei populo prædicant, omnes qui ad solutionem decimarum tenentur, quod ipsi amodo illas solvant sine fraude & deceptione qualibet, ulla contraria consuetudine non obstante, cum de omnibus fructibus quibuscumque, ubicumque, & in quocumque loco sint, ad illas solvendas sub damnationis pœna, ex Dominico præcepto teneantur.

XXXII.

Canonica jura non sine magnis rationibus jubent matrimoniorum contractus in Ecclesiis publice celebrari; scilicet propter Sacramenti dignitatem, reverentiam & honorem in quo confertur gratia, sicut & in ceteris Sacra-

mentis, & etiam ad tollendam omnem malam peccati suspensionem, cum plures existimare possent inter ipsos conjuges solum fore concubinatum, si de ipso matrimonio publice non appareret; His tamen non obstantibus plures sunt qui a suis Prælatibus faciliter obtenta licentia, non in ipsis Ecclesiis; sed in privatis oratoriis matrimonium contrahunt, & solemnizant, quod cedit in maximum ejusdem Sacramenti contemptum: Nos autem circa id providere volentes, omnibus Episcopis, Archidiaconis, & Ecclesiarum rectoribus sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ permentem prohibemus, ne de cetero in privatis oratoriis solemnizationem matrimoniorum faciant, aut fieri dispensent, nisi forsitan subsit ingens, vel necessaria causa, & non ficta; etiam pluribus præsentibus.

XXXIII.

Insuper sub eisdem pœnis, & propter easdem causas Episcopis, Archidiaconis, & aliis quibus id de jure vel consuetudine competit, injungimus, ne de cetero ita faciliter dispensent super bannis in matrimonio concedendis: etiam prætextu cujuscumque pecuniæ, sicut hætenus dispensare consueverunt.

XXXIV.

Certis anni temporibus matrimonia prohibentur ab Ecclesia celebrari, scilicet tempore Adventus, Septuagesimæ & Rogationum, eo quod tunc homines magis quam aliis temporibus debent devotioni & orationi intendere, ex quibus tamen plurimum retrahit carnale commercium, eo etiam quod illis devotionis temporibus choreæ, ludi & convivia, quæ in nuptiis fieri solent, non bene congruunt, sed verius opponunt devotioni & contemplationi. Nihilominus tamen in hac nostra Senonensi provincia quædam mala consuetudo, vel corruptela inolevit, quod scilicet supradictis temporibus plerumque fiunt festivitates nuptiarum, choreæ, ludi, convivia, & alia indecentia, quæ ex eisdem festis, conviviis, vel choreis frequenter evenire consueverunt. Ea propter nos prædictum ab usum, seu corruptelam extirpare volentes, omnibus & singulis viris & feminis hujus provincie sub excommunicationis pœna inhibemus, ne supradictis temporibus audeant facere vel facere, procurent solemnitates nuptiarum, id est, convivia,

ANNO
CHRISTI
1113

vivia, festa & choreas, vel cetera huiusmodi, vel eisdem quomodolibet interesse: Præcipientes insuper Episcopis & curatis, seu presbyteris Ecclesiarum parochialium, quatenus hoc præsens statutum in suis Ecclesiis publicent, & publicari faciant diligenter, & maxime duabus vel tribus Dominicis ante supradicta devotionis tempora.

XXXV.

Cum soli clerici ad altare Domini cum divina celebrantur, debeant accedere: omnibus Episcopis huius provincie injungimus, quatenus sub certis pœnis per ipsos imponendis, faciant a laicis observari *caput primum de vita & honestate clericorum*. cum etiam in veteri lege, cujus sacrificiis longe dignius est sacrosanctum altaris ministerium, laicalis populus ad altare Domini non auderet accedere.

XXXVI.

Cum iudices seculares quandoque clericos in suis carceribus detentos, & ab Ecclesia requisitos, restituere nolunt: Volumus quod provinciale statutum in pluribus Conciliis provincialibus renovatum diligenter observetur: cujus forma talis est. *Statuimus ac etiam ordinamus, ut si contingat aliquem clericum in villis, seu castris diocesis & provincie Senonensis per iudicem capi secularem, qui sufficienter requisitus de reddendo dictum clericum suo iudici Ecclesiastico, non reddidit, seu restituit, in sua malitia perseverans, in dictis villis, seu castris quamdiu detinebitur idem clericus, cesset a divinis, nedum in Ecclesia, infra cujus confines dictus clericus detineri dignoscetur: sed etiam in aliis, si in dictis villis, vel castris plures Ecclesias esse contigerit: quod ad religiosa monasteria in dictis villis, vel castris constructa & alias Ecclesias eis contiguas extendi volumus, ne si in aliquibus cessarent, & in aliis non, sententia cessationis seu interdicti valeat vilipendi: prædictas autem cessationes auctoritate præsentis Concilii ab omnibus tam exemptis, quam non exemptis cum de jure ad hoc teneantur, volumus observari.*

XXXVII.

Ad nostrum devenit auditum, quod in hac provincia quidam temporales Domini, & eorum officarii, quandoque sub magis pœnis inhihent suis

subditis & aliis in dominio suo commorantibus, ne alter alterum citare faciat in foro jurisdictionis Ecclesiasticæ, etiam in personalibus actionibus, & quod deterius est, supradicti Domini, vel eorum officarii plerumque prohibent curatis, vel rectoribus Ecclesiarum, aut aliis presbyteris, ne sigillent, vel executioni demandent citationes & alias litteras curiarum Ecclesiasticarum, & quandoque cogunt eos, ad quorum instantiam aliqui ex eorum subditis propter suam contumaciam fuerunt legitime excommunicati, ut illos faciant absolvere: quod si recusaverint, vel distulerint, faciunt illos, in carceribus detineri. Quæ omnia sunt in magnam lesionem & turbationem Ecclesiasticæ jurisdictionis: & cum absolutio taliter vi extorta, nulla sit ipso jure, taliaque perpetrantes novam excommunicationis sententiam, nulli dubiam, incurrant: Eaque propter nos talium Dominorum, vel officiariorum ausus temerarios refrænare cupientes, jubemus antiqua provincialia statuta circa hæc edita inviolabiliter custodiri, quibus cavetur, quod si aliqui domini, vel iudices temporales, aut eorum servientes, vel ministri aliqua ex gravaminibus Ecclesiasticæ jurisdictioni inferre præsumpserint, & de talibus, vel eorum altero legitime constiterit, canonica monitione præmissa cesset a divinis juxta formam præcedentis statuti, et nisi tale gravamen infra octo dierum spatium fuerit reparatum, volumus et præcipimus quod ille, vel illi qui tale, vel talia perpetraverint, et circa ea dantes auxilium, consilium, vel favorem, auctoritate præsentis Concilii denuntientur publice et solemniter ipso facto excommunicati. Cum absolutio taliter vi extorta nulla sit ipso jure, taliaque perpetrantes novam excommunicationis sententiam, nulli dubiam, incurrant.

XXXVIII.

Item, volumus & ordinamus, quod testes Synodales qui in qualibet diocesi secundum canonica statuta ordinati sunt, diligenter inquirent, si prædicta statuta ab omnibus servabuntur, ut habeant referre in alio proximo provinciali Concilio, quæ circa ea viderint minime observari, prout in capite *Sicut olim. De accusat.*

XXXIX.

Statuimus & præcipimus quod omnes suffraganei nostri, abbatesque

Habetur in
Conc. Malo-
dunensi, an.
1113.ANNO
CHRISTI
1113

ANNO
CHRISTI
1429ANNO
CHRISTI
1429

priores conventuales, et capitula Ecclesiarum nostræ Senonensis provincie: necnon decani rurales cujuslibet diocesis, habeant copiam authenticam nostrorum presentium statutorum, illaque faciant infra duorum mensium spatium in suis Synodis et aliis locis solemniter publicari, ac declarari. Præcipue autem volumus, quod illa quæ concernunt, vel concernere possunt statum et mores haecorum iidem suffraganei et decani in publicis prædicationibus et vulgari sermone coram populo exponi, ne aliqui valeant eorumdem ignorantiam prætere.

a F. deff.
c. 111. H.

XL.

Testes autem Synodales hujus sacri Concilii Senonensis eodem approbante Concilio in qualibet diocesi ordinamus, nominamus & eligimus infra scriptos, scilicet pro diocesi Senonensi, decanum Christianitatis Pruvinensis, & officialem sancti Juliani de saltu: pro diocesi Carnotensi magistrum Joannem de Gazon, & decanum ruralem de Brov. Pro diocesi Parisiensi decanos rurales de Montemorenciaco & de Kala, Pro diocesi Meldensi magistrum Joannem Tourtier, & decanum ruralem de Columbaris. Pro diocesi Trecenti decanos rurales Arcyrum & sanctæ Margaritæ. Pro diocesi Nivernensi magistrum Stephanum Gnedac, & Joannem Hurtauld. Et pro diocesi Antistodorensi, archipresbyteros S. Prisci & de Verziaco.

XLI.

Nos vero Joannes Archiepiscopus auctoritate in dicto provinciali Concilio, ut præfertur, presidentes, ipso approbante Concilio omnia & singula statu-

ta præscripta teneri, & inviolabiliter observari ab omnibus & singulis nostræ Senonensis provincie volumus, & jubemus, ipsaque statuta & omnia præmissa laudamus & approbamus, concludimus & definimus prout superius est expressum, ulteriorem ipsius sacri Concilii prosecutionem & continuationem, quoad ea quæ nondum perfecta sunt, de fratrum & suffraganeorum nostrorum ac aliorum in eodem provinciali Concilio comparentium voluntate, & consensu, hinc ad diem Martis post Dominicam diem, qua in sancta Dei Ecclesia cantabitur *Jubilate*, anni Domini 1430. dictam diem Martis post *Jubilate*, Parisiis cum continuatione dierum sequentium pro ipsius Concilii & agendorum in eo, quæ nunc expediri obstantibus certis, justis & evidentibus impedimentis, minime potuerunt, nec ad effectum deduci, totali & finali conclusione, præfigentes, statuentes & ordinantes. In quorum vim & singulorum certitudinem præmissorum, presentes nostras exinde fieri, & per notarios publicos, scribasque Concilii provincialis prædicti infra scriptos, subscribi & publicari mandavimus, nostrorumque Archiepiscopi & Episcoporum suffraganeorum presentium prædictorum appensione sigillorum fecimus & jussimus communiti.

Datum & actum, quoad præmissorum conclusionem, Parisiis in dicto collegio sancti Bernardi, nobis inibi mane hora Concilii consueta in eodem Concilio presidentibus, sub anno domini 1429. indict. 7. die 23. mensis Aprilis, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & domini nostri domini Martini divina providentia Papæ Quinti anno duodecimo. Presentibus venerabilibus viris dominis & magistris Petro Clerici Germano de natione, canonico Senonensi, & Petro Pinart curato sancti Juliani de saltu nostræ Senonensis diocesis testibus ad præmissa vocatis.

CONCILIUM AB HENRICO

Rigeni Archiepiscopo celebratum anno circiter 1429. cujus non habemus Decreta ad statum Ecclesie pertinentia: sed mentio duntaxat reperitur levis apud Albertum Krantzium lib. XI. Vandalie cap. 16.

HENRICUS per hæc tempora Archiepiscopus Rigenis Concilium celebravit Provinciale (verba sunt Krantzii) cum suffraganeis suis, multis inibi decretis, quæ ad statum Ecclesie pertinerent. Opus pretium visum est, sedem Apostolicam adversus oppresores Ecclesiam invocare, detegereque per nuntios calamitosum Ecclesie statum, quod ab eis Equi Concilio terræ sunt impositi, opprimi tentaretur: Delegerunt ad eam legationem Decanum Revaliensem, cum aliquot de singulis Ecclesiis collegis: quibus Rigenis, Tarbatensisque proconsules, ex filiis suis clericos Romanam curiam visuros junxere, vel ut in aliquod Italie Palladium collocati litteris indulgerent. Erat ea societas itinerantium sexdecim

ANNO CHRISTI 1429.

ANNO CHRISTI 1429.

cim personarum profecta terrestri itinere ad Ater ordinis Divæ virginis manus suas consecra- vit sacerdotum & innoxiorum juvenum misera- bili nece. Idem ille carnifex, testatus egre- gium facinus, scribit terræ pontificibus: No- veritis, inquit, nuper a me deprehensos pro- vincie proditores, Clericos vestros, rebus & vita exuisse, nullius jussu aut consilio: sed (quod tutandis finibus præfectum scitis) pu- blico fundus ministerio, publicos hostes feci de medio. Eam rem nemini præter me impu- tandam ego profiteor, nam publicam peregi utilitatem. Hoc (rogo) quid erat, nisi ad- dita calamitati miserorum insultatio? quum ignoret nemo, non esse auctorem qui factus est exequutor.

ter ordinis Divæ virginis manus suas consecra- vit sacerdotum & innoxiorum juvenum misera- bili nece. Idem ille carnifex, testatus egre- gium facinus, scribit terræ pontificibus: No- veritis, inquit, nuper a me deprehensos pro- vincie proditores, Clericos vestros, rebus & vita exuisse, nullius jussu aut consilio: sed (quod tutandis finibus præfectum scitis) pu- blico fundus ministerio, publicos hostes feci de medio. Eam rem nemini præter me impu- tandam ego profiteor, nam publicam peregi utilitatem. Hoc (rogo) quid erat, nisi ad- dita calamitati miserorum insultatio? quum ignoret nemo, non esse auctorem qui factus est exequutor.

Locusa in Hispania

CONCILIUM * DERTUSÆ,

Quæ nunc Tortosa dicitur, celebratum præside Petro de Fluxo, cardinale Apo- stolicæ sedis legato, anno 1429. cui sublato antipapa Egidio de Munjone, Benedicti XIIII. sive Petri de Luna successore profiteri cœperunt nomine Mar- tini V. Romani pontificis obedientiam Hispani aliquot Episcopi, qui ad hunc usque annum ab anno 1378. schismate ab Ecclesia fuerant divisi.

Hec Abra- hamus Beo- vica O. P. in annalibus Ecclesiasticis ad annum Christi 1429. d. Dexteritate card. Fluxi funestissimum schisma sub- latum

FAUSTISSIMUS omnium hic annus, Martino pontifici, & Ecclesie universali fuit, schismate omnium funestissimo, dexteritate & felicitate Petri Fluxi cardinalis, Apo- stolicæ sedis legati sublato. Egidius Munjoni- us, qui Clementis VIII. nomine pontificatum invadere præsumperat, Pontificatus nomen ab- dicavit, insignia deposuit. Cardinales quos pe- nes se habebat, loco moti, de graduque de- jecti, quem inauspicato occuparunt. Alphon- sus Aragonum rex, in Martini Pontificis gra- tiam; quem ut antea metu continere, ita no- vo nunc officio conciliare, in partesque tra- ducere erat propositum. Peninsula hospitalitatis militibus detracta, quorum in ditione ab an- tiquo fuerat, regi cessit. Egidius nonnulla compensatione Balearis Episcopus factus est. Alphonsus Borgia, Valentia pontifex renuncia- tus, quæ merces navatae operæ fuit Egidio & sociis lanandis, ad summos & maximos hono- res aditus. Tarracone in Catalanis a Petro Fluxo Episcopi Tarraconensis provincie ad Con- ciliium evocati, antiquam Ecclesiasticæ disci- plinae morem retumpere.

Brelinquens, ipsam frequentium tribulationum etiam diffusarum vexari permittit incommodis, & in subveniendi expectatione languere, ut Sa- pientissimus ponderator, qui in statera rectissi- ma populorum merita, & delicta, appendens vilioraque prævidens, utitur, & si justa nobis tamen ignota: a tempore quidem sanctæ me- moriæ Gregorii Papæ XI. prædecessoris nos- trî, a quo anni 52. vel circiter effluxere prædictis exigentibus memorato iudicio declina- to, Ecclesia ipsa Domino permittente schismatis primo, deinde sub schismatis velo procurante humani generis hoste, pleraque incommoda per- pessa est, necdum, quod amare depromimus, veræ unionis, & pacis reintegratione lætatur, quæ omnia infra nostri arcana pectoris revol- ventes, & sinceram rectamque intentionem, quam in nostra, ad summi Apostolatus apicem assumptione, ac ex tunc accuratius habuimus pariter & habebimus, ad hujusmodi unionem efficaciter procurandam publice propalantes, quamque debitum, quantum id nobis est per- ducere ad effectum meditatione continua cu- pientes, totique affectibus anhelantes, ut per D nostræ humilitatis ministerium adsit gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, eoque favente, quia est pax vera, quique fecit utraque unum ille videlicet la- pis angularis, qui in suæ nativitatæ exordio diversos in se parietes copulari jam cœpit, ad ejus laudem gloriam & honorem, in ipsa Ecclesia sua vera, & indubitata unio, & pax sequatur, si Divinæ fuerit majestati acce- ptum.

Inno Dertosa, seu Dertosa.

Clemens Episcopus servus servorum Dei ad per- petuam rei memoriam.

Bulla pluri- bus super cessione & cl- dit. Manovis legato tradita

Incomprehensibilia Dei judicia, investigabi- les vis ejus, grandem nimirum stuporem con- siderantibus ingerunt, & causam profecto non levis admirationis inducunt. Quis enim in il- lorum consideratione non stupet? Quis non stupende miretur, & timeat? illa judiciorum secreta cælestium, quorum ordinem non datur nosse mortalibus, quorumque mysteria mens non capit humana, nec investigando compre- hendere sufficit, nec considerando discutere, vel manifestare loquendo, quis, inquam, in- telligere valet discretam lucem æquiritatis occul- tæ, qua Jesus Christus Dominus noster, dum Ecclesiam, quam non solum misericorditer, sed etiam mirabiliter suo Sanguine pretioso funda- vit in arce immobilis petri firmatam solide stabilivit, ut portæ inferi adversus eam non prævalerent, humano iudicio quodammodo de-

Hinc est quod nos propensius attendentes, quod quanto validiora, certiora, & firmiora sunt, in hujusmodi Apostolatus officio jura nostra, tanto lucidabilius ea ducimus pro pace, ac reintegratione religionis Christianæ relinque- re: non enim semper de summo jure disputan- dum est, sæpe quidem rigori justitiæ, reipubli- cæ utilitatis, & temporis cedit, nam si mulier illa, & juri suo renunciare, proprioque filio spoliare se voluit, ne seditionem illius prospice- ret, quanto magis nos, postquam ad optatam Ecclesie unionem, ad pacem per justitiæ, aut mu-

ANNO
CHRISTI
1119.ANNO
CHRISTI
1119.

inutuz cessionis vias, ut cupimus, pervenire non
possumus, tanto discrimini succurrendum misere-
ricorditer, proque huiusmodi reintegratione pa-
eque, pie cedendum videtur. His itaque &
aliis iustis, & rationabilibus causis, quas prae-
sentibus haberi volumus pro expressis, omni iu-
ri papatus, oneri & honori, ac ejus titulo, &
possessio, quod, quem, & quam in Ecclesia
obtinemus pariter & habemus, matura super
hoc deliberatione praehabita, non vi, doio, seu
metu, nec alias modo aliquo circumventi, sed
simpliciter, pure, libere, & sponte, ac ex cer-
ta scientia, & de plenitudine potestatis, assisten-
tibus nobis venerabilibus fratribus nostris sacrae
Romanae Ecclesiae cardinalibus, necnon praesentibus
dilectis filiis Alphonso de Boria utriusque
juris doctore, charissimi in Christo filii nostri
Alphonso regis Aragonum illustrissimo consilia-
rio, & Pontio de Pontibus Valentiniensi Am-
baxiatoribus regis ejusdem ad nos super prae-
missis destinatis, nec non Praelatis, & aliis mul-
tis spectabilibus, & probis viris palam & publi-
ce die datae praesentium, & tenore, verbo, in-
tentioneque libera, & effectu valido, atque
firmo cedimus, & renuntiamus, & ab ipsius
Papatus omnimodis usu, administratione ac
exercitio gratis, & spontanea voluntate abili-
nemus, & promittimus bona fide in posterum
abstinere, papalia deponentes insignia ad effi-
caciae verae desideratissimae unionis Ecclesiae
sanctae Dei. Ceterum, ne de huiusmodi cession-
e, renuntiationeque, ut praemittitur, factis in
posterum haesitetur, quia potius constet authentice
de eisdem, praesentes litteras motu proprio
non ad alicujus instantiam expeditas, ad
rei gestae memoriam in futurum iussimus publi-
cari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostrae cessionis, renuntiationis & vo-
luntatis infringere, vel ei aut temeraria con-
travenire: si quis autem hoc attentare praesumpserit,
indignationem omnipotentis Dei,
& beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius,
se noverit incursum. Datum Paniscola Dertu-
lensis dioecesis 7. Kal. Augusti, pontificatus
nostri anno quinto — de curia Rodericus
— plumbum — Sanctus Petrus — San-
ctus Paulus — ab alio latere — Clemens
Papa VIII. *Et ibidem etiam magister Alphonso
praedictus sine aliqua alia solemnitate tradidit do-
mino legato quoddam instrumentum, quod pro so-
lennitate conscientiarum suarum domini Paniscola
fecerant sub hac forma.*

Instrumentum
electio-
nis Martini
V. in Pont.
per cardina-
les Aegidii
sequens fa-
ctum.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis,
Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.
Per hoc publicum instrumentum, cunctis pateat
evidenter, quod anno a Nativitate Domini mil-
lesimo quadringentesimo vicesimo nono, indi-
cione septima, die vero vicesimo sexto men-
sis Julii, in die festivitatis sanctae Annae, tunc
Apostolica sede vacante, per simplicem, puram,
& liberam cessionem, & renuntiationem, de-
positionemque insignium papalium, tunc tem-
poris nominati Clementis Papae Octavi, nunc
vero Egidii Sanctii Munionis, palam & publi-
ce factas, & per me notarium infra scriptum,
ut continetur in litteris inde confectis publica-
tas, alta & intelligibili voce in camera parla-
menti castri Paniscola Dertulensis dioecesis, in
consistorio publico tento per ipsam, assistentibus
sibi reverendissimis in Christo Patribus dominis,
dominis sacrae Romanae Ecclesiae cardinalibus,
nec non praesentibus egregiis & circumspicis
viris, dominis Alphonso de Boria juris utrius-

que doctore, serenissimi domini Alphonso regis
Aragonum consiliario, & Pontio de Ponte ci-
ve Valentiniensi Ambaxiatoribus regis ejusdem,
ad ipsum tunc Clementem specialiter destina-
tis, Praelatis quoque & aliis multis notabilibus,
& probis viris paulo post ibidem reverendissimi
in Christo Patres & domini, dominus Julianus
Episcopus Ostiensis, Franciscus tituli sancti Cle-
mentis presbyter, ac Aegidius sanctae Mariae
in Cosmedin diaconus, ejusdem sanctae Romanae
Ecclesiae cardinales, sacrum collegium cardina-
lium facientes ad Romani pontificis electionem
volentes procedere, reverendissimum patrem &
dominum, dominum Simonem electum Antio-
chenum, camerarium domini Papae requisive-
runt, ut eis locum ad conclave tenendum assi-
gnaret eidem, qui quidem dominus camera-
rius ipsis pro conclavi huiusmodi certam par-
tem dicti castri illico assignavit, quam iidem
domini cardinales idoneam reputantes, & in-
trantes conclave, audita missa de Sancto Spi-
ritu ibi, nec non clauso conclavi, ac custodi-
to, praefati tres domini cardinales soli inibi
remanentes, ad electionem Romani pontificis,
prout in testium ac in mei notarii infra scri-
ptorum praesentia, voluerunt se, in modum
qui sequitur, processisse, videlicet, quod ha-
bentes praesens oculis solum Deum, considerantes,
quam Christianae religionis infamiam, detri-
menta quoque, fidelium quoque molestias, & pe-
ricula quae hactenus emerferunt, ac emergere
verisimile erat, attendentes ex pestifero schis-
mate, quod longaevis, proli dolori temporibus,
in scissura Christianae fidelitatis, gravissi-
me perduravit, nisi salubriori remedio, divi-
na favente clementia, cujus res est, pro inte-
gratione unitateque Christianorum occurreret-
ur, unanimiter, nemine discrepante per viam
Spiritus Sancti, reverendissimum in Christo pa-
trem & dominum, dominum Odonem de Co-
humna in sua obedientia nominatum a Martinum
V. quem ipse dominus Clemens, die praedicta,
paulo ante suam huiusmodi cessionem tollendo
sententias & processus contra ipsum ratione
schismatis laes, & factos habilitavit de
Apostolica potestate plenitudine, usque ad sum-
mum pontificium inclusive in Romanum ponti-
ficem & pastorem, ac verum Christi vicarium,
& beati Petri successorem, concorditer elegerunt,
ipsumque licet absentem, receperunt ut
talem, & a Christi fidelibus sic debere recipi
decrevere, eundem Martinum V. etiam nomi-
nantes, quibus, ut asseruerunt, inter se, ut
praemittitur, sic peractis, testes & me nota-
rium infra dictos vocari fecerunt, ipsis adhuc
existentibus in conclavi, ubi praemissa in effe-
ctu per ipsius domini Ostiensis organum refe-
rentes, voluerunt, requisiveruntque per me nota-
rium infra scriptum fieri super illis unum, &
plura publica instrumenta.

Acta fuerunt haec anno, indicione, die,
mense, & locis quibus supra, praesentibus praesentibus
praesentibus dominis Aegidio Sanctii Munionis,
qui ut praemittitur, resignavit, & Ambaxiato-
ribus supra dictis, ac venerabili & circumspic-
to viro domino Bernardo Torveti Decretorum
doctore ad praemissa vocatis specialiter &
rogatis.

Et ego Antonius de Campis litterarum Apo-
stolicarum abbreviator, scriptor & registrator
publicus, Apostolica & Imperiali auctoritate
notarius, quia praemissis cessionibus, atque re-
nuntiationibus, per me, ut praemittitur, publi-
catis,

ANNO CHRISTI 1429

ANNO CHRISTI 1429

catas, necnon dictorum trium dominorum Cardinalium pro conclavi requisitioni hac ipsius assignatione relationeque, electioni huiusmodi presentis sui, hoc publicum instrumentum per altum, me diversis occupato negotiis, scriptum in hanc publicam formam redegi, signoque meo consueto signavi, & hic me propria manu subscripsi rogatus, & requisitus in fidem, & testimonium premissorum; hanc electionem dominorum supra in fine additam approbando.

Aegidius cum solo Cardinalibus de mandato legati, ad villam s. Matthei personaliter venit.

Paniscolenses nondum reconciliati, e templo exire coguntur.

f. ascendeo.

f. A. Adurens, ut infra.

Cum itaque locus sancti Matthei non distaret a castro Paniscola usque per tres leguas, idem dominus legatus voluit & ordinavit, quod dictus dominus Aegidius cum omnibus suis in castro, & villa Paniscolae existentibus, faciendo debitum suum & honorem, ut censerent, sanctae sedis apostolicae impendendo, & domino nostro Martino Papa V. cuius personam ipse dominus legatus presentabat, personaliter venirent sibi obviam, & in eadem villa sancti Matthei publice praestarent obedientiam, & consequerentur reconciliationem, absolutionem, & habilitationes eis necessarias, quod praefati ambaxiatores efficaciter tractarunt, & obtinuerunt. Itaque die Sabbathi sequenti, quae fuit decimatertia Augusti, & praefatus dominus Aegidius, cum suis praesentis Cardinalibus, exceptis praedictis incarceratis, personaliter venit ad villam sancti Matthei de vespere in domo rectoris dictae villae prope Ecclesiam maiorem collocata, & cum in crastinum, quod fuit dies dominica, de mane ante quam fuissent reconciliati dicti Paniscolenses divinis officiis, & in Ecclesia praedicta sancti Matthei se ingerent, dominus legatus hoc audiens, magistro Alphonso ambaxiatori praedicto dixit, qualiter ipse erat informatus, quod Paniscolenses illam hora se ingerebant divinis officiis, in Ecclesia nondum reconciliati, & antequam obedientiam debitam praestitissent. Quod audiens praedictus ambaxiator, eodem instanti ad Paniscolenses praedictos accessit, & illos, quos in Ecclesia reperit, exire fecit, & incontinenti, licet eis esset valde grave, omnes exierunt, & dominus legatus domum veniens, illis exclusis in eadem Ecclesia cum ambaxiatoribus praedictis, cum magno apparatu, & cum omni populo dictae villae, solemnem audivit missam in sede legationis suae solemniter collocatus, & benedictione, ut legatus, populo contulit & indulgentias consuetas.

Eadem die Dominica ducentibus illos praefatis ambaxiatoribus, postquam dominus legatus de vespere assumptionis beatae Mariae ab ecclesia praedicta recessit, praenominatus dominus Aegidius in habitu doctoris simplicis, una cum praesentis suis Cardinalibus praefatis, & ceteris praenominatis, personaliter accessit ad domum seu palatium magistri Montefis, quod est extra muros dictae villae sancti Matthei, prope conventum Praedicatorum, & omnes Paniscolenses bini, & bini procedentes, simul accedentes superius intraverunt cameram paramenti, ubi dominus legatus, cum omnibus suis consiliariis aderat: quibus intrantibus, & populi multitudine, usque ad numerum centum, & ultra personarum principalibus ad osculum manus & oris, & ceteris Paniscolensibus ad manus tantum osculum per dominum legatum admitti, praesentibus dominis Episcopis Dertusensi, Adurensi, Segobricensi, Bethleemitarum, & Auriensi sancti Severi, & ambaxiatoribus regiis praefatis, ac ceteris praedicti domini legati consiliariis, praenominatus dominus

Concil. General. Tom. XXVIII.

minus Aegidius alta & intelligibili voce dixit haec verba, vel similia in effectu: Reverendissime pater, ego & domini qui sunt hic praesentes audivimus, &c. prout in instrumento inde confecto latius continetur, cuius tenor sequitur in hunc modum.

In nomine sanctae, & Individuae Trinitatis, Patris & Filii, & Spiritus sancti, Amen. Novit universi praesentes pariter & futuri, quod cum iam annis fere quinquaginta effluxis, gravis schismatica divisio Ecclesiam Romanam invasisset, illamque & alias pariter orbis Ecclesias, proh dolor, afflixisset, nuperrime duodecim anni vel circiter effluere, quod in Constantiensis generali Concilio in Spiritu sancto congregato, in quo inter alia Balthasar Cossa, Ioannes vigesimustertius, & Petrus de Luna, Benedictus decimustertius ab omni iure, quod in Papatu dicebant se habere, depositi fuerunt, & Angelus de Corradio, Gregorius duodecimus in suis obedientiis nuntiupati, etiam iuri sibi in ipso Papatu quomodolibet competenti, cessit & renuntiavit, necnon sanctissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Martinus divina providentia Papa V. ad apicem summi Apostolatus assumptus extitit, dictoque Petro aliquandiu ex post vita functo, & domino Aegidio Sancti Muntonis eidem Petro succedente, & per aliquot annos cum infradictis, ac nonnullis aliis in castro Paniscolae Dertusensis diocesis existente, & se pro Clemente octavo a tempore huiusmodi successionis suae gerente, pro cuius quidem domini Aegidii & aliorum cum eo in dicto castro existentium reductione praefatus dominus noster Papa de anno domini 1425. reverentissimum in Christo patrem & dominum, dominum Petrum miseratione divina tituli sancti Stephani in Caesio monte presbyterum sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalem In-clytae domus de Fuco legatum a latere sedis apostolicae ad regna Aragonum & partes direxit, qui post multos & diversos cum serenissimo principe & domino, domino Alphonso Aragonum rege super reductione huiusmodi tractatus habitos hac eadem de causa ad praefatum dominum nostrum Papam, de anno domini 1427. rediit, & idem dominus noster Papa de anno domini 1429. iterum eundem dominum Cardinalem legatum ad regem & regnum praedictum pro eadem reductione, cum sit. Tandem spiritu sancto cooperante & rege, & legato antedicto operam dantibus, ad reductionem devenit extitit. Hinc est quod dicitur praesentiam praefato domino Cardinali legato apud S. Mattheum dictae diocesis in palatio magistri militum Montefis, & sancti Georgii existente praefatus dominus Aegidius, in universali Ecclesia Episcopus, & cum eo domini Julianus de Loba Cardinalis Ostiensis, Franciscus Rouira, & Aegidius Muntonis tituli sanctae Mariae in Cosmedin Cardinales nuntiupati, Simon de Pratis camerarius, Bernardus Torveti decretorum doctor, protonotarius, Gerardus Gherardi subdiaconus, Joannes Piguerri ordinis canonicorum sancti Augustini in sacra pagina magister poenitentiarum, Guillelmus Caverii decretorum doctor, auditor camerarum, Antonius de Campis in decretis baccalaureus, litterarum apostolicarum scriptor & abbreviator, Ludovicus Navarra decretorum doctor, earundem litterarum scriptor & abbreviator, Oliverius Angles legis doctor, ac

Adus reverentia & submissio Aegidii & ceteris adherentium Card. de Fuco Martini V. tanquam veri & legitimi Pont. legato facta

Tornet

Bbbb

non-

ANNO
CHRISTI
1429

ANNO
CHRISTI
1429

nonnulli alii cum eisdem comparuerunt, & inclinatis capitibus reverenter eidem domino legato obedientiam, reverentiam & fidelitatem debitas, per organum ipsius Agidii exhibuerunt, sub his verbis in effectum:

Reverendissime pater, ego & isti alii hic mecum existentes, audivimus a fide dignis, vos hic esse sacrosanctam sedem apostolicam, & sanctissimi domini nostri domini Martini divina providentia Papa V. legatum a latere, idcirco venimus ad imponendam, & exhibendam reverentiam, praestandamque obedientiam & fidelitatem vobis nomine praefati domini nostri, domini Martini Papa V. quem profitemur verum vicarium Jesu Christi, & successorum beati Petri, & ossequendum nos ipsius, & vestri,

07. u. ju. k.

& ejus legati mandatis semper obedire paratos. Quibus quidem verbis per eundem dominum Agidium sicut praemittitur prolati, altissime praedictis approbantibus ea, praefatus dominus Cardinalis fians obedientiam, fidelitatemque hujusmodi acceptans, ac manus ipsius domini Agidii inter suas recipiens, dixit eidem domino Agidio: Vos ergo in manibus nostris promittitis, & juratis quod de cetero eritis fidelis, & obediens sanctissimo domino nostro Martino divina providentia Papa V. & suis successoribus canonice intrantibus. Qui respondit, Sic ero, hoc idem omnes & singuli supradicti professi fuerunt, de quibus omnibus & singulis praedictis praefatus dominus Cardinalis legatus requisivit sibi retineri, publicum & publica, instrumentum & instrumenta ad perpetuam rei memoriam: & per nos notarios infrascriptos, acta fuerunt haec in loco supradicto sub anno a nativitate domini 1429. indictione 7. die vero Dominica 14. mensis Augusti, Pontificatus domini nostri Papa anno 12. praesentibus, ibidem egregiis viris Alphonsode Borda, utriusque juris doctore, & Pontio de Pontibus cive Valentiniensi praefati domini regis ambaxiatoribus, & reverendis in Christo patribus, dominis Oddone Dertusensi, Rogerio Adurensi, Joanne Bethleemite, & Francisco Segobricensi, Episcopis, ac venerandis in Christo patribus Joanne abbate monasterii sancti Severi de sancto Severo, ordinis sancti Benedicti Adurensis diocesis, egregiis viris Bernardo de Rosergio cancellario Ecclesiae Tolosanae, Rodulpho Rolandi canonico Aquis V. D. & sacri palatii causarum auditore, Philippo Gonis medicinae doctoribus, ac quampluribus aliis testibus fide dignis, ad hoc specialiter vocatis, atque rogatis.

A. de. ab. fol. nonis & re. b. l. i. t. i. o. n. i. s. Agidii & legatum eius.

Et ibidem paulo post, & quibus supra praesentibus, praefatus dominus Alphonsus annuente eidem domino Agidio, & illis, qui cum eo venerant, ut praemittitur, dixit haec verba in effectum:

Reverendissime pater, ad tollendum omnem conscientiae scrupulum, supplicatur vestrae reverendissimae paternitati, ut auctoritate praetati domini nostri domini Martini divina providentia Papa V. dominum Agidium, & omnes supradictos absolvere, habilitare & ad gremium sanctae matris Ecclesiae recipere, ipsosque in & ad pristinum statum reducere dignemini, & ibidem praefatus dominus Agidius in persona propria dixit haec verba: Ita petimus & rogamus, & alii qui cum eo venerant, ut praemittitur, quasi uno contextu similes absolutionem, habilitationem, receptionem, & reductionem petierunt, dictusque dominus legatus auditis petitionibus, & supplicationibus hujusmodi, ipsum

dominum Agidium, & alios supradictos, qui cum eo venerant, ut praemittitur, auctoritate apostolica per praefatum dominum nostrum Martinum Papam V. sibi concessa, ab omnibus sententiis, poenis & multis, quas occasione praemissorum incurserant, absolvit, ipsosque habilitavit, & in pristinum statum reposuit, ac ad sanctae matris Ecclesiae gremium recepta auctoritate apostolica per praefatum dominum nostrum, dominum Martinum Papam V. sibi concessa, offerens se, bene, pie & benigne illos tractaturum, & pro eis futurum quaeque sibi possibilia: de quibus omnibus & singulis dictus dominus legatus in quantum sanctam Romanam Ecclesiam & sedem apostolicam legationemque sibi commissam concernebant, unum & plura petiit sibi dari, & concedi instrumentum & instrumenta per notarios infrascriptos ad perpetuam rei memoriam. Acta fuerunt haec sub anno, indictione, mense, die, loco, & pontificatu proxime supradictis, praesentibus etiam testibus, quibus supra.

Et me Petro Arnaldo de Vicecomitatu, decano Ecclesiae sancti Severini extra muros Burdegalenses decretorum doctore, apostolica, & imperiali auctoritatibus, notario qui a praemissis omnibus & singulis, supradictis, dum se successivo, ut praemittitur, fierent, & agerentur, una cum praenominatis testibus, ac infrascripto notario, praesens fui, eaque sic fieri vidi, & audivi, ideoque hoc praesens publicum per alium fideiiter conscriptum instrumentum exinde retinui, & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meo solito & consuetis signavi rogatus & requisitus, in fidem & testimonium omnium & singulorum praemissorum.

Et ego Thomas Truteti Lucionensis diocesis, publicus, apostolica & imperiali auctoritatibus, notarius, qui in praemissis omnibus, & singulis supradictis, dum sic, ut praemittitur, agerentur, dicerentur, & fierent, una cum domino Petro Arnaldo de Vicecomitatu notario & testibus supranominatis praesens fui, eaque omnia & singula sic fieri, vidi, & audivi, ac una cum praefato notario, in notam sumpsi, praesensque publicum instrumentum per alium fideiilem scriptum, in hanc publicam formam redactum retinui, signoque meo solito signavi, requisitus in fidem, & testimonium praemissorum.

Die Veneris qui fuit 16. Augusti, praefatus dominus legatus intravit Dertulam cum processione sollemnibus, per Episcopum, clerum, & populum Dertusensem honorifice receptus, & in domo Episcopali collocatus, ubi expectando diem decimam Septembris pro futuro Concilio, remansit, & diem decimam mensis Septembris, ad quam Concilium convocaverat, expectavit, qua die adveniente, praefatus dominus legatus videns, & attendens quod praefati & capitula in magno numero non venerant, obstantibus viarum discriminibus, & impedimentis, cum Consilio & assensu eorum, qui jam venerant, Concilium usque ad diem decimam nonam ejusdem mensis, prorogavit, & interim, & exinde continue ad providendum, Paniscolenses de beneficiis pro sustentatione vitae ipsorum juxta facultates super hoc specialiter a domino nostro Papa sibi directas juxta qualitatem personarum Paniscolensium praedictorum, intendit, & laboravit.

Adveniente die praemissa decimanona reverendissimus dominus legatus praedictus in cathedra sua

Dertulam in-
grediens ho-
norifice ce-
cepit.

ANNO
CHRISTI
1429

ANNO
CHRISTI
1429

sus legationis solemniter proficiens, missam
 sancti Spiritus pro inicio Concilii in cathedra
 Ecclesie Dertusensi coram se per reverendum in
 Christo patrem dominum Joannem Rocca sa-
 cra pagina eximium professorem Episcopum Be-
 thleemitanum celebrari, & ad olerum in me-
 dio missa per eundem dominum Episcopum in
 Pontificalibus solemniter predicari fecit, quam
 predicationem idem reverendus dominus Episco-
 pus Bethleemitanus, sicut magus ingenio,
 profundus elegitio sacra pagina & subtilitatem
 ejus, elevatus scrutator poetarum, & meta-
 physica ac philosophorum peritissimus lecta-
 tor, alto stylo, peritiori lingua dillecta pro-
 parulo disseruit, sicque cunctarum astantium
 mentes, & alta etiam ingenia, rescit, & a
 cunctis astantibus commendari summe promo-
 ruit ex tanto, & tali sermone solemniter pre-
 sentisque inibi pro Concilio fuisse.

Metropolitanorum Ecclesiarum Terracenenfis &
 Casertanensis, tunc vacantes
 vicarii generales.

P. P. vacan-
 tium N.
 Proficere in
 concilio legatus
 celebrans.

Episcopus Ilerdensis.
 Episcopus Dertusensis.
 Episcopus Valentianensis.

Supervenerunt post aliquot dies de manu cum domino
 rege Aragonum & regina.

Episcopus Tirasonenfis.
 Episcopus Gerundenfis.
 Episcopus Oscanfis.
 Episcopus Vicenfis.
 Episcopus Elnenfis.
 Vicarius generalis Episcopi Barcinonenfis.
 Vicarius generalis Episcopi Urgellenfis.
 Vicarius generalis Episcopi Segobricenfis.
 Vicarius generalis pro sede vacante Majori-
 cenfi.

Pro capitulo Tarraconenfi, unus canonicus &
 decretorum doctor.

Pro capitulo Casertanorum, canonicus &
 decretorum doctor.

Pro capitulo Barcinonensi, unus canonicus, &
 in sacra pagina professor.

Pro capitulo Valentianensi unus canonicus & de-
 cretorum doctor.

Pro capitulo Gerundenfi unus canonicus & decre-
 torum doctor.

Pro capitulo Ilerdensi unus canonicus & decreto-
 rum doctor.

Pro capitulo Vicenfi unus canonicus & decretorum
 doctor.

Pro capitulo Segobricenfi unus canonicus & legum
 doctor.

Pro capitulo Oscanfi unus canonicus & licen-
 tiatus.

Pro capitulo Tirasonenfi unus magister in artibus
 & licentiarus in Theologia.

Pro capitulo Majoricenfi unus canonicus & do-
 ctor.

Pro capitulo Elnenfi unus canonicus & sacrista,
 baccalaureus in decretis.

Pro capitulo Urgellenfi, unus canonicus & decre-
 torum doctor.

Canoniarum regularium ordinis sancti Augustini.

Abbas Agorensis, decretorum doctor.
 Abbas Dastangensis.
 Abbas Celsens.
 Prior Rotensis ordinis sancti Augustini

Monachorum nigrorum ordinis sancti Benedicti.

Abbas Alonis ordinis sancti Benedicti.
 Abbas sancti Michaelis de Culano.
 Abbas Cardens.
 Abbas Gerens.
 Abbas sancti Cucufati, Barcinonenfis.
 Abbas de Aymerio.
 Abbas sancti Saturnini de Tavernolis.
 Abbas sancti Petri de Rhodis.
 Abbas Balasoranno.
 Abbas sancti Petrici Quixolen.
 Abbas sancte Marie de Rosio.
 Abbas de Ricopullo.
 Abbas montis Aragonum.
 Abbas sancti Benedicti de Bagis.

Monachorum alborum Cisterciensis ordinis.

Abbas Populeti.
 Abbas de Bonifaciano.
 Abbas Vallis digna.
 Abbas sancti Bernardi Valentis.
 Abbas de Scarpiori.
 Abbas Lavatenfis.
 Abbas de Petra.
 Abbas Vallis bona.
 Abbas sancte Fidis.
 Abbas de Verola.

Ordinis Pramonstratensis

Abbas de Pulchro Podio.

Ordinis Montefis.

Magister Montefis.

Ordinis Beate Marie Mercedis.

Magister ordinis Mercedis.
 Prior ecclesie B. Marie Mercedis in Barcinona.
 Fuerunt insuper plures priore conventuales
 diversorum ordinum, decani & prepositi archi-
 diaconi cathedralium & collegiarum ecclesia-
 rum secularium, & regularium, usque ad nu-
 merum ducentorum, & ultra, quorum plures
 in numero graduati in aliqua de facultatibus ap-
 probatis existerent viri literati & honorabiles
 praestantiores & majores in toto clero regnum
 Aragonie, Valentie, & principatus Cathalo-
 nie, qui sancte sedi apostolice, & D. N. sum-
 mo Pontifici, D. Martino Pape V. & manda-
 tis D. legati humilliter obediens ad Concilium
 hujusmodi venerunt, & continuaverunt, iuxta
 & mandata sancte sedi apostolice & ejusdem D.
 legati prompto animo & obediens recepturi,
 congaudentes per amplius de successu prospero,
 & felici negotiorum Ecclesie Dei, per diligen-
 tiam, humilitatem, & patientiam praestiti D.
 legati, per eundem dominum legatum speran-
 tes de omnibus ad plenum certiores, existi-
 mantes esse magnum Dei donum, & eis, ac to-
 ti regno, ac dominio D. Aragonum regis, ad
 magnam omnipotentis Dei gratiam reputantes

P. P. Ilerdensis,
 P. P. N.

ANNO
CHRISTI
1529.

ANNO
CHRISTI
1529.

miseri corditer fuisse concessam, quod Ecclesia Dei, & sancta sedes apostolica eiusque summa auctoritas, Ecclesiarum, regnorum, & domini predictorum libertas Ecclesiastica, quam hostis humani generis malitia procurantes per seculares potestates in totum pene in illa partibus perfundata. Insuper, veritas, intacta, violata, & iura Ecclesiastica, & Ecclesiasticorum virorum existebant occupata, usurpata, & pene in totum absorpta, ita quod nisi cum miraculo desuper ex divina & spiritali dispensatione humanum iudicium reparandi, & reducendi ad felicem statum pristinum, formam, modum, & remedium distulisset se posse attingi, inveni in posterum & habere. Nunc in presentiarum per medicum eiusdem domini legati preparacula assequerentur ad plenum, beatum, perpetuum, felicem & omni laude dignum eundem D. legatum existimantes, qui tanta tam ardua, & iudicio humano pene irreparabilis, & ad effectum prosperum perducere desperata negotia sua providentia & prudentia circumspicere cum invincibili longanimitate, & patientia, & vera humilitate ultra humanum modum, divina sibi suffragante gratia, ad optatum finem perduxit, per omnia admirantes tam generosum virum de stirpe regia, & illustri domo Aragonum, & Fuxi comitatu insigni prodeuntem, tanta & tanta, tam dura & adversa, etiam in persona propria graviora, opprobria, indefessos labores, insupportabilesque perferre potuisse, aut equo animo tolerare, de tanto, tamque virtuoso in adversis comprobato viro apostolicæ sedis legato pacis angelo, Deo, & sanctæ sedis apostolicæ, ac domino nostro summo Pontifici Martino Papa gratias ex cuncto corde & ore persolventes.

Secunda sessio concilii.

Celebrata igitur prædicta missa, & officio peracto, dominus legatus cum ibi presentibus introivit aulam pro Concilio juxta locum capitulare sedis Dertusensis decenter preparatam, & ipso in cathedra sedenti, ibidem in continentibus aliis assistentibus ad vicandum lites & dissensiones cunctis auscultantibus, pronuntiavit ante omnia, quod quisque sederet sine præiudicio Ecclesiarum, pro quibus comparebant, & quod in posterum quoad prærogativam sedium, ex hoc nullum præiudicium sequeretur, de quo scilicet retineri publicum instrumentum, & de pronuntiatione huiusmodi omnes & singuli fuerunt valde contenti, ita quod ibidem sine quacunque dissensione ad placitum ex curialitate unus alteri deferendo sederunt, ut fratres habitantes in unum, in Christi charitate conjuncti, & ibidem duos notarios, unum pro se, alium pro Concilio ad redigendum in scriptis actus Concilii, & unum decretorum doctorem procuratorem fiscalem deputavit. Omnibusque pacifice & sine contentione sedentibus & honorifice collocatis, eadem hora idem dominus legatus corde tenus solemnem arengam proposuit, per quam causas propter quas venerat, intimavit; videlicet:

Prima sessio.

Ad extirpationem schismatum, & Panisconensium reductionem.
Ad D. regis Aragonum cum domino nostro Papa reconciliationem & pacificationem.
Ad libertatis Ecclesiasticæ in illis partibus reparationem & reintegrationem.
Ad Ecclesiarum & totius status Ecclesiastici, illarumque partium felicem reformationem.
Quæ cuncta idem dominus legatus solemniter deduxit, etiam cum auctoritatibus sacri eloquii & sanctorum, intimando eis qualiter per Dei gratiam tria priora puncta fuerantiam per

Acum feliciter expedita, sic, quod non restabat nisi quartus punctus de reformatione, super qua efficaciter vellet incidere, & ad Dei laudem, & Ecclesiastici status honorem se obvult, illos hortando, ut super reformatione huiusmodi vellet etiam ipsi diligenter vacare, iocimando sibi ea, quæ dumerint reformatione indigere.

Cumque ibidem per procuratorem fiscalem contumacia absentium, nec comparentium fuisset solemniter accusata, surrexit D. Dominicus Episcopus Herdensis pro se & cunctis de Concilio ipsi presentibus, solemnem propositionem reverentia & honoris reverendo D. legato, prout est, ut literatus in iure divino & humano, decretorum doctor sollemnis & eloquens, notabiliter peroravit, seipsum & totum clerum mandatis eiusdem domini legati humiliter offerendo de tantis laboribus pro ipsis Ecclesiis & clero per eundem dominum legatum equanimiter toleratis, gratias multipliciter referendo, ac supplicando eidem ut absentes supportare dignaretur ad tempus sua benignitate assueti: dictusque dominus legatus ibidem votis eorum benigne annuit, & juxta desiderium ipsorum prout petierunt decrevit per quatuor dies sequentes, quosque absentes adhuc fore expectandos. Cumque multi cum procuratoris se in Concilio pro absentibus ingessissent, ad visitandum interim huiusmodi procuratoris an forent sufficientia, vicarium Terraconensem, abbatem Agerensem & vicarium Casaraugustanum sede vacante decretorum doctores cum notariis Concilii, deputavit, & diem Jovis sequentem, quæ erat quarta dies futura pro secunda sessione ordinavit, sicque prima sessio fuit pro illa die finita.

Adveniente die Jovis prædicta, quæ fuit decima mensis Septembris, idem dominus legatus, qui occupatus scribis, sessionem tenere nequivit usque ad diem sequentem Sabbati, & de Sabbato usque ad diem Lunæ sequentem prorogavit sessionem, qua die Lunæ decimafexta Septembris reverendus dominus legatus, licet debilis & infirmus, in loco ubi prius, tenuit secundam publicam sessionem, & per eundem dominum legatum fuit propositum, quod cum super pluribus, Ecclesiis, clero, & statum Ecclesiasticum concernentibus reformandis esset necessario providendum, videbatur sibi utile pro meliori expeditione, & cleri, quod curi super his videndis, recolligendis, & avisdendis, dictisque domino legato & Concilio referendis deputarentur. Quo audito per dominum Herdensensem Episcopum de hoc ex parte totius Concilii eidem domino legato fuit humiliter supplicatum, dictusque dominus legatus benigne votis eorum annuit, & certos viros notabiles, & expertos de Concilio deputavit super præmissis, sicque secunda huiusmodi sessio fuit pro illa die finita.

Secunda sessio.

Insuper causantibus infirmitatibus gravioribus febrium, tumoribus etiam tibiarum, & sciatuca prævalentem dictum dominum legatum plurimum gravantibus, quas referentibus medicis ex laboribus excessivis, quos in precedenti estate in prosecutione negotiorum & legationis huiusmodi pertraxerat, absque dubio incurerat ipse dominus legatus, amplius in sessionibus publicis esse nequivit, sed de termino ad terminum factæ sunt prorogationes usque ad diem Martis undecimam mensis Octobris: Interim tamen deputati per dominum legatum recollegerunt omnia in scriptis: quæ eis visa sunt reformationibus indigere, tradideruntque ea domino legatus

Tertia sessio.

* Mellis præiudicium.

ANNO
CHRISTI
1499ANNO
CHRISTI
1499

legato, & dominus legatus iussit ea commu-
nicari toti Concilio; & in Concilio visum fuit
quod adhuc quedam erant addenda, que fue-
runt addita, & supplex communiter in Con-
cilio recitata omnia, & accusata, ac per do-
minum Hieronymum & Valentinum Episcopos
ex communi voto totius Concilii specialiter
visitata, & studiose ruminata, & cum con-
sensu totius Concilii domino legato presenta-
ta: super quibus idem dominus legatus re-
tulit sibi deliberationem.

Adveniente igitur die Martis undecima Octo-
bris, dominus legatus infirmitatibus premixtis
adhuc gravatus, non valens descendere ad ca-
thedralem ecclesiam Dertusensem, & ad locum
sessionis, ideo decrevit in tinello episcopalis
domus, ubi erat collocatus, tenere sessiones
Concilii exinde, & dicta die congregato Con-
cilio ibidem sessionem tenuit, & solito more ip-
so in cathedra presidente certis de Concilio ho-
norifice collocatis, & sedentibus, fuit per pro-
curatorem fiscalem solemniter accusata contu-
macia absentium qui procuratores non mise-
rant, vel idoneos excusatores, licet tamdiu
fuerunt expectati, & dictus dominus legatus
pronuntiavit illos contumaces, petitisque fue-
runt littere contra illos, & concessa. Quibus
peractis exinde recentis publicis instrumentis
predictus dominus legatus, licet per infirmi-
tates suas valde vexatus & debilitatus, ut me-
lius potuit, verba proposuit omnibus inibi in
Concilio congregatis, qualiter inveteratum
schisma longo tempore, prohi dolor, partibus
illis vigerat, pro cuius extirpatione S. D. N.
D. Martinus Papa V. more pii patris diversis
vicibus tam Cardinales legatos, quam alios
nuncios ad illas partes transmiserat cum ma-
gnis sumptibus & expensis ad extirpandos Pa-
niscosenses, eorumque sequaces & complices,
& ad exterminandos huiusmodi damnati schis-
matis auctores efficaciter intenderat, quodque
propter fortitudinem castri Paniscos (quod
est tam forte & inexpugnabile) licet etiam
ferenissimus dominus Alphonsus Aragonum suam
super hoc fecerit diligentiam, iidem schisma-
tici in castro prefato inclusi, usque nunc ne-
quiverunt haberi, & quomodo ad eradicationem
eorundem Paniscosensium ipse D. loquens
ad has partes legatus a latere per dominum
nostrum Papam fuerat destinatus & pro expedi-
tione felici negotiorum predictorum, & alio-
rum, statum & libertatem ecclesiarum, &
totius cleri illarum partium concernentium
per quinque annos continuos in legatione hu-
iusmodi jugiter laborando cum eodem D. re-
ge cundo etiam & redeundo per mare & per
terram ad urbem Rome, pro concordandis &
concludendis per D. N. Papam & regem pre-
satum predictis negotiis efficaciter laboraverit,
& pervenerit cum divino auxilio per medium pa-
cis & concordie D. Papae & regis predictorum
ad finem & effectum concupitum, addens in-
super qualiter ipse dominus legatus de bene-
placito domini nostri Papae, cum domino A-
ragonum rege, quia idem D. rex disposuerat
dare, prout dedit operam efficacem, quod di-
cti Paniscosenses exirent de Paniscos, inter
cetera convenit dicto D. regi dare centum
quingenta millia florenorum. Cumque per
Dei gratiam, & per medium dicti domini re-
gis Paniscosenses prefati de Paniscos exissent,
& quod est laudabile ad gremium ecclesie
Dei, & obedientiam eiusdem domini Martini

Papae fuissent reducti, non restabat aliud nisi
solvere domino regi predicto summam pro-
missam, subiens quod cum dominus noster
Papa tam pro guerris Bohemorum, quam de
Bononia, & aliis diversis oneribus, que die-
rim occurrerunt sancte Dei ecclesie, non pos-
set perinde supplere: idem dominus legatus
rogavit D. papatos ibidem existentes, & ce-
teros de Concilio, quatenus in promissis de
circa ea predictam summam prefato domino
regi exsolvendam pro honore ecclesie Dei &
domini nostri Papae, vellent intuitu pietatis
intendere, & taliter facere, quod prater a-
terna retributionis premium, idem dominus
noster Papa paternam dilectionem, & reve-
rentiam in ipsis suis filiis, & sancte sedi a-
postolicae obedientiam, & devotionem luce
clarius cognoscens, operis per effectum eor-
dem in suos speciales dilectos filios, & in ne-
cessitatibus ad succurrendum sedi apostolice
promptus, propitios & liberales recipiens spe-
cialius habeat, recommissos. Quorum autem
ad ea, que eidem domino legato ratione pro-
curatorum & alios per clerum regnorum, &
terrarum dicti domini regis sunt debita, idem
dominus legatus, eorum remisit ipsorum in
Concilio existentium cognitioni. Nam licet,
ut ibidem afferuit idem dominus legatus, ipse
haberet bullam a domino nostro Papa in effe-
ctu continentem, quod pro dictis centum quin-
quaginta millibus florenorum, & aliis necessa-
rio eximendis & levandis, posset super clero
imponere subsidium, attamen, sic dixit se
confidere de ipsis dominis prelatis, & ceteris
in Concilio congregatis, & de eorum bona
affectione, ita quod tenebat pro firmo, quod
facerent sponte ea, que compulsi facturi es-
sent, & ideo de ulteriori executione dictae bul-
le dixit se velle supersedere de presentia, vo-
lens gratiose agere cum eisdem: de quo in
continenti omnes in Concilio existentes humil-
liter regratiati sunt prefato domino legato per
organum domini Tirasonensis Episcopi, sup-
plicantes eidem domino legato, quatenus ad
deliberandum super promissis petitis eius tem-
pus brevissimum concederetur, usque ad pro-
ximam sessionem die Sabbati sequenti tenen-
dam, sicque ista sessio tertia fuit finita.

Insuper causantibus infirmitatibus, presu-
mptum dominum legatum plurimum pro tunc
gravantibus, sessio assignata prorogationes ob-
tinuit multiplices, tandem post festum omnium
Sanctorum, die videlicet quarta Novembris
deputati per Concilium responderunt domino
legato, quod, quoad summam pro domino
Aragonum rege petitam, volentes sancte se-
di apostolice, & domino nostro Papae de eo-
rum paupertate, licet plurimum gravati pe-
sistentis, guerris & sterilitatibus, iuxta posse,
servire, parati erant subvenire, tamen
sedi apostolice de sexaginta millibus floren-
orum, pro ipso vero domino legato cum hu-
millima supplicatione, ut clero & ecclesiis,
regnorum & terrarum domini Aragonum re-
gis, circa mare consistentium, pluribus men-
sibus insupportabilibus, & paupertate gravatis
compensando, licet & ipsi ad plenum cognos-
cebant, & expresse confessantur, summam
quam offerre eidem intendebant, non esse iux-
ta per eundem dominum legatum labores, ex-
pensis, & sumptus in legatione huiusmodi,
pro honore & utilitate ecclesiarum, & cleri
predictarum, supportatos, erogatos & con-
sum-

Concilium
esset sed
apud in se-
magna mil-
libus floren-
orum sub-
venire.

ANNO
CHRISTI
1449.

Concilium
est legit
pro fide
laboribus
& expensis
viginti tria
milia doro-
rum mon.
Aragon.

Alto Gello.

Legatus
ad regem
litras pu-
tantes, que
ad bonum
& utilitatem
ecclesiarum
& cleri a
rege per
concordiam
factam obti-
nerat in
ecclesiis
metropoli-
tan. Terra-
con. & Ca-
strogud.
archivis re-
cordatis
odert & de-
not.

Primo est
que rex ju-
rat se edita
non factu-
rum contra
libertatem
ecclesiarum,
neque de
bonis eccle-
siarum acci-
piendum: ne-
que in jura
camere apo-
stolice mo-
nem appo-
nendum.

Tunc illi-
tum.

sumptos, prout cunctis erat notorium & ma-
nifestum, eorum tamen omnium & singula-
rum existentium in Concilio unanimi, & con-
cordi assensu, mere & spontanea voluntate
ultra cum humilitate & reverentia pro dono
obtulerunt summam viginti trium millium flo-
renorum auri de Aragonia, de tam parva ob-
latione, respectu laborum, & sumptuum suo-
rum, & etiam majoris summe multe ad ean-
dem procuracionem, sibi debitarum, veniam
humiliter postulantes, quorum bonum valle,
& concordem animum, ac de eorum pauper-
tate juxta posse, eidem domino legato servire,
& complacere omnino dispositum, presen-
tibus dominus legatus vir generosus, nobilis &
illustris attendens, & alimans potius bonam
voluntatem illorum, quam oblatam summam,
& donum eorum precibus anxit, & oblatam
summam predictam gratis accepit.

In crastinum que fuit die Sabbati, quinta
Novembris anni superius annotati, in tinello
domus Episcopalis Dertusensis fuit congrega-
tum Concilium, & tenta sessio publice, in
qua reverendissimus dominus legatus presen-
tibus legationis sue octo Episcopis, videlicet,
Tirasonensi, Herdensi, Gerundensi, Oscensi,
Dertusensi, Vicensi, Elnensi, Valentino Epi-
scopis, abbatibus & ceteris supradictis, & al-
liis pluribus qui supervenerant, usque ad nu-
merum trecentorum virorum notabilium in
Concilio congregatorum, primitus, & ante
omnia octo patentes litteras regis, quas su-
per diversas ecclesias, & clerum illarum con-
cernentes, a domino rege Aragonum per con-
cordiam factam, & ad bonum, utilitatem &
commodum ecclesiarum & cleri predictorum
obtinuerat, sigillo regio magno impendenti,
ad robur in futurum perpetue firmitatis sigil-
lata obtulit, & donavit in metropolitanarum
ecclesiarum Terraconen. & Castaraugustan. ar-
chivis ad futuram rei memoriam originalibus
recondendis, de quibus sub sigillo suo trans-
sumptum autenticum cunctis ecclesiis, pre-
cipue cathedralibus concessit.

Regia patens littera, in qua dominus Al-
phonfus rex illustris super sancta Dei evan-
gelia & evangelice testatur se jurasse, jurat-
que & promittit in sua bona fide regia, quod
a die concordie cum reverendissimo in Chri-
sto patre domino Petro Cardinali de Fuxo a-
postolice sedis legato inita, & abinde non
faciet edicta contra libertatem ecclesiarum, nec al-
iquid de bonis ecclesiarum universalis, vel ejus
particularis recipiet vel recipi permittet, nisi
in casibus a jure communi vel patris con-
fessis, nec apponet mar- in jura camere apo-
stolice, primitus lecta sunt ibidem, tenorem
qui sequitur in se habens.

Nos Alphonfus Dei gratia rex Aragonum, Si-
cilia, Valentia, Majoricarum, Sardinia & Cor-
fica, comes Barcinona, dux Athenarum & Neo-
petria, ac etiam comes Rossionis, & Cerita-
nia, &c.

Attendentes inter reverendissimum in Chri-
sto patrem dominum Petrum divina providen-
tia Cardinalem de Fuxo vulgariter nuncupa-
tum legatum apostolicum nomine, & vice do-
mini Papae, & nos plura & diversa pacta,
conventiones & capitula fuisse hinc inde pra-
sticata, facta & firmata, ut in instrumento
publico inde facto & acto in regali palatio
Valentino vigesima septima mensis Octobris,
anno a nativitate domini millesimo quadrin-

gentesimo vigesimo septimo, & clauso per di-
lectos & fideles nostros Franciscum de Arno
secretarium & notarium nostrum, & per Guil-
ielmum Raymundum de sancto Joanne cleri-
cum Castrensis diocesis publicum auctoritate
apostolica notarium, hac, & alia latius sunt
contenta, que quidem pacta & conventiones
juxta responsiones ad ea, & omnia, & singu-
la in illis contenta, cum modificatione, ex-
pressionem, declarationem, tamen primi capituli
incipiendum.

In nomine sancte & individue Trinitatis
recolimus a nobis & nostra curia dudum e-
manasse capitulum, loquens de materia cita-
tionis, & processuum per dominum Papam
contra nos inceptorum & attentatorum, cujus
quidem modificatio, expressio & declaratio
continetur in quadam bulla apostolica inter
dictum dominum Papam, & ambaxiatorem
nostrum concordata, que data est Romae apud
sanctos Apostolos secundo nonas Februarii,
pontificatus domini Papae anno duodecimo,
per dictum Franciscum de Arno, &
Thomam Troleti apostolica auctoritate nota-
rios, recepta, confirmata, approbata, atque
laudata fuit, ac deinceps firmata pariter & ju-
rata, ut in dicto novissime recepto instru-
mento latissime est contentum. Nosque volumus,
prout regiam decet majestatem, que nos tan-
quam efficaciter observare, tenore presentium
de nostra bona fide regia, necnon juramus
super cruce domini nostri Jesu Christi, &
ejus sancta quatuor Dei evangelia manibus
nostris corporaliter tacta, quod deinde non
apponemus manus ad jura camere apostolice,
neque edicta contra libertatem ecclesiasticam
faciemus, aut aliquid de bonis ecclesiarum uni-
versalis vel particularis recipiemus, vel recipi
permittimus in terris & ditionibus nostris, ni-
si in casibus a jure communi, sive patris,
permisissis. Quapropter mandamus per presen-
tes sub incurso nostre indignationis & ira,
ac sub fide & naturalitate, quibus nobis ad-
stricti sunt, universis & singulis viceregibus,
gubernatoribus, bajecis, generalibus justitiis,
vicariis, subvicariis, baillivis, alguaceris,
subbaillivis, electoribus & commissariis, &
aliis quibusvis personis subditis nostris, qua-
tenus hanc presentem nostram provisionem &
voluntatem studeant efficaciter observare, &
si quem senserint in aliquo contrarie, illum
puniant & castigent, ac puniri & castigari
faciant rigide & taliter, quod aliis transeat
in exemplum. In cujus rei testimonium pre-
sentes litteras fieri iussimus nostro sigillo com-
munitas. Datum Calatarubii die decima septima
Junii, anno a nativitate domini MCCCC-
XXIX.

Rex Alphonfus.

Secunda patens regia littera, per quam do-
minus Alphonfus Aragonum rex illustris in-
hibet consiliaris suis, & officialibus regis
crimen falsa monete, vel aliud quodcumque
crimen de cetero clericis illarum partium fal-
so imponere, & de amplius indebite non ve-
rare; personas immunitate ecclesiastica gande-
re debentes ab ecclesiis extrahere de cetero,
& libertate ecclesiastica amplius non violan-
da, vel infringenda, sub magnis & formida-
bilibus penis, tradite sunt in Concilio sub
tenore presentium.

Alphonfus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia,
Valentia, Majoricarum, Sardinia, Corfica, comes

ANNO
CHRISTI
1449.

Secunda illi-
tum prohibi-
tum aliquid
crimen cleri-
cis falso
imponi, vel
de venari.
personas im-
munitate ec-
clesiastica
gandentes
ab ecclesiis
extrahi, &
libertatem
ecclesiasticam
violari
vel infringi.

ANNO
CHRISTI
1493

ANNO
CHRISTI
1493

*Barcinonensis, dux Atbenarum & Neopatria, ac A
etiam comes Rossilonis & Ceritania, nobilibus,
dilectis & fidelibus consiliariis nostris, antecessis
& singularibus personis vices gubernatoris genera-
lis, iustitiis, saluedinis, vicariis, balliuis,
subvicariis & subballiuis, ceterisque successori-
bus, salutem & dilectionem.*

torum, altarumque ecclesiasticarum persona-
rum in Concilio, quod per reverendissimum
dominum Cardinalem de Furo sedis apostolicae
legatum in civitate Dertusa celebratur, ad
presens congregatum, nostrae celsitudinali nuper
facta displicenter percepimus, quod vos, seu
aliqui vestrum non metuentes faciem vestram
in alienam nossem immittere, sed scandala &
odla sectantes, ecclesiasticas libertates, immu-
nitates & iura indistincte infringatis, & vio-
letis religiosos, canonicos, aliosque clericos,
etiam in sacris ordinibus constitutos, & in
habitu & tonsura repositos vestris carceribus
mancipando & ab ipsis pecunias damnabiliter
extorquendo, & alias multimode vexando,
non sine notoria Dei offensa, & ecclesiasticam
libertatis praedictis nimium manifestis. Quo-
circa supplicato super his nostrae humiliter
majestati, & cum instantia geminata dignare-
mur debite providere. Nos cupientes nostro-
rum subditorum quietem praecipue clericorum,
& volentes, quod unusquisque sua & non a-
liena jurisdictione latetur, & iura, ac liberta-
tes ecclesiasticae illata observentur, vobis &
cuilibet vestrum dicimus tenore presentium,
& sub ira & indignationis nostrae incursum,
penaque duorum millium florenorum Arago-
niae de bonis contra facientium irremissibiliter
habendum, expresse, consulte, & de nostra
certa scientia jubemus, quatenus scandala, dis-
sentiones & iurgia inter vos & ecclesiasticos
iudices pro posse vitando, iura, immunitates,
jurisdictiones, & ecclesiasticas libertates, pre-
latis, aliisque personis ecclesiasticis penitus ob-
servetis, & ab aliis faciat in violabiliter ob-
servari, aliasque personas ecclesiasticas, eccle-
siasticae jurisdictioni submissas, contra jus &
iustitiam directe, vel indirecte minime capla-
tis, vexatis seu modo aliquo molestetis, nec
per quampiam molestari aut vexari aliquatenus
permittatis: quinimo eosdem charitative,
& reverenter, ut Christianam decet religio-
nem, tractetis, & debite venerationis affectum
in suis iudiciis, & foro ecclesiasticis libertati-
bus, jurisdictione, defendatis: hoc enim Deo
sentietis acceptum, & nostrae quamplurimum
complacebitis majestati, qui e contrario con-
tra vos ad dictarum penarum exactionem, &
alias procedere merito cogemur. Datum Der-
tusa, sub sigillo nostro communi, die duode-
cima mensis Octobris, anno a nativitate do-
mini MCCCCXXIX.

Tunc dicitur
quod...

Recenti querelosa expositione celsitudinali nos-
trae super facta pro parte venerabilium, &
dilectorum consiliariorum nostrorum prela-
torum, & aliarum personarum ecclesiasticarum
in Concilio per reverendissimum in Christo
patrem dominum Cardinalem de Furo, sedis
apostolicae legatum, consanguineum nostrum
clarissimum in civitate Dertusensi de praesenti
celebrato congregatorum displicenter percepimus,
quod vos, seu aliqui vestrum, divinam
non metuentes ultionem contra clericos, & al-
ios crimine falsa moneta, & alia enormia
fide imponitis, eosque ab ecclesiasticis aliis-
que locis libertate, & immunitate ecclesiastica
gaudere debentibus extrahitis, & vestram
jurisdictionem praeter nostram mentem indebitum
exercetis, eosdem clericos vexando omnimodo,
& ecclesiasticas libertates, & immunitates vio-
lando, ut inde a vobis & vestris dominatio-
nibus pecunias, se redimant, & tucantur,
quod nec immerito meae majestati summe dis-
plicuit. Quapropter volentes nostros subditos,
praecipue clericos & personas ecclesiasticas in
eorum iuribus & libertatibus conservare, & a
nemine indebitum molestari; vobis & cuilibet
vestrum dicimus tenore presentium, & man-
damus, sub ira & indignationis nostrae incur-
sum, penaque mille florenorum Aragoniae de
bonis vestris, si contra feceritis, irremissibili-
ter habendum, privationisque officiorum,
quatenus a talibus falsis criminibus impositio-
nibus contra clericos & ecclesiasticas personas,
eorumque vexationibus, & libertatum, iurium
& immunitatum ecclesiasticarum fractionibus
& violationibus vos abstinere & cessetis: Su-
per praedictis taliter vos habentes, ut jurisdic-
tio seu libertas ecclesiastica illata penitus re-
linquatur, & omnis materia scandali, vexa-
tionis seu malitiae auferatur, hocque non mu-
tatis seu differatis aliqua ratione, seu causa,
cum sic fieri, servari & exequi volumus, &
penitus jubemus. Datum Dertusa, sub nostro
sigillo communi, die 12. mensis Octobris an-
no a nativitate domini MCCCCXXIX.

Rex Alphonfus.

Tunc dicitur
quod...

Tercia regia patens littera, per quam D.
Alphonfus rex illustris inhibet, sub magnis
& formidabilibus penis officialibus suis regis, ne
clericos incarcerationem, jurisdictionem ecclesiasti-
cam, libertatem & immunitatem infringant,
aut ab ecclesiasticis personis exigant, vel ex-
torqueant imperium. Tradita sunt in Con-
cilio sub tenore qui sequitur:

*Alphonfus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia,
Valentia, Majoricarum, Sardinia, Corsica, co-
mes Barcinonensis, dux Atbenarum & Neopa-
tria, ac etiam comes Rossilonis & Ceritania,
nobilibus, dilectis, & fidelibus consiliariis no-
stris generibus vices gubernatoris generalis, ju-
stitiis, saluedinis, vicariis, balliuis, subvicariis
& subballiuis, ceterisque officialibus &
subditis nostris, ipsorumque officialibus loca ten-
entibus, presentibus & futuris, salutem & di-
lectionem.*

Tunc dicitur
quod...

Clamora expositione pro parte venerabilium
& dilectorum consiliariorum nostrorum prela-

Rex Alphonfus.

Quarta patens littera regia, per quam D.
Alphonfus Aragonum rex illustris inhibet, sub
magnis & formidabilibus penis cunctis duci-
bus, comitibus, baronibus, & vassallis subdi-
tis suis, ne in terris suis, castris, vel locis
criminosos clericos, & ecclesiasticas personas
criminosas..... adversus ecclesiasticos iudi-
ces de talibus iustitiam debitam facere volen-
tes non manusent, vel defendant, affecu-
rent, vel sustineant, vel quidquam tribuant
contra jurisdictionem ecclesiasticam. Tradita
sunt in Concilio sub tenore sequenti.

Quoniam nota
est prohibens
quod...

*Alphonfus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia,
Valentia, Majoricarum, Sardinia & Corsica,
comes Barcinonensis, dux Atbenarum & Neopa-
tria, ac etiam comes Rossilonis & Ceritania,
nobilibus, dilectis & fidelibus consiliariis no-
stris quibuscumque ducibus, marchioni-
bus, comitibus, viccomitibus, baronibus, no-
bilibus, militibus, generisque personis & aliis
domi-*

ANNO
CHRISTI
1429.

ANNO
CHRISTI
1429.

dominis temporalibus in regnis & terris nostris
constitutis, eorumque officialibus, & locis tem-
poribus, presentibus & futuris, salutem & dile-
ctionem.

Noveritis pro parte venerabilium & dilecto-
rum consiliariorum nostrorum prelatorum, &
aliarum ecclesiasticarum personarum in concilio,
quod per reverendum in Christo patrem
dominum Cardinalem de Fuxo sedis apostolice
legatum, consanguineum nostrum carissimum
in civitate Dertusa de presenti celebratur,
maxima cum querela nostrae fore expositum
majestati, quod nonnulli ex vobis lucra
sua cum alienis dispendiis perquirentes, aut
alias fragilitate humana devicti, nitentes eorum
jurisdictionum & praeminentiam ultra
suos limites ampliari, favorisque indebitos
indifferenter impendere, quibuscumque aliqui clerici,
& ecclesiasticae personae fore ecclesiastico
proculdubio submissae, propriis futuris immemores
varios excessus perpetrantes ad castra,
villas, baronias, & loca vestra se latitant,
defendantur, atque reponuntur ut iudicium evadant
debitae ultionis, vosque inibi eos manentis,
defenditis & sustinetis, guidatis & assecuratis,
quod in Dei offensam, & ecclesiasticae jurisdictionis
praerogativam manifestum noscitur redundare.
Nos igitur nolentes, sicuti nec debemus,
jurisdictioni ecclesiasticae in aliquo derogare,
sed eam potius conservare & futuris scandalis,
quae propterea possunt de facili inter nostros
subditos evenire, debite obviare, vobis, & unicuique
vestrum dicimus praesentium serie, & iubemus
sub ira & indignatione nostra in cursu, poenaque
decem millium florenorum Aragoniae de bonis
contrafacientium habendorum, quatenus talia ad
statum debitum reducens, vestrisque jurisdictionibus
& praerogativis minime abutentes, sed de talento
vobis tradito vos contentos. . . . clericos, seu
ecclesiasticas personas ad castra, baronias, villas,
& loca vestra taliter recurrentes, vos seu vestri
officiales, aut subditi minime recipiatis, guidetis,
foveatis, sustineatis, seu etiam assecuretis, receptari,
guidari, foveri, sustineri aut assecurari ab aliquo
nullatenus permittatis, quin potius, quoties, &
quando per eorum iudices requisiti fueritis, vel
alter vestrum fuerit requisitus, ipsos dictis
eorum iudicibus confestim tradatis, & tradi
faciatis, omni favore, dilatione, & excusatione
reiectis, hocque non immutetis, seu differatis
ratione aliqua, sive causa, si praedictas poenas
cupitis evitare. Datum Dertusa, sub sigillo nostro
communi, die 12. Octobris, anno a nativitate domini
MCCCCXXIX.

Rex Alphonsus.

Quinta littera patens regia, per quam dominus
rex Alphonsus Aragonum rex illustris, sub magnis
& formidabilibus poenis inhiber vicecancellario,
& omnibus consiliariis suis, ne provisiones,
vel alios processus constitutorum provincialium
contra invasores ecclesiarum, & ecclesiasticorum
virorum oditarum debite incertos quoquomodo
impediant, seu perturbent. Fuit in Concilio
tradita sub tenore sequenti:

Nos Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia,
Valentiae, Majoricarum, Sardiniae & Corsicae,
comes Barcinonae, dux Aethuarum & Neopatria
ac etiam comes Rossionis, & Ceritaniae, &c.

Provisionis nostrae toto studio cupimus prove-
nire subsidii, ut censura ecclesiastica, & li-

bertatis ejusdem cujusvis temeritatis incursum
non infringantur, & unde damna subditorum
& scandala possunt de facili evenire pro viribus
obviare. Hinc est quod licet super invasionibus,
occupationibus, usurpationibus, & lesionibus
personarum, & rerum ecclesiarum, contra
invasores, raptores, occupatores, eorumque
factores per constitutiones provinciales
Concillii Terraconensis procedi debite provisum,
& cautum factis existat, verum tamen clamor
venerabilium, & dilectorum consiliariorum
nostrorum prelatorum, & ecclesiasticarum
personarum in Concilio, quod per R. D. P.
Cardinalem de Fuxo sedis apostolice legatum
consanguineum nostrum carissimum in civitate
Dertusa de presenti celebratur congregatarum,
aures nostrae majestatis infecte, quod per
raptores, invasores, occupatores, & factores
praedictos, cum contra eos per processus
dictarum constitutionum proceditur, ad nos
& nostros officiales indebite, & injuste
recursus habeatur, & varias occasiones
veritati contrarias opponentes & fingentes,
in praerogativam nostrorum regalium fore,
per praedictas constitutiones contra eos
procellum fraudulenter interdictum a nobis
& nostris officialibus inhibitorias provisiones
obtinere super processibus antedictis, & ad
occupationem temporalitatum contra prelatos
eosdem injuste proceditur, ob quod nedum
ecclesiastica censura dissolvitur, sed
contemnitur & enervatur, plurimaeque
scandala, dissensiones, & jurgia inter
prelatos praedictos, eorumque officiales,
& nostros officiales & subditos
preparantur. Implorato igitur super
his pro parte prelatorum, & ecclesiasticarum
personarum praedictarum a nobis remedio
concedente, nosque volentes in, & super
praemissis debite providere, nobilibus,
dilectis, & fidelibus consiliariis nostris,
vicecancellario ejusque regenti, vices
gerentibus gubernatoris nostri
generalis, justitiariis, vicariis, salmedicis,
ballivis, ceterisque officialibus & subditis
nostris, sub ira & indignatione nostra
in cursu, ac poena trium millium
florenorum Aragoniae de illorum bonis,
qui contrafecerint, exigendorum,
aliisque poenis nostro arbitrio
reservatis, expresse dicimus, & de
certa nostra scientia mandamus,
quatenus prelatos, eorumque
officiales ecclesiasticos iudices
in eorum circa processum
constitutionum Concillii provincialis
Terraconensis in casibus sibi
permissis adversus invasores,
raptores, occupatores personarum
& rerum ecclesiasticarum minime
perturbetis, impediat, seu molestat,
& ab aliquo perturbari, impediri,
seu etiam molestari nullatenus
permittatis: quinimo eosdem
prelatos, iudices, & officiales
eorum, eadem jurisdictione in
dictis casibus, eis us praestetur
permissis, eosdem uti libere,
& exercere sinatis, ac etiam
permittatis, eisque circa
exercitium, & usum hujusmodi
auxilium praestetis debitum,
& favorem servando: in, &
super praemissis, & etiam
circa temporalium occupationem,
concordiam bonae memoriae
Cardinalis Convenarum, &
capitula in curia S. Cucufatis
Valentiae per nos celebrata,
constata, contrarium
faciendi, tollentes vobis,
& cuilibet vestrum omne posse:
In quorum testimonium,
praesentibus nostras litteras
sari iussimus, nostro sigillo
communi munitas. Datum
Dertusa, die 12. mensis
Octobris, anno a nativitate
domini MCCCCXXIX.

Rex Alphonsus.
Sex-

Quinta littera patens regia, per quam dominus rex Alphonsus Aragonum rex illustris, sub magnis & formidabilibus poenis inhiber vicecancellario, & omnibus consiliariis suis, ne provisiones, vel alios processus constitutorum provincialium contra invasores ecclesiarum, & ecclesiasticorum virorum oditarum debite incertos quoquomodo impediant, seu perturbent. Fuit in Concilio tradita sub tenore sequenti: Nos Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia, Valentiae, Majoricarum, Sardiniae & Corsicae, comes Barcinonae, dux Aethuarum & Neopatria ac etiam comes Rossionis, & Ceritaniae, &c. Provisionis nostrae toto studio cupimus prove- nire subsidii, ut censura ecclesiastica, & li-

ANNO
CHRISTI

1429.
Secundum litteras
contra clericos & eccle-
siasticos qui
fraudulenter
sive in fami-
liaritate re-
gno obtine-
re, ut de
fraudulenter
obtinendo
de delictis
impuniti &
incurrit,
subhibendo
defectus pa-
nitentiam sub-
ne se talibus
litterarum
monet, sed ad
suum iudi-
cium transi-
tione, prout
de non talis
nominat.

Sexta littera patens regia per quam domi-
nus Alphonsus Aragonum rex illustris docet
rat, clericos & ecclesiasticos viros actu in ser-
vicio regio non deservientes, nec in plumbis
magistri rationum domus sue regis nomina-
tim descriptos, qui fraudulenter ad evitandum
de commissis per iudices ecclesiasticos ordina-
rios eorum condignam punitionem subire, &
ut maneat de suis criminibus & de istis im-
puniti & incorrecti, litteras familiaritatis re-
gis obtinuerunt, vel obtinebunt, prout litem
terarum huiusmodi, sic obtentaram, non esse,
nec haberi debere pro familiaribus, nec
privilegiis familiaritatis regis debere gaudere,
& hoc sub magnis & formidabilibus penis
fuit in Concilio traditum, sicuti sub tenore
sequitur:

Nos Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Si-
cilia & Valentia, Majoricarum, Sardinia, Corfi-
ca, comes Barcinonensis, dux Athenarum & Neopa-
tria, ac etiam comes Rossilionis & Ceritanis, &c.

Solent principes aliquando ad importunam
partium instantiam interdum per inadverten-
tiam, quandoque etiam necessitatis ex causa,
iuribus suorum subditorum indebitè derogare,
quæ postea in mentem rectè redacta, consulto
ad iustitiæ & rationis debitum reducuntur.
Cum sicut accepimus informatione veridica ve-
nerabilium & dilectorum nostrorum prelatorum,
& aliarum personarum ecclesiasticarum
in Concilio, quæ per reverendum in Christo
patrem dominum Cardinalem de Fuxo apostoli-
cæ sedis legatum, consanguineum nostrum
carissimum in civitate Dertusensi celebratur de
presenti congregatarum, nonnulli personarum
ecclesiasticarum vassalli, & foro, districti, &
iurisdictioni ecclesiasticæ omnino submissi, a
nostra maiestate familiaritatis obsequium frau-
dulenter implorant, illudque obtinent, non ut
nostris insistere proponant servitium, sed ut eis
liberis, quandoque ecclesiastico, quandoque
nostro seculari iudicio sint subiecti, ita quod
de commissis, vel committendis per eos, ex-
cessibus forum variando ad votum, a nemine
punitione debita valeant coerceri, sed potius
evadere iudicium canonice ultionis, quod in
preiudicium ecclesiasticæ jurisdictionis, ad cu-
jus examen patenter spectant, noscitur appri-
me redundare. Supplicato igitur a nostra cel-
situdine super his debite provideri: Nos sup-
plicatione huiusmodi veluti consona rationi be-
nigne admitta, cupientes omnino clericorum
nefarios ausus pro posse compescere, ne sub
huiusmodi fori, & jurisdictionis temeraria, &
noctiva variatione crimina per eos commissa,
seu committenda nonnumquam transeant impu-
nita. Tenore presentium dicimus, & nostræ
intentionis fuisse & esse declaramus, quod per-
sona aliqua, nullus, nisi nostris continue in-
stiterit servitium, & officio serviverit, quo re-
ceptus est, & scriptus in charta. Scriptoris
portionis domus nostræ pro nostro familiari
per annum & ultra quitationem ordinariam
computando, privilegio latari minime valeat,
vel a quo se tueri, quinimo sic obtinere quo-
vis modo huiusmodi familiaritatis privilegium,
laicus, vassallus, aut alius clericus fuerit, di-
cto privilegio familiaritatis fraudulenter obten-
to non obstante, iudicio seu examini sui pre-
lati, sive domini & superioris ecclesiastici sub-
iiciatur omnino, & de criminibus & excessi-
bus per cum commissis & committendis pu-
Concil. General. Tom. XXVIII.

niatur iustitia mediante eorundem, quibus-
cumque verbo derogatoris, & non notantis
in dicto privilegio apponitis seu apponendis
nullatenus obstituris, ac si, prout ante dicti
privilegi obtentum iudicari poterat & puni-
ri. Quocirca per hanc eandem nobilibus, di-
lectis, & fidelibus consiliariis nostris gerenti-
bus vices gubernatoris, iustitiaris, vicariis,
baillivis, nec non cancellario, & vicecancella-
rio, ceterisque officialibus nostræ domus, ad
quos nostrorum familiarium iustitio, protectio,
correctio, & punitione pertinet & spectat, dici-
mus & mandamus de certa nostra scientia &
expresse, sub ira & indignationis nostræ in-
cursu, privationeque officiorum, quæ a nobis
obtinere, penamque trium millium florenorum,
quatenus se tali facto familiari, & fraudulen-
to nullatenus se intromittant, quinimo cum
suo ordinario domino vel prelato, aut ipsius
officiali seu iudici remittant omni dispendio,
excusatione & dilatione cessante. Nos enim
etiam ad cautelam quæcumque privilegia ta-
libus fictis familiaribus per nos forte commissa
presenti serie de dicta nostra scientia revoca-
mus penitus, & annullamus, nulliusque va-
loris aut firmitatis esse decernimus & declara-
mus, & ad eorum prelatos, officiales, & ju-
dices ordinarios puniendos remittimus, sicut
& prout ante concensionem privilegii præli-
bati, & si per nos eisdem minime fuisset in-
dultum, hocque non mutetur, seu differatur
aliqua ratione, cum sic fieri velimus & iubea-
mus. In quorum testimonium presentes nos-
tras litteras fieri iussimus, nostro sigillo com-
muni munitas. Datum Dertuse die 12. mensis
Octobris anno a Nativitate domini 1429.

Rex Alphonsus.

Septima littera regia patens, per quam D.
Alphonsus Aragonum rex illustris omnibus du-
cibus, comitibus, baronibus, secularibus po-
testatibus, subditis suis, & suorum regnorum
mandat, & præcipit, ut ecclesiasticis iudicibus
processus suos contra usurarios, & ad extir-
pationem criminis detestabilis usurarum, &
ad exequendas pias voluntates testantium, &
exercendi visitationes suas facientibus assistant,
favorem, & auxilium præbeant: inhibendo
insuper iustitiariis suis, ne in visitationibus ex-
ercendis, & jurisdictione ecclesiastica, ac te-
stium receptionibus & examinationibus in cau-
sis ad forum ecclesiasticum pertinentibus impe-
dire quoquo modo præsumant, & hoc sub
magnis & formidabilibus penis in contra-
facientes. Tradita fuit in Concilio, cuius tenor
sequitur, & est talis.

Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia,
Valentia, Majoricarum, Sardinia, Corfi-
ca, comes Barcinonensis, dux Athenarum & Neopa-
tria, ac etiam comes Rossilionis & Ceritanis,
egregiis, nobilibus, dilectis, & fidelibus consiliariis
nostris quibuscumque ducibus, marchionibus, co-
mitibus, vicecomitibus, baronibus, nobilibus,
militibus, generosisque personis & aliis comi-
nis temporalibus, in regnis & terris nostris
constitutis, eorumque officialibus, presentibus,
& futuris, nec non gerentibus vices guberna-
toris nostri generalis, alguazervis, iustitiariis,
salmadinis, vicariis, subvicariis, baillivis,
subbaillivis, subditis & vassallis nostris a-
liis quibuscumque, & eorum loca tenentibus,
presentibus etiam & futuris salutem & dile-
ctionem.

Cccc Pro

ANNO
CHRISTI

1429.
Secundum litteras
contra clericos & eccle-
siasticos qui
fraudulenter
sive in fami-
liaritate re-
gno obtine-
re, ut de
fraudulenter
obtinendo
de delictis
impuniti &
incurrit,
subhibendo
defectus pa-
nitentiam sub-
ne se talibus
litterarum
monet, sed ad
suum iudi-
cium transi-
tione, prout
de non talis
nominat.

concessio-
nem.

Septima lit-
tera qua rex
sua præcipit,
ut ecclesi-
asticis iudicibus
processus suos
contra usurarios,
& ad exequen-
das pias volun-
tates testan-
tium & exer-
cendi visitationes
suas facientibus
assistant, nec
non impe-
diant.

ANNO
CHRISTI
1419

ANNO
CHRISTI
1419

Pro parte venerabilium, & dilectorum consiliariorum nostrorum prelatorum & personarum ecclesiasticarum in Concilio quod per R. patrem D. Cardinalem de Fuxo sedis apostolicæ legatum consanguineum nostrum charissimum in civitate celebratur de præsentis congregatarum nostræ majestati expositum extitit cum querela, quod vos, seu aliqui vestrum in alienam messem falce[m] ponere non verentes, prelatos eisdem eorumque iudices & personas ecclesiasticas, ipsorum jurisdictionem in ipsorum subditos exercere volentes, & signanter circa ecclesiarum suarum visitationes, seu plorum ultimarum voluntatum fidelium defunctorum ad implendas executiones, & damnati detestabilisque usurarum criminis extirpationem, & alias multipliciter impeditis, & etiam perturbatis diversa mandata pœnalia, inhibitiones & banda, ac diversas præconizationes contra libertates ecclesiasticas, & præjudicium ecclesiasticæ jurisdictionis faciendi, prohibensque, & seu non permittitis litteras, seu provisiones ecclesiasticorum iudicum, super iis quæ ad eorum forum pertinent, & spectant, in locis vestre jurisdictionis, seu vestri domini publicare, eas occultando, lacerando, capiendo & alias impediendo non sine magno eorum præjudicio, vestrarum animarum periculo manifesto. Ad nostram igitur majestatem super præmissis habito pro parte prælatorum prelatorum, & aliarum ecclesiasticarum personarum recursum, & supplicato debita cum instantia debite provideri, nos, ut nostræ congruit regis dignitati merito toto animo intuentes quam pium, quamque meritorium, utile & necessarium fuerit, eorumque officio prelatorum incumbere, ecclesias dirigere, & visitare, animabusque fidelium defunctorum suffragari, & ipsorum pias ultimas voluntates adimplere, cupientesque viscosum, contagiosumque usurarum morbum, qui animas committentium absorbet, a christicolis, præcipue nostris subditis radicibus evelli, vobis & cuilibet vestrum dicimus, & tenore præsentium jubemus, sub ira & indignationis nostræ incursum, pœnæque trium millium florenorum Aragoniæ de bonis contrafactentium sine remissionis spe habendorum, quatenus prelatos quoscumque, eorumque officiales, vicarios, & alios iudices, aliasque personas ecclesiasticas in eorum officiis & jurisdictionibus exercendis tam in iis, quæ litium ordinationem respiciunt, quam ipsarum decisionem, testibus recipiendis, sententiis promulgandis, easque ad executionem debitam deducendis in casibus ad eorum forum, seu jurisdictionem pertinentibus & spectantibus, ac in visitationibus faciendis, si, & prout de jure ad eos pertinet, & spectant, odio, vel favore alicujus minime perturbetis, seu etiam impediatis, perturbetis, seu impediti peremptam permittatis, quinimo eisdem prelatibus, eorumque officialibus & iudicibus, ac personis ecclesiasticis in præmissis officiis, & jurisdictionibus exercendis, debite assistatis, Consiliis, auxiliis & favoribus opportunis, revocando, ac voce præconia publicando per loca vestre jurisdictionis quascumque præconizationes, mandata, inhibitiones seu banda contra libertates ecclesiasticas, seu ecclesiasticæ jurisdictionis emanatas, revocantes sicut nos præsentium serie deliberate & consulte

revocamus & cassamus, ac pro revocatis & cassis haberi volumus, & jubemus, litterasque & provisiones iudicum ecclesiasticorum in iis, quæ ad ipsorum forum pertinent, nullatenus impediendo, in iis taliter vos habentes, quod apud nos per præfatos aut aliquos eorum pro præmissis non cogatur de cetero haberi recursum. Scituri quod illos, ob cuius causam, seu culpam præmissa eorum jurisdictio, & officiorum exercitium quovis modo impediatur, taliter puniemus, quod eis ad pœnam cedet, & aliis merito ad exemplum. Datum Dertusæ sub nostro sigillo communi, die 12. mensis Octobris MCCCXXIX.

Rex Alphonsus.

Octava littera patens regia, per quam D. Alphonsus Aragonum rex illustris cunctis nobilibus, gubernatoribus, & iustitiis sæcularibus regnorum suorum mandat, ne in eorum terris & dominiis permittant, vel sustineant quoscumque quæstores, qui multos faciunt abusus contra honorem Dei, & ecclesiæ, uti officio quæstorum, vel illud exercere, nisi secum deferant testimoniales litteras diocesani Episcopi, in cuius diocesi quærere intendunt, & hoc mandat sub magnis pœnis observari. Tradita fuit in Concilio, sub tenore sequenti.

Nos Alphonsus Dei gratia rex Aragonum, Sicilia, Valentia, Majoricorum, Sardinia & Corsica, comes Barchinone, dux Athenarum & Neopatria, ac etiam comes Rossilionis, & Ceritanie, &c.

Quoniam ad illicita potius, quam ad licita illa insatiabilis avaritiæ vorago damnabiliter inclinatur, proinde diversa scandala in gentibus oriuntur, expediens, imo necessarium esse merito censemus, ut reges alique terrenæ potestates nociva ab eis avellant, & viam erroris huiusmodi pro posse excludant. Sane igitur querula expositione nostræ majestati nuper facta pro parte venerabilium & dilectorum Consiliariorum nostrorum prelatorum & aliarum ecclesiasticarum personarum in Concilio, quod per reverendum in Christo patrem D. Cardinalem de Fuxo sedis apostolicæ legatum consanguineum nostrum charissimum in civitate Dertusæ celebratur de præsentis congregatarum, percepimus quod nonnulli elemosynarum quæstores ausu temerario, & damnato, ut aurum subtili vel fallaci ingenio potius extorqueant, quam populum ad devotum onem incitent, varios quæstus pro ecclesiis, hospitalibus, & aliis diversimode, cum nostris vel nostrorum officialium litteris facere satagunt, & se moneas collationum, & alias in populo expositiones varias astutissime habere præsumunt, in quibus propter ipsorum quæstorum insufficientiam, & populi prædicti simplicitatem, errores in eo ædificant, & cum decipiunt, ac ecclesiasticæ religioni, ut plurimum possunt, detrudere non verentur. Nos igitur dictorum quæstorum abusionibus, & temerariis ausibus viam præcludere, quantum nobis est possibile, cupientes, nobilibus, dilectis, & fidelibus nostris universis & singulis vicegerentibus gubernatoris generalis, iustitiariis, juratis, vicariis, bailivis, salmedinis, ceterisque officialibus, ac universitatibus & subditis nostris, & dictorum officialium loca tenentibus, præsentibus & futuris tenore præ-

Octava littera
qua mandatur non
permittendum
quæstores qui
officio quæstorum
ausu temerario
aut fallaci
ingenio potius
extorqueant, quam
populum ad
devotum onem
incitent, varios
quæstus pro
ecclesiis, hospitalibus,
& aliis diversimode,
cum nostris vel
nostrorum officialium
litteris facere
satagunt, & se
moneas collationum,
& alias in populo
expositiones varias
astutissime habere
præsumunt, in
quibus propter
ipsorum quæstorum
insufficientiam,
& populi prædicti
simplicitatem,
errores in eo
ædificant, & cum
decipiunt, ac
ecclesiasticæ
religioni, ut
plurimum possunt,
detrudere non
verentur. Nos
igitur dictorum
quæstorum abusionibus,
& temerariis
ausibus viam
præcludere, quantum
nobis est possibile,
cupientes, nobilibus,
dilectis, & fidelibus
nostris universis &
singulis vicegerentibus
gubernatoris generalis,
iustitiariis, juratis,
vicariis, bailivis,
salmedinis, ceterisque
officialibus, ac
universitatibus &
subditis nostris, &
dictorum officialium
locis tenentibus,
præsentibus &
futuris tenore præ-

ANNO
CHRISTI
1439.

presentium de nostra certa scientia, & ex-
preste dicimus & mandamus sub ira & indi-
gnationis nostre locursu, penaque mille flo-
renorum Aragonie, quatenus quoscunque ipsos
in ecclesiis, vel nomine alicujus sancti qua-
situm facere nitentes, si sine obtentu litterarum
diocesani, in cujus diocesi ipsum facere vo-
lunt quatum, etiam nostras exhibuerint,
vel nostrorum officialium litteras, ut aliorum
quorumcumque, nullatenus admittatis, nec ip-
sius occasione quatum elemosynas petere, ser-
mones, aut expositiones verbi Dei populo mi-
nime fieri permittatis, seu eisdem litteras ali-
quas concedatis: quinimo per nos concessas, si
a diocesano predicto non obtinuerint licen-
tiam, litteras quatum hujusmodi faciendi, ut
primitur, ab eisdem recuperetis, & eas ad
nos remittere procuretis: eas vero quas vos,
seu aliqui vestrum eisdem concesseritis, illico
revocetis, prout nos presentium serie revoca-
mus, & pro revocatis haberi volumus, & ju-
bemus: hocque non mutetis, seu differatis a-
liqua ratione, seu causa: nos enim contra-
rium faciendi vobis & cullibet vestrum tolli-
mus omne posse. In quorum testimonium pre-
sentes fieri iussimus nostro sigillo communi
munitas. Datum Dertusa die 12. Mensis Oc-
tobris, anno a nativitate domini MCCCCXXIX.

Rex Alphonsus.

Legatus con-
stituitur
in Concilio
XIII. consti-
tutiones sy-
nodales que
omnes fac-
tant receptas.

Postmodum ibidem presatus D. Cardinalis
super reformatione ecclesiarum & status eccle-
siastici partium predictarum in Concilio pre-
sidentis juxta capitula per Concilium ad refor-
mandum sibi tradita de & super diversis ec-
clesiis & clerum, ac statum ecclesiasticum con-
cernentibus edidit & publicavit, ac coram se
per notarium publicum in Concilio presentia
omnium solemniter de verbo ad verbum alta
& intelligibili voce perlegi fecit viginti duas
constitutiones, de vestibus rubeis non deferen-
dis, cui se opposuit pro ecclesia & diocesi
Urgellensi vicarius D. Episcopi Urgellensis,
dicens ecclesiam Urgellentem habere in obser-
vantia & consuetudine deferendi, cui per D.
legatum, ut doceret de privilegio & jure spe-
ciali, alias non audiretur, fuit injunctum, nec
docuit: sicque recepte sunt omnes, quarum
tenor per ordinem sequitur, & est talis.

Anno quo supra, & die sabbati, que fuit,
& intulabatur quinta mensis Novembris anni
superius annotati in domo episcopali Dertu-
sensi predicto D. Cardinale legato presidente,
reverendisque in Christo patribus, dominis,
Tirasonensi, Ilerdensi, Gerundensi, Oscensi,
Dertusensi, Vicensi, Elnensi & Valentino E-
piscopis, ac aliis prelatibus, syndicis & procu-
ratoribus assistentibus, neque notario publi-
co, & restibus infra scriptis presentibus fue-
runt lecte, & publicate per Cipressium Bela-
guerii constitutiones infra scripte, quas man-
davit idem D. legatus per universas civitates,
dioceses & loca provinciarum Terraconensis
& Cesaraugustane inviolabiliter observari,
quarum quidem constitutionum tenor sequi-
tur, & talis est.

ANNO
CHRISTI
1439.

I.

De vita & honestate clericorum, & pro-
hibet certas vestes & folleratas.

Decet vite ecclesiasticæ professores
tanto præ cæteris honestate pollere,
quanto a vulgari populo segregati, Dei
sunt in sortem assumpti, & in domo
domini familiaribus obsequiis insisten-
tes, morum compositionis & honesta-
tis cæteris de se præbeant speculum &
exemplum: Hinc est quod circa cleri-
corum vitam moribus adornandam, &
honestatem gestu, actu, & habitu ex-
hibendam, & ab indecentibus sæcula-
rium rerum negotiis clericos seque-
strandos tam a jure communi, quam
per constitutiones legatorum apostolicæ
sedis ac provinciales, & synodales plu-
ra fuerunt laudabiliter instituta quo-
rum multa præsumptuosa transgresso-
rum audacia fauciauit: universos igitur
ecclesiarum prælatos propensius
exhortamur ut circa prædicta per a-
ctuales executiones rigidas & distri-
ctas, constitutiones & jura prædicta
solerter studeant instaurare, & clericos
beneficiatos, aut in sacris ordinibus con-
stitutos a procurandis, & administran-
dis bonis vel negotiis laicarum perso-
narum penitus arceant: huic igitur ad-
jicimus sanctioni, quod nullus in sa-
cro ordine constitutus, aut religiosus,
vel clericus ecclesiasticum obtinens be-
neficium, cujuscumque dignitatis, sta-
tus aut conditionis existat publice ve-
stiri audeat vestibus alterius panni,
quam de lana vel staminis, non rubei
vel viridis coloris, & brevitate vel
longitudine nimia non notandis, ultra
tres digitos vestium longitudo non su-
peret vestimenti, neque folleratus de-
ferat pellium de marthis, de fagnes,
de vebres, de ludries, desquirole, aut
vulpium, neque vestes fissas in lateri-
bus ullo modo, neque etiam retro,
præterquam in itinere itinerandi cau-
sa constitutus, neque diploides, aut
collaria vel manicas de panno serico,
& quod (prælatibus, doctoribus, magi-
stris, licentiatis & nobilibus, & ca-
thedralium ecclesiarum canonicis, di-
gnitatemque vel personatum obtinen-
tibus dumtaxat exceptis) nullus au-
deat in vestibus, vel capucis follera-
turam portare de vois vel grisus usu
vincitorum, quarumcumque pellium
in manicis vel collariis ab omnibus,
& singulis supradictis penitus reje-
cto. Qui vero contra aliquod supe-
rius expressorum præsumperit facere,

Tenor con-
stitutionum
synodaliur.

ANNO
CHRISTI
1619ANNO
CHRISTI
1619

vel venire, vestem, quam contra no-
stram prohibitionem hujusmodi ausu
temerario publice portare presumpse-
rit, fabricæ, vel ornamentis cathedra-
lis, vel collegiæ, aut parochialis ec-
clesiæ, vel monasterii, ubi talis fuerit
transgressio attentata, erogare, & tra-
dere teneatur. Ad hæc insuper adjun-
gentes, quod si quisquam præsentis
constitutionis transgressor, ad sui præ-
lati mandatum, vestem contra hanc
constitutionem delatam infra sex dies
fabricæ, vel ornamentis, ut prædici-
tur, recusaverit erogare, per tres an-
nos ipso jure a beneficiis, quæ obti-
net, sit suspensus, & non beneficiatus
per idem tempus efficaciter inhabilis
ad ecclesiasticum beneficium obtinen-
dum, locorum ordinarios sub obtesta-
tione divini judicis commones, qua-
tenus circa hujusmodi observantiam
statuti sic se vigiles exhibeant, & so-
lertes, ne in districto Dei judicio san-
guinis subditorum de prælatorum ne-
gligentium manibus requiratur, quod
si negligentes extiterint in præmissis,
ad valorem vestis propter eorum ne-
gligentiam non traditæ ipsi fabricæ,
vel ornamentis in foro conscientiæ te-
neantur, aliis juris communis legato-
rum, & provincialibus vel synodali-
bus statutis, circa quæ præsens non
complectitur constitutio, in suo per-
manentibus robore ac valore. Per hoc
tamen non intendimus prejudicare il-
lis, qui super præmissis, apostolicæ
sedis privilegiis, de quibus legitime
constare poterit, fuerint muniti.

II.

Contra clericos concubinos.

Ad extirpandam incontinentiæ ma-
culam, quæ inter cætera vitia, & di-
vinam provocat majestatem, & eccle-
siastici status honorem deducit in vi-
lipendium, & contemptum, plura tam
a sacris canonibus, quam a constitu-
tionibus, & legatorum apostolicæ se-
dis provincialiumque, & synodalium
medicaminum sunt propria præparata
fomenta: attamen, proh dolor, peni-
tus eliminari nequeunt, propter quod
est jugiter insistendum, ne multiplica-
tus invalescat, ut Christi militiam va-
leat devastare. Hinc cogimur vetera
pariter & nova comemorare remedia
& sollicita meditatione pensare, quo-
modo pestem hanc exterminare radi-
citus valeamus: his omnibus sedula
recogitatione digestis, tandem duxi-
mus providendum, universos & sin-

gulos archiepiscopos, Episcopos, ab-
bates, magistratus, ministros & alios
ordinarios, cujuscumque status, ordi-
nis, vel conditionis existant, sive sa-
cularis vitæ, sive regularis, vel etiam
ordinis militaris, eorumque vicarios,
& officiales, testes synodales, & pro-
curatores fiscales, sub obtestatione di-
vini judicii, strictissime commone-
re, ut circa extirpandum a clero ecclesia-
sticisque personis incontinentiæ vitium,
prout inferius continetur, sollicitè ac
vigilanter intendant, quatenus omni
libidinis sorditate repulsa, puritas ful-
geat pulcherrimæ honestatis: quodque
si quisquam clericus, ecclesiasticave
persona reperta fuerit in concubinato
notorio permanere, ab officio & be-
nificio denuncietur suspensus, & in-
habilis ad obtinendum beneficium ec-
clesiasticum, gradus, vel honoris a-
scensum, & pro tali in ecclesia in qua
est beneficiatus, & in ecclesia sub qua
degit, nec non in cathedrali ecclesia
publicetur: nec ad ea a quibus sic su-
sensus, & inhabilis fuerit nuntiatus,
unquam restituatur, quo usque abje-
cta & separata a se penitus concubi-
na, saltem per duos menses in castita-
te permanserit, & penitentiam egerit
sui corporis, superioris arbitrio indi-
cendam: & si postea repertus fuerit
eamdem admittere, vel aliam concu-
binam, & notorie in concubinato cri-
men relabatur, iterum pro suspensio,
& inhabili consimiliter publicetur, nec
tunc restitui valeat a quocumque nisi
penitus abjecta concubina, saltem per
quatuor menses vitam in castitate pro-
duxerit, actaque gravi penitentia quam
in corpore suo judicis sui arbitrio de-
cernimus indicendam; & si deinceps
tertio relapsus fuerit in concubinato
notorio, privetur omnibus beneficiis,
& alias carceribus affligatur, ut sic
ferro exusta vulnera, & secata sanen-
tur, quæ fomentis nequiverunt medi-
cinæ sanari, taliumque gravis castiga-
tio, exemplo mentes teneat, & in-
centivos comprimat aliorum. Sane si
quisquam ordinarius, vel officialium
prædictorum, circa hæc corrigenda no-
tabili negligentia fuerit repertus culpa-
bilis, & per superiorem ipsius negligenti-
a suppleatur, & digna punitione mul-
ctetur. Prohibemus insuper, ne ab ali-
quo fornicario notorio in ejus damnato
concubinato permanente, aliqua pecu-
nia, munus vel donum quisquam or-
dinariorum vel officialium prædictorum
publice vel occulte recipiat: quod si
secus a quoquam fuerit attentatum ad
erogandum in pios usus, id quod re-
cepe-

ANNO
CHRISTI
1429

operit, ad duplum valoris ejusdem Aleat nisi prius sine fraude penitus abje-
ipso facto etiam sine superioris man- cerit concubinam, & per menses qua-
dato, penam nomine, teneatur, consti- tuor in castitate sixerit, ut tenetur:
tutionibus omnibus super hac materia quod si ad vomitum redierit ipius,
editis, & illa domini Sabinenfis (nisi vel alterius concubinae, absque spe ve-
in eo, quod excommunicationis sen- niae, dignitate, officio, & beneficiis
tentiam adjicit) in suo robore perman- ecclesiasticis quibuscumque perpetuo sit
entibus. privatus, & effectus inhabilis ad di-
guitatem, officium, vel beneficia ec-
clesiastica obtinendum, in virtute san-
ctae obedientiae sub excommunicationis
pena, eidem religioni ordinis militaris
injungentes, quod honestis vestibus in
panno, colore, forma, & habitu u-
tantur, prout in fundatione ipsorum
ordinum, & secundum statuta regulae
portare; & incedere tenentur, & obli-
gati existunt.

III.

*Contra religiosos ordinis militaris
concubinas.*

Inter sollicitudines nostrae legationis officio incumbentes illa praecipue est, virtutes inserere, & vicia eradicare, licet enim sacris canonibus strictissime sit cautum, religiosos castitatem servare, concubinas vitare, ut debitum altissimo valcant reddere famulatum; quorumdam tamen relatione fidelium nostris auribus est intimatum, quod aliqui militarium ordinum religiosi non solum creatoris sine offensores, verum etiam famae suae prodigi & proprii persecutores honoris, mulieres ita in eorum domibus passim admittunt, cum eis cohabitant & morantur: quod nisi celeriter adhibeatur remedium, praecipuae, ecclesiae & conventus, ac eorum membra & bona ipsorum ad irreparabilis desolationis opprobrium deducerentur, prout jam dehiscente Ecclesia grandem patiuntur ruinam: attendentes autem vulgatam infamiam, grave scandalum, & vehementem suspicionem exorta, cum inter alia substantialia regulae, ossibus religiosorum annexa sit custodia castitatis, porta & principium aliarum virtutum, sitque jam nostro salubri statuto provisum, super continentia ecclesiasticarum personarum, quod praecipuas tenaciter observari, peculiariter tamen, prout decet, circa religiosos fœditate luxuriae involutos, rigorem dulcioris misericordiae temperantes, in regulari constitutione sancimus, ut quisque religiosus ita studiose votum castitatis observet, & concubinarum evitet, ut Deo animam cum fiducia valeat praesentare; si vero religiosus militaris exemptus, vel non exemptus, cujuscumque dignitatis, ordinis, militiae, vel status existat, de praesenti, vel imposterum concubinarium notorie fuerit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto, districte praecipiendo ordinariis locorum, quod religiosum ordinis militaris sic excommunicatum, tamdiu faciant publice hantari, donec ab hujusmodi sententia meruerit absolutionis beneficium obtinere, a qua absolvi non va-

ANNO
CHRISTI
1429

Ne divinae servitutis census, quem de fructu laborum suorum offerre tenetur quilibet clericus, ecclesiasticum beneficium possidens, vel in sacris ordinibus constitutus, dum per occupationes alias conventui Ecclesiae interesse non valet, ex defectu breviarii omitteretur, provide duximus statuendum, ut per locorum ordinarios beneficiarii praedicti, in sacris ordinibus constituti ad habendum propria breviaria infra tempus ipsorum ordinariorum arbitrio moderandum coercitione districta cogantur, nullusque de cetero in diaconum ordinetur, qui non habeat breviarium, & in practica, & peritia divinum officium faciendi per examen reperiat idoneus.

IV.

*Quod constituti in sacris, & beneficiis
habeant propria breviaria.*

Ut nullus non idoneus promoveatur ad sacros ordines.

V.

Ut nullus non idoneus promoveatur ad sacros ordines.

Nihil est quod Ecclesiae Dei magis officiat quam indecens promotio indignorum, nam dum indignis ad sacros ordines patet adscensus, inordinata crescit ambitio, & proficiendi in scientia, cura, & studium amputatur, & Ecclesiastici ordinis dignitas ducitur in contemptum. Universos igitur Episcopos sub ostentatione divini iudicii commonemus, ut unusquisque tanquam servus fidelis & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, sic fideliter & prudenter attendant, cui divina sacramenta committant, ne si ultra debitam mensuram alicui credant, aut infidelitatis si scienter, aut impru-

ANNO
CHRISTI
1439ANNO
CHRISTI
1439

dentia si ignoranter, in districto judicio valeant culpa notari: sed providi ad sacros ordines de aetate, moribus, & scientia debito subjiciantur examini, & circa eos, quae a sacris canonibus constitutione domini Sabinensis, & constitutionibus provincialibus, & synodalibus, & nostra etiam statuta sunt, sic teneantur & observentur, nec sub spe futuri profectus aliquis ordinetur, nisi actualiter tempore promotionis reperiat idoneus: sane quia aliqui proprii praetati notitiam fugientes, vel aliis exquisitis modis minus idonei, imo penitus illiterati, sacerdotale officium ambierunt, omnibus ecclesiarum praetatis injungimus, eorum conscientiam onerando, ut si de aliquorum insufficientia eorum aures notabilis fama pulsaverit, tales examinationi subjiciant, & si eos sic insufficientes reperiant, ab officii sacerdotalis executione suspendant, usquequo per studii exercitium debitam sufficientiam fuerint assecuti. Ceterum ut addiscendi & proficiendi in scientia opportunitas clericis conferatur, ecclesiarum praetatos, & capitula propensius exhortamur, ut circa reformandas & conservandas scholas artium, solerter ac diligenter intendant, ut tales in scholis clericis nutriantur, qui merito fieri valeant sacerdotes.

VI.

De modo instruendi populum circa fidem necessaria.

Saluti animarum plurimum dignoscitur opportunum ut unusquisque fidelis agnoscat, & sciat quod credere debeat, scilicet articulos fidei; quid petere, scilicet, quae in oratione Dominica Christus nos docuit postulare: quae servare, videlicet decem praetcepta legis: quae vitare, scilicet, septem peccata mortalia: quid optare, gloriam paradisi & sperare: quid timere, poenas inferni: quod christianae doctrinae breve, & utile epilogum esse censeatur: quae a multis popularibus, ut percipimus, ignorantur. Hac igitur constitutione dioecesis omnibus, & aliis praetatis ecclesiasticis super his jurisdictionem ecclesiasticam habentibus, districte praecipiendo mandamus, ut per viros litteratos, & probos dictari, & scribi faciant aliquod breve compendium, in quo praedicta omnia, quantum populares est scire necesse, districte comprehendatur, & clare: quodque compendium sic commode divida-

tur inter partes, ut per sex vel septem lectiones valeat declarari, & sic per totius anni decursum repetitis vicibus per curatos diebus Dominicis populo taliter faciant explanari, ut excussa ignorantia tenebris populum acceptabilem Deo valeant exhibere. Interdicimus tamen laicis omnem materiam de fide catholica disputandi, dioecesis aliisque iudicibus ordinariis ecclesiasticis sub interminatione divini iudicii strictius injungentes, ut contra laicos de fide catholica disputare attentantes, taliter insurgant, ut jura communia per censuram ecclesiasticam tenaciter observentur.

VII.

Quod in privatis domibus sacramenta non administrantur, nec celebrentur missa pro nuptiis, sepulcris, vel novinuptiis.

Sicut omnibus unum est, & aequaliter efficax Eucharistiae sacramentum, sic esse debet modus ministrandi unus omnibus & conformis, cum debita caerimonia & reverentia singulari. Quapropter ne ipsum associare & venerari volentium lucrandi concessas indulgentias meritum subtrahatur, statuimus, quod nemini sano per privatis domos vel capellas sacramentum Eucharistiae ministretur, sed ipsis sanis in Ecclesiis, & certis locis ad hoc deputatis, vel etiam specialiter deputandis: Ad infirmos vero, ab ipsis Ecclesiis deferatur, accensis luminibus honorifice & decenter. Ceterum praesenti salubri sanctione prohibemus, ne in domibus privatis sacrum baptismum alicui conferatur, sed Clementina super hoc disponens, efficaciter observetur, neque etiam missa pro nuptiis, vel sepulcris, vel novinuptiis in domibus celebretur.

VIII.

Quod sine auctoritate ordinarii nullum beneficium instituat, nec recipiatur, nisi dos ejus ad sustentationem vita sufficiat.

Quae magna sunt & veneratione condigna, si passim pro quorumlibet voluntatibus exercentur sua numerositate vilescunt, absorbetque regendi ordinem incomposita multitudo: hoc sedula meditatione pensantes, quodque pertinet ad decus Ecclesiae, quod vituperari, vel infamari poterit praevidere; sicque Ecclesiastica beneficia constitui super stabili

ANNO
CHRISTI
1439ANNO
CHRISTI
1439

bili fundamento, ne in opprobrium
Ecclesie facile deserantur, volentes:
horum serie duximus statuendum, quod
nullum de cetero beneficium Ecclesia-
sticum sine auctoritate ordinarii, ad
quem pertinet, in aliqua Ecclesia, vel
capella quomodolibet ordinetur, qui
quidem ordinarius non aliter fundatio-
ni, vel ordinationi huiusmodi beneficii
auctoritatem præbeat aut consensum,
nisi prius dos sufficiens ad sustentatio-
nem vite presbyteri assignata fuerit in
loco idoneo, & securo, quodque in sua
auctorizatione clausulam adjiciat subse-
quentem, *salvis canonicis institutis, &*
auctoritate provide dispensatis, quam clau-
sulam, etiamsi omissa fuerit, haberi vo-
lumus pro inserta, contra faciendi po-
testatem prælati omnibus abdicantes.

IX.

*Quod neophyti per censuram Ecclesiasticam,
& alias districte compellantur infantes
suos infra octo dies a die natiuitatis
deferre ad baptismum.*

Inaudita crudelitas nostrum propul-
sat auditum, quod nonnulli a Judaï-
mo, vel paganica cæcitate conversi,
infantes suos, quos per sancti baptismi
lavacrum eripere possunt, damnabili ne-
gligentia, vel incuria subesse permittant
jugo diabolicæ servitutis. Idcirco lo-
rum ordinariis districte præcipiendo man-
damus, quatenus parentes huiusmodi
per censuram Ecclesiasticam, aliaque
juris remedia districte coercionem com-
pellant, quatenus intra octo dies, ab
ipsorum infantium natiuitate numeran-
dos, sacrum eos recipere faciant bap-
tismatis sacramentum, omni prorsus ex-
culatione & dilatione semotis in iis
districte & rigide procedendo per ag-
gravationem censuræ Ecclesiasticæ, &
etiam si opus fuerit, invocationem
brachii sæcularis. Monemus insuper,
& sub interminatione divini iudicii ob-
testamur omnes dominos temporales
quatenus Ecclesiasticis iudicibus in
præmissis assistentes adjuutores, & co-
operatores existant auxiliis & remediis
opportunitis.

X.

*Quod vicarii & principales officiales Epi-
scoporum seu ordinariorum ecclesiastico-
rum habeant esse in sacris ordinibus con-
stituti.*

Perpetuo ordinamus edicto, vicarios
generales aut principales officiales dic-

cesanorum seu ordinariorum Ecclesia-
sticorum esse debere in sacris ordinibus
constitutos, decernentes omnes actus
vicarii aut principalis officialis non
constituti in sacris ordinibus, si quos
contigerit de cetero acitari, nullius
esse roboris, vel valoris.

XI.

*Contra illos qui familiaritatem regis impe-
trant fraudulenter.*

Quoniam, ut inquit Gregorius, uniu-
scujusque præsentis mentem curarum
densitas vastat, cumque animus divi-
ditur ad multa, sic minor ad singula,
tantoque ei in una qualibet re subri-
pitur, quanto latius in multis occupa-
tur, mirandum non est, si quandoque
contra concedentis intentum quicquam
extorquet improbitas importuna. Sa-
ne licet jamdudum serenissimus Ara-
gonum rex suæ justitiatæ mentis in-
tentum insinuaverit provisione regali de-
cernens, quod familiaritatis suæ privi-
legiis illi tantummodo gaudere debeant,
qui omni fictione cessante veri fami-
liares existunt. Nonnulli tamen ux-
cessuum suorum queant debitam coer-
cionem evadere, familiaritatis regis
litteras impetrare, & ad elusionem
suorum superiorum eis uti conantur:
Volentes igitur modo huic enervanti
ecclesiasticam disciplinam salubri pro-
videre medela, decernimus quod om-
nes & singuli, qui cum non sint veri
familiares, familiaritatis litteras, ut
prædicatur, impetrare, ipsique uti de
cetero attentaverint, beneficiis quæ ob-
tinent sint privati ipso facto, & non
beneficiati per triennium sint inhabiles
ad beneficium Ecclesiasticum obtinen-
dum iuribus ac constitutionibus pro-
vincialibus circa prædicta salvis reman-
entibus, & illæsis.

XII.

*Contra eos qui sub colore miserabilitatis,
vel modis aliis exquisitis clericos ad
vetita iudicia trahere moluntur.*

E Licet contra eos, qui clericos vel
ecclesiasticas personas in præjudicium
ecclesiasticæ libertatis trahere nitantur
ad iudicium sæculare, manifesta sint
sacrorum canonum statuta: quorum-
dam tamen astutia fraudulenta, sub
miserabilitatis & oppressionis colore ad
vetita peragendum excogitatas nititur
semitas invenire. Taliū igitur abusi-
bus pro libertatis ac immunitatis ec-
cle-

ANNO
CHRISTI
1459

eclesiastica conservacione per statuta jam
juris remedia districte precipimus ob-
viari, universis Ecclesiarum praelatis
in virtute sancte obedientie injungen-
tes, quatenus statuta felicitis memo-
rie Bonifacii VIII. incipiens; *Qui ut
intelleximus*, in suis synodis, & sua-
rum diocesum Ecclesiis faciant publi-
cari, & contra ipsum venientes ex-
communicatos declarent, & faciant
publice nuntiari, sacris canonibus, sta-
tutis provincialibus, & synodalibus
salvis remanentibus & illatis.

XIII.

*Contra inflammantes animos potentium
contra Ecclesiam & Ecclesiasti-
cam libertatem.*

Avaritiæ facibus succensu quorum-
dam animi inardescunt, ut propriae sa-
lutis obliti, omni divinæ majestatis
spreto timore, adversus ecclesiasticam
libertatem, ecclesiasticasque personas,
temporalium dominorum consiliatorum
ac officialium eorundem, universita-
tum præsentium inflammare animas
& accendere moliantur. Ut igitur tam
detestabilis malignorum audacia com-
pescatur, præsentis nostræ constitutio-
nis tenore sancimus, ut quæcumque
persona religiosa sive ecclesiastica cu-
jusvis conditionis, status, gradus, aut
dignitatis existat, palam vel occulte
principem, dominum temporalem, of-
ficialem, sæcularem judicem, vel uni-
versitatis rectorem, aut ipsam univer-
sitatem contra jura Ecclesiæ, vel ipsius
Ecclesiasticæ libertatis inflammaverit, ^D
vel consilium aut patrocinium dede-
rit, vel Ecclesiastica instrumenta in
præjudicium Ecclesiæ scienter occulta-
verit, vel contra ipsam Ecclesiam do-
lore, seu voluntarie exhibuerit, ex-
communicationis sententia absque spe
venię innodetur, & a beneficiorum
suorum fructibus, si beneficiatus fue-
rit per triennium sit suspensus: si ve-
ro non fuerit beneficiatus, per idem
tempus sit inhabilis ad quodcumque be-
neficium ecclesiasticum obtinendum.
universis praelatis sub ostentatione di-
vini judicii precipimus & mandamus,
ut a prædictis se abstineant, aliis pœ-
nis a jure communi constitutionibus
provincialibus & synodalibus in suo ro-
bore duraturis.

XIV.

*De negligentia praelatorum regularium,
circa subditorum corrigendos
excessus.*

Quoniam si gubernaculum discipli-
næ contemnitur, instat ut religio nau-
fragetur, & in non modicum religionis
scandalum effrenata irreligiositas eva-
getur, si delinquentium insolentia de-
bitæ correctionis verbere non fuerit ca-
stigata. Idcirco religiosorum ordinum
gubernationi, vel regimini præidentes,
sub ostentatione divini judicii commo-
nemus, ut circa suorum corrigendos
excessus, tanto magis vigilanter inten-
dant, & constanter affurgant, quan-
tum eorum infamia, quorum propter
status sublimitatem, & regularis vitæ,
ac sanctimonie puritatem, mores &
vita esse debent cæteris in speculum &
exemplum, per actus contrarios cedit
in grave scandalum aliorum, quod si
talium delinquentium notorios excessus
praelati eorum debita castigatione
punire neglexerint, ultra divinam vin-
dictam a sede apostolica absque spe
venię sperent durissimam ultionem.

XV.

*Contra judices delegatos metas sui officii
excedentes.*

Etsi apostolicæ sedis providentia cir-
cumspècta salubriter studuerit provide-
re, ut talibus personis conservatoris,
& delegati judicis officia committan-
tur, de quibus verisimiliter speretur
quod sic injuncti sibi officii vices expe-
dient, quod potestatis eis traditæ li-
mites non excedent, experientia ta-
men rerum magistra docente comperi-
mus ex multorum talium abusu sæpe
grandia fore illata discrimina, cen-
sura ecclesiastica injuste ligando, ac de-
nunciando ipsius censuræ sententia in-
nodatos, pluraque enormia perpetrando
in perniciem ecclesiarum, & scan-
dalum plurimorum. Nolentes igitur
sedis apostolicæ auctoritatem per actus
indiscretos & improbos quorundam
conservatorum, vel delegatorum ipso-
rum executorum vel subexecutorum
quasi tenebrosissima caligine obscurare,
sed eorum ausus temerarios reprimere
cupientes, præsentium tenore in virtute
sanctæ obedientie, auctoritate qua
fungimur, districte precipiendo man-
damus eisdem, ne ultra limites tradi-
tæ potestatis aliquid facere seu atten-
tare

ANNO
CHRISTI
1459

ANNO
CHRISTI
1439.

tare præsumant, cum enucleati juris existat potestatem eis concessam excedentes, velut privatos debere, & merito reputari, & sit justum contra non servantes traditam eis formam, jura, & ipsorum ministros taliter insurgere, ut effrenata audacia debita justitia compescatur, & ut omnes fraudes, & figmenti materia penitus evitetur in prima littera, quæ ab aliquo conservatore de iudice delegato executore, vel ab eis gerentibus vice in causa aliqua emanaverit, tenor suæ commissionis integraliter inseratur.

XVI.

Excommunicantur quæstores, qui sine litteris diocesani quæstum facere, vel prædicare attentabunt.

Quæstores Ecclesiarum, hospitalium, vel aliorum quorumlibet piorum locorum sine litteris proprii diocesani, in cuius diocesi quæstum faciunt non recipi, nec ad prædicandum admitti, jam pluries repetita fuit constitutione prohibitum, sed nondum potuit ipsorum audax præsumptio efficaciter coerceri: propterea dignum arbitramur ipsorum audaciam pœnarum adjectionibus refrænare. Si quis igitur sine litteris proprii diocesani, cuius est diocesis, quæstum exercet, aut prædicationis officium (quod non nisi viros approbatos decet agere) ausus fuerit attentare, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & a beneficiis ecclesiasticis, si qua obtinet, per triennium sit suspensus, & per idem tempus sit inhabilis ad quodcumque beneficium ecclesiasticum obtinendum, pœnis aliis quibuscumque, & statutis remediis semper salvis.

XVII.

Providet adversus excessus clericorum & religiosorum, quod sine litteris ordinariorum ad audiendum confessiones non admittantur.

Cum in Ecclesiæ corpore omnes sicut membra locati debeant se invicem conservare, deviat ab ordine rationis, quod quidam propriis commodis nimis avidè intendentes, dum quæ sua sunt student, non quæ Christi, astutissime procurare, aliorum juribus, & quod majus est, famæ detrahere moliantur. Sane querulosa insinuatione nostras pervenit ad aures, quod nonnulli clerici, seu religiosi, statuta sacro-

Council. General. Tom. XXVIII.

rum canonum super his edita contemnentes, prælatorum Ecclesiæ famam detractionum moribus lacerare, Ecclesiarumque juribus detrahere, & præjudicare conantur. Nos igitur insaniam hanc cupientes ab Ecclesiæ corpore totaliter extirpare, quatenus membrorum debita invicem conjunctione servata sub unitatis, & charitatis vinculo acceptabilis exhibeatur altissimo famulatus, hoc perpetuo jubemus edicto, quod clerici, seu religiosi ab hujusmodi detractionibus linguas suas studeant refrænare, nec Ecclesiasticis juribus detrahant, aut sibi ad invicem præjudicando, non populos retrahant ab Ecclesiarum parochialium frequentia vel accessu, sed super sepulturis, decimis, vel primitiis, & aliis Ecclesiarum juribus sacros studeant canones inviolabiliter observare. Quod si quisquam prædictorum deinceps prælati alicujus famæ publice & injuriose detrahere, aut diffamatorios libellos dictare, scribere vel in publico loco legere, vel affigere attentaverit, vel procuraverit, excommunicationis sententia ipso facto sentiat se ligatum, a qua nullatenus possit absolvi, nisi prius coequali publicatione lacertam famam studuerit reparare, & a sic offenso veniam humiliter postulaverit: districtius injungentes inviolabiliter observari constitutionem domini Bonifacii VIII. quæ incipit: *Animarum salutis*: & illam domini Clementis, quæ incipit, *Religiosi*: diocesani, aliisque locorum ordinarii esse licitum decernentes, quod postquam eis constitit aliquem seu aliquos de prædictis in excommunicationis sententias occasione præmissorum incidisse, ipsos excommunicatos faciant publice nunciari, donec de absolutione eis fuerit facta fides: necnon circa prædicationis exercitium, vel audiendum confessiones, vel super juribus sepulturæ, Clementinam, quæ incipit: *Super cathedram*, sub obtestatione divini iudicii præcipimus tenaciter observari.

Ceterum quoniam ubi periculum majus inest, solertior debet adhiberi cautela; ne animarum salutem, per quamquam confessoris officio abutentem illud valeat, aut ipsum officium debite peragentium fama iniquorum abusus maculetur; statuti hujus tenore sancimus, quod nullus clericus secularis sine diocesani vel ordinarii Ecclesiastici, cui hoc pertineat, vel ipsorum vicariorum, vel officialium ad hoc habentium potestatem, aut proprii curati licentia, in Ecclesiis parochi-

D d d d

chia.

ANNO
CHRISTI
1439.

ANNO
CHRISTI
1459.

chialibus, ad audiendas confessiones, etiam super casibus Episcopalibus sine diocesani litteris admittatur: quas litteras ipsi diocesani, aut eorum vicarii generales clericis, quos adhuc constabit esse sufficientes & idoneos, quosque ut præfertur, duxerint admittendos eisdem, & gratis & spontanea voluntate concedere & tradere teneantur: in quibus quidem litteris casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur. Quos casus, caute in genere, ac discrete per curatum Ecclesie populo, antequam ad audiendum confessiones admittantur, præcipimus intimari; ut pateat in aliis casibus, quam expressis in sua littera, de casibus Episcopalibus absolventi potestatem aliquam non habere.

Ut religiosi in sacramento poenitentiae & confirmationis reddantur attentissimi, hoc statuto salubri in virtute sanctae obedientiae prohibemus, ne religiosi, priusquam juxta constitutionem Clementis, *Super cathedram*, per eorum superiores electi, presentati, & per ordinarios ad confessiones admissi fuerint, confessiones secularium audire præsumant: nec locorum ordinarii aliquos admittant, nisi, ut præfertur, per eorum superiores ad hoc prius electos & presentatos, sicque electi, presentati & admissi de casibus ab Episcopo reservatis nullatenus se intromittant; nec super eisdem casibus reservatis, quemquam absolvere audeant, nisi litteras super absolutione hujusmodi a locorum ordinariis prius obtinuerint: in quibus quidem litteris casus Episcopales, quos eis concedere voluerint, exprimantur: easque litteras curatis Ecclesiarum exhibeant, ut Ecclesie populo patefieri valeant, ut est dictum. iidemque ordinarii gratis, sine solutione aliqua tales litteras iisdem religiosi, quos ad hoc reputabunt idoneos tradere teneantur. In Domino exhortantes prælatos, & ordinarios Ecclesiasticos, ut circa religiosos præfatos charitative se habeant, ut tenentur: per prædictam tamen præjudicare nolumus, quibus de jure communi vel indulto sedis Apostolicæ aliud competit in præmissis.

XVIII.

Quod Ecclesiarum prælati bona decedentium qui de bonis suis debite disposuerunt, non audeant occupare.

Ecclesiarum prælati bona decedentium religiosorum, quibus permissum est secundum statuta vel laudabiles consue-

Atudines de bonis a Deo sibi collatis disponere, nullatenus audeant occupare, si per eisdem religiosos, juxta statuta, vel consuetudines prælibatas de bonis prædictis fuerit ordinatum: donec tamen in eorum dispositionibus suis relinquunt prælati, quæ debentur eisdem, secundum statuta vel consuetudines laudabiles memoratas. Idem esse censemus de bonis clericorum secularium decedentium, si juxta formam provincialium vel synodaliū constitutionum sua ordinaverint testamenta vel ultimas voluntates.

XIX.

Quod medici non visitent infirmum ultra tertiam vicem, qui in illa infirmitate non fuerit confessus.

Dilectionis debitus ordo pervertitur, si medicinae corporis prius & diligentius, quam sanandis animæ vulneribus intendatur. Sane licet in sacro Concilio generali fuerit districte præceptum, quod medici corporis, cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, & inducant, ut medicos advocent animarum: ut postquam fuerit infirmo de spirituali salute provisum, ad corporalis salutis remedium, salubriter procedatur: ipsum tamen salubre, ac utile statutum aut oblivione aut contemptu, frustrari cernitur debito observationis effectu. Propterea cupientes, quod pro animarum salute tam utiliter dignoscitur statutum, debita executione potiri; universis corporum medicis districte præcipimus & mandamus, ut ipsum studeant fideliter observare: ipsis nihilominus sub excommunicationis poena, quam incurrere volumus ipso facto, mandantes, ut nullum infirmum ultra tertiam vicem visitare præsumant, de quo non sciant, quod in illa ægritudine salutare poenitentiae sacramentum susceperit: adjicientes, ut cunctis nota sit præfens constitutio quod locorum ordinarii saltem quater in anno, videlicet in festo Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, & Assumptionis Virginis gloriose, teneantur, in principalioribus ecclesiis suæ diocesis, vel territorii, constitutionem hanc facere publicare.

XX.

Quod circa Saracenos observetur Clementina.

Zelus divini honoris nos commonet, ut

ANNO
CHRISTI
1459.

ANNO
CHRISTI
1429.

ut quod tam patenter in offensam di-
vini nominis cedit, & quod ut oppro-
brium fidei Christianæ disperdere & e-
vellere pro viribus enititur, zelatorem
ipsius principem veræ fidei, vigilemque
cultorem dominum Aragonum regem,
omnesque ipsius ditionis prælatos, baro-
nes, nobiles, & milites ac universita-
tes monemus, & per viscera miseri-
cordiæ divinæ obsecramus, quatenus
Clementinam de Judæis & Saracenis,
sic prout ad unum quemque pertinet,
observent: eisdem nihilominus injun-
gentes quod sanctorum canonum, Con-
ciliorum provincialium & synodalium
statuta, ad Dei honorem & exaltatio-
nem fidei Christianæ contra Judæos &
Saracenos, & in opprobrium ipsorum
edita, quatenus inviolabiliter obser-
ventur, opem & operam adhibeant
efficacem, & ab eorum subditis tena-
citer faciant observari: ut plenariæ ob-
servationis executione clarescant, &
pro tanto servitutis obsequio diutina
propitiationis munere potiuntur, si di-
vinam & sedis Apostolicæ effugere vo-
lunt ultionem.

Publicatæ fuerunt superscriptæ constitutiones
omnes & singulæ in Concilio provinciali, de
mandato reverendi domini legati, anno, die,
mense, loco prædictis, præsentem me Wenando
de Castellarario clerico Lasturensis diocesis, pu-
blico auctoritatibus Apostolica & imperiali no-
tario, ac actorum in dicto Concilio scribat: in
quorum Testimonium hic me propria manu scri-

psi, & signum meum, quo utor in publicis in-
strumentis, apposui consuetum.

Loco t signi.

ANNO
CHRISTI
1429.

His peractis, & super eis retentis publicis
documentis, reverendus dominus legatus, sicut
benignus est atque dulcis, cunctos ibi præsen-
tes benigne allocutus est, dicens, per Dei gra-
tiam finem adesse Concilii: petens ex sua ma-
gna humilitate & urbanitate veniam ab eis-
dem, si cuiquam eorum particulariter vel in
communi displicuisset, vel fuisset ingratus offe-
rens se facturum apud dominum nostrum Pa-
pam & sedem Apostolicam pro ipsis in com-
muni & in particulari quidquid posset: dans
eis licentiam liberam quando vellent ad pro-
pria redeundi. Tunc ibidem cuncti Episcopi,
prælati, abbates, & ceteri assurgentes, & ge-
nus sectentes humiliter, ab eodem domino le-
gato, quia ita reverenter, sicut decebat, & te-
rebantur, non se habuerunt erga eum & suos
veniam postularunt: supplicantes ut plenariam
indulgentiam & remissionem omnium peccato-
rum in mortis articulo cuilibet eorum qui præ-
sentes in Concilio fuerunt, & iis qui ad Con-
cilium debite miserunt, juxta facultatem super
hoc ei concessam, de speciali gratia concedere
dignaretur. Quod idem dominus legatus fecit
liberaliter, & concessit juxta facultatem in re-
gistro sedis Apostolicæ Romæ descriptam. Hanc
indulgentiam & gratiam præfati omnes & sin-
guli pro ipsis, & pro illis per quos missa fue-
rant, cum humilitate & devotione acceptarunt:
& solemnem benedictionem ab eodem domino le-
gato recepta ad propria sunt reversi: sicque
Concilium hujusmodi præstante Domino Jesu
Christo suum finem obtinuit felicem & opta-
tum,

ANNO
CHRISTI
1430.

C O N S T I T U T I O

ANNO
CHRISTI
1430.

Facta per venerabilem in Christo patrem dominum Henricum Chicheley, Can-
tuarientem Archiepiscopum, in convocatione prælatorum & cleri Cantua-
riensis provinciæ, in Ecclesia cathedrali sancti Pauli Londini incœpta xx.
Februarii, anno Domini MCCCXXX. pro abolitione ponderis, vocato le
Auncell VVeight.

In cod. MS.
in registro
principali an-
thypic. Can-
tuar. in concilio
pato Chicheley.
fol. 5. 2. 1. a.

Senescentis mundi malitia ferali more lasciv-
vlens contra salutare majorum constitutio-
nes & monita, conatur in dies, & adeo grassa-
tur in vetita, ut nisi diligentia pastoralis, quos
Del timor a malo non revocat, saltem disci-
plinæ rigor compeferet, per impunitatis auda-
ciam calcatis legum habenis, tam Dei quam
hominum in omnia licentia excurrerent præcipi-
tia vitiorum. Sunt namque, sicuti publica vox
proclamat, & ipsa rerum magistra experientia
manifestat, in nonnullis civitatibus, burgis, &
locis aliis nostræ Cantuarientis provinciæ, cal-
lidi plerique emptores, qui suam salutis imme-
mores, solent a plebeis simplicibus & ab aliis
lanam, linum, mel, & ceram, ac alia huma-
nis usibus requisita, per mensuram majorem &
per pondus majus, vocatur communiter le Aun-
cell, alias Scheft, seu Pounder, emere fraudu-
lenter: & per aliam mensuram minorem, &
per pondera minora, vocatur a *voyr de pays*,
alias *lyggyng vuygs*, eisdem simplicibus, & aliis
ferum, chalybem, picem, resinam, & alia
Cœcil. General. Tom. XXVIII.

mercimonia vendere, in grande suarum pericul-
lum animarum, & expoliationem pauperum &
simplicium hujusmodi manifestam, & aliorum
intolerabile detrimentum: non curantes adver-
tere, quia præfatum pondus, Auncell vulgari-
ter nuncupatum, propter nonnullas abditas fal-
sitates & fraudes in eo latentes, & per idem u-
sitas, nedum lege divina, qua dicitur, *Sta-
tera dolosa abominatio est apud Deum; & alibi,
Non habebitis in sacculo diversa pondera, majus
& minus, nec erit in domo tua modius major &
minor; Pondera habebitis justum & verum, &c.*
verum etiam canonicis institutis & constitutio-
nibus sanctorum patrum in genere, regis etiam
canonicis institutis & constitutionibus sanctorum
Episcopum in genere, regis etiam statutis sub pœ-
nis forisfacturæ omnium eo pondere optorum
& carceris per duos annos, nominatim & in
specie prohibetur: neque verentes excommuni-
cationis licentiam in omnes & singulos, fa-
cto, verbo, vel consilio venientes contra ma-
gnam cartam libertatum Angliæ, vel aliquem
Dddd 2 ejus

* Forte .
emptorum.

ANNO
CHRISTI
1430.

ius articulum; in qua quidem carta, inter cetera continetur, quod *non mensura, & unum pondus sit per totum regnum*; ab omnibus Archiepiscopis & Episcopis Angliæ solemniter fulminatam, atque per sedem Apostolicam pluries confirmatam, sicut in constitutionibus provincialibus bonæ memoriæ I. Peccam apertius continetur.

Quinimmo, quod amplius est dolendum, aucti emptores huiusmodi, ut ex errore eatur multipliciter in errorem, dum de dicti prohibiti ponderis le Auncell exercitio vel abusu notorio moliantur per omne fas & nefas publice non convincti, pluries & frequenter in anno, cum per officarios domini nostri regis, videlicet, iustitiaros pacis, clericos mercati, confiscatores, sive escautores, & alios, de usu, quin potius abusu sepediti ponderis, in singulis suis scellionibus specialiter inquirentes, sub vinculo juramenti tactis sacrosanctis per eosdem præstiti, judicialiter omerentur omnem in ea parte dicere veritatem, abusum nihilominus sive exercitium huiusmodi scienter voluntarieque concelant; & per ceteros in huiusmodi iudicium & officiariorum regionum scellionibus, & aliis dominorum temporalium curiis, cum ipsis pari juramento adstrictos, minis nonnunquam & terroribus concelari faciunt & procurant; horrendum crimen perjuri annuatim bis, ter, aut pluries damnabiliter locurrendo, & in id ipsum complices suos prædictos mala malis accumulantes, execrabili ter inducendo. Et hi omnes tot & tantis sceleribus involuti, ipsa præteritu radicatis consuetudinis pronihilo reputantes, ubique voluntate satisfaciendi de sic male quantis, seu peccata tua huiusmodi dimittendi impenitentes, ad sacramenta Ecclesiæ se ingerunt impudenter, in animarum suarum periculum grave nimis & perniciosum exemplum quamplurimum ceterorum. Et quamquam universos & singulos transgressores prædictos, ut a prædictis sceleribus sub poena excommunicationis majoris omnino desisterent, pluries, suscipiente ac legitime monuerimus, & per suffraganeos nostros moneri fecerimus in spiritu penitentis, nihilominus perpauca hucusque parere curantibus, ipsorum plures, immo quod

A dolente referimus, pene omnes avaritiæ cuscipitate percussi, dnm scientes gustum, " prorsus non desiderant, dispendia animarum, a viis veteris malitiæ contumaciter ac induratis animis negligunt declinare.

Ne igitur de cetero videamur tam notorios & enormes filiorum excessus sub conniventia præterire, sic, quod sanguis eorum de nostris, quod absit, manibus alias requiratur, volentes animarum saluti de congruo in præmissis remedio providere, ultimi provincialis Concilii nostri auctoritate suffulti, omnes & singulos nostræ Cantuariensis provinciæ subditos, scienter a tempore publicationis præsentium, in posterum quocumque pondere, standardo regio notabiliter discordante, & præcipue dicto pondere, le Auncell, Scheff, seu Townder vulgariter nuncupato, quatercumque utentes utive facientes; citum vel eorum aliquo, aut ea seu eorum aliquod apud se scienter, contumaciter, & temere occultantes seu retinentes, majoris excommunicationis sententiam statuimus, ordinamus, & volumus incurrere ipso facto: Quorum absolutionem, locorum ordinariis aut eorum poenitentiaris ad hoc potestatem habentibus, specialiter reservamus.

Insuper ut huiusmodi delinquentium facinora eo amplius evitentur, quo ipsi delinquentes excommunicati sollemniter fuerint nunciati, dicto provinciali Concilio approbante, præcipimus, quod omnes & singuli transgressores prædicti, singulis cathedralibus & parochialibus Ecclesiis, necnon capellis in quibus Ecclesiarum more divina celebrantur officia, nostræ provinciæ antedictæ, quatenus in anno, una cum ceteris articulis, majoris excommunicationis sententia excommunicati publice in genere nuncientur, cum intimatione reservationis absolutionis prædictæ.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE S. J.

Habitu fuisse Narbone anno 1430. provinciale Concilium monerat alias vir illustrissimus D. Franciscus Botquetus Episcopus Montis P. sulani, sed quis illi præfuerit, qui adfuerint Antistes, quid in eo tractatum sit, penitus ignoramus. Appendici reservatur, si eius, alteriusve beneficio nostras forte veniat in manus.

CONCILIUM NARBONENSE

Anno MCCCCXXX. celebratum.

Ex MSS. illustrissimi Episcopi Montispeffulani & domini Marchionis Daubais.

NOverint universi præsentis pariter & futuri, quod cum auctoritate & mandato reverendissimi in Christo Patris Domini nostri domini Francisci misericordie divina sanctæ primæ sedis Narbonensis Archiepiscopi & primatis sacrum provinciale Concilium celebraretur Narbone & in capella B. M. Magdalene palatii Archiepiscopalis Narbonensis, sedente & præsidente reverendissimo in Christo patre & domino D. Petro eadem gratia Castrensi Episcopo, commillario vicarioque & vicessgerente in hac parte dicti domini Narbonensis Archiepiscopi, vocatis litteratorie auctoritate & mandato ejusdem domini Archiepiscopi reverendis in Christo patribus dominis G. Biterrensi, G. Carcassonen- si, B. Magalonensi, P. Lodoventi, B. Uticen-

si, J. Elnensi, J. Agathensi, B. Nemausensi, V. S. Pontii Tomeriarum & P. Elestensi Episcopis sanctæ Narbonensis Ecclesiæ & ejusdem reverendissimi domini nostri Narbonensis Archiepiscopi suffraganeis, & aliis evocandis, prout in litteris patentibus ab eodem domino nostro Narbonensi Archiepiscopo emanatis, & responsionibus inde factis per eosdem dominos suffraganeos latius continetur. Hinc fuit & est quod sedente eodem sacro provinciali Concilio in capella & coram domino præsidente supradicto, hac die iunx de mane intitulata xxix. mensis Maii, sub anno nativitate Christi MCCCCXXX. indictione octava, pontificatus SS. in Christo patris & domini nostri domini Martini divina inspirante gratia Papæ quinti anno xlii. præ-

ANNO
CHRISTI1430.
Fate.
cavere non
desiderant,
dispendia
animarum,
sive præcipue
cetero.Ex Martene
Thes. Anecd.
t. 4. p. 116.

scantibus tunc in dicto sacro provinciali Concilio, ANNO 1430
 CHRISTI ac coram eodem comparentibus, dictaque sa-
 crum Concilium tenentibus & celebrantibus una
 cum dicto domino presidente reverendis in Chri-
 sto patribus dominis G. Biterrensi, G. Carcaf-
 sonensi, P. Lodovensi, B. Uticensi, J. Aga-
 thensi Episcopis, & venerabilibus viris dominis
 Jacobo de Gaudiaco licentiate in legibus, Joanne
 Olherii archidiacono Villæ-Franche Con-
 fluentis in Ecclesia Elenensi, Vitale Rosinelli,
 Joanne la Sancha licentiate in legibus Petro de
 Cambonetto, in legibus baccalureo, reveren-
 dorum in Christo patrum dominorum, Maga-
 lonensis, Elenensis, Nemaufensis, S. Poncii Tho-
 meriarum & Electensis Episcoporum absentium & B
 legitime excusatorum procuratoribus, sive vica-
 riiis cum legitima potestate ad hæc destinatus,
 una cum quibusdam aliis in dicto sacro provinciali
 Concilio convocatis, pro parte dictorum
 dominorum Biterrensis, Uticensis, Agathensis,
 Magalonenfis, Elenensis, S. Poncii Thome-
 riarum, Nemaufensis, & Electensis Episcoporum,
 fuit dicto domino presidente oblata cedula scri-
 pta certas querelas continens subscripta propriis
 manibus dominorum G. Biterrensis, B. Uticensis,
 J. Agathensis, Episcoporum, Jacobi de
 Gaudiaco Magalonenfis, Joannis Olherii Elenen-
 sis, Joannis La Sancha S. Poncii Thome-
 riarum, Vitale Rosinelli Nemaufensis, &
 Petri de Cambonetto Electensis Episcoporum C
 procuratorum, sive vicariorum, ut in ea lege-
 batur, & prima facie apparebat, cujus quidem
 cedulæ tenor talis est.

„ Reverendissimo in Christo patri & domi-
 „ no domino Francisco Dei gratia Narbonensis
 „ Archiepiscopo, vobisque reverendis in Chri-
 „ sto patri & domino Petro eadem gratia Ca-
 „ strensi Episcopo ejus vicario generali in hoc
 „ sacro provinciali Concilio Narbonæ in Spiritu-
 „ sancto congregato, loco ipsius presidente,
 „ significavit, exponunt, & requirunt reveren-
 „ di in Christo patres & domini domini Episcopi
 „ in hoc presentis Concilio existentes, &
 „ vicarii seu procuratores & legati aliorum re-
 „ verendorum in Christo patrum Dominorum D
 „ Episcoporum suffraganeorum vestrorum absentium,
 „ quorum nomina inferius scribuntur tam
 „ conjunctim quam divisim, pro ut & quolibet
 „ ipsorum tangit ea quæ sequuntur.
 „ Cum una sit sancta mater Ecclesia catholica
 „ & apostolica, extra quam non est salus
 „ neque remissio peccatorum, sponso in cantu-
 „ cis proclamante, una est vox una mea, quæ
 „ corpus Christi mysticum præsentat, radios
 „ suos per totum orbem lucis ubertate perfun-
 „ dens, unam domum novit, unius cubilis san-
 „ ctitatem casto pudore custodiens. Hanc igitur
 „ unitatem firmiter tenere & vindicare de-
 „ bemus, nos maxime Episcopi, qui in Ecclesia
 „ Dei presidemus, ut Episcopatum unum atque
 „ indivisum probemus. Episcopatus enim, in-
 „ quit B. Cyprianus, unus est; cujus a singulis
 „ pars tenetur. Ecclesia quoque una est,
 „ quæ in multitudine administrationum incre-
 „ mento fecunditatis extenditur, testante S.
 „ Innocentio, nullum instituisse Ecclesias, nisi
 „ eos quos sanctus Christus vicarius Petrus aut
 „ ejus successores constituerunt. In civitatibus
 „ enim ubi apud ethnicos erant archiflamines,
 „ gratissimus apostolorum princeps Archiepisco-
 „ pos institui præcepit in reliquis vero civita-
 „ tibus singulos Episcopos vicem apostolorum

„ gerere dominum docuisse dicebat. Si quis au-
 „ tem aliquem ex iis scandalizaret, gravissi- ANNO
 „ mam sibi inferri poenam prædicabat, cunctos CHRISTI
 „ se invicem diligere & adjuvare debere, nemi- 1430
 „ nem ab adjutorio se subtrahere instruebat.
 „ Cunctorum sacerdotum vitam superiorem, san-
 „ ctioram & discretam a secularibus & laicis
 „ hominibus esse debere dicebat, & Episcopos
 „ claves Ecclesiæ esse evangelizabat: omnes prin-
 „ cipes terræ & cunctos homines Episcopis obe-
 „ dire, capita submittere, eorumque adiutores
 „ existere præcipiebat: contraditores autem eis
 „ damnatos & infames utque ad satisfactionem
 „ & a liminibus Ecclesiæ alienos esse præcipi-
 „ bat. Et quia Spiritus sanctus nutrix Eccle-
 „ siasticæ pacis & unitatis dirigit maxime in
 „ unum propter Deum congregatos, ad succi-
 „ dendam divisionum materiam, & Ecclesiasti-
 „ cæ pacis unitatem fovendam, & propter Ec-
 „ clesiasticas causas & altercationes decidendas,
 „ definiunt sancti patres in sex generali syno-
 „ nodo, omni excusatione remota, semel in an-
 „ no conventum fieri Episcoporum: Ut autem
 „ omnis Ecclesiasticus ordo & sacra regula custo-
 „ dianur, jubemus unumquemque beatum Archi-
 „ episcopum, Patriarcham, & metropolitanum,
 „ sanctissimos Episcopos sub se constitutos in eadem
 „ provincia sive vel ante secundo per singulos annos
 „ ad se convenire, & omnes causas subtiliter exa-
 „ minare, quas quilibet aut clerici aut monachi
 „ inter eos invicem habent, eos quidem disponere,
 „ & super hoc quicquid extra regulas delinquitur
 „ a quacunque persona emendare, & causas que
 „ sunt inter Episcopos vel inter Archiepiscopum &
 „ Episcopum in provinciali synodo debere definiiri,
 „ alias sedi apostolicæ, si non possint terminari,
 „ remitti debent. Item in provinciali synodo
 „ Episcopi rebelles vel alii potentes, qui de facili
 „ non possunt coacti propter potentiam, debent au-
 „ thoritate synodali cogi ad concordiam, ne patria
 „ vel respublica ladanur. c. Studendum dist. 90.
 „ Maxime Episcopi inter se ad concordiam facien-
 „ dam debent auxilium præbere. Cap. Præcipi-
 „ mus dist. eadem 90. & sic se habere debent E-
 „ piscopi, ut custodes pacis ad concordiam aliorum
 „ erigendam & fovendam: illam multo magis in-
 „ ter se fovere debent, cum sint signum ad sagit-
 „ tam. Inbedientes autem & pacem recusantes
 „ synodus damnare debet, vel eos declarare. Sed
 „ proh dolor! hæc factorum Conciliorum fre-
 „ quentatio convocatione recordetur,
 „ & cum multi errores, multa scandala, di-
 „ visiones & litium intricatus inexplicabiles sus-
 „ scitati fuerint inter personas Ecclesiasticas,
 „ multi etiam abusus introducti contra sanctio-
 „ nes canonicas & juris constantis dispositio-
 „ nem in grande præjudicium publicæ justitiæ,
 „ & non sine animarum periculo Ecclesiasticæque
 „ unitatis pene totalem subversionem, ita ut quæ
 „ sub debito juris ordine posita existerent, nul-
 „ la de presenti regula gubernentur, sed no-
 „ tius sub quadam effrenata ambitionis volun-
 „ tate discurrant. Nam quamvis quilibet me-
 „ tropolitanus habeat, ex juris communis dis-
 „ positione, suam jurisdictionem metropolita-
 „ nam limitatam, & ordinatam in subditos
 „ suorum suffraganeorum, & non nisi in
 „ certis casibus & secundum certam formam
 „ in jure latius expressam: nihilominus tamen
 „ in vestra reverendissimi in Christo patris &
 „ domini domini F. Dei gratia Narbonensis
 „ Archiepiscopi prædicti absentia, officiales,
 „ procuratores, & alii officarii curiæ vestra
 „ me-

al. Olherii.

al. Laiffal-
2m.

al. refe-
ciadam.

ANNO
CHRISTI
1430

metropolitanae, nos & officiales nostros in
exercitio jurisdictionis nostrae ordinariae, pro
executione pastoralis officii nobis commisi
concessit, de facto multipliciter temporibus
preteritis perturbavit, & per amplius per-
turbare satagentes, abusus scandalosos in-
totius jurisdictionis nostrae spiritualis praejudi-
cium dictam de facto, novas formas adinven-
ientes, contra dispositionem juris introdu-
cunt, & continue introducere nituntur, pre-
textu quorundam totalem nostram jurisdictionem
predictam de facto coercant, annullant, &
subvertunt, nos in litigiis & questionibus
variis in diversis curiis etiam super eisdem
causis involvendo, perturbando, & diversim-
ode inquietando, non absque gravibus dam-
nis & scandalis personarum & Ecclesiarum
nobis commissarum.

Primo namque quotiescumque contingit a
nobis seu officialibus nostris in quibuscumque
causis tam criminalibus quam civilibus, sive
a preparatoris iudiciorum, sive ab interlo-
cutoris auctoritativam ad curiam vestram
metropolitanam appellari, iudex vester appella-
tionum indifferenter antequam sibi constet
an appellatio sit emissa ex causa probabili vel
non, antequam inceperit cognoscere an illa
causa sit vera vel non, & sic antequam sit
iudex, antequam sibi constet de apostolorum
petitione & datione, & quod deterius
est, antequam aliquo sibi modo constet de
appellatione, ad simplicem partis asser-
tionem appellasse se asserentis, litteras inhibi-
torias contra officialem a quo appellatur,
ordine juris totaliter praetermissis, concedit.

Item, esto quod sit appellatum, & dicto
officiali vestro appellationum constiterit de
appellatione, antequam dicta appellatio di-
ctis officialibus nostris, seu alteri a quo est
appellatum, intimata fuerit, & antequam
apostoli fuerint petiti & dati vel denegati,
dicti officiales vestri appellationum litteras
inhibitorias similiter concedunt; ex quibus
sequuntur multa gravissima incommoda.

Primo, quia non iudex in casu predicto
relinquitur vero iudici & naturali, a quo &
sibi claudit manus iustitiae & correctionem
subditorum, ad quam tenetur de necessitate
salutis quisque iudex.

Item, ex hoc delicta ut plurimum remanent
impunita, vel plus debito puniri differuntur,
in grave praedictum publicae iustitiae & totius
reipublicae, cuius interest ne crimina remaneant
impunita.

Item, quia iudici a quo, qui est verus
& naturalis iudex, cuius officium est iustitiam
sumum, tollitur facultas revocandi gravamen
judiciale vel extrajudiciale, si quod intulerit
inadvertenter vel ignoranter, contra om-
nem rationem & juris communis dispositio-
nem, secundum quam iudex quicumque gra-
vamen per ipsum illatum potest revocare
ante sententiam definitivam, quodcumque
iuxta illud non pudeat nostros errores corri-
gere.

Item, quia honor debitus iudicibus ordi-
nariis, a quibus iura sistentur non deser-
tur: immo potius in casibus praedictis vilipen-
ditur, & totaliter coercatur & annullatur
de facto.

Item, etiam sequuntur iudici ordinario
ratione sui officii potius damnum & fati-
gatio quam commodum: quia isto modo

ciabitur omni vice in curia metropolita-
na, & variis processibus involvetur, & non
sine gravibus expensis & laboribus, quod
est contra omnem rationem & juris com-
munis dispositionem: cura officium suum
nemini debeat esse damnosum. Multa etiam
& alia inconvenientia infinita sequuntur,
quae longissimum esset enarrare.

Item, etiam ex praemissis tollitur facultas
correctionis, a qua non est appellandum,
quia correctionis officium libere debet exer-
ceri & hoc pertinet ad iustitiam divinam,
quae non debet impediri pronitate appella-
tionum, & facilitate inhibentium. Ad
correctionem enim subditorum maxime cle-
ricorum praesertim diligenter debent & pro-
denter intendere de necessitate salutis, alio-
quin mortaliter peccant: quod est durum
verbum praesertim negligentibus, & magis
durum verbum est pro superioribus metro-
politanae, talem correctionem contra cano-
nicas sanctiones cum suis duri inhibitioni-
bus impediuntibus, quarum occasione secu-
ritas delinquendi permittitur ipsis subditis.

Item, curia vestra metropolitana indistin-
cte talibus appellationibus concedit absolu-
tionem ad cautelam, & alias eo modo quo
petunt, esto quod sint excommunicati pro
manifesta offensa, aut pro iudicato, sive
pro confessato aut taxato; ex quo sequitur
contemptus ecclesiarum possessatis, & mani-
festa iniustitia. Et sic multi ista occasione
non verentur nos opprimere, iura ecclesia-
rum nostrarum subtrahere, & variis vexa-
tionibus molestare: & subditi in rebellio-
nem adversum nos de facili venia rebellio-
nis se erigunt, in grave scandalum & pra-
judicium ecclesiarum nostrarum: & fre-
quenter accidit quod tales sic absoluti ad
cautelam credunt se absolutos super princi-
pali, cum revera non sint, nec amplius
curant absolvi in periculum animarum sua-
rum.

Item, esto quod coram iudice vestro ap-
pellationum, quando contingit per ipsum
talibus appellationibus litteras inhibitorias
concedere, ut dictum est, producantur in-
formationes bene fundatae, numquam solet
tollere huiusmodi inhibitiones, immo per
quoddam indirectum iter, omisso appella-
tionis articulo, intrat materiam principalem,
nos & officiales nostros gravibus vexa-
tionibus & expensis multipliciter vexando
& perturbando: in tantum quod ut pluri-
mum coguntur criminosos dimittere impu-
nitos.

Item etiam, cum saepius contingat tales
appellantes per subterfugia volentes se a via
iustitiae subtrahere per vias exquisitas, cum
brachio saeculari multipliciter nos & iuris-
dictiones nostras perturbando, tandem post
omnia remedia per nos expensis & labori-
bus adhibita, per curiam vestram postremo
modo praedicto scandalizantur: adeo
quod iura divina, & ecclesiarum nostrarum
libertates cum istis modis penitus contun-
duntur.

Item, quod supposito quod vester iudex
appellationum aliquando remittat nobis cau-
sas seu officialibus nostris, hoc facere ut
plurimum solet sub tali quali conditione,
donec ad nos duxerimus revocandas, & sic
post triduum iterum eas ad se revocabit:
quod

ANNO
CHRISTI
1430* ad parti-
cipium

ANNO
CHRISTI
1430.

ANNO
CHRISTI
1430.

quod nobis est derisorium & inutile; & A
 quandoque dum iudex appellationum cu-
 rio vestra remittit aliquam causam & offi-
 ciali nostro mandat partem que appellave-
 rat coram se citari, dicta pars fororum ab
 officialibus nostris aut eorum altero & a
 concessione dicta citationis appellat, & ob-
 tinet incontinenti litteras inhibitorias a di-
 cta curia metropolitana, & proceditur ac si
 causa non fuisset remissa.

Item, quod gravissimum est iudex vester
 appellationum pretendit, & officiales no-
 stros ad hoc compellere satagit, quod quan-
 do tales appellantes, ut supradictum est,
 in carceribus nostris existentes, quomodo-
 cumque appellent, etiam ante definitivam
 sententiam, & antequam fuerit discussus
 articulus appellationis, debeant ad ipsum
 & curiam vestram, si non sint in casu re-
 credentia, adduci etiam expensis nostris, si
 incarceratus non habuerit de quo. Ex qui-
 bus clarissime apparet, qualiter omnimodam
 jurisdictionem nostram, sine qua officium
 pastorale commode exerceri non potest, pe-
 nitus confundere, enervare, & annullare
 nituntur officiali predicti in totalem sub-
 versionem jurisdictionis ecclesiarum nostra-
 rum. Et hoc sub pretextu quarundam pra-
 tendarum consuetudinum, ut afferunt: quae
 tamen nullo modo debent, neque possunt
 tolerari, sed potius per vestram reveren-
 tissimam paternitatem reparari, reformari,
 & ad dispositionem juris communis & sa-
 crorum canonum redigi.

Item, iudex vester appellationum etiam
 ubi nulla intervenit appellatio, nititur ad
 simplicem requestam criminiosorum citare,
 monere, inhibere, & nonnumquam man-
 dare officialibus nostris quod si quas infor-
 mationes habeant, etiam coram ipso illas
 portent, inhibendo inierim.

Item, iudex vester appellationum com-
 pellere nititur officiales nostros obedire suis
 litteris in casu appellati concessis, dum con-
 tingit appellari ab aliquo officiali fora-
 neo nostro ad ipsum iudicem vestrum ap-
 pellationum, omisso principali officiali no-
 stro.

Item, nititur compellere vester iudex ap-
 pellationum capellanos & notarios nobis
 subditos ad exequendum mandatum vestre
 curiae metropolitanae, seu commissiones e-
 jusdem, si eis hiant aut presententur in cau-
 sis appellationum sine medio annexorum of-
 ficialium nostrorum.

Item, compellere nititur vester iudex ap-
 pellationum subditos nostros per verbum
 Mandamus ad suscipiendam delegationem
 certorum articulorum, in causis appella-
 tionum absque medio annexorum officialium
 nostrorum.

Item, dictus iudex vester appellationum
 de facto compellit per verbum Mandamus,
 subditos nostros, non considerata etiam ma-
 gna distantia diversorum locorum, ad ven-
 iendum apud sedem metropolitanam, pro-
 perhibendo testimonium veritatis in causis
 appellationum.

Item, vester iudex appellationum com-
 pellere nititur subditos nostros ad solven-
 dum salaria advocatis, procuratoribus, &
 notariis, pro causis & processibus appella-
 tionum in dicta curia agitarum, & offi-

cialibus nostris scribit per verba Mandamus:
 ubi tamen de jure per verbum Requiritur
 scribere debet.

Item, iudex vester appellationum, si il-
 le qui appellavit, vel etiam appellatus,
 sit de aliena diocesi, quam illius in qua
 fuit litigatum & a qua fuit appellatum,
 processu principalis causae aut articulo ap-
 pellationis pendente, ad aliam diocesim
 se transferat, nititur tales citari vel mone-
 ri facere per officiales nostros per verbum
 Mandamus, licet ab eis non fuerit appella-
 tum.

Item, dum appellatur per subditos no-
 stros, quando per arbitros si contigerit com-
 promitti, gravantur, & ad dictam curiam
 metropolitanam omisso officialibus nostris
 recurritur, iudex vester appellationum de
 facto talibus appellantibus litteras in causa
 appellati concedit.

Item, & licet nos Episcopi nostros ha-
 beamus officiales, qui praesunt iustitiae ci-
 viliter & criminaliter, nec de iustitia nos
 intromittamus, propter quod officialis &
 iudex vester appellationum sua mandata de-
 bet nostris officialibus dirigere, & non no-
 bis: nihilominus dictus officialis & iudex
 appellationum nobis mandat inhibendo sub
 poenis pecuniariis & excommunicationis &
 nos adjuvari facit, licet sciat nos de ip-
 sis causis nullatenus intromisisse, deprimen-
 do statum dignitatis pontificalis, & ali-
 quos ex nobis mandat citari & cadaphal-
 lis ecclesiarum nostrarum, civitatum, &
 diocesanum.

Item, & quia quandoque contingit super
 causis matrimonialibus a nostris curiis ad
 vestram curiam metropolitanam appellari,
 cum partium in vestra curia, una obtinet,
 aliam trahere nituntur ad inquestam, dicen-
 tes ipsam falso & indebito matrimonium
 advocasse, & testes corruptisse & subornas-
 se, licet si ita esset, cognitio ad nostras cu-
 rias simpliciter debeat de jure pertinere.

Et quia nedum Christi auctoritate, sed to-
 tius ecclesiae catholicae auctoritate & publi-
 ca a principio introductum & inconcusse
 observatum est, ut unaquaque diocesis suos
 habeat Episcopos tamquam ordinarios in
 causis ad suam jurisdictionem de jure spe-
 ctantibus, & quod quilibet a suis iudicibus
 non a peregrinis, nisi in certis casibus a
 jure exceptis, reprimatur, nec per archie-
 piscopus iudicetur, nisi in casibus a jure per-
 missis, alias ecclesiasticus ordo confunditur,
 si unicuique jurisdictio sua non servetur c.
 Perrenit. 11. q. 1. Regula enim traditur
 negative, quod archiepiscopus nullam ha-
 bet jurisdictionem in subditis suffraganeo-
 rum, exceptis articulis a jure expressis, in
 c. Pastoralis, de officio ord. & B. Callixtus

Papa 9. q. 3. sic dicit, nullus primas, nul-
 lus metropolitanus diocesim vel parochiam aut
 aliquem de alterius parochia excommunicare
 vel iudicare, aliquidve agere absque diocesa-
 ni Consilio vel iudicio antea; sed hoc obser-
 vetur, quod ab apostolis ac patribus & de-
 cretoribus nostris, & a nobis confirmatum e-
 xistit. Si quis metropolitanus, nisi quod ad
 suam parochiam pertinet, sine Consilio & vo-
 luntate omnium comprovincialium Episcoporum
 extra agere aliquid conseruerit, gradus sui pe-
 riculo subiacet, & quod egerit irritum erit

et. quae
revertuntur
querebantur.

ANNO
CHRISTI
1430

ANNO
CHRISTI
1430

„ *Uacuum*. Ad idem in c. *Salvo*. eadem qua-
 „ rione & causa & in c. *Nullus primus* 9. q. 2. &
 „ in multis similibus. Unde metropolitani ju-
 „ dicia in subditos suffraganeorum dicuntur
 „ peregrina, c. *Peregrina*, & c. *Leges ecclesia* 3.
 „ q. 6. alias provincie & regiones inhonoran-
 „ tur, si in suis ordinariis observationes juri-
 „ dicæ non seruentur; & Honorantur, si in suis
 „ ordinariis & observationibus jurisdictionis co-
 „ rum republica non seruetur. c. *Sciatis* 6. q.
 „ Et quia Remenses archiepiscopi abuteban-
 „ tur, hunc ordinem juris communis pertur-
 „ bando, ideo felicitis recordationis dominus In-
 „ nocentius Papa IV. ordinem juris redinteg-
 „ ram, & abusus prædictos revocando inli-
 „ tuit decretales, quæ incipiunt *Romana eccle-*
 „ *fia*. Si *tantum* in volum. sexti libri. At-
 „ tendens, ut firmiter creauimus, ad præmissa,
 „ & quod talia enormia non possunt, neque
 „ debent salva conscientia tolerari, nec consi-
 „ stere: prædictos abusus saltem pro majori
 „ parte ad dispositionem juris communis ipsos
 „ reducendo. In ecclesia Carcassonenensi etiam in-
 „ tervenit juxta & laudabilis transactio facta
 „ inter vos & nos Episcopos Carcassonenenses, ut
 „ ejus serie plenius continetur. Advertere etiam
 „ potest reverendissima paternitas vestra ad chris-
 „ tianissimum regem Francorum qui nunc re-
 „ gnat, qui postquam coronam regni, patre
 „ de medio sublato, assumpsit, abusus quibus sui
 „ officiarie in toto regno & præcipue in patria
 „ Lingue Occitanæ uti nitebantur, revocavit,
 „ & in melius suam justitiam reformari man-
 „ davit, ad supplicationem prælatorum, baro-
 „ num & nobilium regni sui. Ideo nos Epi-
 „ scopi præsentis & procuratores reverendo-
 „ rum in Christo patrum & dominorum Epi-
 „ scoporum absentium subscripti, tam commu-
 „ niter quam divisim, suffraganei vestri præ-
 „ dicti, prout quemlibet nostrum tangit, ma-
 „ jorem partem hujus Concilii provincialis sa-
 „ cientes, vos quantum cum Deo possumus cha-
 „ ritative requirimus, & rogamus, & exhor-
 „ tamur & summamus, ut prædictos abusus
 „ superius declaratos reformare, & ad juris
 „ communis dispositionem, vestris terminis con-
 „ tenti, reducere velitis: attento quod ex præ-
 „ dictis nulla aut saltem modica vobis utilitas
 „ acceditur: nobis vero & ecclesiis nostris to-
 „ talis fore subversio & intolerabilis abusus con-
 „ fecerit, nisi que etiam, si quæ sint occasio-
 „ ne præmissorum, pacificare & quietare velitis
 „ protestantes quod si recusaveritis vel plus
 „ debito distuleritis, de habendo recursum ad
 „ dominum nostrum Summum Pontificem, &
 „ eius sanctam sedem apostolicam & ad Con-
 „ ciliū generale proxime futurum. Protestan-
 „ tes etiam quod ab hac die requisitionis præ-
 „ sentis in antea, per vos aut officarios ves-
 „ tros in præjudicium nostrum & ecclesiarum
 „ nostrarum jurisdictionem & officialium nos-
 „ trorum nihil innovari debere. Et si per vos
 „ innovatum aliquid fuerit, de illud tamquam
 „ attentatum revocari faciendo per dominum
 „ nostrum Summum Pontificem & eius sanctam
 „ sedem apostolicam. De quibus requisitione,
 „ exhortatione, summatione, protestatione, &
 „ aliis superius declaratis, nos & quilibet nos-
 „ trum petimus fieri publicum instrumentum
 „ unum vel plura. Ego Guillelmus Episcopus
 „ Biterrensis dico, requiro & alias ago, prout
 „ superius continetur scriptum propria manu.
 „ Ego Bertrandus Utinensis Episcopus dico,

„ requiro, & alias ago, prout superius con-
 „ tinetur scriptum propria manu. Ego Joan-
 „ nes Episcopus Agathensis dico, requiro, &
 „ alias ago, prout supra continetur scriptum
 „ manu propria. Ego Jacobus de Gaudiaco
 „ vicarius & procurator domini Episcopi Ma-
 „ galonenis absentis, de voluntate hujus sa-
 „ cri Concilii, dico, requiro, & alias a-
 „ go, ut supra continetur scriptum manu
 „ propria. Ego Joannes Olderil canonicus &
 „ archidiaconus Confluentis in ecclesia Elnen-
 „ si procurator domini Elnensis Episcopi ab-
 „ sentis legitime excusati, non discedendo ab
 „ alia requesta per me huic sacro Concilio,
 „ nomine quo supra, tradita, dico, requiro,
 „ & alias ago, prout supra continetur scri-
 „ ptum manu propria. Ego Joannes Lasanha
 „ vicarius & procurator domini administrato-
 „ ris perpetui S. Pontii Thomeriarum absentis
 „ & legitime excusati dico, requiro, & alias
 „ ago, prout supra continetur scriptum manu
 „ propria. Ego Vitalis Rossinoli procurator
 „ reverendi in Christo Patris Domini Nemaus-
 „ senis Episcopi absentis & legitime excusa-
 „ ti dico, requiro & alias ago, prout supra
 „ continetur manu propria. Ego Petrus de
 „ Chamboneto procurator reverendi in Chri-
 „ sto Patris & Domini Domini Petri Del gra-
 „ tia Electensis Episcopi in remotis agentis
 „ dico, requiro, & alias ago prout supra con-
 „ tinetur scriptum manu propria.
 „ Qua cedula tradita & lecta, de dicti domi-
 „ ni præsentis mandato, in ejus majori & sub-
 „ stantiali parte, præfatus dominus præfatus
 „ obtulit præfatis dominis suffraganeis præsentibus
 „ & procuratoribus aliorum dominorum suff-
 „ raganeorum absentium ostendere, & exhibere
 „ summarie & de plano, seu exhiberi facere per
 „ legitima documenta, præminentias & consue-
 „ tudines laudabiles, quas curia venerabilis me-
 „ tropolitana Narbonensis habuit ab antiquissi-
 „ mis temporibus citra, & habet de præsentibus
 „ ultra quam jus tribuat. Et prædicta obtulit
 „ idem dominus præfatus una cum venerabili
 „ viro domino Petro Gardone canonico Ap-
 „ tenti dicti domini Narbonensis archiepiscopi
 „ procuratore fiscali ibidem præfente, ad exo-
 „ nerandum & clarificandum animos & con-
 „ scientias ipsorum dominorum suffraganeorum,
 „ & ne de, & occasione contentorum in præ-
 „ missa cedula habeant de cetero viam seu ma-
 „ teriam querelandi, dicens ulterius idem do-
 „ minus præfatus animum suum declarando,
 „ quod in Biterrenis non intendit audire aliquas
 „ querimonias de dominis suffraganeis ad domi-
 „ num nostrum metropolitanum, casu quo con-
 „ tingant hoc Conciliū provinciale mutati Bi-
 „ terrenis, prout fuit factum, & si super queri-
 „ moniis oblati domini suffraganei velint ad ex-
 „ onerationem conscientiarum suarum informa-
 „ ri, ostendentur hic in promptu jura & con-
 „ suetudines curiæ præsentis metropolitane, &
 „ paratus est hic & ubique recipere interrupcio-
 „ nes, si quæ allegentur & eas referre domino
 „ nostro Narbonensi archiepiscopo. De quibus
 „ idem dominus præfatus & procurator fiscalis
 „ petierunt fieri publicum instrumentum.
 „ Et ibidem facta oblatione per dictos domi-
 „ nos præfatos & procuratorem dicti domini
 „ archiepiscopi, prælibatus dominus Biterrensis
 „ Episcopus manu sua scripsit, & inde tradidit,
 „ & dixit, prout in quadam papyri cedula hu-
 „ jus tenoris.

et. Gas-
dano.

ANNO
CHRISTI
1170

ANNO
CHRISTI
1170

Episcopus Biterrensis post oblationem factam per A
 dominum presidentem, dixit quod ipse libenter
 videtur rationes & iura domini archiepiscopi,
 prout ipse dominus presidentis obulis, dum tem-
 pus haberet, quod erat nimis arctum, propter ni-
 mis colorem recessum a civitate Narbonensi ad
 Biterrensem, ad Concilium triens statum ibi de-
 nendum per comitem Puzi; sed quod libenter mit-
 teret officarios suos ad hoc faciendum ulterius;
 quod ipse erat contentus, & offerret ipsi domi-
 no presidenti deservere ab omnibus litibus motis
 inter dominum archiepiscopum & ipsum, in qui-
 buscumque curiis tam spiritualibus quam tempo-
 ralibus, super quibuscumque, occasione iurium
 ecclesie sue Biterrensis quocumque modo, & omnia
 tam in possessorio, quam in petitorio, submitti
 summaria ordinationi domini nostri Papa & ca-
 ria sua de Rota, postpositis quibuscumque cavil-
 lationibus, & altercationibus advocatorum &
 procuratorum & etiam super aliquibus aliis sup-
 plicationibus traditis in scriptis in quadam sup-
 plicatione ibidem nomine dominorum suffraganeorum,
 qua sic incipit, Reverendissimo, &c.

Qua cedula tradita & lecta, dictus dominus
 Biterrensis Episcopus dixit, & alias egit in
 omnibus & per omnia, prout in dicta cedula
 continetur. Dicitur, inquam, dominus Carca-
 sonensis Episcopus citra praedictum suum tran-
 sactionis hactenus factae cum curia metropoli-
 tana Narbonensi, cui nullatenus per acta seu
 agenda in hoc provinciali Concilio vult nec
 intendit derogare, dixit quod sibi videtur re-
 questam domini Biterrensis Episcopi fore ju-
 stam & congruam rationi. Dominus vero U-
 ttenensis Episcopus adhuc opinioni dicti do-
 mini Biterrensis Episcopi, ac tamen non in-
 tendit intrare litem cum domino metropoli-
 tano. Jam praedictus autem Dominus Agathensis
 Episcopus dixit, quod non est suae intentio-
 nis intrare litem cum domino suo metropoli-
 tano, sed ordinet dominus noster Papa sum-
 marie & de plano super cedulatis, prout sibi
 videbitur ordinandum. Procurator domini E-
 piscopi Magalonensis dixit, quod persistebat
 in dictis cedulatis. Procurator seu vicarius S.
 Pontii Thomeriarum dixit quod persistebat in
 cedula supra oblata, sed non intendit ingredi
 litem, inconsulto domino suo.

Procurator Nemausensis dixit, quod persistit
 in supra cedulatis, retenta voluntate domini
 sui supra oblatis. Procurator vero Elnensis
 idem dixit, prout procurator Nemausensis.
 Procurator vero domini Elestensis dixit, quod
 volebat redigere in scriptis dicenda per eum
 super praemissis. Dicitur namque dominus Pe-
 trus Gardane procuratorio nomine dicti domi-
 ni nostri Narbonensis archiepiscopi petiit co-
 piam, seu facultatem videndi & palpandi con-
 venta in dicta cedula per partem dictorum do-
 minorum suffraganeorum tradita sibi concedi,
 ut melius deliberare valeat super contentis in
 ea, contentis in dicta requesta, & aliis su-
 pradictis allegatis & altercatis, non consen-
 tiendo quatenus possint praedictum dicto do-
 mino archiepiscopo & suae iam dictae curiae
 metropolitanae. Et dictus dominus praesidens
 facultatem videndi dictam cedulam dicto do-
 mino procuratori concessit, & ad delibera-
 dum super contentis in ea horam vespertarum
 diei praesentis eidem assignavit. De quibus
 omnibus & singulis dicti domini Episcopi praes-
 entes & procuratores, sive legati aliorum do-
 minorum Episcoporum absentium, & procu-
 rator
 Concil. General. Tom. XXVIII.

rator dicti domini Narbonensis archiepiscopi
 potierunt, & requisierunt eis & utrique ipso-
 rum fieri unum vel plura publica instrumenta
 per nos notarios infra scriptos, & quemlibet
 nostrum.

Ad quae acta anno, die, loco, hora, indi-
 cione, & pontificatu, quibus supra, fuerunt
 praesentes venerabiles viri domini Joannes Payes
 licentiatum in decretis, Petrus Malefolle & re-
 stes vocati & rogati

 publicis & apostolica & imperiali auctoritati-
 bus, & dicti domini nostri Narbonensis archie-
 piscopi notarius & scriba huiusmodi sacri Con-
 cillii infra scriptus qui communicando cum . .

 dicta auctoritate apostolica notario de promissis
 omnibus instrumentum recepi.

Ad quam vespertarum horam per dictum do-
 minum presidentem dicto procuratori assignatam
 ad deliberandum super contentis in scripta ce-
 dula . . . procuratoribus supra nominatis, &
 quibuscumque aliis dictum sacrum Concilium
 concinuantibus comparuit dictus Petrus Gardani
 nomine quo supra. Qui quidem procurator fis-
 calis respectu oblationis factae per dictum domi-
 num Biterrensem Episcopum, & alios praedictos
 super verbum, &c. dixit quod acceptabat praes-
 entata, hoc tamen salvo quod interdum obe-
 diatur curiae metropolitanae, ut erat consuetum.
 Super ceteris vero aliis contentis in dicta cedu-
 la quae incipit, Reverendissimo, &c. dictus pro-
 curator respondit & replicavit ut sequitur.

Et primo respondit ad primum contentum
 qui incipit: Primo namque *quatenuscumque con-
 tingit a nobis*, &c. in pede seu margine eius-
 dem articuli in haec verba. Iste articulus ha-
 bet duo, quae competunt de consuetudine vi-
 delicet crimina authentica, & ubi mandatur
 moneri notarius.

Item, respondit ad alium articulum qui in-
 cipit *in curia metropolitana indistincte talibus ap-
 pellationibus*, &c. in margine dicti articuli in
 haec verba: Verum est, si petatur humiliter,
 parte vocata & audita, si non probetur mani-
 feste offensa, quod de jure est.

Item, ad alium articulum qui sic incipit: *In
 die vero appellationum quando contingit*, &c. res-
 pondit idem procurator sic: Non est ita ut po-
 nitur in facto simpliciter, sed si pars petat re-
 censer informationes, recensentur & facta re-
 censione, sit iustitia.

Item, etiam ad alium articulum qui incipit
 sic: *Item etiam cum sapius contingit tales ap-
 pellantes*, &c. respondit idem procurator ut
 sequitur. Non intelligo, ideo declaretur me-
 lius ulterius.

Ad alium articulum, qui sic incipit: *Item,
 quod supposito quod vester iudex appellationum*,
 &c. respondit ut sequitur: Salva reverentia
 non est ita, immo dicitur *domus & quousque*.

Ad alium articulum, qui sic incipit: *Item
 quod gravissimum est iudex vester appellationum*,
 &c. sic respondit ipse procurator: Hoc habet
 curia metropolitana de consuetudine.

Item, & ad alium articulum qui incipit:
*Item, iudex vester appellationum etiam ubi nul-
 la intervenit appellatio*, &c. sic respondit: Non
 est ita, salva reverentia.

Et ad alium articulum qui incipit sic: *Item,
 iudex vester appellationum compellere videtur offi-
 carios nostros*, &c. sic respondit idem procura-
 tor: Hoc competit de consuetudine curiae metro-
 poli-

Eccc poli-

ANNO
CHRISTI
1430.

dicti articuli, quod vero ad secundum caput ubi dicitur *Et tamen si appelletur ab aliquo officiali foraneo domini Narbonensis archiepiscopi*, &c. sic etiam respondit in pede seu margine dicti articuli: Non est ita, immo appellatur ad metropolitanum ab officialibus Limosi, Vi-larubez & Capitis-Stagni, qui sunt foranei.

Item, etiam respondit ad alium articulum dictæ requestæ qui sic incipit: *Item nititur compellere vester iudex appellationum capellanos & notarios &c.* in hunc modum: Ita habet curia de consuetudine.

Ceterum ad alium articulum, qui sic incipit: *Item, compellere nititur vester iudex appellationum subditos nostros*, &c. sic respondit: Ita habet curia de consuetudine, & iste articulus est idem cum præcedenti.

Ad alium articulum qui incipit: *Item dicitur vester iudex appellationum de facto compellit per verbum Mandamus*, &c. sic respondit: Ita habet curia de consuetudine.

Ad alium vero articulum qui incipit: *Item, ipse vester iudex appellationum compellere nititur subditos nostros*, &c. respondit sic: Ita habet curia de consuetudine.

Item, ad alium articulum qui sic incipit: *Item, iudex vester appellationum, si ille qui appellavit*, &c. respondit sic: Ita habet curia de consuetudine.

Ad alium articulum qui incipit: *Item, dum appellatur per subditos*, &c. sic respondit: Ita habet curia de consuetudine.

Ad alium articulum, qui incipit: *Item & licet nos Episcopi*, &c. etiam respondit sic: Ita potest fieri de iure, servatis servandis in talibus.

Item ad alium articulum dictæ requestæ, qui incipit: *Item & quia quandoque contingit*, &c. respondit in hunc modum: Non est verum, nisi fuerit appellationi delatum per officialem a quo.

Quibus sic factis responsionibus ad singulos articulos dictæ requestæ, dictus dominus Petrus Gardane, quo supra nomine obtulit ostendere & exhibere in posse curiæ metropolitanæ dictis dominis suffraganeis, & quibuscumque aliis ab eis deputandis summarie & de plano omnes & singulas consuetudines, quas dicta curia habet & alias fecit, dixit & egit in omnibus & per omnia prout supra. De quibus omnibus dictus procurator petiit & requirit unum vel plura sibi fieri publica instrumenta, hiis quæ præjudicare possent domino archiepiscopo non consentiendo. Et di-

ANNO
CHRISTI
1431.ANNO
CHRISTI
1431.

V I T A

E U G E N I I P A P A E I V.

Eugenius IV. natione Venetus, Gabriel Condulmerius antea vocatus, ex Canonico in Alga a Gregorio XII. in cubicularium assumptus, & postea ab eodem Episcopus Senensis, & tandem Cardinalis factus v. Nonas Martii anno 1431. ad pontificatum euectus fuit. Stephanus Columna huius potentiam & indignationem veritus, cum quibusdam sedes percussis, armatus contra pontificem arma sumpsit, verum a pontificis militibus fuga li-

aus dominus præfatus dixit, quod quatenus dicta requesta continet querelas aliquas contra dominum metropolitanum & curiam suam, illas per præfens Concilium non posset terminare sine speciali mandato sanctæ sedis apostolicæ, quod non habet. Et ideo illas decidendas & terminandas remittit eidem sanctæ sedi apostolicæ, non per hoc intendens in aliquo præjudicare eidem domino archiepiscopo nec curiæ suæ in petitorio, nec possessorio suo ad dictas querelas. Dicti autem domini Biterrensis Episcopi, Uticensis & Agathensis & procuratores seu vicarii dominorum Episcoporum absentium, excepto procuratore Elnensu, dixerunt & protestati fuerunt, quod propter aliquam tolerantiam, si quam faciant obediendo, prout curia metropolitana præterdit, & dixit debere obediri in casibus expressis in dicta eorum requesta, quod propter hoc non intendunt præjudicare eorum iuribus, nec novum jus domino archiepiscopo nec curiæ suæ tribuere, nec dictas consuetudines approbare in petitorio nec possessorio. Præfatus dominus Carcaſsonensis Episcopus dixit & protestatus fuit, quod per responsionem factam per dictum dominum præfentem, seu per aliqua dicta, seu producta in hoc sacro provinciali Concilio non vult, nec intendit transactionem suam hæcenus factam cum dicta curia metropolitana facere litigiosam. Prælibatus autem dominus Joannes Otherii, quo supra nomine, dixit se consentire responsioni dicti domini præfatis, non tamen derogando requestis per eum factis, nec per responsionem dicti domini præfatis inde sequutis, & nihilominus dictus dominus præfatus non consentiens protestationibus & alterationibus hinc inde factis, quatenus possint domino nostro Narbonensi archiepiscopo præjudicare, dixit & respondit, obtulit & alias egit in omnibus & per omnia prout supra. De quibus dicti domini Episcopi & procuratores petierunt eis & eorum utrique fieri unum vel plura publica instrumenta per nos notarios infra scriptos. Acta fuerunt hæc Narbonæ, & infra dictam capellam B. Mariæ Magdalenz, dicto domino præfate inibi more majorum pro tribunali sedente, & suum facium provinciale Concilium tenente & celebrante una cum dominis Episcopis præfentibus, & procuratoribus absentium superius nominatis, anno, die, hora, indictione, & pontificatu, quibus supra, &c.

bi consulere coactus fuit. Acciderunt etiam eidem pene temporibus tumultus, & variæ tragediæ excitatæ, his temporibus exortæ, quæ pontificis ægritudine sunt sopitæ. Angelotum una cum Francisco camerario nepote suo Cardinalem creavit. Paulo post Sigismundum imperiali corona Romæ condecoravit. Per Nicolaum Fortibrachium bellis infestatus, populique seditione turbatus, mutato habitu sese clam Florentiam surripuit. Ubi cum molestiis & ta-

ANNO CHRISTI 1431

& inde plenissime commocaretur, juxta Mar-A... ANNO CHRISTI 1431... dicit V. prescriptum Concilium Basileense in-... chonum est. Patriarcham Viaticum Ro-... mem legavit, & dignitate cardinalicia donavit, quod ejus industria & vigilancia non parvi momenti machinationes extincte fuissent. Inde vero Bononiam pertransiens arcem exedificavit, ac palatium reparavit. Cumque inchoatum Basileense Concilium inconcussa tentaret, sedisque Apostolice jurisdictioni sibi illicite usurperet, idem Concilium Basilea Ferrariam transiit. Qua de causa non tantum graves seditiones, verum etiam perniciosum schisma exortum fuit. Nam deposito Eugenio legitimo Pontifice Amedeum Sabaudie Ducem antipapam schismaticum creaverunt, eique Felicis V. B

Ferraria item est Florentiam, habitisque utro-... bique de purgatorio & processione Spiritus sancti gravissimis disputationibus, Græca & Romana Ecclesia unita fuerunt: illudque de Spiritu sancto, purgatorio, Romani pontificis primatu, aliisque nonnullis fidei articulis creditur, quod Romana Ecclesia docet & profectur. Tandem post multas bellorum perturbacionumque vicissitudines, Romam reversus, atque Nicolao Tolentino ordinis S. Augustini religioso in sanctorum numerum relato, obiit vii. Kalendas Martii anni 1446. cum scilicet annos prope sexdecim. Post mortem ejus sedes duodecim diebus vacavit.

ANNO CHRISTI 1431

COMPENDIOSA ENARRATIO

Quomodo Bohemi vocati productique sint ad Basileensem synodum œcumenicam, & quid illic egerint.

Infans est h-... furtis Bohemio... ANNO CHRISTI 1431... Joannes Polonus... Joannes de Ragusa... Joannes Gelhadus... Humannus Obenburghus.

CUM Bohemi in erroribus suis persistenter, & primitivam ac Apostolicam ecclesiam jactantes a Romana sede pertinacius evariarent, exulceratis nimirum illorum animis ob Joannis Husii & Hieronymi Pragensis exultionem, missus est in Germaniam legatus Julianus Cardinalis titulo sancti Angeli, ut expeditionem appareret in rebelles Bohemos, quam Romana consuetudo Cruciatam appellat. Putabat enim Romanus Pontifex hanc gentem a Germanis facile posse superari. Verum res aliter evenit. Nam nostris sæpius in fugam versis, tantum vicinis omnibus terrorem incusserunt, ut nihil aliud quam pacem optaret Germania. Rebus itaque non succedentibus, cum semper Bohemi superiores essent, quamquam a novo jam Pontifice Eugenio sententia anathematis damnati, optimum factu visum est, si Basileam, ubi nuper indictum erat Concilium, vocarentur. Quare Cardinalis Julianus eo loci præmisit Joannem Polemarium Pontifici juris doctorem sacrique palatii auditorem, & Joannem de Ragusa theologiz professorem, ordinis Prædicatorum tum procuratorem generalem, qui postea Argensis Episcopus factus etiam in Cardinalium numerum meruit recipi, titulum sancti Sixti indeptus. Qui cum Basileam venissent anno MCCCCXXXI. mense Augusto, vocarunt litteris ad Concilium Joannem Mulbrunz abbatem, & Joannem Gelhusium ejusdem nobili monachum. Nam hoc homine propter dexteritatem ingenii & regionum ac rerum experientiam in primis opus erat ad obrundas legationes. Abbas aliis negotiis distentus non venit: Joannem tamen morbo paulo ante vexatum, & adhuc valetudine non satis confirmata, Basileam misit. Quo non multis post diebus Julianus quoque pervenit, ut promiserat. Is statim Joannem Gelhusium, & Humannum Obenburghium, consulem Basileensem, primum ad Sigismundum Cæsarem, Feldkirchi tum agentem, deinde ad Fridericum ducem Austriæ mittit, pro componendo bello quod huc erat cum Philippo duce Burgundie. Fiebat hoc ut reddita pace tuto liceret

Basileam venire, non solum proceribus ecclesiasticis, sed & mercatoribus, atque adeo omnia quæ ad victum pertinent importare. Hanc legationem obeuntes, litteras acceperunt a sancta synodo Sigismundo Cæsari reddendas, quibus Bohemi & Moravi ad Concilium vocabantur: has ille mox in Bohemiam perferendas curavit. At cum in Italiam proficisceretur, Imperialem a Pontifice coronam suscepturus, protectorem interitum velut vicarium sacro Concilio dedit Wilelmum Bavariz ducem. Porro cum synodus monita fuisset nostras condiciones pacis a Bohemis accipere velle post sedam illam fugam, arbitrans hoc ignominiosum esse, nisi Joannem Niderium ordinis Prædicatorum theologum, & Joannem Gelhusium, qui commodum redlerant, ut vicinum Bohemis populum consolarentur, & Moravos Bohemosque ad Concilium ante vocatos ad veniendum sedulo urgerent. Hi tertio Kalendas Novembris Basilea discedentes, Monachium versus (id est oppidum Bavariz) iter instituerunt. Ubi cum primum Wilelmum ducem, & hujus fratrem Ernestum, atque Ernesti filium Albertum, salutassent, & mandata legationis suæ exposuissent, ipsi quoque Wilelmum monuissent, ut quamprimum Basileam veniret, quod ei tutela Concilli commissa esset a Cæsare; mox Fridericum marchionem Brandenburgii, Joannem ducem Bavariz, & senatum Nurenbergensem, ac alios principes & dominos, partim litteris synodalibus, partim etiam ore suo sunt adhortati, ut nullo pacto foedus cum Bohemis inirent, quod ecclesie nocere posset; adfuturum mox auxilium. Rogabantque nomine Concilii, ut, si Bohemi legatos suos Basileam mittere vellent, deducerent eos per suam quique regionem salvos. Omnes se hoc facturos receperunt. De vocatis Bohemis dici non potest, quam gavisæ fuerint omnes, præsertim laici, cum etiam lacrymas emitterent affectus vehementissimi testes. Deinde cum senatum Nurenbergensem consulissent, de mittendis in Bohemiam litteris synodalibus, visum est melius esse, si prius sciscitarentur ab Egrensis,

Wilelmus dux Bavariz, prothor Concilii.

Fridericus Marchio Brandenburgii, Joannes Dux Bavariz, Nurenbergensis.

ANNO
CHRISTI
1431.Conradus
Cuonhofer.* Ex parte in
Abbat. Concilii
Basiliensi in
1431.Conventus
Egrentis.

Lec. 26.

Diplomata
sibi condita
Aut.

num aliquid ad superiores Concilii litteras Bohemi respondissent, quas ipsi perforandas curassent. Egrenses per litteras moniti, tabellarium illum Nurembergam miserunt, qui litteras Concilii in Bohemiam ante pertulerat. Is retulit, quanta cum reverentia litteras accepisset consul majoris civitatis Pragensis, & quibus ipse promissus fuisset donatus. Unde spes legati conceperunt rem bene processuram. Itaque Concilio senatus Nurembergensis usi, & aliorum, praesertim abbatis sancti Egidii, Albertique pastoris apud sanctum Sebaldum, & Conradi Cuonhoferii, remisit ad Egrenses tabellarium illum, & suis privatim & Concilii litteris oneratum: neque enim commodior erat ratio litteras in Bohemiam mittendi. Multum porro laboratum est in hac re, cum ab Egrensis ipsis, tum a Friderico marchione Brandeburgensi, & Joanne duce Bavariae, & a senatu Nurembergensi tantopere cupiebant hi inter Christianos pacem instaurari. Exempla litterarum, quibus sacra synodus Bohemos denuo invitavit, & alias item exhortatorias, ac litteras oratorum ad eosdem, & ad hos Pragensium respondentes, causa brevitatis omisimus. Porro Bohemi non per omnia nostris fidentes, in litteris petebant, ut oratores Concilii cum principibus vicinis ad Egram venirent: suos illic quoque adfuturos, ut de comiteatu, seu publica fide danda, quem saluumconductum appellant, & aliis rebus tractaretur. Decretus fuit ei conventui dies Dominicus, qui Pascha proxime sequeretur. Erat is mensis Aprilis dies vigesimus septimus. Itaque venerunt Egram oratores sacri Concilii, Henricus abbas sancti Egidii Nurembergensis, Joannes Nider theologiae professor ac prior domus Praedicatorum apud Basileam, Fridericus de Parspergo decanus Ratisponensis, juris pontificii peritus; magister Henricus Tocgius canonicus Magdeburgensis, theologus, Albertus pastor apud sanctum Sebaldum Nurembergae, & Joannes Gelhusius canonicus Mulbrunensis, cum illustribus principibus Friderico Marchione Brandeburgii, & Joanne Bavariae duce, ac aliis proceribus, fere cum ducentis & quinquaginta equis. Verum de Bohemis nullus aderat, quod Pilsenensis, & dominus Suanbergius saluumconductum non misissent. Id cum ex litteris intellexissent, effecerunt, ut ab Egrensis & Elenbogensibus nuntii Bohemorum Nicolaus Humpoltzius, secretarius majoris civitatis Pragensis, & Matthias Clumpezanus, praefectus Piestensis, producerentur, veneruntque Egram cum decem & novem equis, octavo die mensis Maii. Postridie apud marchionem Henricus Tocgius elegantiori oratione Bohemorum nuntios salutavit, evangelicum illud usurpans declaransque: *Pax vobis.* Mox ipsi proposuerunt, quam atrocibus injuriis a nobis fuissent haecenus affecti, eamque rem existisse causam tot utrimque cladum. Gaudere se quod tandem spes affulset, ut audirentur aliquando. Deinde de comiteatu praestando disputatum est. Obsides postulant Bohemi, non quosvis, sed principes & nobiles. Id cum nostris non placeret, & res ita differretur, cepit vulgus apud Egram clamare, quo minus cum Bohemis procederet concordia per ecclesiasticos stare & principes. Proinde pientissimi principes Fridericus marchio Brandeburgensis, & Joannes Bavariae dux, sua sponte se obligarunt. Hoc idem paulo post

rogante synodo fecit protector Concilii Wilelmus dux Bavariae, item ipsa synodus, & Sigismundus Caesar. Praeterea promissio facta est, hoc idem omnes principes & civitates praestituros, per quorum dilectionem essent profecturi Bohemi, atque adeo civitatem ipsam Basileensem. Quae de comiteatu diplomata paulo post sunt Pragae missa. Postulatum & hoc est a Bohemis, ut ipse Caesar praesens adesset in synodo quam fieri posset plene congregata. Conventus Egrensis duravit dies viginti unum. In quo fuerunt etiam ornatissimi viri Petrus Volkamer, consul Nurembergensis, & Conradus Cuonhofer, iussu sumptuque civitatis suae. Verum Bohemi, quamquam audissent nostros miranda pollicentes, adhuc non plane fidebant. Quare elegerunt duos nuntios Nicolaum Humpoltzium, & Joannem Zaczensem, qui Basileam irent, & cuncta diligenter explorarent. Hos Conradus Episcopus Ratisponensis, & Conradus Seglavver decanus Eistensis, Careispurgum usque, ubi marchio Badensis degebat, deduxerunt, in hoc a synodo paulo ante emissi, ut expiscarentur an essent venturi Bohemorum legati. In comitatu vero erant et nostris, abbas Eberacensis, & ceteri nuntii sacri Concilii. Cum Biberacum venissent, quidam infeliciter curiosus ex altero Bohemorum nuntio quaesivit undenam esset. Respondit is se Zaczensem esse. Illic (inquit ille) sunt execrabiles haeretici & pessimi homines, &c. Qui propter huiusmodi convictum, veluti violator publicae fidei, statim in carcerem raptus est, plus poenae depensurus, nisi ipsi nuntii Bohemorum, & abbas Eberacensis, precibus hominem liberassent. Cum venissent Basileam, vino & piscibus fuerunt a senatu donati. Manserunt illic dies quinque & dimidium. Decimo Octobris die venerunt ad synodum, quae convenerat apud Praedicatores. Hi nuntii cum domum fuissent reversi cum diplomatibus Concilii, indicassentque quae viderant, rem videlicet agi serio, nec subesse dolium, delecti sunt oratores ad Concilium mittendi de regno Bohemiae & marchionatu Moraviae, Joannes de Krainitz, Jacobus de Wrziesonitz, Benefius de Makrovitz, Joannes Velvar de Praga, Matthias de Clumpezan, Laurinus de Hradisse, Gregorius de Curia, Nicolaus scriba Pragensis, magister Joannes de Rocciano, magister Petrus Payne de Anglia, Procopius ductor exercitus Taboritarum, Nicolaus de Peletannau, Marcoldus de Zbraslavitz, Martinus de Chrudim, & Perus Zaczensis. Qui cum in Tusca convenissent, illinc per nostros in Chambiam sunt producti cum triginta duobus equis per nobiles viros, Hinskoverum, Pflugium, Pavellstorferum, Fridericum praepositum Ratisponensem, & alios: ubi Conradus Ratisponensis Episcopus substiterat. Ex Chambiam Suenckendorphium itum est. Atque cum jam Nurembergae vicini essent, Matthias Clumpezanus praefectus Piestensis vexillum protulit: cuius una pars crucifixi imaginem habebat depictam, altera calicem eucharistiae figura superposita, sicque Nurembergam ingressi sunt. Verum cum a nostris moniti essent, id postea nusquam fecerunt. Nurembergenses, praeter viarium atque piscarium munus, etiam viginti duo equites concesserunt, qui illos Ulmam comitarentur. Ex Nurembergae Albertus marchionis filius in Guntzenhusium produxit, Oringenus comitis ministri

ANNO
CHRISTI
1431.Petrus Volkamer.
Conradus Cuonhofer.

Abbas Eberacensis.

Oratores Bohemorum ad Concilium.

* producti.

ANNO
CHRISTI
1431.

Vocantur
Bohemii.

Disputant.

Joannes de
Ragufio re-
spondit ad
primum ar-
ticulum.

Monicus
Kalkylen.

stri Nordlingam, & postero die Ulmam, Ul-
mensis porro Biberacum & Sulgoviam usque:
inde exceptos Jacobus Truchses de Vvalpurg
eques auratus Stockacum produxit: satellites du-
cis Bavarie Vvilelmi Scasibusium post deduxe-
runt: Illic naves ingressi, quarta die Januarii
Basileam venerunt. Porro nono die ejusdem men-
sis, cum synodum accessissent, habuit oratio-
nem Julianus Cardinalis, de eo quod quidquam
usquam dubiorum est id auctoritate Concilii
definari debeat: quandoquidem omnes mortales
iudicio sancte matris Ecclesie, quam gene-
rale Concilium representat, se submittere tenentur.
Quae quidem oratio non omnibus Bohemis
probabatur. Habuit & Roccianus orationem
nomine Bohemorum, diem postulans quod
audirentur. Is fuit destinatus decimosexto eius
mensis. Quo die Joannes Roccianus pauca
praefatus, primum articulum de communionem
sub utraque specie proponere cepit, usque in
tertium diem, semper ante meridiem. Deinde
Vvencelaus Taborita, secundum articulum de
corrigenendis & eliminandis peccatis publicis in
medium protulit per bidui spatium. Post quem
Wldarkus presbyter orphanorum tertium arti-
culum de libera praedicatione verbi Dei duo-
bus item diebus proposuit. Postremo Petrus
Payne Anglus de quarto articulo, qui erat de
civili dominio clericorum, per tres dies dis-
seruit. Fecerant autem copiam suarum dispu-
tationum sacro Concilio in scriptis, & gratias
egerunt quod auditi fuissent. Posterioresque tres
fatis inciviliter in nostros invexerunt, Joannem
Vviclephum & Joannem Hussum a doctrina
laudantes, nihil veriti doctores evangelicos vo-
care quos pridem Ecclesia damnarat. Exigebat
res ut Bohemis aliquid responderetur. Itaque
surgens Joannes de Ragufio, theologiae profes-
sor, ordinis Praedicatorum pro orator genera-
lis, petiit clara voce in medio sacrae Congre-
gationis potestatem sibi dari ut responderet pri-
vato nomine ad primum Bohemorum articu-
lum. Assensit synodus. Octoquo diebus respon-
dit horis antemeridianis. Antequam autem in-
ciperet respondere, Joannes abbas Cisterciensis
orationem ad Bohemos habuit, ut se submit-
terent determinationi sancte matris Ecclesie,
quam id sacrum Concilium representaret. Ea
res Bohemos non parum offendit: inter res-
pondendum Joannes Ragufius, theologorum
istorum more quos scholasticos hodie vocant,
crebro haereticos & haereticorum vocabulum ha-
bebat in ore. Non poterat hoc tandem ferre
Procopius Bohemus, quis surgens cum stoma-
cho, de hac injuria apud sanctam synodum
publice conquestus est. Conterraneus (inquit)
iste noster injuria nos afficit, haereticos nos
subinde vocans. Ad hoc Ragufius: Quia
(inquit) conterraneus vester sum lingua ac na-
tione, propterea tam avide cupio vos ad ma-
trem Ecclesiam redire. Erat is gente Dalmata.
Constat autem Dalmatas in Bohemiam
transgressos, ab occupata regione nomen accep-
tisse, parumque abfuit quin ob eam offensionem
Basilea abirent, vique placari poterant.
Quidam etiam ex Bohemis volebant Ragufium
ad finem usque disputantem audire. De-
inde respondit ad secundum articulum insignis
theologus Aegidius Carlerius, decanus Ecclesie
Cameracensis, per quatuor dies. Ad tertium
articulum Henricus, cognomento Frigidum fer-
rum, theologus ordinis Praedicatorum, per
dies tres.

Concil. General. Tom. XXVIII.

Ad quartam postremo respondit Joannes Po-
lemarius, auditor causarum sacri palatii, tri-
bus item diebus, afficiebatque Bohemos odio
nostrorum (ut illis videbatur) prolixitas. Quam-
quam vero nostri tam accurate respondissent,
nihilominus illi suos articulos adhuc pertinaciter
defendebant: praesertim primum, adeo
ut Joannes Roccianus responsiones Ragufini
sex diebus fortiter impugnaret. Porro cum dis-
putatio pareret disputationem, & non videretur
hoc pacto pax & concordia facile coitura,
tentatum est aliud remedium ab illustri Bavarie
principe Vvilelmo protectore sacri Concilii,
videlicet ut omnis disputationibus res amice
componeretur. Utriusque deputati sunt aliquos
de concordia tractaturi: qui cum undecimo
Martii die convenissent, & iussi essent dicere
sententiam suam, qui a parte Concilii erant,
optimum inquit sibi videri, si illi nobiscum
unirentur, & unum corpus efficerentur, quod
corpus tum omnes diversitates opinionum sive
secessarum concordare, & declarare posset, at-
que definire, quid in singulis agendum foret
sive credendum. Bohemi cum aliquamdiu de-
liberassent, aiebant hanc viam non videri sa-
tis aptam, nisi prius quatuor illi articuli ex-
actius essent declarati: ita ut aut nos cum ip-
sis, aut ipsi nobiscum sentirent. Alioquin
rem ridiculam futuram, & jam uniti; in ar-
ticulorum rursus decisione discreparent. Res-
ponsum est hic a nostris, si rite unirentur,
invocato Spiritu sancto, nequaquam eos in
hujusmodi decisione erraturos, quando quilibet
Christianus tali definitioni credere debeat.
Quod si hoc facere vellent, adamantinam plane
coalitionem utrimque concordiam. Verum
surdus (quod ajunt) fabula caneatur. Sed
& alii tres adversum responsiones datas perti-
naciter disputabant. Id temporis Julianus Car-
dinalis Concilii praesidens, talem ad oratores
Bohemorum habuit orationem: Audivit (in-
quit) haec sancta synodus per decem dies cum
magna patientia quatuor vestrorum articulo-
rum propositiones. Et in fine subjunxit: Pro-
posuistis (inquit) proximis diebus quatuor
articulos, sed audimus praeter hos quatuor
articulos, sed audimus praeter hos quatuor
multa vos alia habere dogmata peregrina, in
quibus a nobis dissentitis. Necessarium est,
si vestra unitas & perfecta fraternitas inter nos
sequi debet, ut omnia in hoc sacro Concilio
propalantur, quatenus per gratiam Spiritus
sancti, qui pacis & veritatis est auctor, de-
bita ac salubris provisio fieri possit. Nec ex
levibus conjecturis ista accepimus. Partim enim
a fide dignis personis audivimus, partim qui-
dam qui hic sunt, propriis oculis in Bohemia
viderunt, partim etiam ex vestra relatione
perpendimus. Magister enim Nicolaus se-
cundo loco proponens allegavit inter alia Joan-
nem Vvicleff evangelicum doctorem. Si illum
creditis esse evangelicum, consequens est ut
dicta ejus authentica reputetis: si vero non
ita putatis, aequum esset ut hoc nobis inno-
tescat. De iis igitur & quibusdam aliis vos
rogamus, ut nos certificare velitis quid cre-
datis, & quam super his fidem adhibeatis.
Nec sic requirimus ut motiva & rationes ve-
stras nunc explicetis, sed satis nobis nunc
est, ut ad singulos articulos nobis respondeatis
per verbum Credimus, aut, Non credimus.
Quod si feceritis, ut speramus, tunc
aperte cognoscemus vos cupere ut bonam de
vobis estimationem capiamus. Si quid autem

ANNO
CHRISTI
1431.

Oratio Julia-
ni Cardinalis
ad oratores
Bohemorum.

Eccc 3 est

ANNO
CHRISTI
1439.
1. Jul. 3.

est de quo velitis per nos certificari, interrogate audacter, & confestim vobis respondebimus. Parati enim sumus (juxta beati Petri doctrinam) unicuique poscenti reddere rationem de ea que in nobis est fide. Ad hoc paucis responderunt oratores Bohemorum, venisse se tantum, ut quatuor illos articulos proponerent, non tam suo, quam publico totius regni Bohemici nomine. Nec aliud dixerunt. Quare rursus illustris Concilii prosector Wilhelmus, quatuor viris utrimque adscitis, de re pacifice transigenda tractavit. Ex quorum consilio decrevit sancta synodus insignem legationem cum oratoribus Bohemorum Pragam mittere, ubi ad diem sacratissimæ Trinitatis populus esset conventurus. Neque enim conditiones concordie quas offerebant nostri volebant accipere; sed abire festinabant. Itaque decimoquarto Aprilis die Philibertus Constantiensis in Normannia antistes, Petrus Augustensis Episcopus, Joannes Polemarius archidiaconus Barcinonensis, juris Pontificii professor, Fridericus Parsperger præpositus Ratisponensis, Egidius Carierius decanus Cameracensis, Alexander Sparur jurisconsultus Anglus, Thomas Haselbachius theologus Viennensis, Henricus Torgius canonicus Magdeburgensis, theologus, Martinus Bernerius decanus Turonensis, & Joannes Gellhusius Mulbrunnensis monachus, jussu Concilii cum oratoribus Bohemorum Pragam sunt profecti. Longum esset narrare quantum honoris fuerit impensum nostris, cum passim in itinere, tum ab ipsa Bohemis, præsertim a Pragensibus. Ceterum cum Pragæ convenisset ad præfixum diem ingens multitudo Bohemorum, ex clericis, magnatibus, & plebeis, adhortati sunt eos nostri, quod etiam ante sæpe fecerant, ut primum Ecclesiasticam unitatem amplecterentur: deinde, si qua dubia essent, melius ea sic discuti posse. Non placebat hoc Bohemis, quin volebant quatuor illorum articulorum in primis habere declarationem. Quam si possent obtinere, promittebant se pacem & concordiam amplexturos. Cum nostri viderent rem aliter agi non posse, petierunt articulos illos in certa sibi forma dari, quos ad synodum miserunt per tres Bohemorum oratores. Declarationem vero postea sacra synodus in Bohemiam misit in publico regni conventu populo promulgandam, legatis Philiberto Constantiensi Episcopo, Joanne Polemario, Henrico Torgio, & Martino Bernerio: qui jussi sunt hoc Bohemis referre nomine Concilii: Quod si trium illorum articulorum declarationem & pacem Ecclesiasticam suscipere vellent, invenire possent rationem, qua de quarto articulo, hoc est de communione sub utraque specie, res per concordiam transigeretur. Proposuerunt autem apud Pragam in publico nobilium & plebeiorum conventu declarationes trium articulorum in forma sequenti:

Declaratio
tri articu-
lorum per
Concilium.

Quoniam circa doctrinam veritatis sic sobrie & caute incidendum est maxime sacro generali Concilio, ut veritas declaretur, verbis sic ordinate conceptis, ut nulli sit in futurum offendiculum ubi possit impingere, & habere occasionem erroris, & (ut verbis utamur beati Isidori) ne aliquid per obscuritatem in capione contineat. Circa materiam de cohibitione & correptione peccatorum, in qua posuistis articulum sub his verbis: Omnia peccata morta-

lia, & præsertim publica, per eos quorum interest rationabiliter & secundum legem Dei cohibeantur, corrigantur & eliminantur. Ecce verbum, per eos quorum interest, nimis est generale, & posset esse offendiculum. Et juxta scripturæ sententiam non debemus ponere offendiculum ante cæcum, & claudenda sunt fossa, ne bos vicini ibi lædatur: omnis talis occasio tollenda est. Dicimus ergo quod secundum scripturæ sacræ sententiam, sanctorumque documenta doctorum, sic catholice est tenendum: Quod omnia peccata mortalia, præsertim publica, quantum rationabiliter fieri potest, secundum legem Dei, & sanctorum patrum instituta, sunt cohibenda, corripienda, & eliminanda. Potestas autem puniendi criminosos, non ad privatas personas, sed ad eos tantummodo pertinet qui jurisdictionem habent in eos fori, distinctione juris & justitiæ ordine observatis.

Circa materiam de prædicatione verbi Dei, in qua posuistis articulum hoc tenore: Quod verbum Dei a sacerdotibus domini & Levitis idoneis libere ac fideliter prædicetur. Ne ex verbo, Libere, sumeretur occasio vagæ & dispendiosæ libertatis, quam nec vos, ut sæpe dixistis, intenditis, circumstantionandum est. Dicimusque quod secundum scripturæ sacræ sententiam, sanctorumque documenta doctorum, sic catholice est tenendum: Quod verbum Dei a sacerdotibus domini & Levitis ad hoc idoneis, & per superiores, ad quos pertinet, approbatis & missis, libere, non tamen passim, sed ordinate & fideliter prædicetur, salva auctoritate Pontificis, qui est præordinator in cunctis, juxta sanctorum patrum instituta.

Circa materiam articuli ultimi sub his verbis expressi: Non licet clero Christi tempore legis gratiæ super bonis temporalibus sæculariter dominari. Meminimus, quod dum in sacro Concilio super hoc disputatio ageretur publica & solemnis, ille qui ad disputandum per sacrum Concilium extitit deputatus, duas conclusiones posuit sub his verbis: Prima, quod clerici non religiosi, seu qui voto se ad hoc non obligaverunt, licite possunt habere & possidere quæcumque bona temporalia, hereditates paternas, aut aliorum, si eis relinquuntur, & alia bona juste acquisita ex causa donationis vel alterius liciti contractus, vel arte licita. Secunda, quod Ecclesia potest licite habere & possidere bona temporalia mobilia & immobilia, domos, prædia, villas, oppida, castra, & civitates, & in eis habere privatum & civile dominium. Ille siquidem ex vestris ambaxiatoribus qui disputabat, concessit easdem, dicens illas sensu sui articuli bene intellecto non contradicere, cum ipse articulum suum intellexerit de dominio civili formaliter intellecto. Ex quo & aliis posset intelligi quod verba, Sæculariter dominari, in præinserto articulo exposita, ad aliquem specialem dominandi modum vel usum videantur referri.

Sed quoniam doctrina Ecclesiæ non est verbis ambiguis pertractanda, sed plane, propterea id, quod secundum legem Dei & sanctorum documenta doctorum catholice tenendum est, duximus exprimendum: videlicet præmissas duas conclusiones esse veras, quodque ecclesiastici viri bona Ecclesiæ, quorum sunt administratores, debent fideliter administrare, juxta sanctorum patrum salubria instituta. Ipsaque bona Ecclesiæ

ANNO
CHRISTI
1439.

ANNO
CHRISTI
1431.

siz ab aliis quam ab his, quibus administra-
tio canonice est commissa, usurpari sine sa-
cilegii reatu non possunt.

Sacrum Concilium circa materias dictorum
trium articulorum curavit, semota omni am-
biguitate, secundum veritatem evangelicæ do-
ctrinæ veros sensus exponere. Verum si circa
ipsas materias aliquid dubietatis adhuc restat,
iuxta informationes quas in sacro Concilio ac-
cepimus, parati sumus super illis, prima ve-
ritate (quæ Deus est) largiente, vobis decla-
rare veritatem. Si declarationem dictorum
trium articulorum, quæ veritati sacræ scriptu-
ræ innititur, suscipitis & amplectimini, pro-
ut tenemini, ac unitatem puram, simplicem
& perfectam realiter & cum effecta vultis ha-
bere, super libertate communionis sacratissimæ
eucharistiæ sub duplici specie, quam postula-
tis & desideratis, quamque sine licentia san-
ctæ matris ecclesiæ licite non potestis habere,
nos habemus potestatem a sacro generali Con-
cilio certo modo vobiscum tractandi & con-
cludendi: speramus taliter ut mansuri sitis me-
rito consolati.

His explicatis, quia domini Bohemi habita
sua deliberatione dixerunt se nolle super præ-
dictis dare responsum, nisi prius super mate-
ria communionis quid esset eis offerendum au-
dierent, opus fuit explicationem rei ita face-
re. Quæ facta fuit, & in scriptis tradita sub
forma sequenti.

In nomine domini & Salvatoris nostri Jesu
Christi, de cuius sacratissimæ eucharistiæ sa-
cramento tractaturi sumus, ut ipse qui hoc
sacratissimum sacramentum instituit, quod est
unitatis & pacis, illud in nobis effici faciat
quod designat, ut videlicet simus unum in ip-
so domino Jesu capite nostro: & ut ipse con-
terat versutias diaboli, qui sua maligna astu-
tia ex sacramento pacis & unitatis occasionem
bellorum ingessit, ut dum de modo commu-
nicandi Christiani contendunt, communionis
fructu priventur. Unde B. Augustinus in ser-
mone de infantibus, in decretis de consecra-
tione distinctione secunda: Quia passus: Ita
dominus noster Jesus Christus nos sanctifica-
vit, nos ad se pertinere voluit, mysterium
pacis & unitatis nostræ in mensa consecravit.
Qui accipit mysterium unitatis, & non tenet
vinculum pacis, non mysterium accipit pro
se, sed testimonium contra se. Hoc ante om-
nia duximus præmittendum, quod consuetudo
generalis ecclesiæ (quam etiam patres vestri
& vos ipsi olim servastis (per longissima tem-
pora hoc habuit & habet, quod non deficientes
sub specie panis tantum communicant.
Quam consuetudinem ab ecclesiâ & sanctis pa-
tribus rationabiliter introductam, & diutissime
observatam non licet reprobare, aut sine ec-
clesiæ auctoritate pro libito immutare. Igitur
dictam consuetudinem ecclesiæ immutando, as-
sumere usum communicandi populum sub ut-
raque specie, absque auctoritate sanctæ ma-
tris ecclesiæ licitum non est, sed illicitum.
Sancta vero mater ecclesiâ, suadentibus causis
rationabilibus, facultatem communicandi po-
pulum sub utraque specie potest concedere &
elargiri. Et talis communio, quæ sine aucto-
ritate ecclesiæ attentata, esset illicita, cum de
auctoritate & licentia sanctæ matris ecclesiæ
fiet, erit licita, si alia non impediunt. Si al-
ia non impediunt propterea diximus, quon-
iam (ut ait apostolus) qui manducat & bibit

Conditiones
de utraque
specie.

Joan. 6.

indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Un-
de beatus Isidorus, & habetur de consecra-
tione distinctione secunda: Qui scelerate vi-
vunt, & in ecclesiâ communicare non desi-
nunt, putantes se tali communione mundari,
discant nihil ad emundationem proficere sibi.
Et Augustinus eadem distinctione: Et sancta
malis nocere possunt, bonis sunt ad salutem,
malis ad iudicium. Sunt ad hoc plures aucto-
ritates. Etenim inter primos communicantes
apostolus Judas fuit, sed quia indigne susce-
pit, proditoris peccatum habens in corde si-
bi nihil profuit; quinimo extunc diabolus in
eum majorem exercuit potestatem. Ratio hoc
magna demonstrat. Quis vestrum dominum
suum in hospitium suscepturus, non cum om-
ni cura domum suam studeret mundare par-
ter & ornare, ut ipsum dominum posset ho-
neste suscipere? Suscepturus igitur dominum
& salvatorem nostrum in hospicio animæ, de-
bet ipsam animam diligenter mundare & or-
nare. Mundare per sacramentum penitentia
cum amaritudine & contritione cordis, pecca-
ta sua humiliter pure & integre veraciter con-
fessendo, & suscipiendo satisfactionem debitam,
& penitentiam salutarem. Ornare vero pur-
pura sanctæ devotionis, ut sic corde purgato,
& fervore devotionis ornato, accedat ad divi-
nissimum sacramentum, in quo Deus est, mun-
dum reconcilians sibi: Admonet igitur, ex-
hortatur, & præcipit sancta synodus, ut om-
nes sacerdotes exhortentur diligenter & mo-
neant populum, & omne studium & sollicitu-
dinem adhibeant, ut nullus ad tam sacratis-
simum sacramentum, nisi debite preparatus,
accedat, cum magna reverentia & devotione,
ne quod pro animæ salute suscipitur, in ju-
diciu condempnationis redundet dum suscipi-
tur indigne.

Præterea dicunt doctores, quod dicta con-
suetudo communicandi populum sub specie pa-
nis tantum, ab ecclesiâ & sanctis patribus fuit
rationabiliter introducta propter rationabiles
causas, specialiter propter duo pericula, sci-
licet erroris & irreverentiæ. Erroris: fuit eni-
m error Nestorii, credentis quod sub specie
panis sit sola caro Christi, & sub specie vini,
solum sanguis Christi, quod est error. Nam
veritas est quod sub qualibet specie est totus
Christus vivus & integer, caro, sanguis, a-
nima & divinitas. Et sub specie panis est to-
tus Christus vivus & integer. Et sub specie
vini, non est tantum sanguis, sed totus Chris-
tus vivus & integer. Quoniam (ut ait apo-
stolus) Christus resurgens ex mortuis jam non
moritur. Semel ergo tantum mortuus est, jam
non moritur, nec sanguis a corpore separatur.
Ut igitur huic errori obviaretur, & magis im-
primetur fidelium mentibus, quod sub qua-
libet specie est totus Christus: dum non so-
lum verbo, sed etiam ipso signo indicaretur,
visum fuit utile esse sub una specie tantum
ministrari. Efficacius enim imprimitur, quan-
do cum doctrina verbali sensuale aliud signum
concurrit: ideo sacramenta & sacrificia insti-
tuta sunt, ideo & dominus noster Jesus Chris-
tus in parabolis loquebatur; & sapientes in
parabolis loquuntur, ut, dum cum doctrina
sua similitudo repræsentativa concurrat, effica-
cius mentibus imprimatur. Secundum pericu-
lum est irreverentiæ: etenim quamvis omnia
sacramenta cum magna reverentia sint tractan-
da, illud tamen divinissimum sacramentum su-
per

ANNO
CHRISTI
1431.

Causa cali-
cis ad ipsi
laicis.

Rom. 6.

ANNO
CHRISTI
1431.

per omnia alia cum maxima & summa reverentia tractandum est. Alia liquidem sacramenta sunt vasa gratiae divinae, non tamen per ea usum domini nostri Jesu Christi praesentiam obtinemus: in hoc vero sacratissimo sacramento dominus Jesus Christus, sub alia quidem forma, in propria vero substantia, est nobiscum: ideo tractandum est cum omni studio & cautela, ne aliquid contingat quod cedat in irreverentiam ipsius sacramenti. Et cum in calice sit sub specie liquida, multa possunt contingere quae cederent in irreverentiam ipsius sacratissimi sacramenti, tam ex parte ministrantis, quam ex parte suscipientis, quam etiam ex parte speciei vini, quae est magis ad alterationem suscipiendam disposita, quam species panis. Vos qui practicastis, per experientiam nostis. Nam doctores de hoc multa dicunt, & nobis a fide dignis multa relata sunt: quae cum audivimus, exhorruerunt plura corporum nostrorum, & animi nostri nimio terrore concussi sunt. Dicitur est nobis accidisse quod cum sacerdos ad infirmum sacramentum sub duplici specie detulisset, quando infirmo voluit de calice ministrare, nihil ibi reperit, totum, dum per viam agitando veniret, distillaverat. Et alibi, cum mane diei dominicae ministraretur quod ex praecedenti die fuerat reservatum, talis alteratio facta erat, ut qui suscipiebat ferre non valens emitterit. Heu casus horrendi, & non sine magna cordis amaritudine referendi! Et multa alia hujusmodi nobis relata sunt. Et quisque volens prudenter advertere, poterit quanta possint accidere cogitare. At vero quam sint haec gravis, ex decreti sententia poteritis intelligere, de consecratione distinctione undecima: Si per negligentiam aliquid de sanguine stillaverit in terram, lingua lambatur, tabula radatur: si non fuerit tabula, ut non conculcetur sanguis, locus radatur, & igne consumatur, & cinis in altari recondatur, & sacerdos quadraginta diebus poeniteat. Si super linteam altaris, & ad aliud stilla pervenerit, quatuor diebus poeniteat: si usque ad quartum, viginti diebus poeniteat: & linteamina, quae tetigerit stilla, tribus vicibus minister abluat, calice subterposito: & aqua ablutionis sumatur, & juxta altare recondatur. Praeterea audivimus saepe contingere quod sacramentum in calice non sufficit multitudini communicantium, & tunc fit noviter consecratio calicis tantum, & a presbytero non communicante: quod est a sanctorum patrum doctrina plurimum alienum. Et etiam dicitur, quod aliqui interdum vinum non consecratum pro consecrato ministrant: quod maximum periculum est.

Fiat igitur isto modo, quod vobis suscipientibus Ecclesiasticam unitatem & pacem, realiter & cum effectu, & in omnibus aliis, quam in usu communionis utriusque speciei, fidei, & ritui universalis Ecclesiae vos conformentibus: vos qui talem usum habetis, communicabitis sub duplici specie cum auctoritate Ecclesiae. Et articulus ille in sacro Concilio discutietur ad plenum, & videbitis quid circa illum articulum pro veritate catholica sit tenendum & agendum pro utilitate & salute populi Christiani. Et omnibus mature & digeste pertractatis, nihilo minus si perseverantes in desiderio vestro hoc vestri ambaxiatores postulaverint, sacrum Concilium sacerdotibus vestris communicandi sub utraque specie popu-

lum vestrum, eos videlicet qui in anni discretionis constituti reverenter & devote postulaverint, auctoritatem & facultatem in domino largietur: hoc semper observato, quod sacerdotes sic communicantibus semper dicant, quod ipsi debent firmiter credere, quod non sub specie panis caro tantum, nec sub specie vini sanguis tantum: sed sub qualibet specie est integer totus Christus.

Haecenus decreta sacri Concilii retulimus, ad dubia autem & quaestiones Bohemorum, quas magistri & sacerdotes postea movebant, sic responderunt oratores sacri Concilii.

Primo dixerunt, quod non est intentio sacri Concilii permittere communionem sub duplici specie permissione tolerantiae, vel sicut Judaeis fuit permittus libellus repudi: quia cum sacrum Concilium viscera maternae charitatis exhibere dicit Bohemis & Moravis intendat, non est intentionis Concilii permittere tali permissione quae peccatum non excludat, sed taliter largiri, ut auctoritatem domini nostri Jesu Christi & Ecclesiae vere sponsae sit licita, & digna sumentibus utilis & salutaris.

De poenitione peccatorum.

Item, cum circa materiam de poenitione peccatorum fuisset per dictos Bohemorum magistros & sacerdotes dictum, quod ex scripturis sacris habetur, quod interdum Deus excitat corda privatarum personarum ad correptionem & poenitionem peccatorum: & sic videretur licere inferioribus corrigere suos superiores, & punire.

Responderunt, & ostendentes textum sancti Augustini in decretis 33. Qui percutit malos in eo quod mali sunt, & habet causam interfectionis, minister Dei est: qui vero sine aliqua publica administratione maleficum, furem, sacrilegum, adulterum, perjurum, vel quemlibet criminiosum interfecerit aut trucidaverit, vel membris dohiliterit, velut homicida judicabitur: & tanto acrius, quanto non sibi a Deo concessam potestatem abusive usurpare non timuit. Et certe molestius susciperet ista civitas, si aliquis privatus attentaret punire unum criminiosum, & erigeret furcam in platea, & ibi cum susponderet, quam si unus homo interficeret unum hominem in rixa, vel per insidias. Et alios textus beati Ambrosii & Hieronymi eidem concordantes etiam allegarunt.

Dixerunt quod nemo dubitat quod lex Dei sanctae & debite posita est: & in ea legitur simpliciter: Non fursum facies. Et tamen mandato Dei Israel asportarunt bona Aegyptiorum, quae receperant commodata. Item in eadem lege scribitur simpliciter: Non occides. Ex quo beatus Augustinus libro 1. de civitate Dei probat quod nemini licet occidere seipsum. Et cum facit instantiam de Samstone, respondet, & dicit haec verba: Cum autem Deus jubet, seseque jubere sine ullis ambagibus intimat, quis obedientiam in crimen vocet, quis obsequium pietatis accuset?

Hic in proposito verba sancti Augustini habetis pro responso. Sed videat quisque si Deus jubet, & se jubere sine ambagibus intimat, & probet spiritus si ex Deo sint. Sed de talibus non est lex danda, nec est multum agendum. Nam per hoc facile insurget occasio faciendi seditiones, & inferioribus insurgendi contra superiores. Et quando aliquis furatus esset

ANNO
CHRISTI
1431.

ANNO CHRISTI 1431.
 esset vel interfecisset, & diceret quod spiritu Dei motus est, certe nisi de hoc bene constaret, puniretur.

Dixerunt de 10, quod aliqui sunt casus, in quibus laici habent potestatem in clericos.

Fuit responsum, quod certi sunt casus iniure, in quibus laici habent potestatem super clericos, & etiam aliquando super Cardinales. Nam si mortuo Papa Cardinales non vellent intrare conclave ad electionem Papae faciendam, rex princeps, vel alius dominus, seu potestas secularis, potest eos compellere. Sed in illis casibus jam ille non est privata persona, sed auctoritate juris utitur jurisdictione. Similiter est intelligendum de aliis casibus in iure expressis.

Dixerunt ulterius, quod nullum jus fori habet iustitiam, nisi ius poli illud approbaverit.

Fuit responsum, quod nullum jus fori habet iustitiam, si sit contra legem Dei, quia lex Dei est regula omnium legum: sed exigitur magna peritia in applicando regulam ad regulatum. Nam interdum alicui videtur quod sit tortuositas in regulato, & non est, sed est defectus in applicando, quia non applicatur debito modo regula ad regulatum.

De predicatione verbi.

Circa articulum de predicatione verbi Dei fuit motum, quod interdum aliquis praelatus ex sua invidia vel malitia, sine causa rationabili, bonum & idoneum praedicatorem, bene & catholice praedicantem inhibet predicare.

Fuit responsum, quod satis intellexerunt, quod abusus praelatorum inordinate agentium magnam occasionem praestitit turbationibus, & quod in eorum partibus nunquam audiverunt tales querelas. Sed praelati favent bonis praedicatoribus, & eos ad praedicandum excitant precibus, favoribus, & honoribus. In talibus autem casibus jam sunt a iure praedicta remedia. Quando aliquis prohibetur uti iure suo, habet remedium appellandi: & si bene confidit quod sit appellatio iusta, utatur iure suo, omni violentia brachii utriusque, spiritualis videlicet & secularis, semota. Nam exitus causae declarabit, si ipse habebat iustam causam appellandi. Tunc declarabitur superiorem male prohibuisse, & appellantem iuste fecisse. Et superior iniuste prohibens debet corripi. Si autem iuste fuerit prohibitus, & ipse sua temeritate superioris iustum mandatum sprevit, dignum est quod ipse digna animadversione puniatur.

De domino seculari apud clericos.

Circa quartum articulum fuit motum, an liceat praelatis ecclesiasticis actus secularis domini in propria persona exercere.

Fuit responsum, quod si per verbum, Actus secularis dominus possit agere seu exercere, tunc dicendum quod aliquos tales actus potest licite praelatus in propria persona exercere: sicut sunt vendere, impignorare, infundare, modis & formis iure ordinatis. Aliqui sunt non licet in propria persona exercere, sed debet habere oeconomum, vicedominum, vel procuratorem, qui haec exerceat, de quibus a-

Actibus iure cavetur, in rubricis. Ne clerici vel monachi secularibus negotiis se immisceant, & aliis in rebus.

Fuit motum, an illa potestas coactiva, quae debet exerceri per oeconomum, &c. sit apud praelatum Ecclesiae.

Dicitur Joannes Polemair respondit, quod haec quaestio praesupponit aliam, de qua sunt diversae opiniones inter doctores, apud quem sit dominium Ecclesiae. Et ulterius, an actiones sint in persona tutoris vel procuratoris, vel licet non sint in eorum persona, tamen per constitutionem actoris vel procuratoris, cuius exercitium ipsarum demandant ipsi actori vel procuratori, & alias intricaciones, de quibus non est opus ad praesens agere. Sed cum multum instaretur dicere opinionem suam, dixit: Quod si etiam oecium haberent, & liberet solitarii in disputando, daret opinionem arguenti. Sed magis esset opinio sua, quod dominium rerum Ecclesiae est apud Christum, & praelati & alii Ecclesiastici sunt canonici administratores ad instar tutorum: sed ampliore habent potestatem seu administrationem quam tutores. Et constituendo oeconomum seu vicedominum, &c. eorum constitutione debita facta, oekonomus, seu vicedominus, habet illam potestatem coactivam, seu exercitium jurisdictionis.

Item circa quartum articulum, pro declarationem primae conclusionis, est concordatum, quod verba: Iuste acquisita, in ipsa posita, omnia in eadem contenta determinant.

Item circa secundam conclusionem, cum sacri canones & doctores sacri sic loquantur: Bona Ecclesiae, res Ecclesiae, facultates Ecclesiae, & inter doctores variae sint opiniones, apud quem sit ipsarum rerum dominium, prout notat glossa in cap. Expedi. 12. quest. 1. ad nullam illarum opinionum intendunt aliquem coarctare, nec aliquam illarum opinionum excludere, sed sit unicuique facultas illam quae sibi melior videbitur probabiliter sustinere. Dixerunt praeterea dicti Bohemi, quod ipsi tenent, quod clerici aut viri Ecclesiastici rerum temporalium Ecclesiae sunt administratores, & non domini, ad modum loquendi scripturae, doctorum sanctorum, & canonum.

Item Bohemi dicunt, quod in omnibus emergentibus stare volunt dictamini iudicii ex unanimi consensu in Egra compactati. Hunc in modum nostri Bohemis responderunt.

Tandem post multos tractatus ultro citroque habitos, inita est concordia, & manuum stipulatione firmata: promiseruntque se Bohemi declarationem trium articulorum, ac pacem & Ecclesiasticam unitatem accipere. Factum est id anno millesimo quadringentesimo trigesimo octavo, circa festum Martini. Convencum est postea, a legatis sacri Concilii, tum ab oratoribus Bohemorum, ut quae reliqua erant componerentur: primum Ratisponae, deinde apud Brunnam dioecesis Olmutzensis, item apud Albam regalem in Hungaria, coram Sigismundo Caesare. Verum nullibi res tota confici potuit: nunc enim erat consulenda synodus, nunc alia sunt exorta impedimenta. Postremo apud Iglaviam oppidum Moraviae, concordia instrumentis ac sigillis roborata est: Compactata vocant, 5. die mensis Julii, Caesare praesente.

ANNO CHRISTI 1431.

ANNO
CHRISTI
1438.

PETITIONES BOHEMORUM

ANNO
CHRISTI
1438.Postremo proposita in Basileensi Synodo, anno MCCCCXXXVIII.
mense Novembri.*Reverendissimis in Christo patribus & dominis
vobis gratiosus.*

NOS oratores regni Bohemie humiliter & quanta possumus affectione supplicamus, quatenus propter pacis & concordie in ita perpetuam conservandam, & omnium que in compactatis sunt, felicem ac firmam conservationem dignemini nobis dare, concedere, & de vestra clementia largiri, cum effectuali executione, omnes & singulas postulationes infrascriptas.

Primo & ante omnia petimus & supplicamus, quatenus pro tollendis universis litibus, jurgiis & dissensionibus in populo nostro ex diversitate communionis indubitanter & infallibiliter sequentibus: & infinitis malis, que nec dicere sufficimus, sicut ea concepimus, pro fus suscipiendis & abolendis, dignemini clementer pro vestra bonitate & liberalitate regno nostro Bohemie, & marchionatus Moraviae, dare, concedere, & demandare uniformem & unanimum omnibus & singulis sub utraque specie sacre Eucharistie communionem, videlicet Archiepiscopo Pragensi, nec non Episcopis Linthomissensi, Olmutzensi, & aliis prelatibus singulis regni & marchionatus curam animarum habentibus, & eorum vicariis, nec non plebibus eorum singulis & subiectis: & hoc secundum ea que in mandato bullae legatorum & in compactatis nomine sacri Concilii sunt inserta in cap. Pro firmitate: ubi sic dicitur: Et omnia alia sicut, que pro observatione dictae pacis & unitatis necessaria fuerint & opportuna. Nam hoc factum ex vestro beneficio regnum totum, supra quam dici potest, consolabitur, & in dilectione fraterna firmabitur, ex quibus uniformis subiectio & obedientia sacrosanctae Ecclesiae perpetuo tribuetur.

Item supplicamus ut supra, quatenus pro amputanda falsa suspitione & vacillatione multorum, putantium quod sacrum Concilium praefatam communionem sub utraque specie nobis concessam ad tempus duntaxat concederet, non utilem & salutarem, sed ut libellum repudii, dignemini juxta illud capitulum in compactatis positum. Primo dixerunt, quod non est intentionis sacri Concilii, &c. nobis & vestrae concessionis salubriter & mature providere, & illud capitulum, una cum aliis ipsum munus legatorum vestrorum consequentibus, bullis litterarum vestrarum firmare & perpetuare.

Item supplicamus ut supra, quatenus pro consolatione obedientiae, & totius ordinis Ecclesiasticae disciplinae, & pro finali compactatorum defensione & observatione, & bono & optimo in spiritualibus regimine, dignemini nobis providere cum effectu de bono & legitimo pastore, Archiepiscopis, & aliis Episcopis, qui nobis pro regno magis idonei & magis grati & accepti viderentur ad illa officia salubriter exequenda.

Item supplicamus ut super, quatenus vestrae paternitates pro tuenda in posterum inclyta fama regni & marchionatus, pro ostendenda & manifestanda nostra innocentia, pro eo quod communicaverunt, & communicant, & com-

unicabunt sub utraque specie, dignentur dare, & ordinare, & destinare litteras sacri Concilii in modo & forma magis ostensioni accommodata & congrua, ad omnes principes tam seculares quam spirituales, civitates & communitates juxta compactata. Et hoc eisdem domini legati nobis facere obligantur.

Item supplicamus, ut in discussione in materia communionis Eucharistiae sub utraque specie, de ejus precepto a domino ad omnes fideles, non procedatur aliter nisi secundum iudicem in Egra compactatum, hoc est secundum legem divinam, praxim Christi & apostolorum ejus, Concilia generalia, & secundum sententias sanctorum doctorum veraciter se in lege Dei fundantium.

Item supplicamus, quatenus paternitates vestrae, considerata magna affectione populi nostri, velint dare nobis desideratam libertatem communicandi parvulos sacra Eucharistia. Nam si ille usus communicandi, quem regnum nostrum, pie motum, magnorum sanctorum doctorum scripturis & exemplis inductum, ut catholicum suscepit, & a multis annis effectualiter exercuit, aboletur, certe magnum & intolerabile scandalum in populo oriretur, imo animis eorum plurimum ex hoc implacabiliter perturbaretur.

Item supplicamus ut supra, quatenus ex eisdem causis, vestrae paternitates dignentur permittere ad minus evangelia, Epistolas, & symbolum in vulgari in missis & Ecclesiis eorum populo ad excitandam devotionem liberari, legi, & decantari. Nam in nostro lingua Slavico ex indulto Ecclesiae olim ab antiquo in vulgari suo exercetur, etiam in nostro regno.

Item supplicamus nomine ejusdem regni, & almae universitatis Pragensis, quatenus erga ipsius universitatis desideratam reformationem, vestrae paternitates dignentur curam adhibere, & operam dare sollicitam, ut juxta modum & formam aliarum universitatum, taliter per Ecclesiam reformatarum, praebende, & collationes beneficiorum aliquorum Ecclesiarum cathedralium & parochialium, eidem universitati annectantur, conferantur & incorporentur, ut per hoc universitas augetur & promoveatur.

Item supplicamus, ut supra, quantum sufficimus, salva semper paterna reverentia, ex compactatis vestras paternitates requirimus, & instantanter monemus, quatenus ad illam cunctis piis mentibus desideratam, & Christianae religioni summe necessariam, & opportunam totius Ecclesiae reformationem, dignetur vestra paternitas toto studio invigilare, & effectualiter insudare pro extirpatione omnium malorum publicorum, in capite & in membris, prout regno nostro frequenter promittitis in compactatis, & prout articulus noster quartus, de eliminatione omnium peccatorum publicorum, hoc manifeste exigit & requirit.

ANNO
CHRISTI
1438.*Responsiones sequentes ordinata fuerunt,
sed non data.*

Prima petitio videtur inniti obligationi, tamquam ex compactatis sacrum Concilium hoc facere teneatur, ex illo capitulo quod incipit: Pro firmitate & observantia pacis, & sequitur: Per dictos legatos sacri Concilii dabitur omnis firma, & procurabitur bulla Concilii, & mandata ipsius sacri Concilii ad omnes principes & communitates circumstantes, & alia que necessaria fuerint & opportuna. Pro parte vero dictorum regni & marchionatus, dabuntur littere cum sigillis firmis, ac munimentis opportunis: proclamabitur pax, & servari mandabitur: & omnia alia sicut que pro observatione dictae pacis & unitatis necessaria fuerint & opportuna. Sed certe ex illo capitulo, neque competit jus sacro Concilio faciendi Bohemis, quod pro bono pacis & unitatis teneatur dimittere usum communionis sub duplici specie: cum promiserint omnia facere, que pro observatione pacis & unitatis fuerint opportuna. Hoc esset valde opportunum observationi pacis, ut ipsi in hoc, sicut & in ceteris, se conformarent usui omnium aliorum vicinorum, & totius Ecclesiae Latinae. Neque contra ipsos Bohemis competit jus ad petendum, quod sacrum Concilium compellat omnes de regno ad communicandum sub utraque specie, tamquam hoc esset opportunum observantiae pacis. Quia cum super hac materia iam sit in dictis compactatis specialis & certa dispositio, generalis, clara que subsequitur, non se refert ad illa; maxime quia hoc contrariatur ei de quo in ipsis compactatis specialiter agitur, scilicet de libertatione, cui contrariatur coactio. Nam & in libertatione concedenda, dicitur de illis personis que in annis discretionis constitutae reverenter & devote postulaverint. Et si devotioni & postulationi cujuslibet est relinquendum, non est ad hoc aliquis compellendus, secundum ipsorum compactatorum seriem & tenorem. Et alias hoc de se manifestum est, quod illa verba non dant jus talia postulandi: quod verum ad libertationem concedendam, de qua continetur in compactatis, sacrum Concilium intendit omnino servare ipsa compactata, & ab ipsis in nullo deficere. Ex quorum tenore manifeste apparet, quod declaratio istius articuli, an sit de precepto, precedere debet ipsam libertationem. Sicut ergo sacrum Concilium in omnibus se offert compactata adimplere, ita & ipsi domini Bohemi facere teneantur.

Ad secundam petitionem respondetur, quod omnia, que sacrum Concilium tenebatur ratificare, jam ratificavit, & super hoc litteras suas dedit. Illa non tenetur ratificare: quoniam pacta & conventiones a legatis sacri Concilii nomine ipsius facta habent ratificationis causam: non autem responsa; quorum aliqua per omnes, aliqua per unum tantum ex ipsis facta fuerunt ad interrogationes quorundam magistrorum. Unde tam res ipsa, quam modus agendi, manifeste ostendunt, quod ad ratificandum sacrum Concilium non tenetur. Verum, quantum ad illum punctum, qui in illa petitione specialiter exprimitur, non quia tenetur ratificare, sed pro consolatione populi Bohemici, & tollenda occasione aliis detrahendi, dicit sacrum Concilium: Quod sicut consuetudinem laudabilem ab Ecclesia universaliter ob-

servatam, de communicando populum sub specie panis, absque auctoritate Ecclesiae nemo debet immutare, ita postquam ab Ecclesia usus communionis sub utraque specie aliquibus permittitur, talis permissio non est sicut de libello repudii, vel que peccatum non excludat, cum tales qui ex licentia & auctoritate Ecclesiae sic communicant, transgressores Ecclesiasticae institutionis vel consuetudinis dici non possint; dum tamen concessionis terminos non excedant. Erunt igitur talis communicatio auctoritate Ecclesiae concessa illis quibus concessa fuerit licita, & digne sumentibus utilis & salutaris.

Ad tertiam petitionem respondetur, quod iustum & rationabile est, ut Ecclesiae Pragensi de legitimo, idoneo & utili provideatur pastore. Sed quoniam verba expresserunt magistrum Joannem de Rocozana, de quo non est rationabile ut ad illam dignitatem promoveatur, cum ad impediendum, periculum bandum, & disrumpendum pacem & unitatem, post firmata compactata, fuerit multipliciter machinatus. Et non diu est quod civitate Pragensi serenissimo domino imperatore infalutato clam & surtive recessit: & jam prodire & apparere incipiant, que post talem recessum & ante in perturbationem pacis fuerint machinatus, cum ad Pontificem maxime pertineat unitatem & pacem amare, & ad eas alios provocare verbo pariter & exemplo. Ideo melius videtur hoc pro praesenti suspendere, ut habita meliori deliberatione & diligentia, cum serenissimo domino imperatore, possit eidem Ecclesiae utiliter provideri.

Ad quartam petitionem respondetur, quod ex tota serie compactatorum, sacrum Concilium non tenetur aliquas litteras ad principes & communitates circumstantes dirigere; nisi juxta praesertitum capitulum, quod incipit: In firmitate. Illas promptum est facere & diligere, juxta seriem ipsius in forma rationabili & honesta.

Ad quintam petitionem respondetur, quod illa est intentio & voluntas sacri Concilii, quod in discussione & decisione Spiritu-santo auctore faciendae in materia communionis Eucharistiae sub utraque specie, & de ejus precepto a domino ad omnes fideles, ut verbis eisdem utamur que in ipsa petitione continentur, non procedatur aliter, nisi secundum legem divinam, praxim Christi, & Apostolorum ejus, Concilia generalia, & secundum sententia sanctorum doctorum veraciter se in lege Dei fundantium. Et ita debent sperare & credere omnes fideles, quod ille qui Ecclesiae suae promissit sui assistentiam infallibilem, & Spiritum sanctum cum Ecclesia in aeternum mansurum, salvator noster Jesus Christus, nullo modo permittit quod ab ipsa Ecclesia aliqua decisio fiat circa materiam talem, que esset contraria superius memoratis. Sed debent firmiter credere omnes Christianorum, quod Spiritus sanctus per eos Ecclesiae docet fideles omnem veritatem necessariam ad salutem, & ita debent firmiter credere, & nullatenus dubitare.

Ad sextam petitionem de communione parvulorum, respondetur, quod communicatio parvulorum per compactata expressè excluditur: cum solum ibi de illis loquantur, prout extunc qui talem usum hactenus habuerunt, & ad ultimum de illis qui in annis discretionis constituti hoc reverenter postulaverint & devote.

Ad

ANNO
CHRISTI
1438.

ANNO
CHRISTI
1438.

Ad septimam petitionem, quod illa est de
directo contra compactata, & ipsorum Bohe-
morum promissionem, per quam tenentur se
conformare ritibus Ecclesie. Certum autem est,
quod ritus Ecclesie hoc non habet, neque in
ipsa Pragensi Ecclesia ante ista disturbia hoc
habebat. Unde iustum & rationale foret, quod
conformarent se ritibus Ecclesie, & in hoc &
in omnibus aliis compactata efficerent adim-
plerent, & tunc possent honestius a sacro Con-
cilio petere, & rationabilius sperare.

Ad octavam, gratissimum est sacro Concilio,
quod universitas studii Pragensis reformetur &
reparetur: & ideo super hoc faciet commissio-
nem legato suo, ut circa reformationem & re-
parationem universitatis operam & studium
præbeat: ordinando de aliquo certo nume-
ro præbendarum in aliquibus Ecclesiis civi-
tatis Pragensis, quod ad eas assumi habeant
dictæ universitatis doctores & magistri, se-

condum ordinationem rationabiliter faciendam.

Ad nonam & ultimam petitionem responde-
tur, quod hoc sacrum Concilium a suo exordio
studium & operam circa desideratam reforma-
tionem Ecclesie præbuit, & præbere, Deo au-
diore, intendit, multaque super hoc decreta
edidit. Sed inimico humani generis procuran-
te multa impedimenta circa hoc habuit: nihi-
lominus in spe non deficit, nec per Dei gra-
tiam in studio deficiet & labore. Multa siqui-
dem super hoc notata sunt & concepta, quæ
ubi, Deo largiente, opportunitas fiet, ad exe-
cutionem ponenda erunt ad Dei gloriam & Ec-
clesie reformationem, honestatem & decorem
accommoda. Sed quoniam (ut sapiens) ait
Boni negotio tempus & opportunitas est, omnia
sua cum sapientia suaviter & opportune di-
sponenda: ne ea, quæ, si opportune fierent,
possent esse multum accommoda, importunitas
minus, ut illa reddat.

ANNO
CHRISTI
1438.

